ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ಯುಗಾದಿ

ಚೈತ್ರ || ಶುದ್ಧ || ಪ್ರತಿಪತ್

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ಯುಗಾದಿ

ಚೈತ್ರ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಪ್ರತಿಪತ್

ವಿದ್ವಾನ್ ॥ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರಕಾಶನ :
ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),
ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

'ಯುಗಾದಿ' ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆ ೧೯೪೩ ಶಾರ್ವರಿ॥ ಶ್ರಾವಣ॥ ಶುದ್ಧ॥ ಪೂರ್ಣಿಮೆ (ದಿನಾಂಕ:೩-೮-೨೦೨೦) ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತಿಯ ಶುಭಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥ-ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಕರಕಮಲಗಳಿಂದ ಭಾರತೀರಮಣಹೃದಯ-ಗುಹಾನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : ೨೦೨೦

ಪುಟಗಳು : ೧೦೩

ಸಂಪಾದನೆ : ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ : ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗಲತಾ

ಮುದ್ರಣ : ಮುಕ್ತಿಪಥ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ, ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ ಮತ್ತು ಇತರ ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟು, ಚಳ್ಳಕೆರೆ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದ ದಿವಂಗತರಾದ ಶ್ರೀಯುತರಾದ ಎನ್.ಎ. ವಿಜೇಂದ್ರರಾವ್ ಮತ್ತು ಎನ್.ವಿ. ಮಂದಾಕಿನಿ ಬಾಯಿ ಇವರುಗಳ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಬೆಂಗಳೂರು ಸಹಕಾರನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಇವರ ಪುತ್ರ ಶ್ರೀ ಎನ್.ವಿ. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಬಿ.ಆರ್. ಪ್ರಿಯಂವದ, ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ.

ಯುಗಾದಿಯ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟದಳ ಕಮಲವನ್ನು ಬರೆದು, ಎಂಟು ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಶ್ಲೋಕದಂತೆ ವೇದಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಋಗ್ವೇದಂ ಪೂರ್ವಪತ್ರೇ ತು ಯಜುರ್ವೇದಂ ತು ದಕ್ಷಿಣೇ
ಪಶ್ಚಿಮೇ ಸಾಮವೇದಂ ತು ಉದಗಾಥರ್ವಣಂ ತಥಾ
ಆಗ್ನೇಯೇ ಚ ತಥಾಂಗಾನಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ನೈರ್ಋತೇ
ಪುರಾಣಂ ಚೈವ ವಾಯುವ್ಯ ಈಶಾನ್ಯೇ ನ್ಯಾಯವಿಸ್ತರೌ ॥

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಪದ್ಮನಾಭರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ನಾಭಿಯಿಂದ ಒಂದು ಕಮಲ ಹುಟ್ಟಿತು. ಆ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ೫೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಖಂಡ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ ದಿನವೇ ಯುಗಾದಿ. 'ಚೈತ್ರೇಮಾಸಿ ಜಗದ್‌ಬ್ರಹ್ಮ ಸಸರ್ಜ ಪ್ರಥಮೇಽಹನಿ' ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪ್ರತಿಪತ್ ದಿನ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು. ಇದುವೇ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೊದಲ ದಿನವಾಗಿದೆ.

ಹಬ್ಬಗಳ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಸನಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಡಗರದ ವಾತಾವರಣವು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವು ದೃಢವಾಗುತ್ತದೆ. ದಾನ-ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಪುಣ್ಯವು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಹಬ್ಬಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ೩೦ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹೊರಟಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯದ್ದೇ 'ಯುಗಾದಿ' ಎಂಬ ಈ ಪುಸ್ತಕ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಯುಗಾದಿಯ ದಿವಸ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಪಂಚಾಂಗಪೂಜಾ ಕ್ರಮವನ್ನು, ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಡುಗೆಗಳನ್ನು, ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸಾಧಕರು ಇದರ ಸದುಪಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ೩೦ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ನೀವು ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯನ್ನು ಓದಬೇಕು. ನಿಮಗೆ ಕುತೂಹಲವಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಆದರಿಂದ ಮೊದಲು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಹಬ್ಬದ ಹಿಂದಿನ ದಿವಸವೇ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ ಎಂಬ ವಿಭಾಗವನ್ನು

ಓದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅಡುಗೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಕೂಡ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಮರುದಿವಸ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪೂಜಾವಿಧಾನ ಎಂಬ ವಿಭಾಗವನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಪೂಜೆಯ ನಂತರ ಮೂರನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೀಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ತೋತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯರಾದವರು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಷ್ಟು ವಿಷಯ ೩೦ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಹಬ್ಬಗಳಿಗೂ ನೀವು ಇದೇ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.

ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಜ್ಞರ ಬಳಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ, ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅರ್ವಾಚೀನ ಮುದ್ರಿತ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ೩೦ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಕೆಲವೊಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಸಂಗವಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕ್ರಮದಂತೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೂ ತಂದುಕೊಡಬೇಕು. ಕೆಲವೊಂದು ಹಬ್ಬಗಳಿಗೆ ಇಂಥದ್ದೇ ರಂಗೋಲಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೂ ಕೂಡ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಡುಗೆಗಳ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಭೇದವಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ನೀವು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣದಿನವನ್ನು ಭಗವಂತನ ಸೇವಾರೂಪವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂಬುದಷ್ಟೇ ಈ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳ ಮುಖ್ಯಉದ್ದೇಶ. ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕೇವಲ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದು, ಮನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಆತ್ಯಧಿಕಗೊಳಿಸುವುದು ಹಬ್ಬವೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಇದರ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ದುಃಖವೇ ಮತ್ತಷ್ಟು ಆಗುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಿರಿಕಿರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಧಕರಾದವರು ಹಬ್ಬದ ದಿವಸ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯವನ್ನು ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಗಾಗಿಯೇ ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಮನೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನ-ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪ್ರಕೃತ ಯುಗಾದಿ ಎಂಬ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪದ ಯುಗಾದಿಯ ದಿವಸ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾದ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಪಂಚಾಂಗಪೂಜಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಹಾಗೂ ಪಂಚಾಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವು ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಇಂದು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸಾಧಕರು ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿ ಧನ್ಯರಾಗಬೇಕು.

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ವಿಭಾಗವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗುಣಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಬ್ಬಗಳ ಅಡುಗೆಯ ಮೊದಲು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವ ಅಡುಗೆ ವಿಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೀಡಿರುವ ವಿಚಾರಗಳು ಅತ್ಯಪೂರ್ವವಾಗಿವೆ. ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಹಾರಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಶಬ್ದವನ್ನೂ ಕೂಡ ಬ್ರಾಕೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪದಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ೧೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಂಡ ಸೂಪಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದ ಸಂಗ್ರಹವೇ ಇದಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸೂಪಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಆಯ್ದ ಅಡುಗೆ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸೂಪಶಾಸ್ತ್ರ ಪುಸ್ತಕದ ಕರ್ತೃಗಳಿಗೆ ಅನಂತ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೂ ಅವರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಕೆಲವೊಂದು ಅಪೂರ್ವವಾದ ದಾಸರಾಯರ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಜ್ಞರ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿರುತ್ತೇನೆ. ಅವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹೃದಯತುಂಬಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪೂಜಾವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ಕೃತಿಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವ್ರತರಾಜ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪುಸ್ತಕದ

ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಕರ್ತೃಗಳಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಅರ್ವಾಚೀನವಾದ ಅನೇಕ ಪೂಜಾಪುಸ್ತಕಗಳ ಋಣಭಾರ ನನಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಪುರಾಣಗಳ ಆಗಮಗ್ರಂಥಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನೂ ಕೂಡ ಬಹಳವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ.

ಹಗಲಿರುಳು ಸಲಹುತ್ತಾ ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರ ಜಯಂತಿಯ ಶುಭಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ೩೦ ಕೃತಿಗಳು ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಗುರುಗಳೇ ಆದ ಪಲಿಮಾರುಮಠಾಧೀಶರಾದ ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಕರಕಮಲಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಸಮರ್ಪಿತವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀತನಾಗುವುರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಈ ಕೃತಿಯ ಲಾಭವು ದೊರಕಿ, ಎಲ್ಲರ ಸಾಧನೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೂ ಗುರುಗಳಿಗೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅನಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಫಲಪ್ರತೀಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಂತನು ಈ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಸಂಪ್ರೀತನಾಗಲಿ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಹರಿಭಕ್ತರಾದ ಸಹಕಾರನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯ ಆರೋಗ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ-ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದರ ಜೊತೆ ಇವರ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಈ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞದ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯು ತಲುಪಲಿ ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

- ಸಂಪಾದಕ

ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ

ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು

* ಹೊಸದಾದ ಅರಿಶಿನ-ಕುಂಕುಮ ಹಾಗೂ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳು.
* ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬೇವಿನ ಚಿಗುರು, ಬೇವಿನ ಹೂವು ಹಾಗೂ ಬೆಲ್ಲ.
* ಅಲಂಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾವಿನಸೊಪ್ಪು, ಬೇವಿನಸೊಪ್ಪು.
* ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲು ರೇಷ್ಮೆ ವಸ್ತ್ರ.
* ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಹೊಸ ವಸ್ತ್ರಗಳು.
* ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಭ್ಯಂಗಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಶುದ್ಧವಾದ ಹೊಸದಾದ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ತೈಲ. ಹಾಗೂ ಸೀಗೆಕಾಯಿ ಪುಡಿ.
* ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು.
* ಹಬ್ಬದ ಅಡುಗೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು.
* ಹೊಸದಾದ ಪಂಚಾಂಗ.
* ತಪ್ಪದೇ ಆಚರಿಸಿರಿ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಬರೆದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು.
* ಪೂರ್ಣಫಲ, ಸೇರಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಅಕ್ಕಿ, ತಾಂಬೂಲ, ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣಗಳು, ನಾಣ್ಯಗಳು, ಲೇಖನೀ, ಪುಸ್ತಕ, ದವಸ-ಧಾನ್ಯ, ಅರಿಶಿನದ ಕೊಂಬು, ಕಾಯಿಪಲ್ಯಗಳು, ಹಣ್ಣುಗಳು. ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ಕನ್ನಡಿ.

ಈ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನ ದಿವಸವೇ ತಯಾರು ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು

* ಹಿಂದಿನ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಸುಣ್ಣ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿದ್ದು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಭಗವಂತನ ಜೊತೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾಳೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನವಿರಲಿ.

* ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಮಾವಿನ ತೊರಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿರಿ. ಮಾವಿನ ಚಿಗುರಿನ ಗೊಂಚಲನ್ನು ತೋರಣದ ಜೊತೆ ಸೇರಿಸಿ. ದೇವರ ಮಂಟಪಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಇದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲೇ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ.

* ತುಳಸಿಯ ಮುಂದೆ ಹೊಸ್ತಿಲುಗಳಿಗೆ ದೇವರ ಮಂಟಪದ ಮುಂದೆ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಸಾರಿಸಿರಿ. ಕೆಮ್ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಸಾರಿಸದೆ ರಂಗೋಲಿಯನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಹಾಕಬೇಡಿರಿ.

* ಬಳಪದಿಂದ ಸೀಮೇಸುಣ್ಣದಿಂದ ರಂಗೋಲಿಯನ್ನು ಬರೆಯಬೇಡಿರಿ. ರಂಗೋಲಿ ಪುಡಿಯಿಂದಲೇ ಹಬ್ಬದ ವಾತಾವರಣ ಎದ್ದುಕಾಣುವಂತೆ ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ರಂಗೋಲಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

* ಯುಗಾದಿ ದಿವಸ ಮೊದಲು ಮುತ್ತೈದೆಯು ಎದ್ದೇಳಬೇಕು. ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲೆದ್ದು ದೇವರಿಗೆ ನಮಿಸಿ, ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಗಂಡನನ್ನು, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಬೇಕು.

* ಹೊಸ್ತಿಲ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಶಂಖ-ಚಕ್ರ-ಪದ್ಮ, ಸ್ವಸ್ತಿಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು, ಅರಿಶಿನ-ಕುಂಕುಮ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಏರಿಸಿ, ತಂಬಿಗೆ ಅಥವಾ ಗಿಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಜಲವನ್ನು ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲಿಟ್ಟು ದ್ವಾರಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು, ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು, ಗೌರಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಹೀಗೆ ಹೇಳಬೇಕು-

ಹ್ರೀಂಕಾರರೂಪಿಣೀ ದೇವೀ ವೀಣಾಪುಸ್ತಕಧಾರಿಣೀ ।
ವೇದಮಾತರ್ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಸದಾ ॥

* ಹೊಸ್ತಿಲ ನಡುವೆ ಗಿಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು, ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು, ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೌರಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ನಮಿಸಬೇಕು. ಹೊಸ್ತಿಲ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವಾಗ ಯಾರು ಹೊಸ್ತಿಲನ್ನು ದಾಟಬಾರದು. ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ಹೂವು ಏರಿಸಿ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಗಿಂಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರನ್ನು ತುಳಸಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕು.
* ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದಾಗ ಒಬ್ಬಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೊಸ್ತಿಲ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ಅನಂತರ ಉಳಿದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಅರಿಶಿನ-ಕುಂಕುಮ ಏರಿಸಿ, ನಮಿಸಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೊಸ್ತಿಲ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು.
* ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲಿಟ್ಟ ಗಿಂಡಿಯ ನೀರನ್ನು ತುಳಸಿಯ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ, ತುಳಸಿಗೆ

  ಪ್ರಸೀದ ತುಳಸೀದೇವಿ ಪ್ರಸೀದ ಹರಿವಲ್ಲಭೇ ।
  ಕ್ಷೀರೋದಮಥನೋದ್ಭೂತೇ ತುಲಸೀ ತ್ವಾಂ ನಮಾಹ್ಯಂ ॥

  ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅರಿಶಿನ-ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಏರಿಸಿ, ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ನಾಕು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ತುಳಸಿಯ ಮೇಲೆ ನೀರನ್ನು ಉದ್ದರಣೆಯಿಂದ ಹಾಕಿ, ಆ ನೀರು ಕೈ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿ, ಮುತ್ತೈದೆಯಾದವಳು ಆರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
* ನಿಷಿದ್ಧ ದಿವಸವಾದರೂ ಕೂಡ ಯುಗಾದಿ ಹಾಗೂ ದೀಪಾವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಂಗಸ್ನಾನವನ್ನು ವಿಧಾನ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಕೂಡ ಅಭ್ಯಂಗ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು. ರಜಸ್ವಲೆಯಾದವರು ಅಭ್ಯಂಗಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ.
* ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
* ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಹಬ್ಬದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಕಡಲೆಬೇಳೆ ಹೋಳಿಗೆ ಮಾವಿನ ಕಾಯಿಯ ಚಿತ್ರಾನ್ನ, ಹೆಸರುಕಾಳು, ಸಿಹಿಗುಂಬಳ ಪಾಯಸ

ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ವಿವಿಧ ಪಲ್ಯಗಳು, ಭಕ್ಷ್ಯಗಳು ಕೊಸಂಬರಿಗಳನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪತಿಯ ಮೂಲಕ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

* ನೈವೇದ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇವುಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತೊಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶುಂಠಿಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಬೇವಿನ ಚಿಗುರು ಬೇವಿನ ಹೂ ಹಾಗೂ ಬೆಲ್ಲ ಎರಡನ್ನು ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ತುಪ್ಪದ ಅಭಿಘಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಪತಿಯ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

* ದೇವರ ಮುಂದೆ ಬಾಗಿಲಮುಂದೆ ತುಳಸಿಯ ಮುಂದೆ ಶುದ್ಧ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯ ದೀಪವನ್ನು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಸಾಯಂಕಾಲ ಹಚ್ಚಬೇಕು.

* ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಹರಿಭಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಹಬ್ಬದ ದಿವಸ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸದೇ ಬೇರೆ ಕಡೆ ತೆರಳಿ ಭಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮ ಪಕ್ಷವಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡ-ಮಕ್ಕಳು ಇವರುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತಾ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಅದು ಉತ್ತಮ ಸಾಧನೆ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರಾದವರು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಭಜನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗದೇ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಹಬ್ಬದ ಸಡಗರವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

* * * *

ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು

* ನೀವು ಅಂದುಕೊಂಡ ಕೆಲಸ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಲು ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹವಾಗಲು ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರಿ.

* ಬ್ರಾಹ್ಮೀಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕಿಂತ ೯೬ ನಿಮಿಷ ಮೊದಲು ಬಲಮಗ್ಗಲಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಪಾದಮೌಳಿಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಅಖಿಲಾಂಡಕೋಟಿಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಯಕನೇ! ಜಗತ್ತಿನ ಸಾರ್ವಭೌಮನೇ! ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಸ್ವರೂಪನೇ! ನನ್ನ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿದ್ದು ಅನಾದಿ-ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಉದ್ಧಾರಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಬಯಸುವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ಯುಗಾದಿಯ ಈ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನಂತಾನಂತ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಸೇವೆಗೋಸ್ಕರವೇ, ನನ್ನ ಈ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷಣಗಳು ಸಾರ್ಥಕಗಳಾಗಲಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅಂದುಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಸತ್ಕಾರ್ಯವು ಈ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನೆರವೇರಲಿ. ಈ ಸತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಂದಲೂ ವಿಘ್ನವು ಬಾರದಿರಲಿ.

* ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳು ಏನಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಹರಿಸೇವಾರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿರಿ. ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲ ಮಲಗುವ ಮೊದಲು ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪುನಃ ಇದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ಮಲಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ನೆರವೇರುವುದರಲ್ಲಿ ಕಿಂಚಿತ್ತು ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ತಪ್ಪದೇ ಆಚರಿಸಿರಿ

* ಒಂದು ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನ ದಿವಸ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಅಥವಾ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಆ

ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಗಳು ಹೀಗಿವೆ - ಪೂರ್ಣಫಲ, ಸೇರಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಅಕ್ಕಿ, ತಾಂಬೂಲ, ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣಗಳು, ನಾಣ್ಯಗಳು, ಲೇಖನೀ, ಪುಸ್ತಕ, ದವಸ-ಧಾನ್ಯ, ಅರಿಶಿನದ ಕೊಂಬು, ಕಾಯಿಪಲ್ಯಗಳು, ಹಣ್ಣುಗಳು. ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ಕನ್ನಡಿ.

ಯುಗಾದಿಯಂದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಎದ್ದು ಬಂದು ಮೊದಲು ಈ ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬನಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಂದು ಅನೇಕ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿರಿ.

* ಬೇವಿನಕಡ್ಡಿ ಅಥವಾ ಮಾವಿನ ಎಲೆಯಿಂದ ದಂತಧಾವನ ಮಾಡಿ. ಶೌಚಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ. ದೇವರ ಮುಂದೆ, ಹೊಸ್ತಿಲ ಮುಂದೆ ತುಳಸಿಯ ಮುಂದೆ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿರಿ.

* ಪ್ರಾತಃ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿರಿ.

* ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಿತೈಲ ಸೀಗೆಕಾಯಿಪುಡಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿರಿ. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಿ-ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ, ಅಭ್ಯಂಗಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಭಾರತಿದೇವಿಯು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ಅಭ್ಯಂಗಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿರಿ, ಅನಂತರ ಮುತ್ತೈದೆಯರ ಮೂಲಕ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತು ಆರತಿಯನ್ನು ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.

* ವ್ಯಾಸಃ ಪರಶುರಾಮಶ್ಚ ಹನೂಮಾನ್ ದ್ರೋಣಜಃ ಕೃಪಃ ।
ಬಲಿರ್ವಿಭೀಷಣಶ್ಚೈವ ಸಪ್ತೈತೇ ಚಿರಜೀವಿನಃ ॥

ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಪಠಿಸುವ ಮೂಲಕ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರು,

ಪರಶುರಾಮದೇವರು, ಹನುಮಂತದೇವರು, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾಚಾರ್ಯರು, ಕೃಪಾಚಾರ್ಯರು, ಬಲಿ, ವಿಭೀಷಣ ಈ ಏಳು ಚಿರಂಜೀವಿಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿ ತಲೆಗೆ ಹಾಗೂ ಮೈಗೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡನಂತರ ಬಿಸಿನೀರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಮಡಿಸ್ನಾನವನ್ನು ಆಚರಿಸಿರಿ.

* ವತ್ಸರಾದೌ ವಸಂತಾದೌ ಬಲಿರಾಜ್ಯೇ ತಥೈವಚ ।
ತೈಲಾಭ್ಯಂಗಮಕುರ್ವಾಣೋ ನರಕಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ ॥

ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಶ್ಲೋಕದಂತೆ ಯುಗಾದಿ ಹಾಗೂ ಬಲಿಪಾಡ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಅಭ್ಯಂಗಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರಿಗೆ ನರಕವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಹಿಷ್ಠರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯುಗಾದಿಯಂದು ಅಭ್ಯಂಗಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು.

* ಇಂದು ವರ್ಷದ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿವಸ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪರ್ವಕಾಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಇಷ್ಟು ದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಜಪ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರೋ; ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಆಹ್ನಿಕ ದೇವರ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿರಿ.

* ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವರು ಇಂದು ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮಾವಳಿಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ವಿಶೇಷ ಫಲ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಸಂತಕಾಲದ ಚಿಗುರುಗಳು, ಮೊಗ್ಗುಗಳು, ಹೂವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಪಂಚಾಮೃತಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಲು ಮರೆಯಬಾರದು. ಯುಗಾದಿಯಂದು ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ.

* ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಆರತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿಬೇಕು.

* ''ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಮಮಸ್ವಾಮಿಯೇ! ನೀನೇ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವಿ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಿನಗೆ ಅನಂತಾನಂತ ನಮನಗಳು. ನಾನು ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗ, ಕರಣ, ಮುಹೂರ್ತಗಳಲ್ಲಿ, ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ, ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ, ತ್ರುಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೋ ಕಾಯಕವಾಗಿ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ವಾಚನಿಕವಾಗಿ ನಡೆದ ಆ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಮಾಡಬಾರದ ಕೆಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆನು. ಅವೆಲ್ಲದರಿಂದ ಬರುವ ದುರಿತಗಳನ್ನು ಉಪಶಮನಗೊಳಿಸಿ ಮುಂದೆಂದೂ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡದಂತೆ ಎನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು, ಕಳೆದ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಷ್ಟೇ ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ಪುಷ್ಪರೂಪವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ''.

'ನಾನು ಅಸ್ವತಂತ್ರ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ನಾನು ನಿನ್ನ ದಾಸ ನೀನು ಎನ್ನ ಈಶ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಾವುಕರಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉಸಿರಿನಿಂದ, ರೋಮಾಂಚಿತರಾಗಿ ಭಕ್ತಿಭರಾಭಿನುನ್ನರಾಗಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿರಿ.

* ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿರಿ.

* 'ಎನ್ನ ಉಪಾಸ್ಯಮೂರ್ತಿಯೇ! ಈ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇಂಥ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛಾಧೀನನಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪ

ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸಂಕಲ್ಪಗಳು ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರಲಿ. ನಾನು ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿರುವ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಿರಲಿ. ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಗಳಾದರೂ ನನಗದು ಬೇಡ. ಈ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮುಂಬರುವ ಋತುಗಳಲ್ಲಿ, ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ, ವಾರಗಳಲ್ಲಿ, ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗ, ಕರಣಗಳಲ್ಲಿ, ಕೇವಲ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೇ ನನ್ನಿಂದ ಮಾಡಿಸು'.

* ಮತ್ತು ನೀವಂದುಕೊಂಡ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನೂ ಮಾಡಿರಿ. ಹೀಗೆ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿರಿ. ಮುಂದೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಗವದಧೀನವೆಂದು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿರಿ.

* ಪೂಜೆಯು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ನೀಡಿರುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಂಗ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ.

* ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ನೂತನಸಂವತ್ಸರಫಲವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿರಿ. ಆ ಸಂವತ್ಸರಕ್ಕೆ ಯಾವ ಯಾವ ಗ್ರಹಗಳು ಯಾವಯಾವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವರಿಗೆ ನಮಿಸಿರಿ.

* ಕೆಲವರು ಸಾಯಂಕಾಲ ಪಂಚಾಂಗ ಶ್ರವಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಭೋಜನದ ಮೊದಲು ಉಪವಾಸದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಂಗ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿ. ಗ್ರಹ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ತೀರ್ಥವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಅನಂತರ

ಶತಾಯುರ್ವಜ್ರದೇಹಾಯ ಸರ್ವಸಂಪತ್ಕರಾಯಚ ।
ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟವಿನಾಶಾಯ ನಿಂಬಕಂ ದಲಭಕ್ಷಣಂ ॥

ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಬೇವು ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ.

* ಔಪಾಸನ, ವೈಶ್ವದೇವ, ಬಲಿಹರಣ, ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ತೀರ್ಥ ಹಾಗೂ ಬೇವು ಬೆಲ್ಲಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹರಿನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ.
* ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಿರಿ.
* ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಾನಕ ಕೊಸಂಬರಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿರಿ.
* ಯುಗಾದಿಯ ದಿವಸ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಪಂಚಾಂಗಪೂಜಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅವಶ್ಯ ಆಚರಿಸಿರಿ. ಪಂಚಾಂಗ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಸಂವತ್ಸರಾಭಿಮಾನಿಗಳನ್ನು, ಸಕಲ ಗ್ರಹದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿರಿ. ಇದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಜಾತಕದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹದೋಷಗಳು ನಕ್ಷತ್ರದೋಷಗಳು ಯೋಗದೋಷಗಳು ಹಾಗೂ ಕರಣದೋಷಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಅದೆಷ್ಟೋ ಆಪತ್ತುಗಳು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೂ ಆ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ನೀವು ಪಡೆದುಕೊಂಡಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ನಿರಂತರ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹಾಭಿಮಾನಿ-ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದು, ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೂ ಕೂಡ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಪೂಜಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಉತ್ತಮ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಸಾಯಂಕಾಲ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿರಿ

* ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕುಲದೇವರ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಅಥವಾ ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ದೇವಾಲಯವಿರುತ್ತದೋ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಊರದೇವರಿಗೆ, ಕುಲದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಗುರುಹಿರಿಯರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಫಲತಾಂಬೂಲ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕು.

* ಲಾಲಿ ಪದ್ಯ ಜೋ ಜೋ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ತೊಟ್ಟಿಲ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಂದಿನ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ.

ಹೊಸ ಬೆಳೆ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ವಸ್ತುಗಳ ಖರೀದಿ

ಚಾಂದ್ರಮಾನ ಯುಗಾದಿಯ ಈ ದಿವಸದಂದೇ ಹೊಸ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಕೃಷಿಕರು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯುಗಾದಿಯಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಕಡೆ ಇಂದೂ ಸಹ ಮಳೆ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಯುಗಾದಿಯ ಹಿಂದಿನ ದಿವಸವು ಮಳೆ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯುಗಾದಿಯಂದು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಸ್ಯಾಧಿಪನಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳು ಹೊಸವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚಿನ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ, ತನ್ಮೂಲಕ ಸಂಪತ್ತು ನಮಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯುಗಾದಿ ದಿವಸ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಹಾಗೂ ಆಚಾರವಿಚಾರಗಳು ಮುಗಿಯಿತು.

॥ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದ ಪೂಜಾವಿಧಾನ

ಯುಗಾದಿಯ ಧ್ವಜಪೂಜೆ

ಬೆಳ್ಳಿಯ ಅಥವಾ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಕಲಶದಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಒಂದು ರೇಷ್ಮೆ ವಸ್ತ್ರದ ಧ್ವಜದಂಡವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರದ ಕಡೆ ಈ ಧ್ವಜದಂಡದ ಪೂಜೆಯು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಇದೆ. ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಶ್ವೀನ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪ್ರತಿಪತ್ ದಿವಸವೂ ಕೂಡ ಇಂದ್ರಧ್ವಜಪೂಜೆಯನ್ನು ವಿಧಾನ ಮಾಡಿದಂತೆ, ಯುಗಾದಿಯ ದಿವಸ ಅಂಥದ್ದೇ ವಿಧಾನಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. (ಧರ್ಮಸಿಂಧುವಿನಲ್ಲಿ 'ಪ್ರತಿಗೃಹಂ_ಧ್ವಜಾರೋಹಣಂ ನಿಂಬಪತ್ರಾಶನಂ ವತ್ಸರಾದಿಫಲಶ್ರವಣ-ನವರಾತ್ರಾರಂಭೋ ನವರಾತ್ರೋತ್ಸವಾದಿನಿಮಿತ್ತಾಭ್ಯಂಗಾದಿಭಿಶ್ಚ ಶುದ್ಧಮಾಸಪ್ರತಿಪದಿ ಕಾರ್ಯಃ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಯುಗಾದಿಯ ದಿವಸವೂ ಧ್ವಜಾರೋಹಣೆಯನ್ನು ವಿಧಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.) ಆದ್ದರಿಂದ ಧ್ವಜದಂಡವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿರಿ. ಧ್ವಜದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಅಂತರ್ಗತನಾದ ಉಪೇಂದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಪಂಚಾಂಗ ಪೂಜೆ

ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಮಾಸಾದ್ಯಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆ

ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋನಮಃ, ಶ್ರೀ ಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಭಾರತ್ಯೈನಮಃ। ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತ್ಯೈನಮಃ। ಶ್ರೀ ವಾಯವೇ ನಮಃ। ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ।

ಆಚಮನಮ್

ಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಮಾಧವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ । ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ ।

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ । ವಾಮನಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ । ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ । ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ । ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ । ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ । ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ನಮಃ । ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ । ನಾರ- ಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ । ಉಪೇಂ-ದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಹರಯೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ।

(ಆಚಮನವನ್ನು ಎರಡು ಬಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು)

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ

ಓಂ ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಋಷಿಃ ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಭೂಃ । ಓಂ ಭುವಃ । ಓಂ ಸ್ವಃ । ಓಂ ಮಹಃ । ಓಂ ಜನಃ । ಓಂ ತಪಃ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ । ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ । ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ । ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋಽತಿ ರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸ್ವರೋಮ್ ।

ಸಂಕಲ್ಪ

ಶುಭೇ ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ವಿಷ್ಣೋರಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಆದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ದ್ವಿತೀಯಪರಾರ್ಧೇ ಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪೇ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತಮೇ ಕಲಿಯುಗೇ ಪ್ರಥಮಪಾದೇ ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ ಭರತವರ್ಷೇ ಭರತಖಂಡೇ ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇತೀರೇ .... ಶಾಲೀವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ವರ್ತಮಾನೇ ಉತ್ತರಾಯನೇ ವಸಂತಋತೌ ಚೈತ್ರಮಾಸೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ಪ್ರತಿಪದಿ ಶುಭತಿಥೌ .... ವಾಸರಯುಕ್ತಾಯಾಂ ಶುಭನಕ್ಷತ್ರ ಶುಭಯೋಗ ಶುಭಕರಣ

ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಹಕುಟುಂಬಾನಾ ಕ್ಷೇಮಸ್ಥೈರ್ಯವಿಜಯವೀರ್ಯಅಭಯ-ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಐಶ್ವರ್ಯಾಭಿ-ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಸಮಸ್ತದುರಿತೋಪಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ, ಸಮಸ್ತಸನ್ಮಂಗಳಾರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತ ಅಭ್ಯುದಯಾರ್ಥಂ ಚ, ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯಚತುರ್ವಿಧ-ಫಲಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ .... ಪ್ರೇರಣಯಾ .... ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯಂ ಸಂಪಾದಿತೇನ ದ್ರವ್ಯೇಣ ಯುಗಾದಿಪರ್ವಕಾಲೇ ಸಂವತ್ಸರ-ಅಯನ-ಋತು-ಮಾಸ-ಗ್ರಹ-ನಕ್ಷತ್ರ-ಕರಣ-ಯೋಗಾದ್ಯಭಿಮಾನಿದೇವತಾ ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡಬೇಕು

ಆಗಮಾರ್ಥಂ ತು ದೇವಾನಾಂ ಗಮನಾರ್ಥಂ ತು ರಕ್ಷಸಾಮ್ ।
ಕುರ್ವೇ ಘಂಟಾರವಂ ತತ್ರ ದೇವತಾಹ್ವಾನಲಾಂಛನಮ್ ॥

ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಅಪಸರ್ಪಂತು ಯೇ ಭೂತಾಃ ಯೇ ಭೂತಾಃ ಭುವಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।
ಯೇ ಭೂತಾಃ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಃ ತೇ ನಶ್ಯಂತು ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ ॥

ಅಪಕ್ರಾಮಂತು ಯೇ ಭೂತಾಃ ಕ್ರೂರಾಶ್ಚೈವ ತು ರಾಕ್ಷಸಾಃ ।
ತೇಷಾಮಪ್ಯವಿರೋಧೇನ ಪೂಜಾಕರ್ಮ ಸಮಾರಭೇ ॥

ಗುರುಗಣಪತಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪೂಜೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಗಣಪತಿಗೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಆದಿಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಮೂಲಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ । ಆಶ್ವಲಾಯನಾ-ಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ।

ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಶ್ರೀಕಾರದಲ್ಲಿ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಗುರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಅಸ್ಮದ್ ಗುರುಸಮಾರಂಭಾಂ ಟೀಕಾಕೃತ್ಪಾದಮಧ್ಯಗಾಮ್ ।
ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯಪರ್ಯಂತಾಂ ವಂದೇ ಗುರುಪರಂಪರಾಮ್ ॥

ಆಪಾದಮೌಳಿಪರ್ಯಂತಂ ಗುರೂಣಾಮಾಕೃತಿಂ ಸ್ಮರೇತ್ ।
ತೇನ ವಿಘ್ನಾಃ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತಿ ಸಿದ್ಧ್ಯಂತಿ ಚ ಮನೋರಥಾಃ ॥

ಓಂ ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ಅನುಜ್ಞಾಂ ದೇಹಿ ।

ಶ್ರೀಕಾರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಷಟ್ಕೋಣಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗಣಪತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಬೆಳ್ಳಿಗಣಪತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆಬೆಟ್ಟ, ಅರಿಶಿನಕೊಂಬುಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಸುಮುಖಶ್ಚೈಕದಂತಶ್ಚ ಕಪಿಲೋ ಗಜಕರ್ಣಕಃ ।
ಲಂಬೋದರಶ್ಚ ವಿಕಟೋ ವಿಘ್ನರಾಜೋ ಗಣಾಧಿಪಃ ॥೧॥

ಧೂಮಕೇತುರ್ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷೋ ಫಾಲಚಂದ್ರೋ ಗಜಾನನಃ ।
ದ್ವಾದಶೈತಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಯಃ ಪಠೇಚ್ಛೃಣುಯಾದಪಿ ॥೨॥

ವಿದ್ಯಾರಂಭೇ ವಿವಾಹೇ ಚ ಪ್ರವೇಶೇ ನಿರ್ಗಮೇ ತಥಾ ।
ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ವಿಘ್ನಸ್ತಸ್ಯ ನ ಜಾಯತೇ ॥೩॥

ಅಭೀಪ್ಸಿತಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪೂಜಿತೋ ಯಃ ಸುರೈರಪಿ ।
ಸರ್ವವಿಘ್ನಚ್ಛಿದೇ ತಸ್ಮೈ ಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ॥೪॥

ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ ಗೃತ್ಸಮದ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ ಗಣಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಗಣಪತ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ ಗಣಪತಿಂ ಹವಾಮಹೇ ಕವಿಂ ಕವೀನಾಮುಪಮಶ್ರವ-ಸ್ತಮಮ್ । ಜೇಷ್ಠರಾಜಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತ ಆ ನಃ ಶೃಣ್ವನ್ನೂತಿಭಿಃ ಸೀದ ಸಾದನಮ್ ॥

ಗಣಪತಿಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭೂಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ। ಓಂ ಭುವಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹ-ಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಮಹಾಗಣ-ಪತಯೇ ನಮಃ । ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆವಾಹಯಾಮಿ ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ವಾಗತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪ-ಯಾಮಿ । ಪಾದಯೋಃ ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಉಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಭರಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ । ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ।

ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ಗುಡೋಪಹಾರಮಹಾ-ನೈವೇದ್ಯಂ ನಿವೇದಯಾಮಿ । ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ನಿಷುಸೀದೇತಿ ವೈರೂಪೋ ನಭಃಪ್ರಭೇದನ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಗಣಪತಿರ್ದೇವತಾ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ನಿಷುಸೀದ ಗಣಪತೇ ಗಣೇಷು ತ್ವಾಮಾಹುರ್ವಿಪ್ರತಮಂ ಕವೀನಾಮ್। ನ ಋತೇ ತ್ವತ್ ಕ್ರಿಯತೇ ಕಿಂ ಚನಾರೇ ಮಹಾಮರ್ಕಂ ಮಘವನ್ ಚಿತ್ರಮರ್ಚ ॥

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜಾಃ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ವಕ್ರತುಂಡ ಮಹಾಕಾಯ ಬಾಲಸೂರ್ಯಸಮಪ್ರಭ ।
ಅವಿಘ್ನಂ ಕುರು ಮೇ ದೇವ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವದಾ ॥

ರಕ್ತಾಂಬರೋ ರಕ್ತತನೂ ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಃ ।
ಮಹೋದರೋ ಗಜಮುಖಃ ಪಾಶದಂತಾಂಕುಶಾಭಯೇ ।

ಬಿಭ್ರದ್ ಧ್ಯೇಯೋ ವಿಘ್ನಹರಃ ಕಾಮದಸ್ತ್ವರಯಾ ಹ್ಯಯಮ್ ॥
ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮಃ ।

ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಹೇ ದೇವ! ನಿರ್ವಿಘ್ನಂ ಕುರು ॥

ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನಡೆಯಲಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕೈಮುಗಿದು ಸಕಲವೂ ಫಲಪ್ರದವಾಗಲಿಯೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಶಿಂಶುಮಾರ ದೇವರ ಪೂಜೆ

ನವಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯನಿಯಾಮಕನಾದ ಶಿಂಶುಮಾರ ಭಗವಂತನ ರೂಪವನ್ನು ಪಂಚಾಂಗದಲ್ಲಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. 'ಶಿಂಶುಮಾರಾಯ ನಮಃ' ಎಂದು ೧೨ ಬಾರಿ ಪಂಚಾಂಗ ಮುಟ್ಟಿ ಹೇಳಬೇಕು.

ಆವಾಹನೆ

ಅನಂತರ 'ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಯ ನಮಃ' ಎಂದು ೫ ಬಾರಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಕೆಳಗಿನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನವಗ್ರಹದೇವತೆಗಳನ್ನು ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ನಮಃ । ಸೂರ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಶುಕ್ರಾಯ ನಮಃ । ಬುಧಾಯ ನಮಃ । ಕುಜಾಯ ನಮಃ । ಶನೈಶ್ಚರಾಯ ನಮಃ । ರಾಹವೇ

ನಮಃ। ಕೇತವೇ ನಮಃ। ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ಆವಾಹಯಾಮಿ। ಬವಾದಿಕರಣಾನಿ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ವಿಷ್ಕಂಬಾದಿಯೋಗಾನ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಪ್ರಭವಾದಿ ಸಂವತ್ಸರಾಣಿ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

ಹೀಗೆ ನವಗ್ರಹ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು, ೧೧ ಕರಣಗಳನ್ನು, ೨೭ ಯೋಗಗಳನ್ನು, ಷಷ್ಠೀ ಸಂವತ್ಸರಗಳನ್ನು ತದಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸಂವತ್ಸರ ದೇವತಾ ಪೂಜೆ

ಪ್ರಭವೋ ವಿಭವಃ ಶುಕ್ಲಃ ಪ್ರಮೋದಶ್ಚ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ।
ಅಂಗಿರಾಃ ಶ್ರೀಮುಖೋ ಭಾವೋ ಯುವಾ ಧಾತಾ ತಥೈವ ಚ ॥
ಈಶ್ವರೋ ಬಹುಧಾನ್ಯಶ್ಚ ಪ್ರಮಾಥೀ ವಿಕ್ರಮೋ ವೃಷಃ ।
ಚಿತ್ರಭಾನುಃ ಸ್ವಭಾನುಶ್ಚ ತಾರಣಃ ಪಾರ್ಥಿವೋ ವ್ಯಯಃ ।
ಸರ್ವಜಿತ್ ಸರ್ವಧಾರೀ ಚ ವಿರೋಧೀ ವಿಕೃತಿಃ ಖರಃ ।
ನಂದನೋ ವಿಜಯಶ್ಚೈವ ಜಯೋ ಮನ್ಮಥದುರ್ಮುಖೌ ॥
ಹೇಮಲಂಬೀ ವಿಲಂಬೀ ಚ ವಿಕಾರೀ ಶಾರ್ವರೀ ಪ್ಲವಃ ।
ಶುಭಕೃತ್ ಶೋಭಕೃತ್ ಕ್ರೋಧೀ ವಿಶ್ವಾವಸುಪರಾಭವೌ ॥
ಪ್ಲವಂಗಃ ಕೀಲಕಃ ಸೌಮ್ಯಃ ಸಾಧಾರಣೋ ವಿರೋಧಿಕೃತ್ ।
ಪರಿಧಾವೀ ಪ್ರಮಾದೀ ಚ ಆನಂದೋ ರಾಕ್ಷಸೋ ನಲಃ ॥
ಪಿಂಗಲಃ ಕಾಲಯುಕ್ತಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥೀ ರೌದ್ರದುರ್ಮತೀ ।
ದುಂದುಭೀ ರುಧಿರೋದ್ಗಾರೀ ರಕ್ತಾಕ್ಷೀ ಕ್ರೋಧನಃ ಕ್ಷಯಃ ॥

ತತ್ತತ್ ಸಂವತ್ಸರಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ತದಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ॥

ಅಯನ ದೇವತಾ ಪೂಜೆ

ಭಾನೋರ್ಮಕರಸಂಕ್ರಾಂತೇಃ ಷಣ್ಮಸಾ ಉತ್ತರಾಯಣಮ್
ಕರ್ಕಾದೇಸ್ತು ತಥೈವ ಸ್ಯಾತ್ ಷಣ್ಮಸಾ ದಕ್ಷಿಣಾಯನಮ್ ॥

ಅಯನದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ತದಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ-ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ॥

ಋತು ದೇವತಾ ಪೂಜೆ

ವಸಂತಗ್ರೀಷ್ಮಕೌ ಚೈವ ವರ್ಷರ್ತುಃಶರದೌ ತಥಾ ।
ಹೇಮಂತಶಿಶಿರೌ ಚೈವ ಷಡೇತೇ ಋತವಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ॥

ಋತ್ವಭಿಮಾನಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ತದಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ-ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ॥

ಮಾಸದೇವತಾ ಪೂಜೆ

ಚೈತ್ರಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ
ವೈಶಾಖಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ
ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಿಯಾಮಕ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ
ಆಷಾಢಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ವಾಮನಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರಾವಣಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ
ಭಾದ್ರಪದಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಹೃಷೀಕೇಶಾಯಾ ನಮಃ
ಆಶ್ವಯುಜಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ
ಕಾರ್ತಿಕಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ
ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಕೇಶವಾಯ ನಮಃ
ಪೌಷಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಭ್ಯೋನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ
ಮಾಘಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಮಾಧವಾಯ ನಮಃ
ಫಾಲ್ಗುನಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ

ನವಗ್ರಹದೇವತಾ ಪೂಜೆ

ಗುರವೇ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ
ಸೂರ್ಯಾಯ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ
ಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ
ಶುಕ್ರಾಯ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ
ಬುಧಾಯ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ
ಕುಜಾಯ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾಯ ನಮಃ
ಶನಯೈ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ
ರಾಹವೇ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ನಾಗಾಯ ನಮಃ
ಕೇತವೇ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಗಣಪತ್ಯೇ ನಮಃ

ದ್ವಾದಶರಾಶಿದೇವತಾ ಪೂಜೆ

ಮೇಷಾಯ ನಮಃ - ತದಧಿಪತಿ ಕುಜಾಯ ನಮಃ
ವೃಷಭಾಯ ನಮಃ - ತದಧಿಪತಿ ಶುಕ್ರಾಯ ನಮಃ
ಮಿಥುನಾಯ ನಮಃ - ತದಧಿಪತಿ ಬುಧಾಯ ನಮಃ
ಕರ್ಕಾಟಕಾಯ ನಮಃ - ತದಧಿಪತಿ ಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ
ಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ - ತದಧಿಪತಿ ಸೂರ್ಯಾಯ ನಮಃ
ಕನ್ಯಾಯ ನಮಃ - ತದಧಪತಿ ಬುಧಾಯ ನಮಃ
ತುಲಾಯ ನಮಃ - ತದಧಪತಿ ಶುಕ್ರಾಯ ನಮಃ
ವೃಶ್ಚಿಕಾಯ ನಮಃ - ತದಧಪತಿ ಕುಜಾಯ ನಮಃ
ಧನವೇ ನಮಃ - ತದಧಿಪತಿ ಗುರವೇ ನಮಃ
ಮಕರಾಯ ನಮಃ - ತದಧಿಪತಿ ಶನಯೇ ನಮಃ
ಕುಂಭಾಯ ನಮಃ - ತದಧಿಪತಿ ಶನಯೇ ನಮಃ
ಮೀನಾಯ ನಮಃ - ತದಧಿಪತಿ ಗುರವೇ ನಮಃ

ನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾ ಪೂಜೆ

ನಕ್ಷತ್ರಗಳು	ನಿಯಾಮಕರು
೧. ಅಶ್ವಿನ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ
೨. ಭರಣ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಯಮಧರ್ಮಾಯ ನಮಃ
೩. ಕೃತ್ತಿಕಾಯ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಅಗ್ನಿದೇವಾಯ ನಮಃ
೪. ರೋಹಿಣ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ
೫. ಮೃಗಶಿರಾಯ್ಯೈನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ
೬. ಆರ್ದ್ರಾಯ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ
೭. ಪುನರ್ವಸವೇ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಅದಿತ್ಯೈ ನಮಃ
೮. ಪುಷ್ಯಾಯ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯೇ ನಮಃ
೯. ಆಶ್ಲೇಷಾಯ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ನಾಗಾಯ ನಮಃ
೧೦. ಮಘಾಯ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಪಿತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ
೧೧. ಪೂರ್ವಫಲ್ಗುನ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಭಗಾಯೇ ನಮಃ
೧೨. ಉತ್ತರ ಫಲ್ಗುನ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಅರ್ಯಮಾಯೇ ನಮಃ
೧೩. ಹಸ್ತಾಯ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಸೂರ್ಯಾಯ ನಮಃ
೧೪. ಚಿತ್ರಾಯ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣೇ ನಮಃ
೧೫. ಸ್ವಾತ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ವಾಯವೇ ನಮಃ
೧೬. ವಿಶಾಖಾಯ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಇಂದ್ರಾಯ್ಯೈ ನಮಃ
೧೭. ಅನೂರಾಧಾಯ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ
೧೮. ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ
೧೦. ಮೂಲಾಯ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ನಿರ್ಋತ್ಯೈ ನಮಃ
೨೦. ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾಯ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಬುಧಾಯ ನಮಃ
೨೧. ಉತ್ತರಾಷಾಢಾಯ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯೋ ನಮಃ
೨೨. ಶ್ರವಣಾಯ್ಯೈ ನಮಃ	- ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಮಹಾವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ

೨೩. ಧನಿಷ್ಠಾಯ್ಯೈನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ವಸವೇ ನಮಃ
೨೪. ಶತಭಿಷಾಯ್ಯೈ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ವರುಣಾಯ ನಮಃ
೨೫. ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರಾಯ್ಯೈ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಅಜೈಕಪಾದೇ ನಮಃ
೨೬. ಉತ್ತರಭಾದ್ರಾಯ್ಯೈ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯೇ ನಮಃ
೨೭. ರೇವತ್ಯೈ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಪೂಷಾಯ್ಯೈ ನಮಃ

ಕರಣ ದೇವತಾ ಪೂಜೆ

ಚರ ಕರಣಗಳು ಅಧಿದೇವತೆಗಳು		ಸ್ಥಿರ ಕರಣಗಳುಅಧಿದೇವತೆಗಳು
೧. ಬವಾಯ ನಮಃ (ಸಿಂಹ)	-	ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ
೨. ಬಾಲವಾಯ ನಮಃ (ಹುಲಿ)	-	ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ
೩. ಕೌಲವಾಯ ನಮಃ (ಹಂದಿ)	-	ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಮಿತ್ರಾಯ್ಯೈ ನಮಃ
೪. ತೈತಿಲಕರಣಾಯ ನಮಃ (ಕಪ್ಪೆ)	-	ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಅರ್ಯಮನೇ ನಮಃ
೫. ಗರಿಜಾಯ ನಮಃ (ಆನೆ)	-	ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಪೃಥ್ವ್ಯೈನಮಃ
೬. ವಣಿಜೆ ನಮಃ (ಎಮ್ಮೆ)	-	ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಶ್ರೀದೇವ್ಯೈ ನಮಃ
೭. ಭದ್ರಾಯ್ಯೈ ನಮಃ (ಕುದುರೆ)	-	ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಯಮಾಯ ನಮಃ
೮. ಶಕುನ್ಯೈ ನಮಃ (ನಾಯಿ)	-	ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಕಲಯೇ ನಮಃ
೯. ಚತುಷ್ಪಾದಾಯ್ಯೈ ನಮಃ (ಎತ್ತು)	-	ತನ್ನಿಯಾಮಕ ವೃಕಾಯ ನಮಃ
೧೦. ನಾಗಾಯ ನಮಃ (ಸರ್ಪ)	-	ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಸರ್ಪಾಯ ನಮಃ
೧೧. ಕಿಸ್ತುಂಘ್ನೈ ನಮಃ (ಕೋಳಿ)	-	ತನ್ನಿಯಾಮಕ ವಾಯವೇ ನಮಃ

ಯೋಗ ದೇವತಾ ಪೂಜೆ

ಹೆಸರು		ದೇವತೆ
೧. ವಿಷ್ಕಂಭಾಯ್ಯೈ ನಮಃ	-	ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಯಮಾಯ ನಮಃ
೨. ಪ್ರೀತ್ಯೈ ನಮಃ	-	ತನ್ನಿಯಾಮಕ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ
೩. ಆಯುಷ್ಮತೇ ನಮಃ	-	ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ
೪. ಸೌಭಾಗ್ಯಾಯ ನಮಃ	-	ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ
೫. ಶೋಭನಾಯ್ಯೈ ನಮಃ	-	ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯೇ ನಮಃ

೬. ಅತಿಗಂಡಾಯ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ
೭. ಸುಕರ್ಮಣೇ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ
೮. ಧೃತ್ಯೈ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಆಪ್ತ್ರೇ ನಮಃ
೯. ಶೂಲಾಯ್ಯೈ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಸರ್ಪಾಯ ನಮಃ
೧೦. ಗಂಡಾಯ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ
೧೧. ವೃದ್ಧ್ಯೈ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಸೂರ್ಯಾಯ ನಮಃ
೧೨. ಧ್ರುವಾಯ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಪೃಥ್ವೇ ನಮಃ
೧೩. ವ್ಯಾಘಾತಾಯ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಪವನಾಯ ನಮಃ
೧೪. ಹರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ
೧೫. ವಜ್ರಾಯ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ವರುಣಾಯ ನಮಃ
೧೬. ಸಿದ್ಧ್ಯೈ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ
೧೭. ವ್ಯತೀಪಾತಾಯ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಶಿವಾಯ ನಮಃ
೧೮. ವರೀಯತೇ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಕುಬೇರಾಯ ನಮಃ
೧೯. ಪರಿಘಾಯ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣೇ ನಮಃ
೨೦. ಶಿವಾಯ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ
೨೧. ಸಿದ್ಧಾಯೇ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಕಾರ್ತಿಕೇಯಾಯ ನಮಃ
೨೨. ಸಾಧ್ಯಾಯ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಸಾವಿತ್ರ್ಯೈ ನಮಃ
೨೩. ಶುಭಾಯ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಕಮಲಾಯೇ ನಮಃ
೨೪. ಶುಕ್ಲಾಯ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಗೌರೀಯೇ ನಮಃ
೨೫. ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ
೨೬. ಐಂದ್ರಾಯ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಪಿತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ
೨೭. ವೈಧೃತ್ಯೈ ನಮಃ - ತನ್ನಿಯಾಮಕ ಅದಿತ್ಯೈ ನಮಃ

ಯಾವ ಸಂವತ್ಸರವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೋ, ಆ ಸಂವತ್ಸರದ ಹೆಸರನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಉಚ್ಚರಿಸಿ ತದಂತರ್ಗತನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಆ ದಿನದ ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗ, ಕರಣಗಳನ್ನು ಆಯನ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಸ್ಮರಿಸಿ, ಪುನಃ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ

ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ,

ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ,

ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ,

ಪುನರಾಚಮನಮ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಸ್ನಾನಮ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಉಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಗಂಧಮ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಅಕ್ಷತಮ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಧೂಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ದೀಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಮಂಗಳಾರತಿಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ನಮಸ್ಕಾರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಪಂಚಾಂಗಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು

ಆದಿತ್ಯಾದಿನವಗ್ರಹಾಃ ಶುಭಕರಾಃ ಮೇಷಾದಯೋ ರಾಶಯೋ

ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ಸಯೋಗಕಾಶ್ಚ ತಿಥಯಃ ತದ್ದೇವತಾಸ್ತದ್ಗಣಾಃ ।

ಮಾಸಾಬ್ದಾಃ ಋತವಸ್ತಥೈವ ದಿವಸಾಃ ಸಂಧ್ಯಾಸ್ತಥಾ ರಾತ್ರಯಃ

ಸರ್ವೇ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾಃ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಕುರ್ವಂತು ನೋ ಮಂಗಲಮ್ ॥೮॥

ಉದ್ವಾಸನೆ

ಪಂಚಾಂಗದ ಮೇಲೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಏರಿಸಿ, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉದ್ವಾಸನೆ ಮಾಡಿರಿ.

ಯಾಂತು ದೇವಗಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಪೂಜಾಂ ಆದಾಯಮತ್ಯತಾಂ

ಇಷ್ಟಕಾಮ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪುನರಾಗಮನಾಯಚ ||

ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡಿರಿ.

ಅನೇನ ಪಂಚಾಂಗಪೂಜನೇನ ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣ-ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಶಿಂಶುಮಾರರೂಪಿಪರಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ

ಆಚಮನೆ ಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಬಿಡಬೇಕು

ಪ್ರೀಯತಾಂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

* * * * *

ಪಂಚಾಂಗ ಪಠನ ಕ್ರಮ

'ಸಂಪೂಜ್ಯೋ ಗಣಕಃ ಫಲಂ ಚ ಶೃಣುಯಾತ್ ತಸ್ಮಾಚ್ಚ ಲಾಭಪ್ರದಮ್' ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಾತಿನಂತೆ ಜ್ಯೋತಿಷಿಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆಯಿಸಿ, ಅವನ ಮೂಲಕವೇ ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಆ ಜ್ಯೋತಿಷಿಗೂ ಕೂಡ ಫಲತಾಂಬೂಲಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಜ್ಯೋತಿಷಿಯು ದೊರಕದೇ ಇದ್ದಾಗ ಯಜಮಾನನೇ ಪಂಚಾಂಗದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಠನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಜ್ಯೋತಿಷಿಗೆ ತಲುಪಿಸಬೇಕಾದ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನೀಡಬೇಕು.

ಪ್ರಾಪ್ತೇ ನೂತನವತ್ಸರೇ ಪ್ರತಿಮುಖಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶುಭಂ ತೋರಣಂ
ಸ್ನಾನಂ ಮಂಗಲಮಾಚರೇತ್ ದ್ವಿಜವರಾನ್ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಹರಿಮ್ ।
ವೃದ್ಧಾಂಶ್ಚೈವ ಗುರೂನ್ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಮಹಿಲಾಬಾಲಾನ್ ಸ್ವಯಂ ಭೂಷಿತೋಽ-
ಲಂಕೃತ್ಯಾಂಬರಭೂಷಣೈಶ್ಚ ಶೃಣುಯಾತ್ ಪುಣ್ಯಂ ಫಲಂ ವಾರ್ಷಿಕಮ್ ॥

ಹೊಸವರ್ಷವು ಬಂದಾಗ ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತಳಿರು-ತೋರಣಗಳಿಂದ ಮನೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಮಂಗಲಸ್ನಾನವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿ, ಅನ್ನಾರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಬೇಕು. ಗುರುಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧರನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಾಲಕರಿಗೆ ನೂತನವಾದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ತಾನೂ ಸಹ ಹೊಸ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಆ ವರ್ಷವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಪುಣ್ಯದಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಮಂಗಲಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪಠನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪಂಚಾಂಗಪಠನ ಕ್ರಮವು ಮುಗಿಯಿತು.

* * * *

ಅಥ ಪಂಚಾಂಗ ಪಠನಂ

ನೂತನಸಂವತ್ಸರೇ ಶೋಭನಫಲಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕಾಲನಿಯಾಮಕ-ಶಿಂಶುಮಾರಾತ್ಮಕಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸಂವತ್ಸರಫಲಪಠನಪೂರ್ವಕಂ ಪಂಚಾಂಗಪಠನಂ (ಶ್ರವಣಂ) ಅಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಂಚಾಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸಂವತ್ಸರದ ಫಲಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಉಳಿದವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಅನುವಾದವನ್ನು ಓದಬಹುದು.

ಪಂಚಾಂಗದ ಫಲವನ್ನು ಓದಿದ ಮೇಲೆ ಅಂದಿನ ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ , ಯೋಗ, ಕರಣಗಳನ್ನು ಪಠನ ಮಾಡಬೇಕು. ಪಠನೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಇದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು-

ಮಂಗಲಂ ನಿತ್ಯಕಲ್ಯಾಣಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೌಭಾಗ್ಯವರ್ಧನಮ್ ।
ಮನೋರಥಃ ಪ್ರಾಪ್ತಿಕರಂ ಪಂಚಾಂಗಮವಧಾರಯ ॥

ಅದ್ಯತಿಥಿಶ್ರವಣಂ ಅದ್ಯಮಾರ್ತಾಂಡಮಂಡಲಸ್ಯ ಅರ್ಕೋದಯಾದುಪರಿ .... ಸಂವತ್ಸರಸ್ಯ ಉತ್ತರಾಯಣೇ ವಸಂತಋತೌ ಮೀನರ್ಕೇ......... ದಿವಸೇ ಚೈತ್ರಮಾಸೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ .... ವಾಸರೇ ಪ್ರತಿಪದಿ ದಿವಸೇ .... ಘಟಿಕಾಃ .... ಮಹಾನಕ್ಷತ್ರೇ : .... ಘಟಿಕಾಃ .... ಯೋಗೇ .... ಘಟಿಕಾಃ .... ಕರಣೇ .... ಘಟಿಕಾಃ ಪುನಃ ಶುಭವಚನಂ .... ಸಂವತ್ಸರಸ್ಯ ಉತ್ತರಾಯಣೇ ವಸಂತಋತೌ ಮೀನರ್ಕೇ .... ದಿವಸೇ ಚೈತ್ರಮಾಸೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ .... ವಾಸರೇ ಪ್ರತಿಪದಿ ದಿವಸೇ .... ಘಟಿಕಾಃ। ಶ್ವಃ .... ಸಂವತ್ಸರಸ್ಯ ಉತ್ತರಾಯಣೇ ವಸಂತಋತೌಃ ಮೀನರ್ಕೇ .... ದಿವಸೇ ಚೈತ್ರಮಾಸೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ .... ವಾಸರೇ ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಂ .... ಘಟಿಕಾಃ

ತಿಥೇಶ್ಚ ಶ್ರಿಯಾಮಾಪ್ನೋತಿ ವಾರಾದಾಯುಷ್ಯವರ್ಧನಮ್ ।
ನಕ್ಷತ್ರಾದ್ಧರತೇ ಪಾಪಂ ಯೋಗಾದ್ರೋಗನಿವಾರಣಮ್ ॥
ಕರಣಾತ್ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ಪಂಚಾಂಗಫಲಮುತ್ತಮಮ್ ।
ಪಂಚಾಂಗಂ ಪಠತೇ ನಿತ್ಯಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಂತಿ ಯೇ ನರಾಃ ॥
ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಫಲಂ ತೇಷಾಂ ಗಂಗಾಸ್ನಾನಂ ದಿನೇ ದಿನೇ ।
ಸರ್ವೇ ಗ್ರಹಾಃ ಶುಭ ಏಕಾದಶಸ್ಥಾನಫಲದಾಃ ವರದಾಃ ಭವಂತು ॥
ಸ್ವಸ್ತಿಃ ಪ್ರಜಾಭ್ಯಃ ಪರಿಪಾಲಯಂತಾಮ್
ನ್ಯಾಯೇನ ಮಾರ್ಗೇಣ ಮಹೀಂ ಮಹೀಶಾಃ ।
ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಶುಭಮಸ್ತು ನಿತ್ಯಂ

ಲೋಕಾಃ ಸಮಸ್ತಾಃ ಸುಖಿನೋ ಭವಂತು ॥
ಕಾಲೇ ವರ್ಷತು ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಪೃಥಿವೀ ಸಸ್ಯಶಾಲಿನೀ ।
ದೇಶೋಽಯಂ ಕ್ಷೋಭರಹಿತಃ ಸಜ್ಜನಾಃ ಸಂತು ನಿರ್ಭಯಾಃ ॥
ಅಪುತ್ರಾಃ ಪುತ್ರಿಣಃ ಸಂತು ಪುತ್ರಿಣಃ ಸಂತು ಪೌತ್ರಿಣಃ ।
ನಿರ್ಧನಾಃ ಸಧನಾ ಸಂತು ಜೀವಂತು ಶರದಾಂ ಶತಮ್ ॥
ಸರ್ವೇ ಭವಂತು ಸುಖಿನಃ ಸರ್ವೇ ಸಂತು ನಿರಾಮಯಾಃ ।
ಸರ್ವೇ ಭದ್ರಾಣಿ ಪಶ್ಯಂತು ಮಾ ಕಶ್ಚಿತ್‌ದುಃಖಭಾಗ್ ಭವೇತ್ ॥
ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಮೇಧಾಂ ಯಶಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ವಿದ್ಯಾಂ ಪುಷ್ಟಿಂ ಶ್ರಿಯಮ್ ಬಲಮ್ ।
ತೇಜ ಆಯುಷ್ಯಮಾರೋಗ್ಯಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಹವ್ಯವಾಹನ ॥
ನಮೋಽಸ್ತ್ವನಂತಾಯ ಸಹಸ್ರಮೂರ್ತಯೇ ಸಹಸ್ರಪಾದಾಕ್ಷಿಶಿರೋರುಬಾಹವೇ ।
ಸಹಸ್ರನಾಮ್ನೇ ಪುರುಷಾಯ ಶಾಸತೇ ಸಹಸ್ರಕೋಟ್ಯಾಯುಧಧಾರಿಣೇ ನಮಃ ॥
ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವಾಯ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಿತಾಯ ಚ ।
ಜಗದ್ಧಿತಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ।
ವಸುದೇವಸುತಂ ದೇವಂ ಕಂಸಚಾಣೂರಮರ್ದನಮ್ ।
ದೇವಕೀಪರಮಾನಂದಂ ಕೃಷ್ಣಂ ವಂದೇ ಜಗದ್ಗುರುಮ್ ॥

ಪುನಃ ಪಂಚಾಂಗಪುಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮನೆಮಂದಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪಂಚಾಂಗ ಶ್ರವಣಫಲ

ಯಃ ಶೃಣೋತಿ ಮಧುಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಕೇ ವರ್ಷನಾಥ ಸಚಿವಾದಿಕಂ ಫಲಮ್ ।
ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾದ್ದುರಿತಮುಕ್ತವಿಗ್ರಹಂ ಚಾಯುರರ್ಥಮತುಲಂ ಯಶಃ ಸುಖಮ್ ॥೧॥

ಯಾರು ವಸಂತಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಯುಗಾದಿಯಂದು ಆ ವರ್ಷದ ರಾಜನ ಬಗ್ಗೆ, ಮಂತ್ರಿ ಮೊದಲಾದವರ ಬಗ್ಗೆ ಫಲವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೋ, ಅಂಥವನು ಎಲ್ಲ

ದುರಿತಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅತುಲವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು, ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು, ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಜಫಲಂ ಭವಂತಿ ಸುಖಿನೋ ಶ್ರುತ್ವಾ ಫಲಂ ಮಂತ್ರಿಣೋ
ಬುದ್ಧ್ಯುತ್ಸಾಹಸುಕೀರ್ತಯಃ ಭಟಪತೇಃ ಸಸ್ಯಾಧಿನಾಥಸ್ಯ ಚ ।
ಶ್ರುತ್ವಾರ್ಘೇಶಫಲಂ ರಸಾಧಿಪಫಲಂ ಧಾನ್ಯಾಧಿನಾಥಸ್ಯ ಚ
ಶ್ರುತ್ವಾ ನೀರಸನಾಯಕಸ್ಯ ಚ ಫಲಂ ಚೈಶ್ವರ್ಯವಂತಃ ಸದಾ ॥೨॥

ರಾಜನ ಫಲವನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಸುಖಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಂತ್ರಿಯ ಫಲವನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಉತ್ಸಾಹ ಸುಕೀರ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸೇನಾಧಿಪತಿಯ, ಸಸ್ಯಾಧಿನಾಥನ, ಅರ್ಘೇಶನ, ರಸಾಧಿಪನ, ಧಾನ್ಯಾಧಿನಾಥನ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದ, ನೀರಸನಾಯಕನ ಫಲವನ್ನೂ ಸಹ ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಆಯುರ್ವೃದ್ಧಿಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾಭಿವೃದ್ಧಿಂ ನಿತ್ಯಾರೋಗ್ಯಂ ಸಂಪದಂ ಚಾನಪಾಯಂ।
ಅಚ್ಛಿನ್ನಾನಾಮುತ್ಸವಾನಾಮವಾಪ್ತಿಂ ಯಚ್ಛನ್ತ್ಯೇಂತೇ ವತ್ಸರಾಧೀಶಮುಖ್ಯಾಃ ॥೩॥

ವರ್ಷದ ಅಧೀಶರೇ ಮೊದಲಾದವರ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆಯುಷ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಆರೋಗ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಸಂಪತ್ತು ಬರುತ್ತದೆ.

ತಿಥೇಶ್ಚ ಶ್ರಿಯಮಾಪ್ನೋತಿ ವಾರಾದಾಯುಷ್ಯವರ್ಧನಮ್ ।
ನಕ್ಷತ್ರಾದ್ಧರತೇ ಪಾಪಂ ಯೋಗಾದ್ರೋಗನಿವಾರಣಮ್ ॥೪॥

ತಿಥಿಯ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಸಂಪತ್ತು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ವಾರದ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಆಯುಷ್ಯವು ಅಭಿವೃದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ನಕ್ಷತ್ರದ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಪಾಪವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಯೋಗದ ಶ್ರವಣದಿಂದ ರೋಗವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕರಣಾತ್ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾತ್ಪಂಚಾಂಗಫಲಮುತ್ತಮಮ್ ।
ಇತೀದಂ ವತ್ಸರಫಲಂ ವತ್ಸರಾದಿತಿಥೌ ಶುಭಮ್ ॥೫॥

ಕರಣದ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಪಂಚಾಂಗಶ್ರವಣದ ಫಲವು ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ. ವತ್ಸರದ ಶುಭಫಲವನ್ನು ವತ್ಸರದ ಮೊದಲ ತಿಥಿಯಂದು ಕೇಳಬೇಕು.

ಯಃ ಶೃಣೋತಿ ನರೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ವತ್ಸರಂ ಸ ಸುಖೀ ಭವೇತ್ ।
ತಸ್ಮಾದಾದೌ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗಂ ವತ್ಸರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಜನ್ಮಫಲಂ
ಯೇ ಶೃಣ್ವಂತಿ ತೇ ಕ್ರತುಫಲಂ ಭಜಂತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥॥೨॥

ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ವತ್ಸರದ ಫಲವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೋ, ಅವನು ಶುಚಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನ ಆಯುರ್ಮಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರು ಕೇಳುತ್ತಾನೋ, ಅವನು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

* * * *

ಸ್ತೋತ್ರಮಂತ್ರ ಪದ್ಯಗಳು

ಪುರುಷರು ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಮಂತ್ರಗಳು
ಪುರುಷಸೂಕ್ತ

ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್ ।
ಸಭೂಮಿಂ ವಿಶ್ವತೋ ವೃತ್ವಾಽತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲಮ್ ॥೧॥

ಪುರುಷ ಏವೇದಂ ಸರ್ವಂ ಯದ್ಭೂತಂ ಯಚ್ಚ ಭವ್ಯಮ್ ।
ಉತಾಮೃತತ್ವಸ್ಯೇಶಾನೋ ಯದನ್ನೇನಾತಿರೋಹತಿ ॥

ಏತಾವಾನಸ್ಯ ಮಹಿಮಾಽತೋ ಜ್ಯಾಯಾಂಶ್ಚ ಪೂರುಷಃ ।
ಪಾದೋಽಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ ತ್ರಿಪಾದಸ್ಯಾಮೃತಂ ದಿವಿ ॥

ತ್ರಿಪಾದೂರ್ಧ್ವ ಉದೈತ್ ಪುರುಷಃ ಪಾದೋಽಸ್ಯೇಹಾ ಭವತ್ ಪುನಃ ।
ತತೋ ವಿಷ್ವಙ್ ವ್ಯಕ್ರಾಮತ್ಸಾಶನಾನಶನೇ ಅಭಿ ॥

ತಸ್ಮಾದ್ ವಿರಾಳಜಾಯತ ವಿರಾಜೋ ಅಧಿ ಪೂರುಷಃ ।
ಸ ಜಾತೋ ಅತ್ಯರಿಚ್ಯತ ಪಶ್ಚಾದ್ ಭೂಮಿಮಥೋ ಪುರಃ ॥

ಯತ್ಪುರುಷೇಣ ಹವಿಷಾ ದೇವಾ ಯಜ್ಞಮತನ್ವತ ।
ವಸಂತೋ ಅಸ್ಯಾಸೀದಾಜ್ಯಂ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಇಧ್ಮಃ ಶರದ್ಧವಿಃ ॥

ತಂ ಯಜ್ಞಂ ಬರ್ಹಿಷಿ ಪ್ರೌಕ್ಷನ್ ಪುರುಷಂ ಜಾತಮಗ್ರತಃ ।
ತೇನ ದೇವಾ ಅಯಜಂತ ಸಾಧ್ಯಾ ಋಷಯಶ್ಚ ಯೇ ॥

ತಸ್ಮಾದ್ ಯಜ್ಞಾತ್ ಸರ್ವಹುತಃ ಸಂಭೃತಂ ಪೃಷದಾಜ್ಯಮ್ ।
ಪಶೂನ್ ತಾಂಶ್ಚಕ್ರೇ ವಾಯವ್ಯಾನಾರಣ್ಯಾನ್ ಗ್ರಾಮ್ಯಾಶ್ಚ ಯೇ ॥

ತಸ್ಮಾದ್ಯಜ್ಞಾತ್ ಸರ್ವಹುತ ಋಚಃ ಸಾಮಾನಿ ಜಜ್ಞಿರೇ ।
ಛಂದಾಂಸಿ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾದ್ ಯಜುಸ್ತಸ್ಮಾದಜಾಯತ ॥

ತಸ್ಮಾದಶ್ವಾ ಅಜಾಯಂತ ಯೇ ಕೇ ಚೋಭಯಾದತಃ ।
ಗಾವೋ ಹ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾತ್ ತಸ್ಮಾಜ್ಜಾತಾ ಅಜಾವಯಃ ॥

ಯತ್ ಪುರುಷಂ ವ್ಯದಧುಃ ಕತಿಧಾ ವ್ಯಕಲ್ಪಯನ್ ।
ಮುಖಂ ಕಿಮಸ್ಯ ಕೌ ಬಾಹೂ ಕಾ ಊರೂ ಪಾದಾ ಉಚ್ಯೇತೇ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಸ್ಯ ಮುಖಮಾಸೀದ್ ಬಾಹೂ ರಾಜನ್ಯಃ ಕೃತಃ ।
ಊರೂ ತದಸ್ಯ ಯದ್ವೈಶ್ಯಃ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಶೂದ್ರೋ ಅಜಾಯತ ॥

ಚಂದ್ರಮಾ ಮನಸೋ ಜಾತಶ್ಚಕ್ಷೋಃ ಸೂರ್ಯೋ ಅಜಾಯತ।
ಮುಖಾದಿಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಾದ್ ವಾಯುರಜಾಯತ ॥

ನಾಭ್ಯಾ ಆಸೀದಂತರಿಕ್ಷಂ ಶೀರ್ಷ್ಣೋ ದ್ಯೌಃ ಸಮವರ್ತತ ।
ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಭೂಮಿರ್ದಿಶಃ ಶ್ರೋತ್ರಾತ್ ತಥಾ ಲೋಕಾಂ ಅಕಲ್ಪಯನ್ ॥

ಸಪ್ತಾಸ್ಯಾ ಸನ್ ಪರಿಧಯಸ್ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತ ಸಮಿಧಃ ಕೃತಾಃ ।
ದೇವಾ ಯದ್ಯಜ್ಞಂ ತನ್ವಾನಾ ಅಬಧ್ನನ್ ಪುರುಷಂ ಪಶುಮ್ ॥

ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜಂತ ದೇವಾಸ್ತಾನಿ ಧರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸನ್ ।
ತೇ ಹ ನಾಕಂ ಮಹಿಮಾನಃ ಸಚಂತ ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಂತಿ ದೇವಾಃ ॥

* * * *

ಯುಗಾದಿ ದಿವಸ ಪ್ರಾರ್ಥನಾರೂಪವಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಮಂತ್ರಗಳು

ಓಂ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ತುಭ್ಯಂ ಕಾಮಾಯಚ ಮಹಾತ್ಮನೇ ।
ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ನಿಮೇಷಾಯ ತ್ರುಟಯೇ ಚ ನಮೋಸ್ತುತೇ॥

''ಕಾಮರೂಪಿಗಳಾದ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ನಿಮಿಷಗಳಿಗೆ ತ್ರುಟಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಗಮನಿಸಿ - ನಿಮಿಷ, ತ್ರುಟಿ ಲವ, ಕ್ಷಣ, ಕಾಷ್ಠ, ಕಲಾ, ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ತ್ರುಟಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳೆಂದರೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಎಂದರ್ಥ. ಮತ್ತು ಆ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು, ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಜೀವೋತ್ತಮರಾದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಅದರಂತೆ ತ್ರುಟಿ ನಿಮಿಷ ದಿವಸ ಮೊದಲಾದ ನಾಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಆಯಾ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿರುವ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಲವಾಯ ಚ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಕ್ಷಣಾಯ ಚ ।
ನಮೋ ನಮಸ್ತೇ ಕಾಷ್ಠಾಯೈ ಕಾಲಾಯೈ ತೇ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥

ಲವಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ, ಕಾಷ್ಠಗಳಿಗೆ, ಕಲಾಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ನಾಡಿಕಾಯೈ ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮಾಯೈ ಮುಹೂರ್ತಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ।
ನಮೋ ನಿಶಾಭ್ಯಃ ಪುಣ್ಯೇಭ್ಯೋ ದಿವಸೇಭ್ಯಶ್ಚ ನಿತ್ಯಶಃ ॥

ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ನಾಡಿಕಾಗಳಿಗೆ ಮುಹೂರ್ತಗಳಿಗೆ, ರಾತ್ರಿಗಳಿಗೆ, ಪುಣ್ಯದಿವಸಗಳಿಗೆ, ನಿತ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಪಕ್ಷಾಭ್ಯಾಂ ಚಾಥ ಮಾಸೇಭ್ಯ ಋತುಭ್ಯಃ ಷಡ್ಭ್ಯ ಏವ ಚ ।
ಅಯನಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಪಂಚಭ್ಯೋ ವತ್ಸರೇಭ್ಯಶ್ಚ ಸರ್ವದಾ ॥

ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ, ಮಾಸಗಳಿಗೆ, ಆರು ಋತುಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಅಯನಗಳಿಗೆ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ನಿರಂತರ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ನಮಃ ಕೃತಯುಗಾದಿಭ್ಯೋ ಗ್ರಹೇಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿಸಂಖ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಕ್ಷತ್ರೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಕೃತ ಮೊದಲಾದ ನಾಕು ಯುಗಗಳಿಗೆ, ಒಂಬತ್ತು ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ, ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ರಾಶಿಭ್ಯಃ ಕರಣೇಭ್ಯಶ್ಚ ವ್ಯತೀಪಾತೇಭ್ಯ ಏವ ಚ ।
ಪ್ರತಿವರ್ಷಾಧಿಪೇಭ್ಯಶ್ಚ ವಿಜ್ಞಾತೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಸದಾ ॥

ಹನ್ನೆರಡು ರಾಶಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯತಿಪಾತ ಮೊದಲಾದ ಕರಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷದ ನಿಯಾಮಕರಿಗೆ ನಿರಂತರ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ನಮೋಽಸ್ತು ಕುಲನಾಗೇಭ್ಯಃ ಸಾನುಯಾತ್ರೇಭ್ಯ ಏವ ಚ ।
ನಮೋಽಸ್ತು ಸರ್ವ ದಿಗ್‌ಭ್ಯಶ್ಚ ದಿಕ್‌ಪಾಲೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಅನುಚರರಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕುಲನಾಗಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ದಿಕ್‌ಪಾಲಕರಿಗೂ ಭಕ್ತಿಯ ನಮನಗಳು.

ನಮಶ್ಚತುರ್ದಶೇಭ್ಯಶ್ಚ ಮನುಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ।
ನಮಃ ಪುರಂದರೇಭ್ಯಶ್ಚ ತತ್ಸಂಖ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಹದಿನಾಕು ಮನುಗಳಿಗೆ, ಅದೇ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನಾಳುವ ಪುರಂದರರಿಗೆ ಅನೇಕ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಪಂಚಾಶತೇ ನಮೋ ನಿತ್ಯಂ ದಕ್ಷಕನ್ಯಾಯ ಏವ ಚ ।
ನಮೋಽದಿತ್ಯೈ ಸುಭದ್ರಾಯೈ ಜಯಾಯೈ ಚಾಥ ಸರ್ವದಾ ॥

ಐವತ್ತುಮಂದಿ ದಕ್ಷಕನ್ಯೆಯರಿಗೆ ಅದಿತಿಗೆ, ಸುಭದ್ರೆಗೆ, ಜಯಾದೇವಿಗೆ ನಿರಂತರ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಸುಶಾಸ್ತ್ರಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಜನಕಾಯ ಚ ।
ನಮಸ್ತೇ ಬಹುಪುತ್ರಾಯ ಪತ್ನೀಭಿಃ ಸಹಿತಾಯ ಚ ॥

ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ, ಸಕಲ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ, ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಗಳ ಜನಕನಿಗೆ, ಪತ್ನಿಯರಿಂದ ಸಹಿತರಾದ ಬಹುಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದ ಸಾಧಕನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ನಮೋ ಬುದ್ಧ್ಯೈ ತಥಾ ವೃದ್ಧ್ಯೈ ನಿದ್ರಾಯೈ ಧನದಾಯ ಚ ।
ನಮಃ ಕುಬೇರಪುತ್ರಾಯ ಗುಹ್ಯಕಸ್ವಾಮಿನೇ ನಮಃ ॥

ಬುದ್ಧಿಗೆ, ವೃದ್ಧಿಗೆ, ನಿದ್ರಾದೇವಿಗೆ, ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನೀಡುವ ಕುಬೇರನಿಗೆ ಕುಬೇರಪುತ್ರನಿಗೆ ಗುಹ್ಯಕಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ನಮೋಽಸ್ತು ಶಂಖಪದ್ಮಾಭ್ಯಾಂ ನಿಧಿಭ್ಯಾಮಥ ನಿತ್ಯಶಃ ।
ಭದ್ರಕಾಳ್ಯೈ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸುರಭ್ಯೈ ಚ ನಮೋನಮಃ ॥

ಶಂಖ ಪದ್ಮಸಂಖ್ಯೆಯ ನಿಧಿಗೆ ನಿತ್ಯವಾಗಿಯೂ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು, ಭದ್ರಕಾಳಿಗೆ, ಸುರಭಿಗೂ ಅನೇಕ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ವೇದವೇದಾಂಗವೇದಾಂತವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೇಭ್ಯ ಏವ ಚ ।
ನಾಗಯಕ್ಷಸುಪರ್ಣೇಭ್ಯೋ ನಮೋಽಸ್ತು ಗರುಡಾಯ ಚ ॥

ವೇದಗಳಿಗೆ ವೇದಾಂಗಗಳಿಗೆ ವೇದಾಂತಗಳಿಗೆ, ಸಕಲವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ, ನಾಗಗಳಿಗೆ, ಯಕ್ಷರಿಗೆ, ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ, ಪಕ್ಷಿಯ ರಾಜನಾದ ಗರುಡನಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಸಪ್ತಭ್ಯಶ್ಚ ಸಮುದ್ರೇಭ್ಯಃ ಸಾಗರೇಭ್ಯಶ್ಚ ಸರ್ವದಾ ।
ಉತ್ತರೇಭ್ಯಃ ಕುರುಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ಮೇರುಗತಾಯ ಚ ॥

ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಗಳಿಗೆ, ಸಾಗರಗಳಿಗೆ, ಕುರುಗಳಿಗೆ, ಮೇರು ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಇರುವವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯ ನಮನಗಳು.

ಭದ್ರಾಶ್ವಕೇತುಮಾಲಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ಸರ್ವತ್ರ ಸರ್ವದಾ ।
ಇಲಾವೃತಾಯ ಚ ನಮೋ ಹರಿವರ್ಷಾಯ ಚೈವ ಹಿ ॥

ಭದ್ರಾಮಾಲಾ, ಅಶ್ವಮಾಲಾ, ಕೇತುಮಾಲಾಗಳಿಗೆ, ಇಲಾವೃತಖಂಡಕ್ಕೆ, ಹರಿವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ನಮಃ ಕಿಂಪುರುಷೇಭ್ಯಶ್ಚ ಭಾರತಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ।
ನಮೋ ಭಾರತಭೇದೇಭ್ಯೋ ಮಹದ್ಭ್ಯಶ್ಚಾಥ ಸರ್ವದಾ ॥

ಕಿಂಪುರುಷಕ್ಕೆ, ಭಾರತವರ್ಷಕ್ಕೆ, ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ನಿರಂತರ ನಮನಗಳು.

ಪಾತಾಲೇಭ್ಯಶ್ಚ ಸಪ್ತಭ್ಯೋ ನರಕೇಭ್ಯೋಃ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರಶ್ಶೈವಾಭ್ಯಾಂ ಹರಯೇ ಕ್ರೋಡರೂಪಿಣೇ ॥

ಏಳು ಪಾತಾಳಗಳಿಗೆ, ಎಲ್ಲಾ ನರಕಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರನಿಗೆ, ಶಿವಗಣಗಳಿಗೆ, ವರಾಹರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಸಪ್ತಭ್ಯಸ್ತ್ವಥ ಲೋಕೇಭ್ಯೋಃ ಮಹಾಭೂತೇಭ್ಯ ಏವ ಚ ।
ನಮಃ ಸಂಬುದ್ಧಯೇ ಚೈವ ನಮಃ ಪ್ರಕೃತಯೇ ತಥಾ ॥

ಏಳು ಲೋಕಗಳಿಗೆ, ಮಹಾಭೂತಗಳಿಗೆ, ಸಮೀಚೀನವಾದ ಬುದ್ಧಿಗೆ, ಪ್ರಕೃತಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಪುರುಷಾಯಾಭಿಮಾನಾಯ ನಮಸ್ತ್ವವ್ಯಕ್ತಮೂರ್ತಯೇ ।
ಹಿಮವತ್ ಪ್ರಮುಖೇಭ್ಯಶ್ಚ ಪರ್ವತೇಭ್ಯೋ ನಮಸ್ತ್ವಥ ॥

ಪುರುಷಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ, ಹಿಮವತ್ ಪರ್ವತವೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಪರ್ವತಗಳಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಪೌರಾಣೇಭ್ಯಶ್ಚ ಗಂಗಾಭ್ಯಃ ಸಪ್ತಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ।
ನಮೋಸ್ತ್ವಾದಿ ಮುನಿಭ್ಯಶ್ಚ ಸಪ್ತಭ್ಯಶ್ಚಾಥ ಸರ್ವದಾ ॥

ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಗಂಗೆ ಮೊದಲಾದ ಏಳು ನದಿಗಳಿಗೆ, ಸಪ್ತಮುನಿಗಳಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ನಮೋಸ್ತು ಪುಷ್ಕರಾದಿಭ್ಯಸ್ತೀರ್ಥೇಭ್ಯಶ್ಚ ಪುನಃ ಪುನಃ ।
ನಿಮ್ನಗಾಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಿತ್ಯಂ ವಿತಸ್ತಾದಿಭ್ಯ ಏವ ಚ ॥

ಪುಷ್ಕರಾದಿತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು, ಅಧೋಮುಖ ಜಲಾಶಯಗಳಿಗೆ ವಿತಸ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ನದಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಚತುರ್ದಶಭ್ಯೋ ದೀರ್ಘಾಭ್ಯೋ ಧರಿಣೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಹದಿನಾಕು ಮಹಾಲೋಕಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ನಮೋ ಧಾತ್ರೇವಿಧಾತ್ರೇ ಚ್ಛಂದೋಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಸುರಭ್ಯೈರಾವಣಾಭ್ಯಾಂ ಚ ನಮೋ ಭೂಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಧಾತೃವಿಗೆ, ವಿಧಾತೃವಿಗೆ, ಛಂದಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ಸುರಭಿಗೆ ಮತ್ತು ಐರಾಣವರಿಗೆ ಪುನಃಪುನಃ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ನಮಸ್ತಥೋಚ್ಛೈಃ ಶ್ರವಸೇ ಧ್ರುವಾಯ ಚ ನಮೋನಮಃ ।
ನಮೋಸ್ತು ಧನ್ವಂತರಯೇ ಶಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ನಮೋನಮಃ ॥

ಉಚ್ಚೈಃಶ್ರವಸ್ಸಿಗೆ, ಧ್ರುವನಿಗೆ, ಭಗವಂತನಾದ ಧನ್ವಂತರಿಗೆ, ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ, ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ, ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ವಿನಾಯಕಕುಮಾರಾಭ್ಯಾಂ ವಿಘ್ನೇಭ್ಯಶ್ಚ ನಮಃ ಸದಾ ।
ಶಾಖಾಯ ಚ ವಿಶಾಖಾಯ ನೈಗಮೇಯಾಯ ವೈ ನಮಃ ॥

ವಿನಾಯಕನಿಗೆ, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನಿಗೆ,ಸಕಲವಿಘ್ನಗಳ ನಿಯಾಮಕರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು, ಶಾಖಾ ಮತ್ತು ವಿಶಾಖರಿಗೆ ನೈಗಮೇಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ನಮಃ ಸ್ಕಂದಗ್ರಹೇಭ್ಯಶ್ಚ ಸ್ಕಂದಮಾತೃಭ್ಯ ಏವ ಚ ।
ಜ್ವರಾಯ ರೋಗಪತಯೇ ಭಸ್ಮಪ್ರಹರಣಾಯ ಚ ॥

ಸ್ಕಂದನಿಗೆ, ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ, ಸ್ಕಂದನ ಮಾತೃಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ರೋಗಪತಿಯಾದ ಜ್ವರನಿಗೆ ಭಸ್ಮನಾಶಕನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಋಷಿಭ್ಯೋ ವಾಲಖಿಲ್ಯೇಭ್ಯಃ ಕೇಶವಾಯ ನಮಃ ಸದಾ ।
ಅಗಸ್ತಯೇ ನಾರದಾಯ ವ್ಯಾಸಾದಿಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ವಾಲಖಿಲ್ಯಾದಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ, ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ಕೇಶವನಿಗೆ, ನಿರಂತರ ನಮಸ್ಕಾರ, ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ, (ಅಗಸ್ತಿಶಬ್ದ) ನಾರದರಿಗೆ ವ್ಯಾಸಾದಿ ಭಗವದ್‌ರೂಪಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.

ಅಪ್ಸರೇಭ್ಯಃ ಸೋಮಪೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಅಸೋಮಪೇಭ್ಯಶ್ಚ ನಮಸ್ತುಷಿತೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಸದಾ ।

ಅಪ್ಸರರಿಗೆ, ಸೋಮಪಾನಾರ್ಹರಿಗೆ, ಉಳಿದೆಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು, ಸೋಮಪಾನ ಮಾಡದೆ ಇರುವ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ಮತ್ತು ತುಷಿತ ಎಂಬ ಗಣ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಆದಿತ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಿತ್ಯಂ ದ್ವಾದಶೇಭ್ಯಶ್ಚ ಸರ್ವದಾ ।
ಏಕಾದಶೇಭ್ಯೋ ರುದ್ರೇಭ್ಯಸ್ತಪಸ್ವಿಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಹನ್ನೆರಡು ಮಂದಿ ಆದಿತ್ಯರಿಗೆ, ಹನ್ನೊಂದು ಮಂದಿ ರುದ್ರರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ನಮೋ ನಾಸತ್ಯದಸ್ರಾಭ್ಯಾಮಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ನಿತ್ಯಮೇವ ಹಿ ।
ಸಾಧ್ಯೇಭ್ಯೋ ದ್ವಾದಶೇಭ್ಯಶ್ಚ ಪೌರಾಣೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಸದಾ ॥

ನಾಸತ್ಯದಸ್ರ ಎಂಬ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಿತ್ಯವಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಹನ್ನೆರಡುಮಂದಿ ಸಾಧ್ಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಏಕೋನಪಂಚಶತೇ ಚ ಮರುದ್ಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಶಿಲ್ಪಾಚಾರ್ಯಾಯ ದೇವಾಯ ನಮಸ್ತೇ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣೇ ॥

೪೯ ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ದೇವಶಿಲ್ಪಿ ಎನಿಸಿದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಅಷ್ಟಭ್ಯೋ ಲೋಕಪಾಲೇಭ್ಯೋ ಸಾನುಗೇಭ್ಯಶ್ಚ ಸರ್ವದಾ ।
ಆಯುಧೇಭ್ಯೋ ವಾಹನೇಭ್ಯೋ ವರ್ಮಭ್ಯಶ್ಚ ನಮಃ ಸದಾ ॥

ಎಂಟು ಲೋಕಪಾಲಕರಿಗೆ, ಆಯುಧಗಳಿಗೆ, ವಾಹನಗಳಿಗೆ, ಕವಚಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಆಸನೇಭ್ಯೋ ದುಂದುಭಿಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯಶ್ಚ ನಮಃ ಸದಾ ।
ದೈತ್ಯರಾಕ್ಷಸಗಂಧರ್ವಪಿಶಾಚೇಭ್ಯಶ್ಚ ನಿತ್ಯಶಃ ॥

ಆಸನಗಳಿಗೆ ದುಂದುಭಿಗಳಿಗೆ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಿರಂತರ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ದೈತ್ಯರಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಗಂಧರ್ವರಿಗೆ ಪಿಶಾಚಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಪಿತೃಭ್ಯಃ ಸಪ್ತಭೇದೇಭ್ಯಃ ಪ್ರೇತೇಭ್ಯಶ್ಚ ನಮಃ ಸದಾ ।
ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮೇಭ್ಯಶ್ಚ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಭಾವಾಗಮ್ಯೇಭ್ಯ ಏವ ಚ ॥

ಪಿತೃಗಳಿಗೆ, ಏಳು ಬಗೆಯ ಪ್ರೇತಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಪ್ರಾಣವರ್ಗಗಳಿಗೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಗಮ್ಯರಾದವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ನಮಸ್ತೇ ಬಹುರೂಪಾಯ ವಿಷ್ಣವೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ।
ಅಥ ಕಿಂ ಬಹುನೋಕ್ತೇನ ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ವಾರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಅನಂತರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ಇದನ್ನು ಎಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರ ಮಾಡಿದರೇನು? ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಫಲಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋऽದಙ್ಮುಖೋ ವಿಪ್ರಾನ್ ದೇವಾನುದ್ದಿಶ್ಯ ಪೂರ್ವವತ್ ।

ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ವಿವರಣೆ - ಯುಗಾದಿಯ ದಿವಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ದೇವತಾ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬಹುದು.

ಅರ್ಘ್ಯೈಃ ಪುಷ್ಪೈಶ್ಚ ಧೂಪೈಶ್ಚ ವಸ್ತ್ರಮಾಲ್ಯೈಃ ಸುಹೃಷ್ಟಕಮ್ ।
ಧನಧಾನ್ಯಾನುವಿಭವೈರ್ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಶ್ಚ ಸರ್ವದಾ ॥

ಕೈತೊಳೆಯಲು ನೀರನ್ನು ನೀಡಿ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಧೂಪಗಳಿಂದ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ರೋಮಾಂಚನ ಗೊಂಡು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಯಥೇಚ್ಛವಾದ ಧನಧಾನ್ಯಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ ಎಂದೂ ಬಿಡದೆ ಈ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಾನಾಂ ಪ್ರವಕ್ತೃಶ್ಚ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾನ್ ।
ಕಾಲಜ್ಞಾನ್ವೇದವೇದಜ್ಞಾನ್ ಭೃತ್ಯಾನ್ ಸಂಬಂಧಿಬಾಂಧವಾನ್ ॥

ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿರುವ ವೇದವೇದಾಂತಗಳನ್ನು ಅರಿತಿರುವ ಬಂಧುಬಾಂಧವರನ್ನು ಭೃತ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಅನೇನೈವತು ಮಂತ್ರೇಣ ಸ್ವಾಹಾಂತೇನ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ।
ಯವಿಷ್ಠಾಯಾಗ್ನಯೇ ಹೋಮಃ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಸರ್ವತೃಪ್ತಯೇ ॥

ಇದೇ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸ್ವಾಹಾಕಾರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಯವಿಷ್ಠ ಎಂಬ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೋಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡ ತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ವೇದವಿಚ್ಚಕ್ಷುಷೀ ದತ್ವಾ ಸ್ಥಾನೇ ಪ್ರಾಧಾನಿಕೇ ಸದಾ ।

ವೇದವನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಮೊದಲು ಚಕ್ಷುಃ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ದ್ವಿಜಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಸುಹೃತ್ಸಂಬಂಧಿಬಾಂಧವಾನ್ ।
ವಿಶೇಷೇಣ ಚ ಭೋಕ್ತವ್ಯಂ ಕಾರ್ಯಶ್ಚಾಪಿ ಮಹೋತ್ಸವಃ ।
ವನಸಂವತ್ಸರಾರಂಭಃ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರವರ್ತಕಃ ॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಪುರಾಣೇ ವತ್ಸರಾರಂಭನಿರೂಪಣಮ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಎಲ್ಲ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಬಂಧುಬಾಂಧವರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆಯಿಸಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಭೋಜನವನ್ನು ಬಡಿಸಬೇಕು. ಮಹೋತ್ಸವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸಂವತ್ಸರದ ಆರಂಭವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

* * * *

ಯುಗಾದಿಯ ಆಚರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಮಾಣಶ್ಲೋಕಗಳು

ಪಾರಾಯಣ ಶ್ಲೋಕಗಳು

ಚೈತ್ರಾದಾವುಷಸಿ ಸ್ಮರನ್ ರಘುಪತಿಂ ಚೋತ್ಥಾಯ ಚಂದ್ರಂ ಸ್ಮರೇತ್
ವೃದ್ಧಾಜ್ಞಾಮನುಗೃಹ್ಯ ನಿಂಬಕದಲಂ ಪ್ರಾಶ್ಯಾಜ್ಯಪಾತ್ರೇ ಸ್ವಕಂ।
ವಕ್ತ್ರಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಚ ದರ್ಪಣೇ ಸುಮನಸೋ ದೈವಜ್ಞಮಿತ್ರಾನ್ವಿತಃ
ಪಂಚಾಂಗಂ ಶ್ರುಣುಯಾನ್ನೃಪಃ ಪ್ರಮುದಿತಃ ಸಂಭಾವ್ಯ ಮೌಹೂರ್ತಿಕಾನ್ ॥

ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಎದ್ದೇಳಬೇಕು. ನಿತ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ, ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಿರಿಯರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದು, ಬೇವಿನ ಎಲೆಯನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕು. ತುಪ್ಪದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜೋಯಿಸರಿಂದ ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಯುಗಾದಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಅಬ್ದಾದೌ ಮಿತ್ರಸಂಯುಕ್ತೋ ಮಂಗಲಸ್ನಾನಮಾಚರೇತ್
ವಸ್ತ್ರೈರಾಭರಣೈರ್ದೇಹಮಲಂಕೃತ್ಯ ತತಃ ಶುಚಿಃ ॥೧॥

ವರ್ಷದ ಮೊದಲ ದಿವಸ ಮಿತ್ರರಿಂದ ಕೂಡಿ ಮಂಗಲಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೊಸ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇಹವನ್ನು ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶುಚಿಯಾಗಬೇಕು.

ದೇವದ್ವಿಜಾನ್ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶಿಷಃ।
ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ನಿಂಬಪತ್ರಂ ಶೃಣುಯಾದ್ವರ್ಷಜಂ ಫಲಮ್ ॥೨॥

ಭಗವಂತನನ್ನು, ದೇವತೆಗಳನ್ನು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬೇವಿನ ಪತ್ರವನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕು. ವರ್ಷದ ಫಲವನ್ನು ಜೋಯಿಸರಿಂದ ಕೇಳಬೇಕು.

ವತ್ಸರಾದೌ ವಸಂತಾದೌ ಬಲಿರಾಜ್ಯೇ ತಥೈವ ಚ ।
ತೈಲಸ್ನಾನಮಕುರ್ವಾಣೋ ನರಕಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ॥೩॥

ವಸಂತ ಋತುವಿನ ಮೊದಲ ದಿವಸ, ವರ್ಷದ ಮೊದಲ ದಿವಸ, ಬಲಿಪಾಡ್ಯದ ದಿವಸ ಯಾರು ಎಣ್ಣೆಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅವನು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ತೈಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಜಲೇ ಗಂಗಾ ವತ್ಸರಾದಿತಿಥೌ ಶುಭೇ ।
ಅಲಕ್ಷ್ಮೀಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಮಂಗಲಸ್ನಾನಮಾಚರೇತ್ ॥೪॥

ವರ್ಷದ ಮೊದಲ ದಿವಸ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯು ಸನ್ನಿಹಿತಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಂಗಲಸ್ನಾನವನ್ನು ಅಂದು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ತೈಲಾಭ್ಯಂಗಸ್ನಾನಮಾದೌ ಚ ಕೃತ್ವಾ
ಪೀಯೋಷೋತ್ಥಂ ಪಾರಿಭದ್ರಸ್ಯ ಪತ್ರಮ್ ।
ಭಕ್ಷೇತ್ಸೌಖ್ಯಂ ಮಾನವಂ ವ್ಯಾಧಿನಾಶಂ
ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯಂ ಲಭ್ಯತೇ ವರ್ಷಮೂಲೇ ॥೫॥

ಮೊದಲು ತೈಲಾಭ್ಯಂಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪೀಯೂಷದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಬೇವಿನ ಪತ್ರವನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕು. ಅಂಥವನು ಸುಖವಾಗಿ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಾನಸಿಕರೋಗದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಶತಾಯುರ್ವಜ್ರದೇಹಾಯ ಸರ್ವಸಂಪತ್ಕರಾಯ ಚ ।
ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟವಿನಾಶಾಯ ನಿಂಬಕಂ ದಲಭಕ್ಷಣಮ್ ॥೬॥

ನೂರುವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಈ ದೇಹವು ವಜ್ರದಂತೆ ಇರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಂಪತ್ತುಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಅರಿಷ್ಟಗಳ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಬೇವಿನ ಎಲೆಯನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕಮ್

ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಯಸ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹಃ ಕಮಲಭೂಃ ಸೂನುರ್ಗರುತ್ಮಾನ್ ರಥಃ
ಪೌತ್ರಶ್ಚಂದ್ರವಿಭೂಷಣಃ ಸುರಗುರುಃ ಶೇಷಶ್ಚ ಶಯ್ಯಾ ಪುನಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂ ವರಮಂದಿರಂ ಸುರಗಣಾ ಯಸ್ಯ ಪ್ರಭೋಃ ಸೇವಕಾಃ ।
ಸ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಕುಟುಂಬಪಾಲನಪರಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಧರಿರ್ಮಂಗಲಮ್ ॥೧॥

ಬ್ರಹ್ಮ-ವಾಯು-ಗಿರೀಶ-ಶೇಷಗರುಡಾ ದೇವೇಂದ್ರ-ಕಾಮೌ ಗುರು-
ಶ್ಚಂದ್ರಾರ್ಕೌ ವರುಣಾನಲೌ ಮನು-ಯಮೌ ವಿತ್ತೇಶ-ವಿಘ್ನೇಶ್ವರೌ ।
ನಾಸತ್ಯೌ-ನಿರ್ಋತಿ-ರ್ಮರುದ್ಗಣ-ಯುತಾಃ ಪರ್ಜನ್ಯ-ಮಿತ್ರಾದಯಃ
ಸಸ್ತ್ರೀಕಾಃ ಸುರಪುಂಗವಾಃ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಕುರ್ವಂತು ನೋ ಮಂಗಲಮ್ ॥೨॥

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ-ಪರಾಶರೌರ್ವಭೃಗವೋಽಗಸ್ತ್ಯಃಪುಲಸ್ತ್ಯಃ ಕ್ರತುಃ
ಶ್ರೀಮಾನತ್ರಿಮರೀಚಿ-ಕೌತ್ಸ-ಪುಲಹಾಃ ಶಕ್ತಿರ್ವಸಿಷ್ಠೋಽಂಗಿರಾಃ ।
ಮಾಂಡವ್ಯೋ ಜಮದಗ್ನಿ-ಗೌತಮ-ಭರದ್ವಾಜಾದಯಸ್ತಾಪಸಾಃ
ಶ್ರೀದ್ವಿಷ್ಣುಪದಾಂಬುಜೈಕಶರಣಾಃ ಕುರ್ವಂತು ನೋ ಮಂಗಲಮ್ ॥೩॥

ಮಾಂಧಾತಾ ನಹುಷೋಽಂಬರೀಷ-ಸಗರೌ ರಾಜಾ ಪೃಥುರ್ಹೈಹಯಃ
ಶ್ರೀಮಾನ್ ಧರ್ಮಸುತೋ ನಲೋ ದಶರಥೋ ರಾಮೋ ಯಯಾತಿರ್ಯದುಃ ।
ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಶ್ಚ ವಿಭೀಷಣಶ್ಚ ಭರತಶ್ಚೋತ್ತಾನಪಾದಧ್ರುವಾ-
ವಿತ್ಯಾದ್ಯಾ ಭುವಿ ಭೂಭುಜಶ್ಚ ಸತತಂ ಕುರ್ವಂತು ನೋ ಮಂಗಲಮ್ ॥೪॥

ಶ್ರೀಮೇರುರ್ಹಿಮವಾಂಶ್ಚ ಮಂದರಗಿರಿಃ ಕೈಲಾಸಶೈಲಸ್ತಥಾ
ಮಾಹೇಂದ್ರೋ ಮಲಯಶ್ಚ ವಿಂಧ್ಯನಿಷಧೌ ಸಿಂಹಸ್ತಥಾ ರೈವತಃ ।
ಸಹ್ಯಾದ್ರಿರ್ವರಗಂಧಮಾದನಗಿರಿರ್ಮೈನಾಕಗೋಮಂತಕಾ-
ವಿತ್ಯಾದ್ಯಾ ಭುವಿ ಭೂಧರಾಶ್ಚ ಸತತಂ ಕುರ್ವಂತು ನೋ ಮಂಗಲಮ್ ॥೫॥

ಗಂಗಾ ಸಿಂಧು ಸರಸ್ವತೀ ಚ ಯಮುನಾ ಗೋದಾವರೀ ನರ್ಮದಾ
ಕೃಷ್ಣಾ ಭೀಮರಥೀ ಚ ಫಲ್ಗುಸರಯೂ ಶ್ರೀಗಂಡಕೀ ಗೋಮತೀ ।
ಕಾವೇರಿ ಕಪಿಲಾ ಪ್ರಯಾಗವಿನತಾ ನೇತ್ರಾವತೀತ್ಯಾದಯೋ
ನದ್ಯಃ ಶ್ರೀಹರಿಪಾದಪಂಕಜಭವಾಃ ಕುರ್ವಂತು ನೋ ಮಂಗಲಮ್ ॥೬॥

ವೇದಾಶ್ಚೋಪನಿಷದ್ಗಣಾಶ್ಚ ವಿವಿಧಾಃ ಸಾಂಗಾಃ ಪುರಾಣಾನ್ವಿತಾ
ವೇದಾಂತಾ ಅಪಿ ಮಂತ್ರತಂತ್ರಸಹಿತಾಸ್ತರ್ಕಾಃ ಸ್ಮೃತೀನಾಂ ಗಣಾಃ ।
ಕಾವ್ಯಾಲಂಕೃತಿನೀತಿನಾಟಕಯುತಾಃ ಶಬ್ದಾಶ್ಚ ನಾನಾವಿಧಾಃ
ಶ್ರೀವಿಷ್ಣೋರ್ಗುಣನಾಮಕೀರ್ತನಪರಾಃ ಕುರ್ವಂತು ನೋ ಮಂಗಲಮ್ ॥೭॥

ಆದಿತ್ಯಾದಿನವಗ್ರಹಾಃ ಶುಭಕರಾಃ ಮೇಷಾದಯೋ ರಾಶಯೋ
ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ಸಯೋಗಕಾಶ್ಚ ತಿಥಯಃ ತದ್ದೇವತಾಸ್ತದ್ಗಣಾಃ ।
ಮಾಸಾಬ್ದಾ ಋತವಸ್ತಥೈವ ದಿವಸಾಃ ಸಂಧ್ಯಾಸ್ತಥಾ ರಾತ್ರಯಃ
ಸರ್ವೇ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾಃ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಕುರ್ವಂತು ನೋ ಮಂಗಲಮ್ ॥೮॥

ಇತ್ಯೇತದ್ವರಮಂಗಲಾಷ್ಟಕಮಿದಂ ಶ್ರೀರಾಜರಾಜೇಶ್ವರೇ-
ಣಾಖ್ಯಾತಂ ಜಗತಾಮಭೀಷ್ಟಫಲದಂ ಸರ್ವಾಶುಭಧ್ವಂಸನಮ್ ।
ಮಾಂಗಲ್ಯಾದಿಶುಭಕ್ರಿಯಾಸು ಸತತಂ ಸಂಧ್ಯಾಸು ವಾ ಯಃ ಪಠೇತ್
ಧರ್ಮಾರ್ಥಾದಿಸಮಸ್ತವಾಂಛಿತಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯಸೌ ಮಾನವಃ ॥೯॥

ತದೇವ ಲಗ್ನಂ ಸುದಿನಂ ತದೇವ
ತಾರಾಬಲಂ ಚಂದ್ರಬಲಂ ತದೇವ ॥
ವಿದ್ಯಾಬಲಂ ದೈವಬಲಂ ತದೇವ
ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ತೇಽಂಘ್ರಿಯುಗಂ ಸ್ಮರಾಮಿ ॥೧೦॥

ಮಂಗಲಂ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುರ್ಮಂಗಲಂ ಮಧುಸೂದನಃ ।
ಮಂಗಲಂ ದೇವಕೀಪುತ್ರೋ ಮಂಗಲಂ ಗರುಡಧ್ವಜಃ ॥೧೧॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀರಾಜರಾಜೇಶ್ವರತೀರ್ಥಯತಿಕೃತಂ ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ॥

* * * *

ಶ್ರೀನವಗ್ರಹಸ್ತೋತ್ರಮ್

ಭಾಸ್ವಾನ್ ಮೇ ಭಾಸಯೇತ್ ತತ್ತ್ವಂ ಚಂದ್ರಶ್ಚಾಹ್ಲಾದಕೃದ್ಭವೇತ್ ।
ಮಂಗಲೋ ಮಂಗಲಂ ದದ್ಯಾದ್ ಬುಧಶ್ಚ ಬುಧತಾಂ ದಿಶೇತ್ ॥೧॥

ಗುರುರ್ಮೇ ಗುರುತಾಂ ದದ್ಯಾತ್ ಕವಿಶ್ಚ ಕವಿತಾಂ ದಿಶೇತ್ ।
ಶನಿಶ್ಚ ಶಂ ಪ್ರಾಪಯತು ಕೇತುಃ ಕೇತುಂ ಜಯೇಽರ್ಪಯೇತ್ ॥೨॥

ರಾಹುರ್ಮೇ ರಹಯೇದ್ ರೋಗಂ ಗ್ರಹಾಃ ಸಂತು ಕರಗ್ರಹಾಃ ।
ನವಂ ನವಂ ಮಮೈಶ್ವರ್ಯಂ ದಿಶಂತ್ವೇತೇ ನವಗ್ರಹಾಃ ॥೩॥

ಶನೇ ದಿನಮಣೇಸ್ಸೂನೋಽಹ್ಯನೇಕಗುಣಸನ್ಮಣೇ ।
ಅರಿಷ್ಟಂ ಹರ ಮೇಽಭೀಷ್ಟಂ ಕುರು ಮಾ ಕುರು ಸಂಕಟಮ್ ॥೪॥

ಹರೇರನುಗ್ರಹಾರ್ಥಾಯ ಶತ್ರೂಣಾಂ ನಿಗ್ರಹಾಯ ಚ ।
ವಾದಿರಾಜಯತಿಪ್ರೋಕ್ತಂ ಗ್ರಹಸ್ತೋತ್ರಂ ಸದಾ ಪಠೇತ್ ॥೫॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಯತಿವಿರಚಿತಂ ನವಗ್ರಹಸ್ತೋತ್ರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

* * * *

ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಹಾಡುಗಳು

ಸೃಷ್ಟಿ ಸುಳಾದಿ

ರಾಗ : ಸಾವೇರಲಿ, ಧ್ರುವತಾಳ

ಚಿನುಮಯ ಮೂರುತಿ ಪ್ರಳಯ ಜಲಧಿಯೊಳು ।
ವನಿತೆ ಶ್ರೀ ಭೂಮಿ ದುರ್ಗೆಯರೊಡನೆ ।
ತನವುದರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಿಶಿಷ್ಟರಾದ ।
ಇನಿತು ಜೀವರ ಹಿಡಿ ತುಂಬಾಕೊಂಡು ।
ತನಯನ ನೂರುವರುಷ ಪರಿಯಂತದಿ ।
ವನಜಾಕ್ಷ ವಟಪತ್ರ ಶಯನನಾಗಿ
ಜನರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸಾ ।
ಧನವ ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಕರುಣಿ ।
ಪುನರಪಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಲಾ ।
ಲನಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಮತೆ ಇತ್ತು ।
ಗುಣತ್ರಯಾತ್ಮಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತತ್ವರಾಶಿಯ ಜೀವ ।
ರನು ಸೃಜಿಸಿದ ಹಯವದನ ಪ್ರಭು ॥೧॥

ಮಟ್ಟತಾಳ

ಮಹತತ್ವವ ಸೃಜಿಸಿ (ಸೃಷ್ಟಿಸಿ) ಮರುತ ಬ್ರಹ್ಮರಿಟ್ಟ ।
ಅಹಂಕಾರದಿ ಗರುಡ ಶೇಷರುದ್ರರಿಟ್ಟ ।
ಅಹಂಕೃತಿ ತೃತಿಯಭಾಗವನೆ ಮಾಡಿ ।
ಶ್ರೀಹಯವದನ ಭೂತೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮಾಡಿದ ॥೨॥

ರೂಪಕತಾಳ

ತಾಮಸದಿಂದ ಪಂಚಭೂತಂಗಳ ಸೃಜಿಸಿ ।
* ಯೋಮಾಂತರದಿ ಪಂಚದೇವರ ಕೂಡಿಸಿ ।

ಯುಗಾದಿ

ಆ ಮುನ್ನ ತೈಜಸದಿ ಸಾಧಿಸಿದ ದಶೇಂದ್ರಿಯ ।
ಸೋಮಸೂರ್ಯಾದಿ ದೇವತೆಗಳನೇ ನೆಲಸಿ ।
ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ಹಯವದನ ವೈಕಾರಿಕದಿ ।
ಅಮನವ ದೇವತೆಗಳ ತನುವಮಾಡಿದ ॥೩॥

(* ಬಹಿಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶಾದಿ ಪಂಚಭೂತಾವರಣ)

ತ್ರಿವಿಡಿತಾಳ

ಇಂತೀ ತತ್ವವೇ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲು ।
ಕಾಂತಿಯರಪ್ಪಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ತಾನೆ ।
ಅಂತವಿಲ್ಲ ಸ್ವರೂಪಿಲ್ಲ ವಿರೂಪನಲ್ಲಾ ।
ನಂತಮೂರುತಿ ಸಿರಿ ಹಯವದನ ॥೪॥

ಝಂಪಿತಾಳ (ಶ್ಲೋಕ)

ತಥಾಸುರಾಣಾಂ ವಿಶದಾಸುರಾಣಾಂ ।
ರೂಪೇಣ ತೇಷಾಂ ಬಲವೀರ್ಯಚೋದಿತಾಂ ।
ವಂದೇ ಪರಂದೇವ ಗುಣೈಕ ವಿಷ್ಣೋ ।
ದೇವೇನನಾಗೇಂದ್ರ ಮತಃಪರೇಣ ॥೧॥

ಪದ

ತಥ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ಜೀವರ ಸೃಜಿಸಿ ।
ತತ್‌ಸ್ವರೂಪವಪೊಕ್ಕು ನಡಿಸಿದನು ಹಯವತದ ॥೫॥

ಅಟ್ಟತಾಳ

ಅದರಿಂದ ತತ್ವದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ ।
ಮುದದಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮಾಡಲರಿಯದೇ ಪೋಗಿ ।
ಪದುಮನಾಭನ ತುತಿಸಲು ಅವರೊಳು ಪೊಕ್ಕು ।
ಅದುಭೂತ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನು ರಚಿಸಿದನು ।
ಅದರೊಳು ಬಂದು ಬಹುಕಾಲ ಪರಿಯಂತರ ।
ಉದಕ ಶಾಯಿಯಾದ ಮುದದಿ ಹಯವದನ ॥೬॥

ಆದಿತಾಳ

ಶಿಷ್ಟರನು ಶುಭ ಪಥಕೆ ನಡೆಸಿ ವು-।
ತೃಷ್ಟ ಸುಗತಿಯನು ಕಡಿಯಲ್ಲೀವನು ।
ದುಷ್ಟರನ್ನು ದುರ್ಗತಿ ಯ್ಯೆದಿಸುವನು ।
(ದುಷ್ಟರನ್ನು ದುಷ್ಟಥಕೆ ನಡಿಸಿ ಕಷ್ಟಗತಿಯ ಕಡೆಯಲೀವನು)
ಹೃಷ್ಟಮೂರುತಿ ಶ್ರೀ ಹಯವದನ ಈ ।
ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳು ಮಧ್ಯಮರನು ಮಾಡಿದ ಯೆ- ।
ಳಷ್ಟು ವೈಷಮ್ಯವಿಲ್ಲ ಕಾಣಿರೊ ॥೭॥

ಜತೆ

ಇಂತೀ ತತ್ವಸೃಷ್ಟಿಯ ನೆನೆವ ಮಹತ್ಕರ ।
ಸಂತತ ಪೊರೆವ ಶ್ರೀಕಾಂತ ಹಯವದನ ॥೮॥

ಕಾಲಾಖ್ಯ ಸುಳಾದಿ

ರಾಗ ಭೈರವಿ, ಧೃವತಾಳ

ಅಣುದ್ವಯ ಪರಮಾಣು ಯಿಂಥಾದೆ ತ್ರಯವಾಗೆ ।
ತ್ರಣು ಯೆನಿಸಿ ಕೊಂಬೋದು ಯಿದೆ ತ್ರಸರೇಣು ।
ಮನುಜಾಗೋಚರವೆನ್ನು ಜಾಲಾರ್ಕಕಿರಣಾದಲ್ಲಿ ।
ಘನವಾಗಿ ಚರಿಸುವ ದೇಶಭೇದ ।
ಇನಿತು ತ್ರಸರೇಣು ತೃಟಿ ತೃಟಿಮೂರು ಯೆಂಬೋದು ।
ಅನಿಸಿಕೊಳುತಲಿದು ವಂದು ವೇಧ ।
ತ್ರಣಿವೇಧವಂದುಲವ ಯಿಂಥವುಮೂರಾಗೆ ।
ಎಣಿಸು ನಿಮಿಷಾವೆಂದು ನಿಮಿಷಮೂರು ।
ಕ್ಷಣವಾಗುವದು ಕೇಳಿ ಮರಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಐದು ।
ಕ್ಷಣ ಕೂಡಿದರೆ ವೊಂದುಕಾಷ್ಟಯೆನ್ನಿ ।
ಅನುಮಾನ ಮಾಡಸಲ್ಲ ಹೈದಿನ್ನೈದು ಕಾಷ್ಟಾ ಲೋ ।
ಚನೆಮಾಡುವೊಂದು ಲಘುವು ಸಿದ್ಧವಕ್ಕು ।

ಯುಗಾದಿ

ಆ ಮುನ್ನೆ ತೈಜಸದಿ ಸಾಧಿಸಿದ ದಶೇಂದ್ರಿಯ ।
ಸೋಮಸೂರ್ಯಾದಿ ದೇವತೆಗಳನೇ ನೆಲಸಿ ।
ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ಹಯವದನ ವೈಹಾರಿಕದಿ ।
ಆಮನವ ದೇವತೆಗಳ ತನುವಮಾಡಿದ ॥೩॥

(* ಬಹಿಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶಾದಿ ಪಂಚಭೂತಾವರಣ)

ತ್ರಿವಿಡಿತಾಳ

ಇಂತೀ ತತ್ವವೇ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲು ।
ಕಾಂತಿಯರಪ್ಪಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ತಾನೆ ।
ಅಂತವಿಲ್ಲ ಸ್ವರೂಪಿಲ್ಲ ವಿರೂಪನಲ್ಲಾ ।
ನಂತಮೂರುತಿ ಸಿರಿ ಹಯವದನ ॥೪॥

ಝಂಪಿತಾಳ (ಶ್ಲೋಕ)

ತಥಾಸುರಾಣಾಂ ವಿಶದಾಸುರಾಣಾಂ ।
ರೂಪೇಣ ತೇಷಾಂ ಬಲವೀರ್ಯಚೋದಿತಾಂ ।
ವಂದೇ ಪರಂದೇವ ಗುಣೈಕ ವಿಷ್ಣೋ ।
ದೇವೇನನಾಗೇಂದ್ರ ಮತಃಪರೇಣ ॥೧॥

ಪದ

ತಥ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ಜೀವರ ಸೃಜಿಸಿ ।
ತತ್‌ಸ್ವರೂಪವಪೊಕ್ಕು ನಡಿಸಿದನು ಹಯವತದ ॥೫॥

ಅಟ್ಟತಾಳ

ಅದರಿಂದ ತತ್ವದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರು ಕೂಡಿ ।
ಮುದದಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮಾಡಲರಿಯದೇ ಪೋಗಿ ।
ಪದುಮನಾಭನ ತುತಿಸಲು ಅವರೊಳು ಪೊಕ್ಕು ।
ಅದುಭೂತ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನು ರಚಿಸಿದನು ।
ಅದರೊಳು ಬಂದು ಬಹುಕಾಲ ಪರಿಯಂತರ ।
ಉದಕ ಶಾಯಿಯಾದ ಮುದದಿ ಹಯವದನ ॥೬॥

ಆದಿತಾಳ

ಶಿಷ್ಟರನು ಶುಭ ಪಥಕೆ ನಡೆಸಿ ವು-।
ತ್ಕೃಷ್ಟ ಸುಗತಿಯನು ಕಡಿಯಲ್ಲೀವನು ।
ದುಷ್ಟರನ್ನು ದುರ್ಗತಿ ಯ್ಯೆದಿಸುವನು ।
(ದುಷ್ಟರನ್ನು ದುಷ್ಪಥಕೆ ನಡಿಸಿ ಕಷ್ಟಗತಿಯ ಕಡೆಯಲೀವನು)
ಹೃಷ್ಟಮೂರುತಿ ಶ್ರೀ ಹಯವದನ ಈ ।
ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳು ಮಧ್ಯಮರನು ಮಾಡಿದ ಯೆ- ।
ಳಷ್ಟು ವೈಷಮ್ಯವಿಲ್ಲ ಕಾಣಿರೊ ॥೭॥

ಜತೆ

ಇಂತೀ ತತ್ವಸೃಷ್ಟಿಯ ನೆನೆವ ಮಹತ್ತರ ।
ಸಂತತ ಪೊರೆವ ಶ್ರೀಕಾಂತ ಹಯವದನ ॥೮॥

ಕಾಲಾಖ್ಯ ಸುಳಾದಿ

ರಾಗ ಭೈರವಿ, ಧೃವತಾಳ

ಅಣುದ್ವಯ ಪರಮಾಣು ಯಿಂಥಾದೆ ತ್ರಯವಾಗೆ ।
ತ್ರಣು ಯೆನಿಸಿ ಕೊಂಬೋದು ಯಿದೆ ತ್ರಸರೇಣು ।
ಮನುಜಾಗೋಚರವೆನ್ನು ಜಾಲಾರ್ಕಕಿರಣಾದಲ್ಲಿ ।
ಘನವಾಗಿ ಚರಿಸುವ ದೇಶಭೇದ ।
ಇನಿತು ತ್ರಸರೇಣು ತ್ರುಟಿ ತ್ರುಟಿಮೂರು ಯೆಂಬೋದು ।
ಅನಿಸಿಕೊಳುತಲಿದು ವಂದು ವೇಧ ।
ತ್ರಣಿವೇಧವಂದುಲವ ಯಿಂಥವುಮೂರಾಗೆ ।
ಎಣಿಸು ನಿಮಿಷಾವೆಂದು ನಿಮಿಷಮೂರು ।
ಕ್ಷಣವಾಗುವದು ಕೇಳಿ ಮರಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಐದು ।
ಕ್ಷಣ ಕೂಡಿದರೆ ವೊಂದುಕಾಷ್ಟಯೆನ್ನಿ ।
ಅನುಮಾನ ಮಾಡಸಲ್ಲ ಹೈದಿನ್ನೈದು ಕಾಷ್ಟಾ ಲೋ ।
ಚನೆಮಾಡುವೊಂದು ಲಘುವು ಸಿದ್ಧವಕ್ಕು ।

ಯುಗಾದಿ

ಗುಣಿಸು ಹದಿನೈದು ಲಘುವು ವೊಂದು ನಾಡಿಯೆಂದು ।
ಇನಿತು ಆರೇಳುಯೆಂಟು ವೊಂದುಯಾಮಾ ।
ಎಣಿಕೆಗೈಯೊ ಇಂಥಯಾಮ ಚತುಷ್ಟವಾಗೆ ।
ದಿನಮಣಿ ಅಸ್ತಂಗತ ಹನ್ನೆರಡುತಾಸು ।
ಇನಿತು ಹನ್ನೆರಡಾಗೆರಡು ನಾಲ್ಕುರ್ಘಾಂ ವ ।
ಎನಿಸುವದು ವೊಂದುವಾಸರಕೆ ।
ಗಣಿತಜ್ಞರು ಪೇಳುವರು ತಿಥಿ ತಾರ ಯೋಗ ಕರಣ ।
ಮನುಜರಿಗೆ ವೊಂದು ದಿವಸಾಯಿತೋ ದೇವ ।
ಜನನಮಿಕ್ಕಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಯಿದೆ ಆರಂಭ ।
ನೆನಿಸು ಹತ್ತೈದು ದಿವಸವೆಂಬೋದೆ ಪಕ್ಷ ।
ಇನಿತು ಈಪರಿಯಾಗೆ ಭಿನ್ನ ಪಕ್ಷ ವೆಂ ।
ದೆನಿಸುವು ಶುಕ್ಲ ಕೃಷ್ಣಯೆಂಬೊನಾಮ ।
ಅನುವಾಗಿ ಯೆರಡು ಪಕ್ಷ ಕೂಡಿಸಲು ಮಾ ।
ತನು ಕೇಳು ತಿಂಗಳೊಂದು ಇಂಥವೆರಡು ।
ಅನುಸಂಧಿ ನಾಲ್ಕು ವೊಂದು ಋತುವಾಹದು ಯಿವೆ ಆರು ।
ಗುಣಿಸಲು ವೊಂದುವರ್ಷ ವರ್ಷನೂರಾಗಲು ।
ಮನುಜರಿಗೆ ಪೂರ್ಣಾಯು ಯೆಂದೆನಿಸುವದು ಯೋ ।
ಚನೆ ಮಾಡು ಮಾನುಷ್ಯಮಾನದಲೆಕ್ಕ ।
ಅನಿಮಿಷತತಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಬಗೆವೊಂದು ವತ್ಸರ ।
ದಿನವೊಂದು ಹಗಲಿರುಳು ಆಗೋವೆಂದು ।
ವನಜಗರ್ಭನ್ನ ತನಕ ಈಪರಿಯಿಂದಯೆಣಿಸಿ ।
ಗುಣಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು ಕಾಲಪ್ರಭಾ ।
ಅಣುಮಹತ್ತುರೂಪ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲರೇಯ ।
ಗುಣನಿಧಿ ಸರ್ವಕಾಲದೊಡನೆ ತಿರುಗುತಿಪ್ಪ ॥೧॥

ಮಟ್ಟತಾಳ

ಮೂರೊಂದು ಯುಗವುಂಟು ಮನುಜ ಮಾನದಲ್ಲಿ
ಸಾರುವೆ ವರ್ಷಂಗಳು ವಿವರ ವಿವರವಾಗಿ ।

ಯುಗಾದಿ

ಆರಂಭಯುಗಕೆ ಹದಿನೇಳು ಲಕ್ಷ ।
ಈರೈದುಹತ್ತುಯೆಂಟುಸಾವಿರವೆನ್ನಿ (೧೭,೨೮,೦೦೦)
ಚಾರುದ್ವಿತಿಯ ಯುಗಕೆ ಲಕ್ಷದ್ವಾದಶ ತೊಂಬ ।
ತ್ತಾರುಸಾವಿರವ್ಯೆಯ್ಯಾ । (೧೨,೯೬,೦೦೦)
ಮೂರನೆಯುಗಕೆ ಯೆಂಟುಲಕ್ಷಮ್ಯಾಲೆ ।
ಈರೆರರವತ್ತು ಸಾವಿರವರುಷಗಳು ।(೮,೬೪,೦೦೦)
ಈ ರೀತಿ ಗ್ರಹಿಸು ನಾಲ್ಕನೆಯುಗಕೆ ವಿ ।
ಚಾರ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷತ್ರಿಂಶತಿ ದ್ವಯ ಸಹಸ್ರ । (೪,೩೨,೦೦೦)
ಹಾರೈಸುಯೆಲ್ಲ ಕೂಡಿಗುಣಿಸೆ ವಿ ।
ಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ ನಾಲ್ಕು ಹತ್ತು ।
ಮೂರುಲಕ್ಷದಶದಶ ಸಾಸಿರವೊ । (೪೨,೨೦,೦೦೦)
ಬ್ಯಾರೆಬ್ಯಾರೆ ಯುಗದ ಪೆಸರಂಗಳು ಶ್ರಿಂ ।
ಗಾರದಿಂದಲಿಕೇಳಿ ಕೃತ ತ್ರೈತಾ ದ್ವಾಪರ ಕಲಿ ।
ಸಾರ ಹೃದಯರೊಲಿದು ಸಂತತಕರುಣದಲಿ ।
ಶ್ರೀರಮಣ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲರೇಯ ।
ಮೂರೊಂದು ವತ್ಸರನಾಮಕ ಕಾಣೊ ॥೨॥

ರೂಪಕತಾಳ

ಏಕತ್ರಯ (೧+೩=೪) ವೊಮ್ಮೆ ತಿರುಗಿದರು ಮಹಯುಗ ।
ನಾಕಮಾನದಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶಸಹಸ್ರವೊ । (೧೨,೦೦೦)
ಲೋಕದೊಳಗೆಸಿದ್ಧ ಯಿಂಥ ಮಹಯುಗ ಸಾವಿರ ।
ಶ್ರೀಕಾಂತನಿಂದಲಿ ತಿರುಗಿದರದು ಅಂದು ।
ಲೋಕೇಶಗಾಗುವದು ವೊಂದು ಹಗಲು ಶಬ್ದ ।
ವಾಕು ಲಾಲಿಸಿ ನಾನೂರು ಮೂವತ್ತೆರಡುಕೋಟಿ ।
(೪,೩೨೦೦೦೦೦೦೦)
ಈ ಕಾಲದಂತೆ ಸಾವಿರಾವರ್ತಿ ತಿರುಗಿದರು ।
ನೂಕಿಪೋಯಿತು ವೊಂದುಯಿರಳು ಕಮಲಾಸನಗೆ ।
ನಾಲ್ಕು ನೂರು ಮೂವತ್ತೆರಡುಕೋಟಿ ।

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥದಿಂದಲಿ ಯಿತ್ತಂಡ ಕೂಡಿಸಿ ।
ನಾಲ್ಕೆರಡು ಅರವತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಕೋಟಿಗುಣಿತ ।
(೮,೬೪,೦೦೦೦೦೦೦)
ವಾಕೇಶಚತುರ್ಮುಖನಿಗೆ ನಿಜವೊಂದುದಿವಸವೊ ।
ಸಾಕಾರಮೂರ್ತಿಸಿರಿ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲರೇಯ ।
ಲೌಕಿಕಮಾನದಲ್ಲಿ ಯಿಷ್ಟು ವರ್ಷಗೈದಾ ॥೩॥

ಝಂಪೆತಾಳ

ವನಸಂಭವನ ವೊಂದುದಿವರಾತ್ರಿಯೊಳು ।
ಮನುಗಳು ಚತುರ್ದಶರು ತಮ್ಮ ಪದವಿ ।
ಅನುಭವಿಸುವರು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ।
ಗಣಕಮಾಡಲಿಬೇಕು ಯಿವರಕಾಲ ।
ಮನುವೊಬ್ಬಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಮಹಾಯುಗ ದಶ ।
ಪನಗರ್ಧಾಲಕ್ಷಮೇಲೆ ಭುಕ್ತಿಕಾಲ ।
ಎಣಿಕೆ ಮಾಡಲಿಬೇಕು ಯೆಪ್ಪತ್ತೊಂದುಮಹಾಯುಗ ।
ವಿನಯದಿಂದಲಿ ವೊಂದುಮಹಯುಗದಲೆಖ್ಖ
(೪೩,೨೦೦೦೦)
ಇನಿತು ಯೆಪ್ಪತ್ತೊಂದರಿಂದವೆಗ್ಗಳಿಸೆ ।
ಮನಕೆ ವೊಪ್ಪುವದು ತ್ರಿಂಶತಿಕೋಟಿ ಅರವತ್ತು ।
ಮುನಿಲಕ್ಷ ಯಿಪ್ಪತ್ತು ಸಾಸಿರವರುಷ । (೩೦,೬೭,೨೦೦೦೦)
ಮನು ವೊಬ್ಬಬ್ಬನಿಗೆ ಮಹಯುಗ ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದು ।
ಉಣಿಸಿ ಪೋದವು ನೂಕೆ ಅದು ಸಂಖ್ಯೆ ಮಾಡೆ ।
ಕ್ಷಣಬಿಡದೆ ವೊಂಬೈನೂರುವೊಂಭತ್ತು ನಾಲ್ಕು ।
ಮಿನಗುವದು ಮಹಾಯುಗ ಉಳಿದವಾರು ಈ ।
ಜನಕೆ ಹಂಚಿಕೆಯಿಂದ ನೋಡಲಿಬೇಕು ।
ಎಣಿಸು ಹದಿನೆಂಟುಲಕ್ಷ ವಂದ್ಯೆವತ್ತು ಸಾವಿರ ।
ವನಧಿ ಶತಯಿಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ವರುಷಾರು ತಿಂಗಳ ।
ದಿನ ಯಿಪ್ಪತ್ತೈದು ತಾಸು ಹದಿನೇಳು ಲಘು ಐದು ।

ಕೊನೆಮಾತ್ರವುಂಟು ಅದು ಅಲ್ಪ ವಿವಿಕ್ಷ ।
ಮನೋರ್ವನಿಗೆ ಕೇಳು ಕಾಲಕ್ಲಪ್ತಿ ಅಬ್ದ ।
ಮುನಿಗಳ ಸಮ್ಮತವೊ ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ....
(೧೮,೫೧,೪೨೮) ವರುಷ, (೬) ತಿಂಗಳು, (೨೫) ದಿನ, (೧೭) ತಾಸು, (೫) ಲಘು, (೫) ಕಾಷ್ಟ, (೩) ಕ್ಷಣ ಈ ಪ್ರಕಾರದಲಿ

ಇನಿತು ಮಿಶ್ರಮಾಡೆ ವೊಬ್ಬ ನುವಿಗೆ ಧಾ ।
ರುಣಿ ವಶವಾಗಿಯಿದ್ದದು ಕೇಳಿರೊ ।
ಗುಣ ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ಎಂಭತ್ತೈದು ಲಕ್ಷ, ಮಾ ।
ರ್ಗುಣ ಯೆರಡುಶತಿ ಮೇಲೆವೊಂದು ಸಹಸ್ರ ।
ವನಧಿ ವಿಂಶತಿ ಅಷ್ಟವರುಷ ತದುಪರಿಯಿಂದ ।
ಗುಣಿಸು ಯುತಾಮಹಾಯುಗ ವಿಭಾಗದಿ ।
ಜನನ ಮರಣ ಶೂನ್ಯ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲ ತಾನೆ ।
ಮನುವಿನೊಳಗಿದ್ದು ತ್ರಿಲೋಕವನು ಆಳ್ವಾ ॥೪॥

ತ್ರಿವಿಡಿತಾಳ

ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನುಗಳು ಯಿಪ್ಪರು ಸ್ವಾಯಂಭುವ ।
ಇದರೊಳಗಾದಿ ಮನುವೆನಿಸಿಕೊಂಬ ।
ಮುದದಿಂದ ತಿಳಿವದು ತಾಪಸಾಖ್ಯಮನು ।
ಉದುಭವ ವಾಗಿಹ ನಾರೆಯೆಣ ।
ಬುಧರು ವಿವರಿಸಿ ಇವರ ಸಂಧಿಕಾಲದಕ್ಲಪ್ತಿ ।
ಒದಗಿ ಕೊಂಡಾಡುವದು ಪುಣ್ಯವಕ್ಕು ।
ಮೊದಲು ಮನುವಿಗೆ ಎರಡುಸಾವಿರ ಹಯನ - ೨೦೦೦
ಅದರ ತರುವಾಯದಲಿ ಐದು ಮನುಗಳಿಗೆ ।
ಹದಿನಾಲ್ಕುನೂರು ವತ್ಸರ ಪ್ರಕಾರ । ೧೪೦೦ x ೫
ಯಿದನೆ ಗುಣಿಸಲಾಗಿ ಏಳುಸಾವಿರ ವಾ । - ೭೦೦೦
ದದುಕಾಣೊ ಉಳಿದೆಂಟು ಮನುಗಳಸಂಧಿ ।
ಹದಿನೈದು ನೂರಬ್ದದಂತೆ ಉಗ್ಗಡಿಸೆ ಹನ್ನೆರಡು ।
ಸಾವಿರವಾದವೆನ್ನಿ ..... - ೧೨೦೦೦

ಇದರಂತೆ ಅವರವರ ಸಂಧಿಕಾಲಗಳಿಗೆ ।
ತ್ರಿದಶಗಣ ಬಲ್ಲರೆ ಕಾಲವಿವರ ।
ಮದನ ಜನಕ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲರೇಯ ।
ಹೃದಯದೊಳಗೆ ಪ್ರೇರಿಸಿದಂತೆ ವಿವರ ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿ ॥೫॥
೨೧,೦೦೦ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಾವಿರ ವರುಷ ೧೪ ಮನುಗಳ ಸಂಧಿಕಾಲ

ಅಟ್ಟತಾಳ

ಇಂತು ಸಾವಿರ ಪ್ಯಾಪಿ ತಿರುಗಿದರೆ ದೇವ ।
ತಿಂತಿಣಿ ಒರಿಯಂಗೆ ಹಗಲಿರುಳೊಂದೆ ಅಯ್ಯ ।
ಸಂತಿತೊ ಕಾಣೊ ಮುಂದೆ ಗಣತಿ ಚನ್ನಾಗಿ ।
ಚಿಂತಿಸು ಬೊಮ್ಮನ್ನಾ ವಂದೆತಿಂಗಳಿಗೆ ಅ ।
ದ್ಯಂತಕಾಲ ನೋಡೆ ಎರಡುಅರ್ಬುದ ಐನೂರಾ ತೊಂ ।
ಭತ್ತೆರಡು ಕೋಟಿ ವತ್ಸರ ಸಿದ್ಧ । (೨,೫೯,೨೦೦೦೦೦೦)
ಇಂಥವೆ ಹನ್ನೆರಡಾಗೆ ವೊಂದುವರುಷ ।
ಮಂತ್ರೋಕ್ತದಿಂದಲಿ ಯವನೂರುಬೊಮ್ಮಗೆ ।
ಕಂತುಜನಕ ರಂಗ ವಟಪತ್ರಶಯನನೊ ।
ಎಂತು ಪೇಳಲಿ ಹರಿಯ ಶಕ್ತಿಗೆ ಸರ್ವ ಸ್ವಾ ।
ತಂತ್ರನೊ ಅಜನಬ್ಧ ನೂರುವರುಷ ಪರಿ ।
ಯಂತ್ರ ಮಲಗಿಪ್ಪ ಲಕುಮಿ ಸಹಿತವಾಗಿ ।
ಚಿಂತಿತಫಲದಾಯ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲರೇಯ ।
ಪಿಂತಿನ ಬೊಮ್ಮನಿಗೆ ಯಿದರಂತೆ ಫಲಿಸಿದ ॥೬॥

ಆದಿತಾಳ

ಕಾಲಾತೀತ ವಿಷ್ಣು ಅಣುಮಹತ್ತುವಾದ ।
ಕಾಲಪ್ರೇರಕನಾಗಿ ಅನಾದಿಯಿಂದವಿಡಿದು ।
ಕಾಲನಾಮಕನೆನಿಸಿ ಸಮಸ್ತಜೀವಿಗಳ ।
ಕಾಲಪಾಶದಿ ಸಂಸಾರದೊಳಗಿಟ್ಟು ।
ಕಾಲಕಾಲಕೆ ಮಹಾಸುಳಿಯೊಳು ಸುತ್ತಿಸುವ ।

ಯುಗಾದಿ

ಕಾಲಮೂರುತಿ ಈತನ ಭಯದಿಂದ ಜಡ ಜೀವರು ।
ಕಾಲಮೀರದೆ ಸರ್ವ ತತ್ವಥಕೊಡುವರು ।
ಕಾಲದೊಡನೆಯಿಪ್ಪ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶಿಗದಿಪ್ಪ ।
ಕಾಲತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಯೆನಿತೆನಿಸಿದಮಾನವ ।
ಕಾಲ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗುವ ಆವಾವದೇಹದಲ್ಲಿ ।
ಕಾಲನ್ನ ಭೀತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸುಖಿಸುವ ಗೋತ್ರದೊಡನೆ
ಕಾಲಕ್ಕೆ ದೋಷವಿಲ್ಲ ಸಮ್ಮಂಧದಿಂದ ದು ।
ಷ್ಕಾಲ ಅಕಾಲವೆಂದು ।
ಕಾಲ ಕರೆಸಿಕೊಳುತಿಪ್ಪವು ನೋಡಿರೊ ।
ಕಾಲ(ಕಾಳ) ಕಂಧರವಿನುತ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲ ಸರ್ವ ।
ಕಾಲಕೆಗತಿಯೆನ್ನು ಕಡೆಮಾಡುಭವದಿಂದ ॥೭॥

ಜತೆ

ಕಾಲವಿವರ ತಿಳಿದು ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲರೇಯನ ।
ಕಾಲಿಗೆರಗಿ ಬದುಕು ಜ್ಞಾನಭಕುತಿಯಿಂದ ॥೮॥

* * * * *

ಯುಗಾದಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪೂರ್ವ ಮಾಹಿತಿ

ಯುಗಾದಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪೂರ್ವ ಮಾಹಿತಿ

ಯಾವ ಯುಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ದಿವಸವಿದು ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣವು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತದೆ.

ಚೈತ್ರೇ ಮಾಸಿ ಜಗದ್-ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಸರ್ಜ ಪ್ರಥಮೇಽಹನಿ ।
ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ಸಮಗ್ರಂತು ಸದಾ ಸೂರ್ಯೋದಯೇ ಸತಿ ।
ಪ್ರವರ್ತಯಾಮಾಸ ತಥಾ ಕಾಲಸ್ಯ ಗಣನಾಮಪಿ ।
ಸರ್ವೋತ್ಪಾತಪ್ರಶಮಿನೀ ಕಲಿದುಃಸ್ವಪ್ನನಾಶಿನೀ ॥

ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪ್ರತಿಪತ್ ದಿವಸದಂದು ಬ್ರಹ್ಮನು ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದನು. ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದಾಗ ಅಂದು ಜಗತ್‌ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೊದಲ ದಿವಸವಾಯಿತು. ಕಾಲಗಣನೆಯು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಕಲಿಯುಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು, ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪ್ರತಿಪತ್ ದಿವಸವೆಂದು ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಭಾದ್ರಪದಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ತ್ರಯೋದಶಿಯಂದು ಕಲಿಯುಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಮಾಘಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಅಮಾವ್ಯಾಸ್ಯಾ ತಿಥಿಯಂದು ದ್ವಾಪರಯುಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ತ್ರೇತಾಯುಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ನವಮಿಯಂದು ಕೃತಯುಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಈ ಯುಗಾದಿಯು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿವಸವಾದ್ದರಿಂದ ಯುಗಾದಿ ಎನಿಸಿದೆ. ಇವತ್ತಿನಿಂದಲೇ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಕಾಲಗಣನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವರ್ಷವನ್ನು ಐದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಖಗೋಳದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಒಮ್ಮೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಚರಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಸಂವತ್ಸರ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ಹನ್ನೆರಡು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ರಮಣವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಚಂದ್ರನು

ಚೈತ್ರ, ವೈಶಾಖ ಮೊದಲಾದ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ೩೦ ತಿಥಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದರೆ ಅದನ್ನು ವತ್ಸರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಥವಾ ಇದನ್ನೇ ಉದ್ವತ್ಸರ ಎಂದೂ ಕೂಡ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗುರು ಹಾಗೂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಸಂಕ್ರಮಣದ ಕಾಲವನ್ನೇ ಪರಿವತ್ಸರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ೩೬೦ ದಿನದ ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು ಅನುವತ್ಸರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಾವನ ಎಂಬುದೂ ಕೂಡ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರು. ೨೭ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ೧೨ ಬಾರಿಯ ಸಂಚಾರವನ್ನೇ ಇಡಾವತ್ಸರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಐದು ಬಗೆಯ ಸಂವತ್ಸರಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಗ್ನಿ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮ ಹಾಗೂ ರುದ್ರ ಇವರು ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಧ್ಯರೇಖೆಯನ್ನು ಸೂರ್ಯನು ದಾಟುವ ಸಂಕ್ರಮಣ ವಿಶುಸಂಕ್ರಮಣ ಅಥವಾ ಯುಗಾದಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಂವತ್ಸರದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಿಂದ ವತ್ಸರವನ್ನು ಹಾಗೂ ಚಾಂದ್ರಮಾನವನ್ನು ಅಧಿಕಮಾಸದಿಂದ ಸರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯುಗಾದಿಯು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ದಿನವಾಗಿದೆ. ತಿಥಿ, ಮಾಸ, ಋತು ಎಲ್ಲವೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ದಿವಸವಾದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಯುಗಾದಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಂದ್ರಮಾನ ತಿಥಿಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು 'ಸ್ಮರೇತ್ ಸರ್ವತ್ರ ಕರ್ಮಾದೌ ಚಾಂದ್ರಂ ಸಂವತ್ಸರಂ ತಥಾ' ಎಂಬ ವಚನವು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ.

ಇದನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು - ಚಂದ್ರನು ೩೦ ದಿನಗಳಂತೆ ೧೨ ತಿಂಗಳುಗಳನ್ನು ಕಳೆದರೆ, ಅದನ್ನು ಚಾಂದ್ರಮಾನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ೧೨ ತಿಂಗಳು ಕಳೆದು ಹೊಸ ವರ್ಷವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಚಾಂದ್ರಮಾನ ಯುಗಾದಿ ಎಂದೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಸೌರಮಾನ ಯುಗಾದಿಯು ಇದೆ. ಸೂರ್ಯನು ೩೦ ದಿನಗಳಂತೆ ೧೨ ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಬಂದು ಕೊನೆಗೊಂಡರೆ ಆಗ ಸೌರಮಾನ ಯುಗಾದಿಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಏಪ್ರಿಲ್ ೧೪ನೇ ತಾರೀಕು ಸೌರಮಾನ ಯುಗಾದಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಸಂಕ್ರಮಣದ ಕಾಲವನ್ನು ಪರಿವತ್ಸರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ೩೬೦ ದಿನಗಳು ಕಳೆದರೆ ಅದನ್ನು ಅನುವತ್ಸರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ೨೭ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ೧೨ ಬಾರಿಯ ಚಲನವನ್ನು ಇಡಾವತ್ಸರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಐದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ

ವರ್ಷಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪ್ರತಿಪತ್ ದಿವಸವು ಚಾಂದ್ರಮಾನಯುಗಾದಿಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಎಲ್ಲರೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಚಾಂದ್ರಮಾನ ಯುಗಾದಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವಂತೆ ತೌಳವರು ಸೌರಮಾನ ಯುಗಾದಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯವರು ಚಾಂದ್ರಮಾನ ಯುಗಾದಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸೌರಮಾನ ಯುಗಾದಿಯನ್ನೇ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೇಷಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಮರುದಿವಸ ಸೌರಯುಗಾದಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಫಾಲ್ಗುಣ ಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿವಸ ಚಾಂದ್ರಯುಗಾದಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಸೌರವರ್ಷವನ್ನು ಸೌರಮಾನವೆಂದು, ಚಾಂದ್ರವರ್ಷವನ್ನು ಚಾಂದ್ರಮಾನವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಭವಾದಿ ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಇಬ್ಬರ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸಮಾನ.

ಯಾವ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯು ಯುಗಾದಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ?

ಸೂರ್ಯೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯೇ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಎರಡು ದಿನ ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯು ಇದ್ದರೆ, 'ಪ್ರಥಮಾತಿಕ್ರಮಣೇ ಮಾನಾಭಾವಾತ್' ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯಂದೇ ಹಬ್ಬವನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಎರಡು ದಿನವು ಸೂರ್ಯೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯು ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ತಿಥಿಯಿಂದ ವಿದ್ಧವಾದ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯಂದೇ ಯುಗಾದಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆ - ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಅನಂತರ ನಾಕು ಗಳಿಗೆ ಇದ್ದರೆ ಮರುದಿವಸ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಐವತ್ತಾರು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಘಳಿಗೆಯ ವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ವೇದವಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಆ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯಂದೇ ಯುಗಾದಿಯನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ದ್ವಿತೀಯಾ ತಿಥಿಯ ವೇದವಿರುವ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯಂದು ಯುಗಾದಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬಾರದು.

ಚೈತ್ರ, ವೈಶಾಖ ಮೊದಲಾದ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ೩೦ ತಿಥಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದರೆ ಅದನ್ನು ವತ್ಸರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಥವಾ ಇದನ್ನೇ ಉದ್ವತ್ಸರ ಎಂದೂ ಕೂಡ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗುರು ಹಾಗೂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಸಂಕ್ರಮಣದ ಕಾಲವನ್ನೇ ಪರಿವತ್ಸರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ೩೬೦ ದಿನದ ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು ಅನುವತ್ಸರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಾವನ ಎಂಬುದೂ ಕೂಡ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರು. ೨೭ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ೧೨ ಬಾರಿಯ ಸಂಚಾರವನ್ನೇ ಇಡಾವತ್ಸರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಐದು ಬಗೆಯ ಸಂವತ್ಸರಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಗ್ನಿ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮ ಹಾಗೂ ರುದ್ರ ಇವರು ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಧ್ಯರೇಖೆಯನ್ನು ಸೂರ್ಯನು ದಾಟುವ ಸಂಕ್ರಮಣ ವಿಶುಸಂಕ್ರಮಣ ಅಥವಾ ಯುಗಾದಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಂವತ್ಸರದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಿಂದ ವತ್ಸರವನ್ನು ಹಾಗೂ ಚಾಂದ್ರಮಾನವನ್ನು ಅಧಿಕಮಾಸದಿಂದ ಸರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯುಗಾದಿಯು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ದಿನವಾಗಿದೆ. ತಿಥಿ, ಮಾಸ, ಋತು ಎಲ್ಲವೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ದಿವಸವಾದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಯುಗಾದಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಂದ್ರಮಾನ ತಿಥಿಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು 'ಸ್ಮರೇತ್ ಸರ್ವತ್ರ ಕರ್ಮಾದೌ ಚಾಂದ್ರಂ ಸಂವತ್ಸರಂ ತಥಾ' ಎಂಬ ವಚನವು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ.

ಇದನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು - ಚಂದ್ರನು ೩೦ ದಿನಗಳಂತೆ ೧೨ ತಿಂಗಳುಗಳನ್ನು ಕಳೆದರೆ, ಅದನ್ನು ಚಾಂದ್ರಮಾನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ೧೨ ತಿಂಗಳು ಕಳೆದು ಹೊಸ ವರ್ಷವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಚಾಂದ್ರಮಾನ ಯುಗಾದಿ ಎಂದೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಸೌರಮಾನ ಯುಗಾದಿಯು ಇದೆ. ಸೂರ್ಯನು ೩೦ ದಿನಗಳಂತೆ ೧೨ ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಬಂದು ಕೊನೆಗೊಂಡರೆ ಆಗ ಸೌರಮಾನ ಯುಗಾದಿಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಏಪ್ರಿಲ್ ೧೪ನೇ ತಾರೀಕು ಸೌರಮಾನ ಯುಗಾದಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಸಂಕ್ರಮಣದ ಕಾಲವನ್ನು ಪರಿವತ್ಸರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ೩೬೦ ದಿನಗಳು ಕಳೆದರೆ ಅದನ್ನು ಅನುವತ್ಸರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ೨೭ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ೧೨ ಬಾರಿಯ ಚಲನವನ್ನು ಇಡಾವತ್ಸರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಐದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ

ವರ್ಷಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪ್ರತಿಪತ್ ದಿವಸವು ಚಾಂದ್ರಮಾನಯುಗಾದಿಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಎಲ್ಲರೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಚಾಂದ್ರಮಾನ ಯುಗಾದಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವಂತೆ ತೌಳವರು ಸೌರಮಾನ ಯುಗಾದಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯವರು ಚಾಂದ್ರಮಾನ ಯುಗಾದಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸೌರಮಾನ ಯುಗಾದಿಯನ್ನೇ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೇಷಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಮರುದಿವಸ ಸೌರಯುಗಾದಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಫಾಲ್ಗುಣ ಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿವಸ ಚಾಂದ್ರಯುಗಾದಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಸೌರವರ್ಷವನ್ನು ಸೌರಮಾನವೆಂದು, ಚಾಂದ್ರವರ್ಷವನ್ನು ಚಾಂದ್ರಮಾನವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಭವಾದಿ ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಇಬ್ಬರ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸಮಾನ.

ಯಾವ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯು ಯುಗಾದಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ?

ಸೂರ್ಯೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯೇ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಎರಡು ದಿನ ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯು ಇದ್ದರೆ, 'ಪ್ರಥಮಾತಿಕ್ರಮಣೇ ಮಾನಾಭಾವಾತ್' ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯಂದೇ ಹಬ್ಬವನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಎರಡು ದಿನವು ಸೂರ್ಯೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯು ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ತಿಥಿಯಿಂದ ವಿದ್ಧವಾದ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯಂದೇ ಯುಗಾದಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆ - ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಅನಂತರ ನಾಕು ಗಳಿಗೆ ಇದ್ದರೆ ಮರುದಿವಸ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಐವತ್ತಾರು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಘಳಿಗೆಯ ವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ವೇದವಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಆ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯಂದೇ ಯುಗಾದಿಯನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ದ್ವಿತೀಯಾ ತಿಥಿಯ ವೇದವಿರುವ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯಂದು ಯುಗಾದಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬಾರದು.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಧಿಕ ಚೈತ್ರಮಾಸವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದರೆ ಅನೇಕ ಸ್ಮೃತಿಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಅಧಿಕಮಾಸದ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯಂದು ಯುಗಾದಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. 'ಸಮಯ ಮಯೂಖ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವು ಹೇಳುವಂತೆ ಅಧಿಕಮಾಸವಾದರೂ ಸಂವತ್ಸರವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಸಂತಋತುವೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂದೇ ಯುಗಾದಿಯಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಆದರೆ ಅಭ್ಯಂಜನ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಅಂದು ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ನಿಜ ಚೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಅಭ್ಯಂಜನ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಮುತ್ತೈದೆಯರ ಆರತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಫಲಶ್ರವಣವನ್ನು ಶುದ್ಧಚೈತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಧರ್ಮಸಿಂಧು ಗ್ರಂಥವು ಅಧಿಕಮಾಸದ ಪಾಡ್ಯದಂದೇ ಅಭ್ಯಂಜನಸ್ನಾನವನ್ನೂ ಕೂಡ ವಿಧಾನ ಮಾಡಿದೆ. ಧ್ವಜಾರೋಹಣ, ನಿಂಬಪತ್ರಾಶನ, ವತ್ಸರಾದಿಫಲಶ್ರವಣ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಶುದ್ಧಪಾಡ್ಯದಂದು ವಿಧಾನ ಮಾಡಿದೆ.

ತತ್ರ ಚೈತ್ರಶುಕ್ಲಪ್ರತಿಪದಿ ವತ್ಸರಾರಂಭಃ । ತತ್ರೌದಯಿಕೀ ಪ್ರತಿಪದ್ಗ್ರಾಹ್ಯಾ । ದಿನದ್ವಯೇ ಉದಯವ್ಯಾಪ್ತೌ ಅವ್ಯಾಪ್ತೌ ವಾ ಪೂರ್ವಾ । ಚೈತ್ರಸ್ಯ ಮಲಮಾಸತ್ವೇ ವತ್ಸರಾರಂಭನಿಮಿತ್ತಕಂ ತೈಲಾಭ್ಯಂಗಂ ಸಂಕಲ್ಪಾದೌ ನೂತನವತ್ಸರ-ನಾಮಕೀರ್ತನಾದ್ಯಾರಂಭಂ ಚ ಮಲಮಾಸಪ್ರತಿಪದ್ಯೇವ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಪ್ರತಿಗೃಹಂ ಧ್ವಜಾರೋಪಣಂ ನಿಂಬಪತ್ರಾಶನಂ ವತ್ಸರಾದಿಫಲಶ್ರವಣಂ ನವರಾತ್ರಾರಂಭೋ ನವರಾತ್ರೋತ್ಸವಾದಿನಿಮಿತ್ತಾಭ್ಯಂಗಾದಿಶ್ಚ ಶುದ್ಧಮಾಸಪ್ರತಿಪದಿ ಕಾರ್ಯಃ ವತ್ಸರಾರಂಭನಿಮಿತ್ತಕೋಽಪಿ ತೈಲಾಭ್ಯಂಗಃ ಶುದ್ಧಪ್ರತಿಪದ್ಯೇವೇತಿ ಮಯೂಖೇ ಉಕ್ತಮ್ । ಅಸ್ಯಾಂ ತೈಲಾಭ್ಯಂಗೋ ನಿತ್ಯಃ। ಅಕರಣೇ ಪ್ರತ್ಯವಾಯೋಕ್ತೇಃ ।)

ಹೀಗೆ ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ಬಂದಾಗ ತಿಳಿದವರ ಬಳಿ ಕೇಳಿ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಒಟ್ಟು ಅಧಿಕಮಾಸದ ಪಾಡ್ಯದಂದು, ನಿಜಮಾಸದ ಪಾಡ್ಯದಂದು ಎರಡು ಬಾರಿಯೂ ಹಬ್ಬ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವ ಅನುಷ್ಠಾನ ಎಂದು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಷ್ಟೇ ತಿಳಿದವರ ಬಳಿ ಕೇಳಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಬ್ರಹ್ಮನ ದಿನದ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಆಯುಃ ಪ್ರಮಾಣಾದಿಗಳನ್ನು ಅನಿಷ್ಟಫಲನಿವೃತ್ತಿ ಇಷ್ಟಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು -

ನಾವು ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ ?

ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ಉದಯಿಸಿದ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನ ದಿನವೆಂದರೆ **"ಚತುರ್ಯುಗಸಹಸ್ರಾಣಿ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ದಿನಮುಚ್ಯತೇ"** ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕೃತ, ತ್ರೇತಾ, ದ್ವಾಪರ, ಕಲಿಯುಗಗಳು ಒಂದು ಸಾವಿರವಾದರೆ ಒಂದು ಕಲ್ಪ. ಅದೇ ಬ್ರಹ್ಮನ ಒಂದು ಹಗಲು, ಅಂತಹುದೇ ಮತ್ತೊಂದು ಕಲ್ಪವಾದರೆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ. ಹೀಗೆ ಎರಡು ಕಲ್ಪಗಳ ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಒಂದು ದಿನವಾಗುತ್ತಾದೆ. ಇಂಥ ೩೬೦ ದಿನಗಳಿಗೆ ೧ ಸಂವತ್ಸರ, ಇಂಥ ನೂರು ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆಯುಃ ಪ್ರಮಾಣವು. ಈ ೧೦೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ೫೦ ವರ್ಷಗಳು ಗತಿಸಿವೆ. ೨ನೇ ಪರಾರ್ಧವಾದ ಈಗ ೫೧ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಮಾಸ ಪ್ರಥಮ ಪಕ್ಷ ಪ್ರಥಮ ದಿನವಾದ ಶ್ರೀಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಹಗಲು ೧೩ ಘಳಿಗೆ ೪೨ ಪಳಗಳು ಗತಿಸಿವೆ.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯಂಭುವ, ಸ್ವಾರೋಚಿಷ, ಉತ್ತಮ, ತಾಪಸ, ರೈವತ, ಚಾಕ್ಷುಷವೆಂಬ ೬ ಮನ್ವಂತರಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗಿ ೭ನೆಯದಾದ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ೨೭ ಮಹಾಯುಗಗಳು ಮುಗಿದು, ೨೮ನೇ ಮಹಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪಾದಗಳು ಗತಿಸಿಹೋಗಿವೆ. ಇನ್ನು ಮಹಾಯುಗವೆಂದರೆ ೪೩ ಲಕ್ಷ ೨೦ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೃತಯುಗ ೧೭ ಲಕ್ಷ ೨೮ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು, ತ್ರೇತಾಯುಗ ೧೨ ಲಕ್ಷ ೯೬ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು, ದ್ವಾಪರಯುಗ ೮ ಲಕ್ಷ ೬೪ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು. ೨೮ನೆಯ ಮಹಾಯುಗದ ಮೂರು ಯುಗಗಳು ಮುಗಿದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ೫೧೧೯ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಿವೆ. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ೪ ಲಕ್ಷದ ೨೬ ಸಾವಿರದ ೮೮೧ ವರ್ಷಗಳು ಉಳಿದಿವೆ.

ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ೬ ಜನ ರಾಜರು ಶಕಕರ್ತರು. ಮೊದಲು ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನ ಶಕ ೩೦೪೪ ವರ್ಷಗಳು. ನಂತರ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮರಾಜನ ಗತ ಶಕೆ ೧೩೫ ವರ್ಷಗಳು, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ನಗರದಲ್ಲಿ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ ೧೮೦೦೦ ವರ್ಷಗಳು. ನಂತರ ವೈತರಣಿಯ ವಿಜಯಾಭಿನಂದನ ಶಕೆ ೧೦,೦೦೦ ವರ್ಷಗಳು, ನಂತರ ಕಾವೇರಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಾಗಾರ್ಜುನನ ಶಕೆ ೪ ಲಕ್ಷ ವರ್ಷಗಳು, ನಂತರ ಗೌಡದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕಿಭೂಪತಿಯ ಶಕೆ ೯೨೧ ವರ್ಷಗಳು. ಕಾಲಮಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟು ವಿಚಾರವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆ ೧೯೪೩ ಇತ್ಯಾದಿ ವರ್ಷದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಇಂದೇಕೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ?

ನಾವು ಈಗ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕವರ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ನಿತ್ಯ ನಾವು ಮಾಡುವ ಸಂಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ನಾವು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ೧೯೪೩ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳದೇ ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಇಂದು ಕ್ರಿಸ್ತರ ತಾರೀಖು ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮದನ್ನೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತುಹೋದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದಾದರೂ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡು ಶಾಲಿವಾಹನಶಕೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸೋಣ. ಆಗ ಕ್ರಿಸ್ತರ ಪ್ರಭಾವವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಶಾಲಿವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ ಎಂದಷ್ಟೇ ನಾವು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ವಿಕಾರಿ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ''ದ್ವಿಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕೇ ಏಕೋನವಿಶಂತಿತಮೇ ಶಾಲಿವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ'' ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಮುಂದಿನ 'ಶಾರ್ವರೀ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿವಿಂಶದಧಿಕೇ ಏಕೋನವಿಶಂತಿತಮೇ ಶಾಲಿವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಇದು ಹೇಳಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಠಿಣವಾದ್ದರಿಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಂದು ಯಾವ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾವಿದ್ದೇವೆ ಎಂದೂ ಕೂಡ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಪಂಚಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮುದ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಅದು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಸರ್ಕಾರದ ಎಷ್ಟೋ ಒಪ್ಪಂದಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದೂ ಸಹ ಶಾಲಿವಾಹನಶಕ ವರ್ಷವನ್ನೇ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ

ಪರಿಗಣನೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ ವರ್ಷದ ಪ್ರಕಾರವೇ ಇಂದೂ ಕೂಡ ಸರ್ಕಾರವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಸಂಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ನಾವು ಇದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರುವ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಹೀಗೆ ಬರೆಯುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸಬೇಕು - 'ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿಪತ್ ೧೯೪೩' ಹೀಗೆ ಬರೆಯುವುದನ್ನು ರೂಢಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಸಂವತ್ಸರಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿ, ನಮ್ಮತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಉಳಿದ ದೇಶಗಳಿಗೂ ಮಾದರಿಯಾಗಬಹುದು.

ಶಾಲಿವಾಹನನು ಬಂದು ೧೯೪೨ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಿವೆ. ಒಟ್ಟು ೧೮೦೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಇವನ ಶಕವರ್ಷವು ಇರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ವೈತರಣಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ವಿಜಯಾಭಿನಂದನ ಎಂಬುವನು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವನದ್ದು ೧೦೦೦೦ ವರ್ಷಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅನಂತರ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯತೀರದಲ್ಲಿ ನಾಗಾರ್ಜುನನು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಕಲ್ಕಿಯಾಗಿ ಅವತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲದ ಪರಿಗಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಮುಖ್ಯ ಮಾಹಿತಿ

ನಿಮೇಷ, ಕಲಾ, ಮುಹೂರ್ತ, ಕಾಷ್ಠಾ, ಅಹೋರಾತ್ರ, ಅರ್ಧಮಾಸಗಳು, ಮಾಸಗಳು, ಋತುಗಳು, ಸಂವತ್ಸರಗಳನ್ನು ಮಹಾನಾರಾಯಣ ಉಪನಿಷತ್ತು (೧.೮,೯) ಕಾಲದ ಪರಿಮಾಣಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ೧೮ ನಿಮೇಷಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಷ್ಠಾ. ೩೦ ಕಾಷ್ಠಾಗಳಿಗೆ ೧ ಕಲೆ, ೩೦ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ೧ ಮುಹೂರ್ತ, ೩೦ ಮುಹೂರ್ತಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಅಹೋರಾತ್ರ.

ಈ ನಾನಾ ಕಾಲಪ್ರಮಾಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅತಿ ಮಹತ್ತಾದುದರವರೆಗೆ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ವಿವರಣೆ ವರಾಹನ ಬೃಹತ್ಸಂಹಿತಾ, ವೈಶೇಷಿಕಸೂತ್ರದ ಮೇಲಿರುವ ಪ್ರಶಸ್ತಪಾದನ ಭಾಷ್ಯ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. (ಸ ಕಾಲಃ) ಕ್ಷಣಲವನಿಮೇಷ - ಕಾಷ್ಠಾ-ಕಲಾ-ಮುಹೂರ್ತಯಾಮಾಹೋ

ರಾತ್ರ್ಯರ್ಧಮಾಸ-ಮಾಸರ್ತ್ವಯನಸಂವತ್ಸರ-ಯುಗ-ಕಲ್ಪ-ಮನ್ವಂತರ-ಪ್ರಲಯ-ಮಹಾಪ್ರಲಯ-ವ್ಯವಹಾರಹೇತುಃ । ವೈಶೇಷಿಕಸೂತ್ರ ೨.೬ರ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶಸ್ತಪಾದಭಾಷ್ಯ. ಪ್ರ. ೨೭ (ಕಾಶೀ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ; ೧೯೨೩); ತತ್ರ ಗ್ರಹಗಣಿತೇ ಪೌಲಿಶ ರೋಮಕವಾಸಿಷ್ಠ ಸೌರಪೈತಾಮಹೇಷ್ಯು ಪಂಚಸ್ವೇತೇಷು ಸಿದ್ಧಾಂತೇಷು ಯುಗವರ್ಷಾಯನರ್ತುಮಾಸ ಪಕ್ಷಾಹೋರಾತ್ರಯಾಮ-ಮುಹೂರ್ತ-ನಾಡೀಪ್ರಾಣತ್ರುಟಿ ತ್ರುಟ್ಯಾದ್ಯವಯ ವಾದಿಕಸ್ಯ ಕಾಲಸ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಚ ವೇತ್ತಾ ॥ ಬೃಸಂ. II, ನಿಮೇಷಕಾಲತುಲ್ಯಂ ಹಿ ವಿದ್ಯಾಲಘ್ವಕ್ಷರಂ ಚ ಯತ್ । ವಾಯು. ೫೭.೬ ಲಘ್ವಕ್ಷರಮಸಮಾ ಮಾತ್ರಾ ನಿಮೇಷಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ । ಅತಃ ಸೂಕ್ಷತರಃ ಕಾಲೋ ನೋಪಲಭ್ಯೋ ಭೃಗೂತ್ತಮ ॥ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ೭೩.೧ ಉದಾಹೃತ ಹೇ. (ಕಾಲಖಂಡ) ಕ್ಷಣ, ಲವ, ನಿಮೇಷ, ಕಾಷ್ಠಾ, ಕಲಾ, ಮುಹೂರ್ತ, ಯಾಮ (ಪ್ರಹರ ಅಥವಾ ೧/೮ ದಿವಸ), ಅಹೋರಾತ್ರ, ಅರ್ಧಮಾಸ, ಮಾಸ, ಋತು, ಅಯನ, ಸಂವತ್ಸರ, ಯುಗ, ಮನ್ವಂತರ, ಕಲ್ಪ, ಪ್ರಲಯ, ಮತ್ತು ಮಹಾಪ್ರಲಯ - ಹೀಗೆ ಕಾಲಪ್ರಮಾಣಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾವುದೋ ಅದೇ ಕಾಲ. ಪುರಾಣಗಳು ಕೂಡ ನಿಮೇಷದಿಂದ ಪ್ರಲಯದವರೆಗಿನ ಕಾಲಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತವೆ.

ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ತೆರೆಯುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ವಾಯುಪುರಾಣ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರಗಳು ಒಂದು ಲಘ್ವಕ್ಷರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಸಮಯವೆನ್ನುತ್ತವೆ; ಅದಕ್ಕಿಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮತರವಾದ ಕಾಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಗೋಚರವಲ್ಲವೆಂದು ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕಾಲದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅವಯವಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಹೆಸರುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಸಂಬಂಧದ ಬಗೆಗೆ ತುಂಬಾ ಮತಭೇದವಿದೆ. ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದು. ಮನುಸ್ಮೃತಿ (೧.೬೪) ಕೊಡುವ ಕೋಷ್ಟಕವಿದು : ೧೮ ನಿಮೇಷ = ೧ ಕಾಷ್ಠಾ, ೩೦ ಕಾಷ್ಠಾ = ೧ ಕಲಾ, ೩೦ ಕಲಾ = ೧ ಮುಹೂರ್ತ, ೩೦ ಮುಹೂರ್ತ = ೧ ಅಹೋರಾತ್ರ. ಕೌಟಿಲ್ಯದ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ

ಹೀಗೆನ್ನುತ್ತದೆ (ಕಾಲಮಾನಮತ ಊರ್ಧ್ವಮ್ । ತ್ರುಟೋ ಲವೋ ನಿಮೇಷಃ ಕಾಷ್ಠಾ-ಕಲಾ ನಾಡಿಕಾ ಮುಹೂರ್ತಾ : ಪೂರ್ವಾಪರಭಾಗೌ ದಿವಸೋ ರಾತ್ರಿಃ ಪಕ್ಷೋ ಮಾಸ ಋತುರಯನಂ ಸಂವತ್ಸರೋ ಯುಗಮಿತಿ ಕಾಲಾಃ । ದ್ವೌತ್ರುಟೌ ಲವಃ । ದ್ವೌವೌ ನಿಮೇಷಃ ಪಂಚ ನಿಮೇಷಾಃ ಕಾಷ್ಠಾ । ತ್ರಿಂಶತ್ ಕಾಷ್ಠಾಃ ಕಲಾ । ಚತ್ವಾರಿಂಶತ್ಕಲಾಃ ನಾಡಿಕಾ । ದ್ವಿನಾಡಿಕಾ ಮುಹೂರ್ತ : ೧ ಪಂಚ ದಶಮುಹೂರ್ತೋ ದಿವಸೋ ರಾತ್ರಿಶ್ಚ ಚೈತ್ರೇ ಮಾಸ್ಯಾಶ್ವಯುಜೇ ಮಾಸೇ ಚ ಭವತಃ। ೨ ತ್ರುಟಿ = ೧ ಲವ, ೨ ಲವ = ೧ ನಿಮೇಷ, ೫ ನಿಮೇಷ = ೧ ಕಾಷ್ಠಾ, ೩೦ ಕಾಷ್ಠಾ = ೧ ಕಲಾ, ೪೦ ಕಲಾ = ೧ ನಾಡಿಕಾ, ೨ ನಾಡಿಕಾ = ೧ ಮುಹೂರ್ತ, ೩೦ ಮುಹೂರ್ತ = ೧ ಅಹೋರಾತ್ರ. ಕೆಲವೊಂದು ಪುರಾಣಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾಲಪ್ರಮಾಣಗಳು, ಅವುಗಳ ಹೆಸರು ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗೆಗೆ ಒಂದೇ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ.

ಕಾಷ್ಠಾ ನಿಮೇಷಾ ದಶ ಪಂಚ ಚೈವ ತ್ರಿಂಶಚ್ಚ ಕಾಷ್ಠಾ ಗಣಯೇತ್ಕಲಾಸ್ತಾಃ।
ತ್ರಿಶಂತ್ಕಲಾಶ್ಚೈವ ಭವೇನ್ಮುಹೂರ್ತಸ್ತ್ರಿಂಶತಾ ರಾತ್ರ್ಯಹನೀ ಸಮೇತೇ ॥

೧೫ ನಿಮೇಷ = ೧ ಕಾಷ್ಠಾ., ೩೦ ಕಾಷ್ಠಾ = ೧ ಕಲಾ, ೪೦ ಕಲಾ = ೧ ನಾಡಿಕಾ, ೨ ನಾಡಿಕಾ = ೧ ಮುಹೂರ್ತ, ೩೦ ಮುಹೂರ್ತ = ಒಂದು ಅಹೋರಾತ್ರ. ನಿಮೇಷಕ್ಕೂ ಕಾಷ್ಠಾಕ್ಕೂ ಇರುವ ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಮಾಣ ಮನು ಕೌಟಿಲ್ಯರು ಹೇಳಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವುದು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯವಾಗಿದೆ.

ಅದರ ಕೋಷ್ಟಕ ಹೀಗಾಗುತ್ತದೆ : - ೧೮ ನಿಮೇಷ = ೧ ಕಾಷ್ಠಾ, ೩೦ ಕಾಷ್ಠಾ = ೧ ಕಲಾ, ೩೦ ಕಲಾ = ೧ ಕ್ಷಣ, ೧೨ ಕ್ಷಣ = ೧ ಮುಹೂರ್ತ, ೩೦ ಮುಹೂರ್ತ = ೧ ಅಹೋರಾತ್ರ. ಭಾಗವತಪುರಾಣ (III, 11 ೩-೧೦) ಇನ್ನೂ ಬಹುವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದೆ - ಎರಡು ಕಾಲ ಪರಮಾಣುಗಳು = ೧ ಅಣು, ೩ ಅಣುಗಳು = ೧ ತ್ರಸರೇಣು, ೩ ತ್ರಸರೇಣು = ೧ ತ್ರುಟಿ, ೧೦೦ ತ್ರುಟಿ = ೧ ವೇಧ, ೩ ವೇದಗಳು = ೧ ಲವ, ೩ ಲವಗಳು = ೧ ನಿಮೇಷ, ೩ ನಿಮೇಷಗಳು = ೧ ಕ್ಷಣ, ೫ ಕ್ಷಣಗಳು = ಕಾಷ್ಠಾ, ೧೫ ಕಾಷ್ಠಾಗಳು = ೧ ಲಘು, ೧೫ ಲಘುಗಳು =

೧ ನಾಡಿಕಾ, ೨ ನಾಡಿಕಾಗಳು = ೧ಮುಹೂರ್ತ, ೩೦ ಮುಹೂರ್ತಗಳು = ೧ ಅಹೋರಾತ್ರ.

ವಿಷ್ಣುರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ

ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ತು ಯಃ ಕಾಲಃ ಸ ಕ್ಷಣಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಃ ।
ಕ್ಷಣಾಃ ಪಂಚ ತ್ರುಟಿಪ್ರೋಕ್ತಾ ಪಂಚಾಶತ್ ಕ ಃ ಲವಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥
ಲವದ್ವಯಂ ನಿಮೇಷಃ ಸ್ಯಾತ್ ಮಾತ್ರಾ ಸ್ಯಾತ್ ಅಷ್ಟಭಿಶ್ಚತೈಃ ।
ಯಥಾಯಂ ವದತೇ ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಮಾತ್ರಯೋಃ ದ್ವಿತಯಂ ಗುರುಃ ।
ಗುರೂಣಾಂ ದಶಕಂ ಪ್ರಾಣಃ ಪ್ರಾಣಷಟ್ಕಂ ಪಳಂ ಭವೇತ್ ।
ಪಳಷಷ್ಟಿರ್ಘಟೀ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ತಾಃ ಷಷ್ಟಿಃ ದಿನಮುಚ್ಯತೇ ॥

(ವಿಷ್ಣುರಹಸ್ಯ)

ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ

1 ಕ್ಷಣ = 0.00005 ಸೆಕೆಂಡ್

5 ಕ್ಷಣ = 1 ತ್ರುಟಿ = 0.00025 ಸೆಕೆಂಡ್

50 ತ್ರುಟಿ (250 ಕ್ಷಣ) = 1 ಲವ = 0.0125 ಸೆಕೆಂಡ್

2 ಲವ (500 ಕ್ಷಣ) = 1 ನಿಮಿಷ = 0.025 ಸೆಕೆಂಡ್

8 ನಿಮೇಷ (4000 ಕ್ಷಣ) 1 = ಮಾತ್ರ = 0.2 ಸೆಕೆಂಡ್

2 ಮಾತ್ರಾ (8000 ಕ್ಷಣ) = 1 ಗುರು = 0.4 ಸೆ.

10 ಗುರು (80,000 ಕ್ಷಣ) = 1 ಪ್ರಾಣ = 4 ಸೆಕೆಂಡ್

6 ಪ್ರಾಣ (4,80,000 ಕ್ಷಣ) = 1 ಪಳ = 24 ಸೆಕೆಂಡ್ = 0.4 ನಿಮಿಷ.

+ 60 ಪಳ (2, 88, 00000 ಕ್ಷಣ) 1 ಘಳಿಗೆ = 24 ನಿಮಿಷಗಳು

60 ಘಳಿಗೆ ÷ <u>(1, 7 2, 8 0,00000 ಕ್ಷಣ)</u> = 1 ದಿನ = 24 ಘಂಟೆ = 1440 ನಿಮಿಷ

ಭಾಗತವದ ತೃತೀಯಸ್ಕಂದದಲ್ಲಿ ಕಾಲಗಣನೆ (3 -12 - 6)

2 ಪರಮಾಣು ಕಾಲ = 1 ದ್ವ್ಯಣುಕ ಕಾಲ

3 ದ್ವಣ್ಯುಕ (6 ಪರಮಾಣು) = 1 ತ್ರ್ಯಣುಕ

3 ತ್ರಣ್ಯುಕ (18 ಪರಮಾಣು) = 1 ತ್ರುಟಿ

3 ತ್ರುಟಿ = (54 ಪರಮಾಣು) = 1 ವೇಧ

3 ವೇಧ (162 ಪರಮಾಣು) = 1 ಲವ

3 ಲವ (486 ಪರಮಾಣು) = 1 ನಿಮೇಷ

3 ನಿಮೇಷ (1458 ಪರಮಾಣು) 1 ಕ್ಷಣ

5 ಕ್ಷಣ (7290 ಪರಮಾಣು) = 1 ಕಾಷ್ಠಾ

15 ಕಾಷ್ಠಾ (1,09350 ಪರಮಾಣು) 1 ಲಘು

+ 15 ಲಘು (16, 40,250 ಪರಮಾಣು) 1 ಘಳಿಗೆ = 24 ನಿಮಿಷಗಳು

2 ಘಳಿಗೆ (32,80,500 ಪರಮಾಣು) = 1 ಮುಹೂರ್ತ = 48 ನಿಮಿಷಗಳು

6 ಘಳಿಗೆ (1,9 6,8 3000 ಪರಮಾಣು) 1 ಪ್ರಹರ 144 ನಿಮಿಷಗಳು

1 ಪ್ರಹರ = ದಿನ = 1440 ನಿಮಿಷಗಳು (24 ಗಂಟೆಗಳು)

1 ಯಾಮ = ದಿನ = 1440 ನಿಮಿಷಗಳು (24 ಗಂಟೆಗಳು)

10 ಪ್ರಹರ ÷ (19,68,30,000 ಪರಮಾಣು) = 1 ದಿನ = 24 ಘಂಟೆ =

1440 ನಿಮಿಷ 86,400 ಸೆಕೆಂಡ್. = 2278.128 86,400 ಸೆಕೆಂಡ್

ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ

ಪ್ರಾಚೀನರು ಈಗಿನ ಟೈಂ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ೬ ಘಂಟೆ, ೧೨ ಘಂಟೆ, ೯ ಘಂಟೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಗ್ರೀಸ್ ದೇಶದವರಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕ್ರಮವಲ್ಲ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೫೬ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಹೈಗೆನ್ಸ್ ಎಂಬ ಗ್ರೀಸ್‌ದೇಶದವನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಅನಂತರ ಈ ಗಡಿಯಾರವು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕವೂ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ

ಘಳಿಗೆ, ಮುಹೂರ್ತ, ಯಾಮ, ಪ್ರಹರಗಳ ಪ್ರಯೋಗವಿತ್ತು. ಗಡಿಯಾದ ಕಲ್ಪನೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲಗಣನೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ತಿಲಾಂಜಲಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಈಗ ಹೇಳುವ ಸೆಕೆಂಡು, ನಿಮಿಷ, ಘಂಟೆಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದವಿಲ್ಲ. ನಿಮಿಷ ಎಂದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಶಬ್ದವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ನಿಮಿಷಕ್ಕೂ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸುವ ನಿಮಿಷಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವ ೪ ನಿಮೇಷ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಈಗಿನ ಒಂದು ಸೆಕೆಂಡು ಆಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಘಳಿಗೆ ಶಬ್ದವನ್ನೇ ಘಂಟೆಯಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ೨೪ ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ೧ ಘಳಿಗೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಘಳಿಗೆಯ ಪ್ರಯೋಗವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ೨ ಘಳಿಗೆಗೆ ಮುಹೂರ್ತ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ೧ ದಿನಕ್ಕೆ ೩೦ ಮುಹೂರ್ತ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಒಂದು ದಿವಸದಲ್ಲಿ ೮ ಯಾಮಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೂ ೬೦ ಘಳಿಗೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹಗಲು ೩೦ ಘಳಿಗೆ, ರಾತ್ರಿ ಮೂವತ್ತು ಘಳಿಗೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮದಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕಾಲ ಎಂದರೆ ಅದು ಕ್ಷಣ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕಾಲವಾಚಕ ಶಬ್ದಗಳ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಧುನಿಕರು ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಸೆಕೆಂಡು ಸಾವಿರವಿಭಾಗವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಇದ್ದ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಕ್ಷಣ, ಲವ, ಘಳಿಗೆ, ಮುಹೂರ್ತ ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಒಂದು ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪುನರುತ್ಥಾನ ಮಾಡಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಘಳಿಗೆ ಮುಹೂರ್ತಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುವ ಕ್ರಮವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನೂ ಕೂಡ ನಾವಿಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ದ್ವಿತೀಯಾ ತಿಥಿಯು ೪೫ ಘಳಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪಂಚಾಂಗದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡುವಾಗ ಕೇವಲ ದ್ವಿತೀಯಾ ತಿಥಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಘಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ೪೫ ಘಳಿಗೆಗಳಿದ್ದರೆ ದ್ವಿತೀಯಾಯಂ ಪಂಚಚತ್ವಾರಿಂಶತ್ ಘಟಿಕಾಃ ಎಂಬುದಾಗಿಯೇ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಗಡಿಯಾರದ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ಇಂಥ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕಾರವೇ ನಿಂತು ಹೋಗಿದೆ. ಸಾಧಕರು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕು.

ಯುಗಾದಿಯ ದಿವಸ ಮಾಡಬಹುದಾದ ದಾನಗಳು

* ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣೆ
* ನೂತನ ವಸ್ತ್ರ
* ಪಾನಕ, ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಕೋಸಂಬರಿಗಳ ದಾನ
* ಸತ್ಪಾತ್ರರಿಗೆ ಭೋಜನ
* ಬೇವು-ಬೆಲ್ಲ ದಾನ
* ವಟುಗಳಿಗೆ ಪುಸ್ತಕ ದಾನ
* ನೀರು
* ಛತ್ರಿ
* ಬೀಸಣಿಗೆ
* ನೀರು ತುಂಬಿದ ಪಾತ್ರೆ
* ಕನ್ನಡಿ
* ತಾಂಬೂಲ
* ಬೆಲ್ಲ
* ಹಿತವಾದ ಹಾಸಿಗೆ
* ತುಪ್ಪ ತುಂಬಿದ ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆ
* ಕಬ್ಬಿನರಸ
* ಗೋಧಿ
* ಮೊಸರನ್ನ
* ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ
* ಮಾವಿನಹಣ್ಣು
* ವಸ್ತ್ರ
* ಪುಸ್ತಕ
* ಕಮಂಡಲ
* ಯತಿಗಳಿಗೆ ದಂಡದಾನ
* ಮಠಕ್ಕೆ ತೈಲದಾನ ಶ್ರೇಷ್ಠ.
* ಹಣ್ಣು
* ತರಕಾರಿ

ಯುಗಾದಿ

* ಗಡ್ಡೆ
* ಗೆಣಸು
* ಚಂದನ
* ತಂಪುನೀರು
* ತಂಪುದ್ರವ್ಯ
* ಕರ್ಪೂರ
* ಕಸ್ತೂರಿ
* ದೀಪದಾನ
* ಧೇನುದಾನ
* ಗೃಹದಾನ
* ಆಕಳಹಾಲು
* ಮೊಸರು
* ತುಪ್ಪ
* ಮಜ್ಜಿಗೆ
* ಬೆಣ್ಣೆ
* ಯತಿಗಳಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನ
* ಪುಸ್ತಕದಾನ
* ಕುಂಕುಮ
* ಕೇಸರಿ ದಾನ
* ಜಾತೀಫಲ
* ಲವಂಗ
* ಜಾಜಿಪತ್ರಿ
* ಕಗ್ಗಲೀ
* ದಾಳಿಂಬೆ
* ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯ
* ಮಾದಾಳ
* ಬೆಟ್ಟಮಲ್ಲಿಗೆ
* ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು
* ಹಲಸು

ಯುಗಾದಿ

* ಬಳವಲ ಹಣ್ಣು
* ಕುಂಬಳಕಾಯಿ
* ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಧಾಮ ನಿರ್ಮಾಣ.
* ದಾರಿಯ ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳು ತೆಗೆದು ಶೋಧನೆಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠ.
* ಚಪ್ಪಲಿದಾನ
* ಆನೆ, ಕುದುರೆ ಮುಂತಾದ ವಾಹನ ದಾನ ಉತ್ತಮ.

ಚಪ್ಪಲಿದಾನ -

ಉಪಾನಹೌ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಕಂಟಕಾದಿನಿವಾರಣೇ ।
ಸರ್ವಸ್ಥಾನೇಷು ಸುಖದೇ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಮೇ ॥

ಛತ್ರದಾನ -

ಇಹಾಮುತ್ರಾತಪತ್ರಾಣಿ ಕುರು ಮೇ ಕೇಶವ ಪ್ರಭೋ ।
ಛತ್ರಂ ತ್ವತ್ಪ್ರೀತಯೇ ದತ್ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ಮಯಾ ತವ ॥

ಉದಕುಂಭದಾನ -

ಏಷ ಕುಂಭೋ ಮಯಾ ದತ್ತಃ ಶರ್ಕರಾಜಲಪೂರಿತಃ ।
ಪ್ರದಾನಾದಸ್ಯ ತೃಪ್ಯಂತು ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶತ್ತು ದೇವತಾಃ ॥

ಬೀಸಣಿಕೆ ದಾನ -

ಘರ್ಮಶಾಂತಿಕರಂ ನಿತ್ಯಂ ವ್ಯಜನಂ ವಿಷ್ಣುವಲ್ಲಭಮ್ ।
ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಸ್ಯ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಭೂಸುರಾಯ ದದಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಚಂದನದಾನ -

ಚಂದನಂ ರುಚಿರಂ ಚಾರು ಕರ್ಪೂರೋಶೀರಸಂಯುತಮ್ ।
ಅಸ್ಯ ಪ್ರದಾನಾತ್ ತೃಪ್ಯಂತು ದೇವರ್ಷಿಪಿತೃಮಾನವಾಃ ॥

* * * *

ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದ ಅಡುಗೆಗಳು

॥ ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ತಿಳಿಯಿರಿ
ಇದು ಎಲ್ಲ ಹಬ್ಬಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಆಚಾರವಿಚಾರ

ದ್ರವ್ಯಸ್ವಭಾವ ಅದರ ಪ್ರಭಾವಜ್ಞಾನವು ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಜನರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲು ಅವಶ್ಯವಾದುದರಿಂದ ನಿತ್ಯವು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮುಖ್ಯಮುಖ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಕೆಲವು ಹಿತಾಹಿತ ಗುಣಕರ್ಮಗಳ ಸ್ವಭಾವ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಧಾನ್ಯ ಶಾಕ ಫಲ ಜಲ ಮೊದಲಾದ ಜಾತಿಗಳ ವರ್ಗಭೇದದಿಂದಲೂ, ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಅಪ್ರಧಾನ್ಯ ಭೇದದಿಂದಲೂ, ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ತೋರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ದೇಹಪೋಷಣಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಸಾಧಕವಾದ ಪದಾರ್ಥವೇ ಧಾನ್ಯ. ಇದು ಶೂಕಧಾನ್ಯ , ಶಮೀ (ಶಿಂಬಿ), ಧಾನ್ಯವೆಂದು ೨ ಬಗೆಯಿದೆ. ನೆಲ್ಲು ಗೋಧಿ ಮುಂತಾದ ಮುಳ್ಳುಳ್ಳ ತೆನೆಯಾಗುವ ಧಾನ್ಯವು ಶೂಕಧಾನ್ಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ತೊಗರಿ ಹೆಸರು ಮುಂತಾದ ಕಾಳು ಹೊಟ್ಟು ಉಳ್ಳ ಕಾಯಿಯಾಗುವ ಧಾನ್ಯವು ಶಮೀಧಾನ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ಶೂಕಧಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ೨-೩ ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಬೆಳೆಯಾಗುವುದೆಲ್ಲವೂ ಲಘುವು. ೬-೭ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಬೆಳೆಯಾಗುವ ಬತ್ತವು ಗುರುವು. ಶಿಂಬೀಧಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುವು, ವಾತವೃದ್ಧಿಕರವು. ರಸರಕ್ತಾದಿ ಸ್ರೋತೋಮಾರ್ಗ ಬಂಧಕವು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಉದ್ದು ಅತಿಕಠಿಣವು. ಬೇಗನೆ ಜೀರ್ಣಿಸದೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಆಮಾಶಯದಲ್ಲೇ ಇರುವುದು. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಶೂಕಧಾನ್ಯವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಯೂ ಶಮೀಧಾನ್ಯವು ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯಂಜನವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು.

ಶೂಕಧಾನ್ಯಗಳು

ಅಥ ಶೂಕದಾನ್ಯ ವರ್ಗ: -

ರಕ್ತೋ ಮಹಾನ್ ಸಕಲಮಸ್ತರ್ಣಕಃ ಶಕುನಾಹತಃ ।

ಸಾರಾಮುಖೋ ದೀರ್ಘಶುಕೋ ರೋಧ್ರಶೂಕಃ ಸುಗಂಧಿಕಃ

ಪುಂಡ್ರಃ ಪಾಂಡುಃ ಪುಂಡರೀಕಃ ಪ್ರಮೋದೋ ಗೌರಸಾರಿವೌ ।
ಕಾಂಚನೋ ಮಹಿಷಃ ಶೂಕೋ ದೂಷಕಃ ಕುಸುಮಾಂಡಕಃ
ಲಾಂಗಲಾ ಲೋಹವಾಲಾಖ್ಯಾಃ ಕರ್ದಮಾಃ ಶೀತಿಭೀರುಕಾಃ
ಷತಂಗಸ್ತಪನೀಯಾಶ್ಚ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ಶಾಲಯಃ ಶುಭಾಃ ॥ (ಅ.ಹ)

ಒಂದು ವರ್ಗದ ಸಣ್ಣ ಅಕ್ಕಿ (ರಕ್ತಶಾಲಿ) – ಮೃದು ಮಧುರ ಲಘು ಸ್ನಿಗ್ಧ ಶೀತ ಗುಣವುಳ್ಳದ್ದು. ಕಣ್ಣಿಗೆ ತಂಪು, ಬಲಕರವು, ಮೂತ್ರ ವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವುದು. ದಾಹತೃಷ್ಣಾದಿಶಾಮಕವು, ಶುಕ್ರಕ್ಕೆ ಹಿತವು, ತ್ರಿದೋಷ ಹರವು, ಸಾತ್ವಿಕವು, ಪಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದು.

ಇದು ಹೊಸದಾದಷ್ಟು ಗುರುವು ಅತಿಸ್ನಿಗ್ಧವು ಆಗುವುದರಿಂದ ಮಲಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ಅಪಥ್ಯವು ೨ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಅಕ್ಕಿಯು ನಿಸ್ಸಾರವು, ಲಘು ಅತಿರೂಕ್ಷವಾಗುವುದರಿಂದ ವಾತವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಿ ಮಲವನ್ನು ಅತಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿಸಿ ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿಸುವುದು.

ಬಾಲದಿ ಬಿಳಿಯ ಬತ್ತವು (ಯವ) – ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಗುಣವುಳ್ಳುದ್ದಾದರೂ ವಾತ ಮೂತ್ರವೃದ್ಧಿಕಾರಿಯು. ಇದು ದಪ್ಪವಾದಷ್ಟು ನಿಕೃಷ್ಟವು.

ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಸಣ್ಣ ಅಕ್ಕಿ (ಷಷ್ಠಿಕ) – ೨ ಸಲ ಕಿತ್ತು ನಟ್ಟು ಬೆಳೆದ ಬತ್ತವು ಸ್ನಿಗ್ಧವಾದರೂ ಅತಿಲಘು, ಬಲುಬೇಗನೆ ಜೀರ್ಣಿಸುವುದು, ಬಲಕರವು, ಪಥ್ಯವು, ರಾಜಯೋಗ್ಯವು, ಸಾತ್ವಿಕತರವು.

ಚೀಣಾದೇಶ ಬ್ರಹ್ಮದೇಶದ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಗಳು (ಸೇಗೊ ಮುಂತಾದದ್ದು) – ಷಷ್ಠಿಕರಂತೆಯೇ ಪಥ್ಯಕಾರಿಯು, ರುಚ್ಯ ಲಘು ಸ್ನಿಗ್ಧ ಶೀತಗುಣವುಳ್ಳವು.

ಗೋಧಿ (ಗೋಧೂಮ) – ಸ್ನಿಗ್ಧ ಶೀತ ಗುರು, ಮಧುರ, ಸ್ಥಿರಸರ ಗುಣವುಳ್ಳದ್ದು, ವಾತಪಿತ್ತಹರವು, ಶ್ಲೇಷ್ಮಕರವು, ಬಲವೀರ್ಯವರ್ಧಕವು, ಮುರಿದ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು, ಸಾತ್ವಿಕವು.

ನವಣೆ (ನೀವಾರ-ಕಂಗು) – ಇದು ಸ್ವಾದು. ಲಘು ರೂಕ್ಷ ಗುಣವುಳ್ಳದಾದರೂ ವಾತವಲ್ಲ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದರೂ ಕಫಪಿತ್ತಹರವು. ಸಾತ್ವಿಕತರವು, ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವು.

ಸಾಮೆ (ಶ್ಯಾಮಾಕ) – ಸ್ವಾದು ಲಘುರೂಕ್ಷವು, ಶೋಷಕವೂ, ವಾತವು, ರುಚ್ಯವು. ಸಾತ್ವಿಕವು, ಶ್ಲೇಷ್ಮಪಿತ್ತಹರವು.

ಹಾರಕ (ಕೋದ್ರವ) – ಇದು ಸಾಮೆಯಂತಾದರೂ ಬಂಧಕವು. ೬, ೭, ೮ ಇವು ಮೂರು ಉಷ್ಣವೀರ್ಯವುಳ್ಳವು.

ಜೋಳ (ಯುಗಂಧರ, ಯಾವನಾಳ) – ಸ್ವಾದು ಗುರು ಉಷ್ಣ, ಕಫಹರ, ವಾತಕರ, ಮಲವರ್ಧಕವು.

ಮುಸುಕಿನಜೋಳವು ಜೋಳದಂತೆಯೇ ಆದರೂ ವಿದಾಹಿ, ಅತಿ ಗುರು, ತ್ರಿದೋಷಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು. ಅಪಥ್ಯವು.

ಸಜ್ಜೆ (ಕುಲ್ಮಾಷ) – ಸ್ವಾದು, ಗುರು ಸ್ನಿಗ್ಧ ಗುಣವುಳ್ಳದ್ದು.

ರಾಗಿ (ಅಣುರಾಜಿ) – ರೂಕ್ಷ ಗುರು ಉಷ್ಣ, ಕಫಹರವು ಬಲಕರವು.

ಶಿಂಬೀಧಾನ್ಯಗಳು

ಅಥ ಶಿಂಬೀಧಾನ್ಯವರ್ಗಃ –

ಮುದ್ಗಾಢಕೀ ಮಸೂರಾದಿ ಶಿಂಬೀಧಾನ್ಯಂ ವಿಬಂಧಕೃತ್

ಕಷಾಯಂ ಸ್ವಾದು ಸಂಗ್ರಾಹೀ ಕಟುಪಾಕಂ ಹಿಮಂ ಲಘು

ಮೇದಃ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾಸ್ರಪಿತ್ತೇಷು ಹಿತಂ ಲೇಪೋಪಸೇಕಯೋಃ ॥

ಹೆಸರು (ಮುದ್ಗ) – ಶೀತ ಲಘು, ಒಗರು ಸಿಹಿ, ರಕ್ತಪಿತ್ತ ಕಫಹರವು, ಹೊಟ್ಟಿನೊಡನೆ ತಿಂದರೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಕಾರಿ. ಹೊಟ್ಟಿಲ್ಲದುದು ಬಂಧಕವು. ಮಾಂಸ ವರ್ಧಕವು, ವಿಪಾಕದಲ್ಲಿ ಕಟುವಾದರೂ ಪೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹಿತವು, ಬೇಳೆಯ ಕಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಉತ್ತಮವು. ಉಳಿದ ಬೇಳೆಗಳಷ್ಟು ವಾತವಲ್ಲ. ಸಾತ್ವಿಕವು.

ತೊಗರಿ (ಆಢಕ) – ಗುರು, ಉಷ್ಣ, ಒಗರು, ಸಿಹಿ, ಕಫಪಿತ್ತಹರ, ವಾತಕರ, ಸ್ರೋತ್ರೋಬಂಧಕಾರಿ, ರಾಜಸವು.

ಅವರೆ (ನಿಷ್ಪಾವ) – ಗುರುಶೀತತಮ, ಸಿಹಿ ಒಗರು, ವಿದಾಹಿ, ರೂಕ್ಷವು, ಅತಿವಾತ ಪಿತ್ತಮೂತ್ರಕರವು, ಆಮ್ಲವಿಪಾಕದಿಂದ ದೃಷ್ಟಿ-ಶುಕ್ರದೋಷಕಾರಿ, ಶ್ಲೇಷ್ಮ ಮಲವೃದ್ಧಿಕರವು, ಬಾವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು, ತಾಮಸತಮವು, ಅಪಥ್ಯವು.

ಉದ್ದು (ಮಾಷ) – ಉಷ್ಣ ಗುರು, ಸ್ನಿಗ್ಧವು, ಮಧುರವು, ವೀರ್ಯ, ಮಾಂಸ ಮೇದಃ ಶ್ಲೇಷ್ಮ ಮಲಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ವಾತಹರವು, ಮಿತವಾದರೆ ಬಲಪುಷ್ಟಿಪ್ರದವು. ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಅಜೀರ್ಣ ರೋಗವುಂಟಾಗುವುದು. ಇದು ಸಾತ್ವಿಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದರೂ ಗುರೂಷ್ಣ ವೀರ್ಯವಾದುದರಿಂದ ನಿತ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವು. ಅಪಥ್ಯವು.

ಕಡಲೆ (ಚಣಕ) – ಗುರು ಶೀತ ವೀರ್ಯವು, ಸಿಹಿ ಒಗರು, ವಾತವರ್ಧಕವು, ಶ್ಲೇಷ್ಮ ರಕ್ತಪಿತ್ತಹರವು. ಅಗ್ನಿಮಾಂದ್ಯಕಾರಿ, ಪುಂಸ್ತ್ವವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು, ರಾಜಸವು. ಅಪಥ್ಯವು.

ಕಾಡುಕಡಲೆ- ನೆಲಗಡಲೆ (ಸತೀನಕ) – ವಾತ ಪಿತ್ತ ವರ್ಧಕವು. ಬಂಧಕವು, ಗುರೂಷ್ಣ ಸ್ನಿಗ್ಧ ವೀರ್ಯವು, ಸ್ವಾದುಪಾಕವಾದರೂ ಸಾತ್ವಿಕವಲ್ಲವು.

ಬಟಾಣಿ (ಮಸೂರ) – ಗುರು ಶೀತ ವೀರ್ಯವು, ಸ್ವಾದು, ಕಫಪಿತ್ತಹರವು, ಅತಿವಾತಕರವು, ಅಪಥ್ಯವು.

ಅಲಸಂದೆ (ರಾಜಮಾಷ) – ರೂಕ್ಷ ಗುರು ಶೀತವೀರ್ಯವು. ಸಿಹಿ ಒಗರು, ವಾತವರ್ಧಕವು, ಬಂಧಕವು, ಮಧುರಪಾಕವಾದರೂ ಶುಕ್ರನಾಶಕವು.

ಹುರುಳಿ (ಕುಲತ) – ಉಷ್ಣರೂಕ್ಷಗುರು, ಸಿಹಿ ಒಗರು, ಆಮ್ಲ ಕಟುವಿಪಾಕವು, ಕಫವಾತಹರವು, ರಕ್ತಪಿತ್ತವರ್ಧಕವು, ದೃಷ್ಟಿ, ಶುಕ್ರನಾಶಕವು, ಕುಸಶ್ವಾಸ ಶೋಧ ಮೂತ್ರ ಪೀನಸ ಹಿಕ್ಕಾಶೋರ್ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಹಿತವು. ಕಾಡುಹುರುಳಿಗೂ ಇದೇ ಗುಣವಿದ್ದರೂ ಅದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಾಧಕವಲ್ಲ.

ಎಳ್ಳು (ತಿಲ) – ಉಷ್ಣ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಗುರು ತೀಕ್ಷ್ಣ ವೀರ್ಯವು, ಸಿಹಿ ಕಹಿ ಒಗರು, ಮಧುರಪಾಕವಾದರೂ ಪಿತ್ತಕರವು, ವಾತಹರವು, ಹಣ್ಣುಕೂದಲು ಚರ್ಮ ಹಲ್ಲುಗಳಿಗೆ ಹಿತವು, ಮೂತ್ರವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವುದು, ಪಿತ್ತಾಗ್ನಿ ಬುದ್ಧಿ ವರ್ಧಕವು. ಎಳ್ಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕರಿ ಎಳ್ಳೇ ಉತ್ತಮವು. ಹುಚ್ಚೆಳ್ಳು ಅತ್ಯುಷ್ಣವು, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಹಿತವು.

ಕುಸುಮೆ (ಕುಸುಂಭ) – ಉಷ್ಣ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಗುಣವುಳ್ಳದ್ದು, ಸಿಹಿ-ಕಾರ, ಕಫಹರವು, ಪಿತ್ತವರ್ಧಕವು.

ಸಾಸುವೆ (ಸರ್ಷಪ) – ಅತ್ಯುಷ್ಣ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಸ್ನಿಗ್ಧವು. ಕಾರ, ಕಫವಾತ ಕೃಮಿಕುಷ್ಠ ಹರವು, ಅತಿಕಟುವಿಪಾಕದಿಂದ ವ್ರಣವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು. ಇದರಿಂದ ರಕ್ತ ಪಿತ್ತರೋಗ ಹುಟ್ಟುವುದು, ತಾಮಸವು. ಬಿಳಿಯ ಸಾಸುವೆಯು ಇದೇ ಗುಣವುಳ್ಳದ್ದು.

ಗಸಗಸೆ (ಖರ್ಸೆ) – ಉಷ್ಣಸ್ನಿಗ್ಧ ಲಘು. ಸ್ಥಿರ, ಮಧುರ, ಅತಿಸಾರ ಹಿಕ್ಕಾಶ್ವಾಸಕಾಸ ರೋಗಿಗೆ ಹಿತವು. ಬಂಧಕವು, ನಿದ್ರಾಲಸ್ಯಾದಿ ತಾಮಸ ಗುಣವರ್ಧಕವು.

ಶಾಕವರ್ಗವು

ಮೂಲಪತ್ರಕರೀರಾಗ್ರ ಫಲಕಾಂಡಾಧಿರೂಢಕಂ ।
ತ್ವಕ್ ಪುಷ್ಪಂ ಕವಕಂ ಚೇತಿ ಶಾಕಂ ದಶವಿಧಂ ಸ್ಮೃತಂ ॥

ಬೇರು, ಎಲೆ ಸೊಪ್ಪು, ಮೊಳಕೆ, ಚಿಗುರು, ಹಣ್ಣು, ದಂಟು, ದಿಂಡು, ಸಸಿಗಳು, ಬಟ್ಟಡೆ, ಹೂವು, ಗೆಡ್ಡೆಗಳು, ಇವು ಹತ್ತೂ ಶಾಕಗಳೆಂದು ರೂಢಿ.

ಈ ಶಾಕಗಳೆಲ್ಲವು ಗುರು ರೂಕ್ಷ ಮಂದಗುಣವುಳ್ಳವು. ಅಗ್ನಿಬಲವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ ಮಲವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವವು. ವಿಪಾಕಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಶುಕ್ರಗಳಿಗೆ ಅಹಿತವು. ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ರೋಗಹೇತುವಾಗುವುದರಿಂದ ಅಪಥ್ಯಕ್ಕೇ ಸೇರಿದೆ. ಶಾಕವರ್ಧಕವೇ ಸುಖಕರವೆಂದು ಮುನಿಗಳ ಮತವು. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಿರಿಹಾಲೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಹೊನಗೊನ್ನೆ ಚಿಲುಕೀರೆ ಕೊಮ್ಮೆ ಈ ೫ ಸೊಪ್ಪುಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಾಧಕವಲ್ಲವೆಂದು ಕೆಲವರ ಮತವು.

ಸಿಹಿಹಾಲೆಸೊಪ್ಪು (ಜೀವಂತೀ) – ಶೀತಮಂದರೂಕ್ಷವು, ಸ್ವಾದು, ಸರ್ವದೋಷ ಹರವು. ನೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹಿತವು, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಪಥ್ಯವು. ಇದೇ ಪತ್ರಶಾಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನ್ನುವರು.

ಚಿಕ್ಕವತ್ತ (ವಾಸ್ತುಕ) – ಉಷ್ಣ ಲಘು ರೂಕ್ಷವು. ಸ್ವಾದು, ರುಚ್ಯವು, ಸರವು (ಬೇಗನೆ ವ್ಯಾಪಿಸುವುದು) ತ್ರಿದೋಷಹರವು, ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವು, ಅಗ್ನಿಬುದ್ಧಿ ವರ್ಧಕ, ವಿಪಾಕದಲ್ಲಿ ಕಟುವಾದರೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕೆಟ್ಟುದಲ್ಲ, ಬಂಧಕವಲ್ಲ.

ಹೊನಗೊನ್ನೆ (ಮತ್ಸ್ಯಾಕ್ಷಿ) – ಲಘು ಶೀತ ಮಂದ ರೂಕ್ಷವು, ಮಧುರವು, ಚಕ್ಷುಷ್ಯವು, ಪಥ್ಯವು, ಇದರಲ್ಲಿ ಕಹಿ ಒಗರೂ ಉಂಟು, ಆದರೂ ಬಂಧಕವಲ್ಲ.

ಚಿಲುಕೀರೆ (ಹಿಲಮೋಚಿ-ಮೇಘನಾದ) – ಉಷ್ಣ ಗುರು ರೂಕ್ಷ ಮಂದವು, ಸಿಹಿ-ಕಹಿ, ಕ್ರಿಮಿವಿಷಹರವು, ಕಫಪಿತ್ತನಾಶಕವು, ಭೇದಿಕಾರಿ, ಇದು ಪಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ.

ಕೊಮ್ಮೆಸೊಪ್ಪು (ಪುನರ್ನವಾ) – ಉಷ್ಣಲಘು ತೀಕ್ಷ್ಣವೀರ್ಯವುಳ್ಳದ್ದು. ಕಫವಾತಹರವು, ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ ಶೋಫಾದಿರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಹಿತವು.

ಕೀರೆಯ ಸೊಪ್ಪು (ತಂಡುಲೀಯ) – ಶೀತಲಘುರೂಕ್ಷವು, ರಸವಿಪಾಕಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾದುವಾದುದರಿಂದ ವಿಷ ರಕ್ತ ಪಿತ್ತ ಕಾಸಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು. ವಾತವನ್ನು ವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವುದು.

ಚಿಲಿಕೆಯ ಸೊಪ್ಪು (ಚಿಲ್ಲಿ-ಕ್ಷೇತ್ರವಾಸ್ತು) – ಉಷ್ಣಲಘು (೨೭ ವಾಸ್ತುಕ ಗುಣವುಳ್ಳದ್ದು).

ಗರಿಕೆ (ದೂರ್ವಾ) – ಶೀತವೀರ್ಯವು, ಸ್ವಾದು, ತ್ರಿದೋಷಹರವು, ಭೇದಿಕಾರಿ, ರಸಾಯನವು, ಗ್ರಹಣೀ ಕುಷ್ಠ ಕಾಸ ದೋಷ ಪಾಂಡು ಮುಂತಾದ ರೋಗಹರವು.

ಮೆಂತಿಯ ಸೊಪ್ಪು (ಮೇಥಿಕಾ) – ಕಹಿ ಒಗರು, ಉಷ್ಣ ಲಘು ರೂಕ್ಷವು, ಕಫವಾತಹರವು, ಬಂಧಕವು, ಪಿತ್ತಕರ.

ಪುಲ್ಲಂಪುರುಚಿ (ಚಾಂಗೇರಿ) – ಲಘು ಉಷ್ಣವೀರ್ಯವು. ಅಗ್ನಿವರ್ಧಕವು, ಹುಳಿ ಒಗರು, ವಾತಕಫಗಳನ್ನು ರಕ್ತಾರ್ಶೋ ಗ್ರಹಣಿಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು. ಅತಿಸಾರಿಗಳಿಗೂ ಹಿತವು. ಪಿತ್ತವನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಚುಕ್ಕೆಸೊಪ್ಪು (ಚುಕ್ರಿಕ) – ಗುರು ಉಷ್ಣವು, ಹುಳಿ, ಪಿತ್ತವು, ಭೇದಿಕಾರಿ, ಬೇಗನೆ ಜೀರ್ಣಿಸದು. ಅಪಥ್ಯವು, ಅಗ್ರಾಹ್ಯ.

ಅಗಸೆ (ಅತಸೀ) – ಉಷ್ಣರೂಕ್ಷವು, ಒಗರು ಕಹಿ, ಪಿತ್ತಜ್ವರ ಶಾಮಕವು, ಮಲಬಂಧದವರಿಗೂ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಕಾಣದವರಿಗೂ ಹಿತವು, ಚಾತುರ್ಥಿಕ ಜ್ವರಹರವು. ಇದರ ಹೂವು ಕಾಯಿ ಪಿತ್ತವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವುದು.

ಕುಂಬಳ (ಕೂಷ್ಮಾಂಡ) – ಶೀತ ಗುರು, ಸ್ವಾದು, ಅಗ್ನಿನಾಶಕವು. ಕಫಕರ ಅಪಥ್ಯವು. ಮಂದಾಗ್ನಿಗಳಿಗೆ ಜ್ವರವನ್ನೇ ಉಂಟು ಮಾಡುವುದು.

ಬೂದಿಗುಂಬಳ (ಶುಕ್ಲ ಕೂಷ್ಮಾಂಡ) – ಉಷ್ಣ ಲಘು, ಮಧುರ ಕ್ಷಾರವು, ತ್ರಿದೋಷಹರವು, ಅಗ್ನಿದೀಪಕವು, ವಸ್ತಿಶುದ್ಧಿ ಮೂತ್ರವೃದ್ಧಿ ಕರವು, ಕ್ಷಯಾಪಸ್ಮಾರಾದಿ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಹಿತವು. ಇದರ ರಸಾಯನದಿಂದ ಬಲಪುಷ್ಟಿಗಳುಂಟಾಗುವವು.

ಸೌತೆ (ವಾಲುಕ-ಕರ್ಕಟ) – ಉಷ್ಣ ಲಘುರೂಕ್ಷವು, ಸಿಹಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹುಳಿ ಕ್ಷಾರವುಳ್ಳದ್ದು, ಎಳೇದು ದೀಪನವು, ರಕ್ತಪಿತ್ತಹರವು. ಪಕ್ವವಾದರೆ ಸಿಹಿ, ಕಫವಾತವರ್ಧಕವು. ನೆಲಸೌತೆಯು ಶೀತವು, ಪಾಕದಲ್ಲಿ ಆಮ್ಲವಾಗಿ ಕಫವಾತಹರವಾಗುವುದು.

ಪಡವಲ (ಪಟೋಲ) – ಶೀತ ಲಘು, ಸ್ವಾದು, ಕೃಮಿನಾಶಕವು. ಇದರ ಹಣ್ಣು ತ್ರಿದೋಷಹರವು, ಪಥ್ಯವು.

ಹೀರೆ (ಕೋಶಾತಕಿ) – ಶೀತ ಮಂದ ರೂಕ್ಷ, ಲಘು, ಸಿಹಿ ಕಹಿ, ಕಫಪಿತ್ತಹರವು. ಮೇಹದಾಯಕ ಯದಾಂಡುಕುಷ್ಠಾದಿ ರೋಗಿಗೆ ಹಿತವು.

ಗೋವರ್ಧನ-ಗೋರಿಕಾಯಿ (ಭಾರ್ಗಿ) – ಗುರು ಉಷ್ಣ ರೂಕ್ಷ, ಸಿಹಿ ಒಗರು ಉಪ್ಪು, ವಾತಪಿತ್ತವರ್ಧಕವು, ಅಜೀರ್ಣ ಭೇದಿಕಾರಿ.

ಹುರಳಿಕಾಯಿ (ಕುಲತ್ಥ ಶಲಾಟು) – ಇದು, ಚಪ್ಪರದ ಅವರೆಕಾಯಿಯು, ಗೋವರ್ಧನದಂತೆಯೇ, ಆದರೆ ಬಂಧಕವು, ರಾಜಸವು.

ಬೆಂಡೆ (ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕಿ) – ಉಷ್ಣ ಲಘು, ಸಿಹಿ, ಹುಳಿ, ಬಂಧಕವು, ಕಫಹರವು, ರುಚ್ಯವು.

ಹಾಗಲ (ಕಾರವೇಲ್ಲ) – ಉಷ್ಣ ಲಘುತೀಕ್ಷ್ಣವು, ಕಹಿ, ದೀಪನವು, ಕಫವಾತಹರವು. ಗೋಟುಹಾಗಲವು ವಿಷಹರವು, ಜ್ವರಶ್ವಾಸಕುಷ್ಠಾದಿ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಹಿತವು. ಪಥ್ಯವು, ಸಾತ್ವಿಕವು.

ಗುಳ್ಳ (ಬೃಹತೀ) – ಹೆಗ್ಗುಳ್ಳ ನೆಲಗುಳ್ಳ ಇವೆರಡು ೪ನೇ ಬದನೆಯ ಗುಣವುಳ್ಳದ್ದಾದರೂ ದೀಪನವು, ಭೇದಿಕಾರಿ, ಅಗ್ನಿವೃದ್ಧಿಕರವು, ಕೃಮಿಕುಷ್ಠ ವಾತಘ್ನವು. ಶುಕ್ರವನ್ನು ಕರಗಿಸುವುದು.

ಹಲಸಿನಕಾಯಿ (ಪನಸ) – ಶೀತ ಗುರು ರೂಕ್ಷ ಮಂದ ವೀರ್ಯವುಳ್ಳದ್ದು. ಒಗರು ಸಿಹಿ, ಕಫವಾತವರ್ಧಕವು, ಬಂಧಕವು, ಅಗ್ನಿನಾಶಕವು, ಬೀಜವು ಇದೇ ಗುಣವುಳ್ಳದ್ದು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇದು ಜೀರ್ಣಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಬಾಳೆಯ ಕಾಯಿ (ಕದಳೀ) – ಶೀತ ಗುರು, ಒಗರು ಸಿಹಿ, ಕಫಪಿತ್ತರಕ್ತಹರವು, ಇದರ ದಿಂಡು ಗಡ್ಡೆಯು ಅತ್ಯುಷ್ಣ ರೂಕ್ಷವೀರ್ಯವು, ಅಜೀರ್ಣ ವಾತಹರವು, ರಕ್ತಪಿತ್ತ ರೋಗವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು.

ಆಲೂಗೆಡ್ಡೆ (ಕ್ಷೀರಕಂದ) – ಗುರುರೂಕ್ಷ ಮಂದವು, ಸಿಹಿ, ಬಲಕರವು ರಾಜಸವು, ವಾತವರ್ಧಕವು.

ಗೆಣಸು (ಕಂದಭೇದ) – ಶಿಶಿನೆಯ ಗುಣವು, ಬಂಧಕವು, ರಕ್ತಪಿತ್ತಹರವು, ಹಸಿವನ್ನದಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಚೂರ್ಣಗಡ್ಡೆ (ಅರ್ಯೋಘ್ನ-ಸೂರಣ) – ಉಷ್ಣರೂಕ್ಷ ಲಘು ತೀಕ್ಷ್ಣವೀರ್ಯವು, ಕಾರ ಒಗರು ಸಿಹಿ, ಕಫವಾತಹರವು, ರಕ್ತಪಿತ್ತಕರವು, ಮೂಲವ್ಯಾಧಿಗೆ ಹಿತವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಲಕಂದವು ವಾತವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವುದು.

ಶ್ಯಾವೋಗಡ್ಡೆ (ಆಲುಕಕಂದ) – ಉಷ್ಣಲಘುರೂಕ್ಷವು, ಸಿಹಿಕಾರ ಕಫವಾತಹರವು. ಸಾತ್ವಿಕವು. ಇದು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಸೇವನದಿಂದ ಗುಲ್ಮಶೋಘಾದಿ ಜಾಡ್ಯವನ್ನು ಹರಿಸುತ್ತದೆ.

ಫಲವರ್ಗವು (ಹಣ್ಣುಕಾಯಿಗಳು)

ಹಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಕ್ವವಾದುದೇ ಉತ್ತಮವು. ಕಾಲಪರಿಪಕ್ವವಲ್ಲದ ಅಕಾಲದ ಹಣ್ಣುಗಳು, ಅತಿಪಕ್ವವಾದುದು, ಹುಳಿತುದು, ಕೊಳೆತುದು, ಕ್ರಿಮಿವ್ಯಾಪ್ತವಾದುದು, ಒಣಗಿ ಬಹಳ ಹಳದಾದುದು, ಇಂತಹವೆಲ್ಲವು ವರ್ಜನೀಯವು.

ದ್ರಾಕ್ಷಿ(ಮೃದ್ವೀಕಾ) – ಶೀತಸ್ನಿಗ್ಧ ಗುರು, ಸಿಹಿ ಹುಳಿ, ರಕ್ತಪಿತ್ತ ಜ್ವರದಾಹಕಾಸಕ್ತಯಾದಿಹರವು, ಬಲವೀರ್ಯವೃದ್ಧಿಕರವು, ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನಿ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ತಂಪು, ಮನಕ್ಕೆ ಇಂಪು, ಬಾಯಿ ಒಣಗಿದ್ದರೂ ಕಹಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಇದರ ಪಾನಕವು ಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಫಲಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವು.

ದಾಳಿಂಬೆ (ದಾಡಿಮ) – ಶೀತಲಘು ಸ್ನಿಗ್ಧವು. ಸಿಹಿ ಒಗರು ಹುಳಿ, ತ್ರಿದೋಷಹರವು, ಬಂಧನದೀಪನಗುಣವುಳ್ಳದ್ದು. ಆರೋಚಕ ವಾಂತಿ, ಭೇದಿ, ದಾಹಜ್ವರಾದಿಗಳನು ಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಹುಳಿಯಾದರೂ ಪಿತ್ತವನು ಕೆರಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಪಕ್ವವಾಗಿದ್ದರೆ ಉಷ್ಣರೂಕ್ಷವಾಗುವುದರಿಂದ ಪಿತ್ತವಾಯು ಪ್ರಕೋಪ ಹೇತುವಾಗುವುದು. ಅಪಥ್ಯವು, ಗಂಟಲಿಗೆ ಹಿತವಲ್ಲ.

ನೆಲ್ಲಿ (ಆಮಲಕ-ಧಾತ್ರೀ) – ಶೀತಲಘುರೂಕ್ಷವು, ಹುಳಿ ಸಿಹಿ ಒಗರು ಕಾರ ಕಹಿ, ತ್ರಿದೋಷಹರವು, ಭೇದಿಕಾರಿ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಿತವು, ಹಳೆಯ ನೆಲ್ಲಿಯು ವಿಷಜ್ವರ ದಾಹ ಕ್ಷಯಾಪಸ್ಮಾರಾದಿ ರೋಗಹರವು. ಇವೆಲ್ಲವು ಬೆಟ್ಟನೆಲ್ಲಿಯ ಗುಣವು. ಕಿರುನೆಲ್ಲಿಯು ಗಂಟಲಿಗೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದು, ಕಾಸಾದಿ ರೋಗಗಳುಂಟಾಗುವುದು.

ಖರ್ಜೂರ (ಖರ್ಜೂರಿಕಾಫಲ) – ಶೀತ ಗುರು ರೂಕ್ಷವು, ಸಿಹಿ ಒಗರು, ರಕ್ತಪಿತ್ತ ದಾಹಹರವು, ಬಲಕರವು, ಸಂತರ್ಪಣವು, ಪಿಂಡಖರ್ಜೂರವು ಉಷ್ಣವು ಸ್ನಿಗ್ಧವು, ವಾತಪಿತ್ತಮದ ಮೂರ್ಛಾದಿಹರವು.

ಎಲಚಿ (ಬದರಿ) – ಉಷ್ಣ ಲಘು ರೂಕ್ಷವು, ಹುಳಿ ಒಗರು ಸಿಹಿ, ಎಳೇದು ಗುರು, ಕಫಪಿತ್ತವರ್ಧಕವು, ರಾಯಬೋರೆ - ಸೌವೀರಬದರ ೨ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಶೀತ ಗುರು, ವಾತಪಿತ್ತಹರವು, ವೀರ್ಯವರ್ಧಕವು. ಹಳೆಯ ಎಲಚಿ ಹಣ್ಣು ದೀಪನವು, ಶ್ರಮದಾಹ ಪಿತ್ತಶಾಮಕವು.

ತೆಂಗು (ನಾರಿಕೇಲ) – ಶೀತಸ್ನಿಗ್ಧಗುರು, ಸ್ವಾದು, ರಕ್ತ ಪಿತ್ತ ವಾತ ವ್ರಣಘ್ನವು, ದುರ್ಜರವು, ಬಲಪುಷ್ಟಿಕರವು, ವಸ್ತಿ ಶೋಧಕವು, ಇದರ ಹಾಲು ಚರ್ಮಕ್ಕೂ ಕೂದಲಿಗೂ ಕಾಂತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು, ಇದರ ನೀರು ವಮನ ದಾಹಶ್ರಮಹರವು, ದೀಪನವು, ಮೂತ್ರವರ್ಧಕವು, ಎಳೆಕಾಯಿ ಲಘುವಾದರೂ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಜೀರ್ಣಿಸುವುದು. ಇದರ ಎಣ್ಣೆಯು ಪಿತ್ತ ವರ್ಧಕವಾದರೂ ಗಾಯಗಳನ್ನು ಗುಣಮಾಡುವುದು.

ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು (ಪನಸಫಲಂ) – ಶೀತ ಗುರುಸ್ನಿಗ್ಧವು, ಸ್ವಾದು, ಪಿತ್ತವಾಯುಹರವು, ಶುಕ್ರಬಲಪ್ರದವು, ದುರ್ಜರವು, ಅಪಕ್ವವು ಒಗರು ಸಿಹಿ, ಬಂಧಕವು, ವಾತವರ್ಧಕವು, ಇದರ ಬೀಜವು ಹಣ್ಣಿನ ದೋಷಹರವೆನ್ನುವರು. ಇದು ತೀಕ್ಷ್ಣಾಗ್ನಿಗೆ ಹಿತವು. ಮಂದಾಗ್ನಿಗಳು ಇದನ್ನು ಸೇವಿಸಲೇಕೂಡದು.

ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು (ಚೂತಫಲಂ) – ಉಷ್ಣ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಗುರು, ಸಿಹಿ ಹುಳಿ, ಮಾಂಸಾಕ್ಕ್ ಬಲಪ್ರದವು, ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯತರ್ಪಕವು, ವಾತಹರವು, ಅಪಕ್ವವಾದರೆ ರೂಕ್ಷ ಶೀತವು. ಸರ್ವದೋಷಪ್ರಕೋಪವು, ವಿದಾಹಿ ಎಲೆಗು ಗಂಟಲಿಗು ಅಹಿತವು. ಜ್ವರಾತಿಸಾರಾದಿಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು.

ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣು (ಕದಲೀಫಲಂ) – ಶೀತಗುರು ಸ್ನಿಗ್ಧವು. ಸಿಹಿ ಒಗರು, ಕಫವೃದ್ಧಿ ಮಲಬಂಧಕಾರಿ, ಪಿತ್ತವಾತಹರವು. ಸದ್ಯ ಸಂತರ್ಪಣವು. ವೀರ್ಯಬಲಪ್ರದವು, ಕುತ್ತೃಡಾಹಕ್ಷಯವ್ರಣಗಳನ್ನು ಮಾಣಿಸುವುದು. ಇದು ಉತ್ತಮವಾದ ರಸಬಾಳೆಯ ಲಕ್ಷಣವು. ಉಳಿದ ಬಾಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಗುಣವಿಲ್ಲ. ಅದೂ ಅಪಕ್ವವಾದರೆ ಸರ್ವರೋಗಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವುದು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇದು ಜೀರ್ಣಿಸುವುದೇ ಅಲ್ಲವು. ವ್ಯಾಯಾಮಶರರಿಗೂ ದೀಪ್ತಾಗ್ನಿಗಳಿಗೂ ಬಾಧಕವಾದುದು. ಮಂದಾಗ್ನಿ ಗಳಿದನ್ನು ಮುಟ್ಟಬಾರದು.

ನೇರಳೆ (ರಾಜಜಂಬೂ) – ಶೀತರೂಕ್ಷ ಗುರು, ಒಗರು ಸಿಹಿ ಹುಳಿ, ರಕ್ತಾದಿ ಸ್ರೋತೋಮಾರ್ಗ ಬಂಧಕವು, ಕಫಪಿತ್ತ ವ್ರಣಹಾರಿ. ನಾಯಿ ನೇರಳೆಹಣ್ಣು (ಸಣ್ಣ) ಕಫಪಿತ್ತಕಾರಿ, ವಾತಹರವು, ಎರಡೂ ಅಪಥ್ಯವೇ.

ಕರಿಬೂಜ (ಖರ್ಬೂಜ) – ಶೀತ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಗುರು, ಸಿಹಿ ಉಪ್ಪು, ವಾತ ಪಿತ್ತಹರ. ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನಿ, ಕೋಷ್ಠ ಶುದ್ಧಿಕರ, ಬಲವೀರ್ಯಪ್ರದವು.

ಸೇಬು (ಸೇವ್ಯಂ) – ಶೀತ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಗುರು, ಸ್ವಾದು, ರಸವಿಪಾಕಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಮಧುರವಾದುದರಿಂದ ಕಫಕಾರಿ, ವಾತಪಿತ್ತಶಾಮಕವು, ಮಿತವಾದರೆ ಪುಷ್ಟಿ

ಬಲವೀರ್ಯಪ್ರದವು. ಇದರ ರಸಾಯನವು ಜ್ವರತೃಡಾಹತಾಪಹರವು ಪ್ರವೃತ್ತಿಕಾರಿಯು.

ಅಂಜೂರ (ಅಂಜೀರ) – ಗುರುಸ್ನಿಗ್ಧ ಶೀತವು. ಸಿಹಿ ಒಗರು, ಇದು ಕೂಡ ಸೇಬಿನಂತೆಯೇ ಆದರೂ ಕಫವಾತಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಆರಿಸುವುದ. ಆದರೆ ಕ್ಷುನ್ನಿವಾರಕವು.

ಅತ್ತಿಯ ಹಣ್ಣು (ಔದುಂಬರ) – ಇದು ಅಂಜೂರದಂತೆಯಾದರೂ ಪಿತ್ತ ದಾಹಕಾಮಕವು, ಮೂತ್ರರೋಧಕವು ಆಗಿರುವುದು. ಮಂದವು, ಇದು ಕೃಮಿಮಯವಾದುದರಿಂದ ಅಪಥ್ಯವು.

ಬೇಲ (ಕಪಿತ್ಥ) – ಗುರುಶೀತರೂಕ್ಷವು, ಒಗರು ಹುಳಿ ಸಿಹಿ ಇದು ಕಾಲಶಕ್ವವಾದರೆ ವಾತಪಿತ್ತವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ. ದಾಹ ತೃಷ್ಣಾಜ್ವರತಾ ಪಶ್ರಮಹರವು, ಕೃಮಿ ವಿಷಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು. ವಾಂತಿ ಬಿಕ್ಕುಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಣಿಸುವುದು, ಬಂಧಕವು, ಅಪಕ್ವವಾಗಿದ್ದರೆ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಅಹಿತವು, ವಾತವೃದ್ಧಿಕರವು, ಅಪಥ್ಯವು.

ಸೀತಾಫಲ – ಶೀತಗುರು, ಸಿಹಿ, ಪಿತ್ತಹರ, ರುಚಿ ಬಲವಾತಕರವು.

ಮಾದಲದ ಹಣ್ಣು (ಮಾತುಲುಂಗ) – ಉಷ್ಣ ಲಘು ರೂಕ್ಷವು, ಹುಳಿ ಒಗರು ಕಹಿ ಸಿಹಿ, ಅಗ್ನಿದೀಪನವು, ಅರುಚಿ ತೃಡ್ದಾಹಜ್ವರ ಶ್ವಾಸಕಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಹರಿಸುವುದು, ಇದರ ಕುಸುಮೆಯು ಗುಲ್ಮಾರ್ಶೋರೋಗಿಗೆ ಹಿತವು, ವಾಕರಿಕೆ ವಾಂತಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು, ಅತಿಸಾರಹರವು, ಬುದ್ಧಿವರ್ಧಕವು. ಇದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪಥ್ಯವು.

ಹೇರೀಳೆ (ನಾರಂಗ) – ಉಷ್ಣರೂಕ್ಷ ಗುರು, ಹುಳಿ ಕಹಿ ಒಗರು ಸಿಹಿ, ಮರ ರವು, ಕಫವಾತಹರವು, ಇರುಳನ್ನು ಕೂಡ ಕರಗಿಸಿ ಹುಣ್ಣು ಮಾಡುವಷ್ಟು ತೀಕ್ಷ್ಣವು. ಇದು ನಿತ್ಯೋಪಯೋಗಾರ್ಹವಲ್ಲವು.

ನಿಂಬೆ (ಜಂಬೀರ) – ಅಗ್ನಿಮಾಂದ್ಯ ಶ್ವಾಸಶೂಲಗುಲ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಹಿತವು. ಇದನ್ನು ನಿತ್ಯವು ಊಟಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು.

ಗಜನಿಂಬೆ, ರಾಜನಿಂಬೆ, ಸಿಹಿನಿಂಬೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಿಿ ನಿಂಬೆಯಂತೆ ಶೀತವೀರ್ಯವುಳ್ಳವು, ರೋಚನ ಪಾಚನ ದೀಪನ ಗುಣದಿಂದ ವಾತಹರವಾಗಿವೆ. ರಾಜನಿಂಬೆಯು ತ್ರಿದೋಷಹರವೆನ್ನುವರು.

ಕಮರಿಕೆ (ಕರಮರ) – ಉಷ್ಣ ಗುರುರೂಕ್ಷವು, ಹುಳಿ, ರಕ್ತ ಪಿತ್ತ ಕಫಪ್ರದವು, ಸುಪಕ್ವವಾಗಿದ್ದರೆ ಲಘು-ವಾತಪಿತ್ತಹರವು.

ಅಂಬಟೆ (ಆಮ್ರಾತಕ) – ಉಷ್ಣ ಗುರು ಸರವು, ಹುಳಿ ಒಗರು, ವಾತಹರವು ಪಕ್ವವಾದರೆ ಸ್ವಾದು ಶೀತವು, ರಕ್ತ ಪಿತ್ತ ಹರವು.

ಹುಣಸೆ (ಚಿಂಚಾ) – ಉಷ್ಣ ಲಘು ರೂಕ್ಷ ಸರವು, ಹುಳಿ ಸಿಹಿ ದೀಪನವು, ರುಚ್ಯವು, ಕಫವಾತಹರವು, ಪಿತ್ತವರ್ಧಕವು.

ಬಚ್ಚಲ ಹುಣಸೆ (ಆಮ್ಲವೇತಸ) – ಅತ್ಯುಷ್ಣ ಲಘು. ಶೂಲಗುಲಹರ, ಭೇದಿಕಾರಿ, ಅಪಥ್ಯವು.

ತಾಳೆ (ತಾಲಫಲಂ) – ಶೀತಗುರು, ಸ್ವಾದು, ಪಿತ್ತಹರ, ಮೂತ್ರ ವೃದ್ಧಿಕಾರಿ, ರಾಜಸವು.

ಚಳ್ಳೆ (ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕ) – ಶೀತಗುರು, ಸ್ನಿಗ್ಧ, ಸ್ವಾದು, ಅತಿಕಫಕಾರಿ. ತೊಂಡೆಹಣ್ಣು ಇದೇ ಗುಣವಾದರೂ ಅಷ್ಟು ಕಫಕರವಲ್ಲ. ಪಿತ್ತದ ಉರಿಯನ್ನು ಮಾಣಿಸುವುದು. ಹೊಟ್ಟೆಯುಬ್ಬರ ಮಲಬಂಧ ಮಾಡುವುದು.

ಬಾದಾಮಿ (ವಾತಾಮ) – ಉಷ್ಣಸ್ನಿಗ್ಧ ಗುರು, ಸ್ವಾದು, ಶುಕ್ರವೃದ್ಧಿ, ಬಲಪುಷ್ಟಿ ಕರವು, ವಾತ ಪಿತ್ತ ವ್ರಣ ಹರವು. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಿತವು.

ಅಕ್ರೋಟು (ಅಕ್ಷೋಟ) – ಉಷ್ಣ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಗುರು, ಮಧುರ, ವಾತಹರ, ಬಲಕರವು, ಬೇಗನೆ ವ್ಯಾಪಿಸುವುದು. ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಪಿತ್ತವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು.

ಅಡಕೆ (ಪೂಗ) – ಶೀತರೂಕ್ಷಗುರು, ಒಗರು, ಕಫಪಿತ್ತಹರವು, ಅಪಕ್ವವಾದರೆ ಅಗ್ನಿ ದೃಸ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು, ಸೊಕ್ಕು ಮೂರ್ಛೆ ಹೃದ್ರೋಗಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು. ವೀಳ್ಯೇದೆಲೆವಿಲ್ಲದೆ ಇದೊಂದನ್ನೇ ತಿಂದರೆ ಕ್ಷಯ ಕಾಮಾಲಾದಿವ್ಯಾಧಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು.

ವೀಳ್ಯದೆಲೆ (ತಾಂಬೂಲ-ನಾಗವಲ್ಲೀದಳ) – ಉಷ್ಣ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಲಘು ರೂಕ್ಷವು, ಕಾರ ಕಹಿ ಒಗರು, ಕಫವಾತಹರ ಕ್ರಿಮಿವಿಷಹರವು, ಅನ್ನಜೀರ್ಣಕಾರಿ, ಮುಖ ಕಂಠ ಶುದ್ಧಿಕರವು, ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಪಿತ್ತವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿ ವಮನ ವಿರೇಚನಗಳನ್ನು ಮಾದಿಸಿ ಬೆವರುಬರಿಸಿ, ಶುಕ್ರವನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಹೊರಡಿಸುವುದು. ಆದರಿಂದ ಆಹಾರವಿಲ್ಲದಾಗ ಇದನ್ನು ಸೇವಿಸಕೂಡದು. ಗುರುಭೋಜನ ಮಾಡಿ ವ್ಯಾಯಾಮವಿಲ್ಲದೆ ಇರತಕ್ಕವರಿಗೆ ಅನ್ನಪಚನಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಆರ್ಯರಲ್ಲಿ ಈ ತಾಂಬೂಲಚರ್ವಣ ಅಭ್ಯಾಸವೇರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಅನಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಧೂಮಪತ್ರಸೇವನೆ ಧೂಮಪಾನ ಮದ್ಯಪಾನಾದಿಗಳೂ ಅತ್ಯಶನ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿವೆಯೆನ್ನುವರು.

ಉಪ್ಪು (ಲವಣ) – ಇದರ ಗುಣದೋಷಗಳು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಲವಣಗಳು ಕಣ್ಣು ಕೂದಲು ಶುಕ್ರಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವವು. ಸೈಂಧವ ಲವಣವೊಂದು ಮಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಬಾಧಕವಾಗದು.

ಕ್ಷಾರಗಳು – ಹಪ್ಪಳಕಾರ (ಸೋಡ) ನವಾಸಾಗರ ಬೆಳಿಗಾರವು, ಯವಕ್ಷಾರ ಸ್ವರ್ಜಿಕಾಕ್ಷಾರಾದಿಗಳು, ಅತ್ಯುಷ್ಣ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಲಘುಗಳು, ಓಜಶ್ಶುಕ್ರ ದೃಷ್ಟಿಕೇಶರಕ್ತಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸುವವು. ಅಗ್ನಿಸಮಾನಗಳು. ಕಠಿಣ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕರಗಿಸಲು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕುವು.

ಹಿಂಗು – ಉಷ್ಣತೀಕ್ಷ್ಣಲಘು ರೂಕ್ಷವು, ಕಹಿ ಖಾರ, ಕಫವಾತ ಶೂಲಾಜೀರ್ಣ ಕ್ರಿಮಿ ಮಲಬಂದಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು, ಅಗ್ನಿದೀಪಕವು, ಆಹಾರ ಪಾಚಕವು, ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಪಿತ್ತ ಪ್ರಕೋಪ ಮಾಡಿ ತಾಪ ಶಿರೋಭ್ರಮಣಾದಿ ರೋಗವನ್ನುಂಟು ಮಾದುವುದು.

ಅರಿಶಿನ (ಹರಿದ್ರಾ) – ಉಷ್ಣ ಲಘು, ಒಗರು ಕಹಿ ಖಾರ, ಕಫವಾತ ಕ್ರಿಮಿಕುಷ್ಠ ಪಾಂಡುಶೋಷಾದಿ ಚರ್ಮರೋಗಹರವು, ಕಂಠಕ್ಕೆ ಹಿತವು.

ಜೀರಿಗೆ (ಜೀರಕ) – ಉಷ್ಣರೂಕ್ಷ ತೀಕ್ಷ್ಣಲಘು, ಖಾರ ಕಹಿ, ವಿಪಾಕದಲ್ಲಿಯೂ ಖಾರವೇ, ಸುಗಂಧ, ರುಚಿಕರ, ಅಗ್ನಿವರ್ಧಕ, ಕಫವಾತಹರ, ಪ್ರವೃತ್ತಿಕಾರಿ.

ಮೆಣಸು (ಮರೀಚ) – ಉಷ್ಣ ತೀಕ್ಷ್ಣ ರೂಕ್ಷ ಲಘು, ರಸಪಾಕಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಖಾರವ, ರೋಚನದೀಪನ ಪಿತ್ತ ಕೋಪನಗುಣವುಳ್ಳದ್ದು. ಕಫಹರವು, ಹಸಿಯ ಮೆಣಸು ಗುರು, ಕಫಹರವಲ್ಲ, ಬಿಳಿಯ ಮೆಣಸು ಉಷ್ಣವಲ್ಲ, ಹಸಿಯ ಮೆಣಸು ಗುರು, ಕಫಹರವಲ್ಲ, ಬಿಳಿಯ ಮೆಣಸು ಉಷ್ಣವಲ್ಲ, ದೃಷ್ಟಿಗೂ ಅಷ್ಟು ದೋಷಕಾರಿಯಲ್ಲ. ಸಾತ್ವಿಕವು. ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿಯು ಅತ್ಯುಷ್ಣತೀಕ್ಷ್ಣರೂಕ್ಷವು, ಎಲ್ಲಾ ರಕ್ತಪಿತ್ತ ರೋಗವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು. ದೃಷ್ಟಿ ಶುಕ್ರಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅತಿವಿದಾಹಿ, ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಹೆಸರೇ ಇಲ್ಲ.

ಶುಂಠಿ (ನಾಗರ-ಶೃಂಗವೇರ) – ಉಷ್ಣ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಸರ ಲಘು, ಕಾರ, ವಿಪಾಕದಲ್ಲಿ ಸಿಹಿ, ಆದರಿಂದ ದೃಷ್ಟಿ ಶುಕ್ರಗಳಿಗೆ ಬಾಧಕವಲ್ಲವು. ಅಗ್ನಿದೀಪಕವು, ಕಫವಾತಹರವು, ಸ್ರೋತೋಬಂಧವನ್ನು ಹರಿಸುವುದು. ಹೃದ್ಯವು; ಹಸಿರು ಶುಂಠಿಯು ಇದೇ ಗುಣವಾದರೂ ರುಚ್ಯವು, ವೀರ್ಯಪ್ರದವು, ಕಂಠಸ್ವರಕ್ಕೆ ಹಿತವು, ಮಲಬಂಧಶೂಲಾಗ್ನಿಮಾಂದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು, ನೆಗಡಿ ಶ್ವಾಸಕಾಸಾದಿ ರೋಗಿಗೆ ಹಿತವು.

ಹಿಪ್ಪಲಿ (ಪಿಪ್ಪಲಿ) – ಉಷ್ಣ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಲಘು, ಹಸಿಯ ಹಿಪ್ಪಲಿ ಗುರು, ಕಾರ, ವಿಪಾಕದಲ್ಲಿ ಸಿಹಿ, ಕಫವಾತಹರವು, ದೀಪನವು, ಒಣಗಿದುದು ಪಿತ್ತ ಕೋಪನವು, ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವುದುಂಟು. ಇದನ್ನು ನಿತ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತರಕೂಡದು.

ಕೊತ್ತುಂಬರಿ (ಕುಸ್ತುಂಬುರು) – ಉಷ್ಣ ರೂಕ್ಷ ಲಘು, ಒಗರು ಕಹಿ, ರೋಚನದೀಪನವು, ಕಫಪಿತ್ತಶಮನವು, ವಿಪಾಕದಲ್ಲಿ ಮಧುರವು, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಿತವು.

ಓಮು (ಅಜಮೋದಾ) – ಉಷ್ಣತೀಕ್ಷ್ಣ ರೂಕ್ಷ ಲಘು, ಕಾರ ಕಹಿ ಒಗರು, ಪಿತ್ತವರ್ಧಕ, ದೀಪನ ಪಾಚನವು, ಕಫವಾತಹರವು.

ಮೆಂತಿಯ (ಮೇಥಿಕಾ) – ಶೀತ ಲಘುವುಂದ, ಕಹಿ ಒಆಗರು, ವಾತಪಿತ್ತಹರವು, ಬಂಧಕವು.

ಲವಂಗ (ದೇವಕುಸುಮಂ) – ಉಷ್ಣ ತೀಕ್ಷ್ಣ ರೂಕ್ಷ ಲಘು, ಕಾರ, ಕಫವಾತಹರ, ಪಾಚನವು. ಲವಂಗಚಕ್ಕೆಯು ಉಷ್ಣ ಲಘು, ಒಗರು ಕಾರ, ರೋಚನದೀಪನವು.

ಏಲಕ್ಕಿ (ಎಲಾ) – ಸ್ನಿಗ್ಧ ಶೀತ, ಕಾರ ಸಿಹಿ, ಜಾಕಾಯಿ ಜಾಪತ್ರೆ (ಜಾತಿ) ಉಷ್ಣಲಘು, ಕಹಿ ಕಾರ, ಇವೆಲ್ಲಾ ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯವು, ಮಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಮೇಲು. ಕಫಹರ, ಅಗ್ನಿದೀಪನವು, ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ವಿದಾಹ ಮಲಬಂಧ ಶಿರೋರೋಗಗಳು ಉಂಟಾಗುವವು.

ಕುಂಕುಮಕೇಸರ (ಕಾಶ್ಮೀರ) – ಉಷ್ಣ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಲಘು, ಕಹಿಕಾರ ಒಗರು, ಕಫವಾತಹರವು, ಪಿತ್ತವರ್ಧಕವು, ದೀಪನವು, ವಿಷಕ್ರಿಮಿಶೀತರೋಗ ನಾಶಕವು. ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ರಕ್ತಾತಿಸಾರಾದಿ ತೀಕ್ಷ್ಣ ರೋಗಾಸ್ಪದವಾಗುವುದು.

ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ (ಘನಸಾರ) – ಶೀತಲಘು, ಕಾರ, ಪಿತ್ತದಾಹ ನೇತ್ರ ರೋಗಹರ. ಸೌಮ್ಯವು. ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ನೆಗಡಿ ಹಿಡಿಯುವುದು.

ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ (ಖಂಡಶರ್ಕರಾ) – ಶೀತಸ್ನಿಗ್ಧ ಲಘು, ಸ್ವಾದು, ಕಫಪ್ರದ, ವಾತಪಿತ್ತಹರವು. ಮಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಾತ್ವಿಕವು.

ಬೂರಾಸಕ್ಕರೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಶುಭ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟು ಶೈತ್ಯವು, ಲಾಘವವು, ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಕೆಂಪು ಕಪ್ಪು ಇದ್ದರೆ ಅಷ್ಟಷ್ಟು ಉಷ್ಣವು, ಗುರುವು ಆಗುವುದು.

ಬೆಲ್ಲ (ಗುಡ) – ಉಷ್ಣತೀಕ್ಷ್ಣಗುರು, ಸಿಹಿ ಹುಳಿ ಕಾರ, ಮೂತ್ರ ಮೇಹ ಕಫ ಪಿತ್ತ ರೋಗಿಗೆ ಅಹಿತವು, ವಿದಾಹಿ, ರಾಜಸವು.

ಕಾಕಂಬಿ (ಫಾಣಿತಂ) – ಗುರೂಷ್ಣವು, ಕಫವರ್ಧಕ, ಅಪಥ್ಯವು ತಾಮಸವು, ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವು.

ಜೇನುತುಪ್ಪ (ಮಧು) – ಶೀತರೂಕ್ಷ ಲಘು, ತ್ರಿದೋಷಹರವು, ಸ್ಥೂಲಾಂಗರಿಗೆ ಹಿತವು, ಕ್ರಿಮಿವ್ರಣಹರವು. ಬಿಕ್ಕಳಿಕೆ ಕೆಮ್ಮು ಉಬ್ಬಸಗಳನ್ನು ಮಾಣಿಸುವುದು. ಪ್ರವೃತ್ತಿಕಾರಿ.

ತುಪ್ಪ (ಘೃತಂ) – ಶೀತ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಗುರು, ಸ್ವಾದು, ವಾತಪಿತ್ತ ವಿಷಶೋಷ ಉನ್ಮಾದಾದಿಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು. ಕಫ ಶುಕ್ರ ಓಜಸ್ಸು ವರ್ಚಸ್ಸು ಮೇದಸ್ಸು ಆಯುಸ್ಸು ಸ್ಮೃತಿ ಬುದ್ಧಿ ಬಲ ಜೀರ್ಣಶಕ್ತಿ ಇವುಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು. ಹಸುವಿನ ತುಪ್ಪ ಆಡಿನತುಪ್ಪ ಇವೆರಡು ನೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹಿತವು, ಲಘುವು. ಕುರಿಯತುಪ್ಪವು ನಿಕೃಷ್ಟವು. ಈ ತುಪ್ಪಗಳಿಂದಾಗುವ ಅಜೀರ್ಣಾದಿ ದೋಷವು ಮಜ್ಜಿಗೆಯಿಂದಲೂ ಬಿಸುನೀರಿನಿಂದಲೂ ಪರಿಹರವು.

ಎಣ್ಣೆ (ತೈಲಂ) – ಉಷ್ಣ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಲಘು, ಸಿಹಿ ಕಹಿ ಒಗರು, ವಾತಹರವು, ಪಿತ್ತವರ್ಧಕವು, ಎಣ್ಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾಧಾನ್ಯ ಗುಣವೇ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದು. ಎಲ್ಲಾ ಎಣ್ಣೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಚ್ಚೆಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವು, ಕುಸುಮೆ ಸಾಸುವೆ ಎಣ್ಣೆ ನಿಕೃಷ್ಟವು. ಹರಳೆಣ್ಣೆಯು ಉಷ್ಣ ಗುರು. ಒಗರು ಕಹಿ ಪಿಚ್ಛಿಲ (ಅಂಟು) ಆದರೂ ಶೂಲ ಗುಲ್ಮ ವಾತ ವಿಷಮಜ್ವರ ಕುಷ್ಠ ಶೋಧ ಉದರವ್ಯಾಧಿಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತದೆ. ವಿರೇಚಕವು, ಮಕ್ಕಳು ಮುದುಕರಿಗೆ ಅಹಿತವು. ಬೇಗನೆ ಬೇಯದ ಬೇಳೆಕಾಳು ಕಾಯಿ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಮೆತ್ತಗೆ ಮಾಡುವುದು, ಅಭ್ಯಂಗಾದಿ ಲೇಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವು.

ಬೆಣ್ಣೆ (ನವನೀತಂ) – ಸ್ನಿಗ್ಧ ಶೀತ ಗುರು, ಸ್ವಾದು ಹುಳಿ ಒಗರು, ವಾತಪಿತ್ತ ರಕ್ತಕ್ಷಯ ಕಾಸ ಮೂಲರೋಗಹರವು. ಅಗ್ನಿ ಬಲ ವೀರ್ಯವರ್ಣ ವೃದ್ಧಿಕರವು, ಇದು ಹೊಸದೇ ಉತ್ತಮವು.

ಮೊಸರು (ದಧಿ) – ಉಷ್ಣ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಮಂದಗುರು, ಸಿಹಿ ಹುಳಿ ಒಗರು, ಅರೋಚಕ ವಾತಹರವು, ಕಫ ಪಿತ್ತ ಮೇದಸ್ಸುಗಳನ್ನು, ಅಗ್ನಿ ಬಲ ವೀರ್ಯ ಶೋಫಾದಿಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವುದು. ಬಿಸಿಮಾಡಿದ ಮೊಸರು ಬಂಧಕವು. ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೊಸರನ್ನ ಬೇಕಾದರೆ ಸಕ್ಕರೆ, ತುಪ್ಪ, ಹೆಸರುತೊವ್ವೆ, ನೆಲ್ಲಿ, ಜೇನುತುಪ್ಪ, ನೀರು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದನ್ನಾದರೂ ಬೆರೆಸಿಕೊಂಡೇ ಉಣ್ಣಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜ್ವರ ಪಾಂಡು ಶೋಫ ಕುಷ್ಠಾದಿರೋಗ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಮೊಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಹಸುವಿನದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವು. ಆಡಿನದು ಪಥ್ಯವೇ. ಎಮ್ಮೆಯದು ಅಪಥ್ಯವು, ವಸಂತ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಶರದೃತುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಸರನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸದೆ ಇರುವುದುತ್ತಮವು.

ಮಜ್ಜಿಗೆ (ತಕ್ರಂ, ಉದಶ್ವಿತ, ಮಥಿತಂ, ಘೋಲಂ) – ಮೊಸರಿಗೆ ಪಾದಭಾಗದಷ್ಟೇ ನೀರುಬೆರೆಸಿ ಕಡೆದ ಮಜ್ಜಿಗೆ ತಕ್ರವು. ಲಘು, ಹುಳಿ ಸಿಹಿ ಒಗರು, ಇದು ತ್ರಿದೋಷಹರವು, ಅಜೀರ್ಣ ಮಂದಾಗ್ನಿ ಶೋಫ ಉದರ ಗ್ರಹಣಿ ಗುಲ್ಮ ಪಾಂಡು ಮೂಲರೋಗ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು; ಮೊಸರಿಗೆ ಅರ್ಧಭಾಗ ನೀರು ಸೇರಿಸಿ ಕಡೆದುದು ಉದಶ್ವಿತ್ತೆಂಬ ಮಜ್ಜಿಗೆಯು. ಇದು ಕಫಕಾರಿ; ಕೆನೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯದೆ ನೀರನ್ನು ಬೆರಸದೆ ಕಡೆದ ಮೊಸರೇ ಮಥಿತವೆಂಬಮಜ್ಜಿಗೆ- ಇದು ಕಫಪಿತ್ತಗಳನ್ನು ಹರಿಸುವುದು; ಕೆನೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯದೆ ನೀರನ್ನು ಬೆರಸದೆ, ಕಡೆದ ಮೊಸರೇ ಘೋಲವೆಂಬ ಮಜ್ಜಿಗೆ. ಇದು ಸ್ನಿಗ್ಧ ಗುರು, ವಾತಪಿತ್ತಹರವು.

ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯಾಗಿರುವ ಮಜ್ಜಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆ ತೆಗೆದುದು ರೂಕ್ಷವು, ಬೆಣ್ಣೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿರುವುದು ಸ್ನಿಗ್ಧವು, ರೂಕ್ಷವು ಕಫಹರವು, ಲಘು; ಸ್ನಿಗ್ಧವು ವಾತಪಿತ್ತಹರವು, ಗುರುವು. ಹಾಲನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಸಿ ಹೆಪ್ಪಿಟ್ಟ ಮೊಸರಿನ ಮೇಲಿನ ಕೆನೆಯ ಭಾಗವು ಸ್ವಾದು, ಆದರೂ ಇದು ಅಗ್ನಿಮಾದ್ಯಕಾರಿಯು, ವಾತಪಿತ್ತಶಮನವು, ಕಫವೃದ್ಧಿಕರವು. ಆ ಮೊಸರಿನ ಕೆಳಗದು ಹುಳಿ, ಲಘು ರೂಕ್ಷವಾಗುವುದರಿಂದ ಕಫಹರವು, ಪಿತ್ತಕರವು, ಸ್ರೋತಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪಾದಾಂಶ ಜಲದೊಡನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕರೆದರೆ ಶಕ್ರವೆಂಬ ಮಜ್ಜಿಗೆಯಾಗುವುದಷ್ಟೆ. ಇದು ಸರ್ವದೋಷಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದು ದೇಹಕ್ಕೆ ಧಾತುಬಲ ಪುಷ್ಟಿಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು. ಇಂತಹ ತಕ್ರವನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ವಾತವಿಕಾರವುಳ್ಳವರು ಕೊಂಚ ಸೈಂಧವಲವಣ ಮಿಶ್ರವಾಗಿಯೂ, ಪಿತ್ತವಿಕಾರದವರು ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆಯೊಡನೆಯು, ಶ್ಲೇಷ್ಮ ರೋಗದವರು ಶುಂಠಿ ಮೆಣಸು ಹಿಪ್ಪಲಿ ಯವಕ್ಷಾರ ಈ ಚೂರ್ಣದೊಡನೆಯು ಕುಡಿಯುತ್ತ ಬಂದರೆ ಆಯಾ ರೋಗವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲವು ಶಮನವಾಗುವವು. ಈ ಮಜ್ಜಿಗೆಯು ಶೀತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಮೃತವು, ಉಷ್ಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಷವು ಎಂದು ಸುಶ್ರುತಮತವು.

ಹಾಲು (ಪಯಃ) – ಸ್ನಿಗ್ಧ ಶೀತಗುರು, ಸ್ವಾದು, ವಾತಪಿತ್ತ ರಕ್ತ ಪಿತ್ತಹರವು, ಕಫಕಾರಿಯು, ಓಜಶ್ಶುಕ್ರಧಾತುವರ್ಧಕವು, ಉತ್ತಮ ರಸಾಯನವು. ಸಾತ್ವಿಕವು, ಇದು ಗವ್ಯವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವು, ಅದರಲ್ಲಿ ಧಾರೋಷ್ಣವು ಅಮೃತದಂತೆ ಸಂತರ್ಪಣವು. ಸರ್ವರಿಗೂ ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಪ್ರದವು. ಈ ಹಾಲೊಂದರಿಂದಲೇ ಬಹುಕಾಲ ಬದುಕಿರಬಹುದು.

ಅದರಿಂದಲೇ ಆಯುರ್ವೃದ್ಧಿಕರವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಹುಳಿಗಳು, ಮದ್ಯವು, ಇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಗಳು, ಎಮ್ಮೆಯ ಹಾಲು ಅತಿನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ಯಾಜೀರ್ಣಾದಿಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವುದ, ಅತಿತೀಕ್ಷ್ಣಾಗ್ನಿಗೆ ಹಿತವು. ಆಡಿನಹಾಲು ಲಘು ಉಷ್ಣ, ಒಗರು, ತ್ರಿದೋಷಹರವು. ಚರಸೇವನದಿಂದ ವಿಷಕ್ಷಯಕಾಸಾದಿ ರೋಗಹರವು.

ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು (ಇಕ್ಷುರಸಃ) – ಶೀತಸ್ನಿಗ್ಧ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಗುರು, ಸ್ವಾದು, ಕಫವಿದಾಹಕರವು, ವಾತಹರವು. ಮೂತ್ರಕಾರಿ, ವಮನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು, ಅಗಿದು ತಿಂದರೆ ಅಷ್ಟು ವಿದಾಹಿಯಲ್ಲ.

ಪಾನೀಯ ವರ್ಗವು

'ಪಾನೀಯಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪ್ರಾಣಾ ವಿಶ್ವಮೇವಚ ತನ್ಮಯಂ'

ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವು ನೀರಿನಿಂದಲೇ ಬದುಕಿರುವುದು, ನೀರೇ ಪ್ರಾಣಾಧಾರವು, ನೀರು ಗಾಳಿ ಇವೆರಡು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಪರಿಶುದ್ಧವು ನಿರ್ಜಲವು ಆಗಿರುವುದೋ ಅಷ್ಟಷ್ಟು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ಸುಖವು ಬೆಳೆಯುವುದು. ಅವು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಕಶ್ಮಲದಿಂದ ಕೂಡಿ ದುಷ್ಟವಾಗುವುವೊ ಅಷ್ಟಷ್ಟು ಅಲ್ಪಾಯುರನಾರೋಗ್ಯ ದುಃಖಗಳು ಹೆಚ್ಚುವವು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಯಾರೂ ಮರೆಯಬಾರದು-

'ನೀರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಶೋಧಿಸಿಕೊಂಡೇ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಕುಡಿಯಬೇಕು; ಯಾರೂ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಯಕೂಡದು; ಮಂದಾಗ್ನಿಗಳು, ಗುಲ್ಮಾತಿಸಾರ ಪಾಂಡು ಗ್ರಹಣೀ ಶೋಫ ಮೂಲರೋಗವುಳ್ಳವರ, ಶರತ್ಕಾಲ ಬೇಸಗೆ ಹೊರತು ಉಳಿದ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ಥನು ಕೂಡ ಕೊಂಚಕೊಂಚವೇ ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು'.

ಹೀಗೆ ಆಯುರ್ವೇದವು ಸಾರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ನಾನಪಾನಗಳಿಗೆ ಶುದ್ಧ ಜಲವನ್ನೇ ಪಡೆಯಬೇಕು. ನೀರುಗಳು ನಾನಾವಿಧಗಳಾಗಿ ಇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವು ಗಂಗೋದಕವು, ಮಳೆಯ ನೀರನ್ನು ಶುದ್ಧವಾದ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರಿಸಿದರೆ ಯಾವ ದೋಷವು ಇಲ್ಲದೆ ಅದೂ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವೇ. ಉಳಿದ ವಾಪೀ ಕೂಪ ಸಮಸ್ತ ಟಾಕ ನದೀ ಪ್ರಸ್ರವಣ ಪಲ್ವಲಾದಿ ಜಲಗಳು ದೇಶಕಾಲಾನುಗುಣವಾಗಿ ಗುಣದೋಷ

ಉಳ್ಳವಾಗಿದೆ. ಆದರಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಪಾನೀಯವರ್ಗವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು.

೧. ಸೋಪಾನಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಇಳಿಯಲನುಕೂಲವಾದ ದೊಡ್ಡ ಬಾವಿಯೇ ವಾಪಿ, ಇದರ ನೀರು ಕೊಂಚ ಕಾರವು ತ್ರಿದೋಷಹರವು ಆಗಿರುವುದು.

೨. ಕೂಪವೆಂಬುದು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ತೋಡುವುದರಿಂದ ಬಂದ ನಿರ್ಮಲ ಮಧುರೋದಕವುಳ್ಳದ್ದು. ಇದು ಲಘು, ಸದಾ ಪಥ್ಯವು. ಇದು ಚೌಳು ಕಾರವಾಗಿದ್ದರೆ ದೀವನವು, ಉಷ್ಣವು, ಕಫವಾತಹರವು, ಪಿತ್ತ ವೃದ್ಧಿಕಾರಿಯು ಆಗಿರುವುದು.

೩. ಸರಸ್ಸು (ಪುಷ್ಕರಿಣಿ) ಬೆಟ್ಟ ನದಿಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತಾವರೆನೈದಿಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೊಳವು. ಇದು ಒಗರು ಸಿಹಿ ಆಗಿ ದಾಹತಾಮಕವು ಲಗುವು ತಂಪು ರುಚ್ಯವು ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

೪. ಪ್ರಶಸ್ತಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಮಾಸ ವರ್ಗಗಳವರೆಗೂ ನೀರು ನಿಲ್ಲುವ ಕೆರೆಯು ತಟಾಕವು. ಇದು ಮಧುರವು, ಶೀತವು, ಪಿತ್ತಹರವು, ಕಪಪ್ರದವು.

೫. ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಯೋ, ಜಟ್ಟಿದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಧುಮಿಕಿಯೋ ಮರಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದು ಮಹಾನದಿ. ಈ ನೀರು ಲಘು, ಅಲ್ಪ ದೋಷವುಳ್ಳದ್ದು, ಶುದ್ಧವು, ಪಥ್ಯವು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ನೀರೇ ಅಪಥ್ಯವು. ಇದು ಹರಿಯದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಮರಳನ್ನು ಬಗಿದು ತೆಗೆದ ಚಲುಮೆಯ ನೀರು ಉಷ್ಣವು, ಕಫಹರವು, ಅಗ್ನಿದೀಪನವು.

೬. ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಹರಿಯುವುದು ಪ್ರಸ್ರವಣವು. ಇದನ್ನು ತಲೆಪರಿಗೆಯೆನ್ನುವರು. ಶೀತ ಲಘು, ಸ್ವಾದು, ನಿರ್ಮಲವು, ಪಿತ್ತ ಹರವು, ಪಥ್ಯವು.

೭. ಪಲ್ವಲವು, ಸಣ್ಣ ಕುಂಟೆ. ಅಲ್ಪ ಜಲವು, ಬಹುಕಶ್ಮಲ, ಅಪಥ್ಯವು.

೮. ಗದ್ದೆ ತೋಟಗಳ ಮೇಲೆ ಹರಿದು ಬರುವ ಕಾಲುವೆಗಳ ನೀರು ಸರ್ವದೋಷಾಕರವು, ಅಪಥ್ಯತಮವು.

ಕಡ್ಲೆ ಬೇಳೆ ಹೋಳಿಗೆ

ಕಣಕ - 1 ಕಪ್ ಮೈದಾ
1/4 ಚಮಚ ಅರಿಶಿನ
1/4 ಚಮಚ ಉಪ್ಪು
1/2 ಕಪ್ ನೀರು
1/4 ಕಪ್ ಎಣ್ಣೆ

ಹೂರಣ - 1 ಕಪ್ ಕಡ್ಲೆಬೇಳೆ
3 ಕಪ್ ನೀರು
1/4 ಚಮಚ ಅರಿಶಿನ
1 ಚಮಚ ಎಣ್ಣೆ
1 ಕಪ್ ಬೆಲ್ಲ
1/4 ಚಮಚ ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ

ಕಣಕವನ್ನು ಕಲೆಸಿ ಎಣ್ಣೆಲ್ಲಿ 3 ಘಂಟೆಯ ಕಾಲ ನೆನೆಸಿಡಿ.
ನಂತರ ಸ್ವಲ್ಪ ನಾದಿ, ಪುಟ್ಟ ಉಂಡೆಯನ್ನು ಅಗಲಿಸಿರಿ.
ಹೂರಣವನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ತುದಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿಸಿ ಮಿಕ್ಕ ಕಣಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಬಿಡಿ.
ಅಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟನ್ನು ಉದರಿಸಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಲಟ್ಟಿಸಿರಿ.
ಒಂದೇ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ತೆಳುವಾಗಿ ಲಟ್ಟಿಸಿರಿ.
ತವದ ಮೇಲೆ ಮಧ್ಯಮ ಉರಿಯಲ್ಲಿ ಉಬ್ಬುವ ತನಕ 1 ನಿಮಿಷ ಬೇಯಿಸಿರಿ.
ರುಚಿಶುಚಿಯಾದ ಕಡಲೆಬೇಳೆ ಹೋಳಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧ.

ಹೆಸರುಬೇಳೆ ಕೋಸಂಬರಿ, ಕಡಲೆಬೇಳೆ ಕೋಸಂಬರಿ

ಈ ವಿಧಾನಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಆಂಬೋಡೆ

ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು - 1 ಕಪ್ ಕಡಲೆಬೇಳೆ
1 ಇಂಚ್ ಶುಂಠಿ
2 ಹಸಿರು ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ
ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು
ಕರಿಬೇವು
1 ಚಿಟಕಿ ಹಿಂಗು
ರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಉಪ್ಪು
ಕರಿಯಲು ಎಣ್ಣೆ
ಕಾಯಿತುರಿ

ನೆನೆಸಿದ ಕಡಲೆಬೇಳೆ, ಶುಂಠಿ, ಹಿಂಗು, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ತರಿಯಾಗಿ ರುಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳಿ.
ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು, ಕರಿಬೇವು, ಉಪ್ಪು, ಕಾಯಿತುರಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕಲೆಸಿರಿ. ನಂತರ ಮಿಶ್ರಣದ ಪುಟ್ಟ ಉಂಡೆಯನ್ನು ತಟ್ಟಿ-ತಟ್ಟಿ ಬಿಸಿ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಂದು ಬಣ್ಣ ಬರುವ ತನಕ ಕರೆಯಿರಿ.

* * * *

ಹೆಸರು ಕಾಳು - ಸಿಹಿಗುಂಬಳದ ಪಾಯಸ

ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು - ಹೆಸರುಕಾಳು
ಸಿಹಿಗುಂಬಳಕಾಯಿ
ಗೋಡಂಬಿ - 50 ಗ್ರಾಂ.
ಬಾದಾಮಿ - 50 ಗ್ರಾಂ
ಗಸಗಸೆ - 1 ಚಮಚ
ಲವಂಗ - 2 ದಳ
ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ - 1/2 ಚಮಚ
ಬೆಲ್ಲ

ಹೆಸರುಕಾಳು, ಸಿಹಿಗುಂಬಳವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೇಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ.
ಹಾಲನ್ನು ಹಾಕಿ ಕುದಿಯಲು ಇಡಿ.
ಗೋಡಂಬಿ ಗಸಗಸೆ, ಲವಂಗ, ಬಾದಾಮಿಯ ಪುಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿರಿ.
ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿರಿ.

4. ಹೆಸರುಬೇಳೆ ಕೋಸಂಬರಿ, ಕಡಲೇ ಬೇಳೆ ಕೋಸಂಬರಿ
5. ಪಾನಕ.
6. ನೀರು ಮಜ್ಜಿಗೆ
7. ಶುಂಠಿ-ಬೆಲ್ಲ (ಚೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ದೇವರ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಇಡಬೇಕು) ತುಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಬೆಲ್ಲದ ಜೊತೆ ಶುಂಠಿ ಪುಡಿಯನ್ನು ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ ಶುಂಡಿ ಉಂಡೆ ಮಾಡಿ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಯಸ್ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥

ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ-
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ, ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

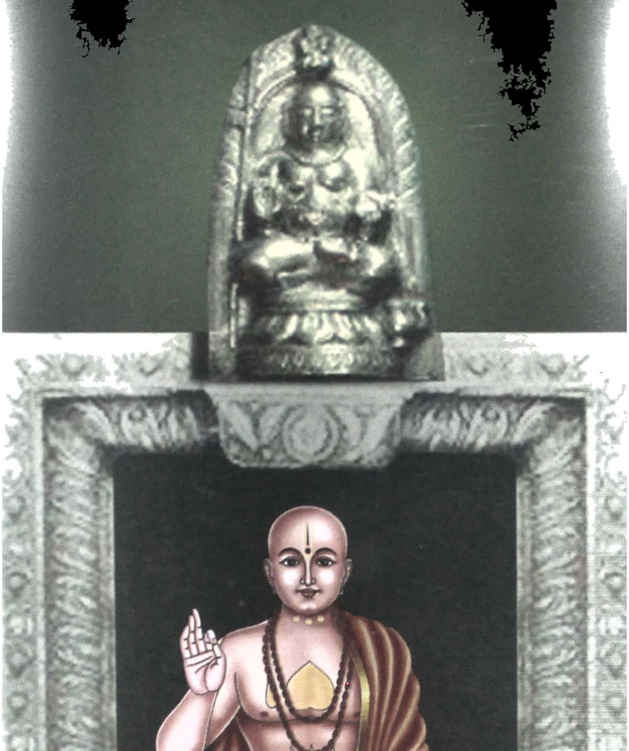
॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

* * * *

ಯುಗಾದಿ ಎಂಬ ಈ ಕೃತಿಯು ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತರಾದ
ಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸರೂಪಿಯಾದ
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

* * * *

ಮಮ ಸ್ವಾಮೀ ಹರಿರ್ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪತಿರೇವ ಚ

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ).

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 085

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶನೀ

ದೇವರ ಪೂಜೆ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ದೇವರ ಪೂಜೆ

ಆಗಮೋಕ್ತಶ್ರೌತಪೂಜಾವಿಧಾನ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರುಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),
ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

"ದೇವರಪೂಜೆ" ಶಾರ್ವರಿ ॥ ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುದ್ಧ ಹುಣ್ಣಿಮೆ, (ದಿನಾಂಕ : 3-8-2020) ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತಿಯ ಶುಭಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಲಿಮಾರುಮಠಾಧೀಶ-ರಾದ ಶ್ರೀಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದರ ಕರಕಮಲಗಳ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀರಮಣ-ಹೃದಯಗುಹಾನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮ-ರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : 2020

ಸಂಪಾದನೆ : ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಪ್ರತಿಗಳು : 1000
ಪುಟಗಳು : viii +148 = 156

ಅಕ್ಷರಜೋಡಣೆ : ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಕೆಂಪದಾಳಿಹಳ್ಳಿ ,
9141311280

ಮುದ್ರಣ : ಮುಕ್ತಿಪಥ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ದಿ|| ಎನ್.ಎ. ವಿಜೇಂದ್ರರಾವ್ ಮತ್ತು ದಿ|| ಎನ್.ವಿ. ಮಂದಾಕಿನಿ ಬಾಯಿ

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ, ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ ಮತ್ತು ಇತರ ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನ-ವನ್ನು ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟು, ಚಳ್ಳಕೆರೆ ನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದ ದಿವಂಗತರಾದ ಶ್ರೀಯುತರಾದ ಎನ್.ಎ. ವಿಜೇಂದ್ರರಾವ್ ಮತ್ತು ಎನ್.ವಿ. ಮಂದಾಕಿನಿ ಬಾಯಿ ಇವರುಗಳ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಬೆಂಗಳೂರು ಸಹಕಾರನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಇವರ ಪುತ್ರ ಶ್ರೀ ಎನ್.ವಿ. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಬಿ.ಆರ್. ಪ್ರಿಯಂವದ, ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

* * * * * * *

ಮುನ್ನುಡಿ

ಆಗಮಗಳು ಎರಡು ವಿಧ. ವೈಷ್ಣವಾಗಮ, ಶೈವಾಗಮ ಎಂದು. ವೈಷ್ಣವಾಗಮವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ವಿಧ. ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮ, ವೈಖಾನಸಾಗಮ. ವೈಖಾನಸಾಗಮದ ಆಚರಣೆ ಅತ್ಯಂತವಿಸ್ತಾರ ಹಾಗೂ ಕಠಿಣ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದರ ಆಚರಣೆ ಇಂದಿಗೂ ಕಾಣಸುತ್ತದೆ. ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮದ ಅನುಷ್ಠಾನ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂದಿದೆ.

ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಸಂಹಿತೆಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ೧೦೮ ಸಂಹಿತೆಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕೈದು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಪಾದ್ಮಸಂಹಿತೆಯು ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಹಿತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಜ್ಞಾನಪಾದ, ಯೋಗಪಾದ, ಕ್ರಿಯಾಪಾದ ಮತ್ತು ಚರ್ಯಾಪಾದ ಎಂದು. ಅನುಷ್ಠಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಯಾಪಾದದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಪಾದ್ಮಸಂಹಿತೆಗೆ ಅನುಗುಣ-

ವಾದ ದೇವರಪೂಜಾಕ್ರಮವನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಪಂಚ-ರಾತ್ರಾಗಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪೂಜಾವಿಧಾನವನ್ನೇ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ತಂತ್ರಸಾರ-ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹ' ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯ-ರ 'ಯೋಗದೀಪಿಕಾ' ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಟೀಕಾಕೃತ್ಪಾದರ 'ಪದ್ಯಮಾಲಾ' ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೌತಪೂಜೆಯನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀವು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದನ್ನೂ ಕೂಡ ಪಾದ್ಮಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉಪಚಾರಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಇಂಥದ್ದೇ ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ. ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉಪಚಾರಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಆಯಾ ಪೂಜಾಮಂತ್ರ-ಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೇವಲ ಒಂದೇ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮಪಕ್ಷ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಧಕರು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ವೇದಮಂತ್ರಗಳ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ತನ್ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಶ್ರೌತಪೂಜೆಯು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ್ದಿರೆ ಸ್ಮಾರ್ತಪೂಜೆಯನ್ನು ಅದೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಗಮಶಾಸ್ತ್ರವು ವಿಧಾನಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕಪಿಂಜಲಸಂಹಿತೆಯೂ ಕೂಡ ಪೂಜೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪರೂಪದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹದಿನಾರು ಉಪಚಾರಗಳಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸು-ತ್ತದೆ. ಆ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದರೆ ಆಯಾ ಪರಿಕರಗಳು ಇಲ್ಲದೇ ಪೂಜಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ದೋಷವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಭಗವಂತನು ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಮುದ್ರಯಾ ಪ್ರೀಯತೇ ದೇವಃ ತಥಾ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವೇತ್ ।
ಮುದ್ರಯಾ ಸಿದ್ಧ್ಯತೇ ಜ್ಞಾನಂ ತಥಾ ಕರ್ಮ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ ॥

ಕಪಿಂಜಲಸಂಹಿತೆಯ ಈ ಮಾತಿನ ಆಧಾರದಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ಮುದ್ರೆಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಮುದ್ರೆಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಪುಸ್ತಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಮತ್ತು ವರಾಹಪುರಾಣದ ಧರಣೀದೇವಿ ಹಾಗೂ ಯಜ್ಞವರಾಹರ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಬಹಳ ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಕೂಡ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರವೇ ನ್ಯಾಸಾದಿಗಳ ಕ್ರಮವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ರಕ್ತಾಂಬೋಧಿಃ' ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಪಠಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ 'ಯರಲವ' ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ ನ್ಯಾಸಕ್ರಮವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹದ ನ್ಯಾಸಕ್ರಮವನ್ನೇ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಧಕರು ಈ ಕ್ರಮವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.

ಸುಲಭವಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆಯಾ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಶೀರ್ಷಿಕೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮುಂದೆ ಓದುತ್ತಾ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಓದಿಯೇ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ವಿಷಯಗಳು ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತವೆ.

ಮನುಸ್ಮೃತಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ನಿತ್ಯವೂ ಮನೆಗೆ ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. 'ನ ವಿನಾ ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣಂ ಜಾತು ವಿಧಿಜ್ಞಃ ಕಿಂಚಿದಾಚರೇತ್' ಎಂಬ ಸಂಗ್ರಹಗ್ರಂಥದ ಆಧಾರದಂತೆ ನಿತ್ಯವೂ ನಾವು ವಾಸಿಸುವ ಮನೆಗೆ ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣ ಎಂದರೆ ಸಿಂಪಡಿಸುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಜಲಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ಬಲಗೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು – 'ವೈಶ್ವಾನರಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಲಾಲೀಲಾಯ ಧೀಮಹಿ ತನ್ನೋ ವಹ್ನಿ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್' ಎಂಬ ಅಗ್ನಿಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ದೋಷಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. 'ಪ್ರೋಕ್ಷಣರಹಿತೇ ಗೃಹೇ ಕಿಂಚಿದಪಿ ನ ಕರ್ತವ್ಯಮ್' ಎಂಬುದಾಗಿ ಮನುಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಶಾಟ್ಯಾಯನರು 'ತತಃ ಸೂತ್ರಮುಪಸ್ಥಾಪ್ಯ ಸಮ್ಯಗಾಚಮ್ಯಚ ಸ್ವಯಂ । ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣಂ ಸಮಾದಾಯ ಸಂಯತಾತ್ಮಾ ಗೃಹಂ ವ್ರಜೇತ್॥' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸಾಧಕರು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇಲ್ಲಿರುವ ದೇವಪೂಜಾಪದ್ಧತಿಯು ಅತ್ಯಂತವಿವರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಸರ್ವಥಾ ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಇಷ್ಟನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಕೇವಲ ಅರ್ಧಗಂಟೆ ಸಾಕು. ನಾವು ಇಲ್ಲಿರುವ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮುದ್ರಿಸಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದನ್ನು ಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ-ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳು ಕಂಠಪಾಠವಾಗುವ ತನಕ ಬಹಳ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಂಠಪಾಠವಾದ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿರುವ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಧಕರು ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ವೇದೋಕ್ತಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶತಾಪರಾಧಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು, ಪದ್ಯಮಾಲಾವನ್ನು, ಯೋಗದೀಪಿಕಾವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿ ಮನೋಗತ

ಕಪಿಂಜಲಸಂಹಿತೆಯ ಈ ಮಾತಿನ ಆಧಾರದಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ಮುದ್ರೆಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಮುದ್ರೆಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಪುಸ್ತಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಮತ್ತು ವರಾಹಪುರಾಣದ ಧರಣೀದೇವಿ ಹಾಗೂ ಯಜ್ಞವರಾಹರ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಬಹಳ ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಕೂಡ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರವೇ ನ್ಯಾಸಾದಿಗಳ ಕ್ರಮವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ರಕ್ತಾಂಭೋಧಿಃ' ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಪಠಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ 'ಯರಲವ' ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ ನ್ಯಾಸಕ್ರಮವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹದ ನ್ಯಾಸಕ್ರಮವನ್ನೇ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಧಕರು ಈ ಕ್ರಮವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.

ಸುಲಭವಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆಯಾ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಶೀರ್ಷಿಕೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮುಂದೆ ಓದುತ್ತಾ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಓದಿಯೇ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ವಿಷಯಗಳು ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತವೆ.

ಮನುಸ್ಮೃತಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ನಿತ್ಯವೂ ಮನೆಗೆ ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. 'ನ ವಿನಾ ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣಂ ಜಾತು ವಿಧಿಜ್ಞಃ ಕಿಂಚಿದಾಚರೇತ್' ಎಂಬ ಸಂಗ್ರಹಗ್ರಂಥದ ಆಧಾರದಂತೆ ನಿತ್ಯವೂ ನಾವು ವಾಸಿಸುವ ಮನೆಗೆ ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣ ಎಂದರೆ ಸಿಂಪಡಿಸುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಜಲಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ಬಲಗೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು – 'ವೈಶ್ವಾನರಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಲಾಲೀಲಾಯ ಧೀಮಹಿ ತನ್ನೋ ವಹ್ನಿ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್' ಎಂಬ ಅಗ್ನಿಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ದೋಷಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. 'ಪ್ರೋಕ್ಷಣರಹಿತೇ ಗೃಹೇ ಕಿಂಚಿದಪಿ ನ ಕರ್ತವ್ಯಮ್' ಎಂಬುದಾಗಿ ಮನುಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಶಾಟ್ಯಾಯನರು 'ತತಃ ಸೂತ್ರಮುಪಸ್ಥಾಪ್ಯ ಸಮ್ಯಗಾಚಮ್ಯಚ ಸ್ವಯಂ । ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣಂ ಸಮಾದಾಯ ಸಂಯತಾತ್ಮಾ ಗೃಹಂ ವ್ರಜೇತ್॥' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಅಭ್ಯುಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸಾಧಕರು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇಲ್ಲಿರುವ ದೇವಪೂಜಾಪದ್ಧತಿಯು ಅತ್ಯಂತವಿವರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಸರ್ವಥಾ ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಇಷ್ಟನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಕೇವಲ ಅರ್ಧಗಂಟೆ ಸಾಕು. ನಾವು ಇಲ್ಲಿರುವ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮುದ್ರಿಸಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದನ್ನು ಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ-ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳು ಕಂಠಪಾಠವಾಗುವ ತನಕ ಬಹಳ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಂಠಪಾಠವಾದ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿರುವ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಧಕರು ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ವೇದೋಕ್ತಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶತಾಪರಾಧಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು, ಪದ್ಯಮಾಲಾವನ್ನು, ಯೋಗದೀಪಿಕಾವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿ ಮನೋಗತ

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದರೆ ಅನುಯಾಗ, ಔಪಾಸನೆ, ವೈಶ್ವದೇವ, ಬಲಿಹರಣ ಇವುಗಳ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಾಗಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಃ ಸಾಧಕರು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಹರಿಭಕ್ತರು ಇದರ ಸದುಪಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಈ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಹಾಯ ನೀಡಿದ ಹರಿಭಕ್ತರಾದ ಶ್ರೀಯುತ ಅನಂತಮೂರ್ತಿದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯಾರೋಗ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹ ದೊರೆಯಲಿ; ಹಾಗೂ ಅವರ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಸದ್ಗತಿಯು ದೊರಕಲಿ ಎಂದು ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇತಿ ಸಜ್ಜನವಿಧೇಯ,
ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ,
ಸಂಪಾದಕರು, ಬೆಂಗಳೂರು.

॥ ಶ್ರೀಮದ್ಧನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತನರಹರಿರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ॥

ಇದನ್ನು ಓದದೇ ಪೂಜಿಸಬೇಡಿ?

* ಗಂಧ, ಅಕ್ಷತೆ, ಹೂವು, ತುಳಸಿ, ಹಣ್ಣುಹಂಪಲು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಜಡ ಪದಾರ್ಥಗಳು. ನಾವು ಪೂಜಿಸುವ ಮೂರ್ತಿಗಳು, ಶಾಲಗ್ರಾಮಗಳು ಕೂಡ ಜಡಪದಾರ್ಥಗಳು (ನ ಪ್ರತೀಕೇ ನ ಹಿ ಸಃ). ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೇ, ಅನುಸಂಧಾನವಿಲ್ಲದೇ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಇದು ಕೇವಲ ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣುಗಳ ಜೊತೆ ಆಟವಾಡಿದಂತೆ.

* ನಮ್ಮ ಹೃದಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟದಳ ಕಮಲವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಲಹುತ್ತಿರುವ ಬಿಂಬರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿದ್ದಾನೆ. ಇವನನ್ನು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೃತ್ಕಮಲದಿಂದ ಸುಷುಮ್ನಾನಾಡಿಯ ಮೂಲಕ ಮೂಗಿನ ರಂಧ್ರದಿಂದ ತುಲಸೀದಳದಲ್ಲಿ ಆ ಬಿಂಬನನ್ನು ತಂದು ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು, ಬಾಹ್ಯವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುವುದೇ ದೇವರಪೂಜೆ.

* ಗಂಧ, ಅಕ್ಷತೆ, ಪುಷ್ಪ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪೂಜಾಪರಿಕರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನು ನೆಲೆಸಿರುವನು. ಇಂಥ ಭಗವಂತನನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಪೂಜಿಸುವುದೇ ನಿಜವಾದ ದೇವರ ಪೂಜೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಜಡಪೂಜೆ.

* ಪ್ರತಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಿಂಬರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲ; ಶಾಲ-ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂವ್ಯಕ್ತ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಿಂಬನದ್ದೇ ಪೂಜೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ಆವಾಹನೆ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ.

* ತಾಯಿ ಮಗುವಿಗೆ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸುವಾಗ ಬರೆದ ಅಕಾರವನ್ನೇ ಪುನಃ ಪುನಃ ತಿದ್ದಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಕಾರವನ್ನು ಕಲಿತ ಮೇಲೆ ಯಾರ ಸಹಾಯವೂ ಇಲ್ಲದೇ ಮೊದಲೇ

ಬರೆದ ಆಕಾರದ ಸಹಾಯವೂ ಇಲ್ಲದೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮಗುವು 'ಅ' ಎಂದು ಬರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆ ಮೊದಮೊದಲು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಜಡವಾದ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲಗ್ರಾಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲೇ ಜೀವನವನ್ನು ಕಳೆಯಬಾರದು. ಏತನ್ಮೂಲಕ ಬಿಂಬರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುವ ಕೌಶಲವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗಷ್ಟೇ ಬಾಹ್ಯ ಪೂಜೆಗೆ ಬೆಲೆ.

* ಈ ದೇಹವೇ ಒಂದು ರಥ, ಮಾಡುವ ಸ್ನಾನವೇ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ, ಧರಿಸುವ ಉಡುಪುಗಳು ಅವನ ಅಲಂಕಾರ; ಭುಂಜಿಸುವುದೇ ಅವನ ನೈವೇದ್ಯ – ಈ ಅನುಸಂಧಾನ-ದಲ್ಲಿ 'ಸುಲಭಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಬಲವಿಲ್ಲದವರು' ಎಂದು ಪುರಂದರದಾಸರು ದಾರಿ ತೋರಿಸಿರುವರು.

* ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಹೃತ್ಕಮಲದಿಂದ ಬಿಂಬರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡುವಂತೆ, ಶಾಲಗ್ರಾಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವಂತೆ, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಹಂಸಮಂತ್ರ ಜಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಣದೇವರನ್ನೇ ತಂದು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಗರುಡದೇವರು ಶೇಷದೇವರು ಸಹ ಹೃತ್ಕಮಲದ ಎದುರು ನಿಂತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಪ್ರತೀಕಗಳಷ್ಟೇ ಇರಬೇಕು. ಪೀಠದ ಕೊನೆಯ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲೊಂದು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆ, ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗರುಡ ಶೇಷದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಇರಬೇಕು. ಉಳಿದ ಯಾರೇ ದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೂ ಗುರುಗಳ ಪ್ರತೀಕಗಳನ್ನು ದೇವರ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಥಾ ಇಡಬಾರದು. ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಜೊತೆ ಪೂಜಿಸಲೂ ಬಾರದು.

ವಿಷ್ಣೋಶ್ಚ ಪುರತೋ ನೈವ ಹ್ಯನ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಯಜೇತ್।
ವರ್ಜಯಿತ್ವಾ ಹನೂಮಂತಂ ಶೇಷಂ ಗರುಡಮೇವ ಚ॥ (ಪದ್ಮಪುರಾಣ)

* ಭಗವಂತನ ಯಾವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೋ ಆ ರೂಪದ ಮಂತ್ರದ ಉಪದೇಶವಿರಬೇಕು. ನಿತ್ಯವೂ ಅದನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಪೂಜೆಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿ-ಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಅಕ್ಷರಾನುಸಾರಿಯಾಗಿ ಜಪಿಸಬೇಕು. ತಪ್ಪದೇ ಅದರ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸ, ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇ ಪೂಜಿಸಬಾರದು. ಇದು ಕಡ್ಡಾಯ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜಡಪೂಜೆಯ ಫಲವಷ್ಟೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿ.

* ಯಾರಿಗೆ ನ್ಯಾಸಗಳ ಆವಾಹನೆ, ಪ್ರತ್ಯಾವಾಹನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೌಶಲ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರು ಮೂರ್ತಿಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂಬ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಬಾರದು. ಇದುವೇ ದೇವರ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪಾತ್ರ. ಪೂಜಿಸುವುದು ಬಿಂಬರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಪ್ರೀತಿಗೋಸ್ಕರ ಮಾತ್ರ. ಉಳಿದ ಫಲ ಇದರಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಶಾಲಗ್ರಾಮ ಹಾಗೂ ಸುದರ್ಶನಗಳ ಪೂಜೆಗೆ ನ್ಯಾಸಾದಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

* ಷೋಡಶ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು – (೧) ಅರ್ಘ್ಯ , (೨) ಪಾದ್ಯ , (೩) ಆಚಮನ, (೪) ಮಧುಪರ್ಕ, (೫) ಪುನರಾಚಮನ (೬) ಸ್ನಾನ, (೭) ವಸ್ತ್ರ, (೮) ಭೂಷಣ, (೯) ಯಜ್ಞೋಪವೀತ (೧೦) ಆಸನ, (೧೧) ಗಂಧ, (೧೨) ಪುಷ್ಪ, (೧೩) ಧೂಪ, (೧೪) ದೀಪ, (೧೫) ನೈವೇದ್ಯ, (೧೬) ನಮಸ್ಕಾರ. ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ನಿವೇದಿಸಬೇಕು. (ಆಸನವನ್ನು ಮೊದಲು ಹಾಗೂ ಸ್ನಾನದ ನಂತರ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಗಂಧ ಹಚ್ಚುವ ಮೊದಲು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ).

* ಇವು ಮುಖ್ಯವಾದ ಹದಿನಾರು ಉಪಚಾರಗಳು. ಇವುಗಳ ಜೊತೆ ಉಳಿದ ಕೆಲವು ಅನೂಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು . ಹದಿನಾರನ್ನು ಬಿಡಬಾರದು ಎಂದಷ್ಟೇ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

* ''ಸರ್ವೋತ್ಕರ್ಷಮವಿಜ್ಞಾಯ ವಿಷ್ಣೋರ್ಯಾತಿ ತಮೋ ಧ್ರುವಮ್'' - ಯಾರಿಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ದಾರ್ಢ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನು ತಮಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ನಿಶ್ಚಯ ಎಂಬ ತಂತ್ರಸಾರದ ಮಾತಿನಂತೆ ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಮುಖ್ಯಸಿದ್ಧತೆ ಎಂದರೆ ವಿಷ್ಣುಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವದ ದೀಕ್ಷೆ.

* ಪೂಜ್ಯಶ್ಚ ಭಗವಾನ್ನಿತ್ಯಂ ಚಕ್ರಾಬ್ಜಾದಿಕಮಂಡಲೇ – ಎಂಬ ತಂತ್ರಸಾರದ ಮಾತಿನಂತೆ ಚಕ್ರಾಬ್ಜಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಆ ಚಕ್ರಾಬ್ಜಮಂಡಲವನ್ನು ರಂಗವಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಹದ ಫಲಕದಲ್ಲಿ ಮರದ ಹಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ತಯಾರು ಮಾಡಿರಬಹುದು.

* ಕೆಲವರು ಒಂದೇ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪದ್ಯಮಾಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪೂಜೆಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಂತ್ರಗಳಿವೆಯೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪದ್ಯಮಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ

ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಅಥವಾ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡಾದರೂ ಆಯಾ ಉಪಚಾರ-ಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕು. ರಾಗಬದ್ಧವಾಗಿ ಅಥವಾ ಉಚ್ಚ ಕಂಠದಿಂದ ಒಂದು ಸ್ತೋತ್ರ ಹೇಳುವುದು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಯಾವ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಯಾವ ಸ್ತೋತ್ರ ಹೇಳಬೇಕೋ ಆಗ ಅದನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕು.

* ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಸ್ತೋತ್ರ, ಪುರುಷಸೂಕ್ತ, ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮ, ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರ ಈ ನಾಕನ್ನೂ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳದೇ ಇರುವಂತಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ಣವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕು.

* ತುಂಬಾ ಅವಸರವಿದ್ದಾಗ ಪೂಜೆ ಬಿಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಪೂಜೆಯ ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪಠಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪುರುಷಸೂಕ್ತದಿಂದ ಹದಿನಾರು ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸಮ-ರ್ಪಿಸಲು ಋಗ್ವಿಧಾನವು ಸಮ್ಮತಿ ನೀಡಿದೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಸಮಯವಿಲ್ಲದಾಗ ನಾರಾಯಣಾ-ಷ್ಟಾಕ್ಷರವನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಿ ಉದ್ಧರಣೆಯಿಂದ ನೀರು ಹಾಕಿ ತುಳಸಿದಳ ಇಟ್ಟು ನಮಿಸಲು ಹಿರಿಯರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. –

ಯೋ ಮೋಹಾದಥವಾಽಲಸ್ಯಾತ್ ಅಕೃತ್ವಾ ದೇವತಾರ್ಚನಮ್ ।
ಭುಂಕ್ತೇ ಸ ಯಾತಿ ನಿರಯಂ ಸೂಕರತ್ವಂ ಚ ಗಚ್ಛತಿ ॥

ಯಾರು ಮೋಹದಿಂದ, ಸೋಮಾರಿತನದಿಂದ ದೇವರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡದೇ ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ; ಮುಂದೆ ಹಂದಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

* 'ಜಲಂ ದಲಂ ತುಲಸ್ಯಾ ವಾ ಅವಶ್ಯಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ।
ಪಶ್ಯೇದ್ ವಾಽನ್ಯಕೃತಾಂ ಪೂಜಾಂ ಸೋಽಪಿ ಸ್ಯಾತ್ ಕೃತಪೂಜನಃ ॥

ಯಾರಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರು ಒಂದು ಉದ್ಧರಣೆ ನೀರು ಅಥವಾ ತುಳಸಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ಇದೂ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಪೂಜೆ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದಂತೂ ತಪ್ಪು.

* * * * * *

ದೇವರ ಪೂಜೆ ಏಕೆ ಮಾಡಬೇಕು?

* ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಪಶುಗಳ ಜೀವನವಾಗಬಾರದು. ಬದುಕಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಸಾರ್ಥಕ್ಯ ಬರಬೇಕು ಎಂದರೆ ದೇವರಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು –

"ತೇ ನರಾ ಪಶವೋ ಲೋಕೇ ಕಿಂ ತೇಷಾಂ ಜೀವನೇ ಫಲಮ್ ।
ಯೈರ್ನ ಲಬ್ಧಾ ಹರೇರ್ದೀಕ್ಷಾ ನಾರ್ಚಿತೋ ವಾ ಜನಾರ್ದನಃ ॥"

* ಯಾರ ಆಯುಷ್ಯವು ಪಾಪಮಯವಾಗಬಾರದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವಿರುತ್ತದೋ ಯಾರ ಆಯುಷ್ಯವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಬಾರದೋ ಅವರು ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನೇ ಮಾಡ-ಬೇಕೆಂದು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. –

ಏವಂ ಪ್ರವರ್ತಿತಂ ಚಕ್ರಂ ನಾನುವರ್ತಯತೇ ಹಿ ಯಃ ।
ಅಘಾಯುರಿಂದ್ರಿಯಾರಾಮೋ ಮೋಘಂ ಪಾರ್ಥ ಸ ಜೀವತಿ ॥

* ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದ್ದರೆ ಪೂಜಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ-ವಾಗದಿದ್ದರೆ ಕೇವಲ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಅರ್ಚಿತೇ ದೇವದೇವೇಶೇ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರೇ ।
ಅರ್ಚಿತಾಃ ಸರ್ವದೇವಾ ಸ್ಯುಃ ಯತಃ ಸರ್ವಗತೋ ಹರಿಃ ॥

* ಭಗವಂತ ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಅವನಿಗೇ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಕಳ್ಳರಾಗುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಕಳ್ಳ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕಳ್ಳತನದ ಅಪವಾದದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಬೇಕೆಂದರೆ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವರ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರು ನಮಗೆ ನೀಡಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು – "ತೈರ್ದತ್ತಾ ನ ಪ್ರದಾಯೇಭ್ಯೋ ಯೋ ಭುಂಕ್ತೇ ಸ್ತೇನ ಏವ ಸಃ" ।

*   ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತದೆ ಕೃಷ್ಣಾಮೃತಮಹಾರ್ಣವ –

ಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯಾರಾಧಿತೇ ವಿಷ್ಣೌ ಮನಸಾ ಯದ್ಯದಿಚ್ಛತಿ ।
ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಾಂತರ್ಗತಂ ಸ್ಥಾನಂ ಕಿಮು ಲೋಕೋತ್ತರೋತ್ತರಮ್ ॥

*   ಯಾರು ತಮಗಾಗಿ ಬೇಯಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೋ ಅವರು ತಿನ್ನುವುದು ಅನ್ನವನ್ನಲ್ಲ. ಪಾಪವನ್ನು. ನಾವು ತಿನ್ನುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಾರ್ಥವು ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ, ಪಾಪ ರಹಿತವಾಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸ-ಬೇಕು. – ''ಭುಂಜತೇ ತೇ ತ್ವಘಂ ಪಾಪಾಃ ಯೇ ಪಚಂತ್ಯಾತ್ಮಕಾರಣಾತ್ ॥''

*   ನಾವು ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರವಾಗಬಾರದು; ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಶತ್ರುವಾಗಬಾರದು; ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಬಾರದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು; ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು – ಕಿಂ ತೇನ ಜಾತಮಾತ್ರೇಣ ಭೂಭಾರೇಣಾನ್ನಶತ್ರುಣಾ । ಯೋ ಜಾತೋ ನಾರ್ಚಯೇತ್ ವಿಷ್ಣೋಃ ನ ಸ್ಮರೇತ್ ನಾಪಿ ಕೀರ್ತಯೇತ್ ॥

*   ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮಗಳನ್ನು ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿ, ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದರೆ ಇರುವ ದಾರಿ ಒಂದೇ ಒಂದು. ಅದುವೇ ದೇವರ ಪೂಜೆ. –ಜಪಧ್ಯಾನಹುತಾರ್ಚಾದೀನ್ ಏವಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ಸದಾ। ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಾಣಾಂ ಭಾಜನಂ ಸ್ಯಾತ್ ಸ ಏವ ಹಿ ॥ (ತಂತ್ರಸಾರ)

*   ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಇಂದೇ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡೋಣ – ''ಇನ್ನೆಂದೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಾನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಿತ್ಯವೂ ದೇವರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತೇನೆ. ತನ್ಮೂಲಕ ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತೇನೆ'' ಎಂದು.

* * * * * *

ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ಇಷ್ಟು ಅಂಶಗಳು ತಿಳಿಯಲೇ ಬೇಕು?

* ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹದ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ವಿಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಶ್ರೀಮಟ್ಟೀಕಾಕೃತ್ಪಾ-ದರು ಪದ್ಯಮಾಲಾ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ೧೨೩ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

* ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಪದ್ಯಮಾಲಾಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಇದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ದೇವರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪದ್ಯಮಾಲಾದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸಮಾಡಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ (ಕೇವಲ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ). ಹಾಗೂ ಭಗವಂತನ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಳಿಯನ್ನು ಪದ್ಯಮಾಲಾದಲ್ಲಿ ಹೇಳದೇ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸೇರಿ-ಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಪದ್ಯಮಾಲಾದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿದೆ. ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಬೇರೆ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

* ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ದಿನಚರಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವೇ ದೇವರ ಪೂಜೆಯು ವಿಹಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

* ಅರುಣೋದಯಕಾಲದಲ್ಲೆದ್ದು ಶೌಚಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಸ್ನಾನ ಸಂಧ್ಯಾ-ವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು. ಮತ್ತು ಸ್ನಾನವಾದ ಕೂಡಲೇ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು. ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇಂದೂ ಸಹ ಪೂಜೆಯು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ಇದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

* ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗದೇ ಪೂಜೆಯನ್ನೇ ಬಿಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬರಬಾರದು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇರುವವರು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

* ಆದಷ್ಟು ವಿಳಂಬವಾಗಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯು ವಿಹಿತವೆಂದು ಕೆಲವರು ಅರುಣೋ-ದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದ ಮೇಲೆ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸರ್ವಥಾ ತಪ್ಪು. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಮೇಲೆ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಗ್ರಹಣಕಾಲವು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಗ್ರಹಣವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ವ್ಯರ್ಥವೋ ಅದರಂತೆ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡದೇ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ ಮೀರಿದ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯೂ ಕೂಡ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

* ಸರಿಯಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡದೇ ಇರುವವನಿಗೆ ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಪೂರ್ಣಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

* ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಮೊದಲು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡದಿರುವುದು ತಪ್ಪು. ಸೂರ್ಯೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದೂ ಸಹ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಮೊದಲು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡ-ದಿರುವುದು ತಪ್ಪು.

* ಗೃಹಸ್ಥರು ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇರಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಶಾಲಗ್ರಾಮವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡದೆಯೂ ಕೂಡ ಇರಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

* ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಸಾಯಂಕಾಲವೂ ಕೂಡ ನಿತ್ಯ ಪಂಚೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ತೊಟ್ಟಿಲು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮಲಗಿಸಬೇಕು.

* ದೇವರ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಜಿರಳೆ, ಜೇಡರಬಲೆ, ಜೇಡರ ಹುಳು, ಹಲ್ಲಿ, ಇಲಿ, ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳು, ಧೂಳು, ಹೊಗೆ ಹಾಗೂ ಮೊಬೈಲ್ ಇವುಗಳು ಇಲ್ಲದಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಎಚ್ಚರವಹಿಸಬೇಕು.

* ನೋಡಲು ರಮ್ಯವಾದ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ದೇವರ ಮನೆಯು ಕೊಳಕಾಗಿದ್ದರೆ ದೇವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ಕೂಡ ಕಮ್ಮಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

* ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದೇವರ ಪೀಠ ಹಾಗೂ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ವೈಭವೋ-ಪೇತವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಸಂಪಾದನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ದೇವರ ಪೂಜೆಗೋಸ್ಕರ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದೇವರ ಮನೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ದೇವರ ಪೀಠಗಳನ್ನು ವೈಭವೀ-ಕರಿಸಬೇಕು.

* ಶುದ್ಧವಾದ ಮಡಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ನೆಲವನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಮಡಿಗೆ ಬಾರದ ಕೆಲವು ಟೈಲ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಟಿಕ್ಕರ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಫೋಟೋಗಳನ್ನು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ರಂಗೋಲಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಬೇಕು.

* ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದಿದ್ದರೆ ಭಗವಂತನ ಚಿತ್ರವನ್ನೇ ಹಾಕಬೇಕು. ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳ ಅಥವಾ ಗುರುಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದು ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲ.

* ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಇಡುವುದು ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು.

* ದೇವರ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣದೇವರು ಗರುಡದೇವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಯಾವುದೇ ದೇವರ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಪ್ರತೀಕಗಳನ್ನು ಇಡಬಾರದು. ಗುರುಗಳ ವೃಂದಾವನವನ್ನೂ ಕೂಡ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಇಡಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ನಾವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಕುರ್ಚಿ, ಮಂಚ, ಉಳಿದ ಆಸನಗಳು ಇವೆಲ್ಲದರಕ್ಕಿಂತ ದೇವರ ಕಟ್ಟೆ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಭಗವಂತನನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಇಟ್ಟು ಅದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ.

* ನಿಂತು ಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸುವುದು ಕೂಡ ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವರ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಎತ್ತರ ಮಾಡಿಸಿ ನಿಂತು ಪೂಜಿಸಬಹುದು. ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಕೂಡ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರ , ಶಂಖ, ಜಯಶಬ್ದ, ಮಂಗಳ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬರೆದಿ-ರಬೇಕು. ದೇವರ ಕಟ್ಟೆಯ ಕೆಳಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಹಾಕಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ-ಬೇಕು. ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯವೂ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಲೇ ಬೇಕು.

* ನಿತ್ಯವೂ ಶೆಗಣಿಯಿಂದ ದೇವರ ಮನೆಯನ್ನು ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಬೇಕು.

* ತುಳಸಿಯನ್ನು ಸ್ನಾನವಾದ ಮೇಲೆ ಬಿಡಿಸಬೇಕು. ನಿಷಿದ್ಧ ತಿಥಿವಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೆಗೆಯಬಾರದು. ಮಂಜರಿಯಿರುವ ತುಳಸಿಯೇ ದೇವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಇಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಈ ತುಳಸಿಯನ್ನು ತೊಳೆಯಬಾರದು. ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತರಬಾರದು. ದೇವರ ಸ್ಮರಣೆಯಿಲ್ಲದೇ ತೆಗೆಯಬಾರದು. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಉತ್ಥಾನದ್ವಾದಶೀ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ದುಡ್ಡುಕೊಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ, ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿದ, ಶೂದ್ರರಿಂದ ತರಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಇವುಗಳು ಪೂಜೆಗೆ ಅನರ್ಹ-ವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಪದ್ಮಮಾಲಾದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಟ್ಟೀಕಾಕೃತ್ಪಾದರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಕ್ರೀತಾನ್ಯಪ್ರದತ್ತಾನಿ ಚೌರ್ಯಾಲ್ಲಬ್ಧಾನಿ ಯಾನಿ ಚ ।
ಶೂದ್ರಾಹೃತಾನಿ ವಾ ಭೂಮೌ ಪತಿತಾನಿ ತಥೈವ ಚ ॥

* ಕೆಲವರು ಕೊಂಡ ಹೂ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥವರನ್ನು ಕಂಡು ಇವರು ಮಾಡುವ ಪೂಜೆ ವ್ಯರ್ಥ ಎಂದು ಅವರನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬಾರದು. ಅಥವಾ ನಿಂದಿಸಬಾರದು. ಅವರಿಗೆ ಅವಹೇಳನ ಮಾಡಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಅಂತರಂಗದ ಸಾಧನೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮೀರಿಯೂ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ.

* ನಾವು ಇರುವ ದೇಶಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆಯಾ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ನಾವು ಅಪಾತ್ರರು ಮತ್ತು ಅಯೋಗ್ಯರು. ಇದನ್ನರಿತುಕೊಂಡು ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಫಲಪುಷ್ಪಾದಿಗಳನ್ನು, ಗಂಧ-ವನ್ನು ತೇಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕೇಸರಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದು ಸಾಧ್ಯ-ವಾಗದೇ ಇದ್ದಾಗ ಆ ಕರ್ಮವನ್ನೇ ಲೋಪ ಮಾಡಬಾರದು. ದೋಷಪೂರಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಉಳಿದ ಧರ್ಮದ ಆದೇಶದಂತೆ ಅದನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. 'ಸದೋಷಮಪಿ ನ ತ್ಯಜೇತ್'.

* ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇಸರಿ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ಏಲಕ್ಕಿ , ಗಂಧದ ಕೊರಡು (ಗಂಧದ ಕೊರಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆದಿರುತ್ತಾರೆ), ಹಾಲು, ಬೆಣ್ಣೆ, ತುಪ್ಪ, ಹೂವು, ಹಣ್ಣು,

ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಆಹಾರಪದಾರ್ಥಗಳು ಕಲುಷಿತವೇ ಆಗಿವೆ. ಪದ್ಯಮಾಲಾದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ದೋಷವನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಆ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ದೋಷವಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಆದಷ್ಟು ಅದನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಆ ಕರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಕಂಠದಲ್ಲಿ ತುಳಸೀಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಕಮಲಾಕ್ಷಮಾಲೆಯನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿಯೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಗವಂತನು ನಾವು ಪೂಜಿಸುವುದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಎರಡು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿರಲೇಬೇಕು. ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಥವಾ ಶಾಲನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿರಬಾರದು.

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೇ ಪ್ರಣಾಮೇ ಚ ಪೂಜಾಯಾಂ ಭೋಜನೇ ಜಪೇ ।
ಆಶ್ವಲಾಯನಶಾಖೀಯಸ್ತಥಾ ಸ್ನಾನೇ ಚ ಸುವ್ರತ ।
ನ ಕಂಠಾವೃತವಸ್ತ್ರಸ್ಯಾದ್ದರ್ಶನೇ ಗುರುದೇವಯೋಃ ॥

ಉಕ್ತಂ ಚಾನ್ಯತ್ರ –
ಶ್ರಾದ್ಧೇ ಸ್ನಾನೇ ಸುರಾಣಾಂ ಚ ನಮಸ್ಕಾರೇ ತಥೈವ ಚ ।
ಬಧ್ನೀಯಾದಂಬರಂ ಕಟ್ಯಾಂ ದ್ವಿಜೋಽನ್ಯೋ ಬಹ್ವೃಚಂ ವಿನಾ ॥
(ಪದ್ಯಮಾಲಾವ್ಯಾಖ್ಯಾನೇ)

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುವಾಗ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವಾಗ, ಪೂಜೆ ಮಾಡುವಾಗ, ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ ಆಶ್ವಲಾಯನಶಾಖೆಯವರು ಕಂಠದ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರ-ಬಾರದು. (ಎರಡು ಭುಜಗಳಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿರಬಾರದು). ಅದರಂತೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ, ಗುರುಗಳ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದಾಗ, ದೇವತೆಗಳ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದಾಗಲೂ ಕಂಠದ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯಿರಬಾರದು.

ಹಾಗೇ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಹೀಗಿದೆ – ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಕಟಿಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಋಗ್ವೇದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು. ಮೊದಲ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಋಗ್ವೇದಿಗಳಿಗೆ ಈ ವಿಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉಳಿದವರಿಗೂ ಈ ವಿಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಲವರು ಮುಂಡಾಸು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಮುಂಡಾಸಿನ

ಜೊತೆ ಕಿವಿ ಹಾಗೂ ಗದ್ದಗಳನ್ನು ಕೂಡ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೂದಲು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸಂಪರ್ಕ ಆಗಬಾರದೆಂದಷ್ಟೇ ಇದರ ಉದ್ದೇಶ. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ವಿರೋಧವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

* ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಒಣಗಿದ ಮಡಿವಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟು ಕೂಡ ಪೂಜಿಸಬಾರದು.

* ಕೆಲವರು ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೂರನೆಯ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಅರ್ಹರು ಅನಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲ.

* ಏಕವಸ್ತ್ರಲಕ್ಷಣ –

ಸವ್ಯಾದಿಷಟ್ಪರಿಭ್ರಷ್ಟಃ ಕಟಿದೇಶಧೃತಾಂಬರಃ ।
ಏಕವಸ್ತ್ರಂ ತು ತಂ ವಿದ್ಯಾದ್ದೈವೇ ಪಿತ್ರ್ಯೇ ಚ ಕರ್ಮಣಿ ॥ (ಗೋಭಿಲರ ವಚನ)

'ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಉತ್ತರೀಯದಲ್ಲಿ ಆರು ಲಕ್ಷಣಗಳಿರಬೇಕು. (೧) ಎಡ ಹೆಗಲ ಮೇಲಿನ ಆ ವಸ್ತ್ರದ ಹಿಂದಿನ ಭಾಗವನ್ನು ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. (೨) ಅದೇ ಹೆಗಲಿನ ಆ ವಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ಭಾಗವನ್ನು ತನ್ನ ಹಿಂದೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. (೩) ಆ ವಸ್ತ್ರದ ಮಧ್ಯಭಾಗವು ಬಲಕಂಕುಳಿನ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮವಾಗಿರಬೇಕು. (೪) ಆ ವಸ್ತ್ರದ ಉಳಿದ ಭಾಗವು ತನ್ನ ಎದೆ ಮತ್ತು ಬೆನ್ನುಗಳಿಗೆ ತಗುಲಿದಂತಿರಬೇಕು. (೫) ಆ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ ಅಂಚನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರ ಬಣ್ಣದ ಅಂಚು ಇರಬೇಕು. (೬) ಆ ವಸ್ತ್ರವು ಶುಭ್ರವಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಆರು ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣವು ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಆ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಅವನು ಧರಿಸಿದ್ದರೂ ಧರಿಸಿದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಎರಡು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರೂ ಏಕವಸ್ತ್ರನೆನಿಸುವನು.

* ಘಂಟಾವಾದನ ಕಾಲ –

ಸ್ನಾನೇ ಧೂಪೇ ತಥಾ ದೀಪೇ ನೈವೇದ್ಯೇ ಶಯನೇ ತಥಾ ।
ಬೋಧನೇ ಭೂಷಣೇ ಚೈವ ಕುರ್ಯಾದ್ ಘೋಷಂ ಸದಾ ನರಃ ॥

ಅಭಿಷೇಕ, ಧೂಪ-ದೀಪಗಳ ಸಮರ್ಪಣೆ, ನೈವೇದ್ಯ , ಶಯನೋತ್ಸವ, ಪ್ರವಚನ, ಅಲಂಕಾರಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ಘಂಟಾವಾದನ ವಿಹಿತ.

* ಪೂಜಾಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದರ್ಭೆಯ ಪವಿತ್ರ ಅಥವಾ ಚಿನ್ನದ ಪವಿತ್ರದುಂಗುರ, ಕಮಲಾಕ್ಷಮಣಿ, ತುಳಸೀಮಣಿ, ಉತ್ತರೀಯ ಇಷ್ಟನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಧರಿಸಿರಬೇಕು.

* ಭಗವಂತನ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಕೂಡ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವರ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯತೀರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನ್ನು ಧರಿಸಿಯೇ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ವ್ಯರ್ಥ-ವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಿಂದಿನ ದಿವಸವೇ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯತೀರ್ಥವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಆಚಮನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮೊದಲು ನಿರ್ಮಾಲ್ಯತೀರ್ಥವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಎರಡು ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯತುಳಸಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಗೋಪೀಚಂದನ, ಪಂಚಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು.

* ಅನಂತರ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವಿಸರ್ಜನೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ದ್ವಾರಪಾಲಕರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ದೇವರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆಗೆದು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ, ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೆ ಆಚರಿಸಿ, ಮಾನುಷಗಂಧದ ನಿರಸನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಘಂಟಾನಾದವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಕೆಲವರು ಮೇಲಿನ ಅಂಶವನ್ನು ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಮೊದಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಪದ್ಯಮಾಲಾದ ಪ್ರಕಾರ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವಿಸರ್ಜನೆಯ ಮೊದಲೇ ಅಚರಿಸಬೇಕು.

* ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವಿಸರ್ಜನೆ ಆದ ಬಳಿಕ ಮಂಟಪಧ್ಯಾನ, ಆಸನ, ದೇವತೆಗಳ ಚಿಂತನೆ, ದಿಗ್ಬಂಧನ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕರಶುದ್ಧಿ, ಗುರುವಂದನೆ, ಪಾಪಪುರುಷವಿಸರ್ಜನೆ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ತತ್ವನ್ಯಾಸ, ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ, ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಜಪ, ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮಂತ್ರ ಇಷ್ಟನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಅರುಣೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆಯದೇ ಇದ್ದರೆ ಭಗವಂತನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಶಲ್ಯ ಹಾಕಿದಂತಾಗುತ್ತದೆಂದು ಅರುಣೋದಯವೇಲಾಯಾಂ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ .. ವ್ರಜೇತ್' ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ -ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವಿಲ್ಲದಂತೆ

ಹಿಂದಿನ ದಿನವೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವಿಸರ್ಜನೆ ಬಗ್ಗೆ ಪಂಚರಾತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪ್ರಮಾಣಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

* ರುದ್ರದೇವರು ದೇವರ ಬಲಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಹರಿವಾಣವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿಂತಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಎರಡು ಕಲಶಕ್ಕೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತುಳಸೀದಳವನ್ನು ಹಾಕಿ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರವನ್ನು ಎಂಟುಬಾರಿ ಜಪಿಸಿ, ಗಂಗೆಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ, ಶಂಖವನ್ನು ತೊಳೆದು ಮೊದಲ ಕಲಶದಿಂದ ದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯಬೇಕು. ಎರಡನೆಯ ಕಲಶದಿಂದ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಶಾಲಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವಿದೆ. – 'ಶಾಲ-ಗ್ರಾಮಶಿಲಾಯಾಂ ತು ನಿತ್ಯಂ ಸನ್ನಿಹಿತಃ ಕಲಿಃ' ಎಂದು. ಈ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಪ್ರಮಾಣ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ 'ನಿತ್ಯಂ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಹರಿಃ' ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವಿಗೀತಶಿಷ್ಟಾಚಾರವು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಇದರ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಾಗಿದೆ.

* ಕಲಿಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನ್ನು ಋಷಭಸೂಕ್ತವನ್ನು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ತೊಳೆದು ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ.

* ಕೆಲವರು ಶಂಖದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕಲಶದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಘಂಟಾ-ನಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಶಂಖದಿಂದಲೇ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅನು-ಸರಿಸಬೇಕು.

* ಮೊದಲೊಮ್ಮೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು, ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಾಭಿಷೇಕವಾದ ಮೇಲೆ ಆ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯತೀರ್ಥದಿಂದಲೇ ಶಂಖಕ್ಕೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ, ಗರುಡಶೇಷರ ಪ್ರತಿಮೆಗೂ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತೊಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಆ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯತೀರ್ಥ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೂರು ಬಾರಿ ಆ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯತೀರ್ಥವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ, ಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ಗರುಡಶೇಷರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸಮಸ್ತಗುರು-ದೇವತಾದಿಗಳಿಗೂ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ತಾನು ಆ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯತೀರ್ಥವನ್ನು ಮರುದಿವಸಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಥವಾ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಾಭಿಷೇಕವು ಆದ ಮೇಲೆ ತುಳಸೀದಳವನ್ನು ಏರಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಪೂಜೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನು ಸಂಪ್ರೀತನಾಗಲಿ ಎಂದು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಬಿಟ್ಟು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು.

* ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಗಂಧಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳ-ಬೇಕು. ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದ ಹತ್ತು ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಗಂಧಕ್ಕೂ ಹಾಕ ಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಉಡುಪಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಠದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಾಕಿ ಗಂಧಕ್ಕೆ ಏನನ್ನೂ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಚಂದನವನ್ನಷ್ಟೇ ತೇಯುತ್ತಾರೆ.

* ಉಷೀರಂ ಕುಂಕುಮಂ ಮಾಂಸೀ ಕುಷ್ಠಂ ಮಲಯಜೋಽಗುರುಃ ।
ಹ್ರೀರವೇರಂ ಮುರಂ ಚೇತಿ ಗಂಧಾಷ್ಟಕಮುದಾಹೃತಮ್ ॥

ಲಾವಂಚ, ಕೇಸರಿ, ಕಂಕುಷ್ಠದ ಬೇರು, ಜಟಾಮಾಂಸೀ, ಗಂಧ, ಅಗುರು, ಹ್ರೀರವೇರ, ಮುರ ಇವು ಅಷ್ಟಗಂಧಗಳೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟಗಂಧವನ್ನು ತೇದು ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕು.

* ಅಷ್ಟಗಂಧದ ಜೊತೆ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ತುಲಸೀಕಾಷ್ಠ, ಏಲಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.

ಏಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ದಶಗಂಧಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ದಶಗಂಧಗಳನ್ನು ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹಾಕಲೇ ಬೇಕು. ಗಂಧಕ್ಕೆ ಹಾಕಲೇ ಬೇಕೆಂಬ ವಿಧಿಯು ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

* ಒಂದು ವೇಳೆ ಹತ್ತು ಗಂಧಗಳನ್ನು ತೇಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಮೊದಲೇ ಈ ಹತ್ತರ ಪುಡಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಗಂಧ ತೇಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತೇಯ್ದು ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಗಂಧವನ್ನು ತೇಯಬಹುದು. ಈ ದಶಗಂಧಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನವರತ್ನ-ಗಳನ್ನು ಕಲಶಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಒಂದು ನವರತ್ನದ ಸರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಅಭಿಷೇಕವಾದ ಮೇಲೆ ದೇವರಿಗೆ ತೊಳೆದು ಸಮರ್ಪಿಸಬಹುದು.

* ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಹತ್ತು ಪರಿಮಳದ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಪನ್ಸಾರಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

* ಗಂಧ ತೇಯುವ ಮೊದಲೇ ಕಲಶಪೂಜೆಗೆ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ೫ ಕಲಶ, ಅಥವಾ ೭ ಕಲಶಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪೂರ್ಣಕುಂಭಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಗಂಧಗಳನ್ನು

ಬೃಹತ್ಕಲಶಕ್ಕೆ ತುಲಸೀಕಾಷ್ಠವನ್ನು ತೇಯ್ದು ಹಾಕಬೇಕು. ನೈವೇದ್ಯದ ನೀರಿಗೆ ಏಲಕ್ಕಿ , ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ಕೇಸರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಸಾಕು.

* ಕೆಲವರು ಶಂಖಪೂಜೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿ, ಆ ಶಂಖತೀರ್ಥದಿಂದ ಕಲಶಗಳನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ ಶುದ್ಧ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅನಂತರ ಕಲಶಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಪದ್ಮಮಾಲಾದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಮೊದಲು ಕಲಶಪೂಜೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಶಂಖಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪೀಠಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಶಂಖಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಹಾಗೂ ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ಸನ್ನಿಧಾನವು ಶಂಖದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಪುಷ್ಪದ ತನಕ ಮಾತ್ರ ಎಂಟು ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

* ಶಂಖದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸನ್ನಿಧಾನವೆಂದು ಕೆಲವರು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಶಂಖಪೂಜೆಯ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮ, ಚಂದ್ರ, ವರುಣ, ವೇದಗಳು, ಗಂಗೆ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ಶಂಖದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತಾಳೆಂದಷ್ಟೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

* ಕೆಲವರು ಶಂಖವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪ್ರತೀಕವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ದೇವರ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮಗಳ ಜೊತೆ ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಜೊತೆಯಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸರ್ವಥಾ ತಪ್ಪು. ಶಂಖವು ಕೇವಲ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಪ್ರತೀಕವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವರ ಪ್ರತೀಕಗಳ ಜೊತೆ ಶಂಖವನ್ನು ಇಡಬಾರದು.

* ಬಲಮುರಿಶಂಖದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಸನ್ನಿಧಾನವಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಜೊತೆಯಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಆ ಬಲಮುರಿ ಶಂಖದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಅದು ಕೇವಲ ಪೂಜೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ೧೦೦ ಗ್ರಾಂ ಇರುವ ಬಲಮುರಿಶಂಖಕ್ಕೆ ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೫ ಲಕ್ಷ ರೂ ಬೆಲೆ ಇದೆ. ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಬಲಮುರಿಶಂಖಗಳು ನಿಜವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿರಿ.

* ಶಂಖದ ಕೆಳಭಾಗದಿಂದ ದೇವರ ಮೇಲೆ ನೀರು ಬೀಳಬಾರದು. ಶಂಖದ ತುದಿ-ಯಿಂದಲೂ ಕೂಡ ನೀರು ಬೀಳಬಾರದು. ಅದು ರಕ್ತಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬುಡ ಮತ್ತು ತುದಿಯನ್ನು ರಜತ ಅಥವಾ ಸುವರ್ಣದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ಮಧ್ಯದಿಂದಲೇ ನೀರು ಬೀಳುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ಶಂಖೇನೈವಾಭಿಷೇಕೇ ತು ತೀರ್ಥಂ ಸ್ಯಾನ್ನೈವ ಚಾನ್ಯಥಾ ।

ಶಂಖದಿಂದ ಬಿದ್ದದ್ದೇ ತೀರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಂಖವಿಲ್ಲದೇ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ತೀರ್ಥವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

* ಹಾಲು, ಮೊಸರು ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಾಮೃತಗಳನ್ನು ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಕೂಡ ಶಂಖದಿಂದಲೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ ಶಂಖಕ್ಕೆ ತಾಗಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ, ಆಚಮನ, ಮಧುಪರ್ಕ, ಪುನರಾಚಮನ ಈ ಐದು ಉಪಚಾರಗಳಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಬಟ್ಟಲುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕಲಶಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಪೂಜಿಸುವುದು ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ. ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟನ್ನು ಒಂದೇ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

* ಪೂರ್ಣಕುಂಭ ಹಾಗೂ ಬೃಹತ್ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಗವಂತನ ನೂರೊಂದು ರೂಪಗಳ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಉಳಿದ ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಿಂದ ಕಲಶಪೂಜೆ ಮಂತ್ರದಿಂದಷ್ಟೇ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಸಾಕು.

* ದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಲಶದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಷ್ಟವಾಗುವುದಾದರೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಇಂಥ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಉಪಾಸ್ಯನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕಲಶ, ಪ್ರತಿಮೆ, ಅಗ್ನಿ ಎಂಬ ಮೂರು ಅಧಿಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

* ಕಲಶಕ್ಕೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಯಾವ ಮೂರ್ತಿ ಇರುತ್ತದೋ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಆ ರೂಪಕ್ಕೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು; ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳಿಗಲ್ಲ.

* ಪೀಠಪೂಜೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಪೀಠಪೂಜೆಗೆ ಶ್ರೀ-ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಬಹಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ.

* ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿರುವ ಬಿಂಬರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ

ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪೂಜೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ಹೃದಯ-ದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಾವಾಹನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ೧೪ ಬಾರಿಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ತತ್ವನ್ಯಾಸ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಯಾವ ಮೂರ್ತಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಇರುತ್ತದೋ ಆ ಮಂತ್ರದ ಉಪದೇಶವು ಇರಬೇಕು. ನರಸಿಂಹಪ್ರತಿಮೆಯಿದ್ದರೆ ನರಸಿಂಹಮಂತ್ರದ ಉಪದೇಶವಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಆಯಾ ಮಂತ್ರಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಗುರೂಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಬಾರದು.

* ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಆವಾಹನೆ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಆದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ-ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ವಿಶೇಷಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.

* ಶಾಲಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹೃತ್ಕಮಲದಿಂದ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಅಲ್ಲಿರುವ ರೂಪದ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವನ್ನು ಎಂಟು ಬಾರಿ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಮುಟ್ಟಿ ಹೇಳಬೇಕು.

* ಆವರಣಪೂಜೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲೇ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರನ್ನು ಹಾಗೂ ಗರುಡಶೇಷರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ಪದ್ಯಮಾಲಾದ ಪ್ರಕಾರ ಕಲಶಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರ ತತ್ವನ್ಯಾಸ- ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ಅನಂತರ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭವಿದ್ದಾಗ ಸಂಧ್ಯಾ-ವಂದನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ಮಾಡಿರುತ್ತೇವಾದ್ದರಿಂದ ಪುನಃ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ.

* ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವಾಗಲೇ ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇವೆ.

* ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ನಾರಾಯಣದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

* ನಮಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಹೃತ್ಕಮಲದಿಂದ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

* ಬಿಂಬಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಆ ಬಿಂಬನನ್ನು ಕರೆತಂದು ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಬಾಹ್ಯವಾದ ಉಪಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನವಿಧಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಧ್ಯಾನಶ್ಲೋಕವನ್ನು, ಯ, ರ, ಲ, ವ ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ಯಾವುದೇ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ವೈಷ್ಣವ ಶಾಸ್ತ್ರ-ಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಉಲ್ಲೇಖವು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹ ಪದ್ಯಮಾಲಾಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಆಯಾ ಮಂತ್ರಗಳ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ನ್ಯಾಸಗಳು, ತತ್ವನ್ಯಾಸ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರದ ಜಪ ಇವುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಆವಶ್ಯಕ. ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಯ ಆವಾಹನೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

* ಮುಂದೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೇ ಮಾಡು-ತ್ತಾಳೆಂದು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾವು ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಸರ್ವಥಾ ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗಷ್ಟೇ ಇರುತ್ತದೆ.

* ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳು ಕೆಲವೊಂದು ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಮಂತ್ರಗಳಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವರು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಮುಖಾಂತರವೇ ಆಯಾ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ೧೬ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವಾಗ ವೇದ-ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೇ ಪಠಿಸಬೇಕು.

* ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ವೇದಮಂತ್ರಗಳ ಜೊತೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ವೇದ-ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.

* ಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಥಾ ಮಾತನಾಡಬಾರದು. ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸುವುದು ಉತ್ತಮಪಕ್ಷವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭಕ್ತಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಒಲಿಯು-ವುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಏಕಾಗ್ರತೆ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು.

* ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡದೇ ಎಷ್ಟೇ ಬಾಹ್ಯಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವೇದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಪೂಜಿಸುವುದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

* ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮವನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರ-ನಾಮವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಫಲದಾಯಕವಾಗಿದೆ.

* ವಾಯುಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ವಾಯುದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಹಾಗೂ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮ ಹಾಗೂ ವಾಯುಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯ-ಪಠಿಸುವ ರೂಢಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಯಾವ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಕೂಡ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದಾರ್ಢ್ಯವು ಅಭಿವೃದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

* 'ಧೂಪಹೀನೇ ಶ್ರಿಯಂ ಹಂತಿ ದೀಪಹೀನೇ ಮತಿಭ್ರಮಃ' – ಧೂಪಾರತಿ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಸಂಪತ್ತು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ದೀಪಾರತಿ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮಣೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಧೂಪಾರತಿ ದೀಪಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು.

* ಧೂಪಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು –

'ಚಂದನಾಗರು ಕರ್ಪೂರದೇವದಾರೂಣಿ ಗುಗ್ಗುಲಮ್ ।
ಜಾತೀಫಲಂ ಶ್ರೀಫಲಂ ಚ ಉಶೀರಂ ಕೋಷ್ಠಮೇವ ಚ ।
ತಥೈವ ಸಾಲನಿರ್ಯಾಸೋ ದಶಾಂಗೋ ಧೂಪ ಉಚ್ಯತೇ ।
ಗವಾಜ್ಯೇನ ಯುತಂ ದದ್ಯಾದ್ ಧೂಪಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ಮನೋರಮಮ್ ॥

ಶ್ರೀಗಂಧ ದೇವದಾರು ಗುಗ್ಗುಲು ಸಾಂಬ್ರಾಣಿ ಜಾತಿಫಲ, ಶ್ರೀಫಲ, ಉಶೀರ, ಕಂಕುಷ್ಠ, ಸಾಲನಿರ್ಯಾಸ ಈ ಹತ್ತು ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿಮಾಡಿ ದಶಾಂಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇವುಗಳನ್ನು ಪನ್ಸಾರಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* 'ಕೇವಲೇನ ಘೃತೇನ್ಯೆವ ಧೂಪಯೇನ್ಮಾಂ ವಿಮೂಢಧೀಃ' 'ಅಘೃತಂ ಗುಗ್ಗುಲಂ ಮರ್ತ್ಯೋ ಮತ್ಪುರೋ ವಿದಹೇಚ್ಚ ಯಃ' ಕೇವಲ ಘೃತದಿಂದಲೂ ಧೂಪಾರತಿ ಮಾಡಬಾರದು. ಕೇವಲ ದಶಾಂಗದಿಂದಲೂ ಧೂಪಾರತಿ ಮಾಡಬಾರದು. ಎರಡನ್ನೂ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ ಧೂಪಾರತಿ ಮಾಡಬೇಕು.

* ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ನೈವೇದ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ

ನೈವೇದ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಷವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಹಾರಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷಬಾಧೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಠಿಸಬೇಕು.

* ನೈವೇದ್ಯವಾದ ಮೇಲೆ ಅನುಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಂತ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದವರು ಅದನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

* ವಿಶ್ವಕ್ಸೇನನಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯದೇವತೆಯೆನಿಸಿದ ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಅಷ್ಟಮಠಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ವಿಸರ್ಜನೆಮಾಡಬೇಕು. ವಾಯುದೇವರಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ವಿಶ್ವಕ್ಸೇನನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಗಣಪತಿಯ ಜೊತೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿ ಮುಂದೆ ಗೋಗ್ರಾಸಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಇದೆ.

* ವೈಶ್ವದೇವಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಒಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಮತ್ತೊಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಗರುಡಶೇಷಾದಿಗಳಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು.

* ವೈಶ್ವದೇವಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟ ಅನ್ನವನ್ನು ಪರಶುರಾಮದೇವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾದಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಆಹುತಿ ನೀಡುವ ಸಕಲಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲ ಎನ್ನಲು ಆಧಾರವಿದೆ.

* ಉಳಿದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ನೈವೇದ್ಯಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸರಸ್ವತೀಭಾರತಿಯರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನೇ ನಾವು ಭುಂಜಿಸಬೇಕು. ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡದ ಅನ್ನವನ್ನಾಗಲೀ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ತೀರ್ಥವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಊಟವನ್ನಾಗಲೀ ಮಾಡಬಾರದು.

* ಭಗವಂತನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುವಾಗ ಮೊದಲು ಕಲಶೋದಕದಿಂದಷ್ಟೇ

ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ತುಪ್ಪ ತುಳಸಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮುಖ್ಯ-ಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುವಾಗ ಎಲ್ಲ ನೈವೇದ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಪುನಃ ಹರಿನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನ್ನು ಹಾಕಿ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಮೊದಲು ಮೂರು ಬಾರಿ ತೀರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಿ, ನೈವೇದ್ಯಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಹಾಕಿ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ಮೂರು ಬಾರಿ ದೇವರ ತೀರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಿ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಭಾರತೀ ದೇವಿಯರಿಗೆ ಮೂರು ಬಾರಿ ದೇವರ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಒಂದು ಬಾರಿ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ತೀರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಿ, ನೈವೇದ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಹಾಕಿ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಭಾರತೀದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ನಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು.

* ಋಜುಗಣಸ್ಥರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬಾರದು. ಅವರ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪದಾರ್ಥವನ್ನಿಟ್ಟು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಒಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಇಟ್ಟ ಒಂದೇ ಅನ್ನವನ್ನು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬಹುದು. ಆಗ ಅವರವರ ಭಾಗವನ್ನು ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆಂದಷ್ಟೇ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಪೂಜೆಯಾದ ಮೇಲೆ ತುಳಸಿಗೆ ಹಾಗೂ ಗಂಗೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ನಿಷಿದ್ಧಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬಾರದು.

* ನೈವೇದ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪವನ್ನು , ನೀರನ್ನು ಇಟ್ಟಿರಲೇ ಬೇಕು.

* ನೈವೇದ್ಯವಾದ ಮೇಲೆ ದೇವರಿಗೆ ಹಸ್ತಪ್ರಕ್ಷಾಲನಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿಸಿ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅನಂತರ ತಾಂಬೂಲದ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನೈವೇದ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ನಿವೇದನೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

* ತಾಂಬೂಲಸಮರ್ಪಣೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಅಧಿಕಪುಣ್ಯವಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣಾಸಹಿತ-ವಾಗಿ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ತಿನ್ನುವ ರೂಢಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ನೈವೇದ್ಯದ ಅನಂತರ ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಆದಷ್ಟು ವೈಭವೋಪೇತವಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕು.

* ಆಪಾದಮೌಳಿಪರ್ಯಂತಂ ಪ್ರಾದಕ್ಷಿಣ್ಯಾತ್ ತ್ರಿರರ್ಧಕಮ್ ।
ಭ್ರಾಮ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ದೇವಾಯ ದೀಪಂ ನಿರ್ವಾಪಯೇತ್ ತತಃ ॥

ಸ್ವಯಮೇವ ವಿನಷ್ಟಂ ತು ದೀಪಂ ಗೃಹ್ಣಂತಿ ರಾಕ್ಷಸಾಃ ।
ತಸ್ಮಾನ್ನಿರ್ವಾಪಯೇದ್ದೀಪಂ ವೃತ್ತ್ಯೈ ರಕ್ಷಃ ಕ್ಷಯಾಯ ಚ ।
ಅನ್ಯಥಾ ನರಕಂ ಯಾತಿ ಯಾವದಾಭೂತಸಂಪ್ಲವಮ್ ॥

ಏಕಾರತಿದೀಪವನ್ನು ಭಗವಂತನ ಪಾದದಿಂದ ಮೂರು ಬಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾಕನೆಯ ಬಾರಿ ಅರ್ಧ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಆರಿಸಬೇಕು. ತಾನೇ ಆರಿ ಹೋದರೆ ಅದನ್ನು ರಾಕ್ಷಸರು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೀಪದ ಫಲ ಉಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ರಾಕ್ಷಸರ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿಯೂ ದೀಪವನ್ನು ತಾನೇ ಆರಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಲಯಕಾಲದ ಕಡೆಯವರೆಗೂ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ.

* ಮಂಗಳಾರತಿ ಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಬೇಕು – ಗೋಘೃತೇನ ಸುಸಂಯುಕ್ತಂ ದೀಪಂ ಚ ವಿನಿವೇದಯೇತ್ - ಗೋಘೃತದಿಂದ ಸಂಯುಕ್ತವಾದ ದೀಪವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಧೂಪಕಾಲೇ ಹರೇರ್ವಕ್ತ್ರಂ ಧೂಪಧೂಮ್ರಂ ಮನೋಹರಮ್ ।
ಚಾರುಹಾಸಂ ಪ್ರಪಶ್ಯಂತಿ ತೇಷಾಂ ಪುಣ್ಯಮನಂತಕಮ್ ॥

ಧೂಪ ಹಾಕುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಮನೋಹರವಾದ ಮಂದಹಾಸ-ಯುಕ್ತವಾದ ಮುಖವನ್ನು ಧೂಪದ ಮಬ್ಬಿನಲ್ಲೇ ಯಾರು ನೋಡುತ್ತಾರೋ ಅವರ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಎಣೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

* ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಧೂಪಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಆ ಕೆಂಡಕ್ಕೆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಹಾಕಿ ಅಂಗಾರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮತ್ತು ಎರಡನೆ ಬಾರಿಮಾಡುವ ಏಕಾರತಿ-ಯನ್ನಾಗಲೀ ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನಾಗಲೀ ಆರಿಸಬಾರದು.

* ಭಗವಂತನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಮೂರು ಬಾರಿ, ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಮೂರು ಬಾರಿ, ಮುಖಕ್ಕೆ

ಮೂರು ಬಾರಿ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿ, ಸಮಸ್ತ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಮೂರುಬಾರಿ ಬೆಳಗಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರತೀಕಕ್ಕೂ ಹೀಗೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಪ್ರತೀಕಗಳನ್ನು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಒಂದೇ ರೂಪವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಮಗ್ರಪೀಠದಲ್ಲಿ ಆ ಭಗವಂತನ ಒಂದು ರೂಪಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಒಂಭತ್ತು ಬಾರಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ಆರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಏಕಾರತಿ, ಪಂಚಾರತಿ, ಕೂರ್ಮಾರತಿ, ಚಕ್ರಶಂಖಗಳ ಆರತಿ, ಮಹಾನೀರಾಜನ ಇವುಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಬೆಳಗಿ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಮಂಗಳಾರತಿಯ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಭಗವಂತನ ಮುಖಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಜಗತ್ತನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡಬೇಕು.

* ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿಯು ಆದ ಮೇಲೆ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಛತ್ರ ಚಾಮರಾದಿ ರಾಜೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಲೇಬೇಕು.

* ಅನಂತರ ೧೦೮ ಸುವರ್ಣನಾಣ್ಯಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ೪೮ ಅಥವಾ ೨೪ ಸುವರ್ಣ-ನಾಣ್ಯಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಕನಕಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹಣ್ಣನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

* ಶಂಖಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಶಂಖಮುದ್ರೆಯನ್ನು, ಶಂಖಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಧೇನು ಮುದ್ರೆಯನ್ನು, ಶಂಖದ ಹಿಂದೆ ಚಕ್ರಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ದೇವರ ಪಾದದಿಂದ ಮುಕುಟದ ತನಕ ಒಮ್ಮೆ, ನಾಭಿಯಿಂದ ಮುಕುಟದ ತನಕ ಒಮ್ಮೆ, ಹೃದಯದಿಂದ ಮುಕುಟದ ತನಕ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಬಾರಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ಶಂಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಆ ಜಲವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದುವೇ ಶಂಖೋದಕ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

"ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ಕೋಟಿಂ ಚ ಗುರುತಲ್ಪಾಯುತಾನಿ ಚ । ನಾಶಯತ್ಯಾಶು ..."

ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಂತೆ ಈ ಶಂಖೋದಕದಿಂದ ಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಯುತವಾದ ಗುರುತಲ್ಪವು ಕೂಡ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಉಪಪಾತಕಗಳು ಕೂಡ ಇದರಿಂದ ನಾಶ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಈ ಶಂಖೋದಕವನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಶಿರಸಾ ವಹಿಸಬೇಕು.

* ಶಂಖೋದಕವನ್ನು ಹಾಗೂ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಹೊರಗಡೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಾಗ ಅಥವಾ ಇತರಾದಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕ-

ವಾದಾಗ ಸ್ನಾನಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇರುವಾಗ ಶಂಖೋದಕವನ್ನು ಹಾಗೂ ತೀರ್ಥ-ವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ರೂಢಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಧರ್ಮ-ವನ್ನು ಉಳಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಹೊರಗಡೆ ಹೋಗುವಾಗ ತುಳಸೀಮಾಲೆಯನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿರಬೇಕು. 'ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ವಪುಃ ಪಾವನೀ' ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಂತೆ ತುಳಸೀ-ಸರದ ಧಾರಣೆಯಿಂದ ದೇಹ ಅಪವಿತ್ರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

* ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ದೇವರನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಾವಾಹನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ಮಾಡಿದ ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮದಿಂದ ಚಿಂತಿಸಿ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕರೆದು ಕೂಡಿಸಬೇಕು.

* ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ, ಗರುಡಶೇಷರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಾವಾಹನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿ ವಾಯುಗುರುಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ಸುಸ್ಥಿತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗ-ಬೇಕು.

* ನಾವು ನೋಡುವುದೆಲ್ಲವೂ ಭಗವದ್‌ವ್ಯಾಪಾರದರ್ಶನ, ನಾವು ತಿನ್ನುವುದೆಲ್ಲವೂ ಹರಿನೈವೇದ್ಯ , ನಮ್ಮ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀಹರಿಸ್ತೋತ್ರ, ನಡೆದಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ, ನಮಸ್ಕಾರ, ಕೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕಥಾ, ಉಸಿರಾಟವೇ ಹಂಸಮಂತ್ರ ಜಪ. ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ೨೪ ಗಂಟೆಯೂ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* * * * * *

ಯಾವ ಶಾಲಗ್ರಾಮವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು

ಅತಿರಿಕ್ತಾ ರೋಗದಾ ಸ್ಯಾತ್ ಕೃಷ್ಣಾ ಕೀರ್ತಿಪ್ರದಾಯಿಕಾ ।
ಕರಾಳಂ ವಿಕರಾಳಂ ಚ ಅಧ ಊರ್ಧ್ವಾಸ್ಯಮುಷ್ಣಕಮ್ ।
ದಳಿತಂ ಸ್ಫುಟಿತಲಗ್ನಂ ಚ ಭಗ್ನಚಕ್ರಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಬಹುರೇಖಾಬಹುಚ್ಛಿದ್ರತಿರ್ಯಕ್ಚಕ್ರಂ ತಥಾ ತ್ಯಜೇತ್ ॥

ಕೆಂಪು ಇರುವ ಶಾಲಗ್ರಾಮವು ರೋಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣವರ್ಣದ ಶಾಲಗ್ರಾಮವು ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ವಿಕಾರವಾಗಿರುವ, ಭಯಂಕರವಾಗಿರುವ ಕೆಳಗಡೆ ವದನವಿರುವ ಮೇಲೆ ವದನವಿರುವ ಉಷ್ಣವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಭಿನ್ನವಾದ ಸುಟ್ಟ ತ್ರಿಕೋಣದಲ್ಲಿರುವ ಶಾಲಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಾರದು. ಹಾಗೂ ಒಳಗೆ ಎರಡು ಚಕ್ರಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಒಳಗಿನ ಚಕ್ರವು ಭಂಗವಾಗಿದ್ದರೆ, ಬಹಳ ರೇಖೆಗಳು ಶಾಲಗ್ರಾಮದ ಮೇಲಿದ್ದರೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತೂತುಗಳಿದ್ದರೆ, ವಿಪರೀತಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವಿದ್ದರೆ ಇಂತಹ ಶಾಲಗ್ರಾಮವನ್ನು ಕೂಡ ಪೂಜಿಸಬಾರದು.

ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಎರಡು ಶಾಲ-ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಾರದು. ವಿಷಮ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಾರದು. ಆದರೆ ಒಂದು ಶಾಲಗ್ರಾಮವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಹುದು. - ಹೀಗೆ ಪದ್ಮಪುರಾಣವು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿಮಾಯಾ ಅಭಾವೇಽಪಿ ಪೂಜಾಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
ಸಾಲಿಗ್ರಾಮಶಿಲಾಯಾಂ ತು ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಿಗ್ರಹಮ್ ॥

ಪ್ರತಿಮೆಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಶಾಲಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಶಾಲಗ್ರಾಮಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಯಾವುದೇ ರೂಪವನ್ನು ಕೂಡ ಚಿಂತಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬಹುದು.

* * * * * *

ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಪೂಜೆ

ಉಷಃಕಾಲದ ಪೂಜೆ

ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಪೂಜೆ

ಹರಿ-ಗುರುವಂದನೆ

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀಮದಾನಂದ-ತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಭಾರತ್ಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀವಾಯವೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಮಂತ್ರ-ದೇವತಾ ಇಷ್ಟದೇವತಾ ಕುಲದೇವತಾತ್ಮಕ ಶ್ರೀಸೀತಾರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ । ಮುಕ್ತಿಪ್ರದಾಯಕವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ॥

ನಾರಾಯಣಾಯ ಪರಿಪೂರ್ಣಗುಣಾರ್ಣವಾಯ
  ವಿಶ್ವೋದಯಸ್ಥಿತಿಲಯೋನ್ನಿಯತಿಪ್ರದಾಯ ।
ಜ್ಞಾನಪ್ರದಾಯ ವಿಬುಧಾಸುರಸೌಖ್ಯದುಃಖ-
  ಸತ್ಕಾರಣಾಯ ವಿತತಾಯ ನಮೋ ನಮಸ್ತೇ ॥

ಯೋ ವಿಪ್ರಲಂಭವಿಪರೀತಮತಿಪ್ರಭೂತಾನ್
  ವಾದಾನ್ನಿರಸ್ಯ ಕೃತವಾನ್ ಭುವಿ ತತ್ತ್ವವಾದಮ್ ।
ಸರ್ವೇಶ್ವರೋ ಹರಿರಿತಿ ಪ್ರತಿಪಾದಯಂತಮ್
  ಆನಂದತೀರ್ಥಮುನಿವರ್ಯಮಹಂ ನಮಾಮಿ ॥

ಯಾವ ಶಾಲಗ್ರಾಮವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು

ಅತಿರಿಕ್ತಾ ರೋಗದಾ ಸ್ಯಾತ್ ಕೃಷ್ಣಾ ಕೀರ್ತಿಪ್ರದಾಯಿಕಾ ।
ಕರಾಳಂ ವಿಕರಾಳಂ ಚ ಅಧ ಊರ್ಧ್ವಾಸ್ಯಮುಷ್ಣಕಮ್ ।
ದಳಿತಂ ಸ್ಫುಟಿತಲಗ್ನಂ ಚ ಭಗ್ನಚಕ್ರಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಬಹುರೇಖಾಬಹುಚ್ಛಿದ್ರತಿರ್ಯಕ್ಚಕ್ರಂ ತಥಾ ತ್ಯಜೇತ್ ॥

ಕೆಂಪು ಇರುವ ಶಾಲಗ್ರಾಮವು ರೋಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣವರ್ಣದ ಶಾಲಗ್ರಾಮವು ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ವಿಕಾರವಾಗಿರುವ, ಭಯಂಕರವಾಗಿರುವ ಕೆಳಗಡೆ ವದನವಿರುವ ಮೇಲೆ ವದನವಿರುವ ಉಷ್ಣವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಭಿನ್ನವಾದ ಸುಟ್ಟ ತ್ರಿಕೋಣದಲ್ಲಿರುವ ಶಾಲಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಾರದು. ಹಾಗೂ ಒಳಗೆ ಎರಡು ಚಕ್ರಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಒಳಗಿನ ಚಕ್ರವು ಭಂಗವಾಗಿದ್ದರೆ, ಬಹಳ ರೇಖೆಗಳು ಶಾಲಗ್ರಾಮದ ಮೇಲಿದ್ದರೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತೂತುಗಳಿದ್ದರೆ, ವಿಪರೀತಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವಿದ್ದರೆ ಇಂತಹ ಶಾಲಗ್ರಾಮವನ್ನು ಕೂಡ ಪೂಜಿಸಬಾರದು.

ಸಮಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಎರಡು ಶಾಲ-ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಾರದು. ವಿಷಮ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಾರದು. ಆದರೆ ಒಂದು ಶಾಲಗ್ರಾಮವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಹುದು. - ಹೀಗೆ ಪದ್ಮಪುರಾಣವು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿಮಾಯಾ ಅಭಾವೇಽಪಿ ಪೂಜಾಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
ಸಾಲಿಗ್ರಾಮಶಿಲಾಯಾಂ ತು ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಿಗ್ರಹಮ್ ॥

ಪ್ರತಿಮೆಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಶಾಲಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಶಾಲಗ್ರಾಮಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಯಾವುದೇ ರೂಪವನ್ನು ಕೂಡ ಚಿಂತಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬಹುದು.

* * * * * *

ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಪೂಜೆ

ಉಷಃಕಾಲದ ಪೂಜೆ

ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಪೂಜೆ

ಹರಿ-ಗುರುವಂದನೆ

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀಮದಾನಂದ-ತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಭಾರತ್ಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀವಾಯವೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಮಂತ್ರ-ದೇವತಾ ಇಷ್ಟದೇವತಾ ಕುಲದೇವತಾತ್ಮಕ ಶ್ರೀಸೀತಾರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ । ಮುಕ್ತಿಪ್ರದಾಯಕವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ॥

ನಾರಾಯಣಾಯ ಪರಿಪೂರ್ಣಗುಣಾರ್ಣವಾಯ
ವಿಶ್ವೋದಯಸ್ಥಿತಿಲಯೋನ್ನಿಯತಿಪ್ರದಾಯ ।
ಜ್ಞಾನಪ್ರದಾಯ ವಿಬುಧಾಸುರಸೌಖ್ಯದುಃಖ-
ಸತ್ಕಾರಣಾಯ ವಿತತಾಯ ನಮೋ ನಮಸ್ತೇ ॥

ಯೋ ವಿಪ್ರಲಂಭವಿಪರೀತಮತಿಪ್ರಭೂತಾನ್
ವಾದಾನ್ನಿರಸ್ಯ ಕೃತವಾನ್ ಭುವಿ ತತ್ತ್ವವಾದಮ್ ।
ಸರ್ವೇಶ್ವರೋ ಹರಿರಿತಿ ಪ್ರತಿಪಾದಯಂತಮ್
ಆನಂದತೀರ್ಥಮುನಿವರ್ಯಮಹಂ ನಮಾಮಿ ॥

ದ್ವಾರಪಾಲಕರನ್ನು ನಮಿಸಿರಿ

ದ್ವಾರಪಾಲೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಪೂರ್ವದ್ವಾರೇ - 'ಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ, ಜಯಾಯ ನಮಃ । ವಿಜಯಾಯ ನಮಃ ।' ದಕ್ಷಿಣದ್ವಾರೇ - 'ಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ, ಬಲಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರಬಲಾಯ ನಮಃ ॥' ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರೇ - 'ಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ, ನಂದಾಯ ನಮಃ । ಸುನಂದಾಯ ನಮಃ ॥' ಉತ್ತರದ್ವಾರೇ - 'ಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ, ಕುಮುದಾಯ ನಮಃ । ಕುಮುದಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ॥'

ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದು ದೇವಗೃಹ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರಿ.

ವಾಯವಾ ಯಾಹಿ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಮಧುಚ್ಛಂದಃ ವೈಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ ವಾಯುರ್ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ ।

ವಾಯವಾ ಯಾಹಿ ದರ್ಶತೇ ಮೇ ಸೋಮಾ ಅರಂಕೃತಾಃ ।
ತೇಷಾಂ ಪಾಹಿ ಶ್ರುಧೀ ಹವಮ್ ॥ (ಋ.೧.೨.೧)

* ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ, ದೇವರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದು ಮೂರು ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡೆದು ಬಲಗಾಲಿಟ್ಟು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರಿ.

ದೀಪ ಹಚ್ಚಿರಿ

ಅಗ್ನಿನಾಗ್ನಿರಿತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಮೇಧಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ವ ಋಷಿಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ದೀಪಪ್ರಜ್ವಲನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಅಗ್ನಿನಾಽಗ್ನಿಃ ಸಮಿಧ್ಯತೇ ಕವಿರ್ಗೃಹಪತಿರ್ಯುವಾ ।
ಹವ್ಯವಾಡ್ ಜುಹ್ವಾಸ್ಯಃ ॥ (ಋ.೧-೧೨-೬)

ದೀಪಸ್ತಂಭೇ ಸಪ್ತವಿಂಶತಿನಕ್ಷತ್ರದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ನಾಳೇ ವಾಸುಕಯೇ ನಮಃ । ಮೂಲೇ ಚಂದ್ರಾರ್ಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

ಕೈ ಮುಗಿಯಿರಿ

ವಂದೇ ವಿಷ್ಣುಂ ನಮಾಮಿ ಶ್ರಿಯಮಥ ಚ ಭುವಂ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯೂ ಚ ವಂದೇ
ಗಾಯತ್ರೀಂ ಭಾರತೀಂ ತಾಮಪಿ ಗರುಡಮನಂತಂ ಭಜೇ ರುದ್ರದೇವಮ್ ।
ದೇವೀಂ ವಂದೇ ಸುಪರ್ಣೀಮಹಿಪತಿದಯಿತಾಂ ವಾರುಣೀಮಪ್ಯುಮಾಂ ತಾ-
ಮಿಂದ್ರಾದೀನ್ ಕಾಮಮುಖ್ಯಾನಪಿ ಸಕಲಸುರಾಂಸ್ತದ್ಗುರೂನ್ ಮದ್ಗುರೂಂಶ್ಚ ॥

ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೆ

* ಬಾಣದಂತೆ ತೋರುಬೆರಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮುಂದೆ ತೋರಿಸುವ ಬಾಣಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಚಕ್ರಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಎಂಟುದಿಕ್ಕಿಗೂ ತೋರಿಸಿ ಭೂತಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಿರಿ. (ಬಾಣಮುದ್ರಾಂ ಯೋನಿಮುದ್ರಾಂ ಚಕ್ರಮುದ್ರಾಂ ಚ ದರ್ಶಯೇತ್)

ಅಪಸರ್ಪಂತು ತೇ ಭೂತಾ ಯೇ ಭೂತಾ ಭುವಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।
ಯೇ ಭೂತಾ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಃ ತೇ ನಶ್ಯಂತು ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ ॥
ಅಪಕ್ರಾಮಂತು ಯೇ ಭೂತಾಃ ಕ್ರೂರಾಶ್ಚೈವ ತು ರಾಕ್ಷಸಾಃ ।
ಭೂತಪ್ರೇತಪಿಶಾಚಾ ಯೇ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ಭುವಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ॥
ತೇಷಾಮಪ್ಯವಿರೋಧೇನ ದೇವಪೂಜಾಂ ಸಮಾರಭೇ ।
ಸುಸ್ಥಿರೋ ಭವ ಈಶಾನೋ ಭವ ಮಾಂ ರಕ್ಷ ರಕ್ಷ ಚ ॥

ದೇಹದ ದುರ್ಗಂಧಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿರಿ

ಯೇಭ್ಯೋ ಮಾತೇತ್ಯಸ್ಯ ಗಯಃ ಪ್ಲಾತ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀ ಛಂದಃ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದೇವತಾಃ । 'ಮನುಷ್ಯಗಂಧನಿರ್ಹರಣಾರ್ಥೇ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ' ।

ಓಂ ಯೇಭ್ಯೋ ಮಾತಾ ಮಧುಮತ್ ಪಿನ್ವತೇ ಪಯಃ ಪೀಯೂಷಂ
ದ್ಯೌರದಿತಿರದ್ರಿಬರ್ಹಾಃ । ಉಕ್ಥಶುಷ್ಮಾನ್ ವೃಷಭರಾನ್ ಸ್ವಪ್ನಸಸ್ತಾಁ
ಆದಿತ್ಯಾಁ ಅನು ಮದಾ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥' (ಋ.೧೦-೬-೩)

ಪರದೆ ತೆರೆಯಿರಿ

ಏವಾಪಿತ್ರ ಇತ್ಯಸ್ಯ (ಗೃತ್ಸಮದಃ) ವಾಮದೇವೋ ಗೌತಮ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಅಂತಃಪಟನಿಬರ್ಹಣಾರ್ಥೇ ಜಪೇ ವಿನಿ-ಯೋಗಃ ॥

'ಏವಾ ಪಿತ್ರೇ ವಿಶ್ವದೇವಾಯ ವೃಷ್ಣೇ ಯಜ್ಞೈರ್ವಿಧೇಮ ನಮಸಾ ಹವಿರ್ಭಿಃ ।
ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಸುಪ್ರಜಾ ವೀರವಂತೋ ವಯಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಮ್॥'

(೪-೫೦-೬)

ಕೈಮುಗಿದು ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಸ್ತೋತ್ರ ಪಠಿಸಿರಿ

ಪ್ರಚೇತಸ ಊಚುಃ –
ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಂ ಮುನೇ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಃ ಪರಮಂ ಸ್ತವಮ್ ।
ಜಪತಾ ಕಂಡುನಾ ದೇವೋ ಯೇನಾರಾಧ್ಯತ ಕೇಶವಃ ॥

ಸೋಮ ಉವಾಚ –
ಪಾರಂ ಪರಂ ವಿಷ್ಣುರಪಾರಪಾರಃ ಪರಃ ಪರೇಭ್ಯಃ ಪರಮಾರ್ಥರೂಪೀ ॥
ಸ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಃ ಪರಪಾರಭೂತಃ ಪರಃ ಪರಾಣಾಮಪಿ ಪಾರಪಾರಃ ॥
ಸ ಕಾರಣಂ ಕಾರಣತಸ್ತತೋಽಪಿ ತಸ್ಯಾಪಿ ಹೇತುಃ ಪರಹೇತುಹೇತುಃ ।
ಕಾರ್ಯೇಷು ಚೈವಂ ಸ ಹಿ ಕರ್ಮಕರ್ತೃರೂಪೈರಶೇಷೈರವತೀಹ ಸರ್ವಮ್ ॥
ಸ ಬ್ರಹ್ಮಭೂರ್ಬ್ರಹ್ಮ ಸ ಸರ್ವಭೂತೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಪತಿರಚ್ಯುತೋಽಸೌ ।
ಬ್ರಹ್ಮಾವ್ಯಯಂ ನಿತ್ಯಮಜಂ ಸ ವಿಷ್ಣುರಪಕ್ಷಯಾದ್ಯೈರಖಿಲೈರಸಂಗೀ ॥
ಬ್ರಹ್ಮಾಕ್ಷರಮಜಂ ನಿತ್ಯಂ ಯಥಾಽಸೌ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ।
ತಥಾ ರಾಗಾದಯೋ ದೋಷಾಃ ಪ್ರಯಾಂತು ಪ್ರಶಮಂ ಮಮ ॥
ಏತದ್ ವೈ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಾಖ್ಯಂ ಸಂಸ್ತವಂ ಪರಮಂ ಜಪನ್ ।
ಅವಾಪ ಪರಮಾಂ ಸಿದ್ಧಿಂ ಸ ಸಮಾರಾಧ್ಯ ಕೇಶವಮ್ ॥

(ಇತಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪುರಾಣೇ ಪ್ರಾಚೇತಸಚಂದ್ರಸಂವಾದೇ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಸ್ತೋತ್ರಂ)

21 ಬಾರಿ ನಾದ ಬರುವಂತೆ ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡಿರಿ

* ಶಂಖಚಕ್ರಚಿಹ್ನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಂಚಿನ ಘಂಟೆಯಿಂದಲೇ ನಾದ ಮಾಡಿರಿ[1].

ದೇವೀಂ ವಾಚಮಜನಯಂತ ದೇವಾಸ್ತಾಂ ವಿಶ್ವರೂಪಾಃ ಪಶವೋ ವದಂತಿ ।
ಸಾ ನೋ ಮಂದ್ರೇಷಮೂರ್ಜಂ ದುಹಾನಾ ಧೇನುರ್ವಾಗಸ್ಮಾನುಪ ಸುಷ್ಟುತೈತು ॥

ತದೇವ ಲಗ್ನಂ ಸುದಿನಂ ತದೇವ ತಾರಾಬಲಂ ಚಂದ್ರಬಲಂ ತದೇವ ।
ವಿದ್ಯಾಬಲಂ ದೈವಬಲಂ ತದೇವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ತೇಽಂಘ್ರಿಯುಗಂ ಸ್ಮರಾಮಿ ॥
ಆಗಮಾರ್ಥಂ ತು ದೇವಾನಾಂ ಗಮನಾರ್ಥಂ ತು ರಕ್ಷಸಾಮ್ ।
ಕುರ್ವೇ ಘಂಟಾರವಂ ತತ್ರ ದೇವತಾಹ್ವಾನಲಾಂಛನಮ್ ॥
ಮಂಗಲಂ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುಃ ಮಂಗಲಂ ಮಧುಸೂದನಃ ।
ಮಂಗಲಂ ದೇವಕೀಪುತ್ರೋ ಮಂಗಲಂ ಗರುಡಧ್ವಜಃ ॥

ಘಂಟಾಯಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ । ಮಕುಟೇ ಗರುಡಾಯ ನಮಃ । ದಂಡೇ ನಾಗಾಯ ನಮಃ । ಸ್ವರೇ ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ । ನಾದೇ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ನಮಃ ॥

ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಬೇಕು

ಓಂ ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಂ ಹರಿಣೀಂ ಸುವರ್ಣರಜತಸ್ರಜಾಮ್ ।
ಚಂದ್ರಾಂ ಹಿರಣ್ಮಯಿಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಜಾತವೇದೋ ಮ ಆವಹ ॥

ರಮಾದೇವಿ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸ್ವಭರ್ತ್ರಾ ಸಹ ಶಾಯಿನಿ ।
ಮುಂಚ ಬಾಹುಲತಾಪಾಶಾತ್ ಸ್ವಾಮಿನಂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಮ್ ॥

* ಹೀಗೆ ಮುಖವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಮಲಗಿರುವ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೋಡಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

---

೧. ಘಂಟಾದಂಡಸ್ಯ ಶಿಖರೇ ಚಕ್ರಂ ಸ್ಥಾಪಯತೇ ತು ಯಃ ।
ಗರುಡಂ ಚ ಪ್ರಿಯಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ಭುವನತ್ರಯಮ್ ॥ – ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಂತೆ ಚಕ್ರ ಅಥವಾ ಗರುಡದೇವರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಂಟೆಯನ್ನು ನಾದ ಮಾಡಬೇಕು.

ಓಂ ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ ದೇವಯಂತಸ್ತ್ವೇಮಹೇ ।

ಉಪ ಪ್ರ ಯಂತು ಮರುತಃ ಸುದಾನವ ಇಂದ್ರ ಪ್ರಾಶೂರ್ಭವಾ ಸಚಾ ॥

ಉತ್ತಿಷ್ಠೋತ್ತಿಷ್ಠ ಗೋವಿಂದ ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಗರುಡಧ್ವಜ ।
ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಕಮಲಾಕಾಂತ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಮಂಗಲಂ ಕುರು ॥

ಆಯತಾಭ್ಯಾಂ ವಿಶಾಲಾಭ್ಯಾಂ ಶೀತಲಾಭ್ಯಾಂ ಕೃಪಾನಿಧೇ ।
ಕರುಣಾರಸಪೂರ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ಲೋಚನಾಭ್ಯಾಂ ವಿಲೋಕಯ ॥

ಸತ್ಪತ್ರಗಂಧಪುಷ್ಪಾದ್ಯೈರರ್ಚಯಾಮಿ ತಥಾ ಹರೇ ।
ಅನುಜ್ಞಾಂ ದೇಹಿ ದೇವೇಶ ಸಂಸಾರಾರ್ತಿನಿವೃತ್ತಯೇ ॥

ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟೋ ಭೂತ್ವಾ ವಿನಯಾನತಕಂಧರಃ ।
ಯಾಚೇ ತ್ವಾಂ ದೇವ ಪೂಜಾರ್ಥಮುತ್ತಿಷ್ಠ ತ್ವಂ ರಮಾಪತೇ ॥

ಅಪರಾಧಸಹಸ್ರಾಣಿ ಕ್ರಿಯಂತೇಽಹರ್ನಿಶಂ ಮಯಾ ।
ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಮೇ ದೇವ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ॥

ಕಾಯಿಕಾನ್ ವಾಚಿಕಾನ್ ದೋಷಾನ್ ಮಾನಸಾನಪಿ ಸರ್ವಶಃ ।
ವೈಷ್ಣವದ್ವೇಷಹೇತೂನ್ ಮೇ ಭಸ್ಮಸಾತ್ ಕುರು ಮಾಧವ ॥

* ಇಷ್ಟು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಪ್ರತಿಮೆ ಹಾಗೂ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಓಂ ಸಕ್ತುಮಿವ ತಿತ ಉನಾ ಪುನಂತೋ ಯತ್ರ ಧೀರಾ ಮನಸಾ ವಾಚಮಕ್ರತ ।

ಅತ್ರಾ ಸಖಾಯಃ ಸಖ್ಯಾನಿ ಜಾನತೇ ಭದ್ರೈಷಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ನಿಹಿತಾಽಧಿ ವಾಚಿ ॥

ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಪೂಜೆ

ಓಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ ।

ತನ್ನೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

(ದೇವಸ್ಯ ವಾಮಭಾಗೇ) ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟಾಯ ಸಸ್ತ್ರೀಕಾಯ ಸಲಕ್ಷಣಾಯ ಶಂಕರಾಯ ನಮಃ । ತನ್ಮಸ್ತಕೇ ಭೂಂ ಭುವೇ ನಮಃ ।

* ಭಗವಂತನ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ರುದ್ರದೇವರು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸುವರ್ಣಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು.

ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಾಭಿಷೇಕ

* ಚೌಕಾಕಾರದ ಮಂಡಲದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಕಲಶಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು 'ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ' ಎಂದು 8 ಬಾರಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ಕಲಶವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಶಂಖದಿಂದ ದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆ ಹಾಗೂ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯಬೇಕು.

(ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಶಂಖ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾದಿ ಪ್ರತೀಕಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು-ಕೊಂಡಿರಬೇಕು.)

ಶಾಲಿಗ್ರಾಮಾದಿಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವಾಗ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರ

ಋಷಭಂ ಮಾ ಸಮಾನಾನಾಂ ಸಪತ್ನಾನಾಂ ವಿಷಾಸಹಿಮ್ ।

ಹಂತಾರಂ ಶತ್ರೂಣಾಂ ಕೃಧಿ ವಿರಾಜಂ ಗೋಪತಿಂ ಗವಾಮ್ ॥

ಅಹಮಸ್ಮಿ ಸಪತ್ನಹೇಂದ್ರ ಇವಾರಿಷ್ಟೋ ಅಕ್ಷತಃ ।

ಅಧಃ ಸಪತ್ನಾ ಮೇ ಪದೋರಿಮೇ ಸರ್ವೇ ಅಭಿಷ್ಠಿತಾಃ ॥

ಅತ್ರೈವ ವೋಽಪಿ ನಹ್ಯಾಮ್ಯುಭೇ ಆರ್ತ್ನೀ ಇವ ಜ್ಯಯಾ ।

ವಾಚಸ್ಪತೇ ನಿ ಷೇಧೇಮಾನ್ ಯಥಾ ಮದಧರಂ ವದಾನ್ ॥

ಅಭಿಭೂರಹಮಾಗಮಂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮೇಣ ಧಾಮ್ನಾ ।

ಆ ವಶ್ಚಿತ್ತಮಾ ವೋ ವ್ರತಮಾ ವೋಽಹಂ ಸಮಿತಿಂ ದದೇ ॥

ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವ ಆದಾಯಾಹಂ ಭೂಯಾಸಮುತ್ತಮ ಆವೋ ಮೂರ್ಧಾನ-ಮಕ್ರಮೀಮ್ । ಅಧಸ್ಪದಾನ್ಮ ಉದ್ವದತ ಮಂಡೂಕಾ ಇವೋದಕಾನ್ಮಂಡೂಕಾ ಉದಕಾದಿವ ॥

* ತೊಳೆದ ಈ ನೀರನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಬೇಕು.

ಅಭಿಷೇಕ

ಶ್ರೀಅಂಭ್ರಿಣೀಸೂಕ್ತಸ್ಯ ವಾಙ್ನಾನ್ನಿನೀ ಅಂಭ್ರಿಣೀ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ದ್ವಿತೀಯಾ ಜಗತೀ । ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ದೇವತಾ ॥ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಾಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ

ಅಹಂ ರುದ್ರೇಭಿರ್ವಸುಭಿಶ್ಚರಾಮ್ಯಹಮಾದಿತ್ಯೈರುತ ವಿಶ್ವದೇವೈಃ ।
ಅಹಂ ಮಿತ್ರಾವರುಣೋಭಾ ಬಿಭರ್ಮ್ಯಹಮಿಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಅಹಮಶ್ವಿನೋಭಾ ॥ ೧

ಅಹಂ ಸೋಮಮಾಹನಸಂ ಬಿಭರ್ಮ್ಯಹಂ ತ್ವಷ್ಟಾರಮುತ ಪೂಷಣಂ ಭಗಮ್ ।
ಅಹಂ ದಧಾಮಿ ದ್ರವಿಣಂ ಹವಿಷ್ಮತೇ ಸುಪ್ರಾವ್ಯೇ೩ ಯಜಮಾನಾಯ ಸುನ್ವತೇ ೨

ಅಹಂ ರಾಷ್ಟ್ರೀ ಸಂಗಮನೀ ವಸೂನಾಂ ಚಿಕಿತುಷೀ ಪ್ರಥಮಾ ಯಜ್ಞಿಯಾನಾಮ್ ।
ತಾಂ ಮಾ ದೇವಾ ವ್ಯದಧುಃ ಪುರುತ್ರಾ ಭೂರಿಸ್ಥಾತ್ರಾಂ ಭೂರ್ಯಾವೇಶ-
ಯಂತೀಮ್ ॥ ೩ ॥

ಮಯಾ ಸೋ ಅನ್ನಮತ್ತಿ ಯೋ ವಿಪಶ್ಯತಿ ಯಃ ಪ್ರಾಣಿತಿ ಯ ಈಂ ಶೃಣೋತ್ಯು-
ಕ್ತಮ್ । ಅಮಂತವೋ ಮಾಂ ತ ಉಪ ಕ್ಷಿಯಂತಿ ಶ್ರುಧಿ ಶ್ರುತ ಶ್ರದ್ಧಿವಂ ತೇ
ವದಾಮಿ ॥ ೪ ॥

ಅಹಮೇವ ಸ್ವಯಮಿದಂ ವದಾಮಿ ಜುಷ್ಟಂ ದೇವೇಭಿರುತ ಮಾನುಷೇಭಿಃ ।
ಯಂ ಕಾಮಯೇ ತಂತಮುಗ್ರಂ ಕೃಣೋಮಿ ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ತಮೃಷಿಂ ತಂ
ಸುಮೇಧಾಮ್ ॥ ೫ ॥

ಅಹಂ ರುದ್ರಾಯ ಧನುರಾ ತನೋಮಿ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಿಷೇ ಶರವೇ ಹಂತವಾ ಉ । ಅಹಂ
ಜನಾಯ ಸಮದಂ ಕೃಣೋಮ್ಯಹಂ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಆ ವಿವೇಶ ॥ ೬ ॥

ಅಹಂ ಸುವೇ ಪಿತರಮಸ್ಯ ಮೂರ್ಧನ್ ಮಮ ಯೋನಿರಪ್ಸ್ವಂತಃ ಸಮುದ್ರೇ।
ತತೋ ವಿ ತಿಷ್ಠೇ ಭುವನಾನು ವಿಶ್ವೋತಾಮೂಂ ದ್ಯಾಂ ವರ್ಷ್ಮಣೋಪ-
ಸ್ಪೃಶಾಮಿ ॥ ೭ ॥

ಅಹಮೇವ ವಾತ ಇವ ಪ್ರ ವಾಮ್ಯಾರಭಮಾಣಾ ಭುವನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ। ಪರೋ
ದಿವಾ ಪರ ಏನಾ ಪೃಥಿವ್ಯೈತಾವತೀ ಮಹಿನಾ ಸಂ ಬಭೂವ ॥ ೮ ॥

* ಅಥವಾ ಪುರುಷಸೂಕ್ತವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಬೇಕು.

* ನಿರ್ಮಾಲ್ಯತೀರ್ಥದಿಂದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ಗರುಡಶೇಷಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಮೂರು ಬಾರಿ 'ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ, ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ, ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ನಿರ್ಮಾಲ್ಯತೀರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಗುರುಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯತೀರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಿ, ಉಳಿದದ್ದನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಮರುದಿವಸಕ್ಕೆ ತೆಗೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಪೂಜೆ ಮುಗಿಯಿತು

ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪೂಜಾವಿಧಾನ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮುಗಿಯಿತು.

* * * * * *

ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪೂಜಾವಿಧಾನ

॥ ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ದೇವರ ಪೂಜೆ ಪ್ರಾರಂಭ

ಆಚಮನಮ್

ಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಮಾಧವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ । ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ । ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ । ವಾಮನಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ । ಹೃಷೀ-ಕೇಶಾಯ ನಮಃ । ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ । ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ । ಸಂಕರ್ಷ-ಣಾಯ ನಮಃ । ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ । ಅನಿರು-ದ್ಧಾಯ ನಮಃ । ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ । ನಾರ-ಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ । ಉಪೇಂ-ದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಹರಯೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ।

(ಆಚಮನವನ್ನು ಎರಡು ಬಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು)

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ

ಓಂ ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಋಷಿಃ ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ। ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಯಃ। ಅಗ್ನಿವಾಯುಸೂರ್ಯಾದಿದೇವತಾಃ। ಗಾಯತ್ರ್ಯುಷ್ಣಿಗನುಷ್ಟುಬಾದಿಛಂದಾಂಸಿ। ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ। ಸವಿತಾ ದೇವತಾ। ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ। ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ।

ಓಂ ಭೂಃ। ಓಂ ಭುವಃ। ಓಂ ಸ್ವಃ। ಓಂ ಮಹಃ। ಓಂ ಜನಃ। ಓಂ ತಪಃ। ಓಂ ಸತ್ಯಂ। ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್। ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ। ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್। ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋಽತೀ ರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸ್ವರೋಮ್।

ಸಂಕಲ್ಪ

ಶುಭೇ ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ವಿಷ್ಣೋರಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಆದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ದ್ವಿತೀಯಪರಾರ್ಧೇ ಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪೇ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತಮೇ ಕಲಿಯುಗೇ ಪ್ರಥಮಪಾದೇ ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ ಭರತವರ್ಷೇ ಭರತಖಂಡೇ ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇತೀರೇ ..... [೧]ಶಾಲೀವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ವರ್ತಮಾನೇ ಚಾಂದ್ರಮಾನೇನ ಪ್ರಭವಾದಿ ಷಷ್ಟಿಸಂವತ್ಸರಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ .... ನಾಮ ಸಂವತ್ಸರೇ– ಅಯನೇ ...ಋತೌ .....ಮಾಸೇ ...ಪಕ್ಷೇ ..... ಶುಭತಿಥೌ .....ವಾಸರಯುಕ್ತಾಯಾಂ– .... ಶುಭನಕ್ಷತ್ರ .... ಶುಭಯೋಗ– .... ಶುಭಕರಣ– ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣ–

---

೧. ಶಾರ್ವರಿಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ 'ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕೇ ಏಕೋನವಿಂಶತಿಶತತಮೇ'(೧೯೪೩) ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಕಾಲಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಇದು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ರೂಢಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಶಾಲಿವಾಹನಶಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭವಾದಿ ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಆವೃತ್ತಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಕಾಲವನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಮ್ ಅಸ್ಮದಾದಿಗುರೂಣಾಂ ಪರಮಗುರೂಣಾಂ ಶ್ರೀಮದಾನಂದ-ತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯಾಣಾಮ್ ಅಂತರ್ಯಾಮಿನ್ ನಾರಾಯಣವಾಸು-ದೇವಸಂಕರ್ಷಣಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾನಿರುದ್ಧಾತ್ಮಕ, ಮತ್ಸ್ಯಾದಿದಶರೂಪಾತ್ಮಕ, ಕೇಶವಾದಿ-ಚತುರ್ವಿಂಶತಿರೂಪಾತ್ಮಕ, ಅಜಾದ್ಯೇಕಪಂಚಾಶದ್‌ರೂಪಾತ್ಮಕ, ನಾರಾಯಣಾದಿ-ಶತರೂಪಾತ್ಮಕ, ವಿಶ್ವಾದಿಸಹಸ್ರರೂಪಾತ್ಮಕ, ಪರಾದಿಬಹುರೂಪಾತ್ಮಕ, ಅಜಿತಾದ್ಯ-ನಂತರೂಪಾತ್ಮಕ, ಆತ್ಮಾದಿಚತೂರೂಪಾತ್ಮಕ, ವಿಶ್ವಾದಿಚತೂರೂಪಾತ್ಮಕ, ವಾಸು-ದೇವಾದಿಪಂಚರೂಪಾತ್ಮಕ, ಅಷ್ಟಸ್ವಯಂವ್ಯಕ್ತರೂಪಾತ್ಮಕ, ನಿರುಪಚರಿತಸರ್ವ-ವಾಗರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದಕವೇದವ್ಯಾಸರೂಪಾತ್ಮಕ ಸ್ವಾಮಿನ್!, ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ-ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀ-ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಭಗವತೋ ಬಲೇನ, ಭಗವತೋ ವೀರ್ಯೇಣ, ಭಗವತಸ್ತೇಜಸಾ, ಭಗವತಃ ಕರ್ಮಣಾ, ಭಗವತೋ ವಾಸುದೇವಸ್ಯಾಜ್ಞಯಾ ಯಥಾಮಿಲಿತೋಪಚಾರದ್ರವ್ಯೈಃ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಯಥಾಭಕ್ತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ-ಗುರೂದಿತತಂತ್ರಸಾರೋಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣ ಇಂದ್ರಿಯಾದ್ಯಧಿಷ್ಠಾತ್ರಾ ವಾಸುದೇವೇನ ಪ್ರೇರಿತೋಽಹಂ ಭಗವತಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಸ್ಯ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಪೂಜಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

* ಹೀಗೆ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಕರಶುದ್ಧಿ, ಗುರುವಂದನೆ, ಪಾಪಪುರುಷವಿಸರ್ಜನೆ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ತತ್ವನ್ಯಾಸ, ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ, ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರನ್ಯಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ಜಪಿಸಿ, ಪುನಃ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ
ಅಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಣಪತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿರಿ.

ನಿಷುಸೀದ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವೈರೂಪಃ ನಭಃ ಪ್ರಭೇದನಃ ಋಷಿಃ । ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಪ್ರಾರ್ಥನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಆರಾಧ್ಯಸೇ ಪ್ರಾಣಭೃತಾಂ ಪ್ರಣೇತ್ರಾ ಪ್ರಾಣಾಧಿನಾಥೇನ ಸಮೀರಣೇನ ।
ನಾರಾಯಣ ಜ್ಞಾನಸುಖೈಕಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಮಮ ಶ್ರೀರಮಣ ಪ್ರಸೀದ ॥

ನಿ ಷು ಸೀದ ಗಣಪತೇ ಗಣೇಷು ತ್ವಾಮಾಹುರ್ವಿಪ್ರತಮಂ ಕವೀನಾಮ್ ।

ನ ಋತೇ ತ್ವತ್ ಕ್ರಿಯತೇ ಕಿಂ ಚನಾರೇ ಮಹಾಮರ್ಕಂ ಮಘವನ್ ಚಿತ್ರಮರ್ಚ ॥

ಕಲಶಪೂಜೆ

(1) ಪೂರ್ಣಕುಂಭ, (2) ಬೃಹತ್ಕಲಶ, (3) ನೈವೇದ್ಯಪ್ರೋಕ್ಷಣಾರ್ಥ ಕಲಶ, (4) ಪಾನೀಯಾರ್ಥಕಲಶ, (5) ಪಂಚಪಾತ್ರಪೂರಣಾರ್ಥಕಲಶ ಹೀಗೆ ಐದು ಕಲಶಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಪೂರ್ಣಕುಂಭಕ್ಕೆ ದಶಗಂಧವನ್ನು[1] ಹಾಕಬೇಕು. ಬೃಹತ್ಕಲಶಕ್ಕೆ ತುಳಸೀಕಾಷ್ಠವನ್ನು ತೇಯ್ದು ಹಾಕಬೇಕು. ಪಾನೀಯಕಲಶಕ್ಕೆ ಕರ್ಪೂರ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಕೇಸರಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಕಲಶಗಳನ್ನೂ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮುಂದಿನ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

ಭಗವತ್ಪೂಜಾಂಗತ್ವೇನ ಕಲಶಪೂಜಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ - ಕಾಶ್ಯಪೋಽಸಿತೋ ದೇವಲೋ ವಾ । ಪವಮಾನಃ ಸೋಮಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ।

ಆ ಕಲಶೇಷು ಧಾವತಿ ಪವಿತ್ರೇ ಪರಿ ಷಿಚ್ಯತೇ । ಉಕ್ಥೈರ್ಯಜ್ಞೇಷು ವರ್ಧತೇ ॥

ಕಲಶಸ್ಯ ಮುಖೇ ವಿಷ್ಣುಃ ಕಂಠೇ ರುದ್ರಃ ಸಮಾಶ್ರಿತಃ ।

ಮೂಲೇ ತತ್ರ ಸ್ಥಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಧ್ಯೇ ಮಾತೃಗಣಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ॥

ಕುಕ್ಷೌ ತು ಸಾಗರಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಾ ವಸುಂಧರಾ ।

ಋಗ್ವೇದೋಽಥ ಯಜುರ್ವೇದಃ ಸಾಮವೇದೋ ಹ್ಯಥರ್ವಣಃ ॥

---

೧. ಉಶೀರಂ ಕುಂಕುಮಂ ಮಾಂಸೀ ಕುಷ್ಠಂ ಮಲಯಜೋಽಗುರುಃ ।
ಹ್ರೀರವೇರಂ ಮುರಂ ಚೇತಿ ಗಂಧಾಷ್ಟಕಮುದಾಹೃತಮ್ ॥

ಲಾವಂಚ, ಕೇಸರಿ, ಕಂಕುಷ್ಠದ ಬೇರು, ಜಟಾಮಾಂಸೀ, ಗಂಧ, ಅಗುರು, ಹ್ರೀರವೇರ, ಮುರ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ತುಲಸೀಕಾಷ್ಠ. ಈ ಅಷ್ಟಗಂಧಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನವರತ್ನಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು.

ಮಾಣಿಕ್ಯಂ ಪದ್ಮರಾಗಂ ಚ ನೀಲಂ ವಜ್ರಂ ಚ ಪುಷ್ಯಕಮ್।
ಪ್ರವಾಲಂ ಮೌಕ್ತಿಕಂ ಚೈವ ತಥಾ ಮರಕತಂ ಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥
ವೈಢೂರ್ಯಂ ನವರತ್ನಾನಿ ತಾನಿ ರತ್ನಘಟೋದಕೇ ॥ (ಪಾ.ಸಂ.)

ಅಂಗೈಶ್ಚ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಕಲಶಾಂಬುಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ ।
ಅತ್ರ ಗಾಯತ್ರೀ ಸಾವಿತ್ರೀ ಶಾಂತಿಃ ಪುಷ್ಟಿಕರೀ ತಥಾ ।
ಆಯಾಂತು ದೇವಪೂಜಾರ್ಥಮಭಿಷೇಕಾರ್ಥಮಾದರಾತ್ ॥

ಸರ್ವೇ ಸಮುದ್ರಾಃ ಸರಿತಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಜಲದಾ ನದಾಃ ।
ಆಯಾಂತು ದೇವಪೂಜಾರ್ಥಂ ದುರಿತಕ್ಷಯಕಾರಕಾಃ ॥

ಗಂಗೇ ಚ ಯಮುನೇ ಚೈವ ಗೋದಾವರಿ ಸರಸ್ವತಿ ।
ನರ್ಮದೇ ಸಿಂಧು ಕಾವೇರಿ ಜಲೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ॥

ಇಮಂ ಮೇ ಗಂಗೇ ಯಮುನೇ ಸರಸ್ವತಿ
ಶುತುದ್ರಿ ಸ್ತೋಮಂ ಸಚತಾ ಪರುಷ್ಣ್ಯಾ ।
ಅಸಿಕ್ನ್ಯಾ ಮರುದ್ವೃಧೇ ವಿತಸ್ತಯಾಽಽ-
ರ್ಜೀಕೀಯೇ ಶೃಣುಹ್ಯಾ ಸುಷೋಮಯಾ ॥

* 5 ಕಲಶಗಳನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಎಂದು ಎಂಟುಬಾರಿ ಜಪಿಸಬೇಕು.

ನಿರ್ವಿಷೀಕರಣಾರ್ಥಮ್ - ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ।[1]
ಅಮೃತೀಕರಣಾರ್ಥಮ್- ಧೇನುಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ।
ಪವಿತ್ರೀಕರಣಾರ್ಥಮ್- ಶಂಖಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ।
ದಿಗ್ಬಂಧನಾರ್ಥಂ- ಗದಾಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ।
ಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ- ಚಕ್ರಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ।
ಜಲಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಂ- ಪದ್ಮಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ।

ಎಂದು ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಾದಿ ಐದು ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು.

* ಪೂರ್ಣಕುಂಭ ಹಾಗೂ ಬೃಹತ್ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ 101 ರೂಪಗಳನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

---

1. ಮುದ್ರೆಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಏಕಪಂಚಾಶದ್ವರ್ಣಾನಾಂ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಮೂರ್ತಯಃ ।
ಆತ್ಮಾದ್ಯಾ ವಾಸುದೇವಾದ್ಯಾ ವಿಶ್ವಾದ್ಯಾ ಮತ್ಸ್ಯಕಚ್ಛಪೌ ॥[1]

ಕೋಲೋ ನೃಸಿಂಹಃ ಸವಟುರ್ಜಾಮದಗ್ನ್ಯರಘೂದ್ವಹೌ ।
ವಾಸಿಷ್ಠಯಾದವೌ ಕೃಷ್ಣಾವಾತ್ರೇಯೋ ಬುದ್ಧಕಲ್ಕಿನೌ ॥

ಶಿಂಶುಮಾರಶ್ಚೇತಿ ಶತಂ ಕಲಾಃ ಕಲಶನಾಮಕಾಃ ।
ಆಹೂಯ ಪೂಜಯೇದೇತಾಃ ಸ್ನಾನೀಯಕಲಶೇ ಬುಧಃ ॥
– ಬೃಹತ್ಕಲಶೇ ಅಜಾದಿಶತಮೂರ್ತೀಃ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮೇ ಶಿಂಶುಮಾರಶ್ಚ ಕಲ್ಕೀ ಬುದ್ಧಸ್ತತಃ ಪರಮ್ ।
ಆತ್ರೇಯವ್ಯಾಸಕೃಷ್ಣಾಶ್ಚ ರಾಘವೋ ಭಾರ್ಗವಸ್ತತಃ ॥

ವಾಮನೋ ನಾರಸಿಂಹಶ್ಚ ವರಾಹಃ ಕೂರ್ಮ ಏವ ಚ ।
ಮತ್ಸ್ಯತುರ್ಯಾದಯಃ ಪಶ್ಚಾದನಿರುದ್ಧಾದಯಸ್ತತಃ ॥

ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಾದ್ಯಾಃ ಕೃಷ್ಣಪೂರ್ವಾ ದೇವತಾಃ ಕೇಶವಾಂತಿಮಾಃ ।
ನೃಸಿಂಹಾದ್ಯಾ ಅಜಾಂತಾಶ್ಚ ಶತಂ ಕಲಶದೇವತಾಃ ॥
ಏತಾಭಿಃ ಸಹಿತಾಂ ಮೂಲಮೂರ್ತಿಂ ಪೂರ್ಣಕುಂಭೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

* ಪಂಚಾಮೃತದ್ರವ್ಯಪೂಜೆ – ಪಂಚಾಮೃತಗಳನ್ನು ಇರಿಸುವ ಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಲು, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮೊಸರು, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪ, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲ, ವಾಯವ್ಯದಲ್ಲಿ ಫಲಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಭಗವತ್ಪೂಜಾಂಗತ್ವೇನ ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಪೂಜಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ -
ಕ್ಷೀರೇ – ಓಂ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ಗೋವಿಂದಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।

1. ಶುದ್ಧೋದಕವುಳ್ಳ ಕಲಶ ಸ್ನಾನೀಯಕಲಶ; ಗಂಧೋದಕದ ಕಲಶ ಕುಂಭೋದಕ. ಕಲೆಗಳು ತುಂಬಿದಾಗ ಕಲಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನ ನೂರು ರೂಪಗಳೇ ಕಲೆಗಳು. ಅಜನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ, ಶಿಂಶುಮಾರನ ತನಕ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ್ನಾನೀಯಕಲಶದಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಿದರೆ ಶಿಂಶುಮಾರನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಅಜನ ತನಕ ಕುಂಭೋದಕದಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಬೇಕು.

ದಧ್ನಿ – ಓಂ ವಾಮನಾಯ ನಮಃ। ವಾಮನಮಾವಾಹಯಾಮಿ।
ಘೃತೇ – ಓಂ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ। ವಿಷ್ಣುಮಾವಾಹಯಾಮಿ।
ಮಧುನಿ – ಓಂ ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ। ಮಧುಸೂದನಮಾವಾಹಯಾಮಿ।
ಶರ್ಕರಾಯಾಮ್ – ಓಂ ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ। ಅಚ್ಯುತಮಾವಾಹಯಾಮಿ।
ಫಲೇ – ಓಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ। ನಾರಾಯಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ।

ನಾರಾಯಣಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ। ತನ್ನೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್॥

* ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಲಶಗಳಿಗೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಆವಾಹಿತದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಆಚಮನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಪುನರಾಚಮನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಆಭರಣಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ತುಲಸೀಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಆವರಣಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ। ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ। ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ಮಂಗಲನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।

ಕಲಶಃ ಕೀರ್ತಿಮಾಯುಷ್ಯಂ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಮೇಧಾಂ ಶ್ರಿಯಂ ಬಲಮ್।
ಯೋಗ್ಯತಾಂ ಪಾಪಹಾನಿಂ ಚ ಪುಣ್ಯವೃದ್ಧಿಂ ಚ ಸಾಧಯೇತ್॥

ಸರ್ವತೀರ್ಥಮಯೋ ಯಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಕ್ಷೇತ್ರಮಯೋ ಯತಃ।
ಅತೋ ಹರಿಪ್ರಿಯೋಽಸಿ ತ್ವಂ ಪೂರ್ಣಕುಂಭ ನಮೋಸ್ತು ತೇ॥ (ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ)

ಅನೇನ ಕಲಶಪೂಜನೇನ ಭಗವಾನ್ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಅಜಾದಿಶತಕಲಾಸಹಿತಃ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ಸುಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಶಂಖಪೂಜೆ

ಭಗವತ್ಪೂಜಾಂಗತ್ವೇನ ಶಂಖಪೂಜಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ -

ಓಂ ಸಹಸ್ರಾರ ಹುಂ ಫಟ್ - ಎಂದು ಶಂಖವನ್ನು ತೊಳೆಯಬೇಕು

ಶಂಖಂ ಚಂದ್ರಾರ್ಕದೈವತ್ಯಂ ಮಧ್ಯೇ ವರುಣದೈವತಮ್ ।
ಪೃಷ್ಠೇ ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ವೇದಾ ಅಗ್ರೇ ಗಂಗಾಸರಸ್ವತೀ ॥

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯೇ ಯಾನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಚಾಜ್ಞಯಾ ।
ಶಂಖೇ ತಿಷ್ಠಂತಿ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ತಸ್ಮಾಚ್ಛಂಖಂ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್ ॥

ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಶಂಖದಲ್ಲಿ ಕಲಶೋದಕವನ್ನು ತುಂಬಬೇಕು.

ನಿರ್ವಿಷೀಕರಣಾರ್ಥಂ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಮುದ್ರಾಮ್ । ಅಮೃತೀಕರಣಾರ್ಥಂ ಧೇನು-ಮುದ್ರಾಮ್ । ಪವಿತ್ರೀಕರಣಾರ್ಥಂ ಶಂಖಮುದ್ರಾಮ್ । ದಿಗ್ಬಂಧನಾರ್ಥಂ ಗದಾ-ಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ

ತ್ವಂ ಪುರಾ ಸಾಗರೋತ್ಪನ್ನೋ ವಿಷ್ಣುನಾ ವಿಧೃತಃ ಕರೇ ।
ನಮಿತಃ ಸರ್ವದೇವೈಶ್ಚ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥

ಗರ್ಭಾ ದೇವಾರಿನಾರೀಣಾಂ ವಿಶೀರ್ಯಂತೇ ಸಹಸ್ರಧಾ ।
ತವ ನಾದೇನ ಪಾತಾಲೇ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥

ದರ್ಶನೇನ ಹಿ ಶಂಖಸ್ಯ ಕಿಂ ಪುನಃ ಸ್ಪರ್ಶನೇನ ಚ ।
ವಿಲಯಂ ಯಾಂತಿ ಪಾಪಾನಿ ತಮಃ ಸೂರ್ಯೋದಯೇ ಯಥಾ ॥

ನತ್ವಾ ಶಂಖಂ ಕರೇ ಧೃತ್ವಾ ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ವೈಷ್ಣವಃ ।
ಯಃ ಸ್ನಾಪಯತಿ ಗೋವಿಂದಂ ತಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಮನಂತಕಮ್ ॥

ಓಂ ಪಾಂಚಜನ್ಯಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಮಹೋದರಾಯ ಧೀಮಹಿ।

ತನ್ನಃ ಶಂಖಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

* ಎಂದು ಶಂಖವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವನ್ನು ೮ ಬಾರಿ ಜಪಿಸಬೇಕು.

ಶಂಖೇ ಚಂದ್ರಾರ್ಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ। ಮಧ್ಯೇ ವರುಣಾಯ ನಮಃ। ಪೃಷ್ಠೇ ಪ್ರಜಾ-ಪತಯೇ ನಮಃ। ಅಗ್ರೇ ಗಂಗಾಸರಸ್ವತೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ। ತ್ರಿಲೋಕಗತಸಮಸ್ತತೀರ್ಥ-ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಶಂಖದೇವತಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ।

ಆವಾಹಿತದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಚಮನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮ-ರ್ಪಯಾಮಿ। ಪುನರಾಚಮನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಭರಣಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಯಜ್ಞೋ-ಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ತುಲಸೀಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।

ಅನೇನ ಶಂಖಪೂಜಾಕರಣೇನ ಭಗವಾನ್ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂ-ತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಸುಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

* 'ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವನ್ನು 8 ಬಾರಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಶಂಖದ ನೀರನ್ನು ತುಳಸೀದಳದಿಂದ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೊದಲು ಹೂ ಮೊದಲಾದ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗೆ 'ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ' ಎಂದು ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶಂಖದ ನೀರನ್ನು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ ಶಂಖವನ್ನು ತೊಳೆದು ಶಂಖಪೀಠದಲ್ಲಿಡಬೇಕು.

ಪಂಚಪಾತ್ರಪೂಜಾ

* ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ, ಆಚಮನೀಯ, ಮಧುಪರ್ಕ, ಪುನರಾಚಮನೀಯ ಪಾತ್ರೆಗಳ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತಾಪೂಜೆಯೇ ಪಂಚಪಾತ್ರಪೂಜೆ.

* ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಚಮನೀಯಪಾತ್ರೆ. ಆಗ್ನೇಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನೀಯಪಾತ್ರೆ, ನೈರುತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾದ್ಯಪಾತ್ರೆ, ವಾಯವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಧುಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಪುನರಾಚಮನೀಯಪಾತ್ರೆಗಳು.

ಅರ್ಘ್ಯೇ - ಶ್ರಿಯಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ – ದಾನಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ।
ಪಾದ್ಯೇ - ಸರಸ್ವತೀಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ - ಅಂಜಲಿಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ।
ಆಚಮನೀಯೇ- ರತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ- ಗೋಕರ್ಣಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ।
ಮಧುಪರ್ಕೇ- ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ - ಸೂಕರೀಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ।
ಪುನರಾಚಮನೀಯೇ- ಶಾಂತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ ಹಂಸಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ।
ಸ್ನಾನೀಯೇ - ವರುಣಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ - ಹಂಸಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ।

ಕುಶಾಗ್ರಸರ್ಷಪತಿಲಫಲಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಯವಗಂಧಾನ್ ಅರ್ಘ್ಯಾಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ಶ್ರಿಯೈ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ವಿಷ್ಣುಪರ್ಣೀತಿಲದೂರ್ವಾಶ್ಯಾಮಾಕಪದ್ಮಾಕ್ಷತಾಃ ಪಾದ್ಯಾಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಲವಂಗ-ಜಾತಿ-ಕಂಕೋಲ-ಏಲಾ-ಕರ್ಪೂರ-ಚಂದನಾನಿ ಆಚಮನೀಯಾಭಿಮಾನಿನ್ಯೈರತ್ಯೈ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ದಧಿ-ಮಧುನೀ ಮಧುಪರ್ಕಮಾನಿನ್ಯೈ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಲವಂಗ-ಜಾತಿ-ಕಂಕೋಲ-ಏಲಾ -ಕರ್ಪೂರ-ಚಂದನಾನಿ ಪುನರಾಚಮನೀಯ- ಮಾನಿನ್ಯೈ ಶಾಂತ್ಯೈ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಮಕರಂದ-ದೇವದಾರು-ಪ್ರವಾಲ-ರಕ್ತಚಂದನ-ಧಾತ್ರೀ-ಸುವರ್ಣಾನಿ ಸ್ನಾನೀಯಕಲಶಾಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ವರುಣಾಯ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।

ಪೀಠಪೂಜೆ

ವಿಷ್ಣೋರಾಸನಭೂತಾಯ ದಿವ್ಯರತ್ನಮಯಾಯ ಚ।
ಪ್ರಧಾನಪುರುಷೇಶಾಯ ಮಹಾಪೀಠಾಯ ತೇ ನಮಃ॥

ಪೀಠಮಧ್ಯೇ ಓಂ ಓಂ ನಮೋನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಪರದೇವತಾಯೈ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ। ವಾಮೇ ಗುರವೇ ಓಂ ವಾಯವೇ ನಮಃ । ದಕ್ಷಿಣೇ ಓಂ ಸರ್ವದೇವತಾಭ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿನವಕೋಟಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಪುನರ್ವಾಮೇ ಸರ್ವಗುರುಭ್ಯೋ ಸನಕಾದಿಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಓಂ ಸರ್ವಗುರುಭ್ಯೋ

ವಿದ್ಯಾಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಸಂಪ್ರದಾಯಕರ್ತೃಭ್ಯೋ ಮೂಲಗುರುಭ್ಯಶ್ಚ ನಮಃ ॥

ಪೀಠಾಧೋಭಾಗೇ

ಆಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ ಓಂ ಗಂ ಗರುಡಾಯ ನಮಃ । ನೈರ್ಋತ್ಯೇ ಓಂ ವ್ಯಾಂ ವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ । ವಾಯವ್ಯೇ ಓಂ ದುಂ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ । ಐಶಾನ್ಯೇ ಓಂ ಸಂ ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ ।

ಪೀಠಪಾದೋರ್ಧ್ವಭಾಗೇ

ಆಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ ಧರ್ಮಾಧಿಪತಯೇ ವೃಷತನವೇ ರಕ್ತವರ್ಣಾಯ ಯಂ ಯಮಾಯ ನಮಃ । ನೈರ್ಋತ್ಯೇ ಜ್ಞಾನಾಧಿಪತಯೇ ಸಿಂಹಾಕಾರಾಯ ಶ್ಯಾಮವರ್ಣಾಯ ವಾಂ ವಾಯವೇ ನಮಃ । ವಾಯವ್ಯೇ ವೈರಾಗ್ಯಾಧಿಪತಯೇ ಭೂತಾಕಾರಾಯ ಪೀತ-ವರ್ಣಾಯ ಶಿಂ ಶಿವಾಯ ನಮಃ । ಐಶಾನ್ಯೇ ಐಶ್ವರ್ಯಾಧಿಪತಯೇ ಗಜಾಕಾರಾ-ಯ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಾಯ ಇಂ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ।

ಪೀಠಫಲಕೇಷು

ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಅಧರ್ಮಾಧಿಪತಯೇ ನಿಂ ನಿರ್ಋತಯೇ ನಮಃ । ದಕ್ಷಿಣೇ ಅಜ್ಞಾನಾಧಿಪತಯೇ ದುಂ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ । ಪಶ್ಚಿಮೇ ಅವೈರಾಗ್ಯಾಧಿಪತಯೇ ಕಾಂ ಕಾಮಾಯ ನಮಃ । ಉತ್ತರೇ ಅನೈಶ್ವರ್ಯಾಧಿಪತಯೇ ರುಂ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ

ಪೀಠಕ್ಕೆ ಆಧಾರಭೂತದೇವತೆಗಳು

ಪೀಠಸ್ಯ ಅಧಸ್ತಾತ್

ಓಂ ಪರಮಪುರುಷಾಯ ನಮಃ । ಆಧಾರರೂಪಿಣ್ಯೈ ಓಂ ಶಕ್ತ್ಯೈ ನಮಃ । ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾತ್ ಬಹಿಃಸ್ಥಿತಾಯ ಓಂ ವಿಷ್ಣು ಕೂರ್ಮಾಯ ನಮಃ । ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡೋದಕಧಾರಕಾಯ ಓಂ ವಿಷ್ಣುಕೂರ್ಮಾಯ ನಮಃ । ತತ್ಪುಚ್ಛಾಶ್ರಿತಾಯ ಓಂ ವಾಯುಕೂರ್ಮಾಯ ನಮಃ । ತತ್ಪುಚ್ಛಾಶ್ರಿತಾಯ ಓಂ ಅನಂತಾಖ್ಯಶೇಷಾಯ ನಮಃ । ತತ್ಫಣಾಶ್ರಿತಾಯ್ಯೈ ಪೃಥಿವ್ಯಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ಓಂ ಭೂಮ್ಯೈ ನಮಃ ।

ತದುಪರಿ ಕ್ಷೀರಸಾಗರಾಭಿಮಾನಿನೇ ಓಂ ವರುಣಾಯ ನಮಃ । ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಓಂ ರಮಾರೂಪಶ್ವೇತದ್ವೀಪಾಯ ನಮಃ। ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಓಂ ರಮಾರೂಪಮಹಾದಿವ್ಯ-ರತ್ನಮಂಟಪಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ರಮಾರೂಪ ಕಂದನಾಳಸಹಿತಪದ್ಮಾಯ ನಮಃ।

ಮಂಟಪದಲ್ಲಿರುವ ಸೋಪಾನ ಮತ್ತು ಪದ್ಮದ್ವಯಗಳ ದೇವತೆಗಳು

ರಮಾರೂಪಮಹಾದಿವ್ಯಮಂಟಪೇ
ಷಡ್ದಳಪದ್ಮದಲ್ಲಿ

(ದಕ್ಷಿಣಕೋಣೇ) ಓಂ ಅಂ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಾಯ ದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವದೀಪ-ರೂಪಾಯ ನಮಃ । (ವಾಮಕೋಣೇ) ಓಂ ಉಂ ಸೋಮಮಂಡಲಾಯ ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವದೀಪರೂಪಾಯ ನಮಃ। (ಸಮ್ಮುಖೇ) ಓಂ ಮಂ ಹುತಾಶನಾಯ ಸಮ್ಮುಖದೀಪರೂಪಾಯನಮಃ । (ದೇವ ವಾಮಕೋಣೇ) ಓಂ ಸಂ ಸತ್ವಾ-ಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ । (ದಕ್ಷಿಣಕೋಣೇ) ಓಂ ರಂ ರಜೋಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ಭೂಮ್ಯೈ ನಮಃ । (ದೇವಸ್ಯ ಪೃಷ್ಠಭಾಗೇ) ಓಂ ಉಪಬರ್ಹಣರೂಪಾಯೈ ತಂ ತಮೋಽಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ।

ಸೋಪಾನೇ

ಪೂರ್ವೇ ಓಂ ಆಮ್ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ। ದಕ್ಷಿಣೇ ಓಂ ಅಮ್ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ। ಪಶ್ಚಿಮೇ ಓಂ ಪಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ। ಉತ್ತರೇ ಓಂ ಜ್ಞಾಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ।

ಅಷ್ಟದಳಕಮಲದಲ್ಲಿ

(೧) ಓಂ ಛತ್ರಧಾರಿಣ್ಯೈ ವಿಮಲಾಯೈ ನಮಃ । (೨) ಓಂ ಚಾಮರಧಾರಿಣ್ಯೈ ಉತ್ಕರ್ಷಿಣ್ಯೈ ನಮಃ। (೩) ಓಂ ವ್ಯಜನಧಾರಿಣ್ಯೈ ಜ್ಞಾನಾಯೈ ನಮಃ। (೪) ಓಂ ದರ್ಪಣಧಾರಿಣ್ಯೈ ಕ್ರಿಯಾಯೈ ನಮಃ । (೫) ಓಂ ಗಾನಕರ್ತ್ರ್ಯೈ ಯೋಗಾಯೈ ನಮಃ । (೬) ಓಂ ನೃತ್ಯಂತ್ಯೈ ಪ್ರಹ್ವ್ಯೈ ನಮಃ । (೭) ಓಂ ವಾದ್ಯಹಸ್ತಾಯೈ ಸತ್ಯಾಯೈ ನಮಃ । (೮) ಓಂ ಸ್ತೋತ್ರಕರ್ತ್ರ್ಯೈ ಈಶಾನಾಯೈ ನಮಃ । ಏತಾಭಿಃ ಕೃತಸೇವಾಂ ಸಮರ್ಪಯಂತ್ಯೈ ಮಧ್ಯೇ ಅನುಗ್ರಹಾಯೈ ನಮಃ।

ಅಷ್ಟದಳಪದ್ಮದ ಮೇಲೆ

ಅನುಗ್ರಹಾಖ್ಯಶಕ್ತ್ಯೈ ಸಹಸ್ರ ಫಣಾಮಂಡಲಮಂಡಿತಾಯ ತಲ್ಪಾಕಾರಾಯ ಹರೇ-ರ್ಯೋಗಾಸನರೂಪಾಯ ಶ್ರೀಮದನಂತಾಯ ನಮಃ । ತದುಪರಿ ರಮಾರೂಪ-ಚಿತ್ರಾಸನಾಯ ನಮಃ ॥

ವಿತಾನದೇವತಾಯೈ ಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ । ಕಶಿಪುದೇವತಾಯೈ ಭುವೇ ನಮಃ । ಉಪ-ಬರ್ಹಣದೇವತಾಯೈ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ। ಸರ್ವಾಭ್ಯಃ ಪೀಠದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಪುಷ್ಪಾದ್ಯುಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।

* ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು 21 ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ 11 ಶ್ಲೋಕ ಪೀಠಪೂಜೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪೀಠಪೂಜೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು.

ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿರಿ

* ತುಲಸೀದಳವನ್ನು ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಿ. ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ನೇರ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸುಷುಮ್ನಾನಾಡಿಯ ಒಳಗೆ ಅಷ್ಟದಳಕಮಲವು ಕೆಳಮುಖವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಿರಿ. 'ಓಂ ಯಂ ಓಂ' ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿರಿ. ಆ ಕಮಲವು ಮೇಲ್ಮುಖವಾದದ್ದನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿರಿ. 'ಓಂ ಓಂ ಓಂ' ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿರಿ. ಈಗ ಕಮಲ ಅರಳಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣಿರಿ. ಕಮಲದ ಕರ್ಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾತ್ಮಕನಾದ ಬಿಂಬನನ್ನು ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನಗೈಯ್ಯಿರಿ.

ಅಷ್ಟಪತ್ರೇ ತು ಹೃತ್ಪದ್ಮೇ ಮಧ್ಯೇ ಸೂರ್ಯೇಂದುವಹ್ನಿಗಮ್ ।
ಪೀಠಂ ತನ್ಮಧ್ಯಪದ್ಮಸ್ಥಂ ನಾರಾಯಣಮನಾಮಯಮ್ ॥

ಉದ್ಯದಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶಂ ತೇಜಸಾऽನುಪಮಂ ಸದಾ ।
ಸಹಸ್ರೇಣಾಪಿ ಸೂರ್ಯಾಣಾಂ ಸಜ್ಜ್ಞಾನಾನಂದರೂಪಿಣಮ್ ॥

ಅತಿರಿಕ್ತತಲಂ ಭಾಸ್ವನ್ನಖವ್ರಾತವಿಭೂಷಿತಮ್ ।
ವೃತ್ತಜಂಘಂ ವೃತ್ತಜಾನುಂ ಹಸ್ತಿಹಸ್ತೋರುಮೀಶ್ವರಮ್ ॥

ಮಹಾಕಟಿತಟಾಬದ್ಧಕಾಂಚೀಪೀತಾಂಬರೋಜ್ಜ್ವಲಮ್ ।
ನಿಮ್ನನಾಭಿಂ ಚ ತ್ರಿವಲಿಸಂವೃತೋದರಬಂಧನಮ್ ॥

ವಿಸ್ತಾರವಕ್ಷಸಂ ಭ್ರಾಜತ್ ಕೌಸ್ತುಭಾಽಽಮುಕ್ತಕಂಧರಮ್ ।
ವನಮಾಲಾಧರಂ ಹಾರವೈಜಯಂತ್ಯಾದಿಭಿರ್ಯುತಮ್ ॥

ಪೃಥುದೀರ್ಘಚತುರ್ಬಾಹುಂ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಂಬುಜೈಃ ।
ಯುಕ್ತಮುನ್ನಿದ್ರಪದ್ಮಾಕ್ಷಂ ಸ್ಫುರನ್ಮಕರಕುಂಡಲಮ್ ॥

ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಾಯುತೋದ್ರಿಕ್ತಕಾಂತಿಸನ್ಮುಖಪಂಕಜಮ್ ।
ಸುಭ್ರುವಂ ಸುಲಲಾಟಂ ಚ ಕಬರೀಬದ್ಧಮೂರ್ಧಜಮ್ ॥

ನಿಃಶೇಷದುಃಖಶಮನಂ ನಿತ್ಯಾನಂದಂ ಶುಚಿಸ್ಮಿತಮ್ ।
ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಾಭ್ಯಾಮಾಶ್ಲಿಷ್ಟಂ ಸ್ವಮೂರ್ತಿಗಣಮಧ್ಯಗಮ್ ॥

ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಶಿವಾಹೀಶವಿಪ್ಯೈಃ ಶಕ್ರಾದಿಕೈರಪಿ ।
ಸೇವ್ಯಮಾನಂ ಸದಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಧ್ಯಾಯೇನ್ನಿತ್ಯಂ ಸ್ವಶಕ್ತಿಕಮ್ ॥

ಓಂ ಲಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಹಂ ಆಕಾಶಾತ್ಮಕಂ ಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಯಂ ವಾಯ್ವಾತ್ಮಕಂ ಧೂಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ರಮ್ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮಕಂ ದೀಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ವಂ ಅಮೃತಾತ್ಮಕಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್ಸಮಾಭಾಸಶ್ಚಿದಾನಂದೈಕದೇಹವಾನ್ ।
ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಪದ್ಮಧರೋ ಧ್ಯೇಯೋಽಹಮೀಶ್ವರಃ ॥
ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಾಭ್ಯಾಮಾಶ್ಲಿಷ್ಟಃ ಸ್ವಮೂರ್ತಿಗಣಮಧ್ಯಗಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಶಿವಾಹೀಶವಿಪ್ಯೈಃ ಶಕ್ರಾದಿಕೈರಪಿ ॥
ಸೇವ್ಯಮಾನೋಽಧಿಕಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿತ್ಯನಿಃಶೇಷಶಕ್ತಿಮಾನ್ ।

ಉದ್ಯದ್ಭಾನುಸಹಸ್ರಕೋಟಿವಿಲಸತ್ಪದ್ಮಸ್ಫುರತ್ಕರ್ಣಿಕಾ
ಮಾಣಿಕ್ಯಾದಿಮಣಿಪ್ರವಾಲಖಚಿತೇ ಸಿಂಹಾಸನೇ ಸಂಸ್ಥಿತಮ್ ।
ಕೇಯೂರಾಂಗದಹಾರನೂಪುರಯುತಂ ಸ್ವರ್ಣಾಭಪೀತಾಂಬರಂ
ಮಂದಸ್ಮೇರಮುಪಾಸ್ಮಹೇ ಸಮುಕುಟಂ ನಿತ್ಯಂ ರಮೇಶಂ ಹರಿಮ್ ॥

ಹೃದ್ವ್ಯಾಕಾಶೇಽಷ್ಟಪತ್ರೇ ಸರಸಿ ಭುವಿ ಗುಹಾಯಾಂ ಸದಾ ಕರ್ಣಿಕಾಯಾಂ
ದೀಪ್ಯಂತಂ ಸೂರ್ಯಕೋಟಿಪ್ರಭಮಜರಮಜಂ ನಿತ್ಯಮಾನಂದಮೂರ್ತಿಮ್ ।
ಇಂದೂನಾಂ ಕೋಟಿಭಾಸಾ ಪರಿಗತಮಥ ಸಜ್ಞಾನುಸಂಸಕ್ತಬಾಹು-
ದ್ವಂದ್ವಂ ಶಂಖಾರಿಬಾಹುಂ ಸುವಿವೃತವದನಂ ನಾರಸಿಂಹಂ ನತೋಽಸ್ಮಿ ॥

ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಶ್ವೇತಮತ್ಯಂತನಿರ್ಮಲಮ್ ।
ಶ್ವೇತಾಬ್ಜಸ್ಥಂ ಪದ್ಮಕರಂ ಗದಿನಂ ಶಂಖಚಕ್ರಿಣಮ್ ॥

ಶುದ್ಧಸ್ಫಟಿಕಸಂಕಾಶಂ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಮ್ ।
ವನಮಾಲಾಧರಂ ದೇವಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ನಾರಾಯಣಂ ವಿಭುಮ್ ॥

ಹೃದಿಸ್ಥಾ ಯಾ ಹರೇರ್ಮೂರ್ತಿರ್ಜೀವೋ ಯತ್ಪ್ರತಿಬಿಂಬಕಃ ।
ಯದ್ವಶೇ ವರ್ತತೇ ಜೀವಃ ಸಾ ತು ಜೀವಕಲಾ ಸ್ಮೃತಾ ॥

ಹೃದಯೇ ಸರ್ವಶೋ ವ್ಯಾಪೀ ಪ್ರಾದೇಶಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ।
ಜೀವಾನಾಂ ಸ್ಥಾನಮುದ್ದಿಷ್ಟಸ್ಸರ್ವದೈವ ಸನಾತನಃ ॥

ಹೃತ್ಕರ್ಣಿಕಾಮೂಲಗತಃ ಸೋಽಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರಪ್ರಮಾಣಕಃ ।
ಮೂಲೇಶ ಇತಿ ನಾಮಾಸ್ಮಿನ್ ಸರ್ವೇ ಜೀವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ ।

ಅಂಗುಷ್ಠಮಾತ್ರೇ ಪುರುಷೇ ಕರ್ಣಿಕಾಗ್ರಸ್ಥಿತೇ ಹರೌ ।
ಪ್ರವಿಶಂತಿ ಸುಷುಪ್ತೌ ತು ಪ್ರಬುದ್ಧ್ಯಂತೇ ತತಸ್ತಥಾ ।

ಜೀವಹೃತ್ಕರ್ಣಿಕಾಮಧ್ಯೇ ಜೀವಾಂಗುಷ್ಠಪ್ರಮಾಣಕಃ ।
ಆತ್ಮನಾಮಾ ಬಿಂಬರೂಪೀ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಇತ್ಯಪಿ ಯಂ ವಿದುಃ ।
(ಸೋಽಯಂ ತ್ರಿರೂಪೋ ಭಗವಾನ್ ಹೃದಯಾಖ್ಯಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ ॥)

ಆತ್ಮಾಂತರಾತ್ಮೇತಿ ಹರಿರೇಕ ಏವ ದ್ವಿಧಾ ಸ್ಥಿತಃ ।
ನಿವಿಷ್ಟೋ ಹೃದಯೇ ನಿತ್ಯಂ ರಸಂ ಪಿಬತಿ ಕರ್ಮಜಮ್ ॥

ದೇಹಾಂಗುಷ್ಠಮಿತೋ ದೇಹೇ ಜೀವಾಂಗುಷ್ಠಮಿತೋ ಹೃದಿ ।
ಜೀವಾಂತರ್ಯಾಮಿಣೋ ವಿಷ್ಣುರಾತ್ಮನಾಮಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ ॥

ತೇಜಸ್ಸಾರಮಯೀಂ ದಿವ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿಮಾಂ ಪ್ರತಿಮಾಗತಾಮ್ ।
ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಪ್ರಾಣಾಧಿಪಂ ತತ್ರ ಪ್ರತಿಮಾರೂಪಿಣಂ ಪ್ರಭುಮ್ ॥

ತನ್ಮಧ್ಯೇ ರಮಯಾ ಸಾರ್ಧಮಾಸೀನಂ ಕ್ಷೀರನೀರವತ್ ।
ಪ್ರತಿಮಾರೂಪಿಣಂ ಸಮ್ಯಗ್ ಧ್ಯಾತ್ವೈವಾಽವಾಹಯೇತ್ಸುಧೀಃ ॥

ಆವಾಹನೆ

ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರನ್ನು ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿರಿ

ಉದ್ಯದ್ರವಿಪ್ರಕರಸನ್ನಿಭಮಚ್ಯುತಾಂಕೇ
ಸ್ವಾಸೀನಮಸ್ಯ ನುತಿನಿತ್ಯವಚಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮ್ ।
ಧ್ಯಾಯೇದ್ಗದಾಭಯಕರಂ ಸುಕೃತಾಂಜಲಿಂ ತಂ
ಪ್ರಾಣಂ ಯಥೇಷ್ಟತನುಮುನ್ನತಕರ್ಮಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಧ್ಯಾಯೇದ್ಬಾಲದಿವಾಕರದ್ಯುತಿನಿಭಂ ದೇವಾರಿದರ್ಪಾಪಹಂ
ದೇವೇಂದ್ರಪ್ರಮುಖಂ ಪ್ರಶಸ್ತಯಶಸಂ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನಂ ರುಚಾ ।
ಸುಗ್ರೀವಾದಿಸಮಸ್ತವಾನರಯುತಂ ಸುವ್ಯಕ್ತತತ್ತ್ವಪ್ರಿಯಂ
ಸಂರಕ್ತಾರುಣಲೋಚನಂ ಪವನಜಂ ಪೀತಾಂಬರಾಲಂಕೃತಮ್ ॥

ಓಂ ಹಂ ಹನುಮತೇ ನಮಃ ಓಂ ॥ ಎಂದು ಜಪಿಸಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತುಲಸೀಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರಿ –

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಿತ ಬಿಂಬಾತ್ಮಕಮೂಲೇಶರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ಪಾದಾಂಗುಷ್ಠಸ್ಥಿತ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಂ ಪೀಠಸ್ಥಿತೈತದ್ಧಾತುಮಯಪ್ರತಿಮಾಂತಃಸ್ಥಿತತೇಜಸ್ಸಾರಮಯಪ್ರತಿಮಾಯಾಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಯ ನಮಃ ಓಂ; ಓಂ ಅಪಾನಾಯ ನಮಃ ಓಂ; ಓಂ ವ್ಯಾನಾಯ ನಮಃ ಓಂ; ಓಂ ಉದಾನಾಯ ನಮಃ ಓಂ; ಓಂ ಸಮಾನಾಯ ನಮಃ ಓಂ

(ಆವಾಹನಾದಿ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಪ್ರಾಣದೇವರ ಮೂಲಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು)

ಗರುಡದೇವರ ಆವಾಹನೆ

ಗರುಡಃ ಸರ್ವದಾ ಧ್ಯೇಯಃ ಸುಧಾಪೂರ್ಣಂ ಹಿರಣ್ಮಯಮ್ ।
ದಧಾನಃ ಕುಂಭಮಭಯಂ ಪೀತಃ ಶುಕ್ಲೋಽರುಣೋ ಹರಿತ್ ।
ಕೃಷ್ಣಶ್ಚಾಜಾನುತೋ ನಾಭೇಃ ಕಂಠಾತ್ ಕಾದಂತ ಏವ ಚ ॥
ಪ್ರಿಯಾಯುಕ್ ಪುರತೋ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪಕ್ಷತುಂಡಸಮನ್ವಿತಃ ।
ಜಂಗಮಸ್ಥಾವರವಿಷಹೃದಯಂ ಸರ್ವಕಾಮದಃ ॥

'ಓಂ ಕ್ಷಿಪ ಸ್ವಾಹಾ ಓಂ' ಎಂದು ಜಪಿಸಿ - ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ತುಳಸೀಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಮಮ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಿತ ಬಿಂಬರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ಪುರತಃಸ್ಥಿತ ಗರುಡಂ ಪೀಠಸ್ಥಿತೈತದ್ಧಾತುಮಯಪ್ರತಿಮಾಂತಃಸ್ಥಿತತೇಜಸ್ಸಾರಮಯಪ್ರತಿಮಾಯಾಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಆವಾಹನಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ॥

(ಆವಾಹನಾದಿ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಗರುಡದೇವರ ಮೂಲಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು).

ದೇವಪೂಜಾರ್ಥಮ್ ಆವರಣದೇವತಾನ್ ಸಮಸ್ತದೇವತಾವೃಂದಂ ಋಷಿವೃಂದಂ ಗುರುವೃಂದಂ ಚ ತತ್ತತ್‌ಸ್ಥಾನೇಷು ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

ಹೃದಯಕಮಲದಿಂದ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿರಿ

* ಬಿಂಬರೂಪಿಯು ಹೃದಯದಿಂದ ಸುಷುಮ್ನಾನಾಡಿಯ ಮೂಲಕ ಎಡಮೂಗಿನ ರಂಧ್ರದಿಂದ ತುಳಸಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗುವನು.

ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಇತ್ಯಸ್ಯ ನಾರಾಯಣ ಋಷಿಃ, ಪುರುಷೋ ದೇವತಾ, ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ ಆವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್ ।
ಸ ಭೂಮಿಂ ವಿಶ್ವತೋ ವೃತ್ವಾಽತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲಮ್ ॥

ಓಂ ಆತ್ಮಾ ದೇವಾನಾಂ ಭುವನಸ್ಯ ಗರ್ಭೋ ಯಥಾವಶಂ ಚರತಿ ದೇವ ಏಷಃ ।
ಘೋಷಾ ಇದಸ್ಯ ಶೃಣ್ವಿರೇ ನ ರೂಪಂ ತಸ್ಮೈ ವಾತಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಮಮ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಿತ ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮ ।
ಆವಾಹಯಾಮಿ ಪೀಠೇ ತ್ವಾಂ ಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ರಮಾಪತೇ ।

ತತ್ರ ತತ್ರ ಸ್ಥಿತಂ ವಿಷ್ಣುಂ ತತ್ತನ್ಮೂರ್ತಿಗತೇನ ವೈ ।
ಏಕೀಭೂತಂ ಚಿಂತಯಿತ್ವಾ ತದ್ರೂಪಂ ವ್ಯಾಪ್ತರೂಪತಃ ॥

ವ್ಯಾಪ್ತಂ ತದ್ಬಿಂಬರೂಪೇಣ ಬಿಂಬಮರ್ಚಾಗತೇನ ವೈ ।
ಏಕೀಭೂತಂ ಚಿಂತಯಿತ್ವಾ ಭಕ್ತಿಮಾನ್ ಪೂಜಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ್ದೇಶಕಾಲಾದಿವ್ಯವಧಾನೋಜ್ಝಿತತ್ವತಃ ।
ಸ್ಥಿತ್ವೈವ ತತ್ತತ್ಸ್ಥಾನೇಷು ಸ್ವಪೂಜ್ಯಪ್ರತಿಮಾಸ್ಥಿತಮ್ ॥

ಭಾವಯೇತ್ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಸಾಂದ್ರಸುಂದರವಿಗ್ರಹಮ್ ।
ನಖಾದಿಕೇಶಪರ್ಯಂತಂ ರೂಪಾನಂತ್ಯೇನ ಸಂಯುತಮ್ ।
ಮದ್ಗುರೂಕ್ತಾನುಸಾರೇಣ ಚಿಂತಯೇಽಹಂ ಯಥಾಮತಿ ॥

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಮಮ [೧]ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಿತಂ ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಪ್ರಾಜ್ಞಹರಿನಾಮಕರೂಪತ್ರಯಾತ್ಮಕಂ ಬಿಂಬರೂಪಿಣಂ ರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾದ್ಯನಂತಾವತಾರರೂಪಾವಯವಗುಣ-ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಂ ಭಗವಂತಂ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಂ ಪೀಠಸ್ಥಿತೈತದ್ಧಾತುಮಯ-ಪ್ರತಿಮಾಂತಃಸ್ಥಿತತೇಜಸ್ಸಾರಮಯಪ್ರತಿಮಾಂತಃಸ್ಥಿತಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಮಾಮಧ್ಯೇ ರಮಯಾ ಸಹ ಕ್ಷೀರನೀರವದಾಸೀನಸ್ವಪ್ರತಿಮಾಯಾಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।

* ವಾಮನಾಸಾಪುಟದಿಂದ (ಮೂಗಿನ ಎಡಹೊಳ್ಳೆಯಿಂದ) ಗಾಳಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತುಳಸಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಮೆಯ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು. ಅಂಜಲಿಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಕುರು ದೇವೇಶ ಸರ್ವಸಂಪತ್ಕರೋ ಭವ ।
ವಿಭೋ ಸಕಲಲೋಕೇಶ ವಿಷ್ಣೋ ಜಿಷ್ಣೋ ಹರೇ ಪ್ರಭೋ ।

---

೧. ಪೂಜೆಯನ್ನು ಬೇರೆಯವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೋಸ್ಕರ ಮಾಡುವಾಗ 'ಸೂರ್ಯ-ಮಂಡಲಮಧ್ಯಸ್ಥಂ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ಎಂದು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ತ್ವಾಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪೂಜಯಾಮ್ಯದ್ಯ ಭೋಗೈರರ್ಘ್ಯಾದಿಭಿಃ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಪೂಜಾವಸಾನಪರ್ಯಂತಮತ್ರ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಜನಾರ್ದನ ।
ಭಕ್ತಸ್ಯ ಮಮ ಪೂಜಾಂ ತ್ವಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ವಿಭೋ ॥
ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಜಗತಾಂ ನಾಥ ಯಾವತ್ಪೂಜಾವಸಾನಕಮ್ ।
ತಾವತ್ ಸಂಪ್ರೀತಿಭಾವೇನ ಬಿಂಬೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸುಸ್ಥಿರೋ ಭವ ॥

* ಮತ್ತೊಂದು ದಳವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಮೆ ಮುಟ್ಟಿ 'ಓಂ' ಎಂದು ಹದಿನಾರು ಬಾರಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿರಿ. ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದಾಗಲೂ ಒಂದೊಂದು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಸಂಪನ್ನವಾಗಿ ಷೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ನಡೆದಿವೆಯೆಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಭಾವಿಸಿರಿ.

ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಃ

'ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್' (ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಬೇಕು.)

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಸ್ಯ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ) । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ (ಮುಖೇ) । ಶ್ರೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ (ಹೃದಯೇ) ॥

ಓಂ ಕ್ರುದ್ಧೋಲ್ಕಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಮಹೋಲ್ಕಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ವೀರೋಲ್ಕಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ದ್ಯುಲ್ಕಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಸಹಸ್ರೋಲ್ಕಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ । (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ)

ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್ಸಮಾಭಾಸಶ್ಚಿದಾನಂದೈಕದೇಹವಾನ್
ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಪದ್ಮಧರೋ ಧ್ಯೇಯೋಽಹಮೀಶ್ವರಃ ।
ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಾಭ್ಯಾಮಾಶ್ಲಿಷ್ಟಃ ಸ್ವಮೂರ್ತಿಗಣಮಧ್ಯಗಃ
ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಶಿವಾಹೀಶವಿಪೈಃ ಶಕ್ರಾದಿಕೈರಪಿ ॥
ಸೇವ್ಯಮಾನೋಽಧಿಕಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿತ್ಯನಿಃಶೇಷಶಕ್ತಿಮಾನ್ ।
ಮೂರ್ತಯೋಽಷ್ಟಾವಭಿಧ್ಯೇಯಾಶ್ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭಯೈಃ ।
ಯುಕ್ತಾಃ ಪ್ರದೀಪವರ್ಣಾಶ್ಚ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ ॥
ಬಿಂಬೋಽಸಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬೋಽಸ್ಮಿ ತವ ಯದ್ಯಪಿ ಚಾಂತರಮ್ ।
ಸ್ವಾಮಿನ್ನಿರ್ದೋಷಮದ್ದೋಷಂ ವಿರೇಚಯ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।

ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭೀತಿಹಸ್ತಾನ್ಯೇತಾನಿ ಸರ್ವಶಃ ।
ಮೂಲರೂಪಸವರ್ಣಾನಿ ಕೃಷ್ಣಾವರ್ಣಾ ಶಿಖೋಚ್ಯತೇ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ, ಪ್ರತಿಮಾ-ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಜಪಪೂರ್ವಕನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಸೃಷ್ಟಿನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ । ಶಿರಸಿ
ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ । ನೇತ್ರಯೋಃ
ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ನಾಸಯೋಃ
ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ । ವಾಚಿ
ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಹೃದಯೇ
ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ನಾಭೌ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಪಾದಯೋಃ

ಸ್ಥಿತಿನ್ಯಾಸ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ । ಶಿರಸಿ
ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ । ನೇತ್ರಯೋಃ
ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ನಾಸಯೋಃ
ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ । ವಾಚಿ
ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಪಾದಯೋಃ
ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ನಾಭೌ
ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಹೃದಯೇ

ಲಯನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ ।	ಪಾದಯೋಃ
ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ ।	ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ।	ನಾಭೌ
ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ ।	ಹೃದಯೇ
ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ವಾಚಿ
ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ನಾಸಯೋಃ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ನೇತ್ರಯೋಃ
ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಶಿರಸಿ

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು ಸೃಷ್ಟ್ಯಂತವಾಗಿ ಗೃಹಸ್ಥರು ಸ್ಥಿತ್ಯಂತವಾಗಿ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಲಯಾಂತವಾಗಿ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು 3×7= 21 ಬಾರಿ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಗೃಹಸ್ಥನು 3×4= 12 + ಸೃಷ್ಟಿ + ಸ್ಥಿತಿ = 14 ಬಾರಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು 3×2 = 6 + ಸೃಷ್ಟಿ = 7 ಬಾರಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. 'ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್' ಎಂದು ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಕನಿಷ್ಠ 12 ಬಾರಿ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ-ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಧ್ಯಾನ, ಅಂಗನ್ಯಾಸ, ಕರನ್ಯಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡ-ಬೇಕು. (ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುಗಳ ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಮಾಡ-ಕೂಡದು).

ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥ (ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾಣಾ-ಯಾಮ ಮಾಡಿರಿ) । ಏತೇಷಾಂ ತತ್ವಮಂತ್ರಾಣಾಮ್ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ) ದೈವೀಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ (ಮುಖೇ) । ಶಕ್ತ್ಯಾದಿತತ್ತ್ವರೂಪೀ ಪುರುಷಾದಿ-ತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮೀ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ (ಹೃದಯೇ) ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿ-ಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಭೂಃ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭುವಃ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ

ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಪ್ರಧಾನೋಪಮವರ್ಣಾನಿ ದ್ವಿಭುಜಾನ್ಯಶೇಷತಃ ।
ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟಾನ್ಯೇವ ಪ್ರಧಾನಂ ತಂ ಹರಿಂ ಪ್ರತಿ ॥

ಶಕ್ತ್ಯಾದಿತತ್ತ್ವರೂಪಿಪುರುಷಾದಿತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಂ ಪರಾಯ ಶಕ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಸಂವಿದಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಸ್ಫೂರ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ-ನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾ-ಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಕಲಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ವಿದ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಮತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ನಿಯತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಮಾಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಕಾಲಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾ-ಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಪುರುಷಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ॥೧೨॥ (ಈ ಹನ್ನೆರಡನ್ನು ಮಾಲಾಕಾರವಾಗಿ ಹೃದಯಮುಟ್ಟಿ ಜಪಿಸಬೇಕು.)

ತತ್ತದವಯವೇಷು ದೇವತಾನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಪರಾಯ ಅವ್ಯಕ್ತಾತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೀಭಾರತೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ಬಲಗೈ) ಓಂ ಪರಾಯ ಮಹದಾತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ಎಡಗೈ) ಓಂ ಪರಾಯ ಅಹಂಕಾರಾತ್ಮನೇ ಗರುಡಶೇಷರುದ್ರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ (ಬಲತೊಡೆ) ಓಂ ಪರಾಯ ಮನ ಆತ್ಮನೇ ಸ್ಕಂದೇಂದ್ರಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ಎಡತೊಡೆ)

(ಬಲಗೈ ಐದು ಬೆರಳು) ಓಂ ಪರಾಯ ತ್ವಗಾತ್ಮನೇ ಪ್ರಾಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಶ್ರೋತ್ರಾತ್ಮನೇ ದಿಗ್ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಚಕ್ಷುರಾತ್ಮನೇ ಸೂರ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಜಿಹ್ವಾತ್ಮನೇ ವರುಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಘ್ರಾಣಾತ್ಮನೇ ಅಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥

(ಎಡಗೈ ಐದು ಬೆರಳು) ಓಂ ಪರಾಯ ವಾಗಾತ್ಮನೇ ವಹ್ನಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾಣ್ಯಾತ್ಮನೇ ದಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾದಾತ್ಮನೇ ಜಯಂತಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಉಪಸ್ಥಾತ್ಮನೇ ಮನವೇ ನಮಃ ॥

(ಬಲಪಾದದ ಐದು ಬೆರಳು) ಓಂ ಪರಾಯ ಶಬ್ದಾತ್ಮನೇ ಬೃಹಸ್ಪತಿ-ಪ್ರಾಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಸ್ಪರ್ಶಾತ್ಮನೇ ಅಪಾನಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ರೂಪಾತ್ಮನೇ ವ್ಯಾನಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ರಸಾತ್ಮನೇ ಉದಾನಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಗಂಧಾತ್ಮನೇ ಸಮಾನಾಯ ನಮಃ ॥

(ಎಡಪಾದದ ಐದು ಬೆರಳು) ಓಂ ಪರಾಯ ಆಕಾಶಾತ್ಮನೇ ಮಹಾಗಣ-ಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ವಾಯವೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ತೇಜ ಆತ್ಮನೇ ವಹ್ನಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಅಬಾತ್ಮನೇ ವರುಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮನೇ ಧರಾಯೈ ನಮಃ ॥

ಅನೇನ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸೇನ ಭಗವಾಂಸ್ತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮೀ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥

ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಃ

ಓಮ್ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥ (ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ) – ಋಷ್ಯಾದಿನ್ಯಾಸಃ

ಏತೇಷಾಂ ಮಾತೃಕಾಮಂತ್ರಾಣಾಮ್ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ) ।

ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ (ಮುಖೇ) । ಅಜಾದಿರೂಪೀ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ (ಹೃದಯೇ) ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ

ಪಂಚಾಂಗನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಭೂಃ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭುವಃ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನಮ್

ತಾದೃಗ್ರೂಪಾಶ್ಚ ಪಂಚಾಶಜ್ಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾಭಯೋದ್ಯತಾಃ।
ಟಂಕೀ ಧನ್ವೀ ಚ ದಂಡೀ ಚ ತತ್ತದ್ವ್ಯಕ್ತಾಸ್ತು ವಾಮತಃ ॥

ಅಜಾದಿರೂಪಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಅಜಾದಿರೂಪಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ-ನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅಸ್ಯಾಂ ಮೂರ್ತೌ ಭಗವತಃ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

(ಮುಖದಲ್ಲಿ)ಓಂ ಅಂ ಅಜಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಆಂ ಆನಂದಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಇಂ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಈಂ ಈಶಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಉಂ ಉಗ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಊಂ ಊರ್ಜಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಋಂ ಋತಂಭ-ರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ೠಂ ೠಘಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಌಂ ಌಶಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ೡಂ ೡಜಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಏಂ ಏಕಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಐಂ ಐರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಓಂ ಓಜೋಭೃತೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಔಂ ಔರಸಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಅಂ ಅಂತಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಅಃ ಅರ್ಧಗರ್ಭಾಯ ನಮಃ ॥

(ಬಲಗೈ) ಓಂ ಕಂ ಕಪಿಲಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಖಂ ಖಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಗಂ ಗರುಡಾಸನಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಘಂ ಘರ್ಮಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಜಂ ಜ ಸಾರಾಯ ನಮಃ ॥

(ಎಡಗೈ) ಓಂ ಚಂ ಚಾರ್ವಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಛಂ ಛಂದೋಗಮ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಜಂ ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಝಂ ಝಾಟಿತಾರಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಞಂ ಞಮಾಯ ನಮಃ ॥

(ಬಲಗಾಲು) ಓಂ ಟಂ ಟಂಕಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಠಂ ಠಲಕಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಡಂ ಡರಕಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಢಂ ಢರಿಣೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಣಂ ಣಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥

(ಎಡಗಾಲು) ಓಂ ತಂ ತಾರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಥಂ ಥಭಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ದಂ ದಂಡಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಧಂ ಧನ್ವಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ನಂ ನಮ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥

(ಹೊಟ್ಟೆಯಭಾಗ; ಗುಹ್ಯ) ಓಂ ಪಂ ಪರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಫಂ ಫಲಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಬಂ ಬಲಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭಂ ಭಗಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಮಂ ಮನವೇ ನಮಃ ॥

(ತ್ವಕ್, ಚರ್ಮ, ರಕ್ತ, ಮಾಂಸ, ಮಜ್ಜಾ, ಮೇದಸ್ಸು, ಅಸ್ಥಿ) ಓಂ ಯಂ ಯಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ರಂ ರಾಮಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಲಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ವಂ ವರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಶಂ ಶಾಂತಸಂವಿದೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಷಂ ಷಡ್ಗುಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಸಂ ಸಾರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಹಂ ಹಂಸಾಯ ನಮಃ ॥ (ಪ್ರಾಣ) ಓಂ ಳಂ ಳಾಳುಕಾಯ ನಮಃ ॥ (ಜೀವ) ಓಂ ಕ್ಷಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ॥

ಅನೇನ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೇನ ಭಗವಾನ್ ಅಜಾದಿರೂಪೀಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತ-ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥

ಗೃಹಾ ವೈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಸೂಕ್ತಮ್ ತತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಯಾ ವಾಚಾ ಶಂಸ್ತವ್ಯಂ ತಸ್ಮಾದ್ ಯದ್ಯಪಿ ದೂರ ಇವ ಪಶೂನ್ ಲಭತೇ ಗೃಹಾದೇವೈ ನಾನಾ ಜಿಗಮಿಷತಿ ಗೃಹಾದಿ ಪಶೂನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಸ್ತು

* * * * * *

ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆ

ಭಗವಂತನಿಗೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು

ಅರ್ಘ್ಯ

ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವಳು

ಓಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ -ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಸ್ತೇನ ಶಂಖೋದಕೇನ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಅರ್ಘ್ಯಾರ್ಥೇ ಗೋಕರ್ಣಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ॥

ಪಾದ್ಯ

ಸರಸ್ವತಿಯು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕಾಲು ತೊಳೆಯುವಳು

ಓಂ ಅಸ್ಮಿನ್ ರಾಷ್ಟ್ರೇ ಶ್ರಿಯಮಾವೇಶಯಾಮ್ಯತೋ ದೇವೀಃ ಪ್ರತಿಪಶ್ಯಾಮ್ಯಾಪಃ ।
ದಕ್ಷಿಣಂ ಪಾದಮವನೇ ನಿಜೋಽಸ್ಮಿನ್ ರಾಷ್ಟ್ರ ಇಂದ್ರಿಯಂ ದಧಾಮಿ ।
ಸವ್ಯಂ ಪಾದಮವನೇ ನಿಜೇಽಸ್ಮಿನ್ ರಾಷ್ಟ್ರ ಇಂದ್ರಿಯಂ ವರ್ಧಯಾಮಿ ।
ಪೂರ್ವಂ ಮನ್ಯಮಪರಮನ್ಯಂ ಪಾದಾವವನೇ ನಿಜೇ । ದೇವಾ ರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಗುಪ್ತ್ಯಾ
ಅಭಯಸ್ಯಾವರುಧ್ಯೈ । ಆಪಃ ಪಾದಾವನೇ ಜನೀರ್ದ್ವಿಷಂತಂ ನಿರ್ದಹಂತು ಮೇ ॥

ಸರಸ್ವತೀಹಸ್ತೇನ ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪಾದ್ಯಾರ್ಥೇ ಹಂಸಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ।

ಆಚಮನ

ರತಿಯು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಆಚಮನ ನೀಡುವಳು

ಶಂ ನೋ ದೇವೀರಭಿಷ್ಟಯ ಆಪೋ ಭವಂತು ಪೀತಯೇ ।
ಶಂ ಯೋರಭಿ ಸ್ರವಂತು ನಃ ॥

ರತಿಹಸ್ತೇನ ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಚಮನಾರ್ಥೇ ಮೃಗೀಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ।

ಮಧುಪರ್ಕ

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಮಧುಪರ್ಕ ನೀಡುವರು

ವಿರೋಜೋ ದೋಹೋಸಿ ವಿರೋಜೋ ದೋಹಮಶೀಯ ಮಯಿ ದೋಹಃ

ಪದ್ಯಾಯೈ ವಿರಾಜಃ ॥

ಪಿತಾಮಹಹಸ್ತೇನ ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಮಧುಪರ್ಕಾರ್ಥೇ ಸೂಕರಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ॥

ಪುನರಾಚಮನ

ಶಾಂತಿಯು ಪುನರಾಚಮನೀಯವನ್ನು ನೀಡುವಳು

ಶಂ ನೋ ದೇವೀರಭಿಷ್ಟಯ ಆಪೋ ಭವಂತು ಪೀತಯೇ ।

ಶಂ ಯೋರಭಿ ಸ್ರವಂತು ನಃ ॥

ಇತಿ ಶಾಂತಿಹಸ್ತೇನ ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುನರಾಚಮನಾರ್ಥೇ ಮೃಗೀಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ।

ದೇವರನ್ನು ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಬರಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು

ಓಂ ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ ದೇವಯಂತಸ್ತ್ವೇಮಹೇ ।

ಉಪ ಪ್ರ ಯಂತು ಮರುತಃ ಸುದಾನವ ಇಂದ್ರ ಪ್ರಾಶೂರ್ಭವಾ ಸಚಾ ॥

ಆಗಚ್ಛ ಶ್ರೀಭಗವನ್ವಿಷ್ಣೋ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಮಜ್ಜನಾಲಯಮ್ ।

ಪಾದುಕೆ ನೀಡಬೇಕು.

ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರಿತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಮೇಧಾತಿಥಿ ಋಷಿಃ, ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ, ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ, ಪಾದುಕಾಸಮರ್ಪಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ತ್ರೇಧಾ ನಿ ದಧೇ ಪದಮ್ ।
ಸಮೂಳ್ಹಮಸ್ಯ ಪಾಂಸುರೇ ॥

ಪುನಃ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಬೇಕು

ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇತಿ ಗೌತಮೋ ರಾಹೂಗಣಃ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಪೀಠೇ ಸ್ಥಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ ಶೃಣುಯಾಮ ದೇವಾ ಭದ್ರಂ ಪಶ್ಯೇಮಾಕ್ಷಭಿರ್ಯಜತ್ರಾಃ ।
ಸ್ಥಿರೈರಂಗೈಸ್ತುಷ್ಟುವಾಂಸಸ್ತನೂಭಿರ್ವ್ಯಶೇಮ ದೇವಹಿತಂ ಯದಾಯುಃ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮೀಯಿಂದ ಅಭ್ಯಂಗಸ್ನಾನ

ಕೇಶಸಂಸ್ಕಾರಂ, ಅಂಗಮರ್ದನಮ್, ಸುಗಂಧತೈಲೇನ ಕಸ್ತೂರ್ಯಾದಿ ಕಲ್ಕೇನ ಅಭ್ಯಂಗಮ್, ಸುವರ್ಣಪಾತ್ರೇಣ ಉಷ್ಣೋದಕಸ್ನಾನಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಸ್ತೇನ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । (ತುಳಸೀದಳ ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ)

ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವಳು
ಹಾಲಿನ ಅಭಿಷೇಕ

ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವೇತ್ಯಸ್ಯ ಗೌತಮಃ ಸೋಮೋ ಗಾಯತ್ರೀ । ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ

ಓಂ ಆ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಸಮೇತು ತೇ ವಿಶ್ವತಃ ಸೋಮ ವೃಷ್ಣ್ಯಮ್ ।
ಭವಾ ವಾಜಸ್ಯ ಸಂಗಥೇ ॥

ಕೆನೆ ಮೊಸರಿನ ಅಭಿಷೇಕ

ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ ವಾಮದೇವೋ ದಧಿಕ್ರಾವಾನುಷ್ಟುಪ್ । ದಧ್ಯಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ

ಓಂ ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ ಅಕಾರಿಷಂ ಜಿಷ್ಣೋರಶ್ವಸ್ಯ ವಾಜಿನಃ ।
ಸುರಭಿನೋ ಮುಖಾ ಕರತ್ ಪ್ರ ಣ ಆಯೂಂಷಿ ತಾರಿಷತ್ ॥

ತುಪ್ಪದ ಅಭಿಷೇಕ

ಘೃತಂ ಮಿಮಿಕ್ಷ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಶೌನಕೋ ಗೃತ್ಸಮದೋ ಜಗತೀ । ಘೃತಾಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಘೃತಂ ಮಿಮಿಕ್ಷೇ ಘೃತಮಸ್ಯ ಯೋನಿರ್ಘೃತೇ ಶ್ರಿತೋ ಘೃತಮ್ವಸ್ಯ ಧಾಮ ।
ಅನುಷ್ವಧಮಾ ವಹ ಮಾದಯಸ್ವ ಸ್ವಾಹಾಕೃತಂ ವೃಷಭ ವಕ್ಷಿ ಹವ್ಯಮ್ ॥

ಜೇನುತುಪ್ಪದ ಅಭಿಷೇಕ

ಮಧುವಾತಾ ರಾಹೂಗಣೋ ಗೌತಮೋ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಗಾಯತ್ರೀ । ಮಧ್ವಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಮಧು ವಾತಾ ಋತಾಯತೇ ಮಧು ಕ್ಷರಂತಿ ಸಿಂಧವಃ । ಮಾಧ್ವೀರ್ನಃ ಸಂತ್ವೋಷಧೀಃ ॥ ಮಧು ನಕ್ತಮುತೋಷಸೋ ಮಧುಮತ್ ಪಾರ್ಥಿವಂ ರಜಃ । ಮಧು ದ್ಯೌರಸ್ತು ನಃ ಪಿತಾ ॥ ಮಧುಮಾನ್ನೋ ವನಸ್ಪತಿರ್ಮಧುಮಾಂ೯ ಅಸ್ತು ಸೂರ್ಯಃ । ಮಾಧ್ವೀರ್ಗಾವೋ ಭವಂತು ನಃ ॥

ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲಿನ ಅಭಿಷೇಕ

ಸ್ವಾದುಃ ಪವಸ್ವೇತ್ಯಸ್ಯ ಸೋಮೋ ಭಾರ್ಗವೋ ಜಗತೀ । ಶರ್ಕರಾಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಸ್ವಾದುಃ ಪವಸ್ವ ದಿವ್ಯಾಯ ಜನ್ಮನೇ ಸ್ವಾದುರಿಂದ್ರಾಯ ಸುಹವೀತು ನಾಮ್ನೇ।
ಸ್ವಾದುರ್ಮಿತ್ರಾಯ ವರುಣಾಯ ವಾಯವೇ ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ಮಧುಮಾಽ
ಅದಾಭ್ಯಃ ॥

ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ಎಳೆನೀರಿನ ಅಭಿಷೇಕ

* ದ್ರಾಕ್ಷಿಹಣ್ಣಿನ ರಸ, ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಿನ ರಸವನ್ನು ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಬಹುದು.

ಯಾಃ ಫಲಿನೀರಿತ್ಯಸ್ಯಾಥರ್ವಣೋಭಿಷಗೋಷಧಯೋಽನುಷ್ಟುಪ್ । ಫಲಾಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ॥ ಯಾಃ ಫಲಿನೀರ್ಯಾ ಅಫಲಾ ಅಪುಷ್ಪಾ ಯಾಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿಣೀಃ ।
ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಪ್ರಸೂತಾಸ್ತಾ ನೋ ಮುಂಚಂತ್ವಂ ಹಸಃ ॥

* ಪಂಚಾಮೃತದ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಇಟ್ಟು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಈ ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಜಯತಿ ಹರಿರಚಿಂತ್ಯಃ ಸರ್ವದೇವೈಕವಂದ್ಯಃ
ಪರಮಗುರುರಭೀಷ್ಟಾವಾಪ್ತಿದಸ್ಸಜ್ಜನಾನಾಮ್ ।
ನಿಖಿಲಗುಣಗಣಾರ್ಣೋ ನಿತ್ಯನಿರ್ಮುಕ್ತದೋಷಃ
ಸರಸಿಜನಯನೋಽಸೌ ಶ್ರೀಪತಿರ್ಮಾನದೋ ನಃ ॥

* ತುಳಸಿದಳ ಏರಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಉದ್ವರ್ತನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಉಷ್ಣಜಲಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವಳು

* ಬೃಹತ್ಕಲಶದ ನೀರನ್ನು ಶಂಖಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸದೇ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡ-ಬೇಕು. ಅನಂತರ ದಶಗಂಧ ಹಾಕಿರುವ ಪೂರ್ಣಕುಂಭವನ್ನು ಶಂಖಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿಸಿ, ನೇರವಾಗಿ ಕಲಶದಿಂದಲೇ ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಬೇಕು.

ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷೇತಿ ಷೋಡಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ (ನಾರಾಯಣಃ) ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಅಂತ್ಯಾ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಪರಮಪುರುಷೋ ನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ ॥

ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್ ।
ಸ ಭೂಮಿಂ ವಿಶ್ವತೋ ವೃತ್ವಾಽತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ ದಶಾಂಗುಲಮ್ ॥ ೧ ॥

ಪುರುಷ ಏವೇದಂ ಸರ್ವಂ ಯದ್ ಭೂತಂ ಯಚ್ಚ ಭವ್ಯಮ್ ।
ಉತಾಮೃತತ್ವಸ್ಯೇಶಾನೋ ಯದನ್ನೇನಾತಿರೋಹತಿ ॥ ೨ ॥

ಏತಾವಾನಸ್ಯ ಮಹಿಮಾಽತೋ ಜ್ಯಾಯಾಂಶ್ಚ ಪೂರುಷಃ ।
ಪಾದೋಽಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ ತ್ರಿಪಾದಸ್ಯಾಮೃತಂ ದಿವಿ ॥ ೩ ॥

ತ್ರಿಪಾದೂರ್ಧ್ವ ಉದೈತ್ ಪುರುಷಃ ಪಾದೋಽಸ್ಯೇಹಾಭವತ್ ಪುನಃ ।
ತತೋ ವಿಷ್ವಙ್ ವ್ಯಕ್ರಾಮತ್ ಸಾಶನಾನಶನೇ ಅಭಿ ॥ ೪ ॥

ತಸ್ಮಾದ್ವಿರಾಳಜಾಯತ ವಿರಾಜೋ ಅಧಿ ಪೂರುಷಃ ।
ಸ ಜಾತೋ ಅತ್ಯರಿಚ್ಯತ ಪಶ್ಚಾದ್ ಭೂಮಿಮಥೋ ಪುರಃ ॥ ೫ ॥

ಯತ್ ಪುರುಷೇಣ ಹವಿಷಾ ದೇವಾ ಯಜ್ಞಮತನ್ವತ ।
ವಸಂತೋ ಅಸ್ಯಾಸೀದಾಜ್ಯಂ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಇಧ್ಮಃ ಶರದ್ಧವಿಃ ॥ ೬ ॥

ತಂ ಯಜ್ಞಂ ಬರ್ಹಿಷಿ ಪ್ರೌಕ್ಷನ್ ಪುರುಷಂ ಜಾತಮಗ್ರತಃ ।
ತೇನ ದೇವಾ ಅಯಜಂತ ಸಾಧ್ಯಾ ಋಷಯಶ್ಚ ಯೇ ॥ ೭ ॥

ತಸ್ಮಾದ್ ಯಜ್ಞಾತ್ ಸರ್ವಹುತಃ ಸಂಭೃತಂ ಪೃಷದಾಜ್ಯಮ್ ।
ಪಶೂನ್ ತಾಂಶ್ಚಕ್ರೇ ವಾಯವ್ಯಾನಾರಣ್ಯಾನ್ ಗ್ರಾಮ್ಯಾಂಶ್ಚ ಯೇ ॥ ೮ ॥

ತಸ್ಮಾದ್ ಯಜ್ಞಾತ್ ಸರ್ವಹುತ ಋಚಃ ಸಾಮಾನಿ ಜಜ್ಞಿರೇ ।
ಛಂದಾಂಸಿ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾದ್ ಯಜುಸ್ತಸ್ಮಾದಜಾಯತ ॥ ೯ ॥

ತಸ್ಮಾದಶ್ವಾ ಅಜಾಯಂತ ಯೇ ಕೇ ಚೋ ಭಯಾದತಃ ।
ಗಾವೋ ಹ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾತ್ ತಸ್ಮಾಜ್ಜಾತಾ ಅಜಾವಯಃ ॥ ೧೦ ॥

ಯತ್ ಪುರುಷಂ ವ್ಯದಧುಃ ಕತಿಧಾ ವ್ಯಕಲ್ಪಯನ್ ।
ಮುಖಂ ಕಿಮಸ್ಯ ಕೌ ಬಾಹೂ ಕಾ ಊರೂ ಪಾದಾ ಉಚ್ಯೇತೇ ॥೧೧॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಸ್ಯ ಮುಖಮಾಸೀದ್ ಬಾಹೂ ರಾಜನ್ಯಃ ಕೃತಃ ।
ಊರೂ ತದಸ್ಯ ಯದ್ ವೈಶ್ಯಃ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಶೂದ್ರೋ ಅಜಾಯತ ॥ ೧೨ ॥

ಚಂದ್ರಮಾ ಮನಸೋ ಜಾತಶ್ಚಕ್ಷೋಃ ಸೂರ್ಯೋ ಅಜಾಯತ ।
ಮುಖಾದಿಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಾದ್ ವಾಯುರಜಾಯತ ॥ ೧೩ ॥

ನಾಭ್ಯಾ ಆಸೀದಂತರಿಕ್ಷಂ ಶೀರ್ಷ್ಣೋ ದ್ಯೌಃ ಸಮವರ್ತತ ।
ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಭೂಮಿರ್ದಿಶಃ ಶ್ರೋತ್ರಾತ್ ತಥಾ ಲೋಕಾಂ ಅಕಲ್ಪಯನ್ ॥ ೧೪ ॥

ಸಪ್ತಾಸ್ಯಾಸನ್ ಪರಿಧಯಸ್ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತ ಸಮಿಧಃ ಕೃತಾಃ ।
ದೇವಾ ಯದ್ ಯಜ್ಞಂ ತನ್ವಾನಾ ಅಬಧ್ನನ್ ಪುರುಷಂ ಪಶುಮ್ ॥ ೧೫ ॥

ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜಂತ ದೇವಾಸ್ತಾನಿ ಧರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸನ್ ।
ತೇ ಹ ನಾಕಂ ಮಹಿಮಾನಃ ಸಚಂತ ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಂತಿ ದೇವಾಃ ॥

ಸ್ನಾನಾರ್ಥೇ ಮುಷ್ಟಿಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ॥

* ಕಾಲಾವಕಾಶ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತ, ಘರ್ಮಸೂಕ್ತ, ವಾಮನಸೂಕ್ತ-ಪವಮಾನ

ಸೂಕ್ತಾದಿಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದ ಶಾಲಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಒರಸದೇ ಸೋಮಸೂತ್ರದಿಂದ ತೆಗೆದು ಬೇರೆ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಒರೆಸಿ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಲು ಅನು-ಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಇಡಬೇಕು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ದೇವರ ಶರೀರ ಒರೆಸುವಳು

ಅಭಿವಸ್ತ್ರೇತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಕುತ್ಸ ಋಷಿಃ। ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ। ಪವಮಾನಸೋಮಾಖ್ಯ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತೋ ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ ।

ಅಭಿ ವಸ್ತ್ರಾ ಸುವಸನಾನ್ಯರ್ಷಾಭಿ ಧೇನೂಃ ಸುದುಘಾಃ ಪೂಯಮಾನಃ।

ಅಭಿ ಚಂದ್ರಾ ಭರ್ತವೇ ನೋ ಹಿರಣ್ಯಾಽಭ್ಯಶ್ವಾನ್ ರಥಿನೋ ದೇವ ಸೋಮ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಸ್ತೇನ ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಸ್ತೇನ ಕೇಶಾನ್ ಸಂಶೋಧಯಾಮಿ। ವಸ್ತ್ರಾರ್ಥೇ ವಸ್ತ್ರಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ।

ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಪೀತಾಂಬರ ಉಡಿಸಿ ಉತ್ತರೀಯ ಹೊದೆಸುವಳು

ಓಂ ಯುವಂ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಪೀವಸಾ ವಸಾಥೇ ಯುವೋರಚ್ಛಿದ್ರಾ ಮಂತವೋ ಹ ಸರ್ಗಾಃ। ಅವಾತಿರತಮನೃತಾನಿ ವಿಶ್ವ ಋತೇನ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಸಚೇಥೇ ॥

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಸ್ತೇನ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪ-ಯಾಮಿ ॥

ವಸ್ತ್ರಧಾರಣಾನಂತರಂ ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।

ಅಲಂಕಾರಪೂಜೆ

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಗರುಡಹಸ್ತೇನ ಪಾದುಕೇ ಸಮ-ರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಶೇಷಹಸ್ತೇನ ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್! ಅಲಂಕಾರಪೀಠಂ ಆಗಚ್ಛ । ಓಂ ಓಂ

ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ರುದ್ರಹಸ್ತೇನ ಪೂರ್ಣಕುಂಭಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಮನ್ಮಥಹಸ್ತೇನ ಗೋಪೀಚಂದನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಇಂದ್ರಹಸ್ತೇನ ಶಂಖಚಕ್ರಾದೀನಿ ಆಭರಣಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ದರ್ಪಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಭೂದೇವೀಹಸ್ತೇನ ವನಮಾಲಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಅನೇಕರತ್ನಸಂಯುಕ್ತಾ ತುಲಸೀದಲಮಿಶ್ರಿತಾ ।
ವಿಷ್ಣೋರ್ವಕ್ಷಸ್ಥಲೇ ಮಾಲಾ ವೈಜಯಂತೀತ್ಯುದಾಹೃತಾ ॥

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಶಿವಹಸ್ತೇನ ವೈಜಯಂತೀಮಾಲಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ದೇದೀಪ್ಯಮಾನಚಂದ್ರಾರ್ಕಕೋಟಿಕಾಂತಿಸಮಪ್ರಭಃ ।
ವಿಷ್ಣೋರ್ವಕ್ಷಸ್ಥಲೇ ಭಾಸ್ವತ್ ಕೌಸ್ತುಭಃ ಸಮುದಾಹೃತಃ ॥

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಹಸ್ತೇನ ಕೌಸ್ತುಭಂ ಶ್ರೀವತ್ಸಂ ಚ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಮರುದ್ದೇವತಾಹಸ್ತೈಃ ಚೂಡಾರತ್ನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಶೇಷಹಸ್ತೇನ ಕುಂಡಲೇ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಕಟಿಸೂತ್ರಂ ಚ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

* ಹೀಗೆ ತುಲಸಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಯಜ್ಞೋಪವೀತ

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಸಮರ್ಪಿಸುವರು

ಓಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಪರಮಂ ಪವಿತ್ರಂ ಪ್ರಜಾಪತೇರ್ಯತ್ಸಹಜಂ ಪುರಸ್ತಾತ್ ।
ಆಯುಷ್ಯಮಗ್ರ್ಯಂ ಪ್ರತಿಮುಂಚ ಶುಭ್ರಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಬಲಮಸ್ತು ತೇಜಃ ॥

ಸೂಕ್ತಾದಿಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದ ಶಾಲಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಒರಸದೇ ಸೋಮಸೂತ್ರದಿಂದ ತೆಗೆದು ಬೇರೆ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಒರೆಸಿ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಲು ಅನು-ಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಇಡಬೇಕು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ದೇವರ ಶರೀರ ಒರೆಸುವಳು

ಅಭಿವಸ್ತ್ರೇತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಕುತ್ಸ ಋಷಿಃ। ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ। ಪವಮಾನಸೋಮಾಖ್ಯ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತೋ ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವತಾ ।

ಅಭಿ ವಸ್ತ್ರಾ ಸುವಸನಾನ್ಯರ್ಷಾಭಿ ಧೇನೂಃ ಸುದುಘಾಃ ಪೂಯಮಾನಃ।
ಅಭಿ ಚಂದ್ರಾ ಭರ್ತವೇ ನೋ ಹಿರಣ್ಯಾಽಭ್ಯಶ್ವಾನ್ ರಥಿನೋ ದೇವ ಸೋಮ॥

ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಸ್ತೇನ ಸಮ್ಮಾರ್ಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಸ್ತೇನ ಕೇಶಾನ್ ಸಂಶೋಧಯಾಮಿ। ವಸ್ತ್ರಾರ್ಥೇ ವಸ್ತ್ರಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ।

ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಪೀತಾಂಬರ ಉಡಿಸಿ ಉತ್ತರೀಯ ಹೊದೆಸುವಳು

ಓಂ ಯುವಂ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಪೀವಸಾ ವಸಾಥೇ ಯುವೋರಚ್ಛಿದ್ರಾ ಮಂತವೋ ಹ ಸರ್ಗಾಃ। ಅವಾತಿರತಮನೃತಾನಿ ವಿಶ್ವ ಋತೇನ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಸಚೇಥೇ॥

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಸ್ತೇನ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪ-ಯಾಮಿ॥

ವಸ್ತ್ರಧಾರಣಾನಂತರಂ ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।

ಅಲಂಕಾರಪೂಜೆ

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಗರುಡಹಸ್ತೇನ ಪಾದುಕೇ ಸಮ-ರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಶೇಷಹಸ್ತೇನ ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್! ಅಲಂಕಾರಪೀಠಂ ಆಗಚ್ಛ । ಓಂ ಓಂ

ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ರುದ್ರಹಸ್ತೇನ ಪೂರ್ಣಕುಂಭಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಮನ್ಮಥಹಸ್ತೇನ ಗೋಪೀಚಂದನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಇಂದ್ರಹಸ್ತೇನ ಶಂಖಚಕ್ರಾದೀನಿ ಆಭರಣಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ದರ್ಪಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಭೂದೇವೀಹಸ್ತೇನ ವನಮಾಲಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಅನೇಕರತ್ನಸಂಯುಕ್ತಾ ತುಲಸೀದಲಮಿಶ್ರಿತಾ ।
ವಿಷ್ಣುರ್ವಕ್ಷಸ್ಥಲೇ ಮಾಲಾ ವೈಜಯಂತೀತ್ಯುದಾಹೃತಾ ॥

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಶಿವಹಸ್ತೇನ ವೈಜಯಂತೀಮಾಲಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ದೇದೀಪ್ಯಮಾನಚಂದ್ರಾರ್ಕಕೋಟಿಕಾಂತಿಸಮಪ್ರಭಃ ।
ವಿಷ್ಣೋರ್ವಕ್ಷಸ್ಥಲೇ ಭಾಸ್ವತ್ ಕೌಸ್ತುಭಃ ಸಮುದಾಹೃತಃ ॥

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಹಸ್ತೇನ ಕೌಸ್ತುಭಂ ಶ್ರೀವತ್ಸಂ ಚ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಮರುದ್ದೇವತಾಹಸ್ತೈಃ ಚೂಡಾರತ್ನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಶೇಷಹಸ್ತೇನ ಕುಂಡಲೇ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಕಟಿಸೂತ್ರಂ ಚ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

* ಹೀಗೆ ತುಲಸಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಯಜ್ಞೋಪವೀತ

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಸಮರ್ಪಿಸುವರು

ಓಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಪರಮಂ ಪವಿತ್ರಂ ಪ್ರಜಾಪತೇರ್ಯತ್ಸಹಜಂ ಪುರಸ್ತಾತ್ ।
ಆಯುಷ್ಯಮಗ್ರ್ಯಂ ಪ್ರತಿಮುಂಚ ಶುಭ್ರಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಬಲಮಸ್ತು ತೇಜಃ ॥

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಚತುರ್ಮುಖಹಸ್ತೇನ ಯಜ್ಞೋ-ಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ॥

ಗಂಧ

ಭೂದೇವಿಯು ಗಂಧ ಹಚ್ಚುವಳು

ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ದುರಾಧರ್ಷಾಂ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಟಾಂ ಕರೀಷಿಣೀಮ್ ।
ಈಶ್ವರೀಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಾಮಿಹೋಪಹ್ವಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥

ಶ್ರೀಖಂಡಂ ಚಂದನಂ ದಿವ್ಯಂ ನಾನಾಗಂಧಮನೋಹರಮ್ ।
ವಿಲೇಪನಂ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಅಗರುಸ್ತುಲಸೀಕಾಷ್ಠಂ ಕದಂಬಂ ದೇವದಾರುಕಮ್ ।
ಬಿಲ್ವಾಗಸ್ತೀ ಚಂದನಂ ಚ ಕುಂಕುಮಂ ಚೇತಿ ಚಾಷ್ಟಮಮ್ ॥

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಭೂದೇವೀಹಸ್ತೇನ ಗಂಧಂ ಸಮ-ರ್ಪಯಾಮಿ । ಗಂಧಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ॥

ಶ್ರೀದೇವಿ ತಿಲಕ ಹಚ್ಚುವಳು

ಕಸ್ತೂರಿಪಂಕಜಂ ಫಾಲೇ ತಿಲಕಂ ತು ಮಯಾ ಕೃತಮ್ ।
ಸಂಗೃಹಾಣ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಶ್ರೀಶ ಭಕ್ತಾರ್ತಿನಾಶನ ॥

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಶ್ರೀದೇವೀಹಸ್ತೇನ ತಿಲಕಂ ಸಮ-ರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಏರಿಸುವಳು

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಹಸ್ತೇನ ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಆಸನಸಮರ್ಪಣೆ

ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಹಸ್ತೇನ ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

* ಹೀಗೆ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಭಗವಂತನ ಸನ್ನಿಧಾನ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಲು ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅರ್ಚನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು.

ಆಯುಧಪೂಜೆ

ಓಂ ಚಕ್ರಾಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ದುಂ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ ।
ಓಂ ಶಂಖಾಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ಶ್ರೀಂ ಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ ।
ಓಂ ಗದಾಭಿಮಾನಿನೇ ವಾಂ ವಾಯವೇ ನಮಃ ।
ಓಂ ಪದ್ಮಾಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ಭೂಂ ಭೂಮ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಓಂ ಚರ್ಮಾಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ದುಂ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ ।
ಓಂ ಖಡ್ಗಾಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ವಿಂ ವಿದ್ಯಾಯೈ ನಮಃ ।
ಓಂ ಶಾರ್ಙ್ಗಾಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ಸಂ ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಓಂ ಬಾಣಾಭಿಮಾನಿನೇ ಪಂಚಪ್ರಾಣಾತ್ಮಕಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಕಂ ಕೌಸ್ತುಭಸ್ವರೂಪಸ್ಥವಿರಿಂಚಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ವನಮಾಲಾಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ಶ್ರೀಂ ಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ ।
ಓಂ ಶ್ರೀವತ್ಸಾಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ಲಂ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಓಂ ಮುಸಲಾಭಿಮಾನಿನೇ ಶೇಂ ಶೇಷಾಯ ನಮಃ ।
ಆಯುಧಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ತುಲಸೀದಳಗಳಿಂದ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಿರಿ

ಓಂ ಅಥಾತೋ ಬ್ರಹ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾ ಓಂ ॥ ಓಂ ಜನ್ಮಾದ್ಯಸ್ಯ ಯತಃ ಓಂ ॥ಓಂ ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಿತ್ವಾತ್ ಓಂ ॥ಓಂ ತತ್ತು ಸಮನ್ವಯಾತ್ ಓಂ ॥ ಓಂ ಈಕ್ಷತೇರ್ನಾಶಬ್ದಂ ಓಂ

॥ ಓಂ ಗೌಣಶ್ಚೇನ್ನಾತ್ಮಶಬ್ದಾತ್ ಓಂ ॥ ಓಂ ತನ್ನಿಷ್ಠಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷೋಪದೇಶಾತ್ ಓಂ ॥ ಓಂ ಹೇಯತ್ವಾವಚನಾಚ್ಚ ಓಂ ॥ ಓಂ ಸ್ವಾಪ್ಯಯಾತ್ ಓಂ ॥ಓಂ ಗತಿಸಾಮಾನ್ಯಾತ್ ಓಂ ॥ಓಂ ಶ್ರುತತ್ವಾಚ್ಚ ಓಂ ॥ಓಂ ಆನಂದಮಯೋಽಭ್ಯಾಸಾತ್ ಓಂ ॥ ಓಂ ವಿಕಾರಶಬ್ದಾನ್ನೇತಿ ಚೇನ್ನ ಪ್ರಾಚುರ್ಯಾತ್ ಓಂ ॥ಓಂ ತದ್ಧೇತುವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚ ಓಂ ॥ ಓಂ ಮಾಂತ್ರವರ್ಣಿಕಮೇವ ಚ ಗೀಯತೇ ಓಂ ॥ಓಂ ನೇತರೋಽನುಪಪತ್ತೇಃ ॥ಓಂ ಭೇದವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚ ಓಂ ॥ಓಂ ಕಾಮಾಚ್ಚ ನಾನುಮಾನಾಪೇಕ್ಷಾ ಓಂ ॥ಓಂ ಅಸ್ಮಿನ್ನಸ್ಯ ಚ ತದ್ಯೋಗಂ ಶಾಸ್ತಿ ಓಂ ॥ಓಂ ಅಂತಸ್ತದ್ಧರ್ಮೋಪದೇಶಾತ್ ಓಂ ॥ಓಂ ಭೇದ-ವ್ಯಪದೇಶಾಚ್ಚಾನ್ಯಃ ಓಂ ॥ಓಂ ಆಕಾಶಸ್ತಲ್ಲಿಂಗಾತ್ ಓಂ ॥ಓಂ ಅತ ಏವ ಪ್ರಾಣಃ ಓಂ ॥ ಓಂ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚರಣಾಭಿಧಾನಾತ್ ಓಂ ॥ ಓಂ ಛಂದೋಽಭಿಧಾನಾನ್ನೇತಿ ಚೇನ್ನ ತಥಾ ಚೇತೋಽರ್ಪಣನಿಗದಾತ್ ತಥಾ ಹಿ ದರ್ಶನಮ್ ಓಂ ॥ಓಂ ಭೂತಾದಿಪಾದವ್ಯಪ ದೇಶೋಪಪತ್ತೇಶ್ಚೈವಮ್ ಓಂ ॥ ಓಂ ಉಪದೇಶಭೇದಾನ್ನೇತಿ ಚೇನ್ನೋಭಯಸ್ಮಿನ್ನಪ್ಯ-ವಿರೋಧಾತ್ ಓಂ ॥ ಓಂ ಪ್ರಾಣಸ್ತಥಾನುಗಮಾತ್ ಓಂ ॥ ಓಂ ನ ವಕ್ತುರಾತ್ಮೋಪ-ದೇಶಾದಿತಿ ಚೇದಧ್ಯಾತ್ಮಸಂಬಂಧಭೂಮಾಹ್ಯಸ್ಮಿನ್ ಓಂ ॥ ಓಂ ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟ್ಯಾ ತೂಪ-ದೇಶೋ ವಾಮದೇವವತ್ ಓಂ ॥ ಓಂ ಜೀವಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಲಿಂಗಾನ್ನೇತಿ ಚೇನ್ನೋ-ಪಾಸಾ ತ್ರೈವಿಧ್ಯಾದಾಶ್ರಿತತ್ವಾದಿಹ ತದ್ಯೋಗಾತ್ ಓಂ ॥[೧]

ಅಥ ಪತ್ರಪೂಜಾ

ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ।	ಪಲಾಶಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ।	ಔದುಂಬರಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಹರಯೇ ನಮಃ।	ಅಶ್ವತ್ಥಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಶಂಭವೇ ನಮಃ।	ಭೃಂಗರಾಜಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ।	ಜಟಾಧಾರಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಭಾಸ್ಕರಾಯ ನಮಃ।	ಅಶೋಕಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಶೇಷಾಯ ನಮಃ।	ಕಪಿತ್ಥಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।

---

೧. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಾದ ಮಾತ್ರ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಂತೆ ಉಳಿದ ೧೫ ಪಾದಗಳನ್ನು ದಿನ-ಕ್ಕೊಂದು ಪಾದದಂತೆ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು.

ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿನೇ ನಮಃ।	ವಟಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಈಶ್ವರಾಯ ನಮಃ।	ಆಮ್ರಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ವಿಶ್ವರೂಪಿಣೇ ನಮಃ।	ಕದಲೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಮಹಾಕಾಯಾಯ ನಮಃ।	ಅಪಾಮಾರ್ಗಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ್ರೇ ನಮಃ।	ಕರವೀರಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಸ್ಥಿತಿಕರ್ತ್ರೇ ನಮಃ।	ಪುನ್ನಾಗಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಅಂತಕಾಯ ನಮಃ।	ನಾಗವಲ್ಲೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।

ಅಥ ಪುಷ್ಪಪೂಜಾ

ಅನಂತಾಯ ನಮಃ।	ಪದ್ಮಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ।	ಜಾತೀಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಅವ್ಯಕ್ತಾಯ ನಮಃ।	ಕಲ್ಹಾರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಸಹಸ್ರಜಿತೇ ನಮಃ।	ಕೇತಕೀ ಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಅನಂತರೂಪಿಣೇ ನಮಃ।	ಬಕುಲಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಇಷ್ಟಾಯ ನಮಃ।	ಶತಪತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ವಿಶಿಷ್ಟಾಯ ನಮಃ।	ಪುನ್ನಾಗಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಶಿಷ್ಟಾಯ ನಮಃ।	ಕರವೀರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಶಿಖಂಡಿನೇ ನಮಃ।	ಧತ್ತೂರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ನಹುಷಾಯ ನಮಃ।	ಕುಂದಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ವಿಶ್ವಬಾಹವೇ ನಮಃ।	ಮಲ್ಲಿಕಾಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಮಹೀಧರಾಯ ನಮಃ।	ಮಾಲತೀಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ।	ಕರ್ಣಿಕಾರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।
ಅಂತಕಾಯ ನಮಃ।	ಕದಲೀಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।

* ಪುಷ್ಪಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ।

ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತ ಉಪಚಾರಗಳು

೧. ಓಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಓ ನಾರಾಯಣ ಆಗಮಿಸು)

೨. ಓಂ ನರಾಯ ನಮಃ ನಮಸ್ಕಾರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ನಿನಗೆ ಭಕ್ತಿಯ ನಮನ)

೩. ಓಂ ಶೌರಯೇ ನಮಃ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವೆ)

೪. ಓಂ ಚಕ್ರಪಾಣಯೇ ನಮಃ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪ ನೀಡುವೆ)

೫. ಓಂ ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ ಸ್ವಾಗತೋಕ್ತಿಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಸ್ವಾಗತ ಎನ್ನುವೆ).

೬. ಓಂ ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಆಸನ ನೀಡುವೆ.)

೭. ಓಂ ಜಗದ್ಯೋನಯೇ ನಮಃ ಪಾದಪೀಠಿಕಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಪಾದಪೀಠ ಸ್ವೀಕರಿಸು.)

೮. ಓಂ ವಾಮನಾಯ ನಮಃ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಕೈ ತೊಳೆಯುವೆ.)

೯. ಓಂ ಜ್ಞಾನಪಂಜರಾಯ ನಮಃ ಪಾದ್ಯಪ್ರತಿಗ್ರಾಹಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಇದೋ ಹರಿವಾಣ.)

೧೦. ಓಂ ಶ್ರೀವಲ್ಲಭಾಯ ನಮಃ ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಕಾಲು ತೊಳೆಯುವೆ.)

೧೧. ಓಂ ಜಗನ್ನಾಥಾಯ ನಮಃ ಪ್ಲೋತಾಭಿಮರ್ಶನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಹತ್ತಿಯ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಒರೆಸುವೆ.)

೧೨. ಓಂ ಚತುರ್ಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ ಚರಣಯೋಃ ಚಂದನಕ್ಷೋದವಾರಿಣಾ ಆಲೇಪನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಗಂಧದ ನೀರು ಹಚ್ಚುವೆ.)

೧೩. ಓಂ ಚತುರ್ಭುಜಾಯ ನಮಃ ಆಚಮನೀಯಾನಾಮಪಾಂ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಣ-ದರ್ಶನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಇದೋ ಆಚಮನೀಯ ಪಾತ್ರೆ.)

೧೪. ಓಂ ದೇವಕೇಶಾಯ ನಮಃ ಉಪಸ್ಪರ್ಶನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಕಾಲೊತ್ತುವೆ.)

೧೫. ಓಂ ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ ಚಂದನಾದ್ಯಂಬುಚರ್ಚಯಾ ಆಲೇಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ದೇಹಕ್ಕೂ ಗಂಧ ಪೂಸುವೆ.)

೧೬. ಓಂ ಶಂಕರಾಯ ನಮಃ ಪುಷ್ಪಮಾಲಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಹೂಮಾಲೆ ಹಾಕಿದೆ.)

೧೭. ಓಂ ಗರುಡಧ್ವಜಾಯ ನಮಃ ಧೂಪದಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಇದು ನಿನಗೆ ಧೂಪಾರತಿ.)

೧೮. ಓಂ ನಾರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಜೇನಿನ ಮೊಸರು ಪಾನ ಮಾಡು.)

೧೯. ಓಂ ಮಹಾದೇವಾಯ ನಮಃ ಘನಸಾರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಇದೋ ನಿನಗೆ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ.)

೨೦. ಓಂ ಸ್ವಯಂಭುವೇ ನಮಃ ನಾಗವಲ್ಲೀಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಅಡಿಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸು.)

ಪೂಜಾಸನೋಪವಿಷ್ಟಾಯ ಭಗವತೇ ವಿಂಶತಿಮುಪಚಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

೨೧. ಓಂ ಭುವನೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ ಪಾದುಕೇ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಪಾದುಕೆ ಧರಿಸು.)

೨೨. ಓಂ ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ ಸ್ನಾನಪೀಠಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೋ.)

೨೩. ಓಂ ದೇವಕೀಪುತ್ರಾಯ ನಮಃ ಸ್ನಾನಶಾಟಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಇದು ನಿನ್ನ ಸ್ನಾನದ ವಸ್ತ್ರ.)

೨೪. ಓಂ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಯೇ ನಮಃ ದಂತಕಾಷ್ಠಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ತೆಗೆದುಕೋ ಹಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ.)

೨೫. ಓಂ ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಆದರ್ಶಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಕನ್ನಡಿ ನೋಡು.)

೨೬. ಓಂ ಶಾರ್ಙ್ಗಪಾಣಯೇ ನಮಃ ಜಿಹ್ವಾನಿರ್ಲೇಖಪಟ್ಟಿಕಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ನಾಲಿಗೆ ತಿಕ್ಕುವ ಪಟ್ಟಿ ತೆಗೆದುಕೋ.)

೨೭. ಓಂ ಪರಸ್ಮೈ ಜ್ಯೋತಿಷೇ ನಮಃ ತಾಂಬೂಲವೀಟಿಕಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ತಾಂಬೂಲ ಸ್ವೀಕರಿಸು)

೨೮. ಓಂ ಆತ್ಮಜ್ಯೋತಿಷೇ ನಮಃ ಅಪರಾರ್ಧಪ್ರಸಾರಿತಂ ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪ-
ಯಾಮಿ (ಮಂಡಿಯ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆ ಮಾಡಿಕೋ.)

೨೯. ಓಂ ಅಚಂಚಲಾಯ ನಮಃ ಅಭ್ಯಂಗಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಬಾ ಅಭ್ಯಂಗ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವೆ.)

೩೦. ಓಂ ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕಾಯ ನಮಃ ಮೌಲಿಮಾಲಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ ಧರಿಸು.)

೩೧. ಓಂ ಅಖಿಲಧಾರಾಯ ನಮಃ ತಾಲವೃಂತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಬೀಸಣಿಗೆ ಬೀಸುವೆ.)

೩೨. ಓಂ ಸರ್ವಲೋಕಪತಯೇ ನಮಃ ಚಂದನೈಃ ತನ್ವಾಶ್ಚರ್ಚನಂ ಸಮರ್ಪ-
ಯಾಮಿ (ದೇಹಕ್ಕೆ ಗಂಧ ಹಚ್ಚುವೆ.)

೩೩. ಓಂ ಪ್ರಭವೇ ನಮಃ ಗಂಧಾಮಲಕವಾರಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಗಂಧ ಹಾಗೂ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಯ ನೀರು ಸ್ವೀಕರಿಸು.)

೩೪. ಓಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ ಕಂಕತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಬಾಚಣಿಕೆ ತೆಗೆದುಕೋ.)

೩೫. ಓಂ ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ರಜನೀಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಸುಗಂಧ ಲೇಪನ ಹಚ್ಚಿಕೋ.)

೩೬. ಓಂ ತ್ರಿಧಾಮ್ನೇ ನಮಃ ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಇದೋ ವಸ್ತ್ರ.)

೩೭. ಓಂ ಕರುಣಾಕರಾಯ ನಮಃ ಗಂಧಾನುಲೇಪನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಇದೋ ಗಂಧ.)

೩೮. ಓಂ ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ಉತ್ತರೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಇದೋ ಉತ್ತರೀಯ.)

೩೯. ಓಂ ಸರ್ವಗಾಯ ನಮಃ ಪವಿತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಪವಿತ್ರ ಧರಿಸು.)

೪೦. ಓಂ ಸರ್ವಾಯ ನಮಃ ನೃತ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ನನ್ನ ನರ್ತನ ನೋಡು.)

೪೧. ಓಂ ಸರ್ವೇಶಾಯ ನಮಃ ಗೇಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಹಾಡು ಕೇಳು.)

೪೨. ಓಂ ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಣಾಯ ನಮಃ ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಪಾದಪೂಜೆ ಸ್ವೀಕರಿಸು.)

೪೩. ಓಂ ಹಯಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ ದಶಶತಚ್ಛಿದ್ರೈಃ ಅಂಭಸಾಂ ಧಾರಾಭಿಃ ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ನಿನಗಿದೋ ಚಿನ್ನದ ಜರಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಷೇಕ.)

೪೪. ಓಂ ಹರಯೇ ನಮಃ ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡುವೆ.)

೪೫. ಓಂ ಶಾರ್ಙ್ಗಿಣೇ ನಮಃ ಶಿರಃಪ್ರೋತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ತಲೆ ವರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಟ್ಟೆ ತೆಗೆದುಕೋ.)

೪೬. ಓಂ ಹರಿಕೇಶಾಯ ನಮಃ ಪ್ಲೋತವಾಸಸಾ ಉಷ್ಣೀಷಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಹತ್ತಿಯ ಮುಂಡಾಸು ಸ್ವೀಕರಿಸು.)

೪೭. ಓಂ ಹಲಾಯುಧಾಯ ನಮಃ ಅಂಗಾಭಿಮರ್ಶನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಅಂಗಗಳನ್ನು ಒತ್ತುವೆ.)

೪೮. ಓಂ ಸಹಸ್ರಬಾಹವೇ ನಮಃ ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ವಸ್ತ್ರ ಉಡಿಸುವೆ.)

೪೯. ಓಂ ಅವ್ಯಕ್ತಾಯ ನಮಃ ಉಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಸ್ವೀಕರಿಸು.)

೫೦. ಓಂ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ಉತ್ತರೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಉತ್ತರೀಯ ಹೊದ್ದಿಸುವೆ.)

ಸ್ನಾನಾಸನೋಪವಿಷ್ಟಾಯ ಭಗವತೇ ತ್ರಿಂಶದುಪಚಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

೫೧. ಓಂ ಅಕ್ಷರಾಯ ನಮಃ ಉಪಾನಹೌ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸು.)

೫೨. ಓಂ ಅವ್ಯಯಾಯ ನಮಃ ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಕಿರೀಟ ಧರಿಸು.)

೫೩. ಓಂ ಗಜೇಂದ್ರಘ್ನಾಯ ನಮಃ ಪೀತಕೌಶೇಯಧಾರಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಪೀತಾಂಬರ ಧರಿಸು.)

೫೪. ಓಂ ಗಜಾರ್ತಿಘ್ನಾಯ ನಮಃ ಕರ್ಪೂರರಜಸಾ ಆಪಾದಮಸ್ತಕಲೇಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಕರ್ಪೂರವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಲೇಪಿಸುವೆ.)

೫೫. ಓಂ ಕೇಶವಾಯ ನಮಃ ಕಸ್ತೂರಿಕಾಮೃಗಮದಚಂದನೈರನುಲೇಪನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ನಿನಗಿದು ಕಸ್ತೂರಿಮೃಗದ ಚಂದನದ ಅನುಲೇಪನ.)

೫೬. ಓಂ ಕೇಶಿಮರ್ದನಾಯ ನಮಃ ವ್ಯಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ವ್ಯಜನ ಸಮರ್ಪಿಸುವೆ.)

೫೭. ಓಂ ಕೈಟಭಾರಯೇ ನಮಃ ಚಾಮರವ್ಯೂಹಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಅನೇಕ ಚಾಮರಗಳ ಸೇವೆ ಸ್ವೀಕರಿಸು.)

೫೮. ಓಂ ಅವಿದ್ಯಾರಯೇ ನಮಃ ಕುಂಕುಮೇನಾನುಲೇಪನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಕೇಸರಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹಚ್ಚುವೆ.)

೫೯. ಓಂ ಕಾಮದಾಯ ನಮಃ ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಗಂಧ ಹಚ್ಚುವೆ.)

೬೦. ಓಂ ಕಮಲೇಕ್ಷಣಾಯ ನಮಃ ಕೃತ್ರಿಮಭೂಷಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಕೃತ್ರಿಮವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವೆ.)

೬೧. ಓಂ ಕಂಸಶತ್ರವೇ ನಮಃ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಪ್ರಕಲ್ಪನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಧರಿಸು.)

೬೨. ಓಂ ಅಘಾರಾತಯೇ ನಮಃ ಉತ್ತರೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಉತ್ತರೀಯ ಹೊದ್ದಿಸುವೆ.)

೬೩. ಓಂ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಾಯ ನಮಃ ಮೌಲಿಮಾಲಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಮುಡಿಯುವ ಮಾಲೆ ಸ್ವೀಕರಿಸು.)

೬೪. ಓಂ ಖಗವಾಹನಾಯ ನಮಃ ಬಾಹುಮಾಲಾವಿಲಂಬನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ನೇತಾಡುವ ಮಾಲೆಯನ್ನು ನೀಡುವೆ.)

೬೫. ಓಂ ನೀಲಾಂಬುದದ್ಯುತಯೇ ನಮಃ ಮೃತ್ಸ್ನಯಾ ತಿಲಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಸುಗಂಧದ ಮಣ್ಣನ್ನು ತಿಲಕವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸು.)

೬೬. ಓಂ ನಿತ್ಯಾಯ ನಮಃ ಶಲಾಕಯಾ ಅಂಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಅಂಜನ ಹಚ್ಚುವೆ.)

೬೭. ಓಂ ನಿತ್ಯತೃಪ್ತಾಯ ನಮಃ ಪುಷ್ಪವಿಕಿರಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಹೂಗಳಿಂದ ಸಿಂಪಡಿಸುವೆ.)

೬೮. ನಿರಾಶ್ರಯಾಯ ನಮಃ ಮಹಾದರ್ಶಪ್ರದರ್ಶನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ದೊಡ್ಡ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡು.)

೬೯. ಓಂ ನಿತ್ಯಾನಂದಾಯ ನಮಃ ತಾಂಬೂಲಿಕಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ತಾಂಬೂಲ ಸ್ವೀಕರಿಸು.)

೭೦. ಓಂ ಸುರಾಧ್ಯಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ಧೂಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಇದೋ ನಿನಗೆ ಧೂಪ.)

೭೧. ಓಂ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಾಯ ನಮಃ ದೀಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಇದೋ ನಿನಗೆ ದೀಪ.)

೭೨. ಓಂ ನಿರಂಜನಾಯ ನಮಃ ಶಾಲಿತಂಡುಲಪತ್ರಿಕಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಇದೋ ಅನ್ನ ನೈವೇದ್ಯ.)

೭೩. ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಸುವೇ ನಮಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಾಧ್ಯಯನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ನಿನ್ನ ಊಟದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನ ಒಪ್ಪಿಸುವೆ.)

೭೪. ಓಂ ಪೃಥಿವೀನಾಥಾಯ ನಮಃ ಗಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಹಾಡುವೆ.)

೭೫. ಓಂ ಪೀತವಾಸಸೇ ನಮಃ ನಾಟ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಕುಣಿಯುವೆ.)

೭೬. ಓಂ ಗುಹಾಶ್ರಯಾಯ ನಮಃ ವೇಣುನಿನಾದನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಕೊಳಲು ನುಡಿಸುವೆ.)

೭೭. ಓಂ ವೇದಗರ್ಭಾಯ ನಮಃ ವೀಣಾದಿವಾದನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ವೀಣೆ ನುಡಿಸುವೆ.)

೭೮. ಓಂ ವಿಭವೇ ನಮಃ ಮಂಗಲಾನಾಂ ಪಾಠಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಮಂಗಳ ಘೋಷ ಮಾಡುವೆ.)

೭೯. ಓಂ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ನೀರಾಜನಗೈಯುವೆ.)

೮೦. ಓಂ ಶ್ರೀಮತೇ ನಮಃ ಪಂಚಾನಾಂ ಪಿಂಡಾನಾಂ ದಿಶಿ ಕ್ಷೇಪಣಂ ಸಮರ್ಪ-
ಯಾಮಿ (ಐದು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪಿಂಡ ಹಾಕಿ ದೃಷ್ಟಿ ತೆಗೆಯುವೆ.)

ಅಲಂಕಾರಾಸನೋಪವಿಷ್ಟಾಯ ಭಗವತೇ ತ್ರಿಂಶದುಪಚಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

೮೧. ಓಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಭೂಷಣಾಯ ನಮಃ ಉಪಾನಹೌ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಪಾದುಕೆ ನೀಡುವೆ.)

೮೨. ಓಂ ಯಜ್ಞಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ ಚಾಮರಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಚಾಮರ ಬೀಸುವೆ.)

೮೩. ಓಂ ಅಮೇಯಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ಮುಕ್ತಾತಪನಿವಾರಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಮುತ್ತುಗಳ ಛತ್ರಿ ಹಿಡಿಯುವೆ.)

೮೪. ಓಂ ವರದಾಯ ನಮಃ ಮಯೂರಪುಚ್ಛವ್ಯಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ನವಿಲುಗರಿಯ ಬೀಸಣಿಗೆ ಬೀಸುವೆ.)

೮೫. ಓಂ ವಾಸವಾನುಜಾಯ ನಮಃ ತಾಲವೃಂತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ತಾಳೆಗರಿಯ ಬೀಸಣಿಗೆ ನೀಡುವೆ.)

೮೬. ಓಂ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ ರಥಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ರಥೋತ್ಸವ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.)

೮೭. ಓಂ ಜಿತಕ್ರೋಧಾಯ ನಮಃ ಗಜಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಗಜೋತ್ಸವ ಮಾಡುವೆ.)

೮೮. ಓಂ ಸಮದೃಷ್ಟಯೇ ನಮಃ ಅಶ್ವಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಅಶ್ವೋತ್ಸವ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.)

೮೯. ಓಂ ಸನಾತನಾಯ ನಮಃ ಶಿಬಿಕಾಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಉತ್ಸವ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.)

೯೦. ಓಂ ಭಕ್ತವಶ್ಯಾಯ ನಮಃ ವೈನತೇಯಧ್ವಜೋನ್ನತಿಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಗರುಡಧ್ವಜ ಸಮರ್ಪಿಸುವೆ.)

೯೧. ಓಂ ಜಗತ್ಪೂಜ್ಯಾಯ ನಮಃ ಕ್ರೀಡಾಯಷ್ಟಿಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಆಟದ ಕೋಲು ನೀಡುವೆ.)

೯೨. ಓಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ತಿನ್ನಲು ತಾಂಬೂಲ ನೀಡುವೆ.)

೯೩. ಓಂ ಅಸುರಾಂತಕಾಯ ನಮಃ ಕ್ರೀಡಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ದೇವರ ಜೊತೆ ಆಟವಾಡುವೆ.)

೯೪. ಓಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮಂತಕಾಯ ನಮಃ ಫಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ತಿನ್ನಲು ಹಣ್ಣು ನೀಡುವೆ.)

೯೫. ಓಂ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಸಮೃದ್ಧಿಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ನನ್ನೆಲ್ಲ ಐಶ್ವರ್ಯ ನಿನಗೆ.)

ಯಾತ್ರಾಸನೋಪವಿಷ್ಟಾಯ ಭಗವತೇ ಪಂಚದಶೋಪಚಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

೯೬. ಓಂ ಅನಂತವಿಗ್ರಹಾಯ ನಮಃ ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ನಿನಗಿದು ಮಧುಪರ್ಕ.)

೯೭. ಓಂ ಮಾಯಾಧರಾಯ ನಮಃ ತಾಂಬೂಲವೀಟಿಕಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ತಾಂಬೂಲ ನೀಡುವೆ.)

೯೮. ಓಂ ನಿರಾಧಾರಾಯ ನಮಃ ಮುಖಶಾಟಿಕಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಮುಖವಸ್ತ್ರ ನೀಡುವೆ.)

೯೯. ಓಂ ಸರ್ವಾಧಾರಾಯ ನಮಃ ಅರ್ಹಣಾಂಭಃ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಕುಡಿಯಲು ಶ್ರೇಷ್ಠ ನೀರು ನೀಡುವೆ.)

೧೦೦. ಓಂ ಧರಾಧರಾಯ ನಮಃ ಪಾಯಸಾನ್ನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಪಾಯಸನ್ನ ನೀಡುವೆ.)

೧೦೧. ಓಂ ನಿಷ್ಕಲಂಕಾಯ ನಮಃ ಮುದ್ಗಾನ್ನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಹುಗ್ಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸು.)

೧೦೨. ಓಂ ನಿರಾಭಾಸಾಯ ನಮಃ ಗುಡೋದನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

(ಗುಡಾನ್ನ ಸ್ವೀಕರಿಸು.)

೧೦೩. ಓಂ ನಿಷ್ಪ್ರಪಂಚಯ ನಮಃ ದಧ್ಯೋದನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ದಧ್ಯನ್ನ ಸ್ವೀಕರಿಸು.)

೧೦೪. ಓಂ ನಿರಾಮಯಾಯ ನಮಃ ಪಾನಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಪಾನಕ ಸ್ವೀಕರಿಸು.)

೧೦೫. ಓಂ ಭಕ್ತಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ ಪಾನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ನೀರು ಸ್ವೀಕರಿಸು.)

೧೦೬. ಓಂ ಮಹಾಧರಾಯ ನಮಃ ಹಸ್ತಶಾಟಿಕಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಕರವಸ್ತ್ರ ತೆಗೆದುಕೋ.)

೧೦೭. ಓಂ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಯೇ ನಮಃ ಕರಯೋಃ ಶುದ್ಧಿಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಕೈ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೋ.)

೧೦೮. ಓಂ ಪುರಾತನಾಯ ನಮಃ ಏಲಾಚಂದನಕ್ಷೋದವಾರಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಏಲಕ್ಕಿ ಗಂಧದ ನೀರು ಸ್ವೀಕರಿಸು.)

ಇತಿ ಶ್ರೀವರಾಹಪುರಾಣೇ ಧರಣೀಯಜ್ಞವರಾಹಸಂವಾದೇ ನಾರಾಯಣಸ್ಯ
ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತೋಪಚಾರಾಃ ।

ಆವರಣಪೂಜೆ

ಭಗವತಃ ಆವರಣಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ -

ಓಂ ಮಧ್ಯೇ ಪರಮಪುರುಷಾಯ ನಮಃ । ದೇವಸ್ಯ ವಾಮಭಾಗೇ ಸ್ಥಿತಾಯೈ ಸುವರ್ಣ-ವರ್ಣಾಯೈ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಯೈ ಪದ್ಮಹಸ್ತಾಯೈ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ್ಯೈ ತನ್ಮುಖನ್ಯಸ್ತಲೋಚ-ನಾಯೈ ಲಂ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ।

ದೇವಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವೇ ಸ್ಥಿತಾಯೈ ದೂರ್ವಾದಲಶ್ಯಾಮಲಾಯೈ ವಿಚಿತ್ರಾಭರಣಭೂಷಿತಾಯೈ ನೀಲೋತ್ಪಲಹಸ್ತಾಯೈ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ್ಯೈ ತನ್ಮುಖನ್ಯಸ್ತಲೋಚನಾಯೈ ಧರಾಯೈ ನಮಃ

(ಆತ್ಮನಃ ಪುರತಃ ಪೀಠಾದ್ಬಹಿಃ)
ಪೂರ್ವೇ ಉದ್ಯದಾದಿತ್ಯವರ್ಣಾಯ ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭಯಹಸ್ತಾಯ ಓಂ ಕ್ರಂ ಕ್ರುದ್ಧೋಲ್ಕಾಯ ನಮಃ ।

ಯಾಮ್ಯಾಂ - ಉದ್ಯದಾದಿತ್ಯವರ್ಣಾಯ ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭಯಹಸ್ತಾಯ ಓಂ ಮಂ ಮಹೋಲ್ಕಾಯ ನಮಃ।

ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಮ್ –ಉದ್ಯದಾದಿತ್ಯವರ್ಣಾಯ ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭಯಹಸ್ತಾಯ ಓಂ ವೀಂ ವೀರೋಲ್ಕಾಯ ನಮಃ।

ಉದೀಚ್ಯಾಂ – ಉದ್ಯದಾದಿತ್ಯವರ್ಣಾಯ ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭಯಹಸ್ತಾಯ ಓಂ ದ್ಯೂಂ ದ್ಯೂಲ್ಕಾಯ ನಮಃ।

ಆಗ್ನೇಯನೈರ್ಋತ್ಯವಾಯವ್ಯೈಶಾನದಿಕ್ಷು ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಾಯ ಚಕ್ರ-ಶಂಖವರಾಭಯಹಸ್ತಾಯ ಓಂ ಸಹಸ್ರೋಲ್ಕಾಯ ನಮಃ॥

ದ್ವಿತೀಯಾವರಣಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ

ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ – ಓಂ ವಂ ವಾಸುದೇವಾಯ ಶುಕ್ಲವರ್ಣಾಯ ಕಿರೀಟಾದಿವಿಭೂಷಿತಾಯ ಶಾರ್ಙ್ಗ-ಬಾಣಶಂಕಚಕ್ರಧರಾಯ ನಮಃ।

ಆಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ – ಓಂ ಶ್ರೀ ಮಾಯಾಯೈ ನಮಃ।

ಯಾಮ್ಯಾಂ – ಓಂ ಸಂ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ರಕ್ತವರ್ಣಾಯ ಕಿರೀಟಾದಿವಿಭೂಷಿತಾಯ ಶಂಖ-ಚಕ್ರಗದಾಪದ್ಮಧರಾಯ ನಮಃ।

ನೈರ್ಋತ್ಯಾಂ – ಓಂ ಶ್ರೀ ಜಯಾಯೈ ನಮಃ।

ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ – ಓಂ ಪ್ರಂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಸುವರ್ಣವರ್ಣಾಯ ಕಿರೀಟಾದಿವಿಭೂಷಿತಾಯ ಶಂಖಚಕ್ರಾಸಿಚರ್ಮಧರಾಯ ನಮಃ।

ವಾಯವ್ಯೇ – ಓಂ ಶ್ರೀ ಕೃತ್ಯೈ ನಮಃ।

ಉದೀಚ್ಯಾಂ – ಓಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಾಯ ಕಿರೀಟಾದಿವಿಭೂಷಿತಾಯ ಶಂಖಚಕ್ರಾಸಿಚರ್ಮಧರಾಯ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ನಮಃ।

ಐಶಾನ್ಯೇ – ಓಂ ಶಾಂತ್ಯೈ ನಮಃ।

ತೃತೀಯಾವರಣಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ

ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ – ಓಂ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಪದ್ಮಧರಾಯ ಶ್ರೀದೇವೀಸಹಿತಾಯ ಕೇಶವಾಯ ನಮಃ।
ಓಂ ಪದ್ಮಗದಾಚಕ್ರಶಂಖಧರಾಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮೇತಾಯ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ।

ಆಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ – ಓಂ ಚಕ್ರಶಂಖಪದ್ಮಗದಾಧರಾಯ ಕಮಲಾಸಹಿತಾಯ ಮಾಧವಾಯ ನಮಃ।

ಯಾಮ್ಯಾಂ – ಓಂ ಗದಾಪದ್ಮಶಂಖಚಕ್ರಧರಾಯ ಪದ್ಮಾಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಪದ್ಮಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರಾಯ ಪದ್ಮಿನೀಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ।

ನೈರ್ಋತ್ಯಾಂ – ಓಂ ಶಂಖಪದ್ಮಗದಾಚಕ್ರಧರಾಯ ಕಮಲಾಲಯಾಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ಮಧು-ಸೂದನಾಯ ನಮಃ।

ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ – ಗದಾಚಕ್ರಶಂಖಪದ್ಮಧರಾಯ ರಮಾಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಚಕ್ರಗದಾಪದ್ಮಶಂಖಧರಾಯ ವೃಷಾಕಪೀಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ವಾಮನಾಯ ನಮಃ।

ವಾಯವ್ಯಾಂ – ಓಂ ಚಕ್ರಗದಾಶಂಖಪದ್ಮಧರಾಯ ಧನ್ಯಾಸಮೇತಾಯ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ।

ಉದೀಚ್ಯಾಂ – ಓಂ ಚಕ್ರಪದ್ಮಶಂಖಗದಾಧರಾಯ ವೃದ್ಧಿಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಪದ್ಮಚಕ್ರಗದಾಶಂಖಧರಾಯ ಯಜ್ಞಾಸಮೇತಾಯ ಶ್ರೀ ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ।

ಐಶಾನ್ಯಾಂ – ಓಂ ಶಂಖಗದಾಚಕ್ರಪದ್ಮಧರಾಯ ಇಂದಿರಾಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ।

ಚತುರ್ಥಾವರಣಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ

ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ – ಓಂ ಶಂಖಪದ್ಮಚಕ್ರಗದಾಧರಾಯ ಹಿರಣ್ಯಾಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಶಂಖಚಕ್ರಪದ್ಮಗದಾಧರಾಯ ಹರಿಣೀಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ।

ಆಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ – ಓಂ ಶಂಖಗದಾಪದ್ಮಚಕ್ರಧರಾಯ ಶ್ರೀಸತ್ಯಾಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ।

ಯಾಮ್ಯಾಂ – ಓಂ ಗದಾಶಂಖಪದ್ಮಚಕ್ರಧರಾಯ ನಿತ್ಯಾಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಪದ್ಮಶಂಖಗದಾಚಕ್ರಧರಾಯ ಆನಂದಾಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ।

ನೈರ್ಋತ್ಯಾಂ – ಓಂ ಗದಾಶಂಖಚಕ್ರಪದ್ಮಧರಾಯ ತ್ರಯೀಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ।

ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ – ಓಂ ಪದ್ಮಗದಾಶಂಖಚಕ್ರಧರಾಯ ಸುಖಾಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ನಾರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಪದ್ಮಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಧರಾಯ ಸುಗಂಧಾಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ।

ವಾಯವ್ಯಾಂ – ಶ್ರೀ ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಪದ್ಮಧರಾಯ ಸುಂದರೀಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ।

ಉದೀಚ್ಯಾಂ – ಗದಾಚಕ್ರಪದ್ಮಶಂಖಧರಾಯ ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ಉಪೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಚಕ್ರಪದ್ಮಗದಾಶಂಖಧರಾಯ ಸುಶೀಲಾಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀಹರಯೇ ನಮಃ।

ಐಶಾನ್ಯಾಂ – ಓಂ ಗದಾಪದ್ಮಚಕ್ರಶಂಖಧರಾಯ ಸುಲಕ್ಷಣಾಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ

ಪಂಚಮಾವರಣಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ

ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ – ಕಟ್ಯಾದೌ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಾಯ ಕಿರೀಟಾದಿವಿಭೂಷಿತಾಯ ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭಯ-ಹಸ್ತಾಯ ವೇದಾಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀಮತ್ಸ್ಯಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಕಟ್ಯಾದೌ ಕೂರ್ಮರೂಪಾಯ ತಪನೀಯವರ್ಣಾಯ ಕಿರೀಟಾದಿವಿಭೂಷಿತಾಯ ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭಯಹಸ್ತಾಯ ವೇದವತೀ -ಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ಕೂರ್ಮಾಯ ನಮಃ।

ಆಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ – ಓಂ ಕಂಠಾದುಪರಿ ವರಾಹಮುಖಾಯ ಸ್ಫಟಿಕವರ್ಣಾಯ ಕಿರೀಟಾದಿ-ವಿಭೂಷಿತಾಯ ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭಯಹಸ್ತಾಯ ಧಾತ್ರೀಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ವರಾಹಾಯ ನಮಃ।

ಯಾಮ್ಯಾಂ – ಓಂ ಕಂಠಾದಧೋ ನರರೂಪಿಣೇ ಸಿಂಹಮುಖಾಯ ದಂಷ್ಟ್ರಯುಕ್ತಾಯ ವಿವೃತಾಸ್ಯಾಯ ಭ್ರುಕುಟೀಕುಟಿಲನೇತ್ರಾಯ ಮುಕುಟಾದಿವಿಭೂಷಿತಾಯ ಯಜ್ಞವರ್ಣಾಯ ಕಿರೀಟಾದಿವಿಭೂಷಿತಾಯ ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭಯಹಸ್ತಾಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀ ನಾರ-ಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಕೌಪೀನಮೇಖಲಾಽಜಿನಶಿಖಾಯಜ್ಞೋಪವೀತದಂಡಧರಾಯ ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣಾಯ ಈಷತ್ಕುಂಚಿತಸವ್ಯಾಂಘ್ರಿಭುಜಾಯ ವಸುಂಧರಾಯಾಚನದಕ್ಷಿಣ-ಹಸ್ತಾಯ ಸುಗಂಧಾಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀವಾಮನಾಯ ನಮಃ।

ನೈರ್ಋತ್ಯಾಂ – ಓಂ ಜಟಾಮುಕುಟಧರಾಯ ಶಾಂತಾಯ ದಕ್ಷಿಣೇತರಹಸ್ತಯೋಃ ಪರಶು-ಚಾಪಶರಧರಾಯ ಸುವರ್ಣವರ್ಣಾಯ ಉಪವೀತೋತ್ತರೀಯಧರಾಯ ಭಾರ್ಗವೀ-ಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀಭಾರ್ಗವಾಯ ನಮಃ।

ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ – ಕಿರೀಟಾದಿವಿಭೂಷಿತಾಯ ತ್ರಿಭಂಗೀಶ್ಯಾಮವರ್ಣಧರಾಯ ಸೀತಾಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀರಾಮಾಯ ನಮಃ। ಓಂ ಮೇಘಶ್ಯಾಮಸದೃಶಕಲ್ಯಾಣಲಕ್ಷಣಾವಯವಯುಕ್ತಕಿರೀಟಾದಿವಿ ಭೂಷಿತಾಯ ಈಶತ್ಕುಂಚಿತವಾಮಾಂಘ್ರಿಸುಸ್ಥಿತಾಪರಪಾದಾಯ ತ್ರಿಭಂಗೀಯುಕ್ತಾಯ ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭಯಹಸ್ತಾಯ ರುಗ್ಮಿಣೀಸತ್ಯಭಾಮಾಭ್ಯಾಂ ಸಹಿತಾಯ ಸಿಂಹವಿಷ್ಟರೋಪರಿ-ಸ್ಥಿತಾಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ।

ವಾಯವ್ಯಾಂ – ಕಿರೀಟಕಟಕಾದ್ಯಲಂಕೃತಾಯ ಉದ್ಯದಾದಿತ್ಯವರ್ಣಾಯ ಪಾರ್ಶ್ವಯೋ-

ಶ್ಚಕ್ರಶಂಖಯುಕ್ತಾಯ ಉತ್ತಾನಾವಲಂಬಿತಕರಯುಗ್ಮಾಯ ದಿಗಂಬರಾಯ ಸ್ವದೇವ್ಯಾ ಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀಬುದ್ಧಾಯ ನಮಃ।

ಉದೀಚ್ಯಾಂ – ಓಂ ಜಟಾಮುಕುಟಶ್ಮಶ್ರುವಿವೃತಾಕ್ಷಾಯ ಚರ್ಮವಸನಾಯ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ-ಧರಾಯ ಖಡ್ಗಖೇಟಧರಾಯ ಪ್ರಭಾಸಹಿತಾಯ ಅಶ್ವಾರೂಢಾಯ ಶ್ರೀಕಲ್ಕಿನೇ ನಮಃ। ಓಂ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀಅನಂತಾತ್ಮನೇ ನಮಃ।

ಐಶಾನ್ಯೇ – ಓಂ ಪೂರ್ವಾದಿಚತುರ್ಮುಖೇಷು ವಾಸುದೇವಾದ್ಯಧಿಷ್ಠಾನಾಯ ಸಹಸ್ರಾ-ದಿತ್ಯವರ್ಣಾಯ ಕಿರೀಟಾದಿವಿಭೂಷಿತಾಯ ಅನಂದದಾಯಿನೇ ಅನಂತಾಯುಧಧರಾಯ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಸೇವ್ಯಮಾನಾಯ ವಿಶ್ವರೂಪಿಣ್ಯಾ ಸಹಿತಾಯ ಪಾದಯುಗ್ಮಸ್ಥಿತಾಯ ಶ್ರೀವಿಶ್ವರೂಪಾಯ ನಮಃ।

ಷಷ್ಠಾವರಣಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ

ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ – ಓಂ ಕಿರೀಟಾದಿವಿಭೂಷಿತಸೌಮ್ಯವಕ್ತ್ರಾಯ ಸಹಸ್ರಫಣಯುಕ್ತಾಯ ಶುಭ್ರ-ವರ್ಣಾಯ ಮುಸಲಾಭಯಹಸ್ತಸ್ಥಿತಾಯ ಶ್ರೀಮದನಂತಾಯ ನಮಃ।

ಆಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ – ಓಂ ವಾಂ ವಾರುಣ್ಯೈ ನಮಃ।

ಯಾಮ್ಯಾಂ – ಓಂ ಕಿರೀಟಾದಿವಿಭೂಷಿತಾಯ ಚತುರ್ಮುಖಾಯ ಸುವರ್ಣವರ್ಣಾಯ

ದಂಡಾಭಯಾಕ್ಷಮಾಲಾಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾಸಹಿತಾಯ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ।

ನೈರ್ಋತ್ಯಾಂ – ಓಂ ಗಾಂ ಗಾಯತ್ರ್ಯೈ ನಮಃ।

ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ – ಓಂ ಕಿರೀಟಾದಿವಿಭೂಷಿತಾಯ ಉದ್ಯದಾದಿತ್ಯವರ್ಣಾಯ ಗದಾಭಯ-ಮುಕುಲಿತಾಂಜಲಿಹಸ್ತಾಯ ವಾಯವೇ ನಮಃ।

ವಾಯವ್ಯಾಂ – ಓಂ ಭಾಂ ಭಾರತ್ಯೈ ನಮಃ।

ಉದೀಚ್ಯಾಂ – ಜಟಾಮುಕುಟಧರಾಯ ಶುಭ್ರವರ್ಣಾಯ ಶೂಲಾಭಯಹಸ್ತಸ್ಥಿತಾಯ ಓಂ ಈಶಾನಾಯ ನಮಃ।

ಐಶಾನ್ಯಾಂ – ಓಂ ಗಿಂ ಗಿರಿಜಾಯೈ ನಮಃ।

ದೇವಸ್ಯಾಗ್ರೇ – ಓಂ ಕಿರೀಟಾದಿವಿಭೂಷಿತಾಯ ಸುವರ್ಣಪಕ್ಷಾಯ ಮುಕುಲಿತಾಂಜಲಿ-ಹಸ್ತಾಯ ಗಂ ಶ್ರೀಗರುಡಾಯ ನಮಃ।

ಗರುಡಪಾರ್ಶ್ವೇ – ಓಂ ಸೌಂ ಸೌಪರ್ಣ್ಯೈ ನಮಃ।

ಸಪ್ತಮಾವರಣಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ

ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ – - ಓಂ ಲಂ ಇಂದ್ರಾಯ, ಸುರಾಧಿಪತಯೇ ಪೀತವರ್ಣಾಯ, ವಜ್ರಾಭಯ-ಹಸ್ತಾಯ ಕಿರೀಟಾದಿವಿಭೂಷಿತಾಯ ಶಚೀಸಹಿತಾಯ, ಐರಾವತವಾಹನಾಯ, ಸಪುತ್ರಾಯ ಸಪರಿಗ್ರಹಾಯ ಸಪರಿವಾರಾಯ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಪಾರ್ಷದಾಯ ನಮಃ।

ಆಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ – - ಓಂ ರಂ ಅಗ್ನಯೇ - ತೇಜೋಽಧಿಪತಯೇ ರಕ್ತವರ್ಣಾಯ ಶಕ್ತಿ-ತೋಮರಹಸ್ತಾಯ ಮೇಷವಾಹನಾಯ ಸ್ವಾಹಾಸಹಿತಾಯ ಸಪುತ್ರಾಯ ಸಪರಿಗ್ರಹಾಯ ಸಪರಿವಾರಾಯ ತ್ರಿನೇತ್ರಾಯ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪಾರ್ಷದಾಯ ನಮಃ।

ಯಾಮ್ಯಾಂ – ಓಂ ಯಂ ಯಮಾಯ, ಪ್ರೇತಾಧಿಪತಯೇ ಕಾಲಮೇಘಚಯಕಾಲವಿಗ್ರಹಾಯ - ದಂಡಹಸ್ತಾಯ ಮಹಿಷವಾಹನಾಯ ಶ್ಯಾಮಲಾಸಹಿತಾಯ ಭೂಷಣೋಜ್ವಲಾಯ ತ್ರಿಲೋಚನಾಯ ಸಪುತ್ರಾಯ ಸಪರಿಗ್ರಹಾಯ ಸಪರಿವಾರಾಯ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಪಾರ್ಷದಾಯ ನಮಃ।

ನೈರ್ಋತ್ಯಾಂ – ಕ್ಷಂ ನಿರ್ಋತಯೇ ರಕ್ಷೋಽಧಿಪತಯೇ ಧೂಮ್ರವರ್ಣಾಯ, ಅತಿ-ಭೀಷಣಾಕೃತಯೇ, ಹಸ್ತಿಸಂಸ್ಥಿತಾಯ ಖಡ್ಗಾಯುಧಾಯ ನರವಾಹನಾಯ ಕಾಲಿಕಾಸಹಿತಾಯ ಸಪುತ್ರಾಯ ಸಪರಿಗ್ರಹಾಯ ಸಪರಿವಾರಾಯ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಪಾರ್ಷದಾಯ ನಮಃ।

ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ – ಓಂ ವಂ ವರುಣಾಯ - ಜಲಾಧಿಪತಯೇ ಇಂದುಕುಂದಧವಲವರ್ಣಾಯ ಪಾಶಹಸ್ತಾಯ ಮಹಾಮಣಿಪ್ರೋಜ್ವಲಾಭರಣಮಾಲಾವಿಭೂಷಿತಾಯ ಭಾಗೀರಥೀ ಸಹಿತಾಯ ಮಕರವಾಹನಾಯ ಸಪುತ್ರಾಯ ಸಪರಿಗ್ರಹಾಯ ಸಪರಿವಾರಾಯ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಪಾರ್ಷದಾಯ ನಮಃ।

ವಾಯವ್ಯಾಂ – - ಓಂ ಯಂ ವಾಯವೇ - ಪ್ರಾಣಾಧಿಪತಯೇ ಜ್ಞಾನಾಧಿಪತಯೇ ಧೂಮ್ರವರ್ಣಾಯ ಗದಾಂಕುಶಾಯುಧಾಯ ತ್ರಿಲೋಚನಾಯ ಹರಿಣವಾಹನಾಯ ಮೋಹಿನೀಸಹಿತಾಯ ಸಪುತ್ರಾಯ ಸಪರಿಗ್ರಹಾಯ ಸಪರಿವಾರಾಯ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು-ಪಾರ್ಷದಾಯ ನಮಃ

ಉದೀಚ್ಯಾಂ – - ಓಂ ಸೋ ಸೋಮಾಯ ತಾರಕಾಧಿಪತಯೇ ರಜತಾದ್ರಿರುಚಿರವರ್ಣಾಯ ತಂಗವಲ್ಲಿತತುರಂಗಮವಾಹನಾಯ - ವರಗದಾಯುಧಾಯ ರೋಹಿಣೀಸಹಿತಾಯ ಅಮಲ-ವಿಲೋಚನದ್ವಯಾಯ ಸಪುತ್ರಾಯ ಸಪರಿಗ್ರಹಾಯ ಸಪರಿವಾರಾಯ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಪಾರ್ಷದಾಯ ನಮಃ

ಐಶಾನ್ಯೇ – ಓಂ ಹಂ ರುದ್ರಾಯ ಭೂತಾಧಿಪತಯೇ ರಾಜತಾದ್ರಿನಿಭಾಯ ಶ್ವೇತವರ್ಣಾಯ ಚಂದ್ರಶೇಖರಾಯ ತ್ರಿಶೂಲಧರಾಯ ವೃಷಭವಾಹನಾಯ ಪಾರ್ವತೀಸಹಿತಾಯ ತ್ರಿಲೋ-ಚನಾಯ ಸಪುತ್ರಾಯ ಸಪರಿಗ್ರಹಾಯ ಸಪರಿವಾರಾಯ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಪಾರ್ಷದಾಯ ನಮಃ ।

ನಿರ್ಋತಿವರುಣಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಅಧೋದಿಶಿ – ಓಂ ಅಂ ಅನಂತಾಯ ಅನಂತಾಖ್ಯ-ಶೇಷಾಯ ನಾಗಾಧಿಪತಯೇ ಕ್ಷೀರಸಾಗರನಿಭಾಯ ಶುಭ್ರವರ್ಣಾಯ ಫಣಾಮಣಿಜ್ಯೋತಿ-ರ್ವಿಭೂಷಿತಾಯ ನಾಗವಾಹನಾಯ ರಥಾಂಗಾಯುಧಾಯ ವಾರುಣೀಸಹಿತಾಯ ಸಹಸ್ರ-ಫಣಾಯ ಸಪುತ್ರಾಯ ಸಪರಿಗ್ರಹಾಯ ಸಪರಿವಾರಾಯ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಪಾರ್ಷದಾಯ ನಮಃ ।

ಈಶಾನೇಂದ್ರಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಊರ್ಧ್ವದಿಶಿ – ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಸತ್ಯಲೋಕಾಧಿಪತಯೇ ಹೇಮವರ್ಣಾಯ ಹಂಸವಾಹನಾಯ ಅಕ್ಷಮಾಲಾಹಸ್ತಾಯ ಅರವಿಂದಧಾರಿಣೇ ಸೃಷ್ಟಿ-ಹೇತವೇ ಚತುರ್ಮುಖಾಯ ಗಾಯತ್ರೀಸಹಿತಾಯ ಸಪುತ್ರಾಯ ಸಪರಿಗ್ರಹಾಯ ಸಪರಿವಾ-ರಾಯ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಪಾರ್ಷದಾಯ ನಮಃ ।

ಇಂದ್ರಾದಿವಿಷ್ಣುಪಾರ್ಷದೇಭ್ಯೋ ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ವಿಷ್ಣ್ವಭಿಮುಖೇಭ್ಯಃ ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಮಃ । ಅರ್ಘ್ಯಮ್ । ಪಾದ್ಯಮ್ । ಆಚಮನಮ್ । ಮಧುಪರ್ಕಮ್ ಪುನರಾ-ಚಮನಮ್ । ಅಭಿಷೇಕಮ್ । ವಸ್ತ್ರಮ್ । ಗಂಧಮ್ । ಪುಷ್ಪಮ್ । ಆಭರಣಾನಿ । ಧೂಪಮ್ ದೀಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಅನೇನ ಆವರಣದೇವತಾಪೂಜನೇನ ಸಶ್ರೀಕಃ ಸಪರಿವಾರಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾ-ಯಣಃ ಪ್ರಸನ್ನೋ ವರದೋ ಭವತು । ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥ ಇತಿ ಆವರಣ-ಪೂಜಾ ॥

ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಪೂಜೆ[೧]

ಓಂ ಹನುಮತೇ ನಮಃ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಓಂ ಭೀಮಾಯ ನಮಃ ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಓಂ ಮಧ್ವಾಯ ನಮಃ ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಓಂ ಅಂಜನಾಸೂನವೇ ನಮಃ ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

---

೧. ಪದ್ಮಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಬಳಿಕ ಹೇಳಿ-ದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪದ್ಮಮಾಲೆಯ ಪ್ರಕಾರವೇ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವವರು ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮುಗಿಸಿ ಮಾಡಬಹುದು.

ಓಂ ಕುಂತೀಪುತ್ರಾಯ ನಮಃ ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಓಂ ಮಧ್ಯಗೇಹಸುತಾಯ ನಮಃ ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ -

ಬಳಿತ್ಥಾಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಭೃಗುರ್ಋಷಿಃ । ಜಗತೀ ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿನಾಮಾ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣೋ ದೇವತಾ ॥

ಬಳಿತ್ಥಾ ತದ್ವಪುಷೇ ಧಾಯಿ ದರ್ಶತಂ ದೇವಸ್ಯ ಭರ್ಗಃ ಸಹಸೋ ಯತೋ ಜನಿ ।
ಯದೀಮುಪ ಹ್ವರತೇ ಸಾಧತೇ ಮತಿರ್ಋತಸ್ಯ ಧೇನಾ ಅನಯಂತ ಸಸ್ರುತಃ ॥ ೧

ಪೃಕ್ಷೋ ವಪುಃ ಪಿತುಮಾನ್ನಿತ್ಯ ಆ ಶಯೇ ದ್ವಿತೀಯಮಾ ಸಪ್ತಶಿವಾಸು ಮಾತೃಷು ।
ತೃತೀಯಮಸ್ಯ ವೃಷಭಸ್ಯ ದೋಹಸೇ ದಶಪ್ರಮತಿಂ ಜನಯಂತ ಯೋಷಣಃ ॥ ೨

ನಿರ್ಯದೀಂ ಬುಧ್ನಾನ್ಮಹಿಷಸ್ಯ ವರ್ಪಸ ಈಶಾನಾಸಃ ಶವಸಾ ಕ್ರಂತ ಸೂರಯಃ ।
ಯದೀಮನು ಪ್ರದಿವೋ ಮಧ್ವ ಆಧವೇ ಗುಹಾ ಸಂತಂ ಮಾತರಿಶ್ವಾ ಮಥಾಯತಿ

ಪ್ರ ಯತ್ಪಿತುಃ ಪರಮಾನ್ನೀಯತೇ ಪರ್ಯಾ ಪೃಕ್ಷುಧೋ ವೀರುಧೋ ದಂಸು
ರೋಹತಿ । ಉಭಾ ಯದಸ್ಯ ಜನುಷಂ ಯದಿನ್ವತ ಆದಿದ್ಯವಿಷ್ಠೋ ಅಭವದ್
ಘೃಣಾ ಶುಚಿಃ ॥ ೪ ॥

ಆದಿನ್ಮಾತೄರಾವಿಶದ್ಯಾಸ್ವಾ ಶುಚಿರಹಿಂಸ್ಯಮಾನ ಉರ್ವಿಯಾ ವಿ ವಾವೃಧೇ ।
ಅನು ಯತ್ಪೂರ್ವಾ ಅರುಹತ್ಸನಾಜುವೋ ನಿ ನವ್ಯಸೀಷ್ವವರಾಸು ಧಾವತೇ ॥ ೫

(ವಾಯುಸ್ತುತಿ ಹೇಳಿ ದೇವರ ತೀರ್ಥದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ವಾಯು-ದೇವರ ತೀರ್ಥ ಎತ್ತಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.)

ಓಂ ಶ್ರೀರಾಮಪಾದಪದ್ಮಾರಾಧಕಾಯ ನಮಃ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಓಂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪಾದಪದ್ಮಾರಾಧಕಾಯ ನಮಃ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಓಂ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಪಾದಪದ್ಮಾರಾಧಕಾಯ ನಮಃ ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಓಂ ಸತ್ಯಲೋಕಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಓಂ ದಕ್ಷಿಣಾಕ್ಷಿಣಿ ಗೋವತ್ಸರೂಪಾಯ ನಮಃ ತುಳಸೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಓಂ ಭಾವಿಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ ಆಭರಣಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಓಂ ಮೂಲೇಶರೂಪಿ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ಪಾದಾಂಗುಷ್ಠಸ್ಥಿತಾಯ ನಮಃ ನಾನಾವಿಧ ಪರಿಮಳಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

(ಧೂಪದೀಪಾದಿ ಮುಂದಿನ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಮುಖ್ಯ-ಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.) (ಗರುಡದೇವರಿಗೂ ಹೀಗೆಯೇ ಸ್ನಾನಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ. ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವೈಶ್ವದೇವ ಆದಮೇಲೆ).

ಧೂಪಾರತಿ

ದಶಗಂಧಗಳ ಜೊತೆ ತುಪ್ಪ ಬೆರೆಸಿ ಧೂಪ ತೋರಿಸಿರಿ

ವನಸ್ಪತ್ಯುದ್ಭವೋ ದಿವ್ಯೋ ಗಂಧಾಢ್ಯೋ ಗಂಧ ಉತ್ತಮಃ ।
ಆಘ್ರೇಯಃ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಧೂಪೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಓಂ ಧೂರಸಿ ಧೂರ್ವ ಧೂರ್ವಂತಂ ಧೂರ್ವ ತಂ ಯೋಽಸ್ಮಾನ್ ಧೂರ್ವತಿ ತಂ ಧೂರ್ವ ಯಂ ವ ಯಂ ಧೂರ್ವಾಮಸ್ತ್ವಂ ದೇವಾನಾಮಸಿ ॥ ಧೂಪಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ॥

ದೀಪಾರತಿ

ಮೂರು ಬತ್ತಿಯಿಂದ ಆರತಿ ಮಾಡಿರಿ

ಸಾಜ್ಯಂ ತ್ರಿವರ್ತಿಸಂಯುಕ್ತಂ ವಹ್ನಿನಾ ಯೋಜಿತಂ ಮಯಾ ।
ದೀಪಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವೇಶ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯತಿಮಿರಾಪಹ ॥
ಭಕ್ತ್ಯಾ ದೀಪಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ದೇವಾಯ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ।
ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ನಿರಯಾದ್ ಘೋರಾದ್ ದೀಪಜ್ಯೋತಿರ್ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಉದ್ದೀಪ್ಯಸ್ವ ಜಾತವೇದೋಽಪಘ್ನಂ ನಿರ್ಋತಿಂ ಮಮ । ಪಶೂಂಶ್ಚ ಮಹ್ಯಮಾವಹ ಜೀವನಂ ಚ ದಿಶೋ ದಿಶ ॥ ದೀಪಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ ॥

ಮಹಾನೈವೇದ್ಯ

* ದೇವರ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೋಮಯದಿಂದ ಎರಡು ಮಂಡಲ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಓಂ ಶ್ರೀಂ ಓಂ' ಎಂದು ಬರೆಯಬೇಕು. ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲಾ ಅಡುಗೆಗಳನ್ನೂ ಒಂದು ಮಂಡಲದಲ್ಲಿಡಬೇಕು.

ದೇವರ(ಮಂಡಲದ) ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾಯಸ ತೊವ್ವೆ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ; ಆಗ್ನೇಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳು, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಾನ್ನ (ಬಿಸಿಬೇಳೆ, ಹುಗ್ಗಿ) ವಾಯವ್ಯದಲ್ಲಿ (ಉಪಭೋಜನಗಳು) ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಪಲ್ಯಗಳು, ನೈರ್ಋತ್ಯದಲ್ಲಿ - ಗೊಜ್ಜು ಚಟ್ನಿ ನೀರು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮತ್ತೊಂದು ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಫಲ, ತಾಂಬೂಲ, ದಕ್ಷಿಣೆ, ಹಾಲು, ಮೊಸರು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಎಷ್ಟು ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿರುತ್ತೇವೋ ಅಷ್ಟನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಇಡುವುದೇ ಉತ್ತಮಪಕ್ಷ. ಅನಂತರ ಓಂ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅಭಿಘಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ತುಳಸೀ-ದಳಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕಬೇಕು. 'ಓಂ ಅಮೃತಂ ದುಹ ಓಂ' 'ಓಂ ವಂ ಅಮೃತದ್ರವಿಣ್ಯೈ ಸುರಭ್ಯೈ ನಮಃ' ಎಂಬ ಕಾಮಧೇನುಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ನೈವೇದ್ಯ-ಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಮೃತಮಯವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಓಂ ಸಹಸ್ರಾರ ಹುಂ ಫಟ್' ಎಂಬುದಾಗಿ ಸುದರ್ಶನ ಮುದ್ರೆ ತೋರಿಸಬೇಕು.

ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ಮೇರುಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ

ಅಮೃತೀಕರಣಾರ್ಥಂ ಧೇನುಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ

ಪವಿತ್ರೀಕರಣಾರ್ಥಂ ಶಂಖಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ

ಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ ಚಕ್ರಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ

ನಿರ್ವಿಷೀಕರಣಾರ್ಥಂ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ

ಅಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಗಿರಿಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ

ಶೈಥಿಲ್ಯಾರ್ಥಂ ಶಶಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶಯಾಮಿ

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ । ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ।

ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರದಿಂದ ನೈವೇದ್ಯಪ್ರೋಕ್ಷಣಾರ್ಥಕಲಶದ ನೀರಿನಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸತ್ಯಂತ್ವರ್ತೇನ ಪರಿಷಿಂಚಾಮಿ ॥ (ಎಂದು ಪರಿಷೇಚಿಸಿ)

ಓಂ ಅಂತಶ್ಚರತಿ ಭೂತೇಷು ಗುಹಾಯಾಂ ಸರ್ವತೋಮುಖಃ ।
ತ್ವಂ ಯಜ್ಞಸ್ತ್ವಂ ವಷಟ್ಕಾರಸ್ತ್ವಂ ವಿಷ್ಣುಃ ಪುರುಷಃ ಪರಃ ।

ಆಪೋಶನಸಮರ್ಪಣೆ

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮೇತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋ ತೇ ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರೇ ।
ಆಪೋಶನಂ ದೀಯಮಾನಂ ಪಿಬ ದೇವ ರಮಾಪತೇ ॥

ಸುಧಾರಸಂ ಸುವಿಪುಲಮಾಪೋಶನಮಿದಂ ತವ ।
ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಯಥೇಷ್ಟಮುಪಭುಜ್ಯತಾಮ್ ॥

ಓಂ ಅಮೃತೋಪಸ್ತರಣಮಸಿ ।

ಎಂದು ಆಪೋಶನ ನೀಡಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಸುಧಾರಸವನ್ನು ಆಪೋಶನವನ್ನಾಗಿ ನೀಡಿರುತ್ತಾಳೆ. ಉದ್ಧರಣೆಯಿಂದ ಶಂಖಕ್ಕೆ ತಾಗಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕು.

ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಪ್ರಾಣಾತ್ಮನೇ ಶಾಂತಿಪತ್ಯನಿರುದ್ಧಾಯೇದಂ ನಮಮ । ಓಮ್ ಅಪಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಅಪಾನಾತ್ಮನೇ ಕೃತಿಪತಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ । ಓಂ ವ್ಯಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ವ್ಯಾನಾತ್ಮನೇ ಜಯಾಪತಿ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ । ಓಮ್ ಉದಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಉದಾನಾತ್ಮನೇ ಮಾಯಾಪತಿವಾಸು-ದೇವಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ । ಓಂ ಸಮಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಸಮಾನಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಪತಿನಾರಾಯಣಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

* ನೈವೇದ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ವಸ್ತ್ರ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸರ್ವಥಾ ದೇವರನ್ನು ಹಾಗೂ ನೈವೇದ್ಯ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ನೋಡಬಾರದು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾರಾ-ಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಅನುಕೂಲವಾದರೆ ಉಪದೇಶವಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಮತ್ತು ಪದ್ಯಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

ನೈವೇದ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಮರ್ಪಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ನಾವು ಆಯಾ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಬಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಭಗವಂತ ಕೇಶವಾದಿ 24 ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂಪದಿಂದ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರು ಅನೇಕ ತತ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸರಸ್ವತಿಭಾರತ್ಯಾದಿಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉಪಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪದಿಂದ ಮುಖ್ಯ-ಪ್ರಾಣದೇವರೇ ಚಾಮರ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಓಂ ಯಾ ವಾಂ ಕಶಾ ಮಧುಮತ್ಯಶ್ವಿನಾ ಸೂನೃತಾವತೀ ।

ತಯಾ ಯಜ್ಞಂ ಮಿಮಿಕ್ಷತಮ್ ।

ಓಂ ಯೇ ದೇವಾಸೋ ದಿವ್ಯೇಕಾದಶ ಸ್ಥ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಧ್ಯೇಕಾದಶ ಸ್ಥ ।

ಅಪ್ಸುಕ್ಷಿತೋ ಮಹಿನೈಕಾದಶ ಸ್ಥ ತೇ ದೇವಾಸೋ ಯಜ್ಞಮಿಮಂ ಜುಷಧ್ವಮ್ ॥

ಓಂ ಭೋಜಂ ತ್ವಾಮಿಂದ್ರ ವಯಂ ಹುವೇಮ ದದಿಷ್ಟ್ವಮಿಂದ್ರಾಪಾಂಸಿ

ವಾಜಾನ್ । ಅವಿಢ್ಢೀಂದ್ರ ಚಿತ್ರಯಾ ನ ಊತೀ ಕೃಧಿ ವೃಷನ್ನಿಂದ್ರ ವಸ್ಯಸೋ ನಃ ॥

ಓಂ ಭೋಜಾಜಿಗ್ಯುಃ ಸುರಭಿಂ ಯೋನಿಮಗ್ರೇ ಭೋಜಾ ಜಿಗ್ಯುರ್ವಧ್ವಂ ೧ ಯಾ

ಸುವಾಸಾಃ । ಭೋಜಾ ಜಿಗ್ಯುರಂತಃಪೇಯಂ ಸುರಾಯಾ ಭೋಜಾ ಜಿಗ್ಯುರ್ಯೇ

ಅಹೂತಾಃ ಪ್ರಯಂತಿ ॥ ಭೋಜಾಯಾಶ್ವಂ ಸಂ ಮೃಜಂತ್ಯಾಶುಂ ಭೋಜಾಯಾಸ್ತೇ

ಕನ್ಯಾಕಿ ಶುಂಭಮಾನಾ । ಭೋಜಸ್ಯೇದಂ ಪುಷ್ಕರಿಣೀವ ವೇಶ್ಮ ಪರಿಷ್ಕೃತಂ

ದೇವಮಾನೇವ ಚಿತ್ರಮ್ ॥ ಭೋಜಮಶ್ವಾಃ ಸುಷ್ಠುವಾಹೋ ವಹಂತಿ

ಸುವೃದ್ರಥೋ ವರ್ತತೇ ದಕ್ಷಿಣಾಯಾಃ । ಭೋಜಂ ದೇವಾಸೋಽವತಾ ಭರೇಷು ಭೋಜಃ ಶತ್ರೂನ್ ಸಮನೀಕೇಷು ಜೇತಾ ॥ ಸ್ತವಿಷ್ಯಾಮಿ ತ್ವಾಮಹಂ ವಿಶ್ವಸ್ಯಾಮೃತಭೋಜನ । ಅಗ್ನೇ ತ್ರಾತಾರಮಮೃತಂ ಮಿಯೇಧ್ಯ ಯಜಿಷ್ಠಂ ಹವ್ಯವಾಹನ ॥

ಸೌವರ್ಣೈಃ ಸ್ಥಾಲಿವರ್ಯೈರ್ಮಣಿಗಣಖಚಿತೈರ್ಗೋಘೃತಾಕ್ತಾನ್ ಸುಪಕ್ವಾನ್
ಭಕ್ಷ್ಯಾನ್ ಭೋಜ್ಯಾಂಶ್ಚ ಲೇಹ್ಯಾನಪಿ ಸಕಲಮಹಚ್ಚೋಷ್ಯಮನ್ನಂ ನಿಧಾಯ ।
ನಾನಾಶಾಕೈರುಪೇತಂ ಸಮಧುದಧಿಘೃತಂ ಕ್ಷೀರಪಾನೀಯಯುಕ್ತಂ
ತಾಂಬೂಲಂ ಚಾಪಿ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರತಿದಿವಸಮಹಂ ಮಾನಸೇ ಚಿಂತಯಾಮಿ ॥

ಅದ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ಕಲ್ಪಿತಂ ಚಾಪರೇ ಗೃಹೇ ।
ಪಕ್ವಮನ್ನಂ ಸುಪಾನೀಯಂ ಸರ್ವೋಪಸ್ಕರಸಂಯುತಮ್ ॥

ಯಥಾಕಾಲಂ ಮನುಷ್ಯಾದ್ಯೈರ್ಭೋಕ್ಷ್ಯಮಾಣಂ ಶರೀರಿಭಿಃ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ವಿಷ್ಣುಪೂಜಾಽಸ್ತು ಪ್ರೀಯತಾಂ ಮೇ ಜನಾರ್ದನಃ ॥

ಅನ್ನಾನಿ ಪಾಯಸಮುಖಾನಿ ವಿಶುದ್ಧಿಮಂತಿ
ಸ್ನಿಗ್ಧಾನಿ ಸತ್ಕದಲಿಮೋದಕಸಂಭೃತಾನಿ ।
ಸರ್ಪಿರ್ಗುಡೈರ್ಮಧುಭಿರಾರ್ದ್ರತಮಾನಿ ಭೂಯಃ
ಸ್ವಾಮಿನ್ ಸಮರ್ಪಿತಮಿದಂ ಹಿ ನಮೋ ನಮಸ್ತೇ ॥

ನೈವೇದ್ಯಂ ಪಾಯಸಂ ಭಕ್ಷ್ಯಂ ನಾನಾಶಾಕೈಃ ಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ಹವಿಷ್ಯಂ ಘೃತಪಕ್ವಂ ಚ ಫಲಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ ॥

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮಹಾನ್ನೈವೇದ್ಯಮುತ್ತಮಮ್ ।
ನಿತ್ಯತೃಪ್ತ ಗೃಹಾಣೇದಂ ಕೃಪಯಾ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ॥

ಭಗವನ್ ಶ್ರೀಪತೇ ನ್ಯಸ್ತಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ತ್ವತ್ಪುರೋ ಮಯಾ ।
ಕಪಿಲಾತ್ಮಕ ದಿವ್ಯೇನ ಚಕ್ಷುಷಾ ತ್ವಂ ವಿಲೋಕಯ ॥

ಕೃತ್ವಾ ಪವಿತ್ರಂ ಪೂರ್ಣಂ ಚ ಸಾಧು ಸ್ವಾದುರಸೈರ್ಯುತಮ್ ।
ನೃಸಿಂಹಾತ್ಮಕರೂಪೇಣ ದಿವ್ಯಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯೇಣ ತು ।
ತದ್ವಸ್ತುನಿಷ್ಠಗಂಧಂ ಚ ದಿವ್ಯಮಾಜಿಘ್ರ ಚಿನ್ಮಯ ।
ಭೃಗುರಾಮಸ್ವರೂಪೇಣ ದಿವ್ಯವಾಗಿಂದ್ರಿಯೇಣ ತು ॥
ಸಾಂತ್ವಯ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಯಾ ವಾಚಾ ಭಕ್ತಂ ಮಾಮನುಕಂಪಯ ।
ಮಹಾಕೂರ್ಮಸ್ವರೂಪೇಣ ದಿವ್ಯಜಿಹ್ವೇಂದ್ರಿಯೇಣ ತು ॥
ಆಸ್ವಾದಯ ಸ್ವಾದುರಸಂ ಭುಂಕ್ಷ್ವ ದೇವ ರಮಾಪತೇ ।
ಅಗಣಯ್ಯಾಪರಾಧಾನ್ ಮೇ ಪ್ರಸಾದಂ ಕುರು ಕೇಶವ ॥

ರಸೋ ವೈ ಸಃ । ರಸಗ್ಂ ಹ್ಯೇವಾಯಂ ಲಬ್ಧ್ವಾऽನಂದೀ ಭವತಿ ।

ಓಂ ಪೂರ್ಣಮದಃ ಪೂರ್ಣಮಿದಂ ಪೂರ್ಣಾತ್ ಪೂರ್ಣಮುದಚ್ಯತೇ ।
ಪೂರ್ಣಸ್ಯ ಪೂರ್ಣಮಾದಾಯ ಪೂರ್ಣಮೇವಾವಶಿಷ್ಯತೇ ॥

ಮುಖವಸ್ತ್ರ ತೆಗೆದು ತೃಪ್ತನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ಉತ್ತರಾಪೋಶನ ನೀಡಬೇಕು.

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ದೀಯಮಾನಂ ಕರೇ ತೇ ದಕ್ಷಿಣೇऽನಘ ।
ಉತ್ತರಾಪೋಶನಂ ದಿವ್ಯಂ ಪಿಬ ದೇವ ರಮಾಪತೇ ॥

ಓಂ ಅಮೃತಾಪಿಧಾನಮಸಿ । ಉತ್ತರಾಪೋಶನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

* ಉತ್ತರಾಪೋಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರದಿಂದ ಮೂರು ಬಾರಿ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು,

ಹಸ್ತ, ಹಾಗೂ ಮುಖಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೊಂದು ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು; ಅದರಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಣೆಯಿಂದ ನೀರು ಹಾಕಬೇಕು.

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಹಸ್ತಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ದಂತಶೋಧನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ದ್ವಾದಶ ಗಂಡೂಷಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಮುಖವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಕರೋದ್ವರ್ತನಾರ್ಥೇ ಚಂದನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ -

ಚಂದನಂ ಕರ್ಪೂರರೋನ್ಮಿಶ್ರಂ ಕಸ್ತೂರ್ಯಾದಿಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ಕರೋದ್ವರ್ತನಕಂ ದೇವ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ತಾಂಬೂಲಸಮರ್ಪಣೆ

ಪೂಗೀಫಲಸಮಾಯುಕ್ತಂ ನಾಗವಲ್ಲೀದಲೈರ್ಯುತಮ್ ।
ಕರ್ಪೂರಚೂರ್ಣಸಂಯುಕ್ತಂ ತಾಂಬೂಲಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಕ್ರಮುಕತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ನಾಕಸ್ಯ ಪೃಷ್ಠೇ ಅಧಿ ತಿಷ್ಠತಿ ಶ್ರಿತೋ ಯಃ ಪೃಣಾತಿ ಸ ಹ ದೇವೇಷು ಗಚ್ಛತಿ ।
ತಸ್ಮಾ ಆಪೋ ಘೃತಮರ್ಷಂತಿ ಸಿಂಧವಸ್ತಸ್ಮಾ ಇಯಂ ದಕ್ಷಿಣಾ ಪಿನ್ವತೇ ಸದಾ ॥

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋಃ ।
ಅನಂತಪುಣ್ಯಫಲದಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಸುವರ್ಣದಕ್ಷಿಣಾಂ ಪ್ರತಿಪಾದಯಾಮಿ

ಅನಂತರ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು –

ದೇವದೇವ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಸಾದಂ ಕುರು ಕೇಶವ ।
ಅವಲೋಕನದಾನೇನ ಭೂಯೋ ಮಾಂ ಪಾಲಯಾಚ್ಯುತ ॥

* ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ರಮಾದೇವಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಜೊತೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾಳೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಅವಳ ಪರಿವೇಷಕರೂಪಕ್ಕೆ ಈಗ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಅನಂತರ ಅನುಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬಿಟ್ಟೇ ಹೋಗಿದೆ. ಮಾನಸಿಕವಾಗಿಯಾದರೂ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಹರಣೀಪತಿಪರಶುರಾಮದೇವರಿಗೆ ಅನುಯಾಗವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸ-ಬೇಕು. ನೈವೇದ್ಯಶೇಷವನ್ನು ತೆಗೆದು ವಿಶ್ವಕ್ಸೇನನಿಗೆ 'ವಿಶ್ವಕ್ಸೇನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ' ಎಂದು ಸಮ-ರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಮುಂದೆ ಗಣಪತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬಹುದು.

ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೈವೇದ್ಯ

* ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ಮೂರು ಬಾರಿ ದೇವರ ತೀರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಿ, ನೈವೇದ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಮೇಲೆ ತೀರ್ಥ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

ಓಂ ಸತ್ಯಂ ತ್ವರ್ತೇನ ಪರಿಷಿಂಚಾಮಿ । ಅಮೃತೋಪಸ್ತರಣಮಸಿ । ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಓಂ ಅಪಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಓಂ ವ್ಯಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಓಂ ಉದಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಓಂ ಸಮಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ।

ಶ್ರೀ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಯ ನಮಃ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಪ್ರಸಾದಂ ಸಮರ್ಪ-ಯಾಮಿ । ಶ್ರೀಹನುಮತೇ ನಮಃ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಪ್ರಸಾದಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಶ್ರೀಭೀಮಸೇನಾಯ ನಮಃ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪ್ರಸಾದಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಪ್ರಸಾದಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಯ ನಮಃ ಓಂ, ಓಂ ಅಪಾನಾಯ ನಮಃ ಓಂ, ಓಂ ವ್ಯಾನಾಯ ನಮಃ ಓಂ, ಓಂ ಉದಾನಾಯ ನಮಃ ಓಂ, ಓಂ ಸಮಾನಾಯ ನಮಃ ಓಂ – ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಐದುಬಾರಿಯಾದರೂ ಜಪಿಸಬೇಕು.

ಮುಖವಸ್ತ್ರ ತೆಗೆದು ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಗೆ ನೀರು ಬಿಡಬೇಕು.

ಅಮೃತಾಪಿಧಾನಮಸಿ ಸ್ವಾಹಾ, ಹಸ್ತಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ, ದಂತಶೋಧನಮ್ । ದ್ವಾದಶ ಗಂಡೂಷಾನ್ । ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನಮ್ । ಮುಖವಸ್ತ್ರಮ್ । ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಪೂಗೀಫಲತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸುವರ್ಣ-ಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಶ್ರೀಭಾರತ್ಯೈ ನಮಃ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಪ್ರಸಾದಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ಎಂದು ಭಾರತೀದೇವಿ-ಯರಿಗೆ ದೇವತೀರ್ಥ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣತೀರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಿ ಎಲ್ಲ ನೈವೇದ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣದೇವರ ತೀರ್ಥಹಾಕಿ ಭಾರತೀದೇವಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು.

ಉದ್ಯದ್ದಿವಾಕರಸಮೂಹನಿಭಾಂ ಸ್ವಭರ್ತು-
ರಂಕಸ್ಥಿತಾಮಭಯಸದ್ವರಬಾಹುಯುಗ್ಮಾಮ್ ।
ಮುದ್ರಾಂ ಚ ತತ್ತ್ವದೃಶಯೇ ವರಪುಸ್ತಕಂ ಚ
ದೋರ್ಯುಗ್ಮಕೇನ ದಧತೀಂ ಸ್ಮರತಾತ್ಮವಿದ್ಯಾಮ್ ॥

'ಓಂ ಭಾಂ ಭಾರತ್ಯೈ ನಮಃ ಓಂ' -

* ಗರುಡದೇವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನೈವೇದ್ಯಶೇಷ ತೆಗೆದು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡಬೇಕು. ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಗೋಮಯ ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿ

* ಮೊದಲು ಧೂಪಾರತಿ ಮಾಡಿ, ಅನಂತರ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಮಂಗಳಾರತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆರತಿ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಕೈತೊಳೆದು ಹೂವು ತುಳಸಿ ಏರಿಸಬೇಕು. ಆರತಿಗೂ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ಕುರಿತಾದ ವಿವಿಧ ವೇದಮಂತ್ರ-ಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಾನುಸಂಧಾನಮೂಲಕ ಪಠಿಸುವುದು ಅಪಾರಪುಣ್ಯದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿದ ವೇದಮಂತ್ರವನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು. ಕನಿಷ್ಠ ಐದು ನಿಮಿಷ ಆರತಿ ಮಾಡಿರಿ. ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿಮುದ್ರಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಅರ್ಚತ ಪ್ರಾರ್ಚತ ಪ್ರಿಯಮೇಧಾಸೋ ಅರ್ಚತ ।
ಅರ್ಚಂತು ಪುತ್ರಕಾ ಉತ ಪುರಂ ನ ಧೃಷ್ಣ್ವರ್ಚತ ॥

ಶ್ರಿಯೇ ಜಾತಃ ಶ್ರಿಯ ಆ ನಿರಿಯಾಯ ಶ್ರಿಯಂ ವಯೋ ಜರಿತೃಭ್ಯೋ ದಧಾತಿ ।
ಶ್ರಿಯಂ ವಸಾನಾ ಅಮೃತತ್ವಮಾಯನ್ ಭವಂತಿ ಸತ್ಯಾ ಸಮಿಥಾ ಮಿತದ್ರೌ ॥೧॥

ಶ್ರಿಯ ಏವೈನಂ ತಚ್ಛ್ರಿಯಮಾದಧಾತಿ ಸಂತತಮೃಚಾ ವಷಟ್ಕೃತ್ಯಂ ಸಂತತ್ಯೈ
ಸಂಧೀಯತೇ । ಪ್ರಜಯಾ ಪಶುಭಿರ್ಯ ಏವಂ ವೇದ ॥೨॥

ನಮೋ ಮಹದ್ಭ್ಯೋ ನಮೋ ಅರ್ಭಕೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ಯುವಭ್ಯೋ ನಮ
ಆಶಿನೇಭ್ಯಃ । ಯಜಾಮ ದೇವಾನ್ ಯದಿ ಶಕ್ನವಾಮ ಮಾ ಜ್ಯಾಯಸಃ ಶಂಸಮಾ
ವೃಕ್ಷಿ ದೇವಾಃ ॥೩॥

ಮಮತ್ತು ನಃ ಪರಿಜ್ಮಾ ವಸರ್ಹಾ ಮಮತ್ತು ವಾತೋ ಅಪಾಂ ವೃಷಣ್ವಾನ್ ।
ಶಿಶೀತಮಿಂದ್ರಾಪರ್ವತಾ ಯುವಂ ನಸ್ತನ್ನೋ ವಿಶ್ವೇ ವರಿವಸ್ಯಂತು ದೇವಾಃ ॥೪॥

ಕಥಾ ತೇ ಅಗ್ನೇ ಶುಚಯಂತ ಆಯೋರ್ದದಾಶುರ್ವಾಜೇಭಿರಾಶುಷಾಣಾಃ ।
ಉಭೇ ಯತ್ತೋಕೇ ತನಯೇ ದಧಾನಾ ಋತಸ್ಯ ಸಾಮನ್ ರಣಯಂತ ದೇವಾಃ ॥

ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜಂತ ದೇವಾಸ್ತಾನಿ ಧರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸನ್ ।
ತೇ ಹ ನಾಕಂ ಮಹಿಮಾನಃ ಸಚಂತ ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಂತಿ ದೇವಾಃ ॥

ಪರಾ ಶುಭ್ರಾ ಅಯಾಸೋ ಯವ್ಯಾ ಸಾಧಾರಣ್ಯೇವ ಮರುತೋ ಮಿಮಿಕ್ಷುಃ ।
ನ ರೋದಸೀ ಅಪ ನುದಂತ ಘೋರಾ ಜುಷಂತ ವೃಧಂ ಸಖ್ಯಾಯ ದೇವಾಃ ॥೭॥

ತ್ವೇ ರಾಯ ಇಂದ್ರ ತೋಶತಮಾಃ ಪ್ರಣೇತಾರಃ ಕಸ್ಯ ಚಿದೃತಾಯೋಃ । ತೇ ಷು
ಣೋ ಮರುತೋ ಮೃಳಯಂತು ಯೇ ಸ್ಮಾ ಪುರಾ ಗಾತೂಯಂತೀವ ದೇವಾಃ ॥೮

ಉಭಾ ಶಂಸಾ ನರ್ಯಾ ಮಾಮವಿಷ್ಟಾಮುಭೇ ಮಾಮೂತೀ ಅವಸಾ ಸಚೇತಾಂ ।
ಭೂರಿ ಚಿದರ್ಯಃ ಸುದಾಸ್ತರಾಯೇಷಾ ಮದಂತ ಇಷಯೇಮ ದೇವಾಃ ॥೯॥

ಉತ ನ ಈಂ ಮರುತೋ ವೃದ್ಧಸೇನಾಃ ಸ್ಮದ್ರೋದಸೀ ಸಮನಸಃ ಸದಂತು ।
ಪೃಷದಶ್ವಾಸೋಽವನಯೋ ನ ರಥಾ ರಿಶಾದಸೋ ಮಿತ್ರಯುಜೋ ನ ದೇವಾಃ

ತವ ಸ್ಯಾಮ ಪುರುವೀರಸ್ಯ ಶರ್ಮನ್ನುರುಶಂಸಸ್ಯ ವರುಣಃ ಪ್ರಣೇತಃ ।
ಯೂಯಂ ನಃ ಪುತ್ರಾ ಅದಿತೇರದಬ್ಧಾ ಅಭಿ ಕ್ಷಮಧ್ವಂ ಯುಜ್ಯಾಯ ದೇವಾಃ ೧೧

ದಿವಶ್ಚಿದಾ ತೇ ರುಚಯಂತ ರೋಕಾ ಉಷೋ ವಿಭಾತೀರನು ಭಾಸಿ ಪೂರ್ವೀಃ ।
ಅಪೋ ಯದಗ್ನ ಉಶಧನ್ವನೇಷು ಹೋತುರ್ಮಂದ್ರಸ್ಯ ಪನಯಂತ ದೇವಾಃ ॥೧೨

ಶಂಸಾ ಮಹಾಮಿಂದ್ರಂ ಯಸ್ಮಿನ್ವಿಶ್ವಾ ಆ ಕೃಷ್ಟಯಃ ಸೋಮಪಾಃ ಕಾಮಮವ್ಯನ್ ।
ಯಂ ಸುಕ್ರತುಂ ಧಿಷಣೇ ವಿಭ್ವತಷ್ಟಂ ಘನಂ ವೃತ್ರಾಣಾಂ ಜನಯಂತ ದೇವಾಃ ॥೧೩

ತ್ರಿರುತ್ತಮಾ ದೂಣಶಾ ರೋಚನಾನಿ ತ್ರಯೋ ರಾಜಂತ್ಯಸುರಸ್ಯ ವೀರಾಃ ।
ಋತಾವಾನ ಇಷಿರಾ ದೂಳಭಾಸಸ್ತ್ರಿರಾ ದಿವೋ ವಿದಥೇ ಸಂತು ದೇವಾಃ ॥೧೪॥

ನಾಪಾಭೂತ ನ ವೋಽತೀತೃಷಾಮಾನಿಃ ಶಸ್ತಾ ಋಭವೋ ಯಜ್ಞೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ।
ಸಮಿಂದ್ರೇಣ ಮದಥ ಸಂ ಮರುದ್ಭಿಃ ಸಂ ರಾಜಭೀ ರತ್ನಧೇಯಾಯ ದೇವಾಃ ॥೧೫

ಅಪ್ರತೀತೋ ಜಯತಿ ಸಂ ಧನಾನಿ ಪ್ರತಿಜನ್ಯಾನ್ಯುತ ಯಾ ಸಜನ್ಯಾ ।
ಅವಸ್ಯವೇ ಯೋ ವರಿವಃ ಕೃಣೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ರಾಜಾ ತಮವಂತಿ ದೇವಾಃ ॥೧೬॥

ಮೂರ್ಧಾನಂ ದಿವೋ ಅರತಿಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ವೈಶ್ವಾನರಮೃತ ಆ ಜಾತಮಗ್ನಿಮ್ ।
ಕವಿಂ ಸಮ್ರಾಜಮತಿಥಿಂ ಜನಾನಾಮಾಸನ್ನಾ ಪಾತ್ರಂ ಜನಯಂತ ದೇವಾಃ ॥೧೭॥

ಕೋ ವಸ್ತ್ರಾತಾ ವಸವಃ ಕೋ ವರೂತಾ
ದ್ಯಾವಾಭೂಮೀ ಅದಿತೇ ತ್ರಾಸೀಥಾಂ ನಃ ।

ಸಹೀಯಸೋ ವರುಣ ಮಿತ್ರ ಮರ್ತಾತ್

ಕೋ ವೋಽಧ್ವರೇ ವರಿವೋ ಧಾತಿ ದೇವಾಃ ॥

ತ್ವಮಪೋ ಯದವೇ ತುರ್ವಶಾಯಾರಮಯಃ ಸುದುಘಾಃ ಪಾರ ಇಂದ್ರ ।
ಉಗ್ರಮಯಾತಮವಹೋ ಹ ಕುತ್ಸಂ ಸಂ ಹ ಯದ್ವಾಮುತನಾರಂತ ದೇವಾಃ ॥

ನಾಭಿಂ ಯಜ್ಞಾನಾಂ ಸದನಂ ರಯೀಣಾಂ ಮಹಾಮಾಹಾವಮಭಿ ಸಂ ನವಂತ ।
ವೈಶ್ವಾನರಂ ರಥ್ಯಮಧ್ವರಾಣಾಂ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಕೇತುಂ ಜನಯಂತ ದೇವಾಃ ॥೨೦॥

ತೇ ನೋ ರಾಯೋ ದ್ಯುಮತೋ ವಾಜವತೋ ದಾತಾರೋ ಭೂತ ನೃವತಃ ಪುರುಕ್ಷೋಃ । ದಶಸ್ಯಂತೋ ದಿವ್ಯಾಃ ಪಾರ್ಥಿವಾಸೋ ಗೋಜಾತಾ ಅಪ್ಯಾ ಮೃಳತಾ ಚ ದೇವಾಃ ॥೨೧॥ ಯೇ ಕೇ ಚ ಜ್ಮಾ ಮಹಿನೋ ಅಹಿಮಾಯಾ ದಿವೋ ಜಜ್ಞಿರೇ ಅಪಾಂ ಸಧಸ್ಥೇ । ತೇ ಅಸ್ಮಭ್ಯಮಿಷಯೇ ವಿಶ್ವಮಾಯುಃ ಕ್ಷಪ ಉಸ್ರಾ ವರಿವಸ್ಯಂತು ದೇವಾಃ ॥೨೨॥ ಅಸ್ಮೇ ರುದ್ರಾ ಮೇಹನಾ ಪರ್ವತಾಸೋ ವೃತ್ರ-ಹತ್ಯೇ ಭರಹೂತೌ ಸಜೋಷಾಃ । ಯಃ ಶಂಸತೇ ಸ್ತುವತೇಧಾಯಿವಜ್ರ ಇಂದ್ರಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಅಸ್ಮಾಁ ಅವಂತು ದೇವಾಃ ॥ ಪರಿ ಪ್ರ ಧನ್ವೇಂದ್ರಾಯ ಸೋಮ ಸ್ವಾದುರ್ಮಿತ್ರಾಯ ಪೂಷ್ಣೇ ಭಗಾಯ । ಇಂದ್ರಸ್ತೇ ಸೋಮ ಸುತಸ್ಯ ಪೇಯಾಃ ಕ್ರತ್ವೇ ದಕ್ಷಾಯ ವಿಶ್ವೇ ಚ ದೇವಾಃ ॥೨೪॥ ಪ್ರಯಾಜಾನ್ಮೇ ಅನುಯಾಜಾಁಶ್ಚ ಕೇವಲಾನೂರ್ಜಸ್ವಂತಂ ಹವಿಷೋ ದತ್ತ ಭಾಗಮ್ । ಘೃತಂ ಚಾಪಾಂ ಪುರುಷಂ ಚೌಷಧೀನಾಮಗ್ನೇಶ್ಚ ದೀರ್ಘಮಾಯುರಸ್ತು ದೇವಾಃ ॥೨೬॥ ಐಭಿರ್ದದೇ ವೃಷ್ಣ್ಯಾ ಪೌಂಸ್ಯಾನಿ ಯೇಭಿರೌಕ್ಷದ್ವೃತ್ರಹತ್ಯಾಯ ವಜ್ರೀ । ಯೇ ಕರ್ಮಣಃ ಕ್ರಿಯಮಾಣಸ್ಯ ಮಹ್ನ ಋತೇಕರ್ಮಮುದಜಾಯಂತ ದೇವಾಃ ॥೨೬॥ ಅನ್ಯಕ್ಷರಾ

ಋಜವಃ ಸಂತು ಪಂಥಾ ಯೇಭಿಃ ಸಖಾಯೋ ಯಂತಿ ನೋ ವರೇಯಮ್ ।
ಸಮರ್ಯಮಾ ಸಂ ಭಗೋ ನೋ ನಿನೀಯಾತ್ಸಂ ಜಾಸ್ಪತ್ಯಂ ಸುಯಮಮಸ್ತು
ದೇವಾಃ ॥೨೭॥ ಗೃಭ್ಣಾಮಿ ತೇ ಸೌಭಗತ್ವಾಯ ಹಸ್ತಂ ಮಯಾ ಪತ್ಯಾ ಜರ-
ದಷ್ಟಿರ್ಯಥಾಸಃ । ಭಗೋ ಅರ್ಯಮಾ ಸವಿತಾ ಪುರಂಧಿರ್ಮಹ್ಯಂ ತ್ವಾ
ದುರ್ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾಯ ದೇವಾಃ ॥೨೮॥ ಸಮಸ್ಮಿಂಜಾಯಮಾನ ಆಸತ ಗ್ನಾ
ಉತೇಮವರ್ಧನ್ನದ್ಯಗಿಃ ಸ್ವಗೂರ್ತಾಃ । ಮಹೇ ಯತ್ತ್ವಾ ಪುರೂರವೋ ರಣಾಯಾ
ವರ್ಧಯನ್ ದಸ್ಯುಹತ್ಯಾಯ ದೇವಾಃ ॥೨೯॥ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಚರತಿ ವೇವಿಷದ್ವಿಷಃ
ಸ ದೇವಾನಾಂ ಭವತ್ಯೇಕಮಂಗಮ್ । ತೇನ ಜಾಯಾಮನ್ವವಿಂದದ್ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ
ಸೋಮೇನ ನೀತಾಂ ಜುಹ್ವಂಗಿ ನ ದೇವಾಃ ॥೩೦॥ ಸದ್ಯೋ ಜಾತೋ ವ್ಯಮಿಮೀತ
ಯಜ್ಞಮಗ್ನಿರ್ದೇವಾನಾಮಭವತ್ಪುರೋಗಾಃ । ಅಸ್ಯ ಹೋತುಃ ಪ್ರದಿಶ್ಯೃತಸ್ಯ ವಾಚಿ
ಸ್ವಾಹಾಕೃತಂ ಹವಿರದಂತು ದೇವಾಃ ॥೩೧॥ ಇದಂ ತೇ ಪಾತ್ರಂ ಸನವಿತ್ತಮಿಂದ್ರ
ಪಿಬಾ ಸೋಮಮೇನಾ ಶತಕ್ರತೋ । ಪೂರ್ಣ ಆಹಾವೋ ಮದಿರಸ್ಯ ಮಧ್ವೋ
ಯಂ ವಿಶ್ವ ಇದಭಿಹರ್ಯಂತಿ ದೇವಾಃ ॥೩೨॥ ಹರಿಃ ಓಂ ॥

ಜಯತ್ಯಜೋಽಖಂಡಗುಣೋರುಮಂಡಲಃ ಸದೋದಿತೋ ಜ್ಞಾನಮರೀಚಿಮಾಲೀ ।
ಸ್ವಭಕ್ತಹಾರ್ದೋಚ್ಚತಮೋನಿಹಂತಾ ವ್ಯಾಸಾವತಾರೋ ಹರಿರಾತ್ಮಭಾಸ್ಕರಃ ॥

ಜಯತ್ಯಜೋಽಕ್ಷೀಣಸುಖಾತ್ಮಬಿಂಬಃ ಸ್ವೈಶ್ವರ್ಯಕಾಂತಿಪ್ರತತಃ ಸದೋದಿತಃ ।
ಸ್ವಭಕ್ತಸಂತಾಪದುರಿಷ್ಟಹಂತಾ ರಾಮಾವತಾರೋ ಹರಿರೀಶಚಂದ್ರಮಾಃ ॥

ಜಯತ್ಯಸಂಖ್ಯೋರುಬಲಾಂಬುಪೂರೋ ಗುಣೋಚ್ಚರತ್ನಾಕರ ಆತ್ಮವೈಭವಃ ।
ಸದಾಸದಾತ್ಮಜ್ಞನದೀಭಿರಾಪ್ಯಃ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರೋ ಹರಿರೇಕಸಾಗರಃ ॥

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿ ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪ

ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಹೂವು ತುಳಸಿ ಹಿಡಿದು ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಗರೆಯ-ಬೇಕು.

ಓಂ॥ ಧ್ರುವಾದ್ಯೌರ್ಧ್ರುವಾ ಪೃಥಿವೀ ಧ್ರುವಾಸಃ ಪರ್ವತಾ ಇಮೇ। ಧ್ರುವಂ ವಿಶ್ವಮಿದಂ ಜಗದ್ ಧ್ರುವೋ ರಾಜಾ ವಿಶಾಮಯಮ್ ॥೧॥ ಧ್ರುವಂತೇ ರಾಜಾ ವರುಣೋ ಧ್ರುವನ್ ದೇವೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ। ಧ್ರುವಂತ ಇಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ರಾಷ್ಟ್ರಂ ಧಾರಯತಾನ್ ಧ್ರುವಮ್ ॥೨॥ ಓಂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಂ ಭೋಜ್ಯಂ ಸ್ವಾರಾಜ್ಯಂ ವೈರಾಜ್ಯಂ ಪಾರಮೇಷ್ಠ್ಯಂ ರಾಜ್ಯಂ ಮಹಾರಾಜ್ಯಮಾಧಿಪತ್ಯಮಯಂ ಸಮಂತ ಪರ್ಯಾಯೀ ಸ್ಯಾತ್। ಸಾರ್ವಭೌಮಃ ಸಾರ್ವಾಯುಷ ಆಂತಾದಾ ಪರಾ-ರ್ಧಾತ್। ಪೃಥಿವ್ಯೈ ಸಮುದ್ರಪರ್ಯಂತಾಯಾ ಏಕರಾಳಿತಿ ॥೩॥ ತದಪ್ಯೇಷ ಶ್ಲೋಕೋಭಿಗೀತೋ ಮರುತಃ ಪರಿವೇಷ್ಟಾರೋ। ಮರುತ್ತಸ್ಯಾ ವಸನ್ ಗೃಹೇ। ಆವಿಕ್ಷಿತಸ್ಯ ಕಾಮಪ್ರೇರ್ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾಃ ಸಭಾಸದ ಇತಿ ॥೪॥ ಯೋ ನಃ ಪಿತಾ ಜನಿತಾ ಯೋ ವಿಧಾತಾ ಧಾಮಾನಿ ವೇದ ಭುವನಾನಿ ವಿಶ್ವಾ। ಯೋ ದೇವಾನಾನ್ನಾಮಧಾ ಏಕ ಏವ ತಂ ಸಂಪ್ರಶ್ನಂ ಭುವನಾಯಂತ್ಯನ್ಯಾ (ಸ್ವಸ್ತಿ) ॥೫॥ ವಿಶ್ವತಶ್ಚಕ್ಷುರುತ ವಿಶ್ವತೋಮುಖೋ ವಿಶ್ವತೋ ಬಾಹುರುತ ವಿಶ್ವತಸ್ಪಾತ್। ಸಂ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಧಮತಿ ಸಂಪತತ್ರೈರ್ದ್ಯಾವಾ ಭೂಮೀ ಜನಯನ್ ದೇವ ಏಕಃ ॥೬॥ ರಾಜಾಧಿರಾಜಾಯ ಪ್ರಸಹ್ಯ ಸಾಹಿನೇ ನಮೋ ವಯಂ ವೈಶ್ರವಣಾಯ ಕುರ್ಮಹೇ। ಸಮೇ ಕಾಮಾನ್ ಕಾಮ ಕಾಮಾಯ ಮಹ್ಯಂ ಕಾಮೇಶ್ವರೋ ವೈಶ್ರವಣೋ ದದಾತು। ಕುಬೇರಾಯ ವೈಶ್ರವಣಾಯ ಮಹಾರಾಜಾಯ ನಮಃ ॥೭॥ ಸಕ್ತು ಮಿವ ತಿತ ಉನಾ ಪುನಂತೋ ಯತ್ರ ಧೀರಾ ಮನಸಾ ವಾಚಮಕ್ರತ।

ಅತ್ರಾ ಸಖಾಯಃ ಸಖ್ಯಾನಿ ಜಾನತೇ ಭದ್ರೈಷಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ನಿಹಿತಾಧಿ ವಾಚಿ ॥೮॥ ನಿಷುಸೀದ ಗಣಪತೇ ಗಣೇಷು ತ್ವಾಮಾಹುರ್ವಿಪ್ರತಮಂ ಕವೀನಾಮ್ । ನ ಋತೇ ತ್ವತ್ ಕ್ರಿಯತೇ ಕಿಂಚ ನಾರೇ ಮಹಾಮರ್ಕಂ ಮಘವನ್ ಚಿತ್ರಮರ್ಚ ॥೯॥ ಸ ನಃ ಪಿತೇವ ಸೂನವೇಽಗ್ನೇ ಸೂಪಾಯನೋ ಭವ । ಸಚಸ್ವಾನಃ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥೧೦॥ ಪರ್ಯಾಪ್ತ್ಯಾ ಅನಂತರಾಯಾಯ ಸರ್ವಸ್ತೋಮೋಽತಿರಾತ್ರ ಉತ್ತಮ ಮಹರ್ಭವತಿ । ಸರ್ವಸ್ಯಾಪ್ತ್ಯೈ ಸರ್ವಸ್ಯ ಜಿತ್ಯೈ ಸರ್ವಮೇವ ತೇನಾಪ್ನೋತಿ ಸರ್ವಂ ಜಯತಿ ॥೧೧॥ ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ । ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೨॥

ಸ್ವಸ್ತಿ ಪ್ರಜಾಭ್ಯಃ ಪರಿಪಾಲಯಂತಾಂ ನ್ಯಾಯ್ಯೇನ ಮಾರ್ಗೇಣ ಮಹೀಂ ಮಹೀಶಾಃ ।
ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಶುಭಮಸ್ತು ನಿತ್ಯಂ ಲೋಕಾಃ ಸಮಸ್ತಾಃ ಸುಖಿನೋ ಭವಂತು ॥

ಯೋ ವೈ ತಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ವೇದ ಅಮೃತೇನಾವೃತಾಂ ಪುರೀಮ್ ।
ತಸ್ಮೈ ಬ್ರಹ್ಮ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಚ ಆಯುಃ ಕೀರ್ತಿಂ ಪ್ರಜಾ ದದುಃ ॥

ತಾಸಾಮಾವಿರಭೂತ್ ಶೌರಿಃ ಸ್ಮಯಮಾನಮುಖಾಂಬುಜಃ ।
ಪೀತಾಂಬರಧರಃ ಸ್ರಗ್ವೀ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮನ್ಮಥಮನ್ಮಥಃ ॥

ಆರಾಧಯಾಮಿ ಮಣಿಸನ್ನಿಭಮಾತ್ಮಬಿಂಬೇ
ಮಾಯಾಪುರೇ ಹೃದಯಪಂಕಜಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಮ್ ।
ಶ್ರದ್ಧಾನದೀ ವಿಮಲಚಿತ್ತಜಲಾಭಿಷೇಕಂ
ಭಾವಾಷ್ಟಪುಷ್ಪವಿಧಿನಾ ಹರಿಮರ್ಚಯಾಮಿ ॥

ಅಹಿಂಸಾ ಪ್ರಥಮಂ ಪುಷ್ಪಂ ಪುಷ್ಪಮಿಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹಃ ।
ಸರ್ವಭೂತದಯಾಪುಷ್ಪಂ ಸತ್ಯಪುಷ್ಪಂ ವಿಶೇಷತಃ ।

ಜ್ಞಾನಪುಷ್ಪಂ ತಪಃ ಪುಷ್ಪಂ ಕ್ರಿಯಾಪುಷ್ಪಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಧ್ಯಾನಂ ಚೈವಾಷ್ಟಮಂ ಪುಷ್ಪಮೇಭಿಸ್ತುಷ್ಯತಿ ಕೇಶವಃ ॥

ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ॥ ಛತ್ರಂ, ಚಾಮರಂ, ದರ್ಪಣಂ, ವ್ಯಜನಂ, ವಾಹನಾನಿ, ಆಭರಣಾನಿ, ಧ್ವಜಪತಾಕಾದೀನ್, ಗೀತವಾದ್ಯನೃತ್ಯಕಾನಿ, ತ್ರಿವಾರಂ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ಚ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಂದೋಲಿಕಾಮ್, ಪಾದುಕಾಮ್, ಶಯ್ಯಾಮ್, ಶಿಬಿಕಾಮ್, ಗಜಮ್, ರಥಮ್, ಅಶ್ವಮ್, ಪದಾತೀನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸಮಸ್ತರಾಜೋಪಚಾರಪೂಜಾಃ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಶಂಖಭ್ರಮಣ
ಶಂಖೋದಕ

ದುಷ್ಟಯಕ್ಷರಕ್ಷಃಪಿಶಾಚದುರ್ದರ್ಶನನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಸ್ಪರ್ಶದೋಷನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಬಿಂಬಚ್ಛಾಯಾದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಶಂಖಭ್ರಮಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಓಂ ಇಮಾ ಆಪಃ ಶಿವತಮಾ ಇಮಾಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಭೇಷಜೀಃ ।
ಇಮಾ ರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ವರ್ಧನೀರಿಮಾ ರಾಷ್ಟ್ರಭೃತೋಽಮೃತಾಃ ॥

* ಶಂಖದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವಾದ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಸಬೇಕು. ಶಂಖಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಶಂಖಮುದ್ರೆಯನ್ನೂ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಧೇನುಮುದ್ರೆಯನ್ನೂ, ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಮುದ್ರೆಯನ್ನೂ ತೋರಿಸಿ, ಶಂಖವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು 8 ಬಾರಿ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಶಂಖವನ್ನು ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ಮೂರು ಬಾರಿ ದೇವರಿಗೆ ನೀವಳಿಸಬೇಕು. ಮೊದಲಬಾರಿ ಪಾದದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮುಖದವರೆಗೆ, ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ನಾಭಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕಿರೀಟದವರೆಗೆ, ಮೂರನೆಯ ಬಾರಿ ಹೃದಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕಿರೀಟದವರೆಗೆ ನೀವಳಿಸಬೇಕು. ಆ ನೀರನ್ನು ಪಾತ್ರೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದೇ ಶಂಖತೀರ್ಥ. ಅನಂತರ ಶಂಖವನ್ನು ಕೆಳಮುಖವಾಗಿ ಕೂರ್ಮಪೀಠದಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಶಂಖದ ಮೇಲೆ ಹರಿನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನ್ನಿಟ್ಟು ಹರಿಪಾದೋದಕ ನೀಡಿ ನಮಿಸಬೇಕು.

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ

ಅರ್ಚತ ಪ್ರಾರ್ಚತ ಪ್ರಿಯಮೇಧಾಸೋ ಅರ್ಚತ।

ಅರ್ಚಂತು ಪುತ್ರಕಾ ಉತ ಪುರಂ ನ ಧೃಷ್ಣ್ವರ್ಚತ॥

* ಮೂರು ಬಾರಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಏರಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಮೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಏರಿಸಬೇಕು. ಶಾಲಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಏರಿಸಬಾರದು.

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಜಿತಂ ತೇ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಪೂರ್ಣಷಾಡ್ಗುಣ್ಯವಿಗ್ರಹ।
ಪರಾನಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ್ ನಮಸ್ತೇ ಚತುರಾತ್ಮನೇ॥

ನಮಸ್ತೇ ಪೀತವಸನ ನಮಃ ಕಟಕಹಾರಿಣೇ।
ನಮೋ ನೀಲಾಲಕಾಬದ್ಧವೇಣೀಸುಂದರಪುಂಗವ ॥

ಯಾಚೇಽಹಂ ಕರುಣಾಸಿಂಧೋ ಯಾವಜ್ಜೀವಮಿದಂ ತ್ವಯಾ।
ಅದೈನ್ಯಂ ದೇಹದಾರ್ಢ್ಯಂ ಮೇ ತ್ವತ್ಪಾದಾಂಬುಜಸದ್ರತಿಮ್॥

ಕ್ಷಮಾಪನಮಂತ್ರಗಳು

ಯಾಚೇಽಹಂ ಕರುಣಾಸಿಂಧೋ ಯಾವಜ್ಜೀವಮಿದಂ ತ್ವಯಾ।
ಅದೈನ್ಯಂ ದೇಹದಾರ್ಢ್ಯಂ ಮೇ ತ್ವತ್ಪಾದಾಂಬುಜಸದ್ರತಿಮ್॥

ನ ಜಾನೇ ಕರ್ಮ ಯತ್ಕಿಂಚಿನ್ನಾಪಿ ಲೌಕಿಕವೈದಿಕೇ।
ನ ನಿಷೇಧವಿಧೀ ವಿಷ್ಣೋ ತವ ದಾಸೋಽಸ್ಮಿ ಕೇವಲಮ್ ॥

ಅಪರಾಧಸಹಸ್ರಾಣಿ ಕ್ರಿಯಂತೇಽಹರ್ನಿಶಂ ಮಯಾ।
ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಮೇ ದೇವ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಪುರುಷೋತ್ತಮ॥

ಆಪಾದಮೌಲಿಪರ್ಯಂತಂ ಪಶ್ಯತಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್।
ಪಾತಕಾನಿ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಕಿಂ ಪುನಶ್ಚೋಪಪಾತಕೈಃ।

ಸುಪೂಜಿತಂ ಹರಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ನ ವಿದ್ಯತೇ ॥

ನಾಹಂ ಕರ್ತಾ ಹರಿಃ ಕರ್ತಾ ತ್ವತ್ಪೂಜಾ ಕರ್ಮ ಚಾಖಿಲಮ್ ।
ತಥಾಽಪಿ ಮತ್ಕೃತಾ ಪೂಜಾ ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದೇನ ನಾನ್ಯಥಾ ॥

ತದ್ಭಕ್ತಿಸ್ತತ್ಫಲಂ ಮಹ್ಯಂ ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಃ ಪುನಃ ಪುನಃ ।
ಕರ್ಮನ್ಯಾಸೋ ಹರಾವೇವಂ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತೃಪ್ತಿಕರಃ ಸದಾ ॥

ಸ್ವವಂದನಂ ಯಥಾ ಪಿತ್ರಾ ಕಾರಿತಂ ಶಿಶುಕರ್ತೃಕಮ್ ।
ಏವಂ ಪೂಜಾ ವಿಷ್ಣ್ವಧೀನಾ ಭವೇಜ್ಜೀವಕೃತೇತ್ಯಪಿ ॥

ಮಾದೃಶೋ ನ ಪರಃ ಪಾಪೀ ತ್ವಾದೃಶೋ ನ ದಯಾಪರಃ ।
ದಾಸೋಽಯಮಿತಿ ಮಾಂ ಮತ್ವಾ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ॥

ಪಾಪೋಽಹಂ ಪಾಪಕರ್ಮಾಽಹಂ ಪಾಪಾತ್ಮಾ ಪಾಪಸಂಭವಃ ।
ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲ ॥

ಅನ್ಯಥಾ ಶರಣಂ ನಾಸ್ತಿ ತ್ವಮೇವ ಶರಣಂ ಮಮ ।
ತಸ್ಮಾತ್ಕಾರುಣ್ಯಭಾವೇನ ರಕ್ಷ ರಕ್ಷ ಜನಾರ್ದನ ॥

ಯಃ ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರ

ಯಾನಿ ಕಾನಿ ಚ ಪಾಪಾನಿ ಜನ್ಮಾಂತರಕೃತಾನಿ ಚ ।
ತಾನಿ ತಾನಿ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಪದೇ ಪದೇ ॥

ತೀರ್ಥಕೋಟಿಸಹಸ್ರಾಣಿ ವ್ರತಕೋಟಿಶತಾನಿ ಚ ।
ನಾರಾಯಣಪ್ರಣಾಮಸ್ಯ ಕಲಾಂ ನಾರ್ಹಂತಿ ಷೋಡಶೀಮ್ ॥

ಉರಸಾ ಶಿರಸಾ ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಮನಸಾ ವಚಸಾ ತಥಾ ।
ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಕರಾಭ್ಯಾಂ ಜಾನುಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಣಾಮೋಽಷ್ಟಾಂಗ ಈರಿತಃ ॥

ನಮೋಸ್ತ್ವನಂತಾಯ ಸಹಸ್ರಮೂರ್ತಯೇ ಸಹಸ್ರ ಪಾದಾಕ್ಷಿಶಿರೋರುಬಾಹವೇ ।
ಸಹಸ್ರ ನಾಮ್ನೇ ಪುರುಷಾಯ ಶಾಸತೇ ಸಹಸ್ರಕೋಟ್ಯಾಯುಧಧಾರಿಣೇ ನಮಃ ॥

ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವಾಯ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಿತಾಯ ಚ ।
ಜಗದ್ಧಿತಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮೋನಮಃ ॥

ಕಲ್ಯಾಣಾದ್ಭುತಗಾತ್ರಾಯ ಕಾಮಿತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯಿನೇ ।
ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟನಾಥಾಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯ ತೇ ನಮಃ ॥

ನಮೋ ನಮೋ ನಮೋ ನಮೋ ನತೋಽಸ್ಮಿ ತೇ ಸದಾ ಪದಮ್ ।
ಸಮಸ್ತಸದ್ಗುಣೋಚ್ಛ್ರಿತಂ ನಮಾಮಿ ತೇ ಪದಂ ಪುನಃ ॥

ಸ್ವತಂತ್ರಾಯಾಖಿಲೇಶಾಯ ನಿರ್ದೋಷಗುಣರೂಪಿಣೇ ।
ಶ್ರೇಯಸೇ ಮೇ ಸುಪೂರ್ಣಾಯ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ತೇ ॥

ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸತತಮೇಕರೂಪಿಣೇ ದಶರೂಪಿಣೇ ಶತಸಹಸ್ರರೂಪಿಣೇ ।
ಅವಿಕಾರಿಣೇ ಸ್ಫುಟಮನಂತರೂಪಿಣೇ ಸುಖಚಿತ್ಸಮಸ್ತತನವೇ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ನಮೋ ನಮಸ್ತೇಽಖಿಲಕಾರಣಾಯ
ನಾರಾಯಣಾಯಾರ್ತಿವಿನಾಶನಾಯ ।
ಸರ್ವಾಗಮಾಮ್ನಾಯ ಮಹಾರ್ಣವಾಯ
ನಮೋಽಪವರ್ಗಾಯ ಪರಾಯಣಾಯ ॥

ಮಾತರ್ನಮಾಮಿ ಕಮಲೇ ಕಮಲಾಸನಾದ್ಯೈ-
ರ್ದೇವೈಃ ಪದಾಂಬುಜಯುಗಂ ತವ ಸೇಂದ್ರರುದ್ರೈಃ ।
ಆರಾಧಿತಂ ವಿವಿಧಭೂರುಹದಿವ್ಯಪುಷ್ಪೈ-
ರ್ಮಾಂ ರಕ್ಷ ರಕ್ಷ ವಿತರಸ್ವ ಮಮೇಪ್ಸಿತಾರ್ಥಾನ್ ॥

ಮಂತ್ರತಸ್ತಂತ್ರತಶ್ಛಿದ್ರಂ ದೇಶಕಾಲಾರ್ಹವಸ್ತುತಃ ।
ಸರ್ವಂ ಕರೋತಿ ನಿಶ್ಛಿದ್ರಮನುಸಂಕೀರ್ತನಂ ತವ ॥

ಸುಪೂಜಿತಂ ಹರಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ನ ವಿದ್ಯತೇ ॥

ನಾಹಂ ಕರ್ತಾ ಹರಿಃ ಕರ್ತಾ ತ್ವತ್ಪೂಜಾ ಕರ್ಮ ಚಾಖಿಲಮ್ ।
ತಥಾಽಪಿ ಮತ್ಕೃತಾ ಪೂಜಾ ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದೇನ ನಾನ್ಯಥಾ ॥

ತದ್ಭಕ್ತಿಸ್ತತ್ಫಲಂ ಮಹ್ಯಂ ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಃ ಪುನಃ ಪುನಃ ।
ಕರ್ಮನ್ಯಾಸೋ ಹರಾವೇವಂ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತೃಪ್ತಿಕರಃ ಸದಾ ॥

ಸ್ವವಂದನಂ ಯಥಾ ಪಿತ್ರಾ ಕಾರಿತಂ ಶಿಶುಕರ್ತೃಕಮ್ ।
ಏವಂ ಪೂಜಾ ವಿಷ್ಣ್ವಧೀನಾ ಭವೇಜ್ಜೀವಕೃತೇತ್ಯಪಿ ॥

ಮಾದೃಶೋ ನ ಪರಃ ಪಾಪೀ ತ್ವಾದೃಶೋ ನ ದಯಾಪರಃ ।
ದಾಸೋಽಯಮಿತಿ ಮಾಂ ಮತ್ವಾ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ॥

ಪಾಪೋಽಹಂ ಪಾಪಕರ್ಮಾಽಹಂ ಪಾಪಾತ್ಮಾ ಪಾಪಸಂಭವಃ ।
ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲ ॥

ಅನ್ಯಥಾ ಶರಣಂ ನಾಸ್ತಿ ತ್ವಮೇವ ಶರಣಂ ಮಮ ।
ತಸ್ಮಾತ್ಕಾರುಣ್ಯಭಾವೇನ ರಕ್ಷ ರಕ್ಷ ಜನಾರ್ದನ ॥

ಯಃ ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರ

ಯಾನಿ ಕಾನಿ ಚ ಪಾಪಾನಿ ಜನ್ಮಾಂತರಕೃತಾನಿ ಚ ।
ತಾನಿ ತಾನಿ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಪದೇ ಪದೇ ॥

ತೀರ್ಥಕೋಟಿಸಹಸ್ರಾಣಿ ವ್ರತಕೋಟಿಶತಾನಿ ಚ ।
ನಾರಾಯಣಪ್ರಣಾಮಸ್ಯ ಕಲಾಂ ನಾರ್ಹಂತಿ ಷೋಡಶೀಮ್ ॥

ಉರಸಾ ಶಿರಸಾ ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಮನಸಾ ವಚಸಾ ತಥಾ ।
ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಕರಾಭ್ಯಾಂ ಜಾನುಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಣಾಮೋಽಷ್ಟಾಂಗ ಈರಿತಃ ॥

ನಮೋಽಸ್ತ್ವನಂತಾಯ ಸಹಸ್ರಮೂರ್ತಯೇ ಸಹಸ್ರ ಪಾದಾಕ್ಷಿಶಿರೋರುಬಾಹವೇ ।
ಸಹಸ್ರ ನಾಮ್ನೇ ಪುರುಷಾಯ ಶಾಸತೇ ಸಹಸ್ರಕೋಟ್ಯಾಯುಧಧಾರಿಣೇ ನಮಃ ॥

ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವಾಯ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಿತಾಯ ಚ ।
ಜಗದ್ಧಿತಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮೋನಮಃ ॥

ಕಲ್ಯಾಣಾದ್ಭುತಗಾತ್ರಾಯ ಕಾಮಿತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯಿನೇ ।
ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟನಾಥಾಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯ ತೇ ನಮಃ ॥

ನಮೋ ನಮೋ ನಮೋ ನಮೋ ನತೋಽಸ್ಮಿ ತೇ ಸದಾ ಪದಮ್ ।
ಸಮಸ್ತಸದ್ಗುಣೋಚ್ಚ್ರಿತಂ ನಮಾಮಿ ತೇ ಪದಂ ಪುನಃ ॥

ಸ್ವತಂತ್ರಾಯಾಖಿಲೇಶಾಯ ನಿರ್ದೋಷಗುಣರೂಪಿಣೇ ।
ಶ್ರೇಯಸೇ ಮೇ ಸುಪೂರ್ಣಾಯ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ತೇ ॥

ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸತತಮೇಕರೂಪಿಣೇ ದಶರೂಪಿಣೇ ಶತಸಹಸ್ರರೂಪಿಣೇ ।
ಅವಿಕಾರಿಣೇ ಸ್ಫುಟಮನಂತರೂಪಿಣೇ ಸುಖಚಿತ್ಸಮಸ್ತತನವೇ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ನಮೋ ನಮಸ್ತೇಽಖಿಲಕಾರಣಾಯ
ನಾರಾಯಣಾಯಾರ್ತಿವಿನಾಶನಾಯ ।
ಸರ್ವಾಗಮಾಮ್ನಾಯ ಮಹಾರ್ಣವಾಯ
ನಮೋಽಪವರ್ಗಾಯ ಪರಾಯಣಾಯ ॥

ಮಾತರ್ನಮಾಮಿ ಕಮಲೇ ಕಮಲಾಸನಾದ್ಯೈ-
ರ್ದೇವೈಃ ಪದಾಂಬುಜಯುಗಂ ತವ ಸೇಂದ್ರರುದ್ರೈಃ ।
ಆರಾಧಿತಂ ವಿವಿಧಭೂರುಹದಿವ್ಯಪುಷ್ಪೈ-
ರ್ಮಾಂ ರಕ್ಷ ರಕ್ಷ ವಿತರಸ್ವ ಮಮೇಪ್ಸಿತಾರ್ಥಾನ್ ॥

ಮಂತ್ರತಸ್ತಂತ್ರಶ್ಛಿದ್ರಂ ದೇಶಕಾಲಾರ್ಹವಸ್ತುತಃ ।
ಸರ್ವಂ ಕರೋತಿ ನಿಶ್ಛಿದ್ರಮನುಸಂಕೀರ್ತನಂ ತವ ॥

ಮಾದೃಶೋ ನ ಪರಃ ಪಾಪೀ ತ್ವಾದೃಶೋ ನ ದಯಾಪರಃ ।
ದಾಸೋಽಯಮಿತಿ ಮಾಂ ಮತ್ವಾ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ॥

ರಕ್ಷತೀತ್ಯೇವ ವಿಶ್ವಾಸಃ ತದೀಯೋಽಹಮಿತಿ ಸ್ಮೃತಿಃ ।
ಶರಣಾಗತಿರೇಷಾ ಸ್ಯಾತ್ ವಿಷ್ಣೌ ಮೋಕ್ಷಫಲಪ್ರದಾ ॥

ಸ್ಥಿತಿಃ ಸೇವಾ ಗತಿರ್ಯಾತ್ರಾ ಮತಿಶ್ಚಿಂತಾ ಸ್ತುತಿರ್ವಚಃ ।
ಅಹೋ ಸರ್ವಾತ್ಮಕೇ ವಿಷ್ಣೌ ಸುಧಿಯಾಂ ಸರ್ವದಾರ್ಚನಮ್ ॥

ಯತ್ಕರೋಷಿ ಯದಶ್ನಾಸಿ ಯಜ್ಜುಹೋಷಿ ದದಾಸಿ ಯತ್ ।
ಯತ್ ತಪಸ್ಯಸಿ ಕೌಂತೇಯ ತತ್ಕುರುಷ್ವ ಮದರ್ಪಣಮ್ ॥

ಪಶ್ಯನ್ ಶೃಣ್ವನ್ ಸ್ಪೃಶನ್ ಜಿಘ್ರನ್ ಅಶ್ನನ್ ಗಚ್ಛನ್ ಸ್ವಪನ್ ಶ್ವಸನ್
ಪ್ರಲಪನ್ ವಿಸೃಜನ್ ಗೃಹ್ಣನ್ ಉನ್ಮಿಷನ್ನಿಮಿಷನ್ನಪಿ ।
ಇಂದ್ರಿಯಾಣೀಂದ್ರಿಯಾರ್ಥೇಷು ವರ್ತಂತ ಇತಿ ಧಾರಯನ್ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾಧಾಯ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸಂಗಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಕರೋತಿ ಯಃ ।
ಲಿಪ್ಯತೇ ನ ಸ ಪಾಪೇನ ಪದ್ಮಪತ್ರಮಿವಾಂಭಸಾ ॥

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾತ್ಮನಾ ವಾಽನುಸೃತಸ್ವಭಾವಃ ।
ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಹಾಕಾರುಣಿಕೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಯಸ್ಮಾದ್ ಭೂತಭವಿಷ್ಯಗಾನ್ ।
ಕರ್ಮಸಂಘಾನ್ ದೇವಸಂಘಾನ್ ದಾರಾಪತ್ಯಧನಾದಿಕಾನ್ ।
ಸಕೃತ್ ಸಮರ್ಪಣಾದೇವ ಹ್ಯನಂತಫಲದೋ ಭವೇತ್ ॥

ಪ್ರ್ಯಾವಾಹನೆ

* ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ತತ್ವನ್ಯಾಸ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಾವಾಹನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸನ್ನಿಧಾನ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಓಂ ಆತ್ಮಾ ದೇವಾನಾಂ ಭುವನಸ್ಯ ಗರ್ಭೋ ಯಥಾವಶಂ ಚರತಿ ದೇವ ಏಷಃ ।
ಘೋಷಾ ಇದಸ್ಯ ಶೃಣ್ವಿರೇ ನ ರೂಪಂ ತಸ್ಮೈ ವಾತಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥

ಅವಗುಂಠಿತೋ ಭವ । ಸಮ್ಮುಖೋ ಭವ । ಸನ್ನಿರುದ್ಧೋ ಭವ । ಸಂಸ್ಥಾಪಿತೋ ಭವ । ಆವಾಹಿತೋ ಭವ । ಎಂಬುದಾಗಿ ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮದಿಂದ ಆವಾಹನಾದಿ ಮುದ್ರೆ-ಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು.

* ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಾವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಪ್ರತಿಮಾಸ್ಥಿತ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಪ್ರಸೀದ ಭಗವನ್ ಆಗಚ್ಛಾಗಚ್ಛ ಭಗವಂತಂ ಸಶ್ರೀಕಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಂ ಮಮ ಹೃತ್ಕಮಲೇ ಪ್ರಾವಾಹಯಾಮಿ ।

* ತುಲಸೀದಲವನ್ನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಹೃದಯ ಮುಟ್ಟಿ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ಯಾಚೇಽಹಂ ತ್ವಾಂ ಹೃಷೀಕೇಶ ನಮಾಮಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ।
ಹೃದಿ ಮೇ ಕುರು ಸಂವಾಸಂ ಶ್ರಿಯಾ ಸಹ ಜಗತ್ಪತೇ ॥

ಚಂದ್ರಸ್ಥವಾಮನ ಹರೇ ಸರ್ವಲೋಕಸುಖಪ್ರದ ।
ಮುಕುಲೀಕುರು ಹೃತ್ಕಂಜಂ ಪೂರ್ವವತ್ ಸ್ಥಾಪಯಸ್ವ ತತ್ ॥

ಆಸನಾದ್ಯನುಯಾಗಾಂತಂ ಸರ್ವಮಸ್ಮನ್ಮಯಾ ಕೃತಮ್ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಗೃಹ್ಯತಾಂ ದೇವ ಪ್ರಸೀದ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ॥

ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭೋಗಹೀನಮಭಕ್ತಿಕಮ್ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ದೀನಂ ಮಾಮಾತ್ಮಸಾತ್ಕುರು ॥

ಯಾಂತು ದೇವಗಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಪೂಜಾಮಾದಾಯ ಮತ್ಕೃತಾಮ್ ।
ಇಷ್ಟಕಾಮ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪುನರಾಗಮನಾಯ ಚ ॥

ಆವಾಹಿತದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಯಥಾಸ್ಥಾನಮುದ್ವಾಸಯಾಮಿ । ಪೀಠಾವ-ರಣದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಯಥಾಸ್ಥಾನಮುದ್ವಾಸಯಾಮಿ ।

ದೇವರನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವಾಹನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರನ್ನು, ಗರುಡದೇವರನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವಾಹನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡ-ಬೇಕು. ಘಂಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತೀರ್ಥ ನೀಡಿ ಹರಿನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಏರಿಸಿರಿ.

ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ

ಅನಯಾ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಸ್ಯ ತಂತ್ರ-ಸಾರೋಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿಷೋಡಶೋಪಚಾರ-ಪೂಜಯಾ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ।

ಮಧ್ಯೇ ಮಂತ್ರ-ತಂತ್ರ-ಸ್ವರ-ವರ್ಣಲೋಪದೋಷಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ನಾಮ-ತ್ರಯಮಂತ್ರಜಪಂ ಕರಿಷ್ಯೇ – ಓಂ ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ।

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃ ಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥

ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।
ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

ದೇಶಕಾಲಾಧಿಪತೇ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾಧಿಪತೇ ಮದಂತರ್ಯಾಮಿನ್ ತ್ವದಾ-ಜ್ಞಯಾ ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ ತ್ವತ್ಪ್ರೇರಣಯಾ ತ್ವತ್ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ತ್ವಾಮುದ್ದಿಶ್ಯ ತ್ವಾಂ ಅನು-ಸ್ಮರನ್ನೇವ ತ್ವದಾಜ್ಞಯಾ ನಿಯತೇನ ಮನ್ನಿಯಾಮಕೇನ ಸತ್ತಾಪ್ರದವಾಯು-ನಾಮಕ, ಚೇಷ್ಟಾಪ್ರದಪ್ರಾಣನಾಮಕ, ಧಾರಣಾಪ್ರದಧರ್ಮನಾಮಕ, ಮುಕ್ತಿಪ್ರದ-ಭಕ್ತಿನಾಮಕರೂಪವಿಶೇಷೈಃ ಮದ್‌ಹೃದಿಸ್ಥಿತೇನ,

ಪರಮದಯಾಲುನಾ, ಕ್ಷಮಾಸಮುದ್ರೇಣ, ಭಕ್ತವತ್ಸಲೇನ, ಭಕ್ತಾಪರಾಧ-ಸಹಿಷ್ಣುನಾ, ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿನಾ, ಸರ್ವಪ್ರೇರಕೇಣ ಸರ್ವತಾತ್ತ್ವಿಕದೇವತಾಪ್ರೇರಕೇಣ ಸರ್ವತಾತ್ವಿಕಾಸುರಭಂಜಕೇನ ತಥಾ ತತ್ಪ್ರೇರಣಾಪ್ರಯುಕ್ತಾಶೇಷದುರ್ಮತ-ಭಂಜಕೇನ ಅತ ಏವ ಪ್ರಭಂಜನಶಬ್ದವಾಚ್ಯೇನ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಂ ಬುದ್ಧಿ-ಶೋಧಕೇನ,

ಸರ್ವಕರ್ಮಕರ್ತ್ರಾ ಸರ್ವಕರ್ಮಕಾರಯಿತ್ರಾ ಸರ್ವಕರ್ಮಸ್ವಾಮಿನಾ ಸರ್ವ-ಕರ್ಮಸಮರ್ಪಕೇಣ ಸರ್ವಕರ್ಮಫಲಭೋಕ್ತ್ರಾ ಸರ್ವಕರ್ಮಫಲಭೋಜಯಿತ್ರಾ

ಸರ್ವಕರ್ಮಪ್ರೇರಕೇಣ ಸರ್ವಕರ್ಮೋದ್ಬೋಧಕೇನ ಸರ್ವಕರ್ಮಶುದ್ಧಿಪ್ರದೇನ ಸರ್ವಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿಪ್ರದೇನ ಸರ್ವಕರ್ಮನಿಷ್ಠೇನ ಸರ್ವಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಣಾ ಸರ್ವಕರ್ಮ-ನಿಷ್ಠಭಗವದ್ರೂಪೋಪಾಸಕೇನ ಅಶೇಷಜೀವನಿಃಸಂಖ್ಯಾಽನಾದಿಕಾಲೀನಧರ್ಮಾ-ಧರ್ಮದ್ರಷ್ಟುಃ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ಉದ್ಬೋಧಕೇನ ತತ್ತ್ವಾಚಕಕಪಿಲೋಪಾಸಕೇನ ರಮಾವ್ಯತಿರಿಕ್ತ-ಪೂರ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧವ್ಯತಿರಿಕ್ತ-ಅನಂತವೇದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಮುಖ್ಯತಮೇನ ಅನಂತಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣೇನ ಸರ್ವದೋಷದೂರೇಣ ತ್ವಚ್ಚಿತ್ತಾಭಿಜ್ಞೇನ ತ್ವಚ್ಚಿತ್ತಾ-ನುಸಾರಿಚಿತ್ತೇನ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣೇನ ರುದ್ರಾದ್ಯಶೇಷದೇವತೋಪಾಸಿತಚರಣೇನ ಮಮ ಸರ್ವಾಸು ಅವಸ್ಥಾಸು ಚಿತ್ರಧಾ ವಿಚಿತ್ರಧಾ ತ್ವದುಪಾಸಕೇನ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯ-ಪ್ರಾಣೇನ ಪ್ರೇರಿತೇನ ಮಯಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಯಥಾಜ್ಞಪ್ತಿ ಯಥಾವೈಭವಂ ಕೃತಯಾ ಅನಯಾ ಪೂಜಯಾ ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ-ತತ್ತ್ವದೇವತಾಂತರ್ಗತ- ಶ್ರೀಭಾರತೀ-ರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಬಿಂಬರೂಪಾಽಭಿನ್ನಃ ಕುಲದೇವತಾಽಭಿನ್ನಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲೀನದೇವರಪೂಜೆಯು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

* * * * *

ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆ ಗುರುಗಳ ಪೂಜೆ

* ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಔಪಾಸನವನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ, ವೈಶ್ವದೇವ, ಬಲಿಹರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಔಪಾಸನ ಹಾಗೂ ವೈಶ್ವದೇವಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಎರಡರ ಅಗ್ನಿಗಳೇ ಬೇರೆ. ಬಲಿಹರಣ-ವಾದ ಮೇಲೆ ತುಳಸ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ನಿತ್ಯ ತೀರ್ಥನೀಡಿ ನೈವೇದ್ಯ ನೀಡಬೇಕು.

(1) ತುಳಸೀ (2) ಗಣಪತಿ (3) ಭಾಗೀರಥಿ (4) ಸಕಲದೇವತೆಗಳು (5) ಸನಕಾದಿಮುನಿಗಳು (6) ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿಷ್ಯರು (7) ಟೀಕಾಕೃತ್ಪಾದರು (8) ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು (9) ಶ್ರೀವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರು (10) ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥರು (11) ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು (12) ಪರಮಗುರುಗಳು (ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ).

ಒಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿತಾನ್ನವನ್ನು 12 ಭಾಗ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೆ ದೇವರ ಹಾಗೂ ವಾಯುದೇವರ ತೀರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಿ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅಭೀಷ್ಟರನ್ನೂ (ತಾರತಮ್ಯಪ್ರಕಾರವಾಗಿ) ಸೇರಿಸಬಹುದು.

ತುಳಸೀಪೂಜೆ

* ಪ್ರಸೀದ ತುಳಸೀದೇವಿ ಪ್ರಸೀದ ಹರಿವಲ್ಲಭೇ ।
ಕ್ಷೀರೋದಮಥನೋದ್ಭೂತೇ ತುಲಸಿ ತ್ವಾಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ತುಲಸ್ಯೈ ನಮಃ । ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಗಣಪತಿಪೂಜೆ

* ರಕ್ತಾಂಬರೋ ರಕ್ತತನೂ ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಃ ।
ಲಂಬೋದರೋ ಗಜಮುಖಃ ಪಾಶದಂತಾಂಕುಶಾಭಯೇ ॥
ಬಿಭ್ರದ್ ಧ್ಯೇಯೋ ವಿಘ್ನಹರಃ ಕಾಮದಸ್ತ್ವರಯಾ ಹ್ಯಯಮ್ ।

ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।

ಭಾಗೀರಥಿ ಪೂಜೆ

* ಹೇ ಗಂಗೇ ತವ ಕೋಮಲಾಂಘ್ರಿನಳಿನಂ ರಂಭೋರುನೀವೀಲಸತ್
ಕಾಂಚೀದಾಮತನೂದರಂ ಘನಕುಚಂ ವ್ಯಾಕೀರ್ಣಹಾರಂ ವಪುಃ ।
ಸನ್ಮುದ್ರಾಂಗದಕಂಕಣಾಂಗದಕರಂ ಸ್ಮೇರಸ್ಫುರತ್ಕುಂಡಲಂ
ಸಾರಂಗಾಕ್ಷಿಜಲಾನ್ಯಬಿಂದುರುಚಯೇ ಜಾನಂತಿ ತೇಽನ್ಯೇ ಜಲಾತ್ ॥

ಭಾಗೀರಥ್ಯೈ ನಮಃ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಗುರುಪೂಜೆ

ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಸರ್ವೇಭ್ಯ ಋಷಿಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಮಹಾ-ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ವಂಶಸ್ಯಾದೀನ್ ಸನಕಾದೀನುಪಾಸೇ ದೂರ್ವಾಸಸಂ ಪರತೀರ್ಥಾಖ್ಯಭಿಕ್ಷುಮ್ ।
ಸತ್ಯಪ್ರಜ್ಞಂ ಪ್ರಾಜ್ಞತೀರ್ಥಂ ಮುನೀಂದ್ರಂ ಪಶ್ಚಾಚ್ಛಿಷ್ಯಾವಚ್ಯುತಪ್ರೇಕ್ಷಮಧ್ವೌ॥

ಸನಕಾದಿಮುನಿಭ್ಯೋ ನಮಃ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿಷ್ಯರ ಪೂಜೆ

ವಂದೇ ಹೃಷೀಕೇಶಮಥೋ ನೃಸಿಂಹಂ ಜನಾರ್ದನಂ ಚಿಂತಯಧೀರುಪೇಂದ್ರಮ್ ।
ಶ್ರೀವಾಮನಂ ಸಂಸ್ಮರ ವಿಷ್ಣುಮೇಮಿ ಶ್ರೀರಾಮಂ ಚೇಹಮಧೋಕ್ಷಜಂ ಚ ॥

ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭತೀರ್ಥಾದಿ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರ ಪೂಜೆ

ಮಿಥ್ಯಾಸಿದ್ಧಾಂತದುರ್ಧ್ವಾಂತವಿಧ್ವಂಸನವಿಚಕ್ಷಣಃ ।
ಜಯತೀರ್ಥಾಖ್ಯತರಣಿರ್ಭಾಸತಾಂ ನೋ ಹೃದಂಬರೇ ॥

ಶ್ರೀಮಟ್ಟೀಕಾಕೃತ್ಪಾದಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ।

ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರ ಪೂಜೆ

ಕಾಲೇ ಫಲತಿ ಕಲ್ಪದ್ರುಃ ಚಿಂತಾಮಣಿರಪಿ ಯಾಚನೇ ದಾತಾ ।
ವರ್ಷತಿ ಸಕಲಮಭೀಷ್ಟಂ ದರ್ಶನಮಾತ್ರಾತ್ ಶ್ರೀಪಾದರಾಣ್ಮುನಿಃ ॥

ಶ್ರೀಪಾದರಾಜಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ।

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರ ಪೂಜೆ

ಅರ್ಥಿಕಲ್ಪಿತಕಲ್ಪೋಽಯಂ ಪ್ರತ್ಯರ್ಥಿಗಜಕೇಸರಿ ।
ವ್ಯಾಸತೀರ್ಥಗುರುರ್ಭೂಯಾತ್ ಅಸ್ಮದಿಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ ॥

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ।

ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥರ ಪೂಜೆ

ತಪೋವಿದ್ಯಾವಿರಕ್ತ್ಯಾದಿ ಸದ್ಗುಣೌಘಾಕರಾನಹಮ್ ।
ವಾದಿರಾಜಗುರೂನ್ ವಂದೇ ಹಯಗ್ರೀವದಯಾಶ್ರಯಾನ್ ॥

ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ।

ರಾಯರ ಪೂಜೆ

ಪೂಜ್ಯಾಯ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಯ ಸತ್ಯಧರ್ಮರತಾಯ ಚ ।
ಭಜತಾಂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಾಯ ನಮತಾಂ ಕಾಮಧೇನವೇ ॥

ದುರ್ವಾದಿಧ್ವಾಂತರವಯೇ ವೈಷ್ಣವೇಂದೀವರೇಂದವೇ ।
ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಗುರವೇ ನಮೋಽತ್ಯಂತದಯಾಲವೇ ॥

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ।

ಪರಮಗುರುಗಳ ಪೂಜೆ

ಆಪಾದಮೌಲಿಪರ್ಯಂತಂ ಗುರೂಣಾಮಾಕೃತಿಂ ಸ್ಮರೇತ್ ।
ತೇನ ವಿಘ್ನಾಃ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತಿ ಸಿದ್ಧ್ಯಂತಿ ಚ ಮನೋರಥಾಃ ॥

* ಪರಮಗುರುಗಳು ಹಾಗೂ ಗುರುಗಳು ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ತೀರ್ಥಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಗೋ ಪೂಜೆ

ಸುರಭೀ ವೈಷ್ಣವೀ ಮಾತಾ ನಿತ್ಯಂ ವಿಷ್ಣುಪದೇ ಸ್ಥಿತಾ ।
ಗೋಗ್ರಾಸಂ ತು ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಸುರಭಿಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಂ ॥

ಗವಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ।

* ಅನಂತರ ಗೋಗ್ರಾಸವನ್ನು ನಿತ್ಯ ಕೊಡಲೇ ಬೇಕು. ಗೋಗ್ರಾಸವಾದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಭೂತಬಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಆಚಮನ ಮಾಡಿ, ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರಿಗೆ, ಹಿರಿಯರಿಗೆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ತೀರ್ಥವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ತೀರ್ಥವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರ –

ಕೇಶವಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಯೋ ದೇವಾಸ್ತ್ವತ್‌ಪ್ರಸಾದಾದ್ ವಿಭೂತಯಃ ।
ದೇವ ದೇಹಿ ಮಮಾನುಜ್ಞಾಂ ಯುಷ್ಮತ್ತೀರ್ಥನಿಷೇವಣೇ ॥

ತತೋ ಬಹಿರಾಗತ್ಯ ಸ್ವೋತ್ತಮೇಭ್ಯಃ ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದಂ ದತ್ವಾ ಸ್ವಯಂ ಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ।

ಅಕಾಲಮೃತ್ಯುಶಮನಂ ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿವಿನಾಶನಮ್ ।
ಸರ್ವದುರಿತೋಪಶಮನಂ ವಿಷ್ಣುಪಾದೋದಕಂ ಶುಭಮ್ ।

ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಂ ಸದಾ ಪಶ್ಯಂತಿ ಸೂರಯಃ ।
ದಿವೀವ ಚಕ್ಷುರಾತತಮ್ ॥

ತದಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಮಭಿ ಪಾಥೋ ಅಶ್ಯಾಂ ನರೋ ಯತ್ರ ದೇವಯವೋ ಮದಂತಿ ।

ಉರುಕ್ರಮಸ್ಯ ಸ ಹಿ ಬಂಧುರಿತ್ಥಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪದೇ ಪರಮೇ ಮಧ್ವ ಉತ್ಸಃ ॥

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾತ್ಮನಾ ವಾಽನುಸೃತಸ್ವಭಾವಃ ।
ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್‌ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥
ಇಲ್ಲಿಗೆ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮುಗಿಯಿತು.

* * * * * * *

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ

ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದ ಪೂಜೆ

ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಸಂಕಲ್ಪಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿ, ಘಂಟಾನಾದವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿರುವ ಬಿಂಬರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲಿನ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ, ರಾತ್ರಿಪೂಜೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮೊದಲು ಜಿತಂತೇಸ್ತೋತ್ರ ಅಥವಾ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಚಾಮರಸೇವೆ-ಯನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ 5ನಿಮಿಷಗಳು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ, ಆಚಮನ, ಮಧುಪರ್ಕ, ಪುನರಾಚಮನ ಈ ಐದು ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ತುಲಸೀ-ದಳವನ್ನು ಹೂಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಧೂಪಾರತಿ ದೀಪಾರತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ರಾತ್ರಿಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ದೇವರಪ್ರತಿಮೆ-ಯನ್ನು ಸಾಲಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಡದಿದ್ದರೆ ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಸಾಲಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸಬಾರದು. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಅಥವಾ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರತಿಮೆ ಹಾಗೂ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಮಂಗಳಾರತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಜೋ, ಜೋ ಪದ್ಯವನ್ನು ಲಾಲಿಪದ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ತೊಟ್ಟಿಲ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ತೊಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕಷಾಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಆರತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ ಬಿಂಬನನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಾವಾಹನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಎನ್ನಬೇಕು.

ರಾತ್ರಿಪೂಜೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ನೀಡಿದ ದೇವರಪೂಜಾ ಪದ್ಧತಿಯ ಇತರ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ರಾತ್ರಿಪೂಜೆಯ ವಿಧಿವಿಧಾನವು ಮುಗಿಯಿತು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

* * * * *

ಸ್ತೋತ್ರಗಳು

ಶತಾಪರಾಧಸ್ತೋತ್ರಮ್

ನಾರದ ಉವಾಚ –

ನಾಪರಾಧಾಂಶ್ಚರೇತ್ ಕ್ವಾಪಿ ವಿಷ್ಣೋರ್ದೇವಸ್ಯ ಚಕ್ರಿಣಃ ।
ಇತಿ ತ್ವಯೋದಿತಂ ಪೂರ್ವಂ ತಾನಾಚಕ್ಷ್ವ ಮಮಾನಘ ॥ ೧ ॥

ಜ್ಞಾತ್ವೈವ ವಿನಿವರ್ತಂತೇ ಪಂಡಿತಾಃ ಪಾಪಪದ್ಧತೇಃ ।
ತಸ್ಮಾತ್ ತತ್ಕರ್ತೃಕಾನಾಹುರ್ಮಾಧವೋ ಯೈರ್ನ ತುಷ್ಯತಿ ॥ ೨ ॥

ಬ್ರಹ್ಮೋವಾಚ –

ಅಪರಾಧಸಹಸ್ರಾಣಿ ಕ್ರಿಯಂತೇಽಹರ್ನಿಶಂ ಜನೈಃ ।
ವಕ್ತುಂ ತಾನ್ ಕಃ ಕ್ಷಮೋ ಲೋಕೇ ತಸ್ಮಾನ್ಮುಖ್ಯಶತಂ ಬ್ರುವೇ ॥ ೧ ॥

ಯಾನ್ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ವಿನಿವರ್ತಂತೇ ಪಂಡಿತಾ ಪಾಪಪದ್ಧತೇಃ ।
ನಿವೃತ್ತಾ ಮಾನವಾ ಯಾಂತಿ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಮ್ ॥ ೨ ॥

ಅಸ್ನಾತ್ವಾ ದೇವಪೂಜಾಯಾಃ ಕರಣಂ ಶಂಕಯಾ ವಿನಾ ।
ದೇವಾಲಯೇ ಪ್ರವೇಶಶ್ಚ ದೀಪಹೀನಾಲಯೇಽಪಿ ವಾ ॥ ೩ ॥

ಅಪ್ರಕ್ಷಾಲಿತಪಾದಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರವೇಶೋಽಭಿಮುಖಾ ಗತಿಃ ।
ಗೋಮಯಾನನುಲಿಪ್ತೇ ಚ ದೇಶೇ ದೇವಸ್ಯ ಪೂಜನಮ್ ॥ ೪ ॥

ಅಧೂಪದೇವತಾಪೂಜಾ ಗಂಧವರ್ಜಿತಪೂಜನಮ್ ।
ಅಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ ಚ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ ತುಲಸೀಂ ವಿಭೋ ॥ ೫ ॥

ಅಘಂಟಾದೇವತಾರ್ಚಾ ಚ ಮುಖಫೂತ್ಕೃತವಹ್ನಿನಾ ।
ಧೂಪಾರ್ತಿಕಾರ್ಪಣಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸ್ತೋತ್ರಪಾಠಂ ವಿನಾ ತಥಾ ॥ ೬ ॥

ನಿರ್ಮಾಲ್ಯೋದ್ವಾಸನಂ ವಸ್ತ್ರಾಶೋಧಿತಾರ್ಘ್ಯೋದಕಾಹೃತಿಃ ।
ಅರ್ಘ್ಯೋದಕೇ ನಖಸ್ಪರ್ಶೋ ಜಾನುಜಂಘಾವಲಂಬನಮ್ ॥ ೭ ॥

ದೇವೋಪಕರಣಸ್ಪರ್ಶಃ ಪದಾ ನಾರೀನರೈಸ್ತಥಾ ।
ಅಧೌತವಸ್ತ್ರೈರಸ್ನಾತೈರ್ನೈವೇದ್ಯಸ್ಯಾಭಿಪಾಚನಮ್ ॥ ೮ ॥

ಅನಾಚ್ಛಾದ್ಯೋದಕುಂಭಸ್ಯ ಮುಖಮರ್ಘ್ಯೋದಕಾಹೃತಿಃ ।
ಅಭಕ್ಷ್ಯಭಕ್ಷಣಂ ವಿಷ್ಣೋರಭಕ್ಷ್ಯಸ್ಯ ನಿವೇದನಮ್ ॥ ೯ ॥

ಕಕ್ಷಶ್ಮಶ್ರುನಖಸ್ಪೃಷ್ಟಹಸ್ತಾದ್ದೇವಾಂಗಸಂಗತಿಃ ।
ಅನ್ಯಾವಶಿಷ್ಟವಸ್ತ್ರಸ್ಯ ದೇವತಾಯಾಃ ಸಮರ್ಪಣಮ್ ॥ ೧೦ ॥

ಹೀನವಸ್ತ್ರಾರ್ಪಣಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ನಿರ್ಮಲವಸ್ತ್ರಸಮರ್ಪಣಮ್ ।
ಅಧೌತವಸ್ತ್ರಪೂಜಾ ಚ ನಿಷಿದ್ಧಾನ್ನನಿವೇದನಮ್ ॥ ೧೧ ॥

ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರೋಪದೇಶಾಚ್ಚ ಋತೇ ದೇವಾರ್ಚನಂ ತಥಾ ।
ಶೂದ್ರಾಹೃತಾನಾಂ ಕ್ರೀತಾನಾಂ ಪುಷ್ಪಾಣಾಂ ಚ ಸಮರ್ಪಣಮ್ ॥ ೧೨ ॥

ಅನ್ಯಾವಶಿಷ್ಟಪರ್ಯುಷ್ಟಮ್ಲಾನಪುಷ್ಪಸಮರ್ಪಣಮ್ ।
ಛಿನ್ನಭಿನ್ನಾತಿರಿಕ್ತಾನಾಂ ಪುಷ್ಪಾಣಾಂ ಚ ಸಮರ್ಪಣಮ್ ॥ ೧೩ ॥

ಸ್ವಾಂಗಭೂಗಲಿತಾನಾಂ ಚ ನಿಕೃಂತಾನಾಂ ಸಮರ್ಪಣಮ್ ।
ವಸ್ತ್ರಾರ್ಕೈರಂಡಪತ್ರೇಷು ಚಾಹೃತಾನಾಂ ಸಮರ್ಪಣಮ್ ॥ ೧೪ ॥

ನಿರ್ಗಂಧಕುಸುಮಾರ್ಚಾ ಚ ತುಲಸೀರಹಿತಾರ್ಚನಮ್ ।
ಲೋಕವಾರ್ತಾಂ ವದನ್ ವಿಷ್ಣೋರ್ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಸ್ಯ ವಿಸರ್ಜನಮ್ ॥ ೧೫ ॥

ಅಪ್ರಕ್ಷಾಲಿತಪುಷ್ಪೈಶ್ಚ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ ತುಲಸೀಂ ತಥಾ ।
ಅರ್ಪಣಂ ವರ್ಜನಂ ಷಣ್ಣಾಂ ಮುದ್ರಾಣಾಂ ಮುನಿಸತ್ತಮ ॥ ೧೬॥

ಏರಂಡತೈಲದೀಪಶ್ಚ ಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರವರ್ಜನಮ್ ।
ಭೂತ್ವಾ ಶೂನ್ಯಲಲಾಟಶ್ಚ ದೇವತಾಯಾಃ ಪ್ರಪೂಜನಮ್ ॥ ೧೭ ॥

ಸಾಮ್ಯೇನ ಶಂಕರಾದ್ಯೈಶ್ಚ ಪೂಜಾ ವಾ ಸಮಕಾಲತಃ ।
ತುಲಸೀಪದ್ಮಾಕ್ಷಮಾಲಾನಾಂ ತಥಾ ಕಂಠೇ ತ್ವಧಾರಣಮ್ ॥ ೧೮ ॥

ಉತ್ತರೀಯಪರಿತ್ಯಾಗಃ ಪವಿತ್ರಗ್ರಂಥಿವರ್ಜನಮ್ ।
ಅಕಚ್ಛಃ ಪುಚ್ಛಕಚ್ಛೋ ವಾ ದೇವತಾಯಾಃ ಪ್ರಪೂಜನಮ್ ॥ ೧೯ ॥

ಪಾಖಂಡೀನಾಂ ಚ ಸಂಸರ್ಗೋ ದುಃಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಸನಂ ತಥಾ ।
ನರಸ್ತುತೀನಾಂ ಶ್ರವಣಂ ನರಸ್ತುತ್ಯಾ ಚ ಜೀವನಮ್ ॥ ೨೦ ॥

ಪೂಜ್ಯಸ್ತುತಿಪರಿತ್ಯಾಗಃ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸವರ್ಜನಮ್ ।
ಶ್ರವಣಂ ವಿಷ್ಣುನಿಂದಾಯಾ ಗುರುನಿಂದಾಶ್ರುತಿಸ್ತಥಾ ॥ ೨೧ ॥

ಸತ್ಪುರುಷನಿಂದಾಶ್ರವಣಂ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಸ್ಯಾಪಿ ನಾರದ ।
ದೇವಸ್ಯ ಪೂಜಾಸಮಯೇ ಬಾಲಾನಾಂ ಲಾಲನಂ ತಥಾ ॥ ೨೨ ॥

ವ್ಯಾಸಂಗೋ ದೇವತಾರ್ಚಾಯಾಂ ಕೇಶಾದೀನಾಂ ವಿಸರ್ಜನಮ್ ।
ಆಜ್ಯಾಭಿಘಾರಹೀನಸ್ಯ ನೈವೇದ್ಯಸ್ಯ ಸಮರ್ಪಣಮ್ ॥ ೨೩ ॥

ಆಲಸ್ಯಾದ್ ದೇವಪೂಜಾ ಚ ತೂಷ್ಣೀಂ ಝಟಿತಿ ಚ ಪ್ರಭೋಃ ।
ಮಲಂ ಬಧ್ವಾ ದೇವಪೂಜಾ ಹ್ಯಜೀರ್ಣಾನ್ನೇನ ಚಾರ್ಚನಮ್॥ ೨೪ ॥

ದೇವಸ್ಯ ಪೂಜಾಸಮಯೇ ವಿದಿತ್ವಾಽಽಗಮನಂ ಸತಾಮ್ ।
ಅನಭ್ಯುತ್ಥಾನಮರ್ಯಾಣಾಂ ಪರಿತ್ಯಾಗಶ್ಚ ಕರ್ಮಣಾಮ್ ॥ ೨೫ ॥

ಶಯಿತ್ವಾ ಶ್ರವಣಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಕಥಾಯಾಃ ಪುರುಷರ್ಷಭ ।
ಪುರಾಣಶ್ರವಣೇ ಚೈವ ತಾಂಬೂಲಾದೇಶ್ಚ ಚರ್ವಣಮ್ ॥ ೨೬ ॥

ಗುರೋಃ ಸಮಾಸನಾರೋಹಾತ್ ಪುರಾಣಶ್ರವಣಂ ತಥಾ ।
ಅಶ್ರದ್ಧಯಾ ಪುರಾಣಸ್ಯ ಶ್ರವಣಂ ಕಥನಂ ತಥಾ ॥ ೨೭ ॥

ದಿನಾಪನಯನಂ ಲೋಕವಾರ್ತಯಾ ಗೃಹಚಿಂತಯಾ ।
ನಮಸ್ಕಾರಾತ್ ಪರಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ದೇಹರ್ಧೂಲಿನಿಮಾರ್ಜನಮ್॥ ೨೮ ॥

ಧೃತ್ವಾಽಽದ್ರ್ರವಸ್ತ್ರಂ ದೇವಸ್ಯ ಪೂಜಾಯಾಃ ಕರಣಂ ತಥಾ ।
ಏಕಾದಶೀಪರಿತ್ಯಾಗಃ ಪರ್ವಮೈಥುನಮೇವ ಚ ॥ ೨೯ ॥

ಪುಂಸೂಕ್ತಮಪಠಿತ್ವಾ ಚ ದೇವಪೂಜಾಕೃತಿಸ್ತಥಾ ।
ಆದಾವಂತೇ ಚ ಮಧ್ಯೇ ಚ ವಿಷ್ಣೋರ್ನಾಮ್ನಾಂ ವಿವರ್ಜನಮ್ ॥ ೩೦ ॥

ಅಹುತ್ವಾ ಚಾಪ್ಯದತ್ವಾ ವಾ ಭೋಜನಂ ಋಷಿಸತ್ತಮ ।
ಪುಣ್ಯಕಾಲೇ ಪರ್ವಕಾಲೇ ದೇವಪೂಜಾವಿಸರ್ಜನಮ್ ॥ ೩೧ ॥

ಭೋಗೋಽನಿವೇದಿತಾನ್ನಸ್ಯ ಹ್ಯನ್ಯದೇವಾರ್ಪಿತಸ್ಯ ಚ ।
ವಿಷ್ಣೋಶ್ಚ ಸ್ಥಾನರಹಿತಗ್ರಾಮೇ ವಾಸಶ್ಚ ಪಂಡಿತ ॥ ೩೨ ॥

ಸತ್ಸಂಗತಿವಿಹೀನತ್ವಂ ವಿಷ್ಣ್ವನ್ಯನ್ನಾಮಧಾರಣಮ್ ।
ನಿತ್ಯಂ ಸಕಾಮಪೂಜಾ ಚ ದೇವೋಪಕರಣೈಸ್ತಥಾ ॥ ೩೩ ॥

ಸಂಸಾರಯಾತ್ರಾಕರಣಂ ತಥಾ ವೈ ದೇವಮಂದಿರೇ ।
ಶಯನಂ ಮಿಥುನೀಭಾವಃ ಶಂಖವರ್ಜಿತಪೂಜನಮ್ ॥ ೩೪ ॥

ದೇವಸ್ಯಾಭಿಮುಖಂ ಪಾದಪ್ರಸಾರೋ ಮುನಿಸತ್ತಮ ।
ಅವೃಂದಾವನಗೇಹೇ ಚ ವಾಸೋ ವ್ರತವ್ಯತಿಕ್ರಮಃ ॥ ೩೫ ॥

ತುಲಾಮಕರಮೇಷೇಷು ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನವಿವರ್ಜನಮ್ ।
ಪೂಜಾಂತೇ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಮುಖವಸ್ತ್ರಾಸಮರ್ಪಣಮ್ ॥ ೩೬ ॥

ಅಪಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಸ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರಸ್ಯ ಮುನಿಪುಂಗವ ।
ಅಪರಾಧಶತಂ ಚೈತನ್ಮಹಾನರ್ಥಸ್ಯ ಕಾರಣಮ್ ॥ ೩೭ ॥

ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಪುಂಸಾ ಪರಿತ್ಯಾಜ್ಯಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರೀತಿಮಭೀಪ್ಸತಾ ।
ಅನ್ಯಥಾ ನರಕಂ ಯಾತಿ ವಿಷ್ಣೋರ್ಮಾರ್ಗಂ ನ ಪಶ್ಯತಿ ॥ ೩೮ ॥

ಶತಾಪರಾಧಮಧ್ಯಾಯಂ ಯೋ ವಾ ಪಠತಿ ನಿತ್ಯಶಃ ।
ತಸ್ಯಾಪರಾಧಶತಕಂ ಸಹತೇ ವಿಷ್ಣುರವ್ಯಯಃ ॥ ೩೯ ॥

ವಿಷ್ಣೋರ್ನಾಮಸಹಸ್ರಂ ತು ಯೋ ವಾ ಪಠತಿ ನಿತ್ಯಶಃ ।
ತಸ್ಯಾಪರಾಧಸಾಹಸ್ರಂ ಸಹತೇ ಚ ದಯಾನಿಧಿಃ ॥ ೪೦ ॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಗರುಡಪುರಾಣೇ ಬ್ರಹ್ಮನಾರದಸಂವಾದೇ ಶತಾಪರಾಧಸ್ತೋತ್ರಮ್ ॥

* * * * *

ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥಶ್ರೀಚರಣಪ್ರಣೀತಾ

ಪದ್ಯಮಾಲಾ

ಪ್ರಣಮ್ಯ ಶ್ರೀಪತಿಂ ಸರ್ವಾನ್ ಗುರೂಂಶ್ಚಾಥ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಹಮ್ ।
ಯಥಾಮತಿ ಹರೇಃ ಪೂಜಾವಿಧಿಂ ವೈಷ್ಣವಸಂಮತಮ್ ॥೧

ಆದೌ ದೇವಗೃಹೇ ನ್ಯಸ್ಯ ಕಲಶಾನ್ ಸಪ್ತ ಪಂಚ ವಾ ।
ಆಹರೇತ್ ತುಲಸೀಂ ದೂರ್ವಾಂ ಪುಷ್ಪಾಣ್ಯದ್ಯತನಾನಿ ಚ ॥೨

ಯಥಾಕಾಲೋಪಪನ್ನಾನಿ ಸ್ವಾರಾಮವನಜಾನ್ಯಪಿ ।
ಅಕ್ರೀತಾನ್ಯಪ್ರದತ್ತಾನಿ ಚೌರ್ಯಾಲ್ಲಬ್ಧಾನಿ ಯಾನಿ ಚ ॥೩

ಶೂದ್ರಾಹೃತಾನಿ ವಾ ಭೂಮೌ ಪತಿತಾನಿ ತಥೈವ ಚ ।
ಏರಂಡಾರ್ಕಜಪತ್ರೇಷು ಚಾಹೃತಾನಿ ಕರೇ ತಥಾ ॥೪

ಪಟಾಹೃತಾನಿ ಯಾನಿ ಸ್ಯುರ್ವರ್ಜಯೇತ್ ತಾನಿ ಯತ್ನತಃ ।
ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಸಂಭಾರಾನ್ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ವಿಧಾಯ ಚ ॥೫

ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ ಪಾಣೀ ಪಾದೌ ಚಾಪ್ಯಾಚಮ್ಯ ಹರಿವೇಶ್ಮನಃ ।
ಉಪದ್ವಾರಂ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಕುರ್ಯಾಚ್ಛ್ರಿಯೈ ನಮಃ ॥೬

ಪೂರ್ವೇ ನಮೋ ಜಯಾಯಾಥ ವಿಜಯಾಯಾಥ ದಕ್ಷಿಣೇ ।
ಶ್ರಿಯೈ ಬಲಾಯ ಪ್ರಬಲಾಯಾಥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ ಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ ॥೭

ನಂದಾಯಾಥ ಸುನಂದಾಯ ಶ್ರಿಯೈ ಚ ಕುಮುದಾಯ ಚ ।
ಕುಮುದಾಕ್ಷಾಯೋತ್ತರೇ ಚ ದ್ವಾರಪಾಲಾಂಶ್ಚ ಪೂಜಯೇತ್ ॥೮

ತದನುಜ್ಞಾಮವಾಪ್ಯಾಥ ವಾಯವಾ ಯಾಹಿ ದರ್ಶತೇ ।
ಅನೇನ ವಾಯುಮಂತ್ರೇಣ ಸಮುದ್ಘಾಟ್ಯ ಕವಾಟಕಮ್ ॥೯

ಕೃತ್ವಾ ತಾಲತ್ರಯಂ ದ್ವಾರೇ ದೇಹಲಿಮಸ್ಪೃಶನ್ ವಿಶೇತ್ ।
ದಕ್ಷಿಣಾಂಘ್ರಿಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಹ್ಯಗ್ನಿನಾಗ್ನಿಃ ಸಮಿಧ್ಯತೇ ॥೧೦

ಅನೇನ ವಹ್ನಿಮಂತ್ರೇಣ ದೀಪಾನುದ್ದೀಪಯೇತ್ತತಃ।
ಈಕ್ಷಯಾ ಪುಷ್ಪಕ್ಷೇಪೇಣ ಪಾರ್ಷ್ಣಿಘಾತತ್ರಯೇಣ ಚ।
ದಿವ್ಯಂತರಿಕ್ಷಭೂಮಿಷ್ಠಾನ್ ವಿಘ್ನಾನುಚ್ಚಾಟಯೇತ್ ಸುಧೀಃ ॥೧೧

ಅಪಸರ್ಪಂತು ಯೇ ಭೂತಾ ಇತಿ ಮಂತ್ರಂ ಪಠನ್ನಪಿ।
ಭೂತಾನುಚ್ಚಾಟ್ಯ ನಾರಾಚಮುದ್ರಯಾ ಬಂಧಯೇದ್ ದಿಶಃ ॥೧೨

ಅಪ್ಸೈವೇತ್ಯಾದಿ ಯೇಭ್ಯಶ್ಚ ಏವಾಪಿತ್ರ ಋಚೌ ಪಠೇತ್।
ನಿವಾರ್ಯ ಮಾನುಷಂ ಗಂಧಮೇಭಿರ್ಮಂತ್ರೈಸ್ತು ಪೂಜಕಃ ॥೧೩

ಕಲ್ಪಯಿತ್ವಾ ಜವನಿಕಾಂ ದೇವಮಾತ್ಮಾನಮಂತರಾ।
ಆರುಹ್ಯ ವೇದಿಕಾಂ ಪಶ್ಚಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಸ್ತವಂ ಪಠೇತ್ ॥೧೪

ಆಗಮಾರ್ಥಂ ತು ದೇವಾನಾಂ ಗಮನಾರ್ಥಂ ತು ರಕ್ಷಸಾಮ್।
ಕುರ್ವೇ(ರು) ಘಂಟಾರವಂ ತತ್ರ ದೇವತಾಹ್ವಾನಲಾಂಛನಮ್ ॥೧೫

ಅಜ್ಞಾನಾತ್ ಜ್ಞಾನತೋ ವಾಽಪಿ ಕಾಂಸ್ಯಘಂಟಾಂ ನ ವಾದಯೇತ್ ॥೧೬॥

ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಪಿಶಾಚಾನಾಂ ತದ್ದೇಶೇ ವಸತಿರ್ಭವೇತ್।
ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ಘಂಟಾಮಾವಾದಯೇತ್ ತತಃ ॥೧೭

ತತೋ ಜವನಿಕಾಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂ ವಿಸೃಜೇತ್ ತತಃ।
ಸ್ನಾನಪಾತ್ರಂ ತಥಾ ಪೀಠಂ ಯಥಾಸ್ಥಾನಂ ನಿಧಾಯ ಚ।
ಸೌವರ್ಣಂ ಮಂಟಪಂ ಧ್ಯಾಯೇದ್ಧೇಮರತ್ನೋಪಮಂಡಿತಮ್ ॥೧೮

ಅಧ್ಯಾಸಿತಾಸನೇ ಸ್ವಸ್ಥೋಽಪಕ್ರಾಮಂತ್ವಿತಿ ಪೂರ್ವಕಾನ್।
ಮಂತ್ರಾನುದೀರ್ಯ ಭೂತಾನಿ ಮುದ್ರಯಾ ಛೋಟಿಕಾಖ್ಯಯಾ ॥೧೯

ಉತ್ಸಾದ್ಯಾಸನಮಂತ್ರೇಣ ಪೃಥಿವೀಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ತತಃ।
ಆಸನೇ ಮಂಡಲೇ ಚೇಂದೋಃ ಕೂರ್ಮಸ್ಕಂದೇಽಹಮಾಸ್ಥಿತಃ ॥೨೦

ಕಲ್ಪಯಿತ್ವೇತ್ಥಮಾಸೀನೋ ವ್ಯಾಹರೇತ್ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್।

ಇತ್ಯಾಸನಮುಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮಂಡೂಕಾಯ ನಮಸ್ತತಃ ।
ಕೂರ್ಮಾಯಾಥ ವರಾಹಾಯ ಶೇಷಾಯಾಥ ನಮಸ್ತತಃ ॥೨೧

ನಮಃ ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರಾಯ ವಜ್ರಾಯ ಚ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಸಾನುಸ್ವಾರಂ ಚಾದಿವರ್ಣಂ ಪ್ರಣವಾದಿಮುದೀರ್ಯ ಚ ।
ನಮೋಽಂತಮಿತಿ ಚೈತೇಷು ಷಟ್ಕಂ ಚೈವ ಜಪೇದ್ ಬುಧಃ ॥೨೨

ಉಕ್ತೇಷು ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣೇಷು ಸ್ಥಾನೇಷ್ವನ್ಯೇಷು ಸರ್ವಶಃ ।
ಪೂಜಾವಿಧೌ ಚ ದೇವಾನಾಂ ಪೀಠಾವರಣಯೋರ್ವದೇತ್ ॥೨೩

ತತ್ತನ್ನಾಮ ಚತುರ್ಥ್ಯಂತಂ ಪ್ರಣವಾದಿ ನಮೋಽಂತಕಮ್ ।
ತತೋಽಸ್ತ್ರಾಯ ಫಡಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ದಿಶೋ ಬಧ್ವೇಷುಮುದ್ರಯಾ ॥೨೪

ಪ್ರಾಕಾರಾವಸ್ಥಿತಂ ವಹ್ನಿಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಮುದ್ರಾಂ ಸುದರ್ಶನೀಮ್ ।
ದರ್ಶಯೇದಥ ಚೇಂದ್ರಾದಿದಿಕ್ಷು ಬಧ್ನಾಮಿ ಚಾಷ್ಟಸು ॥೨೫

ನಮಶ್ಚಕ್ರಾಯ ಸ್ವಾಹೇತಿ ಮಂತ್ರಮೇನಮುದೀರಯೇತ್ ।
ತತಸ್ತಿಥ್ಯಾದಿ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ ಸ್ಥಿತಂ ದೇಶಂ ಚ ಸಂಸ್ಮರನ್ ॥೨೬

ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣಗುಣೈಕಸಿಂಧು-
ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುನಾ ಪ್ರೇರಿತಮಾನಸೋಽಹಮ್ ।
ತಸ್ಯೈವ ವೀರ್ಯೇಣ ಬಲೇನ ತೇಜಸಾ
ಸಂಜೀವಿತಸ್ವಾಂತವಪುಶ್ಚಿದಿಂದ್ರಿಯಃ ॥೨೭

ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಮಸ್ಯೈವ ಕರೋಮಿ ಪೂಜಾ-
ವಿಧಿಂ ಪ್ರದಿಷ್ಟಂ ಖಲು ತಂತ್ರಸಾರೇ ।
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಸಾಹಸ್ರಪತೇರ್ದಯಾಲೋ-
ರ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಯಥೈವ ಸಂಪತ್ ॥೨೮

ವಾಯ್ವಗ್ನಿವರುಣಾನಾಂ ಚ ಬೀಜಾನಿ ಯರವಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಸಂಪುಟೀಕೃತ್ಯ ಪ್ರಣವೇನ ಚ ಬಿಂದುನಾ ॥೨೯

ಏಭಿಃ ಕಾರ್ಯಂ ಕ್ರಮಾತ್ ಷೋಡಾ ಕರಸಂಧಿಷು ಶೋಧನಮ್ ।
ತತಃ ಸರ್ವಾನ್ ಗುರೂನ್ನತ್ವಾ ಹೃತ್ಪದ್ಮಾಧಿಷ್ಠಿತಂ ಪ್ರಭುಮ್ ॥೩೦

ಸುಷುಮ್ನಾಮಾರ್ಗತೋ ನೀತ್ವಾ ವಿನಿದಧ್ಯಾತ್ಸ್ವಮೂರ್ಧನಿ ।
ತತಶ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೇತಿ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸ್ವಂ ಪಾಪಪೂರುಷಮ್ ॥೩೧

ಆನೀಯ ನಾಭಿದೇಶೇ ತಂ ವಾಯುಬೀಜೇನ ಶೋಷಯೇತ್ ।
ಹೃದ್ಯಗ್ನಿಬೀಜತೋ ದಗ್ಧ್ವಾ ಭಸ್ಮ ವಾಮ-ನಸಾ ತ್ಯಜೇತ್ ॥೩೨

ವಾರುಣೇನಾಥ ಬೀಜೇನ ಶಿರಸ್ಥಾಮೃತಧಾರಯಾ ।
ಪ್ಲಾವಯೇತ್ಸರ್ವಗಾತ್ರಾಣಿ ಕೃತ್ವಾಽಽತ್ಮಾನಂ ತತೋ ಹೃದಿ ॥೩೩

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಾನ್ ತತಃ ಪರಮ್ ।
ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಕಾನ್ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ ಮೂಲತಃ ॥೩೪

ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಂ ಧ್ಯಾತ್ವೋದ್ಯಧ್ಯಾಸ್ವದಿತ್ಯಥ ।
ಪೂಜಾಂಗಮಿತಿ ಮೂಲಂ ಚ ಜಪೇದಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಶತಮ್ ॥೩೫

ಪುನಶ್ಚಾಕ್ಷರವಿನ್ಯಾಸಂ ಕೃತ್ವಾ ಧ್ಯಾಯೇದ್ಧರಿಂ ಪುನಃ ।
ತತಃ ಕೃತಾಂಜಲಿರ್ಭೂತ್ವಾ ನಿಷುಸೀದೇತ್ಯೃಚಂ ಪಠೇತ್ ॥೩೬

ಆರಾಧ್ಯಸೇ ಪ್ರಾಣಭೃತಾಂ ಪ್ರಣೇತ್ರಾ
ಪ್ರಾಣಾಧಿನಾಥೇನ ಸಮೀರಣೇನ ।
ನಾರಾಯಣ ಜ್ಞಾನಸುಖೈಕಪೂರ್ಣ
ಸ್ವಾಮಿನ್ ಮಮ ಶ್ರೀರಮಣ ಪ್ರಸೀದ ॥೩೭

ಬಿಂಬೋಽಸಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬೋಽಸ್ಮಿ ತವ ಯದ್ಯಪಿ ಚಾಂತರಮ್ ।
ಸ್ವಾಮಿನ್ ನಿರ್ದೋಷ ಮದ್ದೋಷಂ ವಿರೇಚಯ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥೩೮

ಭಗವನ್ ಯನ್ಮಯಾ ಕರ್ಮ ಶುಭಂ ಕಾರಯಸಿ ಪ್ರಭೋ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ವಿಷ್ಣುಪೂಜಾಽಸ್ತು ತವ ದೇವ ಪ್ರಸಾದತಃ ॥೩೯

ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯೈವಂ ಸ್ವಬಿಂಬಸ್ಥಂ ಮುದ್ರಯಾ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಖ್ಯಯಾ ।
ಕಲಶಂ ಪೂಜಯೇತ್ ಪಶ್ಚಾದಾಹ್ವಯೇದ್ ದೇವತಾಶತಮ್ ॥೪೦

ಮಾತೃಕಾ ಏಕಪಂಚಾಶತ್ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಮೂರ್ತಯಃ ।
ಕೇಶವಾದ್ಯಾಸ್ತಥಾ ವಿಶ್ವತೈಜಸಪ್ರಾಜ್ಞತುರ್ಯಕಾಃ ॥೪೧

ಆತ್ಮಾಂತರಾತ್ಮಪರಮಜ್ಞಾನಾತ್ಮಾವಾಸುದೇವಕಃ ।
ಸಂಕರ್ಷಣಶ್ಚ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೋಽನಿರುದ್ಧೋ ಮತ್ಸ್ಯಕಚ್ಛಪೌ ॥೪೨

ಕೋಲೋ ನೃಸಿಂಹಃ ಸವಟುರ್ಜಾಮದಗ್ನ್ಯರಘೂದ್ವಹೌ ।
ವಾಸಿಷ್ಠಯಾದವೌ ಕೃಷ್ಣಾವಾತ್ರೇಯೋ ಬುದ್ಧಕಲ್ಕಿನೌ ॥೪೩

ಶಿಂಶುಮಾರಶ್ಚೇತಿ ಶತಂ ಮೂಲಮೂರ್ತ್ಯಾ ಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ಆಹೂಯ ಪೂಜಯೇದೇತಾಃ ಸ್ನಾನೀಯಕಲಶೇ ಬುಧಃ ॥೪೪

ನೈವೇದ್ಯಪ್ರೋಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ ಚ ಪಂಚಪಾತ್ರಪ್ರಪೂರಣೇ ।
ಪಾನೀಯಾರ್ಥಂ ಪೃಥಕ್ ಚೈಕಂ ಕಲಶತ್ರಿತಯಂ ಭವೇತ್ ॥೪೫

(ಪಾಣಿಪ್ರಕ್ಷಾಲನಾರ್ಥಂ ತು ಗಂಧಾದ್ಯರ್ಥಮಿತಿ ದ್ವಯಮ್ ।)
ಪಂಚೈತೇ ಕಲಶಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಗಂಧಾರ್ಥಂ ದ್ವೌ ಪುನಃ ಪೃಥಕ್ ।
ಸಂಭವೇ ಸಪ್ತಕಲಶಾಃ ಪಂಚ ವಾಽಥ ತ್ರಯೋ ದ್ವಯಮ್ ॥೪೬

ಅಸಂಭವೇ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಭಿನ್ನಪಾತ್ರಾಣಿ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಏಕಸ್ಮಾದ್ವಾಽಪಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಂ ಕಲಶಂ ಪೂಜಯೇದ್ ಬುಧಃ ॥೪೭

ಇಮಂ ಮೇ ಚಾಥ ಗಂಗೇ ಚೇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರಾನುದೀರಯೇತ್ ।
ಸರ್ವಕ್ಷೇತ್ರೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಕಲಶಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ತತಃ ॥೪೮

ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಪದ್ಮಧೇನುತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಾದಿಮುದ್ರಿಕಾಃ ।
ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ಚ ದ್ವಿಷಡ್ವಾರಂ ಜಪೇತ್ತತಃ ॥೪೯

ಕಲಶೋದಕಪೂರ್ಣಂ ತು ತತಃ ಶಂಖಂ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್ ।
ತ್ವಂ ಪುರೇತ್ಯಾದಿಕಾನ್ ಮಂತ್ರಾನ್ ಪಠಿತ್ವಾ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ತತಃ ॥೫೦

ಜಪೇತ್ತ್ರಿಃ ಶಂಖಗಾಯತ್ರೀಂ ಪುನಃ ಶಂಖಾದಿಮುದ್ರಿಕಾಃ ।
ದರ್ಶಯಿತ್ವಾಽಷ್ಟವಾರಂ ಚ ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ಜಪೇತ್ತತಃ ॥೫೧

ಪಾತ್ರಾಣ್ಯಾಸಾದಯೇತ್ಪೂರ್ವಂ ಪಂಚ ಪೂಜಾವಿಧೌ ಸದಾ ।
ಅರ್ಘ್ಯಂ ವಾಯುಪದೇ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ನೈರ್ಋತ್ಯಾಂ ಪಾದ್ಯಮೇವ ಚ ॥೫೨

ಈಶೇ ತ್ವಾಚಮನೀಯಂ ಚ ಸ್ನಾನೀಯಂ ಚಾಗ್ನಿಕೋಣಕೇ ।
ಮಧ್ಯೇ ದ್ವೇ ಸರ್ವಪಾತ್ರಾಣಾಂ ಶುದ್ಧತೋಯೇನ ಪೂರಯೇತ್ ॥೫೩

ಏಕಂ ಸ್ಯಾನ್ಮಧುಪರ್ಕೇಽನ್ಯತ್ತ್ವನರಾಚಮನೇ ತಥಾ ।
ನಿಕ್ಷಿಪೇದ್ ಗಂಧತುಲಸೀಪುಷ್ಪಾದೀನಿ ಯಥಾವಿಧಿ ॥
(ಅರ್ಘ್ಯೇ ತು ದಾನಮುದ್ರಾ ಸ್ಯಾತ್ ಪಾದ್ಯೇ ಚಾಂಜಲಿಮುದ್ರಿಕಾ।
ಗೋಕರ್ಣಾಕೃತಿರಾಚಾಮೇ ಮಧುಪರ್ಕೇ ತು ಸೂಕರೀ ।
ಮಧ್ಯೇ ತು ಪುನರಾಚಾಮೇ ಹಂಸಮುದ್ರಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ ॥) ॥೫೪

ತುಲಸೀದಲಯುಕ್ತೇನ ಶಂಖತೋಯೇನ ಪೂಜಕಃ ।
ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ಪೀಠಂ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್ ॥೫೫

ಪೂಜ್ಯಶ್ಚ ಭಗವಾನ್ನಿತ್ಯಮಿತ್ಯಧ್ಯಾಯೇ ಯಥಾಕ್ರಮಃ ।
ಶ್ರೀಮಧ್ವಗುರುಣಾ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಪೀಠಾವರಣಪೂಜನೇ ॥೫೬

ಸೂತ್ರತ್ವಾತ್ ತಸ್ಯ ಬೋಧಾರ್ಥಂ ಕ್ವಚಿದ್ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ವಿಸ್ತರಮ್ ।
ಪೀಠಪೂಜಾಂ ವಿಧಾಯಾಥ ತತ್ರಾವಾಹ್ಯೇತಿ ಸೂತ್ರತಃ ॥೫೭

ಹರಿಮಾವಾಹಯೇದ್ ಭಕ್ತ್ಯಾ ತದ್ವಿಧಿಃ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇಽಧುನಾ ।
ಅಧೋಮುಖಂ ಹೃತ್ಕಮಲಂ ವಾಯುಬೀಜೇನ ಚೋನ್ಮುಖಮ್ ॥೫೮

ಕುರ್ಯಾತ್ತತೋಽಸ್ಯ ಮುಕುಲಂ ಜ್ಞಾನಾರ್ಕೇಣ ವಿಕಾಸಯೇತ್ ।
ತತ್ಕರ್ಣಿಕಾಸ್ಥಿತಂ ದೇವಂ ನಾರಾಯಣಮಜಂ ವಿಭುಮ್ ॥೫೯

ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವದಿತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಸಪುಷ್ಪತುಲಸೀಕರಃ ।
ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟೋ ಭೂತ್ವಾಽತ್ಮೇತ್ಯೇಕಾಮೃಚಂ ಪಠೇತ್ ॥೬೦

ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ತತೋ ಜಪ್ತ್ವಾ ಯದ್ಯಾತ್ಮಾರ್ಥಂ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್ ॥೬೧

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಮಮ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಿತಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮ ।
ಆವಾಹಯಾಮಿ ಪೀಠೇ ತ್ವಾಂ ಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ರಮಾಪತೇ ॥೬೨

ದ್ವಿರುಚ್ಚಾರ್ಯೈವಮಾವಾಹ್ಯ ತಮಾವಾಹನಮುದ್ರಯಾ ।
ತತಸ್ತು ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮುದ್ರಾಂ ವಿಧಾಯ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇದ್ಧರಿಮ್ ॥೬೩

ಯಾಗಾವಸಾನಪರ್ಯಂತಮತ್ರ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಜನಾರ್ದನ ।
ಭಕ್ತಸ್ಯ ಮಮ ಪೂಜಾಂ ತ್ವಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ವಿಭೋ ॥೬೪

ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯೈವಂ ಸ್ವಬಿಂಬಾಖ್ಯಂ ಮುದ್ರಾ ಆವಾಹನಾದಿಕಾಃ ।
ಷಣ್ಮೂಲಮಂತ್ರಪೂರ್ವಂ ತು ತಂ ತಮರ್ಥಮುದೀರಯೇತ್ ॥೬೫

ಆವಾಹನಂ ಸ್ಥಾಪನಂ ಚ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಸನ್ನಿರೋಧನಮ್ ।
ಸಂಮುಖೀಕರಣಂ ಚೈವ ಹ್ಯವಗುಂಠನಮೇವ ಚ ॥೬೬

ಪ್ರದರ್ಶ್ಯೈತಾಶ್ಚ ಷಣ್ಮುದ್ರಾಃ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ತತಃ ।
ಪರಾರ್ಥಂ ಯದಿ ಪೂಜಾ ಸ್ಯಾತ್ಸೂರ್ಯಾಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತಂ ಹರಿಮ್ ॥೬೭

ಆವಾಹ್ಯ ಪೂರ್ವವತ್ಕಾರ್ಯಂ ಸರ್ವಮಾವಾಹನಾದಿಕಮ್ ।
ಏಹಿ ಶ್ರೀ ಭಗವನ್ ವಿಷ್ಣೋ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಮಜ್ಜನಾಲಯಮ್ ॥೬೮

ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯೈವಮಿದಂ ವಿಷ್ಣುರಿತಿ ಋಚಾ ಪಾದುಕಾರ್ಪಣಮ್ ।
ಸ್ನಾನಾಲಯಂ ಸಮಾಯಾಂತಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ನಾರಾಯಣಂ ಪ್ರಭುಮ್ ॥೬೯

ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ಸ್ನಾನಪೀಠೇ ತಂ ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿರಿತ್ಯೃಚಾ ।
ಪುನಸ್ತತ್ರಾಪಿ ಷಣ್ಮುದ್ರಾಃ ಕುರ್ಯಾದಾವಾಹನಾದಿಕಾಃ ॥೭೦

ತತೋಽರ್ಘ್ಯಂ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಪಾದ್ಯಮಾಚಮನೀಯಕಮ್ ।
ಮಧುಪರ್ಕಂ ತತೋ ದದ್ಯಾತ್ ಪುನರಾಚಮನಂ ತತಃ ॥೭೧

ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವ ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ ಘೃತಂ ಮಿಮಿಕ್ಷೇ ಇತ್ಯೃಚಃ ।
ಮಧುವಾತಾ ತಥಾ ಸ್ವಾದುರಿತಿ ಮಂತ್ರಾನ್ ಸಮೂಲಕಾನ್ ॥೭೨

ಕ್ರಮೇಣೈತಾನ್ ಪಠನ್ ಪಂಚಾಮೃತೇನ ಸ್ನಾಪಯೇದ್ಧರಿಮ್ ।
ಪಯೋ ದಧಿ ಘೃತಂ ಕ್ಷೌದ್ರಂ ಶರ್ಕರಾ ಪಂಚಮಾಮೃತಮ್ ॥೭೩

ತತಃ ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನಂ ಕಾರಯೇತ್ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ।
ಪೌರುಷಂ ವೈಷ್ಣವಂ ಘಾರ್ಮಂ ಪವಸ್ವೇತಿ ತ್ರಿವರ್ಗಕಮ್ ॥೭೪

ಯ ಇಂದೋರೇಕವರ್ಗಶ್ಚ ಸಮುದ್ರಾದೂರ್ಮಿರೇವ ಚ ।
ಜಿತಂತ ಇತಿ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಚ ಪಠನ್ ಸಂಸ್ನಾಪಯೇದ್ಧರಿಮ್ ॥೭೫

ತತೋಽಂಗಮಾರ್ಜನಂ ವಸ್ತ್ರಂ ಪೀತಂ ಚ ಪರಿಧಾನಕಮ್ ।
ತತಃ ಸರ್ವಾಂಗಭೂಷಾಶ್ಚ ನೂಪುರಾದ್ಯಾಃ ಕಿರೀಟಕಮ್ ॥೭೬

ಧ್ಯಾತ್ವೈವ ಭೂಷಣಂ ಕಿಂಚಿನ್ನವಮಪ್ಯರ್ಪಯೇತ್ ಸುಧೀಃ ।
ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ದತ್ವಾ ತಮಾಸನೇ ಚೋಪವೇಶಯೇತ್ ॥೭೭

ಅಭಿಷೇಕಾತ್ ಪುರಾ ವಾಽಪಿ ಪಶ್ಚಾದ್ವಾ ಪರಮಾತ್ಮನಿ ।
ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಾದಿ ಧ್ಯಾನಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಪೂಜಾಂ ಸಮಾರಭೇತ್ ॥೭೮

ಆಸನಸ್ಥಂ ಹರಿಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಮೂಲದ್ವಾದಶಕಂ ಜಪೇತ್ ।
ಅರ್ಪಯೇದ್ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಣಿ ಮೂಲೇನ ತುಲಸೀಂ ತಥಾ ॥೭೯

ತತಶ್ಚಕ್ರಾಯುಧಾದೀನಿ ಪೂಜಯೇತ್ಕ್ರಮಶೋ ದಶ ।
ದುರ್ಗಾ ಚಕ್ರಾಧಿದೇವೀ ಸ್ಯಾತ್ ಶ್ರೀಶ್ಚ ಶಂಖಾಧಿದೇವತಾ ॥೮೦

ವಾಯುರ್ಗದಾಧಿದೇವಃ ಸ್ಯಾದ್ಭೂಮಿಃ ಪದ್ಮಾಭಿಮಾನಿನೀ ।
ದುರ್ಗೈವ ಖಡ್ಗದೇವೀ ಸ್ಯಾಚ್ಛಾರ್ಙ್ಗಂ ಚೈವ ಸರಸ್ವತೀ ॥೮೧

ಪಂಚ ಪ್ರಾಣಾಃ ಪಂಚ ಬಾಣಾ ವಿರಿಂಚಃ ಕೌಸ್ತುಭಾತ್ಮಕಃ ।
ಶ್ರೀರೇವ ವನಮಾಲಾಯಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಶ್ರೀವತ್ಸಸಂಸ್ಥಿತಾ ॥೮೨

ಅಥಾವರಣಪೂಜಾಯಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ವಾಮೇ ಹರೇರ್ಯಜೇತ್ ।
ಧರಾಂ ತು ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ತತಃ ಪೂರ್ವಾದಿದಿಕ್ಷು ಚ ॥೮೩

ಕ್ರುದ್ಧೋಲ್ಕಾಯ ಮಹೋಲ್ಕಾಯ ವೀರೋಲ್ಕಾಯ ನಮಸ್ತತಃ ।
ದ್ಯೂಲ್ಕಾಯ ಚ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾದುದೀಚ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಚ ಕ್ರಮಾತ್ ॥೮೪

ಸಹಸ್ರೋಲ್ಕಾಯೇತಿ ಚತುರ್ನಾಮ ಅಗ್ನ್ಯಾದಿಕೋಣತಃ ।
ಪುನಃ ಪೂರ್ವಾದಿಕಾಷ್ಠಾಸು ವಾಸುದೇವಾದಿಕಾನ್ ಯಜೇತ್ ॥೮೫

ಮಾಯಾಂ ಜಯಾಂ ಕೃತಿಂ ಶಾಂತಿಂ ಯಜೇತ್ಕೋಣೇಷು ಚ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಕೇಶವಾದ್ಯಾಸ್ತತೋ ಮೂರ್ತೀರ್ದ್ವಾದಶ ಕ್ರಮತೋ ಯಜೇತ್ ॥೮೬

ದಿಶಿ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಕೋಣ ಏಕ ಈಶೇ ದಾಮೋದರೋ ಭವೇತ್ ।
ಸಂಕರ್ಷಣಾದಿಕೃಷ್ಣಾಂತಾ ಮೂರ್ತಯೋ ದ್ವಾದಶ ಕ್ರಮಾತ್ ॥೮೭

ಮತ್ಸ್ಯಾದಿಮೂರ್ತಯೋಽನಂತೋ ದ್ವಾದಶಾಂತಂ ಕ್ರಮಾದ್ ಯಜೇತ್।
ಐಶಾನ್ಯಾಂ ವಿಶ್ವರೂಪಃ ಸ್ಯಾತ್ಕ್ರಮೇಣಾನೇನ ಪೂಜಯೇತ್ ॥೮೮

ಸರ್ವದಿಕ್ಷು ಪುನಶ್ಚಾಪಿ ಹ್ಯನಂತಾದೀನ್ ಸಭಾರ್ಯಕಾನ್ ।
ಇಂದ್ರಾದೀಂಶ್ಚ ಸಪತ್ನೀಕಾನ್ ಪರಿಗ್ರಹಯುತಾನಪಿ ॥೮೯

ಪೂಜಯೇತ್ಕ್ರಮಶೋ ಧೀಮಾನ್ ಸ್ವಾಸು ದಿಕ್ಷು ಸ್ಥಿತಾನ್ ಬಹಿಃ ।
ಪಶ್ಚಾತ್ಪುರಸ್ತಾಚ್ಛೇಷಂ ಚ ವಿಧಿಂ ಚೈವ ಸಭಾರ್ಯಕಮ್ ॥೯೦

ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ತತಃ ಪೂಜ್ಯಾ ದ್ವಾದಶದ್ವಾರಪಾಲಕಾಃ ।
ಪ್ರಥಮೋ ವಜ್ರನಾಭಶ್ಚ ಹರೀಶಶ್ಚ ತತಃ ಪರಮ್ ॥೯೧

ತೃತೀಯೋ ಗಾಂಗತನಯಸ್ತತಃ ಶಂಖನಿಧೀಶ್ವರಃ ।
ಜಯಶ್ಚ ವಿಜಯಃ ಪಶ್ಚಾತ್ ಧಾತಾ ಸಪ್ತಮಕೋ ಮತಃ ॥೯೨

ವಿಧಾತಾ ಚ ತತೋ ಭದ್ರಃ ಸುಭದ್ರೋಽಥಾಮೃತೇಶ್ವರಃ ।
ವಿರೂಪಾಕ್ಷೋಽಂತಿಮಶ್ಚೈವ ನಮಶ್ಶಬ್ದೇನ ಪೂಜಯೇತ್ ॥೯೩

ವನಸ್ಪತ್ಯುದ್ಭವೇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರೈರ್ಮೂಲಪುರಸ್ಸರೈಃ ।
ಧೂಪಂ ದತ್ವಾ ತತೋ ದೀಪಂ ದದ್ಯಾನ್ಮೂಲಮುದೀರಯನ್ ॥೯೪

ಸಾಜ್ಯಂ ತ್ರಿವರ್ತಿಮಂತ್ರೇಣ ತತೋ ನೈವೇದ್ಯಮರ್ಪಯೇತ್ ।
ದೇವಸ್ಯಾಗ್ರೇ ಭುವಂ ಶೋಧ್ಯ ಶ್ರೀಬೀಜಂ ತತ್ರ ಸಂಲಿಖೇತ್ ॥೯೫

ನೈವೇದ್ಯಮುಪರಿ ಸ್ಥಾಪ್ಯ ಶುದ್ಧತೋಯೇನ ಪ್ರೋಕ್ಷಯೇತ್ ।
ಸೌವರ್ಣ್ಯೈರಿತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಮಂತ್ರಯೇತ್ ॥೯೬

ಅಮೃತಸ್ರಾವಿಣೀಂ ಧೇನುಂ ನೈವೇದ್ಯೋಪರಿ ಚಿಂತಯೇತ್ ।
ಧೇನುಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯೋರ್ಚ್ಯಾಂ ಸುರಭ್ಯೈ ನಮ ಇತ್ಯಪಿ ॥೯೭

ಹುಂಫಡಂತಂ ಸಹ ಸ್ವಾಹೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಮುದ್ರಾಂ ಸುದರ್ಶನೀಮ್ ।
ಗಾರುಡೀಂ ಚಾಥ ಸಂದರ್ಶ್ಯ ಗೃಹೀತ್ವಾಽಥ ಕರೇ ಜಲಮ್ ॥೯೮

ಪರಿಷಿಂಚಾಮಿ ಸತ್ಯಂ ತ್ವರ್ತೇನೇತಿ ಚ ಕ್ರಮಾದ್ವದೇತ್ ।
ಪರಿತಃ ಸಿಂಚಯೇತ್ತೋಯಂ ತತ ಆಪೋಶನಂ ಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥೯೯

ಸುಧಾರಸಂ ಸುವಿಪುಲಮಾಪೋಶನಮಿದಂ ತವ ।
ಗೃಹಾಣ ಕಲಶಾನೀತಂ ಯಥೇಷ್ಟಮುಪಭುಜ್ಯತಾಮ್ ॥೧೦೦

ಇತಿ ಮಂತ್ರಮುದೀರ್ಯಾಥ ದೇವದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತಕೇ ।
ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಪ್ರದೀಯಮಾನಂ ಚ ಸುಧಾರಸಮಯಂ ಶುಭಮ್ ॥೧೦೧

ಆಪೋಶನಮಿದಂ ಧ್ಯಾತ್ವಾಮೃತೋಪಸ್ತರಣಮಸಿ ।
ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಽಽಪೋಶನೋಚ್ಛಿಷ್ಟಂ ಜಲೇ ಪಾತ್ರಾಂತರೇ ಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥೧೦೨

ತತಃ ಪ್ರಾಣಾತ್ಮನೇ ಪೂರ್ವಮುಕ್ತ್ವಾ ನಾರಾಯಣಾಯ ಚ ।
ಸ್ವಾಹಾಂತಮಿತಿ ಪಂಚೈತಾ ಆಹುತೀಃ ಕ್ರಮಶೋ ವದನ್ ॥೧೦೩

ಶಂಖತೋಯಂ ಕ್ಷಿಪೇತ್ ಪಾತ್ರೇ ಪ್ರತ್ಯಾಹುತ್ಯೇಕಪಾತ್ರಕಮ್ ।
ಮಧುವಾತಾ ತಥಾ ಸ್ವಾದು ಭೋಜಂ ತ್ವೇತಿ ಪಠೇದೃಚಃ ॥೧೦೪

ಪಾನೀಯಮರ್ಪಯೇತ್ಪಶ್ಚಾತ್ ತತೋ ಜವನಿಕಾಂ ಕ್ಷಿಪೇತ್ ।
ಭುಂಜಾನಂ ಚಿಂತಯೇನ್ಮೂಲಂ ಜಪೇದಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಶತಮ್ ॥೧೦೫

ಉತ್ತರಾಪೋಶನಂ ಪಶ್ಚಾದಮೃತಾಪಿಧಾನಮಸಿ ।
ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಽಽಪೋಶನೋಚ್ಛಿಷ್ಟಜಲಂ ಪಾತ್ರಾಂತರೇ ಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥೧೦೬

ವಾಮೇ ಗಂಡೂಷಪಾತ್ರಂ ಸ್ಯಾತ್ತತ್ರ ಗಂಡೂಷಮರ್ಪಯೇತ್ ।
ಹಸ್ತಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ತತ್ರ ಪಶ್ಚಾದಾಚಮನಂ ಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥೧೦೭

ಮೂಲೇನ ಪುಷ್ಪತ್ರಿತಯಮರ್ಪಯಿತ್ವಾ ತತೋ ವದೇತ್ ॥
ಪೂಗೀಫಲಂ ಸಖದಿರಚೂರ್ಣಕರ್ಪೂರಸಂಯುತಮ್ ॥೧೦೮

ನಾಗವಲ್ಲೀದಲೈರ್ಯುಕ್ತಂ ತಾಂಬೂಲಂ ಗೃಹ್ಯತಾಂ ವಿಭೋ ।
ಇತಿ ತಾಂಬೂಲಕಂ ದದ್ಯಾತ್ ನಾಕಸ್ಯೇತಿ ಚ ದಕ್ಷಿಣಾಮ್ ॥೧೦೯

ಜಯತ್ಯಾದಿಪಠನ್ಮಂತ್ರಾನ್ ಪುನರ್ಧೂಪಂ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ।
ಅರ್ಚತೇತ್ಯಾದಿಕಾನ್ ಮಂತ್ರಾನ್ ಪಠನ್ನೀರಾಜಯೇದ್ಧರಿಮ್ ॥೧೧೦

ಪುಷ್ಪಾಣ್ಯಷ್ಟೌ ಸಮರ್ಪ್ಯಾಥ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ವೈಷ್ಣವಃ ।
ವೇದಮಂತ್ರೈಶ್ಚ ಪೌರಾಣೈರರ್ಪಯೇತ್ಕುಸುಮಾಂಜಲಿಮ್ ॥೧೧೧

ಚಾಮರಂ ದರ್ಪಣಂ ಛತ್ರಂ ವಾಹನಾದಿ ನಿವೇದಯೇತ್ ।
ಮಹಾರಾಜೋಪಚಾರಾಂಶ್ಚ ಗೀತವಾದಿತ್ರನೃತ್ಯಕಾನ್ ॥೧೧೨

ಸರ್ವಾನ್ ನಿವೇದಯೇದ್ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಸಾಧಕಃ ।
ತತಃ ಶುದ್ಧೇನ ತೋಯೇನ ಶಂಖಮಾಪೂರ್ಯ ಮುದ್ರಿಕಾಃ ॥೧೧೩

ಧೇನ್ವಾದೀಃ ಸಂಪ್ರದರ್ಶ್ಯಾಥ ತೋಯಂ ಶಂಖಗತಂ ಸ್ಪೃಶೇತ್ ।
ಅಷ್ಟವಾರಂ ಜಪೇನ್ಮೂಲಂ ಭ್ರಾಮಯೇತ್ತ್ರಿಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ ॥೧೧೪

ಶಂಖೋದಕಂ ತು ತತ್ಪಾತ್ರೇ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ಪೃಥಕ್ ಸುಧೀಃ ।
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಸೂಕ್ತಪಾಠಂ ತತಶ್ಚರೇತ್ ॥೧೧೫

ಆರುಹ್ಯ ವೇದಿಕಾಂ ಪಶ್ಚಾತ್ ಪೂಜಾಸಾದ್ಗುಣ್ಯಕಾರಕಮ್ ।
ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ಹರಿಂ ಧ್ಯಾಯನ್ ಜಪೇದಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಶತಮ್ ॥೧೧೬

ರಮಾಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವಾನಾಂ ದತ್ವಾ ತೀರ್ಥಾದಿಕಂ ಬಲಿಮ್ ।
ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಾನ್ ಮಾತೃಕಾಶ್ಚ ಪುನರ್ಮೂರ್ತೌ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥೧೧೭

ಪುನರ್ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಹರಿಂ ದೇವಮಾತ್ಮಾ ದೇವೇತ್ಯೃಚಂ ಪಠೇತ್ ।
ತತ ಆವಾಹನೀಂ ಮುದ್ರಾಂ ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮೇಣ ವಿಧಾಯ ಚ ॥೧೧೮

ಏಹ್ಯೇಹೀತಿ ಪುನಃ ಪ್ರೋಚ್ಯ ಪುನರಾವಾಹಯೇದ್ಧೃದಿ ।
ತಥೈವ ಪರಪೂಜಾಯಾಂ ರವ್ಯಾದೌ ತಂ ನಿಧಾಪಯೇತ್ ॥೧೧೯

ಯಾಚೇಽಹಂ ತ್ವಾಂ ಹೃಷೀಕೇಶ ನಮಾಮಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ।
ಹೃದಿ ಮೇ ಕುರು ಸಂವಾಸಂ ಶ್ರಿಯಾ ಸಹ ಜಗತ್ಪತೇ ।
ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಹರಿಂ ಪಶ್ಚಾದ್ಧ್ವಿದಧ್ಯಾತ್ತತ್ವಮಾತೃಕಾಃ ॥೧೨೦

ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಸಮರ್ಪಯೇದ್ವಿಷ್ಣುಂ ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯೇತಿ ಮಂತ್ರತಃ ॥೧೨೧

ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದಗಂಧಾದೀನ್ ದತ್ವಾ ವಿಷ್ಣುಪರಾಯ ಚ ।
ತತಃ ಸ್ವಯಂ ತು ಗೃಹ್ಣೀಯಾದ್ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನತ್ವಾ ಹರಿಂ ಸ್ಮರನ್ ॥೧೨೨

ಪದ್ಯಪಾಠೇ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಶ್ರಮೋ ನಾತಿಭವೇದಿತಿ ।
ತಂತ್ರಸಾರೋಕ್ತಪೂಜಾಯಾಂ ಪದ್ಯಮಾಲೇಯಮೀರಿತಾ ।
ಅನೇನ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರೀತೋ ಭವತು ಸರ್ವದಾ ॥೧೨೩

ಪ್ರಮಾದತೋ ನಿರೋಧಾದ್ವಾ ಹರೇಃ ಪೂಜಾ ಭವೇನ್ನ ಚೇತ್ ॥
ಪಠನಾತ್ ಪದ್ಯಮಾಲಾಯಾಃ ನರಃ ಪೂಜಾಫಲಂ ಲಭೇತ್ ॥೧೨೪

ಇತಿ ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥಾರ್ಯಭಿಕ್ಷುಣಾ ರಚಿತಾ ಸತೀ ।
ತಂತ್ರಸಾರೋಕ್ತಪೂಜಾನುಸಾರಿಣೀ ಪದ್ಯಮಾಲಿಕಾ ॥೧೨೫

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮಜ್ಜಯತೀರ್ಥಭಿಕ್ಷುವಿರಚಿತಪದ್ಯಮಾಲಾ ಸಮಾಪ್ತಾ॥

* * * * * *

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತ-ಯೋಗದೀಪಿಕಾಯಾಂ ತೃತೀಯಪಟಲಃ

ಅಥಾಚಾಂತಃ ಪುರೋ ವಿಷ್ಣೋರುಪವಿಷ್ಟಃ ಸ ಮಾಂತ್ರಿಕಃ ।
ಅಬ್ಗಾಂಧಕುಸುಮೈರನ್ಯೈಃ ಕುರ್ಯಾದಾತ್ಮಾರ್ಚನಂ ಹೃದಿ ॥೧॥

ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರೇ ಸುಷುಮ್ನಾಯಾಂ ಸುಷುಮ್ನಾಕಿರಣದ್ಯುತಿ ।
ಅರ್ಚಯೇತ್ ಪೀಠದೇವಾದೀನ್ ಮಧ್ಯೇ ಮೂಲಂ ಸಮರ್ಚಯೇತ್ ॥೨॥

ದಕ್ಷಿಣೇ ಗುರವಃ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಸಂಪೂಜ್ಯಾಃ ಸರ್ವದೇವತಾಃ ।
ಸವ್ಯೇ ತು ಸರ್ವಗುರವೋ ದಕ್ಷಿಣೇ ಹರಿಮೇಧಸಃ ॥೩॥

ಮಧ್ಯೇ ಪೂಜ್ಯಾಃ ಸರ್ವಪೀಠದೇವತಾ ಏವಮೇವ ತು ।
ಅನಂತೋ ಯೋಗಪೀಠಾತ್ಮಾ ಮಂತ್ರಾಸ್ತೇ ಚಾರ್ಧಶಃ ಸ್ವಯಮ್ ॥೪॥

ಹೃತ್ಪದ್ಮವಿಷ್ಟರಾಸೀನಮುದ್ಯದರ್ಕೋಜ್ಜ್ವಲಪ್ರಭಮ್ ।
ಸಂಭಾವ್ಯ ಚಾರ್ಘ್ಯಪಾದಾದ್ಯೈರಂಚೇದಬ್ಗಂಧಪುಷ್ಪಕೈಃ ॥೫॥

ಶ್ರಿಯಂ ವಿಭುಂ ವಾಸುದೇವಾನಂತೇಂದ್ರಾದ್ಯಾವೃತೀರಪಿ ।
ಧೂಪದೀಪಾವಥಾಽಮುದ್ರ್ಯ ತ್ರಿಶಃ ಪುಷ್ಪೈಶ್ಚ ಪೂಜಯೇತ್ ॥೬॥

ಗಲಿತೈರಮೃತಸ್ಯಂದೈಶ್ಛಿನ್ನಭಶ್ಚಂದ್ರಮಂಡಲಾತ್ ।
ಸಶ್ರೀಕಪರಿವಾರಾಯ ನೈವೇದ್ಯಂ ವಿಷ್ಣವೇಽರ್ಪಯೇತ್ ॥೭॥

ಸಂಪ್ರೀತಿಪೂಜಾಂ ತ್ರಿಃ ಪುಷ್ಪೈಸ್ತಥಾ ಧೂಪಾದಿಮುದ್ರಯಾ ।
ಪುನಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಭಿಸ್ತ್ರಿಭಿಃ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಸಾದಯೇತ್ ॥೮॥

ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ತ್ರಿಶಃ ಕೃತ್ವಾ ಮನಸಾ ತು ಪ್ರಸಾದಯೇತ್ ।
ಬಹಿರಶ್ಚೇತ್ತಥಾ ವಿಷ್ಣುಂ ಪುರಸ್ತಾತ್ ಪೀಠದೇವತಾಃ ॥೯॥

ಪೂರ್ವವದ್ ದೇವಗುರ್ವಾದೀಂಶ್ಚತುರ್ಭಿರ್ಮನುಭಿರ್ಯಜೇತ್ ।
ಅಗ್ನ್ಯಾದಿಕೋಣಗಾನಾಂ ಚೇತ್ ಪೀಠಪಾದಪದಾಸ್ಥಿತಾನ್ ॥೧೦॥

ವಿಪಶ್ಚಿದ್‌ಗರುಡಂ ವ್ಯಾಸಂ ದುರ್ಗಾಂ ಚೈವ ಸರಸ್ವತೀಮ್ ।
ಧರ್ಮಂ ಜ್ಞಾನಂ ಚ ವೈರಾಗ್ಯಮೈಶ್ವರ್ಯಂ ಚ ತತಃ ಪರಮ್ ॥೧೧॥

ತನ್ಮೂರ್ಧಗಾನಧರ್ಮಾದೀನ್ ಪೂರ್ವಾದೌ ಫಲಕಾಶ್ರಯಾತ್ ।
ಮಧ್ಯೇಽಥ ಆದಿಪರಮಪುರುಷಾಧಾರಶಕ್ತಿ ಚ ॥೧೨॥

ಕೂರ್ಮಾನಂತೌ ಚ ಪೃಥಿವೀಂ ಕ್ಷೀರಾರ್ಣವಮಥೋಪರಿ ।
ಶ್ವೇತದ್ವೀಪಂ ತಥಾ ರತ್ನಮಂಡಪಂ ಪದ್ಮಮೇವ ಚ ॥೧೩॥

ಅಮುಂ ಮಂತ್ರಾರ್ಕಸೋಮಂ ಚ ವಹ್ನಿಮಂಡಲಮೇವ ಚ ।
ಸಂ ಸತ್ವಂ ರಂ ರಜಶ್ಚೈವ ತಂ ತಮಶ್ಚ ತತಃ ಪರಮ್ ॥೧೪॥

ಆತ್ಮಾಂತರಾತ್ಮಪರಮಾತ್ಮಜ್ಞಾನಾತ್ಮಾನ ಏವ ಚ ।
ವಿಮಲಾದೀನಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಮಧ್ಯೇ ಶಕ್ತೀರ್ನವಾರ್ಚಯೇತ್ ॥೧೫॥

ವಿಮಲೋತ್ಕರ್ಷಣೀ ಜ್ಞಾನಾ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಗಾ ತಥೈವ ಚ ।
ಪ್ರಹ್ವೀ ಸತ್ಯಾ ತಥೇಶಾನಾಽನುಗ್ರಹಾ ನವ ಶಕ್ತಯಃ ॥೧೬॥

ತಾರಾದ್ಯಾ ಇಮ ಉದ್ದೇಶ್ಯಾ ನತ್ಯಂತಾ ಮನವಃ ಸ್ವಯಮ್ ।
ಮಧ್ಯೇಽರ್ಚಯೇತ್ ಸರ್ವಪೀಠದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ತ್ವಿತಿ ॥೧೭॥

ತಥಾ ಪುನಃ ಅನಂತಾಯ ಯೋಗಪೀಠಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।
ಇತಿ ಪೀಠಂ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಸ್ವಾಸೀನಂ ತತ್ರ ಕೇಶವಮ್ ॥೧೮॥

ವಿಕಾಸಯಿಷ್ಯನ್ ಕುರ್ವೀತ ಮೂಲೇನ ಕುಸುಮಾಂಜಲಿಮ್ ।
ಮೂಲೇನ ವ್ಯಾಪಕಾನ್ ಕುರ್ಯಾತ್ ತಾಲಾದ್ಯಂ ಚ ಯಥೋದಿತಮ್ ॥೧೯॥

ಪುಷ್ಪೇಣಾಽರಾಧ್ಯ ಮೂಲೇನ ದತ್ವಾಽರ್ಘ್ಯಂ ಶಂಖವಾರಿಣಾ ।
ಬ್ರೂಯಾದರ್ಘ್ಯಮಿದಂ ನ್ಯಾಯ್ಯಂ ಪಾದ್ಯಾದ್ಯೇಷ್ವೇವಮೇವ ಹಿ ॥೨೦॥

ಪಾದ್ಯಮಾಚಮನಂ ಚ ಮಧುಪರ್ಕಂ ತತಃ ಪರಮ್ ।
ಪುನರಾಚಮನಂ ಚೇತಿ ಸ್ನಾನಾತ್ ಪ್ರಾಚ್ಯಾನಿ ಪಂಚ ಚ ॥೨೧॥

ತದ್ವತ್ ಸ್ನಾನಂ ಚ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ವಸ್ತ್ರಂ ಭೂಷಣಮೇವ ಚ ।
ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಪುನರಾಚಮನಂ ಚಾಸನಂ ತಥಾ ॥೨೨॥

ಪುಷ್ಪಾಗ್ರೇಣ ಜಲಂ ದದ್ಯಾದಪಿ ಗಂಧಂ ತ್ರಿಶಸ್ತ್ರಿಶಃ ।
ಕೂರ್ಚಾಗ್ರೇಣಾಪಿ ವಾ ತತ್ತತ್ಕರ್ಮಸು ಶ್ರೀಪತಿಂ ಸ್ಮರನ್ ॥೨೩॥

ಉದ್ಯನ್ನಭೋರತ್ನಸಪತ್ನರೋಚಿಃ ಪದ್ಮಾಮಹೀಬಾಹುಲತೋಪಗೂಢಃ ।
ವಿಭೂತಿಮದ್ಭೂಷಣಭೂಷಣೀಯೋ ನಾರಾಯಣೋಽಯಂ ಕಮನೀಯರೂಪಃ ॥

ವಿದೋಷಸಂಪೂರ್ಣಸುಖಾವಬೋಧಃ ಸ್ವಾಮೀ ಗದಾಪದ್ಮದರಾರಿಧಾರೀ ।
ಭಕ್ತ್ಯಾ ವಿರಿಂಚಾದಿಭಿರಂಚನೀಯೋ ಶ್ರೀಮಧ್ವನಾಥೋ ದೃಶಮಂಚತಾನ್ನಃ ॥೨೫॥

ಇತಿ ನಾರಾಯಣಂ ಧ್ಯಾಯನ್ನಂಭಶ್ಚಂದನಪಂಕಿಲಾನ್ ।
ಅಷ್ಟಾದಶಾವರಾನ್ ಕುರ್ಯಾನ್ಮೂಲೇನ ಕುಸುಮಾಂಜಲೀನ್ ॥೨೬॥

ಅಥ ಶ್ರಿಯಂ ಭುವಂ ಪ್ರಾಂಚೇತ್ ಸವ್ಯದಕ್ಷಿಣಯೋರ್ಹರೇಃ ।
ದಿಕ್ಷ್ವಂಗಾನಿ ಚ ಕೋಣೇಷು ಪಂಚಮಂ ತದ್ಬಹಿಃ ಪುನಃ ॥೨೭॥

ವಾಸುದೇವಾದಿಕಾನ್ ದಿಕ್ಷು ಕೇಶವಾದೀಂಶ್ಚ ರಾಶಿಷು ।
ಮೇಷಾದಿಷ್ವಥ ಮತ್ಸ್ಯಾದೀನ್ ಬಹಿರಾವರಣಂ ತತಃ ॥೨೮॥

ಅನಂತಸ್ತತ್ರ ತೂಪಾಂತ್ಯೋ ವಿಶ್ವರೂಪೋಽಂತ್ಯ ಉಚ್ಯತೇ ।
ತದ್ಬಹಿಃ ಪೃಷ್ಠತೋಽನಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಸವ್ಯತೋ ಯಜೇತ್ ॥೨೯॥

ಪುರೋ ವಾಯುಂ ಚ ಗರುಡಂ ರುದ್ರಂ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಯಜೇತ್ ।
ತದ್ವಾಮತೋ ವಾರುಣೀಂ ಚ ಗಾಯತ್ರೀಂ ಭಾರತೀಂ ತಥಾ ॥೩೦॥

ಸುಪರ್ಣೀಮಪ್ಯುಮಾಮಂಚೇತತಸ್ತತ್ರ ಹರಿಂ ಸ್ಮರೇತ್ ।
ತದ್ಬಹಿರ್ದಶದಿಕ್ಷ್ವರ್ಚ್ಯಾ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಯಮನೈರ್ಋತೀ ॥೩೧॥

ವರುಣೋ ವಾಯುಸೋಮೇಶಾನಾನಂತಬ್ರಹ್ಮನಾಮಕಾಃ ।
ತಾರಾದ್ಯಾಃ ಸ್ವಯಮುದ್ದೇಶ್ಯಾಃ ಮಂತ್ರಾಸ್ತದುಪರೀರಯೇತ್ ॥೩೨॥

ಸುರತೇಜಃ ಪ್ರೇತರಕ್ಷೋ ಜಲಪ್ರಾಣಪದಾನಿ ತು ।
ನಕ್ಷತ್ರವಿದ್ಯಾನಾಗಾಖ್ಯಲೋಕೇತ್ಯೇಕೈಕಮೇವ ತು ॥೩೩॥

ಉಕ್ತ್ವಾಽಧಿಪತಿಮುದ್ದೇಶ್ಯಂ ತತ್ರೋಕ್ತಂ ವಿಷ್ಣುಪಾರ್ಷದಮ್ ।
ನಮೋಂತಾ ಇತಿ ತನ್ಮಂತ್ರಾ ಅತ ಊರ್ಧ್ವಮಯಂ ವಿಧಿಃ ॥೩೪॥

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಹರಿಂ ಚೋರ್ಧ್ವಮಿತಿ ಪುಷ್ಪೈಃ ಸಮರ್ಚಯೇತ್ ।
ಘಂಟಾಮುದ್ಘೋಷ್ಯ ಧೂಪಂ ಚ ದೀಪಂ ಚಾಪಿ ಪ್ರದೀಪಯೇತ್ ॥೩೫॥

ಪುನಃ ಪುಷ್ಪೈಸ್ತ್ರಿರಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ತುಷ್ಪೈಃ ಸ್ವಾನ್ಯೋಜಯೇದ್ಗುರೌ ।
ಪುರಃ ಸ್ಥಂಡಿಲಮಾಲಿಪ್ಯ ಪ್ರಾಪಣಂ ತತ್ರ ವಾಸಯೇತ್ ॥೩೬॥

ಸಂಪೂರ್ಣಂ ಸವಿಭಾಗಂ ಚ ಘೃತೇನೈತದ್ವಿಮಿಶ್ರಯೇತ್ ।
ವಿಭಜೇತ್ ಸಂಸ್ಕೃತೇ ಪಾತ್ರೇ ಹೋಮಾರ್ಥಂ ಸಂವಿಭಾಗತಃ ॥೩೭॥

ಪುನರಾಜ್ಯೈರುಪಸ್ತೀರ್ಯ ಪ್ರೋಕ್ಷೇತ್ ತೀರ್ಥೇನ ಮೂಲತಃ ।
ಗಿರಿಮುದ್ರಾಂ ಪದ್ಮಮುದ್ರಾಂ ದರ್ಶಯೇದಪಿ ಸೌರಭೀಮ್ ॥೩೮॥

ಭೂಮಯ್ಯಾಃ ಸುರಭೇರೂಧೋಗಲಿತಾಂ ಸಂಸ್ಮರೇತ್ಸುಧಾಮ್ ।
ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ಹವಿಃ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಜಪೇದಷ್ಟಾವರಂ ಸುಧೀಃ ॥೩೯॥

ಪರ್ಯುಕ್ಷೇತ್ಸತ್ಯಮಂತ್ರೇಣ ಮೂಲಮಂತ್ರಂ ಚ ಸಂಜಪೇತ್ ।
ಯತ್ರ ಮಂತ್ರೋ ನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಸ್ತತ್ರ ಮೂಲಂ ಪ್ರಕಲ್ಪಿತಮ್ ॥೪೦॥

ಅಮಂತ್ರಕಾ ಕ್ರಿಯಾ ಕ್ವಾಪಿ ನೈವಾರ್ಚ್ಯಾದಿಷು ವಿದ್ಯತೇ ।
ಅಮೃತೋಪಸ್ತರಂ ದದ್ಯಾನ್ಮೂಲೇನಾಽಽರಾಧಯೇತ್ಸಕೃತ್ ॥೪೧॥

ಜುಷಧ್ವಮ್ ಉಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಾಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಶನೈಃ ಸ್ಮರೇತ್ ।
ಅಂಗುಷ್ಠಾದ್ಯಂಗುಲೀಮರ್ಶಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಾಣಾದಿದೈವತಮ್ ॥೪೨॥

ಅಭ್ಯವಹ್ರಿಯತೇ ಸರ್ವಮೀಶೇನೇದಂ ಸುಧಾತ್ಮಕಮ್ ।
ದೈವತೈಃ ಪ್ರೇರಿತಂ ಚಂದ್ರಬಿಂಬಪಾತ್ರೋಪಪಾದಿತಮ್ ॥೪೩॥

ಉಪಯಾತುರ್ಮದ್ಯಪಾನಂ ಕುಸುಂಭದಲಭಕ್ಷಣಮ್ ।
ಪರಪ್ರಾವರಗ್ರಾಹಸ್ತ್ವಂಜನಾದೇರಕಲ್ಪನಮ್ ॥೬೬॥

ಪುಷ್ಪಾಪ್ರದಾನೇ ಧೂಪದಾನಂ ಹರಿಧರ್ತುರುಪಾನಹೌ ।
ಅಭೇರೀಹಂತುರಭ್ಯಾಪ್ತಿರಜೀರ್ಣಾನ್ನಸ್ಯ ಪೂಜನಮ್ ॥೬೭॥

ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದಪರಾಧಾಸ್ತು ಕಥಿತಾ ಗುರುದೋಷದಾಃ ।
ವಸುಂಧರಾಯೈ ಕೋಲೇನ ವಿಷ್ಣುನಾ ಪ್ರಭವಿಷ್ಣುನಾ ॥೬೮॥

ಭಾವೈರೇವಾರ್ಚಯಂತ್ಯೇಕೇ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನಕೌಶಲಾಃ ।
ಬುದ್ಧ್ಯಾಽವಿಹಿಂಸನ್ ಪುಷ್ಪೈರ್ವಾ ಪ್ರಣವೇನ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ॥೬೯॥

ವಾಸುದೇವಾತ್ಮಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ವಾ ಯತಿಃ ।
ಇತಿ ವ್ಯಾಸಸ್ಮೃತಾವುಕ್ತೇರಪಿ ಭಾರತವರ್ಣನಾತ್ ॥೭೦॥

ಆರಾಧಯಾಮಿ ಮಣಿಸನ್ನಿಭಮಾತ್ಮಬಿಂಬೇ
ಮಾಯಾಪುರೇ ಹೃದಯಪಂಕಜಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಮ್ ।
ಶ್ರದ್ಧಾನದೀವಿಮಲಚಿತ್ತಜಲಾಭಿಷೇಕಂ
ಭಾವಾಷ್ಟಪುಷ್ಪವಿಧಿನಾ ಹರಿಮರ್ಚಯಾಮಿ ॥೭೧॥

ಇತಿ ವಾಕ್ಯೋದಿತಂ ಪುಷ್ಪಂ ವಿವಿಚ್ಯೋಕ್ತಂ ವಚೋಽಂತರೇ ।
ಅಹಿಂಸಾ ಪ್ರಥಮಂ ಪುಷ್ಪಂ ಪುಷ್ಪಮಿಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹಃ ॥೭೨॥

ಸರ್ವಭೂತದಯಾಪುಷ್ಪಂ ಕ್ಷಮಾಪುಷ್ಪಂ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ ।
ಜ್ಞಾನಪುಷ್ಪಂ ತಪಃಪುಷ್ಪಂ ಧ್ಯಾನಪುಷ್ಪಂ ಚ ಸಪ್ತಮಮ್ ॥೭೩॥

ಸತ್ಯಂ ಚೈವಾಷ್ಟಮಂ ಪುಷ್ಪಮೇಭಿಸ್ತುಷ್ಯತಿ ಕೇಶವಃ ।
ಇತಿ ಭಾವಾಷ್ಟಪುಷ್ಪಾಣಿ ವಿವಿಕ್ತಾನಿ ವಚೋಂತರೇ ॥೭೪॥

ಅವಿದ್ವಾಂಸೋಽಪ್ಯಶಕ್ತಾಶ್ಚೇಜ್ಜಲೈಃ ಕುರ್ಯುಃ ಪರಾರ್ಚನಮ್ ।
ಏವಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಗೋವಿಂದಮಶ್ನೀತಾತಿಥಿಭಿಃ ಸಹ ॥೭೫॥

ನೈವಾಶ್ನೀತ ನ ದದ್ಯಾದ್ವಾ ಕಿಂಚಿದಪ್ಯನಿವೇದಿತಮ್ ।
ಪುನಶ್ಚ ಶಾಸ್ತ್ರಮಭ್ಯಸ್ಯೇನ್ನ ಕದಾಚಿತ್ ಪರಿತ್ಯಜೇತ್ ॥೭೬॥

ಆರಭೇತ್ತೋತ್ತರಂ ಸಾಂಧ್ಯಮರ್ಧಮಸ್ತಮಿತೇ ರವೌ ।
ಮುಹೂರ್ತಂ ದ್ವಿಮುಹೂರ್ತಂ ವಾ ಧ್ಯಾಯನ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಪೇನ್ಮನೂನ್ ॥೭೭॥

ಅಶ್ನೀತ ವಾ ಹರೇಃ ಪ್ರೀತ್ಯೈ ಶುದ್ಧಮನ್ನಂ ನಿವೇದಿತಮ್ ।
ಋತೌ ಭಾರ್ಯಾಮುಪೇಯಾಚ್ಚ ನಿಷಿದ್ಧೇ ನೈವ ವಾಸರೇ ॥೭೮॥

ಪಿತ್ರೋಃ ಕ್ಷಯದಿನೇ ವಿಷ್ಣೋರ್ವಾಸರೇ ತು ವಿಶೇಷತಃ ।
ತತ್ಪೂರ್ವೋತ್ತರಯೋರ್ವಾಪಿ ಸಂಗಚ್ಛನ್ ಪಿತೃಹಾ ಭವೇತ್ ॥೭೯॥

ಪಂಚದಶ್ಯೋಶ್ಚತುರ್ದಶ್ಯೋಃ ಶ್ರವಣೇ ಸಂಕ್ರಮೇ ತಥಾ ।
ಜನ್ಮನ್ಯಪಿ ವ್ಯತೀಪಾತೇ ನ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸ್ತ್ರೀರತಿಂ ಬುಧಃ ॥೮೦॥

ಮುನಿಃ ಸಾಂಶುಕ ಈಶಾಶಾಭಿಮುಖಃ ಸ್ತ್ರೀರತಿಂ ಕ್ರಿಯಾತ್ ।
ವಾಮದೇವ್ಯೋ ನಾಮ ಯಜ್ಞೋ ವ್ಯವಾಯೋ ಹರಿಪೂಜನಮ್ ॥೮೧॥

ಅಥಾಽಚಮ್ಯ ಮನುಸ್ನಾಯೀ ನಾಡೀಸ್ಥೇ ಪರಮಾತ್ಮನಿ ।
ವಿಶ್ವಾದೇರೇಕತಾಂ ಧ್ಯಾಯನ್ ಸಂಪತ್ಸ್ಯ ಇತಿ ಚಿಂತಯೇತ್ ॥೮೨॥

ಯತ್ಪ್ರಾಣ್ಯಾದ್ಯಪಾನ್ಯಾಚ್ಚ ತಾಭ್ಯಾಂ ಪರಮಪೂರುಷಮ್ ।
ಉಪಾಸೇಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠಯೋಗೇನ ಸ ಮೇ ಸಂಪ್ರೀಯತಾಮಿತಿ ॥೮೩॥

ಶೌಚಮಾಸಾ ಚ ಧರ್ಮಾಂಗೇ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೋಽಪರಿಗ್ರಹಃ ।
ಅಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯಮಸ್ತೇಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾ ತಪಸ್ತಥಾ ॥೮೪॥

ತುಷ್ಟಿರ್ಯಜ್ಞಾದಯೋ ಧರ್ಮಾಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೋಽಭ್ಯರ್ಚನಂ ಹರೇಃ ।
ಧಾರಣಾ ಶ್ರವಣಂ ಚಾಥ ಮನನಂ ಧ್ಯಾನಮೇವ ಚ ॥೮೫॥

ಸಮಾಧಿರ್ನಿಗಮಾಂತಾನಾಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಂ ಭಕ್ತಿರೇವ ಚ ।
ಉತ್ತರೋತ್ತರಮೇತಾನಿ ಕರ್ತವ್ಯಾನಿ ವಿಶೇಷತಃ ॥೮೬॥

ಸೌಲಭ್ಯೇ ಶ್ರವಣಾದೀನಾಮನ್ಯತ್ ಸಂಕೋಚಮರ್ಹತಿ ।
ತತೋಽಪ್ಯಲ್ಪತ್ವಮಿಚ್ಛೇಚ್ಚೇತ್ ಪಾರಿವ್ರಾಜ್ಯಂ ಚರೇತ್ ಪುಮಾನ್ ॥೮೭॥

ಶ್ರವಣಾದೇರ್ನ ಸಂಕೋಚಃ ಕದಾಚಿತ್ ಕ್ವಾಪಿ ವಿದ್ಯತೇ ।
ವಿಶೇಷತೋಽನುಸಂದಧ್ಯಾನ್ನಾರಾಯಣದಿನವ್ರತಮ್ ॥೮೮॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತಯೋಗದೀಪಿಕಾಯಾಂ
ತೃತೀಯಃ ಪಟಲಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ದೇವಪೂಜಾವಿಧಾನವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಯಃ ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವನಿಗೆ ಈ ಕೃತಿಕುಸುಮವು ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಲಿ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು .

* * * * * * *

ಹದಿನಾರು ಮುದ್ರೆಗಳಿಂದ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆ

1. ಅರ್ಘ್ಯ

ಗೋಕರ್ಣಮುದ್ರೆ

2. ಪಾದ್ಯ

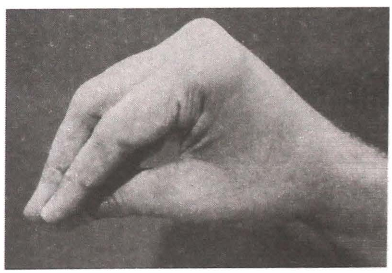
ಹಂಸ ಮುದ್ರೆ

3. ಆಚಮನ

ಮೃಗೀಮುದ್ರೆ

4. ಮಧುಪರ್ಕ

ಸೂಕರಮುದ್ರೆ

5. ಪುನರಾಚಮನ

ಮೃಗೀಮುದ್ರೆ

6. ಸ್ನಾನ

ಮುಷ್ಟಿಮುದ್ರೆ

7. ವಸ್ತ್ರ

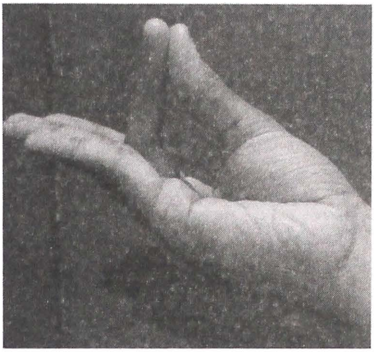
ವಸ್ತ್ರ ಮುದ್ರೆ

8. ಆಸನ

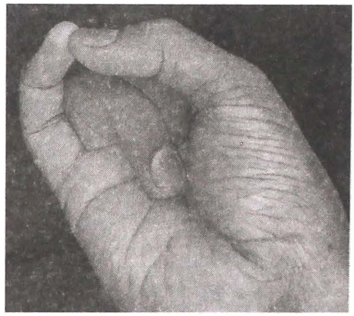
ಆಸನ ಮುದ್ರೆ

9. ಯಜ್ಞೋಪವೀತ

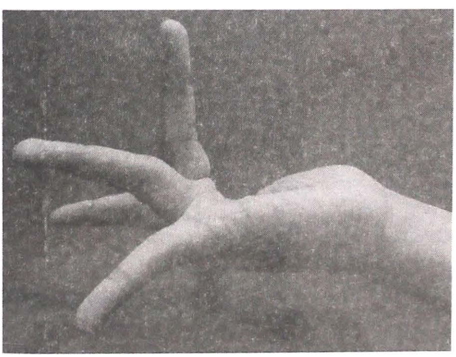
ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಮುದ್ರೆ

10. ಗಂಧ

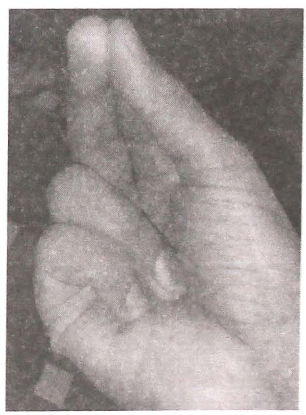
ಗಂಧ ಮುದ್ರೆ

11. ಪುಷ್ಪ

ಪುಷ್ಪ ಮುದ್ರೆ

12. ಧೂಪ

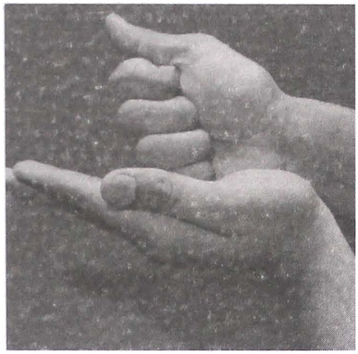
ಧೂಪ ಮುದ್ರೆ

13. ದೀಪ

ದೀಪ ಮುದ್ರೆ

14. ನೈವೇದ್ಯ

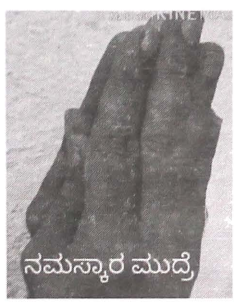
ಮೇರುಮುದ್ರೆ

15. ಮಂಗಳಾರತಿ

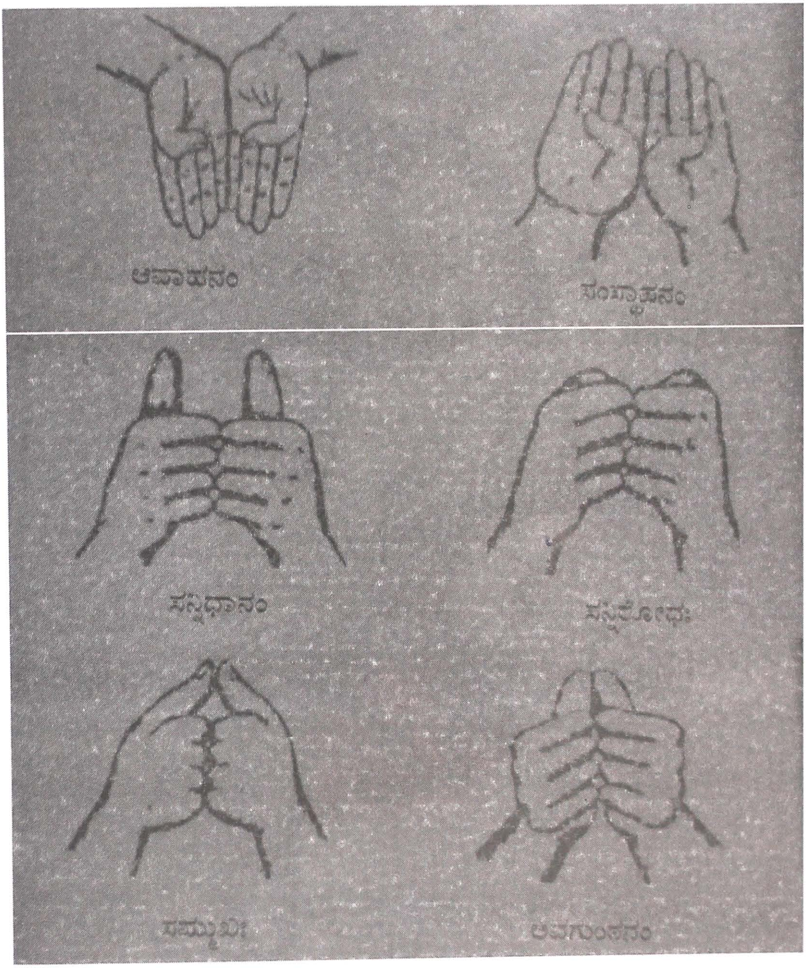

ಮಂಗಳಾರತಿಮುದ್ರೆ

16. ನಮಸ್ಕಾರ

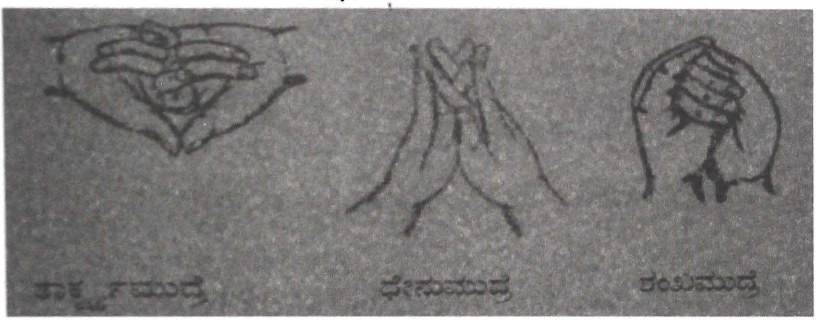

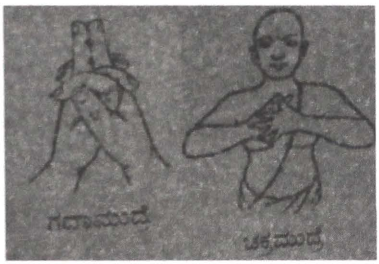
ನಮಸ್ಕಾರ ಮುದ್ರೆ

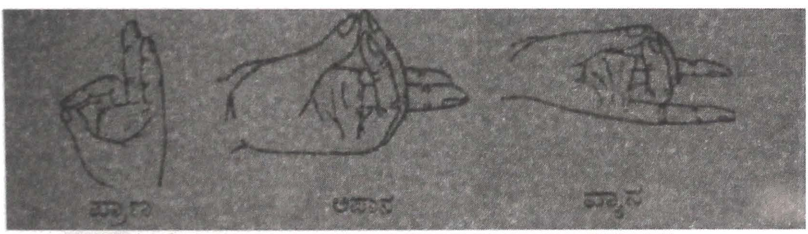
ಆವಾಹನಾದಿ ಷಣ್ಮುದ್ರೆಗಳು

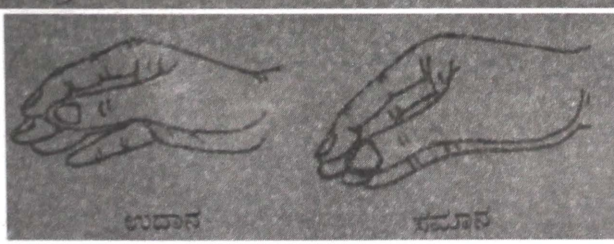
ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಾದಿ ಪಂಚಮುದ್ರೆಗಳು

ಪ್ರಾಣಾಪಾನಾದಿ ಪಂಚಮುದ್ರೆಗಳು

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು॥

ಮಮ ಸ್ವಾಮೀ ಹರಿರ್ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪತಿರೇವ ಚ

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 085

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ

ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ, ಔಪಾಸನೆ, ವೈಶ್ವದೇವ, ಬಲಿಹರಣ, ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಧಾರಣೆ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರಕಾಶನ :
ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ.),
ಬೆಂಗಳೂರು.

''ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ'' ಶಾರ್ವರಿ ॥ ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುದ್ಧ ಹುಣ್ಣಿಮೆ (ದಿನಾಂಕ 03.08.2020) ಶುಭ ಪರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಲಿಮಾರು ಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದರ ಕರಕಮಲಗಳ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀರಮಣಹೃದಯಗುಹಾನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : **2020**

ಪ್ರಕಾಶಕರು : **ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ)**
4171, 2ನೇ ಮೇನ್, ಗಿರಿನಗರ, ಸೀತಾಸರ್ಕಲ್ ಹತ್ತಿರ,
ಬೆಂಗಳೂರು-85.
ದೂರವಾಣಿ : 9141495120

ಸಂಪಾದನೆ : **ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ**

ಪ್ರತಿಗಳು : **1000**

ಪುಟಗಳು : iv + 102 = 106

ಅಕ್ಷರಜೋಡಣೆ : **ಶರತ್ ಚಂದ್ರ, ಪವನ್ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್**
ಮೈಸೂರು. ✆ : 7899779255

ಮುಖಪುಟ : **ಶ್ರೀವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ, ಕಾರ್ತಿಕ ಜೋಷಿ**

ಮುದ್ರಕರು : **ಮುಕ್ತಿಪಥ ಮುದ್ರಣಾಲಯ**
(ಪಿ. ಮಂಜುನಾಥ)
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕಠಿಣ ಪರಿಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕಾರವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯೆ ನೀಡಿ ಜೀವನದ ದಾರಿದೀಪರಾದ ದಿ|| ಜಿ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಇವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನಿರಂತರ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಜ್ಞಾನಸೇವೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯು ಇವರಿಗೆ ತಲುಪಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಗೀತಾ ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್,
ಶ್ರೀ ಜಿ.ಆರ್. ಆನಂದ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಜಿ.ಆರ್. ಗುರುರಾಜ
ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬದವರು

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮುನ್ನುಡಿ

ನೂರಾರು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಪುಸ್ತಕಗಳಿವೆ ಇದು ಏಕೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಹಜ. ಆದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿದೆ. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಲೇ ಅರ್ಥಾನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಂತ್ರಗಳ ಪದಶಃ ಅರ್ಥವನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸೂರ್ಯಾರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವ ಕ್ರಮ ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸ, ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ, ಲೋಕನ್ಯಾಸ, ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಇಂದು ಕೆಲವರಷ್ಟೇ ಇದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಬೇಡ. ಐದು ನಿಮಿಷದ ಒಳಗೆ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ದೊರೆಯುವ ಲಾಭ ಅನಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.ಈ ಎಲ್ಲ ನ್ಯಾಸಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ಪುಸ್ತಕವೇ ಬೇಕು. ಔಪಾಸನೆಯ ವಿಧಾನ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇರುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಆಯಾ ಪ್ರಕರಣದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ನೀವು ಓದಬೇಕು. ಉದಾ: ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಮೊದಲೆರಡು ಪುಟಗಳನ್ನು ಓದಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ, ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ, ಔಪಾಸನೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಮೊದಲು ನೀಡಿರುವ ನಿಯಮಗಳನ್ನು, ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ವಿಶಿಷ್ಟಪೂರ್ಣವಾದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ಪುಸ್ತಕದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಯುತ ಜಿ.ಆರ್. ಗುರುರಾಜ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಯುತ ಜಿ.ಆರ್. ಆನಂದ ಇವರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಎಂದೂ ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಗುರುರಾಯರ ಪರಮಭಕ್ತರಾದ ಇವರಿಗೂ, ಇವರ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೂ ಭಗವಂತನು ಆಯುಷ್ಯ-ಆರೋಗ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ-ವೈರಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ ಹಾಗೂ ಇವರ ತಂದೆಯವರಾದ ದಿ|| ಜಿ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಇವರಿಗೆ ಈ ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯದ ಪುಣ್ಯದ ಫಲವು ದೊರಕಲಿ ಎಂದು ಶ್ರೀಹರಿ-ವಾಯು-ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಬೆಂಗಳೂರು

ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯಸ್ಮೃತಿಮುಕ್ತಾವಳಿಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ

ಗೋಪಿಚಂದನಧಾರಣಾವಿಧಾನ

(ಇದು ಋಗ್ವೇದಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ)

ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಗೋಪೀಚಂದನವನ್ನು ನಮಿಸಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೇಯಬೇಕು.

ಗೋಪೀಚಂದನಪಾಪಘ್ನ ವಿಷ್ಣುದೇಹಸಮುದ್ಭವ ।
ಚಕ್ರಾಂಕಿತ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಧಾರಣಾನ್ಮುಕ್ತಿದೋ ಭವ ॥

ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಭಗವಂತನ ಸನ್ನಿಧಾನವು ಗೋಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ತೇಯ್ದು ನಡುಬೆರಳಿನಿಂದ ಗೋಪಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ವಿಷ್ಣೋರ್ನುಕಂ ವೀರ್ಯಾಣಿ ಪ್ರವೋಚಂ ಯಃ ಪಾರ್ಥಿವಾನಿ ವಿಮಮೇ ರಜಾಂಸಿ।
ಯೋ ಅಸ್ಕಭಾಯದುತ್ತರಂ ಸದಸ್ಥಂ ವಿಚಕ್ರಮಾಣಸ್ತ್ರೇಧೋರುಗಾಯಃ ॥

ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಕೇಶವಾಯ ನಮಃ (ಮೂಗಿನಿಂದ ತಲೆಯ ತನಕ ಊರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ೪ ಅಂಗುಲದ ಊರ್ಧ್ವ ಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು)

ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ (ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಭಿಯಿಂದ ೧೦ ಅಂಗುಲ)

ಮಾಧವಾಯ ನಮಃ (ಎದೆಯಲ್ಲಿ ೮ ಅಂಗುಲ)

ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ (ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕಂಠ ೪ ಅಂಗುಲ)

ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ (ಹೊಟ್ಟೆಯ ಬಲಪಾರ್ಶ್ವ ೮ ಅಂಗುಲ)

ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ (ಬಲಭುಜದಲ್ಲಿ ೮ ಅಂಗುಲ)

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ (ಕಂಠದ ಬಲಪಾರ್ಶ್ವ ೪ ಅಂಗುಲ)

ವಾಮನಾಯ ನಮಃ (ಹೊಟ್ಟೆಯ ಎಡಪಾರ್ಶ್ವ ೧೦ ಅಂಗುಲ)

ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ (ಎಡಭುಜ ೮ ಅಂಗುಲ)

ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ (ಕಂಠದ ಎಡಪಾರ್ಶ್ವ ೪ ಅಂಗುಲ)

ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ (ಬೆನ್ನಿನ ಕೆಳಭಾಗ ೪ ಅಂಗುಲ)

ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ (ಕಂಠದ ಹಿಂಬದಿ ೪ ಅಂಗುಲ)

ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ (ಶಿರಸ್ಸು)

ಶ್ರೀವತ್ಸಾಯ ನಮಃ (ಬಲದ ಸ್ತನದ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಲು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣ ಹೇಳಿದೆ)

ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ (ಮೂಗಿನಿಂದ ತಲೆಯ ತನಕ ಊರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗುಲ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು)

ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ (ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಭಿಯಿಂದ ೧೦ ಅಂಗುಲ)

ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ (ಎದೆಯಲ್ಲಿ ೮ ಅಂಗುಲ)

ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ನಮಃ (ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕಂಠ ೪ ಅಂಗುಲ)

ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ (ಹೊಟ್ಟೆಯ ಬಲಪಾರ್ಶ್ವ ೮ ಅಂಗುಲ)

ಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ (ಬಲಭುಜದಲ್ಲಿ ೮ ಅಂಗುಲ)

ನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ (ಕಂಠದ ಬಲಪಾರ್ಶ್ವ ೪ ಅಂಗುಲ)

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ (ಹೊಟ್ಟೆಯ ಎಡಪಾರ್ಶ್ವ ೧೦ ಅಂಗುಲ)

ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ (ಎಡಭುಜ ೮ ಅಂಗುಲ)

ಉಪೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ (ಕಂಠದ ಎಡಪಾರ್ಶ್ವ ೪ ಅಂಗುಲ)

ಹರಯೇ ನಮಃ (ಬೆನ್ನಿನ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ೪ ಅಂಗುಲ)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ (ಕಂಠದ ಹಿಂಬದಿ ೪ ಅಂಗುಲ)

ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ (ಶಿರಸ್ಸು)

ಶ್ರೀವತ್ಸಾಯ ನಮಃ (ಬಲದ ಸ್ತನದ ಮೇಲೆ ೬ ಅಂಗುಲ)

ಮುದ್ರಾಧಾರಣ ಮಂತ್ರ

ಚಕ್ರ ಮುದ್ರೆ–

ಸುದರ್ಶನ ಮಹಾಜ್ವಾಲ ಕೋಟಿ-ಸೂರ್ಯ-ಸಮಪ್ರಭ ।

ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಸ್ಯ ಮೇ ನಿತ್ಯಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ಮಾರ್ಗಂ ಪ್ರದರ್ಶಯ ॥

ಚಕ್ರಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಬಲಗಣ್ಣಿನ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ೧; ಉದರಕ್ಕೆ ೫; ಹೃದಯಕ್ಕೆ ೩; ಕಂಠಕ್ಕೆ ೧; ಉದರದ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ೨; ಎದೆಯ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ೩; ಬಲಭುಜದ ನಾಮದ

ಮೇಲೆ ೨; ಬಲ ಕಿವಿಯ ಕೆಳಗೆ ೧; ಎಡಭುಜದ ನಾಮದ ಕೆಳಗೆ ೧; ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಶಂಖಮುದ್ರೆ–

ಪಾಂಚಜನ್ಯ ನಿಜ-ಧ್ವಾನ-ಧ್ವಸ್ತಪಾತಕ-ಸಂಚಯ ।

ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಪಾಪಿನಂ ಘೋರ-ಸಂಸಾರಾರ್ಣವ-ಪಾತಿನಮ್ ॥

ಶಂಖಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಎಡಗಣ್ಣಿನ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ೧; ಹೊಟ್ಟೆಯ ಎಡಗಡೆಗೆ ೨; ಎದೆಯ ಎಡಗಡೆಗೆ ೨; ಎಡಭುಜದ ನಾಮದಲ್ಲಿ ೨; ಎಡಕಿವಿಯ ಕೆಳಗೆ ೨; ಎದೆಯಲ್ಲಿ೧, ಮುಂದೆ ಬಲಭುಜದ ಕೆಳಗೆ ೧; ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಗದಾಮುದ್ರೆ–

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಭುವನಾರಂಭ ಮೂಲಸ್ತಂಭೋ ಗದಾಧರಃ ।

ಕೌಮೋದಕೀ ಕರೇ ಯಸ್ಯ ತಂ ನಮಾಮಿ ಗದಾಧರಮ್ ॥

೩. ಗದಾಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹಣೆಗೆ ೧; ಹೊಟ್ಟೆಯ ಎಡಭಾಗಕ್ಕೂ ಎದೆಯ ಎಡಭಾಗಕ್ಕೂ ೧-೧; ಎಡ ಭುಜದ ನಾಮದ ಕೆಳಗೆ ೨; ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪದ್ಮಮುದ್ರೆ–

ಸಂಸಾರ-ಭಯ-ಭೀತಾನಾಂ ಯೋಗಿನಾಮಭಯಪ್ರದಃ ।

ಪದ್ಮಹಸ್ತೇನ ಯೋ ದೇವೋ ಯೋಗೀಶಂ ತಂ ನಮಾಮ್ಯಹಂ ।

ಪದ್ಮಹಸ್ತಸ್ಥಿತೋ ವಿಷ್ಣೋ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಸರ್ವತೋ ಭಯಾತ್ ॥

೪. ಪದ್ಮಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಎದೆಗೆ ೧; ಹೊಟ್ಟೆಯ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೂ ಎದೆಯ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೂ ೧-೧; ಬಲಭುಜದ ನಾಮದ ಕೆಳಗೆ ೨; ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ನಾರಾಯಣಮುದ್ರೆ–

ನಾರಾಯಣ ನಮಸ್ತೇಸ್ತು ನಾಮಮುದ್ರಾಂಕಿತಂ ನರಮ್ ।

ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ಲಭತೇ ಮುಕ್ತಿಂ ಚಂಡಾಲೋ ಬ್ರಹ್ಮಘಾತಕಃ ॥

೫. ನಾರಾಯಣಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಸರ್ವತ್ರ ೧; ಎದೆಗೆ ೨; ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ತುಳಸೀಮಾಲಾಧಾರಣ ಮಂತ್ರ

ತುಲಸೀಕಾಷ್ಠಸಂಭೂತೇ ಮಾಲೇ ಕೃಷ್ಣಜನಪ್ರಿಯೇ ।
ಕಂಠೇ ತ್ವಾಂ ಧಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಕುರು ಮಾಂ ವಿಷ್ಣುವಲ್ಲಭಮ್ ॥

ಕಮಲಾಕ್ಷಮಾಲಾಧಾರಣ ಮಂತ್ರ

ಅಕ್ಷಮಾಲೇ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪದ್ಮಾಸನಧೃತೇ ಸದಾ ।
ಪದ್ಮಾವತಿಪ್ರಸಾದಂ ತು ಕುರು ಧಾರಣತೋ ಮಯಿ ॥

ಯೇ ಕಂಠಲಗ್ನತುಲಸೀನಲಿನಾಕ್ಷಮಾಲಾ
ಯೇ ಬಾಹುಮೂಲಪರಿಚಿಹ್ನಿತಶಂಖಚಕ್ರಾಃ ।
ಯೇ ವಾ ಲಲಾಟಫಲಕೇ ಲಸದೂರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಾ-
ಸ್ತೇ ವೈಷ್ಣವಾ ಭುವನಮಾಶು ಪವಿತ್ರಯಂತಿ ॥

ಹರಿನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು.

ಪ॒ವಿತ್ರ॑ಂ ತೇ॒ ವಿತ॑ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ ಪ್ರ॒ಭುರ್ಗಾತ್ರಾ॑ಣಿ॒ ಪರ್ಯೇಷಿ ವಿ॒ಶ್ವತ॑ಃ ।
ಅತ॑ಪ್ತತ॒ನೂರ್ನ ತದಾ॒ಮೋ ಅ॑ಶ್ನುತೇ ಶೃ॒ತಾಸ॒ ಇದ್ವಹ॑ಂತ॒ತ್ಸಮಾ॑ಶತ ॥

♦ ♦ ♦ ♦ ♦

ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಬೇಕು

೧. ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾಡುವ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುತ್ತದೆ.

೨. ನಿತ್ಯವೂ ೧೦೮ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಲೇಬೇಕು.

೩. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಮೊದಲು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಮೊದಲು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗ್ರಹಣ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಗ್ರಹಣದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ವ್ಯರ್ಥವೋ, ಅದರಂತೆ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ ಮೀರಿದ ಮೇಲೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುವುದು ವ್ಯರ್ಥ.

೪. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು ಕೌಪೀನವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಗೃಹಸ್ಥರು ಪಂಚಕಚ್ಚೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಹೊಲಿದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಬಾರದು.

೫. ಶಿಖೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿರಲೇಬೇಕು ಹಾಗೂ ತುಳಸಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು. **'ಬದ್ಧ್ವಾ ಶಿಖಾಂ ಕುಶಿಕರಃ ದ್ವಿಜೋ ಜಲಮುಪಸ್ಪೃಶೇತ್'**

ಪವಿತ್ರಂ ಧಾರಯೇತ್ ತತ್ತತ್ಕರ್ಮಫಲಾಪ್ತಯೇ ।
ಸಗ್ರಂಥಿಕುಶಹಸ್ತೈಸ್ತು ಕರ್ಮಾಂಗಾಚಮನಂ ಚರೇತ್ ॥

ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಂತೆ ದರ್ಭೆಯ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಅಥವಾ ಬಂಗಾರ, ಬೆಳ್ಳಿ, ತಾಮ್ರ ಇವುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಪವಿತ್ರದ ಉಂಗುರವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಯೇ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

೬. ನಾಮಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

೭. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ, ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ತುಳಸೀಮಾಲಾಧಾರಣ ಮಂತ್ರ

ತುಲಸೀಕಾಷ್ಠಸಂಭೂತೇ ಮಾಲೇ ಕೃಷ್ಣಜನಪ್ರಿಯೇ ।
ಕಂಠೇ ತ್ವಾಂ ಧಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಕುರು ಮಾಂ ವಿಷ್ಣುವಲ್ಲಭಮ್ ॥

ಕಮಲಾಕ್ಷಮಾಲಾಧಾರಣ ಮಂತ್ರ

ಅಕ್ಷಮಾಲೇ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪದ್ಮಾಸನಧೃತೇ ಸದಾ ।
ಪದ್ಮಾವತಿಪ್ರಸಾದಂ ತು ಕುರು ಧಾರಣತೋ ಮಯಿ ॥

ಯೇ ಕಂಠಲಗ್ನತುಲಸೀನಲಿನಾಕ್ಷಮಾಲಾ
ಯೇ ಬಾಹುಮೂಲಪರಿಚಿಹ್ನಿತಶಂಖಚಕ್ರಾಃ ।
ಯೇ ವಾ ಲಲಾಟಫಲಕೇ ಲಸದೂರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಾ-
ಸ್ತೇ ವೈಷ್ಣವಾ ಭುವನಮಾಶು ಪವಿತ್ರಯಂತಿ ॥

ಹರಿನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು.

ಪವಿತ್ರಂ ತೇ ವಿತತಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತೇ ಪ್ರಭುರ್ಗಾತ್ರಾಣಿ ಪರ್ಯೇಷಿ ವಿಶ್ವತಃ ।
ಅತಪ್ತತನೂರ್ನ ತದಾಮೋ ಅಶ್ನುತೇ ಶೃತಾಸ ಇದ್ವಹಂತಸ್ತತ್ಸಮಾಶತ ॥

◆ ◆ ◆ ◆ ◆

ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಬೇಕು

೧. ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾಡುವ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುತ್ತದೆ.

೨. ನಿತ್ಯವೂ ೧೦೮ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಲೇಬೇಕು.

೩. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಮೊದಲು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಾಯಂಕಾಲ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಮೊದಲು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗ್ರಹಣ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಗ್ರಹಣದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ವ್ಯರ್ಥವೋ, ಅದರಂತೆ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ ಮೀರಿದ ಮೇಲೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುವುದು ವ್ಯರ್ಥ.

೪. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು ಕೌಪೀನವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಗೃಹಸ್ಥರು ಪಂಚಕಚ್ಚೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಹೊಲಿದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಬಾರದು.

೫. ಶಿಖೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿರಲೇಬೇಕು ಹಾಗೂ ತುಳಸಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು. 'ಬದ್ಧ್ವಾ ಶಿಖಾಂ ಕುಶಿಕರಃ ದ್ವಿಜೋ ಜಲಮುಪಸ್ಪೃಶೇತ್'

ಪವಿತ್ರಂ ಧಾರಯೇತ್ ತತ್ತತ್ಕರ್ಮಫಲಾಪ್ತಯೇ ।
ಸಗ್ರಂಥಿಕುಶಹಸ್ತೈಸ್ತು ಕರ್ಮಾಂಗಾಚಮನಂ ಚರೇತ್ ॥

ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಂತೆ ದರ್ಭೆಯ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಅಥವಾ ಬಂಗಾರ, ಬೆಳ್ಳಿ, ತಾಮ್ರ ಇವುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಪವಿತ್ರದ ಉಂಗುರವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಯೇ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

೬. ನಾಮಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

೭. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ, ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

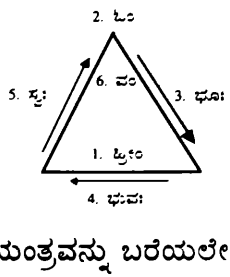
೮. ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದವರು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನ, ಉಪಸ್ಥಾನದ ಮೂರು ಮಂತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಗಾಯತ್ರಿಮಂತ್ರ ಜಪವನ್ನಾದರೂ ಕೂಡ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

೯. 'ಅಂತರ್ಜಾನುಃ ಶುಚೌದೇಶೇ ಉಪವಿಷ್ಟಃ ಉದಙ್ಮುಖಃ' ಎಂಬ ಮಾತಿನಂತೆ ಆಚಮನ ಮಾಡುವಾಗ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಬಗ್ಗಬಾರದು, ನೇರವಾಗಿ ಕುಳಿತೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

೧೦. ಭಗವಂತನ ವಿಶ್ವಾದಿ ರೂಪಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯತೀರ್ಥವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಕಿವಿ, ಶಿರಸ್ಸು, ನಾಭಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ತುಳಸಿ ದಳವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು.

೧೧. 'ಚೈಲಾಜಿನಕುಶೋತ್ತರಮ್' ಎಂಬ ಮಾತಿನಂತೆ ದರ್ಭೆಯ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಮರದ ಮಣೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹೂಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

೧೨. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಲ್ಲಿ ಮೌನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯ ನಾರಾಯಣನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾಗಿರಬೇಕು.

೧೩.

ಓಂ ಭುವಃ, ಭುವಃ, ಸ್ವಃ, ವಂ, ಹ್ರೀಂ ಎಂದು ಪ್ರಣವವ್ಯಾಹೃತಿಗಳನ್ನು, ವರುಣ, ಲಜ್ಜಾ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ ವರಬಲದಂತೆ ವೇತ್ರಪ ಎಂಬ ಅಸುರನು ನೀರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಓಡಿಸಲು ಈ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಲೇಬೇಕು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸೂರ್ಯಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತು ತುಳಸಿ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಸಹಿತವಾಗಿ ಬೊಗಸೆಯಿಂದ ನೀರನ್ನೆತ್ತಿ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತು, ಸಾಯಂಕಾಲ ಸೂರ್ಯಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು.

◆ ◆ ◆ ◆ ◆

ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ

ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ

ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ।

ಶುದ್ಧೀಕರಣ

ಹರಿನಿರ್ಮಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
ಮುಂದೆಯೂ ಕೂಡ ಹೀಗೆ.

ಅಪವಿತ್ರಃ ಪವಿತ್ರೋ ವಾ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಂ ಗತೋಽಪಿ ವಾ ।
ಯಃ ಸ್ಮರೇತ್ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ಸ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರಶ್ಶುಚಿಃ ॥

ಆಚಮನ

ಆಚಮನವನ್ನು ಎರಡು ಬಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು

ಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಮಾಧವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ । ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ । ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ । ವಾಮನಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ । ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ । ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ । ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ । ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ । ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ನಮಃ । ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ । ನಾರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ । ಉಪೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಹರಯೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ।

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ

ಓಂ ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಋಷಿಃ (ಶಿರಃ)[1] । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ (ಮುಖ) । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ (ಹೃದಯ) । ಸಪ್ತಾನಾಂ ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ-ಜಮದಗ್ನಿ-ಭಾರದ್ವಾಜ-ಗೌತಮ-ಅತ್ರಿ-ವಸಿಷ್ಠ-ಕಶ್ಯಪಾ ಋಷಯಃ । ಅಗ್ನಿ-ವಾಯು-ಆದಿತ್ಯ-ಬೃಹಸ್ಪತಿ-ವರುಣ-ಇಂದ್ರ-ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ರೀ-ಉಷ್ಣಿಕ್-ಅನುಷ್ಟುಪ್-ಬೃಹತೀ-ಪಂಕ್ತಿಃ-ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್-ಜಗತ್-ಛಂದಾಂಸಿ । ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಭೂಃ । ಓಂ ಭುವಃ । ಓಂ ಸ್ವಃ । ಓಂ ಮಹಃ । ಓಂ ಜನಃ । ಓಂ ತಪಃ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ । ಓಮ್ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ । ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋತೀರಸೋಽಮೃತಂಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸುವರೋಮ್ ॥

ಸಂಕಲ್ಪ

ಶುಭೇ ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ವಿಷ್ಣೋರಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಆದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ದ್ವಿತೀಯಪರಾರ್ಧೇ ಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪೇ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತಮೇ ಕಲಿಯುಗೇ ಪ್ರಥಮಪಾದೇ ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ ಭರತವರ್ಷೇ ಭರತ- ಖಂಡೇ ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇತೀರೇ ....[1] ಶಾಲೀವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ವರ್ತಮಾನೇ ಚಾಂದ್ರಮಾನೇನ .... ಅಯನೇ ..... ಋತು .... ಮಾಸೇ .... ಪಕ್ಷೇ ..... ಶುಭತಿಥೌ ...... ವಾಸರಯುಕ್ತಾಯಾಂ .... ಶುಭನಕ್ಷತ್ರೇ ..... ಶುಭಯೋಗೇ .... ಶುಭಕರಣೇ ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಅಸ್ಮದಾದಿಗುರೂಣಾಂ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಹೃದ್ಕಮಲ ಮಧ್ಯನಿವಾಸಿ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವ-ಸಂಕರ್ಷಣ-ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾನಿರುದ್ಧಾದಿ ಚತುರ್ಮೂರ್ತಾದ್ಯನಂತಾಧಾರಾತ್ ಶ್ರೀಸವಿತೃನಾಮಕಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಸವಿತೃನಾಮಕಶ್ರೀ-ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯಾವಂದನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

---

[1] 'ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕೇ ಏಕೋನವಿಂಶತಿತಮೇ' ಎಂದು ಶಾರ್ವರಿ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಮುಂದಿನ ಸಂವತ್ಸರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಕಾಲಗಣನೆಯೇ ನಿಖರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಾರ್ಜನೆ

ಹರಿನಿರ್ಮಾಲ್ಯದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಓಂ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠೇತಿ ತ್ರ್ಯೃರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಅಂಬರೀಷಃ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪ ಋಷಿಃ । ಆಪೋ ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಮಾರ್ಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ ಮಯೋ ಭುವಃ । (ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ) ತಾನ ಊರ್ಜೇ ದಧಾತನ। (ಪಾದಕ್ಕೆ) ಮಹೇ ರಣಾಯ ಚಕ್ಷಸೇ ॥ ೧ ॥ ಯೋ ವಃ ಶಿವತಮೋ ರಸಃ । (ಹೃದಯಕ್ಕೆ) ತಸ್ಯ ಭಾಜಯತೇ ಹ ನಃ । (ಪಾದಕ್ಕೆ) ಉಶತೀರಿವ ಮಾತರಃ (ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ) ॥೨॥ ತಸ್ಮಾ ಅರಂಗಮಾಮ ವಃ । ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಯಾಯ ಜಿನ್ವಥ । ಆಪೋ ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ॥

೧) ಆಪಃ = ಉದಕಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳಿರಾ, ಹಿ= ಯಾವ ಕಾರಣದಶೆಯಿಂದ, ಮಯೋಭುವಃ= ಸುಖಕೊಡುವವರು, ಷ್ಠಾ= ಆಗಿದ್ದೀರೋ, ತಾಃ= ಅಂಥಾ ನೀವು, ನಃ= ನಮ್ಮ, ಊರ್ಜೇ= ಅನ್ನಾದ್ಯ ಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು, ದಧಾತನ= ಕೊಡಿರಿ. ಮಹೇ= ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ರಣಾಯ= ರಮಣೀಯವಾದ, ಚಕ್ಷಸೇ= ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ದಧಾತನ= ಕೊಡಿರಿ.

೨) ಉದಕಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳೆ!, ಶಿವತಮಃ= ಅತ್ಯಂತ ಮಂಗಲಕರವಾದ, ಯಃ= ಯಾವ, ವಃ= ನಿಮ್ಮ, ರಸಃ= ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆನಂದವೋ, ಇಹ= ಇಲ್ಲಿ, ತಸ್ಯ= ಆ ಆನಂದವನ್ನು, ಮಾತರಃ ಇವ= ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮಯುಕ್ತವಾದ ತಾಯಿಯರು, ಉಶತೀಃ= ತಾವು ಹೆತ್ತ ಶಿಶುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಸ್ತನ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ, ನಃ= ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ, ಭಾಜಯತ= ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ.

೩) ಹೇ ಅಪಃ= ಉದಕಾಂತರ್ಗತನಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ನೀವು, ಯಸ್ಯ= ಯಾವ ಪಾಪದ, ಕ್ಷಯಾಯ= ನಾಶಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಗೂ, ವಃ= ನಿಮ್ಮ ದಯಾರಸದಿಂದ, ಜಿನ್ವಥ= ಹೊಂದಿಸುತ್ತೀರೋ, ತಸ್ಮೈ= ಅಂಥ ಪಾಪದ ನಾಶಕ್ಕೋಸ್ಕರ (ತಂರಸಂ)= ಆ ಆನಂದ ಲೋಕಗಳಿಗೆ, ಅರಂ= ಶೀಘ್ರವಾಗಿ, ಗಮಾಮ= ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಆಪಃ= ಆಪ್ ಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ನಃ= ನಮ್ಮಳಿಗೆ (ಪಾಪ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ), ಜನಯಥಾಚ= ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತನಾಗಿರುವಿ.

(ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಗೂ ಮೂರು ಅರ್ಥಗಳಿವೆ ಎಂದು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.)

ಜಲಾಭಿಮಂತ್ರಣೆ

ಒಂದು ಉದ್ಧರಣೆ ನೀರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಪಠಿಸಿರಿ

ಸೂರ್ಯಶ್ಚೇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಋಷಿಃ । ಪ್ರಕೃತಿಶ್ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯ ಮಾಮನ್ಯುಮನ್ಯುಪತಯೋ ರಾತ್ರಿರ್ದೇವತಾ । ಜಲಾಭಿಮಂತ್ರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸೂರ್ಯಶ್ಚ ಮಾ ಮನ್ಯುಶ್ಚ ಮನ್ಯುಪತಯಶ್ಚ ಮನ್ಯುಕೃತೇಭ್ಯಃ । ಪಾಪೇಭ್ಯೋ ರಕ್ಷಂತಾಮ್ । ಯದ್ರಾತ್ರ್ಯಾ ಪಾಪಮಕಾರ್ಷಮ್ । ಮನಸಾ ವಾಚಾ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್ । ಪದ್ಭ್ಯಾಮುದರೇಣ ಶಿಶ್ನಾ । ರಾತ್ರಿಸ್ತದವಲುಂಪತು । ಯತ್ಕಿಂಚ ದುರಿತಂ ಮಯಿ । ಇದಮಹಂ ಮಾಮಮೃತಯೋನೌ । ಸೂರ್ಯೇ ಜ್ಯೋತಿಷಿ ಜುಹೋಮಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥

(ಜಲವನ್ನು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿ, ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು).

ಸೂರ್ಯಃ ಚ= ಸೂರ್ಯನಿಯಾಮಕನು (ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಹೊಂದಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಪರಮಾತ್ಮನು) ಮನ್ಯುಃ ಚ= ಕ್ರೋಧಾಭಿಮಾನಿ ರುದ್ರ ದೇವರೂ, ಮನ್ಯುಪತಯಃ ಚ= ಕ್ರೋಧನಿಯಾಮಕ ದೇವತೆಗಳು, ಮನ್ಯುಕೃತೇಭ್ಯಃ= ಕೋಪದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಪಾಪೇಭ್ಯಃ= ಪಾಪಗಳಿಂದ, ಮಾ= ನನ್ನನ್ನು, ರಕ್ಷಂತಾಂ= ಕಾಪಾಡಲಿ, ರಾತ್ರ್ಯಾ= ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಮನಸಾ= ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ವಾಚಾ= ವಾಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ, ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ= ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದಲೂ, ಪದ್ಭ್ಯಾಂ= ಪಾದಗಳಿಂದಲೂ, ಉದರೇಣ= ಕುಕ್ಷಿಯಿಂದಲೂ, ಶಿಶ್ನಾ= ಶಿಶ್ನದಿಂದಲೂ, ಯತ್ಪಾಪಂ= ಯಾವ ಪಾಪವನ್ನು, ಅಕಾರ್ಷಂ= ಮಾಡಿದೆನೋ, ತತ್= ಅದನ್ನು, ರಾತ್ರಿಃ= ರಾತ್ರ್ಯಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಯು, ಅವಲಂಪತು= ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಲಿ, ಮಯಿ= ನನ್ನಲ್ಲಿ, ಯತ್ಕಿಂಚ= ಇನ್ನೇನಾದರೂ, ದುರಿತಂ= ಪಾಪವಿರುವುದನ್ನು, ಅಹಂ= ನಾನು, ಅಮೃತಯೋನೌ= ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದಂಥ (ಮೋಕ್ಷದಾಯಕನಾದ) ಸೂರ್ಯೇಜ್ಯೋತಿಷಿ= ಪ್ರಕಾಶರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ, ಜುಹೋಮಿ= ಹೋಮ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ, ಇದಂ= ಈ ಜಲವು, ಸ್ವಾಹಾ= ಹೋಮ ಮಾಡಿದ್ದು ಆಗಲಿ.

ಪುನರ್ಮಾರ್ಜನೆ

ಹರಿನಿರ್ಮಾಲ್ಯದಿಂದ ಪುನಃ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ

ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ ನವರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಅಂಬರೀಷಃ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಪಂಚಮೀ ವರ್ಧಮಾನಾ । ಸಪ್ತಮೀ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ । ಅಂತ್ಯೇ ದ್ವೇ ಅನುಷ್ಟುಭೌ । ಆಪೋದೇವತಾ । ಪುನರ್ಮಾರ್ಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ ಮಯೋಭುವಸ್ತಾ ನ ಊರ್ಜೇ ದಧಾತನ । ಮಹೇ ರಣಾಯ ಚಕ್ಷಸೇ ॥ ಯೋ ವಃ ಶಿವತಮೋ ರಸಸ್ತಸ್ಯ ಭಾಜಯತೇಹ ನಃ । ಉಶತೀರಿವ ಮಾತರಃ ॥ ತಸ್ಮಾ ಅರಂಗಮಾಮವೋ ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಯಾಯ ಜಿನ್ವಥ । ಆಪೋ ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥

ಓಂ ಶಂ ನೋ ದೇವೀರಭೀಷ್ಟಯ ಆಪೋ ಭವಂತು ಪೀತಯೇ । ಶಂ ಯೋರಭಿಸ್ರವಂತು ನಃ ॥

ದೇವೀಃ= ಕ್ರೀಡಾದಿ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾದ, ಅಪಃ= ಆಪ್ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ನಃ= ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ, ಅಭೀಷ್ಟಯೇ= ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥನಾಗಿ ಪೀತಯೇ= ಪಾನಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಶಂ= ಶಂಖವು, ಭವಂತು= ಆಗಲಿ, ಶಂ= ಸುಖವನ್ನು, ಯೋಃ= ರೋಗನಾಶವನ್ನು, ನಃ= ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ, ಸ್ರವಂತಂ= ಕೊಡತಕ್ಕವನು ಆಗಲಿ.

ಈಶಾನಾ ವಾರ್ಯಾಣಾಂ ಕ್ಷಯಂತೀಶ್ಚರ್ಷಣೀನಾಮ್ ಆಪೋ ಯಾಚಾಮಿ ಭೇಷಜಮ್॥

ಆಪಃ= ಅಪ್ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ವಾರ್ಯಾಣಾಂ= ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಭತ್ತ ಮೊದಲಾದ ಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ, ಈಶಾನಾಂ= ಯಜಮಾನರಾದ, ಚರ್ಷಣೀನಾಂ= ದ್ವಿಪದ ಚತುಷ್ಪಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ, ಕ್ಷಯಂತೀಃ= ಸಂಸಾರ ನಾಶಕವಾದ, ಭೇಷಜಂ= ಔಷಧ ರೂಪವಾದ (ಮದ್ದಿನರೂಪವಾದ) ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ಯಾಚಾಮಿ= ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅಪ್ಸು ಮೇ ಸೋಮೋ ಅಬ್ರವೀದಂತರ್ವಿಶ್ವಾನಿ ಭೇಷಜಾ । ಅಗ್ನಿಂ ಚ ವಿಶ್ವಶಂಭುವಮ್॥

ಅಪ್ಸು= ನೀರಿನಲ್ಲಿ, ಅಂತಃ= ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ, ವಿಶ್ವಾನಿ= ಸಮಸ್ತಗಳಾದ, ಭೇಷಜಾ= ಔಷಧಗಳು ಇವೆಯೆಂದು, ಮೇ= ನನಗೋಸ್ಕರ, ಸೋಮಃ= ಸೋಮ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಭಗವಂತನು, ಅಬ್ರವೀತ್= ಹೇಳಿದನು. ವಿಶ್ವಶಂಭುವಂ= ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವ, ಅಗ್ನಿಂ ಚ= ಅಗ್ನಿಯನ್ನು, ಯಾಚಾಮಿ= ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಆಪಃ ಪೃಣೀತ ಭೇಷಜಂ ವರೂಥಂ ತನ್ವೇ೩ಮಮ । ಜ್ಯೋಕ್ಚ ಸೂರ್ಯಂ ದೃಶೇ॥

ಆಪಃ= ಅಪ್ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಮಮ= ನನ್ನ, ತನ್ವೇ= ಶರೀರಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ವರೂಥಂ= ರೋಗ ನಿವಾರಕವಾದ, ಭೇಷಜಂ= ಔಷಧರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ಪ್ರಣೇತ= ದಯಮಾಡಿಕೊಡು, ಅದರಿಂದ ಜ್ಯೋಕ್= ಬಹಳ ಕಾಲ, ಸೂರ್ಯಂ= ಸೂರ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, ದೃಶೇ= ನೋಡುತ್ತೇನೆ.

ಇದಮಾಪಃ ಪ್ರವಹತ ಯತ್ಕಿಂಚ ದುರಿತಂ ಮಯಿ । ಯದ್ವಾಹಮಭಿದುದ್ರೋಹ ಯದ್ವಾ ಶೇಪ ಉತಾನೃತಮ್॥

ಆಪಃ= ಆಪ್ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಮಯಿ= ನನ್ನಲ್ಲಿ ಯತ್ ಕಿಂಚ ಯಾವುದಾದರೂ, ದುರಿತಂ= ಪಾಪವು ಇದ್ದರೆ ವಾ= ಅಥವಾ, ಅಹಂ= ನಾನು, ಯತ್= ಯಾವುದು, ಅಭಿದುದ್ರೋಹ= ದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದ್ದು ಇದೆಯೋ, ವಾ= ಅಥವಾ, ಯತ್= ಯಾವುದಾದರೂ, ಶೇಪೇ= ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಉತ= ಮತ್ತು, ಅನೃತಂ= ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ್ದು ಇದ್ದರೆ, ಇದಂ= ಈ ಎಲ್ಲವನ್ನು, ಪ್ರವಹತ= ಪರಿಹರಿಸು.

ಆಪೋ ಅದ್ಯಾನ್ವಚಾರಿಷಂ ರಸೇನ ಸಮಗಸ್ಮಹಿ । ಪಯಸ್ವಾನಗ್ನ ಆಗಹಿ ತಂ ಮಾ ಸಂಸೃಜ ವರ್ಚಸಾ॥

ಆಪಃ= ಅಪ್ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಅಹಂ= ನಾನು, ಅದ್ಯ= ಈಗ, ಅನ್ವಚಾರಿಷಂ= ನಿನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇನೆ, ರಸೇನ= ಉದಕ ಸಾರದಿಂದ, ಸಮಗಸ್ಮಹಿ= ಕೂಡಿದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಪಯಸ್ವಾನ್= ಉದಕದಲ್ಲಿ, ಇರುವ, ಅಗ್ನೇ= ಓ ಅಗ್ನಿಯೇ! ನೀನು, ಆಗಹಿ= ಬಾ, ತಂ= ಅಂಥಾ, ಮಾ= ನನ್ನನ್ನು, ವರ್ಚಸಾ= ಕಾಂತಿಯಿಂದ (ಬ್ರಹ್ಮ ವರ್ಚಸ್ಸಿನಿಂದ), ಸಂಸೃಜ= ಸೇರಿಸು.

ಸಸ್ರುಷೀರಿತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ ।ಆಪೋ ದೇವತಾ। ಮಾರ್ಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಸಸ್ರುಷೀಸ್ತದಪಸೋ ದಿವಾನಕ್ತಂ ಚ ಸಸ್ರುಷೀಃ। ವರೇಣ್ಯಕ್ರತೂರಹಮಾ ದೇವೀರವಸೇ ಹುವೇ ॥

ಓ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನನ್ನಿಂದ, ದಿವಾ= ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ, ನಕ್ತಂಚ= ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾಪಗಳನ್ನು, ಸಸೃಷೀಃ= ಪರಿಹಾರ ಮಾಡು, ವರೇಣ್ಯಕ್ರತೌ= ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಈ ಸಂಧ್ಯಾಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ, ಅವಸೇ= ನನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ, ದೇವೀಃ= ಕ್ರೀಡಾದಿ ರೂಪನಾದ, ಆಪಃ= ಆಪ್ ಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ, ಆಹುವೇ= ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅಘಮರ್ಷಣ ಸೂಕ್ತ

ಒಂದು ಉದ್ಧರಣೆ ನೀರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಪಠಿಸಿರಿ

ಋತಂ ಚೇತ್ಯಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಅಘಮರ್ಷಣ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಭಾವವೃತ್ತೋ ದೇವತಾ । ಪಾಪಪುರುಷವಿಸರ್ಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಋತಂ ಚ ಸತ್ಯಂ ಚಾಭೀದ್ಧಾತ್ ತಪಸೋಽಧ್ಯಜಾಯತ । ತತೋ ರಾತ್ರ್ಯಜಾಯತ ತತಃ ಸಮುದ್ರೋ ಅರ್ಣವಃ ॥ ಸಮುದ್ರಾದರ್ಣವಾದಧಿ ಸಂವತ್ಸರೋ ಅಜಾಯತ । ಅಹೋರಾತ್ರಾಣಿ ವಿದಧದ್ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಮಿಷತೋ ವಶೀ । ಸೂರ್ಯಾಚಂದ್ರಮಸೌ ಧಾತಾ ಯಥಾ ಪೂರ್ವಮಕಲ್ಪಯತ್। ದಿವಂ ಚ ಪೃಥಿವೀಂ ಚಾಂತರಿಕ್ಷಮಥೋ ಸ್ವಃ ॥

(ಮೂಗಿನ ಬಲಹೊಳ್ಳೆಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಮೂಸಿ ಎಡಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಯಿಂದ ಉಚ್ಛ್ವಾಸವನ್ನೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು).

೧) ಅಭೀದ್ಧಾತ್= ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ, ತಪಸಃ= ಆಲೋಚನೆಗಿಂತ, ಅಧಿ= ತರುವಾಯ, ಋತಂಚ= ಸತ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪವು, ಸತ್ಯಂಚ= ಸತ್ಯವಾದ ವಾಕ್ಕು, ಅಜಾಯತ= ಹುಟ್ಟಿತು. ತತಃ= ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ, ರಾತ್ರೀ= ರಾತ್ರಿಕಾಲವು, ಅರ್ಣವಃ= ನೀರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಸಮುದ್ರಃ= ಸಮುದ್ರವು, ಅಜಾಯತ= ಹುಟ್ಟಿತು, ಆರ್ಣವಾತ್= ನೀರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಸಮುದ್ರಾತ್= ಸಮುದ್ರಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಅಧಿ= ಅನಂತರ, ಸಂವತ್ಸರಃ= ಸಂವತ್ಸರವು ಅಜಾಯತ= ಹುಟ್ಟಿತು, ಸಃ= ಅಂಥಾ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಅಹೋ ರಾತ್ರಾಣಿ= ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು, ವಿದಧತ್= ಉಂಟು ಮಾಡಿದವನಾಗಿ, ನಿಮಿಷತಃ= ನಿಮೇಷಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ವಿಶ್ವಸ್ಯ= ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ, ವಶೀ= ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ (ವರ್ತತೇ= ಇದ್ದಾನೆ).

ಧಾತಾ= ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಮಸೌ= ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರನ್ನು, ಯಥಾಪೂರ್ವಂ= ಪೂರ್ವದಂತೆ, ಅಕಲ್ಪಯತ್= ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದನು, ಅಥೋ= ಅನಂತರದಲ್ಲಿ, ದಿವಂಚ= ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು, ಪೃಥಿವೀಂಚ= ಪೃಥಿವಿಯನ್ನು, ಅಂತರಿಕ್ಷಂ= ಆಕಾಶವನ್ನು, ಸ್ವಃ= ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಭೋಗಗಳನ್ನು, ಅಕಲ್ಪಯತ್= ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದನು.

ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನ

ಎದ್ದು ನಿಂತು ೩ ಬಾರಿ ಅರ್ಘ್ಯ ನೀಡಿರಿ.

ಆಚಮನ ಮಾಡಿರಿ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿರಿ ಅನಂತರ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿರಿ.

ಅದ್ಯಪೂರ್ವೋಚ್ಚರಿತ ಏವಂಗುಣಗಣವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ-ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಸವಿತೃನಾಮಕಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರಾತರಹಮರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ॥

ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಸೂಚಿಸಿದ ಯಂತ್ರರಾಜನನ್ನು ಬರೆದು ಹೂ, ತುಳಸಿ, ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಆ ಉದಕವನ್ನೇ ಅರ್ಘ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಸೂರ್ಯಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ಕೈಯನ್ನು ಗೋಶೃಂಗ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು. ಮಂದೇಹರೆಂಬ ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠರೂ, ಪರಮದಾರುಣರೂ ಆದ ರಾಕ್ಷಸರು ಪ್ರತಿ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸೂರ್ಯನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಉದ್ಯುಕ್ತರಾಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಜನನ-ಮರಣವೆಂಬ ಶಾಪವೂ-ವರವೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆ ರಾಕ್ಷಸರ ವಧಾರ್ಥವಾಗಿ 'ಓಂ' ಕಾರ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ವಜ್ರೀಭೂತವಾದ ಅರ್ಘ್ಯೋದಕವನ್ನು ಅವರ ವಾಹನದ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ೧. ಶಸ್ತ್ರನಾಶಕ್ಕಾಗಿ, ೧. ವಧಾರ್ಥವಾಗಿ, ೧. ಈ ರೀತಿ ವಾಲಖಿಲ್ಯಾದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರ ಮೂರು ಅರ್ಘ್ಯಗಳಿಂದ ಅವರು ದಗ್ಧರಾಗಿ ಸೂರ್ಯನು ಈ ಪ್ರಪಂಚಪಾಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದು 'ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ' ೮ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಮಂದೇಹ ದೈತ್ಯರ ವಾಹನ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ
ಮೊದಲನೆಯ ಅರ್ಘ್ಯ

ಓಂ ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ದೈವೀಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ। ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾದಯ ಋಷಯಃ । ಅಗ್ನಿವಾಯುಸೂರ್ಯಾದಯೋ ದೇವತಾಃ। ಗಾಯತ್ರ್ಯುಷ್ಣಿಗನುಷ್ಟುಬಾದಿ ಛಂದಾಂಸಿ । ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ ।

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಹೃದಯ ಮುಟ್ಟಿ ಆತ್ಮಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ

ಪ್ರತಿಚಕ್ಷ್ವ ವಿಚಕ್ಷ್ವೇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿಃ । ಇಂದ್ರಾಸೋಮೌ ದೇವತೇ। ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಅರ್ಘ್ಯಾಧಿಕಾರಾರ್ಥೇ ಆತ್ಮಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥೇ ಚ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ।

ಓಂ ಪ್ರತಿಚಕ್ಷ್ವ ವಿ ಚಕ್ಷ್ವೇಂದ್ರಶ್ಚ ಸೋಮ ಜಾಗೃತಂ । ರಕ್ಷೋಭ್ಯೋ ವಧಮಸ್ಯ ತಮಶನಿಂ ಯಾತು ಮದ್ಭ್ಯಃ ।। (ಋ.೭.೧೦೪)

ಇಂದ್ರಂ= ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಯುಕ್ತನಾದ ('ಇದಿ' ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯೇ) ನಾರಾಯಣನೇ, ಸೋಮಜಾಗೃತಂ= ಚಂದ್ರನನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವಂಥಾ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ರಕ್ಷೋಭ್ಯಃ= ರಾಕ್ಷಸರುಗಳಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಬರುವ, ವಧಂ= ಆಪತ್ತನ್ನು, ಪ್ರತಿಚಕ್ಷ್ವ= ಮುಂದೆಯೇ ತಿಳಿದು, ವಿಚಕ್ಷ್ವ= ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೋಡಿ, ಅದ್ಭ್ಯಃ= ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಜಲದಿಂದ, ಅಶನಿಂ ಇವ= ವಜ್ರಾಯುಧದಂತೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಆಪತ್ತನ್ನು, ತಂ= ಆಮಂದೇಹನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು, ಯಾಂತು= ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡು.

ಮಂದೇಹ ದೈತ್ಯರ ಶಸ್ತ್ರನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡನೆ ಅರ್ಘ್ಯ

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ।।

ಹೃದಯ ಮುಟ್ಟಿ ಆತ್ಮಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ

ಪ್ರತಿಚಕ್ಷ್ವ ವಿಚಕ್ಷ್ವೇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿಃ । ಇಂದ್ರಾಸೋಮೌ ದೇವತೇ। ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಅರ್ಘ್ಯಾಧಿಕಾರಾರ್ಥೇ ಆತ್ಮಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥೇ ಚ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ।

ಓಂ ಪ್ರತಿಚಕ್ಷ್ವ ವಿ ಚಕ್ಷ್ವೇಂದ್ರಶ್ಚ ಸೋಮ ಜಾಗೃತಂ । ರಕ್ಷೋಭ್ಯೋ ವಧಮಸ್ಯ ತಮಶನಿಂ ಯಾತು ಮದ್ಭ್ಯಃ ।। (ಋ.೭.೧೦೪)

ಮಂದೇಹ ದೈತ್ಯರ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಮೂರನೆಯ ಅರ್ಘ್ಯ

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ।।

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಘ್ಯ

ಕಾಲವು ಮೀರಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ

ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಾತೀತದೋಷಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥವಮ್ ಚತುರ್ಥಾರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಯದದ್ಯ ಕಚ್ಚೇತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಸುವಾಕ್ಷುಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯದದ್ಯಕಚ್ಚ ವೃತ್ರಹನ್ನುದಗಾ ಅಭಿಸೂರ್ಯ । ಸರ್ವಂ ತದಿಂದ್ರ ತೇ ವಶೇ॥

ಗಾಯತ್ರೀ ಆವಾಹನೆ

ಸಂಧ್ಯಾದೇವಿಯನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ

ಹೃದಯಸ್ಥಾ ತು ಗಾಯತ್ರೀ ಹೃದ್ಗುಹಾನ್ಮುಖನಿಸ್ಸೃತಾ ।
ಹತ್ವಾ ಹ್ಯಾದಿತ್ಯಶತ್ರೂಂಶ್ಚ ವಿಶಸ್ವ ಹೃದಯಂ ಮಮ ॥
ಉತ್ತಿಷ್ಠ ದೇವಿ ಗಂತವ್ಯಂ ಪುನರಾಗಮನಾಯ ಚ ।
ಉತ್ತಿಷ್ಠ ದೇವಿ ಸ್ಥಾತವ್ಯಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಹೃದಯಂ ಮಮ ॥ (ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು)

ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಗಾಯತ್ರಿಯು ಹೃದ್ಗುಹಾದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟು ಸೂರ್ಯ ಶತ್ರುರನ್ನು ಕೊಂದು ಪುನಃ ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ವಾಸಮಾಡಲಿ.

ಅಸಾವಾದಿತ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮ । ಓಂಮಾಪೋಜ್ಯೋತೀರಸೋಽಮೃತಂಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸುವರೋಮ್ ॥ (ನೀರುಸಹಿತವಾಗಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿ ಕುಳಿತು ಎರಡು ಬಾರಿ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು).

ತರ್ಪಣ

ಭಗವಂತನಿಗೆ ತರ್ಪಣ ನೀಡಿರಿ

(ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ) ಓಂ ಕೇಶವಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ನಾರಾಯಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಾಧವಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಗೋವಿಂದಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ವಿಷ್ಣುಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಧುಸೂದನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ವಾಮನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ। ಶ್ರೀಧರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಹೃಷೀಕೇಶಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಪದ್ಮನಾಭಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ। ದಾಮೋದರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

(ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ) ಓಂ ಸಂಕರ್ಷಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ವಾಸುದೇವಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ। ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಅನಿರುದ್ಧಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ। ಅಧೋಕ್ಷಜಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ನಾರಸಿಂಹಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಚ್ಯುತಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಜನಾರ್ದನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಉಪೇಂದ್ರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಹರಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೆ

ಭೂತಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಿರಿ

ಅಪಸರ್ಪಂತ್ವಿತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಸತ್ಯೋ ದೇವತಾ । ಸಮಸ್ತಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಅಪಸರ್ಪಂತು ತೇ ಭೂತಾ ಯೇ ಭೂತಾ ಭುವಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।
(ಯೇ ಭೂತಾ ಅಂತರಿಕ್ಷಸ್ಥಾಃ ಯೇ ಭೂತಾ ದಿವಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ॥)
ಯೇ ಭೂತಾ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಸ್ತೇ ಗಚ್ಛಂತು ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ ।

ಭುವಿ= ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ= ವಾಸಮಾಡುವ, ಯೇಭೂತಾಃ= ಭೂತಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಅಪಸರ್ಪಂತು= ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲಿ, ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಃ= ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿಘ್ನ ಮಾಡುವಂಥಾ, ತೇ ಭೂತಾಃ= ಆ ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳು, ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ= ರುದ್ರದೇವರ ಆಜ್ಞಾದಿಂದ, ನಶ್ಯಂತಂ= ನಾಶವಾಗಲಿ.

ಅಪಕ್ರಾಮಂತು ತೇ ಭೂತಾಃ ಕ್ರೂರಾಶ್ಚೈವ ತು ರಾಕ್ಷಸಾಃ ।
ಯೇಚಾತ್ರ ನಿವಸಂತ್ಯೇವ ದೇವತಾ ಭುವಿ ಸಂತತಂ ॥
(ಭೂತಪ್ರೇತಪಿಶಾಚಾ ಯೇ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ಭುವಿ ಭಾರಕಾಃ ।)
ತೇಷಾಮಪ್ಯವಿರೋಧೇನ ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮ ಸಮಾರಭೇ ॥
ನಿರಸ್ತಃ ಪರಾವಸುಃ । ಇದಮಹಮರ್ವಾವಸೋಃ ಸದನೇ ಸೀದಾಮಿ ।

ಕ್ರೂರಾಶ್ಚೈವತು ರಾಕ್ಷಸಾಃ= ಕ್ರೂರರಾದ ರಾಕ್ಷಸರು, ಭೂತಾದ್ಯಾಃ= ಭೂತಗಳೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳು, ಅಪಕ್ರಾಮಂತು= ಹೊರಟು ಹೋಗಲಿ, ಅತ್ರ= ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಸತತಂ= ಯಾವಾಗಲೂ, ನಿವಸಂತಿ= ವಾಸಮಾಡುವ, ಯಾಃ= ಯಾವ ಯಾವ ದೇವತಾಃ= ದೇವತೆಗಳೋ, ತೇಷಾಮಪಿ= ಆ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಅವಿರೋಧೇನ= ವಿರೋಧವಲ್ಲದಂತೆ, ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮ= ವೇದೋಕ್ತ ಕರ್ಮವನ್ನು, ಸಮಾರಭೇ= ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಆಸನಶುದ್ಧಿ

ಕುಳಿತ ಆಸನ ಮುಟ್ಟಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರಿ

ಪೃಥ್ವೀತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಮೇರುಪೃಷ್ಠ ಋಷಿಃ । ಸುತಲಂ ಛಂದಃ । ಕೂರ್ಮೋ ದೇವತಾ। ಆಸನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಪೃಥ್ವಿ ತ್ವಯಾ ಧೃತಾ ಲೋಕಾಃ ದೇವಿ ತ್ವಂ ವಿಷ್ಣುನಾ ಧೃತಾ ।
ತ್ವಂ ಚ ಧಾರಯ ಮಾಂ ದೇವಿ ಪವಿತ್ರಂ ಕುರು ಚಾಸನಮ್ ॥
ಮಾಂ ಚ ಪೂತಂ ಕುರು ಧರೇ ನತೋಽಸ್ಮಿ ತ್ವಾಂ ಸುರೇಶ್ವರಿ ।
ಆಸನೇ ಸೋಮಮಂಡಲೇ ಕೂರ್ಮಸ್ಕಂಧೇ ಉಪವಿಷ್ಟೋಽಸ್ಮಿ ॥

'ಓಂ ಮಂ ಮಂಡೂಕಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಕುಂ ಕೂರ್ಮಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ವಂ ವರಾಹಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಶೇಷಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಕಂ ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ವಂ ವಜ್ರಾಸನಾಯ ನಮಃ' (ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಆಸನಮುಟ್ಟಿ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ದಿಗ್ಬಂಧನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು). ಪೃಥ್ವಿಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು, ಯಂತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಆದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣವಿದೆ.

ಪೃಥ್ವೀ= ಪೃಥಿವಿಯೇ, ಲೋಕಾಃ= ಊರ್ಧ್ವ ಅಧೋಲೋಕಗಳು, ತ್ವಯಾ= ನಿನ್ನಿಂದ, ಧೃತಾಃ= ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ದೇವಿ= ಪೃಥಿವೀನಾಮಕ ದೇವಿಯೇ, ತ್ವಂ= ನೀನು, ವಿಷ್ಣುನಾ= ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ, ಧೃತಾ= ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೀ. ದೇವಿ= ಹೇ ಪೃಥಿವೀ ದೇವತೆಯೇ, ಮಾಂ= ನನ್ನನ್ನು, ಧಾರಯ= ಧರಿಸು, ಆಸನಂ= ನಾನು ಕುಳಿತಿರುವ, ಆಸನವನ್ನೂ ಪವಿತ್ರಂ ಕುರು= ಪವಿತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು, ಸುರೇಶ್ವರಿ= ದೇವತಾ ಶ್ರೇಷ್ಠಳೆ, ತ್ವಾಂ= ನಿನ್ನನ್ನು, ನತೋಽಸ್ಮಿ= ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ದಿಗ್ಬಂಧನಮಂತ್ರ

'ಓಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ಓಂ' ಎಂಬ ಸುದರ್ಶನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ತೋರ್ಬೆರಳು, ನಡುಬೆರಳು ಇವುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು. ಈ ಎರಡು ಬೆರಳುಗಳು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದರೆ ನಾರಾಚಮುದ್ರೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನಾರಾಚಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಅಗ್ನಿಯ ಕೋಟೆಯು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಏರ್ಪಟ್ಟಂತೆಯೂ, ಅದನ್ನು ದಾಟಿ ಯಾವ ದೈತ್ಯರೂ ಒಳಗೆ ಬಾರದಂತೆ ಮಾಡಿದಂತೆಯೂ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಮೇಲ್ಕಂಡ ಸುದರ್ಶಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ ರಂ, ರಂ ಎಂದು ಸುದರ್ಶನ ಬೀಜಾಕ್ಷರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ–

'ದಿಕ್ಷು ವಿದಿಕ್ಷು ಬಧ್ನಾಮಿ ನಮಶ್ಚಕ್ರಾಯ ಸ್ವಾಹಾ'

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ದಿಗ್ಬಂಧನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಗುರುನಮಸ್ಕಾರ

ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ-ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭಾರತ್ಯೈ ನಮಃ।

ಓಂ ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ವಾಯವೇ ನಮಃ । ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ । ಓಂ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹರಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ॥

ಕರಶುದ್ಧಿ

ಓಂ ಯಂ । ಓಂ ರಂ । ಓಂ ವಂ । (ಎರಡು ಕೈಗಳ ಮಣಿಕಟ್ಟು, ಮೊಳಕೈಯ ಕೆಳಭಾಗ, ಮೊಳಕೈ, ಮುಂಗೈ , ಮುಂಗೈಯ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಮುಟ್ಟಬೇಕು). ಓಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥ ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ॥ (೩ ಬಾರಿ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕು)

ಪಾಪಪುರುಷ ವಿಸರ್ಜನೆ

ಎಡಬಗಲಿನ ಕೆಳಭಾಗ ಮುಟ್ಟಿರಿ

ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ-ಶಿರಸ್ಕಂ ಚ ಸ್ವರ್ಣಸ್ತೇಯ-ಭುಜ-ದ್ವಯಮ್ ।
ಸುರಾಪಾನ-ಹೃದಾ ಯುಕ್ತಂ ಗುರುತಲ್ಪ-ಕಟಿದ್ವಯಮ್ ॥
ತತ್ಸಂಯೋಗ-ಪದದ್ವಂದ್ವಮಂಗ-ಪ್ರತ್ಯಂಗ-ಪಾತಕಮ್ ।
ಉಪಪಾತಕ-ರೋಮಾಣಂ ರಕ್ತ-ಶ್ಮಶ್ರು-ವಿಲೋಚನಮ್ ॥
ಅಧೋಮುಖಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಮಂಗುಷ್ಠ-ಪರಿಮಾಣಕಮ್ ।
ಖಡ್ಗಚರ್ಮಧರಂ ಪಾಪಂ ವಾಮಕುಕ್ಷೌ ವಿಚಿಂತಯೇತ್ ॥

ಓಂ ಯಂ (ನಾಭಿಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ) ಷಟ್ಕೋಣಮಂಡಲಮಧ್ಯಸ್ಥೋ ನೀಲವರ್ಣೋ ವಾಯ್ವಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೋ ಭಗವಾನ್ ಮಚ್ಛರೀರಸ್ಥಂ ಪಾಪಪುರುಷಂ ವಾಯುನಾ ಶೋಷಯತು ॥ ಓಂ ಯಂ ಓಂ (೬ ಸಲ ಹೇಳಬೇಕು).

ಓಂ ರಂ (ಹೃದಯವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ) ತ್ರಿಕೋಣಮಂಡಲಮಧ್ಯಸ್ಥೋ ರಕ್ತವರ್ಣೋ ವಹ್ನ್ಯಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀ ಅನಿರುದ್ಧೋ ಭಗವಾನ್ ಮಚ್ಛರೀರಸ್ಥಂ ಪಾಪಪುರುಷಂ ವಹ್ನಿನಾ ನಿರ್ದಹತು ॥ ಓಂ ರಂ ಓಂ (೧೨ ಸಲ ಹೇಳಬೇಕು).

ನಾಸಾಗ್ರಸ್ಥಃ ಸಂಕರ್ಷಣೋ ಭಗವಾನ್ ಮಚ್ಛರೀರಸ್ಥಿತದಗ್ಧಪಾಪಪುರುಷಸ್ಯ ಭಸ್ಮ ನಿಃಸಾರಯತು (ಎಡಮೂಗಿನಿಂದ ಶ್ವಾಸಬಿಟ್ಟು)

ಓಂ ವಂ (ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ) ವರ್ತುಲಮಂಡಲಮಧ್ಯಸ್ಥಃ ಶ್ವೇತವರ್ಣೋ ವರುಣಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವೋ ಭಗವಾನ್ ಮಚ್ಛರೀರಂ ಆಪಾದಮಸ್ತಕಂ ಅಮೃತವೃಷ್ಟ್ಯಾ ಆಪ್ಲಾವಯತು ॥ ಓಂ ವಂ ಓಂ (೨೪ ಸಲ ಹೇಳಬೇಕು).

ಅನಂತರ ಓಂ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಯೋಗಮುದ್ರೆಯಿಂದ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ.

ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸ

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥ (ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿರಿ) । ಏತೇಷಾಂ ತತ್ತ್ವಮಂತ್ರಾಣಾಮ್ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ) ದೈವೀಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ (ಮುಖೇ) । ಶಕ್ತ್ಯಾದಿತತ್ತ್ವರೂಪೀ ಪುರುಷಾದಿತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮೀ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ (ಹೃದಯೇ) ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಭೂಃ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭುವಃ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್। ಓಂ ಸತ್ಯಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಪ್ರಧಾನೋಪಮವರ್ಣಾನಿ ದ್ವಿಭುಜಾನ್ಯಪ್ಯಶೇಷತಃ ।
ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟಾನ್ಯೇವ ಪ್ರಧಾನಂ ತಂ ಹರಿಂ ಪ್ರತಿ ॥

ಶಕ್ತ್ಯಾದಿತತ್ತ್ವರೂಪಿಪುರುಷಾದಿತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಂ ಪರಾಯ ಶಕ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಸಂವಿದಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಸ್ಫೂರ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ-ನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಕಲಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ವಿದ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಮತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ನಿಯತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಮಾಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಕಾಲಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಪುರುಷಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ॥ (ಈ ಹನ್ನೆರಡನ್ನು ಮಾಲಾಕಾರವಾಗಿ ಹೃದಯಮುಟ್ಟಿ ಜಪಿಸಬೇಕು).

ತತ್ತದವಯವೇಷು ದೇವತಾನ್ಯಾಸ

ಓಂ ಪರಾಯ ಅವ್ಯಕ್ತಾತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೇಭಾರತೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ಬಲಗೈ) ಓಂ ಪರಾಯ ಮಹದಾತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ಎಡಗೈ) ಓಂ ಪರಾಯ ಅಹಂಕಾರಾತ್ಮನೇ

ಗರುಡಶೇಷರುದ್ರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ (ಬಲತೊಡೆ) ಓಂ ಪರಾಯ ಮನ ಆತ್ಮನೇ ಸ್ಕಂದೇಂದ್ರಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ಎಡತೊಡೆ)

(ಬಲಗೈ ಐದು ಬೆರಳು) ಓಂ ಪರಾಯ ತ್ವಗಾತ್ಮನೇ ಪ್ರಾಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಶ್ರೋತ್ರಾತ್ಮನೇ ದಿಗ್ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಚಕ್ಷುರಾತ್ಮನೇ ಸೂರ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಜಿಹ್ವಾತ್ಮನೇ ವರುಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಘ್ರಾಣಾತ್ಮನೇ ಅಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥

(ಎಡಗೈ ಐದು ಬೆರಳು) ಓಂ ಪರಾಯ ವಾಗಾತ್ಮನೇ ವಹ್ನಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾಣ್ಯಾತ್ಮನೇ ದಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾದಾತ್ಮನೇ ಜಯಂತಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಉಪಸ್ಥಾತ್ಮನೇ ಮನವೇ ನಮಃ॥

(ಬಲಪಾದದ ಐದು ಬೆರಳು) ಓಂ ಪರಾಯ ಶಬ್ದಾತ್ಮನೇ ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರಾಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಸ್ಪರ್ಶಾತ್ಮನೇ ಅಪಾನಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ರೂಪಾತ್ಮನೇ ವ್ಯಾನಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ರಸಾತ್ಮನೇ ಉದಾನಾಯ ನಮಃ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಗಂಧಾತ್ಮನೇ ಸಮಾನಾಯ ನಮಃ ॥

(ಎಡಪಾದದ ಐದು ಬೆರಳು) ಓಂ ಪರಾಯ ಆಕಾಶಾತ್ಮನೇ ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ವಾಯವೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ತೇಜ ಆತ್ಮನೇ ವಹ್ನಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಅಬಾತ್ಮನೇ ವರುಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮನೇ ಧರಾಯೈ ನಮಃ ॥

ಅನೇನ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸೇನ ಭಗವಾಂಸ್ತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮೀ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥

ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ

ಓಮ್ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥ (ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ)

ಋಷ್ಯಾದಿನ್ಯಾಸ

ಏತೇಷಾಂ ಮಾತೃಕಾಮಂತ್ರಾಣಾಮ್ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ) । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ (ಮುಖೇ) । ಅಜಾದಿರೂಪೀ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ (ಹೃದಯೇ) ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ

ಪಂಚಾಂಗನ್ಯಾಸ

ಓಂ ಭೂಃ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭುವಃ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಃ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನ

ತಾದೃಗ್ರೂಪಾಶ್ಚ ಪಂಚಾಶಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾಭಯೋದ್ಯತಾಃ ।
ಟಂಕೀ ಧನ್ವೀ ಚ ದಂಡೀ ಚ ತತ್ತದ್ಯುಕ್ತಾಸ್ತು ವಾಮತಃ ॥

ಅಜಾದಿರೂಪಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಅಜಾದಿರೂಪಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ-ನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅಸ್ಯಾಂ ಮೂರ್ತೌ ಭಗವತಃ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

(ಮುಖದಲ್ಲಿ) ಓಂ ಅಂ ಅಜಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಆಂ ಆನಂದಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಇಂ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಈಂ ಈಶಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಉಂ ಉಗ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಊಂ ಊರ್ಜಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಋಂ ಋತಂಭರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ೠಂ ೠಘಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಲೃಂ ಲೃಶಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಲೄಂ ಲೄಜಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಏಂ ಏಕಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಐಂ ಐರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಓಂ ಓಜೋಭೃತೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಔಂ ಔರಸಾಯ

ನಮಃ ॥ ಓಂ ಅಂ ಅಂತಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಅಃ ಅರ್ಧಗರ್ಭಾಯ ನಮಃ ॥

(ಬಲಗೈ) ಓಂ ಕಂ ಕಪಿಲಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಖಂ ಖಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಗಂ ಗರುಡಾಸನಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಘಂ ಘರ್ಮಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಙಂ ಙಸಾರಾಯ ನಮಃ॥

(ಎಡಗೈ) ಓಂ ಚಂ ಚಾರ್ವಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಛಂ ಛಂದೋಗಮ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಜಂ ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಝಂ ಝೂಟಿತಾರಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಞಂ ಞಮಾಯ ನಮಃ ॥

(ಬಲಗಾಲು) ಓಂ ಟಂ ಟಂಕಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಠಂ ಠಲಕಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಡಂ ಡರಕಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಢಂ ಢರಿಣೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಣಂ ಣಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥

(ಎಡಗಾಲು) ಓಂ ತಂ ತಾರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಥಂ ಥಭಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ದಂ ದಂಡಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಧಂ ಧನ್ವಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ನಂ ನಮ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥

(ಹೊಟ್ಟೆಯಭಾಗ; ಗುಹ್ಯ) ಓಂ ಪಂ ಪರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಫಂ ಫಲಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಬಂ ಬಲಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭಂ ಭಗಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಮಂ ಮನವೇ ನಮಃ ॥

(ತ್ವಕ್, ಚರ್ಮ, ರಕ್ತ, ಮಾಂಸ, ಮಜ್ಜಾ, ಮೇದಸ್ಸು, ಅಸ್ಥಿ) ಓಂ ಯಂ ಯಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ರಂ ರಾಮಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಲಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ವಂ ವರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಶಂ ಶಾಂತಸಂವಿದೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಷಂ ಷಡ್ಗುಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಸಂ ಸಾರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಹಂ ಹಂಸಾಯ ನಮಃ ॥ (ಪ್ರಾಣ) ಓಂ ಳಂ ಳಾಳುಕಾಯ ನಮಃ ॥ (ಜೀವ) ಓಂ ಕ್ಷಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ॥

ಅನೇನ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೇನ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತ-ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ

ಓಂ ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ದೈವೀಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ। ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾದಯ ಋಷಯಃ । ಅಗ್ನಿವಾಯುಸೂರ್ಯಾದಯೋ ದೇವತಾಃ। ಗಾಯತ್ರ್ಯುಷ್ಣಿಗನುಷ್ಟುಬಾದಿ ಛಂದಾಂಸಿ । ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ ।

ಓಮ್ ಭೂಃ । ಓಂ ಭುವಃ । ಓಂ ಸ್ವಃ । ಓಂ ಮಹಃ । ಓಂ ಜನಃ । ಓಂ ತಪಃ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ । ಓಮ್ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ । ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋತೀರಸೋಽಮೃತಂಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸುವರೋಮ್ ॥

ಲೋಕನ್ಯಾಸ

ನೀವಿದನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು

ಓಂ ಭೂಃ ಓಂ	ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಎರಡು ಕಾಲು ಮುಟ್ಟಿರಿ
ಓಂ ಭುವಃ ಓಂ	ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಎರಡು ಮೊಣಕಾಲು ಮುಟ್ಟಿರಿ
ಓಂ ಸ್ವಃ ಓಂ	ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಎರಡು ತೊಡೆ ಮುಟ್ಟಿರಿ
ಓಂ ಮಹಃ ಓಂ	ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಎಡ-ಬಲ ಭಾಗ ಮುಟ್ಟಿರಿ

ಓಂ ಜನಃ ಓಂ ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಎರಡು ಭುಜ ಮುಟ್ಟಿರಿ

ಓಂ ತಪಃ ಓಂ ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಮುಖದ ಎಡ-ಬಲ ಭಾಗ ಮುಟ್ಟಿರಿ

ಓಂ ಸತ್ಯಂ ಓಂ ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ನೆತ್ತಿ ಮುಟ್ಟಿರಿ

ಕರನ್ಯಾಸ

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ವರೇಣ್ಯಂ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಧೀಮಹಿ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥

ಷಡಂಗನ್ಯಾಸ

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ವರೇಣ್ಯಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಓಂ ಧೀಮಹಿ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವಷಟ್ । ಓಂ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವರೋಮ್ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ) ॥

ಗಾಯತ್ರ್ಯಾವಾಹನೆ

ಆಯಾತ್ವಿತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ। ಗಾಯತ್ರೀಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಓಂ ಆಯಾತು ವರದಾ ದೇವೀ ಅಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮ್ಮಿತಮ್ । ಗಾಯತ್ರೀಂ ಛಂದಸಾಂ ಮಾತೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜುಷಸ್ವ ಮೇ ॥ ಯದಹ್ನಾತ್ಕುರುತೇ ಪಾಪಂ ತದಹ್ನಾತ್ಪ್ರತಿಮುಚ್ಯತೇ॥ ಯದ್ರಾತ್ರಿಯಾತ್ಕುರುತೇ ಪಾಪಂ ತದ್ರಾತ್ರಿಯಾತ್ಪ್ರತಿಮುಚ್ಯತೇ ॥ ಸರ್ವವರ್ಣೇ ಮಹಾದೇವಿ ಸಂಧ್ಯಾವಿದ್ಯೇ ಸರಸ್ವತೀ ॥

ವರದಾ= ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಂಥಾ, ದೇವಿ= ದೇವತಾ, ಅಕ್ಷರಂ= ನಾಶರಹಿತವಾಗಿ, ಸಮ್ಮಿತಂ= ನಿಶ್ಚಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಬ್ರಹ್ಮ= ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಆಯಾತಂ= ಬರಲಿ, ಛಂದಸಾಂ= ವೇದಗಳಿಗೆ, ಮಾತಾ= ತಾಯಿಯಾದ, ಗಾಯತ್ರೀ= ಗಾಯತ್ರೀದೇವಿಯೆ, ಇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ= ಈ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು, ಮೇ= ನನಗೆ, ಜುಷಸ್ವ= ಉಪದೇಶ ಮಾಡು, ಆಹ್ನಾತ್= ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ, ಯತ್= ಯಾವ, ಪಾಪಂ= ಪಾಪವು, ಕುರುತೇ= ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ತತ್= ಆ ಪಾಪವು ಅಹರ್ನಿಯಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೇ, ಪ್ರತಿಮುಚ್ಯತೇ= ಹೋಗಲಾಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ, ರಾತ್ರ್ಯಾತ್= ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ಯತ್= ಯಾವ ಪಾಪವೋ, ತತ್= ಅದಂ, ರಾತ್ರಿ ನಿಯಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೇ, ಸರ್ವವರ್ಣೇ=

ಸಮಸ್ತ ವರ್ಣಗಳುಳ್ಳ, ಸಂಧ್ಯಾವಿದ್ಯೇ= ಸಂಧ್ಯಾ ದೇವತೆಯಾದ ಸರಸ್ವತೀ, ಮಹಾದೇವಿ= ಸರಸ್ವತಿ ಎಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳ ಗಾಯತ್ರಿನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನೇ.

ಓಂ ಓಜೋऽಸಿ ಸಹೋऽಸಿ ಬಲಮಸಿ ಭ್ರಾಜೋऽಸಿ ದೇವಾನಾಂ ಧಾಮ ನಾಮಾಸಿ ವಿಶ್ವಮಸಿ ವಿಶ್ವಾಯುಃ ಸರ್ವಮಸಿ ಸರ್ವಾಯುರಭಿಭೂರೋಂ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಸಾವಿತ್ರೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಸರಸ್ವತೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಛಂದರ್‌ಷೀನಾವಾಹಯಾಮಿ ಶ್ರಿಯಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಗಾಯತ್ರಿಯಾ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಸ್ಸವಿತಾ ದೇವತಾऽಗ್ನಿರ್ಮುಖಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಶಿರೋ ವಿಷ್ಣುರ್‌ಹೃದಯಗ್‌ಂ ರುದ್ರಶ್ಶಿಖಾ ಪೃಥಿವೀ ಯೋನಿಃ ಪ್ರಾಣಾಪಾನವ್ಯಾನೋದಾನ-ಸಮಾನಾಸಪ್ರಾಣಾಶ್ವೇತವರ್ಣಾಸಾಂಖ್ಯಾಯನಸಗೋತ್ರಾಗಾಯತ್ರೀಚತುರ್ವಿಗ್‌ಂ ಶತ್ಯಕ್ಷರಾತ್ರಿಪದಾಷಟ್‌ಕುಕ್ಷಿಃಪಂಚಶೀರ್‌ಷೋಪನಯನೇವಿನಿಯೋಗಃ ಓಂ ॥

ತ್ವಂ= ನೀನು, ಓಜಃ= ಬಲಹೇತುವಾಗಿ, ಅಸಿ= ಇರುತ್ತಿ, ಸಹೋಸಿ= ಸಹನ ಶಕ್ತಿವಂತನಾಗಿದ್ದಿ, ಬಲಮಸಿ= ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಉಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದಿ, ಭ್ರಾಜೋಸಿ= ದೀಪ್ತಿವಂತನಾಗಿದ್ದಿ, ದೇವಾನಾಂ= ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ಧಾಮನಾಮಾಸಿ= ಶರಣ್ಯನು ನಾಮರೂಪಗಳುಳ್ಳವನು ಆಗಿದ್ದಿ, ವಿಶ್ವಮಸಿ= ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದಿ, ವಿಶ್ವಾಯುಃ= ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಯಸ್ಸುರೂಪನಾಗಿದ್ದಿ, ಸರ್ವಮಸಿ= ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ನಿಯಮನ ಮಾಡುವವನಾಗಿದ್ದಿ, ಸರ್ವಾಯುಃ= ಸರ್ವ ಜೀವನ ಹೇತುವಾಗಿ, ಅಸಿ= ಇದ್ಧಿ, ಅಭಿಭೂಃ= ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಪರಾಭವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ, ಓಂ ಅಸಿ= ಓಂಕಾರ ವಾಚ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದಿ, ಗಾಯತ್ರೀಂ= ಇಂಥಾ ಗಾಯತ್ರೀನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, ಆವಾಹಯಾಮಿ= ಆವಾಹನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಸರಸ್ವತೀಂ= ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು, ಛಂದರ್ಷೀನ್= ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ಋಷಿಗಳನ್ನು ನಿಯಮನ ಮಾಡತಕ್ಕ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಶ್ರಿಯಂ= ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿಯನ್ನು, ಬಲಂ= ಬಲಾಭಿಮಾನಿಯಾದ, ಶ್ರೀವಾಯು ದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಃ= ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ, ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ= ಗಾಯತ್ರೀ ಎಂಬುದು ಛಂದಸ್ಸು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಯು ಸವಿತಾ-ದೇವತಾ= ಸವಿತೃನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನು ದೇವತಾ, ಅಗ್ನಿಃ= ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಯಾಮಿ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಮುಖಂ= ಮುಖವು, ಬ್ರಹ್ಮ= ಚತುರ್ಮುಖಾಂತರ್ಗತ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಶಿರಃ= ಶಿರಸ್ಸು, ವಿಷ್ಣುಃ= ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ

ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು, ಹೃದಯಂ= ಹೃದಯವು, ರುದ್ರಃ= ರುದ್ರಾಂತರ್ಗತ ಸಂಕರ್ಷಣನು, ಶಿಖಾ= ಶಿಖಾಸ್ಥಾನೀಯನು, ಪೃಥಿವೀ= ಪೃಥಿವಿಯು, ಯೋನಿಃ= ಯೋನಿಸ್ಥಾನವು, ಪ್ರಾಣಾಪಾನ ವ್ಯಾನೋದಾನ ಸಮಾನ= ಪ್ರಾಣ ಅಪಾನ ವ್ಯಾನ ಉದಾನ ಸಮಾನಗಳೆಂಬ ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳುಳ್ಳವನು, ಸಪ್ರಾಣಾ= ದೇವದತ್ತ । ಕೂರ್ಮ ಕೃಕರ । ಧನಂಜಯ । ನಾಗ । ಎಂಬ ಐದು ಉಪಪ್ರಾಣಗಳುಳ್ಳವನು ಶ್ವೇತಾವರ್ಣಾ= ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಬಿಳಿವರ್ಣ ಉಳ್ಳವನು, ಸಾಂಖ್ಯಾಯನಸಗೋತ್ರಾ= ಸಾಂಖ್ಯಾಯನಸ ಎಂಬ ಋಷಿಯ ಗೋತ್ರದವನು, ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರಾ= ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾದಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ರೂಪವುಳ್ಳವನು, ತ್ರಿಪದಾ= ವೈಕುಂಠಾದಿ ಮೂರು ಸ್ವರೂಪಾಂಶಗಳುಳ್ಳವನು, ಷಟ್ಕುಕ್ಷಿಃ= ಪ್ರಾಚ್ಯಾದಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳು ಊರ್ಧ್ವಾದಿ ಎರಡು ಒಟ್ಟು ಆರು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದವನು, ಪಂಚಶೀರ್ಷಾ= ವ್ಯಾಕರಣ, ಶಿಕ್ಷಾ, ಕಲ್ಪ, ನಿರುಕ್ತ, ಜ್ಯೋತಿಷ ಎಂಬ ಐದು ಶಿರಸ್ಸುಗಳುಳ್ಳವನು, ಉಪನಯನೇ= ಇಂಥಾ ಗಾಯತ್ರೀ ನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಃ= ಕಾಲದ ವಿನಿಯೋಗವು.

ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಧ್ಯಾನ

ಧ್ಯೇಯಃ ಸದಾ ಸವಿತೃಮಂಡಲಮಧ್ಯವರ್ತೀ
ನಾರಾಯಣಃ ಸರಸಿಜಾಸನಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಃ ।
ಕೇಯೂರವಾನ್ ಮಕರಕುಂಡಲವಾನ್ ಕಿರೀಟೀ
ಹಾರೀ ಹಿರಣ್ಮಯವಪುಃ ಧೃತಶಂಖಚಕ್ರಃ ॥

ಸದಾ= ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಧ್ಯೇಯಃ= ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ, ವಿಷಯನು ಸವಿತೃ ಮಂಡಲ ಮಧ್ಯವರ್ತೀ= ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಾಂತರ್ಗತನಾದವನು, ಸರಸಿಜಾಸನಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಃ= ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವವನು, ಕೇಯೂರವಾನ್= ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಯೂರ ಉಳ್ಳವನು ಮಕರ ಕುಂಡಲವಾನ್= ಕರ್ಣಭೂಷಣಗಳುಳ್ಳವನು, ಕಿರೀಟೀ= ಕಿರೀಟ ಧರಿಸಿದವನು, ಹಾರೀ= ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭ ವನಮಾಲಾದಿಹಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು, ಹಿರಣ್ಮಯವಪುಃ= ಹಿರಣ್ಮಯ ದೇಹ ಉಳ್ಳವನು, ಧೃತ ಶಂಖಚಕ್ರಃ= ಶಂಖಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು.

ಆಗಚ್ಛ ವರದೇ ದೇವೀ ಜಪೇಮೇ ಸನ್ನಿಧೋ ಭವ ।
ಗಾಯಂತಂ ತ್ರಾಯಸೇ ಯಸ್ಮಾತ್ ಗಾಯತ್ರೀ ತ್ವಂ ತತಸ್ಮೃತಾ ॥

ವರದೇ ದೇವಿ= ಶ್ರೇಷ್ಠಳಾದ ದೇವಿಯೇ, ಆಗಚ್ಛ= ಬಾ, ಮೇ= ನನ್ನ, ಜಪೇ= ಜಪದಲ್ಲಿ, ಸನ್ನಿಹಿತಾ ಭವ= ಸನ್ನಿಹಿತಳಾಗು, ಯಸ್ಮಾತ್= ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ, ಗಾಯಂತಂ= ಗಾನ ಮಾಡತಕ್ಕವನನ್ನು, ತ್ರಾಯಸೇ= ಕಾಪಾಡುತ್ತೀಯೋ (ತತಃ= ಆ ಕಾರಣದಿಂದ), ತ್ವಂ= ನೀನು, ಗಾಯತ್ರಿ= ಗಾಯತ್ರಿ ಎಂದು, ಸ್ಮೃತಾ= ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೀ.

ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೇರಣಯಾ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರ ಜಪತರ್ಪಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಂ । ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ । ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ। ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಓಂ= ಓಂಕಾರ ವಾಚ್ಯನು, ಭೂಃ= ಗುಣಪೂರ್ಣನು, ಭುವಃ= ನಿರವಧಿಕ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನು, ಸ್ವಃ= ಸುಖ ಸ್ವರೂಪನು, ಭರ್ಗಃ= ಭರಣ ಗಮನ ಕರ್ತೃನು ಆಗಿರುವ, ಯಃ= ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನು, ನಃ= ನಮ್ಮಗಳ, ಧಿಯಃ= ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು, ಪ್ರಚೋದಯಾತ್= ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಾನೋ, ತಸ್ಯ= ಅಂತಹ, ಸವಿತುಃ= ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಅಷ್ಟಕರ್ತೃವಾದ, ದೇವಸ್ಯ= ಕ್ರೀಡಾದಿ ಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ, ವರೇಣ್ಯಂ= ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಭಜನೀಯನಾದಂಥಾ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ಧೀಮಹಿ= ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

(ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೀಗೆ ಐದು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು). (೧,೦೦೦, ೧೦೦ ಅಥವಾ ೧೦ ಸಲ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಜಪಿಸಬೇಕು).

ನಂತರ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಹತ್ತು ಜಪಕ್ಕೆ ಒಂದರಂತೆ '**ಸವಿತ್ರೇ ನಮಃ । ಸವಿತಾರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ**' ಎಂದು ತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜಪವು ಅಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಧ್ಯಾನ

ಧ್ಯೇಯಃ ಸದಾ ಸವಿತೃಮಂಡಲಮಧ್ಯವರ್ತೀ
ನಾರಾಯಣಃ ಸರಸಿಜಾಸನಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಃ ।
ಕೇಯೂರವಾನ್ ಮಕರಕುಂಡಲವಾನ್ ಕಿರೀಟೀ
ಹಾರೀ ಹಿರಣ್ಮಯವಪುಃ ಧೃತಶಂಖಚಕ್ರಃ ॥

ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಷಡಂಗನ್ಯಾಸ

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ವರೇಣ್ಯಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಓಂ ಧೀಮಹಿ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವಷಟ್ । ಓಂ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವರೋಮ್ (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ) ॥

ಕರನ್ಯಾಸ

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ವರೇಣ್ಯಂ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಧೀಮಹಿ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ

ಓಂ ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ದೈವೀಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ। ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾದಯ ಋಷಯಃ । ಅಗ್ನಿವಾಯುಸೂರ್ಯಾದಯೋ ದೇವತಾಃ। ಗಾಯತ್ರ್ಯುಷ್ಣಿಗನುಷ್ಟುಬಾದಿ ಛಂದಾಂಸಿ । ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ ।

ಓಮ್ ಭೂಃ । ಓಂ ಭುವಃ । ಓಂ ಸ್ವಃ । ಓಂ ಮಹಃ । ಓಂ ಜನಃ । ಓಂ ತಪಃ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ । ಓಮ್ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ । ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋತೀರಸೋಽಮೃತಂಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸುವರೋಮ್ ॥

ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಜಪತರ್ಪಣಕರಣೇನ ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತಶ್ರೀ ಭಾರತೀರಮಣ-ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಸವಿತೃನಾಮಕಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಜಪವು ಮುಗಿಯಿತು

★ ★ ★ ★

ನಾರಾಯಣ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ

ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ ॥ (ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ೧೨, ೨೪, ೩೬ ಸಲ ಕುಂಭಕ ಮಾಡಿ ವಾಯುವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು).

ಅಥ ಅಷ್ಟಾಂಗ ನ್ಯಾಸ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ- ಶಿರಸಿ ॥ ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ- ನೇತ್ರಯೋಃ॥ ಓಂ ಮೊಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ= ನಾಸಾಯಾಂ ॥ ಓಂ ನಾಂ ತುರೀಯಾಯ ನಮಃ- ವಾಚಿ ॥ ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ- ಹೃದಿ ॥ ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ- ನಾಭೌ॥ ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ- ಜಾನ್ವೋಃ ॥ ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ- ಪಾದಯೋಃ॥

ನಿತ್ಯವೂ ಸೃಷ್ಟಿನ್ಯಾಸ ಸ್ಥಿತಿನ್ಯಾಸ ಲಯನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು ೭ ಬಾರಿ ಸೃಷ್ಟ್ಯಂತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಗೃಹಸ್ಥರು ೧೪ ಬಾರಿ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ*.

ಎರಡು ಕೈಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು:- ಅಂಗನ್ಯಾಸ- ಓಂ ಕೃದ್ಧೋಲ್ಕಾಯ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಮಹೋಲ್ಕಾಯ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ವೀರೋಲ್ಕಾಯ ನಮಃ- ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಓಂ ದ್ಯುಲ್ಕಾಯ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಸಹಸ್ರೋಲ್ಕಾಯ ಕನಿಷ್ಠಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥

***ಸೃಷ್ಟಿನ್ಯಾಸ**

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ ।	ಶಿರಸಿ
ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ ।	ನೇತ್ರಯೋಃ
ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ।	ನಾಸಯೋಃ
ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ ।	ವಾಚಿ
ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಹೃದಯೇ
ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ನಾಭೌ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಪಾದಯೋಃ

ಸ್ಥಿತಿನ್ಯಾಸ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ ।	ಶಿರಸಿ
ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ ।	ನೇತ್ರಯೋಃ
ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ।	ನಾಸಯೋಃ
ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ ।	ವಾಚಿ
ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಪಾದಯೋಃ
ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ನಾಭೌ
ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಹೃದಯೇ

ಲಯನ್ಯಾಸ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ ।	ಪಾದಯೋಃ
ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ ।	ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ।	ನಾಭೌ
ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ ।	ಹೃದಯೇ
ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ವಾಚಿ
ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ನಾಸಯೋಃ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ನೇತ್ರಯೋಃ
ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಶಿರಸಿ

॥ ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥

ಕೃದ್ಧೋಲ್ಕಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ॥ ಮಹೋಲ್ಕಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ- ಶಿರಸಿ॥ ವೀರೋಲ್ಕಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್- ಶಿಖಾಯಾಂ ॥ ದ್ಯುಲ್ಕಾಯ- ಕವಚಾಯ ಹುಂ॥ ಸಹಸ್ರೋಲ್ಕಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ॥

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಸ್ಯಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಋಷಿಃ ಶಿರಸಿ ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ ॥ ಪರಮಾತ್ಮಾ ನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ ॥

ಧ್ಯಾನ

ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್ಸಮಾಭಾಸಶ್ಚಿದಾನಂದೈಕದೇಹವಾನ್ ।
ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಪದ್ಮಧರೋಧ್ಯೇಯೋಽಹಮೀಶ್ವರಃ ॥
ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಾಭ್ಯಾಮಾಶ್ಲಿಷ್ಟಃ ಸ್ವಮೂರ್ತಿಗಣಮಧ್ಯಗಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಶಿವಾಹೀಶವಿಪ್ಯೈಃ ಶಕ್ರಾದಿಕೈರಪಿ ॥
ಸೇವ್ಯಮಾನೋಽಧಿಕಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿತ್ಯನಿಶ್ಶೇಷಶಕ್ತಿಮಾನ್ ।
ಮೂರ್ತಯೋಽಷ್ಟಾವಭಿಧ್ಯೇಯಾಶ್ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭಯೈಃ ।
ಯುಕ್ತಾಃ ಪ್ರದೀಪವರ್ಣಾಶ್ಚ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ ॥೧॥

ಬಿಂಬೋಽಸಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬೋಽಸ್ಮಿ ತವ ಯದ್ಯಪಿ ಚಾಂತರಮ್ ।
ಸ್ವಾಮಿನ್ ನಿರ್ದೋಷಮದ್ದೋಷಂ ವಿರೇಚಯ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥೨॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಜಪತರ್ಪಣಾಖ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

॥ ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ॥

'ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ' ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ಇತಿ ತರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಈ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಹಾಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯು ಋಷಿಯು ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು, ನಾರಾಯಣನು ದೇವತೆ । ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು:-

'ಉದಿಸುವ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಹೊಳೆವ, ಜ್ಞಾನಾನಂದ ರೂಪ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಚಕ್ರ , ಶಂಖ, ಗದಾ, ಪದ್ಮಧಾರಿಯಾದ ಮೂಲರೂಪದ ಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಅವನು ಶ್ರೀದೇವಿ-ಭೂದೇವಿಯರಿಂದ ಆಲಿಂಗಿತನಾಗಿದ್ದು ತನ್ನ ಇತರ ಮೂರ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಾಯು-ರುದ್ರ-ಶೇಷ-ಗರುಡ-ಇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವವನು. ನಿತ್ಯವಾದ ಪೂರ್ಣಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ಮಂತ್ರದ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಎಂಟು ಮೂರ್ತಿಗಳೂ

ಚಕ್ರ-ಶಂಖ-ವರ-ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದು ಉಜ್ವಲವಾದ ದೀಪದಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತವೆ. ಸರ್ವಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದೆ. ಕೃದ್ಧೋಲ್ಕಾದಿ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಗಳೂ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿಮೂಲರೂಪದಂತೆಯೇ ಇವೆ. ಕೊನೆಯ ಸಹಸ್ರೋಲ್ಕರೂಪವು ಮಾತ್ರ ಕಪ್ಪಾಗಿದೆ'.

ಧ್ಯಾನ, ಅಂಗನ್ಯಾಸ, ಕರನ್ಯಾಸ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಅನಂತರ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಎನ್ನಿರಿ.

ಅನೇನ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಜಪತರ್ಪಣಕರ್ಮಣಾ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣ-ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ॥

ಸಂಧ್ಯೋಪಸ್ಥಾನ

ಎದ್ದು ನಿಂತು ನಮಿಸಿರಿ

ಜಾತವೇದಸ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಕಶ್ಯಪ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ದುರ್ಗಾ ಜಾತವೇದೋಽಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಸಂಧ್ಯೋಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಜಾತವೇದಸೇ ಸುನವಾಮ ಸೋಮಮರಾತೀಯತೋ ನಿ ದಹಾತಿ ವೇದಃ। ಸ ನಃ ಪರ್ಷದತಿ ದುರ್ಗಾಣಿ ವಿಶ್ವಾ ನಾವೇವ ಸಿಂಧುಂ ದುರಿತಾತ್ಯಗ್ನಿಃ॥

ಜಾತವೇದಸೇ= ಜ್ಞಾನಕಾರಣನಾದ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೋಸ್ಕರ ಸೋಮಂ= ಸೋಮ ಲತಾವನ್ನು, ಸುನವಾಮ= ಹಿಂಡುತ್ತೇವೆ, ವೇದಃ= ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಅರಾತೀಯತಃ= ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶತ್ರುತ್ವ ಇಚ್ಛಿಸುವ ಪುರುಷರನ್ನು, ನಿದಹಾತಿ= ದಹನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಃ= ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು, ನಃ= ನಮ್ಮ, ವಿಶ್ವಾ= ಸಮಸ್ತವಾದ, ದುರ್ಗಾಣಿ= ವಿಪತ್ತುಗಳನ್ನು, ದುರಿತಾ= ಪಾಪಗಳನ್ನು, ಸಿಂಧುಂ= ಸಮುದ್ರವನ್ನು, ನಾವಾಇವ= ನಾವೆಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ, ಅತಿಪರ್ಷತ್= ದಾಟಿಸಲಿ.

ತಚ್ಛಂಯೋರಿತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಶಂಯು ಋಷಿಃ । ಶಕ್ವರೀ ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ದೇವತಾಃ। ಉಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತಚ್ಛಂಯೋರಾವೃಣೀಮಹೇ । ಗಾತುಂ ಯಜ್ಞಾಯ । ಗಾತುಂ ಯಜ್ಞ ಪತಯೇ। ದೈವೀ ಸ್ವಸ್ತಿರಸ್ತು ನಃ । ಸ್ವಸ್ತಿರ್ಮಾನುಷೇಭ್ಯಃ । ಊರ್ಧ್ವಂ ಜಿಗಾತು ಭೇಷಜಮ್ । ಶಂ ನೋ ಅಸ್ತು ದ್ವಿಪದೇ । ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥

ಶಂ= ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ರೋಗಗಳ ನಿವಾರಕವಾದ, ಯೋ= ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬರುವ ರೋಗಗಳ ನಿವಾರಕವಾಗಿ, ಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿಗೋಸ್ಕರ, ತತ್= ಅದನ್ನು (ಅರುಣಕೇತು) ಎಂಬ

ಕೃದ್ಧೋಲ್ಕಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ॥ ಮಹೋಲ್ಕಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ- ಶಿರಸಿ॥ ವೀರೋಲ್ಕಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್- ಶಿಖಾಯಾಂ ॥ ದ್ಯುಲ್ಕಾಯ- ಕವಚಾಯ ಹುಂ॥ ಸಹಸ್ರೋಲ್ಕಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ॥

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಸ್ಯಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಋಷಿಃ ಶಿರಸಿ ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ ॥ ಪರಮಾತ್ಮಾ ನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ ॥

ಧ್ಯಾನ

ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್ಸಮಾಭಾಸಶ್ಚಿದಾನಂದೈಕದೇಹವಾನ್ ।
ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಪದ್ಮಧರೋಧ್ಯೇಯೋಽಹಮೀಶ್ವರಃ ॥
ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಾಭ್ಯಾಮಾಶ್ಲಿಷ್ಟಃ ಸ್ವಮೂರ್ತಿಗಣಮಧ್ಯಗಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಶಿವಾಹೀಶವಿಪೈಃ ಶಕ್ರಾದಿಕೈರಪಿ ॥
ಸೇವ್ಯಮಾನೋಽಧಿಕಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿತ್ಯನಿಶ್ಶೇಷಶಕ್ತಿಮಾನ್ ।
ಮೂರ್ತಯೋಽಷ್ಟಾವಭಿಧ್ಯೇಯಾಶ್ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭಯೈಃ ।
ಯುಕ್ತಾಃ ಪ್ರದೀಪವರ್ಣಾಶ್ಚ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ ॥೧॥

ಬಿಂಬೋಽಸಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬೋಽಸ್ಮಿ ತವ ಯದ್ಯಪಿ ಚಾಂತರಮ್ ।
ಸ್ವಾಮಿನ್ ನಿರ್ದೋಷಮದ್ದೋಷಂ ವಿರೇಚಯ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥೨॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಜಪತರ್ಪಣಾಖ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

॥ ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ॥

'ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ' ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ಇತಿ ತರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಈ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಹಾಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯು ಋಷಿಯು ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು, ನಾರಾಯಣನು ದೇವತೆ । ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು:-

'ಉದಿಸುವ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಹೊಳೆವ, ಜ್ಞಾನಾನಂದ ರೂಪ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಚಕ್ರ, ಶಂಖ, ಗದಾ, ಪದ್ಮಧಾರಿಯಾದ ಮೂಲರೂಪದ ಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಅವನು ಶ್ರೀದೇವಿ-ಭೂದೇವಿಯರಿಂದ ಆಲಿಂಗಿತನಾಗಿದ್ದು ತನ್ನ ಇತರ ಮೂರ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಾಯು-ರುದ್ರ-ಶೇಷ-ಗರುಡ-ಇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವನು. ನಿತ್ಯವಾದ ಪೂರ್ಣಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ಮಂತ್ರದ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳ ಎಂಟು ಮೂರ್ತಿಗಳೂ

ಚಕ್ರ-ಶಂಖ-ವರ-ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದು ಉಜ್ವಲವಾದ ದೀಪದಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತವೆ. ಸರ್ವಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದೆ. ಕೃದ್ಧೋಲ್ಕಾದಿ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಗಳೂ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿಮೂಲರೂಪದಂತೆಯೇ ಇವೆ. ಕೊನೆಯ ಸಹಸ್ರೋಲ್ಕರೂಪವು ಮಾತ್ರ ಕಪ್ಪಾಗಿದೆ'.

ಧ್ಯಾನ, ಅಂಗನ್ಯಾಸ, ಕರನ್ಯಾಸ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಅನಂತರ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಎನ್ನಿರಿ.

ಅನೇನ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಜಪತರ್ಪಣಕರ್ಮಣಾ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣ-ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ॥

ಸಂಧ್ಯೋಪಸ್ಥಾನ

ಎದ್ದು ನಿಂತು ನಮಿಸಿರಿ

ಜಾತವೇದಸ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಕಶ್ಯಪ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ದುರ್ಗಾ ಜಾತವೇದೋಽಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಸಂಧ್ಯೋಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಜಾತವೇದಸೇ ಸುನವಾಮ ಸೋಮಮರಾತೀಯತೋ ನಿ ದಹಾತಿ ವೇದಃ। ಸ ನಃ ಪರ್ಷದತಿ ದುರ್ಗಾಣಿ ವಿಶ್ವಾ ನಾವೇವ ಸಿಂಧುಂ ದುರಿತಾತ್ಯಗ್ನಿಃ॥

ಜಾತವೇದಸೇ= ಜ್ಞಾನಕಾರಣನಾದ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೋಸ್ಕರ ಸೋಮಂ= ಸೋಮ ಲತಾವನ್ನು, ಸುನವಾಮ= ಹಿಂಡುತ್ತೇವೆ, ವೇದಃ= ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಅರಾತೀಯತಃ= ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶತ್ರುತ್ವ ಇಚ್ಛಿಸುವ ಪುರುಷರನ್ನು, ನಿದಹಾತಿ= ದಹನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಃ= ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು, ನಃ= ನಮ್ಮ, ವಿಶ್ವಾ= ಸಮಸ್ತವಾದ, ದುರ್ಗಾಣಿ= ವಿಪತ್ತುಗಳನ್ನು, ದುರಿತಾ= ಪಾಪಗಳನ್ನು, ಸಿಂಧುಂ= ಸಮುದ್ರವನ್ನು, ನಾವಾಽಇವ= ನಾವೆಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ, ಅತಿಪರ್ಷತ್= ದಾಟಿಸಲಿ.

ತಚ್ಛಂಯೋರಿತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಶಂಯು ಋಷಿಃ । ಶಕ್ವರೀ ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ದೇವತಾಃ। ಉಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತಚ್ಛಂಯೋರಾವೃಣೀಮಹೇ । ಗಾತುಂ ಯಜ್ಞಾಯ । ಗಾತುಂ ಯಜ್ಞ ಪತಯೇ। ದೈವೀ ಸ್ವಸ್ತಿರಸ್ತು ನಃ । ಸ್ವಸ್ತಿರ್ಮಾನುಷೇಭ್ಯಃ । ಊರ್ಧ್ವಂ ಜಿಗಾತು ಭೇಷಜಮ್ । ಶಂ ನೋ ಅಸ್ತು ದ್ವಿಪದೇ । ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥

ಶಂ= ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ರೋಗಗಳ ನಿವಾರಕವಾದ, ಯೋ= ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬರುವ ರೋಗಗಳ ನಿವಾರಕವಾಗಿ, ಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿಗೋಸ್ಕರ, ತತ್= ಅದನ್ನು (ಅರುಣಕೇತು) ಎಂಬ

ಕರ್ಮವನ್ನು, ಆವೃಣೀಮಹೇ= ವಿಶೇಷಾಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ. ಯಜ್ಞಾಯ= ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಗಾತುಂ= ಗತಿಯನ್ನು (ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ) ಯಜ್ಞಪತಯೇ= ಯಜ್ಞದ ಯಜಮಾನನಿಗೆ, ಗಾತುಂ= ಫಲ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ದೈವೀಸ್ವಸ್ತಿಃ= ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಹೊಂದಲ್ಪಟ್ಟ ಕ್ಷೇಮವೇ, ನಃ= ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ, ಅಸ್ತು= ಆಗಲಿ, ಮಾನುಷೇಭ್ಯಃ= ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ, ಸ್ವಸ್ತಿ= ಕ್ಷೇಮವಾಗಲಿ, ಊರ್ಧ್ವಂ= ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ, ಭೇಷಜಂ= ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟನಿವಾರಕವಾದ ಔಷಧವು, ಜಿಗತು= ನಮಗೆ ಬರಲಿ. ಊರ್ಧ್ವಂ= ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ, ಭೇಷಜಂ= ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಔಷಧದಂತೆ ನಿವಾರಕನಾದ, ಗಾಯತ್ರಿಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಬ್ರಹ್ಮನು, ಜಿಗಾತು= ಜಯಿಸಲಿ, ಓಂ= ಸುಖವು, ನೋ= ನಮಗೆ, ಶಂ ಅಸ್ತು= ಇರಲಿ, ದ್ವಿಪದೇ= ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ, ಶಂ= ಸುಖವು, ಚತುಷ್ಪದೇ= ಪಶುಗಳಿಗೆ (ಇರಲಿ).

ಮೂರುಬಾರಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿರಿ

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮೂರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು

ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಿಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದೇವತಾಃ । ಜಗತೀ ಛಂದಃ। ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮೋ ಅಸ್ತ್ವಗ್ನಯೇ । ನಮಃ ಪೃಥಿವ್ಯೈ ನಮ ಓಷಧೀಭ್ಯಃ । ನಮೋ ವಾಚೇ ನಮೋ ವಾಚಸ್ಪತಯೇ । ನಮೋ ವಿಷ್ಣವೇ ಮಹತೇ ಕರೋಮಿ ॥

ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮೋಽಸ್ತ್ವಗ್ನಯೇ ನಮಃ ಪೃಥಿವ್ಯೈ ನಮ ಓಷಧೀಭ್ಯಃ । ನಮೋ ವಾಚೇ ನಮೋ ವಾಚಸ್ಪತಯೇ ನಮೋ ವಿಷ್ಣವೇ ಮಹತೇ ಕರೋಮಿ ॥ಓಂ॥

ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮೋ ಅಸ್ತ್ವಗ್ನಯೇ ನಮಃ ಪೃಥಿವ್ಯೈ ನಮ ಓಷಧೀಭ್ಯೋ ನಮೋ ವಾಚೇ ನಮೋ ವಾಚಸ್ಪತಯೇ ನಮೋ ವಿಷ್ಣವೇ ಮಹತೇ ಕರೋಮಿ ॥ಓಂ॥

(ಮೂರು ಸಲ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಬೇಕು).

ಬ್ರಹ್ಮಣೇ= ವೇದಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗೆ, ನಮಃ= ನಮಸ್ಕಾರವು, ಅಗ್ನಯೇ= ಅಗ್ನ್ಯಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗೂ, ನಮೋಽಸ್ತು= ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲಿ, ಪೃಥಿವ್ಯೈಃ= ಪೃಥಿವ್ಯಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗೋಸ್ಕರ, ಔಷಧೀಭ್ಯಃ= ಔಷಧ್ಯಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗೆ, ವಾಚೇ= ವಾಗಮಾನಿ

ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯರಿಗೆ, ವಾಚಸ್ಪತಯೇ= ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ, ಮಹತೇ ವಿಷ್ಣವೇ= ಪರಮಪೂಜ್ಯನೂ, ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ, ಕರೋಮಿ= (ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು) ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ದಿಙ್ನಮಸ್ಕಾರ

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ; ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ
ಉತ್ತರ ಪೂರ್ವ, ದಕ್ಷಿಣ, ಊರ್ಧ್ವ, ಅಧರ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ನಮಿಸಿರಿ

ಓಂ ನಮಃ ಪ್ರಾಚ್ಯೈ ದಿಶೇ ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ । (ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ)

ನಮಃ ದಕ್ಷಿಣಾಯ್ಯೈ ದಿಶೇ ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ । (ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ)

ನಮಃ ಪ್ರತೀಚ್ಯೈ ದಿಶೇ ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ । (ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ)

ನಮಃ ಉದೀಚ್ಯೈ ದಿಶೇ ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ । (ಉತ್ತರಕ್ಕೆ)

ನಮಃ ಊರ್ಧ್ವಾಯ್ಯೈ ದಿಶೇ ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ । (ಮೇಲೆ)

ನಮೋಽಧರಾಯ್ಯೈ ದಿಶೇ ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ । (ಕೆಳಗೆ)

ನಮಃ ಅಂತರಿಕ್ಷಾಯ್ಯೈ ದಿಶೇ ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ । (ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ)

ನಮೋಽವಾಂತರಾಯ್ಯೈ ದಿಶೇ ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ॥ (ನಾಲ್ಕೂ ದಿಕ್ಕುಗಳ ಕೋನ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ)

ನಮಃ ಪ್ರಾಚ್ಯೈ ದಿಶೇ ಎಂಬಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಮುನಿಭ್ಯಶ್ಚ ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಒಂದೇ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. (ತೈತ್ತರೀಯ ಆರಣ್ಯ ೨-೨೦)

ಗಂಗಾ ಯಮುನಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಯೇ ವಸಂತಿ ತೇ ಮೇ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾಶ್ಚಿರಂ ಜೀವಿತಂ ವರ್ಧಯಂತಿ ನಮೋ ಗಂಗಾಯಮುನಯೋರ್ಮುನಿಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮೋ ಗಂಗಾಯಮುನಯೋರ್ಮುನಿಭ್ಯಶ್ಚ ನಮಃ ॥

ನಂತರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಾ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

ಓಂ ಸಂಧ್ಯಾಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಸಾವಿತ್ರ್ಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಗಾಯತ್ರ್ಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಓಂ ಋಷಿಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಓಂ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಓಂ ಮಾತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಓಂ ಪಿತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಓಂ ಆಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ।

ಓಂ ಕಾಮೋಽಕಾರ್ಷೀತ್ ಮನ್ಯುರಕಾರ್ಷೀನ್ನಮೋ ನಮಃ ।
ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಓಂ ॥

ಪೂರ್ವ, ದಕ್ಷಿಣ, ಪಶ್ಚಿಮ, ಉತ್ತರ, ಊರ್ಧ್ವ , ಅಧರ, ಅವಾಂತರ ಈ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ದೇವತೆಗಳು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಇಂದ್ರಾದಿ ಅಷ್ಟ ದಿಕ್ಪಾಲಕರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರವು. ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಆಚಾರ್ಯರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರವು.

ಕಾಮಃ= ರಾಗವನ್ನು, ಅಕಾರ್ಷೀತ್= ಉಂಟು ಮಾಡುವ, ಮನ್ಯುಃ= ಕ್ರೋಧವನ್ನು, ಅಕಾರ್ಷೀತ್= ಉಂಟುಮಾಡುವ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ನಮೋ ನಮಃ= ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ಭಗವತೇ= ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನನಾದ, ವಾಸುದೇವಾಯ= ವಾಸುದೇವ ನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಯಾಂ ಸದಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಸ್ಥಾವರಾಣಿ ಚರಾಣಿ ಚ ।
ಸಾಯಂ ಪ್ರಾತರ್ನಮಸ್ಯಂತಿ ಸಾ ಮಾ ಸಂಧ್ಯಾಽಭಿರಕ್ಷತು ॥
ಸಾ ಮಾ ಸಂಧ್ಯಾ ಅಭಿರಕ್ಷತು ಓಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಯಾಂ= ಯಾವ ಸಂಧ್ಯಾನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, ಚರಾಣಿ ಸ್ಥಾವರಾಣಿಚ= ಚರಾಚರರೂಪಗಳಾದ, ಸರ್ವಭೂತಾನಿ= ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಸಾಯಂ ಪ್ರಾತಃ= ಸಾಯಂ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ನಮಸ್ಯಂತಿ= ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಸಾಸಂಧ್ಯಾ= ಆ ಸಂಧ್ಯಾದೇವತಾಭಿಮಾನ್ಯಂತರ್ಗತ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಮಾಂ= ನನ್ನನ್ನು, ಅಭಿರಕ್ಷತು= ಕಾಪಾಡಲಿ.

ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ದೇವಕೀಪುತ್ರೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ಮಧುಸೂದನಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಃ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ವಿಷ್ಣುರಚ್ಯುತಃ ॥
ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವಾಯ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಿತಾಯ ಚ ।
ಜಗದ್ಧಿತಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ದೇವಕೀಪುತ್ರಃ= ದೇವಕಿ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನು, ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಃ= ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪ್ರಿಯನು, ಮಧುಸೂದನಃ= ಮಧುನಾಮಕ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದವನು, ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಃ= ಕಮಲದಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನು, ವಿಷ್ಣುಃ= ವ್ಯಾಪ್ತನಾದವನು, ಅಚ್ಯುತಃ= ನಾಶರಹಿತನು, ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವಾಯ= ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯರಕ್ಷಕ ಕ್ರೀಡಾದಿಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾದ, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹಿತಾಯಚ= ಗೋವುಗಳಿಗೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವನು, ಜಗದ್ಧಿತಾಯ= ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವನು. ಕೃಷ್ಣಾಯ= ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಾನಂದನಾದ, ಗೋವಿಂದಾಯ= ವೇದವೇದ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ, ನಮೋ ನಮಃ= ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಕ್ಷೀರೇಣ ಸ್ನಾಪಿತೇ ದೇವಿ ಚಂದನೇನ ವಿಲೇಪಿತೇ ।
ಬಿಲ್ವಪತ್ರಾರ್ಚಿತೇ ದೇವಿ ದುರ್ಗೇऽಹಂ ಶರಣಂ ಗತಃ ॥
ಶ್ರೀ ದುರ್ಗೇऽಹಂ ಶರಣಂ ಗತ ಓಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಕ್ಷೀರೇಣ= ಹಾಲಿನಿಂದ, ಸ್ನಾಪಿತೇ= ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ದೇವೀ= ದೇವತೆಯಾದ, ಚಂದನೇನ= ಶ್ರೀಗಂಧದಿಂದ, ವಿಲೇಪಿತೇ= ಲೇಪನ ಮಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರಾರ್ಜಿತೇ= ಬಿಲ್ವಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ದುರ್ಗಾ= ದುರ್ಗಾ ದೇವಿಯೇ, ಆಹಂ= ನಾನು (ನಿನ್ನನ್ನು), ಶರಣಂಗತಃ= ಶರಣು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಗಾಯತ್ರೀ ಉದ್ವಾಸನೆ

ಅರ್ಘ್ಯ ನೀಡಿದ ಮೇಲೆ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಕರೆದ ಸಂಧ್ಯಾದೇವಿಯನ್ನು ಈಗ ವಾಪಸ್ಸು ಕಳಿಸಿರಿ. ಬಲಗೈಯಿಂದ ಹೃದಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರಿ.

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಗಾಯತ್ರ್ಯುದ್ವಾಸನಮಂತ್ರಸ್ಯ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ। ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರ್ಯುದ್ವಾಸನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಉತ್ತಮೇ ಶಿಖರೇ ಜಾತೇ ಭೂಮ್ಯಾಂ ಪರ್ವತಮೂರ್ಧನಿ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋऽಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾ ಗಚ್ಛ ದೇವಿ ಯಥಾ ಸುಖಮ್ ॥
ಶ್ರೀಗಚ್ಛ ದೇವಿ ಯಥಾಸುಖಮ್ । ಓಂ ನಮೋ ನಮಃ ।

ದೇವಿ= ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವಿಯೇ (ಗಾಯತ್ರೀನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನೇ), ಭೂಮ್ಯಾಃ= ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ, ಪರ್ವತಮೂರ್ಧನಿ= ಪರ್ವತ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ, ಜಾತೇ= ಹುಟ್ಟಿದ, ಉತ್ತಮೇ ಶಿಖರೇ= ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಾತುಂ= ಇರುವುದಕ್ಕೆ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ= ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ, ಅಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾ= ಆಜ್ಞಾ ಪಡೆದು, ಯಥಾಸುಖಂ= ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ, ಗಚ್ಛ= ಹೋಗು, ಯಥಾ= ಸುಖವಾಗಿ ಹೋಗತಕ್ಕ ದೇವತೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.

ಸ್ತುತೋ ಮಯಾ ವರದಾ ವೇದಮಾತಾ ಪ್ರಚೋದಯಂತೀ ಪವನೇ ದ್ವಿಜಾತಾ ।
ಆಯುಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸಂ ಮಹ್ಯಂ ದತ್ವಾ ಪ್ರಜಾತುಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮ್॥

ಸರ್ವವೇದೇಷು ಯತ್ಪುಣ್ಯಂ ಸರ್ವತೀರ್ಥೇಷು ಯತ್ ಫಲಮ್ ।
ತತ್ ಫಲಂ ಸಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ತುತ್ವಾ ದೇವಂ ಜನಾರ್ದನಮ್ ॥

ಸರ್ವ ವೇದೇಷು= ಸರ್ವವೇದಗಳನ್ನು ಪಠನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ, ಯತ್ಪುಣ್ಯಂ= ಬರತಕ್ಕ ಯಾವ ಪುಣ್ಯವೋ, ಸರ್ವತೀರ್ಥೇಷು ಸಮಸ್ತ ಮಹಾತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಯತ್ಫಲಂ= ಬರತಕ್ಕ ಯಾವ ಫಲವೋ, ದೇವಂ= ಕ್ರೀಡಾದಿ ಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ, ಜನಾರ್ದನಂ= ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ದುಷ್ಟ ಜನರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವವನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, ಸ್ತುತ್ವಾ= ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ, ತತ್= ಆ, ಫಲಂ= ಫಲವನ್ನು (ಪುರುಷಃ= ಮನುಷ್ಯನು), ಆಪ್ನೋತಿ= ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಆಕಾಶಾತ್ ಪತಿತಂ ತೋಯಂ ಯಥಾ ಗಚ್ಛತಿ ಸಾಗರಮ್ ।
ಸರ್ವದೇವನಮಸ್ಕಾರಃ ಕೇಶವಂ ಪ್ರತಿಗಚ್ಛತಿ ॥
ಶ್ರೀಕೇಶವಂ ಪ್ರತಿಗಚ್ಛತ್ಯೋಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಆಕಾಶಾತ್= ಆಕಾಶದಿಂದ, ಪತಿತಂ= ಬಿದ್ದ, ತೋಯಂ= ನೀರು, ಸಾಗರಂ= ಸಮುದ್ರವನ್ನು, ಯಥಾ= ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ, ಗಚ್ಛತಿ= ಹೋಗಿ ಸೇರುತ್ತದೋ, ತಥಾ= ಹಾಗೆಯೇ, ಸರ್ವದೇವ ನಮಸ್ಕಾರಃ= ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮಾಡಿದ ನಮಸ್ಕಾರವು, ಕೇಶವಂ= ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, ಪ್ರತಿ= ಕುರಿತು, ಗಚ್ಛತಿ= ಹೋಗಿ ಸೇರುತ್ತದೆ.

ವಾಸನಾದ್ವಾಸುದೇವೋಽಸಿ ವಾಸಿತಂ ತೇ ಜಗತ್ತ್ರಯಮ್ ।
ಸರ್ವಭೂತನಿವಾಸೋಽಸಿ ವಾಸುದೇವ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥

ವಾಸನಾತ್= ಜಗತ್ತು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ವಾಸು ದೇವೋಸಿ= ವಾಸುದೇವ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾಗಿದ್ದಿ, ಜಗತ್ತ್ರಯಂ= ಈ ಮೂರು ಲೋಕವು, ತೇ= ನಿನ್ನಿಂದ,

ವಾಸಿತಂ= ವಾಸ ಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಸರ್ವಭೂತನಿವಾಸೋಽಸಿ= ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿಯೂ, ಆಶ್ರಯನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಿಯೋ ಅಂಥ ಕಾರಣದಿಂದ, ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವ= ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಹಿತನಾದ ವಾಸುದೇವ ಮೂರ್ತಿಯೇ, ತೇ= ನಿನಗೆ, ನಮಃ= ನಮಸ್ಕಾರವು.

ನಮೋಽಸ್ತ್ವನಂತಾಯ ಸಹಸ್ರಮೂರ್ತಯೇ ಸಹಸ್ರಪಾದಾಕ್ಷಿಶಿರೋರುಬಾಹವೇ ।
ಸಹಸ್ರನಾಮ್ನೇ ಪುರುಷಾಯ ಶಾಶ್ವತೇ ಸಹಸ್ರಕೋಟಿಯುಗಧಾರಿಣೇ ನಮಃ ॥

ಅನಂತಾಯ= ದೇಶತಃ ಕಾಲತಃ ಗುಣತಃ ಅಂತ ಇಲ್ಲದವನಾದ, ಸಹಸ್ರ ಮೂರ್ತಯೇ= ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ರೂಪಗಳುಳ್ಳಂಥಾ, ಸಹಸ್ರಪಾದಾಕ್ಷಿಶಿರೋರು ಬಾಹವೇ= ಅಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಪಾದಗಳು, ನೇತ್ರಗಳು, ಶಿರಸ್ಸು, ತೊಡೆಗಳು, ಬಾಹುಗಳು ಉಳ್ಳಂಥಾ, ಸಹಸ್ರನಾಮ್ನೇ= ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ಹೆಸರುಗಳುಳ್ಳಂಥಾ, ಪುರುಷಾಯ= ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ , ಶಾಶ್ವತೇ= ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತರಹಿತನಾದ, ಸಹಸ್ರಕೋಟಿಯುಗಧಾರಿಣೇ= ಅಸಂಖ್ಯಾಕ ಯುಗಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ, ತೇ= ನಿನಗೆ, ನಮಃ= ನಮಸ್ಕಾರವು. ನಃ= ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ, ಭದ್ರಂ= ಕ್ಷೇಮವನ್ನು (ಮಂಗಳವನ್ನು), ಅಭಿವಾದಯೇ= ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಓಂ ಭದ್ರಂ ನೋ ಅಪಿ ವಾತಯ ಮನಃ । ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥
ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಶಾಂತಿರಸ್ತು । ಸಮಸ್ತಮಂಗಲಾವಾಪ್ತಿರಸ್ತು । ಚತುಃಸಾಗರಪರ್ಯಂತಂ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಶುಭಂ ಭವತು ॥

ಶಾಂತಿಃ= ಕ್ಷೇಮವು, ಶಾಂತಿಃ= ಸಂಪತ್ತು , ಶಾಂತಿಃ= ಮನಃಪ್ರಸನ್ನತೆಯು, ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಶಾಂತಿಃ= ಸಕಲಾರಿಷ್ಟಗಳ ನಾಶವು, ಅಸ್ತು= ಆಗಲಿ, ಚತುಸ್ಸಾಗರ ಪರ್ಯಂತಂ= ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ರಗಳ ಅವಧಿವರೆಗೆ ಇರುವ, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ= ಗೋವುಗಳಿಗೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ, ಶುಭಂ= ಕ್ಷೇಮವು, ಭವತು= ಆಗಲಿ.

ಗೋತ್ರಾಭಿವಾದನ

ಬಲಗೈಯಿಂದ ಬಲಗಿವಿಯನ್ನು, ಎಡಗೈಯಿಂದ ಎಡಗಿವಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗೋತ್ರ ಪ್ರವರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಹಿರಿಯರ ಪಾದ ಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು.

.... ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಃ .... ಪ್ರವರಾನ್ವಿತಃ ...... ಆಶ್ವಲಾಯನಸೂತ್ರಃ ಋಕ್‌ಶಾಖಾಧ್ಯಾಯೀ.... ಶರ್ಮಾ ಅಹಂ ಭೋ ಅಭಿವಾದಯೇ ॥

ಗೋತ್ರ, ಪ್ರವರ, ಶಾಖಾ, ಶರ್ಮನಾದ, ಅಹಂ= ನಾನು, ಭೋ= ನಿಮ್ಮಗಳಿಗೆ, ಅಭಿವಾದಯೇ= ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಸ್ಸಂಧ್ಯಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥
ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।
ಯತ್ ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ತೇ ॥

ತಪಃ= ತಪಸ್ಸು, ಸಂಧ್ಯಾ= ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ, ಕ್ರಿಯಾದಿಷು= ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ, ಯಸ್ಯ= ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನ, ಸ್ಮೃತ್ಯಾ= ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದಲೂ, ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾಚ= ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣ ದಿಂದಲೂ, ನ್ಯೂನಂ= ಲೋಪವಾದವುಗಳು, ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ= ಸಂಪೂರ್ಣತ್ವವನ್ನು, ಯಾತಿ= ಹೊಂದುತ್ತವೋ, ಸದ್ಯಃ= ಈಗ, ತಂ= ಆ, ಅಚ್ಯುತಂ= ನಾಶರಹಿತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, ವಂದೇ= ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ, ರಮಾಪತೇ= ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಮಂತ್ರಹೀನಂ= ಮಂತ್ರಹೀನವಾಗಿಯೂ, ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ= ಕರ್ಮ ಹೀನವಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತಿಹೀನಂ= ಭಕ್ತಿರಹಿತವಾಗಿಯೂ, ಮಯಾ= ನನ್ನಿಂದ, ಯತ್ಕೃತಂ= ಯಾವುದು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ತತ್= ಅದು, ಮೇ= ನನಗಾಗಿ, ಪರಿಪೂರ್ಣಂ= ಸಂಪೂರ್ಣ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವು, ಅಸ್ತು= ಆಗಲಿ.

ಅನೇನ ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೇನ ಶ್ರೀಮನ್ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಹೃತ್ಕಮಲಮಧ್ಯನಿವಾಸೀ ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣಃ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಶಾಯೀ ನಿರ್ದೋಷಜ್ಞಾನಾನಂದಾತ್ಮಕಃ ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

ಮಧ್ಯೇಮಂತ್ರತಂತ್ರಸ್ವರವರ್ಣಪರ್ವಲೋಪಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ನಾಮತ್ರಯಮಂತ್ರಜಪಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ॥
ಓಮಚ್ಯುತಾಯ ನಮೋऽನಂತಾಯ ನಮೋ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ॥
ಅಚ್ಯುತಾನಂತ ಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಅನೇನ= ಈ, ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೇನ= ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾಕರ್ಮದಿಂದ, ಭಗವಾನ್= ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ, ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ= ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ, ಹೃತ್ಕಮಲಮಧ್ಯನಿವಾಸೀ= ಹೃದಯಕಮಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ,

ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣಃ= ಅನಂತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣನಾದ, ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಶಾಯೀ= ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಶಯನ ಮಾಡಿರುವ, ನಿರ್ದೋಷಜ್ಞಾನಾನಂದಾತ್ಮಕಃ= ದೋಷಲೇಶವೂ ಇಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾತ್ಮಕನಾದ, ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ= ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನು, ಪ್ರೀಯತಾಂ= ಪ್ರೀತನಾಗಲಿ, ಪ್ರೀತಃ= ಪ್ರೀತನಾಗಿ, ವರದೋ ಭವತು= ವರವನ್ನು ಕೊಡಲಿ.

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ
ಬುದ್ಧ್ಯಾತ್ಮನಾ ವಾ ಅನುಸೃತಸ್ವಭಾವಃ ।
ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ
ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಕಾಯೇನ= ದೇಹದಿಂದಲೂ, ವಾಚಾ= ವಾಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ, ಮನಸಾ= ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರಿಯೈಃವಾ= ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೂ, ಬುದ್ಧ್ಯಾ= ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ, ಆತ್ಮನಾವಾ= ಪ್ರಾಣದಿಂದಲೂ, ಸ್ವಭಾವಃ= ಸ್ವಭಾವವನ್ನು, ಅನುಸೃತ್ಯ= ಅನುಸರಿಸಿದವನಾಗಿ, ಯದ್ಯತ್= ಯಾವುದು ಯಾವುದು, ಕರೋಮಿ= ಮಾಡುತ್ತೇನೋ, ಸಮಸ್ತಂ= ಆಸಮಸ್ತವನ್ನೂ, ಪರಸ್ಮೈ= ಉತ್ತಮನಾದಂಥಾ, ನಾರಾಯಣಾಯ= ನಾರಾಯಣನಿಗೆ, (ಅಹಂ= ನಾನು), ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ= ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಯದಕ್ಷರಪದಭ್ರಷ್ಟಂ ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ ಚ ಯದ್ಭವೇತ್ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ನಾರಾಯಣ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಯತ್= ಯಾವುದು ಅಕ್ಷರಪದಭ್ರಷ್ಟಂ= ಅಕ್ಷರ, ಪದಗಳ ಹೀನತೆಯು, ಚ= ಮತ್ತು, ಯತ್= ಯಾವುದು, ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ= ಮಾತ್ರಾ ಕಾಲಗಳ ಹೀನತೆಯೂ, ಭವೇತ್= (ನನ್ನಿಂದ) ಉಂಟಾಯಿತೋ, ತತ್ಸರ್ವಂ= ಅವೆಲ್ಲವೂ, ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ= ಕ್ಷಮಿಸಲ್ಪಡಲಿ. ದೇವ= ಕ್ರೀಡಾದಿಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ, ನಾರಾಯಣ= ದೋಷದೂರನಾದ, ಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ ನಾರಾಯಣನೇ, ತೇ= ನಿನಗೆ, ನಮಃ= ನಮಸ್ಕಾರವು, ಅಸ್ತು= ಇರಲಿ.

ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

★ ★ ★ ★

ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಿರಿ

೧. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತ್ರಿಕಾಲಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಅನೇಕರು ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಇಂದು ಆಚರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೨. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ಅನಂತರ ಮಾಡಬೇಕು ಅಥವಾ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ಮೊದಲು ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ ಮೀರುವ ತುರ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ, ಸಾಯಂಕಾಲ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಯಾದರೂ ಕೂಡ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು.

೩. ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ಸಮಯ ಯಾರಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅವರು ಐದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿಯಾದರೂ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೪. ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನದ ಮಂತ್ರವು ಬಹಳ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನ ಅನುಗ್ರಹವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಋಗ್ವೇದದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಅರ್ಥಸಹಿತ ಪಠನ ಮಾಡಿದ ಫಲವೂ ಬರುತ್ತದೆ.

೫. ದೀರ್ಘವಾದ ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಲು ಸಮಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ 'ಉದುತ್ಯಂ ಜಾತವೇದಸಂ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು, 'ಉದ್ವಯಂ ತಮಸಸ್ಪರಿ' ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಮಂತ್ರವನ್ನು, 'ಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಂ' ಎಂಬ ಮೂರನೆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿ, 'ಸವಿತಾಪಶ್ಚಾತ್' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಗೋತ್ರಾಭಿವಾದನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು ಆಗ ಐದು ನಿಮಿಷದ ಒಳಗೆ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.

೬. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದವರು ಮಾತ್ರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೭. ಮೂರು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಯಾಂ ಸದಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಮಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಲು ಕೇವಲ ೧೦ ಸೆಕೆಂಡ್ ಸಾಕು. ಇಷ್ಟನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡೋಣ.

★ ★ ★ ★

ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ

(ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಯಿಂದ ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಒಳಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಂತೆಯೇ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಆಯಾ ವಿಭಾಗದ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ).

1. ಮಾರ್ಜನೆ

2. ಆಚಮನ ಮಾಡುವುದು

3. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ

4. ಸಂಕಲ್ಪ.

ಶುಭೇ-ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ..... ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಮುಪಾಸಿಷ್ಯೇ॥

5. ಮಾರ್ಜನಮ್

6. ಜಲಾಭಿಮಂತ್ರಣಮ್

ಆಪಃ ಪುನಂತ್ವಿತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಪೂತನಾಮಕ ನಾರಾಯಣ ಋಷಿಃ । ಅಷ್ಟೀ ಛಂದಃ । ಆಪೋ ದೇವತಾ । ಅಪಾಂ ಪ್ರಾಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ॥ ಆಪಃ ಪುನಂತು ಪೃಥಿವೀಂ ಪೃಥಿವೀ ಪೂತಾ ಪುನಾತು ಮಾಮ್।
ಪುನಂತು ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಪೂತಾ ಪುನಾತು ಮಾಮ್ ।
ಯದುಚ್ಛಿಷ್ಟಮಭೋಜ್ಯಂ ಯದ್ವಾ ದುಶ್ಚರಿತಂ ಮಮ ।
ಸರ್ವಂ ಪುನಂತು ಮಾಮಾಪೋಽಸತಾಂ ಚ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಆಪಃ= ಉದಕಾಂತರ್ಗತ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಪೃಥಿವೀ= ಭೂದೇವತೆಯನ್ನು, ಪುನಂತು= ಪಾವನ ಮಾಡಲಿ, ಪೂತಾ= ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ, ಪೃಥಿವೀ= ಭೂದೇವತೆಯು, ಮಾಂ= ನನ್ನನ್ನು, ಪುನಾತು= ಪಾವನ ಮಾಡಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿಃ= ಜೀವ ಕೋಟಿಗೆ ಪ್ರಭುಗಳಾದ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು, ಮಾಂ= ನನ್ನನ್ನು, ಪುನಾತು= ಪಾಲನೆ ಮಾಡಲಿ, ಉಚ್ಛಿಷ್ಟಂ= ಉಚ್ಛಿಷ್ಟವಾದ, ಅಭೋಜ್ಯಂ= ನಿಷಿದ್ಧ ಪದಾರ್ಥದ ಭೋಜನವು, ಯತ್= ಯಾವುದು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ಮಮ= ನನ್ನ, ದುಶ್ಚರಿತಂ= ದುಷ್ಟ ನಡತೆ ಯಾವುದೋ, ಸರ್ವಂ= ಆ ಸಮಸ್ತವು ಕಳೆದುಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ, ಪುನಂತು= ಪವಿತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು, ಆಪಃ=

ಈ ನೀರು, ಅಸತಾಂ= ದುಷ್ಟರುಗಳಿಂದ (ಅಸತ್ಪುರುಷರುಗಳಿಂದ) ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ, ಪ್ರತಿ ಗ್ರಹಂ ಚ= ದಾನದ ಪಾಪವು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ, ಸ್ವಾಹಾ= ಹೋಮ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗಲಿ.

10. ಮತ್ತೆ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು.

11. ಅರ್ಘ್ಯ ಪ್ರದಾನಮ್- ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾಂಗಾರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಹಂಸಃ ಶುಚಿಷದಿತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಗೌತಮಪುತ್ರೋ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀ ಛಂದಃ। ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ । ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕಾರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಹಂಸಃ ಶುಚಿಷದ್ವಸುರಂತರಿಕ್ಷಸದ್ಧೋತಾ ವೇದಿಷದತಿಥಿ- ರ್ದುರೋಣಸತ್। ನೃಷದ್ವರಸದೃತಸದ್ವ್ಯೋಮಸದಬ್ಜಾ ಗೋಜಾ ಋತಜಾ ಅದ್ರಿಜಾ ಋತಂ ಬೃಹತ್॥

(ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಗೆ 'ಪ್ರತಿತಿಚಕ್ಷ್ವ' ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿತಿಯೊಂದು ಅರ್ಘ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು).

ಹಂಸ= ದೋಷಹೀನನು, ಸಾರರೂಪನೂ ಆದ, ಶುಚಿಷತ್= ವಾಯುದೇವರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಮಾನನಾದವನು, ವಸುಃ= ಪೂರ್ಣಸುಖನು, ಅಂತರಿಕ್ಷಸತ್= ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿರುವವನು, ಹೋತಾ= ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಶಬ್ದಾದಿಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವುಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವನು, ವೇದಿಷತ್= ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನಾಗಿರುವವನು, ಅತಿಥಿಃ= ಅತಿಶಯವಾದ ಅನ್ನವುಳ್ಳವನು, ದುರೋಣಸತ್= ಸೋಮರಸಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವವನು, ನೃಷತ್= ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವಾನರಾಗ್ನಿ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವವನು, ವರಸತ್= ಉತ್ತಮರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿರುವವನು, ಋತುಸತ್= ಋತುಶಬ್ದವಾಚ್ಯಗಳಾದ ವೇದಗಳಲ್ಲಿರುವವನು, ವ್ಯೋಮಸತ್= ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವವನು, ಅಬ್ಜಾಃ= ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿರುವವನು, ಗೋಜಾಃ= ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಸ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿರುವವನು, ಋತಜಾಃ= ಮುಕ್ತಜೀವರಲ್ಲಿರುವವನು, ಅದ್ರಿಜಾಃ= ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿರುವವನು, ಋತಃ= ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವೇದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನು, ಬೃಹತ್= ಪೂರ್ಣಗುಣವುಳ್ಳವನು.

ಆಕೃಷ್ಣೇನ ರಜಸೇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಸ್ತೂಪ ಋಷಿಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಆ ಕೃಷ್ಣೇನ ರಜಸಾ ವರ್ತಮಾನೋ ನಿವೇಶಯನ್ನಮೃತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ ಚ ।

ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ

(ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಯಿಂದ ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಒಳಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಂತೆಯೇ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಆಯಾ ವಿಭಾಗದ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ).

1. ಮಾರ್ಜನೆ

2. ಆಚಮನ ಮಾಡುವುದು

3. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ

4. ಸಂಕಲ್ಪ.

ಶುಭೇ-ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ..... ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಮುಪಾಸಿಷ್ಯೇ॥

5. ಮಾರ್ಜನಮ್

6. ಜಲಾಭಿಮಂತ್ರಣಮ್

ಆಪಃ ಪುನಂತ್ವಿತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಪೂತನಾಮಕ ನಾರಾಯಣ ಋಷಿಃ । ಅಷ್ಟೀ ಛಂದಃ । ಆಪೋ ದೇವತಾ । ಅಪಾಂ ಪ್ರಾಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ॥ ಆಪಃ ಪುನಂತು ಪೃಥಿವೀಂ ಪೃಥಿವೀ ಪೂತಾ ಪುನಾತು ಮಾಮ್।
ಪುನಂತು ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಪೂತಾ ಪುನಾತು ಮಾಮ್ ।
ಯದುಚ್ಛಿಷ್ಟಮಭೋಜ್ಯಂ ಯದ್ವಾ ದುಶ್ಚರಿತಂ ಮಮ ।
ಸರ್ವಂ ಪುನಂತು ಮಾಮಾಪೋಽಸತಾಂ ಚ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಁ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಆಪಃ= ಉದಕಾಂತರ್ಗತ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಪೃಥಿವೀ= ಭೂದೇವತೆಯನ್ನು, ಪುನಂತು= ಪಾವನ ಮಾಡಲಿ, ಪೂತಾ= ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ, ಪೃಥಿವೀ= ಭೂದೇವತೆಯು, ಮಾಂ= ನನ್ನನ್ನು, ಪುನಾತು= ಪಾವನ ಮಾಡಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿಃ= ಜೀವ ಕೋಟಿಗೆ ಪ್ರಭುಗಳಾದ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು, ಮಾಂ= ನನ್ನನ್ನು, ಪುನಾತು= ಪಾಲನೆ ಮಾಡಲಿ, ಉಚ್ಛಿಷ್ಟಂ= ಉಚ್ಛಿಷ್ಟವಾದ, ಅಭ್ಯೋಜ್ಯಂ= ನಿಷಿದ್ಧ ಪದಾರ್ಥದ ಭೋಜನವು, ಯತ್= ಯಾವುದು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ಮಮ= ನನ್ನ, ದುಶ್ಚರಿತಂ= ದುಷ್ಟ ನಡತೆ ಯಾವುದೋ, ಸರ್ವಂ= ಆ ಸಮಸ್ತವು ಕಳೆದುಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ, ಪುನಂತು= ಪವಿತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು, ಆಪಃ=

ಈ ನೀರು, ಅಸತಾಂ= ದುಷ್ಟರುಗಳಿಂದ (ಅಸತ್ಪುರುಷರುಗಳಿಂದ) ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ, ಪ್ರತಿ ಗ್ರಹಂ ಚ= ದಾನದ ಪಾಪವು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ, ಸ್ವಾಹಾ= ಹೋಮ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗಲಿ.

10. ಮತ್ತೆ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು.

11. ಅರ್ಘ್ಯ ಪ್ರದಾನಮ್- ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾಂಗಾರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಹಂಸಃ ಶುಚಿಷದಿತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಗೌತಮಪುತ್ರೋ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀ ಛಂದಃ। ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ । ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕಾರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಹಂಸಃ ಶುಚಿಷದ್ವಸುರಂತರಿಕ್ಷಸದ್ಧೋತಾ ವೇದಿಷದತಿಥಿ- ರ್ದುರೋಣಸತ್। ನೃಷದ್ವರಸದೃತಸದ್ವ್ಯೋಮಸದಬ್ಜಾ ಗೋಜಾ ಋತಜಾ ಅದ್ರಿಜಾ ಋತಂ ಬೃಹತ್॥

(ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಗೆ 'ಪ್ರತಿಚಕ್ಷ್ವ' ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅರ್ಘ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು).

ಹಂಸ= ದೋಷಹೀನನು, ಸಾರರೂಪನೂ ಆದ, ಶುಚಿಷತ್= ವಾಯುದೇವರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಮಾನನಾದವನು, ವಸುಃ= ಪೂರ್ಣಸುಖನು, ಅಂತರಿಕ್ಷಸತ್= ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿರುವವನು, ಹೋತಾ= ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಶಬ್ದಾದಿಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವುಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವನು, ವೇದಿಷತ್= ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನಾಗಿರುವವನು, ಅತಿಥಿಃ= ಅತಿಶಯವಾದ ಅನ್ನವುಳ್ಳವನು, ದುರೋಣಸತ್= ಸೋಮರಸಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವವನು, ನೃಷತ್= ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವಾನರಾಗ್ನಿ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವವನು, ವರಸತ್= ಉತ್ತಮರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿರುವವನು, ಋತುಸತ್= ಋತುಶಬ್ದವಾಚ್ಯಗಳಾದ ವೇದಗಳಲ್ಲಿರುವವನು, ವ್ಯೋಮಸತ್= ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವವನು, ಅಬ್ಜಾಃ= ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿರುವವನು, ಗೋಜಾಃ= ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಸ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿರುವವನು, ಋತಜಾಃ= ಮುಕ್ತಜೀವರಲ್ಲಿರುವವನು, ಅದ್ರಿಜಾಃ= ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿರುವವನು, ಋತಃ= ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವೇದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನು, ಬೃಹತ್= ಪೂರ್ಣಗುಣವುಳ್ಳವನು.

ಆಕೃಷ್ಣೇನ ರಜಸೇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಸ್ತೂಪ ಋಷಿಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಆ ಕೃಷ್ಣೇನ ರಜಸಾ ವರ್ತಮಾನೋ ನಿವೇಶಯನ್ನಮೃತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ ಚ ।

ಹಿರಣ್ಯಯೇನ ಸವಿತಾ ರಥೇನಾ ದೇವೋ ಯಾತಿ ಭುವನಾನಿ ಪಶ್ಯನ್ ॥

ಸವಿತಾ= ಸವಿತೃ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ನಾರಾಯಣನನು, ಕೃಷ್ಣೇನ= ಪಾಪದಿಂದ, ರಜಸಾ= ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ, ವರ್ತಮಾನಃ= ಇರತಕ್ಕ, ಮರ್ತ್ಯಂ= ಮರಣಶೀಲರಾದ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು, ಅಮೃತಂ= ದೇವತೆಗಳನ್ನು, ಆನಿವೇಯನ್ = ಅವರವರ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಭುವನಾನಿ= ಸರ್ವಲೋಕಗಳನ್ನು, ಪಶ್ಯನ್= ನೋಡುವವನಾಗಿ, ಹಿರಣ್ಮಯೇನ= ಭಂಗಾರದ, ರಥೇನ= ರಥದಲ್ಲಿ, ಆಯಾತಿ= ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಓಂ ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಋಷಿಃ । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ। ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರ್ಯುಷ್ಣಿಗನುಷ್ಟುಭಃ ಛಂದಾಂಸಿ । ಅಗ್ನಿವಾಯುಸೂರ್ಯಾ ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ। ಸವಿತಾ ದೆವತಾ । ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕಾರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ । ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ। ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಘ್ಯ

ಉತಾಯಾತೇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಭೌಮೋಽತ್ರಿ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಅಶ್ವಿನೌ ದೇವತೇ । ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ-ಕಾಲಾತಿಕ್ರಮದೋಷಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಮ್ ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನ ಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಂ ಉತಾ ಯಾತಂ ಸಂಗವೇ ಪ್ರಾತರಹ್ನೋ ಮಧ್ಯಂದಿನ ಉದಿತಾ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ। ದಿವಾ ನಕ್ತಮವಸಾ ಶಂತಮೇನ ನೇದಾನೀಂ ಪಿತೀರಶ್ವಿನಾ ತತಾನ ॥

ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋತಿರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವರೋಮ್ । ಅಸಾವಾದಿತ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮ।

ತರ್ಪಣ

ಓಂ ಧಾತಾರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಅರ್ಯಮಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಮಿತ್ರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ವರುಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಅಂಶುಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಭಗಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಮ್ ಇಂದ್ರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ವಿವಸ್ವಂತಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ। ಓಂ ಪೂಷಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ತ್ವಷ್ಟಾರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಪರ್ಜನ್ಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ವಿಷ್ಣುಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । (ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ)

ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನ

ಉದುತ್ಯಮಿತಿ ತ್ರಯೋದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಕಾಣ್ವಃ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವಋಷಿಃ । ಸೂರ್ಯೋ ದೇವತಾ। ನವಾದ್ಯಾ ಗಾಯತ್ರ್ಯಃ ಅಂತ್ಯಾಶ್ಚತಸ್ರೋಽನುಷ್ಟುಭಃ ॥

ಓಂ ಉದು ತ್ಯಂ ಜಾತವೇದಸಂ ದೇವಂ ವಹಂತಿ ಕೇತವಃ । ದೃಶೇ ವಿಶ್ವಾಯ ಸೂರ್ಯಮ್ ॥

'ಉದುತ್ಯಂ ಜಾತವೇದಸಂ' ಎಂಬ ೧೩ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಕಣ್ವಪುತ್ರರಾದ ಪ್ರಸ್ಕಣ್ವನಾಮಕರು ಋಷಿಯು. ಸೂರ್ಯನು ದೇವತಾ, ಮೊದಲು ೯ ಋಕ್ಕುಗಳು ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು, ಉಳಿದ ೪ ಋಕ್ಕುಗಳು ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಸ್ಸುಗಳು, 'ಉದ್ಯನ್ನದ್ಯ' ಎಂಬುದರಿಂದ ೩ ಋಕ್ಕುಗಳು ರೋಗನಾಶಕವಾದವುಗಳು. ೪ನೇ ಋಕ್ಕು ಶತ್ರುನಾಶಕವಾದದ್ದು.

'ಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಂ' ಎಂಬ ಮೊದಲು ೬ ಋಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಅಗಿರಸ ಪುತ್ರರಾದ ಕುತ್ಯನಾಮಕರು ಋಷಿಯು. ಸೂರ್ಯನು ದೇವತಾ, ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಸ್ಸು. ಈ ಋಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಕೇತವಃ= ಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಉತ್= ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದ, ತ್ಯಂ= ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ, ಜಾತವೇದಸಂ= ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ, ದೇವಂ= ಕ್ರೀಡಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ, ಸೂರ್ಯಂ= ಸೂರ್ಯ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, ವಿಶ್ವಾಯ= ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ, ದೃಶೇ= ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ, ಉದ್ವಹಂತಿ= ಉತ್ಕೃಷ್ಟತ್ವೇನ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಅಪ ತ್ಯೇ ತಾಯವೋ ಯಥಾ ನಕ್ಷತ್ರಾ ಯಂತ್ಯಕ್ತುಭಿಃ । ಸೂರಾಯ ವಿಶ್ವಚಕ್ಷಸೇ॥

ಯಥಾ= ಹೇಗೆ, ನಕ್ಷತ್ರಾಃ= ಪುತ್ರರಹಿತರಾದ ಜನರು, ಅಪತ್ಯೇ= ಪುತ್ರಾರ್ಥವಾಗಿ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸೇವಾ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ತಥಾ= ಹಾಗೆಯೇ, ನಕ್ಷತ್ರಾಃ= ರಕ್ಷಕರಹಿತರಾದವರು, ತಾಯವಃ= ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಅಕ್ತುಭಿಃ= ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಸೂರ್ಯಾಯ ವಿಶ್ವಚಕ್ಷಸೇ= ಜ್ಞಾನಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೋಸ್ಕರ, ಯಾಂತಿ= ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

(ಅಪತ್ಯೇ= ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ, ತಾಯವಃ= ಚೋರರು, ಯಥಾ= ಹೇಗೇ, ವಿಶ್ವಚಕ್ಷಸೇ= ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ, ಸೂರ್ಯಾಯ= ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಪಯಂತಿ= ಓಡಿ

ಹೋಗುತ್ತಾರೋ, ತಥಾ= ಹಾಗೆಯೇ, ನಕ್ಷತ್ರಾಃ= ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ಅಕ್ತುಭಿಃ= ರಾತ್ರಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಪಯಂತಿ= ಓಡಿಹೋಗುತ್ತವೆ).

ಅದೃಶ್ರಮಸ್ಯ ಕೇತವೋ ವಿ ರಶ್ಮಯೋ ಜನಾk ಅನು । ಭ್ರಾಜಂತೋ ಅಗ್ನಯೋ ಯಥಾ ॥

ಭ್ರಾಜಂತಃ= ದೇದೀಪ್ಯಮಾನಗಳಾದ, ಅಗ್ನಯಃ= ಅಗ್ನಿಗಳು, ಯಥಾ= ಹೇಗೋ, ತಥಾ= ಹಾಗೆ, ಅಸ್ಯ= ಈ ಸೂರ್ಯನ, ಕೇತವಃ= ಆಗಮನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ, ರಶ್ಮಯಃ (೧) ಕಿರಣಗಳು ಅಥವಾ ಈ (೨) ಸೂರ್ಯನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಡುವ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರು, ಜನಾನ್= (೧) ಜನರನ್ನು (೨) ಸಜ್ಜನರನ್ನು, ಅನು=ಕ್ರಮೇಣ, ಅದೃಶ್ರಂ= ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ.

ತರಣಿರ್ವಿಶ್ವದರ್ಶತೋ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕೃದಸಿ ಸೂರ್ಯ । ವಿಶ್ವಮಾ ಭಾಸಿ ರೋಚನಮ್॥
ಪ್ರತ್ಯಙ್ ದೇವಾನಾಂ ವಿಶಃ ಪ್ರತ್ಯಙ್ಙುದೇಷಿ ಮಾನುಷಾನ್ । ಪ್ರತ್ಯಙ್ ವಿಶ್ವಂ ಸ್ವರ್ದೃಶೇ॥

ವಿಶಃ ದೇವಾನಾಂ= ಮರುನ್ನಾಮಕ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಙ್ ಉದೇಷಿ= ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಭಗವಂತನ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೀ, ತಥಾ= ಹಾಗೆಯೇ, ವಿಶ್ವಂ= ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ, ಮಾನುಷಾನ್= ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ, ಪ್ರತ್ಯಙ್ ಉದೇಶಿ= ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೀ, ಸ್ವಃ= ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೀ. (ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸ್ವರ್ಗವಾಸಿಗಳಿಗೂ ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ನೀನು ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಇದ್ದು ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೀ).

ಯೇನಾ ಪಾವಕ ಚಕ್ಷಸಾ ಭುರಣ್ಯಂತಂ ಜನಾk ಅನು । ತ್ವಂ ವರುಣ ಪಶ್ಯಸಿ॥

ಪಾವಕ= ಸರ್ವಶೋಧಕನಾದ, ವರುಣ= ಉತ್ಕೃಷ್ಟಸುಖರೂಪನಾದ ಸೂರ್ಯನೇ, ಜನಾನ್= ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು, ಭುರಣ್ಯಂತಂ= ಧಾರಣಪೋಷಣ ಮಾಡುವ ಈ ಲೋಕವನ್ನು, ಯೇನಾಚಕ್ಷಸಾ= ಯಾವ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ (ಪ್ರಸಾದದಿಂದ), ಅನುಪಶ್ಯಸಿ= ನೋಡುತ್ತೀಯೋ ಆ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

(ಸೂರ್ಯ= ಹೇ ಸೂರ್ಯನೇ, ತ್ವಂ= ನೀನು, ದೇವಾನಾಂ= ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ, ಶವಿಃ= ವೈಶ್ಯರಾದ ಮರುನ್ನಾಮಕ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ಪ್ರತ್ಯಕ್= ಅಭಿಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಉದೇಷ= ಉದಯಿಸುತ್ತೀ, ತಥಾ= ಅದೇ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ, ಮಾನುಷ್ನ್‌ಪ್ರತಿ=

ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ ಕುರಿತು, ತಥಾ= ಹಾಗೆಯೇ, ವಿಶ್ವಂ= ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ, ಸ್ವಃ= ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು, ದೃಶೇ= ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಉದೇಷಿ= ಉದಯಿಸುತ್ತೀ ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಜನರು ಹೇಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೆ ಉದಯನಾಗುತ್ತಿ).

ವಿ ದ್ಯಾಮೇಷಿ ರಜಸ್ಪೃಥ್ವಹಾ ಮಿಮಾನೋ ಅಕ್ತುಭಿಃ । ಪಶ್ಯಂ ಜನ್ಮಾನಿ ಸೂರ್ಯ॥

ಸೂರ್ಯ= ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ತ್ವಂ= ನೀನು, ಪೃಥು= ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ರಜಃ= ರಜಸ್ಸಂಬಂಧವಾದ ಭೂಲೋಕವನ್ನು, ಧ್ಯಾಂ= ಅಂತರಿಕ್ಷ ಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತು, ವಹಾಃ= ಹಗಲು, ಅಕ್ತುಭಿಃ= ರಾತ್ರಿಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾಗಿ, ಮಿಮಾನಃ= ಉಂಟು ಮಾಡುವವನಾಗಿ, ಜನ್ಮಾನಿ= ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು, ಪಶ್ಯಕ್= ನೋಡಿ, ವಷಿ= ಹೋಗುತ್ತಲಿದ್ದಿ.

(ಸೂರ್ಯ= ಹೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ರಜಃ= ರಜೋಗುಣಜನ್ಯ ಪಾಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪೃಥುವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಶರೀರವನ್ನು, ಅಹಂ= ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ಅಕ್ತುಭಿಃ= ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಮಿಮಾನಃ= ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತ, ಜನ್ಮಾನಿಪಶ್ಯತ್= ರಾಜಸ ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ದ್ಯಾಂ= ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ವಷಿ= ಕೊಡುತ್ತೀ, ಇದರಿಂದ ರಜೋ ಗುಣಯುಕ್ತರಾದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅತ್ಯಂತ ದಯಾವಂತನೆಂದು ತೋರಿಸಿದಂತಾಯಿತು).

ಸಪ್ತ ತ್ವಾ ಹರಿತೋ ರಥೇ ವಹಂತಿ ದೇವ ಸೂರ್ಯ । ಶೋಚಿಷ್ಕೇಶಂ ವಿಚಕ್ಷಣ॥

ಸೂರ್ಯ= ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಹೊಂದಲ್ಪಡುವ ದೇವ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ, ವಿಚಕ್ಷಣ= ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲನಾದವನೇ, ಶೋಚಿಷ್ಕೇಶಂ= ಕಿರಣಗಳೇ ಕೇಶಗಳಾಗಿ ಉಳ್ಳ, ರಥೇ= ರಥದಲ್ಲಿ ಕೂತಿರುವ, ತ್ವಾಂ= ನಿನ್ನನ್ನು ಸಪ್ತಹರಿತಃ= ಏಳು ಕುದುರೆಗಳು, ವಹಂತಿ= ಹೊರುತ್ತವೆ.

(ಸೂರ್ಯ= ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಹೊಂದಲ್ಪಡುವ, ದೇವ= ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ, ವಿಚಕ್ಷಣ= ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲನೇ, ಶೋಚಿಷ್ಮೇಶಂ= ಜೋತಿಸ್ಸೇ ಕೇಶವಾಗಿ ಉಳ್ಳ, ಸಪ್ತಹರಿತಃ= ಸಪ್ತ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ (ಮನಸ್ಸು ಷಡಿಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ), ರಥೇ= ಭಕ್ತ ದೇಹಾಖ್ಯವಾದ ರಥದಲ್ಲಿ, ತ್ವಾ= ನಿನ್ನನ್ನು, ವಹತಿ= ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ (ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜ್ಞಾನದಾಯಕನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ಮರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ).

ಅಯುಕ್ತ ಸಪ್ತ ಶುಂಧ್ಯುವಃ ಸೂರೋ ರಥಸ್ಯ ನಪ್ತ್ಯಃ । ತಾಭಿರ್ಯಾತಿ ಸ್ವಯುಕ್ತಿಭಿಃ॥

ಸೂರಃ= ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನಾದ ಸೂರ್ಯನೇ, ಸಪ್ತ ಶುಂಧ್ಯುವಃ= ಏಳು ಹೆಣ್ಣು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು, ಅಯುಕ್ತಭಿಃ= ನಿನ್ನ ರಥಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದೀ, ಸ್ವಯುಕ್ತಿಭಿಃ= ತನ್ನಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ, ತಾಭಿಃ= ಆ ಕುದುರೆಗಳಿಂದ, ನಪ್ತ್ಯಃ= ಬೀಳದೇ, ಯಾತಿ= ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತೀ.

(ಸೂರಃ= ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಸಪ್ತಶುಂಧ್ಯುವಃ= ಸಪ್ತಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಸಮೀಚೀನವಾದ ಜ್ಞಾನ ಜನನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು, ಅಯುಕ್ತ= ಕೊಟ್ಟನು. ತಾಭಿಃ ಯುಕ್ತಿಭಿಃ= ತಾನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ, ಪತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗದ ಸಾಧನಗಳಿಂದ, ಸಹ= ಕೂಡಿಕೊಂಡು, ಯಾತಿ= ಅಂತರ್ಯಾಮಿತ್ವೇನ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ).

ಉದ್ವಯಂ ತಮಸಸ್ಪರಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಪಶ್ಯಂತ ಉತ್ತರಮ್ । ದೇವಂ ದೇವತ್ರಾ ಸೂರ್ಯಮಗನ್ಮ ಜ್ಯೋತಿರುತ್ತಮಮ್ ॥

ವಯಂ= ನಾವುಗಳು, ತಮಸಃ= ಅಂಧಕಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಉಪರಿ= ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ, ಜ್ಯೋತಿಃ= ತೇಜೋ ರೂಪವಾದ, ಉತ್ತರಂ= ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ದೇವತ್ರಾ= ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ದೇವಂ= ಪ್ರಕಾಶಶೀಲನಾದ ಸೂರ್ಯಂ= ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಪಶ್ಯಂತಃ= ನೋಡುವವರಾಗಿ, ಉತ್ತಮಂ= ಉತ್ಕೃಷ್ಟತಮವಾದ, ಸೂರ್ಯಂ ಜ್ಯೋತಿಃ= ಜ್ಯೋತಿಪನಾದ ಸೂರ್ಯನನ್ನು, ಅಗನ್ಮ= ಹೊಂದುವೆವು.

(ವಯಂ= ನಾವುಗಳು, ತಮಸಃ ಉಪರಿ= ಅಜ್ಞಾನ ನಿವೃತ್ತಿಯ ನಂತರದಲ್ಲಿ, ಉತ್ತರಂ= ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಜ್ಯೋತಿಃ= ತೇಜೋ ರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, ಪಶ್ಯಂತಃ= ನೋಡುವವರಾಗಿ, ದೇವತ್ರಾ ದೇವಂ= ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪ್ರಕಾಶ ಶೀಲನಾದ, ಸೂರ್ಯಂ= ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಹೊಂದಲು ಯೋಗ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, ಅಗನ್ಮ= ಹೊಂದುವೆವು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಪರೋಕ್ಷಾ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ).

ಉದ್ಯನ್ನದ್ಯ ಮಿತ್ರಮಹ ಆರೋಹನ್ನುತ್ತರಾಂ ದಿವಮ್ । ಹೃದ್ರೋಗಂ ಮಮ ಸೂರ್ಯ ಹರಿಮಾಣಂ ಚ ನಾಶಯ ॥

ಸೂರ್ಯ= ಸರ್ವವನ್ನು ಪ್ರೇರಣೆ ಮಾಡುವ, ಮಿತ್ರಮಹಃ= ಸರ್ವರಿಗೂ ಅನುಕೂಲವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನೇ, ಅದ್ಯ= ಈಗ, ಉದ್ಯನ್= ಉದಯಿಸುತ್ತಾ, ಉತ್ತರಾಂ= ಊರ್ಧ್ವ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ, ದಿವಂ= ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು, ಆರೋಹ= ಹತ್ತುತ್ತಾ ಇರುವವನಾಗಿ, ಮಮ= ನನ್ನ, ಹೃದ್ರೋಗಂ= ಹೃದಯದ ವ್ಯಾಧಿಯನ್ನು, ಹರಿಮಾಣಂ ಚ= ಶರೀರದ ಕಾಂತಿಹರಣವಾದ ಹಸಿರುಬಣ್ಣವನ್ನು (ಇವೆರಡನ್ನು), ನಾಶಯ= ನಾಶಮಾಡು.

(ಸೂರ್ಯ= ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನಾದ, ಮಿತ್ರಮಹಃ= ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳವನೇ, ಉದ್ಯನ್= ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಗೋಚರನಾಗಿ, ಉತ್ತರಾಂ ದಿವಂ= ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ಆರೋಹನ್= ಹೊಂದಿ (ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯನಾಗಿ), ಮಮ= ನನ್ನ, ಹೃದ್ರೋಗಂ= ಹೃದಯರೋಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಹ, ಅದ್ಯ= ಈಗ, ನಾಶಯ= ನಾಶಮಾಡು).

ಶುಕೇಷು ಮೇ ಹರಿಮಾಣಂ ರೋಪಣಾಕಾಸು ದಧ್ಮಸಿ । ಅಥೋ ಹಾರಿದ್ರವೇಷು ಮೇ ಹರಿಮಾಣಂ ನಿ ದಧ್ಮಸಿ ॥

ಮೇ= ನನ್ನ, ಹರಿಮಾಣಂ= ಶರೀರಗತವಾದ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣವನ್ನು, ಶುಕೇಷು= ಗಿಣಿಗಳಲ್ಲಿ, ರೋಪಣಕಾಸು= ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಿಜನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸು.

ಶುಕೇಷು= ಶೋಭನ ಶಿರಸ್ಸುಳ್ಳಂಥಾ, ರೋಪಣಕಾಸು= ಚಾಂಚಲ್ಯಜ್ಞಾನವುಳ್ಳಂಥ ಮಿಥ್ಯಾವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹಾರಿದ್ರವೇಷು= ಪಾಪಿಷ್ಠರಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯೀ ಭೂತವಾದ ನಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು, ನಿದಧ್ಮಸಿ= ಹೊಂದಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿ.

ಉದಗಾದಯಮಾದಿತ್ಯೋ ವಿಶ್ವೇನ ಸಹಸಾ ಸಹ । ದ್ವಿಷಂತಂ ಮಹ್ಯಂ ರಂಧಯನ್ ಮೋ ಅಹಂ ದ್ವಿಷತೇ ರಥಮ್ ॥ (ಋ.೧.೫೦)

ಅಯಂ= ಈ ಎದುರಿಗೆ ಇರುವ, ಆದಿತ್ಯಃ= ಸೂರ್ಯನು, ವಿಶ್ವೇನ= ಸಮಸ್ತವಾದಂಥಾ, ಸಹಸಾಸಹ= ಬಲದಿಂದ, ಮಹ್ಯಂ= ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು, ದ್ವಿಷಂತಂ= ದ್ವೇಷ ಮಾಡತಕ್ಕ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು, ರಂಧಯನ್= ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವವನಾಗಿ, ಉದಗಾತ್= ಉದಯಿಸಿದನು, ಅಹಂ= ನಾನು, ದ್ವಿಷಂತ= ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ, ಮೋರಥಂ= ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಮಿತಿ ಷಳರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಅಂಗೀರಸಃ ಕುತ್ಸ ಋಷಿಃ । ಸೂರ್ಯೋ ದೇವತಾ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಮುದಗಾದನೀಕಂ ಚಕ್ಷುರ್ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯಾಗ್ನೇಃ । ಆಪ್ರಾದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಅಂತರಿಕ್ಷಂ ಸೂರ್ಯ ಆತ್ಮಾ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಶ್ಚ ॥

ದೇವಾನಾಂ= ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳ, ಅನೀಕಂ= ಸಮೂಹಕ್ಕೆ, ಬಲ ಚೇಷ್ಟಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ, ಚಿತ್ರಂ= ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ತೇಜಸ್ಸು (ಸ್ವರೂಪವು), ಮಿತ್ರಸ್ಯ=

ಸೂರ್ಯನಿಗೆ, ವರುಣಸ್ಯ= ವರುಣನಿಗೆ, ಅಗ್ನೇಃ= ಅಗ್ನಿಗೆ, ಇನ್ನೂ ಇತರ, ದೇವಾನಾಂ= ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಸಜ್ಜನರಿಗೂ, ಚಕ್ಷುಃ= ಜ್ಞಾನಪ್ರದವಾಗಿ, ಉದಗಾತ್= ಉದಯಿಸಿತು. ಸೂರ್ಯಃ= (ಸೂರ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಪರಮಾತ್ಮನು), ಆಪ್ರಾಃ= ತನ್ನ ಸ್ವಕೀಯವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ, ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥಿವೀ ಅಂತರಿಕ್ಷಂ= ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ, ಭೂಲೋಕ, ಅಂತರಿಕ್ಷ ಲೋಕಗಳನ್ನು (ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುವವನಾಗಿ), ಜಗತಃ= ಚೇತನ ಮತ್ತು ತಸ್ಥುಷಃ= ಸ್ಥಾವರ ಜಗತ್ತಿಗೆ, ಆತ್ಮಾ= ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ (ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ), ಉದಗಾತ್= ಉದಯಿಸಿದನು.

ಸೂರ್ಯೋ ದೇವೀಮುಷಸಂ ರೋಚಮಾನಾಂ ಮರ್ಯೋ ನ ಯೋಷಾಮಭ್ಯೇತಿ ಪಶ್ಚಾತ್ । ಯತ್ರಾ ನರೋ ದೇವಯಂತೋ ಯುಗಾನಿ ವಿತನ್ವತೇ ಪ್ರತಿ ಭದ್ರಾಯ ಭದ್ರಮ್ ॥

ಯಥಾ= ಹೇಗೆ, ಮರ್ತ್ಯಃ= ಮನುಷ್ಯನು, ಯೋಷಾಂ= ಸ್ತ್ರೀಯು, ಅಭಿ= ಮುಂದೆ, ಪಶ್ಚಾತ್= ಹಿಂದೆ, ಏತಿ= ಹೋಗುತ್ತಾನೋ, ರೋಚಮಾನಾಂ= ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂಥಾ, ಉಷಸಂ= ತಮೋನಿವಾರಕತ್ವೇನ ಉಷಶ್ಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯಳಾದ, ದೇವೀಂ= ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು, ಸೂರ್ಯಃ= ಜ್ಞಾನಿಪ್ರಾಪ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಅಭ್ಯೇತಿ= ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ, ಯತ್ರ= ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅವತಾರಗಳನ್ನು, ನರಃ= ಜನರುಗಳು, ದೇವಯಂತಃ= ಪೂಜಿಸಲು ಇಚ್ಛೆಪಡುವವರಾಗಿ, ಯುಗಾನಿ= ಆ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು, ವಿತನ್ವತೆ= ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಏವಂ ವಿಧಂ= ಈ ರೀತಿಯಾದ, ಭದ್ರಂ ಪ್ರತಿ= ಕಲ್ಯಾಣ ರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು, ಭದ್ರಾಯ= ಶುಭಕ್ಕಾಗಿ, ಸ್ತುಮಃ= ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಭದ್ರಾ ಅಶ್ವಾ ಹರಿತಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಚಿತ್ರಾ ಏತಗ್ವಾ ಅನುಮಾದ್ಯಾಸಃ । ನಮಸ್ಯಂತೋ ದಿವ ಆ ಪೃಷ್ಠಮಸ್ಥುಃ ಪರಿ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಯಂತಿ ಸದ್ಯಃ ॥

ಭದ್ರಾಃ= ಮಂಗಳಕರವಾದ, ಚಿತ್ರಾಃ= ವಿಚಿತ್ರಗಳಾದ, ಹರಿತಃ= ಹರಿದ್ವರ್ಣವಾದ, ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಏತಗ್ವಾಃ= ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಹಿತ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವ, ಅನುಮಾದ್ಯಾಸಃ= ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಅಶ್ವಾಃ= ಮುಕ್ತರು, ದಿವಃ= ಅಂತರಿಕ್ಷದ, ಪೃಷ್ಠಂ= ಮೇಲಿರುವ ವೈಕುಂಠವನ್ನು, ಅಸ್ಥುಃ= ಹೊಂದುವರು, ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥಿವೀ= ಅಂತರಿಕ್ಷ ಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ, ಜನ್ಯೈಃ= ಜನಗಳಿಂದ, ನಮಸ್ಯಂತ್ಯಃ= ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟವರಾಗಿ, ಪರಿಯಂತಿ= ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ತತ್ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ದೇವತ್ವಂ ತನ್ಮಹಿತ್ವಂ ಮಧ್ಯಾ ಕರ್ತೋರ್ವಿತತಂ ಸಂ ಜಭಾರ ।
ಯದೇದಯುಕ್ತ ಹರಿತಃ ಸದಸ್ಥಾದಾದ್ರಾತ್ರೀ ವಾಸಸ್ತನುತೇ ಸಿಮಸ್ಮೈ ॥

ಸೂರ್ಯಸ್ಯ= ಸರ್ವಪ್ರೇರಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ, ದೇವತ್ವಂ= ಕ್ರೀಡಾದಿ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟತ್ವವು, ತನ್ಮಹಿತ್ವಂ= ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವು, ಯತ್= ಯಾವ ಕರ್ತ್ರೋಃ= ಕರ್ತೃಗಳ, ಮಧ್ಯಾ= ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ವಿತತಂ= ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜ್ಯೋತಿಸ್ಸನ್ನು, ಸಂಜಹಾರ= ತನ್ನಲ್ಲೇ ಉಪಸಂಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ (ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ), ಯದೇತತ್= ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಹರಿತಃ= ಕಾಮಾದಿಗಳನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಭಕ್ತರನ್ನು, ಸುಧಸ್ಥಾತ್= ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ (ಆದಾಯ= ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅನ್ಯತ್ರ= ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ), ಅಯುಕಃ= ಸೇರಿಸಿದನು, ಆತ್= ಅನಂತರದಲ್ಲಿ, ರಾತ್ರೀ= ರಾತ್ರಿಯನ್ನು, ವಾಸಃ= ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು, ಸಮಸ್ಮೈ= ಸರ್ವ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ತನುತೆ= ವಿಸ್ತಾರ ಮಾಡುತ್ತೀ.

ತನ್ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯಾಭಿಚಕ್ಷೇ ಸೂರ್ಯೋ ರೂಪಂ ಕೃಣುತೇ ದ್ಯೋರುಪಸ್ಥೇ ।
ಅನಂತಮನ್ಯದ್ ರುಶದಸ್ಯ ಪಾಜಃ ಕೃಷ್ಣಮನ್ಯದ್ಧರಿತಃ ಸಂ ಭರಂತಿ ॥

ಸೂರ್ಯ= ಹೇ ಭಗವಂತನೇ, ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯ= ಸೂರ್ಯ, ವರುಣ ರಕ್ಷಣ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ತತ್= ಸಮಸ್ತ, ದ್ಯೋ= ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ, ಅಭಿಚಕ್ಷೆ= ಎದುರಿಗೆ ನೋಡುತ್ತೀ, ಉಪಸ್ಥೇ= ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ, ರುತ್ತಿ, ಯತ್ ರೂಪಂ= ಯಾವ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ನಿನ್ನ ರೂಪವು, ಕೃಣುತೇ= ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತೀ, ಅನಂತಂ= ದೇಶತಃ ಕಾಲತಃ ಅಂತವಿಲ್ಲದ (ಚತುರ್ವಿಧ ನಾಶರಹಿತನಾದ), ಅನಂತಂ= ರಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಲಕ್ಷಣನಾದ, ಕೃಷ್ಣಂ= ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು, ಹರಿತಃ= ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸಂಭರಂತಿ= ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಅದ್ಯಾ ದೇವಾ ಉದಿತಾ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ನಿರಂಹಸಃ ಪಿಪೃತಾ ನಿರವದ್ಯಾತ್ । ತನ್ನೋ ಮಿತ್ರೋ ವರುಣೋ ಮಾಮಹಂತಾಮದಿತಿಃ ಸಿಂಧುಃ ಪೃಥಿವೀ ಉತ ದ್ಯೌಃ। ನಾಸತ್ಯಾಭ್ಯಾಂ ಬರ್ಹಿರಿವ ಪ್ರವೃಂಜೇ ॥ (ಋ.೧.೧೧೫)

ಅದ್ಯ= ಈಗ, ದೇವಾಃ= ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ದೇವತೆಗಳಿರಾ, ಉದಿತಾ= ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ, ಅಂಹಸಃ= ಪಾಪಗಳನ್ನು, ನಿಷ್ಪಿಪೃತಾ= ಎಳೆದು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವಂಥಾ, ನಿರವದ್ಯಾತ್= ಕಷ್ಟಗಳು ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುವ, ತತ್= ಆ,

ಮಿತ್ರಃ= ಮಿತ್ರನಾಮಕ ಸೂರ್ಯನು, ವರುಣಃ= ಸುಖರೂಪನಾದ ವರುಣನು, ಅದಿತಿಃ= ಅದಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಸಿಂಧುಃ= ಸಮುದ್ರವು (ಉದಕಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಯು), ಪೃಥಿವೀ= ಭೂಮಿಯು, (ಪೃಥಿವೀನಾಮಕ ದೇವತೆಯು), ಉತ= ಮತ್ತು, ದ್ಯೌಃ= ಅಂತರಿಕ್ಷಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಯು ಈ ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಭಗವಂತನು, ನಃ= ನಮ್ಮಗಳನ್ನು, ಮಾಂ= ನನ್ನನ್ನೂ, ಅಹಂತಾಂ= ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲಿ.

(ಅಹಂ)= ನಾನು, ಸತ್ಯಾಭ್ಯಾಂ= ಸತ್ಯವಂತರಾದ ಜನಗಳ, ಬಹಿಃ= ಹೊರಗೆ, ಇವ= ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ, ನಪ್ರವ್ಯಂಜೇ= ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸವಿತಾ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾದಿತ್ಯಸ್ಯ ಲುಶೋ ಧಾನಾಕ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ದೇವತಾಃ । ಉಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸವಿತಾ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾತ್ ಸವಿತಾ ಪುರಸ್ತಾತ್ ಸವಿತೋತ್ತರಾತ್ತಾತ್ ಸವಿತಾಧರಾತ್ತಾತ್। ಸವಿತಾ ನಃ ಸುವತು ಸರ್ವತಾತಿಂ ಸವಿತಾ ನೋ ರಾಸತಾಂ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥

ನಃ= ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ, ಸವಿತಾ= ಸವಿತೃನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನು. ಪಶ್ಚಾತ್ (ಪಶ್ಚಾತ್ತಾತ್) ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಂತೆ, ಪುರಸ್ತಾತ್= ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ, ಉತ್ತರಾತ್ತಾತ್= ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ, ಅಧರಾತ್ತಾತ್= ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಸರ್ವದಾ= ಸರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅತಿ= ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸುವತು= ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿ, ಆಯುಃ= ಮೋಕ್ಷವನ್ನು, ರಾಸತಾಂ= ಕೊಡಲಿ.

ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ । ಚತುಃಸಾಗರಪರ್ಯಂತಂ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಶುಭಂ ಭವತು । .... ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಃ.... ಪ್ರವರಾನ್ವಿತಃ .....ಆಶ್ವಲಾಯನಸೂತ್ರಃ ಋಕ್‌ಶಾಖಾಧ್ಯಾಯೀ ...... ಶರ್ಮಾ ಅಹಂ ಭೋ ಅಭಿವಾದಯೇ ॥

ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೆ, ಆಸನಶುದ್ಧಿ, ಕರಶುದ್ಧಿ, ಗುರುನಮಸ್ಕಾರ, ಗಾಯತ್ರ್ಯಾವಾಹನೆ, ಗಾಯತ್ರೀನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಜಪಗಳನ್ನು ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯೆಯಂತೆ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ .... ತದಸ್ತು ಮೇ ॥ ಅನೇನ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕಸಂಧ್ಯಾವಂದನೇನ ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಸುಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

॥ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

★ ★ ★ ★

ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ

ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಂತೆ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸಿಷ್ಯೇ ॥ (ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ)

(ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯೆಯಂತೆ ಮಾರ್ಜನವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು)

ಜಲಾಭಿಮಂತ್ರಣ

ಅಗ್ನಿಶ್ಚೇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಋಷಿಃ । ಪ್ರಕೃತಿಶ್ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿಮನ್ಯು ಮನ್ಯುಪತಯೋ ಅಹರ್ದೇವತಾ । ಜಲಾಭಿಮಂತ್ರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅಗ್ನಿಶ್ಚ ಮಾ ಮನ್ಯುಶ್ಚ ಮನ್ಯುಪತಯಶ್ಚ ಮನ್ಯುಕೃತೇಭ್ಯಃ । ಪಾಪೇಭ್ಯೋ ರಕ್ಷಂತಾಮ್ । ಯದಹ್ನಾ ಪಾಪಮಕಾರ್ಷಮ್ । ಮನಸಾ ವಾಚಾ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್। ಪದ್ಭ್ಯಾಮುದರೇಣ ಶಿಶ್ನಾ । ಅಹಸ್ತದವಲುಂಪತು । ಯತ್ಕಿಂಚ ದುರಿತಂ ಮಯಿ। ಇದಮಹಂ ಮಾಮಮೃತಯೋನೌ । ಸತ್ಯೇ ಜ್ಯೋತಿಷಿ ಜುಹೋಮಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥

(ಪುನರ್ಮಾರ್ಜನದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಜಪಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯೆಯಂತೆ ಆಚರಿಸಬೇಕು).

ಉದ್ವೇದಭೀತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಸುಕಕ್ಷ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಾತೀತ ದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಉದ್ವೇದಭಿ ಶ್ರುತಾ ಮಘಂ ವೃಷಭಂ ನರ್ಯಾಪಸಂ । ಅಸ್ತಾರಮೇಷಿ ಸೂರ್ಯ।

ಸಂಧ್ಯೋಪಸ್ಥಾನ, ದಿಙ್ನಮಸ್ಕಾರ

(ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ಜಾತವೇದಸೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸಂಧ್ಯೋಪಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. 'ಓಂ ನಮಃ ಪ್ರತೀಚ್ಯೈ ದಿಶೇ' ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದಿಙ್ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಅನಂತರ 'ಓಂ ಸಂಧ್ಯಾಯೈ ನಮಃ' ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಸಂಧ್ಯಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಗೋತ್ರಾಭಿವಾದನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು).

★ ★ ★ ★ ★

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ

ಸೂಚನೆ

ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಜಲಪಾತ್ರ, ಆಕಳ ತುಪ್ಪ, ಮೊದಲಿನ ದಿವಸ (ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕಾದರೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ) ಆರೋಪಣ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಸಮಿಧೆ ಸಮಿದಾಧಾನಕ್ಕೆ ಒಂದು, ಮತ್ತೆ ಅಗ್ನ್ಯಾರೋಹಣ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪಾಲಾಶ, ತುಲಸೀಕಾಷ್ಠ ಅಥವಾ ಅಶ್ವತ್ಥ- ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯಾವುದಾದರೂ ಮೂರು ಸಮಿಧೆಗಳು, ಅಕ್ಷತೆಕಾಳು, ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ- ಇವುಗಳ ಸಹಿತ ಅಗ್ನಿಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಏಕಾದಶೀ ದಿವಸ ಮಾಡಕೂಡದು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಉಪನಯನ ದಿವಸದಾರಭ್ಯ ತನ್ನ ಸಮಾವರ್ತನದವರೆಗೂ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಸಂಕಲ್ಪ

(೨ ಸಲ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿ, ದೇಶ-ಕಾಲಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ) ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರಾತರಗ್ನಿ (ಸಾಯಮಗ್ನಿ) ಕಾರ್ಯಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ (ನೀರು ಬಿಡುವುದು).

ಅಗ್ನಿಪ್ರತ್ಯವರೋಹಣ

ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸಮಿತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆರೋಪಣೆಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು
ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಪ್ರತ್ಯವರೋಹೇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಋಷಿಃ । ಅಷ್ಟೀ ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ। ಅಗ್ನಿಪ್ರತ್ಯವರೋಹಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರತ್ಯವರೋಹ ಜಾತವೇದಃ ಪುನಸ್ತ್ವಂ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವ್ಯಂ ವಹತು ಪ್ರಜಾನನ್ । ಪ್ರಜಾಂ ಪುಷ್ಟಿಂ ರಯಿಮಸ್ಮಾಸು ಧೇಹ್ಯಥಾ ಭವ ಯಜಮಾನಾಯ ಶಂ ಯೋಃ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥ ಸಮಿಧಾರೋಪಿತಂ ಸಮುದ್ಭವನಾಮಾನಂ ಅಗ್ನಿಂ ಸ್ಥಂಡಿಲಮಧ್ಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯಾಮಿ ॥

ಧ್ಯಾನ

**ಓಂ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಂ ವಂದೇ ಜಾತವೇದಂ ಹುತಾಶನಮ್ ।
ಸುವರ್ಣವರ್ಣಮನಲಂ ಸಮಿದ್ಧಂ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಮ್ ॥**

ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗೇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನಿಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

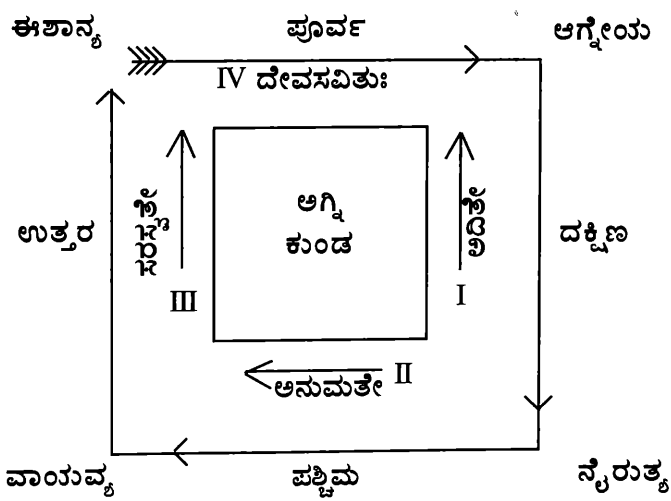
ಓಂ ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗಾ ತ್ರಯೋ ಅಸ್ಯ ಪಾದಾ ದ್ವೇ ಶೀರ್ಷೇ ಸಪ್ತ ಹಸ್ತಾಸೋ ಅಸ್ಯ। ತ್ರಿಧಾ ಬದ್ಧೋ ವೃಷಭೋ ರೋರವೀತಿ ಮಹೋ ದೇವೋ ಮರ್ತ್ಯಾ ಆವಿವೇಶ॥

ಅಗ್ನೇ ಶಾಂಡಿಲ್ಯಗೋತ್ರ ವೈಶ್ವಾನರ ಮೇಷಾರೂಢ ವರಪ್ರದ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋ ದೇವ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೋ ಭವ ॥ (ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಅಭಿಮುಖವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ).

ಪರಿಷೇಕ

ಅದಿತೇಽನುಮನ್ಯಸ್ವ। ಅನುಮತೇಽನುಮನ್ಯಸ್ವ। ಸರಸ್ವತೇಽನುಮನ್ಯಸ್ವ। ದೇವಸವಿತಃ ಪ್ರಸೂವ ॥ (ಈ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪರಿಷಿಂಚನ ಮಾಡಿ)

ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಔಪಾಸನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಷೇಕ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ

ಅಗ್ನ್ಯಲಂಕರಣ

ವಿಶ್ವಾನಿನ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮಾ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನ್ಯಲಂಕರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥ (ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಅಗ್ನಿಮಲಂಕುರ್ಯಾತ್)

ಓಂ ವಿಶ್ವಾನಿನೋ ದುರ್ಗಹಾ ಜಾತವೇದಃ । ಸಿಂಧುಂ ನ ನಾವಾ ದುರಿತಾತಿಪರ್ಷಿ। ಅಗ್ನೇ ಅತ್ರಿವನ್ನಮಸಾ ಗೃಣಾನಃ । ಅಸ್ಮಾಕಂ ಬೋಧ್ಯವಿತಾ ತನೂನಾಮ್ । ಯಸ್ತ್ವಾ

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ

ಸೂಚನೆ

ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಜಲಪಾತ್ರ, ಆಕಳ ತುಪ್ಪ, ಮೊದಲಿನ ದಿವಸ (ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕಾದರೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ) ಆರೋಪಣ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಸಮಿಧೆ ಸಮಿದಾಧಾನಕ್ಕೆ ಒಂದು, ಮತ್ತೆ ಅಗ್ನ್ಯಾರೋಹಣ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪಾಲಾಶ, ತುಲಸೀಕಾಷ್ಠ ಅಥವಾ ಅಶ್ವತ್ಥ- ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯಾವುದಾದರೂ ಮೂರು ಸಮಿಧೆಗಳು, ಅಕ್ಷತೆಕಾಳು, ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ- ಇವುಗಳ ಸಹಿತ ಅಗ್ನಿಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಏಕಾದಶೀ ದಿವಸ ಮಾಡಕೂಡದು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಉಪನಯನ ದಿವಸದಾರಭ್ಯ ತನ್ನ ಸಮಾವರ್ತನದವರೆಗೂ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಸಂಕಲ್ಪ

(೨ ಸಲ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿ, ದೇಶ-ಕಾಲಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ) ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರಾತರಗ್ನಿ (ಸಾಯಮಗ್ನಿ) ಕಾರ್ಯಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ (ನೀರು ಬಿಡುವುದು).

ಅಗ್ನಿಪ್ರತ್ಯವರೋಹಣ

ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸಮಿತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆರೋಪಣೆಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು
ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಪ್ರತ್ಯವರೋಹೇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಋಷಿಃ । ಅಷ್ಟೀ ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ। ಅಗ್ನಿಪ್ರತ್ಯವರೋಹಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪ್ರತ್ಯವರೋಹ ಜಾತವೇದಃ ಪುನಸ್ತ್ವಂ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವ್ಯಂ ವಹತು ಪ್ರಜಾನನ್ । ಪ್ರಜಾಂ ಪುಷ್ಟಿಂ ರಯಿಮಸ್ಮಾಸು ಧೇಹ್ಯಥಾ ಭವ ಯಜಮಾನಾಯ ಶಂ ಯೋಃ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಮ್ ॥ ಸಮಿಧಾರೋಪಿತಂ ಸಮುದ್ಭವನಾಮಾನಂ ಅಗ್ನಿಂ ಸ್ಥಂಡಿಲಮಧ್ಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯಾಮಿ ॥

ಧ್ಯಾನ

**ಓಂ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಂ ವಂದೇ ಜಾತವೇದಂ ಹುತಾಶನಮ್ ।
ಸುವರ್ಣವರ್ಣಮನಲಂ ಸಮಿದ್ಧಂ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಮ್ ॥**

ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗೇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನಿಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

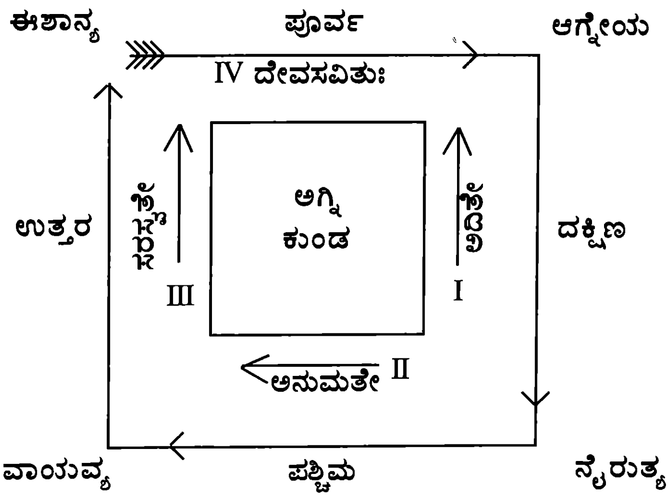
ಓಂ ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗಾ ತ್ರಯೋ ಅಸ್ಯ ಪಾದಾ ದ್ವೇ ಶೀರ್ಷೇ ಸಪ್ತ ಹಸ್ತಾಸೋ ಅಸ್ಯ। ತ್ರಿಧಾ ಬದ್ಧೋ ವೃಷಭೋ ರೋರವೀತಿ ಮಹೋ ದೇವೋ ಮರ್ತ್ಯಾ೯ ಆವಿವೇಶ॥

ಅಗ್ನೇ ಶಾಂಡಿಲ್ಯಗೋತ್ರ ವೈಶ್ವಾನರ ಮೇಷಾರೂಢ ವರಪ್ರದ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋ ದೇವ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೋ ಭವ ॥ (ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಅಭಿಮುಖವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ).

ಪರಿಷೇಕ

ಅದಿತೇಽನುಮನ್ಯಸ್ವ। ಅನುಮತೇಽನುಮನ್ಯಸ್ವ। ಸರಸ್ವತೇಽನುಮನ್ಯಸ್ವ। ದೇವಸವಿತಃ ಪ್ರಸೂವ ॥ (ಈ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪರಿಷಿಂಚನ ಮಾಡಿ)

ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಔಪಾಸನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಷೇಕ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ

ಅಗ್ನ್ಯಲಂಕರಣ

ವಿಶ್ವಾನಿನ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮಾ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನ್ಯಲಂಕರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥ (ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಅಗ್ನಿಮಲಂಕುರ್ಯಾತ್)

ಓಂ ವಿಶ್ವಾನಿನೋ ದುರ್ಗಹಾ ಜಾತವೇದಃ । ಸಿಂಧುಂ ನ ನಾವಾ ದುರಿತಾತಿಪರ್ಷಿ। ಅಗ್ನೇ ಅತ್ರಿವನ್ನಮಸಾ ಗೃಣಾನಃ । ಅಸ್ಮಾಕಂ ಬೋಧ್ಯವಿತಾ ತನೂನಾಮ್ । ಯಸ್ತ್ವಾ

ಹೃದಾ ಕೀರಿಣಾ ಮನ್ಯಮಾನಃ । ಅಮರ್ತ್ಯಂ ಮರ್ತ್ಯೋ ಜೋಹವೀಮಿ । ಜಾತವೇದೋ ಯಶೋ ಅಸ್ಮಾಸು ದೇಹಿ । ಪ್ರಜಾಭಿರಗ್ನೇ ಅಮೃತತ್ವಮಶ್ಯಾಮ್ ॥ ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ಸುಕೃತೇ ಜಾತವೇದ ಉ ಲೋಕಮಗ್ನೇ ಕೃಣವಃ ಸ್ಯೋನಂ । ಅಶ್ವಿನಂ ಸಪುತ್ರಿಣಂ ವೀರವಂತಂ ಗೋಮಂತಂ ರಯಿಂ ನಶತೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥

ಸಮಿದಾಧಾನ

ಹಿಂತು ಎಡಗೈಯಿಂದ ಹೃದಯಮುಟ್ಟಿ ಸಮಿತ್ತನ್ನು ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

ಅಗ್ನಯೇ ಸಮಿಧಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಋಷಿಃ । ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಸಮಿದಾಧಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅಗ್ನಯೇ ಸಮಿಧಮಹಾರ್ಷಂ ಬೃಹತೇ ಜಾತವೇದಸೇ । ತಯಾ ತ್ವಮಗ್ನೇ ವರ್ಧಸ್ವ ಸಮಿಧಾ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಯಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ತೇಜಸಾ ಮಾ ಸಮನಜ್ಮಿ । ಓಂ ತೇಜಸಾ ಮಾ ಸಮನಜ್ಮಿ । ಓಂ ತೇಜಸಾ ಮಾ ಸಮನಜ್ಮಿ ॥

ಹೀಗೆ ೩ ಬಾರಿ ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಮುಖಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಗ್ನ್ಯುಪಸ್ಥಾನ

ಮಯಿ ಮೇಧಾಮಿತಿ ಷಣ್ಣಾಂ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಪೂರ್ವೇಷಾಂ ತ್ರಯಾಣಾಮಗ್ನೀಂದ್ರಸೂರ್ಯಾ ದೇವತಾಃ । ಉತ್ತರೇಷಾಂ ತ್ರಯಾಣಾಮಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನ್ಯುಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಯಿ ಮೇಧಾಂ ಮಯಿ ಪ್ರಜಾಂ ಮಯ್ಯಗ್ನಿಸ್ತೇಜೋ ದಧಾತು । ಮಯಿ ಮೇಧಾಂ ಮಯಿ ಪ್ರಜಾಂ ಮಯೀಂದ್ರ ಇಂದ್ರಿಯಂ ದಧಾತು ॥ ಮಯಿ ಮೇಧಾಂ ಮಯಿ ಪ್ರಜಾಂ ಮಯಿ ಸೂರ್ಯೋ ಭ್ರಾಜೋ ದಧಾತು ॥ ಯತ್ತೇ ಅಗ್ನೇ ತೇಜಸ್ತೇನಾಹಂ ತೇಜಸ್ವೀ ಭೂಯಾಸಮ್ ॥ ಯತ್ತೇ ಅಗ್ನೇ ವರ್ಚಸ್ತೇನಾಹಂ ವರ್ಚಸ್ವೀ ಭೂಯಾಸಮ್ । ಯತ್ತೇ ಅಗ್ನೇ ಹರಸ್ತೇನಾಹಂ ಹರಸ್ವೀ ಭೂಯಾಸಮ್॥ ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ ॥

ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಮೇಧಾಂ ಯಶಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ವಿದ್ಯಾಂ ಬುದ್ಧಿಂ ಶ್ರಿಯಂ ಬಲಮ್ । ಆಯುಷ್ಯಂ ತೇಜ ಆರೋಗ್ಯಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಹವ್ಯವಾಹನ ॥ ದೇಹಿ ಮೇ ಹವ್ಯವಾಹನ

ಓಂ ನಮ ಇತಿ ।। ಶ್ರೀಯಜ್ಞಪುರುಷಾಯ ನಮಃ ।। (ಗೋತ್ರ ಪ್ರವರಾದೀನುಚ್ಚಾರ್ಯ ಅಭಿವಾದಯೇತ್)

ಉತ್ತರಪರಿಷೇಕ

ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಪರಿಷೇಕಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಷೇಕ ಮಾಡಬೇಕು

(ಉಪವಿಶ್ಯ) ಅದಿತೇಽನ್ವಮಂಸ್ಥಾಃ। ಅನುಮತೇಽನ್ವಮಂಸ್ಥಾಃ। ಸರಸ್ವತೇಽನ್ವಮಂಸ್ಥಾಃ। ದೇವಸವಿತಃ ಪ್ರಾಸಾವೀಃ ।।

ಹುತಭಸ್ಮಧಾರಣೆ

ಮಾನಸ್ತೋಕ್ತ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಕುತ್ಸ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀ ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋ ದೇವತಾ। ವಿಭೂತಿಗ್ರಹಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।।

ಓಂ ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇ ತನಯೇ ಮಾ ನ ಆಯೌ ಮಾ ನೋ ಗೋಷು ಮಾ ನೋ ಅಶ್ವೇಷು ರೀರಿಷಃ । ವೀರಾನ್ಮಾನೋ ರುದ್ರ ಭಾಮಿತೋ ವಧೀರ್ಹವಿಷ್ಮಂತಃ ಸದಮಿತ್ತ್ವಾ ಹವಾಮಹೇ ।। (ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಭಸ್ಮ ಲಲಾಟೇ ಧಾರಯೇತ್)

ಸಮಿತ್ಸಮಾರೋಪಣೆ

ಒಂದು ಸಮಿಧೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಟ್ಟು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲ ಅಥವಾ ಮರುದಿವಸ ಮಾಡುವ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರತ್ಯವರೋಹಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಯಂ ತೇ ಯೋನಿರಿತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಗಾಧಿಪುತ್ರೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನಿ ಸಮಿತ್ಸಮಾರೋಪಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।।

ಓಂ ಅಯಂ ತೇ ಯೋನಿರ್ಋತ್ವಿಯೋ ಯತೋ ಜಾತೋ ಅರೋಚಥಾಃ। ತಂ ಜಾನನ್ನಗ್ನ ಆ ಸೀದಾಥಾ ನೋ ವರ್ಧಯಾ ಗಿರಃ ।। ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವರೋಮಗ್ನಿಂ ಸಮಿಧಿ ಆರೋಪಯಾಮಿ ।।

ಸಮಾಪನೆ

ಯಸ್ಯಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ .... ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ .... ।।

ಅನೇನ ಪ್ರಾತರ (ಸಾಯಮ)ಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಕರಣೇನ ಭಗವಾನ್ ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ।। (೨ ಸಲ ಆಚಮನ, ನಾಮತ್ರಯಮಂತ್ರ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು).

।। ಇತಿ ಋಗ್ವೇದೀಯ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ।।

★ ★ ★ ★

ಔಪಾಸನವಿಧಿ

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಔಪಾಸನೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು

★ ಗೃಹಸ್ಥನಾದವನು ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದರೆ ಔಪಾಸನ. ಔಪಾಸನೆ ಮಾಡದವನು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.

★ ಉಪನಯನವಾದಾಗ ಸಮುದ್ಭವ ಎಂಬ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅದರ ಉಪಾಸನೆಯ ಮೂಲಕ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗೃಹಸ್ಥನಾದ ಮೇಲೆ ದ್ವಿಜ ಎಂಬ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅದರ ಪರಿಪಾಲನೆಯಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

★ ವಿವಾಹದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿಯ ತಾಯಿಯು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ತಂದು ವಿವಾಹ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಸ್ವೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಅಗ್ನಿಯ ಪರಿಪಾಲನೆಯನ್ನು ಸಾಯುವ ತನಕವೂ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು.

★ ಯಾವ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಭಗವಂತನ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೋ, ಈ ದೇಹವನ್ನು ಆಹುತಿ ರೂಪವಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇಹವನ್ನು ಉಸಿರುನಿಂತ ಮೇಲೆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಯಾವುದೋ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಡುವುದು ತಪ್ಪು, ನಮ್ಮ ಔಪಾಸನ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದನ್ನು ಸುಡಬೇಕು. ಆಗ ಈ ದೇಹವು ಹುತವಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವನ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ.

★ ವಿವಾಹದ ದಿವಸದಿಂದ ಕೊನೆಯ ತನಕವೂ ದ್ವಿಜ ಎಂಬ ಅಗ್ನಿಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ನಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನೇ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಅಗ್ನಿಯ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನಾವು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಮಾಡದೇ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.

★ ಇಂದು ಬಹಳಷ್ಟು ಮಂದಿ ಔಪಾಸನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಮರೆತಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ವೈಶ್ವದೇವ ಹೋಮ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೇವಲ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷದ ಔಪಾಸನೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಔದಾಸೀನ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

★ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಔಪಾಸನಾಗ್ನಿಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಏತನ್ಮೂಲಕ

ಜೀವನವನ್ನು ಪರಿರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತಿಳಿದವರ ಬಳಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

★ ಒಂದು ವೇಳೆ ತಿಳಿಯದೆ ವಿವಾಹದ ದಿನದಿಂದ ಔಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇದ್ದರೆ ಜ್ಞಾನಿಜನರ ಬಳಿ ತೆರಳಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪುನಃ ಔಪಾಸನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು.

★ ಔಪಾಸನೆಯನ್ನು ವೈಶ್ವದೇವ ಹೋಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ವಥಾ ಮಾಡಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ದ್ವಿಜ ಎಂಬುದು ಔಪಾಸನ ಅಗ್ನಿಯ ಹೆಸರು, ರುಗ್ಮ ಎಂಬುದು ವೈಶ್ವದೇವ ಹೋಮದ ಅಗ್ನಿಯ ಹೆಸರು. ಎರಡೂ ಅಗ್ನಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೈಶ್ವದೇವಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಔಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಸರ್ವಥಾ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಔಪಾಸನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ವೈಶ್ವದೇವವನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಮಾಡಬಾರದು.

★ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಔಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದೇ ಔಪಾಸನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪಾಪವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಯಂಪಾಕಿಗಳು ತಮ್ಮ ಔಪಾಸನೆಯಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಭುಂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಸಂಸ್ಕೃತವಾದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾದವರು ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕು– ಪೂಜೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ವೈಶ್ವದೇವ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಔಪಾಸನ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಔಪಾಸನೆಯು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ವೈಶ್ವದೇವ ಹೋಮವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು, ಅನಂತರ ಬಲಿಹರಣವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

★ ಋಗ್ವೇದಿಗಳು ಸಮಿತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಔಪಾಸನಾಗ್ನಿಯನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸುಟ್ಟ ಆ ಸಮಿತ್ತನ್ನು ಪುನಃ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಔಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಋಗ್ವೇದಿಗಳು ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಾವಾಹನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೃದಯದಿಂದಲೇ ಪುನಃ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಹೋಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳೂ ಕೂಡ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವೇ ಆಗಿವೆ.

★ ಹಗಲಿಗೆ ಸೂರ್ಯನು ದೇವತೆಯಾದರೆ, ರಾತ್ರಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾವು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸುತ್ತೇವೆ, ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿ

ಹೋಮಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಔಪಾಸನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

★ ಔಪಾಸನಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮೊದಲು ಅಗ್ನಿಗೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಆಗ ನೈವೇದ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ತೀರ್ಥವನ್ನು, ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ತುಳಸಿ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅಗ್ನಿಯ ಒಳಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬಾರದು. ಅಗ್ನಿಯ ಮುಂದೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

★ ಔಪಾಸನೆ ಮಾಡಲು ಪತ್ನಿ ಇರಲೇಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಔಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

★ ಔಪಾಸನೆಗೆ ನೀಡುವ ಆಹುತಿಯ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪತ್ನಿಯಾದವಳೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತುಪ್ಪದ ಕೈಯಿಂದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು. ಯಜಮಾನನು ಅಗ್ನಿಗೆ ಅದನ್ನು ಆಹುತಿಯನ್ನಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

★ ಪತ್ನಿಯು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯಜಮಾನನ ಕೈಗೆ ಹಾಕಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಯಜಮಾನನು ಗೋತ್ರಾಭಿವಾದನ ಮಾಡಿ ನಮಿಸುವ ಪರ್ಯಂತ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಅನಂತರ ಇತರ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ತೆರಳಬೇಕು.

★ ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿಯು ದೇವತೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಸಾಯಂಕಾಲದ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

★ 'ಹ್ಯಃ ಸಾಯಂ ಅದ್ಯ ಪ್ರಾತಃ ಔಪಾಸನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ' ಎಂಬುದಾಗಿಯೇ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ನೆನ್ನೆಯ ದಿವಸದ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಔಪಾಸನೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಇಂದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗಿನ ಔಪಾಸನೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದು ಇದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

★ ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿವಸ ದಶಮ್ಯಾಃ ಸಾಯಂ ಅದ್ಯಪ್ರಾತಃ ಔಪಾಸನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಔಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

★ ಹೋಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಆಹುತಿಯನ್ನು ನೀಡಬಹುದು. ಮುಂದಿನದ್ದನ್ನು ನೀಡಲು ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹ್ಯಃ ಸಾಯಂ ಅದ್ಯಪ್ರಾತಃ ಎಂದೇ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

★ ವಿವಾಹದ ದಿವಸ ಮಾತ್ರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಾಯಂಕಾಲ ಔಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮರುದಿವಸ ಕೇವಲ ಅದ್ಯಪ್ರಾತಃ ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಔಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರ ಮರುದಿವಸದಿಂದ 'ಹ್ಯಃ ಸಾಯಂ ಅದ್ಯಪ್ರಾತಃ ಔಪಾಸನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ' ಎಂದೇ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಔಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

★ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ವಾಸುದೇವ ದ್ವಾದಶಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರ, ಪುರುಷಸೂಕ್ತ ಇವುಗಳಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಅನಂತರ ಪತ್ನಿ ನೀಡಿದ ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಒಂದುವೇಳೆ ಔಪಾಸನ ಹಾಗೂ ವೈಶ್ವದೇವ ಹೋಮಗಳನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ, ಔಪಾಸನೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ವೈಶ್ವದೇವ ಹೋಮವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು.

★ ಒಂದು ವೇಳೆ ಔಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿಯು ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಎಡಗೈಯನ್ನೇ ಪತ್ನಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ, ಅದನ್ನು ಬಲಗೈಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಆಹುತಿ ಪ್ರದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪತ್ನಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಔಪಾಸನೆಯನ್ನು ಬಿಡಬಾರದು. ಔಪಾಸನೆಗೆ ಅನೇಕ ಅಂಗಗಳಂತೆ ಪತ್ನಿಯೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಅಂಗ. ಒಂದು ಅಂಗದ ನ್ಯೂನತೆಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮವನ್ನೇ ಲೋಪ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ.

★ ★ ★ ★

ಅಥ ಔಪಾಸನವಿಧಾನಮ್

ಆಚಮನಮ್

ಆಚಮನವನ್ನು ಎರಡು ಬಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು

ಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಮಾಧವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ । ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ । ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ । ವಾಮನಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ । ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ । ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ । ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ । ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ । ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ನಮಃ । ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ । ನಾರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ । ಉಪೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಹರಯೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ।

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ

ಓಂ ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಋಷಿಃ ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಮ್ ಭೂಃ । ಓಂ ಭುವಃ । ಓಂ ಸ್ವಃ । ಓಂ ಮಹಃ । ಓಂ ಜನಃ । ಓಂ ತಪಃ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ । ಓಮ್ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ । ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋತೀರಸೋಽಮೃತಂಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸುವರೋಮ್ ॥

ಸಂಕಲ್ಪ

ಶುಭೇ ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ವಿಷ್ಣೋರಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಆದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ದ್ವಿತೀಯಪರಾರ್ಧೇ ಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪೇ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತಮೇ ಕಲಿಯುಗೇ ಪ್ರಥಮಪಾದೇ ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ ಭರತವರ್ಷೇ ಭರತ-ಖಂಡೇ ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇತೀರೇ ಶಾಲೀವಾಹನ ....[1] ಶಕೇ ಶಾಲೀವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ವರ್ತಮಾನೇ ಚಾಂದ್ರಮಾನೇನ .... ಆಯನೇ ..... ಋತು .... ಮಾಸೇ .... ಪಕ್ಷೇ ..... ಶುಭತಿಥೌ ...... ವಾಸರಯುಕ್ತಾಯಾಂ .... ಶುಭನಕ್ಷತ್ರೇ ..... ಶುಭಯೋಗೇ .... ಶುಭಕರಣೇ ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ದ್ವಿಜನಾಮಕ ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತ

ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಯಜ್ಞನಾಮಕ ಹರಿಣೇಪತಿ ಶ್ರೀ ಪರಶುರಾಮ ಪ್ರೇರಣಯಾ ಹರಿಣೇಪತಿ ಶ್ರೀ ಪರಶುರಾಮ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಹ್ಯಃ ಸಾಯಂ ಅದ್ಯಪ್ರಾತಃ ಔಪಾಸನಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ (ಪತ್ನಿಸಹಿತನಾಗಿ ಹೀಗೆ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು)

ಅಗ್ನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ

ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸಮಿತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ದ್ವಿಜ ಎಂಬ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಜುಷ್ಟೋದಮೂನಾ ಆತ್ರೇಯೋ ವಸುಶ್ರುತೋಽಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಏಹ್ಯಗ್ನೇ ರಾಹುಗಣೋ ಗೌತಮೋಽಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಅಗ್ನ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಜುಷ್ಟೋದಮೂನಾ ಅತಿಥಿರ್ದುರೋಣ ಇಮಂ ನೋ ಯಜ್ಞಮುಪಯಾಹಿ ವಿದ್ವಾನ್ । ವಿಶ್ವಾ ಅಗ್ನೇ ಅಭಿಯುಜೋ ವಿಹತ್ಯಾ ಶತ್ರೂಯತಾಮಾಭರಾ ಭೋಜನಾನಿ॥ ಏಹ್ಯಗ್ನ ಇಹಹೋತಾ ನಿಷೀದಾದಬ್ಧಃ ಸುಪುರ ಏತಾ ಭವಾನಃ । ಅವತಾಂ ತ್ವಾ ರೋದಸೀ ವಿಶ್ವಮಿನ್ವೇ ಯಜಾಮಹೇ ಸೌಮನಸಾಯ ದೇವಾನ್॥

ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪರಮೇಷ್ಠೀ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಬೃಹತೀ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವರೋಮ್ । ವಿಷ್ಣುವೀರ್ಯಾತ್ಮಕಂ ದ್ವಿಜನಾಮಾನಂ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯಾಮಿ ॥

ಅಗ್ನಿಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನಮ್

ಚತ್ವಾರಿಶೃಂಗೇತಿ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವೋಽಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಅಗ್ನಿಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಚತ್ವಾರಿಶೃಂಗಾ ತ್ರಯೋ ಅಸ್ಯ ಪಾದಾ ದ್ವೇ ಶೀರ್ಷೇ ಸಪ್ತ ಹಸ್ತಾಸೋ ಅಸ್ಯ। ತ್ರಿಧಾ ಬದ್ಧೋ ವೃಷಭೋ ರೋರವೀತಿ ಮಹೋ ದೇವೋ ಮರ್ತ್ಯಾꣳ ಆವಿವೇಶ॥

ಸಪ್ತಹಸ್ತಶ್ಚತುಃಶೃಂಗಃ ಸಪ್ತಜಿಹ್ವೋ ದ್ವಿಶೀರ್ಷಕಃ ।
ತ್ರಿಪಾತ್ ಪ್ರಸನ್ನವದನಃ ಸುಖಾಸೀನಃ ಶುಚಿಸ್ಮಿತಃ ॥
ಸ್ವಾಹಾಂ ತು ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ದೇವೀಂ ವಾಮೇ ಸ್ವಧಾಂ ತಥಾ ।
ಬಿಭ್ರದ್ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೈಸ್ತು ಶಕ್ತಿಮನ್ನಂ ಸ್ರುಚಂ ಸ್ರುವಮ್ ॥
ತೋಮರಂ ವ್ಯಜನಂ ವಾಮೇ ಘೃತಪಾತ್ರಂ ಚ ಧಾರಯನ್ ।
ಮೇಷಾರೂಢೋ ಜಟಾಬದ್ಧೋ ಗೌರವರ್ಣೋ ಮಹೌಜಸಃ ॥

ಧೂಮ್ರಧ್ವಜೋ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಃ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಃ ಸರ್ವಕಾಮದಃ ।
ಆತ್ಮಾಭಿಮುಖಮಾಸೀನ ಏವಂ ರೂಪೋ ಹುತಾಶನಃ ॥

ಅಗ್ನಿಸಮ್ಮುಖೀಕರಣಮ್

ಏಷ ಹಿ ದೇವ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭೋಽಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಅಗ್ನಿಸಮ್ಮುಖೀಕರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಏಷ ಹಿ ದೇವಃ ಪ್ರದಿಶೋ ನು ಸರ್ವಾಃ ಪೂರ್ವೋ ಹಿ ಜಾತಸ್ಸ ಉ ಗರ್ಭೇ ಅಂತಃ । ಸವಿಜಾಯಮಾನಃ ಸಜನಿಷ್ಯಮಾಣಃ ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖಾಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ವಿಶ್ವತೋ ಮುಖಃ॥

ಅಗ್ನೇ ವೈಶ್ವಾನರ ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಗೋತ್ರ ಮೇಷಾರೂಢ ಮೇಷಧ್ವಜ ವರಪ್ರದ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋ ದೇವ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೋ ವರದೋ ಭವ ॥

ಪರಿಷೇಕಮ್

ಅದಿತೇಽನುಮನ್ಯಸ್ವ। ಅನುಮತೇಽನುಮನ್ಯಸ್ವ। ಸರಸ್ವತೇಽನುಮನ್ಯಸ್ವ। ದೇವ ಸವಿತಃ ಪ್ರಸುವ॥ (ಪರಿಷೇಕದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ).

ಅಗ್ನಿ ಅಲಂಕರಣ

ಅಗ್ನಿಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿರಿ

ವಿಶ್ವಾನಿನ ಇತಿ ತಿಸೃಣಾಮಾತ್ರೇಯೋ ವಸುಸ್ರುತ್ರೋಽಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ದ್ವಯೋಃ ಅಲಂಕರಣೇ, ತೃತೀಯಸ್ಯ ಅಗ್ನ್ಯರ್ಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ವಿಶ್ವಾನಿನೋ ದುರ್ಗಹಾ ಜಾತವೇದಃ । ಸಿಂಧುಂ ನ ನಾವಾ ದುರಿತಾತಿಪರ್ಷಿ। ಅಗ್ನೇ ಅತ್ರಿವನ್ನಮಸಾ ಗೃಣಾನಃ । ಅಸ್ಮಾಕಂ ಬೋಧ್ಯವಿತಾ ತನೂನಾಮ್ । ಯಸ್ತ್ವಾ ಹೃದಾ ಕೀರಿಣಾ ಮನ್ಯಮಾನಃ। ಅಮರ್ತ್ಯಂ ಮರ್ತ್ಯೋ ಜೋಹವೀಮಿ। ಜಾತವೇದೋ ಯಶೋ ಅಸ್ಮಾಸು ಧೇಹಿ। ಪ್ರಜಾಭಿರಗ್ನೇ ಅಮೃತತ್ವಮಶ್ಯಾಮ್ ॥ ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ಸುಕೃತೇ ಜಾತವೇದ ಉ ಲೋಕಮಗ್ನೇ ಕೃಣವಃ ಸ್ಯೋನಂ । ಅಶ್ವಿನಂ ಸಪುತ್ರಿಣಂ ವೀರವಂತಂ ಗೋಮಂತಂ ರಯಿಂ ನಶತೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥

ಅಗ್ನಿಗೆ ಹದಿನಾರು ಪೂಜೆ

ರಾಂ ಸಹಸ್ರಾರ್ಚಿಷೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ರೀಂ ಸ್ವಸ್ತಿಪೂರ್ಣಾತ್ಮನೇ ಶಿರಸೇ

ಸ್ವಾಹಾ। ರೂಂ ಉತ್ತಿಷ್ಠಪುರುಷಾತ್ಮನೇ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ರೈಂ ಧೂಮಾವ್ಯಾಪಿನೇ ಕವಚಾಯ ಹುವ್ । ರೌಂ ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಾತ್ಮನೇ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್ । ರಃ ಧನುರ್ಧರಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ತ್ರಿನಯನಮರುಣಾಪ್ತಾಬದ್ಧ .... ಕೃಶಾನುಮ್ ॥

ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಧ್ಯಾನ

ಉದ್ಯದ್ರವಿಪ್ರಕರ ಸನ್ನಿಭಮಚ್ಯುತಾಂಕೇ
ಸ್ವಾಸೀನಮಸ್ಯ ನುತಿನಿತ್ಯವಚಃಪ್ರವೃತ್ತಿಮ್ ।
ಧ್ಯಾಯೇದ್ಗದಾಭಯಕರಂ ಸುಕೃತಾಂಜಲಿಂ ತಂ
ಪ್ರಾಣಂ ಯಥೇಷ್ಟತನುಮುನ್ನತಕರ್ಮಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಪರಶುರಾಮಧ್ಯಾನ

ಅಂಗಾರವರ್ಣಮಭಿತೋಂಡಬಹಿಃಪ್ರಭಾಭಿ
ರ್ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಪರಶ್ವಧಧನುರ್ಧರಮೇಕವೀರಮ್ ।
ಧ್ಯಾಯೇದಜೇಶಪುರುಹೂತಮುಖೈಃ ಸ್ತುವದ್ಭಿ
ರಾವೀತಮಾತ್ಮ ಪದವೀಂ ಪ್ರತಿಪಾದಯಂತಮ್ ॥

ವೈಶ್ವಾನರಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಜ್ವಾಲಾಲೀಲಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನೋ ವಹ್ನಿಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಹರಿಣೀಪತಿ ಪರಶುರಾಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । 'ಓಂ ರವ್ ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ರಾಂ ರಾಮಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭಾಂ ಭಾರ್ಗವಾಯ ನಮಃ ।

ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ವಾಗತಂ । ಅರ್ಘ್ಯಂ । ಸ್ನಾನಂ । ಆಚಮನಂ । ಮಧುಪರ್ಕಂ । ಪುನರಾಚಮನಂ। ಪಾದ್ಯಂ । ವಸ್ತ್ರಂ । ವಿಭೂಷಣಂ । ಉಪವೀತಂ । ಗಂಧಂ । ಪುಷ್ಪಂ । ಧೂಪಂ। ದೀಪಂ । ನೈವೇದ್ಯ (ಆಜ್ಯಂ) ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ತುಳಸೀದಳ, ಪುಷ್ಪ, ಗಂಧ, ಅಕ್ಷತೆ ಇವುಗಳನ್ನು ದ್ವಿಜನಾಮಕನಾದ ಅಗ್ನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ತೀರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಆಹುತಿ ಪ್ರದಾನ

ಓಂ ಭೂಃ ಸ್ವಾಹಾ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಓಂ ಭುವಃ ಸ್ವಾಹಾ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಓಂ ಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾತ್ಮನೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವ ಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

(ವ್ಯಾಹೃತಿಯ ಹೋಮದಿಂದ ಅಗ್ನಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮುಂದೆ ನಲವತ್ತೆಂಟು ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು).

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ನಾರಾಯಣಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ (ಎಂಟು ಆಹುತಿ)

ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಸ್ವಾಹಾ । ಕೃಷ್ಣಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ (ಆರು ಆಹುತಿ)

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಓಂ ಸ್ವಾಹಾ । ವಾಸುದೇವಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ (ಹನ್ನೆರಡು ಆಹುತಿ)

ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷೇತಿ ಷೋಡಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ನಾರಾಯಣೋ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಅಂತ್ಯಾತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಪರಮಪುರುಷೋ ದೇವತಾ । ಪುರುಷಸೂಕ್ತೇನ ಆಹುತಿ ಪ್ರದಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ॥ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಸ್ಸಹಸ್ರಪಾತ್ । ಸ ಭೂಮಿಂ ವಿಶ್ವತೋ ವೃತ್ವಾಽತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲಮ್ ॥ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪುರುಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಪುರುಷ ಏವೇದಂ ಸರ್ವಂ ಯದ್ಭೂತಂ ಯಚ್ಚ ಭವ್ಯಮ್ । ಉತಾಮೃತತ್ವಸ್ಯೇಶಾನೋ ಯದನ್ನೇನಾತಿರೋಹತಿ ॥ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪುರುಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಏತಾವಾನಸ್ಯ ಮಹಿಮಾಽತೋ ಜ್ಯಾಯಾಂಶ್ಚ ಪೂರುಷಃ । ಪಾದೋಽಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ ತ್ರಿಪಾದಸ್ಯಾಮೃತಂ ದಿವಿ ॥ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪುರುಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ತ್ರಿಪಾದೂರ್ಧ್ವ ಉದೈತ್ ಪುರುಷಃ ಪಾದೋಽಸ್ಯೇಹಾಭವತ್ ಪುನಃ । ತತೋ ವಿಷ್ವಙ್ ವ್ಯಕ್ರಾಮತ್ಸಾಶನಾನಶನೇ ಅಭಿ ॥ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪುರುಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ॥

ತಸ್ಮಾದ್ವಿರಾಳಜಾಯತ ವಿರಾಜೋ ಅಧಿ ಪೂರುಷಃ । ಸ ಜಾತೋ ಅತ್ಯರಿಚ್ಯತ ಪಶ್ಚಾದ್ಭೂಮಿಮಥೋ ಪುರಃ ॥ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪುರುಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಯತ್ಪುರುಷೇಣ ಹವಿಷಾ ದೇವಾ ಯಜ್ಞಮತನ್ವತ । ವಸಂತೋ ಅಸ್ಯಾಸೀದಾಜ್ಯಂ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಇಧ್ಮಶ್ಶರದ್ಧವಿಃ ॥ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪುರುಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ತಂ ಯಜ್ಞಂ ಬರ್ಹಿಷಿ ಪ್ರೌಕ್ಷನ್ ಪುರುಷಂ ಜಾತಮಗ್ರತಃ । ತೇನ ದೇವಾ ಅಯಜಂತ ಸಾಧ್ಯಾ ಋಷಯಶ್ಚ ಯೇ ॥ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪುರುಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ತಸ್ಮಾದ್ ಯಜ್ಞಾತ್ ಸರ್ವಹುತಃ ಸಂಭೃತಂ ಪೃಷದಾಜ್ಯಮ್ । ಪಶೂನ್ ತಾಂಶ್ಚಕ್ರೇ ವಾಯವ್ಯಾನಾರಣ್ಯಾನ್ ಗ್ರಾಮ್ಯಾಶ್ಚ ಯೇ ॥ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪುರುಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ॥

ತಸ್ಮಾದ್ ಯಜ್ಞಾತ್ ಸರ್ವಹುತ ಋಚಸ್ಸಾಮಾನಿ ಜಜ್ಞಿರೇ । ಛಂಧಾಂಸಿ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾದ್ಯಜುಸ್ತಸ್ಮಾದಜಾಯತ ॥ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪುರುಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ತಸ್ಮಾದಶ್ವಾ ಅಜಾಯಂತ ಯೇ ಕೇ ಚೋಭಯಾದತಃ । ಗಾವೋ ಹ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾಜ್ಜಾತಾ ಅಜಾವಯಃ ॥ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪುರುಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಯತ್ ಪುರುಷಂ ವ್ಯದಧುಃ ಕತಿಧಾ ವ್ಯಕಲ್ಪಯನ್ । ಮುಖಂ ಕಿಮಸ್ಯ ಕೌ ಬಾಹೂ ಕಾ ಊರೂ ಪಾದಾ ಉಚ್ಯೇತೇ ॥ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪುರುಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಸ್ಯ ಮುಖಮಾಸೀತ್ ಬಾಹೂ ರಾಜನ್ಯಃ ಕೃತಃ । ಊರೂ ತದಸ್ಯ ಯದ್ವೈಶ್ಯಃ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಶೂದ್ರೋ ಅಜಾಯತ ॥ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪುರುಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ॥

ಚಂದ್ರಮಾ ಮನಸೋ ಜಾತಶ್ಚಕ್ಷೋಃ ಸೂರ್ಯೋ ಅಜಾಯತ । ಮುಖಾದಿಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಾದ್ವಾಯುರಜಾಯತ ॥ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪುರುಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ನಾಭ್ಯಾ ಆಸೀದಂತರಿಕ್ಷಂ ಶೀರ್ಷ್ಣೋ ದ್ಯೌಸ್ಸಮವರ್ತತ । ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಭೂಮಿರ್ದಿಶಃ ಶ್ರೋತ್ರಾತ್ತಥಾ ಲೋಕಾಁ ಅಕಲ್ಪಯನ್ ॥ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪುರುಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ॥

ಸಪ್ತಾಸ್ಯಾಽಸನ್ ಪರಿಧಯಃ ತ್ರಿಸ್ಸಪ್ತ ಸಮಿಧಃ ಕೃತಾಃ। ದೇವಾ ಯದ್ ಯಜ್ಞಂ ತನ್ವಾನಾ ಅಬಧ್ನನ್ ಪುರುಷಂ ಪಶುಮ್ ॥ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪುರುಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ॥

ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜಂತ ದೇವಾಸ್ತಾನಿ ಧರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸನ್ । ತೇ ಹ ನಾಕಂ ಮಹಿಮಾನಸ್ಸಚಂತ ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಧ್ಯಾಸ್ಸಂತಿ ದೇವಾಃ ॥ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪುರುಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಪತ್ನಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಳಗಿನ ನಾಲ್ಕು ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಸಪ್ತಜಿಹ್ವೆಗಳಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು.

ನಿನ್ನೆಯ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಆಹುತಿ

ಓಂ ಭೂಃ ಸ್ವಾಹಾ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।
ಓಂ ಭುವಃ ಸ್ವಾಹಾ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।
ಓಂ ಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾತ್ಮನೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ।
ಓಂ ಭೂರ್ಭುವ ಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಓಂ ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಾಹಾ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।
ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಸ್ವಾಹಾ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।
ಓಂ ಭುವಃ ಸ್ವಾಹಾ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।
ಓಂ ಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾತ್ಮನೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ।
ಓಂ ಭೂರ್ಭುವ ಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಬೆಳಗಿನ ಆಹುತಿ

ಓಂ ಸೂರ್ಯಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।
ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಸ್ವಾಹಾ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।
ಓಂ ಭುವಃ ಸ್ವಾಹಾ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।
ಓಂ ಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾತ್ಮನೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ।
ಓಂ ಭೂರ್ಭುವ ಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಅಗ್ನಿ ಉಪಸ್ಥಾನಮ್

ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರು ಎದ್ದುನಿಂತು ಕೈಮುಗಿದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು

ಓಂ ಚಮ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಸಾರಸ್ವತೋಽಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಅಗ್ನಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಓಂ ಚಮೇ ಸ್ವರಶ್ಚ ಮೇ ಯಜ್ಞೋಪಚತೇ ನಮಶ್ಚ । ಯತ್ತೇ ನ್ಯೂನಂ ತಸ್ಮೈ ತ ಉಪಯತ್ತೇಽತಿರಿಕ್ತಂ ತಸ್ಮೈ ತೇ ನಮಃ । ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥

ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಮೇಧಾಂ ಯಶಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ವಿದ್ಯಾಂ ಬುದ್ಧಿಂ ಶ್ರಿಯಂ ಬಲಮ್ ।
ಆಯುಷ್ಯಂ ತೇಜ ಆರೋಗ್ಯಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಹವ್ಯವಾಹನ ॥ ಶ್ರಿಯಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಹವ್ಯವಾಹನ ಓಂ ನಮೋ ನಮಃ

.... ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಃ .... ಪ್ರವರಾನ್ವಿತಃ ...... ಆಶ್ವಲಾಯನಸೂತ್ರಃ ಋಕ್‌ಶಾಖಾಧ್ಯಾಯೀ.... ಶರ್ಮಾ ಅಹಂ ಭೋ ಅಭಿವಾದಯೇ ॥

ಉತ್ತರಪರಿಷೇಕ

ಕುಳಿತು ಪರಿಷೇಕ ಮಾಡಬೇಕು

ಅದಿತೇಽನ್ವಮಂಸ್ಥಾಃ । ಅನುಮತೇಽನ್ವಮಂಸ್ಥಾಃ । ಸರಸ್ವತೇಽನ್ವಮಂಸ್ಥಾಃ । ದೇವಸವಿತಃ ಪ್ರಾಸಾವೀಃ ॥ (ಹಿಂದೆ ತೋರಿಸಿದ ಚಿತ್ರದ ವಿಪರೀತ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಷೇಕ ಮಾಡಬೇಕು).

ಹುತಭಸ್ಮಧಾರಣೆ

ಮಾನಸ್ತೋಕ್ತ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಕುತ್ಸ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀ ಛಂದಃ । ರುದ್ರೋ ದೇವತಾ। ವಿಭೂತಿಗ್ರಹಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇ ತನಯೇ ಮಾ ನ ಆಯೌ ಮಾ ನೋ ಗೋಷು ಮಾ ನೋ ಅಶ್ವೇಷು ರೀರಿಷಃ । ವೀರಾನ್ಮಾನೋ ರುದ್ರ ಭಾಮಿತೋ ವಧೀರ್ಹವಿಷ್ಮಂತಃ ಸದಮಿತ್ತ್ವಾ ಹವಾಮಹೇ ॥ (ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಭಸ್ಮ ಲಲಾಟೇ ಧಾರಯೇತ್)

ಸಮಿತ್ಸಮಾರೋಪಣೆ

ಒಂದು ಸಮಿಧೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಟ್ಟು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲ ಅಥವಾ ಮರುದಿವಸ ಮಾಡುವ ಔಪಾಸನದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಪ್ರತ್ಯವರೋಹಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಥವಾ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾರೋಪಣ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಅಯಂ ತೇ ಯೋನಿರಿತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಗಾಧಿಪುತ್ರೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಅಗ್ನಿ ಸಮಿತ್ಸಮಾರೋಪಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಅಯಂ ತೇ ಯೋನಿರ್ಋತ್ವಿಯೋ ಯತೋ ಜಾತೋ ಅರೋಚಥಾಃ। ತಂ ಜಾನನ್ನಗ್ನ ಆ ಸೀದಾಥಾ ನೋ ವರ್ಧಯಾ ಗಿರಃ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವರೋಮಗ್ನಿಂ ಸಮಿಧಿ ಆರೋಪಯಾಮಿ ॥

ಸಮಾಪನಮ್

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪೋಯಜ್ಞಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥
ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ಹುತಾಶನ ।
ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

ಅನೇನ ಹ್ಯಃ ಸಾಯಂ ಅದ್ಯ ಪ್ರಾತಃ ಔಪಾಸನಕರಣೇನ ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಹರಿಣೀಪತಿಃ ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತೋ ಭವತು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

॥ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಔಪಾಸನಾವಿಧಿಯು ಮುಗಿಯಿತು ॥

★ ★ ★ ★

ವೈಶ್ವದೇವ ಪದ್ಧತಿ

ಅಕೃತ್ವಾ ವೈಶ್ವದೇವಂ ತು ಯೋಽನ್ನಂ ಭುಂಕ್ತೇ ದ್ವಿಜಾಧಮಃ ।
ಸ ಭುಂಕ್ತೇ ಹಿ ಕ್ರಿಮೀನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಕಾಕಯೋನಿಷು ಜಾಯತೇ ॥

ವೈಶ್ವದೇವವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಅನ್ನವನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕ್ರಿಮಿಗಳನ್ನು ತಿಂದಂತೆ. ಅವನು ಕಾಗೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.

'ಹುತಶೇಷಂ ಭುಂಜಾನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನಾವಸೀದತಿ ।' (ಪರಾಶರಸ್ಮೃತಿ)

ಯಜ್ಞಶಿಷ್ಟಾಶಿನಃ ಸಂತೋ ಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವಕಿಲ್ಬಿಷೈಃ ।
ಭುಂಜತೇ ತೇ ತ್ವಘಂ ಪಾಪಾಃ ಯೇ ಪಚಂತ್ಯಾತ್ಮಕಾರಣಾತ್ ॥ (ಗೀತಾ)

ವೈಶ್ವದೇವದ ಹೋಮಶೇಷವನ್ನು ಭುಂಜಿಸುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಎಂದೂ ನಾಶ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ವೈಶ್ವದೇವ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

(ಪ್ರತಿಪಾಕಾನಂತರವೂ ವಿಷ್ಣ್ವರ್ಪಿತವಾದ ನೈವೇದ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ಎರಡು ವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವೈಶ್ವದೇವ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮಪಕ್ಷವು. ಅಥವಾ 'ಪ್ರಾತಃ' ಸಾಯಂ ವೈಶ್ವದೇವಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥' ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಎರಡು ಹೊತ್ತಿನ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ದೇವಪೂಜಾನಂತರ ಜಲಪಾತ್ರ, ವಿಷ್ಣ್ವರ್ಪಿತವಾದ ನೈವೇದ್ಯದಿಂದ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತು ವೈಶ್ವದೇವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು)★.

★ **ಆಚಮನ ಮಾಡಿರಿ**

★ **ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿರಿ**

★ **ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿರಿ**

★ ((೧) ಪಂಚಸೂನಾ-ಖಂಡನ (ತುಂಡುಮಾಡುವುದು) ಪೇಷಣ (ಅರೆಯು(ರುಬ್ಬು) ವುದು) ಚುಲ್ಲೀ (ಒಲೆಯಲ್ಲಿಸುಡುವುದು) ಭರ್ಜನ (ಹುರಿಯುವುದು) ಉದಕುಂಭ (ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಆವಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸುವುದು) ಧಾನ್ಯ ಶಾಕಾದಿ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಮಾಡುವ ಈ ಐದು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಪಂಚಸೂನಾ. ಇದು ದೋಷವಾದ್ದರಿಂದ ಇದು ವೈಶ್ವದೇವದಿಂದ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ವೈಶ್ವದೇವವನ್ನು ಏಕಾದಶೀ, ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮಿಯಂದು ಮಾಡಕೂಡದು).

ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪಂಚಸೂನಾ ದೋಷ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾತಃಸಾಯಂ ವೈಶ್ವದೇವ ಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ॥

ಅಗ್ನಿ-ಆವಾಹನೆ

ಜುಷ್ಟೋದಮೂನಾ ಆತ್ರೇಯೋ ವಸುಶ್ರುತೋಽಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಏಹ್ಯಗ್ನೇ ರಾಹುಗಣೋ ಗೌತಮೋಽಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಅಗ್ನ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಜುಷ್ಟೋದಮೂನಾ ಅತಿಥಿರ್ದುರೋಣ ಇಮಂ ನೋ ಯಜ್ಞಮುಪಯಾಹಿ ವಿದ್ವಾನ್ । ವಿಶ್ವಾ ಅಗ್ನೇ ಅಭಿಯುಜೋ ವಿಹತ್ಯಾ ಶತ್ರೂಯತಾಮಾಭರಾ ಭೋಜನಾನಿ॥ ಏಹ್ಯಗ್ನ ಇಹಹೋತಾ ನಿಷೀದಾದಬ್ಧಃ ಸುಪುರ ಏತಾ ಭವಾನಃ । ಅವತಾಂ ತ್ವಾ ರೋದಸೀ ವಿಶ್ವಮಿನ್ವೇ ಯಜಾಮಹೇ ಸೌಮನಸಾಯ ದೇವಾನ್॥

ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ

ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪರಮೇಷ್ಠೀ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಬೃಹತೀ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವರೋಮ್ । ವಿಷ್ಣುವೀರ್ಯಾತ್ಮಕಂ ರುಕ್ಮಕನಾಮಾನಂ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯಾಮಿ ॥

ಅಗ್ನಿಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನ

ಚತ್ವಾರಿಶೃಂಗೇತಿ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವೋಽಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಅಗ್ನಿಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಚತ್ವಾರಿಶೃಂಗಾ ತ್ರಯೋ ಅಸ್ಯ ಪಾದಾ ದ್ವೇ ಶೀರ್ಷೇ ಸಪ್ತ ಹಸ್ತಾಸೋ ಅಸ್ಯ। ತ್ರಿಧಾ ಬದ್ಧೋ ವೃಷಭೋ ರೋರವೀತಿ ಮಹೋ ದೇವೋ ಮರ್ತ್ಯಾಁ ಆವಿವೇಶ॥

ಸಪ್ತಹಸ್ತಶ್ಚತುಃಶೃಂಗಃ ಸಪ್ತಜಿಹ್ವೋ ದ್ವಿಶೀರ್ಷಕಃ ।
ತ್ರಿಪಾತ್ ಪ್ರಸನ್ನವದನಃ ಸುಖಾಸೀನಃ ಶುಚಿಸ್ಮಿತಃ ॥
ಸ್ವಾಹಾಂ ತು ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ದೇವೀಂ ವಾಮೇ ಸ್ವಧಾಂ ತಥಾ ।
ಬಿಭ್ರದ್ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೈಸ್ತು ಶಕ್ತಿಮನ್ನಂ ಸ್ರುಚಂ ಸ್ರುವಮ್ ॥
ತೋಮರಂ ವ್ಯಜನಂ ವಾಮೇ ಘೃತಪಾತ್ರಂ ಚ ಧಾರಯನ್ ।
ಮೇಷಾರೂಢೋ ಜಟಾಬದ್ಧೋ ಗೌರವರ್ಣೋ ಮಹೌಜಸಃ ॥
ಧೂಮ್ರಧ್ವಜೋ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಃ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಃ ಸರ್ವಕಾಮದಃ ।
ಆತ್ಮಾಭಿಮುಖಮಾಸೀನ ಏವಂ ರೂಪೋ ಹುತಾಶನಃ ॥

ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಧ್ಯಾನ

ಉದ್ಯದ್ರವಿಪ್ರಕರ ಸನ್ನಿಭಮಚ್ಯುತಾಂಕೇ
ಸ್ವಾಸೀನಮಸ್ಯ ನುತಿನಿತ್ಯವಚಃಪ್ರವೃತ್ತಿಮ್ ।
ಧ್ಯಾಯೇದ್ಗದಾಭಯಕರಂ ಸುಕೃತಾಂಜಲಿಂ ತಂ
ಪ್ರಾಣಂ ಯಥೇಷ್ಟತನುಮುನ್ನತಕರ್ಮಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಪರಶುರಾಮಧ್ಯಾನ

ಅಂಗಾರವರ್ಣಮಭಿತೋಂಡಬಹಿಃಪ್ರಭಾಭಿ
ರ್ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಪರಶ್ವಧಧನುರ್ಧರಮೇಕವೀರಮ್ ।
ಧ್ಯಾಯೇದಜೇಶಪುರುಹೂತಮುಖ್ಯೈಃ ಸ್ತುವದ್ಭಿ
ರಾವೀತಮಾತ್ಮ ಪದವೀಂ ಪ್ರತಿಪಾದಯಂತಮ್ ॥

ಅಗ್ನಿಸಮ್ಮುಖೀಕರಣ

ಏಷ ಹಿ ದೇವ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭೋಽಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಅಗ್ನಿಸಮ್ಮುಖೀಕರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಏಷ ಹಿ ದೇವಃ ಪ್ರದಿಶೋ ನು ಸರ್ವಾಃ ಪೂರ್ವೋ ಹಿ ಜಾತಸ್ಸ ಉ ಗರ್ಭೇ ಅಂತಃ । ಸವಿಜಾಯಮಾನಃ ಸಜನಿಷ್ಯಮಾಣಃ ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖಾಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ವಿಶ್ವತೋ ಮುಖಃ॥

ಅಗ್ನೇ ವೈಶ್ವಾನರ ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಗೋತ್ರ ಮೇಷಾರೂಢ ಮೇಷಧ್ವಜ ವರಪ್ರದ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋ ದೇವ ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೋ ವರದೋ ಭವ ॥

ಪರಿಷೇಕ

ಅದಿತೇಽನುಮನ್ಯಸ್ವ। ಅನುಮತೇಽನುಮನ್ಯಸ್ವ। ಸರಸ್ವತೇಽನುಮನ್ಯಸ್ವ। ದೇವ ಸವಿತಃ ಪ್ರಸುವ ॥

ಅಗ್ನಿ ಅಲಂಕರಣ

ವಿಶ್ವಾನಿನ ಇತಿ ತಿಸೃಣಾಮಾತ್ರೇಯೋ ವಸುಸ್ರುತೋಽಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ದ್ವಯೋಃ ಅಲಂಕರಣೇ, ತೃತೀಯಸ್ಯ ಅಗ್ನ್ಯರ್ಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ವಿಶ್ವಾನಿನೋ ದುರ್ಗಹಾ ಜಾತವೇದಃ । ಸಿಂಧುಂ ನ ನಾವಾ ದುರಿತಾತಿಪರ್ಷಿ। ಅಗ್ನೇ ಅತ್ರಿವನ್ನಮಸಾ ಗೃಣಾನಃ । ಅಸ್ಮಾಕಂ ಬೋಧ್ಯವಿತಾ ತನೂನಾಮ್ । ಯಸ್ತ್ವಾ

ಹೃದಾ ಕೀರಿಣಾ ಮನ್ಯಮಾನಃ । ಅಮರ್ತ್ಯಂ ಮರ್ತ್ಯೋ ಜೋಹವೀಮಿ । ಜಾತವೇದೋ ಯಶೋ ಅಸ್ಮಾಸು ಧೇಹಿ । ಪ್ರಜಾಭಿರಗ್ನೇ ಅಮೃತತ್ವಮಶ್ಯಾಮ್ ॥ ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ಸುಕೃತೇ ಜಾತವೇದ ಉ ಲೋಕಮಗ್ನೇ ಕೃಣವಃ ಸ್ಯೋನಂ । ಅಶ್ವಿನಂ ಸಪುತ್ರಿಣಂ ವೀರವಂತಂ ಗೋಮಂತಂ ರಯಿಂ ನಶತೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥

ಆಹುತಿಪ್ರದಾನ

ಅಗ್ನಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ವ್ಯಾಹೃತಿಹೋಮ, ಪುರುಷಸೂಕ್ತಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ನಂತರ ಆಹುತಿ. ಮನಸಾ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಧ್ಯಾಯನ್ ''ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ'' ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ಇತಿ ಜುಹುಯಾತ್ ॥

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ನಾರಾಯಣಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ (ಎಂಟು ಆಹುತಿ)

ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಕೃಷ್ಣಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ (ಆರು ಆಹುತಿ)

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ವಾಸುದೇವಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ॥ (ಹನ್ನೆರಡು ಆಹುತಿ)

ಓಂ ಸೂರ್ಯಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ॥

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ॥

ಓಂ ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಸೋಮಾಯ ವನಸ್ಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಸೋಮಾಯ ವನಸ್ಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ॥

ಓಂ ಅಗ್ನೀಷೋಮಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನೀಷೋಮಾಭ್ಯಾಮ್ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಾಹಾ । ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಮ್ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಾಹಾ । ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀಭ್ಯಾಮ್ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಧನ್ವಂತರಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಧನ್ವಂತರಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಇಂದ್ರಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಇಂದ್ರಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ । ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಇದಂ ನ ಮಮ॥

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಬ್ರಹ್ಮಣ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ವೈಶ್ವದೇವ ಸಾಂಗತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ (ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಾರ್ಥಂ) ವ್ಯಾಹೃತಿಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ॥

(ತುಪ್ಪದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಆಹುತಿ)

ಓಂ ಭೂಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಯೇ ಶ್ರೀಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಭುವಃ ಸ್ವಾಹಾ । ವಾಯವೇ ಶ್ರೀ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಸೂರ್ಯಾಯ ಶ್ರೀ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ।

ಈಗ ಪರಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಭಸ್ಮಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಪಸ್ಥಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಗ್ನಿ ಉಪಸ್ಥಾನ

ಓಂ ಚಮ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಸಾರಸ್ವತೋಽಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಅಗ್ನಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಓಂ ಚಮೇ ಸ್ವರಶ್ಚ ಮೇ ಯಜ್ಞೋಪಚತೇ ನಮಶ್ಚ । ಯತ್ತೇ ನ್ಯೂನಂ ತಸ್ಮೈ ತ ಉಪಯತ್ತೇಽತಿರಿಕ್ತಂ ತಸ್ಮೈ ತೇ ನಮಃ । ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥

ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಮೇಧಾಂ ಯಶಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ವಿದ್ಯಾಂ ಬುದ್ಧಿಂ ಶ್ರಿಯಂ ಬಲಮ್ ।
ಆಯುಷ್ಯಂ ತೇಜ ಆರೋಗ್ಯಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಹವ್ಯವಾಹನ ॥

.... ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಃ .... ಪ್ರವರಾನ್ವಿತಃ ...... ಆಶ್ವಲಾಯನಸೂತ್ರಃ ಋಕ್‌ಶಾಖಾಧ್ಯಾಯೀ.... ಶರ್ಮಾ ಅಹಂ ಭೋ ಅಭಿವಾದಯೇ ॥

ಉತ್ತರಪರಿಷೇಕ

(ಉಪವಿಶ್ಯ) ಅದಿತೇಽನ್ವಮಂಸ್ಥಾಃ । ಅನುಮತೇಽನ್ವಮಂಸ್ಥಾಃ । ಸರಸ್ವತೇಽನ್ವಮಂಸ್ಥಾಃ। ದೇವಸವಿತಃ ಪ್ರಾಸಾವೀಃ ॥

ರುಗ್ಮನಾಮಕನಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಾವಾಹನೆ ಮಾಡಿರಿ.

ಗಚ್ಛ ಗಚ್ಛ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ವಸ್ಥಾನಂ ಯಜ್ಞಪೂರುಷ ।
ಯತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮದಯೋ ದೇವಾಸ್ತತ್ರ ಗಚ್ಛ ಹುತಾಶನ ॥

ಸಮಾಪನಮ್

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪೋಯಜ್ಞಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥
ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ಹುತಾಶನ ।
ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

ಅನೇನ ಪ್ರಾತಃಸಾಯಂ ವೈಶ್ವದೇವಹೋಮೇನ ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಹರಿಣೀಪತಿಃ ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತೋ ಭವತು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

॥ ಇತಿ ಋಗ್ವೇದೀಯ ವೈಶ್ವದೇವಃ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

★ ★ ★ ★ ★

ಬಲಿಹರಣ

ಆಚಮ್ಯ , ಪ್ರಾಣಾನಾಯಾಮ್ಯ ... ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಏವಂಗುಣ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಬಲಿಹರಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಒಲೆಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತೊಳೆದು ವರ್ತುಲಾಕಾರದ ಮಂಡಲವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪೂರ್ವದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಚಕ್ರಾಕಾರವಾಗಿ ಬಲಿಹರಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಓಂ ಸೂರ್ಯಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಸೋಮಾಯ ವನಸ್ಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಿಷೋಮಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಾಹಾ । ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಾಹಾ । ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಾಹಾ । ಧನ್ವಂತರಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಇಂದ್ರಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಅದ್ಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಷಧಿವನಸ್ಪತಿಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಗೃಹಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಗೃಹದೇವತಾಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ । ವಾಸ್ತುದೇವತಾಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಇಂದ್ರಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ॥	ಚಕ್ರದ ಹೊರಗೆ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ
ಇಂದ್ರಪುರುಷೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥	(ಅದರ ಮೇಲ್ಭಾಗ)
ಯಮಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ॥	ಚಕ್ರದ ಹೊರಗೆ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ
ಯಮಪುರುಷೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥	(ಅದರ ಮೇಲ್ಭಾಗ)
ವರುಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ॥	ಚಕ್ರದ ಹೊರಗೆ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ
ವರುಣಪುರುಷೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥	(ಅದರ ಮೇಲ್ಭಾಗ)
ಸೋಮಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ॥	ಚಕ್ರದ ಹೊರಗೆ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ
ಸೋಮಪುರುಷೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥	(ಅದರ ಮೇಲ್ಭಾಗ)
ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥	ಚಕ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಬ್ರಹ್ಮಪುರುಷೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥	(ಅದರ ಮೇಲ್ಭಾಗ)
ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥	ಚಕ್ರಮಧ್ಯದ ಬಲಭಾಗ
ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಭೂತೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥	(ಅದರ ಮೇಲ್ಭಾಗ)
ದಿವಾಚಾರಿಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥	ಚಕ್ರಮಧ್ಯದ ಎಡಭಾಗ

ನಕ್ತಂಚರೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ (ಅದರ ಮೇಲ್ಭಾಗ)

ರಕ್ಷೋಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಚಕ್ರದ ಹೊರಗೆ ಈಶಾನ್ಯ ಭಾಗ

(ಅಪಸವ್ಯದಿಂದ) ಸ್ವಧಾ ಪಿತೃಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಚಕ್ರದ ಹೊರಗೆ ಆಗ್ನೇಯ ಭಾಗ

(ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು) ಸವ್ಯದಿಂದ

ಶ್ಯಾಮಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಚಕ್ರದ ಹೊರಗೆ ನೈಋತ್ಯ ಭಾಗ

ಶಬಲಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಚಕ್ರದ ಹೊರಗೆ ವಾಯವ್ಯ ಭಾಗ

ಸನಕಾದಿಮನುಷ್ಯೇಭ್ಯೋ ಹಂತ ॥ (ಅದರ ಮೇಲ್ಭಾಗ)

ಉಳಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನ್ನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ–

ಓಂ ಯೇ ಭೂತಾಃ ಪ್ರಚರಂತಿ ದಿವಾನಕ್ತಂ ಬಲಿಮಿಚ್ಛಂತೋ ವಿತುದಸ್ಯಪ್ರೇಷ್ಯಾಃ।
ತೇಭ್ಯೋ ಬಲಿಂ ಪುಷ್ಟಿಕಾಮೋ ಹರಾಮಿ ಮಯಿ ಪುಷ್ಟಿಂ ಪುಷ್ಟಿಪತಿರ್ದಧಾತು ಸ್ವಾಹಾ॥

ಐಂದ್ರವಾರುಣವಾಯವ್ಯಾ ಯಾಮ್ಯಾ ವೈ ನೈಋತ್ಯಾಶ್ಚ ಯೇ ।
ತೇ ಕಾಕಾಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಂತು ಭೂಮ್ಯಾಂ ಪಿಂಡಂ ಮಯೋಜ್ಝಿತಮ್ ॥
ಶ್ವಚಾಂಡಾಲಭೂತಪತಿತವಾಯಸೇಭ್ಯಃ ಅನ್ನಂ ಭೂಮೌ ವಿಕಿರೇತ್ ॥

ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಳೆ ಅತಿಥಿಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ (ಕಾಯ್ದು) ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಹಾಗೂ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು.

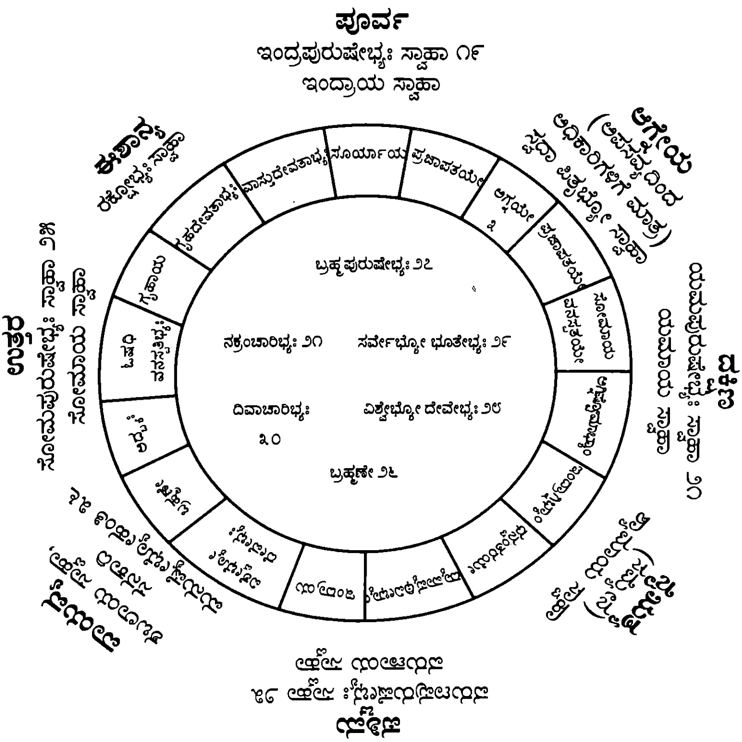
ಓಂ ಶಾಂತಾ ಪೃಥಿವೀ ಶಿವಮಂತರಿಕ್ಷಂ ದ್ಯೌರ್ನೋ ದೇವೀ ಅಭಯಂ ನೋ ಅಸ್ತು । ಶಿವಾ ದಿಶಃ ಪ್ರದಿಶ ಉದ್ದಿಶೋ ನ ಆಪೋ ವಿಶ್ವತಃ ಪರಿಪಾಂತು ಸರ್ವತಃ॥ ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ...... ಬಲಿಕ್ರಿಯಾದಿಷು ॥ ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತು.... । ಮಂತ್ರಹೀನಂ .... ರಮಾಪತೇ ॥ ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ।

ಅನೇನ ಬಲಿಹರಣಕರ್ಮಣಾ ಭಗವಾನ್ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತೋ ಭವತು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

★ ★ ★ ★ ★

ಬಲಿಹರಣಚಕ್ರಮ್

ಪೂರ್ವ
ಇಂದ್ರಪುರುಷೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ೧೯
ಇಂದ್ರಾಯ ಸ್ವಾಹಾ
ಬ್ರಹ್ಮಪುರುಷೇಭ್ಯಃ ೨೭
ನಕ್ತಂಚಾರಿಭ್ಯಃ ೨೧
ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಭೂತೇಭ್ಯಃ ೨೯
ದಿವಾಚಾರಿಭ್ಯಃ ೩೦
ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯಃ ೨೮
ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ೨೬

ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ

೧. ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನು, ಆರು ವೇದಾಂಗಗಳನ್ನು, ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಮಹನೀಯರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವೇ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ. ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಹುತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡುವುದೆ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ ತರ್ಪಣ.

೨. **'ಯತ್ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಮಧೀಯೀತ । ಏಕೈಕಾಮಪ್ಯೃಚಂ ಯಜುಸ್ಸಾಮ ಚ ತದ್ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಂ ಸಂತಿಷ್ಠತೇ ॥'** ಎಂಬ ಮಾತಿನಂತೆ ನಿತ್ಯವೂ ಅಧ್ಯಯನ-ಶೀಲನಾಗಿರಬೇಕು. ಕನಿಷ್ಟಪಕ್ಷ ಒಂದೊಂದು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನಾದರೂ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೩. ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಾದ ಬಳಿಕ ದೇವರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವಿದ್ದರೆ, ದೇವರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ವೈಶ್ವದೇವವಾದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೪. ತರ್ಪಣ ನೀಡುವ ನೀರು ಸುಗಂಧ ಭರಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹರಿನಿರ್ಮಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪ, ತುಳಸಿ, ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

೫. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯತೀರ್ಥದಿಂದಲೇ ಆಹಾರರೂಪವಾಗಿ ತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

೬. ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮೀ ಹಾಗೂ ಏಕಾದಶೀ ಮತ್ತು ಶ್ರವಣ ದ್ವಾದಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಅಶೌಚವಿದ್ದಾಗ, ದೀಕ್ಷಿತನಾದಾಗ, ನಾಂದಿ ಇಟ್ಟಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

೭. ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪಠಿಸುವ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಗುರುಗಳಿಂದ ಉಪದೇಶ ಪಡೆದಿರಲೇಬೇಕು.

೮. ಒಂದು ವೇಳೆ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ವಿದ್ಯೆಯು ಯಾತಯಾಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ-ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ್ಸುಗಳು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ತಪಸ್ಸು ಹಾನಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವಋಣ-ಋಷಿಋಣ-ಆಚಾರ್ಯಋಣವು ಪರಿಹಾರವಾಗದೆ ಪಾಪಭಾಜನನಾಗುತ್ತಾನೆ.

೯. ಋಷಿತರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಋಷಿಗಳೂ ಋಗ್ವೇದ ಮಂಡಲದ ದೃಷ್ಟಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಋಗ್ವೇದಿಗಳಿಗೆ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ನಿತ್ಯವೂ ಉಪಕಾರ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಎಲ್ಲಾ ಆಚಾರ್ಯ ಪುರುಷರಿಗೂ ತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಂತ ಯಮದೇವರಿಗೂ ಕೂಡ ತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

೧೦. ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀಡದೆ ಕೇವಲ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞದ ಮೊದಲ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಬಹುದಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಆಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಆಹಾರ ನೀಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಬಾರದೆಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಲು ಆತಂಕವಿಲ್ಲ.

★ ★ ★ ★ ★

ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲೇಬೇಕಾದ ಅಪೂರ್ವ ವಿಚಾರ

ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞದ ಮಂತ್ರಗಳು ಇವೆಯೋ, ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಮಂತ್ರಗಳ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿಲ್ಲವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದು ತಪ್ಪಲ್ಲವೇ? ಇದರಿಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದಲ್ಲವೇ? ಹಿಂದಿನವರು ಮಾಡದಿದ್ದನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಏಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು? ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಹೀಗಿದೆ–

ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಾವು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಿತ್ಯವೂ ಋಗ್ವೇದದ ಒಂದೇ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಒಂದೊಂದು ಹೊಸ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠನೆ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಚತುರ್ವೇದಗಳ, ಷಡಂಗಗಳ, ಇತಿಹಾಸ-ಪುರಾಣಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪಾರಾಯಣವನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಲು ಯಾರಿಗೂ ಸಮಯವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದುವೇ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಷಡಂಗಗಳ ವಾಕ್ಯವು ಎಲ್ಲಿ ಇವೆ ಎಂದು ಯಾರಿಂದಲೂ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಾ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಉವಟನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಉವಟನ ಶಿಕ್ಷಾವನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೋ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಶಿಕ್ಷಾವನ್ನು ಹೇಳಿತ್ತಿದ್ದೇವೋ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಇದರಂತೆ ಪಾಣಿನೀ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಾಣಿನೀ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಛಂದಸ್ಸು ಪಿಂಗಳನಾಗನಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ನಿರುಕ್ತವು ಯಾಸ್ಕನಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ವೇದಾಂಗವಾದ ಜ್ಯೋತಿಷ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಲಗದನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ದಂಡನಾಥನಾರಾಯಣನು ನಿಘಂಟನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಿದ ಷಡಂಗ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ದೊರಕದ ಕೆಲವು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಎಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಕೂಡ ನೀವು ಕಾಣಬಹುದು. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವುದೇ

ವಿವಾದವಿಲ್ಲದ ಷಡಂಗಗಳನ್ನೇ ಪಠಿಸಲು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಉಲ್ಲೇಖವೇ ಇಲ್ಲದ ಷಡಂಗಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಪಟ್ಟು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿದ್ವಾನ್ ಪೂಜ್ಯ ಬನ್ನಂಜೆ ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರ ಬಳಿ ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಉಪಕರಿಸಿದ ವಿದ್ವಾನ್ ಪಾಂಡುರಂಗ ಪಾಂಡುರಂಗಿ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅನಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಾಧಕರು ಇದರ ಸದುಪಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣದ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಪಾರಾಯಣವನ್ನೂ ಕೂಡ ಮಾಡಿ ಧನ್ಯರಾಗಬೇಕು.

★ ★ ★ ★ ★

ಅಥ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ

ಆಚಮನ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ದೇಶಕಾಲಾದಿಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞೇನ ಯಕ್ಷ್ಯೇ, ದೇವ-ಋಷಿ-ಆಚಾರ್ಯ ಪಿತೃತರ್ಪಣಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಂ ವಿದ್ಯುದಸಿ ವಿದ್ಯಮೇ ಪಾಪ್ಮಾನಮಮೃತಾತ್ಸತ್ಯಮುಪೈಮಿ ॥

ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಜಲವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಎಡಗಾಲಿನ ಮೇಲೆ ಬಲಗಾಲನ್ನು ಇರಿಸಿ ದರ್ಭೆಯನ್ನು ಅಂಜಲಿಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ ಹಿಡಿದು ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಓಂಕಾರವನ್ನು, ವ್ಯಾಹೃತಿಯನ್ನು, ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನುಪಾದವಾಗಿಯೂ, ಅರ್ಧವಾಗಿಯೂ, ಪೂರ್ಣ ಋಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪಠಿಸಬೇಕು.

ಓಂ ಭೂಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ । ಭುವಃ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಸ್ವಃ ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ (ಪಾದಃ)

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಸ್ವಃ ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ (ಅರ್ಧಃ)

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸ್ವಃ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ। ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ (ಋಕ್)

ಋಗ್ವೇದ– ಓಂ ಅಗ್ನಿಮೀಳೇ ಪುರೋಹಿತಂ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ದೇವಮೃತ್ವಿಜಮ್ । ಹೋತಾರಂ ರತ್ನಧಾತಮಮ್ ॥ ಅಗ್ನಿಃ ಪೂರ್ವೇಭಿರ್ಋಷಿಭಿರೀಡ್ಯೋ ನೂತನೈರುತ । ಸ ದೇವಾಂ ಏಹ ವಕ್ಷತಿ ॥ ಅಗ್ನಿನಾ ರಯಿಮಶ್ನವತ್ಪೋಷಮೇವ ದಿವೇದಿವೇ । ಯಶಸಂ ವೀರವತ್ತಮಮ್ ॥ ಅಗ್ನೇ ಯಂ ಯಜ್ಞಮಧ್ವರಂ ವಿಶ್ವತಃ ಪರಿಭೂರಸಿ। ಸ ಇದ್ದೇವೇಷು ಗಚ್ಛತಿ ॥ ಅಗ್ನಿರ್ಹೋತಾ ಕವಿಕ್ರತುಃ ಸತ್ಯಶ್ಚಿತ್ರಶ್ರವಸ್ತಮಃ । ದೇವೋ ದೇವೇಭಿರಾಗಮತ್ ॥ ಯದಂಗ ದಾಶುಷೇ ತ್ವಮಗ್ನೇ ಭದ್ರಂ ಕರಿಷ್ಯಸಿ । ತವೇತ್ತತ್ಸತ್ಯಮಂಗಿರಃ॥ ಉಪ ತ್ವಾಗ್ನೇ ದಿವೇದಿವೇ ದೋಷಾವಸ್ತರ್ಧಿ- ಯಾವಯಮ್ । ನಮೋ ಭರಂತ ಏಮಸಿ ॥

ರಾಜಂತಮಧ್ವರಾಣಾಂ ಗೋಪಾಮೃತಸ್ಯ ದೀದಿವಿಮ್ । ವರ್ಧಮಾನಂ ಸ್ವೇ ದಮೇ ॥
ಸ ನಃ ಪಿತೇವ ಸೂನವೇಽಗ್ನೇ ಸೂಪಾಯನೋ ಭವ । ಸಚಸ್ವಾನಃ ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥

ಐತರೇಯಬ್ರಾಹ್ಮಣ– ಅಗ್ನಿರ್ವೈ ದೇವಾನಾಮವಮೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪರಮಃ ।

ಆರಣ್ಯಕ– ಅಥ ಮಹಾವ್ರತಮ್ । ಏಷ ಪಂಥಾ । ಏತತ್‌ಕರ್ಮ । ಅಥಾತಃ ಸಂಹಿತಾಯಾ ಉಪನಿಷತ್ । ವಿದಾ ಮಘವನ್ವಿದಾ । ಮಹಾವ್ರತಸ್ಯ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಸಾಮಧೇನ್ಯಃ ।

ಆಶ್ವಲಾಯನಸೂತ್ರಮ್– ಅಥೈತಸ್ಯ ಸಮಾಮ್ನಾಯಸ್ಯ ।

ಯಜುರ್ವೇದ– ಓಂ ಇಷೇ ತ್ವೋರ್ಜೇತ್ವಾ ವಾಯವಃ ಸ್ಥೋಪಾಯವಃ ಸ್ಥ ದೇವೋ ವಃ ಸವಿತಾ ಪ್ರಾರ್ಪಯತು ಶ್ರೇಷ್ಠತಮಾಯ ಕರ್ಮಣ ಆ ಪ್ಯಾಯಧ್ವಮಘ್ನಿಯಾ ದೇವಭಾಗಮೂರ್ಜಸ್ವತೀಃ ಪಯಸ್ವತೀಃ ಪ್ರಜಾವತೀರನಮೀವಾ ಅಯಕ್ಷ್ಮಾ ಮಾ ವಃ ಸ್ತೇನ ಈಶತ ಮಾಽಘಶಂಸೋ ರುದ್ರಸ್ಯ ಹೇತಿಃ ಪರಿವೋ ವೃಣಕ್ತು ಧ್ರುವಾ ಅಸ್ಮಿನ್ ಗೋಪತೌ ಸ್ಯಾತ ಬಹ್ವೀರ್ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಪಶೂನ್ ಪಾಹಿ ॥

ಸಾಮವೇದ– ಓಮ್ ಅಗ್ನ ಆ ಯಾಹಿ ವೀತಯೇ ಗೃಣಾನೋ ಹವ್ಯದಾತಯೇ। ನಿ ಹೋತಾ ಸತ್ಸಿ ಬರ್ಹಿಷಿ ॥

ಅಥರ್ವ ವೇದ– ಓಮ್ ಶಂ ನೋ ದೇವಿರಭಿಷ್ಟಯ ಆಪೋ ಭವಂತು ಪೀತಯೇ। ಶಂ ಯೋರಭಿ ಸ್ರವಂತು ನಃ ॥

ಸಂಹಿತಾ ಪಾಠ	ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ ॥
ಪದಪಾಠ	ವಿಷ್ ಣವೇ ನಮಃ ॥
ಕ್ರಮಪಾಠ	ವಿಷ್ಣವೇ ಣವೇ ನಮಃ ॥

ಶಿಕ್ಷಾ★– ಶೀಕ್ಷಾಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಃ । ವರ್ಣಸ್ವರಃ । ಮಾತ್ರಾ ಬಲಮ್ । ಸಾಮ ಸಂತಾನಃ। ಇತ್ಯುಕ್ತಶೀಕ್ಷಾಧ್ಯಾಯಃ (ತೈತ್ತಿರೀಯೋಪನಿಷತ್) (ಅಥ ಶಿಕ್ಷಾಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ......)

★ ಇಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಬೋಲ್ಡ್ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾದ ಪ್ರಮಾಣ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ನೀಡಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಬೋಲ್ಡ್ ಮಾಡಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಮಹಾವ್ಯಾಕರಣ	ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥೇ ತೃತೀಯಾರ್ಥೇ ಚತುರ್ಥ್ಯಾರ್ಥೇ ಚ ಸಪ್ತಮೀ । ಪಂಚಮ್ಯರ್ಥೇ ಚ ಸಂಪ್ರೋಕ್ತಾ ವಿಷಯೇತಿ ಚ ತಾಂ ವಿದುಃ ॥ **(ವೃದ್ಧಿರಾದೈಚ್ ....।)**
ವ್ಯಾಸನಿರುಕ್ತ	ಮಹಾನ್ಮಹೀಯಸಾಮಾದಿ ಬ್ರೂಯಾದತ್ಯುತ್ತಮೋತ್ತಮಂ । ಯತ್ರಾಧಿಕಂ ವದೇತ್ ಕಿಂಚಿಜ್ಜ್ಞೇಯೋಽರ್ಥಸ್ತತ್ರ ಚಾಧಿಕಃ ॥ **(ಸಮಾಮ್ನಾಯಃ ಸಮಾಮ್ನಾತಃ ....।)**
ಛಂದಸ್ಸು	ಛಂದಸ್ತು ನವಪಾದಂ ಯಜ್ಜಗದಿತ್ಯುಚ್ಯತೇ ಬುಧೈಃ । ಛಂದಸ್ತು ನವ ಪಾಠಂ ಭಾ.ತ. ೧೧-೨೧-೪೧ **(ಮಯರಸತಜಭನಲಗಸಮ್ಮಿತಂ........।)**
ಜ್ಯೋತಿಷ	ನಮೋ ನಮೋ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೋಕಾಯ ಕಾಲಾಯಾಸಾ- ಯಾನಿಮಿಷಾಂ ಪತಯೇ ಮಹಾಪುರುಷಾಯ ಧೀಮಹಿ ॥ **(ಭಾ.೫.೨೨.೩೧) (ಪಂಚ ಸಂವತ್ಸರಮಯಂ ....।)**
ನಿಘಂಟು	ಮಾಲಿನೀ ಶಾಲಿನೀ ಕಾಲ್ಯಾ ಚಾರ್ಯಾ, ಭಾರ್ಯೇತಿ ಚೋಚ್ಯತೇ॥ **(ಭಾ.ತಾ.ನಿ. ೩.೨೫.೧) (ಗೌಃ ಗ್ಮಾ ಜ್ಮಾ ಕ್ಷ್ಮಾ...... ।)**
ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ	**ಓಂ ಅಥಾತೋ ಬ್ರಹ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾ ಓಂ**
ಉತ್ತರಮೀಮಾಂಸಾ	**ಓಂ ಅಥಾತೋ ದೈವೀಮೀಮಾಂಸಾ ಓಂ**
ದೈವೀಮೀಮಾಂಸಾ	**ಓಂ ಅಥಾತೋ ಧರ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾ ಓಂ**
ವ್ಯಾಸಸ್ಮೃತಿ	ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಮೇಕಭಾರ್ಯಾರ್ತುಗಾಮಿತಾ ॥ **(ಭಾ.ತಾ. ೩.೧೩.೪೨) (ಯೋಗೀಶ್ವರಂ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಂ..... ।)**
ಮಹಾಭಾರತ	**ನಾರಾಯಣಂ ಸುರಗುರುಂ ಜಗದೇಕನಾಥಂ ಭಕ್ತಪ್ರಿಯಂ ಸಕಲಲೋಕನಮಸ್ಕೃತಂ ಚ । ತ್ರೈಗುಣ್ಯವರ್ಜಿತಮಜಂ ವಿಭುಮಾದ್ಯಮೀಶಂ ವಂದೇ ಭವಘ್ನಮಮರಾಸುರಸಿದ್ಧವಂದ್ಯಮ್ ॥ ನಾರಾಯಣಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ನರಂ ಚೈವ ನರೋತ್ತಮಮ್ । ದೇವೀಂ ಸರಸ್ವತೀಂ ವ್ಯಾಸಂ ತತೋ ಜಯಮುದೀರಯೇತ್ ॥**

ಭಾಗವತ — ಜನ್ಮಾದ್ಯಸ್ಯ ಯತೋಽನ್ವಯಾದಿತರತಶ್ಚಾರ್ಥೇಷ್ವಭಿಜ್ಞಃ ಸ್ವರಾಟ್
ತೇನೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಹೃದಾ ಯ ಆದಿಕವಯೇ ಮುಹ್ಯಂತಿ ಯಂ ಸೂರಯಃ ।
ತೇಜೋವಾರಿಮೃದಾಂ ಯಥಾ ವಿನಿಮಯೋ ಯತ್ರ ತ್ರಿಸರ್ಗೋ ಮೃಷಾ
ಧಾಮ್ನಾ ಸ್ವೇನ ಸದಾ ನಿರಸ್ತಕುಹಕಂ ಸತ್ಯಂ ಪರಂ ಧೀಮಹಿ ॥

ಅಣುಭಾಷ್ಯ — ನಾರಾಯಣಂ ಗುಣೈಸ್ಸರ್ವೈರುದೀರ್ಣಂ ದೋಷವರ್ಜಿತಮ್ ।
ಜ್ಞೇಯಂ ಗಮ್ಯಂ ಗುರೂಂಶ್ಚಾಪಿ ನತ್ವಾ ಸೂತ್ರಾರ್ಥ ಉಚ್ಯತೇ ॥
ನಮೋ ನಮೋಽಶೇಷದೋಷದೂರಪೂರ್ಣಗುಣಾತ್ಮನೇ ।
ವಿರಿಂಚಿಶರ್ವಪೂರ್ವೇಡ್ಯವಂದ್ಯಾಯ ಶ್ರೀವರಾಯ ತೇ ॥

ಓಂ ತಚ್ಛಂಯೋರಾವೃಣೀಮಹೇ । ಗಾತುಂ ಯಜ್ಞಾಯ । ಗಾತುಂ ಯಜ್ಞ ಪತಯೇ । ದೈವೀ ಸ್ವಸ್ತಿರಸ್ತು ನಃ । ಸ್ವಸ್ತಿರ್ಮಾನುಷೇಭ್ಯಃ । ಊರ್ಧ್ವಂ ಜಿಗಾತು ಭೇಷಜಮ್ । ಶಂ ನೋ ಅಸ್ತು ದ್ವಿಪದೇ ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮೋ ಅಸ್ತ್ವಗ್ನಯೇ ನಮಃ ಪೃಥಿವ್ಯೈ ನಮ ಓಷಧೀಭ್ಯಃ । ನಮೋ ವಾಚೇ ನಮೋ ವಾಚಸ್ಪತಯೇ ನಮೋ ವಿಷ್ಣವೇ ಮಹತೇ ಕರೋಮಿ ॥ ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥

ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮೂರಾವರ್ತಿ ಪಠಿಸಬೇಕು.

ಸಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೆಳಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು

ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣ — ಹರಿಸ್ತಾಪಸನಾಮಾಸೌ ಜಾತಸ್ತಪಸಿ ಮೈ ಮನುಃ ಮನಃ ।
ಗಜೇಂದ್ರಂ ಮೋಚಯಾಮಾಸ ಸಸರ್ಜ ಚ ಜಗದ್ವಿಭುಃ ॥
(ಭಾ.ತಾ.ನಿ. ೨.೭.೧೬)

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣ — ದೇವತಾನಾಂ ಯಥಾ ವ್ಯಾಸೋ ದ್ವಿಪದಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವರಃ ।
ಆಯುಧಾನಾಂ ಯಥಾ ವಜ್ರಮೋಷಧೀನಾಂ ಯಥಾ ಯವಾಃ ।
ತಥೈವ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾಣಾಂ ಮಹಾಭಾರತಮುತ್ತಮಮ್ ॥
(ತಾ.ನಿ.೨.೫೨)

ಭವಿಷ್ಯತ್ ಪುರಾಣ — ಅಶರೀರಸ್ಯ ಜೀವಸ್ಯ ಶರೀರೋತ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಮ್ ।
ಈಶ್ವರೇಚ್ಛಾ ಪ್ರಾಥಮಿಕಾ ತಾಂ ವಿನಾ ನಹಿ ಕಿಂಚನ ।

ದ್ವಿತೀಯಾ ಪ್ರಕೃತಿಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ತದ್ರೂಪಾ ಹಿ ಗುಣಾಸ್ತ್ರಯಃ ॥
(ಭಾ.ತಾ.ನಿ.೨-೯-೩)

ಬ್ರಾಹ್ಮ ಪುರಾಣ	ಕುಮಾರೋ ನಾಮ ಭಗವಾನ್ ಸ್ವಯಂ ಸ್ವಸ್ಮಾದಜಾಯತ । ದಿದೇಶ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೇ ಸ್ಥಿತೋ ವಿಭುಃ । ಯಸ್ಮಾತ್ ಸನತ್ಕುಮಾರಶ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಮಪಾಲಯತ್ । ಯಃ ಸ್ಥಾಣೋಃ ಸ್ಥಾಣುತಾಂ ಪ್ರಾದಾತ್ ಭಗವಾನವ್ಯಯೋ ಹರಿಃ॥ (ಭಾ.ತಾ.ನಿ.೧.೩.೬)
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣ	ಮೋಹನಾರ್ಥಂ ದಾನವಾನಾಂ ಬಾಲರೂಪೀ ಪರಃಸ್ಥಿತಃ । ಪುತ್ರಂ ತಂ ಕಲ್ಪಯಾಮಾಸ ಮೂಢಬುದ್ಧಿರ್ಜಿನಃ ಸ್ವಯಮ್ । ತತಃ ಸಮ್ಮೋಹಯಾಮಾಸ ಜಿನಾದ್ಯಾನಸುರಾಂಶಕಾನ್ । ಭಗವಾನ್ ವಾಗ್ಭಿರುಗ್ರಾಭಿರಹಿಂಸಾ ವಾಚಿಭಿರ್ಹರಿಃ ॥ (ಭಾ.ತಾ.ನಿ.೧.೩.೨೪)
ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತ ಪುರಾಣ	ನಾಹಂ ನ ಚ ಶಿವೋನೇ ಚ ತಚ್ಛಕ್ತ್ಯೇಕಾಂಶಭಾಗಿನಃ । ಬಾಲಃಕ್ರೀಡನಕೈರ್ಯದ್ವತ್ ಕ್ರೀಡತೇಽಸ್ಮಾಭಿರಚ್ಯುತಃ ॥
ವಾರಾಹ ಪುರಾಣ	ವಿರುದ್ಧಶಾಕಯೋ ಯಸ್ಯ ನಿತ್ಯಾ ಯುಗಪದೇವ ಚ । ತಸ್ಮೈ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಿಷ್ಣವೇ ಸರ್ವಜಿಷ್ಣವೇ ॥ (ಭಾ.ತಾ.ನಿ.೪.೧೭.೩೪)
ವಾಮನ ಪುರಾಣ	ಯತ್‌ಸ್ಥಾನತ್ವಾದಿದಂ ಚಕ್ಷುರಸಂಗಂ ಸರ್ವವಸ್ತುಭಿಃ । ಸ ವಾಮನಃ ಪರೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಗತಿರಿತ್ಯೇವ ಚಿಂತಯೇತ್ ॥ (ಬ್ರ.ಸೂ.ಭಾ.೧.೭.೧೪)
ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ	ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷಶ್ಚೈವ ನಿತ್ಯೌಕಾಲಶ್ಚ ಸತ್ತಮ ॥ (ಗೀ.ಭಾ.೨.೧೬)
ವಾಯು ಪುರಾಣ	ಜಯತಿ ಪರಾಶರಸೂನುಃ ಸತ್ಯವತೀ ಹೃದಯನಂದನೋ ವ್ಯಾಸಃ । ಯಸ್ಯ ಆಸ್ಯಕಮಲಗಲಿತಂ ವಾಙ್ಮಯಮಮೃತಂ ಜಗತ್ಪಿಬತಿ॥
ಅಗ್ನಿ ಪುರಾಣ	ಶ್ರೀರೇವ ಲೋಕರೂಪೇಣ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ಸರ್ವದಾ । ಅತೋ ಹಿ ವೈಷ್ಣವಾ ಲೋಕಾ ನಿತ್ಯಾಸ್ತೇ ಚೇತನಾ ಅಪಿ ॥ (ಗೀ.ತಾ.೧೮.೬೨)

ನಾರದ ಪುರಾಣ

ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಪುನಃಸತ್ಯಂ ಶಪಥೈಶ್ಚಾಪಿ ಕೋಟಿಭಿಃ ।
ವಿಷ್ಣುಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಲೋಕಸ್ಯ ವಿಭಕ್ತಸ್ಯ ಚ ಕೋಟಿಧಾ ।
ಪುನಶ್ಚಾನಂತಧಾ ತಸ್ಯ ಪುನಶ್ಚಾಪಿ ಹ್ಯನಂತಧಾ ।
ನೈಕಾಂಶಸಮಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಾಃ ಶ್ರೀಶೇಷ ಬ್ರಹ್ಮಶಂಕರಾಃ ॥

ಪದ್ಮ ಪುರಾಣ

ಕಪಿಲೋ ವಾಸುದೇವಾಖ್ಯಸ್ತಂತ್ರಂ ಸಾಂಖ್ಯಂ ಜಗಾದ ಹ ।
ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಭ್ಯಶ್ಚ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಭೃಗ್ವಾದಿಭ್ಯಸ್ತಥೈವ ಚ ।
ತಥೈವಾಸುರಯೇ ಸರ್ವಂ ವೇದಾರ್ಥೈರುಪಬೃಂಹಿತಮ್ ।
ಸರ್ವವೇದವಿರುದ್ಧಂ ಚ ಕಪಿಲೋಽನ್ಯೋ ಜಗಾದ ಹ ।
ಸಾಂಖ್ಯಮಾಸುರಯೇಽನ್ಯಸ್ಮೈ ಕುತರ್ಕಪರಿಬೃಂಹಿತಮ್ ॥

ಲಿಂಗ ಪುರಾಣ

ಅಜಾಮೇಕಾಂ ಲೋಹಿತಶುಕ್ಲಕೃಷ್ಣಾಂ ವಿಶ್ವಪ್ರಜಾಂ
ಸೃಜಮಾನಾಂ ಸರೂಪಾಮ್ ।
ಅಜೋಹಂ ಮಾಂ ವಿದ್ಧಿ ತಂ ವಿಶ್ವರೂಪಂ ಗಾಯತ್ರೀಂ
ಗಾಂ ವಿಶ್ವರೂಪಾಂ ಹಿ ಬುಧ್ವಾ ॥

ಗರುಡ ಪುರಾಣ

ಸ್ತ್ರೀರೂಪಶ್ಚೈವ ಪುಂರೂಪೋ ಯಸ್ಮಾನ್ನಾರಾಯಣಃ ಸ್ಥಿತಃ ।
ಪುಮಾನ್ ಸ್ತ್ರೀಚೇತಿ ವಾಚ್ಯೋಽತೋ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಾನ್ನಚೋಽಚ್ಯತೇ ॥
ವಿಷ್ಣೋರ್ನಪುಂಸಕಾಕಾರೋ ನೈವಾಸ್ತಿ ಕ್ವಚನ ಪ್ರಭೋಃ ।
ತಥಾಽಪ್ಯರಾಗಾಕೃಷ್ಟತ್ವಾತ್ ತಚ್ಛಬ್ದೈರಪಿ ಕಥ್ಯತೇ ॥

(ಐತರೇಯ ಭಾಷ್ಯ)

ಕೂರ್ಮ ಪುರಾಣ

ಅಧಿಕಸ್ಯ ಸಮಸ್ಯಾಪಿ ಸ್ವತಂತ್ರಸ್ಯ ಚ ವರ್ಜನಾತ್ ।
ಏಕ ಏವಾಽದ್ವಿತೀಯೋಽಸೌ ನ ಶಾಸ್ಯಜನವರ್ಜನಾತ್ ॥

(ಭಾ.ತಾ.ನಿ.೧೦.೧೬.೩೧)

ಸ್ಕಾಂದ ಪುರಾಣ

ತೃತೀಯೇ ಸಪ್ತಮೇ ಚೈವ ಷೋಡಶೇ ಪಂಚವಿಂಶಕೇ ।
ಅಷ್ಟಾವಿಂಶೇ ಯುಗೇ ಕೃಷ್ಣಃ ಸತ್ಯವತ್ಯಾಮಜಾಯತ ।
ವ್ಯಾಸಾಚಾರ್ಯಸ್ತು ಪೂರ್ವೇಷು ಚರಮೇ ಸ್ವಯಮೇವ ತು ।
ವಿವ್ಯಾಸ ವೇದಾಂಶ್ಚಕ್ರೇ ಚ ಭಾರತಂ ವೇದಸಂಮಿತಮ್ ॥

(ಭಾ.ತಾ.ನಿ.೨.೭.೩೬)

ಬ್ರಹ್ಮತರ್ಕ	ಸರ್ವತ್ರ ಸರ್ವಕೃಚ್ಚಾಪಿ ಹಯಗ್ರೀವಾದಿರೂಪಕಃ । ಜ್ಞಾನಾದಿರಕ್ಷಕೋ ವಿಷ್ಣುರ್ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಾದಿರೂಪವಾನ್ । ಜ್ಞಾನಾದ್ಯುತ್ಪಾದಕೇ ನಿತ್ಯಂ ಕೃಷ್ಣಾದಿದೋಷನಾಶಕಃ ॥
ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಯೋಗ	ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ದೇಹಾದ್ಯಾತ್ಮಭಾವಂ ಜೀವರೂಪೇ ಹೃದಿ ಸ್ಥಿತೇ । ದೃಷ್ಟ್ವಾತ್ಮಭಾವಂ ತಂ ಚಾಪಿ ಹರಿಪಾದಾಬ್ಜಸಂಸ್ಥಿತಮ್ । ಯದಾ ಪಶ್ಯತ್ಯಾಪರೋಕ್ಷ್ಯಾತ್ ತದಾ ಮುಕ್ತಿಂ ವ್ರಜತ್ಯಸೌ ॥ (ಭಾ.ತಾ.ನಿ.೩.೧೦.೩೩)
ಕಾಪಿಲೇಯ	ಸದಾ ಸರ್ವಗುಣಾಢ್ಯತ್ವಾತ್ ಸತ್ವೋ ವಿಷ್ಣುರುದೀರ್ಯತೇ ॥ (ಭಾ.ತಾ.ನಿ.೩.೨೬.೩೩)
ಹರಿವಂಶ	ಹರಿಸ್ತು ನಿರ್ಗುಣಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮ ಸಗುಣಾ ಸ್ಮೃತಾಃ ॥ (ಭಾ.ತಾ.ನಿ.೩.೧೭.೧೬)
ಭಾಗವತತಂತ್ರ	ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಸ್ತು ಹರೇರೂಪಮಿಂದಿರಾ ತು ತದಾಶ್ರಯಾತ್ ॥ (ಭಾ.ತಾ.ನಿ.೩.೩೯.೨೯)
ತಂತ್ರಭಾಗವತ	ಶ್ರೀದೇವೀ ವೇಣುಮಾವಿಶ್ಯ ರೇಮೇ ಕೃಷ್ಣಮುಖಾಂಬುಜೇ । ಪಪೌ ಚ ತದ್ಗತಂ ಗೀತಂ ಸುರಾ ಇತರಭಾಂಡಗಾಃ ॥ (ಭಾ.ತಾ.ನಿ.೧೦.೧೯.೭)
ಪಂಚರಾತ್ರ	ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞಾಸ್ಯಾಪಿ ಕಾರ್ಯೋ ದೇಹಾದಿರ್ದೃಶ್ಯತೇ ಯದಾ । ಸ್ವಧರ್ಮೋ ಮಮ ತುಷ್ಟ್ಯರ್ಥಂ ಸಾಹಿ ಸರ್ವೈರಪೇಕ್ಷಿತಾ ॥ (ಗೀ.ಭಾ.೩.೧೭)
ನರಸಿಂಹಪುರಾಣ	ಧ್ಯೇಯಃ ಸದಾ ಸವಿತೃಮಂಡಲಮಧ್ಯವರ್ತೀ ನಾರಾಯಣಃ ಸರಸಿಜಾಸನಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಃ । ಕೇಯೂರವಾನ್ ಮಕರಕುಂಡಲವಾನ್ ಕಿರೀಟೀ ಹಾರೀ ಹಿರಣ್ಮಯವಪುಃ ಧೃತಶಂಖಚಕ್ರಃ ॥

ವೃಷ್ಟಿರಸಿ ವೃಶ್ಚಮೇ ಪಾಪ್ಮಾನಮೃತಾತ್ಸತ್ಯಮುಪಾಗಾಮ್ ॥

(ಎಂದು ನೀರನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ದೇವತರ್ಪಣಮ್ (ಸವ್ಯದಿಂದ)

ಓಂ ಅಗ್ನಿಸ್ತೃಪ್ಯತು । ವಿಷ್ಣುಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಪ್ರಜಾಪತಿಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಬ್ರಹ್ಮಾ ತೃಪ್ಯತು । ವೇದಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ದೇವಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಋಷಯಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಸರ್ವಾಣಿ ಛಂದಾಂಸಿ ತೃಪ್ಯಂತು। ಓಂಕಾರಸ್ತೃಪ್ಯತು । ವಷಟ್ಕಾರಸ್ತೃಪ್ಯತು । ವ್ಯಾಹೃತಯಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಸಾವಿತ್ರೀ ತೃಪ್ಯತು । ಯಜ್ಞಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೌ ತೃಪ್ಯೇತಾಮ್ । ಅಂತರಿಕ್ಷಾಣಿ ತೃಪ್ಯಂತು । ಅಹೋರಾತ್ರಾಣಿ ತೃಪ್ಯಂತು । ಸಾಂಖ್ಯಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಸಿದ್ಧಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಸಮುದ್ರಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ನದ್ಯಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಗಿರಯಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಕ್ಷೇತ್ರೌಷಧಿವನಸ್ಪತಿಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ನಾಗಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ವಯಾಂಸಿ ತೃಪ್ಯಂತು । ಗಾವಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಸಾಧ್ಯಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ವಿಪ್ರಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು। ಯಕ್ಷಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ರಕ್ಷಾಂಸಿ ತೃಪ್ಯಂತು । ಭೂತಾನಿ ತೃಪ್ಯಂತು । ಏವಮಂತಾನಿ ತೃಪ್ಯಂತು ॥

(ಹೀಗೆ ದೇವತರ್ಪಣವನ್ನು ಸವ್ಯದಿಂದ ಬಲಗೈಯ ಬೆರಳ ತುದಿಗಳಿಂದ ಒಂದುಬಾರಿ ಕೊಡಬೇಕು).

ಋಷಿತರ್ಪಣಮ್

(ಮಾಲಾಕಾರದಿಂದ ತೃಪ್ಯಂತು ತೃಪ್ಯಂತು ಎಂದು ಎರಡು ಬಾರಿ ತರ್ಪಣ)

ಓಂ ಶತರ್ಚಿನಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಮಾಧ್ಯಮಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಗೃತ್ಸಮದಸ್ತೃಪ್ಯತು । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತೃಪ್ಯತು । ವಾಮದೇವಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಅತ್ರಿಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಭರದ್ವಾಜಸ್ತೃಪ್ಯತು । ವಸಿಷ್ಠಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಪ್ರಗಾಥಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಪಾವಮಾನ್ಯಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಕ್ಷುದ್ರಸೂಕ್ತಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು ॥ ಮಹಾಸೂಕ್ತಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಸನಕಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಸನಂದನಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಸನತ್ಸುಜಾತಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಸನಾತನಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಸನತ್ಕುಮಾರಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಕಪಿಲಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಓಳ್ಹರಿಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಆಸುರೀ ತೃಪ್ಯತು। ಪಂಚಶಿಖಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು ॥

ಹೀಗೆ ಋಷಿತರ್ಪಣವನ್ನು, ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಮಾಲಾಕಾರವಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಲಗೈಯ ಕಿರುಬೆರಳ ತಳದಿಂದ ಎರಡುಬಾರಿ ತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯ ತರ್ಪಣಮ್

(ತೃಪ್ಯಂತು, ತರ್ಪಯಾಮಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೂರು ಬಾರಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಪಸವ್ಯದಿಂದ ಅನಧಿಕಾರಿಗಳು ಸವ್ಯದಿಂದ ತರ್ಪಣ ನೀಡಬೇಕು)

ಓಂ ಸುಮಂತು-ಜೈಮಿನಿ-ವೈಶಂಪಾಯನ-ಪೈಲ-ಸೂತ್ರ-ಭಾಷ್ಯ-ಭಾರತ-ಮಹಾಭಾರತ-ಧರ್ಮಾಚಾರ್ಯಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಜಾನಂತಿ-ಬಾಹವಿ-ಗಾರ್ಗ್ಯ-ಗೌತಮ-ಶಾಕಲ್ಯ-ಬಾಭ್ರವ್ಯ-ಮಾಂಡವ್ಯ-ಮಾಂಡೂಕೇಯಾ ಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಗಾರ್ಗೀವಾಚಕ್ನವೀ ತೃಪ್ಯತು । ವಡವಾ ಪ್ರಾತಿಥೇಯೀ ತೃಪ್ಯತು । ಸುಲಭಾ ಮೈತ್ರೇಯೀ ತೃಪ್ಯತು । ಕಹೋಳಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಕೌಷೀತಕಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಹಾಕೌಷೀತಕಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಭರದ್ವಾಜಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಪೈಂಗ್ಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಹಾಪೈಂಗ್ಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಸುಯಜ್ಞಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಸಾಂಖ್ಯಾಯನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಐತರೇಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಹೈತರೇಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಶಾಕಲಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಬಾಷ್ಕಲಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಸುಜಾತವಕ್ತ್ರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಔದವಾಹಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಹೌದವಾಹಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಸೌಜಾಮಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಶೌನಕಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ। ಆಶ್ವಲಾಯನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ಆಚಾರ್ಯಾಃ ತೇ ಸರ್ವೇ ತೃಪ್ಯಂತು ತೃಪ್ಯಂತು ತೃಪ್ಯಂತು॥

ಪಿತೃತರ್ಪಣಕ್ರಮಃ (ಅಪಸವ್ಯದಿಂದ)

(ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಿದು)

ಅಸ್ಮತ್ ಪಿತರಂ .... ಶರ್ಮಾಣಂ .... ಗೋತ್ರಂ .... ವಸ್ವಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೩ ॥

ಅಸ್ಮತ್ ಪಿತಾಮಹಂ .... ಶರ್ಮಾಣಂ .... ಗೋತ್ರಂ .... ರುದ್ರಾಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸಂಕರ್ಷಣಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೩॥

ಅಸ್ಮತ್ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಂ .... ಶರ್ಮಾಣಂ .... ಗೋತ್ರಂ .... ಆದಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ವಾಸುದೇವಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ -೩॥

ಅಸ್ಮತ್ ಮಾತರಂ .... ದಾಂ ..... ಗೋತ್ರಂ .... ವಸ್ವಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೩ ॥

ಅಸ್ಮತ್ ಪಿತಾಮಹೀಂ .... ದಾಂ .... ಗೋತ್ರಂ .... ರುದ್ರಾಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸಂಕರ್ಷಣಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೩ ॥

ಅಸ್ಮತ್ ಪ್ರಪಿತಾಮಹೀಂ .... ದಾಂ .... ಗೋತ್ರಂ .... ಆದಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ವಾಸುದೇವಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ -೩॥

ಅಸ್ಮತ್ ಸಾಪತ್ನಜನನೀಂ .... ದಾಂ .... ಗೋತ್ರಂ .... ವಸ್ವಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೩ ॥

ಅಸ್ಮತ್ ಮಾತಾಮಹಂ .... ಶರ್ಮಾಣಂ .... ಗೋತ್ರಂ .... ವಸ್ವಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೩ ॥

ಅಸ್ಮತ್ ಮಾತುಃ ಪಿತಾಮಹಂ ..... ಶರ್ಮಾಣಂ.... ಗೋತ್ರಂ ..... ರುದ್ರಾಂತರ್ಗತ

ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸಂಕರ್ಷಣಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೩||

ಅಸ್ಮತ್ ಮಾತುಃ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಂ ... ಶರ್ಮಾಣಂ... ಗೋತ್ರಂ .... ಆದಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ವಾಸುದೇವಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ -೩||

ಅಸ್ಮತ್ ಮಾತಾಮಹೀಂ .... ದಾಂ .... ಗೋತ್ರಂ .... ವಸ್ವಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೧ ||

ಅಸ್ಮತ್ ಮಾತುಃ ಪಿತಾಮಹೀಂ .... ದಾಂ .... ಗೋತ್ರಂ ..... ರುದ್ರಾಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸಂಕರ್ಷಣಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೧||

ಅಸ್ಮತ್ ಮಾತುಃ ಪ್ರಪಿತಾಮಹೀಂ..ದಾಂ........ಶರ್ಮಾಣಂ.. ಗೋತ್ರಂ ... ಆದಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ -೩||

ಅಸ್ಮತ್ ಪತ್ನೀಂ......... ದಾಂ .... ಗೋತ್ರಂ .... ವಸ್ವಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೨ ||

ಅಸ್ಮತ್ ಸುತಂ .... (ಸಪತ್ನೀಕಂ) ಶರ್ಮಾಣಂ .... ಗೋತ್ರಂ .... ವಸ್ವಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೧ ||

ಅಸ್ಮತ್ ಭ್ರಾತರಂ .... ಶರ್ಮಾಣಂ .... ಗೋತ್ರಂ .... ವಸ್ವಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೧ ||

ಅಸ್ಮತ್ ಪಿತೃವ್ಯಂ .... ಶರ್ಮಾಣಂ .... ಗೋತ್ರಂ .... ವಸ್ವಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೧ ||

ಅಸ್ಮತ್ ಮಾತುಲಂ .... ಶರ್ಮಾಣಂ .... ಗೋತ್ರಂ .... ವಸ್ವಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೧ ||

ಅಸ್ಮತ್ ದುಹಿತರಂ ...... (ಸಭರ್ತೃಕಾಂ ಸಸುತಾಂ) ಶರ್ಮಾಣಂ ..... ಗೋತ್ರಂ ... ವಸ್ವಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ -೧||

ಅಸ್ಮತ್ ಭಗಿನೀಂ .... ದಾಂ .... ಗೋತ್ರಂ .... ವಸ್ವಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೧ ||

ಅಸ್ಮತ್ ಪಿತೃಸ್ವಸಾರಂ .... ದಾಂ .... ಗೋತ್ರಂ .... ವಸ್ವಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೧ ||

ಅಸ್ಮತ್ ಮಾತೃಸ್ವಸಾರಂ .... ದಾಂ .... ಗೋತ್ರಂ .... ವಸ್ವಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೧ ||

ಅಸ್ಮತ್ ಶ್ವಶುರಂ (ಸಪತ್ನೀಕಂ) .... ಶರ್ಮಾಣಂ .... ಗೋತ್ರಾಂ .... ವಸ್ವಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೧ ||

ಅಸ್ಮತ್ ಗುರುಂ .... ಶರ್ಮಾಣಂ .... ಗೋತ್ರಂ .... ವಸ್ವಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೨ ||

ಅಸ್ಮತ್ ಆಚಾರ್ಯಂ .... ಶರ್ಮಾಣಂ .... ಗೋತ್ರಂ .... ವಸ್ವಂತರ್ಗತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸ್ವಧಾ ನಮಸ್ತರ್ಪಯಾಮಿ - ೨ ||

ಆಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಂಭಪರ್ಯಂತಂ ದೇವರ್ಷಿಪಿತೃಮಾನವಾಃ |
ತೃಪ್ಯಂತು ಪಿತರಃ ಸರ್ವೇ ಮಾತೃಮಾತಾಮಹಾದಯಃ ||
ಅತೀತಕುಲಕೋಟೀನಾಂ ಸಪ್ತದ್ವೀಪನಿವಾಸಿನಾಮ್ |
ಆಬ್ರಹ್ಮಭುವನಾಲ್ಲೋಕಾದಿದಮಸ್ತು (ತಿಲೋದಕಮ್) ಕುಶೋದಕಮ್ ||
ಯೇ ಕೇ ಚಾಸ್ಮತ್ಕುಲೇ ಜಾತಾ ಅಪುತ್ರಾ ಗೋತ್ರಿಣೋ ಮೃತಾಃ |
ತೇ ಗೃಹ್ಣಂತು ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಸೂತ್ರ ನಿಷ್ಪೀಡನೋದಕಮ್ ||

ಯಮತರ್ಪಣಮ್

(ಪ್ರಾಚೀನಾವೀತಿ ದೇವತೀರ್ಥೇನ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖಃ ಸನ್)

ಓಂ ಯಮಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಧರ್ಮರಾಜಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ | ಮೃತ್ಯುಂ | ಅಂತಕಂ| ವೈವಸ್ವತಂ | ಕಾಲಂ | ಸರ್ವಭೂತಕ್ಷಯಂ | ಔದುಂಬರಂ | ದಧ್ನಂ | ನೀಲಂ | ಪರಮೇಷ್ಠಿನಂ| ವೃಕೋದರಂ | ಚಿತ್ರಂ | ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ||

ಯಮೋ ನಿಹಂತಾ ಪಿತೃಧರ್ಮರಾಜೋ ವೈವಸ್ವತೋ ದಂಡಧರಶ್ಚ ಕಾಲಃ |
ಪ್ರೇತಾಧಿಪೋ ದತ್ತಕೃತಾನುಸಾರೀ ಕೃತಾಂತ ಏತದ್ದಶಭಿರ್ಜಪಂತಿ ||

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ .... ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ||

ಅನೇನ ಬ್ರಹ್ಮ ಯಜ್ಞೇನ ದೇವರ್ಷ್ಯಾಚಾರ್ಯಪಿತೃಯಮತರ್ಪಣೇನ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಮಜ್ಜನಾರ್ದನವಾಸುದೇವಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತೋ ಭವತು ||

|| ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

★ ★ ★ ★

ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಧಾರಣೆ

ಕಾರ್ಪಾಸಮುಪವೀತಂ ಸ್ಯಾತ್ ವಿಪ್ರಸ್ಯೋರ್ಧ್ವ ವೃಕಂ ತ್ರಿವೃತ್ ।
ತ್ರಿರಾವೇಷ್ಟ್ಯ ದೃಢಂ ಬದ್ಧ್ವಾ ಹರಿಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರಾನ್ನಮೇತ್ ॥

ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ದೇವರ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ದರ್ಭಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಶುದ್ಧವಾದ ಹತ್ತಿಯಿಂದ ನೂಲನ್ನು ಎಳೆದು, ಪ್ರಣವಸಹಿತವಾಗಿ ಪುರುಷಸೂಕ್ತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಮುಂಬೆರಳುಗಳಿಗೆ ೯೬ ಸಲ ಸುತ್ತಿದಾಗ ಷಣ್ಣವತ್ಯಂಗುಲವಾಗುವುದು (೯೬ ಅಂಗುಲ). ಆ ನೂಲನ್ನು ಮೂರಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪುನಃ ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವ ವೇದಗಳ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನುಜಪಿಸುತ್ತ ಮೂರಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ ರಾಟೆಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿರುಗಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಆ ನೂಲಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂಬತ್ತು ನೂಲು ಸೇರುವುದು. ಈ ನೂಲನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪುನಃ ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರ ಸೂಕ್ತಾದಿಗಳನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಮೂರು ಎಳೆಗಳಾಗಿ ತಂದು ಎರಡು ಕುಚ್ಚಿಯನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಪವಿತ್ರಗ್ರಂಥಿ (ಗಂಟು) ಹಾಕಿ ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಗಂಟನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಸಂಸ್ಕಾರ (ಭಿನ್ನತಂತುವಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ ಸೂತಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ಯರಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ) ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಧಾರಣ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಓಂಕಾರೋಽಗ್ನಿಶ್ಚ ನಾಗಶ್ಚ ಸೋಮಃ ಪಿತೃಪ್ರಜಾಪತೀ ।
ವಾಯುಸೂರ್ಯೌ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಇತ್ಯೇತಾಸ್ತಂತುದೇವತಾಃ ॥

ಎಂಬ ಒಂಬತ್ತು ತಂತುದೇವತೆಗಳ ಅಧಿಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಉಪವೀತದ ಒಂದೊಂದು ಎಳೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಒಂಬತ್ತು ತಂತುಗಳು; ನಮ್ಮ ದೇಹವು ಸದಾ ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಧಿಷ್ಠಾನವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರಬೇಕು.

ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಉಪವೀತವು ಹೇಗಿರತಕ್ಕದ್ದು, ಎಷ್ಟೆಷ್ಟನ್ನು ಧರಿಸತಕ್ಕದ್ದು, ಅದನ್ನು ಸದಾ ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದರೆ–

ತ್ರಿವೃತಂ ಚೋಪವೀತಂ ಚ ತತ್ರೈಕೋ ಗ್ರಂಥಿರಿಷ್ಯತೇ ।
ನಾಭೇರೂರ್ಧ್ವಮನಾಯುಷ್ಯಮಧೋ ನಾಭೇಸ್ತಪಃಕ್ಷಯಃ ॥

ಉಪವೀತವು ಮೂರು ಎಳೆಗಳಿಂದಲೂ ಒಂದು ಗ್ರಂಥಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿ ಕಾರಣ ಮಾಡಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಭಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ನಾಭಿಯ ಮೇಲಿದ್ದರೆ ಆಯುಸ್ಸು ಕ್ಷೀಣ; ನಾಭಿಯ ಕೆಳಗಿದ್ದರೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹ್ರಾಸ.

ಯಜ್ಞೋಪವೀತೇ ದ್ವೇ ಧಾರ್ಯೇ ಶ್ರೌತೇ ಸ್ಮಾರ್ತೇ ಚ ಕರ್ಮಣಿ ।
ವಸ್ತ್ರಾಭಾವೇ ತೃತೀಯಂ ತು ಗೃಹಸ್ಥೋ ಧಾರಯೇದ್ದ್ವಿಜಃ ॥
ಚತುರ್ಥಮುತ್ತರೀಯಾರ್ಥಮಾಯುಷ್ಕಾಮೋ ಬಹೂನ್ಯಪಿ ।
ಗೃಹಸ್ಥಸ್ಯ ತ್ವಿದಂ ಪ್ರೋಕ್ತಮೇಕಂ ವೈ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಃ ॥

ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯು ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಉಪವೀತಗಳನ್ನು ಧರಿಸತಕ್ಕದ್ದು; ಉಡುವ ವಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲದ ದೋಷಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಮೂರನೆಯದು; ಉತ್ತರೀಯದ ಬದಲು ನಾಲ್ಕನೆಯದು. ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಬಯಸುವವರು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಉಪವೀತಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬಹುದು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದನ್ನೇ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಧಿಕಾರಿಗಳು ಎರಡು ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಧರಿಸಬೇಕು.

ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಂ ವಿನಾ ಭುಂಕ್ತೇ ವಿಣ್ಮೂತ್ರೇ ಕುರುತೇಽಥ ವಾ ।
ಗಾಯತ್ರ್ಯಷ್ಟಸಹಸ್ರೇಣ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇನ ಶುದ್ಧ್ಯತಿ ॥

ಯಜ್ಞೋಪವೀತವಿಲ್ಲದೆ ಊಟ ಮಾಡಿದರೆ ಅಥವಾ ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಆ ದೋಷಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಪೂರ್ವಕ ಎಂಟು ಸಹಸ್ರ ಗಾಯತ್ರೀಜಪ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸ್ವದಕ್ಷಿಣಶ್ರುತೌ ನ್ಯಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಂ ಸಮಾಹಿತಃ ।
ಉದಙ್ಮುಖೋ ದಿವಾನಕ್ತಂ ದಕ್ಷಿಣಾಮುಖ ಸಂಸ್ಥಿತಃ ॥

ಉಪವೀತವನ್ನು ತನ್ನ ಬಲಕಿವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಮೌನಿಯಾಗಿ ಹಗಲಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಮುಖವಾಗಿಯೂ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಮುಖವಾಗಿಯೂ ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆದಿತ್ಯಾ ವಸವೋ ರುದ್ರಾ ವಾಯುರಗ್ನಿಶ್ಚ ಧರ್ಮರಾಟ್ ।
ಪುಷ್ಕರಾದ್ಯಾನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ಗಂಗಾದ್ಯಾಃ ಸರಿತಸ್ತಥಾ ।

ವಿಪ್ರಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರ್ಣೇ ನಿವಸಂತಿ ಹಿ ಸರ್ವದಾ ॥

'ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಬಲಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆದಿತ್ಯರು, ವಸುಗಳು, ರುದ್ರರು, ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ, ಧರ್ಮರಾಜ, ಪುಷ್ಕರಾದಿ ತೀರ್ಥಗಳೂ ಗಂಗೆ ಮೊದಲಾದ ನದಿಗಳೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತವೆ' ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಬಲಕಿವಿಯು ಪವಿತ್ರವಾದುದರಿಂದ ಮೂತ್ರಪುರೀಷೋತ್ಸರ್ಜನಾದಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ದೇಹವು ಅಶುಚಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಉಪವೀತವನ್ನು ಮಾಲಾಕಾರವಾಗಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಲಕಿವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಧರಿಸುವುದರಿಂದ ಆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿರುವ ದೇವತೆಗಳು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಇದ್ದು ರಕ್ಷಿಸಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇದರ ಧಾರಣೆಯಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಅಶುಚಿ ದೂರವಾಗಿ ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಅರ್ಹತೆ ಹಾಗೂ ವೀರ್ಯವತ್ವವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವುದು. ತ್ರಿಕಾಲ್ಲಸಂಧ್ಯಾವಂದನ, ಗಾಯತ್ರಿ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ದೇವತಾ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ತುಂಬುವುದು. ದರ್ಭೆ ಇಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞೋಪವೀತದ ಪವಿತ್ರಗ್ರಂಥಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ, ದೇವಋಷಿ, ಆಚಾರ್ಯ, ತರ್ಪಣಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಶೂದ್ರಕೃತ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ತಂದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವು ಅಪವಿತ್ರ. ಅದರಲ್ಲಿ ದೇವತಾ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿದರೂ ಅಪ್ರಯೋಜಕವಾಗುವುದು. ಅಂತಹ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣೆ ಅದು ಕೇವಲ ತಂತುಮಾತ್ರ ಧಾರಣೆಯಾಗುವುದು.ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ವರೂ ಇದರ ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಕುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ತೆಗೆದು ತೊಳೆಯಬಾರದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಗುಗ್ಗಿ ಕಡ್ಡಿ, ಬೀಗದಕೈ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಶಾಸ್ಪರ್ಶದೋಷ, ಭಕ್ಷ್ಯಾಭಕ್ಷಣದೋಷ, ರಜಸ್ವಲಾನಿಯಮೋಲ್ಲಂಘನ ಹಾಗೂ ಬೇಕರಿ-ಹೋಟೆಲು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದರಿಂದ ಕರ್ಮಭ್ರಷ್ಟನಾಗುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ದೇವತಾ ಸತ್ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪಂಚಗವ್ಯಪ್ರಾಶನ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕರ್ಮಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು.

ಜಾತಾಶೌಚೇ ಮೃತಾಶೌಚೇ ಗತೇಮಾಸೇ ತೃತೀಯಕೇ ।

ಉಪಾಕರ್ಮಣಿ ಚೋತ್ಸರ್ಗೇ ಜೀರ್ಣತಂತುಂ ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ ॥

ಜಾತಾಶೌಚ-ಮೃತಾಶೌಚಶುದ್ಧಿಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಒಂದು ಸಲ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಕ್ಕೆ ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳನಂತರವೂ, ಉತ್ಸರ್ಜನ ಉಪಾಕರ್ಮದ ದಿವಸವೂ ಹೊಸ ಉಪವೀತಧಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. (ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯವನ್ನು ಯಜ್ಞಮಹೋದಧಿ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ).

★ ★ ★ ★

ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಧಾರಣಾ ವಿಧಿ

(ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ , ದೇಶಕಾಲಾದೀನುಚ್ಚಾರ್ಯ) ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಯೋಗ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ (ಜಾತಾಶೌಚ-ಮೃತಾಶೌಚಾದಿ-ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ) ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ (ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ದೇವಾರ್ಪಿತಮ್ ಉಪವೀತಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ದಶವಾರಂ ಗಾಯತ್ರೀಂ ಜಪೇತ್) ತದಂಗತಯಾ ಉಪವೀತಸಂಸ್ಕಾರಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ (ಸ್ವಪುರತಃ ಚತುರಸ್ರಮಂಡಲಂ ಕೃತ್ವಾ।)

ಓಂ ಸ್ಯೋನಾ ಪೃಥಿವೀ ಭವಾನೃಕ್ಷರಾ ನಿವೇಶನೀ । ಯಚ್ಛಾ ನಃ ಶರ್ಮ ಸಪ್ರಥಾಃ॥

(ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಧಾರಣೀಯಮ್ ಉಪವೀತಂ ಭೂಮೌ ಮಂಡಲೋಪರಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ)

ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಂ ಗೌತಮೋ ವಾಸುದೇವಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಸೂತ್ರಕರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಥಮಂ ಪುರಸ್ತಾದ್ವಿ ಸೀಮತಃ ಸುರುಚೋ ವೇನ ಆವಃ। ಸಬುಧ್ನ್ಯಾ ಉಪಮಾ ಅಸ್ಯ ವಿಷ್ಠಾಃ ಸತಶ್ಚ ಯೋನಿಮಸತಶ್ಚ ವಿವಃ ॥

ಇದಂ ವಿಷ್ಣುಃ ಕಾಣ್ವೋ ಮೇಧಾತಿಥಿಃ ವಿಷ್ಣುರ್ಗಾಯತ್ರೀ । ಸೂತ್ರತ್ರಿಗುಣೀಕರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿ ಚಕ್ರಮೇ ತ್ರೇಧಾ ನಿ ದಧೇ ಪದಮ್ । ಸಮೂಢಮಸ್ಯ ಪಾಂಸುರೇ ॥

ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಮೈತ್ರಾವರುಣಿರ್ವಸಿಷ್ಠೋ ರುದ್ರೋನುಷ್ಟುಪ್ । ಗ್ರಂಥಿಬಂಧನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ ಸುಗಂಧಿಂ ಪುಷ್ಟಿವರ್ಧನಮ್ । ಉರ್ವಾರುಕಮಿವ ಬಂಧನಾನ್ಮೃತ್ಯೋರ್ಮುಕ್ಷೀಯ ಮಾಮೃತಾತ್ ॥

ಅಭಿಮಂತ್ರಣ

ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ ತೃಚಸ್ಯಾಂಬರೀಷಃ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪ ಆಪೋ ಗಾಯತ್ರೀ । ಅಭಿಮಂತ್ರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ .... ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥

ಓಂ ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಃ ಶುಚಯಃ ಪಾವಕಾ ಯಾಸು ಜಾತಃ ಕಶ್ಯಪೋ ಯಾಸ್ವಿಂದ್ರಃ। ಅಗ್ನಿಂ ಯಾ ಗರ್ಭಂ ದಧಿರೇ ವಿರೂಪಾಸ್ತಾ ನ ಆಪಃ ಶಂ ಸ್ಯೋನಾ ಭವಂತು ॥ ಪವಮಾನಃ ಸುವರ್ಜನಃ । ಪವಿತ್ರೇಣ ವಿಚರ್ಷಣಿಃ । ಯಃ ಪೋತಾ ಸ ಪುನಾತು ಮಾ । ಪುನಂತು ಮಾ ದೇವಜನಾಃ । ಪುನಂತು ಮನವೋ ಧಿಯಾ । ಪುನಂತು ವಿಶ್ವ ಆಯವಃ । ಜಾತವೇದಃ ಪವಿತ್ರವತ್ ॥

ಅಸುನೀತೇ ಇತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬಂಧಾದ್ವಯ ಋಷಯಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಅಸುನೀತಿರ್ದೇವತಾ । ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅಸುನೀತೇ ಪುನರಸ್ಮಾಸು ಚಕ್ಷುಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಿಹ ನೋ ಧೇಹಿ ಭೋಗಮ್॥ ಜ್ಯೋಕ್ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂತಮನುಮತೇ ಮೃಳಯಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿಃ ॥ ಓಮ್॥ ಓಂ ಪುನರ್ನೋ ಅಸುಂ ಪೃಥಿವೀ ದದಾತು ಪುನರ್ದ್ಯೌರ್ದೇವೀ ಪುನರಂತರಿಕ್ಷಮ್। ಪುನರ್ನಃ ಸೋಮಸ್ತನ್ವಂ ದದಾತು ಪುನಃ ಪೂಷಾ ಪಥ್ಯಾಂ ಯಾ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಓಮ್ ॥

(ಉಪವೀತವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು 10 ಸಲ ಗಾಯತ್ರಿಯಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ)

ಆವಾಹನ

ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ - ಸೂತ್ರೋತ್ಪಾದಕಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।

ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ - ತ್ರಿಗುಣೀಕರ್ತಾರಂ ವಿಷ್ಣುಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।

ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ-ತದ್ಗ್ರಂಥಿದಾತಾರಂ ರುದ್ರಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।

ಓಂಕಾರಾಯ ನಮಃ-ಪ್ರಥಮತಂತೌ ಓಂಕಾರವಾಚ್ಯಮನಿರುದ್ಧಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।
ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ - ದ್ವಿತೀಯತಂತೌ ಅಗ್ನಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।
ನಾಗಾಯ ನಮಃ - ತೃತೀಯತಂತೌ ನಾಗಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।
ಸೋಮಾಯ ನಮಃ - ಚತುರ್ಥತಂತೌ ಸೋಮಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।
ಪಿತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ - ಪಂಚಮತಂತೌ ಪಿತೃನ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ನಮಃ - ಷಷ್ಠತಂತೌ ಪ್ರಜಾಪತಿಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।
ವಾಯವೇ ನಮಃ - ಸಪ್ತಮತಂತೌ ವಾಯುಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।
ಸೂರ್ಯಾಯ ನಮಃ - ಅಷ್ಟಮತಂತೌ ಸೂರ್ಯಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।
ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋ ದೇವೇಭ್ಯೋ ನಮಃ-ನವಮತಂತೌ ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ।

(ಎಂದು ನವತಂತುದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ, ಅರ್ಘ್ಯಾದಿಪುಷ್ಪಸಮರ್ಪಣಾಂತಪೂಜೆ ಮಾಡಿ 108 ಸಲ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಜಪಿಸಿ, ಧೂಪದೀಪನೈವೇದ್ಯಾದಿ ಸರ್ವೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು).

ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಸಹಜ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ವಿದುಷಾಂ ಪ್ರಿಯ ।
ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಾದಿಕಾನಾಂ ಚ ಕರ್ಮಣಾಮಧಿಕಾರದ ॥
ಮಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ವಹಾಮಿ ತ್ವಾಮತಂದ್ರಿತಃ ।
ಪಾವಿತ್ರ್ಯಂ ಬಲಮಾಯುಷ್ಯಂ ಶ್ರಿಯಾಂ ಕಾಂತಿಮರೋಗತಾಮ್ ।
ಹರಿತದ್ಭಕ್ತಸೇವಾಂ ಚ ಸದಾ ಕುರು ಜಗತ್ಪ್ರಿಯ ॥

ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸವಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಽಶ್ವಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಷ್ಣೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್॥ ಓಮ್ ॥ (ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಉದ್ಧೃತ್ಯ)

ಸೂರ್ಯದರ್ಶನ

ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕು

ಓಮ್ ಉದ್ಯನ್ನದ್ಯ ಮಿತ್ರಮಹ ಆರೋಹನ್ನುತ್ತರಾಂ ದಿವಮ್ ॥ ಹೃದ್ರೋಗಂ ಮಮ ಸೂರ್ಯ ಹರಿಮಾಣಂ ಚ ನಾಶಯ ॥

ಓಮ್ ಉದ್ವಯಂ ತಮಸಸ್ಪರಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಪಶ್ಯಂತ ಉತ್ತರಮ್ । ದೇವಂ ದೇವತ್ರಾ ಸೂರ್ಯಮಗನ್ಮ ಜ್ಯೋತಿರುತ್ತಮಮ್ ॥ ಓಂ ॥

ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣೆ

ಮಮ ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಯೋಗ್ಯತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಯಜ್ಞೋಪವೀತಮಿತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಪರಮಂ ಪವಿತ್ರಂ ಪ್ರಜಾಪತೇರ್ಯತ್ ಸಹಜಂ ಪುರಸ್ತಾತ್। ಆಯುಷ್ಯಮಗ್ರ್ಯಂ ಪ್ರತಿಮುಂಚ ಶುಭ್ರಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಬಲಮಸ್ತು ತೇಜಃ ॥

ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಮೊದಲು ಬಲದ ಕೈ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಅನಂತರ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬೇಕು. ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಗೃಹಸ್ಥರು ಎರಡನೆಯ ಉಪವೀತವನ್ನು ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕ ಧರಿಸಿ.

ಗಾಯತ್ರೀ ವೇದಮಾತಾಽಸಿ ಸೂತ್ರರೂಪೇಣ ತಿಷ್ಠಸಿ ।
ಪೂರ್ವಸೂತ್ರಗತಂ ತೇಜೋ ನೂತನೇ ಸ್ಥಾಪಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಎರಡೂ ಉಪವೀತವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಹತ್ತು ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಜಪಿಸುವುದು.

ಉಪವೀತಂ ಭಿನ್ನತಂತುಂ ಜೀರ್ಣಂ ಕಶ್ಮಲದೂಷಿತಮ್ ।
ವಿಸೃಜಾಮಿ ಜಲೇ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚೋ ದೀರ್ಘಾಯುರಸ್ತು ಮೇ ॥

ಎಂದು ಜೀರ್ಣಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಜಲದಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ, ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸಮಾಪನಮ್

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪೋಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥
ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।
ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

ಅನೇನ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣೇನ ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

★ ★ ★ ★ ★

ಯಃ ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।

ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ

ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕರಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಈ ಕೃತಿಕುಸುಮವು ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

★ ★ ★ ★ ★

ಮಮ ಸ್ವಾಮೀ ಹರಿರ್ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪತಿರೇವ ಚ

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 085

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸ–ಆಷಾಢಮಾಸ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸ
ಆಷಾಢಮಾಸ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),
ಬೆಂಗಳೂರು

''ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸ-ಆಷಾಢಮಾಸ'' ಶಾರ್ವರಿ ॥ ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುದ್ಧ ಹುಣ್ಣಿಮೆ, (ದಿನಾಂಕ : 3-8-2020) ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತಿಯ ಶುಭಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಲಿಮಾರುಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದರ ಕರಕಮಲಗಳ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀರಮಣಹೃದಯಗುಹಾನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : 2020

ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ)
4171, 2ನೇ ಮೇನ್, ಗಿರಿನಗರ, ಸೀತಾಸರ್ಕಲ್ ಹತ್ತಿರ, ಬೆಂಗಳೂರು-85
ದೂರವಾಣಿ : 9141495120

ಸಂಪಾದನೆ : ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಪ್ರತಿಗಳು : 1000
ಪುಟಗಳು : vi + 126

ಅಕ್ಷರಜೋಡಣೆ : ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಕೆಂಪದಾಳಿಹಳ್ಳಿ ,
9141311280

ಮುಖಪುಟ – ಶ್ರೀವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ, ಕಾರ್ತಿಕಜೋಷಿ.

ಮುದ್ರಣ :
ಮುಕ್ತಿಪಥ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,
(ಪಿ. ಮಂಜುನಾಥ)
ಬೆಂಗಳೂರು.

ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ದಿ|| ಕೆ. ಉಷಾ ವೆಂಕೋಬರಾವ್ ಜನ್ಮ ನೀಡಿ ಸಾರ್ಥಕ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಕಾರಣಕರ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಜ್ಞಾನಸೇವೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿರುತ್ತೇವೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಅಪಾರ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯು ಅವರಿಗೆ ತಲುಪಿ, ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಹರಸಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಕಲ್ಲಕುರ್ಚಿ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ. ಬೋಸ್ಟನ್. ಯು.ಎಸ್.ಎ.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸ ಹಾಗೂ ಆಷಾಢಮಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಹರಿದಿನಗಳನ್ನು ಗುರುಗಳ ದಿನವನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗಂಗಾ-ಪೂಜಾವಿಧಾನ, ವೃಷಭಪೂಜಾವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಹಾಗೂ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ತಪ್ತಮುದ್ರಾಧಾರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಗುರುಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಗುರುಗಳ ಆರಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರ ಸ್ಮೃತಿಮುಕ್ತಾವಲೀ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಚಾತು-ರ್ಮಾಸ್ಯದ ವಿಧಾನವನ್ನು, ಏಕಾದಶೀಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮೈಸೂರು ರಾಜರಿಂದ ಪ್ರಕಟನೆಗೊಂಡ ಪದ್ಮಪುರಾಣದ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ, ಉಳಿದ ವ್ರತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಪಂಚಾಂಗಗಳಿಂದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವಿದ್ವಾನ್ ಸಿ.ಆರ್. ಪ್ರದೀಪಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅನಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ತಮಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಯಥಾರ್ಥತೆಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ.ಕೆಂಪದಾಳಿಹಳ್ಳಿ ಇವರಿಗೂ ಅನಂತ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ಶ್ರೀ ಕಲ್ಲಕುರ್ಚಿ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ, ಬೋಸ್ಟನ್‌ರವರು ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಸೇವೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವು ಅವರ ದಿ || ಮಾತೃಶ್ರೀ ಉಷಾ ಕೆ. ವೆಂಕೋಬರಾವ್‌ರವರಿಗೆ ದೊರಕಲಿ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಲಕುರ್ಚಿ ಫ್ಯಾಮಿಲಿಯವರಿಗೆ ಅವರ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹವು ದೊರೆಯಲಿ ಎಂದು ಈ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದರ ಸದುಪಯೋಗವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಹರಿಭಕ್ತರು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿ-ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

॥ ಶ್ರೀಮದ್ಧನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ॥

ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಾಸ

ಮಾಸನಿಯಾಮಕಶ್ರೀರಮಾತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ

ಜ್ಯೇಷ್ಠ॥ ಶುದ್ಧ॥ ಪ್ರತಿಪತ್

ಕರಿದಿನ – ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಮರುದಿವಸವಾದ ಇಂದು ಯಾವುದೇ ಶುಭ-ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕರಿದಿನ ಎಂದು ಇದನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಕರವೀರವ್ರತ – ಜ್ಯೇಷ್ಠೇ ಮಾಸಿ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಪ್ರಥಮೇಽಹ್ನಿ ದಿನೋದಯೇ । ದೇವೋದ್ಯಾನಭವಂ ಹೃದ್ಯಂ ಕರವೀರಂ ಸಮುರ್ಚಯೇತ್ ॥ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪ್ರತಿಪತ್ ದಿವಸ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದಾಗ ಕಣಗಲೆ ಗಿಡವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಈ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಾಂತರ್ಗತನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ಅಂತರ್ಗತನಾದ ನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕರವೀರವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ದಾರವನ್ನು ಸುತ್ತಿ, ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮ ಗೆಜ್ಜೆವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಮೊಳಕೆ ಬಂದಿರುವ ಸಪ್ತಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತಲೆ ಹಣ್ಣು, ಸೀಬೆಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಾಲ್ಕು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಹಾಕಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಬೇಕು – ಕರವೀರ ರುಷಾವಾಸ ನಮಸ್ತೇ ಭಾನುವಲ್ಲಭ । ಮೌಲಿಮಂಡನದುರ್ಗಾದಿದೇವಾನಾಂ ಸತತಂ ಪ್ರಿಯ ॥ ಹೀಗೆ ಕಣಗಲೆ ಗಿಡವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರಿಂದ ಪತಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಅಭೀಷ್ಟಗಳೂ ಈಡೇರುತ್ತವೆ. ದಿನನಿತ್ಯದ ತುಲಸೀ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಇಂದು ಹೀಗೆ ಕರವೀರಗಿಡದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ದಶಹರಾವ್ರತಪ್ರಾರಂಭ – ಇಂದಿನಿಂದ ಹತ್ತುದಿವಸಗಳ ತನಕ ದಶಹರಾ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. – ಪ್ರತಿಪದ್ದಿನಮಾರಭ್ಯ ಯಾ ಶುಕ್ಲದಶಮೀ ಭವೇತ್ । ತಾವದ್ವ್ರತಂ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ಪುಣ್ಯಂ ದಶಹರಾಭಿಧಮ್ ॥ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ

ಶುಕ್ಲ ಪ್ರತಿಪತ್ ದಿವಸದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿ ದಶಮಿಯವರೆಗೆ ಯಾವ ವ್ರತ-ವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೋ ಅದನ್ನೇ ದಶಹರಾವ್ರತ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗಂಗಾದೇವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಡುವ ಈ ವ್ರತವು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶುಕ್ಲ ದಶಮಿ ಗಂಗಾವತಾರವಾದ ದಿನ. ಈ ದಿನ ಗಂಗೆಯ ಅವತಾರವಿದ್ದಾಗ ಹತ್ತು ಯೋಗಗಳಿದ್ದವು. (1) ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸ, (2) ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ, (3) ದಶಮೀ, (4) ಬುಧವಾರ, (5) ಹಸ್ತ ನಕ್ಷತ್ರ , (6) ವ್ಯತೀಪಾತಯೋಗ, (7) ಗರಿಜಾಕರಣ, (8) ಆನಂದ ಯೋಗ (ಬುಧವಾರ ಮತ್ತು ಹಸ್ತ ನಕ್ಷತ್ರ), (9) ಕನ್ಯಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ , (10) ವೃಷಭ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಇಷ್ಟರ ಮಧ್ಯೆ ದಶಮೀ ಹಾಗೂ ವ್ಯತೀಪಾತಗಳು ಮುಖ್ಯ. ಪೂರ್ವಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಯಾವತ್ತು ಕೆಲವು ಯೋಗಗಳು ಇರುತ್ತವೆಯೋ ಅಂದು ದಶಹರಾ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಎರಡು ದಿನ ಪೂರ್ವಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ದಶಮೀ ಇದ್ದರೆ ಯಾವ ದಿನ ಹೆಚ್ಚು ಯೋಗಗಳಿವೆಯೋ ಅಂದು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅಧಿಕ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಾಸಬಂದರೆ ಅಧಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇಂದು ಕಾಶೀನಿವಾಸಿಗಳು ದಶಾಶ್ವಮೇಧಘಾಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಗಂಗಾಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇತರರು ಬೇರೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಗಂಗಾಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ದರ್ಶೇಷ್ಟಿ– ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಮರುದಿವಸವೆನಿಸಿದ ಇಂದು ದರ್ಶೇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ನಿತ್ಯವೂ ಔಪಾಸನೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥರೂ ತಪ್ಪದೇ ಇಂದು ಸ್ಥಾಲೀಪಾಕಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ॥ ಶುದ್ಧ॥ ದ್ವಿತೀಯಾ

ಕಲ್ಪಾದಿ – ಸಮಾನ ಎಂಬ ಕಲ್ಪವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ದಿವಸವಾಗಿದೆ. ತಥಾ ಶುಕ್ಲದ್ವಿತೀಯಾಯಾಂ ಅಪರಾಹ್ಣೇ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಃ । ಸಮಾನೋ ನಾಮ ವಿಖ್ಯಾತೋ ಕಲ್ಪಃ ಪ್ರಾದುರಭೂತ್ ಕಿಲ ॥ ಎಂಬ ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣದ ಮಾತಿನಂತೆ ಕಲ್ಪಾದಿಯಾದ ಕಾರಣ ಇಂದು ಸ್ನಾನದಾನ ತರ್ಪಣಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಅಪಾರಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾಸ್ಕರಪೂಜೆ – ಜ್ಯೇಷ್ಠಶುಕ್ಲದ್ವಿತೀಯಾಯಾಂ ಭಾಸ್ಕರಂ ಭುವನಾಧಿಪಮ್ । ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಭಾಸ್ಕರಂ ಲೋಕಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದ್ವಿತೀಯಾ ದಿವಸ ಭಾಸ್ಕರನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದು ಭಾಸ್ಕರನ ಸಂಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಊಟೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಸೂರ್ಯಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಘೃಣಿಃ ಸೂರ್ಯ ಆದಿತ್ಯಃ ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಅರುಣಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. 108 ಗಾಯತ್ರೀಜಪವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀಸೂರೀಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಆರಾಧನೆ(ರಾಯರಮಠ) – ರಾಘವೇಂದ್ರಾರ್ಪಿತಧಿಯೇ ಯೋಗೀಂದ್ರಾರ್ಪಿತಸೂನವೇ । ಶ್ರೀಮತ್ಸೂರೀಂದ್ರಯತಯೇ ಸುತಪೋ ನಿಧಯೇ ನಮಃ ॥ ಯೋಗೀಂದ್ರರ ತರುವಾಯ ಅವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಆಶ್ರಮವಾಯಿತು. ಇವರೂ ಗುರುರಾಜರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿಷ್ಯರು ಮತ್ತು ಗುರುರಾಜರ ಏಕಾಂತ ಭಕ್ತರು. ಇವರು ಆಶ್ರಮ ಆದಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಮಾತ್ರವಿದ್ದು ಮಧುರೈಯಲ್ಲಿ ಅಂಗಿರಸ ಸಂವತ್ಸರದ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶುದ್ಧ ಬಿದಿಗೆ ಹರಿಪಾದ ಸೇರಿದರು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧತೀರ್ಥರ ಆರಾಧನೆ – ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧತೀರ್ಥರು ಉತ್ತರಾದಿ ಮಠ. ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇವರ ಹೆಸರು ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಾಚಾರ್ಯ ಎಂದು. ಶ್ರೀಸತ್ಯಬೋಧರು ಇವರ ಆಶ್ರಮಗುರುಗಳು. ಶ್ರೀಸತ್ಯವರತೀರ್ಥರು ಇವರ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳು. ಮಹಿಷಿಯಲ್ಲಿ ಇವರ ವೃಂದಾವನ ಇದೆ. ಕ್ರಿ .1984ರಿಂದ 1794ರ ತನಕ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೊಮ್ಮೆ ರಾಮದೇವರಿಗೆ ಏರಿಸಲು ಹೂವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಅಪರಿಚಿತರೊಬ್ಬರು ಬಂದು ಕಮಲಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅದೃಶ್ಯರಾದರು.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ತೃತೀಯಾ ॥

ರಂಭಾವ್ರತ – ಅಥ ಜ್ಯೇಷ್ಠತೃತೀಯಾ ತು ಶುಕ್ಲಾರಂಭೇಽತಿ ನಾಮತಃ । ತಸ್ಯಾಂ

ಸಭಾರ್ಯಂ ವಿಧಿವತ್ ಪೂಜಯೇತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಮ್ ॥ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ರಂಭಾವ್ರತವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ರಂಭಾ ಎಂದರೆ ಬಾಳೆಯ ಗಿಡ ಎಂದರ್ಥ. ಸಾವಿತ್ರೀದೇವಿಯನ್ನು ಬಾಳೆಯಗಿಡದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಸಂತಾನಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾವಿತ್ರೀದೇವಿಯು ಅನು-ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ರಂಭಾವ್ರತಮಿದಂ ದೇವಿ ಯೇಽರ್ಚಯಂತಿ ಶುಭಾನನೇ । ತಾಸಾಂ ಅಕ್ಷಯ್ಯತಾಮೇತಿ ಸೌಭಾಗ್ಯಸುಖಸಂಪದಾ ॥ ಯಾರು ರಂಭಾವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡು-ತ್ತಾರೋ ಅವರು ಅಕ್ಷಯಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬಾಳೆಯ ಗಿಡದ ಬಳಿ ತೆರಳಿ, ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ, ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮ ಗೆಜ್ಜೆವಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ, ಸಕ್ಕರೆ ಬೆಲ್ಲ ಹುರಿದಿರುವ ಎಳ್ಳು ಇವುಗಳಿಂದ ನೈವೇದ್ಯ-ವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿ ಸುಖಸೌಭಾಗ್ಯ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ನಮಿಸಬೇಕು. ಇದುವೇ ರಂಭಾವ್ರತ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇದನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ತುಳಸಿಪೂಜೆ ಆದ ಬಳಿಕ ಬಾಳೆಯ ಗಿಡದ ಬಳಿ ತೆರಳಿ ಕೇವಲ ಐದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಕರ್ತವ್ಯವಿದು.

ವಾಮನಕಲ್ಪಾದಿ – ದ್ವಿತೀಯಾ ದಿವಸ ಸಮಾನ ಎಂಬ ಕಲ್ಪವು ಪ್ರಾರಂಭ-ವಾದರೆ ತೃತೀಯಾದ ಈ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ವಾಮನ ಎಂಬ ಕಲ್ಪವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಅಸ್ಯಾಮೇವ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲ್ಪೋಽಭೂತ್ ವಾಮನಸ್ಯ ಚ । ದಧ್ಯೋದನಪ್ರದಾನೇನ ತುಷ್ಟೋ ಭವತಿ ವಾಮನಃ ॥ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಂತೆ ವಾಮನದೇವರಿಗೆ ದಧ್ಯನ್ನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ತರ್ಪಣಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಚತುರ್ಥೀ

ಉಮಾಪೂಜನವ್ರತ – ಅಸ್ಯಾಂ ಶುಕ್ಲಚತುರ್ಥ್ಯಾಂ ತು ಜಾತಾ ಪೂರ್ವಂ ಉಮಾ ಸತೀ । ತಸ್ಮಾತ್ ಸಾ ತತ್ರ ಸಂಪೂಜ್ಯಾ ಸ್ತ್ರೀಭಿಃ ಸೌಭಾಗ್ಯವೃದ್ಧಯೇ ॥ ಎಂಬ ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣದ ಮಾತಿನಂತೆ ಇಂದು ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮೇನಕಾ ದೇವಿಯಿಂದ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಅವತಾರ ಮಾಡಿದಳು. ಸಕಲಸ್ತ್ರೀಯರು ಉತ್ಸಾಹ ಉಲ್ಲಾಸ

-ಗಳಿಂದ ಇಂದು ಉಮಾಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕು. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ- ಮಾಡುವ ಗೌರೀಪೂಜೆಯನ್ನೇ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿ ಅವಳ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು-ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಚೈತ್ರಮಾಸದ ತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಯಾವ ಗೌರೀ-ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆಯೋ ಅದೇ ಪೂಜಾವಿಧಾನದಿಂದ ಗೌರೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ವಿನಾಯಕಚತುರ್ಥೀ – ಕಪಿಲಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಬಾಹುಯುಕ್ತನಾದ ಗಣಪತಿಯು ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಿಂದ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದ ದಿವಸವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನುವಿನಾಯಕಚತುರ್ಥೀ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿಗೆ ವಿಶೇಷಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಗಣಪತಿಯ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ವಿಶ್ವಂ-ಭರನನ್ನು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಾಮಕನನ್ನಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ॥ ಶುದ್ಧ॥ ಪಂಚಮೀ

ತಥಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯ ಪಂಚಮ್ಯಾಂ ಪಿತ್ರೂನಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ಸುಧೀಃ । ಸರ್ವಕಾಮ-ಫಲಾಪ್ರಾಪ್ತಿಃ ಭವೇದ್ ವೈ ವಿಪ್ರಭೋಜನೇ ॥ ಎಂಬ ನಾರದ ಪುರಾಣದ ಮಾತಿ-ನಂತೆ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳನ್ನು ಇಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಅಭೀಷ್ಟಗಳು ನೆರವೇರುತ್ತದೆ. ಸಂತಾನಭಾಗ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ॥ ಶುದ್ಧ॥ ಷಷ್ಠೀ

ಮೋಹನದಾಸರ ಆರಾಧನೆ – ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದ ಓರ್ವ ಅನಾಥತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತುಂಗೆಯ ಮಡುವಿಗೆ ಹಾರ ಹೊರಟಿದ್ದಳು. ಸುದೈವದಿಂದ ಅದು ವಿಜಯದಾಸರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಅವರು ಧಾವಿಸಿ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ತಡೆದರು. ತುಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಎಸೆಯ ಹೊರಟ ಅವಳನ್ನೂ, ಅವಳ ಮಗುವನ್ನೂ ತಡೆದು ಅವಳಿಂದ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಆ ಅನಾಥಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಿತ್ತು ಆ ಮಗುವನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಆಡಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿ ದೊಡ್ಡವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. 'ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗೆಲವೋ ಚಿಣ್ಣ ನೀನು । ಪರಮಭಾಗವತರ ಪದಧೂಳಿ ಧರಿಸುತಲಿ' ಎಂದು ಹಾಡಿ ಹರಸಿದರು. ಆ

ಮಹಾರಾಯರ ಹರಕೆ ಆರೈಕೆಗಳಿಂದ ಬಡಕಲು ಮೈಯ್ಯ ಆ ರೋಗಿಷ್ಠ ಕೂಸು ಒಳ್ಳೆ ಸುಂದರವಾದ ಮೋಹನಾಂಗದ ಮಗುವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅವನನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ವಿದ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಿ 'ಮೋಹನವಿಟ್ಠಲ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತವನ್ನಿತ್ತರು. ಇದೇ ಅಂಕಿತ-ದಿಂದ ಮೋಹನದಾಸರು ಅನೇಕ ಹರಿಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನೂ, ಎರಡುನೂರಾ ಹದಿ-ನೇಳು ನುಡಿಯ ಒಂದು ಕೋಲ ಹಾಡನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೋಲು ಹಾಡು ರುಗ್ಮಿಣಿ - ಸತ್ಯಭಾಮಾ - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ - ಅರ್ಜುನರ ನಡುವಿನ ಸರಸಸಂಭಾಷಣಾ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಯುಕ್ತಿ ಯುಕ್ತವಾದ ಸಂವಾದ ಭಂಗಿಯ ಚಾತುರ್ಯಕ್ಕೂ ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಲೇ 'ಭಕ್ತಿಯಲಿ ಭಾಗಣ್ಣ, ಯುಕ್ತಿಯಲಿ ಮೋಹನ್ನ, ಶಕ್ತಿಯಲಿ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ' ಎಂಬ ಯುಕ್ತಿಯು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಜಾನಪದದ ಗೀತೆಗಳ ಧಾಟಿ, ಧಾಟುಗಳನ್ನುಸಾಹಿತ್ಯದ ಶೈಲಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಅವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವಿನೋದ, ವ್ಯಂಗ್ಯ, ವಕ್ರೋಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ರಚಿಸಿದ ಈ ಕೋಲುಹಾಡು ಒಳ್ಳೇ ರಂಜಕವೂ ರಸಭರಿತವೂ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಚುರವೂ ಆಗಿದೆ.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ॥ ಶುದ್ಧ॥ ಸಪ್ತಮೀ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜೆ – ಸಪ್ತಮ್ಯಾಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸಸ್ಯ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಂ ತೇನಾರ್ಚಯಂತಿ ಯೇ । ತತ್ರೈವ ವಾಸೋ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯಾಃ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನ ಸಂಶಯಃ ॥ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ಇಂದು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಎಂದಷ್ಟೇ ಅರ್ಥ. ಅಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಾರದು.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ॥ ಶುದ್ಧ॥ ಅಷ್ಟಮೀ

ಶ್ರೀರಘುಪುಂಗವತೀರ್ಥರು (ಮಾಧವತೀರ್ಥ ಮಠ) ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಾದ್ಯಮಲ ಸದ್ಬೋಧಂ ಶ್ರೀಮಧ್ವಮುನಿಸೇವಕಮ್ । ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಾಸಕ್ತಹೃದಯಂ ರಘುಪುಂಗವ ಗುರುಂ ಭಜೇ ॥

ದುರ್ಗಾಷ್ಟಮೀ – ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಈ ಅಷ್ಟಮಿಯ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ದುರ್ಗೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಾನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ದುರ್ಗೆಯ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಶುಕ್ಲಾದೇವಿ ಪೂಜೆ – ಶುಕ್ಲಾದೇವಿಯನ್ನು ಇಂದು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ॥ ಶುದ್ಧ॥ ನವಮೀ

ಶ್ರೀವಾದೀಂದ್ರತೀರ್ಥರು (ರಾಯರ ಮಠ) - ವಂದಾರುಜನಸಂದೋಹ-ಮಂದಾರತರುಸನ್ನಿಭಮ್ । ವೃಂದಾರಕಗುರುಪ್ರಖ್ಯಂ ವಂದೇ ವಾದೀಂದ್ರದೇಶಿಕಂ ॥ ರಾಯರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಪುತ್ರರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರ ಮಕ್ಕಳು ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಚಾರ್ಯರು. ಅವರ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರು ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ವಂಶದ ಗೌರವಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಉತ್ತಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪಡೆದು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಪೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾನ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಇವರೇ ಈ ಪರಂಪರೆಗೆ ತಕ್ಕವರೆಂದು ಇವರಿಗೆ ಆಶ್ರಮ ಕೊಟ್ಟು 'ವಾದೀಂದ್ರತೀರ್ಥ'ರೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಿಪ್ಲವ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಇದೊಂದು ಪಾಳೆಯ ಪಟ್ಟು ತಲೆಯೆತ್ತಿದರೆ, ನಾಳೆ ಅದನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಇನ್ನೊಂದು ಹೊಸಪಾಳೆಯ ಪಟ್ಟು ಉದಯಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ರಾಜರುಗಳು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಗ್ರಾಮ ಜಹಗೀರುಗಳು ನಡೆದು ಬರುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಬ್ಬ ಪಾಳೆಯಗಾರ ಅದನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅದನ್ನು ಜಪ್ತಿ ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಧರ್ಮ ಪೀಠಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ಬೀರಿ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ರಾಜಾಶ್ರಮ ಸಿಕ್ಕುವುದರ ಬದಲು ಉಪಟಳವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಎದುರಿಸಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಪೂಜಾ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಕಷ್ಟದೆಸೆಯಲ್ಲೂ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಯೋಗ್ಯ-

ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಹಿಂದೆ ಗುರುರಾಜರಿಗಾಗಿ ವೆಂಕಣ್ಣಪಂತ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ ಬೃಂದಾವನ ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಯಾವಾಗ ಬರುವರೆಂಬುದು ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಗುರು-ರಾಜರೊಬ್ಬರ ಹೊರತು ಇನ್ನಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಆಕಾಲ ಸನ್ನಿಹಿತ-ವಾಯಿತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಗಳವರು ಮತ್ತೆ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದ ಕಡೆ ಹೋಗುವ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡದೆ ಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟು 1750ನೆಯ ಪ್ರಮೋದಿನೀ ಸಂವತ್ಸರದ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶುದ್ಧ ನವಮಿಯ ದಿನ ಶ್ರೀಗುರುರಾಜರ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹರಿಧ್ಯಾನತತ್ಪರರಾದರು. ಇವರಿಗಾಗಿ ಗುರುರಾಜರಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ವೃಂದಾ-ವನವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಯಿತು. ಗುರುರಾಜರ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅತಿ ಸಮೀಪವಾಗಿಯೇ ಇವರ ವೃಂದಾವನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಾಯಿತು. ಗುರುರಾಜರ ಸನ್ನಿಧಿ ಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೇ ಇವರ ಮಹಿಮಾತಿಶಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇವರು ಗುರುಗುಣಸ್ತವ ರಚಿಸಿ ಗುರುರಾಜರಿಗರ್ಪಿಸಿದಾಗ ಬೃಂದಾವನ ತನ್ನ ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಲು ಅಲ್ಲಾಡಿತೆಂಬುದು ಹಿಂದೆಯೇ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಇವರಲ್ಲಿ ಗುರುರಾಜರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವೆಷ್ಟರ ಮಟ್ಟದೆಂಬುದೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಗುರು-ರಾಜರಿಗೆ ಗ್ರಂಥರಚನಾಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಮತೀಂದ್ರ ಗುರುಗಳು ಮಂತ್ರಿಗಳಾದಂತೆ, ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸಾರ್ಯರು ಮಂತ್ರಿಗಳಾದಂತೆ, ವೃಂದಾ-ವನ ಮಹಿಮೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಾದೀಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಮಂತ್ರಿಗಳಾದರು. ಇಂದಿಗೂ ಭಕ್ತಜನರ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಗುರುರಾಜರೊಂದಿಗೆ ವಾದೀಂದ್ರರೂ ಗೋಚರರಾಗಿ ಗುರು ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಗಳವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪೈಕಿ ಇಷ್ಟು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿದೆ :- 1. ತತ್ತ್ವಪ್ರಕಾ ಟಿಪ್ಪಣೀ (ಮೀಮಾಂಸಾ ನಯದರ್ಪಣ) 2. ತತ್ತ್ವೋದ್ಯೋತಟಿಪ್ಪಣೀ 3. ಭೂಗೋಳ ಖಗೋಳ ವಿಚಾರ 4. ರಾಘವೇಂದ್ರಮಠ ಗತಾರ್ಚಾಗತಿಕ್ರಮ 5. ಗುರುಗುಣಸ್ತವನ 6. ನವ್ಯದುರುಕ್ತಿಶಿಕ್ಷಾ (ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದು)

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಕಾಂತತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠ) (ಕ್ರಿ.ಶ. 1812-1824)

ಚತುಃಷಷ್ಟಿಕಲಾಯುಕ್ತಃ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾಬ್ಧಿಪಾರಗಃ । ವಿದ್ಯಾಕಾಂತಗುರುರ್ಭೂಯಾದ-

ಷ್ಮದಿಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ ॥ ಇವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಹೆಸರು ನಚ್ಚಪ್ಪಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಇವರು ವಿದ್ಯಾವಲ್ಲಭತೀರ್ಥರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ತಮ್ಮಂದಿರು. ಅಣ್ಣಂದಿರಲ್ಲಿಯೇ ಆಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿ ವಿದ್ಯಾಕಾಂತತೀರ್ಥರೆಂಬ ನಾಮಕರಣದಿಂದ ಪೀಠವನ್ನಲಂಕರಿಸಿದರು. ಅತ್ಯಮೋಘವಾದ ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ವೈಜಯಂತೀ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣದೇವರ ಪೂಜಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಇವರದ್ದಾಯಿತು. ಚತುಶ್ಯಾಸ್ತ್ರ ಪಂಡಿತರು ವಾದನಿಪುಣರು ಆದ ಇವರು ಮೈಸೂರು, ತಿರುವಾಂಕೂರು, ಕೊಚ್ಚಿ, ಪುದುಕೋಟೆ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಥಾನದ ರಾಜರುಗಳಿಂದ ಮಾನಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಅರಸರಾದ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರಿಂದ ಹಾಲ್ಕುರಿಕೆ, ಸಾರ್ಥನ ಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಗಳು ಶ್ರೀಮಠಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನಿವರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಅರವತ್ನಾಲ್ಕು ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾಗಿದ್ದರೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿಯು ಇದೆ. ಕೊನೆಗೆ 1824ರ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶುದ್ಧ ನವಮಿಯಂದು ಕಾವೇರಿ ತೀರದ ಸೋಸಲೆಯಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು. ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಕಾಂತತೀರ್ಥರು ಆಚಾರ್ಯಕರಾರ್ಚಿತ ಮೂಲಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ವೈಜಯಂತೀಮಾಲೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ದಶಮೀ

ಭಾಗೀರಥೀ ಜಯಂತಿ – ಅದತ್ತಾನಾಮುಪಾದಾನಂ ಹಿಂಸಾ ಚೈವಾವಿಧಾನತಃ । ಪರದಾರೋಪಸೇವಾ ಚ ಕಾಯಿಕಂ ತ್ರಿವಿಧಂ ಸ್ಮೃತಮ್ । ಪಾರುಷ್ಯಮನೃತಂ ಚೈವ ಪೈಶುನ್ಯಂ ಚಾಪಿ ಸರ್ವಶಃ । ಅಸಂಬದ್ಧಪ್ರಲಾಪಶ್ಚ ವಾಙ್ಮಯಂ ಸ್ಯಾಚ್ಚತುರ್ವಿಧಮ್ । ಪರದ್ರವ್ಯೇಷ್ವಭಿಧ್ಯಾನಂ ಮನಸಾನಿಷ್ಟಚಿಂತನಮ್ । ವಿತಥಾ-ಭಿನಿವೇಶಶ್ಚ ಮಾನಸಂ ತ್ರಿವಿಧಂ ಸ್ಮೃತಮ್ । ಏತಾನಿ ದಶಪಾಪಾನಿ ಹರ ತ್ವಂ ಮಮ ಜಾಹ್ನವಿ । (ಇದನ್ನು ಸ್ನಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಬಾರಿ ಪಠಿಸಬೇಕು)

ದಶಹರಾವ್ರತ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಭಾಗೀರಥೀ ಜಯಂತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದಿವಸವಾಗಿದೆ. ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದಶಮಿಯ ದಿವಸ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಮನೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು

ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪಠಿಸಿ ಹತ್ತು ಬಗೆಯ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಬೇಕು. ಇಂದು ಯಾರು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಅವರು ಈ ಹತ್ತು ಪಾಪ-ಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ, ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ದಶಹರಾ ವ್ರತದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಪ್ರಮೇಯಗಳು

* ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದಶಮಿಯು ದಶಹರ ದಿವಸ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಭಾಗೀರಥಿಯು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಹತ್ತು ಬಗೆಯ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುವವಳಾದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ದಶಹರ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಅರ್ಥ-ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. * ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ಪ್ರತಿಪತ್ ದಿವಸದಿಂದ ದಶಮಿಯ ತನಕ ಹತ್ತು ದಿನವೂ, ಹತ್ತು ಬಗೆಯ ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಹತ್ತು ದಿವಸವೂ ಗಂಗಾಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. * ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ಹತ್ತುದಿನಗಳಕಾಲ ಗಂಗಾಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವುದಾದಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಪುಣ್ಯಭಾಜನ-ನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಹತ್ತು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವಸ ಗಂಗಾಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವು-ದರಿಂದ 38,48,000 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಗಂಗಾಸ್ನಾನವು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆ. ಭಾಗೀರಥಿಯ ಜಯಂತಿಯ ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ್ದರ ಫಲವನ್ನು ಎಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. * ಒಂದು ವೇಳೆ ಗಂಗೆಗೆ ತೆರಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ, ನಮಗೆ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ನದಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಗೆಯ ಅನು-ಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಧರ್ಮಸಿಂಧು ಹೇಳುತ್ತದೆ - 'ಇತರದೇಶಸ್ಥೈಃ ಸ್ವಸನ್ನಿಹಿತನದ್ಯಾಂ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಗಂಗಾಪೂಜನಾದಿಕಂ ಕಾರ್ಯಮ್ ।' * ಉಳಿದ ನದಿಗಳಿಗಿಂತ ಗಂಗಾಸ್ನಾನವೇ ಹೆಚ್ಚು ಫಲದಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ದಶಾಶ್ವಮೇಧಘಾಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಗಂಗಾಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಫಲವಿದೆ. * ಗಂಗೆಗೆ ತೆರಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ, ಇತರ ನದಿಗಳಿಗೂ ತೆರಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ, ತಂದಿರುವ ಗಂಗೆಯ ನೀರನ್ನು ನಾವು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ನೀರಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. * ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಹತ್ತುಬಾರಿ ದಶಹರಾ ಸ್ತೋತ್ರ-ವನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. * ಪುರುಷರು ದಶಹರಾ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅಘಮರ್ಷಣ ಸೂಕ್ತವನ್ನೂ ಕೂಡ ಹತ್ತು ಬಾರಿ ಪಠಿಸಿ

ಮುಳುಗಬೇಕು. ಅಥವಾ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. * ದಶಯೋಗಗಳು ಇರುವ ಈ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಗಂಗಾಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಗಂಗಾ-ಸ್ನಾನಕ್ಕಿಂತ ಮಹತ್ ಫಲವಿದೆ. * ದಶಯೋಗಗಳು ಹೀಗಿವೆ - ಜ್ಯೇಷ್ಠೇ ಮಾಸಿ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ದಶಮ್ಯಾಂ ಬುಧಹಸ್ತಯೋಃ ॥ ಗರಾನಂದೇ ವ್ಯತೀಪಾತೇ ಕನ್ಯಾಚಂದ್ರೇ ವೃಷೇ ರವೌ । ದಶಯೋಗೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ॥ (ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣ) – 1. ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಾಸ, 2. ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷ, 3. ದಶಮೀ ತಿಥಿ, 4. ಬುಧವಾರ, 5. ಹಸ್ತಾ ನಕ್ಷತ್ರ , 6. ಗರಕರಣ, 7. ಅಮೃತಗಳಿಗೆ, 8. ಕನ್ಯಾ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ , 9.ವ್ಯತೀಪಾತ, 10. ವೃಷಭ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ರವಿ. ಈ ಹತ್ತು ಯೋಗಗಳಿದ್ದಾಗ ಯಾರು ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಅವನು ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತ-ನಾಗುತ್ತಾನೆ.

* ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಸ್ಯ ದಶಮೀ ಜ್ಯೇಷ್ಠೇ ಮಾಸೇ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಃ । ಹರತೇ ದಶಪಾಪಾನಿ ತಸ್ಮಾದ್ದಶಹರಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ॥ (ಬ್ರ.ಪು. 63-15)

ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದ ದಶಮಿಯ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಹತ್ತು ಬಗೆಯ ಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು 'ದಶಹರಾ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. * ಬುಧವಾರ ಹಸ್ತಾನಕ್ಷತ್ರವಿದ್ದಾಗ, ಗರಕರಣ, ಆನಂದಯೋಗ-ಗಳಿದ್ದಾಗ ಗಂಗೆಯು ಭೂಮಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದಳು ಎಂದು ಪುರಾಣವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. * ದಶಮಿಯ ಯಾವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಯೋಗಗಳು ಬರುತ್ತವೆಯೋ, ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಎರಡು ದಿವಸಗಳ ಪೂರ್ವಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಗವಿದ್ದರೆ, ಅಂದೇ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಪರಾಹ್ನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆಗಲೇ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅಧಿಕಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸವಿದ್ದಾಗ ಈ ಹತ್ತು ಯೋಗಗಳು ಬಂದರೆ ಆಗಲೇ ದಶಹರಾ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯ ಶುಕ್ಲದಶಮೀ ಸಂವತ್ಸರಮುಖೀ ಸ್ಮೃತಾ । ತಸ್ಯಾಂ ಸ್ನಾನಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ದಾನಂ ಚೈವ ವಿಶೇಷತಃ ॥ (ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣ)

ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದಶಮೀ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ-ದಾನಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಯಾಂ ಕಾಂಚಿತ್ಸರಿತಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ದದ್ಯಾದರ್ಘ್ಯಂ

ತಿಲೋದಕಮ್ । ಮುಚ್ಯತೇ ದಶಭಿಃ ಪಾಪೈಃ ಸುಮಹಾಪಾತಕೋಪಮೈಃ ॥ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ, ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಯಾವು-ದಾದರೂ ನದಿಗೆ ತೆರಳಿ, ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿ, ತಿಲೋದಕದಲ್ಲಿ ತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀಡಿ, ಮಹಾಪಾತಕಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಹತ್ತು ಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಜ್ಯೇಷ್ಠಶುಕ್ಲದಶಮ್ಯಾಂ ತು ಭವೇದ್ಭೌಮದಿನಂ ಯದಿ । ಜ್ಞೇಯಾ ಹಸ್ತರ್ಕ್ಷಸಂಯುಕ್ತಾ ಸರ್ವಪಾಪಹರಾ ತಿಥಿಃ ॥ ಜ್ಯೇಷ್ಠಶುಕ್ಲ ದಶಮಿಯಲ್ಲಿ ಬುಧವಾರವು ಬಂದಾಗ, ಹಸ್ತಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಸೇರಿದಾಗ, ಆ ತಿಥಿಯು ಸರ್ವಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ದಶಮೀ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ತು ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸೇ ಬುಧೇऽಹನಿ । ಅವತೀರ್ಣಾ ಯತಃ ಸ್ವರ್ಗಾದ್ಧಸ್ತರ್ಕ್ಷೇ ಚ ಸರಿದ್ವರಾ । ಹರತೇ ದಶಪಪಾಪಾನಿ ತಸ್ಮಾದ್ದಶಹರಾ ಸ್ಮೃತಾ ॥ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದಶಮಿಯ ಬುಧವಾರದ ಹಗಲು, ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಗಂಗೆಯು ಆಗಮಿಸಿದಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂಥವರ ಹತ್ತುಬಗೆಯ ಪಾಪಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ತಸ್ಯಾಂ ದಶಮ್ಯಾಮೇತಚ್ಚ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಗಂಗಾಜಲೇ ಸ್ಥಿತಃ । ಯಃ ಪಠೇದ್ದಶಕೃತ್ವಸ್ತು ದರಿದ್ರೋ ವಾಪಿ ಚಾಕ್ಷಮಃ । ಸೋऽಪಿ ತತ್ಫಲಮಾಪ್ನೋತಿ ಗಂಗಾಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಯತ್ನತಃ ॥ (ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣ)

ದಶಮಿಯಂದು ಗಂಗಾಜಲದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಜ್ಯೇಷ್ಠೇ ಮಾಸೇ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹತ್ತುಬಾರಿ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿದರೂ ಅವನು ಗಂಗಾಸ್ನಾನದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ನೀಡಿದ ಗಂಗಾ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಹತ್ತು ಬಾರಿ ಪಠಿಸಬೇಕು.

ಗಂಗಾಸ್ತೋತ್ರ

ಬ್ರಹ್ಮೋವಾಚ – ನಮಃ ಶಿವಾಯೈ ಗಂಗಾಯೈ ಶಿವದಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ।
ನಮಸ್ತೇ ರುದ್ರರೂಪಿಣ್ಯೈ ಶಾಂಕರ್ಯೈ ತೇ ನಮೋ ನಮಃ ।
ನಮಸ್ತೇ ವಿಶ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ ಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಸರ್ವದೇವಸ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ ನಮೋ ಭೇಷಜಮೂರ್ತಯೇ ।
ಸರ್ವಸ್ಯ ಸರ್ವವ್ಯಾಧೀನಾಂ ಭಿಷಕ್ಶ್ರೇಷ್ಠ್ಯೈ ನಮೋಸ್ತು ತೇ ।

ಸ್ಥಾಣುಜಂಗಮಸಂಭೂತವಿಷಹಂತ್ರ್ಯೈ ನಮೋನಮಃ ।
ಭೋಗೋಪಭೋಗದಾಯಿನ್ಯೈ ಭೋಗವತ್ಯೈ ನಮೋಽನಮಃ ।
ಮಂದಾಕಿನ್ಯೈ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಸ್ವರ್ಗದಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ಸದಾ ।
ನಮಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಭೂಷಾಯ್ಯೈ ಜಗದ್ಧಾತ್ರ್ಯೈ ನಮೋನಮಃ ।
ನಮಃ ಸ್ತ್ರೀಶುಕ್ಲಸಂಸ್ಥಾಯ್ಯೈ ತೇಜೋವತ್ಯೈ ನಮೋನಮಃ ।
ನಂದಾಯ್ಯೈ ಲಿಂಗಧಾರಿಣ್ಯೈ ನಾರಾಯಣ್ಯೈ ನಮೋನಮಃ ।
ನಮಸ್ತೇ ವಿಶ್ವಮುಖ್ಯಾಯ್ಯೈ ರೇವತ್ಯೈ ತೇ ನಮೋನಮಃ ।
ಬೃಹತ್ಯೈ ತೇ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಲೋಕಧಾತ್ರ್ಯೈ ನಮೋನಮಃ ।
ನಮಸ್ತೇ ವಿಶ್ವಮಿತ್ರಾಯ್ಯೈ ನಂದಿನ್ಯೈ ತೇ ನಮೋನಮಃ ।
ಪೃಥ್ವ್ಯೈ ಶಿವಾಮೃತಾಯ್ಯೈ ಚ ಸುವೃಷಾಯ್ಯೈ ನಮೋನಮಃ ।
ಶಾಂತಾಯ್ಯೈ ಚ ವರಿಷ್ಠಾಯ್ಯೈ ವರದಾಯ್ಯೈ ನಮೋನಮಃ ।
ಉಸ್ರಾಯ್ಯೈ ಸುಖದೋಗ್ಧ್ರ್ಯೈ ಚ ಸಂಜೀವಿನ್ಯೈ ನಮೋನಮಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮಿಷ್ಠಾಯ್ಯೈ ಬ್ರಹ್ಮದಾಯ್ಯೈ ದುರಿತಘ್ನ್ಯೈ ನಮೋನಮಃ ।
ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಪ್ರಭಂಜಿನ್ಯೈ ಜಗನ್ಮಾತ್ರೇ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।
ಸರ್ವಾಪತ್ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಾಯ್ಯೈ ಮಂಗಲಾಯ್ಯೈ ನಮೋನಮಃ ।
ಶರಣಾಗತದೀನಾರ್ತಪರಿತ್ರಾಣಪರಾಯಣೇ ।
ಸರ್ವಸ್ಯಾರ್ತಿಹರೇ ದೇವಿ ನಾರಾಯಣಿ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।
ನಿರ್ಲೇಪಾಯ್ಯೈ ದುರ್ಗಹಂತ್ರ್ಯೈ ದಕ್ಷಾಯ್ಯೈ ತೇ ನಮೋನಮಃ ।
ಪರಾತ್ಪರತರೇ ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ತೇ ಮೋಕ್ಷದೇ ಸದಾ ।
ಗಂಗೇ ಮಮಾಗ್ರತೋ ಭೂಯಾ ಗಂಗೇ ಮೇ ದೇವಿ ಪೃಷ್ಠತಃ ।
ಗಂಗೇ ಮೇ ಪಾರ್ಶ್ವಯೋರೇಹಿ ತ್ವಯಿ ಗಂಗೇಽಸ್ತು ಮೇ ಸ್ಥಿತಿಃ ।
ಆದೌ ತ್ವಮಂತೇ ಮಧ್ಯೇ ಚ ಸರ್ವಂ ತ್ವಂ ಗಾಂ ಗತೇ ಶುಭೇ ।
ತ್ವಮೇವ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಸ್ತ್ವಂ ಹಿ ನಾರಾಯಣಃ ಪರಃ ।
ಗಂಗೇ ತ್ವಂ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಚ ಶಿವಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಮಃ ಶಿವೇ ।
ಯ ಇದಂ ಪಠತಿ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿತ್ಯಂ ನರೋಽಪಿ ಯಃ ।
ಶೃಣುಯಾಚ್ಛ್ರದ್ಧಯಾ ಯುಕ್ತಃ ಕಾಯವಾಕ್‌ಚಿತ್ತಸಂಭವೈಃ ।

ದಶಧಾ ಸಂಸ್ಥಿತೈರ್ದೋಷೈಃ ಸರ್ವೈರೇವ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ।
ಸರ್ವಾನ್ಕಾಮಾನವಾಪ್ನೋತಿ ಪ್ರೇತ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಲೀಯತೇ ।
ಜ್ಯೇಷ್ಠೇ ಮಾಸಿ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ದಶಮೀ ಹಸ್ತಸಂಯುತಾ ।
ತಸ್ಯಾಂ ದಶಮ್ಯಾಮೇತಚ್ಚ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಗಂಗಾಜಲೇ ಸ್ಥಿತಃ ।
ಯಃ ಪಠೇದ್ದಶಕೃತ್ವಸ್ತು ದರಿದ್ರೋ ವಾಪಿ ಚಾಕ್ಷಮಃ ।
ಸೋಽಪಿ ತತ್ಫಲಮಾಪ್ನೋತಿ ಗಂಗಾಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಯತ್ನತಃ ।
ಅದತ್ತಾನಾಮುಪಾದಾನಂ ಹಿಂಸಾ ಚೈವಾವಿಧಾನತಃ ।
ಪರದಾರೋಪಸೇವಾ ಚ ಕಾಯಿಕಂ ತ್ರಿವಿಧಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ।
ಪಾರುಷ್ಯಮನೃತಂ ಚೈವ ಪೈಶುನ್ಯಂ ಚಾಪಿ ಸರ್ವಶಃ ।
ಅಸಂಬದ್ಧಪ್ರಲಾಪಶ್ಚ ವಾಙ್ಮಯಂ ಸ್ಯಾಚ್ಚತುರ್ವಿಧಮ್ ।
ಪರದ್ರವ್ಯೇಷ್ವಭಿಧ್ಯಾನಂ ಮನಸಾಽನಿಷ್ಟಚಿಂತನಮ್ ।
ವಿತಥಾಭಿನಿವೇಶಶ್ಚ ಮಾನಸಂ ತ್ರಿವಿಧಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ।
ಏತಾನಿ ದಶಪಾಪಾನಿ ಹರ ತ್ವಂ ಮಮ ಜಾಹ್ನವಿ ।
ದಶಪಾಪಹರಾ ಯಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾದ್ದಶಹರಾ ಸ್ಮೃತಾ ।
ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶಚ್ಛತಂ ಪೂರ್ವಾನ್ಪಿತೄನಥ ಪಿತಾಮಹಾನ್ ।
ಉದ್ಧರತ್ಯೇವ ಸಂಸಾರಾನ್ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ಪೂಜಿತಾ ।
ನಮೋ ಭಗವತ್ಯೈ ದಶಪಾಪಹರಾಯೈ ಗಂಗಾಯೈ ನಾರಾಯಣ್ಯೈ ರೇವತ್ಯೈ
ಶಿವಾಯೈ ದಕ್ಷಾಯೈ ಅಮೃತಾಯೈ ವಿಶ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ ನಂದಿನ್ಯೈ ತೇ ನಮೋನಮಃ ।
ಸಿತಮಕರನಿಷಣ್ಣಾಂ ಶುಭವರ್ಣಾಂ ತ್ರಿನೇತ್ರಾಂ
ಕರಧೃತಕಲಶೋದ್ಯತ್ಸೋತ್ಪಲಾಮತ್ಯಭೀಷ್ಟಾಮ್ ।
ವಿಧಿಹರಿಹರರೂಪಾಂ ಸೇಂದುಕೋಟಿರಜುಷ್ಟಾಂ
ಕಲಿತಸಿತದುಕೂಲಾಂ ಜಾಹ್ನವೀಂ ತಾಂ ನಮಾಮಿ ।
ಆದಾವಾದಿಪಿತಾಮಹಸ್ಯ ನಿಗಮವ್ಯಾಪಾರಪಾತ್ರೇ ಜಲಂ
ಪಶ್ಚಾತ್ಪನ್ನಗಶಾಯಿನೋ ಭಗವತಃ ಪಾದೋದಕಂ ಪಾವನಮ್ ।
ಭೂಯಃ ಶಂಭುಜಟಾವಿಭೂಷಣಮಣಿರ್ಜಹ್ನೋರ್ಮಹರ್ಷೇ-
ರಿಯಂ ದೇವೀ ಕಲ್ಮಷನಾಶಿನೀ ಭಗವತೀ ಭಾಗೀರಥೀ ದೃಶ್ಯತೇ ।

ಗಂಗಾಗಂಗೇತಿ ಯೋ ಬ್ರೂಯಾದ್ಯೋಜನಾನಾಂ ಶತ್ಯೈರಪಿ ।
ಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಂ ಸ ಗಚ್ಛತಿ ॥

ಗಂಗಾಪೂಜೆ – ಗಂಗೆ ಭಾಗೀರಥಿ ಮಂಗಳಾಂಗಿ ಅಳಕನಂದಳೇ ನೀ ಮಹಾ ಸುಂದರಾಂಗಿ । ಸಿಂಧುರಾಜನ ರಾಣಿ ಸರಿಯು ಸಂಪತ್ತು ಕೊಡು ಕಂಗಳಿಂದಲಿ ನೋಡಿ ಕರುಣಿಸೆನ್ನ ॥ಪ॥ ಕಾಶಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿ ಸರ । ಸ್ವತಿಯನು ಕೂಡಿ ನೀ ಸರಸವಾಗಿ । ಸೋಸಿಲಿಂದಲಿ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರಿ ಯಮುನೆಯ ಕೂಡಿ । ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ್ಹರಿದು ವಾರ್ಣಾಸಿಗ್ಹೋಗಿ ॥1॥ ಹಾಲಿನಂತೆ ಹರಿವೊ ಗಂಗೆ ನೀನು । ನೀಲದಂತಿದ್ದ ಯುಮನೆಯನು ಕೂಡಿ ॥ ಲೀಲೆಯಿಂದಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯನು ಕೂಡಿ । ಓಲ್ಯಾಡುತ ಬಂದೆ ಒಯ್ಯಾರದಿಂದ ॥2॥ ಭಗೀರಥನ ಹಿಂದೆ ನೀ ಬಂದೆ ಓಡಿ । ಸಗರನ ಸುತರ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿ ॥ ಜಗವ ಪಾವನ ಮಾಡೋ ಜಾಹ್ನವಿಯೇ ನೀ ಎನ್ನ । ಮಗುವೆಂದು ಮುಂದಕೆ ಕರೆಯೆ ತಾಯಿ ॥3॥ ಬಿಂದು ಮಾಧವ ವೇಣುಮಾಧವನ್ನ ಆ -। ನಂದ ಭೈರವ ಕಾಳ ಭೈರವನ್ನ ॥ ಚಂದದಿಂದ್ವಿಶ್ವನಾಥನ ಗುಡಿಮುಂದೆ । ಹೊಂದಿ ಹರಿದ್ಹನುಮಂತ ಘಾಟಿನ್ನಿಂದೆ ॥4॥ ಧಡಧಡನೆ ಬಂದು ದಡಗಳನು ಕೊರೆದು । ಪೊಡವಿ ಮ್ಯಾಲಿಂಥ ಸಡಗರದಿ ಹರಿಯ ॥ ಕಡಲಶಯನನ್ನ ಕಾಲುಂಗುಷ್ಠದ ಮಗಳು । ಕಡಲರಾಣಿಯೆ ಕಯ್ಯ ಪಿಡಿಯೆ ನೀನು ॥5॥ ಮರದ ಬಾಗಿಣ ಕುಂಕುಮರಿಷಿಣವು ಗಂಧ । ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಪೂಜೆಯಗೊಂಬುವಿ ॥ ಸ್ಥಿರವಾದ ಮುತ್ತೈದೆತನ ಜನಮ ಜನುಮಕ್ಕು । ವರವ ಕೊಟ್ಟು ವೈಕುಂಠವನು ತೋರಿಸೆ ॥6॥ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲಿ ಮಲಕರ್ಣಿಕೆಯ ಸ್ನಾನ । ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಪಂಚಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ॥ ಅದ್ದಿದ ದೇಹ ಪವಿತ್ರವನು ಮಾಡಿ ಭವಸ- । ಮುದ್ರವನು ದಾಟಿಸೆ ಭಾಗೀರಥಿ ॥7॥ ಎಷ್ಟು ಜನ್ಮ ಸುಕೃತ ಒದಗಿತೆಂದು ಗಂಗೆ । ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗೊ ಪುಣ್ಯ ಬಂದಿತಿಂದು ॥ ಚಕ್ರತೀರ್ಥದ ಸ್ನಾನ ಸಂಕಲ್ಪದ ಫಲವ । ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸು ತಾಯಿ ತರಂಗಿಣಿ ॥8॥ ಸಾಸಿರ ಮುಖದಿ ಶರಧಿಯನು ಕೂಡಿ ॥ ಹೋಗಿ ಬಾ ಊರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ನೀಡಿ ॥ ನೀನು ಭೀಮೇಶ ಕೃಷ್ಣನಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ । ಪಾದವನು ತೋರೆನ್ನ ಪೊರೆಯಬೇಕೆ ॥9॥

ಭಾಗೀರಥೀ ಹಾಡುಗಳು – 1) ಭಾಗೀರಥೀದೇವಿ ಭಯನಿವಾರಣ ಗಂಗೆ । ಸಾಗರನ ನಿಜರಾಣಿ ಸಕಲ ಕಲ್ಯಾಣಿ॥ಪ॥ ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀಹರಿ ಪಾದಕಮಲದಿಂದುದು-

ಭವಿಸಿ । ಬ್ರಹ್ಮ ಕರಪಾತ್ರಿಯಲಿ ನಿಂದು ಬಂದೆ । ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಪಾದ ತೀರ್ಥವಾಗಿ । ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನು ಪಾವನ ಮಾಡಬಂದೆ ॥1॥ ದೇವಿ ನೀ ವಿಷ್ಣು ಪಾದೋಕದವೆಂದೆನಿಸಿ । ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅಧಿಕವಾದೆ ॥ ದೇವಲ್ಲರು ನೆರೆದು ತಲೆವಾಗಿದರು ಮಹ - । ದೇವನ ಶಿರದಿಂದ ಧರೆಗಿಳಿದು ಬಂದೆ ॥2॥ ಜಹ್ನುವಿಗೆ ಉದರದಲಿ ಪೊಕ್ಕ ಕಾರಣದಿಂದ । ಜಾನ್ಹವೀಯೆಂದು ನೀ ಎನಿಸಿಕೊಂಡು ॥ ಮುನ್ನೆ ನರಕಕ್ಕಿಳಿದ ಸಗರರಾಯನ ವಂಶ ವನ್ನು ಪಾವನವಿನ್ನು ನೀ ಮಾಡಬಂದೆ ॥3॥ ದಿಟ್ಟಿಸಲು ಮುನ್ನೂರು ಜನ್ಮದ ಪಾತಕವು। ನೀಟಿಸಲು ಮೂರು ಜನ್ಮದ ಮುಕುತಿ-ಯು । ಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದರೊಂದು ಸ್ನಾನ ಮಾತ್ರದಲಿ । ಸುಟ್ಟು ಹೋಹುದು ಸಾಹಸ್ರ ಜನ್ಮದ ಪಾಪ ॥4॥ ಹಲವು ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಯಿಲ್ಲದೆ ಭವ - । ದೊಳಗೆ ಶಿಲ್ಕಿ ಕಡುನೊಂದೆ ನಾನು ॥ ಹಲವು ಮಾತ್ಯಾಕೆ ಶ್ರೀಪುರಂದರ ವಿಠಲನ । ಚಲುವ ಪದ ನುಡಿದಿಳಿದೆ ವೊಲಿದು ದಯ ಮಾಡೆ ॥5॥

2) ಭಾಗೀರಥೀತಾಯಿ ಶೃಂಗಾರ ಶುಭಕಾಯೆ । ಶ್ರೀಭೂರಮಣ ತನಯೆ ॥ಪ॥ ನಿನ್ನ ಯಾತ್ರಿಗೋಸುಗ ಎನ್ನ । ಮನಸು ಪುಟ್ಟಿತು ಇನ್ನು ನೀ ಮರಿಸದೆ । ಪುಣ್ಯ ನರನ ಮಾಡೊ ಪೂತೋಭಾವವೆಂದು । ಧನ್ಯ ಜನಮಾನ್ಯೆ ಭಕ್ತಜನ ಪ್ರಸನ್ನೆ ॥1॥ ಶಿವ ನಿನ್ನ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಕಾರಣ । ಪವಿತ್ರಗಂಗನಾನೆಂದು ॥ ಅವನಿಯೊಳಗೆ ಮಹಕವಿಜನ ಪೇಳಿದ । ಶ್ರವಣ ದಿಂದಲಿ ಭಕುತಿಯಿಂದಲಿ ನಿಂದೆ ॥2॥ ದೂರದಿಂದಲಿ ನಿನ್ನ ಸ್ಮರಿಸಿದವರ ಪಾಪ । ಹಾರಿಪೋಗುವದು ಸಿದ್ಧ ॥ ಶ್ರೀರಮಣ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲರೇಯನ ಪಾದ । ವಾರಿಜ ಪೊಗಳುವಂತೆ ಬುದ್ಧಿ ಪಾಲಿಸುವುದು ॥3॥

ಭಾಗೀರಥೀ ಸ್ತೋತ್ರ – ಜೈ ಜೈ ಭಾಗೀರಥಿಗೆ ಜೈ ಜೈ ಭೋಗಾಪತಿಗೆ ಜೈ ಜೈ ಜಾನ್ಹವಿಗೆ ಕೂಡಿದ ತ್ರಿವೇಣಿ ತಾಯಿಗೆ ಕರ್ಕಾಟಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ । ಅರ್ಥಿಯಿಂದಲಿ ಭಾಗೀರಥಿ ವಸತಿ ಮಾಡಿದಳು ಗೋದಾವರೀ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ । ಭೀಮರಥಿ ದಾಟಿ ಪ್ರೇಮದಿ ಕೃಷ್ಣೆಯ ದಾಟಿ ಹಂಪಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತಳು. ತುಂಗಭದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಫಲ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಪಾನಂಗಳನೆ ಮಾಡಿಸುವ ಅಜ ಬಂದಳು ಶ್ರೀ ಗಂಗೆ ನಿಜ ಬಂದಳು ಶ್ರೀಯಮುನೆ ಮದನ ಪಿತನ ಸುತೆ ಭಾಗೀರಥಿ ಬಂದಳೆಂದು ಭೂಸುರರೆಲ್ಲ ಗುಡಿ ತೋರಣ ಕಟ್ಟುವರು ಸಡಗರದಿಂದಲಿ । ಎದುರುಗೊಂಡರು ಗಂಗೆಯ, ಆಗರದ

ಅಡಿಕೆ ಹೋಳು, ನಾಗಬಳ್ಳಿಯ ಎಲಿಯು ನಾರೆರೆಲ್ಲ ಮರದ ಬಾಗಿಣ ಕೊಡು-ವೋರು । ಅಷ್ಟಭೋಗದಿ ಅಡಿಕೆಹೋಳು ಉತ್ತರಬಳ್ಳಿಯ ಬಿಳಿ ಎಲೆಯು ಮಿತ್ರರೆಲ್ಲ ಮರದ ಬಾಗಿಣ ಕೊಡುವೋರು । ಒಂದು ದಿನ ಮಘ ಮಾಡಿದರೆ ಹಿಂಗಿತು ಸರ್ವಪಾಪಗಳು । ದಾರು ಬಲ್ಲರು ಮೂರು ದಿನ ಮಾಘದ ಫಲದೆಡೆಗಳನು ॥ ಮೂರು ದಿನ ಮಘ ಮಾಡಿದರ ಸಾಯುಜ್ಯ ಪದವುಂಟು, ದಾರು ಬಲ್ಲರು ಹತ್ತು ದಿನ ಮಾಘದ ಫಲದೆಡೆಗಳನು ॥ ಹತು ದಿನ ಮಾಡಿದರ ಪುತ್ರೋತ್ಸವವಾಗುವದು । ದಾರು ಬಲ್ಲರು ತಿಂಗಳ ಮಾಘದ ಫಲದೆಡೆಗಳನು ॥ ತಿಂಗಳ ಮಾಘ ಮಾಡಿದರ ಗೋವಿಂದನ ದಯವಾಹೋದು ॥

ಶಾರಾ ದೊಡ್ಡದು ಪ್ರಯಾಗವೆಂಬೋದು ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಾರಿ ಹೇಳುವೆ ಗಂಗೆ ಯಮುನೆ ಯರ ಚರಿತೆ ॥ ಸ್ನಾನ ಮಾತ್ರದಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಭಯಗಳನು ತಾನೆ ಕೊಡುವಳು ವೇಣುಮಾಧವನ ದಯದಿ ॥1॥ ಹಸಿರರು ಪಚ್ಚದಂತೆ ಹೊಳೆವಳ ಮುದ್ದುಸುರಿವಳ ನಂಬಿದವರ ಮರೆಯಳ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಎಣಿಸಳ ನಮ್ಮನ್ ದಣಿಸಳ ದೋಷಿಗರ ದಣಿಸುವಳ ಗಂಧ ಕುಂಕುಮ ಧ್ಯಾನ ಲೇಪಳ ಶುಭ್ರ ತಾಪಳ ಪಾವನ ಸರೂಪಳ ತುಳಸಿಯ ಸೇವಿಸೋಣ ಬಾರ ಬ್ಯಾಗನೆ ನೀರೆ ॥2॥ ದೂರ ದೇಶದಿ ಬಂದೆ ನಾನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಾಗಿ ನಮಿಸುವೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಾಬ್ಜಗಳಿಗೆ ಘೋರ ಜನ್ಮದೊಳ್ ಪಾರುಗಾಣಿಸು ಎಂದು ಧರ್ಮನನುಜಕೇಳ್ ಬೇಡಿಕೊಂಬುವೆ ನಿನ್ನ ॥3॥ ಮಿಂದು ಮಡಿಯನುಟ್ಟು ಸಖಿಯರು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ತಂದು ಪೂಜಿಸಿ ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ ತೋಷಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪತಿಸಹಿತರಾಗಿ ಬಂದು ನಿನಗೆ ವೇಣದಾನವ ಕೊಡುವೆನು ಪ್ರೇಮಮನದಣಿಯೆ ನೋಡಿದೆ ಹೋಗಿ ನೋಡೋಣು ಬಾರ ಜಾಣೆಯ ತ್ರಿವೇಣಿಯ ॥4॥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜನ್ಮದೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದಕೆ ಫಲವು ಈಗ ಧಿಟ್ಟೆರಿಬ್ಬರ ನೋಡಿ ನಾ ಧನ್ಯನಾದೆ ಒಲಿದು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಗಂಗಾ ಭರದಿಂದ ಬಹುತ್ವರದಿಂದ ಹರಿ ನದಿಯೋಗದಿಂದ ಗುರುಕೃಷ್ಣ ವಿಠ್ಠಲನ ಚರಣದಿ ಉದ್‌ಭವಿಸಿದಿ ಮನದಣಿಯೆ ನೋಡಿದೆ ಹೋಗಿ ನೋಡೋಣು ಬಾರ ಜಾಣೆಯ ತ್ರಿವೇಣಿಯ ॥5॥

ನಡೆದು ಬಂದೆನು ಭಾಗೀರಥಿಗೆ ಎನ್ನ ಒಡಲೊಳಗಿದ್ದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲ ಕಳೆಯೇ ಕಶ್ಮಲಗಳೆಲ್ಲ ತೊಳೆಯೆ ॥ಪ॥ ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಇರಲು ಅಲ್ಲೆ ಶ್ರೀಗೌತಮ ಭಾಗೀರಥಿ

ಬರಲು ಸೀಮೆಯ ಜನರೆಲ್ಲ ನೆರೆದು ಭೂಮಿಯ ಪಾವನ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಗಂಗಾ ||1||
ಕಾಲ ಬಲವು ಎನಗಿಲ್ಲ ದ್ರವ್ಯ ಬಲವು ಅದಕ್ಕಿಂತಯಿಲ್ಲ ಎನ್ನೊಡೆಯ ಮಾಧವರಾಯಾ
ಬಲ್ಲ ಹೀಂಗ ದೃಡಭಕ್ತಿಯನೋಡಿ ಹನುಮ ಭೀಮ ಮಧ್ವ ಕರೆತಂದೆರು ||2||
ಮಧ್ವರಾಯರ ನಂಬಿ ಬಂದೆ ಅಲ್ಲೆ ಮುದ್ಗಲ್ಲ ನರಸಿಂಹನ ಪಾದವ ಕಂಡೆ
ಸಕಲತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಂದೆ ಕಾಶಿ ಬಿಂದುಮಾಧವನ ಪಾದವ ಕಂಡೆ ||3||

ಜ್ಯೇಷ್ಠ|| ಶುದ್ಧ|| ಏಕಾದಶೀ

ಪಾದ್ಮಪುರಾಣೇ ಉತ್ತರಖಂಡೇ ತ್ರಿಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ – ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ – ಅಪರಾಯಾಶ್ಚ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಶ್ರುತಂ ಸರ್ವಂ ಜನಾರ್ದನ | ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ತು ಸ್ಯಾದ್ಯಾ ತಾಂ ವದ ಮಾನದ ||1|| ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು. ಎಲೈ ಜನಾರ್ದನನೇ! ಅಪರಏಕಾದಶಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು. ಅದೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠ-ಶುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಏಕಾದಶಿಯ ಹೆಸರೇನು ಅದನ್ನು ಹೇಳು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಃ – ಏತಾಂ ವಕ್ಷ್ಯತಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ವ್ಯಾಸಃ ಸತ್ಯವತೀಸುತಃ | ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥತತ್ವಜ್ಞೋ ವೇದ-ವೇದಾಂಗಪಾರಗಃ ||2|| ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ! ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನೂ ಬಲ್ಲ ವೇದವೇದಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಗನಾದ ಸತ್ಯವತಿ ಸುತನಾದ ವ್ಯಾಸನು ಈ ಏಕಾದಶಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ – ಶ್ರುತಾ ಮೇ ಮಾನವಾ ಧರ್ಮಾ ವಾಸಿಷ್ಠಾಶ್ಚ ಶ್ರುತಾ ಮಯಾ | ದ್ವೈಪಾಯನ ಯಥಾವತ್ತ್ವಂ ವೈಷ್ಣವಾನ್ ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ || 3|| ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ಕೃಷ್ಣನೇ! ಮನುವು ಹೇಳಿರುವ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದೆನು. ವಸಿಷ್ಠನು ಹೇಳಿದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿದೆನು. ವ್ಯಾಸನು ಹೇಳಿರುವ ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸು. ಕೃಷ್ಣಃ – ಶ್ರುತಾ ಯೇ ಮಾನವಾ ಧರ್ಮಾ ವೈದಿಕಾಶ್ಚ ಶ್ರುತಾ- ಸ್ತ್ವಯಾ | ಕಲೌ ಯುಗೇ ನ ಶಕ್ಯಂತೇ ತೇ ವೈ ಕರ್ತುಂ ನರಾಧಿಪ ||4|| ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು – ಮನುವಿನ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ವೈದಿಕಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಖೋಪಾಯಂ ಅಲ್ಪಧನಮಲ್ಪಕ್ಲೇಶಂ ಮಹಾಫಲಮ್ | ಪುರಾಣಾನಾಂ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸಾರಭೂತಂ ಮಹಾಮತೇ ||5|| ಎಲೈ ಕೃಷ್ಣನೇ ಪುರಾಣಗಳ ಸಾರವೇನೆಂದರೆ, ಸುಲಭವಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು

ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಹಣದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಫಲವು ಹೆಚ್ಚು ಬರುತ್ತದೆ. ಏಕಾದಶ್ಯಾಂ ನ ಭುಂಜೀತ ಪಕ್ಷಯೋರುಭಯೋರಪಿ । ದ್ವಾದಶ್ಯಾಂ ತು ಶುಚಿ-ರ್ಭೂತ್ವಾ ಪುಷ್ಪೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಕೇಶವಮ್ ॥6॥ ಭುಂಜೀತ ಕೃತ್ಯಕೃತ್ಯಸ್ತು ಪಶ್ಚಾದ್ ವಿಪ್ರಪುರಸ್ಸರಮ್ । ಸೂತಕೇಽಪಿ ನ ಭೋಕ್ತವ್ಯಂ ನಾಽಽಶೌಚೇ ಚ ಜನಾಧಿಪ ॥7॥ ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನವೂ ಊಟ ಮಾಡಬಾರದು. ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶುಚಿಯಾಗಿ ಕೇಶವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ಅನಂತರ ತಾನೂ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಸೂತಕದಲ್ಲಾಗಲೀ ಅಶೌಚ-ದಲ್ಲಾಗಲೀ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಊಟಮಾಡಬಾರದು. ಯಾವಜ್ಜೀವಂ ವ್ರತಮಿದಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪುರುಷರ್ಷಭ । ಸ್ವರ್ಗತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ತುಮಿಚ್ಛದ್ಭಿರತ್ರ ಮೇ ನಾಸ್ತಿ ಸಂಶಯಃ ॥8॥ ಎಲೈ ಧರ್ಮಜನೇ! ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಪ್ರಾಣವಿರುವವರೆಗೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗಾದರೆ ಸ್ವರ್ಗವು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಅತಿಪಾಪದುರಾಚಾರಾಃ ಪಾಪಿಷ್ಠಾ ಧರ್ಮವರ್ಜಿತಾಃ । ಏಕಾದಶ್ಯಾಂ ನ ಭುಂಜಂತಿ ನ ತೇ ಯಾಂತಿ ಯಮಾಂತಿಕಮ್ ॥9॥ ಪಾಪಿಷ್ಠರೂ ಧರ್ಮ ಮಾಡದವರೂ ಕೂಡ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಊಟ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಯಮಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಮಹಾದೇವಃ – ಇತಿ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕಂಪಿತೋಶ್ವತ್ಥಪತ್ರ-ವತ್ । ಭೀಮಸೇನೋ ಮಹಾಬಾಹುಃ ತದೋವಾಚ ಗುರುಂ ಪ್ರತಿ ॥10॥ ಮಹಾ-ದೇವನು ಹೇಳಿದನು – ಆಗ ಮಹಾಬಾಹುವಾದ ಭೀಮಸೇನನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರಳಿಯ ಎಲೆಯಂತೆ ನಡುಗುತ್ತಾ ಇಂತೆಂದನು. ಭೀಮಸೇನಃ – ಪಿತಾಮಹ ಮಹಾಬುದ್ಧೇ ಶೃಣು ಮೇ ಪರಮಂ ವಚಃ । ಯುಧಿಷ್ಠಿರಶ್ಚ ಕುಂತೀ ಚ ತಥಾ ದ್ರುಪದನಂದಿನೀ ॥11॥ ಅರ್ಜುನೋ ನಕುಲಶ್ಚೈವ ಸಹದೇವಸ್ತಥೈವ ಚ । ಏಕಾದಶ್ಯಾಂ ನ ಭುಂಜಂತಿ ಕದಾಚಿದಪಿ ಸುವ್ರತ ॥12॥ ಎಲೈ ಪಿತಾಮಹನಾದ ವ್ಯಾಸನೇ! ಧರ್ಮಜ, ಕುಂತಿ, ದ್ರೌಪದಿ, ಅರ್ಜುನ, ನಕುಲ, ಸಹದೇವ ಇವರು ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಊಟಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ತೇ ಮಾಂ ಬ್ರುವಂತಿ ವೈ ನಿತ್ಯಂ ಮಾ ಭುಂಕ್ಷ್ವ ತ್ವಂ ವೃಕೋದರ । ಅಹಂ ತಾನಬ್ರವಂ ತಾತ ಬುಭುಕ್ಷಾ ದುಃಸಹಾ ಮಮ । ದಾನಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ವಿಧಿವತ್ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಚ ಕೇಶವಮ್ ॥13॥ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಎಲೈ ವೃಕೋದರನೇ! ನೀನು ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಊಟಮಾಡ-

ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಮಾತ್ರ, ನನಗೆ ಹಸಿವು ತಡೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇಶವನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ದಾನಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಿರುವೆನು. **ಮಹಾದೇವ – ಭೀಮಸೇನವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ವ್ಯಾಸೋ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥14॥** ಮಹಾದೇವನು ಹೇಳಿದನು – ಭೀಮಸೇನನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವ್ಯಾಸನು ಹೀಗೆಂದನು. **ವ್ಯಾಸಃ – ಯದಿ ಸ್ವರ್ಗೋ ಹ್ಯಭೀಷ್ಟಸ್ತೇ ನರಕೋ ದುಷ್ಟ ಏವ ಚ । ಏಕಾದಶ್ಯಾಂ ನ ಭೋಕ್ತವ್ಯಂ ಪಕ್ಷಯೋರುಭಯೋರಪಿ ॥15॥** ವ್ಯಾಸನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ಭೀಮನೇ! ನಿನಗೆ ಸ್ವರ್ಗವು ಬೇಕಾಗಿ ನರಕವು ಬೇಡವಾದರೆ ಶುಕ್ಲ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಗಳೆರಡರ ಏಕಾದಶಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಊಟ ಮಾಡಬೇಡ. **ಭೀಮಸೇನಃ – ಪಿತಾಮಹ ಮಹಾಬುದ್ಧೇ ಕಥಯಾಮಿ ತವಾಗ್ರತಃ । ಏಕಭುಕ್ತೇ ನ ಶಕ್ನೋಮಿ ಉಪವಾಸೇ ಕುತಃ ಪ್ರಭೋ ॥16॥** ಭೀಮಸೇನನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ಪಿತಾಮಹನೇ! ನಿನ್ನೆದುರಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಒಂದು ಹೊತ್ತು ಊಟಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉಪವಾಸ ಮಾಡು-ವುದೆಲ್ಲಿ ಆದೀತು? **ವೃಕೋ ನಾಮ ಚ ಯೋ ವಹ್ನಿಃ ಸ ಸದಾ ಜಠರೇ ಮಮ । ಅತಿವೇಳಂ ಯದಾಶ್ನಾಮಿ ತದಾ ಸಮುಪಶಾಮ್ಯತಿ ॥17॥** ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ವೃಕ ಎಂಬ ಬೆಂಕಿಯು ಸದಾ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವುದು. ನಾನು ಬಹುವಾಗಿ ತಿಂದರೆ ಅದು ಆಗ ಶಾಂತವಾಗುತ್ತದೆ. **ಏಕಂ ಶಕ್ನೋಮ್ಯಹಂ ಕರ್ತುಮುಪವಾಸಂ ಮಹಾಮುನೇ । ಯೇನೈವ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಸ್ವರ್ಗಃ ತತ್ಕರ್ತಾಽಸ್ಮಿ ಯಥಾತಥಮ್ । ತದೇಕಂ ವದ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಯೇನ ಶ್ರೇಯೋಹಮಾಪ್ನುಯಾಮ್ ॥18॥** ಸ್ವರ್ಗವು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಬರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಏಕಾದಶಿಯನ್ನು ಹೇಳು. ಅದೊಂದರಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಹೇಳು. **ವ್ಯಾಸಃ – ವೃಷಸ್ಥೇ ಮಿಥುನಸ್ಥೇ ವಾ ಯದಾ ಚೈಕಾದಶೀ ಭವೇತ್ । ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸೇ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಸೋಪೋಷ್ಯೋ-ದಕವರ್ಜಿತಮ್ ॥19॥** ವೃಷಭಮಾಸವಾಗಲೀ ಮಿಥುನ ಮಾಸವಾಗಲೀ ಇದ್ದು ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದಲ್ಲಿ ಏಕಾದಶಿ ಬಂದಲ್ಲಿ ಆ ಏಕಾದಶಿಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನೂ ಸಹ ಕುಡಿ-ಯದಂತೆ ಉಪವಾಸ ಮಾಡು. **ಗಂಡೂಷಾಚಮನಂ ವಾರಿ ವರ್ಜಯಿತ್ವೋದಕಂ ಬುಧಃ । ಉಪಭುಂಜೀತ ನೈವೇಹ ವ್ರತಭಂಗೋಽನ್ಯಥಾ ಭವೇತ್ ॥20॥** ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸುವುದು, ಆಚಮನ ಮಾಡುವುದು ಇವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀರನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ

ಕುಡಿಯ ಕೂಡದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ವ್ರತಭಂಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಯಾದುದಯಂ ಯಾವದ್ ವರ್ಜಯಿತ್ವೋದಕಂ ನರಃ । ಅಯತ್ನಾತ್ ಸಮವಾಪ್ನೋತಿ ದ್ವಾದಶ-ದ್ವಾದಶೀಫಲಮ್ ॥21॥ ಸೂರ್ಯೋದಯದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸೂರ್ಯೋ-ದಯದವರೆಗೂ ನೀರನ್ನೂ ಕೂಡ ಕುಡಿಯದಿದ್ದರೆ ಇದರಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿಯೇ ಹನ್ನೆರಡು ದ್ವಾದಶಿಗಳ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ತತಃ ಪ್ರಭಾಗೇ ವಿಮಲೇ ದ್ವಾದಶ್ಯಾಂ ಸ್ನಾನಮಾಚರೇತ್ । ಜಲಂ ಸುವರ್ಣಂ ದತ್ವಾ ಚ ದ್ವಿಜಾತಿಭ್ಯೋ ಯಥಾವಿಧಿ ॥22॥ ಭುಂಜೀತ ಕೃತಕೃತ್ಯಸ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಹಿತೋ ವಶೀ । ಏವಂ ಕೃತೇ ತು ಯತ್ಪುಣ್ಯಂ ಭೀಮಸೇನ ಶೃಣುಷ್ವ ತತ್ ॥23॥ ಸಂವತ್ಸರೇ ತು ಯಾಶ್ಚೈವ ಏಕಾದಶ್ಯೋ ಭವಂತಿ ಹಿ । ತಾಸಾಂ ಫಲಮವಾಪ್ನೋತಿ ಹ್ಯತ್ರ ಮೇ ನಾಸ್ತಿ ಸಂಶಯಃ ॥24॥ ಅನಂತರ ಮಾರನೆಯ ದಿವಸ ಬೆಳಗಾಗಲು ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ದಿನ ನೀರನ್ನೂ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ, ನಂತರ ತಾನೂ ಊಟ ಮಾಡಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಬರುವ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಎಲೈ ಭೀಮಸೇನನೇ! ಕೇಳು. ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಏಕಾದಶಿಗಳು ಬರುತ್ತವೆಯೋ ಅವುಗಳ ಫಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಇತಿ ಮಾಂ ಕೇಶವಃ ಪ್ರಾಹ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರಃ । ಪುಮಾನ್ ಸರ್ವಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯಮ ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜೇತ್ ॥25॥ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರನಾದ ಕೇಶವನು ಹೀಗೆಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿರುವನು. ಮನುಷ್ಯನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನೇ ಶರಣು ಹೊಂದಬೇಕು. ಏಕಾದಶ್ಯಾಂ ನಿರಾಹಾರಸ್ತತಃ ಪಾಪಾತ್ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ । ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧಿಃ ಕಲೌ ನಾಸ್ತಿ ಸಂಸ್ಕಾರಃ ಸ್ಮಾರ್ತ ಏವ ಚ ॥26॥ ವೈದಿಕಸ್ತು ಕುತಶ್ಚಾಪಿ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ದುಷ್ಟೇ ಕಲೌ ಯುಗೇ । ಕಿಂತು ತೇ ಬಹುನೋಕ್ತೇನ ವಾಯುಪುತ್ರ ಪುನಃ ಪುನಃ ॥27॥ ಏಕಾದಶ್ಯಾಂ ನ ಭುಂಜೀತ ಪಕ್ಷಯೋರುಭಯೋರಪಿ । ಏಕಾದಶ್ಯಾಂ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠೇಮಾಸ್ಯುದಕಂ ವಿನಾ ॥28॥ ಪುಣ್ಯಂ ಫಲಮಾಪ್ನೋತಿ ತಚ್ಛೃಣುಷ್ವ ವೃಕೋದರ । ಸಂವತ್ಸರೇ ತು ಯಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಶುಕ್ಲಾಃ ಕೃಷ್ಣಾ ವೃಕೋದರ ॥29॥ ಉಪೋಷಿತಾ ಹಿ ಸರ್ವಾ ಸ್ಯುಃ ಏಕಾದಶ್ಯೋ ನ ಸಂಶಯಃ । ಧನಧಾನ್ಯಪ್ರದಾ ಪುಣ್ಯಾ ಪುತ್ರಾರೋಗ್ಯಶುಭಪ್ರದಾ ॥30॥ ಉಪೋಷಿತಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಇತಿ ಸತ್ಯಂ ಬ್ರವೀಮಿ ತೇ । ಯಮದೂತಾ

ಮಹಾಕಾಯಾಃ ಕರಾಳಾಃ ಕೃಷ್ಣರೂಪಿಣಃ ॥31॥ ದಂಡಪಾಶಧರಾ ರೌದ್ರಾ ನೋಪಸರ್ಪಂತಿ ತಂ ನರಮ್ । ಪೀತಾಂಬರಧರಾಃ ಸೌಮ್ಯಾಶ್ಚಕ್ರಹಸ್ತಾ ಮನೋ-ಜವಾಃ ॥32॥ ಅಂತಕಾಲೇ ನಯಂತ್ಯೇತಂ ವೈಷ್ಣವಂ ವೈಷ್ಣವಂ ವೈಷ್ಣವೀ ಪುರೀಮ್ । ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ಉಪೋಷ್ಯೋದಕವರ್ಜಿತಾ ॥33॥ ಹೀಗೆ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ನಿರಾಹಾರನಾಗಿದ್ದರೆ ಪಾಪದಿಂದ ಪಾರಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯ-ಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲವು. ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಸ್ಮೃತಿಯಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ದುಷ್ಟಕಲಿ-ಯುಗವು ಬಂದರೆ ವೈದಿಕಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಎಲೈ ವಾಯುಪುತ್ರನೇ! ಬಹಳ ಮಾತಿನಿಂದೇನು? ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಊಟ ಮಾಡಬಾರದು. ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ-ದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯದೇ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ಬರುವ ಪುಣ್ಯಫಲವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶುಕ್ಲ, ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಗಳ ಏಕಾದಶಿಗಳೆಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ-ದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ಧನಧಾನ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಪುಣ್ಯವೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳು, ಆರೋಗ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಸತ್ಯವು. ಭಯಂಕರವಾದ ದೇಹವೂ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವೂ ಉಳ್ಳ ಯಮದೂತರು ದಂಡಪಾಶಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವರಾಗಿ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಸೌಮ್ಯವಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳ ಚಕ್ರವನ್ನು ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರಾದ ಭಟರು ಇವನನ್ನು ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಪಟ್ಟು ಈ ಏಕಾದಶಿಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯದೇ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಜಲಧೇನುಂ ತದಾ ದತ್ವಾ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ । ತತಸ್ತ್ವಮಪಿ ಭೂಪಾಲ ಸೋಪವಾಸೋಽರ್ಚನಂ ಹರೇಃ ॥34॥ ಕುರು ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಶಾಂತಯೇ । ಸ್ವಪ್ನೇ ನ ಮೇಽಪರಾಧೋಽಸ್ತಿ ದಂತರಾಗತಯಾಪಿ ವಾ ॥35॥ ಭೋಕ್ಷ್ಯೇ ಪರೇಹ್ನಿ ದೇವೇಶ ಹ್ಯಶನಂ ವಾಸರಾದ್ ಹರೇಃ । ಇತ್ಯುಚ್ಚಾರ್ಯ ತತೋ ಮಂತ್ರಮುಪವಾಸಪರೋ ಭವೇತ್ ॥36॥ ಆಗ ಜಲಧೇನುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಪಾಪವೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಭೀಮಸೇನನೇ! ಆ ದಿನ

ನೀನು ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಹರಿಯ ಅರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಪಾಪವೆಲ್ಲವೂ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ''ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನಿದ್ದೆ ಬಂದರೆ ನನ್ನ ಅಪರಾಧವಿಲ್ಲ. ಹಲ್ಲು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಉಜ್ಜಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಅಪರಾಧವಿಲ್ಲ. ಉಪವಾಸದ ಅನಂತರ ಮಾರನೆಯ ದಿವಸ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಸರ್ವಪಾಪವಿನಾಶಾಯ ಶ್ರದ್ಧಾದಮಸಮನ್ವಿತಃ । ಮೇರುಮಂದರಮಾತ್ರಾಘಂ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ಪುಂಸಾ ಚ ಯತ್ಕೃತಮ್ ॥37॥ ಸರ್ವಂ ತದ್ಭಸ್ಮತಾಂ ಯಾತಿ ಏಕಾದಶ್ಯಾಃ ಪ್ರಭಾವತಃ । ನ ಶಕ್ನುವಂತಿ ಯೇ ದಾತುಂ ಜಲಧೇನುಂ ನರಾಧಿಪ ॥38॥ ಸಕಾಂಚನಃ ಪ್ರದಾತವ್ಯೋ ಘಟಕೋ ವಸ್ತ್ರಸಂಯುತಃ । ತೋಯಸ್ಯ ನಿಯಮಂ ಯೋಽಸ್ಯಾಂ ಕುರುತೇ ವೈ ಸ ಪುಣ್ಯಭಾಕ್ ॥39॥ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೂ ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ಮಾಡಿದರೆ ಹೆಂಗಸಾಗಲೀ ಗಂಡಸಾಗಲೀ ಮಾಡಿದ ಮೇರುಮಂದರಗಳಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದೂ ಆದ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳೂ ಈ ಏಕಾದಶಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬೂದಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಜಲಧೇನುವನ್ನು ಕೊಡಲು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರು ನೀರನ್ನು ಬಿಂದಿಗೆಗಾಗಲೀ ಮಡಕೆಗಾಗಲೀ ತುಂಬಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೂ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನೂ ಇಟ್ಟು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಏಕಾದಶಿಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯದೇ ನಿಯಮದಿಂದ ಇರುವವನೇ ಪುಣ್ಯಭಾಗಿಯು. ಫಲಂ ಕೋಟಿಸುವರ್ಣಸ್ಯ ಯಾಮೇ ಯಾಮೇ ಶ್ರುತಂ ನೃಪ । ಸ್ನಾನಂ ದಾನಂ ಜಪೋ ಹೋಮೋ ಯದಸ್ಯಾಂ ಕುರುತೇ ನರಃ ॥40॥ ತತ್ಸರ್ವಂ ಚಾಕ್ಷಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಮೇತತ್ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಭಾಷಿತಮ್ । ಕಿಂ ಚಾಪರೇಣ ಧರ್ಮೇಣ ನಿರ್ಜಲೈಕಾದಶೀಂ ವಿನಾ ॥41॥ ಯಾಮ ಯಾಮದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ರೀತಿಯಿದ್ದರೆ ಕೋಟಿಸುವರ್ಣಗಳ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಫಲವುಂಟು. ಈ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಸ್ನಾನ, ದಾನ, ಜಪ, ಹೋಮ ಮತ್ತೆ ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಅಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಹೇಳಿರುವನು. ಈ ಏಕಾದಶಿಗೆ ''ನಿರ್ಜಲೈಕಾದಶೀ'' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಿಕ್ಕ ಧರ್ಮಗಳಿಂದಾಗಲೀ ವ್ರತಗಳಿಂದಾಗಲೀ ಪ್ರಯೋಜನವೇ ಇಲ್ಲ. ಉಪೋಷ್ಯ ಸಮ್ಯಗ್ ವಿಧಿವತ್ ವೈಷ್ಣವಂ ಪದಮಾಪ್ನುಯಾತ್ । ಸುವರ್ಣ-ಮನ್ನಂ ವಾಸೋ ವಾ ಯದಸ್ಯಾಂ ಸಂಪ್ರದೀಯತೇ ॥42॥ ತಚ್ಚೈವ ಕುರುಶಾರ್ದೂಲ ಸರ್ವಂ ಚಾಪ್ಯಕ್ಷಯಂ ಭವೇತ್ । ಏಕಾದಶ್ಯಾಂ ದಿನೇ ಯೋಽನ್ನಂ ಭುಂಕ್ತೇ ಪಾಪಂ

ಭುನಕ್ತಿ ಸಃ ||43|| ಇಹ ಲೋಕೇ ಚ ಚಾಂಡಾಲೋ ಮೃತಃ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ದುರ್ಗತಿಮ್ । ಯೇ ಚ ದಾಸ್ಯಂತಿ ದಾನಾನಿ ದ್ವಾದಶ್ಯಾಂ ಸಮುಪೋಷಿತಾಃ ||44|| ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸೇ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಂತಿ ಪರಮಂ ಪದಮ್ । ಬ್ರಹ್ಮಹಾ ಮದ್ಯಪಃ ಸ್ತೇನೋ ಗುರುದ್ವೇಷೀ ಸದಾನೃತೀ ||45|| ಮುಚ್ಯಂತೇ ಪಾತಕೈಃ ಸರ್ವೈರ್ದ್ವಾದಶೀ ಯೈರುಪೋಷಿತಾ । ವಿಶೇಷಂ ಶೃಣು ಕೌಂತೇಯ ನಿರ್ಜಲೈಕಾದಶೀದಿನೇ ||46|| ಯತ್ಕರ್ತವ್ಯಂ ನರೈಸ್ತ್ರೀಭಿರ್ದಾನಂ ಶ್ರದ್ಧಾಸಮನ್ವಿತೈಃ । ಜಲಶಾಯೀ ಚ ಸಂಪೂಜ್ಯೋ ಧೇನುರ್ದೇಯಾ ತಥಾಮ್ಮಯೀ ||47|| ಈ ರೀತಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಚಿನ್ನ, ಅನ್ನ, ಬಟ್ಟೆ ಯಾವುದನ್ನು ಈ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಕೊಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಅಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿನ್ನುವವನು ಪಾಪವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಚಂಡಾಲನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ನರಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶುಕ್ಲ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿವಸ ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ, ಮದ್ಯಪಾನ, ಕಳ್ಳತನ, ಗುರುದ್ವೇಷ, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದು - ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳೂ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಎಲೈ ಭೀಮನೇ! ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಕೇಳು. ನಿರ್ಜಲೈಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ, ಹೆಂಗಸರಾಗಲೀ, ಗಂಡಸ-ರಾಗಲೀ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಜಲಧೇನುವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾ ವಾ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಘೃತಧೇನುಸ್ತಥಾಪಿ ವಾ । ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಃ ಸುಪುಷ್ಟಾಭಿರ್ಮಿಷ್ಟಾನ್ನೈಶ್ಚ ಪೃಥಗ್ವಿಧೈಃ ||48|| ತೋಷಣೀಯಾಃ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ದ್ವಿಜಾ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ವರ । ತುಷ್ಟಾ ಭವಂತಿ ವೈ ವಿಪ್ರಾಃ ತೈಸ್ತುಷ್ಟೈರ್ಮೋಕ್ಷದೋ ಹರಿಃ ||49|| ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ಗೋವನ್ನೂ ದಾನ ಮಾಡಬಹುದು. ಘೃತಧೇನುವನ್ನು ಆದರೂ ಕೊಡಬಹುದು. ಒಳ್ಳೆಯ ರುಚಿ-ಕರವಾದ ಅನ್ನಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಆ ವಿಪ್ರರು ತುಷ್ಟರಾದರೆ ಹರಿಯು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆತ್ಮದ್ರೋಹಕೃತಸ್ತೇಹಿ ಯೈರೇಷಾ ನ ಹ್ಯುಪೋಷಿತಾ । ಪಾಪಾತ್ಮಾನೋ ದುರಾಚಾರಾ ಮುಷ್ಟಾಸ್ತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ||50|| ಯಾರು ಈ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಉಪವಾಸ

ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರು ಆತ್ಮದ್ರೋಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತಾಗುವುದು. ಅವರು ಪಾಪಿಗಳು. ದುರಾಚಾರಿಗಳು. ಅವರು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರೂ ಮೋಸಹೋದವರೂ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಕುಲಾನಾಂ ಶತಮಾಗಾಮಿ ಹ್ಯತೀತಾನಾಂ ತಥಾ ಶತಮ್ । ಆತ್ಮನಾ ಸಹ ತೈರ್ನೀತಂ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಮಂದಿರಮ್ ॥51॥ ಹೀಗೆ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದವನು ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ನೂರು ತಲೆಗಳನ್ನೂ ಹಿಂದಿನ ನೂರು ತಲೆಗಳನ್ನೂ ತನ್ನೊಡನೆಯ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಶಾಂತೈರ್ದಾಂತೈರ್ದಾನಪರೈರರ್ಚಯದ್ಭಿಸ್ತಥಾ ಹರಿಮ್ । ಕುರ್ವದ್ಭಿರ್ಜಾಗರಂ ರಾತ್ರೌ ಯೈರೇಷಾ ಸಮುಪೋಷಿತಾ ॥52॥ ಶಾಂತರಾಗಿಯೂ ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಹರಿಯನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಗರಣೆಮಾಡುತ್ತ, ಉಪವಾಸವಿದ್ದರೆ ಅವರು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅನ್ನಂ ವಸ್ತ್ರಂ ತಥಾ ಗಾವೋ ಜಲಂ ಶಯ್ಯಾಸನಂ ಶುಭಮ್ । ಕಮಂಡಲುಸ್ತಥಾ ಛತ್ರಂ ದಾತವ್ಯಂ ನಿರ್ಜಲಾದಿನೇ ॥53॥ ನಿರ್ಜಲೈಕಾದಶಿಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಮರುದಿನ ದ್ವಾದಶಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ವಸ್ತ್ರ ಗೋವು ನೀರು ಹಾಸಿಗೆ ಆಸನ ಕಮಂಡಲು ಛತ್ರಿ ಮುಂತಾದ ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಉಪಾನಹೌ ಯೋ ದದಾತಿ ಪಾತ್ರಭೂತೇ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮೇ । ಸ ಸೌವರ್ಣೇನ ಯಾನೇನ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕೇ ಮಹೀಯತೇ ॥54॥ ಯಾವನು ಯೋಗ್ಯನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನು ಚಿನ್ನದ ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯಶ್ಚೇಮಂ ಶೃಣುಯಾದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಯಶ್ಚಾಪಿ ಪರಿಕೀರ್ತಯೇತ್ । ಉಭೌ ತು ಸ್ವರ್ಗಮಾಪ್ನುತೌ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ ॥55॥ ಯಾವನು ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನೂ ಯಾವನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನೂ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವು ಬೇಡ. ಯತ್ಫಲಂ ಚ ಸಿನೀವಾಲ್ಯಾಂ ರಾಹುಗ್ರಸ್ತೇ ದಿವಾಕರೇ । ಕೃತ್ವಾ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಲಭೇನ್ಮರ್ತ್ಯಃ ತದಸ್ಯಾಃ ಶ್ರವಣಾದಪಿ ॥56॥ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿಯೂ ಮನುಷ್ಯನು ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾವ ಫಲವು ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಫಲವು ನಿರ್ಜಲೈಕಾದಶಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನಿಯಮಶ್ಚ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯೋ ದಂತಧಾವನಪೂರ್ವಕಮ್ । ಏಕಾದಶ್ಯಾಂ ನಿರಾಹಾರೋ

ವರ್ಜಯಿಷ್ಯಾಮಿ ವೈ ಜಲಮ್ ॥57॥ ಕೇಶವಪ್ರೀಣನಾರ್ಥಾಯ ಅನ್ಯದಾ-ಚಮನಾದೃತೇ । ದ್ವಾದಶ್ಯಾಂ ದೇವದೇವೇಶಃ ಪೂಜನೀಯಸ್ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಃ ॥58॥ ಗಂಧೈರ್ಧೂಪೈಸ್ತಥಾಪುಷ್ಪೈರ್ವಾಸೋಭಿಃ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನೈಃ । ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ವಿಧಾನೇನ ಮಂತ್ರಮೇತಮುದೀರಯೇತ್ ॥59॥ ಹಲ್ಲನ್ನುಜ್ಜಿಕೊಂಡು ಮುಖವನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ನಿಯಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. 'ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಆಚಮನದ ನೀರನ್ನು ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಕೇಶವನು ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿ' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿವಸ ದೇವ-ದೇವನಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನಿಯಮದಿಂದಲೂ ಗಂಧ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಹೂವು, ವಸ್ತ್ರ, ನೈವೇದ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದಲೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ದೇವದೇವ ಹೃಷೀಕೇಶ ಸಂಸಾರಾರ್ಣವತಾರಕ । ಉದಕುಂಭಪ್ರದಾನೇನ ನಯ ಮಾಂ ಪರಮಾಂ ಗತಿಮ್ ॥60॥ ದೇವದೇವನೇ! ಹೃಷೀಕೇಶನೇ! ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಸುವವನೇ! ಈ ಉದಕುಂಭದಾನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನನಗೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಕೊಡು. ಜ್ಯೇಷ್ಠೇ ಮಾಸಿ ತು ವೈ ಭೀಮ ಯಾ ಶುಕ್ಲೈಕಾದಶೀ ಶುಭಾ । ನಿರ್ಜಲಂ ಸಮುಪೋಷ್ಯಾತ್ರ ಜಲಕುಂಭಾನ್ ಸಶರ್ಕರಾನ್ ॥61॥ ಪ್ರದಾಯ ವಿಪ್ರಮುಖ್ಯೇಭ್ಯೋ ಮೋದತೇ ವಿಷ್ಣುಸನ್ನಿಧೌ । ತತಃ ಕುಂಭಾಃ ಪ್ರದಾತವ್ಯಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಚ ಭಕ್ತಿತಃ ॥62॥ ಭೋಜಯಿತ್ವಾತತೋ ವಿಪ್ರಾನ್ ಸ್ವಯಂ ಭುಂಜೀತ ತತ್ಪರಃ । ಏವಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ಪೂರ್ಣಾಂ ದ್ವಾದಶೀಂ ಪಾಪನಾಶಿನೀಂ ॥63॥ ಎಲೈ ಭೀಮನೇ! ಜ್ಯೇಷ್ಠಶುಕ್ಲ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ನೀರನ್ನೂ ಸಹ ಕುಕಡಿಯದೇ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ನೀರುತುಂಬಿದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನೂ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನೂ (ಪಾನಕವನ್ನೂ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಳಿ ಸುಖಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಉದಕುಂಭದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅವರಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ತಾನು ಊಟ-ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಯಾರು ಏಕಾದಶಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಪಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವಪಾಪವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಃ ಪದಂ ಗಚ್ಛತ್ಯನಾ-ಮಯಮ್ । ತತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ಭೀಮೇನ ಕೃತಾ ಹ್ಯೇಕಾದಶೀ ಶುಭಾ । ಪಾಂಡವದ್ವಾದಶೀ

ನಾಮ್ನಾ ಲೋಕೇ ಖ್ಯಾತಾ ಬಭೂವ ಹ ॥ ಅದು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಆ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಭೀಮನು ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ ಪಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ದ್ವಾದಶಿಗೆ ಪಾಂಡವ ದ್ವಾದಶಿ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾದ್ಮೇ ಉತ್ತರಖಂಡೇ ಉಮಾಪತಿ-ನಾರದಸಂವಾದಾಂತರ್ಗತ ಕೃಷ್ಣಯುಧಿಷ್ಠಿರಸಂವಾದೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠಶುಕ್ಲನಿರ್ಜಲೈಕಾದಶೀ-ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ನಾಮ ತ್ರಿಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥ ಇಂತು ಪದ್ಮಮಹಾ-ಪುರಾಣದ ಉತ್ತರಖಂಡದ ಉಮಾಪತಿನಾರದಸಂವಾದಾಂತರ್ಗತವಾದ ಕೃಷ್ಣ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಶುದ್ಧ ನಿರ್ಜಲೈಕಾದಶಿಯ ಮಹಿಮೆ ಎಂಬ ಐವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ॥ ಶುಕ್ಲ॥ ದ್ವಾದಶಿ

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಪೂಜಾ ಈ ದಿವಸ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮದೇವರಿಗೆ ತುಪ್ಪ, ಪಾಯಸ ಹಾಗೂ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಗವಾಮಯನ ಕ್ರತುಫಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇಂದು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಸ್ತೋತ್ರಪಾರಾಯಣದಿಂದ ಸಂಪತ್ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥವಿರಚಿತಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಸ್ತೋತ್ರಮ್ ವಿದಾರಿತಾರಿ-ಸಂಘಾತಂ ಪಾದಾಕ್ರಾಂತಜಗತ್ತ್ರಯಮ್ । ಗದಾಚಕ್ರಧರಂ ಧೀರಂ ಸದಾ ವಂದೇ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮ್ ॥1॥ ಶಂಖಾಂಭೋಜಕರದ್ವಂದ್ವ ಹುಂಕಾರಾರ್ದಿತದಾನವ । ಶಂಕಾತಂಕಹರಾಹಂ ತೇ ಕಿಂಕರೋಽಸ್ಮಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ॥2॥ ಕ್ಷಪಾಕರೋಲ್ಲಸದ್ವಕ್ತ್ರಂ ಕೃಪಾವಿಪುಲಲೋಚನಮ್ । ಅಪಾರಸುಗುಣಸ್ತೋಮಮುಪಾಸೇ ತಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮ್ ॥3॥ ರಮಾಧರಾಶ್ಲಿಷ್ಟಪಾರ್ಶ್ವಂ ಸಮಸ್ತಸುರಸೇವಿತಮ್ । ಭ್ರಮಾದಿದೋಷದೂರಂ ತಂ ನಮಾಮಿ ಶ್ರೀತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮ್ ॥4॥ ಯೋಽಂಗಾದಂಗಜಮಸ್ರಾಕ್ಷೀದ್ಗಂಗಾ-ಮಂಗುಷ್ಠತೋಽಸೃಜತ್ । ತುಂಗಾಮರಚಯೋತ್ತುಂಗಂ ತಂ ಗಾಯಾಮಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮ್ ॥5॥ ನಾನಾಽಲಂಕಾರಭರಿತಂ ಪೀನಾವಯವಮೋಹನಮ್। ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯಂ ವಂದೇ ಶ್ರೀನಾಥಂ ತಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮ್ ॥6॥ ವೃಂದಾರ-

ಕೇಂದ್ರವಂದ್ಯಾಂಘ್ರಿಂ ನಂದಿತೀರ್ಥಮುನೇಃ ಪ್ರಿಯಮ್ । ಕಂದರ್ಪಕೋಟಿಲಾವಣ್ಯಂ ತಂ ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮ್ ॥7॥ ಸುಧಾಕುಂದೇಂದುಧವಲಮಧಃಕೃತ-ಚರಾಚರಮ್ । ಉದಾರಮಾದರಾದ್ ವಂದೇ ತ್ರಿಧಾಮಾನಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ್ ॥8॥ ವೇದಾಂತವೇದಿತಗುಣಂ ಬೋಧಪ್ರದಮಹರ್ನಿಶಮ್ । ಆಧಾರಂ ನೌಮಿ ಜಗತಾಂ ಶ್ರೀಧಾಮಾನಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮ್ ॥9॥ ಅನುಯಾಗೇನ ಬಲಿನಾ ಮನುನಾ ಮನನೇನ ಚ। ದಿನೇ ದಿನೇऽರ್ಚಿತಂ ವಂದೇ ಮನಸಾ ತಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮ್ ॥10॥ ಸರ್ಪಿಃಪಾಯಸ-ನೈವೇದ್ಯೈರ್ಭಕ್ಷ್ಯೈಶ್ಚ ವಿವಿಧೈಃ ಸದಾ । ನೃತ್ಯವಾದಿತ್ರಗೀತೈಶ್ಚ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮ್ ॥11॥ ವಾದಿರಾಜೇಂದ್ರವರದಂ ಸೋದಾಪುರನಿವಾಸಿನಮ್। ಮೋದಪ್ರದಂ ಸದಾ ವಂದೇ ಮಾಧವಂ ತಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮ್ ॥12॥ ಧೂಪೈರ್ಗಂಧಾ-ನುಲೇಪೈಶ್ಚ ದೀಪೈರಪಿ ಮನಃಪ್ರಿಯೈಃ । ತಾಪಸೈಃ ಪೂಜಿತಂ ವಂದೇ ಶ್ರೀಪತಿಂ ತಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮ್ ॥13॥ ಯೋऽಸೌ ಧವಲಗಂಗಾಯಾಃ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ತಿಷ್ಠತಿ ಸರ್ವದಾ । ದೇಶೇದೇಶೇ ಚ ವಿಖ್ಯಾತಮಾಸೇವೇ ತಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮ್ ॥14॥ ಅಗ್ರೇ ನಿಧಾಯ ಶ್ರೀದೇವೀಂ ಪೃಷ್ಠೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಚ ಸಜ್ಜನಾನ್ । ಸ್ವರ್ಗಿಭಿಃ ಪರಿತಃ ಸೇವ್ಯೋ ಮಧ್ಯೇ ಭಾತಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಃ ॥15॥ ಶಿಲಾಮಯೈ ರಮ್ಯತಮಶಾಲಾವಲಭಿಮಂಡಪೈಃ । ಕಲಶೈಶ್ಚೋಲ್ಲಸದ್ದೇವಾಲಯೇ ಭಾತಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಃ ॥16॥ ಯಾವಚ್ಚಂದ್ರಶ್ಚ ಸೂರ್ಯಶ್ಚ ಯಾವತ್ ತಿಷ್ಠತಿ ಮೇದಿನೀ । ತಾವತ್ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಃ ಸೋऽಯಂ ಪೂಜ್ಯಸ್ತಿಷ್ಠತು ಸಜ್ಜನೈಃ ॥17॥ ಇದಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ವಾದಿರಾಜೋ ಮುದೇ ಸಜ್ಜನಸಂತತೇಃ । ವ್ಯಧತ್ತ ತೇನ ಪ್ರೀತೋऽಸ್ತು ಸದಾ ಶ್ರೀದಸ್ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಃ ॥18॥ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಸ್ತೋತ್ರಮುಗಿಯಿತು.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶೀ - ರಾಮ ದ್ವಾದಶೀ, ದುರ್ವಾಸಮುನಿ – ವ್ರತ ಮಾಡುವವನು, ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಯೇ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ, ಪರಮದೇವ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಶುಭಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಧಿಯಂತೆ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ರಾಮಾಭಿರಾಮಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ದೇವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ನಡುವನ್ನೂ, ಧೃತವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಉದರವನ್ನೂ, ಸಂವತ್ಸರಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಎದೆಯನ್ನೂ, ಸಂವರ್ತಕಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಕಂಠವನ್ನೂ, ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಧಾರಿಣೇ ನಮಃ ಎಂದು ತೋಳುಗಳನ್ನೂ,

ಶಂಖಾಯ ನಮಃ ಚಕ್ರಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಶಂಖಚಕ್ರಗಳನ್ನೂ, ಸಹಸ್ರಶಿರಸೇ ನಮಃ ಎಂದು ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನೂ ಅರ್ಚಿಸಿ, ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಿಂದಿನಂತೆ ವಸ್ತ್ರದಿಂದಲಂಕೃತವಾದ ಕುಂಭವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಚಿನ್ನದಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಪೂಜಿಸಿ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥ-ವನ್ನು ಬಯಸುವವನು, ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ದಶರಥರಾಜನು ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಕೇಳಲು, ರಾಜನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಬೇಕೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಆ ಮುನಿಯು ಇದೇ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ರಹಸ್ಯವರಿತ ಆ ದಶರಥರಾಜನು ಮೊದಲು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ನಾಶರಹಿತನಾದ ಆ ವಿಷ್ಣುವು ಪರಿತುಷ್ಟನಾಗಿ, ತಾನೇ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳಿಂದ ಆ ದಶರಥನಿಗೆ ಮಹಾ-ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿ ರಾಮನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಮುನಿಯೇ ಇದು ಇಹಲೋಕದ ಕಥೆ. ಇನ್ನು ಪರಲೋಕದ್ದನ್ನು ಕೇಳು. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದವನು, ಇಂದ್ರನೂ ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಇರುವವರೆಗೂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಕಾಲವು ಕಳೆಯಲು ಮತ್ತೆ ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದು ರಾಜನಾಗಿ ನೂರು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಯಾವ ಆಸೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವವನ ಪಾಪವೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುವುದು. ಅವನು ಸಮರ್ಥನಾಗಿ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ॥ ಶುದ್ಧ॥ ಚತುರ್ದಶೀ

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತತೀರ್ಥರು (ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ ಮಠ) ನರಸಿಂಹಪದಾಸಕ್ತಂ ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟ ಪ್ರದಾಯಕಮ್ । ವಿಜ್ಞಾನವಿಮಲಂ ಶಾಂತಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಗುರುಂ ಭಜೇ ॥

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು (ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ ಮಠ) – ಮುಳಬಾಗಿಲು (ಕ್ರಿ.ಶ. 1430–1504) ಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯಭಕ್ತ್ಯಾದಿಕಲ್ಯಾಣಗುಣಶಾಲಿನಃ । ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ-ಮುನೀನ್ ವಂದೇ ವಿದ್ಯಾಗುರೂನ್ಮಮ ॥

ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಪರಿನಿಷ್ಠಿತರಾಗಿ ನಾದಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಲೀನರಾಗಿ ಅನ್ನಬ್ರಹ್ಮದ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೆಂದರೆ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು. ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರ ನಾಮ ಧಾಮಗಳ ನೆನೆಪಾದರೂ ಸಾಕು ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿ. ಎಂಥ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಪಕ್ವಾನ್ನ ಭೋಜನ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಲಭಿಸಿದ್ದು ಸಾವಿರಾರು ಜನರ ಅನುಭೂತ ವಿಷಯ. ಶೇಷಗಿರಿ, ಗಿರಿಯಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳ ನೆಚ್ಚಿನ ಮಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಂತನತ್ತ ಎಳೆತ. ಕ್ರೀಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಷ್ಣನ ಧ್ಯಾನ, ಬಿಡುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನದೇ ಧ್ಯಾನ. ಮಣ್ಣಿನ ಆಟಿಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮುಕುಂದನ ಮೂರ್ತಿಯದೇ ನಿರ್ಮಾಣ. ಕಲ್ಲಿನ ಕೇಳೀ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೂ ಕೇಶವನ ಗುಡಿ ಎಂದೇ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಪೂಜಾ ಪಾರಾಯಣ ಪ್ರಾರಂಭ. ಧ್ರುವ ಪ್ರಹ್ಲಾದರಂತೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ವೈರಾಗ್ಯದತ್ತ ಒಲುಮೆ ತೋರಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹಗಲಿರುಳು ಹರಿಯನ್ನೇ ಹಾಡಿ ಪಾಡಿ ಗಾನಗೈದು ಧ್ಯಾನಲೀನನಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕನ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಧಾರಣಾಶಕ್ತಿ, ಪ್ರತಿಭಾವಿಶೇಷ, ಭಕ್ತಿಭಾವ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರೀತರಾದ ಪದ್ಮನಾಭತೀರ್ಥಪರಂಪರೆಯ ಶ್ರೀಸ್ವರ್ಣವರ್ಣತೀರ್ಥರು ಇವರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿ ಪಂಡಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವಿತ್ತು ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರೆಂದು ನಾಮಕರಣಗೈದು ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು ದಾಸಕೂಟದ ಕುಲದೇವತೆಯೆನಿಸಿದ ಪಂಢರಪುರದ ವಿಠ್ಠಲನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಸ್ವಪ್ನ ಸೂಚನೆಯಾಗಿ ರಂಗವಿಠ್ಠಲನ ಪ್ರತಿಮೆ ದೊರಕಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಶ್ರೀರಂಗವಿಠ್ಠಲ ಮುದ್ರಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇವರ ನಾಮಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಹಾಡತೊಡಗಿದರು. ಪಂಢರಪುರದ ವಿಠ್ಠಲನನ್ನು ಹಾಡಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಕಿತಘಟಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ದೇವರ ನಾಮಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಕಾರ ಹಾಕಿ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು ದಾಸಕೂಟಕ್ಕೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಮುಂದೆ ಇದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನೇ ಪುರಂದರದಾಸರು ವಿಜಯದಾಸರು ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರೇ ಮುಂತಾದ ದಾಸಕೂಟ ಧುರೀಣರು ಅನುಸರಿಸಿಗೊಂಡು ಬಂದು ವಿಠ್ಠಲ ಅಂಕಿತದಿಂದಲೇ ಪದಪದ್ಯ ಸುಳಾದಿ ಉಗಾಭೋಗಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ದಾಸ ವಾಙ್ಮಯದ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದರು.

ನಾದಬ್ರಹ್ಮದ ಉಪಾಸನೆಗೈದು ದಾಸಕೂಟಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಹೆದ್ದಾರಿ ತೋರಿದ ವಿದ್ವದ-ಧ್ವರ್ಯುಗಳೆಂದರೆ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರೇ. ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬರೆದ 'ವಾಗ್ವಜ್ರಹಾರ' ಎಂಬ ಉದ್ಗ್ರಂಥವು ಅವರ ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಫಲ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಸೀಮೆಗಲ್ಲು. ದ್ವೈತವೇದಾಂತದ ವೀಧಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ವೈಖರಿಯ ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೊಸಹೊಳವು ಹಾಕಿ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೂ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರೇ ಶ್ರೀಕಾರ ಹಾಕಿದರು. ಇವರು ತೋರಿದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯರು ಮುಂದುವರೆದು ವೇದಾಂತವಾಙ್ಮಯದ ವಿಭೂತಿ ಪುರುಷರೆನಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡ ಉಭಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಪೂರ್ವ ಕೃತಿರತ್ನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ವ್ಯಾಸದಾಸಕೂಟಗಳ ಉದ್ಧಾರಕರೆನಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೀ ದೇವರನಾಮಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಭಾಗವತ ದಶಮಸ್ಕಂದದ ರಸೋತ್ಕಟ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೆನಿಸಿದ ಗೋಪೀಗೀತ ವೇಣುಗೀತ ಭ್ರಮರ ಗೀತಗಳನ್ನೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಸುಂದರವಾದ ಸರಳ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಲದ ಅರ್ಥಸೌಂದರ್ಯ ಭಾವಮಾಧುರ್ಯ ಭಾವಪೇಶಲತೆಗಳು ಇಳಿದು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಕ್ತಿಗೀತ ಭಕ್ತಿಕಾವ್ಯಗಳಿಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಾಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತದ ವೈಚಾರಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೂ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ ಲೇಖಕರಾಗಿ ವ್ಯಾಸಕೂಟದ ಉತ್ಕರ್ಷಕ್ಕೂ ದಾಸಪಂಥದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೂ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗ ಪ್ರಸಾರಣೆಗೂ ಪ್ರೇರಣಾ ಪ್ರದಾತೃಗಳಾದ ಕಾರಣ ಪುರುಷರಾದರು. ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರು ಮಾಧ್ವ ಸಮಾಜಕ್ಕಿತ್ತ ಇನ್ನೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಾಣಿಕೆಯೆಂದರೆ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರು. ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ವೇದಾಂತಪಾಠ ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ತ್ರಿಖಂಡ ಭೂಮಂಡದಲ್ಲಿಯೇ ಅಪ್ರತಿಮ ಪಂಡಿತರೆಂದು ಜಯ ಡಿಂಡಿಮ ಹೊಡಿಸಿದವರು ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರೇ. ವ್ಯಾಸತ್ರಯ ಪ್ರಣೇತೃಗಳಾದ ಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯರು ಇವರ ವಿದ್ಯಾಶಿಷ್ಯರೆಂದ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಪಾದ-ರಾಜರ ಶಾಸ್ತ್ರಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಯಾವ ಮಟ್ಟದ್ದಿದ್ದಿತೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಊಹಿಸುವುದೇ ಲೇಸು. ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರು ಉತ್ತರದೇಶ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಕಾಶಿ, ಮಿಥಿಲಾ, ನವದ್ವೀಪ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವತ್ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ನ್ಯಾಯವೇದಾಂತ ವ್ಯಾಕರಣಮೀಮಾಂಸಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಪ್ರಪಂಚದ ಜಗಜಟ್ಟಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಾದವೇದಿಕೆ

-ಯಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ 'ನಿರ್ವೀರಮುರ್ವೀತಲಂ' ಎನಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಜಯಪತ್ರಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿದರು. ದ್ವೈತಧ್ವಜವನ್ನು ಭಾರತದ ತುಂಬ ಏರಿಸಿ ಹಾರಿಸಿದರು. ಉತ್ತರ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಗಂಗೇಶೋಪಾಧ್ಯಾಯನಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿತವಾದ ನವ್ಯನ್ಯಾಯ ಭವ್ಯ ಪರಿಷ್ಕಾರ ಪ್ರಣಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವರ ಕೋಟಿಕ್ರಮ ವಿಕ್ರಮದಿಂದಲೇ ಅವರ ವಾದಚ್ಛೇದ ಮಾಡುವ ತರ್ಕತಾಂಡವ ಎಂಬ ಉದ್ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಚುರ ಪಡಿಸಿದರು. ಇವರ ಈ ಅಪ್ರತಿಮ ಪ್ರತಿಭೆ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಪ್ರೌಢಿಮೆ, ವಾದಕೌಶಲ, ಗ್ರಂಥ ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ವಾಕ್ಯಾರ್ಥವೈದುಷ್ಯಾದಿ -ಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕೇಳಿ ಔತ್ತರೇಯ ನೈಯ್ಯಾಯಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಬೆಕ್ಕಸಬೆರಗಾಗಿ ಬೆರಳು ಕಚ್ಚಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪಕ್ಷಧರಮಿಶ್ರನೆಂಬ ಮಹಾಪಂಡಿತನ ತರ್ಕಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ 'ಇಂಥ ಉದ್ದಂಡ ಪಂಡಿತ ಪ್ರಕಾಂಡ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿದ ಗುರು ಹೇಗಿರಬಹುದು? ಒಮ್ಮೆ ಹೋಗಿ ಆ ಜ್ಞಾನಮೇರುವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಿಯೇ ಬರುವ' ಎಂದು ಮುಳಬಾಗಿಲವರೆಗೆ ಬಂದು ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದು-ಕೊಂಡರು. ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ ವಿದ್ವತ್ತಾಪೂರ್ಣವಾದ ವಾಗ್ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ 'ತಿಮಿಂಗಿಲಗಿಲೋಪ್ಯಸ್ತಿ' ಎಂಬುದರ ಅರಿವಾಯಿತು ಆ ಉತ್ತರದ ಪಂಡಿತರಿಗೆ. ಆಗ ಆ ಪಂಡಿತರು ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರೆದುರು ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಪ್ರಖರ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಬಣ್ಣನೆ ಮಾಡಿ, ಯದಧೀತಂ ತದಧೀತಂ ಯನ್ನಾಧೀತಂ ತದಪ್ಯಧೀತಂ ಪಕ್ಷಧರ ವಿಪಕ್ಷಃ ನಾವೇಕ್ಷಿ ವಿನಾ ನವೀನವ್ಯಾಸೇನ ॥ ನಾವು ಓದಿದ್ದನ್ನೂ ಬಲ್ಲರು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಓದದೇ ಇದ್ದನ್ನೂ ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲರು. ಪಕ್ಷಧರ ಪಂಡಿತರನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಎದೆಗಾರಿಕೆ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಹೊರತು ಇನ್ನಾರಿಗಿದೆ! ಅವರೊಬ್ಬ 'ನವೀನ ವೇದವ್ಯಾಸ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರಂತೆ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ಶ್ರೀಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯರ ವ್ಯಾಸತ್ರಯದ ಪ್ರತಿ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ವಿದ್ಯಾಗುರು ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ ಬಿದ್ದುದು ಕಂಡುಬಾರದೇ ಇರಲಾರದು. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞರಿಗೆ. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರಾಜರು 'ಗುರುಪಾದ' ಶಬ್ದದಿಂದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಿದ್ದೂ ಉಂಟು. ನೆನೆದವರಿಗೆ ಕೂಡಲೇ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ತೋರಿ ವ್ಯಾಸಕೂಟ

ದಾಸಕೂಟಗಳೆರಡನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಪಾದರಾಜರೂ ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯರೂ, ನಿತ್ಯಸ್ಮರಣೀಯರೂ ಆದ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಾಭಿನವತೀರ್ಥರು (ಉತ್ತರಾದಿ ಮಠ) ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶುಕ್ಲ ಚತುರ್ದಶೀ ಸತ್ಯನಾಥಾಬ್ಧಿಸಂಭೂತಃ ಸದ್ಗೋಗಣವಿಜೃಂಭಿತಃ । ಸತ್ಯಾಭಿನವತೀರ್ಥೇಂದುಃ ಸಂತಾಪಾನ್ ಹಂತು ಸಂತತಮ್ ॥ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ 21ನೇ ಯತಿಗಳಾಗಿ ಪೀಠವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದವರೇ ಶ್ರೀಸತ್ಯಾಭಿನವತಿರ್ಥರು. ಗುರುಭಕ್ತಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರು ಎಂದರೆ ಶ್ರೀಸತ್ಯಾಭಿನವತೀರ್ಥರು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು, ಶ್ರೀಸತ್ಯನಾಥತೀರ್ಥಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ಎಂಬ ಒಂದು ಮಂತ್ರದಿಂದ ತಮಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಆಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಾನುಭಾವರು ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಾಭಿನವ ತೀರ್ಥರು. ಶ್ರೀಸತ್ಯಾಭಿನವತೀರ್ಥರು ಪಂಚಾಭಿನವಕಾರರು ಎಂದು ಹೆಸರು. ''ಗುರುಪ್ರಸಾದೋ ಬಲವಾನ್'' ಎಂಬಂತೆ ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆಯದೇ ಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹವು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರಾದಿಮಠದ ಯತಿ-ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಹಾಯೋಗಿಗಳು ಶ್ರೀಸತ್ಯಾಭಿನವತೀರ್ಥರು. ಪೂರ್ವಾ-ಶ್ರಮ ನಾಮ : ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಚಾರ್ಯ, ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯರು ಎಂದು ಹೆಸರಿದೆ. ಆಶ್ರಮ ಗುರುಗಳು : ಶ್ರೀ ಸತ್ಯನಾಥತೀರ್ಥರು ಆಶ್ರಮ ಶಿಷ್ಯರು : ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪೂರ್ಣ ತೀರ್ಥರು ಇತರ ಸನ್ಯಾಸ ಶಿಷ್ಯರು: ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಾಧೀಶ ತೀರ್ಥರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಾಧಿ ರಾಜ ತೀರ್ಥರು ವೇದಾಂತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಕಾಲ : 1673 ರಿಂದ 1706 32 ವರ್ಷ 6 ತಿಂಗಳು ಮತ್ತು 4 ದಿನಗಳು ವೃಂದಾವನ ಸ್ಥಳ : ನಾಚಾರ್‌ಕೋಯಿಲ್ ತಮಿಳುನಾಡು ಕುಂಭಕೋಣಂ ಹತ್ತಿರ ಆರಾಧನಾ ದಿನ: ಜೇಷ್ಠ ಶುದ್ಧ ಚತುರ್ದಶಿ

ಜ್ಯೇಷ್ಠ॥ ಶುಕ್ಲ॥ ಪೂರ್ಣಿಮಾ

ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿವಸ ಎಲ್ಲ ಸುಮಂಗಲಿಯರು ಭಕ್ತಿ, ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ವಟಸಾವಿತ್ರಿವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಹಾಭಾರತದ ವನಪರ್ವದಲ್ಲಿ 295, 296, 297ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಮಹಿಮೆಯು ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸದೇವರು ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಪತೀವ್ರತಾ

ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಪರ್ವ' ಎಂಬುದಾಗಿಯೇ ಈ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಮಹಾಭಾರತದ ಈ ಭಾಗದ ಕಥಾಭಾಗವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಅದರ ಅನುವಾದವನ್ನಾದರೂ ಓದಬೇಕು. ಆಗ ಸುಮಂಗಲಿಯರಿಗೆ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವು ಅಭಿವೃದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಪತಿಯ ಆಯುಷ್ಯವೂ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.

ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಸ್ಮರಣೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಯಮದೇವರ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಇಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಲದಮರದಲ್ಲಿ ಯಮದೇವರನ್ನು ಮುತ್ತೈದೆ -ಯರು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಶ್ಲೋಕ ಹೀಗಿದೆ - 'ನಮೋ ವೃಕ್ಷಸ್ವರೂಪಾಯ ಮಹಾಪ್ರಣವರೂಪಿಣೇ । ಮಹದ್ರಸೋಪವಿಷ್ಟಾಯ ನ್ಯಗ್ರೋ-ಧಾಯ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ' ಸ್ಕಂದಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀ ತಿಂಗಳು ಆಲದಮರದಲ್ಲಿ ಯಮದೇವರನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ಲೋಕ ಹೀಗಿದೆ - 'ಧರ್ಮರಾಜೋ ಯಮೋ ಧಾತಾಃ ಮೃತ್ಯುಃ ಕಾಲಾಂ-ತಕೋಽರ್ಯಮಃ ವೈವಸ್ವತಃ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತೌ ದಾಂತೋ ಮೃತ್ಯು ಕ್ಷಯೋ ವಟಃ' ಚೈತ್ರ - ಧರ್ಮರಾಜ, ವೈಶಾಖ - ಯಮ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ - ಧಾತಾ, ಆಷಾಢ - ಮೃತ್ಯು , ಶ್ರಾವಣ - ಕಾಲ, ಭಾದ್ರಪದ - ಅಂತಕ, ಆಶ್ವೀನ - ಅರ್ಯಮ, ಕಾರ್ತೀಕ - ವೈವಸ್ವತ, ಮಾರ್ಗಶಿರಾ - ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ , ಪೌಷ - ದಾಂತಾ, ಮಾಘ - ಮೃತ್ಯು , ಫಾಲ್ಗುಣ - ಕ್ಷಯ. ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಲದಮರದಲ್ಲಿ ಯಮದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ನಮಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಕೃತ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದಲ್ಲಿ ದಾತಾ ಎಂಬ ಯಮದೇವರ ರೂಪವನ್ನು ಸುಮಂಗಲಿ-ಯರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಆಲದಮರಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಹನ್ನೆರಡು ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಯಮದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ವಟಸಾವಿತ್ರಿ ವ್ರತದ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಜ್ಯೇಷ್ಠ-ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮುತ್ತೈದೆ-ಯರಿಗೆ ಮೊರದಬಾಗಿಣ, ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಯಮದೇವರ ವಿಶೇಷ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ವಟಸಾವಿತ್ರಿಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲೇಬೇಕು

ವಟಸಾವಿತ್ರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸುವಾಸಿನಿಯರು ಆಚರಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ವಟಸಾವಿತ್ರಿಹುಣ್ಣಿಮೆಯನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದುರ್ಮರಣ, ಅಪಘಾತ, ಅನಾರೋಗ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾದೋಷವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಈ ವಟಸಾವಿತ್ರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕು. ಸಾವಿತ್ರಿಯು ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಪತಿಯನ್ನು ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ, ಯಮದೇವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೈಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಭಗವಂತನು ಹಿಂದೆ ವರನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಥಹ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಟಸಾವಿತ್ರಿಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಟಸಾವಿತ್ರಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಂದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಈ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಲಶ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯಮದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವ ಪೂಜೆಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಯಮದೇವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಪುಷ್ಪದಿಂದ ಶ್ಯಾಮಲಾಸಹಿತಯಮದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಯಮದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಅನಂತರ ವಟಸಾವಿತ್ರಿ ಕುರಿತಾದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆರತಿಮಾಡುವಾಗ ವಟಸಾವಿತ್ರಿಯ ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಮೊದಲು ಯಮದೇವರಿಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಕುಂಕುಮಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಯಮದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಸತ್ಯವಾನ್‌ಸಾವಿತ್ರಿಗೂ ಕೂಡ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಮದೇವರಿಗೆ ಆರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾದ ಸತ್ಯವಾನ್‌ಸಾವಿತ್ರಿಗೂ ಕೂಡ ಆರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ತನಕ ಮೂರು ದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ಉಪವಾಸ ಇರಬೇಕು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಚಂದ್ರೋದಯವಾದ ಮೇಲೆ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿ ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೆ ಭೋಜನಮಾಡಿಸಿ ಅನಂತರ ಊಟಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪುರಾಣವು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತು ನಿತ್ಯವೂ ವಟವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಕಬೇಕು. ಬಿದಿರುಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮರಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಅದರಮೇಲೆ ಏಳು ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಎರಡು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿ ಸತ್ಯವಾನ್ ಹಾಗೂ ಸಾವಿತ್ರಿಯರ ಚಿತ್ರಪಟಗಳನ್ನು ಅದರ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸ್ಕಂದಪುರಾಣವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಸತ್ಯವಾನ್ ಸಾವಿತ್ರಿಯರ ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನಾದರೂ ಇಟ್ಟು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಅಂದು ಒಪ್ಪತ್ತು ಮಾತ್ರ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಯಮದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದಮೇಲೆ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಮಹಾಭಾರತದ ವನಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಪತಿಯಿಂದ ಅಥವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮುಖದಿಂದ ಶ್ರವಣಮಾಡಬೇಕು. ಪದ್ಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ವಟಸಾವಿತ್ರಿ ವ್ರತದ ಕಥೆಯನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವ ಯಮಸೂಕ್ತವನ್ನು ಗಂಡನು ಪಠಿಸಿ ಇಬ್ಬರ ದಾಂಪತ್ಯವು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಆಯುಷ್ಯವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವಂತೆ ಯಮದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಯಮದೇವರ ಪೂಜೆ (ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಯಮದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ)

ಶ್ಯಾಮಲಾಸಹಿತ ಯಮಾಯ ನಮಃ । ಶ್ಯಾಮಲಾಸಹಿತ ಧರ್ಮರಾಜಾಯ ನಮಃ । ಶ್ಯಾಮಲಾಸಹಿತ ಮೃತ್ಯವೇ ನಮಃ । ಶ್ಯಾಮಲಾಸಹಿತ ಅಂತಕಾಯ ನಮಃ । ಶ್ಯಾಮಲಾಸಹಿತ ವೈವಸ್ವತಾಯ ನಮಃ । ಶ್ಯಾಮಲಾಸಹಿತ ಕಾಲಾಯ ನಮಃ । ಶ್ಯಾಮಲಾಸಹಿತ ಸರ್ವಭೂತಕ್ಷಯಾಯ ನಮಃ । ಶ್ಯಾಮಲಾಸಹಿತ ಔದುಂಬರಾಯ ನಮಃ । ಶ್ಯಾಮಲಾಸಹಿತ ದಗ್ಧಾಯ ನಮಃ । ಶ್ಯಾಮಾಲಸಹಿತ ನೀಲಾಯ ನಮಃ । ಶ್ಯಾಮಲಾಸಹಿತ ಪರಮೇಷ್ಠಿನೇ ನಮಃ । ಶ್ಯಾಮಲಾಸಹಿತ ವೃಕೋದರಾಯ ನಮಃ । ಶ್ಯಾಮಲಾಸಹಿತ ಚಿತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಶ್ಯಾಮಲಾಸಹಿತ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಾಯ ನಮಃ ॥

ಯಮದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯ

ಯಮೋ ನಿಹಂತಾ ಪಿತೃಧರ್ಮರಾಜೋ ವೈವಸ್ವತೋ ದಂಡಧರಶ್ಚ ಕಾಲಃ ।
ಪ್ರೇತಾಧಿಪೋ ದತ್ತಕೃತಾನುಸಾರೀ ಕೃತಾಂತ ಏತದ್ದಶಕೃಜ್ಜಪಂತೀ ॥

'ಶ್ಯಾಮಲಾಸಹಿತ ಯಮಾಯ ನಮಃ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ' ಎಂದು ಯಮದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯ

ಅವೈಧವ್ಯಂ ಚ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ದೇಹಿ ತ್ವಂ ಮಮ ಸುವ್ರತೇ । ಪುತ್ರಾನ್ ಪೌತ್ರಾಂಶ್ಚ ಸೌಖ್ಯಂ ಚ ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಸ್ತುತೇ ॥ ಸತ್ಯವಾನ್‌ಸಾವಿತ್ರ್ಯೈ ನಮಃ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ

ಪೂರ್ಣಿಮೆಗೆ ಎರಡು ದಿನಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿದ್ದರೆ, ವ್ರತವನ್ನು ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ವೇಧಯಿರುವ ಚತುರ್ದಶಿಯಂದೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೂರು ದಿನಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವ್ರತಾಚರಣೆ ನಡೆಯುವುದಾದರೆ ಆಗ ವ್ರತವನ್ನು ದ್ವಾದಶಿ ಅಥವಾ ತ್ರಯೋ-ದಶಿಯಿಂದಲೇ ಆರಂಭಿಸಬೇಕಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಚತುರ್ದಶಿ 18 ಗಳಿಗೆಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಇದ್ದು ಮುಂದೆಲ್ಲ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೇ ಇರುವುದಾದರೆ ಆ ಚತುರ್ದಶಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ (ಕಾ.ನಿ.ಪ್ರ 301) ಮರಣಕಾಲ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದಾಗ ಸತ್ಯವಂತನು ವಟವೃಕ್ಷದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದನು. ಮತ್ತು ಅದರ ಒಂದು ಶಾಖೆಗೆ ಒರಗಿ-ಕೊಂಡು ಕ್ಷೀಣಸ್ವರದಿಂದ ತನ್ನ ತಲೆ ನೋಯುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ವಟಶಾಖಾಮವಷ್ಟಭ್ಯ ಸತ್ಯವಾನ್ಪ್ರಾಹ ಗದ್ಗದಮ್ । ಸಾವಿತ್ರೀ ಪಶ್ಯ ಶಿರಸಿ ವೇದನಾ ಮಾಂ ಪ್ರಬಾಧ್ಯತೇ ॥ ಮತ್ತು ಕಡೆಯ ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ನಿಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಈ ವ್ರತದ ವಿಧಾನ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೀಗಿದೆ:- ಸ್ತ್ರೀಯು ಮೊದಲು ಈ ರೀತಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು- ನನ್ನ ಪತಿ ಮತ್ತು ಪುತ್ರರ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಆಯುಷ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಮತ್ತು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವೈಧವ್ಯಪರಿಹಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಾನು ಸಾವಿತ್ರೀವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅನಂತರ ಆಕೆಯು ವಟವೃಕ್ಷದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸಿ ಹಸಿಯ ಅರಳೆನೂಲಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿ, ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಅದರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ (ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಅಥವಾ ಧ್ಯಾನಮೂರ್ತಿಗೆ) ಪಾದಾದಿ ಸರ್ವಾಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಯಶಸ್ಸು, ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಅವೈಧವ್ಯಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಯಮ ಮತ್ತು ನಾರದರನ್ನು ಪೂಜೆಗೈದು ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ

ಕಾಣಿಕೆ (ವಾಯನ) ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಪಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರೀ ವ್ರತಾಚರಣೆಯ ವಿಧಾನವು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ. ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ವಟಸಾವಿತ್ರೀವ್ರತವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣ ಚತುರ್ದಶಿಯಂದು ಜನ್ಮ-ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೌಭಾಗ್ಯವುಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಲಾಗುವ ಸಾವಿತ್ರೀ ಚತುರ್ದಶಿಯಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂರು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಲು ಅಶಕ್ತಳಾದ ಸ್ತ್ರೀಯು ತ್ರಯೋ-ದಶಿಯಂದು ನಕ್ತವನ್ನು ಉಣ್ಣುವಂತೆಯೂ, ಚತುರ್ದಶಿಯಂದು ಅಯಾಚಿತವಾಗಿ ದೊರೆತುದನ್ನು ತಿನ್ನುವಂತೆಯೂ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ದಿವಸ ಉಪವಾಸವನ್ನಾ-ಚರಿಸುವಂತೆಯೂ ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದಿತು. ತ್ರಿರಾತ್ರಂ ನಿಯಮಂ ಕುರ್ಯಾ-ದುಪವಾಸಸ್ಯ ಭಕ್ತಿತಃ । ಅಶಕ್ತಾ ಚೇತ್ ತ್ರಯೋದಶ್ಯಾಂ ನಕ್ತಂ ಕುರ್ಯಾ-ಜ್ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾ ।ಅಯಾಚಿತಂ ಚತುರ್ದಶ್ಯಾಂ ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಮುಪೋಷಣಂ ॥ (ಭವಿಷ್ಯತ್‌ಪುರಾಣ)

ವಟಸಾವಿತ್ರಿ ಹಾಡು

ವಿನಾಯಕಪೂಜಿತ । ಮನಕೆ ಚಿಂತಾಮಣಿ। ಮನದೊಳಿಷ್ಟಾರ್ಥ ಕೊಡುವೋಲು ಕಾಶಿಯ । ತನಯನ ಮುನ್ನ ಬಲಗೊಂಬೆ ॥1॥ ಸೊಂಡಿಲ ಗಣಪನ । ಸುತನ ಮಾರ್ತಂಡನ । ಉದ್ದಂಡನಾಯಕ ಒಡೆಯನಾ ಕೈಯಲ್ಲಿ । ಕೊಂಡೇವು ನಾವು ಮತಿಗಳ ॥2॥ ಅತ್ತಿಹಣ್ಣಿನಂತೆ । ಸುತ್ತ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಕಟ್ಟಿ। ಚಿತ್ತಾರ ಧ್ವನಿಗೆ ನಲಿವೋನು ಕಾಶಿಯ । ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿಗೆ ನಮೋ ಎಂಬೆ ॥3॥ ಆಲದ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ । ಸಾಲುಗೆಜ್ಜೆಯ ಕಟ್ಟಿ। ತಾಳದ ಧ್ವನಿಗೆ ನಲಿವೋನು ಕಾಶಿಯ । ಕಾಲಭೈರವಗೆ ನಮೋ ಎಂಬೆ ॥4॥ ನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ತುಂಬ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಕಟ್ಟಿ ತಂಬಟೆಯ ಧ್ವನಿಗೆ ನಲಿವೋನು ಕಾಶಿಯ । ಬಿಂದುಮಾಧವಗೆ ನಮೋ ಎಂಬೆ ॥5॥ ಇಂದು ನಾಳೆನ್ನದೆ । ಒಂದೋರ್ವರರುಹದೆ । ಅಂಗನೆವೊಮ್ಮೆ ಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳಿದರೆ । ಬಂದಿದ್ದ ಪಾಪಗಳು ಪರಿಹಾರ ॥6॥ ಹೇಳು ಹೇಳೆಂದಾರೆ । ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಪಾಪ । ಹೇಳಿಸಿ ಕೇಳಿದವರ ಮನಸು ಪರಿಶುದ್ಧವಾದರೆ । ಬಾಗಿಲೊಳಗಿದ್ದು ಯಮ ಕಾಯ್ವ ॥7॥ ನಿದ್ರೆಯ ಗೈಯದೆ । ಒಬ್ಬರ ಕೂಡೆ ಮಾತಾಡದೆ । ಬುದ್ಧಿಯಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳಿದರೆ ಅ । ಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಪಗಳು

ಪರಿಹಾರ ||8|| ಶನಿವಾರದಮಾವಾಸ್ಯೆ | ಭರಣಿನಕ್ಷತ್ರವು | ಕರಿದನೇ ಉಟ್ಟು ಸಾವಿತ್ರೀ ದೇವಿ ತಾ | ಮಡದಿ ಮೈನೆರೆದಳುಪವಾಸ ||9|| ಆಗಲೇ ಸಾವಿತ್ರಿಯು | ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತಳು | ಅಂದು ಅತ್ತೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದಳಾಗ | ಬಂದಿತು ಕಷ್ಟವೆನುತಲಿ ||10|| ಸಾವಿತ್ರಿಯೆಂಬಾಕೆ | ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿರಿಯೊಳು | ಅತ್ಯಂತ ತಪವ ನಡೆಸಿದನು ಸತ್ಯನು | ತಾರಯ್ಯ ಕುಶಸಮಿತ್ತವನು ||11|| ಗಂಡಗೊಲಿದು ತಾನು | ನಿಂದದ್ದು ನೋಡೋನ | ಕಂಜಾಮುಖದ ವನಿತೆಯ ಕಂಡ್ವಿಪ್ಪ | ರಂಭೆಯನು ಮನೆಗೆ ನಡೆಯೆಂದ ||12|| ನಾಡಗೊಲಿ ತಾನು | ನೋಡಿದರೆ ಮರುಗುವನು ಬಾಡಿದ ವನಿತೆಯನು ಕಂಡ್ವಿಪ್ಪ | ಭಾಮೆಯನು ಮನೆಗೆ ನಡೆಯೆಂದ ||13|| ಅತ್ತ ನನ್ನ ಕಳುಹೀರಿ | ಇತ್ತ ನೀವು ಹೋದೀರಿ | ಹಸ್ತಕನಾಣೆ ಉರಿಯಾಣೆ ನಿಮಗೆಂದ್ಯು | ಸ್ವಾಮಿಯ ಆಣೆ ನಿಮಗೆಂದ್ಯು ||14|| ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಕಳುಹೀರಿ | ಹೀಗೆ ನೀವು ಹೋದೀರಿ | ಪಾವಕನಾಣೆ ಉರಿಯಾಣೆ ನಿಮಗೆಂದ್ಯು ||15|| ಅಂಜದೆ ಹೋಗೆಂದ | ನಿಂದೆರಗಿ ಬಾರೆಂದ | ರಂಭೆಯನು ಮನೆಗೆ ಬರಲಟ್ಟಿ ಋಷಿಪುತ್ರ | ನಿಂಬೆಯ ಅರಗಿಲೊರಗಿದ ||16|| ನಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗೆಂದ | ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಾರೆಂದ | ಭಾಮೆಯನು ಮನೆಗೆ ಬರಲಟ್ಟಿ ಋಷಿಪುತ್ರ | ಬಾಳೆಯ ಅರಗಿಲೊರಗಿದ ||17|| ಚಂದ್ರಮುಖ ಸಾವಿತ್ರಿ | ಬಂದೊಂದು ವರ್ಷ-ವಾಯಿತು | ಒಂದು ಬಾರಿಗೂ ನೀ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಸಾವಿತ್ರಿ ಹಾ | ಗೆಂದಳ್ಹರಿಯೊಡನೆ ಸೊಸೆ ಕೂಡೆ ||18|| ಮೂರು ಉಪವಾಸದ | ಪಾರಣೆಯ ಮಾಡಿದೆ | ದೂರ ಹೋದಲ್ಲಿ ಬಳಲೀಯೆ ಸಾವಿತ್ರಿ | ಭಾನು ಉದಯಕ್ಕೆ ಉಣಬೇಕು ||19|| ಶಾಕವನು ಮೆದ್ದು | ಸಾವಿತ್ರಿ ಪಾಕಂಗಳು ಅತ್ತೆಗೂ ಮಾವಗೂ ನಿರ್ವಿಘ್ನಸತ್ಯೆಗು | ಕೋವಿದಾರತಿಯ ಬೆಳಗ್ಯಾಳು ||20|| ಅತ್ತೆ ಬಿನ್ನಪ ನಾನು | ಭರ್ತರೊಡನಾಡುವೆ | ಮತ್ತೀಗ ಹೋಗಿ ಉಲ್ಲಂಘಿಸದೆ ಬಹೆನೆಂದು | ಆರ್ತಿಯಿಂದ್ಹೊರಗೆ ಹೊರಟಳು ||21|| ಮಾವ ಬಿನ್ನಪ ನಾನು ದೇವರೊಡನಾಡುವೆ | ನಾನೀಗ ಹೋಗಿ ಉಲ್ಲಂಘಿ-ಸದೇ ಬಹೆನೆಂದು | ಬೇಗದಿಂದಾಗ ಹೊರಗ್ಹೊರಟಳು ||22|| ಅತ್ತೆ ಆಡಿದ ಮಾತು | ಭಕ್ತಿಬೀರುವುದಾಗಿ | ಮೇರುವೆಗಟ್ಟಿ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಸಾವಿತ್ರಿ | ಮಿತ್ರೆ ಮಾನವ ನಡಿ ಸಾಕೆ ||23|| ಮಾವನಾಡಿದ ಮಾತು | ಭಾಮೆ ಬೀರುವುದಾಗಿ | ಮೆರುವೆಗಟ್ಟಿ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಸಾವಿತ್ರಿ | ಸಾಗ ಮಾನವ ನಡಿಸಾಕೆ ||24|| ಮುತ್ತಿನ ತೊಡಿಗೆಯನ | ಮಿತ್ರೆ ತಾನು ಸಡಿಲಿಸಿ | ಮತಿನ್ನು ತೊಡಿಗೆಯ ತೊಡುವೆನೊ ತೊಡೆನೆಂದಳು |

ಸಾವಿತ್ರಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಮರುಗ್ಯಾಳು ॥25॥ ಹವಳ ತೊಡಿಗೆಯನು । ಹರದಿ ತಾನು ಸಡಿಲಿಸಿ । ತಿರುಗಿನ್ನು ತೊಡಿಗೆಯ ತೊಡುವೆನೋ ತೊಡೆನೆಂದಳು । ಹರದಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಮರುಗ್ಯಾಳು ॥26॥ ಚಿನ್ನ ತೊಡಿಗೆಯನು । ಕನ್ಯೆ ತಾನು ಸಡಿಲಿಸಿ । ಇನ್ನು ತೊಡುಗೆಯ ತೊಡುವೆನೋ ತೊಡೆನೆಂದಳು । ಕನ್ಯೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಮರುಗ್ಯಾಳು ॥27॥ ಭೂಮಿಯ ಚೇಷ್ಟೆಯು । ರಾಗವಿಂತೆಯರು । ಅಹಲ್ಯಾಮಗಳೆ ಅಳದಿರೆ ಸಾವಿತ್ರಿ । ನಾ ಬಂದು ತೊಡಿಗೆ ತೊಡಿಸುವೆ ॥28॥ ಕಿತ್ಲೆಯ ವನಗಳಿರ । ಕಸ್ತೂರಿಕೊಳಗಳಿರ । ಒಪ್ಪದಲಿ ಹರಿವೊ ನದಿಗಳೆ ಕಾಣೀರ । ಬಂದ ನಮ್ಮರಸು ವನಕಾಗಿ ॥29॥ ನಿಂಬೆಯ ವನಗಳಿರ । ತುಂಬಿದ್ದ ಕೊಳಗಳಿರ । ಚಂದದಲಿ ಹರಿವ ನದಿಗಳಿರ ಕಾಣೀರ । ಬಂದ ನಮ್ಮರಸು ವನಕಾಗಿ ॥30॥ ಅಡಿಕೆಯ ವನಗಳಿರ । ತುಂಬಿರುವ ಕೊಳಗಳಿರ । ಚಂದದಲಿ ಹರಿವ ನದಿಗಳಿರ ಕಾಣೀರ । ಬಂದ ನಮ್ಮರಸು ವನಕಾಗಿ ॥31॥ ಕಿತ್ಲೆ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ । ಮಿತ್ರೆ ನಿನ್ನ್ಯೌವನ । ಮಿತ್ರೆಯೆನ್ನೊಡನುಡಿಯೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ಕಿತ್ಲೇಯ ವನವು ಇದು ನೋಡು ॥32॥ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣಿನಂತೆ । ರಂಭೆ ನಿನ್ನ್ಯೌವನ । ರಂಭೆಯೆನ್ನೊಡನುಡಿಯೆ ಸಾವಿತ್ರಿ। ನಿಂಬೆಯ ವನವು ಇದು ನೋಡು ॥33॥ ಅಡಿಕೆ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ । ಅರಸಿ ನಿನ್ನಳಿತೋಳು । ಅರಸಿಯೆನ್ನೊಡನುಡಿಯೆ ಸಾವಿತ್ರಿ । ಅಡಿಕೆಯ ವನವು ಇದು ನೋಡು ॥34॥ ಏರಿ ಮೇಲೆ ಒಂದು । ಜಾಣ ಸಿರಿಯ ಬೆಳಕು । ನೇರಿಳೆಯು ಹುಣಸೆ ಅರಳಿ ಅತ್ತೀ ಮರ । ಆಲದ ಮರವು ಇದು ನೋಡು ॥35॥ ಕೋಡು ಕೋಡನೆ ಹತ್ತಿ । ಕಾಡು ಹಣ್ಣನೆ ಮೆದ್ದು । ಬ್ಯಾಡನ ಬ್ಯಾಡತಿ ನಲಿವಾಗ ಇಂದೆನ್ನ । ಬ್ಯಾಡನ ಬಾಳು ಕಡೆಸುಖ ॥36॥ ಬ್ಯಾಡನ ತೊಡೆಮೇಲೆ । ಬ್ಯಾಡತಿ ವರಗಿಹಳು । ಇದು ನೋಡೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ಸುಖಂಗಣೆಂದರ । ನೋಡಲಾ ಕಾಂತ ಕಡೆಗಣ್ಣಿ ॥37॥ ಮುತ್ತುಗದ ಮರದತ್ತರ ಅತ್ಯಂತ ಭೂತಿದೆ । ಇತ್ತಿತ್ತ ಬಾರೆ ನೆರಳೀಗೆ ಸಾವಿತ್ರಿ । ಮತ್ತೇನು ನಿನ್ನ ಚರಣಾವ ॥38॥ ದೋಷಕ್ಕೇನು ನುಡಿಯುವುದು । ಏನು ಸುಖ ಅರಸರೆ । ಶಾಕವನು ಮೆದ್ದು ಅಡವಿಲಿ ಇರಲಾಗ । ಆಕಸ್ಮಿಕ ದತ್ತನೆ ಮರವೇರಿ ॥39॥ ಕಲ್ಲು ಕುಣಿದಾವು । ಕಳ್ಳರು ಬಂದು ಇಳಿದಾರು । ಒಳ್ಳೇಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಮರುಗಿದನು ಸತ್ಯಾನು । ತಲ್ಲಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಪತಿವ್ರತೆ ॥40॥ ಕಾಗೆ ಕೂಗುವುದು । ಬ್ಯಾನಿಮೇಲೊರಗೋದು । ಮೇಲಿನಿಂದ ಬಂದು ಸರಳು ಹೊರಡುವದು । ಕಾಲವೆಂದತ್ತಳು ಪತಿವ್ರತೆ ॥41॥ ಅತ್ತಿ ಆಲನಾಗಿ । ಮುತ್ತಕ್ಕೆ

ತೆರನಾಗಿ । ಅತ್ತಿ ಸಮಿತ್ತ ಕಡಿವೋನು ನೆತ್ತೀಲಿ । ಹತ್ತಿತು ಬೇನೆ ಘನವಾಗಿ ॥42॥ ಆಲ ಆಲನಾಗಿ । ಆಲಕ್ಕೆ ಆಲನಾಗಿ । ಆಲಸಮಿತ್ತ ಕಡಿವೋನ ನೆತ್ತೀಲಿ । ಏರಿತು ಬೇನೆ ಘನವಾಗಿ ॥43॥ ಹಸುಳೆ ಕೇಳೆ ನೆತ್ತಿ । ತ್ರಿಶೂಲಗೊಳುತಿದೆ । ವಶವಲ್ಲ ಕಾಣೆ ವರಗುವ ತಲೆ ಬೇನೆ । ಬಿಸಿಗೀತು ಕಾಣೆ ಕಮಲಾಕ್ಷಿ ॥44॥ ನಾರಿ ಕೇಳೆ ನೆತ್ತಿ । ತ್ರಿಶೂಲಗೊಳುತಿದೆ । ನಾಲಿಗೆ ಬಾಯಿ ಕಳವಳಗೊಂಡವು । ಕಾಲ ದಂದತ್ತಳು ಪತಿವ್ರತೆ ॥45॥ ಅಂತಕನ ಪುರದಲ್ಲಿ । ಚಿಂತೆ ಘನವಾಯಿತೆ । ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ತರಬೇಕು ಶೀಘ್ರದಿ । ಅತ್ಯಂತ ಯಮನು ನುಡಿದಾನು ॥46॥ ತುಟ್ಟತುದೀ ಕೊಂಬು । ಮತ್ತ್ಯಾಗೆ ಇಳಿದೀರಿ । ಉಟ್ಟ ಮುಂಜೆಂಗಗುಡಿ ಗಟ್ಟಿ ಸಾವಿತ್ರಿ । ಜಡೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳರಸಾಗೆ ॥47॥ ಅತ್ತ ಹೋಗೋರಿಲ್ಲ। ಇತ್ತ ಬಾಹೋರಿಲ್ಲ। ಸೊಸ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಗುರುಗಳಿಗೆ ಹೇಳೋರಿಲ್ಲ। ಎತ್ತಿಂದ ಎತ್ತ ವಿಧಿ ತಂತು ॥48॥ ಹಾಗೆ ಹೋಗೋರಿಲ್ಲ । ಹೀಗೆ ಬಾಹೋರಿಲ್ಲ। ಹೀಗಾಯಿತೆಂದು ಗುರುಗಳಿಗ್ಹೇಳೋರಿಲ್ಲ। ಹ್ಯಾಗೆಂದಿದ್ಹಾಗೆ ವಿಧಿ ತಂತು ॥49॥ ನೂರಿಬ್ರ ತಾಯರಿಗೆ । ಒಬ್ಬಳು ಮಗಳೇ ನಾನು । ಒಬ್ಬನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮೃತಿಯ ಕಾಣೆನೆಂದ್ಳು । ಪೊರ್ವಿಷ್ಟಿ ಶೋಕ ಪಡುತ್ತಿದ್ಳು ॥50॥ ಎಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ತಂದೆ । ಎಲ್ಲಿಯ ಸೋದರ । ರೆಲ್ಲಿ ಬಂಧು ಬಳಗವು । ಶ್ರೀಪುಲ್ಲನಾಭನ ಮನದಿ ನೆನೆದಿರಿ ॥51॥ ಯಾವ ತಾಯಿ ತಂದೆ । ಯಾವ ಸಹೋದರ । ಯಾವ ಬಂಧು-ಬಳಗವು । ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನ ನೆನೆದಿರಿ ॥52॥ ಕಾರಾವಳಿಯನುಟ್ಟು । ಕಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಬೊಟ್ಟನಿಟ್ಟು । ಕಾಳ ನಾಯ್ಗಳ ನೊಳಗೊಂಡು ಚೋರರು । ಘೋರನೆ ಬಂದರಡವೀಗೆ ॥53॥ ತೆಂಕಣ ಬಾಗಿಲಲಿ । ಬಿಂಕದಲಿ ಬಂದರು । ಬಿಂಕದಲ್ಲಿರುವ ಪತಿವ್ರತೆಯನೆ ಕಂಡು । ಬಿಂಕದಿಂದ್ಹೋದರು ಯಮಚಾರರು ॥54॥ ಮೂಡಣ ಬಾಗಿಲಲಿ । ಗಾಢದಲಿ ಬಂದರು। ನೋಡುತ್ತಲಿರುವೋ ಪತಿವ್ರತೆಯನೆ ಕಂಡು । ನೋಡುತ್ತಲ್ಹೋದರು ಯಮಚಾರರು ॥55॥ ಯಮನ ಕಾಣುತಲಂಜಿ । ಗಡಗಡನೆ ನಡಗುತ್ತ । ಹಿರಿಯಣ್ಣನೀಗ ರಥವೆ ತರಲಾಗದು । ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಗೈದಾಳು ಪತಿವ್ರತೆ ॥56॥ ತರಲಾರೆವೆಂದರೆ ಉರಿಯ ಬಿದ್ದ ಯಮರಾಯ । ಕರಿಯ ಬಣ್ಣಗಳ ತೆಗೆದುಟ್ಟು ವೇಷಾಂಗಿ । ಪರಮೇಷ್ಠಿ ತೊಟ್ಟು ಹೊರಗ್ಹೊರಟ ॥57॥ ಅಂಬರದ ಯಾನವನು । ಇಳಿದನೇ ಯಮರಾಯ । ನಿಂದಿದ್ದ ಸತಿಯು ನಿಂದಿರ್ಪುದ ಕಂಡು । ಬಂದೋ-ರ್ಯಾರೆಂದು ಬೆಸಗೊಂಡಳು ॥58॥ ಯಾಕತ್ತೆ ಎನ್ನ ತಂದೆ । ಮಾರ್ತಂಡಳೆನ್ನ

ಪ್ರಿಯಳೆ । ಲೋಕದ ಮೇಲುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯರಾಪ್ರಾಣವನು । ನೂಕಿ ಕೊಂಡೋಗ್ವ ಯಮ ನಾನು ॥59॥ ತೊಡೆಯ ಮೇಲುಳ್ಳರಸನ್ನ । ಪೊಡವಿಮೇಲಿಟ್ಟಳು । ಪೊಡವಿಮೇಲುಳ್ಳ ಪತಿವ್ರತೆ ಸಾವಿತ್ರಿ । ಪೊಡವೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಪಿತನಿಗೆ ॥60॥ ಮುತ್ತೈದೆಯಾಗೆಂದು । ಅಂತಕಪ್ಪನ್ನರಸೀದ । ಇಂದಿನಾ ವಚನ ಖರೆಯಲ್ಲಿ ಎನುತಾಳೆ । ಸೆರಗು ಗಂಟಕ್ಕಿ ನಡೆದಾಳು ॥61॥ ತೂಗಿನೋಡಿದಾಳಾಗ । ಮೂಗಿನ ಸ್ವರ ಕಾಣದೆ । ಯಾವಾಗ ಹೋಯಿತೋ ಅರಿಯಳೋ ಸತ್ಯನ । ಆಯುಷ್ಯಾವ ತರುವೆ ಯಮನಲ್ಲಿ ॥62॥ ಖಂಡುಗ ರಾಜ್ಯವನು । ಉಂಡಲಿಗೆ ನೀಯುವೆ । ಪಾಂಡಿತ್ಯವುಳ್ಳ ಪುರುಷನ ಪ್ರಾಣವನು । ಕೊಂಡು ಬಂದಿಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯೆಮಾಳ್ಪೆ ॥63॥ ಹರಿಣ ಸಾರಂಗ । ಮೃಗ ಕೋಡಂಗ । ನೀವೆಲ್ಲ ಬಂದು ಅರಸನ್ನ ನೋಡಿದರೆ । ನಾನೀಗ ಶಾಪ ನಿಮಗೀವೆ ॥64॥ ದೂರ ಹುಲಿ ಮೃಗ । ಸಾರಂಗ ಕೋಡಂಗ । ನೀವೆಲ್ಲ ಬಂದು ಅರಸನ್ನ ನೋಡಿದರೆ । ನಾನೀಗ ಶಾಪವ ನಿಮಗೀವೆ ॥65॥ ಎಡದ ಕೈಯಲಿ ಹಣತೆ । ಬಲದ ಕೈಲಿ ರಂಗೋಲಿ । ಹಲವು ದೇವಾಲಯ ತಿರುಗಲಾರೆ ಸರ್ವೇಶ । ಬಂದೇನು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆಂದಳು ॥66॥ ಒಪ್ಪೊತ್ತು ಉಣಲಾರೆ । ಇಪ್ಪೊತ್ತು ಮೀಲಾರೆ । ಸತ್ಯನಾ ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಾರೆ ಸರ್ವೇಶ । ಬಂದೇನು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆಂದಳು ॥67॥ ಒಂದೊತ್ತು ಉಣಲಾರೆ । ಒಂದೆಲೆಯನ್ನಾಕಲಾರೆ । ಗಂಡನಾ ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಾರೆ ಸರ್ವೇಶ । ಬಂದೇನು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆಂದಳು ॥68॥ ಹಾಲು ಕೋಯೆಂದರೆ । ಹಾಸಿದಳೆ ಮುಂಚೆರಗ । ಹಾಲಿಕ್ಕಂದಗಳ ಕೊಡಬೇಕು ನೀವು ಕೊಟ್ಟ । ಬಾಲನಾ ಯಾರಿಗೆ ಪಡೆಯಲಿ ॥69॥ ಮೊಸರು ಕೋಯೆಂದಾರೆ । ಹಾಸಿದಳೆ ಮುಂಚೆರಗ । ಮೊಸರಿಕ್ಕಂದಗಳ ಕೊಡಬೇಕು ನೀವು ಕೊಟ್ಟ । ಶಿಶುವ ನಾನ್ಯಾರಿಗೆ ಪಡೆಯಲಿ ॥70॥ ಏರೀರಾಜನ ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆವೋರು । ರಾಯ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ವನವಾಸವಿರುವಾಗ । ಬಾಲಾನ ನಾನಾರಿಗೆ ಪಡೆಯಲಿ ॥71॥ ಬೆಟ್ಟದ ರಾಜನ । ಬಿತ್ತೋರೆ ಬೆಳಗೋರೆ । ರಾಯ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ವನವಾಸವಿರುವಾಗ । ಶಿಶುವ ನಾನ್ಯಾರಿಗೆ ಪಡೆಯಲಿ ॥72॥ ಗಂಡನಿಲ್ಲದ ಬಾಲೆ । ಉಂಡುಟ್ಟು ಇದ್ದರೆ । ನಿಂದು ಕಂಕಣವು ನೆರೆದು ಇಟ್ಟಿದ್ದರೆ । ಕಂಡೋರೆಲ್ಲಾ ನಗುವೋರು ॥73॥ ಅರಸಿನುಳ್ಳೋಳ ಕಂಡಾರೆ । ಅರಶಿನ ಹಚ್ಚಿಂಬೋರು । ಅರಸನಿಲ್ಲಾದ ವಿಧವೆಯ ಕಂಡಾರೆ । ಚರಿತಳೆ ಬಾನು ಬಸಿ-ಯೆಂಬೋರು ॥74॥ ಅತ್ತೆಗು ನಾದ್ನಿಗು । ತೊತ್ತಾಗಿ ನುಡಿದರೆ । ತುತ್ತು ನುಂಗುವಾಗ

ಮಿಡುಕುವಳು ತಾ ತನ್ನ । ನೆತ್ತಿಲಿ ಹೊತ್ತು ಇಳಿಸೆಂಬೋಳು ॥75॥ ಅತ್ತೆಗು ನಾದ್ನಿಗೂ । ತೊತ್ತಾಗಿ ನುಡಿದರೆ । ಕೂಳ ನುಂಗುವಾಗ ಮಿಡುಕೋಳು ತಾ ತನ್ನ । ಬೀದೀಲಿ ಹೊತ್ತು ಇಳುವೆಂಬೋರು ॥76॥ ನೀನಾಡಿದ ಮಾತು । ತಪ್ಪೋದು ಹುಸಿಯಲ್ಲ । ಮೆಚ್ಚಿದೆನು ಕಾಣೆ ವರ ಬೇಡೆ ಸಾವಿತ್ರಿ । ಸತ್ಯನ ಪ್ರಾಣ ಹೊರತಾಗಿ ॥77॥ ಕಂಗಳಿಲ್ಲದ ಅಂದಕ । ಮಾವಂದಿರಿಗೆ । ಕಂಗಳು ನೀವು ಕೊಡಬೇಕು ಸರ್ವೇಶ । ರಂಭೆ ತಾ ಕರವ ಮುಗಿದಾಳು ॥78॥ ಪುತ್ರನಿಲ್ಲದ ಪುತ್ರೀಗೆ । ಎನ್ನಯ್ಯಾ । ಪುತ್ರನ್ನ ನೀವು ಕೊಡಬೇಕು ಸರ್ವೇಶ । ಮಿತ್ರೆ ತಾ ಕರವ ಮುದಿಗಾಳು ॥79॥ ಹೊನ್ನಡಳಿಗೆಯಲಿ । ಹೊಯಿದನೆ ಆಯುಷ್ಯಾವ । ಸಾವಿತ್ರಿ ದೇವಿ ಹಿಡಿಯೆಂದು ಯಮರಾಯ । ಹೊನ್ನೋಲೆ ಹರಿಸಿ ಕಿವಿಗಿಟ್ಟ ॥80॥ ಬಾಳು ಬಳ್ಳಾಳು । ಏರಿದನೆ ರಥಗಳ । ದಾರಿಯನು ತೋರಿದರೆ ಯಮಧರ್ಮ ಬಿಟ್ಟೇನು । ತೋರಿ ನೀ ರಥಕ್ಕೆ ಬಳಸೆಂದ್ನು ॥81॥ ಅಕ್ಕ ಕೇಳಿ ಸಾವಿತ್ರಿ । ನಾ ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವೆ ಮಾಳ್ಪೆ । ಸೃಷ್ಟಿ ಮೇಲುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ದಾರಿಯನು । ನಮ್ಮಕ್ಕ ನೀ ತೋರದಿರು ಕಂಡ್ಯ ॥82॥ ತಾಯಿ ಕೇಳೆ ಸಾವಿತ್ರಿ । ನಾನೀಗ ಪ್ರಿಯ ಮಾಳ್ಪೆ । ಭೂಮಿಯ ಮೇಲುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ದಾರಿಯನು । ನಮ್ಮ ತಾಯೀ ನೀ ತೋರದಿರು ಕಂಡ್ಯ ॥83॥ ತಂಗಿ ಕೇಳೆ ಸಾವಿತ್ರಿ । ನಾ ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವ ಮಾಳ್ಪೆ । ಸೃಷ್ಟಿ ಮೇಲುಳ್ಳ ಮನುಜರಿಗೆ ದಾರಿಯನು । ನಮ್ಮ ತಂಗಿ ನೀ ತೋರದಿರು ಕಂಡ್ಯ ॥84॥ ಎಡದ ಕೈಯಲಿ ಹಣತೆ । ಬಲದ ಕೈಲಿ ಆಯಷ್ಯಾವು । ಸಾವಿತ್ರಿ ದೇವಿ ತರಲಾಗ ಸತ್ಯನು । ತಾನಾಗ ಮೈಯ ಮುರಿದೆದ್ದ ॥85॥ ನಾರಿ ಕೇಳು ಸಾವಿತ್ರಿ । ನಾನಿರುಳು ಕನಸಿನಲಿ । ಯಮನವರು ಬಂದು ಕರವ ಪಿಡಿದೆಳೆವಾಗ । ನೀಯೆನ್ನ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳುತಿರ್ದೆ ॥86॥ ನಿನ್ನಂತೆ ನಡಿವೋಳು । ನಿನ್ನಂತೆ ನುಡಿವೋಳು । ನಿನ್ನೋಲುವ ಮಿಡುಗೆಸೆದ ಬಾಲೆ । ಎನ್ನ ಕರ ಪಿಡಿದು ತರುವೋಳು ॥87॥ ಇಂದಿನ ಕನಸು ಮತ್ತೆಲ್ಲ ಒಳ್ಳೇದು । ಇನ್ನಿಲ್ಲೀಗ ಇರಲಾರದ ಋಷಿವಳ್ಳಿ । ಅಲ್ಲಗ್ಹೋಗೋಣ ನಡಿಯೆಂದಳು ॥88॥ ದೂರದ ಹುಲಿ ಮೃಗ । ಸಾರಂಗ ಕೋಡಂಗ । ತಾವೆಲ್ಲ ಬಂದು ಕಳುಹಿಸಿದವು ಸಾವಿತ್ರಿಯ । ಗ್ರಾಮದಾಹಳ್ಳಿವಳಗಾಗಿ ॥89॥ ಹಂದಿ ಸಾರಂಗ । ಮೃಗ ಕೋಡಂಗ । ತಾವೆಲ್ಲ ಬಂದು ಕಳುಹಿಸಿದವು ಸಾವಿತ್ರಿಯ । ಗ್ರಾಮದಾ ಹಳ್ಳಿವಳಗಾಗಿ ॥90॥ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ತೀರ । ಉತ್ತಮಾ ಕುಲಕ್ಷೇತ್ರ । ಸತ್ಯಪ್ಪ ಬಂದು ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಎನುತಾಲೆ । ಹಕ್ಕಿಗಳು ತಾವು ನುಡಿದವು.

॥91॥ ಅರಗಿಳಿ ನುಡಿದಂತೆ । ತಳಿರು ತೋರಣ ಕಟ್ಟಿ । ಬಾಸಿಂಗ ಕಟ್ಟಿ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಯೇನುತಾಲೆ । ಶೇಷಪತಿ ಬರುವೊಭರವೀಗ ॥92॥ ಮಾನಪ್ಪ ಕಂಗಳಿರ । ನೀವೇನೆನುತ್ತೀರಿ । ಮಾನಪ್ಪನೆಂಬ ಹಿರಿಯ ಮಗನ್ನೊದ ಸೊಸೆ ಹೋದಳು । ನೀವೇನೆನುತ್ತೀರಿ ಬರಿಮಾತು ॥93॥ ದರ್ಭೆ ಸಮಿತ್ತವನು । ಧರೆಯ ಮೇಲಿರಿಸೀದ । ಹೆತ್ತೋರ ಚರಣಕ್ಕೆರಗಿದ ಹಸುಕೂಸನೆ ಕಂಡು । ಇಪ್ಪೋರೆ ಮಗನ ಅಡವೀಲಿ ॥94॥ ಅರಣ್ಯದಡವೀಲಿ । ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದೆ । ನಾನೊಂದು ತೆರವ ಅರಿಯೇನು ನೀವು ನಿಮ್ಮ । ಭೂನಾಥ ಸೊಸೆಯ ಬೆಸಗೊಳ್ಳಿ ॥95॥ ಪಾಪ ಹರಿದವು ನಮಗೆ । ಯಮಧರ್ಮ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದ । ನಿಮ್ಮ ಪಾಪವು ನೆನೆದ ಕಾರಣದಿಂದ । ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳು ಜಯವಾಯಿತು ॥96॥ ಸಾವಿತ್ರಿ ದೇವೀನ । ಸತ್ಯಪ್ಪ ಹರಸೀದ । ಹತ್ರದಲ್ಲೇ ಇದು ಹೇಳೋರಿಗೆ ಕೇಳೋರಿಗೆ । ವಿಷ್ಣು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖವಿತ್ತರು ॥97॥ ಶನಿವಾರದಮಾವಾಸ್ಯೆ । ಹೇಳೋರಿಗೆ ಕೇಳೋರಿಗೆ । ಮುತ್ತೈದೆತನ ಕೊಡವೋಳು ಸಾ । ವಿತ್ರಿ ದೇವಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ॥98॥

* * * *

ಪತಿಯು ಇಂದು ಯಮಸೂಕ್ತ ಪಠಿಸಬೇಕು –

ಪರೇಯಿವಾಂಸಮಿತಿ ಷೋಳಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ । ವೈವಸ್ವತೋ ಯಮಃ । ಯಮಃ, ಷಷ್ಠ್ಯಾಃ ಅಂಗಿರಃ ಪಿತ್ರಥರ್ವಭೃಗುಸೋಮಾಃ, ಸಪ್ತಮ್ಯಾದಿತಿಸೃಣಾಂ ಪಿತರಃ, ದಶಮ್ಯಾದಿತಿಸೃಣಾಂ ಶ್ವಾನೌ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್, ತ್ರಯೋದಶ್ಯಾದಿದ್ವೇ ಅಂತ್ಯಾ ಚ ಅನುಷ್ಟುಭಃ, ಉಪಾಂತ್ಯಾ ಬೃಹತೀ ॥ ಪರೇಯಿವಾಂಸಂ ಪ್ರವತೋ ಮಹೀರನು ಬಹುಭ್ಯಃ ಪಂಥಾಮನುಪಸ್ಪಶಾನಮ್। ವೈವಸ್ವತಂ ಸಂಗಮನಂ ಜನಾನಾಂ ಯಮಂ ರಾಜಾನಂ ಹವಿಷಾ ದುವಸ್ಯ ॥ ಯಮೋ ನೋ ಗಾತುಂ ಪ್ರಥಮೋ ವಿವೇದ ನೈಷಾ ಗವ್ಯೂತಿರಪಭರ್ತವಾ ಉ ಯತ್ರಾ ನಃ ಪೂರ್ವೇ ಪಿತರಃ ಪರೇಯು ರೇನಾ ಜಜ್ಞಾನಾಃ ಪಥ್ಯಾಃ(ಅ) ಅನು ಸ್ವಾಃ ॥ ಮಾತಲೀ

ಕವ್ಯೈರ್ಯಮೋ ಅಂಗಿರೋಭಿರ್ಬೃಹಸ್ಪತಿರೃಕ್ವಭಿರ್ವಾವೃಧಾನಃ । ಯಾಂಶ್ಚ ದೇವಾ
ವಾವೃಧುರ್ಯೇ ಚ ದೇವಾನ್ ತ್ಸ್ವಾಹಾನ್ಯೇ ಸ್ವಧಯಾನ್ಯೇ ಮದಂತಿ॥ ಇಮಂ
ಯಮ ಪ್ರಸ್ತರಮಾ ಹಿ ಸೀದಾಽಂಗಿರೋಭಿಃ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಂವಿದಾನಃ । ಆ ತ್ವಾ
ಮಂತ್ರಾಃ ಕವಿಶಸ್ತಾ ವಹಂತ್ವೇನಾ ರಾಜನ್ ಹವಿಷಾ ಮಾದಯಸ್ವ॥ ಅಂಗಿರೋ-
ಭಿರಾ ಗಹಿ ಯಜ್ಞಿಯೇಭಿರ್ಯಮ ವೈರೂಪೈರಿಹ ಮಾದಯಸ್ವ। ವಿವಸ್ವಂತಂ
ಹುವೇ ಯಃ ಪಿತಾ ತೇಽಸ್ಮಿನ್ ಯಜ್ಞೇ ಬರ್ಹಿಷ್ಯಾ ನಿಷದ್ಯ ॥ ಅಂಗಿರಸೋ ನಃ
ಪಿತರೋ ನವಗ್ವಾ ಅಥರ್ವಾಣೋ ಭೃಗವಃ ಸೋಮ್ಯಾಸಃ । ತೇಷಾಂ ವಯಂ
ಸುಮತೌ ಯಜ್ಞಿಯಾನಾಮಪಿ ಭದ್ರೇ ಸೌಮನಸೇ ಸ್ಯಾಮ ॥ ಪ್ರೇಹಿ ಪ್ರೇಹಿ
ಪಥಿಭಿಃ ಪೂರ್ವ್ಯೇಭಿರ್ಯತ್ರಾ ನಃ ಪೂರ್ವೇ ಪಿತರಃ ಪರೇಯುಃ । ಉಭಾ
ರಾಜಾನಾ ಸ್ವಧಯಾ ಮದಂತಾ ಯಮಂ ಪಶ್ಯಾಸಿ ವರುಣಂ ಚ ದೇವಮ್ ॥ ಸಂ
ಗಚ್ಛಸ್ವ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಂ ಯಮೇನೇಷ್ಟಾಪೂರ್ತೇನ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನ್। ಹಿತ್ವಾ
ಯಾವದ್ಯಂ ಪುನರಸ್ತಮೇಹಿ ಸಂ ಗಚ್ಛಸ್ವ ತನ್ವಾ ಸುವರ್ಚಾಃ ॥ ಅಪೇತ ವೀತ ವಿ ಚ
ಸರ್ಪತಾತೋಽಸ್ಮಾ ಏತಂ ಪಿತರೋ ಲೋಕಮಕ್ರನ್ । ಅಹೋಭಿರದ್ಭಿ-
ರಕ್ತುಭಿರ್ವ್ಯಕ್ತಂ ಯಮೋ ದದಾತ್ಯವಸಾನಮಸ್ಮೈ ॥ ಅತಿದ್ರವ ಸಾರಮೇಯೌ
ಶ್ವಾನೌ ಚತುರಕ್ಷೌ ಶಬಲೌ ಸಾಧುನಾ ಪಥಾ । ಅಥಾ ಪಿತೄನ್ ತ್ಸುವಿದತ್ರಾꣳ
ಉಪೇಹಿ ಯಮೇನ ಯೇ ಸಧಮಾದಂ ಮದಂತಿ ॥ ಯೌ ತೇ ಶ್ವಾನೌ ಯಮ
ರಕ್ಷಿತಾರೌ ಚತುರಕ್ಷೌ ಪಥಿರಕ್ಷಿ ನೃಚಕ್ಷಸೌ । ತಾಭ್ಯಾಮೇನಂ ಪರಿ ದೇಹಿ ರಾಜನ್
ತ್ಸ್ವಸ್ತಿ ಚಾಸ್ಮಾ ಅನಮೀವಂ ಚ ಧೇಹಿ ॥ ಉರೂಣಸಾವಸುತೃಪಾ ಉದುಂಬಲೌ
ಯಮಸ್ಯ ದೂತೌ ಚರತೋ ಜನಾꣳ ಅನು। ತಾವಸ್ಮಭ್ಯಂ ದೃಶಯೇ ಸೂರ್ಯಾಯ
ಪುನರ್ದಾತಾಮಸುಮದ್ಯೇಹ ಭದ್ರಮ್ ॥ ಯಮಾಯಯ ಸೋಮಂ ಸುನುತ

ಯಮಾಯ ಜುಹುತಾ ಹವಿಃ । ಯಮಂ ಹ ಯಜ್ಞೋಗಚ್ಛತ್ಯಗ್ನಿದೂತೋ ಅರಂಕೃತಃ ॥ ಯಮಾಯ ಘೃತವದ್ಧವಿರ್ಜುಹೋತ ಪ್ರ ಚ ತಿಷ್ಠತ । ಸ ನೋ ದೇವೇಷ್ವಾಯಮದ್ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ಪ್ರ ಜೀವಸೇ ॥ ಯಮಾಯ ಮಧು-ಮತ್ತಮಂ ರಾಜ್ಞೇ ಹವ್ಯಂ ಜುಹೋತನ । ಇದಂ ನಮ ಋಷಿಭ್ಯಃ ಪೂರ್ವಜೇಭ್ಯಃ ಪೂರ್ವೇಭ್ಯಃ ಪಥಿಕೃದ್ಭ್ಯಃ ॥ ತ್ರಿಕದ್ರುಕೇಭಿಃ ಪತತಿ ಷಳುರ್ವೀರೇಕಮಿದ್ ಬೃಹತ್ । ತ್ರಿಷ್ಟುಬ್ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಾಂಸಿ ಸರ್ವಾ ತಾ ಯಮ ಆಹಿತಾ ॥

* * * * *

ಮಹಾಜ್ಯೇಷ್ಠಯೋಗ – ಪೂರ್ಣಿಮಾದಂದು ಜ್ಯೇಷ್ಠಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಗುರು ಮತ್ತು ಚಂದ್ರರು ಇದ್ದು, ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಇದ್ದರೆ 'ಮಹಾ-ಜ್ಯೇಷ್ಠೀ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಯೋಗವು 12 ವರುಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬರಬಹುದಾದ ಅಪರೂಪದ ಯೋಗ. ಈ ದಿನವೇ ಮನ್ವಾದಿಯೂ ಆಗುವುದರಿಂದ ಮನ್ವಾದಿ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ ॥ ಬಹುಳ ॥ ದ್ವಿತೀಯಾ

ಶ್ರೀ ರಘುಪತಿತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ) ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹದಿ-ನಾರನೆಯವರು. ಇವರು ಆರುಬಾರಿ ಸುಧಾಮಂಗಲ ಮಾಡಿದಂತೆ ಮಠದ ದಾಖಲೆ -ಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರ ಕಾಲದ ವಿದ್ವನ್ಮಣಿಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಹೆಸರಿಗೂ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇವರು ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪೀಠ-ದಲ್ಲಿದ್ದು ಶಾ.ಶ 1511 (ಕ್ರಿ.ಶ. 1588) ಸರ್ವಧಾರಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಬಹುಳ ದ್ವಿತೀಯಾ ತಿಥಿಯಂದು ಹರಿದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಹರಿಪದವೈದಿದರು.

ಶ್ರೀಯೋಗಿಮಾಧವತೀರ್ಥರು (ಮಾಧವತೀರ್ಥ ಮಠ) ಮುಳಬಾಗಿಲು

ಧೀರಮಾಧವಕರಾಬ್ಜೋತ್ಥಂ ಕೃಪಾಶೇಷಪೂರಿತಮ್ । ಯೋಗಿಮಾಧವಗುರುಂ ವಂದೇ ಸುತಪೋನಿಧಿಗುರುಂ ಸದಾ ॥

ಜ್ಯೇಷ್ಠ II ಬಹುಳ II ಚತುರ್ಥಿ

ಶ್ರೀ ಸ್ವರ್ಣವರ್ಣತೀರ್ಥರು (ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ ಮಠ) - ಶ್ರೀರಂಗ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1400-1430) ವಸುಧಾತಲವಿಖ್ಯಾತಂ ವೈರಾಗ್ಯಾದಿಗುಣಾರ್ಣವಂ । ವೇದ-ವೇದಾಂಗಚತುರಂ ಸ್ವರ್ಣವರ್ಣಗುರುಂ ಭಜೇ ॥

ಜ್ಯೇಷ್ಠ II ಬಹುಳ II ಪಂಚಮಿ

ಶ್ರೀಸುರೇಶತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ) ಇವರು ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡನೆಯವರು. ಕಾಷ್ಠಮೌನದಂಥ ಕಠಿಣ ತಪಶ್ಚರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವರು ಜೀವನ-ವನ್ನು ಕಳೆದರು ಎಂದು ಮಠದ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಕಾಲಾವಧಿಯ ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ಎರಡು ವರ್ಷ ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನಾಗಿ ಶ್ರೀವಾದಿ-ರಾಜರು ಪರಿವರ್ತಿಸಿದಾಗ ಪಲಿಮಾರು ಮಠದಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. 1522ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಇವರಿದ್ದ ಕಾರಣ ಇವರೇ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಾಯದ ಪ್ರಥಮ ಪೀಠಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಇವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಲವನ್ನು ತನ್ನ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಠದಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದರು. ಹೀಗೆ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಈ ಪೀಠವನ್ನಲಂಕರಿಸಿ ಶಾ.ಶ. 1452 (ಕ್ರಿ.ಶ. 1530) ವಿರೋಧಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಬಹುಳ ಪಂಚಮಿಯಂದು ಪಲಿಮಾರಿನ ಮಠದಲ್ಲಿಯೇ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ II ಬಹುಳ II ಏಕಾದಶೀ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ – ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷೇ ತು ಕಿನ್ನಾಮ್ನ್ಯೇಕಾದಶೀ ಭವೇತ್ । ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ತದ್ವದಸ್ವ ಜನಾರ್ದನ ॥1॥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ಜನಾರ್ದನನೇ! ಜ್ಯೇಷ್ಠಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಏಕಾದಶಿಗೆ ಹೆಸರೇನು? ಅದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೇಳು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಃ – ಸಾಧು ಪೃಷ್ಟಂ ತ್ವಯಾ ರಾಜನ್ ಲೋಕಾನಾಂ ಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ । ಬಹುಪುಣ್ಯಪ್ರದಾ ಹ್ಯೇಷಾ ಮಹಾಪಾತಕಹಾನಿದಾ ॥2॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ದೊರೆಯೇ! ನೀನು ಕೇಳಿದುದು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಇದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದುದು. ಇದು ಬಹುವಾದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದಲ್ಲದೇ ಮಹಾಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಪರಾ

ನಾಮ ರಾಜೇಂದ್ರ ಅಪರಾ ಪುತ್ರದಾಯಿನೀ। ಲೋಕೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧತಾಂ ಯಾತಿ ಅಪರಾಂ ಯಸ್ತು ಸೇವತೇ ॥3॥ ಆ ಜ್ಯೇಷ್ಠಕೃಷ್ಣ ಏಕಾದಶಿಗೆ ಅಪರಾ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಅಪರೆಯು ಪುತ್ರರನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ಅಪರಾ ಏಕಾದಶೀವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಭಿಭೂತೋಽಪಿ ಗೋತ್ರಹಾ ಭ್ರೂಣಹಾ ತಥಾ । ಪರಾಪವಾದವಾದೀ ಚ ಪರಸ್ತ್ರೀರತಿಕೋಽಪಿ ಚ ॥4॥ ಅಪರಾಸೇವನಾದ್ ರಾಜನ್ ವಿಪಾಪ್ಮಾ ಭವತಿ ಧ್ರುವಮ್ । ಕೂಟಸಾಕ್ಷ್ಯಂ ಕೂಲಮಾನಂ ಕೂಟಾತ್ ಕೂಟಂ ಕರೋತಿ ಯಃ ॥5॥ ಕೂಟವೇದಂ ಪಠೇದ್ಯಸ್ತು ಕೂಟಶಾಸ್ತ್ರಂ ತಥೈವ ಚ । ಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ಗಣಕಃ ಕೂಟಃ ಕೂಟಾಯುರ್ವೇದಕೋ ಭಿಷಕ್ ॥6॥ ಕೂಟಸಾಕ್ಷಿಸಮಾಯುಕ್ತೋ ವಿಜ್ಞೇಯಾ ನರಕೌಕಸಃ । ಅಪರಾಸೇವನಾದ್ ರಾಜನ್ ಪಾಪೈರ್ಮುಕ್ತಾ ಭವಂತಿ ತೇ ॥7॥ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ , ಗೋಹತ್ಯೆ , ಭ್ರೂಣಹತ್ಯೆ, ಪರಾಪವಾದದ ಪಾಪ, ಪರಸ್ತ್ರೀ ರತಿಯ ಪಾಪ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಅಪರಾ ಏಕಾದಶಿಯ ಸೇವನೆಯಿಂದಾಗಿ ನಾಶವಾಗಿ ಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನಿಶ್ಚಯವು. ಸುಳ್ಳು ಸಾಕ್ಷಿ, ಸುಳ್ಳು ಅಳತೆ, ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಅನ್ಯಾಯ ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪಾಪಗಳು. ಕೂಟವೇದ (ಅಥರ್ವಣವೇದದಲ್ಲಿನ ಆಭಿಚಾರಿಕಭಾಗ)ವನ್ನು ಓದುವವನು, ಕೂಟಶಾಸ್ತ್ರ (ಚಾಣಕ್ಯನೀತಿಯಂತಹವು)ವನ್ನು ಓದುವವನು, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕನು, ರಸಮರ್ದನ-ಗಳನ್ನು ಓದುವ ವೈದ್ಯನು ಸುಳ್ಳುಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳುವವನು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನರಕಭಾಗಿ-ಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪಾಪಿಗಳೂ ಕೂಡ ಈ ಅಪರಾ ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷತ್ರಿಯಃ ಕ್ಷಾತ್ರಧರ್ಮಂ ಯಸ್ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಯುದ್ಧಾತ್ ಪಲಾಯತೇ । ಸ ಯಾತಿ ನರಕಂ ಘೋರಂ ಸ್ವಾಮಿಧರ್ಮಬಹಿಷ್ಕೃತಃ ॥8॥ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾದವನು ಕ್ಷತ್ರಿಯಧರ್ಮವನ್ನು ಗಮನಿಸದೇ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಓಡಿ-ಹೋದರೆ ಅವನು ಘೋರವಾದ ನರಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಭಟನಾದವನು ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂತಿರುಗಿದರೆ ಅವನೂ ನರಕಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಪರಾಸೇವನಾತ್ ಸೋಽಪಿ ಪಾಪಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ದಿವಂ ವ್ರಜೇತ್ । ವಿದ್ಯಾವಾನ್ ಯಃ ಸ್ವಯಂ ಶಿಷ್ಯೋ ಗುರುನಿಂದಾಂ ಕರೋತಿ ಚ ॥9॥ ಸ ಮಹಾಪಾತಕೈರ್ಯುಕ್ತೋ ನಿರಯಂ ಯಾತಿ ದಾರುಣಮ್ । ಅಪರಾಸೇವನಾ-

ತೋऽಪಿ ಸದ್ಗತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾನ್ನರಃ ॥10॥ ಅಂತಹ ಕ್ಷತ್ರಿಯನೂ ಭಟನೂ ಈ ಅಪರಾ ವ್ರತದ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ವಿದ್ಯಾವಂತನಾದವನು ತಾನು ಶಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದು ಗುರುವನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದರೆ ಅವನು ಮಹಾಪಾಪಿಯಾಗಿ ನರಕಭಾಗಿಯಾಗುವನು. ಅವನೂ ಕೂಡ ಈ ಅಪರಾಸೇವನೆಯಿಂದ ಸದ್ಗತಿ-ಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಮಹಿಮಾನಮಪರಾಯಾಃ ಶೃಣು ರಾಜನ್ ವದಾ-ಮ್ಯಹಮ್ । ಮಕರಸ್ಥೇ ರವೌ ಮಾಘೇ ಪ್ರಯಾತೇ ಯತ್ಫಲಂ ನೃಣಾಮ್ ॥11॥ ಕಾಶ್ಯಾಂ ಯತ್ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಪುಣ್ಯಂ ಶಿವರಾತ್ರೇರುಪೋಷಣಾತ್ । ಗಯಾಪಿಂಡ-ಪ್ರದಾನೇನ ಪಿತೄಣಾಂ ತೃಪ್ತಿದೋ ಯಥಾ ॥12॥ ಅಪರಾ ಏಕಾದಶಿಯ ಮಹಿಮೆ-ಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು - ಮಕರಮಾಸ ಮಾಘಮಾಸಗಳೆರಡೂ ಸೇರಿದಾಗ ಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾವ ಫಲವು ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಫಲವು ಅಪರಾವ್ರತದಾಚರಣೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ದಿವಸ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾವ ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಪುಣ್ಯವು ಅಪರಾಸೇವನೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ. ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಂಡದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯುಂಟಾಗಿ ಯಾವ ಪುಣ್ಯಬರುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಪುಣ್ಯವು ಅಪರಾಸೇವನೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಿಂಹಸ್ಥಿತೇ ದೇವಗುರೌ ಗೌತಮ್ಯಾಂ ಸ್ನಾತಕೋ ನರಃ । ಯತ್ಫಲಂ ಸಮವಾಪ್ನೋತಿ ಕೇದಾರದರ್ಶನಾನ್ನರಃ ॥13॥ ಬದರ್ಯಾಶ್ರಮಯಾತ್ರಾಯಂ ತತ್ತೀರ್ಥಸೇವನಾದಪಿ । ಯತ್ಫಲಂ ಸಮವಾಪ್ನೋತಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ರವಿಗ್ರಹೇ ॥14॥ ಗಜಾಶ್ವ ಹೇಮದಾನೇನ ಯಜ್ಞಂ ಕೃತ್ವಾ ಸದಕ್ಷಿಣಮ್ । ತಾದೃಶಂ ಫಲಮಾಪ್ನೋತಿ ಅಪರಾವ್ರತಸೇವನಾತ್ ॥15॥ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಸಿಂಹರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಗೌತಮೀ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾವ ಫಲ ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಅದೂ, ಕೇದಾರದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಸ್ವಾಮಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾವ ಫಲ ಬರುವುದೋ ಅದೂ ಬದರ್ಯಾಶ್ರಮದ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿನ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ ಯಾವ ಫಲವು ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಅದೂ, ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾವ ಪುಣ್ಯವು ಬರುವುದೋ ಅದೂ, ಆನೆ ಕುದುರೆ ಸ್ವರ್ಣದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಯಾಗ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾವ ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೋ ಆ ಪುಣ್ಯವೂ ಈ ಅಪರಾ ಏಕಾದಶಿಯ

ವ್ರತಾಚರಣೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ. ಪಾಪದ್ರುಮಕುಠಾರೀಯಂ ಪಾಪೇಂಧನದವಾ-ನಲಃ । ಪಾಪಾಂಧಕಾರತರಣಿಃ ಪಾಪಸಾರಂಗಕೇಸರೀ ॥16॥ ಈ ಅಪರಾ ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತವು ಪಾಪವೆಂಬ ಮರಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿಯು; ಪಾಪವೆಂಬ ಸೌದೆಗೆ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚು ಪಾಪವೆಂಬ ಕತ್ತಲಿಗೆ ಸೂರ್ಯನು. ಪಾಪವೆಂಬ ಜಿಂಕೆಗೆ ಸಿಂಹವು. ಬುದ್ಬುದಾ ಇವ ತೋಯೇಷು ಪೂತಿಕಾ ಇವ ಜಂತುಷು । ಜಾಯಂತೇ ಮರಣಾಯೈವ ಏಕಾದಶ್ಯಾ ವ್ರತಂ ವಿನಾ ॥17॥ ಏಕಾದಶಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡದವರು ನೀರಿನ ಮೇಲಿನ ಗುಳ್ಳೆಯಂತೆಯೂ, ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಪೂತಿಕೆ (ಕೊಡತಿಯ ಹುಳು) ಗಳಂತೆಯೂ ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಪರಾಂ ಸಮುಪೋಷ್ಯೈವ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಂ । ಸರ್ವಪಾಪವಿನಿರ್ಮುಕ್ತೋ ವಿಷ್ಣುಲೋಕೇ ಮಹೀ-ಯತೇ ॥18॥ ಪಠನಾದ್ ಶ್ರವಣಾದ್ ರಾಜನ್ ಗೋಸಹಸ್ರಫಲಂ ಲಭೇತ್ ॥19॥ ಅಪರಾ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಓದುವವನೂ ಕೇಳುವವನೂ ಸಾವಿರಗೋದಾನಗಳ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾದ್ಮೇ ಉತ್ತರಖಂಡೇ ಉಮಾಪತಿನಾರದಸಂವಾದಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಯುಧಿಷ್ಠಿರಸಂವಾದೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠಕೃಷ್ಣ ಅಪರೈಕಾದಶೀವರ್ಣನಂ ನಾಮ ದ್ವಿಪಂಚಾ-ಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥ ಇಂತು ಶ್ರೀಪದ್ಮಮಹಾಪುರಾಣದ ಉತ್ತರಖಂಡದ ಉಮಾಪತಿನಾರದರ ಸಂವಾದದೊಳಗಿನ ಕೃಷ್ಣಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಕೃಷ್ಣ-ಅಪರೈಕಾದಶಿಯ ವರ್ಣನೆ ಎಂಬ ಐವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ ॥ ಬಹುಳ ॥ ತ್ರಯೋದಶಿ

ಶ್ರೀವಿಜಯೀಂದ್ರತೀರ್ಥರು (ರಾಯರ ಮಠ) - ಕುಂಭಕೋಣ । ಭಕ್ತಾನಾಂ ಮಾನಸಾಂಭೋಜಭಾನವೇ ಕಾಮಧೇನವೇ । ನಮತಾಂ ಕಲ್ಪತರವೇ ಜಯೀಂದ್ರಗುರವೇ ನಮಃ ॥ ''ಚಾತುರ್ಯೈಕಾಕೃತಿರ್ಯಶ್ಚತುರಧಿಕಶತಗ್ರಂಥರತ್ನ-ಪ್ರಣೇತಾ ಧೂತಾರಾತಿಪ್ರಬಂಧಸ್ಫುಟವಿದಿತಚತುಃಷಷ್ಠಿವಿದ್ಯಾವಿಶೇಷಃ । ಸೋಽಯಂ ನಃ ಶ್ರೀಸುರೇಂದ್ರಯತಿವರತನಯೋಽದ್ವೈತಶೈವಾಸಹಿಷ್ಣುಃ ಪುಷ್ಣಾತು ಶ್ರೀಜಯೀಂ-ದ್ರ ಸ್ತ್ರಿಭುವನವಿದಿತಸರ್ವತಂತ್ರಸ್ವತಂತ್ರಃ ॥'' (ಶ್ರೀಗುರುಗುಣಸ್ತವನ) ಶ್ರೀವಿಜ-ಯೀಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯು ಎಂಥದೆಂಬುದು 'ವಿಜಯೀಂದ್ರ

-ಕರಾಬ್ಜೋತ್ಥಸುಧೀಂದ್ರವರಪುತ್ರಕಃ' ಎಂಬ ಶ್ರೀಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರ ವಿಶೇಷಣ -ದಿಂದಲೇ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀವಿಜಯೀಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ-ಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಗೆ ಆಶ್ರಮಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪರಮಗುರುಗಳಾಗಿರದೇ ವಿದ್ಯಾ-ವೈಭವ, ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃತ್ವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥರಿಗೆ ಗುರುಗಳಾದುದರಿಂದಲೂ ಪರಮಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ-ಪರಿಮಳಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥರನ್ನೂ, ಶ್ರೀ-ವಿಜಯೀಂದ್ರತೀರ್ಥರನ್ನೂ ''ಗುರುಪಾದರು'' ಎಂದು ಬಹು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗೌರವಿಸುವುದಲ್ಲದೇ 'ಗುರುಪಾದಕೃತಾಪ್ಯಸ್ತಿ ಟೀಕಾ ತ್ವತ್ರ್ಯರ್ಥವಿಸ್ತರಾ' 'ವಿಸ್ತರಸ್ತು ಗುರುಪಾದಕೃತನ್ಯಾಯಮೌಕ್ತಿಕಮಾಲಾಯಾಂ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಃ' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಗುರುಗಳನ್ನೂ ಪರಮಗುರುಗಳನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ಆದರಾತಿಶಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀವಿಜಯೀಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯಸಂಪುಟದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಅನರ್ಘ್ಯರತ್ನ. ಕರ್ನಾಟಕಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿ-ಯಾದ ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರು ರಾಜಗುರುಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ದರ್ಶನಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವನ್ನೇ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವೇದವ್ಯಾಸರೇ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದಂತಿದ್ದ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸ-ಯೋಗಿಗಳು ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಅನೇಕ ವೇದಾಂತ ವಿದ್ಯಾಪೀಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರವಾದ ವಿಜಯನಗರದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಊಟ, ವಸತಿ, ಸೌಕರ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಶಾಸ್ತ್ರಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಲಿದ್ದರು. ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಓದುವ ಅತ್ಯಂತ ಮೇಧಾಶಾಲಿಗಳಾದ ಕೆಲವರು ವಿರಕ್ತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅವರು ಪರಮಹಂಸಾಶ್ರಮ ಕೊಟ್ಟು ಕೇಶವ, ನಾರಾಯಣ, ಮಾಧವ, ಗೋವಿಂದ, ವಿಷ್ಣು ಮುಂತಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ದೇವರ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು ಸುಧಾನ್ಯಾಯಾಮೃತ, ಚಂದ್ರಿಕಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯನಿರಂತರವೂ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೇಶವಾದಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ಪರಮಹಂಸಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ-ವರಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥರೇ ಶ್ರೀವಿಜಯೀಂದ್ರತೀರ್ಥರು. ಇದರಂತೆ ಪುರಂದರ-ದಾಸರೂ, ಕನಕದಾಸರೂ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ವಲ್ಲಭಾಚಾರ್ಯರೂ, ನಾರಾ-ಯಣಯೋಗಿ ಮುಂತಾದ ಜ್ಞಾನಯೋಗಿ, ಭಕ್ತಿಯೋಗಿ ಮುಂತಾದ ರಸ-

ಯೋಗಿಗಳೂ ಆ ಸೌರವಲಯದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಹೆಸರು ವಿಟ್ಠಲಾಚಾರ್ಯರು. ಇವರು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ವೃದ್ಧ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಪುತ್ರರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸ-ಯೋಗಿಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಚಂದ್ರಮನಂತೆ ದಿನೇ ದಿನೇ ವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳಹತ್ತಿದರು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಚತುರಬಾಲಕ ವಿಟ್ಠಲನ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಬುದ್ಧಿ-ತೀಕ್ಷ್ಣತೆ, ವಾಕ್ಪಟುತ್ವ, ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅವರ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಉಪ-ನಯನಮಾಡಿ ಮೊದಲೇ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರಿಗೆ ವಚನವಿದ್ದಂತೆ ವಿಟ್ಠಲನನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ವಿಟ್ಠಲನು ವಿಜಯನಗರದ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರ ವಿದ್ಯಾಪೀಠದಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿಶೇಷತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಸರ್ವಂಕಷ-ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಯಾದ ವಿಟ್ಠಲನ ಇತರಾಸಾಧಾರಣಮೇಧಾವೈದುಷ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಚಕಿತರಾದ ಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯರು ಅವರನ್ನು ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನಾಧಿಪತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಬಯಸಿ ಅವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ, ವೇದಾಂತ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಮೀಮಾಂಸ-ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಾಠಹೇಳಿ, ಚತುಃಷಷ್ಟಿಕಲೆಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ವಿದ್ವತ್ತಲ್ಲಜರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಇದೇ ವೇಳೆಗೆ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಶ್ರೀವಿಬುಧೇಂದ್ರ-ತೀರ್ಥಪರಂಪರೆಯ ಶ್ರೀಸುರೇಂದ್ರತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಆಹ್ವಾನದ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ವಿದ್ಯಾಪೀಠದ ಕುಲ-ಪತಿಗಳೂ, ರಾಜಗುರುಗಳೂ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮಬಂಧುಗಳೂ ಆದ ಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯರ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲದಿನ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಸುರೇಂದ್ರತೀರ್ಥರಿಗೆ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಾವಿರಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಾಧಾರಣ-ವಾದ ಕೌಶಲ್ಯ, ಅಪರೂಪವಾದ ನಿರೂಪಣಶಕ್ತಿ, ವಿಲಕ್ಷಣವರ್ಚಸ್ಸು ಮೊದ-ಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥರು ಒಳ್ಳೇ ಸ್ಪೃಹಣೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎನಿಸಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ಸುರೇಂದ್ರತೀರ್ಥರಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿತು. ತಮ್ಮ ಆಶಯವನ್ನು ವ್ಯಾಸರಾಜರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಧಗಳಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಿದಾಗ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರು ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಯಾರಾಗಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥರನ್ನು ಸುರೇಂದ್ರತೀರ್ಥರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಮಹೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀಸುರೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು ವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥರನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ದಂಡಪಲ್ಲಟ

ಮಾಡಿಸಿ, ಮಂತ್ರ - ಮುದ್ರಾಧಾರಣೆ ಗುರೂಪದೇಶಾದಿಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು 'ಶ್ರೀವಿಜಯೀಂದ್ರತೀರ್ಥ'ರೆಂಬ ನಾಮಕರಣ-ಪೂರ್ವಕ ಶ್ರೀಸರ್ವಜ್ಞಪೀಠದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀವಿಜಯೀಂದ್ರರು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ವಾದವಿಜಯ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ 'ವಿಜಯೀಂದ್ರ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ-ಗೊಳಿಸಿದರು.

ಅವರು 104 ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಉದ್‌ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಸದ್ಯ 60-70 ಗ್ರಂಥಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಪಲಬ್ಧವಿವೆ. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ-ದರೂ ಶ್ರೀವಿಜಯೀಂದ್ರತೀರ್ಥರ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಕ್ರಮ, ವಾದಿನಿಗ್ರಹಣವಿಕ್ರಮ, ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರ ಖಂಡಿಸುವ ಪಾಂಡಿತ್ಯಪ್ರಕಾರ ಪರಾ-ಕ್ರಮಗಳು ಹೇಗಿದ್ದವೆಂಬುದರ ಕಲ್ಪನೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ.

ಜ್ಯೇಷ್ಠ ॥ ಬಹುಳ ॥ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ

ಮಣ್ಣೆತ್ತಿನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ
ಮೃಣ್ಮಯ ವೃಷಭಪೂಜಾವಿಧಾನ

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತವು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನೆರವೇರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿವಸ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಎತ್ತಿನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎರಡು ವೃಷಭಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಕ್ರಮ-ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಂದಿಯನ್ನು ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ವೃಷಭರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ, ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ಹೊಲವನ್ನು ಉತ್ತಿ ದುಡಿಸಿ-ಕೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ವೃಷಭಪೂಜಾ ವಿಧಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಇಂದು ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮೃಣ್ಮಯವೃಷಭಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಮನೆ-

ಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಮೃಣ್ಮಯವಾದ ವೃಷಭವನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಎಲ್ಲಿ ಎತ್ತುಗಳಿರುತ್ತವೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹುಲ್ಲು, ನೀರು, ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರವೇ ನಾವು ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವೃಷಭವು ಶಿವನ ವಾಹನವಾದ್ದರಿಂದ ನಂದಿಯೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಶಿವನ ವಾಹನವಾದ ನಂದಿಯನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸುವುದು ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ. ಹಸುವು ನಮಗೆ ಹೇಗೆ ತಾಯಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಎತ್ತು ನಮಗೆ ತಂದೆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಹಸು ಮತ್ತು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಗೌರವಭಾವದಿಂದಲೇ ಕಾಣಬೇಕು. ಗೋ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಿತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ವೃಷಭಪೂಜೆಯನ್ನು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಕೂಡ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ನಾವು ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಎತ್ತುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಚ್ಚಿದ ಕಡುಬು, ಹುರುಳಿಯ ಉಸುಳಿ ಇಂದಿನ ನೈವೇದ್ಯದ ವಿಶೇಷ, ಇದನ್ನು ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ನಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಗೋಗ್ರಾಸವನ್ನು ನೀಡಿ ಎತ್ತುಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ತಿನ್ನಿಸಬೇಕು. ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣೆತ್ತಿನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಡದೆ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾವೂ ಸಹ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಮಣ್ಣೆತ್ತಿನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ವೃಷಭಗಳಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಧನ್ಯರಾಗೋಣ.

ಮೃಣ್ಮಯ ವೃಷಭಪೂಜಾವಿಧಾನಃ

ಎರಡು ಬಾರಿ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿ ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಹೀಗೆ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿರಿ. ಮಮ ಸಹಕುಟುಂಬಸ್ಯ ಕ್ಷೇಮ-ಸ್ಥೈರ್ಯ-ವೀರ್ಯ -ವಿಜಯ-ಅಭಯ -ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ-ಐಶ್ವರ್ಯಾಧಭ್ಯುದಯಾರ್ಥಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಮಾವಾಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಾರ್ಷಿಕಂ ಕುಲಾಚಾರತ್ವೇನ ವಿಹಿತಂ ಸಸ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಈತಿಬಾಧವಿನಾಶ-ಸುವೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಪ್ರಾಪ್ತ್ಯಾ ಧನಧಾನ್ಯ ಸಮೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ವೃಷಭಾನುಗ್ರಹಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮೃಣ್ಮಯವೃಷಭಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಹರಿನಿರ್ಮಾಲ್ಯಗಳನ್ನು

ತೀರ್ಥಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೃಷಭಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ವನ್ಯಾಸ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಮುಂದಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ

ಧರ್ಮಸ್ತ್ವಂ ವೃಷರೂಪೇಣ ಜಗದಾನಂದಕಾರಕ ।
ಅಷ್ಟಮೂರ್ತೇರಧಿಷ್ಠಾನಂ ಅತಃ ಪಾಹಿ ಸನಾತನ ॥

ಋಷಭಂ ಮಾ ಸಮಾನಾನಾಂ ಸಪತ್ನಾನಾಂ ವಿಷಾಸಹಿಮ್ । ಹಂತಾರಂ ಶತ್ರೂಣಾಂ ಕೃಧಿ ವಿರಾಜಂ ಗೋಪತಿಂ ಗವಾಮ್ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮ: । ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಹಮಸ್ಮಿ ಸಪತ್ನಹೇಂದ್ರ ಇವಾರಿಷ್ಟೋ ಅಕ್ಷತಃ । ಅಧಃ ಸಪತ್ನಾ ಮೇ ಪದೋರಿಮೇ ಸರ್ವೇ ಅಭಿಷ್ಠಿತಾ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮ: । ಆವಾಹಯಾಮಿ ಅವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅತ್ರೈವ ವೋಽಪಿ ನಹ್ಯಾಮ್ಯುಭೇ ಆರ್ತ್ನೀ ಇವಜ್ಯಯಾ । ವಾಚಸ್ಪತೇ ನಿ ಷೇಧೇ-ಮಾನ್ ಯಥಾ ಮದಧರಂ ವದಾನ್ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮ: । ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಭಿಭೂರಹಮಾಗಮಂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮೇಣ ಧಾಮ್ನಾ । ಆ ವಶ್ಚಿತ್ತಮಾ ವೋವ್ರತಮಾ ವೋಽಹಂ ಸಮಿತಿಂ ದದೇ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮ: । ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವ ಆದಾಯಾಽಹಂ ಭೂಯಾಸಮುತ್ತಮ ಆ ವೋ ಮೂರ್ಧಾನ ಮಕ್ರಮೀಮ್ । ಅಧಸ್ಪದಾನ್ಮ ಉದ್ವದತ ಮಂಡೂಕಾಇವೋದಕಾನ್ಮಂಡೂಕಾ ಉದಕಾದಿವ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮ: । ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಯೋಭೂರ್ವಾತೋ ಅಭಿ ವಾತೂಸ್ರಾ ಊರ್ಜಸ್ವತೀರೋಷಧೀರಾ ರಿಶನ್ತಾಮ್ । ಪೀವಸ್ವತೀರ್ಜೀವಧನ್ಯಾಃ ಪಿಬಂತ್ವವಸಾಯ ಪದ್ವತೇ ರುದ್ರ ಮೃಳ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮ: । ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಯಾಃ ಸರೂಪಾ ವಿರೂಪಾ ಏಕರೂಪಾ ಯಾಸಾಮಗ್ನಿರಿಷ್ಟ್ಯಾ ನಾಮಾನಿ ವೇದ । ಯಾ ಅಂಗಿರಸಸ್ತಪಸೇಹ ಚಕ್ರುಸ್ತಾಭ್ಯಃ ಪರ್ಜನ್ಯ ಮಹಿ ಶರ್ಮ ಯಚ್ಛ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮ: । ಪುನರಾಚಮನಮ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಯಾ ದೇವೇಷು ತನ್ವ(ಅ) ಗ್ಂ ಮೈರಯಂತ ಯಾಸಾಂ ಸೋಮೋ ವಿಶ್ವಾ ರೂಪಾಣಿ ವೇದ । ತಾ ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ಪಯಸಾ ಪಿನ್ವಮಾನಾಃ ಪ್ರಜಾವತೀರಿಂದ್ರ ಗೋಷ್ಠೇ ರಿರೀಹಿ

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮ: । ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಮಹ್ಯಮೇತಾ ರರಾಣೋ ವಿಶ್ವೈರ್ದೇವೈಃ ಪಿತೃಭಿಃ ಸಂವಿದಾನಃ ।
ಶಿವಾಃ ಸತೀರುಪ ನೋ ಗೋಷ್ಠಮಾಕಸ್ತಾಸಾಂ ವಯಂ ಪ್ರಜಯಾ ಸಂ ಸದೇಮ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆ ಗಾವೋ ಅಗ್ಮನ್ನುತ ಭದ್ರಮಕ್ರನ್ ತ್ಸೀದಂತು ಗೋಷ್ಠೇಃ ರಣಯಂತ್ವಸ್ಮೇ ।
ಪ್ರಜಾವತೀಃ ಪುರುರೂಪಾ ಇಹ ಸ್ಯುರಿಂದ್ರಾಯ ಪೂರ್ವೀಃ ರುಷಸೋ ದುಹಾನಾಃ

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಉಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಇಂದ್ರೋ ಯಜ್ವನೇ ಪೃಣತೇ ಚ ಶಿಕ್ಷತ್ಯುಪೇದ್ ದದಾತಿ ನ ಸ್ವಂ ಮುಷಾಯತಿ ।
ಭೂಯೋಭೂಯೋ ರಯಿಮಿದಸ್ಯ ವರ್ಧಯನ್ನಭಿನ್ನೇ ಖಿಲ್ಯೇ ನಿ ದಧಾತಿ ದೇವಯುಮ್ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಗಂಧಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ನ ತಾ ನಶಂತಿ ನ ದಭಾತಿ ತಸ್ಕರೋ ನಾಸಾಮಾಮಿತ್ರೋ ವ್ಯಥಿರಾ ದಧರ್ಷತಿ ।
ದೇವಾಶ್ಚ ಯಾಭಿರ್ಯಜತೇ ದದಾತಿ ಚ ಜ್ಯೋಗಿತ್ ತಾಭಿಃ ಸಚತೇ ಗೋಪತಿಃ ಸಹ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ನ ತ ಅರ್ವಾ ರೇಣುಕಕಾಟೋ ಅಶ್ನುತೇ ನ ಸಂಸ್ಕೃತತ್ರಮುಪಯಂತಿ ತಾ ಅಭಿ ।
ಉರುಗಾಯಮಭಯಂ ತಸ್ಯ ತಾ ಅನು ಗಾವೋ ಮರ್ತಸ್ಯ ವಿ ಚರಂತಿ ಯಜ್ವನಃ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಆಭರಣಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಗಾವೋ ಭಗೋ ಗಾವ ಇಂದ್ರೋ ಮೇ ಅಚ್ಛಾನ್ ಗಾವಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಸ್ಯ ಭಕ್ಷಃ । ಇಮಾ ಯಾ ಗಾವಃ ಸ ಜನಾಸ ಇಂದ್ರ ಇಚ್ಛಾಮೀದ್ಧೃದಾ ಮನಸಾ ಚಿದಿಂದ್ರಮ್ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ತುಳಸೀಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಯೂಯಂ ಗಾವೋ ಮೇದಯಥಾ ಕೃಶಂ ಚಿದಶ್ರೀರಂ ಚಿತ್ ಕೃಣುಥಾ ಸುಪ್ರತೀಕಮ್ । ಭದ್ರಂ ಗೃಹಂ ಕೃಣುಥ ಭದ್ರವಾಚೋ ಬೃಹದ್ ವೋ ವಯ ಉಚ್ಯತೇ ಸಭಾಸು ॥ ಪ್ರಜಾವತೀಃ ಸೂಯವಸಂ ರಿಶಂತೀಃ ಶುದ್ಧಾ ಅಪಃ ಸುಪ್ರಪಾಣೇ ಪಿಬಂತೀಃ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ ॥

ಮಾ ವಃ ಸ್ತೇನ ಈಶತ ಮಾಘಶಂಸಃ ಪರಿ ವೋ ಹೇತೀ ರುದ್ರಸ್ಯ ವೃಜ್ಯಾಃ । ಉಪೇದಮುಪಪರ್ಚನ ಮಾಸು ಗೋಷೂಪ ಪೃಚ್ಯತಾಮ್ । ಉಪ ಋಷಭಸ್ಯ ರೇತಸ್ಯುಪೇಂದ್ರ ತವ ವೀರ್ಯೇ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ॥

ಶುನಂ ವಾಹಾಃ ಶುನಂ ನರಃ ಶುನಂ ಕೃಷತು ಲಾಂಗಲಮ್ । ಶುನಂ ವರತ್ರಾ ಬಧ್ಯಂತಾಂ ಶುನಮಷ್ಟ್ರಾಮುದಿಂಗಯ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮ: । ಮಹಾನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಶುನಾಸೀರಾವಿಮಾಂ ವಾಚಂ ಜುಷೇಥಾಂ ಯದ್ ದಿವಿ ಚಕ್ರಥುಃ ಪಯಃ ।

ತೇನಮಾಮುಪ ಸಿಂಚತಮ್ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮ: । ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅರ್ವಾಚೀ ಸುಭಗೇ ಭವ ಸೀತೇ ವಂದಾಮಹೇ ತ್ವಾ । ಯಥಾ ನಃ ಸುಭಗಾಸಸಿ

ಯಥಾ ನಃ ಸುಫಲಾಸಸಿ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮ: । ಮಂಗಳನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಇಂದ್ರಃ ಸೀತಾಂ ನಿ ಗೃಹ್ಣಾತು ತಾಂ ಪೂಷಾನು ಯಚ್ಛತು । ಸಾ ನಃ ಪಯಸ್ವತೀ

ದುಹಾ ಮುತ್ತರಾಮುತ್ತರಾಂ ಸಮಾಮ್ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮ: । ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಶುನಂ ನಃ ಫಾಲಾ ವಿ ಕೃಷಂತು ಭೂಮಿಂ ಶುನಂ ಕೀನಾಶಾ ಅಭಿ ಯಂತು ವಾಹೈಃ ।

ಶುನಂ ಪರ್ಜನ್ಯೋ ಮಧುನಾ ಪಯೋಭಿಃ ಶುನಾಸೀರಾ ಶುನಮಸ್ಮಾಸು ಧತ್ತಮ್

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮ: । ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿನಾ ವಯಂ ಹಿತೇನೇವ ಜಯಾಮಸಿ । ಗಾಮಶ್ವಂ ಪೋಷಯಿತ್ವಾ್ವಸ

ನೋ ಮೃಳಾತೀದೃಶೇ । ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತೇ ಮಧುಮಂತ ಮೂರ್ಮಿಂ ಧೇನುರಿವ

ಪಯೋ ಅಸ್ಮಾಸು ಧುಕ್ಷ್ವ । ಮಧುಶ್ಚುತಂ ಘೃತಮಿವ ಸುಪೂತ ಮೃತಸ್ಯ ನಃ ।

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಆಭರಣಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಗಾವೋ ಭಗೋ ಗಾವ ಇಂದ್ರೋ ಮೇ ಅಚ್ಛಾನ್ ಗಾವಃ ಸೋಮಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಸ್ಯ ಭಕ್ಷಃ। ಇಮಾ ಯಾ ಗಾವಃ ಸ ಜನಾಸ ಇಂದ್ರ ಇಚ್ಛಾಮೀದ್ಧೃದಾ ಮನಸಾ ಚಿದಿಂದ್ರಮ್ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ತುಳಸೀಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಯೂಯಂ ಗಾವೋ ಮೇದಯಥಾ ಕೃಶಂ ಚಿದಶ್ರೀರಂ ಚಿತ್ ಕೃಣುಥಾ ಸುಪ್ರತೀಕಮ್ । ಭದ್ರಂ ಗೃಹಂ ಕೃಣುಥ ಭದ್ರವಾಚೋ ಬೃಹದ್ ವೋ ವಯ ಉಚ್ಯತೇ ಸಭಾಸು ॥ ಪ್ರಜಾವತೀಃ ಸೂಯವಸಂ ರಿಶಂತೀಃ ಶುದ್ಧಾ ಅಪಃ ಸುಪ್ರಪಾಣೇ ಪಿಬಂತೀಃ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ ॥

ಮಾ ವಃ ಸ್ತೇನ ಈಶತ ಮಾಘಶಂಸಃ ಪರಿ ವೋ ಹೇತೀ ರುದ್ರಸ್ಯ ವೃಜ್ಯಾಃ। ಉಪೇದಮುಪಪರ್ಚನ ಮಾಸು ಗೋಷೂಪ ಪೃಚ್ಯತಾಮ್ । ಉಪ ಋಷಭಸ್ಯ ರೇತಸ್ಯುಪೇಂದ್ರ ತವ ವೀರ್ಯೇಃ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ॥

ಶುನಂ ವಾಹಾಃ ಶುನಂ ನರಃ ಶುನಂ ಕೃಷತು ಲಾಂಗಲಮ್ । ಶುನಂ ವರತ್ರಾ ಬಧ್ಯಂತಾಂ ಶುನಮಷ್ಟ್ರಾಮುದಿಂಗಯ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮ: । ಮಹಾನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಶುನಾಸೀರಾವಿಮಾಂ ವಾಚಂ ಜುಷೇಥಾಂ ಯದ್ ದಿವಿ ಚಕ್ರಥುಃ ಪಯಃ ।
ತೇನಮಾಮುಪ ಸಿಂಚತಮ್ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮ: । ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅರ್ವಾಚೀ ಸುಭಗೇ ಭವ ಸೀತೇ ವಂದಾಮಹೇ ತ್ವಾ । ಯಥಾ ನಃ ಸುಭಗಾಸಸಿ
ಯಥಾ ನಃ ಸುಫಲಾಸಸಿ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮ: । ಮಂಗಳನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಇಂದ್ರಃ ಸೀತಾಂ ನಿ ಗೃಹ್ಣಾತು ತಾಂ ಪೂಷಾನು ಯಚ್ಛತು । ಸಾ ನಃ ಪಯಸ್ವತೀ
ದುಹಾ ಮುತ್ತರಾಮುತ್ತರಾಂ ಸಮಾಮ್ ॥

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮ: । ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಶುನಂ ನಃ ಫಾಲಾ ವಿ ಕೃಷಂತು ಭೂಮಿಂ ಶುನಂ ಕೀನಾಶಾ ಅಭಿ ಯಂತು ವಾಹೈಃ ।
ಶುನಂ ಪರ್ಜನ್ಯೋ ಮಧುನಾ ಪಯೋಭಿಃ ಶುನಾಸೀರಾ ಶುನಮಸ್ಮಾಸು ಧತ್ತಮ್

ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮ: । ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿನಾ ವಯಂ ಹಿತೇನೇವ ಜಯಾಮಸಿ । ಗಾಮಶ್ವಂ ಪೋಷಯಿತ್ನ್ವಾ ಸ
ನೋ ಮೃಳಾತೀದೃಶೇ । ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತೇ ಮಧುಮಂತ ಮೂರ್ಮಿಂ ಧೇನುರಿವ
ಪಯೋ ಅಸ್ಮಾಸು ಧುಕ್ಷ್ವ । ಮಧುಶ್ಚುತಂ ಘೃತಮಿವ ಸುಪೂತ ಮೃತಸ್ಯ ನಃ ।

ಪತಯೋ ಮೃಳಯಂತು ॥ ಮಧುಮತೀ ರೋಷಧೀರ್ದ್ಯಾವ ಆಪೋ ಮಧು-
ಮನ್ನೋ ಭವತ್ವಂತರಿಕ್ಷಮ್ । ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿರ್ಮಧುಮಾನ್ನೋ ಅಸ್ತ್ವರಿಷ್ಯಂತೋ
ಅನ್ವೇನಂ ಚರೇಮ ॥ ಚಿತ್ರ ಇದ್ ರಾಜಾ ರಾಜಕಾ ಇದನ್ಯಕ್ರೇ ಯಕೇ ಸರಸ್ವತೀ
ಮನು । ಪರ್ಜನ್ಯ ಇವ ತತನದ್ಧಿ ವೃಷ್ಟ್ಯಾ ಸಹಸ್ರಮಯುತಾ ದದತ್ ॥

ಅನೇನ ವೃಷಭಪೂಜಾಕರನೇನ ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ವೃಷಭಾಂತರ್ಗತ ಉಮಾಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀ-ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತೋಭವತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಪಾಪೋऽಹಂ ಪಾಪಕರ್ಮಾऽಹಂ ಪಾಪಾತ್ಮಾ ಪಾಪಸಂಭವ । ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಕೃಪಯಾ ದೇವ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲ ॥ ಅನ್ಯಥಾ ಶರಣಂ ನಾಸ್ತಿ ತ್ವಮೇವ ಶರಣಂ ಮಮ । ತಸ್ಮಾತ್ ಕಾರುಣ್ಯಭಾವೇನ ರಕ್ಷ ರಕ್ಷ ರಮಾಪತೇ ॥ ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃ ಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು । ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾಂತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥ ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ । ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾತ್ಮನಾ ವಾ ಅನುಸೃತಃ ಸ್ವಭಾವಮ್ । ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಾಸ ಅಮಾಗೌರೀ ಹಾಡು – ದಯಮಾಡಿ ಬಾರಮ್ಮ ಶಿರಿಗೌರಿ । ಕರುಣವಾ ತೋರಿ ॥ಪ॥ ಜೇಷ್ಠಮಾಸದೊಳು ಹುಣ್ಣಿಮಿ ಗೌರಿ ಕಷ್ಟವ ಬಿಡಿಸಿ ಕಾಪಾಡುವಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ರಾಣಿ । ಭಕ್ತಿಲಿ ನಿನ್ನನು ಪೂಜಿಪ ಜನರಿಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಕೊಟ್ಟು ಸಲಹೆ ತಾಯಿ ॥1॥ ಅಮಹ ಪತಿವ್ರತೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ನಿನ್ನನು ನಿಷ್ಠೆಲಿ ಪೂಜಿಸಿ ಅಮರತ್ವವನ್ನೂ । ಪತಿಯ ಪಡೆದಳು ಪೂಜಿಸಿ । ಆಯುಷ್ಯಾರೋಗ್ಯವ ಕೊಟ್ಟು ಸಲಹಿದೆ । ಬಿಟ್ಟಿಮಪಾಶನ ಅಟ್ಟಿ ಪೊರೆದೆಯೆ ॥2॥ ಕಪಿಲನಾಮಕನ ಪ್ರೀತಿಯ ಸೊಸೆಯೆ ಅಪಾರಮಹಿಮನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನೀನು ಕೃಪೆಯ ತೋರಿ ರಕ್ಷಿಸುವೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸೌಭಾಗ್ಯವ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡಮ್ಮ ॥3॥

ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಾಸದ ದಾನಗಳು

ಈ ಮಾಸದ ಎಲ್ಲ ದಿನಗಳು ಪುಣ್ಯಪ್ರದಗಳಾದರೂ ದಶಮಿಗೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ತ್ವ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ದಶಮಿಯು ಅಧಿಕ ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಲ್ಲದೆ ದಶವಿಧ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವ ಪುಣ್ಯದಿವಸವಾಗಿದ್ದು ಅಂದು ಜಲಪೂರ್ಣಕುಂಭದಾನ, ಬೀಸಣಿಕೆಯ ದಾನ, ಚಂದನ, ಛತ್ರ , ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳ ದಾನಗಳನ್ನು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ದಾನ ನೀಡಬೇಕು.

ದಾನ ಮಂತ್ರಗಳು ಹೀಗಿವೆ– ಚಪ್ಪಲಿದಾನ– ಉಪಾನಹೌ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಕಂಟಕಾದಿನಿವಾರಣೇ । ಸರ್ವಸ್ಥಾನೇಷು ಸುಖದೇ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಮೇ ॥ ಛತ್ರದಾನ– ಇಹಾಮುತ್ರಾತಪತ್ರಾಣಿ ಕುರು ಮೇ ಕೇಶವ ಪ್ರಭೋ । ಛತ್ರಂ ತ್ವತ್ಪ್ರೀತಯೇ ದತ್ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ಮಯಾ ತವ ॥ ಉದಕುಂಭದಾನ– ಏಷ ಕುಂಭೋ ಮಯಾ ದತ್ತಃ ಶರ್ಕರಾಜಲಪೂರಿತಃ । ಪ್ರದಾನಾದಸ್ಯ ತೃಪ್ಯಂತು ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶತ್ತು ದೇವತಾಃ ॥ ಬೀಸಣಿಕೆ ದಾನ– ಘರ್ಮಶಾಂತಿಕರಂ ನಿತ್ಯಂ ವ್ಯಜನಂ ವಿಷ್ಣುವಲ್ಲಭಮ್ । ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಸ್ಯ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಭೂಸುರಾಯ ದದಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ಚಂದನದಾನ– ಚಂದನಂ ರುಚಿರಂ ಚಾರು ಕರ್ಪೂರೋಶೀರಸಂಯುತಮ್ । ಅಸ್ಯ ಪ್ರದಾನಾತ್ ತೃಪ್ಯಂತು ದೇವರ್ಷಿ ಪಿತೃಮಾನವಾಃ ॥

ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳು ಮುಗಿಯಿತು.

* * * * * *

ಆಷಾಢಮಾಸ

ಮಾಸನಿಯಾಮಕ ವೃಷಾಕಪೀವಾಮನಾಯ ನಮಃ

ಆಷಾಢ ಮಾಸದ ದಾನಗಳು

ಸ್ಕಂದನಿಗೆ ಶಿವನು ಈ ಮಾಸದ ಮಹಿಮೆ, ದಾನಗಳ ಹಿರಿಮೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವನು. ಪ್ರತಿದಿನ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನಿಗೆ ಹಾಲು ಕೊಡುವ ಒಂದು ಗೋದಾನವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಸೂರ್ಯಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಷ್ಟು ಕಾಲವಿದ್ದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯಿರದಿದ್ದರೆ ಹದಿನೈದು ದಿವಸ ಅಥವಾ ಒಂದು ವಾರವಾದರೂ ಗೋದಾನ ಮಾಡಿದರೂ ಮಹಾಪುಣ್ಯ . ಹಾಗೆಯೇ ಗಜದಾನ, ರಥದಾನ, ವೃಷಭದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಪ್ರಶಸ್ತ. ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠ.

ವಸ್ತ್ರದಾನದಿಂದ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿ, ತಾಂಬೂಲದಾನದಿಂದ ಭೋಗಗಳ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಫಲದಾನದಿಂದ ಇಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಂತಾನವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾದರಕ್ಷೆಯ ದಾನದಿಂದ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯ ಪ್ರಸಂಗ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ನೀರು ತುಂಬಿದ ತಾಮ್ರ ಅಥವಾ ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಗೋದಿ ಪಾಯಸ ತುಂಬಿದ ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ದಾನ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಯಥಾಯೋಗ್ಯ ಅಮೃತ ಪಾನ ಭಾಗ್ಯ ಪಡೆವನು. ಬೆಳ್ಳಿಯ ದಾನದಿಂದ ಸುಂದರ ಹೆಂಡತಿಯರು ಲಭ್ಯರಾಗುವರು. ಗೋದಿ, ಭತ್ತ, ಹೆಸರು, ಜವೆಗೋದಿ, ಉದ್ದು, ಎಳ್ಳು ಇವುಗಳ ದಾನದಿಂದ ಆ ಕಾಳುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಎರಡು ಪಟ್ಟು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಕಾಲ ಸ್ವರ್ಗಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು. ಇನ್ನಿತರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದಲೂ ಇಂತಹ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆವನು. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ತಳಪಾಯವಿರುವ, ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕಲ್ಲುಗ್ಗಳಿಂದ ರಚನೆಯಾದ ಸುಂದರ ಬಣ್ಣಗ್ಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ಮನೆಯನ್ನು ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನಿಗೆ ದಾನ ಕೊಟ್ಟವನು ಮರಣೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿ ಸುಖದಿಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ದಾನ

ಕೊಟ್ಟವನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ನಿತ್ಯ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಸಿ ತುಪ್ಪವನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿದವನು ಯಥಾಯೋಗ್ಯ ಅಮೃತಾಹಾರನಾಗಿ ದೇವಲೋಕ-ದಲ್ಲಿ ಆನಂದ ಪಡುವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹಾಲು ಮೊಸರುಗಳನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿದಾನ ಕೊಟ್ಟವನು ಸ್ವರ್ಗದ ಸುಧಾಹಾರವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು. ಅನ್ನದಾನಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕದಾನವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನು ಪಡೆವನು. ಪುಸ್ತಕದಾನದಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ವಿದ್ಯಾದಾನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆವನು.

ಯಸ್ಮಿನ್ ಯಸ್ಮಿನ್ ಭವೇದಿಚ್ಛಾ ತತ್ತದ್ದದ್ಯಾತ್ ಪ್ರಯತ್ನತಃ । ಇಹ ಲೋಕೇ ಪರಸ್ಮಿನ್ವಾನಾನ್ಯಥಾ ಲಭತೇ ಕ್ವಚಿತ್ । ನಮಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಯೋಗ್ಯವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆ ಇರುವುದೋ ಅದನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಇಹಪರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿ-ಯಾಗುವುದು.

ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಹೀಗೆ ದಾನ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪತಿಯರೊಂದಿಗೆ ಮುದ ಪಡುವರು. ಯಾವ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಏನು ದಾನ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆಯೋ ಅದು ಆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ನಮಗೆ ತಲುಪುವುದು.

ಆಷಾಢ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ದ್ವಿತೀಯಾ

ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧದ್ವಿತೀಯಾದಂದು ಪುಷ್ಯಾನಕ್ಷತ್ರವಿದ್ದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ, ಬಲರಾಮ, ಸುಭದ್ರಾ ಇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. 'ಆಷಾಢಸ್ಯ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ದ್ವಿತೀಯಾ ಪುಷ್ಯ-ಸಂಯುತಾ । ತಸ್ಯಾಂ ರಥೇ ಸಮಾರೋಪ್ಯ ರಾಮಂ ವೈ ಭದ್ರಯಾ ಸಹ ॥'

ಅಶೂನ್ಯಶಯನವ್ರತ – ಆಷಾಢಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ದ್ವಿತೀಯಾದಂದು ಅಶೂನ್ಯಶಯನವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಈ ವ್ರತಾಚರಣೆಯಿಂದ ಪತಿಶಯನವು ಪತ್ನಿಶೂನ್ಯವಾಗದೇ ಇರುವುದು. ''ಶೇತೇ ಜಗತ್ಪತಿಃ ಕೃಷ್ಣಃ ಶ್ರಿಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ಯದಾ ನೃಪ । ಅಶೂನ್ಯಶಯನಾ ನಾಮ ತದಾ ಗ್ರಾಹ್ಯಾ ತು ಸಾ ತಿಥಿಃ ॥ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷೇ ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಂ ಶ್ರಾವಣೇ ಮಾಸಿ ಭಾರತ ॥'' ಆಷಾಢಶುಕ್ಲಏಕಾದಶಿಯಂದು ಮಲಗಿದ ಭಗವಂತನು ನಿದ್ದೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಈ ದ್ವಿತೀಯಾದಂದು. ಇಂದು

ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ವ್ರತವನ್ನು ಶ್ರಾವಣ ಭಾದ್ರಪದ ಆಶ್ವಯುಜ ಮಾಸಗಳ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ದ್ವಿತೀಯಾ ತಿಥಿಗಳಂದು ಆಚರಿಸಬೇಕು. 'ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ವಿಯುಜ್ಯತೇ ದೇವ ನ ಕದಾಚಿದ್ ಯಥಾ ಭವಾನ್ । ತಥಾ ಕಲತ್ರಸಂಬಂಧೋ ದೇವ ಮಾ ಮೇ ವಿಯುಜ್ಯತಾಮ್ ॥ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ನ ಶೂನ್ಯಂ ವರದ ಯಥಾ ತೇ ಶಯನಂ ಸದಾ । ಶಯ್ಯಾ ಮಮಾಪ್ಯಶೂನ್ಯಾಸ್ತು ತಥಾऽತ್ರ ಮಧುಸೂದನ ॥ – ಭಗವಂತನೇ! ನೀನು ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ಕಳತ್ರಳಾದ (ಪತ್ನಿಯಾದ) ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಿಂದ ವಿಯೋಗವನ್ನು ಹೊಂದಲಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನನಗೂ ಪತ್ನಿಯ ಸಂಬಂಧ ಕಡಿದು ಹೋಗುವುದು ಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯು ಎಂದೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಶೂನ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯೂ ನನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಿಂದ ಶೂನ್ಯವಾಗುವುದು ಬೇಡ - ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ನಂತರ ಚಂದ್ರದೇವನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಮೊಸರು, ಅಕ್ಷತೆ, ಫಲ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. 'ಗಗನಾಂಗಣಸಂದೀಪ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಮಥನೋದ್ಭವ । ಬಾಭಾಸಿತದಿಗಾಭೋಗ ರಮಾನುಜ ನಮೋऽಸ್ತು ತೇ ॥' ಮಾರನೇ ದಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ವಸ್ತ್ರ, ಫಲ, ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳೂ ಅಶೂನ್ಯವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದವನಿಗೆ 21 ಜನ್ಮ ತಾನು ಬದುಕಿರುವಾಗ ಹೆಂಡತಿಯ ವಿಯೋಗವಾಗಲಾರದು. ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಗಂಡನ ವಿಯೋಗ ಬರಲಾರದು. 'ಸಪ್ತಜನ್ಮ- ತ್ರಯಂ ವೀರ ಗೃಹಭಂಗೋ ನ ಜಾಯತೇ' ವ್ರತವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಭಗವಂತನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ, ದಾನ ಕೊಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಪ್ರತಿಮೆ, ದೀಪಗಳು, ಪಾದುಕೆ, ಛತ್ರ, ಆಸನ (ಮಣೆ), ಹಣ್ಣುಗಳು, ಗೋವು (ಪ್ರತ್ಯಾಮ್ನಾಯವಾಗಿ ಧನ) ಉದಕಕುಂಭ ಇವುಗಳನ್ನು ದಂಪತಿಗೆ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಆಷಾಢ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ತದಿಗೆ

ಶ್ರೀ ಸುಶೀಲೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು (ರಾಯರ ಮಠ) - ಹೊಸರಿತ್ತಿ- ಸುಧಾದ್ಯಮಲಸದ್ಬೋಧಂ ಸುಕೀರ್ತಿವಿಲಸದ್ದಿಶಂ । ಸುಧೀಸಂಸ್ತುತ್ಯಸುಗುಣಂ

ಸುಶೀಲೇಂದ್ರ ಗುರುಂ ಭಜೇ ॥ ಆಷಾಡ ಮಾಸದ ತೃತೀಯಾದಿವಸ ಗೌರಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆಷಾಢ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಚತುರ್ಥೀ

ಶ್ರೀಶೇಷಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯರ ಆರಾಧನೆ (ವ್ಯಾಸರಾಜಮಠ)– ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ-ನಾರಾಯಣತೀರ್ಥರ ಬಳಿ ಆಶ್ರಮಪಡೆದ ಶ್ರೀರಘುನಾಥತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಶೇಷಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯರೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಐವತ್ತೈದುವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವ್ಯಾಸರಾಜಮಠದ ಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ್ವರರಾದ ಇವರು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜಗುರುಸಾರ್ವ-ಭೌಮರ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರ ಅನಂತರ ಹತ್ತನೆಯ ಯತಿಗಳು ಇವರು. ಶೇಷತಾತ್ಪರ್ಯಚಂದ್ರಿಕಾಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದು ಶೇಷಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯರೆಂದೇ ಬಿರುದು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ತತ್ವಕಣಿಕಾ ಎಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬೃಹತೀಸಹಸ್ರಕ್ಕೂ ಕೂಡ ತತ್ವಸಾರ ಎಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅತ್ಯಂತಕಠಿಣವಾದ ವೇದಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕರ್ಮನಿರ್ಣಯ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೂ ಇವರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಿದೆ. ಈಶಾವಾಸ್ಯೋಪನಿಷದ್ಭಾಷ್ಯದ ಟೀಕೆಗೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮತ್ತೊಂದು ಕೃತಿ ಪದಾರ್ಥವಿವೇಕ. ಇವರು ಮಾಡಿದ ಸ್ತೋತ್ರವೇ ಗಂಗಾಸ್ತೋತ್ರ. ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು ತತ್ವಪ್ರಕಾಶಿಕಾ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ತಾತ್ಪರ್ಯಚಂದ್ರಿಕಾ ಎಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕೇವಲ ಎರಡುಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬರೆದು, ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ಬರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಶಿಷ್ಯಂದಿರು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜಗುರುಸಾರ್ವ-ಭೌಮರ ಬಳಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಗುರುಗಳೇ! ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಏಕೆ ತಾವು ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ?' ಎಂದು. ಆಗ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು 'ದಶಮೋ ಮತ್ಸಮೋ ಭವೇತ್' ನನ್ನಿಂದ ಹತ್ತನೆಯ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಯಾರು ಬರುತ್ತಾರೋ ಅವರು ನನಗೆ ಸಮಾನರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೇ ಈ ಎರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ಬರೆದು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜಗುರು-

ಸಾರ್ವಭೌಮರ ಮಾತಿನಂತೆ ಹತ್ತನೆಯ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿ ಶ್ರೀರಘುನಾಥ - ತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಆಗಮಿಸಿದರು. ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿದರು. ಚಂದ್ರಿಕಾಗ್ರಂಥವು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಬುದ್ಧವಾಗಿದೆಯೋ ಅದೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಷತಾತ್ಪರ್ಯಚಂದ್ರಿಕಾಗ್ರಂಥವು ಕೂಡ ಪ್ರಬುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರೇ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜಗುರುಸಾರ್ವ-ಭೌಮರಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನರೆಂಬ ಭಾವನೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಶ್ರೀರಘು-ನಾಥತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಉಳಿದೆರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ಶೇಷಚಂದ್ರಿಕೆ-ಯನ್ನು ಬರೆಯದಿದ್ದರೆ ಚಂದ್ರಿಕಾಗ್ರಂಥವು ಅಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣಮಾಡಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಿಕೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಶಿಷ್ಯರೇ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥಯತಿಗಳು. ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥತೀರ್ಥರು ತುರುಷ್ಕರ ಹಾವಳಿಗಳಿಂದ ಶಸ್ತ್ರಾಘಾತಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದರು. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಗ್ರಂಥರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯಕ್ಕೆ ಭಾಷ್ಯದೀಪಿಕಾ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಇವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬಹಳ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾಗಿದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾ ನಿದ್ರೆಗೆ ಜಾರಿದ್ದರು. ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿರುವ ಲೇಖನಿ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲೇ ಇತ್ತು. ದೀಪದ ಹಣತೆ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಅವರನ್ನು ನೋಡಲು ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀರಘುನಾಥತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಆಗಮಿಸಿ-ದರು. ಅವರು ಬರೆದಿಟ್ಟ ತಾಳಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಓದಿದರು. ಅವರ ವಿಚಾರ-ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಶೈಲಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿರಿಹಿಗ್ಗಿದರು. ಇಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರಾಘಾತದಿಂದ ಮೈಲಿಗೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪುನಃ ನೀಡಿದರು. ಆಗ ಭಾಷ್ಯದೀಪಿಕಾಚಾರ್ಯ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಇಂದಿಗೂ ಜಗನ್ನಾಥ ಯತಿಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಭಾಷ್ಯದೀಪಿಕಾಚಾರ್ಯರೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀರಘುನಾಥತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರನ್ನು ಶೇಷಚಂದ್ರಿಕಾ-ಚಾರ್ಯರೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಬಳಿ ಕಾವೇರಿ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ತಿರುಮಕೂಡಲು ಎಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಷಾಢಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಚತುರ್ಥೀ ದಿವಸ ಶ್ರೀರಘುನಾಥತೀರ್ಥರು ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು. ಇಂದಿಗೂ ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತ

ಜನರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾ ದಿವ್ಯಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು. ಇಂಥ ಶ್ರೀರಘು-ನಾಥತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ನಿರಂತರ ಇರಲೆಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ.

ಆಷಾಢ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಪಂಚಮೀ

ಶ್ರೀರಘುನಾಥತೀರ್ಥರು (ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ ಮಠ) - ಎರಗಂಬಳ್ಳಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1645-1670) ರಾಮಚಂದ್ರಪದಾಸಕ್ತಂ ಪ್ರಸನ್ನೀಕೃತಂ ರಾಮಕಂ । ಪದವ್ಯಾಖ್ಯಾನ -ಕುಶಲಂ ರಘುನಾಥಗುರುಂ ಭಜೇ ॥

ಆಷಾಢ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಷಷ್ಠೀ

ಆಷಾಢಶುಕ್ಲಷಷ್ಠಿಯಂದು ಸ್ಕಂದವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಪುತ್ರಾದಿ ಸಂಪತ್ತು ಲಾಭವಾಗುತ್ತದೆ. ವಟುವಿನ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿಧಿತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ) ಶ್ರೀ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರತೀರ್ಥರ ಅನಂತರ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಮೂರ್ತಿತೀರ್ಥರಿಂದ ಆಶ್ರಮ ಪಡೆದು ಮಠದ ಪರಂಪರೆ-ಯಲ್ಲಿ ಆರನೆಯ ಯತಿಗಳಾಗಿ ಪೀಠವನ್ನೇರಿದವರು ಶ್ರೀನಿಧಿತೀರ್ಥರು. ಇವರು ಶ್ರೀ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರರಂತೆ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಆಶ್ರಮ ಗುರುಗಳ ಪರಿಣತಿ-ಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರಂತರ ವಿದ್ಯಾವ್ಯಾಸಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದರು. ಸಕಲತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಅನಂತರ ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪೀಠದಲ್ಲಿದ್ದು ಶಾ.ಶ. 1312 (ಕ್ರಿ.ಶ. 1389) ಶುಕ್ಲ ಸಂವತ್ಸರದ ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ಷಷ್ಠಿಯಂದು ಜಗನ್ನಾಥ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹರಿಪದವನ್ನು ಸೇರಿದರು.

ಶ್ರೀ ವರದೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು (ರಾಯರ ಮಠ) ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ಷಷ್ಠಿ - ಪೂನಾ – ವಾದೇ ವಿಜಯಶೀಲಾಯ ವರದಾಯ ವರಾರ್ಥಿನಾಂ । ವದಾನ್ಯ-ಜನಸಿಂಹಾಯ ವರದೇಂದ್ರಾಯ ತೇ ನಮಃ ॥ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ವರದೇಂದ್ರ-ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಹೆಸರು ಬಹಳ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದದ್ದು. ಇವರು ದೊಡ್ಡ ಪಂಡಿತರು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದಿ, ದಿಗ್ವಿಜಯಿಗಳು. ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾನ ಸರ್ವ ವಿಧದಿಂದಲೂ

ಅತ್ಯುನ್ನತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಬಹಳ ಪ್ರತಿಭಾ ಪೂರ್ಣವಾದದ್ದು. ಚತುಶ್ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಂಡಿತರಾಗಿ ದಾಸಾಗ್ರಣಿಗಳೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ಜಗನ್ನಾಥ ದಾಸರು ಶ್ರೀಗಳವರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿದವರು, ಮತ್ತು ಶ್ರೀಗಳವರು ಸ್ತೋತ್ರ ರೂಪವಾಗಿ ಅವರು 'ವರದೇಂದ್ರ ಪಂಚರತ್ನಮಾಲಿಕೆ' ಎಂಬ ಕವಿತೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಗಳವರು ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಹಿಂದೆ ಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೇಗೆ ಪೋಷಿತವಾಯಿತೋ ಹಾಗೆ ಈಗ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಪುನರುಜ್ಜೀವಿತವಾಯಿತು. ವಿಜಯದಾಸರು, ಗೋಪಾಲ ದಾಸರು, ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರುಗಳಂತಹ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿದ್ದು ಶ್ರೀಗಳವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಆ ದಾಸರಾಯರುಗಳು ಅನೇಕ ಸಲ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಗಳವರೇ 'ತಂತ್ರಸಾರ'ವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪದರೂಪವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಜಗನ್ನಾಥ-ದಾಸರು ಫಲಸ್ತುತಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶ್ರೀಗಳವರು ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಪ್ರಾಣೇಶ ದಾಸರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದರು. ಸಂಚಾರತ್ವೇನ ಲಿಂಗಸೂಗೂರಿಗೆ ಹೋದ ಶ್ರೀಗಳವರ ಭಿಕ್ಷೆ ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಮಠದ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಕುಲಕರಣಿ ಯೋಗೀಂದ್ರರಾಯರ (ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರು) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಯಿತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಶ್ರೀಗಳವರು ನಗುತ್ತಾ, 'ದಾಸರೇ, ಮೂಲರಾಮನಿಗೇನು ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡುವಿರಿ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. 'ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥಾನದ್ದೇ, ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು'. 'ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಿಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಜೋಳದಬಣಿವೆ. ಆ ಸ್ಥಳ ನಮಗೆ ದಾನ ಕೊಡಿರಿ'. 'ಅದೇಕೆ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ? ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಸ್ಥಳ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ'. 'ಇಲ್ಲ, ನಮಗದೇ ಬೇಕು'. 'ಅಪ್ಪಣೆ' ಎಂದು ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರು ಅದನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ದಾನ ಕೊಟ್ಟರು. ಶ್ರೀಗಳವರು 'ಇದು ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲೇ ಇರಲಿ. ನಾವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಡಿರೆಂದು ಹೇಳಿ ಮುಂದೆ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಆಗ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಪೇಶ್ವೆಗಳ ಆಡಳಿತ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಲಾಜಿ ಬಾಜೀರಾಯನ ಕಾಲ ರಾಮಾ-ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅದ್ವೈತ ಪಂಡಿತರು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೇಶ್ವೆಗಳ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಗಳವರ ಸವಾರಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಚಿತ್ತೈಸಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-

ರಾದ ಪೇಶ್ವೆಗಳು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಬರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೂ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೂ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥವಾಗಬೇಕೆಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಯಿತು. ರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮನೆಯೇ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥದ ಸ್ಥಳ. ರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಸೋತರೆ ಆ ಮನೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕೆಂದೂ, ಶ್ರೀಗಳವರು ಸೋತರೆ ತಮ್ಮ ಬಿರುದು-ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕೆಂದೂ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವಾದೀಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮ ಪುತ್ರರಾದ ಜಯರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಂತಹ ದಿಗ್ದಂತಿ-ಪಂಡಿತರು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಬಹಳ ಆನಂದ-ವಾಯಿತು. ಅವರು ಅವರನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ವಾದದಲ್ಲಿ ಜಯರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಬೆಂಬಲಿಗರಾಗಿ ನಿಂತು ವಾಕ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಗಳವರ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಜಯವಾಯಿತು. ಸಮಯಬಂಧದಂತೆ ರಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಶಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟರು. ಅವರ ಮನೆಯು ಮೂಲರಾಮನ ಆವಾಸ-ವಾಯಿತು. ಪೂನಾ ಶ್ರೀಮಂತರು ಅದ್ವೈತಿಗಳು. ಆದರೂ ಅವರು ಶ್ರೀಗಳವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತಲೆದೂಗಿ ಅವರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಅಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಕೊನೆಗಾಲವನ್ನು ಕಳೆದು ವಿಶ್ವಾವಸು ಸಂವತ್ಸರದ ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ಷಷ್ಠಿಯದಿನ ಅಲ್ಲೇ ಬೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು. ಇವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಭುವನೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದಿಂದ ವೃಂದಾವನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಪೇಶ್ವೆಯರ ರಾಜ್ಯವಿರುವ ತನಕ ಅಲ್ಲಿ ಪೂಜಾದಿಗಳಿಗೆ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಬೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದ ಮೇಲೆ ಇತ್ತ ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಶ್ರೀಗಳವರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ತಾವು ಭಕ್ತರಾದ ಪ್ರಾಣೇಶದಾಸರ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿರುವ ತಾವು ದಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಹುಲ್ಲಬಣಿವೆಯ ಕೆಳಗೆ ಬಂದು ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿರುವರೆಂದೂ ಇದಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದರೆ ಅದರ ಕೆಳಗೆ ತುಳಸೀಗಿಡ-ವಿರುವುದೇ ಸಂಕೇತವೆಂದೂ, ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪೂಜಾರಾಧನೆ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದೂ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ದಾಸರ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಎಣೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ತಕ್ಷಣವೇ ಅವರು ಎದ್ದು ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಜನರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆ ಬಣಿವೆಯನ್ನು ತೆಗೆದರು.

ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಆಳಿನೆತ್ತರದ ತುಳಸಿಗಿಡವನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅತ್ಯಾ-ಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವನ್ನೆಲ್ಲ ಶುದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಅವತ್ತಿನಿಂದ ಪೂಜೆಗಾ-ರಂಭಿಸಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಆ ತುಳಸಿಯ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆಮೇಲೆ ಶ್ರೀಗಳವರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಗುಲಗಂಜಿಯ ಮೊರಡಿಯಿಂದ ಶಿಲೆಯನ್ನು ತಂದು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೃಂದಾವನ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದರು. ಪುಣೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರ ಪಾದುಕೆ-ಯನ್ನು ತರಿಸಿಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿ ವರದೇಂದ್ರತೀರ್ಥಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಠ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆರಾಧನೆಯೂ ಇಂದಿಗೂ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅರ್ಥಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಆಷಾಢ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಸಪ್ತಮೀ

ಆಷಾಢಶುಕ್ಲ ಸಪ್ತಮಿಯಂದು ವಿವಸ್ವಾನ್ ನಾಮಕ ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರಕಟವಾದ ದಿವಸವಾದ್ದರಿಂದ ವೈವಸ್ವತಸೂರ್ಯಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆಷಾಢ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ನವಮಿ

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಸಿಂಧುತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠ) (ಕ್ರಿ.ಶ. 1872-1884) ಸದ್ಯಾಚಿತಾಮರತರುಃ ಹೃದ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಪ್ರಭಾವವಾನ್ । ವಿದ್ಯಾಶ್ರೀಸಿಂಧು ಯತಿ-ರಾಟ್ ದದ್ಯಾದ್ವಿದ್ಯಾ ಮುರದ್ವಿಷಃ ॥ ಇವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ನಾಮ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರೆಂದು. ಇವರು ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಪೂರ್ಣತೀರ್ಥರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು. ಇವರು ಉದ್ದಾಮ ಪಂಡಿತರು. ಅತಿವಿರಕ್ತರೂ ಮತ್ತು ತುಂಬಾ ಉದಾರ ಸ್ವಭಾವದವರೂ ಆಗಿದ್ದರು. 1877-1878 (ಧಾತು ಹಾಗೂ ಈಶ್ವರ) ಸಂವತ್ಸರಗಳಲ್ಲಿ ಘೋರವಾದ ಕ್ಷಾಮ ತಲೆದೋರಿದಾಗ ಇಡೀ ಮಠದ ಆದಾಯ-ವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕ್ಷಾಮಪೀಡಿತ ಜನರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದ ಅಪಾರಕೀರ್ತಿ ಇವರದ್ದಾಗಿದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಾಮದಿಂದ ಸಾಯಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಸಹಸ್ರಾರು ಜನರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣದಾನ ಮಾಡಿದ ಮಹಾತ್ಮರು. ಮಠಗಳ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ನೇಹ ಸೌಹಾರ್ದತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಬಹುವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿವಂತರು. ಉಡುಪಿ ಅಷ್ಟಮಠದ ಯತಿಗಳಿಂದ ಸನ್ಮಾನಿತರಾಗಿ ಉಡುಪಿ ಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ 1884ರ ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ನವಮಿಯಂದು ಸೋಸಲೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

ಆಷಾಢ॥ ಶುದ್ಧ॥ ದಶಮೀ

ಮಹಾಭಿಷೇಕ – ಗೋಮಯಾದ್ಯುಪಲೇಪೇನ ಶುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ ವಿಚಕ್ಷಣಃ । ಅಭ್ಯಂತರಂ ಗೃಹಸ್ಯೈವ ವಾಸೋಭಿಃ ಕಂಬಲೈಸ್ತಥಾ ॥ ಎಂಬುದಾಗಿ ಸ್ಮೃತಿ ಮುಕ್ತಾವಳಿ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ಮೊದಲು ಮನೆಯನ್ನು ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕಂಬಳಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ ಸಮಸ್ತಮನೆಯನ್ನೇ ಪವಿತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದೇವರ ಮನೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಜೇಡರಬಲೆ, ಜಿರಳೆ, ಹಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಇಲ್ಲದಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ಹದಿನೈದು ದಿವಸಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಹೀಗೆ ದೇವರ ಮನೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ದೇವರ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಧೂಳು ಇಲ್ಲದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಚಾತು-ರ್ಮಾಸ್ಯದ ಎರಡು ದಿವಸಗಳ ಮೊದಲು ಹೀಗೆ ಮನೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಷಾಢಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದಶಮಿಯ ದಿವಸ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಎಳನೀರುಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮಹಾಭಿಷೇಕಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ನಾಕು, ಎಂಟು, ಹನ್ನೆರಡು, ಹದಿನಾರು ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಕುಂಭಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡು-ತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕಲಶಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾದಿ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳಿವೆ. ಇದನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದವರು ಎಳನೀರುಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಂತನ ನೂರೆಂಟು ರೂಪಗಳನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ನಾಕು ಎಳನೀರುಗಳಿಂದಾದರೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಮಹಾಭಿಷೇಕ-ವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಉಡುಪಿ ಕೃಷ್ಣಮಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಮೂರು ದಿವಸಗಳ ಮೊದಲೇ ಕೃಷ್ಣ ಮಠವನ್ನು ತೊಳೆದು ಶುಭ್ರಗೊಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ದಶಮಿಯ ದಿವಸ ಮಹಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಉದ್ವರ್ತನಾ ವಿಧಿಯನ್ನು ಸ್ಮೃತಿಮುಕ್ತಾವಳಿಕಾರರು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. (ಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಇದೆ.

ಮುಂದೆ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತ ಎಂಬ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿರಿ). ಸಕಲ ಹರಿ-ಭಕ್ತರೂ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬಿಡದೇ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನ ಒಲುಮೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಪರಂಜ್ಯೋತಿತೀರ್ಥರು (ಮಾಧವತೀರ್ಥ ಮಠ) ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ದಶಮೀ – ನಾರಾಯಣಕರಾಬ್ಜೋತ್ಥಂ ಸಾವಿದ್ವನ್ಮಣಿರಾಜಿತಮ್ । ಪರಂಜ್ಯೋತಿ -ಗುರುಂ ವಂದೇ ಸದ್ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿಸಿದ್ಧಯೇ ॥

ಆಷಾಢ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಏಕಾದಶೀ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ – ಆಷಾಢಸ್ಯ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಕಾ ಚ ಏಕಾದಶೀ ಭವೇತ್ । ಕಿನ್ನಾ-ಮಕೋ ವಿಧಿಸ್ತಸ್ಯಾ ಏತದ್ವಿಸ್ತರತೋ ವದ ॥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು. ಆಷಾಢಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಏಕಾದಶಿಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಹೆಸರೇನು? ಅದಕ್ಕೆ ವಿಧಿಯೇನು? ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಃ – ಕಥಯಾಮಿ ಮಹಾಪುಣ್ಯಾಂ ಸ್ವರ್ಗಮೋಕ್ಷಪ್ರದಾಯಿನೀಮ್ । ಶಯನೀಂ ನಾಮ ನಾಮ್ನಾ ತು ಸರ್ವಪಾಪಹರಾಂ ಪರಾಮ್ ॥2॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು – ಅದು ಸ್ವರ್ಗಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅದರ ಹೆಸರು ಶಯನ್ಯೈಕಾದಶೀ ಎಂದು. ಪಾಪಹಾರಕವಾದುದು. ಯಸ್ಯಾಃ ಶ್ರವಣಮಾತ್ರೇಣ ವಾಜಪೇಯಫಲಂ ಲಭೇತ್ । ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ನಾತಃ ಪರತರಂ ನೃಣಾಮ್ ॥3॥ ಈ ಏಕಾದಶಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿದರೇನೇ ವಾಜಪೇಯಯಾಗದ ಫಲವು ಬರುತ್ತದೆ. ನಾನು ಹೇಳಿದುದು ಸತ್ಯವು. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದುದು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಪಾಪಿನಾಂ ಪಾಪನಾಶಾಯ ಸೃಷ್ಟಂ ಧಾತ್ರಾ ಮಹೋತ್ತಮಮ್ । ಅತಃ ಪರಾ ನ ರಾಜೇಂದ್ರ ವರ್ತತೇ ಮೋಕ್ಷದಾ ಪರಾ ॥4॥ ಪಾಪಿಗಳ ಪಾಪದ ನಾಶಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹದು ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಏತಸ್ಮಾತ್ ಕಾರಣಾತ್ ರಾಜನ್ ಶ್ರೂಯತಾಂ ಗತಿರುತ್ತಮಾ । ಭವೇನ್ನರಾಣಾಂ ಶ್ರೋತೃಣಾಂ ಕಥಾಯಾಃ ಶ್ರವಣಾದಪಿ ॥5॥ ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದವರಿಗೂ ಮಾಡಿದವರಿಗೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಗತಿಯು ಬರುತ್ತದೆ. ತೇ ಸದಾ ವೈಷ್ಣವಾ ರಾಜನ್ ಮಮ ಭಕ್ತಿಪರಾಯಣಾಃ ।

ಆಷಾಢೇ ವಾಮನಶ್ಚೈವ ಪೂಜ್ಯತೇ ಪರಮೇಶ್ವರಃ ॥6॥ ಆ ಏಕಾದಶಿಯನ್ನು ಮಾಡುವವರು ವೈಷ್ಣವರು, ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಪರಾಯಣರು. ಆಷಾಢದಲ್ಲಿ ವಾಮನ-ನೆಂಬ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ವಾಮನಃ ಪೂಜಿತೋ ಯೇನ ಕಮಲೈಃ ಕಮಲೇಕ್ಷಣಃ । ಆಷಾಢಸ್ಯ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಶಯನ್ಯಾಶ್ಚ ದಿನೇ ತಥಾ ॥7॥ ತೇನಾರ್ಚಿತಂ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ತ್ರಯೋ ದೇವಾಃ ಸನಾತನಾಃ । ಕೃತಾ ಚೈಕಾದಶೀ ಯೇನ ಹರಿ-ವಾಸರಮುತ್ತಮಮ್ ॥8॥ ಆಷಾಢಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಕಾಮಿಕಾ (ಶಯನೀ) ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ವಾಮದೇವರನ್ನು ಯಾವನು ಪೂಜಿಸುವನೋ ಅವನು ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಶಿವರನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ದಿನ ಏಕಾದಶಿಯ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜಾಗರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ – ಸಂಶಯೋಽಸ್ತಿ ಮಹಾನ್ಮೇಽತ್ರ ಶ್ರೂಯತಾಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮ । ಕಥಂ ಸುಪ್ತೋಽಸಿ ದೇವೇಶ ಕಥಂ ಚ ಬಲಿಮಾಶ್ರಿತಃ ॥9॥ ಕಥಂ ಭೂಮೌ ಚ ಸರ್ವೇಶ ಕಿಂ ಕುರ್ವಂತಿ ಜನಾಃ ಪರೇ । ಏತದ್ ವದ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ಸಂಶಯೋಽಸ್ತಿ ಮಹಾನ್ಮಮ ॥10॥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ! ನನಗೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹುವಾದ ಸಂಶಯವಿದೆ. ನೀನು ಮಲಗಿರುವುದು ಹೇಗೆ? ಬಲಿಯೆಂಬ ದಾನವನ ಬಳಿ ಇರುತ್ತೇನೆಂಬುದು ಹೇಗೆ? ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮಲಗಿರುತ್ತೀಯೆ? ಆಗ ಜನಗಳೆಲ್ಲರೂ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ? ಇದೇ ನನ್ನ ಸಂಶಯವು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಃ – ಶ್ರೂಯತಾಂ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲ ಕಥಾ ಪಾಪಪ್ರಣಾಶಿನೀ । ಯಸ್ಯಾಃ ಶ್ರವಣಮಾತ್ರೇಣ ಸರ್ವ-ಪಾಪಕ್ಷಯೋ ಭವೇತ್ ॥11॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ! ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಅದು ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಎಂತಹ ಪಾಪಗಳಿದ್ದರೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಬಲಿರ್ವೈ ದಾನವಃ ಪೂರ್ವಮಾಸೀತ್ ತ್ರೇತಾಯುಗೇ ನೃಪ । ಪೂಜಯಂಶ್ಚೈವ ಮಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಮದ್ಭಕ್ತೋ ಮತ್ಪರಾಯಣಃ ॥12॥ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಬಲಿಯೆಂಬ ದಾನವನಿದ್ದನು. ಅವನು ದಿನವೂ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಭಕ್ತಿ-ಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಯಜ್ಞೈಸ್ತು ವಿಧಿವದ್ ದೈತ್ಯೋ ಯಜತೇ ಮಾಂ ಸನಾತನಂ । ಭಕ್ತ್ಯಾ ಚ ಪರಯಾ ರಾಜನ್ ಯಜ್ಞಕೃದ್ ವ್ರತಕೃತ್ತಥಾ ॥13॥ ಅವನು ಅನೇಕವಾದ

ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಉತ್ತಮವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೇ ವ್ರತಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಪರಂ ವಿಚಾರ್ಯ ಬಹುಧಾ ಮಘೋನಂ ಚೈವ ಸೂಕ್ತಿಭಿಃ । ಗುರುಣಾ ದೇವತೈಃ ಸಾರ್ಧಂ ಬಹುಧಾ ಪೂಜಿತೋಽಪ್ಯಹಮ್ ॥14॥ ಅನಂತರ ಇಂದ್ರನು ಬೃಹಸ್ಪತಿ-ಯೊಡನೆಯೂ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೂ ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು. ತತೋ ವಾಮನರೂಪೇಣ ಅವತಾರೇ ಚ ಪಂಚಮೇ । ಅತ್ಯುಗ್ರರೂಪೇಣ ತದಾ ಸರ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಂಡರೂಪಿಣಾ ॥15॥ ವಾಕ್ ಛಲೇನ ಜಿತೋ ದಾತಾ ಸತ್ಯಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಥಿತಃ । ಶುಕ್ರಸ್ತಂ ವಾರಯಾಮಾಸ ಯನ್ನಾರಾಯಣ ಇತ್ಯಹಮ್ ॥16॥ ಅನಂತರ ವಾಮನಾವತಾರವೆಂಬ ಐದನೆಯ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ಅದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡರೂಪವಾದ ಉಗ್ರಾವತಾರವು. ಆಗ ಮೋಸದ ಮಾತಿನಿಂದ ಸತ್ಯವಂತನಾದ ಬಲಿಯನ್ನು ಜಯಿಸಿದೆನು. ಆಗ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ಇವನು ನಾರಾಯಣನು ಇವನ ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾಗಬೇಡ-ವೆಂದು ಬಲಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಯಾಚಿತಾ ವಸುಧಾ ರಾಜನ್ ಸಾರ್ಧತ್ರಯಪದಾ ಮಯಾ । ಸಂಕಲ್ಪೋದಕಮಾತ್ರೇ ತು ಕರೇ ತೇನೈವ ಚಾರ್ಪಿತೇ ॥17॥ ರೂಪಮೀದೃಗ್ವಿಧಂ ರಾಜನ್ ತದಾ ಶೃಣು ಮಯಾ ಕೃತಮ್ । ಭೂರ್ಲೋಕೇ ಚರಣೌ ನ್ಯಸ್ಯ ಭುವರ್ಲೋಕೇ ತು ಜಾನುನೀ ॥18॥ ಸ್ವರ್ಲೋಕೇ ತು ಕಟಿಂ ನ್ಯಸ್ಯ ಮಹರ್ಲೋಕೇ ತಥೋದರಮ್ । ಜನೋ ಲೋಕೇ ಚ ಹೃದಯಂ ತಪೋಲೋಕೇ ತು ಕಂಠಕಮ್ ॥19॥ ಸತ್ಯಲೋಕೇ ಮುಖಂ ಸ್ಥಾಪ್ಯ ಮಸ್ತಕಂ ಚ ತದೂರ್ಧ್ವಕಮ್ । ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಗ್ರಹಾಶ್ಚೈವ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ತಥೈವ ಚ ॥20॥ ದೇವಾಃ ಸೇಂದ್ರಾಶ್ಚ ನಾಗಾಶ್ಚ ಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವಕಿನ್ನರಾಃ । ಸ್ತುವಂತೋ ವೇದಸಂಭೂತೈಃ ಸೂಕ್ತೈಶ್ಚ ವಿವಿಧೈಸ್ತಥಾ ॥21॥ ಆಗ ನಾನು ಮೂರುವರೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೊಂಡೆನು. ಆ ಬಲಿಯು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ನೀರಿನೊಡನೆ ದಾನ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಹಾಕಲು ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅವತಾರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನೂ, ಭುವರ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಗಳನ್ನೂ, ಸ್ವರ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೊಂಟ-ವನ್ನೂ, ಮಹರ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು, ಜನೋಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎದೆಯನ್ನೂ, ತಪೋಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕತ್ತನ್ನೂ, ಸತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನೂ, ಅದರ ಮೇಲಿನ

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಲೆಯನ್ನೂ ಇಟ್ಟೆನು. ಚಂದ್ರ , ಸೂರ್ಯ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ದೇವತೆಗಳು, ಇಂದ್ರನು, ನಾಗರು, ಯಕ್ಷರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಕಿನ್ನರರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಆಗ ವೇದದ ಋಕ್ಕುಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು. ಕರೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಚ ಬಲಿಂ ತ್ರಿಪದೈಃ ಪೂರಿತಾ ಮಹೀ । ಅರ್ಧಂ ಚ ತಸ್ಯ ಪೃಷ್ಠೇ ಚ ಪದಂ ನ್ಯಸ್ತಂ ಮಯಾ ತದಾ ॥22॥ ಗತೋ ರಸಾತಲಂ ರಾಜನ್ ದಾನವೋ ಮಮ ಪೂಜಕಃ । ಕ್ಷಿಪ್ತೋಧೋ ದಾನವಶ್ಚೈಷ ಕಿಮಕುರ್ವನ್ ತತಃ ಪರಮ್ ॥23॥ ವಿನಯೇನಾನತೋಽಸೌ ವೈ ಪ್ರಸನ್ನೋ ಜನಾರ್ದನಃ । ಆಷಾಢಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ತು ಕಾಮಿಕಾ ಹರಿವಾಸರೇ ॥24॥ ತಸ್ಯಾಮೇಕಾ ಚ ಮೂರ್ತಿರ್ಮೇ ಬಲಿಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ । ದ್ವಿತೀಯಾ ಶೇಷಪೃಷ್ಠೇ ವೈ ಕ್ಷೀರಸಾಗರಮಧ್ಯತಃ ॥25॥ ಸ್ವಪಿತ್ಯೇವ ಮಹಾರಾಜಾ ಯಾವದಾಗಾಮಿಕಾರ್ತಿಕೀ । ತಾವದ್ಭವೇತ್ಸುಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸರ್ವಧರ್ಮೋತ್ತಮೋತ್ತಮಮ್ ॥26॥ ಆಗ ಬಲಿಯನ್ನು ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮೂರುಕಾಲಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಳೆದೆನು. ಆಗ ಅರ್ಧಕಾಲನ್ನು ಅವನ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟೆನು. ಆ ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ಬಲಿಯು ರಸಾತಳಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಆಗ ಆ ದಾನವನನ್ನು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ತುಳಿದೆನು. ಅನಂತರ ಆ ಬಲಿಯು ವಿನಯದಿಂದ ತಲೆ ಬಾಗಲು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾದೆನು. ಆಷಾಢ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಾಮಿಕಾ ಅಥವಾ ಶಯನೈಕಾದಶಿಯು ಬರುವುದು. ಆ ದಿನ ನನ್ನ ಒಂದು ಮೂರ್ತಿಯು ಬಲಿಯ ಹತ್ತಿರವಿರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯ ಮೂರ್ತಿಯು ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೇಷನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದವರೆಗೆ ಮಲಗಿರುತ್ತವೆ. ಅದುವರೆಗೂ ಬೇಕಾದ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಮನುಷ್ಯನು ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದು. ವ್ರತಂ ಚ ಕುರುತೇ ಮರ್ತ್ಯಃ ಸ ಯಾತಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಮ್ । ಏತಸ್ಮಾತ್ ಕಾರಣಾದ್ ರಾಜನ್ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಚ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ॥27॥ ಆಗ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಮಾಡಬೇಕು. ನಾತಃ ಪರತರಾ ಕಾಚಿತ್ ಪವಿತ್ರಾ ಪಾಪನಾಶಿನೀ । ಯಸ್ಯಾಂ ಸ್ವಪಿತಿ ದೇವೇಶಃ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರಃ ॥28॥ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ , ಗದಾಧರನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯು ಮಲಗಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಿಗಿಂತ ಪಾಪನಾಶಕವಾದ ಬೇರೆ ದಿನಗಳಿಲ್ಲವು. ಇದೇ ಪಾಪಹರವು. ತಸ್ಯಾಂ ಚ

ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಉತ್ತಮವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೇ ವ್ರತಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಪರಂ ವಿಚಾರ್ಯ ಬಹುಧಾ ಮಘೋನಂ ಚೈವ ಸೂಕ್ತಿಭಿಃ । ಗುರುಣಾ ದೇವತೈಃ ಸಾರ್ಧಂ ಬಹುಧಾ ಪೂಜಿತೋಽಪ್ಯಹಮ್ ।।14।। ಅನಂತರ ಇಂದ್ರನು ಬೃಹಸ್ಪತಿ-ಯೊಡನೆಯೂ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೂ ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು. ತತೋ ವಾಮನರೂಪೇಣ ಅವತಾರೇ ಚ ಪಂಚಮೇ । ಅತ್ಯುಗ್ರರೂಪೇಣ ತದಾ ಸರ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಂಡರೂಪಿಣಾ ।।15।। ವಾಕ್ ಛಲೇನ ಜಿತೋ ದಾತಾ ಸತ್ಯಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಥಿತಃ । ಶುಕ್ರಸ್ತಂ ವಾರಯಾಮಾಸ ಯನ್ನಾರಾಯಣ ಇತ್ಯಹಮ್ ।।16।। ಅನಂತರ ವಾಮನಾವತಾರವೆಂಬ ಐದನೆಯ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ಅದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡರೂಪವಾದ ಉಗ್ರಾವತಾರವು. ಆಗ ಮೋಸದ ಮಾತಿನಿಂದ ಸತ್ಯವಂತನಾದ ಬಲಿಯನ್ನು ಜಯಿಸಿದೆನು. ಆಗ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ಇವನು ನಾರಾಯಣನು ಇವನ ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾಗಬೇಡ-ವೆಂದು ಬಲಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಯಾಚಿತಾ ವಸುಧಾ ರಾಜನ್ ಸಾರ್ಧತ್ರಯಪದಾ ಮಯಾ । ಸಂಕಲ್ಪೋದಕಮಾತ್ರೇ ತು ಕರೇ ತೇನೈವ ಚಾರ್ಪಿತೇ ।।17।। ರೂಪಮೀದೃಗ್ವಿಧಂ ರಾಜನ್ ತದಾ ಶೃಣು ಮಯಾ ಕೃತಮ್ । ಭೂರ್ಲೋಕೇ ಚರಣೌ ನ್ಯಸ್ಯ ಭುವರ್ಲೋಕೇ ತು ಜಾನುನೀ ।।18।। ಸ್ವರ್ಲೋಕೇ ತು ಕಟಿಂ ನ್ಯಸ್ಯ ಮಹರ್ಲೋಕೇ ತಥೋದರಮ್ । ಜನೋ ಲೋಕೇ ಚ ಹೃದಯಂ ತಪೋಲೋಕೇ ತು ಕಂಠಕಮ್ ।।19।। ಸತ್ಯಲೋಕೇ ಮುಖಂ ಸ್ಥಾಪ್ಯ ಮಸ್ತಕಂ ಚ ತದೂರ್ಧ್ವಕಮ್ । ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಗ್ರಹಾಶ್ಚೈವ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ತಥೈವ ಚ ।।20।। ದೇವಾಃ ಸೇಂದ್ರಾಶ್ಚ ನಾಗಾಶ್ಚ ಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವಕಿನ್ನರಾಃ । ಸ್ತುವಂತೋ ವೇದಸಂಭೂತೈಃ ಸೂಕ್ತೈಶ್ಚ ವಿವಿಧೈಸ್ತಥಾ ।।21।। ಆಗ ನಾನು ಮೂರುವರೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೊಂಡೆನು. ಆ ಬಲಿಯು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ನೀರಿನೊಡನೆ ದಾನ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಹಾಕಲು ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅವತಾರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನೂ, ಭುವರ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಗಳನ್ನೂ, ಸ್ವರ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೊಂಟ-ವನ್ನೂ, ಮಹರ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು, ಜನೋಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎದೆಯನ್ನೂ, ತಪೋಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕತ್ತನ್ನೂ, ಸತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನೂ, ಅದರ ಮೇಲಿನ

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಲೆಯನ್ನೂ ಇಟ್ಟೆನು. ಚಂದ್ರ , ಸೂರ್ಯ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ದೇವತೆಗಳು, ಇಂದ್ರನು, ನಾಗರು, ಯಕ್ಷರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಕಿನ್ನರರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಆಗ ವೇದದ ಋಕ್ಕುಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು. ಕರೇ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಚ ಬಲಿಂ ತ್ರಿಪದೈಃ ಪೂರಿತಾ ಮಹೀ । ಅರ್ಧಂ ಚ ತಸ್ಯ ಪೃಷ್ಠೇ ಚ ಪದಂ ನ್ಯಸ್ತಂ ಮಯಾ ತದಾ ॥22॥ ಗತೋ ರಸಾತಲಂ ರಾಜನ್ ದಾನವೋ ಮಮ ಪೂಜಕಃ । ಕ್ಷಿಪ್ತೋಽಧೋ ದಾನವಶ್ಚೈಷ ಕಿಮಕುರ್ವನ್ ತತಃ ಪರಮ್ ॥23॥ ವಿನಯೇನಾನತೋಽಸೌ ವೈ ಪ್ರಸನ್ನೋ ಜನಾರ್ದನಃ । ಆಷಾಢಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ತು ಕಾಮಿಕಾ ಹರಿವಾಸರೇ ॥24॥ ತಸ್ಯಾಮೇಕಾ ಚ ಮೂರ್ತಿರ್ಮೇ ಬಲಿಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ । ದ್ವಿತೀಯಾ ಶೇಷಪೃಷ್ಠೇ ವೈ ಕ್ಷೀರಸಾಗರಮಧ್ಯತಃ ॥25॥ ಸ್ವಪಿತ್ಯೇವ ಮಹಾರಾಜಾ ಯಾವದಾಗಾಮಿಕಾರ್ತಿಕೀ । ತಾವದ್ಭವೇತ್ಸುಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸರ್ವಧರ್ಮೋತ್ತಮೋತ್ತಮಮ್ ॥26॥ ಆಗ ಬಲಿಯನ್ನು ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮೂರುಕಾಲಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಳೆದೆನು. ಆಗ ಅರ್ಧಕಾಲನ್ನು ಅವನ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟೆನು. ಆ ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ಬಲಿಯು ರಸಾತಳಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಆಗ ಆ ದಾನವನನ್ನು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ತುಳಿದೆನು. ಅನಂತರ ಆ ಬಲಿಯು ವಿನಯದಿಂದ ತಲೆ ಬಾಗಲು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾದೆನು. ಆಷಾಢ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಾಮಿಕಾ ಅಥವಾ ಶಯನೈಕಾದಶಿಯು ಬರುವುದು. ಆ ದಿನ ನನ್ನ ಒಂದು ಮೂರ್ತಿಯು ಬಲಿಯ ಹತ್ತಿರವಿರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯ ಮೂರ್ತಿಯು ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೇಷನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದವರೆಗೆ ಮಲಗಿರುತ್ತವೆ. ಅದುವರೆಗೂ ಬೇಕಾದ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಮನುಷ್ಯನು ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದು. ವ್ರತಂ ಚ ಕುರುತೇ ಮರ್ತ್ಯಃ ಸ ಯಾತಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಮ್ । ಏತಸ್ಮಾತ್ ಕಾರಣಾದ್ ರಾಜನ್ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಚ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ॥27॥ ಆಗ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಮಾಡಬೇಕು. ನಾತಃ ಪರತರಾ ಕಾಚಿತ್ ಪವಿತ್ರಾ ಪಾಪನಾಶಿನೀ । ಯಸ್ಯಾಂ ಸ್ವಪಿತಿ ದೇವೇಶಃ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರಃ ॥28॥ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ , ಗದಾಧರನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯು ಮಲಗಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಿಗಿಂತ ಪಾಪನಾಶಕವಾದ ಬೇರೆ ದಿನಗಳಿಲ್ಲವು. ಇದೇ ಪಾಪಹರವು. ತಸ್ಯಾಂ ಚ

ಪೂಜಯೇದ್ ದೇವಂ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರಮ್ । ರಾತ್ರೌ ಜಾಗರಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಚೈವ ವಿಶೇಷತಃ ॥29॥ ಈ ಕಾಮಿಕೈಕಾದಶಿಯಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾಧರನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ತಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಸ್ಯ ಸಂಖ್ಯಾಂ ನ ಕರ್ತುಂ ಶಕ್ತಶ್ಚತುರ್ಮುಖಃ । ಏವಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ರಾಜನ್ನೇಕಾದಶ್ಯಾ ವ್ರತೋತ್ತಮಮ್ ॥30॥ ಸರ್ವಪಾಪಹರಂ ಚೈವ ಭುಕ್ತಿ-ಮುಕ್ತಿಪ್ರದಾಯಕಮ್ । ಸ ಚ ಲೋಕೇ ಮಮ ಸದಾ ಶ್ವಪಚೋऽಪಿ ಪ್ರಿಯಂಕರಃ ॥31॥ ಆ ದಿನ ವ್ರತಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಎಣಿಸಲು ಚತುರ್ಮುಖನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಏಕಾದಶಿವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವವನು ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದಲ್ಲದೇ ಇಹದಲ್ಲಿ ಭುಕ್ತಿಯೂ ಪರದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಯೂ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವನು ಚಂಡಾಲನಾದರೂ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯನು. ದೀಪದಾನೇನ ಪಾಲಾಶಪತ್ರೇ ಭುಕ್ತ್ಯಾ ವ್ರತೇನ ಚ । ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಂ ನಯಂತೀಹ ತೇ ನರಾ ಮಮ ವಲ್ಲಭಾಃ ॥32॥ ದೀಪದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮುತ್ತುಗದೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾ ಯಾವನು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನು ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನು. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯೇ ಹರೌ ಸುಪ್ತೇ ಭೂಮಿಶಾಯೀ ಭವೇನ್ನರಃ । ಶ್ರಾವಣೇ ವರ್ಜಯೇಚ್ಛಾಕಂ ದಧಿ ಭಾದ್ರಪದೇ ತಥಾ ॥33॥ ದುಗ್ಧಮಾಶ್ವಯುಜೇ ತ್ಯಾಜ್ಯಂ ಕಾರ್ತಿಕೇ ದ್ವಿದಳಂ ತ್ಯಜೇತ್ । ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಸ್ಥಃ ಸ ಯಾತಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಮ್ ॥34॥ ಹರಿಯು ಮಲಗಿದ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಬೇಕು. ಶ್ರಾವಣದಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ಭಾದ್ರಪದದಲ್ಲಿ ಮೊಸರನ್ನೂ, ಆಶ್ವಯುಜದಲ್ಲಿ ಹಾಲನ್ನೂ, ಕಾರ್ತಿಕದಲ್ಲಿ ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಕು. ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂಥವರು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಏಕಾದಶ್ಯಾ ವ್ರತೇನೈವ ಪುಮಾನ್ ಪಾಪೈರ್ವಿಮುಚ್ಯತೇ । ಕರ್ತವ್ಯಾ ಸರ್ವದಾ ರಾಜನ್ ವಿಸ್ಮರ್ತವ್ಯಾ ನ ಕರ್ಹಿಚಿತ್ ॥35॥ ಏಕಾದಶಿಯ ವ್ರತದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆ ಏಕಾದಶೀಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಮರೆಯಬಾರದು. ಶಯನೀ-ಬೋಧಿನೀಮಧ್ಯೇ ಯಾ ಕೃಷ್ಣೈಕಾದಶೀ ಭವೇತ್ । ಸೈವೋಪೋಷ್ಯಾ ಗೃಹಸ್ಥಸ್ಯ

ನಾನ್ಯಾ ಕೃಷ್ಣಾ ಕದಾಚನ ॥36॥ ಗೃಹಸ್ಥನಾದವನು ಶಯನೈಕಾದಶಿ ಬೋಧನೈ-ಕಾದಶಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೃಷ್ಣೈಕಾದಶಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಪವಾಸ ಮಾಡ-ಬೇಕು. ಇತರ ಕಾಲದ ಕೃಷ್ಣೈಕಾದಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬಾರದು. ಶೃಣು-ಯಾಚ್ಚೈವ ಭೋ ರಾಜನ್ ಕಥಾಂ ಪಾಪಹರಾಂ ಪರಾಮ್ । ಅಶ್ವಮೇಧಸ್ಯ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಮಾನವಃ ॥37॥ ಪಾಪಹಾರಕವಾದ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದವನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಜ್ಞದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾದ್ಮೇ ಉತ್ತರಖಂಡೇ ಉಮಾಪತಿನಾರದಸಂವಾದಾಂತರ್ಗತ ಕೃಷ್ಣಯುಧಿಷ್ಠಿರಸಂವಾದೇ ಆಷಾಢಶುಕ್ಲಶಯನೈಕಾದಶೀ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ನಾಮ ಪಂಚಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥ – ಇಂತು ಶ್ರೀಪದ್ಮಮಹಾಪುರಾಣದ ಉತ್ತರಖಂಡದ ಉಮಾಪತಿನಾರದರ ಸಂವಾದಾಂತರ್ಗತವಾದ ಕೃಷ್ಣ ಯುಧಿಷ್ಠಿರರ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಆಷಾಢಶುಕ್ಲಶಯನೈಕಾದಶಿಯ ಮಹಿಮೆ ಎಂಬ ಐವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದಿದು.

ತಪ್ತಮುದ್ರಾಧಾರಣದ ಮಹತ್ವ – ಸುದರ್ಶನಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮ ಚಿನ್ನದಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಶಂಖವು ರಜತದ್ದಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣ ಯುಕ್ತಿಮಲ್ಲಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಆನಂತರ ಎರಡೂ ಬೆಳ್ಳಿಯದೇ ಆಗಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬಂದಿದೆ. ಚಕ್ರಾದಿಗಳ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳು ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ದುರ್ಗಾ-ದೇವಿಯೂ, ಶಂಖಕ್ಕೆ ಶ್ರೀದೇವಿಯೂ, ಪದ್ಮಕ್ಕೆ ಭೂದೇವಿಯೂ, ಗದೆಗೆ ವಾಯುದೇವರೂ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳಾಗಿರುವರು. (ಆದ್ದರಿಂದ ಚಕ್ರಾದಿಗಳ ಧಾರಣೆಯಿಂದ ಅಜ್ಞಾನ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಗಳ ಪರಿಹಾರ, ತತ್ವಜ್ಞಾನವಾಪ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಫಲಗಳು ಅಭಿಸುವವು ಎಂದು ಭಾವ.) ಅಶಕ್ತರು ಚಕ್ರ ಒಂದನ್ನಾದರೂ ಧರಿಸ ಬೇಕು. ಶಕ್ತರು ಚಕ್ರ ಶಂಖ ಎರಡನ್ನೂ ಧರಿಸಬೇಕು. ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತರು ಚಕ್ರಾದಿ ಪಂಚ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಬೇಕು. ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಯಾ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆ-ಗಳನ್ನು ಅರ್ಘ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಯಿಸಿದ ಚಕ್ರ ಶಂಖಾದಿಗಳನ್ನು ಗುರುಗಳ ಕೈಯಿಂದ ಧಾರಣ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಯಾ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಯಿಸಿದ ಚಕ್ರಶಂಕಾದಿಗಳನ್ನು ಗುರುಗಳ ಕೈಯಿಂದ ಧಾರಣ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತಪ್ತಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಪರಮಹಂಸಗುರುಗಳಿಂದಲೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಎರಡು ಭುಜ-

ಗಳಲ್ಲೂ ತೃಪ್ತ ವಾದ ಚಕ್ರ ಶಂಖಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಧರಿಸಬೇಕು. ಇದು ಸಕಲ ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತ್ಯುಕ್ತ ಕರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮಂತ್ರಗಳ ಸಿದ್ಧಿಗೂ ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ.ಭುಜಗಳಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಶಂಖಗಳ ಲಾಂಛನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜನರ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮಹಾಪಾತಕಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ರಾಕ್ಷಸರು, ಪಿಶಾಚಗಳು, ದೈತ್ಯದಾನವರು ಮೊದಲಾದ ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಂತಹವರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಭಯದಿಂದ ಬಹು ದೂರಕ್ಕೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

(ಪದ್ಮಪುರಾಣ ಉತ್ತರ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ -ವಾಗಿರುವ ಈ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಸ್ವಾಮಿಗಳು ಯುಕ್ತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾ-ಗ್ರಂಥದಲ್ಲೂ (577) ಇಂತಹ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪುರಾಣ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಯುಕ್ತಿಮಲ್ಲಿಕೆಯಲ್ಲೂ, ಶ್ರೀವಿಜಯೀಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ತಪ್ತಚಕ್ರ ಮೀಮಾಂಸಾಕೃತಿಯಲ್ಲೂ, ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರ ಸ್ಮೃತಿಮುಕ್ತಾವಲಿಯಲ್ಲೂ, ಶ್ರೀಸತ್ಯಾ-ಭಿನವತೀರ್ಥರ 'ರಾಮಾಮೃತ ಮಹಾರ್ಣವ' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲೂ ಕಾಣಬಹುದು. ತಪ್ತಚಕ್ರಭೂಷಣವೆಂಬ ಪ್ರಾಚೀನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸಂಗ್ರಹವೂ ಬಂದಿದೆ.)

ತಪ್ತಮುದ್ರಾಧಾರಣ ವಿಧಿ

ಸುದರ್ಶನಾದಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಅವನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಆಯಾ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಷಡಕ್ಷರ (ವಿಷ್ಣು, ಕೃಷ್ಣ) ಮಂತ್ರದಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಲ ಆಜ್ಯವನ್ನು ಹೋಮಿಸಬೇಕು; ಇತರ ಆಯುಧ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಲ ಆಜ್ಯಾಹುತಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಶಿಷ್ಯಸಮೇತನಾಗಿ (ವಿಷ್ಣು)ಮಂತ್ರ-ವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು: ಪೂರ್ವಾಭಿ-ಮುಖನಾಗಿ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಕುಳಿತ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಚಕ್ರಶಂಖಾದಿಧಾರಣ ಮಾಡಿಸ-ಬೇಕು.

ಬಲಭುಜದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರ, ಎಡಭುಜದಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಫಾಲಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗದಾ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಂದಕ ಮತ್ತು ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಶಾರ್ಙ್ಗ - ಈ ರೀತಿಚಕ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು, ವೈಶ್ಯರು, ಶೂದ್ರರು, ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೊದಲಾಗಿ ಸಕಲರೂ ತಪ್ತಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಧರಿಸಬೇಕು;

ಚಕ್ರಾದಿಲಾಂಛನಶೂನ್ಯರಾಗಿ ಎಂದೂ ಇರಕೂಡದು. ಯೋಗ್ಯರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಮಠದ ಗುರುಗಳಿಂದ ತಪ್ತಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದ ವಿಪ್ರನು ಸ್ಮಶಾನದ ಕಾಷ್ಟ-ದಂತೆ ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ಅನರ್ಹವೆನ್ನಿಸುವನು.

ತಪ್ತಮುದ್ರಾಧಾರಣೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ – ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ವೃತಾಸುರನಿಂದ ಪರಾಜಿತರಾದಾಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ವೃತ್ರಾಸುರನ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನು ಎಲ್ಲೆ ದೇವತೆಗಳೇ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಚಕ್ರಶಂಖಾದಿ ಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡವರಾಗಿ ಆ ವೃತ್ರಾಸುರಾದಿ ದೈತ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿರಿ. ಆಗ ನನ್ನ ಆಯುಧಲಾಂಛನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವೃತ್ರಾದಿದೈತ್ಯರೆಲ್ಲ ಹತರಾಗುವರು; ನಿಮಗೆ ವಿಜಯಶ್ರೀ ಲಭಿಸುವುದು' ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಅದರಂತೆಯೇ ಮಾಡಿದ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ವೃತ್ರಾದಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾದರು; ಆಂದಿನಿಂದ ಸಮಸ್ತವೈಷ್ಣವರೂ ಶತ್ರುಜಯಾದಿಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಚಕ್ರಾದಿಗಳ ಧಾರಣೆಯು ಅತ್ಯವಶ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು, ಅವನ್ನು ಧರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಚಕ್ರಾದಿಗಳ ಧಾರಣೆಯು ಶತ್ರುಜಯಕ್ಕೂ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗದ ಜಯಕ್ಕೂ ಪರಮಸಾಧನಗಳಲ್ಲೊಂದು ಎಂಬುದು ಖಚಿತ ಎಂದು ಭಾವ

ತಪ್ತಮುದ್ರಾಧಾರಣ ಕ್ರಮ – ಸಕಲ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲೂ ತಪ್ತ ಮುದ್ರಾ-ಧಾರಣಕ್ಕೇ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ: ಸಕಲವರ್ಣದವರೂ, ಸಕಲ ಆಶ್ರಮದವರೂ, ತಪ್ಪದೆ ತಪ್ತಚಕ್ರಾಂಕನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಾದಿಗಳಷ್ಟೇ ಅವಶ್ಯವಾದುದು ತಪ್ತಮುದ್ರಾಧಾರಣ. ಬಾಹ್ಯ ಮತ್ತು ಅಂತರ ಎಂಬುದಾಗಿ ವೈಷ್ಣವರ ಲಕ್ಷಣ ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿದೆ; ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಬಾಹ್ಯಲಕ್ಷಣ- ತಪ್ತಮುದ್ರಾ -ಧಾರಣೆ; ಮತ್ತು ಅಂತರ ಲಕ್ಷಣ, ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳ ಪರಿತ್ಯಾಗ, ಬಳೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಧರಿಸುವುದು ಅವರ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಕ್ಕೆ ದ್ಯೋತಕ-ವಾಗಿರುವಂತೆ ತಪ್ತಮುದ್ರಾಧಾರಣೆಯು ವೈಷ್ಣವತ್ವಕ್ಕೆ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ. ತಪ್ತ-ಮುದ್ರಾಧಾರಣೆಯಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪಾಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಗುರುಗಳಿಂದ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ

ವಿಧ್ಯುಕ್ತರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಪ್ತಮುದ್ರಧಾರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದದವರ ವೇದಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸವೆಲ್ಲಾ ವ್ಯರ್ಥವೆನಿಸುತ್ತದೆ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ತಪ್ತ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸದವನ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಶಿಖಾಬಂಧನ, ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಚಿಹ್ನೆಗಳೂ ವ್ಯರ್ಥವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ತಪ್ತಚಕ್ರವನ್ನು ಧರಿಸದ ಜನರು ಮಾಡುವ ಸಕಲ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳೂ ರಾಕ್ಷಸರ ಪಾಲಾಗುತ್ತವೆ

ಗುರುಗಳಿಂದ ವಿದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ತಪ್ತ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ಜನರು ಸಹ ಮುನ್ನೂರು ಕಲ್ಪಗಳ ಕಾಲ ನರಕವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಸಕಲ ವರ್ಣದವರಿಗೂ, ಸಕಲ ಆಶ್ರಮದವರಿಗೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಸಹ ತಪ್ತಚಕ್ರಾಂಕನವು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ, ಯಜಮಾನನು ಪತ್ನಿ ಪುತ್ರಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಸಕಲರಿಗೂ ಚಕ್ರಾಂಚನಮಾಡಿಸಲೇಬೇಕು. ಗೃಹೋಪಕರಣಗಳಿಗೂ ಚಕ್ರ ಶಂಖಗಳ ಲಾಂಛನವನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ತಪ್ತ ಮುದ್ರಾಧಾರಣವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಸಕಲರಿಗೂ ಹರಿಸಾಲೋಕ್ಯವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ತಪ್ತಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಚೌಲ, ಉಪನಯನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲೂ, ಮಂತ್ರಾಧ್ಯಯನ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಅವಶ್ಯಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ;

ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ವಿವಾಹಸಮಯವು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತಕಾಲ. ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಉಪಾಕರ್ಮದಂದು ತಪ್ತ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ತಪ್ಪದೇ ಧರಿಸಲೇಬೇಕು. (ಇದರಿಂದ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಎಂದಾದರೂ ಒಮ್ಮೆ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ತಪ್ತ ಮುದ್ರೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರೆ ಸಾಕು ಎಂಬ ವಾದವೂ, ಒಮ್ಮೆ ಗುರುಗಳಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರೆ, ಅನಂತರ ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ತಪ್ತಮುದ್ರೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದು ಹಲವರ ವಾದವೂ ಶಾಸ್ತ್ರವಿರುದ್ಧ ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ.) ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮುದ್ರಾಧಾರಣೆ ಹೊಂದಿದವರಿಗೆ ಯಮದೂತರ ಭಯವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ತಪ್ತಚಕ್ರಾಂಕನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಶ್ರವಣದ್ವಾದಶೀ, ಪ್ರಥಮ ಏಕಾದಶೀದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಸಹ ತಪ್ಪದೆ ತಪ್ತಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು, ರುದ್ರದೇವರು, ಇಂದ್ರದೇವರು ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ವಿಭೀಷಣ, ಮಾಂಧಾತಾ ಅಂಬರೀಷ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ

ಭಾಗವತ ಶಿರೋಮಣಿಗಳೂ ಬಾಹು ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ತಚಕ್ರಾದಿಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಸದಾ ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ವ್ರತ

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ವ್ರತದ ಪ್ರಶಂಸೆಯು ವರಾಹಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆ ಎಂಬ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಧರಣೀದೇವಿ ಮತ್ತು ವರಾಹ-ದೇವರ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ವರಾಹದೇವರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅಸ್ತಿ ಪ್ರಿಯತಮಃ ಕಾಲಃ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಾಭಿಧೋ ಮಮ । ಸ್ನಾನಂ ವ್ರತಂ ಜಪೋ ಹೋಮಃ ತತ್ರಾನಂತಗುಣಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ॥ ಮಾಸೇಷ್ವನ್ಯೇಷು ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ ಕ್ರಿಯತೇ ಮಮ ತೋಷಣಮ್ । ತಸ್ಮಾತ್ ಕೋಟಿಗುಣಂ ಪುಣ್ಯಂ ಮಾಘೇ ಮಕರಗೇ ರವೌ ॥ ತತೋಽಪಿ ಕೋಟಿಗುಣಿತಂ ವೈಶಾಖೇ ಮಾಸಿ ಲಭ್ಯತೇ । ತತೋಽಪ್ಯನಂತಗುಣಿತಂ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯೇ ನ ಸಂಶಯಃ । ಇತ್ಯಾದಿ ತತ್ಸ್ವರೂಪಂ ತತ್ರೈವೋಕ್ತಮ್ ॥ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಕರವಾದ ಕಾಲವು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವೆಂಬ ಹೆಸರಿನದ್ದು ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದ, ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿಕರವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸತಕ್ಕ ಸ್ನಾನವೂ, ವ್ರತವೂ, ಹೋಮವೂ, ಜಪವೂ ಅನಂತಗುಣವುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ಸ್ಮೃತವಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಯಾವ ಸ್ವಲ್ಪ ಸತ್ಕಾರ್ಯ-ವನ್ನು ಮಾನವನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಾಘಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಮಕರರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಆಚರಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಕೋಟಿಗುಣ ಪುಣ್ಯ-ದಾಯಕವು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ವೈಶಾಖಮಾಸದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸತಕ್ಕ ಸ್ನಾನ, ವ್ರತ, ಜಪ ಹೋಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಕೋಟಿಪುಣ್ಯವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕೋಟಿ ಗುಣ ಪುಣ್ಯವು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವು ಇಲ್ಲ. ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಅದರ ಸ್ವರೂಪವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ತತ್ ಸ್ವರೂಪಂ ತು ತತ್ರೈವೋಕ್ತಮ್ – ಆಷಾಢಾದ್ಯಸ್ತು ಷಣ್ಮಾಸಾ ದಕ್ಷಿಣಾಯನ -ಮೀರಿತಮ್ । ಪೌಷಾದ್ಯಾ ದೇವಿ ಷಣ್ಮಾಸಾ ಉತ್ತರಾಯಣಮೀರಿತಮ್ ॥

ಚಾಂದ್ರೋ ಮಾಸೋ ದ್ವಿಧಾ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ದರ್ಶಾಂತಃ ಪೌರ್ಣಮಾಂತಕಃ । ವ್ರತಾದೌ ಗೃಹ್ಯತೇ ತತ್ರ ಪೌರ್ಣಮಾಂತೋ ಹಿ ಸೂರಿಭಿಃ ॥ ಚಾಂದ್ರೋ ಮಾಸೋ ದ್ವಿಧಾ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ದರ್ಶಾಂತಃ ಪೌರ್ಣಮಾಂತಕಃ । ವ್ರತಾದೌ ಗೃಹ್ಯತೇ ತತ್ರ ಪೌರ್ಣಮಾಂತೋ ಹಿ ಸೂರಿಭಿಃ ॥ ಆಷಾಢೇ ದಶಮೀಂ ಶುಕ್ಲಾಂ ಆರಭ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್ತು ಕಾರ್ತಿಕೀ। ಪೌರ್ಣಮಾಸೀ ತಾವದಿದಂ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತಾದಿಕಮ್ ॥ ಇತ್ಯಾದಿ। ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪವೂ ಅದೇ ವರಾಹಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಧರಣೀ ದೇವಿಗೆ ವರಾಹದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ''ದೇವಿ! ಆಷಾಢದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಆರು ತಿಂಗಳು ಕಾಲ ದಕ್ಷಿಣಾಯನ ಎಂಬುದಾಗಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಪುಷ್ಯದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಆರು ತಿಂಗಳು ಉತ್ತರಾಯಣವು. ಚಾಂದ್ರಮಾಸವು ಅಮಾವಾಸ್ಯಾಂತ ಮತ್ತು ಪೌರ್ಣಮಾಂತ ಎಂದು ಎರಡುವಿಧ. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪಾಡ್ಯದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯವರೆಗೆ ಒಂದು ಚಾಂದ್ರಮಾಸವೆಂತಲೂ, ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಪಾಡ್ಯ-ದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯವರೆಗಿನ ದಿವಸಗಳು ಒಂದು ಚಾಂದ್ರಮಾನ ಮಾಸವೆಂತಲೂ ಎರಡು ವಿಧ. ಈ ಎರಡು ವಿಧ ಚಾಂದ್ರಮಾನ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರ್ಣಮಾಂತಮಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಷಾಢಶುಕ್ಲ ದಶಮಿಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿ ಕಾರ್ತಿಕಶುಕ್ಲಪೂರ್ಣಿಮಾ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಚಾತು-ರ್ಮಾಸ್ಯ ವ್ರತಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು''.

ತಸ್ಯ ಸರ್ವಕಾಲೋತ್ತಮತ್ವಂ ಚ ತತ್ರೈವೋಕ್ತಂ ಆಖ್ಯಾಯಿಕಯಾ ವರಾಹಃ । – ''ಪುರಾ ಸರ್ವೈರ್ದೇವಗಣೈರ್ವೃತೋಽಹಂ ಮೇರುಮಸ್ತಕೇ । ತದಾ ಯಾಮ್ಯಾ-ಯನಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ದೇವಾಃ ಸರ್ವೇಽಪ್ಯಥೋಚಿರೇ ॥ ಭಗವನ್ ರಾತ್ರಿರಸ್ಮಾಕಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಹಿ ಭವದಾಜ್ಞಯಾ । ಸ್ವಸ್ವಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಯಾಸ್ಯಾಮ ಇತಿ ತಾವದುಪಸ್ಥಿತಾ ॥ ಶುಕ್ಲಾಂಬರ -ಧರಾ ನಾರೀ ಶ್ಯಾಮಾ ಪರಶುಧಾರಿಣೀ । ಸಾಷ್ಟಾಂಗಂ ಪ್ರಣಿಪತ್ಯಾಹ ರಾತ್ರಿಸ್ತ್ವಾಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ನ ಹಿ ಯಾಮ್ಯಾಯನೇ ಕಿಂಚಿದ್ವಿವಾಹೋಪನಯಾ-ದಿಕಮ್ । ಶುಭಂ ಕರ್ಮ ಪ್ರಕುರುತೇ ತತೋಽಹಂ ನಿಂದಿತಾ ಜನೈಃ ॥ ವೃಥಾ ಮೇ ಜೀವನಂ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಯತ್ ಸರ್ವೈರ್ಗರ್ಹಿತಾಸ್ಮ್ಯಹಮ್ । ಯದಿ ತ್ವಮನುಗೃಹ್ಣಾಸಿ ತರ್ಹಿ ಜೀವಾಮಿ ನಾನ್ಯಥಾ ॥ ತಪ ಏವ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾರ್ಥಮತ್ರ ವೈ ।

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಣತಾ ಭೂಯಸ್ತತೋ ದೇವಾ ವಿಜಿಜ್ಞಪುಃ ॥ ನಾಥ! ನಾಥ! ಕೃಪಾ-ಸಿಂಧೋ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲ । ವಿಧತ್ಸ್ವ ಕರುಣಾಂ ರಾತ್ರೌ ವ್ರಜೇದ್ ಯೇನ ಕೃತಾರ್ಥತಾಮ್ ॥ ತತಃ ಪ್ರಸನ್ನಹೃದಯಸ್ತಸ್ಯೈ ಪ್ರಾದಾಂ ವರೋತ್ತಮಮ್ । ಪ್ರಿಯಾ ಮೇ ತೇ ತ್ರಯೋ ಯಾಮಾಸ್ತತ್ರಾದ್ಯೌ ದ್ವೌಮಹಾಪ್ರಿಯೌ ॥ ಸ್ಯಾತಾಂ ತತ್ರ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಜಪದಾನಾದಿಕಮ್ । ಅನಂತಗುಣಮೇವ ಸ್ಯಾದಷ್ಟಮಾಸಕೃತಾದಪಿ ॥ ಆದ್ಯಃ ಸ್ಯಾಚ್ಛ್ರಾವಣೋ ಮಾಸೋ ನಭಸ್ಯೋಽಥ ದ್ವಿತೀಯಕಃ । ತೃತೀಯಶ್ಚಾಶ್ವಿನೋ ಮಾಸಶ್ಚತುರ್ಥಃ ಕಾರ್ತಿಕಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯೇಽಪಿ ಪುಣ್ಯಸ್ಯ ವೃದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾಚ್ಚ ದಿನೇ ದಿನೇ । ನ ಕಾರ್ತಿಕಸಮಾ ವೃದ್ಧಿಃ ಪುಣ್ಯಸ್ಯೋಕ್ತಾ ಮನೀಷಿಭಿಃ ॥ ಇತಿ ವಾಚಂ ಮಮ ಶ್ರುತ್ವಾ ತುಷ್ಟಾಸ್ಸರ್ವೇ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ । ತತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಂ ಮಮ ಪ್ರಿಯಮ್ ॥ ಪ್ರಥಿತಂ ಯತ್ರ ಕುರ್ವಂತಿ ತಸ್ಮಿನ್ ದಾನ-ವ್ರತಾದಿಕಮ್ । ದಿನೇ ದಿನೇಽನಂತಗುಣಂ ತತ್ಫಲಂ ಪ್ರದದಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ಅತಸ್ತತ್ರ ಅತಸ್ತತ್ರ ವಿಶೇಷೇಣ ಸ್ನಾನದಾನಾದಿಕಂ ನರೈಃ । ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ಮಮ ಪ್ರೀತ್ಯೈ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಂಸಾರಭೀರುಭಿಃ ॥ ಇತ್ಯಾದಿ – ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರ್ವಕಾಲಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ವರಾಹಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಕಥೆಯ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವರಾಹದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲಾ ದೇವಗಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನಾನು ಮೇರುಪರ್ವತದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿದ್ದೆನು. ಆಗ ದಕ್ಷಿಣಾಯನ ಕಾಲವು ಬಂದಿತ್ತು . ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಭಗವಂತನೇ ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಮಗೆ ರಾತ್ರಿಕಾಲವಾದ ದಕ್ಷಿಣಾಯನವು ಬಂದಿದೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮರಳುವ ಸಮಯವು ಬಂದಿದೆ. ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟಿರುವ, ಪರಶು(ಕೊಡಲಿ)ಧಾರಿಣಿಯಾದ ಹದಿನಾರುವರ್ಷವಯಸ್ಸಿನ ಸ್ತ್ರೀ-ರೂಪಳಾದ ದಕ್ಷಿಣಾಯನಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ದೇವತೆಯು ಆಗ ನನಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದಳು – ''ಭಗವಂತ! ನಿನಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ನಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ದಕ್ಷಿಣಾಯನದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ, ಉಪನಯನ ಮುಂತಾದ ಯಾವ ಶುಭಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಯಾರೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದು-ದರಿಂದ ನಾನು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ನಿಂದಿತಳಾಗುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವಾಮಿನ್! ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ನಿಂದಿತಳಾದ ನನ್ನ ಜನ್ಮವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರವೇ

ನಾನು ಬದುಕಿರುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತಪಸ್ಸನ್ನಾದರೂ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತೇನೆ''. ರಾತ್ರಿ-ದೇವಿಯು (ದಕ್ಷಿಣಾಯನಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಯು) ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಳು. ಅನಂತರ ದೇವತೆಗಳು ಪುನಃ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ- ದರು – ''ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ಪ್ರಭುವೇ! ದಯಾಸಮುದ್ರನೇ! ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲನೇ! ರಾತ್ರಿದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಪೆ ತೋರುವವನಾಗು. ಅವಳು ಕೃತಕೃತ್ಯಳಾಗಲಿ''. ಅನಂತರ ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನ-ಹೃದಯನಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣಾಯನ(ದೇವತಾ ರಾತ್ರಿ) ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನು. – ''ನನಗೆ ದಕ್ಷಿಣಾಯನ ರಾತ್ರಿಯ ಮೂರು ಯಾಮಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮೊದಲನೆಯ ಎರಡು ಯಾಮಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಆಗ ಮಾಡಿದ ಜಪ, ದಾನ, ವ್ರತಾದಿಗಳು ಅನಂತ-ಗುಣಿತವಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಉಳಿದ ಎಂಟು ಮಾಸಗಳಿಗಿಂತ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ವ್ರತಾದಿಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚು ಫಲವಿದೆ. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ತಿಂಗಳು ಶ್ರಾವಣಮಾಸ. ಎರಡನೆಯದು ಭಾದ್ರಪದ, ಮೂರನೆಯದು ಆಶ್ವಯುಜಮಾಸ, ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸ. ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಾತು-ರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಕೂಡ ಮುಂದು ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪುಣ್ಯಕರಗಳಾಗಿವೆ. ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪುಣ್ಯವೃದ್ಧಿಕರವಾದ ಮಾಸವು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ''. ನನ್ನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳೂ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ರಾತ್ರೀದೇವಿಯೂ ಸಂತುಷ್ಟಳಾಗಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ-ದಳು. ಅದು ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತವು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವೆಂಬುದಾಗಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಾನ-ವ್ರತಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ದಿನ ದಿನಕ್ಕೂ ಅನಂತಗುಣಿತವಾದ ಫಲವನ್ನು ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಂಸಾರಭೀರುಗಳಾದ ಮನುಷ್ಯರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ದಾನ, ವ್ರತ, ಜಪ, ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿದರೆ ನಾನು ಸುಪ್ರೀತನಾಗು-ತ್ತೇನೆ''.

ಅಥ ತತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯಾನಿ ಸ್ಕಾಂದೇ ವ್ರತಕಾಂಡೇ – ಆಷಾಢಸ್ಯ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಏಕಾದಶ್ಯಾಂ ಸಮಾರಭೇತ್ । ಕಾರ್ತಿಕಸ್ಯ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥ ಉಪವಾಸಸ್ವರೂಪಾಣಿ ವ್ರತಾನ್ಯನ್ಯಾನಿ ಸಂತಿ ವೈ । ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಪ್ರಬೋಧಿನ್ಯಾಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥ ದ್ವಾದಶ್ಯಾಂ ಕಾರಯೇತ್ ತೇಷಾಂ ಹೋಮಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪೂಜನಮ್ । ಇತರಾಣಿ ಚ ಸರ್ವಾಣಿ ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಂ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥ - ಇತಿ ॥ ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದ ವ್ರತಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆಷಾಢಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕು. ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಈ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸಸ್ವರೂಪವಾದ ಬೇರೆ ವ್ರತಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಅವೆಲ್ಲ -ವನ್ನೂ ಪ್ರಬೋಧಿನೀ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ (ಕಾರ್ತಿಕಶುಕ್ಲ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ) ಸಮಾಪ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ದ್ವಾದಶೀಯ ದಿವಸ ಆ ವ್ರತ, ಉಪವಾಸಾದಿಗಳ ಸಮಾಪ್ತಿಪ್ರಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹೋಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನ, ಪಾರಾಯಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇನ್ನಿತರ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ನಿಯಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಸಮಾಪ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಥ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತಂ ತತ್ರೈವೋಕ್ತಮ್ – ಅಚ್ಯುತಂ ಶಯನಂ ಯಾತೇ ದ್ವಿಜೇಂದ್ರೈರ್ಭಾವಿತಾತ್ಮಭಿಃ । ನಾರೀಭಿರ್ವಾ ಮಾಸಿ ಕಿಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ವ್ರತಂ ಚ ಕಿಮ್ । ಕೋಽಯಂ ವಿಧಿಃ ಕ ಆಚಾರೋ ವದ ಮೇ ವದತಾಂ ವರ ॥ ಬ್ರಹ್ಮೋವಾಚ – ಆಷಾಢಸ್ಯ ತು ಮಾಸಸ್ಯ ಸೂರ್ಯೇ ಕರ್ಕಟಕೇ ತಥಾ । ಏಕಾದಶ್ಯಾಂ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ದೇವಾನಾಂ ರಾತ್ರಿರಿಷ್ಯತೇ ॥ ತನ್ಮಧ್ಯಗೋ ಮಹಾವಿಷ್ಣುರುಪೇಂದ್ರ ಇತಿ ಸಂಜ್ಞಕಃ । ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಮಾದಾಯ ನಾನಾಮೂರ್ತಿಭಿರವ್ಯಯಃ ॥ ಸಮಸ್ತೈರ್ವಿಬುಧೈಃ ಸ್ತುತ್ಯೋ ಯೋಗನಿದ್ರಾಮುಪೇಯಿವಾನ್ । ಸಮಸ್ತಮಂಗಲಾನಾಂ ಚ ದೇವತಾ ಚ ಜನಾರ್ದನಃ ॥ ತಸ್ಮಿಂಸ್ತು ಶಯನಂ ಯಾತೇ ನೋದ್ವಾಹಾದಿಕ್ರಿಯಾ ಭವೇತ್ । ಚೌಲೋಪನಯನೇ ಚೈವ ವಿವಾಹಾದ್ಯಂ ತ್ಯಜೇದ್ ಬುಧಃ ॥ ಅಜ್ಞಾನಾದ್ ಯದಿ ಕುರ್ವಂತಿ ಮೃತಿಸ್ತೇಷಾಂ ನ ಸಂಶಯಃ । ಕಲ್ಯಾಣದೇವತಾದೃಷ್ಟಿಹೀನಾನಾಂ ತು ಕುತಃ

ಸುಖಮ್ ॥ – ಅನಂತರ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ವ್ರತವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. – ಪ್ರಶ್ನೆ - ಅಚ್ಯುತನು ಶಯನ ಮಾಡಿದಾಗ ಸಂಸ್ಕಾರಸಂಪನ್ನರಾದ ದ್ವಿಜರೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಪ್ರತಿತಿಂಗಳು ಮಾಡಬೇಕಾದುದೇನು! ಯಾವ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡ-ಬೇಕು? ಅದರ ವಿಧಾನವೇನು! ಆಚಾರವೇನು? ವಾಗ್ಮಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೇ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳುವವನಾಗು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. – ಆಷಾಢಮಾಸ-ದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಕರ್ಕಾಟಕರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದಾಗ ಆಷಾಢಶುಕ್ಲ-ಏಕಾದಶಿಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಆಷಾಢಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ವಾಮನನಾಮಕನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ವಿಶ್ವ, ತೈಜಸ, ಪ್ರಾಜ್ಞ ಎಂಬ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗ್ರತ್, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿ ಎಂಬ ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಜೀವರಿಗೆ ಉಂಟುಮಾಡಿ, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕಾನೇಕರೂಪಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲಾ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿರ್ವಿಕಾರ ನಿತ್ಯನಾಗಿದ್ದು ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತ್ಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹ ಸಮಸ್ತಮಂಗಳಗಳಿಗೂ ದೇವತೆಯಾದ ಜನಾರ್ದನ ನಾಮಕನಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನು ಯೋಗನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಶಯನಾ-ವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮಲಗಿರುವಾಗ ವಿವಾಹಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಚೌಲ, ಉಪನಯನ, ವಿವಾಹ ಮುಂತಾದ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬಾರದು. ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯ-ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಮರಣಾದಿರೂಪವಾದ ಅನರ್ಥವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಮಂಗಳಕರವಾದ ದೇವತಾದೃಷ್ಟಿ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಫಲವು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾದೀತು? ಸರ್ವಥಾ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವಿಧಿಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತ್ಯುದಿತಂ ಶುಭಮ್ । ಪೂರ್ವಭಾಂಡಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ರಸಭಾಂಡವಿವರ್ಜಿತಮ್ । ವಿಸರ್ಜಯೇನ್ನವಮ್ಯಾಂ ಶೂರ್ಪಾದೀನ್ ಶೋಧಯೇತ್ ತಥಾ ॥ ಗೋಮಯಾದ್ಯುಪಲೇಪೇನ ಶುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ ವಿಚಕ್ಷಣಃ । ಅಭ್ಯಂತರಂ ಗೃಹಸ್ಯೈವ ವಾಸೋಭಿಃ ಕಂಬಲೈಸ್ತಥಾ । ಕಟೈಶ್ಚ ಕಶುಭಿಶ್ಚೈವ ಸಚೇಲಂ ಸ್ನಾನಮಾಚರೇತ್ ॥ ತತಃ ಪ್ರಾತಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ದಶಮ್ಯಾಂ ತು ಶುಭೇ ದಿನೇ ।

ಸ್ನಾತ್ವಾ ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ಕರ್ಮಾಣಿ ಗೃಹಂ ಗತ್ವಾ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥ ದೇವಸ್ಯೋದ್ವರ್ತನಂ ಕುರ್ಯಾದಲಂಕುರ್ಯಾಚ್ಚ ಮಂಡಪಮ್ । ಪಂಚಗವ್ಯಂ ಪ್ರಾಶಯಿತ್ವಾ ಶುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ ತನೋರ್ದೃಢಮ್ ॥ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ದೇವದೇವಂ ಜನಾ-ರ್ದನಮ್ । ವ್ರತಾನಾಂ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾನಾಂ ಸಂಕಲ್ಪಂ ವಿಧಿವಚ್ಚರೇತ್ ॥ ನೈಮಿತ್ತಿಕಾನಾಂ ಕಾಮ್ಯಾನಾಂ ನಿತ್ಯಾನಾಂ ಚ ತಥೈವ ಚ । ವ್ರತಾನ್ಯೇತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಚತುರಾಶ್ರಮವರ್ತಿನಾಮ್ ॥ – ಈಗ ಶ್ರುತಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಚಾತು-ರ್ಮಾಸ್ಯವಿಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ತುಪ್ಪ, ಎಣ್ಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂದಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಸರ್ಜಿಸಬೇಕು. ಮೊರ, ಜರಡಿ ಮುಂತಾದ್ದವನ್ನು ಕೂಡ ನವಮೀ ದಿನ ಶುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು. ಮನೆಯ ಒಳಭಾಗವನ್ನು ಕೂಡ ಗೋಮಯ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿದ ವಿದ್ವಾಂಸನು ಶುದ್ಧಿ-ಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಬಟ್ಟೆಗಳು, ಕಂಬಳಿಗಳು, ಹಾಸಿಗೆ, ದಿಂಬುಗಳು ಸಹಿತವಾಗಿ ಸಚೇಲ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ನವಮಿಯ ದಿನ ಈ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪೂರೈಸಿ, ಮಂಗಳಕರವಾದ ದಶಮಿಯ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು, ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ನಿತ್ಯಾಹ್ನಿಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. (ಉದ್ವರ್ತನವೆಂದರೆ ಸುವಾಸನೆಯಾದ ಹಿಟ್ಟು ಇತರ ಸುಗಂಧ-ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ತಿಕ್ಕುವುದು). ಪ್ರತಿಮಾದಿಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಕ್ಕಿ ತೊಳೆದು ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಬೇಕು. ನಂತರ ದೇವರ ಮಂಟಪಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಪಂಚಗವ್ಯಮೇಲನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಶರೀರಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನಾದ, ಸಂಸಾರನಾಶಕನಾದ ಕಂಸಾರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ನೈವೇದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ನೈಮಿತ್ತಿಕ, ಕಾಮ್ಯ , ನಿತ್ಯಗಳೆಂಬ ಮೂರುವಿಧವಾದ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವ್ರತಗಳ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ವ್ರತಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವವ-ರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಥಮೇ ಮಾಸಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ನಿತ್ಯಂ ಶಾಕವ್ರತಂ ಶುಭಮ್ । ದ್ವಿತೀಯೇ ಮಾಸಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ದಧಿವ್ರತಮನುತ್ತಮಮ್ ॥ ಪಯೋವ್ರತಂ ತೃತೀಯೇ ತು ಚತುರ್ಥೇ ತು

ನಿಶಾಮಯ । ದ್ವಿದಲಂ ಬಹುಬೀಜಂ ಚ ವರ್ಜಯೇಚ್ಛುದ್ಧಿಮಿಚ್ಛತಾ ॥ ನಿತ್ಯಾನ್ಯೇತಾನಿ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರವ್ರತಾನ್ಯಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ । ಜಂಬೀರಂ ರಾಜಮಾಷಂ ಚ ತುವರಂ ರಾಜಮುದ್ಗಕಮ್ ॥ ಅಭಕ್ಷ್ಯಾಣಿ ಚ ಶಾಕಾನಿ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯೇ ತ್ಯಜೇದ್ ಬುಧಃ । ದ್ವಾದಶ್ಯಾಂ ತು ದಶಮ್ಯಾಂ ಚ ಶಾಕಂ ದಶವಿಧಂ ತ್ಯಜೇತ್ ॥ – ಮೊದಲನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವ್ರತವಾದ ಮಂಗಳಕರವಾದ, ಶಾಕವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಎರಡನೆಯ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದಧಿವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮೂರನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬಹುಬೀಜವುಳ್ಳ ಫಲಾದಿಗಳನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಈ ವ್ರತಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿತ್ಯವೆಂಬುದಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು, ಅಲಸಂದೆ, ತೊಗರಿ, ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರು. ಇನ್ನೂ ಅಭಕ್ಷ್ಯವಾದ ಶಾಕಗಳನ್ನು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಯಾದವನು ಬಿಡಬೇಕು. ದ್ವಾದಶೀ ಮತ್ತು ದಶಮೀಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತುವಿಧವಾದ ಶಾಕವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು.

ಶಾಕಂ ದಶವಿಧಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ವರ್ಜ್ಯಂ ಶಾಕವ್ರತೇ ಶುಭೇ । ಪತ್ರಂ ಪುಷ್ಪಂ ಫಲಂ ನಾಲಂ ಮೂಲಂ ಕುಡ್ಮಲಮೇವ ಚ ॥ ತಿಲಪಿಷ್ಟಂ ಪಲ್ಲವಂ ಚ ಛತ್ರಾಕಂ ಚಾಮಿಷಂ ತಥಾ । ಶಾಕಂ ದಶವಿಧಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ವ್ರತಕರ್ಮಸು ನಿಷ್ಠಿತೈಃ ॥ ಕಾರ್ತಿಕ್ಯಾಂ ವರ್ಜಯೇದ್ ವಿದ್ವಾನ್ ದ್ವಿದಲಂ ಬಹುಬೀಜಕಮ್ । ಬೀಜಮೇವ ಸಮುದ್ಭೂತಂ ದ್ವಿದಲಂ ಚಾಂಕುರಂ ವಿನಾ ॥ ದೃಶ್ಯತೇ ಯತ್ರ ಸಸ್ಯೇಷು ದ್ವಿದಲಂ ಸದ್ಭಿರುಚ್ಯತೇ । ಶಿಲಯಾ ಭಿದ್ಯಮಾನೇ ಚ ದ್ವಿದಲಂ ಯತ್ರ ದೃಶ್ಯತೇ ॥ ದ್ವಿದಲಂ ತದ್ಧಿ ವಿಜ್ಞೇಯಂ ತನ್ಮೇ ನಿಗದತಃ ಶೃಣು । ಮಾಷಂ ಚ ಮುದ್ಗಕಂ ಚೈವ ಚಣಕಂ ಚ ಮಸೂರಕಮ್ ॥ ಕುಲಿತ್ಥಂ ಚೈವ ನಿಷ್ಪಾವಂ ಆಢಕಂ ರಾಜಮಾಷಕಮ್ ॥ ರಾಜಮುದ್ಗಂ ತಿಂತ್ರಿಣೀಂ ಚ ತಥಾ ವೈ ನಖಪಂಚಕಮ್ ॥ ನೂತನಾನ್ಯಥ ಜೀರ್ಣಾನಿ ಸರ್ವಾಣ್ಯೇತಾನಿ ವರ್ಜಯೇತ್ । ನಾಲೇ ಫಲೇ ವೈ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಬಹುಬೀಜಾನಿ ನಾರದ ॥ ಬಹುಬೀಜಂ ತದಿತ್ಯಾಹುಃ ಪತ್ರಕೀರಾದಿಕಂ ತಥಾ ॥ – ಮಂಗಳಕರವಾದ ಶಾಕವ್ರತದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ವಿಧವಾದ ಶಾಕವನ್ನು ವರ್ಜಿಸಬೇಕು. ಎಲೆ, ಹೂವು, ಹಣ್ಣು, ಕಾಂಡ, ಗಡ್ಡೆ, ಮೊಗ್ಗು, ಎಳ್ಳುಹಿಟ್ಟು, ಚಿಗುರು, ಅಣಬೆ, ಮಾಂಸ (ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದ ಮಾಷ =

ಉದ್ದು) ಇವು ಹತ್ತನ್ನು ವ್ರತ ನಿಷ್ಣಾತರಾದವರು ಶಾಕವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಶಾಕವ್ರತದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ವರ್ಜಿಸಬೇಕು. ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸನು ದ್ವಿದಲವನ್ನು (ಬೇಳೆಗಳನ್ನು) ದಲ(ಭಾಗ)ವುಳ್ಳ ಬೀಜವು ಉತ್ಪನ್ನ-ವಾಗಿರುವುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೋ ಅದನ್ನು ದ್ವಿದಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಬೀಜವನ್ನು ಒಡೆದಾಗ (ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಬೀಸಿದಾಗ) ಯಾವ ಧಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬೇಳೆಗಳು (ಭಾಗಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆಯೋ ಅದನ್ನು ದ್ವಿದಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ). ಯಾವ ಯಾವ ಧಾನ್ಯಗಳು ದ್ವಿದಲವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಉದ್ದು, ಹೆಸರು, ಕಡಲೆ, ಮಸೂರಧಾನ್ಯ, ಹುರಳಿ, ಅವರೆ, ತೊಗರಿ, ಅಲಸಂದೆ, ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರು, ಹುಣಿಸೆ ಹಣ್ಣು, ನಖಪಂಚಕ (ಪಂಚನಖವುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮೊಲ, ಮುಳ್ಳುಹಂದಿ, ಉಡ, ಖಡ್ಗಮೃತ, ಆಮೆ ಇವುಗಳು ಪಂಚನಖಗಳು, ಇವುಗಳ ಸ್ವೀಕಾರವು ಇತರ ಯುಗಗಳ ವಿಷಯ. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಇವು ನಿಷಿದ್ಧ. ಅವನ್ನು ಚಾತುರ್ಮಾಸದಲ್ಲಿ ವರ್ಜಿಸಬೇಕು). ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಈ ವಸ್ತುಗಳು ಹೊಸದಾಗಿರಲಿ, ಹಳೆಯದಾಗಿರಲಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ವರ್ಜಿಸಬೇಕು. ನಾರದನೇ! ನಾಲದಲ್ಲಿ (ಕಾಂಡದಲ್ಲಿ), ಫಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಬೀಜಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆಯೋ, ಅವುಗಳನ್ನು ಸೊಪ್ಪು, ಕೀರೆಸೊಪ್ಪು ಮುಂತಾದ್ದವನ್ನೂ ಬಹು ಬೀಜವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನಂ ದೀಪದಾನಂ ಕಾರ್ತಿಕ್ಯಾಂ ತು ವಿಶೇಷತಃ । ಜಾಗರಂ ತು ಪ್ರಬೋಧಿನ್ಯಾಂ ಕುರ್ಯಾದ್ ವೈ ನಿಯತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥ ಗುರುರ್ಗೋಮಿಥುನಂ ದತ್ವಾ ದ್ವಾದಶ್ಯಾಂ ಭೋಜಯೇದ್ ದ್ವಿಜಾನ್ । ಆಸಾಯಾಹ್ನಂ ಪುರಾಣಾದ್ಯೈ-ರಹಃಶೇಷಂ ನಯೇದ್ ಬುಧಃ ॥ ಅಸ್ತಂಗತೇ ದಿನಕರೇ ಪುನಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಯಥಾವಿಧಿ । ವೃಂದಾವನೇ ತತಃ ಕುರ್ಯಾನ್ಮಂಡಪಂ ಚತುರಸ್ರಕಮ್ ॥ ಪುಷ್ಪಮಾಲ್ಯೈಃ ಫಲೈ-ರ್ದಿವ್ಯೈರ್ನಾಲಿಕೇರಾದಿಭಿಃ ಶುಭೈಃ । ಪೂಗೀಫಲೈರಿಕ್ಷುದಂಡೈರಂಭಾಸ್ತಂಭೈಶ್ಚ ಶೋಭಿತಮ್ ॥ – ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ ಮತ್ತು ದೀಪದಾನಗಳು ಇವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ (ಅವಶ್ಯವಾಗಿ) ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಬೋಧಿನಿ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ (ಕಾರ್ತಿಕಶುಕ್ಲಏಕಾದಶೀ) ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಜಾಗರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಗುರುಗಳಿಗೆ ಗೋಮಿಥುನ (ಹಸು-ಎತ್ತುಗಳನ್ನು) ದಾನ ಮಾಡಿ ದ್ವಾದಶಿಯ

ದಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆಗೂ ಪುರಾಣಾದಿ ಸತ್ಕಥೆಯಿಂದ ಹಗಲಿನ ಉಳಿದ ಭಾಗವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಂಗತನಾಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ತುಲಸೀವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಚತುರಸ್ರವಾದ (ಚೌಕವಾದ) ಮಂಟಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬಾಳೆಯ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಗಳು ದಿವ್ಯವಾದ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಇತರ ಹಣ್ಣುಗಳು, ಅಡಿಕೆಯ ಗೊನೆ, ಕಬ್ಬು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಮಂಟಪವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು.

ಪೂಜಯೇತ್ ತತ್ರ ದೇವೇಶಂ ಕ್ಷೀರಾಂಬುಧಿನಿವಾಸಿನಮ್ । ನಾನಾವಿಧೈಶ್ಚೋಪಚಾರೈರ್ಗೀತವಾದಿತ್ರನರ್ತನೈಃ ॥ ಮಾರ್ಗತಾಲಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ನೃತ್ತಂ ನಾಟ್ಯಂ ತದುದ್ಭವಮ್ । ವಸಂತಂ ಶ್ರಾವಯೇದ್ ಗೀತಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ದೇವಸ್ಯ ಚಕ್ರಿಣಃ ॥ ಮಹಾರಾಜೋಪಚಾರೇಣ ತಂ ಭಜೇದ್ ಗರುಡಧ್ವಜಮ್ । ನಿವೇದಿತೈಶ್ಚೋಪಹಾರೈರ್ದಕ್ಷಿಣಾಭಿರ್ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾನ್ ॥ ಸಂತೋಷಯೇನ್ಮಹಾಭಕ್ತ್ಯಾ ವೈಷ್ಣವಾನ್ ಭಾವಿತವ್ರತಾನ್ । ಆಶಿಷಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ತತ್ ಸರ್ವಂ ವಿಷ್ಣವೇಽರ್ಪಯೇತ್ ॥ – ಅಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರಶಯನನಾದ ಸರ್ವದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಸಂಗೀತ, ವಾದ್ಯ , ನರ್ತನಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ತಾಳಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಮಾರ್ಗನೃತ್ಯವನ್ನೂ , ವೃತ್ತವನ್ನೂ , ವೃತ್ತನೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವ ನಾಟ್ಯವನ್ನೂ , ವಸಂತಗೀತವನ್ನೂ ಚಕ್ರಧಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಎದುರು ನಡೆಸಬೇಕು. ಮಹಾರಾಜೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಗರುಡಧ್ವಜನಾದ ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾದ ಉಪಹಾರಗಳಿಂದಲೂ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದಲೂ ವ್ರತನಿಷ್ಠರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರನ್ನು ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅವರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಚನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ತತಸ್ತು ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಂ ತು ಧಾತ್ರೀವೃಕ್ಷೋಪಶೋಭಿತೇ । ವನೇ ದಾಮೋದರಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಚಿತ್ರಾನ್ನೈಸ್ತೋಷಯೇದ್ ವಿಭುಮ್ ॥ ಕಲ್ಪೋಕ್ತವಿಧಿನಾ ತತ್ರ

ಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾದ್ ವಿಚಕ್ಷಣಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ ಪಶ್ಚಾತ್ ಸ್ವಯಂ ಭುಂಜೀತ ಬಂಧುಭಿಃ ॥ ಇದಂ ವ್ರತಂ ಮಹಾಪುಣ್ಯಂ ಸರ್ವೋಪದ್ರವ-ನಾಶನಮ್ । ಇದಂ ನೈಮಿತ್ತಿಕಂ ಪ್ರಾಹುಶ್ಚತುರಾಶ್ರಮವರ್ತಿನಾಮ್ ॥ ಪರಾಕಂ ಷಷ್ಠಕಾಲಂ ಚ ತಥಾ ಧಾರಣಪಾರಣಮ್ । ಲಕ್ಷವರ್ತೀ ವ್ರತಂ ಚೈವ ಭೀಷ್ಮಪಂಚಕ-ಮೇವ ಚ ॥ ತಥಾ ಲಕ್ಷನಮಸ್ಕಾರವ್ರತಂ ಲಕ್ಷಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ । ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯೇ ವ್ರತಾನ್ಯಾಹುರೇತತ್ಕಾಮ್ಯಮಿತೀರಿತಮ್ ॥ ರಂಗವಲ್ಯಾಶ್ಚ ನಿಕ್ಷೇಪಂ ಚಾತುರ್ಮಾ-ಸ್ಯೇ ನ ಕಾರಯೇತ್ । ತುಲಸ್ಯೋಪ್ತಂ ನೈವ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸರ್ವಮೇತತ್ ನವೋ-ದಿತಮ್ ॥ ನಿತ್ಯಂ ಕಾರ್ಯಂ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಮೇತದ್ ವ್ರತಚತುಷ್ಟಯಮ್ । ನಾರೀಭಿಶ್ಚ ನರೈರ್ವಾಪಿ ಚತುರಾಶ್ರಮವರ್ತಿಭಿಃ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋ ವೈಶ್ಯಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಶೂದ್ರೋ ವ್ರತೀ ತಥಾ । ಗೃಹೀ ವನಸ್ಥಃ ಕುಟೀಚೋ ಬಹೂದಃ ಪರಮ-ಹಂಸಕಃ । ನರಕಾನ್ನ ನಿವರ್ತಂತೇ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ವ್ರತಚತುಷ್ಟಯಮ್ ॥ – ಅನಂತರ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ನೆಲ್ಲೀಮರದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ವನಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗ-ಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕದಾಮೋದರ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಚಿತ್ರಾನ್ನಗಳ ನೈವೇದ್ಯದಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕು. ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸ-ನು ಅಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪೋಕ್ತವಿಧಾನದಿಂದ ಧಾತ್ರೀ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೋಮ, ದೇವಪೂಜಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಬಂಧುಗಳ ಸಹಿತನಾಗಿ ತಾನೂ ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ವ್ರತವು ಬಹಳ ಪುಣ್ಯಕರವಾದುದು. ಪರಮ ಮಂಗಳಕರವಾದುದು. ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡತಕ್ಕಂತಹವು. ಭಕ್ತರು ಮಾಡಿದ ಮಾಡಿರಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲಾ ಉಪದ್ರವ-ಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವಂತಹದು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ, ಗೃಹಸ್ಥ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ, ಸನ್ಯಾಸಿ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮದವರೂ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು. ಇಂತಹ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತವು ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮದವರಿಗೂ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ವ್ರತವು (ನಿಮಿತ್ತ ಎಂದರೆ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಎಂಬ ಕಾರಣವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡುವ ವ್ರತವು). ಪರಾಕ, ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳು ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಮಾಡುವ ಸರ್ವಪಾಪ-ಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತರೂಪವಾದ ವ್ರತ, ಷಷ್ಠಕಾಲ (ಆರು ದಿವಸಕ್ಕೊಂದು ಬಾರಿ ಭೋಜನ ಅಥವಾ ಆರುಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೂರು ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಬಾರಿ ಭೋಜನ),

ಹಾಗೆಯೇ ಧಾರಣ-ಪಾರಣ (ಒಂದು ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮರುದಿನ ಭೋಜನ ಹೀಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ರಮದಿಂದ ನಡೆಸುವ ವ್ರತ), ಲಕ್ಷವರ್ತೀ ವ್ರತ (ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ದೇವರಿಗೆ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಡುವುದು), ಭೀಷ್ಮ ಪಂಚಕ ಉಪವಾಸ (ಏಕಾದಶಿಯಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಐದು ದಿವಸ ಉಪವಾಸ), ಲಕ್ಷ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ವ್ರತ (ಒಂದು ಲಕ್ಷ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವ ವ್ರತ) ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಕಾಮ್ಯ ವ್ರತಗಳೂ (ಕಾಮ್ಯ ಆಯಾ ಫಲದ ಆಸೆಯಿಂದ ಮಾಡತಕ್ಕ ವ್ರತಗಳು. ಆದರೆ ಇವನ್ನು ವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹವೂ ಆಗುತ್ತದೆ). ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಂಗವಲ್ಲೀ ಪುಡಿಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು (ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ರಂಗ-ವಲ್ಲೀ ಚೂರ್ಣವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು). ತುಲಸೀ ಗಿಡವನ್ನು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಡಬಾರದು. (ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆಯೇ ತುಲಸೀ ಗಿಡದ ಆರೋಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು). (ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ) – ಎಲೈ ವತ್ಸ ನಾರದ! ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ವ್ರತವು ನಿತ್ಯವಾದುದು. ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾದುದು. ಹೆಂಗಸರು, ಗಂಡಸರು, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ , ಶೂದ್ರ , ಇತರ ವ್ರತನಿಷ್ಠರಾದವರು, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ, ಗೃಹಸ್ಥ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ, ಕುಟೀಚಕಸನ್ಯಾಸಿ, ಬಹೂದಕಸನ್ಯಾಸಿ, ಪರಮಹಂಸ ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಆದರೂ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನರಕವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ-ಕೊಳ್ಳಲಾರರು. (ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನಾರದ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ವ್ರತಕಥನವೆಂಬ ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು).

ತಥಾ ಆದಿತ್ಯಪುರಾಣೇ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತಂ ಉಕ್ತಮ್, ಅಕರಣೇ ಪ್ರತ್ಯ-ವಾಯಪೂರ್ವಕಂ ಬ್ರಹ್ಮನಾರದಸಂವಾದೇನ – ಬ್ರಹ್ಮಾ ಉವಾಚ – ಗೋವಿಂದೇ ಶಯನಂ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಗೃಹ್ಣನ್ ವ್ರತಚತುಷ್ಟಯಮ್ । ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರೀತಿಮವಾಪ್ನೋತಿ ವ್ರತೈರೇತೈಶ್ಚ ನಾರದ ॥ ಶ್ರಾವಣೇ ವರ್ಜಯೇಚ್ಛಾಕಂ ದಧಿ ಭಾದ್ರಪದೇ ತಥಾ । ಕ್ಷೀರಮಾಶ್ವಯುಜೇ ಮಾಸಿ ಕಾರ್ತಿಕ್ಯಾಂ ದ್ವಿದಲಂ ತ್ಯಜೇತ್ ॥ ಯೋ ಭುಂಕ್ತೇ ಪ್ರಥಮೇ ಮಾಸೇ ಶಾಕಂ ದಶವಿಧಂ ಮುನೇ । ಪುಂಸಾ ತೇನ ಮಹಾವಿಷ್ಣೋಃ ಹೃದಿ

ಶಲ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಿತಮ್ ॥ – ಹಾಗೆಯೇ ಆದಿತ್ಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನಾರದ ಸಂವಾದದಿಂದ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಪ್ರತ್ಯವಾಯ (ಪಾಪವನ್ನೂ) ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹೇಳಿದರು – ನಾರದನೇ! ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಶಯನ ಮಾಡುವ ಶ್ರಾವಣಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ (ಆಷಾಢಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿಯಿಂದ ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧದ್ವಾದಶಿಯವರೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ) ಶಾಕವ್ರತ (ತರಕಾರಿ ಬಿಡತಕ್ಕ ವ್ರತ), ದಧಿವ್ರತ (ಮೊಸರು ವರ್ಜಿಸತಕ್ಕದ್ದು) ಕ್ಷೀರವ್ರತ (ಹಾಲು ಬಿಡುವುದು), ದ್ವಿದಲವ್ರತ (ಬೇಳೆಗಳನ್ನು ಬೇಳೆಯುಳ್ಳ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದು) ಎಂಬ ನಾಲ್ಕುವ್ರತಗಳನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸದರೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಹರಿಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ (ಆಷಾಢಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶೀಯಿಂದ ಶ್ರಾವಣ ಶುದ್ಧ ದಶಮಿಯವರೆಗೆ; ಅರ್ಥಾತ್ ಏಕಾದಶೀ ಉಪವಾದ ದ್ವಾದಶೀಯಿಂದ ಶಾಕಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು) ಶಾಕವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ವರ್ಜಿಸಬೇಕು. ಭಾದ್ರಪದ ಮಾಸದಲ್ಲಿ (ಶ್ರಾವಣಶುದ್ಧದ್ವಾದಶೀಯಿಂದ ಭಾದ್ರಪದಶುದ್ಧದಶಮಿ-ಯವರೆಗೆ) ಮೊಸರನ್ನು ವರ್ಜಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ದಧಿವ್ರತವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆಶ್ವಯುಜಮಾಸದಲ್ಲಿ (ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶೀಯಿಂದ ಆಶ್ವಯುಜ ಶುದ್ಧ ದಶಮೀವರೆಗೆ) ದ್ವಿದಲವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. (ಬೇಳೆಗಳನ್ನು, ಎರಡು ಬೇಳೆಗಳುಳ್ಳ ಫಲ, ಶಾಕಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದು). ನಾರದಮುನಿಯೇ! ಮೊದಲನೆಯ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಹತ್ತುವಿಧವಾದ ಶಾಕವನ್ನು (ತರಕಾರಿಯನ್ನು) ಯಾವನು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೋ ಆ ಮಾನವನಿಂದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳನ್ನು (ಮೊಳೆ) ಚುಚ್ಚಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೂಲಪತ್ರಕರೀರಾಗ್ರಫಲಕಾಂಡಾಧಿರೂಢಕಾಃ । ತ್ವಕ್ ಪುಷ್ಪಂ ಕವಚಂ ಚೇತಿ ಶಾಕಂ ದಶವಿಧಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ॥ ಅತಸೀ ತುಲಸೀ ಚೈವ ಧಾತ್ರೀ ಚೂತಫಲಂ ತಥಾ । ಗ್ರಾಹ್ಯಾಣ್ಯೇತಾನಿ ಚತ್ವಾರಿ ವಿಷ್ಣುನಾತ್ತಂ ಯತಃ ಪುರಾ ॥ ನಾನ್ಯತ್ ಕಿಂಚಿತ್ ಸಮಶ್ನೀಯಾತ್ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಚಾಂದ್ರಾಯಣಂ ಚರೇತ್ । ಸುಪ್ತೇ ದೇವೇ ದ್ವಿತೀಯೇ ತು ಮಾಸ್ಯೇನಾಂಸಿ ಸಮಸ್ತಶಃ ॥ ದಧ್ಯಾಶ್ರಿತಾನಿ ತಿಷ್ಠಂತಿ ತದ್ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಪಾಪಭುಗ್ ಭವೇತ್ । ವ್ರತಸ್ಥಿತಶ್ಚ ಯೋ ಮರ್ತ್ಯಃ ತೃತೀಯೇ ಶಯನಾನ್ಮಮ ॥ ಗವ್ಯಾಜ್ಯ-

ಮಾಹಿಷಾದೀನಾಂ ಕ್ಷೀರಾಣಾಂ ಸೇವನಾತ್ ಪುಮಾನ್ । ಸುರಾಪಲೋಕಮಾ-ಪ್ನೋತಿ ಯಾವದಾಭೂತಸಂಪ್ಲವಮ್ ॥ ಚತುರ್ಥೇ ಮಾಸಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ವ್ರತಂ ಕುರ್ಯಾದ್ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ। ಬಹುಬೀಜದ್ವಿದಲಾನಾಂ ವ್ರತಸ್ಯಾನಂತ್ಯಮಿಚ್ಛತಾ ॥ – ಮೂಲ (ಗೆಡ್ಡೆ), ಎಲೆ, ಶರೀರ (ಮೊಳಕೆ), ಅಗ್ರ (ತುದಿ), ಫಲ (ಹಣ್ಣು), ಕಾಂಡ (ದಂಟು, ದೇಟು), ಅಧಿರೂಢಕ (ಬಂದಣಿಕೆ) ತೊಗಟೆ, ಹೂವು, ಕವರ (ಪದರವುಳ್ಳ ಶಾಕ) ಎಂಬುದಾಗಿ ಶಾಕವು ಹತ್ತುವಿಧವಾಗಿದೆ. ಸುವರ್ಣಗೆಡ್ಡೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಗೆಡ್ಡೆಗಳು, ನಾನಾವಿಧವಾದ ಸೊಪ್ಪುಗಳು, ಮೊಳಕೆಗಳು, ಚಿಗುರುಗಳು, ಅಗ್ರಭಾಗದಂತಿರುವ ತರಕಾರಿ, ಬಾಳೆ ಕಾಯಿ ಮುಂತಾದ್ದು, ನಾನಾವಿಧವಾದ ಗಿಡಗಳ ಫಲರೂಪವಾದ ತರಕಾರಿ, ಸೊಪ್ಪಿನ ದಂಟು ಮುಂತಾದ್ದು ಅಧಿಕ-ರೂಢಗಳು (ಒಂದರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ಬೆಳೆದಿರುವ ಬಂದಣಿಕೆ ಮುಂತಾ-ದವು), ತೊಗಟೆ, ಹೂವು, ಕವಚ (ಬಾಳೆ ಹೂವಿನಂತಹ ಪದರಾದ) ತರಕಾರಿ ಹತ್ತುವಿಧ. ಅದನ್ನು ಮೊದಲನೆಯ ಶಾಕವ್ರತದಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಅಗಸೆ ಸೊಪ್ಪು, ತುಲಸೀ, ನೆಲ್ಲಿ, ಮಾವು ಈ ನಾಲ್ಕು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಶಾಕರೂಪವಾಗಿದ್ದರೂ ಇವುಗಳನ್ನು ಶಾಕವ್ರತ ಮಾಡುವವರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು. ಇವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಯಾವ ತರಕಾರಿಯನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಾರದು. ಪ್ರಮಾದವಶಾತ್ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ಚಾಂದ್ರಾಯಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪರಮಾತ್ಮ ಮಲಗಿರುವಾಗ ಎರಡನೆಯ ಭಾದ್ರಪದ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳೂ ಮೊಸರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ಎರಡನೆಯ ಭಾದ್ರಪದ ಮಾಸದಲ್ಲಿ 'ಮೊಸರು' ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ಪಾಪವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾ-ಗುತ್ತದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಶಯನಕಾಲದ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯದಾದ ಆಶ್ವಯುಜಮಾಸದಲ್ಲಿ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವ ಮಾನವನು ಹಸು, ಆಡು, ಎಮ್ಮೆ, ಕುರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಾಲನ್ನು ವರ್ಜಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಪ್ರಮಾದವಶಾತ್ ಹಾಲನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿದವರು ಸೇರುವ ಪಾಪಲೋಕವನ್ನು (ಅಂತಹ ಮಾನವನು) ಪಡೆದು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯಪರ್ಯಂತ-ವಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾನೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ದ್ವಿದಳ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಅಗಸೆ ಸೊಪ್ಪು, ತುಳಸಿ, ನೆಲ್ಲಿ, ಹಾಗೂ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು ಈ

ನಾಲ್ಕನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ವ್ರತದಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು. ಬಹುಬೀಜವುಳ್ಳ ಫಲಶಾಕಗಳನ್ನು, ದ್ವಿದಲ (ಎರಡು ಬೇಳೆಯುಳ್ಳ0 ತರಕಾರಿ, ಧಾನ್ಯ, ಫಲ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಡಿದ ವ್ರತವು ಅನಂತಫಲದಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ನಾಲ್ಕರ ಹೊರತು (ನಿಷಿದ್ಧವಾದ) ಮತ್ತಾವುದನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಾರದು. ಸ್ವೀಕರಿಸದರೆ ಚಾಂದ್ರಾಯಣವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಅಂಕುರಾದ್ ಭರ್ಜನಾದ್ವಾಪಿ ದ್ವಿದಲಂ ಯತ್ರ ದೃಶ್ಯತೇ । ದ್ವಿದಲಂ ತದಿತಿ ಪ್ರಾಹುರ್ವ್ರತಕರ್ಮಸು ಕರ್ಶಿತಾ ॥ ಬಹೂನ್ಯೇಕತುಷಾಮದ್ಧಾನ್ಯಪಿ ತಾನಿ ಫಲೇಽಪಿ ಚ । ಬಹುಬೀಜಾನಿ ತಾನ್ಯಾಹುಸ್ತುಪಾತ್ವಾಚ್ಛಾದನಾತ್ತ್ವಚಾ ॥ ದ್ವಿದಲ, ಬಹುಬೀಜ ಎಂದರೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬೀಜವು ಮೊಳೆತಾಗ ಅಥವಾ ಬೀಜವನ್ನು ಹುರಿದಾಗ (ಒಡೆದಾಗ) ಎರಡು ದಳಗಳು (ಹೋಳುಗಳು) ಎಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆಯೋ, ಅದನ್ನು ದ್ವಿದಲವೆಂದು ವ್ರತನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಪಳಗಿ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಕಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ, ಹಣ್ಣಿಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ, ತರಕಾರಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಅನೇಕ ಬೀಜಗಳು ಒಳಗೆ ಇದ್ದು ಹೊರಗೆ ಒಂದೇ ಸಿಪ್ಪೆ (ತೊಗಟೆ, ಒಳಗೆ ತೆಳುವಾದ ಸಿಪ್ಪೆ ಅಥವಾ ಕೇವಲ ಸಿಪ್ಪೆ ಇವುಗಳ ಆಚ್ಛಾದನವುಳ್ಳ ಕಾಯಿ, ಹಣ್ಣು, ತರಕಾರಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಹುಬೀಜಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅದ್ಯಮಾನಂ ತು ಯತ್ಸರ್ವಂ ತದನ್ನಮಭಿಧೀಯತೇ । ತದನ್ನಂ ದ್ವಿವಿಧಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಜನ್ಮಕಾಲನಿಮಿತ್ತತಃ ॥ ಉತ್ತರಾಯಣಜಂ ಚೈವ ದಕ್ಷಿಣಾಯನಜಂ ತಥಾ । ಉತ್ತರಾಯಣಜಂ ಚಾನ್ನಂ ಶುದ್ಧಮಾಗ್ರಯಣೇಪ್ಸಿತಃ ॥ ದಕ್ಷಿಣಾಯನಜಂ ಚಾನ್ನಂ ಕಾರ್ತಿಕೇ ವನಭೋಜನಾತ್ । ಉಪೇಂದ್ರೇ ಸರ್ವದೇವೇಜ್ಯೇ ಶಯನಾದುತ್ಥಿತೇ ಸತಿ ॥ ಕಾರ್ತಿಕ್ಯಾಂ ಚ ಚತುರ್ದಶ್ಯಾಂ ಪಂಚಮ್ಯಾಂ ವನಭೋಜನಮ್ । ಕೃತ್ವಾ ಸರ್ವಂ ಸಮಶ್ನೀಯಾದನ್ಯಥಾ ತ್ವಘಭುಗ್ ಭವೇತ್ ॥ ಶಯಿಷ್ಣುನಾ ಚ ವಿಭುನಾ ಯದತ್ರಾಸ್ವೀಕೃತಂ ಚ ತತ್ । ಅಭಕ್ಷ್ಯಮಿತಿ ತತ್ ಪ್ರಾಹುರ್ಮಹಾಂತೋ ವ್ರತಕರ್ಶಿತಾಃ । ಅತ ಏವ ವದಂತ್ಯನ್ಯೇ ಪುರಾಣಂ ಗ್ರಾಹ್ಯಮಿತ್ಯಪಿ ॥ – ನಾವು ಯಾವ ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು (ಪದಾರ್ಥವನ್ನು) ತಿನ್ನುತ್ತೇವೆಯೋ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನ್ನವೆಂದೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ

ಪದಾರ್ಥಗಳ (ತರಕಾರಿ ಧಾನ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳ)ಉತ್ಪತ್ತಿಕಾಲದಿಂದಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಉತ್ತರಾಯಣಜ (ಉತ್ತರಾಯಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವುಗಳು) ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಾಯನಜ (ದಕ್ಷಿಣಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವುಗಳು) ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ಉತ್ತರಾಯಣದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಅನ್ನವು ಆಗ್ರಯಣೇಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣಾಯನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಅನ್ನವು ಕಾರ್ತಿಕದಲ್ಲಿ ವನಭೋಜನದಿಂದ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ತನ್ನ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ನಾಲ್ಕುತಿಂಗಳಿನ ಶಯನದಿಂದ ಎದ್ದ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದ ಹುಣ್ಣಿಮೆ, ಚತುರ್ದಶಿ, ಪಂಚಮಿಗಳಲ್ಲಿ ವನ-ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸ-ಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡದೇ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪುನಃ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ಪಾಪವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ-ಲ್ಲವೋ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಅಭಕ್ಷ್ಯವೆಂದು ವ್ರತನಿಷ್ಠರಾದವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದುದ-ರಿಂದಲೇ ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷದ ಕೆಲವು ಪದಾರ್ಥಗಳು ಗ್ರಾಹ್ಯ(ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯ)ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. (ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಪದಾರ್ಥಗಳು ವನಭೋಜನ ಮತ್ತು ಆಗ್ರಯಣೇಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶುದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ).

ಅವ್ರತೇನ ನಯೇದ್ಯಸ್ತು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಮನುತ್ತಮಮ್ । ಸ ಪಾಪೀ ನರಕಂ ಯಾತಿ ಯಾವದಾಭೂತಸಂಪ್ಲವಮ್ ॥ ತಸ್ಮಾದ್ ವ್ರತಮಿದಂ ಧಾರ್ಯಂ ಅನ್ಯಥಾ ನಾಸ್ಯ ನಿಷ್ಕೃತಿಃ ॥ – ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವನ್ನು ಯಾವನು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ವ್ರತವು ಇಲ್ಲದೇ ಕಳೆಯುತ್ತಾನೋ, ಆ ಪಾಪಿಯು ಪ್ರಳಕಾಲದವರೆಗೂ ನರಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೇ ಇಲ್ಲ.

ಯತ್ ಕಿಂಚಿದ್ ಭಕ್ಷ್ಯತೇ ಶಾಕಂ ಪ್ರಥಮೇ ಮಾಸಿ ನಾರದ । ತೇನಾರ್ಪಿತಂ ಹರೇಃ ಶಲ್ಯಂ ಹೃದಿ ನಾತ್ರ ವಿಚಾರಣಾ ॥ ದ್ವಿತೀಯೇ ಭಕ್ಷಿತೇ ದಧ್ನಿ ಗೋಮಾಂಸಂ

ತೇನ ಭಕ್ಷಿತಮ್ । ಕ್ಷೀರೇ ಪೀತೇ ತೃತೀಯೇ ತು ಸುರಾ ಪೀತಾ ನ ಸಂಶಯಃ ॥ ಚತುರ್ಥೇ ಮಾಸಿ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ದ್ವಿದಲೇಽಪಿ ಚ ಭಕ್ಷಿತೇ । ಕ್ರಿಮಯೋ ಭಕ್ಷಿತಾಸ್ತೇನ ಯಾವದುದ್ಬೋಧನಂ ಹರೇಃ ॥ – ನಾರದನೇ! ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ಮೊದಲನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ, (ಶಾಕವ್ರತದಲ್ಲಿ) ಯಾವನು ತರಕಾರಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೋ, ಅವನಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಚುಚ್ಚಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ದಧಿವ್ರತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೊಸರನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದವನು ಗೋಮಾಂಸ-ವನ್ನು ತಿಂದವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮೂರನೆಯ ಕ್ಷೀರವ್ರತಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದವನು ಹೆಂಡ ಕುಡಿದವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಾರದನೇ! ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ದ್ವಿದಳವ್ರತದಲ್ಲಿ ತೊಗರಿ, ಹೆಸರು ಇತ್ಯಾದಿ ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ, ಅವನು ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಏಳುವವರೆಗೆ ಕ್ರಿಮಿಗಳನ್ನು ತಿಂದವನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ತತಃ ಪ್ರಭಾತೇ ದ್ವಾದಶ್ಯಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಕಾಲೋಚಿತಕ್ರಿಯಾಃ । ಸಂಪೂಜ್ಯ ತುಲಸೀ-ಪತ್ರೈರ್ಲಕ್ಷ್ಮೀದಾಮೋದರಂ ಪ್ರಭುಮ್ ॥ ದದ್ಯಾತ್ ಸಂಪೂಜ್ಯ ವಿಪ್ರಂ ಚ ಪಶ್ಚಾತ್ ತಸ್ಮೈ ಕುಟುಂಬಿನೇ । ದೇವ ದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ಲಕ್ಷ್ಮೀದಾಮೋದರ ಪ್ರಭೋ । ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯೇ ತ್ವಯಾಽಽಜ್ಞಪ್ತಃ ಕೃತ್ವಾ ವ್ರತಚತುಷ್ಟಯಮ್ । ಭವನ್ಮೂರ್ತಿಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ತ್ವತ್ ಪ್ರಸಾದಾಭಿಕಾಂಕ್ಷಯಾ ॥ ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ತಾಂ ದದ್ಯಾತ್ ಸ್ವರ್ಚಿತಾಂ ತುಲಸೀದಲೈಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇದ್ ಪಶ್ಚಾತ್ ಯಥಾ ವಿತ್ತಾನುಸಾರತಃ । ಇತ್ಯಾದಿ । – ಕಾರ್ತಿಕಶುದ್ಧ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಉಪವಾಸ-ವಿದ್ದು ಮರುದಿನ ದ್ವಾದಶೀ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಪ್ರಾತರಾಹ್ನೀಕ, ದೇವಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದಾಮೋದರರನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ತುಳಸೀದಳಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಅನಂತರ ಆ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಕುಟುಂಬಿಯಾದ ಶ್ರೋತ್ರಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ದಾನಮಂತ್ರವು ಹೀಗಿದೆ – ದೇವ ದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ಲಕ್ಷ್ಮೀದಾಮೋ-ದರ ಪ್ರಭೋ । ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯೇ ತ್ವಯಾಽಽಜ್ಞಪ್ತಃ ಕೃತ್ವಾ ವ್ರತಚತುಷ್ಟಯಮ್ । ಭವನ್ಮೂರ್ತಿಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ತ್ವತ್ ಪ್ರಸಾದಾಭಿಕಾಂಕ್ಷಯಾ ॥ – ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದೇವನಾದ, ಜಗತ್ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದಾಮೋದರಸ್ವಾಮಿಯೇ! ಚಾತು-ರ್ಮಾಸ್ಯಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ಶಾಕ- ದಧಿ- ಕ್ಷೀರ -

ದ್ವಿದಗಳಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವ್ರತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಈಗ ಆ ವ್ರತಸಮಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಬಯಸುವವನಾಗಿ ನಿನ್ನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ - ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ತುಳಸೀದಳಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದ ಆ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ತನ್ನ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಇತರ ವ್ರತಗಳು

ಪ್ರಜಾಪತಿ ವ್ರತ

ಪಿಪ್ಪಲಾದರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ಯಾರಾದರು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪ್ರಜಾಪತಿ ವ್ರತ'ವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು.ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಜಾಪತಿ ವ್ರತ'ವನ್ನು ಋಗ್-ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಪುರುಷಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಭಗವಂತನ ಉಪಾಸನೆ. ಪ್ರತೀತಿಂಗಳು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪುರುಷಸೂಕ್ತ ಹೋಮ- ಒಂದು ವರ್ಷ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಪ್ರಜಾಪತಿವ್ರತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕಾದಶಿ ದಿನದಂದು ಪುರುಷಸೂಕ್ತದ ಹದಿನಾರು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಸನ, ಸ್ವಾಗತ, ಪಾದ್ಯ(ಕಾಲು ತೊಳೆಯುವ ನೀರು), ಅರ್ಘ್ಯ (ಕೈ ತೊಳೆಯುವನೀರು), ಆಚಮನ, ಮಧುಪರ್ಕ, ಪುನರಾಚಮನ, ಸ್ನಾನ, ವಸ್ತ್ರ, ಆಭರಣ, ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ಧೂಪ, ನೈವೇದ್ಯ, ನೀರಾಜನ ಅಥವಾ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಪೂರ್ಣ ಉಪವಾಸವಿರಬೇಕು. ಮರುದಿನ(ದ್ವಾದಶಿ) ಆಹುತಿ ಕೊಡಲು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಬೇಕು(ಚರು). ಬೇಯಿಸುವಾಗ ಅದನ್ನು ಪುರುಷಸೂಕ್ತದಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ತದನಂತರ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಹದಿನಾರು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಷೋಡಶ-ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಆನಂತರ ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಅಗ್ನಿದೇವತೆ-ಯಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಬೇಕು. ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಹನ್ನೆರಡು ರೂಪಗಳು. ಮಾರ್ಗಶಿರ-ಕೇಶವ, ಪುಷ್ಯ-ನಾರಾಯಣ, ಮಾಘ-ಮಾಧವ, ಫಾಲ್ಗುಣ-ಗೋವಿಂದ, ಚೈತ್ರ-ವಿಷ್ಣು, ವೈಶಾಖ-ಮಧುಸೂದನ,

ಜ್ಯೇಷ್ಠ -ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ, ಆಷಾಢ-ವಾಮನ, ಶ್ರಾವಣ -ಶ್ರೀಧರ, ಭಾದ್ರಪದ-ಹೃಷಿಕೇಶ, ಆಶ್ವೀಜ-ಪದ್ಮನಾಭ, ಕಾರ್ತಿಕ- ದಾಮೋದರ ಆಯಾ ತಿಂಗಳ ದ್ವಾದಶಿಯಲ್ಲಿ ಆಯಾ ತಿಂಗಳ ಭಗವಂತನ ವಿಶಿಷ್ಟರೂಪಕ್ಕೆ ಆಹುತಿ. ನಂತರ ಹದಿನಾರು ಬಾರಿ ತುಪ್ಪದ ಆಹುತಿ. ನಂತರ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿದ ಅನ್ನದ ಹದಿನಾರು ಆಹುತಿ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪುರುಷಸೂಕ್ತದ ಹದಿನಾರು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಹದಿನಾರು ಬಾರಿ ತುಪ್ಪದ ಆಹುತಿ. ಹೀಗೆ ಪ್ರತೀ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ದ್ವಾದಶಿ ದಿನ ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆ. ಇನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಹದಿನಾರು ಮಂದಿ ಯೋಗ್ಯ ಮಂದಿಗೆ ಭೋಜನ ಹಾಕುವುದು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆಹುತಿ ಕೊಟ್ಟ ಅನ್ನದ ಶೇಷ ಭಾಗವನ್ನು ಹೆಂಡತಿ ತನ್ನ ಗಂಡನಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಆತನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಸೇವಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣರಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತ ಹೇಳಿ ದಂಪತಿಗಳು ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ಣ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದರೆ ಆಗ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂತಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ರತ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳೇ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುತ್ತಾರೆ, ಗಂಡು ಮಗು ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಗಂಡು ಮಗುವಾಗುತ್ತದೆ, ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿ ಸಾಯುವ ಪ್ರಸಂಗ ಇದ್ದರೆ ಅದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಋಷ್ಯಶೃಂಗ ಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದರು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು, ಯಾಗಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು ಭೋಗವುಳ್ಳವನು ಒಳ್ಳೆಯ ದ್ವನಿ ಉಳ್ಳವನು ಆಗುತ್ತಾನೆ. ತುಪ್ಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಮೃದು ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು ಬಹುವಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಮುತ್ತಗದ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡುವವನು ರೂಪವಂತನೂ ಭೋಗಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹಾಲು, ಮೊಸರು ಬಿಟ್ಟವನು ಗೋಲೋಕ-ವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಕಾಲಿಗೆ ಮತ್ತು ತಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚುವುದನ್ನು ಬಿಡುವವನು ಕಾಂತಿಮಂತನು ಇಂದ್ರಿಯಪಾಟವ ಉಳ್ಳವನು ಆಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಬಹುಧನವುಳ್ಳ-ವನು ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುವನು ಮಧುರತನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು ಸಂತತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಸಾಸುವೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಶತ್ರುಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ವಾಸನೆಯ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೂವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯಾಧರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವವನು ಬ್ರಹ್ಮ- ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದವನು ಗೋದಾನ ಫಲ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಸೂರ್ಯನು ಮಿಥುನರಾಶಿಗೆ ಬಂದಾಗ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಮಲಗಿಸಬೇಕು ತುಲಾರಾಶಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಎಬ್ಬಿಸಬೇಕು. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ವ್ರತ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾವಿರ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಫಲ ಬರುತ್ತದೆ. ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಗಂಗಾ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಫಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಯಾವಾಗಲು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಊಟ ಮಾಡುವವನು ರಾಜನಾಗುತ್ತಾನೆ. ನಿತ್ಯವೂ ಒಪ್ಪತ್ತು ಊಟಮಾಡಿದವನು ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹರಿಗೆ ನೂರೆಂಟು ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಹಂಸದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ವಿಷ್ಣುವಿನೆದುರಿಗೆ ಗೀತವನ್ನು ಹಾಡುವವನು ವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಾರಿಸುವವನು ಗಂಧರ್ವಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಪಂಚಗವ್ಯ-ವನ್ನು ಕುಡಿಯುವವನು ಚಾಂದ್ರಾಯಣ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ದೇವರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವವನು ವಿಷ್ಣು ಪದವನ್ನು ಹೊಂದು-ತ್ತಾನೆ. ತುಳಸೀ ದಳದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದವನು ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ದೇವರನ್ನು ತುಳಸಿಯಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವನು ನಿರ್ಮಲವಾದ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಫಲ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ದಿನವೂ ಊಟ ಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಫಲವು ಬರುತ್ತದೆ. ಯಾರು ಸ್ತ್ರೀಸಂಗವನ್ನು ಬಿಡುವನೋ ಅವನು ಒಂದು ಮನುವಿನ ಕಾಲದವರೆಗೂ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಬೆಲ್ಲ, ಕಾಯಿ ಪಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವನು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ನೆಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಜಜ್ಜಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರು ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಬಹು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ನೆಲದಮೇಲೆ ಮಲಗತಕ್ಕವನು ಸತ್ತ ನಂತರ ಒಳ್ಳೆಯ

ವಿಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ, ಹಾಗೆ ನೆಲದಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ತೈಲಾಭ್ಯಂಜನ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳವರೆವಿಗೆ ರೋಗ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಕುಷ್ಟರೋಗವೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನಕ್ತ ಭೋಜನ ಮಾಡುವವನು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಯಾಚಿಸದಿದ್ದರೆ ಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆ. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೇನನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೆ ಪಾಪವು ಬರುವುದು. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬರುವ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ. ಎಲ್ಲಾ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಬರುವ ಫಲವನ್ನು ಅದರಿಂದ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ದಾಳಿಂಬೆ ಮಾದಳ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಇವನ್ನು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಧನಿಕನಾಗಿ ಸುಂದರನಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಯಾರು ಈ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಹೊತ್ತು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನು ಸೂರ್ಯನು ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಮುಹೂರ್ತಗಳ ಅನಂತರ ಊಟಮಾಡುವನೋ ಅಷ್ಟು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯಾರು ಈ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಹೊತ್ತು ಊಟ ಮಾಡು-ತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನು ಸೂರ್ಯನು ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಮುಹೂರ್ತಗಳ ಅನಂತರ ಊಟ ಮಾಡುವನೋ ಅಷ್ಟು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಕ್ಕಿ ಯವ ಗೋಧೂಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸರಿಯಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅಶ್ವಮೇಧಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪುಣ್ಯವು ಬರುವುದೋ ಆ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಧನಧಾನ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಬಹಳ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದು-ತ್ತಾನೆ . ತುಳಸೀದಳ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ತರ್ಪಣ ಮಾಡಿದರೆ ಅಧಿಕ ಫಲ ಬರುತ್ತದೆ. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯಗಳು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ದಿನವೂ ಸ್ನಾನಮಾಡುವವನು ನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರಗಳವರೆಗೆ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳೂ ತಾನೇ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಊಟ ಮಾಡಿದರೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳವರೆವಿಗೂ ಇಂದ್ರ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಸುವನು. ನಾಲ್ಕು ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರು ಮೌನವಾಗಿರುವರೋ ಅವರು ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಮೌನದಿಂದ ಊಟಮಾಡು-ವವನು ದುಃಖವನ್ನು ಹೊಂದುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಅಥವಾ ಒಂದು

ಹೊತ್ತು ಆದರೂ ಯಾರು ಪುರಾಣವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನು ತನ್ನ ಪಾಪಗ-ಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಧಾರಣಪಾರಣವ್ರತ

ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಷಾಢಮಾಸ ಅಥವಾ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದ ಪಾಡ್ಯದಿಂದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಾಲ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ, ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಪಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ಧಾರಣ- ಪಾರಣವ್ರತವೆನ್ನುವರು.

ಕ್ರಮ: ವ್ರತದ ಆರಂಭದಂದು(ಉಪವಾಸ ದಿನದಂದು) ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ವ್ರತವನ್ನಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಅಂದು ಕೇವಲ ತೀರ್ಥಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕು. ಪಾರಣೇ ದಿನ ನೂರೆಂಟು ಬಾರಿ ಮೂಲ ಮಂತ್ರದಿಂದ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದಂಪತಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ, ತಾನು ಪಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ದಂಪತೀಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗಾದರೂ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ನಂತರ ತಾವು ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ವ್ರತವನ್ನು ತಿಂಗಳು ಪರ್ಯಂತ ಆಚರಿಸಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದಮೇಲೆ ಉದ್ಯಾಪನ ಮಾಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ತಂದು ಪಂಚಾಮೃತದಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ, ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿ, ಜಾಗರಣ ಮಾಡಿ, ನಂತರ ಉದ್ಯಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸುಗ್ರೀವನು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಕೊಂದ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಅನುಜ್ಞೆಯಂತೆ ಧಾರಣ-ಪಾರಣ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾರದರು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿರುವರು. ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರ ವಧನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ದುಃಖಗೊಂಡಿದ್ದ ಧರ್ಮರಾಜನು ಈ ಧಾರಣ-ಪಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸರ್ವಪಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದನು.

ಚಾಂದ್ರಾಯಣ ವ್ರತ

ಈ ವ್ರತವು ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿದೆ. (ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಷಾಢಮಾಸ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ

ಪಾಡ್ಯದಿಂದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯವರೆಗೆ ಅಥವಾ ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪಾಡ್ಯದಿಂದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯವರೆಗೆ ಆಚರಿಸಬೇಕು.)

1. ಆರಂಭದ ದಿವಸವಾದ ಪಾಡ್ಯದಂದು ಒಂದೇ ತುತ್ತು ಭೋಜನ ಮಾಡಿ ಒಂದೇ ಲೋಟ ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ನಂತರ ದಿನವಿಡೀ ಯಾವುದೇ ಆಹಾರ ಪಾನೀಯಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಬಾರದು. ದ್ವಿತೀಯಾದಂದು ಮಾಡಿದ ಅಡುಗೆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿಸಿ ಕೇವಲ ಎರಡು ತುತ್ತು ಮಾತ್ರ ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಎರಡೇ ಲೋಟ ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಮೂರು ತುತ್ತು ಅನ್ನ, ಮೂರು ಲೋಟ ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಏಕಾದಶಿಯವರೆಗೆ ಮಾಡಿ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಶುದ್ಧೋಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ, ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಮಾಡಿದ ಅಡುಗೆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿಸಿ ಕೇವಲ ಹನ್ನೆರಡು ತುತ್ತು ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಲೋಟದಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಭೋಜನಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಬೇರೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಆಹಾರ-ಪಾನೀಯಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಬಾರದು. ಕೊನೆಗೆ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಂದು ಮಾಡಿದ ಆಹಾರಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿಸಿ ಕೇವಲ ಹದಿನೈದು ತುತ್ತು ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಹದಿನೈದು ಲೋಟ ನೀರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಪಾಡ್ಯದಿಂದ ಒಂದೊಂದು ತುತ್ತು ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನೀರನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ, ದ್ವಾದಶಿ ಪಾರಣೆ ದಿನದಂದು ಪೂರ್ವಕ್ರಮದಂತೆ ಆಹಾರ ನೀರನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ದಿನ ಪೂರ್ಣ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ತಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿನಂದು ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಸುವಾಸಿನಿ -ಯರಿಗೆ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ, ತಾನು ತೀರ್ಥದೊಂದಿಗೆ ಹರಿನೈವೇದ್ಯ-ವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಈ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಉದ್ಯಾಪನೆ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿಲ್ಲ.

2. ಎರಡನೆಯ ವಿಧಾನ ಹೀಗಿದೆ – ಪಾಡ್ಯದಿಂದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆವರೆಗಿನ 30 ದಿನಗಳು ಮಾಡಿದ ಅಡುಗೆ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿನಿವೇದನವಾದನಂತರ ಎಂಟು ತುತ್ತು ಆಹಾರ ಎಂಟು ಲೋಟದಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು. ಏಕಾದಶೀ

ಹಾಗೂ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ದಿನದಂದು ಪೂರ್ಣ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಅಂದರೆ ಪಾಡ್ಯದಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೆ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ತಾನು ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು.

ಏಕಭುಕ್ತ (ಏಕೋಡಿ) ವ್ರತ

ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಷಾಢಶುದ್ಧದ್ವಾದಶಿಯಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕಶುದ್ಧದ್ವಾದಶೀ ಅಂದರೆ ತುಳಸೀವಿವಾಹದ ದಿನದವರೆಗೂ ಆಚರಿಸುವುದು.

ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುವಾಗ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು – ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂಡುವಾಗ ಮಾಡಿದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಭೋಜನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂಡಬೇಕು. ನಂತರ ಊಟ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಹಾಕಿ/ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ರಾತ್ರಿ ಊಟ ಮಾಡು-ವಾಗಲೂ ಇದೇ ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಜಲಪಾನಕ್ಕೆ ಈ ನಿಯಮ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮೌನಭೋಜನ ವ್ರತ

ಸ್ನಾಸ್ಯತೋ ವರುಣಃ ಕಾಂತಿ ಜುಹ್ವತೋಽಗ್ನಿಃ ಶ್ರಿಯಂ ಹರೇತ್ ।
ಭುಂಜತೋ ಮೃತ್ಯುರಾಯುಷ್ಯಂ ತಸ್ಮಾನ್ಮೌನಂ ತ್ರಿಷು ಸ್ಮೃತಮ್ ॥

ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ ಮತ್ತು ಹೋಮ ಮಾಡುವಾಗ ಹಾಗೂ ಭೋಜನ ಮಾಡುವಾಗ ಮಾತನಾಡದೇ ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಈ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು. ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಜಲಾಭಿಮಾನಿ ವರುಣನು ದೇಹದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕಳೆಯುವನು. ಹೋಮ- ಹವನ ಮಾಡುವಾಗ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಅಗ್ನಿದೇವನು ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲತರಹದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವನು. ಭೋಜನ ಮಾಡುವಾಗ ಮಾತನಾಡಿದರೆ, ಪರಮಾತ್ಮನು ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಕಳೆಯುವನು. ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುವಾಗ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮ – ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಲೌಕಿಕ ಹರಟೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಕೇವಲ ಶ್ರೀಹರಿಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಗೋವಿಂದನಾಮವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು.

ದಿಕ್ಸಾಧನವ್ರತ (ದಿಕ್ಕನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು)

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೇ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದು. ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧದ್ವಾದಶಿಯಿಂದ ಶ್ರಾವಣಶುದ್ಧ ದಶಮೀವರೆಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ತಿ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರಾವಣಶುದ್ಧದ್ವಾದಶಿಯಿಂದ ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ದಶಮೀವರೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖಮಾಡಿ ಊಟಮಾಡುವುದು. ಭಾದ್ರಪದಶುದ್ಧದ್ವಾದಶಿಯಿಂದ ಆಶ್ವಯುಜಶುದ್ಧದಶಮೀವರೆಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಶ್ವಯುಜ ಶುದ್ಧದ್ವಾದಶಿಯಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕ ಶುದ್ಧ ದಶಮೀವರೆಗೆ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಾರ್ತೀಕ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು (ಉತ್ಥಾನ ದ್ವಾದಶೀ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಸುವಾಸಿನೀ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮುಗಿಸಬೇಕು.

ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತಜಲಪಾನಮ್ (ಬಲಗೈಯಿಂದ ನೀರು ಕುಡಿಯುವುದು)

ಎಡಗೈಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದರೆ ಸುರಾಪಾನಕ್ಕೆ ಸಮವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವಾಣಿ. ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಬಲಗೈಯಿಂದಲೇ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಡಗೈಯಿಂದ ನೀರು ಕುಡಿಯುವುದು ಹೆಚ್ಚು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳಾದರೂ ಬಲಗೈಯಿಂದಲೇ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಇದು ಒಂದು ವ್ರತ. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ವ್ರತದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಯೋಗ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ರಜತಪಾತ್ರೆಯನ್ನು (ಲೋಟ) ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಖಂಡವ್ರತ

ಪ್ರತಿದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಮಾತ್ರ ಭೋಜನ ಮಾಡಿ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಬಹುದು. ನಂತರ ಮರುದಿನದ ಭೋಜನದವರೆಗೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಪಾನೀಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಾರದು. ಈ ರೀತಿ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ಆರಂಭದಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಆಚರಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯ-ವೆನಿಸಿದರೆ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಬರುವ ದಿನತ್ರಯಗಳಲ್ಲಾದರೂ

(ದಶಮೀ - ದ್ವಾದಶೀಗಳಂದು) ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದು ಉಪಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ತೃಪ್ತಿ-ಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಲಕ್ಷಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ವ್ರತ

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ರತ.

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯೇ ತು ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಕುರ್ಯಾಲ್ಲಕ್ಷಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ । ಸ್ವಕೃತಂ ಪಾಪಮು-ಚ್ಚಾರ್ಯ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪುರಃಸರಃ ॥ ಆಷಾಢ್ಯಾಂ ಚ ಸಮಾರಭ್ಯ ಕಾರ್ತಿಕ್ಯಾಂ ತು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ । ಲಕ್ಷಂ ಸಮಾಪ್ಯ ಪಶ್ಚಾತ್ತು ಕುರ್ಯಾದುದ್ಯಾಪನಂ ವ್ರತೀ ॥

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವು ಬಂದಾಗ ಲಕ್ಷಪ್ರದಕ್ಷಿಣವ್ರತವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ ಆಚರಿಸ-ಬೇಕು. ಆಷಾಢಮಾಸದಲ್ಲಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ವರೆಗೆ ದೇವರಿಗೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಪ್ರತಿದಿನ ತಾನು ಮಾಡಿರುವ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪೂರ್ವಕ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಲಕ್ಷಪ್ರದಕ್ಷಿಣವನ್ನು ಹಾಕಿ ಮುಗಿಸಿ ಅನಂತರ ಉದ್ಯಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿದಿನ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಹಾಕುವಾಗ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಮಂತ್ರ – ಅನಂತಮವ್ಯಯೀ ವಿಷ್ಣುಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ - ನಾರಾಯಣಂ ಹರಿಮ್ । ಜಗದೀಶ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಪದೇ ಪದೇ ॥

ಲಕ್ಷನಮಸ್ಕಾರವ್ರತಮ್

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷನಮಸ್ಕಾರ ವ್ರತವೂ ಒಂದು. ಸುಮಂಗಲೆಯರು ಮತ್ತು ವಿಧವೆಯರು ಸಹ ಈ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರೆನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯೇ ತು ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಕೇಶವಂ ಶಯನಂ ಗತೇ । ಆಷಾಢಸ್ಯ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಏಕಾದಶ್ಯಾಂ ಸಮಾಹಿತಃ ॥ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ ಶ್ರೀಹರಿಯು ನಾಲ್ಕುತಿಂಗಳು ಯೋಗನಿದ್ರಾಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಆಷಾಢಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಏಕಾಗ್ರವಾಗಿಟ್ಟು ಈ ಲಕ್ಷ ನಮಸ್ಕಾರದ ವ್ರತವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು.

ವ್ರತಸಂಕಲ್ಪ – ಮಮ ಲಕ್ಷನಮಸ್ಕಾರವ್ರತಸ್ಯ ಪುರುಷೋತ್ತಮ । ನಿರ್ವಿಘ್ನಂ ತದ್ವ್ರತಂ ಸಾಂಗಂ ಕುರು ತ್ವಂ ಕೃಪಯಾ ಹರೇ ॥ ಹೀಗೆ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ವರೆಗೆ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಉದ್ಯಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರ – ದೇವ ದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ಸರ್ವವ್ರತಫಲಪ್ರದ । ವ್ರತೇನಾನೇನ ಸುಪ್ರೀತೋ ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾರ್ಪಿತಮ್ ॥ ಈ ವ್ರತವು ಮಹಾಪುಣ್ಯ-ಪ್ರದವಾದುದಾಗಿದೆ. ಪಾಪಾರಣ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಡಲು ಇದು ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿನಂತಿರುವ ವ್ರತ. ಪಾಪಗಳೆಂಬ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ವಜ್ರಾಯುಧದಂತಿರುವ ವ್ರತ. ಪಾಪಗಳೆಂಬ ಸಾಗರಕ್ಕೆ ನಾವೆಯಂತಿರುವ ವ್ರತ. ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊನೆಗೆ ವಿಷ್ಣುಪ್ರಸಾದಕ್ಕೂ ಸಾಧನವಾಗಿರುವ ವ್ರತವಿದು.

ಲಕ್ಷಬತ್ತಿವ್ರತ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷದೀಪವ್ರತಮ್

ಲಕ್ಷವರ್ತಿವ್ರತ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ವ್ರತ. ವೈಶಾಖ, ಕಾರ್ತೀಕ ಮತ್ತು ಮಾಘಮಾಸಗಳು ಲಕ್ಷಬತ್ತಿವ್ರತಕ್ಕೆ ವಿಹಿತವಾದ ಕಾಲಗಳು. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಣಶುಕ್ಲಪ್ರತಿಪತ್ತಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಕಾರ್ತೀಕ ಪೂರ್ಣಿಮಾದವರೆಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಒಂದು ಸಹಸ್ರಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ಆಕಳತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ತಿಲತೈಲದಲ್ಲಿ ತೋಯಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಕರ್ಪೂರವನ್ನು ಹಾಕಿ ದೇವರೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿಡಬೇಕು. ಕೊನೆಗೆ ಉದ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಹತ್ತಿ ಹೊಸೆದು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಬತ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ವ್ರತಸಮರ್ಪಣೆಯ ಮಂತ್ರ – ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ದ್ರವ್ಯಹೀನಂ ತಥೈವ ಚ । ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕೃತಂ ಯಚ್ಚ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥ ಬಾಲ್ಯೇ ವಯಸಿ ಯತ್ಪಾಪಂ ಯೌವನೇ ವಾಪಿ ಯತ್ಕೃತಮ್ । ವಾರ್ಧಕೇಽಪಿ ಕೃತಂ ಪಾಪಂ ತತ್ಸರ್ವಂ ನಶ್ಯತಿ ಧ್ರುವಮ್ ॥

ಪರಾಕವ್ರತ: ಸರ್ವಪಾಪ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ರೂಪವಾದ ಪರಾಕವ್ರತವನ್ನು 12 ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದೇ ರೀತಿ ಮೂರು ವರ್ಷ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಒಟ್ಟು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ 37 ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದಂತಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು.

ಲಕ್ಷ ತುಳಸೀ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ: ಚಾತುರ್ಮಾಸದಲ್ಲಿ ತುಳಸಿ ದೇವಿಗೆ ಲಕ್ಷಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕುವ ವ್ರತ. ವೈಶಾಖ, ಕಾರ್ತೀಕ ಮತ್ತು ಚಾತುರ್ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ಬೇಡಿದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು ಸಿದ್ಧಿಸುವವು. ತುಳಸಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹಾಗೂ ಸಾಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದು.

ಗೋಪದ್ಮ ವ್ರತ – ತುಳಸೀ ವೃಂದಾವನ ಅಥವಾ ದೇವರ ಮನೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಮೂರು ಪದ್ಮಗಳನ್ನು ರಂಗೋಲೆಯಿಂದ ಬರೆಯಬೇಕು. ಅಷ್ಟೇ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಮೂವತ್ತಮೂರು ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಸಹಿತವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಗೃಹೇ ವೃಂದಾವನೇ ವಾಽಪಿ ಲಿಖೇತ್ ಗೋಪದ್ಮಕಂ ಪದಮ್ । ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶತ್ತು ಪದ್ಮಾನಿ ಕುರ್ಯಾದ್ ಭಕ್ತ್ಯಾ ದಿನೇ ದಿನೇ । ತತ್ಸಂಖ್ಯಯಾ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಾ ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾನತೀಃ ॥ ಗೋಪದ್ಮ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಂಧಾದ್ಯುಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅಪೂಪಾದಿ ನೈವೇದ್ಯಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು.

ಇದನ್ನು ಹೆಂಗಸರು ಐಶ್ವರ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ಸಂಪತ್ತು, ಮದುವೆ ಮಕ್ಕಳು ಮುಂತಾದ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲನೆ ವರುಷದಲ್ಲಿ ತಾಂಬೂಲ ಮತ್ತು ಭೋಜನವನ್ನು, ಎರಡನೆ ವರ್ಷ ಬಳೆ ಮತ್ತು ಭೋಜನ , ಮೂರನೇ ವರ್ಷ ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ಭೋಜನ, ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷ ಕಬ್ಬು ಮತ್ತ ಬೋಜನ, ಐದನೇ ವರ್ಷ ಮದುವೆಯಾಗದ ಹುಡುಗಿಗೆ ವಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಭೋಜನ-ವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮವಿದೆ. ಈ ನಿಯಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಇದೆ.

ಗೋಪದ್ಮವ್ರತಕಥಾ ಒಮ್ಮೆ ಇಂದ್ರನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರಂಭೆ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ಮೃದಂಗದ ಚರ್ಮ ಹರಿದು ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಇಂದ್ರನು ಯಮನಿಗೆ ಯಾರು ಗೋಪದ್ಮವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೊ ಅವರನ್ನು ಕೊಂದು ಅವರ ಬೆನ್ನು ಚರ್ಮದಿಂದ ಮೃದಂಗವನ್ನು ಸರಿಮಾಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಯಮನು ತನ್ನ ಭಟರನ್ನು ಕರೆದು ಯಾರು ಯಾವ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೊ ಅವರನ್ನು

ಕೊಂದು ಅವರ ಬೆನ್ನು ಚರ್ಮವನ್ನು ತನ್ನಿ ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲನಂತರ ಯಮನ ಬಂಟರು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಗಂಗಾ, ಗೌರಿ, ಸಾವಿತ್ರಿ ಮತ್ತು ಸರಸ್ವತಿ ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನ ತಂಗಿ ಸುಭದ್ರಾ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ರಂಗೋಲಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಯಮನು ಭಟರಿಗೆ ಸುಭದ್ರೆಯ ಚರ್ಮತಂದು ಮೃದಂಗವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸುಭದ್ರೆಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ರಂಗೋಲಿಯನ್ನು ಯಾಕೆ ಹಾಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಸುಭದ್ರೆಯು ನನಗೆ ಇಂದ್ರ, ಚಂದ್ರನಂತಹ ಅಣ್ಣಂದಿರು, ಅರ್ಜುನನಂತಹ ಗಂಡ, ವಸುದೇವ ದೇವಕಿಯಂತಹ ತಾಯಿತಂದೆಯರು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೀನು ಇರುವಾಗ ನನಗೆಂತಹ ಭಯವೆಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಕೃಷ್ಣನು ಇದೆಲ್ಲವೂ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ನೀನು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ತುಳಿಸೀ ಕಟ್ಟೆಯ ಮುಂದೆ ಮತ್ತು ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಗಳು ಹರಿಯುವ ಹಸುವಿನ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗರುಡ, ವಿಷ್ಣುಪಾದ, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಕಮಲದ ಹೂವು, ಸ್ವಸ್ತಿಕ, ಬೃಂದಾವನ, ಕೊಳಲು, ರಾಮನ ತೊಟ್ಟಿಲು, ಸೀತೆಯ ಸೀರೆ, ತುಳಸಿ ಎಲೆ, ಆನೆ ಹಸು ಕರು ಮತ್ತು ಮೂವತ್ತಮೂವತ್ತು ಮೂರು ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಕಮಲಗಳನ್ನು, ಆನೆ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕರು ಇವುಗಳ ರೂಪವನ್ನು ರಂಗೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಸುಭದ್ರೆಯು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಕಲ್ಲು ತರಿಸಿ ಮುತ್ತು ಹವಳ ಮುಂತಾದವು ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪುಡಿಮಾಡಿ ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕಿದಳು. ಐದು ವರ್ಷ ಹಾಕಬೇಕಾಗಿದ್ದ ರಂಗೋಲಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ವರುಷದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಅರಿಷಿನ ಮತ್ತು ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದಳು. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಸುಭದ್ರೆಯು ಶಿಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಯಮನ ಬಂಟರು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ತಲೆಹಾಕಿ ಮಲಗಿರುವ ಆನೆಯನ್ನು ಹುಡಿಕಿ ಅದನ್ನು ಕೊಂದು ಅದರ ಬೆನ್ನು ಚರ್ಮದಿಂದ ಮೃದಂಗವನ್ನು ಸರಿ ಮಾಡಿದರು.

ಆಷಾಢ II ಶುದ್ಧ II ದ್ವಾದಶೀ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪತಿತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠ) ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿ (ಕ್ರಿ .ಶ. 1594-1612) - ವೆಂಕಟೇಶಪದಾಸಕ್ತಂ ವಾದಿಭಂಗವಿಚಕ್ಷಣಂ । ಶ್ರೀಪತೀಂದ್ರ-

ಗುರುಂ ವಂದೇ ಸರ್ವತಂತ್ರೇಷು ಕೋವಿದಂ ॥ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರ ಅಪಾರ ಕೀರ್ತಿ-ಯನ್ನು ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಮಹಾನುಭಾವರಲ್ಲಿ ಇವರು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳು. ಇವರಿಗೆ ಅಸಾಧಾರಣ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿತ್ತೆಂದೂ, ದುರ್ವಾದಿ-ಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರೆಂದೂ, ತಿರುಪತಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದರೆಂದೂ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಈಗಿನ ತಮಿಳುನಾಡು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ರಾಯ-ವೆಲ್ಲೂರಿನಲ್ಲಿ 1612ರ ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿ-ಪಾದವನ್ನೈದಿದರು. ಇವರ ವೃಂದಾವನವು ರಾಯವೆಲ್ಲೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ.

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿತೀರ್ಥರು (ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ ಮಠ) ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶೀ-ಪುರುಪಾಳ್ಯಸುಖತೀರ್ಥಮತಾಬ್ಧೀಂದು ಜಾತಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮನೋಹರಾತ್ । ಸರ್ವಾ -ಭೀಷ್ಟಪ್ರದಂ ನೃಣಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಗುರುಂಭಜೇ ॥

ಕೃಷ್ಣದ್ವಾದಶೀವ್ರತ - ದುರ್ವಾಸಮುನಿ – ವ್ರತ ಮಾಡುವ ಬುದ್ಧಿವಂತನು, ಆಷಾಢಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದಶಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿರುವಂತೆಯೇ (ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ) ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ, ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ, ಚಕ್ರಪಾಣಯೇ ನಮಃ ಎಂದು ಸ್ವಾಮಿಯ ತೋಳುಗಳನ್ನೂ, ಭೂಪತಯೇ ನಮಃ ಎಂದು ಕಂಠವನ್ನೂ, ಶಂಖಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಶಂಖವನ್ನೂ, ಚಕ್ರಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಚಕ್ರವನ್ನೂ, ಪುರುಷಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಶಿರಸ್ಸನ್ನೂ ಅರ್ಚಿಸಿ, ಹಿಂದಿನಂತೆ ದೇವನೆದುರು ವಸ್ತ್ರಯುತವಾದ ಪೂರ್ಣಕಲಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಸನಾತನನೂ, ಚತು-ರ್ವ್ಯೂಹನೂ ಆದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಲಶದ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಬೇಕು. ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಆ ದೇವನನ್ನು ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ ಹಿಂದಿನಂತೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನಾಸಕ್ತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಏನು ಪುಣ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು.

ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ಯದುವಂಶವರ್ಧನನೂ ಆದ ವಸುದೇವನಿದ್ದನಷ್ಟೆ. ಅವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ದೇವಕಿಯು ಪತಿಯಂತೆಯೇ ವ್ರತನಿಷ್ಠಳು. ಪತಿವ್ರತೆಯೂ ಧರ್ಮ-

ಪರಾಯಣೆಯೂ ಆದ ಅವಳು ಅಪುತ್ರವತಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಬಹುಕಾಲದ ಮೇಲೆ ನಾರದಮುನಿಯು ಆ ವಸುದೇವನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ವಸುದೇವನಿಂದ ಭಕ್ತಿ-ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿತನಾದ ಆತನು ಮುಂದಿನ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ''ಪಾಪರಹಿತನಾದ ವಸುದೇವನೇ! ನಾನು ಹೇಳುವ ದೇವತೆಗಳ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳು. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ನಾನು ಬೇಗನೇ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಯದೂತ್ತಮನೇ! ಭೂದೇವಿಯು ದೇವತೆಗಳ ಸಭೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವಳು 'ದೇವತೆಗಳೇ ನಾನು ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲಾರೆನು. ದುಷ್ಟರಾಕ್ಷಸರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸುರೋತ್ತಮರೇ! ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿರಿ'' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ ಆ ದೇವತೆಗಳು ನಾರಾಯಣನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋದರು.

ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ಆ ನಾರಾಯಣನು ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸುರೋತ್ತಮನಾದ ಆತನು ''ದೇವತೆಗಳೇ! ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾನೇ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಷಾಢಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಏಕಾದಶಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಪತಿಯೊಡನೆ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವಳೋ ಅವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಜನಿಸುವೆನು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ನಾರಾಯಣನಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ದೇವತೆಗಳು ಅವರೆಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ನಾನಾದರೋ ಉದ್ದೇಶ್ಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು. ಪುತ್ರರಿಲ್ಲದಿರುವ ನಿನಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಮಹಾಕೀರ್ತಿವಂತನಾದ ವಸುದೇವನು ನಾರದನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ದ್ವಾದಶೀವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣನೆಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳ ಪುತ್ರನನ್ನೂ, ಹೆಚ್ಚಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಪಡೆದನು. ವಸುದೇವನು ಬಹುವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಬಳಿಕ ಪರಮಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ಸತ್ಯತಪಮುನಿಯೇ! ಈ ವ್ರತವು ನೀನು ಆಷಾಢಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು.

ಗುರುಂ ವಂದೇ ಸರ್ವತಂತ್ರೇಷು ಕೋವಿದಂ ॥ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರ ಅಪಾರ ಕೀರ್ತಿ-ಯನ್ನು ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಮಹಾನುಭಾವರಲ್ಲಿ ಇವರು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳು. ಇವರಿಗೆ ಅಸಾಧಾರಣ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿತ್ತೆಂದೂ, ದುರ್ವಾದಿ-ಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರೆಂದೂ, ತಿರುಪತಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದರೆಂದೂ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಈಗಿನ ತಮಿಳುನಾಡು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ರಾಯ-ವೆಲ್ಲೂರಿನಲ್ಲಿ 1612ರ ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿ-ಪಾದವನ್ನೈದಿದರು. ಇವರ ವೃಂದಾವನವು ರಾಯವೆಲ್ಲೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ.

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿತೀರ್ಥರು (ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ ಮಠ) ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶೀ-ಪುರುಪಾಳ್ಯಸುಖತೀರ್ಥಮತಾಬ್ಧೇಂದು ಜಾತಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮನೋಹರಾತ್ । ಸರ್ವಾ-ಭೀಷ್ಟಪ್ರದಂ ನೃಣಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಗುರುಂಭಜೇ ॥

ಕೃಷ್ಣದ್ವಾದಶೀವ್ರತ - ದುರ್ವಾಸಮುನಿ – ವ್ರತ ಮಾಡುವ ಬುದ್ಧಿವಂತನು, ಆಷಾಢಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದಶಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿರುವಂತೆಯೇ (ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ) ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ, ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ, ಚಕ್ರಪಾಣಯೇ ನಮಃ ಎಂದು ಸ್ವಾಮಿಯ ತೋಳುಗಳನ್ನೂ, ಭೂಪತಯೇ ನಮಃ ಎಂದು ಕಂಠವನ್ನೂ, ಶಂಖಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಶಂಖವನ್ನೂ, ಚಕ್ರಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಚಕ್ರವನ್ನೂ, ಪುರುಷಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಶಿರಸ್ಸನ್ನೂ ಅರ್ಚಿಸಿ, ಹಿಂದಿನಂತೆ ದೇವನೆದುರು ವಸ್ತ್ರಯುತವಾದ ಪೂರ್ಣಕಲಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಸನಾತನನೂ, ಚತು-ರ್ವ್ಯೂಹನೂ ಆದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಲಶದ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಬೇಕು. ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಆ ದೇವನನ್ನು ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ ಹಿಂದಿನಂತೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನಾಸಕ್ತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಏನು ಪುಣ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು.

ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ಯದುವಂಶವರ್ಧನನೂ ಆದ ವಸುದೇವನಿದ್ದನಷ್ಟೆ. ಅವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ದೇವಕಿಯು ಪತಿಯಂತೆಯೇ ವ್ರತನಿಷ್ಠಳು. ಪತಿವ್ರತೆಯೂ ಧರ್ಮ-

ಪರಾಯಣೆಯೂ ಆದ ಅವಳು ಅಪುತ್ರವತಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಬಹುಕಾಲದ ಮೇಲೆ ನಾರದಮುನಿಯು ಆ ವಸುದೇವನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ವಸುದೇವನಿಂದ ಭಕ್ತಿ-ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿತನಾದ ಆತನು ಮುಂದಿನ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ''ಪಾಪರಹಿತನಾದ ವಸುದೇವನೇ! ನಾನು ಹೇಳುವ ದೇವತೆಗಳ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳು. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ನಾನು ಬೇಗನೇ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಯದೂತ್ತಮನೇ! ಭೂದೇವಿಯು ದೇವತೆಗಳ ಸಭೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವಳು 'ದೇವತೆಗಳೇ ನಾನು ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲಾರೆನು. ದುಷ್ಟರಾಕ್ಷಸರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸುರೋತ್ತಮರೇ! ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿರಿ'' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ ಆ ದೇವತೆಗಳು ನಾರಾಯಣನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋದರು.

ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ಆ ನಾರಾಯಣನು ಅವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸುರೋತ್ತಮನಾದ ಆತನು ''ದೇವತೆಗಳೇ! ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಾನೇ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಷಾಢಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಏಕಾದಶಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಪತಿಯೊಡನೆ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವಳೋ ಅವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಜನಿಸುವೆನು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ನಾರಾಯಣನಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ದೇವತೆಗಳು ಅವರೆಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ನಾನಾದರೋ ಉದ್ದೇಶ್ಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು. ಪುತ್ರರಿಲ್ಲದಿರುವ ನಿನಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಮಹಾಕೀರ್ತಿವಂತನಾದ ವಸುದೇವನು ನಾರದನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ದ್ವಾದಶೀವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣನೆಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳ ಪುತ್ರನನ್ನೂ, ಹೆಚ್ಚಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಪಡೆದನು. ವಸುದೇವನು ಬಹುವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಬಳಿಕ ಪರಮಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ಸತ್ಯತಪಮುನಿಯೇ! ಈ ವ್ರತವು ನೀನು ಆಷಾಢಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು.

ಆಷಾಢ ॥ ಶುಕ್ಲ ॥ ಹುಣ್ಣಿಮೆ

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ– ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ಕಾಲ ಮಳೆಗಾಲ. ಆಗ ಅನೇಕ ಜಂತುಗಳು ಹಾದಿಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಅವು ಕಾಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಾಯಬಾರದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೂ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಕಷ್ಟಕರವಾದ್ದ-ರಿಂದಲೂ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಒಂದೆಡೆ ತಂಗುತ್ತಾರೆ. ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಂದು ಯತಿಗಳಾದವರು ಕ್ಷೌರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು-ಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸ ದೇವರನ್ನು ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಪೂಜಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಾದಿ ಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳೂ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲೇ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದವರು ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಕಾಲವಾದರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆಷಾಢಮಾಸದಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡದವರು, ಅಶಕ್ತರು, ಆಶ್ವಯುಜಮಾಸ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶೀ ದಿವಸ ವ್ರತವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಕಾರ್ತಿಕ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶೀ ದಿವಸ ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ದ್ವೈತ, ಅದ್ವೈತ, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ, ಶೈವ, ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಸಂಪ್ರದಾಯದವರು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆ, ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಮಳೆಗಾಲವಾದ್ದರಿಂದ ನಿರಂತರ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಭೂಮಿಯೂ ಮೆದುವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಅಲ್ಲದೆ ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಆಗ ಸಂಚರಿಸಿದರೆ ತಿಳಿದೋ ತಿಳಿಯದೋ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ, ಅಹಿಂಸಾ ಪರಿಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮಿಯು ಒಂದೆಡೆ ನೆಲಸಿ ಧ್ಯಾನ ಪರಾಯಣರಾಗುವರು. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ನಿರತ ಯತಿಗಳ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುವುದರಿಂದ ಭಕ್ತಜನರಿಗೂ ಇದು ಶ್ರವಣ, ಮನನದ ಕಾಲ. ಯತಿಗಳ ಸೇವೆಯಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ಸಕಲ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರವಾಕ್ಯ. ನಿಯಮನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ, ಅಂತಃ ಕರಣ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸುಖ-ಭೋಗಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ವೈರಾಗ್ಯದ ಮೂಲಕ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ಹೊಂದಿ ಜ್ಞಾನಗಳಿಕೆ, ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ವ್ರತದ ಗುರಿ. ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ನೆಲೆಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಒಂದು ಪಕ್ಷವನ್ನೇ ಮಾಸವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಪಕ್ಷಾ ವೈ ಮಾಸಾಃ ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತ ಮುಗಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಇದೆ.

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪತೀರ್ಥರು ಆಷಾಢ ಶುಕ್ಲ ಪೂರ್ಣಿಮಾ – ಸತ್ಯಧರ್ಮಾಬ್ಧಿ ಸಂಭೂತ: ಚಿಂತಾಮಣಿ ವಿಜೃಂಭಿತ: । ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪಕಲ್ಪದ್ರುಮ: ಕಲ್ಪಯೇತ್ ಕಾಮ-ಧುಕ್ ಮಮ ॥ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮ ನಾಮ : ಶ್ರೀ ನವರತ್ನ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು ಆಶ್ರಮ ಗುರುಗಳು : ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮ ತೀರ್ಥರು (ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರು) ಆಶ್ರಮ ಶಿಷ್ಯರು : ಶ್ರೀ ಸತ್ಯ ಸಂತುಷ್ಟ ತೀರ್ಥರು ವೇದಾಂತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಆಳ್ವಿಕೆ : 1830 ರಿಂದ 1842 ವೃಂದಾವನ ಸ್ಥಳ : ಪ್ಲವ ನಾಮ ಸಂವತ್ಸರ, ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ಪೌರ್ಣಮಿ, ಮೈಸೂರು. ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನವರತ್ನ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀಮನ್ನ್ಯಾಯ -ಸುಧಾ ಪಂಡಿತರು, ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥರ ಖಾಸಾ ತಮ್ಮಂದಿರು, ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥರಿಂದ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡರು. ಆನಂತರ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥರು ಹೊಳೆ ಹೊನ್ನೂರಿ-ನಲ್ಲಿ ಬೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು. ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಜ ಇವರಿಗೆ ನವರತ್ನಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತು, ನವರತ್ನಗಳನ್ನೂ ತಂದರು, ಆಗ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ ತೀರ್ಥರು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನಿಲ್ಲಿ ಎಂದರು, ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ವೀರಲಕ್ಷ್ಮಿ, ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಎಲ್ಲ ಇದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಪಂಚ ತೀರ್ಥಗಳು ಇರುತ್ತವೆ ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನವರತ್ನಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹನೀಯರು.

ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವರ ಮಹಿಮೆ, ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ಕೆಲಸ ಆಗುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಹುಲುಗಿ ಶ್ರೀಯಃಪತ್ಯಚಾರ್ಯರು ಬಂದರು, ಅವರು ತಮ್ಮ 48ನೇ ವಯಸ್ಸಿನ ವರೆಗೂ ಶ್ರೀಮನ್ನ್ಯಾಯಸುಧಾ ಗ್ರಂಥ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದವರು. ಒಟ್ಟು 12 ಬಾರಿ ಸುಧಾಮಂಗಲ ಮಾಡಿದವರು ಅವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿ ದ್ವೈತ ದ್ಯುಮಣಿ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ. ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರ ತಿಳಿಯಲು ಬೇಕಾದ ಗ್ರಂಥ. ಅಂತಹ ಮಹಾ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬಂದು ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪತೀರ್ಥರಲ್ಲಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ, ನಾನು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆಯ ಬೇಕೆಂದು ಅಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ತಾವು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು ನಿಮ್ಮ ಅನುಜ್ಞಾ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಲು ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪತೀರ್ಥರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ, ಆಗ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಯಃಪತ್ಯಚಾರ್ಯರಿಂದ ಹೊರಬಂದ ವಿಶಿಷ್ಟಗ್ರಂಥವೇ ದ್ವೈತದ್ಯುಮಣಿ ಅದರ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪತೀರ್ಥರ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ ಈ ಗ್ರಂಥ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಮಹಾನುಗ್ರಹ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರು ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪತೀರ್ಥರು, ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಸಂಚಾರ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದರು. ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಮತ್ತು ರಾಜರೇ ಸ್ವತಹ ನಿಂತು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ , ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಗೆ ಬಹಳ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶ್ರೀ ಮಠದಲ್ಲಿ ಹರಿಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಪ್ಲವನಾಮ ಸಂವತ್ಸರ ಆಷಾಢ ಶುಕ್ಲ ಪೌರ್ಣಮಿಯಂದು ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

ಗುರುಪೂರ್ಣಿಮಾಮಹಿಮೆ – ಆಷಾಢ ಮಾಸದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ನಾವು ಆಚರಿಸುವ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಹಬ್ಬವೆಂದರೆ ಗುರು ಪೂರ್ಣಿಮೆ. ಈ ದಿನ ನಾವು ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಿಗೆ ವಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ದಿನ. ಗುರುವಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುವ ದಿನ. ಗುರು ನಮಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ದಿಕ್ಕು ಸೂಚಿಸುವ, ನಮ್ಮ ಕೈ ಹಿಡಿದು ನಡೆಸುವ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಅರಿವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನಮ್ಮೊಳಗಿರುವ ನಮ್ಮ ಆತ್ಮವನ್ನು ಜಾಗೃತಿ-ಗೊಳಿಸುವ ಮಹತ್ವದ ವ್ಯಕ್ತಿ.ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ನಡೆಸಿ, ನಮ್ಮ ಗುರಿ ಮುಟ್ಟಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವವನೇ ಗುರು.ಹುಡುಕಿದರೆ ಸಿಗುವವನಲ್ಲ ಗುರು, ನಮ್ಮನ್ನು ಹುಡುಕಿ, ನಾವು ಗುರುವನ್ನು ಕಾಣುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ತಾನಾಗೇ ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬರುವವನು. ನಾವು ಗುರುವಿನ ಮುಖಾಂತರವೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅರಿವು ಅರಿಯಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ನಾವು ಆಷಾಢ ಪೌರ್ಣಮಿ-ಯಂದು ಮಾತ್ರ ಗುರುವನ್ನು ಪೂಜಿಸದೆ.. ಅನು ದಿನ, ಅನು ಕ್ಷಣ, ಗುರುವನ್ನು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನನ್ನದೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸದಾ ಜಾಗೃತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಶರಣಾದರೆ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಗುರಿ ಮುಟ್ಟುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಪ್ರಕಾರ ಗು ಎಂದರೆ ಅಂಧಕಾರವೆಂದೂ ರು ಎಂದರೆ ದೂರೀ-ಕರಿಸುವವ ಅಥವಾ ಅಜ್ಞಾನದ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಜ್ಞಾನದ ಹಾದಿಗೆ ನಡೆಸುವವ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಗುರು ಪದಕ್ಕೆ ಭಾರವಾದ

ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆಯೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭಾರವಾಗಿರುವನೋ ಅವನೇ ಗುರು ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಬಹುದೇನೋ. ಸ್ಕಂದಪುರಾಣದ ಗುರುಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುವನ್ನು ನಂದಾದೀಪದಂತೆ ಬೆಳಗುವ ಜ್ಯೋತಿಯಂತೆ ಎಂದು ಗುರುವಿನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಲಾಗಿದೆ : ಅಖಂಡಮಂಡಲಾಕಾರಂ ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಯೇನಾ ಚರಾಚರಂ। ತತ್ಪದಂ ದರ್ಶಿತಂ ಯೇನಾ ತಸ್ಮೈ ಶ್ರೀಗುರವೇ ನಮಃ।

ಆಷಾಢ ॥ ಬಹುಳ ॥ ತದಿಗೆ

ಶ್ರೀ ರಘುಭೂಷಣತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ) ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯವರು ಇವರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಸದೃಶ ಪಂಡಿತರಿದ್ದಂತೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರತಿಭೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅನೇಕ ರಾಜರು ಇವರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಿ ಗೌರವಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಐದು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಪೀಠದಲ್ಲಿದ್ದರು. ನಾಲ್ಕು ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಬಹುವೈಭವದಿಂದ ಆಚರಿಸಿದ್ದರೆಂದು ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಶಾ.ಶ. 1767 (ಕ್ರಿ. ಶ. 1844) ಕ್ರೋಧಿಸಂವತ್ಸರದ ಆಷಾಢ ಬಹುಳ ತದಿಗೆಯಂದು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

ಆಷಾಢ ॥ ಬಹುಳ ॥ ಪಂಚಮೀ

ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರು (ಟೀಕಾಕೃತ್ಪಾದರ ಆರಾಧನೆ) - ಯಸ್ಯ ವಾಕ್ಕಾಮ-ಧೇನುರ್ನಃ ಕಾಮಿತಾರ್ಥಾನ್ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ । ಸೇವೇ ತಂ ಜಯ ಯೋಗೀಂದ್ರಂ ಕಾಮಬಾಣಚ್ಛಿದಂ ಸದಾ ॥ ಶ್ರೀ ಮಜ್ಜಯತೀರ್ಥರು ದ್ವೈತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿದ ಮಹಾನ್ ಗುರುಗಳು . ಇವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಹೆಸರು ದೋಂಡೋಪಂಥ ಇವರ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ದುಂಡಿರಾಜ. ರಾಜರಿಗೆ ದೋಂಢೋ -ಪಂತ ನಾಯಕ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಮಗ. ತಂದೆಯ ನಂತರ ದೊಂಢೋಪಂತನಾಯಕ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ. 1352 ರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಾವು-ದ್ದೀನನು ಯಾದವರ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿ ಮಾಡಿದ , ಯಾದವರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದ. ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಹೊರಟಾಗ ನೀರು ಕುಡಿಯಲೆಂದು ಭೀಮಾನದಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಯಲೆಂದು ಕುದುರೆ ಸಹಿತ ಇಳಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ

ಕುಳಿತೇ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ದೂರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾ-ಚಾರ್ಯರ ಮೂಲ ಮಹಾ ಸಂಸ್ಥಾನಾಧೀಶ್ವರರಾದ ಶ್ರೀಮದಕ್ಷೋಭ್ಯತೀರ್ಥರು ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ಅಪಾರ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಿ, ಮುಂದಿನ ಘಟನಾವಳಿಗಳ ಅರಿವಾಗಿ, ಅವನ ಅವತಾರಕಾರ್ಯ ಸನ್ನಿಹಿತ ಎಂದು ತಿಳಿದು ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು 'ಕಿಂ ಪಶುಃ ಪೂರ್ವದೇಹೇ?' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಾಯಕನ ಮನಸ್ಸು ವೈರಾಗ್ಯದೆಡೆ ಮೊದಲೇ ಜಾರಿದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಗಳವರ ಮಾತು ಬಹಳವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಾಟಿದವು . ತನ್ನ ಪರಿವಾರ, ರಾಜ್ಯ, ಸಂಪತ್ತು , ಅಧಿಕಾರ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಶ್ರೀಗಳವರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು "ಸ್ವಾಮಿ ನೀವು ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಸಿದಿರಿ ಇಂದಿನಿಂದ ನೀವು ನನ್ನ ಗುರುಗಳು, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ . ನನಗೆ ಸನ್ಯಾಸ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿ ಸ್ವಾಮಿ, ಇದೆಲ್ಲ ಸಾವು-ನೋವು ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ ? ಈ ಸಂಪತ್ತು ಮಡದಿ-ಮಕ್ಕಳು ಯಾರಿಗಾಗಿ? ಸನ್ಯಾಸ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಧನೆಗೆ ನೆರವಾದೀತು ದಯಮಾಡಿ ಸನ್ಯಾಸಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ಸ್ವಾಮೀ'' ಎಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನಿ-ಗಳಾದ ಶ್ರೀಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲವು ಗೊತ್ತಿದ್ದರು ಏನು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇನೋ ಎಂಬಂತೆ ದೊಂಢೋಪಂತ ನಿನ್ನ ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿದೆ. ಆದರೆ ನೀನು ವಿವಾಹಿತ ಯುವಕ. ನಿನ್ನ ಸಂಸಾರದ ಗತಿ? ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಿತರ ಗತಿ ? ನೀನು ಮನೆಗೆ ತೆರಳು ನಾವು ನಿನಗೆ ಆಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸನ್ಯಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಈಗ ವಿಚಾರ ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ನಾಯಕ ಇಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ ಶಾಶ್ವತ ಸುಖದ ದಾರಿ ತೋರಿ ನೀವು ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು . ಈ ಸಂಸಾರ ಅಸಾರ. ಇದು ಅಶಾಶ್ವತ . ಈ ಲೌಕಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯೇ ಇಲ್ಲ, ದಯವಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಸನ್ಯಾಸ ಕೊಡಿರಿ ಎಂದು ನಿಜವಾದ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ನುಡಿದ. ಆಗ ಶ್ರೀಗಳು ತಥಾಸ್ತು ಎಂದು ನಾಯಕನಿಗೆ ಸನ್ಯಾಸ ನೀಡಿ ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರು ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ವೇದಾಂತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು. ನಾಯಕರು ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರಾದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಮನೆಯವರು ಬಂದು ಶ್ರೀಅಕ್ಷೋಭ್ಯತೀರ್ಥರನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರನ್ನು ಮರಳಿ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಪತಿಸಂಗಮಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದಾಗ ಶ್ರೀ ಶೇಷನ ಆಕೃತಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥರ ದಿವ್ಯತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡು ಅವರನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ

ನೋಡಲಾಗದೆ ಹೊರಗೆ ಓಡಿಹೋದಳು. ಮನೆಯವರಿಗೆಲ್ಲ ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥರ ಶಕ್ತಿ ಅರಿವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕ್ಷಮಾದಾನ ಬೇಡಿದರು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಬದಲಿಸಲಾಗದು ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅವತಾರಕಾರ್ಯ ಅರಿತ ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥರು ಅವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಗುರುಗಳು ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಶ್ರೀ ಅಕ್ಷೋಭ್ಯ ತೀರ್ಥರಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಆಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಧ್ಯಯನವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಜಯ-ತೀರ್ಥರು, ತಮ್ಮ ಗೀತಭಾಷ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷೋಭ್ಯತೀರ್ಥಗುರುಣಾ ಶುಕವತ್ ಶಿಕ್ಷಿತಸ್ಯ ಮೇ (ಶ್ರೀಅಕ್ಷೋಭ್ಯತೀರ್ಥರು ನನಗೆ ಗಿಳಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿದರು) ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದ ರೀತಿಯನ್ನು ಮೆಲುಕು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ . ಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಸಕಲ ಗ್ರಂಥಾಧ್ಯಯನವಾದ ನಂತರ ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರು ಆಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಅಕ್ಷೋಭ್ಯ ತೀರ್ಥರವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಧ್ವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದ್ದರಿಂದ ಮಧ್ವರ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರ ಹತ್ತಿರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರು ಮುಂದಿನ ದಿನಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ವಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಅದನ್ನು ರಚಿಸಲು ಮುಂದಾದರು. ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಜಯತೀರ್ಥರು ಒಂದು ಗುಹೆಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ದೇವತಾರ್ಚನೆ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಆ ಗುಹೆಗೆ ಶೃಂಗೇರಿ ಶಾರದಾ ಪೀಠದ ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು (ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಈಗಾಗಲೇ ಜಯತೀರ್ಥರ ಗುರುಗಳಾದ ಅಕ್ಷೋಭ್ಯತೀರ್ಥರ ಹತ್ತಿರ ತತ್ವಮಸಿ ಎಂಬ ಪದದ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸೋತಿದ್ದರು). ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರಿಗೆ ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರು ತಾವು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ, ಮಧ್ವರ ಪ್ರಮಾಣಲಕ್ಷಣಂ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಆಗ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರಿಗೆ ಅದರ ತಲೆ ಬುಡ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಅವರು 'ಬಾಲವಾಕ್ಯೇನ ಕಿಮ್ ?' ಬಾಲಕನ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದೇನು? ಎಂದು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರು ತಾವು ಆ ಗ್ರಂಥದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ಓದಿದ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ತಿಳಿಯಿತು. ಆ ಗ್ರಂಥ ಅವರಿಗೆ ಈಗ ಅರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಮಧ್ವರ ಗ್ರಂಥಗಳ

ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿದರು ಎಂಬ ಐತಿಹ್ಯವೂ ಉಂಟು. ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಬಹಳ ಗಂಭೀರ, ಸುಂದರ, ಅತೀವಆನಂದವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥರು ಅನೇಕಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಶ್ರೀಮನ್ನ್ಯಾಯಸುಧಾ ಇವರ ಮೇರು ಕೃತಿ . ಇವರ ಶ್ರೀಮನ್ನ್ಯಾಯಸುಧಾ-ಗ್ರಂಥದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಉಕ್ತಿ ಇದೆ – ಸುಧಾ ವಾ ಪಠನೀಯಾ ವಸುಧಾ ವಾ ಪಾಲನೀಯಾ ಎಂದು. ಇವರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ವರು ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ . ಇವರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಇವರ ನ್ಯಾಯಸುಧೆ ಇಂದು ಪಂಡಿತರಿಗೆ ನೀಡುವ ಡಿಗ್ರೀ ಸೇರ್ಟಿಫಿಕೆಟ್ ಆಗಿದೆ . ಅಂದರೆ ಅದನ್ನು ಓದಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಆಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅರ್ಥವಾಗುವವು ಎಂದು.

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜತೀರ್ಥರು ಟೀಕಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ , ಆನಂದತೀರ್ಥೋಪದಿಷ್ಟೋ ನಿಧಿರ್ನಾರಾಯಣಾಹ್ವಯಃ । ಪ್ರದರ್ಶಿತೋ ಯೇನ ಸಮ್ಯಕ್ ಜಯತೀರ್ಥಂ ತಮಾಶ್ರಯೇ ॥ ಶತಾಧಿಕಗ್ರಂಥರತ್ನಪ್ರಣೇತೃಗಳಾದ ಶ್ರೀವಿಜ -ಯೀಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಟೀಕಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು , ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರಮಹಾಚಾಪ-ಮಸುದ್ಧಾರ್ಯಮಪೀತರೈಃ । ಉದ್ಧೃತ್ಯ ಕೀರ್ತಿಂ ಯೋ ಲೇಭೇ ತಂ ಜಯಾರ್ಯಂ ಸದಾ ಭಜೇ ॥ - ಭೇದವಿದ್ಯಾವಿಲಾಸ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಯಸ್ಯ ವಾಕ್ಕಾಮಧೇನುರ್ನಃ ಕಾಮಿತಾರ್ಥಾನ್ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ । ಸೇವೇ ತಂ ಜಯ ಯೋಗೀಂದ್ರಂ ಕಾಮಬಾಣಚ್ಛಿದಂ ಸದಾ ॥ ಮಧ್ವಾಧ್ವಕಂಟಕೋದ್ಧಾರದ ಮಂಗ-ಳಾಚರಣ ಶ್ಲೋಕವಿದು.

ಆಷಾಢ ॥ ಬಹುಳ ॥ ಷಷ್ಠೀ

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯನಿಧಿತೀರ್ಥರು (ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ ಮಠ) ಆಷಾಢ ಬಹುಳ ಷಷ್ಠಿ - ಮುಳಬಾಗಿಲು ಗೋಪೀನಾಥ ಪದದ್ವಂದ್ವಂ ವಾರಿಜಾಸಕ್ತಮಾನಸಂ । ಶ್ರೀಮತ್ಸತ್ಯನಿಧಿಂ ವಂದೇ ದಯಾನಿಧಿ ಸುಪುತ್ರಕಮ್ ॥

ಆಷಾಢ ॥ ಬಹುಳ ॥ ಏಕಾದಶೀ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ – ಆಷಾಢಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷೇ ತು ಕಿನ್ನಾಮ್ನ್ಯೇಕಾದಶೀ ಭವೇತ್ । ಕಥಯಸ್ವ ಪ್ರಸಾದೇನ ವಾಸುದೇವ ಮಮಾಗ್ರತಃ ॥1॥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ವಾಸುದೇವನೇ! ಆಷಾಢಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಏಕಾದಶೀ ಹೆಸರೇನು? ದಯ-ವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸು. ಕೃಷ್ಣಃ – ವ್ರತಾನಾಮುತ್ತಮಂ ರಾಜನ್ ಕಥಯಾಮಿ ತವಾಗ್ರತಃ । ಸರ್ವಪಾಪಕ್ಷಯಕರಂ ಸರ್ವಮುಕ್ತಿಪ್ರದಾಯಕಮ್ ॥2॥ ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ವ್ರತಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಉತ್ತಮವಾದ ವ್ರತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆಷಾಢಸ್ಯಾಽಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಯೋಗಿನೀ ನಾಮ ನಾಮತಃ । ಏಕಾದಶೀ ನೃಪಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಹಾಪಾತಕನಾಶಿನೀ ॥3॥ ಆಷಾಢಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಏಕಾದಶೀಗೆ ಯೋಗಿನೀ ಏಕಾದಶೀ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಮಹಾಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಂಸಾರಾರ್ಣವಮಗ್ನಾನಾಂ ಪೋತಭೂತಾ ಸನಾತನೀ । ಜಗತ್ತ್ರಯೇ ಸಾರಭೂತಾ ಯೋಗಿನೀವ್ರತಕಾರಿಣಾಮ್ ॥4॥ ಈ ಯೋಗಿನೀ ಏಕಾದಶಿಯು ಸಂಸಾರ-ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವರಿಗೆ ದೋಣಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದು. ಪ್ರಪಂಚ-ದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಾರವಾದುದು. ಕಥಯಾಮಿ ತವಾಗ್ರೇಹಂ ಕಥಾಂ ಪೌರಾಣಕೀಂ ಶುಭಾಮ್ । ಅಲಕಾಯಾಂ ರಾಜರಾಜಃ ಶಿವಭಕ್ತಿಪರಾಯಣಃ ॥5॥ ನಿನಗೊಂದು ಹಿಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅಲಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕುಬೇರನಿರುವನು. ತಸ್ಯಾಸೀತ್ಪುಷ್ಪವಟುಕೋ ಹೇಮಮಾಲೀತಿ ನಾಮತಃ । ತಸ್ಯ ಪತ್ನೀ ಸುರೂಪಾ ಚ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀತಿ ನಾಮತಃ ॥6॥ ಆ ಕುಬೇರನಿಗೆ ಹೇಮಮಾಲೀ ಎಂಬ ಹೂ ತರುವವನಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ಎಂಬ ಹೆಂಡತಿಯಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಬಹುಸುಂದರಿಯು. ಸ ತಸ್ಯಾಂ ಚಾಽಽಸಕ್ತಮನಾಃ ಕಾಮಪಾಶವಶಂ ಗತಃ। ಮಾನಸಾತ್ಪುಷ್ಪನಿಚಯಮಾನೀಯ ಸ್ವಗೃಹೇ ಸ್ಥಿತಃ ॥7॥ ಆತನು ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕಾಮಬಾಧೆಗೊಳಗಾಗಿ ಮಾನಸಸರೋವರದಿಂದ ಹೂವನ್ನು ತಂದಿದ್ದರೂ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು. ಪತ್ನೀಪ್ರೇಮ-ರಸಾಸಕ್ತೋ ನ ಕುಬೇರಾಲಯಂ ಗತಃ । ಕುಬೇರೋ ದೇವಸದನೇ ಕರೋತಿ

ಶಿವಪೂಜನಮ್ ॥8॥ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಸಮಯೇ ರಾಜನ್ ಪುಷ್ಪಾಗಮಸಮೀಕ್ಷಕಃ । ಹೇಮಮಾಲೀ ಸ್ವಭವನೇ ರಮತೇ ಕಾಂತಯಾ ಸಹ ॥9॥ ಕಸ್ಮಾನ್ನಾಯಾತಿ ಭೋ ಯಕ್ಷಾ ಹೇಮಮಾಲೀ ದುರಾತ್ಮವಾನ್ । ನಿಶ್ಚಯಂ ಕ್ರಿಯತಾಮಸ್ಯ ಇತ್ಯುವಾಚ ಪುನಃ ಪುನಃ ॥10॥ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದ ಆ ಹೇಮಮಾಲಿಯು ಕುಬೇರನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕುಬೇರನು ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೂವನ್ನು ತರುವನೆಂದು ಕಾದುಕೊಂಡು ಇದ್ದನು. ಇತ್ತ ಹೇಮಮಾಲಿಯು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ರಮಿಸುತ್ತ ಮನೆಯಲ್ಲಿ-ಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಪೂಜೆಯ ಕಾಲವು ಮೀರುತ್ತ ಬರಲು ಯಕ್ಷರಾಜನಾದ ಕುಬೇರನಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದು ಇಂತೆಂದನು. ಎಲೈ ಯಕ್ಷರೇ! ಹೇಮಮಾಲಿಯು ಏಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ? ಅವನು ಬರುವನೇ ಇಲ್ಲವೇ? ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿ-ರೆಂದು ಪದೇ ಪದೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಕ್ಷಾಃ – ವನಿತಾಕಾಮುಕೋ ಗೇಹೇ ರಮತೇ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾ ನೃಪ ॥11॥ ಯಕ್ಷರು ಹೇಳಿದರು – ಎಲೈ ದೊರೆಯೇ! ಅವನು ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸೆಗೊಂಡವನಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಃ – ತೇಷಾಂ ವಾಕ್ಯಂ ಸಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಕುಬೇರಃ ಕೋಪ-ಪೂರಿತಃ । ಆಹ್ವಯಾಮಾಸ ತಂ ತೂರ್ಣಂ ವಟುಕಂ ಹೇಮಮಾಲಿನಮ್ ॥12॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು – ಕುಬೇರನು ಆ ಯಕ್ಷರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಆ ಹೇಮಮಾಲಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿದನು. ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಕಾಲಾತ್ಯಯಂ ಸೋಽಪಿ ಭಯವ್ಯಾಕುಲಲೋಚನಃ । ಅಸ್ನಾತ ಏವ ಆಗತ್ಯ ಕುಬೇರಸ್ಯಾಗ್ರತಃ ಸ್ಥಿತಃ ॥13॥ ಆ ಹೇಮಮಾಲಿಯೂ ಕೂಡ ಹೊತ್ತಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಭಯಗೊಂಡವನಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶುಚಿಯಾಗದೇನೇ ಹೋಗಿ ಕುಬೇರನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಧನದಃ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಕ್ರೋಧಸಂರಕ್ತಲೋಚನಃ । ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ರುಷಾವಿಷ್ಟಃ ಕೋಪಪ್ರಸ್ಫುರಿತಾಧರಃ ॥14॥ ಕುಬೇರನು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತುಟಿಗಳನ್ನು ನಡುಗಿಸುತ್ತಾ ಇಂತೆಂದನು. ಧನದಃ – ಆಃ ಪಾಪ ದುಷ್ಟದುರ್ವೃತ್ತ ಕೃತವಾನ್ ದೇವಹೇಳನಮ್ । ಅಷ್ಟಾದಶ-ಕುಷ್ಠಚಿತ್ರೋ ವಿಯುಕ್ತಃ ಕಾಂತಯಾ ತಯಾ । ಅಸ್ಮಾತ್ ಸ್ಥಾನಾದಪಧ್ವಸ್ತೋ ಗಚ್ಛಸ್ವ ಪ್ರಮಥಾಧಮ ॥15॥ ಕುಬೇರನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೆಲವೋ ಪಾಪಿಯೇ! ಕೆಟ್ಟ

ನಡತೆಯವನೇ! ದೇವರಿಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಹದಿನೆಂಟು ಬಗೆಯ ಕುಷ್ಠರೋಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಈ ಅಲಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರದೇ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗು. ಕೃಷ್ಣಃ – ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ವಚನೇ ತಸ್ಯ ತಸ್ಮಾತ್ ಸ್ಥಾನಾತ್ ಪಪಾತ ಸಃ । ಮಹಾದುಃಖಾಭಿಭೂತಶ್ಚ ಕುಷ್ಠೈಃ ಪೀಡಿತವಿಗ್ರಹಃ ॥16॥ ಕುಬೇರನು ಹೀಗೆನ್ನಲು ಕುಷ್ಠಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಬಹು ದುಃಖಪಡುತ್ತಾ ಆ ಜಾಗದಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದನು. ನ ಸುಖಂ ದಿವಸೇ ತಸ್ಯ ನ ನಿದ್ರಾಂ ಲಭತೇ ನಿಶಿ । ಛಾಯಾಯಾಂ ಪೀಡಿತತನುರ್ನಿದಾಘೇತ್ಯಂತಪೀಡಿತಃ ॥17॥ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಿದ್ದೆಯಿಲ್ಲ. ನೆರಳಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಛಳಿ ಹೆಚ್ಚು. ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸೆಕೆ ಹೆಚ್ಚು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತೊಂದರೆ ಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಿವಪೂಜಾಪ್ರಭಾವೇಣ ಸ್ಮೃತಿಸ್ತಸ್ಯ ನ ಲುಪ್ಯತೇ । ಪಾತಕೇನಾಭಿಭೂತೋಽಪಿ ಪೂರ್ವಕರ್ಮ ಸ್ಮರತ್ಯಸೌ ॥18॥ ಶಿವಪೂಜೆಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಜ್ಞಾನವು ಅವನಿಗೆ ನಾಶ-ವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಾಪಿಯಾದರೂ ಪೂರ್ವಕಥೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಭ್ರಮಮಾಣಸ್ತತೋ ಗಚ್ಛನ್ ಹೇಮಾದ್ರಿಂ ಪರ್ವತೋತ್ತಮಮ್ । ತತ್ರಾಪಶ್ಯನ್ ಮುನಿವರಂ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಂ ತಪೋನಿಧಿಮ್ ॥19॥ ಹೀಗೆಯೇ ತೊಂದರೆ ಪಡುತ್ತ ಸುತ್ತುತ್ತ ಸುತ್ತುತ್ತ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ತಪೋನಿಧಿ ಯಾದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಯಸ್ಯಾಯುರ್ವಿದ್ಯತೇ ರಾಜನ್ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ವಯಸಾ ಸಮಮ್ । ವವಂದೇ ಚರಣೌ ತಸ್ಯ ದೂರತಃ ಪಾಪಕರ್ಮಕೃತ್ ॥20॥ ಆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗಿರುವಷ್ಟು ಆಯುಸ್ಸು ಇರುವುದು. ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಈ ಪಾಪಿಯು ದೂರದಿಂದಲೇ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯೋ ಮುನಿವರೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾತಂ ಕಂಪಿತಂ ತಥಾ । ಪರೋಪಕರಣಾರ್ಥಾಯ ಸಮಾಹೂಯೇದಮಬ್ರವೀತ್ ॥21॥ ಮಾರ್ಕಂ-ಡೇಯನು ಅವನು ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ತೊಂದರೆ ಪಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಆಗ ಪರೋಪಕಾರಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕರೆದು ಇಂತೆಂದನು. ಮಾರ್ಕಂ-ಡೇಯಃ – ಕಸ್ಮಾತ್ ಕುಷ್ಠಾಭಿಭೂತಸ್ತ್ವಂ ಕುತೋ ನಿಂದ್ಯತರೋ ಹ್ಯಸಿ ॥22॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು – ಅಯ್ಯಾ! ನಿನಗೇಕೆ ಈ ಕುಷ್ಠವು ಬಂದಿತು? ಈ ರೀತಿ ನಿಂದ್ಯನಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು? ಕೃಷ್ಣಃ – ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಂ ಮಹಾಮುನಿಮ್ ॥23॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು – ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಇಂತೆಂದು ಹೇಳಲು ಹೇಮಮಾಲಿಯು ಇಂತೆಂದನು. ಯಕ್ಷಃ – ರಾಜರಾಜಸ್ಯಾನುಚರೋ ಹೇಮಮಾಲೀತಿ ನಾಮತಃ । ಮಾನಸಾತ್ ಪದ್ಮ-ಸಿಚಯಮಾನೀಯ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಮುನೇ ॥24॥ ಶಿವಪೂಜನವೇಳಾಯಂ ಕುಬೇರಾಯ ಸಮರ್ಪಯೇ । ಏಕಸ್ಮಿನ್ ದಿವಸೇ ಚೈವ ಕಾಲಶ್ಚಾವಿದಿತೋ ಮಯಾ ॥25॥ ಪತ್ನೀಸೌಖ್ಯಪ್ರಸಕ್ತೇನ ಶೋಕವ್ಯಾಕುಲಚೇತಸಾ । ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧೇನ ಶಪ್ತೋಽಸ್ಮಿ ರಾಜರಾಜೇನ ವೈ ಮುನೇ ॥26॥ ಕುಷ್ಠಾಭಿಭೂತಃ ಸಂಜಾತೋ ವಿಯುಕ್ತಃ ಕಾಂತಯಾ ತಯಾ । ಅಧುನಾ ತವ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತೋಸ್ಮಿ ಶುಭಕರ್ಮಣಾ ॥27॥ ಎಲೈ ಋಷಿಯೇ! ನಾನು ಕುಬೇರನ ಆಳು. ನನ್ನ ಹೆಸರು ಹೇಮಮಾಲಿ. ನಾನು ದಿನವೂ ಮಾನಸಸರೋವರದಿಂದ ಕಮಲಗಳನ್ನು ತಂದು ಕುಬೇರನಿಗೆ ಪೂಜೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಒಂದು ದಿನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ರಮಿಸುತ್ತ ಅದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾದುದರಿಂದ ಹೊತ್ತೇ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಕುಬೇರನು ಕೋಪಗೊಂಡು ಶಪಿಸಿದನು. ಆ ಶಾಪದಿಂದ ಕುಷ್ಠರೋಗವುಂಟಾಗಿ ತೊಂದರೆ ಪಡುತ್ತ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದಲೂ ಅಗಲಿರುವೆನು. ಯಾವುದೋ ಪುಣ್ಯವಶದಿಂದ ಈಗ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಸತಾಂ ಸ್ವಭಾವತಶ್ಚಿತ್ತಂ ಪರೋಪಕರಣೇ ಕ್ಷಮಮ್ । ಇತಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಾಂ ಪ್ರಶಾಧಿ ಕೃತಾಗಸಮ್ ॥28॥ ಸತ್ಪುರುಷರ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗಲೂ ಪರೋಪಕಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಸತ್ಪುರುಷರಾದ ತಾವು ಪಾಪಿಯಾದ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ಸೌಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಃ – ತ್ವಯಾ ಸತ್ಯಮಿಹಪ್ರೋಕ್ತಂ ನಾಸತ್ಯಂ ಭಾಷಿತಂ ಯಶಃ । ಅತೋ ವ್ರತೋಪದೇಶಂ ತೇ ಕಥಯಾಮಿ ಶುಭಪ್ರದಮ್ ॥29॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ಹೇಮಮಾಲಿಯೇ! ನೀನು ಸತ್ಯವನ್ನೇ ನುಡಿದೆ. ಸುಳ್ಳನ್ನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ರತವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆಷಾಢೇ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷೇ ತು ಯೋಗಿನೀವ್ರತಮಾಚರ । ಅಸ್ಯ ವ್ರತಸ್ಯ ಪುಣ್ಯೇನ ಕುಷ್ಠಂ ಯಾಸ್ಯತಿ ವೈ ಧ್ರುವಮ್ ॥30॥ ಆಷಾಢಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯೋಗಿನೀ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡು. ಈ ವ್ರತದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನಿನ್ನ ಕುಷ್ಠ-ರೋಗವು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಿಶ್ಚಯವು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಃ – ಇತಿ ವಾಕ್ಯಮೃಷೇಃ ಶ್ರುತ್ವಾ

ದಂಡವತ್ ಪತತೋ ಭುವಿ । ಉತ್ಥಾಪಿತಃ ಸ ಮುನಿನಾ ಬಭೂವಾತೀವ ಹರ್ಷಿತಃ ॥31॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು – ಋಷಿಯ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆತನಿಗೆ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಮಲಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಆ ಋಷಿಯು ಏಳೆಂದು ಎಬ್ಬಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಹೇಮಮಾಲಿಗೆ ಬಹು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯೋಪದೇಶೇನ ವ್ರತಂ ತೇನ ಕೃತಂ ಯಥಾ । ಅಷ್ಟಾದಶೈವ ಕುಷ್ಠಾನಿ ಗತಾನಿ ತಸ್ಯ ಸರ್ವಶಃ ॥32॥ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಉಪದೇಶದಂತೆ ಅವನು ಆ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅದರಿಂದ ಹದಿನೆಂಟು ಬಗೆಯ ಕುಷ್ಠರೋಗಗಳೂ ನಾಶವಾದವು. ಮುನೇರ್ವಚನತಃ ಸಮ್ಯಗ್ ವ್ರತೇ ಚೀರ್ಣೇಽಭವತ್ ಸುಖೀ । ಈದೃಗ್ವಿಧಂ ನೃಪ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಕಥಿತಂ ಯೋಗಿನೀ ವ್ರತಮ್ ॥33॥ ಮುನಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ಈ ಯೋಗಿನೀ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಲು ರೋಗವೆಲ್ಲವೂ ಹೋಗಿ ಸುಖಿಯಾದನು. ಎಲೈ ದೊರೆಯೇ! ಈ ಯೋಗಿನೀ ವ್ರತವು ಈ ರೀತಿಯಾದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದ್ದು. ಅಷ್ಟಾಶೀತಿಸಹಸ್ರಾಣಿ ದ್ವಿಜಾನ್ ಭೋಜಯತೇ ತು ಯಃ । ತತ್ಸಮಂ ಫಲಮಾಪ್ನೋತಿ ಯೋಗಿನೀವ್ರತಕೃನ್ನರಃ ॥34॥ ಈ ಯೋಗಿನೀವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಎಂಭ-ತ್ತೆಂಟುಸಾವಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾಪಾಪಪ್ರಶಮನೀ ಮಹಾಪುಣ್ಯಫಲಪ್ರದಾ । ಪಠನಾಚ್ಛ್ರವಣಾನ್ಮರ್ತ್ಯಃ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ॥35॥ ಈ ಯೋಗಿನೀ ವ್ರತವು ಮಹಾಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದವರೂ ಓದಿದವರೂ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾದ್ಮೇ ಉತ್ತರಖಂಡೇ ಉಮಾಪತಿನಾರದಸಂವಾದಾಂತರ್ಗತ ಕೃಷ್ಣಯುಧಿಷ್ಠಿರಸಂವಾದೇ ಆಷಾಢಕೃಷ್ಣಯೋಗಿನ್ಯೇಕಾದಶೀ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ನಾಮ ಚತುಃಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥೫೪॥ (ಇಂತು ಶ್ರೀಪದ್ಮಮಹಾಪುರಾಣದ ಉತ್ತರಖಂಡದ ಉಮಾಪತಿನಾರದರ ಸಂವಾದಾಂತರ್ಗತವಾದ ಕೃಷ್ಣಯುಧಿಷ್ಠಿರಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಆಷಾಢಕೃಷ್ಣಯೋಗಿನ್ಯೇಕಾದಶೀ ಮಹಿಮೆ ಎಂಬ ಐವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು.

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠ) ಆಷಾಢ ಬಹುಳ ಏಕಾದಶಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1824) – ವಿದ್ಯಾಗಭಸ್ತಿವಿಧ್ವಸ್ತಾಽವಿದ್ಯಾತಿಮಿರ ಸಂತತಿಃ । ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ ಗುರುರ್ಭೂಯಾದಸ್ಮದಿಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ ॥ ಇವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ನಾಮ

ಶ್ರೀರಂಗಪ್ಪಾಚಾರ್ಯರೆಂದು. ಇವರು ನಪ್ಪಚಾರ್ಯರ ಅಣ್ಣಂದಿರು. ಅಂದರೆ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಕಾಂತತೀರ್ಥರು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಅಣ್ಣಂದಿರು. ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಸಾಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿತೀರ್ಥರೆಂಬ ಅಭಿ-ಧಾನದಿಂದ ಪೀಠವನ್ನಲಂಕರಿಸಿ ಕೇವಲ 48 ದಿನಗಳು ಮಾತ್ರ ಜೀವಂತರಾಗಿದ್ದರು. ಆಶ್ರಮವಾದ ಕೂಡಲೇ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಕೈಗೊಂಡು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ 1824ರ ಆಷಾಢ ಬಹುಳ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಸೋಸಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

ಆಷಾಢ || ಬಹುಳ || ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ

ಶ್ರೀವಿಶ್ವಪ್ರಿಯತೀರ್ಥರು (ಸೋದೆ ಮಠ) ಇವರು ಸೋದೆ ಮಠದ ಪರಂ-ಪರೆಯಲ್ಲಿ 32ನೇ ಯತಿಗಳು. ತಪೋನಿಧಿಗಳು, ವೈರಾಗ್ಯನಿಧಿಗಳು, ಶಾಸ್ತ್ರ-ಕೋವಿದರು. ವರ ಸುಧಾನುವಾದವನ್ನು ಅನುಭವುಸುತ್ತಿದ್ದ ಆಗಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ.ಯಾವ ಪುಸ್ತಕದ ಸಹಾಯವೂ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಸರ್ವಮೂಲ, ಸುಧಾದಿ ಅನುವಾದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಇವರ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರೌಢಿಮೆ ಹೇಳ ತೀರದು.ಪರ್ಯಾಯ ಸಭೆಯೇ ಇರಲಿ, ಸುಧಾ ಮಂಗಳವಿರಲಿ, ರಾಜಮಹಾ-ರಾಜರುಗಳ ಸಮಾಗಮವಿರಲಿ, ಸಂಚಾರವಿರಲಿ, ಇವರು ಸದಾ ಕೌಪೀನಧಾರಿ ಗಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಗ್ರಾಸಮುಷ್ಟಿ ಭತ್ತದರಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವೈರಾಗ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಇವರೇ ಸಾಟಿಯಷ್ಟೇ!

ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರ ಪ್ರಶಿಷ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀವೇದನಿಧಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಏಡಮೂಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನೊಬ್ಬನಿದ್ದನು. (ಹುಟ್ಟು ಕಿವುಡ, ಮೂಕ)ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆಖ್ಯಾನವನ್ನು,ಆತ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ವೇದನಿಧಿ ಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.ಶ್ರೀವೇದನಿಧಿಗಳು ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಬರೆದಿಡಿ-ಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಏಡಮೂಕಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ಶ್ರೀವಿಶ್ವಪ್ರಿಯತೀರ್ಥರು. ಇವರು ಸ್ವಾಪ್ನ-ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನೋಕ್ತರು. ಇವರು ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರ ವೃಂದಾವನದ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ, ಏನಾದರೂ ಸಂಶಯಗಳು ಬಂದರೆ, ರಾಜರು ವೃಂದಾವನದಿಂದಲೇ ಪರಿಹಾರ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ

ಮುನ್ನ ವೃಂದಾನಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಲು, ರಾಜರು ಇವರ ಶಿರದ ಮೇಲೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಸ್ವಾಪ್ನ ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನ ಉಪ- ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದೂ ಇವರಿಗೇ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಬೋಧಿನಿಯನ್ನೂ ಬರೆಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಶ್ರೀವೃಂದಾವನಾಚಾರ್ಯ ರೆಂದೇ ಹೆಸರು. ಕೇಷಾಂಚಿತ್ ಭಕ್ತಿರೀಶೇ ಪ್ರಭವತಿ ನಹಿ ತೇ ಶಾಸ್ತ್ರಜಜ್ಞಾನಪೂರ್ಣಾಃ ಕೇಪಿ ಸ್ಯು- ರ್ಮೂಲಟೀಕಾಪ್ರವಚನನಿಪುಣಾಸ್ತೇಪಿ ನಾಚಾರಶೀಲಾಃ । ಯದ್ಯೇವ ನೋಪ- ವಾಸಾದ್ಯತಿಶಯಿತ ಮಹಾಕ್ಲೇಶಭಾಜಃ ತಮೇತೈಃ ಸರ್ವೈಃ ಪೂರ್ಣಂ ಗುಣೌಘೈ- ರ್ಗುರುವರಮಮಲಂ ನೌಮಿ ವಿಶ್ವಪ್ರಿಯಾರ್ಯಂ ॥

ವೃಂದಾವನಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯರಿದ್ದರು. ಸನ್ಯಾಸಿ ಶಿಷ್ಯರು. 1. ಭೀಮನ- ಕಟ್ಟೆ ಮಠದ ಶ್ರೀರಘುಪ್ರವೀರತೀರ್ಥರು. (ಇವರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀವೃಂದಾವನಾ- ಖ್ಯಾನಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಬೋಧಿನೀ ಬರೆಯಿಸಿದ್ದು.) 2. ಶ್ರೀವರಾಹತೀರ್ಥರು. (ಇವರ ವೃಂದಾವನ ಸೋದೆಯಲ್ಲಿದೆ.) 3. ಶ್ರೀವಿಶ್ವಾಧೀಶತೀರ್ಥರು. (ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ- ಗಳು.) 4. ಶ್ರೀಸಂಕರ್ಷಣಒಡೆಯರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇವರಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವಮೂಲ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದು. 5. ಶ್ರೀಮಧ್ವನಾಥತೀರ್ಥರು. (ಬಿಡಿಯತಿಗಳು. ನ್ಯಾಯಾಮೃತಕಲಾಧರ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃಗಳು.) ಇವರ ವೃಂದಾವನ ಶ್ರೀರಂಗಂನಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ಆಗಿನ ಕೊಚ್ಚಿಯ ರಾಜ ವೃಂದಾವನಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಮಧ್ವಾಗಮವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಎಂಬುದು ಇವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ- ಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಸೇತುಮಾಧವಸೂರಿ, ಕೊಚ್ಚೀ ರಂಗಪ್ಪಾಚಾರ್ಯರು, ಜಂಬುಖಂಡೀ ವಾದಿರಾಜಾಚಾರ್ಯರು, ಆತ್ಮೂರು ವೆಂಕಟರಮಣಾಚಾರ್ಯರು, ಮುಂತಾದವರು ಇವರ ಶಿಷ್ಯ ಪ್ರಮುಖರು. 62 ವರ್ಷಗಳ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಪೀಠಾಧಿ ಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ, 1865 ನೇ ಇಸವಿಯ ಆಷಾಢ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಪರ್ವದಿನದಂದು ಇವರು ಹರಿಪದವನ್ನೈದಿದರು. ಇವರ ವೃಂದಾವನ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀವಾಗೀಶತೀರ್ಥರ ವೃಂದಾವನದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದೆ. ॥ * * * ॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಷಾಢಮಾಸದ ವಿಧಾನವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು ॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಯಃ ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತಶ್ರೀಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕರಾದ-ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಈ ಕೃತಿಕುಸುಮವು ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.

* * * * * * *

* * * * *

ಮಮ ಸ್ವಾಮೀ ಹರಿರ್ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪತಿರೇವ ಚ

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 085

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶನೀ

ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯಾ

ವೈಶಾಖ || ಶುದ್ಧ || ತೃತೀಯಾ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ

ಪರಶುರಾಮಜಯಂತೀ

ವೈಶಾಖ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ತೃತೀಯಾ

ವಿದ್ವಾನ್ ॥ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ,

ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

'ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ' ಶಾಲಿವಾಹನಶಕೆ ೧೯೪೩ ಶಾರ್ವರಿ॥ ಶ್ರಾವಣ॥ ಶುದ್ಧ॥ ಪೂರ್ಣಿಮೆ (ದಿನಾಂಕ:೩-೮-೨೦೨೦) ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತಿಯ ಶುಭಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪರಮಪೂಜ್ಯ॥ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥ-ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಕರಕಮಲಗಳಿಂದ ಭಾರತೀರಮಣಹೃದಯ-ಗುಹಾನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : ೨೦೨೦

ಪುಟಗಳು :

4171, 2ನೇ ಮೇನ್, ಗಿರಿನಗರ,
ಸೀತಾಸರ್ಕಲ್ ಹತ್ತಿರ, ಬೆಂಗಳೂರು-85
ದೂರವಾಣಿ : 9141495120

ಸಂಪಾದನೆ : ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ : ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಕೆಂಪದಾಳಿಹಳ್ಳಿ ,
ದೂರವಾಣಿ : 9141311280

ಮುದ್ರಣ : ಮುಕ್ತಿಪಥ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ದಿ|| ಹೆಚ್.ಪಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ್, ದಿ|| ಹೆಚ್.ಪಿ. ಪದ್ಮಾವತಮ್ಮ, ಹಿಂದೂಪುರ

ಸಾಧಕರಾದ ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ, ಹಿಂದೂಪುರ ಇವರು ತಮ್ಮ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೃತಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು

ಅರುಣೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ, ನೂರೆಂಟು ಗಾಯತ್ರೀ-ಮಂತ್ರಜಪ, ಸಾವಿರ ಶ್ರೀಕರಮಂತ್ರಜಪ, ಗಂಧಾಲಂಕಾರ, ಪೂರ್ಣೋದಕ-ಕುಂಭದಾನ, ಪಿತೃತರ್ಪಣ, ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಇಂದ್ರದೇವರ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪಾರಾಯಣ, ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನ.

ಪ್ರದೋಷಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮದೇವರಿಗೆ ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅರ್ಘ್ಯ ನೀಡಿರಿ.

ಜಮದಗ್ನಿಸುತೋ ವೀರಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಂತಕರಃ ಪ್ರಭೋ ।
ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಕೃಪಯಾ ಪರಮೇಶ್ವರ ॥

ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪರಶುರಾಮಾಯ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ
ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮುನ್ನುಡಿ

ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಮೂವತ್ತು ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ತಿಥಿಯು ಪರಮ-ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರವು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಯಾರು ವಾಸುದೇವನಾಮಕ-ನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ವಾಸುದೇವದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರ-ದಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಅನಂತರ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನು ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಒಲುಮೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಯಾವುದೇ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಅದು ಅಕ್ಷಯಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆಂದು ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣದ ೬೫ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಏಳು ಶ್ಲೋಕಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ನಾರದೀಯ-ಪುರಾಣವೂ ಕೂಡ ಇದನ್ನೇ ಹೇಳಿದೆ. ಜಪ, ದಾನ, ಹೋಮ, ಇತರ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳು ಇಂದು ಅಕ್ಷಯಫಲವನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯಾ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಬಂದಿದೆ - ಎನ್ನುತ್ತವೆ ಪುರಾಣಗಳು. ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ವ್ರತಾಚರಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ವಿಶೇಷಫಲವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಏಕಾದಶಿಯ ವ್ರತವೊಂದನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ಉಳಿದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ (ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿಯೊಂದನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ) ಉಪವಾಸ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಅನರ್ಥಗಳು ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಕೃತ್ತಿಕಾ ನಕ್ಷತ್ರವಿದ್ದರೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದ ಬಗ್ಗೆ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣವು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೀಗೆ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಿದೆ –

ಸ್ನಾನಂ ದಾನಂ ಜಪೋ ಹೋಮಃ

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಃ ಪಿತೃತರ್ಪಣಮ್ ।

ಯದಸ್ಯಾಂ ಕ್ರಿಯತೇ ಕಿಂಚಿತ್

ಸರ್ವಂ ಸ್ಯಾತ್ ತದಿಹಾಕ್ಷಯಮ್ ॥

ಆದೌ ಕೃತಯುಗಸ್ಯೇಯಂ ಯುಗಾದಿಸ್ತೇನ ಕಥ್ಯತೇ ।

(ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರ ೩೦.೨,೩ ಮತ್ತು ೧೯)

ಕೃತಯುಗವು ಇಂದೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಯುಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಸಹ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದು ಮಾಡುವ ಸ್ನಾನ, ದಾನ, ಪವಿತ್ರಮಂತ್ರಗಳ ಪಠನ, ಹೋಮ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ಪಿತೃತರ್ಪಣ ಇವುಗಳಿಂದ ಅಕ್ಷಯಫಲವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸವೇ ಪರಶುರಾಮಜಯಂತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಸ್ಕಾಂದ ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣಗಳು ವೈಶಾಖಶುದ್ಧತೃತೀಯಾದಿವಸ ರೇಣುಕಾ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಪರಶುರಾಮರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ. –

ವೈಶಾಖಸ್ಯ ಸಿತೇಪಕ್ಷೇ ತೃತೀಯಾಯಾಂ ಪುನರ್ವಸೌ ।

ನಿಶಾಯಾಃ ಪ್ರಥಮೇ ಯಾಮೇ ರಾಮಾಖ್ಯಃ ಸಮಯೇ ಹರಿಃ ॥

ಸ್ವೋಚ್ಚಗೈಃ ಷಡ್ಗ್ರಹೈರ್ಯುಕ್ತೇ ಮಿಥುನೇ ರಾಹುಸಂಸ್ಥಿತೇ।

ರೇಣುಕಾಯಾಸ್ತು ಯೋ ಗರ್ಭಾತ್ ಅವತೀರ್ಣೋ ಹರಿಃ ಸ್ವಯಮ್ ॥

ರಾತ್ರಿ ಮೊದಲನೇ ಯಾಮದಲ್ಲಿ ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರವಿದ್ದು ಆರುಗ್ರಹಗಳು ಉಚ್ಚವಾಗಿದ್ದವು. ಮಿಥುನದಲ್ಲಿ ರಾಹು ಉಚ್ಚನಾಗಿದ್ದನು. ಇಂತಹ ಸುಮುಹೂರ್ತ-ದಲ್ಲಿ ರೇಣುಕೆಯಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮದೇವರು ಅವತರಿಸಿದರು.

ಹೀಗೆ ಆಧಾರವಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀಪೇಜಾವರ ಅಧೋಕ್ಷಜಮಠದ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿಪುರುಷರಾಗಿ ಮೆರೆದ ಕಣ್ವತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರಭುಗಳಾದ ಶ್ರೀವಿಜಯಧ್ವಜತೀರ್ಥರ ಆರಾಧನೆಯೂ ಕೂಡ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸವೇ ಆಗಿದೆ.

ಅಂಜನಾಸೂನುಸಾನ್ನಿಧ್ಯಾತ್ ವಿಜಯೇನ ವಿರಾಜಿತಮ್ ।

ಅಜಿತಪ್ರೀತಿಜನಕಂ ಭಜೇಽಹಂ ವಿಜಯಧ್ವಜಮ್ ॥

ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಶ್ರೀವಿಜಯಧ್ವಜತೀರ್ಥರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಯಾವುದೇ ಸತ್ಕರ್ಮ ಮಾಡಿದರೂ ಅನಂತ-ಫಲವಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಮೊದಲು ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಎಷ್ಟೇ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೂ ಅವು ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲವನ್ನು ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೂ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಮೊದಲು ಸ್ನಾನವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಜಪವನ್ನು ಮಾಡುವುದ-ರಿಂದಲೇ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದ ತೊಂಭತ್ತರಷ್ಟು ಫಲವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಪಡೆದು-ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನ ಆರಾಧನೆಯೇ ಇಂದಿನ ವಿಶೇಷ. ಸಾಧಕರು ಸಾಧನೆಯ ಈ ಮರ್ಮವನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಬೇಕೆಂದು ಕಳಕಳಿಯ ಮನವಿ.

ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪುರಾಣಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಕುರಿತಾದ ಹಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಓದಿ ಸಾಧಕರು ಇದರ ಸದುಪಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಹರಿಭಕ್ತರಾದ ಶ್ರೀ ಹೆಚ್.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಹಿಂದೂಪುರ, ಇವರಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯ ಆರೋಗ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ-ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದರ ಜೊತೆ ಇವರ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಈ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞದ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯು ತಲುಪಲಿ ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

- ಸಂಪಾದಕ

ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಆಚರಣೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು

* ಅರಿಶಿನ-ಕುಂಕುಮ, ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ.
* ಮಾವಿನಸೊಪ್ಪು.
* ಪಂಚಾಮೃತ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು.
* ಪರಿಮಳಭರಿತವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳು.
* ತುಳಸೀ, ಐದು ಬಗೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳು.
* ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ.
* ಎರಡು ಗೆಜ್ಜೆವಸ್ತ್ರ.
* ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು.
* ದೀಪಸ್ತಂಭಗಳು.
* ಮಂಗಳಾರತಿ ಬತ್ತಿಗಳು.
* ಶುಭ್ರವಾಗಿ ತೊಳೆದ ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು.
* ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಅಡುಗೆಯ ಪದಾರ್ಥಗಳು. ಹಾಗೂ ಇದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ದಾನಮಾಡಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳು.
* ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೆ ಗೌರೀಬಾಗಿಣ.

* * * *

ಸ್ತ್ರೀಯರು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?

* ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದರೆ ಹಬ್ಬದ ಸಡಗರ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕರ್ತವ್ಯಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರದ್ದೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸದೇ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ತೆರಳಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಪತಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಭಜನೆ ಮೊದಲಾದವು-ಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದೂ ಕೂಡ ಧರ್ಮ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಧನ್ಯರಾಗಬೇಕು.
* ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ೪.೩೦ರಿಂದ ೫.೦೦ ಗಂಟೆಯ ಒಳಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಎದ್ದೇಳಬೇಕು.
* ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಏಳುವ ಮೊದಲು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು. ''ಮೂರು ಲೋಕಸ್ವಾಮಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಸುಖಪೂರ್ಣ ಪ್ರೇರಕ ಸಾಕ್ಷಿ ಕಾರಣ ಕಾರ್ಯ ದೋಷಾತಿದೂರ ಸದ್ಗುಣಸಾಂದ್ರ ಸಜ್ಜನಾಂಬುಧಿ ಚಂದ್ರ ಜಗದಿ ನೀನಿರೆ ಎಮ್ಮ ಮನೋರಥ ಸಲಿಸುವುದೇನಸಾಧ್ಯವೋ ನಿನಗೆ; ಕ್ರೂರ ಮಾನವರ ಸಂಹಾರಮಾಡಿದ ಗುರು ಮಾರುತನಿಂದ ಅತಿಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನೀ ರಕ್ಷಿಸೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆ. ಭಕ್ತಗೆ ಭೂರಿಸಾರ ಭಾಗ್ಯವನಿತ್ತು ಕೃಪೆ ಮಾಡು ಅನುದಿನ. ಶೂರ ಜಗನ್ನಾಥವಿಟ್ಠಲ ನೀನಲ್ಲದೇ ಇನ್ನಾರು ಭಕ್ತರ ಕಾವ ಕರುಣಿಗಳು ಜಗದಿ''.
* ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮಿಸಿ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಪಾದವನ್ನು ನಮಿಸಿ, ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಹರಿಪ್ರೀತಿಕರವಾಗುವಂಥ

ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಪರಶುರಾಮ-ದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು. ಶ್ರೀವಿಜಯಧ್ವಜತೀರ್ಥರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು.

* ಶೌಚಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. 'ದೀಪದೇವಿ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮಂಗಲೇ ಪಾಪನಾಶಿನೀ । ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಸ್ಯ ಮೇ ನಿತ್ಯಂ ಸುಜ್ಞಾನಂ ದೇಹಿ ಸುಪ್ರಭೇ ॥' ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ದೀಪವನ್ನು ಬೆಳಗಬೇಕು. ದೇವರ ಮುಂದೆ, ತುಳಸಿಯ ಮುಂದೆ, ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನ ಮುಂದೆ, ಮಹಾದ್ವಾರದ ಮುಂದೆ ಪ್ರಣತಿಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಹಚ್ಚಿಡಬೇಕು.

* ಅನಂತರ ''ಹರೇರಾಮ ಹರೇ ರಾಮ ರಾಮರಾಮ ಹರೇ ಹರೇ । ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ಹರೇ ॥'' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹದಿನಾರು ಬಾರಿ ಜಪಿಸಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುವ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

* ಪತಿಯು ಏಳುವ ಮೊದಲೇ ಎದ್ದು ಸುಪ್ರಭಾತದ ಮೂಲಕ ಪತಿಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಬೇಕು.

* ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ದೇವರ ನಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ, ದೇವಮಂದಿರವನ್ನು ಗೋಮಯದಿಂದ ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು.

* ಮನೆಯ ಅಂಗಳವನ್ನು ಗುಡಿಸಬೇಕು. ನೀರು ಚಿಮುಕಿಸಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು.

* ಮೊದಲು ಹೊಸ್ತಿಲನ್ನು ತೊಳೆದು ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಹೊಸ್ತಿಲಿಗೆ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಹಾಕುವಾಗ ೫ಗೀಟುಗಳನ್ನು ೪ಕಡೆ ಬರೆಯಬೇಕು. ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧ, ನಾರಾಯಣರೂಪಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ೫ ಗೀಟುಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಎಡಬಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖಚಕ್ರ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಸ್ತಿ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ, ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ನಮಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಹೊಸ್ತಿಲಿಗೂ ಕೂಡ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು -

ಹ್ರೀಂಕಾರರೂಪಿಣೀ ದೇವಿ ವೀಣಾಪುಸ್ತಕಧಾರಿಣೀ ।
ವೇದಮಾತ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಸದಾ ॥

* ಅನಂತರ ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಅಕ್ಷಯ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಪರಶುರಾಮದೇವರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು.

* ಅನಂತರ ತುಳಸಿ ವೃಂದಾವನದ ಮುಂದೆ ಅಕ್ಷಯಪಾತ್ರೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕು. ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಚಾಕ್-ಪೀಸ್ (ಬಳಪದಿಂದ) ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಹಾಕಬಾರದು.

* ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೂ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ''ಹರಿಣೀಪತಿಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಾಯ ನಮಃ'' ಎಂದು ಬರೆಯಬೇಕು.

* ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕಂಠಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಆದರೆ ಹಬ್ಬವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಭ್ಯಂಗಸ್ನಾನದ ಎರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಉತ್ತಮಪಕ್ಷವಾಗಿದೆ.

* ಸ್ನಾನವಾದ ಮೇಲೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಾಮಧಾರಣೆ, ಮಂಗಳ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಗುರುಮಂತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೃಷ್ಣ ಷಡಕ್ಷರಮಂತ್ರವನ್ನು ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ತುಳಸಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅನಂತರ ಗೌರೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಗಂಗೆಗೆ ಹಾಗೂ ಕಾಮಧೇನುವಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಹೀಗೆ ಜಪ ಹಾಗೂ ಪೂಜೆಗಳು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ, ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸದ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಮಗೆ ನೀಡಿದ ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಮಿಸಬೇಕು. ಶ್ರೀಹರಣೀಪತಿ-

ಪರಶುರಾಮದೇವರನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನಮಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಭಗವಂತನ ರೂಪಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ತಾರತಮ್ಯಕ್ರಮದಂತೆ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಗುರುಗಳಿಗೂ ನಮಿಸಿ, ತನ್ನ ಯಜಮಾನನಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಬೇಕು.

* ಮಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
* ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಅತಿರಸ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಪಾನಕ, ಕೋಸಂಬರಿ, ಚಿತ್ರಾನ್ನ, ಪಾಯಸ ಇವುಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು.
* ಪೂಜೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಡಬಲಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಡಲವನ್ನು ಮಾಡಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಕ್ರಮದಂತೆ ನೈವೇದ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಂದು ದೇವರ ಮುಂದಿಡಬೇಕು.
* ನಿತ್ಯವೂ ಯಜಮಾನನ ಮೂಲಕ ಔಪಾಸನೆಮಾಡುವಾಗ ಪತಿಯ ಜೊತೆಯೇ ಕುಳಿತು ಹರಣೀಪತಿಪರಶುರಾಮದೇವರನ್ನು ನೆನೆಯಬೇಕು. ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮದೇವರ ಸನ್ನಿಧಾನವಿರುವುದರಿಂದ ಪತಿಯು ಮಾಡುವ ಔಪಾಸನೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನು ಸುಪ್ರೀತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಪತಿಯು ಔಪಾಸನೆ ಮಾಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಔಪಾಸನಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.
* ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದಿರಬೇಕು. ಪತಿಯು ಮಾಡುವ ಆದರೋಪಚಾರಗಳ ಜೊತೆ ತಾನೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕು. ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಬಡಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಲು ಎಲ್ಲವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಪಡಬೇಕು.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ

* ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಊಟ ಬಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಪತಿಗೆ ಊಟ ಬಡಿಸಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬಡಿಸಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

* ಮನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯೆಂದು ಅರಿತು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

* ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಭಜನೆಯ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು.

* ಶ್ರೀಕರನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವಂಥ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹರಣೀಪತಿ-ಪರಶುರಾಮದೇವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿರುವ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಅನುಕೂಲವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಭಜನೆ ನಡೆಸಬೇಕು.

* ಗೋಧೂಳಿ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಪತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಹರಣೀಪತಿ-ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಪರಶುರಾಮದೇವರು ಪ್ರದೋಷಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಪರಶುರಾಮದೇವರು ಅವತರಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಶರಣಾಗತರಾಗಬೇಕು.

* ತನ್ನ ಪತಿಯು ಸಾಯಂಕಾಲದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಹರಣೀಪತಿಪರಶುರಾಮದೇವರನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಲಾಲಿಯ ಪದ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

* ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಆಚರಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪತ್ಯಂತರ್ಗತನಾದ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತನಾದ ರುಕ್ಮಿಣೀ-ಸತ್ಯಭಾಮಾಸಹಿತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಬೇಕು.

* ''ಪತಿಶುಶ್ರೂಷಣಾನ್ನಾನ್ಯತ್ ಧರ್ಮೋ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ವಿಧೀಯತೇ'' - ಪತಿಶುಶ್ರೂಷೆಗಿಂತ ಮತ್ತೊಂದು ಧರ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಪತಿಯ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವಿರತವಾಗಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗಬೇಕು. ಪತಿಯ ಜೊತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅನುರಾಗ-ದಿಂದಲೇ ಇರಬೇಕು. ಇಂಥ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆದರವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು.

* ಚೈತ್ರಮಾಸದ ತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಗೌರೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಅನೇಕ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಗೌರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಮುತ್ತೈದೆಯರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದು ಬಾಗಿಣವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಒಂದು ವೇಳೆ ಚೈತ್ರಗೌರೀಪೂಜೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಆಚರಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಚೈತ್ರಗೌರೀಪೂಜೆಯು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ದಾಂಪತ್ಯಸುಖವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ-ಯಾಗುತ್ತದೆ.

* ಶ್ರೀಕರನಾರಾಯಣನನ್ನು ಹಾಗೂ ದುರ್ಗೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ದುರ್ಗಾಪೂಜೆಯನ್ನು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ವಿವರವಾದ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ನೀವು ಕಾಣಬಹುದು.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳು

* ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ೫ಗಂಟೆಯ ಒಳಗೆ ಎದ್ದು, ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೀನೇ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮಾಡಿಸಿಕೋ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮತ್ತು ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಉನ್ನತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಬಯಕೆ ಇರುತ್ತದೋ ಅದು

ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಉದ್ದೇಶಿತ ಕಾರ್ಯಗಳು ನೆರವೇರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

* ಗಂಗಾಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ತ್ವವಿದೆ. ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ಅದೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಸರೋವರ ಸ್ನಾನ, ಅದೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಬಾವಿಸ್ನಾನ, ಅದೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೂ ಮುಕ್ಕಾಲು ಗಂಟೆ ಮೊದಲು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಮೊದಲು ಸ್ನಾನ ಮಾಡದೇ ಎಷ್ಟೇ ದಾನ, ಧರ್ಮ, ಜಪ, ತಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲವು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದುವೇ ಮುಖ್ಯಧರ್ಮ.

* ಎಲ್ಲ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಂಗಸ್ನಾನವು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸವೂ ಕೂಡ ನೆತ್ತಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮೀತೈಲವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ದೇಹಕ್ಕೆ ಮಹಾನಾರಾಯಣ-ತೈಲವನ್ನು ಅಥವಾ ಧನ್ವಂತರಿ ತೈಲವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಇದು ವಿಹಿತವಲ್ಲ.

* ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರ್ಯಧಿಕಾರವುಳ್ಳವರು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ೧೦೮ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಲೇಬೇಕು. ೩೦೦ಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಸೂರ್ಯ-ನಾರಾಯಣನ ದಿವ್ಯ ಅನುಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

* ಭಗವನ್ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಗಂಧಾಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಇದು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶನಗೊಂಡ ನೀಡಿದ ತಂತ್ರಸಾರೋಕ್ತಕ್ರಮದ ವಿಸ್ತೃತ ದೇವರಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ

ಅಕ್ಷಯವಾದ ಫಲವು ಉಂಟಾಗಿ ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

* ಶ್ರೀಕರನಾರಾಯಣಮಂತ್ರದ ಉಪದೇಶವಿರುವವರು ಅಕ್ಷಯ-ತೃತೀಯಾದಂದು ೧೦೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು.

* ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಾಪೂಜೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಯ ನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣೀ ಸ್ವರೂಪಳಾದ ದುರ್ಗೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಅವಳ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ನೈವೇದ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಾನಕ, ಕೋಸಂಬರಿ, ಮಾವಿನಹಣ್ಣಿನ ರಸಾಯನ, ಕರಬೂಜ ಹಣ್ಣಿನ ರಸಾಯ, ಚಿತ್ರಾನ್ನ, ಅತಿರಸ, ಪಂಚಾನ್ನಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ನಿವೇದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪಂಚಾನ್ನಗಳ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವಿದೆ.

* ದಧ್ಯನ್ನ, ಗುಡಾನ್ನ, ಪರಮಾನ್ನ, ಕ್ಷೀರಾನ್ನಗಳ ಜೊತೆ ಅನ್ನವನ್ನು ನಿವೇದನೆ ಮಾಡುವುದೇ ಇಂದಿನ ವಿಶೇಷ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀವು ಹನ್ನೆರಡು ಬಗೆಯ ಅನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕನಿಷ್ಠ ಪಂಚಾನ್ನಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಪೂಜಾಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹರಣೀಪತಿಪರಶುರಾಮದೇವರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

* ಪೂಜೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಹೊಸ ಸಾಧನೆಯ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ದುರ್ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನಾದರೂ ಬಿಡುತ್ತೇನೆಂದು ದೇವರ ಮುಂದೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಏನಾದರೂ ಹೊಸ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡುವುದೇ ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯಾದ ಮಹತ್ವಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ

* ಉತ್ತಮಕಾರ್ಯಗಳ ಆರಂಭಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಪರಮೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮುಹೂರ್ತವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿದ್ದರೆ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸವೇ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮಪಕ್ಷವಾಗಿದೆ.

* ತಾಂಬೂಲದಾನ, ವಸ್ತ್ರದಾನ, ಪಾದರಕ್ಷಾ ದಾನ, ಛತ್ರಿದಾನ, ಫಲದಾನ, ಪಾನಕದಾನ, ಗೋದಾನ, ಭೂದಾನ, ತಿಲದಾನವೇ ಮೊದಲಾದ ದಾನಗಳ ಜೊತೆ ಅನ್ನದಾನಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ದಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅತ್ಯಪೂರ್ವವಾದ ವಿಷಯಗಳಿವೆ. ಇದನ್ನು ನೀವು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದ ದಿವಸ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಯಾವುದೇ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ದಾನಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

* ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸಕ್ಕೆ ದಾನಗಳ ಹಬ್ಬ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು ಬಹಳ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಇಂದಿನ ದಿವಸ ದಾನ ಮಾಡಿದರೇನೇ ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯಾ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ದಾನ ಮಾಡದೇ ಇದ್ದರೆ ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯಾ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದಂತೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

* ಇಂದು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಎಲ್ಲರೂ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಧಾನವೆಂದು ಖರೀದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ಯಾವುದೇ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಜೈನಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಷ್ಟೇ ಇದು ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಚಿನ್ನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ದಾನ ಮಾಡುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ.

* ಅನೇಕರು ಇಂದು ಕುಬೇರಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಕ್ಷಯ-ತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಏನುಮಾಡಿದರೂ ಸಂಪತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕುಬೇರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಕುಬೇರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ

ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರಿಯಾಗಿ ಕುಬೇರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಕುಬೇರನ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಭಾರತೀರಮಣಪ್ರಾಣದೇವರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಈ ಪೂಜೆಯು ಸಲ್ಲುತ್ತದೆಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಥಾ ಮಲಗ- ಬಾರದು.
* ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಬೇರೆ ಕಡೆ ಹೋಗಿ ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಆ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ-ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.
* ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ವಿವರವಾದ ಲೇಖನವನ್ನು ನೋಡಿರಿ.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಹಬ್ಬದ ಮಹತ್ವ

* ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಾರಂಭವನ್ನು ಯುಗಾದಿಯ ದಿವಸ ಮಾಡಿದರು. ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಸತ್ಯಯುಗ ಅಥವಾ ಧರ್ಮಯುಗವೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕೃತಯುಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ದಿವಸವೂ ಕೂಡ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸವೇ ಆಗಿದೆ.
* ಜಪ, ತಪಸ್ಸು, ಸ್ವಾಧ್ಯಯನ, ಹೋಮ, ದಾನ, ಯಜನ ಮೊದಲಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಇಂದು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.
* ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಎಲ್ಲ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಅಕ್ಷಯವಾದ ಫಲವು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಭರಣಿ, ಕೃತ್ತಿಕಾ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಪುರೋಹಿತರ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳ ಮೂಲಕ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ

* ಮೇಷಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ತಿಥಿಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನು ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಚಂದ್ರನೂ ಕೂಡ ವೃಷಭರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಮೇಷದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನೂ ವೃಷಭದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ ಉಚ್ಚದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಗ್ರಹಗಳೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಫಲವನ್ನೇ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ನವಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ತಂದೆತಾಯಿಯ ಸ್ಥಾನದ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಿಗೆ ಇದೆ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಂದು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ನವಗ್ರಹಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುಗ್ರಹ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

* ದಾನಗಳ ಹಬ್ಬವೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಇದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಮಹಾಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ದಾನವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅಷ್ಟವಿಧದಾನಗಳ, ದಶವಿಧದಾನಗಳ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ದಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಪರಶುರಾಮದೇವರು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸದ ಪ್ರದೋಷದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಮದಗ್ನಿ ಋಷಿಗಳ ಮೂಲಕ ರೇಣುಕಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಶ್ರೀವಿಜಯಧ್ವಜತೀರ್ಥರ ಆರಾಧನೆಯು ಕೂಡ ಇಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಶ್ರೀಪೇಜಾವರ ಅಧೋಕ್ಷಜಮಠದ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕಣ್ವತೀರ್ಥಪ್ರಭುಗಳಾದ ಶ್ರೀವಿಜಯಧ್ವಜತೀರ್ಥರು ಸಮಗ್ರ ಭಾಗವತಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬರೆದ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳು. ತಾವು ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಗಾಳಿಗೆ ಅರಳಿ ಮರದ ಎಲೆಗಳು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತವೆಂದು ಆ ಎಲ್ಲ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ತಬ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ವಿಭೂತಿಪುರುಷರು. ಸಮಸ್ತ ಭಾಗವತದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಭಗವಂತನ ಬಳಿ ಅವರು ಕೇಳಿದ ವರವೇನೆಂದರೆ - ''ಪ್ರಾಕ್ ನಿಷ್ಕಿಂಚನತಾಂ''

- ನನಗೆ ಮೊದಲು ಬಡತನವನ್ನು ಕೊಡು. ಇದುವೇ ನಾನು ನಿನ್ನ ಬಳಿ ಕೇಳುವ ವೈರಾಗ್ಯ. ಇಂತಹ ಪರಮಮಾನ್ಯರಾದ ಶ್ರೀವಿಜಯಧ್ವಜತೀರ್ಥರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಇಂದು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

* ಒಮ್ಮೆ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳು ದೈತ್ಯರಿಂದ ಸೋತಾಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ಕಮಲದಳದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪುನಃ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪದವಿಯು ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸವೇ ನಡೆದಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅಕ್ಷಯ-ತೃತೀಯಾದಿವಸವು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ತನ್ನ ಪದವಿಯು ದೊರಕಿತು ಎಂಬ ಆಧಾರದಿಂದ ನಾವು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಜಪ, ತಪಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮಫಲವು ದೊರಕುತ್ತದೆಂದು ಪುರಾಣಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

* ಚೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಚೈತ್ರಗೌರಿಯ ವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನು ಇಂದು ಆಚರಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಾಗಿಣದಾನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

* ಅಕ್ಷತೆಕಾಳುಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಪುರಾಣಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿವೆ.

ಈ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ

* ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಗಣಪತಿಯ ಮೂಲಕ ಬರೆಸಿದರು.

* ಸುಧಾಮನಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದಿವ್ಯ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ನೀಡಿದನು.

* ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಖರೀದಿಸಲೇಬೇಕು.

* ಕುಬೇರನಿಗೆ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸವೇ ಸ್ಥಾನವು ದೊರಕಿತು.

೨ ಪೂಜಾವಿಧಾನ

ಇಷ್ಟು ಪೂಜಾವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿರಿ

೧. ನಿತ್ಯವೂ ಮಾಡುವ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನೇ ಇಂದು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮುದ್ರಣವಾದ ದೇವರಪೂಜೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಇಂದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೨. ಪಂಚಾಮೃತ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

೩. ಗಂಧಾಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೪. ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮಾವಳಿ, ಅಥವಾ ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮಾವಳಿಯನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು.

೫. ಶಾಲಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಪ್ರತಿಮೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.

೬. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವಾಗ ಹರಿಣೀಪತಿಯಾದ ಪರಶುರಾಮದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

೭. ಪಂಚಭಕ್ಷ್ಯಪರಮಾನ್ನಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

೮. ಕನಿಷ್ಠ ೧೦ ನಿಮಿಷ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಮಂಗಳಾರತಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

೯. ದುರ್ಗಾಪೂಜೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

೧೦. ಪೂಜೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಕುಬೇರ ಪೂಜೆ, ಗೋಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೧೧. ಅನಂತರ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಟುಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* * * *

ಸ್ಕಂದಪುರಾಣದಲ್ಲಿ
ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯೋತ್ಸವವರ್ಣನೆ
ಗಂಧಾಲಂಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ

ಜೈಮಿನಿಃ –

ಅತಃ ಪರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಯಾತ್ರಾಮಕ್ಷಯಮೋಕ್ಷದಾಮ್ ।
ಅನಾಯಾಸೇನ ಮೂಢಾನಾಂ ವಾಸನಾಬದ್ಧಚೇತಸಾಮ್ ॥೧॥

ಜೈಮಿನಿ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಇನ್ನು ಮೂಢರಾಗಿ ಪೂರ್ವಕರ್ಮವಾಸನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಿಗೂ ಸಹ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿಯೇ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವಂತಹ ವ್ರತವೊಂದನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು.

ವೈಶಾಖಸ್ಯಾಮಲೇ ಪಕ್ಷೇ ದ್ವಿತೀಯಾರಾತ್ರಿಮಧ್ಯತಃ ।
ಮಂಡಪಂ ಚ ಚತುಷ್ಕೋಣಂ ಸುಧಾಲಿಪ್ತಂ ಸವೇದಿಕಮ್ ॥೨॥

ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದ್ವಿತೀಯಾದಿವಸ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಚತುಷ್ಕೋಣವೂ, ಸುಧಾಲೇಪಿತವೂ, ವೇದಿಕಾಸಹಿತವೂ ಆದ ಉತ್ತಮಮಂಟಪವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು.

ಸುಧೌತವಾಸಸಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪ್ರತಿಸೀರಾಸಮಂ ತತಃ ।
ಸಾಧುಸೋಪಾನಸಂಯುಕ್ತಂ ಚಾರುಚಂದ್ರಾತಪಾನ್ವಿತಮ್ ॥೩॥

ಆ ಮಂಟಪವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಗೆದು ಶುಭ್ರವಾದ ವಸ್ತ್ರದಿಂದಲಂಕೃತವಾಗಿ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಉತ್ತಮ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಸುಂದರವಾದ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರಬೇಕು.

ತನ್ಮಧ್ಯೇ ವಿನ್ಯಸೇನ್ನೂನಂ ಸಾಧು ಭದ್ರಾಸನೋತ್ತಮಮ್ ।
ತಸ್ಮಿನ್ನಿಚೋಲಸಂಛನ್ನೇ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ಸ್ವರ್ಣಭಾಜನಮ್ ॥೪॥

ಅದರ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಸಹಿತವಾದ ಭದ್ರಾಸನವೊಂದನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಆ ಆಸನವನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಬಟ್ಟೆಯ ಪರದೆಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಕಲಶವೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಬೇಕು.

ತಸ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗೇ ವೈ ಸ್ವಾಸೀನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಶುಚಿಃ ।
ಪಾತ್ರಾಂತರೇ ತು ಗೃಹ್ಣೀಯಾಚ್ಚಂದನಂ ಪಂಚವಿಂಶತಿಮ್ ॥೫॥

ಆ ಮಂಟಪದ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಶುಚಿಯಾಗಿ ಉಚಿತಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬೇರೊಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಪಲಪ್ರಮಾಣದ ಚಂದನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. (ಒಂದು ಪಲ ಎಂದರೆ ೪೮ ಗ್ರಾಮ್)

ಸುಪಿಷ್ಟಂ ಕೃಷ್ಣಸ್ನೇಹಸ್ಯ ಗೃಹ್ಣೀಯಾಚ್ಚ ಪಲಾಧಿಕಮ್ ।
ಅಗುರ್ವರ್ಧಂ ಕುಂಕುಮಂ ಚ ಕುಂಕುಮಾರ್ಧಂ ಚ ಸಿಲ್ಹಕಮ್ ॥೬॥

ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪಲದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃಷ್ಣಾಗುರುವಿನ ಪಿಷ್ಟವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಅಗುರುವಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಕುಂಕುಮವನ್ನೂ, ಕುಂಕುಮದ ಅರ್ಧ-ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟು ಶಿಲಾರಸವನ್ನು ಧೂಪದ ಧೂಳಿಯನ್ನೂ ಬೆರೆಸಬೇಕು.

ಕಸ್ತೂರಿಕಾಕರ್ಪೂರಯೋಃ ಪ್ರಮಾಣಂ ಸಿಲ್ಹಸಮ್ಮಿತಮ್ ।
ಸರ್ವಮೇಕತ್ರ ಸಂಪಿಷ್ಯಾತ್ ಪಾಟಲೋದ್ಭವವಾರಿಣಾ ॥೭॥

ಕಸ್ತೂರಿ ಮತ್ತು ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರಗಳ ಪ್ರಮಾಣವು ಶಿಲಾರಸದಂತೆಯೇ ಇರಬೇಕು. ಈ ದ್ರವ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಾಟಲೋದಕದಿಂದ ಒಂದಾಗಿ ಅರೆದು ಲೇಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪಲದ್ವಯಂ ತತೋ ದದ್ಯಾದಗುರುಸ್ನೇಹಮುತ್ತಮಮ್ ।
ಏಕತ್ರ ಲೋಡಿತಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಪೂರ್ವಪಾತ್ರೇ ನಿಧಾಪಯೇತ್ ॥೮॥

ಆಚ್ಛಾದ್ಯ ಕೇತಕೀಪತ್ರೈರ್ವೇಷ್ಟಯೇಚ್ಚೀನವಾಸಸಾ ।
ಗಂಧಸ್ತೇ ಸೋಮಮಂತ್ರೇಣ ರಕ್ಷೇದ್ ಗರುಡಮುದ್ರಯಾ ॥೯॥

ಬಳಿಕ ಎರಡು ಪಲದಷ್ಟು ಅಗರುತ್ತೈಲವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆರೆಯುವಂತೆ ಆಲೋಡನ ಮಾಡಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿಡಬೇಕು. ಆ ಕಲಶವನ್ನು ಕೇದಿಗೆ ಗರಿಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿಸಿ ರೇಷ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದಿಸಬೇಕು. ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಲ್ಪಡುವ ಈ ಗಂಧವನ್ನು ಸೋಮಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ ಗರುಡಮುದ್ರೆಯಿಂದಲೂ ಅಭಿರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

ಏವಂ ತು ಮಂಡಪೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಸಾಧಿವಾಸಂ ನಿಧಾಪಯೇತ್ ।
ಅರುಣೋದಯಕಾಲೇऽಥ ನಯೇತ್ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಸನ್ನಿಧಿಮ್ ॥೧೦॥

ಹೀಗೆ ಕಲಶವನ್ನು ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳೊಡನೆ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಅರುಣೋ-ದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಜಗನ್ನಾಥನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು.

ಶಂಖಚಾಮರಛತ್ರಾದ್ಯೈರ್ಭ್ರಾಮಯಿತ್ವಾ ಸುರಾಲಯಮ್ ।
ದೇವಾಗ್ರೇ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ಚ ಪೂಜಯೇತ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್ ॥೧೧॥

ಶಂಖ, ಚಾಮರ, ಛತ್ರ ಮುಂತಾದ ಮರ್ಯಾದೆಗಳಿಂದ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿಸಿ, ದೇವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಉದ್ಘಾಟಯೇತ್ ತತೋ ವಸ್ತ್ರಂ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟ್ಯಾವಲೋಕಯೇತ್ ।
ಪ್ರೋಕ್ಷಿತಂ ಮಂತ್ರರಾಜೇನ ಸಂಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ತಾಡನಾದಿಭಿಃ ॥೧೨॥

ಬಳಿಕ ದೇವರ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ, ಆತನನ್ನು ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಬೇಕು. (ಆಯತಾಭ್ಯಾಂ ವಿಶಾಲಾಭ್ಯಾಂ ಶೀತಲಾಭ್ಯಾಂ ವಿಲೋಕಯ । ಕರುಣಾರಸಪೂರ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ಲೋಚನಾಭ್ಯಾಂ ವಿಲೋಕಯ) ಮತ್ತು ಮಂತ್ರರಾಜ ಎನಿಸಿದ ನಾರಾಯಣಮಂತ್ರವನ್ನುಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಮೂರು ಬಾರಿ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡೆದು ಗಂಧೋದಕದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೈಃ ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರಿಯಃ ಸೂಕ್ತೇನ ಲೇಪಯೇತ್ ।
ಶ್ರೀಶಸ್ಯ ಸರ್ವಗಾತ್ರೇಷು ಮೃದುಸ್ಪರ್ಶಂ ಶನೈಃ ಶನೈಃ ॥೧೩॥

ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಜಗನ್ನಾಥನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತ, ಮೃದುಹಸ್ತದಿಂದ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಶ್ರೀಪತಿಯ ಸರ್ವದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕಳಶದ ಗಂಧವನ್ನು ಲೇಪಿಸಬೇಕು.

ವೈಷ್ಣವಾ ಜಯಶಬ್ದೈಸ್ತಂ ವರ್ಧಯಂತಿ ತದಾ ಹರಿಮ್ ।
ನಾನಾಸೂಕ್ತೋಪನಿಷದ್ಯೈರ್ವಿದ್ವಾಂಸಸ್ತಂ ಸ್ತುವಂತಿ ವೈ ॥೧೪॥

ಆಗ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರು ಜಯಕಾರಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೋರಬೇಕು. ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳು ಅನೇಕ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಂದ, ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ, ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯಪಾಠಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು.

ವೇಣುವೀಣಾದಿಕೈರ್ನೃತ್ಯಗೀತವಾದ್ಯೈರನೇಕಶಃ।
ವ್ಯಜನೈಶ್ಚಾಮರೈಃ ಛತ್ರೈರನ್ಯೈರ್ನಾನೋಪಹಾರಕೈಃ ॥೧೫॥

ಸಂತೋಷಯನ್ ಜಗನ್ನಾಥಂ ತೃತೀಯಾದೌ ವಿಲೇಪಯೇತ್ ।
ಯಸ್ಯ ಚಿಂತನಮಾತ್ರೇಣ ತಾಪಾ ನಶ್ಯಂತಿ ದೇಹಿನಾಮ್ ॥೧೬॥

ವೇಣು, ವೀಣೆ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ನೃತ್ಯಗೀತೆಗಳಿಂದಲೂ ಬಹು-ವಿಧವಾದ ಬೀಸಣಿಗೆಗಳಿಂದಲೂ, ಚಾಮರಗಳಿಂದಲೂ ಛತ್ರಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಇತರ ಸೇವೆಗಳಿಂದಲೂ ಜಗನ್ನಾಥನಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬೇಕು. ತೃತೀಯಾ- ತಿಥಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಲೇಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಜೀವರ ಸಕಲ ತೊಂದರೆಗಳು ನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವವು.

ಸೋऽಸೌ ಸಂದರ್ಶನಾತ್ ತಾಪಾನ್ ನೃಣಾಂ ಹಂತಿ ತದಾ ದ್ವಿಜಾಃ ।
ಅಚಿಂತ್ಯಾ ಮಹಿಮಾ ವಿಷ್ಣೋರೀದೃಕ್ತಾದೃಕ್ತಯಾ ಸದಾ ॥೧೭॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರುಗಳೇ! ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಗಂಧಲೇಪನಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮಾನವರ ತ್ರಿವಿಧತಾಪಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸುವನು. ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಿಮೆಯು ಇಷ್ಟೆಂದು ಅಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದಷ್ಟು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಚಿಂತ್ಯವಾಗಿರುವುದು.

ತತಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಬರೈರ್ಮಾಲ್ಯೈರ್ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಾದಿಪಾನಕೈಃ ।
ದ್ರವ್ಯೈರ್ನಾನಾವಿಧೈರ್ಹೃದ್ಯೈರ್ಗವ್ಯೈರಾವರ್ತಿತೈಃ ಶುಭೈಃ ॥೧೮॥

ಬಳಿಕ ನಯವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯ- ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದಲೂ, ಪಾನಕಾದಿ ಪಾನೀಯಗಳಿಂದಲೂ, ನಾನಾವಿಧವಾದ ಇತರ ಕಾಲೋಚಿತ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದಲೂ, ಮಧುರವೂ ಪವಿತ್ರಗಳೂ ಆದ ಆಕಳಿನ ಹಾಲು, ಬೆಣ್ಣೆ, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತಿನಿಸುಗಳಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ತತಃ ಸಂಪೂಜಯೇದ್ ದೇವಂ ತಾಂಬೂಲೈಶ್ಚ ಸುಸಂಸ್ಕೃತೈಃ ।
ತಸ್ಮಿನ್ ಕಾಲೇ ತು ಯೇ ಕೃಷ್ಣಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪಶ್ಯಂತಿ ಮಾನವಾಃ ॥೧೯॥

ನ ತೇಷಾಂ ಪುನರಾವೃತ್ತಿಃ ಕಲ್ಪಕೋಟಿಶತೈರಪಿ ।
ವಿಷ್ಣೋಃ ಸ್ವರೂಪಮಾಸಾದ್ಯ ವಿಷ್ಣುಲೋಕೇ ವಸಂತಿ ವೈ ॥೨೦॥

ಬಳಿಕ ಸರ್ವೋಪಸ್ಕರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ದೇವದೇವನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಯಾವ ಮಾನವರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡುವರೋ ಅವರು ನೂರುಕೋಟಿಕಲ್ಪಗಳಾದರೂ ಪುನಃ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಾರೂಪ್ಯಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದು ವೈಕುಂಠಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ ಮಾಡುವರು.

ಪುರಾ ಕಲಿಯುಗೇ ವಿಪ್ರಾ ದಕ್ಷೋ ನಾಮ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ।
ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾದಿಸಂತಾಪೈಃ ಸುದೀನಾನ್ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಮಾನವಾನ್ ॥೨೧॥

ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರುಗಳಿರಾ! ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷನಾಮಕನಾದ ಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮನುಷ್ಯರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾದಿ ತಾಪತ್ರಯಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಅತ್ಯಂತ ದೀನರಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡನು.

ತತ್ರ ಗತ್ವಾ ಕೃಪಾಯುಕ್ತೋ ಮಹಿಮಾನಂ ಚಕಾರ ವೈ ।
ಯಥಾವಿಧಿ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸ ಏವ ಪ್ರಥಮಂ ದ್ವಿಜಾಃ ॥೨೨॥

ಅವರಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅವರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ, ನಾನು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಯಥಾವಿಧಿಯಾದ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆತನೇ ಈ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದವನು.

ಪ್ರಲಿಪ್ಯ ಚಂದನೇನಾಂಗೇ ಮಾಧವಾಮಲಪಕ್ಷಕೇ ।
ತೃತೀಯಾಯಾಂ ಜಗನ್ನಾಥಂ ಸ್ತುತಿಮೇತಾಂ ಮುದಾ ಜಗೌ ॥೨೩॥

ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತೃತೀಯಾದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಯ ಅಂಗಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಚಂದನ ಗಂಧವನ್ನು ಲೇಪನ ಮಾಡಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದನು.

ದಕ್ಷಃ –

ದೇವದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ಸಹಜಾನಂದ ನಿರ್ಮಲ ।
ಸಂಸಾರಾರ್ಣವಸಂಮಗ್ನಾನ್ ತ್ರಾಹಿ ನಃ ಪರಮೇಶ್ವರ ॥೨೪॥

ದಕ್ಷನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ – ದೇವದೇವನೇ! ಜಗನ್ನಾಥನೇ! ಆನಂದಸ್ವರೂಪನೇ! ನಿರ್ದುಷ್ಟನೇ! ಪರಮೇಶ್ವರನಾದ ನೀನು ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಅಗಾಧವಾದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಮುಳುಗುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

ನಾನಾವಿಧೈಶ್ಚ ಸಂತಾಪೈಃ ಸಂತಪ್ತಾನ್ ಮಾನವಾನಿಮಾನ್ ।
ಮಮಾನುಕ್ರೋಶಬುದ್ಧ್ಯಾ ವೈ ಶುಭದೃಷ್ಟ್ಯಾಮೃತೇನ ಚ ॥೨೫॥

ಸಂತರ್ಪಯ ತೃಣಾನ್ ಶುಷ್ಕಾನ್ ಕೃಷ್ಣಮೇಘ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।
ಕಲಿಕಲ್ಮಷಸಮ್ಮೂಢಾನ್ ಉದ್ಧರ್ತುಂ ಜಗತಾಂ ಪತೇ ॥೨೬॥

ಅವತಾರೋಽಯಮೇತಸ್ಮಿನ್ ನೀಲಾಚಲಗುಹಾಂತರೇ ।
ಚಿರಕಾಲಪ್ರರೂಢಾನಾಂ ದುಸ್ತ್ಯಜಾನಾಂ ಮಹಾಂಹಸಾಮ್ ॥೨೭॥

ರಾಶಿಂ ದಗ್ಧುಂ ತ್ವಮೇವೇಶೋ ದೀನನಾಥಕೃಪಾಕರ ।
ತ್ವದ್ ದರ್ಶನಮಹಾಯೋಗೇ ಯಮಾದ್ಯಷ್ಟಾಂಗವರ್ಜಿತೇ ॥೨೮॥

ಯೇಷಾಂ ಮತಿಃ ಸಮುತ್ಪನ್ನಾ ಚತುರ್ವರ್ಗೈಕಸಾಧನೇ ।
ನ ತೇ ಶೋಚಂತಿ ದುಷ್ಪಾರೇ ಭವಾರಣ್ಯೇ ಮಹಾಭಯೇ ॥೨೯॥

ಅನೇಕ ವಿಧಗಳಾದ ಸಂತಾಪಗಳಿಂದ ಈ ಮಾನವರು ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿರುವರು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುಕಂಪ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಎಲೈ ಕಾಲಮೇಘನೇ! ಈ ಒಣಗುತ್ತಿರುವ ಹುಲ್ಲುಗಳನ್ನು (ಇವರನ್ನು) ಅಮೃತಮಯವಾದ ಮಂಗಳಮಯವಾದ ನೋಡುವಿಕೆಯಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು. ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು.

ಹೇ ತ್ರಿಲೋಕೇಶ್ವರನೇ! ನೀಲಾಚಲದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅವತಾರವೇ ಕಲಿಕಲ್ಮಷಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ದಿಕ್ಕು ಕಾಣದಿರುವ ಜನರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ತ್ಯಜಿಸಲು ಕಷ್ಟತರಗಳಾದ ಮಹಾಪಾತಕಗಳ ರಾಶಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಲು ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವೆ. ದೀನರಲ್ಲಿಯೂ ಅನಾಥರಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಪಾನ್ವಿತನಾಗಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ಯಮನಿಯಮಾದಿ ಅಷ್ಟಾಂಗರಹಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಚತುರ್ವಿಧಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಏಕಾಂತಸಾಧನವಾದ ನಿನ್ನ ಮಹೋತ್ಸವದ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿ ಯಾರಿಗೆ ಉಂಟಾಗಿರುವುದೋ, ಅವರು ದಾಟಲು ಅಸಾಧ್ಯವೂ ಮಹಾಭಯಂಕರವೂ ಆದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ದುಃಖಿಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಕರ್ಮಾನಪೇಕ್ಷಂ ದೇವೇಶ ನಾತ್ಮಜ್ಞಾನಂ ವಿಮೋಚಕಮ್ ।
ಇದಂ ತೇ ದರ್ಶನಂ ನಾಥ ವಿನಾ ಕರ್ಮಾಪಿ ಮೋಚಯೇತ್ ॥೩೦॥

ದೇವದೇವನೇ! ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿ ಕರ್ಮಗಳ ನಿರಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ದೊರಕಿಸಲಾರದು. ಆದರೆ ಲೋಕೇಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವಾದರೋ ಯಾವ ಸಾಧನವೂ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವುದು.

ಜಯ ಕೃಷ್ಣ ಜಯೇಶಾನ ಜಯಾಕ್ಷರ ಜಯಾವ್ಯಯ ।
ಪ್ರಸೀದಾನುಗ್ರಹಾಣೇಮಾನ್ ದೀನಾನ್ ಮೂಢಾನ್ ವಿಚೇತಸಃ ॥೩೧॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ! ಲೋಕೇಶ್ವರನೇ! ನಾಶರಹಿತನೇ! ಕ್ಷಯವರ್ಜಿತನೇ! ಸರ್ವೋತ್ತಮನೇ! ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ. ದೀನರೂ, ಬುದ್ಧಿಹೀನರೂ, ಗತಸತ್ತ್ವರೂ ಆಗಿರುವ ಈ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡು.

ಇತಿ ಸ್ತುತ್ವಾ ದಂಡಪಾತಂ ಪಪಾತ ಚರಣಾಂಬುಜೇ ।
ಪ್ರಸೀದೇಶ ಪ್ರಸೀದೇಶ ಪ್ರಸೀದೇಶೇತಿ ಘೋಷಯನ್ ॥೩೨॥

ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿ, 'ಸ್ವಾಮಿಯೇ ನನಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು, ಸ್ವಾಮಿಯೇ ನನಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು, ಸ್ವಾಮಿಯೇ ನನಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು' ಎಂದು ಜೋರಾಗಿ ಉದ್ಗಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡಿದನು.

ತತೋ ಜಗಾದ ಭಗವಾನ್ ಸುಸ್ವರೇಣ ಪ್ರಜಾಪತಿಮ್ ।
ಉತ್ತಿಷ್ಠ ವತ್ಸ ತೇ ದತ್ತಂ ದುರ್ಲಭಂ ಯದ್ವರಂ ತ್ವಯಾ ॥೩೩॥
ಕಾಂಕ್ಷಿತಂ ಮತ್ಪ್ರಸಾದೇನ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನ ಸಂಶಯಃ ।
ಮದನುಗ್ರಹೋಽಲ್ಪಪುಣ್ಯಾನಾಂ ದುರ್ಲಭೋ ವಿದಿತಸ್ತವ ॥೩೪॥

ಆಗ ಭಗವಂತನು ಮಧುರವಾದ ವಾಣಿಯಿಂದ ಪ್ರಜೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ಕುಮಾರನೇ! ಏಳು, ನೀನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ವರವನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನು. ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನೀನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಂತೆ ನಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವು ಕ್ಷೀಣಪುಣ್ಯರಾದವರಿಗೆ ದುರ್ಲಭವಾದುದೆಂಬ ವಿಷಯ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇರುವುದು.

ಮದಂಗಜಾತೋಽಸಿ ಭವಾನ್ಮಾಂ ತ್ವಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿತವಾನಸಿ ।
ಮಮೋತ್ಸವೇನ ಸಂತೋಷ್ಯಂ ತತಸ್ತೇ ಪ್ರದದಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೩೫॥

ನೀನು ನನ್ನ ಶರೀರದಿಂದಲೇ ಉದ್ಭವಿಸಿರುವೆ (ಪಾಣ್ಯಾತ್ಮನೇ ದಕ್ಷಾಯ ನಮಃ - ಭಗವಂತನ ಕೈಗಳಿಂದ ದಕ್ಷನು ಹುಟ್ಟಿರುವನು); ನನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ನನ್ನ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿರುವೆ. ನಿನಗೆ ಪಾರಿತೋಷಕವಾಗಿ ಒಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಡುವೆನು.

ಇಮಾಮಕ್ಷಯಯಾತ್ರಾಂ ಯೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪಶ್ಯಂತಿ ಹರ್ಷಿತಾಃ ।
ತಸ್ಮಿನ್ ಕಾಲೇ ಯದಿಚ್ಛಂತಿ ಮನಸಾ ತದವಾಪ್ನುಯುಃ ॥೩೬॥

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ

ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಸಂತೋಷದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಭಕ್ತರು ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯಾದಂದು ಈ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡುವರೋ, ದರ್ಶನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಕಾಮನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವರಿಗೆ ಕೈಗೂಡುವುವು.

ಯಥಾ ಸಂತಾಪಹರಣಂ ಚಂದನೇನಾನುಲೇಪನಮ್ ।
ತಥೋತ್ಸವೋಽಯಂ ಮೇ ದಕ್ಷ ಸಂತಾಪತ್ರಯನಾಶನಃ ॥೩೭॥

ಎಲೈ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯೇ! ಈ ಚಂದನದ ಅನುಲೇಪನವು ಹೇಗೆ ಸಂತಾಪವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದೋ, ಹಾಗೆಯೇ ನನಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಈ ಉತ್ಸವವೂ ತ್ರಿವಿಧತಾಪಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದು.

ಮತ್ಪ್ರೇರಿತಮತಿಸ್ತ್ವಂ ಹಿ ಉತ್ಸವಂ ಕೃತವಾನಸಿ ।
ಸಂಕಲ್ಪಿತೋಽಯಂ ಮನಸಾ ದೀನೋದ್ಧೃತ್ಯೈ ಮಯಾ ಧ್ರುವಮ್ ॥೩೮

ನನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ನೀನು ಈ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿರುವಿ. ಸಜ್ಜನರಾದ ದೀನರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂದೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪಿತವೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯವು.

ತ್ವಯಾಭಿಕಾಂಕ್ಷಿತಂ ಸರ್ವಂ ದಾಸ್ಯಾಮ್ಯೇವ ಪ್ರಜಾಪತೇ ।
ದ್ವಾದಶೈತಾ ಮಹಾಯಾತ್ರಾ ಗಂಡಿಚಾದ್ಯಾಸ್ತು ಪಾವನಾಃ ॥೩೯॥

ಪ್ರಜೇಶ್ವರನೇ! ನೀನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀಡುವೆನು. ಗಂಡೀಚ ಯಾತ್ರೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ನನ್ನ ಈ ಹನ್ನೆರಡು ಮಹಾಯಾತ್ರೆಗಳೂ ಪರಮಮಂಗಳಕರಗಳಾಗಿರುವವು.

ಏಕೈಕಾ ಮುಕ್ತಿದಾ ಸರ್ವಾ ಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಥವರ್ಧನಾಃ ॥೪೦॥

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಮುಕ್ತಿಯು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿದರೆ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲವೇನು? ಎಲ್ಲಾ ಪುರುಷಾರ್ಥಕಾಮನೆಗಳೂ ದೊರಕು- ತ್ತವೆ.

ತಾಸಾಮೇಕತಮಾಂ ವಾಽಪಿ ಯೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಚಾವಲೋಕಯೇತ್ ।
ಏಕಯಾಽಪಿ ಭವಾಬ್ಧಿಂ ಸ ತೀರ್ತ್ವಾ ವಿಷ್ಣುಪದಂ ವ್ರಜೇತ್ ॥

ಈ ಯಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನಾದರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು, ಆ ಒಂದರಿಂದಲೇ ಸಂಸಾರಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಿ ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುವನು.

ಜೈಮಿನಿಃ–

ಇತ್ಯುದೀರ್ಯ ಪ್ರಜಾನಾಥಂ ಭಗವಾನ್ ಸ ತಿರೋದಧೇ ॥೪೨॥

ಜೈಮಿನಿ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಜಾಪತಿಯಾದ ದಕ್ಷನಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆತನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ದಕ್ಷಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಸೋಽಪಿ ಶ್ರದ್ದಧಾನಸ್ತದಾಜ್ಞಯಾ ।
ಸಂವತ್ಸರಂ ಗಿರೌ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಸಂದದರ್ಶ ಮಹೋತ್ಸವಾನ್ ॥೪೩॥

ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯೂ ಕೂಡ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾ ವಹಿಸಿ ಶ್ರದ್ಧಾನ್ವಿತನಾಗಿ ನೀಲಾಚಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೂ ನೆಲೆಸಿದ್ದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಎಲ್ಲಾ ಮಹೋತ್ಸವಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದನು.

ಸರ್ವಜ್ಞೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭೂತ್ವಾ ಕೌಶಿಕಸ್ಯ ಕುಲೋತ್ತಮೇ ।
ಲೋಕಾನ್ ಪ್ರವರ್ತಯಾಮಾಸ ಯಥಾವಿಧಿ ಮಹೇಷು ಸಃ ॥೪೪॥

ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಕೌಶಿಕವಂಶದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಳೆದು ಸಕಲ ಜನರನ್ನೂ ಯಥಾವಿಧಿಯಾದ ಮಹೋತ್ಸವಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕ ಗುರುವಾದನು.

ವಿಶ್ವಾಸಾಯಾಲ್ಪಬುದ್ಧೀನಾಂ ಯಾತ್ರಾ ವೈ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾ ।
ಅಯಂ ಚ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಮಬ್ರಹ್ಮರೂಪೀ ಜಗದ್ಗುರುಃ ।
ಪ್ರಸಾದಿತಃ ಸುರೇಶೇನ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಣಾಯ ವೈ ॥೪೫॥

ಅಲ್ಪಜನರಿಗೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಹುಟ್ಟಲೆಂದು ಈ ಯಾತ್ರೆಯ ವಿಧಿಯು ಫಲವೂ ಕೂಡ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಜಗನ್ನಾಥನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ

ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಸಂತೋಷದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಭಕ್ತರು ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯಾದಂದು ಈ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡುವರೋ, ದರ್ಶನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಕಾಮನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವರಿಗೆ ಕೈಗೂಡುವುವು.

ಯಥಾ ಸಂತಾಪಹರಣಂ ಚಂದನೇನಾನುಲೇಪನಮ್ ।
ತಥೋತ್ಸವೋಽಯಂ ಮೇ ದಕ್ಷ ಸಂತಾಪತ್ರಯನಾಶನಃ ॥೩೭॥

ಎಲೈ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯೇ! ಈ ಚಂದನದ ಅನುಲೇಪನವು ಹೇಗೆ ಸಂತಾಪವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದೋ, ಹಾಗೆಯೇ ನನಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಈ ಉತ್ಸವವೂ ತ್ರಿವಿಧತಾಪಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದು.

ಮತ್ಪ್ರೇರಿತಮತಿಸ್ತ್ವಂ ಹಿ ಉತ್ಸವಂ ಕೃತವಾನಸಿ ।
ಸಂಕಲ್ಪಿತೋಽಯಂ ಮನಸಾ ದೀನೋದ್ಧೃತ್ಯೈ ಮಯಾ ಧ್ರುವಮ್ ॥೩೮

ನನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ನೀನು ಈ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿರುವಿ. ಸಜ್ಜನರಾದ ದೀನರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂದೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪಿತವೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯವು.

ತ್ವಯಾಭಿಕಾಂಕ್ಷಿತಂ ಸರ್ವಂ ದಾಸ್ಯಾಮ್ಯೇವ ಪ್ರಜಾಪತೇ ।
ದ್ವಾದಶೈತಾ ಮಹಾಯಾತ್ರಾ ಗಂಡಿಚಾದ್ಯಾಸ್ತು ಪಾವನಾಃ ॥೩೯॥

ಪ್ರಜೇಶ್ವರನೇ! ನೀನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀಡುವೆನು. ಗಂಡೀಚ ಯಾತ್ರೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ನನ್ನ ಈ ಹನ್ನೆರಡು ಮಹಾಯಾತ್ರೆಗಳೂ ಪರಮಮಂಗಳಕರಗಳಾಗಿರುವವು.

ಏಕೈಕಾ ಮುಕ್ತಿದಾ ಸರ್ವಾ ಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಥವರ್ಧನಾಃ ॥೪೦॥

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಮುಕ್ತಿಯು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿದರೆ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲವೇನು? ಎಲ್ಲಾ ಪುರುಷಾರ್ಥಕಾಮನೆಗಳೂ ದೊರಕು- ತ್ತವೆ.

ತಾಸಾಮೇಕತಮಾಂ ವಾಽಪಿ ಯೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಚಾವಲೋಕಯೇತ್ ।
ಏಕಯಾಽಪಿ ಭವಾಬ್ಧಿಂ ಸ ತೀರ್ತ್ವಾ ವಿಷ್ಣುಪದಂ ವ್ರಜೇತ್ ॥

ಈ ಯಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನಾದರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು, ಆ ಒಂದರಿಂದಲೇ ಸಂಸಾರಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಿ ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುವನು.

ಜೈಮಿನಿಃ–

ಇತ್ಯುದೀರ್ಯ ಪ್ರಜಾನಾಥಂ ಭಗವಾನ್ ಸ ತಿರೋದಧೇ ॥೪೨॥

ಜೈಮಿನಿ ಋಷಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಜಾಪತಿಯಾದ ದಕ್ಷನಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆತನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ದಕ್ಷಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಸೋಽಪಿ ಶ್ರದ್ದಧಾನಸ್ತದಾಜ್ಞಯಾ ।
ಸಂವತ್ಸರಂ ಗಿರೌ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಸಂದದರ್ಶ ಮಹೋತ್ಸವಾನ್ ॥೪೩॥

ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯೂ ಕೂಡ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾ ವಹಿಸಿ ಶ್ರದ್ಧಾನ್ವಿತನಾಗಿ ನೀಲಾಚಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೂ ನೆಲೆಸಿದ್ದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಎಲ್ಲಾ ಮಹೋತ್ಸವಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದನು.

ಸರ್ವಜ್ಞೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭೂತ್ವಾ ಕೌಶಿಕಸ್ಯ ಕುಲೋತ್ತಮೇ ।
ಲೋಕಾನ್ ಪ್ರವರ್ತಯಾಮಾಸ ಯಥಾವಿಧಿ ಮಹೇಷು ಸಃ ॥೪೪॥

ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಕೌಶಿಕವಂಶದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಳೆದು ಸಕಲ ಜನರನ್ನೂ ಯಥಾವಿಧಿಯಾದ ಮಹೋತ್ಸವಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕ ಗುರುವಾದನು.

ವಿಶ್ವಾಸಾಯಾಲ್ಪಬುದ್ಧೀನಾಂ ಯಾತ್ರಾ ವೈ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾ ।
ಅಯಂ ಚ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಮಬ್ರಹ್ಮರೂಪೀ ಜಗದ್ಗುರುಃ ।
ಪ್ರಸಾದಿತಃ ಸುರೇಶೇನ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಣಾಯ ವೈ ॥೪೫॥

ಅಲ್ಪಜನರಿಗೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಹುಟ್ಟಲೆಂದು ಈ ಯಾತ್ರೆಯ ವಿಧಿಯು ಫಲವೂ ಕೂಡ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಜಗನ್ನಾಥನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ

ಲೋಕಗುರುವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವಾಗಿರುವನು. ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಲೋಸುಗ ಈ ಸ್ತೋತ್ರಾದಿ ಮಹೋತ್ಸವಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು.

ಯಥಾ ತಥಾ ದೃಷ್ಟಿಪಥಂ ಯಾತೋ ಮುಕ್ತಿಪ್ರದೋ ಭವೇತ್ ।
ಸರ್ವಾನ್ ಕಾಮಾನ್ ದದಾತ್ಯೇವ ನಾರೀಣಾಂ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥೪೬॥

ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಲೀ, ಅಥವಾ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಲೀ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥನ ದೃಷ್ಟಿಪಥಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನೆಂದರೆ ಸಾಕು (ಅವನ ಭಕ್ತನಾದರೆ ಸಾಕು). ನಿಶ್ಚಯ-ವಾಗಿಯೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ತನ್ನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಸಹ ಜಗನ್ನಾಥನು ಸಕಲಾಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞೋ ಭಗವಾನ್ ತತ್ರಾಸ್ತೇ ಮಧುಸೂದನಃ ।
ಶೋಕಂ ತರತಿ ಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭವಪಾಥೋಧಿಸಂಭವಮ್ ॥೪೭॥

ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಭಗವಂತನಾದ ಮಧುಸೂದನನು ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವನು. ಆತನನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮಾನವನು ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರದಿಂದುಂಟಾದ ದುಃಖವನ್ನು ದಾಟುವನು.

ಕಿಂ ವ್ರತೈಃ ಕಿಂ ತಪೋದಾನೈಃ ಕಿಂ ಕೃಚ್ಛ್ರೈಃ ಕ್ರತುಭಿಸ್ತಥಾ ।
ಕಿಮಷ್ಟಾಂಗೇನ ಯೋಗೇನ ಕಿಂ ಸಾಂಖ್ಯೇನ ಪರೇಣ ಚ ॥೪೮॥

ವ್ರತೋಪವಾಸಗಳಿಂದೇನು, ತಪಸ್ಸು ದಾನಗಳಿಂದೇನು, ಕೃಚ್ಛ್ರ-ಚಾಂದ್ರಾಯಣಾದಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳಿಂದಲೂ, ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಏನು? ಅಷ್ಟಾಂಗಸಹಿತವಾದ ಯೋಗಧಾರಣೆಯಿಂದೇನು? ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗದಿಂದೇನು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿರುವುದು?

ತೀರ್ಥರಾಜಜಲೇ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಕ್ಷೇತ್ರೇ ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮೇ ।
ನ್ಯಗ್ರೋಧಮೂಲವಸತೌ ವಸಂತಂ ಚರ್ಮಚಕ್ಷುಷಾ ।

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದಾರುಮಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇಹಬಂಧಾತ್ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ॥೪೯॥

ಸ್ಕಾಂದೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಏಕಾಶೀತಿಸಾಹಸ್ರ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದ್ವಿತೀಯೇ ವೈಷ್ಣವಖಂಡೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮಕ್ಷೇತ್ರಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೇ ಜೈಮಿನಿಋಷಿಸಂವಾದೇ 'ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯೋತ್ಸವವರ್ಣನಂ' ನಾಮ ಷಟ್ ಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸೇರಿ ತೀರ್ಥರಾಜವೆನಿಸಿದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾನವರು ಆಲದ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ದಾರುಮಯಶರೀರನಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವನ್ನು (ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥನನ್ನು) ಚರ್ಮದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಲು ಸಾಂಸಾರಿಕ ದೇಹವೆಂಬ ಪಾಶದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರು.

॥ ಇಲ್ಲಿಗೆ ೭೧,೦೦೦ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಸಂಹಿತೆಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ
ಶ್ರೀಸ್ಕಾಂದಮಹಾಪುರಾಣದ ಎರಡನೆಯ ವೈಷ್ಣವಖಂಡದ
ಪುರುಷೋತ್ತಮಕ್ಷೇತ್ರಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ಜೈಮಿನಿ-ಋಷಿಸಂವಾದದಲ್ಲಿ
'ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯೋತ್ಸವವರ್ಣನೆ' ಎಂಬ ನಲವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು ॥

* * * * *

ಪರಶುರಾಮಜಯಂತೀ

ವೈಶಾಖಸ್ಯ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ತೃತೀಯಾಯಾಂ ಪುನರ್ವಸೌ ।

ನಿಶಾಯಾಃ ಪ್ರಥಮೇ ಯಾಮೇ ರಾಮಾಖ್ಯಃ ಸಮಯೇ ಹರಿಃ ॥

ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯ ಮೊದಲನೆಯ ಯಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮದೇವರು ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ಪರಶುರಾಮನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದನು

ಸ್ವೋಚ್ಚಗೈಃ ಷಡ್‌ಗ್ರಹೈರ್ಯುಕ್ತೇ ಮಿಥುನೇ ರಾಹುಸಂಸ್ಥಿತೇ ।

ರೇಣುಕಾಯಾಸ್ತು ಯೋ ಗರ್ಭಾದವತೀರ್ಣೋ ವಿಭುಃ ಸ್ವಯಮ್ ।

ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ಪರಶುರಾಮದೇವರಾಗಿ ರೇಣುಕಾದೇವಿಯ ಗರ್ಭ-ದಿಂದ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆರು ಗ್ರಹಗಳು ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಮಿಥುನದಲ್ಲಿ ರಾಹು ನೆಲೆಸಿದ್ದನು. (ಮಿಥುನರಾಶಿಯು ರಾಹುವಿನ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನ).

ಪರಶುರಾಮದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು

ಜಮದಗ್ನೇಃ ಸುತೋ ವೀರಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಂತಕರಃ ಪ್ರಭೋ ।

ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಕೃಪಯಾ ಪರಮೇಶ್ವರ ॥

ದುಷ್ಟಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದ ಜಮದಗ್ನಿಸುತನಾದ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೇ! ಪರಮೇಶ್ವರನೇ! ನಾನು ನೀಡುವ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸು.

ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹೇಳಿ ಅಂದು ಪರಶುರಾಮ-ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ರಾತ್ರಿಯ ಮೊದಲನೆಯ ಜಾವದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಶುರಾಮದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿ, ಆ ಪರಶುರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಗೋಪೂಜೆ

* ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಗೋವುಗಳಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತ-ಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂದು ಗೋಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಗೋಗ್ರಾಸವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ಅಕ್ಕಿ, ಬೆಲ್ಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಹಸುಗಳಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಕುಡಿಯಲು ನೀರನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕುಬೇರನಪೂಜೆ

* ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ನಾರಾಯಣನ ಜೊತೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರಿಂದ ಸಂಪತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರು ಕುಬೇರನನ್ನು ಇಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುಬೇರನು ಅಪಾರವಾದ ಧನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ದಿವಸವು ಇಂದೇ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಏನೇ ಆದರೂ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸವು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನೀಡುವ ದಿವಸವೆಂಬುದು ಪಂಡಿತಪಾಮರರಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಕುಬೇರ ಮಂತ್ರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ೧೦೮ ಬಾರಿ ಜಪಿಸುವುದರಿಂದ ಅಪಾರವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದ ಮಹತ್ವ

|| ಶ್ರೀಮದ್ಧನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ||

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಮತ್ತು ಪರಶುರಾಮಜಯಂತಿ

ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯಾ ದಿವಸದಂದು ಆಚರಿಸಲೇ ಬೇಕಾದ ಧರ್ಮಗಳು

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಎದ್ದೇಳಬೇಕು. ಶ್ರೀಭೂಸಹಿತನಾದ ನಾರಾಯಣರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಪಾದಮೌಳಿ-ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಸ್ಮರಣೆಮಾಡಿರಿ. ಅನಂತರ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿರಿ. ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವಾಗ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿರಿ. ಇದು ತುಂಬ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಚಾರ. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಈ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಮರೆಯದಿರಿ.

ಗಂಧಾಲಂಕಾರ

* ಯಃ ಕರೋತಿ ತೃತೀಯಾಯಾಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಚಂದನಲೇಪಿತಮ್ ।

  ವೈಶಾಖಸ್ಯ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಸ ಯಾತಿ ಅಚ್ಯುತಮಂದಿರಮ್ ॥ (ಧರ್ಮಸಿಂಧು)

  ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಗಂಧಾಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂಥ- ವನು ಅಚ್ಯುತನ ಮಂದಿರವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

* ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಂದು ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪ ಹೆಚ್ಚು ಇರುವುದರಿಂದ ಗಂಧಾಲಂಕಾರವು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗಂಧಾಲಂಕಾರವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಶಿಷ್ಟರೂ ಕೂಡ ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಪ್ಪದೇ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಂದು ಗಂಧಾಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು.

* ನೂರು ಸಾವಿರ ಮೊದಲಾದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಂದ ಕೃಷ್ಣಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಗಂಧದಿಂದ ಅರ್ಚನೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡಬಹುದು.

* ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಯಾವ ಭಗವಂತನ ಪ್ರತಿಮೆ ಇದೆಯೋ ಅದಕ್ಕೆ ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕ, ಶುದ್ಧೋದಕದ ಅಭಿಷೇಕ ಎಲ್ಲವೂ ಆದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಗಂಧದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಭಗವಂತನಿಗೆ ಗಂಧಾಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ, ಗರುಡ ದೇವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ವೃಂದಾವನಗಳಿಗೂ ಗಂಧದಿಂದ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

* ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದರಿಂದ ಚಲಪ್ರತೀಕದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಗಂಧವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆ.

* ಗಂಧಾಲಂಕಾರವು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಆಚರಿಸಲೇ ಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ-ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ.

ದಾನ

* 'ಯದ್ಯದ್ದತ್ತಂ ತ್ವಕ್ಷಯಂ ಸ್ಯಾತ್ ತೇನೇಯಮಕ್ಷಯಾ ಸ್ಮೃತಾ ।' – ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಏನೇ ದಾನವನ್ನು ನೀಡಿದರೂ ಅದು ಅಕ್ಷಯಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

* 'ಯತ್ಕಿಂಚಿದ್ದೀಯತೇ ದಾನಂ ಸ್ವಲ್ಪಂ ವಾ ಯದಿ ವಾ ಬಹು ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಅಕ್ಷಯಂ ಸ್ಯಾದ್ವೈ ತೇನೇಯಮಕ್ಷಯಾ ಸ್ಮೃತಾ ॥

  ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಸ್ವಲ್ಪದಾನ ಮಾಡಿದರೂ ಸಾಕು ಅಕ್ಷಯಫಲವನ್ನೇ ನೀಡುತ್ತದೆ.

* ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ತನ್ನ ಕೈಲಾದ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು. ಹಾಗೆ ದಾನ ಮಾಡು-ವುದರಿಂದ ಉಳಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ದಾನ ಮಾಡದೇ ಯಾವ ಫಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೋ ಅದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ.

* ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಉದಕಕುಂಭದಾನವನ್ನು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ತಾಮ್ರದ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಪಾನಕ ಅಥವಾ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಸಿ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.
* ಚಿನ್ನ, ಅನ್ನ, ತುಪ್ಪ ಮೊದಲಾದ ದಾನಗಳೂ ಕೂಡ ವಿಹಿತವಾಗಿವೆ.
* ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ದಾನ ಮಾಡುವುದೇ ಮುಖ್ಯಧರ್ಮವಾಗಿದೆ.
* ದಾನದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಮಹಾಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅನಂತಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಂಗಾಸ್ನಾನ

* ವೈಶಾಖಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲೇ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಪರ್ವಕಾಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅಂದು ತಪ್ಪದೇ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಗಂಗೆಗೆ ತೆರಳಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು.
* ಗಂಗೆಗೆ ತೆರಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇದ್ದರೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಂಗೆಯ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿ, ಗಂಗೆಯ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿ ತಾವು ಸ್ನಾನಮಾಡುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
* ನೀರು, ಪಾನಕ, ಬೆಲ್ಲ, ಫಲ, ತಾಂಬೂಲ, ಪಾದುಕೆ, ಜಲಪಾತ್ರೆ, ಅನ್ನ, ಛತ್ರಿ, ದಕ್ಷಿಣೆ, ಸುವರ್ಣ ಈ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ದಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆಂದು ಪದ್ಮಪುರಾಣದ ಪಾತಾಳಖಂಡದ ೪೦ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

* ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಯಾವ ಭಗವಂತನ ಪ್ರತಿಮೆ ಇದೆಯೋ ಅದಕ್ಕೆ ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕ, ಶುದ್ಧೋದಕದ ಅಭಿಷೇಕ ಎಲ್ಲವೂ ಆದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಗಂಧದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಭಗವಂತನಿಗೆ ಗಂಧಾಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ, ಗರುಡ ದೇವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ವೃಂದಾವನಗಳಿಗೂ ಗಂಧದಿಂದ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

* ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದರಿಂದ ಚಲಪ್ರತೀಕದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಗಂಧವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆ.

* ಗಂಧಾಲಂಕಾರವು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಆಚರಿಸಲೇ ಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ-ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ.

ದಾನ

* 'ಯದ್ಯದ್ದತ್ತಂ ತ್ವಕ್ಷಯಂ ಸ್ಯಾತ್ ತೇನೇಯಮಕ್ಷಯಾ ಸ್ಮೃತಾ ।' – ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಏನೇ ದಾನವನ್ನು ನೀಡಿದರೂ ಅದು ಅಕ್ಷಯಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

* 'ಯತ್ಕಿಂಚಿದ್ದೀಯತೇ ದಾನಂ ಸ್ವಲ್ಪಂ ವಾ ಯದಿ ವಾ ಬಹು ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಅಕ್ಷಯಂ ಸ್ಯಾದ್ವೈ ತೇನೇಯಮಕ್ಷಯಾ ಸ್ಮೃತಾ ॥
ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಸ್ವಲ್ಪದಾನ ಮಾಡಿದರೂ ಸಾಕು ಅಕ್ಷಯಫಲವನ್ನೇ ನೀಡುತ್ತದೆ.

* ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ತನ್ನ ಕೈಲಾದ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು. ಹಾಗೆ ದಾನ ಮಾಡು-ವುದರಿಂದ ಉಳಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ದಾನ ಮಾಡದೇ ಯಾವ ಫಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೋ ಅದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ.

* ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಉದಕಕುಂಭದಾನವನ್ನು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ತಾಮ್ರದ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಪಾನಕ ಅಥವಾ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಸಿ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಚಿನ್ನ, ಅನ್ನ, ತುಪ್ಪ ಮೊದಲಾದ ದಾನಗಳೂ ಕೂಡ ವಿಹಿತವಾಗಿವೆ.

* ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಖರೀದಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ದಾನ ಮಾಡುವುದೇ ಮುಖ್ಯಧರ್ಮವಾಗಿದೆ.

* ದಾನದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಮಹಾಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅನಂತಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಂಗಾಸ್ನಾನ

* ವೈಶಾಖಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲೇ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಪರ್ವಕಾಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅಂದು ತಪ್ಪದೇ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಗಂಗೆಗೆ ತೆರಳಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಗಂಗೆಗೆ ತೆರಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇದ್ದರೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಂಗೆಯ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿ, ಗಂಗೆಯ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿ ತಾವು ಸ್ನಾನಮಾಡುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ನೀರು, ಪಾನಕ, ಬೆಲ್ಲ, ಫಲ, ತಾಂಬೂಲ, ಪಾದುಕೆ, ಜಲಪಾತ್ರೆ, ಅನ್ನ, ಛತ್ರಿ, ದಕ್ಷಿಣೆ, ಸುವರ್ಣ ಈ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ದಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆಂದು ಪದ್ಮಪುರಾಣದ ಪಾತಾಳಖಂಡದ ೪೦ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದ ಮಹತ್ವ

ವೈಶಾಖಾಂತಾನಿ ಪಾಪಾನಿ ಸೂರ್ಯಾಂತಾನಿ ತಮಾಂಸಿ ಚ ।
ಪರೋಪಕಾರಪೈಶುನ್ಯಪ್ರಾಂತಾನಿ ಸುಕೃತಾನಿ ಚ ॥

ಕತ್ತಲೆಯ ಕೊನೆಯೆಂದರೆ ಅದು ಸೂರ್ಯ; ಪುಣ್ಯಗಳ ಕೊನೆಯೆಂದರೆ ಚಾಡಿ ಹೇಳುವುದು. ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳ ಕೊನೆಯೆಂದರೆ ಅದು ವೈಶಾಖಮಾಸ. ಹೀಗೆ ಪದ್ಮಪುರಾಣ ಪಾತಾಳಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವು ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆ ಮಾಸದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಅಧಿಕಪುಣ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

* ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಏಕಿಷ್ಟು ಮಹತ್ವ ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅದೇ ಪದ್ಮಪುರಾಣವು ಕಾರಣವನ್ನು ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಿದೆ – ಸೂರ್ಯನು ಮೇಷರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಅತ್ಯಂತ ಗರಿಷ್ಠನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಮೇಷರಾಶಿಯು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಉಚ್ಚ್ರಾಯಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರನು ವೃಷಭರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ವೃಷಭರಾಶಿಯು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನ-ವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ತಂದೆತಾಯಿಯಂತಿರುವ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಗ್ರಹಗಳೂ ಕೂಡ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಯಾರೊಬ್ಬ ಗ್ರಹಾಧಿಪತಿಯೂ ಕೂಡ ಯಾರಿಗೂ ಕೆಡಕನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಪುಣ್ಯಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಯಾವುದೇ ಪುಣ್ಯದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅನಂತಫಲವನ್ನು ಪುರಾಣವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಯಾರೂ ವಂಚಿತರಾಗಬಾರದು.

* ಒಂದು ಸವಂತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಮೂರುವರೆ ದಿವಸಗಳು ಪರ್ವಕಾಲವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂರುವರೆ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಷ್ಟೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ

ಅಮೃತಗಳಿಗೆಯು ಇರುತ್ತದೆ. (೧) ಯುಗಾದಿ (೨) ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ (೩) ವಿಜಯದಶಮಿ (೪) ಬಲಿಪಾಡ್ಯದ ಮೊದಲರ್ಧ ದಿವಸ. ಈ ಮೂರುವರೆ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪುಣ್ಯಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಸಾವಿರಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆ.

* ವರ್ಷದ ಈ ನಾಕುದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

* ದ್ರೌಪದೀ ದೇವಿಗೆ ಸೂರ್ಯದೇವನು ಅಕ್ಷಯಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ದಿವಸವೂ ಕೂಡ ಇಂದೇ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಬಲ್ಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

* ಭಗವಂತನ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮ ಎಂಬ ಅವತಾರವಾದದ್ದು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಂದು. ಇಂದೇ ಪರಶುರಾಮಜಯಂತಿಯನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಪರಶುರಾಮದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

* ಭಾಗವತಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆದ ಕಣ್ವತೀರ್ಥಪ್ರಭು-ಗಳಾದ ಶ್ರೀವಿಜಯಧ್ವಜತೀರ್ಥರ ಆರಾಧನೆಯೂ ಕೂಡ ಇಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ಅವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಭಾಗವತಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದಿ ಜೀವನ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

* ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಉಪನಯನ ಮೊದಲಾದ ಷೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರ-ಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸಗಳ ಸಮಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಇಂದು ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯು ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

* ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಂದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮುಂದೆ ನೀಡಿದ್ದನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿರಿ.

ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದ ವಿಧಿವಿಧಾನ

೬೫ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣ

ಅಕ್ಷಯಫಲನೀಡುವ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ

ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ –

ಅಥಾನ್ಯಾಮಪಿ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತೃತೀಯಾಂ ಸರ್ವಕಾಮದಾಮ್ ।
ಯಸ್ಯಾಂ ದತ್ತಂ ಹುತಂ ಜಪ್ತಂ ಸರ್ವಂ ಭವತಿ ಚಾಕ್ಷಯಮ್ ॥೧॥

ಈಶ್ವರನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. – "ಎಲ್ಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ವ್ರತವೆಂದರೆ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ವ್ರತ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ಆ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ದಾನ, ಹೋಮ, ಜಪ ಇವೆಲ್ಲದರ ಆಚರಣೆಗಳು ಅಕ್ಷಯ ಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಫಲ

ವೈಶಾಖಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ತು ತೃತೀಯಾ ಯ್ಯೆರುಪೋಷಿತಾ ।
ಅಕ್ಷಯಂ ಫಲಮಾಪ್ನೋತಿ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸುಕೃತಸ್ಯ ಚ ॥೨॥

ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತೃತೀಯಾದಿವಸವೇ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಂದು ಯಾರು ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವರೋ ಅವರು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳು ಅಕ್ಷಯಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿ – ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಉಪವಾಸವು ಕಡ್ಡಾಯವಲ್ಲ. ಮಾಡಿದಲ್ಲಿಮಾತ್ರ ಅಕ್ಷಯ ಫಲವು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ದ್ವಿತೀಯಾದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ತೃತೀಯಾದಿವಸ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬಾರದು. ಚತುರ್ಥಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಅಥವಾ ಕೇವಲ ತೃತೀಯಾ ಇರುವ ದಿವಸದಂದೇ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ

ಕೃತ್ತಿಕಾನಕ್ಷತ್ರ ಸೇರಿದ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಬಹಳಶ್ರೇಷ್ಠ

ಸಾ ತಥಾ ಕೃತ್ತಿಕೋಪೇತಾ ವಿಶೇಷೇಣ ಸುಪೂಜಿತಾ ।

ತತ್ರ ದತ್ತಂ ಹುತಂ ಜಪ್ತಂ ಸರ್ವಮಕ್ಷಯಮಶ್ನುತೇ ॥೩॥

ಕೃತ್ತಿಕಾನಕ್ಷತ್ರದ ಜೊತೆ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ತಿಥಿಯು ಬಂದರೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಫಲವನ್ನು ನೀಡಿ, ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಪವಿತ್ರ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ದಾನ, ಹೋಮ, ಜಪ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡ ಅಕ್ಷಯಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿ – ಕೃತ್ತಿಕಾರೋಹಿಣೀಯುತಾ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಇರುವ ಪ್ರಮಾಣ- ದಂತೆ ಕೃತ್ತಿಕಾನಕ್ಷತ್ರದೊಂದಿಗೆ ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರವಿದ್ದಾಗಲೂ ಕೂಡ ವಿಶೇಷಫಲವು ಬರುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರದ ಜೊತೆ ಬುಧವಾರ ಅಥವಾ ಸೋಮವಾರ ಸೇರಿದರೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಆದರೆ ಕೃತ್ತಿಕಾ ರೋಹಿಣೀ ಬುಧವಾರಗಳಿದ್ದರೂ ದ್ವಿತೀಯಾವಿದ್ಧವಾದ ತೃತೀಯಾ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಯಾವುದೇ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ವಾರಗಳ ಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಚತುರ್ಥೀ ಸಹಿತವಾದ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾವನ್ನೇ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು –

ವೈಶಾಖೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ತು ತೃತೀಯಾ ರೋಹಿಣೀಯುತಾ ।

ದುರ್ಲಭಾ ಬುಧವಾರೇಣ ಸೋಮೇನಾಽಪಿ ಯುತಾ ತಥಾ ॥

ರೋಹಿಣೀಬುಧಯುಕ್ತಾಪಿ ಪೂರ್ವವಿದ್ಧಾ ವಿವರ್ಜಿತಾ ।

ಭಕ್ತ್ಯಾ ಕೃತಾಪಿ ಮಾಂಧಾತ ಪುಣ್ಯಂ ಹಂತಿ ಪುರಾಕೃತಮ್ ॥

ಎಂದು ಪೂರ್ವಾಹ್ಣದಲ್ಲಿ ತೃತೀಯಾ ಇದ್ದರೆ ಅಂಥ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾವನ್ನೇ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಸೂರ್ಯೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೃತೀಯಾ ಇರುವ ದಿವಸವೇ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಐದು

ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ದ್ವಿತೀಯಾವಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ದಿವಸಪೂರ್ತಿ ತೃತೀಯಾ ಇದ್ದರೂ ಅಂದು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾವನ್ನು ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಮರು ದಿವಸ ಚತುರ್ಥಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ತೃತೀಯಾದಂದೇ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಅಕ್ಷಯಾ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಾರಣ

ಅಕ್ಷಯಾ ಸಂತತಿಸ್ತಸ್ಯಾಸ್ತಸ್ಯಾಂ ಸುಕೃತಮಕ್ಷಯಮ್ ।
ಅಕ್ಷತೈಃ ಪೂಜ್ಯತೇ ವಿಷ್ಣುಸ್ತೇನ ಸಾಪ್ಯಕ್ಷಯಾ ಸ್ಮೃತಾ ।
ಅಕ್ಷತೈಸ್ತು ನರಾಃ ಸ್ನಾತಾ ವಿಷ್ಣೋರ್ದತ್ತ್ವಾ ತಥಾಕ್ಷತಾನ್ ॥೪॥

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ವ್ರತದ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯು ಅಕ್ಷಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಸುಕೃತಗಳು ಅಪರಿಮಿತಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುವ ವಿಷ್ಣು ಕಾರಣ ಆದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷಯಾ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಧಕನಾದವನು ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಅನಂತರ ಸಮರ್ಪಿತವಾದ ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ತಾನು ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು

ವಿಪ್ರೇಷು ದತ್ವಾ ತಾನೇವ ತಥಾ ಸಕ್ತೂನ್ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಾನ್ ।
ಯಥಾನ್ನಭುಜ್ ಮಹಾಭಾಗಃ ಫಲಮಕ್ಷಯಮಶ್ನುತೇ ॥೫॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಕೂಡ ಅದೇ ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹುರಿದ ಹುರಿಹಿಟ್ಟನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ತಾನೂ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅಕ್ಷಯ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಅಕ್ಷತೆ ಕಾಳುಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಹುದೇ? ಒಂದು ವಿಮರ್ಶೆ

'ಅಕ್ಷತೈಃ ಪೂಜ್ಯತೇ ವಿಷ್ಣುಸ್ತೇನ ಸಾಪ್ಯಕ್ಷಯಾ ಸ್ಮೃತಾ' ಎಂಬ ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಅಕ್ಷತೆ ಕಾಳುಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷಯ-

ತೃತೀಯಾ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಈ ಶ್ಲೋಕವು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಅಕ್ಷತೆಕಾಳುಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಏರಿಸಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಥವಾ ಗುರುಗಳ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಕ್ಷತೆ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಎಷ್ಟು ಸರಿ ಎಷ್ಟು ತಪ್ಪು ಎಂಬುದನ್ನು ಈಗ ವಿಮರ್ಶಿಸೋಣ.

''ನಾಕ್ಷತ್ತೈರರ್ಚಯೇದ್ ವಿಷ್ಣುಂ ನ ತುಲಸ್ಯಾ ಗಣಾಧಿಪಮ್'' ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವೇ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಬೀಜಭೂತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷತೈಃ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷತೆ ಕಾಳುಗಳು ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ರುಗ್ಮಿಣೀಶವಿಜಯದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಇಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷತಾ ಎಂಬ ಪದವು ಅಕ್ಷತೆ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಷತಾ ಎಂಬ ಹೂವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಯಾ ವೈ ಚಂಪಕ' ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇತರ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಹೂವುಗಳಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಯಾವುದೇ ಹೂವುಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥ-ಶ್ರೀಪಾದರು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವಾಗ 'ನಾಕ್ಷತ್ತೈರರ್ಚಯೇದ್ ವಿಷ್ಣುಂ ಇತ್ಯುಕ್ತಾಕ್ಷತಾಯಾಃ ಮಾಲಾಯಾಂ ಅಪ್ರವೇಶಾಚ್ಚ' ಎಂಬುದಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷತಾಶಬ್ದವು ಅಕ್ಷತಾ ಎಂಬ ಹೂವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ ಹೊರತು ಅಕ್ಷತೆ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಷತೆ ಕಾಳುಗಳು ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಲು ಸಾಧ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೇನಾದರೂ ನಿಷೇಧ ಮಾಡಿದರೆ ಅಪ್ರಸಕ್ತ ನಿಷೇಧ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. 'ವಿಷ್ಣುರ್ನಾರ್ಚಸ್ತಥಾಕ್ಷತೈಃ' ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೂ 'ನಾಕ್ಷತ್ತೈರರ್ಚಯೇದ್ ವಿಷ್ಣುಂ' ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷತಾ ಎಂಬ ಪದವೂ ಕೂಡ ಪುಷ್ಪವನ್ನೇ ನಿಷೇಧ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಕ್ಷತಾಯಾಂ ಭವಂ ಅಕ್ಷತಮ್ ಎಂಬ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ಅಕ್ಷತ ಎಂಬ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪುಷ್ಪವು ಅಕ್ಷತಾ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕರ್ಕಟಶೃಂಗಿ ಎಂಬ ಗಿಡವು ಹಾಗೂ ಅದರ ಪುಷ್ಪವು ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ನಿಷಿದ್ಧಪುಷ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷತಾ ಎಂಬ

ಪುಷ್ಪವನ್ನೂ ಕೂಡ ಶಾಸ್ತ್ರವು ನಿಷೇಧ ಮಾಡಿದೆ. ಇಂಥ ಪುಷ್ಪವು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಹೂವುಗಳಷ್ಟೇ ಆ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂಬುದಾಗಿ ರುಕ್ಮಿಣೀಶವಿಜಯದ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ನಾಕ್ಷತೈರರ್ಚಯೇದ್ ವಿಷ್ಣುಂ' ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷತೆಕಾಳುಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಾರದು ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಅಕ್ಷತಾ ಎಂಬ ಹೂವಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸಬಾರದು ಎಂದೇ ಅರ್ಥ.

ದೇವರ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ 'ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ' ಎಂದು ನಿತ್ಯವೂ ನಾವು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷತಾ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಅಕ್ಷತೆಕಾಳುಗಳು ಎಂದೇ ಅರ್ಥ. ನಿತ್ಯವೂ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷತೆಕಾಳುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಲೇಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹದಿನಾರು ಉಪಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮೈಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನಿಂದ ಅಕ್ಷತೆಕಾಳುಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿರಬಾರದು. ಪವಿತ್ರವಾದ ತುಪ್ಪ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಯೇ ಅಕ್ಷತೆ ಕಾಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಧಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದೇ ಅಕ್ಕಿ. ಅದನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಲೇ ನಾವು ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಿಂದ ತಯಾರು ಮಾಡಿದ ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದಾಗ ವಿಶೇಷಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ಅಕ್ಷತೆ ಕಾಳುಗಳಿಂದ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಳಿಯ ಮೂಲಕ ಅರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗಷ್ಟೇ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಕೂಡ ಇದೇ ಅಕ್ಷತೆ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಕ್ಷತೆಕಾಳುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬಾರದು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಅಕ್ಷತೆಕಾಳುಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿತವಾದ ಅಕ್ಷತೆಕಾಳುಗಳನ್ನೇ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ನೇರವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಬಾರದು. ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ವಾನ್ ಹಯವದನ ಪುರಾಣಿಕರು ಬರೆದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶೋಭಾನ ಪದದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಓದಬೇಕು.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಒಂದೇ ಸಾಕು

ಏಕಾಮಪ್ಯಕ್ಷಯಾಂ ಕೃತ್ವಾ ತೃತೀಯಾಂ ವಿಧಿವನ್ನರಃ ।
ಏತಾಸಾಂ ತು ತೃತೀಯಾನಾಂ ಸರ್ವಾಸಾಂ ಫಲಮಶ್ನುತೇ ॥೬॥

ಸಮಸ್ತ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾವನ್ನು ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಮನುಷ್ಯನು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ತೃತೀಯಾ ವ್ರತಗಳ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ರಾಜಸೂಯಯಾಗದ ಫಲವು ಬರುತ್ತದೆ

ತೃತೀಯಾಯಾಂ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಸೋಪವಾಸೋ ಜನಾರ್ದನಮ್ ।
ರಾಜಸೂಯಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಗತಿಮಗ್ರ್ಯಾಂ ಚ ವಿಂದತಿ ॥೭॥

॥ ಇತಿ ಮಾತ್ಸ್ಯೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇಽಕ್ಷಯ್ಯತೃತೀಯಾವ್ರತಂ ನಾಮ ಪಂಚಷಷ್ಟಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಉಪವಾಸದಿಂದ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಜನಾರ್ದನನನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ರಾಜಸೂಯಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಉತ್ತಮಸ್ಥಾನವನ್ನೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಭವಿಷ್ಯಮಹಾಪುರಾಣ

ಚಂಡಿಕಾದೇವಿಯನ್ನು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಪೂಜಿಸಬೇಕು

ಏವಂ ವೈಶಾಖಮಾಸೇ ತು ಸೋಪವಾಸಾತ್ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ।
ಪೂಜಯೇತ್ ಚಂಡಿಕಾದೇವೀಂ ಮಧುಕಾನಿ ನಿವೇದಯೇತ್ ॥

ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು, ಚಂಡಿಕಾದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಮಧುರವಾದ ಮಿಠಾಯಿ ಮೊದಲಾದ ಭಕ್ಷಗಳನ್ನು ಶ್ರೀದೇವಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು.

ಟಿಪ್ಪಣಿ – ದುರ್ಗೆಗೆ ಚಂಡಿಕಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ದುರ್ಗೆಯ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಅನಿಷ್ಟಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಚಾಂದ್ರಾಯಣ ಮೊದಲಾದ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ ಫಲವೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಉದಕಪೂರ್ಣಕುಂಭವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು

ಗೃಹಮಾಗತ್ಯ ಕರಕಾನ್ ಅನ್ನಾನ್ ಉದಕಸಂಯುತಾನ್ ।
ಅಂಬುಪೂರ್ಣಾನ್ ಗೃಹೇ ಕುಂಭಾನ್ ಕ್ರಮಾನ್ನಿಃಶೇಷತಸ್ತದಾ ॥೭॥

ಅನಂತರ ಅವನು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಉದಕಪೂರಿತವಾದ ಕಮಂಡಲುವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದನು. ಅನ್ನವನ್ನು, ಉದಕಪೂರ್ಣವಾದ ಕುಂಭವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡಿದನು.

ಒಬ್ಬ ವೈಶ್ಯನು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಂದು ಅನೇಕ ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ರಾಜನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂಬ ಕಥೆಯನ್ನು ಈ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಕಥೆಯೇ ಮುಂದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಮಾಡಬೇಕಾದ ದಾನಗಳು

ಯವಗೋಧೂಮಚಣಕಸಕ್ತುದಧ್ಯೌದನಂ ತಥಾ ।
ಇಕ್ಷುಕ್ಷೀರವಿಕಾರಾಂಶ್ಚ ಸಹಿರಣ್ಯಾಂಶ್ಚ ಶಕ್ತಿತಃ ॥೮॥

ಭತ್ತ, ಗೋಧಿ, ಕಡಲೆ, ಹಿಟ್ಟು, ಮೊಸರನ್ನ, ಕಬ್ಬು, ಬೆಲ್ಲ, ಸುವರ್ಣ, ಹಾಲಿನ ವಿಕಾರಗಳಾದ ತುಪ್ಪ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಸಾರಿಯಾಗಿ ದಾನಮಾಡಿದನು.

ಹೆಂಡತಿ ತಡೆದರೂ ದಾನ ಮಾಡಿದನು

ಶುಚಿಃ ಶುದ್ಧೇನ ಮನಸಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ದದೌ ವಣಿಕ್ ।
ಭಾರ್ಯಯಾ ವಾರ್ಯಮಾಣೋಽಪಿ ಕುಟುಂಬಾಸಕ್ತಚಿಂತಯಾ ॥೯॥

ಶುಚಿರ್ಭೂತನಾಗಿ ಶುದ್ಧವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಆ ವೈಶ್ಯನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದಾನ ಮಾಡಿದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಈ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಬೇಕು ಎಂದು ತಡೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ವ್ಯಾಪಾರಿಯು ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಿದನು.

ವೈಶ್ಯನಿಗೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳ ಸಿದ್ಧಿ

ತಾವತ್ಸ ಚ ಸ್ಥಿತಃ ಸತ್ವೇ ಮತ್ವಾ ಸರ್ವಂ ವಿನಶ್ವರಮ್ ।
ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಸಕ್ತಸ್ತು ಕಾಲೇನ ಬಹುನಾ ತತಃ ॥೧೦॥

ಆ ವೈಶ್ಯನು ಹೆಚ್ಚು ಸಾಧಕನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಕೂಡ ಹೊಂದಿರ-ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳೂ ನಶ್ವರವಾಗಿವೆ. ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಇವುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಬೇಕೆಂದಷ್ಟೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅನಂತರ ಧರ್ಮ ಅರ್ಥ ಕಾಮಗಳೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಾಧಿಸಿದನು.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದರ ಫಲ

ಜಗಾಮ ಪಂಚತ್ವಮಸೌ ವಾಸುದೇವಂ ಸ್ಮರನ್ ಮುಹುಃ ।
ತತಃ ಸ ಕ್ಷತ್ರಿಯೋ ಜಾತಃ ಕುಶವತ್ಯಾಂ ನರೇಶ್ವರಃ ॥೧೧॥

ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಆ ವೈಶ್ಯನು ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಕ್ಷತ್ರಿಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಕುಶವತೀ ಎಂಬ ನಗರಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾದನು.

ಕ್ಷತ್ರಿಯಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಅಪಾರವಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡಿದನು

ಬಭೂವ ಚಾಕ್ಷಯಾ ತಸ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿರ್ಧರ್ಮನಿರ್ಜಿತಾ ।
ಇಯಾಜ ಸ ಮಹಾಯಜ್ಞೈಃ ಸಮಾಪ್ತವರದಕ್ಷಿಣೈಃ ॥೧೨॥

ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದರ ಫಲವಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಿಗೆ ಅಕ್ಷಯವಾದ ಸಂಪತ್ತು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಆ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಮಹಾಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದನು.

ಕ್ಷತ್ರಿಯಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಂದು ದಾನ ಮಾಡಿದನು

ದದೌ ಗೋಭೂಹಿರಣ್ಯಾದಿದಾನಾನ್ ಅಸ್ಯಾವ್ ಅಹರ್ನಿಶವ್ ।
ಬುಭುಜೇ ಕಾಮತೋ ಭೋಗಾನ್ ದೀನಾರ್ತಾಂಸ್ತಪರ್ಯನ್ ಜನಾನ್ ॥೧೩॥

ಈ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸದಲ್ಲಿ ಆ ರಾಜನು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯೆಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೇ ಗೋದಾನ ಮಾಡಿದನು. ಭೂದಾನ ಮಾಡಿದನು. ಹಿರಣ್ಯದಾನವನ್ನೂ ಮಾಡಿದನು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ದರಿದ್ರರಿಗೆ ದುಃಖಿತರಿಗೆ ಅವರವರ ಪೂರೈಕೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ತಾನು ಯಥೇಚ್ಛ ಭೋಗವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಅಕ್ಷಯವಾದ ಫಲದ ಅನುಭವ

ತಥಾಪ್ಯಕ್ಷಯಮೇವಾಸ್ಯ ಕ್ಷಯಂ ಯಾತಿ ನ ತದ್ಧನಮ್ ।
ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಂ ತೃತೀಯಾಯಾಂ ಯದ್ ದತ್ತಂ ವಿಭವಂ ವಿನಾ ॥೧೪॥

ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತೃತೀಯಾದಿವಸ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ದಾನಮಾಡಿದ್ದರ ಫಲವಾಗಿ ರಾಜನು ಇಷ್ಟು ದಾನ ಮಾಡಿದರೂ ಅವನ ಸಂಪತ್ತು ಅಕ್ಷಯವಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾವ್ರತ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕ್ರಮ

ಏತದ್ವ್ರತಂ ಮಯಾಖ್ಯಾತಂ ಶ್ರೂಯತಾಮತ್ರ ಯೋ ವಿಧಿಃ ।
ಉದಕುಂಭಾನ್ ಸ ಕರಕಾನ್ ಸಾನ್ನಸರ್ವರಸೈರ್ಯುತಾನ್ ॥೧೫॥

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ! ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ನಾನು ಹೇಳಿರುವೆನು. ಈಗ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾವ್ರತವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ಈ ವ್ರತದ ಅಂಗವಾಗಿ ಉದಕಕುಂಭ, ಕಮಂಡಲು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನ್ನದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಚಿನ್ನವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿರಿ

ಗ್ರೈಷ್ಮಿಕಂ ಸರ್ವಮೇವಾತ್ರ ಸಸ್ಯದಾನಂ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ ।
ಛತ್ರೋಪಾನತ್ಪ್ರದಾನಂ ಚ ಗೋಭೂಕಾಂಚನವಾಸಸಾಮ್ ॥೧೬॥

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾವ್ರತವು ಗ್ರೀಷ್ಮ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಫಲಗಳು ಸಸ್ಯಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಛತ್ರಿ, ಪಾದುಕೆ, ಗೋವು, ಭೂಮಿ, ಸುವರ್ಣ, ಬಟ್ಟೆ ಇವುಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಬಹಳ ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟವಾದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು

ಯದ್ಯದಿಷ್ಟತಮಂ ಚಾನ್ಯತ್ ದೇಯಮವಿಶಂಕಯಾ ।
ಏತತ್ ತೇ ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ಕಿಮನ್ಯತ್ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಸಿ ॥೧೭॥

ಮತ್ತು ತಮಗೆ ಯಾವುದು ಅತ್ಯಂತ ಇಷ್ಟವೋ ಆ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸಂಶಯಪಡದೇ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಧರ್ಮರಾಜನೇ! ನಾನು ನಿನಗೆ ಅಂದು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳಿರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಇನ್ನೇನನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುವಿ?

ಅನಾಖ್ಯೇಯಂ ನ ಮೇ ಕಿಂಚಿದಸ್ತಿ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಸ್ತು ತೇಽನಘ ॥೧೮॥

ಪಾಪರಹಿತನೇ! ನಿನಗೆ ಹೇಳಬಾರದ್ದೆಂಬುದು ಯಾವುದೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಅಕ್ಷಯಫಲವಿದೆ

ಅಸ್ಯಾಂ ತಿಥೌ ಕ್ಷಯಮುಪೈತಿ ಹುತಂ ನ ದತ್ತಂ
ತೇನಾಕ್ಷಯಾ ಚ ಮುನಿಭಿಃ ಕಥಿತಾ ತೃತೀಯಾ ।
ಉದ್ದಿಶ್ಯ ಯತ್ ಸುರಪಿತೄನ್ ಕ್ರಿಯತೇ ಮನುಷ್ಯೈಃ
ತಚ್ಚಾಕ್ಷಯಂ ಭವತಿ ಭಾರತ ಸರ್ವಮೇವ ॥೧೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಉತ್ತರಪರ್ವಣಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಯುಧಿಷ್ಠಿರಸಂವಾದೇ
ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾವ್ರತವರ್ಣನಂ ನಾಮ ತ್ರಿಂಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಈ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಹೋಮ, ದಾನ ಎಲ್ಲವೂ ಕೂಡ ಅಕ್ಷಯಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ತಿಥಿಗೆ ಮುನಿಗಳು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಯಾವುದೇ ಕರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಕ್ಷಯವಾದ ಫಲವು ದೊರಕುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣದ ಉತ್ತರಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಧರ್ಮರಾಜರ- ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾವ್ರತದ ವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ೩೦ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು ॥

* * * * *

ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾವ್ರತ

ತೀರ್ಥೇ ವೈತದ್ದಿನೇ ಸ್ನಾನಂ ತಿಲೈಶ್ಚ ಪಿತೃತರ್ಪಣಮ್ ।
ದಾನಂ ಧರ್ಮಘಟಾದೀನಾಂ ಮಧುಸೂದನಪೂಜನಮ್ ॥

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಗಂಗಾದಿತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಳ್ಳಿನಿಂದ ಪಿತೃತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಉದಕಕುಂಭ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ತುಲಾಮಕರಮೇಷಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನ ತಪ್ಪಿಸಬಾರದು

ಮಾಧವೇ ಮಾಸಿ ಕುರ್ವೀತ ಮಧುಸೂದನತುಷ್ಟಿದಮ್ ।
ತುಲಾಮಕರಮೇಷೇಷು ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನಂ ವಿಧೀಯತೇ ॥

ಮಾಧವ ಮಾಸವೆನಿಸಿದ ಮಾಘಮಾಸದಲ್ಲಿ ತುಲಾಮಾಸ, ಮಕರಮಾಸ ಹಾಗೂ ವೈಶಾಖಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಗ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಧುಸೂದನನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಅರುಣೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ವೈಶಾಖಸ್ನಾನದ ಕ್ರಮ

ಹವಿಷ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಂ ಚ ಮಹಾಪಾತಕನಾಶನಮ್ ।
ವೈಶಾಖಸ್ನಾನನಿಯಮಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಮನುಜ್ಞಯಾ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಹವಿಷ್ಪ್ರದಾನ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿಯಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡುವ ವೈಶಾಖಸ್ನಾನವು ಮಹಾಪಾತಕವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಸ್ನಾನಸಂಕಲ್ಪ

ಮಧುಸೂದನಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸಂಕಲ್ಪಪೂರ್ವಕಮ್ ।

ವೈಶಾಖಂ ಸಕಲಂ ಮಾಸಂ ಮೇಷಸಂಕ್ರಮಣಂ ರವೇಃ ॥

ಪ್ರಾತಃ ಸನಿಯಮಃ ಸ್ನಾಸ್ಯೇ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಮಧುಸೂದನಃ ।

ಮಧುಸೂದನನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪೂಜಿಸಿ ಸ್ನಾನಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸಂಪೂರ್ಣ ವೈಶಾಖಮಾಸದಲ್ಲಿ ರವಿಯು ಮೇಷದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಿಯಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದರಿಂದ ಮಧುಸೂದನನು ಪ್ರೀತನಾಗಲಿ.

ಸ್ನಾನವು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಲಿ

ಮಧುಸೂದನಸಂತೋಷಾದ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಮನುಗ್ರಹಾತ್ ।

ನಿರ್ವಿಘ್ನಮಸ್ತು ಮೇ ಪುಣ್ಯಂ ವೈಶಾಖಸ್ನಾನಮನ್ವಹಮ್ ॥

ಮಧುಸೂದನನ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಾನು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ ಈ ವೈಶಾಖಸ್ನಾನವು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪುಣ್ಯಕರವಾಗಲಿ.

ಮಾಧವನೇ ಎನ್ನ ಪಾಪಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗಲಿ

ಮಾಧವೇ ಮೇಷಗೇ ಭಾನೌ ಮುರಾರೇ ಮಧುಸೂದನ ।

ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನೇನ ಮೇ ನಾಥ ಫಲದಃ ಪಾಪಹಾ ಭವ ॥

ವೈಶಾಖಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಮೇಷದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಒಳ್ಳೆಯ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇ?ಮುರಾರಿಯೇ! ಮಧುಸೂದನನೇ! ನಾನು ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಎಲೈ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ನೀನು ನನಗೆ ಫಲಪ್ರದನಾಗು. ಪಾಪಪರಿಹಾರಕ-ನಾಗು.

ಯಾವ ತೀರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದಾಗ

ಯದಾ ನ ಜ್ಞಾಯತೇ ನಾಮ ತಸ್ಯ ತೀರ್ಥಸ್ಯ ಭೋ ದ್ವಿಜಾಃ ।
ತತ್ರ ಚೋಚ್ಚಾರಣಂ ಕಾರ್ಯಂ ವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥಮಿದಂ ತ್ವಿತಿ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ! 'ಇದು ಯಾವ ತೀರ್ಥವೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥವೆಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿರಿ.

ಅಪಿ ಸಮ್ಯಗ್ ವಿಧಾನೇನ ನಾರೀ ವಾ ಪುರುಷೋಽಪಿ ವಾ ।
ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾತಃ ಸನಿಯಮಃ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ॥

ಪುರುಷನಾಗಲೀ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಲಿ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ವೈಶಾಖೇ ವಿಧಿವತ್ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಭೋಜಯೇದ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ದಶ ।
ಕೃತ್ಸ್ನಶಃ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಮುಚ್ಯತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥

– ಇತಿ ಭವಿಷ್ಯೇ ವೈಶಾಖಸ್ನಾನವಿಧಿಃ ।

ವೈಶಾಖಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಟಿಪ್ಪಣಿ – ವೈಶಾಖಸ್ನಾನವು ಅತ್ಯಂತ ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಸರ್ವಥಾ ವೈಶಾಖಸ್ನಾನವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಾರದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಪರಶುರಾಮಜಯಂತಿಯನ್ನು ಯಾವತ್ತು ಮಾಡಬೇಕು?

ಯಾವುದೇ ತಿಥಿಯ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಂದೇ ಪರಶುರಾಮಜಯಂತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ ತದಿಗೆಯು ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಹಿಂದಿನ ದಿವಸವೇ ಪರಶುರಾಮಜಯಂತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಪರಶು-ರಾಮದೇವರು ತೃತೀಯಾತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಷ್ಟು ಸರಿ?

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕು ಎಂಬ ಹೊಸ ವಿಧಿಯೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವರು ಸಾಲಮಾಡಿಯಾದರೂ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಕೊಂಡು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯಬರುತ್ತದೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿ-ಯಿಂದ ಹೆದರಿ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಖರೀದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕೂಡಿಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಖರೀದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಚಿನ್ನವನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನಮಾಡುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಖರೀದಿಸಿ ಸುಮ್ಮನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ತಪ್ಪು. ಮನುಷ್ಯನು ಎಂದೂ ಅತಿಯಾಸೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಅತಿ ಆಸೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದಾಗ ಕೂಡಿಡುವ ಆಸೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕೂಡಿಡುವುದು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ತಪ್ಪು. ಆದ್ದರಿಂದ ಚಿನ್ನವನ್ನೂ ಕೂಡ ಕೂಡಿಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನವರ ವಿಹಿತ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ, ಅಥವಾ ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಷ್ಟೇ ಅಂದು ಖರೀದಿಸಬಹುದು. ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿವಸ ಎಷ್ಟು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತೇವೋ ಅಷ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ-ಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮಗೆ ಅಭಿರುಚಿಯಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಯೋಗ್ಯರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಪರ್ವಕಾಲವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಉದಕಕುಂಭದಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಮಂತ್ರ

ಏಷ ಧರ್ಮಘಟೋ ದತ್ತೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಶಿವಾತ್ಮಕಃ ।

ಅಸ್ಯ ಪ್ರದಾನಾತ್ ಸಕಲಾ ಮಮ ಸಂತು ಮನೋರಥಾಃ ॥

ತಂದೆತಾಯಿಯರ ಸದ್ಗತಿಗಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾಡುವ ಉದಕಕುಂಭದಾನ

ಏಷ ಧರ್ಮಘಟೋ ದತ್ತೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಶಿವಾತ್ಮಕಃ ।
ಅಸ್ಯ ಪ್ರದಾನಾತ್ ತೃಪ್ಯಂತು ಪಿತರೋऽಪಿ ಪಿತಾಮಹಾಃ ॥
ಗಂಧೋದಕತಿಲೈರ್ಮಿಶ್ರಂ ಸಾನ್ನಂ ಕುಂಭಂ ಫಲಾನ್ವಿತಮ್ ।
ಪಿತೃಭ್ಯಃ ಸಂಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಅಕ್ಷಯ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠತು ॥

ಪರಶುರಾಮದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿರಿ

ಜಮದಗ್ನಿಸುತೋ ವೀರ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಂತಕರಪ್ರಭೋ ।
ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಕೃಪಯಾ ಪರಮೇಶ್ವರ ॥

* * * *

ಮಂತ್ರ-ಸ್ತೋತ್ರಗಳು

ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣ ವೈಷ್ಣವಖಂಡದ ಪುರುಷೋತ್ತಮಕ್ಷೇತ್ರ - ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಉತ್ಸವ

ಶ್ರುತದೇವಃ –

ಅಥಾತಃ ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಪಾಪನಾಶನಮ್ ।
ಅಕ್ಷಯ್ಯಾಯಾಸ್ತೃತೀಯಾಯಾಃ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಚ ಮಾಧವೇ ॥೧॥

ಶ್ರುತದೇವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ – ಇನ್ನು ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾಪನಾಶಕವಾದ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಎಂಬ ತಿಥಿಯ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರದಿಂದ ಹೇಳುವೆನು.

ಯೇ ಕುರ್ವಂತಿ ಚ ತಸ್ಯಾಂ ವೈ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನಂ ಭಗೋದಯೇ ।
ತೇ ಸರ್ವೇ ಪಾಪನಿರ್ಮುಕ್ತಾ ಯಾಂತಿ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಂ ಪದಮ್ ॥೨॥

ಯಾರು ಆ ದಿನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವರೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುವರು.

ದೇವಾನ್ ಪಿತ್ೄನ್ ಮುನೀನ್ ಯಸ್ತು ಕುರ್ಯಾದುದ್ದಿಶ್ಯ ತರ್ಪಣಮ್ ।
ತೇನಾಧೀತಂ ಚ ತೇನೇಷ್ಟಂ ತೇನ ಶ್ರಾದ್ಧಶತಂ ಕೃತಮ್ ॥೩॥

ಯಾವನು ಅಂದು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೂ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತರ್ಪಣಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನೋ ಅವನ ಅಧ್ಯಯನವು ಮತ್ತು ಯಜ್ಞವು ಸಫಲವಾಗಿ ಒಂದು ನೂರು ಶ್ರಾದ್ಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಫಲವು ದೊರಕುವುದು.

ಮಧುಸೂದನಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಕಥಾಂ ಶೃಣ್ವಂತಿ ಯೇ ನರಾಃ ।
ಅಕ್ಷಯ್ಯಾಯಾಂ ತೃತೀಯಾಯಾಂ ತೇ ನರಾ ಮುಕ್ತಿಭಾಗಿನಃ ॥೪॥

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾನವರು ಮಧುಸೂದನನ ಪೂಜೆ-ಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಆತನ ಲೀಲೆಗಳ ಸತ್ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವರೋ, ಅವರು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಗಳಾಗುವರು.

ಯೇ ದಾನಂ ತತ್ರ ಕುರ್ವಂತಿ ಮಧುದ್ವಿಟ್ ಪ್ರೀತಯೇ ಶುಭಮ್ ।
ತದಕ್ಷಯ್ಯಂ ಫಲತ್ಯೇವ ಮಧುಸೂದನಶಾಸನಾತ್ ॥೫॥

ಅಂದು ಯಾರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರೋ, ಅವರ ದಾನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಅಕ್ಷಯಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವು.

ದೇವರ್ಷಿಪಿತೃದೈವತ್ಯಾ ತಿಥಿರೇಷಾ ಮಹಾಶುಭಾ ।
ತ್ರಯಾಣಾಂ ತೃಪ್ತಿದಾತ್ರೀ ಚ ಕೃತೇ ಧರ್ಮೇ ಸನಾತನೇ ॥೬॥

ಈ ತಿಥಿಯು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೂ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾಗಿರುವುದು. ಅಂದು ಸನಾತನಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ಆ ಮೂರುವರ್ಗದವರೂ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದುವರು.

ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಶ್ಚ ತಿಥೇರಸ್ಯಾಃ ಕೇನ ಚಾಸ್ತಿ ತದಪ್ಯಹಮ್ ।
ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ನೃಪಶಾರ್ದೂಲ ಸಾವಧಾನಮನಾಃ ಶೃಣು ॥೭॥

ಎಲೈ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಈ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಆಚರಣೆಯು ಯಾರಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಹೊಂದಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುವೆನು. ಸಾವಧಾನಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಕೇಳು.

ಪುರಾ ಪುರಂದರಸ್ಯಾಽಽಸೀದ್ ಯುದ್ಧಂ ಚ ಬಲಿನಾ ಸಹ ।
ದೇವಾನಾಂ ಚೈವ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಮಭೂತ್ ತತಃ ॥೮॥

ಹಿಂದೆ ದೇವತೆಗಳ ರಾಜನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ದೈತ್ಯರಾಜನಾದ ಬಲಿಯ ಜೊತೆ ಯುದ್ಧವು ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಹಾಗೂ ದೈತ್ಯರಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧವು ಸಂಭವಿಸಿತು.

ಸ ನಿರ್ಜಿತ್ಯ ಬಲಿಂ ದೈತ್ಯಂ ಪಾತಾಲತಲವಾಸಿನಮ್ ।
ಪುನರ್ಭುವಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಚೋಽಚಥ್ಯಸ್ಯಾಶ್ರಮಂ ಯಯೌ ॥೯॥

ಆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಪಾತಾಳಲೋಕವಾಸಿಯಾದ ದೈತ್ಯರಾಜನಾದ ಬಲಿಯನ್ನು ಜಯಿಸಿದನು. ಪುನಃ ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿ ಉಚಥ್ಯಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೋದನು.

ತತ್ರಾಪಶ್ಯಚ್ಚ ತತ್ಪತ್ನೀಂ ಗುರ್ವಿಣೀಂ ಮಂದಗಾಮಿನೀಮ್ ।
ಚಲಚ್ಛ್ರೋಣಿತಟಾಬದ್ಧಕಾಂಚೀದಾಮ್ನಾ ಸುಮಂಡಿತಾಮ್ ॥೧೦॥

ಅಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವ, ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿತಂಬಗಳ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ಕಾಂಚೀದಾಮದಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿರುವ ಆತನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕಂಡನು.

ಕ್ವಣತ್ ಕಂಕಣನಿರ್ಘೋಷಜಿತಮತ್ತಾಲಿಕೋಕಿಲಾಮ್ ।
ವಲ್ಗುಚಿತ್ರಾಂಬರಾಂ ರಾಮಾಂ ಮಂಜುವಾಚಂ ಶುಚಿಸ್ಮಿತಾಮ್ ॥೧೧॥

ತನ್ನ ಕೈಬಳೆಗಳ ಮನೋಹರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಆಕೆಯು ಮದಿಸಿದ ದುಂಬಿ-ಗಳನ್ನು ಕೋಗಿಲೆಗಳನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ವಿಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟು ಮೃದುವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೂ ಶುಚಿಯಾದ ಎಳೆನಗೆಯಿಂದಲೂ ಮನೋಹರ-ಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಲಸತ್ ಕುಂಭಸ್ಥಲಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಕುಚಾಭ್ಯಾಮುಪಶೋಭಿತಾಮ್ ।
ಲಸತ್ ಪದ್ಮಮುಖಾಂ ದಿವ್ಯಾಂ ನೀಲೋತ್ಪಲಸುಲೋಚನಾಮ್ ॥೧೨॥

ಆನೆಗಳ ಕುಂಭಸ್ಥಳಗಳಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಕುಚಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವವ-ಳಾಗಿದ್ದಳು. ತಾವರೆಯಂತೆ ಅರಳಿದ ಮುಖಕಮಲವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ನೀಲೋತ್ಪಲಗಳನ್ನು ಹೋಲುವ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವಳಾಗಿ ದಿವ್ಯಸುಂದರಿಯಾಗಿದ್ದಳು.

ಕೇತಕ್ಯುದರಪಾಂಡುಭ್ಯಾಂ ಗಂಡಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಮನೋರಮಾಮ್ ।
ಶ್ರಮೋಚ್ಛ್ವಸಂತೀಂ ದೀನಾಕ್ಷೀಂ ಪರ್ಣಶಾಲಾಮುಖೇ ಸ್ಥಿತಾಮ್ ॥೧೩॥

ಆಕೆಯು ಕೇತಕೀಪುಷ್ಪದ ಗರ್ಭದಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿನ ಮನೋಹರವಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳ-ವಳಾಗಿದ್ದಳು. ನೋಡುವವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತ, ಶ್ರಮದಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಆ ಪರ್ಣಶಾಲೆಯ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಳು.

ಸ್ವಪತೀಂ ಶಯನೇ ಕ್ವಾಪಿ ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮೋಹಮಾಗತಃ ।
ಬಲಾತ್ಕಾರೇಣ ಬುಭುಜೇ ಗುರ್ವಿಣೀಂ ಪಾಕಶಾಸನಃ ॥೧೪॥

ಹೀಗೆ ಉತ್ತಮ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಮಹೇಂದ್ರನು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳಲ್ಲಿ ಮೋಹಗೊಂಡನು. ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದನು.

ಗರ್ಭಸ್ಥಸ್ತು ತದಾ ಪಿಂಡಃ ಸ್ವಸ್ಯ ಪಾತವಿಶಂಕಯಾ ।
ಛಾದಯಾಮಾಸ ವೈ ಯೋನಿಂ ದ್ವಾರೇ ಪಾದೇನ ದುಃಖಿತಃ ॥೧೫॥

ಅವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಿಂಡವು (ಶಿಶುವು) ತಾನೆಲ್ಲಿ ಹೊರಬೀಳುವೆನೋ ಎಂಬುದಾಗಿ ದುಃಖಿತವಾಗಿ ಆಕೆಯ ಯೋನಿದ್ವಾರವನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿತು.

ತತಶ್ಚಸ್ಕಂದ ವೀರ್ಯಂ ತದ್ ಭೂಮಾವೇವ ಬಲಿದ್ವಿಷಃ ।
ಗರ್ಭಸ್ಥಾಯ ಚುಕೋಪಾಸೌ ಭಗವಾನ್ ಪಾಕಶಾಸನಃ ॥೧೬॥

ಆಗ ಬಲಿಯ ವೈರಿಯಾದ ಇಂದ್ರನ ಸ್ಖಲಿತವಾದ ವೀರ್ಯವು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಅಮೋಘವೀರ್ಯನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಆ ಗರ್ಭಸ್ಥವಾದ ಶಿಶುವಿನ ಮೇಲೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಕೋಪಗೊಂಡನು.

ತಂ ಶಶಾಪ ಚ ಗರ್ಭಸ್ಥಂ ರುಷಾ ತಾಮ್ರಾಂತಲೋಚನಃ ।
ಜಾತ್ಯಂಧೋ ಭವ ದುರ್ಬುದ್ಧೇ ಮಾಽವಮಂಸ್ಥಾ ಯತಃ ಪದಾ ॥೧೭॥

ತುದಿಯವರೆಗೂ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ಇಂದ್ರನು ಬಹಳ ಕೋಪದಿಂದ ಗರ್ಭಸ್ಥವಾದ ಶಿಶುವನ್ನು ಕುರಿತು 'ಎಲೈ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯೇ! ನನ್ನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಪಾದದಿಂದ ಒದ್ದು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿದೆಯಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ನೀನು ಹುಟ್ಟು ಕುರುಡನಾಗಿ ಜನಿಸು' ಎಂದು ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯ ಯೋನಿದ್ವಾರಂ ಚ ತತೋ ದೀರ್ಘತಪಾಹ್ವಯಃ ।
ಪದಾ ಪ್ರಸ್ಕಂದಿತಾದ್ ವೀರ್ಯಾದ್ ಜಾಲತಃ ಸಮಜಾಯತ ॥೧೮॥

ಕಾಲಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಯೋನಿದ್ವಾರದಿಂದ ಆ ವೀರ್ಯವು ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಆದರಿಂದ ದೀರ್ಘತಪನೆಂಬ ಋಷಿಯು ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದನು.

ಪಶ್ಚಾದಿಂದ್ರೋ ಯಯೌ ಶೀಘ್ರಮೃಷೇಃ ಶಾಪವಿಶಂಕಿತಃ ।
ಪಲಾಯಂತಂ ಹರಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಜಹಸುರ್ವಟವೋಽಖಿಲಾಃ ॥೧೯॥

ಬಳಿಕ ಮಹೇಂದ್ರನು ಉಚಥ್ಯಮಹರ್ಷಿಯ ಶಾಪದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಹೆದರಿದವನಾಗಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಈ ರೀತಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಆಶ್ರಮದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳೆಲ್ಲ ನಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟರು.

ತತಸ್ತು ವ್ರೀಡಿತೋ ಭೂತ್ವಾ ಯಯೌ ಮೇರೋರ್ಗುಹಾಂ ಶುಭಾಮ್ ।
ತತ್ರ ಲೀನಃ ಚಚಾರಾಸೌ ದುಸ್ತರಂ ವೈ ತಪೋ ಮಹತ್ ॥೨೦॥

ಇದರಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರನು ನಾಚಿಕೆಗೊಂಡನು. ಮೇರುಪರ್ವತದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗುಹೆಯೊಂದನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ದುಸ್ತರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದನು.

ಮೇರೌ ವಿಲೀಯ ವಸತಿ ದೇವೇಂದ್ರೇ ಲಜ್ಜಯಾನ್ವಿತೇ ।
ಗೂಢೈರ್ವಿಜ್ಞಾಯ ತಾಂ ವಾರ್ತಾಂ ದೈತೇಯಾ ಬಲಿಪೂರ್ವಕಾಃ ॥೨೧॥

ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ದೇವೇಂದ್ರನು ಮೇರುಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ-ವನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿಕೊಂಡು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಲಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ದೈತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಗೂಢಚಾರರಿಂದ ತಿಳಿದರು.

ದಿಕ್ಪಾಲಾನಾಂ ವಿಭೂತೀಶ್ಚ ಶಂಬರಾದ್ಯಾ ಬಲೀಯಸಃ ।
ಬಲಾದ್ ಬುಭುಜಿರೇ ಹೀನನಾಥೇ ರಾಷ್ಟ್ರೇ ದಿವೌಕಸಾಮ್ ॥೨೨॥

ಶಂಬರಾಸುರನೇ ಮೊದಲಾದ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ದೈತ್ಯರು, ದೇವತೆಗಳ ರಾಜ್ಯವು ರಾಜನಿಲ್ಲದೇ ಇರಲಾಗಿ, ಬಲವಂತವಾಗಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಉಪ-ಭೋಗಿಸಿದರು.

ರಕ್ಷಿತಾರಮಜಾನಂತಃ ದೇವಾಶ್ಚಾಗ್ನಿಪುರೋಗಮಾಃ ।
ಪಪ್ರಚ್ಛುರ್ಧಿಷಣಂ ದೇವಂ ದೇವಾಚಾರ್ಯಮಕಲ್ಮಷಮ್ ॥೨೩॥

ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಮಾಡುವವರನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ ಅಗ್ನಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನರೂ, ತಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರೂ ಆದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

ಪಪ್ರಚ್ಛುರಿಂದ್ರವೃತ್ತಾಂತಂ ಕ್ವ ಸ್ಥಿತಿಷ್ಠತಿ ನಃ ಪ್ರಭುಃ ।
ದೈತ್ಯಾಕ್ರಾಂತಮಿದಂ ರಾಷ್ಟ್ರಂ ಹೀನನಾಥಂ ದಿವೌಕಸಾಮ್ ॥೨೪॥

ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾದ ಇಂದ್ರನು ಎಲ್ಲಿರುವನು? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಈ ನಮ್ಮ ದೇವತೆಗಳ ರಾಜ್ಯವು ರಾಜನಿಲ್ಲದೇ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಆಕ್ರಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು.

ಕುತೋ ನಾಽಯಾತಿ ದೇವೋಽಸೌ ಭೂಯಾನ್ ಕಾಲೋ ಗತೋ ವಿಭೋ ।
ತಂ ಯಾಮೋ ಯತ್ರ ಧಿಷಣ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮಶ್ಚ ತಂ ವಿಭುಮ್ ॥೨೫॥

ದೇವನಾದ ಇಂದ್ರನು ಏಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಳಿ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ? ಬಹಳಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಕಳೆದು ಹೋದವು. ಎಲೈ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರೇ! ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಅವನೆಲ್ಲಿರುವನೋ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗೋಣ. ಸಮರ್ಥನಾದ ಅವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ.

ಇತಿ ಪೃಷ್ಟಸ್ತದಾ ದೇವಾನ್ ಧಿಷಣಸ್ತಾನುವಾಚ ಹ ॥೨೬॥

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗಿ, ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದನು.

ರಸಾತಲೇ ಬಲಿಂ ಜಿತ್ವಾ ಚೋಚಥ್ಯಸ್ಯಾಶ್ರಮಂ ಯಯೌ ।
ಭುಕ್ತ್ವಾ ಪತ್ನೀಂ ಚ ದಾರ್ಢ್ಯೇನ ತಚ್ಛಿಷ್ಯೈರೇವ ನಿಂದಿತಃ ॥೨೭॥

ರಸಾತಳದಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯರಾಜನಾದ ಬಲಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದು ಬರುವಾಗ ಉಚಥ್ಯರ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂದ್ರನು ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಉಚಥ್ಯರ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಭೋಗಿಸಿ, ಆ ಋಷಿಯ ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ನಿಂದಿತನಾದನು.

ವ್ರೀಡಿತಸ್ತು ದಿವಂ ಯಾತುಂ ಗುಹಾಂ ಮೇರೋರ್ವಿವೇಶ ಹ ।
ತತ್ರೈವಾಸ್ತೇ ಶಚೀಯುಕ್ತಃ ಸ್ವಕೃತಂ ಚಿಂತಯನ್ ವಿಭುಃ ॥೨೮॥

ಇದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರಲು ನಾಚಿಕೆಗೊಂಡು ಮೇರು-ಪರ್ವತದ ಗುಹೆಯೊಂದರೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಮಡದಿಯಾದ ಶಚೀಯಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವನು.

ಇತಿ ತಸ್ಯ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ದೇವಾ ಅಗ್ನಿಪುರೋಗಮಾಃ ।
ಗುಹಾಂ ಮೇರೋರ್ಯಯುಃ ಶೀಘ್ರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಾರ್ಥಯಿತುಂ ವಿಭುಮ್ ॥

ಈ ರೀತಿಯಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಗ್ನಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ಕೇಳಿ, ರಾಜನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮೇರುಪರ್ವತದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು.

ತತ್ರ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಗುಹಾಲೀನಂ ದೇವೇಂದ್ರಂ ಪಾಕಶಾಸನಮ್ ।
ತುಷ್ಟುವುರ್ವಿವಿಧೈಃ ಸ್ತೋತ್ರೈಃ ತದೀಯೈಃ ಲೋಕವಿಶ್ರುತೈಃ ॥೩೦॥

ಅಲ್ಲಿ ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ಅಡಗಿರುವ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಕಂಡರು. ಅವನ ಕುರಿತಾದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಗಳಾದ ಬಹುವಿಧವಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದರು.

ಇಂದ್ರ ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಸರ್ವದೇವಾಽಧಿಪಾಯ ತೇ ।
ವಯಂ ದೈತ್ಯೈರರ್ದಿತಾಶ್ಚ ತ್ವಯಾ ಹೀನಾ ಭೃಶಾರ್ದಿತಾಃ ॥೩೧॥

ಎಲೈ ಇಂದ್ರನೇ! ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ಅಧಿಪತಿಯೇ! ನಿನಗೆ ನಮ್ಮ ನಮಸ್ಕಾರ-ಗಳು; ರಾಜನಾದ ನೀನಿಲ್ಲದೇ ನಾವುಗಳು ದೈತ್ಯರಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ಪೀಡೆಗೊಳ-ಗಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟಾಶ್ಚರಾಮೋಽಂಗ ನಾನಾದೇಶೇಷು ದುಃಖಿತಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದಾಗತ್ಯ ದೇವೇಂದ್ರ ಜಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ಅರಿಂದಮ ॥೩೨॥

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಬಹು ಪೀಡೆಗೊಳಗಾಗಿ ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ದುಃಖಿತರಾಗಿ ಬಹು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಎಲೈ ದೇವೇಂದ್ರನೇ! ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವವನೇ! ಬೇಗ ಬಂದು ಆ ವೈರಿಗಳನ್ನು ನಿರಸನಗೊಳಿಸು.

ಇತಿ ಸ್ತುತಸ್ತದಾ ದೇವೈರ್ನಿಶ್ಚಕ್ರಾಮ ಗುಹಾಮುಖಾತ್ ।
ಲಜ್ಜಯಾವನತೋ ಭೂತ್ವಾ ಪಶ್ಯನ್ ಭೂಮಿಂ ಚ ಚಕ್ಷುಷಾ ॥೩೩॥

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟನು. ಆ ಗುಹೆಯ ದ್ವಾರದಿಂದ ಹೊರಬಂದನು. ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ತಲೆ ಬಾಗಿದವನಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತನು.

ನ ಕಿಂಚಿದಪಿ ಚೋವಾಚ ದುಃಖಾದ್ ಗದ್ಗದಭಾಷಣಃ ।
ತಜ್ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಧಿಷಣಃ ಪ್ರಾಹತಂ ಸುರೇಂದ್ರಂ ಭಯಾನಕಮ್ ॥೩೪॥

ಮಾ ಶಂಕಾ ತೇ ಸುರಪತೇ ಕರ್ಮಾಧೀನಮಿದಂ ಜಗತ್ ।
ಮಾನಾಮಾನೌ ಸುಖಂ ದುಃಖಂ ಲಾಭಾಲಾಭೌ ಜಯಾಜಯೌ ॥೩೫॥

ಪೂರ್ವಕರ್ಮಾಽನುರೋಧೇನ ಭವಂತ್ಯೇತೇ ನ ಸಂಶಯಃ ।
ಜೀವಃ ಕರ್ಮಾನುಗೋ ದುಃಖಂ ದಿಷ್ಟಂ ದೈವೇನ ಕಾಲತಃ ॥೩೬॥

ದುಃಖದಿಂದ ಕಂಠವು ಗದ್ಗದವಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಮಾತನಾಡದೇ ನಿಂತನು. ಅವನ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದವನಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ''ಎಲೈ ಸುರಪತಿಯೇ! ನಿನ್ನ ದುಷ್ಕೃತ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಯಾನಕವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬರಬಹುದೆಂದು ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡ. ಈ ಜಗತ್ತು ಸಮಸ್ತವೂ ಕರ್ಮಾಧೀನವಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವಕರ್ಮಾನುಸಾರದ ಫಲವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾನ-ಅವಮಾನ, ಸುಖ-ದುಃಖ, ಲಾಭ-ನಷ್ಟ, ಜಯ-ಅಪಜಯಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ದ್ವಂದ್ವಗಳೂ ಆಗುವವು. ಜೀವನು ಕರ್ಮದ ಅಧೀನವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ದೈವವು ಜೀವನಿಗೆ ಕರ್ಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಕಾಲವನ್ನು ತಿಳಿದೇ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದು.

ಪ್ರಾಜ್ಞಾಃ ಪ್ರಾಯೋ ನ ಶೋಚಂತಿ ನ ಪ್ರಹೃಷ್ಯಂತಿ ವೈ ಸುಖಾತ್ ।
ತಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರಾರಬ್ಧತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ದುಃಖಂ ಚೇದಂ ತವ ಪ್ರಭೋ ॥೩೭॥

ಆದುದರಿಂದ ತಿಳಿದವರು ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದಾಗ ದುಃಖಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಸುಖವು ಬಂದಾಗ ತುಂಬಾ ಹರ್ಷಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ಆದುದರಿಂದ ಈ ನಿನ್ನ ದುಃಖವು ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವಶದಿಂದ ಬಂದಿರುವುದು.

ತತ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಘವನ್ ದುಃಖಂ ನೈವ ಶೋಚಿತುಮರ್ಹಸಿ ।
ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ಗುರುಣಾ ಚಾऽಹ ಮಘವಾನ್ ಅಮರಾಧಿಪಾನ್ ॥೩೮॥

ಮಹೇಂದ್ರನೇ! ಈ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವಶಾತ್ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ದುಃಖವನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಇಂದ್ರನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಇಂದ್ರಃ –

ಪರಸ್ತ್ರೀಸಂಗದೋಷೇಣ ಬಲಂ ವೀರ್ಯಂ ಯಶೋऽಮಲಮ್ ।
ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಃ ಶಾ(ಶ)ಸ್ತ್ರಶಕ್ತಿರ್ವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿಶ್ಚ ಮಾನದ ॥೩೯॥
ಅಭವನ್ ನಷ್ಟವೀರ್ಯಂ ಮೇ ತೂಷ್ಣೀಂ ತೇನ ವಸಾಮ್ಯಹಮ್ ।

ಎಲೈ ಮಾನದನೇ! ಪರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಭೋಗಿಸಿದ ಕಾರಣ ನನ್ನ ಬಲವೂ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಯಶಸ್ಸೂ, ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯೂ, ಜ್ಞಾನವೂ, ವಿದ್ಯಾಬಲವೂ ವೀರ್ಯರಹಿತಗಳಾಗಿ ಹತಪ್ರಾಯಗಳಾಗಿವೆ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿರುವೆನು.

ಪಾಕಶಾಸನವಾಕ್ಯಂ ತು ಶ್ರುತ್ವಾ ಸ್ವಾಚಾರ್ಯಸಂಯುತಾಃ ॥೪೦॥
ಮಂತ್ರಯಾಮಾಸುರೇಕಾಂತೇ ಪುನಸ್ತಸ್ಯ ಬಲಾಪ್ತಯೇ ।
ತದಾ ಗುರುಶ್ಚ ತಾನ್ ಪ್ರಾಹ ಕರುಣಂ ಚ ವಿದುತ್ತಮಃ ॥೪೧॥

ಇಂದ್ರನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪುನಃ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ಬರುವಂತೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದರು. ಆಗ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರೇಸರನಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ –

ಮಾಸೋ ವೈಶಾಖನಾಮಾऽಯಂ ಪ್ರಿಯೋ ವೈ ಮಧುಘಾತಿನಃ ।
ಸರ್ವಾಶ್ಚ ತಿಥಯಃ ಪುಣ್ಯಾ ಮಾಸೇऽಸ್ಮಿನ್ ಮಾಧವಪ್ರಿಯೇ ॥೪೨॥

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ

ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ – ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಾಸವು ವೈಶಾಖವೆಂಬುದು. ಇದು ಮಧುಸೂದನನಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾಸವಾಗಿರುವುದು. ಈ ಮಾಧವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ತಿಥಿಗಳೂ ಸಹ ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾದವು.

ತತ್ರಾಪಿ ಚ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಮಾಸೇಽಸ್ಮಿನ್ ಅಕ್ಷಯಾಹ್ವಯಾ ।
ಯಾ ತಸ್ಯಾಂ ಸ್ನಾನದಾನಾದಿ ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಚ ಕರೋತಿ ವೈ ॥೪೩॥

ತಸ್ಯ ಪಾಪಸಹಸ್ರಾಣಿ ನಶ್ಯಂತ್ಯೇವ ನ ಸಂಶಯಃ ।
ಅನವದ್ಯಂ ತಥೈಶ್ವರ್ಯಂ ಬಲಂ ಧೈರ್ಯಂ ಭವಂತಿ ಚ ॥೪೩॥

ವೈಶಾಖಮಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತಿಥಿಯು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸ್ನಾನ, ದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನೋ ಅವನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುವವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಅವನು ನಾಶರಹಿತವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ, ಬಲವನ್ನೂ, ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ಹೊಂದುವನು.

ತಸ್ಮಾತ್ ತಸ್ಯಾಂ ತೃತೀಯಾಯಾಂ ಹರಿಣಾ ಬಲವದ್ವಿಷಾ ।
ಸ್ನಾನದಾನಾದಿಸದ್ಧರ್ಮಾನ್ ಕಾರಯಾಮೋ ಹಿತಾಽಪ್ತಯೇ ॥೪೫॥

ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಹಿತವಾಗುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆ ತೃತೀಯಾ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಸ್ನಾನ, ದಾನಾದಿ ಸದ್ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸೋಣ.

ಹೀಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಸದ್ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯೆಯ ಮಹತ್ವದಿಂದ ಇಂದ್ರನು ಪುನಃ ಬಲ, ಯಶಸ್ಸು, ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ವಿದ್ಯಾಬಲ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರಳಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡನು. ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪನಾದನು. ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಶ್ರದ್ಧಾ-ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಮಹಿಮೆಯು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

* * * * *

ಮಹಾಸಂಕಲ್ಪ, ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರ, ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ದಾನಗಳ ಮಂತ್ರ

॥ ಶ್ರೀಮದ್ಧನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತನರಹರಿರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ॥

ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಶಶಿವರ್ಣಂ ಚತುರ್ಭುಜಮ್ ।
ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸರ್ವವಿಘ್ನೋಪಶಾಂತಯೇ ॥

ತದೇವ ಲಗ್ನಂ ಸುದಿನಂ ತದೇವ ತಾರಾಬಲಂ ಚಂದ್ರಬಲಂ ತದೇವ ।
ವಿದ್ಯಾಬಲಂ ದೈವಬಲಂ ತದೇವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇರಂಘ್ರಿಯುಗಂ ಸ್ಮರಾಮಿ ॥

ಅಪವಿತ್ರಃ ಪವಿತ್ರೋ ವಾ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಂ ಗತೋಽಪಿ ವಾ ।
ಯಃ ಸ್ಮರೇತ್ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ಸ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರಃ ಶುಚಿಃ ॥

ಮಾನಸಂ ವಾಚಿಕಂ ಪಾಪಂ ಕರ್ಮಣಾ ಸಮುಪಾರ್ಜಿತಮ್ ।
ಶ್ರೀರಾಮಸ್ಮರಣೇನೈವ ವ್ಯಪೋಹತಿ ನ ಸಂಶಯಃ ॥

॥ ಶ್ರೀರಾಮ ರಾಮ ರಾಮ ॥

ತಿಥಿರ್ವಿಷ್ಣುಸ್ತಥಾ ವಾರೋ ನಕ್ಷತ್ರಂ ವಿಷ್ಣುರೇವ ಚ ।
ಯೋಗಶ್ಚ ಕರಣಂ ಚೈವ ಸರ್ವಂ ವಿಷ್ಣುಮಯಂ ಜಗತ್ ॥

ಅತಿಥಿಪೂಜೆ

ದೃಷ್ಟಿಂ ದದ್ಯಾನ್ಮನೋ ದದ್ಯಾತ್ ವಾಚಂ ದದ್ಯಾಚ್ಚ ಸೂನೃತಾಮ್ ।
ಉತ್ಥಾಯ ಚಾಸನಂ ದೇಯಾದ್ ಇತ್ಯಾದೌ ವಿಪ್ರತೋಷಣಮ್ ।
ಶಕ್ತ್ಯಾ ದಾನಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ, ಯಥಾಪಾತ್ರಂ ಯಥಾಧನಮ್ ।
ಯಥಾಶ್ರಿತತತ್ಸಂಬಂಧಂ ಯಥಾಪ್ರೀತಿ ಯಥಾಶ್ರಮಮ್ ॥

ಆಗಮಿಸಿದ ಅತಿಥಿಗೆ ಮೊದಲು ಅರಳಿದ ಕಣ್ಣಿಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡಬೇಕು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅವರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು. ಹಿತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಸಬೇಕು. ಎದ್ದುನಿಂತು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಸನ ನೀಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಯವಿನಯಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ॥ ಶ್ರೀಮದಾನಂದ-ತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ॥ ಕುಲದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ॥ ಗ್ರಾಮಾದಿ ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ।

ಆಚಮನ,

ಎರಡು ಬಾರಿ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ.

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ

ಓಂ ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಋಷಿಃ ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಯಃ । ಅಗ್ನಿವಾಯುಸೂರ್ಯಾದಿ-ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ರ್ಯುಷ್ಣಿಗನುಷ್ಟುಬಾದಿಛಂದಾಂಸಿ । ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಭೂಃ । ಓಂ ಭುವಃ । ಓಂ ಸ್ವಃ । ಓಂ ಮಹಃ । ಓಂ ಜನಃ । ಓಂ ತಪಃ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ । ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ । ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ । ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋತೀ ರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸ್ವರೋಮ್ ।

ಮಹಾಸಂಕಲ್ಪ

ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ, ಯಾವುದೇ ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಈ ಮಹಾಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು -

॥ ಶ್ರೀಗೋವಿಂದ ಗೋವಿಂದ ಗೋವಿಂದ ॥

ಅದ್ಯ ಶ್ರೀಭಗವತಃ ಆದಿವಿಷ್ಣೋರಾದಿನಾರಾಯಣಸ್ಯ ಅಚಿಂತ್ಯಯಾ ಅಪರಿಮಿತಯಾ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಭ್ರಿಯಮಾಣಸ್ಯ ಮಹಾಜಲೌಘಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಪರಿಭ್ರಮಣ-ಮಾನಾನಾಂ ಅನೇಕಕೋಟಿಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾನಾಮ್ ಏಕತಮೇ ಅವ್ಯಕ್ತಮಹದಹಂಕಾರ-ಪೃಥಿವ್ಯಪ್ತೇಜೋವಾಯ್ವಾಕಾಶಾದ್ಯೈರಾವರಣೈರಾವೃತೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ಮಹತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ-

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ

ಕರಂಡಮಂಡಲೇ ಆಧಾರಶಕ್ತಿ-ಆದಿಕೂರ್ಮಾದ್ಯನಂತಾದಿ- ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜೋಪರಿ-ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾನಾಮ್ ಅತಲವಿತಲಸುತಲತಲಾತಲರಸಾತಲಪಾತಾಲಾಖ್ಯಾನಾಂ ಸಪ್ತಲೋಕಾನಾಮ್ ಉಪರಿತಲೇ, ಭುವರ್ಲೋಕಸುವರ್ಲೋಕಮಹೋಲೋಕ-ಜನೋಲೋಕ-ತಪೋಲೋಕ-ಸತ್ಯಲೋಕಾಖ್ಯಲೋಕಷಟ್ಕಸ್ಯ ಅಧೋಭಾಗೇ, ಮಹಾನಾಲಾಯಮಾನ- ಫಣಿರಾಜಶೇಷಸ್ಯ ಸಹಸ್ರಫಣಾಮಣಿಮಂಡಲಮಂಡಿತೇ, ಲೋಕಾಲೋಕಾಚಲೇನ ಪರಿವೃತೇ, ದಿಗ್ದಂತಿಶುಂಡಾದಂಡೋತ್ತಂಭಿತೇ, ಲವಣೇ-ಕ್ಷು-ಸುರಾ-ಸರ್ಪಿ-ರ್ದಧಿ-ಕ್ಷೀರ-ಶುದ್ಧೋದಕಾರ್ಣವೈಃ ಪರಿವೃತೇ, ಜಂಬೂ-ಪ್ಲಕ್ಷ-ಶಾಲ್ಮಲಿ-ಕುಶ-ಕ್ರೌಂಚ-ಶಾಕ-ಪುಷ್ಕರಾಖ್ಯಸಪ್ತದ್ವೀಪದೀಪಿತೇ, ಇಂದ್ರದ್ವೀಪ-ಕಶೇರು- ತಾಮ್ರ- ಗಭಸ್ತಿ- ನಾಗ- ಸೌಮ್ಯ- ಗಂಧರ್ವ- ಚಾರಣ- ಭಾರತಾಖ್ಯ-ನವಖಂಡಾತ್ಮಕೇ, ಮಹಾಮೇರುಗಿರಿಕರ್ಣಿಕೋಪೇತಮಹಾಸರೋರುಹಾಯ-ಮಾಣಪಂಚಾಶತ್ಕೋಟಿಯೋಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣಭೂಮಂಡಲೇ, ಸುಮೇರು- ನಿಷಧ-ಹೇಮಕೂಟ- ಹಿಮಾಚಲ- ಮಾಲ್ಯವತ್- ಪಾರಿಯಾತ್ರಕ- ಗಂಧಮಾದನ- ಕೈಲಾಸ-ವಿಂಧ್ಯಾಚಲಾದಿಮಹಾಶೈಲಾಧಿಷ್ಠಿತೇ, ಲವಣಸಮುದ್ರಮುದ್ರಿತೇ, ಭಾರತ- ಕಿಂಪುರುಷ-ಹರಿ- ಇಲಾವೃತ- ರಮ್ಯಕ- ಹಿರಣ್ಮಯ- ಕುರು- ಭದ್ರಾಶ್ವ- ಕೇತು-ಮಾಲಾಖ್ಯನವವರ್ಷೋಪಶೋಭಿತೇ, ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ, ಭಾರತವರ್ಷೇ, ಭರತ-ಖಂಡೇ, ಮೇರೋರ್ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ, ಕರ್ಮಭೂಮೌ, ಸ್ವಾಮ್ಯವಂತಿಕುರು-ಕ್ಷೇತ್ರಾದಿ ಸಮಭೂಮಧ್ಯರೇಖಾಯಾಃ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಭಾಗೇ, ವಿಂಧ್ಯಾಚಲಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣ-ದಿಗ್ಭಾಗೇ, ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ - ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇ ತೀರೇ, ಸಕಲಜಗತ್ಸ್ರಷ್ಟುಃ ಪರಾರ್ಧದ್ವಯಜೀವಿನೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪ್ರಥಮೇ ಪರಾರ್ಧೇ ಪಂಚಾಶದಬ್ದಾತ್ಮಕೇ, ಅತೀತೇ, ದ್ವಿತೀಯಪರಾರ್ಧೇ, ಪಂಚಾಶದಬ್ದಾದೌ, ಪ್ರಥಮೇ ವರ್ಷೇ, ಪ್ರಥಮೇ ಮಾಸೇ, ಪ್ರಥಮೇ ಪಕ್ಷೇ, ಪ್ರಥಮದಿವಸೇ, ಅಹನಿ ದ್ವಿತೀಯೇ ಯಾಮೇ, ತೃತೀಯೇ ಮುಹೂರ್ತೇ, ಸ್ವಾಯಂಭುವ-ಸ್ವಾರೋಚಿಷ-ಉತ್ತಮ-ತಾಪ(ಮ)ಸ ರೈವತ-ಚಾಕ್ಷುಷಾಖ್ಯೇಷು ಷಟ್ಸು ಮನುಷು ವ್ಯತೀತೇಷು, ಸಪ್ತಮೇ ವೈವಸ್ವತ- ಮನ್ವಂತರೇ, ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತಮೇ ವರ್ತಮಾನೇ ಕಲಿಯುಗೇ, ಪ್ರಥಮಪಾದೇ, ಶಾಲಿವಾಹನಶಕಾಬ್ದೇ

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ॥ ಶ್ರೀಮದಾನಂದ-ತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ॥ ಕುಲದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ॥ ಗ್ರಾಮಾದಿ ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ।

ಆಚಮನ,

ಎರಡು ಬಾರಿ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ.

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ

ಓಂ ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಋಷಿಃ ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಯಃ । ಅಗ್ನಿವಾಯುಸೂರ್ಯಾದಿ-ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ರ್ಯುಷ್ಣಿಗನುಷ್ಟುಬಾದಿಛಂದಾಂಸಿ । ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಭೂಃ । ಓಂ ಭುವಃ । ಓಂ ಸ್ವಃ । ಓಂ ಮಹಃ । ಓಂ ಜನಃ । ಓಂ ತಪಃ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ । ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ । ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ । ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋತೀ ರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸ್ವರೋಮ್ ।

ಮಹಾಸಂಕಲ್ಪ

ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ, ಯಾವುದೇ ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಈ ಮಹಾಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು -

॥ ಶ್ರೀಗೋವಿಂದ ಗೋವಿಂದ ಗೋವಿಂದ ॥

ಅದ್ಯ ಶ್ರೀಭಗವತಃ ಆದಿವಿಷ್ಣೋರಾದಿನಾರಾಯಣಸ್ಯ ಅಚಿಂತ್ಯಯಾ ಅಪರಿಮಿತಯಾ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಭ್ರಿಯಮಾಣಸ್ಯ ಮಹಾಜಲೌಘಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಪರಿಭ್ರಮಣ-ಮಾನಾನಾಂ ಅನೇಕಕೋಟಿಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾನಾಮ್ ಏಕತಮೇ ಅವ್ಯಕ್ತಮಹದಹಂಕಾರ-ಪೃಥಿವ್ಯಪ್ತೇಜೋವಾಯ್ವಾಕಾಶಾದ್ಯೈರಾವರಣೈರಾವೃತೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ಮಹತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ-

अक्षयतृतीया

ಕರಂಡಮಂಡಲೇ ಆಧಾರಶಕ್ತಿ-ಆದಿಕೂರ್ಮಾದ್ಯನಂತಾದಿ- ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜೋಪರಿ-ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾನಾಮ್ ಅತಲವಿತಲಸುತಲತಲಾತಲರಸಾತಲಪಾತಾಲಾಖ್ಯಾನಾಂ ಸಪ್ತಲೋಕಾನಾಮ್ ಉಪರಿತಲೇ, ಭುವರ್ಲೋಕಸುವರ್ಲೋಕಮಹೋಲೋಕ-ಜನೋಲೋಕ-ತಪೋಲೋಕ-ಸತ್ಯಲೋಕಾಖ್ಯಲೋಕಷಟ್ಕಸ್ಯ ಅಧೋಭಾಗೇ, ಮಹಾನಾಲಾಯಮಾನ- ಫಣಿರಾಜಶೇಷಸ್ಯ ಸಹಸ್ರಫಣಾಮಣಿಮಂಡಲಮಂಡಿತೇ, ಲೋಕಾಲೋಕಾಚಲೇನ ಪರಿವೃತೇ, ದಿಗ್ದಂತಿಶುಂಡಾದಂಡೋತ್ತಂಭಿತೇ, ಲವಣೇ-ಕ್ಷು-ಸುರಾ-ಸರ್ಪಿ-ರ್ದಧಿ-ಕ್ಷೀರ-ಶುದ್ಧೋದಕಾರ್ಣವೈಃ ಪರಿವೃತೇ, ಜಂಬೂ-ಪ್ಲಕ್ಷ-ಶಾಲ್ಮಲಿ-ಕುಶ-ಕ್ರೌಂಚ-ಶಾಕ-ಪುಷ್ಕರಾಖ್ಯಸಪ್ತದ್ವೀಪದೀಪಿತೇ, ಇಂದ್ರದ್ವೀಪ-ಕಶೇರು- ತಾಮ್ರ- ಗಭಸ್ತಿ- ನಾಗ- ಸೌಮ್ಯ- ಗಂಧರ್ವ- ಚಾರಣ- ಭಾರತಾಖ್ಯ-ನವಖಂಡಾತ್ಮಕೇ, ಮಹಾಮೇರುಗಿರಿಕರ್ಣಿಕೋಪೇತಮಹಾಸರೋರುಹಾಯ-ಮಾಣಪಂಚಾಶತ್ಕೋಟಿಯೋಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣಭೂಮಂಡಲೇ, ಸುಮೇರು- ನಿಷಧ-ಹೇಮಕೂಟ- ಹಿಮಾಚಲ- ಮಾಲ್ಯವತ್- ಪಾರಿಯಾತ್ರಕ- ಗಂಧಮಾದನ- ಕೈಲಾಸ-ವಿಂಧ್ಯಾಚಲಾದಿಮಹಾಶೈಲಾಧಿಷ್ಠಿತೇ, ಲವಣಸಮುದ್ರಮುದ್ರಿತೇ, ಭಾರತ- ಕಿಂಪುರುಷ-ಹರಿ- ಇಲಾವೃತ- ರಮ್ಯಕ- ಹಿರಣ್ಮಯ- ಕುರು- ಭದ್ರಾಶ್ವ- ಕೇತು-ಮಾಲಾಖ್ಯನವವರ್ಷೋಪಶೋಭಿತೇ, ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ, ಭಾರತವರ್ಷೇ, ಭರತ-ಖಂಡೇ, ಮೇರೋರ್ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ, ಕರ್ಮಭೂಮೌ, ಸ್ವಾಮ್ಯವಂತಿಕುರು-ಕ್ಷೇತ್ರಾದಿ ಸಮಭೂಮಧ್ಯರೇಖಾಯಾಃ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಭಾಗೇ, ವಿಂಧ್ಯಾಚಲಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣ-ದಿಗ್ಭಾಗೇ, ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ - ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇ ತೀರೇ, ಸಕಲಜಗತ್ಸ್ರಷ್ಟುಃ ಪರಾರ್ಧದ್ವಯಜೀವಿನೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪ್ರಥಮೇ ಪರಾರ್ಧೇ ಪಂಚಾಶದಬ್ದಾತ್ಮಕೇ, ಅತೀತೇ, ದ್ವಿತೀಯಪರಾರ್ಧೇ, ಪಂಚಾಶದಬ್ದಾದೌ, ಪ್ರಥಮೇ ವರ್ಷೇ, ಪ್ರಥಮೇ ಮಾಸೇ, ಪ್ರಥಮೇ ಪಕ್ಷೇ, ಪ್ರಥಮದಿವಸೇ, ಅಹನಿ ದ್ವಿತೀಯೇ ಯಾಮೇ, ತೃತೀಯೇ ಮುಹೂರ್ತೇ, ಸ್ವಾಯಂಭುವ-ಸ್ವಾರೋಚಿಷ-ಉತ್ತಮ-ತಾಪ(ಮ)ಸ ರೈವತ-ಚಾಕ್ಷುಷಾಖ್ಯೇಷು ಷಟ್ಸು ಮನುಷು ವ್ಯತೀತೇಷು, ಸಪ್ತಮೇ ವೈವಸ್ವತ- ಮನ್ವಂತರೇ, ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತಮೇ ವರ್ತಮಾನೇ ಕಲಿಯುಗೇ, ಪ್ರಥಮಪಾದೇ, ಶಾಲಿವಾಹನಶಕಾಬ್ದೇ

.... [೧]ಶಾರ್ವರಿ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕೇ ಏಕೋನವಿಂಶತಿತಮೇ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು, ಚಾಂದ್ರಸಾವನಸೌರಾದಿಮಾನ-ಭ್ರಮಿತೇ, ಪ್ರಭವಾದಿ ಷಷ್ಟ್ಯಾಃ ಸಂವತ್ಸರಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ ..... ಸಂವತ್ಸರೇ.... ಅಯನೇ..... ಋತೌ .... ಮಾಸೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ... ವಾಸರೇ ... ನಕ್ಷತ್ರೇ ..... ಶುಭ(ಯೋಗದ ಹೆಸರು)ಯೋಗ-ಶುಭ (ಕರಣದ ಹೆಸರು)ಕರಣ - ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣ-ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ... ಶುಭತಿಥೌ ಸರ್ವಪಾಪಾಪಹರಣನಿಪುಣ-ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಮ್ , ಅನಾದ್ಯವಿದ್ಯಾವಾಸನಯಾ ಪ್ರವರ್ತಮಾನೇ, ಅಸ್ಮಿನ್ ಮಹತಿ ಸಂಸಾರಚಕ್ರೇ , ವಿಚಿತ್ರಾಭಿಃ ಕರ್ಮಗತಿಭಿಃ ವಿಚಿತ್ರಾಸು ಯೋನಿಷು ಪುನಃ ಪುನರನೇಕಧಾ ಜನಿತ್ವಾ , ಕೇನಾಪಿ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮವಿಶೇಷೇಣ ಇದಾನೀಂತನಮಾನುಷೇ ದ್ವಿಜಜನ್ಮವಿಶೇಷಂ ಪ್ರಾಪ್ತವತೋ ಮಮ ಇಹ ಜನ್ಮನಿ ಪೂರ್ವಜನ್ಮಸು ಮಯಾ ಕೃತಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ- ಸ್ವರ್ಣಸ್ತೇಯ- ಸುರಾಪಾನ-ಗುರುತಲ್ಪಗಮನ-ಮಹಾಪಾತಕ-ಚತುಷ್ಟಯವ್ಯತಿರಿಕ್ತಾನಾಂ, ತತ್ಸಂಸರ್ಗಾಣಾಂ, ತೇಷಾಂ ಪಾತಕಾನಾಂ, ನಿಕ್ಷಿಪ್ತಾಯಾಃ ಶರಣಾಗತಾಯಾಃ ಪತಿವ್ರತಾಯಾಃ ಸಂಗಮನಿಮಿತ್ತಾನಾಂ, ನಿಷಿದ್ಧಶಾಸ್ತ್ರಾಭಿಗಮನಾದೀನಾಂ ವಿದ್ವದ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಪಂಕ್ತಿಭೇದಾಚರಣ-ವಾರ್ಧಕೀ-ವಿಧವಾ- ವೇಶ್ಯಾ- ವೃಷಲ್ಯಾದಿಸಂಸರ್ಗ-ನಿಮಿತ್ತಾನಾಂ, ಬಾಲ್ಯೇ ವಯಸಿ ಕೌಮಾರೇ ಯೌವನೇ ವಾರ್ಧಕೇ ಚ, ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನಸುಷುಪ್ತ್ಯವಸ್ಥಾಸು, ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ-ವ್ಯಾಪಾರೈಃ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯವ್ಯಾಪಾರೈಶ್ಚ ಸಂಸರ್ಗನಿಮಿತ್ತಾನಾಂ, ಭೂಯೋ-ಭೂಯೋಽಭ್ಯಸ್ತಾನಾಂ, ತತ್ರ ತತ್ರ ಗರ್ಭೋತ್ಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಾನಾಂ, ತತ್ಸಹಭೋಜನ-ತದುಚ್ಛಿಷ್ಟಭಕ್ಷಣ-ಅಶ್ವಯೋನಿ-ಪಶ್ವಾದಿಯೋನಿ-ರೇತಃಸ್ಖಲಿತನಿಮಿತ್ತಾನಾಂ, ಗೋ-ವಧಪಶ್ವಾದಿಪ್ರಾಣಿವಧ- ನಿಮಿತ್ತಾನಾಂ, ಸ್ತ್ರೀಶೂದ್ರವಿಟ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯವಧನಿಮಿತ್ತಾನಾಂ, ಅಯುಕ್ತಲವಣ- ಪಕ್ವಾನ್ನ-

---

೧. ಶಾರ್ವರಿಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ 'ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕೇ ಏಕೋನವಿಂಶತಿಶತತಮೇ' (೧೯೪೩) ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಕಾಲಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಇದು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ರೂಢಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಶಾಲಿವಾಹನಶಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭವಾದಿ ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಆವೃತ್ತಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಕಾಲವನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ

ಮಧುಕ್ಷೀರ-ತಿಲತೈಲಮಾಂಸಮೂಲಫಲ-ಶಾಕರಕ್ತವಾಸಃ ಸುವರ್ಣ-ಕಂಬಲಾದಿವಿಕ್ರಿಯನಿಮಿತ್ತಾನಾಂ, ಅಶ್ವಾದಿವಾಹನ- ಇಕ್ಷುಕಾಂಡಘಾತನ- ಪರಾಪವಾದನ- ಭೃತ್ಯಕಾಧ್ಯಾಪನ- ಅಸತ್ಪ್ರತಿಗ್ರಹಣ- ವೃಕ್ಷಚ್ಛೇದನ- ಧಾನ್ಯರೌಪ್ಯ- ಪಶುಸ್ತೇಯ- ವಾರ್ಧುಷಿಕರಣ- ಶೂದ್ರಸೇವಾ- ಶೂದ್ರಪ್ರೇಷ್ಯ-ಹೀನಜಾತಿಪ್ರತಿಗ್ರಹ- ಹೀನಸಖ್ಯ- ಪಂಕ್ತಿಭೇದನ- ಪಾಕಭೇದನ- ಪರಾನ್ನಭೋಜನ- ಅಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಾಲಾಪ- ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರ- ಮಠಾಧಿಕಾರ- ಪೌರೋಹಿತ್ಯಪರೀಕ್ಷಾಪಕ್ಷಪಾತಕ- ತಟಾಕಾರಾಮವಿಕ್ರಯ- ತಟಾಕವಿಚ್ಛೇದನಾದಿಸಮುಪಾತಕಾನಾಂ, ಜ್ಞಾನತಃ ಸಕೃತ್ಕೃತಾನಾಮ್, ಅಜ್ಞಾನತಃ ಅಸತ್ಕೃತ್ಕೃತಾನಾಂ, ಜ್ಞಾನತೋಽಜ್ಞಾನತಶ್ಚಾಭ್ಯ- ಸ್ತಾನಾಮ್, ಅತ್ಯಂತಾಭ್ಯಸ್ತಾನಾಂ, ನಿರಂತರಾಭ್ಯಸ್ತಾನಾಂ, ಸಂಕರೀಕರಣಾನಾಂ, ಮಲಿನೀಕರಣಾನಾಮ್, ಅಪಾತ್ರೀಕರಣಾನಾಮ್, ಜಾತಿಭ್ರಂಶಕರಾಣಾಮ್, ಅವಿಹಿತಕರ್ಮಾಚರಣ-ವಿಹಿತಕರ್ಮತ್ಯಾಗಾದೀನಾಂ, ಪ್ರಕೀರ್ಣಕಾನಾಮ್, ಉಪಪಾತಕಾನಾಂ, ಮಹಾಪಾತಕಾನಾಂ, ಅತಿಪಾತಕಾನಾಂ, ಏವಂ ನವಾನಾಂ ನವವಿಧಾನಾಂ ಬಹೂನಾಂ ಬಹುವಿಧಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪಾಪಾನಾಮಪನೋ- ದನದ್ವಾರಾ, ಅಯಾಜ್ಯಯಾಜನ- ಅಸತ್ಪ್ರತಿಗ್ರಹ- ಅಭಕ್ಷ್ಯಭಕ್ಷಣ- ಅಭೋಜ್ಯ- ಭೋಜನ- ಅಪೇಯಪಾನಾದಿ- ಸಮಸ್ತಪಾಪಕ್ಷಯಾರ್ಥಂ (ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹೆಸರನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ವಾಮಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು) ಸ್ವಾಮಿಸನ್ನಿಧೌ, ದೈವಬ್ರಾಹ್ಮಣಸನ್ನಿಧೌ, ಅಶ್ವತ್ಥನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಸನ್ನಿಧೌ, ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶತ್ಕೋಟಿದೇವತಾಸನ್ನಿಧೌ, ವಿಘ್ನೇಶ್ವರಾದಿಸಮಸ್ತದೇವತಾಸನ್ನಿಧೌ, ಮಮ ಸಮಸ್ತಪಾಪಕ್ಷಯಾರ್ಥಮ್ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಪುರಾಣ-ಇತಿಹಾಸೋಕ್ತಫಲಾವಾಪ್ತಯೇ ಜ್ಞಾತ ಅಜ್ಞಾತ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಾರ್ಜಿತ ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯ ಕರ್ಮಜನ್ಯಪಾಪಾಪನುತ್ತಯೇ ನಿಖಿಲದುಃಖದೌರ್ಭಾಗ್ಯ- ದುರ್ನಿಮಿತ್ತದುಷ್ಟಗ್ರಹ ಬಾಧಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಧನಧಾನ್ಯ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ದ್ವಿಪದ ಚತುಷ್ಪದ ಸಂತತಿ ಚತುರ್ವರ್ಗಾದಿ ನಿಖಿಲ ವಾಂಛಿತಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯ ಚತುರ್ವಿಧ- ಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ .... ಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನಃ .... ಶರ್ಮಾಹಂ .... ಗೋತ್ರಾಯ .... ಶರ್ಮಣೇ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಪರ್ವಕಾಲೇ ....ದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ, ... (ಸ್ನಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ) ॥

ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ

ಕೈಹಿಡಿದು ಒಳಗೆ ಕರೆಯಿರಿ

ಓಂ ಸಹ ನಾವವತು । ಸಹ ನೌ ಭುನಕ್ತು । ಸಹ ವೀರ್ಯಂ ಕರವಾವಹೈ । ತೇಜಸ್ವಿ ನಾವಧೀತಮಸ್ತು । ಮಾ ವಿದ್ವಿಷಾವಹೈ । ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥

ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇತಿ ಗೌತಮೋ ರಾಹೂಗಣಃ ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಪೀಠೇ ಸ್ಥಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ ಶ್ರುಣುಯಾಮ ದೇವಾ ಭದ್ರಂ ಪಶ್ಯೇಮಾಕ್ಷಭಿರ್ಯಜತ್ರಾಃ ।
ಸ್ಥಿರೈರಂಗೈಸ್ತುಷ್ಟುವಾಂಸಸ್ತನೂಭಿರ್ವ್ಯಶೇಮ ದೇವಹಿತಂ ಯದಾಯುಃ ॥

ಅರ್ಘ್ಯ

ಹೆಂಡತಿಯು ಕೈಗೆ ನೀರು ಹಾಕಬೇಕು. ಗಂಡನು ಅತಿಥಿಗಳ ಪಾದ ತೊಳೆಯಬೇಕು

ಶಂ ನೋ ದೇವೀರಭಿಷ್ಟಯ ಆಪೋ ಭವಂತು ಪೀತಯೇ ।
ಶಂ ಯೋರಭಿ ಸ್ರವಂತು ನಃ ॥

ಪಾದ್ಯ

ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಬೊಗಸೆಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಅತಿಥಿಗಳ ಕೈ ತೊಳೆಯಬೇಕು

ಆಪಃ ಪಾದಾವನೇ ಜನೀರ್ದ್ವಿಷಂತಂ ನಿರ್ದಹಂತು ಮೇ ॥

ಆಚಮನ

ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಆಚಮನ ಮಾಡಲು ಪಂಚಪಾತ್ರೆ ನೀಡಿರಿ

ಓಂ ಅಸ್ಮಿನ್ ರಾಷ್ಟ್ರೇ ಶ್ರಿಯಮಾವೇಶಯಾಮ್ಯತೋ ದೇವೀಃ ಪ್ರತಿಪಶ್ಯಾಮ್ಯಾಪಃ ।
ದಕ್ಷಿಣಂ ಪಾದಮವನೇ ನಿಜೋಽಸ್ಮಿನ್ ರಾಷ್ಟ್ರ ಇಂದ್ರಿಯಂ ದಧಾಮಿ ।

ವಸ್ತ್ರ

ಎರಡು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡಿರಿ

ಓಂ ಯುವಂ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಪೀವಸಾ ವಸಾಥೇ ಯುವ್ರೋರಚ್ಛಿದ್ರಾ ಮಂತವೋ ಹ ಸರ್ಗಾಃ। ಅವಾತಿರತಮನೃತಾನಿ ವಿಶ್ವ ಋತೇನ ಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ಸಚೇಥೇ ॥

ಆಚಮನ

ಪುನಃ ಆಚಮನ

ಸವ್ಯಂ ಪಾದಮವನೇ ನಿಜೇಽಸ್ಮಿನ್ ರಾಷ್ಟ್ರ ಇಂದ್ರಿಯಂ ವರ್ಧಯಾಮಿ।

ಯಜ್ಞೋಪವೀತ

ದಕ್ಷಿಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ನೀಡಿರಿ

ಓಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಪರಮಂ ಪವಿತ್ರಂ ಪ್ರಜಾಪತೇರ್ಯತ್ಸಹಜಂ ಪುರಸ್ತಾತ್।
ಆಯುಷ್ಯಮಗ್ರ್ಯಂ ಪ್ರತಿಮುಂಚ ಶುಭ್ರಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಬಲಮಸ್ತು ತೇಜಃ ॥

ಆಸನ

ಕೈಹಿಡಿದು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ

ಸ್ವಾಗತಂ, ಇದಂ ತೇ ಆಸನಮ್,

ಆವಾಹನೆ

ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಅತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸನ್ನಿಧಾನವು ಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಅತಿಥಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಬಾರಿ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಕರೆದಿದ್ದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಬ್ಬರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದು ದಾನಕೊಡುವುದಿದ್ದರೆ ಭಗವಂತನ ಆತ್ಮಾ, ಅಂತರಾತ್ಮ ಎಂಬ ಎರಡು ರೂಪಗಳನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾಕು ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವುದಿದ್ದರೆ ವಾಸುದೇವಾದಿ ನಾಕು ರೂಪಗಳನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಐದು ಮಂದಿಗೆ

ದಾನ ಮಾಡುವುದಿದ್ದರೆ ನಾರಾಯಣರೂಪವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ವಾಸುದೇವಾದಿ ರೂಪಗಳನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವುದಿದ್ದರೆ ಮತ್ಸ್ಯಾದಿ ರೂಪಗಳನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಪ್ಪತ್ತನಾಕು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವುದಿದ್ದರೆ ಕೇಶವಾದಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿರೂಪಗಳನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ರೂಪಗಳನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ದಾನ ನೀಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು.

ಗಂಧಲೇಪನ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು.

ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ದುರಾಧರ್ಷಾಂ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಟಾಂ ಕರೀಷಿಣೀಮ್ ।
ಈಶ್ವರೀಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಾಮಿಹೋಪ ಹ್ವಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥

ಅಕ್ಷತೆ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಷತೆ ಹಾಕಬೇಕು

ಅರ್ಚತ ಪ್ರಾರ್ಚತ ಪ್ರಿಯಮೇಧಾಸೋ ಅರ್ಚತ ।
ಅರ್ಚಂತು ಪುತ್ರಕಾ ಉತ ಪುರಂ ನ ಧೃಷ್ಣ್ವರ್ಚತ ॥

ಪುಷ್ಪಸಮರ್ಪಣೆ

ಹೂ ನೀಡಬೇಕು

ಆಯನೇತೆ

ತಾಂಬೂಲದಾನ

ಚಿಲ್ಲರೆ ಸಹಿತವಾಗಿ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಪೂಗೀಫಲಸಮಾಯುಕ್ತಂ ನಾಗವಲ್ಲೀದಲೈರ್ಯುತಮ್ ।
ಕರ್ಪೂರಚೂರ್ಣಸಂಯುಕ್ತಂ ತಾಂಬೂಲಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಮುಖ್ಯದಾನ

ಯಾವುದರ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವಿರುತ್ತದೋ ಅದನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ದಾನಸ್ವೀಕಾರದ ವಿಧಾನ

ಅನ್ಯಾನಿ ದಾನಾನಿ ಚ ಹಸ್ತಮಧ್ಯೇ।

ವಿಪ್ರಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾಣೌ ಮೂಲೇಂಗುಷ್ಠಸ್ಯ ನಿತ್ಯದಾ।

ಸ್ಯಾದ್ ಬ್ರಹ್ಮತೀರ್ಥಂ ಮಧ್ಯೇ ತು ಆಗ್ನೇಯಮಘನಾಶನಮ್ ॥

ಎಡಗೈಯನ್ನು ಎದೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಬಲಗೈಯ ಅಂಗೈಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹಸ್ತಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿತೀರ್ಥವಿರುತ್ತದೆ. ಅಂಗುಷ್ಠದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮತೀರ್ಥವಿರುತ್ತದೆ.

ದಾನಸ್ವೀಕರಿಸುವವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬೇಕು

ಕ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಅದಾತ್ । ಕಾಮಃ ಕಾಮಾಯಾದಾತ್ । ಕಾಮೋ ದಾತಾ ।

ಕಾಮಃ ಪ್ರತಿಗ್ರಹೀತಾ । ಕಾಮಂ ಸಮುದ್ರಮಾವಿಶ । ಕಾಮೇನ ತ್ವಾ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾಮಿ ।

ಕಾಮೈತತ್ತೇ । ವೃಷ್ಟಿರಸಿ ದ್ಯೌಸ್ತ್ವಾ ದದಾತು । ಪೃಥಿವೀ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತು ॥

ದಾನ ಮಾಡುವವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ದಾನಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಹೀಗೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು.

.... ಗೋತ್ರಾಯ ..... ಶರ್ಮಣೇ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ದತ್ತಂ ನಮಮ।

ದಕ್ಷಿಣೆ

ಮುಖ್ಯವಾದ ದಾನವನ್ನು ಚಿಲ್ಲರೆ ಇಟ್ಟು ನೀಡಬೇಕು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಹಿರಣ್ಯರೂಪಃ ಸಹಿರಣ್ಯಸಂದೃಗಪಾನ್ನಪಾತ್ಸೇದು ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಃ।

ಹಿರಣ್ಯಯಾತ್ಪರಿಯೋನೇರ್ನಿಷದ್ಯಾ ಹಿರಣ್ಯ ದಾದದತ್ಯನ್ನಮಸ್ಮೈ ॥

ದಕ್ಷಿಣೆಯಿಲ್ಲದೇ ಏನನ್ನೂ ಕೊಡಬಾರದು.

ಅದತ್ತದಕ್ಷಿಣಂ ದಾನಂ ವ್ರತಂ ಚೈವ ನೃಪೋತ್ತಮ।

ವಿಫಲಂ ತದ್ ವಿಜಾನೀಯಾತ್ ಭಸ್ಮೇನೇವ ಹುತಂ ಹವಿಃ ॥

ಯಾವುದನ್ನೇ ದಾನ ಮಾಡುವಾಗ ದಕ್ಷಿಣೆಯಿಟ್ಟೇ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಳಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಚಿಲ್ಲರೆಯನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ತುಳಸಿ ದಳದ ಜೊತೆಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಷ್ಟು ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಿದಾಗಲೂ ಕೂಡ ಮೊದಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಿಲ್ಲರೆ ಕೊಟ್ಟು ಅನ್ನದಾನದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಊಟ ಆದ ಮೇಲೆ ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಊಟದ ಮೊದಲೇ ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡುವುದು ಸಮಂಜಸ. ಊಟದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಪಕ್ಷವಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಊಟದ ಮೊದಲು ಚಿಲ್ಲರೆಯನ್ನಾದರೂ ಕೂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೀಡಬೇಕು.

ಆರತಿ

ದಾನ ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಆರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರಿಯೇ ಜಾತಃ ಶ್ರಿಯ ಆ ನಿರಿಯಾಯ ಶ್ರಿಯಂ ವಯೋ ಜರಿತೃಭ್ಯೋ ದಧಾತಿ ।
ಶ್ರಿಯಂ ವಸಾನಾ ಅಮೃತತ್ವಮಾಯನ್ ಭವಂತಿ ಸತ್ಯಾ ಸಮಿಥಾ ಮಿತದ್ರೌ ॥

ಕ್ಷಮಾಯಾಚನೆ

ತಾವು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಿ ಅದರಿಂದ ಬಂದ ಪಾಪವು ಪರಿಹಾರವಾಗುವಂತೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಉದ್ವಾಸನೆ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಆವಾಹನೆಮಾಡಿದ ಭಗವದ್ರೂಪವನ್ನು ಉದ್ವಾಸನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಯಾಂತು ದೇವಗಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಪೂಜಾಮಾದಾಯ ಮತ್ಕೃತಮ್।
ಇಷ್ಟಕಾಮ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪುನರಾಗಮನಾಯ ಚ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಬೇಕು

ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃ ಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥

ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।
ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

ಅನೇನ .... ದಾನೇನ ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯ-ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು.

ದಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ದಾನ ಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* * * * *

ದಶದಾನಗಳು

ಗೋದಾನಮ್ ॥

ಗವಾಮಂಗೇಷು ತಿಷ್ಠಂತಿ ಭುವನಾನಿ ಚತುರ್ದಶ ।
ಯಸ್ಮಾತ್ ತಸ್ಮಾಚ್ಛಿದಂ ಮೇ ಸ್ಯಾದಿಹ ಲೋಕೇ ಪರತ್ರ ಚ ॥
ಇತಿ ಗೋದಾನಮ್ ॥೧॥

ಭೂದಾನಮ್ ॥

ಸರ್ವಸಸ್ಯಾಶ್ರಯಾ ಭೂಮಿಃ ವರಾಹೇಣ ಸಮುದ್ಧೃತಾ ।
ಅನಂತಸಸ್ಯಫಲದಾ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಇತಿ ಭೂದಾನಮ್ ॥೨॥

ತಿಲದಾನಮ್ ॥

ತಿಲಾಃ ಕಾಶ್ಯಪಸಂಭೂತಾಸ್ತಿಲಾಃ ಪಾಪಹರಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ತಿಲದಾನಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥
ಇತಿ ತಿಲದಾನಮ್ ॥೩॥

ಹಿರಣ್ಯದಾನಮ್ ॥

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋಃ ।
ಅನಂತಪುಣ್ಯಫಲದಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಇತಿ ಹಿರಣ್ಯದಾನಮ್ ॥೪॥

ಆಜ್ಯದಾನಮ್ ॥

ಕಾಮಧೇನುಸಮುದ್ಭೂತಂ ಸರ್ವಕ್ರತುಷು ಸಂಸ್ಥಿತಮ್ ।
ದೇವಾನಾಮಾಜ್ಯಮಾಹಾರಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಇತಿ ಆಜ್ಯದಾನಮ್ ॥೫॥

ವಸ್ತ್ರದಾನಮ್ ॥

ಶೀತವಾತೋಷ್ಣಸಂತ್ರಾಣಂ ಲಜ್ಜಾಯಾಃ ರಕ್ಷಣಂ ಪರಮ್ ।
ದೇಹಾಲಂಕರಣಂ ವಸ್ತ್ರಂ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಇತಿ ವಸ್ತ್ರಮ್‌ದಾನಮ ॥೬॥

ಧಾನ್ಯದಾನಮ್ -

ಧನ್ಯಂ ಕರೋತಿ ದಾತಾರಂ ಇಹ ಲೋಕೇ ಪರತ್ರ ಚ ।
ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರದೀಯತೇ ಧಾನ್ಯಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಇತಿ ಧಾನ್ಯಮ್ ॥೭॥

ಗುಡದಾನಮ್ -

ಮಧುರಂ ರಸಸಂಯುಕ್ತ ಮಿಕ್ಷು ದಂಡೋದ್ಭವಂ ಗುಡಮ್ ।
ತಸ್ಮಾದಸ್ಯ ಪ್ರದಾನೇನ ಪರಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಸ್ಥಿರಾ ಗೃಹೇ ॥
ಇತಿ ಗುಡಮ್ ॥೮॥

ರೌಪ್ಯದಾನಮ್ ॥

ಪಿತೃಪ್ರೀತಿಕರಂ ಚಾಶು ರಜತಂ ಪಾಪನಾಶನಮ್ ।
ಸರ್ವಭೂತಪ್ರಿಯಕರಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಇತಿ ರೌಪ್ಯಮ್ ॥೯॥

ಲವಣದಾನಮ್ ॥

ರಸಾನಾಮಗ್ರಜಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಲವಣಂ ಬಲವರ್ಧನಮ್ ।
ದ್ವಿಜೇಂದ್ರಾಯ ಮಯಾ ದತ್ತಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಇತಿ ಲವಣಮ್ ॥೧೦॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಶದಾನಗಳ ಕ್ರಮವು ಮುಗಿಯಿತು.

* * * *

೧. ಸೋಮಪ್ರೀತಯೇ ಕ್ಷೀರದಾನಮ್ -

ಅಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಹರತೇ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಸುಖಸೌಭಾಗ್ಯದಾಯಕಮ್ ।
ಕ್ಷೀರಂ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಸೋಮಪ್ರೀತಯೇ ಕ್ಷೀರದಾನಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ।
ದತ್ತಂ ನ ಮಮ ॥

೨. ಅಗ್ನಿ ಪ್ರೀತಯೇ ಆಜ್ಯದಾನಮ್ -

ಕಾಮಧೇನುಸಮುದ್ಭೂತಂ ದೇವಾನಾಮುತ್ತಮಂ ಹವಿಃ ।
ಆಯುರ್ವಿವರ್ಧನಂ ದಾತುಃ ಆಜ್ಯಂ ಪಾತು ಸದೈವ ಮಾಮ್ ॥
ಅಗ್ನಿಪ್ರೀತಯೇ ಆಜ್ಯದಾನಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ।
ದತ್ತಂ ನ ಮಮ ॥

೩. ಭಾರತೀ ಪ್ರೀತಯೇ ಮಧುದಾನಮ್ -

ಯಸ್ಮಾಚ್ಚ ಪಿತೃಣಾಂ ಶ್ರಾದ್ಧೇ ಪೀತಂ ಮಧ್ವಮೃತೋದ್ಭವಮ್ ।
ಸದಾ ತಸ್ಯ ಪ್ರದಾನೇನ ಮೋಕ್ಷಃ ಸ್ಯಾದ್ದುಃಖಸಾಗರಾತ್ ॥
ಭಾರತೀಪ್ರೀತಯೇ ಮಧುದಾನಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ।
ದತ್ತಂ ನ ಮಮ ॥

೪. ಪವಮಾನ ಪ್ರೀತಯೇ ಉದಕದಾನಮ್ -

ಪಾನೀಯಂ ಪಾವನಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಮುಪಜೀವನಮ್ ।
ತಸ್ಮಾತ್ ಪಾನೀಯದಾನೇನ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಪವಮಾನಪ್ರೀತಯೇ ಉದಕದಾನಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ।
ದತ್ತಂ ನ ಮಮ ॥

* * * *

ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳೇ ಆದ ವಿದ್ವಾನ್ ॥ ಶ್ರೀ ರಾಮವಿಟ್ಠಲಾಚಾರ್ಯರು, ದಾನದ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳು ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದಾನದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ೧೦೪ ನೇ ಪುಟದವರೆಗೂ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀಡಬಹುದಾದ ದಾನಗಳು

೧. **ಉದಕುಂಭದಾನ** - ದಾನ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಚಾತಕಪಕ್ಷಿಯ ಜನ್ಮ.

೨. **ವಾಯುದಾನ (ಗಾಳಿಬೀಸಬೇಕು)** - ಮಹಾಪುಣ್ಯಪ್ರದ.

೩. **ಬೀಸಣಿಕೆದಾನ** - ಸಕಲಪಾಪ ಪರಿಹಾರ

೪. **ಛತ್ರಿದಾನ** - ತಾಪತ್ರಯ ಪರಿಹಾರ.

೫. **ಪಾದರಕ್ಷೆದಾನ** - ನರಕ ಕ್ಲೇಶ ಪರಿಹಾರ.

೬. **ಅನ್ನದಾನ** - ಬಹುಪುಣ್ಯಲಾಭ.

೭. **ಮಂಚದಾನ** - ಜ್ಞಾತದೋಷ ಪರಿಹಾರ.

೬. **ಶಯ್ಯಾದಾನ** - ಅಜ್ಞಾತಪಾಪ ಪರಿಹಾರ

೭. **ಇಂಬುದಾನ** - ಆಯುಷ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ.

೮. **ಚಾಪೆದಾನ** - ಆರೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ.

೯. **ಆಸನದಾನ** - ಯಶಪ್ರಾಪ್ತಿ.

೧೦. **ಕಂಬಳಿದಾನ** - ಆರೋಗ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ.

೧೧. **ಹತ್ತಿಯ ವಸ್ತ್ರದಾನ** - ಪೂರ್ಣಾಯುಷ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ.

೧೨. **ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರದಾನ** - ಹಿತಪ್ರಾಪ್ತಿ.

೧೩. **ಪುಷ್ಪದಾನ** - ಕನ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತಿ.

೧೪. **ಚಂದನದಾನ** - ಮಹಾಪುಣ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ.

೧೫. **ಲಾವಂಚಾದಿ ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯದಾನ** - ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿ.

೧೬. **ಜಲದಾನ** - ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಹಲ್ಲಿಜನ್ಮ.

೧೭. **ತಾಂಬೂಲದಾನ** - ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿ, ವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿ.

೧೮. **ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ದಾನ** - ಕನ್ಯಾದಾನ ಫಲ.

೧೯. **ಪಾನಕದಾನ** - ಪಿತೃ ಪ್ರೀತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿ.

೨೦. **ತಂಪು ಪಾನೀಯಗಳ ದಾನ** - ಅಪಾರ ಪುಣ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ.

೨೧. **ತುಪ್ಪದಾನ** - ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿ.

೨೨. **ಕೋಸಂಬರಿ, ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು** - ಪಿತೃಗಳ ಅನುಗ್ರಹ ಪ್ರಾಪ್ತಿ.

೨೩. **ಪಾನಕ ದಾನ** - ಗಯಾ ಶ್ರಾದ್ಧ ಪುಣ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ.

* * * *

ದಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಹೇಳಲೇ ಬೇಕಾದ ಶ್ಲೋಕಗಳು

ಹಿಂದೆ ನೀಡಿದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಹಾಗೂ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಭೂದಾನ -

ಸರ್ವೇಷಾಮಾಶ್ರಯಾ ಭೂಮಿಃ ವರಾಹೇಣ ಸಮದ್ಧೃತಾ ।
ಅನಂತಸಸ್ಯಫಲದಾ ಹ್ಯತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಮೇ ॥

ತಿಲದಾನ -

ತಿಲಾಃ ಪಾಪಹರಾಃ ನಿತ್ಯಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ದೇಹಸಮುದ್ಭವಾಃ ।
ತಿಲದಾನಾಚ್ಚ ಮೇ ತಸ್ಮಾತ್ ಪಾಪಂ ನಾಶಯ ಕೇಶವ ॥

ಸುವರ್ಣದಾನ -

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋಃ ।
ಅನಂತಪುಣ್ಯಫಲದಂ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಆಜ್ಯದಾನ -

ಕಾಮಧೇನೋಃ ಸಮುದ್ಭೂತಂ ಸರ್ವಕ್ರತುಷು ಸಂಸ್ಥಿತಮ್ ।
ದೇವಾನಾಮಾಜ್ಯಮಾಹಾರಃ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ವಸ್ತ್ರದಾನ -

ಶೀತವಾತೋಷ್ಣಸಂತ್ರಾಣಂ ಲಜ್ಜಾಯಾಃ ರಕ್ಷಣಂ ಪರಮ್ ।
ದೇಹಾಲಂಕರಣಂ ವಸ್ತ್ರಂ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಧಾನ್ಯದಾನ -

ಧನ್ಯಂ ಕರೋತಿ ದಾತಾರಂ ಇಹ ಲೋಕೇ ಪರತ್ರ ಚ ।
ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಮುಚ್ಯತೇ ಧಾನ್ಯ ! ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಗುಡದಾನ -

ಗುಡಮಿಕ್ಷುರಸೋದ್ಭೂತಂ ಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಪ್ರಣವೋ ಯಥಾ ।
ದಾನೇನಾನೇನ ಮೇ ತಸ್ಯ ಪರಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಸ್ಥಿರಾ ಗೃಹೇ ॥
ಪ್ರಣವಾದಿರ್ಹಿ ವೇದಾನಾಂ ನಾರೀಣಾಂ ಪಾರ್ವತೀ ಯಥಾ ।
ತಥಾ ರಸಾನಾಂ ಪ್ರವರಃ ಸದೈವೇಕ್ಷುರಸೋಽಮೃತಮ್ ।
ತಸ್ಮಾನ್ಮಮ ಪರಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಗುಡ ಸರ್ವದಾ ॥

ರೂಪ್ಯದಾನ -

ಪ್ರೀತಿರ್ಯತಃ ಪಿತೃಣಾಂ ಚ ವಿಷ್ಣುಶಂಕರಯೋಃ ಸದಾ ।
ಶಿವನೇತ್ರೋದ್ಭವಂ ರೂಪ್ಯಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಲವಣದಾನ -

ಯಸ್ಮಾದನ್ನರಸಾಃ ಸರ್ವೇ ನೋತ್ಕೃಷ್ಟಾ ಲವಣಂ ವಿನಾ ।
ಶಂಭೋಃ ಪ್ರೀತಿಕರಂ ಯಸ್ಮಾದ್ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಸಾಲಗ್ರಾಮದಾನ -

ಮಹಾಕೋಶನಿವಾಸೇನ ಚಕ್ರಾದ್ಯೈರುಪಶೋಭಿತಮ್ ।
ಶಾಲಗ್ರಾಮಪ್ರದಾನೇನ ಮಮ ಸಂತು ಮನೋರಥಾಃ ॥
ಶಾಲಗ್ರಾಮ ಶಿಲಾಚಕ್ರಂ ಯೋ ದದ್ಯಾದ್ದಾನಮುತ್ತಮಮ್ ।
ಭೂ ಚಕ್ರಂ ತೇನ ದತ್ತಂ ಸ್ಯಾತ್ ಸಶೈಲವನಕಾನನಮ್ ॥

ಶಂಖದಾನ -

ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ವಂ ಶಂಖ ಪುಣ್ಯಾನಾಂ ಮಂಗಲಾನಾಂ ಚ ಮಂಗಲಮ್ ।
ವಿಷ್ಣುನಾ ವಿಧೃತೋ ಯಸ್ಮಾತ್ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಶಂಖಃ ಶುಭಕರೋ ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಮಂಗಲದಾಯಕಃ ।
ತಸ್ಮಾದಸ್ಯ ಪ್ರದಾದೇನ ಶಾಂತಿರಸ್ತು ಸದಾ ಮಮ ॥

ಘಂಟಾದಾನ -

ಘಂಟಾ ದೇವಪ್ರಿಯಾ ನಿತ್ಯಂ ದೈತ್ಯತ್ರಾಸಕರೀ ಸದಾ ।
ಸಂಪ್ರದಾನೇನ ಚೈತಸ್ಯಾಃ ವಿಜಯೋಽಸ್ತು ಸದಾ ಮಮ ॥
ಸರ್ವವಾದ್ಯಮಯೀ ಘಂಟಾ ದೇವತಾಹ್ವಾನ ಕಾರಿಣೀ ।
ತಸ್ಮಾತ್ತವ ಪ್ರದಾನೇನ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಗೋಪೀಚಂದನ ದಾನ -

ಗೋಪೀಚಂದನ ಪಾಪಘ್ನ ವಿಷ್ಣುದೇಹಸಮುದ್ಭವ ।
ಚಕ್ರಾಂಕಿತ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಧಾರಣಾನ್ಮುಕ್ತಿದೋ ಭವ ॥
ಅಪಿ ಸರ್ಷಪಮಾತ್ರೇಣ ಗೋಪೀಚಂದನ ದಾನತಃ ।
ಮೇರುತ್ಕುಲಂ ಭವೇತ್ಪುಣ್ಯಂ ಪಿತೄಣಾಂ ಕುಲಸಪ್ತಕಮ್ ॥
ಜಲಕ್ರೀಡಾಸು ಗೋಪೀನಾಂ ದ್ವಾರವತ್ಯಾಂ ಜಲಾರ್ಪಿತಮ್ ।
ಗೋಪೀಚಂದನಮಿತ್ಯುಕ್ತಂ ಮುನೀಂದ್ರೈಃ ಕಲ್ಮಷಾಪಹಮ್ ।
ತಸ್ಮಾದಸ್ಯ ಪ್ರದಾನೇನ ಮಮ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥

ಶರ್ಕರಾದಾನ - (ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ, ಸಕ್ಕರೆ)

ಅಮೃತಸ್ಯ ಕುಲೋತ್ಪನ್ನಾ ಇಕ್ಷವೋಽಪ್ಯಥ ಶರ್ಕರಾ ।
ಸೂರ್ಯಪ್ರೀತಿಕರಾ ನಿತ್ಯಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಶರ್ಕರೇಕ್ಷುರಸೋದ್ಭೂತಾ ಸದಾ ಸ್ವಾದುಕರೀ ಪ್ರಿಯಾ ।
ದಾನೇನಾಸ್ಯಾಸ್ತು ಮೇ ನಿತ್ಯಂ ತುಷ್ಟಾಸ್ಸ್ಯುರ್ದ್ವಿಜದೇವತಾಃ ॥
ಶರ್ಕರಾ ಪುಷ್ಟಿದಾ ನಿತ್ಯಂ ಬಾಲಾನಾಂ ಪ್ರೀತಿದಾಯಿನೀ ।
ರಾಮಪ್ರೀತಿಕರೀ ಯಸ್ಮಾತ್ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಮಧು ದಾನ - (ಜೇನುತುಪ್ಪ) -

ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ರಿತ್ವಾಣಾಂ ಶ್ರಾದ್ಧೇಷು ಪೀತಂ ಮಧ್ವಮೃತೋದ್ಭವಮ್ ।
ಸದಾ ತಸ್ಯಪ್ರದಾನೇನ ಮೋಕ್ಷಃ ಸ್ಯಾದ್ ದುಃಖಸಾಗರಾತ್ ॥

ಕ್ಷೀರದಾನ -

ಶಿಶೂನಾಂ ಜೀವನಂ ಕ್ಷೀರಂ ಪಿತೃದೇವ ಪ್ರಿಯಂ ಸದಾ ।
ಕಾಂತಿದಂ ಪುಷ್ಟಿದಂ ನಿತ್ಯಂ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಅಲಕ್ಷ್ಮೀಹರಣಂ ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಸೌಭಾಗ್ಯವರ್ಧನಮ್ ।
ಕೀರಂ ಮಂಗಲಮಾಯುಷ್ಯಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ದಧಿ ದಾನ -

ಶರಚ್ಚಂದ್ರಸಮಂ ಶುದ್ಧಂ ಶಿವಪ್ರೀತಿಕರಂ ದಧಿ ।
ಅಜೀರ್ಣನಾಶಕಂ ಚೈವ ತಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರೀತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ನವನೀತದಾನ -

ಕಾಮಧೇನೋಃ ಸಮುದ್ಭೂತಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರೀತಿಕರಂ ಪರಮ್ ।
ನವನೀತ ಪ್ರದಾನೇನ ವಾಂಛಿತಂ ಚಾಸ್ತು ಮೇ ಸದಾ ॥

ತಕ್ರದಾನ -

ತಕ್ರಂ ದಧಿಸಮುದ್ಭೂತಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ತೃಪ್ತಿದಂ ಪರಮ್ ।
ಅತಸ್ತಸ್ಯ ಪ್ರದಾನೇನ ಶಾಂತಿರಸ್ತು ಸದಾ ಮಮ ॥

ಫಲದಾನ -

ಮನೋಹರಾಣಿ ರಮ್ಯಾಣಿ ನಿತ್ಯಂ ಸ್ವಾದುಕರಾಣಿ ಚ ।
ಫಲಾನಾಂ ಸಂಪ್ರದಾನೇನ ಮಮ ಸಂತು ಸುರಾಃ ಪ್ರಿಯಾಃ ॥

ಕೂಷ್ಮಾಂಡದಾನ -

ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ಪಾಪಘ್ನಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ನಿರ್ಮಿತಂ ಪುರಾ ।
ಕೂಷ್ಮಾಂಡಂ ಬಹುಬೀಜಾಢ್ಯಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿ ವೃದ್ಧಿದಮ್ ॥
ಮುಕ್ತಾ ಪ್ರವಾಲ ಹೇಮಾದಿ ಯುಕ್ತಂ ದತ್ತಂ ತವ ದ್ವಿಜ ।
ಅನಂತಪುಣ್ಯ ಫಲದಂ ಅತಃ ಶಾಂತಿ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ತಾಂಬೂಲ ದಾನ -

ಸೋಪಸ್ಕರಂಚ ತಾಂಬೂಲಂ ಸರ್ವದಾ ಮಂಗಲಪ್ರಿಯಮ್ ।
ಪ್ರಿಯಂ ಚೈವ ತು ದೇವಾನಾಂ ಸೌಗಂಧ್ಯಂ ವದನೇಽಸ್ತು ಮೇ ॥

ಸೌಭಾಗ್ಯ ಶೂರ್ಪದಾನ - (ಮರದ ಬಾಗಿನದಾನ)

ಸಕಂಚುಕಂ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ತಥಾ ಕರ್ಣಾವತಂಸಕೈಃ ।
ಕಂಠಸೂತ್ರೈಶ್ಚ ಶೂರ್ಪಸ್ಯ ದಾನಾತ್ ಪಾತು ಶಿವಾ ಚ ಮಾಂ ॥

ಕರ್ಣಭೂಷಣದಾನ - (ಓಲೆಯ ದಾನ)

ಕರ್ಣಪತ್ರಂ ಸದಾ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಭೂಷಣಂ ಮಂಗಲಪ್ರದಮ್ ।
ದಾನೇನಾಸ್ಯ ಸುಖಂ ಶಾಂತಿಃ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ಚ ಸದಾಸ್ತು ಮೇ ॥

ಶಾಕದಾನ - (ತರಕಾರಿ)

ಶಾಕಂ ಶೋಕವಿನಾಶಾಯ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಪ್ರವರ್ಧನಮ್ ।
ತಸ್ಮಾತ್ ಶಾಕಪ್ರದಾನೇನ ಪ್ರೀತೋ ಭವ ಜನಾರ್ದನ ॥

ಸತಿಲಗುಡಪಿಷ್ಟಗ್ರಾಸ ದಾನ - (ಎಳ್ಳು, ಬೆಲ್ಲ ಮಕರಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಂದು)

ಮಕರೇ ಕೇತುಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಗ್ರಾಸಾಸ್ತಿಲಗುಡೋದ್ವಿಜೇ ।
ದಾನೇನ ಪುತ್ರಸೌಭಾಗ್ಯಂ ಧನಧಾನ್ಯಂ ಸದಾಽಸ್ತು ಮೇ ॥

ವ್ಯಜನದಾನ (ಬೀಸಣಿಗೆ) -

ವ್ಯಜನಂ ವಾಯುದೈವತ್ಯಂ ಗ್ರೀಷ್ಮಕಾಲೇ ಸುಖಪ್ರದಮ್ ।
ಅಸ್ಯದಾನೇನ ವೈ ಶಾಂತಿಃ ಸರ್ವದಾಸ್ತು ಗೃಹೇ ಮಮ ॥

ಚೂತಫಲದಾನ (ಮಾವಿನಹಣ್ಣು) -

ಚೂತಂ ಸ್ವಾದುಕರಂ ನಿತ್ಯ ಫಲಂ ದತ್ತಂ ಮನೋಹರಮ್ ।
ತೇನ ಮೇ ಸಫಲಾವಾಪ್ತಿಃ ಭವೇಜ್ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮನಿ ॥

ಚಂದನಕಾಷ್ಠದಾನ - (ಗಂಧದ ಕಾಷ್ಠ)

ಕಾಷ್ಠಾನಾಮುತ್ತಮಂ ಶೈತ್ಯಂ ಸರ್ವಕಾಲೇ ಸುಖಪ್ರದಮ್ ।
ಅಸ್ಯ ದಾನೇನ ವೈ ಶಾಂತಿಃ ಸರ್ವದಾಸ್ತು ಗೃಹೇ ಮಮ ॥

ಪುಷ್ಪದಾನ -

ಮನೋಹರಾಣಿ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸದಾ ದೇವಪ್ರಿಯಾಣಿ ಚ ।
ಅತಸ್ತಾನಿ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಶಾಂತಿರಸ್ತು ಸದಾ ಮಮ ॥

ಕುಂಕುಮದಾನ -

ಕುಂಕುಮಂ ಶೋಭನಂ ರಮ್ಯಂ ಸರ್ವಮಂಗಲದಾಯಕಮ್ ।
ದಾನೇನಾಸ್ಯ ಮಹತ್ ಸೌಖ್ಯಂ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್ ಸದಾ ಮಮ ॥

ಕಸ್ತೂರಿದಾನ -

ಕಸ್ತೂರೀ ಭೋಗದಾ ಭವ್ಯಾ ದೇವಮರ್ತ್ಯಜನಪ್ರಿಯಾ ।
ದಾನೇನಾಸ್ಯಾಃ ಸುಖಂ ಭೋಗಃ ಶಾಂತಿರಸ್ತು ಸದಾ ಮಮ ॥

ಕರ್ಪೂರ ದಾನ -

ಕರ್ಪೂರಂ ಶೀತಲಂ ಚಾರು ದೇವರ್ಷಿಗುರುಸೇವಿತಮ್ ।
ತಸ್ಮಾದಸ್ಯ ಪ್ರದಾನೇನ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ತಿಷ್ಠತು ಮದ್ಗೃಹೇ ॥

ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯದಾನ -

ಗಂಧೋ ಮನೋಹರೋ ದಿವ್ಯಃ ಶಾಂತಿದಃ ಸುಖದಸ್ತಥಾ ।
ತಸ್ಮಾದಸ್ಯ ಪ್ರದಾನೇನ ಸುಗಂಧಃಸ್ಯಾತ್ ಸದಾ ಮಮ ॥

ಪ್ರವಾಲದಾನ (ಹವಳ) -

ಪ್ರವಾಲಂ ಪುಷ್ಟಿದಂ ಚೈವ ಕಾಂತಿದಂ ಶುಭದಂ ತಥಾ ।
ದಾನೇನಾಸ್ಯ ಮಹತ್‌ಸೌಖ್ಯಂ ಶಾಂತಿರಸ್ತು ಸದಾ ಮಮ ॥

ಮೌಕ್ತಿಕದಾನ (ಮುತ್ತು) -

ಮೌಕ್ತಿಕಂ ಭೂಷಣಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಶ್ರಿಯೋ ಗೌರ್ಯಾಃ ಶಿವಸ್ಯ ಚ ।
ದಾನೇನಾಸ್ಯ ಸುಖಂ ಚಾಸ್ತು ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕಂ ಮಮ ॥

ರತ್ನದಾನ -

ಯಸ್ಮಾದ್ಧ್ಯರತ್ನೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಸರ್ವೇ ದೇವಾ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದ್ರತ್ನಪ್ರದಾನೇನ ವಾಂಛಿತಂ ಫಲಮಶ್ನುತೇ ॥

ಪುಸ್ತಕದಾನ -

ಸರಸ್ವತಿ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಜಗಜ್ಜಾಡ್ಯಾಪಹಾರಿಣೇ ।
ಪುಸ್ತಕಂ ಸಂಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ಭಾರತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸದಾ ಮಮ ॥

ಗೃಹದಾನ -

ಇದಂ ಗೃಹಂ ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ಸರ್ವೋಪಸ್ಕರಸಂಯುತಮ್ ।
ವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತಿಕರಂ ದಾನಂ ಮಮ ಪಾಪಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥

ಚಕ್ರಾಂಕಿತದಾನ -

ಚಕ್ರಾಂಕಿತ! ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸದಾ ದ್ವಾರವತೀ ಪ್ರಿಯ ।
ತಸ್ಮಾದಸ್ಯ ಪ್ರದಾನೇನ ಮಮಂ ಪಾಪಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥

ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದಾನ -

ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಂ ಚ ಮಹಿಷೀ ಮೇಷೀ ಚ ದಶಧೇನವಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಪ್ರದಾಯೀ ಸ್ಯಾತ್ ತುಲಾ ಪುರುಷ ಏವ ಚ ॥

ಇಕ್ಷುರಸದಾನ (ಕಬ್ಬಿನರಸ) -

ಪ್ರಣವಃ ಸರ್ವಮಂತ್ರಾಣಾಂ ನಾರೀಣಾಂ ಪಾರ್ವತೀ ಯಥಾ ।
ತಥಾ ರಸಾನಾಂ ಪ್ರವರಃ ಸದೈವ ಇಕ್ಷುರಸೋ ಮತಃ ॥

ರಜತಪಾತ್ರದಾನ - (ಬೆಳ್ಳಿಪಾತ್ರ)

ಕನ್ಯಾದೂಷಣತಃ ಪಾಪಂ ಪರದಾರಾಭಿಮರ್ಶನಾತ್ ।
ರೌಪ್ಯಪಾತ್ರ ಪ್ರದಾನೇನ ತಾನಿ ನಶ್ಯಂತು ಮೇ ಸದಾ ॥

ತಾಮ್ರಪಾತ್ರದಾನ -

ಅಥಾತಃ ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪಾತ್ರದಾನಮನುತ್ತಮಮ್ ।
ಕೃತ್ವಾ ತಾಮ್ರಮಯಂ ಪಾತ್ರಂ ಯಥಾ ವಿಭವ ವಿಸ್ತರಮ್ ॥
ಸೂರ್ಯಪ್ರೀತಿಕರಂ ತಾಮ್ರಮಾರೋಗ್ಯ ಬಲವರ್ಧನಮ್ ।
ತಸ್ಮಾದಸ್ಯ ಪ್ರದಾನೇನ ಶಾಂತಿರಸ್ತು ಸದಾ ಮಮಃ ॥

ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರದಾನ - (ಕಂಚಿನಪಾತ್ರೆ)

ಕಾಂಸ್ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಶಿವೌ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಾಂಸ್ಯಮೇತದ್ವಿಭಾವಸುಃ ।
ಕಾಂಸ್ಯಂ ವಿಷ್ಣುಮಯಂ ಯಸ್ಮಾದತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಲೋಹದಾನ (ಕಬ್ಬಿಣಪಾತ್ರೆ) -

ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನಕೃತಂ ಪಾಪಂ ಮಯಾ ಲೋಭಾತ್ ಕೃತಂ ಚಿರಾತ್ ।
ಲೋಹಪಾತ್ರಪ್ರದಾನೇನ ತಾನಿ ನಶ್ಯಂತು ಮೇ ಸದಾ ॥

ಅಶ್ವದಾನ -

ಉಚ್ಚೈಃ ಶ್ರವಸಮಶ್ವಾನಾಂ ಯಜ್ಞೇ ವಿಜಯಕಾರಕಃ ।
ಶ್ರೀಸೂರ್ಯವಾಹನಂ ತಸ್ಮಾದತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಗಜದಾನ -

ಐರಾವತಶ್ಚತುರ್ದಂತೋ ಗಜಾನಾಂ ನಾಯಕಸ್ತು ಯಃ ।
ದಿಗ್ದಂತೀನಾಂ ಪೂಜ್ಯತಮಃ ಪಾಪಂ ಕ್ಷಯತು ನಃ ಪ್ರಭುಃ ॥

ಪ್ರಪಾದಾನ -

ಪ್ರಪೇಯಂ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂತೇಭ್ಯಃ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಾ ।
ಅಸ್ಯಾಃ ಪ್ರದಾನಾತ್ ಸಕಲಾ ಮಮ ಸಂತು ಮನೋರಥಾಃ ॥

ಕುಂಭದಾನ -

ಉದಕುಂಭೋ ಮಯಾ ದತ್ತೋ ಗ್ರೀಷ್ಮಕಾಲೇ ದಿನೇ ದಿನೇ ।
ಶೀತೋದಕಪ್ರದಾನೇನ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಮಧುಸೂದನಃ ॥

ದೀಪದಾನ -

ದೇವಾಗಾರೇ ದ್ವಿಜಾಗಾರೇ ದೀಪಂ ದತ್ವಾ ಚತುಷ್ಪಥೇ ।
ಮೇಧಾವೀ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನಃ ಚಕ್ಷುಷ್ಮಾಂಶ್ಚ ಸದಾ ಭವೇತ್ ॥
ದೀಪದಾನ ಪ್ರದೋ ನಿತ್ಯಂ ದೇವತಾನಾಂ ಪ್ರಿಯಃ ಸದಾ ।
ದಾನೇನಾಸ್ಯಾಃ ಭವೇತ್ ಸೌಖ್ಯಂ ಶಾಂತಿರ್ಮೇ ವಾಂಛಿತಃ ಫಲಮ್ ॥

ಯಜ್ಞೋಪವೀತದಾನ -

ಯಜ್ಞೋಪವೀತದಾನೇನ ಜಾಯತೇ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸಂ ।
ತಸ್ಮಾತ್ತಾನಿ ಪ್ರದೇಯಾನಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ವಿಪಶ್ಚಿತಾ ॥

ಛತ್ರದಾನ -

ಇಹಾಮುತ್ರಾತಪತ್ರಾಣಂ ಕುರು ಮೇ ಕೇಶವ ಪ್ರಭೋ ।
ಛತ್ರಂ ತ್ವತ್ಪ್ರೀತಯೇ ದತ್ತಂ ಮಮಾಸ್ತು ಚ ಸದಾ ಶುಭಮ್ ॥

ಪರಮಾನ್ನದಾನ -

ಸುವರ್ಣಪಾತ್ರೇ ಸಂಪೂರ್ಯ ಪಾಯಸಂ ಸಘೃತಂ ತಥಾ ।
ಸಕ್ಷೀರಶರ್ಕರಾಯುಕ್ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ನಿವೇದಯೇತ್ ॥

ದರ್ಪಣದಾನ (ಕನ್ನಡಿ) -

ದರ್ಶನೇನ ತ್ವಮಾದರ್ಶ ನೃಣಾಂ ಮಂಗಲದಾಯಕಃ ।
ಸರ್ವಸೌಭಾಗ್ಯಸತ್ಕೀರ್ತೀ ನಿರ್ಮಲಂ ಜ್ಞಾನಮಸ್ತು ಮೇ ॥

ಉಪಾನಹ್‌ದಾನ - (ಚಪ್ಪಲಿ)

ಉಪಾನಹೌ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಕಂಟಕಾದಿನಿವಾರಣೇ ।
ಸರ್ವಮಾರ್ಗೇಷು ಸುಖದೌ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಊರ್ಣವಸ್ತ್ರದಾನ - (ಉಣ್ಣೆಯ ಬಟ್ಟೆ, ಕಂಬಳಿ, ಧಾವಳಿ)

ಊರ್ಣವಸ್ತ್ರಂ ಚಾರುಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನಮ್ ।
ಸುಖಸ್ಪರ್ಶಕರಂ ಯಸ್ಮಾದ್ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ತೈಲದಾನ -

ನರಾಣಾಂ ಮಂಗಲಾರ್ಥಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ನಿರ್ಮಿತಂ ಪುರಾ ।
ತೈಲದಾನೇನ ಮೇ ಪಾಪಂ ವಿಲಯಂ ಯಾಂತು ತತ್ ಸದಾ ॥

ಗೋಧೂಮದಾನ - (ಗೋದಿ)

ಧಾನ್ಯಂ ಚೂಡಾಮಣಿಃ ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ ಗೋಧೂಮಸಂಜ್ಞಿತಮ್ ।
ಗಂಧವರ್ಧನದಂ ಸೌಮ್ಯಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ತಂಡುಲದಾನ - (ಅಕ್ಕಿ)

ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಜೀವನೋಪಾಯಾಃ ಸೋಮೇನಾರಾಧಿತಾಃ ಪುರಾ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಶಾಂತಿರಸ್ತು ಸದಾ ಮಮ ॥

ಆಢಕದಾನ - (ತೊಗರಿ)

ಅಗ್ನಿಗರ್ಭೋದ್ಭವಾಃ ಖ್ಯಾತಾಃ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ಪುಷ್ಟಿದಾಃ ।
ಆಢಕಾಃ ಸರ್ವ ಪಾಪಘ್ನಾಃ ತಸ್ಮಾತ್ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಮುದ್ಗದಾನ - (ಹೆಸರು)

ಮುದ್ಗಬೀಜಾನಿ ವೈ ಯಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರಿಯಾಣಿ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಃ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಶುಭಾಃ ಸಿದ್ಧ್ಯಂತು ಮೇ ಸದಾ ॥

ಚಣಕದಾನ - (ಕಡಲೆ)

ಗೋವರ್ಧನಾಚಲೋದ್ಧಾರ ಸಮಯೇ ಹರಿರಕ್ಷಿತಾಃ (ಭಕ್ಷಿತಾಃ) ।
ಚಣಕಾಃ ಸರ್ವಪಾಪಘ್ನಾಃ ತಸ್ಮಾತ್ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಕುಲಸ್ಥದಾನ - (ಹುರುಳಿ)

ಅಗ್ನಿಗರ್ಭೋದ್ಭವಾ ಸೌಮ್ಯಾ ಬಲಾರೋಗ್ಯಯಶಃ ಪ್ರದಾಃ ।
ಕುಲಸ್ಥಾಃ ಸರ್ವ ಪಾಪಘ್ನಾಃ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರದಾನ -

ಷಣ್ಮುಖಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಂ ನಿತ್ಯಂ ಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರಂ ಮನೋಹರಮ್ ।
ತಸ್ಮಾದಸ್ಯ ಪ್ರದಾನೇನ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಮಧುಸೂದನಃ ॥

ಹರಿದ್ರಾದಾನ - (ಹರಿಶಿನ)

ಗೌರ್ಯಾಃ ಪ್ರೀತಿಕರಾ ನಿತ್ಯಂ ಹರಿದ್ರಾ ಸರ್ವ ಕಾಮದಾ ।
ತಸ್ಮಾದಸ್ಯಾಃ ಪ್ರದಾನೇನ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ಜನ್ಮಜನ್ಮನಿ ॥

ತೈಲದಾನ -

ಕಟಾಹಮೇತತ್ ತಿಲತೈಲಪೂರಿತಂ
ಸಮೃತ್ಯುರೂಪಂ ಚ ಸಧಾನ್ಯಪೀಠಕಮ್ ।
ಕಾಲ-ಅಪಮೃತ್ಯುದ್ವಯಮೋಚನಾಯ
ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ವರ ಪ್ರಸೀದ ಭೋಃ ॥

ಲೋಹದಾನ -

ಯಸ್ಮಾತ್ ಆಯಾಸಕರ್ಮಾಣಿ ತ್ವದಧೀನಾನಿ ಸರ್ವಶಃ
ಲಾಂಗಲಾದೀನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಕಾರ್ಪಾಸದಾನ - (ಹತ್ತಿ)

ಕಾರ್ಪಾಸಂ ಮೃತ್ಯುದೈವತ್ಯಂ ಮೃತ್ಯು ಪ್ರೀತಿಕರಂ ಶುಭಮ್ ।
ಯಸ್ಮಾತ್ ಅಸ್ಯ ಪ್ರದಾನೇನ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಕೂಷ್ಮಾಂಡದಾನ -

ಕೂಷ್ಮಾಂಡಂ ಬಹುಬೀಜಾಢ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ನಿರ್ಮಿತಂ ಪುರಾ ।
ಯಸ್ಮಾತ್ ಅಸ್ಯ ಪ್ರದಾನೇನ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಲವಣದಾನ -

ಯಸ್ಮಾದನ್ನರಸಾಃ ಸರ್ವೇ ನೋತ್ಕೃಷ್ಟಾ ಲವಣಂ ವಿನಾ ।
ದದಾಮಿ ಶಿವತುಷ್ಟ್ಯರ್ಥಂ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

(ಛಾಗ)-ಕಂಬಳದಾನ-

ಕಂಬಲಂ ಮೃತ್ಯುದೈವತ್ಯಂ ಶೀತವಾತನಿವಾರಣಮ್ ।
ತಸ್ಮಾದಸ್ಯ ಪ್ರದಾನೇನ ಮಮ ಪಾಪಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥

ತಿಲದಾನ -

ತಿಲಾಃ ಕಾಶ್ಯಪಸಂಭೂತಾಃ ತಿಲಾಃ ಪಾಪಹರಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ತಿಲದಾನೇನ ತುಷ್ಟಸ್ತು ಸ ಮೇ ಮೃತ್ಯುಃ ಪ್ರಸೀದತಾಮ್ ॥

ಆದಿತ್ಯಪ್ರೀತಯೇ ಗೋಧೂಮದಾನಮ್ (ಗೋದಿ) -

ಗೋಧೂಮಾಃ ಸರ್ವಜಂತೂನಾಂ ಬಲಪುಷ್ಟಿವಿವರ್ಧನಾಃ ।
ಮುಖ್ಯಾಶ್ಚ ಹವ್ಯಕವ್ಯೇಷ್ಟೆ ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಗೋಧೂಮಾಃ ಸೂರ್ಯದೈವತ್ಯಾಃ ಸೂರ್ಯಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಸದಾ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಸೂರ್ಯಃ ಪ್ರಸೀದತು ।

ಚಂದ್ರಪ್ರೀತಯೇ ತಂಡುಲ ದಾನಮ್ - (ಅಕ್ಕಿ)

ವ್ರೀಹಿಜಾಸ್ತಂಡುಲಾಃ ಶುದ್ಧಾಃ ಪಿತೃದೇವದ್ವಿಜಪ್ರಿಯಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸರ್ವಕಾಮಾಶ್ಚ ಮೇ ಸದಾ ।

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ

ತಂಡುಲಶ್ಚಂದ್ರದೈವತ್ಯಾಃ ಚಂದ್ರಪೀತಿಕರಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಚಂದ್ರಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥

ಯವಾಃ ಸಮಸ್ತಧಾನ್ಯಾನಾಂ ರಾಜಾನಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಮಮಾಸ್ತ್ವಭಿಮತಂ ಫಲಮ್ ॥

ಅಂಗಾರಕಪ್ರೀತಯೇ ಸಗುಡಾಢಕ (ಬೆಲ್ಲ-ತೊಗರಿ)ದಾನಮ್

ಅಗ್ನಿಗರ್ಭೋದ್ಭವಾಃ ಖ್ಯಾತಾಃ ಸರ್ವಮಂಗಲಕಾರಕಾಃ ।
ಆಢಕಾಃ ಸರ್ವಪಾಪಘ್ನಾಃ ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಆಢಕಾಃ ಭೌಮದೈವತ್ಯಾಃ ಭೌಮಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಭೌಮಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥

ಬುಧಪ್ರೀತಯೇ ಮುದ್ಗದಾನಮ್ (ಹೆಸರು)

ಮುದ್ಗಬೀಜಾನಿ ಶುದ್ಧಾನಿ ಪ್ರಿಯಾಣಿ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಃ ।
ಯಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಹ್ಯತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಮುದ್ಗಾಶ್ಚ ಸೌಮ್ಯದೈವತ್ಯಾಃ ಸೌಮ್ಯಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಸೌಮ್ಯಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥

ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರೀತಯೇ ಚಣಕದಾನಮ್ (ಕಡಲೆ)

ಗೋವರ್ಧನಾಚಲೋದ್ಧಾರ ಸಮಯೇ ಹರಿರಕ್ಷಿತಾಃ (ಭಕ್ಷಿತಾಃ)
ಚಣಕಾಃ ಸರ್ವಪಾಪಘ್ನಾಃ ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಚಣಕಾಃ ಗುರುದೈವತ್ಯಾಃ ಗುರುಪ್ರಿಯಕರಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಜೀವಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥

ಶುಕ್ರಪ್ರೀತಯೇ ನಿಷ್ಪಾವ ದಾನಮ್ (ಅವರೆ)

ಜನ್ಮತ್ರಯಕೃತಂ ಪಾಪಂ ಅವಸ್ಥಾತ್ರಿತಯೇ ಕೃತಮ್ ।
ನಿಷ್ಪಾವಾಶ್ಚ ವಿನಾಶ್ಯಾಶು ಶಾಂತಿಂ ಯಚ್ಛಂತು ಮೇ ಸದಾ ॥
ನಿಷ್ಪಾವಾಃ ಶುಕ್ರ ದೈವತ್ಯಾಃ ಶುಕ್ರ ಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಶುಕ್ರಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥

ಶನೈಶ್ಚರಪ್ರೀತಯೇ ತಿಲದಾನಮ್ (ಎಳ್ಳು)

ತಿಲಾಃ ಕಾಶ್ಯಪ ಸಂಭೂತಾಃ ತಿಲಾಃ ಪಾಪಹರಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ತಿಲದಾನಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಮಂದಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥

ರಾಹುಪ್ರೀತಯೇ ಮಾಷದಾನಮ್ (ಉದ್ದು)

ಯಸ್ಮಾನ್ಮಧುವಧೇ ಕಾಲೇ ವಿಷ್ಣುದೇಹಸಮುದ್ಭವಾಃ ।
ಪಿತೃಣಾಂ ತೃಪ್ತಿದಾ ಮಾಷಾ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಮಾಷಾಸ್ತು ರಾಹುದೈವತ್ಯಾಃ ರಾಹೋಃ ಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ರಾಹುಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥

ಕೇತುಪ್ರೀತಯೇ ಕುಲತ್ಥದಾನಮ್ (ಹುರಳಿ)

ಅಗ್ನಿದೇಹಸಮುದ್ಭೂತಾ ಬಲಪುಷ್ಟಿವಿವರ್ಧನಾಃ ।
ಕುಲತ್ಥಾಃ ಸರ್ವಪಾಪಘ್ನಾಃ ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಕುಲತ್ಥಾಃ ಕೇತು ದೈವತ್ಯಾಃ ಕೇತುಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಸದಾ ।
ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಕೇತುಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥

॥ ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಿವಿಧ ದಾನಗಳು ಮಂತ್ರವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು ॥

॥ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಗೋದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅಪಾರಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗೋದಾನದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗೋದಾನ ಸಂಕಲ್ಪ -

ಶುಭೇ ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ವಿಷ್ಣೋರಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಆದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ದ್ವಿತೀಯ ಪರಾರ್ಧೇ ಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪೇ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತಮೇ ಕಲಿಯುಗೇ ಪ್ರಥಮಪಾದೇ ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ ಭರತವರ್ಷೇ ಭರತಖಂಡೇ ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇತೀರೇ .... ಶಾಲೀವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ವರ್ತಮಾನೇ

ಉತ್ತರಾಯನೇ ....ಋತೌ .... ಮಾಸೇ ....ಪಕ್ಷೇ ....
'ತಿಥೌ .... ವಾಸರೇ.... ನಕ್ಷತ್ರೇ ..... ಯೊಗ...... ಕರಣೇ.... ರಾಶಿಸ್ಥಿತೇ ಚಂದ್ರೇ .... ರಾಶಿಸ್ಥಿತೇ ಸವಿತರಿ .... ರಾಶಿಸ್ಥಿತೇ ದೇವಗುರೌ ಶೇಷೇಷು ಗ್ರಹೇಷು ಯಥಾ ಯಥಾಸ್ಥಾನಸ್ಥಿತೇಷು ಸತ್ಸು ಏವಂ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟೇ ದೇಶೇ ಕಾಲೇ.... ಗೋತ್ರಃ ... ನಾಮಾಹಂ ಮಮ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸೋಕ್ತ ಫಲವಾಪ್ತಯೇ ಜ್ಞಾತ-ಅಜ್ಞಾತ-ಅನೇಕ ಜನ್ಮಾರ್ಜಿತ ಮನೋವಾಕ್‌ಕಾಯ ಕರ್ಮಜನ್ಯಪಾಪ-ಅಪನುತ್ತಯೇ ನಿಖಿಲ ದುಃಖ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ ದುಃಸ್ವಪ್ನ ದುರ್ನಿಮಿತ್ತದುಷ್ಟಗ್ರಹಬಾಧಾ-ಶಾಂತಿಪೂರ್ವಕಂ ಧನಧನ್ಯಾ-ಆಯುರ್-ಆರೋಗ್ಯ- ದ್ವಿಪದ ಚತುಷ್ಪದ ಸಂತತಿ ಚತುರ್ವರ್ಗಾದಿ ನಿಖಿಲವಾಂಛಿತ ಸಿದ್ಧಯೇ ಗೋರೋಮ ಸಂಖ್ಯಾಕ ದಿವ್ಯವತ್ಸರಾವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಸ್ಥಿತಿಕಾಮಾಶ್ಚ ಪಿತೃಣಾಂ ನಿರತಿಶಯ ಆನಂದ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಅವಾಪ್ತಯೇ ಚ ಗವಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಪ್ರೇರಣಯಾ ಗವಾಂತರ್ಗತ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಇಮಾಂ ಸುಪೂಜಿತಾಂ ಸಾಲಂಕಾರಾಂ ಸವತ್ಸಾಂ ಗಾಂ ವಿಷ್ಣುಂ ದೈವತ್ಯಾಂ ತಾಮ್ರಪೃಷ್ಠೀಂ ಸ್ವರ್ಣಶೃಂಗೀಂ ರೌಪ್ಯಖುರಾಂ ಘಂಟಾಗ್ರೈವೇಯಕಾಂ ಮುಕ್ತಾಲಾಂಗೂಲಾಂ ಕಾಂಸ್ಯ ದೋಹನಿಕಾಂ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾದ್ಯುಪಸ್ಕರಯುತಾಂ- ಗೋತ್ರಾಯ - ಶರ್ಮಣೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದೇ । ನ ಮಮ ನ ಮಮ ।

ದಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವರು ಹೇಳಬೇಕಾದ ಮಂತ್ರ -

ಕ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ದಾತ್ । ಕಾಮಃ ಕಾಮಾಯಾದಾತ್ । ಕಾಮೋ ದಾತಾ । ಕಾಮಃ ಪ್ರತಿಗ್ರಹೀತಾ । ಕಾಮಂ ಸಮುದ್ರವಾವಿಶ । ಕಾಮೇನ ತ್ವಾ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾಮಿ। ಕಾಮೈತತ್ತೇ । ವೃಷ್ಟಿರಸಿ ದ್ಯೌಸ್ತ್ವಾ ದದಾತು । ಪೃಥಿವೀ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತು ॥

ಏವಂ ತರ್ಪಯಿತ್ವಾ, (ಉಪವೀತಿ) ಶ್ರೋತ್ರಿಯಂ ದಾಂತಂ ವಿಪ್ರಮ್ ಆಮಂತ್ರ್ಯ ಪಾದೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ ಜಲಪಾತ ಗಂಧವಸ್ತ್ರಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ದಾನಂ ದದ್ಯಾತ್ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಇದಮಾಸನಮ್ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ಪಾದ್ಯಂ

ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪಾದೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಎಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಬೇಕು.

ಭೂಮಿದೇವ ಅಗ್ರಜನ್ಮಾಸಿ ತ್ವಂ ವಿಪ್ರ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ।
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಯಜ್ಞಪುರುಷ ಹ್ಯರ್ಘ್ಯಮೇತತ್ ಪ್ರಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ।

ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ದುರಾಧರ್ಷಾಂ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಟಾಂ ಕರೀಷಿಣೀಮ್ ।
ಈಶ್ವರೀಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಾಮಿಹೋಪಹ್ವಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥

ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅರ್ಚತ ಪ್ರಾರ್ಚತ ಪ್ರಿಯಮೇಧಾಸೋ ಅರ್ಚತ ।
ಅರ್ಚಂತು ಪುತ್ರಕಾ ಉತ ಪುರಂ ನ ಧೃಷ್ಣ್ವರ್ಚತ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಆಯನೇತೇ ಪರಾಯಣೇ ದೂರ್ವಾ ರೋಹಂತು ಪುಷ್ಪಿಣೀಃ ।
ಹ್ರದಾಶ್ಚಪುಂಡರೀಕಾಣಿ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಗೃಹಾ ಇಮೇ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ದಾನಕ್ರಮಃ - ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರೇ ಘೃತಂ ಸಂಪೂರ್ಯ ತಿಲದರ್ಭಪುಷ್ಪತುಲಸೀಸಹಿತ ಪಾತ್ರೇ ವಿಪ್ರಹಸ್ತಂ ನಿಧಾಯ ತದುಪರಿಗೋಪುಚ್ಛಂ ದತ್ವಾ ಜಲಧಾರಾಂ ಪುಚ್ಛೋಪುರಿ ವಿಪ್ರಹಸ್ತೇ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೀಂ ಗಾಂ ಅವಸ್ಥಾಪ್ಯ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಸ್ತಿಷ್ಠನ್ ಉದಙ್ಮುಖಾಯ ಶ್ರೋತ್ರಿಯಾಯ ದದ್ಯಾತ್ ॥.... ಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನಃ, ...

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ

ಶರ್ಮಾಹಂ ವಿಷ್ಣುದೈವತ್ಯಾಂ ಸವತ್ಸಾಂ ತಾಮ್ರ ಪೃಷ್ಠೀಂ ಸ್ವರ್ಣಶೃಂಗೀಂ ರೌಪ್ಯಖುರಾಂ ಘಂಟಾಗ್ರೈವೇಯಕಾಂ ಮುಕ್ತಾಲಾಂಗೂಲಾಂ ಕಾಂಸ್ಯದೋಹನಿಕಾಂ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾದ್ಯುಪಸ್ಕರಯುತಾಂ .... ಗೋತ್ರಾಯ .... ಶರ್ಮಣೇ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ದತ್ತಂ ನ ಮಮ ॥

ಪ್ರತಿಗ್ರಹೀತಾ -

ಓಂ ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸವಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಽಶ್ವಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಷ್ಣೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್ । ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾಮಿ ॥ ಇತ್ಯಂತಮುಕ್ತ್ವಾ ಗೃಹೀತ್ವಾ

ಗೃಹ್ಣಾಮಿ ಸುರಭಿಂ ದೇವೀಂ ಸರ್ವದೇವಮಯೀಂ ಶುಭಾಮ್ ।

ಇತಿ ವದೇತ್ ।

ತತಃ ಯಜಮಾನಃ -

ಯಜ್ಞಸಾಧನಭೂತಾ ಯಾ ವಿಶ್ವಸ್ಯಾಘೌಘನಾಶಿನೀ ।
ವಿಶ್ವರೂಪಧರೋ ದೇವಃ ಪ್ರೀಯತಾಮನಯಾ ಗವಾ ॥
ಘೃತಕ್ಷೀರಪ್ರದಾ ಗಾವೋ ಘೃತಯೋನ್ಯೋ ಘೃತೋದ್ಭವಾಃ ।
ಘೃತನದ್ಯೋ ಘೃತಾವರ್ತಾಸ್ತಾ ಮೇ ಸಂತು ಸದಾ ಗೃಹೇ ॥

ಇತಿ ಜಲಮುತ್ಸೃಜೇತ್ ॥

ಗೋದಾನಾಂಗದಕ್ಷಿಣಾ -

ಗೋದಾನಾಂಗತ್ವೇನ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಹಿರಣ್ಯದಕ್ಷಿಣಾಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ।

ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಭೂತಾನಾಂ ಗಾವಃ ಶರಣಮುತ್ತಮಮ್ ।
ಗಾವಃ ಸರ್ವಸ್ಯ ಭೂತಸ್ಯ ಗಾವೋ ಧನ್ಯಾಃ ಸನಾತನಾಃ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚೈವ ಗಾವಶ್ಚ ಕುಲಮೇಕಂ ದ್ವಿಧಾ ಕೃತಮ್ ।
ಏಕತ್ರ ಮಂತ್ರಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತಿ ಹವಿರೇಕತ್ರ ತಿಷ್ಠತಿ ॥ ಇತಿ ಪಠಿತ್ವಾ

ಗೋಮತೀವಿದ್ಯಾ-

ಗಾವಸ್ಸುರಭಯೋ ನಿತ್ಯಂ ಗಾವೋ ಗುಗ್ಗುಲುಗಂಧಿಕಾಃ ।
ಗಾವಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಭೂತಾನಾಂ ಗಾವಃ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನಂ ಮಹತ್ ॥

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ

ಅನ್ನಮೇವ ಪರಂ ಗಾವಃ ದೇವಾನಾಂ ಹವಿರುತ್ತಮಮ್ ।
ಪಾವನಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ರಕ್ಷಂತಿ ಚ ವಹಂತಿ ಚ ॥
ಹವಿಷಾ ಮಂತ್ರಪೂತೇನ ತರ್ಪಯಂತ್ಯಮರಾನ್ ದಿವಿ ।
ಋಷೀಣಾಮಪಿ ಹೋತ್ರೃಣಾಂ ಗಾವೋ ಹೋಮೇ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ನಮೋ ಗೋಭ್ಯಃ ಶ್ರೀಮತೀಭ್ಯಃ ಸೌರಭೇಯೀಭ್ಯ ಏವ ಚ ॥
ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಸುತಾಭ್ಯಶ್ಚ ಪವಿತ್ರಾಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಗಾವೋ ಮಾಮುಪತಿಷ್ಠಂತು ಹೇಮಶೃಂಗ್ಯಃ ಪಯೋಮುಚಃ ।
ಸುರಭ್ಯಃ ಸೌರಭೇಯಾಶ್ಚ ಸರಿತಃ ಸಾಗರಂ ಯಥಾ ॥
ಗಾ ವೈ ಪಶ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ನಿತ್ಯಂ ಗಾವಃ ಪಶ್ಯಂತು ಮಾಂ ಸದಾ ।
ಗಾವೋಽಸ್ಮಾಕಂ ವಯಂ ತಾಸಾಂ ಯತೋ ಗಾವಸ್ತತೋ ವಯಮ್ ॥
ಗಾವೋ ಮಮಾಗ್ರತಸ್ಸಂತು ಪೃಷ್ಠತಃ ಸಂತು ಗೋವೃಷಾಃ ।
ಗಾವೋ ಮೇ ಹೃದಯೇ ಸಂತು ಗವಾಂ ಮಧ್ಯೇ ವಸಾಮ್ಯಹಮ್ ॥
ಗವಾಮಂಗೇಷು ತಿಷ್ಠಂತಿ ಭುವನಾನಿ ಚತುರ್ದಶ ।
ಯಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾತ್ ಶಿವಂ ಮೇ ಸ್ಯಾದಿಹ ಲೋಕೇ ಪರತ್ರ ಚ ॥
ಇತಿ ಗೋಮತಿವಿದ್ಯಾಂ ಚ ಪಠೇತ್ ।

ಅನೇನ ಗೋದಾನೇನ ಗವಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥ ಇತಿ ಗಾಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಎಲ್ಲ ದಾನಕ್ಕೂ ಹೇಳಬಹುದಾದ ಮಂತ್ರ

ತ್ರಿಲೋಕೀನಾಥ ದೇವೇಶ ಸರ್ವಭೂತದಯಾನಿಧೇ ।
ದಾನೇನ ಅನೇನ ತುಷ್ಟಸ್ವ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮಮ ವಾಂಛಿತಮ್ ॥

ದಾನ ಕೊಡಬಾರದ ವಸ್ತುಗಳು

ಸಾಮಾನ್ಯಂ ಯಾಚಿತಂ ನ್ಯಾಸ ಆಧಿರ್ದಾರಾಶ್ಚ ತದ್ಧನಮ್ ।
ಅನ್ವಾಹಿತಂ ಚ ನಿಕ್ಷೇಪಃ ಸರ್ವಸ್ವಂ ಚ ಅನ್ವಯೇ ಸತಿ ॥
ಆಪತ್ಸ್ವಪಿ ನ ದೇಯಾನಿ ....
ಯೋ ದದಾತಿ ಮೂಢಾತ್ಮಾ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತೀಯತೇ ನರಃ ।

ಅನೇಕರಿಗೆ ಸೇರಿದಸಂಪತ್ತು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಲ ಮಾಡಿ ಬೇಡಿ ತಂದ ಸಂಪತ್ತು, ಮನೆಯೊಡೆಯನಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಹಣ, ಮಾನಸವ್ಯಥೆ, ಕೈಹಿಡಿದ ಹೆಂಡತಿ, ಅವಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಂಪತ್ತು, ಮಕ್ಕಳಿರುವಾಗ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಎಂತಹ ಆಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಡಬಾರದು.

ಸುವರ್ಣದಾನದ ಮಹಿಮೆ

ಅಗ್ನಿರ್ಹಿ ದೇವತಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಸುವರ್ಣಂ ಚಾಗ್ನಿರುಚ್ಯತೇ ।
ತಸ್ಮಾತ್ಸುವರ್ಣದಾನೇನ ತೃಪ್ತಾಃ ಸ್ಯುಃ ಸರ್ವದೇವತಾಃ ॥
ಅಗ್ನ್ಯಭಾವೇ ತು ಕುರ್ವಂತಿ ವಹ್ನಿಸ್ಥಾನೇಷು ಕಾಂಚನಮ್ ।
ತಸ್ಮಾತಸ್ಸುವರ್ಣದಾತಾರಃ ಸರ್ವಾನ್ ಕಾಮಾನ್ ಅವಾಪ್ನುಯುಃ ॥

ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ಸನ್ನಿಧಾನವಿದೆ. ಸುವರ್ಣವು ಅಗ್ನಿಯೆಂದೇ ಹೇಳೋಣವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸುವರ್ಣದಾನದಿಂದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುವರು.

ಅಗ್ನಿ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರವನ್ನಿಟ್ಟು ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸುವರ್ಣ ದಾನಿಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ಸುವರ್ಣದಾನದಿಂದ ಕಾಂತಿ, ಮೇಧಾ, ಸುಂದರ ಶರೀರ, ಕೀರ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸುವರ್ಣ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* * * *

ದಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಬೇಕು

ಸ್ವಸ್ತಿ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಾಃ ಸತ್ಯಾಃ ಸಫಲಾಃ ಸಂತು ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥
॥ ತಥಾಸ್ತು ॥ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ)

* ಅಯಂ ಯಜಮಾನಃ ಅನವರತಾನ್ನದಾನವಿಶೇಷಸಂತೋಷಿತ-ವಿದ್ವಜ್ಜನಾಶೀರ್ವಾದಪರಂಪರಾಪ್ರಾಪ್ತ ಸಮಸ್ತೈಶ್ವರ್ಯಯುಕ್ತೋ ಭೂಯಾದಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಇಮಂ ಯಜಮಾನಂ ಬಂಧುಜನಾಃ ದೀನಜನಾಃ ಪಂಡಿತಜನಾಃ ಸ್ವಸ್ವಸಂಮಾನಸಮುಚಿತಕಲಾಪಕೌಶೇಯವಾಸೋಗೋಮಹಿಷ್ಯಾದೀನಾಂ ಸಂಪಾದನಾಯ ಸಮಾಶ್ರಯಂತಾಮ್, ಅನುಬಂಧಿನಶ್ಚ ನಿಲಿಂಪಾ ಇವ ದಿವಸ್ಪತಿಂ, ಅಪಗಾ ಇವ ಉದನ್ವಂತಂ, ಸಂಯಮಿನ ಇವ ಪಾರಾಶರ್ಯಮನುವರ್ತಾಂತಾಮಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು॥

* ಅನೇನ ಯಜಮಾನೇನ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ-ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಾದಿಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞ ದೇವಗುರುಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿಥಿಸತ್ಕಾರಾದಿ-ಸತ್ಕರ್ಮಾಣಿ ನಿರಂತರಾಣಿ ಭೂಯಾಸುರಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಅಸ್ಮೈ ಯಜಮಾನಾಯ ಪೌಲಸ್ತ್ಯ-ವೈರೋಚನಿ-ಮಾರುತಿ-ಕೃಪ-ಪಾರಾಶರ್ಯ-ದ್ರೌಣಿ-ಜಾಮದಗ್ನ್ಯ-ಮಾರ್ಕಂಡೆಯಾದಿಚಿರಂಜೀವಿನಃ ಸುಪ್ರಸನ್ನಾಃ ದೀರ್ಘಾಯುಃಪ್ರದಾಃ ಭೂಯಾಸುರಿತ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಅಸ್ಮಾತ್ ಯಜಮಾನಾತ್ ಶೋಕಪ್ರಭೃತಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ-ಆಧಿದೈವಿಕ-ಆಧಿಭೌತಿಕಾದಿತಾಪತ್ರಯಸಹಿತಾಃ ಆಧಿವ್ಯಾಧಯಃ ದೂರೇ ವರೀವೃತ್ಯಂತಾಂ ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಅಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಶ್ರೀರ್ಯಶೋ ಗೌಃ ವಿದ್ಯಾ ವಿನಯೋ ವಿತ್ತಂ ಬಹುಪುತ್ರಂ ಚಾಯುಷ್ಯಂ ಚ ಭೂಯಾದಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಅಸ್ಮಿನ್ ಯಜಮಾನೇ ರೂಪಲಾವಣ್ಯತಾರುಣ್ಯಕಾರುಣ್ಯ-ವರೇಣ್ಯವದಾನ್ಯತಾಯಃ ಸರ್ವೇ ಸದ್ಗುಣಾಃ ಸಂಮಿಲಿತಾಃ ಸಂತಃ ಸಮುಜ್ಜೃಂಭಂತಾಮಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಇಮೌ ದಂಪತೀ ಅನ್ಯೋನ್ಯಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತೌ ಸಾಲಂಕಾರೌ ಸಂತಾನಸಂಪತ್ ಸಮೃದ್ಧೌ ಕೀರ್ತಿಮಂತೌ ಸುಖಭಾಗಿನೌ, ನಿರುಪದ್ರವೌ, ನೀರೋಗೌ, ನಿರ್ವ್ಯಸನೌ, ನಿರ್ದುಃಖೌ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಭಾಜೌ ಚ ಸ್ಯಾತಾಂ ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಇಮೌ ದಂಪತೀ ವಾಣೀಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾವಿವ ಪೂಜ್ಯೌ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾ-ಮಿವ ಪೂರ್ಣಾನಂದೌ, ಗೌರೀಶಂಕರಾವಿದ, ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿನೌ, ಅರುಂಧತೀವಸಿಷ್ಠಾವಿವ ತಪಃಸಮೃದ್ಧೌ, ಸೀತಾರಾಮಾವಿವ ಸಕಲಸುಖ-ಭೋಗಭಾಗ್ಯೋಪೇತೌ, ರಾಧಾಕೃಷ್ಣಾವಿವ ಸಫಲಮನೋರಥೌ, ಅನಸೂಯಾತ್ರೀ ಇವ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ-ಸತ್ಯಶೌಚಪರಾಯಣೌ, ಚಿರಾಯುಷ್ಯಂತೌ ಧನಧಾನ್ಯಕನಕವಸ್ತುವಾಹನ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದ್ಯಭಿವೃದ್ಧಿಮಂತೌ ಚ ಸ್ಯಾತಾಂ ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಇಮೌ ದಂಪತೀ ಓಜಸ್ವಿನೌ ತೇಜಸ್ವಿನೌ ಬಹುಪುತ್ರವಂತೌ ಬಹುಮಿತ್ರವಂತೌ ದಿಗಂತವಿಶ್ರಾಂತಕೀರ್ತಿವಂತೌ ಚ ಭೂಯಾಸ್ತಮಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಇಮೌ ದಂಪತೀ ಸತತನಮದಮರಪತಿಯಮವರುಣಧನದಮುಖನಿಖಿಲ-ಜಗದಧಿಪತಿಮುಕುಟತಟಖಚಿತಮಣಿರುಚಿಶಬಲಮುರಮಥನಪದಕಮಲ-ನಿಹಿತಹೃದಯುಕಮಲೌ ಚ ಭೂಯಾಸ್ತಾಂ ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಇಮೌ ದಂಪತೀ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀ ಇವ ಬಲಾಢ್ಯೌ, ಅಶ್ವಿನಾವಿವ ನಿರೋಗಶರೀರೌ, ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಾವಿವ ನಿತ್ಯಾವಿಯೋಗಿನೌ ಜಾನಕೀರಘುನಂದನಾವಿವ ದೃಢಗಾತ್ರೌ, ರವಿಕಂದರ್ಪಾವಿವ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಿಭಾವಿತಪುಂಖಾನು-ಪುಂಖಪ್ರೇಮಬದ್ಧೌ, ಲೋಪಾಮುದ್ರಾಕುಂಭ- ಸಂಭವಾವಿವ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಚೋದಿತನಿಜಾಶ್ರಮೋಚಿತನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಬದ್ಧಶ್ರದ್ಧೌ, ದ್ರೌಪದೀಯುಧಿಷ್ಠಿರಾವಿವ ಬಹುವಿಧವಿಶಿಷ್ಟಜನಸಮಷ್ಟಿಸಂಭೃತೌ ಮಹಾಂತೌ ಸಚ್ಚರಿತ್ರೌ ಜಿತಮನ್ಯೂ ಗತದೈನ್ಯೌ ವದಾನ್ಯೌ ಮೂರ್ಧನ್ಯೌ ದೇವಕಲ್ಪೌ ಋಷಿಕಲ್ಪೌ ವಿತರಣಜಿತಕಲ್ಪೌ ವಿಚಿತ್ರವಿವಿಧಕಲ್ಪೌ ಭೂಲೋಕ-ಭೂಷಾಯಮಾನೌ ಚ ಭೂಯಾಸ್ತಾಂ ಇತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಇಮೌ ದಂಪತೀ ಚಕ್ಷುಃಶ್ರವೋಧ್ಯಕ್ಷತಕ್ಷವಿಪಕ್ಷರಾಜವಕ್ಷಸ್ಥಲೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ತಪಾದಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷವಕ್ಷಸ್ಥಲನಿಲಯಲಕ್ಷ್ಮೀಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣಾಪಾತ್ರೇ ಭೂಯಾಸ್ತಾಂ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಅನಯೋಃ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಪ್ರೀತಿಃ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನಾಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥

* ಸ್ವಸ್ತಿ ಹರಿಗುರ್ವನುಗ್ರಹಬಲಾತ್ ಮಂತ್ರಾರ್ಥಾಃ ಸತ್ಯಾಃ ಸಫಲಾಃ ಸಂತ್ವಿತಿ ಹರಿಗುರ್ವನುಗ್ರಹಸಂಪನ್ನಾಃ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥

* ಅಯಂ ಭಗವದ್‌ಭಕ್ತಃ ಭಗವದನುಸಂಧಾನಪೂರ್ವಕಾವಿರತಾನ್ನದಾನವಿಶೇಷ ಸಂತೋಷಿತಭಗವದ್‌ಭಕ್ತಜನಾಶೀರ್ವಾದಪರಂಪರಾಪ್ರಾಪ್ತಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿ-ವೈರಾಗ್ಯಾತ್ಮಿಕಯಾ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಸಂಪತ್ಯಾ, ತತ್‌ಸಹಕಾರಿಣ್ಯಾ ದೈಹಿಕ-ಮಾನಸಿಕಸ್ವಾಸ್ಥ ಸಾತ್ವಿಕೈಶ್ವರ್ಯಾದಿಸಂಪದಾ ಚ ಸಂಯುಕ್ತೋ ಭೂಯಾದಿತಿ

ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ-ವೈರಾಗ್ಯಾದ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನಾಃ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽ-ನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥
'ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ-ವೈರಾಗ್ಯದ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನಾ' ಭವತು ॥

* ಇಮಂ ಸಾಧಕಂ ಭಕ್ತಜನಾಃ ಸಾಧಕಾಶ್ಚ ಸ್ವಸ್ವಸಾಧನಾನುಷ್ಠಾನಸೌಕರ್ಯ ಸಂಪಾದನಾಯ ಸಮಾಶ್ರಯಂತಾಂ ಇತಿ ಭಗವದ್‌ಭಕ್ತಾಶ್ರಯಾಃ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥

* ಅನೇನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಸಾಧಕನೇನ ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನೇನ ಸಾಕಂ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಶ್ರವಣಮನನಾಧ್ಯಾಪನಾದೀನಿ ನಿರಂತರಂ ಪ್ರವರ್ತಂತಾಮಿತಿ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನಾಧ್ಯಾಪನಾದಿಷು ಮಗ್ನಾಃ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽ-ನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥ 'ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನಾಧ್ಯಾಪನಾದಿಷುಮಗ್ನಾಃ ಭವಂತು ॥

* ಅಸ್ಮೈ ಸಾರ್ಥಕಾಯುಃಸಂಪನ್ನಾಯ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾದೀನಾಂ ಸಾರ್ಥಕಾಯುಃಪ್ರದೋ ಶಿಂಶುಮಾರಃ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾದಿಭ್ಯ ಇವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಸಾಧನಾನುಷ್ಠಾನೋಪಯುಕ್ತಂ ಆಯುಃ ಪ್ರದದಾತ್ವಿತಿ ತದನು-ಗೃಹೀತಸಾರ್ಥಕಾಯುಃಸಂಪನ್ನಾಃ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥

* ಅಸ್ಮಾತ್ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಸಾಧಕಾತ್ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನಾಧ್ಯಾಪನಯೋಃ ಬಾಧಕಾಃ ವಿಘ್ನ-ಆಲಸ್ಯ-ಅಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಾದಯಃ ದೋಷಾಃ ಹರಿಗುರ್ವನುಗ್ರಹಪ್ರಭಾವೇಣ ದೂರತ ಏವಾಪಸರ್ಪಂತ್ವಿತಿ ಭಗವದನುಗ್ರಹೇಣ ದೂರೋತ್ಸಾರಿತ-ತಾದೃಶದೋಷಾಃ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು॥
'ಭದವನುಗ್ರಹೇಣ ದೂರತೋತ್ಸಾರಿತತಾದೃಶದೋಷಾಃ ಭವತು ॥

* ಅಸ್ಯ ಭಗವದ್‌ಭಕ್ತಸ್ಯ ಧಾರ್ಮಿಕಾಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಸಾಧನಾನುಷ್ಠಾನೋಪಯುಕ್ತಾಃ ಮೇಧಾ-ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ-ಏಕಾಗ್ರತಾ-ವಾಕ್‌ಪಾಟವಾದಿಗುಣಾಃ

ಸಂವರ್ಧಂತಾಮಿತಿ ಭಗವದನುಗ್ರಹಪ್ರಾಪ್ತೇತಾದೃಶಗುಣಸಂಪನ್ನಾಃ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥

* ಅಸ್ಮಿನ್ ಭಗವದ್ ಭಕ್ತೇ ಹರಿಗುರ್ವನುಗ್ರಹಸಂಪಾದನೋಪಯುಕ್ತಾಃ ಶ್ರವಣಕೀರ್ತನಾದಿ ನವಲಕ್ಷಣೋಪೇತಾ ಭಗವದ್ ಭಕ್ತಿಃ ವಿಶೇಷೇಣ ವಿಜೃಂಭತಾಮಿತಿ ತಾದೃಶಭಕ್ತಿಸಂಪನ್ನಾಃ ಮಹಾಂತೋ ಭವಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥

* ಅನಯೋಃ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯಾನುಷ್ಠಾನೇ ಪ್ರತಿಪದಂ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಂ ಭಗವತ್ ಸ್ಮರಣಂ ಭಗವದನುಗ್ರಹೇಣ ಜಾಗೃತಂ ಸ್ಯಾದಿತಿ ತಥಾ ಸ್ಮರಣೇ ಮಗ್ನಾಃ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥

* ಅನೇನ ಸಪರಿವಾರೇಣ ಹರಿಗುರುಭಕ್ತೇನ ಭಗವತೋ ಬಲೇನ ಭಗವತೋ ವೀರ್ಯೇಣ ಭಗವತಸ್ತೇಜಸಾ ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ-ವೈರಾಗ್ಯಸಿದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಭಗವದನುಗ್ರಹಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಅದ್ಯ ಆಚರಿತೇನ-ಕರ್ಮಾಧ್ಯಕ್ಷಃ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭೂತ್ವಾ ಅಸ್ಮಿನ್ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಾದಯಃ ಇತೋಪ್ಯತಿಶಯೇನ ಸಮೃದ್ಧಾಃ ಯಥಾ ಭವೇಯಸ್ತುಥಾ ಅನುಗೃಹ್ಣಾತ್ವಿತಿ ತಾದೃಶಾನುಗ್ರಹಭಾಜಃ ಭವಂತೋ ಮಹಾಂತೋಽನುಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥

* ಏವಂ ಸರ್ವೇ ಭಗವದ್ ಭಕ್ತಾಃ ಭಗವಜ್ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ-ವೈರಾಗ್ಯಸಂಪನ್ನಾಃ ಸಂತಃ ಮೋಕ್ಷಪುರುಷಾರ್ಥಾಭಿಮುಖಾಃ ಭವಂತು ॥ ಓಂ ತಥಾಸ್ತು ॥

'ಸರ್ವೇ ಭಗವದ್ ಭಕ್ತಾಃ ಸುಖಿನೋ ಭವಂತು'

* * * *

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಹಬ್ಬದ ಅಡುಗೆಗಳು

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕಾದ ದ್ವಾದಶಾನ್ನಗಳು

1. ಶ್ವೇತಾನ್ನ

ಬಿಳೀ ಅನ್ನ ಮೊದಲನೇ ತರಹ. ಅಕ್ಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳಿಸಿ 2-3 ಸಾರಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಹಾಕಿ ಆರಿಸಿ, ಎಸರು ಕಾದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಬೇಕು, ನಂತರ ಒಂದು ವುಕ್ಕು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಅಗುಳು ತೆಗೆದು ಹಿಸುಕಿ ನೋಡಬೇಕು, ಸ್ವಲ್ಪ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಗಂಜೀ ಬಸಿದು ಬೆಂಕಿಯ ಕೆಂಡದ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಳೀ ಹೊಗೆ ಬರುತ್ತೆ, ಆಗ ಪುನಃ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ಮೃದುವಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪಕ್ವವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬೇಕು.

2ನೇ ತರಹ– ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಯಾವ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅಕ್ಕಿ , ಬೇಯತ್ತೋ ಅಂಥ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ನಡುಬೆರಳಿನ ಮಧ್ಯೆ ಗೆರೆ ಮುಳುಗುವಷ್ಟು ನೀರುಹಾಕಿ ಕೈನಿಟ್ಟು ನೋಡಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು. ಒಂದಾವರ್ತಿ ವುಕ್ಕು ಬಂದಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿರಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ಮಂದಾಗ್ನಿಯಾಗಿ ಉರಿಮಾಡಬೇಕು, ಅನ್ನದಂತೆ ಆಗುತ್ತೆ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅನ್ನಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ರುಚಿಯಾಗಿರುತ್ತೆ. ಈ ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ಗಂಜೀ ಹೀರಿದ್ದರಿಂದ ಅನ್ನ ರುಚಿಯಾಗಿರುತ್ತೆ.

2. ಶರ್ಕರಾನ್ನ

ಸಣ್ಣ ಅಕ್ಕಿ ಒಂದು ಸೇರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಟ್ಟಿ ತವಡು ನುಚ್ಚು ತೆಗೆದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಬಿಸಿಹಾಕಿ ಇಟ್ಟು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಅನಂತರ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ ಸೌಟಿನಿಂದ ತೊಳಸಬೇಕು. ಕುದಿದ ತರುವಾಯ ಗಂಜಿಯನ್ನು ಕೆಂಡದ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು. ಬಿಳೀ ಹೊಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಪರಾತದಲ್ಲಿ ಹರವಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಕೇಸರಿಯನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕಾಯಿಸಬೇಕು, ಕಾದಮೇಲೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಸುಕಬೇಕು, ಪರಾತದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅನ್ನದ ಮೇಲೆ ಆ ನೀರನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸಿ ತೆಳ್ಳಗೆ ಕೆಲಸಬೇಕು, ಆಮೇಲೆ ಸಕ್ಕರೆ 2 ಸೇರು (ಅಂದರೆ ಅಳೆಯುವ 2 ಸೇರು) ಬಾದಾಮಿ ಬೀಜವು ಬಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಹಾಕಿ ಹೊಟ್ಟು

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಹಬ್ಬದ ಅಡುಗೆಗಳು

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕಾದ ದ್ವಾದಶಾನ್ನಗಳು

1. ಶ್ವೇತಾನ್ನ

ಬಿಳೀ ಅನ್ನ ಮೊದಲನೇ ತರಹ. ಅಕ್ಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳಿಸಿ 2-3 ಸಾರಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಹಾಕಿ ಆರಿಸಿ, ಎಸರು ಕಾದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಬೇಕು, ನಂತರ ಒಂದು ವುಕ್ಕು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಅಗುಳು ತೆಗೆದು ಹಿಸುಕಿ ನೋಡಬೇಕು, ಸ್ವಲ್ಪ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಗಂಜೀ ಬಸಿದು ಬೆಂಕಿಯ ಕೆಂಡದ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಳೀ ಹೊಗೆ ಬರುತ್ತೆ, ಆಗ ಪುನಃ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ಮೃದುವಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪಕ್ವವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬೇಕು.

2ನೇ ತರಹ– ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಯಾವ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅಕ್ಕಿ , ಬೇಯತ್ತೋ ಅಂಥ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ನಡುಬೆರಳಿನ ಮಧ್ಯೆ ಗೆರೆ ಮುಳುಗುವಷ್ಟು ನೀರುಹಾಕಿ ಕೈನಿಟ್ಟು ನೋಡಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು. ಒಂದಾವರ್ತಿ ವುಕ್ಕು ಬಂದಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿರಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ಮಂದಾಗ್ನಿಯಾಗಿ ಉರಿಮಾಡಬೇಕು, ಅನ್ನದಂತೆ ಆಗುತ್ತೆ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅನ್ನಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ರುಚಿಯಾಗಿರುತ್ತೆ. ಈ ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ಗಂಜೀ ಹೀರಿದ್ದರಿಂದ ಅನ್ನ ರುಚಿಯಾಗಿರುತ್ತೆ.

2. ಶರ್ಕರಾನ್ನ

ಸಣ್ಣ ಅಕ್ಕಿ ಒಂದು ಸೇರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಟ್ಟಿ ತವಡು ನುಚ್ಚು ತೆಗೆದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಬಿಸಿಹಾಕಿ ಇಟ್ಟು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಅನಂತರ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ ಸೌಟಿನಿಂದ ತೊಳಸಬೇಕು. ಕುದಿದ ತರುವಾಯ ಗಂಜಿಯನ್ನು ಕೆಂಡದ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು. ಬಿಳೀ ಹೊಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಪರಾತದಲ್ಲಿ ಹರವಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಕೇಸರಿಯನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕಾಯಿಸಬೇಕು, ಕಾದಮೇಲೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಸುಕಬೇಕು, ಪರಾತದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅನ್ನದ ಮೇಲೆ ಆ ನೀರನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸಿ ತೆಳ್ಳಗೆ ಕೆಲಸಬೇಕು, ಆಮೇಲೆ ಸಕ್ಕರೆ 2 ಸೇರು (ಅಂದರೆ ಅಳೆಯುವ 2 ಸೇರು) ಬಾದಾಮಿ ಬೀಜವು ಬಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಹಾಕಿ ಹೊಟ್ಟು

ತೆಗೆದುಹಾಕಬೇಕು, ತರುವಾಯ ಕಲಾಯಿ ಪಾತ್ರೆ ಒಲೆಯಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪಹಾಕಿ ಸೌಟನಿಂದ ತಿರುವಬೇಕು, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಪಾಕ ಬಂದು ಅನ್ನ ಪಕ್ವವಾಗುತ್ತೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾಲ್ಕು ಸಾರಿ ತಿರಿವಿದ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಸಬೇಕು, ತುಪ್ಪ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚಬೇಕು. ಆಗ ಅನ್ನ ಮೃದುವಾಗಿರುತ್ತೆ, ಆಮೇಲೆ ಬಿಳಿ ಕಲ್ಲು ಸಕ್ಕರೆ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ತುಂಡುಗಳು ಮಾಡಿ ಯಾಲಕ್ಕಿಪುಡಿಯ ಈ ಎರಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು. ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು ತೊಳೆ ಸಣ್ಣಗೆ ತುಂಡುಗಳು ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು.

2ನೇ ವಿಧಾನ– ಎಲ್ಲಾ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರವೇ ಆದರೆ ಸಕ್ಕರೆ ಮಾತ್ರ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿದರೆ ಅನ್ನ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಕ್ಕರೆ ಪಾಕ ಮಾಡಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಪಾಕದ ವಿಧಾನ - ಶೇರುಸಕ್ಕರೆಗೆ ಪಾವು ನೀರು ಕಲಾಯಿ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಒಂದು ಕುದಿ ಬಂದಮೇಲೆ ಶೋಧಿಸಿ ಮತ್ತು ಒಲೆ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಹಾಲೂ ನೀರು ಬೆರಸಿ, ಪಾಕದ ಮೇಲೆ ಚಿಮುಕಿಸುತ್ತಾ, ಇದ್ದರೆ ಒಳಗಿನ ಮಷ್ಟು ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತೆ. ಅದು ತೆಗೆಯುತ್ತಾ ಬರಬೇಕು. ಆ ನಿಂತ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಶೋಧಿಸಿ ಮತ್ತು ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಲು ನೀರು ಚಿಮುಕಿಸಿದರೆ ಪಾಕ ಶುಭ್ರವಾಗುತ್ತೆ ಆ ಪಾಕದ ಒಂದು ತೊಟ್ಟು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದರೆ ಹರಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಪಾಕ ಪಕ್ವವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದು ಈ ಪಾಕವು ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕಲಿಸಬೇಕು. ಮಿಕ್ಕ ಸಂಗತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರವೇ ಆದರೆ ಸಕ್ಕರೆ 2 ಸೇರು ಹಾಕಬೇಕು.

3. ಗುಡಾನ್ನ

1 ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ, ಅನ್ನಕ್ಕೆ 2 ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತುರಿದು ಹಾಕಿ 1 ಸೇರು ಬಿಳೀ ಬೆಲ್ಲ ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಯಾಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ ಹಾಕಿ ತುಪ್ಪ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಯಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕೇಸರಿ ಬಾದಾಮಿ ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶವೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರವೇ ಮಾಡಬೇಕು.

4. ಗುಳ್ಳಗೊಜ್ಜಿನ ಅನ್ನ

1 ಸೇರು ಸಣ್ಣ ಅಕ್ಕಿ ತೊಳೆದು ಬಸಿಹಾಕಬೇಕು, ಆಮೇಲೆ ತುಪ್ಪ ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಬೀಜ, ಒಣಕೊಬ್ಬರಿ, ಲವಂಗ, ಜೀರಿಗೆ, ಮೆಣಸು, ದಾಲಚಿನ್ನಿ, ನಾಗಕೇಸರಿ, ಯಾಲಕ್ಕಿ ಈ ದಿನಸುಗಳು ಇಂಗು, ಒಣಗಿದ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಅರಿಶಿನ ಕೊನೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಜೀರಿಗೆ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಹುರಿದು ಲವಂಗವನ್ನು ಬೇರೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ವಾದಿರಾಜ ಗುಳ್ಳವನ್ನು ತುಂಡು ಮಾಡಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲಾ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಬೆರಸಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಮಸಾಲೆಯನ್ನು ತೊಳೆದ ಅಕ್ಕಿಗೆ ಹಾಕಿ , ಬಾಕಿ ಅರ್ಧ ಮಸಾಲಾ ಹುಣಸೆ ಹಣ್ಣು ಗೊಜ್ಜು ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಲಸಿ ಅಕ್ಕಿ ಎರಡರಷ್ಟು ನೀರು ಹಾಕಬೇಕು, ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಸಿವೇ ಹಾಕಿ ಚಿಟಚಿಟ ಅಂದಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ವಾದಿರಾಜ ಗುಳ್ಳವನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು, ಮೇಲೆ ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆ ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದನಂತರ ಹಬೆಬಂದ ಮೇಲೆ ಕದಲಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಇಳಿಸಬೇಕು. ಅದೇ ತಪ್ಪಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಲವಂಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಅಕ್ಕಿ , ಸುರಿದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುದಿಸಿ ಕಾಯಿಸಿರುವ ನೀರು ಅದಕ್ಕೆ ಸುರಿಯಬೇಕು. ಸುಮಾರು ಅನ್ನ ಬಿರುಸಾಗಿರುವಾಗ 4 ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗ ಅನ್ನ ಬೇರೆ ತೆಗೆದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿಂತ ಮೂರು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ವಾದಿರಾಜ ಗುಳ್ಳ ಹಾಕಬೇಕು. ಅದರ ಮೇಲೆ ತೆಗೆದಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅನ್ನ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಅದರಮೇಲೆ ತುಪ್ಪ ಸುರಿದು ಮುಚ್ಚಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೆಂಡ ಸುರಿದು ಕೆಳಗೆ ಬೆಂಕಿಯ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು. ಬಡಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತುರಿದು ಅದಕ್ಕೆ ಬೆರಸಬೇಕು.

5. ನಾರಿಕೇಳಾನ್ನ

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಒಂದು ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ ಅನ್ನ ಮಾಡಿ ಕಲಾಯಿ ಪರಾತದಲ್ಲಿ ಆರಿಸಬೇಕು. ಕೇಸರಿ ಅರದು ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಕಲಸಬೇಕು. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತುರಿದು ಅನ್ನದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ 2 ಸೇರು ಸಕ್ಕರೆ ಪಾಕವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸಕ್ಕರೆಯಾಗಲಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಬಾದಾಮಿ ಯಾಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿಮಾಡಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಕಲಾಯಿ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಒಗ್ಗರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಲವಂಗದ ಒಗ್ಗರಣೆ

ಅನಂತರ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಅನ್ನ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕುದಿಸಬೇಕು. 2-2 ಸಾರಿ ಕುದಿಬಂದ ಮೇಲೆ ಇಳಿಸಿ ಕೆಂಡದ ಮೇಲೆ ಇದ್ದು ಹೊಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಇಳಿಸಿ ಕಲ್ಲು ಸಕ್ಕರೆ ತುಂಡುಗಳು ಹಾಕಿ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು.

6. ಮುದ್ಗಾನ್ನ

ಒಂದು ಸೇರು ಸಣ್ಣ ಅಕ್ಕಿ ಮುಕ್ಕಾಲು ಸೇರು ಬಿಳೀ ಹೆಸರುಬೇಳೆ ಎರಡೂ ಸೇರಿಸಿ ತೊಳೆದು ಇಟ್ಟು 1 ಸೇರು ಇದಕ್ಕೆ 3 ಸೇರು ನೀರು ಹಾಕಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕುದಿ ಬಂದಮೇಲೆ ಈ ಬೆರಸಿನ ಅಕ್ಕಿ, ಸುರಿಯಬೇಕು. ಕುದಿ ಬರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಂಗೀಭಾತಿನ ಮಸಾಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು. 2ನೇ ಕುದಿ ಬರುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೃದುವಾದ ಕೂಡ್ಲೆ ಇಳಸಿ ಕೆಂಡದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಬೇರೆ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಿಂಗು, ಸಾಸಿವೆ ಚಿಟ ಚಿಟಾ ಅಂದಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು. ತರುವಾಯ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತುರಿದು ಅದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಬೆರೆಸಬೇಕು.

7. ಚಿತ್ರಾನ್ನ

ಒಂದು ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಬಸಿ ಹಾಕಿ ಇಟ್ಟದ್ದು ನೀರು ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮರಳಿದ ಮೇಲೆ ಈ ಅಕ್ಕಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಬಿರುಸಾಗಿರುವಾಗ ಗಂಜಿ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಬಿಳೀ ಅಚ್ಚೆಳ್ಳು ಹುರಿದು ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಹುಣಸೇಹಣ್ಣುಉಪ್ಪು ಒರಳಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಈ ಎಳ್ಳುಪುಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ರುಬ್ಬಿ ಚಟ್ನಿಯ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಅನ್ನದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಮೆಣಸಿನ ಪುಡಿ, ಮೆಂತ್ಯ ಜೀರಿಗೆ ಪುಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕಲಸಿ, ಇಂಗು ಹಾಲು ಹಾಕಿ ಇಡಬೇಕು. ತರುವಾಯ ಬಾಣಲಿಯಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ, ಉದ್ದಿನ ಬೇಳೆ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಸಾಸಿವೇಕಾಳು ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಾಕಿ ಚಿಟಚಿಟಾ ಅಂದಮೇಲೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿ ಈ ಅನ್ನದ ಮೇಲೆ ಸುರಿದು ಎರಡೂ ಕಲೆಬೆರಸಿ ಅದೇ ಬಾಣಲಿಯಲ್ಲಿ ಅರಶಿನ ಪುಡಿ ಕರಿಜೇವಿನ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಈ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಬೆರಸಿ ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು.

8. ನಿಂಬುಕಾನ್ನ

ಒಂದು ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೀರು ಮರಳಿದ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿರುಸಾಗಿರುವಾಗ ಗಂಜಿ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಉದುರುರಾಗಿ ಅನ್ನ

ಇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರಮೇಲೆ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು, ಕಲಾಯಿ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ತೋಡಿ, ಉಪ್ಪು ನಿಂಬೇಹಣ್ಣಿನ ರಸ ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿ 2 ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತುರಿದು ಇವು ಎಲ್ಲಾ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಕಲಸಿ ಉದ್ದಿನ ಬೇಳೆ ಕಡ್ಲೇಬೇಳೆ, ಒಣಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಸಾಸಿವೆ, ಅರಿಶಿನ ಪುಡಿ, ಇಂಗು ಕರಿಬೇವು ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಗ್ಗರಣೆ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ರಸದಿಂದ ಕಲಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇದ್ದ ಅನ್ನವನ್ನು ಈ ಒಗ್ಗರಣೆಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿರುಗಿಸಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿ ಕೆಂಡದಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು.

9. ಮಾಷಾನ್ನ

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಕಲಾಯಿ ಪರಾತದಲ್ಲಿ ತೋಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು 1 ಪಾವು ಉದ್ದಿನ ಬೇಳೆ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಹುರಿದು ಪುಡಿಮಾಡಿ ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಉಪ್ಪು ಪುಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಒಣಗಿದ ಕೊಬ್ಬರಿ ಕಡ್ಲೆಕಾಯಿ ಬೀಜ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಒಗ್ಗರಣೆ ಇಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ಅನ್ನ ಹಾಕಿ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ತಿರಿವಿ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು.

10. ಘೃತಾನ್ನ

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಒಂದು ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ ಅನ್ನಾ ಮಾಡಿ ಇಳಿಸಿಕೊಂಡು ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಪರಾತದಲ್ಲಿ ತೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿ 10 ಹಪ್ಪಳವೂ ಕಾರೆ ಸಂಡಿಗೆ ಸಹಾ ಕರಿದು ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಳ್ಳಿನ ಪುಡಿ ಹಾಕಿ ಅನ್ನದ ಮೇಲೆ ಸುರಿದು ಕಲಕಿ ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು.

11. ಪರಮಾನ್ನ

ಅರ್ಧಪಾವು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಗೆ ಹುರಿದು ಅಥವಾ ಸ್ವಲ್ಪ ನೆನಸಿ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕರಿದು ಆ ಬಳಿಕ ಹಸನಾದ ಹಾಲವನ್ನು ತಂದು ಹಿತ್ತಾಳೆ ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಿ ಅದನ್ನು ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಯಿಸಬೇಕು. ಹಾಲು ಅರ್ಧಾವಶೇಷ-ವಾಗುವಂತೆ ಕಾಯಿಸಿದನಂತರ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಹುರಿದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಯಿಸಿ ಆ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಲು ಸಮನಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಬಳಿಕ ಕಸವಿಲ್ಲದ ಹಸನಾದ ಪುಡಿಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ತಕ್ಕಷ್ಟು ಹಾಕಬೇಕು. ಆ ಬಳಿಕ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಸೌಟಿನಿಂದ

ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆದಕಬೇಕು. ಕೇಸರವನ್ನು ಹಾಲು ಹಾಕಿ ಅರೆದು ಅದನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಸ್ವಲ್ಪ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ ಕರಿದ ಲವಂಗ ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಬಾದಾಮಿ ಚೂರು ಗೇರುಪೊಪ್ಪಿನ ಚೂರು ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ ಇವನ್ನು ಹಾಕಿ ಹೊಂದಿಸಿ ಕೆಂಡದ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚಿಡುವುದು.

ನವಣೆಯನ್ನು 3-4 ವೇಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಹುರಿದು ಅಥವಾ ಕರೆದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪಾಯಸ ಮಾಡಬಹುದು. ಅದರಂತೆ ಸಾಮೇ ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ಪಾಯಸ ಮಾಡಬಹುದು.

12. ದಧ್ಯನ್ನ

ಒಂದು ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ, ಅನ್ನ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು 1 ಸೇರು ಮೊಸರು ಬೆರೆಸಿ ಕಲಾಯಿ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನಾ ತೋಡಿ ಮೊಸರು ಅದರ ಮೇಲೆ ಸುರಿದು, ಉಪ್ಪು ಹಸೀ ಶುಂಠಿ ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಒಗ್ಗರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಅನ್ನದಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಕರಿಬೇವು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಉದ್ದಿನ ಬೇಳೆ ಸಾಸಿವೆ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕಬೇಕು.

ಬಿಸಿಬೇಳೆಬಾತ್

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು :

ತೊಗರಿಬೇಳೆ - 500 ಗ್ರಾಂ. ಕೊಬ್ಬರಿ - 1 ಗಿಟುಕು

ಅಕ್ಕಿ - 500 ಗ್ರಾಂ.	ಸಾಸಿವೆ - 1 ಚಮಚ
ತುಪ್ಪ - 150 ಗ್ರಾಂ.	ಮೆಂತ್ಯ - 1 ಚಮಚ
ಒಣಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ - 15	ಇಂಗು - 1 ಚಿಟಿಕೆ
ಹುಣಸೆಹಣ್ಣು - 25 ಗ್ರಾಂ.	ಕೊತ್ತಂಬರಿಸೊಪ್ಪು - ಸ್ವಲ್ಪ
ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು - ಸಣ್ಣದು	ರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಉಪ್ಪು, ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ, ಚಕ್ಕೆ, ಜೀರಿಗೆ, ಮೆಣಸು ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿ 5 ಗ್ರಾಂ.

ಮಾಡುವ ರೀತಿ :

ಕಲಾಯಿ ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಡಿ. ನೀರು ಕುದಿದ ಬಳಿಕ ತೊಗರಿಬೇಳೆ ಹಾಕಿ ಬೇಯಿಸಿ. ಬೇಯುವಾಗ ಒಂದು ಚಿಟಿಕೆ ಅರಶಿನ ಹಾಕಿ. ಬೇಳೆ ಅರ್ಧಭಾಗ ಬೆಂದಾಗ ಅಕ್ಕಿ ತೊಳೆದು ಹಾಕಿರಿ. ಇವೆರಡೂ ಕೂಡಿ ಬೇಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಹುಣಸೆಹಣ್ಣನ್ನು ಬಿಸಿ ನೀರಲ್ಲಿ ನೆನೆಹಾಕಿ ಅದರ ರಸ ತೆಗೆಯಿರಿ.

ಒಣಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಜೊತೆ ಮಿಕ್ಕ ಸಾಂಬಾರ್ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಬಾಣಲಿಗೆ ಹುರಿದುಕೊಂಡು ಪುಡಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಇದರ ಜೊತೆ ತುರಿದ ಕೊಬ್ಬರಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ. ಬೇಳೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಅಕ್ಕಿ ಕೂಡಿ ಬೆಂದಾಗ ಹುಣಸೆಹಣ್ಣಿನ ರಸ ಸೇರಿಸಿ ಕುಟ್ಟಿಪುಡಿ ಹಾಕಿ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿ. ಮಿಶ್ರಣ ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಬೆಂದನಂತರ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಸಿವೆ ಒಗ್ಗರಣೆ ಕೊಟ್ಟು, ಕರಿಬೇವು-ಕೊತ್ತಂಬರಿ, ಇಂಗು ಒಗ್ಗರಣೆ ಸೇರಿಸಿ ಬಿಸಿಬೇಳೆಬಾತ್‌ಗೆ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿರಿ.

ಭೋಜನದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪದಾರ್ಥ ತೊವ್ವೆ

ಒಂದು ಪಾವು ಸೇರು ತೊಗರೀಬೇಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಆರಹಾಕಬೇಕು. ತುಪ್ಪ ಬೆರೆಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಜ್ಜಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು, ಒಂದು ಸಾರಿ ವುಕ್ಕು ಬಂದಮೇಲೆ ಅರಿಶಿನ ಪುಡಿ ಹಾಕಬೇಕು, ತರುವಾಯ ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು, ಆಗಾಗ್ಯೆ ತಿರುವಕೂಡದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ತೊವ್ವೆ, ಕಪ್ಪಾಗುತ್ತೆ, ಬೆಂದಮೇಲೆ ಉಪ್ಪು, ತುಪ್ಪ, ಬೆಲ್ಲ, ಹಿಂಗು, ಹಾಕಬೇಕು. ಕಡೇಲಿ ಬೆಂದದ್ದು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹಿತ್ತಾಳೆ ಸೌಟನಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿರವಬೇಕು, ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಸಿನೀರು ಹಾಕಬಹುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಎಷ್ಟು ತೊವ್ವೆ ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಬೇಳೆಹಾಕಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಕಬೇಕು.

ಅಪೂಪ

1 ಪಾವು ಗೋಧಿಯ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಹುರಿಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ 1 ಸೇರು ಬಿಳೀ ಸಕ್ಕರೆ ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ, ಲವಂಗದ ಪುಡಿ, ಜಾಕಾಯಿ ಪತ್ರೆ ಪುಡಿ, ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ, ಹಣ್ಣಿನ ರಸವನ್ನಾಗಲಿ, ಹಾಲನ್ನಾಗಲಿ ಹಾಕಿ ಸ್ವಲ್ಪ ತುಪ್ಪವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲೆಸಿಡಬೇಕು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಸ್ತೂರಿ ಬೇಕಾದರೆ ಹಾಕಬಹುದು. ಈ ಹಿಟ್ಟನ್ನು 3-4 ಗಂಟೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೆನೆಸಿದರೂ ಸರಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ದಿವಸ ಬಾಳೆಲೆ ಸುತ್ತಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಸರಿ, ಆ ಬಳಿಕ ಕೈಗೆ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಾಳೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣಿನ ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು; ಸಣ್ಣನಾಗಿ ಗುಂಡಗೆ ತಟ್ಟಿ, ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕರಿಯಬೇಕು. ಗಸಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಅದ್ದಿ ಕರಿದರೂ, ಕರಿಯಬಹುದು. ವಿಧವಿಧವಾದ ಹಣ್ಣುಗಳ ರಸದಿಂದ ಕಲೆಸಿ ಮಾಡಬಹುದು.

ಅನರಸ

ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ನೆನೆಸಿ ತೊಳೆದು ಅದನ್ನು ನೆರಳಲ್ಲಿ 1 ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಹರವಬೇಕು. ಆ ಬಳಿಕ ಆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಒರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಟ್ಟಿ ತೆಳ್ಳಗೆ ಇರುವ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಶೋಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಹಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ 1 ಪಾವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತುಪ್ಪಹಾಕಿ ಹುರಿದು ಸಮ ಸಕ್ಕರೆ ಬೆರೆಸಿ ಹಾಲು ಹಾಕಿ 3-4 ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಸಹ ಸೇರಿಸಿ ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ ಮುಂತಾದ ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ತುಪ್ಪ ಅಥವಾ ಬೆಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಕಲಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮರ್ದಿಸಿ ಇಡಬೇಕು. ಒಂದು ದಿವಸದವರೆಗೂ ಬಾಳೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಟ್ಟು ಮಾರನೆಯ ದಿವಸ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಾಳಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಗಲವಾಗಿ ತಟ್ಟಿ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕರಿಯಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಗಸಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಕರಿಯಬಹುದು. ಇದು 4-5 ದಿವಸಗಳವರೆಗೂ ಕೆಡದೆ ರುಚಿಯಾಗಿಯೂ ಲಘುವಾಗಿಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದು. ಕೆಲವರು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಹುರಿಯದೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಕ್ಕರೆಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಬಿಳೀ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು.

ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಚಿತ್ರಾನ್ನ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು :

ಅಕ್ಕಿ - 500 ಗ್ರಾಂ.

ಉಪ್ಪು - 25 ಗ್ರಾಂ.

ಇಂಗು - 1 ಚಿಟಿಕೆ

ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ - $^1/_2$ ಭಾಗ

ಮಾವಿನಕಾಯಿ - 1

ಒಣಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ - 6

ಕಡಲೆಕಾಯಿ, ಕಡಲೆಬೇಳೆ, ಉದ್ದಿನಬೇಳೆ - ಒಟ್ಟು 10 ಗ್ರಾಂ.

ಮಾಡುವ ರೀತಿ :

ಅನ್ನ ಉದುರು ಉದುರಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆರಾಕಿ. ಬಾಣಲಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಕಾದ ಬಳಿಕ ಒಂದು ಚಮಚ ಸಾಸಿವೆ ಹಾಕಿ ಸಿಡಿಸಿ. ನಂತರ ಕಡಲೆಬೇಳೆ, ಉದ್ದಿನಬೇಳೆ ಇಂಗು ಹಾಕಿ ಹುರಿಯಿರಿ. ಹುರಿದ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಪುಡಿ ಮಾಡಿ, ಉಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ. ಮಾವಿನಕಾಯನ್ನು ತುರಿದು, ತೆಂಗಿನಕಾಯನ್ನೂ ತುರಿದು ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಬೆರೆಸಿ. ನಂತರ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಲೆಕಾಯನ್ನು ಹುರಿದು, ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ (ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಜಾಸ್ತಿ ಹುಳಿ ಇರಬಾರದು).

ಖರ್ಜೂರ ಪಾಯಸ

ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು :

1. ಖರ್ಜೂರ - 1 ಕಪ್
2. ಹಾಲು - 2 ಕಪ್
3. ಬೆಲ್ಲ - 1/4 ಕಪ್
4. ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ - 1/2 ಚಮಚ
5. ಗೋಡಂಬಿ - 1 ಚಮಚ
6. ಬಾದಾಮಿ - 1/2 ಚಮಚ
7. ತುಪ್ಪ

ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ - ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಖರ್ಜೂರವನ್ನು ಹಾಗೂ ಹಾಲನ್ನು ರುಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳಿ. ರುಬ್ಬಿದ ಮಿಶ್ರಣಕ್ಕೆ ಮಿಕ್ಕ ಹಾಲನ್ನು ಹಾಕಿ ಕುದಿಸಿರಿ. ನಂತರ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕರಿದ ಗೋಡಂಬಿ, ಬಾದಾಮಿ, ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿಯನ್ನು ಬೆರೆಸಿದರೆ ಖರ್ಜೂರದ ಪಾಯಸ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧ.

ಖಾರಾ ಬೂಂದಿ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು :

ಕಡಲೆಹಿಟ್ಟು - 250 ಗ್ರಾಂ.
ಖಾರದಪುಡಿ - 1/2 ಚಮಚ
ಕೊಬ್ಬರಿ - 50 ಗ್ರಾಂ.
ಉಪ್ಪು, ಕರಿಬೇವು, ಎಣ್ಣೆ
ಕಡಲೆಕಾಯಿ, ಹುರಿಗಡಲೆ - 50 ಗ್ರಾಂ.

ಮಾಡುವ ರೀತಿ :

ಕಡಲೆಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಉಪ್ಪು, ಖಾರದಪುಡಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನೀರುಹಾಕಿ, ದೋಸೆ ಹಿಟ್ಟಿನಂತೆ ಕಲಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ನಂತರ ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಾಣಲಿಯಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಹಾಕಿ. ಎಣ್ಣೆ ಕಾದ ಬಳಿಕ ಬೂಂದಿ ತಟ್ಟೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಉದುರಿಸುತ್ತಾ ಬಾಣಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬೂಂದಿ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಕರಿಯಿರಿ. ಆಮೇಲೆ ಬಾಣಲಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಡಲೆಕಾಯಿ, ಹುರಿಗಡಲೆ, ಕರಿಬೇವು ಹುರಿದುಕೊಂಡು ಬೂಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ.

ಚೌಚೌ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು :

ಕಡಲೆಹಿಟ್ಟು - 750 ಗ್ರಾಂ.
ಕಡಲೆಕಾಯಿ - 75 ಗ್ರಾಂ.
ಅಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟು - 100 ಗ್ರಾಂ.
ಹುರಿಗಡಲೆ - 50 ಗ್ರಾಂ.
ಕೊಬ್ಬರಿ - 1000 ಗ್ರಾಂ.
ಕರಿಬೇವು - 4 ಗರಿ, ಉಪ್ಪು, ಎಣ್ಣೆ

ಮಾಡುವ ರೀತಿ :

ಕಡಲೆಹಿಟ್ಟು, ಅಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟು, ಉಪ್ಪು ಮತ್ತು ಒಂದು ಚಿಟಿಕೆ ಖಾರದ ಪುಡಿ ಹಾಕಿ ನೀರು ಸೇರಿಸಿ ಕಲಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಈ ಹಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಚಕ್ಕುಲಿ, ಮಿಕ್ಕ ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಓಂಪುಡಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಬಾಣಲಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಬೀಜ, ಹುರಿಗಡಲೆ, ಕರಿಬೇವು ಹುರಿದುಕೊಂಡು ಚೌಚೌಗೆ ಸೇರಿಸಿ. ಕೊಬ್ಬರಿಯನ್ನೂ ಸಹ ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಸೇರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ.

* * * *

ಯಸ್ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥

ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ-
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ, ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

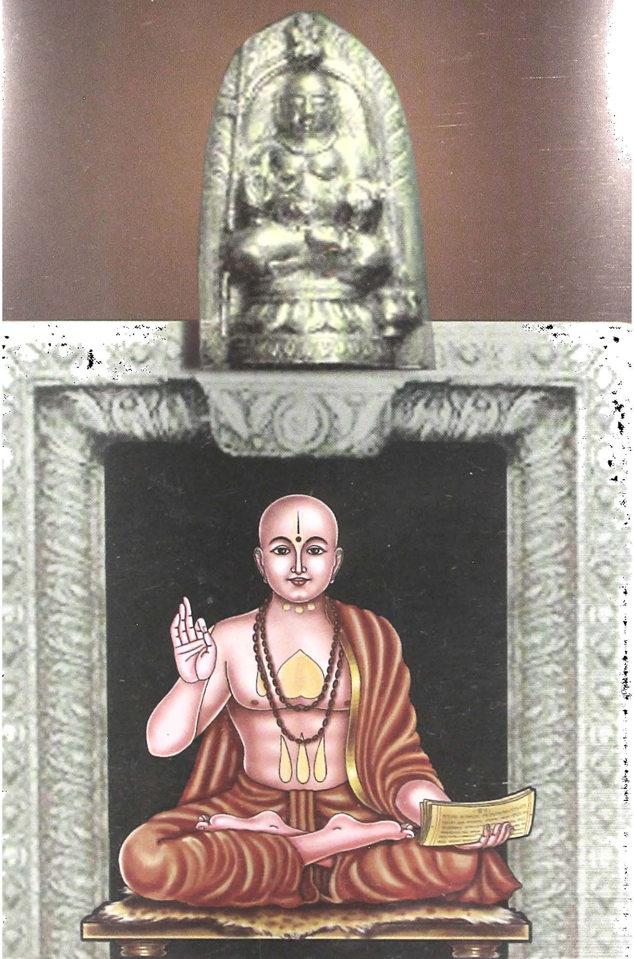
॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

* * * *

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಎಂಬ ಈ ಕೃತಿಯು ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತರಾದ
ಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸರೂಪಿಯಾದ
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

* * * *

ಮಮ ಸ್ವಾಮೀ ಹರಿರ್ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪತಿರೇವ ಚ

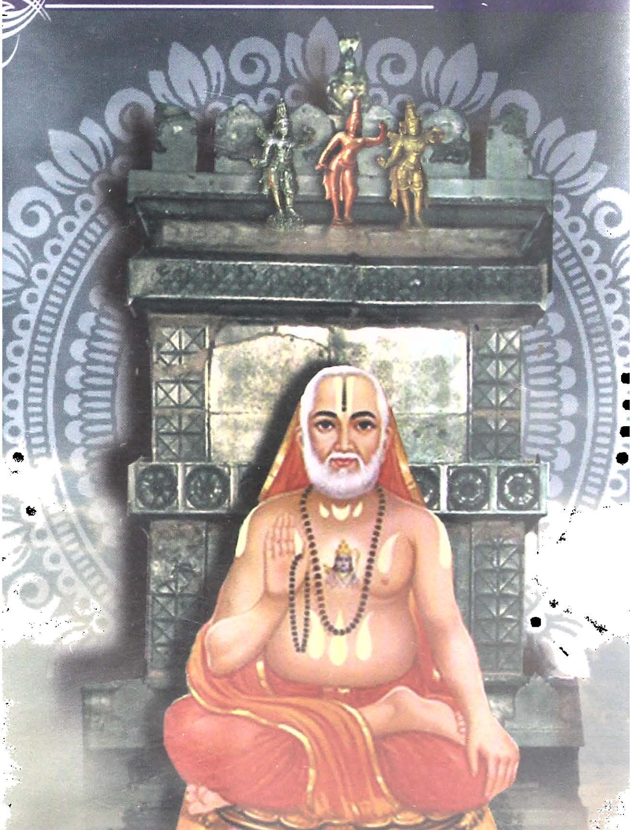
ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು – 560 085

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ಶ್ರಾವಣಮಾಸ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ಶ್ರಾವಣಮಾಸ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),
ಬೆಂಗಳೂರು

''ಶ್ರಾವಣಮಾಸ'' ಶಾರ್ವರಿ ॥ ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುದ್ಧ ಹುಣ್ಣಿಮೆ, (ದಿನಾಂಕ : 3-8- 2020) ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತಿಯ ಶುಭಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಲಿಮಾರುಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದರ ಕರಕಮಲಗಳ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀರಮಣಹೃದಯ-ಗುಹಾನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : 2020

ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ)
4171, 2ನೇ ಮೇನ್, ಗಿರಿನಗರ, ಸೀತಾಸರ್ಕಲ್ ಹತ್ತಿರ, ಬೆಂಗಳೂರು-85
ದೂರವಾಣಿ : 9141495120

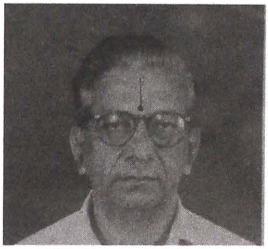
ಸಂಪಾದನೆ : ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಪ್ರತಿಗಳು : 1000
ಪುಟಗಳು : vi + 136

ಅಕ್ಷರಜೋಡಣೆ : ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಕೆಂಪದಾಳಿಹಳ್ಳಿ,
9141311280

ಮುಖಪುಟ – ಶ್ರೀವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ, ಕಾರ್ತಿಕಜೋಷಿ.

ಮುದ್ರಣ :
ಮುಕ್ತಿಪಥ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,
(ಪಿ. ಮಂಜುನಾಥ)
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕಠಿಣ ಪರಿಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕಾರವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯೆ ನೀಡಿ ಜೀವನದ ದಾರಿದೀಪರಾದ ದಿ|| ಜಿ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಇವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನಿರಂತರ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಜ್ಞಾನಸೇವೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯು ಇವರಿಗೆ ತಲುಪಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಗೀತಾ ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್,
ಶ್ರೀ ಜಿ.ಆರ್. ಆನಂದ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರು.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಶ್ರಾವಣಮಾಸ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ

* * * *

ಮುನ್ನುಡಿ

ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಹಬ್ಬಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು, ತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೆಂಗಸರಿಗೂ ಗಂಡಸರಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರಾವಣ-ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ನೀವು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮೊದಲು ವಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಪೂಜಾ-ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅನಂತರ ತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗುರುರಾಯರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು 500 ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇವಲ 140 ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಈ ಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಿಷಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ವಿದ್ವಾನ್ ಸಿ.ಆರ್. ಪ್ರದೀಪಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅನಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ತಮಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಯಥಾರ್ಥತೆಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ. ಕೆಂಪದಾಳಿಹಳ್ಳಿ ಇವರಿಗೂ ಅನಂತ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಗೀತಾ ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್, ಶ್ರೀ ಜಿ.ಆರ್. ಆನಂದ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರು. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ದಿ॥ ರಾಮಚಂದ್ರ.ಜಿ. ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಪ್ರಕಟನೆಯಿಂದಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹವು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರರವರಿಗೆ ದೊರೆಯಲಿ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮಸೇವೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಮತಿ ಗೀತಾ ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಜಿ.ಆರ್. ಆನಂದ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರಿಂದ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಈ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದರ ಸದುಪಯೋಗವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಹರಿಭಕ್ತರು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

|| ಶ್ರೀಮದ್ಧನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ||

ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸ

ಮಾಸನಿಯಾಮಕ - ಧನ್ಯಾಪತಿಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದಾದ ವ್ರತಗಳು

ಶ್ರಾವಣಮಾಸಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಧರರೂಪಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ನಿಯಾಮಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರಾವಣ-ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಧರನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚಸರಿಸತಕ್ಕದ್ದು. 'ಶ್ರಾವಣೇ ವರ್ಜಯೇಚ್ಛಾಕಂ' ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶಾಕವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು 'ಆಷಾಢ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶಿಯಿಂದ ಶ್ರಾವಣ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶಿಯವರೆಗೆ ಆಚರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಸೂರ್ಯನು ಕರ್ಕಾಟಕ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಕೇಶಕರ್ತನ (ಕ್ಷೌರ)ವು ನಿಷಿದ್ಧ. ಗೃಹಸ್ಥರು ಸೂರ್ಯನು ಕುಂಭ, ಕರ್ಕಾಟಕ, ಧನೂ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ತಲೆಗೂದಲು ಅಥವಾ ಮೈಮೇಲಿನ ಕೂದಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದರೆ ಯಮನು ಆದನ್ನು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಉಣಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಸುಮಂತು ಋಷಿಗಳು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ಕರಾಶಿಗೆ ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನದಿಗಳಿಗೆ ಮೂರುದಿನ ರಜೋ ದೋಷವು. ಆಗ ಗಂಗಾದಿ ಮಹಾನದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಣ್ಣನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಆದರೆ ಈ ರಜೋದೋಷವು ತೀರವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ, ಉಪಾಕರ್ಮ, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಗ್ರಹಣ, ಪ್ರೇತಸ್ನಾನ ಇವುಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ನಕ್ತವ್ರತ– ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷ ಪಾಡ್ಯದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನಿತ್ಯವೂ ತ್ರಿಕಾಲಸ್ನಾನ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗುವುದು, ಪಂಚಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ಎಂದರೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 4 ಗಂಟೆಯ ನಂತರ) ಒಂದೇ ಭೋಜನ. ಇದು ವ್ರತ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮ. ಇದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಪ್ರೀತನಾಗುವನು.

ಲಕ್ಷಪೂಜಾವ್ರತ– ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ತುಲಸಿಯಿಂದಲೂ ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಜಾಜಿ, ಸಂಪಿಗೆ, ದೂರ್ವಾ ಇವುಗಳಿಂದಲೂ ಲಕ್ಷ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಉದ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಮೌನವ್ರತ– ಮಾಸಪೂರ್ತಿ ಮೌನವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿ ವ್ರತಸಂಪೂರ್ತಿಗಾಗಿ ಘಂಟಾ-ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ರೋಟಿಕ ವ್ರತ– ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಪಾಡ್ಯವು ಸೋಮವಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಆಗ ರೋಟಿಕವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಬಿಲ್ವಪತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಐದು ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಒಂದು ಶಿವನಿಗೂ, ಎರಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಉಳಿದೆರಡನ್ನು ಯಜಮಾನನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಐದು ವರ್ಷ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಧನಧಾನ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಧಾರಣಾಪಾರಣವ್ರತ– ಉಪವಾಸವನ್ನು ಧಾರಣೆಯಂದೂ, ಭೋಜನವನ್ನು ಪಾರಣೆ ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಶ್ರಾವಣ ಶುಕ್ಲ ಪಾಡ್ಯದಿಂದ, ಅಥವಾ ಆಷಾಢ ಶುಕ್ಲ ಏಕಾದಶಿಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮಾಡಿ ಉದ್ಯಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ದಶಮೀ ದಿನ ಧಾರಣೆಯಾದರೂ ಅವತ್ತು ಪಾರಣೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ಜಪ-ಪಾರಾಯಣ– ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ವೇದ ಪಾರಾಯಣದಿಂದ ಮಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪುರುಷಸೂಕ್ತ ಪಾರಾಯಣವನ್ನು ಒಂದು ದಿನವೂ ಬಿಡಬಾರದು. ಪುರುಷಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆಯೋ ಅದರ ಸಹಸ್ರ ಅಥವಾ ನೂರರಷ್ಟು ಜಪದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ.

ಇತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಜಪದಿಂದ ಬರುವ ಸಿದ್ಧಿಯ ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಪದಿಂದಲೂ, ಇತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಬರುವ ಫಲವೂ ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರದಿಂದಲೂ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ರವಿವಾರ ವ್ರತ– ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಮೊದಲನೆಯ ಭಾನುವಾರ ರಕ್ತ-ಚಂದನದಿಂದ ವರ್ತುಲಾಕಾರ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವನ್ನು ಮಾಡಿ, ದ್ವಾದಶ ಅರ್ಘ್ಯ ,

ದ್ವಾದಶ ನಮಸ್ಕಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಆರು ಎಳೆಯ ದಾರವನ್ನು ಆರು ಗಂಟು ಹಾಕಿ ಕೈಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹನ್ನೆರಡು ಹಣತೆಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಾಯನದಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ದಾರಿದ್ರ್ಯ , ರೋಗ ಎಲ್ಲಾ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು.

ರವಿಪೂಜಾವಿಧಾನ

ಸಂಕಲ್ಪ – ಮಮ ಸಮಸ್ತರೋಗನಿರಸಾರ್ಥಮಾಯುಷ್ಯವೃದ್ಧ್ಯಾದಿಸಕಲ-ಕಾಮನಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸೂರ್ಯವ್ರತಾಂ-ಗತ್ವೇನ ವಿಹಿತಂ ಸೂರ್ಯಪೂಜನಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಗಣಪತಿಸ್ಮರಣಪೂರ್ವಕಂ ಕಲಶಾದಿಪೂಜನಂ ಚ ಕರಿಷ್ಯೇ । ತಾಮ್ರಪಾತ್ರೇ ರಕ್ತಚಂದನೇನಾಷ್ಟದಲಂ ಕೃತ್ವಾ ತತ್ರ ದೇವಂ ಪೂಜಯೇತ್ ।

ತೇಜೋರೂಪಂ ಸಹಸ್ರಾಂಶುಂ ಸಪ್ತಾಶ್ವರಥಗಂ ವರಮ್ ।
ದ್ವಿಭುಜಂ ವರದಂ ಪದ್ಮಲಾಂಛನಂ ಸರ್ವಕಾಮದಮ್ ॥ ಧ್ಯಾನಮ್ ।

ಆಗಚ್ಛ ಭಗವನ್ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲೇ ಚ ಸ್ಥಿರೋ ಭವ ।
ಯಾವತ್ ಪೂಜಾ ಸಮಾಪ್ಯೈತ ತಾವತ್ತ್ವಂ ಸನ್ನಿಧೋ ಭವ ॥ ಆವಾಹನಮ್ ।

ಹೇಮಾಸನಂ ಮಹಾದಿವ್ಯಂ ನಾನಾರತ್ನವಿಭೂಷಿತಮ್ ।
ದತ್ತಂ ಮೇ ಗೃಹ್ಯತಾಂ ದೇವ ದಿವಾಕರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥ ಆಸನಮ್ ।

ಗಂಗಾಜಲಂ ಸಮಾನೀತಂ ಪರಮಂ ಪಾವನಂ ಮಹತ್ ।
ಪಾದ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವೇಶ ಧಾಮರೂಪ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥ ಪಾದ್ಯಮ್ ।

ಭೋ ಭೋಃ ಸೂರ್ಯ ಮಹಾಭೂತ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಿಣೇ ।
ಅರ್ಘ್ಯಮಂಜಲಿನಾ ದತ್ತಂ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರ ॥ ಅರ್ಘ್ಯಮ್ ।

ಗಂಗಾದಿತೀರ್ಥಜಂ ತೋಯಂ ಜಾತೀಪುಷ್ಪೈಶ್ಚ ವಾಸಿತಮ್ ।
ತಾಮ್ರಪಾತ್ರೇ ಸ್ಥಿತಂ ದಿವ್ಯಂ ಗೃಹಾಣಾಚಮನೀಯಕಮ್ ॥ ಆಚಮನೀಯಮ್ ।

ಜಾಹ್ನವೀಜಲಮತ್ಯಂತಂ ಪವಿತ್ರಕರಣಂ ಪರಮ್ ।
ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಚ ಮಯಾ ನೀತಂ ಸ್ನಾನಂ ಕುರು ಜಗತ್ಪತೇ ॥ ಮಲಾಪಕರ್ಷಣಸ್ನಾನಂ

ಪಯೋದಧಿಘೃತಶ್ಚೈವ ಶರ್ಕರಾಮಧುಸಂಯುತೈಃ ।
ಕೃತಂ ಮಯಾ ಚ ಸ್ನಪನಂ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪರಮೇಶ್ವರ ॥ ಪಂಚಾಮೃತ.. ।

ಗಂಗಾ ಗೋದಾವರೀ ಚೈವ ಯಮುನಾ ಚ ಸರಸ್ವತೀ ।
ನರ್ಮದಾ ಸಿಂಧುಕಾವೇರೀ ತಾಭ್ಯಃ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಮಾಹೃತಮ್ ॥ ಸ್ನಾನಮ್ ।
ಪುನರಾಚಮನೀಯಮ್ ।

ರಕ್ತಪಟ್ಟಯುಗಂ ದೇವ ಸೂಕ್ಷ್ಮತಂತುವಿನಿರ್ಮಿತಮ್ ।
ಶುದ್ಧಂ ಚೈವ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಗೃಹಾಣ ಕಮಲಾಕರ ॥ ವಸ್ತ್ರಮ್ ।

ನಮಃ ಕಮಲಹಸ್ತಾಯ ವಿಶ್ವರೂಪಾಯ ತೇ ನಮಃ ।
ಉಪವೀತಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ತದ್ಗೃಹಾಣ ದಿವಾಕರ ॥ ಉಪವೀತಮ್ ।

ಕುಂಕುಮಾಗರುಕಸ್ತೂರೀಸುಗಂಧೈಶ್ಚಂದನಾದಿಭಿಃ ।
ರಕ್ತಚಂದನಯುಕ್ತಂ ತು ಗಂಧಂ ಗೃಹಾಣ ಪ್ರಭಾಕರ ॥ ಗಂಧಮ್ ।

ಜಪಾಕದಂಬಕುಸುಮರಕ್ತೋತ್ಪಲಯುತಾನಿ ಚ ।
ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಗೃಹ್ಯತಾಂ ದೇವ ಸರ್ವಕಾಮಪ್ರದೋ ಭವ ॥ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ।

ರಕ್ತಚಂದನಸಮ್ಮಿಶ್ರಾ ಅಕ್ಷತಾಶ್ಚ ಸುಶೋಭನಾಃ ।
ಮಯಾ ದತ್ತಾ ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ವರದೋ ಭವ ಭಾಸ್ಕರ ॥

ಆರ್ದ್ರಾಕ್ಷತಾನ್ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಅಂಗಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ಓಂ ಮಿತ್ರಾಯ- ಪಾದೌ । ರವಯೇ - ಜಂಘೇ । ಸೂರ್ಯಾಯ - ಜಾನುನೀ । ಖಗಾಯ - ಊರೂ । ಪೂಷ್ಣೇ - ಗುಹ್ಯಂ । ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಯ - ಕಟೀ । ಅರ್ಕಾಯ - ಸ್ತನೌ । ಭಾಸ್ಕರಾಯ - ಕಂಠಂ । ಅರ್ಯಮ್ಣೇ – ಸ್ಕಂಧೌ । ಪ್ರಭಾಕರಾಯ - ಹಸ್ತೌ । ಅಹಸ್ಕರಾಯ - ಮುಖಂ । ಪ್ರಜ್ಞಾಯ - ನಾಸಿಕಾಂ । ಜಗದೇಕಚಕ್ಷುಷೇ - ನೇತ್ರೇ । ಸವಿತ್ರೇ - ಕರ್ಣೌ । ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಧಾರಿಣೇ - ಲಲಾಟಂ । ವಿರಿಂಚನಾರಾಯಣ-ಶಂಕರಾತ್ಮನೇ - ಶಿರಃ । ತಿಮಿರನಾಶಿನೇ - ಸರ್ವಾಂಗಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ।

ದಶಾಂಗೋ ಗುಗ್ಗುಲೋದ್ಭೂತಃ ಕಾಲಾಗುರುಸಮನ್ವಿತಃ ।
ಆಘ್ರೇಯಃ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಧೂಪೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥ ಧೂಪಮ್ ।

ಕಾರ್ಪಾಸವರ್ತಿಕಾಯುಕ್ತಂ ಗೋಘೃತೇನ ಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ದೀಪಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವೇಶ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯತಿಮಿರಾಪಹ ॥ ದೀಪಮ್ ।

ಪಾಯಸಂ ಘೃತಸಂಯುಕ್ತಂ ನಾನಾಪಕ್ವಾನ್ನಸಂಯುತಮ್ ।
ನೈವೇದ್ಯಂ ಚ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಶಾಂತಿಂ ಕುರು ಜಗತ್ಪತೇ ॥ ನೈವೇದ್ಯಮ್ ।

ಕರ್ಪೂರವಾಸಿತಂ ತೋಯಂ ಮಂದಾಕಿನ್ಯಾಃ ಸಮಾಹೃತಮ್ ।
ಆಚಾಮ್ಯತಾಂ ಜಗನ್ನಾಥ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಹಿ ಭಕ್ತಿತಃ ॥ ಆಚಮನಮ್ ।

ಮಲಯಾಚಲಸಂಭೂತಂ ಕರ್ಪೂರೇಣ ಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ಕರೋದ್ವರ್ತನಕಂ ಚಾರು ಗೃಹ್ಯತಾಂ ಜಗತಃ ಪತೇ ॥ ಕರೋದ್ವರ್ತನಕಮ್ ।

ಇದಂ ಫಲಂ ಮಯಾ ದೇವ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ಪುರತಸ್ತವ ।
ತೇನ ಮೇ ಸಫಲಾವಾಪ್ತಿರ್ಭವೇಜ್ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮನಿ ॥ ಫಲಮ್ ।

ಏಲಾಲವಂಗಕರ್ಪೂರಖದಿರೈಶ್ಚ ಸಪೂಗಕೈಃ ।
ನಾಗವಲ್ಲೀದಲೈರ್ಯುಕ್ತಂ ತಾಂಬೂಲಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಕಾಂಚನೀಂ ದೇವ ಸ್ಥಾಪಿತಾಂ ಚ ತವಾಗ್ರತಃ ।
ಗೃಹಾಣ ಸುಮುಖೋ ಭೂತ್ವಾ ಪ್ರಭಾಕರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥ ದಕ್ಷಿಣಾಮ್ ।

ಪಂಚವರ್ತಿಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಸರ್ವಮಂಗಲದಾಯಕಮ್ ।
ನೀರಾಜನಂ ಗೃಹಾಣೇದಂ ಸರ್ವಸೌಖ್ಯಕರೋ ಭವ ॥ ನೀರಾಜನಮ್ ।

ಯಾನಿ ಕಾನಿ ಚ ಪಾಪಾನಿ ಜನ್ಮಾಂತರ ಕೃತಾನಿ ಚ ।
ವಿಲಯಂ ಯಾಂತಿ ತಾನೀಹ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಪದೇ ಪದೇ ॥ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಃ ।

ನಮಃ ಪಂಕಜಹಸ್ತಾಯ ನಮಃ ಪಂಕಜಮಾಲಿನೇ ।
ನಮಃ ಪಂಕಜನೇತ್ರಾಯ ಭಾಸ್ಕರಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥ ನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ।

ತಂಡುಲೈಃ ಪೂರಿತಂ ಪಾತ್ರಂ ಹಿರಣ್ಯೇನ ಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಯುಗಂ ಚೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ನಿವೇದಯೇತ್ ॥ ವಾಯನಮ್।

ಯಸ್ಯೋದಯೇ ಸ್ಯಾಜ್ಜಗತಃ ಪ್ರಬೋಧೋ ಯಃ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷೀ ಭುವನಸ್ಯ ಗೋಪ್ತಾ। ಕುಷ್ಠಾದಿವ್ಯಾಧಿವಿನಾಶಕೋ ಯಃ ಸ ಭಾಸ್ಕರೋ ಮೇ ದುರಿತಂ ನಿಹನ್ಯಾತ್ ॥ ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥

ಸೂರ್ಯಾಯ ನಮಃ ಪಾದೌ। ವಾರುಣಾಯ - ಜಂಘೇ। ಮಾಧವಾಯ - ಜಾನುನೀ। ಧಾತ್ರೇ - ಊರೂ। ಹರಯೇ - ಕಟೀ। ಭಗಾಯ - ಗುಹ್ಯಂ। ಸುವರ್ಣರೇತಸೇ - ನಾಭಿಂ। ಅರ್ಯಮ್ಣೇ - ಜಠರಂ। ದಿವಾಕರಾಯ - ಹೃದಯಂ। ತಪನಾಯ - ಕಂಠಂ। ಭಾನವೇ - ಸ್ಕಂಧೌ। ಹಂಸಾಯ - ಹಸ್ತೌ। ಮಿತ್ರಾಯ - ಮುಖಂ। ರವಯೇ - ನಾಸಿಕಾಂ। ಖಗಾಯ - ನೇತ್ರೇ। ಕೃಷ್ಣಾಯ - ಕರ್ಣೌ। ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಯ - ಲಲಾಟಂ। ಆದಿತ್ಯಾಯ - ಶಿರಃ। ಭಾಸ್ಕರಾಯ - ಸರ್ವಾಂಗಂ ಪೂಜಯಾಮಿ।

ಶ್ರೀ ಸೂರ್ಯದೇವರ ಹಾಡು – ಆ ನಮಿಸುವೆ ಘೃಣಿ ಆದಿತ್ಯ ಸೂರ್ಯ ಘನ್ನ ದಯಾಳುವಾಗಿಹಿ ಸೂರಿ ಪ್ರಾಪ್ಯ ॥ಪ॥ ಅಮಿತ ಸ್ವತೇಜದಿ ಝುಗಿ ಝುಗಿಸುತಿ ಜಗತ್ ಜನ್ಮಾದಿಕರ್ತ ಚೇಷ್ಟಕ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾತ ಆಮಯ ದೂರ ಸುಗುಣ ಗಣಾರ್ಣವ ದೇವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಧ್ಯೇಯ ಧ್ಯಾನಿಪೆ ನಿನ್ನ ॥1॥ ಕೇಯೂರ ಮಕರ ಕುಂಡಲವಾನ್ ಕಿರೀಟಿಯೆ ದಿವ್ಯಮಾಲಾಮಣಿ ಅರಿದರ ಧಾರಿ ಅವ್ಯಯಾನಂದ ಚಿತ್ ಚಾಮೀಕರ ವಪು ಶ್ರೀಯುಕ್ ಪದ್ಮದಿ ಇರುತಿಹಿಯೋ ಅರ್ಕಸ್ಥ ॥2॥ ಹಿಂಕಾರ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಆದಿ ನಮೋ ನಮೋ ಉದ್ಗೀಥ ಪ್ರತಿಹಾರೋಪದ್ರವ ನಿಧನ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸಾಮ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ನಾರಾಯಣ ಋಕ್ ಸಾಮ ವೇದದಿಂ ಸ್ತುತ್ಯ ವಾಗ್ವಾಯ್ವಿಂದ ॥3॥ ಭೂತೇಂದ್ರಿಯ ಕರ್ಣಾದಿಗಳಿಗೆ ದೂರ ದ್ಯುಸ್ಥದಿವಃಪರ ತ್ರಿಪಾದ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯನು ಹಿತಕರನಿವ ಅರ್ಕನೋಳ್ ಜ್ವಲಿಸಿ ಅರ್ಕಗೆ ಒದಗಿಸಿಹ ತನ್ನ ಸೂರ್ಯನೆಂಬೋ ನಾಮ ॥4॥ ಸೂರ್ಯದೇವನೆ ದಯಾವಂತನೆ ನಮೋ ನಮೋ ಕಶ್ಯಪಾತ್ಮಜ ನೀ ಎನ್ನ ಪಾಪ ಪರಿಹರಿಸೋ ಮಹಾದ್ಯುತಿ ತಮೋಘ್ನನೇ ಜ್ಞಾನಾಯುರ್ದಾತಾ ನೀ ಶ್ರೀಯಃಪತಿ ನಾರಾಯಣನ್ನೊಲಿಸೋ ಎನಗೆ ॥5॥ ಗ್ರಹಗಳಲಿ ಆದಿ ಮಾರ್ತಾಂಡ ಸೂರ್ಯ ನೀ ಅಹರಹ ಎನ್ನ ಸರ್ವಪೀಡೆಗಳ್ ಕಳೆದು ಬೃಹತಿಸಾಸಿರ ಸ್ವರ ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರ ವಾಚ್ಯ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಭಜಿಸಲು ಶತಾಯುಸ್

ಬಲವೀಯೋ ||6|| ಶರಣು ಪದ್ಮಜಪಿತ ಪ್ರಸನ್ನ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ತ್ರಿವೃತ್ ಉರುಕ್ರಮ ಸೂರ್ಯ ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರ ಸೂರ್ಯನೊಳಿದ್ದು ನೀ ಜಗತ್ಸರ್ವ ಕಾಯುತ್ತಿ ಕರುಣದಿ ಎನ್ನನು ಎನ್ನವರನು ಕಾಯೋ ||7||

ಆದಿತ್ಯ ಪ್ರೀತಯೇ ಗೋಧೂಮದಾನಮ್ (ಗೋಧಿ) – ಗೋಧೂಮಾಃ ಸರ್ವಜಂತೂನಾಂ ಬಲಪುಷ್ಟಿವಿವರ್ಧನಾಃ। ಮುಖ್ಯಾಶ್ಚ ಹವ್ಯ- ಕವ್ಯೇಷು ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ || ಗೋಧೂಮಾಃ ಸೂರ್ಯದೈವತ್ಯಾಃ ಸೂರ್ಯಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಸದಾ । ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಸೂರ್ಯಃ ಪ್ರಸೀದತು ||

ಇದಂ ಸಹಿರಣ್ಯದಕ್ಷಿಣಾಕಂ ಸತಾಂಬೂಲಂ ಗೋಧೂಮದಾನಂ ಆದಿತ್ಯಗ್ರಹ - ಪೀಡಾ ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಆದಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯ- ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತಿಂ ಕಾಮಯಾಮನಃ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರ- ದದೇ ದತ್ತಂ ನ ಮಮ || ಎಂದು ಹೇಳಿ ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು.

ಅನೇನ ಸದಕ್ಷಿಣಾಕ-ಸತಾಂಬೂಲ-ಗೋಧೂಮದಾನೇನ ಆದಿತ್ಯಗ್ರಹಪೀಡಾ -ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಆದಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಃ ಸುಪ್ರೀತೋಽಸ್ತು ಇತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ದಾನ ಪಡೆದವರು– ಆದಿತ್ಯಗ್ರಹಪೀಡಾಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಆದಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಅಸ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಸೋಮವಾರ ವ್ರತ

ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ಪ್ರಥಮ ಸೋಮವಾರ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕು ಅಥವಾ ಐದು ಸೋಮವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಯಂಕಾಲ ಉಮಾಸಮೇತ ಮಹದೇವ- ನನ್ನೂ, ಚಂದ್ರನನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಮಗಳು ಸಿದ್ಧಿಸುವವು.

ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಸ್ತೋತ್ರ – ವಾಮನ ಹಯಾಸ್ಯ ಶ್ರೀಹಂಸ ಧನ್ವಂತರಿ ರಮಾಪತಿಗೆ ಪ್ರಿಯ ಸೋಮರಾಜನೇ ನಮಸ್ತೇ ||ಪ|| ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷ ಪುರುಷನ

ನಾಭಿ ವನರುಹಜಾತ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಸುತನು ಬಹುಗುಣಿ ಅತ್ರಿ ಬ್ರಹ್ಮಿಷ್ಠ ಈ ಋಷಿಯ ನೇತ್ರಜನು ಸೋಮ ನೀ ಬ್ರಹ್ಮಔಷಧಿ ಉಡುಗಣಕೆ ಪತಿಯಾದಿ ॥1॥ ಪದ್ಮಜನ ನಿಯಮನದಿ ಹೊಂದಿದಿ ಈ ಅಧಿಕಾರ ಸುಧಾಮೂರ್ತಿಯೇ ಸುಧಾಶನ ಸುಧಾ-ಗಾತ್ರ ದಧಿ ಶಂಖ ತುಷಾರಾಭ ಆಹ್ಲಾದ ಕೃಷ್ಣಮೋ ಚಂದ್ರದೇವನೇ ಕ್ಷೀರೋ-ದಾರ್ಣವ ಸನ್ನಿಭನೇ ॥2॥ ತ್ರಿಭುವನಗಳ ಜೈಸಿ ರಾಜಸೂಯ ಯಜ್ಞಗೈದಿ ತ್ರ್ಯಂಬಕನ ಮುಕುಟ ಭೂಷಣ ರೋಹಿಣೀಶ ಅಂಬುಜೋದ್ಭವಪಿತ ಪ್ರಸನ್ನ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹೃತ್ ಅಂಬರದಿಪೊಳೆವ ಸುಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ಎನಗೀಯೋ ॥3॥

ಚಂದ್ರಪ್ರೀತಯೇ ತಂಡುಲದಾನಮ್ (ಅಕ್ಕಿ) – ವ್ರೀಹಿಜಾಸ್ತಂಡುಲಾಃ ಶುದ್ಧಾಃ ಪಿತೃದೇವದ್ವಿಜಪ್ರಿಯಾಃ । ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸರ್ವಕಾಮಾಶ್ಚ ಮೇ ಸದಾ ॥ ತಂಡುಲಶ್ಚಂದ್ರದೈವತ್ಯಾಃ ಚಂದ್ರಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಶುಭಾಃ । ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಚಂದ್ರಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥

ಯವಾಃ ಸಮಸ್ತ ಧಾನ್ಯಾನಾಂ ರಾಜಾನಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ । ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಮಮಾಸ್ತ್ವಭಿಮತಂ ಫಲಮ್ ॥ ಇದಂ ಸಹಿರಣ್ಯದಕ್ಷಿಣಾಕಂ ಸತಾಂಬೂಲಂ ತಂಡುಲದಾನಂ । ಚಂದ್ರ ಗ್ರಹಪೀಡಾಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಚಂದ್ರಾಂ-ತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತಿಂ ಕಾಮಯ -ಮಾನಃ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ದತ್ತಂ ನಮಮ ನ ಮಮ ॥

ಅನೇನ ಸದಕ್ಷಿಣಾಕಸತಾಂಬೂಲತಂಡುಲದಾನೇನ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಪೀಡಾ-ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಚಂದ್ರಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀ-ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಅಸ್ತು ಇತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು– ಚಂದ್ರಗ್ರಹಪೀಡಾಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಚಂದ್ರಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀ-ರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಅಸ್ತು ॥

ಮಂಗಳವಾರಪೂಜಾ

ಅಂಗನ್ಯಾಸ- ಹಾಗೂ ಪೂಜಾಕ್ರಮ – ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ಓಂ ಹ್ರೀಂ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ಓಂ ಹ್ರೂಂ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ಓಂ ಹ್ರೈಂ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ

ಓಂ ಹ್ರೌಂ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ಓಂ ಹ್ರಃ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ । ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಹೃದಯಾಯ ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಶಿರಸೇ ಓಂ ಹ್ರೂಂ ಶಿಖಾಯೈ ಓಂ ಹ್ರೈಂ ಕವಚಾಯ ಹುಂ ಓಂ ಹ್ರೌಂ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್ ಓಂ ಹ್ರಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ । ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ।

ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾಂಬರಧರಃ ಶಕ್ತಿಶೂಲಗದಾಧರಃ । ಚತುರ್ಭುಜೋ ಮೇಷ-ಗರ್ಭೋ ವರದಃ ಸ್ಯಾದ್ಧರಾಸುತಃ ॥ ಧ್ಯಾನಮ್ । ಏಹ್ಯೇಹಿ ಭಗವನ್ ಭೌಮ ಅಂಗಾರಕ ಮಹಾಪ್ರಭೋ । ತ್ವಯಿ ಸರ್ವಂ ಸಮಾಯಾತಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಸಚರಾ-ಚರಮ್ ॥ ಭೌಮಮಾವಾಹಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಂ ದುರಾಸದಮ್ । ರುದ್ರರೂಪಮನಿರ್ದೇಶ್ಯವಕ್ತ್ರಂ ಚ ರುಧಿರಪ್ರಭಮ್ ॥

ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧಾಂಗಿರಸೋ ವಿರೂಪಾಂಗಾರಕೋ ಗಾಯತ್ರೀ । ಮಂಗಲಾ-ವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥ ಓಂ ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧಾ ... । ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ಧನಸಮೃದ್ಧಿದಾಯ ಮಂಗಲಾಯ ನಮಃ । ಮಂಗಲಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಇತ್ಯಾ-ವಾಹ್ಯ, ಎಂದು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಮಂಗಲಾಯ ನಮಃ ಮುಂತಾದ ನಾಮ-ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅಂಗಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂಗಪೂಜಾಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕು.

(ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಮಂಗಲಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ವಾ ಆಸನಾದಿ ಪುಷ್ಪಾಂತಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಯಂತ್ರಸ್ಯೈಕವಿಂಶತಿಕೋಷ್ಠೇಷ್ವಂಗಾನ್ಯೇಕವಿಂಶತಿನಾಮ-ಭಿಃ ಪೂಜಯೇತ್ । ತದ್ಯಥಾ)—

ಮಂಗಲಾಯ ನಮಃ ಪಾದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ । ಭೂಮಿಪುತ್ರಾಯ - ಗುಲ್ಫೌ । ಲೋಹಿತಾಯ - ಉದರಂ । ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಾಯ - ಹೃದಯಂ । ಸಾಮಗಾನಾಂ ಕೃಪಾಕರಾಯ -ಕರೌ । ಧರಾತ್ಮಜಾಯ - ಬಾಹೂ । ಕುಜಾಯ - ಸ್ಕಂಧೌ । ಭೌಮಾಯ - ಕಂಠಂ । ಭೂತಿದಾಯ - ಹನುಂ । ಭೂಮಿನಂದನಾಯ - ಮುಖಂ ಅಂಗಾರಕಾಯ - ನಾಸಿಕೇ । ಸಮಾಯ - ಕರ್ಣೌ । ಸರ್ವರೋಗಾಪಹಾರಕಾಯ - ಚಕ್ಷುಷೀ । ವೃಷ್ಟಿಕರ್ತ್ರೇ - ಲಲಾಟಂ । ವೃಷ್ಟಿಹರ್ತ್ರೇ -ಮೂರ್ಧಾನಂ । ಸರ್ವಕಾಮಫಲಪ್ರದಾಯ - ಶಿಖಾಮ್ ।

ತತೋ ಧೂಪಾದಿ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲ್ಯಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ಏತೈರೇವ ನಾಮಭಿರೇಕವಿಂಶ-ತ್ಯರ್ಘ್ಯಾನ್ ದದ್ಯಾತ್ । ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ ಅಂಗಾರಕಕವಚವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು.

ಅಂಗಾರಕಕವಚ – ಶಿಖಾಯಾಂ ಮಂಗಲಃ ಪಾತು ಭೂಮಿಪುತ್ರಶ್ಚ ಮೂರ್ಧನಿ । ದಂತೋಷ್ಠಜಿಹ್ವಾಸು ಸರ್ವಕರ್ಮಾವರೋಧಕಃ ॥ ಹನೌ ಮೇ ಲೋಹಿತಃ ಪಾತು ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಶ್ಚ ಕಂಠಕೇ । ಸ್ಕಂಧಯೋರುಭಯೋ ರಕ್ಷೇತ್ ಸಾಮಗಾನಾಂ ಕೃಪಾಕರಃ ॥ ಧರಾತ್ಮಜೋ ಭುಜೌ ಪಾತು ಕುಕಜೋ ರಕ್ಷೇತ್ ಕರದ್ವಯಮ್ । ಭೌಮೋ ಮೇ ಹೃದಯಂ ಪಾತು ಭೂತಿದಸ್ತು ತಥೋದರೇ ॥ ಭೂಮಿನಂದನೋ ನಾಭೌ ತು ಗುಹ್ಯೇ ತ್ವಂಗಾರಕೋಽವತು । ಊರೂ ಮಮ ಯಮೋ ರಕ್ಷೇಜ್ಜಾನ್ವೋ ರೋಗಾಪಹಾರಕಃ ॥ ಜಂಘಯೋರ್ವೃಷ್ಟಿಕರ್ತಾ ಚ ಅಪಹರ್ತಾ ಚ ಗುಲ್ಫಯೋಃ । ಪಾದಾಂಗುಷ್ಠೌ ಚ ಗುಲ್ಫೌ ಚ ಸರ್ವಕಾಮಫಲಪ್ರದಃ ॥ ಶಕ್ತಿರ್ಮೇ ಪೂರ್ವತೋ ರಕ್ಷೇಚ್ಛೂಲಂ ರಕ್ಷೇಚ್ಚ ದಕ್ಷಿಣೇ । ಪಶ್ಚಿಮೇ ಚ ಧನುಃ ಪಾತು ಉತ್ತರೇ ಚ ಶರಸ್ತಥಾ ॥ ಊರ್ಧ್ವಂ ಪಿಂಡಾನನಃ ಪಾತು ಅಧಸ್ತಾತ್ ಪೃಥಿವೀ ಮಮ । ಏವಂ ನ್ಯಸ್ತಶರೀರೋಽಸೌ ಚಿಂತಯೇದ್ ಭೂಮಿನಂದನಮ್ ॥

ಇತಿ ಕವಚಂ ಜಪಿತ್ವಾ ಜಪಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥ ತದಂಗತಯಾ – "ಅಸೃಜ-ಮರುಣವರ್ಣಂ ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾಂಗರಾಗಂ ಕನಕಕಮಲಮಾಲಾಮಾಲಿನಂ ವಿಶ್ವ-ವಂದ್ಯಮ್ । ಅತಿಲಲಿತಕರಾಭ್ಯಾಂ ಬಿಭ್ರತಂ ಶಕ್ತಿಶೂಲೇ । ಭಜತ ಧರಣಿಸೂನುಂ ಮಂಗಲಂ ಮಂಗಲಾನಾಮ್ ॥ ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ಅಗ್ನಿರ್ಮೂರ್ಧಾ ಇತಿ ಮಂತ್ರ-ಮಷ್ಟೋತ್ತರಶತಂ ಜಪೇತ್ ।

"ಅಂಗಾರಕಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಶಕ್ತಿಹಸ್ತಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ಭೌಮಃ ಪ್ರಚೋ-ದಯಾತ್ ॥" ಅಂಗಾರಕಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು 108 ಬಾರಿ ಪಠಿಸಬೇಕು . ಅನಂತರ ಅಂಗಾರಕಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. (ಗಾಯತ್ರೀಂ ಪಠಿತ್ವಾ ತತಃ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಪಠೇತ್ ।)

ಅಂಗಾರಕಸ್ತೋತ್ರ – ಮಂಗಲೋ ಭೂಮಿಪುತ್ರಶ್ಚ ಋಣಹರ್ತಾ ಧನಪ್ರದಃ । ಸ್ಥಿರಾಸನೋ ಮಹಾಕಾಯಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಾವರೋಧಕಃ ॥ ಲೋಹಿತೋ

ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಶ್ಚ ಸಾಮಗಾನಾಂ ಕೃಪಾಕರಃ। ಧರಾತ್ಮಜಃ ಕುಜೋ ಭೌಮೋ ಭೂತಿ-ದೋ ಭೂಮಿನಂದನಃ ॥ ಅಂಗಾರಕೋ ಯಮಶ್ಚೈವ ಸರ್ವರೋಗಾಪಹಾರಕಃ। ವೃಷ್ಟಿಕರ್ತಾಽಪಹರ್ತಾ ಚ ಸರ್ವಕಾಮಫಲಪ್ರದಃ ॥ ಏತಾನಿ ಕುಜನಾಮಾನಿ ನಿತ್ಯಂ ಯಃ ಪ್ರಯತಃ ಪಠೇತ್। ಋಣಂ ನ ಜಾಯತೇ ತಸ್ಯ ಸಂತಾನಂ ವರ್ಧತೇ ಸದಾ ॥ ಏಕವಿಂಶತಿನಾಮಾನಿ ಪಠಿತ್ವಾ ತು ದಿನಾಂತಕೇ । ರೂಪವಾನ್ ಧನವಾಂಶ್ಚೈವ ಜಾಯತೇ ನಾತ್ರಸಂಶಯಃ ॥ ಏಕಕಾಲಂ ದ್ವಿಕಾಲಂ ವಾ ಯಃ ಪಠೇತ್ಸುಸಮಾಹಿತಃ। ಏವಂ ಕೃತೇ ನ ಸಂದೇಹೋ ಋಣಂ ಹಿತ್ವಾ ಸುಖೀ ಭವೇತ್ ॥

ಧರಣೀಗರ್ಭಸಂಭೂತಂ ವಿದ್ಯುತ್ಕಾಂತಿಸಮಪ್ರಭಮ್। ಕುಮಾರಂ ಶಕ್ತಿಹಸ್ತಂ ಚ ಮಂಗಲಂ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ಇತಿ ನಮಸ್ಕಾರಃ।

ಅನಂತರ ಖದಿರ(ಕಗ್ಗಲಿ) ಮರದ ಸಮಿತ್ತನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಆದರ ಅಂಗಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಗೆರೆ ಎಳೆದು ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲ ಋಣಬಾಧೆಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. (ಖದಿರಾಂಗಾರೇಣ ರೇಖಾತ್ರಯಂ ಕೃತ್ವಾ –)

ಅಂಗಾರಕ ಮಹೀಪುತ್ರ ಭಗವನ್ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ। ತ್ವಾಂ ನಮಸ್ಯಾಮಿ ಮೇಽಶೇಷಂ ಋಣಮಾಶು ವಿನಾಶಯ ॥ ಋಣರೋಗಾದಿದಾರಿದ್ರ್ಯಪಾಪಕ್ಷುದ್ರಾಪಮೃತ್ಯವಃ । ಭಯಕ್ಲೇಶಮನಸ್ತಾಪಾ ನಶ್ಯಂತು ಮಮ ಸರ್ವದಾ ॥ ಋಣದುಃಖವಿನಾಶಾಯ ಪುತ್ರಸಂತಾನಹೇತವೇ। ಮಾರ್ಜಯಾಮ್ಯಸಿತಾ ರೇಖಾಸ್ತಿಸ್ರೋ ಜನ್ಮಸಮುದ್ಭವಾಃ ॥

ತತಃ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ –ಋಣಕರ್ತ್ರೇ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ದುಃಖದಾರಿದ್ರ್ಯನಾಶಕ । ಸುಖಸೌಭಾಗ್ಯಧನದೋ ಭವ ಮೇ ಧರಣೀಸುತ ॥ಗ್ರಹರಾಜ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಸರ್ವಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕ। ಪ್ರಸಾದಾತ್ ತವ ದೇವೇಶ ಸದಾ ಕಲ್ಯಾಣಭಾಜನ ॥ ದೇವ ದಾನವಗಂಧರ್ವಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಪನ್ನಗಾಃ। ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ಶಿವಂ ಸರ್ವೇ ಸದಾ ಪೂರ್ಣ -ಮನೋರಥಾಃ ॥ ಪ್ರಸಾದಂ ಕುರು ಮೇ ಭೌಮ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ಮಂಗಲಪ್ರದ । ಬಾಲಃ ಕುಮಾರಕೋ ಯಸ್ತು ಸ ಭೌಮಃ ಪ್ರಾರ್ಥಿತೋ ಮಯಾ ॥ ಉಜ್ಜಯಿನ್ಯಾಂ ಸಮುತ್ಪನ್ನ ನಮೋ ಭೌಮ ಚತುರ್ಭುಜ। ಭರದ್ವಾಜಕುಲೇ ಜಾತ ಶೂಲಶಕ್ತಿಗದಾಧರ

ಇತಿಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ, ಪುನಃ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಪಠೇತ್ । ತತೋ ವಾಯನದಾನಮ್ ।

ಎಳ್ಳುಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಗೋಧಿಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಲಾಡುಗಳನ್ನು ವೇದ-ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ತಿಲಗುಡಮಿಶ್ರೈರ್ನೈಕವಿಂಶತಿ-ಲಡ್ಡುಕಾನ್ ಗೋಧೂಮಭವಾನ್ ಫಲದಕ್ಷಿಣಾಸಹಿತಾನ್ ವೇದವಿದೇ ದದ್ಯಾತ್ । ದಾನಮಂತ್ರಃ – ಮಂಗಲಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸರ್ವಮಂಗಲದಾಯಕ । ವಾಯನೇನ ಚ ಸಂತುಷ್ಟಃ ಕುರು ಮೇ ತ್ವಂ ಮನೋರಥಾನ್ ॥

'ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ' ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ 'ಮಂಗಲಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್' ಇತಿ ದದ್ಯಾತ್ ।

ಅಂಗಾರಕಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಅವರೆದಾನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಅಂಗಾರಕ ಪ್ರೀತಯೇ ಸಗುಡಾಢಕ (ಬೆಲ್ಲ-ತೊಗರಿ) ದಾನಮ್ – ಅಗ್ನಿಗರ್ಭೋದ್ಭವಾಃ ಖ್ಯಾತಾಃ ಸರ್ವಮಂಗಲಕಾರಕಾಃ । ಆಢಕಾಃ ಸರ್ವಪಾಪಘ್ನಾಃ ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಮೇ ॥ ಆಢಕಾಃ ಭೌಮದೈವತ್ಯಾಃ ಭೌಮಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಶುಭಾಃ । ತಸ್ಮಾ-ದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಭೌಮಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥

ಇದಂ ಸಹಿರಣ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾಕಂ ಸತಾಂಬೂಲಂ ಸಗುಡಾಢಕದಾನಂ ಅಂಗಾರಕ ಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಪ್ರೀತಿಂ ಕಾಮಯಮಾನಃ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ । ದತ್ತಂ ನ ಮಮ, ನ ಮಮ.

ಅನೇನ ಸದಕ್ಷಿಣಾಸತಾಂಬೂಲಸಗುಡಾಢಕದಾನೇನ ಅಂಗಾರಕಗ್ರಹಪೀಡಾ-ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಅಂಗಾರಕಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಅಸ್ತು ಇತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ– ಅಂಗಾರಕಪೀಡಾಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಅಂಗಾರಕಾತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀ ರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಅಸ್ತು ॥

ಶ್ರೀಅಂಗಾರಕಸ್ತೋತ್ರ – ಗಂಗಾಜನಕ ಜಯೇಶ ಪ್ರಿಯತರ ಮಂಗಳ ನಮೋ ನಮೋ ಪಾಲಯ ಮಾಂ ॥ಪ॥ ತುಂಗ ಮಹಿಮ ವರಾಹಧರಾಸುತ ಮಂಗಳಪ್ರದ ತೇ ನಮೋ ನಮೋ ॥ಅ.ಪ॥ ಸಾಧು ಜನಪ್ರಿಯ ವೃಷ್ಟಿಕೃದ್ ವೃಷ್ಟಿ ಹರ್ತಾದುರ್ಜನ ಭೀಕರ ಭೋ ವಿದ್ಯುತ್ತೇಜ ಕುಮಾರ ನಮೋ ನಮೋ ಶಕ್ತಿಪಾಣೇ ತ್ವಂ ಪಾಲಯ ಮಾಂ ॥1॥ ಸಾಮಗಾನಪ್ರಿಯ ದೇಹಿಮೇ ಸಪ್ತಸಾಮಭಕ್ತಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಹರೌ

ನಿರ್ಮಲಭಕ್ತಿಂ ಸಜ್ಜನಸಂಗಂ ಜ್ಞಾನಾಯುರ್ಬಲೈಶ್ವರ್ಯಂ ||2|| ವಾಗೀಶಪಿತ ಶ್ರೀಪ್ರಸನ್ನಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಿಶ್ವರೂಪನು ನಿನ್ನೊಳ್ ಜ್ವಲಿಸುತಿಹ ಅಂಗಾರಕ ನಮೋ ಭೂಮಿಜ ಕೇವಲ ಕೃಪಯಾ ಸಂತತ ಪಾಲಯ ಮಾಂ ||3||

ಬುಧ-ಬೃಹಸ್ಪತಿ ವ್ರತ ವಿಧಾನ

ಬುಧವಾರ, ಗುರುವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬುಧ ಹಾಗೂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಮೊಸರನ್ನವನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಸೋದರಳಿಯ, ಸೋದರಮಾವನಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಬುಧನು ಬುಧತ್ವವನ್ನೂ, ಗುರುವು ಗುರುತ್ವವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ವಿಧಾನ ಹೀಗಿದೆ – ಬುಧವಾರಯುಕ್ತಾಯಾಂ ಶುಕ್ಲಾಷ್ಟಮ್ಯಾಂ ಬುಧಾ-ಷ್ಟಮೀವ್ರತಮ್ ||

ಮಾಸಪಕ್ಷಾದ್ಯುಲ್ಲಿಖ್ಯ ಮಮ ಇಹ ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮಾಂತರೇ ಚ ಬಾಲ್ಯಾದಾರಭ್ಯ ಕರ್ಮಣಾ ಮನಸಾ ವಾಚಾ ಜಾನತಾಜಾನತಾ ವಾ ಕೃತಾಪರಸ್ವಾದ್ಯಪಹೃತಿ-ದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಸಕಲಮನೋರಥಸಿದ್ಧಿಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀ-ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಬುಧಾಷ್ಟಮೀವ್ರತಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ || ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ಬುಧ ಹಾಗೂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳನ್ನು ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಚತುರ್ಬಾಹುಂ ಗ್ರಹಪತಿಂ ಸುಪ್ರಸನ್ನಮುಖಂ ಬುಧಮ್ । ಧ್ಯಾಯೇಽಹಂ ಶಂಖಚಕ್ರಾಸಿಪಾಶಹಸ್ತಮಿಲಾಪ್ರಿಯಮ್ || ಪೀತಮಾಲ್ಯಾಂಬರಧರಃ ಕರ್ಣಿಕಾರ-ಸಮದ್ಯುತಿಃ । ಖಡ್ಗಚರ್ಮಗದಾಪಾಣಿಃ ಸಿಂಹಸ್ಥೋ ವರದೋ ಬುಧಃ || ಧ್ಯಾನಮ್

ತಾರಾಸುತ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಾಧೀಶ್ವರಪ್ರಿಯ । ಗೃಹಾಣ ಪೂಜಾಂ ಭಗವನ್ ಸಮಾಗತ್ಯ ಗ್ರಹೇಶ್ವರ || ಆವಾಹನಮ್ । ಉದ್ಬುಧ್ಯಸ್ವ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಬುಧನನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಇದಂ ವಿಷ್ಣುಃ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಹಾಗೂ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತೆಯಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಪುರುಷಸೂಕ್ತದಿಂದ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅನಂತರ ಆಸನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲಾಪತೇ

ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ನಿಶೇಶಪ್ರಿಯಸೂನವೇ । ಹೇಮಸಿಂಹಾಸನಂ ದೇವ ಗೃಹಾಣ ಪ್ರೀತ-ಯೇ ಮಮ ॥ ಆಸನಂ । ಶೀತಲೋದಕಸಮಾನೀತಂ ಸುಪುಣ್ಯಸರಿದುದ್ಭವಮ್ । ಪಾದ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವೇಶ ಮಮಾಘಪರಿಶುದ್ಧಯೇ ॥ ಪಾದ್ಯಂ । ತಾರಾಸುತ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಸತತಂ ಭಗವತ್ಪ್ರಿಯ । ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಗ್ರಹಪತೇ ನಾನಾಫಲ-ಸಮನ್ವಿತಮ್ ॥ ಅರ್ಘ್ಯಂ । ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಸಂಯುಕ್ತೈಃ ಶುದ್ಧೈಃ ಸ್ವಾದುಸರಿಜ್ಜಲೈಃ । ಆಚಮ್ಯತಾಂ ನಿಶಾನಾಥನಂದನ ಪ್ರೀತಯೇ ಮಮ ॥ ಆಚಮನಂ । ಪಯೋದಧಿ ಘೃತಮಧುಶರ್ಕರಾಸಂಯುತಂ ಮಯಾ । ಪಂಚಾಮೃತಂ ಸಮಾನೀತಂ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಸ್ವೀಕುರು ಪ್ರಭೋ ॥ ಪಂಚಾಮೃತಮ್ । ವಾಸಿತಂ ಗಂಧಕರ್ಪೂರೈರ್ನಿರ್ಮಲಂ ಜಲಮುತ್ತಮಮ್ । ಸ್ನಾನಾಯ ತೇ ಮಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ದೀಯತೇ ವ್ರತಸಿದ್ಧಯೇ ॥ ಪುರುಷಸೂಕ್ತದಿಂದ ಸ್ನಾನಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಸ್ನಾನದ ಉಪಚಾರ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪೀತವಸ್ತ್ರದ್ವಯಂ ದೇವ ರಾಜವಂಶಕರ ಪ್ರಭೋ । ಉರ್ವಶೀನಾಥ ಜನಕ ಗೃಹಾಣ ಪ್ರೀತಯೇ ಸದಾ ॥ ವಸ್ತ್ರಮ್ । ಯಜ್ಞೋಪವೀತಕಂ ಸೂತ್ರಂ ತ್ರಿಗುಣಂ ತ್ರಿದಶಪ್ರಿಯ । ಮಮ ಪಾಶವಿನಾಶಾರ್ಥಂ ಗೃಹಾಣ ಪ್ರೀತಯೇ ಬುಧ ॥ ಉಪವೀತಮ್ । ಹರಿಚಂದನಕಸ್ತೂರಿಕರ್ಪೂರಾದಿಸಮನ್ವಿತಮ್ । ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯೇ ತುಭ್ಯಮಿಲಾನಾಥ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥ ಗಂಧಂ । ಅಕ್ಷತಾಂಶ್ಚ... ಅಕ್ಷತಾನ್ । ಮಾಲ್ಯಾದೀ ... ಪುಷ್ಪಾಣಿ ।

ಅಥಾಂಗಪೂಜಾ – ಬುಧಾಯ - ಪಾದೌ । ಸೋಮಪುತ್ರಾಯ - ಜಾನುನೀ । ತಾರಕಾಯ - ಕಟಿಂ । ರಾಜಪುತ್ರಾಯ - ಉದರಂ । ಇಲಾಪ್ರಿಯಾಯ - ಹೃದಯಂ ಕುಮಾರಾಯ - ವಕ್ಷಃಸ್ಥಲಂ । ಪುರೂರವಃ ಪಿತ್ರೇ - ಬಾಹೂ । ಸೋಮಸುತಾಯ - ಸ್ಕಂಧೌ । ಪೀತವರ್ಣಾಯ - ಮುಖಂ । ಜ್ಞಾನಾಯ -ನೇತ್ರೇ । ಬುಧಾಯ - ಮೂರ್ಧಾನಂ । ಸೋಮಸೂನವೇ - ಸರ್ವಾಂಗಂ ।

ವನಸ್ಪತಿ - ಧೂಪಮ್ । ಸಾಜ್ಯಂ ಚೇತಿ ದೀಪಮ್ । ನೈವೇದ್ಯ ಗೃ ... ನೈವೇದ್ಯಂ । ಪೂಗೀಫಲಮಿತಿ ತಾಂಬೂಲಮ್ । ಇದಂ ಫಲಮಿತಿ ಫಲಮ್ । ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭೇತಿ ದಕ್ಷಿಣಾಮ್ । ಶ್ರಿಯೇ ಜಾತ ಇತಿ ನೀರಾಜನದೀಪಮ್ । ಉದ್ಬುಧ್ಯಸ್ವೇತಿ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಮ್ ।

ಉರ್ವಶ್ಯಾಶ್ಚ ಪತಿರ್ಯಸ್ತು ಯಃ ಪುರೂರವಸಃ ಪಿತಾ । ಗ್ರಹಮಧ್ಯೇ ಸುರೂಪೋ ಯೋ ಬುಧೋ ನಃ ಸಂಪ್ರಸೀದತು ॥ ವಿಶೇಷಾರ್ಘ್ಯಮ್ । ಯಾನಿ ಕಾನಿ ಚೇತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ । ನಮಸ್ಕಾರಾನ್ । ಆವಾಹನಂ ನೇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ । ಸಂತುಷ್ಟೋ ವಾಯನಾದಸ್ಮಾದಿಲಾನಾಥೋ ಗ್ರಹೇಶ್ವರಃ । ಸತಾಂಬೂಲಾಷ್ಟಲಡ್ಡೂಕಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತು ವಾಯನಮ್ ॥ ವಾಯನಮ್ ।

ಶ್ರೀಬುಧಸ್ತೋತ್ರ – ಸೂರಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರಿಯ ಬುಧನೇ ನಮೋ ನಮೋ ನಮೋ ನಿನಗೆ ॥ಪ॥ ಸೂರಿಪ್ರಿಯಕರ ವಿದ್ವಾನ್ ನಮೋ ಎನ್ನ ಕುಂದು ನೀಗಿಸಿ ಪೊರೆ ಮಹಾದ್ಯುತಿಯೇ ॥ಅ.ಪ॥ ಪ್ರಿಯಂಗುಕಲಿಕಾ ಶಾಮ-ರೂಪಿಯೆ ಚಾರ್ವಾಂಗ ಬುಧನೇ ನಿನಗೆಣೆಯುಂಟೇ ಸೌಮ್ಯನೆ ಸೌಮ್ಯಗುಣವಂತನೇ ನಮೋ ಶಶಿಸುತ ದಯದಿಂ ಪಾಲಯಮಾಂ ॥1॥ ಅಂಬುವು ಚೂರ್ಣಪಿಂಡೀ ಭಾವ ಹೇತುವಾಗಿಹುದು- -ನೀ ಅಂಬು ಅಭಿಮಾನಿ ಮಹ ಪಂಡಿತನಾದುದರಿಂದ ಬೇಡುವೆ- ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲಿ ॥2॥ ಅಂಬುವತ್ ಜ್ಞಾನಯುಕ್ ಸ್ನೇಹಾನುರಾಗ ಎಂಬ- ಭಕ್ತಿ ಅಂಬುಜನಾಭ ಬಿಂಬನಲಿ ಅನುಕಂಪಯಾ ನೀ ಒದಗಿಸೊ ಎನಗೆ ಅಂಭ್ರಣಿಪತಿ -ಶ್ರೀವ್ಯಾಸಗೆ ಪ್ರಿಯನೆ ॥3॥ ಮೂಲೋಕದಿ ಖ್ಯಾತ ವಿಧುಕುಲ ಪ್ರವರ ನೀ-ಬುದ್ಧಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ಮಾಲೋಲ ಆತ್ಮಜ ನಿನ್ನನು ಬುಧನೆಂದು-ನಾಮಕರಣವ ಮಾಡಿದನು ॥4॥ ಹೇಮಗರ್ಭನಪಿತ ಪ್ರಸನ್ನ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪೂರ್ಣ-ಹೊಳೆಯುತಿಹ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾಮಾತ್ಮಿಕ ಉಷ ಶನಿ ಕರ್ಮಪ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ-ವರ ಬುಧನೇ ನಮೋ ನಮೋ ॥5॥

ಬುಧಪ್ರೀತಯೇ ಮುದ್ಗದಾನಮ್ (ಹೆಸರು) – ಮುದ್ಗಬೀಜಾನಿ ಶುದ್ಧಾನಿ ಪ್ರಿಯಾಣಿ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಃ । ಯಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಹ್ಯತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥ ಮುದ್ಗಾಶ್ಚ ಸೌಮ್ಯದೈವತ್ಯಾಃ ಸೌಮ್ಯಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಶುಭಾಃ । ತಸ್ಮಾದೇನಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಸೌಮ್ಯಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥ ಇದಂ ಸಹಿರಣ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾಕಂ ಸತಾಂಬೂಲಂ ಮುದ್ಗದಾನಂ ಬುಧಗ್ರಹ ಪೀಡಾ ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಬುಧ-ಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತಿಂ ಕಾಮಯಮಾನಃ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ । ದತ್ತಂ ನ ಮಮ, ನ ಮಮ ।

ಅನೇನ ಸದಕ್ಷಿಣಾಸತಾಂಬೂಲಮುದ್ಗದಾನೇನ ಬುಧಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀ-ರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಅಸ್ತು ಇತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ– ಬುಧಗ್ರಹಪೀಡಾಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಬುಧಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀ ರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಅಸ್ತು ॥

ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರೀತಯೇ ಚಣಕದಾನಮ್ (ಕಡಲೆ)

ಗೋವರ್ಧನಾಚಲೋದ್ಧಾರ ಸಮಯೇ ಹರಿರಕ್ಷಿತಾಃ (ಭಕ್ಷಿತಾಃ) ಚಣಕಾಃ ಸರ್ವಪಾಪಘ್ನಾಃ ತಸ್ಮಾಚ್ಛಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಮೇ ॥ ಚಣಕಾಃ ಗುರುದೈವತ್ಯಾಃ ಗುರುಪ್ರಿಯಕರಾಃ ಶುಭಾಃ ।

ಇದಂ ಸಹಿರಣ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾಕಂ ಸತಾಂಬೂಲಂ ಚಣಕದಾನಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗ್ರಹ ಪೀಡಾ ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯ-ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತಿಂ ಕಾಮಯಮಾನಃ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ । ದತ್ತಂ ನ ಮಮ, ನ ಮಮ ।

ಅನೇನ ಸದಕ್ಷಿಣಾಸತಾಂಬೂಲಚಣಕದಾನೇನ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ-ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಅಸ್ತು ಇತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ– ಬೃಹಸ್ಪತಿಗ್ರಹಪೀಡಾಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಅಸ್ತು॥

ಬುಧ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಹಾಡು –

ಕರಿಮುಖದ ಗಣಪತಿಯ ಚರಣಕ್ವಂದನೆ ಮಾಡಿ । ಶಾರದೆಗೆ ಶಿರಬಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಬುವೆ ನಾನು । ಒಲಿದೆನಗೆ ವರವ ಕೊಡುಯೆಂದು ॥1 ॥ ಭವ ನಾರದ ಸುಜನವಂದಿತ ವಾಯು । ಮುದದಿಂದ ಮುದ್ದು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ । ಅಂಬುಜ ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿ ನಮೋಯೆಂಬೆ ॥2॥ ಪದುಮನಾಭ ಹರಿಗೆ ನಿಜ ಭಕ್ತರಾದಂಥ

। ಬುಧ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳ ಕಥೆಯ ಪೇಳುವೆ ನಾನು । ಮುದದಿಂದ ಕೇಳಿ ಜನರೆಲ್ಲ ॥3 ॥ ಇರುತಿದ್ದ ಬಡವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣದಿ । ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಸುತರು । ಸೊಸೆಯರೊಡಗೂಡಿಕೊಂಡು ಸುಖದಿಂದ ॥4 ॥ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಸುತಗಿಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಗಂಡಸು ಮಕ್ಕಳು ವಿಧ್ಯುಕ್ತದಿಂದ ಜಾವಳ ಜುಟ್ಟು ಉಪನಯನ ಶುದ್ಧಾತ್ಮರಾಗಿ ಇರುತಿಹರು ॥ 5 ॥ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದೊಳೆದ್ದು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಸುತರು । ಗೋಪಾಳ ಜೋಳ ನಾಲ್ಕು ಸೇರು ಕಾಳು । ತಂದ್ಹಾಕೋರು ಅರ್ಧಗ್ರಾಸವನು ॥6 ॥ ಮೂರು ಪಾವು ಹಿಟ್ಟು ಮುಂಜಾನೆಗೆ ಇಟ್ಟು । ಗ್ರಾಸ ಮುದ್ದೆ ಅಂಬಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆವೋರು ॥7 ॥ ಒಂದಾನೊಂದಿನದಲ್ಲಿ ಬಂದರಿಬ್ಬರು ದ್ವಿಜರು । ಮಂದಿರದ ದ್ವಾರದಲಿ ನಿಂತು ಕೂಗುತಿರೆ । ಬಂದಳೊಬ್ಬಳು ಹಿರಿ ಸೊಸೆ ತಾನು ॥8 ॥ ದಾರು ಬಂದವರು ನಿಮ್ಮ ನಾಮವೇನೆಂದೆನುತ । ಬಾಗಿ ಶಿರಗಳನೆ ಚರಣಕ್ವಂದನೆ ಮಾಡಿ । ಭಾಳ ಭಕ್ತಿಂದ ಕರೆದಳು ॥9 ॥ ದಾರಾದರೇನಮ್ಮ ಬಾಯಾರಿ ಬಳಲುತಲಿ । ಮೂರು ನಿರಾಹಾರ ಮಾಡಿ ಬಂದೆವು ನಾವು । ಆಹಾರ ನೀಡಿ ಕಳಿಸೆಂದ್ರು ॥10 ॥ ಭಿಕ್ಷಕೆ ಹೋದವರು ಈ ಕ್ಷಣದಿ ಬರುವೋರು । ಅರೆಕ್ಷಣ ನೀವು ತಡೆದರೆ ಜೋಳದ । ಭಕ್ಷ್ಯವನೆ ಮಾಡಿ ಬಡಿಸುವೆನು ॥11 ॥ ಹೊತ್ತು ಭಾಳಾಯಿತು ಹಸ್ತವು ನಮ್ಮೊಟ್ಟೆ । ತುತ್ತನ್ನ ಹಾಕಿದರೆ ಈಗ ನಾವದನುಂಡು । ತೃಪ್ತರಾಗ್ಹರಸಿ ನಡೆದೇವು ॥12 ॥ ಮಡಿವುಟ್ಟು ಮಾಡಿದೆನು ಮುಂಜಿಮನೆಗಳಿಗಡಿಗೆ । ತಡೆಯದೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬನ್ನಿರೆಂದು । ನುಡಿದಳು ಬ್ಯಾಗ ಪತಿವ್ರತೆ ॥13 ॥ ನಾಲ್ಕು ಭಕ್ಕರಿಯೊಳಗೆ ಎಂಟರ್ಧವನು ಮಾಡಿ । ಎಂಟುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಡಿಸೋ ಗ್ರಾಸವನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬಡಿಸುವೆನು ॥14 ॥ ಸ್ನಾನ ಸಂಧ್ಯಾನವ ಮಾಡಿ ಬಂದೇವೆನಲು । ತಾನು ಎಡೆಮಾಡಿ ಎರಡೆರಡು ಭಕ್ಕರಿಯ । ನೀಡಿದಳು ಭಾಳ ಭಕ್ತಿಂದೆ ॥15 ॥ ಬೆಣ್ಣೆ ಬೆಲ್ಲ ತುಪ್ಪ ಕರಣೆ ಕರಣೆ ಕೆನೆಮೊಸರು ನುಣ್ಣನೆ ತವ್ವೆ ಅರೆದಕೊಬ್ಬರಿ ಖಾರ ಉಣ್ಣಿರೆಂದ್ಹಾಕುತಿರಲಾಗ ॥16 ॥ ಸಡಗರದಲದನುಂಡು ಕುಡಿದು ಮ್ಯಾಲ್ ಮಜ್ಜಿಗೆಯ ಒಡೆದಡಿಕೆಯೆಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೇಳುತ ನಿಮ್ಮ ನಡೆವೊ ನಾಮೇನು ಹೇಳೆಂದ್ಲು ॥17 ॥ ಇಂದುಸುತ ಸುರರ ಗುರುವೆಂದು ಪೇಳುರ್ವ ನಮಗೆ । ಬಂದೆವು ನಾವು ಬುಧ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳು ಆ- । ನಂದವಾಯಿತು ನಮಗೆಂದ್ರು ॥18 ॥ ಅನ್ನ ಬೇಕಾದರೆ ಅಡಿಗೆ ಒಲೆಗೋಡೆಯಲಿ ನ- । ಮ್ಮನ್ನ ಬರೆದು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೀಗ । ಅನ್ನವನು ನಾವು ಕೊಡುವೆವು ॥19 ॥

ಭಾಗ್ಯ ಬೇಕಾದರೆ ಬರೆದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಮ್ಯಾಲೆ । ಭಾಳ ಭಕ್ತಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೆ । ಭಾಗ್ಯ ಕೊಡುವೆವೆಂದ್ಹೇಳಿ ನಡೆದರು ॥20 ॥ ಸುಣ್ಣಸಾರಣೆಮಾಡಿ ಬಣ್ಣ ಚಿತ್ರವ ಬರೆದು । ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆದು ಬುಧ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳನೆ । ಮನ್ನಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದಳಾಗ ॥21 ॥ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ ಪುಷ್ಪಗಳ । ಉತ್ರಾಣಿ ಅಕ್ಕಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಮಾಡಿ । ಭಕ್ತಿಂದೆ ಪೂಜಿಸಿದಳಾಗ ॥22 ॥ ಗೋಪಾಳಕ್ಕೋದ್ಹದಲ್ಲಿ ಗೋಧಿ ಅಕ್ಕಿ ಬ್ಯಾಳಿ । ಹಾಕುವರು ನಾಲ್ಕು ಬೀದಿಯಲಿ ಅದು ಗಂಟು । ತಾವ್ಕಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತರ್ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ॥23 ಹಿಡಿಜೋಳ ಬೇಡಿದರೆ ಪಡಿಜೋಳ ಹಾಕುವರು । ಬಡವರು ನೀವು ಬನ್ನಿರೆಂದು ಕರೆದು । ಹಿಡಿಹಿಡಿ ರೊಕ್ಕ ಕೊಡುವ್ಹೋರು ॥24 ॥ ಭರದಿಂದ ಬಂದಾಗ ಸುರುವಿದರು ಧಾನ್ಯವನು । ಬರೆದಂಥ ಗೊಂಬೆ ನೋಡಿ ಕೇಳುತ ಆದರ । ವಿವರವನು ಹೇಳಬೇಕೆನುತ ॥25 ॥ ಇವರು ಬುಧ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳೆಂಬೊ ದೇವತೆಗಳು । ಇವರು ಬಂದೆನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲೂಟವನುಂಡು । ಒಲಿದ್ವರವ ಕೊಟ್ಟು ನಡೆದರು ॥26 ॥ ಇಂಥವರ ಪುಣ್ಯದಿಂದೀ ಧಾನ್ಯ ದೊರಕಿದವು ನಿ । ರಂತರದಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟವರನು । ಸಂತೋಷದಲಿ ಪೂಜಿಸುವಣೆಂದ್ರು ॥27 ॥ ಭಾಳ ಅನ್ನವ ಮಾಡು ಜೋಳ ಭಕ್ಕರಿ ಮಾಡು । ಬ್ಯಾಳೆಯ ತವ್ವೆ ಬೆಲ್ಲ ಪಲ್ಯವು ಬೆಣ್ಣೆ। ಮಾಡಿ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕಿಡುಯೆಂದ್ರು ॥28॥

ಶುಕ್ರವಾರವ್ರತ

ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಅವರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ನೃಸಿಂಹ - ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. (ನಿಷ್ಪಾವ)ಅವರೆ ಪಲ್ಯವನ್ನು ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರ ಶ್ರೀಶಪ್ರಿಯ ಭೃಗುವಂಶಜಾತ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ ನೀ ಸಲಹೋ ಎನ್ನನ್ನ ನಮೋ ನಮೋ ನಮಸ್ತೇ ॥ಪ॥ ಶ್ರೀ ಪದ್ಮನಾಭಜನು ಸುಪವಿತ್ರ ವಿಧಿಸುತ ಭೃಗು ಅಪತ್ಯನು ಕವಿ ತತ್ಪುತ್ರರತ್ನನು ಶುಕ್ರ ಈ ಪುಣ್ಯ ಶ್ಲೋಕ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ ಉಷನ ಶ್ರೀಪ ಪ್ರಿಯನಿಗೆ ನಮೋ ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರ ಮಹಾಕವಿಗೆ ॥1॥ ದೈತ್ಯಮಂತ್ರಿಯೇ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಾರ ದೈತ್ಯಾನಂ ಪರಮಂ ಗುರುಂ ಪ್ರಭುಸ್ತಾರಾ ಗಣಾನಾಂ ಮಹಾದ್ಯುತಿಯೇ ನಮೋ ಎನ್ನ ಪೀಡೆಗಳ ಪರಿಹರಿಸಿ ದಯದಿಪಾಲಿಸೆನ್ನನ್ನು

ಹರಿಭಕ್ತಾದಿಗಳಿತ್ತು ॥2॥ ಅಕಳಂಕ ಅಜಪಿತ ಪ್ರಸನ್ನ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಶುಕ್ರನೆಂದೆಣಿಸುವನು ಶೋಕ ರಹಿತನಾದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಕರಾರ್ಚಿತ ಈ ಶುಕ್ರ ನಿನ್ನೊಳ್ ಪ್ರಕಾಶಿಪನು ಶುಕ್ರನ್ನ ಒಲಿಸೆನಗೆ ಶುಕ್ರಾಭಿದ ಮಹಾಶಯನೇ ॥3॥

ಶುಕ್ರಪ್ರೀತಯೇ ನಿಷ್ಪಾವದಾನಮ್ (ಅವರೆ) ಜನ್ಮತ್ರಯಕೃತಂ ಪಾಪಂ ಅವಸ್ಥಾತ್ರಿತಯೇ ಕೃತಮ್ । ನಿಷ್ಪಾವಾಚ್ಚ ವಿನಾಶ್ಯಾಶು ಶಾಂತಿಂ ಯಚ್ಛಂತು ಮೇ ಸದಾ ॥ ನಿಷ್ಪಾವಾಃ ಶುಕ್ರ ದೈವತ್ಯಾಃ ಶುಕ್ರ ಪ್ರೀತಿಕರಾಃ ಶುಭಾಃ । ತಸ್ಮಾದೇಷಾಂ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಶುಕ್ರಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥

ಇದಂ ಸಹಿರಣ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾಕಂ ಸತಾಂಬೂಲಂ ನಿಷ್ಪಾವದಾನಂ ಶುಕ್ರಗ್ರಹ ಪೀಡಾ ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಶುಕ್ರಗ್ರಹಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತಿಂ ಕಾಮಯಮಾನಃ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ । ದತ್ತಂ ನ ಮಮ, ನ ಮಮ । ಅನೇನ ಸದಕ್ಷಿಣಾಸತಾಂಬೂಲನಿಷ್ಪಾವದಾನೇನ ಶುಕ್ರಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಅಸ್ತು ಇತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ – ಶುಕ್ರಗ್ರಹಪೀಡಾಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಶುಕ್ರಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಅಸ್ತು ॥

ಶನಿವಾರವ್ರತ

ಶನಿವಾರದಂದು ಶನೈಶ್ಚರನನ್ನು, ಹನುಮಂತದೇವರನ್ನು, ನೃಸಿಂಹದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಕುಂಜರಶಾಕ(ಪಾದರೀ ಸೊಪ್ಪು)ದ ಪಲ್ಯವನ್ನು ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅನಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿಯೂ, ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಆಗುವುದು. ಶ್ರಾವಣಶನಿವಾರದಂದು ಪಡಿ ಬೇಡುವುದೂ, ಎಳ್ಳುದೀಪವನ್ನೂ ಹಚ್ಚುವುದೂ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಮಂಗಳಗೌರೀವ್ರತ–

ಸ್ತ್ರೀಯರು ನಾಲ್ಕು ಅಥವಾ ಐದು ಮಂಗಳವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರ, ಬೆಳ್ಳಿ ಮೊದಲಾದ ಧಾತುಗಳಿಂದ ಗೌರೀಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಹದಿನಾರು ತೆಂಬಿಟ್ಟಿನ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ತಾಯಿಗೆ ವಾಯನದಾನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ವಿವಾಹವಾದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಕನ್ಯೆಯರೂ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಉತ್ತಮ ಪತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಈ ವ್ರತದಿಂದ ದಾಂಪತ್ಯ ಸುಖವು ಲಭಿಸುವುದು.

ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ಮೂರನೇ ಶುಕ್ರವಾರದ ಗೌರಿ ಹಾಡು

ದಯಮಾಡಿ ಬಾರಮ್ಮ ಶಿವನರ್ಧಾಂಗಿ ಮಂಗಳಗೌರಿ ||ಪ|| ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಿ ಐದು ಮಂಗಳವಾರ ಶಿವನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ ಬಾರೆ ಮಂದಿರಕೆ । ಬಿಡಿಮಲ್ಲಿಗೆಯ ನಡೆಮುಡಿ ಹಾಸುವೆ ಕಡಿಯದೆ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡೆ ||1|| ಗೌರೀದೇವಿ ನಿನ್ನನು ಪೂಜಿಸಿ ರಾಜನ ಕುವರಿ ಮರೆತಿಪ್ಪಾ ಪತಿಯ ಪಡೆದಳು । ಹದಿನಾರನೆ ವರ್ಷ ಗಂಡವ ಕಳೆದು ಸತಿಪತಿಯರನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಿದೆ ||2|| ಕಪಿಲನಾಮಕನ ಸಹೋದರಿಯೆ ವಿಪುಲವಾಗಿ ನಿನ್ನನು ಪೂಜಿಪ ಜನರ ರಕ್ಷಿಸುವಿ । ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ನರಸಿಂಹನಾಶೀರ್ವಾದದಿ ಕನ್ನಿಕೆಯರಿಗೆ ಛಲೋ ಪತಿಯನು ಕೊಡುವಿ ||3||

ಸಂಪತ್ತು ಶುಕ್ರವಾರದ ಪೂಜೆ

ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ಶುಕ್ರವಾರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜೆ

1. ಚೈತ್ರಶುಕ್ಲ ತದಿಗೆಯಿಂದ ಮೂರು ತದಿಗೆಗಳು ವಸಂತ ಗೌರೀಪೂಜೆಗೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ಶುಕ್ರವಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜೆಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಹಿಂದಿನ ಶುಕ್ರವಾರ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪೂಜೆಗೆ ಮೀಸಲು. ಗೋಧೂಳಿಯ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿ.

ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಐದು ಶುಕ್ರವಾರಗಳೂ ಬರುವುದಿದೆ. ಆಗ ಐದು ಶುಕ್ರವಾರವೂ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಣ್ಣಿನ ತಂಬಿಗೆಯ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ಸುಣ್ಣದಿಂದ ಗೌರಿಯ ಮುಖವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕುಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆನೆ, ಆಕಳು, ಚಕ್ರ-ಶಂಖ, ಗದಾ-ಪದ್ಮ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಈ ತಂಬಿಗೆಯೊಳಗೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಐದು ಸಲ ಹಾಕಬೇಕು. ಅರಿಷಿನ - ಕುಂಕುಮ - ಕರಿಮಣಿ - ಅಡಿಕೆ ಅರಿಷಿಣಬೇರು - ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕಾಲುಂಗುರ

- ಪಿಲ್ಲೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚಳ ಮುಚ್ಚಬೇಕು. ತಾಮ್ರದ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ಮುಚ್ಚಬೇಕು. ಈ ಮುಚ್ಚಳದ ಮೇಲೂ ಅಷ್ಟದಳಪದ್ಮ ಆಗಲೀ, ಅಥವಾ ಗೌರಿಯ ಮುಖವನ್ನಾಗಲೀ ಬರೆಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ತಂಬಿಗೆಯು ಗೌರಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆ ತಂಬಿಗೆಗೆ ಮಂಗಳಸೂತ್ರ ಕಟ್ಟಿ ಶುಭ್ರವಾದ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹರಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಂಕುಮದಿಂದ ಪದ್ಮವನ್ನು ಬರೆದು, ವ್ರತದ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ತಂಬಿಗೆ/ಚಟಿಗೆಯನ್ನು ಆ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ತಿ ಈ ಗೌರಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಗಣಪತಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪೀಠಪೂಜೆ, ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪುರುಷಸೂಕ್ತ - ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ-ನಾರಾಯಣರಿಗೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಗೌರಿಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಂದೇ ತಿಳಿದು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಆ ದಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಂಪತ್ ಶುಕ್ರವಾರದ ಹಾಡು ಎಂಬ ವ್ರತಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ವಾಡಿಕೆಯೂ ಇದೆ. ಕಜ್ಜಲೀ-ತೃತೀಯ ಎಂಬ ವಿಷ್ಣುಪೂಜೆಯ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಕೆಲವು ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರಾವಣ ಶುಕ್ರವಾರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಾಡು –

ಹರನ ಕುಮಾರನ ಚರಣಕಮಲಕ್ಕೆರಗಿ ಶಾರದೆಗೆ ವಂದಿಸುವೆ ॥ ಶರಧಿಶಯನಗೆ ಸೆರಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡುವೆ ಶರಧಿ ಸುತೆಯ ಕಥೆಯೊರೆಯುವೆ ॥ 1 ॥ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀ ಹರಿವಕ್ಷಸ್ಥಳವಾಸಿಯೆ ಇಕ್ಷುಕ್ಷೇಪಣನನ್ನೆ ಪಡೆದ । ಮೋಕ್ಷದಾಯಕಳೆ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆ ಕರುಣ ಕಟಾಕ್ಷದಿ ನೋಡಬೇಕೆನ್ನ ॥ 2 ॥ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ಮೊದಲ ಶುಕ್ರವಾರ ಮಾಧವನರಸಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ । ದೇವಿಯ ಮಹಿಮೆ ಕೊಂಡಾಡುವದೀ ಕಥೆ ಕೇಳುವುದು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಜನರು ॥ 3 ॥ ಇರುತಿರಲೊಂದು ಪಟ್ಟಣದೊಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಸಹಿತಾಗಿ । ಹಿಡಿದು ತಂಬೂರಿ ತಂಬಿಗೆಯ ಗೋಪಾಳಕ್ಕೆ ಬಿಡದೈದು ಮನೆ ತಿರುಗುತಲಿ ॥ 4 ॥ ಸೊಸೆಯರು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿಯು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಹಸುಗೂಸುಗಳು ಮನೆತುಂಬ । ಅಶನವಸನಕ್ಕಿಲ್ಲ ಹಸಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗ್ಹಾಲು ಮೊಸರು ಅನ್ನವು ಮೊದಲಿಲ್ಲ ॥ 5 ॥ ಅತಿ ಗುಣವಂತರು ಗತಿಯಿಲ್ಲ ಗ್ರಾಸಕ್ಕೆ

ಮಿತಭೋಜನವ ಮಾಡುವರು । ವ್ರತ ನೇಮ ನಿಷ್ಠೆ ನಿರತ ದರಿದ್ರರನ್ನು ಶ್ರೀಪತಿ ಸತಿ ದಯದಿ ನೋಡುವಳು ॥ 6 ॥ ಒಂದು ದಿನದ ಬಂದ ಮಂದಿ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಚಂದಾದ ಸುಣ್ಣ ಸಾರಣೆಯು । ರಂಗವಲ್ಲಿಯ ಚಿತ್ರ ಬಣ್ಣ ಕಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ತೋರಣ ಕಟ್ಟುತಿಹರು ॥ 7 ॥ ಮನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯರ ಚಟ್ಟಿಗೆ ಬರುವುದನೆ ತಾ ಕಂಡು । ಇದು ಏನು ನೋಂಪಿ ಎನಗೆ ಹೇಳ ಬೇಕೆಂದು ಘನಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು ॥ 8 ॥ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೇವಿ ದೇವರ ಪಟ್ಟದರಸಿ ॥ ಶ್ರಾವಣಮಾಸ ಸಂಪತ್ತು ಶುಕ್ರವಾರ ನಾವು ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಬೇಕು ॥ 9 ॥ ಎನಗೊಂದು ಚಟ್ಟಿಗೆ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಪೆನು । ವಿನಯದಿಂದೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಒಂದು ಚಟ್ಟಿಗೆ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರು ಬಲಗೈಲಿ । 10 ॥ ಸಿರಿದೇವಿ ಚಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಗೋಪಾಳಕ್ಕೆ ಹೋದನು ಮನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ । ಗೋಧಿ ಅಕ್ಕಿ ಬೇಳೆ ತುಪ್ಪವ ತಂದು ಇತ್ತರು ಹಿಡಿ ಹಿಡಿರೆನುತ ॥ 11 ॥ ತಂದ ಪದಾರ್ಥವ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಕರೆದು ಮುಂದಿಟ್ಟು ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದನು । ಇಂದಿರೆ ದೇವಿಯ ಹೀಗೆಂದು ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ ಆನಂದವ ಕೊಡುವಳು ನಮಗೆ ॥ 12 ॥ ಕಬ್ಬು ಬಿಲ್ಲೊಡೆವ ಕಾಮನ ಮಾತೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಉರ್ವಿಯೊಳುತ್ತ ಮಳೀಕೆ । ಹಬ್ಬದೂಟಕೆ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮುತ್ತೈದೆಗೇಳೆಂದ ॥ 13 ॥ ಚಿಕ್ಕ ಸೊಸೆಯು ಎಣ್ಣೆ ಕುಂಕುಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ನಡೆದ್ಹಾದಿಯಲಿ । ಚೊಕ್ಕ ಚಿನ್ನದ ಗೊಂಬೆಯಂತಿದ್ದ ಮುತ್ತೈದೆ ಫಕ್ಕನೆ ಬಂದು ಕೇಳಿದಳು ॥ 14 ॥ ಹುಡುಗಿ ನೀನೆ ಪೋಗುವೆಯೆ ನಿಮ್ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಯೇನೇನು ಮಾಡುವಿರಿ । ಹಿಡಿದೆಣ್ಣೆ ಕುಂಕುಮ ಕೊಡುವುದಿನ್ನ್ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡಬಾರದೇನೆ ನೀನೆನಗೆ ॥ 15 ॥ ಯಾರಾದರೇನಮ್ಮ ದಾರಿ ನೋಡದ ಮುಂಚೆ ನೀನೆ ಬಾ ನಮ್ಮ ಮಂದಿರಕೆ । ಹೇಳಿ ಮುತ್ತೈದೆ ಹಿಗ್ಗಿದಳಂದತ್ತೆ ಮಾವನ ಮುಂದರುಹಿದಳು ॥ 16 ॥ ಮನೆಯ ಸಾರಿಸಿ ಸುಣ್ಣ ಸಾರಣೆ ರಂಗೋಲೆ ಬರೆದು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಣ್ಣವನು । ತಳಿರು ತೋರಣ ಕಟ್ಟಿ ಸರ್ವರು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಎರೆದುಕೊಂಡರೆಲ್ಲರು ಬೇಗ ॥ 17 ॥ ಕಮಲ ಕೇದಗೆ ಕಬ್ಬು ಕದಳಿಕಂಬ ಬಾಳಿ ಗೊನೆ ಕಟ್ಟಿ ಚಿತ್ರ ಮಂಟಪವು ॥ ಎಡಬಲದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ನಂದಾದೀವಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ನಡುವೆ ಶ್ರೀ ಪದ್ಮ ಪೀಠಗಳು ॥ 18 ॥ ಚಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಗ್ಹಾಕಿ ಐದು ಫಲವು ತುಂಬಿ ಮುತ್ತೈದೆರೆಲ್ಲರು ನೆರೆದರು । ಕಟ್ಟಿದರು ತೋರಣ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿದರು

ಸಂಭ್ರಮದಿ ॥ 19 ॥ ಅರಿಸಿನ ಕುಂಕುಮ ಗಂಧ ಬುಕ್ಕಿಟ್ಟು ಗೆಜ್ಜೆ ವಸ್ತ್ರ ಪಾರಿಜಾತ ಸಂಪಿಗೆಯ ॥ ಮುಡಿಸಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಂಡೆ ಒಡೆಸಿ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಉಡಿತುಂಬುತ್ತತ್ತಿ ಫಲಗಳು ॥ 20 ॥ ಭಕ್ಷ್ಯ ಶಾವಿಗೆ ಪರಮಾನ್ನ ಚಿತ್ರಾನ್ನ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ ಶಾಲ್ಯನ್ನ ಸೂಪಗಳು । ಚಕ್ಕುಲಿ ಗಿಲಗಂಚಿ ಚಂದುಬ್ಬೇರುವ ಹಪ್ಪಳ ಸಂಡಿಗೆ ಅಂಬೋಡೆಗಳು । 21 ॥ ಸಕ್ಕರೆ ಘೃತ ಕ್ಷೀರ ಸಕಲ ಪಕ್ವಾನ್ನ ಮಂಡಿಗೆ ಬೀಸೂರಿಗೆ ಗುಳ್ಳೋರಿಗೆಗಳು । ಚಂದ್ರನಂತೊಳ್ಳಿವ ಶಾವಿಗೆ ಫಣಿ ಆ ದಿವ್ಯ ಬುಂದ್ಯ ಬುರಿಬುರಿ ಅನ್ನ ರಸವು ॥ 22 ॥ ಬೇಕಾದ ಬೇಸನ್ನು ಬಿಳಿಯ ದಳೇದುಂಡಿ ಮೋತೀಚೂರು ಚೂರ್ಣಲಾಡು । ಸೇತು ಕಟಕದ ಬಿಳುಪಿನಂತೆ ಜಿಲೇಬಿ ಸಿಖೇದುಂಡಿ ಮುಖವಿಲಾಸಗಳು ॥ 23 ॥ ಹೋಳಿಗೆ ಎಣ್ಣೋರಿಗೆ ಹೊಯ್ ದೋಸೇ ಕಾಯ್ ಹಾಲು ಕರಿದೂರ್ಧಣ ಕಡಬು ॥ ಸುರಳಿಹೋಳಿಗೆ ಉದ್ದಿನಬೇಳೆ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಇಂಗಿನಿಂದೊಪ್ಪುವ ಕಡುಬು ॥ 24 ॥ ಸಾರು ಸಂಬಾರ ಸಾಸಿವೆಕಾಯಿ ಪಲ್ಯದ ಉಪ್ಪೇರಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ರಸವು । ಖೀರು ಮಾಲತಿ ಗವಲಿ ಪರಡಿ ಪರಮಾನ್ನ ಮುನ್ನಾರ ಚಟ್ಟಣಿ ಕೋಸಂಬರಿಗಳು ॥ 25 ॥ ಹಾಗಲಕಾಯಿ ಸೌತೆ ಹಂದರದವರೆ ಹೀರೆ ಬಾಳೆ ಬೆಂಡೆ ಕುಂಬಳವು । ಮಾಗಿದ್ದಲಸಿನಕಾಯಿ ಕಲಸುಮೇಲೋಗರ ಗೆಣಸು ಗುಳ್ಳದಕಾಯಿ ಬಜ್ಜಿಗಳು ॥ 26 ॥ ನಿಂಬೆಭಾತು ಸೌತೆಭಾತು ಕೇಸರಿಭಾತು ಕೆನೆ ಕೆನೆ ಮೊಸರು ಒಗ್ಗರಣೆ । ಹಸಿ ಅಲ್ಲ ಬಿಸಿ ಹಾಲು ಹೊಸಬೆಣ್ಣೆಯಿಂದೊಪ್ಪುವ ಕಲಸ ಬಾಳ್ಕಾಭಾತುಗಳು ॥ 27 ॥ ಮುದ್ದು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿದರು ಅನಿರುದ್ಧಮೂರುತಿ ಸಹಿತಾಗಿ । ಶುದ್ಧ ಸುಣ್ಣವು ಎಲೆಯಡಿಕೆ ಯಾಲಕ್ಕಿ ಪತ್ರೆಕಾಯಿ ಕಾಚು ಲವಂಗ ॥ 28 ॥ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡೆಲ್ಲರರಿಸಿನ ಗಂಧ ಕುಂಕುಮ ಎತ್ತಿ ಚಾಮರ ಬೀಸುತಲೆ । ಅಚ್ಯುತನರಸಿ ಅನುಗ್ರಹದಿ ನೋಡಿದಳ್ ಮೆಚ್ಚಿ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಕಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆದು ॥ 29 ॥ ಅಮರಾದಿ ಸುರರೊಡೆಯನು ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಸರುವ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ । ನಮೋ ನಮೋಯೆಂದು ಕೈ ಮುಗಿದು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಶಿರದಲಿ ತೂರುತ ಬೇಡುವರು ॥ 30 ॥ ಹಾಡುತ್ತ ಪಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ಲಾರತಿ ಬೇಡುತ್ತ ಮುಡಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ । ನೋಡುತ್ತ ನಲಿದಾಡುತ್ತ ತಾ ದಯ ಮಾಡುತ್ತ ಕೊಟ್ಟಳಾಗೊರವ ॥ 31 ॥ ಹೊತ್ತು ಬಹಳಾಯಿತು ಮುತ್ತೈದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತೇನು ಇದಕೆ ಉಪಾಯ ॥ ಅಷ್ಟು ಅಡಿಗಿ ಎಲೆ ಬಡಿಸಿ ಕುಂಕುಮ ವೀಳ್ಯ ಇಟ್ಟು ಬುಟ್ಟಿಯನೆ ಮುಚ್ಚಿದರು ॥ 32 ॥ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರು ಕೂಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡಗೂಡಿ

ಉಂಡು ವೀಳ್ಯವನೆ ತಕ್ಕೊಂಡು । ಇಂದು ನಮಗೆ ಜಯ ಶುಭ ಕಾಲ ಬಂದಿತು ಹೀಗೆಂದು ಸಂತೋಷ ಪಡುವರು ॥ 33 ॥ ಮರುದಿನ ಸಂಪತ್ತು ಶನಿವಾರ ಹಿಟ್ಟಿನ ಕಡಬು ಅಂಬಲಿ ಪರಮಾನ್ನ । ತಿಳಿ ಗಾಣದೆಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಹಿಂಡಿ ಪಲ್ಯನೆ ಮಾಡಿ ಗೌರಿ ಪೂಜೆಗಿಟ್ಟರು ನೈವೇದ್ಯವನು ॥ 34 ॥ ಎರಡನೆ ಶುಕ್ರವಾರ ದಿನ ಮುತ್ತೈದೆಗೆ ದೃಢವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಬಾಯೆನುತ । ಎಣ್ಣೆಗ್ಯೆಯ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡೆಣ್ಣೆ ಕುಂಕುಮವನು ಹಿಡಿದಳಿನ್ನೊಂದು ಪಥವನು ॥ 35 ॥ ಬಾಜಾರ ಬಿಟ್ಟು ಬದಲು ಮಾರ್ಗ ಹಿಡಿಯಲು ಹಾದಿಗೆ ಬಂದಡ್ಡ ಗಟ್ಟಿ । ಆದಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಹೇಳಿ ಯನ್ನನೆ ಬಿಟ್ಟು ದಾರಿಗ್ಹೋಳುವಿಯೆ ಭೋಜನಕೆ । 36 ॥ ನಮ್ಮ ಗೊಡವೆ ಯಾತಕಮ್ಮ ನಿಮಗೆ ಸುಮ್ಮನೊಗು ಶುಕ್ರವಾರದಲ್ಲಿ । ನಿಮ್ಮ ಎಲೆಯ ಬಡಿಸಿ ಅಂದಿಗಿಂದಿಗೆ ಆದೆ ಉಣ್ಣ ಬೇಕದ-ಹೋರ್ಗಮ್ಮ ॥ 37 ॥ ತಂಗಳೂಟಗಳುಂಬೊ ಕಂಗಾಳಿ ನಾನಲ್ಲ ಬಂಗಾರದಂಥ ಮುತ್ತೈದೆ ॥ ತಿಂಗಳಾಗಲಿ ಹಂಗು ನೂಲುಕಟ್ಟಿನಲಿ ತಂಗಳ ನಿನಗುಣಿಸುವೆನು ॥ 38 ॥ ಬಡಿವಾರದ ಮಾತೇಕೆ ಬಡಿಸಿಟ್ಟೆಲೆಯನುಂಬೊ ಬಡವೆಯಲ್ಲ ನಾ ಭಾಗ್ಯವಂತೆ । ತಡೆಯದೆ ಬರುವೆನು ತಾ ಎಣ್ಣೆ ಕುಂಕುಮ ಹಿಡಿದೆಳಕೊಂಡು ನಡೆದಳು ॥ 39 ॥ ಕೊಟ್ಟೆಣ್ಣೆ ಕುಂಕುಮ ಥಟ್ಟನೆ ನಡೆದಳು ಅಷ್ಟು ವಾರ್ತೆಯನೆ ಹೇಳಿದಳು । ಇಂಥ ಧಿಟ್ಟ ಮುತ್ತೈದೆ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ಕಾಣೆನು ಎಟ್ಟೆಳಲಾಕೆ ಚಲ್ವಿಕೆಯ ॥ 40 ॥ ಸಿರಿದೇವಿ ಪೂಜೆ ನೈವೇದ್ಯಗಳಾದವು ಬಡಿದವು ಮೂರು ಘಂಟೆಗಳು । ಬರಲಿಲ್ಲ ಮುತ್ತೈದೆಯೆಂದೆಲೆ ಬಡಿಸಿಟ್ಟು ಸರುವರೂಟವನೆ ಮಾಡುವರು ॥ 1 ॥ ಮೂರನೆ ವಾರ ಮುತ್ತೈದೇಗ್ಹೇಳುವರು ಮತ್ಯಾರೆಂದ್ವಿಚಾರ ಮಾಡುವರು ॥ ಮಾವನವರೆ ಮುದ್ದು ಮಾತ ನೋಡಿರಿಯೆಂದು ತಾನ್ಹೋದಳಿನ್ನೊಬ್ಬ ಸೊಸೆಯು ॥ 42 । ಮುಡಿಬಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡೆಣ್ಣೆ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ನಡೆದಳಿನ್ನೊಂದು ಓಣಿಯಲಿ । ಬಡಬಡ ಬಂದು ಕೈ ಹಿಡಿದೆಣ್ಣೆ ಕುಂಕುಮ ಕೊಡುವದಿನ್ಯಾರಿಗೌತಣವ ॥ 43 ॥ ಔತಣವಲ್ಲಮ್ಮ ಅತಿ ಬಡವರು ನಾವು ಗತಿಯಿಲ್ಲ ಗೌರಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ । ಸುತರಾಡಹೋಗ್ಯಾರೆ ಹುಡುಕುತ ಬಂದೆ ಬಿಡು ದಾರಿ ಪತಿ ಬೈವರೆನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ॥ 44 ॥ ಒಗೆತನದ ಮಾತಿನ ಬಗೆ ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು ಹಗರಣಗಿತ್ತಿ ನೀನಹುದೇ ॥ ಮೊದಲಿನ ಶುಕ್ರವಾರ ಹೇಳಿ ಎನ್ನನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬದಲು ಮತ್ತೆದೆನ್ನೇಳುವರೆ । 45 ॥ ಎರಡು ವಾರವು ಹಸಬೂದೂಟಾಯಿತು ಬರಡಾಕಳ ಹೈನ ಉಂಡಂತೆ ॥ ಕಡಲೆಹೂರಣ ಕರಿಗಡಬು

ಕಡೆದ ಬೆಣ್ಣೆ ಕಾಸಿದ ತುಪ್ಪ ಬಡಿಸೆನಗೆ ॥ 46 ॥ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಳಾಕೆ ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾದಳು ಹಚ್ಚಿ ಕುಂಕುಮ ಎಣ್ಣೆ ಕೊಟ್ಟು । ನಿಶ್ಚಯವೇನಮ್ಮ ನೀನೆ ಬರುವದೆಂದು ಈ ಕ್ಷಣ ಬರುವೇನ್ಹೋಗೆಂದಳು ॥ 47 ॥ ಕೊಟ್ಟೆಣ್ಣೆ ಕುಂಕುಮ ಥಟ್ಟನೆ ಬಂದಳು ಒಂದೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿ ವರ್ಣಿಸುತ । ಇಂದಾಕೆ ಮನಕೆ ಬಂದಂತಡಿಗೆ ಮಾಡು ಹೀ ಗೆಂದು ಸಂತೋಷಪಡುವರು ॥ 48 ॥ ಕಡಲೆ ಹೂರಣ ಗಸಗಸಿ ಕೊಬ್ಬರಿ ಯಾಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿದ್ರಾಕ್ಷೆ ಉತ್ತತ್ತಿ ಹಳಕು । ಕಲಿಸಿ ಕಲ್ಲು ಸಕ್ಕರೆ ಕರಿಗಡಬು ಬೆಣ್ಣೆ ಕಾಸಿದ ತುಪ್ಪವು ಸೋಸಿಲಿಂದ । 49 । ಸಿರಿದೇವಿ ಪೂಜೆ ನೈವೇದ್ಯಗಳಾದವು ಹೊರಗಾರು ಗಂಟೆ ಬಡಿದವು ! ಬರಿದೆ ಬಾರಿಸದೆ ಬರಿಯ ಮಾತಿನ ಜಾಣೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೆಂದು ನುಡಿದರು ॥ 50 ॥ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲಿಂಥ ಕಡಬು ಕಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲನಮ್ ಹೊಟ್ಟೆಗುಂಡವರು ನಾವಲ್ಲ। ಮುತ್ತೈದೆ ಪುಣ್ಯದಿಂದೂಟ ದೊರಕಿತೆಂದವರು ನಗುತ ನುಡಿದರು ॥ 51 ನಾಲ್ಕನೇ ವಾರ ನಾನ್ಹೇಳಿ ಬರುವೆನೆಂದು ಆಕೆ ಹೋದಳು ಹಿರಿಯ ಮಗನರಸಿ । ಬೇಕಾದವರು ಬಂದು ಕಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಯಾಕೆ ನನಗೊಬ್ಬರ ಭಿಡೆಯು ॥ 52 ॥ ದೊಡ್ಡ ಬಾಗಿಲ ಬಿಟ್ಟು ದಿಡ್ಡಿ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ಸದ್ದು ಮಾಡದೆ ಬರುತಿರಲು ॥ ವಜ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಂತ್ಹೊಳೆವ ಮುತ್ತೈದೆ ನಿಂತಿದ್ದಾಳಾಗೆದುರಿಗೆ ಬಂದು । 53 ॥ ಸರ್ವರೊಳಗೆ ಹಿರಿಯ ಸೊಸೆಯು ನೀನೆಂಬಂಥ ಗರುವಾಹಂಕಾರದಿ ನೀನು । ಸರಿಯಾಗಿ ಮೂರು ವಾರ ಹೇಳಿ ಎನ್ನನು ಕರೆಯದುಂಬುವ ಕಾರಣವೇನು ॥ 54 ॥ ಕರಿಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಕಾಣೆ ನಿಮ್ಮನು ನಾನು ತಿರುಗುವಿ ನಾರದರಂತೆ । ಇರುವ ಮಂದಿರವ ತೋರಿದರೀಗ ನಾ ನಿಮ್ಮ ಕರೆದುಣಿಸುವೆ ನಿಮಗೆಂದ್ಲು ॥ 55 ॥ ದೂರುಂಟು ನಮ್ಮನೆ ದಾರಿ ಅಸಾಧ್ಯವು ನೋಡಿ ಬಂದವರು ದಾರಿಲ್ಲ। ಆಹಾರ ನಿದ್ರೆ ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರವು ಮೀರಿದವರಿಗೆ ಕಾಂಬುವದು ॥ 56 ॥ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಿದ್ಧಾಗಿ ಬರುವೆನು ಭದ್ರವಾದ್ವಚನವ ಕೊಡುವೆನು। ಶುಭ್ರವಾದಂಥ ಕೊಬ್ಬರಿ ಭಾರಿಬಟ್ಟಲು ತರಿಸಿಟ್ಟು ಕಡಲಿ ತುಂಬುಡಿಯ ॥ 57॥ ಆಗಾರದೊಳಗಿನ ಅರಗಿಣಿ ಮರವೇರಿ ಮಾಗಿದ ಫಲವ ಮೆದ್ದಂತೆ । ಬೇಗ ಬಂದೀಗ ನಿಮ್ಮನೆಯಲ್ಲೂಟವ ಮಾಡಿ ತೇಗುತ್ತ ತೃಪ್ತಳಾಗುವೆನು ॥ 58 ॥ ಮಾಯಾ ದೇವಿಯ ಮಾಯಾಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ತಾ ಕೊಟ್ಟಳೆಣ್ಣೆ ಕುಂಕುಮವ ॥ ನಾ ಹೋದಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾಗೋದು ಹಣ್ಣೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ॥ 59 ॥

ವರಗೌರಿಪೂಜೆ ನೈವೇದ್ಯಗಳಾದವು ಹೊರಗ್ಗತ್ತು ತಾಸು ಮೀರಿದವು ! ಬರಲಿಲ್ಲ ಮುತ್ತೈದೆ ಎಂದೆಲೆ ಬಡಿಸಿಟ್ಟು ಸರ್ವರೂಟವನೆ ಮಾಡಿದರು ॥ 60 ॥ ಬಂದಿತಾಗೈದನೆ ವಾರ ಮುತ್ತೈದೆಗೆ ಇಂದು ನೀ ಹೇಳಿ ಬಾಯೆನುತ ॥ ಹೆಂಡತಿ ಕರೆದು ಹೇಳಿ ಕುಂಕುಮ ಎಣ್ಣೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ತಾ ನಡೆದಳು ಬೇಗ ॥ 61 ॥ ಬೀದಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಬದಲ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬಂದಳು ಹಾದಿಗೆ ಬಂದಡ್ಡ ಕಟ್ಟಿ। ನೀ ದಯಮಾಡಿ ಬಂದೆಯೆನ-ಗೌತಣ ಆದರಿಂದ್ಹೇಳುವದೇಕೆ ॥ 6.2 ॥ ಜಪ್ಪಿಸಿಬಂದು ಔತಣವ ತಕ್ಕೊಂಡು ನೀ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವರೆ ॥ ಒಪ್ಪತ್ತಾದರೂ ಊಟ ಮಾಡದವರ ಮಾತು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಬುವದ್ಹೇಗೆ ಹೇಳಮ್ಮ ॥ 63 ॥ ಬಂದ ಔತಣ ಗಂಡ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಗ್ಯ ಒಲ್ಲೆಂಬುವರುಂಟೆ ಲೋಕದಿ । ಕಂಡಲ್ಲೌತಣ ಹೇಳಿ ಕರೆಯದಿರುವದೇನೆ ಚಂದವೆ ನಿಮ್ಮ ನಡತೆಯು ॥ 64 ॥ ಲಕ್ಷಣವಂತೆ ನಾನೆದುರಿಗೆ ಬಂದರೆ ಲಕ್ಷಣ ಶುಭಶಕುನಗಳು । ಇಕ್ಷು ಮೇಲೆ ಜೇನು ಇಟ್ಟಂತೆ ಬರುವೆನು ಲಕ್ಷಿಸರಿಗೆ ನಾ ಕೂಡುವೆನು । 65 ॥ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವೆನು ಸಾವಕಾಶ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡು ದಿನಕರ ಮುಳುಗೋ ಕಾಲದಲಿ । ದನಕರು ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ನಾನು ಬರುವೆನು ಮನಕೆ ಸಂದೇಹ ಬೇಡೆನಿತು ॥ 66 ॥ ಅಂಗಳ ಸಾರಸು ರಂಗು ತೋರಣ ಕಟ್ಟು ರಂಗವಲ್ಲಿಯ ಚಿತ್ರ ಬರೆದು । ಅಂಬರೂದಿನಕಡ್ಡಿ ಅರಮಗೆ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೊಂದು ಹಿಡಿಸೆ ಹಿಲಾಲು । 67 ॥ ಮಡಿಸೀರೆಯನು ಬಿಟ್ಟು ಮಡಿ ಪೀತಾಂಬರವುಟ್ಟು ಕಡಗ ಕಂಕಣ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟು । ದೃಢವಾದ ಮುತ್ತಿನ ಮುಖರೆವೊಂದಡ್ಡಿಕೆ ಬುಗುಡಿ ಬಾವುಲಿ ಹೊಳೆಯುತಲಿ ॥ 68 ॥ ಕಂಚುಕ ಕಲಶ ಕದಲಾರತಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಮುಂಚೆ ಬಂದಿದಿರುಗೊಂಡೆನ್ನ । ಮಿಂಚಿನಂತ್ಹೊಳೆವ ಚಿನ್ನದ ಹಲಿಗೆ ತೂಗೋ ಮಂಚದಿ ಬಂದು ಕೂಡುವೆನು ॥ 69 ॥ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವಿರುವ ಮೂರಂಕಣ ಮನೆಮುಂದೆ ಮುರುಕು ಚಪ್ಪರವು । ಮರದ ಮಣೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವುದೆ ಹಲಿಗೆಯ ತೂಗುವ ಮಂಚವೆಲ್ಲಿ ತರುವೆನೆ ॥ 70 ॥ ಬಂಗಾರದ ಬಾಳೆ ಎಲೆ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಟ್ಟಲು ಮಂಡಿಗೆ ತುಪ್ಪ ಸಕ್ಕರೆಯು । ಉಂಡು ಕೂಡುವೆನೆ ಕುಂದಣ ಕೆತ್ತಿದ ತಬಕದಲೆ ತಂದು ನೀಡೆನಗೆ ತಾಂಬೂಲ ।71 ॥ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಈ ಬಟ್ಟಲೇಲಿ ಸುಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನಾನರಿಯೆ । ಕರ್ಪೂರದ ಅಡಿಕೆ ಮುತ್ತಿನ ಸುಣ್ಣ ಬಿಳಿಯಲೆ ಹಚ್ಚಿ ನೀ ಮಡಿಚಿ ಕೊಡು ಎನಗೆ ॥ 72 ॥ ಬಂಗಾರೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಕಂಗಳು ಕಂಡಿಲ್ಲ ಮಂಗಳಸೂತ್ರದೊಂದ್ಹೊರತು ।

ಕುಂದಣದ ತಬಕಿಲ್ಲ ಒಡಕೊಂದು ಹಿತ್ತಾಳೆ ತುಂಡಾದ ತಾಟೊಂದಿರುವುದು ॥ 73 ॥ ಮಡಿಸೀರೆ ಬಿಟ್ಟರಿನ್ನೊಂದು ಸೀರೆನಗಿಲ್ಲ ಮಡಿಪೀತಾಂಬರವ ಕಂಡಿಲ್ಲ । ಕಡಗಕಂಕಣವಿಲ್ಲ ಕರಿಯ ಕಾಚಿನ ಬಳೆ ಇರಲಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ದಯ ನಮಗೆ । 74 ॥ ಬುಟ್ಟಿದ ಬುಗುಡಿ ಅಂಚು ಜರತಾರಿ ಅಂಚು ಚಿನ್ನದಿ ಥಳಕಿಸುವ । ಕುಪ್ಪಸ ಹೊಲಸಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಒಂದರಕ್ಷಣ ತೊಟ್ಟು ನಿಮಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುವೆ ॥ 75 ॥ ಹುಟ್ಟು ಬಡವರು ನಾವಷ್ಟ ದರಿದ್ರರು ನಿತ್ಯ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುವರು । ಚಿತ್ತಕೆ ತಂದು ನೀ ದಯಮಾಡಿ ಬರಬೇಕೆಂದ್ದಸ್ತವ ಮುಗಿದು ಹೇಳಿದಳು ॥ 76 ॥ ಕಡೆಯ ವಾರವು ಕಾಮಧೇನಂತೆ ಬರುವೆನು ಕರೆದುಕೊ ಮನದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ॥ ನಡೆದು ಬರುವೆ ನಾಲ್ಕು ವಾರದ ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡು ನಾನು ಬಿಡುವವಳಲ್ಲ ।77 ॥ ಒಂದೊಂದು ಮಾತನಾಡುವಳು ಮುತ್ತೈದೆ ಬಾಯಿಂದ ಮುತ್ತದುರುವಂದದಲಿ । ಆನಂದದಿಂದ ಕುಂಕುಮ ಎಣ್ಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಂದಳು ತನ್ನ ಮಂದಿರಕೆ ॥ 78 ॥ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವು ಭಾಳಸಾಧ್ಯ ಮತ್ತೈದೆ ನಿಂತಿದ್ದಳಾಗೆದುರಿಗೆ ಬಂದು । ನಿದ್ರೆಯೊ ಕನಸೊ ಎಚ್ಚರಿದ್ದಿಲ್ಲ ಎನಗೊಂದು ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಯದು ॥ 79 ॥ ಗತ್ತಿನ ಮಾತು ಸಮಸ್ತದ ಚಾತುರ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸೌಭಾಗ್ಯವಂತೆ । ಎಷ್ಟ್ಹೇಳಲಾಕೆ ಚಂದದ ಚೆಲ್ವಿಕೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣುವಾದರೆ ಮೋಹಿಸುವನು ॥ 80 ॥ ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯದ ಫಲ ಒದಗಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಮನ್ನಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಬರುವಳು । ಇನ್ನೇನು ಮಾಡೋಣೆಂದಿದಕೆಂದಾಲೋಚಿಸಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮುತ್ತೈದೆಗೇಳುವುದು । 81 ॥ ಪಾಲು ಸಕ್ಕರೆ ಪಂಚಭಕ್ಷ್ಯ ಪರಮಾನ್ನವು ಸಾರು ಶಾಕಗಳು ಶಾಲ್ಯನ್ನ । ಮಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪೂಜೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ ಮಂಗಳಾರತಿಯನೆ ಬೆಳಗುವರು ॥ 82 ॥ ಪಕ್ಷಿವಾಹನ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಅಧೋಕ್ಷಜ ಆ ಪರಮಾತ್ಮ ॥ ಅಕ್ಷಯಸೂತ್ರ ಅಡಗುವ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡುತಿಹರು ॥ 83 ॥ ಮತ್ತೆ ಮಾಲಕ್ಷುಮಿ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ ಪುನಗಿನ ಎಣ್ಣೆ ಸಂಪಿಗೆಯ ತೈಲ । ಕಸ್ತೂರಿ ಬೆರೆಸಿದ ಬಿಸಿನೀರು ಅರಿಸಿನ ಹಚ್ಚಿ ತಾನೆರಕೊಂಡಳಾಗ ।84 ॥ ಸುರಳಿ ಗುಂಗುರುಳಿಗೆ ಬೈತಲೆ ತಿದ್ದಿ ತಳುಪ್ಪಾಕಿ ಚೌರಿ ರಾಗುಟೆ ಚಂದ್ರಗೊಂಡೆ । ಗಿಳಿಗೆಜ್ಜೆ ಹೆರಳು ಬಂಗಾರ ಕೇದಿಗೆ ಮೇಲೆ ಅರಳು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಾಲೆ ಮುಡಿದು ॥ 85 ॥ ಬಿಚ್ಚಿ ತಾನುಟ್ಟಳು ಬಿಳಿಯ ಪೀತಾಂಬರ ಅಚ್ಚ ಜರಿಯ ಸೆರಗೊದ್ದು । ಕುತ್ತಣಿ ಕುಪ್ಪಸ ಮುತ್ತಿನ ಗೊಂಡೆ ತೋಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಳು ಬಾಜು ಬಂದು ॥ 86 ॥ ವಜ್ರದ ವಂಕಿ ನಾಗಮುರಿಗಿಯಡ್ಡಿಕೆ ಗೆಜ್ಜೆಡ್ಡಿಗೆ

ಕೊರಳಲ್ಲಿ। ದೊಡ್ಡ ಸರಿಗೆ ಮೇಲಡ್ಡಿಕೆ ಮುತ್ತಿನ ಕೆಂಪು ಥಳಕು ಬಳಕು ಹೊಳೆಯುತಲಿ ॥ 87 ॥ ಪುತ್ಥಳಿಸರ ಚಂದ್ರಹಾರ ಮೋಹನಮಾಲೆ ಕಟ್ಟಿದಳಾಗ ಕಂಠಿ ಕಟ್ಟಾಣಿ। ಪಚ್ಚೆ ಮಾಣಿಕ್ಯ ರತ್ನ ಪದಕ ನೀರಿಗೆಗಳಲಿ ಜತ್ತಾಗಿ ನಡೆದಾಡುತಿರಲು ॥ 88 ॥ ಬೆರಳಿಗಳಿಗುಂಗುರ ಕಡಗಕಮಲದ್ವಾರ ನಡುವಿಗೆ ನವರತ್ನ ಪಚ್ಚೆ। ಬಿಡಿ ಮುತ್ತು ಮುತ್ತಿನ ಓಲೆ ಬುಗುಡಿ ಚಂದ್ರ ಮುರುವು ಮುತ್ತಿನ ಸರಪಣಿಯ ॥ 89 ॥ ಸಾಲು ಕುಂದಣಮುತ್ತಿನ ಮುಕುರ್ಯ ಬುಲಾಕು ಜಾಲಕದೊಳ್ ವಜ್ರದ ಹರಳು। ತೀಡಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ತಿದ್ದಿ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿ ಮೇಲೆ ಹವಳದ ಕುಡಿಯಂತೆ ।90 ॥ ಪಿಲ್ಲೆ ಕಾಲುಂಗುರ ಲುಲ್ಲುರುಳಿ ಪೈಜಣ ಘಲ್ಲು ಘಲ್ಲೆಂದ್ದೆಜ್ಜೆಯನಿಡುತ ॥ ತೆಳ್ಳನೆ ಪಾದ ಪುತ್ಥಳಿಯಂತೆ ಚಿನ್ನದ ಬಳ್ಳಿಯಂದದಲಿ ಬಳುಕುತಲಿ। 91 ॥ ಬೆಳ್ಳನೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮಿಳ್ಳಿ ತನ್ನುಂಗುರ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಹಿಡಿದಲ್ಲಾಡಿಸುತಲಿ ॥ ಗಗನದ ಮಿಂಚುಗಳಂತೆ ಥಳಥಳಿಸುತ ಬೀದಿಯಲಿ ಬಂದಳು ಗಜಗಮನೆ ॥ 92 ॥ ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಇಳಿದಿಲ್ಲಿ ಬಂದಳೋ ಹರಸತಿಯ ಹರಸುತಳೊ। ಮೋರೆ ನೋಡಲು ಮೂರ್ಛೆ ಬರುವುದು ವೈಯ್ಯಾರಿ ಮುಂಗಾರಿ ಮಿಂಚುಗಳಂತೆ ತೋರುವಳೊ ॥ 93 ॥ ಇಂದ್ರನರಸಿಯೋ ಚಂದ್ರಮನ ರೋಹಿಣಿಯೋ ಸುಂದರ ಸೂರ್ಯನರಸಿಯೊ ಸತಿಯೋ । ಗಂಧರ್ವನರಸಿಯೋ ಗಗನದಿಂದಿಳಿದಂತೆ । ಗಂಗಾ ಶ್ಯಾಮಲೆ ಸೀತಾಂಗನೆಯೋ ॥ 94 ॥ ರತಿಯೊ ರೇವತಿಯೊ ಅರುಂಧತಿ ಪಾರ್ವತಿಯೊ ಭಾರತಿ ಭಾಗ್ಯವಂತೆ ಸರಸ್ವತಿಯೊ । ಪತಿಗಳೈವರ ಸತ್ಯಪಾಂಡವರರಸಿಯೊ - ದ್ರೌಪದಿ ಬಂದಳಿಲ್ಲಿಗೆಂಬುವರು ॥ 95 ॥ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೋ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಜಾಂಬು-ವಂತೆಯೊ ಅಷ್ಟಮ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಳಗೆ ಈಕೆ ಯಾರೋ। ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೈಕುಂಠ ಕೊಲ್ಹಾಪುರ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಬಂದಳೆಂಬುವರು ॥ 96 ॥ ಹಸ್ತವ ಮುಗಿವರು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ-ವೆರಗುವರು ಇತ್ತ ಬಾ ಎನುತ ಕರೆಯುವರು । ಈಹೊತ್ತು ಸಂಪತ್ತು ಶುಕ್ರವಾರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬಂದಳಿಲ್ಲಿಗೆಂಬುವರು ॥ 97 ॥ ರಾಜಾಧಿರಾಜರೆಲ್ಲರು ನಿಂತು ನೋಡಲು ಲಾಜಾವರದ ಗೊಂಬೆಯಂತೆ । ಭೋಜನಕೆತ್ತ ಹೋಗುವಳು ನೋಡೋಣೆಂದು ಬಹು ಜನರು ನಿಂತು ನೋಡುವರು ॥ 98 ॥ ಮುಡಿಬಾಗಿ ನಡೆಯುತ ಮುಡಿದ್ದುವ್ವ ಉದುರಿಸುತ ಮುಗುಳ್ ನಗೆಯಿಂದ ನಗುತಲಿ ॥ ಎಡಬಲದ ವಾರೆನೋಟವ ನೋಡುತ ನಡೆದಳು ಬಡವರ ಮನೆಗೆ ॥ 99 ॥

ಸಿರಿದೇವಿ ತಾ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡುತಲಿರೆ ಅರಮನೆಯಾಯಿತಾಕ್ಷಣದಿ । ಸುರಗಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಶಾವಂತಿಗೆ ನಾನಾ ಫಲಗಳ ವನವಾದವು ಮನೆಸುತ್ತ ॥ 100 ॥ ಗಚ್ಚಿನಂಗಳದಿ ವೃಂದಾವನ ಕಟ್ಟಿ ಕಾರಂಜಿ ಅಚ್ಚನೆ ಗಿಳಿ ಮೋಹ ತುರಂಗ । ಪಕ್ಷಿನವಿಲು ಪಾರಿವಾಳ ಪಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷ ಅಶ್ವತ್ಥ ಗಿಡಗಳು ॥ 101 ॥ ಪಚ್ಚದಂತೊಪ್ಪೊಳೆವ ಶ್ರೀತುಲಸೀವನದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚ ವಜ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಂತೆ । ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾನಲಿಯುತ ಹಿತದಿ ಅರ್ಚಿತವಾದ ಕುರ್ಚಿಯಲಿ ಬಂದು ಕೂಡುವಳು ॥ 102 । ಬಡವನ ಮಡದಿಗೆ ವಡವೆ ವಸ್ತ್ರವಾಯಿತು ಕಡಗಕಂಕಣವು ಕೈಯಲ್ಲಿ । ಮಡಸೀರೆ ಉಟ್ಟಿದ್ದೋಗಿ ಮಡಿ-ಪೀತಾಂಬರವಾಯಿತು ಸಡಗರದಿಂದೆದುರು ಗೊಂಬುವರು ॥ 103 ॥ ಗಂಧ ಕುಂಕುಮ ಅರಿಸಿನ ದಿವ್ಯ ಬುಕ್ಕಿಟ್ಟು ತಂದ್ಹಚ್ಚಿ ತಿಲಕ ಫಣೆಯಲ್ಲಿ ॥ ದುಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆ ಪಾರಿಜಾತ ಸಂಪಿಗೆ ಮಾಲೆ ದಂಡೆ ಮುಡಿಸುವರು ಜಡೆ ಮುಡಿಗೆ ॥ 104 ॥ ಕಿತ್ತಳೆ ಫಲವು ಕೊಬ್ಬರಿಬಟ್ಟಲೊಳು ಹುರಿ ಕಡಲೆ ಹಾಕ್ಕುಡಿಯ ತುಂಬುವರು । ಹಿಡಿದು ಕುಂದಣಹರಿವಾಣದೊಳಾಡಿ ಪಾಡುತ ಮಾಡಿ ಮುತ್ತಿನಾರತಿಯ ॥ 105 ॥ ಇಂದಿರಾದೇವಿ ಆನಂದದಿ ಕುಳಿತಿರೆ ಇಂದ್ರಾದಿ ಸುರರು ನೋಡುತಲಿ । ಮಂದಾರಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಳೆಯ ಕರೆದಾಗ ದುಂದುಭಿ ಭೇರಿಯ ಹೊಡೆದರು ॥ 106 ॥ ಎಡಬಲದಲ್ಲಿಟ್ಟ ಚಾಮರವನ್ನೆ ಬೀಸುವರು ಹಿಡಿದು ನೋಡುವರು ಹಿಲಾಲು । ಬಿಡಿಮಲ್ಲಿಗೆ ತಂದು ನಡೆಮುಡಿಗ್ಹಾಸೋರು ಸಡಗರದಿಂದೆದ್ದಳಾಗ ॥ 107 ॥ ಲಕ್ಕುಮಿದೇವಿ ತಾ ಫಕ್ಕನೆ ಬಂದಳು ಹೊಕ್ಕಳು ದೇವರ ಮನೆಯ । ಚೊಕ್ಕ ಚಿನ್ನದ ಕೊಡವಾಗಿ ತೂಗೋ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಮಂಚದಲಿ ಕೂಡುವಳು ॥ 108 ॥ ರತ್ನ ಮಾಣಿಕ್ಯ ನವ ರತ್ನದ ಹೊನ್ನು ಚೊಕ್ಕ ಚಿನ್ನದ ಮೂರು ಹಾರಗಳು ಬಣ್ಣದ್ಹವಳ ಮುತ್ತು ಭಾರಿ ಬಂಗಾರ ಬಂದು ಮಂದಿ ನೋಡುತಿಹರು ॥ 109 ॥ ಶುಕ್ರವಾರವೆ ಶುಭಕಾಲ ಇವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಳು ಸಿಂಧುನಂದನೆಯು । ಲೋಕದ ಭಾಗ್ಯ ಭಂಡಾರ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ದಕ್ಕಿದಳವರಿಗೆಂಬುವರು ॥ 110 ॥ ನಾಲ್ಕು ವಾರದ ಎಲೆ ತೆಗೆದು ನೋಡುತಲಿರೆ ಹಾಕಿದನ್ನವು ಮಣಿಮುತ್ತು । ಪಾಕಪಲ್ಯವು ಪಚ್ಚೆ ಪರಮಾನ್ನ ಬಂಗಾರದರ್ಚಿತ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯು ॥ 111 ॥ ಬಂದು ನೋಡಿದರು ನಾಲ್ಕು ಸೊಸೆಯರು ಹಂಚಿ ಕೊಂಡರಾಗೊಂದೊಂದೆಲೆಯ । ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಬಂದೊದಗಿತು ನಮಗೆಂದು ಸಂತೋಷ ಪಡುವರು ॥ 112 ॥ ಕರ್ಪೂರದಾರತಿ ಮಾಡಿ ಕಾಯಿ

ಒಡೆದು ಬುಕ್ಕಿಟ್ಟು ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚುವರು । ಪಟ್ಟಣದ ಜನರು ಪತ್ತಲ ಸೀರೆ ಕುಪ್ಪಸ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗುಡುಗೊರೆ ಕೊಡುವರು ॥ 113 ॥ ಬಡವನ ಮನೆಗೆ ನಡೆದು ಬಂದು ಭಾಗ್ಯದ ಕೊಡವಾಗಿ ಕೂತಂಥ ಕಥೆಯ । ದೃಢಭಕ್ತಿಯಿಂದ್ಹೇಳಿ ಕೇಳಿದ ಜನರಿಗೆ ಸಾಯುಜ್ಯ ಪದವಿ ಕೊಡುವಳು ॥ 114 ॥ ಮುದದಿಂದ ಮೂರ್ಜಗದೊಡೆಯ ನಾರಾಯಣನ ಎದೆಯಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿನಮ್ಮ॥ ಸದನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಂಪತ್ತು ಶುಕ್ರವಾರ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವಳು ॥ 115 ॥ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರು ಕೂಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡ-ಗೂಡಿ ಉಂಡು ವೀಳ್ಯವನೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ॥ ಮಂದಗಮನೆ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಿಮಹಿಮೆ ಕೊಂಡಾಡುತ ಆನಂದವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರವರು ॥ 116 ॥ ಕಿವುಡರಿಗೆ ಕಿವಿ ಕುರುಡರಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಬರುವುದು ಬರಡಾಕಳು ಹೈನವಾಗುವದು ॥ ಹಡೆಯದ ಬಂಜೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಾಗುವರು ಪಡೆವರು ಇಷ್ಟ ಫಲ ಫಲಗಳ ॥ 117 ॥ ದನಕರು ತಳಿಯಾಗಿ ಧನಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಸದಾಕಾಲ ಶುಭಕಾರ್ಯವಾಗಿ । ಬರಿ ಕುಂಕುಮರಿಸಿನ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಮುತ್ತೈದೆತನವನು ವರವಾಗಿ ಕೊಡುವಳು ॥ 118 ॥ ಸಾಮಜವರದ ಸುಧಾಮನ ಸಖನಾದ ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀಹರಿ ಮೋಹದರಸಿ ॥ ಶ್ರೀಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ ತಾನೊಲಿವ ॥ 119 ॥

ಸಂಪತ್‌ಶುಕ್ರವಾರದ ಹಾಡು

(ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಪ್ರತಿಶುಕ್ರವಾರ ಹೇಳಬೇಕು)

ರುದ್ರಕುಮಾರನ ಚರಣಕ್ವಂದನೆ ಮಾಡಿ ವಿದ್ಯಾಭಿಮಾನಿ ವಾಣಿಯ ಸುಪಾದ -ಪದ್ಮಗಳಿಗೆ ಎರಗಿ ನಾ ಪೇಳುವೆ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಕೊಡು ಮತಿಯ ॥1॥ ಶ್ರಾವಣಮಾಸ ಶುಕ್ರವಾರ ಶುಭದಿನ । ಕಾಲದಿ ಕಮಲಾಕ್ಷಿಯನು । ಆಲಯದೊಳ- ಗಿಟ್ಟಾದರದಿ ಪೂಜಿಸೆ । ಬೇಡಿದಿಷ್ಟಾರ್ಥ ನೀಡುವಳು ॥2॥ ಇರುತಿರಲೊಂದು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರಾಜನು । ತನಯರಿಲ್ಲದ ಕಾರಣವು । ವಿವಾಹದುತ್ಸವಕೆಂದು ತೆರಳೋ ಪತಿಯ ಕಂಡು । ತೆಗೆದಿಟ್ಟಳಾತನಾಯುಧವ ॥3॥ ಪಟ್ಟದ ಕತ್ತಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದೆನೆಂದು । ಅಟ್ಟಿದ ತನ್ನ ದೂತರನು । ನೆಟ್ಟನೆರಡು ಕಾಲು ಚಾಚಿ ಕುಳ್ಳಿರಲಾಗ । ತಟ್ಟನೆ ದಾಟಿ ನಡೆದನು ॥4॥ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಗರ್ಭ ಸಾಲಾಗಿ ಬಂದಿದೆ । ನೀನೀಗ ಕಾಲ ದಾಟುವರೆ । ಕೇಳಿ, ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಹೇಳೆ ರಾಜಗೆ ಬಂದು । ತಾಳಿದ ಪರಮ

ಹರುಷವನು ||5|| ಅಂಗನೆಗೆ ಗರ್ಭ ಚಂದದಿಂದೊಗಿ | ದ್ವಾಂಗೆಂಬೋ ವಾರ್ತೆಯನು ಕೇಳುತಲಿ | ಬಂದ ದಿಬ್ಬಣವನ್ನೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿ | ಬಂದಿಳಿದನೆ ಅರಸ ಮಂದಿರಕೆ ||6|| ಅರಸನ ಅರಸಿಗೆ ಬೆರಸಿತು ಚಿಂತೆಯು ಕರೆಸಿದಳ್ ತನ್ನ ದಾಸಿಯರ || ಕರೆದು ತಾರೆ ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯ ಎನುತಲಿ ತ್ವರಿತದಿಂದಲಿ ಹೇಳಿದಳು ||7|| ಸದ್ದು ಮಾಡದೆ ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯ ಕರೆದು | ತಾನಿದ್ದ ವಾರ್ತೆಗಳು ಪೇಳಿದಳು | ಮುದ್ದು ಕೂಸಿನ ತಂದು ಕೊಟ್ಟರೆ ನಿನಗೀಗ | ಮುತ್ತಿಲು ತಂಬ್ಹೊನ್ನ ಕೊಡುವೆ ||8|| ಅಂದ ಮಾತಿಗೆ ಸಂದೇಹ ಬೇಡಿರಿ | ಕಂದನ ತಂದು ಕೊಡುವೆನು | ಹಾಗೆಂದು ಕೇರಿ ಕೇರಿ ಮಂದಿರವನೆ ಪೊಕ್ಕು | ಚೆಂದದಿ ಹುಡಿಕಿ ನೋಡಿದಳು ||9|| ಹುಡುಕುತ್ತ ಬಂದಳು ಕಡೆ ಬಜಾರಕ್ಕೆ | ಬಡವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಂದಿರದಿ | ಮಡದಿಗೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಗರ್ಭವಾಗಿದೆ | ನುಡಿಸಿ ಮಾತನಾ- ಡಿಸಿದಳು ||10|| ಹಡೆದತ್ತೆ ಮಾವ ಭಾವ ಮೈದ್ನಂದರು | ಒಡನೆ ಸಂತೈಸುವರಿಲ್ಲೆ ಹಡೆದ ತಾಯ್ತಂದೆಯರಿಲ್ಲೆನೆ | ಕಡೆ ಹಾಯ್ಸಲೆನ್ನ ಕರೆಸೆಂದಳು ||11| ಅಲ್ಲಿಯ ಸುದ್ದಿ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ತಿಳಿದು | ರಾಜನೊಲ್ಲಭೆಗಾಗ ಅರುಹಿದಳು | ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಉತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಗಳನು | ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ನಡೆಸೆಂದಳು ||12|| ಮೂರು ತಿಂಗಳು ರಾಜನರಸಿಗೆ ಮೊಗ್ಗೆಯು | ಐದು ತಿಂಗಳಿಗೂವ ಮುಡಿಸಿ | ಆರೆರಡು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸೀಮಂತದುತ್ಸವ ಮಾಡಿ ಬಂತಾಗ ನವಮಾಸಗಳು ||13|| ವಿಪ್ರನ ಮಡದಿಗೆ ಒತ್ತಿ ಬಂದವು ಬೇನೆ | ವರ್ತಮಾನವನೆ ಕೇಳುತಲಿ | ನೃಪತಿಯ ಅರಸಿಗೆ ಮತ್ತಾಗಲೆ | ಹತ್ತಿತು ಬೇನೆಯೆಂಬುವರು ||14|| ಅರ್ತಿಯಿಂದಲಿ ಬರುವಾಕೆ ಸಂಗಡಲೊಂದು | ಪುತ್ರಿಯ ಕರೆದುಕೊಂಡಿಹಳು | ಮತ್ತೆ ವೀಳ್ಯವ ಕೈಯ್ಯೊಳಗೆ ಕೊಟ್ಟು | ಹೆಚ್ಚುಪಚಾರವ ಮಾಡುವಳು ||15|| ವಿಪ್ರನ ಮಡದಿಗೆ ಒತ್ತಿ ಬಂದವು ಬೇನೆ | ಕಟ್ಟಿ ಕಣ್ಣುಗಳ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆ | ಹತ್ತಿ ಇಳಿಯುತ್ತ ಹಡೆದಳು ಗಂಡುಕುಮಾರನ | ಎತ್ತಿಕೊಂಡೊಯ್ದಳಾ ಕ್ಷಣದಿ ||16|| ಕಲ್ಲು ಗುಂಡನು ಹಡೆದೆ ನೀ ಎಂಬಂತೆ | ಸೊಲ್ಲ ಕೇಳುತಲೆ ತಲ್ಲಣಿಸಿ | ಎಲ್ಲಿದ್ದರೆನ್ನ ಕುಮಾರ ಸುಖಬಾಳಲಿ ಇಂಥೆಲ್ಲ ನೇಮವನೆ ನಡೆಸಿದಳು ||17|| ಗುಂಡುಕಲ್ಲನೆ ಹಾಕಿ ಮುಂಡೆಗಟ್ಟನೆ ಕಟ್ಟಿ ಚೆಂದದಿ ಕೋಗಿಲು ಪೂಜೆ | ಆನಂದದಿಂದಲಿ ಆರತಿ ಅಕ್ಷತೆ ಮಾಡಿಸಿ | ಅಂದು ಕಳೆದಳು ಶೋಕರಾತ್ರೆ ||18|| ಮೂರನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಮೂಬಟ್ಟಲನೆ ಮಾಡಿ | ಐದನೆ ದಿನ

ಜೀವುತಿಯು । ಏಳನೆಯ ದಿನ ಗೆದ್ವಿಳ್ಯಗಳ ಬೀರಿ । ಒಂಭತ್ತನೆ ದಿನದಿ ಕಡಬುಗಳು ॥19॥ ಹತ್ತನೆ ದಿನದಲ್ಲಿ ಈರುಳುಗಳ ಮಾಡಿ । ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ದಿನ ನೀರೆರೆದು । ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿನ ನಾಮ್ಕರಣದುತ್ಸವವ । ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಗುತ ಮಾಡಿದರು ॥20॥ ಇತ್ತ ಕೂಸಿಗೆ ಮಧುವಿತ್ತು ಜಾತಕ ಬರೆಸಿ । ಸಕ್ಕರೆ ಭೋಜನವ ಮಾಡಿಸಿದ । ದಕ್ಷಿಣೆ ತಾಂಬೂಲಸಹಿತ ಬ್ರಾಂಬರಿಗೆಲ್ಲ ಇಟ್ಟು ಭೋಜನವ ಮಾಡಿಸಿದ ॥21॥ ಹಾಲು ಕಡಗ ಗುಂಡು ಬಿಂದುಲಿ । ಅಸಲಿ ಪೂ ಮೇಲೆಕೆತ್ತಿಸಿದ ಅರಳೋಲೆಯು । ನೀಲದ ಬಾವುಲಿ ಚೌಕುಳಿ ಚಳತೊಂಬು । ರಾಜನ ಸುತಗೆ ಒಪ್ಪಿದವು ॥22॥ ದಶರಾತ್ರಿಯಾಗಲು ಅರಸು ಕುಮಾರಗೆ । ಶಶಿಮುಖಿಯರೆಲ್ಲ ನೆರದು । ಹೊಸ ವಜ್ರದ ಹೊನ್ನ ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಿಟ್ಟು ತೂಗಿದರು । ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಪಾಡಿ ತೂಗಿದರು ॥23॥ ಚಿನ್ನದ ತೊಟ್ಲಿಗೆ ರನ್ನದ ಗೊಣಸು ಕನ್ನಡಿ । ಹೊಳವೊ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟಿನ ಬೆಳಕು । ಇನ್ನಾದರು ಬಾರದೆ ನಿನ್ನ ಮನಸು । ಕನ್ಯೇರು ತೂಗ್ಯಾರು ಪವಡಿಸು ಜೋ ಜೋ ॥24॥ ಜೋಜೋ ಜೋಜೋ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುತ್ರ । ಜೋ ಜೋ ಜೋ ಜೋ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ । ಜೋ ಜೋ ಜೋ ಜೋ ಸುಲಲಿತಗಾತ್ರ ಜೋಜೋಜೋಜೋ ಚಾರುಚರಿತ್ರ ಜೋ ಜೋ ॥25॥ ನಾಮಕರಣ ಜಾವಳ ಚಂಡಿಕುಪನಯನ । ಪ್ರೇಮದಿಂದ್ವಿದ್ಯವ ಕಲಿಸಿ । ಸೋಮನಂದದಿ ಹೊರ ಹೊರಟು । ತನ್ನಮ್ಮನ ನೋಡಿ ಮೋಹಿಸಿದನಾಕ್ಷಣದಿ ॥26॥ ಕತ್ತಲೆಯೊಳಗೆ ಬರುತಿರಲು ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ । ಕಟ್ಟಿದ ಗೋವು ಕಾಣದಲೆ ॥ ವತ್ಸದ ಕಾಲು ತುಳಿಯಲಾಗ ಅದು ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟೊದರಿತು ಭಯದಿಂದ ॥27॥ ಅಮ್ಮಾ ನೀ ಬಾರೆ ತಮ್ಮಮ್ಮನರಿಯದವ । ನಮ್ಮನ್ನು ಬಲ್ಲನೆ ಪಾಪಿ । ಒಮ್ಮೆಲ್ಲ ಎರಡು ಬಾರಿ ಲಾಲಿಸ್ಯದರ ಮಾತು । ತಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಯರನೆ ಕೇಳಿದನು ॥28॥ ಮಂದಾಕಿನಿಯ ಸ್ನಾನವ ಮಾಡಿ ಬಂದರೆ । ಸಂದೇಹ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು । ಹಾಗೆಂದು ಹೇಳಿದ ಹಿರಿಯರ ವಾಕ್ಯವ ಕೇಳಿ । ಗಂಗಾಯಾತ್ರೆಗೆ ತೆರಳಿದನು ॥29॥ ನಡೆದು ಬಂದನೆ ನಡುಮಾರ್ಗದಿ ಪಟ್ಟಣ । ಹಡೆದ ಮನೆ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ । ಕೊಡಬೇಕು ನಮಗಿಷ್ಟು ಸ್ಥಳಗಳೆಂದೆನುತಲಿ । ನುಡಿದು ಪವಡಿಸಿದನಾಕ್ಷಣದಿ ॥30॥ ಬಾಣಂತಿ ತಾಯಿ ನುಡಿದಳೆ ಒಂದು ಮಾತನು । ಆರನೇ ದಿನ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ॥ ಆದರೆ ನಮ್ಮಯ್ಯ ಯಾರ ಪುಣ್ಯದಲಿಂದ । ಈಗೆನ್ನ ಶಿಶುವು ಬದುಕಲಿ ॥31॥ ಹೊರಗಿಂದ ಶೆಟವಿ

ಬಂದಳು ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಿ। ಒಳಗಿಂದ ನುಡಿದಳೆ ಎನ್ನ ॥ ವರಪುತ್ರ ಅವನ ದಾಟಲು ನಿನ್ನ ಶಿರವು । ಸಿಡಿದು ಸಹಸ್ರಾಗ್ವದೆನಲು ॥32॥ ಅದು ಕೇಳಿ ಶೆಟವಿ ತಾ ತಿರುಗಿ ಪೋಗುತಲಿರೆ । ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದ ಶಿಶುವು ॥ ಇದು ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯದಿಂದುಳಿ-ಯಿತೆಂದೆನುತಿರೆ । ಅಧಿಕ ಸಂತೋಷದಿಂದ್ಹೊರಟು ॥33॥ ಭಾಗೀರಥಿಯ ಸ್ನಾನವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು । ಪ್ರಯಾಗಗಯಕೆ ನಡೆದಿರಲು । ಆಗ ಮಾಡಿದ ದಾನ ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಂಗಳು । ಮತ್ತಾಗ ಕಂಡನೆ ಚತುರ್ಹಸ್ತ ॥34॥ ನಾಲ್ಕು ಹಸ್ತಂಗಳ ಕಂಡ ಕಾರಣವೇನು । ವ್ಯಾಕುಲದಿಂದ ಕೇಳಿದನು । ಸಾಕಿದವರು ಹಡೆದವರುಂಟು ನಿಮಗೆಂದು । ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿ ಅವರು ಪೇಳಿದರು ॥35॥ ಜನನಿ ಜನಕ ಪಾಲಕರಿವರೆಂಬಂಥ । ಕಾಂಬೋ ಕಾರಣ ಹೇಳಿರೆಂದ । ಪಟ್ಟಣಕೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರಾವಣ ತಿಂಗಳು । ನೇಮ ಸಂತರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಸೆಂದ್ರು ॥36॥ ಹಡದ ತಾಯಿ ಹೇಗೆ ದೊರಕ್ಯಾಳೋ । ನಿನಗೀಗ ದೃಢವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆನುತ । ಸಡಗರದಿಂದಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನ । ಮಾಡಿಸಿ ಹಿಡಿದಿರು ವೀಳ್ಯವೆಂದೆನಲು ॥37॥ ಪಟ್ಟಣದೊಳು ಉಳ್ಳ ವಿಪ್ರ ಜನರು । ಮತ್ತೆ ಮಡದಿ ಪುತ್ರರು ಸಹಿತವಾಗಿ । ಅಷ್ಟೂರ್ಧಿಗೌತಣ ಕೊಟ್ಟು ಉತ್ಸಹದಿಂದ । ಇಚ್ಛಾಭೋಜನ ಮಾಡಿಸೆಂದ್ರು ॥38॥ ಹಾಗಲ್ಹಂದರದೊಳು ಮೂರುಕಾಲಿನ ಮಣೆ ನಾರ್ಯರು ಕಾಲ ತೊಳೆಯುತಲಿ ॥ ಹಸರು ಬಳೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಪಚ್ಚೆ ಪೀತಾಂಬರವ । ಕುಪ್ಪಸ ಸಹಿತ ಕೊಡಿರೆಂದ್ರು ॥39॥ ಸಾಲುಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕುಂಕುಮ ಕೊಟ್ಟು । ಕುಡಿಬಾಳೆಯೆಲೆಯ ಹಾಕುತಲಿ । ಶಾಕ ಪರಮಾನ್ನವು ಹೊಸ ಮೊರದಲಿ । ಅನ್ನ ಸಾರು ಮೊದಲೆ ಬಡಿಸೆಂದ್ರು ॥40॥ ಸಾಲು ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕುಂಕುಮ ಕೊಟ್ಟು । ಆದರದಿಂದ ನೋಡುತಲಿ । ವಿಶಿಷ್ಟಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗರ್ಪಿತವೆಂದು । ತುಪ್ಪ ನೀನೇ ಬಡಿಸೆಂದ್ರು ॥41॥ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾಡಿದ ಪ್ರೇಮದ ನುಡಿಯನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಕೇಳುತಲಿ । ಭಾಗೀರಥಿಯನೆ ತುಂಬಿ ಕಾವಡಿ । ಪೊತ್ತು ಬಂದಾಗ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕಾಗಿ ॥42॥ ಗೊತ್ತಿಲ್ದೆ ಬಂದನು ಪಟ್ಟಣದೊಳಗೊಂದು । ಹೆತ್ತಾರು ದಿನದ ಮಂದಿರದಿ । ಹೊಸ್ತಿಲ್ಹೊರಗೆ ಅಡ್ಡ ಮಲಗಿದ್ದ ಕಾಲಕ್ಕೆ । ಮತ್ತಾಗ ಬಂದಳು ಶೆಟವಿ ॥43॥ ಚೊಚ್ಚಲು ಮಗನ ದಾಟಲು ನಿನ್ನ ಶಿರವು । ಬಿಚ್ಚಿ ಸಹಸ್ರ ಹೋಳಾಗುವುದು। ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮಾತಿಗೆ ಹಿಂದೆ ತೆರಳಿದೆನ್ನ ತುತ್ತಿಗೆ । ಮೃತ್ಯುವ್ಯಾದ ಪಾಪಿಯೆಂದೆನುತ ॥44॥

ಸತ್ಯವಂತನೆ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯದಿಂದಿಬ್ಬರು ಪುತ್ರರು ಉಳಿದರೆಂದೆನಲು । ಅರ್ಥಿ-
ಯಿಂದವರ ವಾಕ್ಯವ ಕೇಳುತಲೆ । ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕೆ ನಡೆತಂದ ||45|| ಗಂಗಾಸ್ನಾನವ
ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾವಡಿ ಹೊತ್ತು । ಬಂದ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲಿ । ಅಂದಿನಾರಭ್ಯ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ । ಕುಟುಂಬ ಭೋಜನವ ಮಾಡಿಸಿದ ||46|| ನಿತ್ಯ ನಿತ್ಯದಿ
ಭಕ್ಷ್ಯ ತುಪ್ಪ ಮಂಡಿಗೆ ಕ್ಷೀರ । ಸಕ್ಕರೆ ಸೂರೆ ಮಾಡುತಲಿ || ಗೊತ್ತಾಗದೆನ್ನ
ಕಾರ್ಯಗಳು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ । ಮತ್ತ್ಯಾರುಳಿದವರೆಂದ ||47|| ಪಟ್ಟಣದೊಳು ಬಡ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನರಸಿಯು । ನಿಷ್ಠೆಲಿ ವ್ರತದಲ್ಲಿರುವಳು । ಎಷ್ಟು ಕರೆದರು ಬಾರಳಾಕೆ
ಶ್ರೀಗೌರಿಯ । ಶುಕ್ರವಾರದ ವ್ರತವಂತೆ ||48|| ನಾನೇ ಬರಲೋ ತನ್ನ
ಮಂದಿರಕಾಗಲೆ ತಾನೆ ಬರುವಳೋ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ । ಮಾಡಿದಷ್ಟಣೆ
ಜುರುಮಾನೆಯ ಕೊಡುವಳೋ । ಕೇಳಿ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಕಳುಹಿಸಿದನು ||49|| ಇಷ್ಟು
ಛಲಗಳೇಕೆ ಈಗ ಬರುವನೆಂದು । ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ||
ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾರತಿ ಮುಷ್ಟ್ಯಕ್ಕಿಯನೆ ಉಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಬಂದಳು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿ ||50||
ಬರುತಿರಲಾಗ ಅಂಗನೆ ಅರಮನೆ ಮುಂದೆ । ಹರದಕ್ಕಿ ಕಚ್ಚನೆ ಕಂಡು ।
ಸ್ಥಿರವಾಗಲೆನ್ನ ಕುಮಾರಗೆ ಆಯುಷ್ಯಗಳೆಂದು ಬದಲು ಮಾರ್ಗದಲಿ ನಡೆದಳು
||51|| ಮೂರುಕಾಲಿನ ಮಣೆ ತಂದಿಡುವರು । ಆದರದಿ ಪಾದ ತೊಳೆಯುವರು
|| ಹಸರು ಬಳೆಯನಿಡಿಸಿ ಪಚ್ಚೆ ಪೀತಾಂಬರ ಕುಪ್ಪುಸ ಸಹಿತ ಕೊಡುವರು ||52||
ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯೊಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಉಪಚರಿಸುತ । ಕುಡಿ ಬಾಳೆಯೆಲೆಯನ್ನಾಕುವರು ||
ಶಾಕಪರಮಾನ್ನ ಹೊಸ ಮೊರದಿ । ಅನ್ನ ಸಾರು ಮೊಗಿಲೆ ಬಡಿಸುವರು ||53||
ಮೂರು ಕಾಲಿನ ಮಣೆ ಮುಂದೆ ತಂದಿಟ್ಟರೆ । ಕೂಡಲಾಗದು ನಮ್ಮ ವ್ರತವು ।
ಹಗಲ್ಹಂದರ ಹೂಗಳು ಹಸರು ಬಳೆಯ ಬಿಟ್ಟು । ನೀಲನಿಟ್ಟಳು ಕರದಲ್ಲಿ ||54||
ಹಸರು ಪೀತಾಂಬರ ಹಸನಾದ ಕುಡಿಯೆಲೆ । ಹೊಸ ಮೊರದೊಳಗೆ ಅನ್ನವನು ||
ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಸಾರು ಮೊಗೆ ತುಂಬ ಬಡಿಸಲು । ಶಶಿಮುಖಿ ಅದು ಒಲ್ಲೆನೆನುತ ||55||
ಕಂದು ಕೆಂಪಿನ ಪೀತಾಂಬರವನುಡಕೊಟ್ಟು । ಚೆಂದಾವದೆಲೆಯ ಹಾಕಿದರು ।
ಬಂಗಾರದಡ್ಡಿವಾಣದೊಳಗೆ ಅನ್ನವು । ಬೆಳ್ಳಿ ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರು ಬಡಿಸಿದರು
||56|| ಬಡವನ ಮಡದಿಯ ಬಡಿವಾರ ನೋಡಿರೆ । ಸಡಗರ ಬಂತೇ ನೀವತ್ತು||
ಪಡೆದಳೆ ಅರಸಿನ ಐಶ್ವರ್ಯವೆನುತಲಿ । ನುಡಿದರು ಜನರು ಹಾಸ್ಯದಲಿ ||57||

ಉಟ್ಟ ಪೀತಾಂಬರ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಉಡುದಾರ । ರತ್ನದ ಕಡಗ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ॥ ಪಚ್ಚೆಯ ಪದಕ ಮುತ್ತಿನ ಕಂಠಿ ಕೊರಳಲ್ಲಿ । ಪುತ್ಥಳಿ ಸರ ಹೊಳೆಯುತಲಿ ॥58॥ ನೀಲ ಮಾಣಿಕದ್ವಜ್ರ ಹರಳಿನುಂಗುರವಿಟ್ಟು । ಅಣಿ ಮುತ್ತಿಟ್ಟು ಕುಜಿಯಿಲಿ ॥ ಪಾಣಿಯ ಮುಗಿದು ಬ್ರಾಂಬರಿಗೆ । ಭೋಜನಕುಪಚಾರ ಮಾಡುತಲೆ ತಾ ಬಂದ ॥59॥ ದೊರೆಯು ತುಪ್ಪವ ಬಡಿಸುತ್ತಾ । ಸಾಲೆಡೆಯಲಿ ಬರುತಿರೆ ॥ ತಾಯಿ ಸ್ತನಗಳು ಭರದಿಂದುಕ್ಕೇರಿ ಬಂದವು । ಕ್ಷೀರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತೊರೆದು ಚಿಮ್ಮಿದವಾಕ್ಷಣದಿ ॥60॥ ಹಾಲು ಬಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಶಾಲಿನಿಂದೊರೆಸುತ್ತ । ಮಹಲಿನ ಮ್ಯಾಲೆ ನಡೆದನು ॥ ಆಲಯದವರನು ಬಿಡದಂತಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ । ತಾ ಮಲಗಿದ್ದ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ॥61॥ ಹುಟ್ಟು ಬಡವಿಯ ದೌಲತ್ತನೆ ನೋಡಿರೆ । ಉಟ್ಟಳು ಪೀತಾಂಬರವ ॥ ಘಟ್ಯಾಗಿ ಸೆರಕ್ಹೊದ್ದಿಯದೆ ತನ್ನ ಮಾನವ ಬಿಟ್ಟಾಳೆಂದಾಡಿಕೊಂಬುವರು ॥62॥ ಎತ್ತ ನೋಡಿದರಿಲ್ಲ ಚಿತ್ತ ಚಂಚಲವಾಗಿ । ಮತ್ತಲ್ಲಿ ಮಗನ ಕಾಣದಲೆ ॥ ಹತ್ತಿ ಬಂದಳು ಮಹಲಿನೊಳಗೆ ಮಂಚದಿ । ಮಲಗಿಪ್ಪೊ ಸುತನ ಕಂಡಳಾಕೆ ॥63॥ ಏನು ಕಾರಣ ಮಲಗಿದೆ ಮಾತನಾಡೆಂದು । ಲಾಲಿಸಿ ಮಗನ ಮುದ್ದಿಸುತ ॥ ಬಾಲಕ ನೀನಿಷ್ಟು ಬಳಲುವುದೇಕೆಂದು । ಕೇಳಿದಳತಿ ಮೋಹದಿಂದ ॥64॥ ಹಡೆದವರ್ಯಾರು ಎನ್ನೊಡನೆ ನೀ ಹೇಳೆಂದು । ಬಿಡು ಭಯ ಬೇಡವೆಂದೆನುತ ॥ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನ ಮೇಲೆ ರಾಜನೊಬ್ಬ । ಮಡದಿ ತಾ ಹೋದೆಂದೆನುತ ॥65॥ ಹೊನ್ನ ಹಣವ ಕೊಟ್ಟು ನಿನ್ನನ್ನು ತರಿಸಿದೆ । ಎನ್ನ ಕೂಸೆಂದು ಸಾಕಿದೆನು ॥ ನೀನಾರ ಸುತನೋ ನಾನರಿಯೆನೆಂದೆನುತಲಿ । ಮನ್ನಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದಳು ॥66॥ ಆದರೆ ನಮ್ಮಯ ರಾಜಸಿಂಹಾಸನ । ಏರಿದೆ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯದಲಿ ॥ ನೀ ಮಾಡಿದುಪಕಾರ ಮರೆಯಲಾರೆನೆಂದು । ಪಾದಕ್ಕೆ ಬಂದೆರಗಿದನು ॥67॥ ಬಣ್ಣದಂದಣ ಕಳುಹಿದ ಸೂಲಗಿತ್ತಿಗೆ । ಮನ್ನಿಸಿ ಮಣೆಯ ಹಾಕಿದರು ॥ ಅಣ್ಣಯ್ಯ ನೀ ಕರೆಸಿದ ಕಾರಣವೇನೆಂದು । ಬಣ್ಣಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದಳು ॥68॥ ಎತ್ತಲಿಂದಲಿ ಎನ್ನ ತಂದೆ ವಾರ್ತೆಗಳನು । ಸತ್ಯವ ಪೇಳಬೇಕೆನಲು ॥ ವಿಪ್ರನ ಸುತ ನಿನ್ನಿಲ್ಲಿಗೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟೆನು । ಮುತ್ತುಲ್ಹೊನ್ನಿಗೆ ಆಸೆ ಮಾಡಿ ॥69॥ ಹಾಕಿದೆ ಕಲ್ಲುಗುಂಡನೆ ನಿಮ್ಮಮ್ಮಗೆ । ಹೋಕದ ಮಾತುಗಳನಾಡಿದೆನು । ಗೋಕುಲದಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಬಂದಂತೆ ನಿನ್ನ । ತಂದೆ ಸಾಕಿದಳೆಶೋದೆಯಂತೆ ॥70॥ ಮಕ್ಕಳನಗಲಿ ದೇವಕಿಯಂದದಿ

ನಿಮ್ಮಮ್ಮ। ಹೊಸ್ತಿಲ್ಹೊರಗೆ ಕುಳಿತಿಹಳು ॥ ಅಕ್ಕರದಿಂದವರನ್ನು ಒಡಗೂಡೆಂದು। ಹಸ್ತವ ಮುಗಿದು ಹೇಳಿದಳು ॥71॥ ಮುದುಕಿ ಮಾತನೆ ಕೇಳಿ ಪದಕ ಮುತ್ತಿನ ಕಂಠಿ । ನಗುತ ಹಾಕಿದ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ॥ ಜರತಾರಿ ಸೀರೆ ಕುಪ್ಪಸ ಉಡುಗೋರೆ ಕೊಟ್ಟು। ಕರೆಸಿದ ತಾಯಿ ತಂದೆಯರ ॥72॥ ಕರೆದರೆಂದರೆ ಕಂಪನ ಹುಟ್ಟಿತು ದೇಹಕ್ಕೆ ಸುರಿಸುತ್ತ ಕಣ್ಣ ಜಲಗಳ ॥ ದೊರೆತನಕ್ಕಿದಿರು ನಾವೇನೆಂದು ಮನದಲಿ। ಮರುಗುತ್ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದರು ॥73॥ ಹೊಡಿಸೋನೋ ಬಡಿಸೋನೋ ಬೈದು ಬಿಡುವೋನೋ । ಕೊಡಿಸೋನೋ ಜುರ್ಮಾನೆಗಳ । ಇಡಿಸೋನೋ ಸೆರೆಮನೆಯೊಳಗೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ । ನುಡಿಸಿ ಬಿಡುವನೋ ತಪ್ಪೆನುತ ॥74॥ ಏನು ಮಾಡುವನೋ ಬಂದ ಜನರೊಳು ನಮ್ಮ। ಮಾನವ ಕಳೆದು ಬಿಡುವನೋ । ಮಾನಾಭಿಮಾನ ನಿನ್ನದು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ । ಪಾದವೆ ಗತಿಯೆಂದಳಾಕೆ ॥75॥ ನಡುಗುತ್ತ ಬಂದರು ಮುಡಿಯ ಮುಂದಕೆ ಬಾಗಿ। ಕಡು ಭಯದಿಂದ ನಿಂತಿಹರು ॥ ಹಡೆದ ತಾಯ್ತಂದೆ ನೀವೇ ಎನುತ । ಬಂದು ನುಡಿದು ಚರಣಕ್ಕೆರಗಿದನು ॥76॥ ಕಂದ ನಾನೆಂದರೆ ಸಂಭ್ರಮವಾಯಿತು । ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪಗಳುದುರಿದವು ॥ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳೊಂದಾದರೆನುತಲಿ । ದುಂದುಭಿ ಭೇರಿ ಹೊಡೆದವರು ॥77॥ ಹರುಷದಿಂದಲಿ ಇಬ್ಬರೊಂದಾಗಿ ತಾಯಂದಿರು। ಬರೆಸಿದರಾಗ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ॥ ಕರೆಸಿದರಾಗೊಂದು ಬಳಗ ದಿಬ್ಬಣದವರ । ಅರಸಿನ ಮದುವೆ ಸಂಭ್ರಮದಿ ॥78॥ ಹಾದಿಗ್ಹಂದರ ಹಾಕಿ ಮೇಲೆ ತೋರಣ ಕಟ್ಟಿ। ಬೀದಿ ನೌಬತ್ತು ವಾಲಗವು ॥ ವೇದಜ್ಞ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರು ನೆರೆದರು। ನಾಲ್ಕು ವೇದ ಹೇಳುತ್ತ ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕವ ॥79॥ ವಲ್ಲಭನೆದುರಿಗೆ ಚೆಲ್ವ ಸತಿಯ ತಂದು । ಚೆಲ್ಲುತ್ತ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯ ॥ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಾಸಿಂಗವನೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊರಳ ಮಾಂಗಲ್ಯ। ಬಂಧನವ ಮಾಡಿದರು ॥80॥ ಹಾಗಲ್ಹಂದರದೊಳು ಹಸುರು ಪತ್ತಲವ ಕೊಟ್ಟು। ಆಗ ನೇಮವ ಬಿಡಿಸಿದರು । ಡಾಗುಬಾಳೆ ಕುಡಿಯೆಲೆಯ ಭೂಮವನುಂಡು । ನಾಗೋಲೆಗಳ ಮಾಡಿದರು ॥81॥ ಮುತ್ತಿನ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯೊಳಗೆ ಶ್ರೀಗೌರಿಯ । ಪಟ್ಟಣದೊಳು ಮೆರೆಸುತಲಿ ॥ ಅರ್ಥಿಯಿಂದಲೇ ಬಂದು ಅರಸು ಸಿಂಹಾಸನ। ಕೊಪ್ಪಿದಳಾಗ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ॥82॥ ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮ ಅರಳು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಗಂಧ ಪರಿಪರಿ ಭಕ್ಷ್ಯ ಪಾಯಸವು । ನರಸಿಂಹನರಸಿಗರ್ಪಿಸುತ ಆರತಿ ಮಾಡೆ। ಹರುಷದಿಂದ್ವರವ ನೀಡುವಳು ॥83॥

ವರಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿರುವ ಮಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ । ಅರಳು ಗಂಧ ಕುಂಕುಮ ॥ ಪರಿಪರಿಯಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಾಂಗವನೆಲ್ಲ । ಫಲವರ್ಪಿಸಿ ಕೈಯ ಮುಗಿದು ॥84॥ ಕಡಲಾಬ್ಧಿವಾಸನ ಮಡದಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಒಡೆದು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಫಲವು ॥ ಮಡದಿಯರೆಲ್ಲರು ಅರಶಿನ ಗಂಧ ಕುಂಕುಮ । ಕೊಡುತ ಮುತ್ತುಗಳುಡಿ ತುಂಬಿದವರು ॥85॥ ಮಂಗಳಂ ಜಯವೆನ್ನಿ ಮಂಗಳಂ ಶುಭವೆನ್ನಿ। ಮಂಗಳಾಂಗನೆ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಿ ॥ ಕಂಗಳ ತೆರೆದು ಕಟಾಕ್ಷದಿ ನೋಡಲು । ಹಿಂಗೋದು ಸಕಲ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ॥86॥ ಬಿತ್ತಿದ ಬೆಳೆರಾಶಿ ಒಕ್ಕುವ ಧಾನ್ಯವು । ಉಕ್ಕುವ ಕ್ಷೀರದಂದದಲಿ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವವು ಮನೆತುಂಬ । ಮುತ್ತೈದೆತನವ ಕೊಡುವಳು ॥87॥ ತಾ ಸುರ ಕಾಮಧೇನುವಿನಂತೆ ಬಂದ । ಭೀಮೇಶ ಕೃಷ್ಣನ ಸಹಿತಾಗಿ । ಲೇಸಾದ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತನೆ ಕೊಟ್ಟು । ತಾ ವಾಸವಾದಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ॥88॥ ಸಂಪತ್ ಶುಕ್ರವಾರದ ಹಾಡು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಲೀಲಾಮೃತ – ರಾಗ - ಖಮಾಚ, ಆದಿ ತಾಳ

ಶುಕ್ಕುರವಾರದಲಿ ಭಕ್ತಿಲಿ ಭಜಿಸುವೆ । ಲಕ್ಕುಮಿ ದೇವಿಯನು । ರುಕ್ಮಾಭರಣ ವಿ । ಲಕ್ಷಣ ಶೋಭಿಸು । ಲಕ್ಷಣಮೂರ್ತಿಯನು ॥ ರಕ್ಕಸ ರಿಪುಬಲ ಪಕ್ಕದ ಕೂತಿಹ ರುಕ್ಮಿಣಿ ದೇವಿಯನು ॥ಪ॥ ಸಂತತ ಭಜಿಸುವ ಸಂತರ ಹತ್ತಿರ । ನಿಂತು ರಕ್ಷಿಸುತಿಹಳು । ಶಾಂತಳು ಸದ್ಗುಣವಂತಳು ಕಮಲಾಕಾಂತನ ಸುಪ್ರಿಯಳೂ । ಕರವೀರ ಪ್ರಾಂತದೊಳಿರುತಿಹಳು ಹೃತ್ಕಮ । ಲಂತಳ ಸಂಸ್ಥಿತಳು ॥1॥ ಸೀತೆಯು ತ್ರಿಜಗನ್ಮಾತೆಯು ಕ್ಷೀರಧಿ । ಜಾತೆಯು ಪರಮಶ್ರೀ । ಧಾತೆಯ ಮಾಧವ ಭೂತಿಯು ಮಂಗಳ ಮೂರ್ತಿಯು ಸುಖರಾಶಿ ॥2॥ ಅಸ್ಯಾಂಬುಜತನು ಹಾಸ ಕುಂತಳ । ಭೂಷಿತ ಬಿಂಬೋಷ್ಠೀ । ಕೂಸಿಗೆ ಕೊಡು ಇಂದಿರೇಶನ ಸಹ ತವ ಭೆಟ್ಟಿ ॥3॥

ರೇಗುಪ್ತಿ ಛಾಪು ತಾಳ – ಭೃಗುವಾರ ಬರಲಿ ಬೇಕು ಭಾರ್ಗವಿದೇವಿ ॥ ಭೃಗುವಾರ ಬರಲಿ ಬೇಕು । ಭೃಗುವಾರ ಬರಲಿಬೇಕಗಲು ಪಾಯಸವುಂಡು । ನಗುತ ರಾತ್ರಿಲಿ ತಾಂಬೂಲಗಳ ಮೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ॥ಪಲ್ಲ॥ ನೂಪುರ ಮುಖಭೂಷ ನೀ ಪದ ಕುಣಿಸುತ್ತ । ಶ್ರೀಪತಿ ಸಹ ಸುಖಲಾಪಗಳಾಡುತ ॥1॥ ಕಂಕಣಮುಖ

ರತ್ನಾ । ಲಂಕಾರಗಳನ್ನಿಟ್ಟ ಕಿಂಕರರಿಗೆ ಮುಖಾಲಂಕಾರತೋರುತ ॥2॥ ಕಂಕಣರ ಮುಖ ಸುರಪುಂಖ ಮಧ್ಯದಿ ಶ್ರೀಮ। ದ್ವೇಂಕಟೇಶನ ದಿವ್ಯ ಟೊಂಕದೊಳಗೆ ಕೂತು ॥3॥ ಪಕ್ಷಿವಾಹನ ದಿವ್ಯ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಾಶ್ರಿತೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಲೀಲಾಮೃತ । ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ॥4॥ ಇಂದಿರೇಶನ ಮೃದು ಸುಂದರೋತ್ಸಂಗದಿ ಪೊಂದಿ ಭಕ್ತರ ಪೂಜಾನಂದ ಭುಂಜಿಪುದಕ್ಕೆ ॥5॥

ರಾಗ ಕಲ್ಯಾಣಿ - ಅಟತಾಳ – ಶರಣು ಶರಣಮ್ಮಾ । ಶರಣು ತವ ಜಾನಕಿಯೆ ಶರಣು ಸತ್ಯಾಭಾಮಿನಿ । ಶರಣು ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಂಭ್ರಣಿಯೆ ಪದ್ಮಿನಿ ಶರಣು ಶರಧಿ ಸುಖಾತ್ಮಜೆ ॥ಪಲ್ಲ॥ ಶರಣು ತವ ಚರಣಾರವಿಂದಕೆ । ಶರಣು ಸುರನುತ ಜಂಘಕೆ ಶರಣು ಕರಿಕರಭೋರು ಯುಗಳಕೆ । ಶರಣು ಸಣ್ಣ ಸುಟೊಂಕಕೆ ॥1॥ ಶರಣು ಬಹು ಗಂಭೀರ ನಾಭಿಗೆ । ಶರಣು ಸುಸ್ತನ ಕಂಠಕೇ । ಶರಣು ಕರ ಕಣ್ಣು ಮೂಗು ಭ್ರೂಲತ । ಶರಣು ಕರಣಾಭರಣಕೆ ॥2॥ ಶರಣು ಸಾಲಕ ಬಿಂಬಭಾ(ಫಾ)ಲಕೆ । ಶರಣು ಕುಸುಮಿತವೇಣಿಗೆ । ಶರಣು ಮಾಧವನಂಕ ಬಿಂಬದಿ । ಮರೆವ ಸುಖ ಮುತ್ತೈದಿಗೆ ॥3॥ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಳೆ ದೇಶಕಾಲ ಸ್ವಭರ್ತೃ ಸಮಜಿತೆ ಭಕ್ತಪೋಷಣೆ । ಕೃತ್ಯಕರಣಾ ಸಾರಸಾಂಡಸುಪಾಸ್ತ ಸಂಸ್ಥಿತಳೆ ನೀ ॥4॥ ಬಲ್ಲವಳು ಮೊದಲ್ಹಿಡಿದು ನೀನತಿ ಸೊಲ್ಲು ಪೇಳುವೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದಲಿ ॥ ಫುಲ್ಲನಾಭನ ಪರಿಚೆ ಈಗವನಲ್ಲಿನೀ ಪೇಳೆ ॥5॥ ದೇವಶರ್ಮನು ನಿನ್ನ ಚರಮಾಧ್ಯಾಯದಲಿ ಸನ್ನುತಿಸಿ ಕರುಣಾ ತೋಯಜಾಕ್ಷನ ಕಂಡು ಸುಖಿಸಿ । ದುಪಾಯವ ಬಲ್ಲವನು ॥6॥ ಸುಂದರಾಂಗಿಯೇ ಸಾರಸಾಕ್ಷಿಯೇ । ಮಂದಹಾಸಿನಿ ಮಾರಮೋಹಿನೀ । ಇಂದಿರೇಶನ ಮಾನಿನಿಯೇ । ತವ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿಹನು ॥7॥

ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಮಮಲಂ ನತ್ವಾ ಮಧ್ವಾದಿಸದ್ಗುರೂನ್ । ಲಕ್ಷ್ಮೀಲೀಲಾಮೃತ-ಸ್ತೋತ್ರಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಯಥಾಮತಿ ॥1॥

ಚತುಷ್ಪದಿ ಛಾಪುತಾಳ – ಪೇಳುವೆ ನಿನ್ನಯ ಭಾಳ ಮಹಿಮೆಗಳ । ಬಾಲ ಕೃಷ್ಣನ ಹೃದಯಾಲಯದೊಳಗಿಟ್ಟು । ಆಳುವೋ ಅಗಲಾದೆ ನೀಲ ಸಾರಸ ನೇತ್ರೆ । ಏಳು ಎರಡು ಜಗದಾಲಯದಿ ॥1॥ ನಾನು ನಿನ್ನಯ ತುತಿ ಏನು ಮಾಡಲಿ ತಾಯೆ । ಧೇನುಪಾಲನು ನಿನ್ನಾಧೀನನಾಗುತ ತನ್ನ । ಧ್ಯಾನದೊಳಗೆ ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನ

ನೀಡುತಲಿಹ । ತಾನು, ನಿನ್ನನು ಬಿಟ್ಟು ಏನು ಮಾಡಲಿ ॥2॥ ಬೇರೆ ನಿನ್ನಯ ತುತಿ ಬಾರದೋ ಮನಸಿಗೆ । ನೀರಜಾಕ್ಷನು ತನ್ನ ಸಾರ ತುತಿಗಳಲ್ಲೆ ॥ ಮಾರಜನನೆ ನಿನ್ನ ಸೇರಿಸಿ ನುಡಿಸುವ । ಸಾರುವ ಮನ್ಮನೋರಾಗದಲಿ ॥3॥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ನೀನು ಆಲದೆಲಿಯ ಮ್ಯಾಲೆ । ಲೋಲನೇತ್ರೆಯ ಕೂಡಿ ಲೀಲೆಯ ಮಾಡುತ್ತ ॥ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಬಹಳ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಜಗ । ಪಾಲಿಸಿ ಹರಿಸುವಿ ಕಾಲ ರೂಪ ॥4॥ ವರಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹರಿಯನು ವರಣಿಸಿ ಈ ಪರಿ । ಮುರಹತ ತುವಯೊಳು ಇರುವುದು ತುತಿ ನಿನ್ನ । ಕರುಣನಿಧಿಯೆ ನಾನು ಮರೆಯನು ಎಂದಿಗೂ । ಹರಿಯ ಮುಂದೆನ್ನ ನೀನರುಹು ದೇವಿ ॥5॥ ಅರ್ಧನಾರಾಯಣ ಅರ್ಧ ಲಕುಮಿ ಹೀ । ಗಿದ್ದ ರೂಪವು ಪೂಜ್ಯ ಯಜ್ಞದೊಳಗೆ ನಿನ್ನ ॥ ಮುದ್ದು ದಕ್ಷಿಣೆಯೆಂದು ಶ್ರದ್ಧೆಯಲಿ ನಮ್ಮ । ವದ್ಧಾರು ಪೇಳ್ವರು ಶುದ್ಧಾಂತರಾಗಿ ॥6॥ ಹರಿಯ ಎಡಕೆ ಬಲನರುವಿ ನಿನ್ನೊಳು ಸ್ನೇಹ । ಬೆರೆಸುವನತಿಶಯ ಪರಮ ಪುರುಷ ಕೃಷ್ಣ । ವರುಣತನಯೆ ಹರಿ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡೆನ್ನ । ಗುರುಗಳು ಮುಖೆ ಚಿತ್ತಸರಸಿಜದಿ ॥7॥ ದೇಶ ಕಾಲಗಳಿಂದ ನೀ ಸಮಳೀಶಗೆ । ವಾಸಮಾಡಿದಿ ವಕ್ಷದೇಶದೊಳಗೆ ಭವ । ಕ್ಲೇಶವೆಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ ವಾಸುದೇವನ ದಯ । ವೇಸು ಪೇಳಲಿ ನಿನ್ನೋಳೀಭೇಶ(ಚಂದ್ರ)ಮುಖಿ ॥8॥ ಇಂದಿರೆ ನಿನ್ನಯ ಮಂದಿರ ದ್ವಾರದಿ । ಮಂದಜಾಸನ ಮುಖ ವೃಂದಾರಕರು ಎಲ್ಲ ॥ ಸುಂದರಾಪಾಂಗದಿ ಬಂದೊಮ್ಮೆ । ನಿಂದು ಮುಗಿದು ಕರ ನಿಂದಿಹರು ॥9॥ ನಿನ್ನ ತುತಿಸೆ ಆತನನ್ನ ತುತಿಸಿದಂತೆ । ಧನ್ಯನ ತುತಿಸಲು ನಿನ್ನ ತುತಿಸಿದಂತೆ ॥ ಚಿನ್ನದೊಳಗೆ ರನ್ನವನ್ನು ಕೂಡಿಸೆ ಕುಂದಣೆನ್ನು ವರದರಂತೆ ಮನ್ನಿಪುದು ॥10॥ ಸುರಮುನಿ ನೀಡಿದ ವರಪಾರಿಜಾತವ । ಕರದು ತೊಡೆಯೊಳಿಟ್ಟು ಸರಸಿಜಾಕ್ಷಿಯೆ ನಿನ್ನ । ಹರುಷದಿಂದಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಹೆರಳಿಗೆ ಮುಡಿಸಿ ತಾ । ಸರಿಯಾರು ನಿನಗಿನ್ನು ತರುಳೆಯರು ॥11॥ ಹರಿಯ ವಿಯೋಗವು ಸಿರಿಯೆ ನಿನ್ನೊಳಗಿಲ್ಲ ॥ ಹರಿಯು ತೋರುವ ಹೀಗೆ ದುರುಳ ಮಾನವರಿಗೆ । ಸರುವ ವ್ಯಾಪಿಗಳಿಗೆ ಬರುವೊಧ್ಯಾಂಗಿದು ದೇವಿ ಪರಮಾವಿಯೋಗಿನಿ ಹರಿಗೆ ನೀನು ॥12॥ ವಾರಿಜಾಸನದೊಳು ನಾರಾಯಣನುಸು ಕೇ । ಯೂರಕಂಕಣ ಸುಕಿರೀಟಕುಂಡಲ ॥ ಹಾರಿ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲದೊಳು ಸೇರಿ ನಿನ್ನಯ ಕೂಡಿ । ಭೂರಿಪ್ರಕಾಶಿಪ ಮೂರು ಲೋಕ ॥13॥ ಸಿಂಧು ತೀರದಿ ಬಹು ಸೌಂದರ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ । ಮಂದ ಮಾದದಿ ನಿಂತ ಸುಂದರಿ ನಿನ ನೋಡೆ ।

ಕಂದರ್ಪ ಜನಕನು ಬಂದು ಪಾಣಿಯ ಪಿಡಿ । ದಂದು ಕೊಟ್ಟನೇ ವಕ್ಷೋ ಮಂದಿರವ ॥14॥ ಸರುವ ಜೀವರ ಹೃತ್ಸರಸಿಜದೊಳಿಹ । ಉರು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಕಾಶದಿ ಬೆರಸಿ ಕೃಷ್ಣನು ನಿನ್ನ । ಎರಡಾರು ಕರಣಗಳ್ ಪರಿಚೋದಿಪ ಇಂಥ । ಮರುಳುಗೊಂಡಿಹನಲ್ಲೆ ಪರುಷಮಣಿ ॥15॥ ಪತ್ರವ ಬರೆದಿಲ್ಲ ಮಿತ್ರತ್ವ ಮೊದಲಿಲ್ಲ । ಹತ್ತಿದಣ್ಣಗೆ ಎತ್ತೋವಾರ್ತೆಗಳಿಲ್ಲ ॥ ಹಸ್ತದಕ್ಷರ ನೋಡಿ ಚಿತ್ತ ಭ್ರಮಿಸಿ ಕರ । ವೆತ್ತಿ ರಥದಿ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿಸಿದ ॥16॥ ದುಷ್ಟರಾಜರು ಸೈನ್ಯ ಕಟ್ಟಿ ನಿನ್ನಯ ಬೆ । ನ್ನಟ್ಟಿ ಬರಲು ದೇವಿ ಭೆಟ್ಟಿ ಹೋಗುವಾಗೆ ॥ ಅಷ್ಟು ರಾಜರ ಲಕ್ಷಿಲಿಟ್ಟು ನೋಡದೆ ಕರ । ಮುಟ್ಟಿದ ಹರಿ ನಿನ್ನೊಳೆಷ್ಟು ಪ್ರೀತೆ ॥17॥ ಮಿಂದು ಹೇಮಾಂಬರ ಸುಂದರಾಭರಣಿಟ್ಟು । ಬಂದ ಹರಿಗೆ ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯ ತೋರುತ್ತ । ನಂದ ನಂದನ ಮುಖವಿಂದು ನೋಡುವದೆಂದು । ಬಂದು ರುಗ್ಮಿಣಿ ಸಭೆ ಮುಂದೆ ನಿಂದು ॥18॥ ಇಂದು ವದನದೊಳು ಬಂದು ಗುರುಳು ನಖ । ದಿಂದ ಮೇಲಕ ತಿದ್ದಿ ಸುಂದರ ಹರಿ ನೋಡು ॥ ಬಂದ ರಾಜರು ಎಲ್ಲ ಕಂದರ್ಪ ವಶರಾಗಿ । ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದರು ಮೂರ್ಛೆ ಪೊಂದುತಲೆ ॥19॥ ಶತ್ರುಗಣವು ಬೆನ್ಹತ್ತಿ ಬರಲು ಗೆದ್ದ । ಮಿತ್ರನಂದದಿ ರುಗ್ಮಿ ಮತ್ತು ಬರಲು ಕರ । ಕತ್ತಿಯಿಂದಲಿ ಕೇಶ ಕತ್ತರಿಸುತ ನಿಜ । ಪತ್ತಿನ ಪೊಕ್ಕನು ತ್ವತ್ಸಹಿತ ॥20॥ ದ್ವಾರಕಪುರದೊಳು ಮಾರಜನಕ ಪರಿ । ವಾರ ಸಹಿತ ನಿನ್ನ ಸೇರಿ ಉತ್ಸವಗಳು । ತೋರಿಸೆ ಅಂಬರವೇರಿದ ಸುರರೆಲ್ಲ । ನಾರೇರ ಸಹ ಪುಷ್ಪ ತೂರಿದರು ॥21॥ ತರುಳ ರಾಮನು ಮುನಿಬೆರಸಿ ಮಿಥಿಲ ನಾಮ । ಪುರದೊಳು ಬರುತಲೆ ಹರನ ಚಾಪವ ನೋಡಿ । ಗುರುಳು ಮೇಲಕೆ ಮಾಡಿ ಮುರಿದು ನಿನ್ನನು ಕೂಡಿ । ಸುರಿದ ಸುಖವ ದಿವ್ಯ ಸರೆಯುವಲ್ಲೇ ॥22॥ ಸತ್ರಾಜಿತನು ತನ್ನೊಳು ರತ್ನದ ಕಳವಿಡೆ । ಚಿತ್ತದೊಳು ತಾರದೆ ಮತ್ತೆ ದ್ವಾರಕಿಯಲ್ಲಿ । ಹಸ್ತವ ಪಿಡಿದನು ಮಿತ್ರತ್ವ ನಿನ್ನಲ್ಲೆ । ವಿಸ್ತರಿಸಲಿ ಎಷ್ಟು ಸತ್ಯಭಾಮೆ ॥23॥ ಅಂತರಂಗದ ಪ್ರಿಯ ಕಂತುಪಿತನು ಮಹಾ । ನಂತ ಕಾಲದಿ ನಿನ್ನೊಳೆಂಥೆವರಲ್ಲೆಲ್ಲ । ದಂತೆ ಸ್ನೇಹವ ಮಾಳ್ಪಚಿಂತ್ಯಮಹಿಮೆಗಳ । ಚಿಂತಿಸಿದರು ವಿಧಿ ಪ್ರಾಂತಗಾಣಾ ॥24॥ ಇಂದಿರಾದೇವಿಯು ನಂದನ ಸತಿಯೊಳು । ಬಂದು ಪುಟ್ಟಲು ನೀನು ಬಂದಾನು ವಸುದೇವ । ಕಂದನವನ ನೋಡಿ ಸುಂದರಾಂಗಿಯೆ ನಾಚಿ । ಥಂದವಲ್ಲವು ಇದು ನಮಗೊಂದೆ ಮನಿ ॥25॥ ಎಂದು ಸಾಧರ್ಮ್ಯದ ಚಂದ್ರ

ತೋರುವ ಫಲ । ದಿಂದ ಶೌರಿಯ ಕರ ಪೊಂದಿ ರಾತ್ರಿಲಿ ಮಹ । ನಂದದಿಂದಲಿ ರವಿನಂದನೆ ದಾಟುತ್ತ । ಬಂದಿಯೇ ದೇವಕಿ ಮಂದಿರದಿ ॥26॥ ಬಂಧಿಕೆ ಇವಳೆಂಬೊದಿಂದೆ ತಿಳಿದೆವವು । ಬಂದಾಕ್ಷಣವೆ ಕಾಲಲಿಂದ ಬಿಚ್ಚಿದ ಬೇಡಿ । ಬಂದಿತು ಪುನರಪಿ ನಿಂದೆ ದ್ವಾರಗಳೆಲ್ಲ । ಪೊಂದಿಕೊಂಡವು ಕೀಲಿ ಬಂದಿತಾಗೆ ॥27॥ ದೋಷವೆಲ್ಲಿವೆ? ನಿನಗೀಶಾನುಗ್ರಹದಿ ವೇದ । ರಾಶಿಯಿಂದಲಿ ತುತಿ ಪೋಷಿಸಿ ಸಂಸಾರ । ಪಾಶ ಬಿಡಿಸು ದೇವ ಜೀವರು ಯೆಂದು ಬಭಾಷಿ ಭಾಷಿಗೆ ಹರಿತೋಷಿಸುವಿ ॥28॥ ಅಂದಲ್ಲ್ಯಾಕಾಶದಿ ನಿಂದು ದೇವಿಯೆ ನೀನು । ಮಂದಾತ್ಮ ನಿನ್ನನು ಕೊಂದು ಹಾಕುವ ಕೂಸು । ಬಂದಿಲ್ಲೆ ಪುಟ್ಟಿಹನೆಂದು ವಾಕ್ಚಾತುರ್ಯ । ದಿಂದಲ್ಲಿ ಪೇಳ್ದಿ ಸುರವಂದಿತಳೆ ॥29॥ ಎರಡು ಹತ್ತು ವರುಷ ಚರಿಸುತ್ತ ವನದೊಳು । ವರ ಮತ್ಸ್ಯದೇಶಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ್ಗೆ ಮಾರ್ಗದಿ ॥ ಸಿರಿದೇವಿ ನಿನ್ನಯ ಚರಣಗಳಿಗೆ ನಮ । ಸ್ಕರಿಸುತ್ತ ತುತಿಗಳ ಸುರಸಿದರು ॥30॥ ಸರಸಿಜಾಕ್ಷಿಯೆ ನಾವು ವಿರುವೆ ವೀಪುರದಲ್ಲಿ। ಪರರು ತಿಳಿಯದಂತೆ ವರವು ಕೊಡೆನ್ನಲು ॥ ಕುರುಕುಲಾಧಿ ಪ ಪಂಚ ಧರ್ಮ ಭೀಮಾಽರ್ಜುನ । ಪರಮ ಸುಂದರ ಮಾದ್ರಿ ತರುಳರಾಗೆ ॥31॥ ಕರುಣಾನಿಧಿಯೆ ಕಣ್ಣು ತೆರದು ಅವರ ನೋಡಿ । ಪರಮಸ್ನೇಹದಿ ನೀವು ಇರುವುದೀ ಪುರದಲ್ಲಿ॥ ಪರರು ತಿಳಿಯರಾರು ವರವ ನೀಡುತ ಹೀಗೆ। ಎರಡ್ಹತ್ತು ಮಾಸದಿ ಪೊರದೆವರ ॥32॥ ಬಂದು ಮನದಿ ಹರಿ ಸುಂದರಾಮೃತ ಲೀಲಾ । ವೃಂದವ ಸ್ಮೃತಿಯೊಳು ತಂದು ನೀಡುತ ಭಕ್ತ । ಸಂದೋಹಕನುದಿನ ನಂದಬಾಷ್ಪವನಿತ್ತಾ ಮಂದ ಸುಖವ ನೀವೆ ಸುಂದರಾಂಗಿ ॥33॥ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಿ ವಟದೆಲೆಯ ಮ್ಯಾಲ್ಹರುಷದಿ । ನಳಿನನಯನ ತನ್ನಂಗುಲಿಯನು ಮುಖದಿಂದ ॥ ಬಲು ರುಚಿ ಚೀಪುತ್ತ ಚಲುವ ಬಾಲಕನಾಗಿ। ಲಲನೆ ನಿನ್ನನು ಕೂಡಿ ಮಲಗುವನು ॥34॥ ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲವು ಬರೆ ವಿಷ್ಟರಶ್ರವನರ್ಧ । ವಿಷ್ಟಾರದಲಿ ನಿಂತು ಭೀಷ್ಟ ಶ್ರೀಭೂದುರ್ಗಾ ॥ ಶ್ರೇಷ್ಠರೂಪಗಳಿಂದ ಧಿಟ್ಟತನದಿ ವೇದ। ವೆಷ್ಟು ಪಠಿಸಿ ಹರಿಯ ತುಷ್ಟಿಸುವಿ ॥35॥ ಬಿಲ್ಲು ಪಿಡಿದು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪಾರ್ಥ । ಗಲ್ಲೆ ರಣದಿ ಸಿರಿ ವಲ್ಲಭ ಕೃಷ್ಣನು । ಇಳಿದು ಭೂಮಿಯೊಳು ವಲ್ಲಭಿ ದುರ್ಗಿಯ । ಒಳ್ಳೆ ತುತಿಸು ಯೆಂದು ಸಲ್ಲಾಡಿದ ॥36॥ ಹಾಗೆ ಆಗಲಿಯೆಂದು ಸಾಗುತ್ತ ರಥದಿಂದ ಪೋಗಿ ಭೂಮಿಲಿ ಶಿರಬಾಗಿ ನಮಿಸಿ ಪಾರ್ಥ । ಯೋಗನಿದ್ರೆಯು ಜಯಯೋಗ

ನೀಡೆಮಗೆಂದು । ನಾಗಶಯನ ತಂಗಿಗ್ಹಾಗಾಡಿದಾ (ಹಾಗೆ ಆಡಿದಾ) ||37|| ನಿಂದು ತುತಿಪ ಪಾರ್ಥನಂದು ನೋಡುತ ದೇವಿ । ಸುಂದರ ಕರವಿಟ್ಟು ಮುಂದಾಲಿಯೊಳು ಜಯ । ವಿಂದು ಆಗಲಿ ರಾಜ್ಯ ಪೊಂದಿ ಸುಖಿಸು ಕುಂತಿ । ನಂದನಾ ನೀ ನಂದಿ ನಂದ ಸುತ ||38|| ಕರಡಿಯೊಳಗೆ ನೀನು ಇರುವಿ ಯಂದವಳಿಗೆ । ಹಿರಿಯನಂದದಿ ಕೃಷ್ಣ ಮರಿಯಾದಿ ಮಾಡುವ । ಸರಿಯಾಲು(ರಿ) ಪರ ಸಮಳಿರುವಳಾದೇವಿಯು । ಸಿರಿಯ ನಿನ್ನೊಳು ಹರಿಹರುಷಾವೆಷ್ಟು ||39|| ಮದುವಿ ಆಗಿರುವಂಥ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ । ಸದಮಲ ನೂರಾರೂ ಸುದತಿಯರೊಳು ನೀನು । ಮದನನಯ್ಯನ ಕೂಡಿ ಮುದವನುಂಬುವಿ ಇನ್ನು । ಹೃದಯದೊಳಾಡ್ಹರಿ ಬದಿಗನಾಗೆ ||40|| ಫುಲ್ಲಲೋಚನೆ ನೀನು ಕಲ್ಲಿಲೆ ಒಗೆದಾರು । ಸಲ್ಲಾಡದೆ ವಂದು ಚಲ್ವಿಕಿ ಮರುಳಾಗಿ । ಸುಲ್ಲಲಿತಾಂಗಿಯೇ ಎಲ್ಲದೊರೆದು ಚಿತ್ತ । ದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಮಲಗಿದಾ ||41|| ಕನ್ಯಾಮಣಿಯೇ ನಿಜ ಚಿನ್ಮಯ ರೂಪವಾ । ಚ್ಛನ್ನಿಸಿ ಕೊರವಂಜಿ ತನ್ನುತ ಧರಿಸುತ್ತ || ವನ್ನಜ ಜಾಂಡೆಂಬ ಘನ್ನ ಬುಟ್ಟಿಯ ಪೊತ್ತ । ನಿನ್ನಲೋಸುಗ ಪುರವನ್ನೇ ಪೊಕ್ಕಾ ||42|| ಚಿನ್ನಗರ್ಭನ ಹರಿ ತನ್ನ ಕೂಸಿನ ಮಾಡಿ । ಸಣ್ಣ ಉಡಿಯೊಳಾ ತನ್ನ ತಾ ಕಟ್ಟುತಾ || ಧನ್ಯ ಧರಣಿದೇವಿ ಮನ್ನಿಯೊಳಘೆ ಬಂದು । ನಿನ್ನ ಯಾಚಿಸಿದನು ವಹ್ನಿಯಂತೆ ||43|| ನಿನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಪನ್ನಗ ಶೈಲದೊ । ಳನ್ನು ವಾಸವ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಜನಗಳಿಗೆ || ಘನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಧನ್ಯರ ಮಾಡುವಾ । ಪನ್ನ ಪಾಲನ ತೋರೆ ಎನ್ನೊಳಗೆ ||44|| ಹರಿಯೊಳಗಿರುವಂಥ ಪರಿ ಪರಿ ಸುವಿಶೇಷ । ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಹರುಷಸಾಗರದಲ್ಲೆ || ಪರತೀರ ಕಾಣದೆ ಮರುಳುಗೊಂಡಿಹ ದೇವಿ । ಪರ ಜನರಿಗೆ ಇಂಥ ಹರುಷವುಂಟೆ ||45|| ಮೂರು ರೂಪಗಳಿಂದ ಮೂರು ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ । ಸೇರಿ ಸಂತಸ ಹರಿ ಕಾರ್ಯವ ಮಾಡುವಿ । ನಾರಿಮಣಿಯೆ ನಿನ್ನ ಮೀರಿ ಪೋಗುವರುಂಟೆ । ತಾರತಮ್ಯದಿ ದೇವಿ ಮೂರ್ಜಗದಿ ||46|| ಮೂರು ರೂಪಗಳಲ್ಲೆ ಆರು ನೇತ್ರಗಳಿಂದ । ಮಾರನಯ್ಯನ ರೂಪ ಸಾರುವ ನೋಡುತ್ತ । ಸೇರಿ ಸುಖಾಬ್ದಿಯೋಳ್ ಪಾರುಗಾಣದೆ ನಿಂತಿ । ಆರಮ್ಮ ನಿನ್ನ ಸಮ ನಾರಿಯರು ||47|| ದೋಲಮಂಚದಿ ಮುಕ್ತಮಾಲ ಮಾಣಿಕ್ಯದ । ಜೋಲ್ಯಾಡೊ ಗೊಂಡ್ಯಾವು ಶಾಲು ಶೈಯಾಛತ್ರ || ಭಾಳು ಭೋಗಿಪ ದ್ರವ್ವಳಾಗಿ ಪತಿಯ ಸೇವೆ । ಲಾಲಿಸುತಿಹ

ದಿವ್ಯ ನೀಲ ನೇತ್ರೆ ||48|| ಭಾನು ನಂದದೆ ದಿವ್ಯ ಕಾನನದೊಳು ನಿಂತು । ಗಾನ ಮಾಡುವ ರನ್ನೆ ಪೇಣು ನೀನಾಗುತ್ತ || ಧೇನುಪಾಧರಸುಧೆ ಪಾನ ಮಾನ ಮಾಡುವಿ ಸುಖ । ವೇನು ಪೇಳಲಿ ಶೇಷ ತಾನು ಪೇಳಾ ||49|| ಹರಿಯ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿ ಮೊದಲಾದ । ಸರವ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಪರಮ ವಾಚ್ಯಳು ವೇದ ಅರುಹುವದೀ ಪರಿ ಸರುವ ಶಕ್ತಳೆ ನಿನ್ನ । ಸರಿಯಾರೊ ಸಂಸಾರ ಪರಿಮುಕ್ತಳೇ ||50|| ಇಂದು ಮುಖದಿ ಮಾಳ್ಪ ಮಂದಹಾಸನ ಬೆಳ । ಕಿಂದತಿ ದೇಹದಿ ಪೊಂದಿದ ಮಣಿ ಭೂಷ । ವಂದಾಗಿ ಥಳ ಥಳವೆಂದು ಶೋಭಿಸುವವು । ಮಂದಗಮನೆ ಕೋಟಿ ಚಂದ್ರರಂತೆ ||51|| ಕಂದನಲ್ಲವೆ ಎನ್ನೊಳೊಂದು ಮಾತಾಡದ । ಬಂದಾ ಕೋಪದ ದಾವದೆಂದು ತಿಳಿಯೆ ನಾನು । ಇಂದಿರೆ ನಿರ್ದೋಷವೆಂದು ಪೇಳುವ ವೇದ । ವೃಂದಾವು ಸುಳ್ಳೆನೆ ಸುಂದರಾಂಗಿ ||52|| ಥಳಥಳಿಸುವಾಮೃತಜಲಶೋಭೆ ವಾಪಿಯು । ಚಲುವ ವಿದ್ರುಮ ತಟ ವಲಯಾತ್ಮವನದೊಳು । ಹಲವು ಸಖಿಯರಿಂದ ನಳಿನಾಕ್ಷಿ ಹರಿಯನು । ತುಳಸಿದಳದಿಂದ ಪೂಲಿಸುತಲೆ ||53|| ಸ್ವಲಕ ಮುನ್ನಸ ವಕ್ತ್ರವಲಯಾ ನೋಡುತ ತನ್ನ ಜಲಜನೇತ್ರನು ಚುಂಬಿಸಲಿಹ ಸುಖವನುಂಬ || ನಿಳೆಯೊಳು ಎನ ಸಮ ಲಲನೆಯರ್‍ಯಾರಿಲ್ಲೆಂದು । ತಿಳಿದು ಸುಖಾಂಬುಧಿ ಮುಳುಗಿದೆಯೆ ||54|| ಏಕ ಪತ್ನಿಯ ಕೂಡಿ ಲೋಕನಾಯಕಾ ರಾಜಾ । ಪಾಕ ಜನ್ಮದಿ ನಿನ್ನ ತಾ ಕಳದ್ದುಡುಕುತ್ತ । ಸಾಕಿದುವ್ರತ ನಂದ ತೋಕ ಜನ್ಮದಿ ನಾನಾ । ನೇಕ ಪತ್ನಿಯರಾಳಬೇಕು ಯೆಂದಾ || ನಾಥನಾಡಿದ ಮಾತು ಸೀತೆ ನೀ ಕೇಳುತ್ತ । ಭೀತಳಾದಿಯೆ ಜಾರ ನೀತನಾಗುವನೆಂದು । ಆತ ತಂದಿಹ ಸರ್ವಸ್ತ್ರೀತನುವಿಲಿ ರೂಪ । ಜಾತ ಪೊಂದುತ ಸಂಘ ಶಾತ ಉಂಡೆ ||56|| ತರುಣಿಯ ಮುಖದಿಂದ ಪುರುಷನುತ್ಸವ ಕೇಳಿ ಕರವೀರಪುರದಿಂದ ಹೊರಟು ರಥದಿ ಕೂತು । ಬರುವ ಸೌಂದರ್ಯವ ಗುರುಳು ಮುಖಿಯೆ ಎನ್ನ । ಎರಡು ಕಣ್ಣಿಗೆ ತೋರೆ ಸರಸಿಜಾಕ್ಷಿ ||57|| ಬಂದು ಶೇಷಾದ್ರಿಯ ಕಂದರದೊಳು ಮಹ । ನಂದದಿಂದಲಿ ಪತಿ ಪೊಂದಿ ಪಾದಗಳಲ್ಲೆ || ಸುಂದರ ಚಂಪಕ ವೃಂದವ ಸುರಿಸಿದಂಥ । ದ್ವಂದ್ವ ಕರವ ತೋರೆ ಸಿಂಧು ಪೋತೆ ||58|| ಹರಿಯ ಎದುರಿ ನಿಂತು ಕರದಿ ತೈಲದ ಪಾತ್ರಿ । ಧರಸಿ ಶಿರದಿ ಎಣ್ಣೆ ಇರಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಹರಸಿದ ಸುಂದರಾಭರಣಿ ಭೂಷಿತ ವಪು । ಸಿರಿಯ ತೋರಿಸ ನಿನ್ನ ಕರುಣಾನಿಧೆ ||59||

ರಾಮನಂಸದಿ ದಿವ್ಯ ಹೇಮ ಕಮಲ ಮಾಲೆ। ಪ್ರೇಮದಿಂದಲಿ ಹಾಕಿ ವಾಮಭಾಗಡಿ ನಿಂತ ॥ ಶ್ರೀಮನೋಹರಿ ನಿನ್ನ ಕೌಮಾರ ಸೌಭಾಗ್ಯ । ಶಾಮಸುಂದರಿ ತೋರೆ ಸೋಮಮುಖಿ ॥60॥ ದ್ವಾರಕಾ ಪುರದಲ್ಲಿ ಪಾರಿಜಾತದ ತಳ । ಸೇರಿ ಶೋಭಿಪ ಕಾಂಚನೂರು ಪೀಠದಿ ಕೂತು । ಮಾರನಯ್ಯನ ಕೂಡಿ ತೂರಿ ಲೆತ್ತವ ನಾಡ । ಸಾರಸಕರ ತೋರೆ ಮಾರಮೋಹೆ ॥61॥ ತಾರಾ ರುಮಾದಿಕ ನಾರೇರ ಒಡಗೂಡಿ । ಸೇರಿ ಪುಷ್ಪಕದೊಳು ರಾಮನಂಕದಿ ಕೂತು । ಹೀರ ಮೌಕ್ತಿಕ ಹೇಮ ಭೂರಿ ಭೂಷಣ ಶೋಭಿ । ಚಾರು ಶುಭಗ ಮುದ ತೋರೆ ದೇವಿ ॥62॥ ಕುಂದ - ಮಲ್ಲಿಗೆ ಚಂಪಕದಿರವಾಶೋಕ । ಮಂದಾರ ಸುಮಮಾಲ ವೃಂದಾದಿಂದೊಪ್ಪುವ ಸುಂದರ ವೇಣಿಯೇ ಹಿಂದಾಲಿಸುತ ಬಾಹೋ । ಸೌಂದರ್ಯ ತೋರಿಸೆ ಚಂದ್ರಮುಖಿ ॥63॥ ಘಿಲ್ಲು ಘಿಲುಕುಯೆಂಬೋಲುಲ್ಲುಕಾಲುಂಗುರ । ಪಿಲ್ಯಾ ಪೈಜಣ ರುಳಿ ಸುಳ್ಳಿ ಪಾಡಗ ಮೀನ ॥ ನಲ್ಲಲ್ಲೆ ಕುಣಿಸುತ ನೆಲ್ಲೆ ಪೋಗುವ ಪಾದ । ಪಲ್ಲವ ತೋರಮ್ಮ ಫುಲ್ಲನೇತ್ರೆ ॥64॥ ಧರೆಯೊಳಗಲವೂವ ಜರದ ಪೀತಾಂಬರ ಕರದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಧರಿಸುತ ಹರಿಯಂತ । ಸೊರಗಿದ ಕಟಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿ ಶೋಭಿಸುವ ಕಾಂಚಿ । ಸಿರಿಯು ನೂರಪುರದಲ್ಲೆ ಬೆರಸಿಹದು ॥65॥ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಪ ಸರಗಿ ಪದಕ ಹಾರ । ತರಳ ಗೆಜ್ಜೆಯು ಟೀಕಿ ಹರಳು ಕೆಚ್ಚಿದ ದಿವ್ಯ ॥ ಪುರಟ ಪುತ್ಥಳಿ ಮಾಲೆ ಬೆರೆದು ಕಾಂಚಿಯ ಮೇಲೆ। ಹರುಷ ನೀಡುತಲಿದೆ ಹರಿಣ ನೇತ್ರೆ ॥66॥ ಎರಡೈದು ಬೆರಳಲ್ಲೆ ಥರಥರದುಂಗುರ । ಕರದಿ ಕಂಕಣ ದುಂಡು ಹರಡಿ ಪಾಟಲಿ ತೋಡೆ । ಜರದ ಕಂಚುಕ ಮೇಲೆ ಉರಗಭೂಷಣ ವಂಕಿ । ತರುಳ ತಾಯಿತ ಗೊಂಡೆ ಸಿರಿಯು ತೋರೆ ॥67॥ ಗುರುಳು ಕೇಶದ ಮಧ್ಯ ಮೆರವ ತಿಲಕ ಕಣ್ಣೋಳ್ । ಕರಿಯ ಕಾಡಿಗೆ ಕೆಂಪು ಹರಳು ಕೆತ್ತಿದ ವಾಲೆ । ಸರಸರದ್ರಾಕ್ಷದ ಲತಿ ಅರಿಷಿಣ ಗಲ್ಲದಿ । ಪರಮ ಮುಖದ ಕಾಂತಿ ಹರವಿಹದು ॥68॥ ಇಂದಿರೆ ನಿನ್ನ ವಪು ಸೌಂದರ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ । ವೆಂದಿಗಾದರು ಮುಖದಿಂದ ಪೇಳುವುದುಂಟೆ ॥ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಮುಖದಿಂದ ಪೇಳಿದರಿದು । ಎಂದಿಗೂ ತೀರಹೀಂದ್ರನಲ್ಲೆ ॥69॥ ನಿನ್ನಂಥ ಪತಿವ್ರತೆಯನು ಕಾಣೆನೆ ಮೀನ । ಜನ್ಮದೊಳಿಹ ಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದವಳಾಗಿ । ಧನ್ಯ ವೇದಾಖ್ಯದಿ ಜನ್ಮಗಾಗುತ ಹರಿ । ಯನ್ನ ಭಜಿಸಿ ಸುಖವನ್ನು ಉಂಡೆ ॥70॥ ಕರ್ಮಿ ಮಾನವನಂತೆ ಶರ್ಮಚಿದ್ರಾಕ್ಕ । ಪರಮ

ಪುರುಷ ಕೂರ್ಮ ವರುಷದೊಳಿರುತಿರೆ । ಸಿರಿ ವೇದವತಿಯೆಂಬೊ ಪರಮನಾಮದ ಲವ । ತರಿಸಿ ಸುಖವನುಂಡೆ ಹರಿಯೊಡನೆ ॥71॥ ಕನಕನೇತ್ರನು ತನ್ನ ವನಿತೆಯ ಕದ್ದೊಯ್ದು । ವನಧಿಯೋಳ್ ಹಾಕಿರೆ ವನಜಜ ನುತಿಸಲು ॥ ದನುಜದಲ್ಲಣ ಕೋಲ ತನುವ ಧರಿಸೆ ಧಾತ್ರಿ । ಯೆನಿಸಿ ವರಾಹನ ವನಿತೆಯಾದೆ ॥72॥ ಸುರಮುನಿಯುಪದೇಶ ಧರಿಸಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು । ಹರಿಯ ಚರಣಗಳ ಸ್ಮರಿಸೆ ಮಾಧವ ಕಂಬ ॥ ಬಿರಿದು ಬರಲು ನೀನು ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ । ತರುಣಿಯಾದೆಯೆ ದೇವ ನರಸಿಂಹಗೆ ॥73॥ ಬಲಿಯು ದೇವತೆಗಳ ವಲಯ ಜಯಿಸಿ ಶಕ್ರ । ಹಲವು ವ್ಯಾಜವ ಕೊಂಡು ಬಲು ಮತ್ತನಾಗಲು ॥ ನವಳಿನ ನಯನ ಪುಟ್ಟೀ ಇಳೆಯೊಳು ಸುಖಿ ಯಂಬೋ । ಚಲುವ ನಾಮದಿ ವಟು ಲಲನೆಯಾದೆ ॥74॥ ಕೃತವೀರ್ಯಸುತ ಸಮೀಹಿತ ಧೇನು ವಯ್ಯಲು । ಹತನ ಮಾಡೆವನನ್ನ ಪಿತರನುದ್ಧರಿಸುವಿ ವಿಪ್ರ । ಸತಿಯಿಂದ ಮಾಧವ ಕ್ಷಿತಿಯೊಳು ಹುಟ್ಟಲು ಹರಿ । ಣಿತಿ ನಾಮದಲಿ ರಾಮ ಸತಿಯಾದಿಯ್ಯೆ ॥75॥ ಮುನಿಜನ-ರೆಲ್ಲರು ಮನದಿ ದುಃಖಿಸುತಿರೆ । ವನಜನಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ವನಧಿಯೋಳ್ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೆ । ದನುಜದಮನ ರಾಜತನುಜನಾಗಲು ನೀನು । ವನಿತೆಯಾದಿಯೆ ಸೀತೆ ಎನಿಸಿ ದೇವಿ ॥76॥ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನ ಬಂಧಿಯೋಳ್ ಹಾಕಿದ । ಮಂದಾತ್ಮ ಕಂಸನ್ನ ಕೊಂದು ಹಾಕುವೆನೆಂದು । ನಂದಬಾಲನು ಶೌರಿ ಮಂದಿರದೊಳು ಪುಟ್ಟೆ । ಪೊಂದಿದವನ ಭೈಷ್ಮಿ ಎಂದುದಿಸಿ ॥77॥ ದೇವರಿಪುಗಳೆಲ್ಲ ಭೂವಲಯದಿ ಕರ್ಮ ಭಾವಿಸೆ ಸಂತತ ಪಾವನಾತ್ಮರಾಗೆ । ಕಾವನಯ್ಯನು ಬುದ್ಧ ದೇವನಾಗಲು ನೀನು ರೇವತಿ ರಾಮದಿ ಸೇವಿಸಿದಿ ॥78॥ ತುರುಕರೆಲ್ಲರು ಪುಟ್ಟಿ ಧರೆಯೊಳು ವಿಪ್ರರ । ಪರಿಬಾಧಿಸಲು ತಾಮ್ರಪರಿಣಿ ತೀರದಿ ಭೂಮಿ । ಸುರರಲ್ಲೆ ಹರಿ ಪುಟ್ಟಿ ತರುಣಿಯಾದೆ ಕಲ್ಕಿ । ವರನಿಗೆ ಪ್ರಭೆಯೆಂದು ಪುರುಟಪ್ರಭೆ ॥79॥ ಕಲಿ ದಿತಿಜನು ಬಂದು ಹಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ । ಬಲರಿಪುಮುಖಸುರವಲಯದೊಳಗೆ ಪೊಕ್ಕು । ಬಲು ಬಾಧಿಸಲು ಹರಿ ಇಳೆಯೊಳ್ ಉದಿಸೆ ವ್ಯಾಸ । ನೊಲಿಸಿದಂಭ್ರಣಿಯಾಗಿ ಜಲಜನೇತ್ರೆ ॥80॥ ಸನಕಾದಿಗಳು ಎಲ್ಲ ವಜನಾವಿಷ್ಟರನಲ್ಲೆ । ಮನದಂತೆ ಪ್ರಶ್ನವ ಕ್ಷಣಶ ಮಾಡುತಲಿರೆ । ತನುಜನ ಸಭೆಯೊಳು ಜನಿಸೆ ಹರಿಯ ಹಂಸ । ವನಿತೆಯಾದಿಯೆ ವರಟಿಳೆನಿಸಿ ದೇವಿ ॥81॥ ತರುಣಿ ಕಲಹ ಮಾಡಿ

ಕರವೀರಕ್ಷೋಗಲು । ಪರಮಪುರುಷ ತನ್ನ ಇರುವ ಸ್ಥಳವ ಬಿಟ್ಟು । ಗಿರಿಯೊಳಗಿರುತಿರೆ ಸರಸಿಯೊಳಗೆ ಪುಟ್ಟಿ । ಸಿರಿ ವೇಂಕಟೇಶಗೆ ಅರಸಿಯಾದೆ ॥82॥ ಯಜ್ಞನಾಮಕ ಸರ್ವಜ್ಞಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ದುರ್ಗಾ ನಾಮದಿ ಹರಿ ಭಾರ್ಗವನರಸಿ ಸ । ನ್ಮಾರ್ಗದೊಳಿರುತಿಹ ಸುಜ್ಞತ್ತವಕ ಜನ । ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸ್ವರ್ಗಾಪವರ್ಗದಾತ್ರಿ ॥83॥ ವಾಸುದೇವಗೆ ಮಾಯಾ ಶ್ರೀಸಂಕುರಷಣ । ಗಾ ಸಖಿ ಜಯಯೆಂಬಿರಾ ಶಾಂತಿಗನಿರುದ್ಧ । ಗೀಶ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಸುವಾಸಿನಿ ಕೃತಿದೇವಿ । ಈಸು ರೂಪದಿ ಜಗ ಪೋಷಿಸುವಿ ॥84॥ ಸಿರಿಕೇಶವಾಂಗನ ಶರನಿಲಯಗ ಲಕ್ಷ್ಮಿ । ಸರಸಿಜೆ ಮಾಧವಗರಸಿ ಪದ್ಮಾದೇವಿ ॥ ಪರಮ ಗೋವಿಂದಗೆ ಸರಸಿ ಕಾಮಿನಿ ವಿಷ್ಣು । ಹರುಷ ಮಧು ಹಾಗೆ ಸರಸಿಜಾಸ್ಯಾ ॥85॥ ರಮೆಯು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪ್ರಮದ ವೃಷಾಕಪಿ । ಪ್ರಮದ ವಟುಗೆ ಧನ ಪ್ರಮದ ಶ್ರೀಧರನಿಗೆ । ಪ್ರಮದ ಹೃಷಿಕಪಗಮಲ ಮಂಗಳೆ ಬುದ್ಧಿ । ಪ್ರಮದೆಯು ಪದುಮನಾಭನಿಗೆ ದೇವಿ ॥86॥ ದಾಮೋದರಗೆ ಪ್ರಿಯೆ ಕಾಮಿನಿಂದಿರದೇವಿ । ಶ್ಯಾಮ ಹಿರಣ್ಮಯೆ ಕಾಮ ಸಂಕರುಷಣ । ಭಾಮಿನಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ವಾಸುದೇವಗೆ ನಿತ್ಯ । ಆ ಮಹಾಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಕಾಮಿನಿಯು ॥87॥ ನಿತ್ಯಾನಿರುದ್ಧನ ಪತ್ನಿಯಾನಂದೆ ಪುರು । ಷೋತ್ತಮಪ್ರಿಯೆ ಸದಾಶ್ರಯಾಧೋದಜ । ಗುತ್ತಮ ಶುಭದೇವಿ ಮತ್ತೆ ಯಜ್ಞೆಯು । ಮತ್ರ್ಯ ಮಗಗೆ ಸಖಿ ಅಚ್ಯುತನಿಗೆ ಸುಖಿಯು ॥88॥ ಮುದ್ದು ಸೌಗಂಧಿ ಜನಾರ್ದನೋಪೇಂದ್ರಗೆ । ಹೃದ್ಯ ಸುಂದರಿ ಹರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾದೇವಿ ನಿಜ । ಹೃದ್ಯಳಾದಿಯೆ ಸುಶೀಲೆ ಕೃಷ್ಣಗೆ । ಭದ್ರ ಸಂಕಾಯಸೀ ಪದ್ಮ ಚರ್ಮಾತ್ರಿಕೆಯೆ ॥89॥ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ – ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಳೆ ಸರ್ವ ಚಿತ್ತನಿಯಾಮಕೆ । ಭಕ್ತವತ್ಸಲೆ ಭೈಷ್ಮಿ ಸತ್ಯ ಎನ್ನಯ ಮನೋ । ವೃತ್ತಿಯೊಳೆಶೋದೆ ಪುತ್ರನಾಗಿಹ ದಿವ್ಯ । ಮುತ್ತಿನಂಥಾ ಕೂಸು ಎತ್ತಿ ತೋರೆ ॥90॥ ಭಾನುಮಂಡಲ ಮುಖಿ ಧೇನುಪಾಲನ ರಾಣಿ । ಪಾಣಿ ಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತು ಗಾನವ ಮಾಡುವೆ ನಿತ್ಯ । ವೇಣು ಬಾಲನ ಎನ್ನ ಮಾನಸದೊಳು ತಂದು । ನೀನು ತೋರಿಸಬೇಕು ವೇಣು ರೂಪೆ ॥91॥ ಭಾಳು ದಿವಸ ನಿನ್ನ ಆಲಯದೊಳು ನಿಂತು । ಆಳಿನಂದದಿ ತಪ ಲೋಲಾಕ್ಷಿ ಮಾಡಿದೆ । ನೀಲವೇಣಿಯೆ ಹೃದಯಾಲಯದೊಳು ಎನ್ನ । ಬಾಲ ಕೃಷ್ಣನ ತೋರೆ ಲೀಲಾರೂಪೆ ॥92॥ ತೊಟ್ಟಿಲಿಂದಲಿ ಎದ್ದು ಬಿಟ್ಟು ಕರವ ಭೂಮಿ । ಲಿಟ್ಟು ತಪ್ಪಜ್ಜೆಯ ಮುಟ್ಟಿ ಭಿತ್ತಿಲೆ ಬಂದು । ಬಟ್ಟಲೊಳಗೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಇಟ್ಟುಕೊಡೆಂಬುವ ।

ಪುಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣನ ಮುಖ ಭೆಟ್ಟಿ ನೀಡೆ ॥93॥ ಶಂಬವಾದಿ ದೈವ ಕದಂಬ ವಂದಿತೆ ನಿನ್ನೊಳ್ । ತುಂಬ ಸ್ನೇಹದಿ ಹೀಗೆ ಹಂಬಲಿಸುವೆ ನಿತ್ಯ । ಶಂಬರಾರಿಯ ಪಿತನಂಬುಜ ವದನ ಹೃ । ದಂಬರದೊಳು ತೋರೆ ಕಂಬು ಪಾಣಿ ॥94॥ ದುಷ್ಟದಮನೆ ಸರ್ವ ಶಿಷ್ಟಪಾಲನೆ ಭವ । ಕಷ್ಟಮುಕ್ತಳೆ ಭಕ್ತಭೀಷ್ಟದಾಯಕೆ ಎನ್ನೋಳ್ । ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿಹುದೇನೇ? ಎಷ್ಟು ಪೇಳಿದೊಂ । ದಿಷ್ಟು ಕೇಳಲಿವಲ್ಲೆ ಕೃಷ್ಣಸಖೀ ॥95॥ ಕರುಣಸಮುದ್ರಳೆ ಶರಧಿತನಯ ಕೃಷ್ಣ । ನರಸಿ ರುಗ್ಮಿಣಿ ಸತ್ಯ ತರಣಿ ಶತಪ್ರಭೆ । ಇರುವದೆ ಸಿಟ್ಟಿಂಥ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸಿರಿವಂತಿ । ಗುರುಹೂವನತಿ ಮೂರ್ಖನರನು ದೇವಿ ॥96॥ ಚಂದ್ರ ಸಹೋದರಿ ಗಂಧ ವಸನ ಮಾಲ । ಸುಂದರಾಭರಣಗಳ್ ಹೊಂದಿ ನಿನ್ನಂಗ ಸಂ। ಬಂಧದಿಂದಲೇ ಬಹು ಸೌಂದರ್ಯ ಗುಣವನ್ನು । ಪೊಂದಿಕೊಂಡಿ ಕ್ಷೀರಸಿಂಧು ಪುತ್ರೀ ॥97॥ ಸಿಂಧು ತೀರದಿ ನಿಂತು ಒಂದು ಕ್ಷಣವೆ ಕಣ್ಣಿ । ನಿಂದಾ ದೇವತಿಗಳಿಗಾವೃಂದವ ನೋಡಿದಿ । ಅಂದಲ್ಲೆ ಸ್ವರ್ಗ ಸುಂದರ ಪದದೊಳ್ । ಅ । ಮಂದ ಸುಖಾಬ್ದಿಯೊಳು ಮಿಂದಿಹರೂ ॥98॥ ಕರವೀರದೊಳು ದೇವ ತರುಣೆರೆಲ್ಲರು ನಿನ್ನ । ಪರಿಚರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತ ಇರುವರದ್ಯಾಪಿ ಹಿ । ಶರಣು ಬಂದಿಹೆ ತಾಯಿ ಕರುಣದಿ ಚಿತ್ತದೋಳ್ । ಹರಿಯ ಮೂರುತಿ ತೋರೆ ತರುಣಿ ಮಣಿ ॥99॥ ನೀಲಕಮಲ ಕರದೊಳು ಪಿಡಿದು ನಿನ್ನ। ಯಾಲಯದೊಳು ಸುತ್ತ(ತ್ತಿ) ಲೀಲೆ ಮಾಡುತಲಿರೆ । ಬೀಳೆ ಛಾಯವು ಮಣಿಯಾಲಯದೊಳು । ಶ್ರೀಲಲನೆಯ(ಯು) ಉಡಗೋಳೆಂಬೋರು ॥100॥ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ ಸ್ತುತಿಯನ್ನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ । ಎನ್ನಗಳವೆ ತಾಯಿ ಸಣ್ಣ ಬಾಲಕದ ಬುದ್ಧಿ। ಲಿನ್ನಿಷ್ಟು ಮಾಡಿದೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದೆ । ಮನ್ನಿಸಬೇಕೆಮ್ಮ ಎಮ್ಮ ತುತಿ ॥101॥ ಶಬರಂಜಾಸನ ಶಂಬ(ಭು) ವಾದಿಸುತರರೆಲ್ಲ ಹಂಬಲಿಸುತ ಪಾದ ವಂಬುಲೋಚನೆ । ಮುಂಬಾಗಿಲಲಿ ನಿಂತು ಕಂಬು ಕಂಧರೆ ಮುಖ ।ಬಿಂಬಾ ನಿರೀಕ್ಷಿಪರಂಬರಸ್ಥೆ ॥102॥ ನಿನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಚನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯ ಪೊಕ್ಕು । ಕನ್ಯಾಮಣಿಯ ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದಂಥ । ಚಿನ್ನ ವಡಲ ಮುಖ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಪಾದ । ವನ್ನ ನಮಿಪೆ ಅವರನ್ನು ಬಿಡೆ ॥103॥ ಮಂದ ಜನರು ಎನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಂದತಿಶಯ । ನಿಂದು ಮಾಡುವ ಮಹಾ ನಿಂದಾ ತುತಿಗಳ । ಒಂದು ತಾರದೆ ಮನಮಂದಿರದೊಳು ಗೋಪಿ । ನಂದನ ಪಾಡುವಾನಂದ ನೀಡೆ ॥104॥ ನಗುವ

ಸನ್ಮುಖಿ ಹರಿ ಅಗಣಿತಗುಣಗಳ । ಪೊಗಳುತ್ತ ಹರುಷದಿ ಬಿಗಿದು ಕಂಠವ ಬಾಷ್ಪ ॥ ಒಗಿದು ಕಣ್ಣಲಿ ಬಹು ನಗುತ ಅಳುತ ದೇವೀ । ಹಗಲಿರಳ್ ನೆಗದಾಡ್ದೋ ಸುಗುಣ ನೀಡೆ ॥105॥ ನಿನ್ನುಪಕಾರಗಳ್ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಸ್ಮರಿಸಾ ಸಾಲೆ । ಎನ್ನ ಮನದೊಳಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ ತುತಿಯ । ಯನ್ನು ನುಡಿಸಿದಿದಕನ್ಯುಪಕಾರ ಇ । ದನ್ನೆ ಪಠಿಸುವುದೇ ಅನ್ಯವಿಲ್ಲ ॥106॥ ನಿನ್ನ ಬೇಡಿದೆ ಮತ್ತನ್ನ್ಯರಾ ಬೇಡಿದಿರಿ । ನ್ನಿಂಥ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವರುಂಟೆ । ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸೇವಿಸಿ ಧನ್ಯರಾಗಿಹರೆಲ್ಲ । ನಿನ್ನಂಥ ಹರಿ ಪ್ರಿಯಳನ್ನು ಕಾಣೆ ॥107॥ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲಿ ದಾವ ಮತ್ತ್ಯಾರು ಪಠಿಸೋರು । ಲಕ್ಷ್ಮೀಲೀಲಾಮೃತ ಚಿತ್ತದೊಳವರಿಗೆ । ಸತ್ಯ ಭೈಷ್ಮೇರ ಕೂಡಿ ಮರ್ತ್ಯಮೃಗೇಂದ್ರ । ಯದೂತ್ತಮ ಪೊಳೆವಾನು ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ॥108॥ ಸುಂದರ ಸೌಭಾಗ್ಯಮಂದಿರ ತಟತಂತಿ । ಗೊಂದೆ ಫಲವ ನೀಡೊ । ಬಂದಾರೆ ಮನಸಿಗೆ । ಇಂದಿರೇಶನ ಸಖಿ ನಂದಬಾಲನ ವದನಿಂದು । ಮಂಡಲ ತೋರೆ ಚಂದ್ರಮುಖಿ ॥109॥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಲೀಲಾಮೃತಸಮಾಪ್ತ ॥

ಜೀವಂತಿಕಾ ವ್ರತ – ಶುಕ್ರವಾರದ ದಿನ ಜೀವಂತಿಕಾ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಜೀವಂತರಾದ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸುವರು.

ಶ್ರಾವಣದ ಶುಕ್ರವಾರಗಳಂದು ಜೀವಂತಿಕಾಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಗೋಡೆ ಅಥವಾ ಪಲಕದ ಮೇಲೆ ಜೀವಂತಿಕಾದೇವಿಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಶ್ರೀಗಂಧದಿಂದ ರಚಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಿ, ಐವರು ಸಂತಾನವತಿಯರಾದ ಸುಮಂಗಲಿಯರಿಗೆ ಊಟ ಹಾಕಿ, ಹಾಲು, ಸಕ್ಕರೆ ಮತ್ತು ಉರಿಗಡಲೆಗಳೊಡನೆ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಗೌರೀ ಹಬ್ಬಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಪೂರ್ವಮಾಹಿತಿ

ಭಾದ್ರಪದಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲತೃತೀಯದ ಸ್ವರ್ಣಗೌರಿವ್ರತ ಗೌರೀಹಬ್ಬ' ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ಮಣ್ಣಿನ ಗೌರಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನೋ ಕಲಶವನ್ನೋ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪೂಜೆಯ ಬಳಿಕ ಹದಿನಾರು ಗ್ರಂಥಿಗಳ ಅರಸಿನ ದೋರ'ವನ್ನು ಕೈಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸುಮಂಗಲಿಯರಿಗೆ ಧನ-ಧಾನ್ಯ-ಫಲ-ಪುಷ್ಪ-ದಕ್ಷಿಣೆಗಳ ಮೊರದ

ಬಾಗಿನವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗೌರಿಯನ್ನು 'ಮನೆಯ ಮಗಳಂತೆ' ವರ್ಷವರ್ಷವೂ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಡಿತುಂಬಿಸಿ ಕಳಿಸುವ ಭಾವ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಡಿತುಂಬಿ ಉಣಬಡಿಸಿ ಗೌರೀ-ದಕ್ಷಿಣೆ' ಸಲ್ಲಿಸಲಾ-ಗುತ್ತದೆ.

ಆಶ್ವೀನಮಾಸದ ನವರಾತ್ರಿಯ ತದಿಗೆಯಂದು ಬೃಹದ್ಗೌರಿವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಲಾಗ ುತ್ತದೆ. 20 ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರಪುಷ್ಪಗಳನ್ನೂ, ನೈವೇದ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ದೀಪ-ಗಳನ್ನೂ ದೇವಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಶ್ವೀನಮಾಸದ ಸೀಗೆಹುಣ್ಣಿಮೆ ಹಾಗೂ ಗುರುವಾರಗಳಂದು ಸೀಗೆಗೌರಿವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಆಶ್ವೀನದಲ್ಲಿ ಎಂಟು ವರ್ಷದ ಬಾಲೆಯ ರೂಪದ ದೇವಿಗೆ ಮಹಾಗೌರಿಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಉಂಟು.

ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಫಣಿಗೌರೀ, ವಿಷ್ಣುಗೌರಿ ಹಾಗೂ ಕೇದಾರೇಶ್ವರಗೌರಿ ಎಂಬ ವ್ರತಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ರೈತಾಪಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮಹಿಳೆಯರು ಈ ಕೇದಾರಗೌರಿ-ವ್ರತವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಾರ್ಗಶಿರಮಾಸದ ತದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಧನುರ್ಮಾಸಾವಧಿಯು ಕಾತ್ಯಾಯನೀ ಗೌರೀವ್ರತಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಪ್ರಶಸ್ತ. ಉತ್ತಮಪತ್ರಿಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಕನ್ಯೆಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದುಂಟು. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪಡೆ-ಯಲು ವ್ರಜಗೋಪಿಯರು ಈ ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಿದ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಭಾಗವತಪುರಾಣ-ದಲ್ಲಿದೆ.

ಪುಷ್ಯಮಾಸದ ತದಿಗೆಯಂದು ನಿತ್ಯಗೌರೀವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾಘಮಾಸದ ತದಿಗೆಯಂದು ಮೌನಗೌರಿವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ದಿನವಿಡೀ ಅಥವಾ ಪೂಜೆಯಾಗುವವರೆಗೂ ದೃಢಮೌನವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು.

ಫಾಲ್ಗುಣಮಾಸದ ತದಿಗೆಯಂದು ಸೌಭಾಗ್ಯಗೌರೀವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗು-ತ್ತದೆ. ಇದೇ ಫಾಲ್ಗುಣದ ಶ್ರೀಪಂಚಮಿಯಂದು ಉಯ್ಯಾಲೆಗೌರಿವ್ರತ ಆಚರಿಸಲ್ಪ-ಡುತ್ತದೆ. ಗೌರಿಯನ್ನು ಉಯ್ಯಾಲೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ ಆ ಬಳಿಕ ಹೆಂಗಳೆಯರೆಲ್ಲ

ಉಯ್ಯಾಲೆಯಾಟದಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರಭಾರತದಲ್ಲಂತೂ ಈ ಸಂದರ್ಭ ದ-ಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಾಟದ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳೇ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಚೈತ್ರತದಿಗೆಯ ಚೈತ್ರಗೌರೀವ್ರತದಲ್ಲೂ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಾಟ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ. ಮಾವಿನ ನೈವೇದ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣನ್ನೂ ಮಾವಿನ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ.

ಕುಲದ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ವೈಶಾಖಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯತದಿಗೆ-ಗೌರಿವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡ -ಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದಲ್ಲಿ ದಿವಸೀಗೌರಿವ್ರತದ ಆಚರಣೆಯುಂಟು.

ಆಷಾಢದಲ್ಲಿ ಆಷಾಢಗೌರೀವ್ರತದ ಆಚರಣೆ ಇದೆ. ಮೊಲಕಾವ್ರತ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಇದು ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಈ ವ್ರತಗಳಲ್ಲದೆ, ಸೌಂದರ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೀರ್ತಿಗಾಗಿ ಲಾವಣ್ಯಗೌರಿವ್ರತವನ್ನೂ, ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಪದ್ಗೌರಿವ್ರತವನ್ನೂ, ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ತ್ರಿಲೋಚನಗೌರಿವ್ರತವನ್ನೂ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಪತ್‌ಶನಿವಾರದ ಹಾಡು

ಗಜವದನನ ಪಾದಾಂಬುಜಗಳಿಗೆರಗುವೆ । ಅಜನರಸಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ । ತ್ರಿಜಗ-ವಂದಿತ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ । ನಿಜಪತ್ನಿ ಕಥೆಯ ವರ್ಣಿಸುವೆ ॥1॥ ಅರಸನಾ-ಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡೊಂದು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ । ಇರುತಿದ್ದ ಸೋಮೇಶಭಟ್ಟ । ಹರುಷ-ದಿಂದಲಿ ಸೊಸೆಯರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು । ಭರಿತರಾದರು ಸುಖದಿಂದ ॥2॥ ಮಹಾಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ । ಶ್ರೀಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯರ । ನೇಮದಿಂದಿಟ್ಟು ನಿಷ್ಠೆಯಲಿ ಸೋಮೇಶನು । ತಾ ಮಹಾ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ॥3॥ ಚಾರು ಪರಿಮಳ ಅರಿಷಿಣ ಗಂಧ ಕುಂಕುಮ । ಕ್ಯಾದಿಗೆ ಕುಸುಮ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ॥ ಮಾಧವನರಸಿ ಮಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗರ್ಪಿಸಿ ಮಂಗಲಾರುತಿಯನು ಬೆಳಗುವೋರು ॥4॥ ಎಣ್ಣೋರಿಗೆ ತುಪ್ಪ ಸಣ್ಣಶಾವಿಗೆ ಪರಮಾನ್ನ । ಶಾಲ್ಯಾನ್ನ ಸೂಪಗಳು ॥ ಚೆನ್ನವಾಗಿದ್ದ ತಾಂಬೂಲವನರ್ಪಿಸಿ । ಅದನ್ನುಂಡರತಿ ಹರುಷದಲಿ ॥5॥ ಸುಂದರ ಗೌರಿ ಶುಕ್ಕರವಾರಪೂಜೆ ಸಾ । ನಂದದಿ ಶನಿವಾರದಲ್ಲಿ ॥ ಕುಂದ ಮಂದಾರ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಗಂಧ ಕುಂಕುಮ । ಚೆಂದುಳ್ಳಾರುತಿಯ

-ನೆತ್ತಿದರು ||6|| ಹಿಟ್ಟಿನ ಕಡುಬು ಹಿಂಡಿಯ ಪಲ್ಯವನು ಮಾಡಿ । ಅಚ್ಚೆಳ್ಳು ಗಾಣದೆಣ್ಣೆಯನು । ನುಚ್ಚು ಮಜ್ಜಿಗೆ ಹುಳಿ ತುಳಿಯ ಕಟ್ಟಂಬಲಿ । ಇಟ್ಟರು ನೈವೇದ್ಯಗಳನು ||7|| ಭೋಜನಕೆನುತ ಕುಳ್ಳಿರುವೊ ಕಾಲದಿ ಬಂದು । ರಾಜನ ಸತಿಯು ನೋಡುತಲಿ || ಸೋಜಿಗವೆ ನಿಮ್ಮ ಗೌರಿಯ ಸಂಪತ್ತು । ಈ ಜಗದೊಳಗೆ ಕಾಣೆನೆನುತ ||8|| ಬೇಕಾದರೊಂದು ಬೇಡಲು ಅರಸನ ಸತಿ । ಸಾಕು ದರಿದ್ರ-ದಂಬಲಿಯ । ಹಾಕಿದರ್ಧರಡಿ ಕಂಕಣದೊಳು ಸಿಕ್ಕೀತು । ನಾ ಕೈಯ್ಯ ಇಡಲಾರೆನೆನಲು ||9|| ತಟ್ಟನೆದ್ದಾಕ್ಷಿ ಕೊಂಡಷ್ಟೂ ಪದಾರ್ಥವ । ತುಷ್ಪರಾಗುಂಡರಾಗವರು || ಕಟ್ಟಿದ್ದ ತೂಗುಮಣೆಯಲಿ ಕಾಲುಗಳಿಳಿ । ಬಿಟ್ಟು ಕುಳಿತಳು ರಾಜನರಸಿ ||10|| ಒಂದೊಂದು ಅಡಿಗೆ ನಿಂದ್ಯವು ಮಾಡಿ ನಗುತಿರೆ । ಕುಂದಿತು ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತು|| ಬಂದಿತು ಪರರಾಜರಿಂದ ಮುತ್ತಿಗೆ ದೊರೆ । ಬಂಧನ ಮಾಡಬೇಕೆನುತ ||11|| ದೊರೆ ತಾ ನೋಡುತಲಿರೆ ತ್ವರಿತದಿಂದಾತನ ಅನು । ಸರಿಸಾಗ ನಡೆದರು || ದಿನ ತುಂಬಿದಂತೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಬಂದವು । ಕ್ಷಣಕೊಮ್ಮೆ ಟೊಂಕ ಬ್ಯಾನೆಗಳು ||12|| ಪುತ್ಥಳಿಗೊಂಬೆಯಂದದಿ ಜೋಡು ಮಕ್ಕಳು । ಕಿತ್ತಳೆ ವನದೊಳು ಜನಿಸೆ । ಹೊಚ್ಚಿದಳಾ ಬಾಳೆದೆಲೆಯ ಹಾಸುತ ಹೊಳೆ । ತಟ್ಟನೆ ದಾಟಿ ನಡೆದರು ||13|| ಬೇಕಾದ ಫಲಗಳನೇಕ ಪುಷ್ಪಂಗಳು । ಜೋಕೆ ಮಾಡುತ ವನದಲ್ಲಿ || ಕೋಕಿಲು ಗಿಳಿ ನವಿಲ್ಹಿಂಡು ನೋಡುತಲಿ ತಾವ್ । ಹಾಕುತಿದ್ದರು ಕಾಲವನು ||14|| ನಸುಕಿನೊಳಗೆ ಬಂದ ಸೋಮೇಶಭಟ್ಟನು । ಹಸುಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ನೋಡಿದನು || ಮುಸುಗ್ಹಾಕಿ ತಂದು ಮುದ್ದಿಸುವೋ ಮಕ್ಕಳ ಸತಿ । ವಶಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟ ಕೈ ಒಳಗೆ ||15|| ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲವೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ನಮಗೀಗ । ಕೊಟ್ಟನು ದೇವರೆಂದೆನುತ || ಅರ್ತಿಯಿಂದಾಗ ಮೂಬಟ್ಟಲೀರಲು ಮಾಡಿ । ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಿಟ್ಟು ತೂಗಿದರು ||16|| ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುತ ಹೆಸರಿಟ್ಟರು । ಸಾಯಕ್ಕ ಧೇಯಕ್ಕೆಂದೆನುತ । ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮಕ್ಕಳ ನೋಡಿ ಹುಡುಕಿದ || ಸೋಮಾರ್ಕರಂಥ ವರಗಳ ||17|| ಅರಸನ ಕರೆದು ಅಕ್ಕನ ಕೊಟ್ಟರಾಗಲೆ । ಕರೆಸಿ ಪ್ರಧಾನಿಯ ತಂಗಿಯನು || ಹರುಷದಿಂದಲಿ ಧಾರೆ ಎರೆದು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ । ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು ಸೋಮೇಶಭಟ್ಟ ||18|| ಅಕ್ಕರದಿಂದ ಹೇಳಿದಳು ಸೋಮೇಶಮ್ಮ । ಮಕ್ಕಳ ಕರೆದು ಬುದ್ಧಿಯನು || ಶುಕ್ರವಾರದ ಗೌರಿ ಮರೆಯದೆ ಮಾಡೆ ಶ್ರೀ । ಲಕ್ಕುಮಿ ಒಲಿವೋಳೆಂದನುತ ||19|| ಸಾಯಕ್ಕ ಮಾಡೋ ಸಂತಾನ

ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಸ । ಹಾಯವಾದಳು ಶ್ರೀಗೌರಿ ॥ ಧೇಯಕ್ಕ ಮರೆತು ದೇಹಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಸವಿಲ್ಲದೆ । ರಾಯನ ಸೆರೆಯ ಹಾಕಿದರು ॥20॥ ಪೊಡವಿ ಪಾಲಕನ ಬಂದು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು । ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ॥ ಉಡುಗಿತು ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತು ಧೇಯಕ್ಕಗೆ । ದೃಢವಾಯಿತಾಗ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ॥21॥ ಮಾತನಾಡಿದರು ಮಕ್ಕಳು ತಾಯಿ ಒಡಗೂಡಿ । ಈ ತೆರನಾಯಿತೀ ಬದುಕು । ಮಾತಾಪಿತರು ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು ನಿನ್ನ । ಮಾತನಾಡಿಸೋರ್ಯ್ಯಾರಿಲ್ಲೆ ॥22॥ ದೂರದಲ್ಲಿರೋರೆನ್ನ ತಾಯಿತಂದ್ಯೇರು । ಸಾರ್ಯದಲ್ಲಿರಲೊಬ್ಬ ತಂಗಿ ॥ ಸೂರೆ ಹೋಯಿತು ದೊರೆತನ ಭಾಗ್ಯ ಬಡವ ಪ್ರ । ಧಾನಿ ಹ್ಯಾಗಿರುವೋನೋ ನಾನರಿಯೆ ॥23॥ ಕಂಡು ಬರುವೆನೆಂದು ಚಿಂದಿ ಮೈಯಿಗೆ ಸುತ್ತಿ । ತುಂಡು ಕೋರಿಯನುಟ್ಟುಕೊಂಡು । ಮಂಡಿಗ್ಹಚ್ಚಿದ ತಳ ಪ್ರಣತಿಯೆಣ್ಣೆಯ ಹೊಳೆ । ದಂಡೆಗೆ ಬಂದು ತಾ ಕುಳಿತ ॥24॥ ಪೋರ ನೀನಾರೆಂದು ವಿಚಾರವ ಮಾಡಲು । ನೀರಿಗೆ ಬಂದ ನಾರಿಯರು ॥ ದೂರದಿ ಬಂದೆ ಧೇಯಕ್ಕನ ಹಿರಿಯ ಕು । ಮಾರನೆಂದ್ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದನು ॥25॥ ಬಂದು ಹೇಳಿದರವನಂದ ಚೆಂದವ ಕರೆ । ತಂದರ್ಹಿತ್ತಿಲ ಬಾಗಿಲಿಂದ ॥ ಬಂದ್ಹೇಳಿಕೊಂಡ ದರಿದ್ರ ಕಷ್ಟವನೆಲ್ಲ । ಉಂಡುಟ್ಟು ಸುಖದಿ ತಾನಿದ್ದ ॥26॥ ಆಲಯಕ್ಹೋಗಿ ಬರುವೆನೆಂದಪ್ಪಣೆ ಕೇಳಿ । ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡದಂತೆ ॥ ಕೋಲಿನೊಳಗೆ ಹಣ ತುಂಬಿ ಕೈಯಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಆಲಸಿಲ್ಲದೆ ಕಳುಲಹಿದಳು ॥27॥ ಬಾಲಕ ನಿನಗಿಂಥ ಕೋಲ್ಯಾಕೆಂದೆನುತ ಗೋ । ಪಾಲಕ ಸೆಳೆದು ಕೊಂಡೊಯ್ದ ॥ ನೂಲದವರಿಗೆ ನೂತವರ್‍ವಸ್ತ್ರ್ಯಾಕೆನುತಲಿ । ಆಲೋಚಿಸುತ ತಾ ಬಂದ ॥28॥ ಮಿಡುಕುತ ಬಂದು ಮಾತೆಗೆ ಎರಗಿದರವ । ವೊಡನುಡಿದ್ವಾರ್ತೆ ಹೇಳುತಲಿ ॥ ಕೊಡುವಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟರೆನಗೆ ದಕ್ಕದೆನುತಲಿ । ನಡೆದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ತನಯನು ॥29॥ ತಳಪ್ರಣತಿ ಎಣ್ಣೆ ತಲೆಗೆ ಪೂಸಿಕೊಂಡು । ಮೊಳ ಕೋರಿಯನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು । ಬಳುಕುತ ಬಂದು ಭಾವಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ್ಹೇಳಿ । ಕಳಿಸಿದ ಮಾತೆ ಮಂದಿರಕೆ ॥31॥ ಗೊತ್ತಿಲೆ ಕರೆತಂದರ್ಹಿತ್ತಿಲ ಬಾಗಿಲಿಂದಷ್ಟು । ವಾರ್ತೆಗಳ ಕೇಳುತಲಿ ॥ ಅತ್ಯಂತಃಕರಣದಿಂದಲಿ ಭಕ್ಷ್ಯಪಾಯಸ । ಮೃಷ್ಟಾನ್ನವ ಉಣಿಸಿದರು ॥31॥ ನಿತ್ಯುಪವಾಸ ಮಾಡುವುದೆನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ । ಅಪ್ಪಣೆಯನು ನೀಡೆಂದೆನಲು ॥ ಬುತ್ತಿಯೊಳಗೆ ಹಣ ಕಟ್ಟಿ ಕಳುಹೆ ಕಾಗೆ । ಎತ್ತಿಕೊಂಡ್ಹೋಯಿತಾಕ್ಷಣದಿ ॥32॥ ಏನು ಹೇಳಲಿ ನಾನು ಹೋದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂಥ । ಹೀನವಾಯಿತು ಈಗೆಂದೆನುತ ॥

ನಾನೋಗ್ಬಿಬರುವೆನೆಂದೆನುತ । ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕುಮಾರನು ತೆರಳಿ ನಡೆದನು ॥33॥ ಹರಕು ಕೋರಿಯನುಟ್ಟು ಮುರುಕು ತಂಬಿಗೆ ಪಿಡಿದು । ಕೆರಕು ಬುತ್ತಿಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ॥ ಗುರುತ್ಹೇಳಿ ಕಳುಹೆ ಹಿತ್ತಲ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದಲಿ । ಕರೆತಂದರಾಗರಮನೆಗೆ ॥34॥ ಎರಡು ದಿನವಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡುಪಚರಿಸುತ । ಬುರುಡೆಯೊಳಗೆ ಹಣವನ್ನು ಕಡುಬ್ಯಾಗ ॥ ತುಂಬಿ ಕೈಯಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳು(ಹಿ)ಸಲು । ನಡೆದ ಆತನಡವಿ ಮಾರ್ಗದಲಿ ॥35॥ ಸೆಳೆದು ನಾಲಿಗೆ ಬಿಸಿಲೇರಿ ಭಾವಿಯ ಕಂಡು । ಇಳಿದು ಪಾವಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು॥ ಉರುಳಿಕೊಂಡ್ಹೋಗಿ ಮಡುವ ಸೇರಲದ ಕಂಡು । ಬಳಲುತ ಬಂದ ಮಂದಿರಕೆ ॥36॥ ಗತಿಹೀನರೊಳಗೆ ನಮ್ಮಂಥ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯರ । ಪೃಥಿವಿಯೊಳಗೆ ಕಾಣೆನೆನುತ ॥ ಅತಿಬಾಯ ಬಿಡುವೋ ಮಾತೆಯ ಕಂಡು । ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸುತನಾಗ ತೆರಳಿ ನಡೆದನು ॥37॥ ಸೊಕ್ಕಿದ್ದ ಮೈಗೆ ಛಿದ್ರಬಟ್ಟೆಯನು ಸುತ್ತಿ । ಕುಕ್ಕುತ ಹೇನು ಕೂರೆಗಳ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮಗ್ಹೇಲಿ ಕಳುಹೆ ಕರೆತಂದರು । ಹಿತ್ತಲ ಬಾಗಿಲಿಂದ ॥38॥ ಏಳೆಂಟು ದಿನದಲ್ಲಿ ಭಾಳುಪಚರಿಸುತ । ಬಾಳುವ ಕ್ರಮವ ಕೇಳಿದಳು ॥ ಜಾಳಿಗೆ ಹೊನ್ನು ಚಮ್ಮಾಳಿಗೆಯಲಿ ತುಂಬಿ । ಕಾಲ ಮೆಟ್ಟಿಸಿ ಕಳುಹಿದಳು ॥39॥ ಅದು ಮೆಟ್ಟಿ ಬರುತಿರೆ ಒದಗಿ ಬಂದಾ ಶನಿ । ಹುದಲು ಕಾಣದೆ ಸಿಗಿಬಿದ್ದು ॥ ಎದೆ ಬಾಯಿ ಬಿಡುತ । ಎತ್ತ್ಹುಡುಕಿದರಿಲ್ಲವೆಂದೆದುರಿಗೆ ಬಂದು ತಾ ನಿಂತ ॥40॥ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿಯ ಸುದ್ದಿ ನಾನಾಪರಿಯ ಕೇಳಿ । ವ್ಯಾಕುಲವಾಯಿತೀ ಮನಕೆ ॥ ನಾ ಕಂಡು ಬರುವೆನೆಂದೆನುತ ಧೇಯಕ್ಕನು । ಆ ಕಾಲದಲಿ ತೆರಳಿದಳು ॥41॥ ಉಟ್ಟಳು ಮಾರು ಸೀರೆಯನು ತೋಳಿನಲಿ । ತೊಟ್ಟಳು ಚಿಂದಿ ಕುಪ್ಪಸವ ॥ ಕಟ್ಟಿದ ಜಡೆಗೆಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ತಲುಪನ್ಹಾಕಿ । ಬಟ್ಟು ಕುಂಕುಮವ ತೀಡಿದಳು ॥42॥ ಒಂದೊಂದು ಕರೆಯ ಕಾಜಿನ ಬಳೆ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ । ಕಂದಿಕುಂದಿದ ಕೊಸನೆತ್ತಿ ॥ ಬಂದಳು ನಿಮ್ಮ ಧೇಯಕ್ಕನೆಂದೆನುತಲಿ । ತಂಗಿಗ್ವಾರ್ತೆಯ ತಿಳಿಸಿದಳು ॥43॥ ಅಕ್ಕನ ಕರೆತಂದರಾ ಹಿತ್ತಿಲಿಂದಲಿ । ಶುಕ್ರವಾರ ಶುಭದಿನದಿ ॥ ಮಕ್ಕಳು ಸೊಸೆಯರಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಬಂದು । ಧೇಯಕ್ಕನ ಚರಣಕ್ಕೆರಗಿದರು ॥44॥ ಅಂದಗಲಿದ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರಿಬ್ಬರು । ಇಂದಿಗೆ ಕಲೆತ-ವೆಂದೆನುತ । ಮಿಂದು ಮಡಿಯನುಟ್ಟು ಬಂದೆಲ್ಲ ಪರಿವಾರ್‍ಹಾ। ಗೆಂದು ಭೋಜನಕೆ ಕುಳಿತರು ॥45॥ ಹೋಳಿಗೆ ಹೊಸ ಬೆಣ್ಣೆ ಕಾಸಿದ ತುಪ್ಪವು । ಕ್ಷೀರ ಶಾವಿಗೆಯು ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ॥ ಬ್ಯಾಗದಿಂದುಂಡು ಹಾಕುತಲೆ ತಾಂಬೂಲವ । ತೂಗು ಮಂಚದಿ

ಮಲಗಿದರು ॥46॥ ಬೆಳಗಾಗಲೆದ್ದು ಹೇಳಿದಳಾಗ ಸೊಸೆಯರ । ಕರೆದು ಸ್ವಾಯಕ್ಕ ಕೆಲಸವ ॥ ಬಿಳಿಜೋಳ ಕುಟ್ಟಿ ಬೀಸಿರೆ ನೀವು ಇಂದಿನ । ಅಡಿಗೆಯ ಕ್ರಮವ ಹೇಳಿದರು ॥47॥ ಹುಳಿನುಚ್ಚು ಮಾಡುವೆ ತಿಳಿಯಕಟ್ಟಂಬಲಿ । ಎಳೆಸೊಪ್ಪಿನ್ಹಿಂಡಿ ಪಲ್ಯವನು । ತಿಳಿಯಾದ ಒಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ತರಿಸಬೇಕ್ಹಿಟ್ಟಿನ । ಕಡುಬನು ಮಾಡಬೇಕೆನುತ ॥48॥ ಅದು ಕೇಳಿ ಧೇಯಕ್ಕ ಹೃದಯ ತಲ್ಲಣಿಸುತ । ಎದೆ ಒಳಗಲಗು ನೆಟ್ಟಂತೆ ॥ ನದಿ ಒಳಗಲ್ಪ ಹಳ್ಳವು ಬಂದು ಸೇರಲು । ಅದು ಲಕ್ಷಿಯಾಗಿ ತೋರುವುದೆ ॥49॥ ಉರಿಯ ಒಳಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಸುರುವಿದಂತಾಯಿತು । ಸಿರಿಯು ಸಂಪತಿಲಿಂದೀಕೆ (ಯ) ॥ ಕರಗಸದಿಂದಲಿ ಕೊರೆದುಪ್ಪು ಸಾಸಿವೆ । ಅರೆದ್ಹಚ್ಚಿದಂಥ ಮಾತುಗಳು ॥50॥ ಜನರ ಮನೆಯಲಪಹಾಸ್ಯವಾಗೋದಕಿಂತ । ವನವಾಸಗಳು ಲೇಸು ಎಂದೆನುತ ॥ ಮನದ ಸಂತಾಪ ಸೈರಿಸಲಾರದೆದ್ದಳು । ದನವನೆ ಕಟ್ಟೋ ಮಂದಿರಕೆ ॥51॥ ಎತ್ತಿನ ಗೋದಲಿ ಒಳಗೆ ಕಂದಲಿದಂಟು । ಸೊಪ್ಪುಗಳನು ಹೊದ್ದು ಕೊಂಡು ॥ ಕಚ್ಚುತ್ತಲಿರಲು ಚಿಕ್ಕಾಡು ಕ್ರಿಮಿಗಳೆಲ್ಲ । ಅತ್ತಿತ್ತಾಗದೆ ಮಲಗಿದಳು ॥52॥ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಯಿತಡಿಗೆಯು ಧೇಯಕ್ಕನ । ಸದ್ದು ಸುಳಿವು ಕಾಣೆನೆನುತ । ನಿದ್ರೆಯಿಂದೆಲ್ಲ ಮಲಗಿದಾಳೋ ಆಕೆಯು ಇನ್ನು । ಇದ್ದಲ್ಲಿಂದಲಿ ಕರೆತನ್ನಿ ॥53॥ ಬಲ್ಲಷ್ಟು ಮನೆ ಹುಡುಕಿದೆವು ಅತ್ತೆಬಾಯರ । ಸೊಲ್ಲನು ಕಾಣೆವೆಂದೆನುತ । ಎಲ್ಲ ಹುಡುಕಿದರಿಲ್ಲೆನುತ ಮತ್ತೀಗ । ಬಂದೆಲ್ಲ ಸೊಸೆಯರು ಹೇಳಿದರು ॥54॥ ಒಳಗೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಿ ಬಂದರು ಸಂದುಗೊಂದು । ಆಕಳ ಕಟ್ಟುವಂಥ ಕೋಣೆಯಲಿ ॥ ಸೆಳೆದು ದಂಟುಗಳ್ಹಾರುತಿರಲು ಗ್ವಾದಲಿಯಲ್ಲಿ। ಸುಳಿವನೆ ಕಂಡು ನೋಡುವರು ॥55॥ ಸಿಕ್ಕರು ನಮ್ಮ ಅತ್ತೆಯರೆಂದೆಬ್ಬಿಸುತಲಿ । ಹಸ್ತವ್ಹಿಡಿದು ಕರೆತಂದ್ರು ॥ ಉಕ್ಕುವ ಉರಿ ಮೋರೆಯನು ನೋಡಿ ಮನದ । ಸಿಟ್ಟೇನ್ಹೇಳೆಂದು ಕೇಳಿದಳು ॥56॥ ಹೇಳುವುದೇನು ಕೇಳುವುದೇನು ನಿನಗಿಂತ । ವ್ಯಾಳ್ಯವಾದೆನು ನಾನೆಂದೆನುತ ॥ ಜೋಳದನ್ನವ ಕಾಣದಂತೆ ನಾ ಬಂದೆ (ನೇ)ನು । ನಾಳೆ ಪೋಗುವೆ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ॥57॥ ಕೆಟ್ಟ ಬಡವರು ಬರುವುದುಂಟೆ ಜಗದೊಳು । ಅಟ್ಟುಂಬ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ॥ ಕಷ್ಟದಿ ಕಾಲಕಳೆಯಲಾಗದಿದ್ದರೆ । ಅಟ್ಟಡವಿಯ ಸೇರಬಹುದು ॥58॥ ಬಗೆ ಬಗೆ ಅಡಿಗೆ ಹೇಳದೆ ಸೊಸೆಯರಿಗೆಲ್ಲ । ನಗೆ ಹಾಸ್ಯವಾಗಿ ತೋರುವುದೆ ॥ ಖಗರಾಜನಲಿ ನೊಣವು ಬಂದು ಸರಿ । ಬೀಗತನ ಮಾಡೆ-ನೆಂಬೋದುಚಿತವೆ ॥59॥ ಭಕ್ಷ್ಯ ಪಾಯಸ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನಿನ ದಿನ । ದುರ್ಭಿಕ್ಷದಡಿಗೆ

ಇಂದಿನಲ್ಲಿ ॥ ಭಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಂದೆನೆ ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಎಂದು । ಅಕ್ಷದಿ ಜಲವ ತುಂಬಿದಳು ॥60॥ ಅಕ್ಕಸದ್ವಚನ ಕೇಳುತಲೆ ಆಲೋಚಿಸಿ । ನಕ್ಕಳು ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ॥ ಶುಕ್ರವಾರದ ಗೌರಿ ಮಾಡದೆ ಈ ಕಷ್ಟ । ದುಃಖಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದಿರೆನಲು ॥61॥ ಬರುವ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕರೆದು ನಮ್ಮಮ್ಮನು । ಅರುಹಲಿಲ್ಲವೆ ಗೌರಿಯನು ॥ ಸಿರಿಯು ಸಂಪತ್ತು ಕೊಡುವ ಶನಿವಾರವ । ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟೇನೆ ಅಕ್ಕಯ್ಯ ॥62॥ ಲಕ್ಷುಮಿದೇವೇರಾಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿದರಿಂಥ । ನಿಕ್ಷೇಪ ನಿಧಿ ತೊಲಗಿದಳು ॥ ಈ ಕ್ಷಣ ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲಿ ಪೂಜಿಸುವೆನೆ । ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಗೌರಿಯನು ॥63॥ ಎರೆದು ಪೀತಾಂಬರ ಉಡಿಸಿ ತಂದಿಟ್ಟರು । ಪರಿಪರಿ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ॥ ವರ ಮಣಿಮಯದ ಮಂಟಪದಲಿ ಚಟ್ಟಿಗೆ । ಬರೆದಿಟ್ಟರಾಗ ಪೀಠದಲಿ ॥64॥ ಹಾಕಿದರೈದು ಫಲಗಳಕ್ಕಿ ಅದರೊಳು । ನಾಲ್ಕೆಂಟು ನಂದಾದೀವಿಗೆಯು ॥ ಶ್ರೀಕಮಲೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ । ಅನೇಕ ಭಕ್ತಿಂದ ಕುಳಿತಳು ॥65॥ ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು ಮಕರ ತೋರಣಗಳ । ದುಂದುಭಿ ಭೇರಿ ಬಡಿದವು ॥ ಬಂದು ಮುತ್ತೈದೇರ ಸಹಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲ । ಅಂದವರ್ವೇದೋಕ್ತಮಂತ್ರಗಳ ॥66॥ ಅರಿಷಿಣ ಪಿಡಿದು ಹಚ್ಚುತ್ತಲೆ ಹಿಂದಕೆ ॥ ಗೌರಿ ಸರಕಾನೆ ತಿರುಗೆ ॥ ಮೋರೆಯನು ಎಡಕ್ಹೋಗಿ ಎರಡು ಕೈ ಮುಗಿದ್ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ । ಬಲಕೆ ಬಂದಳೆ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ॥67॥ ಮಕ್ಕಳು ಮಾಡೋ ಮಹಾ ತಪ್ಪು ಅಪರಾಧ । ಹೆತ್ತ ಮಾತೆಯರೆಣಿಸುವರೆ ॥ ಸತ್ಯವಂತಳು ಈಕೆ ಸಮರಿಲ್ಲವೆನುತಲಿ । ಭಕ್ತಿಂದ ಕರೆವ ಮುಗಿದಳು ॥68॥ ಸಾಯಕ್ಕನ್ವಚನ ಕೇಳುತಲೆ ಶ್ರೀಗೌರಿಯ । ಧೇಯಕ್ಕಗೆದುರಾಗಿ ಕುಳಿತು ॥ ಕಾಯಾ ವಾಚಾ ಭಕ್ತಿಗೊಳಿದು ತಾ ಕಮಲದ । ಛಾಯತಾಕ್ಷದಲಿ ನೋಡಿದಳು ॥69॥ ಕುಂಕುಮಗಂಧ ಬುಕ್ಕಿಟ್ಟು ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಂಡೆ । ಪಂಕಜ ಪಾರಿಜಾತಗಳು ॥ ಶಂಕರ ಸುರಬ್ರಹ್ಮರೊಡೆಯನ ಸತಿಗೆ । ಅಲಂಕಾರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರು ॥70॥ ಕಡಲಾಬ್ಜಶಯನನ ಮಡದಿ ಮಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ । ಒಡೆದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಫಲವು ॥ಮಡದೀಯರೆಲ್ಲರು ಅರಿಷಿಣ ಗಂಧ ಕುಂಕುಮ । ಕೊಡುತ ಪುಷ್ಪಗಳುಡಿ ತುಂಬಿ ॥71॥ ಅಚ್ಚ ಮುತ್ತಿನ ಹರಿವಾಣದೊಳ್ ನೈವೇದ್ಯ । ಭಕ್ಷ್ಯ ಪಾಯಸ ಬಡಿಸಿರಲು । ತುಷ್ಟಳಾಗದನೆ ನೋಡುತಲಿ ಧೇಯಕ್ಕಗೆ । ಅಷ್ಟಸೌಭಾಗ್ಯ ನೀಡಿದಳು ॥72॥ ಬಟ್ಟು ಮುತ್ತಿನ ಹರಿವಾಣದೊಳ್ ನೈವೇದ್ಯ । ಮೃಷ್ಟಾನ್ನವ ಬಡಿಸಿರಲು ॥ ಅರ್ಥಿಯಿಂದದನೆ ನೋಡುತಲಿ ಧೇಯಕ್ಕಗೆ । ಮುತ್ತೈದತನವ

ನೀಡಿದಳು ||73|| ದುಂಡುಮುತ್ತಿನ ಹರಿವಾಣದೊಳ್ ನೈವೇದ್ಯ । ಮಂಡಿಗೆ ತುಪ್ಪ ಸಕ್ಕರೆಯ || ಕಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂದಾಗ ಧೇಯಕ್ಕನ । ಗಂಡಗೆ ರಾಜ್ಯ ನೀಡಿದಳು ||74|| ಹೊಳೆವೂ ಚಿನ್ನದ ಹರಿವಾಣದೊಳ್ ಹಿಟ್ಟಿನ । ಕಡಬು ಕಟ್ಟಂಬಲಿ ಬಡಿಸಿ || ತಿಳಿಯಾದೆಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಹಿಂಡಿಯ ಪಲ್ಯ ತಾಂಬೂಲ । ನಲಿ ನಲಿದಾಡಿ ನೋಡುತಲಿ ||75|| ಶಿರವನಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಸಿರಿಮುಡಿ ಮ್ಯಾಲಿನ । ಸರ ಪಾರಿಜಾತ ಪುಷ್ಪಗಳು || ಅರಳು ಮಲ್ಲಿಗೆಯು ಅನಂತಹಸ್ತಗಳಿಂದ । ವರವ ಕೊಟ್ಟಳು ವರಲಕ್ಷ್ಮಿ ||76|| ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರಾಗ ಜತ್ತಿಲಾರತಿಮಾಡೆ। ಮುತ್ತೈದೇರು ಪಾಡುತಲಿ || ಉತ್ತಮಾಂಗನೆಗೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನು ಹಾಕಿ । ಎತ್ತಿದಾರತಿ ಇಳಿಸಿದರು ||77|| ಉಂಡರು ಸಕಲ ಜನರು ಸಹಿತಾಗಿ । ತಕ್ಕೊಂಡು ಕರ್ಪೂರದ ವೀಳ್ಯವನು || ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಕೂತಿರಲು ಧೇಯಕ್ಕಗೆ । ಬಂದೆರಗಿದರು ಬಾಲಕರು ||78|| ಅರಸು ತಾನಾಗಿ ಬಂದನು ನಮ್ಮಯ್ಯನು ಕರೆಸಿದ ನಿಮ್ಮನೆಂದೆನುತ || ಹರುಷದಿಂದವರ ಮಾತುಗಳ ಕೇಳ್ಯಾನಂದ । ಭರಿತರಾದರು ಸುಖದಿಂದ ||79|| ಫಡಫಡನಾಗ ಬಂದವು ತೇಜಿ ರಥಗಳು । ಬಡಿದವು ಭೇರಿ ನಾದಗಳು || ಸಡಗರದಿಂದುಡುಗೊರೆ ವೀಳ್ಯ ತಕ್ಕೊಂಡು । ನಡೆದರು ತಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣಕೆ ||80|| ಅಕ್ಕ- ತಂಗಿಯರು ಅಂದಣವೇರಿ ಗೌರಿಯ । ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಒಳಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು । ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಗ ಚಾಮರವ ಬೀಸುತಲಿ । ಸಮಸ್ತ ಜನರು ನಡೆತರಲು ||81|| ಆಕಳಪಾಲ ತಂದಾಗ ಕಯ್ಯಲಿ ಕೊಟ್ಟ। ಈ ಕೋಲು ನಿಮ್ಮದೆಂದೆನುತ || ಹಾಕಿತು ಕಾಗೆ ಹಣದ ಬುತ್ತಿಗಂಟನು । ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನೊಬ್ಬ ಸುತನು ||82|| ಮಡುವಿನೊಳಗೆ ಮುಳುಗೇಳುತಿರಲು ಕಂಡು । ಬುರುಡೆ ಹಣವ ಕೈಕೊಂಡು || ನಡೆವೂ ಮಾರ್ಗದಿ ಹುದಲೊಳಗೆ ಕಂ(ಡ್ಹಾರಿ) । ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡ್ಹಿಗ್ಗಿ ನಡೆದರು ||83|| ಭರದಿಂದ ಬಂದ ದೊಡ್ಡ ಮಳೆ ಸುರಿಯಲು । ಸಿರಿ ತೊಯ್ಯಲಾಗದೆಂದೆನುತ || ಹರದೇರಿಬ್ಬರು ಸೆರಗನೆ ಮರೆ ಮಾಚುತ । ಕರೆತಂದರಾ ತೋಟದಲಿ ||84|| ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳವನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ । ಬಂದಿತು ಭಾಳ ಪುಣ್ಯಗಳು || ಅಂದಮಾತಿಗೆ ಕೋಪದಿಂದ ತಾ ನುಡಿದನು । ಇದೆಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವು ಹೋಗೆಂದು ||85|| ಮೋಹದಿ ಕರೆದು ಮನ್ನಿಸಿ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಿ । ದೇವಿಗೆ ಸ್ಥಳವನೆ ಕೊಟ್ಟು। ನೀವು ಮತ್ತೀಗ ಕೋಪಿಸಲಾಗದೀ ಗೌರಿ । ದ್ರೋಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದೆ ನಾನು ||86|| ಎತ್ತಲ ಗೌರಿ ಎಲ್ಲಿಯ ದ್ರೋಹ ನಿನಗೆಂದು । ಪತ್ನಿಯ ಕರೆದು ಕೇಳಿದನು ||

ಸತ್ಯವಂತಳು ಈಕೆ ಸಮರಿಲ್ಲವೆನುತಲಿ । ಭಕ್ತಿಂದ ಕರವ ಮುಗಿದಳು ॥87॥ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನಾ ಸೋಮೇಶಮ್ಮನ ಮನೆಯಲಿ । ನಿಂದ್ಯ ಮಾಡಿದೆ ಗೌರಿಯನು ॥ ಬಂದಿತು ನಮಗೆ ವನವಾಸವೆಂದೆನುತಲಿ । ಗಂಡಗೆ ತಿಳಿಯ ಹೇಳಿದಳು ॥88॥ ಹೊಳೆವೊ ಪುತ್ತಳಿಗೊಂಬೆಯಂಥ ಮಕ್ಕಳ ನಾನು । ಎಳೆ ಎಲೆ ಹಸಿ ಹೊಚ್ಚಿಟ್ಟೆ ॥ ಹೊಳೆಯ ದಾಟಿದೆ ಅಳಿದರೋ ಉಳಿದಿದ್ದರೋ। ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದಳು ॥89॥ ಅಂದ ಮಾತನು ಕೇಳೀ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದಲಿ । ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ನೀವೆಂದೆನುತ ॥ ಬಂದೆರಗಿದರು ಮಕ್ಕಳ ನೋಡಿ । ಪರಮಾನಂದ ಭರತಿತರಾದರವರು ॥90॥ ಜಾತವಾದಿರಿ ಪಾರಿಜಾತದ (ಕಿತ್ತಳೆ?) ವನದೊಳನಾಥರ ಮಾಡಿ ಬಂದೆ ॥ ಪ್ರೀತಿಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸಲಹಿದವರಾರೆಂದು । ಆ ತಾಯಿ ಸುತರ ಕೇಳಿದಳು ॥91॥ ತುಳಸಿಗೆ ಬಂದನು ಸೋಮೇಶಭಟ್ಟನು ನೋಡಿ । ಗಳಿಸಿ ಕೊಂಡೊಯ್ದ ನಮ್ಮನು ॥ ಬೆಳೆಸಿ ಧಾರೆಯ ನೆರದರಸು ಪ್ರಧಾನಿಗೆ । ಕಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಳು ಸೋಮೇಶಮ್ಮ ॥92॥ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಾಯಿ ಸೋಮೇಶಮ್ಮ ಹೇಳಿದಳು । ಶುಕ್ಕರವಾರದ ಗೌರಿಯನು ॥ ಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲ ಸೋಮೇಶ । ಭಟ್ಟನ ಪುಣ್ಯವೆಂದೆನುತ ॥93॥ ಹಿಂದಾಗಲ್ವನವಾಸ ಮುಂದ್ಯಾಕೆನುತಲಿ । ತಂದು ವಸ್ತ್ರಗಳುಡಕೊಟ್ಟು ॥ ಮುಂಗೈಯ ಹಿಡಿದು ಮುಪ್ಪಿನ ತಾಯಿ । ತಂದೇರ ಅಂದಣವನೆ ಏರಿಸಿದರು ॥94॥ ಭೋರೆಂಬೊ ನದಿಯ ದಾಟುತಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು । ಊರ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ತೋರಣವ ॥ ಭೇರಿ ತುತ್ತೂರಿ ಬಾಜಾರ ಶೃಂಗರಿಸಿ । ಸಾಲು ದೀವಟಿಗೆ ಸಂಭ್ರಮದಿ ॥95॥ ಹಾಸುತಿದ್ದರು ನಡೆಮುಡಿ ಕದಲಾರತಿ । ಬೀಸುತ ಬಿಳಿಯ ಚಾಮರವ ॥ ಸೋಸಿಲಿಂದಲಿ ಕರತಂದರರಮನೆಯ । ಸಿಂಹಾಸನದಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ॥96॥ ವರಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿರುವೋ ಮಾಲಕ್ಷ್ಮೀಗೆ ಅರಳುಷ್ಷ್ಣ ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಗಳು ॥ ಪರಿಪರಿಯಲಿ ಸರ್ವಾಂಗ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ ಫಲಗಳರ್ಪಿಸಿ ಕೈಯ್ಯ ಮುಗಿದು ॥97॥ ನಿಂತು ನೋಡ್ವರಸು ನಿಶ್ಚಿಂತರ ಮಾಡೆಂದು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯ ಹಾಕುತಲಿ ॥ ನಿರಂತರ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ । ಸಂತೋಷದಿಂದಿದ್ದವರವರು ॥98॥ ತಮ್ಮ ಸಾಕಿದ ತಾಯಿ ತಂದೇರ ಕರೆಸುತ । ನಿಮ್ಮದೀ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತು ॥ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವೇ ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವೆಂದೆನುತಲಿ । ಮನ್ನಿಸಿದರು ಮಾತಾ - ಪಿತರ ॥99॥ ಶ್ರೀ ಮಾಯಾ ಜಯಾ ಕೃತಿ ಶಾಂತಿ ಮಾಲಕ್ಷುಮಿ । ಆ ಮಹ ಅತಿ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿ ॥ ಕೋಮಲೆ ತನ್ನ ಕೊಂಡಾಡುವೋ ಜನರನು ।

ನೇಮದಿ ನಿಂತು ಕಾಯುವಳು ||100|| ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲಿ ಮಾಡೆ ಮುಕ್ತರಾಗುವರು | ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮ್ಯವು ಫಲಿಸುವುದು || ಮುತ್ತೈದೆತನ ಧನಧಾನ್ಯ ಸಂತಾನ | ಸಮಸ್ತಕಾರ್ಯವು ಸಿದ್ಧಿ ಉಂಟು ||101|| ಕಂತುಪಿತನ ರಾಣಿ ಕಥೆಯನು ಪೇಳಲು | ಸಂಪತ್ತು ಶನಿವಾರದಲಿ || ದಂಪತಿಗಳ ಸುಖದಿಂದಿಟ್ಟು ಅವರ | ನಭ್ಯಂತರಿಲ್ಲದೆ ಸಲಹುವಳು ||102|| ಅಚ್ಚುತನರಸಿ ಅನುಗ್ರ(ಹ)ವ ಪಡೆಯಲು | ಇಚ್ಛೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗುವುದು || ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನು ನೋಡಿ | ಮೆಚ್ಚಿ ಸೂರ್ಯಾಡುವ ದಯವ ||103|| ಸಂಪತ್‌ಶನಿವಾರ ಗೌರಿ ಹಾಡು ಸಮಾಪ್ತ ||

ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ

ತಿರುಪತಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ವಾರಗಳಿವು. ಆ ದೇವರಿಗೆ ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟೇಶಾಯ ಮಂಗಳಂ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಗೋವಿಂದ, ಗೋವಿಂದ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಐದು ಮನೆಗಳಿಗಾದರೂ ಹೋಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ತರಬೇಕೆಂದೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಾನ, ಸಂತರ್ಪಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಸಾಧಕರು 5 ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬೆಳಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅನುಗ್ರಹವಾಗಿ ಸಂಪತ್ತು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಭಕ್ತರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಪತಿ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಸಿರಿಸಂಪತ್ಪ್ರದ ಶನಿವಾರವೆಂದು ತಿಳಿದು ತಂಬಿಟ್ಟಿನ ತುಪ್ಪದ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂಬಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ. ಶ್ರಾವಣಶನಿವಾರಗಳಂದು ಶನ್ಯೈಶ್ಚರನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಉಪವಾಸ, ಜಪ, ದಾನ ಹಾಗೂ ಶನಿಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಗ್ರಂಥದ ಪುಣ್ಯಕಥಾಶ್ರವಣಗಳ ಮೂಲಕ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರಾವಣ || ಶುಕ್ಲ || ಬಿದಿಗೆ

ಉದುಂಬರ ವ್ರತ– ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಿತೀಯಾದಂದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಉದುಂಬರ (ಅತ್ತಿಮರ)ವನ್ನಾಗಲೀ, ಉದುಂಬರದ ಚಿತ್ರವನ್ನಾಗಲೀ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಅಧಿದೇವತೆಗಳು ಶಿವ ಮತ್ತು ಶುಕ್ರ . ಮೂವತ್ತಮೂರು ಅತ್ತಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು

ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಹನ್ನೊಂದನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಹನ್ನೊಂದನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಉಳಿದ ಹನ್ನೊಂದನ್ನು ತಾನು ಭುಜಿಸಬೇಕು. ಬೇರೆ ಯಾವ ಆಹಾರವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಾರದು. ಹೀಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷಗಳು ಮಾಡಿ ಉದ್ಯಾಪನೆಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಧನವೃದ್ಧಿಯೂ ಆಗುವುದು.

ಶ್ರೀಸಮಾತ್ಮೇಶತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ) – ಶ್ರೀ ಹೃಷೀಕೇಶತೀರ್ಥ-ರಿಂದ ಆಶ್ರಮ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಅವರಿರುವಾಗಲೇ ಪೀಠವನ್ನೇರಿದ ಭಾಗ್ಯ ಇವರದು. ಭಗವಂತನ ಸಾವಿರ ನಾಮಗಳಲ್ಲಿ 'ಸಮಾತ್ಮಾ' ಎನ್ನುವುದೂ ಒಂದು. ಇವರು 'ಪಂಡಿತಾಃ ಸಮದರ್ಶಿನಃ' ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸಮಾತ್ಮರಿಗೆ ಈಶರೂ ಹೌದು. ಸಮಾತ್ಮನಾದ ಭಗವಂತ ಇವರ ಈಶನೂ ಹೌದು ಎರಡೂ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಹೆಸರು ಇವರಿಗೆ ಅನ್ವರ್ಥಕವಾಗಿತ್ತು. ಇವರೂ ಗುರುಗಳಂತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ಅಂತರ್ಮುಖಿಗಳಾಗಿಯೇ ಕಳೆದರು. ಆಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮನನದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಸ್ವತಃ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಹೃಷಿಕೇಶ ತೀರ್ಥರ ಅನಂತರ ಸುಮಾರು ಎರಡೂವರೆ ದಶಕಕಾಲ ಪೀಠಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ 1235 (ಕ್ರಿ.ಶ. 1312) ಪರಾಭವ ಸಂವತ್ಸರದ ಶ್ರಾವಣಶುಕ್ಲಬಿದಿಗೆಯಂದು ಕೃಷ್ಣನ ಪಾದ ಸೇರಿ-ದರು.

ಶ್ರಾವಣ || ಶುಕ್ಲ || ತೃತೀಯಾ

ಸ್ವರ್ಣಗೌರೀ ವ್ರತ– ಶ್ರಾವಣ ಶುಕ್ಲ ತೃತೀಯಾದಂದು ಸ್ವರ್ಣಗೌರೀ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಹದಿನಾರು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ವಾಯನದಾನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ 16,8,4,2 ಅಥವಾ 1 ವರ್ಷವಾದರೂ ಪೂಜಿಸಿ ಉದ್ಯಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಪ್ಪಾವರ ಆರಾಧನೆ

ಇಭರಾಮಪುರದ ಅಪ್ಪಾವರು ಶ್ರೀರಾಯರ ಅಂತರಂಗ ಭಕ್ತರು. ಅಗಮ್ಯಮಹಿಮರೆಂದು ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥ ಗುರುಸಾರ್ವ-ಭೌಮರ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ

ಉಳ್ಳವರಾದರಿಂದ ''ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಚಿತ್ತಜ್ಞ'' ಎಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದರು. ಯತ್ ಸ್ಪೃಷ್ಟಧೂಪಧೂಮಸ್ಯ ಸೇವನಾದ್ ರೋಗಜಾತಯಃ । ತತ್ಕ್ಷಣಾದೇವ ನಶ್ಯಂತಿ ಸ ಕೃಷ್ಣೋ ಮಾಂ ಸದಾऽವತು ॥ – ಎಂದು ಮಹಿಷಿ ಚಕ್ರಪಾಣಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಅಪ್ಪಾವರ ರೋಗಪರಿಹಾರಕಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಪ್ಪಾವರು ಪರಿಮಳಾ-ಚಾರ್ಯರು ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಅಪ್ಪಾವರು ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯವಾದ ಪರಿಮಳದ ವಾಸನೆಯು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಬಾರಿ ಶ್ರೀಅಪ್ಪಾವರು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಯಾತ್ರೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಂದು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕುಹಕಿಗಳು ಶ್ರೀ ಅಪ್ಪಾವರು ಯಾವುದೋ ದ್ರವ್ಯ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜನರಿಗೆ ತಪ್ಪು ಗ್ರಹಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೆಂದು ಅವರ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. 'ನೀವು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದಾಗ ಪರಿಮಳದ ಸುವಾಸನೆ ಬರುವುದೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ , ಅದನ್ನು ನೀವು ಈಗ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿ'' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಶ್ರೀ ಅಪ್ಪಾವರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದಾಗ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಮಳದ ಸುವಾಸನೆ ಹರಡಿತು. ಅಪ್ಪಾವರ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲು ಬಂದ ಆ ಕುಹಕಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗಿ ಅಪ್ಪಾವರ ಬಳಿ ಶರಣಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕರುಣಾ ಸಾಗರರಾದ ಅಪ್ಪಾವರು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲು ಬಂದ ಆ ಜನರನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಅನು-ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಅಪ್ಪಾವರಿಂದ ಅನುಗ್ರಹೀತರಾದ ದಾಸರು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಿಗಳು – 1. ಶ್ರೀ ಸುರಪುರದ ಆನಂದದಾಸರು 2. ಶ್ರೀ ಗುರುಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು 3. ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀ ಯಳಮೇಲಿ ಹಯಗ್ರೀವಾಚಾರ್ಯರು 4. ವಿದ್ವಾನ್ ಯಳಮೇಲಿ ವಿಠಲಾ-ಚಾರ್ಯರು 5. ಶ್ರೀ ವಿಜಯರಾಮಚಂದ್ರದಾಸರು 6. ಶ್ರೀ ಜಯೇಶವಿಠಲರು 7. ಶ್ರೀಕಾರ್ಪರನರಹರಿ ದಾಸರು 8. ಶ್ರೀ ಮುದ್ದುಭೀಮಾಚಾರ್ಯರು 9. ಬೇಲೂರು ಕೇಶವ ದಾಸರು 10. ಶ್ರೀ ಯೋಗಿ ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರು 11. ಶ್ರೀ ಇಂದಿರೇಶ ದಾಸರು. ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಅಪ್ಪಾವರ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಮಂಟಪವಿದೆ. ಶ್ರೀ ಯೋಗಿ-ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರು ಮಂಟಪದ ಕಂಬದ ಮೇಲೆ ಗಣಪತಿ ಪ್ರಾಣದೇವರು

ರುದ್ರದೇವರು, ರಾಯರನ್ನು , ಅವತಾರತ್ರಯ ಪ್ರಾಣದೇವರ ಕೆತ್ತನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚರಣದ್ವಂದ್ವವಾರ್ಧಿಚಂದ್ರೋದಯೋಪಮಃ । ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪೂಜಾನಿರತಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಮಾಂ ಸರ್ವದಾಽವತು ॥

ಕಪರ್ದಿವಿನಾಯಕವ್ರತಮ್

ಚತುರ್ಥಿ ದಿನದಂದು ತಾಮ್ರದ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ದೂರ್ವಾವನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಅದರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಐದು ವರ್ಷ ಮಾಡಿ ಉದ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ಸ್ಕಂದಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ದೂರ್ವಾ ಗಣಪತಿವ್ರತದ ಕಥೆಯು ಬರುತ್ತದೆ. ದೂರ್ವಾಗಳಿಂದ ಗಣಪತಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಗಣಪತಿ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು.

ಶ್ರಾವಣಸ್ಯ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಚತುರ್ಥ್ಯಾಂ ಏಕಭುಗ್ ವ್ರತೀ । ವ್ರತಂ ಕುರ್ಯಾದ್ ಗಣೇಶಸ್ಯ ಮಾಸಮೇಕಂ ವ್ರತಂ ಚರೇತ್ । ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಕರಂ ನೃಣಾಂ ಸುಖಂ ಚೈವ ಸುರೇಶ್ವರ ॥ – ತಿಥ್ಯಾದಿ ಸ್ಮೃತ್ವಾ ಮಮ ಚತುರ್ವಿಧಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕಪರ್ದಿಗಣೇಶವ್ರತಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ, ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಂ ಕೃತ್ವಾ ಪೂಜಾಂ ಸಮಾರಭೇತ್ ॥

ತತ್ರಾದೌ ಪೀಠಪೂಜಾ – ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ಸಕಲಗುಣಾತ್ಮಶಕ್ತಿಯುತಾನಂತಯೋಗಪೀಠಾಯ ನಮಃ। ಅಷ್ಟದಲಕೇಸರೇ ಓಂ ತೀವ್ರಾಯೈ ನಮಃ । ಜ್ವಾಲಿನ್ಯೈ । ನಂದಾಯೈ । ಭೋಗದಾಯೈ ನಮಃ । ಕಾಮರೂಪಿಣ್ಯೈ । ಉಗ್ರಾಯೈಃ । ತೇಜೋವತ್ಯೈ । ಸತ್ಯಾಯೈ । ಮಧ್ಯೇ ವಿಘ್ನವಿನಾಶಿನ್ಯೈ ।

ಧ್ಯಾನಂ– ಏಕದಂತಂ ಮಹಾಕಾಯಂ ಲಂಬೋದರಗಜಾನನಮ್ । ವಿಘ್ನನಾಶಕರಂ ದೇವಂ ಗಣೇಶಂ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ಇಮಾಂ ಪೂಜಾಂ ಗೃಹಾಣೇಶ ಕಪರ್ದಿಗಣನಾಯಕ ॥ -ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ।

ಆಗಚ್ಛ ದೇವದೇವೇಶ ಸ್ಥಾನೇ ಚಾತ್ರ ಸ್ಥಿರೋ ಭವ । ಯಾವದ್ವ್ರತಂ ಸಮಾಪ್ಯೇತ ತಾವತ್ತ್ವಂ ಸನ್ನಿಧೋ ಭವ ॥ ಇತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ಪಠೇತ್ ॥

ವಿನಾಯಕ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಮುಮಾಮಲಸಮುದ್ಭವ । ಇಮಾಂ ಮಯಾ ಕೃತಾಂ ಪೂಜಾಂ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಅಲಂಕಾರಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಮುಕ್ತಾಮಣಿವಿಭೂಷಿತಮ್ । ಸ್ವರ್ಣಸಿಂಹಾಸನಂ ಚಾರು ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥ ಇತ್ಯಾಸನಮ್ ॥

ಗೌರೀಸುತ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಶಂಕರಪ್ರಿಯಕಾರಕ । ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪಾದ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಗೃಹಾಣ ಗಣನಾಯಕ ॥ ಇತಿ ಪಾದ್ಯಮ್ ॥

ವ್ರತಮುದ್ದಿಶ್ಯ ವಿಘ್ನೇಶ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಸಂಯುತಮ್ । ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕ ॥ ಆಚಮನೀಯಮ್ ॥

ಅನಾಥನಾಥ ಸರ್ವಜ್ಞ ಗೀರ್ವಾಣಪರಿಪೂಜಿತ । ಸ್ನಾನಂ ಪಂಚಾಮೃತಂ ದೇವ ಗೃಹಾಣ ಗಣನಾಯಕ ॥ ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವೇತಿ ದುಗ್ಧಮ್ । ದಧಿ ಕ್ರಾವ್ಣೋ ಇತಿ ದಧಿ । ಘೃತಂ ಮಿಮಿಕ್ಷೇ ಇತಿ ಘೃತಮ್ । ಮಧುವಾತೇತಿ ಮಧು । ಸ್ವಾದುಃ ಪವಸ್ವೇತಿ ಶರ್ಕರಾ । ಇತಿ ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನಮ್ ।

ಗಂಗಾಜಲಂ ಸಮಾನೀತಂ ಹೇಮಾಂಭೋರುಹವಾಸಿನಮ್ । ಸ್ನಾನೇ ಸ್ವೀಕುರು ವಿಘ್ನೇಶ ಕಪರ್ದಿಗಣನಾಯಕ ॥ ಇತಿ ಸ್ನಾನಮ್ ।

ಹರಿದ್ವಸ್ತ್ರದ್ವಯಂ ದೇವ ದೇವಾಂಗವಸನೋಪಮಮ್ । ಭಕ್ತ್ಯಾ ದತ್ತಂ ಗೃಹಾಣೇಶ ಲಂಬೋದರ ಹರಾತ್ಮಜ ॥ ಇತಿ ವಸ್ತ್ರಮ್ ।

ನಾನಾಲಂಕಾರಸಂಯುಕ್ತಂ ನಾನಾರತ್ನೇ ವಿಭೂಷಿತಮ್ । ಅನೇಕದಿವ್ಯಾಭರಣಂ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥ ಆಭರಣಾನಿ ।

ರಾಜತಂ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಂ ಚ ಕಾಂಚನಂ ಚೋತ್ತರೀಯಕಮ್ । ಫಾಲಚಂದ್ರ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ವರದೋ ಭವ ॥ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಮ್ ।

ಕರ್ಪೂರಕುಂಕುಮೈರ್ಯುಕ್ತಂ ದಿವ್ಯಚಂದನಮುತ್ತಮಮ್ । ವಿಲೇಪನಂ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥ ಇತಿ ಗಂಧಮ್ ।

ಅಕ್ಷತಾನ್ ಧವಲಾನ್ ದೇವ ಸಿದ್ಧಗಂಧರ್ವಪೂಜಿತ । ಭಕ್ತ್ಯಾ ದತ್ತಾನ್

ಗೃಹಾಣೇಮಾನ್ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕ ॥ ಅಕ್ಷತಾನ್ । ಸುಗಂಧೀನಿ ಚ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಋದ್ಧಿಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕ । ಕಪರ್ದಿಗಣನಾಥೇಶ ಮಯಾ ದತ್ತಾನಿ ಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥ ಇತಿ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ।

ಅಥಾಂಗಪೂಜಾ – ಕಪರ್ದಿಗಣನಾಥಾಯ - ಪಾದೌ । ಗಣೇಶಾಯ - ಜಾನುನೀ । ಗಣನಾಥಾಯ - ಊರೂ ಪೂ.. । ಗಣಕ್ರೀಡಾಯ - ಕಟಿಂ । ವಕ್ರತುಂಡಾಯ - ಹೃದಯಂ । ಲಂಬೋದರಾಯ - ಕಂಠಂ । ಗಜಾನನಾಯ - ಸ್ಕಂಧೌ । ಹೇರಂಬಾಯ - ಹಸ್ತೌ । ವಿಕಟಾಯ - ಮುಖಂ । ವಿಘ್ನರಾಜಾಯ -ನೇತ್ರೇ । ಧೂಮ್ರವರ್ಣಾಯ - ಶಿರಃ । ಕಪರ್ದಿನೇ - ಸರ್ವಾಂಗಂ ।

ಅಥಾವರಣಪೂಜಾ – ಈಶಾನಾಯ । ಅಘೋರಾಯ । ತತ್ಪುರುಷಾಯ । ವಾಮದೇವಾಯ । ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ । ಇತಿ ಪ್ರಥಮಾವರಣಮ್ ॥1॥ ವಕ್ರ-ತುಂಡಾಯ । ಏಕದಂತಾಯ । ಮಹೋದರಾಯ । ಗಜಾನನಾಯ । ವಿಕಟಾಯ । ವಿಘ್ನರಾಜಾಯ । ಧೂಮ್ರವರ್ಣಾಯ । ವಿನಾಯಕಾಯ । ದ್ವಿತೀಯಾವರಣಮ್ ॥2॥ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯೈ । ಮಾಹೇಶ್ವರ್ಯೈ । ಕೌಮಾರ್ಯೈ । ವೈಷ್ಣವ್ಯೈ । ವಾರಾಹ್ಯೈ । ಇಂದ್ರಾಣ್ಯೈ । ಚಾಮುಂಡಾಯೈ । ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ । ತೃತೀಯಾವರಣಮ್ ॥3॥ ಇಂದ್ರಾಯ । ಅಗ್ನಯೇ । ಯಮಾಯ । ನಿರ್ಋತಯೇ । ವರುಣಾಯ । ವಾಯವೇ । ಸೋಮಾಯ । ಈಶಾನಾಯ । ವರುಣನಿರ್ಋತ್ಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಅನಂತಾಯ । ಇಂದ್ರೇಶಾನಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ॥ ಇತಿ ಚತುರ್ಥಾವರಣಮ್ ॥4॥ ವಜ್ರಾಯ । ಶಕ್ತಯೇ । ದಂಡಾಯ । ಖಡ್ಗಾಯ । ಪಾಶಾಯ । ಅಂಕುಶಾಯ । ಗದಾಯೈ । ತ್ರಿಶೂಲಾಯ । ಚಕ್ರಾಯ । ಅಬ್ಜಾಯ – ಇತಿ ಪಂಚಮಾವರಣಮ್ ॥5॥

ದಶಾಂಗಂ ಗುಗ್ಗುಲುಂ ಧೂಪಂ ಚಂದನಾಗರುಸಂಯುತಮ್ । ಉಮಾಸುತ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ವರದೋ ಭವ ॥ ಇತಿ ಧೂಪಮ್ ।

ಗೃಹಾಣ ಮಂಗಲಂ ದೇವ ಘೃತವರ್ತಿಸಮನ್ವಿತಮ್ । ದೀಪಂ ಜ್ಞಾನಪ್ರದಂ ಚಾರು ರುದ್ರಪ್ರಿಯ ನಮೋಸ್ತು ತೇ ॥ ಇತಿ ದೀಪಮ್ ।

ನೈವೇದ್ಯಂ ಗೃಹ್ಯತಾಂ ದೇವ .... ಇತಿ ನೈವೇದ್ಯಮ್ । ಆಚಮನೀಯಮ್ । ಇದಂ ಫಲಮಿತಿ ಫಲಮ್ ॥ ಪೂಗೀಫಲಮಿತಿ ತಾಂಬೂಲಮ್ । ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭೇತಿ ದಕ್ಷಿಣಾಮ್ ।

ಅಗ್ನಿರ್ಜ್ಯೋತೀ ರವಿರ್ಜ್ಯೋತಿರ್ಜ್ಯೋತಿರಗ್ನಿರ್ವಿಭಾವಸುಃ । ಜ್ಯೋತಿಸ್ತ್ವಂ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಗಣಾಧಿಪ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥ ನೀರಾಜನಮ್ ।

ಯಾನಿ ಕಾನಿ ಚ ... ಇತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಃ ॥ ನಮೋಸ್ತ್ವನಂತಾಯ ... ಇತಿ ನಮಸ್ಕಾರಃ ।

ಗಣಾಧಿಪ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಗಜಾನನ । ಸ್ಕಂದಾಗ್ರಜ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ನಮಸ್ತೇಸ್ತ್ವೀಪ್ಸಿತಪ್ರದ ॥ ಕಪರ್ದಿಗಣನಾಥೇಶ ಸರ್ವಸಂಪತ್ಪ್ರದಾಯಕ ॥ ಮಂತ್ರ-ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಮ್ ।

ಅಥ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಪೂಜಾ – ಅಕಣಾನ್ಮುಷ್ಟಿಗಣಿತಾಂಸ್ತಂಡುಲಾನ್ ಸವರಾಟಕಾನ್ । ವಿಪ್ರಾಯ ವಟವೇ ದದ್ಯಾದ್ಗಂಧಪುಷ್ಪಾರ್ಚಿತಾಯ ಚ । ತಂಡುಲಾನ್ ವೈ ತತೋ ದದ್ಯಾತ್ ಪಾಕೇ ಚಾನ್ನೇ ಚ ಶೋಭನಾನ್ । ಕಪರ್ದಿಗಣನಾಥೋಽಸೌ ಪ್ರೀಯತಾಂ ತಂಡುಲೈಃ ಸದಾ । ಕಥಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಿಧಾನೇನ ದೇವಮುದ್ವಾಸಯೇತ್ ತತಃ ॥

ಕಪರ್ದಿವಿಗಣೇಶ ವಂದಿಸುವೆ ಕರದ್ವಂದ್ವ ಜೋಡಿಸಿ ॥ಪ॥ ವಂದಿಸುವೆ ಒಂದೆ ಮನದಲಿ ನಂದಿವಾಹನ ಕಂದ ಕಪರ್ದಿ ಗಣಪಗೆ ಬಂದ ಭಯಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಾಡುತ ಸಿಂಧುಶಯನನ ತೋರಿಸೆಂದು ॥ಅ.ಪ॥ ಮೂಷಕವಾಹನನೆ ದೂಷಿತಮನವ ನಾಶಮಾಡೆಲೊ ಬೇಗ ಭಾಷ್ಯಕಾರನೆ ಭಾಷ್ಯಮಾಡಿಸು ತೋಷದಿಂದಲಿ ದಾಸನೆಂಬಭಿ ಲಾಷೆಗಳ ಪೂರೈಸು ಅನುದಿನ ಪಾಶ ಅಂಕುಶದಾರನೇ ॥1॥ ಆಕಾಶಕಭಿಮಾನಿಯೇ ಎನ್ನಯ ವಾಕು ಲಾಲಿಸಬೇಕೊ ಪ್ರಭುವೇ ಕಾಕುಜನ ಸಹವಾಸದಿಂದಲಿ ನೂಕಿಸೆನ್ನನು ಏಕದಂತನೆ ಏಕಭಾವದಿ ಭಜಿಪ ಭಕುತರೋಳ್ಹಾತನೆನ್ನ ಗಜವದನನೆ ಬಾ ತೈಜ ವಿಶ್ವಭಾಜಕನೆ ತೋರೋ ಪಾದ ಭುಜ ಚತುಷ್ಪನೆ ತ್ರಿಜಗವಂದ್ಯನೆ ಭಜಿಪ ಭಕುತರ ಅಘವ ಕಳೆವನೆ ನಿಜೆ ಸುಜನರ...... ಭುಜಗ ಭೂಷಣ ಕಾಮನನುಜನೆ ॥2॥ ವಾರಿಬಂಧನ ಪೂರ್ವದಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಪ್ರೀತಿಲಿ ಪೂಜಿಸಿದ ದುರುಳ ರಾವಣ

ಮೆರೆದು ಕೆಟ್ಟನು ಧರೆಯಗೆದ್ದನು ಜರಿದು ಚಂದ್ರನು ವಿದ್ಯ ಪ್ರದಾಯಕನೆ ಮನ ತಿದ್ದು ಬೇಗನೆ ಬಿದ್ದು ಬೇಡುಗೆ ಸಾಧುವಂದ್ಯನೆ ಮಧ್ವ ಮತದೊಳು ಶ್ರದ್ಧೆ ಪುಟ್ಟಿಸೊ ಮಧ್ವವಲ್ಲಭ ತಂದೆ ವರದ ವಿಠಲ ಪ್ರಿಯ ಸಿದ್ಧಿದಾಯಕ ॥2॥ ಇತಿ ಕಪರ್ದಿಗಣ-ಪತಿ ಪೂಜಾ ॥

ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಪಂಚಮಿ

ನಾಗಪಂಚಮೀ ವ್ರತ– ಶುಕ್ಲ ಚತುರ್ಥಿ ದಿನ ಒಪ್ಪತ್ತು ಮಾಡಿ ಪಂಚಮಿ ದಿನ ಬಂಗಾರ ಅಥವಾ ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಗನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಬಾಗಿಲಿನ ಎರಡು ಕಡೆ ನಾಗನನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಹುತ್ತಕ್ಕೂ ಹಾಲೆರೆಯಬೇಕು. ಗೋಧಿಯ ಪಾಯಸವನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ, ವಾಸುಕಿ, ಶೇಷ, ಪದ್ಮನಾಭ, ಕರ್ಕೋಟಕ, ಅಶ್ವ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ , ತಕ್ಷಕ ಮೊದಲಾದ ಎಂಟು ನಾಗಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಈ ವ್ರತದಿಂದ ಸರ್ಪದೋಷಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶನಗೊಂಡಿರುವ 'ನಾಗಪಂಚಮೀ' ಪುಸ್ತಕ ನೋಡಿರಿ.

ರಘುವರ್ಯತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ) ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತ-ನೆಯವರು. ಗುರು, ಪರಮಗುರುಗಳ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಹದಿನಾರನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಪಾಂಡಿತ್ಯ ಗಳಿಸಿದ್ದರು. 'ರಘುನಾಥವಿಜಯ' ಎಂಬ ಛಂದೋಗ್ರಂಥ. 'ರಘುಪರಿಭಾಷಾ' ಎಂಬ ತರ್ಕಪ್ರಕರಣ. ಪ್ರಮೇಯ ನವಮಾಲಿಕೆಗೆ 'ಸೌರಭ' ಎಂಬ ಟೀಕೆ. 'ಸುಭಾಷಿತಮಂಡಲ' ಎಂಬ ಸೂಕ್ತಿಗಳ ಸಂಕಲನ ಕೆಲವು ವೇದಾಂತ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಲಘುಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು. ಇವು ಇವರ ಸಂಸ್ಕೃತಕೃತಿಗಳು. 'ರಘುತಿಲಕ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ ಪದ್ಯ ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವರು. ರಘುನಾಥ ವಿಜಯದಂತಹ ಪ್ರೌಢಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದಾಗ ಅವರಿಗಿನ್ನೂ ಇಪ್ಪತ್ತರ ಹರೆಯ, ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ವಾದಿಜಯ, ಅನೇಕ ಕಡೆ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮಾಡಿ, ಪರಾಭವಗೊಂಡ ವಾದಿ-ಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಜಯಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಠದ ಮಹಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ತೋರಣದಂತೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದರಂತೆ. ಶ್ರೀಹೃಷೀಕೇಶತೀರ್ಥರ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸರ್ವಮೂಲ-ಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಮಾಡಿ ಇರಿಸಿರುವುದು ಇವರ ಮತ್ತೊಂದು ಮಹತ್ಕಾರ್ಯ. ಐವತ್ತೇಳು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಪೀಠವನ್ನಾಳಿ ಶಾ.ಶ. 1626 (ಕ್ರಿ .ಶ. 1714) ನಂದನ

ಸಂವತ್ಸರದ ಶ್ರಾವಣ ಶುದ್ಧ ಪಂಚಮಿ ದಿನ ಇವರು ಪಲಿಮಾರಿನಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು. ಇವರ ಗುರುಗಳ, ಪರಮ ಗುರುಗಳ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿಯೇ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದದ್ದು ವಿಶೇಷತೆ.

ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುಕ್ಲ ॥ ಷಷ್ಠಿ

ಸಿರಿಯಾಳಷಷ್ಠಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮೊಸರನ್ನವನ್ನು ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಬಡಿಸಬೇಕು. ಕನ್ಯೆಯರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಈ ವ್ರತ ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ.

ಸೂಪೌದನವ್ರತ– ಶ್ರಾವಣ ಶುಕ್ಲ ಷಷ್ಠಿಯಂದು ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಮಾವಿನ ಕಾಯಿಯ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅಪಮೃತ್ಯುಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು. ಸೂಪೌದನಸ್ಯ ನೈವೇದ್ಯಮರ್ಪಯೇದ್ ವಿಧಿಸಂಯುತಃ । ಆಮ್ರಸ್ಯ ಲವಣಂ ಶಾಕಂ ಸಾಧನೇ ಪರಿಕಲ್ಪಯೇತ್' ಇತ್ಯಾದಿ ಶ್ರಾವಣಮಾಸಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ದೀರ್ಘವಾದ ವ್ರತಕಥೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಪೂರ್ಣತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠ) ಶ್ರಾವಣ ಶುದ್ಧ ಷಷ್ಠಿ (ಕ್ರಿ .ಶ.1824-1872) ವಿದ್ವತ್‌ಕುಮುದಚಂದ್ರಾಯ ಭಕ್ತಪಂಕಜಭಾನವೇ । ವಿದ್ಯಾಪೂರ್ಣಾಯ ಗುರವೇ ನಮಸ್ಸರ್ವೇಷ್ಟ ಹೇತುವೇ ॥ ಇವರು ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಕಾಂತತೀರ್ಥರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಮಕ್ಕಳು. ಇವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ನಾಮಕರಣ ವೆಂಕಟನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೆಂದು. ವಿದ್ಯಾನಿಧಿತೀರ್ಥರ ಕರಕಮಲಸಂಜಾತರಾಗಿ ಬಂದು 48 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವಿದ್ಯಾಪೂರ್ಣತೀರ್ಥರೆಂಬ ಅಭಿದಾನದಿಂದ ಪೀಠವನ್ನಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ಪಾಠ-ಪ್ರವಚನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ವಿಶೇಷಾಸಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅರಸರಾದ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ದೇವರೆಂದರೆ ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ, ಗುರುಗಳೆಂದರೆ ಮಂಚಾಲೆ ರಾಘಪ್ಪ ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿ ಇರುವಂತೆ ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠವೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜಮಠ, ಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಪೂರ್ಣತೀರ್ಥರು ಎಂದು ಮಹಾರಾಜರಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಂಸನೀಯರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರೂ ಸಹ

ಸೋಸಲೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ 1872ರ ಶ್ರಾವಣ ಶುದ್ಧ ಷಷ್ಠಿಯಂದು ವೃಂದಾವನಸ್ಥ-ರಾದರು.

ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುಕ್ಲ ॥ ಸಪ್ತಮೀ

ಶೀತಲಾಸಪ್ತಮೀ ವ್ರತ – ಶ್ರಾವಣ ಶುಕ್ಲ ಸಪ್ತಮೀ ಸಾಯಂಕಾಲ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೊಳವನ್ನೂ, ಜಲದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಬರೆದು, ಮೊಸರನ್ನವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಏಳು ವರ್ಷ ಮಾಡಿ ಉದ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠ) ಶ್ರಾವಣ ಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮೀ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1584-1594) ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಗುರುಂ ವಂದೇ ಲಕ್ಷಣಾರ್ಯಮಹಂ ಸದಾ। ರಚಿತಾನ್ ಸ್ವೇನ ಕುರ್ವಾಣ ಲಕ್ಷೀಶಾನ್ ಭಿಕ್ಷುಕಾನ್ ಅಪಿ ॥ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರು ಶ್ರೀರಾಮತೀರ್ಥರಿಂದ ಸನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕೇವಲ 10 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನಾಳಿದರು. ಇವರು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸರ್ವ ಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನ-ರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ತಾವು ಅನೇಕರಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತಮ್ಮಿಂದ ಸನ್ಯಾಸ ಪಡೆದ ಎಲ್ಲ ಭಿಕ್ಷುಗಳನ್ನೂ ತಾವೇ ಸ್ವಯಂ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಇವರ ಚರಮಶ್ಲೋಕವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದ ಸುಮಾರು 300ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಯುಳ್ಳ ಪೆನುಗೊಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಹಾಗೂ ಆಗಿನ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ ಮಠದಲ್ಲಿ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಉದ್ದಂಡರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಆಪ್ತಮಿತ್ರರಾ-ಗಿದ್ದರೆಂದು ಬಲ್ಲ ಮೂಲಗಳು ವರ್ಣಿಸುತ್ತವೆ. ಇವರು ಪೆನುಗೊಂಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ 1594ರ ಶ್ರಾವಣ ಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮಿಯಂದು ಶ್ರೀಹರಿಪಾದವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಇವರ ಬೃಂದಾವನ ಪೆನುಗೊಂಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ.

ಶ್ರೀವಿದ್ಯೇಶತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ) ಶ್ರಾವಣ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಸಪ್ತಮಿ ಇವರು ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯವರು ಇವರು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದ ಸಿದ್ಧಾಂತ -ದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದರು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ರಾಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕೂವರೆ ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದು,

ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಕೊನೆಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಮೇ-ಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಶಾ.ಶಕ 1356 (ಕ್ರಿ .ಶ. 1433) ಪ್ರಮಾಥಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಸಪ್ತಮಿಯಂದು ಹರಿಪದವನ್ನು ಸೇರಿದರು.

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವರತೀರ್ಥರು – ಶ್ರೀಸತ್ಯಸಂಧಸಿಂಧೂತ್ಥಃ ಶ್ರೀಸತ್ಯವರಚಂದ್ರಮಾಃ । ಪ್ರಾರ್ಥಿತಾರ್ಥಪ್ರದೋ ನಿತ್ಯಂ ಭೂಯಃ ಸ್ಯಾತ್ ಇಷ್ಟಸಿದ್ಧಯೇ ॥ ಮೊಹಮ್ಮದೀ-ಯರ ಹಾವಳಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಠದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಬಹಳ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಪಟ್ಟದ ದೇವರಿಗೆ ಕೋಟಿ ಸಲ ಅರ್ಚನೆ, ಲಕ್ಷಾಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವರತೀರ್ಥ-ರದ್ದು. ಶ್ರೀಮಠದ ಸಂಸ್ಥಾನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯು ಕಳ್ಳರಿಂದ ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಸತತ 21 ದಿನ ಉಪವಾಸ ಇದ್ದರು. 22ನೇ ದಿನದಂದು ನವರತ್ನ ಮನೆತನದ ಅಣ್ಣಯ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಗಲು ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವರತೀರ್ಥರು ಅಣ್ಣಯ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿದರು. ಸಂತೇಬಿದನೂರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಡಿದಾವರೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು. ಇಂದು ತುಳಸೀದಾಸರ ಜಯಂತಿಯೂ ಹೌದು.

ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುಕ್ಲ ॥ ಅಷ್ಟಮೀ

ದುರ್ಗಾದೇವೀಪವಿತ್ರಾರೋಪಣೆ– ಶ್ರಾವಣ ಶುಕ್ಲ ಅಷ್ಟಮೀ ದಿನ ಅಧಿವಾಸ ಮಾಡಿ ನವಮಿಯಂದು ದೇವಿಗೆ ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ದಿನ ಆಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ವಿಷ್ಣುಪವಿತ್ರಾರೋಪಣವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬಹುದು.

ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುಕ್ಲ ॥ ದಶಮೀ

ಆಶಾದಶಮೀವ್ರತ – ಶ್ರಾವಣ ಶುಕ್ಲ ದಶಮಿಯಂದು, ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ದಿಗ್ದೇವತೆಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಫಲಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳು ಶುಕ್ಲ ದಶಮಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿ ವರ್ಷಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಆಶೆಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗುವುವು. ಶ್ರಾವಣಮಾಸ-ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯಲ್ಲಿ 36 ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಈ ವ್ರತದ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುಕ್ಲ ॥ ಏಕಾದಶೀ ॥

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ – ಶ್ರಾವಣಸ್ಯ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಕಿನ್ನಾಮ್ನ್ಯೇಕಾದಶೀ ಭವೇತ್ । ಕಥಯಸ್ವ ಪ್ರಸಾದೇನ ಮಮಾಗ್ರೇ ಮಧುಸೂದನ ॥1॥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು – ಶ್ರಾವಣಮಾಸ ಶುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಏಕಾದಶಿಯ ಹೆಸರೇನು? ಅದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಹೇಳು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಃ – ಶೃಣುಷ್ವಾವಹಿತೋ ರಾಜನ್ ಕಥಾಂ ಪಾಪಹರಾಂ ಪರಾಮ್ । ಯಸ್ಯಾಃ ಶ್ರವಣಮಾತ್ರೇಣ ವಾಜಪೇಯಫಲಂ ಲಭೇತ್ ॥2॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು – ಅದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಅದು ಪಾಪಹಾರವಾದುದು. ಅದನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದ ವಾಜಪೇಯಫಲವು ಬರುತ್ತದೆ. ದ್ವಾಪರಸ್ಯ ಯುಗಸ್ಯಾದೌ ಪುರಾ ಮಾಹಿಷ್ಮತೀಪುರೇ । ರಾಜಾ ಮಹೀಜಿದಾಖ್ಯಾತೋ ರಾಜ್ಯಂ ಪಾಲಯತಿ ಸ್ವಕಮ್ ॥3॥ ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿಷ್ಮತಿ ಎಂಬ ಊರಿದ್ದಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮಹೀಜಿತ್ತೆಂಬ ರಾಜನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಪುತ್ರಹೀನಸ್ಯ ತಸ್ಯೈವ ನ ತದ್ರಾಜ್ಯಂ ಸುಖಪ್ರದಮ್ । ಅಪುತ್ರಸ್ಯ ಸುಖಂ ನಾಸ್ತಿ ಇಹಲೋಕೇ ಪರತ್ರ ಚ ॥4॥ ಚಿಂತಯಾನಸ್ಯ ತಸ್ಯೈವಂ ಕಾಲೋ ಬಹುತರೋ ಗತಃ ನ ಪ್ರಾಪ್ತಶ್ಚ ಸುತೋ ರಾಜ್ಞಾ ಸರ್ವಸೌಖ್ಯಪ್ರದೋ ನೃಣಾಮ್ ॥5॥ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದು-ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವು ಸುಖಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲದವನಿಗೆ ಈ ಲೋಕ ಪರಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಇರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ಕಾಲವು ಬಹುವಾಗಿ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ಕೊನೆಗೂ ಸರ್ವಸೌಖ್ಯವನ್ನೂ ಕೊಡುವ ಮಗುವ ರಾಜನಿಗೆ ಉಂಟಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ದೃಷ್ಟ್ವಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರವಯಸಂ ರಾಜಾ ಚಿಂತಾಪರೋಽಭವತ್ । ತದಾಗತಃ ಪ್ರಜಾಮಧ್ಯೇ ಚೇದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥6॥ ರಾಜನು ತನಗೆ ವಯಸ್ಸಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಹು ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾಗಿ ಸಭೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಂತೆಂದನು. ರಾಜಾ – ಇಹ ಜನ್ಮನಿ ಭೋ ಲೋಕಾ ನ ಮಯಾ ಪಾತಕಂ ಕೃತಮ್ । ಅನ್ಯಾಯೋಪಾರ್ಜಿತಂ ವಿತ್ತಂ ಕ್ಷಿಪ್ತಂ ಕೋಶೇ ಮಯಾ ನ ಹಿ ॥7॥ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವಂ ದೇವ ದ್ರವಿಣಂ ನ ಗೃಹೀತಂ ಮಯಾ ಕ್ವಚಿತ್ । ಪುತ್ರವತ್ ಪಾಲಿತೋ ಲೋಕೋ ಧರ್ಮೇಣ ವಿಜಿತಾ ಮಹೀ ॥8॥ ದುಷ್ಟೇಷು ಪತಿತೋ ದಂಡೋ ಬಂಧುಪುತ್ರೋಪಮೇಷ್ವತಿ । ಶಿಷ್ಟಾಸ್ತು ಪೂಜಿತಾ ನಿತ್ಯಂ ನ ದ್ವೇಷ್ಯಾಶ್ಚ

ಮಯಾ ಜನಾಃ ||9|| ರಾಜನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ಜನರುಗಳಿರಾ! ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೋಶಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸ್ವತ್ತು, ದೇವರ ಸ್ವತ್ತುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಕಾಪಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಧರ್ಮದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಜಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ದುಷ್ಟರನ್ನು ಅವರು ಬಂಧುಗಳಾಗಲೀ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮಾನರಾದವರಾಗಲೀ ನೋ-ಡದೇ ಶಿಕ್ಷಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಯೋಗ್ಯರನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಯಾರನ್ನೂ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇತ್ಯೇವಂ ಬ್ರುವತೋ ಮಾರ್ಗಂ ಧರ್ಮಯುಕ್ತಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಃ । ಕಸ್ಮಾನ್ಮಮ ಗೃಹೇ ಪುತ್ರೋ ನ ಜಾತಸ್ತದ್ವಿಮೃಶ್ಯತಾಮ್ ||10|| ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನನಗೇಕೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ? ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿರಾ! ನನಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಹೇಳಿರಿ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಃ – ಇತಿ ವಾಕ್ಯಂ ದ್ವಿಜಾಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಪ್ರಜಾಃ ಸಪುರೋಹಿತಾಃ । ಮಂತ್ರಯಿತ್ವಾ ನೃಪಹಿತಂ ಜಗ್ಮುಸ್ತೇ ಗಹನಂ ವನಮ್ ||11|| ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು – ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅವನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರಜೆಗಳೂ, ಪುರೋಹಿತರೂ ಸೇರಿ ರಾಜನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಿಕೆಯನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದರು. ಇತಸ್ತತಶ್ಚ ಪಶ್ಯಂತಃ ಆಶ್ರಮಾನ್ ಋಷಿಸೇವಿತಾನ್ । ನೃಪತೇರ್ಹಿತಮಿಚ್ಛಂತೋ ದದೃಶುರ್ಮುನಿಸತ್ತಮಮ್ ||12|| ಇತ್ತಿತ್ತ ಹುಡುಕುತ್ತ ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಋಷಿಯ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ತಪ್ಯಮಾನಂ ತಪೋ ಘೋರಂ ನಿರಾಲಂಬಂ ನಿರಾಮಯಮ್ । ನಿರಾಹಾರಂ ಜಿತಾತ್ಮಾನಂ ಜಿತಕ್ರೋಧಂ ಸನಾತನಮ್ ||13|| ಲೋಮಶಂ ಧರ್ಮತತ್ವಜ್ಞಂ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಮ್ । ದೀರ್ಘಾಯುಷಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಸಕೇಶಂ ಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಮಿತಮ್ ||14|| ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಋಷಿಯು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡರು. ಅವನು ಘೋರವಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಲಿ ಕೂರುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಲಿ ಆಧಾರವನ್ನೇ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ರೋಗವಿಲ್ಲದವನು. ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದ್ದನು. ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಬಹು ಹಳಬನು. ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಲ್ಲವನು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಲ್ಲವನು. ದೀರ್ಘಾಯುಸ್ಸುಳ್ಳವನು. ಮಹಾಮಹಿಮನು. ಕೇಶಗಳನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದನು. ಬ್ರಹ್ಮನಂತಿದ್ದನು.

ದೇಹದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕೂದಲುಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದವು. ಕಲ್ಪೇ ಕಲ್ಪೇ ಗತೇ ತಸ್ಯ ಏಕಂ ಲೋಮ ವಿಶೀರ್ಯತೇ । ಅತೋ ಲೋಮಶನಾಮಾನಂ ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಂ ಮಹಾಮುನಿಮ್ । ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹರ್ಷಿತಾಃ ಸರ್ವ ಊಚುಸ್ತೇ ಚ ಪರಸ್ಪರಮ್ ॥15॥ ಒಂದೊಂದು ಕಲ್ಪವು ಕಳೆದಾಗಲೂ ಅವನ ಒಂದೊಂದು ರೋಮವು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಲೋಮಶನೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದ್ದಿತು. ಅವನು ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನಿಯು. ಆ ಮಹಾಮುನಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು. ಜನಾಃ – ಅಸ್ಮದ್ಭಾಗ್ಯವಶಾದೇವ ಪ್ರಾಪ್ತೋಯಂ ಮುನಿಸತ್ತಮಃ ॥16॥ ಜನಗಳು ಹೇಳಿದರು – ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯದ ವಶದಿಂದಲೇ ಈ ಋಷಿಯು ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಃ – ತಾಂಸ್ತಥಾ ಸ ಪ್ರಜಾನ್ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಉವಾಚ ಋಷಿಸತ್ತಮಃ ॥17॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು – ಆಗ ಋಷಿಯು ಆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಇಂತೆಂದನು. ಲೋಮಶಃ – ಕಿಮರ್ಥಮಿಹ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಕಥಯಧ್ವಂ ಸ್ವಕಾರಣಮ್ । ದರ್ಶನಾದ್ಧೃಷ್ಟಮನಸಃ ಸ್ತುವಂತಶ್ಚೈವ ಮಾಂ ಕಿಮು ॥18॥ ಅಸಂಶಯಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಭವತಾಂ ಯದ್ಧಿತಂ ಭವೇತ್ । ಪರೋಪಕೃತಯೇ ಜನ್ಮ ಮಾದೃಶಾನಾಂ ನ ಸಂಶಯಃ ॥19॥ ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ಜನಗಳಿರಾ! ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದಿರಿ? ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿರುವಿರಿ. ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದೇ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮಂಥವರ ಜನ್ಮವು ಪರೋಪಕಾರ-ಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಜನಾಃ – ಶ್ರೂಯತಾಂ ಅಭಿದಾಸ್ಯಾಮೋ ವಯಮಾಗಮಕಾರಣಮ್ । ಸಂಶಯಚ್ಛೇದನಾರ್ಥಾಯ ತವ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಮಾಗತಾಃ ॥20॥ ಜನರು ಹೇಳಿದರು – ನಾವು ಬಂದಿರುವ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ನಮಗೆ ಒಂದು ಸಂಶಯವು ಬರಲು ತಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಪದ್ಮಯೋನೇಃ ಪರತರಾತ್ತ್ವತ್ತಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ । ಅತಃ ಕಾರ್ಯವಶಾತ್ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಸಮೀಪಂ ಭವತೋ ವಯಮ್ ॥21॥ ಉತ್ತಮನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೊಬ್ಬನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಿನಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದವರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಲ್ಲವು. ಆದುದರಿಂದ ಒಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಮಹೀಜಿನ್ನಾಮ ರಾಜಾಸೌ ಪುತ್ರಹೀನೋಸ್ತಿ ಸಾಂಪ್ರತಮ್ । ವಯಂ ತಸ್ಯ ಪ್ರಜಾ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಪುತ್ರವತ್ ಪಾಲಿತಾಸ್ತಥಾ ॥22॥ ಈಗ

ಮಹೀಜಿತ್ತೆಂಬ ಒಬ್ಬ ರಾಜನಿರುವನು. ಅವನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವು. ನಾವು ಅವನ ಪ್ರಜೆಗಳು. ನಮ್ಮನ್ನು ಅವನು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. **ತಂ ಪುತ್ರರಹಿತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಸ್ಯ ದುಃಖೇನ ದುಃಖಿತಾಃ । ತಪಃ ಕರ್ತುಮಿಹಾಯಾತಾ ಮತಿಂ ಕೃತ್ವಾತು ನೈಷ್ಠಿಕೀಮ್ ॥23॥** ಅವನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಬಹು ದುಃಖಗೊಂಡಿರುವನು. ಅವನ ದುಃಖದಿಂದ ನಮಗೂ ದುಃಖವುಂಟಾಗಿದೆ. **ತಸ್ಯ ಭಾಗ್ಯೇನ ದೃಷ್ಟೋಽಸಿ ಹ್ಯಸ್ಮಾಭಿಸ್ತ್ವಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ । ಮಹತಾಂ ದರ್ಶನೇನೈವ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿರ್ಭವೇನ್ನೃಣಾಮ್ । ಉಪದೇಶಂ ವದ ಮುನೇ ರಾಜ್ಞಃ ಪುತ್ರೋ ಯಥಾ ಭವೇತ್ ॥24॥** ಅವನ ಅದೃಷ್ಟವಿಶೇಷದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದೆವು. ಮಹಾತ್ಮರ ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ಕೆಲಸವು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವಂತೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸು. **ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಃ – ಇತಿ ತೇಷಾಂ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮುಹೂರ್ತಂ ಧ್ಯಾನಮಾಸ್ಥಿತಃ । ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಮುನಿರ್ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತಸ್ಯ ಜನ್ಮ ಪುರಾತನಮ್ ॥25॥** ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು – ಹೀಗೆ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುನಿಯು ಒಂದು ಘಳಿಗೆಯ ಕಾಲ ಧ್ಯಾನಸ್ಥನಾದನು. ಆಮೇಲೆ ಆ ರಾಜನ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂತೆಂದನು. **ಲೋಮಶಃ – ಪುರಾ ಜನ್ಮನಿ ವೈಶ್ಯೋಽಯಂ ಧನಹೀನೋ ನೃಶೋಷಕೃತ್ । ವಾಣಿಜ್ಯಕರ್ಮನಿರತೋ ಗ್ರಾಮಾದ್ ಗ್ರಾಮಾಂತರಂ ಗತಃ ॥26॥** ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು – ಈ ರಾಜನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಬಡವನಾದುದರಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರಮಾಡುತ್ತಾ ಜನರಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರಮಾಡುತ್ತ ಊರಿಂದೂರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. **ಜ್ಯೇಷ್ಠೇ ಮಾಸಿ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ದಶಮೀದಿವಸೇ ತಥಾ । ಮಧ್ಯಗೇ ದ್ಯುಮಣೌ ಪ್ರಾಪ್ತೌ ಗ್ರಾಮಸೀಮ್ನಿ ಜಲಾಶಯಮ್ ॥27॥** ಹೀಗೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವವರಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದಶಮಿಯ ದಿವಸ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೂರಿನ ಬಳಿಯಿರುವ ಒಂದು ನೀರಿರುವ ಬಾವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. **ಕೂಪಿಕಾಂ ಸಜಲಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಜಲಪಾನೇ ಮನೋ ದಧೇ । ಸದ್ಯಸ್ತತಃ ಸವತ್ಸಾ ಧೇನುಸ್ತತ್ರ ಸಮಾಗತಾ ॥28॥** ಆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ನೀರು ಕುಡಿಯ -ಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಬಂದಿತು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ಹಸುವೂ ಕರುವೂ ಬಂದವು.

ತೃಷಾತುರಾ ನಿದಾಘಾರ್ತಾ ಸಾ ತು ತಸ್ಯಾಮಪಃ ಪಪೌ । ಪಿಬಂತೀಂ ವಾರಯಿತ್ವಾ ತಾಮಸೌ ತೋಯಂ ಪಪೌ ಸ್ವಯಮ್ ॥29॥ ಆ ಹಸುವು ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಆ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಹಸುವನ್ನು ಓಡಿಸಿ ತಾನು ಅಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದನು. ಕರ್ಮಣಾ ತೇನ ಪಾಪೇನ ಪುತ್ರಹೀನೋ ನೃಪೋಭವತ್ । ಕಸ್ಯಾಪಿ ಜನ್ಮನಃ ಪುಣ್ಯಾತ್ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ರಾಜ್ಯಮಕಂಟಕಮ್ ॥30॥ ಆ ಕೆಲಸದ ಪಾಪದಿಂದಲೇ ಅವನು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವನಾದನು. ಹಿಂದಿನ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಜನ್ಮದ ಪುಣ್ಯದ ವಶದಿಂದ ಶತ್ರುರಹಿತವಾದ ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನು. ಲೋಕಾಃ – ಪುಣ್ಯಾತ್ ಪಾಪಂ ಕ್ಷಯಂ ಯಾತಿ ಪುರಾಣೇ ಶ್ರೂಯತೇ ಮುನೇ । ಪುಣ್ಯೋ-ಪದೇಶಂ ಕಥಯ ಯೇನ ಪಾಪಕ್ಷಯೋ ಭವೇತ್ । ತಥಾ ಭವತ್ಪ್ರಸಾದೇನ ಪುತ್ರೋ ಭವತಿ ಭೂಪತೇಃ ॥31॥ ಜನರು ಹೇಳಿದರು – ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಪುಣ್ಯವು ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪಾಪಕ್ಷಯವಾಗತಕ್ಕ ಒಂದು ಪುಣ್ಯದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿ. ಲೋಮಶಃ – ಶ್ರಾವಣೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ತು ಪುತ್ರದಾ ನಾಮ ವಿಶ್ರುತಾಃ । ಏಕಾದಶೀ ವಾಂಛಿತದಾ ಕುರುಧ್ವಂ ತದ್ವ್ರತಂ ಜನಾಃ ॥32॥ ಲೋಮಶನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ಜನಗಳಿರಾ! ಶ್ರಾವಣಶುಕ್ಲ ಏಕಾದಶಿಯು ಪುತ್ರದಾ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆ ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆಯಿರಿ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಃ – ಇತಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಮುನಿಮೇತ್ಯ ಪುರಂ ವ್ರತಮ್ । ಯಥಾವಿಧಿ ಯಥಾನ್ಯಾಯ್ಯಂ ಕೃತಂ ತೈರ್ಜಾ-ಗರಾನ್ವಿತಮ್ ॥33॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು – ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಋಷಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆ ವ್ರತವನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿಯೂ ನ್ಯಾಯವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿ ಜಾಗರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ತಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಂ ಸುವಿಮಲಂ ದತ್ತಂ ನೃಪತಯೇ ಜನೈಃ । ದತ್ತೇ ಪುಣ್ಯೇಽಥ ಸಾ ರಾಜ್ಞೀ ಗರ್ಭಮಾಧತ್ತ ಶೋಭನಮ್ ॥34॥ ಜನಗಳು ತಾವು ಆ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರಲು ಆ ರಾಣಿಯು ಗರ್ಭವತಿಯಾದಳು. ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಪ್ರಸವಕಾಲೇ ಸಾ ಸುಷುವೇ ಪುತ್ರಮೂರ್ಜಿತಮ್ । ಶ್ರಾವಣಸ್ಯ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ

ಕರ್ಕಟಸ್ಥೇ ದಿವಾಕರೇ ॥35॥ ದ್ವಾದಶ್ಯಾಂ ವಾಸುದೇವಾಯ ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣಂ ಸ್ಮೃತಮ್ । ಹೇಮರೂಪ್ಯತಾಮ್ರಕ್ಷೌಮೈಃ ಸೂತ್ರೈಃ ಕೌಶೇಯಪದ್ಮಜೈಃ ॥36॥ ಕುಶೈಃ ಕಾಶೈಶ್ಚ ಕಾರ್ಪಾಸೈರ್ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಕೀರ್ತಿತೈಃ ಶುಭೈಃ । ಸ್ನಾತ್ವಾ ತ್ರಿಗುಣಿತಂ ಸೂತ್ರಂ ತ್ರಿಗುಣೀಕೃತ್ಯ ಶೋಧಯೇತ್ ॥37॥ ಆಕೆಯು ದಿವಸಗಳು ತುಂಬಿದ ನಂತರ ಉತ್ತಮನಾದ ಮಗನನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಕರ್ಕಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿರುವಾಗ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಶುದ್ಧದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣವೆಂಬ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ತಾಮ್ರ, ರೇಷ್ಮೆ, ಮರದ ತೊಗಟೆ, ಕಮಲದ ದಂಟು, ಕುಶವೆಂಬ ದರ್ಭೆ, ಕಾಶವೆಂಬ ನೀರು ಹುಲ್ಲು, ಹತ್ತಿ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಳಿರುವ ಇನ್ನ್ಯಾವುದಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ತಂತಿ ಅಥವಾ ನೂಲುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೊದಲು ಮೂರಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ, ಅನಂತರ ಆ ಮೂರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮೂರಾಗಿ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಗೋದೋಹಾಂತರಿತೇ ಕಾಲೇ ಪೂರ್ವೇದ್ಯುರಧಿವಾಸನಮ್ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಶ್ಚ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಗುರುಪಾದೌ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಚ ॥38॥ ಗೀತಮಂಗಳನಿರ್ಘೋಷೈಃ ಕುರ್ಯಾಜ್ಜಾಗರಣಂ ತತಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾ ವೈಶ್ಯಾ ಭಕ್ತಾಃ ಶೂದ್ರಾಸ್ತಥೈವ ಚ ॥39॥ ಸ್ವಧರ್ಮಾವಸ್ಥಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಕುರ್ಯುಃ ಪವಿತ್ರಕಮ್ । ತತಃ ಪವಿತ್ರಂ ಗುರವೇ ದದ್ಯಾದ್ವೈ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕಮ್ ॥40॥ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಹಸುವನ್ನು ಕರೆಯುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಧಿವಾಸನವೆಂಬ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಗುರುವಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಗಾನಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಜಾಗರಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ್ದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪದಾರ್ಥ -ಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರದ ರೀತಿಯಿಂದ ಗುರುವಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ವೈಷ್ಣವಾಂಶ್ಚೈವ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿನಾರ್ಚ-ಯೇತ್ । ಅತೋ ದೇವೇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ದ್ವಿಜೋ ವಿಷ್ಣುಂ ನಿವೇದಯೇತ್ ॥41॥ ಆಗ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಹೂವು, ಗಂಧಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. 'ಅತೋ ದೇವಾ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪವಿತ್ರಾ-

ರೋಪಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಶೂದ್ರಸ್ತು ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಯಥಾ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತಥಾ ಶಿವೇ । ವರ್ಷೇ ವರ್ಷೇ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣಂ ಹರೇಃ ॥42॥ ಶೂದ್ರನು ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಹೇಳಿದ ವಿಷಯವೇ ಶಿವನಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣವನ್ನು ವರ್ಷ-ವರ್ಷವೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಭುಕ್ತಿಂ ಮುಕ್ತಿಂ ಚ ಇಚ್ಛದ್ಭಿಃ ಸಂಸಾರೇ ಶೋಕಸಾಗರೇ । ನ ಕರೋತಿ ವಿಧಾನೇನ ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣಂ ತು ಯಃ ॥43॥ ಹೀಗೆ ಪವಿತ್ರಾ-ರೋಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭುಕ್ತಿಯೂ ಮುಕ್ತಿಯೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಯಾರು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಈ ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರು ವರ್ಷದವರೆಗೂ ಮಾಡಿದ ಪೂಜೆಯು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ತಸ್ಯ ಸಾಂವತ್ಸರೀ ಪೂಜಾ ನಿಷ್ಫಲಾ ವೈಷ್ಣವಸ್ಯ ತು । ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮೇತಸ್ಯಾ ನರಃ ಪಾಪಾ-ತ್ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ॥44॥ ಇಹ ಲೋಕೇ ಸುಖಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪರತ್ರ ಸ್ವರ್ಗತಿಂ ಲಭೇತ್ ॥45॥ ಈ ಏಕಾದಶಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದವನು ಪಾಪದಿಂದ ಪಾರಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪರದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ಹೊಂದು-ತ್ತಾನೆ. ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾದ್ಮೇ ಉತ್ತರಖಂಡೇ ಉಮಾಪತಿನಾರದಸಂವಾ-ದಾಂತರ್ಗತ ಕೃಷ್ಣಯುಧಿಷ್ಠಿರಸಂವಾದೇ ಶ್ರಾವಣಶುಕ್ಲಪುತ್ರದೈಕಾದಶೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ನಾಮ ಸಪ್ತಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥ ಇಂತು ಪದ್ಮಮಹಾಪುರಾಣದ ಉತ್ತರ-ಖಂಡದ ಉಮಾಪತಿನಾರದಸಂವಾದಾಂತರ್ಗತವಾದ ಕೃಷ್ಣ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಸಂವಾದ-ದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಣಶುಕ್ಲಪುತ್ರದೈಕಾದಶಿಯ ಮಹಿಮೆ ಎಂಬ ಐವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು.

ಹಿಂಡೋಲೋತ್ಸವ- ಶ್ರಾವಣದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಏಕಾದಶಿಯಿಂದ ಪೂರ್ಣಮಿಯ ವರೆಗೂ ಉತ್ತರ-ಭಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಳ್ಳಿಯ ಉಯ್ಯಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ ಹಾಡಿ ತೂಗಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುಕ್ಲ ॥ ದ್ವಾದಶೀ ಬುದ್ಧದ್ವಾದಶೀ

ದುರ್ವಾಸಮುನಿ – ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಏಕಾದಶಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹಿಂದಿನ ನಿಯಮದಂತೆ ಜನಾರ್ದನನನ್ನು ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿ-

ಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು. ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ದೇವನ ಪಾದಗಳನ್ನೂ, ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ನಡುವನ್ನೂ, ಸನಾತನಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಉದರವನ್ನೂ, ಶ್ರೀವತ್ಸಧಾರಿಣೇ ನಮಃ ಎಂದು ಹೃದಯವನ್ನೂ, ಚಕ್ರಪಾಣಯೇ ನಮಃ ಎಂದು ತೋಳುಗಳನ್ನೂ, ಹರಯೇ ನಮಃ ಎಂದು ಕೊರಳನ್ನೂ, ಮುಂಜಿಕೇಶಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಶಿರಸ್ಸನ್ನೂ, ಭದ್ರಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಜುಟ್ಟನ್ನೂ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪೂಜಿಸಿ ಸ್ವಾಮಿಯೆದುರಿಗೆ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಒಂದು ಜತೆಯ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಕಲಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ, ದಾಮೋದರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೇವದೇವನ ಸುವರ್ಣಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಜ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಆ ದೇವನನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಗಂಧಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಂಗತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ (ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ) ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ವ್ರತ ಮಾಡುವವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ಸತ್ಯತಪಮುನಿಯೇ! ಈ ವ್ರತವು ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಪಾಪವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡುವ ಇದರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕೇಳು.

ಹಿಂದೆ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾದ ನೃಗನೆಂಬ ದೊರೆಯಿದ್ದನು. ಒಂದು ಸಾರಿ, ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಅವನು ಘೋರವಾದ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅವನು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಆನೆ ಹುಲಿ ಸಿಂಹ ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ನಿಬಿಡವೂ, ಕಳ್ಳರ ನೆಲೆಯೂ ಆದ ದೂರದ ದೊಡ್ಡ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಒಂಟಿಗನಾದ ಆ ದೊರೆಯು ಅತಿದುಃಖಿತನಾಗಿ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕಟ್ಟಿ, ತಾನೂ ದರ್ಭೆಯ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹಾಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿ ನಿದ್ದೆ ಹೋದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕುಸಾವಿರ ಮಂದಿ ಬೇಡರು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೇ ರಾಜನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಬಂದರು. ಸುವರ್ಣರತ್ನಾಲಂಕೃತನೂ, ಅತಿಕಾಂತವಂತನೂ, ಭಯಂಕರನೂ ಆಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವ ನೃಗರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿದ ಆ ಬೇಡರು ಬೇಗನೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮೊಡೆಯನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅವನು ಸ್ವರ್ಣರತ್ನಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಕುದುರೆಗಾಗಿಯೂ ದೊರೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದನು. ಬೇಡರು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವ ದೊರೆಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ, ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಜನ

ದೇಹದಿಂದ ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾದ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ವನಿತೆ-ಯೊಬ್ಬಳು ಎದ್ದು ನಿಂತಳು. ಎದ್ದು, ಚಕ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಆ ಬೇಡರನ್ನು ಉರುಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ಕಳ್ಳರನ್ನು ಕೊಂದು, ಆ ದೇವಿಯು ಮತ್ತೆ ರಾಜನ ದೇಹವನ್ನೇ ಬೇಗನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಆತನೂ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ನೋಡಿಬಿಟ್ಟನು. ಅವಳು ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾದುದನ್ನೂ ಕಳ್ಳಬೇಡರೆಲ್ಲರೂ ಕೊಲೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ಆ ದೊರೆಯು ವಾಮದೇವಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಋಷಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಂದಿಸಿ, ''ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಯಾರು? ಉರುಳಿ ಹೋದ ಅವರಾರು? ಋಷಿಯೇ, ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ದಯೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಹೇಳು'' ಎಂದನು.

ವಾಮದೇವ – ದೊರೆಯೇ! ನೀನು ಬೇರೆಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರಜಾತಿಯ-ವನಾಗಿದ್ದೆ. ಆಗ ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ರಾಜನೇ! ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ (ಏಕಾ-ದಶಿಯಲ್ಲಿ) ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಗ ಮಾಡಿದುದರಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ರಾಜ್ಯವೂ ದೊರೆಯಿತು. ಪಾಪಿಗಳೂ ಕ್ರೂರಿಗಳೂ ಆದ ಆ ಬೇಡರನ್ನು ಕೊಂದ ಆ ದ್ವಾದಶೀ(ವ್ರತ)ದೇವಿಯು ಸರ್ವಾಪತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡುವಳು. ಈಗಲೂ ಕಾಪಾಡಿದಳು. ಶ್ರಾವಣದ್ವಾದಶಿಯೆಂಬುವಳು ಒಬ್ಬಳೇ ಕೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸುವಳು. ಒಬ್ಬಳೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವಳು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನು ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಆ ಹನ್ನೆರಡು ದ್ವಾದಶಿಗಳೂ ಅನುಕೂಲವಾದರೆ ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ!!.

ಈ ದಿನ ದಧಿವ್ರತವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕು.

ಪವಿತ್ರೋತ್ಸವ

ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣ – ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ನಿತ್ಯವ್ರತ. 360, 108 ಅಥವಾ 27 ಎಳೆಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪಂಚಗವ್ಯದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಬಿದಿರು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಎದುರಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ 'ಕ್ರಿಯಾಲೋಪವಿಧಾನಾರ್ಥಂ ಯತ್ತ್ವಯಾ ವಿಹಿತಂ ಪ್ರಭೋ ।

ಮಯ್ಯೈತತ್ ಕ್ರಿಯತೇ ದೇವ ತವ ತುಷ್ಟ್ಯೈ ಪವಿತ್ರಕಮ್ ॥ ನ ಮೇ ವಿಘ್ನೋ ಭವೇ-ದ್ದೇವ ಕುರ್ನಾಥ ದಯಾಂ ಮಯಿ । ಸರ್ವಥಾ ಸರ್ವದಾ ವಿಷ್ಣೋ ಮಮ ತ್ವಂ ಪರಮಾ ಗತಿಃ ॥' ಎಂಬ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅಧಿವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪಂಚೋ-ಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ನಂತರ 'ಸಂವತ್ಸರಸ್ಯ ಯಾಗಸ್ಯ ಪವಿತ್ರೀಕರಣಾಯ ಭೋಃ । ವಿಷ್ಣುಲೋಕಾತ್ ಪವಿತ್ರಾದ್ಯ ಆಗಚ್ಛೇಹ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ 'ಅತೋ ದೇವಾ' ಎಂಬ ವೇದಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ ದೇವರಿಗೆ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ದೇವಪೂಜಾ ನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಪವಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ತಾನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಈ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಧರಿಸುವುದೂ ಉಂಟು; ಮರುದಿನ ನಂತರ ವಿಸರ್ಜಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಇದರಿಂದ ವರ್ಷಕಾಲ ಭಗವತ್ಪೂಜೆಯು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವುದು. ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಆಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ, ಪೂರ್ಣಿಮಾದಲ್ಲಿ ಯಾಗಲೀ ಮಾಡಬಹುದು. ಪ್ರಮಾದ-ವಶಾತ್ ಮಾಡದೇ ಹೋದರೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಮೂಲಮಂತ್ರಜಪವನ್ನು ಮಾಡ-ಬೇಕು.

ಶ್ರಾವಣಶುಕ್ಲೈಕಾದಶಿಗೆ 'ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣೀ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇಂದು ಹತ್ತಿ ಅಥವಾ ರೇಶ್ಮೆಯ ದಾರದಿಂದ 108 ಎಳೆ 27 ಗ್ರಂಥಿಗಳುಳ್ಳ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ದೇವರಿಗೆ ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ತಾವೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಪವಿತ್ರಾ-ರೋಪಣವನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದವನ ಸಾಂವತ್ಸರಪೂಜೆಯು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. 'ತಸ್ಯ ಸಾಂವತ್ಸರೀ ಪೂಜಾ ನಿಷ್ಫಲಾ ಮುನಿಸತ್ತಮ' ಎಂಬ ಮಾತು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಕ್ರಮ ಹೀಗೆ- * ದೇವರಿಗೆ ಹಾಕುವ ಪವಿತ್ರದಲ್ಲಿ 108 ಎಳೆ 27 ಗಂಟು. ತನಗೆ ಧರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ 27 ಎಳೆ 27 ಗಂಟು.

ಅಧಿವಾಸವಿಧಿಃ – ಆಚಮ್ಯ , ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ , ದೇಶಕಾಲೌ ಸ್ಮೃತ್ವಾ , ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಮ್ ಅಧಿವಾಸನವಿಧಿಪೂರ್ವಕಂ ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಸರ್ವಾಣಿ ಪವಿತ್ರಾಣಿ ಪಂಚಗವ್ಯೇನ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ , ಪ್ರಣವೇನ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ , ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತೇನ ತಥಾ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ-ಶತವಾರಮ್ ಅಭಿಮಂತ್ರ್ಯ , ಕುಂಕುಮಾಗರುಚಂದನೈಃ ತದಲಾಭೇ ಹರಿದ್ರಯಾ ವಾ

ಗ್ರಂಥೀನ್ ರಂಜಯೇತ್ । ತತಃ ತಾನಿ ಪವಿತ್ರಾಣಿ ವಂಶಪಾತ್ರೇ ನಿಧಾಯ, ಶುದ್ಧೇನ ವಾಸಸಾ ಆಚ್ಛಾದ್ಯ , ದೇವದಕ್ಷಿಣಭಾಗೇ ತದ್ವಂಶಪಾತ್ರಂ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ – ಕ್ರಿಯಾ -ಲೋಪವಿಧಾನಾರ್ಥಂ ಯತ್ ತ್ವಯಾ ವಿಹಿತಂ ಪ್ರಭೋ । ಮಯ್ಯೈತತ್ ಕ್ರಿಯತೇ ದೇವ ತವ ತುಷ್ಟ್ಯೈ ಪವಿತ್ರಕಮ್ ॥ ನ ಮೇ ವಿಘ್ನೋ ಭವೇದ್ದೇವ ಕುರು ನಾಥ ದಯಾಂ ಮಯಿ । ಸರ್ವಥಾ ಸರ್ವದಾ ವಿಷ್ಣೋ ಮಮ ತ್ವಂ ಪರಮಾಗತಿಃ ॥ ಉಪವಾಸೇನ ದೇವ ತ್ವಾಂ ತೋಷಯಾಮಿ ಜಗತ್ಪತೇ । ಕಾಮಕ್ರೋಧಾ-ದಯೋಽಪ್ಯೇತೇ ನ ಮೇ ಸ್ಯುರ್ವ್ರತಘಾತಕಾಃ ॥ ಅದ್ಯಪ್ರಭೃತಿ ದೇವೇಶ ಯಾವದ್ವೈಶೇಷಿಕಂ ದಿನಮ್ । ತಾವದ್ರಕ್ಷಾ ತ್ವಯಾ ಕಾರ್ಯಾ ಸರ್ವಸ್ಯಾಸ್ಯ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥ ಎಂದು ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಅಧಿವಾಸನ ಮಾಡಬೇಕು. * ಈ ಪವಿತ್ರಗಳನ್ನು ಒಂದು ಬಿದಿರಿನ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವತೋಭದ್ರ ಮಂಡಲ ಹಾಕಿ ದೇವರ ಬಳಿ ಇಟ್ಟು ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಸಂವತ್ಸರಸ್ಯ ಯಾಗಸ್ಯ ಪವಿತ್ರೀಕರಣಾಯ ಭೋ । ವಿಷ್ಣುಲೋಕಾತ್ ಪವಿತ್ರ ತ್ವಂ ಆಗತೋಽಸಿ ನಮೋ ನಮಃ ॥ ವಾಸುದೇವಾದಿ ಪಂಚ, ಕ್ರುದ್ಧೋಲ್ಕಾದಿಪಂಚ, ವಿಶ್ವಾದ್ಯಷ್ಟ, ಕೇಶವಾದಿಚತುರ್ವಿಂಶತಿ, ವೇದವ್ಯಾಸಾದ್ಯಷ್ಟಮೂರ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾ, ಪೌರುಷೀ, ವೀರಾ, ವಿಜಯಾ, ಈಶಾ, ಅಪರಾಜಿತಾ, ಮನೋನ್ಮನೀ, ಜಯಾ, ಭದ್ರಾ , ಮುಕ್ತಿ ಎಂಬ ರಮಾರೂಪಗಳ್ನನೂ ಸಹ ದಾರ ಹಾಗೂ ಗಂಟುಗಳಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಿ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿ ದೇವರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಅಥ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಮ್ – ಓಂ ಅಸುನೀತೇ ಪುನರಸ್ಮಾಸು ಚಕ್ಷುಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಿಹ ನೋ ಧೇಹಿ ಭೋಗಮ್ । ಜ್ಯೋಕ್ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂ ತಮನುಮತೇ ಮೃಳಯಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ಓಂ ॥ ಓಂ ಪುನರ್ನೋ ಅಸುಂ ಪೃಥಿವೀ ದದಾತು ಪುನರ್ದ್ಯೌರ್ದೇವೀ ಪುನರಂತರಿಕ್ಷಮ್ ॥ ಪುನರ್ನಃ ಸೋಮಸ್ತನ್ವಂ ದದಾತು ಪುನಃ ಪೂಷಾ ಪಥ್ಯಾಂ- ೩ ಯಾ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಓಂ ॥

ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ 'ಶ್ರೀಪವಿತ್ರಾದ್ಯಾವಾಹಿತದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ' ಇತಿ ಗಂಧಾದ್ಯುಪಚಾರೈಃ ಪೂಜಯೇತ್ ॥ ತತಃ ಪೂರ್ವಸಂಪಾದಿತಂ ವಿತಸ್ತಿಮಾತ್ರಂ

ದ್ವಾದಶಗ್ರಂಥಿಕಂ 'ಗಂಧಪವಿತ್ರ'ಮಾದಾಯ – ವಿಷ್ಣುತೇಜೋದ್ಭವಂ ರಮ್ಯಂ ಸರ್ವ-ಪಾತಕನಾಶನಮ್ । ಸರ್ವಕಾಮಪ್ರದಂ ದೇವ ತವಾಂಗೇ ಧಾರಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಮೂಲಸಂಪುಟಿತೇನ ದೇವಪಾದಯೋಃ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ।

ತತಃ ದೇವಂ ಪಂಚೋಪಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ – ಆಮಂತ್ರಿತೋಽಸಿ ದೇವೇಶ ಪುರಾಣಪುರುಷೋತ್ತಮ । ಪ್ರಾತಸ್ತ್ವಾಂ ಪೂಜಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಕುರು ಕೇಶವ ॥ ಕ್ಷೀರೋದಧಿಮಹಾನಾಗಶಯ್ಯಾವಸ್ಥಿತವಿಗ್ರಹ । ಪ್ರಾತಸ್ತ್ವಾಂ ಪೂಜಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸನ್ನಿಧೌ ಭವ ತೇ ನಮಃ ॥ ನಿವೇದಯಾಮ್ಯಹಂ ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಾತರೇತತ್ಪವಿತ್ರಕಮ್ । ಸರ್ವಥಾ ಸರ್ವದಾ ವಿಷ್ಣೋ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಪ್ರಸೀದ ಮೇ ॥ ಎಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಥ ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣವಿಧಿಃ –

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಆಚಮ್ಯ , ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ , ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸಂವತ್ಸರಪೂಜಾಸಾದ್ಗುಣ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತದೇವತಾ-ಸನ್ನಿಹಿತಪವಿತ್ರಸಮರ್ಪಣದ್ವಾರಾ ನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ತಸ್ಮೈ ಪವಿತ್ರಾರೋ-ಪಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಶೋಷಿತಂ ಪವಿತ್ರಂ ಪಾತ್ರೇ ನಿಧಾಯ, 'ದೇವಸ್ಯ ತ್ವಾ ಸವಿತುಃ ಪ್ರಸವೇಽಶ್ವಿನೋರ್ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪೂಷ್ಣೋ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್' - ಇತಿ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯಾಮೀತಿ ತ್ರಿವಾರಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ।

ಯೇನ ದೇವಾ ಪವಿತ್ರೇಣ ಆತ್ಮಾನಂ ತನುತೇ ಸದಾ । ತೇನ ಸಹಸ್ರಧಾರೇಣ ಪಾವಮಾನ್ಯಃ ಪುನಂತು ಮಾಮ್ ॥ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಂ ಪವಿತ್ರಂ ಶತಧಾರಂ ಹಿರಣ್ಮಯಮ್ । ತೇನ ವ್ರತವಿದೋ ವಯಂ ಪೂತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪುನೀಮಹೇ ॥ ಇತಿ ಮಂತ್ರೇಣ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಚ (108) ಅಭಿಮಂತ್ರ್ಯ , ಪಾತ್ರೇ ನಿಧಾಯ ಸೂತ್ರೇಷು ನಾರಾಯಣಾದೀನ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

ದೇವತಾ ಆವಾಹನಕ್ರಮ

1. ನಾರಾಯಣಂ ಪ್ರಥಮಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

2. ವಾಸುದೇವಂ ದ್ವಿತೀಯಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
3. ವಿಷ್ಣುಂ ತೃತೀಯಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
4. ಕೇಶವಂ ಚತುರ್ಥಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
5. ನಾರಾಯಣಂ ಪಂಚಮಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
6 ಮಾಧವಂ ಷಷ್ಠಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
7. ಗೋವಿಂದಂ ಸಪ್ತಮಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
8. ವಿಷ್ಣುಮ್ ಅಷ್ಟಮಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
9. ಮಧುಸೂದನಂ ನವಮಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
10. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಂ ದಶಮಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
11. ವಾಮನಂ ಏಕಾದಶಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
12. ಶ್ರೀಧರಂ ದ್ವಾದಶಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
13. ಹೃಷೀಕೇಶಂ ತ್ರಯೋದಶಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
14. ಪದ್ಮನಾಭಂ ಚತುರ್ದಶಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
15. ದಾಮೋದರಂ ಪಂಚದಶಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
16. ಸಂಕರ್ಷಣಂ ಷೋಡಶಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
17. ವಾಸುದೇವಂ ಸಪ್ತದಶಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
18. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಮ್ ಅಷ್ಟಾದಶಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
19. ಅನಿರುದ್ಧಮ್ ಏಕೋನವಿಂಶಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
20. ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ವಿಂಶಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
21. ಅಧೋಕ್ಷಜಂ ಏಕವಿಂಶಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
22. ನಾರಸಿಂಹಂ ದ್ವಾವಿಂಶಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
23. ಅಚ್ಯುತಂ ತ್ರಯೋವಿಂಶಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
24. ಜನಾರ್ದನಂ ಚತುರ್ವಿಂಶಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
25. ಉಪೇಂದ್ರಂ ಪಂಚವಿಂಶಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
26. ಹರಿಂ ಷಡ್ವಿಂಶಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
27. ಕೃಷ್ಣಂ ಸಪ್ತವಿಂಶಸೂತ್ರೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

ಗ್ರಂಥಿಷು ಆವಾಹನಮ್

1. ವಿಶ್ವಂ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ(ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ಪ್ರಥಮಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

2. ತೈಜಸಂ ಪೌರುಷಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ದ್ವಿತೀಯಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

3. ಪ್ರಾಜ್ಞಂ ವೀರಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ತೃತೀಯಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

4. ತುರ್ಯಂ ವಿಜಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ಚತುರ್ಥ-ಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

5. ಆತ್ಮಾನಮ್ ಈಶಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ಪಂಚಮಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

6. ಅಂತರಾತ್ಮಾನಮ್ ಅಪರಾಜಿತಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ಷಷ್ಠಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

7. ಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಮನೋನ್ಮನೀಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ಸಪ್ತಮಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

8. ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಾನಂ ಜಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ಅಷ್ಟಮ-ಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

9. ವಾಸುದೇವಂ ಭದ್ರಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ನವಮಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

10. ಸಂಕರ್ಷಣಂ ಮುಕ್ತಿಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ದಶಮಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

11. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ವಿಮಲಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ಏಕಾದಶ-ಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

12. ಅನಿರುದ್ಧಂ ಸತ್ಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ದ್ವಾದಶಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

13. ಮತ್ಸ್ಯಂ ಸತ್ಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ತ್ರಯೋದಶಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

14. ಕೂರ್ಮಂ ಸತ್ಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ಚತುರ್ದಶ-ಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

15. ವರಾಹಂ ಸತ್ಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ಪಂಚದಶಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

16. ನರಸಿಂಹಂ ಸತ್ಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ಷೋಡಶಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

17. ವಾಮನಂ ಸತ್ಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ಸಪ್ತದಶಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

18. ಭಾರ್ಗವಂ ಸತ್ಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ಅಷ್ಟಾದಶಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

19. ರಾಮಂ ಸತ್ಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ಏಕೋನವಿಂಶ-ಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

20. ಕೃಷ್ಣಂ ಸತ್ಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ವಿಂಶಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹ-ಯಾಮಿ ।

21. ಬುದ್ಧಂ ಸತ್ಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ಏಕವಿಂಶಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

22. ಕಲ್ಕಿನಂ ಸತ್ಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ದ್ವಾವಿಂಶಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

23. ಅನಂತಂ ಸತ್ಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ತ್ರಯೋವಿಂಶ-ಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

24. ವಿಶ್ವರೂಪಂ ಸತ್ಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ಚತುರ್ವಿಂಶ-ಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

25. ಅಗ್ನಿಗಂ ಅನಿರುದ್ಧಂ ಸತ್ಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ಪಂಚ-ವಿಂಶಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

26. ವಾಯುಗಂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ಸತ್ಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ಷಡ್ವಿಂಶಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

27. ಸೂರ್ಯಗಂ ಸಂಕರ್ಷಣಂ ಸತ್ಯಾಶಕ್ತಿಸಹಿತಂ (ರಮಾರೂಪಾದಿಸಹಿತಂ) ಸಪ್ತವಿಂಶಗ್ರಂಥೌ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

ಪ್ರಜಾಪತಿಗಂ ವಾಸುದೇವಂ ಸರ್ವಸೂತ್ರೇಷು ಆವಾಹಯಾಮಿ ॥

(ತದಯಮುಪರಿನಿರ್ದಿಷ್ಟಃ ದೇವತಾವಾಹನಕ್ರಮಃ ಪ್ರಾಚೀನಕೋಶೇಷು ವಿದ್ಯ -ಮಾನಃ ಯಥಾವನ್ಮುದ್ರಿತಃ)

ತತಃ (ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಕೃತ್ವಾ) ಪ್ರಣವೇನ ಷೋಡಶೋಪಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಪವಿತ್ರಾರೋಪಣಾಂಗಭೂತಂ ದೇವಪೂಜಾಂ ಪವಿತ್ರಪೂಜಾಂ ಚ ಕರಿಷ್ಯೇ - ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ , ತತಃ ನಿತ್ಯಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಗಂಧದೂರ್ವಾದ್ಯುಕ್ತಂ ಪವಿತ್ರಮಾದಾಯ, ತಾನಿ ಗಂಧಾದಿಫಲಾದ್ಯುಪಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ , ಗಂಧದೂರ್ವಾಕ್ಷತಾಯುಕ್ತಂ ಕನಿಷ್ಠಂ ಪವಿತ್ರಮಾದಾಯ – ದೇವ ದೇವ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಗೃಹಾಣೇದಂ ಪವಿತ್ರಕಮ್ । ಪವಿತ್ರೀಕರಣಾರ್ಥಾಯ ವರ್ಷಪೂಜಾಫಲಪ್ರದಮ್ ॥ ಪವಿತ್ರಕಂ ಕುರುಷ್ವಾದ್ಯ ಯನ್ಮಯಾ ದುಷ್ಕೃತಂ ಕೃತಮ್ । ಶುದ್ಧೋ ಭವಾಮ್ಯಹಂ ದೇವ ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾನ್ಮಹೇಶ್ವರ ॥ ಅತೋ ದೇವಾ ಅವಂತು ನೋ ಯತೋ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿಚಕ್ರಮೇ । ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಸಪ್ತಧಾಮಭಿಃ ॥ ಇತಿಮಂತ್ರೇಣ ಮೂಲಸಂಪುಟಿತೇನ ದತ್ವಾ, ಮಧ್ಯಮೋ-ತ್ತಮಪವಿತ್ರೇ ವನಮಾಲಾಂ ಚೈವಮೇವ ತನ್ಮಂತ್ರಾವೃತ್ತ್ಯಾ ದದ್ಯಾತ್ । ತತಃ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾದಿದೇವತಾನಾಂ ಪೀಠಾದಿದೇವತಾನಾಂ ಚ ಸ್ವಸ್ವಮಂತ್ರೈಃ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ಪವಿತ್ರಾಣಿ ದದ್ಯಾತ್ । ಅಲಾಭೇ ತು ಏಕಮೇವ ಅರ್ಪಯೇತ್ । ತತಃ ಧೂಪದೀಪೌ ದತ್ವಾ ಮಹಾನೈವೇದ್ಯಂ ಕುರ್ಯಾತ್ । ತತೋ ನೀರಾಜನಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ॥ ಮಣಿವಿದ್ರುಮಮಾಲಾಭಿಃ ಮಂದಾರಕುಸುಮಾದಿಭಿಃ । ಇಯಂ ಸಾಂವತ್ಸರೀ ಪೂಜಾ ತವಾಸ್ತು ಗರುಡಧ್ವಜ ॥ ವನಮಾಲಾ ಯಥಾ ದೇವ ಕೌಸ್ತುಭಂ ಸತತಂ ಹೃದಿ । ತದ್ವತ್ ಪವಿತ್ರಂ ತಂತೂನಾಂ ಪೂಜಾಂ ಚ ಹೃದಯೇ ತವ ॥ ಕಾಮತೋ-ಽಕಾಮತೋ ವಾಪಿ ನ ಕೃತಂ ನಿಯಮಾರ್ಚನಮ್ । ಕೇನಚಿದ್ ವಿಘ್ನದೋಷೇಣ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥ ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ಜನಾ-

ರ್ದನ । ಯತ್ಪೂಜಿತಂ ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥ ಅಪರಾಧಸಹಸ್ರಾಣಿ ಕ್ರಿಯಂತೇಽಹರ್ನಿಶಂ ಮಯಾ । ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಮೇ ದೇವ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ॥ ಇತಿ ।

* ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಎಳೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರಣವಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಆ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಹಾರದಂತೆ ಹಾಕುವಾಗ- ಕೃಷ್ಣಕೃಷ್ಣ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಗೃಹಾಣೇದಂ ಪವಿತ್ರಕಮ್ । ಪವಿತ್ರೀ-ಕರಣಾರ್ಥಾಯ ವರ್ಷಪೂಜಾಫಲಪ್ರದಮ್ । ವನಮಾಲಾ ಯಥಾ ದೇವ ಕೌಸ್ತುಭಂ ಸತತಂ ಹೃದಿ । ತದ್ವತ್ ಪವಿತ್ರತಂತೂನಾಂ ಮಾಲಾಂ ಚ ಹೃದಯೇ ವಹ ॥ ಕಾಮತೋಽಕಾಮತೋ ವಾಪಿ ನ ಕೃತಂ ನಿಯಮಾರ್ಚನಮ್ । ಕೇನಚಿತ್ ವಿಘ್ನದೋಷೇಣ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

ತತೋ ಗುರುಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಪವಿತ್ರಂ ದತ್ವಾ, ಅನ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಸುವಾ-ಸಿನೀಭ್ಯಶ್ಚ ಅನ್ಯಾನಿ ದತ್ವಾ ಸ್ವಯಮಪಿ ಸಕುಟುಂಬೋ ಧಾರಯೇತ್ । ತತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಹ ಭುಕ್ತ್ವಾ ತ್ರಿರಾತ್ರಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದಿನಿಯಮವಾನ್ ದೇವೇ ಪವಿತ್ರಂ ಸದರ್ಭಂ ಸಂಸ್ಥಾಪಯೇತ್ । ದೇವಸ್ಯ ಸ್ನಾನಾದ್ಯುಪಚಾರಾನ್ ಪವಿತ್ರಾಣ್ಯುತ್ತಾರ್ಯ ಕಾರಯೇತ್ । ಯಸ್ಯಸ್ಮೃತ್ಯಾ .... ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಎನ್ನಬೇಕು.

ನಮಗಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಪವಿತ್ರಹಾರವನ್ನು ಪೂಜಾನಂತರ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಉಡುಪಿಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಠದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಿಮಾದಂದು ಪವಿತ್ರಸರ (ಕಲ್ಕಿಸರ)ವನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾಗಿ ಸರವನ್ನು ಗಂಧನೈರ್ಮಲ್ಯಾದಿ-ಗಳೊಂದಿಗೆ ಉಳಿದ ಮಠಾಧೀಶರಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ.

ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ತ್ರಯೋದಶೀ

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾಥತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠ) (ಕ್ರಿ .ಶ. 1642-1660)
ನಾಥಮಾನೇಷ್ಟ ಮಂದಾರಃ ಶ್ರೀನಾಥ ಸ್ಮರಣಾದರಃ । ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾಥಾಖ್ಯ ಗುರುರಾಟ್ ಈಪ್ಸಿತಾರ್ಥ ಪ್ರದೋಽಸ್ತು ನಃ ॥

ಇವರು ಮಧ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾಠ-ಪ್ರವಚನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ವೇದಾಂತ

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಿದ ಧೀಮಂತರು. ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಶ್ರೀರಂಗದಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾತಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜಕೃತ ವ್ಯಾಸತ್ರಯಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. 1660ರಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಣ ಶುದ್ಧತ್ರಯೋದಶಿಯಂದು ಶ್ರೀರಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಭೂವೈಕುಂಠ ವಾಸುದೇವನ ಪಾದವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಇವರ ಭವ್ಯ ವೃಂದಾವನವು ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ಶ್ರಾವಣೀ

ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ – ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯಸ್ಮೃತಿಮುಕ್ತಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಕಲಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಹತ್ತಿ ಸ್ವತಃ ಬೆಳೆಯಬೇಕು. ತಕಲಿಯಿಂದ ಹತ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ದಾರ ತೆಗೆಯಬೇಕು. (ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಹಸಿದಾರ ತಂದು ಅದರ ಮೂಲಕ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಮಾಡಬೇಕು). ಎಡಗೈ ನಾಕು ಬೆಟ್ಟುಗಳಿಗೆ 24 ಕೇಶವಾದಿ ನಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ 3 ಬಾರಿ ಸುತ್ತಬೇಕು. ಪುನಃ ಬಲಗೈಗೆ ಹೊಸದಾರದ ಜೊತೆ ಎಡಗೈಗೆ ಸುತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೂರನೆಯ ಬಾರಿ ಹೊಸ ದಾರದ ಜೊತೆ ಹಳೆಯ ಎರಡು ಎಳೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಸುತ್ತ ಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮೂರು ಎಳೆ ಸೇರಿಸಿ ತಕಲಿ ಹಾಕಿ ಒಂದು ಹುರಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂರು ಬಾರಿ ಸುತ್ತಬೇಕು. ಪುನಃ ತಕಲಿಯಿಂದ ಹುರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಾರಿ ಸುತ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಗಂಟು ಹಾಕಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಗಂಟು ಹಾಕುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಉಪಾಕರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುವುದು. ಯಜುರ್ವೇದಿಗಳಿಗೆ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ತಿಥಿಯೂ ಋಗ್ವೇದಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರವೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಈ ಉಪಾಕರ್ಮದ ಹಬ್ಬ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಮವೇದಿಗಳು ಇದನ್ನು ಭಾದ್ರಪದಮಾಸದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಾನಕ್ಷತ್ರವಿರುವ ದಿನ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಉತ್ಸರ್ಜನ

ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಬಿಡಲು ಮಾಡುವ ವಿಧಿ- ವತ್ತಾದ ಕ್ರಿಯೆ. ಉಪನಯನಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಣ ಅಥವಾ ಭಾದ್ರಪದ ಮಾಸದ ಪುರ್ಣಿಮಾತಿಥಿ, ಶ್ರವಣ, ಹಸ್ತನಕ್ಷತ್ರ- ಈ ಮೂರರೊಂದರಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಉಪಾಕರ್ಮದಿಂದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕೂವರೆ ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಅನಧ್ಯಾಯ -ದಿವಸಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ವೇದವನ್ನು ಗುರುವಿನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಕಾಲ ಶಾಖಾಭೇದದಿಂದ ಆರು ತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದನ್ನು ವಿಧಿ-ಪೂರ್ವಕ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಈ ವಿಧಿಯೇ ಉತ್ಸರ್ಜನ, ಋಷಿಪೂಜೆ, ಹೋಮ-ಇವು ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಕಾರ್ಯ. ಇದನ್ನು ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿದೆ. ಉಪಾಕರ್ಮದ ದಿವಸವೇ ಮೊದಲು ಉತ್ಸರ್ಜನ ಮಾಡಿ ಬಳಿಕ ಉಪಾಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಉತ್ಸರ್ಜನವಿಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನಾರಂಭವಿಲ್ಲ. ಯಜುರ್ವೇದಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸರ್ಜನ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಉಂಟಾದ ದೋಷನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ಸರ್ಜನ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಉಪಾಕರ್ಮದವರೆಗೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬಾರದು. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಧಾರಣಾಧ್ಯಯನವನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾಧ್ಯಯನವನ್ನೂ ಮಾಡಬಹುದು.

ಉಪಾಕರ್ಮ

ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ವೇದವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು. ವೇದಾಧಿ-ಕಾರಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯ ಈ ಮೂರು ವರ್ಣದವರಿಗೂ ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಉಪನಯನಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ವೇದಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಪ್ರಥಮೋಪಾಕರ್ಮ. ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಹೋಮಮಾಡಿ ಆ ಅಗ್ನಿ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಉಪಕ್ರಮಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರತಿವರ್ಷದಲ್ಲೂ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಯಜುರ್ವೇದಿಗಳೂ ಇದೇ ತಿಂಗಳಿನ ಶ್ರವಣನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಋಗ್ವೇದಿಗಳೂ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲೇ ಅಥರ್ವಣ -

ವೇದಿಗಳೂ ಉಪಾಕರ್ಮ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಶ್ರಾವಣ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಅಥವಾ ಶ್ರವಣನಕ್ಷತ್ರದ ದಿವಸ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣ ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಅಥವಾ ಸಿಂಹ ಸಂಕ್ರಮಣವಾದರೆ ಆ ದಿವಸ ಗ್ರಹಣ ಅಥವಾ ಸಂಕ್ರಮಣ ದುಷ್ಟವಾಗುವುದರಿಂದ ಆ ಕಾಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಷಾಢ ಶುಕ್ಲ ಪುರ್ಣಿಮಾ ಅಥವಾ ಭಾದ್ರಪದಶುಕ್ಲ ಪುರ್ಣಿಮಾ ದಿವಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಜುರ್ವೇದಿಗಳೂ ಶುಕ್ಲಪಂಚಮಿ ಅಥವಾ ಹಸ್ತನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಋಗ್ವೇದಿಗಳೂ ಶ್ರಾವಣಮಾಸ ಅಧಿಕ ಬಂದರೆ ನಿಜಶ್ರಾವಣಮಾಸ-ದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಧಿಕಶ್ರಾವಣದಲ್ಲೇ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಸೌರಮಾನದವರಿಗೆ ಅಧಿಕಮಾಸದಲ್ಲೂ ಸಿಂಹಮಾಸ ಶ್ರವಣನಕ್ಷತ್ರದಂದು ಉಪಾ-ಕರ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ನೂತನೋಪಾಕರ್ಮವು ನೈಮಿತ್ತಿಕವಾಗಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಅಧಿಕಮಾಸ -ದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ವೇದದವರಿಗೂ ಒಂದೇ ದಿನ ಉಪಾಕರ್ಮ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸೌರಮಾನಕ್ಕೂ ಚಾಂದ್ರಪಕ್ಷದವರಿಗೂ ದಿನಭೇದವಿದೆ.

ಸೌರಋಗ್ವೇದಿಗಳಿಗೆ ಸಿಂಹಮಾಸದ ಶ್ರವಣನಕ್ಷತ್ರ. ಚಾಂದ್ರಋಗ್ವೇದಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಶ್ರವಣನಕ್ಷತ್ರ. ಸೌರಯಜುರ್ವೇದಿಗಳಿಗೆ ಸಿಂಹಮಾಸದ ಹುಣ್ಣಿಮೆ. ಚಾಂದ್ರಯಜುರ್ವೇದಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಹುಣ್ಣಿಮೆ. ಸೌರ-ಚಾಂದ್ರ ಸಾಮ-ವೇದಿಗಳಿಗೆ ಭಾದ್ರಪದಮಾಸದ ಹಸ್ತನಕ್ಷತ್ರ.

ಗುರು, ಶುಕ್ರರು ಅಸ್ತರಾಗಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಥಮೋಪಾಕರ್ಮ ಕೂಡದು. ಉಪಾ-ಕರ್ಮಾನಂತರ ಐದು ತಿಂಗಳಕಾಲ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರಾವಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪುಷ್ಯಮಾಸ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಉತ್ಸರ್ಜನ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಉತ್ಸರ್ಜನಾನಂತರ ಮತ್ತೆ ಶ್ರಾವಣದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ನಿತ್ಯೋಪಾಕರ್ಮ. ಇದಕ್ಕೆ ಗುರು ಶುಕ್ರಾಸ್ತಾದಿದೋಷಗಳಿಲ್ಲ. ಈ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಜನಿವಾರದ ಹಬ್ಬ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದೂ ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ

ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತೀ– ಶ್ರಾವಣಪೂರ್ಣಿಮಾ

ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿವಸ ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತಿಯನ್ನು

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕು. ಯಾರಿಗೆ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿರುತ್ತದೋ, ಯಾರಿಗೆ ಸಕಲ ವೇದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವಿರುತ್ತದೋ, ಯಾರಿಗೆ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತು ಅದನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳ-ಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆ ಇರುತ್ತದೋ, ಯಾರಿಗೆ ಭಾಗವತ ಮೊದಲಾದ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಓದಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿರುತ್ತದೋ, ಅವರು ಬಿಡದೆ ಹಯಗ್ರೀವ-ದೇವರ ಜಯಂತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಮಾತನಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಬೇಕು. ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಮಾತಿನ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಬೇಕು. ಮಾತುಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿರಬೇಕು. ಕಾವ್ಯಮಯವಾಗಿರಬೇಕು, ಹರಿ ಪ್ರೀತಿಕರವಾಗಿರಬೇಕು. ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದು, ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಾಟಿ, ಅವರು ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಶಿಷ್ಯಸಂಪತ್ತು ಹೆಚ್ಚಬೇಕು. ತಮಗೆ ಬಂದ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಗುರುಗಳ ಒಡನಾಟ ನಿರಂತರವೂ ಇರಬೇಕು. ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳು ಯಾರಿಗೆ ಇರುತ್ತವೋ, ಅಂಥ ಸಾಧಕನು ಪ್ರತೀವರ್ಷವೂ ಹಯಗ್ರೀವ-ಜಯಂತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕು. ಮತ್ತು ನಿತ್ಯವೂ ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಹಯಗ್ರೀವಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಲೇಬೇಕು. ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹಯಗ್ರೀವದೇವರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೂ ಹಯಗ್ರೀವನ ದಾಸನಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅವನಿಗೆ ಮೇಲಿನ ಫಲಗಳು ದೊರಕು-ವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಋಜುದೇವತೆಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಯಗ್ರೀವದೇವರ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರೂ ಕೂಡ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಹಯಗ್ರೀವದೇವರ ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನೇ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತಿಯ ದಿವಸ ಅರುಣೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು, ಹಯಗ್ರೀವದೇವರನ್ನು ಆಪಾದಮೌಳಿಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೇವಲ ಶುಭ್ರವರ್ಣದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು. ಅಥವಾ ಕುದುರೆಯ ಮುಖ ಮಾತ್ರವಿರುವ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹಯಗ್ರೀವರೂಪವನ್ನೂ ಕೂಡ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬಹುದು. ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ನಮಗೆ ಉಪಾಸನೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಂತೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದೇಹದ ಹಯಮುಖದ

ದೇವನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕಿಂತ ಅರ್ಧಗಂಟೆ ಮೊದಲು ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನವನ್ನು ನೀಡಿ, 108 ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ನಾರಾಯಣನ ಜೊತೆ ಹಯಗ್ರೀವನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅಮೃತಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ರೂಪದಂತೆ ಸೂಯ-ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀರೂಪದ ಹಯಗ್ರೀವರೂಪದಿಂದ ಉಪನಿಷತ್ತು ಮೊದಲಾದವು-ಗಳನ್ನು, ವಾಯುಸೂರ್ಯ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿರುವ ರೂಪವನ್ನೂ ಕೂಡ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸೂರ್ಯೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಯಗ್ರೀವ-ದೇವರನ್ನು ಅಖಂಡವಾಗಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತಿಯು ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಹಯಗ್ರೀವದೇವರು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಕ್ತರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು-ತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಪಾದಮೌಳಿಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಹಯಗ್ರೀವದೇವರ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹಯಗ್ರೀವದಂಡಕವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಓದಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿಯೇ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ 1000 ಬಾರಿ ಹಯಗ್ರೀವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಆ ಸಂದರ್ಭ-ದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ದಶಾವತಾರಗಳನ್ನು, ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ಅವತಾರಗಳ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಹಯಗ್ರೀವದೇವರಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ, ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಹಯ-ಗ್ರೀವದೇವರನ್ನು ಆಪಾದಮೌಳಿಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ನೇರವಾಗಿ ಕುಳಿತು, ಹೃತ್ಕಮಲವನ್ನು ಪ್ರಣವದಿಂದ ಅರಳಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಹಯಗ್ರೀವದೇವರನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ, ಅವರ ಕರುಣಾಪೂರ್ಣವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯ ಬೆಳಕನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ, ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಾಹ್ಯಪೂಜೆಗಿಂತಲೂ ಅಂತರಂಗದ ಈ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಗೆ ಅನುಪಮವಾದ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ಲೌಕಿಕಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ, ಸಮಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು, ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ಧ್ಯಾನವನ್ನು

ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಬಾಹ್ಯವಾಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿ-ಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮಾವಳಿಯನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ, ತುಳಸಿಯ ಅರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಪಠಿಸುತ್ತಾ, ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಪಂಚಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗ-ದಿದ್ದರೆ, ಕಡ್ಲೆಬೇಳೆ ಕೋಸಂಬರಿ, ಹಯಗ್ರೀವ, ಲಡ್ಡು, ಪಾಯಸಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯಮಾಡಿ, ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಮಂಗಳಾರತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಭಗವಂತನ ಗುಣೋತ್ಕರ್ಷ-ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನಿರ್ದುಷ್ಟತ್ವ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪೂಜೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹಯಗ್ರೀವದಂಡಕವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವನಿಗೆ ಜಯಕಾರವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಈ ಮುಂದೆ ನೀಡಿದ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಋಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮ-ರೂಪಾಯ ವೇದಾಹರಣಕರ್ಮಣೇ । ಪ್ರಣವೋದ್ಗೀಥವಪುಷೇ ಮಹಾಶ್ವಶಿರಸೇ ನಮಃ ॥

ಹಯಗ್ರೀವದಂಡಕದ ಜೊತೆ ಇತರ ಸ್ತೋತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಪಠಿಸಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಯಾಚಿಸಬೇಕು. ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕರುಣಿಸು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಧನ್ಯ ಎನ್ನಬೇಕು.

ಹಯಗ್ರೀವಪಂಜರ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿದರೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿ-ಯಾಗುತ್ತದೆ, ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹಯಗ್ರೀವದಂಡಕ ಹಾಗೂ ಹಯಗ್ರೀವಪಂಜರ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು 48 ದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ಪಠಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಾತು ಬಾರದವನಿಗೂ ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ. ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನಿಗೂ, ವಾಕ್ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಸಂಪಾದನೆ ಪ್ರತೀಕ್ಷಣವೂ ಅಭಿವೃದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಕೂಡ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತಿಯ ದಿವಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು, ಊಟೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ದಾನ-ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಅವರ

ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಸತ್ರವನ್ನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಹಯಗ್ರೀವದೇವರ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರ-ಹೊಮ್ಮಿದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ವೇದಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ-ಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತಿಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ, ನಿತ್ಯವೂ ಹಯಗ್ರೀವದೇವರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಭಗವಂತನ ಬಗ್ಗೆ ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿವೇಕವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ, ಭಗವಂತನ ಅಪರೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದು, ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವನ ಪಾದಕಮಗಳ ದರ್ಶನವು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಆಗುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಾಡಬೇಕು.

ಗರುಡಜಯಂತೀ – ಕೃಷ್ಣನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ವೈನತೇಯಶ್ಚ ಪಕ್ಷಿಣಾಮ್, ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಗರುಡ. ಎಂದು ಗರುಡನಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಾಹಕನಾದ ಗರುಡನ ಜನ್ಮ ದಿನವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಲು ಗರುಡ ಪಂಚಮಿ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷ ಪಂಚಮಿಯನ್ನು ಗರುಡ ಪಂಚಮಿ ಎಂದು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿನುತಾ ಮತ್ತು ಕಶ್ಯಪ ಮುನಿ ದಂಪತಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ಗರುಡನು ಶಾಲ್ಮಲೀ ದ್ವೀಪ ಎಂಬ ಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ

ಅಲೌಕಿಕಪಕ್ಷಿ ಗರುಡನ ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಸಾಮ ವೇದದ ಎರಡು ವಿಭಾಗ-ಗಳೆಂದು - ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ರಥಂತರ - ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಗರುಡನು ತನ್ನ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಬಡಿದಾಗ, ಸಾಮವೇದದ ಮಂತ್ರ ಪಠಣವನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು. ಗರುಡನು ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ನಿರತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಮುಂದೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಗರುಡನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಗರುಡಧ್ಯಾನಮಂತ್ರ – ಖಗೇಶ್ವರಂ ಶರಣಮುಪಾಗತೋsಸ್ಮ್ಯಹಂ ಮಹೌಜಸಂ ವಿತಿಮಿರಮಭ್ರಗೋಚರಮ್ । ಮಹಾಚಲಂ ಗರುಡಮುಪೇತ್ಯ ಖೇಚರಂ ಮಹೌಜಸಂ ವರದಮಜೇಯಮಕ್ಲಮಮ್ ॥ - ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ

ಗರುಡಃ ಸರ್ವದಾ ಧ್ಯೇಯಃ ಸುಧಾಪೂರ್ಣಂ ಹಿರಣ್ಮಯಮ್ । ದಧಾನಃ ಕುಂಭಮಭಯಂ ಪೀತಶುಕ್ಲಾರುಣೋ ಹರಿತ್ ॥ – ತಂತ್ರಸಾರ

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಗರುಡನ ದ್ವಾದಶನಾಮಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಪರ್ಣ, ವೈನತೇಯ, ನಾಗಾರಿ, ನಾಗಭೂಷಣ, ವಿಷಾಂತಕಜಿತಾಂ, ಅಜಿತ, ವಿಶ್ವತೋಮುಖ, ಗರುತ್ಮಾನ್, ಖಗಪತಿ, ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ, ಕಶ್ಯಪನಂದನ ಈ ಹನ್ನೆರಡು ನಾಮಗಳನ್ನು ಯಾವನು ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಎದ್ದು ಪಠಿಸಿಸುವನೋ ಅವನು ಎಲ್ಲೆಡೆಯ-ಲ್ಲಿಯೂ ವಿಜಯವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಅವನಿಗೆ ಹಾವುಗಳು ಕಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ವಿಷವು ಬಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಗ್ರಾಮ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಹಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯು ಆಗುವುದು, ಬಂಧನ ಬಿಡುಗಡೆ, ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿ, ವಿಪತ್ತು ನಾಶ, ಆಯುಷ್ಯ ಮೊದಲಾದವು ಶೀಘ್ರ ದೊರಕುವುವು.

ಸುಪರ್ಣೋ ವೈನತೇಯಶ್ಚ ನಾಗಾರಿರ್ನಾಗಭೂಷಣಃ । ವಿಷಾಂತಕೋ ಜಿತಾರಿಶ್ಚ ಅಜಿತೋ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಃ । ಗರುತ್ಮಾನ್ ವೈ ಖಗಪತಿಸ್ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಃ ಕಶ್ಯಪನಂದನಃ ॥ 1 ॥ ದ್ವಾದಶೈತಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಗರುಡಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ಯಃ ಪಠೇತ್ ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ ಸರ್ವತ್ರ ವಿಜಯೀ ಭವೇತ್ ॥ 2 ॥ ವಿಷಂ ನಾಕ್ರಮತೇ ತಸ್ಯ ನ ವಾ ದಸ್ಯಂತಿ ಪನ್ನಗಾಃ । ಸಂಗ್ರಾಮೇ ವ್ಯವಹಾರೇ ಚ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಂ ಚ ಮಾನವಃ ॥ 3 ॥ ಬಂಧನಾನ್ಮುಕ್ತಿಮಾಪ್ನೋತಿ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ಸಿದ್ಧಿಮಾಪ್ನುಯಾತ್ । ವಿಪನ್ನಾಶಯತೇ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾಯುಃ ಶೀಘ್ರಂ ಪ್ರವರ್ತತೇ ॥ 4 ॥ ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಗರುಡದ್ವಾದಶನಾಮ-ಸ್ತೋತ್ರಮ್ ॥

ಗರುಡಧ್ಯಾನ-ಸ್ತೋತ್ರಪಠಣದಿಂದಾಗುವ ಫಲಗಳು

1. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಮೀಪ ದೃಷ್ಟಿದೋಷ, ದೂರದೃಷ್ಟಿದೋಷ ನಿವಾ-ರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗುವುದು, ನೋವು, ಉರಿ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ..

2. ದ್ವಿತೀಯ ರಾಹು, ಪಂಚಮ ರಾಹು, ಸಪ್ತಮ ರಾಹು, ದ್ವಾದಶ ರಾಹು ದೋಷಗಳು, ಸರ್ವರೀತಿಯ ಸರ್ಪದೋಷಗಳೂ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ..

3. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೋವು, ಅಸಮಾಧಾನ , ಬೇಸರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮನದಲ್ಲೇ ಕೊರಗುವವರು ಓದಿದರೆ ಮನಸ್ಸು ನಿರ್ಮಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಂತವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ..

4. ಸರ್ಪದೋಷ, ಕಾಳಸರ್ಪದೋಷ, .. ಇತ್ಯಾದಿ ಸರ್ಪದೋಷಗಳ ಪೂರ್ಣ -ವಾಗಿ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ..

5. ಸಮಸ್ತ ಕುಜದೋಷಗಳು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ..

6. ಸರ್ಪಸುತ್ತು ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತದೆ..

7. ರಾಹು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದರೆ ಆರಿದ್ರಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಶತಭಿಷ..!

ಕೇತು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದರೆ ಅಶ್ವಿನಿ, ಮಖಾ, ಮೂಲಾ ..!

ಕುಜನ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದರೆ ಮೃಗಶಿರ, ಚಿತ್ತ, ಧನಿಷ್ಟ..!

ಆದವರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ದೋಷ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ..

8. ಮಿಥುನಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಎಲ್ಲರೂ, ವಿವಾಹದ ನಂತರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿ ಇಲ್ಲದವರು ಓದಿದರೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಹಾಗೂ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ..

9. ದೈವದೋಷವಿರುವವರು, ದೈವಶಾಪವಿರುವವರು, ಆಶ್ಲೇಷ ಬಲಿ ಮಾಡಿಸಿ-ದ್ದರೂ ದೋಷ ಹೋಗದೇ ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಂತವರು ಗರುಡ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಓದಿದರೆ ಸರ್ವದೋಷಗಳು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ..

10. ಸರ್ಪಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿಸಿಯೂ ದೋಷ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ, ನೆನೆದ ಕಾರ್ಯ-ಗಳು ಆಗದೇ ಇದ್ದರೆ ಅಂತವರು ಓದಿದರೆ ಶುಭವಾಗುತ್ತದೆ..

11. ಸತಿಪತಿಗಳ ಜಗಳ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ..

ರಾಹು-ಕೇತು ದೋಷಗಳು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ..

12. ಅನುಮಾನ, ಒಳಜಗಳ, ಪರದಾಟಗಳು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

13. ಪ್ರಸವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿಶುವು ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಜನಿಸಿದ್ದರೆ, ಕರುಳಬಳ್ಳಿ ಸುತ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ ಅನ್ನುವ ದೋಷಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ..

14. ಮಕ್ಕಳು ತುಬಾ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಇದ್ದು, ಜ್ವರ ಬಂದು ವಾಸಿಯಾಗದೇ ಇದ್ದರೆ, ಮಗುವಿನ ಕತ್ತು ಮತ್ತು ಸೊಂಟ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಆ ಮನೆಯವರು, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಗರುಡದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಯಾವುದಾದರೂ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಹಚ್ಚಿದರೆ ಬಹಳ ಬೇಗ ಮಗು ಆರೋಗ್ಯವಂತರಾಗುತ್ತಾರೆ..

15. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಪೊರೆ ಬರುತ್ತಿರುವವರು, ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಉರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ,

ಗರುಡ ಮಂತ್ರವನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ, ಆ ನೀರನ್ನು ಉಗ್ಗಲು ಇಖಿಕ ಗೆ ಹಾಕಿ ನೀರಿನಿಂದ ಕಣ್ಣು ಶುದ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ಸಮಸ್ತ ನೇತ್ರದೋಷ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ದಾನಗಳು

ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಿಡೀ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹಣತೆಯಲ್ಲಿ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಅಥವಾ ಬಂಗಾರದ ಹಣತೆಯಲ್ಲಿ ಆಕಳಿನ ಶುದ್ಧ ತುಪ್ಪವನ್ನು ತುಂಬಿ ಸತ್ಪಾತ್ರರಲ್ಲಿ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಲಕ್ಷಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಯಾವ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾಸಪೂರ್ತಿ ಅಥವಾ ಹಗಲು ಮಾತ್ರವಾಗಲಿ ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಾಗಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಲಿ, ಭೋಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಾಗಲಿ ಮೌನವ್ರತ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಾವಿಣ್ಯ, ಉತ್ತಮ ವಾಗ್ಮಿತೆಗಳು, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಮೌನ ವ್ರತದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಘಂಟೆಯನ್ನು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ಶ್ರಾವಣ ಶನಿವಾರದಂದು ಶನಿ-ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ, ಎಳ್ಳು, ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ಶನಿಪ್ರತಿಮೆ, ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯನ್ನು ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು.

ಶ್ರಾವಣ ॥ ಬಹುಳ ॥ ಪ್ರತಿಪತ್

ಗಾಯತ್ರೀಪ್ರತಿಪದಾ – ಉಪಾಕರ್ಮದ ಮರುದಿವಸ ಸಹಸ್ರ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಧಿ ಇದೆ. ಶ್ರಾವಣಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಚರಣೆ ರಕ್ಷಾಬಂಧನ(ರಾಖೀಹಬ್ಬ). ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಧರ್ಮಸಿಂಧುವಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದೆ –

ಉತ್ತರಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇದು ಅತೀವ ಸಂತಸ-ಸಂಭ್ರಮಗಳ ದಿನ. ಶ್ರಾವಣ-ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಸೋದರರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಸೋದರಸಮಾನರಾದ ಬಂಧುಮಿತ್ರರಿಗೂ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ತಿಲಕ ಹಚ್ಚಿ, ರಕ್ಷಾಬಂಧನ (ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಾಖೀ')ವನ್ನು ಬಲಗೈಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಸೋದರರು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಹಣ-ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಇತ್ತು ಹಾರೈಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ದಿನ ಸೋದರ-ಸೋದರಿಯರು ಸಿಹಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಗೀತನೃತ್ಯ ವಿನೋದಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತ ಸಹಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಇದಕ್ಕೊಂದು ಕಥೆ ಇದೆ- ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಭಕ್ತಿಗೆ ಒಲಿದು ಆತನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಕಾಯಲು ಒಪ್ಪಿ ವಿಷ್ಣುವು ಪಾತಾಳ ಸೇರಿದಾಗ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾದಳಂತೆ. ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ಸೋದರೀ-ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಆತನ ಕೈಗೆ ರಕ್ಷಾಬಂಧನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಳಂತೆ. ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ವರ ಕೋರು-ವಂತೆ ಬಲಿಯು ತನ್ನ ಸೋದರಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ, ಗಂಡನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು-ಕೊಡುವಂತೆ ಕೋರಿದಳಂತೆ! ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಖೀ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಶ್ಲೋಕ-ವನ್ನು ಹೇಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ- ಯೇನ ಬದ್ಧೋ ಬಲೀ ರಾಜಾ ದಾನವೇಂದ್ರೋ ಮಹಾಬಲಃ । ತೇನ ತ್ವಾಂ ಪ್ರತಿಬಧ್ನಾಮಿ ರಕ್ಷೇ ಮಾ ಚಲ ಮಾ ಚಲ ॥

ಹೀಗೆ ಸೋದರೀಸ್ನೇಹದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಸಾಧಿಸಿದ ಉಪಾಯವೇ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಸೋದರ-ಸೋದರೀ ಪ್ರೇಮದ ಆದರ್ಶವಾಗಿ, ರಾಖೀಹಬ್ಬದ ಹಿನ್ನಲೆಯಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಥೆ ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ- ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು ವಧಿಸುವಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಚಕ್ರದ ತುದಿ ತಾಕಿ ರಕ್ತಸ್ರಾವವಾಯಿತಂತೆ. ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ದ್ರೌಪದಿ ಧಾವಿಸಿ ತನ್ನ ಸೆರಗಿನ ಅಂಚನ್ನೇ ಹರಿದು ಗಾಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ರಕ್ತಸ್ರಾವವನ್ನು ತಡೆದಳಂತೆ. ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಕೃಷ್ಣನು ಅವಳಿಗೆ ಆಜನ್ಮವೂ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವುದಾಗಿ ಭರವಸೆ ಇತ್ತ

-ನಂತೆ. ಮುಂದೆ ಕುರುಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಅಕ್ಷಯಾಂಬರವಿತ್ತು ಮಾನಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಂಗ ನಮಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ.

ಶ್ರಾವಣ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯನ್ನು ಪಾಣಿನೀಮಹರ್ಷಿಗಳ ಪುಣ್ಯದಿನವೆಂದೂ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ

ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿತೀರ್ಥರು (ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ ಮಠ) ಶ್ರಾವಣ ಪೂರ್ಣಿಮಾ - ಮುಳಬಾಗಿಲು (ಕ್ರಿ.ಶ. 1598-1620) ಸನ್ನ್ಯಾಯರತ್ನವಲ್ಯಾದಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಯಾ ಮೋದದಾಯಕಂ । ಗೋಪೀನಾಥಪದಾಸಕ್ತಂ ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿನಂ ಭಜೇ ॥

ಶ್ರಾವಣ ॥ ಬಹುಳ ॥ ದ್ವಿತೀಯಾ ॥

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರ ಚರಿತ್ರೆ ಹಾಗೂ ಮಹಿಮೆ

ಪೂಜ್ಯಾಯ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಯ ಸತ್ಯಧರ್ಮರತಾಯ ಚ। ಭಜತಾಂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಾಯ
ನಮತಾಂ ಕಾಮಧೇನವೇ॥ ದುರ್ವಾದಿಧ್ವಾಂತರವಯೇ ವೈಷ್ಣವೇಂದೀವರೇಂದವೇ।
ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಗುರವೇ ನಮೋ ಅತ್ಯಂತದಯಾಲವೇ ॥

[1]ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರರೆಂದರೆ ಗುರುಗಳು. ಗುರಿ ತೋರುವವವರು. ತಲುಪುವ-ವರೆಗೆ ಬೆಂಗಾವಲಾಗಿದ್ದು ರಕ್ಷಿಸುವ ದಯಾಳುಗಳು. ಪೂಜ್ಯರು. ಸತ್ಯರತರು. ಧರ್ಮರತರು. ಕೇಳಿದ್ದನ್ನು ನೀಡುವರು. ಬಯಸಿದ್ದನ್ನು ಸುರಿಸುವರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು.

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಬಂಧುಗಳು, ಜೊತೆಗಾರರು . .

---

೧. ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀಮತೀ ಸುಕನ್ಯಾ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಮಾನ್ಯತೀರ್ಥರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ ಇವರು ಗುರುರಾಯರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸುಮಾರು ಆರು ತಿಂಗಳು ಸತತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಬರೆದು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಅನಂತಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

. . . ಎಲ್ಲರೂ ಬೇಕು. ಇವರೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಬದುಕುವುದು ಬಹಳಕಷ್ಟ. ಹಠಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು, ಎಲ್ಲರಿಂದ ದೂರಾಗಿ ಸಾಹಸದಿಂದ ಬದುಕಲೂಬಹುದು. ಆದರೆ, ಗುರುಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬದುಕುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಬದುಕಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಉಸಿರಾಟವೂ ಅರ್ಥಹೀನ. ಅನರ್ಥಕಾರಕ. ಕುರುಡ ಬಹು ಎತ್ತರದ ಬೆಟ್ಟದ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ವಾಯುವಿಹಾರ ಹೊರಟಂತೆ.

ಭಗವಂತನೆಂದರೆ, ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದರೆ ವಿಷ್ಣುವೇ; ಬೇರಾರೂ ಅಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆಯುವುದೇ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಹುಟ್ಟು-ಸಾವು-ಮುಪ್ಪು - ನೋವು-ತಾಪತ್ರಯಗಳ ಬಂಧನದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ನಾರಾಯಣನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ, ಅವನ ಪ್ರೀತಿಯ ದಾಸರಾಗಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕೊನೆಯಾಗದ ಭೋಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಸುಖವಾಗಿರುವುದೇ ಇದರ ಫಲ. ಈ ಗುರಿ ತಲುಪಲು ಬೇಕಾದ ಇತರ ವಿಷಯಗಳೂ ಗುರಿಗಳೇ. ಉಪಗುರಿಗಳು. ಗುರಿ-ಉಪಗುರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರನ್ನೇ ಶಿಷ್ಯರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕರೆವರು ಶ್ರೀಗುರುರಾಯರು.

ಭಗವಂತ, ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಪೋಷಿಸುವ ಗುಣವುಳ್ಳವನನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿರುವನು. ಮಗುವಿಗೆ ಸಿಹಿಯ ಆಸೆ ತೋರಿಸಿ ಮಗ್ಗಿ ಕಲಿಸಿದಂತೆ, ಬೇಡಿದಿಷ್ಟಾರ್ಥ ನೀಡುತ್ತಲೇ ವಿಷ್ಣು ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಯೋಗಿ. ದೈತ್ಯ ಬಾಲಕರಿಗೂ ಬೋಧಿಸುವ ಜಾಣ. ಶ್ರೀನರಹರಿಯ ಅವತಾರವನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಿದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನೆಂಬ ಪರಮಭಕ್ತ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಪೂಜೆಗೆ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳ ತಂದೊಪ್ಪಿಸುವ ಕರ್ಮಜ ದೇವತೆ. ಶೇಷವಾಯುಗಳಿಂದ ಸಮಾವಿಷ್ಟ. ಭೀಮಭಕ್ತ ಬಾಹ್ಲೀಕ. ಮಹಾಮಹಿಮ ವ್ಯಾಸರಾಜ. ಇಗೋ ಗುರುರಾಯ. ಮೂಲರೂಪ-ದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಅವರ ಅವತಾರ ರೂಪಗಳ, ಚರಿತೆಗಳ, ಗ್ರಂಥರಚನೆ, ದುರ್ವಾದಿನಿಗ್ರಹ, ಆರ್ತಾನುಕಂಪ, ಫಲಪಡೆದ ಭಕ್ತರ ಹರ್ಷೋದ್ಗಾರ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಅವರ ಮಹಿಮೆಯೇ. ಪುಣ್ಯಸುರಿಸುವ ಮೇಘವೇ.

ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು, ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭತೀರ್ಥರು. ಶ್ರೀನರಹರಿತೀರ್ಥರು, ಶ್ರೀಮಾಧವತೀರ್ಥರು. ಶ್ರೀಅಕ್ಷೋಭ್ಯತೀರ್ಥರು, ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರು. ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧಿ

-ರಾಜತೀರ್ಥರು. ಶ್ರೀಕವೀಂದ್ರತೀರ್ಥರು, ಶ್ರೀವಾಗೀಶತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ-ತೀರ್ಥರು, ಶ್ರೀವಿಬುಧೇಂದ್ರ-ತೀರ್ಥರು, ಶ್ರೀಜಿತಾಮಿತ್ರತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀರಘು-ನಂದನತೀರ್ಥರು, ಶ್ರೀಸುರೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು, ಶ್ರೀವಿಜಯೀಂದ್ರತೀರ್ಥರು,

ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಅರ್ಚಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮಕರಾರ್ಚಿತ ಶ್ರೀಮೂಲರಾಮ-ಚಂದ್ರದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯ ಅರ್ಚಕರಾದ ಗುರುರಾಯರು ಸಕಲಾಭೀಷ್ಟದಾಯಕರು.

ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯ, ತಪಸ್ಸು ಮುಂತಾದ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅಸಂಖ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳ ಗಣಿ. ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಗಂಭೀರ. ಪ್ರಖರ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದರೂ ಭಕ್ತರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಆಹ್ಲಾದದಾಯಕ ಚಂದ್ರ. ಪರ್ವತದಂತೆ ಅಚಲ ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಿಷ್ಠೆ. ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಯೋಗಿವರ್ಯ. ಕಾವ್ಯ, ಅಲಂಕಾರ, ನೀತಿ, ನಾಟಕ, ವೇದ, ಸ್ಮೃತಿ, ಪೂರ್ವೋತ್ತರ-ಮೀಮಾಂಸಾ, ಯೋಗ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಂಗೀತ, ತರ್ಕ, ವ್ಯಾಕರಣಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭಿಜ್ಞ, ಮಂತ್ರ ನಿಕೇತ ನಿಲಯ. ಪರಿಮಳಾದಿ 48 ಕೃತಿರತ್ನಗಳ ಕರ್ತಾ. ಕಲಿಬಾಧೆಯಿಂದ ನಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೇದವಿದ್ಯೆಯ ಪುನರುದ್ಧಾರಕ. ಗುರುರಾಯರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಆದಿಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಧ್ವರು ಬದರಿಯಲ್ಲಿಂದಿಗೂ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರ ಬಳಿ ನಿಶ್ಚಿಂತರು. ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ವೇತದೀಪದ ಶೇಷತಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯೂ ನಿಶ್ಚಿಂತ. 50 ವರ್ಷಗಳ ಪೀಠಾಧಿಪತ್ಯ. 700 ವರ್ಷ ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿದ್ದು ಭಕ್ತರ ರಕ್ಷಣೆ. ಅವರ ಮಹಿಮಾತಿಶಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಲಭ್ಯವಿರುವ ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧ ದಿಟವಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಯ್ದ ಕೆಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ, ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ, ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸುವುದೇ ಈ ಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರ ಸನ್ನಿಧಾನಪಾತ್ರರೂ, ಕರುಣಾ-ಮೂರ್ತಿಗಳೂ, ಭಕ್ತಪರಾಧೀನರೂ, ಆಶ್ರಿತವತ್ಸಲರೂ, ವಿದ್ವತ್ ಪರಿಜ್ಞೇಯ ಮಹಾವಿಶೇಷರೂ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಕಾಮಧೇನು ಸದೃಶರಾದ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಪ್ರಭುಗಳಾದ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರನ್ನು ನಾವು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ

ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹದ ಮೂಲ. ಅಂತಹ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥಗುರು-ಸಾರ್ವಭೌಮರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ನಾವು ಸಂಪಾದಿಸೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದಲೇ ಅವರ ಮಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನದ ಅರಿವು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ.

ರಾಯರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಸೋದರಳಿಯ ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯ ರಚಿಸಿರುವ ರಾಘವೇಂದ್ರವಿಜಯ; ವ್ಯಾಖ್ಯಾನರೂಪವಾದ ಅರ್ಚಕ ವೇದವ್ಯಾಸಾಚಾರ್ಯರ ಅಣುರಾಘವೇಂದ್ರವಿಜಯ; ಅಪ್ಪಣ್ಣಾಚಾರ್ಯ ರಚಿಸಿರುವ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ತೋತ್ರ, ಕವಚ, ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕ, ಗದ್ಯ, ದಂಡಕ; ರಾಯರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಮರಿಮೊಮ್ಮಗ ಶ್ರೀ ವಾದೀಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಗುರುಗುಣಸ್ತವನ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವಕ್ಕಿರುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ-ಗಳು, ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕೃಷ್ಣಾವಧೂತರ ರಾಘವೇಂದ್ರ ತಂತ್ರ, ವಿದ್ಯಾರತ್ನಂ ಪಂಚಮುಖಿ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಗುರುಸಾರ್ವ-ಭೌಮ-ಸಪ್ತರಾತ್ರೋತ್ಸವ-ಚಂಪೂ, ಪಂಡಿತ ಹನುಮೇಶಾಚಾರ್ಯ ಚಾಲಿಹಾಳರ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುವೈಭವಕಾವ್ಯಂ ಶ್ರೀ ಪಿ.ವಿ.ಹರಿನಾಥ್‌ರವರು ಬರೆದ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಗ್ರಂಥಮುಕ್ತಾವಲೀ, ಇನ್ನೂ ಹಲವರ ಲೇಖನಗಳು, ಶ್ರೀಮಠದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು ರಾಯರ ಮಹಿಮೆಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಆಕರಗಳು.

ಗೌತಮರ ಶಾಪದಿಂದ ನಷ್ಟವಾದ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದ ಪುನಃ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸಕಲಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಗಳ ಉಪದೇಶ ಕರುಣಿಸಿದ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರು ಬೋಧಿಸಿದ ತತ್ವಗಳು ದುರ್ವಾದಿಗಳ ಅಪವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಮರೆಯಾದಾಗ, ಜೀವೋತ್ತಮರಾದ ಶ್ರೀವಾಯುದೇವರೇ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ, ದುರ್ಮತಗಳ ಖಂಡಿಸಿ, ಸನ್ಮತಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಹನುಮದವತಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು, ಭೀಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸೇವಿಸಿದಂತೆ, ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸ-ದೇವರನ್ನು ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸಿದರು. ಸರ್ವಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಯಕೋಟಿಗಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಸುಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸುಜನರಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸುವಂತೆ ಶಿಷ್ಯ-ಪ್ರಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಆದೇಶಿಸಿದರು.

ಭಾಗವತ ಧರ್ಮರತರಾದ ಗೌತಮ ಋಷಿಗಳು ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅಸುರಮೋಹನಾರ್ಥವಾಗಿ ಐದು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನ್ಯಾಯ ಸೂತ್ರಾತ್ಮಕ-

ವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ಕುತಂತ್ರ ನಡೆಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಜ್ಞಾನನಾಶದ ಶಾಪವನ್ನಿತ್ತು, ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ವೇದವ್ಯಾಸರ ಅವತಾರವಾಗಲು ಪರಂಪರಯಾ ಕಾರಣೀಭೂತರಾದರು.

ಈ ಗೌತಮರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮರಾದ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಋಷಿಗಳು, ಸಾತ್ತ್ವಿಕ ಗುಣಶಾಲಿ ಪುರುಷರು, ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರೆಂಬ ಪಂಡಿತ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಬಹುಮಾನಿತ ವಿಪ್ರರ ಷಾಷ್ಟಿಕವಂಶ ಅರವತ್ತೊಕ್ಕಲು ಬೀಗಮುದ್ರೆ ಮನೆತನ. ಸ್ಥಳ ಚೋಳಮಂಡಳ. ವರದರಾಜನ ಕಂಚಿಯ ಬಳಿಯ ಭುವನಗಿರಿ. ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನರು. ಶ್ರೀಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಕುಶಲರು. ಸಜ್ಜನರ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರು. ಹರಿಯೊಲುಮೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತರು. ವೀಣಾವಾದನದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ಪಂಡಿತರು. ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರ ಅನುಗ್ರಹ, ನಂತರ ರಾಜಾಶ್ರಯ. ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನಿಗೆ ಉಪದೇಶ. ತಲೆಯ ಪೇಟಾದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ ಮುತ್ತಿನ ತುರಾಯಿ, ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಕಡಗಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಉಡುಗೊರೆಗಳೇ ರಾಜನ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ.

ಇವರ ಮಗ ಕನಕಾಚಲ ಭಟ್ಟ. ಇವರ ಮಗ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ಭಟ್ಟ. ವಿಜಯನಗರದ ಪತನದ ನಂತರ, ಸ್ವಗ್ರಾಮವಾದ ಭುವನಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ. ವಂಶದ ಹಿರಿಯರ ಬಳುವಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಧರ್ಮಾರ್ಜಿತವಿತ್ತ; ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಪತ್ನಿ ಗೋಪಿಕಾಂಬೆ-ಯೊಂದಿಗೆ ಸಂತೃಪ್ತ ಜೀವನ. ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಹಗಲುದೀವಟಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಆ ನಗರದ ರಾಜನಿಂದ ಪಡೆದರು. ಸತ್ಸಂತಾನಲಾಭ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮದ ಕರ್ತವ್ಯ. ಭಕ್ತರಭೀಷ್ಟಪೂರೈಸಲೆಂದು ಭೂತಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂದ ಕುಲದೈವ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸೇವೆ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ. ಅವನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದಲೇ ಹಿಂದಿರುಗಿ, ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದ ತುಂಡಿರಮಂಡಲ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಕಾಂಚೀ ನಗರದ ಹತ್ತಿರ ಕಾವೇರಿ ಪಟ್ಟಣವೆಂಬ ವಾಸಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾದ ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ, ಅವನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಪತ್ನೀಸಮೇತರಾಗಿ ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿದರು.

ತಿಮ್ಮಣ್ಣಭಟ್ಟರಿಗೆ ಸತ್ಸಂತಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ಮೊದಲು ಗುಣವಂತಳು ಸುಂದರಿಯೂ ಆದ ಮಗಳು "ವೆಂಕಟಾಂಬಾ", ಅನಂತರ ಸಕಲ ಗುಣರತ್ನಾಕರನಾದ ಮಗ "ಗುರುರಾಜ". ಜೊತೆಗೇ ಅತುಲವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತೂ, ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ತಿಮ್ಮಣ್ಣಭಟ್ಟರಿಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸತ್ಪುತ್ರನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ. ಸಮರ್ಥನಾದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗನಿಗಾಗಿ ವೇಂಕಟೇಶನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಅನುಗ್ರಹ. ಗೋಪಿಕಾಂಬೆ ಪುನಃ ಗರ್ಭಿಣಿ. ಭಕ್ತರ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವನ್ನೇ ಉದರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಗೋಪಿಕಾಂಬೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಮಾತೆಯೇ. ಎತ್ತಿಕಾಣುವ ಬಿಳಿಯ ವರ್ಣ. ಒಳಗೆ ಜಗದೋದ್ಧಾರಕ ಚೇತನ, ಹೊರಗೆ ಅಪಾರ ಶೋಭೆ. ರುಚಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯಿಲ್ಲ. ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವಿಲ್ಲ. ವೈರಾಗ್ಯ ಭಾಗ್ಯವಂತೆ. ಪ್ರಸನ್ನ ವದನೆ. ಕೆಂಪಾದ ಸುವಾಸನೆಯ ಮಣ್ಣು ಸೇವನೆ. ಒಳಗಿರುವವ ಕಾವಿಧಾರಿಯೆಂಬ ಸೂಚನೆ. ಬಿಸಿನೀರ ಬಯಕೆಯಿಲ್ಲ. ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ ಆಪ್ಯಾಯಮಾನ. ರುಚಿಕರವಿದ್ದರೂ ಸ್ವಗೃಹ ಭೋಜನದಲ್ಲಿ ಅನಾದರ. ಹೇಗೇ ಇದ್ದರೂ ಪರಗೃಹ ಭೋಜನದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮಾದರ. ವಿದುಷಿಯ ಸ್ವಂತ ರಚನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಗರುಡವಾಹನನೇ ಅಂಕಿತ. ಸ್ವತಃ ಪದ-ಪದ್ಯಗಳ ಸುಸ್ವರಗಾಯನ. ನಾರಾಯಣ ವಾಸುದೇವಾದಿ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳಿಗೆ ಪರಮಪ್ರೀತಿಕರ. ಬಟ್ಟೆ ಚಾಪೆಗಳ ಆಸನ. ಸುತ್ತುವರೆದ ಸತ್‌ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಭಗವತ್ಕಥಾನಿರೂಪಣ. ಕಾಲಿಗೆ ಅರಗಿನ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಅಲಂಕರಣ. ಬಹುಬಗೆಯ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಗಳು ಬೇಡ. ನಸುಗೆಂಪು, ಕೆಂಪೇ ಇಷ್ಟ. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿಹಿತವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಗರ್ಭ ಪರಮಪಾವನ. ಶುಭವೃಷಭಲಗ್ನ, ಶುಭಗ್ರಹಗಳ ದೃಷ್ಟಿ, ಸುಮುಹೂರ್ತ, ಶ್ರೀ ಮನ್ಮಥನಾಮ ಸಂವತ್ಸರ ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುಕ್ಲ ಸಪ್ತಮಿ ಗುರುವಾರ ಮೃಗಶಿರ ನಕ್ಷತ್ರ ವೃಷಭ ರಾಶಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1595. ಭುವನಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಸುರ, ಭೂಮಿಪಾಲವಂದ್ಯ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಶಿಶುವಿನ ಅವತಾರ.

ತಿಮ್ಮಣ್ಣಭಟ್ಟರು ಆನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವವರಾಗಿಯೇ ಪುಣ್ಯನದಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಪಿತೃಗಳ ಋಣವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದರು. ಮಗುವಿಗೆ ಸುಮಂಗಲಿಯರಿಂದ ಮಂಗಳ ಸ್ನಾನ. ತೀರ್ಥರೂಪರಿಂದ ಸಹೋಮ ಜಾತಕರ್ಮ.

ಸರ್ವವಂದ್ಯ ವೇಂಕಟನಾಥನ ಅನುಗ್ರಹದ ಕೂಸಿಗೆ ಬಹುಜನವಂದ್ಯ ''ವೇಂಕಟನಾಥ'' ಎಂಬ ಅನ್ವರ್ಥನಾಮಕರಣ. ಪಾಪಗಳ ಪರಿಹರಿಸುವರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಗುಣಗಳು, ಅವನ ಭಕ್ತನಾದ ಶಿಶುವಿಗೆ ಈ ನಾಮಕರಣದಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಧಾರಾಳವಾದ ದಾನ ದಕ್ಷಿಣೆ. ಮಹೀಸುರರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳ ವೃಷ್ಟಿ.

ಕಾಲಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಂಬೆಗಾಲಿಟ್ಟ ಶಿಶುವು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ವೃಷಭರೂಪದ ಧರ್ಮದೇವತೆ ಕಾಮಧೇನುವೂ ಆಗಿದ್ದುದು ವಿಸ್ಮಯಕರ. ಹಸ್ತಕಮಲದಿಂದ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ಮುಖಕಮಲದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚೀಪುತ್ತಿರುವ ಆಲದ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುವ ಬಾಲಮುಕುಂದನ ಭಕ್ತ ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬಟ್ಟನ್ನು ಚೀಪುವುದು ಸಹಜ. ಏಳುವುದು, ಬೀಳುವುದು ಹರಿಗೆ ನಿರಂತರ ನಮನವಲ್ಲವೇ? ಶಿಶುವಿಗೆ ಆರನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ; ಮೂರನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಚೌಲ. ಪ್ರಣವವ ಬರೆದು ಓದಲು ಹೇಳಿದರೆ, ಈ ಚಿಕ್ಕ ಗೆರೆಯ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವ ಹೇಗೆ ಪೂರ್ಣವಾದೀತೆಂದು ಕೇಳಿದ ಬಾಲಕನಿಗೆ ವೇದಾರ್ಥದ ಅರಿವು ಈಗಾಗಲೇ ಇದೆಯೆಂದಾಯಿತಲ್ಲವೇ? ಇದ ನೋಡಿದವರು ಬೆರಗಾದರು. ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿ ಎಂದು ಕಂದನ ತಂದೆಯ ಕರೆದರು.

ವಾಮನನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಕಶ್ಯಪರ ವಂಶದ ಫಣಿಶಾಯಿಯ ಮಗನಾದ ಅಸಾಧಾರಣ ಬುದ್ಧಿಸಮುದ್ರರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾರ್ಯರಿಗೆ ಪುತ್ರಿ ವೇಂಕಟಾಂಬಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತಿಮ್ಮಣ್ಣಭಟ್ಟರು ಮದುವೆಯನ್ನು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನಂತೆಯೇ ಗುಣಶಾಲಿಯಾದ ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ಗುರುರಾಜನಿಗೆ ಉಪನಯನ ಮಾಡಿದರು. ಹರಿಪದವನ್ನೈದಿದರು.

ಪ್ರೀತಿಯ ಅಣ್ಣ ಗುರುರಾಜನಿಂದ ವೇಂಕಟನಾಥನಿಗೆ ರತ್ನಮಾಲಾದಿ ನಿಘಂಟುಗಳ, ವಿಧ ವಿಧವಾದ ಲಿಪಿಗಳ ಉಪದೇಶ. ಆರಂಭದ ಪ್ರಕರಣ, ತರ್ಕ, ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ಪಾಠ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1603 ಶುಭಕೃತ್ ಸಂವತ್ಸರ. ಎಂಟನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಪನಯನ. ಮಧುರೈಗೆ ಪಯಣ. ಭಾವ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಗುರುಕುಲವಾಸ; ಆಶ್ರಮೋಚಿತ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ. ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಸ್ವಶಾಖೆಯಾದ

ಯಜುರ್ವೇದದ ಅಧ್ಯಯನ. ದೃಢವಾದ ಧಾರಣ. ತರ್ಕ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಮಣಿ-ಮಂಜರಿ, ಅಣುಮಧ್ವವಿಜಯ, ಸಮುಚಿತವಾಗಿ ಇತರ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ. ವೇದಾ-ನಧ್ಯಯನಗಳಂದು ಕಾವ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ. ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು. ಅಸಾಧಾರಣ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿ. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಿರಾಯಾಸದ ತಕ್ಷಣದ ಉತ್ತರಗಳಿಂದ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಮಹದಾನಂದ. ಈಗ ವಿದ್ವಾನ್ ವೇಂಕಟನಾಥ. ಕುಲಾಗತ ವೀಣಾವಿದ್ಯೆ ಕರಗತವಾದ್ದರಿಂದ ವೀಣಾ ವೇಂಕಟನಾಥ. ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ದ್ಯೋತಕವಾದ ವಂಶಾಗತ ಭಟ್ಟನೆಂಬ ಉಪನಾಮದಿಂದ ವೇಂಕಟಭಟ್ಟ.

ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಆಟವಾಡಿದರೂ ಒಳಗೊಳಗೇ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನದ ಧ್ಯಾನ! ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾರ್ಗದೆಡೆಗೆ ಸದಾ ಹರಿಯುವ ಹೃದಯವಂತನಿಗೆ ಓಘದ ನದಿಯಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ಈಜುವುದೂ ತ್ರಾಸವಿಲ್ಲದೇ ಉಲ್ಲಾಸದಾಯಕ. ಉಸಿರುಕಟ್ಟಿ ಆಡುವ ಕಬ್ಬಡ್ಡಿ ಆಟ ಭಾವೀ ಯೋಗಿಗೆ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದ ಪೂರ್ವಾಭ್ಯಾಸ.

ನವತರುಣ ವೇಂಕಟನಾಥ ಅಪ್ರತಿಮ ಸುಂದರ, ದೃಢಕಾಯ. ಚಂದ್ರನ ತುಣುಕಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹಣೆ. ಮಾಧವನ ಎರಡು ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರವನ್ನು ಹೋಲುವ ದೀರ್ಘವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು. ನಯನಾಂತದಲ್ಲಿ ರಜೋಗುಣ. ಕೋಮಲ ಕಪೋಲ. ಎಳೆಯ ರೋಮಗಳು ಶರತ್ಕಾಲದ ತಾವರೆಯ ಮುತ್ತಿದ ದುಂಬಿಗಳ ಸಾಲುಗಳು. ಮುಖಸುವರ್ಣಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರನಿಧಿಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಪಳಿ ಮೀಸೆ. ಸಹಜ ಕೆಂದುಟಿ ಸುಧೆಯ ನೆಲೆ. ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ವಿದ್ಯೆಯ ನರ್ತನ. ಮುಖಕಮಲದ ನಾಳ ಶಂಖದಂತಹ ಕಂಠ. ಸತ್ತ್ವಗುಣದ ಮನಸ್ಸು. ಗುಣಪೂರ್ಣನ ಭಕ್ತನಿಗೆ ತಕ್ಕುದಾದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಕ್ಷಸ್ಥಳ. ಹೃದಯವೇ ಕ್ಷೀರಸಾಗರಕನ್ಯೆಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ರಮಣನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಂತಃಪುರ. ಮೂರು ಲೋಕದ ಸಜ್ಜನರ ರಕ್ಷಕನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕುರುಹು ಉದರದ ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಗೆರೆಗಳು. ಮೃದುವಾದ ಪಾದತಲಗಳು. ವೇಂಕಟನಾಥನ ದೇಹ ವಿದ್ಯಾಧಿದೇವತೆಯ ತವರು. ವಿದ್ಯಾಪತಿಯ ಭವನ. ಅಂತೆಯೇ, ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ್ಸು. ಎದ್ದುಕಾಣುವ ಚಾತುರ್ಯ. ರತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ಮನ್ಮಥನೂ ನೆಲೆನಿಂತ. ಕಲಶವಿಟ್ಟಂತೆ ನಾರಾಯಣನ ದಿವ್ಯ ಸನ್ನಿಧಾನ.

ವ್ರತಚತುಷ್ಟಯ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ್ದ ವೇಂಕಟನಾಥ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ. ತಮ್ಮನ ಮದುವೆಗೆ ಅಣ್ಣನ ಸಂಕಲ್ಪ . ಶುಭಸ್ಯ ಶೀಘ್ರಮ್. ಸಮೀಪದ ಅಗ್ರಹಾರ-

ದಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಗ್ಯಕನ್ಯೆ. ಸುಂದರ ಕೋಮಲ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ಅಸಾಧಾರಣ ವಿದ್ಯೆ, ವಿವೇಕ, ವಿನಯ, ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ . . . ಗುಣವಂತೆ ಸರಸ್ವತಿ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1614 ಆನಂದ ನಾಮ ಸಂವತ್ಸರ. ಸಫಲವಾಯಿತು ಗುರುರಾಜರ ಯತ್ನ. ಸಾಂಗವಾಯಿತು ವೇಂಕಟನಾಥ-ಸರಸ್ವತಿಗಳ ಲಗ್ನ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನ. ವಸ್ತ್ರ-ತಾಂಬೂಲ- ದಕ್ಷಿಣೆಗಳ ಮಹಾಪೂರ. ಸಂತೃಪ್ತರ ಹೃದಯತುಂಬಿದ ಹಾರೈಕೆ-ಆಶೀರ್ವಾದಗಳು. ಕಾಂಚಿಯ ಕಾವೇರಿ ಪಟ್ಟಣ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತೆಯೊಂದಿಗೆ ವೇಂಕಟನಾಥರ ದೀರ್ಘ ಸುಖಮಯ ದಾಂಪತ್ಯ.

ಕಾವೇರಿಯ ಸುಪುಣ್ಯ ತೀರದ ಕುಂಭಘೋಣ. ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ ಫಲಭರಿತ ಸಸ್ಯಸಂಪತ್ತು. ಸಾವಿರಾರು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಗ್ರಹಾರಗಳು. ಸತ್ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಪವಿತ್ರಗೃಹಗಳು ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು. ವೇದಘೋಷ ಮಾರ್ದನಿಸುವ ದಿಕ್ಕುಗಳು. ನಿರಂತರ ಪಾಠ-ಪ್ರವಚನಗಳ ನೆಲೆವೀಡು. ಕುಲಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ. ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಪಯಣ. ಕೆಲವರ್ಷ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ.

ಗುರುಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷ ಅಧ್ಯಯನ. ಪತಂಜಲಿಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಮಹಾಭಾಷ್ಯ, ಜಯದೇವಕೃತ ಟೀಕೆ, ಕುಮಾರಿಲಭಟ್ಟ ರಚಿತ, ಪ್ರಭಾಕರಕೃತ ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು, ವಾಚಸ್ಪತಿಮಿಶ್ರಕೃತಭಾಮತೀ, ಶ್ರೀಮದ್‌ವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರು ರಚಿಸಿ-ರುವ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯ ತತ್ತ್ವಪ್ರಕಾಶಿಕಾ - ತಾತ್ಪರ್ಯಚಂದ್ರಿಕಾ ತಿಳಿಯಬೇಕಾ-ದ್ದೆಲ್ಲದ್ದರ ಸರಿಯಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ.

ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿದ್ದ ನಿಷ್ಠೆಯೇ ಅಧ್ಯಾಪನದಲ್ಲಿಯೂ. ಅದೂ ಸಮಯಬದ್ಧ. ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಸ್ನಾನಾಹ್ನೀಕವಾದೊಡನೆಯೇ ಮೊದಲನೆಯ ಯಾಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದಾ-ಚಾರ್ಯಕೃತವಾದ ಉಪನಿಷದ್ಭಾಷ್ಯಗಳ, ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳ ಪ್ರವಚನ. ಎರಡನೆಯ ಯಾಮದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಮಹಾಭಾಷ್ಯ. ಮೂರನೆಯ ಯಾಮದಲ್ಲಿ ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಯಾಮದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸಾ ಪ್ರವಚನ.

ಗುರುಗಳ ಜೊತೆ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಯಾತ್ರೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಯಾತ್ರೆ. ಚಂಪ-ಕಾರಣ್ಯವೆಂದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ದ್ವಾರಕೆಯೇ. ಮನ್ನಾರಗುಡಿ ಮಾಧವನ ಗುಣಗಾನ

ಮಾಡಬೇಕಾದ ದಿವ್ಯಮಂದಿರ. ಮಾಯಾವಾದವೆಂದರೆ ಭಗವಂತನ ಅನಂತಗುಣ-ಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿ ನಿರ್ಗುಣನೆಂದು ದುರಾಗ್ರಹದಿಂದ ವಾದಿಸುವ ಅತ್ಯಂತ ಹೇಯಮತವೇ. ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಐಕ್ಯ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂನ್ಯಾಸಿ. ಸುತ್ತುವರೆದಿದ್ದರು ಆತನ ಮೂರ್ಖಶಿಷ್ಯರು. ವೇಂಕಟನಾಥರಿಗೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೂ ವಿತಂಡ. ಐಕ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣಕೊಡೆಂದರು ನಾಥರು. ''ಜಗತ್ತು ಸುಳ್ಳು, ಆದ್ದರಿಂದ ಐಕ್ಯ ಸತ್ಯ'' ಎಂದರು ಆಕಡೆಯವರು. ಇದು ಅಸಂಬದ್ಧವೆಂದು ತಿಳಿಸಲು ''ಕಿಂ-ಚಾತಃ'' ಎಂದರು ನಾಥರು. ಐಕ್ಯ ಬಿಟ್ಟು ವ್ಯಾಕರಣದೆಡೆಗೆ ಹೊರಳಿ ''ಕಿಂಚಾತಃ'' ಪ್ರಯೋಗವೇ ಅಸಾಧುವೆಂದರು ಆಕಡೆಯವರು. ಮಹಾಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆಯೆಂದು ತೋರಿಸಿದರು ನಾಥರು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಚರ್ಚೆ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ವ್ಯಾಕರಣದ ಅನೇಕಾನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಕಡೆಯವರ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಉತ್ತರಿಸಿದರು ನಾಥರು. ಆದರೆ ನಾಥರ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲರಾದರು ಆಕಡೆಯವರು. ವ್ಯಾಕರಣ ಮಹಾಭಾಷ್ಯದ ಅಪ್ರತಿಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಅನಾವರಣ. ಸೋಲುಂಡವರ ಅನಿವಾರ್ಯ ಮೌನ. ವಿದ್ವನ್ಮಣಿಗಳ ಹರ್ಷೋದ್ಗಾರ. ಶ್ರೀ-ಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಆನಂದಬಾಷ್ಪ, ''ಮಹಾಭಾಷ್ಯ ವೆಂಕಟನಾಥ''ರೆಂಬ ಸಾರ್ಥಕ ಬಿರುದು.

ಯಾಗಶಾಲೆ ಯಜ್ಞಕುಂಡ ಮುಂತಾದ್ದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ವಿಧಾನವನರಿಯಲಿರುವ ಕೈಪಿಡಿ ಆಪಸ್ತಂಬರು ರಚಿಸಿದ ಶುಲ್ಬಸೂತ್ರ ಗ್ರಂಥ. ಅರೆಬರೆ ಪಂಡಿತನೊಬ್ಬ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಪವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ, ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಪ್ರತಿಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಅನಾವರಣ ವೇಂಕಟನಾಥರಿಂದ ತಂಜಾವೂರಿನ ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲಿಯ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪಂಡಿತರು ಶ್ರೀಯಜ್ಞನಾರಾಯಣದೀಕ್ಷಿತರು. ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಹು ಯಾಗಗಳ ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ಅವರದ್ದು. ಅವರಿಂದ ವೇಂಕಟನಾಥರ ಮುಕ್ತಪ್ರಶಂಸೆ. ಕಾಕತಾಲೀಯ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ಕಾಗೆ ಕೂಡುವುದಕ್ಕೂ ಕೊಂಬೆಯಿಂದ ಫಲ ಉದುರುವುದಕ್ಕೂ ಸರೀ ಹೋಯಿತೆಂದು. ಇದನ್ನು ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ವಯ ಸಮರ್ಥಿಸಿ ಪಂಡಿತರ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು ನಾಥರು. ವೈಷ್ಣವರು ಬಹು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಧರಿಸುವ ತಪ್ತಮುದ್ರಾಧಾರಣೆ ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತ ಸಂಸ್ಕಾರವೆಂದು

ಸಮರ್ಥಿಸಿ, ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದರು ನಾಥರು. ದೀಕ್ಷಿತರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಶಂಸೆ.

ವಿದ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹದ ತುತ್ತತುದಿ. ಜ್ಞಾನಸಾಗರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ನಿರಂತರ ಪಾಠ-ಪ್ರವಚನ. ಆದರೂ, ವೇಂಕಟನಾಥರ ಜೀವನದ ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣ ಘಟ್ಟ. ಧನಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ತುತ್ತತುದಿ. ''ಯಸ್ಯಾನುಗ್ರಹಮಿಚ್ಛಾಮಿ ವಿತ್ತಂ ತಸ್ಯ ಹರಾಮ್ಯಹಮ್''- ಇದು ಭಗವಂತನ ನಿಯಮ. ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನ ನೀಡುವ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿಸುವ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ, ಸಂಸಾರ ಬಂಧನದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ನೀಡುವ ಮುನ್ನ ಕೊನೆಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನನ್ನು ನಿರ್ಧನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ತನ್ನನ್ನೇ ಸರ್ವಧನನೆಂದು ಉಪಾಸಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿ. ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಭಕ್ತನಿಗಿರುವ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಂಗತಿ.

ವರ್ಷವಿಡೀ ಒಂದೇ ಬಟ್ಟೆ. ಬದಲಿಸಲಿನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ. ಯುಗಾದಿ ದೀವಳಿಗೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಯ ಧಾರಣೆಯೂ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿಯಷ್ಟೇ. ಜರತಾರಿ ಬಟ್ಟೆ . . ಊಂ ಹೂಂ . . ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಅಭ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ತೈಲವಿಲ್ಲದವನ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತಿನ್ನಲು ತುಪ್ಪವೆಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು? ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಮಾಡಲಾಗದವನು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಟೋಮ ಮಾಡಿಯಾನೇ? ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತಿನ ಊಟವೇ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನ್ನವಿದ್ದಾಗಲೂ ಎಲೆ, ತಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲ. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಭೋಜನ. ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಬೇಡಬಾರದು; ಬೇಡಿದರೂ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಸಿಗಬಾರದು- ಇದು ದೇವರು ಮಾಡಿದ್ದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮನೆ. ಛಾವಣಿ, ಗೋಡೆ, ಕಂಭ ಎಲ್ಲವೂ ಶಿಥಿಲ. ಇದ್ದೊಂದೆರಡು ಒಡೆದ ಪಾತ್ರೆ, ತೂತು ಪಾತ್ರೆಗಳೂ ಕಳ್ಳರ ಪಾಲು. ಸಂನ್ಯಾಸಕ್ಕೂ ಮುನ್ನವೇ ಕೇವಲ ಕೌಪೀನ ಧಾರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭ. ತಿಂಗಳಿಗೆ ಎರಡರ ಬದಲಾಗಿ ನಾಲ್ಕೈದು ಏಕಾದಶಿಗಳು. ಇವರ ವಂಶದ ಹಿಂದಿನವರ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆ ಕೊಡಬಹುದು; ಇವರ ಬಡತನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಕೆ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸರಸ್ವತಿ ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆ. ಪತಿಯ ಸಾಂಗತ್ಯವೇ ಸರ್ವ-ಸಂಪತ್ತು. ಬಡತನವನ್ನು ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಹೊರಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಗಾರ, ಅಕ್ಷತೆ ಧರಿಸಿದ ನಾಥರ ಹಸನ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗುರುತೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ವೇಂಕಟನಾಥರಿಗೆ ಘೋರದಾರಿದ್ರ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸೋಪಾನವಾಯಿತು.

ಸಂನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅರ್ಹತೆ, ವೇದಾಂತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯತೆ ವೇಂಕಟನಾಥರಿಗಿದ್ದುದು ಸ್ವಪ್ನಸೂಚನೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥರಿಗೆ ದೃಢವಾಯಿತು. ಸೂಚಿಸಿದರು; ಮನವೊಲಿಕೆಗೆ ಯತ್ನಿಸಿದರು. ನಾಥರು ಅರ್ಹತೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ನಯವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ತಲೆ ಮೇಲೆ ಭಾರ ಹೊತ್ತು ಸಮುದ್ರತರಣ ತರವೇ? ಎಂದರು. ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾದ ಮನೋನಿಷ್ಠೆ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ನಿರ್ವಿಕಾರ ಮನಸ್ಸು, ದಾನಶೀಲತೆ, ಗುರ್ವನುಗ್ರಹವೆಂಬ ನೌಕೆಗಳಿವೆ, ಸುಲಭವಾಗಿ ದಾಟಬಹುದೆಂದಾಗ, ಪತ್ನಿಯ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸು, ಪುತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನ ಉಪನಯನ ಇನ್ನೂ ಆಗದಿರುವುದನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡಿದರು. ಇನ್ನೂ ತರುಣನಾದ ನನಗೆ ಸಂನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಗಂಭೀರವಾದರು. ಗುರುಗಳು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದಾಗ ದೇಶಾಂತರ ಹೋಗುವೆನೆಂದರು. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಕ್ಕಿಂತ ಸಂನ್ಯಾಸವೇ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸುಲಭೋಪಾಯವೆಂದಾಗ ಅತಿವಾದ ತರವಲ್ಲವೆಂದು ಸುಮ್ಮನಾದರು. ಶಿಷ್ಯ ದೂರಾಗದಿರಲೆಂದು ಗುರುಗಳ ಪಡೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಕಣ್ಣು.

ಸರಸ್ವತಿಯ ಕಿವಿ ತಲುಪಿತು ವಾರ್ತೆ. ಕಣ್ಣೀರ ಧಾರೆ. ಇತ್ತ ನಾಥರ ತಳಮಳ. ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದ ಸಂನ್ಯಾಸ, ಇಲ್ಲವೇ ಗುರುಗಳ ಶಾಪ. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತ. ಬೆಳ-ಬೆಳಗಿನ ಝಾವದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ದಿವ್ಯಸ್ತ್ರೀ. ಬಹುವಿಧಸುವರ್ಣಾಭರಣಭೂಷಿತೆ. ಆಹ್ಲಾದದಾಯಕ ಮುಖ. ಶರತ್ಕಾಲದ ಅರಳಿದ ತಾವರೆಯ ನಯನ. ಒತ್ತೊತ್ತಾದ ಕಪ್ಪು ಕೂದಲು. ಮನೋಹರ ರೂಪ. ಕುಂದಿಲ್ಲದ ಲಾವಣ್ಯ. ಹೇಮ ಒಡ್ಯಾಣದಿಂದ ಪ್ರತಿಫಲಿತವಾದ ಸೀರೆಯ ನೆರಿಗೆ, ಗಂಟುಗಳು. ನಾಥರ ಮನದಲ್ಲಿ ಯಾರಿರಬಹುದೆಂಬ ವಿಕಲ್ಪ ತರಂಗಗಳು.

ಸ್ವತಃ ನುಡಿದಳಾಕೆ ತಾನು ವಿದ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮಿ. ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳೆಂಬ ಕಾನುಧೇನುವಿನಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದ ವಿದ್ಯೆಯ ಸಾಕಾರ ರೂಪ. ವೇದವ್ಯಾಸರ ಪುತ್ರಿ. ವಿಚಾರಮಥನವೆಂಬ ದಿವ್ಯಾನಂದವನ್ನು ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಸುರಿಸುವ ಅಧಿದೇವತೆ. ಪಿತನ ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯ. ಕನ್ಯೆಯಾದಾಗ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಭಾಷ್ಯವೆಂಬ ಕ್ಷೀರದ

ಪ್ರೀತಿಯ ಪೋಷಣೆ. ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರ ತತ್ವಪ್ರಕಾಶಿಕಾ, ಸುಧಾದಿ ರಸಾಯನದಿಂದ ತಾರುಣ್ಯ.

ಪ್ರಳಯದವರೆಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಗೌರವಗಳಿಂದ ನಾನು ರಾರಾಜಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ಬಯಕೆ. ಸೊಗಸಾದ ಬಳ್ಳಿಯಂತಿರುವ ನನಗೆ ತರ್ಕನರ್ತನ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು. ಪೀಯೂಷಪಾನಲಾಲಸೆ. ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವ ಬಯಕೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವ-ರಾಯಭೂಪಾಲನ ಗುರು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರು ತರ್ಕತಾಂಡವ ರಚಿಸಿದರು. ನ್ಯಾಯಾಮೃತ ಕುಡಿಸಿದರು. ಚಂದ್ರಿಕಾ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ನನ್ನನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಬೆಳೆಸಿ-ದರು. ಅಂತೆಯೇ ನಾನು ಪ್ರಗಲ್ಭೆಯಾದೆ.

ಶ್ರೀವಿಜಯೀಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಆಮೋದವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ನನ್ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಒತ್ತಾದ ನೇಯ್ಗೆ, ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಝರಿ, ಚಿರಕಾಲ ಬೆಳಗುವ ಬಿಳಿಯ ರೇಷ್ಮೆ ಸೀರೆಯ ಮೇಲೆ ಆಸೆಯಾಯಿತು. ಶ್ರೀವಿಜಯೀಂದ್ರ ತೀರ್ಥರು ನನ್ನಾಸೆ ಪೂರೈಸಿದರು. ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಧ್ವಕಂಟಕೋದ್ಧಾರವೆಂಬ ಸೀರೆಯನ್ನು ಉಡು-ಗೊರೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು. ನ್ಯಾಯಮೌಕ್ತಿಕಮಾಲಾ ಎಂಬ ಮುತ್ತಿನ ಸರ ಮೊದಲಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳನ್ನಿಡಲು ತತ್ವಮಾಣಿಕ್ಯಪೇಟಿಕಾ ಎಂಬ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೂ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ನೀಡಿದರು.

ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥರು ರಾಜಸಭೆಗಳಲ್ಲಿನ ತಮ್ಮ ವಿಜಯಗಳಿಗೆ ನಾನೇ ಕಾರಣವೆಂದರಿತು ನನಗೊಂದು ತರ್ಕತಾಂಡವವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆಂಬ ನರ್ತನರಂಗವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಭಾಗವತ ದ್ವಿತೀಯ ಸ್ಕಂಧವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದರು. ಏಕಾದಶ ಸ್ಕಂಧ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆಂಬ ಮುತ್ತು ನನ್ನ ಕಿರೀಟವನ್ನೇರಿತು. ಅವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಚೂರ್ಣಿಕಾ ಗದ್ಯ ಭೂಯಿಷ್ಠ ಸುಭದ್ರಾಪರಿಣಯ ನಾಟಕ ನನಗೆ ಉದ್ಯಾನವನ; ನನ್ನ ವಿಹಾರ ಭೂಮಿ.

ಸುಧಾ, ಚಂದ್ರಿಕಾ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣನಾಡಿ. ಇವೆರಡಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಿಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ನನ್ನ ಮೂಲವೇ ಕತ್ತರಿಸಿಹೋದಂತೆ. ನನ್ನ ಅಂತ್ಯ. ಹಾಗಾಗಿಹೋದಲ್ಲಿ, ಈವರೆಗಿನೆಲ್ಲರೂ ನೀಡಿದ ಬಳುವಳಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥ. ಹಾಗಾಗಬಾರದು.

ನೀನಲ್ಲದೇ ಇನ್ನ್ಯಾರೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಶಕ್ತರಲ್ಲ. ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ವೇದಾಂತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿಯಾಗು. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡು. ನನ್ನನ್ನುಳಿಸು.

ಶ್ರೀರಾಮ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಪೂಜಿಸುವ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ವಾಸ. ಇದು ವ್ಯಾಸರ ಆದೇಶ. ನಿನ್ನ ಗುರುಗಳಿರುವುದಿನ್ನೆರಡೇ ವರ್ಷ. ನಾ ಹೇಳಿದಂತೆ ನೀ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ, ಅನಾದಿ ನಿತ್ಯವಾದ ವೇದರಾಶಿ, ಅರ್ಥಮಥನ, ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುವುದು. ಮಠ-ಮಂದಿರಗಳು ಅಮಂಗಳಗಳ ನೆಲೆವೀಡಾಗುವುವು. ನಿನಗೆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವಲ್ಲ, ಸಂನ್ಯಾಸವೇ ಚೆಂದ. ಇದು ಬ್ರಹ್ಮಲಿಖಿತ. ನಿನ್ನಧೀನಳಾಗಿರುವುದು ದೈವಸಂಕಲ್ಪ. ಇದುವೇ ನನಗೆ ಪರಮಾನಂದ. ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದ ವಿದ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡಿ, ಅಂತರ್ಧಾನರಾದರು.

ಗುರುಗಳ, ದೇವಿಯ ಮಾತುಗಳು ಪುನಃ ಪುನಃ ಕಾಡಿತು. ಗುರಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಮಾರ್ಗ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಮಗನ ಉಪನಯನ ಗುರುಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಂಗವಾಯಿತು.

ಪತಿವ್ರತೆ ಸರಸ್ವತಿ ಪತಿವಿರಹ ತಾಳಲಾರಳು. ದೇಹತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದಾಳೆಂಬ ಮುಂದಾಲೋಚನೆ ಗುರುಗಳದ್ದು. ಕುಂಭಘೋಣದಿಂದ ತಂಜಾವೂರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪಯಣ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1621. ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ದ್ವಿತೀಯಾ. ಸಂನ್ಯಾಸ ದೀಕ್ಷೆ. ವೇಂಕಟನಾಥರ ವಿರಜಾ ಹೋಮ. ಸರ್ವಸಂಗಗಳ ಕರ್ತನ. ಪವಿತ್ರಸ್ನಾನ. ಕಾವಿಯುಟ್ಟ ಕಾಂತಿವರ. ಪ್ರಣವೋಪದೇಶಪಡೆದ ಶಿಷ್ಯವರ. ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥರ ವರಕುಮಾರ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥ. ಆಶ್ರಮನಾಮನಿರ್ಣಯ ಗುರುಗಳದ್ದಲ್ಲ. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೇ ಸೂಚಿಸಿದ್ದ ದೇವರದ್ದು.

ಗುರುಗಳು ಮನತುಂಬಿ ಹರಸಿದರು: ಯತಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗು; ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸುರೇಂದ್ರತೀರ್ಥರಂತಾಗು; ಕೀರ್ತಿಸಮೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಿಜಯೀಂದ್ರರಂತಾಗು. ವಾಗ್ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನಂತಾಗು. ವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಅಭಿಷೇಚಿಸಿದರು. ವೇದಘೋಷಗಳು. ಜಯಘೋಷಗಳು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿದವು.

ಶ್ರೀಮೂಲರಾಮದೇವರ ಪ್ರತಿಮಾ, ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ಶಿಲಾತ್ಮಕವಾದ ಎರಡು ಪ್ರತಿಮೆಗಳು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ ಪರ್ವತಗಳು, ಚಾಮರದ್ವಯ, ಶ್ವೇತಛತ್ರ, ಚಿನ್ನದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ, ಆನೆಯ ಅಂಬಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಸುವರ್ಣ ಮಂಟಪ, ವೀಣಾ, ಮೃದಂಗ, ಕೊಳಲು, ತಾಳ ಎಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ವಾದ್ಯಗಳು, ಶಂಖ, ಧವಳ, ಮದ್ದಳೆ, ಕಹಳೆ, ನಗಾರಿ ಮುಂತಾದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಾದ್ಯಗಳು, ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ರಾಜಮರ್ಯಾದೆಯ ಬೆತ್ತಗಳು, ತಾಳ ಹಾಕುವವರು, ಸ್ತುತಿ ಪಾಠಕರು, ಹಗಲು ದೀವಟಿಗೆ ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ಯಾವ ಯಾವ ವೇದಾಂತ ವಿದ್ಯಾ-ಸಿಂಹಾಸನದ ರಾಜಚಿಹ್ನೆಗಳಿವೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶ್ರೀ ಸುಧೀಂದ್ರತೀರ್ಥರು, ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥರಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದರು.

ನಿಶ್ಚಿಂತರಾದ ಶ್ರೀಸುಧೀಂದ್ರರು ತುಂಗಭದ್ರಾ ತೀರದ ಸನಿಹ ಕಾಲಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನಾಂತರ್ಗತರಾದರು. ನವವೃಂದಾವನ ಖ್ಯಾತವಾಯಿತು.

ಸತತ ಸಂಚಾರ, ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಸಂದರ್ಶನ, ವ್ರತನಿಯಮಗಳ ಪಾಲನಾ, ಭಗವದುಪಾಸನಾ, ಆರ್ತಜನರಕ್ಷಣ, ದುರ್ವಾದನಿರಾಕರಣ, ಸಿದ್ಧಾಂತ-ಸ್ಥಾಪನಾದಿಗಳೇ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ಪರಮಮುಖ್ಯಸಾಧನ. ಅಂತೆಯೇ, ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ-ಸಮುದ್ರಸಂಗಮವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ದ್ಯುಪುರಿ, ಪರಿಪೂರ್ಣ- ದೇವನಗರಿ, ಮಣಿಶೃಂಗ, ಕಮಲಾಲಯಪುಷ್ಕರಿಣೀ, ಮಹೇಶ್ವರಕ್ಷೇತ್ರ, ಚಂಪಕಾರಣ್ಯಾಧಿಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಜಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿಯ ಮನ್ನಾರಗುಡಿ, ಶ್ರೀರಾಮನಿರ್ಮಿತಸೇತು, ಸಮುದ್ರ, ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ, ತೋತಾದ್ರಿ, ರಮ್ಯಪರ್ವತ, ಶ್ರೀಮದನಂತಪುರ, ಜನಾರ್ದನಕ್ಷೇತ್ರ, ತಾಮ್ರಪರ್ಣೀತಟ, ನವದೇವತಾಸನ್ನಿಧಿ, ದಕ್ಷಿಣಮಧುರೈ, ವೃಷಭಾಚಲ, ಶ್ರೀರಂಗ. ನಾಮಗಿರಿ, ಬಾಣಪುರ, ವಿಷ್ಣುಮಂಗಲ, ಕಣ್ವತೀರ್ಥ, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಉಡುಪಿ, ಪಂಡರಾಪುರ, ಕೊಲ್ಹಾಪುರ, ರಾಮನಾಥಪುರ, ಗೋದಾವರಿ, ವಿಜಯನಗರ, ಕೃಷ್ಣವೇಣಿ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ತಿರುಪತಿ, ಕಾಂಚಿ, ಅರುಣಾಚಲ ವೃದ್ಧಾಚಲ, ಶ್ರೀಮುಷ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಕುಂಭಘೋಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭವ್ಯ ಸ್ವಾಗತ. ವಿವಿಧ ವಾದ್ಯಗಳ ಮಂಗಳ ಘೋಷ. ವಿವಿಧ ವರ್ಣದವರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ. ಸುಮಂಗಲಿಯರ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಆರತಿಗಳು. ಇಷ್ಟದೇವರಾದ ಹನುಮಂತದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು ಸ್ವರಚಿತ ಭುಜಂಗ-ಪ್ರಯಾತ ವೃತ್ತದ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ. ಎಷ್ಟಾದರೂ, ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರಾಗಿದ್ದಾಗ ಹೇಮ-ಪುಷ್ಕರಿಣಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ಮಾರುತಿಯಲ್ಲವೇ. ಶ್ರೀಮೂಲ-ರಾಮದೇವರೊಂದಿಗೆ ಮಠದ ಪ್ರವೇಶ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯಾಯಿತು ಕುಂಭಘೋಣ. ಇಂತಹ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳ ಪುನರಾವರ್ತನ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ.

ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿರಲೀ ಅಥವಾ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ದೀಕ್ಷೆಯವಾಸವಿರಲಿ, ದುರ್ವಾ-ದಗಳ ಖಂಡನೆ, ಶ್ರೀಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮಂಡನೆ ಅವರ ಉಸಿರು. ದುರ್ವಾದಿಗಳ ನಿಗ್ರಹ, ಸದ್ವಾದಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ನಿತ್ಯವ್ರತ. ಋತುವಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಭಗವದುಪಾಸನೆ ಮತ್ತೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ವಿಶೇಷ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮೂಲರಾಮಚಂದ್ರದೇವರಿಗೆ ಪಂಚಾಮೃತಾದಿ ಮಹಾಭಿಷೇಕ. ಇಂದಿಗೂ ತಮ್ಮ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುವ ಯತಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಶ್ರೀರಾಮನ ಕೈಂಕರ್ಯ ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದ.

ರಾಯರ ಶಿಷ್ಯರೋ ಪ್ರಜ್ಞಾಶಕ್ತಿ, ಧಾರಣಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಟುಗಳು. ಗುರುರಾಯರ ಪಾಠ-ಪ್ರವಚನಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಕ್ರಮಬದ್ಧ. ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರ ಪ್ರಮಾಣ-ಪದ್ಧತಿಯೇ ಆದ್ಯಗ್ರಂಥ. ಶ್ರೀಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದರಂತೆ. ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರ ಚಂದ್ರಿಕಾದೊಂದಿಗೆ ಉಪಸಂಹಾರ. ಶ್ರೀರಂಗದಲ್ಲಿ ಈ ತರಹದ ಪಾಠಗಳು ಹಲವು ಬಾರಿ.

ಬಾಣಪುರದಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರ ಮತ್ತು ಭೈರವಭಟ್ಟ ಎಂಬ ವಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಜಯ. ಉಂಬಳಿಯಾಗಿ ಬಂತು ಗ್ರಾಮ. ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ವಸರೋವರಸ್ನಾನ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದರ್ಶನ, ಅಷ್ಟಯತಿಗಳಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ವ್ಯವಧಾನರಹಿತವಾಗಿ ಹತ್ತು ಬಾರಿ ಚಂದ್ರಿಕಾ ಪಾಠ. ಚಂದ್ರಿಕಾಪ್ರಕಾಶ, ಗೀತಾವಿವೃತಿ, ತಂತ್ರದೀಪಿಕಾ, ನ್ಯಾಯಮುಕ್ತಾ-ವಲಿಗಳ ರಚನೆ. ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ತಪ್ತಮುದ್ರಾಧಾರಣ, ವಾದಿಜಯ, ರಾಜನಿಂದ ಶ್ವೇತಚ್ಛತ್ರ-ಬಿರುದುಗಳ ಸ್ವೀಕಾರ. ಕೃಷ್ಣವೇಣಿ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ತತ್ವಪ್ರಕಾಶಿಕಾ ಪ್ರವಚನ. ಕೃಷ್ಣಾನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಭಾವದೀಪ ಗ್ರಂಥರಚನೆ. ಅಣು-

ಭಾಷ್ಯಕ್ಕೆ ತತ್ವಮಂಜರೀ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ರಚನೆ. ಮಳಖೇಡದಲ್ಲಿ ಸುಧಾಮಂಗಳ, ರಚಿಸಿದ್ದ ಪರಿಮಳ ಭಾವದೀಪಗಳ ಸಮರ್ಪಣೆ.

ಗುರುರಾಯರ ದಿನಚರಿ ಸುಸ್ವಚ್ಛ ದಿನಮಣಿ. ವಂದಿಮಾಗಧರ ಸ್ತುತಿ. ಎದ್ದ ಗುರುರಾಯರ ತುಲಸೀವಂದನೆ. ಆಂಜನೇಯ ನಮನ. ವಂದಿಸಿ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದಸಂಪಾದನೆ. ವಂದಿಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಶುಭಾಶಂಸನೆ. ಗಜೇಂದ್ರಮೋಕ್ಷ ಪಾರಾಯಣಪೂರ್ವಕ ತೀರಗಮನ. ಕಾವೇರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧಿಪುರಸ್ಸರವಾಗಿ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ, ಗೋಪೀಚಂದನ ಮುದ್ರಾಧಾರಣ, ಜಪ, ಭಾಗವತಾದಿ ಶ್ರವಣಪೂರ್ವಕ ವ್ಯಾಸ-ಪೂಜಾ, ಶ್ರೀವಿಜಯೀಂದ್ರಸೇವೆ, ವೈಭವೋಪೇತವಾಗಿ ಮಠಗಮನ, ಮಠದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಪಾಠಪೂರ್ವಕ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯ ಪಾಠ, ಪರಬ್ರಹ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಅನಂತಗುಣಪೂರ್ಣತ್ವ, ದೋಷದೂರತ್ವಾದಿ ಪ್ರಮೇಯಗಳ ಸಮರ್ಥನೆ-ಯೊಂದಿಗೆ, ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಗಳೊಂದಿಗೆ, ವಿರುದ್ಧಮತಗಳ ಖಂಡನೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸ್ನಾನ, ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂರ್ವಕ ರಾಮದೇವರ ಮಹಾಪೂಜೆ, ತೀರ್ಥಪ್ರಾಶನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನ, ಭಿಕ್ಷಾಸ್ವೀಕಾರ, ಸಂಜೆಯವರೆಗೂ ವಿವಿಧ-ದೇಶಾದಾಗತ ಪಂಡಿತರೊಂದಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಾರ, ಸಾಯಂ ಸ್ನಾನಾಹ್ನಿಕ, ಪೂಜಾ, ಭಗವಂತನದ ದಶಾವತಾರಾದ್ಯನಂತಾವತಾರಗಳ ಸ್ತುತಿ, ಉದ್ಧರಿಸೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಭಕ್ತರರ್ಪಿಸಿದ ಸೇವಾಗ್ರಹಣ, ಸರ್ವಸಮರ್ಪಣ.

ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸದಾ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಅಂತರ್ಮನದಿಂದ, ಬಹಿರ್ಮನದಿಂದ, ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ, ಅವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಂಸ್ಮರಣ.

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ, ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಗುರುರಾಯರು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ನೇರವೇರಿಸುವ ವಿಶೇಷವಾದ ಪೂಜೆ, ಉತ್ಸವ, ಪಾಠ-ಪ್ರವಚನಾದಿಗಳ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನದ ವೈಭವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ವೇದವಿದ್ಯಾ ಪಾರಂಗತನಾಗುವನು.

ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಜಾಡ್ಯವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರ ಸಾಧನೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸುವರು. ದೇವರ ಪ್ರತಿಮಾ. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಆಸೀನರಾಗುರುವಾಗ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಕವಿಗಳು ಅವರನ್ನು

ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸುವರು. ಅವರು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರು. ಸದಾ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರ ಧ್ಯಾನನಿರತರು. ಗೀತಾ, ಉಪನಿಷತ್ತು ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ಅರ್ಥ ಉಪದೇಶಕರು. ಗ್ರಂಥಕಾರರು. ಯತಿಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಯೋಗಿಗಳು. ಮಾಯಿಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯ ನಿವಾರಕರು. ಭಜಿಸುವವರಿಗೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. ಶರಣಾದವರಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯಪ್ರದರು. ಯೋಗ್ಯ ಚೇತನರಿಗೆ ಊಹಾತೀತ ಉದ್ಧಾರಕ ಜ್ಞಾನಪ್ರದರು. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಿದ್ಯೆ, ಸಂಪತ್ತು, ಸಂಗೀತ, ಶಿಲ್ಪಾದಿಜ್ಞಾನ, ಸಂತಾನ ಮುಂತಾದ ಸಕಲೇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ.

ಭಗವಂತನ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಗಳ ನಿತ್ಯಸನ್ನಿಧಾನ. ಆದರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಹಸ್ತೋದಕವ ಬೇಡವೆನ್ನದೆಯೇ ಹರಿಸಮರ್ಪಣೆ. ಪಾದೋದಕವ ಪ್ರತಿದಿನ ಸೇವಿಪ ಸಾಧುಜನರ ಆಧಿವ್ಯಾಧಿ ಪರಿಹಾರ. ಕುಹಕಿಗಳ ಕುತಂತ್ರದ ಅರಿವಿಲ್ಲದೇ ಸತ್ತವನಂತೆ ನಟಿಸಿ ನಿಜವಾಗಿ ಸತ್ತ ಬಾಲಕನ ತಾಯಿಯ ಮೊರೆಯ ಕೇಳಿ, ಬದುಕಿಸಿ, ಗುರುಪಾದನೆಂಬ ಪೆಸರಿನಿಂದ ಬಾಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಕರುಣಾಮಯಿ.

ಗುರುರಾಯರು ವ್ಯಾಸರಾಜರಾಗಿದ್ದಾಗ ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದ ಕನಕ ಈ ಜನ್ಮದಿ ಅಂತ್ಯಜ ಬೆನಕನಾಗಿ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದ ಸಾಸಿವೆಯ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ನಿಯಮವ ಸಡಿಲಿಸಿ ಹರಿಗರ್ಪಿಸಿದ ಕರುಣೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿಸಿ, ಬಿದರಹಳ್ಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ-ತೀರ್ಥರ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಸಾಬೀತುಗೊಳಿಸಿದ ಜಾಣ್ಮೆ. ವಾಗ್ವೈಖರೀ ಗ್ರಂಥಪಾಂಡಿತ್ಯ-ವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ, ಶೇಷನೆಂಬ ಪಂಡಿತನ ಪರಾಜಯ. ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಸೋತ ಮಾಯಾವಾದ ಪಂಡಿತರಿಂದ ಜಯಪತ್ರ ಕೊಡಿಸಿದ ಬಾದ್‌ಶಾ. ಸೋತ ಕೆಲವರು ರಾಯರಿಂದ ಪಡೆದರು ವೈಷ್ಣವ ದೀಕ್ಷೆ.

ರಾಯರು ಬರುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಕಾಂಚಿ ತೊರೆದಿದ್ದ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ರಾಯರು ಕಾಂಚಿಯಿಂದ ಹೊರಡುವವರೆಗೆ ಕಾಂಚಿಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಬಿದರಹಳ್ಳಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿದ್ದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥ ಎಂದು ಶ್ಲಾಘನೆ. ಮುಕುತಿಪುರದೆಡೆಗೆ ಆಗಸಮಾರ್ಗದಿ ಹೊರಟ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ-ಯತಿವರರಿಗೆ ನಮಿಸಿ, ಸಂಭಾಷಣೆ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಗುರುರಾಯರ ಭವ್ಯವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಉದಾಹರಣೆ.

ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಪತ್ನಿಯ ಪ್ರೇತತ್ವನಿವಾರಣೆ. ವಂಶಜರು ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈಕೆಯ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮುತ್ತೈದೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ನಿಯಮ. ಅಗ್ನಿಸೂಕ್ತಪಾರಾಯಣಪೂರ್ವಕ ತೇಯ್ದ ಗಂಧ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ಉರಿ; ವರುಣಸೂಕ್ತಪಠಣದಿಂದ ಸಾಂತ್ವನ. ಬಿಸಿಲ ಬೇಗೆಗೆ ತತ್ತರಿಸಿ ಬಿಸಿಯ ಮರಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ನರಳುತ್ತಿದ್ದ ವಿಪ್ರನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಸಿದ ಜಲ ಸೇಚನ. ಮರಳಿನಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿದ ಝರಿ.

ಅಜ್ಞಾನ, ವಿಸ್ಮರಣೆ, ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಸಂಶಯ, ಅಪಸ್ಮರಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವರೆಂದು ಅಪ್ಪಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿಸಿರುವರು. ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ಸುಪುತ್ರ, ಆಯು, ಕೀರ್ತಿ, ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವರು. ಪರಿಚಾರಕನಿಗೆ ನೀಡಿದ ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ದುಷ್ಟಗ್ರಹವಾಗಿದ್ದವನ ಶಾಪವಿಮೋಚನೆ, ಸದ್ಗತಿಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಗೃಹಸ್ಥನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖಪ್ರಸವ, ಪರಿಚಾರಕನಿಗೆ ಧನ-ಲಗ್ನ ಯೋಗ. ಮೂವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಗುರುರಾಯರ ಕಾವಿಪಿಡಿದ ಪರಿಚಾರಕನಿಂದ ಆಹ್ವಾನ, ಇಚ್ಛಾ-ಭೋಜನ, ಶಾಟಿಯ ಮಹಿಮೆಯ ಅನಾವರಣ.

ಹಾವಿನ ಕಡಿತದಿಂದ ಮೃತನಾದನೆಂದು ಗೋರಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ನವಾಬನೊಬ್ಬನ ಮಗನ ರಕ್ಷಣೆ. ನವಾಬನಿಂದ ಗ್ರಾಮದ ಕೊಡುಗೆ. ಬಹಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಮಂತ್ರಪೂತ ಶಂಖೋದಕದಿಂದ ಪವಿತ್ರನನ್ನಾಗಿಸಿ, ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದ-ವರೆದುರೇ ಕೇರೆಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದ್ದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಶಂಖೋದಕದಿಂದಲೇ ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ನವಲ್ಗುಂದದ ಶಿರಸಂಗಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವೇದನಿಂದಕ ವೀರ-ಶೈವದೇಸಾಯಿಯೆದುರು ಒಣಗಿದ ಒನಕೆಯನ್ನು ಮಂತ್ರಪೂತ ಜಲದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ-ಯಿಂದ ಚಿಗುರಿಸಿ, ವೇದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಸ್ಥಾಪನೆ. ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುರಾಜರ ಅನುಗ್ರಹವಾದರೆ ಹುಟ್ಟು ಮೂಕ ಹುಟ್ಟು ಕಿವುಡನಾದವನೂ ಕೂಡ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಾರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹುಟ್ಟುದರಿದ್ರನೂ ಕೂಡ ನವನಿಧಿಸಂಪನ್ನನಾದ ಕುಬೇರ-ನಂತೆ ಐಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಭೃತ್ಯನ ಅಪಮೃತ್ಯುಕಳೆದು ಸುಖವಿತ್ತು ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದು, ಮಾವಿನ ಸೀಕರಣೆಯಲ್ಲಿ

ಮುಳುಗಿದ್ದ ಮಗುವನ್ನು ಮರಣದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದು, ಕ್ಷತ್ರಿಯನಲ್ಲದ ರಾಜನಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ತೋರಿದ ಪ್ರಸಂಗ, ಧರ್ಮಭ್ರಷ್ಟನಾದವನ ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತೆಯನುಸಾರ ಸದ್ಗತಿ ನೀಡಿದ ಪ್ರಸಂಗ, ಪ್ರಸವಿಸಿದ ಲಲನೆಗಾಗಿ ಮರಳು ತುಂಬಿದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚಿಲುಮೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗ, ಬಿಸಿಲಬೇಗೆಯ ತಾಳಲಾರದ ಶಿಶುವಿಗೆ ನೆರಳಾಗಿ ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಶಾಟಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗ, ಬರಗಾಲದ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಸಮಸ್ತಪ್ರಜೆಗಳ ಸಹಿತನಾದ ತಂಜಾವೂರು ರಾಜನಿಗೆ ಅನ್ನೋದಕ-ವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ, ನಂತರ ಸುವೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಕರುಣಿಸಿದ ನಂತರ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದ ರತುನಮಾಲಿಕೆಯ ಕ್ಷಿತಿಪಗೆ ಮರಳಿಸಿದ ಮಹಿಮೆ, ಬೆಂಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂದ ಕಾಶ್ಯಪವಿಪ್ರನ ಪೊರೆದ ಪ್ರಸಂಗ, ನಿಷಿದ್ಧ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಶುದ್ಧ ವಸ್ತುಗಳನ್ನಾಗಿಸಿ, ಮ್ಲೇಂಛ ರಾಜನಿಗೆ ಮಹಿಮೆಯ ಅನುಭವ ನೀಡಿದ ಪ್ರಸಂಗ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಭಕ್ತನ ಯೋಗ್ಯತೆ ಎಲ್ಲರೆದುರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವಂತೆ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿಸಿ, ಮೋಕ್ಷಕೊಡಿಸಿ, ದಿವ್ಯವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಹರಿಲೋಕಕೇ ಕಳುಹಿದರೆಂದು ದಾಖಲಿಸಿರುವರು ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು. ಕುರುಡ, ಹೆಳವ, ಮೂಕ, ಕಿವುಡರಿಗೂ ಅಭೀಷ್ಟಪೂರೈಸುವ, ಭೂತ-ಪ್ರೇತ-ವೇತಾಳಾದಿ ಭಯನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುವರೆಂದೂ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಹೇಳಿರುವರು. ಗುರುರಾಯರ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿದ ಹರಿದಾಸರಿವರು.

ಸರ್ಪಕಡಿತದಿಂದ ಮೃತನೆಂದು ಗೋರಿ ಸೇರಿದ್ದ ಮಗನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ದಯ-ಪಾಲಿಸಿದ ಗುರುರಾಯರಿಗೆ ನವಾಬನಿಂದ ಅನೇಕ ಖಿಲ್ಲತ್ತುಗಳ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಾಪುರ ಮುಂತಾದ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸಮರ್ಪಣೆ. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ, ಶ್ರೀರಂಗ-ನಾಥನ ಉಪಾಸನೆ, ತುಲಾ ಕಾವೇರಿ ಸ್ನಾನ. ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಜ ದೊಡ್ಡದೇವ -ರಾಜಒಡೆಯರ್‌ರವರಿಂದ ವಲ್ಲೂರು, ದೇವರಾಜಪುರವೆಂಬ ಊರುಗಳ ದಾನ.

ಸುಮಧ್ವವಿಜಯದ 16 ಸರ್ಗಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವ ಸ್ವತಃ ನಾರಾಯಣ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿರುವ ಪ್ರಮೇಯನವಮಾಲಿಕಾಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕೆಲವೇ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಜೀವನದಲ್ಲಿ. ಇದುವೇ ಗುರುರಾಯರ ಮೊದಲ ಕೃತಿ. ಇದ ನೋಡಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ವಾಣಿ-ವಾಯುಗಳು.

ಶ್ರೀರಂಗದಲ್ಲಿ ಈಶಾವಾಸ್ಯ ಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥ ಪಾಠ ಹೇಳಿದಾಗ, ಶಿಷ್ಯರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ, ಈಶಾವಾಸ್ಯಮಂತ್ರಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹ ಗ್ರಂಥರಚನೆ. ಹತ್ತು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ 9ಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ.

ಶಿಷ್ಯ ಸ್ಮೃತಿಮುಕ್ತಾವಲೀ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ಐತರೇಯ ಉಪನಿಷತ್ತಿಗೆ ಬರೆದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಲೆಂದು ತಾವು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡದೇ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ಕರುಣಾಮಯಿ.

ಶ್ರೀ ಜಯತೀರ್ಥರ 18 ಟೀಕಾ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೂ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯುವುದಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದರೂ, 17ಕ್ಕೆ ಮುಗಿಸಿದ್ದರೂ, ಋಕ್‌ಭಾಷ್ಯ ಟೀಕೆಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯ-ಬೇಕಿಂದಿರುವಾಗ, ಅವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಮಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯ ಬರೆದಿರುವುದಕ್ಕೇ ಅನುಮೋದನೆ. ಶ್ಲಾಘನೆ. ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬರೆಯದೆಯೇ ಋಗರ್ಥಮಂಜರಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬರೆದ ಔದಾರ್ಯ.

ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೇರಣಯಾ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಮ್ ಎಂಬುದೇ ಮಾಧ್ವರ ಉಸಿರು. ಇದರ ವಿಸ್ತೃತವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೇ ಪ್ರಾತಃ ಸಂಕಲ್ಪ ಗದ್ಯ. ಅವಭೃತಸ್ನಾನವೇ ಸರ್ವಸಮರ್ಪಣಗದ್ಯ. ರಾಮಾಯಣದ ಸಂಕ್ಷೇಪ ಶ್ರೀರಾಮಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಮಂಜರಿ, ದಶಮ ಸ್ಕಂಧದ ಸಂಕ್ಷೇಪ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಮಂಜರಿ, ಮಹಾಭಾರತ ತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯ ಭಾವಸಂಗ್ರಹ. ಉಪನಿಷದರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹಗಳು, ಪುರುಷ-ಅಂಭೃಣಿ-ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಸೂಕ್ತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳೇ ಅವರ ವೇದಾರ್ಥ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿ. ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್, ಗೀತಾ, ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ಅರ್ಥ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುವ ಭಾವದೀಪಗಳು. ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ 7. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಮೇಲೆ 3. ಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆ. ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳ ಲಂಪಟನಾಗಲಿರುವ ಶ್ರೀಸುಮತೀಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯ ಅನಾವರಣ.

ಗುಹ್ಯ, ಸಮಾಧಿ, ದರ್ಶನವೆಂಬ ತ್ರಿಭಾಷಾವಿಶಿಷ್ಟ ವೇದವ್ಯಾಸರ ಮಾತುಗಳ ಆಂತರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವುದು. ಕಠಿಣವಾದ ವೇದಾಂತತತ್ವಗಳನ್ನು ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹ ಕೃತಿಗಳು.

ಗುರುರಾಯರ ನಾಲಿಗೆಯೆಂಬ ನಾಟ್ಯರಂಗದಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸಿದ ವಿದ್ಯಾಧಿಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮುಡಿಯಿಂದ ಉದುರಿದ ಹೂಗಳ ಪರಿಮಳವೇ ಪರಿಮಳವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವೆಂದು ವಾದೀಂದ್ರರು ಗುರುಗುಣಸ್ತವನದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವ ''ಇಂದು ಎನಗೆ ಗೋವಿಂದ ನಿನ್ನಯ ಪಾದಾರವಿಂದವ ತೋರೋ ಮುಕುಂದನೇ'' ಮಾತ್ರವೇ ಇಂದು ಲಭ್ಯ. ತಿರುಮಲ ನಾಯಕನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಮೀಮಾಂಸಾಶಾಸ್ತ್ರ-ಪಂಡಿತರಾದ ನೀಲಕಂಠ ದೀಕ್ಷಿತರು ಗುರುರಾಯರ ರಚನೆಯ ಭಾಟ್ಟಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ಪುಳಕಿತರಾಗಿ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿ ಧನ್ಯರಾದರು. ಕೃಷ್ಣಾತೀರದ ಅಲ್ಲೂರಿನಲ್ಲಿ ತತ್ವಪ್ರಕಾಶಿಕಾಕ್ಕೆ ಭಾವದೀಪವೆಂಬ ಅಮೂಲ್ಯ ಟಿಪ್ಪಣಿಯ ರಚನೆ, ಅಣುಭಾಷ್ಯಕ್ಕೆ ತತ್ವಮಂಜರೀ. ಪರಿಮಳವೇ ಮೊದಲಾದ 48 ಗ್ರಂಥರತ್ನಗಳು. ಪರಿಮಳಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಖ್ಯಾತರಾಗಿ ಅವರು ನೀಡುವ ಪ್ರಸಾದ ಪರಿಮಳ ಪ್ರಸಾದವೆಂದಾಗಿ ಬೆಳಗಿದವರು.

ಯಾದವಗಿರಿಯೆಂದರೆ ಆದವಾನಿ. ಅದರ ಬಳಿಯ ಕಂದನಾತಿ ಗ್ರಾಮವೇ ವಿಪ್ರನಾಗಿದ್ದರೂ ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿಗಳಿಲ್ಲದ ವೆಂಕಣ್ಣನ ಹುಟ್ಟೂರು. ಗುರುರಾಯರ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ. ಗುರುರಾಯರ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾತ್ರದಿಂದ, ಬಿಜಾಪುರ ಸುಲ್ತಾನನ ಸಾಮಂತನಾದ ಆದವಾನಿ / ರಾಯಚೂರಿನ ನವಾಬ ಸಿದ್ದಿಕ್ ಮಸೂದ್ ಖಾನನ ಪತ್ರ ಓದಿ, ಆತನ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಬಾಳು ಹಸನಾಗಿಸಿಕೊಂಡ. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉನ್ನತಸ್ಥಾನಗಳಿಗೇರುತ್ತಾ ನವಾಬನ ದಿವಾನನಾದ.

ಆದೋನಿ ಮಂಡಲದ ತುಂಗಭದ್ರಾ ತೀರದ ಮಂಚಾಲಿಗ್ರಾಮವೆಂಬ ಮಂತ್ರ-ಸಿದ್ಧಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಬೇಕೆಂದು ಹರಿವಾಯುಗಳ ಅಣತಿಯಂತೆ ಗುರುರಾಯರ ನಿರ್ಧಾರ. ಮಾಂಸಾದಿ ನಿಷಿದ್ಧ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ನವಾಬನೆದುರೇ ತೀರ್ಥಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ವಿಹಿತಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಗುರುರಾಯರಿಗೆ ಶರಣಾದ ನವಾಬ. ಗುರುರಾಯರಿಂದ ಆದೇಶಪಡೆದ ವೆಂಕಣ್ಣನ ಆಶಯದಂತೆ, ನವಾಬನಿಂದ ಬರಡಾಗಿ ಕಾಣುವ ಮಂಚಾಲೆ ಗ್ರಾಮದಾನ.

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಅಗೆದರೂ ವಿಭೂತಿ ಗಡ್ಡೆಗಳು, ಅಂಗಾರ ಚೂರುಗಳು ಪ್ರಹ್ಲಾದ-

ರಾಜರಾಗಿದ್ದಾಗ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದ ಯಜ್ಞದ ಕುರುಹುಗಳು. ಆಗಿನ ಯಜ್ಞಕುಂಡದ ಸ್ಥಳವೇ ಈಗ ಬೃಂದಾವನದ ಸ್ಥಳವಾಗಿ ಆದೇಶ. ತಾವೇ ಅರ್ಚಿಸಿದ್ದ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ದರ್ಶನ, ಅನುಗ್ರಹಸಂಪಾದನೆ, ಭಕ್ತವರ್ಗದಿಂದ ಪೂಜೆಗೈಸುವ ಸಂಕಲ್ಪ. ಅರವತ್ತು ಜನ ಶ್ರೋತ್ರಿಯರಿಗೆ ಗೃಹ, ವೃತ್ತಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶ ದೇವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ. ವೆಂಕಣ್ಣ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ವೃಂದಾವನ ಪೀಠದ ಮುಂದಿನ ಐದನೆಯವರಾದ ಶ್ರೀವಾದೀಂದ್ರತೀರ್ಥರಿಗೆ ಮೀಸಲು. ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ದೇವರು ಏಳು ಘಳಿಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ದಿವ್ಯ ಬಂಡೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಣದೇವರ, ರುದ್ರದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ, ಮತ್ತು ವೃಂದಾವನದ ನಿರ್ಮಾಣ.

ಗುರುರಾಯರ ಆದೇಶದಂತೆ ವೆಂಕಣ್ಣ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದ ಸಜೀವ ವೃಂದಾವನ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಿರುವ ವಿಷಯ. ಹರಿದುಬಂದ ಭಕ್ತಸಾಗರಕ್ಕೆ ಅಭೀಷ್ಟಗಳ ಸುರಿಮಳೆ, ಉಪದೇಶಾಮೃತ, ಏಳುನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ತೇಜೋರೂಪದಿಂದಿದ್ದು ಭಕ್ತರ ಪರಿಪಾಲಿಸುವುದಾಗಿ ಅಭಯ. ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಅಣ್ಣ ಗುರುರಾಜಾಚಾರ್ಯರ ಮಗ ವೆಂಕಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಂನ್ಯಾಸ ನೀಡಿ ಶ್ರೀಯೋಗೀಂದ್ರತೀರ್ಥರೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಸ್ಥಾಪನೆ.

ವಿರೋಧಿಕೃತ್ ಸಂವತ್ಸರದ ಶ್ರಾವಣ ಬಹುಳ ದ್ವಿತೀಯಾ, ಶುಕ್ರವಾರ, ಕ್ರಿ. ಶ.1671, ಬೃಂದಾವನದ ಒಳಗೆ ಪದ್ಮಾಸನ. ದ್ವಾದಶ ನಾಮಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ದೇಹ. ಶ್ರೀಮೂಲರಾಮದೇವರ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ತುಳಸಿಯ ಹಾರ, ಬಲಗೈಲಿ ಅಕ್ಷಮಾಲಾ. ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಮಂಡಲು. ಇತ್ತಿದ್ದ ಸೂಚನೆಗನುಸಾರವಾಗಿ 1200 ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, 12000 ವರಾಹಗಳ ಅಭಿಷೇಕ. ಬೃಂದಾವನ ನಿರ್ಮಾಣ.

ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ತೋತ್ರ ಕಟ್ಟುತ, ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುವ ತುಂಗಭದ್ರೆಯ ಅನುಗ್ರಹಬಲದಿಂ ದಾಟಿ, ಮಹಾಭಕ್ತ ಬಿಚ್ಚಾಲೆಯ ಅಪ್ಪಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರ ತಡವಾದ ಆಗಮನ. ''ಸಾಕ್ಷೀ ಹಯಾಸ್ತ್ಯೋತ್ರ ಹಿ'' ಬೃಂದಾವನದಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿಬಂತು ಅನುಮೋದನೆಯ ಮಹಾವಚನ. ಅಂತೆಯೇ ಆಚಾರ್ಯರ ರಚನೆಯ ರಾಯರ ಕವಚ, ಗದ್ಯ, ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕ ಒಂದೊಂದೂ ಅಮೂಲ್ಯರತ್ನ. ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ತೋತ್ರದ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತ ಪಾರಾಯಣ ಸಕಲಾಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿದಾಯಕ.

ಹರಿದಾಸರಿಗೆ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಪರಮಾಪ್ತ. ಗುರುವಿದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಹರಿ. ದಾಸ-ವರೇಣ್ಯರಾದ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರು, ಶ್ರೀಗೋಪಾಲದಾಸರು, ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲಾ ಗುರುರಾಯರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರು; ರಚಿಸಿ ಹಾಡಿದರು ಗುರು-ರಾಯರ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು. ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಇವು ರಾಜಮಾರ್ಗಗಳು. ಶ್ರೀವಿಜಯ-ದಾಸರಿಗೆ ತೇಜೋಮಯಶರೀರದಿಂದ ದರ್ಶನವಿತ್ತರು. ವೃಂದಾವನದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರೊಂದಿಗೆ ಸಂಭಾಷಿಸಿದರು.

ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ವ್ಯಾಸ, ನೃಹರಿ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಉಪಾಸಕರು, ಕೋಮಲಾಂಗರು, ಕಠಿಣ ದುರ್ವಾದಿಸಮೂಹಗಳ ಗೆಲಿಪರು, ಯಾಮ ಯಾಮಕೆ ಭಕ್ತರಭೀಷ್ಟ ಪೂರೈಪರು, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನು ಚಕ್ರರೂಪದಿಂದು ಭಕ್ತರಘ ಕಳೆದಿವರಿಗೆ ಕೀರ್ತಿಯನೀವನನುದಿನ, ದಿನದಿನಕೂ ವೃದ್ಧಿ, ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಪ್ರಸಾರ, ಸಮವಿಲ್ಲದ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದೆನಿಪುದು ಮಂತ್ರಾಲಯವೆಂದು ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರು ಕೊಂಡಾಡಿರುವರು.

ಗುರುರಾಯರ ಚರಣಕಮಲವ ಸ್ಮರಿಸುವ ಸುಜನರ ಪಾಪಗಳು ನಾಶ-ವಾಗುವವು; 'ರಾ' ಎಂದರೆ ದೋಷಗಳ ದಹಿಸುವರು; 'ಘ' ಎಂದರೆ ಘನಜ್ಞಾನ ಭಕುತಿಯ ನೀವರು; 'ವೇಂ' ಎಂದರೆ ಜನನ ಮರಣಗಳು ದೂರಾಗುವುದು; 'ದ್ರ' ಎಂದರೆ ಸಂಪತ್ತು, ವೇದವೇದ್ಯನ ದರುಶನವಾಗುವುದೆಂದು ಶ್ರೀಗೋಪಾಲ-ದಾಸರು ಕೊಂಡಾಡಿರುವರು.

ರಥಾರೂಢ ರಾಯರು ಮನೋರಥವ ಕೊಡುವರು. ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ವ್ಯಾಸಮುನಿ, ರಾಯರು ಪತಿತರುದ್ಧಾರಕರು. ಹರಿ ನೋಡಿದನಿವರ ಪರಮದಯಾಳುತನವ, ಗುರ್ವಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ವರನೀಡಲು ಜಗಕೆ ನರಹರಿ ತಾನೆ ನಿಂದು ನಿರುತ ಪೂಜೆಯಗೊಂಡು ಭಕ್ತರಭೀಷ್ಟ ಪೂರೈಪನು ಎಂದಿರುವರು ಶ್ರೀಗೋಪಾಲದಾಸರು.

ಕುರುಡರಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿ, ಬಂಜೆಯರಿಗೆ ಸಂತಾನ, ಬಳಿಸಾರದವರೆಲ್ಲರಭೀಷ್ಟಪೂರಣ ಮಾಡುತ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ 700 ವರ್ಷ ಇದ್ದು ಮೆರವ ಕೃಪಾಸಿಂಧು ಎಂದೂ ಶ್ರೀ-ಗೋಪಾಲದಾಸರು ಘೋಷಿಸಿರುವರು.

ಶ್ರೀಶ ವಿಠ್ಠಲಾಂಕಿತ ಕಂಪಲಿದಾಸರು ಬಂದು ಭಕುತರ ಪೊರೆಯೆಂದು, ನರಹರಿ-ಪ್ರಿಯರೆಂದು ಸ್ತುತಿಸಿರುವರು. ಗುರುರಾಯರ ಬಿಟ್ಟರೆ ಕರುಣಿಸಿ ಪೊರೆವ ದೊರೆಗಳಿ-

ನ್ಯಾರಿಹರೆಂದು ಅಭಿನವ ಜನಾರ್ದನ ವಿಠ್ಠಲ ದಾಸರು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಿರುವರು. ಗುರುರಾಯರ ಪದಕಮಲವ ವಿಮಲ ಮನದಿ ಭಜಿಪರ ಕಾಯುವರೆಂದರು ಶ್ರೀರಘುನಾಥ ವಿಠ್ಠಲದಾಸರು.

ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಗುರುರಾಯರ ಹರಸುತ, ಅಚಿಂತ್ಯ ಯೋಗದಿಂದ ಕೀರ್ತಿ-ಪತಾಕೆಯ ಬೆಳೆಸುತ, ನರಹರಿ, ಕೃಷ್ಣ, ರಾಮ, ವೇದವ್ಯಾಸರು ಸಿರಿಸಹಿತ ಪರಿವಾರದಿಂದಿರುವರು. ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದ ಯತಿಗಳು ತಾರ-ತಮ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಇರುವರೆಂದು, ನಿತ್ಯವಿಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವ ಸಂಭ್ರಮ ಮನೆಮಾಡಿ-ರುವುದೆಂದು ಶ್ರೀಗೋಪಾಲದಾಸರು ತಿಳಿಸಿರುವರು.

ಶ್ರೀನರಹರಿ ರೂಪದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ಪಾಪಗಳ ಪರಿಹಾರ, ಶ್ರೀರಾಮ-ರೂಪದಿಂದ ಬಾಳುವೆಯ ಕೊಡುಗೆ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರೂಪದಿಂದ ಮುಂಜಿ, ಮದುವೆ, ಪುತ್ರೋತ್ಸವ ಹರುಷ, ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರೂಪದಿಂದ ದುರ್ವಾದಿಗಳ ಪಲಾಯನಗೈಸಿ ಹರಿಸರ್ವೋತ್ತಮ ಜ್ಞಾನದಾನ.

ದಿನ ದಿನಕಿಲ್ಲಿ ನೂತನ ಪೂಜೆಗಳಾಗುವುವು । ದಿನದಿನಕಿಲ್ಲಿ ನೂತನ ವಾರ್ತೆ-ಗಳಾಗುವುವು । ಜನರ ಸಂದಣಿಸಿ ಪ್ರತಿದಿನ ವಿಪ್ರ ಭೋಜನ । ಜನರ ಕೈಯ್ಯಿಂದ ಪ್ರತಿ ಜನರೀಪ್ಸಿತ ತುಂಬವರು । ಜನುಮಸಫಲ ತಮ್ಮ ಜನನವ ನೀಗುವರು । ದಿನ ಸಪ್ತಶತವರುಷಗಳ ಪರಿಯಂತರ । ದಿನಕರ ಶತತೇಜ ಜನನಾಥ ತಾನಿಲ್ಲಿ । ಅನುವಾಗಿ ತಾನಿಂದು ಘನಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಜನರ ಪಾಲಿಪುದ। ಕ್ಕನುಮಾನಸಲ್ಲದು ಗುಣಗಣ ಪರಿಪೂರ್ಣ । ಗೋಪಾಲವಿಠ್ಠಲ ಅಣೋರಣೀಯ ಎಂಬುವಗೆ ಎಣೆಯಾರೋ ಜಗದೊಳಗೇ ಎಂದು ಶ್ರೀಗೋಪಾಲದಾಸರು ಘೋಷಿಸಿರುವುದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದು.

ಇಂದ್ರಲೋಕದಂತಾಗುವುದು ಮಂತ್ರಾಲಯ, ಕರೆಸುವುದು ಕಂಗೊಳಿಸುವುದು ನೋಳ್ಪ ಜನಕೆ, ಕಾಮಧೇನುವಿನಂತೆ ಇಪ್ಪ ಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರೆಂದು ಸಾರಿರು-ವರು ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು.

ಶ್ರೀವಾದೀಂದ್ರರು ತಾವು ರಚಿಸಿದ ಗುರುಗುಣಸ್ತವನವನ್ನು ವೃಂದಾವನದ ಮುಂದೆ ಪಠಿಸಿದಾಗ ವೃಂದಾವನದ ಕಂಪನದಿಂದ ಅನುಮೋದನೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1801.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿ, ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಸರ್ ಥಾಮಸ್ ಮುನ್ರೋನೊಂದಿಗೆ ಗುರುರಾಯರು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದು, ಆತ ಉದ್ದೇಶಿತ ಎಂಡೋಮೆಂಟ್ ರದ್ದು ಮಾಡಿದ್ದು ಮದ್ರಾಸ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಗೆಜೆಟಿಯರ್‌ನಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ದಾಖಲು. ಮೂಲ ಬೃಂದಾವನವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಮೃತ್ತಿಕಾ ಬೃಂದಾವನದ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಭಕ್ತರಿಗೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಚಿಂತ್ಯ ಮಹಿಮೆ.

ಗುರುರಾಯರ ಅಲ್ಪಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದರೆ ಸಾಲದು. ಅದು ಬಳಿ ಸಾರಿದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ದೊರಕಬಹುದು. ಬೀದಿಯ ಭಿಕ್ಷುಕನಿಗೆ ಸಿರಿವಂತನಿತ್ತ ಬಿಡಿಗಾಸಿ-ನಂತೆ. ಗುರುರಾಯರ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತರು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವವರ್ಣಾಶ್ರಮೋಚಿತ-ಕರ್ಮಾಸಕ್ತರಾಗಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಭಕ್ತರು ಭಗವಂತನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ, ದೃಢವಾದ ಭಕ್ತಿ, ಇತರವಿಷಯಗಳೆಡೆ ವಿರಕ್ತಿ, ಸಂಸಾರಬಂಧನ-ದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಬೇಡುವುದೇ, ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಐಹಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ಬೇಡುವುದೇ ಗುರುರಾಯರಿಗೆ ಬಲು ಇಷ್ಟ. ಕೊಡುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅವಿರತ ಸೇವಿಸಬೇಕು ಬಹುವರ್ಷ. ಅನುಗ್ರಹವಾದ ಮೇಲೆ ಮುಕುತಿಯ ಸುಖ ಶಾಶ್ವತ. ಕೇವಲ ಐಹಿಕ ವಿಷಯ ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಸುಲಭ. ಸೇವಾವಧಿ ಅತ್ಯಲ್ಪ. ಫಲ ಅಶಾಶ್ವತ.

ಶ್ರೀಗುರುರಾಯರ ಆರಾಧಿಸುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಖಚಿತ. ಅಂತೆಯೇ, ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಅವರ ಉಪಾಸಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಪ್ರೇರಣೆ, ಸೂಚನೆ, ರಕ್ಷಣೆ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಹಲವುವಿಧ. ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರದೂ ಸ್ವಂತ ಅನುಭವ. ಆ ಒಂದೊಂದು ಅನುಭವವನ್ನೂ ದಾಖಲಿಸಹೊರಟರೆ ಸಾವಿರಾರು ಪುಟಗಳೂ ಸಾಲದಾದಾವು. ಭಕ್ತರಿಗೆ ತೋರಿಸುವ ಕನಸಿನ ಮುಖಾಂತರ ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಯೋಗಿಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಖಾತರಿ -ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಶ್ರೀಗುರುರಾಯರ ಮಹಿಮೆಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಮಾಣ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ॥ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರಗುರವೇ ನಮೋ ಅತ್ಯಂತದಯಾಲವೇ ॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಗುರುರಾಯರ ಚರಿತ್ರೆ ಹಾಗೂ ಮಹಿಮೆಗಳು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀರಘುಪ್ರವೀರತೀರ್ಥರು (ಹುಲಿಕೊಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು) ಪಲಿಮಾರು ಮಠ ಶ್ರಾವಣ ಬಹುಳ ಬಿದಿಗೆ. ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯವರು. ಇವರು

ಮೊದಲು ತಿರುಪತಿ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಚತುಃಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರು. ಪುನಃ ತಿರುಪತಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಧನ್ವಂತರಿರಾಮಾಚಾರ್ಯ ಮೊದಲದ ಖ್ಯಾತ ವಿದ್ವಾಂಸ-ರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾರ್ಥ ಮಾಡಿ ಜಯಗಳಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಆರಣಿ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸನ್ಮಾನಿತರಾದರು. ಮಹಮದ್‌ರಜಾ ಎಂಬ ನವಾನೊಬ್ಬನು ಇವರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿ ರೌಪ್ಯಶ್ವೇತಛತ್ರ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದನು. ಹನ್ನೆರಡು ಬಾರಿ ಸುಧಾಪಾಠ ಹಾಗೂ ಚಂದ್ರಿಕಾಪಾಠ, ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ , ತಂತ್ರಸಾರ, ತರ್ಕ ಮೀಮಾಂಸಾದಿಗಳ ಪಾಠ ಇವರ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾಧನೆ. ತಪಶ್ಚರ್ಯ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ , ಯೋಗಸಿದ್ಧಿ ಇವರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ . ಪಲಿಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಆಂಜನೇಯನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿದವರು ಇವರೇ. ಇವರ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಇವರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ 'ಹನುಮದ್‌ಭೀಮ-ಮಧ್ವಾಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮ ಸ್ತೋತ್ರ' ಇವತ್ತಿಗೂ ಮಂತ್ರತುಲ್ಯವಾದ ಪಾರಾಯಣ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ.

ಇವರು ತೋರಿದ ಪವಾಡಗಳು (1) : ಶ್ರೀ ರಘುಪ್ರವೀರರು ಆಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕರಿ-ಸಿದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಡ್ಡರಂತೆ. ಮಾತೂ ಉಗ್ಗುತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ಆಗ ಜನರು ಇವರನ್ನು ಕಂಡು ಲಘುವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಇವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಆಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಘಟಿಕಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ 48 ದಿನಗಳ ಕಾಲ 'ಸುಂದರಕಾಂಡ' ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ತಪಶ್ಚರ್ಯ ಆಚರಿಸಿದರು. 48ನೇ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರು ಒಂದು ಮಂಗನರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇವರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಉಗುಳಿದ ಹಾಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು ಹಾಗೂ 'ನನ್ನದೊಂದು ಪ್ರತೀಕ ಸರೋವರದಲ್ಲಿದೆ. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸು' ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಮರುದಿನ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತೆಗೆಯಲು ಸುಂದರ ಪ್ರಾಣದೇವರಮೂರ್ತಿ ದೊರೆಯಿತು. ಆದಿನದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀರಘುಪ್ರವೀರರು ಸಿದ್ಧ-ಪುರುಷರಾದರು. ಪಲಿಮಾರಿನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಣದೇವರ ಮೂರ್ತಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಕೆಳಗೆ ಈ ಪುಟ್ಟ ಚತುರ್ಭುಜ ಪದ್ಮಾಸನ ಹಾಕಿ ಕುಳಿತ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಂಗಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನಿರಿಸಿದರು. ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರು ಊರಿನ ಆರಾಧ್ಯದೇವರಾದರು.

ಏನೇ ಕಷ್ಟಬಂದರೂ ಓಡಿಬರುವ ಭಕ್ತರು. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಂಗಪೂಜೆ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಸಿ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರಥಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಡೊಂಬರನೊಬ್ಬನು ನಾನಾ ಆಟಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಸವಾಲು ಹಾಕಿದನು. 'ಈ ಆಟ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಅನಂತೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ ನುಂಗುತ್ತೇನೆ'. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೆಲವರು ಮಠದ ಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ರಘುಪ್ರವೀರರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಲಘುವಾಗಿ ನಗುತ್ತಾ 'ಅನಂತೇಶ್ವರನನ್ನು ನುಂಗುತ್ತಾನೋ, ಮುಕುಳಿ ನುಂಗುತ್ತಾನೋ?' ಎಂದು ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ತಮಾಷೆ ಮಾಡಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ, ಸವಾಲನ್ನು ಕೃತಿಗಿಳಿಸಲು ಆಡೊಂಬರನು 'ಆ' ಎಂದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬಾಯಿ ತೆಗೆದು ನುಂಗುವವನಂತೆ ನಟನೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು, ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಜನರು ಹೋ! ಎಂದು ನಗುತ್ತಾ ಭರ್ತ್ಸನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು; ತಾನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಮೋಹಿನಿ ಆಟ ತಿರುಗುಬಾಣವಾಗಿ ದೇವಾಲಯದ ಬದಲು ಕುಂಡೆಯನ್ನು ನುಂಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಪಮಾನದಿಂದ ಸಿಟ್ಟಾದ ಆತ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದನು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಪೀಠಸ್ಥರಾದ ಶ್ರೀ ರಘುಪ್ರವೀರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ತರ್ಪಣಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರು. ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲೇ ಅವರಿಗೆ ಮೂತ್ರದ ಶಂಕೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಅವರು ಎದ್ದು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ ಪುನಃ ಸ್ನಾತರಾಗಿ ಬಂದು ತರ್ಪಣಾರಂಭ ಮಾಡಲು ಪುನಃ ಶಂಕೆಯಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸುಮಾರು ಹತ್ತಾರು ಸಲ ತರ್ಪಣಕ್ಕೆ ಮೂತ್ರಶಂಕೆಯು ಅಡ್ಡಿಯಾಯಿತು. ಈ ವಿಚಿತ್ರ ತೊಂದರೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರು ತುಂಬಾ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾದರು. ಆಗ ಯಾರೋ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ದಿನದ ಡೊಂಬರನು ಒಂದು ಹಳ್ಳದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಾ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರೆತ್ತಿ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ಏನೋ ಮಂತ್ರ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನನ್ನು ಕರೆದು 'ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಒಂದು ಬಾಳೆಗಿಡದ ತಲೆ ಕಡಿದು ಬಾ' ಎಂದರು. ಆಮೇಲೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಮೂತ್ರಶಂಕೆ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಕಡಿದ ಬಾಳೆ ದಿಂಡಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯ ತೊಡಗಿತು. ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಗಳವರಿಂದ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಸ್ನಾನ, ಪೂಜೆ,

ಭಿಕ್ಷೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿದವು. ಊಟ ಮಾಡಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ, ಡೊಂಬರನು ಹೊಳೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವುದು, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಘ್ಯ ನೀಡುವುದು ನಡದೇ ಇತ್ತು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ವಿಷಯ ತಿಳಿದನು. ತನ್ನ ಮಾಟ ಶ್ರೀಗಳ ಎದುರಿಸಿದ ರೀತಿ ತಿಳಿದು ಪೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸಿದನು.

ಇವರ ಪರ್ಯಾಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಠದ 'ನರ್ಮದೆ' ಎಂಬ ಇವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ಹಸುವನ್ನು ಹುಲಿಯೊಂದು ಕೊಂದು ತಿಂದಿತು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಅದರ ಹಾಲನ್ನೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಸುವಿನ ಸಾವು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ವ್ಯಥೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಅಂದು ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪೂಜೆಗೂ ಏಳದೇ ಧ್ಯಾನಸ್ಥರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಕೊನೆಗೆ ಹಸುಕೊಂದ ಹುಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮಠದ ಮಹಾದ್ವಾರ ಬಳಿ ಬಂದು ವಿಲವಿಲನೆ ಒದ್ದಾಡಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅನಂತರವೇ ಶ್ರೀಗಳವರು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆದ್ದು ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಈ ಮಹಿಮೆಯ ಸ್ಮಾರಕವಾಗಿ ಇವರ ವೃಂದಾವನದ ಮುಂದೆ ಹುಲಿಯ ಪ್ರತೀಕ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಘಟನೆಯ ನಂತರ ಶ್ರೀ ರಘುಪ್ರವೀರ-ತೀರ್ಥರನ್ನು ಜನರು 'ಹುಲಿಕೊಂದ ಸ್ವಾಮಿ'ಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯ ತೊಡಗಿದರು. ಇವರು ಮೂರೂವರೆ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಪೀಠವನ್ನಾಳಿದರು. ಇವರ ಅವಸಾನವೂ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಯಿತು. ಶಾ.ಕ. 1718 (ಕ್ರಿ .ಶ. 1795) ರಾಕ್ಷಸ ಸಂವತ್ಸರದ ಶ್ರಾವಣ ಬಹುಳ ಬಿದಿಗೆ ಇವರ ಪುಣ್ಯ-ತಿಥಿಯು.

ಶ್ರಾವಣ || ಬಹುಳ || ಚತುರ್ಥೀ

ಶ್ರೀ ಸುಜ್ಞಾನೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು (ರಾಯರ ಮಠ) ಶ್ರಾವಣ ಬಹುಳ ಚತುರ್ಥೀ - ಸುಧಾಸಾರಾರ್ಥತತ್ವಜ್ಞಂ ಸುರದ್ರುಮಸಮಂ ಸತಾಂ । ಸುರಾ-ಧಿಪಗುರುಪ್ರಖ್ಯಂ ಸುಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಗುರುಂ ಭಜೇ ॥ ಧೀರೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮ ಪ್ರಪೌತ್ರರೂ, ಸುಜನೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಭಾವ-

ಮೈದುನಂದಿರೂ ಆದ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರೆಂಬುವರು ದೊಡ್ಡಪಂಡಿತರು. ಅತ್ಯಂತ ಆಚಾರಶೀಲರು ಸುಜನೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಂದ ಅವರ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಆಶ್ರಮಪಡೆದು 'ಸುಜ್ಞಾನೇಂದ್ರ-ತೀರ್ಥ'ರೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದರು ಇವರ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಮಾತ್ರ ಸಂಚಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೈತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಕಿರೀಟಗಿರಿ, ಮೊರಬ, ಸೋಮನಹಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ ಅಮರಾಪುರ, ಶೆಟ್ಟಿಹಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಿದ್ದ ಜಮೀನುಗಳನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಿದರು. ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಆಡಳಿತ ಆಗಲೇ ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಮಠದ ಎಲ್ಲ ಆಸ್ತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಕಾಗದಪತ್ರಗಳು ಆದದ್ದು ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಶ್ರೀಗಳವರು ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳು. ಪ್ರಣವ ಜಪ-ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಹ್ನೀಕವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಲಕ್ಷಣ ತೇಜಸ್ಸು ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು . ಯಾವುದೋ ಗ್ರಾಮದ ಸಂಬಂಧ -ದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕಮೀಶನರವರಿಂದ ಮಠಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೆಲಸವಾಗ-ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನವನು, ಶ್ರೀಪಾದಪುತ್ರರಾದ ರಾಜಗೋಪಾಲಾ-ಚಾರ್ಯರು ಆ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಲೌಕಿಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಶ್ರೀಗಳವರ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವೆಂದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಗಳವರ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಮ್ಲೇಚ್ಛನದರ್ಶನ ಶಾಸ್ತ್ರನಿಷಿದ್ಧವೆಂದೂ, ತಮಗೆ ಅವನಿಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಡಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಶ್ರೀಗಳವರು ನುಡಿದರು. ಲೌಕಿಕವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಇದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಡಬೇಕೆಂದು ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯರು ಒತ್ತಾಯ ಪಡಿಸಿ ಆ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಆದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಬರಿಯ ಮಣೆ ಕಂಡಿತೇ ಹೊರತು ಶ್ರೀಗಳವರು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಪಾದ-ಪುತ್ರರು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಶ್ರೀಗಳವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾದ್ದಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಪಾದಪುತ್ರರೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀಗಳವರ ತಪಶ್ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮತ್ತು ಭಯದಿಂದ ಚಕಿತರಾದರು. ಶ್ರೀಗಳವರ ತೇಜಸ್ಸು ಉಜ್ವಲವಾದ-ದ್ದೆಂದು ಇದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಟ್ಟಿತು.

ಶ್ರೀಗಳವರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳು ವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಕೊನೆಯ ಜೀವನವನ್ನು ಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀಗಳವರು

ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಕಾಲ ಶ್ರೀಗಳವರು ಗುರುರಾಜರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮೇಲೆ ನಂಜನಗೂಡಿಗೇ ಹೋಗಬೇಕೆಂದೂ ತಮ್ಮ ಸನ್ನಿಧಾನದ ಬದಲು ತಮ್ಮ ದಿನ ಒಂದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುದವೆಂದೂ ಮುಂದೆ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸನ್ನಿಧಾನದ ಲಾಭವಾಗುವುದೆಂದೂ ಗುರುರಾಜರು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನದ್ವಾರಾ ಸೂಚನೆ ಇತ್ತರು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಗುರುರಾಜರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಂಜನಗೂಡಿಗೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ದುರ್ಮತಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಶ್ರಾವಣ ಬಹುಳ ಚತುರ್ಥಿಯ ದಿನ ಕೃಷ್ಣಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಗುರುರಾಜರ ಉತ್ತರಾರಾಧನೆಯ ದಿನ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪೂರ್ವಾರಾಧನೆ-ಯಾದದ್ದರಿಂದ ಗುರುರಾಜರ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಸಾರಾಂಶ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಶ್ರೀಗಳವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಅದ್ಭುತವಾದದ್ದು ಇವರು ಒಂಭತ್ತು ಸುಧಾಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿ ಮಂಗಳ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಚಂದ್ರಿಕಾಮಂಡನವೆಂಬ ಗ್ರಂಥ ರಚಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರಾವಣ ॥ ಬಹುಳ ॥ ಷಷ್ಠೀ

ಸಿರಿಯಾಳ ಷಷ್ಠೀ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಸಿರಿಯಾಳನನ್ನು (ವಿರುದ್ಧ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ತಲೆಮಾಡಿ ಮಲಗಿರುವ ಎರಡು ಹಸುಳೆಗಳ ಪ್ರತಿಕೃತಿ) ಮಾಡಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಮೊಸರನ್ನವನ್ನೂ ಕಡುಬನ್ನೂ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿರುವ ಮನೆಗೆ ಬುತ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಡುಬು ಬೀರಿ ಬರುವುದು ವಾಡಿಕೆ.

ಶ್ರಾವಣ ॥ ಬಹುಳ ॥ ಸಪ್ತಮೀ

ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣತೀರ್ಥರು (ಮಾಧವತೀರ್ಥ ಮಠ) ಸಿಂಹಾಚಲ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧುಹರ್ಯಾಖ್ಯಸಂಜಾತಾನ್ ವೀರರಾಮ ಪದಪ್ರಿಯಾನ್ । ಶ್ರೀನಾರಾ-ಯಣಗುರೂನ್ ವಂದೇ ಸದ್ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿಸಿದ್ಧಯೇ ॥

ಶ್ರಾವಣ ॥ ಬಹುಳ ॥ ಅಷ್ಟಮೀ

ಕೃಷ್ಣಜನ್ಮಾಷ್ಟಮೀ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳ ದಮನ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಟರ ಪೋಷಣಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಗೀತೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಮಹಾನುಭಾವ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜನ್ಮದಿನ. ಚಾಂದ್ರ, ಸೌರಮಾನಗಳ ರೀತ್ಯಾ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರಾವಣ ಬಹುಳ ಅಷ್ಟಮೀ ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿ ಚಂದ್ರೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಧಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಗೋಕುಲದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಟ್ಟು ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಆ ದಿನ ಬಗೆಬಗೆಯ ತಿಂಡಿ ತಿನುಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸುತ್ತಾರೆ. ರೋಹಿಣಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಇರುವ ದಿನ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣ ಜಯಂತೀ ಎಂದು ಹೆಸರಾಗುತ್ತದೆ. ಪೂಜೆ ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ಆ ದಿನ ಉಪವಾಸವಿರಬೇಕು. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮೀ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ನೋಡಿರಿ.

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸತತ್ವಜ್ಞರ ಆರಾಧನೆ – ಪ್ರಕಟೀಕೃತಟೀಕೋಕ್ತಿಃ ಮರ್ಕಟೀಕೃತ-ಮಾಯಿರಾಟ್ । ಚಕ್ರ್ಯತಾತ್ ವ್ಯಾಸತತ್ವಜ್ಞಮಸ್ಕರೀಂದ್ರಃ ಕೃಪಾಂ ಮಯಿ ॥ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವೇಂಕಟರಾಮಾರ್ಯರೆಂದು ಹೆಸರು. ಗದ್ವಾಲಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಐಜೀ ಗ್ರಾಮದವರು. ಪಾಠಪ್ರವಚನ ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲ-ವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಬೀಚಪಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು. ಐಜೀ ಗ್ರಾಮ-ದಿಂದ ಬಂದವರಾದ್ದರಿಂದ ಐಜೀ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಎಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಇವರು ಶ್ರೀಟೀಕಾರಾಯರ ನ್ಯಾಯಸುಧೆಗೆ 'ವ್ಯಜನ' ಎಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ, ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ 'ಗುರುಪ್ರಭಾ ಮತ್ತು ಲಘುಪ್ರಭಾ, ಕುಲಿಶ' ಎಂಬ ಪ್ರೌಢ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದವರು. 'ವಾಸುದೇವವಿಟ್ಠಲ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದೇವರನಾಮಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು. ಅರಣ್ಯಕಾ-ಚಾರ್ಯರೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಮಾದನೂರು ವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀವ್ಯಾಸತತ್ತ್ವಜ್ಞರ ಶಿಷ್ಯರು. ಐಜೀ ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ 76ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಾಘವೇಂದ್ರಮಠದ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಭುವನೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು ವೇಣಿಸೋಮಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಯತ್ಯಾಶ್ರಮವನ್ನು ನೀಡಲು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಭಾಗವತಸಪ್ತಮಸ್ಕಂಧಕ್ಕೆ 'ಮಂದನಂದಿನೀ' ಎಂಬ ಟೀಕೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಭುವನೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ

ಯತ್ಯಾಶ್ರಮ ನೀಡಿ 'ವ್ಯಾಸತತ್ತ್ವಜ್ಞ'ರೆಂಬ ಅನ್ವರ್ಥಕ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು – ಕವಿಭಿರೀಡಿತಮಹಾಮುನಿ ವ್ಯಾಸಕೃತ ಸುಭಾಗವತಾದಿ ಗ್ರಂಥ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ನೋಡಿ । ಭುವನೇಂದ್ರರಾಯ ತಾ ಕರುಣದಲಿ ತುರಿಯಾ-ಶ್ರಮವನಿತ್ತು ವ್ಯಾಸತತ್ತ್ವಜ್ಞರಹುದೆಂದ ॥' ಎಂಬುದಾಗಿ ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀವ್ಯಾಸತತ್ತ್ವಜ್ಞರ ವೃಂದಾವನವು ವೇಣಿಸೋಮಪುರದಲ್ಲಿದೆ.

ಶ್ರಾವಣ ॥ ಬಹುಳ ॥ ಏಕಾದಶೀ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಃ – ಶ್ರಾವಣಸ್ಯಾಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಕಿನ್ನಾಮ್ನ್ಯೇಕಾದಶೀ ಭವೇತ್ । ತನ್ಮೇ ಕಥಯ ಗೋವಿಂದ ವಾಸುದೇವ ನಮೋಸ್ತು ತೇ ॥1॥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ಗೋವಿಂದನೇ! ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಏಕಾದಶಿಗೆ ಏನೆಂದು ಹೆಸರು? ಅದನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳು. ಎಲೈ ವಾಸುದೇವನೇ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ – ಶೃಣು ರಾಜನ್ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಆಖ್ಯಾನಂ ಪಾಪನಾಶನಮ್ ಯತ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಪೂರ್ವಂ ಪೃಚ್ಛತೇ ನಾರದಾಯ ವೈ ॥2॥ ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ಬ್ರಹ್ಮನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಾರದನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಒಂದು ಪಾಪನಾಶಕವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ನಾರದಃ – ಭಗವನ್ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತ್ವತ್ತೋಽಹಂ ಕಮಲಾಸನ । ಶ್ರಾವಣಸ್ಯಾಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಕಿನ್ನಾಮ್ನ್ಯೇಕಾದಶೀ ಭವೇತ್ । ಕೋ ದೇವಃ ಕೋ ವಿಧಿಃ ತಸ್ಯಾಃ ಕಿಂ ಪುಣ್ಯಂ ಕಥಯ ಪ್ರಭೋ ॥3॥ ನಾರದನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ಬ್ರಹ್ಮನೇ! ನಿನ್ನಿಂದ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು. ಶ್ರಾವಣದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಏಕಾದಶಿಯ ಹೆಸರೇನು? ಅದರಲ್ಲಿ ದೇವರಾವುದು? ವಿಧಿಯೇನು? ಅದರಿಂದ ಬರುವ ಪುಣ್ಯವೇನು? ಹೇಳು. ಬ್ರಹ್ಮಾ – ಶೃಣು ನಾರದ ತೇ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಲೋಕಾನಾಂ ಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ । ಶ್ರಾವಣ್ಯೈಕಾದಶೀ ಕೃಷ್ಣಾ ಕಾಮಿಕಾ ನಾಮ ನಾಮತಃ ॥4॥ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಳಿದನು – ಎಲೈ ನಾರದನೇ! ಲೋಕದ ಹಿತದ ರೀತಿಯಿಂದ ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ಶ್ರಾವಣಕೃಷ್ಣ ಏಕಾದಶಿಗೆ ಕಾಮಿಕಾ ಏಕಾದಶೀ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಯಸ್ಯಾಃ ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರೇಣ ವಾಜಪೇಯಫಲಂ ಲಭೇತ್ । ಯಸ್ಯಾಂ ಜಾಗರ್ತಿ ದೇವೇಶಃ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರಃ ॥5॥ ಶ್ರೀಧರಾಖ್ಯಂ ಹರಿಂ ವಿಷ್ಣುಂ

ಮಾಧವಂ ಮಧುಸೂದನಮ್ । ಪೂಜಯೇದ್ಧ್ಯಾಯತೇ ಯೋ ವೈ ತಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಫಲಂ ಶೃಣು ॥6॥ ಆ ಏಕಾದಶಿಯ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದಲೇ ವಾಜಪೇಯಯಾಗದ ಫಲವು ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಏಕಾದಶಿಯಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ , ಗದಾಧರನಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರುವನು. ಶ್ರೀಧರನೂ ವಿಷ್ಣುವೂ ಮಾಧವನೂ ಮಧುಸೂದನನೂ ಆದ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಆ ದಿನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿದರೆ ಅವನ ಪುಣ್ಯಫಲವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ನ ಗಂಗಾಯಾಂ ನ ಕಾಶ್ಯಾಂ ಚ ನೈಮಿಷೇ ನ ಚ ಪುಷ್ಕರೇ । ಯತ್ಫಲಂ ಸಮವಾಪ್ನೋತಿ ತತ್ಫಲಂ ಕೃಷ್ಣಪೂಜನಾತ್ ॥7॥ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ನೈಮಿಷದಲ್ಲಾಗಲೀ ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಾಗಲೀ ಆ ಫಲವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಆ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಕೃಷ್ಣ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಗೋದಾವರ್ಯಾಂ ಗುರೌ ಸಿಂಹೇ ವ್ಯತೀಪಾತೇ ಚ ದಂಡಕೇ । ಯತ್ಫಲಂ ಸಮವಾಪ್ನೋತಿ ತತ್ಫಲಂ ಕೃಷ್ಣಪೂಜನಾತ್ ॥8॥ ಗುರುವು ಸಿಂಹರಾಶಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಾಗ ಗೋದಾವರಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ವ್ಯತೀಪಾತದಲ್ಲಿ ದಂಡಕವನದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಬರುವ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಈ ಶ್ರಾವಣ ಕೃಷ್ಣ ಏಕಾದಶಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಸಾಗರವನೋಪೇತಾಂ ಯೋ ದದಾತಿ ವಸುಂಧರಾಮ್ । ಕಾಮಿಕಾವ್ರತಕಾರೀ ಚ ಉಭೌ ಸಮಫಲೌ ಸ್ಮೃತೌ ॥9॥ ಸಮುದ್ರದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾವ ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಆ ಪುಣ್ಯವೂ ಕಾಮಿಕಾವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದವನ ಪುಣ್ಯವೂ ಸಮವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಪ್ರಸೂಯಮಾನಾಂ ಯೋ ಧೇನುಂ ದದ್ಯಾತ್ಸೋಪಸ್ಕರಾಂ ನರಃ । ತತ್ಫಲಂ ಸಮವಾಪ್ನೋತಿ ಕಾಮಿಕಾವ್ರತಕಾರಕಃ ॥10॥ ಯಾವನು ಕರುಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಹಸುವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಡನೆ ದಾನಕೊಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಆ ಫಲವನ್ನು ಈ ಕಾಮಿಕೈಕಾದಶೀ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರಾವಣೇ ಶ್ರೀಧರಂ ದೇವಂ ಪೂಜಯೇದ್ ಯೋ ನರೋತ್ತಮ । ತೇನೈವ ಪೂಜಿತಾ ದೇವಾ ಗಂಧರ್ವೋರಗಪನ್ನಗಾಃ ॥11॥ ಶ್ರಾವಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಧರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದವನು ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಗಂಧರ್ವರನ್ನೂ ಉರಗರನ್ನೂ ಪನ್ನಗರನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತಾನೆ. ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ಕಾಮಿಕಾದಿವಸೇ ಹರಿಃ । ಪೂಜನೀಯೋ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಮಾನುಷೈಃ ಪಾಪಭೀರುಭಿಃ

॥12॥ ಆದುದರಿಂದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಹೆದರಿರುವವರು ಕಾಮಿಕೈಕಾದಶೀಯ ದಿವಸ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಯೇ ಸಂಸಾರಾರ್ಣವೇ ಮಗ್ನಾಃ ಪಾಪಪಂಕಸಮಾಕುಲೇ । ತೇಷಾಮುದ್ಧಾರಣಾರ್ಥಾಯ ಕಾಮಿಕಾವ್ರತ-ಮುತ್ತಮಮ್ ॥13॥ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೇ ಕೂಡಿರುವ ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವವರನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಈ ಕಾಮಿಕೈಕಾದಶಿಯ ವ್ರತವು ಹುಟ್ಟಿರುವುದು. ನಾತಃ ಪರತರಾ ಕಾಚಿತ್ ಪವಿತ್ರಾ ಪಾಪಹಾರಿಣೀ । ಏವಂ ನಾರದ ಜಾನೀಹಿ ಸ್ವಯಮಾಹ ಪರೋ ಹರಿಃ ॥14॥ ಈ ಕಾಮಿಕಾ ಏಕಾದಶಿಯ ವ್ರತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪವಿತ್ರವೂ ಪಾಪಹಾರಕವಾದುದು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಎಲೈ ನಾರದನೇ! ತಿಳಿದುಕೋ. ಹೀಗೆಂದು ಹರಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿದ್ಯಾನಿರತೈರ್ಯತ್ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ನರೈಃ । ತತೋ ಬಹುತರಂ ವಿದ್ಧಿ ಕಾಮಿಕಾವ್ರತಸೇವಿನಾಮ್ ॥15॥ ವೇದಾಂತವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಓದಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಯಾವ ಫಲವು ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಫಲವು ಈ ಕಾಮಿಕೈಕಾದಶಿಯ ವ್ರತಿಗಳಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ರಾತ್ರೌ ಜಾಗರಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಕಾಮಿಕಾವ್ರತಕೃನ್ನರಃ । ನ ಪಶ್ಯತಿ ಯಮಂ ರೌದ್ರಂ ನೈವ ಗಚ್ಛತಿ ದುರ್ಗತಿಮ್ ॥16॥ ಈ ಕಾಮಿಕೈಕಾದಶಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವವನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಗರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅವನು ಯಮನನ್ನು ನೋಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನರಕವನ್ನು ಹೊಂದುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ನ ಪಶ್ಯತಿ ಕುಯೋನಿಂ ಚ ಕಾಮಿಕಾವ್ರತಸೇವನಾತ್ । ಕಾಮಿಕಾಯಾ ವ್ರತೇ ಚೀರ್ಣೇ ಕೈವಲ್ಯಂ ಯೋಗಿನೋ ಗತಾಃ ॥17॥ ಅಂತಹವನು ಕೆಟ್ಟ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾಮಿಕಾ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿಯೇ ಯೋಗಿಗಳು ಕೈವಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು. ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ಕರ್ತವ್ಯಾ ನಿಯತಾತ್ಮಭಿಃ । ತುಳಸೀಪ್ರಭವೈಃ ಪುತ್ರೈಃ ಯೋ ನರಃ ಪೂಜಯೇದ್ಧರಿಮ್ ॥18॥ ಆದುದರಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ತುಳಸಿಯ ದಳಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ನ ಸ ಲಿಪ್ಯತಿ ಪಾಪೇನ ಪದ್ಮಪತ್ರಮಿವಾಂಭಸಾ । ಸುವರ್ಣಭಾರಮೇಕಂ ತು ರಜತಂ ಚ ಚತುರ್ಗುಣಮ್ ॥19॥ ತತ್ಫಲಂ ಸಮವಾಪ್ನೋತಿ ತುಳಸೀದಳಪೂಜನಾತ್ । ಅಂತಹವನು ಪದ್ಮದ ಎಲೆಯು ನೀರಿನಿಂದ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದಿರುವಂತೆ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಮಣ ಚಿನ್ನವನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದರಾಗಲೀ ನಾಲ್ಕು ಮಣ ಬೆಳ್ಳಿಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದರಾಗಲೀ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ತುಳಸಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮನುಜನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ರಕ್ತಮೌಕ್ತಿಕವೈಡೂರ್ಯಪ್ರವಾಳಾದಿಭಿರರ್ಚಿತಃ ॥20॥ ನ ತುಷ್ಯತಿ ತಥಾ ವಿಷ್ಣುಸ್ತುಲಸೀದಳತೋ ಯಥಾ । ತುಳಸಿಯ ದಳದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು ಸಂತೋಷ ಪಡುವಂತೆ ಹವಳ, ಮುತ್ತು, ವೈಡೂರ್ಯ, ವಜ್ರ, ಕೆಂಪುಗಳಾವುದರಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೂ ಸಂತೋಷಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ತುಲಸೀಮಂಜರೀಭಿರ್ಯಃ ಪೂಜಿತೋ ಯೇನ ಕೇಶವಃ । ಆಜನ್ಮಪಾತಕಂ ತಸ್ಯ ನಿಶ್ಚಯಾದ್ಯಾತಿ ಸಂಕ್ಷಯಮ್ ॥21॥ ಯಾವನು ತುಳಸಿಯ ಮಂಜರಿಗಳಿಂದ ಕೇಶವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವನೋ ಅವನು ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದು ನಿಶ್ಚಿತವು. ಯಾ ದೃಷ್ಟಾ ನಿಖಿಲಾಘ-ಸಂಘಶಮನೀ ಸ್ಪೃಷ್ಟಾ ವಪುಃ ಪಾವನೀ । ರೋಗಾಣಾಮಭಿವಂದಿತಾ ನಿರಸನೀ ಸಿಕ್ತಾಂತಕತ್ರಾಸಿನೀ । ಪ್ರತ್ಯಾಸಕ್ತಿ ವಿಧಾಯಿನೀ ಭಗವತಃ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಸಂರೋಪಿತಾ । ನ್ಯಸ್ತಾ ತಚ್ಚರಣೇ ವಿಮುಕ್ತಿಫಲದಾ ತಸ್ಯೈ ತುಲಸ್ಯೈ ನಮಃ ॥22॥ ಈ ತುಳಸಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೇನೇ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳೂ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಮುಟ್ಟಿದರೆ ದೇಹವನ್ನು ಪಾವನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರೆ ರೋಗಗಳು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಕಿದರೆ ಯಮನು ಹೆದರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬೆಳೆಸಿದರೆ ಭಗವಂತನ ಸಮೀಪವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ತುಳಸಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ದೀಪಂ ದದಾತಿ ಯೋ ಮರ್ತ್ಯೋ ದಿವಾ ರಾತ್ರೌ ಹರೇರ್ದಿನೇ । ತಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಸ್ಯ ಸಂಖ್ಯಾಂ ತು ಚಿತ್ರಗುಪ್ತೋ ನ ವೇತ್ತ್ಯಲಮ್ ॥23॥ ಹರಿವಾಸರದ ದಿನದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿಯೂ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರೆ ಬರುವ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಚಿತ್ರಗುಪ್ತನೂ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಲಾರ. ಕೃಷ್ಣಾಗ್ರೇ ದೀಪಕೋ ಯಸ್ಯ ಜ್ವಲತ್ಯೇಕಾದಶೀದಿನೇ । ಪಿತರಸ್ತಸ್ಯ ತೃಪ್ಯಂತಿ ಹ್ಯಮೃತೇನ ದಿವಿ ಸ್ಥಿತಾಃ ॥24॥ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಎದುರಿಗೆ ದೀಪವಿದ್ದರೆ ಹಚ್ಚಿದವನ ಪಿತೃಗಳು ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಘೃತೇನ ದೀಪಂ ಪ್ರಜ್ವಾಲ್ಯ ತಿಲತೈಲೇನ ವಾ ಪುನಃ । ಪ್ರಯಾತಿ ಸೂರ್ಯಲೋಕಂ ಚ ದೀಪಕೋಟಿಶತಾರ್ಚಿತಃ ॥25॥ ತುಪ್ಪದಿಂದಾಗಲೀ, ಎಣ್ಣೆಯಿಂದಲಾಗಲೀ

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಎದುರಿಗೆ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರೆ ಅವನು ಅನೇಕ ದೀಪಗಳಿಂದ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸೂರ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಃ – ಅಯಂ ತವಾಗ್ರೇ ಕಥಿತಃ ಕಾಮಿಕಾಮಹಿಮಾ ಮಯಾ । ಅತೋ ನರೈಃ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಾ ಸರ್ವ-ಪಾತಕಹಾರಿಣೀ ॥26॥ ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು – ಈ ಕಾಮಿಕೈಕಾದಶಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಿನ್ನೆದುರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡ-ಬೇಕು. ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಪಹರಣೀ ಭ್ರೂಣಹತ್ಯಾ-ವಿನಾಶಿನೀ । ತ್ರಿದಿವಸ್ಥಾನದಾತ್ರೀ ಚ ಮಹಾಪುಣ್ಯಫಲಪ್ರದಾ ॥27॥ ಈ ಏಕಾದಶಿ-ಯು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನೂ ಭ್ರೂಣಹತ್ಯೆಯನ್ನೂ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಮಹಾಪುಣ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರುತ್ವಾಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮೇತಸ್ಯಾ ನರಃ ಶ್ರದ್ಧಾಸಮನ್ವಿತಃ । ವಿಷ್ಣುಲೋಕಮವಾಪ್ನೋತಿ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ॥28॥ ಯಾವನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಈ ಏಕಾದಶಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯು-ತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾದ್ಮೇ ಉತ್ತರಖಂಡೇ ಉಮಾಪತಿನಾರದ-ಸಂವಾದಾಂತರ್ಗತ ಕೃಷ್ಣಯುಧಿಷ್ಠಿರಸಂವಾದೇ ಶ್ರಾವಣ-ಕೃಷ್ಣ ಕಾಮಿಕೈಕಾದಶೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ನಾಮ ಷಟ್‌ಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥ ಇಂತು ಪದ್ಮಮಹಾಪುರಾಣದ ಉತ್ತರಖಂಡದ ಉಮಾಪತಿನಾರದಸಂವಾದಾಂತರ್ಗತವಾದ ಕೃಷ್ಣಯುಧಿಷ್ಠಿರ-ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಣಕೃಷ್ಣ ಕಾಮಿಕೈಕಾದಶಿಯ ಮಹಿಮೆ ಎಂಬ ಐವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. ॥

ಶ್ರಾವಣ ॥ ಬಹುಳ ॥ ತ್ರಯೋದಶಿ

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥರು – ಶ್ರೀಸತ್ಯವರದುಗ್ಧಾಬ್ಧೇಃ ಉತ್ಥಿತಾ ಜಗತೀತಲೇ । ಸುಧಾ ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮಾಖ್ಯಾ ಪಾವಯೇತ್ ಸ್ಮರತಸ್ಸತಃ ॥ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವರತೀರ್ಥರ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿಮಠದ ಪೀಠಾಧಿಪರಾಗಿ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥ-ಗಳನ್ನು, ಟೀಕಾಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಿಷ್ಟ ಖ್ಯಾತಿ, ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಹಾತ್ಮರು ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥರು.

ಬಡ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಅಣ್ಣಯ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮವನ್ನು

ಕಳೆದು, ಶ್ರೀ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಪ್ರಭುಗಳನ್ನು ಉಪಾಸಿಸಿದರು. ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥ-ರಿಂದಲೇ ತಾವು (ಅಣ್ಣಯ್ಯಾಚಾರ್ಯರು) ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿಮಠದ ಪೀಠಾಧಿಪ-ತಿಗಳಾಗುವರು ಎಂದು ಸೂಚನೆ ಪಡೆದರು. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮದುತ್ತರಾದಿ-ಮಠದ ಸಂಸ್ಥಾನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಕಳ್ಳರಿಂದ ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಣ್ಣಯ್ಯಾ-ಚಾರ್ಯರು ಸಂಸ್ಥಾನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಅದರಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವರತೀರ್ಥರು ಅಣ್ಣಯ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥ ಎಂದು ಯತಿನಾಮವನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದರು.

ಸುಮಾರು 33 ವರ್ಷಗಳ ಪೀಠಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶ್ರೀಮಠದ ಕೀರ್ತಿ-ಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರು. ಇವರ ಸಮಕಾಲೀನ ರಾಜರು, ಸಾಮಂತರು, ನವಾಬರಿಂದ, ಪೇಶ್ವೆಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಮಠವು ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ದಿವಾನ್ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರು ಒಬ್ಬರು. ಶ್ರೀಗಳು ಉತ್ತರ-ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಲು ಪಂಚವಟಿಯ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಗುಡಿಯ ಸನ್ನಿಧಾನದ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರಿಂದ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತರಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ಬಾರಿ ಸುಧಾಮಂಗಲವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಮೈಸೂರಿನ ಅರಮನೆಯ ಬಳಿ ಶ್ರೀಶ್ವೇತವರಾಹದೇವರ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದರು. ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಠಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಮಠವನ್ನು ದಿವಾನ್ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರಿಂದ ನವೀಕರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣದೇವರನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಚಿಕ್ಕಪೇಟೆಯಲ್ಲೂ ಪ್ರಾಣದೇವರನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ-ದರು. ಗಂಗಾಲಹರಿ, ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಟಿಪ್ಪಣಿ, ರಾಮಾಯಣ ಟಿಪ್ಪಣಿ, ವಿಷ್ಣುತತ್ತ್ವ-ವಿನಿರ್ಣಯ ಟಿಪ್ಪಣಿ, ತತ್ತ್ವಸಂಖ್ಯಾನ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಜ್ಜನಪ್ರೀತಿದಾಯಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪತೀರ್ಥರಿಗೆ ಶ್ರೀಮಠದ ಪೀಠವನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿ ಹೊಳೆಹೊನ್ನೂರಿನಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

ಶ್ರಾವಣ || ಬಹುಳ || ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ

ಶ್ರಾವಣದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸೋಮವತೀ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಎಂದೂ ಆಚರಿಸ-ಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದರ್ಭಾಹರಣ – ಶ್ರಾವಣಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಂದು ದರ್ಭೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತಂದಿಟ್ಟು, ಅದನ್ನೇ ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ದರ್ಭೆಗಳು ದಶವಿಧ-ವಾಗಿವೆ. ದರ್ಭೆ ಹುಲ್ಲು, ಕಾಶ (ಜೊಂಡು ಹುಲ್ಲು), ಜವೆ ಹುಲ್ಲು, ದೂರ್ವಾ, ವಾಳದ ಬೇರು, ಕೋಲುಮಲ್ಲಿಗೆ, (ಕುಂದುಕ) ಗೋಧಿಯ ಹುಲ್ಲು, ಭತ್ತದ ಹುಲ್ಲು, ಮುಂಜಿಯ ಹುಲ್ಲು, ಬಿಲ್ವ ಇವೇ ಹತ್ತು ವಿಧಗಳು. ಶ್ರಾವಣ ಅಮಾ-ವಾಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶುಚಿರ್ಭೂತನಾಗಿ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ತರಬೇಕು. ಆ ದರ್ಭೆಗಳು 'ಆಯಾತಯಾಮ' ಅಂದರೆ ಇವು ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಭಾದ್ರಪದ ಅಮಾ-ವಾಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ದರ್ಭಗ್ರಹಣವನ್ನು ಹೇಳಿರುವರು. ''ವಿರಿಂಚಿನಾ ಸಹೋತ್ಪನ್ನ-ಪರಮೇಷ್ಠಿ ನಿಸರ್ಗಜ । ನುದ ಸರ್ವಾಣಿ ಪಾಪಾನಿ ದರ್ಭ ಸ್ವಸ್ತಿಕರೋ ಭವ'' ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನುಚ್ಚರಿಸಿ ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖನಾಗಿ 'ಹುಂಫಟ್' ಎಂದು ಒಂದೇ ಆವರ್ತಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ, ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಗೆ ಮೂರುದರ್ಭೆಗಳಿಂದ, ವೈಶ್ಯನಿಗೆ ಎರಡು ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ, ಶೂದ್ರನಿಗೆ ಒಂದು ದರ್ಭೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪವಿತ್ರ, ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಇನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎರಡು ದರ್ಭೆಗಳ ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ವಿಧಾನವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು ॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಯಃ ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತಶ್ರೀಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕರಾದ-ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಈ ಕೃತಿಕುಸುಮವು ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.

* * * * * * *

ಮಮ ಸ್ವಾಮೀ ಹರಿರ್ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪತಿರೇವ ಚ

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 085

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ಚೈತ್ರಮಾಸ - ವೈಶಾಖಮಾಸ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ಚೈತ್ರಮಾಸ
ವೈಶಾಖಮಾಸ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),
ಬೆಂಗಳೂರು

''ಚೈತ್ರಮಾಸ-ವೈಶಾಖಮಾಸ'' ಶಾರ್ವರಿ ॥ ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುದ್ಧ ಹುಣ್ಣಿಮೆ, (ದಿನಾಂಕ : 3-8-2020) ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತಿಯ ಶುಭಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಲಿಮಾರುಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದರ ಕರಕಮಲಗಳ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀರಮಣ-ಹೃದಯಗುಹಾ-ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : 2020

ಸಂಪಾದನೆ : ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಪ್ರತಿಗಳು : 1000
ಪುಟಗಳು : vi + 120

ಅಕ್ಷರಜೋಡಣೆ : ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಕೆಂಪದಾಳಿಹಳ್ಳಿ,
9141311280

ಮುಖಪುಟ – ಶ್ರೀವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ, ಕಾರ್ತಿಕಜೋಷಿ.

ಮುದ್ರಣ :
ಮುಕ್ತಿಪಥ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,
(ಪಿ. ಮಂಜುನಾಥ)
ಬೆಂಗಳೂರು.

ದಿ|| ಕೆ.ಎನ್. ಗುರುರಾಜಾಚಾರ್ಯ ಮತ್ತು ದಿ|| ಕಾವೇರಮ್ಮ

ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವೇದಪಠನ, ಪಾಠನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದ ದಿ|| ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎನ್. ಗುರುರಾಜಾಚಾರ್ಯ ಮತ್ತು ದಿ|| ಶ್ರೀಮತಿ ಕಾವೇರಮ್ಮ ಇವರುಗಳ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಬೆಂಗಳೂರು ರಾಜಾಜಿನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಇವರ ಪುತ್ರ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಜಿ. ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾವ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಶ್ರೀಮತಿ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾವ್, ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

* * * *

ಮುನ್ನುಡಿ

ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದಿವಸಗಳೂ ಕೂಡ ಪರ್ವಕಾಲಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ನಿತ್ಯವೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಹಬ್ಬಗಳು ಆರಾಧನೆಗಳು ಉತ್ಸವಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇದೊಂದು ಯಾನ. ಈ ಯಾನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವಷ್ಟೇ ನಡೆದಿದೆ.

ಸಾಧಕರು ನಿತ್ಯವೂ ಆಯಾ ದಿವಸದ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಅರಿತು ಅದರಂತೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲು ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಅತ್ಯುಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಹಬ್ಬ, ಹರಿದಿನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹೊರಟಿವೆ. ಚೈತ್ರಮಾಸ ಮೊದಲಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದಿವಸಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮಠದ ಪಂಚಾಂಗಗಳು ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಪುರಾಣಾದಿಗಳು ಆಗಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ-ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ವಿದ್ವಾನ್ ॥ ಸಿ.ಆರ್. ಪ್ರದೀಪಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಮಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನನಗೆ ನೀಡಿ ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನಿರಂತರ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ-ವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ತಮಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಯಥಾರ್ಥತೆಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ.ಕೆಂಪದಾಳಿಹಳ್ಳಿ ಇವರಿಗೂ ಅನಂತ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ನಿಷ್ಕಾಮಕರ್ಮದಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಹರಿಭಕ್ತರಾದ ರಾಜಾಜಿ-ನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾವ್. ಕೆ.ಜೆ. ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯಾರೋಗ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದರ ಜೊತೆ ಇವರ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಈ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞದ ಪುಣ್ಯಸಂಪತ್ತು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಗ್ರಂಥ ಋಣ

ಇಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ಅನಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

1. ಎಲ್ಲ ಮಠದ ಪಂಚಾಂಗಗಳು
2. ಕಪಿಲಕೀರ್ತನಮಂಜರೀ
3. ಗುರುಚರಿತ್ರೆ
4. ಅಷ್ಟಮಠದ ಯತಿವರರು
5. ಸದಾಚಾರಮುಕ್ತಾವಳಿ
6. ಪವಮಾನ, ಶ್ರೀಸುಧಾ, ತತ್ವವಾದ ಮೊದಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಗಳು.
7. ಚೈತ್ರಾದಿಮಾಸಕರ್ತವ್ಯಗಳು
8. ಸದಾಚಾರದರ್ಪಣ
9. ಗೃಹಸಮೀಕ್ಷೆ
10. ಧರ್ಮಸಿಂಧು
11. ವ್ರತರಾಜ

* * * * *

॥ ಶ್ರೀಮದ್ಧನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ॥

ಚೈತ್ರ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಪ್ರತಿಪತ್

ಮಾಸನಿಯಾಮಕ ಶ್ರೀಪದ್ಮಿನೀಸಮೇತ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ

ಚೈತ್ರಮಾಸನಿಯಾಮಕನಾದ ಪದ್ಮಿನೀಸಮೇತ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರೀತಿಗೋಸ್ಕರ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಇಂದು ವರ್ಷದ ಆರಂಭ. ತೈಲಾಭ್ಯಂಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನರಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದಿನವೇ ವಸಂತ ನವರಾತ್ರೋತ್ಸವದ ಆರಂಭವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ ದಿನ 'ಪ್ರಪಾದಾನ'ವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು; ಎಂದರೆ ಅರವಟಿಗೆ ನಡೆಸಬೇಕು. ಬಾಯಾರಿದವರಿಗೆ ನೀರು ದಾನ ಮಾಡುವುದೇ ಪ್ರಪಾದಾನ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರ – 'ಪ್ರಪೇಯಂ ಸರ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯಾಃ ಭೂತೇಭ್ಯಃ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಾ । ಅಸ್ಯಾಃ ಪ್ರದಾನಾತ್ ಪಿತರಃ ತೃಪ್ಯಂತು ಹಿ ಪಿತಾಮಹಾಃ ॥' ಪ್ರಪಾದಾನ ಮಾಡಲು ಅಸಕ್ತರಾದವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಉದಕುಂಭದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರ- 'ಏಷ ಧರ್ಮಘಟೋ ದತ್ತೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಶಿವಾತ್ಮಕಃ । ಅಸ್ಯ ಪ್ರದಾನಾತ್ ಸಕಲಾಃ ಮಮ ಸಂತು ಮನೋರಥಾಃ ॥' ಈ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತೈಲಾಭ್ಯಂಜನಾನಂತರ ಪಂಚಾಂಗ ಶ್ರವಣ ಹಾಗೂ ನಿಂಬಕದಲಭಕ್ಷಣವನ್ನು (ಬೇವು-ಬೆಲ್ಲ ತಿನ್ನುವುದನ್ನು) ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ 'ಶತಾಯುರ್ವಜ್ರದೇಹಾಯ ಸರ್ವಸಂಪತ್ಕರಾಯ ಚ । ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ವಿನಾಶಾಯ ನಿಂಬಕಂ ದಲಭಕ್ಷಣಮ್ ।' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಯುಗಾದಿಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಿರಿ.

ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮತೀರ್ಥರ ಆರಾಧನೆ (ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠ) – ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿಪತ್ (ಕ್ರಿ .ಶ. 1400-1416) ಪುರುಷೋತ್ತಮಪಾದಾಬ್ಜಹೃದಯಶಾಸ್ತ್ರ-ಕೋವಿದಃ । ಪುರುಷೋತ್ತಮತೀರ್ಥಾಖ್ಯೋ ಗುರುರ್ಭೂಯಾದಭೀಷ್ಟದಃ ॥ ಇವರು ಶ್ರೀ ಜಯಧ್ವಜತೀರ್ಥರಿಂದ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪಡೆದ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿ ಹಾಗೂ ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಪರಮ ವಿರಕ್ತರಾಗಿ ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಅಬ್ಬೂರಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಗುಹೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾದ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಕಾಲ ಕಳೆದ ಮಹಾಮಹಿಮರು. ಮುಂದೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ ತಪಸ್ವಿಗಳು. ಇವರು ದೇಹತ್ಯಾಗ

ಮಾಡಿ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಅದ್ಯಾಪಿ ಅಬ್ಬೂರಿನ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ. ಇವರು ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ದಿನ 1416ನೇ ಇಸವಿ ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿಪತ್ (ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬ) ದಿನವನ್ನೇ ಇವರ ಆರಾಧನಾ ದಿನವೆಂದು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಚೈತ್ರ ॥ ಶುದ್ಧ॥ ದ್ವಿತೀಯಾ

ಈ ದಿನ ಪ್ರದೋಷ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಬಾಲೇಂದುಪೂಜಾ' ಎಂಬ ಚಂದ್ರವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ದಿನವೇ ದವನದಿಂದ ಗೌರಿ - ಈಶ್ವರರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಜ್ಞತೀರ್ಥರು ಚೈತ್ರ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಿತೀಯಾ (ಉತ್ತರಾದಿ ಮಠ) ಪ್ರಾವೋಚದ್ಯೋಧಿಕಂ ನ್ಯಾಯಸುಧಾವಾಕ್ಯಾರ್ಥಚಂದ್ರಿಕಾಮ್ । ಸತ್ಯಪ್ರಜ್ಞಗುರು-ರ್ದದ್ಯಾತ್ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ವೈದಾಂತಿಕೀಮ್ ಸದಾ ॥ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುರಂಗೀ ಜಯಾಚಾರ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧ್ಯಾನತೀರ್ಥರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಆಶ್ರಮ ಪಡೆದು ಶ್ರೀಉತ್ತರಾದಿಮಠದ ಪೀಠಾಧೀಶರಾದರು. ಇವರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಅವಧಿ ಅಂದಾಜು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳು. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಂಸ್ಥಾನಪೂಜೆ, ಪಾಠ, ಪ್ರವಚನಗಳಲ್ಲೇ ಕಾಲವನ್ನು ವ್ಯಯಮಾಡಿ ಸತ್ಯಪ್ರಜ್ಞನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಪಡಿಸಿದರು. ಶಿಷ್ಯಕೋಟಿಗೆ ಶ್ರೀಸತ್ಯಾಭಿಜ್ಞತೀರ್ಥರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪಾರ್ಥಿವ ಸಂವತ್ಸರದ ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ದ್ವಿತೀಯಾದಂದು ಆತಕೂರಿನಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

ಚೈತ್ರ ॥ ಶುದ್ಧ॥ ತೃತೀಯಾ

ಮತ್ಸ್ಯಜಯಂತೀ – ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತೃತೀಯಾದಿವಸ ಮತ್ಸ್ಯಜಯಂತಿಯೆಂದು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವಂತನು ಅನೇಕ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ದಶಾವತಾರಗಳು ನಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಆ ಭಗವಂತನ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಮನನ ಮಾಡಬೇಕು, ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಬೇಡಬೇಕು. ಆಗಷ್ಟೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಳಿ ತೆರಳಲು

ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನ ಈ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರವು ಮೊದಲನೆಯ ಅವತಾರವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ ರೂಪವಿದು. ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ವೇದವಾಙ್ಮಯವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿ, ನಮಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡಿದ ರೂಪವೂ ಕೂಡ ಇದೇ ಆಗಿದೆ. ಸತ್ಯವ್ರತರಾಜನಿಗೆ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಹಿಂದಿನ ಮನ್ವಂತರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ, ಸತ್ಯ-ವ್ರತರಾಜನಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಮತ್ಸ್ಯರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅದೇ ಸತ್ಯವ್ರತರಾಜನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಯಗ್ರೀವಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದು, ವೇದಗಳನ್ನು ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು. ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದುವರೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆ ಸತ್ಯವ್ರತರಾಜನಿಗೆ ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ವಾಙ್ಮಯಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು. ಮುಂದೆ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ನೀಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದದ್ದು ಇಷ್ಟು - ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಾವು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಎಲ್ಲ ಫಲಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. 1) ಜೀವನವೇ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುವಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಮತ್ಸ್ಯನಾಗಿ ಬಂದು, ನಾವೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಷ್ಟಸಮುದ್ರದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲ ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ, ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿ, ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಯಾರು ರಕ್ಷಕರೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯನನ್ನೇ ನಾವು ಮೊರೆಹೊಂದಬೇಕು. 2) ಯಾವುದೇ ಹೊಸಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಾಗ, ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಎದುರಾಗುವ ಅನೇಕ ಆತಂಕಗಳು, ವಿಘ್ನಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಮನುವಿಗೆ ಹಯಗ್ರೀವಾಸುರನು ನೀಡಿದ ಉಪದ್ರವವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ಪರಿಹರಿಸಿದನೋ, ಅದರಂತೆ ನಮಗೂ ಎದುರಾಗುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನೇ ಬಂದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. 3) ವೇದಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ

ಮಾಡಬೇಕು, ವೇದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಸಮಸ್ತ ತತ್ವವನ್ನು ಪುರಾಣಾದಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದರೆ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ಸಮಸ್ತ ವೇದಗಳಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕೇವಲ ನಮ್ಮ ಆಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೇ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ಸ್ಯರೂಪವು ಸತ್ಯವ್ರತರಾಜನಿಗೆ ವೇದಾದಿಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ, ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಣೆ ಮಾಡಿದೆ, ಹಯಗ್ರೀವಾಸುರನ ಸಂಹಾರ ಮೊದ-ಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಬಲಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಕೂಡ ತೋರಿಸಿದೆ, ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಬಲ ಇವೆರಡರ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಮತ್ಸ್ಯನನ್ನೇ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕಬೇಕು. 4) ಹಣ, ಮನೆ ಮೊದಲಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ಸ್ಯಶಾಲಗ್ರಾಮದ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಸಂಪತ್ತು ದೊರಕುತ್ತದೆಂದು ಪುರಾಣವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅನೇಕರ ಅನುಭವವೂ ಕೂಡ ಇದೇ ಆಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಣದ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದ್ದರೆ, ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಮೊರೆ ಹೊಂದಬೇಕು. 'ಈಶಾವಾಸ್ಯಮಿದಂ ಸರ್ವಂ ಯತ್ಕಿಂಚ ಜಗತ್ಯಾಂ ಜಗತ್ । ತೇನ ತ್ಯಕ್ತೇನ ಭುಂಜೀಥಾಃ ಮಾ ಗೃಧಃ ಕಸ್ಯಸ್ವಿದ್ ಧನಮ್ ॥ ಈ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತು ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ವಶದಲ್ಲಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಾರ್ಥಗಳು ಅವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನೇ ನಾವು ತಿನ್ನಬೇಕು. ಏನಾದರೂ ಯಾಚನೆ ಮಾಡುವುದಾದರೆ, ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಯಾಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕಂಡಕಂಡವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಯಾರೊಬ್ಬರ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಯಾಚನೆ ಮಾಡಬಾರದು.

ಮತ್ಸ್ಯಜಯಂತಿಯ ಆಚರಣೆ – ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಫಲಗಳ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಫಲಕಾಮನೆಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮತ್ಸ್ಯನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಕರ್ತವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಜೀವನವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿತ್ಯವೂ ದೇವರ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ

ಪಂಚಮಾವರಣದ ಪೂಜೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಹೂವು ತುಳಸಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಪರಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮತ್ತು ಭಗವಂತನ ಚಿಂತನೆಯ ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಮತ್ಸ್ಯನನ್ನೇ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಬರುವ ಮತ್ಸ್ಯಜಯಂತಿಯಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಯಾವ ಮಹಾರುದ್ರದೇವರು ಪರ್ವತರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹ-ವಾದರೋ, ಅಂದು ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತೃತೀಯಾದಿವಸವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅದೇ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯಜಯಂತಿಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ಸ್ಯಜಯಂತಿಯ ಈ ಪರ್ವ-ಕಾಲವನ್ನು ಕಂಡು ರುದ್ರದೇವರು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿ, ಸ್ಕಂದ, ಗಣಪತಿ ಮೊದಲಾದವರ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತರಾದರು. ಇಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮತ್ಸ್ಯಜಯಂತಿಯನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಅನೇಕ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಕಾಮ್ಯಫಲದ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅನೇಕರು ಆಚರಿ-ಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ ಬೇರೆ ಹಬ್ಬಗಳಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಭಗವಂತನ ದಶಾವತಾರದ ಎಲ್ಲಾ ಜಯಂತಿಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರವು ದಶಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದ್ದು. ಮತ್ತು ವರ್ಷದ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಬ್ಬವೂ ಕೂಡ ಇದಾಗಿದೆ. ಮತ್ಸ್ಯಜಯಂತಿಯನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ದೇವರ ಮುಂದೆ ಹಾಗೂ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿ, ಮತ್ಸ್ಯಜಯಂತಿಯಂದು ಮತ್ಸ್ಯನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಎರಡು ರೂಪದಿಂದ ಮತ್ಸ್ಯನಾಗಿ ನಮಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೀನಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ ದೇಹವೇ ಮತ್ಸ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಅಥವಾ ಕಟಿಭಾಗದಿಂದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ, ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರಕಟಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಭಕ್ತರ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಾ, ಇರುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪ. ಈ ಎರಡೂ ರೂಪಗಳ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಚಕ್ರಾಬ್ಜಮಂಡಲ ಬರೆದು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು, ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಅಥರ್ವವೇದಗಳ

ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ನಾಕು ಕಲಶಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ನ್ಯಾಸಗಳ ಜೊತೆ ಆವಾಹನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮತ್ಸ್ಯನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಮತ್ಸ್ಯನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಬಗೆಬಗೆಯ ಮಂಗಳಾರತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮತ್ಸ್ಯನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಕಾಂತಿಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಮಂದಹಾಸದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಕೇಳಿ, ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಬೇಡಬೇಕು. ಇದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಮತ್ಸ್ಯನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಪ್ರಾರಂಭದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರದ ಸಮಗ್ರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಓದಿ ಭಕ್ತಿಪರವಶನಾಗಬೇಕು. ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡಬೇಕು, ಅಥವಾ ಕೇಳಬೇಕು. ಸಂಪೂರ್ಣದಿನ 'ಶ್ರೀಮತ್ಸ್ಯಾಯ ನಮಃ ಶ್ರೀ' ಎಂಬ ನಾಮಮಂತ್ರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಮತ್ಸ್ಯಜಯಂತಿಯಂದು ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ದಶಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದ ದಿವಸ ಮಾತ್ರ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಉಳಿದ ಅವತಾರಗಳ ದಿವಸದಂದು ವೈಭವೋಪೇತವಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಆಯಾ ಅವತಾರಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವನ ಆಯುಧಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು - 'ಕೇಶವಾಯ ನಮಃ ಪಾದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ, ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ ಕಟಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ, ನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ಊರೂ ಪೂಜಯಾಮಿ, ಶ್ರೀವತ್ಸಧಾರಣೇ ನಮಃ ಉರಃ ಪೂಜಯಾಮಿ, ಕೌಸ್ತುಭವಾಸಾಯ ನಮಃ ಕೋಷ್ಠಂ ಪೂಜಯಾಮಿ, ಶ್ರೀಪತಯೇ ನಮಃ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಂ ಪೂಜಯಾಮಿ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಜಯಾಯ ನಮಃ ಬಾಹೂನ್ ಪೂಜಯಾಮಿ, ಸರ್ವಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ಶಿರಃ ಪೂಜಯಾಮಿ, ರಥಾಂಗಪಾಣಿನೇ ನಮಃ ಚಕ್ರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ, ಶಂಖಧರಾಯನಮಃ ಶಂಖಂ ಪೂಜಯಾಮಿ, ಗಂಭಿರಾಯ ನಮಃ ಗದಾಂ ಪೂಜಯಾಮಿ, ಶಾಂತಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ ಪದ್ಮಂ ಪೂಜಯಾಮಿ,

ಪೂಜೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಎದುರು ಮಂಡಿಯೂರಿ ಕುಳಿತು ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು - ಕೆಳಗಿನ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹೇಳಿ ಹೂವು, ತುಳಸಿಗಳನ್ನು ಏರಿಸಬೇಕು. ಮೀನಾತ್ಮನೇ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ದೇವರಕ್ಷವಿಧಾಯಿನೇ ಪ್ರಳಯಾರ್ಣವ-ದುರ್ವಾರ-ವಾರಿಪೂರ-ವಿಹಾರಿಣೇ ॥ ಮೀನರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ವೇದರಕ್ಷಕನಾದ, ಪ್ರಳಯಾರ್ಣವದಲ್ಲಿ ವಿಹಾರ ಮಾಡುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಸತ್ಯವ್ರತೋಪದೇಶಾಯ ವಿದ್ಯಾಮೀನಸ್ವರೂಪಿಣೇ । ಪ್ರಲಯಾಂಬುಧಿಸಂಚಾರಿಮತ್ಸ್ಯದೇವಾಯ ತೇ ನಮಃ ॥ ಮತ್ಸ್ಯದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ಹಯಗ್ರೀವಾ-ಸುರಾಂತಕ । ಪ್ರಳಯಾಬ್ಧಿಕೃತಾವಾಸ ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ । ಹೀಗೆನ್ನುತ್ತಾ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಪ್ರಾರ್ಥನೆ – ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕ-ನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ಸ್ಯಜಯಂತಿಯಂದು ನಾಲ್ಕು ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ, ಋಗ್ವೇದಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಮವೇದಸ್ತು ದಕ್ಷಿಣೇ ಯಜುರ್ವೇದಃ ಪಶ್ಚಿಮತೋ ಅಥರ್ವಶ್ಚೋತ್ತರೇಣ ತು ॥ ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಂತೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ರಸಾತಲಗತಾ ವೇದಾಃ ಯಥಾ ದೇವ ತ್ವಯಾ ಹೃತಾಃ । ಮತ್ಸ್ಯರೂಪೇಣ ತದ್ವನ್ಮಾಂ ಭವಾನುದ್ಧರ ಕೇಶವ ॥ ಹಯಗ್ರೀವಾಸುರನಿಂದ ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಸಾತಳದಲ್ಲಿರುವ ವೇದಗಳನ್ನು ನೀನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿರುವಿ. ಅದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನೂ ಕೂಡ ಉದ್ಧರಿಸು ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ಸ್ಯೋ ಭೂತ್ವಾ ವಿರಿಂಚಾಯ ಯೇನ ವೇದಾಃ ಸಮಾಹೃತಾಃ । ರಸಾತಳಗತಃ ಶೀಘ್ರಂ ತಸ್ಮೈ ಮತ್ಸ್ಯಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ ಎಂಬ ಮಹಾಭಾರತದ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮತ್ಸ್ಯ-ಜಯಂತಿಯ ಆಚರಣೆಯ ವಿಚಾರವು ಮುಗಿಯಿತು.

ಮತ್ಸ್ಯವ್ರತ – ಮಾರ್ಗಶಿರ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಮತ್ಸ್ಯದ್ವಾದಶಿವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರವು ವಿಧಿಸಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಾಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಅಧಿಕವಾದ ವಿದ್ಯೆಯ ಲಾಭವು ಬೇರೆ ಯಾವುದ-ರಿಂದಲೂ ಪರಿಹಾರವಾಗದ ಪಾಪದ ನಿವೃತ್ತಿಯು ಮತ್ಸ್ಯವ್ರತದ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮತ್ಸ್ಯಜಯಂತಿಯ ವಿಚಾರವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರು– (ಕ್ರಿ.ಶ. 1569-1620) ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀರಘೂತ್ತಮತೀರ್ಥರು ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾಗುವ ಸುಮಾರು ಒಂದು ವರ್ಷ ಮೊದಲೇ ಆಶ್ರಮ ಪಡೆದಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಶ್ರೀವೇದೇಶ-ತೀರ್ಥರಿಗೆ, ವಿದ್ಯಾಪತಿತೀರ್ಥರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಚಿಂಚೋಳಿ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಾ-ಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಆಶ್ರಮ ಕೊಟ್ಟು ಚಿಕ್ಕಸಂಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಅವರಿಂದ ಪಾಠಪ್ರವಚನ, ಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಚಾರಗಳು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ನಡೆಯುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಿಲ್ಲೂರವಂಶದ ಕೋನೇರಭಟ್ಟರ ಮಕ್ಕಳು. ವ್ಯಾಸಾಚಾರ್ಯ ಎಂದು ಅವರ ಹೆಸರಾಗಿತ್ತು. ವೇದವ್ಯಾಸಮಂತ್ರದ ಪುನಶ್ಚರಣದ ತಪಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವ, ವೇದವ್ಯಾಸರ ಅನುಗ್ರಹ-ದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಎಂಬ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಅವರು ಪಾಠಪ್ರವಚನ, ಸಿದ್ಧಾಂತ-ಪ್ರಚಾರ ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಯಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಒತ್ತು ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ಬಹುಶಃ ಆದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮೂರು - ಮೂರು ಯತಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಮ ಅಲ್ಲದೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು. ಪರಂಪರೆಯ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣ ಪುನರ್‌ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅಧಿಕ ಗಮನ ನೀಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀರಘೂತ್ತಮತೀರ್ಥರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಪೀಠದ ವೈಭವದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. ಶ್ರೀವೇದ-ವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರು ಸರ್ವಜ್ಞಪೀಠವನ್ನು ಸುಮಾರು 24 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಳಿದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1619ಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಿಸಂವತ್ಸರದ ಚೈತ್ರಶುದ್ಧ ತೃತೀಯಾದಂದು ಹರಿಧ್ಯಾನಪರರಾದರು. ಅವರ ವೃಂದಾವನವು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಪೆನು-ಗೊಂಡೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಗೌರೀ ತದಿಗೆ

ಚೈತ್ರಗೌರಿ ಪೂಜೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು

* ಕಳಶ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಗಳು. * ತೊಟ್ಟಿಲು. * ಮಣ್ಣು ತುಂಬಿದ ಗಡಿಗೆ. * ಪೈರು ಬೆಳೆಯಲು ಬೇಕಾದ ಧಾನ್ಯಗಳು. * ಕದಲಾರತಿಯ ಸಿದ್ಧತೆ. * ಪನ್ನೀರು. * ತೈಲ. * ಪಂಚಾಮೃತ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು. * ಗಂಧ. * ಅರಿಶಿನ, ಕುಂಕುಮ. * ಗೌರಿಯ ಎಲ್ಲ ಅಲಂಕಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು.

* ಇದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾಭಾಗದ ಅನಂತರ ನೀಡಿದ ನೈವೇದ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಿದ್ಧತೆ. * ಎರಡು ದೀಪದ ಕಂಬಗಳು. * ಸಕಲ ಧಾನ್ಯಗಳು, ಸೀರೆ, ಕರಿಮಣಿ, ಬಿಚ್ಚೋಲೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮೊರದ ಬಾಗಿಣ. * ಹಣ್ಣುಗಳು. * ಹೂವುಗಳು, ಪತ್ರೆಗಳು.

ಚೈತ್ರಗೌರಿ ಪೂಜೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮುಖ್ಯ ಮಾಹಿತಿಗಳು

* ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತೃತೀಯಾದಿವಸವೇ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ವಿವಾಹವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸ್ಕಂದಪುರಾಣ ಹೇಳಿದೆ. * ಗೌರೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಸುವಾಸಿನಿಯರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಆಚರಣೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಈ ಚೈತ್ರಗೌರಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಮನೋರಥಗಳು ಈಡೇರುತ್ತವೆ. * ಗೌರೀತದಿಗೆ, ಚೈತ್ರಗೌರಿ, ಉಯ್ಯಾಲೆ ಗೌರಿ, ಮನೋರಥತೃತೀಯಾ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಇದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ-ವಾಗಿದೆ. * ಈ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಗೌರಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಪೂಜಿಸದೇ ಈಶ್ವರನಿಂದ ಸಹಿತಳಾದ ಗೌರಿಯನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಸ್ವತಃ ಈಶ್ವರನೇ ಸ್ಕಂದಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. * ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಲೋಹದ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನ ಜೊತೆ ಗೌರಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಡೋಲೋತ್ಸವವನ್ನು ನಿತ್ಯ ಆಚರಿಸಬೇಕು. * ಗೌರಿಯ ಜೊತೆ ಭಾಗೀರಥಿ ಕಲಶವನ್ನು ಇಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. * ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಗೌರಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಅಕ್ಷಯಾತೃತೀಯಾ ದಿವಸದ ತನಕ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ನಿತ್ಯವೂ ಗೌರಿಗೆ ಆರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. * ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುಕ್ಲದ ತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ತೃತೀಯಾ ಹಾಗೂ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೆ ಅರಿಶಿನ, ಕುಂಕುಮ, ಬಾಗಿಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು. ಉಳಿದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆರತಿಯನ್ನು ಉಯ್ಯಾಲೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. * ಗೌರಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಗೌರಿ-

ಮುಖವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ತೊಟ್ಟಿಲಿನ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಕಲಶವನ್ನಿಟ್ಟು ಆ ಕಲಶಕ್ಕೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಚತುರ್ಥಿಯ ದಿವಸ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆ ಕಲಶವನ್ನು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮೂರು ತೃತೀಯಾಗಳಲ್ಲೂ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಉಳಿದ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಗೌರಿಗೆ ಅರಿಶಿನ-ಕುಂಕುಮ, ನೈವೇದ್ಯ, ಕದರಾರತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ತೂಗಬೇಕು. * ಯಾವುದೇ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪೂಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಶದಲ್ಲಿಯೇ ದೇವತೆಯನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ, ಪೂಜಿಸುವುದೇ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಆಗಷ್ಟೇ ನಮಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲವು ದೊರಕುತ್ತದೆ. * ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮೊರದಬಾಗಿಣವನ್ನು ಗೌರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು. ಅನಂತರಿಗೆ ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. * ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮಣ್ಣಿನ ಅಥವಾ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹಾಕಿ, ಭತ್ತವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಪೈರನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಗೋಧಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಎರಡು ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಮೇಲೆ ಪೈರು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆರತಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. * ಚೈತ್ರಗೌರಿಯ ದಿವಸ ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಹಾಗೂ ಹಸಿಕೊಬ್ಬರಿ ಹಾಕಿ, ಹೆಸರುಬೇಳೆಯ ಕೋಸಂಬರಿ, ಕಡ್ಲೆಬೇಳೆ ಕೋಸಂಬರಿ ಪಾನಕ ಇವುಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು. * ಹೊಸದಾಗಿ ವಿವಾಹಿತರಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಐದುವರ್ಷಗಳ ತನಕ ತಪ್ಪದೇ ಚೈತ್ರಗೌರೀ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಮುತ್ತೈದೆಯರ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು, ಅರಿಶಿನ, ಕುಂಕುಮ, ಹೂವು, ಬಳೆ, ದಕ್ಷಿಣೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಪಾನಕ ಕೋಸಂಬರಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಐದುಮಂದಿ ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೆ ಐದುವರ್ಷಗಳ ತನಕ ಕಾಲು ತೊಳೆಯಬೇಕು. * ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರ ಅಂತರ್ಗತರಾದ ಭಾರತೀದೇವಿ-ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಅಂತರ್ಗತರಾದ-ಜಯಾಪತಿಸಂಕರ್ಷಣದೇವರು ಸಂಪ್ರೀತರಾಗಲಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಈ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. * ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಗೌರೀತದಿಗೆಯ ಹಾಡನ್ನು ಚೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಹೇಳುತ್ತಾ ಆರತಿ ಮಾಡಬೇಕು. * ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಸ್ಕಂದಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಈ ವ್ರತದ ಬಗ್ಗೆ ಪತಿಯಿಂದ ಅಥವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಥವಾ ಇದರ ಅನುವಾದವನ್ನು

ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. * ಚೈತ್ರಮಾಸದ ತದಿಗೆಯಂದು ಅದರ ಅನುವಾದವನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. * ಚೈತ್ರಮಾಸದ ತದಿಗೆಯಂದು ಉಯ್ಯಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಗೌರಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ತೂಗಿ ಆರತಿ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಚೇತೋಹಾರಿಯಾದ ಅದ್ಭುತ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಯಾರೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಆ ಜೀವನ ಆಚರಿಸಿ ಧನ್ಯರಾಗಬೇಕು.

ಪೂಜಾವಿಧಾನ

ಚೈತ್ರಗೌರಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ

ಆವಾಹನ - ಹೂ ಏರಿಸಬೇಕು – ಸುಮಧ್ಯಮಾಂ ಸುವಸನಾಂ ಚಂದ್ರಬಿಂಬಾಧರಾನ್ವಿತಾಂ । ಆವಾಹಯಾಮಿ ದೇವೀಂ ತ್ವಾಂ ಸರ್ವದಾ ಶುಭಕಾರಿಣೀಂ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಆವಾಹಯಾಮಿ ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆಸನ ಹೂ ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು – ರೌಪ್ಯೇಣ ಚಾಸನಂ ರತ್ನಮಾಣಿಕ್ಯಶೋಭಿತಂ । ಮಯಾನೀತಂ ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ಗೌರೀ ಕಾಮಾರಿವಲ್ಲಭೇ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ॥

ಪಾದ್ಯ – ಒಂದು ಉದ್ದರಣೆ ನೀರನ್ನು ದೇವಿಯ ಪಾದಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಮಹಾದೇವಿ ಜಗನ್ನಾಥೇ ಶ್ವೇತಾಂಬರವಿಭೂಷಿತೇ । ಪಾದ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವಿ ತ್ವಂ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೈರ್ಯುತಂ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಪಾದಯೋಃ ಪಾದ್ಯಂ ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಅರ್ಘ್ಯ – ಒಂದು ಉದ್ಧರಣೆ ನೀರನ್ನು ದೇವಿಯ ಕೈಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೈರ್ಯುಕ್ತಂ ದಿವ್ಯಂ ಸಂಪಾದಿತಂ ಮಯಾ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವಿ ತ್ವಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಸುರೇಶ್ವರಿ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಹಸ್ತಯೋಃ ಅರ್ಘ್ಯಮರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆಚಮನ – ಒಂದು ಉದ್ಧರಣೆ ನೀರನ್ನು ದೇವಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಕಾಮಾರಿವಲ್ಲಭೇ ದೇವಿ ಕುರ್ವಾಚಮನಮಂಬಿಕೇ । ನಿರಂತರಮಹಂ

ವಂದೇ ಚರಣೌ ತವ ಪಾರ್ವತೀ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರ-ಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಆಚಮನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಧುಪರ್ಕ – ಒಂದು ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಸುಲಿದು ಪಂಚಾಮೃತದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ತಾಂಬೂಲದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ದಧಿ ಮಧ್ವಾಜ್ಯ-ಸಂಯುಕ್ತಂ ಶರ್ಕರಾಕ್ಷೀರಸಂಯುತಂ । ಮಧುಪರ್ಕಂ ಗೃಹಾಣೇದಂ ಸರ್ವಾ-ಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾಯಿನಿ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನ ಹೂ ಅನ್ನು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ದೇವಿಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಸುರಭೇಸ್ತು ಸಮುದ್ಭೂತಂ ದೇವಾನಾಮಪಿ ದುರ್ಲಭಮ್ । ಪಯೋ ದದಾಮಿ ದೇವೇಶಿ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹೂ ಅದ್ದಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಕ್ಷೀರೇಣ ಸ್ನಪಯಾಮಿ॥

ಮೊಸರು ಮೊಸರಿನಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಚಂದ್ರಮಂಡಲಸಂಕಾಶಂ ಸರ್ವದೇವಪ್ರಿಯಂ ಹಿ ತತ್ । ದದಾಮಿ ದಧಿ ದೇವೇಶಿ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿ-ಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ದಧಿ ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತುಪ್ಪ ತುಪ್ಪದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಸುರಾಣಾಮಾಜ್ಯಮಾಹಾರಂ ಆಜ್ಯಂ ಯಜ್ಞೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ । ತೇಜಃ ಪವಿತ್ರಂ ಪರಮಂ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಘೃತಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪ-ಯಾಮಿ ॥

ಜೇನುತುಪ್ಪ ಜೇನುತುಪ್ಪದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಇದಂ ಮಧು ಮಯಾ ದೇವಿ ದತ್ತಂ ತುಷ್ಟ್ಯರ್ಥಮೇವ ಚ । ಗೃಹಾಣ ದೇವ ದೇವೇಶಿ ಮಮ ಶಾಂತಿಪ್ರದೋ ಭವ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಮಧುಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಸಕ್ಕರೆ ಸಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ಇಕ್ಷುದಂಡಾತ್ ಸಮುದ್ಭೂತಂ ಶರ್ಕರಾಂ ಮಧುರಾಂ ಶುಭಾಮ್ । ಸ್ನಾನಾಯತೇ ಮಯಾ ದತ್ತಾಂ ಗೃಹಾಣ

ಪರಮೇಶ್ವರಿ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಶರ್ಕರಾ-ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಎಳನೀರು – ಎಳನೀರಿನಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮಹಾರುದ್ರದೇವ-ವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಫಲೋದಕೇನ ಸ್ನಪಯಾಮಿ॥ ಫಲತೋಯೈಃ ಗಂಧತೋಯೈಃ ನಾರಿಕೇಲಕುಶೋದಕೈಃ । ಸ್ನಾನಂ ಪುಣ್ಯಜಲೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಗೃಹಾಣ ಸುರನಾಯಕಿ ॥ ಹೂವಿನಿಂದ, ನೀರು, ಗಂಧದ ನೀರು, ಎಳನೀರು, ದರ್ಭೆಯ ನೀರು ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನ – ತೀರ್ಥದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ಗಂಗಾ ಗೋದಾವರೀ ಕೃಷ್ಣಾ ಗೌತಮೀ ನರ್ಮದಾ ಜಲೈಃ । ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಆಹೃತಂ ಮಾತಃ ಸ್ವೀಕುರುಷ್ವ ಹರಿಪ್ರಿಯೇ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಸ್ನಾನಾಂಗಮಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ (ಒಂದು ಉದ್ಧರಣೆ ನೀರು ಬಿಡಬೇಕು)

ವಸ್ತ್ರ ಗೆಜ್ಜೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು ವಸ್ತ್ರಂ ಚ ಸೋಮದೈವತ್ಯಂ ಲಜ್ಜಾಯಾಸ್ತು ನಿವಾರಣಮ್ । ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ತವ ಪ್ರೀತ್ಯೈ ಮಮೇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದಾ ಭವ ॥ ಪೀತವಸ್ತ್ರದ್ವಯಂ ದೇವಿ ತುಭ್ಯಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಪಾರ್ವತಿ । ಚಂದ್ರ-ಮೌಳಿಪ್ರಿಯೇ ದೇವಿ ಸದಾ ಮೇ ವರದಾ ಭವ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕ-ಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಾಂಗಲ್ಯಸಮರ್ಪಣೆ – ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ಮಣಿಸಂಯುಕ್ತಮುಕ್ತಾಫಲಸಮ-ನ್ವಿತಮ್ । ಉತ್ತಮಂ ಗುಣಸೂತ್ರಂ ಗೃಹಾಣ ಶುಭಲಕ್ಷದೇ ॥

ಆಭರಣ – ವಿವಿಧ ಆಭರಣ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು ವಜ್ರಮಾಣಿಕ್ಯವೈಢೂರ್ಯ ಮುಕ್ತಾವಿದ್ರುಮಮಂಡಿತಮ್ । ಪುಷ್ಪರಾಗಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಭೂಷಣಂ ಪ್ರತಿ-ಗೃಹ್ಯತಾಮ್ । ಕಿರೀಟಹಾರಕೇಯೂರ ಕಂಕಣಾದಿ ವಿಭೂಷಣೈಃ । ಅಲಂಕರೋಮಿ ತ್ವಾಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಕಾರಿಣೀ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳ-ಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಆಭರಣಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಗಂಧಃ – ಹೂ ಅನ್ನು ಗಂಧದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ದೇವಿಗೆ ಹಚ್ಚಬೇಕು ಕುಂಕುಮಾಗರು ಕರ್ಪೂರಕಸ್ತೂರೀ ಚಂದನಾದಿಕಂ । ವಿಲೇಪನಂ ಮಹಾದೇವಿ ಗಂಧಂ ಸ್ವೀಕುರು ಶಾಂಕರಿ ॥ ಗಂಧಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವೇಶಿ ಉತ್ತಮಂ ದಿವ್ಯಚಂದನಂ । ವಿಲೇಪನಂ ಸುರಾಧೀಶೇ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಂ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರ-ಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ। ದಿವ್ಯಪರಿಮಳಗಂಧಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಕ್ಷತಾಃ – ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು ರಂಜಿತಾಃ ಕುಂಕುಮೌಘೇನ ಹರಿದ್ರಾಕ್ತಾಸ್ತಥಾಕ್ಷತಾಃ । ತವಾಲಂಕರಣಾರ್ಥಾಯ ಪ್ರದತ್ತಾಃ ಸರ್ವಮಂಗಳೇ ॥ ಶಾಲೀಯಾನ್ ಚಂದ್ರಸಂಕಾಶಾನ್ ಹರಿದ್ರಾಮಿಶ್ರಿತಾನ್ ಶುಭಾನ್ । ಅಕ್ಷತಾಂಶ್ಚಾರ್ಪಯೇ ತುಭ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ॥ ಮಹಾರುದ್ರ-ದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ। ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಹರಿದ್ರಾಚೂರ್ಣಂ – ಅರಿಶಿನ ಏರಿಸಬೇಕು ಸೌಭಾಗ್ಯಶುಭದೇ ದೇವಿ ಸರ್ವಮಂಗಲದಾಯಿನೀ । ಹರಿದ್ರಾಂ ತೇ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ॥ ಶಾಲೀಯಾನ್ ಚಂದ್ರಸಂಕಾಶಾನ್ ಹರಿದ್ರಾಮಿಶ್ರಿತಾನ್ ಶುಭಾನ್ । ಅಕ್ಷತಾಂ-ಶ್ಚಾರ್ಪಯೇ ತುಭ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತ-ಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ। ಹರಿದ್ರಾಚೂರ್ಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಕುಂಕುಮಚೂರ್ಣಂ – ಕುಂಕುಮ ಏರಿಸಬೇಕು ಕುಂಕುಮಂ ಕಾಂತಿದಂ ದಿವ್ಯಂ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಫಲಪ್ರದಂ। ಕುಂಕುಮೇನಾರ್ಚಿತೇ ದೇವಿ ಗೃಹಾಣ ವರದಾ ಭವ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈನಮಃ। ಕುಂಕುಮಚೂರ್ಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಸಿಂಧೂರಚೂರ್ಣಂ – ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯ, ಸಿಂಧೂರ, ಕಾಡಿಗೆ, ಗಂಧೂಡಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದು ಹರಿದ್ರಾಕುಂಕುಮಂ ಚೈವ ಸಿಂಧೂರಂ ಕಜ್ಜಲಾ-ಧಿಕಂ । ನೀಲಲೋಹಿತತಾಟಂಕೇ ಮಂಗಲದ್ರವ್ಯಮೀಶ್ವರಿ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವ-ವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ। ಸಿಂಧೂರಚೂರ್ಣಂ, ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಚ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕಾ – (ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು) ಚಂಪಕಾ ಕುಂದಮಂದಾರ ಮಾಲತೀ ಬೃಹತೀ ಸುಮೈಃ । ಪುಷ್ಪೈರ್ಬಿಲ್ವದಳೋಪೇತೈಃ ಪೂಜಯಾಮಿ ಶಿವಪ್ರಿಯಾಂ ॥ ಜಾಜೀ ಪುನ್ನಾಗ ಮಂದಾರ ಕೇತಕೀ ಚಂಪಕಾನಿ ಚ । ಪುಷ್ಪಾಣಿ ತವ ಪೂಜಾರ್ಥಮರ್ಪಯಾಮಿ ಸದಾಶಿವೇ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ಅಂಗಪೂಜಾ – ಶ್ರೀ ಉಮಾಯೈ ನಮಃ - ಪಾದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ - ಗುಲ್ಫೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಶ್ವೇತವಸನಾಯೈ ನಮಃ - ಜಂಘೇ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಪಾರ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ - ಜಾನುನೀ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಜಗನ್ಮಾತ್ರೇ ನಮಃ- ಕಟಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಮೂಲಪ್ರಕೃತ್ಯೈ ನಮಃ - ನಾಭಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಅಂಬಿಕಾಯೈ ನಮಃ - ಉದರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಅನ್ನಪೂರ್ಣಾಯೈ ನಮಃ - ಸ್ತನೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಶಿವಸುಂದರ್ಯೈ ನಮಃ - ವಕ್ಷಸ್ಥಲಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಮಹಾಬಲಾಯೈ ನಮಃ - ಬಾಹೂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ವರಪ್ರದಾಯೈ ನಮಃ - ಹಸ್ತಾನ್ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಕಂಬುಕಂಠ್ಯೈ ನಮಃ - ಕಂಠಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾಯೈ ನಮಃ - ಜಿಹ್ವಾಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಶಾಂಕರ್ಯೈ ನಮಃ - ಮುಖಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ - ನೇತ್ರೇ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ರುದ್ರಾಣ್ಯೈ ನಮಃ - ಕರ್ಣೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಸರ್ವಮಂಗಳಾಯೈ ನಮಃ -ಲಲಾಟಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಸರ್ವೇಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ - ಶಿರಃ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ ಸರ್ವಾಣ್ಯಂಗಾನಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಪತ್ರ ಪೂಜಾ (ಪತ್ರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು) ಶ್ರೀ ಉಮಾಯೈ ನಮಃ । ಬಿಲ್ವಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಚಂಪಕಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಪಾರ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ । ದೂರ್ವಾಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಜಗನ್ಮಾತ್ರೇ ನಮಃ । ಅರ್ಕಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಜಗತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯೈ ನಮಃ । ಕರವೀರಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಅನ್ನಪೂರ್ಣಾಯೈ ನಮಃ । ತುಳಸೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಶಿವಸುಂದರ್ಯೈ ನಮಃ । ದಾಡಿಮಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಅಂಬಿಕಾಯೈ ನಮಃ । ದತ್ತೂರಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ವರಪ್ರದಾಯೈ ನಮಃ । ಮಲ್ಲಿಕಾಪತ್ರಂ

ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಕಂಬುಕಂಠ್ಯೈ ನಮಃ । ಯೂಥಿಕಾಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಜಾಜೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಶಿವಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಮರುವಕಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ತ್ರಿಪುರಸುಂದರ್ಯೈ ನಮಃ । ದವನಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ತ್ರಿಪುರೈಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ ನಿಂಬಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ರುದ್ರಾಣ್ಯೈ ನಮಃ । ಕಾಮಸಂಜೀವಿನೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ॥ ಹರಪ್ರಿಯಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಿಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ ॥ ಪತ್ರಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ಪುಷ್ಪ ಪೂಜಾ (ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು) ಶ್ರೀ ಗಿರಿಜಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಮಲ್ಲಿಕಾಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಮಲ್ಲಿಗೆ) ದಾಕ್ಷಾಯಿಣ್ಯೈ ನಮಃ । ಜಾಜೀಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಜಾಜೀ) ಉಮಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಕರವೀರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಕಣಗಲೆ) ದುರ್ಗಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಕಮಲಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ತಾವರೆ) ಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಪುನ್ನಾಗಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಸುರಹೊನ್ನೆ) ಕಾಳ್ಯೈ ನಮಃ । ಸೇವಂತಿಕಾಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಸೇವಂತಿಗೆ) ಹೈಮವತ್ಯೈ ನಮಃ । ಕುಂದಕಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ದುಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆ) ಈಶ್ವರವಲ್ಲಭಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಚಂಪಕಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಸಂಪಿಗೆ) ಶಿವಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಕೇತಕೀಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ತಾಳೆಹೂ) ಭವಾನ್ಯೈ ನಮಃ । ಉತ್ಪಲಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ನೈದಿಲೆ) ರುದ್ರಾಣ್ಯೈ ನಮಃ । ಪಾರಿಜಾತಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಪಾರಿಜಾತ) ಶರ್ವಾಣ್ಯೈ ನಮಃ । ಜಪಾಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ದಾಸವಾಳ) ಸರ್ವ-ಮಂಗಳಾಯ ನಮಃ । ಸ್ಥಲಪದ್ಮಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಗುಲಾಬಿ ಡೇರಾ) ಅಪರ್ಣಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ನಂದ್ಯಾವರ್ತಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ(ನಂಜಬಟ್ಟು) ಜಗನ್ಮಂಗಳಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ದಾಡಿಮಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ದಾಳಿಂಬೆ ಹೂ) ಜಗಜ್ಜನನ್ಯೈ ನಮಃ । ಪಾಟಲಿಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಪಾದರಿ) ಶಿವವಲ್ಲಭಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । ಕಲ್ಹಾರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಬೆಟ್ಟ ದಾವರಿ) ॥ ಶ್ರೀ ಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ ನಾನಾವಿಧ ನಾನಾವರ್ಣ ಪರಿಮಳಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮಪೂಜಾ

ಶ್ರೀರಜತಾಚಲಶೃಂಗಾಗ್ರಮಧ್ಯಸ್ಥಾಯೈ ನಮಃ । ಹಿಮಾಚಲ ಮಹಾ-ವಂಶಪಾವನಾಯೈ ನಮಃ । ಶಂಕರಾರ್ಧಾಂಗಸೌಂದರ್ಯಶರೀರಾಯೈ ನಮಃ । ಲಸನ್ಮರಕತಸ್ವಚ್ಛವಿಗ್ರಹಾಯೈ ನಮಃ । ಮಹಾತಿಶಯಸೌಂದರ್ಯಲಾವಣ್ಯಾಯೈ ನಮಃ । ಶಶಾಂಕಶೇಖರಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭಾಯೈ ನಮಃ । ಸದಾಪಂಚದಶಾತ್ಮೈಕ್ಯಸ್ವರೂಪಾಯೈ ನಮಃ । ವಜ್ರಮಾಣಿಕ್ಯ ಕಿರೀಟಾಯೈ ನಮಃ । ಕಸ್ತೂರಿತಿಲಕೀಭೂತನಿಟಿಲಾಯೈ ನಮಃ ॥10॥ ವಿಕಚಾಂಭೋರುಹದಲಲೋಚನಾಯೈ ನಮಃ । ಶರಚ್ಚಾಂಪೇ-ಯಪುಷ್ಪಾಭನಾಸಿಕಾಯೈ ನಮಃ । ಲಸತ್ಕಾಂಚನತಾಟಂಕಯುಗಲಾಯೈ ನಮಃ । ಮಣಿದರ್ಪಣಸಂಕಾಶಕಪೋಲಾಯೈ ನಮಃ । ತಾಂಬೂಲಪೂರಿತ ಸ್ಮೇರವದನಾಯೈ ನಮಃ । ಸುಪಕ್ವದಾಡಿಮೀಬೀಜರದಾಯೈ ನಮಃ । ತ್ರಿವಲೀಯುಕ್ತಕಂಬುಕಂಧರಾಯೈ ನಮಃ । ಗಿರೀಶಬದ್ಧಮಾಂಗಲ್ಯ ಮಂಗಲಾಯೈ ನಮಃ । ಪದ್ಮಪಾಶಾಂಕುಶ-ಸತ್ಕರಾಬ್ಜಾಯೈ ನಮಃ ॥20॥ ಪದ್ಮಕೈರವಮಂದಾರ ಸುಮಾಲಿನ್ಯೈ ನಮಃ । ಸುವರ್ಣ-ಕುಂಭಯುಗ್ಮಾಭಸಂಕುಚಾಯೈ ನಮಃ । ರಮಣೀಯ ಚತುರ್ಬಾಹುಸಂಯುಕ್ತಾಯೈ ನಮಃ । ಕನಕಾಂಗದಕೇಯೂರಭೂಷಿತಾಯೈ ನಮಃ । ಬೃಹತ್ ಸೌವರ್ಣ-ಸೌಂದರ್ಯವಸನಾಯೈ ನಮಃ । ಬೃಹನ್ನಿತಂಬವಿಲಸಜ್ಜಘನಾಯೈ ನಮಃ । ಸೌಭಾಗ್ಯ ಜಾತಕಶೃಂಗಾರಮಧ್ಯಮಾಯೈ ನಮಃ । ದಿವ್ಯಭೂಷಣಸಂದೋಹ ರಂಜಿತಾಯೈ ನಮಃ । ಪಾರಿಜಾತಗುಣಾಧಿಕ್ಯಪದಾಬ್ಜಾಯೈ ನಮಃ । ಸಂಪದ್ಮರಾಗಸಂಕಾಶ ಚರಣಾಯೈ ನಮಃ ॥30॥ ಶ್ರೀಕಂಠನೇತ್ರಕುಮುದಚಂದ್ರಿಕಾಯೈ ನಮಃ । ಸ-ಚಾಮರಶಚ್ಯಾದಿದೇವತಾ ವೀಜಿತಾಯೈ ನಮಃ । ಭಕ್ತರಕ್ಷಣದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷಾಯೈ ನಮಃ । ಭೂತೇಶಾಲಿಂಗನೋದ್ಭೂತಪುಲಕಾಂಗ್ಯೈ ನಮಃ । ಅನಂಗಜನಕಾ-ಪಾಂಗವೀಕ್ಷಣಾಯೈ ನಮಃ । ಶಚೀಮುಖಾಮರವಧೂಸೇವಿತಾಯೈ ನಮಃ । ಲೀಲಾಕಲ್ಪಿತಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮಂಡಿತಾಯೈ ನಮಃ । ಅಣಿಮಾದಿಮಹಾಶಕ್ತಿಸಂವೃತಾಯೈ ನಮಃ । ಏಕತಪತ್ರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಾಯಕಾಯೈ ನಮಃ । ಸನಕಾದಿಸಮಾರಾಧ್ಯ-ಪಾದುಕಾಯೈ ನಮಃ ॥40॥ ದೇವರ್ಷಿಭಿಸ್ತೂಯಮಾನಾऽತ್ಮವೈಭವಾಯೈ ನಮಃ । ಮತ್ತೇಭವಕ್ತ್ರಷಡ್ವಕ್ತ್ರವತ್ಸಲಾಯೈ ನಮಃ । ಚಕ್ರರಾಜಮಧ್ಯವರ್ತ್ಯೈ ನಮಃ । ಚಿದಗ್ನಿ-ಕುಂಡಸಂಭೂತಸುದೇಹಾಯೈ ನಮಃ । ಶಶಾಂಕಖಂಡಸಂಯುಕ್ತಮಕುಟಾಯೈ

ನಮಃ । ಮತ್ತಹಂಸವಧೂಮಂದಗಮನಾಯೈ ನಮಃ । ವಂದಾರುಜನಸಂದೋಹ-ವಂದಿತಾಯೈ ನಮಃ । ಅಂತರ್ಮುಖಜನಾನಂದ ಫಲದಾಯೈ ನಮಃ । ಪತಿ-ವ್ರತಾಂಗನಾಭೀಷ್ಟಫಲದಾಯೈ ನಮಃ । ಅವ್ಯಾಜಕುರಣಾಪೂರಪೂರಿತಾಯೈ ನಮಃ । ನಿರಂಜನಚಿದಾನಂದ ಸಂಯುಕ್ತಾಯೈ ನಮಃ ॥50॥ ಸಹಸ್ರಸೂರ್ಯ ಸಂಯುಕ್ತ-ಪ್ರಕಾಶಾಯೈ ನಮಃ । ರತ್ನ ಚಿಂತಾಮಣಿಗೃಹಮಧ್ಯಸ್ಥಾಯೈ ನಮಃ । ಹಾನಿವೃದ್ಧಿ-ಗುಣಾಧಿಕ್ಯರಹಿತಾಯೈ ನಮಃ । ಮಹಾಪದ್ಮಾಟವೀಟಮಧ್ಯನಿವಾಸಾಯೈ ನಮಃ । ಜಾಗ್ರತ್ ಸ್ವಪ್ನಸುಷುಪ್ತೀನಾಂ ಸಾಕ್ಷೀ ಭೂತ್ಯೈ ನಮಃ । ಮಹಾಪಾಪೌಘಪಾಪಾನಾಂ ವಿನಾಶಿನ್ಯೈ ನಮಃ । ದುಷ್ಟಭೀತಿ ಮಹಾಭೀತಿ ಭಂಜನಾಯೈ ನಮಃ । ಸಮಸ್ತದೇವಜನ ಪ್ರೇರಕಾಯೈ ನಮಃ । ಸಮಸ್ತಹೃದಯಾಂಭೋಜನಿಲಯಾಯೈ ನಮಃ । ಅನಾಹತ ಮಹಾಪದ್ಮ ಮಂದಿರಾಯೈ ನಮಃ ॥60॥ ಸಹಸ್ರಾರಸರೋಜಾತವಾಸಿತಾಯೈ ನಮಃ । ಪುನರಾವೃತ್ತಿರಹಿತ ಪುರಸ್ಥಾಯೈ ನಮಃ । ಲೋಪಾಮುದ್ರಾರ್ಚಿತಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಾಯೈ ನಮಃ । ಸಹಸ್ರರತಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಶರೀರಾಯೈ ನಮಃ । ಭಾವನಾಮಾತ್ರಸಂತುಷ್ಟಹೃದಯಾಯೈ ನಮಃ । ಸತ್ಯಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿದಾಯೈ ನಮಃ । ದಕ್ಷಾಧ್ವರಭೇದಸಾಧನಾಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀನಾಥಸೋದರೀಭೂತ್ವಾ ಶೋಭಿ-ತಾಯೈ ನಮಃ । ಚಂದಶೇಖರಭಕ್ತಾರ್ತಿಭಂಜನಾಯೈ ನಮಃ । ಸರ್ವೋಪಾಧಿ ವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಚೈತನ್ಯಾಯೈ ನಮಃ ॥70॥ ನಾಮಪಾರಾಯಣಾಭೀಷ್ಟಫಲದಾಯೈ ನಮಃ । ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿತಿರೋಧಾನಸಂಕಲ್ಪಾಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಷೋಡಶಾಕ್ಷರೀಮಂತ್ರ-ಮಧ್ಯಗಾಯೈ ನಮಃ । ಅನಾದ್ಯಂತಸ್ವಯಂಭೂತದಿವ್ಯಮೂರ್ತ್ಯೈ ನಮಃ । ಭಕ್ತಹಂಸಪರೀಮುಖ್ಯನಿಯೋಗಾಯೈ ನಮಃ । ಮಾತೃಮಂಡಲಸಂಯುಕ್ತಲಲಿತಾಯೈ ನಮಃ । ಭಂಡದೈತ್ಯಮಹಾಸ್ತ್ರನಾಶನಾಯೈ ನಮಃ । ಕ್ರೂರಭಂಡಶಿರಚ್ಛೇದ-ನಿಪುಣಾಯೈ ನಮಃ । ಚಂಡಮುಂಡನಿಶುಂಭಾದಿಖಂಡನಾಯೈ ನಮಃ । ರಕ್ತಾಕ್ಷರಕ್ತಜಿಹ್ವಾದಿಶಿಕ್ಷಕಾಯೈ ನಮಃ ॥80॥ ಮಹಿಷಾಸುರದೋರ್ವೀರ್ಯ-ನಿಗ್ರಹಾಯೈ ನಮಃ । ಅಭ್ರಕೇಶಮಹೋತ್ಸಾಹಕರಣಾಯೈ ನಮಃ । ಮಹೇಶ-ಯುಕ್ತನಟನತತ್ಪರಾಯೈ ನಮಃ । ನಿಜಭರ್ತೃಮುಖಾಂಭೋಜಚಿಂತನಾಯೈ ನಮಃ । ವೃಷಭಧ್ವಜವಿಜ್ಞಾನಭಾವನಾಯೈ ನಮಃ । ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುಜರಾರೋಗಭಂಜನಾಯೈ ನಮಃ । ವಿಧೇಯಮುಕ್ತವಿಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿದಾಯೈ ನಮಃ । ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿ

ಷಡ್ವರ್ಗನಾಶನಾಯೈ ನಮಃ । ರಾಜರಾಜಾರ್ಚಿತಪದಸರೋಜಾಯೈ ನಮಃ । ಸರ್ವವೇದಾಂತ ಸಂಸಿದ್ಧತತ್ತ್ವಾಯೈ ನಮಃ ॥90॥ ಶ್ರೀವೀರಭಕ್ತವಿಜ್ಞಾನನಿಧಾನಾಯೈ ನಮಃ । ಅಶೇಷದುಷ್ಟದನುಜಸೂದನಾಯೈ ನಮಃ । ಸಾಕ್ಷಾಚ್ಛ್ರೀದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿಮನೋಜ್ಞಾಯೈ ನಮಃ । ಹಯಮೇಧಾಗ್ರಸಂಪೂಜ್ಯಮಹಿಮಾಯೈ ನಮಃ । ದಕ್ಷ-ಪ್ರಜಾಪತಿ ಸುತಾವೇಷಾಢ್ಯಾಯೈ ನಮಃ । ಸಮಬಾಣೇಕ್ಷುಕೋದಂಡಮಂಡಿತಾಯೈ ನಮಃ । ನಿತ್ಯಯೌವನಮಂಗಲಾಯೈ ನಮಃ । ಮಹಾದೇವಸಮಾಯುಕ್ತ ಶರೀರಾಯೈ ನಮಃ । ಮಹಾದೇವರತೌತ್ಸುಕಮಹಾದೇವ್ಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ ॥100॥

॥ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಧೂಪ ದೇವದ್ರುಮರಸೋದ್ಭುತಃ ಕಾಲಾಗರುಸಮನ್ವಿತಃ । ಆಘ್ರೇಯತಾಂ ಅಯಂ ಧೂಪಃ ಭವಾನಿ ಘ್ರಾಣತರ್ಪಣಾ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರ ಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ॥

ಏಕಾರ್ತಿದೀಪ ಸಾಜ್ಯಂ ತ್ರಿವರ್ತಿ ಸಂಯುಕ್ತಂ ವಹ್ನಿನಾ ಯೋಜಿತಂ ಮಯಾ । ಗೃಹಾಣ ಮಂಗಳಂ ದೀಪಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯತಿಮಿರಾಪಹಾ ॥ ಭಕ್ತ್ಯಾ ದೀಪಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ದೇವ್ಯೈ ತೇ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಮ್ । ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ನರಕಾತ್ ಘೋರಾತ್ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿರ್ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥ ಶ್ರೀ ಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈನಮಃ ಏಕಾರ್ತಿದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ॥ ಧೂಪ ದೀಪಾನಂತರಂ ಆಚಮನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಆಚಮನೀಯಾನಂತರಂ ಪರಿಮಳಪತ್ರಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ನೈವೇದ್ಯ- ಅನ್ನಂ ಚತುರ್ವಿಧಂ ಸ್ವಾದುರಸೈಃ ಷಡ್ಭಿಃ ಸಮನ್ವಿತಂ । ಭಕ್ಷ್ಯ-ಭೋಜ್ಯಸಮಾಯುಕ್ತಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಂ ॥ ಖರ್ಜೂರ ನಾರಿಕೇಳಾಢ್ಯಂ ನಾನಾ ಭಕ್ಷ್ಯಸಮನ್ವಿತಂ । ಶಾಲ್ಯನ್ನಂ ಷಡ್ರಸೋಪೇತಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸ್ವೀಕುರುಷ್ವ ಮೇ ॥ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನೇ ಚೈತ್ರಗೌರಿಗೆ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀ ಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ ನಾರಿಕೇಳಫಲ-ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಕದಳೀಫಲನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಗೋ-ಧೂಮಪಿಷ್ಟ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಮುದ್ಗದಳ, ಚಣಕದಳ ನೈವೇದ್ಯಂ

ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಸಮಸ್ತವಿಧ-ಫಲಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಮಹಾನ್ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಧ್ಯೇಮಧ್ಯೇ ಪಾನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಉತ್ತರಾಪೋಶನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಹಸ್ತಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮುಖಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಕರೋದ್ವರ್ತನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುನರಾಚಮನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ತಾಂಬೂಲ – ಪೂಗೀಫಲಸಮಾಯುಕ್ತಂ ನಾಗವಲ್ಲೀದಲೈರ್ಯುತಂ । ಕರ್ಪೂರಚೂರ್ಣಸಂಯುಕ್ತಂ ತಾಂಬೂಲಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣೆ – ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋಃ । ಅನಂತಪುಣ್ಯಫಲದಂ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಉತ್ತರನೀರಾಜನ – ವರ್ತಿತ್ರಯಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಕರ್ಪೂರೇಣ ಸಮನ್ವಿತಂ । ನೀರಾಜನಂ ಗೃಹಾಣೇದಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಮಹೇಶ್ವರಿ ॥ ಶ್ರೀಚೈತ್ರಗೌರ್ಯಂತರ್ಗತಪ್ರಾಣಸ್ಥಜಯಾಪತಿ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿ ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಶ್ರೀಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ ಉತ್ತರನೀರಾಜನಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ॥ ಉತ್ತರ ನೀರಾಜನಾನಂತರಂ ಆಚಮನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಆಚಮನೀಯಾನಂತರಂ ಪರಿಮಳಪತ್ರಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪ – ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೂ ಅಕ್ಷತೆ ಹಿಡಿಯುವುದು. ಚಂಪಕೈಃ ಶತಪತ್ರೈಶ್ಚ ಕಲ್ಹಾರೈಃ ಕರವೀರಕೈಃ । ಪಾಟಲೈರ್ಬಕುಳೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಗೃಹಾಣ ಕುಸುಮಾಂಜಲಿಮ್ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಹೂ ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಗೌರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದು.

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರ ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಾಕು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ನಮಸ್ತೇ ದೇವಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ನಮಸ್ತೇ ವಿಶ್ವವಂದಿತೇ । ನಮೋ

ಭಕ್ತಾರ್ತಿನಾಶಿನ್ಯೈ ಭವಾನ್ಯೈ ತೇ ನಮೋ ನಮಃ ॥ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣತ್ರಯಂ ದೇವಿ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಮಯಾ ಕೃತಂ । ತೇನ ಪಾಪಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವ್ಯಪೋಹತು ಸದಾ ಮಮ ॥ ಯಾನಿ ಕಾನಿ ಚ ಪಾಪಾನಿ ಜನ್ಮಾಂತರಕೃತಾನಿ ಚ । ತಾನಿ ತಾನಿ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಪದೇ ಪದೇ । ಪಾಪಾಹಂ ಪಾಪಕರ್ಮಾಹಂ ಪಾಪಾತ್ಮಾ ಪಾಪಸಂಭವಃ ॥ ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಕೃಪಯಾ ದೇವಿ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲೇ । ಅನ್ಯಥಾ ಶರಣಂ ನಾಸ್ತಿ ತ್ವಮೇವ ಶರಣಂ ಮಮ । ತಸ್ಮಾತ್ಕಾರುಣ್ಯಭಾವೇನ ರಕ್ಷ ರಕ್ಷ ಮಹೇಶ್ವರಿ ॥ ಮಹಾರುದ್ರ-ದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪ-ಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಘ್ಯಮ್ – ಹೂ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಉದ್ಧರಣೆ ನೀರನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುವುದು. ಗಂಗಾದಿಪುಣ್ಯಸಲಿಲೈಃ ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾದಿವಾಸಿತೈಃ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ವರದೇ ಗೃಹಾಣ ಹರವಲ್ಲಭೇ ॥ ಪುನರರ್ಘ್ಯಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಮಂಗಳೇ ಶಿವಸುಂದರಿ । ಸರ್ವಪಾಪಕ್ಷಯಂ ಕೃತ್ವಾ ರಕ್ಷ ಮಾಂ ಶರಣಾಗತಾಮ್ ॥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವ-ವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ

ಪೂರ್ಣಫಲಸಮರ್ಪಣ – ಒಂದು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನು ತಾಂಬೂಲ-ದಲ್ಲಿಟ್ಟು ದೇವಿಯ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. ಇದಂ ಫಲಂ ಮಯಾ ದೇವಿ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ಪುರತಸ್ತವ । ತೇನ ಮೇ ಸುಫಲಾವಾಪ್ತಿರ್ಭವೇಜ್ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮನಿ ॥ ಮಹಾ-ರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಪೂರ್ಣಫಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ದೋರಗ್ರಹಣ ದೇವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟಿರುವ ದೋರವನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭಕ್ತಪ್ರಿಯೇ ಮಹಾದೇವಿ ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯ-ಪ್ರದಾಯಿನೀ । ಸೂತ್ರಂ ತೇ ಧಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಮಾಭೀಷ್ಟಂ ಚ ತ್ವಂ ಕುರು ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ – ದೇವಿಯನ್ನು ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ ಸೌಮಾಂಗಲ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದು. ನಮಃ ಶಿವಕಾಂತಾಯೈ ಹ್ರೀಂ ನಮಶ್ಶಿವಶಕ್ತಯೇ । ಶ್ರೀಂ ನಮೋ ಜಗತಾಂ ಮಾತ್ರೇ ಮಮ ಭೂಯಾನ್ಮನೋ-ರಥಃ ॥ ಪುತ್ರಾನ್ ದೇಹಿ ಧನಂ ದೇಹಿ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ದೇಹಿ ಸುವ್ರತೇ । ಅನ್ಯಾಂಶ್ಚ

ಸರ್ವಕಾಮಾಂಶ್ಚ ದೇಹಿ ದೇವಿ ನಮೋಸ್ತು ತೇ ॥ ಇತಿ ದೋರಬಂಧನಮ್ । ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಮನೋಽಭೀಷ್ಟಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಚೈತ್ರಗೌರಿ ಪೂಜೆ –

ಚೈತ್ರಶುಕ್ಲತೃತೀಯಾಯಾಂ ಗೌರೀಮೀಶ್ವರಸಂಯುತಾಮ್ ।
ಸಂಪೂಜ್ಯ ದೋಲೋತ್ಸವಕಂ ಕುರ್ಯಾನ್ನಾರೀ ಶುಭೇಪ್ಸುಕಾ ॥

(ದೇವಿಪುರಾಣ, ಉಲ್ಲೇಖ ಹೇಮಾದ್ರಿ)

ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಜೊತೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಗೌರಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಡೋಲೋತ್ಸವ ಮಾಡಬೇಕು. (ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಉತ್ಸವ ಮಾಡಬೇಕು).

ತೃತೀಯಾಯಾಂ ಯಜೇದ್ದೇವೀಂ ಶಂಕರೇಣ ಸಮನ್ವಿತಾಮ್ । ಕುಂಕುಮಾಗರುಕರ್ಪೂರಮಣಿವಸ್ತ್ರಸ್ರಗರ್ಚಿತಾಮ್ ॥ ಸುಗಂಧಿಪುಷ್ಪಧೂಪೈಶ್ಚ ದಮನೇನ ವಿಶೇಷತಃ । ತತ ಆಂದೋಲಯೇದ್ವತ್ಸ ಶಿವೋಮಾತುಷ್ಟಯೇ ಸದಾ ॥ ರಾತ್ರೌ ಜಾಗರಣಂ ಕುರ್ಯಾ-ತ್ಪ್ರಾತರ್ದೇಯಾ ತು ದಕ್ಷಿಣಾ । ಸೌಭಾಗ್ಯಾಯ ಸದಾ ಸ್ತ್ರೀಭಿಃ ಕಾರ್ಯಾ ಪುತ್ರಸುಖೇ-ಪ್ಸುಭಿಃ ॥

ಶಂಕರನಿಂದ ಸಹಿತಳಾದ ಗೌರಿಯನ್ನು ತೃತೀಯಾದಿವಸ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಕುಂಕುಮ, ಅಗರು, ಕರ್ಪೂರ, ಮಣಿ, ವಸ್ತ್ರ, ಮಾಲೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಸುಗಂಧಭರಿತವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಧೂಪಾರತಿ ಮಾಡಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಮನದಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ತೂಗಬೇಕು. ಶಿವ ಮತ್ತು ಪಾರ್ವತಿಯ ತುಷ್ಟಿಗಾಗಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರತೀವರ್ಷವು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಕಾಲ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿ, ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಯಾಚಿಸಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೀಗೆ ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಪುತ್ರರನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅವರಿಂದ ಸುಖಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಧು ಕೃತಂ ತ್ವಯಾ ದೇವಿ ಕೃತವತ್ಯಾ ಪರಿಗ್ರಹಮ್ ।
ಅಸ್ಯೇಹ ಧರ್ಮಪೀಠಸ್ಯ ಮನೋರಥಕೃತಃ ಸತಾಮ್ ॥1॥

ಪ್ರಿಯಳಾದ ಉಮೆಯೇ ! ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪೀಠವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಬಹಳ ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಸಜ್ಜನರ ಮನೋರಥಗಳು ಈಡೇರಲು ನಿನ್ನ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಸ್ತುತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ತ ಏವ ವಿಶ್ವಭೋಕ್ತಾರೋ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯಾಸ್ತ ಏವ ಹಿ ।
ಯೇ ತ್ವಾಂ ವಿಶ್ವಭುಜಾಮತ್ರ ಪೂಜಯಿಷ್ಯಂತಿ ಮಾನವಾಃ ॥2॥

ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾನೋ, ಅವನೇ ಸಮಸ್ತವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಭೋಗವುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯ -ನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವಿಶ್ವೇ ವಿಶ್ವಭುಜೇ ವಿಶ್ವಸ್ಥಿತ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಲಯಪ್ರದೇ ।
ನರಾಸ್ತ್ವದರ್ಚಕಾಶ್ಚಾತ್ರ ಭವಿಷ್ಯಂತ್ಯಮಲಾತ್ಮಕಾಃ ॥3॥

ವಿಶ್ವದ ಸ್ಥಿತಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಲಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೋ, ಅವರು ದೋಷಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಮನೋರಥತೃತೀಯಾಯಾಂ ಯಸ್ತೇ ಭಕ್ತಿಂ ವಿಧಾಸ್ಯತಿ ।
ತನ್ಮನೋರಥಸಂಸಿದ್ಧಿರ್ಭವಿತ್ರೀ ಮದನುಗ್ರಹಾತ್ ॥4॥

ಅಥವಾ ಮನೋರಥತೃತೀಯಾದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸು-ತ್ತಾರೋ, ಅವರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ನಾರೀ ವಾ ಪುರುಷೋ ವಾಪಿ ತ್ವದ್‌ವ್ರತಾಚರಣಾತ್ ಪ್ರಿಯೇ ।
ಮನೋರಥಾನಿಹ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಜ್ಞಾನಮಂತೇ ಚ ಲಪ್ಸ್ಯತೇ ॥5॥

ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಲೀ, ಪುರುಷರಾಗಲೀ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೋ, ಅವರ ಎಲ್ಲಾ ಮನೋರಥಗಳು ಈಡೇರುತ್ತವೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ದೇವೀ – ಮನೋರಥತೃತೀಯಾಯಾ ವ್ರತಂ ಕೀದೃಕ್ಕಥಾನಕಮ್ ।
ಕಿಂಫಲಂ ಕೈಃ ಕೃತಂ ನಾಥ ಕಥಯೈತತ್ಕೃಪಾಂ ಕುರು ॥6॥

ಪಾರ್ವತಿಯು ಮಹಾದೇವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ - ಮನೋರಥತೃತೀಯಾದ

ವ್ರತದ ಕಥೆಯು ಏನೆಂಬುದನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ. ಮನೋರಥತೃತೀಯಾವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಫಲವನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ? ಕೃಪೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಈಶ್ವರ – ಶೃಣು ದೇವಿ ಯಥಾ ಪೃಷ್ಟಂ ಭವತ್ಯಾ ಭವತಾರಿಣಿ।
ಮನೋರಥವ್ರತಂ ಚೈತದ್‌ಗುಹ್ಯಾದ್‌ಗುಹ್ಯತರಂ ಪರಮ್ ॥7॥

ದೇವಿಯೇ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಂಸಾರವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ನೀನು ಯಾವ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆಯೋ, ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಮನೋರಥ ವ್ರತವು ಅತ್ಯಂತ ಗುಹ್ಯವಾದ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಗುಹ್ಯತರವಾದ ವ್ರತವಾಗಿದೆ.

ಪುಲೋಮತನಯಾ ಪೂರ್ವಂ ತತಾಪ ಪರಮಂ ತಪಃ।
ಕಂಚಿನ್ಮನೋರಥಂ ತಪ್ತಂ ನ ಚಾಪ ತಪಸಃ ಫಲಮ್॥8॥

ಪುಲೋಮನ ಮಗಳು ಹಿಂದೆ ಕಠಿಣವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಿದಳು. ಆದರೆ ಅವಳ ಮನೋರಥವು ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ. ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ.

ಅಪೂಜಯತ್ತತೋ ಮಾಂ ಸಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪರಮಯಾ ಮುದಾ।
ಗೀತೇನ ಸರಹಸ್ಯೇನ ಕಲಕಂಠೀ ಕಲೇನ ಹಿ ॥9॥

ಅನಂತರ ಆ ಪುಲೋಮನ ಮಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದಳು. ಕಲಕಂಠದಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಕಲೆಯಿಂದ ಹಾಡಿದಳು.

ತದ್‌ಗಾನೇನಾತಿಸಂತುಷ್ಟೋ ಮೃದುನಾ ಮಧುರೇಣ ಚ।
ಸುತಾಲೇನ ಸುರಂಗೇಣ ಧಾತುಮಾತ್ರಾಕಲಾವತಾ ॥10॥

ಅವಳ ಗಾನದಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಮೃದುವಾದ ಕಂಠ-ದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಾಡು ತಾಳಮೇಳಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ನಾನು ಅವಳೆದುರು ಪ್ರಕಟನಾದೆನು.

ಪ್ರೋವಾಚ ತ್ವಂ ವರಂ ಬ್ರೂಹಿ ಪ್ರಸನ್ನೋಽಸ್ಮಿ ಪುಲೋಮಜೇ।
ಅನೇನ ಚ ಸುಗೀತೇನ ತ್ವನಯಾ ಲಿಂಗಪೂಜಯಾ ॥11॥

ಪುಲೋಮನ ಮಗಳೇ ! ನಿನ್ನ ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾದ ಗೀತದಿಂದ, ನೀನು ಮಾಡಿದ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರುವೆನು. ಏನು ವರಬೇಕೆಂದು ಕೇಳು, ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದೆನು.

ಪುಲೋಮಾ– ಯದಿ ಪ್ರಸನ್ನೋ ದೇವೇಶ ತದಾ ಯೋ ಮೇ ಮನೋರಥಃ ।
ತಂ ಪೂರಯ ಮಹಾದೇವ ಮಹಾದೇವೀಮಹಾಪ್ರಿಯ ॥12॥

ಪುಲೋಮಜಳು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ದೇವೇಶನೇ ! ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನು ಪೂರಣೆ ಮಾಡು. ಮಹಾದೇವಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯನಾದ ಮಹಾದೇವನೇ ! ನನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಸರ್ವದೇವೇಷು ಯೋ ಮಾನ್ಯಃ ಸರ್ವದೇವೇಷು ಸುಂದರಃ ।
ಯಾಯಜೂಕೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಯಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸೋಽಸ್ತು ಮೇ ಪತಿಃ ॥13॥

ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಮಾನ್ಯನಾಗಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಸುಂದರನಾಗಿರಬೇಕು. ಯಾಗ ಮಾಡುವವರಲ್ಲಿಯೂ ಅವನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂಥವನು ನನಗೆ ಪತಿಯಾಗಿ ದೊರಕಬೇಕು.

ಯಥಾಭಿಲಷಿತಂ ರೂಪಂ ಯಥಾಭಿಲಷಿತಂ ಸುಖಮ್ ।
ಯಥಾಭಿಲಷಿತಂ ಚಾಯುಃ ಪ್ರಸನ್ನೋ ದೇಹಿ ಮೇ ಭವ ॥14॥

ಅಭಿಲಾಷೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರೂಪವಿರಬೇಕು. ಅಭಿಲಾಷೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವನಿಂದ ಸುಖ ಹೊಂದಬೇಕು. ಅಭಿಲಾಷೆಯು ಪೂರ್ಣ ಹೊಂದುವಂತೆ ಅವನ ಆಯುಷ್ಯವಿರಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು.

ಯದಾ ಯದಾ ಚ ಪತ್ಯಾ ಮೇ ಸಂಗಃಸ್ಯಾದ್ಧೃತ್ಸುಖೇಚ್ಛಯಾ ।
ತದಾ ತದಾ ಚ ತಂ ದೇಹಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾಽನ್ಯಂ ದೇಹಮಾಪ್ನುಯಾಮ್ ॥15॥

ಯಾವಾಗ ನನಗೆ ಪತಿಯ ಜೊತೆ ಸಂಗ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೋ, ಆಗೆಲ್ಲಾ ಆ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸುಖ ದೊರಕುವ ದೇಹವನ್ನು ನಾನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

ಸದಾ ಚ ಲಿಂಗಪೂಜಾಯಾಂ ಮಮ ಭಕ್ತಿರನುತ್ತಮಾ ।
ಭವ ಭೂಯಾದ್ಭವಹರ ಜರಾಮರಣಹಾರಿಣೀ ॥16॥

ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅನುತ್ತಮವಾದ ಭಕ್ತಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರಬೇಕು. ಯಾವ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮುಪ್ಪು, ಮರಣ, ಸಂಸಾರಗಳೇ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೋ, ಅಂಥ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಭಾಗ್ಯ ನನಗೆ ಎಂದೂ ಕೂಡ ತಪ್ಪಬಾರದು.

ಭರ್ತುರ್ವ್ಯರ್ಯಯೇಽಪಿ ವೈಧವ್ಯಂ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರಮಪೀಹ ನ ।
ಮಮ ಭಾವಿ ಮಹಾದೇವ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಂ ಚ ಯಾತು ಮಾ ॥17॥

ಗಂಡನು ನಷ್ಟನಾದರೂ ಕೂಡ ನಾನು ಅವನ ಜೊತೆಯೇ ಇರಬೇಕು. ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಕೂಡ ನನಗೆ ವೈಧವ್ಯ ಬರಬಾರದು. ಮಹಾದೇವನೇ ! ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವು ನನ್ನನ್ನು ಎಂದೆಂದೂ ಬಿಟ್ಟಿರಬಾರದು.

ಸ್ಕಂದ – ಇಮಂ ಮನೋರಥಂ ತಸ್ಯಾಃ ಪೌಲೋಮ್ಯಾಃ ಪುರಸೂದನ ।
ಸಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಕ್ಷಣಂ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಪ್ರಾಹೇಶೋ ವಿಸ್ಮಯಾನ್ವಿತಃ ॥18॥

ಪುಲೋಮನ ಮಗಳ ಈ ಮನೋರಥವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮಹಾದೇವರು ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ನಂತರ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ-

ಈಶ್ವರ – ಪುಲೋಮಕನ್ಯೇ ಯಶ್ಚೈಷ ತ್ವಯಾಽಕಾರಿ ಮನೋರಥಃ ।
ಲಪ್ಸ್ಯಸೇ ವ್ರತಚರ್ಯಾತಸ್ತತ್ಕುರುಷ್ವ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾ ॥19॥

ಈಶ್ವರನು ಹೇಳಿದನು - ಪುಲೋಮನ ಕನ್ಯೆಯೇ ! ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಯಾವ ಮನೋರಥ ಇದೆಯೋ, ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದರೆ ನಾನು ಹೇಳುವ ಈ ಉತ್ತಮವಾದ ವ್ರತವನ್ನು ನೀನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಳಾಗಿದ್ದು, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸು.

ಮನೋರಥತೃತೀಯಾಯಾಶ್ಚರಣೇನ ಭವಿಷ್ಯತಿ ।
ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಯೇ ವ್ರತಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ತದ್ವಿಧೇಹಿ ಯಥೋದಿತಮ್ ॥20॥

ಮನೋರಥ ತೃತೀಯಾವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಈಡೇರುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಮನೋರಥದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಆ ವ್ರತವನ್ನು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ತೇನ ವ್ರತೇನ ಚೀರ್ಣೇನ ಮಹಾಸೌಭಾಗ್ಯದೇನ ತು ।
ಅವಶ್ಯಂ ಭವಿತಾ ಬಾಲೇ ತವ ಚೈವಂ ಮನೋರಥಃ ॥21॥

ಆ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಹಾಸೌಭಾಗ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಲೇ ! ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವು ಈಡೇರುತ್ತದೆ.

ಪುಲೋಮಕನ್ಯಾ – ಕಾರುಣ್ಯವಾರಿಧೇ ಶಂಭೋ ಪ್ರಣತಪ್ರಾಣಿಸರ್ವದ ।
ಕಿಂನಾಮಾ ಚಾಥ ಕಾ ಶಕ್ತಿಃ ಕಾ ಪೂಜ್ಯಾ ತತ್ರ ದೇವತಾ ॥22॥

ಪುಲೋಮಕನ್ಯೆಯು ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ - ಕರುಣಾಸಮುದ್ರನೇ ! ಶಂಭುವೇ ! ಪ್ರಣತಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸರ್ವವರಪ್ರದನೇ ! ಆ ವ್ರತದ ಹೆಸರೇನು? ಅದರ ಶಕ್ತಿಯೇನು? ಯಾರನ್ನು ಆ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು? ಯಾವ ದೇವತೆ ಆರಾಧ್ಯಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ?

ಕದಾ ಚ ತದ್ವಿಧ್ಧಾತವ್ಯಮಿತಿಕರ್ತವ್ಯತಾ ಚ ಕಾ ।
ಇತ್ಯಾಹಕರ್ಣ್ಯ ಶಿವೋ ವಾಕ್ಯಂ ತಾಂ ತು ಪ್ರಣಿಜಗಾದ ಹ ॥23॥

ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು? ಯಾರು ಆಚರಿಸಬೇಕು? ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಳು, ಶಿವನು ಅವಳ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡಿದನು.

ಈಶ್ವರಃ – ಮನೋರಥತೃತೀಯಾಯಾ ವ್ರತಂ ಪೌಲೋಮಿ ತಚ್ಛುಭಮ್ ।
ಪೂಜ್ಯಾ ವಿಶ್ವಭುಜಾ ಗೌರೀ ಭುಜವಿಂಶತಿಶಾಲಿನೀ ॥24॥

ಪೌಲೋಮಿಯೇ ! ಮನೋರಥತೃತೀಯಾ ವ್ರತವು ಅತ್ಯಂತ ಶುಭಪ್ರದವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಧರಿಸಿದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಭುಜಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ಪೂಜ್ಯಳಾದ ಗೌರೀಯು ಇದರ ಆರಾಧ್ಯದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ವರದಾಭಯಹಸ್ತಶ್ಚ ಸಾಕ್ಷಸೂತ್ರಃ ಸಮೋದಕಃ ।
ದೇವ್ಯಾಃ ಪುರಸ್ತಾದ್-ವ್ರತಿನಾ ಪೂಜ್ಯ ಆಶಾವಿನಾಯಕಃ ॥25॥

ವರದ, ಅಭಯ, ಹಸ್ತಗಳುಳ್ಳ ಅಕ್ಷಸೂತ್ರ ಮೋದಕಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ದೇವಿಯ ಮುಂದೆ ವ್ರತಿಯಾದವನು ಮೊದಲು ವಿನಾಯಕನನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಚತುರ್ಭುಜಶ್ಚಾರುನೇತ್ರಃ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಕರಃ ಪ್ರಭುಃ ।

ಚತುರ್ಭುಜನಾದ ಸುಂದರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಉಂಟು-ಮಾಡುವ ವಿನಾಯಕನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುವನು.

ಚೈತ್ರಶುಕ್ಲದ್ವಿತೀಯಾಯಾಂ ಕೃತ್ವಾವೈ ದಂತಧಾವನಮ್ ॥26॥
ಸಾಯಂತನೀಂ ಚ ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ನಾತಿತೃಪ್ತ್ಯಾ ಭುಜಿಕ್ರಿಯಾಮ್ ।
ನಿಯಮಂ ಚೇತಿ ಗೃಹ್ಣೀಯಾಜ್ಜಿತಕ್ರೋಧೋ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥27॥

ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದ್ವಿತೀಯಾ ದಿವಸ ದಂತಧಾವನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶುದ್ಧರಾಗಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಷ್ಟು ಊಟವನ್ನು ಮಾಡ-

ಬಾರದು. ನಿಯಮದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಯಾರ-ಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಬಾರದು.

ಸಂತ್ಯಕ್ತಾಸ್ಪೃಶ್ಯಸಂಸ್ಪರ್ಶಃ ಶುಚಿಸ್ತದ್‌ಗತಮಾನಸಃ ।
ಪ್ರಾತರ್ವ್ರತಂ ಚರಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಾತರ್ವಿಶ್ವಭುಜೇಽನಘೇ ॥28॥
ವಿಧೇಹಿ ತತ್ರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಮನ್ಮನೋರಥಸಿದ್ಧಯೇ ।
ನಿಯಮಂ ಚೇತಿ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಸ್ವಪೇದ್ರಾತ್ರೌ ಶುಭಂ ಸ್ಮರನ್ ॥29॥

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯವಾದದ್ದನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಮುಟ್ಟಬಾರದು. ಶುಚಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ದೇವಿ-ಯಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇಗ ಎದ್ದು, ಜಗತ್ತಿನ ತಾಯಿ-ಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದರಿಂದ ನನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆ ನಿಯಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ, ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲ ಶುಭವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಮಲಗಬೇಕು.

ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ ಮೇಧಾವೀ ವಿಧಾಯಾವಶ್ಯಕಂ ವಿಧಿಮ್ ।
ಶೌಚಮಾಚಮನಂ ಕೃತ್ವಾ ದಂತಕಾಷ್ಠಂ ಸಮಾದದೇತ್ ॥30॥
ಅಶೋಕವೃಕ್ಷಸ್ಯ ಶುಭಂ ಸರ್ವಶೋಕನಿಶಾತನಮ್ ।
ನಿತ್ಯಂತನಂ ಚ ನಿಷ್ಪಾದ್ಯ ವಿಧಿಂ ವಿಧಿವಿದಾಂ ವರ ॥31॥
ಸ್ನಾತ್ವಾ ಶುದ್ಧಾಂಬರಃ ಸಾಯಂ ಗೌರೀಪೂಜಾಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥32॥

ಮರುದಿವಸ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಎದ್ದೇಳಬೇಕು. ಶೌಚಾಚಾರವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಶೌಚಾಚಮನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ದಂತಕಾಷ್ಠದಿಂದ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ-ಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅಶೋಕವೃಕ್ಷದ ಬಳಿ ತೆರಳಿ ನಮಿಸಿ, ಹೂವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶುದ್ಧವಾದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಟ್ಟು ಗೌರೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿ, ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಗೌರೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಪುರೋ-ಹಿತರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಪತ್ನೀಂ ಮನೋರಮಾಂ ಕುಲ್ಯಾಂ ಮನೋವೃತ್ತ್ಯನುಸಾರಿಣೀಮ್ ।
ತಾರಿಣೀಂ ದುಃಖಸಂಸಾರಸಾಗರಸ್ಯ ಪತಿವ್ರತಾಮ್ ॥63॥
ಕುರ್ವನ್ನೇತದ್‌ವ್ರತಂ ವರ್ಷಂ ಕುಮಾರಃ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾತ್ ಸ್ಫುಟಮ್ ।

ಪುರುಷನಾದವನು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮನೋ-ರಮೆಯಾದ ತನ್ನ ಮನೋವೃತ್ತಿಗೆ ಅನುಸಾರಿಯಾದ ಸತ್ಕುಲ ಪ್ರಸೂನಳಾದ, ದುಃಖಸಂಸಾರದ ಸಾಗರದಿಂದ ದಾಟಿರುವ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಉತ್ತಮ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಕುಮಾರೀ ಪತಿಮಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ವಾಢ್ಯಂ ಸರ್ವಗುಣಾಧಿಕಮ್ ॥64॥
ಸುವಾಸಿನೀ ಲಭೇತ್‌ಪುತ್ರಾನ್ ಪತ್ಯುಃ ಸೌಖ್ಯಮಖಂಡಿತಮ್ ।
ದುರ್ಭಾಗಾ ಸುಭಗಾ ಸ್ಯಾಚ್ಚ ಧನಾಢ್ಯಾ ಸ್ಯಾದ್ದರಿದ್ರಿಣೀ ॥65॥

ಒಂದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ಸುಪುತ್ರನ ಜನನವಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಮಾರಿಯಾದವಳು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಸರ್ವಗುಣಾಧಿಕನಾದ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಶ್ರೀಮಂತನಾದ ಪತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಸುವಾಸಿನಿಯು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸುಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆ-ಯುತ್ತಾಳೆ. ಮತ್ತು ಪತಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯಭಾಗ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ದೌರ್ಭಾ-ಗ್ಯವಂತಳು, ಸೌಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ದರಿದ್ರಳಾದವಳು ಧನವುಳ್ಳವಳಾಗುತ್ತಾಳೆ.

ವಿಧವಾಪಿ ನ ವೈಧವ್ಯಂ ಪುನರಾಪ್ನೋತಿ ಕುತ್ರಚಿತ್ ।
ಗುರ್ವಿಣೀ ಚ ಶುಭಂ ಪುತ್ರಂ ಲಭತೇ ಸುಚಿರಾಯುಷಮ್ ॥66॥
ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಲಭತೇ ವಿದ್ಯಾಂ ಸರ್ವಸೌಭಾಗ್ಯದಾಯಿನೀ ।
ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟೋ ಲಭೇದ್ರಾಜ್ಯಂ ವೈಶ್ಯೋ ಲಾಭಂ ಚ ವಿಂದತಿ ॥67॥

ವಿಧವಾ ಸ್ತ್ರೀ ಇನ್ನೆಂದೂ ವೈಧವ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದವಳು ಆಯುಷ್ಯವಂತನಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಗುವನ್ನು ಪ್ರಸವಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಶವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದ ರಾಜನು ಪುನಃ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ವೈಶ್ಯನು ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಚಿಂತಿತಂ ಲಭತೇ ಶೂದ್ರೋ ವ್ರತಸ್ಯಾಸ್ಯ ನಿಷೇವಣಾತ್ ।
ಧರ್ಮಾರ್ಥೀ ಧರ್ಮಮಾಪ್ನೋತಿ ಧನಾರ್ಥೀ ಧನಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥68॥

ಕಾಮೀ ಕಾಮಾನವಾಪ್ನೋತಿ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥೀ ಮೋಕ್ಷಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ।
ಯೋ ಯೋ ಮನೋರಥೋ ಯಸ್ಯ ಸ ತಂ ತಂ ವಿಂದತೇ ಧ್ರುವಮ್ ॥69॥
ಮನೋರಥತೃತೀಯಾಯಾ ವ್ರತಸ್ಯ ಚರಣಾದ್‌ವ್ರತೀ ॥70॥

॥ ಇತಿ ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣೇ ಕಾಶೀಖಂಡೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ ಅಶೀತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯೇ ಚೈತ್ರಶುಕ್ಲತೀಯಾಯಾಂ ಮನೋರಥತೃತೀಯಾವ್ರತಾಖ್ಯಾನಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

ಶೂದ್ರನು ತನ್ನ ಮನೋಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಧರ್ಮದ ಆಚರಣ ಶೀಲನು ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಧನಾರ್ಥಿಯು ಧನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ, ಕಾಮಿಯು ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಏನು ಮನೋ-ರಥಗಳಿರುತ್ತವೋ, ಅದೆಲ್ಲವೂ ಈ ವ್ರತದ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ಮನೋರಥತೃತೀಯಾ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದ ಕಾಶೀಖಂಡದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಎಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚೈತ್ರಶುಕ್ಲತೃತೀಯಾದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಮನೋರಥತೃತೀಯಾದ ಆಖ್ಯಾನವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಯಿತು.

ಚೈತ್ರಗೌರಿಯ ಹಾಡು

ಕೋಲು ಕೋಲೆನ್ನ ಕೋಲೆ, ಕೋಲು ಕೋಲೆನ್ನ ಕೋಲೆ । ಕೋಲು ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀವೇಂಕಟನ್ನ ಬಲಗೊಂಬೆ ಕೋಲೆ ॥ಪ॥ ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ತ್ರಿತೀಯಾದಿ ಮಿತ್ರೆ ಗೌರಿಯು ತನ್ನ । ಅರ್ಥಿಯ ತೌರೂರಿಗೆಂದು ಬರುತಾಳೆ ಕೋಲೆ । ಅರ್ಥಿಯ ತೌರೂರಿಗೆಂದು ಮುತ್ತಿನ ಅಂದಣವನೇರಿ । ಪುತ್ರ ಗಣಪ ಸ್ಕಂದರನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಕೋಲೆ ॥1॥ ಪುತ್ರ ಗಣಪ ಸ್ಕಂದರನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ । ಛತ್ರ ಚಾಮರವ ಪಿಡಿದು ಸೇವಕರು ಕೋಲೆ । ಛತ್ರ ಚಾಮರವ ಪಿಡಿದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಕರು । ಮತ್ತೆ ಬಹುಪರಾಕವನು ಹೇಳುವರು ಕೋಲೆ ॥2॥ ವರುಷ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗಿರಿಜೆಯನು ಪೂಜಿಸಲು । ಸರಸದ ಉಯ್ಯಾಲೆಯಲಿ । ಗೌರಿಯನಿಟ್ಟು ಕೋಲೆ । ಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ಗೌರಿಯನಿಟ್ಟು । ವರಧಾನ್ಯಪೈರು ಬೆಳಸಿ । ಅರಿಶಿನದೋಕುಳಿ ತುಂಬಿ ಕಳಶವಿಡು ಕೋಲೆ ॥3॥ ಮುದದಿ ಕಳಶ ಕನ್ನಡಿಯ ಪದುಮ ನಯನೆಯರೆಲ್ಲ ಪಿಡಿದು ಎದುರುಗೊಂಡು ಗೌರಮ್ಮಗೆ ಕದಲಾರುತಿಯ ಕೋಲೆ । ಎದುರುಗೊಂಡು

ಗೌರಮ್ಮಗೆ ಕದಲಾರುತಿ ಎತ್ತುವಾಗ । ಸುದತಿ ಗೌರಮ್ಮ ನಗುತಾಳೆ ಕೋಲೆ ||4|| ಸಿರಿ ವಸಂತ ಕಾಲವಿದು । ಅರಳು ಮಲ್ಲಿಗೆ ವನದಿ । ಹರದಿ ಗೌರಮ್ಮಗೆ ಅರಮನೆಯು ಕೋಲೆ । ಅರಮನೆಯ ಸುತ್ತುಮುತ್ತು । ಹರಿವ ತಿಳಿ ನೀರ ಝರಿ । ಮರಿ ಪಕ್ಷಿ ಸ್ವರವ ಕೇಳು ಕೋಲೆ ||5|| ಮಲ್ಲಿಗೆ ತೈಲವ ತಂದು । ನಲ್ಲೆ ಗೌರಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ । ಸಲ್ಲಲಿತ ಪನ್ನೀರು ಎರೆಯುವೆನು ಕೋಲೆ । ಸಲ್ಲಲಿತ ಪನ್ನೀರು ಚೆಲ್ವೆ ಶಂಕರಿಗೆರೆದು । ಪಾಲ್ಮಡ್ಡಿ ಸುವಾಸಿತ ಧೂಪ ಹಾಕಿ ಕೋಲೆ ||6|| ಪೀತಾಂಬರ ನೆರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ । ಮುತ್ತಿನ ಕಂಚುಕ ತೊಡಿಸಿ । ರತ್ನ ಕೆತ್ತಿದೆ ಸವಾ । ಭರಣವಿಟ್ಟು ಕೋಲೆ । ಹತ್ತು ಬೆರಳಿಗೆ ದಿವ್ಯ ಚಿತ್ರದುಂಗುರವಿಟ್ಟು । ಮತ್ತೆ ಸರಪಳಿ ಕಟ್ಟಿ ಅಲಂಕಾರ ಕೋಲೆ ||7|| ಚಂದ್ರ ಮುರುವು ಚಳ ತುಂಬು । ಛಂದದ ಮುತ್ತಿನ ಓಲೆ । ಕುಂದಣ ಕೆತ್ತಿದ ಬುಗುಡಿ ಬಾವಲಿಯು ಕೋಲೆ । ಸುಂದರಿ ಗೌರಮ್ಮಗೆ ಅಂದದ ಬುಲಾಕು ಮುಖಿರೆ । ಇಂದುವ ಪೋಲುವ ಮುಖಕೆ ಕುಂಕುಮವು ಕೋಲೆ ||8|| ಚಂದ್ರನ್ನ ಪೋಲುವ ಮುಖಕೆ । ಗಂಧ ಕಸ್ತೂರಿ ತಿಲಕ । ನಂದಿವಾಹನನ ಸತಿಗೆ । ಅಡ್ಡಿಕೆಯು ಕೋಲೆ । ನಂದಿವಾಹನನ ಸತಿಗೆ । ಚಂದ್ರಹಾರ ಕಾಸಿನ ಸರ । ಸಿಂಧೂರ ಗಮನೆ ಸತಿಗೆ ಸಾಲು ಮುತ್ತಿನಹಾರ ಕೋಲೆ ||9|| ಹರಳಿನಡ್ಡಿಕೆ ಕಂಠಿ । ಸರಿಗೆ, ಸಮಜೋಡು ತಾಯ್ತ । ಸರವು ನವರತ್ನಪಟ್ಟಿ । ಒಡ್ಯಾಣವು ಕೋಲೆ । ಹರಡಿ ಹಸ್ತ ಕಡಗ ನಾಗಮುರುಗಿ ವೆಂಕಿ । ಪೌಂಛಕಡಗ, ದ್ವಾರ ಕಡಗ ಗೀರುಬಳೆ । ತೋಡ್ಯವಿಟ್ಟು ಕೋಲೆ ||10|| ಘಿಲ್ಲು ಘಿಲ್ಲ ಗೆಜ್ಜೆ ಪೆಂಡೆ । ಉಲ್ಲರುಳಿ ಪೈಝಣಿ । ಪಿಲ್ಲೆ ಕಾಲುಂಗುರವು ಮೆಂಟಕಿಯ ಕೋಲೆ । ಪಿಲ್ಲೆ ಕಾಲುಂಗುರದ ಚೆಲ್ವ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಾನು । ಉಲ್ಲಾಸದಿ ಚಾವಡಿಯ ಬರೆಯುವೆನು ಕೋಲೆ ||11|| ಅರಿಶಿನ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಹರುಷದಿ ರೇಖೆಯ ತಿದ್ದಿ । ಅರಸಿ ಶಂಕರಿಗೀಗ ಎರಗುವೆನು ಕೋಲೆ । ಹೆರಳು ಬಂಗಾರ ಕಟ್ಟಿ । ಹರಳಿನ ರಾಗಟೆ ಹಾಕಿ । ತಿರಗಣಿಯ ಹರಳು ಹೂವು ಅರಳೆಲೆಯು ಕೋಲೆ ||12|| ತಿರಗಣಿಯ ಹರಳು ಹೂವು ಅರಳು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಜಾಜಿ । ಸುರಗಿ ಸೇವಂತಿಗೆಯ ದಂಡೆ ಮುಡಿಸಿ ಕೋಲೆ । ಸುರಗಿ ಸೇವಂತಿಗೆಯು । ಸುರ ಪಾರಿಜಾತದ ಪುಷ್ಪ । ಅರಳಿದ ಚಂಪಕದ ಮಾಲೆ ಸೂಸುವವು ಕೋಲೆ ||13|| ಹೆಸರು ಕಡಲೆಬೇಳೆಯ ಹಸಿಯ ಕೋಸಂಬರಿಯು । ಹಸನಾದ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಪಾನಕವು ಕೋಲೆ । ಹಸನಾದ ಮಜ್ಜಿಗೆಯ ಪಾನಕವು ಮಾವಿನಣ್ಣು ವೀಳ್ಯ । ಕುಸುಮಗಂಧಿ ಗೌರಮ್ಮಗೆ ನೈವೇದ್ಯವು ಕೋಲೆ

॥14॥ ಪಾನಕ ಕೋಸಂಬರಿಯು ಮಜ್ಜಿಗೆ । ಜಾಣೆ ತ್ರಿಪುರ ಸುಂದರಿಗೆ । ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯ ತಾಂಬೂಲ । ಫಲವಿಡುವೆ ಕೋಲೆ । ಜೇನುತುಪ್ಪ ಮಾವಿನ ಫಲವಿಟ್ಟು ಜಾನಕಿಕಾಂತನ । ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುವೆನು ಕೋಲೆ ॥15॥ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಧಾನ್ಯಗಳ ತುಂಬಿ । ಬಿಚ್ಚೋಲೆ ಕರಿಮಣಿಗಳ ಹಾಕಿ । ಹಚ್ಚ ಹಸುರಿನ ವಸ್ತ್ರಗಳಿರಿಸಿ ಕೋಲೆ । ಹಚ್ಚ ಹಸುರಿನ ವಸ್ತ್ರಗಳ ಇರಿಸಿ । ಮುಚ್ಚು ಮರದ ಬಾಗಿಣಗಳ ಕೊಡುವೆನು ಕೋಲೆ ॥16॥ ಕರಿಮಣಿ ಬಿಚ್ಚೋಲೆ ಕನ್ನಡಿ । ಸರ್ವಧಾನ್ಯಗಳ ತುಂಬಿ । ಮರದ ಬಾಗಿಣ ವಸ್ತ್ರ ದಕ್ಷಿಣೆಯು ಕೋಲೆ । ಕರವ ಪಿಡಿಯೆ ತಾಯಿ ಗೌರಿ । ಹರುಷದಿ ಬಾಗಿಣ ಕೊಡುವೆ । ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಮುತ್ತೈದೆ ತನವ । ಎನಗೆ ನೀಡು ಕೋಲೆ ॥17॥ ಶುಕ್ರಮಂಗಳವಾರಗಳಲ್ಲಿ । ಸುವಾಸಿನಿಯರ ಕರೆದು । ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೆ । ಸಕ್ಕರೆಕ್ಷೀರ ಕೋಲೆ । ಸಕ್ಕರೆ ಕ್ಷೀರ ಪಕ್ವಾನ್ನವನುಣಿಸಿ । ಅಕ್ಕ ಪಾರ್ವತಿ ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವೆನು ಕೋಲೆ ॥18॥ ತೂಗುಮಣೆ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಭೋಗದ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಿ । ನಾಗಸಂಪಿಗೆ ಹೂವು ವರಗನಿಟ್ಟು ಕೋಲೆ । ನಾಗಸಂಪಿಗೆ ಒರಗು ಭೋಗಿ ಭೂಷಣನ ಕೂಡಿ । ಭೋಗಿಭೂಷಣ ಗೌರಿಯ ತೂಗುವೆನು ಕೋಲೆ ॥19॥ ತಿಂಗಳು ಮೀರಲು ಅಂಗನೆ ನಿನ್ನಯ । ಹೊಂಗಳಶವ ಕೊಂತಿಗಳ ಸಮೇತ । ಮಂಗಳ ಜಲದಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಕೋಲೆ । ಮಂಗಳ ಜಲದಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಿ । ಶ್ರೀಹರಿ ರಂಗ ನಾಗಶಯನ ನಿನಗರ್ಪಿಸುವೆನು ಕೋಲೆ ॥20॥ ಮೂರು ತದಿಗೆಯ ಈ ವ್ರತ । ಭಾರಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗೈಯೆ । ಮಾರ ಹರನಾರ್ಧಾಂಗಿ ಒಲಿಯುವಳು ಕೋಲೆ । ಮೂರನೆಯ ಅಕ್ಷಯತದಿಗೆ । ಭಾರಿ ಔತಣದೂಟ । ಗೌರಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲ ಮುತ್ತೈದೆಗಿಡು ಕೋಲೆ ॥21॥ ಹರಿಯೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನು । ಸಿರಿಯೇ ಆತನ ಸತಿ । ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ಗುರುವು ಕೋಲೆ । ತಾರತಮ್ಯ ಪಂಚಭೇದ । ಮಾರುತನ ಮತದ ಜ್ಞಾನ । ಸೂರಿ ಜನ ಸಂಗವಿತ್ತು ಸಲಹೆನ್ನ ಕೋಲೆ ॥22॥ ಪತಿ, ಪುತ್ರ , ಬಂಧು, ಬಳಗ । ಹಿತವಾಗಿಹ ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯ । ರತಿಪತಿ ಪಿತನ ಭಕ್ತಿ । ಮತಿಯ ಕೇಳು ಕೋಲೆ । ಹಿತದಿ ಹರನ ಅಂಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತಳಾಗಿಹ ಗೌರಿ ಕಳಶ । ಸತಿಯರಿಂದೊಡಗೂಡಿ ವನದಿ ಇಹಳು ಕೋಲೆ ॥23॥ ವರುಷಕೊಮ್ಮೆ ಕರೆದು ಬಲು । ಹರುಷದಿ ಪೂಜಿಸುತಲಿ । ಹರನ ರಾಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹರಿಗರ್ಪಿಸು ಕೋಲೆ । ಧರಣಿ ಜಾನಕಿ ಪತಿ । ಮಾರುತಿ ವಲ್ಲಭ ರಾಮ । ಕರುಣಿಸಿ ನಾಗೇಶ ಶಯನ ಪೊರೆಯುವನು

ಕೋಲೆ ॥24॥ **ಚೈತ್ರ ಗೌರಿ ಹಾಡು** – ದಯಮಾಡಿ ಬಾರಮ್ಮ ಶಿರಿಗೌರಿ ಕರುಣವಾ ತೋರಿ । ತ್ರಿಶೂಲಧಾರಿ ತ್ರಿನೇತ್ರನ ರಾಣಿ ಪರಮಕಲ್ಯಾಣಿ ಶಿವನರ್ಧಾಂಗಿ । ಪಶುಪತೇಶನ ಪ್ರಾಣದೊಲ್ಲಭೆ ಪೂಜಿಪೆ ನಿನ್ನನು ಅತಿಶಯದಿಂದಲಿ ॥1॥ ಚೈತ್ರಾದಲಿ ಮೂರು ತದಿಗಿಯಲಿ । ಮುತ್ತೀನ ಸರುಪಳಿ ಉಯ್ಯಾಲಿ ಚಿತ್ರಾದಿ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಅತಿ ಶೋಭಿಸುತಲಿ । ಭಕ್ಷ ಭೋಜ್ಯ ನೈವೇದ್ಯವ ಮಾಡಿ । ನಿತ್ಯಪೂಜೆಯನು ಶುಭದಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಮ್ಮ ॥2॥ ಕಪಿಲನಾಮಕನ ಸಹೋದರಿಯೆ ನೀ ಅಪಾರ ಮಹಿಮನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದೆ । ಕೃಪೆಯ ತೋರಿ ಯನ್ನ ಪೂಜೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸೌಭಾಗ್ಯವ ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡಮ್ಮ ॥

ಚೈತ್ರಗೌರಿ ಪೂಜಾವಿಧಾನವು ಹಾಗೂ ಅನುಷ್ಠಾನಪದ್ಧತಿಯು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

* * * *

ಚೈತ್ರ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಚತುರ್ಥೀ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಗಣಪತಿವ್ರತ

ಈ ದಿನ ಲಡ್ಡುಗೆ ಮೊದಲಾದ್ದರಿಂದ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ದಮನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದರೆ ವಿಘ್ನನಾಶವೂ ಸರ್ವಕಾಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಆಗುವುದು.

ಚೈತ್ರಶುಕ್ಲಚತುರ್ಥಿಯಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಗಣಪತಿಯನ್ನೂ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು. ಪಂಚಾಂಗದಲ್ಲಿ ವಿನಾಯಕವ್ರತ ಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತವೆಂದೂ ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ದಮನದಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದೇ ಈ ವ್ರತದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

ಚೈತ್ರ ॥ ಶುಕ್ಲ ॥ ಪಂಚಮೀ

ಈ ದಿನ ಅನಂತಾದಿ ನಾಗರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಹಾಲು ತುಪ್ಪ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ದಿನವೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ದಿನಕಲ್ಪದ ಆದಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಕಲ್ಪಾದಿ ಎನ್ನುವರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮಹಾಪರ್ವಕಾಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೇಮಾದ್ರಿ ವಚನಾನುಸಾರ ಈ ದಿನ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ದೇವರಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಿಂದ ಮನುಷ್ಯ-ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಇಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ

ಎಂದೂ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಉಚ್ಚೈಶ್ರವಸ್ಸು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಪೂಜಾ-ರೂಪವಾದ ಹಯವ್ರತವೂ ಕೂಡ ಇಂದು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕುದುರೆಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಇಂದು ನಡೆಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ರಘುಪ್ರಿಯತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ) ಆದಮಾರು ಮಠದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಧ್ರುವನಕ್ಷತ್ರದಂತೆ ಮಿನುಗಿದ, ದಿಗ್ದಂತ ಪಂಡಿತರಾದ ಶ್ರೀ ವಿಬುಧಪ್ರಿಯ ತೀರ್ಥರಿಂದ ಆಶ್ರಮ ಪಡೆದ ಪಲಿಮಾರು ಮಠದ ಪೀಠವನ್ನೇರಿದ ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಯತಿಗಳು. ಉಡುಪಿಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಠವನ್ನು ಇವರು ತಮ್ಮ ಪರ್ಯಾಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀಪಾದರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಭಾವ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕೇರಳದ ನಾಡಿನಲ್ಲೂ ಹರಡಿತ್ತು. ತಿರುವಾಂಕೂರಿನ ಮಹಾರಾಜರು ಇವರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಗೌರವ ಸನ್ಮಾನಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಇವರು ಮೂವತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪೀಠವನ್ನಾಳಿ ಶಾ.ಶ. 1838 (ಕ್ರಿ. ಶ. 1915) ರಾಕ್ಷಸನಾಮಸಂವತ್ಸರದ ಚೈತ್ರಶುದ್ಧ ಪಂಚಮಿಯಂದು ಪಲಿಮಾರಿನಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

ಚೈತ್ರ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಷಷ್ಠೀ

ಈ ದಿನ ಷಣ್ಮುಖನಿಗೂ, ಸಪ್ತಮಿಯಂದು ಸೂರ್ಯನಿಗೂ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನಿಗೆ ದಮನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಷಷ್ಠ್ಯಾಂ ಸ್ಕಂದಸ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಪೂಜಾ ಸರ್ವೋಪಕಾರಿಕೀ । ದಮನೇನ ವಿಶೇಷೇಣ ಸುಖಸೌಭಾಗ್ಯಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ದಮನವನ್ನು ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಪುತ್ರೋತ್ಸವವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ-ಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಮಧುಹರಿತೀರ್ಥರು (ಮಾಧವತೀರ್ಥ ಮಠ) – ಶ್ರೀಮಧ್ವರಾಮ ಪದದ್ವಂದ್ವ ವೇದವ್ಯಾಸಸಮರ್ಚಕಃ । ಶ್ರೀಮನ್ಮಧುಹರ್ಯಾಖ್ಯಂ ಗುರುಂ ವಂದೇ ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾಯಕಃ ॥

ಚೈತ್ರ ॥ ಶುಕ್ಲ॥ ಸಪ್ತಮೀ

ಸಂತಾನಸಪ್ತಮೀ ಎಂದು ಕೂಡ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಂತಾನಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಮಂತ್ರ -ವನ್ನು ಜಪಿಸುವುದರಿಂದ ಪುತ್ರೋತ್ಸವವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ದಮನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಭಾಸ್ಕರಸಪ್ತಮೀ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸೂರ್ಯನ ಪೂಜೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಅವನ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಇವತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಾಸ್ಕರಸ್ಯ ತು ಸಪ್ತಮ್ಯಾಂ ಪೂಜಾಂ ದಮನಕಾದಿಭಿಃ। ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಭೋಗಾದೀನ್ ವಿಗತಾರಿರ್ಮಹಾತಪಾಃ ॥ ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಜ್ಯೌತಿಷಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವವರು ಇಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಪತಿತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ) ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರ ಸಮ-ಕಾಲೀನರಾದ ಇವರು ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದನೆಯವರು. ಇವರು ಪೀಠಾಧಿ-ಪತಿಯಾಗಿದ್ದು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯವನ್ನು ತೀರ್ಥ-ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲೇ ಕಳೆದವರು. ಶಾ.ಶಕ 1494 (ಕ್ರಿ.ಶ. 1571) ಪ್ರಜೋತ್ಪತ್ತಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಶುಕ್ಲ ಸಪ್ತಮಿಯಂದು ಇವರು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

ಚೈತ್ರ ॥ ಶುಕ್ಲ ॥ ಅಷ್ಟಮೀ

ಭವಾನ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ – ಭವಾನಿದೇವಿಯು ಜನಿಸಿದ ಮಹಾಪರ್ವಕಾಲವಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗೌರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಲೇ ಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಭವಾ-ನ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಃ ಎಂದು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಿನ ಭವಾನಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಶಿವಪತ್ನಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ಅವತಾರದ ಶುಭದಿನ. ಭವಾನೀದರ್ಶನದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ದುಃಖದ ಪರಿಹಾರ ಹಾಗೂ ಆನಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು. ಈ ದಿನ ಬುಧವಾರ ಹಾಗೂ ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನದಿಂದ ವಾಜಪೇಯಯಾಗದ ಫಲವು ಬರುತ್ತದೆ. ಗೌರೀಯಾತ್ರೆ ಹಾಗೂ ಅಶೋಕಮುಕುಲಭಕ್ಷಣ ಎಂಬ ವಿಧಿ ಪುರಾಣ-ಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧ್ಯಾನತೀರ್ಥರ ಆರಾಧನೆ, (ಉತ್ತರಾದಿಮಠ) ಫಲಿಮಾರು ಮಠದ ವಿದ್ಯಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಪಾಠ ಹೇಳಿದ ವಿಭೂತಿಪುರುಷರು ಸತ್ಯಧ್ಯಾನರು. ಇವರ ವೃಂದಾವನ ಪಂಡರಾಪುರದಲ್ಲಿದೆ. ಬ್ರಿಟೀಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನರು ಆಂಗ್ಲರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆಂಗ್ಲಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಣಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದರು. ವೈದಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ದೂರವಾಗತೊಡಗಿದ್ದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕಮತವನ್ನು ಸುಭದ್ರಗೊಳಿಸಿ ದಿಗಂತಖ್ಯಾತವಿಕ್ರಮರಾಗಿ ಮೆರೆದವರು ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧ್ಯಾನತೀರ್ಥರು. ಇವರು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯವೀರತೀರ್ಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧೀರ-ತೀರ್ಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವತರಿಸಿದ ಮನೆತನವಾದ ಕೊರ್ಲಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇವರ ಹೆಸರು ಕೊರ್ಲಹಳ್ಳಿ ಸೇತುರಾಮಾ-ಚಾರ್ಯರು ಎಂದು. ಸನಾತನಧರ್ಮವು ಪತನವಾಗಬಾರದೆಂದು ಅದರ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ, ಪುನರುಜ್ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಉತ್ತರಾದಿಮಠದ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪೀಠಾಧೀಶರಾದರು. ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕಾರಿಣೀ ಎಂಬ ಸಭೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಾ ದೇಶದ ಅನೇಕ ಪಂಡಿತರನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ದ್ವೈತಮತದ ವಿಜಯ-ಪತಾಕೆಯನ್ನು ಪರಂಪರೆಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಹಾರಿಸಿದರು. ಪರಮತ ನಿರಾಕರಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಮತಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ದೇಶವಿಡಿ ಸಂಚರಿಸಿದರು. ಇವರು ದಿನನಿತ್ಯದ ಸಂಸ್ಥಾನ ಪೂಜೆ, ಮುದ್ರಾಧಾರಣೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಪಾಠ, ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪಂಡಿತರಿಗೆಲ್ಲ ವಿಶೇಷವಾದ ಗೌರವ ಕೊಟ್ಟು ಪಂಡಿತರಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಪೀಠಾಧಿಪತ್ಯದ 30 ವರ್ಷದ ಅವಧಿ ಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಘಟಾನುಘಟಿಗಳಾದ ಪಂಡಿತರನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮ ಕಾಲದ ವಿವಿಧ ಮಾಧ್ವಪೀಠಗಳ ಪೀಠಾಧೀಶರಿಗೆ ಮತ್ತು ಬಿಡಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಪಾಠವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮಹಾಮಹಿಮರು. ಇವರ ಈ ಸೊಬಗು ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಸುವಂಥದ್ದು. ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯವೆಂದರೆ ಇವರಿಗೆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ದಯ-ಪಾಲಿಸಿದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥರಿಗೆ ಅವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸೇತುರಾಮಾ-ಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಪಾಠ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮದ ನಂತರ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನತೀರ್ಥರಿಗೆ ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇದಲ್ಲವೇ ವಿನಯ! ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಓದಿ ಬೀಗುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಇವರ ಆದರ್ಶ ಮೇರುಪರ್ವತವೇ ಸರಿ. ಇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧ್ಯಾನ ವಿದ್ಯಾಪೀಠ. ಇವರ ಈ ವೈಭವ, ದ್ವೈತಮತದ ಅಗಾಧ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಅದ್ವೈತಿಗಳಾದ ಅನಂತಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಇವರನ್ನು ಅಭಿನವ ಆನಂದತೀರ್ಥರು ಎಂದು ತುಂಬು ಹೃದಯದಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದರು. ಸಭಾಸಾರಸಂಗ್ರಹ (ದ್ವೈತ-ಸಿದ್ಧಾಂತವೈಜಯಂತೀ), Civil Suit - ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿ, ಚಂದ್ರಿಕಾಮಂಡನ, ಗೀತಾಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥಚಂದ್ರಿಕಾ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಜ್ಞತೀರ್ಥರನ್ನು ಮಾಧ್ವಸಮಾಜಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಪಂಢರಪುರದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಭಾನು ಸಂವತ್ಸರದ ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ಅಷ್ಟಮಿಯಂದು ವಿಠ್ಠಲನ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ, ಚಂದ್ರಭಾಗಾ-ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು. ಆಸೇತೋರಾತುಷಾರಾದ್ರೇಃ ಯೋ ದಿಶೋ ಜಿತವಾನ್ ಮುಹುಃ। ಸತ್ಯಧ್ಯಾನಗುರುಃ ಪಾತು ಯತೀಂದ್ರೈರಪ್ಯುಪಾಸಿತಃ ॥

ಚೈತ್ರ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ನವಮೀ

ಶ್ರೀರಾಮನವಮೀ ಚೈತ್ರ ಶುಕ್ಲ ನವಮಿಯಂದು 'ಶ್ರೀರಾಮಜಯಂತೀ'. ಶ್ರೀರಾಮದೇವರು ಚೈತ್ರ ಶುಕ್ಲ ನವಮೀ, ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಮೇಷರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಕಟಕ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಐದು ಶುಭಗ್ರಹಗಳೂ ಉಚ್ಚದಲ್ಲಿದಾಗ ಅವತರಿಸಿದರು. ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರ ಯುಕ್ತವಾದ ನವಮಿಯು ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದದ್ದು. ಈ ದಿನ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ ಬಂಗಾರದ ರಾಮದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಅರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರ–

'ದಶಾನನವಧಾರ್ಥಾಯ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನಾಯ ಚ।
ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ವಿನಾಶಾಯ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ನಿಧನಾಯ ಚ।

ಪರಿತ್ರಾಣಾಯ ಸಾಧೂನಾಂ ಜಾತೋ ರಾಮಃ ಸ್ವಯಂ ಹರಿಃ।
ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತೇಽನಘ ॥'

(ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟನೆಗೊಂಡ ರಾಮನವಮೀ ಪುಸ್ತಕ ನೋಡಿರಿ).

ಶ್ರೀ ಕವೀಂದ್ರತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ನವಬೃಂದಾವನ – ವೀಂದ್ರಾ-ರೂಢಪದಾಸಕ್ತಂ ರಾಜೇಂದ್ರಮುನಿಸೇವಿತಮ್ । ಶ್ರೀಕವೀಂದ್ರಮುನಿಂ ವಂದೇ ಭಜತಾಂ ಚಂದ್ರಸನ್ನಿಭಂ ॥ ಕವೀಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಹೆಸರು ವಾಸುದೇವಶಾಸ್ತ್ರಿ. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ನ್ಯಾಯ, ವೇದಾಂತ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಮೀಮಾಂಸಾದಿ ಚತುಃಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಾರಂಗತರು. ಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟು ತಪಸ್ವಿಗಳು. ಜಾತ್ಯಾ ವಿರಕ್ತರು. ಮತ್ತ್ಯಾ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು. ಇವರ ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಸುಪ್ರೀತರಾದ ಸರ್ವಜ್ಞಸಂಸ್ಥಾನದ ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಧಿರಾಜತೀರ್ಥರು ಈ ವಾಸುದೇವ-ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವಿತ್ತರು. ಕವೀಂದ್ರತೀರ್ಥ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶಗೈದರು. ಪ್ರಮಾಥಿಸಂವತ್ಸರ ಚೈತ್ರಶುದ್ಧನವಮಿ ನವ-ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭತೀರ್ಥರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇವರೂ ವೃಂದಾವನಸ್ಥ-ರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ರಘುನಾಥತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ) – ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹದಿನೇಳನೆಯವರಾದ ಇವರು ತುಂಬ ಕಠಿಣವಾದ ತಪಸ್ವೀ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದವರು. ಇವರು ನಡೆಸಿದ ಪರ್ಯಾಯ ತುಂಬಾ ಸಂಭ್ರಮದ ಪರ್ಯಾಯ ಎಂದು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಗಿತ್ತು. ಸುಮಾರು ಮೂರೂವರೆ ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಈ ಪೀಠದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಭಾವೀಸಮೀರರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಂಡವರು ಇವರು. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಮಠದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ಜನ ಯತಿಗಳಾಗಿ ಹೋದರು. ತನ್ನ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ರಘುನಾಥತೀರ್ಥರು ಶಾ.ಶ. 1547 (ಕ್ರಿ.ಶ. 1624) ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ನವಮಿಯಂದು ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವತೆಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಅವತಾರ ದಿನವಾದ ಶ್ರೀರಾಮ ನವಮಿಯಂದು ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಪದವನ್ನು ಸೇರಿದರು.

ಶ್ರೀ ಪ್ರಾಜ್ಞನಿಧಿತೀರ್ಥರು (ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ ಮಠ)ಮುಳಬಾಗಿಲು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾದಿ ಮಥನಾತ್ ಜ್ಞಾನಂ ಯಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶತೇ । ಪ್ರಾಜ್ಞನಿಧಿತೀರ್ಥಾಖ್ಯಃ ದದ್ಯಾನ್ಮೇ ಜ್ಞಾನಸಂಪದಾ ॥

ಚೈತ್ರ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ದಶಮೀ

ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ದಮನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಿಂದಿನ ದಿವಸ ಆಚರಿಸಿದ ರಾಮನವಮಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅನ್ನ-ಸಂತರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಚೈತ್ರ ॥ ಶುಕ್ಲ ॥ ಏಕಾದಶೀ

ಶುಕ್ರಜಯಂತೀ – ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಪರಶುರಾಮರೂಪವನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂದು ಅವರ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಕೆಳಗಿನಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು.

ಶುಕ್ರಾಯ ನಮಃ, ಸಿತಾಯ ನಮಃ, ಶುದ್ಧಾಯ ನಮಃ, ವೇದಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ, ಭೃಗೂದ್ವಹಾಯ ನಮಃ, ಕವಯೇ ನಮಃ, ಶಾಂತಾಯ ನಮಃ, ಅತಿ-ತೇಜಸ್ವಿನೇ ನಮಃ, ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಾಯ ನಮಃ, ಶ್ವೇತವಸ್ತ್ರಧರಾಯ ನಮಃ, ದೈತ್ಯಮಂತ್ರಿಣೇ ನಮಃ, ವಿನಯಕೋವಿದಾಯ ನಮಃ. ''ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ ಭೃಗೋ-ರ್ಭೋರ್ಜ ಜಗತಃ ಪ್ರಶಾಂತಃ ಸ ಭಾರ್ಗವಃ ಪೂರ್ವಮುಖೋ ಸಿತಾಭಃ । ಸಪಂಚ-ಕೋಣೋ ಸುರಥಾಧಿರೂಢೋ ದಂಡಾಕ್ಷಮಾಲಾವರದೋಽಂಬುಪಾತ್ರಃ ॥ ಶ್ವೇತಾಂಬರಃ ಶ್ವೇತವಪುಃ ಕಿರೀಟೀ ಚತುರ್ಭುಜೋ ದೈತ್ಯಗುರುಃ ಪ್ರಶಾಂತಃ । ಧತ್ತೇ-ಽಸಿದಂಡಂ ಚ ಕಮಂಡಲುಂ ಚ ತಥಾಕ್ಷಸೂತ್ರಂ ವರದೋಽಸ್ತು ಮಹ್ಯಮ್ ॥'' ಸರ್ವತೋಮುಖತಾ ಯೇನ ಲೀಲಯಾ ದರ್ಶಿತಾ ರಣೇ । ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ-ಯೋಧಾನಾಂ ತಂ ವಂದೇ ಸರ್ವತೋಮುಖಮ್ ॥

ಉಪಾಸ್ಯ - ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮ, ರತ್ನ - ವಜ್ರ , ಕಕ್ಷ್ಯೆ - ಹತ್ತೊಂಭತ್ತು , ಅಗ್ನಿ - ಹಾಟಕ, ಸ್ಥಾನ - ಪೂರ್ವ, ಸಮಿತ್ - ಅತ್ತಿ , ಅಧಿದೇವತೆ - ಇಂದ್ರಾಣೀ, ದಾನ - ಬಿಳಿಕುದುರೆ, ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತೆ - ಇಂದ್ರ , ರಸ - ಹುಳಿ, ಬಣ್ಣ - ಬಿಳಿ, ರೋಗ - ಮೂತ್ರ , ಭೂತ - ಜಲ, ಅಂಗ - ಅಂಡಾಶಯ, ಗೋತ್ರ - ಭಾರ್ಗವ, ದಶಾವರ್ಷ - ಇಪ್ಪತ್ತು , ದೇಶ - ಭೋಜಕಟ, ಅಧಿಕಾರ - ಮಂತ್ರಿ , ಜಾತಿ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ರಾಶಿಸಂಚಾರ - 28 ದಿನ, ಲಿಂಗ - ಸ್ತ್ರೀ , ಒಡೆತನ - ವೃಷಭ, ತುಲಾ, ಪ್ರತಿಮೆ - ಬೆಳ್ಳಿ , ತಂದೆ - ಭೃಗು, ಜಪ - 16,000, ತಾಯಿ - ಖ್ಯಾತಿ, ಧಾನ್ಯ - ಅವರೆ, ಹೆಂಡತಿ - ಊರ್ಜಸ್ವತೀ.

ಚೈತ್ರ ಶುಕ್ಲ ಏಕಾದಶೀ– ದ್ವಾದಶೀ ಇಂದು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ದಮನವನ್ನು ಇಂದು ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮಂಡಲದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅಧಿವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ದಿನವೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಡೋಲೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ದಮನಾರೋಪಣೆಯ ವಿಧಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ನೋಡಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಕಾಮದಾ ಏಕಾದಶಿ ಮಹಿಮೆ – ಸಂವತ್ಸರದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಏಕಾದಶಿ 'ಕಾಮದಾ' ಏಕಾದಶಿ. ಚೈತ್ರಮಾಸ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಈ ವ್ರತದಿಂದ ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಇಷ್ಟ ಕಾಮ್ಯ ಈಡೇರುವುದು. ಈ ವ್ರತದ ಮಹತ್ವ ಕುರಿತು 'ವರಾಹ' ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತವೆಂದರೆ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂಜೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಏಕಾದಶಿಗೂ ಭಗವಂತನ ಒಂದೊಂದು ರೂಪವನ್ನು ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಕಾಮದಾ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ದೇವರ ವಾಸುದೇವ ರೂಪವನ್ನು ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ವಾಸುದೇವನ ನಾಮವನ್ನು ಬಾಯ್ತುಂಬ ನೆನೆಯಬೇಕು.

ಧರ್ಮರಾಜನು ಒಮ್ಮೆ ಆಪದ್ಬಾಂಧವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ ಯಾವ ವ್ರತ ಮಾಡಿದರೆ ಎಲ್ಲ ಅಭೀಷ್ಟೆ ಪೂರೈಸುವುದೋ ಅಂಥದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸು ಎಂದು. ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಈ ವ್ರತಾಚರಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ವಸಿಷ್ಠಋಷಿಗಳು ದಿಲೀಪರಾಜನಿಗೆ ದೃಷ್ಟಾಂತಸಹಿತವಾಗಿ 'ಕಾಮದಾ' ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತದ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರತ್ನಪುರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪುಂಡರೀಕನೆಂಬ ರಾಜ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ. ಬಂಗಾರ,ಬೆಳ್ಳಿ, ರತ್ನಗಳಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಲಾದ ಆತನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಲಲಿತ-ಲಲಿತಾ ಎಂಬ ಗಂಧರ್ವ ದಂಪತಿ ಗಾನ-ನೃತ್ಯಪಟುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಲಲಿತ ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡು ಹೇಳಿದರೆ ಲಲಿತಾ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮೋಹಕ ನೃತ್ಯಮಾಡಿ ರಾಜನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಮ್ಮೆ ಲಲಿತ ಮಾತ್ರ ಆಸ್ಥಾನಕೆ ಬಂದು ಗಾಯನ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾನಂತೆ ಆಗ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಇದ್ದ ಲಲಿತಾಳತ್ತ ತಿರುಗಿ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ರಾಗ-ತಾಳ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಅರಿತ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಕ್ರೂರ ಹಾವೊಂದು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಲಲಿತನಿಗೆ ಅನ್ನಹಾಕುವ ಯಜಮಾನನಿಗಿಂತ ಹೆಂಡತಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು

ಎಂದು ಚಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ರಾಜ ಪುಂಡರೀಕನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಕೋಪಬಂದು ಲಲಿತನಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸನಾಗು ಎಂದು ಶಾಪ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ತಕ್ಷಣ ಲಲಿತ ಸುಮಾರು 64 ಮೈಲಿ ಎತ್ತರದ ರಾಕ್ಷಸನ ರೂಪ ತಾಳುತ್ತಾನೆ. ಬೆಟ್ಟದಂತಹ ಕುತ್ತಿಗೆ, ಗುಹೆಯಂತಹ ಬಾಯಿ, ಕಂಬಗಳಂತೆ ಕೈಕಾಲು ಹೊಂದಿದ ರಾಕ್ಷಸನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ವಿಕಾರ ರೂಪದ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಲಲಿತಾ ಆತನ ಕೆಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಾ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ವಿಂಧ್ಯಾಚಲಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಲಲಿತಾ 'ಶೃಂಗಿ' ಎಂಬ ಮುನಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕುಳಿತ ಶೃಂಗಿ ಮುನಿ ಲಲಿತಾಳ ವಿನಯತೆ ಕಂಡು ಬೆರಗಾಗಿ ಕಣ್ತೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಲಲಿತಾ ತನಗೆ ಬಂದ ಕಷ್ಟವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಪರಿಹಾರ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಶೃಂಗಿ ಮುನಿಯು 'ಕಾಮದಾ' ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತ ಆಚರಿಸುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತಾಚರಣೆ ಮಾಡಿ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಋಷಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ ಲಲಿತಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಗಂಡನ ಶಾಪ ವಿಮೋಚನೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಕೃಷ್ಣನ ಒಲುಮೆಯಿಂದ ಲಲಿತ ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಸುಂದರ ಗಂಧರ್ವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಗಂಧರ್ವ ದಂಪತಿ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಹೇ ಧರ್ಮರಾಜನೇ, ನೀನೂ ಕೂಡ ಇದೇ ಏಕಾದಶಿ ಆಚರಿಸಿ ನಿನ್ನ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊ ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರಂತೆ ಪಾಂಡವರು ಈ ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತ ಮಾಡಿ ಅಭೀಷ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಚೈತ್ರ ॥ ಶುಕ್ಲ॥ ದ್ವಾದಶೀ

ದಮನಿಕಾ ಸಮರ್ಪಣ –

'ಶ್ವೇತದ್ವೀಪೇ ಸಮಾಸೀನಂ ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ಜನಾರ್ದನಮ್ । ಪಪ್ರಚ್ಛ ಸುಮಹಾ -ಪುಣ್ಯಂ ನಾರದೋ ಭಗವತ್ಪ್ರಿಯಃ ॥ (ಪಂಚರಾತ್ರವಾಕ್ಯ) – ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಜನಾರ್ದನನನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ನಾರದರು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಮಹಾಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ನಾರದರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ- 'ಉತ್ಸವೇಷು ಚ ಸರ್ವೇಷು ಪ್ರಾಯಶಃ ಪ್ರೀತಿಕೃದ್ಭವೇತ್ ।

ಕೋऽಯಮುತ್ಸವಸಂಜ್ಞೋऽತ್ರ ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ ಕೇಶವ ॥' ಎಲ್ಲಾ ಉತ್ಸವಗಳೂ ಪ್ರಾಯಶಃ ನಿನಗೆ ಪ್ರೀತಿಕರವಾಗಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಉತ್ಸವಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನಗೆ ಅತಿಪ್ರಿಯವಾದ ಉತ್ಸವವು ಯಾವುದು? ಭಗವಂತನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ – "ತಾತ ನಾರದ ಕಲ್ಯಾಣ, ಸಾಧು ಪೃಷ್ಟಂ ಮಹಾಮುನೇ! ಉತ್ಸವಾಃ ಬಹವಃ ಸಂತಿ ಪುರಾ ಪೃಷ್ಟಾ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ । ವ್ರತೇಷು ಮನ್ಮನೋ ಲಗ್ನಂ ರಹಸ್ಯಂ ಪ್ರವದಾಮಿ ತೇ ". ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಮಹಾಮುನಿಯಾದ ನಾರದನೇ! ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವಿ. ಹಿಂದೆ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ತಿಳಿದಿರುವ ಉತ್ಸವಗಳು ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ವ್ರತಗಳೂ ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾಗಿದೆಯೋ ರಹಸ್ಯವಾದ ಆ ಉತ್ಸವವನ್ನು ನಿನಗಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು. 'ಪಂಚೋತ್ಸವಾ ಹಿ ಗೃಹ್ಯಂತೇ ಕಾರ್ತಿಕಃ ಪ್ರಥಮೋತ್ಸವಃ । ವಸಂತೋऽಪಿ ದ್ವಿತೀಯಸ್ತು ದಮನಾಖ್ಯಸ್ತೃತೀಯಕಃ ॥ ಚತುರ್ಥಃ ಫಲಪೂಜಾಖ್ಯಃ ಪವಿತ್ರಾ-ಖ್ಯಸ್ತಥಾऽಪರಃ । ಏತೇ ಮಹೋತ್ಸವಾ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರೀತಿಕರಾ ಮಮ' ಪ್ರತಿವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡುವ ಉತ್ಸವಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಐದು ಉತ್ಸವಗಳು ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಿಯವಾದವುಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕೋತ್ಸವವು ಮೊದಲನೆಯದು. ವಸಂತೋತ್ಸವವು ಮೂರನೆಯದು. ಫಲಪೂಜೋತ್ಸವವು ನಾಲ್ಕನೆಯದು. ಪವಿತ್ರೋತ್ಸವವು ಐದನೆಯದು.

ದಮನೋತ್ಸವ – 'ಅಥೇದಾನೀಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ದಮನಾರೋಪಣಕ್ರಿಯಾಂ। ಪವಿತ್ರಪೂರ್ವಿಕಾ ಸಾऽರ್ಚಾ ಕರ್ತವ್ಯಾ ವಿಷ್ಣುಪೂಜಕೈಃ ॥ ಚೈತ್ರೇ ಸಿತೇ ಹರಿದಿನೇ ಪೌರ್ಣಮ್ಯಾಮಥ ವಾಪಿ ವಾ । ವಿಷ್ಣವೇ ದಮನಂ ದದ್ಯಾತ್ ಕೃತ್ವಾತದಧಿವಾಸನಂ॥ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತತ್ತು ಪೂರ್ವೇದ್ಯುಃ ಸದ್ಯೋ ವಾಪಿ ವಿಜಾನತಾ । ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ನಿಜಕರ್ಮಾಣಿ ನಿತ್ಯಪೂಜಾಂ ಚ ಚಕ್ರಿಣಃ ॥ ಆಚಾರ್ಯೇಣಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತೋ ಗತ್ವಾ ದಮನವಾಟಿಕಾಮ್ । ಆನೀಯ ದಮನಂ ತತ್ರ ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ಮಂತ್ರವಿತ್ ॥ ವಿಷ್ಣುಪ್ರಸಾದಸಂಭೂತಾ ಅತ್ರ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವ । ವಿಷ್ಣುಕಾರ್ಯಂ ಸಮುದ್ದಿಶ್ಯ ನೇತವ್ಯೋऽಸ್ಯಾಜ್ಞಯಾ ಹರೇಃ ॥ ತತ್ರಾವಾಹ್ಯ ಹರಿಂ ನಿತ್ಯಂ ತಸ್ಮೈ ಕಾಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ। ವಸಂತಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ವೃಕ್ಷಗುಲ್ಮಲತಾಪ್ರಿಯ ॥ ಕಾಮಭಸ್ಮಸಮುದ್ಭೂತ ರತಿಬಾಷ್ಪಪರಿಪ್ಲುತ । ಋಷಿಗಂಧರ್ವದೇವಾದಿವಿಮೋಹನ ನಮೋऽಸ್ತು ತೇ ॥

ಅನೇನ ದಮನಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಾಮಮನ್ವರ್ಚಯೇತ್ತತಃ । ದೇವಸ್ಯೋತ್ತರಭಾಗೇ ತು ಗೋಮಯೇನೋಪಲಿಪ್ಯ ಚ ॥ ಲಿಖಿತ್ವಾ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಂ ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಚ ಸಿತಾಂಬುಜಮ್ । ಲಿಖಿತ್ವಾಽಷ್ಟದಲಂ ಪದ್ಮಂ ಕರ್ಣಿಕಾಕೇಸರಾನ್ವಿತಮ್ ॥ ತತ್ರ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ತತ್ಪಾತ್ರಂ ರತಿಂ ಕಾಮಂ ತತೋಽರ್ಚಯೇತ್ । ಸ್ವಗುರೂಕ್ತೇನ ಮನುನಾಽವಾಹಯೇದ್ಗುರ್ವನುಜ್ಞಯಾ ॥ ತತ್ರ ಪೂರ್ವಾದಿಪಾತ್ರೇಷು ರತಿಂ ಕಾಮಂ ಸಮರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಓಂ ಹ್ರೀಂ ರತ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಕಾಮಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಸುಭಗಾಯ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಭಸ್ಮಶರೀರಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಆಹ್ಲಾದಿನ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಅನಂಗಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಹರ್ಷಾಯ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಮನ್ಮಥಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಧೃತ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ವಸಂತಸಖಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ರತ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಇಕ್ಷುಚಾಪಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಪ್ರೀತ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಪುಷ್ಪಬಾಣಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಸಂಗಮಾಯ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ರತಿಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ ॥

ಅಷ್ಟಗಂಧಾನಿ ಸಂಭೂಯ ದಮನಂ ಭಾವಯೇತ್ತತಃ । ರತಿಂ ಚ ಕಾಮದೇವಂ ಚ ಉಪಚಾರ್ಯೈರ್ಯಥೋಚಿತೈಃ ॥ ಯಜೇದನಲಗಾಯತ್ರೀಂ ಜಪೇದಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಶತಮ್ ॥ ಕಾಮದೇವಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ । ಪಂಚಬಾಣಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋಽನಂಗಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ । ''ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ತಥಾ ಕಾಮಂ ಮಮ ಮಂತ್ರಮುದೀರಯನ್ । ನಮೋಽಸ್ತು ಪುಷ್ಪಬಾಣಾಯ ಜಗದಾಹ್ವಾನಕಾರಿಣೇ ॥ ಮನ್ಮಥಾಯ ಜಗನ್ಮೈತ್ರರತಿಪ್ರೀತಿಪ್ರದಾಯಿನೇ । ತತಸ್ತು ದಮನಂ ಕಿಂಚಿದ್ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಧೂಪವಾಸಿತಮ್ ॥ ವಿಜ್ಞಾಪಯೇತ್ ತತಃ ಕಾಂತಂ ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ಕಾಮದಮ್ । ಆಮಂತ್ರಿತಾನಿ ದೇವೇಶ ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ಮಯಾ ಪ್ರಭೋ । ಕರ್ತವ್ಯಂ ಚ ಯಥಾಲಾಭಂ ಪೂಜಾಂ ಕುರ್ವೇ ತವಾಜ್ಞಯಾ । ದಮನಂ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಹ್ಯರ್ಪಯೇದ್ ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ಧನಿ ॥ ಧೂಪದೀಪಾದಿಕಂ ದತ್ವಾ ಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ತತಃ । ದೇವದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ವಾಂಛಿತಾರ್ಥಫಲಪ್ರದ । ಹೃದಿಸ್ಥಾನ್ ಪೂರಯ ಸ್ವೇಷ್ಟಾನ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಸದಾ ಪ್ರಭೋ । ತತಸ್ತತ್ರೈವ ದಮನಂ

ಕೋಽಯಮುತ್ಸವಸಂಜ್ಞೋಽತ್ರ ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ ಕೇಶವ ॥' ಎಲ್ಲಾ ಉತ್ಸವಗಳೂ ಪ್ರಾಯಶಃ ನಿನಗೆ ಪ್ರೀತಿಕರವಾಗಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಉತ್ಸವಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನಗೆ ಅತಿಪ್ರಿಯವಾದ ಉತ್ಸವವು ಯಾವುದು? ಭಗವಂತನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ – ''ತಾತ ನಾರದ ಕಲ್ಯಾಣ, ಸಾಧು ಪೃಷ್ಟಂ ಮಹಾಮುನೇ! ಉತ್ಸವಾಃ ಬಹವಃ ಸಂತಿ ಪುರಾ ಪೃಷ್ಟಾ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ । ವ್ರತೇಷು ಮನ್ಮನೋ ಲಗ್ನಂ ರಹಸ್ಯಂ ಪ್ರವದಾಮಿ ತೇ ''. ಕಲ್ಯಾಣ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಮಹಾಮುನಿಯಾದ ನಾರದನೇ! ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವಿ. ಹಿಂದೆ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ತಿಳಿದಿರುವ ಉತ್ಸವಗಳು ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ವ್ರತಗಳೂ ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾಗಿದೆಯೋ ರಹಸ್ಯವಾದ ಆ ಉತ್ಸವವನ್ನು ನಿನಗಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು. 'ಪಂಚೋತ್ಸವಾ ಹಿ ಗೃಹ್ಯಂತೇ ಕಾರ್ತಿಕಃ ಪ್ರಥಮೋತ್ಸವಃ । ವಸಂತೋಽಪಿ ದ್ವಿತೀಯಸ್ತು ದಮನಾಖ್ಯಸ್ತೃತೀಯಕಃ ॥ ಚತುರ್ಥಃ ಫಲಪೂಜಾಖ್ಯಃ ಪವಿತ್ರಾ-ಖ್ಯಸ್ತಥಾಽಪರಃ । ಏತೇ ಮಹೋತ್ಸವಾ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರೀತಿಕರಾ ಮಮ' ಪ್ರತಿವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡುವ ಉತ್ಸವಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಐದು ಉತ್ಸವಗಳು ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಿಯವಾದವುಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕೋತ್ಸವವು ಮೊದಲನೆಯದು. ವಸಂತೋತ್ಸವವು ಮೂರನೆಯದು. ಫಲಪೂಜೋತ್ಸವವು ನಾಲ್ಕನೆಯದು. ಪವಿತ್ರೋತ್ಸವವು ಐದನೆಯದು.

ದಮನೋತ್ಸವ – 'ಅಥೇದಾನೀಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ದಮನಾರೋಪಣಕ್ರಿಯಾಂ। ಪವಿತ್ರಪೂರ್ವಿಕಾ ಸಾಽರ್ಚಾ ಕರ್ತವ್ಯಾ ವಿಷ್ಣುಪೂಜಕೈಃ ॥ ಚೈತ್ರೇ ಸಿತೇ ಹರಿದಿನೇ ಪೌರ್ಣಮ್ಯಾಮಥ ವಾಪಿ ವಾ । ವಿಷ್ಣವೇ ದಮನಂ ದದ್ಯಾತ್ ಕೃತ್ವಾತದಧಿವಾಸನಂ॥ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತತ್ತು ಪೂರ್ವೇದ್ಯುಃ ಸದ್ಯೋ ವಾಪಿ ವಿಜಾನತಾ । ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ನಿಜಕರ್ಮಾಣಿ ನಿತ್ಯಪೂಜಾಂ ಚ ಚಕ್ರಿಣಃ ॥ ಆಚಾರ್ಯೇಣಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತೋ ಗತ್ವಾ ದಮನವಾಟಿಕಾಮ್ । ಆನೀಯ ದಮನಂ ತತ್ರ ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ಮಂತ್ರವಿತ್ ॥ ವಿಷ್ಣುಪ್ರಸಾದಸಂಭೂತಾ ಅತ್ರ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವ । ವಿಷ್ಣುಕಾರ್ಯಂ ಸಮುದ್ದಿಶ್ಯ ನೇತವ್ಯೋಽಸ್ಯಾಜ್ಞಯಾ ಹರೇಃ ॥ ತತ್ರಾವಾಹ್ಯ ಹರಿಂ ನಿತ್ಯಂ ತಸ್ಮೈ ಕಾಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ವಸಂತಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ವೃಕ್ಷಗುಲ್ಮಲತಾಪ್ರಿಯ ॥ ಕಾಮಭಸ್ಮಸಮುದ್ಭೂತ ರತಿಬಾಷ್ಪಪರಿಪ್ಲುತ । ಋಷಿಗಂಧರ್ವದೇವಾದಿವಿಮೋಹನ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಅನೇನ ದಮನಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಾಮಮನ್ವರ್ಚಯೇತ್ತತಃ । ದೇವಸ್ಯೋತ್ತರಭಾಗೇ ತು ಗೋಮಯೇನೋಪಲಿಪ್ಯ ಚ ॥ ಲಿಖಿತ್ವಾ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಂ ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಚ ಸಿತಾಂಬುಜಮ್ । ಲಿಖಿತ್ವಾಽಷ್ಟದಲಂ ಪದ್ಮಂ ಕರ್ಣಿಕಾಕೇಸರಾನ್ವಿತಮ್ ॥ ತತ್ರ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ತತ್ಪಾತ್ರಂ ರತಿಂ ಕಾಮಂ ತತೋಽರ್ಚಯೇತ್ । ಸ್ವಗುರೂಕ್ತೇನ ಮನುನಾಽವಾಹಯೇದ್ಗುರ್ವನುಜ್ಞಯಾ ॥ ತತ್ರ ಪೂರ್ವಾದಿಪಾತ್ರೇಷು ರತಿಂ ಕಾಮಂ ಸಮರ್ಚಯೇತ್ ॥

ಓಂ ಹ್ರೀಂ ರತ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಕಾಮಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಸುಭಗಾಯ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಭಸ್ಮಶರೀರಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಆಹ್ಲಾದಿನ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಅನಂಗಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಹರ್ಷಾಯ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಮನ್ಮಥಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಧೃತ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ವಸಂತಸಖಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ರತ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಇಕ್ಷುಚಾಪಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಪ್ರೀತ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಪುಷ್ಪಬಾಣಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಸಂಗಮಾಯ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ರತಿಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ ॥

ಅಷ್ಟಗಂಧಾನಿ ಸಂಭೂಯ ದಮನಂ ಭಾವಯೇತ್ತತಃ । ರತಿಂ ಚ ಕಾಮದೇವಂ ಚ ಉಪಚಾರ್ಯೈರ್ಯಥೋಚಿತೈಃ ॥ ಯಜೇದನಲಗಾಯತ್ರೀಂ ಜಪೇದಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಶತಮ್ ॥ ಕಾಮದೇವಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ । ಪಂಚಬಾಣಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋಽನಂಗಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ । ''ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ತಥಾ ಕಾಮಂ ಮಮ ಮಂತ್ರಮುದೀರಯನ್ । ನಮೋಽಸ್ತು ಪುಷ್ಪಬಾಣಾಯ ಜಗದಾಹ್ವಾನಕಾರಿಣೇ ॥ ಮನ್ಮಥಾಯ ಜಗನ್ಮೈತ್ರರತಿಪ್ರೀತಿಪ್ರದಾಯಿನೇ । ತತಸ್ತು ದಮನಂ ಕಿಂಚಿದ್ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಧೂಪವಾಸಿತಮ್ ॥ ವಿಜ್ಞಾಪಯೇತ್ ತತಃ ಕಾಂತಂ ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ಕಾಮದಮ್ । ಆಮಂತ್ರಿತಾನಿ ದೇವೇಶ ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ಮಯಾ ಪ್ರಭೋ । ಕರ್ತವ್ಯಂ ಚ ಯಥಾಲಾಭಂ ಪೂಜಾಂ ಕುರ್ವೇ ತವಾಜ್ಞಯಾ । ದಮನಂ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಹ್ಯರ್ಪಯೇದ್ ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ಧನಿ ॥ ಧೂಪದೀಪಾದಿಕಂ ದತ್ವಾ ಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್ ತತಃ । ದೇವದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ವಾಂಛಿತಾರ್ಥಫಲಪ್ರದ । ಹೃದಿಸ್ಥಾನ್ ಪೂರಯ ಸ್ವೇಷ್ಟಾನ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಸದಾ ಪ್ರಭೋ । ತತಸ್ತತ್ರೈವ ದಮನಂ

ನಾಮಮಂತ್ರಾವಗೂಹಿತಮ್ । ರಕ್ಷಿತಂ ಚಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಸ್ವಯುಕ್ತಮಧಿವಾಸ-ಯೇತ್ ॥ ತತೋ ಜಾಗರಣಂ ಕುರ್ಯಾದ್ ರಾತ್ರೌ ಹರಿಪರಾಯಣಃ । ಪ್ರಭಾತೇ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾಣಿ ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ಹರಿಮರ್ಚಯೇತ್ । ಆವಾಹನಾದಿ ಪುಷ್ಪಾಂತಂ ಸ್ವಾಗಮೋಕ್ತವಿಧಾನತಃ ॥ ಧ್ಯಾಯಂಸ್ತನ್ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ವಿಷ್ಣು-ಮೂರ್ಧನಿ । ಸಮಾರೋಪ್ಯಾಽಥ ಧೂಪಾದ್ಯೈರರ್ಚಯೇದ್ ವಿಷ್ಣುಮವ್ಯಯಮ್ ॥ ತತೋ ವಿಜ್ಞಾಪಯೇದ್ದೇವಂ ಕಿಂಚಿದಾದಾಯ ಮಂತ್ರತಃ । ಭಗವನ್ನತಿರಿಕ್ತಂ ವಾ ನ್ಯೂನಂ ವಾ ಯನ್ಮಯಾ ಕೃತಮ್ ॥ ಸರ್ವಂ ತದಸ್ತು ಸಂಪೂರ್ಣಂ ಪೂರ್ವ-ದಾಮನಕಂ ಮಮ । ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾದಿ ದೇವಾನ್ ತತ್ಕ್ರಮತೋ ಯಜೇತ್ ॥ ತತಃ ಸ್ವಗುರುಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಂಬರಾದಿಭಿಃ । ದತ್ವಾ ದಮನಕಂ ತಸ್ಮೈ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಪ್ರಸಾದ್ಯ ಚ ॥ ಪೂಜಯೇದ್ ವೈಷ್ಣವಾನ್ ವಿಪ್ರಾನ್ ಗಂಧ-ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾದಿಭಿಃ । ಜಲಕ್ರೀಡಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪ್ರಯತಃ ಸಖಿಭಿಃ ಸ್ವಕೈಃ । ಅಥವಾ ಕೃಷ್ಣಪಾದಾಬ್ಜಸ್ಪೃಷ್ಟಚಂದನವಾರಿಣಾ । ಕುರ್ವೀತ ಮಾರ್ಜನಂ ಸಾರ್ಧಂ ಬಂಧುಭಿ-ರ್ಭಕ್ತಿನಮ್ರಧೀಃ ॥ ತತಸ್ತು ವೈಷ್ಣವಾನ್ ಸರ್ವಾನಾಚಾರ್ಯಪ್ರಮುಖಾನ್ ದ್ವಿಜಾನ್ । ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ತತಃ ಸಮ್ಯಕ್ ಮೃಷ್ಟಮನ್ನಂ ಸ್ವಶಕ್ತಿತಃ ॥ ಭುಂಜೀತ ಸ್ವಜನೋಪೇತಃ ಸ್ವಯಂ ಸಂತುಷ್ಟಮಾನಸಃ । ಏವಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ವಿದ್ವಾನ್ ದಮನಾರೋಪಣಕ್ರಿಯಾಮ್ ॥ ತಸ್ಯ ಸಾಂವತ್ಸರೀ ಪೂಜಾ ವೈಷ್ಣವೀ ಸಫಲಾ ಭವೇತ್ । ಯೋ ನ ಕುರ್ಯಾದಿದಂ ಸರ್ವಂ ಶೋಭನಂ ಶ್ರೀಪತಿಪ್ರಿಯಂ ॥ ಪೂಜಾ ನಿಷ್ಫಲತಾಂ ಯಾತಿ ವಾರ್ಷಿಕೀ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ । ತಸ್ಮಾದ್ ವಿಷ್ಣ್ವರ್ಚನಂ ಕಾರ್ಯಂ ಭಕ್ತಿದಂ ಪ್ರತಿವಾರ್ಷಿಕಮ್ । ತತ್ಪೂಜಾಫಲಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರೀತಯೇ ಚಕ್ರಪಾಣಿನಃ ॥ (ಪಂಚರಾತ್ರವಚನಮ್)

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ದಮನವನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ದಮನದಿಂದ ವಿಷ್ಣುಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಮೊದಲು ಪವಿತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಚೈತ್ರಮಾಸ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ದ್ವಾದಶೀ ಅಥವಾ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ದಿನದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ದಮನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಮೊದಲನೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅಂದೇ ಅಧಿವಾಸನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ನಿತ್ಯ-ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಿತ್ಯಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಮುಗಿಸಬೇಕು.

ಗುರುಗಳನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ದಮನದ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

ಅಧಿವಾಸನಕ್ರಮ – ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರದಿಂದ "ವಿಷ್ಣುಪ್ರಸಾದ-ಸಂಭೂತ ಅತ್ರ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವ । ವಿಷ್ಣುಕಾರ್ಯಂ ಸಮುದ್ದಿಶ್ಯ ನೇತವ್ಯೋऽ-ಸ್ಯಾಜ್ಞಯಾ ಹರೇಃ" ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಓ ದಮನವೇ! ಇಲ್ಲಿ ನೀನು ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆನು - ಎಂದು ದಮನವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ತತ್ರಾವಾಹ್ಯ ಹರಿಂ ನಿತ್ಯಂ ತಸ್ಮೈ ಕಾಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ದಮನಾಯ ಕಾಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನೂ ದಮನವನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ವಸಂತಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ವೃಕ್ಷಗುಲ್ಮಲತಾಪ್ರಿಯ । ಕಾಮಾಭಸ್ಮಸಮುದ್ಭೂತ ರತಿಬಾಷ್ಪಪರಿಪ್ಲುತ ॥ ಋಷಿಗಂಧರ್ವದೇವಾದಿವಿಮೋಹನ ನಮೋऽಸ್ತು ತೇ । ಅನೇನ ದಮನಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಾಮಮಭ್ಯರ್ಚಯೇತ್ ತತಃ ॥ – ಮರಗಳು, ಪೊದರುಗಳು ಮತ್ತು ಲತೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿರುವವನೂ, ಕಾಮನ ಬೂದಿಯಿಂಧ ಹುಟ್ಟಿದವನೂ, ರತಿದೇವಿಯ ಕಣ್ಣೀರುಗಳಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾದವನೂ, ಋಷಿಗಂಧರ್ವದೇವಾದಿಗಳನ್ನು ಮೋಹಿತ-ರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವನೂ ಆಗಿರುವ ಸಂತನೇ! ನಿನ್ನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು - ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ದಮನವನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಎತ್ತಬೇಕು. ಎಂಟು ಬಿದಿರಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದರಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊದ್ದಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ದೇವರಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರು ಇರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಗೋಮಯದಿಂದ ಮಂಡಲವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಮಂಡಲದ ಮೇಲೆ ತಂತ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮಂಡಲವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಆ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ಎಂಟು ದಳವುಳ್ಳ ಕಮಲವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಆ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಿಕೆಯನ್ನೂ, ಕೇಸರಗಳನ್ನೂ ಬರೆಯಬೇಕು.

ಕಮಲದ ಎಂಟು ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಬಿದಿರಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಆ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ರತಿಯನ್ನೂ ಮನ್ಮಥನನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಗುರುಗಳ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಗುರುಗಳಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ರತಿಯನ್ನೂ, ಮನ್ಮಥನನ್ನೂ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಂಟು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ರತಿಯನ್ನೂ ಮನ್ಮಥನನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಂಟು ರತಿಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಎಂಟು ಮನ್ಮಥಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುವೆವು. ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಪಾತ್ರೆಯಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ-ರುವ ಎಂಟು ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ರತಿಯನ್ನೂ, ಮನ್ಮಥನನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

(1) ಓಂ ಹ್ರೀಂ ರತ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಕಾಮಾಯ ನಮಃ, (2) ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಸುಭಗಾಯ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಭಸ್ಮಶರೀರಾಯ ನಮಃ, (3) ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಆಹ್ಲಾದಿನ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಅನಂಗಾಯ ನಮಃ, (4) ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಹರ್ಷಾಯ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಮನ್ಮಥಾಯ ನಮಃ, (5) ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಧೃತ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ವಸಂತಸಖಾಯ ನಮಃ, (6) ಓಂ ಹ್ರೀಂ ರತ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಇಕ್ಷುಚಾಪಾಯ ನಮಃ, (7) ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಪ್ರೀತ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಪುಷ್ಪಬಾಣಾಯ ನಮಃ, (8) ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಸಂಗಮಾಯ್ಯೈ ನಮಃ, ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ರತಿಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ ॥

ಹೀಗೆ ಎಂಟು ರತಿಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ರತಿಯನ್ನೂ, ಮನ್ಮಥಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಮನ್ಮಥನನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ನೂರೆಂಟುಸಲ ಅನಂಗಗಾಯತ್ರೀಯನ್ನು ಜಪಿಸ-ಬೇಕು. 'ಕಾಮದೇವಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಪಂಚಬಾಣಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋಽನಂಗಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್' - (ಅನಂಗಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರ).

"ನಮೋಽಸ್ತು ಪುಷ್ಪಬಾಣಾಯ ಜಗದಾಹ್ವಾನಕಾರಿಣೇ । ಮನ್ಮಥಾಯ ಜಗ-ನ್ಮೈತ್ರ ರತಿಪ್ರೀತಿಪ್ರದಾಯಿನೇ ॥ ಅಂದರೆ 'ಪುಷ್ಪಬಾಣನಾಗಿಯೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವರನ್ನೂ ಆಹ್ವಾನ ಮಾಡುವವನಾಗಿಯೂ, ಸಕಲಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಓ ಮನ್ಮಥ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ'' ಎಂದು ನನ್ನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು.

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದಮನವನ್ನು ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಧೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸ-

ಬೇಕು. ಆಮಂತ್ರಿತಾನಿ ದೇವೇಶ ಪ್ರಾತಃಕಾಲೇ ಮಯಾ ಪ್ರಭೋ । ಕರ್ತವ್ಯಂ ಚ ಯಥಾಲಾಭಂ ಪೂಜಾಂ ಕುರ್ವೇ ತವಾಜ್ಞಯಾ ॥ ಅಂದರೆ ''ಓ ಪ್ರಭೋ! ಇಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಕರೆದಿರುವೆನು. ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಮಾಡುವೆನು. ಸರ್ವರನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸು'' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದಮನ ತೆಗೆದು ಕಾಮನ ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. ಪುನಃ ಧೂಪ, ಆರತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ''ದೇವದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ, ವಾಂಛಿತಾರ್ಥಫಲಪ್ರದ । ಹೃದಿಸ್ಥಾನ್ ಪೂರಯ ಸ್ವೇಷ್ಟಾನ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಸದಾ ಪ್ರಭೋ'' ಅಂದರೆ ಪ್ರಭೋ! ದೇವದೇವ, ಜಗನ್ನಾಥ, ವಾಂಛಿತಾರ್ಥ-ಫಲಪ್ರದ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸು'' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ದಮನಕ್ಕೆ ಅಧಿವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ರತಿಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಮನ್ಮಥಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ದಮನವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಆಚ್ಛಾದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ಮೊದಲನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಅಧಿವಾಸನವಿಧಿ.

ದಮನಧಾರಣವಿಧಿ– ಮರುದಿನದಲ್ಲಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ತನ್ನ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿದಿವಸದಂತೆ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ತನ್ನ ಆಗಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಯಿಂದ ಆವಾಹನೆಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಪುಷ್ಪಸಮರ್ಪಣೆಯವರೆಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ತನ್ನ ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ದಮನವನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಧೂಪ, ನೀರಾಜನ ಮುಂತಾದವು-ಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ತಲೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ ''ಭಗವನ್ನತಿರಿಕ್ತಂ ವಾ ನ್ಯೂನಂ ವಾ ಯನ್ಮಯಾ ಕೃತಮ್ । ಸರ್ವಂ ತದಸ್ತು ಸಂಪೂರ್ಣಂ ಪೂರ್ವದಾಮನಕಂ ಮಮ'' – ಓ ಭಗವನ್! ದಮನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿರುವ ಪೂಜೆಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನವಾಗಿರಬಹುದು. ಅಥವಾ ಅಧಿಕವಾಗಿರ-ಬಹುದು. ಅದೆಲ್ಲವೂ ಸಂಪೂರ್ಣಫಲವನ್ನು ಕೊಡಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಬ್ರಹ್ಮಮುಂತಾದ ಸಕಲದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ತಾರತಮ್ಯ-ಕ್ರಮದಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ತನ್ನ ಗುರುಗಳನ್ನು ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ವಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕು. ದಮನವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವನ ಪಾದಕಮಲಗಳ ಸ್ಪರ್ಶವಾಗಿರುವ ಚಂದನದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವ ತೀರ್ಥದಿಂದ ಭಕ್ತಿನಮ್ರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತನ್ನ ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಭೋಜನವನ್ನು ಸರ್ವವೈಷ್ಣವರಿಗೂ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ತಾನೂ ಬಂಧುಸಹಿತನಾಗಿ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಈ ಶುಭಕಾರ್ಯವು ಶ್ರೀಪತಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದು. ಈ ಶುಭಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವವನ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಹರಿ-ಪೂಜೆಯು ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಡದವನು ಮಾಡಿದ ಒಂದು ವರ್ಷದ ವರೆಗಿನ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜೆಯು ನಿಷ್ಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದೊಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲೂ ಆಯಾ ವರ್ಷಗಳ ಪೂಜಾಫಲವು ಸಿಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ದಮನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮಂತ್ರ –

ಮಣಿವಿದ್ರುಮಮಾಲಾಭಿಃ ಮಂದಾರಕುಸುಮಾದಿಭಿಃ । ಇಯಂ ಸಾಂವತ್ಸರೀಂ ಪೂಜಾ ತವಾಸ್ತು ಗರುಡಧ್ವಜ ॥ ವನಮಾಲಾಂ ಯಥಾ ದೇವ ಕೌಸ್ತುಭಂ ಸತತಂ ಹೃದಿ । ತದ್ವದ್ದಾಮನಕೀಂ ಮಾಲಾಂ ಪೂಜಾಂ ಚ ಹೃದಯೇ ವಹ ॥ ಜ್ಞಾನತಾಽಜ್ಞಾನತಾ ವಾಽಪಿ ನಕೃತಂ ಯತ್ತವಾರ್ಚನಮ್ । ತತ್ಸರ್ವಂ ಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತು ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾದ್ ರಮಾಪತೇ ॥ ಜಿತಂ ತೇ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ನಮಸ್ತೇ ವಿಶ್ವಭಾವನ । ಹೃಷಿಕೇಶ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಮಹಾಪುರುಷಪೂರ್ವಜ ॥

ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದದಿದ್ದವರು ನಾಮಮಂತ್ರದಿಂದ ಅರ್ಪಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ದಮನಕೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಶ್ರಾವಣಮಾಸಪರ್ಯಂತ ಗೌಣಕಾಲವಿದೆ. ಇದನ್ನು

ಮಲಮಾಸದಲ್ಲಿ (ಅಧಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ) ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಶುಕ್ರಾಸ್ತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದು.

ವಾಮನದ್ವಾದಶೀವ್ರತವು ದುರ್ವಾಸಮುನಿ – ಮುನಿಯೇ! ಹೀಗೆಯೇ ಚೈತ್ರಮಾಸದ ದ್ವಾದಶಿವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ, ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದೇವದೇವನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಬೇಕು. ವಾಮನಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಅವನ ಪಾದಗಳನ್ನೂ, ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ ಎಂದು ಉದರವನ್ನೂ, ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಹೃದಯವನ್ನೂ, ವಿಶ್ವಭೃತೇ ನಮಃ ಎಂದು ಕಂಠವನ್ನೂ, ವ್ಯೋಮರೂಪಿಣೇ ನಮಃ ಎಂದು ಶಿರಸ್ಸನ್ನೂ ವಿಶ್ವಜಿತೇ ನಮಃ ಎಂದು ತೋಳುಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಶಂಖಚಕ್ರಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸನಾತನನಾದ ದೇವದೇವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ, ಹಿಂದಿನಂತೆ ರತ್ನಸಹಿತವೂ, ಪವಿತ್ರವೂ ಆದ ಪೂರ್ಣಕುಂಭವನ್ನು ಅವನ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕು. ವಿದ್ವಾಂಸನಾದವನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿದ ಸುವರ್ಣದ ವಾಮನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವುಳ್ಳವನನ್ನಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿರುವ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು, ಆ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕಲಶದ ಮೇಲಿಡಬೇಕು. ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಮಂಡಲುವನ್ನೂ, ಛತ್ರಿಯನ್ನೂ, ಪಾದುಕೆ-ಗಳನ್ನೂ ಇಡಬೇಕು. ಜಪಮಾಲೆಯನ್ನು ದೇವನಿಗೆ ಧರಿಸಬೇಕು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದ ಆಸನವನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ (ದ್ವಾದಶಿಯಲ್ಲಿ) ಈ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೆಲ್ಲವುಗಳೊಡನೆ ವಾಮನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅರ್ಪಿಸಿ 'ವಾಮನರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು ತೃಪ್ತನಾಗಲಿ' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಮಾಸದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, (ಜನ್ಮ) ಹುಟ್ಟು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ ಎಂದರೆ ಚೈತ್ರಿಕವಾಮನನು ಪ್ರೀತನಾಗಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಹರ್ಯಶ್ವನೆಂಬ ದೊರೆಯು ಇದ್ದನೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಅವನು ಪುತ್ರನನ್ನು ಬಯಸಿ, ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಪುತ್ರನನ್ನು ಬಯಸಿ ಹಾಗೆ ಇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ದೇವನಾದ ಹರಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬಂದನು. ಅವನು ದೊರೆಯನ್ನು ''ರಾಜನೇ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವೇಕೆ?'' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ''ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ'' ಎಂದು

ಅವನು ಹೇಳಿದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ರಾಜನಿಗೆ ''ದೊರೆಯೇ! ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ(ವಾಮನ) ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡು'' ಎಂದುಹೇಳಿ, ಕ್ಷಣದೊಳಗೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾದನು. ರಾಜನು ಮಂತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಆ ವ್ರತವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಮಾಡಿ, ಜ್ಯೋತಿಗರ್ಭನೂ ವಿದ್ವಾಂಸನೂ ದರಿದ್ರನೂ ಆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯೇ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ''ಭಗವಂತನೇ! ಅಪುತ್ರವತಿಯಾದ ಅದಿತಿಗೆ ನೀನೇ ಪುತ್ರ(ವಾಮನ)ನಾಗಿ ಉದಿಸಿದೆ. ಸತ್ಯದಿಂದ ನನಗೂ ಉತ್ತಮನಾದ ಪುತ್ರನಾಗಲಿ'' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಈ ನಿಯಮದಿಂದ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಉಗ್ರಾಶ್ವನೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ, ಮಹಾಬಲನೂ, ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೂ ಆದ ಪುತ್ರನುದಿಸಿದನು. ಈ ವಾಮನದ್ವಾದಶಿಯ ವ್ರತದಿಂದ ಮಗನಿಲ್ಲದವನು ಮಗನನ್ನೂ, ಹಣವಿಲ್ಲದವನು ಹಣವನ್ನೂ, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ದೊರೆಯು ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಪಡೆಯುವನು. ಮೃತನಾದ ಬಳಿಕ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನೈದುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ವಿಹರಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ಇಹಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಹುಷಪುತ್ರನಾದ ಯಯಾತಿಯಂತೆ ಬುದ್ಧಿವಂತನೂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೂ ಆಗುವನು. ವಾಮನ ದ್ವಾದಶೀ ಚೈತ್ರ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ದಮನಿಕಾ ಸಮರ್ಪಣೆ ವಿಶೇಷ ಫಲಪ್ರದ. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರು ಸ್ತುತಿಸಿದ ವಾಮನಸ್ತೋತ್ರಪಾರಾಯಣದಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ, ಸಂತಾನ, ಸುಖಸಮೃದ್ಧಿಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಮನೋತ್ಸವಪ್ರಕರಣವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು

ಕಶ್ಯಪ ಉವಾಚ –

ನಮೋ ನಮಸ್ತೇಖಿಲಕಾರಣಾಯ ನಮೋ ನಮಸ್ತೇಖಿಲಪಾಲಕಾಯ ।
ನಮೋ ನಮಸ್ತೇ ಪರನಾಯಕಾಯ ನಮೋ ನಮೋ ದೈತ್ಯವಿನಾಶನಾಯ ॥ ೧ ॥
ನಮೋ ನಮೋ ಭಕ್ತಜನಪ್ರಿಯಾಯ ನಮೋ ನಮೋ ಸಜ್ಜನರಂಜಿತಾಯ ।
ನಮೋ ನಮೋ ದುರ್ಜನನಾಶಕಾಯ ನಮೋಽಸ್ತು ತಸ್ಮೈ ಜಗದೀಶ್ವರಾಯ ॥೨॥
ನಮೋ ನಮಃ ಕಾರಣವಾಮನಾಯ ನಾರಾಯಣಾಯಾಮಿತವಿಕ್ರಮಾಯ ।
ಶ್ರೀಶಾರ್ಙ್ಗಚಕ್ರಾಸಿಗದಾಧರಾಯ ನಮೋಽಸ್ತು ತಸ್ಮೈಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ॥ ೩ ॥
ನಮಃ ಪಯೋರಾಶಿನಿವಾಸಿತಾಯ ನಮೋಽಸ್ತು ಸದ್ಭಕ್ತಮನಃಸ್ಥಿತಾಯ ।
ನಮೋಽಸ್ತು ಸೂರ್ಯಾದ್ಯಮಿತಪ್ರಭಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ಪುಣ್ಯಕಥಾಗತಾಯ॥ ೪ ॥

ನಮೋ ನಮೋರ್ಕೇಂದುವಿಲೋಚನಾಯ ನಮೋಸ್ತು ತೇ ಯಜ್ಞಫಲಪ್ರದಾಯ।
ನಮೋಸ್ತು ತೇ ಯಜ್ಞವಿರಾಜಿತಾಯ ನಮೋಸ್ತು ತೇ ಸಜ್ಜನವಲ್ಲಭಾಯ ॥ ೫ ॥
ನಮೋ ನಮಃ ಕಾರಣಕಾರಣಾಯ ನಮೋಸ್ತು ಶಬ್ದಾದಿವಿವರ್ಜಿತಾಯ।
ನಮೋಸ್ತು ತೇ ಪ್ರಸುಖಪ್ರದಾಯ ನಮೋ ನಮೋ ಭಕ್ತಜನಪ್ರಿಯಾಯ ॥ ೬ ॥
ನಮೋ ನಮಸ್ತೇ ಮಖನಾಶನಾಯ ನಮೋಸ್ತು ತೇ ಕ್ಷತ್ರಕುಲಾಂತಕಾಯ।
ನಮೋಸ್ತು ತೇ ರಾವಣಮರ್ದನಾಯ ನಮೋಸ್ತು ತೇ ನಂದಸುತಾಗ್ರಜಾಯ॥ ೭ ॥
ನಮಸ್ತೇ ಕಮಲಾಕಾಂತ ನಮಸ್ತೇ ಸುಖದಕ್ಷಿಣೇ।
ಸ್ಮೃತಾರ್ತಿನಾಶಿನೇ ತುಭ್ಯಂ ಭೂಯೋ ಭೂಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ॥ ೮ ॥
ಯ ಇದಂ ವಾಮನಸ್ತೋತ್ರಂ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಸು ಪಠೇನ್ನರಃ।
ಧನಾರೋಗ್ಯಾನ್ನಸಂತಾನಸುಖನಿತ್ಯೋತ್ಸವೀ ಭವೇತ್ ॥ ೯ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಬೃಹನ್ನಾರದೀಯಪುರಾಣೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಪ್ರೋಕ್ತಂ ಶ್ರೀವಾಮನಸ್ತೋತ್ರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್

ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಭೂಷಣತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ) - ಇವರು ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತನೆಯವರು. ಪೀಠದಲ್ಲಿದ್ದು ಒಂದು ದಶಕಕಾಲ ಮಾತ್ರ. ತನ್ನ ಕೊನೆಕಾಲವನ್ನು ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲೇ ಕಳೆದರು. ಶಾ.ಶ. 1406 (ಕ್ರಿ.ಶ. 1484) ಶೋಭನ ಸಂವತ್ಸರದ ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ತಿರುಪತಿಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಹರಿಪದ ಹೊಂದಿದರು.

ಚೈತ್ರ ॥ ಶುಕ್ಲ॥ ತ್ರಯೋದಶೀ

ಈ ದಿನ ಅನಂಗವ್ರತವೆನ್ನುವರು. ರತಿಸಮೇತ ಮನ್ಮಥನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥರ ಆರಾಧನೆ (ಉತ್ತರಾದಿಮಠ) - ಶ್ರೀಸತ್ಯವಿಜಯಾಂಬೋಧೇಃ ಜಾತಂ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯಾಮೃತಮ್ । ಜರಾಮೃತೀ ಜಂಘನೀತು ವಿಬುಧಾನಾಂ ಮುದೇ ಸದಾ ॥ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪೂರ್ಣತೀರ್ಥರಿಗೂ ಮೊದಲೇ ಆಶ್ರಮ ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಪೀಠವನ್ನು ಅವರ ನಂತರ ಅಲಂಕರಿಸಿದವರು ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥರು. ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಠಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಜಹಗೀರುಗಳು ಬಂದವು.

ಶ್ರೀರಂಗದ ಅರಸನು ಶ್ರೀಮಠಕ್ಕೆ ಶ್ವೇತಚ್ಛತ್ರ, ರತ್ನ ಸಂಪುಟ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು. ಅದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತಿಯಾದ ಘನಶ್ಯಾಮಕವಿಯು ಇವರ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸೋತು ಇವರಿಗೆ ಶಿಷ್ಯರಾದರು. ಇವರು ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಕೊಡುಗೆಗಳಿಗಿಂತ ಅತ್ಯಂತ ಹಿರಿದಾದ ಕೊಡುಗೆ - ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥರು. ತಮ್ಮ ನಂತರ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಬೋಧತೀರ್ಥರನ್ನು ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು. ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ತ್ರಯೋದಶಿಯಂದು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮಾನಾಮಧುರೈ ಎಂಬಲ್ಲಿ ವೃಂದಾ-ವನಸ್ಥರಾದರು.

ಚೈತ್ರ ॥ ಶುಕ್ಲ ॥ ಚತುರ್ದಶೀ

ಇಂದು ನರಸಿಂಹದೇವರಿಗೆ ಡೋಲೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ದಮನಕ ಚತುರ್ದಶೀ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಚೈತ್ರ ॥ ಪೂರ್ಣಿಮಾ

ಈ ದಿನ ಚಿತ್ರಾಪೂರ್ಣಿಮಾ ಎನ್ನುವರು. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಯಾಯಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾಯಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ದಮನ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿರದಿದ್ದರೆ, ಈ ದಿನ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮರ್ಪಿಸಬಹುದು. ಈ ದಿನವೇ ಮಂಗಳ, ಭಾನು, ಗುರು-ವಾರಗಳ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದರೆ ಸ್ನಾನಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳಿಂದ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞದ ಫಲವು ಬರುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಚಿತ್ರಾನ್ನದ ನೈವೇದ್ಯ ಇಂದಿನ ವಿಶೇಷ. ಈ ದಿನ ಕರಕಗಳಲ್ಲಿ (ಗಡಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ) ಪಾನಕ, ನೀರು ಮಜ್ಜಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಹನುಮ-ಜ್ಜಯಂತಿಯೂ ಸಹ ಇಂದೇ. (ಹನುಮಜ್ಜಯಂತೀ ಎಂಬ ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ)

ಈ ದಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸಂಭ್ರಮದ ಕಾಲ. ಇಂದು ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಾವೂ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನುಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಚಿತ್ರವರ್ಣದ (ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ) ಬಟ್ಟೆ-ಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಾಗಿನವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವರು. ಇದು ಸೌಭಾಗ್ಯವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣ. ಬಾಗಿನದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಯವಾಗ್ರಯಣವೂ ಇಂದೇ. ಸಾವರ್ಣಿಮನ್ವಾದಿ.

ವೈಶಾಖಸ್ನಾನವನ್ನು ಇಂದಿನಿಂದ ಆರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು.

ಚೈತ್ರ ಕೃಷ್ಣ ಪಾಡ್ಯವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ ತಿಂಗಳ ಪರ್ಯಂತ ವೈಶಾಖ ಮಧುಸೂದನನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮಂತ್ರ– 'ವೈಶಾಖಂ ಸಕಲಂ ಮಾಸಂ ಮೇಷಸಂಕ್ರಮಣೇ ರವೇಃ । ಪ್ರಾತಃ ಸನಿಯಮಃ ಸ್ನಾಸ್ಯೇ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಮಧು-ಸೂದನಃ । ಮಧುಹಂತುಃ ಪ್ರಸಾದೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಮನುಗ್ರಹಾತ್ । ನಿರ್ವಿಘ್ನಮಸ್ತು ಮೇ ಪುಣ್ಯಂ ವೈಶಾಖಸ್ನಾನಮನ್ವಹಮ್ ॥ ಮಾಧವೇ ಮೇಷಗೇ ಭಾನೌ ಮುರಾರೇ ಮಧುಸೂದನ । ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನೇನ ಮೇ ನಾಥ ಫಲದೋ ಭವ ಪಾಪಹನ್ ॥'

ವೈಶಾಖಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಹಾನದಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನದೀ, ತೀರ್ಥ, ಸರೋವರ, ಝರಿ, ಕೊಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಯಾವುದಾದರೂ ತೀರ್ಥದ ಹೆಸರು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ 'ವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥಸ್ನಾನಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ' ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುವುದು. ಈ ವೈಶಾಖಸ್ನಾನವು ನಿತ್ಯವ್ರತವಾದ್ದರಿಂದ ಮಲಮಾಸವು (ಅಧಿಕಮಾಸವು) ಇದ್ದರೂ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರಗಳು– ವೈಶಾಖೇ ಮೇಷಗೇ ಭಾನೌ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನಂ ಕರೋ-ಮ್ಯಹಮ್ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ತೇऽಹಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಗೃಹಾಣ ಮಧುಸೂದನ ॥೧॥ ಗಂಗಾದ್ಯಾಃ ಸರಿತಃ ಸರ್ವಾಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಜಲದಾ ನದಾಃ । ಪ್ರಗೃಹ್ಣಂತು ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರಸೀದಥ ॥೨॥ ಋಷಭಃ ಪಾಪಿನಾಂ ಶಾಸ್ತಾ ತ್ವಂ ಯಮಃ ಸಮ-ದರ್ಶನಃ । ಗೃಹಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಯಥೋಕ್ತಫಲದೋ ಭವ ॥೩॥

ವೈಶಾಖಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದವರು ಕತ್ತೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ದಿನವೂ ನದ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡದೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಚಂಡಾಲ-ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ವೈಶಾಖಸ್ನಾನದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೇ ಸ್ನಾನವನ್ನು ನೀವು ಮಾಡುವಾಗ ಮುಂದೆ ನೀಡಿದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು –

ಸ್ನಾನದ ವಿಧಿವಿಧಾನ – 1. ಮಲಸ್ನಾನ 2. ಮಂತ್ರಸ್ನಾನ 3. ಧ್ಯಾನಸ್ನಾನ 4. ವಾರುಣಸ್ನಾನ 5. ಜಲಸ್ನಾನ ಎಂಬುದಾಗಿ ಸ್ನಾನವು ಐದು ತೆರನಾಗಿದೆ.

1. ಮಲಸ್ನಾನ – ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಾರಿ ಮುಳುಗಿ, ಶೀಗೆಪುಡಿ ಗೋಮಯಾದಿಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಗಾಗಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಮೂರು ಬಾರಿ ಮುಳುಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಇದು ಮಲನಿವಾರಕವಾದ ಮಲಸ್ನಾನವೆನಿಸಿದೆ. ತಣ್ಣೀರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ತಣ್ಣೀರು ಸೇರಿಸಿ ತುಲಸೀಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಆ ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. 2. ಮಂತ್ರಸ್ನಾನ – ಅಶಕ್ತನಾದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಶರೀರದ ಕೊಳೆಯನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡು, ಹಿಂದಿನ ವಸ್ತ್ರ ತೊರೆದು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಅಥವಾ ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ಮೂರುಬಾರಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ದರ್ಭೆ ಅಥವಾ ತುಲಸಿಯಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜಲಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ 'ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ' ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಧ್ಯಾದಿಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. 3. ಧ್ಯಾನಸ್ನಾನ – ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸನ್ನಿಧಾನವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ಅವನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಂದ ಹೊಮ್ಮಿದ ನೀರನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾದ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ರುದ್ರದೇವರು ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತ ಗಂಗೆಯು, ನನ್ನ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಹರಿದು ಸರ್ವಾಂಗಗಳನ್ನೂ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವಳೆಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. 4. ವಾರುಣಸ್ನಾನ – ಬಾವಿ-ಸರೋವರ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ರೀತಿಯಿಂದ ಮುಳುಗು ಹಾಕಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದು 'ವಾರುಣಸ್ನಾನ'ವೆನ್ನಿಸಿದೆ. 'ಅವಗಾಹಂ ತು ವಾರುಣಮ್'. ವಿಹಿತ ಕ್ರಮದಿಂದ ಜಲಸ್ನಾನ-ವಾರುಣಸ್ನಾನ-ಮಲಸ್ನಾನ ಮಾಡುವವರು ಮಂತ್ರಸ್ನಾನ ಧ್ಯಾನಸ್ನಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. 5. ಜಲಸ್ನಾನ – ಗಂಗಾದಿತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸರೋವರ ಬಾವಿ ಮುಂತಾದೆಡೆ ಅವಗಾಹನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ನದ್ಯಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಭಗವನ್ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ನೀರಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ದೇವ-ಋಷಿ-ಪಿತೃತರ್ಪಣ (ಸ್ನಾನಾಂಗ) ನೀಡಬೇಕು. ಇದು

ಜಲಸ್ನಾನವೆನ್ನಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ವಿಶೇಷ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಹಾಗೂ ಸ್ಮೃತಿಕಾರರು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಓಂ ತೀರ್ಥರಾಜಾಯ ನಮಃ ॥ 'ತ್ವಂ ರಾಜಾ ಸರ್ವತೀರ್ಥಾನಾಂ ತ್ವಮೇವ ಜಗತಃ ಪಿತಾ । ಯಾಚಿತಂ ದೇಹಿ ಮೇ ತೀರ್ಥ ಸರ್ವಪಾಪಾಪನುತ್ತಯೇ' ॥ (ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಮೂರು ಸಲ ಮುಳುಗಬೇಕು. ಮುಳುಗುವಾಗ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮೊದಲು ತಲೆಯನ್ನೂ ಆಮೇಲೆ ಬೆನ್ನನ್ನೂ ಮುಳುಗಿಸಬೇಕು. ಎದ್ದು ಮೈಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.)

ಸ್ನಾನಸಂಕಲ್ಪಃ : (ಆಚಮನ ಮಾಡಿ- ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿ. ಪುಣ್ಯತಿಥೌ ....ವಾಸರಯುಕ್ತಾಯಾಂ ಭಾಗೀರಥ್ಯಾದಿಸಾರ್ಧತ್ರಿಕೋಟಿತೀರ್ಥಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಸನ್ನಿಹಿತೇಽಸ್ಮಿನ್ ಜಲಾಶಯೇ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಸ್ನಾನಾಂಗಪ್ರಾರ್ಥನಾ: ಸಮಸ್ತಜಗದಾಧಾರ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರ । ದೇವ ದೇಹಿ ಮಮಾನುಜ್ಞಾಂ ಯುಷ್ಮತ್ತೀರ್ಥನಿಷೇವಣೇ ॥ ಯಸ್ಯ ಪಾದೋದ್ಭವಾಂ ಗಂಗಾಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯೇಶೋ ಮಹೇಶ್ವರಃ । ದಧಾರ ಶಿರಸಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ತಂ ನಮಾಮಿ ಹರಿಂ ಪರಮ್ ॥ ಯೋಽಸೌ ಸರ್ವಗತೋ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪೋ ನಿರಂಜನಃ । ಸ ಏವ ದ್ರವರೂಪೇಣ ಗಂಗಾಂಭೋ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥ ನಂದಿನೀ ನಲಿನೀ ಸೀತಾ ಮಾಲತೀ ಚ ಮಲಾಪಹಾ । ವಿಷ್ಣುಪಾದಾಬ್ಜಸಂಭೂತಾ ಗಂಗಾ ತ್ರಿಪಥಗಾಮಿನೀ ॥ ಭಾಗೀರಥೀ ಭೋಗವತೀ ಜಾಹ್ನವೀ ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರೀ । ದ್ವಾದಶೈತಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಯತ್ರಯತ್ರ ಜಲಾಶಯೇ । ಸ್ನಾನಕಾಲೇ ಪಠೇನ್ನಿತ್ಯಂ ತತ್ರತತ್ರ ವಸಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ಗಂಗಾ ಗಂಗೇತಿ ಯೋ ಬ್ರೂಯಾತ್ ಯೋಜನಾನಾಂ ಶತೈರಪಿ । ಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಂ ಸ ಗಚ್ಛತಿ ॥ ಸಕೃನ್ನಾರಯಣೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಪುಮಾನ್ ಕಲ್ಪಶತತ್ರಯಮ್ । ಗಂಗಾದಿಸರ್ವತೀರ್ಥೇಷು ಸ್ನಾತೋ ಭವತಿ ಪುತ್ರಕ ॥ ತೀರ್ಥಕೋಟಿಸಹಸ್ರಾಣಿ ವ್ರತಕೋಟಿಶತಾನಿ ಚ । ನಾರಾಯಣಪ್ರಣಾಮಸ್ಯ ಕಲಾಂ ನಾರ್ಹಂತಿ ಷೋಡಶೀಮ್ ॥ ಗಂಗಾಂ ಗಯಾಂ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ ಪ್ರಯಾಗಂ ನೈಮಿಷಂ ತಥಾ । ಪುಷ್ಕರಂ ಚ ಮಹಾಬಾಹೋ ಸ್ನಾನಕಾಲೇ ಸದಾ ಸ್ಮರೇತ್ ॥ ಪುಷ್ಕರಾದ್ಯಾನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ಗಂಗಾದ್ಯಾಃ ಸರಿತಸ್ತಥಾ । ಪುಷ್ಕರಂ ಚ

ಮಹಾಬಾಹೋ ಸ್ನಾನಕಾಲೇ ಸದಾ ಸ್ಮರೇತ್ ॥ ಪುಷ್ಕರಾದ್ಯಾನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ಗಂಗಾದ್ಯಾಃ ಸರಿತಸ್ತಥಾ । ಆಗಚ್ಛಂತು ಪವಿತ್ರಾಣಿ ಸ್ನಾನಕಾಲೇ ಸದಾ ಮಮ ॥

ಗಂಗಾಪ್ರಾರ್ಥನೆ. – ತ್ವಂ ದೀನೇಷು ದಯಾವತೀತಿ ವಿದಿತಂ ಯದ್ಬ್ರಹ್ಮ-ಹಸ್ತಾತ್ರಯಂ । ಪ್ರಾಪ್ತಾಽಥಾಚ್ಯುತಪಾದಸಂಗಮಹಿತಾ ಪಶ್ಚಾಚ್ಚ ನಾಕಂ ಗತಾ । ಸೌವರ್ಣಾಚಲಶೃಂಗಮೇತ್ಯ ಮುದಿತಾ ಶಂಭೋಃ ಶಿರಃಸಂಗತಾಽಪ್ಯಾಸ್ಮಾಕ-ಕ್ಷಿತಿಮಂಡಲೇ ತ್ರಿಪಥಗೇ ತುಷ್ಟಾಽಸ್ಯಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾ ॥ ಹೇ ಗಂಗೇ ತವ ಕೋಮಲಾಂ-ಘ್ರಿನಲಿನಂ ರಂಭೋರುನೀವೀಲಸತ್ - ಕಾಂಚೀದಾಮ ತನೂದರಂ ಘನಕುಚ-ವ್ಯಾಕೀರ್ಣಹಾರಂ ವಪುಃ । ಸನ್ಮುದ್ರಾಂಗದಕಂಕಣಾವೃತಕರಂ ಸ್ಮೇರಂ ಸ್ಫುರತ್ಕುಂಡಲಂ ಸಾರಂಗಾಕ್ಷಿ ಜಲಾನ್ಯದಿಂದುರುಚಿ ಯೇ ಜಾನಂತಿ ತೇಽನ್ಯೇ ಜಲಾತ್ । ಗಂಗೇ ಚ ಯಮುನೇ ಚೈವ ಗೋದಾವರಿ ಸರಸ್ವತಿ । ನರ್ಮದೇ ಸಿಂಧು ಕಾವೇರಿ ಜಲೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ॥ ಗಂಡೂಷಂ ಪಾದವಿಕ್ಷೇಪಂ ಕ್ಷಾಲನಂ ಮಲಿನಸ್ಯ ಚ । ಉತ್ ಕ್ಷೇಪಕ್ಷೇಪಣೇ ದೇವಿ ಮತ್ಕೃತಂ ಕ್ಷಮ ಪಾಹಿ ಮಾಮ್ ॥

ಇತ್ಯಾದಿ ಪಠಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಣ್ಣು ಹಚ್ಚಿ ಜಲಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವುದು.

ಅನಂತರ ತುಳಸೀಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಮೂರು ಭಾಗ ಮಾಡಿ, 'ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ಪಠನದೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು 'ಉದ್ಧೃತಾಽಸಿ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಹಣೆ-ಕೈಗಳು-ಬಾಹು-ಕಂಕುಳು ಮೊದಲಾದ ಅಂಗಗಳಿಗೆ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಲೇಪಿಸಬೇಕು. 'ಉದ್ಧೃತಾಽಸಿ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ಪಾಠ ಹೀಗಿದೆ-

'ಉದ್ಧೃತಾಽಸಿ ವರಾಹೇಣ ಕೃಷ್ಣೇನ ಶತಬಾಹುನಾ । ಮೃತ್ತಿಕೇ ಹರ ಮೇ ಪಾಪಂ ಯನ್ಮಯಾ ದುಷ್ಕೃತಂ ಕೃತಮ್ ॥ ಮೃತ್ತಿಕೇ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಾಽಸಿ ಕಾಶ್ಯಪೇನಾಭಿಮಂ-ತ್ರಿತಾ । ಮೃತ್ತಿಕೇ ದೇಹಿ ಮೇ ಪುಷ್ಟಿಂ ತ್ವಯಿ ಸರ್ವಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ । ತಯಾ ಹತೇನ ಪಾಪೇನ ಗಚ್ಛಾಮಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಮ್ ॥ ಮೃತ್ತಿಕೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತೇ ಸರ್ವಂ ತನ್ಮೇ ನಿರ್ಣುದ ಮೃತ್ತಿಕೇ ॥'

ಅನಂತರ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು ವಿಷ್ಣ್ವರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರಃ : 'ನಮಃ ಕಮಲನಾಭಾಯ ನಮಸ್ತೇ ಜಲಶಾಯಿನೇ । ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಹೃಷೀಕೇಶ ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ' ॥

ಸೂರ್ಯಾರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರಃ : 'ಏಹಿ ಸೂರ್ಯ ಸಹಸ್ರಾಂಶೋ ತೇಜೋರಾಶೇ ಜಗತ್ಪತೇ । ಅನುಕಂಪಯ ಮಾಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ' ॥ (ಏಕಾದಶೀದಿನದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಸೂರ್ಯ ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲದೆ ಗಂಗಾದಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡಕೂಡದು. ಸೂರ್ಯನು ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಆತನ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ ಆ ದಿನ ಅರ್ಘ್ಯಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸದಾಚಾರಸ್ಮೃತಿವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವಿದೆ.)

ಗಂಗಾರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರಃ : 'ಬ್ರಹ್ಮಕಮಂಡಲುಸಂಭೂತೇ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಭಾನನೇ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಂದಿತೇ ಗಂಗೇ ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ' ॥ (ಹೀಗೆ ಆಯಾ ನದೀತೀರ್ಥವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ ಆಯಾ ನದೀತೀರ್ಥಾರ್ಘ್ಯ-ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು. ಆ ನದೀತೀರ್ಥಮಂತ್ರ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ '..... .ನದ್ಯಂತರ್ಗತತತ್ತದ್ರೂಪಿಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ' ॥ ಎಂದು ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡ-ಬೇಕು.)ನಂತರ ಮೈ ಒರೆಸುವುದು.

ಕೃಷ್ಣವೇಣೀ ನದಿ : ನಮಾಮಿ ಸುಕೃತ ಶ್ರೇಣೀಂ ಕೃಷ್ಣವೇಣೀಂ ತರಂಗಿಣೀಮ್ । ಯದ್ವೀಕ್ಷಣಂ ಕೋಟಿಜನ್ಮಕೃತದುಷ್ಕರ್ಮಶಿಕ್ಷಣಮ್ ॥ ಕೃಷ್ಣೇ ಕೃಷ್ಣಾಂಗಸಂಭೂತೇ ಜಂತೂನಾಂ ಪಾಪಹಾರಿಣಿ । ನಮಸ್ತೇ ಸಲಿಲಶ್ರೇಷ್ಠೇ ಗೃಹಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಗೋದಾವರಿ ನದಿ – ವಿಪ್ರರ್ಷಿದೇವಕುಲ ಸಂಕುಲ ತೀರಯುಗ್ಮಾ ವಿದ್ರಾವಿತಾಘತೃಣರೇಣುಕಣಾ ಸ್ವವಾತೈಃ । ಸ್ವಾದೂದಕಪ್ರಶವಿತಾಖಿಲಲೋಕ ಶೋಕಾ ಗೋದಾವರೀ ಶುಭಕರೀ ಸರಿದುದ್ಧರೇನ್ನಃ ॥ ವೃದ್ಧಗಂಗೇ ಮಹಾಪುಣ್ಯೇ ಗೌತಮಸ್ಯಾಘನಾಶಿನಿ । ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಗೋದಾವರಿ ನಮೋಽ-ಸ್ತು ತೇ ॥

ಕಾವೇರೀ ನದಿ: ಕಾವೇರಿ ಕಮನೀಯಾಂಗಂ ರಂಗನಾಥಂ ಸದಾ ಹೃದಿ । ಧತ್ಸೇ ತ್ವತ್ಸೇವಯಾ ದೇವಿ ಕೋಽನು ಕುರ್ಯಾನ್ನ ತಂ ಹೃದಿ ॥ ಮೋಕ್ಷದಾನಕ್ಷಮಾಃ ಸಂತಿ ಸರಿತಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ಹಿ । ಕಾವೇರೀ ಚೋಲಭೂಮಾತಾ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಕರೀ ಸರಿತ್ ॥ ನಮಃ ಕರಾಲವದನೇ ನಮಸ್ತೇ ಕಲಿನಾಶಿನಿ । ನಮಸ್ತೇ ದೇವಿ ಕಾವೇರಿ ಗೃಹಾ-ಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಸ್ತು ತೇ ॥ ಸಹ್ಯಾಚಲಸಮುದ್ಭೂತೇ ಶ್ರೀರಂಗೋತ್ಸಂಗಗಾಮಿನಿ । ಕಾವೇರೀತಿ ಚ ವಿಖ್ಯಾತೇ ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಚಂದ್ರಪುಷ್ಕರಿಣಿ : ಹಿತ್ವಾ ಹರಜಟಾಗಂಗಾಂ ಯತ್ರೇಂದುರತಪತ್ ತಪಃ । ಚಂದ್ರಪುಷ್ಕರಣೀ ಸೇಯಂ ಮಂದಭಾಗ್ಯೈರ್ನ ಸೇವ್ಯತೇ ॥ ರಂಗಪದೋದ್ಭವೇ ದೇವಿ ಪುಣ್ಯಾ ಗೋತ್ಸಂಗಗಾಮಿನಿ । ಚಂದ್ರಪುಷ್ಕರಣಿ ಖ್ಯಾತೇ ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣಿ: ಅರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರ ವೆಂಕಟಾಚಾಲಸಂಭೂತೇ ಸರ್ವತೀರ್ಥ -ಸಮನ್ವಿತೇ । ಸ್ವಾಮಿ ಪುರಷ್ಕರಣಿ ಖ್ಯಾತೇ ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥ ವೇಣೀ ಮಾಧವ ಸರ್ವಜ್ಞ ಭಕ್ತೇಪ್ಸಿತಫಲಪ್ರದ । ಸಫಲಾಂ ಕುರು ಮೇ ಯಾತ್ರಾಂ ವೇಣೀಮಾಧವ ತೇ ನಮಃ ॥ 4 ॥ ನಮಾಮಿ ತ್ರ್ಯಂಬಕೇ ದೇವಿ ತ್ರಿವಿಧಾಘ-ವಿನಾಶಿನಿ । ತ್ರಿಮಾರ್ಗಗುಣತೋ ತ್ರಾಹಿ ತ್ರಿವೇಣಿ ಶರಣಾಗತಮ್ ॥

ಪ್ರಯಾಗಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು.

ಭಾರತ ಖಂಡೇ ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ ಮೇರೋರ್ದಕ್ಷಿಣದಿಗ್ಭಾಗೇ ವಿಂಧ್ಯಸ್ಯೋತ್ತರೇ ಆರ್ಯಾವರ್ತಾಂತರ್ಗತ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತೈಕದೇಶೇ, ವಿಷ್ಣು ಪ್ರಜಾಪತಿ ಕ್ಷೇತ್ರೇ ಷಟ್ಕೂಲಮಧ್ಯೇ ಅಂತರ್ವೇದ್ಯಾಂ ಭಾಗೀರಥ್ಯಾಃ ಪಶ್ಚಿಮತೀರೇ ಕಾಳಿಂದ್ಯಾಃ ಉತ್ತರೇ ತೀರೇ ವಟಸ್ಯ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಭಾಗೇ ಪ್ರಯಾಗಸ್ನಾನಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ- ಸುರಮುನಿದಿತಿಜೇಂದ್ರೈಃ ಸೇವ್ಯತೇ ಯೋಽಸ್ತತಂದ್ರೈಃ ಗುರುತರ ದುರಿತಾನಾಂ ಕಾ ಕಥಾ ಮಾನವಾನಾಮ್ । ಸ ಭುವಿ ಸುಕೃತಕರ್ತುರ್ವಾಂಛಿತಾ-ವಾಪ್ತಿಹೇತುಃ ಜಯತಿ ವಿಜಿತಯಾಶಸ್ತೀರ್ಥರಾಜಃ ಪ್ರಯಾಗಃ ॥ ಪ್ರಯಾಗ-ಮಾಧವೋ ಭೂಯಾದ್ದಯಾವಾರಿನಿಧಿರ್ಹೃದಿ । ಪ್ರಕೃಷ್ಟಯಾಗಸದೃಶೀ ಸಕೃದ್ಯಸ್ಯ ಹಿ

ಸಂಸ್ಕೃತಿಃ ॥ ತ್ರಿವೇಣೀಯಮಘಶ್ರೇಣೀಕೃಪಾಣೀ ಮುಕ್ತಿಕಾರಿಣೀ । ಮಮಾನೀಹಿತ-ಮಾದಹ್ಯಾದ್ಧಿ ಮಾನೀಮಂಶುಮಾನಿವ ॥ ಲೋಕತ್ರಯೈಶ್ವರ್ಯನಿದಾನವೇಣೀ ತಾಪತ್ರಯೋಚ್ಚಾಟನಬದ್ಧವೇಣೀ । ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಾ ಕಲನೈಕವೇಣೀ ಶ್ರೀಮ-ತ್ಪ್ರಯಾಗೇ ಜಯತಿ ತ್ರಿವೇಣೀ ॥

(ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಧವನಿಗೆ, ತ್ರಿವೇಣಿಗೆ, ವಟವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅರ್ಘ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು) ತ್ರಿವೇಣೀಂ ಮಾಧವಂ ಸೋಮಂ ಭಾರದ್ವಾಜಂ ಚ ವಾಸುಕಿಮ್ । ವಂದೇ ಅಕ್ಷಯವಟಂ ಶೇಷಂ ಪ್ರಯಾಗಂ ತೀರ್ಥನಾಯಕಮ್ । ಗಂಗಾ-ಯಮುನಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಯತ್ರ ಗುಪ್ತಾ ಸರಸ್ವತೀ । ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಂದಿತೇ ದೇವಿ-ತ್ರಿವೇಣ್ಯರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥ ತ್ರಿವೇಣ್ಯೈ ನಮಃ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪ-ಯಾಮಿ ॥ ಏಕಾರ್ಣವೇ ಮಹಾಲ್ಪೇ ಸುಷುಪ್ತೇ ಮಾಧವ ಪ್ರಭೋ । ಪರ್ಯಂಕ-ವಟರಾಜ ತ್ವಂ ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥ 3 ॥ ವಟರಾಜಾಯ ನಮಃ ಇದಂ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಹೀಗೆ ಆಯಾ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಾರ್ಘ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವಗಾಹನಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅನಂತರ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲನ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು- 'ಅತಿತೀಕ್ಷ್ಣಮಹಾಕಾಯ ಕಲ್ಪಾಂತ-ದಹನೋಪಮ । ಭೈರವಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಅನುಜ್ಞಾಂ ದಾತುಮರ್ಹಸಿ ॥' ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ಪಠನದೊಂದಿಗೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಅನಂತರ- 'ಸಮಸ್ತ ಜಗದಾಧಾರ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರ । ದೇವ ದೇಹಿ ಮಮಾ-ನುಜ್ಞಾಂ ಯುಷ್ಮತ್ತೀರ್ಥನಿಷೇವಣೇ ॥' ಎಂಬುದಾಗಿ ತೀರ್ಥಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಜ್ಞೆ ನೀಡಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ನದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹಾ-ಭಿಮುಖವಾಗಿ, ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಮೂರು ಮುಳುಗು ಹಾಕಬೇಕು. ಅನಂತರ, ಆಚಮನ-ಪ್ರಾಣಯಾಮ-ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿ ಪುನಃ ಮೃತ್ತಿಕೆ ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡು 'ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಓಂ' ಎಂಬ ವಾಸುದೇವ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮೂರು ಬಾರಿ ಮತ್ತು 'ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ' ಎಂಬ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮೂರು ಬಾರಿ

'ಓಂ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ ಓಂ' ಎಂಬ ವಿಷ್ಣು ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮೂರು ಬಾರಿ ಮುಳುಗು ಹಾಕಬೇಕು. ಅಥವಾ, ಈ ಮೂರೂ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪಠಿಸುತ್ತ ಮೂರು ಬಾರಿ ಮುಳುಗು ಹಾಕಬೇಕು. ಅಪ್‌ದೇವತಾಕವಾದ ಸೂಕ್ತಗಳಿಂದ ಶಂಖಮುದ್ರೆ-ಯಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಕೈಗಳನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುತ್ತಾ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಲೆ-ಎದೆ ಮತ್ತು ಸರ್ವಾಂಗಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನೀರಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿ ಮತ್ತು ಇತರ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಮಂತ್ರಗಳು ಹೀಗಿವೆ-

ಆಪೋ ವಾ ಇದಗ್‌ಂ ಸರ್ವಮ್। ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನ್ಯಾಪಃ। ಪ್ರಾಣಾ ವಾ ಆಪಃ।
ಪಶವ ಆಪೋಽನ್ನಮಾಪೋಽಮೃತಮಾಪಃ। ಸಮ್ರಾಡಾಪೋ ವಿರಾಡಾಪಃ।
ಸ್ವರಾಡಾಪಃ। ಛಂದಾಗ್‌ಂಸ್ಯಾಪಃ। ಜ್ಯೋತೀಗ್‌ಷ್ಯಾಪಃ। ಯಜೂಗ್‌ಷ್ಯಾಪಃ।
ಸತ್ಯಮಾಪಃ। ಸರ್ವಾದೇವತಾ ಆಪಃ। ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರಾಪಃ॥ ಓಮ್॥

ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ ಮಯೋ ಭುವಃ - ತಾನ ಊರ್ಜೇ ದಧಾತನ ಮಹೇ ರಣಾಯ ಚಕ್ಷಸೇ ॥೧॥ ಯೋ ವಃ ಶಿವತಮೋ ರಸಃ ತಸ್ಯ ಭಾಜಯ ತೇಹ ನಃ ಉಶತೀರಿವ ಮಾತರಃ ॥೨॥ ತಸ್ಮಾ ಅರಂ ಗಮಾಮ ವಃ ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಯಾಯ ಜಿನ್ವಥ ಆಪೋ ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥೩॥

ಶ್ರೀಹರಿಯು ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಜೀವರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಆ' ಎಂದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ 'ಪ' ಎಂದರೆ ಪಾಲಿಸುವವನು, ಎಂಬ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಪನಿವಾರಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವ ಈ ಸೂಕ್ತಗಳು 'ಆಪ್ಯ' ಸೂಕ್ತಗಳೆನಿಸಿವೆ. ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಸೂಕ್ತಗಳಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಿತೃತರ್ಪಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಗುರುಗಳನ್ನೂ ನೆನೆದು ತದಂತರ್ಗತ ಹರಿಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಪುನಃ ಉಳಿದ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಭಾಗದಿಂದ ದ್ವಾದಶಪುಂಡ್ರ ಧರಿಸಬೇಕು. ಎರಡನೇ ಭಾಗವನ್ನು ಕಂಕುಳಿಗೂ ಮೂರನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಸರ್ವಾಂಗಕ್ಕೂ ಲೇಪಿಸಿ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ

ವಾಸುದೇವದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ ವಿಷ್ಣುಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಮೂರು ಮುಳುಗು ಹಾಕಬೇಕು. ಅನಂತರ ನೀರಲ್ಲಿ ನಿಂತು- 'ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮತ್ಸ್ಯಾದಿರೂಪಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಹಿಂದಿನ ಕಲ್ಪದಂತೆಯೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಅಪಾರಮಹಿಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು' ಬಣ್ಣಿಸುವ ಅಘಮರ್ಷಣ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು.

ಅಘಮರ್ಷಣಸೂಕ್ತಮ್ – ಹಿರಣ್ಯಶೃಂಗಂ ವರುಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ತೀರ್ಥಂ ಮೇ ದೇಹಿ ಯಾಚಿತಃ। ಯನ್ಮಯಾ ಭುಕ್ತಮಸಾಧೂನಾಂ ಪಾಪೇಭ್ಯಶ್ಚ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಃ। ಯನ್ಮೇ ಮನಸಾ ವಾಚಾ ಕರ್ಮಣಾ ವಾ ದುಷ್ಕೃತಂ ಕೃತಮ್। ತನ್ನ ಇಂದ್ರೋ ವರುಣೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿಸ್ಸವಿತಾ ಚ ಪುನಂತು ಪುನಃ ಪುನಃ। ನಮೋಽಗ್ನಯೇಽಪ್ಸುಮತೇ ನಮ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮೋ ವರುಣಾಯ ನಮೋ ವಾರುಣ್ಯೈ ನಮೋಽದ್ಭ್ಯಃ॥ ಯದಪಾಂ ಕ್ರೂರಂ ಯದಮೇಧ್ಯಂ ಯದಶಾಂತಂ ತದಪಗಚ್ಛತಾತ್। ಅತ್ಯಾಶನಾದತೀಪಾನಾದ್ಯಚ್ಚ ಉಗ್ರಾತ್ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಾತ್। ತನ್ನೋ ವರುಣೋ ರಾಜಾ ಪಾಣಿನಾಹ್ಯವಮರ್ಶತು। ಸೋಽಹಮಪಾಪೋ ವಿರಜೋ ನಿರ್ಮುಕ್ತೋ ಮುಕ್ತಕಿಲ್ಬಿಷಃ। ನಾಕಸ್ಯ ಪೃಷ್ಠಮಾರುಹ್ಯ ಗಚ್ಛೇದ್ಬ್ರಹ್ಮಸಲೋಕತಾಮ್। ಯಶ್ಚಾಪ್ಸು ವರುಣಸ್ಸ ಪುನಾತ್ವಘಮರ್ಷಣಃ। ಇಮಂ ಮೇ ಗಂಗೇ ಯಮುನೇ ಸರಸ್ವತಿ ಶುತುದ್ರಿಸ್ತೋಮಗ್ಂ ಸಚತಾ ಪರುಷ್ಣಿಯಾ। ಅಸಿಕ್ನಿಯಾ ಮರುದ್ವೃಧೇ ವಿತಸ್ತಯಾಽಽರ್ಜೀಕೀಯೇ ಶೃಣುಹ್ಯಾ ಸುಷೋಮಯಾ। ಋತಂ ಚ ಸತ್ಯಂ ಚಾಭೀದ್ಧಾತ್ತಪಸೋಽಧ್ಯಜಾಯತ। ತತೋ ರಾತ್ರಿರಜಾಯತ ತತಸ್ಸಮುದ್ರೋ ಅರ್ಣವಃ॥ ಸಮುದ್ರಾದರ್ಣವಾ ದಧಿ ಸಂವತ್ಸರೋ ಅಜಾಯತ। ಅಹೋರಾತ್ರಾಣಿ ವಿದಧದ್ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಮಿಷತೋ ವಶೀ॥

ಸೂರ್ಯಾಚಂದ್ರಮಸೌ ಧಾತಾ ಯಥಾಪೂರ್ವಮಕಲ್ಪಯತ್। ದಿವಂ ಚ ಪೃಥಿವೀಂ ಚಾಂತರಿಕ್ಷಮಥೋ ಸುವಃ॥ ಯತ್ಪೃಥಿವ್ಯಾಗ್ಂ ರಜಸ್ಸ್ವಮಾಂತರಿಕ್ಷೇ ವಿರೋದಸೀ। ಇಮಾಗ್‌ಸ್ತದಾಪೋ ವರುಣಃ ಪುನಾತ್ವಘಮರ್ಷಣಃ। ಪುನಂತು ವಸವಃ ಪುನಾತು ವರುಣಃ ಪುನಾತ್ವಘಮರ್ಷಣಃ। ಏಷ ಭೂತಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಭುವನಸ್ಯ ಗೋಪ್ತಾ। ಏಷ ಪುಣ್ಯಕೃತಾಂ ಲೋಕಾನೇಷ ಮೃತ್ಯೋರ್ ಹಿರಣ್ಮಯಮ್॥ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವ್ಯೋರ್ ಹಿರಣ್ಮಯಗ್ಂ ಸಗ್ಂಶ್ರಿತಗ್ಂ ಸುವಃ। ಸನಸ್ಸುವಸ್ಸಗ್ಂ ಶಿಶಾಧಿ। ಆರ್ದ್ರಂ ಜ್ವಲತಿ ಜ್ಯೋತಿರಹಮಸ್ಮಿ। ಜ್ಯೋತಿರ್ಜ್ವಲತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಹಮಸ್ಮಿ। ಯೋಽಹಮಸ್ಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಹಮಸಿ। ಅಹಮಸ್ಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಹಮಸ್ಮಿ। ಅಹಮೇವಾಹಂ ಮಾಂ ಜುಹೋಮಿ ಸ್ವಾಹಾ॥ ಅಕಾರ್ಯಕಾರ್ಯವಕೀರ್ಣೀ ಸ್ತೇನೋ ಭ್ರೂಣಹಾ ಗುರುತಲ್ಪಗಃ। ವರುಣೋಽಪಾಮಘಮರ್ಷಣಸ್ತಸ್ಮಾತ್ ಪಾಪಾತ್ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ। ರಜೋ ಭೂಮಿಸ್ತ್ವಮಾಗ್ಂ ರೋದಯಸ್ವಪ್ರವದಂತಿ ಧೀರಾಃ। ಆಕ್ರಾನ್‌ಥ್ಸಮುದ್ರಃ ಪ್ರಥಮೇ ವಿಧರ್ಮನ್ ಜನಯನ್ ಪ್ರಜಾಭುವನಸ್ಯ ರಾಜಾ। ವೃಷಾ ಪವಿತ್ರೇ ಅಧಿಸಾನೋ ಅವ್ಯೇ ಬೃಹಥ್ಸೋಮೋ ವಾವೃಧೇ ಸುವಾನ ಇಂದುಃ॥

ಅಘಮರ್ಷಣಸೂಕ್ತಪಠನಾನಂತರ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಮೂರು ಬಾರಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನದಿಯ ನೀರಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸ್ನಾನಾಂಗ ದೇವ-ಋಷಿ ಪಿತೃ ತರ್ಪಣ ನೀಡಬೇಕು- ಸ್ನಾನಾನಂತರದಲ್ಲಿ 'ಭೂಃ ದೇವಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಭುವಃ ಸ್ವಃ ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಃ ದೇವಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ' ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅದರಂತೆ ದ್ವೈಪಾಯನಾದಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ತರ್ಪಣಕ್ರಮ – ಅಥ ದೇವತರ್ಪಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ಯೇ ದೇವಾಃ॥ ತಾನ್ ದೇವಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ. ಭೂಃ ದೇವಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ ಭುವಃ

ದೇವಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ ಸ್ವಃ ದೇವಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ. ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಃ ದೇವಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ' **ಅಥ ಋಷಿತರ್ಪಣಂ** — ಜನಿವಾರವನ್ನು ಮಾಲಾಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಾದಯೋ ಯೇ ಋಷಯಃ ತಾನ್ ಋಷೀನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ. ಭೂಃ ಋಷೀನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ ಭುವಃ ಋಷೀನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ ಸ್ವಃ ಋಷೀನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ. ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಃ ಋಷೀನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ' **ಅಥ ಪಿತೃತರ್ಪಣಂ** — ಅಗ್ನಿಕವ್ಯವಾಹನಾದಯೋ ಯೇ ಪಿತರಃ ತಾನ್ ಭೂಃ ಪಿತ್ರೂನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ , ಭುವಃ ಪಿತ್ರೂನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ ಸ್ವಃ ಪಿತ್ರೂನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಃ ಪಿತ್ರೂನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ'.

ಅಗ್ನಿದಗ್ಧರಿಗೆ ತರ್ಪಣ – 'ಅಗ್ನಿದಗ್ಧಾಶ್ಚ ಯೇ ಜೀವಾಃ ಯೇಽಪಿ ಜಾತಾಃ ಕುಲೇ ಮಮ । ಭೂಮೌ ದತ್ತೇನ ತೋಯೇನ ತೃಪ್ತಾ ಯಾಂತು ಪರಾಂ ಗತಿಮ್ ॥' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಬೆಂಕಿಯ ಅಪಘಾತ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ದುರ್ಮರಣ ಪಡೆದ ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನವರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ತರ್ಪಣ ನೀಡಬೇಕು.

ಶಿಖೋದಕ ತರ್ಪಣ – 'ಶಿಖೋದಕಂ ಭೂಪತಿತಂ ಪಿಬಂತಿ ಪಿತರೋಽಖಿಲಾಃ । ತಸ್ಮಾತ್ ಶಿಖೋದಕಂ ದದ್ಯಾದ್ ಪಿತೃಣಾಂ ತೃಪ್ತಿಹೇತವೇ ॥' ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ಪಠಿಸಿ ಬಲಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಜುಟ್ಟಿನ ಕೂದಲನ್ನು ಹಿಂಡಿ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ವಸ್ತ್ರ ನಿಷ್ಪೀಡನೋದಕ ತರ್ಪಣ – ಮೈ ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಜುಃಶಾಖಿಗಳು ಸ್ನಾನಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿದ, ಇತರ ಶಾಖೆಯವರು (ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾತ್ರ) ಕೆಳಗಿರಿಸಿದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗವಾಗಿ ಮಡಿಸಿ- 'ಯೇ ಕೇ ಚಾಸ್ಮತ್ಕುಲೇ ಜಾತಾಃ ಅಪುತ್ರಾ ಗೋತ್ರಿಣೋ ಮೃತಾಃ । ತೇ ಗೃಹ್ಣಂತು ಮಯಾ ದತ್ತಂ ವಸ್ತ್ರನಿಷ್ಪೀಡನೋದಕಮ್ ॥' ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ತರ್ಪಣ ನೀಡಬೇಕು. ಈ ತರ್ಪಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಎಡಗಡೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಯಕ್ಷ್ಮತರ್ಪಣ – ನಾವು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ನಮ್ಮ ದೇಹದ ಕೊಳೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ನೀರಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತೇವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥವನ್ನು ನಾವು ಕಶ್ಮಲಗೊಳಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಯಕ್ಷ್ಮ ಎಂಬ ಜಲಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಯನ್ನು ತರ್ಪಣದ ಮೂಲಕ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕು. ಆ ಮಂತ್ರವು ಹೀಗಿದೆ: 'ಯನ್ಮಯಾ ದೂಷಿತಂ ತೋಯಂ ಶಾರೀರಮಲಸಂಭವಮ್ । ತತ್ಪಾಪಶೋಧನಾರ್ಥಾಯ ಯಕ್ಷ್ಮಾಣಂ ತರ್ಪಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥' ಸ್ನಾನಾಂಗತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀರಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಕೊಡುವುದು ಪ್ರಶಸ್ತ. ಅಶಕ್ತರು ಒಣಗಿದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿಯೂ ಮಾಡಬಹುದು. ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನಾನಂತರ ತರ್ಪಣ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉಪ-ಯೋಗಿಸುವ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಂಡಬಾರದು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನಸ್ನಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಾಂಗ ತರ್ಪಣದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಂಡಬೇಕು. ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಸುವ ಸ್ನಾನವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಪಸವ್ಯವಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ ಹಿಂಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ನಾನವಿಧಿ-ಯು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯವ್ರತತೀರ್ಥರು (ಶ್ರೀಪಾದರಾಜಮಠ) ಚೈತ್ರಪೂರ್ಣಿಮಾ - ಶ್ರೀರಂಗ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1384-1400) ಲೋಕೇಷು ವಿಖ್ಯಾತಸುಕೀರ್ತಿಮಂತಂ ಧೀಮಂತಮಾದ್ಯಂ ಕ್ಷಿತಿಪಾಲಜಾತಮ್ । ಸತ್ಯವ್ರತಂ ಜ್ಞಾನವಿರಾಗಯುಕ್ತಂ ಭಕ್ತಂ ಹರೇ ಸತ್ಯರತಂ ಭಜೇಹಂ ॥

ಶ್ರೀ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ) ಚೈತ್ರಶುದ್ಧ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಮೂರ್ತಿತೀರ್ಥರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಅಪರಾಜಿತತೀರ್ಥರು ಪೀಠದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ, ಗುರುಗಳು, ಪರಮಗುರುಗಳ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಕೊಡು-ವಂತಹ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನೂ, ಕವಿಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನೂ ಪಡೆದು ಬಂದ ಒಬ್ಬ ವಟುವಿಗೆ ಆಶ್ರಮ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರೇ ಶ್ರೀ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರತೀರ್ಥರು. ಇಂದೂ ಕೂಡ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾಧ್ವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಬರುವ 'ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಯಸ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹಃ ಕಮಲಭೂಃ...' ಎಂಬ 'ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕ'ವನ್ನು ಬರೆದವರು ಶ್ರೀ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರ ತೀರ್ಥರು. ಕಾಳಿದಾಸನ ಮೇಘ ಸಂದೇಶ, ವೇದಾಂತ ದೇಶಿಕರ ಹಂಸ ಸಂದೇಶಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ ರಾಮ ಸಂದೇಶ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾವ್ಯಶಿಲ್ಪ, ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ತನ್ನ ಪೂರ್ವ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ, ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಭಾರತವನ್ನು, ಸಂಚರಿಸಿ, ತಾನು ಪಡೆದ ಅನುಭವವನ್ನೆಲ್ಲ

ಈ ರಾಮಸಂದೇಶದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಎದುರಿಲ್ಲದ ಮಲ್ಲರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ಆ ಕಾಲದ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಒರೆಗಲ್ಲಿನಂತಿದ್ದ ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರ ಇವರಿಗೆ ಅಂಗೈಯ ನೆಲ್ಲಿ. ಇವರ ಪ್ರವಚನ ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಅಮೃತದ ರಸಧಾರೆ. ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನ ಒಂದು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಸಮಧಿಗತಸಮಸ್ತನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರಃ ಸುವಾಗ್ಮೀ ಕ್ಷಿತಿಸುರಗುರುವಿದ್ಯಾಮೂರ್ತಿ-
ತೀರ್ಥಾರ್ಯ ಶಿಷ್ಯಃ। ರಘುಪತಿಪದಭಕ್ತೋ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಾಖ್ಯಃ ಸುಲಲಿತ
ಪದಬಂಧಂ ಕಾಮ್ಯವೇತತ್ ಚಕಾರ ॥

ಇವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜರು ಇವರಿಗೆ ಸತ್ಕರಿಸಿದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಪಲಿಮಾರು ಮಠದ ಈಗಿರುವ ಸಂಪತ್ತಿನ ಅರ್ಧಾಂಶವೆಲ್ಲ ಶ್ರೀ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರತೀರ್ಥರೊಬ್ಬರಿಂದ ಬಂದದ್ದು. ಇಡಿಯ ಕಾಂತಾವರ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಮಾಂಡಲಿಕ ರಾಜನೊಬ್ಬನು ಇವರಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಶಿಲಾಶಾಸನ ಇವತ್ತಿಗೂ ಕಾಂತಾವರದ ಮಠದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೀರ್ತಿ-ಶಾಸನವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. 'ಈ ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲ ಆಸ್ತಿ-ಆಸ್ತಿಯೂ ಶ್ರೀ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರ ಮಠದ ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗವಾಗತಕದ್ದು. ಇದನ್ನು ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಿದವರಿಗೆ, ಕಸಿದುಕೊಂಡವರಿಗೆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಕಪಿಲೆಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಂದ ಪಾಪವುಂಟು' ಎಂದು ಆ ರಾಜ ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಮಠಗಳೆಲ್ಲ ಸುಂದರವಾದ ತಪೋವನದಂತಿರುವ ಈ ಕಾಂತಾವರ ಇವತ್ತಿಗೂ ಮಠದ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿದೆ. ಶ್ರೀಮಠದ ಪ್ರಮುಖ ಆದಾಯ ಕೇಂದ್ರವೂ ಆಗಿತ್ತು. ದೇಶದ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಸಂಚರಿಸಿ, ತನ್ನ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರವಚನ -ದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರ ತತ್ವಗಳ ಗರಿಮೆಯನ್ನು ಜನಮನದಲ್ಲಿ ನೆಲಗೊಳಿಸಿ, ಕಾವ್ಯಕೃತಿಗಳನ್ನು ಭವಿಷ್ಯದ ಜನಾಂಗಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಪಾಠದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಸಸ್ಯ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಗ್ರಾಮದ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸೆಲೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಗುರುಗಳ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆಯೇ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ, ಚಿಕ್ಕಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಇರುವಾಗಲೇ ಶ್ರೀರಾಮ-ಪಾದವನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಪಲಿಮಾರುಮಠವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ

ಈ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಯಕ್ಷ್ಮ ಎಂಬ ಜಲಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಯನ್ನು ತರ್ಪಣದ ಮೂಲಕ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕು. ಆ ಮಂತ್ರವು ಹೀಗಿದೆ: 'ಯನ್ಮಯಾ ದೂಷಿತಂ ತೋಯಂ ಶಾರೀರಮಲಸಂಭವಮ್ । ತತ್ಪಾಪಶೋಧನಾರ್ಥಾಯ ಯಕ್ಷ್ಮಾಣಂ ತರ್ಪಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥' ಸ್ನಾನಾಂಗತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀರಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಕೊಡುವುದು ಪ್ರಶಸ್ತ. ಅಶಕ್ತರು ಒಣಗಿದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿಯೂ ಮಾಡಬಹುದು. ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನಾನಂತರ ತರ್ಪಣ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉಪ-ಯೋಗಿಸುವ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಂಡಬಾರದು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನಸ್ನಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಾಂಗ ತರ್ಪಣದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಂಡಬೇಕು. ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಸುವ ಸ್ನಾನವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಪಸವ್ಯವಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ ಹಿಂಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ನಾನವಿಧಿ-ಯು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀಸತ್ಯವ್ರತತೀರ್ಥರು (ಶ್ರೀಪಾದರಾಜಮಠ) ಚೈತ್ರಪೂರ್ಣಿಮಾ - ಶ್ರೀರಂಗ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1384-1400) ಲೋಕೇಷು ವಿಖ್ಯಾತಸುಕೀರ್ತಿಮಂತಂ ಧೀಮಂತಮಾದ್ಯಂ ಕ್ಷಿತಿಪಾಲಜಾತಮ್ । ಸತ್ಯವ್ರತಂ ಜ್ಞಾನವಿರಾಗಯುಕ್ತಂ ಭಕ್ತಂ ಹರೇ ಸತ್ಯರತಂ ಭಜೇಹಂ ॥

ಶ್ರೀ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ) ಚೈತ್ರಶುದ್ಧ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಮೂರ್ತಿತೀರ್ಥರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಅಪರಾಜಿತತೀರ್ಥರು ಪೀಠದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ, ಗುರುಗಳು, ಪರಮಗುರುಗಳ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಕೊಡು-ವಂತಹ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನೂ, ಕವಿಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನೂ ಪಡೆದು ಬಂದ ಒಬ್ಬ ವಟುವಿಗೆ ಆಶ್ರಮ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರೇ ಶ್ರೀ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರತೀರ್ಥರು. ಇಂದೂ ಕೂಡ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾಧ್ವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಬರುವ 'ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಯಸ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹಃ ಕಮಲಭೂಃ...' ಎಂಬ 'ಮಂಗಲಾಷ್ಟಕ'ವನ್ನು ಬರೆದವರು ಶ್ರೀ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರ ತೀರ್ಥರು. ಕಾಳಿದಾಸನ ಮೇಘ ಸಂದೇಶ, ವೇದಾಂತ ದೇಶಿಕರ ಹಂಸ ಸಂದೇಶಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ ರಾಮ ಸಂದೇಶ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾವ್ಯಶಿಲ್ಪ, ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ತನ್ನ ಪೂರ್ವ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ, ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಭಾರತವನ್ನು, ಸಂಚರಿಸಿ, ತಾನು ಪಡೆದ ಅನುಭವವನ್ನೆಲ್ಲ

ಈ ರಾಮಸಂದೇಶದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಎದುರಿಲ್ಲದ ಮಲ್ಲರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ಆ ಕಾಲದ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಒರೆಗಲ್ಲಿನಂತಿದ್ದ ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರ ಇವರಿಗೆ ಅಂಗೈಯ ನೆಲ್ಲಿ. ಇವರ ಪ್ರವಚನ ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಅಮೃತದ ರಸಧಾರೆ. ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನ ಒಂದು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಸಮಧಿಗತಸಮಸ್ತನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರಃ ಸುವಾಗ್ಮೀ ಕ್ಷಿತಿಸುರಗುರುವಿದ್ಯಾಮೂರ್ತಿ-ತೀರ್ಥಾರ್ಯಶಿಷ್ಯಃ। ರಘುಪತಿಪದಭಕ್ತೋ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಾಖ್ಯಃ ಸುಲಲಿತ ಪದಬಂಧಂ ಕಾವ್ಯಮೇತತ್ ಚಕಾರ ॥

ಇವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜರು ಇವರಿಗೆ ಸತ್ಕರಿಸಿದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಪಲಿಮಾರು ಮಠದ ಈಗಿರುವ ಸಂಪತ್ತಿನ ಅರ್ಧಾಂಶವೆಲ್ಲ ಶ್ರೀ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರತೀರ್ಥರೊಬ್ಬರಿಂದ ಬಂದದ್ದು. ಇಡಿಯ ಕಾಂತಾವರ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಮಾಂಡಲಿಕ ರಾಜನೊಬ್ಬನು ಇವರಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಶಿಲಾಶಾಸನ ಇವತ್ತಿಗೂ ಕಾಂತಾವರದ ಮಠದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೀರ್ತಿ-ಶಾಸನವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. 'ಈ ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲ ಆಸ್ತಿ-ಆಸ್ತಿಯೂ ಶ್ರೀ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರ ಮಠದ ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗವಾಗತಕದ್ದು. ಇದನ್ನು ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಿದವರಿಗೆ, ಕಸಿದುಕೊಂಡವರಿಗೆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಕಪಿಲೆಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಂದ ಪಾಪವುಂಟು' ಎಂದು ಆ ರಾಜ ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಮಠಗಳೆಲ್ಲ ಸುಂದರವಾದ ತಪೋವನದಂತಿರುವ ಈ ಕಾಂತಾವರ ಇವತ್ತಿಗೂ ಮಠದ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿದೆ. ಶ್ರೀಮಠದ ಪ್ರಮುಖ ಆದಾಯ ಕೇಂದ್ರವೂ ಆಗಿತ್ತು. ದೇಶದ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಸಂಚರಿಸಿ, ತನ್ನ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರವಚನ - ದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರ ತತ್ವಗಳ ಗರಿಮೆಯನ್ನು ಜನಮನದಲ್ಲಿ ನೆಲಗೊಳಿಸಿ, ಕಾವ್ಯಕೃತಿಗಳನ್ನು ಭವಿಷ್ಯದ ಜನಾಂಗಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಪಾಠದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಸಸ್ಯ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಗ್ರಾಮದ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸೆಲೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಗುರುಗಳ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆಯೇ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ, ಚಿಕ್ಕಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಇರುವಾಗಲೇ ಶ್ರೀರಾಮ-ಪಾದವನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಪಲಿಮಾರುಮಠವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ

ಊರ್ಜಿತಗೊಳಿಸಿದ ಈ ಯತಿ ತಾನು ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಪೀಠವನ್ನೇರುವಷ್ಟು ಕಾಲ ಬದುಕಲಿಲ್ಲ. ಪಲಿಮಾರು ಮಠದ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೆಸರು ಇರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ; ಮಾಧ್ವಯತಿಗಳ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೆಸರು ಅಜರಾಮರವಾಗಿದೆ. ಚೈತ್ರಶುದ್ಧಹುಣ್ಣಿಮೆಯಂದು ಅವರ ಪುಣ್ಯದಿನವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪಲಿಮಾರಿನಲ್ಲಿರುವ ಇವರ ವೃಂದಾವನ ಒಂದು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವೇ ಆಗಿದೆ.

ಚೈತ್ರ ॥ ಕೃಷ್ಣ॥ ದ್ವಿತೀಯಾ

ಶ್ರೀಸುಶಮೀಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಆರಾಧನೆ (ಮಂತ್ರಾಲಯ) ಸುಧೀಜನಸು-ಮಂದಾರಂ ಸುಧೀಂದ್ರಸುತಸುಪ್ರಿಯಮ್ । ಸುಶಮೀಂದ್ರಗುರುಂ ವಂದೇ ಸುಜ-ಯೀಂದ್ರಕರೋದ್ಭವಮ್ ॥

ಚೈತ್ರ ॥ ಕೃಷ್ಣ ॥ ತೃತೀಯಾ

ಶ್ರೀ ವಾಗೀಶ ತೀರ್ಥರು ನವವೃಂದಾವನ – ವಾಸುದೇವಪದದ್ವಂದ್ವವಾರಿಜಾ ಸಕ್ತಮಾನಸಮ್ । ಪದವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕುಶಲಂ ವಾಗೀಶಯತಿಮಾಶ್ರಯೇ ॥ ಇವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಹೆಸರು ರಘುನಾಥಾಚಾರ್ಯರು. ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಅಪ್ರತಿಮಪಾಂಡಿತ್ಯ. ವಾದವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಂತೂ ಇವರದು ಯಾವಾಗಲೂ ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತ. ಸಿಂಹವಿಕ್ರಮ. ತಪೋಭಕ್ತಿವಿರಕ್ತಿಗಳು ಇವರಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪುರಿ-ಗೊಂಡು ಶ್ರೀಶ್ರೀಗಳವರು ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದರು. ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಮಧ್ವಮತವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು. ಇವರು ಸಂಸ್ಥಾನ ಆಳಿದ್ದು ಕೇವಲ ಎಂಟುವರ್ಷ. ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ ನೂರೆಂಟು ವರ್ಷದ್ದು. ಅಸಂಖ್ಯ-ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ವೈಷ್ಣವರನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ದ್ವೈತದುಂದುಭಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಾರಿಸಿ ಸರ್ವಜಿತ್‌ಸಂವತ್ಸರದ ಚೈತ್ರಬಹುಳ ತೃತೀಯಾ ದಿನ ಇವರೂ ನವವೃಂದಾವನದ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ವೃಂದಾವನಪ್ರವೇಶಗೈದರು.

ಶ್ರೀ ಸುಬೋಧೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು (ರಾಯರ ಮಠ) ಚೈತ್ರ ಬಹುಳ ತದಿಗೆ - ನಂಜನಗೂಡು. ಸುಧಾಸೇವಾಸಮದ್ಭೂತ ಸುಖಸಂವಿತ್ಸಮಾಶ್ರಯಂ । ಸುಜನಾ-

ಭೀಷ್ಟದಾತಾರಂ ಸುಬೋಧೇಂದ್ರಗುರುಂ ಭಜೇ ॥ ಕ್ರಿ.ಶ. 1799 ರಿಂದ 1835ರ ವರೆಗೆ ದ್ವೈತವೇದಾಂತಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಿದವರು, ಶ್ರೀಭುವನೇಂದ್ರತೀರ್ಥರಿಂದ ಆಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವರು. ಇವರ ತಪಶ್ಶಕ್ತಿ ಅದ್ಭುತವಾದದ್ದು. ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಜರಿಂದ ದಾನವಾಗಿ ಪಡೆದ ಸ್ಥಳವೇ ಇಂದಿನ ನಂಜನಗೂಡು ಮಠವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಸುಬೋಧೇಂದ್ರತೀರ್ಥಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಹೆಸರು ಮುದ್ದುಕೃಷ್ಣಾ-ಚಾರ್ಯ. ರಾಯರ ಮಠದ ಶ್ರೀಭುವನೇಂದ್ರತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಗಳವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮುದ್ದುಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರೇ ಆಸ್ಥಾನ ಪಂಡಿತರು. ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇವರು ಪದವಾಕ್ಯಪ್ರಮಾಣಪಾರಾವಾರಪಾರೀಣರು. ವಾದದಲ್ಲಿ ಕುಶಲರು. ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಪಟುತರರು. ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದ. ವಿರಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶುಕ. ವಶಿತ್ವದಲ್ಲಿ ವಶಿಷ್ಠ. ವೈರಾಗ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಮದೇವ. ಇವರಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಅಪೂರ್ವಗುಣಗಳ ಹೃದಯಂ-ಗಮಸಂಗಮವನ್ನು ಕಂಡೇ ಶ್ರೀಭುವನೇಂದ್ರ ತೀರ್ಥರು ಇವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಾ-ಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಸರ್ವಜ್ಞಪೀಠದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಗೈದರು. ಸುಬೋಧೇಂದ್ರ ಎಂದು ನಾಮಕರಣವಾಯಿತು. ಇವರು ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಸಂಚಾರಗೈದು ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತದ ವಿಜಯಧ್ವಜವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದರು. ೧೮೦೦ನೇ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಕನಕಗಿರಿ ಎಂಬ ಜಹಗೀರಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರು. ೧೮೦೨ನೆಯ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣದೇವರ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಬೊಮ್ಮಗಟ್ಟಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ದೇಹಾಲಸ್ಯವಾದದ್ದರಿಂದ ಧೀರೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ದೌಹಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀಜಯರಾಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಆಶ್ರಮವಿತ್ತು ಸುಜನೇಂದ್ರತೀರ್ಥರೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯವಾಯಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಹೊರಟರು. ಹೈದರಾಬಾದ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಚಂದೂಲಾಲ ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಮಠಕ್ಕೆ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ನಗಾರಿ ಬಾರಿಸುವ ವಿಶೇಷಗೌರವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಗಳವರು ಸಂಚಾರಕ್ರಮದಿಂದ ಪಂಢರಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಮೈಸೂರಿನ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು ರಾಜದೂತನನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿ ಶ್ರೀಶ್ರೀಗಳವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಂಜನಗೂಡಿನಲ್ಲಿಯ ಛತ್ರವನ್ನೂ, ಅಂಗಳೆ, ಕಗ್ಗಲೂರು, ಕೊಂಗಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತಿತಿಂಗಳು ಮುನ್ನೂರ ಅರವತ್ತು ಕಂಠೀವರಹಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ

ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಶ್ರೀಗಳವರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ಸುಜನೇಂದ್ರರೊಂದಿಗೆ ನಂಜನ-ಗೂಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಮನ್ಮಥಸಂವತ್ಸರ ಚೈತ್ರಬಹುಳತೃತೀಯಾ ಹರಿಪದ-ವನ್ನೈದಿದರು.

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಶ್ರೀಧರತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠ) ಚೈತ್ರ ಬಹುಳ ಚತುರ್ಥಿ (ಕ್ರಿ .ಶ. 1884-1887) ದುರ್ವಾದಿಮತ್ತಮಾತಂಗಕಂಠೀರವಉದಾರಧೀಃ । ವಿದ್ಯಾ -ಶ್ರೀಧರಯೋಗೀಶಃ ಶ್ರೇಯಸೇ ಭೂಯಸೇಽಸ್ತು ಮೇ ॥ ಇವರು ಸಹ ಕೇವಲ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮಾತ್ರ ಪೀಠವನ್ನಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ಆ ಅಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮ ನಿಪುಣರು ಅತ್ಯಂತ ಉದಾರಿಗಳು, ಉತ್ತಮ ನಿರ್ವಾಹಕರು ಎಂಬ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದರು. ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ 1887ನೇ ಚೈತ್ರ ಬಹುಳ ಚತುರ್ಥಿಯಂದು ಬೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

ಚೈತ್ರ ॥ ಬಹುಳ ॥ ದಶಮೀ

ಶ್ರೀಪ್ರಾಜ್ಞಮಾಧವತೀರ್ಥರು (ಮಾಧವತೀರ್ಥ ಮಠ) ಕೇಶವಮಾಧವ ಪದಾಸಕ್ತಂ ಪೂರ್ಣವೈರಾಗ್ಯಶೇಖರಮ್ । ಪ್ರಾಜ್ಞಮಾಧವಗುರುಂ ವಂದೇ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯಸಿದ್ಧಯೇ ॥

ಚೈತ್ರ ॥ ಬಹುಳ ॥ ಏಕಾದಶೀ

ಶ್ರೀಸತ್ಯವಿಜಯತೀರ್ಥರು – ಸತ್ಯಪೂರ್ಣಾಂಬುಧೇರ್ಜಾತೋ ವಿದ್ವಜ್ಜನವಿಜೃಂಭಿತಃ । ದನೀಧ್ವಂಸೀ ತು ನಸ್ತಾಪಂ ಶ್ರೀಸತ್ಯವಿಜಯೋಡುಪಃ ॥ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪೂರ್ಣತೀರ್ಥರು ಮೊದಲಿಗೆ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥರಿಗೆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿ, ಶ್ರೀಸತ್ಯಪ್ರಿಯತೀರ್ಥರು ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ನಿರ್ಯಾಣ ಸನಿಹದಲ್ಲಿರಲು ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಪೂರ್ಣತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀ ಸತ್ಯ-ವಿಜಯತೀರ್ಥರಿಗೆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದಿದ್ದ ಅರ್ಕಾಟದ ನವಾಬನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣಾಜಿಪಂಡಿತರಿಂದ ಶ್ರೀಮಠಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಶ್ರೀಮಠದ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತಷ್ಟು ವೃದ್ಧಿಸಿತು. ಆರಣಿಯ ವೇಂಕಾಜಿಪಂತರಿಂದಲೂ ಸಂಪತ್ತು

ಶ್ರೀಮಠಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಬಂಗಾರ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ಪಟ್ಟದ ದೇವರಿಗೆ ಆಭರಣಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಜಾಹಗೀರು ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಶ್ರೀಮಠಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವು. ಆರಣಿಯ ಜಾಹಗೀರುದಾರರು ಶ್ರೀಮಠಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಚಿನ್ನದ ಗಂಗಾಳವು ಇಂದಿಗೂ ಶ್ರೀಮಠದಲ್ಲಿದೆ. ಇದರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ವ್ರತದ ದಿನ ದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಉಪಗೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆರಣಿಯ ಪಂತರ ಬೇಡಿಕೆಯಂತೆ ಆರಣಿಯಲ್ಲೇ ಬಹುಕಾಲ ಇದ್ದು ಕೊನೆಗೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಚೈತ್ರ ಬಹುಳ ಏಕಾದಶೀಯಂದು ಅಲ್ಲೇ ಕೌಂಡಿನ್ಯ ನದೀಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು. ಇಂದಿಗೂ ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸತ್ಯವಿಜಯನಗರ ಎಂದೇ ಹೆಸರಿ-ರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಚೈತ್ರ ಮಾಸ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ ಏಕಾದಶಿ - ವರೂಥಿನೀ ಏಕಾದಶಿ ಮಹಾತ್ಮೆ – ಚೈತ್ರ ಮಾಸ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಏಕಾದಶಿಗೆ 'ವರೂಥಿನೀ' ಏಕಾದಶಿ ಎನ್ನುವರು. ಈ ಏಕಾದಶಿಯು ಸೌಭಾಗ್ಯದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಇಂದು ದಶಾವತಾರದ ಐದನೇ ಅವತಾರವಾದ ವಾಮನರೂಪಿ ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನಾದಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.. ಈ ಕುರಿತು ಭವಿಷ್ಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಜ್ಯೇಷ್ಠಪಾಂಡವ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಪುಣ್ಯದಾಯಿನಿ, ಸೌಭಾಗ್ಯದಾಯಿನಿ, ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಾಯಿನಿ ಏಕಾದಶಿ ಎಂದೂ ಇದನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನರ್ಮದಾ ನದಿ ತಟದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಮಾಂಧಾತನೆಂಬ ರಾಜ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ. ಆತ ಶೂರನೂ, ಮಹಾದಾನಿಯೂ, ತಪಸ್ವಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ. ಒಮ್ಮೆ ಮಾಂಧಾತ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕುಳಿತಾಗ ಕಾಡಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕರಡಿಯೊಂದು ಬಂದು ಆತನ ಕಾಲು ನೆಕ್ಕಲು ಶುರುಮಾಡಿತು. ಆತ ವಿಚಲಿತನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕರಡಿ ಅವನನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಅಡವಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಕೋಪಬಂದರೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ಖಡ್ಗ ಬೀಸಲಿಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ. ಭಕ್ತನ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಕರಡಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಮಾಂಧಾತನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅದಾಗಲೇ ಕರಡಿ ಮಾಂಧಾತನ ಒಂದು ಕಾಲನ್ನು ತಿಂದುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಸುಂದರಾಂ-ಗನಾಗಿದ್ದ ಮಾಂಧಾತ ಕರಡಿ ದಾಳಿಯಿಂದ ಅಂಗಹೀನನೂ, ಕುರೂಪಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ. ಆತನ ಮನದಿಂಗಿತ ಅರಿತ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ. ರಾಜಾ

ಮಾಂಧಾತನೇ! ನಿನಗೀಗ ಬಂದ ಆಪತ್ತು ನೀನು ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧದ ಫಲ. ಚಿಂತಿಸಬೇಡ, ವರೂಥಿನೀ ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತ ಆಚರಿಸಿ ಪಾಪವಿಮುಕ್ತನಾಗಲು ಹೇಳಿದ. ಅದರಂತೆ ಮಾಂಧಾತ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ವ್ರತ ಆಚರಿಸಿ, ದೇವರ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ಶಿವನಿಂದ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ ಕುಷ್ಠರೋಗದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವಂಶದ ಧುಂಧುಮಾರ ಎಂಬ ಮಹಾರಾಜ ಕೂಡ ಇದೇ ವರೂಥಿನಿ ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತ ಆಚರಿಸಿ ಶಾಪ ವಿಮೋಚನೆ ಪಡೆದ. ಈ ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತ ಆಚರಿಸಿ ಶ್ರೀಹರಿ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ವ್ರತವು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಸಮವಾಗಿದೆ. ಈ ವ್ರತದಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣ ಸಮಯಕೆ ಅಪಾರ ಸುವರ್ಣ ದಾನ ಮಾಡಿದ ಫಲ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಯುಷ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ ನಂತರ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಫಲವಿದೆ. ಅನ್ನದಾನಮಾಡಿದ ಫಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಗಂಗಾಸ್ನಾನಕಿಂತ ಅಧಿಕ ಫಲ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಕನ್ಯಾದಾನ, ಗಂಗಾಸ್ನಾನದ ಫಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀಹತ್ಯಾದಿ ದೋಷಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಚೈತ್ರ II ಕೃಷ್ಣ II ತ್ರಯೋದಶೀ

ಈ ದಿನ ಶನಿವಾರ ಹಾಗೂ ಶತಭಿಷಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಂಯೋಗವಿದ್ದರೆ 'ಮಹಾವಾರುಣೀ' ಎನ್ನುವರು. ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನ.

ಚೈತ್ರ II ಕೃಷ್ಣ II ಚತುರ್ದಶೀ

ಇಂದು ಶಿವಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಸ್ನಾನದಿಂದ ಪಿಶಾಚತ್ವವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ದಿನದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾರ ಸೇರಿದರೆ ಕೃಷ್ಣಾಂಗಾರಕಚತುರ್ದಶೀ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಚತುರ್ದಶಿ ದಿವಸ ಮಂಗಳವಾರ ಸೇರಿದರೆ ಈ ಪರ್ವಕಾಲ ಇರುತ್ತದೆ. ಸುವರ್ಣಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಪಾಪಗಳು ಚಟಚಟ ಎಂದು ಸಿಡಿದು ಹೋಗುವ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ.

ತೀರ್ಥಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಇದರ ವರ್ಣನೆ ಹೀಗಿದೆ – ವೇದಾಚಲಹೃದುದ್ಭೂತಾಂ ಸುವರ್ಣಾಂ ಕೋಽನುವರ್ಣಯೇತ್ । ಅಂಹಸೋ ದಹ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಶ್ರಾವಯಂತೀಂ ಸ್ವನಂ ಜನಾನ್ ॥

ಚೈತ್ರಮಾಸದ ದಾನಗಳು

ಚೈತ್ರ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಯಣಿಸುವ ದಾರಿಹೋಕರಿಗಾಗಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅರವಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು. ನೆರಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠ. ನೀರನ್ನು ಬಯಸುವವನು ನೀರನ್ನು ತಂಪುನೆರಳನ್ನು ಬಯಸುವವನು ತಂಪು ನೆರಳನ್ನು ಬೀಸಣಿಗೆಯನ್ನು ಬಯಸುವವನು ಬೀಸಣಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ನೀರು, ಛತ್ರಿ , ಬೀಸಣಿಗೆ, ನೀರು ತುಂಬಿದ ತಾಮ್ರದ ಪಾತ್ರೆ , ಕನ್ನಡಿ, ತಾಂಬೂಲ, ಬೆಲ್ಲ, ಹಿತವಾದ ಹಾಸಿಗೆ, ತುಪ್ಪ ತುಂಬಿದ ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆ , ಕಬ್ಬಿನರಸ, ಗೋಧಿ, ಮೊಸರನ್ನು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಮಾವಿನಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ತೆಳುವಾದ ವಸ್ತ್ರ , ಪುಸ್ತಕ, ಕಮಂಡಲಗಳನ್ನು ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ಯತಿಗಳಿಗೆ ದಂಡದಾನ, ಮಠಕೆ ತೈಲದಾನಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಹಣ್ಣು, ತರಕಾರಿ, ಗಡ್ಡೆ, ಗೆಣಸು, ಚಂದನ, ತಂಪುನೀರು, ತಂಪುದ್ರವ್ಯ , ಕರ್ಪೂರ, ಕಸ್ತೂರಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ದೀಪದಾನ, ಧೇನುದಾನ, ಗೃಹದಾನ, ಆಕಳಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ, ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಬೆಣ್ಣೆಗಳ ದಾನ, ಯತಿಗಳಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನ, ಪುಸ್ತಕದಾನ, ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿದಾನ, ಜಾತೀಫಲ, ಲವಂಗ, ಜಾಜಿಪತ್ರಿ , ಕಗ್ಗಲೀ, ದಾಳಿಂಬೆ, ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯ , ಮಾದಾಳ, ಬೆಟ್ಟಮಲ್ಲಿಗೆ, ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು, ಹಲಸು, ಬಳವಲ ಹಣ್ಣು, ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಧಾಮದ ನಿರ್ಮಾಣ. ದಾರಿಯ ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳು ತೆಗೆವ ಶೋಧನೆಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಚಪ್ಪಲಿದಾನ, ಆನೆ ಕುದುರೆ ಮುಂತಾದ ವಾಹನದಾನವೂ ಉತ್ತಮ.

* * * * * * *

ವೈಶಾಖ ಮಾಸ

ಮಾಸನಿಯಾಮಕ ಶ್ರೀಕಮಲಾಲಯಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ

ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಚೈತ್ರ ಶುಕ್ಲ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಆರಂಭಿಸಿ ವೈಶಾಖ ಶುಕ್ಲ ಪೂರ್ಣಿಮಾಸಪರ್ಯಂತ ವೈಶಾಖಮಧುಸೂದನ ದೇವರ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೊದಲಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಈ ಮಾಸಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ನಂತರ ಈ ಮಾಸದ ವಿಶೇಷತಿಥಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುವುದು.

ವೈಶಾಖ ಮಾಸದ ದಾನಗಳು

ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಜಲದಾನ ಹಾಗು ಪ್ರಪಾದಾನಗಳು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ನೀರು, ನೆರಳು, ಬೀಸಣಿಗೆ, ಛತ್ರಿ , ಪಾದರಕ್ಷೆ, ತೆಳುವಾದ ಹಿತವಾದ ವಸ್ತ್ರ ಈ ದಾನಗಳು ಮುಖ್ಯ . ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಉದಕುಂಭ (ನೀರು ತುಂಬಿದ ತಾಮ್ರದ ಅಥವಾ ಮಣ್ಣಿನ ಗಡಿಗೆ) ದಾನ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಜಾತಕಪಕ್ಷಿಯ ಜನ್ಮ ಬರುತ್ತದೆ. ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಳಲಿದ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಗಾಳಿ ಹಾಕಿದರೂ ಮಹಾಪುಣ್ಯ . ತಾಡಪತ್ರಿಯ ಬೀಸಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದಲೂ ಪಾಪಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು. ಛತ್ರಿಯನ್ನು ದಾನ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾದಿ ತಾಪ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು. ಪಾದರಕ್ಷೆ-ಗಳನ್ನು ದಾನ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ನರಕದ ಕ್ಲೇಶ ತಪ್ಪುವುದು. ದಣಿದು ಬಂದ ಅತಿಥಿಗೆ ಆದರಲ್ಲೂ ವಿಪ್ರರಿಗೆ ಅನ್ನದಾನದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವುದರಿಂದ ಬಹುಪುಣ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಬಿಸಿಲಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಲಿದ ವಿಪ್ರನಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಲು ಹಿತವಾದ ಮಂಚ ಹಾಸಿಗೆಗಳನ್ನು ದಾನ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾತ ಅಜ್ಞಾತ ಪಾಪಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು. ತಲೆಗೆ ಹಿತವಾದ ದಿಂಬುಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರಿಂದ ಆಯುಷ್ಯ ಆರೋಗ್ಯ ಯಶಸ್ಸುಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಚಾಪೆ ಮುಂತಾದ ಆಸನದಾನವೂ ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಹಿತವಾದ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಮಲಗಲು ಕೊಡ-ಬಹುದು. ತುಂಬ ತೆಳುವಾದ ಮೃದುವಾದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ವಿಪ್ರನಿಗೆ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಪೂರ್ಣಾಯುಷ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ . ಒಳಗಿನ ತಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರದಾನ, ಪುಷ್ಪದಾನ, ಚಂದನದಾನ, ಲಾವಂಚದಿಂದ ಸುವಾಸಿತ ಜಲದಾನ, ಗೋರೋಚನ, ಕಸ್ತೂರಿ, ತಾಂಬೂಲದಾನ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ದಾನಗಳೂ ವಿಹಿತವಾಗಿವೆ. ನಿಂಬೆರಸ,

ಉಪ್ಪು, ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ರುಚಿಯಾದ ತಂಪಾದ ಮಜ್ಜಿಗೆಯನ್ನು ದಾನ ಕೊಡುವುದು ತುಂಬ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

ತುಲಸೀಪೂಜಾ– ವೈಶಾಖ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣತುಲಸಿಯಿಂದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ವಿಷ್ಣುಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು.

ಅಶ್ವತ್ಥಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ– ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನಾನಂತರ ಅಶ್ವತ್ಥ ವೃಕ್ಷದ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಬಹಳ ನೀರನ್ನು ಎರೆದು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅನೇಕ ಕಾಲಗಳು ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾನಿಧಿತೀರ್ಥರು (ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ ಮಠ) ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಪಾಡ್ಯ - ಪುರುಪಾಳ್ಯಂ – ಶ್ರೀನಿಧ್ಯಂಭೋಧಿಸಂಭೂತಂ ವಿದುಷಾಂ ಚ ಸದಾಪ್ರಿಯಂ । ಪೂಜಯಂತಂ ವಿಠ್ಠಲಾದೀನ್ ವಂದೇ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಂ ಮುದಾ ॥

ವೈಶಾಖ ॥ ಶುಕ್ಲ ॥ ತೃತೀಯಾ

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧಿರಾಜರು (ರಾಯರ ಮಠ) ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ತೃತೀಯಾ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1342-1360) – ವಿದ್ಯಾಧೀಶಪದಾಸಕ್ತೋ ವಿದ್ಯಾಕೌಶಲ್ಯಸಂಯುತಃ । ವಿದ್ಯಾಧಿ-ರಾಜತೀರ್ಥಾಖ್ಯೋ ಗುರುರ್ಭೂಯಾದಭೀಷ್ಟದಃ ॥ ಇವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಹೆಸರು ಶ್ರೀ ಭೀಮಾಚಾರ್ಯರೆಂದು. ಇವರು ದೊಂಡೊ ರಘುನಾಥ ಪಂಥರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರಾಗಿ ವಿದ್ವನ್ಮಣಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧಿರಾಜತೀರ್ಥರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಇವರು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮಕ್ಕೆ ಶ್ರುತಿ-ಸ್ಮೃತಿ ಸಮ್ಮತವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಠ-ಪ್ರವಚನ ಪರವಾದಿನಿಗ್ರಹದಲ್ಲೇ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ವಿರಕ್ತ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಯರಗೋಳದಲ್ಲಿಯೇ 1360ನೇ ಇಸವಿ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ತೃತೀಯಾದಂದು ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು. ಮಾಧ್ವದ್ ಅದ್ವೈತ್ಯಂ-ಧಕಾರ ಪ್ರತ್ಯೋತನಮಹರ್ನಿಶಂ । ವಿದ್ಯಾಧಿರಾಜಂ ಸುಗುರುಂ ಹೃದ್ಯಾಮಿತ ಗುರುಂ ಭಜೇ ॥

ವೈಶಾಖ ಶುಕ್ಲ ತೃತೀಯಾ– ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯಾ, ಇಂದು ಗಂಗಾಸ್ನಾನ, ಯವ ಹೋಮ, ಯವದಾನಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶ್ರೀಗಂಧಲೇಪನದಿಂದ ಭಗವಲ್ಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಆಗುತ್ತದೆ. ಜಪ, ಹೋಮ, ಪಿತೃತರ್ಪಣ, ದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಏನನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಅಕ್ಷಯ ಫಲವು ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ದಿನ ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರ , ಬುಧವಾರಗಳ ಯೋಗವಿದ್ದರೆ ಮಹಾಪುಣ್ಯ . ಇವತ್ತೇ ಕೃತಯುಗಾದಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಪಿಂಡ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಿರಣ್ಯಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ತಿಲತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಉದಕುಂಭದಾನಗಳು ಈ ದಿನ ಪ್ರಶಸ್ತ. ಸಮುದ್ರ ಸ್ನಾನದಿಂದ ಮಹಾಫಲ. ಅಧಿಕಮಾಸವು ಬಂದರೆ ಎರಡೂ ಮಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಯುಗಾದಿ ಶ್ರಾದ್ಧಲೋಪವು. ಆದರೆ 'ಸಯಸ್ಯದ್ಯಾವಾ' ಎಂಬ ಋಕ್ಕನ್ನು ನೂರು ಸಲ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಯುಗಾದಿಯಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸವೂ ಮಹಾಫಲ.

ಪರಶುರಾಮಜಯಂತೀ. ವೈಶಾಖಶುಕ್ಲತೃತೀಯಾದಂದು ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತು ಪರಶುರಾಮದೇವರು ಜಮದಗ್ನಿಪತ್ನಿ ರೇಣುಕೆಯಲ್ಲಿ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದರು. ಸಾಯಂ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಕಾಲಕ್ಕೆ ತೃತೀಯಾ ಇದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಂದು ಪರಶು-ರಾಮಜಯಂತಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಯಂವ್ಯಾಪಿನಿಯಾಗಿ ತೃತೀಯಾ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಮುಂಚಿನ ವೈಶಾಖದ್ವಿತೀಯಾದಂದು ಇದರ ಆಚರಣೆ. ಪ್ರದೋಷ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅರ್ಘವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. 'ಜಮದಗ್ನಿಸುತೋ ವೀರಕ್ಷತ್ರಿಯಾಂತಕರಪ್ರಭೋ । ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಕೃಪಯಾ ಪರಮೇಶ್ವರ ॥' ಇಂದು ಯುಗಾದಿಯ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಪಿತೃತರ್ಪಣವನ್ನೂ ನೀಡಬೇಕು

ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಗೌರಿ – ವೈಶಾಖ ಮಾಸ ಪ್ರತಿ ಶುಭದಿನಗಳಲಿ ಶಿರಿಗೌರಿ ಕರುಣವಾ ತೋರಿ॥ ಸುಖಪೂರ್ಣೇ ನೀನು ಚಂದ್ರಾಶೇಖರನ ರಾಣಿಯೆ ನಿತ್ಯಗೌರಿಯೆ ನೀಲವೇಣಿಯೆ । ಅತ್ಯಂತ ಹರುಷದಿ ಪೂಜಿಪೆ ನಿನ್ನೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾಗಿ ನೀ ಕಾಯಬೇಕಮ್ಮ ॥1॥ ದೇವಾಗೃಹದಲ್ಲೆ ನೀನು ಅಲಂಕಾರಳಾಗಿ ಕ್ಷಣ ಬಿಡದೆ ಕೂತಿರುವೆ ಪತಿಯ ಸಹಿತ । ನಿನ್ನನು ಸೇವಿಪ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆಲ್ಲ ಸೌಭಾಗ್ಯವ ಕೊಡುವಿ । ಅನೇಕ ವಿಧದಿ ಪೂಜಿಸಿ ನಿನಗೆ ಮುತ್ತಿನಾರುತಿ ಎತ್ತಿ ಬೆಳಗುವೆನಮ್ಮ ।

ದಯಮಾಡಿ ಬಾರಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಶಿರಿಗೌರಿ ಕರುಣವಾ ತೋರಿ ॥2॥ ಕಪಿಲನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರೀತಿಯ ಅಪಾರ ಮಹಿಮನ ಮೊಮ್ಮಗಳೇ । ಶ್ರದ್ಧೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಪೂಜಿಪೆ ನಿನ್ನನು । ಕಾಕುಮತಿಗೆ ಎನ್ನ ನೂಕದೆ ಸಲಹೇ ॥3॥

ಶ್ರೀವಿಜಯಧ್ವಜರ ಆರಾಧನೆ (ಪೇಜಾವರಮಠ) – ಶ್ರೀವಿಜಯಧ್ವಜ-ತೀರ್ಥರ ಪುಣ್ಯದಿನವಾಗಿದೆ. ವಿಜಯಧ್ವಜರು ಪೇಜಾವರಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಯತಿ ವರೇಣ್ಯರು. ಭಾಗವತದ ಹನ್ನೆರಡು ಸ್ಕಂಧಗಳಿಗೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದು ಉಪಕರಿಸಿದ ಮಹನೀಯರು. ಇವರ ವೃಂದಾವನ ತಲಪಾಡಿಸಮೀಪದ ಕಣ್ವತೀರ್ಥದಲ್ಲಿದೆ. ಪೇಜಾವರಶ್ರೀಪಾದರು ಈ ದಿನ ಕಣ್ವತೀರ್ಥದಲ್ಲಿದ್ದು ವಿಜಯ ಧ್ವಜತೀರ್ಥರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಊರ ಪರವೂರ ಭಕ್ತರು ಈ ಸಂದ ರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀವಿಜಯಧ್ವಜತೀರ್ಥರ ಚರಮಶ್ಲೋಕ- ಅಂಜನಾ -ಸೂನುಸಾನ್ನಿಧ್ಯಾದ್ವಿಜಯೇನ ವಿರಾಜಿತಮ್ । ಅಜಿತಪ್ರೀತಿಜನಕಂ ಭಜೇಽಹಂ ವಿಜಯಧ್ವಜಮ್ ॥ 1 ॥

ಶ್ರೀವಿಜಯಧ್ವಜಾಷ್ಟಕಮ್ – ಅಂಜನಾಸೂನುಸಾನ್ನಿಧ್ಯಾದ್ವಿಜಯೇನ ವಿರಾಜಿತಮ್ । ಅಜಿತಪ್ರೀತಿಜನಕಂ ಭಜೇಽಹಂ ವಿಜಯಧ್ವಜಮ್ ॥ 1 ಶ್ರೀವಿಜಯಧ್ವಜಯೋಗಿಯತೀಶಂ ನೌಮಿ ನಿರಂತರಮಾನಮಿತಾಂಗಃ । ವಾದಿ-ಮದೇಭವಿದಾರಣದಕ್ಷಂ ವ್ಯಾಕೃತಭಾಗವತಂ ಪರಮಾಪ್ತಮ್ ॥ 2 ॥ ಜಯವಿಜಯೌ ದಂಡಧರೌ ಭೂಯೋ ಭೂಯೋಽಭಿವಾದಯೇ ಮೂರ್ಧ್ನಾ । ಭಾಗವತೀ ಟೀಕಾ ಯಾಽಸೌ ವರ್ಣ್ಯಂತಃ ಪ್ರವೇಷ್ಟುಮೇತಸ್ಯಾಃ ॥ 3 ॥ ಮಧ್ವಾಧೋಕ್ಷಜಸಂಪ್ರದಾಯ ಕಮಹಾಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಸಂವ್ಯಂಜಕಃ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾಂಬುಧೌ ವ್ಯವಹರನ್ ತಾತ್ಪರ್ಯ-ರತ್ನಾವಲೀಮ್ । ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಾಗವತಾರ್ಥದೀಪ್ತಪದಕೃಹ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪಾದಾರ್ಚನಂ ಮಾ ತ್ಯಾಕ್ಷೀದ್ವಿಜಯಧ್ವಜೋ ಭಜ ಮನಸ್ತಂ ಕಣ್ವತೀರ್ಥಸ್ಥಿತಮ್ ॥ 4 ॥ ಯಸ್ಯ ವಾಕ್ಕಾಮಧೇನುರ್ನಃ ಕಾಮಿತಾರ್ಥಾನ್ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ । ಭಜೇ ಮಹೇಂದ್ರಸಚ್ಛಿಷ್ಯಂ ಯೋಗೀಂದ್ರಂ ವಿಜಯಧ್ವಜಮ್ ॥ 5 ॥ ಸರ್ವದುರ್ವಾದಿಮಾತಂಗದಲನೇ ಸಿಂಹವಿಕ್ರಮಮ್ । ವಂದೇ ಯತಿಕುಲಾಗ್ರಣ್ಯಂ ಯೋಗೀಂದ್ರಂ ವಿಜಯಧ್ವಜಮ್ ॥ 6 ॥ ಮಧ್ವಾರಾಧಿತಸೀತೇಶರಾಮಚಂದ್ರಪದಾಂಬುಜೇ । ಚಂಚರೀಕಾಯಿತಂ

ವಂದೇ ಯೋಗೀಂದ್ರಂ ವಿಜಯಧ್ವಜಮ್ ॥ 7 ॥ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾಭಿಧಾನಸುರಭಿರ್ಯಟ್ಟೀಕಯಾ ವತ್ಸಯಾ ಸ್ಪೃಷ್ಟಾ ಶ್ಲೋಕಪಯೋಧರೈರ್ನಿಜಮಹಾಭಾವಂ ಪಯಃ ಪ್ರಸ್ನುತೇ । ಲೋಕೇ ಸಜ್ಜನತಾಪಸಂಪ್ರಶಮನಾಯೋದೀರಿತಂ ಸೂರಿಭಿಃ ಶ್ರೀಮಂತಂ ವಿಜಯಧ್ವಜಂ ಮುನಿವರಂ ತಂ ಸನ್ನಮಾಮ್ಯನ್ವಯಮ್ ॥ 8 ॥ ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀವಿಶ್ವಪತಿತೀರ್ಥವಿರಚಿತಂ ಶ್ರೀವಿಜಯಧ್ವಜಾಷ್ಟಕಮ್ ॥

ಶ್ರೀ ಸುರೋತ್ತಮತೀರ್ಥರು – ಶ್ರೀಸುರೋತ್ತಮತೀರ್ಥರು ಭಾವಿಸಮೀರರೆಂದೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ತಮ್ಮಂದಿರು. ಶ್ರೀಸುರೋತ್ತಮತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾದಂತೆ ಶ್ರೀಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಪವಿತ್ರವ್ರತಗಳಿಂದ ಪೂತಾತ್ಮರಾಗಿ ಉತ್ತಮರೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳಾದ ಅಗ್ರಜರಾದ ಶ್ರೀಗುರುರಾಜರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ 'ಯುಕ್ತಿಮಲ್ಲಿಕಾ' ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಾಷಂಡಮತಖಂಡನಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಸನ್ಯಾಸಪದ್ಧತಿಗೆ ಸಹ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿರುವರು. ಭಂಡಾರಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಮೂಲವೃಂದಾವನವಿದ್ದು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಂದು ಬಾರ್ಕೂರಿನ ಬಳಿ ಇವರ ಆರಾಧನೆಯು ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಯುಕ್ತಿಮಲ್ಲಿಕಾ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಸುರೋತ್ತಮತೀರ್ಥರು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೇದಾಪೌರುಷೇಯತ್ವದ ತನಕ ಬರೆದ ಬಳಿಕ ಆಶ್ರಮಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ದೇವತೆಗಳು ದಕ್ಷರು. 'ಸುರೋತ್ತಮಯೋಗಿವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಾಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಸುರೋತ್ತಮತೀರ್ಥರೆಂದು ದೊರೆತು ಇವರು ದೇವತೆಗಳೇ ಎಂದು ಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. 'ಸಂಶ್ರಿತ್ಯ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪದಮತ್ರಸಾಧುಸಸ್ಯಾಸಿ ವಿಜ್ಞಾನಜಲೇನ ಹರ್ಷಮ್ । ನಯಂತಮುಚ್ಚೈಃ ಪ್ರವಚೋ ನಿನಾದಂ ಸುರೋತ್ತಮಾರ್ಯಾಂಬುಧರಂ ನತೋಽಸ್ಮಿ ॥ ಸುರೋತ್ತಮಾರ್ಯಸ್ತ- ಸ್ಯಾಸೀತ್ ಸೋದರ್ಯೋ ವಿದ್ವದಗ್ರಣೀಃ । ಯತೀಂದ್ರೋ ವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥಾರ್ಯೋ ಯಥಾ ಮಧ್ವಸ್ಯ ವೈ ಪುರಾ ॥

ವೈಶಾಖ || ಶುದ್ಧ || ಚತುರ್ಥೀ

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಪತಿತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠ) ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಚತುರ್ಥಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1788-1798) ವಾದಿವಾರಣಗರ್ವಾಣಾಂ ಭೇದೇ ಕಂಠೀರವಸ್ಸದಾ । ವಿದ್ಯಾಪತಿ ಗುರುರ್ಭೂಯಾನ್ಮನ್ಮನೋಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಯೇ ॥ ವಿದ್ಯಾನಾಥತೀರ್ಥರ ಕರಕಮಲಸಂಜಾತರಾದ ಇವರು ವಾಕ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾಗಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳ ಗರ್ವವನ್ನು ಭಂಗ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸೀಮರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಸಹ ತಮಿಳುನಾಡಿ-ನಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಾ ಸೇಲಂ, ತಿರುಚಿ, ಕುಂಭಕೋಣಂ, ಈರೋಡ್ ಮುಂತಾದ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಕುಂಭ-ಕೋಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಬೃಂದಾವನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ 1798ನೇ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಚತುರ್ಥಿಯಂದು ಶ್ರೀಹರಿಪಾದವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಅವರ ವೃಂದಾವನವು ಕುಂಭಕೋಣದಲ್ಲಿದೆ.

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠ) ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಚತುರ್ಥಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1887-1890) ಭೈಷ್ಮೀ ಜಾನಿ ಪದಾಂಭೋಜ ಮಾನಸಾಸಕ್ತ ಮಾನಸಂ । ಮುನಿವರ್ಯಂ ಸದಾ ವಿದ್ಯಾಶ್ರೀನಿವಾಸಮಹಂ ಭಜೇ ॥ ಇವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಹೆಸರು ವ್ಯಾಸರಾಮಾಚಾರ್ಯರೆಂದು. ಇವರು ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾ-ಶ್ರೀಧರತೀರ್ಥರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ತಮ್ಮಂದಿರು. ಅಣ್ಣಂದಿರಲ್ಲಿಯೇ ಆಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರೆಂಬ ನಾಮಕರಣದಿಂದ ಪೀಠವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ಇವರು ಸಹ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಂತೆಯೇ ಕೇವಲ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮಾತ್ರ ಅಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಜನಸ್ತೋಮದ ವಿಶೇಷ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಆಗಿನ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರಾದ ಶ್ರೀಚಾಮ-ರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ್‌ರವರಿಂದ ಪೂಜಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು 1890ರ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಚತುರ್ಥಿಯಂದು ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣನ ಪಾದವನ್ನು ಸೇರಿ ಸೋಸಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

ವೈಶಾಖ || ಶುದ್ಧ || ಪಂಚಮೀ

ಶ್ರೀ ಸಂಭವತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ) ವೈಶಾಖ ಶುಕ್ಲ ಪಂಚಮಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯವರು 'ಸಂಭವ' ಎನ್ನುವುದೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾವಿರ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಸಮಾತ್ಮೇಶ ತೀರ್ಥರ ಅನಂತರ ಸುಮಾರು ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಈ ಪೀಠವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ಭಗವಂತನ ಅರ್ಚನೆ ಧ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಜೀವಿತವನ್ನು ಸವೆಸಿದವರು. ವಾರ್ಧಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೀಠವನ್ನು ಶಿಷ್ಯನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ತೀರ್ಥಪರ್ಯಟನೆ ಮಾಡಿದರು. ರಾಮಾರ್ಚಕರಾದ ಇವರು ತನ್ನ ಯಾತ್ರೆಯ ತಾಣವಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಶಾ.ಶಕೆ. 1252 (ಕ್ರಿ.ಶ. 1330) ಶುಕ್ಲ ಸಂವತ್ಸರದ ವೈಶಾಖ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪಂಚಮಿಯಂದು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಪದವನ್ನು ಸೇರಿದರು.

ವೈಶಾಖ || ಶುದ್ಧ || ಷಷ್ಠೀ

ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರು - ಯರಗೋಳ ದ್ಯುಮಣ್ಯಭಿಜನಾಬ್ಧಿಂದು ರಾಮವ್ಯಾಸಪದಾರ್ಚಕಃ । ರಾಮಚಂದ್ರಗುರುರ್ಭೂಯಾತ್ ಕಾಮಿತಾರ್ಥ - ಪ್ರದಾಯಕಃ ॥ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಮಹಾ ಮೇಧಾವಿಗಳು. ಶ್ರೀಮ-ಟ್ಟೀಕಾಕೃತ್ಪಾದರ ಪ್ರಶಿಷ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಕವೀಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಪ್ರಶಿಷ್ಯರು. ಇವರ ಸ್ಥಾನ ದ್ವೈತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣವಾದುದು. ಇವರ ಪೂರ್ವಾ-ಶ್ರಮದ ಹೆಸರು ಶ್ರೀಮಾಧವಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು. ಸರ್ವಜ್ಞ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಶ್ರೀ ವಾಗೀಶ-ತೀರ್ಥರ ವಾಗ್ವೈಭವಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾದರು. ನ್ಯಾಯ - ವೇದಾಂತ - ವ್ಯಾಕರಣಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾಧವ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಮಹಾ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿದ್ದಿತು. ಶ್ರೀವಾಗೀಶತೀರ್ಥರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಬಳಿಕ ಅವರಲ್ಲಿ ಮಧ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೆಲ್ಲ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಮಹಾ ಪಂಡಿತರಾದರು. ಶ್ರೀ ಮಾಧವ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ವಿದ್ವತ್, ವೈರಾಗ್ಯ, ಸಾತ್ವಿಕ ತೇಜಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಗುರುಗಳು ಸುಪ್ರೀತರಾದರು. ಶ್ರೀವಾಗೀಶತೀರ್ಥರು ಶ್ರೀಮಾಧವಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಮವಿತ್ತು ರಾಮಚಂದ್ರ-ತೀರ್ಥರೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ದ್ವೈತ ವೇದಾಂತ ದಿಗ್ವಿಜಯ ವಿದ್ಯಾ

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಸ್ವಹಸ್ತಗಳಿಂದ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಮಹಾ ಸಂಸ್ಥಾನದೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿದಾಗ ಶ್ರೀ ಕಾಶೀನಾಥ ಎಂಬ ಅದ್ವೈತ ಪಂಡಿತರೊಡನೆ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ ನಡೆಸಿದರು.ಆ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರು ತಮ್ಮ ಅದ್ಭುತವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ ಕಾಶೀನಾಥ ಪಂಡಿತರನ್ನು ನಿರುತ್ತರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಅದ್ವೈತ ಮತವು ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿರುದ್ಧವೆಂದು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಕಾಶೀನಾಥ ಪಂಡಿತರು ಬಹಳ ಗಟ್ಟಿಗರು. ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತಲಸ್ಪರ್ಶಿಯಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿದ್ದಿತು. ಅವರ ಜೊತೆ ಅನೇಕ ನೈಯಾಯಿಕ, ವೈಯಾಕರಣ ಪಂಡಿತರಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರಿಗೆ ತರ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗತಿ ಮತಿ ಇರಬಹುದೆಂದು ಎಣಿಸಿ ಆ ಕಾಶೀನಾಥರು ತರ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ಪಕ್ಷ ತೆಗೆದರು. ನ್ಯಾಯನಯನಿಪುಣವಾದ ತಮ್ಮ ವಾಗ್ಧೋರಣೆಯಿಂದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಆ ಪ್ರತಿವಾದಿ ಪಂಡಿತರ ಕೋಟಿಕ್ರಮದ ಶಾಬ್ದಿಕಗೋಪುರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪುಡಿಗೈದರು. ಅನಂತರ ವೈಯಾಕರಣ ದಿಗ್ದಂತಿಗಳು ಕಣಕ್ಕೆ ಇಳಿದರು. ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಅಪ್ರತಿಮವಾದ ವ್ಯಾಕರಣವಿದ್ವತ್ತಿನಿಂದ, ನ್ಯಾಯಘಟಿತವಾದ ಪರಿಷ್ಕಾರ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಆ ಶುದ್ಧ ವಿಧ್ವಂಸರನ್ನೆಲ್ಲ ಮೂಕ ಮುಗ್ಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಆನಂತರ ಆ ಪ್ರತಿವಾದಿ ಪಂಡಿತರೆಲ್ಲ ವಾದದಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತರಾಗಿ ಜಯಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರು.ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾರಾಜರು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಕಾಶೀನಾಥ ಪಂಡಿತರಳ್ಳಿ ನಡೆದ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ -ವನ್ನು ಶಿಲಾಶಾಸನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬರೆಸಿ ಇಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ರಾಜ-ಧಾನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಹು ಕಾಲ ಇರಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರಿಗೆ ಶ್ರೀವಿಬುಧೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಆಶ್ರಮ ಶಿಷ್ಯರೂ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳು. ಮುಂದೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಸಂಚಾರ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ರಾಜಮಹೇಂದ್ರಿ ಮುಂತಾದ ಆಂಧ್ರರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ಯರಗೋಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ವೃಂದಾವನಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರು.

ರಾಮಚಂದ್ರ ಗುರುವೇ । ಮೂಲ । ರಾಮಚಂದ್ರನ ಪೂಜಿಪ ಧೀರಾ ॥ಪ.॥ವಿಬುಧೇಂದ್ರರ್ಗೆ ಪಿತನೆಂದು ಇಳೆಯೊಳು ಮೆರೆದ । ಸುಬುಧರ ಸಮ್ಮುಖದಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನೆ ಗೈದ ॥ಚರಣ ॥ಗುರು ವಾಗೀಶರಲಿ ದ್ವೈತವನು ತಾ ಓದಿ । ಗುರು ಜಿತಾಮಿತ್ರರನ್ನೇ ಪೌತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದ ॥ಚರಣ ॥ದೇಶ ದೇಶದಿ ಸಂಚರಿಸಿ ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತವನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ । ಶ್ರೀಶ ಶ್ರೀವೆಂಕಟನಾಥ ವಿಬುಧೇಂದ್ರ ಪ್ರಿಯಾ ॥

ವೈಶಾಖ ॥ ಶುಕ್ಲ ॥ ಸಪ್ತಮೀ

ಇಂದು ಜಹ್ನು ಋಷಿಗಳ ಬಲಗಿವಿಯಿಂದ ಗಂಗೋತ್ಪತ್ತಿ ಆಗಿದೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಗಂಗೋತ್ಪತ್ತಿಃ – ತತ್ರ ವೈಶಾಖಶುಕ್ಲಸಪ್ತಮ್ಯಾಂ ಗಂಗೋತ್ಪತ್ತಿಃ, ತತ್ಪೂಜಾ ಚೋಕ್ತಾ ಪೃಥ್ವೀಚಂದ್ರೋದಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮೇ – ವೈಶಾಖಶುಕ್ಲಸಪ್ತಮ್ಯಾಂ ಜಹ್ನುನಾ ಜಾಹ್ನವೀ ಪುರಾ । ಕ್ರೋಧಾತ್ ಪೀತಾ ಪುನಃ ತ್ಯಕ್ತಾ ಕರ್ಣರಂಧ್ರಾತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಾತ್ ॥ ತಾಂ ತತ್ರ ಪೂಜಯೇದ್ದೇವೀಂ ಗಂಗಾಂ ಗಗನಮೇಖಲಾಮ್ ॥ ಇತಿ ॥ ಹರಿವಂಶೇ ಪುಣ್ಯಕವ್ರತಾಂತೇ ಅಬ್ದಂ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನಮಭಿಧಾಯ – ಗಂಗಯಾ ವ್ರತಕಂ ದತ್ತಂ ತದ್ವೈವೌಮಂ ಯಶಸ್ಕರಿ । ಸ್ನಾನಮಭ್ಯಧಿಕಂ ತತ್ರ ಪ್ರತ್ಯೂಷಸ್ಯಾತ್ಮನೋ ಜಲೇ ॥ ಅನ್ಯತ್ರ ವಾ ಜಲೇ ಮಾಘಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ಹರಿಪ್ರಿಯೇ । ಏತದ್ಗಂಗಾವ್ರತಂ ನಾಮ ಸರ್ವಕಾಮಪ್ರದಂ ಸ್ಮೃತಮ್ । ಸಪ್ತ ಸಪ್ತ ಚ ಸಪ್ತಾಥ ಕುಲಾನಿ ಹರಿವಲ್ಲಭೇ । ಸ್ತ್ರೀ ತಾರಯತಿ ಧರ್ಮಜ್ಞಾ ಗಂಗಾವ್ರತಕಚಾರಿಣೀ ॥ ದೇಯಂ ಕುಂಭಸಹಸ್ರಂ ತು ಗಂಗಾಯಾ ವ್ರತಕೇ ಶುಭೇ । ತಾರಣಂ ಪಾರಣಂ ಚೈವ ತದ್ವ್ರತಂ ಸಾರ್ವಕಾಮಿಕಮ್ ॥ ಇತಿ ॥

ಅನ್ಯತ್ರೋಕ್ತಂ – ವೈಶಾಖಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ತು ಸಪ್ತಮ್ಯಾಂ ಪೂಜಯೇದ್ಧರಿಮ್ । ಗಂಗಾಯಾಂ ವಿಧಿವತ್ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಭೋಜಯೇದ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ ದಶ । ಪೂಜಯೇತ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಸ್ತ್ರೈಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಸ್ರಕ್‌ಚಂದನೈಃ ಶುಭೈಃ ॥ ಪೂಜಕಃ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಮುಚ್ಯತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ । ಇಯಂ ಚ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಾನ್ಮಧ್ಯಾಹ್ನವ್ಯಾಪಿನೀ ಗ್ರಾಹ್ಯಾ। ದಿನತ್ರಯೇ ತದ್ವ್ಯಾಪ್ತಾವವ್ಯಾಪ್ತಾವೇಕಾದಶವ್ಯಾಪ್ತೌ ವಾ ಪೂರ್ವಾಯುಗ್ಮ-ವಾಕ್ಯಾತ್ । ಇತಿ ಗಂಗಾಸಪ್ತಮೀವ್ರತಮ್ ॥

ಶರ್ಕರಾಸಪ್ತಮೀ – ಶರ್ಕರಾಸಪ್ತಮೀ ಚೈವ ವಾಜಿಮೇಧಫಲಪ್ರದಾ ।

ಅಮೃತಂ ಪಿಬತೋ ಹಸ್ತಾತ್ ಸೂರ್ಯಸ್ಯಾಮೃತಬಿಂದವಃ । ನಿಷ್ಪೇತುರ್ಭುವಿ ಚೋತ್ಪನ್ನಾ ಶಾಲಿಮುದ್ಗಯವೇಕ್ಷವಃ ॥ – ರವಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಶರ್ಕರಾವು ರವಿಗೆ ಅತಿಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹವ್ಯ-ಕವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆಯ ಬಳಕೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ''ಇಷ್ಟಾ ರವೇಃ ಅತಃ ಪುಣ್ಯಾ ಶರ್ಕರಾ ಹವ್ಯಕವ್ಯಯೋಃ'' ಈ ಸಪ್ತಮಿಯಂದು ಸಕ್ಕರೆಯ ದಾನ, ಸಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಬಡಿಸುವುದು ಇವುಗಳು ರವಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ''ಅಸ್ಯಾಂ ತು ಶರ್ಕರಾದಾನಂ ಶರ್ಕರಾ-ಭೋಜನಂ ತಥಾ । ಕರ್ತವ್ಯಂ ಹಿ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ರವೇಃ ಪ್ರೀತಿಕರಃ ಶುಭಮ್ ॥''.

ವೈಶಾಖ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಅಷ್ಟಮೀ

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಮೂರ್ತಿತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ) ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಐದನೆಯವರಾದ ಇವರು ಗುರುಗಳು ತನಗಿಟ್ಟ ಹೆಸರನ್ನು ತನ್ನ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಗರಿಮೆಯಿಂದ ಸಾರ್ಥಕಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಘನವಿದ್ವಾಂಸರು. ಸ್ವಯಂ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಗಳ ಮೂರ್ತಿಯೆ ಆಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಅಸಾಧಾರಣ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಠದ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ದುರ್ವಾದಿಗಳನ್ನು ವಾದದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ಜಯಶೀಲರಾದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖ ಉಂಟು. ಇವರು ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರ ಸಮಕಾಲೀನರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಜೀವಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಜಯತೀರ್ಥರನ್ನು ಭೇಟಿ-ಯಾಗಿರಬಹುದು. ಮತ್ತು ಮತಪ್ರಸಾರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಜೊತೆಗೂಡಿ-ರಬಹುದು. ಇವರು ತನ್ನ ಗುರುಗಳ ಅನಂತರ ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪೀಠವನ್ನಾಳಿದರು. ಶಾ.ಶಕ 1284 (ಕ್ರಿ .ಶ. 1361) ಪ್ಲವ ಸಂವತ್ಸರದ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಅಷ್ಟಮಿಯಂದು ಹರಿಪದವನ್ನು ಸೇರಿದರು.

ಶೇಷದಾಸರ ಆರಾಧನೆ – ಗದ್ವಾಲದಿಂದ 5 ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ದರೂರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಶ್ರೀಶೇಷದಾಸರು ಮೊದಲು ಕುಲಕರಣಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಗದ್ವಾಲದ ಸೋಮಭೂಪಾಲ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನು ಇವರಿಗೆ ತಾಡನ ಪೀಡನಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗೆ ಈಡುಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ

ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿ ಮೂಡಿತು. ಲೌಕಿಕಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು, ಚಿಂತರವೇಲಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಪ್ರಾಣದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರು. ಹರಿವಾಯು-ಗಳ ಅನುಗ್ರಹವಾಯಿತು. ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ದಾಸ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೊಡಲು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಯಳಮೇಲಿ ಹಯಗ್ರೀವಾ-ಚಾರ್ಯರು ಇವರು ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹರಿಗುರುಗಳ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದರಂತೆ ಶೇಷಪ್ಪನವರು ಚೀಕಲಪರವಿ, ಚಿಪ್ಪಿಗಿರಿ, ಚಕ್ರತೀರ್ಥ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ದಾಸರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನೂ ಈಶನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದರು. ವಿಜಯದಾಸರು ಶೇಷಪ್ಪನ ಉಗ್ರಧ್ಯಾನೋಪಾಸನೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ''ಶ್ರೀ ಗುರುವಿಜಯವಿಟ್ಠಲ'' ಎಂದು ಅಂಕಿತವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದರು. ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಶೇಷಣ್ಣನವರು ಮೊದಲುಕಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರಿಮಂತ್ರವನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷ ಪಯೋವ್ರತದಿಂದ ಇದ್ದು ಮಾಡಿದರು. ಅದರಿಂದ ಮನೋ-ನಿಯಾಮಕರಾದ ಮಹಾರುದ್ರದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಅನಂತರ ಹರಿವಾಯುಗಳ ನಿರಂತರದ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಹರಿ-ಗುರುಗಳ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಮುಂದೆ ದಾಸರ ಕೀರ್ತಿಯು ದೇಶದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು. ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದ-ದಿಂದ ಜನರ ದುಃಖಚಿಂತೆಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಇವರು ಅನೇಕ ಪದ-ಪದ್ಯ , ಸುಳಾದಿ, ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಪೈಕಿ 17 ತಾಳಗಳುಳ್ಳ ಅತಿಮಹತ್ವದ ಸುಳಾದಿ ಇರುವದು. ಇವರು ಶಾ.ಶಕೆ 1807ರಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠವಾಸಿ-ಗಳಾದರು. ದಾಸರ ದೇಹಸಂಸ್ಕಾರವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟೆಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಕ್ತರು ದಾಸರ ಈ ಕಟ್ಟೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿರುವರು. ವೈಶಾಖಶುದ್ಧ ಅಷ್ಟಮಿ ದಾಸರ ಪುಣ್ಯದಿನವಿರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಇವರ ಆರಾಧನೆಯು ಬಹುವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನೆರವೇರುತ್ತದೆ. ಇವರ ಕೀರ್ತನೆಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಮೇಯಪೂರಿತವಾಗಿದ್ದು ವೇದಾಂತದ ಒಗಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಗನ್ನಡದ ಸರಳ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಿಡುತ್ತವೆ. ಛಾಂದೋಗ್ಯ , ಬೃಹದಾರಣ್ಯ , ಐತರೇಯ ಮುಂತಾದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೂ

ಆಚಾರ್ಯರ ಬೇರೆ ಪ್ರಮೇಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ತಾತ್ವಿಕವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸ, ಶ್ರೀಗೋಪಾಲದಾಸರ ನಂತರ ಸ್ವಚ್ಛ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಶ್ರೀಶೇಷದಾಸರದಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಶೇಷದಾಸರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೊಬಗಿಗಿಂತ ವೇದಾಂತದ ಮೆರಗು, ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ಬಿಗುವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ವೈಶಾಖ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ದಶಮೀ

ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶಮಹಾತ್ಮೆ ಪುರಾಣ ಮಂಗಳ - ಪಾಡ್ಯದಿಂದ ದಶಮೀ ಪರ್ಯಂತರ ನಡೆಸಿದ ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶಮಹಾತ್ಮೆಯ ಪುರಾಣದ ಮಂಗಳವನ್ನು ಈ ದಿನ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಮಂಗಳಮಹೋತ್ಸವದ ಪ್ರಾತಃ ವೇದವ್ಯಾಸಪೂಜಾ ಅಂಗವಾಗಿ ಪುರಾಣ ಹೇಳಿದ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಿ, ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ, ಪುರಾಣ ಹೇಳಿದವರಿಗೆ ಮೈ-ಕೈಗಳಿಗೆ ಗಂಧವನ್ನು ಲೇಪಿಸಿ, ಹಣೆಗೆ ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ಹೂವಿನ ಹಾರವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಪುರಾಣಿಕರಿಗೆ ಒಂದು ಜೊತೆ ಧೋತ್ರ, ಒಂದು ಸೀರೆಯೊಂಗೆ ಫಲತಾಂಬೂಲ, ಸಂಭಾವನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು. ವೈಶಾಖಶುಕ್ಲದಶಮಿಯಂದು ಭಗವಂತ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವು ನಡೆಯಿತು ಎಂದು ಪುರಾಣಗಳು ವರ್ಣಿಸಿವೆ. ತಿರುಮಲದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣೋತ್ಸವವು ಇಂದು ವಿಶಾಲ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಕಲ್ಯಾಣದ ಕಥೆಯ ಪಠಣ-ಶ್ರವಣಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ. ನಿತ್ಯಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ವೆಂಕಟೇಶಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಅರ್ಚಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ.

ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ಪದ್ಯರೂಪದ ಶ್ರೀ-ನಿವಾಸ ಕಲ್ಯಾಣ – ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರು ಬನ್ನಿರೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪಾಡಿರೇ । ಜ್ಞಾನಗುರು-ಗಳಿಗೊಂದಿಸಿ ಮುಂದೆ ಕಥೆಯ ಪೇಳುವೆ ॥ಪ॥ ಗಂಗಾತೀರದಿ ಋಷಿಗಳು ।ಅಂದು ಯಾಗವ ಮಾಡ್ದರು । ಬಂದು ನಾರದ ನಿಂತುಕೊಂಡು । ಯಾರಿಗೆಂದು ಕೇಳಲು ॥ ಅರಿತು ಬರಬೇಕು ಎಂದು। ಆ ಮುನಿಯು ತೆರಳಿದ..ಭೃಗುಮುನಿಯು ತೆರಳಿದ ॥ ನಂದಗೋಪನ ಮಗನ ಕಂದನ। ಮಂದಿರಕಾಗೆ ಬಂದನು ॥ ವೇದಗಳನೆ ಓದುತಾ। ಶ್ರೀ ಹರಿಯನೂ ಕೊಂಡಾಡುತಾ । ಇರುವ ಬೊಮ್ಮನ ನೋಡಿದ । ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ

ಬಂದನು ॥ ಶಂಭುಕಂಠನು ಪಾರ್ವತೀಯೂ। ಕಲಿತಿರುವುದ ಕಂಡನು । ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗೆ ನಿನ್ನ ಲಿಂಗ। ಶ್ರೇಷ್ಟವಾಗಲೆಂದನು ॥ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಬಂದನು। ವಾರಿಜಾಕ್ಷನ ಕಂಡನು। ಕೆಟ್ಟ ಕೋಪದಿಂದ ಒದ್ದರೆ। ಎಷ್ಟು ನೊಂದಿತೆನ್ನನು ॥ ತಟ್ಟನೆ ಬಿಸಿನೀರಿನಿಂದ। ನೆಟ್ಟಗೆ ಪಾದ ತೊಳೆದನು। ಬಂದ ಕಾರ್ಯ ಆಯಿತೆಂದು।ಅಂದು ಮುನಿಯು ತೆರಳಿದ ಬಂದು ನಿಂದು ಸಭೆಯೊಳಗೆ।ಇಂದಿರೇಶನ ಹೊಗಳಿದ । ಪತಿಯ ಕೂಡೆ ಕಲಹ ಮಾಡಿ।ಕೊಲ್ಹಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದಳು ॥ ಸತಿಯು ಪೋಗೆ ಪತಿಯು ಹೊರಟು। ಗಿರಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದ । ಹುತ್ತದಲ್ಲೇ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ವರುಷ। ಗುಪ್ತವಾಗೆ ಇದ್ದನು ॥ ಬ್ರಹ್ಮ ಧೇನುವಾದನು। ರುದ್ರ ವತ್ಸನಾದನು । ಧೇನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು। ಗೋಪಿ ಹಿಂದೆ ಬಂದಳು ॥ ಕೋಟಿ ಹೊನ್ನು ಬಾಳುವೋದು । ಕೊಡದ ಹಾಲು ಕರೆವುದು । ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ। ತಂದುಕೊಂಡನು ಚೋಳನು ॥ ಒಂದು ದಿವಸ ಕಂದಗ್ಹಾಲು। ಚೆಂದದಿಂದಲಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ । ಅಂದು ರಾಯನ ಮಡದಿ ಕೋಪಿಸಿ। ಬಂದು ಗೋಪನ ಹೊಡೆದಳು ॥ ಧೇನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು। ಗೋಪ ಹಿಂದೆ ನಡೆದನು । ಕಾಮಧೇನು ಕರೆದ ಹಾಲು। ಹರಿಯ ಶಿರ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿತು ॥ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಬಂದಿತೆಂದು। ಪೆಟ್ಟು ಬಡಿಯೆ ಹೋದನು । ಕೃಷ್ಣ ತನ್ನ ಮನದಲ್ಯೋಚಿಸಿ। ಕೊಟ್ಟ ತನ್ನ ಶಿರವನ್ನು ॥ ಏಳು ತಾಳೆಮರದ ಉದ್ದ। ಏಕವಾಗಿ ಹರಿಯಿತು । ರಕ್ತವನ್ನು ನೋಡಿ ಗೋಪ। ಮತ್ತೆ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೇರಿದ ॥ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಗೋವು ಅಷ್ಟು ಬಂದು ಹೇಳಿತು ತಟ್ಟನೆ ರಾಯ ಎದ್ದು ಗಿರಿಗೆ। ಬಂದು ಬೇಗ ಸೇರಿದ ॥ ಏನು ಕಷ್ಟ ಇಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ। ಯಾವ ಪಾಪಿ ಮಾಡಿದ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಕೊಟ್ಟವಾಗೆ। ಭ್ರಷ್ಟಪಿಶಾಚಿಯಾಗೆಂದ ॥ ಪೆಟ್ಟು ವೇದನೆ ತಾಳಲಾರದೆ। ಬ್ರಹಸ್ಪತೀಯ ಕರೆಸಿದ । ಅರುಣ ಉದಯದಲ್ಲೆದ್ದು। ಔಷಧಕ್ಕೆ ಪೋದನು ॥ ಕ್ರೋಢರೂಪಿಯ ಕಂಡನು। ಕೂಡಿ ಮಾತನಾಡಿದನು । ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವು ಎನಗೆ। ಏರ್ಪಾಡಾಗಬೇಕೆಂದ ॥ ನೂರು ಪಾದ ಭೂಮಿ ಕೊಟ್ಟರೆ। ಮೊದಲು ಪೂಜೆ ನಿಮಗೆಂದ । ಪಾಕ ಪಕ್ವ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ। ಆಕೆ ಬಕುಳೆ ಬಂದಳು ॥ ಭಾನುಕೋಟಿತೇಜನೀಗ। ಬೇಟೆಯಾಡ ಹೊರಟನು । ಮಂಡೆ ಬಾಚಿ ದೊಂಡೆ ಹಾಕಿ। ದುಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆ ಮುಡಿದನು ॥ ಹಾರ ಪದಕ ಕೊರಳಲ್ಹಾಕಿ। ಫಣೆಗೆ ತಿಲಕವಿಟ್ಟನು । ಅಂಗುಲಿಗೆ ಉಂಗುರ। ರಂಗಶೃಂಗಾರವಾದವು ॥ ಪಟ್ಟೆನುಟ್ಟು ಕಚ್ಚೆ ಕಟ್ಟಿ। ಪೀತಾಂಬರವ ಹೊದ್ದನು । ಡಾಳು ಕತ್ತಿ ಉಡಿಯಲ್ ಸಿಕ್ಕಿ। ಜೋಡು ಕಾಲಲ್ಲಿ

ಮೆಟ್ಟಿದ ॥ ಕರದಿ ವೀಳ್ಯವನ್ನೇ ಪಿಡಿದು। ಕನ್ನಡೀಯ ನೋಡಿದ । ಕನಕಭೂಷಣವಾದ ತೊಡಿಗೆ। ಕಮಲನಾಭ ತೊಟ್ಟನು ॥ ಕನಕಭೂಷಣವಾದ ಕುದುರೆ । ಕಮಲನಾಭ ಏರಿದ । ಕರಿಯ ಹಿಂದೆ ಹರಿಯು ಬರಲು। ಕಾಂತೆರೆಲ್ಲ ಕಂಡರು ॥ ಯಾರು ಇಲ್ಲಿ ಬರುವರೆಂದು। ದೂರ ಪೋಗಿರೆಂದರು ನಾರಿಯರಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ। ಯಾವ ಪುರುಷ ಬರುವನು ॥ ಎಷ್ಟು ಹೇಳೇ ಕೇಳ ಕೃಷ್ಣ। ಕುದುರೆ ಮುಂದೆ ಬಿಟ್ಟನು । ಕೇಶ ಬಿಚ್ಚಿ ವಾಸುದೇವ। ಶೇಷಗಿರಿಗೆ ಬಂದನು ॥ ಪರಮಾನ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ। ಉಣ್ಣು ಬೇಗ ಎಂದಳು ಅಮ್ಮ ಎನಗೆ ಅನ್ನ ಬೇಡ। ಎನ್ನ ಮಗನೆ ವೈರಿಯೇ ॥ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲಾದ ದೈವ ಅವಳ। ನಿರ್ಮಾಣವ ಮಾಡಿದ । ಯಾವದೇಶ ಯಾವ್ರೋಳಾಕೆ। ಎನಗೆ ಪೇಳು ಎಂದಳು ॥ ನಾರಾಯಣನ ಪುರಕೆ ಹೋಗಿ । ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಪೂಜಿಸಿ ಕುಂಜಮಣಿಯ ಕೊರಳಲ್ಹಾಕಿ। ಕೂಸಿನ್ ಕೊಂಕಳಲೆತ್ತಿದಾ ॥ ಧರಣಿ ದೇವಿಗೆ ಕಣಿಯ ಹೇಳಿ। ಗಿರಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದ । ಕಾಂತೆರೆಲ್ಲ ಕೂಡಿಕೊಂಡು। ಆಗ ಬಕುಳೆ ಬಂದಳು ॥ ಬನ್ನಿರೆಮ್ಮ ಸದನಕೆನುತ। ಬಹಳ ಮಾತನಾಡಿದರು ತಂದೆತಾಯಿ ಬಂಧುಬಳಗ।ಹೊನ್ನು ಹಣ ಉಂಟೆಂದರು ॥ ಇಷ್ಟು ಪರಿಯಲ್ಲಿದ್ದವಗೆ। ಕನ್ನೆ ಯಾಕೆ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ ದೊಡ್ಡವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ। ಮತ್ತೆ ಮಾಡುವೆ ಮಾಡ್ವೆವು॥ ಬೃಹಸ್ಪತೀಯ ಕರೆಸಿದ। ಲಗ್ನಪತ್ರಿಕೆ ಬರೆಸಿದ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರ ಕರೆಸಿದ। ಮದುವೆ ಓಲೆ ಬರೆಸಿದ ॥ ವಲ್ಲಭೇನ ಕರೆವುದಕ್ಕೆ। ಕೊಲ್ಹಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದರು ಗರುಡನ್ ಹೆಗಲನೇರಿಕೊಂಡು। ಬೇಗ ಹೊರಟುಬಂದರು ॥ ಅಷ್ಟವರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಿ। ಇಷ್ಟದೇವರ ಪೂಜಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತ ಆಕಾಶರಾಜನ। ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದರು ॥ ಕನಕಭೂಷಣವಾದ ತೊಡಿಗೆ। ಕಮಲನಾಭ ತೊಟ್ಟನು ಕಮಲನಾಭಾಗೆ ಕಾಂತಿಮಣಿಯ। ಕನ್ಯಾದಾನವ ಮಾಡಿದ ॥ ಕಮಲನಾಭ ಕಾಂತೆ ಕೈಗೆ। ಕಂಕಣವನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ। ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿದ ॥ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಮದುವೆ ನೋಡೇ। ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಬನ್ನಿರೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಮದುವೆ ನೋಡೇ। ಪದ್ಮಿನಿಯರು ಬನ್ನಿರೆ ॥ ಶಂಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹಣವ ಸುರಿದು। ವೆಂಕಟೇಶ ಸಲಹೆನ್ನ ಕೋಟಿ ತಪ್ಪು ಎನ್ನಲ್ಲುಂಟು। ಕುಸುಮನಾಭ ಸಲಹೆನ್ನ ॥ ಶಂಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ವರವ ಕೊಡುವ। ವೆಂಕಟೇಶ ಸಲಹೆನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲಿ ಹೇಳ್ ಕೇಳ್ದವರಿಗೆ। ಮುಕ್ತಿ ಕೊಡುವ ಹಯವದನ ॥ ಜಯ ಜಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ । ಜಯ ಜಯ ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ

ಒಲಿದಂತಹ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಶುಭಮಂಗಳ ॥ ಶೇಷಾದ್ರಿಗಿರಿವಾಸ ಶ್ರೀದೇವಿ ಅರಸಗೆ ಕಲ್ಯಾಣಮೂರುತಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಜಯಮಂಗಳ ॥

ಶ್ಯಾಮಸುಂದರದಾಸರ ಆರಾಧನೆ – (ಮಾನವಿ ಗುಂಡಾಚಾರ್ಯರು) ಇವರು ವರಕವಿಗಳು. ಇವರ ಆಶುಕವಿತ್ವಪ್ರತಿಭೆ ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. 'ಹಲಗೆ ಬಳಪ ಹಿಡಿಯದೊಂದಗ್ಗಳಿಕೆ' ಇವರದಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸಿ ಕೆಲದಿನ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಏನು ಹೊಳೆಯಿತೋ ಅಧ್ಯಾಪಕ ವೃತ್ತಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಇತ್ತರು. ಪದಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇವರಿಗೆ ಅನುಭವವೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಶಾಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ, ಪ್ರಮೇಯ ಭಾಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಗಾಧಪಾಂಡಿತ್ಯವಿತ್ತು. ಜನರು ಇವರಿಗೆ ಜೀವಂತ ಅರ್ಥಕೋಶ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರು ಏನೇ, ಎಷ್ಟೇ ಕಠಿಣವಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಪ್ರಮೇಯಭಾಗ-ವನ್ನಾಗಲೀ ಕೇಳಿದರೆ ತತ್ಕ್ಷಣ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾನ್ವಿಗೆ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಯವರು ಬಂದಾಗ ಶ್ರೀಗುಂಡಾಚಾರ್ಯರ ಕಾವ್ಯಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಇವರು "ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ" ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಿಂದ ನೂರಾರು ಪದಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ಇನ್ನೂ ಅಚ್ಚಾಗದೇ ಹಾಗೆಯೇ ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿವೆ. ಇವರು ಸತ್ಯ-ನಾರಾಯಣಕಥೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸರಳವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹುಟ್ಟಿದ ಊರು ಬಲ್ಲಟಗಿ. ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಮಾನ್ವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಹಯಗ್ರೀವತೀರ್ಥರು (ಮಾಧವತೀರ್ಥ ಮಠ) ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ದಶಮೀ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಪದದ್ವಂದ್ವಂ ಪೂರ್ಣೇಂದುಮಕಳಂಕಿವಮ್ । ವಂಶರಾಮ ಪದಾಸಕ್ತಂ ಹಯಗ್ರೀವ ಗುರುಂ ಭಜೇ ॥

ವೈಶಾಖ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಏಕಾದಶೀ

ಮೋಹಿನಿ ಏಕಾದಶಿ ಮಹಾತ್ಮೆ.. ವೈಶಾಖ ಮಾಸ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷ ಏಕಾದಶಿ, ಅದನ್ನು ಮೋಹಿನಿ ಏಕಾದಶಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ದಿನವು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಆರಾಧನೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರ ದಿನವಾಗಿದೆ. ಮೋಹಿನಿ ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತಾಚರಣೆಯು ಶುಭತರುವುದು.

ವೈದೇಹಿಸಹಿತಂ ಸುರದ್ರುಮತಲೇ ಹೈಮೇ ಮಹಾಮಂಡಲೇ ಮಧ್ಯೇ ಪುಷ್ಪಕಮಾಸನೇ ಮಣಿಮಯೇ ವೀರಾಸನೇ ಸುಸ್ಥಿತಮ್ । ಅಗ್ರೇ ವಾಚಯತಿ ಪ್ರಭಂಜನಸುತೇ ತತ್ವಂ ಮುನಿಭ್ಯಃ ಪರಮ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಂ ಭರತಾದಿಭಿಃ ಪರಿವೃತಂ ರಾಮಂ ಭಜೇ ಶ್ಯಾಮಲಮ್ ॥ ವೈಶಾಖ ಶುಕ್ಲ ಏಕಾದಶಿಗೆ ಮೋಹಿನಿ ಏಕಾದಶಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಇಂದು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಈ ವ್ರತ ಕುರಿತು ಕೂರ್ಮ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಮೋಹಿನಿ ಏಕಾದಶಿಯ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ವಶಿಷ್ಠ ಋಷಿಗಳು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಸಹಿತ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸರಸ್ವತಿ ನದಿ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಸುಂದರ ನಗರ ಭದ್ರಾವತಿ. ಅದನ್ನು ಚಂದ್ರವಂಶದ ದ್ಯುತಿಮಾನ್ ಎಂಬ ರಾಜ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ. ಆತ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದ. ಆತನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದರು. ಅದೇ ನಗರದಲ್ಲಿ ಧನಪಾಲನೆಂಬ ವ್ಯಾಪಾರಿಯೂ ಇದ್ದ. ಅವನೂ ಕೂಡ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನೆನಿಸಿದ್ದ. ನಗರದಲ್ಲಿ ಜನರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಸುಂದರವಾದ ಕೊಳಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಧಾಮಗಳನ್ನೂ, ಉದ್ಯಾನವನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದ. ಆತ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಸುಮನಾ, ಸದ್ಬುದ್ಧಿ, ಮೇಧಾವಿ, ಸುಕೃತಿ, ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಐವರು ಪುತ್ರರಿದ್ದರು. ಹೆಸರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಅವರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರು ತಂದೆಯಂತೆ ಸದ್ಗುಣಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ ಮಾತ್ರ ಸದಾಕಾಲ ಪಾಪಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಿದ್ದ. ಜೂಜಾಡುವುದು, ದೇವ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಗುರು-ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಗೌರವ ಕೊಡದಿರುವುದು, ತಂದೆ ಗಳಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ದುರಾಚಾರಕ್ಕೆ ಬಳಸುವುದು, ತಿನ್ನಬಾರದ್ದನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾ, ಮಾಡಬಾರದ್ದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದ. ಒಂದು ದಿನ ಧನಪಾಲನು ತನ್ನ ಮಗ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಓರ್ವ ವೇಶ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ. ಆತ ಮಗನಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲ ದೂರ ಸರಿದರು. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯಿಂದ ಬಂದ ಆಭರಣಗಳು, ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡ. ಬಡತನಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ. ಆತನೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದ ವೇಶ್ಯೆ ಕೂಡ ಆತನ ಬಡತನ ನೋಡಿ ಅವಮಾನಿಸಿದಳು. ಆಗ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ಬಡತನ ನೀಗಿಸಲು ಕಳ್ಳತನಕ್ಕಿಳಿದ, ರಾಜಭಟರು ಇವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಥಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ವರ್ತಕ ಧನಪಾಲನ ಮಗನೆಂದು

ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೇ ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ನಡೆಯಿತು. ಇವನ ಉಪಟಳ ಅತಿಯಾಯಿತು. ಆಗ ರಾಜಭಟರು ಅವನಿಗೆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೊರಹಾಕಿದರು. ಅಡವಿಗೆ ತೆರಳಿದ. ಹಸಿವು ನೀರಡಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾದಾಗ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದ. ಸಾಕಷ್ಟು ಪಾಪಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ. ಯಾವಾಗಲೂ ದು:ಖಿತನಾಗಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಪುಣ್ಯದ ಫಲವೇನೋ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಾ ಕೌಂಡಿನ್ಯ ಋಷಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಋಷಿಗಳು ಆಗತಾನೆ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿನ ಒಂದೆರಡು ಹನಿ ಗಂಗೆಯ ನೀರು ಇವನ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಆಗಲೇ ಅವನ ಅರ್ಧ ಪಾಪ ನಾಶವಾಯಿತು. ಕೆಟ್ಟಬುದ್ಧಿ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ನಾನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪಾಪ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೌಂಡಿನ್ಯರು ಮೋಹಿನಿ ಏಕಾದಶಿ ಆಚರಿಸು ಬೆಟ್ಟದಂತಹ ಪಾಪ ನಾಶವಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವಿ ಎಂದರು. ಅದರಂತೆ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ ವ್ರತಾಚರಣೆ ಮಾಡಿ ದೇವರ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಸುಂದರ ರೂಪ ತಾಳಿ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಸೀತೆಯ ಹುಡುಕಾಟ-ದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ವಶಿಷ್ಠ ಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಲೋಕಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವತಃ ಆಚರಿಸಿದ. ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಜೇಷ್ಠ ಪಾಂಡವ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೂ ಸಹ ಆಚರಿಸಿರುವನು. ಎಲ್ಲ ಏಕಾದಶಿಯಂತೆಯೇ ವ್ರತ ಆಚರಣೆ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪ್ರತಿಮಾ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿ-ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮ, ಶ್ರೀರಾಮರಕ್ಷಾ ಸ್ತೋತ್ರ ಮುಂತಾದ ಸ್ತೋತ್ರ-ಮಂತ್ರಗಳ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವರಿಗೆ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ದೇವರ ಧ್ಯಾನ, ಭಜನೆ, ಗೀತ-ನೃತ್ಯಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು.. ಈ ವ್ರತ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಪಾಪನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ತಾಪತ್ರಯಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಕಥೆ ಕೇಳಿದರೂ, ಓದಿದರೂ ಸಹ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಗೋದಾನ ಮಾಡಿದ ಫಲ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಷ್ಣು ದೇವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆಯಲು, ಮೋಹಿನಿ ಏಕಾದಶಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ

ದಿನ ವಿಷ್ಣು ದೇವರು ಮೋಹಿನಿಯ ಅವತಾರ ತಾಳಿದರೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ. ರಾಮ ದೇವರಿಗೂ ಈ ಹಬ್ಬಕ್ಕೂ ಇರುವ ಕಥೆ ಇಂತಿದೆ. ರಾವಣ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ ನಂತರ ರಾಮನು ಪರಿತ್ಯಕ್ತ ಭಾವದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ವಶಿಷ್ಟ ಮುನಿಗಳು ಮೋಹಿನಿ ಏಕಾದಶಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ದುಃಖಗಳಿಗೂ ಕೊನೆ ಹಾಡಬಹುದು ಎಂದು ತಿಳಿಹೇಳಿ ಈ ಹಬ್ಬದ ದಂತಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು.

ದೇವಗುರುಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಜಯಂತಿ – ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಹತ್ತನೆಯ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅಹಂಕಾರಿಕ ಪ್ರಾಣದೇವರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ. ಪ್ರವಹವಾಯುವಿಗಿಂತ ಮೇಲಿನ ಕಕ್ಷ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಇಂದ್ರಪತ್ನಿ ಶಚಿ, ಕಾಮ ಪತ್ನಿ ರತಿ, ಕಾಮ ಪುತ್ರ ಅನಿರುದ್ಧ, ದೇವಗುರು ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನು ಮತ್ತು ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿ. 16 ಕಲ್ಪಗಳು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಸಾಧನೆ. ಇಂದ್ರದೇವರಿಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೂ 23 ದೇಹಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ. ರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ತಾರಾ ಎಂಬ ಕಪಿ. ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ವಾಯುದೇವರ ಆವೇಶವನ್ನು ಹೊತ್ತ ಉದ್ಧವ, ಹಾಗು ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನ ಆವೇಶವುಳ್ಳ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯ. ಉಪಗಮನ ಎಂಬ ಯಾದವನ ಮಗನೇ ಉದ್ಧವ. ಭರದ್ವಾಜನಿಂದ ಘೃತಾಚಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರೇ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು. ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ 2 ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು. ನವಗ್ರಹದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರೇ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನಿಯಾಮಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಹಾಗು ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಗುರುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಿ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದು ಜ್ಯೋತಿಷಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಗುರುಪದವಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಗ ಅಂಗೀರಸರು. ಅಂಗೀರಸರ ಮಗ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು. ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ದೇವತೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿ, ಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಇದರಿಂದ ಸುಪ್ರೀತರಾದ ರುದ್ರದೇವರು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ದೇವಗುರುಪದವಿಯನ್ನು ನೀಡಿದರು.

ಇವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ದೇವಾಸುರರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಜಯವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ತಮಗಿಂತ ಅಧಮರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದ್ರದೇವರಿಗೆ ಗುರುಗಳಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರದೇವರೇ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಗುರುಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸುರಗುರು ಎಂಬ ಪದವಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಇಂದ್ರದೇವರು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಸುರಗುರುಗಳಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಅವಮಾನ ಮಾಡಲು ಇಂದ್ರದೇವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಹಾಗೇ ಅವಮಾನ ಪಡಿಸಿ, ಅವರ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಸರ್ವನಾಶವನ್ನೂ ಕೂಡ ಹೊಂದಿ, ಪುನಃ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಸುಪ್ರೀತನನ್ನಾಗಿಸಿ, ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು ಎಂಬ ಕಥೆಯನ್ನು ಪುರಾಣವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವ ಸದಾಚಾರ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಪತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಿ ಆಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. 'ತಾರೆ' ಇವರ ಪತ್ನಿ. ಇವಳಿಗೆ 'ಸುಧೆ' ಮತ್ತು 'ಚಾಂದ್ರಮಸಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳೂ ಕೂಡ ಇವೆ. ತಾರೆಯಲ್ಲಿ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಂದ 6 ಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ - ಶಂಯ್ಯು , ನಿಶ್ಚ್ಯವನ, ವಿಶ್ವಜಿತ್, ವಿಶ್ವಭುಕ್, ವಡವಾಗ್ನಿ, ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತ್ ಎಂದು. ಸ್ವಾಹಾ ಎಂಬುವಳು ಏಳನೆಯ ಮಗಳು. ಕಚ ಎಂಟನೆಯ ಮಗ. ಆರುಮಂದಿ ಪುತ್ರರೇ ಅಗ್ನಿಗಳು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ಗುರುಗ್ರಹವನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು. ಆಗ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗಷ್ಟೇ ಅವನು ವಿದ್ಯಾವಂತನೂ, ನ್ಯಾಯವಂತನೂ, ಪುತ್ರವಂತನೂ, ಸಿದ್ಧಿವಂತನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಯಾರು ಗುರುವಿನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾನೋ, ಅವನು ವೇದವಿದ್ಯಾವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅನೇಕ ಮಂತ್ರಗಳ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ವೇದಾಂತವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಮಾಂಗಲ್ಯವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಹಸು ಮೊದಲಾದ ಪಶುಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಪೌರೋಹಿತ್ಯ, ಪಾಠಪ್ರವಚನ, ಉಪದೇಶ

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಕಾರುಣ್ಯ, ಸತ್ಯ, ಶುಚಿತ್ವ, ವ್ರತನಿಯಮ, ದಾನ-ಧಮಗಳು, ವಿದ್ಯಾದಾನಗಳು ಔದಾರ್ಯ, ಉತ್ತಮವಿದ್ಯೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ, ವಾಕ್‌ಶಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಸಕ್ತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ- ಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಇವನಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿರುತ್ತದೆ. 19000 ಗುರುಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಗುರುಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಗುರುಶಾಂತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಡಲೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಕಡಲೆ ಬೇಳೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಡಲೆಯನ್ನು ನೆನೆಸಿ ಹಸುಗಳಿಗೆ ತಿನಿಸಬೇಕು. ಪುಷ್ಯರಾಗ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀಸೂಕ್ತ, ಪುರುಷಸೂಕ್ತಗಳ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಾಗವತ ಪಾರಾಯಣ, ಸರ್ವಮೂಲ ಪಾರಾಯಣ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಗುರುವಿನ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗು 9 ಗುರುವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಗುರುವನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಣೆ ಮಾಡಿ, ಕಡಲೆ ಬೇಳೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಕರ್ಣರೋಗ, ಸಂತಾನಹಾನಿ, ಮಧುಮೇಹ, ಗುಲ್ಮರೋಗ, ಕಫರೋಗ, ಮೇಹರೋಗ, ದೇಹಸ್ವಪಾಹಾರ, ಬ್ರಹ್ಮಶಾಪ, ಗುರುಶಾಪ ಬಗೆಬಗೆಯ ಅನಿಷ್ಟಗಳು ಸಂತಾನ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ. ಪತ್ನಿಯಿಂದ ವಿಯೋಗ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಗಳ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ.

ಪೂಜೆಯನ್ನು ಈ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ''ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ನಮಃ, ಸುರಾಚಾರ್ಯಾಯ ನಮಃ, ಜೀವಾಯ ನಮಃ, ಆಂಗೀರಸಾಯ ನಮಃ, ಗುರವೇ ನಮಃ, ಗೀಷ್ಪತಯೇ ನಮಃ, ಧಿಷಣಾಯ ನಮಃ, ಚಿತ್ರ-ಶಿಖಂಡಿನೇ ನಮಃ, ಪೀತವಸ್ತ್ರಧೃತೇ ನಮಃ, ತೇಜೋಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ, ಮಹಾಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ, ಕಮಲಾಸನಸಂಸ್ತುತಾಯ ನಮಃ,

''ಸೌಮ್ಯೇ ಸುದೀರ್ಘೇ ಚತುರಸ್ರಪೀಠೇ ರಥೇಽಂಗಿರಾಃ ಪೂರ್ವಮುಖ-ಸ್ವಭಾವಃ। ದಂಡಾಕ್ಷಮಾಲಾಜಲಪಾತ್ರಧಾರೀ ಸಿಂಧ್ವಾಖ್ಯದೇಶೇ ವರದಃ ಸ ಜೀವಃ ॥ ಸ್ವರ್ಣಾಂಬರಃ ಸ್ವರ್ಣವಪುಃ ಕಿರೀಟೀ ಚತುರ್ಭುಜೋ ದೇವಗುರುಃ ಪ್ರಶಾಂತಃ । ಧತ್ತೇಽಸಿದಂಡಂ ಚ ಕಮಂಡಲುಂ ಚ ತಥಾಕ್ಷಸೂತ್ರೋ ವರದೋಽಸ್ತು

ಮಹ್ಯಮ್ ॥ ಯೋ ಮೃತ್ಯುಂ ನಿಜದಾಸಾನಾಂ ಮಾರಯತ್ಯಖಿಲೇಷ್ಟದಃ । ತತ್ರೋದಾಹೃತಯೋ ಬಹ್ವ್ಯಃ ಮೃತ್ಯುಮೃತ್ಯುಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಉಪಾಸ್ಯ - ಶ್ರೀವಾಮನ, ರತ್ನ - ಪುಷ್ಯರಾಗ, ಕಕ್ಷ್ಯೆ - ಹತ್ತು, ಅಗ್ನಿ - ಶಿಖೀ, ಸ್ಥಾನ - ಉತ್ತರ, ಸಮಿತ್ - ಅಶ್ವತ್ಥ, ಅಧಿದೇವತೆ - ಇಂದ್ರ, ದಾನ - ಹಳದಿ ವಸ್ತ್ರ, ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತೆ - ಬ್ರಹ್ಮಾ, ರಸ - ಸಿಹಿ, ಬಣ್ಣ - ಹಳದಿ, ರೋಗ - ಕಫ, ಭೂತ - ಆಕಾಶ, ಅಂಗ - ಮೇದಸ್ಸು, ಗೋತ್ರ - ಆಂಗೀರಸ, ದಶಾವರ್ಷ - ಹದಿನಾರು, ದೇಶ - ಸಿಂಧು, ಅಧಿಕಾರ - ಮಂತ್ರಿ, ಜಾತಿ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ರಾಶಿ-ಸಂಚಾರ - 1 ವರ್ಷ, ಲಿಂಗ - ಪುರುಷ, ಒಡೆತನ - ಧನು, ಮೀನ, ಪ್ರತಿಮೆ - ಚಿನ್ನ, ತಂದೆ - ಅಂಗೀರಸ, ಜಪ - 19,000, ತಾಯಿ - ಶ್ರದ್ಧಾ, ಧಾನ್ಯ - ಕಡಲೆ, ಹೆಂಡತಿ - ತಾರಾ.

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾನಾಥತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠ) (ಕ್ರಿ.ಶ. 1780-1788) ವಾದಿಯೂಥಪಸಂದೋಹಗರ್ವಪಾತನಕೇಸರಿ । ನೈಜನಾರ್ಥಿತಯೋ ಭೂಯಾ ವಿದ್ಯಾನಾಥ ಗುರುಶ್ರಿಯೈ ॥ ಇವರು ಕೇವಲ 8 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪೀಠವನ್ನಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಕಾವೇರಿ ತೀರದ ಕುಂಭಕೋಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವವರಾಗಿ ಪಾಠ-ಪ್ರವಚನಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಾದಿಗಳೆಂಬ ಮದಿಸಿದ ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಇವರು ಸಿಂಹಪ್ರಾಯರಾಗಿದ್ದರಂತೆ. ತಮ್ಮ ಪರಮಗುರುಗಳಾದ ಭಾಷ್ಯದೀಪಿಕಾಚಾರ್ಯರ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕುಂಭಕೋಣದಲ್ಲಿ 1788ರ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

ವೈಶಾಖ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ದ್ವಾದಶೀ

ಫಲೋತ್ಸವ – ವಸಂತದ್ವಾದಶೀ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂದು ಫಲೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಐದು ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಕೂಡ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಅನಿರುದ್ಧಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಫಲೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ವಸಂತ-

ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬಂದಿದೆ. ದಮನೋತ್ಸವ, ಪವಿತ್ರೋತ್ಸವಗಳ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಫಲೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಅಧಿವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಫಲೋತ್ಸವ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು, ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣುಗಳು ಈ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನ ಮೂರ್ತಿಯ ಪಾದಪರ್ಯಂತ, ನಾಭಿಪರ್ಯಂತ, ಹೃದಯಪರ್ಯಂತ ಅಥವಾ ಕಂಠಪರ್ಯಂತ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಫಲೋತ್ಸವವನ್ನು ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡುವ ಅನಿರುದ್ಧ ಸಂಹಿತೆಯ 23ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಭಗವಾನ್ – ತುಲಸ್ಯಾರೋಪಣೇ ಚೈವ ದಮನಾರೋಪಣಂ ಭವೇತ್ । ಚಂಪಕಾರಾಧನೇ ವಿಪ್ರ ತಥಾ ಕರ್ಮ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥1॥ ಅಂಕುರಾರೋಪಣಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ತಥಾ ವೈ ಕೌತುಕತ್ರಯಮ್ । ನಿಶಿ ಪೂಜಾವಿಧಾನಂ ಚ ಅಧಿವಾಸಂ ಚ ಭೂಷಣಮ್ ॥2॥ ತ್ರಿಸ್ಥಾನಯಜನಂ ಚೈವ ಹೋಮಕರ್ಮವಿಧಿಸ್ತಥಾ । ಸ್ನಪನಂ ತು ವಿಶೇಷೇಣ ನಾರಿಕೇರಜಲೈರ್ಭವೇತ್ ॥3॥ ಕೇವಲಂ ಗಂಧತೋಯೇ ವಾ ತದಭಾವೇ ವಿಶೇಷತಃ । ಅಧಿವಾಸವಿಧೌ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಸದ್ಯೋ ದ್ರವ್ಯಾಧಿವಾಸನಮ್ ॥4॥ ಯಾತ್ರಾಕಾಲೇ ತು ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಪುಷ್ಪದಾಮ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ । ವಿಕಿರೇತ್ ಸರ್ವತೋ ವಿಪ್ರ ಪುಷ್ಪೈರ್ಗ... ನೈರ್ಯಥಾ ॥5॥ ಅನ್ಯಾನಿ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಾಣಿ ಪೂರ್ವವತ್ ಕಾರಯೇದ್ದ್ವಿಜ । ಚಂಪಕಾನಾಮಭಾವೇ ತು ಪಾಟಲಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥6॥ ವೈಶಾಖಂ ತು ವಿಶೇಷೇಣ ಸನ್ನ್ಯಾಸಂ ಸಮ್ಯಗಾಚರೇತ್ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದೀನಾಂ ವರ್ಣಾನಾಂ ತತ್ಪ್ರಸಾದಂ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ ॥7॥ ಸ್ನಪನೇ ತು ವಿಶೇಷೇಣ ಕೇವಲಂ ಪುಷ್ಪತೋಯಕಮ್ । ಗಂಧೋದಕಮಥೋ ವಾಪಿ ನಾಲಿಕೇರರಸಂ ತು ವಾ ॥8॥ ಪತ್ರಪುಷ್ಪೋತ್ಸವೇ ವಿಪ್ರ ಭೂಷಣೈಃ ಪರಿಭೂಷಯೇತ್ । ಫಲೋತ್ಸವೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಪೂರಣಂ ಸಂಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥9॥ ಗಂಧೋತ್ಸವೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಲೇಪನಂ ಸಮ್ಯಗಾಚರೇತ್ । ಅನೂರಾಧೇ ವಿಶೇಷೇಣ ಫಲೋತ್ಸವಮಥಾಚರೇತ್ ॥10॥ ಫಲೋತ್ಸವವಿಧಿಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಸಮಾಸಾದವಧಾರಯ । ಕದಲೀಪನಸಂ ಚಾಮ್ರಂ ಫಲಾನಾಂ ಸಂಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥11॥ ತ್ವಜಾರ್ಕಕ್ಷ-

ಮಹ್ಯಮ್ ॥ ಯೋ ಮೃತ್ಯುಂ ನಿಜದಾಸಾನಾಂ ಮಾರಯತ್ಯಖಿಲೇಷ್ಟದಃ । ತತ್ರೋದಾಹೃತಯೋ ಬಹ್ವ್ಯಃ ಮೃತ್ಯುಮೃತ್ಯುಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಉಪಾಸ್ಯ - ಶ್ರೀವಾಮನ, ರತ್ನ - ಪುಷ್ಯರಾಗ, ಕಕ್ಷ್ಯೆ - ಹತ್ತು, ಅಗ್ನಿ - ಶಿಖೀ, ಸ್ಥಾನ - ಉತ್ತರ, ಸಮಿತ್ - ಅಶ್ವತ್ಥ, ಅಧಿದೇವತೆ - ಇಂದ್ರ, ದಾನ - ಹಳದಿ ವಸ್ತ್ರ, ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತೆ - ಬ್ರಹ್ಮಾ, ರಸ - ಸಿಹಿ, ಬಣ್ಣ - ಹಳದಿ, ರೋಗ - ಕಫ, ಭೂತ - ಆಕಾಶ, ಅಂಗ - ಮೇದಸ್ಸು, ಗೋತ್ರ - ಆಂಗೀರಸ, ದಶಾವರ್ಷ - ಹದಿನಾರು, ದೇಶ - ಸಿಂಧು, ಅಧಿಕಾರ - ಮಂತ್ರಿ, ಜಾತಿ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ರಾಶಿ-ಸಂಚಾರ - 1 ವರ್ಷ, ಲಿಂಗ - ಪುರುಷ, ಒಡೆತನ - ಧನು, ಮೀನ, ಪ್ರತಿಮೆ - ಚಿನ್ನ, ತಂದೆ - ಅಂಗೀರಸ, ಜಪ - 19,000, ತಾಯಿ - ಶ್ರದ್ಧಾ, ಧಾನ್ಯ - ಕಡಲೆ, ಹೆಂಡತಿ - ತಾರಾ.

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾನಾಥತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠ) (ಕ್ರಿ.ಶ. 1780-1788) ವಾದಿಯೂಥಪಸಂದೋಹಗರ್ವಪಾತನಕೇಸರಿ । ನೈಜನಾರ್ಥಿತಯೋ ಭೂಯಾ ವಿದ್ಯಾನಾಥ ಗುರುಶ್ರಿಯೈ ॥ ಇವರು ಕೇವಲ 8 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪೀಠವನ್ನಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಕಾವೇರಿ ತೀರದ ಕುಂಭಕೋಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವವರಾಗಿ ಪಾಠ-ಪ್ರವಚನಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಾದಿಗಳೆಂಬ ಮದಿಸಿದ ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಇವರು ಸಿಂಹಪ್ರಾಯರಾಗಿದ್ದರಂತೆ. ತಮ್ಮ ಪರಮಗುರುಗಳಾದ ಭಾಷ್ಯದೀಪಿಕಾಚಾರ್ಯರ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕುಂಭಕೋಣದಲ್ಲಿ 1788ರ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

ವೈಶಾಖ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ದ್ವಾದಶೀ

ಫಲೋತ್ಸವ – ವಸಂತದ್ವಾದಶೀ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂದು ಫಲೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಐದು ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಕೂಡ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಅನಿರುದ್ಧಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ದ್ವಾದಶಿ-ಯಂದು ಫಲೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ವಸಂತ-

ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬಂದಿದೆ. ದಮನೋತ್ಸವ, ಪವಿತ್ರೋತ್ಸವ-ಗಳ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಫಲೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಏಕಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಅಧಿ-ವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಫಲೋತ್ಸವ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು, ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣುಗಳು ಈ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನ ಮೂರ್ತಿಯ ಪಾದಪರ್ಯಂತ, ನಾಭಿಪರ್ಯಂತ, ಹೃದಯ-ಪರ್ಯಂತ ಅಥವಾ ಕಂಠಪರ್ಯಂತ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಫಲೋತ್ಸವವನ್ನು ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡುವ ಅನಿರುದ್ಧ ಸಂಹಿತೆಯ 23ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಭಗವಾನ್ – ತುಲಸ್ಯಾರೋಪಣೇ ಚೈವ ದಮನಾರೋಪಣಂ ಭವೇತ್ । ಚಂಪಕಾರಾಧನೇ ವಿಪ್ರ ತಥಾ ಕರ್ಮ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥1॥ ಅಂಕುರಾರೋಪಣಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ತಥಾ ವೈ ಕೌತುಕತ್ರಯಮ್ । ನಿಶಿ ಪೂಜಾವಿಧಾನಂ ಚ ಅಧಿ-ವಾಸಂ ಚ ಭೂಷಣಮ್ ॥2॥ ತ್ರಿಸ್ಥಾನಯಜನಂ ಚೈವ ಹೋಮಕರ್ಮವಿಧಿಸ್ತಥಾ । ಸ್ನಪನಂ ತು ವಿಶೇಷೇಣ ನಾರಿಕೇರಜಲೈರ್ಭವೇತ್ ॥3॥ ಕೇವಲಂ ಗಂಧತೋಯೇ ವಾ ತದಭಾವೇ ವಿಶೇಷತಃ । ಅಧಿವಾಸವಿಧೌ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಸದ್ಯೋ ದ್ರವ್ಯಾಧಿ-ವಾಸನಮ್ ॥4॥ ಯಾತ್ರಾಕಾಲೇ ತು ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಪುಷ್ಪದಾಮ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ । ವಿಕಿರೇತ್ ಸರ್ವತೋ ವಿಪ್ರ ಪುಷ್ಪೈರ್ಗ... ನೈರ್ಯಥಾ ॥5॥ ಅನ್ಯಾನಿ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಾಣಿ ಪೂರ್ವವತ್ ಕಾರಯೇದ್ದ್ವಿಜ । ಚಂಪಕಾನಾಮಭಾವೇ ತು ಪಾಟಲಂ ಪರಿ-ಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥6॥ ವೈಶಾಖಂ ತು ವಿಶೇಷೇಣ ಸನ್ನ್ಯಾಸಂ ಸಮ್ಯಗಾಚರೇತ್ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದೀನಾಂ ವರ್ಣಾನಾಂ ತತ್ಪ್ರಸಾದಂ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ ॥7॥ ಸ್ನಪನೇ ತು ವಿಶೇಷೇಣ ಕೇವಲಂ ಪುಷ್ಪತೋಯಕಮ್ । ಗಂಧೋದಕಮಥೋ ವಾಪಿ ನಾಲಿ-ಕೇರರಸಂ ತು ವಾ ॥8॥ ಪತ್ರಪುಷ್ಪೋತ್ಸವೇ ವಿಪ್ರ ಭೂಷಣೈಃ ಪರಿಭೂಷಯೇತ್ । ಫಲೋತ್ಸವೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಪೂರಣಂ ಸಂಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥9॥ ಗಂಧೋತ್ಸವೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಲೇಪನಂ ಸಮ್ಯಗಾಚರೇತ್ । ಅನೂರಾಧೇ ವಿಶೇಷೇಣ ಫಲೋತ್ಸವ-ಮಥಾಚರೇತ್ ॥10॥ ಫಲೋತ್ಸವವಿಧಿಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಸಮಾಸಾದವಧಾರಯ । ಕದಲೀಪನಸಂ ಚಾಮ್ರಂ ಫಲಾನಾಂ ಸಂಪ್ರಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥11॥ ತ್ವಷ್ಟಾರ್ಕ್ಷ-

ಸಂಯುತಂ ನ್ಯೂನಂ ಬೀಜಪೂರಂ ತು ಚಾಕ್ಷತಮ್ । ಪನಸಂ ವಿವಿಧಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪನಸಂ ಕ್ಷುದ್ರಸಂಜ್ಞಕಮ್ ॥12॥ ಕ್ಷುದ್ರಂ ತು ವರ್ಜಯೇದ್ ವಿಪ್ರ ಸರ್ವದಾ ಪೂರಕರ್ಮಣಿ । ಕದಲೀ ತ್ರಿವಿಧಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತ್ರಿವಿಧಂ ಯೋಗ್ಯಮೇವ ಚ ॥13॥ ಸಹಕಾರೇ ತಥಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಹಾರೀತಂ ರಕ್ತಪೀತಕಮ್ । ತ್ರಿವಿಧಂ ಪೂರಣೇ ಯೋಗ್ಯಂ ಕ್ರಮುಕೇ ಚಂದ್ರಪೂರಕಮ್ ॥14॥ ಹಾರೀತಂ ಪೀತಕಂ ರಕ್ತಂ ಪೂರಣೇ ಸರ್ವಕಂ ಭವೇತ್ । ಅಂಕುರಾವಾಹನಂ ಚೈವ ಚತುಃಸ್ಥಾನಾರ್ಚನಂ ತಥಾ ॥15॥ ಕೌತುಕಂ ತು ಯಥಾ ಚೈವ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಪನಮೇವ ಚ । ದ್ವಾರಪೂಜಾವಿಧಿಶ್ಚೈವ ಚತುಃಸ್ಥಾನಾರ್ಚನಕ್ರಿಯಾ ॥16॥ ಮೂಲಬಿಂಬಾರ್ಚನಂ ಚೈವ ನೈವೇದ್ಯಂ ಬಲಿರೇವ ಚ । ಅಧಿವಾಸದಿನೇ ವಿಪ್ರ ಶಿವಮಾನೇನ ಪೂರಯೇತ್ ॥17॥ ತದ್-ದ್ರವ್ಯೇಣ ಬಲಿಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಧೋಮಕರ್ಮ ತಥಾ ಭವೇತ್ । ದ್ವಿಗುಣಂ ತ್ರಿಗುಣಂ ಚೈವ ಚಾತುರ್ಗುಣ್ಯಂ ತದಂತಿಕೇ ॥18॥ ವಾಸುದೇವಾದಿಭಿರ್ಮಂತ್ರೈಶ್ಚತು-ರ್ವೇದಾದ್ಯಕೈಸ್ತು ವಾ । ಶಾಖಾದ್ಯತ್ರಿತಯಂ ವಾಪಿ ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತತೃತೀಯಕಮ್ ॥19॥ ಅಂಗಾದೀನಾಂ ವಿಶೇಷೇಣ ಮುಷ್ಟಿಮಾನೇನ ಪೂರಯೇತ್ । ಶ್ರಿಯಾದೀನಾಂ ವಿಶೇಷೇಣ ಜಾನುಮಾನೇನ ಪೂರಯೇತ್ ॥20॥ ಕರ್ಮಾರ್ಚಾದಿಬಿಂಬಾನಾಂ ಪಾದಮಾನೇನ ಪೂರಯೇತ್ । ಏಕೈಕಂ ಹೋಮಕಾರ್ಯೇ ತು ಬಲಿಕರ್ಮಣಿ ಮುಷ್ಟಿಕಮ್ ॥21॥ ಉತ್ಸವಂ ಕಾರಯೇದಂತೇ ವಿಕಿರೇತ್ ಫಲಪೂರಕೈಃ। ಮಂಡಪೇ ಸನ್ನಿವೇಶ್ಯಾಥ ತತಃ ಸನ್ನ್ಯಾಸಮಾಚರೇತ್ ॥22॥ ಪೂಜಾಪೂರ್ವಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪೂರ್ವವತ್ ಪರಿವಾಪಯೇತ್ । ಶುದ್ಧಸ್ನಾನಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಗರ್ಭಗೇಹೇ ನಿವೇಶಯೇತ್ ॥23॥ ಪನಸಾನಾಮಭಾವೇ ತು ಸಹಕಾರೈಃ ಪ್ರಪೂರಯೇತ್ । ಸಹಕಾರಫಲಾಭಾವೇ ಮೋಚಕೈಃ ಪರಿಪೂರಯೇತ್ ॥24॥ ತ್ರಯಂ ತ್ರಿಮಾನೇ ವಾ ವಿಪ್ರ ಮಾಸಮುಕ್ಷೇ ಸಮರ್ಚಯೇತ್ । ಶ್ರಾವಣೇ ಮಾಸಿ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಬೀಜಪೂರಾ-ಷ್ಟಕೈರ್ಯಜೇತ್ ॥25॥ ತದಭಾವೇ ತು ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಆರ್ದ್ರಪೂಗೀಫಲೈರ್ಯ-ಜೇತ್ । ಮಾಸೇ ಚಾಶ್ವಯುಜೇ ವಿಪ್ರ ಜಲಜೈಃ ಪರಿತೋ ಯಜೇತ್ ॥26॥ ಸ್ನಪನೇ ತು ವಿಶೇಷೇಣ ರಜನೀನೀರಮುತ್ತಮಮ್ । ಚೂರ್ಣಸ್ನಾನಯುತಂ ವಾಪಿ ಉಕ್ತ-

ದ್ರವ್ಯಘಟೈಸ್ತು ವಾ ||45|| ಲೇಪನಂ ಪೂರ್ವವತ್ ಕುರ್ಯಾತ್ ಅಂಕುರಾದಿಕ್ರಿಯಾಂ ತಥಾ | ಇತಿ ಸಂಕ್ಷೇಪತಃ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ಮಾಸೋತ್ಸವವಿಶೇಷಕಃ ||46||

ಇತಿ ಶ್ರೀಪಾಂಚರಾತ್ರೇ ಮಹೋಪನಿಷದಿ ಅನಿರುದ್ಧಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಮಾಸೋತ್ಸವ-ವಿಧಿರ್ನಾಮ ತ್ರಯೋವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||

ಶ್ರೀಸುವ್ರತೀಂದ್ರತೀರ್ಥರು (ರಾಯರ ಮಠ) - ಮಂತ್ರಾಲಯ – ಸುಶೀ-ಲೇಂದ್ರಕರಾಬ್ಜೋತ್ಥಂ ಸುಶಾಂತ್ಯಾದಿಗುಣಾರ್ಣವಂ | ಸುಧಾಪ್ರವಚನಾಸಕ್ತಂ ಸುವ್ರತೀಂದ್ರಗುರುಂ ಭಜೇ || ಇವರು 50ನೆಯ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳು. ಶ್ರೀಸುಶೀ-ಲೇಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಶಿಷ್ಯರು. ಇವರ ವೃಂದಾವನ ಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿದೆ.

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಮಾನ್ಯತೀರ್ಥರು (ಭಂಡಾರಕೇರಿ, ಪಲಿಮಾರು ಉಭಯ-ಮಠಾಧೀಶರು) –

ಎರ್ಮಾಳು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕುಪ್ಪಣ್ಣ (ರಾಮಕೃಷ್ಣ) ತಂತ್ರಿ ರಾಧಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳ ಪುತ್ರರಾಗಿ ದಿನಾಂಕ 27.07.1913 ಪ್ರಮಾದಿ ಸಂವತ್ಸರ ಆಷಾಢನವಮಿ, ಭಾನುವಾರ ಜನನ. ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಹೆಸರು ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣತಂತ್ರಿ , ಎಂಟನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ಪುತ್ತಿಗೆ ಮಠಾಧೀಶರಾದ, ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಸುಧೀಂದ್ರ ತೀರ್ಥರ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಉಪನಯನ, ಸನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಭಂಡಾರಕೇರೆ ಪೀಠಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಅದಮಾರು ಮಠಾಧೀಶರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ವಿಬುಧಪ್ರಿಯತೀರ್ಥರಿಂದ 5.10.1925ನೇ ದಿನಾಂಕ ಕ್ರೋಧನ, ಕಾರ್ತಿಕ ಕೃಷ್ಣಪಂಚಮೀ ದಿನದಂದು ಸ್ವೀಕಾರ. ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧ್ಯಾನರಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ. ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರಾದ್ಧಾಂತ ಸಂವರ್ಧಕ ಸಭಾ ಸ್ಥಾಪನೆ, 1969ರಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ಪಲಿಮಾರು ಮಠದ ಶ್ರೀ ರಘುವಲ್ಲಭರಿಂದ ಪಲಿಮಾರು ಮಠಾಧಿಪತ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಆದುದರಿಂದ ಭಂಡಾರಕೇರಿ ಹಾಗೂ ಪಲಿಮಾರು ಮಠದ ಉಭಯ ಪೀಠಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಗಳೆನ್ನಿಸಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಹಿರಿಮೆ ಇವರದು.

ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥರು (ಪೇಜಾವರ ಮಠ), ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವಪ್ರಿಯತೀರ್ಥರು (ಅದ-ಮಾರು ಮಠ) ಶ್ರೀ ಸುಗುಣೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು (ಪುತ್ತಿಗೆ ಮಠ) ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ), ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯೇಶತೀರ್ಥರು (ಭಂಡಾರಕೇರಿ ಮಠ), ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾವಲ್ಲಭತೀರ್ಥರು (ಪ್ರಯಾಗಮಾಧ್ವಪೀಠ) ಮೊದಲಾದ ಸನ್ಯಾಸಿ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಪಾಠ

ಸಂಯುತಂ ನ್ಯೂನಂ ಬೀಜಪೂರಂ ತು ಚಾಕ್ಷತಮ್ । ಪನಸಂ ವಿವಿಧಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪನಸಂ ಕ್ಷುದ್ರಸಂಜ್ಞಕಮ್ ॥12॥ ಕ್ಷುದ್ರಂ ತು ವರ್ಜಯೇದ್ ವಿಪ್ರ ಸರ್ವದಾ ಪೂರಕರ್ಮಣಿ । ಕದಲೀ ತ್ರಿವಿಧಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತ್ರಿವಿಧಂ ಯೋಗ್ಯಮೇವ ಚ ॥13॥ ಸಹಕಾರೇ ತಥಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಹಾರೀತಂ ರಕ್ತಪೀತಕಮ್ । ತ್ರಿವಿಧಂ ಪೂರಣೇ ಯೋಗ್ಯಂ ಕ್ರಮುಕೇ ಚಂದ್ರಪೂರಕಮ್ ॥14॥ ಹಾರೀತಂ ಪೀತಕಂ ರಕ್ತಂ ಪೂರಣೇ ಸರ್ವಕಂ ಭವೇತ್ । ಅಂಕುರಾವಾಹನಂ ಚೈವ ಚತುಃಸ್ಥಾನಾರ್ಚನಂ ತಥಾ ॥15॥ ಕೌತುಕಂ ತು ಯಥಾ ಚೈವ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಪನಮೇವ ಚ । ದ್ವಾರಪೂಜಾವಿಧಿಶ್ಚೈವ ಚತುಃಸ್ಥಾನಾರ್ಚನಕ್ರಿಯಾ ॥16॥ ಮೂಲಬಿಂಬಾರ್ಚನಂ ಚೈವ ನೈವೇದ್ಯಂ ಬಲಿರೇವ ಚ । ಅಧಿವಾಸದಿನೇ ವಿಪ್ರ ಶಿವಮಾನೇನ ಪೂರಯೇತ್ ॥17॥ ತದ್-ದ್ರವ್ಯೇಣ ಬಲಿಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಧೋಮಕರ್ಮ ತಥಾ ಭವೇತ್ । ದ್ವಿಗುಣಂ ತ್ರಿಗುಣಂ ಚೈವ ಚಾತುರ್ಗುಣ್ಯಂ ತದಂತಿಕೇ ॥18॥ ವಾಸುದೇವಾದಿಭಿರ್ಮಂತ್ರೈಶ್ಚತು-ರ್ವೇದಾದ್ಯಕೈಸ್ತು ವಾ । ಶಾಖಾದ್ಯತ್ರಿತಯಂ ವಾಪಿ ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತತೃತೀಯಕಮ್ ॥19॥ ಅಂಗಾದೀನಾಂ ವಿಶೇಷೇಣ ಮುಷ್ಟಿಮಾನೇನ ಪೂರಯೇತ್ । ಶ್ರಿಯಾದೀನಾಂ ವಿಶೇಷೇಣ ಜಾನುಮಾನೇನ ಪೂರಯೇತ್ ॥20॥ ಕರ್ಮಾರ್ಚಾದಿಬಿಂಬಾನಾಂ ಪಾದಮಾನೇನ ಪೂರಯೇತ್ । ಏಕೈಕಂ ಹೋಮಕಾರ್ಯೇ ತು ಬಲಿಕರ್ಮಣಿ ಮುಷ್ಟಿಕಮ್ ॥21॥ ಉತ್ಸವಂ ಕಾರಯೇದಂತೇ ವಿಕಿರೇತ್ ಫಲಪೂರಕೈಃ। ಮಂಡಪೇ ಸನ್ನಿವೇಶ್ಯಾಥ ತತಃ ಸನ್ನ್ಯಾಸಮಾಚರೇತ್ ॥22॥ ಪೂಜಾಪೂರ್ವಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪೂರ್ವವತ್ ಪರಿವಾಪಯೇತ್ । ಶುದ್ಧಸ್ನಾನಂ ತತಃ ಕೃತ್ವಾ ಗರ್ಭಗೇಹೇ ನಿವೇಶಯೇತ್ ॥23॥ ಪನಸಾನಾಮಭಾವೇ ತು ಸಹಕಾರೈಃ ಪ್ರಪೂರಯೇತ್ । ಸಹಕಾರಫಲಾಭಾವೇ ಮೋಚಕೈಃ ಪರಿಪೂರಯೇತ್ ॥24॥ ತ್ರಯಂ ತ್ರಿಮಾನೇ ವಾ ವಿಪ್ರ ಮಾಸಮ್ಯಕ್ಷೇ ಸಮರ್ಚಯೇತ್ । ಶ್ರಾವಣೇ ಮಾಸಿ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಬೀಜಪೂರಾ-ಷ್ಟಕೈರ್ಯಜೇತ್ ॥25॥ ತದಭಾವೇ ತು ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಆರ್ದ್ರಪೂಗೀಫಲೈರ್ಯ-ಜೇತ್ । ಮಾಸೇ ಚಾಶ್ವಯುಜೇ ವಿಪ್ರ ಜಲಜೈಃ ಪರಿತೋ ಯಜೇತ್ ॥26॥ ಸ್ನಪನೇ ತು ವಿಶೇಷೇಣ ರಜನೀನೀರಮುತ್ತಮಮ್ । ಚೂರ್ಣಸ್ನಾನಯುತಂ ವಾಪಿ ಉಕ್ತ-

ದ್ರವ್ಯಘಟೈಸ್ತು ವಾ ।।45।। ಲೇಪನಂ ಪೂರ್ವವತ್ ಕುರ್ಯಾತ್ ಅಂಕುರಾದಿಕ್ರಿಯಾಂ ತಥಾ । ಇತಿ ಸಂಕ್ಷೇಪತಃ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ಮಾಸೋತ್ಸವವಿಶೇಷಕಃ ।।46।।

ಇತಿ ಶ್ರೀಪಾಂಚರಾತ್ರೇ ಮಹೋಪನಿಷದಿ ಅನಿರುದ್ಧಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಮಾಸೋತ್ಸವ-ವಿಧಿರ್ನಾಮ ತ್ರಯೋವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ ।।

ಶ್ರೀಸುವ್ರತೀಂದ್ರತೀರ್ಥರು (ರಾಯರ ಮಠ) - ಮಂತ್ರಾಲಯ – ಸುಶೀ-ಲೇಂದ್ರಕರಾಬ್ಜೋತ್ಥಂ ಸುಶಾಂತ್ಯಾದಿಗುಣಾರ್ಣವಂ । ಸುಧಾಪ್ರವಚನಾಸಕ್ತಂ ಸುವ್ರತೀಂದ್ರಗುರುಂ ಭಜೇ ।। ಇವರು 50ನೆಯ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳು. ಶ್ರೀಸುಶೀ-ಲೇಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಶಿಷ್ಯರು. ಇವರ ವೃಂದಾವನ ಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿದೆ.

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಮಾನ್ಯತೀರ್ಥರು (ಭಂಡಾರಕೇರಿ, ಪಲಿಮಾರು ಉಭಯ-ಮಠಾಧೀಶರು) –

ಎರ್ಮಾಳು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕುಪ್ಪಣ್ಣ (ರಾಮಕೃಷ್ಣ) ತಂತ್ರಿ ರಾಧಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳ ಪುತ್ರರಾಗಿ ದಿನಾಂಕ 27.07.1913 ಪ್ರಮಾದಿ ಸಂವತ್ಸರ ಆಷಾಢನವಮಿ, ಭಾನುವಾರ ಜನನ. ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಹೆಸರು ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣತಂತ್ರಿ , ಎಂಟನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ಪುತ್ತಿಗೆ ಮಠಾಧೀಶರಾದ, ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಸುಧೀಂದ್ರ ತೀರ್ಥರ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಉಪನಯನ, ಸನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಭಂಡಾರಕೇರೆ ಪೀಠಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಅದಮಾರು ಮಠಾಧೀಶರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ವಿಬುಧಪ್ರಿಯತೀರ್ಥರಿಂದ 5.10.1925ನೇ ದಿನಾಂಕ ಕ್ರೋಧನ, ಕಾರ್ತಿಕ ಕೃಷ್ಣಪಂಚಮೀ ದಿನದಂದು ಸ್ವೀಕಾರ. ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧ್ಯಾನರಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ. ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರಾದ್ಧಾಂತ ಸಂವರ್ಧಕ ಸಭಾ ಸ್ಥಾಪನೆ, 1969ರಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ಪಲಿಮಾರು ಮಠದ ಶ್ರೀ ರಘುವಲ್ಲಭರಿಂದ ಪಲಿಮಾರು ಮಠಾಧಿಪತ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಆದುದರಿಂದ ಭಂಡಾರಕೇರಿ ಹಾಗೂ ಪಲಿಮಾರು ಮಠದ ಉಭಯ ಪೀಠಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಗಳೆನ್ನಿಸಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಹಿರಿಮೆ ಇವರದು.

ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥರು (ಪೇಜಾವರ ಮಠ), ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವಪ್ರಿಯತೀರ್ಥರು (ಅದ-ಮಾರು ಮಠ) ಶ್ರೀ ಸುಗುಣೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು (ಪುತ್ತಿಗೆ ಮಠ) ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ), ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯೇಶತೀರ್ಥರು (ಭಂಡಾರಕೇರಿ ಮಠ), ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾವಲ್ಲಭತೀರ್ಥರು (ಪ್ರಯಾಗಮಾಧ್ವಪೀಠ) ಮೊದಲಾದ ಸನ್ಯಾಸಿ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಪಾಠ

ಹೇಳಿದ ಮಹಾವಿದ್ವಾಂಸರು. ಕುಂದಾಪುರದ ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠದ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂದ್ರ-ತೀರ್ಥರು ಇವರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವರು.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1952ರಲ್ಲಿ ಬದರಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ 48 ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಕಾಷ್ಠಮೌನವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿರುವರು. 1961ರಲ್ಲಿ ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತಗೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಳ ಉಪನ್ಯಾಸದಿಂದ ಆಗಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಬಾಬುರಾಜೇಂದ್ರಪ್ರಸಾದ, ಉಪರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಎಸ್. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್, ಗೃಹಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀನಂದಾ, ಲೋಕಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಅನಂತಶಯನ ಅಯ್ಯಂಗಾರ ಮುಂತಾದವರು ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದರು.

ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಪ್ರಿಯರು, ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಕೋವಿದರು. ಕರಪಾತ್ರಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳೇ ಮೊದ-ಲಾದ ಅನೇಕ ಪರವಾದಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತರನ್ನು ವಾದದಲ್ಲಿ ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದವರು. ಅಪೂರ್ವ ಪ್ರವಚನ ಪಟುಗಳು, ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಸದಾಚಾರಪಾವಿತ್ರ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ್ದರು. 'ಅದ್ವೈತತತ್ತ್ವಸುಧಾಸಮೀಕ್ಷಾ' 'ತತ್ವಮಾರ್ತಾಂಡವಿಮರ್ಶಃ' 'ಮಾಯಾ ವಾದನಿರಸಾಖ್ಯಗ್ರಂಥಾನೇಕಾರ್ಥಮಾಲಿಕಾ' ಎಂಬ ಅಪೂರ್ವ ಶ್ಲೋಕರೂಪ ಸಂಸ್ಕೃತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ ರಚಿಸಿರುವರು. ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ನಾಸ್ತಿಕ್ಯನಿರಾಸ' 'ಗಾಯಿತ್ರೀ-ಗಾಂಭೀರ್ಯ' ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವರು. 'ತತ್ತ್ವಸಂಖ್ಯಾನ' 'ತತ್ತ್ವವಿವೇಕ' ಹಾಗೂ ಖಂಡನತ್ರಯಗಳನ್ನು ಟೀಕಾ ಸಮೇತ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿರುವರು. 'ದಶಪ್ರಕರಣ'ವನ್ನು ಟೀಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶನಪಡಿಸಿದ್ದು, ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹ ಟೀಕಾ, ಪ್ರಮೇಯ ಮಾಲಿಕಾ ತಂತ್ರಸಾರಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರ. ತೀರ್ಥಪ್ರಬಂಧ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಪಡಿಸಿ, ಪ್ರಕಾಶನ ಪಡಿಸಿರುವರು. ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿಸಿ 'ಜಿಜ್ಞಾಸೆ' ಎಂಬ ತುಂಬಾ ಉದ್ಬೋಧಕವಾದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ಬರೆದು ನಾಲ್ಕು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಪಡಿಸಿರುವರು.

1970-71ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನೂ, 1986-67ರ ದ್ವಿತೀಯ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ರಥ, ವಜ್ರದ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಅಪಾರ ಆರ್ಥಿಕ ವೆಚ್ಚದಿಂದ ಮಾಡಿಸಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿರುವರು. ತಾವು ಸ್ವತಃ

ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ತಾವೇ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದು ಮಾಡಿಸಿದ್ದು ವಿಶೇಷತೆ. ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಧ್ಯಾನರ ಅನಂತರ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಭಾವನೆ, ಸನ್ಮಾನ, ಗೌರವಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಖ್ಯಾತಿಯೂ ಇವರದೇ. ಪ್ರಶಾಂತ ಮುಖಮುದ್ರೆ, ಸದಾ ಹಸನ್ಮುಖ, ವಿಶೇಷ ಶಿಷ್ಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಇವರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳು. ಸಾವಿರಾರು ಜನರಿಗೆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ನೀಡಿ, ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಪರಾಯಣರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವರು. ಘಟಿಕಾಚಲ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿನ ಮಠಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಳಿಸಿರುವರು. ಶಾ. ಶ. 1922 (ಕ್ರಿ .ಶ. 2000) ವಿಕ್ರಮನಾಮ ಸಂವತ್ಸರ ವೈಶಾಖ ಶು. ಏಕಾದಶಿ ದಿನದಂದು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಅಂದು ರಾತ್ರಿಯೇ ಪಲಿಮಾರಿನಲ್ಲಿರುವ ಮಠದಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅದ್ವೈತಮತಖಂಡನೆ ಇವರ ಜೀವನತಪಸ್ಸು. ಮತ್ತೊಂದು ಯಥಾರ್ಥವಾದ ಏಕಾದಶೀ ಆಚರಣೆಯ ಸಂಸ್ಥಾಪನೆ. ಅನವದ್ಯಾತ್ಮಚಾರಿತ್ರ್ಯಂ ವಾದಿಖದ್ಯೋತಭಾಸ್ಕರಮ್ । ವಿದ್ಯಾಮಾನ್ಯ-ಗುರುಂ ವಂದೇ ವಿದ್ಯಾವಿದ್ಯೋತಭಾಸ್ವರಮ್ ॥ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಹರಿಪ್ರೀತಿಸುವಿದ್ಯಾ-ವಾದಶಾಲಿನಃ । ಇಷ್ಟದಾನ್ ಕಷ್ಟಹರ್ತ್ರ್ಯನ್ ನಃ ವಿದ್ಯಾಮಾನ್ಯಾನ್ ಮುನೀನ್ನುಮಃ ॥

ವೈಶಾಖ ॥ ಶುಕ್ಲ ॥ ದ್ವಾದಶೀ

ವೇದವ್ಯಾಸಜಯಂತೀ– ವೈಶಾಖಶುಕ್ಲದ್ವಾದಶೀ – ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ವೇದವ್ಯಾಸ-ಜಯಂತಿಯನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸತ್ಯವತೀ-ಪರಾಶರರಲ್ಲಿ ಹಿಮಾ-ಚ್ಛಾದಿತವಾದ ದ್ವೀಪದ ಮಧ್ಯ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸದೇವರು ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಅವತಾರ ಮಾಡಿರುವರು. ಅವತರಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಉಪ-ನಯನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ, ವೇದಗಳನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿ, ಇತಿಹಾಸ-ಪುರಾಣಾದಿಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿದರು. 'ವ್ಯಾಸೋಚ್ಛಿಷ್ಟಂ ಜಗತ್ ಸರ್ವಂ' ಎಂಬ ನಾಣ್ನುಡಿಯಂತೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಕೂಡ ಇಂಥ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸದೇವರಿಂದಷ್ಟೇ ನಾವು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇಂಥ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸದೇವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ಉಳಿದವರು ಪ್ರಚುರ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು

ಹೇಳದ ವಿಷಯ ಯಾವುದೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ಮೂಲಕವೇ ನಾವು ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ನಿಜವಾದ ಗುರುಗಳೆಂದರೆ ಇಂಥ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸದೇವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಷ್ಟೇ ನಾವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆದು-ಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹಾಗೂ ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ-ಫಲದಾಯಕವೆಂದು ಘೋಷಣೆಮಾಡಿದ, ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಮಂತ್ರವನ್ನು ಖಂಡಿತ-ವಾಗಿಯೂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಕ್ಷರ ಲಕ್ಷಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವುದರಿಂದ ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿಗಳು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದೊರೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿತ್ಯವೂ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ವೇದವ್ಯಾಸಜಯಂತಿಯ ದಿವಸ ಮತ್ತಷ್ಟು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ಉತ್ತಮಪಕ್ಷ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಗವಂತನ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೇದ-ವ್ಯಾಸದೇವರನ್ನು ಇಂದು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ, ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಗಳಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಧನ್ಯರಾಗಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ದ್ವೀಪೇ ಭಗಿನ್ಯಾಃ ಸ ಯಮಸ್ಯ ವಿಶ್ವಕೃತ್‌ಪ್ರಕಾಶತೇ ಜ್ಞಾನ-ಮರೀಚಿ-ಮಂಡಲಃ ಪ್ರಭಾಸಯನ್ ಅಂಡಬಹಿಸ್ತಥಾಂತಃಸಹಸ್ರಲಕ್ಷಾಮಿತ-ಭಾನು-ದೀಧಿತಿಃ ಶ್ರೀವೇದ-ವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಜಯಂತಿಯ ಆಚರಣೆಯ ಕ್ರಮವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸದೇವಸ್ತುತಿ – ಜಯತ್ಯಜೋಽಖಂಡ-ಗುಣೋರು-ಮಂಡಲಃಸದೋದಿತೋ ಜ್ಞಾನ-ಮರೀಚಿ-ಮಾಲೀಸ್ವಭಕ್ತ-ಹಾರ್ದೋಚ್ಚ-ತಮೋ-ನಿಹಂತಾವ್ಯಾಸಾವತಾರೋ ಹರಿರಾತ್ಮ-ಭಾಸ್ಕರಃ ॥ ಅಗಣ್ಯದಿವ್ಯೋರುಗುಣಾರ್ಣವಃ ಪ್ರಭುಃ ಸಮಸ್ತ-ವಿದ್ಯಾಧಿಪತಿಃ ಜಗದ್ಗುರುಃ । ಅನಂತಶಕ್ತಿಃ ಜಗದೀಶ್ವರೇಶ್ವರಃ ಸಮಸ್ತದೋಷಾತಿ-ವಿದೂರವಿಗ್ರಹಃ ।

ಶುಭ-ಮರಕತವರ್ಣೋ ರಕ್ತಪಾದಾಬ್ಜ-ನೇತ್ರಾ- ಧರ-ಕರ-ನಖ-ರಸನಾಗ್ರಃ ಚಕ್ರಶಂಖಾಬ್ಜರೇಖಃ । ರವಿಕರವರಗೌರಂ ಚರ್ಮಚೈಣಂ ವಸಾನಃ ತಟಿದ-ಮಲ-ಜಟಾ-ಸಂದೀಪ್ತಚೂಡಂ ದಧಾನಃ । ವಿಸ್ತೀರ್ಣ-ವಕ್ಷಾಃ ಕಮಳಾಯತಾಕ್ಷೋ ಬೃಹದ್‌ಭುಜಃ ಕಂಬು-ಸಮಾನ-ಕಂಠಃ । ಸಮಸ್ತ-ವೇದಾನ್ ಮುಖತಃ ಸಮು-ದ್ಗಿರನ್ ಅನಂತಚಂದ್ರಾಧಿಕ-ಕಾಂತಸಮ್ಮುಖಃ । ಪ್ರಬೋಧ-ಮುದ್ರಾಭಯ-ದೋರ್ದ್ವಯಾನ್ವಿತೋ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಾಜಿನ-ಮೇಖಲೋಲ್ಲಸನ್ । ದೃಶಾ ಮಹಾ-ಜ್ಞಾನ-ಭುಜಗಂ-ದಷ್ಟಂ ಉಜ್ಜೀವಯಾನೋ ಜಗದತ್ಯರೋಚತ ॥

ವಿಜ್ಞಾನರೋಚಿಃ ಪರಿಪೂರಿತಾಂತಃ ಬಾಹ್ಯಾಂಡಕೋಶಂ ಹರಿತೋಪ-ಲಾಭಮ್ । ತರ್ಕಾಭಯೇತಂ ವಿಧಿಶರ್ವಪೂರ್ವಗೀರ್ವಾಣವಿಜ್ಞಾನದಮಾನತೋಽಸ್ಮಿ ॥

ಕಾಲೇನ ಮೀಲಿತದೃಶಾಂ ಅವಮೃಶ್ಯ ನೃಣಾಂ ಸ್ತೋಕಾಯುಷಾಂ ಸ್ವನಿಗಮೋ ಬತ ದೂರಪಾರಃ ಆವಿರ್ಹಿತಸ್ತ್ವನುಯುಗಂ ಸ ಹಿ ಸತ್ಯವತ್ಯಾಂ ವೇದದ್ರುಮಂ ವಿಟಪಶಃ ವಿಭಜಿಷ್ಯತಿ ಸ್ಮ ॥

ಜಾಮದಗ್ನ್ಯದ್ವಾದಶೀವ್ರತ (ಪರಶುರಾಮದ್ವಾದಶೀ) – ದುರ್ವಾಸಮುನಿ – ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದಶಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವ್ರತ ಮಾಡುವವನು ವಿಧಿಯಂತೆ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮತ್ಸ್ಯದ್ವಾದಶಿವ್ರತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಬಳಿಕ ದೇವಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

ಅಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸನಾದ ವ್ರತಿಯು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹರಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಈ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಎಂದರೆ, ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದ-ಗಳನ್ನೂ, ಸರ್ವಧಾರಿಣೇ ನಮಃ ಎಂದು ಉದರವನ್ನೂ, ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ನಡುವನ್ನೂ, ಶ್ರೀವತ್ಸಧಾರಿಣೇ ನಮಃ ಎಂದು ತೊಡೆಗಳನ್ನೂ, ಕ್ಷತ್ರಾಂತಕಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ತೋಳುಗಳನ್ನೂ, ಶಿತಿಕಂಠಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಹುಬ್ಬುಗಳ ಮಧ್ಯವನ್ನೂ, ಅವುಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಶಂಖಚಕ್ರಗಳನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಧಾರಿಣೇ ನಮಃ ಎಂದು ತಲೆಯನ್ನೂ ಅರ್ಚಿಸಿ, ಹಿಂದಿನಂತೆ ದೇವ-

ನೆದುರಿಗೆ ಪೂರ್ಣಕಲಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಆ ಕಲಶದ ಮೇಲೆ ಬಿದಿರಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣದಿಂದ ಪರಶುರಾಮಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಶುದ್ಧವಸ್ತ್ರಗಳೆರಡನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಆ ದೇವನ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಪರಶು (ಗಂಡು-ಗೊಡಲಿ) ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಿಸಿರಬೇಕು.

ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಹೂವುಗಳಿಂದಲೂ, ಗಂಧಾದಿ-ಗಳಿಂದಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಅವನೆದುರುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಜಾಗರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ರಾತ್ರಿಕಳೆದು ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗಲು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದ-ವನಿಗೆ ಆಗುವ ಫಲವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಕೇಳು.

ಹಿಂದೆ ಅತಿಬಲಶಾಲಿಯೂ, ಭಾಗ್ಯವಂತನೂ ಆದ ವೀರಸೇನನೆಂಬ ದೊರೆಯಿದ್ದನು. ಬಲು ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಅವನು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಕಠಿಣವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನನ್ನು ನೋಡಲು ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಮಹಾಮುನಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಸ್ವಲ್ಪದೂರದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಪರಮ-ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ವೀರಸೇನನು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು, ಎದುರು-ಗೊಂಡನು.

ಪೂಜಿತನಾದ ಆ ಮುನಿಯು ''ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದ ರಾಜನೇ! ಏಕೆ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿ? ನಿನಗಿಷ್ಟವಾದ ಕಾರ್ಯವೇನು?'' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ದೊರೆಯು ''ಮಹಾಭಾಗನೇ! ನನಗೆ ಪುತ್ರಸಂತಾನವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ದೇಹವನ್ನು ಕ್ಷಯಿಸುವೆನು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯನು – ''ದೊರೆಯೇ! ಬಹುಕ್ಲೇಶದ ಈ ತಪವು ಸಾಕು. ಅಲ್ಪಾಯಾಸದಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಮಗನು ಜನಿಸುವನು. ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ'' ಎಂದನು.

ರಾಜನು – ''ಪೂಜ್ಯನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ! ಸ್ವಲ್ಪಶ್ರಮದಿಂದಲೇ ಹೇಗೆ ನನಗೆ ಪುತ್ರನುದಿಸುವನು? ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಹೇಳು'' ಎಂದನು.

ದುರ್ವಾಸಮುನಿ – ಕೀರ್ತಿವಂತನಾದ ವೀರಸೇನರಾಜನು ಹೀಗೆ ಕೇಳಲು ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಮುನಿಯು ವೈಶಾಖಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಈ ದ್ವಾದಶಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹೆಚ್ಚಾದ ಆಸೆಯುಳ್ಳ ಆ ರಾಜನು ಉಪವಾಸವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪರಮಧಾರ್ಮಿಕನೆಂದೂ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನೆಂದೂ ಈಗಲೂ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಆದ ನಳನೆಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದನು. ಮಹಾಮುನಿಯೇ! ಈ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಇದು ಅಮುಖ್ಯವಾದ ಫಲ (ಇದೇ ಮುಖ್ಯಫಲವಲ್ಲ). ವ್ರತಿಗೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸುಪುತ್ರನುದಿಸುವನು. ಅವನು ಕೀರ್ತಿ-ವಂತನೂ, ಶ್ರೀಮಂತನೂ, ವಿದ್ಯಾವಂತನೂ ಆಗುವನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ? ಪರಲೋಕದಲ್ಲಾಗುವುದನ್ನು ಕೇಳು.

ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಒಂದು ಕಲ್ಪಕಾಲ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದು ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೂಹಗಳೊಡನೆ ವಿಹರಿಸುವರು. ತಿರುಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಮೂವತ್ತುಸಾವಿರಕಲ್ಪಕಾಲ ಜೀವಿಸುವರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಮಧುಸೂದನ ಪೂಜಾ – ಈ ದಿನ ವೈಶಾಖ ಮಧುಸೂದನನ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಯಾಗದ ಫಲವು ಬರುತ್ತದೆ; ಸೋಮಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದಿನ ಗುರು, ಮಂಗಳರು ಸಿಂಹರಾಶಿಯಲ್ಲೂ, ಸೂರ್ಯನು ಮೇಷರಾಶಿಯಲ್ಲೂ ಇದ್ದು, ಹಸ್ತ ನಕ್ಷತ್ರ, ವ್ಯತೀಪಾತ ಯೋಗಗಳು ಇದ್ದರೆ ಯೋಗವಿಶೇಷವು. ಗೋ, ಭೂ, ಹಿರಣ್ಯ, ವಸ್ತ್ರದಾನಗಳಿಂದ ಸರ್ವ ಪಾಪವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಮಧುಸೂದನ ದಾನವ ಸೂದನ ವಂದೇ ದೈವತಮೋದಿತ ವೇದಿತ ಪಾದ ಎಂದು ದ್ವಾದಶಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಧುಸೂದನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರುವರು.

ಜಾಮದಗ್ನಿ ದ್ವಾದಶೀ/ಪೀತಕ ದ್ವಾದಶೀ ಇಂದು ಪರಶುರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ತಂತ್ರಸಾರ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಪರಶುರಾಮಾವತಾರವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮನನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂಗಾರವರ್ಣಮಭಿತೋಂಡಬಹಿಃ ಪ್ರಭಾಭಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಪರಶ್ವಧಧನುರ್ಧರಮೇಕ

ವೀರಮ್ । ಧ್ಯಾಯೇದಜೇಶಪುರುಹೂತಮುಖೈಸ್ತುವದ್ಭಿರಾವೀತಮಾತ್ಮಪದವೀಂ ಪ್ರತಿಪಾದಯಂತಮ್ ॥ 1 ॥

ವೈಶಾಖ ॥ ಶುಕ್ಲ ॥ ಚತುರ್ದಶೀ

ನೃಸಿಂಹಜಯಂತೀ – ವೈಶಾಖ ಶುಕ್ಲ ಚತುರ್ದಶಿಯದು ಸಾಯಂಕಾಲ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಪೂಜೆ. ಈ ದಿನ ಸ್ವಾತಿ ನಕ್ಷತ್ರ , ಶನಿವಾರ, ಸಿದ್ಧಯೋಗ, ವಣಿಕ ಕರಣಗಳು ಇದ್ದರೆ ಪ್ರಶಸ್ತ. ಧಾನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಉದಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸುವರ್ಣದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಹೊಸ್ತಿಲಿನಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುವ ಕ್ರಮವೂ ಇದೆ. ಶ್ರೀನರಸಿಂಹದೇವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪಂಚಾಮೃತಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ, ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹ- ದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಗಂಧಲೇಪನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಅರ್ಘ್ಯಮಂತ್ರ– ಪರಿತ್ರಾಣಾಯ ಸಾಧೂನಾಂ ಜಾತೋ ವಿಷ್ಣುರ್ನೃಕೇಸರೀ । ಅನೇನಾರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನೇನ ಸಫಲಾಃ ಸ್ಯುರ್ಮನೋರಥಾಃ ॥ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮಂತ್ರ– ಮದ್ವಂಶೇ ಯೇ ನರಾ ಜಾತಾ ಯೇ ಜನಿಷ್ಯಂತಿ ಚಾಪರೇ । ತಾನ್ ಸಮುದ್ಧರ ದೇವೇಶ ದುಸ್ತರಾದ್ ಭವಸಾಗರಾತ್ ॥1॥ ಪಾತಕಾರ್ಣವಮಗ್ನಸ್ಯ ವ್ಯಾಧಿದುಃ ಖಾಂಬುವಾರಿಭಿಃ । ತೀವ್ರೈಶ್ಚ ಪರಿಭೂತಃ ಸ ಮಹಾದುಃಖಗತಸ್ಯತೀ ॥2॥ ಕರಾವಲಂಬನಂ ದೇಹಿ ಶೇಷಶಾಯಿನ್ ಜಗತ್ಪತೇ । ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹ ರಮಾಕಾಂತ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಭಯನಾಶನ ॥3॥ ಕ್ಷೀರಾಂಬುನಿಧಿವಾಸಿರಿಸ್ತ್ವಂ ಚಕ್ರಪಾಣೇ ಜನಾರ್ದನ । ವ್ರತೇನಾನೇನ ದೇವೇಶ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿ ಪ್ರದೋ ಭವ ॥4॥

ಈ ದಿವಸ ಕೋಸಂಬರಿ, ಬೆಲ್ಲದ ಪಾನಕ, ನೀರುಮಜ್ಜಿಗೆಯನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಮತ್ತು ರಾಯರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ- ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೆ ವಿತರಿಸುವುದು. (ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಣೆಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ 'ನರಸಿಂಹಜಯಂತೀ' ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಿರಿ.

ತ್ರಯೋದಶೀ ಚತುರ್ದಶೀ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳೆಂಬ ಅಂತ್ಯಪುಷ್ಕರಿಣೀ – ವೈಶಾ ಖಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತ್ರಯೋದಶೀ ಚತುರ್ದಶೀ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳೆಂಬ ಮೂರು ತಿಥಿಗಳನ್ನು

ಒಟ್ಟಾಗಿ 'ಅಂತ್ಯಪುಷ್ಕರಿಣೀ' ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ವೈಶಾಖಸ್ನಾನದ ಕೊನೆಯ ಮೂರು ದಿನಗಳು ಇವು. ಪೂರ್ಣವೈಶಾಖಸ್ನಾನವನ್ನು ವಿಧಿಬದ್ಧವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಈ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಾದರೂ ಅರುಣೋದಯಕಾಲದೊಳೆದ್ದು ನದೀ, ಸಮುದ್ರಾಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದು ಪರಮಫಲದಾಯಕ.

ಶ್ರೀ ರಘುರತ್ನತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ) ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಚತುರ್ದಶಿ ಇವರು ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯವರು ಇವರು ಸರ್ವಮೂಲ ಗ್ರಂಥ ಇತರ ಅನೇಕ ಅಪೂರ್ವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿ ಸ್ವಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟಿರುವರು. ಮಠದ ಪೀಳಿಗೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಬರೆದಿಟ್ಟಿರುವರು. ಇವತ್ತು ನಾವು ಈ ಮಠದ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಬಗೆಗೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಇವರು ಬರೆದಿಟ್ಟಿರುವ ಈ ಸಂಗ್ರಹವೇ ಮೂಲಾಧಾರ. ಇವರು ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಪೀಠದಲ್ಲಿದ್ದು ಶಾ.ಶ. 1806 (ಕ್ರಿ .ಶ. 1883) ಸ್ವಭಾನು ಸಂವತ್ಸರದ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ಚತುರ್ದಶಿಯಂದು ಕಾಂತಾವರ ಮಠದಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

ವೈಶಾಖ ॥ ಶುದ್ಧ॥ ಪೂರ್ಣಿಮೆ

ವ್ಯಾಸಪೂರ್ಣಿಮಾ – ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೂರು ವ್ಯಾಸಪೂರ್ಣಿಮೆ-ಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಮೊದಲನೆಯದ್ದು. ಇಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಈ ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ, ಅಂದರೆ ಪಂಚಾಮೃತ, ತುಳಸೀ ಅರ್ಚನೆಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮುಖಾಂತರ ಮಾಸಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಸಿ, ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರಿಗೆ ಮತ್ತು ರಾಯರಿಗೆ ನೆನಸಿದ ಹೆಸರುಬೇಳೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಣಮಾಡಿ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರಿಗೆ ಮತ್ತು ರಾಯರಿಗೆ ಎರಡೆರಡು ಮಂಗಳಾರತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆನಂತರ ಪುರಾಣ ಹೇಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಗಂಧ-ಅಕ್ಷತೆ-ನೂತನ ವಸ್ತ್ರ-ತಾಂಬೂಲಾಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಹಾರವನ್ನು ಹಾಕಿ, ದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ತೆಗೆಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆ

ತೀರ್ಥವನ್ನು ಪುರಾಣ ಹೇಳಿದವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಿವೇದನ ಮಾಡಿದ ಹೆಸರುಬೇಳೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಕೂರ್ಮಜಯಂತೀ – ಕೂರ್ಮ ಜಯಂತಿಯ ಆಚರಣೆ * ದಶಾವತಾರಗಳ ಜಯಂತಿಯನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಎರಡನೆಯ ಕೂರ್ಮಾವತಾರದ ಜಯಂತಿಯನ್ನು ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪೂರ್ಣಿಮೆ -ಯ ದಿವಸ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. * ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೇ ಬಂಗಾರದ ಮಂದರ ಪರ್ವತವನ್ನು ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಹಸನ್ಮುಖಿಯಾದ ಕೂರ್ಮ-ರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. * ಪೂಜಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ಕೂರ್ಮರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. * ಕೂರ್ಮರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕವು ಬಹಳ ಇಷ್ಟವಂತೆ. ಯಾರು ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಂಪತ್ತು ದೊರಕುತ್ತದೆಂದು ಪ್ರತೀತಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೂರ್ಮರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ, ಆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಅಭಿಷೇಕ-ಗೈಯ್ಯುತ್ತಾಳೆಂದು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. * ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಪಾಯಸ, ಚಿತ್ರಾನ್ನಗಳ ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು, ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳ ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೂರ್ಮರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. * 'ಕೂರ್ಮೋ ಹರಿರ್ಮಾಂ ನಿರಯಾದ ಶೇಷಾತ್' ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪರ-ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ನರಕಗಳಿಂದ ಎನ್ನನ್ನು ಪಾರು ಮಾಡು. ನಿರಂತರ ವೇದಾಂತದ ಅಧ್ಯಯನವು ನಡೆಯುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕರುಣಿಸು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. * ಯಾರಿಗೆ ಸಂಪತ್ತಿನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಇರುತ್ತದೋ, ಅವರು ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕ್ಷೀರಾಭಿ-ಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನೈವೇದ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸುವರ್ಣದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣವನ್ನು ಹೇಳುವ

ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೂರ್ಮರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ಸಂಪ್ರೀತನಾಗಿ ನನಗೆ ಇಂಥ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕರುಣಿಸಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. * ಕೂರ್ಮರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕವು ಹೇಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವೋ, ಅದರಂತೆ ಸುವರ್ಣ ದಾನವೂ ಕೂಡ ಇಷ್ಟವಾಗಿದೆ. * ಕೂರ್ಮರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಮಂದರಗಿರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮಥನ ಮಾಡುವ ರೂಪವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವುದು ವಿಶೇಷಫಲದಾಯಕವಾಗಿದೆ. * 'ಕಟ್ಯಾದೌ ಕೂರ್ಮರೂಪಾಯ ತಪನೀಯ-ವರ್ಣಾಯ ಕಿರೀಟಾದಿವಿಭೂಷಿತಾಯ ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಪದ್ಮಧರಾಯ ವೇದವತೀ-ಸಹಿತಾಯ ಕೂರ್ಮಾಯ ನಮಃ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಕಟಿಭಾಗದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೂರ್ಮರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ, ಭಕ್ತರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಟಿಭಾಗದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಭುಜನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ, ಚಕ್ರಶಂಖವರ-ಅಭಯಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ವೇದವತೀ ಎಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತನಾಗಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕರುಣಾಪೂರ್ಣವಾದ ಮಂದಹಾಸ ಪೂರಿತವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಾ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುವ, ಕೂರ್ಮರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿರಂತರ ನನ್ನ ನಮನಗಳು ಎಂದು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು. * ಹಾಗೂ ಪೂಜಾ-ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು - ಕೂರ್ಮಾಯ ನಮಃ ಪಾದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ, ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಕಟಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ, ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ ಉದರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ, ವಿಶೋಕಾಯ ನಮಃ ಉರಃ ಪೂಜಯಾಮಿ, ಭವಾಯ ನಮಃ ಕಂಠಂ ಪೂಜಯಾಮಿ, ಸುಬಾಹುವೇ ನಮಃ ಭುಜೌ ಪೂಜ-ಯಾಮಿ, ವಿಶಾಲಾಯ ನಮಃ ಶಿರಃ ಪೂಜಯಾಮಿ. * ಕೂರ್ಮಜಯಂತಿಯಂದು ಮನೆಮಂದಿಯವರೆಲ್ಲರೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲೇ ಬೇಕು - ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ಕ್ರಿಯಾಂ ಕುರ್ಮಃ ಕೂರ್ಮರೂಪಾಯ ವೇಧಸೇ । ಧಾರಿಣೇ ಮಂದರಸ್ಯಾದ್ರೇಃ ವಿಪ್ನುಡಾನಂದಾದಾಯಿನೇ ॥ ಭಾರತೀ-ರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ವೇದವತೀಸಹಿತಕೂರ್ಮಾಯ ಇದಮರ್ಘ್ಯ-ಮಿದರ್ಘ್ಯಮಿದಮರ್ಘ್ಯಂ * ಪೂಜೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಕೂರ್ಮಸ್ವರೂಪಕಮಂದರಧಾರಿನ್ ಲೋಕ-

ವಿಧಾರಕ ದೇವ-ವರೇಣ್ಯ ಸುರ-ದಿತಿಜ-ಸುಬಲ-ವಿಲುಳಿತ-ಮಂದರ- ಧರ ಪರ ಕೂರ್ಮ ಹೇ ಭವ ಮಮ ಶರಣಮ್ ॥ ಕ್ಷೀರೋದಧಾವಮರ-ದಾನವ-ಯೂಥಪಾನಾಂ ಉನ್ಮಥ್ನತಾಮಮೃತಲಬ್ಧಯ ಆದಿದೇವಃ ಪೃಷ್ಠೇನ ಕಚ್ಛಪವಪುರ್ವಿದಧಾರ ಗೋತ್ರಂ ನಿದ್ರೇಕ್ಷಣೋಽದ್ರಿಪರಿವರ್ತಕಷಾಣಕಂಡೂಃ ॥ ಮಂದರಾದ್ರಿರ್ಧೃತೋ ಯೇನ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಹ್ಯಮೃತಮಂಥನೇ ಅತಿಕರ್ಕಶದೇಹಾಯ ತಸ್ಮೈ ಕೂರ್ಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ * ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹಾಗೂ ಸಾಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂರ್ಮರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನ, ಉಪಾಸನೆಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. * ಕೂರ್ಮದ್ವಾದಶೀವ್ರತವನ್ನು ಪುಷ್ಯಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವರಾಹಪುರಾಣವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. * ಕೂರ್ಮಜಯಂತಿಯನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಿ, ಕೂರ್ಮರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದರೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವು ದೊರಕುತ್ತದೆ. * ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಕೂರ್ಮಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಕೂರ್ಮಜಯಂತಿಯಂದು ಸಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಕೂರ್ಮರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರವಚನ ಕೇಳಬೇಕು. ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡಬೇಕು. * ಕೂರ್ಮರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ದಾಸರ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಮನನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಜೀವನವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾಥತೀರ್ಥರು (ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ ಮಠ) ಅಬ್ಬೂರು ಶ್ರೀಶ್ರೀಪಾದರಾಜಪಾದಕಮಲೇ ಭ್ರಮರಾಯಿತಂ । ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಪುರವಾಸಂ ತಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾಥ ಗುರುಂ ಭಜೇ ॥

ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾನಿಧಿತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠ) ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದನೆಯವರು. ಗುರುವಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಷ್ಯ. ಇವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನದಲ್ಲೇ ಕಳೆದರು. ಇವರು ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರ ಸಮಕಾಲೀನರು. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪೀಠಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಶಾ.ಶ. 1429 (ಕ್ರಿ.ಶ. 1514) ಶ್ರೀ ಮುಖಸಂವತ್ಸರದ ವೈಶಾಖಪೂರ್ಣಿಮೆಯಂದು ಪಲಿಮಾರಿನ ಮಠದಲ್ಲೇ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

ಶ್ರೀ ರಾಜೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠ) (ಕ್ರಿ.ಶ. 1360-1380) ವಿಬುಧೇಂದ್ರಮುಖಾನ್ ಶಿಷ್ಯಾನ್ ನವಕೃತ್ವಾ ಸುಧಾಂಸುಧೀಃ। ಯೋಽಪಾಠಯತ್ ಸ ರಾಜೇಂದ್ರತೀರ್ಥೋ ಭೂಯಾದಭೀಷ್ಟದಃ ॥ ಇವರು ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧಿರಾಜರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಮುಖ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧಿರಾಜರು ಇಬ್ಬರು ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಸನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶ್ರೀ ರಾಜೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಕವೀಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು. ಜ್ಯೇಷ್ಠರಾದ ಶ್ರೀ ರಾಜೇಂದ್ರತೀರ್ಥರ ಪೀಳಿಗೆಯೇ ಪೂರ್ವಾದಿಮಠವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ರಾಜೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವಾದಿಭಯಂಕರರಾಗಿದ್ದರು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಉತ್ತರ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳ ದೇಶಗಳೆಡೆಗೆ ಒಯ್ದು ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ಶ್ರೀ ರಾಜೇಂದ್ರತೀರ್ಥರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಇವರು ಶ್ರೀ ಭಗವದ್ಗೀತೆಗೆ ವಿವೃತಿಯನ್ನು ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮಕ್ಕೆ ಟೀಕೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. 1380ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಜಯಧ್ವಜತೀರ್ಥರೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ವೈಶಾಖಪೂರ್ಣಿಮಾದಂದು ಯರಗೋಳದಲ್ಲಿಯೇ ಬೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

* * * *

ಈ ದಿನ ಉದಕುಂಭದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಗೋದಾನಫಲವು ಬರುತ್ತದೆ. ಬಂಗಾರ, ಎಳ್ಳು ಇವುಗಳ ಸಮೇತ ಹನ್ನೆರಡು ಉದಕುಂಭಗಳ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪರಿಹಾರ, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ ದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಭೂದಾನ ಫಲ, ಸುವರ್ಣ, ಮಧು, ತಿಲ, ತುಪ್ಪಗಳ ಸಮೇತ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ ದಾನದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದಿನ ತಿಲಸ್ನಾನ, ತಿಲಹೋಮ, ತಿಲಪಾತ್ರದಾನ, ತಿಲದೀಪ, ತಿಲತರ್ಪಣ ಇವುಗಳಿಂದ ಮಹಾಫಲ. 'ಸ್ವರ್ಗಪ್ರದಾಃ ಸ್ವತಂತ್ರಾಶ್ಚ ತೇ ಮಾ ರಕ್ಷಂತು ನಿತ್ಯಶಃ ॥'

ವೈಶಾಖ ॥ ಬಹುಳ ॥ ದ್ವಿತೀಯಾ

ಶ್ರೀ ಧೀರಮಾಧವತೀರ್ಥರು (ಮಾಧವತೀರ್ಥ ಮಠ) ಬಾಗೇಪಲ್ಲಿ

ರಾಮವ್ಯಾಸಪದಾಸಕ್ತಂ ಧೈರ್ಯಾದಿಗುಣಶಾಲಿನಮ್ । ಧೀರಮಾಧವಗುರುಂ ವಂದೇ ಪ್ರಾಜ್ಞಮಾಧವಕರೋದ್ಭವಮ್ ॥

ವೈಶಾಖ ॥ ಬಹುಳ ॥ ಪಂಚಮೀ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠ) (ಕ್ರಿ.ಶ. 1539-1564) **ಯದುನಾಥಪದಾಂಭೋಜಸಂಸಕ್ತೋ ಹಂಸರಾಣ್ಮುದೇ । ಶ್ರೀನಿವಾಸಗುರುರ್ಭೂಯಾತ್ ವಾಸವೀಸೂನುಪೂಜಕಃ ॥**

ಇವರು ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರಿಗೆ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಸೋದರಳಿಯಂದಿರು ಹಾಗೂ ಅವರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿದ ಶಿಷ್ಯರು. ವ್ಯಾಸರಾಜರು ಇವರಿಗೆ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂಸ್ಥಾನಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು, ವಾದಿವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಬಾರಕೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಿಂದ ಅನೇಕ ದತ್ತಿ ಜಹಗೀರುಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರು. ಇವರು ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ 'ಶ್ರೀವ್ಯಾಸವಿಜಯ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರರು ಎಂಬಂತೆ ನವವೃಂದಾವನ ಗೆಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ 1564ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ವೈಶಾಖ ಬಹುಳ ಪಂಚಮಿಯಂದು ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

ವೈಶಾಖ ॥ ಬಹುಳ ॥ ಸಪ್ತಮೀ

ಶ್ರೀ ಭುವನೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು (ರಾಯರ ಮಠ) ರಾಜವಳ್ಳಿ ಭೂದೇವವೃಂದಪಾದಾಬ್ಜಂ ಭೂತಿಮಂತಮಭೀಷ್ಟದಂ । ಭೂತಲೇ ಸಾಧು ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಂ ಭುವನೇಂದ್ರಗುರುಂ ಭಜೇ ॥ ಭುವನೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರತಿಭಾ ಸಂಪನ್ನರು. ಧೀರೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದರೋ, ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ವರದೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಹಾಗೆಯೇ ಲೌಕಿಕ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಅಲ್ಲದೆ ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಪೋಷಕರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಮೂಲರಾಮನ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತರು. ಪುಣೆಯ ಪೇಶ್ವೆಗಳಿಂದ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು. ಆದರೂ ಇವರು ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ಶಿಷ್ಯರು ಕೊಟ್ಟ

ಕಾಣಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬಂಗಾರದ ಮಂಟಪವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂಲರಾಮನನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿದರು. ರಾಜರುಗಳು, ದೇಶಾಯರು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀಗಳವರ ಲೌಕಿಕ ದಕ್ಷತೆಗೆ ತಲೆ ತೂಗಿದರು.

ಶ್ರೀಗಳವರಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮ ಪಡೆದ ವ್ಯಾಸತತ್ತ್ವಜ್ಞರೆಂಬ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳು ಗದ್ವಾಲಿಯ ಅರಸನಾದ ಸೀತಾರಾಮಭೂಪಾಲನ ರಾಜ ಗುರುಗಳಾದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜ ಬಹಳ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಗಳವರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕರೆದು ತನ್ನನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಗಳವರು ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ನಡೆಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ದಾನ ಕೊಟ್ಟನು.

ಶ್ರೀಗಳವರು ಪರವಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಋಗ್ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿದರೆಂದೂ, ವಾದಿದಿಗ್ವಿಜಯವಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಶ್ರೀಗಳವರಿಗೆ ಗದ್ವಾಲರಾಜಾಶ್ರಯ-ವಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೊನೆಗಾಲವನ್ನು ಗದ್ವಾಲಸಂಸ್ಥಾನದ ತುಂಗಭದ್ರಾ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ರಾಜವಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ವೈಶಾಖ ಬಹುಳ ಸಪ್ತಮಿಯ ದಿನ ವೃಂದಾವನಸ್ಥರಾದರು.

ವೈಶಾಖ ॥ ಬಹುಳ ॥ ನವಮೀ

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರತ್ನಾಕರತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠ) – (ಕ್ರಿ.ಶ. 1903-1915) ದುರ್ವಾದಿಮತ್ತನಾಗೇಂದ್ರವಿದಾರಣಮೃಗಾಧಿಪಃ । ವಿದ್ಯಾರತ್ನಾಕರಗುರು-ಸ್ಸನ್ನಿಧತ್ತಾಂ ಸದಾ ಹೃದಿ ॥ ಇವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮ ನಾಮ ಅಹೋಬಲಾ-ಚಾರ್ಯರೆಂದು. ಇವರು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಚತುಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಪಂಡಿತರು. ಪ್ರಾಚೀನಸಂಪ್ರದಾಯಪೋಷಕರು ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಚನಚತುರರು ಸಕಲಕಲಾವಿದರು ಎಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಸಮುದ್ರತೀರ್ಥರ ನಿರ್ಬಂಧಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಭಗವದಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತಮ್ಮ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕಾರ

ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರತ್ನಾಕರತೀರ್ಥರೆಂಬ ನಾಮಕರಣದಿಂದ ಭವ್ಯ ಪೀಠವನ್ನ-ಲಂಕರಿಸಿದರು. ವಯೋವೃದ್ಧರಾದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಲಾಗದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ವಿದ್ವತ್ಸಭಾಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಶ್ರೀಮಠದಲ್ಲಿ ಈಗ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ 'ಶ್ರೀಮದ್ದಶಪ್ರಮತಿದರ್ಶನಪ್ರಕಾಶೀ' ಎಂಬ ವಿದ್ವತ್ಸಭೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಸಹಸ್ರಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮತ್ತು ನೂರಾರು ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳ ಪರೀಕ್ಷಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಯೋಗ್ಯ ಸನ್ಮಾನವನ್ನೂ ಮಾಡಿದ ಅಪಾರಕೀರ್ತಿ ಇವರದ್ದಾಗಿದೆ. ಇವರು ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಇಷ್ಟಪಡದೆ ನಿಗರ್ವವಾದ ಸರಳ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿದ್ವತ್ಸಭಾಗಳಿಂದಲೂ ರಾಜ್ಯಾಂಗಗಳಿಂದಲೂ ಬರಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಸವಿನಯವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದವರು. ಹತ್ತಾರು ಸಹಸ್ರ ಮಂದಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾದ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಕಲರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ರತ್ನಾಕರತೀರ್ಥರು ಸಾಹಿತ್ಯ , ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದರು. ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಶುಕವಿತೆಯಿಂದ ರಚಿಸಿ ರಾಗಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಾಗಾಲಾಪಗಳಿಂದ ಗಾನ ಮಾಡಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಲೆದೂಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪೋಷಕರಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದೇವರನಾಮಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೂ ಹರಿಗುರು ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕ, ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜ ಸ್ತೋತ್ರ , ಶ್ರೀ ಶೇಷಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರ, ನರಸಿಂಹದೇವರ ಸುಪ್ರಭಾತ, ಸುಮಧ್ವವಿಜಯ ಸಾರಸಂಗ್ರಹ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಕೋಟಿಯು ಕಂಡ ಸಂನ್ಯಾಸ ರತ್ನವೆಂಬ ಹೊಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ರತ್ನಾಕರತೀರ್ಥರು 1915ನೇ ಇಸವಿ ರಾಕ್ಷಸನಾಮ ಸಂವತ್ಸರದ ವೈಶಾಖ ಬಹುಳ ನವಮಿಯಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಭಾಷ್ಯ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವಂತೆ ಹೇಳಿದರು. ಆ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಭೌತಿಕಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದರು. ಇವರ ವೃಂದಾವನವು ಕಾವೇರಿತೀರದ ಸೋಸಲೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ವೈಶಾಖ ॥ ಬಹುಳ ॥ ದಶಮೀ

ಶ್ರೀಶ್ರೀಪತಿತೀರ್ಥರು (ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ ಮಠ) ಮಾರಂಡಹಳ್ಳಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1536-1571) ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವಸಂಜಾತಂ ಸಂಪ್ರದಾಯಾರ್ಥಕೋವಿದಂ । ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಾಮೃತಪಾತಾರಂ ಭಜೇ ಶ್ರೀಪತಿತೀರ್ಥಕಮ್ ॥

ವೈಶಾಖ ॥ ಬಹುಳ ॥ ಏಕಾದಶೀ

ವೈಶಾಖ ಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಏಕಾದಶಿಯನ್ನು ಅಪರಾ ಅಥವಾ ಅಚಲಾ ಏಕಾದಶಿ ಎನ್ನುವರು. ಈ ಕುರಿತು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದೆ. ಅಂದು ಭಗವಂತನ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ರೂಪವನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು-ಸಹಸ್ರನಾಮ ಮೊದಲಾದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು.ಅಪಾರ ಧನಸಂಪತ್ತು, ಆಯುಷ್ಯ, ಕೀರ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕೊಡುವಂಥ ಈ ವ್ರತ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ.ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ವೈಶಾಖವಾಡಿ ಏಕಾದಶಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ವಾಮನಾವತಾರಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವರು. ಪಂಜಾಬ, ಹರ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಭದ್ರಕಾಳಿ ಏಕಾದಶಿ ಎನ್ನುವರು. ಭದ್ರಕಾಳಿ ಜಯಂತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ದೇವಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಉಪವಾಸ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಓರಿಸ್ಸಾದಲ್ಲಿ ಜಲಕ್ರೀಡಾ ಏಕಾದಶಿ ಎನ್ನುವರು. ಅಂದು ಪುರಿ ಜಗನ್ನಾಥನಿಗೆ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಿ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಪೂರೈಸುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವರು. ಹಿಂದೆ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠನಾದ ಮಹಿಧ್ವಜನೆಂಬ ರಾಜನಿದ್ದ. ಆತನಿಗೆ ವಜ್ರಧ್ವಜನೆಂಬ ದುಷ್ಟ, ವಂಚಕನೆನಿಸಿದ ತಮ್ಮನಿದ್ದ. ವಜ್ರಧ್ವಜನಿಗೆ ಅಣ್ಣ ಮಹಿಧ್ವಜನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಆತ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಕೊಂದು ಒಂದು ಅಶ್ವತ್ಥ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದ. ಈ ರೀತಿಯ ಕೆಟ್ಟಸಾವು ಪಡೆದ ಮಹಿಧ್ವಜ ಪಶಾಚಿಯಾದ. ಅದೇ ಗಿಡದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಜನರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುಲು ಆರಂಭಿಸಿದ. ಒಮ್ಮೆ ಆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಧೂಮ್ರ ಎಂಬ ಋಷಿಗಳು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಆ ಪಿಶಾಚಿ ಯಾರೆಂದು, ಅದಕ್ಕೆ ಈ ಗತಿ ಯಾಕೆ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದು ತಮ್ಮ ತಪಃಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತಿಳಿಯಿತು. ಅವರು ತಾವೇ ಅಪರಾಏಕಾದಶಿವ್ರತ ಆಚರಿಸಿ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಆ ವ್ರತದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಿಶಾಚಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಹಿಧ್ವಜನಿಗೆ ಧಾರೆ ಎರೆದರು. ಮಹಿಧ್ವಜ

ಪಿಶಾಚ ರೂಪದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಹೊಂದಿದ. ಈ ವ್ರತದ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ-ದೋಷ, ಭೂತಬಾಧೆ, ದುಷ್ಟಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನನ, ಪರನಿಂದೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಾಪ-ಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಪರಸ್ತ್ರೀ ಮೋಹದಿಂದ, ಸುಳ್ಳುಸಾಕ್ಷಿಯಿಂದ, ಮೋಸಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ಅನ್ಯಥಾವಾದದಿಂದ, ಅಭಕ್ಷಭಕ್ಷಣದಿಂದ ಅಲ್ಲದೇ ಅನೇಕ ಪಾಪ-ಕರ್ಮಗಳವಶಾತ್ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿರುವವರು ಈ ವ್ರತಾಚರಣೆಯಿಂದ ಪಾಪಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯುದ್ಧದಿಂದ ಓಡಿಹೋದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ಗುರುವಿಗೆ ದ್ರೋಹಬಗೆದ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ನರಕವೇ ಗತಿ . ಆದರೆ ಅಪರಾ ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ-ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ವ್ರತಾಚರಣೆಯಿಂದ ಪುಷ್ಕರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂರುಬಾರಿ ಸ್ನಾನದ ಫಲ, ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯ ಮಕರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾಘಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಫಲ, ಶಿವರಾತ್ರಿ ವ್ರತಾ-ಚರಣೆ ಫಲ, ಗುರು ಸಿಂಹದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಗೋದಾವರಿ ನದಿ ಸ್ನಾನದ ಫಲ, ಕುಂಭದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಬದರಿ-ಕೇದಾರ ಯಾತ್ರೆಯ ಫಲ, ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಫಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ, ಸ್ವರ್ಣ, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಕರುವಿನೊಂದಿಗೆ ಹಸುವನ್ನು ಭೂಮಿ, ಬಂಗಾರ ಸಹಿತ ದಾನ ಮಾಡಿದ ಫಲ ಈ ವ್ರತದಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಇದು ಪಾಪವೆಂಬ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕಡಿಯುವಂಥ ಕೊಡಲಿಯಾಗಿದೆ. ಪಾಪವೆಂಬ ದಟ್ಟಡವಿಯನ್ನು ಸುಡುವಿ ಅಗ್ನಿ ಎನಿಸಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಪಾಪವೆಂಬ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ಅಳಿಸುವ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಆಚರಿಸಿದವರು ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿಪಡೆದು ವಿಷ್ಣುಲೋಕ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಅಪರಾ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶುಚಿಯಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ವ್ರತವು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು ಮನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಉಪವಾಸ ವ್ರತವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ. ಪೂಜೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮೊದಲು ಅಕ್ಷತೆ, ತಿಲಕ, ಬಿಳಿಬಣ್ಣದ ಹೂವು ಎತ್ತಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುವನ್ನು ದೇವರಿಗೆ

ಅರ್ಪಿಸಿ, ಈ ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಜೆ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಪರಾ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ರಾತ್ರಿಯಿಡಿ ಎಚ್ಚರವಿದ್ದು, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವ ಬದಲು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮರುದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಮುನ್ನ ಎದ್ದು, ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ನಂತರ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಧೂಪ, ದೀಪವನ್ನು ಬೆಳಗಿ ನಿನ್ನೆಯ ಉಪವಾಸ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಧನ್ಯವಾದವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ. ನಂತರ ಸೂರ್ಯದೇವನಿಗೂ ಕೂಡ ತುಳಸಿ ಹಾಕಿದ ನೀರನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ, ತುಳಸಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರು (ವ್ಯಾಸರಾಜ ಮಠ) ವೈಶಾಖ ಬಹುಳ ಏಕಾದಶಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1416-1446) ಕಂಸಧ್ವಂಸಿಪದಾಂಭೋಜ ಸಂಸಕ್ತೋ ಹಂಸಪುಂಗವಃ । ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಯತಿರಾಜಾಖ್ಯೋ ವರ್ತತಾಂ ಮಮ ಮಾನಸೇ ॥ ಕಣ್ವಾನದಿತೀರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮತೀರ್ಥರಿಗೆ ದತ್ತವಾದ ರಾಮಗಿರಿ ಎಂಬ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ಅಡಕೆ ತೋಟದ ಮಾಲೀಕರಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಾಚಾರ್ಯ ಎಂಬುವವರೊಬ್ಬರು ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥ-ರಾಗಿ ಸ್ವಧರ್ಮ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಬಹುಕಾಲ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಕೊನೆಗೆ ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮತೀರ್ಥರ ಸೇವಾ ಮಾಡಿ, ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನರಸಿಂಹನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆದು ಅದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನರಸಿಂಹನೆಂದೇ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಗರ್ಭಾಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮತೀರ್ಥರಿಂದ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಇವರ 12ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾಲ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ-ಗಳಾದ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ತೀರ್ಥರು ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು. ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ-ತೀರ್ಥರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಯೋಗ-ಪಟ್ಟಿಕಾನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಪಾಠ-ಪ್ರವಚನ ದುರ್ವಾದಿ-ಖಂಡನ, ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವ್ರತಾಚರಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಕಾಲಕಳೆದು

ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥರೆಂಬ ಅನ್ವರ್ಥನಾಮಕರಾದರು. ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ತರಲ್ಪಟ್ಟ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾತ್ರದಿಂದ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಬಿಸಿ ಹೊಗೆಯಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಭಿಕ್ಷಾ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಪೂರ್ವಕೀರ್ತಿ ಇವರದಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ರಾಮಾಚಾರ್ಯ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಸಂತಾನವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಜ ಗುರು ಸಾರ್ವಭೌಮರಂತಹ ಸನ್ಯಾಸರತ್ನವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೀರ್ತಿ ಇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥಸ್ತುತಿಃ –

ಶ್ರೀಪೂರ್ಣಬೋಧಸುಮತಾಬ್ಧಿಸುಧಾಕರಾಯ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜಗುರವೇ ಯತಿ-ಪುಂಗವಾಯ । ಶ್ರೀವಿಠ್ಠಲಾಂಘ್ರಿಸರಸೀರುಹಮಂಭರಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥ-ಗುರವೇಽಸ್ತು ನಮಃ ಶುಭಾಯ ॥ 1 ॥ ಶ್ರೀಮನ್ನೃಸಿಂಹಪದಪದ್ಮಗುಹಾಶ್ರಯಾಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಘನಸ್ವನವಿದಾರಿತದುರ್ಮದಾಯ । ದುರ್ಮಾಯಿದಂತಿದಲನೈಕಮೃಗಾಧಿ-ಪಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥಗುರವೇಽಸ್ತು ನಮೋಽಮಲಾಯ ॥ 2 ॥ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥಃ ಕಮನೀಯಗಾತ್ರಃ ಶರತ್ಸುಧಾಂಶೂಪಮಚಾರುವಕ್ತ್ರಃ । ಜಗದ್ವಿಚಿತ್ರಾಮಲಸಚ್ಚರಿತ್ರೋ ಗುರುಃ ಸ ಮಾಂ ಪಾತು ರಮೇಶಭಕ್ತಃ ॥ 3 ॥ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥೋ ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದಾ-ದವಾಪಸಂಪತ್ಪ್ರಕರಃ ಸುಧೀಂದ್ರಃ । ವಿಧೂತಪಾಪೋ ವಿಜಿತಾರಿವರ್ಗಃ ಸಂಸೇವ-ಮಾನಾಖಿಲಕಾಮದಶ್ಚ ॥4॥ ಸಜ್ಜ್ಞಾನಸದ್ಭಕ್ತಿವಿರಕ್ತಿಸಂಪತ್ಪುಧ್ಯಾಯುರಾರೋಗ್ಯ-ಬಲಾನಿ ದತ್ವಾ । ಅಜ್ಞಾನರೋಗಾದ್ಯಖಿಲಾಶುಭಾನಿ ಹತ್ವಾಽವತಾನ್ನೋ ಭವತು ಪ್ರಸನ್ನಃ ॥5॥ ಕಣ್ವಾಪಗಾತೀರವರಾಧಿವಾಸಃ ಸಂಸೇವಿತಾಘೋರಗಪಕ್ಷ್ಯಧೀಶಃ । ಸ ಲೋಕಚಿತ್ರಾಕ್ಷಿಮಹೋತ್ಸವೋಽಯಂ ವಾಕ್ಪಾಟವಂ ಸಂದಿಶತಾದ್ಗುರುರ್ಮೇ ॥ 6 ॥ ಯದ್ವೃಂದಾವನಸೇವಯಾ ಭುವಿ ಜನಃ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಸೌಖ್ಯಂ ಮಹದ್ಯತ್ಪಾದಾಂ-ಬುನಿಷೇವಣಂ ಸಕಲಸತ್ತೀರ್ಥಾಲಿಪುಣ್ಯಾವಹಮ್ । ಯತ್ಸಂದರ್ಶನಮಾತ್ರತೋ ನಿಜಮಹಾಪಾಪಾಲಿನಾಶೋ ಭವೇತ್ತಂ ವಂದೇ ತಪನೀಯವರ್ಣವಪುಷಂ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥಂ ಗುರುಮ್ ॥ 7 ॥ ಯತ್ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತನಸುಧಾರಸತೃಪ್ತಚಿತ್ತಾ ಯತ್ಪಾದಪಂಕಜನಿಷೇವಣಲಬ್ಧಪುಣ್ಯಾಃ । ಯತ್ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣವಿಲಸತ್ಸುಕಟಾಕ್ಷಪಾತ್ರಾ

-ಸ್ತದ್ದರ್ಶನಂ ಕಲಿಮಲಾಚಲವಜ್ರಭೂತಮ್ ॥ 8 ॥ ಆಸೇತುಹಿಮಶೈಲಾಂತಂ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಾಣಿ ಯೇನ ವೈ । ಚರಿತಾನಿ ಮನಶ್ಶುದ್ಧಿಂ ಸ ಮೇ ಯಚ್ಛತು ಸೂರಿರಾಟ್ ॥ 9 ॥ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜೋ ಜನನೀಸ್ವಸ್ರೀಯೋ ಯಸ್ಯ ಯೋಗಿರಾಟ್ । ವಿದ್ಯಾ-ಗುರುರ್ವ್ಯಾಸಮುನೇಸ್ತಂ ವಂದೇಽಹಮಹರ್ನಿಶಮ್ ॥ 10 ॥ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾರ್ಯಸ್ಯ ಶಿಷ್ಯೋಽನ್ಯೋ ನೈವಾತೋ ವ್ಯಾಸಯೋಗಿನೇ । ವಿಠ್ಠಲಾಚಾರ್ಯಂ ನೃಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯಂ ಪ್ರಸನ್ನಃ ಪ್ರದದೌ ಗುರುಃ ॥ 11 ॥ ಮಾಧವಸ್ಯಾಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಸಹಸ್ರಾಂಶುತಿಥೌ ಗುರುಃ । ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥಃ ಸ್ವರ್ಲೋಕಂ ಗತ್ವಾ ಸಪ್ತಾಶ್ವಮಾವಿಶತ್ ॥ 12 ॥ ಸೂರ್ಯಾಂಶತ್ವಾದಯಂ ಸಾಕ್ಷಾದ್ ಗ್ರಾಮೇಽಬ್ಬೂರುವರಾಭಿಧೇ । ವೃಂದಾವನಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯೈವ ಸ್ಥಿತೋಽದ್ಯಾಪಿ ವಿರಾಜತೇ ॥ 13 ॥ ಶ್ರೀವಿಠ್ಠಲದಯಾಪಾತ್ರಂ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನಶಾಲಿನಮ್ । ಶ್ರೀಮದ್ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥಾರ್ಯಂ ವಂದೇ ವಾಂಛಿತ-ದಾಯಕಮ್ ॥ 14 ॥ ಶ್ರೀಮತೇ ಯೋಗಿವರ್ಯಾಯ ಸಜ್ಜನಾಂಭೋ-ನಿಧೀಂದವೇ । ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥಗುರವೇ ಕರುಣಾಸಿಂಧವೇ ನಮಃ ॥ 15 ॥ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾರ್ಯಪದಾಂಭೋಜಪಾಂಸವಃಪಾವಯಂತು ನಃ । ಕಾಮಿತಾಶೇಷ-ಕಲ್ಯಾಣಕಲನೇ ಕಾಮಧೇನವಃ ॥ 16 ॥ ಧೃತಕಾಷಾಯದಂಡೋಽಯಂ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಜಾಂಕುಶಃ । ಯತಿರಾಜಾಗ್ರಣೀಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಿತನೋತು ಮಮ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥ 17 ॥ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥಗುರುವರ್ಯದಯಾಪಯೋಧೇ ಭಕ್ತಿಂ ಪ್ರದೇಹಿ ಸುದೃಢಾಂ ಹರಿಪಾದಪದ್ಮೇ । ಜ್ಞಾನಂ ಶುಭಂ ಚ ವಿಷಯೇಷು ವಿರಕ್ತಿ-ಮಗ್ರ್ಯಾಂ ಸ್ವಾಮಿನ್ ದಯಾಂ ಕುರು ದಯಾಂ ಕುರು ಮಯ್ಯನಾಥೇ ॥ 18 ॥ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥಾರ್ಯಗುರುಸ್ತೋತ್ರಂ ಸುಭಕ್ತಿತಃ । ನರಸಿಂಹಾಭಿಧಾನೇನ ಕೃತಂ ವಿಠ್ಠಲತುಷ್ಟಯೇ ॥ 19 ॥ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯತೀರ್ಥಾರ್ಯಗುರುಸ್ತೋತ್ರಂ ॥

ವೈಶಾಖ ॥ ಬಹುಳ ॥ ಚತುರ್ದಶೀ

ಶ್ರೀ ಸುಗುಣನಿಧಿತೀರ್ಥರು (ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ ಮಠ) - ಭವಾನಿ – ಸುಜ್ಞಾನನಿಧಿತೀರ್ಥಾರ್ಯೋ ಹ್ಯಂತಃ ಸಂತಾಪಶಾಂತಯೇ । ಪಾಯಾತ್ಸುಗುಣ-ನಿಧ್ಯಾಖ್ಯೋಗುರುರಸ್ಮಾದ್ ವಿಪದ್ಗಣಾತ್ ॥

ವೈಶಾಖ || ಬಹುಳ || ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ

ವೈಶಾಖ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಗೆ ಭಾವುಕಾ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಕರಿದಿನ ಎನ್ನುವರು. ಈ ಎರಡು ದಿನ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವರ್ಜ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ತುಪ್ಪದಾನ, ಸೌತೆಕಾಯಿ ಬೆರೆಸಿದ ಕೋಸಂಬರಿ ದಾನ, ಕಬ್ಬಿನ ದಾನ, ಹಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪಾನಕದಾನ ಪಿತೃಗಳ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಚೈತ್ರ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಂದು ಪಾನಕತುಂಬಿದ ಕುಂಭದಾನಗಳು ನೂರಾರು ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಶನೈಶ್ಚರ ಜಯಂತಿ

ವೈಶಾಖಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಶನೈಶ್ಚರ(ಶನಿ) ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನ. ಸೂರ್ಯನ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಛಾಯಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಶನಿಗೆ ಯಮಧರ್ಮ ಹಿರಿಯ ಸಹೋದರ. ಶನಿಯ ಸಹೋದರಿ ತಪತಿ. ಸೂರ್ಯನ ಮಕ್ಕಳು ಶನಿ ಮತ್ತು ಯಮ ಇಬ್ಬರೂ ನ್ಯಾಯ ದೇವತೆಗಳೇ! ಜೀವನದ ಆಗು ಹೋಗುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಶನಿಯು ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ವರವನ್ನು ಬದುಕಿರುವಾಗ ನೀಡುತ್ತಾನೆ, ಆದರೆ ಯಮನು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸತ್ತ ನಂತರ ಅವರ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಗಳ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನೂ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

ದಶರಥನು ಶನೈಶ್ಚರನ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಶನೈಶ್ಚರಾಷ್ಟಕಮ್

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಶನೈಶ್ಚರಸ್ತೋತ್ರಮಂತ್ರಸ್ಯ ದಶರಥ ಋಷಿಃ ।ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಶನೈಶ್ಚರೋ ದೇವತಾ ।ಶನೈಶ್ಚರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ದಶರಥ ಉವಾಚ ಕೋಣಾಂತಕೋ ರೌದ್ರ ಯಮೋಽಥ ಬಭ್ರುಃ ಕೃಷ್ಣಃ ಶನಿಃ ಪಿಂಗಲ ಮಂದ ಸೌರಿಃ । ನಿತ್ಯಂ ಸ್ಮೃತೋ ಯೋ ಹರತೇ ಚ ಪೀಡಾಂ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ ಶ್ರೀರವಿನಂದನಾಯ ॥ 1 ॥ ಸುರಾಸುರಾಃ ಕಿಂಪುರುಷೋರಗೇಂದ್ರಾ ಗಂಧರ್ವ-ವಿದ್ಯಾಧರಪನ್ನಗಾಶ್ಚ । ಪೀಡ್ಯಂತಿ ಸರ್ವೇ ವಿಷಮಸ್ಥಿತೇನ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ

ಶ್ರೀರವಿನಂದನಾಯ ॥ 2 ॥ ನರಾ ನರೇಂದ್ರಾಃ ಪಶವೋ ಮೃಗೇಂದ್ರಾ ವನ್ಯಾಶ್ಚ ಯೇ ಕೀಟಪತಂಗಭೃಂಗಾಃ । ಪೀಡ್ಯಂತಿ ಸರ್ವೇ ವಿಷಮಸ್ಥಿತೇನ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ ಶ್ರೀರವಿ-ನಂದನಾಯ ॥3॥ ದೇಶಾಶ್ಚ ದುರ್ಗಾಣಿ ವನಾನಿ ಯತ್ರ ಸೇನಾನಿವೇಶಾಃ ಪುರಪತ್ತನಾನಿ । ಪೀಡ್ಯಂತಿ ಸರ್ವೇ ವಿಷಮಸ್ಥಿತೇನ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ ಶ್ರೀರವಿನಂದನಾಯ ॥ 4 ॥ ತಿಲೈ-ರ್ಯವೈರ್ಮಾಷಗುಡಾನ್ನದಾನೈರ್ಲೋಹೇನ ನೀಲಾಂಬರದಾನತೋ ವಾ । ಪ್ರೀಣಾತಿ ಮಂತ್ರೈರ್ನಿಜವಾಸರೇ ಚ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ ಶ್ರೀರವಿನಂದನಾಯ ॥ 5 ॥ ಪ್ರಯಾಗಕೂಲೇ ಯಮುನಾತಟೇ ಚ ಸರಸ್ವತೀಪುಣ್ಯಜಲೇ ಗುಹಾಯಾಮ್ । ಯೋ ಯೋಗಿನಾಂ ಧ್ಯಾನಗತೋಽಪಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಃ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ ಶ್ರೀರವಿನಂದನಾಯ ॥ 6 ॥ ಅನ್ಯ-ಪ್ರದೇಶಾತ್ ಸ್ವಗೃಹಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ತದೀಯವಾರೇ ಸ ನರಃ ಸುಖೀ ಸ್ಯಾತ್ । ಗೃಹಾದ್ಗತೋ ಯೋ ನ ಪುನಃ ಪ್ರಯಾತಿ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ ಶ್ರೀರವಿನಂದನಾಯ ॥ 7 ॥ ಸ್ರಷ್ಟಾ ಸ್ವಯಂಭೂರ್ಭುವನತ್ರಯಸ್ಯ ತ್ರಾತಾ ಹರಿಃ ಸಂಹರತೇ ಪಿನಾಕೀ । ಏಕಸ್ತ್ರಿಧಾ ಋಗ್ಯಜುಃ ಸಾಮಮೂರ್ತಿ- ಸ್ತಸ್ಮೈನಮಃ ಶ್ರೀರವಿನಂದನಾಯ ॥ 8 ॥ ಶನ್ಯಷ್ಟಕಂ ಯಃ ಪ್ರಯತಃ ಪ್ರಭಾತೇ ನಿತ್ಯಂ ಸುಪುತ್ರೈಃ ಪಶುಬಾಂಧವೈಶ್ಚ । ಪಠೇಚ್ಚ ಸೌಖ್ಯಂ ಭುವಿ ಭೋಗಯುಕ್ತಃ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ನಿರ್ವಾಣಪದಂ ತದಂತೇ ॥ 9 ॥ ಕೋಣಸ್ಥಃ ಪಿಂಗಲೋ ಬಭ್ರುಃಕೃಷ್ಣೋ ರೌದ್ರೋಽಂತಕೋ ಯಮಃ । ಸೌರಿಃ ಶನೈಶ್ಚರೋ ಮಂದಃ ಪಿಪ್ಪಲಾದೇನ ಸಂಸ್ತುತಃ ॥ 10 ॥ ಏತಾನಿ ದಶ ನಾಮಾನಿ ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ ಯಃ ಪಠೇತ್(ಜಪೇದಶ್ವತ್ಥಸನ್ನಿಧೌ) । ಶನೈಶ್ಚರಕೃತಾ ಪೀಡಾ ನ ಕದಾಚಿದ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ 11 ॥ ಕಾಲನೀಲಾಂಗಸಪ್ರಖ್ಯಂನೀಲ-ಜೀಮೂತಸನ್ನಿಭಮ್ । ಛಾಯಾಮಾರ್ತಾಂಡಸೂನುಂ ಚ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಶನೈಶ್ಚರಮ್ ॥12॥ ನಮೋಽರ್ಕಪುತ್ರಾಯ ಶನೈಶ್ಚರಾಯ ನೀಲಾಭ್ರವರ್ಣಾಜಿನಮೇಖಲಾಯ । ಶ್ರುತ್ವಾ ರಹಸ್ಯಂ ಪ್ರಣತೋಽಸ್ಮಿ ನಿತ್ಯಂ ಫಲಪ್ರದೋ ಮೇ ಭವ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರ ॥13॥ ಇತಿ ದಶರಥಪ್ರೋಕ್ತಂ ಶನೈಶ್ಚರಸ್ತೋತ್ರಮ್ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್

ಶ್ರೀ ಶನೈಶ್ಚರ ಸ್ತೋತ್ರ

ಪಾಹಿ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹಪ್ರಿಯ ಶನೈಶ್ಚರನೆ ನಮೋ ಸಂತತ । ಪಾಹಿ ನಮೋ ಗ್ರಹರಾಜಶೌರಿ ಮಹೇಶ್ವರನೇ ಕೃಪಾಕರ ॥ಪ॥ ಪೃಥ್ವಿ ತತ್ವಾಭಿಮಾನಿಯೇ ನಮೋ ಕರ್ಮಪನು ಎಂಬ ಪುಷ್ಕರ ಮತ್ತು ಅಜಾನಜರು ಋಷಿಗಂಧರ್ವ ಮಹಾ-

ಸಮುದಾಯಕೆ ಮೇದಿನೀ ರಾಜರು ಮನುಷ್ಯರು ಸರ್ವರಿಗೂ ಗುರು ಈಶ್ವರ ನೀ ಯದಿ ಹರಿದಾಸರನ್ನ ಸಲಹುತಿಯೋ ಶರಣೆಂಬೆನೋ ॥1॥ ಸೂರ್ಯಛಾಯಸೂನು ಕಾಲರೂಪಿ ಮಹಾಗ್ರಹ ನಮೋ ಕಾಯೊ ಜಟಿಲನೇ ವಜ್ರ ರೋಮನೇ ದಾನವರಿಗೆ ಭಯಂಕರ ತ್ರ್ಯಂಬಕ ನಾರದರಿಗುಪದೇಶಿಸಿ ಕೊಂಡಾಡಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ಖ್ಯಾತ ರಘುವಂಶೋತ್ಥ ಅತಿ ವಿಖ್ಯಾತ ದಶರಥ ಕೀರ್ತಿತ ॥2॥ ಜ್ಞಾನ ಚಕ್ಷುರ್ನಮಸ್ತೇಸ್ತು ಕಶ್ಯಪಾತ್ಮಜಸೂನವೇ ತುಷ್ಟೋದದಾಸಿ ವೈರಾಜ್ಯಂ ರುಷ್ಟೋ ಹರಸಿ ತತ್ಕ್ಷಣಾತ್ ನಿನ್ನನ್ನು ದಶರಥನು ಸ್ತುತಿಸಿ ನಮಿಸೆ ವರಗಳನ್ನಿತ್ತು ನೀ ಕ್ಷೋಣಿಜನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬಗೆ ಪಾದ್ಮ ಉಕ್ತದಿ ಅರುಹಿದಿ ॥3॥ ಗಂಗಾ ಮಹಿಮಾ ರಕ್ಷೋ ಭುವನ ಪ್ರಸ್ಥಾನೋಕ್ತವು ತ್ವತ್ಕೃತ ತುಂಗ ಮಹಿಮ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ ಭೂಮಾನಾರಸಿಂಹನ ಸ್ತೋತ್ರವು ರಾಘವಕೃತ ತ್ವತ್ಕೃತ ಈ ನುಡಿಗಳ್ ಪಠಿಸಿ ಕೇಳ್ವರ್ಗೆ ಶೋಕನೀಗಿ ಇಷ್ಟ ಲಭಿಸುವುದು ನೃಹರಿಪ್ರಿಯ ನೀ ಒದುಗುವಿ ॥4॥ ವನರುಹಾಸನನ ತಾತ ಪ್ರಸನ್ನ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನೃಕೇಸರಿ ಘನ್ನದಯದಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಒಲಿಯೆ ಸಾಧನವಾಗುವ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯ ಸಂಪತ್ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ಇತ್ತು ನೀ ಎನ್ನ ತಪ್ಪುಗಳ ಮನ್ನಿಸಿ ಎನ್ನ ಪಾಹಿ ಸತತ ಶನೈಶ್ಚರ ॥5॥

ಶನೈಶ್ಚರ ಪ್ರೀತಯೇ ತಿಲದಾನಮ್ (ಎಳ್ಳು) – ತಿಲಾಃ ಕಾಶ್ಯಪಸಂಭೂತಾಃ ತಿಲಾಃ ಪಾಪಹರಾಃ ಶುಭಾಃ । ತಿಲದಾನಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ಮಂದಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥

ಇದಂ ಸಹಿರಣ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾಕಂ ಸತಾಂಬೂಲಂ ತಿಲದಾನಂ ಶನೈಶ್ಚರಗ್ರಹ ಪೀಡಾ ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಶನೈಶ್ಚರಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಪ್ರೀತಿಂ ಕಾಮಯಮಾನಃ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ । ದತ್ತಂ ನ ಮಮ, ನ ಮಮ । ಅನೇನ ಸದಕ್ಷಿಣಾಸತಾಂಬೂಲತಿಲದಾನೇನ ಶನೈಶ್ಚರಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಅಸ್ತು ಇತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು । ಬ್ರಾಹ್ಮಣ – ಶನೈಶ್ಚರಗ್ರಹಪೀಡಾಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಶನೈಶ್ಚರಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಅಸ್ತು ॥

ಶನಿವಜ್ರಪಂಜರ ಕವಚಂ – ಓಂ ಶ್ರೀ ಶನೈಶ್ಚರಃ ಪಾತು ಫಾಲಂ ಮೇ ಸೂರ್ಯನಂದನಃ । ನೇತ್ರೇ ಛಾಯಾತ್ಮಜಃ ಪಾತು ಪಾತು ಕರ್ಣೌ ಯಮಾನುಜಃ ॥ 1 ॥ ನಾಸಾಂ ವೈವಸ್ವತಃ ಪಾತು ಮುಖಂ ಮೇ ಭಾಸ್ಕರಃ ಸದಾ । ಸ್ನಿಗ್ಧಕಂಠಶ್ಚ ಮೇ ಕಂಠಂ ಭುಜೌ ಪಾತು ಮಹಾಭುಜಃ ॥ 2 ॥ ಸ್ಕಂಧೌ ಪಾತು ಶನಿಶ್ಚೈವ ಕರೌ ಪಾತು ಶುಭಪ್ರದಃ । ವಕ್ಷಃ ಪಾತು ಯಮಭ್ರಾತಾ ಕುಕ್ಷಿಂ ಪಾತ್ವಸಿತಸ್ತಥಾ ॥ 3 ॥ ನಾಭಿಂ ಗ್ರಹಪತಿಃ ಪಾತು ಮಂದಃ ಪಾತು ಕಟಿಂ ತಥಾ । ಊರೂ ಮಮಾಂತಕಃ ಪಾತು ಯಮೋ ಜಾನುಯುಗಂ ತಥಾ ॥ 4 ॥ ಪಾದೌ ಮಂದಗತಿಃ ಪಾತು ಸರ್ವಾಂಗಂ ಪಾತು ಪಿಪ್ಪಲಃ । ಅಂಗೋಪಾಂಗಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ರಕ್ಷೇನ್ ಮೇ ಸೂರ್ಯನಂದನಃ ॥ 5 ॥ ಫಲಶ್ರುತಿಃ ಇತ್ಯೇತತ್ಕವಚಮ್ ದಿವ್ಯಂ ಪಠೇತ್ಸೂರ್ಯಸುತಸ್ಯ ಯಃ । ನ ತಸ್ಯ ಜಾಯತೇ ಪೀಡಾ ಪ್ರೀತೋ ಭವತಿ ಸೂರ್ಯಜಃ ॥ ವ್ಯಯಜನ್ಮದ್ವಿತೀಯಸ್ಥೋ ಮೃತ್ಯುಸ್ಥಾನಗತೋಪಿವಾ । ಕಲತ್ರಸ್ಥೋ ಗತೋ ವಾಪಿ ಸುಪ್ರೀತಸ್ತು ಸದಾ ಶನಿಃ ॥ ಅಷ್ಟಮಸ್ಥೋ ಸೂರ್ಯಸುತೇ ವ್ಯಯೇ ಜನ್ಮದ್ವಿತೀಯಗೇ । ಕವಚಂ ಪಠತೇ ನಿತ್ಯಂ ನ ಪೀಡಾ ಜಾಯತೇ ಕ್ವಚಿತ್ ॥ ಇತ್ಯೇತತ್ಕವಚಂ ದಿವ್ಯಂ ಸೌರೇರ್ಯನ್ನಿರ್ಮಿತಂ ಪುರಾ । ದ್ವಾದಶಾಷ್ಟಮಜನ್ಮಸ್ಥದೋಷಾನ್ನಾಶಯತೇ ಸದಾ । ಜನ್ಮಲಗ್ನಸ್ಥಿತಾನ್ ದೋಷಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ನಾಶಯತೇ ಪ್ರಭುಃ ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣೇ ಬ್ರಹ್ಮ-ನಾರದಸಂವಾದೇ ಶನಿವಜ್ರಪಂಜರಕವಚಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

ವೈಶಾಖಮಾಸ ಒಂದು ತಿಂಗಳೂ ಒಪ್ಪತ್ತು ಭೋಜನ, ನಕ್ತಭೋಜನ, ಅಯಾಚಿತ ಭೋಜನ ಈ ಯಾವುದೊಂದು ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಸರ್ವಾ-ಭೀಷ್ಟವು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವೈಶಾಖಮಾಸದ ವಿಧಾನವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು ॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಯಃ ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವನಿಗೆ ಈ ಕೃತಿಕುಸುಮವು ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಲಿ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.

* * * * * * *

ಮಮ ಸ್ವಾಮೀ ಹರಿರ್ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪತಿರೇವ ಚ

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ).

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 085

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶನೀ

ನಾಗಪಂಚಮೀ

ಶ್ರಾವಣ || ಶುದ್ಧ || ಪಂಚಮೀ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ನಾಗಪಂಚಮೀ

ನಾಗಚತುರ್ಥೀ

ಶ್ರಾವಣ ॥ ಬಹುಳ ಚತುರ್ಥಿ ಹಾಗೂ ಪಂಚಮಿ

ವಿದ್ವಾನ್॥ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರಕಾಶನ :
ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),
ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

'ನಾಗಪಂಚಮೀ' ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆ ೧೯೪೩ ಶಾರ್ವರಿ ॥ ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಪೂರ್ಣಿಮೆ (ದಿನಾಂಕ:೩-೮-೨೦೨೦) ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತಿಯ ಶುಭಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಲಿಮಾರುಮಠಾಧೀಶರಾದ ಪರಮಪೂಜ್ಯ॥ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಕರಕಮಲಗಳಿಂದ ಭಾರತೀರಮಣಹೃದಯಗುಹಾನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವ-ದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : ೨೦೨೦

ಪುಟಗಳು : ೧೨೦

ಸಂಪಾದನೆ : ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ : ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಕೆಂಪದಾಳಿಹಳ್ಳಿ,
ದೂರವಾಣಿ : 9141311280

ಮುದ್ರಣ : ಮುಕ್ತಿಪಥ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ದಿ|| ಶ್ರೀ ತೂಮಕುಂಟ ಭೀಮಸೇನರಾವ್ ಮತ್ತು ದಿ|| ಶ್ರೀಮತಿ ಕಮಲಮ್ಮ

(೧೯೧೧-೧೯೯೪) (೧೯೧೬-೧೯೯೨)

ತೂಮಕುಂಟ, ಕಲ್ಯಾಣದುರ್ಗ ತಾ|| ಅನಂತಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ

ಜಮದಗ್ನಿಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ದಿ||ಶ್ರೀಯುತರಾದ ತೂಮಕುಂಟ ಭೀಮಸೇನರಾವ್ ಹಾಗೂ ದಿ|| ಶ್ರೀಮತಿ ಕಮಲಮ್ಮ, ಇವರುಗಳ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಶ್ರೀ ಟಿ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಟಿ. ನಾಗವೇಣಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬವರ್ಗದವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಕೃತಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ನಾಗಚತುರ್ಥೀದಿವಸ ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಎರೆಯುವಾಗ ಹಾಗೂ ದಿನಪೂರ್ತಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದ ಪದ್ಯ

ಯೋಗಿಗಳ ಹೃದಯಕೆ ನಿಲುಕದ ನಿಗ-
ಮಾಗಮೈಕವಿನುತನ ಪರಮನು-
ರಾಗದಲಿ ದ್ವಿಸಹಸ್ರಜಿಹ್ವೆಗಳಿಂದ ವರ್ಣಿಸುವ ।
ಭೂಗಗನ ಪಾತಾಳವ್ಯಾಪ್ತನ
ಯೋಗನಿದ್ರಾಸ್ಪದನೆನಿಪ ಗುರು
ನಾಗರಾಜನ ಪದಕೆ ನಮಿಸುವೆ ಮನದೊಳನವರತ ॥

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಸಂತಾನವಾಗದಿದ್ದರೆ, ಎಷ್ಟೇ ದುಡಿದರೂ ಹಣ ಬಾರದಿದ್ದರೆ, ಚರ್ಮರೋಗಾದಿಗಳಿದ್ದರೆ, ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅಂತಹವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗದೋಷವು ಇರುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗಿರುವ ದಾರಿ – ನಾಗಾರಾಧನೆ. ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬರುವ ನಾಗಪಂಚಮಿಯನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಭಗವಂತನು ನಾಗಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಈ ದಿನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾಗಪಂಚಮಿಯಂದು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ನಾಗಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾರಿಗೆ ನಾಗದೋಷವು ಇರುತ್ತದೋ ಅಂಥವರು ಬಂಗಾರದ ನಾಗರತಾಳಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ, ಪೂಜಿಸಿ, ಕಂಠದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂಥವನಿಗೆ ನಾಗದೋಷವು ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ನಾಗರ ಉಂಗುರವನ್ನು ಅನಾಮಿಕ ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬಹುದು.

ಸರ್ಪವನ್ನು ಕೊಂದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾಗದೋಷವು ಬರುವುದಲ್ಲ; ಸರ್ಪಗಳ ಮನೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದರೂ ಸರ್ಪಹತ್ಯಾ ದೋಷವೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಸರ್ಪಗಳ ಮನೆಯೆಂದರೆ ಕಾಡು ಹಾಗೂ ಗಿಡಮರಗಳು, ಹುತ್ತ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸರ್ಪಗಳು ಸಂಚರಿಸುವ ದಾರಿಯನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದರೂ ಸರ್ಪದೋಷ ಬರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸರ್ಪದೋಷವು ಬರುತ್ತದೆ.

ಭಗವಂತನು ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಬದುಕಲು ಹೇಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾನೋ ಅದರಂತೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಬದುಕಲು ಕಾಡು ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಡಿನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹಾವು ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಾವು ನೇರವಾಗಿ ಹಾವನ್ನು ಕೊಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು ಕಾಡುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸರ್ಪಗಳ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹಬ್ಬಗಳ ಆಚರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಈ ದೋಷಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರ

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಧಾತ್ರಿಹವನದಂದು ಧಾತ್ರಿಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು; ನವರಾತ್ರಿಯ ಪಾಡ್ಯದಂದು ಅಶೋಕವೃಕ್ಷದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಶನಿವಾರದಂದು ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಗಿಡಮರಗಳಿಗೆ ಕಾಡುಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಕರಾದ ನಾಗಗಳನ್ನು ನಾಗಪಂಚಮಿಯಂದು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಎಲ್ಲ ನಾಗಗಳಿಗೆ ಶೇಷದೇವರೇ ಮುಖ್ಯನಿಯಾಮಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾಗಪಂಚಮಿಯಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶೇಷದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶೇಷದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು, ಉಳಿದೆಲ್ಲ ನಾಗಗಳು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರ ಪೂಜೆಯೇ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಗತವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಕುಲನಾಗಗಳ ಪೂಜಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ಕೂಡ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉಡುಪಿ ರಾಮನಾಥಾಚಾರ್ಯರು ಬರೆದ ನಾಗಸಮೀಕ್ಷೆ ಪುಸ್ತಕದ ಸೊಬಗನ್ನು ಕಂಡು ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಮಂತ್ರವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಅನಿಸಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಗಸಮೀಕ್ಷೆ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಚಿರಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಷ್ಟಕುಲನಾಗಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ರುದ್ರದೇವರು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅಷ್ಟಕುಲನಾಗಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ –

ಅನಂತಂ ವಾಸುಕಿಂ ಶೇಷಂ ಪಂಚಕಂಬಲಕೋ ತಥಾ ।

ತಥಾ ಕಾರ್ಕೋಟಕಂ ನಾಗಂ ಭುಜಂಗಾಶ್ವತರೋ ಯಥಾ ।

ಎಂದು.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ, ಅದೇ ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸೇವಕರಾದ ಉಳಿದ ನಾಗಗಳನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಕಲಶ, ಪ್ರತಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಅಷ್ಟಕಮಲದಳ ಮುಖ್ಯದಳದಲ್ಲಿ ಶೇಷನನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆ ಉಳಿದ ಏಳು ದಳಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಏಳು ನಾಗಗಳನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶೇಷನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ನಾಗಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನಾಗರಪಂಚಮಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಸಂತೃಪ್ತಿಯು ಕೂಡ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಖಪುಟದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದಂತೆ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಕುಲನಾಗಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಕಲಶ ಹಾಗೂ ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಈ ನಾಗಮಂಡಲದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಲಶದಲ್ಲಿ, ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ನಾಗಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಈ ಕ್ರಮವು ಪೂಜಿಸಲು ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಪೂರಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸರ್ಪಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿ, ನಾಗಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ನಾಗಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವ ನೈವೇದ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಧನ್ಯರಾಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪೂಜಿಸಬಾರದು. ಪುರುಷರೂ ಸಹ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಶುಚಿರ್ಭೂತರಾಗಿ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನಾಗಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ತನ್ಮೂಲಕ ನಾಗಗಳ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯೋಣ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಜಮದಗ್ನಿಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹರಿಭಕ್ತರಾದ ಶ್ರೀ ಟಿ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮತು ಶ್ರೀಮತಿ ಟಿ. ನಾಗವೇಣಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆಯುಷ್ಯ ಆರೋಗ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ-ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದರ ಜೊತೆ ಇವರ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಈ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞದ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯು ತಲುಪಲಿ ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

- ಸಂಪಾದಕ.

ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ

ನಾಗರಪಂಚಮಿಗೆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು

* ಐದು ಹೆಡೆಯ ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರತಿಮೆ.
* ಅಷ್ಟದಳ ಪದ್ಮ ಗರಿಕೆ.
* ಅರಳು.
* ಹಾಲು.
* ನೆನೆಸಿದ ಕಡಲೆಕಾಳು.
* ಆರತಿ.
* ಪಂಚಪಲ್ಲವ.
* ಕರ್ಪೂರ.
* ಮಾವಿನ ಚಿಗುರು.
* ತಂಬಿಟ್ಟು.
* ಸಹೋದರ.
* ಗರಿಕೆ.
* ದರ್ಭೆ.
* ಗೆಜ್ಜೆವಸ್ತ್ರ.
* ಅರಿಶಿನ-ಕುಂಕುಮ,
* ಹಸಿ ಸೆಗಣಿ.

* * * * *

ನಾಗರಪಂಚಮಿಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು

* ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೇ ಶೇಷಶಾಯಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು. ಅಷ್ಟಕುಲನಾಗಗಳನ್ನು ನಮಿಸಿ ಎದ್ದೇಳಬೇಕು.
* ನಾಗಪಂಚಮಿಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಮಲಗುವಾಗ ನಾಗಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಶೇಷಶಾಯಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಎನ್ನಬೇಕು.
* ನಾಗರಪಂಚಮಿಯಂದು ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಮಕ್ಕಳು ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಎರೆದು-ಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
* ಮನೆಮಂದಿಯೆಲ್ಲರೂ ತನಿ ಎರೆಯಬೇಕು.
* ಬಣ್ಣದ ರಂಗೋಲಿಯಿಂದ ನಾಗಮಂಡಲ ಬರೆಯಬೇಕು. ಸುತ್ತಲೂ ಅಷ್ಟಕುಲನಾಗಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು.
* ಎಲ್ಲ ನಾಗಗಳ ಮುಂದೆ ದೀಪಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು.
* ಅರಳನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು.
* ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೇಷಾಸನನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.
* ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು.
* ಶುದ್ಧವಾದ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಏಳು ಹೆಡೆಯುಳ್ಳ ಶೇಷದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಜೇಡಿಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭ.
* ಕೆಲವರು ಬರೀ ಹೆಡೆಯನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ತಪ್ಪು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಾವಿನ ಶರೀರವನ್ನೇ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ಏಳು ಹೆಡೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು.

* ಒಂದು ಮಂಟಪವನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು; ಆ ಮಂಟಪದ ನಾಕೂ ಕಡೆ ಬಾಳೆಕಂಬವನ್ನು ಕಟ್ಟಿರಬೇಕು.

* ಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಂಗೋಲಿಯನ್ನು ಬರೆದು, ಬೆಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ತಾಮ್ರದ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನಿಡಬೇಕು. ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾವು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಶೇಷನ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು.

* ಮಂಟಪವನ್ನು ಹೂವು, ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿರಬೇಕು. ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪ ಹಾಗೂ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಅಲಂಕಾರಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸು- ವುದು ಉತ್ತಮಪಕ್ಷವಲ್ಲ.

* ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಪಂಚಲೋಹದ ನಾಗಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಂಥ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಬಂದಿದೆ.

* ಶೇಷದೇವರ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಇಡುವ ಆ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆಬೆಟ್ಟ, ಅರಿಶಿನದ ಕೊಂಬು, ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು.

* ಒಂದು ಕಲಶದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಪಂಚಪಲ್ಲವಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಇಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ಮಾವಿನ ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಮೊದಲು ಆ ಕಲಶಕ್ಕೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇಷನನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಕಲಶದ ಮುಂದೆ ಶೇಷದೇವರ ಪ್ರತೀಕವನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ - ಬಣ್ಣದ ನಾಗಮಂಡಲವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ. ಸುತ್ತಲೂ ಅಷ್ಟಕುಲನಾಗಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ. ಅದರ ಮುಂದೆ ಒಂದು

ಮಂಟಪವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟದಳಕಮಲವನ್ನು ಬರೆದು, ಅಕ್ಕಿಯ ತಟ್ಟೆಯಮೇಲೆ ಕಲಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿರಿ. ಕಲಶದ ಮುಂದೆ ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಅಲಂಕರಿಸಿರಿ. ಇಷ್ಟನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನಾದರೂ ಆಚರಿಸಿರಿ.

* ತಂಬಿಟ್ಟನ್ನು ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತಯಾರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತೊಳೆದು, ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿ, ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ, ಅದರ ಜೊತೆ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ತುಪ್ಪವನ್ನು ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ ತಂಬಿಟ್ಟನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಸಣ್ಣ ತೊಟ್ಟಿಲಿನ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅಂಡಾಕಾರದಲ್ಲಿ ತಂಬಿಟ್ಟನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಿಳ್ಯೆದೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ತಾಮ್ರದ ಅಥವಾ ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಈ ತಂಬಿಟ್ಟನ್ನು ಇಡಬೇಕು.

* ಕೆಲವರು ಈ ತಂಬಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಶೇಷದೇವರಿಗೆ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಇಷ್ಟವಾದ್ದರಿಂದ ಶೇಷದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಮುಂದಿಟ್ಟು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.

* ನಾಗರಪಂಚಮಿಯಂದು ಕರಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವಿಲ್ಲ. ಕಡುಬುಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬೇಯಿಸಿ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಎಣ್ಣೆ ಅಥವಾ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಕೂಡ ಕರಿಯಬಾರದು. ಕರಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ನಾಗಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಒಗ್ಗರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

* ಹಸಿಹಾಲು, ಅಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟು, ತೋಯಿಸಿದ ಕಡಲೆ ಕಾಳುಗಳು, ಭತ್ತದ ಅರಳುಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ಪೂಜಿಸಿ ಉಳಿದ ಮೇಲಿನ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಹೋದರರಿಗೆ ಅಕ್ಕತಂಗಿ- ಯರು ನೀಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅತಿಥಿಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

* ನಾಗರಪಂಚಮಿಯಂದು ಪೂಜೆಯ ಅನಂತರ ಸಹೋದರನ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಹಸಿ ಹಾಲನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ತಂಬಿಟ್ಟು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಸಹೋದರರಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯವು ಅಭಿವೃದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ದ್ವಿಕುಲೋದ್ಧಾರಿಣೀ ಎಂಬ ಕೀರ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.
* ನಾಗಗಳಿಗೆ ಎಳೆನೀರು ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟವಾದ್ದರಿಂದ ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ಎಳೆ-ನೀರುಗಳನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಎಳೆನೀರಿನಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ದಾನಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಎಳೆನೀರನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.
* ಒಂಭತ್ತು ಎಳೆಯ ಒಂಭತ್ತು ಗಂಟಿನ ದಾರವನ್ನು ನಾಗಪ್ಪನಿಗೆ ಏರಿಸಿ ಧರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಇದೆ.
* ಗರಿಕೆ, ದರ್ಭೆ, ಗೆಜ್ಜೆವಸ್ತ್ರ, ಅರಿಶಿನ, ಕುಂಕುಮ, ಹಸಿಶೆಗಣಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು.
* ಅಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಾಗಿಲುಗಳ ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಸಿಶೆಗಣಿಯಿಂದ ಸರ್ಪದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯ ಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮ ಗೆಜ್ಜೆ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಆ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು.

ನಾಗರಚೌತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಪಂಚಮಿ ಆಚರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳು

ಶ್ರಾವಣಶುಕ್ಲಪಂಚಮಿಯ ದಿವಸ ನಾಗರಪಂಚಮಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅದರ ಹಿಂದಿನ ದಿವಸ ನಾಗರಚೌತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ನಾಗರಪಂಚಮಿಯು ಷಷ್ಠೀ ತಿಥಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು. ಚತುರ್ಥೀ ತಿಥಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರಬಾರದು.

ನಾಗರಚೌತಿ ದಿವಸ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಎರೆದುಕೊಂಡು ಹೊಸವಸ್ತ್ರ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚಿನ್ನದ ಸರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕಲ್ಲಿನ ನಾಗನಿಗೆ ಅಥವಾ

ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ತನಿ ಎರೆಯ ಬೇಕು. ಗೆಜ್ಜೆವಸ್ತ್ರ, ಅರಿಷಿಣ, ಕುಂಕುಮ, ಜೋಳದ ಅರಳು, ಹುಣಿಸೇ ಕಾಯಿ, ನೆನೆಸಿದ ಕಡಲೆಕಾಳು, ಒಣಕೊಬ್ರಿ, ಕೇದಿಗೆ, ಗರಿಕೆ, ಮರುಗಗಳನ್ನು ನಾಗನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಪಂಚಮೀ ನಾಗಪೂಜಾಯಾಂ ಕಾರ್ಯಾ ಷಷ್ಟೀ ಸಮನ್ವಿತಾ ।
ತಸ್ಯಾಂ ತು ತುಷಿತಾ ನಾಗಾ ಇತರಾ ಸಚತುರ್ಥಿಕಾ ॥

ಶ್ರಾವಣಪಕ್ಷ ಪಂಚಮೀದಿವಸದಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಾಗಪಂಚಮಿಯು ಷಷ್ಠೀತಿಥಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು. ಚತುರ್ಥೀತಿಥಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರಬಾರದು. ಅದರಂತೆ ನಾಗರಚೌತಿಯು ಪಂಚಮೀ ತಿಥಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು. ಅಂದಷ್ಟೇ ನಾಗರಚೌತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ –

ಶ್ರಾವಣೇ ಮಾಸಿ ಪಂಚಮ್ಯಾಂ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ವರಾನನೇ ।
ದ್ವಾರಸ್ಯೋಭಯತೋ ಲೇಖ್ಯಾ ಗೋಮಯೇನ ವಿಷೋಲ್ಬಣಾಃ ॥

ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಂಚಮೀಯಂದು ನಾಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಬಾಗಿಲಿನ ಎರಡೂ ಕಡೆ ಗೋಮಯದಿಂದ ವಿಷಪೂರಿತವಾದ ನಾಗಗಳ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು.

ಘೃತೋದಕಾಭ್ಯಾಂ ಪಯಸಾ ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ ವರಾನನೇ ।
ಗೋಧೂಮ್ಯೈಃ ಪಯಸಾ ಚೈವ ಲಾಜೈಶ್ಚ ವಿವಿಧೈಸ್ತಥಾ ॥

ತುಪ್ಪ, ನೀರು, ಹಾಲು ಇವುಗಳಿಂದ ತನಿಯೆರೆಯಬೇಕು. ಗೋಧಿ, ಹಾಲು, ಅರಳು ಇವುಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪೂಜಯೇದ್ ವಿಧಿವದ್ ದೇವಿ ದಧಿದೂರ್ವಾಂಕುರೈಃ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಗಂಧಪುಷ್ಪೋಪಹಾರೈಶ್ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಚ ತರ್ಪಣಮ್ ॥

ಪಾರ್ವತಿದೇವಿಯೇ ಹೀಗೆ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಮೊಸರು, ಗರಿಕೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ನೈವೇದ್ಯಗಳಿಂದ

ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪೂಜೆಯ ಅನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಬೇಕು.

ಅಥವಾ ಶ್ರಾವಣೇ ಮಾಸಿ ಪಂಚಮ್ಯಾಂ ಶ್ರದ್ಧಯಾನ್ವಿತಃ ।
ಯಶ್ಚಾಲೇಖ್ಯ ನರೋ ನಾಗಾನ್ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಾದಿವರ್ಣಕೈಃ ॥

ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಪಂಚಮೀಯಂದು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಕಪ್ಪು ಮೊದಲಾದ ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ನಾಗಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಗುರುಕಲ್ಪಾಂಸ್ತಥಾ ವೀಥ್ಯಾಂ ಸ್ವಗೃಹೇ ವಾ ಪಟೇ ಬುಧಃ ।
ಪೂಜಯೇದ್ ಗಂಧಧೂಪೈಶ್ಚ ಪಯಸಾ ಪಾಯಸೇನ ಚ ॥

ತಸ್ಯ ತುಷ್ಟಿಂ ಸಮಾಯಾಂತಿ ಪದ್ಮಕಾಸ್ತಕ್ಷಕಾದಯಃ ।
ಆಸಪ್ತಮಾತ್ ಕುಲೇ ತಸ್ಯ ನ ಭಯಂ ನಾಗತೋ ಭವೇತ್ ॥

ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಇರುವ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಿದ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಗನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಪದ್ಮಕ, ತಕ್ಷಕ, ಮೊದಲಾದ ನಾಗಗಳು ಹೀಗೆ ಪೂಜಿಸುವುದರಿಂದ ತುಷ್ಟರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಏಳು ಕುಲದ ತನಕ ನಾಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಭಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ದಿವಾರಾತ್ರೌ ನರೈಃ ಕಾರ್ಯಂ ಮೇದಿನೀಖನನಂ ನ ಹಿ ।
ಮಂತ್ರೋಽಯಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ಪವಿಷಸ್ಯ ಪ್ರತಿಷೇಧಕಃ ॥

ಮತ್ತು ನಾಗರ ಚೌತಿ ಹಾಗೂ ನಾಗರ ಪಂಚಮೀಯಂದು ಯಾರೊಬ್ಬನೂ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಗೆಯಬಾರದು. ಈ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವುದರಿಂದ ಸರ್ಪದ ವಿಷವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ತಸ್ಯ ಪ್ರಜಪಮಾತ್ರೇಣ ನ ವಿಷಂ ಕ್ರಮತೇ ಸದಾ ॥
'ಓಂ ಕುಕುಲಂ ಹುಂ ಫಟ್ ಸ್ವಾಹಾ'

ದೇಹಕ್ಕೆ ಅಂಟಿದ ವಿಷವು ಈ ಮಂತ್ರಬಲದಿಂದ ಬಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಮಂತ್ರ ಹೀಗಿದೆ – ಓಂ ಕುಕುಲಂ ಹುಂ ಫಟ್ ಸ್ವಾಹಾ'.

ಇತ್ಯೇವಂ ಕಥಿತಂ ದೇವಿ ನಾಗವ್ರತಮನುತ್ತಮಮ್ ।

ಯಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಚ ಪಠಿತ್ವಾ ಚ ಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವಪಾತಕೈಃ ॥

ಹೀಗೆ ದೇವಿಯೇ ನಾಗವ್ರತವು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದವರು ಹೇಳಿದವರು ಎಲ್ಲಾ ಪಾತಕಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಪಂಚಮಿಯಂದು ನಾಗನನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ಕಾರಣ?

ಪ್ರಾದಾತ್ ತೃತೀಯಾಂ ಪಾರ್ವತ್ಯೈ ಗಣೇಶಾಯ ಚತುರ್ಥಿಕಾಮ್।

ಪಂಚಮೀಂ ಸರ್ವನಾಗಾನಾಂ ಶೇಷಾಣಾಂಪತಯೇ ತತಃ ॥

ಭಗವಂತನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳಲು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ದಿವಸಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಗೌರಿಗೆ ತೃತೀಯಾವನ್ನು, ಗಣೇಶನಿಗೆ ಚತುರ್ಥೀಯನ್ನು, ಶೇಷದೇವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ನಾಗಗಳಿಗೆ ಪಂಚಮೀ ತಿಥಿಯನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಶ್ರಾವಣಶುಕ್ಲಪಂಚಮೀಯಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಾಗಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತಾನೆ.

ನಾಗರಚೌತಿಯಂದು ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಹಬ್ಬ ಮಾಡಬೇಕು?

ಯುಗಂ ಮಧ್ಯಂದಿನೇ ಯತ್ರ ತತ್ರೋಪೋಷ್ಯ ಫಣೀಶ್ವರಾನ್ ।

ಕ್ಷೀರೇಣ ಆಪ್ಯಾಯ ಪಂಚಮ್ಯಾಂ ಪಾರಣೇತ್ ಪ್ರಯತೋ ನರಃ ॥

ವಿಷಾಣಿ ತಸ್ಯ ನಶ್ಯಂತಿ ನ ತಂ ಹಿಂಸಂತಿ ಪನ್ನಗಾಃ ॥

ನಾಗರಚೌತಿಯಂದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ನಾಗಪ್ರತಿಮೆಗೆ ತನಿಯೆರೆಯಬೇಕು. ಅಂದು ನಾಗಗಳ ಪ್ರೀತಿಗೋಸ್ಕರ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮರುದಿವಸ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಾಲಿನ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಹಾಗೂ ಎಳೆನೀರಿನ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ನಾಗಗಳಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ವೈಭವೋಪೇತವಾಗಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗಗಳಿಗೆ ಎಳೆನೀರು, ಹಾಲು ಹಾಗೂ ನೀರುಗಳಿಂದ ಮಾಡುವ ಅಭಿಷೇಕವೇ

ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ತನಿ ಎರೆಯುವುದು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ತನಿ ಎರೆದರೆ ಅವನಿಗೆ ವಿಷಬಾಧೆ ತಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಸರ್ಪಗಳು ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾಗದೇವನ ಮುಂದೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಶ್ಲೋಕ

ಅನಂತಶಯನಂ ದೇವಂ ಸರ್ವಶೋಕವಿನಾಶನಮ್ ।
ಲೋಕಾಧಾರಂ ವಾರುಣೇಶಂ ನಾಗೇಂದ್ರಂ ಸನ್ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ನಾಗರಾಜನೇ! ನೀನು ಅನಂತನಾಮಕಭಗವಂತನ ಹಾಸಿಗೆಯಾಗಿರುವಿ. ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿರುವಿ. ಎಲ್ಲರ ದುಃಖ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುವಿ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿರುವಿ. ವಾರುಣೀಪತಿಯಾಗಿರುವಿ. ಎಲ್ಲ ನಾಗಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನಾಗಿರುವಿ. ನಿನಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಹೆಂಗಸರು ಹಾಗೂ ಗಂಡಸರು ಕೂಡಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಹಬ್ಬವಿದು

ನಾಗರಚೌತಿಯಂದು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಹಾಲೆರೆದು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಥವಾ ಅಶ್ವತ್ಥದ ಕೆಳಗಿರುವ ನಾಗಪ್ರತಿಮೆಗಳಿಗೆ ತನಿಯೆರೆದು ಆರತಿ ಮಾಡಿ ಬರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಇದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಆಚರಣೆ. ನಾಗರಪಂಚಮಿಯಂದು ಪುರುಷರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ನಾಗಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತಂಬಿಟ್ಟಿನ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಾಗನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ನಾಗರ ಚೌತಿಯಂದು ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಗರ ಪಂಚಮಿಯಂದೇ ಹೆಂಗಸರು ಹಾಗೂ ಗಂಡಸರು ತನಿ ಎರೆದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.

* ಆದರೆ ಯಾರು ವ್ರತವನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾರೋ ಅಂಥವರು ನಾಗರ ಚೌತಿ ಹಾಗೂ ನಾಗರಪಂಚಮೀ ಎರಡನ್ನೂ ಕೂಡ ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕು. ನಾಗರ ಚೌತಿಯಂದು ಪೂರ್ಣ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪಂಚಮೀಯ ದಿವಸ ಶೇಷದೇವರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕ ಹಾಗೂ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ವ್ರತವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಉಪವಾಸ ಮಾಡಲಾಗದವರು ಉಪಹಾರವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬಹುದು.

* ಉಪವಾಸ ಅಥವಾ ಉಪಹಾರಗಳು ನಿತ್ಯವಲ್ಲ. ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪಾಪಬರುತ್ತದೆಂಬ ವಿಧಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಾಗದೇವರ ಅನುಗ್ರಹ ಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇರುತ್ತದೋ ಅವರಷ್ಟೇ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ಏಕಾದಶಿ, ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿಗಳ ಉಪವಾಸ ಮಾತ್ರ ಕಡ್ಡಾಯ.

* ಊಟ ಮಾಡುವವರೂ ಕೂಡ ಕರಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬಾರದು. ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬಾರದು. ನಾಗಗಳಿಗೆ ಕರಿದಪದಾರ್ಥ ಹಾಗೂ ಉಪ್ಪು ಇಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

* ನಾಗರಪಂಚಮಿಯಂದು ನಾಗಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ.

* ನಾಗಪಂಚಮಿಯ ವ್ರತದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಹೋದರರನ್ನು ಕನ್ಯೆಯು ಬದುಕಿಸಿದಳೆಂದೂ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಂದು ನಾಗಪಂಚಮಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಥೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಇಂದೂ ಕೂಡ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಹೋದರರನ್ನು ಕರೆದು ಉಪಚರಿಸುವ ವಾಡಿಕೆಯು ಬಂದಿದೆ.

* ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುವಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುವುದರಿಂದ ನಾಗಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾಗರಪಂಚಮಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಬರುವ ಫಲಗಳು

೧. ಮಕ್ಕಳಾಗದ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುತ್ತವೆ.

೨. ಕೇವಲ ಹೆಣ್ಣುಸಂತಾನವಿರುವವರಿಗೆ ಸತ್ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.

೩. ಆಶ್ಲೇಷಾಬಲಿಯನ್ನು ನಾಗರಪಂಚಮಿಯಂದು ಮಾಡಿದರೆ ಯಥೇಚ್ಛ ಹಣ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

೪. ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯರಲ್ಲಿ ಒಡಕಿದ್ದರೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ, ಅನುಬಂಧ ಅಭಿವೃದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

೫. ಯಾರಿಗೆ ಚರ್ಮರೋಗವಿರುತ್ತದೋ ಅವರಿಗೆ ಸರ್ಪದೋಷವು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಚರ್ಮರೋಗವಿರುವವರೂ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿ ಆದರಗಳಿಂದ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನಾಗರಪಂಚಮಿಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೬. ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗವು ದೊರಕುತ್ತದೆ.

೭. ವಿವಾಹವಾಗದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಗಂಡಸರಿಗೆ ಮನೋಭೀಷ್ಟೆಯಂತೆ ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತದೆ.

೮. ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಏನು ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳಿರುತ್ತವೋ ಅವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಏಕಾಗ್ರತೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.

೯. ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಕುಜದೋಷ, ಸರ್ಪದೋಷ, ಅಪೂರ್ಣಕಾಳಸರ್ಪದೋಷ, ಪೂರ್ಣಕಾಳಸರ್ಪದೋಷ ಇದ್ದರೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ.

೧೦. ಅಕಾಲಮರಣವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆಯುಷ್ಯವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.

೧೧. ಮಗು ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಕರಳನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದ ತಿಳಿಯುವ ಸರ್ಪದೋಷವು ನಾಳವೇಷ್ಟನಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನಾಗಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

೧೨. ಆಶ್ಲೇಷಾನಕ್ಷತ್ರದ ದೋಷವು ಆಶ್ಲೇಷಾಬಲಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

೧೩. ಸಂತಾನಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾದ ಸರ್ಪಹತ್ಯಾ ದೋಷವಿದ್ದರೆ ಸರ್ಪಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

೧೪. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ನಾಗಬಿಂಬಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಆ ದೋಷವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

೧೫. ಗಂಡಸರ ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಲಗ್ನದಿಂದ ೨, ೭, ೮ರಲ್ಲಿ ಕುಜ ಇದ್ದರೆ ಹೆಂಗಸರ ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ೪, ೮, ೧೨ ರಲ್ಲಿ ಕುಜ ಇದ್ದರೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಕುಜದೋಷಕ್ಕೂ ನಾಗಾರಾಧನೆಯೇ ಪರಿಹಾರ.

* * * * *

ಪೂಜಾ ವಿಧಾನ

॥ಶ್ರೀಮದ್ಧನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ॥

ಶ್ರೀನಾಗಪಂಚಮೀ ಪೂಜಾಪದ್ಧತಿ

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಭಾರತ್ಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ವಾಯವೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ।

ನಮೋಸ್ತ್ವನಂತಾಯ ಸಹಸ್ರಮೂರ್ತಯೇ
ಸಹಸ್ರಪಾದಾಕ್ಷಿ ಶಿರೋರುಬಾಹವೇ ।
ಸಹಸ್ರನಾಮ್ನೇ ಪುರುಷಾಯ ಶಾಶ್ವತೇ
ಸಹಸ್ರಕೋಟಿ ಯುಗಧಾರಿಣೇ ನಮಃ ॥

ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವಾಯ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಿತಾಯ ಚ ।
ಜಗದ್ಧಿತಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮೋನಮಃ ॥

ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಶಶಿವರ್ಣಂ ಚತುರ್ಭುಜಮ್ ।
ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸರ್ವವಿಘ್ನೋಪಶಾಂತಯೇ ॥

ಸರ್ವವಿಘ್ನಪ್ರಶಮನಂ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಕರಂ ಪರಮ್ ।
ಸರ್ವಜೀವಪ್ರಣೇತಾರಂ ವಂದೇ ವಿಜಯದಂ ಹರಿಮ್ ॥

ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಂ ವಂದೇ ತದ್ಭಕ್ತಪ್ರವರೋ ಹಿ ಯಃ ।
ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಾಖ್ಯೋ ಗುರುಸ್ತಂ ಚ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ರಮಾಪತಿಂ ಪೂರ್ಣಗುಣಂ ಮುಕುಂದಂ
ವ್ಯಾಸಂ ಚ ವಿಜ್ಞಾನಸಹಸ್ರಭಾನುಮ್ ।

ಪೂರ್ಣಪ್ರಬೋಧಂ ಚ ಸುತತ್ತ್ವದೀಪಂ
ಕ್ರಮಾದ್ಗುರೂಂಶ್ಚ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಮೂರ್ಧ್ನಾ ॥

ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ , ದರ್ಭೇಷು ಆಸೀನಃ ಆಸನಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಜಪೇತ್ ।

ಓಂ ಮಂ ಮಂಡೂಕಾಯ ನಮಃ ಓಂ

ಓಂ ಕೂಂ ಕೂರ್ಮಾಯ ನಮಃ ಓಂ

ಓಂ ವಂ ವರಾಹಾಯ ನಮಃ ಓಂ

ಓಂ ಶೇಂ ಶೇಷಾಯ ನಮಃ ಓಂ

ಓಂ ಕಾಂ ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರಾಯ ನಮಃ ಓಂ

ಓಂ ವಂ ವಜ್ರಾಯ ನಮಃ ಓಂ ॥

ಓಂ ಪೃಥ್ವೀ ತ್ವಯಾ ಧೃತಾ ಲೋಕಾ ದೇವಿ ತ್ವಂ ವಿಷ್ಣುನಾ ಧೃತಾ ।
ತ್ವಂಚ ಧಾರಯ ಮಾಂ ದೇವಿ ಪವಿತ್ರಂ ಕುರುಚಾಸನಮ್ ॥

ಮಾಂ ಚ ಪೂತಂ ಕುರುಧರೇ ನತೋಽಸ್ಮಿ ತ್ವಾಂ ಸುರೇಶ್ವರೀ ।
ಆಸನೇ ಸೋಮಮಂಡಲೇ ಕೂರ್ಮಸ್ಕಂಧೇ ಉಪವಿಷ್ಟೋಽಸ್ಮಿ ॥

ಅಪಸರ್ಪಂತು ತೇ ಭೂತಾ ಯೇ ಭೂತಾ ಭುವಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।
ಯೇ ಭೂತಾ ಅಂತರಿಕ್ಷಸ್ಥಾ ಯೇ ಭೂತಾ ದಿವಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ॥

ಯೇ ಭೂತಾ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಃ ತೇ ನಶ್ಯಂತ್ವಾಜ್ಞಯಾ ಹರೇಃ ।
ಭೂತಪ್ರೇತಪಿಶಾಚಾ ಯೇ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ಭುವಿ ಭಾರಕಾಃ ।
ತೇಷಾಮಪ್ಯವಿರೋಧೇನ ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮ ಸಮಾರಭೇ ॥

ಓಂ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್

ನಿರಸ್ತಃ ಪರಾವಸುಃ । ಇದಮಹಮರ್ವಾವಸೋಃ ಸದನೇ ಸೀದಾಮಿ ।

ಓಂ ಯಂ ಓಂ । ಓಂ ರಂ ಓಂ । ಓಂ ವಂ ಓಂ ।

(ಎರಡು ಬಾರಿ ಆಚಮನಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಬೇಕು.)

ಜಲಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿರಿ

ಗಂಗೇ ಚ ಯಮುನೇ ಚೈವ ಗೋದಾವರೀ ಸರಸ್ವತೀ ।
ನರ್ಮದೇ ಸಿಂಧುಕಾವೇರಿ ಜಲೇऽಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ॥

ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿರಿ

.... ಸಂವತ್ಸರೇ ದಕ್ಷಿಣಾಯನೇ ವರ್ಷರ್ತೌ ಶ್ರಾವಣಮಾಸೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ನಾಗಪಂಚಮ್ಯಾಂ .... ವಾಸರೇ ಶುಭಯೋಗಶುಭಕರಣ ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಅಸ್ಮದಾದಿಗುರೂಣಾಂ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಹೃತ್ಕ- ಮಲಮಧ್ಯನಿವಾಸಿ - ವಾಸುದೇವಸಂಕರ್ಷಣ- ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾನಿರುದ್ಧ - ಚತುಮರ್ೂರ್- ತ್ಯಾದ್ಯನಂತಾವತಾರಾತ್ಮಕ ನಾಗರಾಜಶೇಷಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಸಂಕರ್ಷಣರೂಪಿಪರಮಾತ್ಮ- ಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಸಂಕರ್ಷಣರೂಪಿಪರ-ಮಾತ್ಮಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ

ಮಮ ...... ನಕ್ಷತ್ರೇ .... ರಾಶೌ ಜಾತಸ್ಯ .... ಶರ್ಮಣಃ ಕಾಂತಾಯಾಃ ....ನಕ್ಷತ್ರೇ .... ರಾಶೌ .... ಜಾತಾಯಾಃ ..... ನಾಮ್ನ್ಯಾಃ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಹ ಕುಟುಂಬಾನಾಂ ಹರಿವಾಯುಪ್ರಸಾದೇನ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮಮ ಇಹ ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮಾಂತರೇಷು ಕೃತನಾಗಬಂಧನಲಂಘನಹಿಂಸನಾದಿದೋಷಪರಿ- ಹಾರಾರ್ಥಂ ಸರ್ಪಶಾಪಾದಿದೋಷನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಸ್ಥಿರಲಕ್ಷ್ಮೀಕೀರ್ತಿಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿ- ದೀರ್ಘಾಯುರ್ವಿಪುಲಧನಧಾನ್ಯಾದಿಸಂಪದಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ

ನಿಷ್ಠುರಭಾಷಣ - ದೇವತಾಪ್ರಕೋಪ - ಗುರುದ್ರೋಹ - ಬಂಧುಜನದ್ರೋಹ - ಸ್ವರ್ಣಾಪಹರಣ - ಅಶ್ವತ್ಥದ್ರುಮಭೇದನ - ಅಶ್ವಗೋಮೇಷಕಪಿಮಾರ್ಜಾಲಾದಿ ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸಾಚರಣದೋಷಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ,

ಭ್ರೂಣಹತ್ಯಾ- ಗರ್ಭಿಣೀಗರಪ್ರದಾನ-ಗರ್ಭಾಂತರಾಯ-ಕೃತ್ರಿಮ- ವಿವಿಧೌಷಧ-ಕ್ರಿಯಾಸಂಜಾತ-ಜನ್ಮಾಂತರಪ್ರತಿಬಂಧಕ-ರಕ್ಷೋಭೂತ- ಪಿಶಾಚಾದಿಪೀಡಾ-ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ,

ನಿಕ್ಷೇಪದ್ರವ್ಯಹರಣ-ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಥಾಪಹರಣ-ಲಬ್ಧನಿಷಿದ್ಧಶಾಕಾದಿ-ಭಕ್ಷಣಪಂಕ್ತಿ- ಭೇದಕರಣ- ದುಷ್ಟಾನ್ನದಾನಾಜ್ಜನಿತ- ಕ್ಷಯಾಪಸ್ಮಾರ-ಕುಷ್ಠವ್ಯಾಧಿ-ಅಂಧತ್ವ-ಮೂಕತ್ವ-ಬಧಿರತ್ವಾದಿ ಅಂಗಹೀನತ್ವ- ಅಜ್ಞಾನ-ವಿಸ್ಮೃತಿ- ಭ್ರಾಂತಿ-ಸಂಶಯಾಪಸ್ಮೃತ್ಯಾದಿ-ಮಹಾರೋಗಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ,

ಜನ್ಮಲಗ್ನರಾಶಿವಶಾತ್ ಪಂಚಮಸ್ಥಾನೇ ಸ್ಥಿತಾನಾಂ ಸಂತತಿಪ್ರತಿಬಂಧಕ-ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಕುಜರಾಹುಕೇತ್ವಾದೀನಾಂ ಕ್ರೂರದೃಷ್ಟಿದೋಷೋಪಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ,

ಸರ್ಪಶಾಪ- ಸರ್ಪರೋಗ- ಪಿತೃಶಾಪ- ಮಾತೃಶಾಪ- ಮಾತುಲಶಾಪ-ಗುರು-ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಪಾಜ್ಜನಿತಬಂಧುತ್ಯಾಗ- ದೇಶತ್ಯಾಗ- ದಾರಾಪುತ್ರವಿಯೋಗ-ಕಳತ್ರಪುತ್ರ- ಮಿತ್ರನಿಷ್ಠುರಾದಿ ದೋಷಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ,

ಪರಿವಾರಸಹಿತ ಅಷ್ಟಕುಲನಾಗಾಧಿಪ ಶೇಷಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣ-ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪೀಪರಮಾತ್ಮನಃ ಪರಮಾನುಗ್ರಹೇಣ ಸರ್ಪಾದ್ಯಷ್ಟಕುಲನಾಗಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಸಂಕರ್ಷಣದೇವತಾಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸರ್ಪಾದ್ಯ- ಷ್ಟಕುಲನಾಗಾನುಗ್ರಹಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ನಾಗಪಂಚಮೀ ವ್ರತಕಲ್ಪೋಕ್ತವಿಧಿನಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಧ್ಯಾನಾऽವಾಹನಾದಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ- ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥
(ಪತ್ನೀಸಹಿತನಾಗಿ ಹೀಗೆ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು.)

ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡಿರಿ

ಓಂ ದೇವೀಂ ವಾಚಮಜನಯಂತ ದೇವಾಸ್ತಾಂ ವಿಶ್ವರೂಪಾಃ ಪಶವೋ ವದಂತಿ । ಸಾ ನೋ ಮಂದ್ರೇಷಮೂರ್ಜಂ ದುಹಾನಾ ಧೇನುರ್ವಾಗಸ್ಮಾನುಪ ಸುಷ್ಟುತೈತು ॥ ಓಂ

(ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಮುಂದಿನ ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡ-ಬೇಕು.)

ಓಂ ಆ ಕ್ರಂದಯ ಬಲಮೋಜೋ ನ ಆ ಧಾ ನಿಃ ಷ್ಟನಿಹಿ ದುರಿತಾ ಬಾಧಮಾನಃ । ಅಪ ಪ್ರೋಥ ದುಂದುಭೇ ದುಚ್ಛುನಾ ಇತ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಮುಷ್ಟಿರಸಿ ವೀಳಯಸ್ವ ॥ ಓಂ

ಆಗಮಾರ್ಥಂ ತು ದೇವಾನಾಂ ಗಮನಾರ್ಥಂ ತು ರಕ್ಷಸಾಮ್ ।
ಕುರ್ವೇ ಘಂಟಾರವಂ ತತ್ರ ದೇವತಾಹ್ವಾನಲಾಂಛನಮ್ ॥

ಶಂಖಪೂಜೆ ಮಾಡಿರಿ

ತ್ವಂ ಪುರಾ ಸಾಗರೋತ್ಪನ್ನೋ ವಿಷ್ಣುನಾ ವಿಧೃತಃ ಕರೇ ।
ನಮಿತಃ ಸರ್ವದೇವೈಶ್ಚ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥
ಓಂ ರಂ ಸಹಸ್ರಾರ ಹುಂ ಫಟ್ ಓಂ

ಶಂಖದ ನೀರಿನಿಂದ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ, ತನ್ನನ್ನೂ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಗುರುಗಳ ಪೂಜೆ ಗಣೇಶನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಷ್ಟಕಮಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲಶದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿ ಮಾವಿನಸೊಪ್ಪು ಹಾಕಿ, ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಅದರ ಮುಂದೆ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಐದು ಹೆಡೆಯ ನಾಗಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಅಷ್ಟದಳಕಮಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಕೇವಲ ಕಲಶವನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬಹುದು. ಕೇವಲ ಸ್ಥಂಡಿಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜಿಸಬಹುದು.

ಮಂಟಪಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿರಿ

ಉತ್ತಪ್ತೋಜ್ಜ್ವಲಕಾಂಚನೇನ ರಚಿತಂ ತುಂಗಾಂಗರಂಗಸ್ಥಲಂ
ಶುದ್ಧಸ್ಫಾಟಿಕಭಿತ್ತಿಕಾವಿಲಸಿತೈಃ ಸ್ತಂಭೈಶ್ಚ ಹೈಮೈಃ ಶುಭೈಃ ।
ದ್ವಾರೈಶ್ಚಾಮರರತ್ನರಾಜಖಚಿತೈಃ ಶೋಭಾವಹೈರ್ಮಂಟಪೈಃ
ರತ್ನಾಢ್ಯೈರಪಿ ಚಿತ್ರಪದ್ಮಧವಲೈಃ ಪ್ರಭ್ರಾಜಿತೈಃ ಸ್ವಸ್ತಿಕೈಃ ॥

ಮಾಣಿಕ್ಯೋಜ್ಜ್ವಲದೀಪದೀಪ್ತಿವಿಲಸಲ್ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ವಿಲಾಸಾಸ್ಪದಂ
ಧ್ಯಾಯೇನ್ಮಂಟಪಮರ್ಚನೇಷು ಸತತಮೇವಂ ವಿಧ್ಯೈಃ ಸಾಧಕಃ ॥

ಪೀಠಪೂಜೆ

ಪೀಠಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿರಿ

ಸರ್ಪಾದ್ಯಷ್ಟಕುಲನಾಗೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಪೀಠಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆವಾಹನೆ

ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರನ್ನು ಸ್ಥಂಡಿಲದಲ್ಲಿ, ಕಲಶದಲ್ಲಿ, ಮಣ್ಣಿನ ಬಿಂಬದಲ್ಲಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಶೇಷದೇವರ ಸೇವಕರಾಗಿ ಉಳಿದ ಏಳು ಕುಲನಾಗಗಳನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆತ್ಮಾ ದೇವಾನಾಂ ಭುವನಸ್ಯ ಗರ್ಭೋ ಯಥಾವಶಂ ಚರತಿ ದೇವ ಏಷಃ ।
ಘೋಷಾ ಇದಸ್ಯ ಶೃಣ್ವಿರೇ ನ ರೂಪಂ ತಸ್ಮೈ ವಾತಾಯ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥ಓಂ

ಪ್ರಸೀದ ಭಗವನ್ ಆಗಚ್ಛಾಗಚ್ಛ ಏಹಿ ಏಹಿ ಪರಿವಾರಸಹಿತ ಅಷ್ಟಕುಲನಾಗಾಧಿಪಶೇಷಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಂ ಭಗವಂತಂ ಚಕ್ರಶಂಖಹಲಮುಸಲಾಯುಧಧರಂ ರಕ್ತವರ್ಣಂ ಶ್ರೀಜಯಾದೇವೀ ಸಹಿತಂ ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪಿಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ಕಲಶಮಧ್ಯೇ ಪ್ರತಿಮಾಮಧ್ಯೇ ಚ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಭೂಃ ಶ್ರೀಸಂಕರ್ಷಣಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
ಓಂ ಭುವಃ ಶ್ರೀಸಂಕರ್ಷಣಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
ಓಂ ಸ್ವಃ ಶ್ರೀಸಂಕರ್ಷಣಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।
ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಶ್ರೀಸಂಕರ್ಷಣಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

(ಆವಾಹನಾದಿದಶಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶಯೇತ್ । ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಂ ಅಷ್ಟವಾರಂ ಜಪ್ತ್ವಾ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸೌ ಕುರ್ಯಾತ್)

ಓಂ ಅಸುನೀ ತೇ ಪುನರಸ್ಮಾಸು ಚಕ್ಷುಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಿಹ ನೋ ಧೇಹಿ ಭೋಗಮ್ । ಜ್ಯೋಕ್ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂತಮನುಮತೇ ಮೃಳಯಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಓಂ ॥

ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಜಗತಾಂ ನಾಥ ಯಾವತ್ಪೂಜಾವಸಾನಕಮ್ ।
ತಾವತ್ತ್ವಂ ಪ್ರೀತಿಭಾವೇನ ಬಿಂಬೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸ್ಥಿರೋ ಭವ ॥

(ಅಷ್ಟದಳಕಮಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ದಳದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ನಾಗನನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಷ್ಟದಳಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಅಷ್ಟಕುಲನಾಗಗಳನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು.)

ಓಂ ಶೇಷಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಓಂ ।
ಓಂ ನರಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯ ನಮಃ ಓಂ ।
ಓಂ ಬಲಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ ಓಂ ।
ಓಂ ನೀಲವಾಸಸೇ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಜಗದ್ರಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ಓಂ ।
ಓಂ ಜಲೇಶಯಾಯ ನಮಃ ಓಂ ।

(ಪೂರ್ವೇ) ಓಂ ಶೇಂ ಶೇಷಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಶೇಷ ಸ್ವಾಗತಮ್ । ಶೇಷಸ್ಯ ಇದಮಾಸನಮ್ । ಸಶಕ್ತಿಂ ಸಾಂಗಂ ಸಾಯುಧಂ ಸವಾಹನಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಬ್ರಹ್ಮ-ಸಂಭವಂ ಶುಕ್ಲವರ್ಣಂ ಶೇಷಂ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂಃ ಶೇಷಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಶೇಷಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಶೇಷಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಶೇಷಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ।

(ಆಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ) ಓಂ ವಾಂ ವಾಸುಕಯೇ ನಮಃ। ವಾಸುಕೇ ಸ್ವಾಗತಮ್ । ವಾಸುಕೇಃ ಇದಮಾಸನಮ್ । ಸಶಕ್ತಿಂ ಸಾಂಗಂ ಸಾಯುಧಂ ಸವಾಹನಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಅಗ್ನಿಸಂಭವಂ ರಕ್ತವರ್ಣಂ ವಾಸುಕಿಂ ಆಗ್ನೇಯಭಾಗೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂಃ ವಾಸುಕಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ವಾಸುಕಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ವಾಸುಕಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ವಾಸುಕಿಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ।

(ದಕ್ಷಿಣೇ) ಓಂ ತಂ ತಕ್ಷಕಾಯ ನಮಃ। ತಕ್ಷಕ ಸ್ವಾಗತಮ್ । ತಕ್ಷಕಸ್ಯ ಇದಮ್ ಆಸನಮ್ । ಸಶಕ್ತಿಂ ಸಾಂಗಂ ಸಾಯುಧಂ ಸವಾಹನಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಇಂದ್ರ-ಸಂಭವಂ ಪೀತವರ್ಣಂ ತಕ್ಷಕಂ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂಃ ತಕ್ಷಕಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ತಕ್ಷಕಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ತಕ್ಷಕಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ ತಕ್ಷಕಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ।

(ನೈರ್ಋತ್ಯೇ) ಓಂ ಕಂ ಕರ್ಕೋಟಕಾಯ ನಮಃ। ಕರ್ಕೋಟಕ ಸ್ವಾಗತಮ್। ಕರ್ಕೋಟಕಸ್ಯ ಇದಮ್ ಆಸನಮ್ । ಸಶಕ್ತಿಂ ಸಾಂಗಂ ಸಾಯುಧಂ ಸವಾಹನಂ ಸಪರಿವಾರಂ ವಿಪ್ರಸಂಭವಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಂ ಕರ್ಕೋಟಕಂ ನೈರ್ಋತ್ಯಭಾಗೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂಃ ಕರ್ಕೋಟಕಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಕರ್ಕೋಟಕಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಕರ್ಕೋಟಕಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಕರ್ಕೋಟಕಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ।

(ಪಶ್ಚಿಮೇ) ಓಂ ಪಂ ಪದ್ಮಾಯ ನಮಃ। ಪದ್ಮ ಸ್ವಾಗತಮ್ । ಪದ್ಮಸ್ಯ ಇದಮ್ ಆಸನಮ್ । ಸಶಕ್ತಿಂ ಸಾಂಗಂ ಸಾಯುಧಂ ಸವಾಹನಂ ಸಪರಿವಾರಂ ವಿಪ್ರಸಂಭವಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಂ ಪದ್ಮಂ ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂಃ ಪದ್ಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಪದ್ಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಪದ್ಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಪದ್ಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ।

(ವಾಯವ್ಯೇ) – ಓಂ ಮಂ ಮಹಾಪದ್ಮಾಯ ನಮಃ । ಮಹಾಪದ್ಮ ಸ್ವಾಗತಮ್ । ಮಹಾಪದ್ಮಸ್ಯ ಇದಮ್ ಆಸನಮ್ । ಸಶಕ್ತಿಂ ಸಾಂಗಂ ಸಾಯುಧಂ ಸವಾಹನಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಇಂದ್ರಸಂಭವಂ ಪೀತವರ್ಣಂ ಮಹಾಪದ್ಮಂ ವಾಯವ್ಯಭಾಗೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂಃ ಮಹಾಪದ್ಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಮಹಾಪದ್ಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಮಹಾಪದ್ಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಮಹಾಪದ್ಮಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ।

(ಉತ್ತರೇ) ಓಂ ಶಂ ಶಂಖಪಾಲಾಯ ನಮಃ । ಶಂಖಪಾಲ ಸ್ವಾಗತಮ್ । ಶಂಖ-ಪಾಲಸ್ಯ ಇದಮ್ ಆಸನಮ್ । ಸಶಕ್ತಿಂ ಸಾಂಗಂ ಸಾಯುಧಂ ಸವಾಹನಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಅಗ್ನಿಸಂಭವಂ ರಕ್ತವರ್ಣಂ ಶಂಖಪಾಲಂ ಉತ್ತರಭಾಗೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂಃ ಶಂಖಪಾಲಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಶಂಖಪಾಲಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಶಂಖಪಾಲಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಶಂಖಪಾಲಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ।

(ಈಶಾನ್ಯೇ) ಓಂ ಕುಂ ಕುಲಿಕಾಯ ನಮಃ । ಕುಲಿಕ ಸ್ವಾಗತಮ್ । ಕುಲಿಕಸ್ಯ ಇದಮ್ ಆಸನಮ್ । ಸಶಕ್ತಿಂ ಸಾಂಗಂ ಸಾಯುಧಂ ಸವಾಹನಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಬ್ರಹ್ಮಸಂಭವಂ ಶುಕ್ಲವರ್ಣಂ ಕುಲಿಕಂ ಈಶಾನ್ಯಭಾಗೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂಃ ಕುಲಿಕಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ಕುಲಿಕಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಕುಲಿಕಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಕುಲಿಕಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಿ । ಪೂಜಯಾಮಿ ।

ನಾಗಮಂತ್ರ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀನಾಗಮಂತ್ರಸ್ಯ ಕಾಶ್ಯಪ ಋಷಿಃ । ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ । ನಾಗರಾಜೋ ದೇವತಾ ।

ಓಂ ನಮೋ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಭಗವತೇ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ರಾಮರೂಪಿಣೇ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಮಹಾಬಲಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ನಾಗಾಧಿಪತಯೇ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । ಅನಂತಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್। ಓಂ ಭೂರ್ಭುವ- ಸ್ವರೋಮ್ । ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ।

ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಂ ಜಗದೇಕಕುಂಡಲಂ
ಪೀತಾಂಬರಂ ಧೂಮ್ರಸಹಸ್ರಲೋಚನಮ್ ।
ಉದಾರವೀರ್ಯಂ ವಿಷದಂಷ್ಟ್ರಕಾನನಂ
ನಮ್ಯಾಮ್ಯನಂತಂ ಭುವನೈಕನಾಥಮ್ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ಕಾಮರೂಪಿಣೇ ಮಹಾಬಲಾಯ ನಾಗಾಧಿಪತಯೇ ಅನಂತಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಓಂ (ಇತಿ ಮೂಲಮಂತ್ರಮಷ್ಟವಾರಂ ಜಪೇತ್)

ಓಂ ದಂಷ್ಟ್ರಾಫಣಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಸುವರ್ಣಭೋಗಾಯ ಧೀಮಹಿ ತನ್ನಃ ಸರ್ಪಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ (ಇತಿ ಸರ್ಪಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ತ್ರಿವಾರಮರ್ಘ್ಯಂ ದತ್ವಾ ಸಂಕ್ಷೇಪೇಣ ಧನಪುಷ್ಪನೈವೇದ್ಯಾದೀನಿ ಸಮರ್ಪಯೇತ್)

ಓಂ ಲಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮನೇ ನಮಃ। ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಅಂ ಆಕಾಶಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಯಂ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಧೂಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ರಂ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ದೀಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ವಂ ಅಮೃತಾತ್ಮನೇ ನಮಃ। ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। (ಇತಿ ಪಂಚೋಪಚಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ)

ಧ್ಯಾನಮ್

ದಧಾನೌ ಹಲಸೌನಂದೌ ಶ್ವೇತವರ್ಣಃ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ ।
ಸಹಸ್ರಮೂರ್ಧಾऽದ್ವಿತೀಯಕರ್ಣಭೂಷಃ ಪ್ರಿಯಾಯುತಃ ।
ವನಮಾಲೀ ನೀಲವಾಸಾ ಧ್ಯೇಯೋ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತು ಪೃಷ್ಠತಃ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾಧಾರಭೂತಂ ಚ ಭುವನಾಂತರವಾಸಿನಮ್ ।
ಫಣಾಯುಕ್ತಮಹಂ ಧ್ಯಾಯೇ ನಾಗರಾಜಂ ಹರಿಪ್ರಿಯಮ್ ॥
ಫಣಾಮಣಿಗುಣೋಪೇತಂ ತಪ್ತಕಾಂಚನಸನ್ನಿಭಮ್ ।
ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಪನ್ನಗಾಧೀಶಂ ಪಾತಾಲತಲಸುಸ್ಥಿತಮ್ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಧ್ಯಾಯಾಮಿ। ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಆವಾಹನಮ್

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿ; ಸ್ವಾಗತ ಎನ್ನಿರಿ

ಆಗಚ್ಛ ಸರ್ವನಾಗೇಂದ್ರ ಜಗದಾನಂದಕಾರಕ ।
ಆವಾಹನಂ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಆಸನ

ಆಸನಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿರಿ

ಸರ್ವರತ್ನಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಸುವರ್ಣಪರಿಭೂಷಿತಮ್ ।
ನಮಸ್ತೇ ಸರ್ಪರಾಜಾಯ ಅರ್ಪಯಾಮಿ ಮಹಾತ್ಮನೇ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತ-ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಪಾದ್ಯ

ಉದ್ಧರಣೆಯಿಂದ ನೀರು ಹಾಕಿರಿ

ಮೌಕ್ತಿಕೈಸ್ತಂಡುಲೈಶ್ಚೈವ ಫಲೋದಕಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ಪಾದ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ಸರ್ಪೇಶ ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟಸಂಪದೇ ॥

ಓಂ ಯೇऽದೋ ರೋಚನೇ ದಿವೋ ಯೇ ವಾ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ರಶ್ಮಿಷು । ಯೇಷಾಮಪ್ಸು ಸದಸ್ಕೃತಂ ತೇಭ್ಯಃ ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಓಂ

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಅರ್ಘ್ಯ

ಉದ್ಧರಣೆಯಿಂದ ನೀರು ಹಾಕಿರಿ

ಕೇತಕೀಗಂಧಸಂಯುಕ್ತೈರಕ್ಷತೈಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ।
ಅರ್ಘ್ಯಂ ದತ್ತಂ ಮಹಾನಾಗ ಪ್ರಸನ್ನವರದೋ ಭವ ॥

ಓಂ ಶೇಂ ಶೇಷಾಯ ನಮಃ ।

ಓಂ ನಮೋ ಅಸ್ತು ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ಯೇ ಕೇ ಚ ಪೃಥಿವೀಮನು । ಯೇ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಯೇ ದಿವಿ ತೇಭ್ಯಃ ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಓಂ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತ-ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಆಚಮನ

ಉದ್ಧರಣೆಯಿಂದ ೩ ಬಾರಿ ನೀರು ಬಿಡಿ

ಓಂ ಯಾ ಇಷವೋ ಯಾತುಧಾನಾನಾಂ ಯೇ ವಾ ವನಸ್ಪತೀಋರನು ।
ಯೇ ವಾ ವಟೇಷು ಶೇರತೇ ತೇಭ್ಯಃ ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಓಂ

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನಂ

(ಭಗವಂತನಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿದ ಪಂಚಾಮೃತ ಹಾಗೂ ಶುದ್ಧೋದಕಗಳನ್ನು ಶೇಷದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿರಿ ಅಥವಾ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿರಿ)

ಓಂ ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಸಮೇತು ತೇ ವಿಶ್ವತಃ ಸೋಮ ವೃಷ್ಣ್ಯಮ್ ।

ಭವಾ ವಾಜಸ್ಯ ಸಂಗಥೇ ॥ ಓಂ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಪಯಃ ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ ಅಕಾರಿಷಂ ಜಿಷ್ಣೋರಶ್ವಸ್ಯ ವಾಜಿನಃ ।

ಸುರಭಿನೋ ಮುಖಾ ಕರತ್ ಪ್ರ ಣ ಆಯೂಂಷಿ ತಾರಿಷತ್ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ದಧಿಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಘೃತಂ ಮಿಮಿಕ್ಷೇ ಘೃತಮಸ್ಯ ಯೋನಿರ್ಘೃತೇ ಶ್ರಿತೋ ಘೃತಮ್ವಸ್ಯ ಧಾಮ । ಅನುಷ್ವಧಮಾ ವಹ ಮಾದಯಸ್ವ ಸ್ವಾಹಾಕೃತಂ ವೃಷಭ ವಕ್ಷಿ ಹವ್ಯಮ್ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಘೃತಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಮಧು ವಾತಾ ಋತಾಯತೇ ಮಧು ಕ್ಷರಂತಿ ಸಿಂಧವಃ ।

ಮಾಧ್ವೀರ್ನಃ ಸಂತ್ವೋಷಧೀಃ ॥

ಮಧು ನಕ್ತಮುತೋಷಸೋ ಮಧುಮತ್ಪಾರ್ಥಿವಂ ರಜಃ ।

ಮಧು ದ್ಯೌರಸ್ತು ನಃ ಪಿತಾ ॥

ಮಧುಮಾನ್ನೋ ವನಸ್ಪತಿರ್ಮಧುಮಾನ್ ಅಸ್ತು ಸೂರ್ಯಃ ।

ಮಾಧ್ವೀರ್ಗಾವೋ ಭವಂತು ನಃ ॥ಓಂ

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಮಧುಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಸ್ವಾದುಃ ಪವಸ್ವ ದಿವ್ಯಾಯ ಜನ್ಮನೇ ಸ್ವಾದುರಿಂದ್ರಾಯ ಸುಹವೀತು ನಾಮ್ನೇ । ಸ್ವಾದುರ್ಮಿತ್ರಾಯ ವರುಣಾಯ ವಾಯವೇ ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ಮಧುಮಾನ್ ಅದಾಭ್ಯಃ ॥ಓಂ

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಶರ್ಕರಾಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಯಾಃ ಫಲಿನೀರ್ಯಾ ಅಫಲಾ ಅಪುಷ್ಪಾ ಯಾಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿಣೀಃ ।

ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರಸೂತಾಸ್ತಾ ನೋ ಮುಂಚಂತ್ವಂಹಸಃ ॥ ಓಂ

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಕದಲೀಫಲಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । (ಪವಮಾನಾದಿಸೂಕ್ತ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಅಷ್ಟನಾಗಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಟ ಎಂಟು ಎಳನೀರು ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಬೇಕು).

ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನ

ವಿಭಾಗಿಸಿದ ದೇವರ ತೀರ್ಥದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿರಿ

ಓಂ ಸ್ವಪ್ನ ಸ್ವಪ್ನಾಧಿಕರಣೇ ಸರ್ವಂ ನಿಷ್ವಾಪಯಾ ಜನಮ್ ।

ಆಸೂರ್ಯಮನ್ಯಾನ್ ಸ್ವಾಪಯಾವ್ಯ ೧ ಷಂ ಜಾಗ್ರಿಯಾಮಹಮ್ ॥

ಗಂಗಾಗೋದಾದಿತೋಯೇನ ಪವಿತ್ರಂ ಕುಂಕುಮಾನ್ವಿತಮ್ ।

ಗಂಧತೋಯಂ ಮಹಾನಾಗ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ವಸ್ತ್ರ

ಗೆಜ್ಜೆ ವಸ್ತ್ರ ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ

ಅಜಗರೋ ನಾಮ ಸರ್ಪಃ ಸರ್ಪಿರವಿಷೋ ಮಹಾನ್ ।

ತಸ್ಮಿನ್ ಹಿ ಸರ್ಪಃ ಸುಧಿತಸ್ತೇನ ತ್ವಾ ಸ್ವಾಪಯಾಮಸಿ ॥

ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರದ್ವಯಂ ನಾನಾವರ್ಣಚಿತ್ರಮನೋಹರಮ್ ।

ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ನಾಗೇಂದ್ರ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಉಪವೀತ

ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ

ಸರ್ಪಃ ಸರ್ಪೋ ಅಜಗರಃ ಸರ್ಪಿರವಿಷೋ ಮಹಾನ್ ।

ತಸ್ಯ ಸರ್ಪಾತ್ಸಿಂಧವಸ್ತಸ್ಯ ಗಾಧಮಶೀಮಹಿ ॥೩॥

ಸುವರ್ಣಕಲಿತಂ ಚೈತದುಪವೀತಂ ತ್ರಿವೃಚ್ಛುಭಮ್ ।

ಅರ್ಪಯಾಮ್ಯದ್ಯ ಭಕ್ತ್ಯಾಽಹಂ ಧಾರಯಾಶ್ವಹಿಸತ್ತಮ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಉಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಗಂಧ

ಗಂಧವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ

ಕಾಳಿಕೋ ನಾಮ ಸರ್ಪೋ ನವನಾಗಸಹಸ್ರಫಣಃ ।

ಯಮುನಹ್ರದೇ ಹ ಸೋ ಜಾತೋ 3 ಯೋ ನಾರಾಯಣವಾಹನಃ॥

ಚಂದನಾಗರು-ಕಸ್ತೂರಿ-ಘನಸಾರ-ಸಮನ್ವಿತಮ್ ।

ಗಂಧಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವೇಶ ಸರ್ವಗಂಧಮನೋಹರ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಅಕ್ಷತೆ

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಏರಿಸಿರಿ

ಯದಿ ಕಾಳಿಕದೂತಸ್ಯ ಯದಿ ಕಾಃ ಕಾಳಿಕಾತ್ ಭಯಾತ್ ।

ಜನ್ಮಭೂಮಿಮತಿಕ್ರಾಂತೋ ನಿರ್ವಿಷೋ ಯಾತಿ ಕಾಳಿಕಃ ॥೫॥

ಅಕ್ಷತಾಂಶ್ಚ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುಂಕುಮಾಕ್ತಾನ್ ಸುಶೋಭಿತಾನ್ ।

ಮಯಾ ನಿವೇದಿತಾನ್ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಗೃಹಾಣ ಪವನಾಶನ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

(ನಾಗಪತ್ನಿಭ್ಯಃ ಹರಿದ್ರಾಕುಂಕುಮಾದಿದ್ರವ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಣಂ ಕಾರ್ಯಮ್; ನಾಗಪತ್ನಿಯರಿಗೂ ಹರಿದ್ರಾಕುಂಕುಮಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು).

ಪುಷ್ಪ
ಹೂವು ಏರಿಸಿರಿ

ಆ ಯಾಹೀಂದ್ರಪಥಿಭಿರೀಳಿತೇಭಿರ್ಯಜ್ಞಮಿಮಂ ನೋ ಭಾಗಧೇಯಂ ಜುಷಸ್ವ । ತೃಪ್ತಾಂ ಜಹುರ್ಮಾತುಳಸ್ಯೇವ ಯೋಷಾ ಭಾಗಸ್ತೇ ಪೈತೃಷ್ವಸೇಯೀ ವಪಾಮಿವ ॥

ಮಾಲ್ಯಾದೀನಿ ಸುಗಂಧೀನಿ ಮಾಲತ್ಯಾದೀನಿ ವೈ ಪ್ರಭೋ ।
ಮಯಾ ಹೃತಾನಿ ಪೂಜಾರ್ಥಂ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸ್ವೀಕುರುಷ್ವ ಭೋ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ದ್ವಾದಶನಾಮಪೂಜೆ
ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಏರಿಸಿರಿ

ಓಂ ಸರ್ಪಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಶೇಷಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಕಪಿಲಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ನಾಗಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಕುಲಿಕಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಶಂಖಪಾಲಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭೂಧರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಕಾಲಿಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ವಿಷಾಯುಧಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ವಾಸುಕಯೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । (ದ್ವಾದಶನಾಮಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ) ।

ಪತ್ರಪೂಜೆ

ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ

ಓಂ ಸರ್ಪಾಯ ನಮಃ ಜಾತೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಸೇವಂತಿಕಾಪತ್ರಮ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।

ಓಂ ಶೇಷಾಯ ನಮಃ ಮಲ್ಲಿಕಾಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಕಪಿಲಾಯ ನಮಃ ತುಲಸೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ನಾಗಾಯ ನಮಃ ಬಿಲ್ವಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಕುಲಿಕಾಯ ನಮಃ ದೂರ್ವಾಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಶಂಖಪಾಲಾಯ ನಮಃ ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಿಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಭೂಧರಾಯ ನಮಃ ಕೇತಕೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಯ ನಮಃ ಸಮಸ್ತಪತ್ರಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಪುಷ್ಪಪೂಜೆ

ಹೂವುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ

ಓಂ ಸರ್ಪಾಯ ನಮಃ ಜಾತೀಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಸೇವಂತಿಕಾಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।

ಓಂ ಕಪಿಲಾಯ ನಮಃ ಚಂಪಕಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ನಾಗಾಯ ನಮಃ ನಂದ್ಯಾವರ್ತಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಕುಲಿಕಾಯ ನಮಃ ಪೂಗಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಶಂಖಪಾಲಾಯ ನಮಃ ಪುನ್ನಾಗಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಭೂಧರಾಯ ನಮಃ ಕೇತಕೀಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಕೇತಕೀ ಮಲ್ಲಿಕಾ ಜಾತೀ ಯೂಥಿಕಾ ಮಲ್ಲಿಕಾ ತಥಾ ।
ನಂದ್ಯಾವರ್ತಂ ಚ ಧತ್ತೂರಂ ಪದ್ಮಪುಷ್ಪಾಣಿ ಚಾರ್ಪಯೇ ॥

ಮಾಲ್ಯಾದೀನಿ ಸುಗಂಧೀನಿ ಮಾಲಿತ್ಯಾದೀನಿ ವೈ ಪ್ರಭೋ ।
ಮಯಾ ಹೃತಾನಿ ಪೂಜಾರ್ಥಂ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸ್ವೀಕುರುಷ್ವ ಭೋ ॥
ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಯ ನಮಃ । ಸರ್ವಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಅಥ ನಾಗಾಂಗಪೂಜಾ

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ, ಅರಿಶಿನ, ಕುಂಕುಮ ಏರಿಸಿರಿ

ಓಂ ಸರ್ಪಾಯ ನಮಃ ಪಾದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ।
ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗುಲ್ಫೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ।
ಶೇಷಾಯ ನಮಃ ಜಂಘೇ ಪೂಜಯಾಮಿ ।
ಕಪಿಲಾಯ ನಮಃ ಊರೂ ಪೂಜಯಾಮಿ ।
ನಾಗಾಯ ನಮಃ ಕಟಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ।
ಗುಲಿಕಾಯ ನಮಃ ನಾಭಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ।
ಶಂಖಪಾಲಾಯ ನಮಃ ಉದರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ।
ಭೂಧರಾಯ ನಮಃ ಹೃದಯಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ।
ಕರ್ಕೋಟಕಾಯ ನಮಃ ಬಾಹೂನ್ ಪೂಜಯಾಮಿ ।
ಕಾಲಿಕಾಯ ನಮಃ ಕಂಠಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ।
ವಿಷಾಯುಧಾಯ ನಮಃ ಮುಖಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ।
ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾಯ ನಮಃ ನೇತ್ರೇ ಪೂಜಯಾಮಿ ।
ವಾಸುಕಯೇ ನಮಃ ಶಿರಃ ಪೂಜಯಾಮಿ ।
ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಯ ನಮಃ ಸರ್ವಾಣ್ಯಂಗಾನಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ।

ಆವರಣಪೂಜಾ

ಹೂ ಅಥವಾ ಗರಿಕೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿರಿ.

ಓಂ ನಮಃ ಕಾಮರೂಪಿಣೇ ಅನಂತಾಯ ನಾಗಾಧಿಪತಯೇ ಮಹಾಬಲಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಓಂ ॥ ಓಂ ಶೇಂ ಶೇಷಾಯ ನಮಃ । (ಪ್ರಥಮಾವರಣಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ)

ಓಂ ವಾರುಣ್ಯೈ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಮುಸಲಾಯುಧಧರಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಹಲಾಯುಧಧರಾಯ ಓಂ। ಓಂ ಶ್ವೇತವರ್ಣಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಕೃತಾಂಜಲಯೇ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಸಹಸ್ರಮೂರ್ಧ್ನೇ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಅದ್ವಿತೀಯಕರ್ಣಭೂಷಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಓಂ ಪ್ರಿಯಾಯುತಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ವನಮಾಲಿನೇ ನಮಃ ಓಂ

ಓಂ ನೀಲವಾಸಸೇ ನಮಃ ಓಂ ।

(ದ್ವಿತೀಯಾವರಣಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ)

ಓಂ ಮೃತ್ಯವೇ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ ಓಂ ।

ಓಂ ಶೇಷಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಶೇತ್ರೇ ನಮಃ ಓಂ ।

ಓಂ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಬಲಯೇ ನಮಃ ಓಂ ।

ಓಂ ಮಹಾವಿಷಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಭೂಧರಾಯ ನಮಃ ಓಂ।

(ತೃತೀಯಾವರಣಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ)

ಓಂ ವಾಸುಕಯೇ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ತಕ್ಷಕಾಯ ನಮಃ ಓಂ ।

ಓಂ ಕರ್ಕೋಟಕಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಪದ್ಮಾಯ ನಮಃ ಓಂ ।

ಓಂ ಮಹಾಪದ್ಮಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಶಂಖಪಾಲಾಯ ನಮಃ ಓಂ

ಓಂ ಕುಲಿಕಾಯ ನಮಃ ಓಂ । (ಚತುರ್ಥಾವರಣಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ)

ಓಂ ಐರಾವತಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಐರಾವತಾದಿ ಮಹೋದರಾಂತ

- ದ್ವಾಸಪ್ತತಿಪರಿವಾರನಾಗೇಭ್ಯೋ ನಮಃ –

(ಪಂಚಮಾವರಣಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ)

ಓಂ ವಾಸುಕಿ ಕುಲನಾಗೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಓಂ ।

ಓಂ ತಕ್ಷಕಕುಲನಾಗೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಓಂ ।

ಓಂ ಕರ್ಕೋಟಕಕುಲನಾಗೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಓಂ ।

ಓಂ ಪದ್ಮಕುಲನಾಗೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಓಂ ।

ಓಂ ಮಹಾಪದ್ಮಕುಲನಾಗೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಓಂ ।
ಓಂ ಶಂಖಪಾಲಕುಲನಾಗೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಓಂ ।
ಓಂ ಕುಲಿಕಕುಲನಾಗೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಓಂ ।
(ಷಷ್ಠಾವರಣಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ)
ಓಂ ನಾಗೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ನಾಗಪತ್ನೀಭ್ಯೋ ನಮಃ ಓಂ ।
ಓಂ ನಾಗಪುತ್ರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ನಾಗಕನ್ಯಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ಓಂ।
ಓಂ ನಾಗಪೌತ್ರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ನಾಗಪ್ರಪೌತ್ರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಓಂ ।
ಓಂ ನಾಗಪಾರ್ಷದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಓಂ ।
ಓಂ ನಾಗಾನುಪಾರ್ಷದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ಓಂ ॥
(ಸಪ್ತಮಾವರಣಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ)
ಓಂ ವಜ್ರಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಶಕ್ತ್ಯೈ ನಮಃ ಓಂ ।
ಓಂ ದಂಡಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಖಡ್ಗಾಯ ನಮಃ ಓಂ ।
ಓಂ ಪಾಶಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಗದಾಯೈ ನಮಃ ಓಂ ।
ಓಂ ಕುಮುದಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಶೂಲಾಯ ನಮಃ ಓಂ ।

(ಅಷ್ಟಮಾವರಣಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆವರಣಪೂಜೆ ಮುಗಿಯಿತು)

ನಾಮಪೂಜೆ

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿರಿ

ಓಂ ಶೇಷಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿಕಮೂರ್ಧ್ನೇ ನಮಃ ಓಂ ।
ಓಂ ಭೋಗಿನೇ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಸಹಸ್ರಶಿರಸೇ ನಮಃ ಓಂ ।
ಓಂ ನೀಲವಾಸಸೇ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಚತುರ್ಬಾಹವೇ ನಮಃ ಓಂ ।
ಓಂ ಕಿರೀಟಿನೇ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಪಿಂಗಳಶ್ಮಶ್ರುಲೋಚನಾಯ ನಮಃ

ಓಂ ಸುವರ್ಣಾಭರಣಭೂಷಿತಾಯ ನಮಃ ಓಂ ।
ಓಂ ನವಾಮ್ರಪಲ್ಲವಾಕಾರಾಯ ನಮಃ ಓಂ ।
ಓಂ ಬಲರಾಮಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಮಹಾಬಲಾಯ ನಮಃ ಓಂ ।
ಓಂ ವಾರುಣೀಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ ಓಂ । ಓಂ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಓಂ।
ಓಂ ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣ-ರೂಪಿಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ನಾಮಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಪೂಜೆ

ತುಳಸೀದಳಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿರಿ

ಓಂ ಶೇಷಾಯ ನಮಃ ಓಂ
ಓಂ ವಾಸುಕಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ಭೂಧರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವಿಷ್ಣುತಲ್ಪಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವಿಷಜ್ವಾಲಾಕುಲಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶುಭ್ರವರ್ಣಾಸುಕಾಯವತೇ ನಮಃ
ಓಂ ಪಾತಾಲವಾಸಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಮಹಾಭೋಗಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಹಲಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಫಣಾಮಣಿಸುಶೋಭಾಢ್ಯಾಯ
ಓಂ ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶಂಕರಾಭರಣಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕುಂಡಲಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಚಕ್ಷುಃಶ್ರವಸೇ ನಮಃ
ಓಂ ಕದ್ರೂಜಾತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸಹಸ್ರಫಣಮಂಡಿತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ವಕಾಮಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಹರಿಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅಹೀಶಾಯ ನಮಃ (10)
ಓಂ ಕ್ಷಮಾಸಮುದ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕೂರ್ಮಸಮಾಶ್ರಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸುಭೋಗಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಮುಸಲಶಸ್ತ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಫಣಾಸಪ್ತಕಮಂಡಿತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶಿಖಿವಾಹಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅಹೀಂದ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಗೂಢಪಾದಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ನಾಗೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅಭಯಂಕರಾಯ ನಮಃ (30)

ಓಂ ಕಾಶ್ಯಪೇಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಕಾಕೋದರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಗುಹಪ್ರೀತಿಸುವರ್ಧನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಸಮನ್ವಿತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ದೇವವಂದಿತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಗಾನಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಗುಣಪೂರ್ತಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ತ್ರಯೀಗಮ್ಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸನಕಾದಿಸುವಂದಿತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಜರಾಮರಣವರ್ಜಿತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ತ್ರಿದಶಾರಾಧ್ಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶಾಶ್ವತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ಪೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪರ್ವಪೂಜ್ಯಶುಭಾಕೃತಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸುಸತ್ಯಧಿಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಚ್ಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಧ್ಯೇಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಮುಸಲಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಅಮಂದವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕಲಾಪೂರ್ಣಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಭೂಮಂಡಲಸುಖೋದ್ಧರ್ತ್ರೇ ನಮಃ
ಓಂ ಸುಖರೂಪವತೇ ನಮಃ

ಓಂ ಬಲಾತ್ಮನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಚಿನ್ಮಯಾಕೃತಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ಗುಹಾವಾಸಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ರಸಾತಲಾಲಂಕೃತಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ವಾರುಣೀದಯಿತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಗೇಯಕೀರ್ತಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ತ್ರಯೀತನವೇ ನಮಃ
ಓಂ ಅಷ್ಟವಂಶೇಶಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ನಾರದಸ್ತುತಿಸಂಪ್ರೀತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅಮರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅಚಲಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶುಭಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶರ್ವಸಖಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸತ್ಯಾತ್ಮನೇ ನಮಃ(60)
ಓಂ ಸತ್ಯಧ್ಯೇಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅರ್ಚ್ಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅರಿಮರ್ದನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ನಾಗಕನ್ಯಾಭಿರ್ವಂದಿತಾಯ ನಮಃ(70)
ಓಂ ಭುಜಂಗಮಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪೂರ್ಣಸದ್ಗುಣಭೂಷಣಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸುಖದಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅರ್ಚಕಾಭೀಷ್ಟದಾಯಿನೇ ನಮಃ

ಓಂ ಸ್ವರ್ಚನೀಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿವಾಸಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ನೀಲವಾಸಸೇ ನಮಃ
ಓಂ ಕಿರೀಟಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ವ್ರಣಹಾರಿಣೇ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ವದೋಷಹರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಧನಪ್ರದಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ನಿಧಿಸ್ವಾಧೀನಹಾರಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ರತ್ನಾಕರ ಸಮಾಶ್ರಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಭೂಖಂಡಧರಣೋತ್ಸುಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಭಕ್ತಿಪಾಶವಶ್ಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕರ್ಕೋಟಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕಾಲಿಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕಪಿಲಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ಪಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶುಭಾರ್ಚನಾಯ ನಮಃ(80)
ಓಂ ಶ್ರೀವಾಸಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸದರ್ಚಿತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕುಷ್ಠಹಾರಿಣೇ ನಮಃ
ಓಂ ಕೃಪಾಕರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ವರೋಗಹಾರಿಣೇ ನಮಃ
ಓಂ ನಿಧಿರಕ್ಷಣಸಂಸ್ಥಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ರತ್ನಭೂಷಣಶೋಭಾಢ್ಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂಭೂಮಂಡಲವಾಸಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಭಕ್ತಕಲ್ಪದ್ರುಮಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಮಹಾಹಿಪಾಯ ನಮಃ (100)
ಓಂ ಶಂಖಪಾಲಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕುಲಿಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ನಾಗರಾಜಾಧಿರಾಜಾಯ ನಮಃ (108)

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಲಿಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಧೂಪ

ಧೂಪಾರತಿ ಮಾಡಿರಿ

ಯಶಸ್ಕರಂ ಬಲವಂತಂ ಪ್ರಭುತ್ವಂ ತಮೇವ ರಾಜಾಧಿಪತಿರ್ಬಭೂವ ।

ಸಂಕೀರ್ಣನಾಗಾಶ್ವಪತಿರ್ನರಾಣಾಂ ಸುಮಂಗಲ್ಯಂ ಸತತಂ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥

ದಶಾಂಗಂ ಗುಗ್ಗುಲೋಪೇತಂ ಸುಗಂಧಂ ಚ ಮನೋಹರಮ್ ।
ಧೂಪಮಾಜಿಘ್ರ ಸರ್ಪೇಶ ಘೃತಯುಕ್ತಂ ಸುಮಿಶ್ರಿತಮ್ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ ।

ದೀಪ

ಮೂರುಬತ್ತಿಯಿಂದ ಆರತಿ ಮಾಡಿರಿ

ಕರ್ಕೋಟಕೋ ನಾಮ ಸರ್ಪೋ ಯೋ ದೃಷ್ಟೀವಿಷ ಉಚ್ಯತೇ ।
ತಸ್ಯ ಸರ್ಪಸ್ಯ ಸರ್ಪತ್ವಂ ತಸ್ಮೈ ಸರ್ಪ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥8॥

ಘೃತವರ್ತಿತ್ರಯೋಪೇತಂ ಅಂಧಕಾರವಿನಾಶನಮ್ ।
ದೀಪಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವೇಶ ಜ್ಞಾನದೀಪಂ ಕುರುಷ್ವ ಮೇ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ।

ನೈವೇದ್ಯ

ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ

ಉಗ್ರಾಯುಧಾಃ ಪ್ರಮತಿನಃ ಪ್ರವೀರಾ ಮಾಯಾವಿನೋ ಬಲಿನೋ ಮಿಚ್ಛ- ಮಾನಾಃ । ಯೇ ದೇವಾನಸುರಾಃ ಪರಾಭವನ್ ತಾಂಸ್ತ್ವಂ ವಜ್ರೇಣ ಮಘವನ್ ನಿವಾರಯ ॥9॥ ಓಂ

ಸುಗಂಧಶುಭತೋಯೇನ ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥಂ ಕೃಪಾನಿಧೇ ।
ಆಪೋಶನಂ ದದಾಮ್ಯದ್ಯ ನಾಗರಾಜ ಗೃಹಾಣ ಭೋಃ ॥

ಅಮೃತೋಪಸ್ತರಣಮಸಿ ಸ್ವಾಹಾ । ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀ-ರಮಣಮುಖ್ಯ-ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಆಪೋಶನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಚಣಕಂ ನಾರಿಕೇಲಾದಿಗೋಧೂಮಂ ಗುಡಮಿಶ್ರಿತಮ್ ।
ಸಘೃತಂ ದಧಿ ಕ್ಷೀರಂ ಚ ನೈವೇದ್ಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥
ಸಘೃತಾನ್ ಗುಡಮಿಶ್ರಾಂಶ್ಚ ಲಡ್ಡುಕಾನ್ ಪಿಷ್ಟತಂಡುಲೈಃ ।
ಅಷ್ಟೌ ಸ್ವಾದುಕರಾನ್ ನಾಗ ಗೃಹ್ಯತಾಮರ್ಪಯಾಮಿ ತೇ ॥

ಸಶ್ರೀಕಾಯ ಸಪರಿವಾರಾಯ ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ-ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಲಡ್ಡುಕಶರ್ಕರಾ-ಗುಡಲಾಜಕದಲೀ - ನಾರಿಕೇಲಖಂಡಾದಿ ಮಹಾನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।

ಸರ್ಪಾದ್ಯಷ್ಟಕುಲಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ನಾರಿಕೇಲ-ಖಂಡಾದಿಮಹಾನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಉತ್ತರಾಪೋಶನಮ್ –

ಆಪೋಶನಂ ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಭದ್ರದಾಯಕ ।
ನಮಸ್ತೇ ಸರ್ವನಾಗೇಂದ್ರ ಭಕ್ತಿಂ ಮೇ ಹ್ಯಚಲಾಂ ಕುರು ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಉತ್ತರಾಪೋಶನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಹಸ್ತಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಗಂಡೂಷಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮುಖಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ತಾಂಬೂಲ ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ

ಪೂಗೀಫಲಸಮಾಯುಕ್ತಂ ನಾಗವಲ್ಲೀದಲೈರ್ಯುತಮ್ ।
ಕರ್ಪೂರೈಲಾಸಮಾಯುಕ್ತಂ ತಾಂಬೂಲಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಕ್ರಮುಕತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ನೀರಾಜನ

ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿರಿ

ಶ್ರೀಮತ್ ಸ್ವಸ್ತಿಕಮೂರ್ಧಾನಂ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಚ ಭೋಗಿನಮ್ ।
ಸಹಸ್ರಶಿರಸಂ ದೇವಂ ಅನಂತಂ ನೀಲವಾಸಸಮ್ ॥

ಫಣಾಸಹಸ್ರಸಂಯುಕ್ತಂ ಚತುರ್ಬಾಹುಂ ಕಿರೀಟಿನಮ್ ।
ನವಾಮ್ರಪಲ್ಲವಾಕಾರಂ ಪಿಂಗಳಶ್ಮಶ್ರುಲೋಚನಮ್ ॥

ನೀಲಾಂಬರಧರಂ ದೇವಂ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಮ್ ।
ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಮಧ್ಯೇ ಶ್ರೀಮಂತಮನಂತಂ ಪೂಜಯೇತ್ ಸದಾ ॥

ದಧಾನೌ ಹಲಸೌನಂದೌ ಶ್ವೇತವರ್ಣಃ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ ।
ಸಹಸ್ರಮೂರ್ಧಾಽದ್ವಿತೀಯಕರ್ಣಭೂಷಃ ಪ್ರಿಯಾಯುತಃ ।

ವನಮಾಲೀ ನೀಲವಾಸಾ ಧ್ಯೇಯೋ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತು ಪೃಷ್ಠತಃ ॥
ಓಂ ಶೇಂ ಶೇಷಾಯ ನಮಃ ।

ನೀರಾಜನಂ ಸುಮಾಂಗಲ್ಯಂ ಕರ್ಪೂರೇಣ ಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ವಹ್ನಿಚಂದ್ರಾರ್ಕಸದೃಶಂ ಗೃಹಾಣ ದುರಿತಾಪಹ ॥

ಭಕ್ತ್ಯಾ ನೀರಾಜಯೇ ದೇವ ಮಹಾಶೇಷ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಮನಸೋಽಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಮಾರ್ತಿಕ್ಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಮಂಗಲನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪ

ಬೊಗಸೆಯಿಂದ ಹೂವು ಹಾಕಿರಿ

ನಾನಾಕುಸುಮಸಂಯುಕ್ತಂ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಮಿಮಂ ಪ್ರಭೋ ।
ಕಶ್ಯಪಾನಂದಜನಕ ಸರ್ಪರಾಜ ಗೃಹಾಣ ಮೇ ॥

ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜಂತ ದೇವಾಸ್ತಾನಿ ಧರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸನ್। ತೇ ಹ ನಾಕಂ ಮಹಿಮಾನಃ ಸಚಂತ ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಂತಿ ದೇವಾಃ ॥

ಪರಿವಾರಸಹಿತಅಷ್ಟಕುಲನಾಗಾಧಿಪಶೇಷಾಂತರ್ಗತ-ಶ್ರೀಭಾರತೀ-ರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಅಷ್ಟಕುಲನಾಗಗಳಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯ ನೀಡಿರಿ

(ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿದ್ರಾಚೂರ್ಣಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಕ್ಷೀರದಿಂದ ಅರ್ಘ್ಯ ನೀಡಬೇಕು.)

ಓಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಿಷ್ಣುತಲ್ಪಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನಃ ಶೇಷಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ।

ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಅನಂತಃ ಸುಪ್ರಸೀದತು ।
ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ವಾಸುಕಿಃ ಸುಪ್ರಸೀದತು ।
ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ತಕ್ಷಕಃ ಸುಪ್ರಸೀದತು ।
ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಕರ್ಕೋಟಕಃ ಸುಪ್ರಸೀದತು ।
ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಪದ್ಮಾಕ್ಷಿಃ ಸುಪ್ರಸೀದತು ।
ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಮಹಾಪದ್ಮಃ ಸುಪ್ರಸೀದತು ।
ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಶಂಖಪಾಲಃ ಸುಪ್ರಸೀದತು ।
ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಕುಲಿಕಃ ಸುಪ್ರಸೀದತು ।

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿರಿ

ನಮಸ್ತೇ ದೇವದೇವೇಶ ನಮಸ್ತೇ ಧರಣೀಧರ ।
ನಮಸ್ತೇ ಸರ್ವನಾಗೇಂದ್ರ ನಮಸ್ತೇ ಕರುಣಾಕರ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಅಗ್ನಿಃ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಸರ್ಪಾಃ ದೇವತಾಃ

ಓಂ ನಮೋ ಅಸ್ತು ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ಯೇ ಕೇ ಚ ಪೃಥಿವೀಮನು ।

ಯೇ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಯೇ ದಿವಿ ತೇಭ್ಯಃ ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಓಂ॥

ಓಂ ಯೇಽದೋ ರೋಚನೇ ದಿವೋ ಯೇ ವಾ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ರಶ್ಮಿಷು । ಯೇಷಾಮಪ್ಸು ಸದಸ್ಕೃತಂ ತೇಭ್ಯಃ ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಓಂ

ಓಂ ಯಾ ಇಷವೋ ಯಾತುಧಾನಾನಾಂ ಯೇ ವಾ ವನಸ್ಪತೀಂರನು।

ಯೇ ವಾ ವಟೇಷು ಶೇರತೇ ತೇಭ್ಯಃ ಸರ್ಪೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಓಂ

ಯೇ ಚ ಹೇಲಿಮರೀಚಿಸ್ಥಾ ಯೇಽಂತರೇ ದಿವಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।
ಯೇ ನದೀಷು ಮಹಾನಾಗಾ ಯೇ ಸರಸ್ವತಿಗಾಮಿನಃ ।
ಯೇ ಚ ವಾಪೀತಡಾಗೇಷು ತೇಷು ಸರ್ವೇಷು ವೈ ನಮಃ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಸಹಸ್ರವಕ್ತ್ರಂ ದ್ವಿಸಹಸ್ರಜಿಹ್ವಂ ಪಿಶಂಗನೇತ್ರಂ ಕಪಿಲಾಂಶುಕಾಢ್ಯಮ್ ।

ವಿಷಾಯುಧಂ ಪ್ರಜ್ವಲದಂಷ್ಟ್ರಬಾಹುಂ ತಂ ನಾಗರಾಜಂ ಪ್ರಣತೋಽಸ್ಮಿ ನಿತ್ಯಮ್ ॥

ವಂದೇಽಹಂ ಶೇಷರೂಪಂ ತಂ ವಂದೇಽಹಂ ಚಿನ್ಮಯಾಕೃತಿಮ್ ।
ವಂದೇಹಂ ದೇವದೇವೇಶಂ ವಂದೇಽಹಂ ಸದ್ಗುಣಾಕರಮ್ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಚ ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ಶೇಷನಾಗಪುರೋಗಮಾಃ ।
ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ ಸುಪ್ರೀತಾಃ ಪ್ರಸನ್ನಾಃ ಸಂತು ಸರ್ವದಾ ॥

ವಿಷ್ಣುಲೋಕೇ ಚ ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ವಾಸುಕಿಪ್ರಮುಖಾಶ್ಚ ಯೇ ।
ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ ಸುಪ್ರೀತಾಃ ಪ್ರಸನ್ನಾಃ ಸಂತು ಸರ್ವದಾ ॥

ರುದ್ರಲೋಕೇ ಚ ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ತಕ್ಷಕಪ್ರಮುಖಾಶ್ಚ ಯೇ ।
ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ ಸುಪ್ರೀತಾಃ ಪ್ರಸನ್ನಾಃ ಸಂತು ಸರ್ವದಾ ॥

ಖಾಂಡವಸ್ಯ ತಥಾ ದಾಹೇ ಸ್ವರ್ಗಂ ಯೇ ಚ ಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ ।
ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ ಸುಪ್ರೀತಾಃ ಪ್ರಸನ್ನಾಃ ಸಂತು ಸರ್ವದಾ ॥

ಸರ್ಪಸತ್ರೇ ಚ ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ಆಸ್ತೀಕೇನಾಭಿರಕ್ಷಿತಾಃ ।
ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ ಸುಪ್ರೀತಾಃ ಪ್ರಸನ್ನಾಃ ಸಂತು ಸರ್ವದಾ ॥

ಮಲಯೇ ಚೈವ ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ಕರ್ಕೋಟಕಮುಖಾಶ್ಚ ಯೇ ।
ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ ಸುಪ್ರೀತಾಃ ಪ್ರಸನ್ನಾಃ ಸಂತು ಸರ್ವದಾ ॥

ಧರ್ಮಲೋಕೇ ಚ ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ವೈತರಣ್ಯಾಂ ಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ ।
ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ ಸುಪ್ರೀತಾಃ ಪ್ರಸನ್ನಾಃ ಸಂತು ಸರ್ವದಾ ॥

ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ಪರ್ವತೀಯೇಷು ದರೀಸಂಧಿಷು ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।
ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ ಸುಪ್ರೀತಾಃ ಪ್ರಸನ್ನಾಃ ಸಂತು ಸರ್ವದಾ ॥

ಗ್ರಾಮೇ ವಾ ಯದಿವಾಽರಣ್ಯೇ ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ಪ್ರಚರಂತಿ ಹಿ ।
ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ ಸುಪ್ರೀತಾಃ ಪ್ರಸನ್ನಾಃ ಸಂತು ಸರ್ವದಾ ॥

ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಚೈವ ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ಬಿಲಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।
ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ ಸುಪ್ರೀತಾಃ ಪ್ರಸನ್ನಾಃ ಸಂತು ಸರ್ವದಾ ॥

ರಸಾತಳೇ ಚ ಯೇ ಸರ್ಪಾಃ ಅನಂತಾದ್ಯಾ ಮಹಾಬಲಾಃ ।
ನಮೋಽಸ್ತು ತೇಭ್ಯಃ ಸುಪ್ರೀತಾಃ ಪ್ರಸನ್ನಾಃ ಸಂತು ಸರ್ವದಾ ॥

ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮಿ । ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।

ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ, ಬಿಂಬದಲ್ಲಿ, ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಪೂಜೆ ಮಾಡಿರಿ

ಚಾಮರಂ ದರ್ಪಣಂ ಛತ್ರಂ ವ್ಯಜನಂ ಪಕ್ಷಿವಾಹನಮ್ ।
ಶಿಬಿಕಾಂ ಪಾದುಕೇ ನೃತ್ಯಂ ಗೀತಂ ಪಂಚಸುವಾದನಮ್ ॥

ರಥಮಶ್ವಂ ಗಜಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕೃತೀಃ ।

ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ಸರ್ವಾಣೀ ಜಯಾಪಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಮಮ ॥

(ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂಕರ್ಷಣದೇವನನ್ನು ಉದ್ವಾಸನೆ ಮಾಡಿ, ಶೇಷಾದಿನಾಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಉದ್ವಾಸನೆ ಮಾಡಬೇಕು.)

ಪನ್ನಗೇಂದ್ರ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ವಲ್ಮೀಕಾಂತರ್ನಿವಾಸಕ ।
ಇಮಾಂ ಮಯಾ ಕೃತಾಂ ಪೂಜಾಂ ಗೃಹಾಣ ವರದೋ ಭವ ॥

ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿರಿ

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ
ಬುದ್ಧ್ಯಾತ್ಮನಾ ವಾಽನುಸೃತಸ್ವಭಾವಃ ।
ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ
ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃ ಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥

ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।
ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

ಅಜ್ಞಾನಾತ್ ಜ್ಞಾನತೋ ವಾಪಿ ಯನ್ಮಯಾ ಪೂಜನಂ ಕೃತಮ್ ।
ನ್ಯೂನಾತಿರಿಕ್ತಂ ತತ್ಸರ್ವಂ ಭೋ ನಾಗಾಃ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಥ ।
ಸರ್ವದಾ ಮತ್ಕುಲೇ ಮಾಽಸ್ತು ಭಯಂ ಸರ್ಪವಿಷೋದ್ಭವಮ್ ॥

ಅನೇನ ಶ್ರೀನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯ-ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ -ಶ್ರೀಜಯಾಪತಿಸಂಕರ್ಷಣಪೂಜನೇನ ನಾಗರಾಜಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಜಯಾಪತಿ-ಸಂಕರ್ಷಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು । ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತ- ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ವಾಯನದಾನ

ಶೇಷೇಶಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ ಶೇಷೇಶೋ ವೈ ದದಾತಿ ಚ ।
ಶೇಷೇಶಸ್ತಾರಕೋಽಭಾಭ್ಯಾಂ ಶೇಷೇಶಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಇದಂ ನಾಗಪ್ರತಿಮಾಸಹಿತಂ ಸದಕ್ಷಿಣಾಕಂ, ಸತಾಂಬೂಲಂ, ವಾಯನದಾನಂ ಶ್ರೀಶೇಷಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯ-ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಜಯಾಪತಿ-ಸಂಕರ್ಷಣಸ್ಯ ಪ್ರೀತಿಂ ಕಾಮಯಮಾನಃ ತುಭ್ಯಂ ಸಂಪ್ರದದೇ । ನ ಮಮ ನ ಮಮ । ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತು ಭವಾನ್ ।

ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ – ಸಂಕರ್ಷಣಾನುಗ್ರಹಸಿದ್ಧಿರಸ್ತು ॥

॥ ಸಂಪೂರ್ಣಾ ॥ ॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಸರ್ಪರಾಜಸ್ತುತಿಃ

ಫಣಾಷ್ಟದಲಶೇಖರಂ ಧೃತಸುವರ್ಣಪುಂಜಪ್ರಭಂ
ಸುವಜ್ರವರಭೂಷಣಂ ನವಸರೋಜರಕ್ತೇಕ್ಷಣಮ್ ।
ಸುವರ್ಣಮುಕುಟೋಜ್ಜ್ವಲಂ ಸಕಲವಾಂಛಿತಾರ್ಥಪ್ರದಂ
ನಮಾಮಿ ಶಿರಸಾಸುರಾಸುರನಮಸ್ಕೃತಂ ವಾಸಿನಮ್ ॥1॥

ಸಹಸ್ರವಕ್ತ್ರಂ ದ್ವಿಸಹಸ್ರಜಿಹ್ವಂ
ಪಿಶಂಗನೇತ್ರಂ ಕಪಿಲಾಂಶುಕಾಢ್ಯಮ್ ।
ವಿಷಾಯುಧಂ ಪ್ರೋಜ್ಜ್ವಲದಂಷ್ಟ್ರಬಾಹುಂ
ತಂ ನಾಗರಾಜಂ ಪ್ರಣತೋಽಸ್ಮಿ ನಿತ್ಯಮ್ ॥2॥

ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಂ ಜಗದೇಕಕುಂಡಲಂ
ಪೀತಾಂಬರಂ ಧೂಮ್ರಸಹಸ್ರಲೋಚನಮ್ ।
ಉದಾರವೀರ್ಯಂ ವಿಷದಂಷ್ಟ್ರಕಾನನಂ
ನಮಾಮ್ಯನಂತಂ ಭುವನೈಕನಾಥಮ್ ॥3॥

* * * *

ನಾಗಪಂಚಮೀ ವ್ರತದ ಕಥೆ

ವಾಯನದಾನ

ಶೇಷೇಶಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ ಶೇಷೇಶೋ ವೈ ದದಾತಿ ಚ ।
ಶೇಷೇಶಸ್ತಾರಕೋಭಾಭ್ಯಾಂ ಶೇಷೇಶಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಇದಂ ನಾಗಪ್ರತಿಮಾಸಹಿತಂ ಸದಕ್ಷಿಣಾಕಂ, ಸತಾಂಬೂಲಂ, ವಾಯನದಾನಂ ಶ್ರೀಶೇಷಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯ-ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಜಯಾಪತಿ-ಸಂಕರ್ಷಣಸ್ಯ ಪ್ರೀತಿಂ ಕಾಮಯಮಾನಃ ತುಭ್ಯಂ ಸಂಪ್ರದದೇ । ನ ಮಮ ನ ಮಮ । ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತು ಭವಾನ್ ।

ಆಚಾರ್ಯಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ – ಸಂಕರ್ಷಣಾನುಗ್ರಹಸಿದ್ಧಿರಸ್ತು ॥

॥ ಸಂಪೂರ್ಣಾ ॥ ॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಸರ್ಪರಾಜಸ್ತುತಿಃ

ಫಣಾಷ್ಟದಲಶೇಖರಂ ಧೃತಸುವರ್ಣಪುಂಜಪ್ರಭಂ
ಸವಜ್ರವರಭೂಷಣಂ ನವಸರೋಜರಕ್ತೇಕ್ಷಣಮ್ ।
ಸುವರ್ಣಮುಕುಟೋಜ್ಜ್ವಲಂ ಸಕಲವಾಂಛಿತಾರ್ಥಪ್ರದಂ
ನಮಾಮಿ ಶಿರಸಾಸುರಾಸುರನಮಸ್ಕೃತಂ ವಾಸಿನಮ್ ॥1॥

ಸಹಸ್ರವಕ್ತ್ರಂ ದ್ವಿಸಹಸ್ರಜಿಹ್ವಂ
ಪಿಶಂಗನೇತ್ರಂ ಕಪಿಲಾಂಶುಕಾಢ್ಯಮ್ ।
ವಿಷಾಯುಧಂ ಪ್ರೋಜ್ಜ್ವಲದಂಷ್ಟ್ರಬಾಹುಂ
ತಂ ನಾಗರಾಜಂ ಪ್ರಣತೋಽಸ್ಮಿ ನಿತ್ಯಮ್ ॥2॥

ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಂ ಜಗದೇಕಕುಂಡಲಂ
ಪೀತಾಂಬರಂ ಧೂಮ್ರಸಹಸ್ರಲೋಚನಮ್ ।
ಉದಾರವೀರ್ಯಂ ವಿಷದಂಷ್ಟ್ರಕಾನನಂ
ನಮಾಮ್ಯನಂತಂ ಭುವನೈಕನಾಥಮ್ ॥3॥

* * * *

ನಾಗಪಂಚಮೀ ವ್ರತದ ಕಥೆ

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ನಾಗರಪಂಚಮೀ ವ್ರತ

ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ

ಅತಃ ಪರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶ್ರಾವಣೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಕೇ ।
ಪಂಚಮ್ಯಾಂ ಯಚ್ಚ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತತ್ ಶೃಣುಷ್ವ ಮಹಾಮುನೇ ॥೧॥

ಈಶ್ವರನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ– ಹೇ ಕುಮಾರ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಶ್ರಾವಣ ಶುದ್ಧ ಪಂಚಮಿಯ ದಿನ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು.

ಚತುರ್ಥ್ಯಾಮೇಕಭುಕ್ತಂ ತು ನಕ್ತಂ ಸ್ಯಾತ್ಪಂಚಮೀದಿನೇ ।
ಕೃತ್ವಾ ಸ್ವರ್ಣಮಯಂ ನಾಗಮಥವಾ ರೌಪ್ಯಸಂಭವಂ ॥೨॥

ಈ ದಿನ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸುವವನು ಚತುರ್ಥಿಯ ದಿನ ಒಪ್ಪತ್ತು ಊಟ ಮಾಡಿ ಪಂಚಮಿಯ ದಿನ ನಕ್ತವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು (ರಾತ್ರಿ ಭೋಜನ).

ಕೃತ್ವಾ ದಾರುಮಯಂ ವಾಪಿ ಅಥವಾ ಮೃನ್ಮಯಂ ಶುಭಂ ।
ಪಂಚಮ್ಯಾಮರ್ಚಯೇದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಾಗಂ ಪಂಚಫಣಾನ್ವಿತಂ ॥೩॥
ದ್ವಾರಸ್ಯೋಭಯತೋ ಲೇಖ್ಯಾಗೋಮಯೇನ ವಿಷೋಲ್ಬಣಾ ।
ಪೂಜಯೇದ್ವಿಧಿವಚ್ಚೈವ ದಧಿ ದೂರ್ವಾಂಕುರೈ ಶುಭೈಃ ॥೪॥

ಅಂದು ಸುವರ್ಣ ಅಥವಾ ಬೆಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಎರಡು ಬಾಗಿಲುಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಾಗವನ್ನು ಗೋಮಯದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಅವುಗಳು ವಿಷವನ್ನು ಪೂತ್ಕರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಗರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಚಿಗುರೆಲೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಶುದ್ಧ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ೫ ಹೆಡೆಗಳುಳ್ಳ ನಾಗಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ನಾಗಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಪಂಚಮಿಯ ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಕರವೀರೈರ್ಮಾಲತೀಭಿರ್ಜಾತಿಪುಷ್ಪೈಶ್ಚ ಚಂಪಕೈಃ ।
ತಥಾ ಗಂಧೈರಕ್ಷತೈಶ್ಚ ಧೂಪೈರ್ದೀಪೈರ್ಮನೋಹರೈಃ ॥೫॥

ಕರವೀರ, ಮಾಲತೀ, ಜಾತಿಪುಷ್ಪ, ಚಂಪಕ ಮೊದಲಾದ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಏರಿಸಬೇಕು. ಗಂಧಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಏರಿಸಿ ಮನೋಹರವಾದ ಧೂಪಾರತಿ, ದೀಪಾರತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್-ಪೂಜಯೇತ್-ಪಶ್ಚಾತ್ ಘೃತಮೋದಕಪಾಯಸೈಃ ।
ಅನಂತಂ ವಾಸುಕಿಂ ಶೇಷಂ ಪದ್ಮನಾಭಂ ಚ ಕಂಬಲಂ ॥೬॥

ನಂತರ ಮೋದಕ, ಪಾಯಸ, ತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅನಂತ, ವಾಸುಕಿ, ಶೇಷ, ಪದ್ಮನಾಭ, ಕಂಬಲ ಇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ತಥಾ ಕರ್ಕೋಟಕಂ ನಾಮ ನಾಗಮಶ್ವಂ ತಥಾಷ್ಟಮಂ ।
ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಶಂಖಪಾಲಂ ಕಾಲೀಯಂ ತಕ್ಷಕಂ ತಥಾ ॥೭॥

ಕರ್ಕೋಟಕ, ಅಶ್ವ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಶಂಖಪಾಲ, ಕಾಲೀಯ ಮತ್ತು ತಕ್ಷಕರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಹರಿದ್ರಯಾ ಚಂದನೇನ ಕುಡ್ಯೇ ನಾಗ ಕುಲಾಧಿಪಾನ್ ।
ನವಕದ್ರೂಂಶ್ಚ ಸಂಲಿಖ್ಯ ಪೂಜಯೇತ್ಕುಸುಮಾದಿಭಿಃ ॥೮॥

ನಾಗಕುಲದ ಅಧಿಪರನ್ನು ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಅರಿಷಿಣ ಕುಂಕುಮಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಬೇಕು. ನಾಗಮಾತೆಯಾದ ಕದ್ರುವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ ಕುಸುಮಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ವಲ್ಮೀಕಂ ಪೂಜಯೇನ್ನಾಗಾನ್ ದುಗ್ಧಂ ಚೈವ ತು ಪಾಯಯೇತ್ ।
ಘೃತಯುಕ್ತಂ ಶರ್ಕರಾಢ್ಯಂ ಯಥೇಷ್ಟಂ ಚಾರ್ಪಯೇದ್ಬುಧಃ ॥೯॥

ಹಾವಿನ ಹುತ್ತು ಇರುವಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ನಾಗಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ, ತುಪ್ಪ ಬೆರೆಸಿದ ಹಾಲನ್ನು ಅವುಗಳಿಗೆ ಯಥೇಷ್ಟ ಕುಡಿಸಬೇಕು.

ಲೋಹಪಾತ್ರೆ ಪೋಲಿಕಾದಿ ನ ಕುರ್ಯಾತ್ತದ್ದಿನೆ ನರಃ ।
ಗೋಧೂಮ ಪಾಯಸಂ ಕುರ್ಯಾನ್ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥಂ ತು ಭಕ್ತಿತಃ ॥೧೦।

ಅಂದಿನ ದಿನ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಹೋಳಿಗೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ನಾಗ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಗೋದೀಕುಟ್ಟಿದ ಪಾಯಸವನ್ನು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿವೇದಿಸಬೇಕು.

ಭರ್ಜಿತಾಶ್ಚಣಕಾಶ್ಚೈವ ವ್ರೀಹಯೋ ಯಾವನಾಲಿಕಾಃ ।
ಅರ್ಪಣೀಯಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಯಂ ಚೈವ ತು ಭಕ್ಷಯೇತ್ ॥೧೧॥

ಹುರಿದ ಕಡಲೆ, ಗೋದಿ, ಅರಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿ ತಾನೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು.

ಬಾಲಕೇಭ್ಯೋ ಅರ್ಪಣೀಯಾಶ್ಚ ದೃಢಾ ದಂತಾ ಭವಂತಿ ಹಿ ।
ವಲ್ಮೀಕಸ್ಯ ಸಮೀಪೇ ತು ಗಾಯನಂ ವಾದ್ಯಮೇವ ಚ ॥೧೨॥

ಇವುಗಳನ್ನು ಬಾಲಕರಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಅವರ ಹಲ್ಲುಗಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗುವವು. ಹುತ್ತದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಅಲಂಕೃತರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಗಾಯನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಸ್ತ್ರೀಭಿಃ ಕಾರ್ಯಂ ಭೂಷಿತಾಭಿಃ ಕಾರ್ಯಶ್ಚೈವೋತ್ಸವೋ ಮಹಾನ್ ।
ಏವಂ ಕೃತೇ ಕದಾಚಿಚ್ಚ ಸರ್ಪತೋ ನ ಭಯಂ ಭವೇತ್ ॥೧೩॥

ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಂದು ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಸರ್ಪದ ಭಯವೆಂದಿಗೂ ಆಗಲಾರದು.

ಅನ್ಯಚ್ಚ ಶೃಣುಯಾದ್ವಿಪ್ರ ಲೋಕಾನಾಂ ಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ ।
ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಕಿಂಚಿತ್ತೇ ತತ್ ಶೃಣುಷ್ವ ಮಹಾಮುನೇ ॥೧೪॥

ಹೇ ಸನತ್ಕುಮಾರಾ, ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿತವಾಗಲೆಂದು ಬಯಸಿ ನಿನಗೆ ಇದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಏನೆಂದರೆ-

ನಾಗದಷ್ಟೋ ನರೋ ವತ್ಸ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮೃತ್ಯುಂ ವ್ರಜತ್ಯಧಃ ।
ಅಧೋ ಗತ್ವಾ ಭವೇತ್ಸರ್ಪಸ್ತಾಮಸೋ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥೧೫॥

ಹೇ ವತ್ಸಾ, ಹಾವು ಕಡಿದು ಮೃತನಾದವನು ಅಧೋಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ತಾಮಸಿ ಸರ್ಪನಾಗುವನು.

ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಿಧಿನಾ ಸರ್ವಮೇಕಭುಕ್ತಾದಿ ಕಾರಯೇತ್ ।
ನಾಗನಿರ್ಮಾಣಪೂಜಾದಿ ವಿಪ್ರೈಃ ಸಹ ತಥಾದರಾತ್ ॥೧೬॥

ಈ ಮೊದಲು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಏಕಭುಕ್ತಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಪ್ರರಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನಾಗ ನಿರ್ಮಾಣ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು.

ಏವಂ ದ್ವಾದಶಮಾಸೇಷು ಮಾಸಿ ಮಾಸಿ ವ್ರತಂ ಚರೇತ್ ।
ಪಂಚಮ್ಯಾಂ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಸ್ಯ ಪೂರ್ಣೇ ಸಂವತ್ಸರೇ ಪುನಃ ॥೧೭॥

ಈ ಪ್ರಕಾರ ವರ್ಷದ ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪಂಚಮಿಯಂದು ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದು ವರ್ಷ ಪೂರ್ಣವಾದ ನಂತರ,

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಶ್ಚ ಯತೀಂಶ್ಚೈವ ನಾಗಾನುದ್ದಿಶ್ಯ ಭೋಜಯೇತ್ ।
ಇತಿಹಾಸವಿದೇ ನಾಗಂ ಕಾಂಚನಂ ರಕ್ತಚಿತ್ರಿತಂ ॥೧೮॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಮತ್ತು ಯತಿಗಳನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ಸರ್ಪಗಳ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಪಂಚಮೀ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಆಚಾರ್ಯನಿಗೆ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಸುವರ್ಣದ ನಾಗಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು,

ಗಾಂ ಚ ದದ್ಯಾತ್ಸವತ್ಸಾಂ ವೈ ಸರ್ವೋಪಸ್ಕರಸಂಯುತಾಂ ।
ದಾನಕಾಲೇ ಪಠೇದ್ಯೋ ಹಿ ಸ್ಮರನ್ನಾರಾಯಣಂ ವಿಭುಂ ॥೧೯॥
ಸರ್ವಗಂ ಸರ್ವದಾ ತಾರಮನಂತಮಪರಾಜಿತಂ ।
ಯೇ ಕೇಚಿನ್ಮೇ ಕುಲೇ ಸರ್ಪದಷ್ಟಾಃ ಪ್ರಾಪ್ತ ಹ್ಯಧೋಗತಿಂ ॥೨೦॥

ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಭೂಷಿತವಾದ ಸವತ್ಸ ಗೋವನ್ನು ಆಹಾರ, ಪಾತ್ರೆ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ದಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ, ಅನಂತನಾದ ಅಪರಾಜಿತನಾದ ವಿಭುನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ 'ಯಾರಾದರೂ ನನ್ನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪದಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ಅಧೋಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ'.

ವ್ರತದಾನೇನ ಗೋವಿಂದ ಮುಕ್ತಿಭಾಜೋ ಭವಂತು ತೇ ।
ಇತ್ಯುಚ್ಚಾರ್ಯಾಕ್ಷತೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಸಿತಚಂದೇನ ಮಿಶ್ರಿತಂ ॥೨೧॥

ಅಂದಿನ ದಿನ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಹೋಳಿಗೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ನಾಗ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಗೋದೀಕುಟ್ಟಿದ ಪಾಯಸವನ್ನು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿವೇದಿಸಬೇಕು.

ಭರ್ಜಿತಾಶ್ಚಣಕಾಶ್ಚೈವ ವ್ರೀಹಯೋ ಯಾವನಾಲಿಕಾಃ ।
ಅರ್ಪಣೀಯಾಶ್ಚ ಸರ್ಪೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಯಂ ಚೈವ ತು ಭಕ್ಷಯೇತ್ ॥೧೧॥

ಹುರಿದ ಕಡಲೆ, ಗೋದಿ, ಅರಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿ ತಾನೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು.

ಬಾಲಕೇಭ್ಯೋ ಅರ್ಪಣೀಯಾಶ್ಚ ದೃಢಾ ದಂತಾ ಭವಂತಿ ಹಿ ।
ವಲ್ಮೀಕಸ್ಯ ಸಮೀಪೇ ತು ಗಾಯನಂ ವಾದ್ಯಮೇವ ಚ ॥೧೨॥

ಇವುಗಳನ್ನು ಬಾಲಕರಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಅವರ ಹಲ್ಲುಗಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗುವವು. ಹುತ್ತದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಅಲಂಕೃತರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಗಾಯನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಸ್ತ್ರೀಭಿಃ ಕಾರ್ಯಂ ಭೂಷಿತಾಭಿಃ ಕಾರ್ಯಶ್ಚೈವೋತ್ಸವೋ ಮಹಾನ್ ।
ಏವಂ ಕೃತೇ ಕದಾಚಿಚ್ಚ ಸರ್ಪತೋ ನ ಭಯಂ ಭವೇತ್ ॥೧೩॥

ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಂದು ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ಸರ್ಪದ ಭಯವೆಂದಿಗೂ ಆಗಲಾರದು.

ಅನ್ಯಚ್ಚ ಶೃಣುಯಾದ್ವಿಪ್ರ ಲೋಕಾನಾಂ ಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ ।
ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಕಿಂಚಿತ್ತೇ ತತ್ ಶೃಣುಷ್ವ ಮಹಾಮುನೇ ॥೧೪॥

ಹೇ ಸನತ್ಕುಮಾರಾ, ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿತವಾಗಲೆಂದು ಬಯಸಿ ನಿನಗೆ ಇದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಏನೆಂದರೆ-

ನಾಗದಷ್ಟೋ ನರೋ ವತ್ಸ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮೃತ್ಯುಂ ವ್ರಜತ್ಯಧಃ ।
ಅಧೋ ಗತ್ವಾ ಭವೇತ್ಸರ್ಪಸ್ತಾಮಸೋ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥೧೫॥

ಹೇ ವತ್ಸಾ, ಹಾವು ಕಡಿದು ಮೃತನಾದವನು ಅಧೋಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ತಾಮಸಿ ಸರ್ಪನಾಗುವನು.

ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಿಧಿನಾ ಸರ್ವಮೇಕಭುಕ್ತಾದಿ ಕಾರಯೇತ್ ।
ನಾಗನಿರ್ಮಾಣಪೂಜಾದಿ ವಿಪ್ರೈಃ ಸಹ ತಥಾದರಾತ್ ॥೧೬॥

ಈ ಮೊದಲು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಏಕಭುಕ್ತಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಪ್ರರಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನಾಗ ನಿರ್ಮಾಣ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು.

ಏವಂ ದ್ವಾದಶಮಾಸೇಷು ಮಾಸಿ ಮಾಸಿ ವ್ರತಂ ಚರೇತ್ ।
ಪಂಚಮ್ಯಾಂ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಸ್ಯ ಪೂರ್ಣೇ ಸಂವತ್ಸರೇ ಪುನಃ ॥೧೭॥

ಈ ಪ್ರಕಾರ ವರ್ಷದ ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪಂಚಮಿಯಂದು ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದು ವರ್ಷ ಪೂರ್ಣವಾದ ನಂತರ,

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಶ್ಚ ಯತೀಂಶ್ಚೈವ ನಾಗಾನುದ್ದಿಶ್ಯ ಭೋಜಯೇತ್ ।
ಇತಿಹಾಸವಿದೇ ನಾಗಂ ಕಾಂಚನಂ ರಕ್ತಚಿತ್ರಿತಂ ॥೧೮॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಮತ್ತು ಯತಿಗಳನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ಸರ್ಪಗಳ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಪಂಚಮೀ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಆಚಾರ್ಯನಿಗೆ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಸುವರ್ಣದ ನಾಗಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು,

ಗಾಂ ಚ ದದ್ಯಾತ್ಸವತ್ಸಾಂ ವೈ ಸರ್ವೋಪಸ್ಕರಸಂಯುತಾಂ ।
ದಾನಕಾಲೇ ಪಠೇದ್ಯೋ ಹಿ ಸ್ಮರನ್ನಾರಾಯಣಂ ವಿಭುಂ ॥೧೯॥
ಸರ್ವಗಂ ಸರ್ವದಾ ತಾರಮನಂತಮಪರಾಜಿತಂ ।
ಯೇ ಕೇಚಿನ್ಮೇ ಕುಲೇ ಸರ್ಪದಷ್ಟಾಃ ಪ್ರಾಪ್ತ ಹ್ಯಧೋಗತಿಂ ॥೨೦॥

ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಭೂಷಿತವಾದ ಸವತ್ಸ ಗೋವನ್ನು ಆಹಾರ, ಪಾತ್ರೆ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ದಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ, ಅನಂತನಾದ ಅಪರಾಜಿತನಾದ ವಿಭುನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ 'ಯಾರಾದರೂ ನನ್ನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪದಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ಅಧೋಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ'.

ವ್ರತದಾನೇನ ಗೋವಿಂದ ಮುಕ್ತಿಭಾಜೋ ಭವಂತು ತೇ ।
ಇತ್ಯುಚ್ಚಾರ್ಯಾಕ್ಷತೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಸಿತಚಂದೇನ ಮಿಶ್ರಿತಂ ॥೨೧॥

ಹೇ ಗೋವಿಂದಾ, ನಾನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಈ ದಾನದಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮುಕ್ತರಾಗಲಿ, ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಚಂದನಯುಕ್ತ ಅಕ್ಷತ ಜಲವನ್ನು ವಾಸುದೇವನ ಅಗ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕು.

ವಾಸುದೇವಾಗ್ರತೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ತೋಯೇ ತೋಯಂ ವಿನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ।
ಅನೇನ ವಿಧಿನಾ ಸರ್ಪೇ ಯೇ ಮರಿಷ್ಯತಿ ವಾ ಮೃತಾಃ ॥೨೨॥

ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಕಚ್ಚಿ ಯಾರಾದರೂ ಸಾಯುವವರಿದ್ದರೆ, ಈ ಮೊದಲೇ ಯಾರಾದರೂ ಮೃತರಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ವ್ರತದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ,

ಸರ್ಪಾತ್ತೇಽಭಯಾಸ್ಯಂತಿ ಸ್ವರ್ಗತಿಂ ಮುನಿಸತ್ತಮ ।
ಏವಂ ಸರ್ಪಾನ್ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ ಕುಲಜಾನ್ಕುಲನಂದನ ॥೨೩॥

ಸರ್ಪಯೋನಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು. ಹೇ ಕುಲನಂದನ ಕುಮಾರಾ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುವವನು ತನ್ನ ಕುಲದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಉದ್ಧರಿಸಿ,

ಪ್ರಯಾತಿ ಶಿವ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಸೇವ್ಯಮಾನೋಪ್ಸರೋಗಣೈಃ ।
ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯವಿಹೀನೋ ಯಃ ಸರ್ಪಮೇತತ್ಫಲಂ ಲಭೇತ್ ॥೨೪॥

ಅಪ್ಸರೆಗಣಗಳಿಂದ ಸೇವಿತನಾಗಿ ಶಿವಸಾನ್ನಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯ ರಹಿತನಾಗಿ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ವ್ರತದ ಪೂರ್ಣಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

ನಕ್ತೇನ ಭಕ್ತಿಸಹಿತಾಃ ಸಿತಪಂಚಮೀಷು ಯೇ
ಪೂಜಯಂತಿ ಸುಭಗಾನ್ಕುಸುಮೋಪಹಾರೈಃ ।
ತೇಷಾಂ ಗೃಹೇಷ್ವ ಭಯದಾ ಹಿ ಭವಂತಿ ಸರ್ಪಾ
ಹರ್ಷಾನ್ವಿತಾ ಮಣಿಮಯೂಖವಿಭಾಸಿತಾಂಗಾಃ ॥೨೫॥

ಯಾವ ಮನುಷ್ಯರು ಪ್ರತಿ ಮಾಸದ ಶುದ್ಧ ಪಂಚಮಿಯ ದಿನಗಳಂದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ನಕ್ತವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಭಕ್ತಿಯುತರಾಗಿ ಪುಷ್ಪೋಪಹಾರಗಳಿಂದ ನಾಗದೇವನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವರೋ ಅಂಥವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಗಳು ಯಾವ ತರಹದ ಭಯವನ್ನೂ

ಉಂಟುಮಾಡಲಾರವು. ಅವು ಮಣಿಮಯೂಖಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಯಾರನ್ನೂ ಬಾಧಿಸದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತವೆ.

ಪ್ರತಿಗೃಹಂ ಯೇ ಚ ಕುರ್ಯುರ್ಗೃಹದಾನಸ್ಯ ವಾಡವಾಃ ।
ಪ್ರಯಾಂತಿ ಸರ್ಪತಾಂ ತೇಽಪಿ ಘೋರಾಂ ಭುಕ್ತ್ವಾತು ಯಾತನಾಂ॥

ಮನೆಯನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಜನರು ಘೋರಯಮ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಿ ಸರ್ಪಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳುವರು.

ಅಂತಕಾಲೇ ಚ ಯೇ ಕೇಚಿನ್ನಾಗಹತ್ಯಾವಶಾದಿಹ ।
ಮೃತಾಪತ್ಯಾ ಅಪುತ್ರಾವಾ ಭವಂತಿ ಮುನಿಸತ್ತಮ ॥೨೭॥

ಹೇ ಮುನಿಸತ್ತಮಾ! ಯಾರಾದರೂ ನಾಗಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅವರು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವರು ಅಥವಾ ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಾಗದೇ ದುಃಖಪಡುವರು.

ಕಾರ್ಪಣ್ಯವಶತಃ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಸರ್ಪತಾಂ ಯಾಂತಿ ಕೇಚನ ।
ನಿಕ್ಷೇಪಾನೃತವಾದಾಚ್ಚ ಕೇಚಿತ್ಸರ್ಪಾ ಭವಂತಿ ಹಿ ॥೨೮॥

ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಕ್ಕೆ ವಶವಾಗುವುದರಿಂದ, ಕೆಲವರು ಸರ್ಪಯೋನಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ದ್ರವ್ಯ ನಿಕ್ಷೇಪದ ಬಗ್ಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಸರ್ಪಯೋನಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು.

ಅನ್ಯೈಶ್ಚಾಪಿ ನಿಮಿತ್ತೈರ್ಯೇ ಸರ್ಪತಾಂ ಯಾಂತಿ ಮಾನವಾಃ ।
ಉಪಾಯೋಽಯಂ ವಿನಿರ್ದಿಷ್ಟಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ನಿಷ್ಕೃತೌ ಪರಃ॥೨೯॥

ಇನ್ನಾವುದಾದರೂ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸರ್ಪಜನ್ಮ ಬರುವದಿದ್ದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆ ಜನ್ಮಬಾರದಂತೆ ಈ ಪಂಚಮೀ ವ್ರತವು ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಉಪಾಯವಾಗಿದೆ.

ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯರಹೀನೇನ ಕೃತಾ ಚೇನ್ನಾಗಪಂಚಮೀ ।
ತದ್ಧಿತಾರ್ಥಂ ಹರಿಂ ಶೇಷಃ ಸರ್ವನಾಗಾಧಿಪೋ ವಿಭುಂ ॥೩೦॥

ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯರಹಿತನಾಗಿ ನಾಗಪಂಚಮಿ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ, ಆ ವ್ರತಿಯ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಸರ್ಪನಾಗಗಳ ಅಧಿಪನಾದ ಶೇಷನು ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನೂ,

ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಃ ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇ ವಾಸುಕಿಶ್ಚ ಸದಾಶಿವಂ ।
ಶೇಷವಾಸುಕಿವಿಜ್ಞಪ್ತ್ಯಾ ಶಿವವಿಷ್ಣೂ ಪ್ರಸಾದಿತೌ ॥೩೦॥

ಮತ್ತು ವಾಸುಕಿಯು ಸದಾಶಿವನನ್ನೂ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತವೆ. ಶೇಷ ವಾಸುಕಿಯರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಶಿವರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ,

ಮನೋರಥಾಂಸ್ತಸ್ಯ ಸರ್ವಾನ್ಕುರುತಃ ಪರಮೇಶ್ವರೌ ।
ನಾಗಲೋಕೇ ತು ತಾನ್ಭೋಗಾನ್ಭುಕ್ತ್ವಾ ತು ವಿವಿಧಾನ್ಬಹೂನ್॥೩೨॥

ವ್ರತಿಯ ಸರ್ವಮನೋರಥಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹರಿಹರರ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಆ ವ್ರತಿಯು ನಾಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಭೋಗಗಳನ್ನುಂಡು,

ತತೋ ವೈಕುಂಠಮಾಸಾದ್ಯ ಕೈಲಾಸಂ ವಾಪಿ ಶೋಭನಂ ।
ಶಿವವಿಷ್ಣುಗಣೋ ಭೂತ್ವಾ ಲಭತೇ ಪರಮಂ ಸುಖಂ ॥೩೩॥

ನಂತರ ವೈಕುಂಠವನ್ನಾಗಲೀ, ಕೈಲಾಸವನ್ನಾಗಲೀ ಹೊಂದುವನು. ಅಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಗಣವನ್ನು ಅಥವಾ ಶಿವ ಗಣವನ್ನು ಸೇರಿ 'ಪರಮ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುವರು'.

ಏತತ್ತೇ ಕಥಿತಂ ವತ್ಸ ನಾಗಾನಾಂ ಪಂಚಮೀವ್ರತಂ ।
ಅತಃಪರಂ ಕಿಮನ್ಯತ್ತ್ವಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಸಿ ತದ್ವದ ॥೩೪॥

ಹೇ ವತ್ಸಾ! ನಾಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ 'ನಾಗಪಂಚಮೀ ವ್ರತವನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆನು' ಇನ್ನೇನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವಿಯೋ ಅದನ್ನು ಹೇಳು.

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಸ್ಕಂದಪುರಾಣೇ ಈಶ್ವರ-ಸನತ್ಕುಮಾರ ಸಂವಾದೇ
ಶ್ರಾವಣಮಾಸ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೇ 'ನಾಗಪಂಚಮೀ ವ್ರತ ಕಥನಮ್' ॥

* * * *

ನಾಗಪಂಚಮೀ ವ್ರತದ ಕಥೆ

ನೈಮಿಷೇऽನಿಮಿಷಾರಣ್ಯೇ ಸೂತಂ ಪಪ್ರಚ್ಛ ಶೌನಕಃ ।
ಶ್ರಾವಣೇ ಶುಕ್ಲಪಂಚಮ್ಯಾಂ ನಾಗಾನರ್ಚಂತಿ ವೈ ಕುತಃ ॥೧॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರನ್ನು ಕುರಿತು ಶೌನಕರು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ – ಸೂತ ಪುರಾಣಿಕರೇ! ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಂಚಮೀಯಂದು ನಾಗಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಇತಿ ಪೃಷ್ಟೋ ಜಗಾದಾऽಶು ರೋಮಹರ್ಷಣಸಂಭವಃ ।
ಇದಮೇವ ಪುರಾ ಪೃಷ್ಟಃ ಸಾಂಬೇನ ಶಿಖಿವಾಹನಃ ॥೨॥

ಹೀಗೆ ಶೌನಕರು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ರೋಮಹರ್ಷಣರ ಪುತ್ರರಾದ ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಕೂಡಲೇ ಉತ್ತರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು – ಹಿಂದೆ ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಸಾಂಬನೂ ಕೂಡ ಸ್ಕಂದನ ಬಳಿ ಮಾಡಿದ್ದನು.

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಸ್ತಪಸಾ ದೇವೋ ಮೂರ್ತ್ಯಂತರಮುಪಾಗತಮ್ ।
ಯದುವೀರಂ ಜಗಾದಾऽಶು ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಕಾಮ್ಯಯಾ ॥೩॥

ಯದುಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಾಂಬನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ಸ್ಕಂದನನ್ನು ಒಲಿಸಿ-ಕೊಂಡನು. ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸ್ಕಂದನು ಆ ಸಾಂಬನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು.

ಪಾಂಡ್ಯೇ ಜನಪದೇ ವತ್ಸ ಪುರಾ ದಾರಿದ್ರ್ಯಪೀಡಿತಃ ।
ವೇದಶರ್ಮಾ ದ್ವಿಜಃ ಕಶ್ಚಿದಷ್ಟಪುತ್ರಃ ಶುಚಿವ್ರತಃ ॥೪॥

ಹಿಂದೆ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಪಾಂಡ್ಯ ಎಂಬ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಡುಬಡವನಾದ ವೇದಶರ್ಮ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿದ್ದನು. ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಅವನಿಗೆ ಎಂಟು ಮಂದಿ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು.

ತಸ್ಯ ಕನ್ಯಾ ಸುಶೀಲಾಖ್ಯಾ ಬಭೂವಾತೀವ ಸದ್ಗುಣಾ ।
ಕಶ್ಚಿನ್ನಾಗವರಃ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಾದ್ ಭೀತಸ್ತಾಂ ಶರಣಂ ಗತಃ ॥೩॥

ಸದ್ಗುಣಭರಿತಳಾದ ಸುಶೀಲಾ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಕನ್ಯೆಯು ಇದ್ದಳು. ಒಂದು ನಾಗರಹಾವನ್ನು ಗರುಡನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೆದರಿದ ಆ ಹಾವು ಸುಶೀಲಯನ್ನೇ ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕಿತು.

ಕೃಪಾಲುಸ್ತಂ ಪುಪೋಷಾಸೌ ಪಯಸಾ ಗೃಹಕೋಣಕೇ ।
ಕನ್ಯಾಯಾಃ ಪೋಷಣಾತ್ತೃಪ್ತಃ ಸರ್ಪೇಂದ್ರಃ ಸ್ವರ್ಣಮಾಹರತ್ ॥೬॥

ಅತ್ಯಂತ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಆ ಹಾವಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದಳು. ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ನಿತ್ಯವೂ ಹಾಲು ಕುಡಿಸಿ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದರಿಂದ ಆ ಹಾವಿಗೆ ಬಹಳಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆ ಸರ್ಪೇಂದ್ರನು ನಿತ್ಯವೂ ಸ್ವರ್ಣವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ದಿನೇ ದಿನೇ ಕರ್ಷಮಾತ್ರಂ ತೇನ ನಷ್ಟಾ ದರಿದ್ರತಾ ।
ತದಾ ದುರ್ವೃತ್ತನಿರತಃ ಕನ್ಯಾಭ್ರಾತಾ ಕದಾಚನ ॥೭॥

ಇದರಿಂದ ವೇದಶರ್ಮನ ಬಡತನವು ದಿನೇ ದಿನೇ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಆ ಸುಶೀಲೆಯ ಒಬ್ಬ ಅಣ್ಣ ದುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನೊಮ್ಮೆ ಹೀಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಬಹುಸ್ವರ್ಣಾನ್ಯಾಹರೇತಿ ನಾಗೇಂದ್ರಂ ತಾಡಯತ್ ಪದಾ ।
ತೇನ ರುಷ್ಟೋ ದಂದಶೂಕೋ ವಿಷದಂಷ್ಟ್ರಾಕರಾಲಕಃ ॥೮॥
ರುಷಾ ದದಂಶ ತಂ ದುಷ್ಟಂ ಸೋದರಾಂಶ್ಚಾನ್ಯ ದುರ್ಭಗಾನ್ ।

'ಎಲೈ ಸರ್ಪವೇ! ನೀನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಚಿನ್ನವು ಸಾಲುತ್ತಿಲ್ಲ; ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಿನ್ನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ದರ್ಪದಿಂದ ಆ ಹಾವನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದನು. ಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಸರ್ಪವು ತನ್ನ ವಿಷದ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಮಾರನನ್ನು ಕಚ್ಚಿತು. ಅವನನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಅವನ ಸಹೋದರರನ್ನೂ ಕೂಡ ಕಚ್ಚಿತು.

ಕನ್ಯಾ ಪ್ರಾತರ್ವಿಲೋಕ್ಯೇದಂ ಪೂರ್ವಜಾನಾಂ ವಿಘಾತನಮ್ ॥೯॥

ಸರ್ಪಂ ಪಪ್ರಚ್ಛ ಕೇನೇಮೇ ಮಾರಿತಾ ಮಮ ಪೂರ್ವಜಾಃ ।

ಇತಿ ಪೃಷ್ಟಸ್ತು ನಾಗೇಶಸ್ತತ್ಸರ್ವಂ ಸ್ವಕೃತಂ ವದನ್ ॥೧೦॥

ಮರುದಿವಸ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಮೃತರಾದ್ದನ್ನು ಆ ಕನ್ಯೆಯು ಕಂಡಳು. ಸರ್ಪದ ಬಳಿ ನನ್ನ ಸಹೋದರರನ್ನು ಯಾರು ಕೊಂದರು? ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು. ಆಗ ನಾಗೇಶನು ತನ್ನಿಂದ ನಡೆದ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು.

ಇತಃ ಪರಂ ನ ವತ್ಸ್ಯೇಽಹಮಿತಿ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಜಗಾಮ ಹ ।

ಸಾ ಕನ್ಯಾ ಸ್ವಕೃತಾದ್ ದೋಷಾತ್ ಪಿತೃವಂಶೋ ವಿಘಾತಿತಃ ॥೧೧॥

ಮತ್ತು ಆ ನಾಗೇಶನು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ನನಗೆ ಅವಮಾನವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಆ ಕನ್ಯೆಯು ತನ್ನ ದೋಷದಿಂದ ತಂದೆಯ ವಂಶವನ್ನೇ ಕೊಂದಂತಾಯಿತೆಂದು ಮರುಗಿದಳು.

ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ಕ್ವ ಗಚ್ಛಾಮಿ ಕಂ ವಾ ಶರಣಮೇಮ್ಯಹಮ್ ।

ಪೃಚ್ಛತೇ ಮಮ ಪಿತ್ರೇ ತು ಕಿಂ ವಾ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ದುಃಖಿತಾ ॥೧೨॥

ಈಗ ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ? ನಾನು ಯಾರಿಗೆ ಶರಣಾಗತಳಾಗಲಿ? ಎಂಬ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಳು. ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಏಕೆ ಹೀಗಾಯಿತೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಏನೆಂದು ಉತ್ತರಿಸಲಿ ಎಂಬ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಳು.

ಇತಿ ಖಿನ್ನಾ ಕುಲಾರಾಧ್ಯಂ ನಾರಾಯಣಮನಾಮಯಮ್ ।
ಶರಣ್ಯಂ ಶರಣಂ ಗತ್ವಾ ಯಯಾಚೇ ಕರುಣಾಕರಮ್ ॥೧೩॥

ಹೀಗೆ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಕುಲದೇವತೆಯಾದ ನಿರ್ದುಷ್ಟನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನೇ ಮೊರೆ ಹೊಂದಿದಳು. ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲನಾದ ಕರುಣಾಶಾಲಿಯಾದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೇಡಿದಳು.

ನ ಪ್ರಸೀದಸಿ ಚೇದ್ ದೇವ ತ್ವದಂಘ್ರಾವರ್ಪಯೇ ತನುಮ್ ।
ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತಸಂಕಲ್ಪಾ ಖಡ್ಗಂ ಕಂಠೇ ನ್ಯಧಾತ್ ಶುಭಾ ॥೧೪॥

ದೇವೋತ್ತಮನೇ! ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು. ನನಗೇನಾದರೂ ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗದಿದ್ದರೆ ಈ ದೇಹವನ್ನು ನಿನ್ನ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆ ದೃಢಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಇಟ್ಟಳು.

ತದಾ ಕೃಪಾಲುಃ ಸಹಸಾ ಗರುಡೋಪರಿಸಂಸ್ಥಿತಃ ।
ತದಂತಿಕಮುಪೇತ್ಯಾಽಽಶು ತತ್ ಖಡ್ಗಂ ಕೃಪಯಾಽಗೃಹೀತ್ ॥೧೫॥

ಆಗ ದಯಾಸಾಗರನಾದ ನಾರಾಯಣನು ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಆಕೆಯ ಬಳಿ ಆಗಮಿಸಿದನು. ಅತ್ಯಂತ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಅವಳ ಆ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡನು.

ಕನ್ಯಾಽಪಿ ತಂ ವಿಲೋಕ್ಯಾಸೌ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾ ಪಾದಯೋಃ ಪತತ್ ।
ತಾಮುತ್ಥಾಪ್ಯ ಜಗನ್ನಾಥೋ ವತ್ಸೇ ಕಿಂ ಖಿದ್ಯಸೇ ವದ ॥೧೬॥

ಈ ಕನ್ಯೆಯು ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಂಡು ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದಳು. ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಆಗ ಜಗನ್ನಾಥನು ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮೇಲೆಬ್ಬಿಸಿದನು. ಮಗಳೇ! ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವಿ ಹೇಳು? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

ತ್ವದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ತೋಷಿತೋಽಸ್ಮ್ಯದ್ಧಾ ಪ್ರಸನ್ನೋ ವರದೋಽಸ್ಮಿ ತೇ ।
ಇತಿ ದೇವೋತ್ತಮೇನಾಸೌ ಸಾಂತ್ವಿತಾ ಪ್ರಾರ್ಥಯದ್ಧರಿಮ್ ॥೧೭॥

ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗೆ ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವೆನು. ನಿನಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿರುವೆನು. ಹೀಗೆ ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಆಕೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಕನ್ಯೆಯು ಭಗವಂತನ ಬಳಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು.

ಮತ್ಪೋಷಿತೋ ದಂದಶೂಕೋ ರೋಷಿತಃ ಪೂರ್ವಜೇನ ಮೇ ।
ಸೋದರಾನಷ್ಟ ಮೇ ನಾಥ ಜಘಾನ ವಿಷದಂಷ್ಟ್ರಯಾ ॥೧೮॥

ನಾನು ಒಂದು ಸರ್ಪವನ್ನು ಸಾಕಿದ್ದೆನು. ನನ್ನ ಅಣ್ಣನು ಅದನ್ನು ತುಳಿದು ಕೋಪಗೊಳಿಸಿದನು. ನಾಥ! ಆಗ ಸರ್ಪವು ತನ್ನ ವಿಷದ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕಚ್ಚಿ ನನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಎಂಟು ಅಣ್ಣಂದಿರನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟಿತು.

ಗತೋಽನ್ಯತ್ರ ಪಿತಾಽಽಗತ್ಯ ಪೃಚ್ಛೇನ್ಮಾಂ ಚೇತ್ ಕಥಂ ಬ್ರುವೇ ।
ಮನ್ನಿಮಿತ್ತಾತ್ ಕುಲಂ ನಷ್ಟಂ ಪಿತುರ್ದೇವ ತತಃ ಶುಚಾ ॥೧೯॥

ಬೇರೆಯ ಕಡೆ ಹೋಗಿರುವ ತಂದೆಯು ಬಂದು ನನ್ನ ಬಳಿ ಕೇಳಿದರೆ ನಾನು ಏನೆಂದು ಉತ್ತರಿಸಬೇಕು? ನನ್ನ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ತಂದೆಯ ಕುಲವನ್ನೇ ನಾನು ನಾಶ-ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತಲ್ಲವೇ? ಈ ದುಃಖವು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಭವಂತಂ ಶರಣಂ ಯಾತಾ ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಕುಲಘಾತಿನೀಮ್ ।
ಮದಗ್ರಜಾ ಯಥಾ ಪ್ರಾಣಾನ್ ಪ್ರಪದ್ಯೇರನ್ ಪುನರ್ಭುವಿ ॥೨೦॥

ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ದುಃಖದಿಂದ ಕೂಡಿದವಳಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಶರಣಾಗತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಕುಲಘಾತಕಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡು. ಆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಪುನಃ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬದುಕಿ ಬರುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸು.

ಯಥಾ ಸರ್ಪಭಯಂ ನ ಸ್ಯಾನ್ನಶ್ಯೇದ್ ದಾರಿದ್ರ್ಯಪೀಡನಮ್ ।
ಯಥಾ ತ್ವದಂಘ್ರೌ ಭಕ್ತಿಶ್ಚ ನಿಶ್ಚಲಾ ಮಮ ಸರ್ವದಾ ॥೨೧॥

ನನಗೆ ಸರ್ಪದ ಭಯವು ಎಂದೂ ಬರಬಾರದು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಈ ದಟ್ಟ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ತೊಂದರೆಯೂ ಇರಬಾರದು. ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸರ್ವದಾ ಇರಬೇಕು.

ತಥಾ ದೇಹಿ ವರಾನ್ ಮಹ್ಯಂ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಶರಣಾಗತಮ್ ।
ಇತ್ಯರ್ಥಿತಃ ಸರ್ಪರಾಜಂ ತಮಾಹೂಯಾಬ್ರವೀನ್ಮುದಾ ॥೨೨॥

ಈ ಪ್ರಕಾರದ ವರಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಕರುಣಿಸು; ಶರಣಾಗತಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ಆಗ ಭಗವಂತನು ಸರ್ಪರಾಜನಾದ ವಾಸುಕಿ- ಯನ್ನು ಕರೆದು ಹೀಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೇಳಿದನು.

ಸಂಜೀವನರಸೇನೇಮಾನ್ ಜೀವಯಾಽಶು ದ್ವಿಜಾತ್ಮಜಾನ್ ।
ಧನಂ ಚಾಕ್ಷಯ್ಯಮಸ್ಮೈ ತು ಕನ್ಯಾಯೈ ದಿಶ ಮೋದವಾನ್ ॥೨೩॥

ಸರ್ಪರಾಜನೇ! ಸಂಜೀವನರಸವನ್ನು ತಂದು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಎಂಟು ಮಂದಿ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬದುಕಿಸು. ಮತ್ತು ಈ ಕನ್ಯೆಗೆ ಅಕ್ಷಯವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನೀಡು.

ಇತ್ಯಾಜ್ಞಪ್ತೋ ನಾಗನಾಥಸ್ತಥಾಽಜೀವಯದಗ್ರಜಾನ್ ।
ಧನಂ ಚಾಕ್ಷಯ್ಯಮದಿಶತ್ ಕನ್ಯಾಯೈ ಶುಭಕೀರ್ತಯೇ ॥೨೪॥

ಭಗವಂತನು ಹೀಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಸರ್ಪರಾಜನು ಭಗವಂತನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಕನ್ಯೆಯ ಸಹೋದರರನ್ನು ಸಂಜೀವನರಸದಿಂದ ಬದುಕಿಸಿದನು. ಶುಭಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಆ ಕನ್ಯೆಗೆ ಅಕ್ಷಯವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೂಡ ಕೊಟ್ಟನು.

ದೇವೋಽಪಿ ನಾಗರಾಜಾಯ ವರಮೇನಮದಾತ್ ಕಿಲ ।
ಇತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ ದಿನೇ ನಾಗಪ್ರಪೂಜನಮ್ ॥೨೫॥

ಆಗ ಭಗವಂತನು ಆ ನಾಗರಾಜನಿಗೂ ಕೂಡ ವರವನ್ನು ನೀಡಿದನು. ನಾಗ- ರಾಜನೇ! ಇಂದಿನಿಂದ ಈ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ನಾಗಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಮಾಡಬೇಕು.

ಯೇ ಕುರ್ವಂತಿ ಸದಾ ತೇಷಾಂ ಧನಧಾನ್ಯಾದಿಸಂಪದಃ ।
ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿವೃದ್ಧಿಶ್ಚ ಸರ್ಪಾದ್ ಭಯನಿವಾರಣಮ್ ॥೨೬॥

ಯಾರು ನಾಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಧನ-ಧಾನ್ಯಾದಿ ಸಂಪತ್ತುಗಳು, ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲಾದ ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಯು, ಸರ್ಪಭಯದ ಪರಿಹಾರವು ಆಗುತ್ತದೆ.

ಸರ್ವಶಾಪನಿವೃತ್ತಿಶ್ಚ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಶ್ಚ ಜಾಯತಾಮ್ ।
ಸಂಕರ್ಷಣಾತ್ಮಾ ನಾಗೇಷು ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಗೃಹ್ಣಾಮ್ಯಹಂ ಸ್ವಯಮ್ ॥೨೭॥

ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ಬಂದ ಶಾಪವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳ ಸಿದ್ಧಿಯೂ ಕೂಡ ಆಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ನಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಸಂಕರ್ಷಣ-ರೂಪದಿಂದ ನೆಲೆಸಿ, ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ನಾಗಪೂಜಾಂ ತು ನಾಗಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ ತುಷ್ಯಂತ್ಯಸಂಶಯಮ್ ।
ಇತಿ ದತ್ತ್ವಾ ವರಂ ದೇವಃ ಕನ್ಯಯಾಽಕಾರಯದ್ ಹರಿಃ ॥೨೮॥

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಪೂಜಾಂ ಚ ಭಕ್ತಿಂ ತಸ್ಮೈ ಪ್ರದತ್ತವಾನ್ ।
ಆಜ್ಞಯಾ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಪ್ರಸನ್ನೋ ನಾಗರಾಟ್ ಸ್ವಯಮ್ ॥೨೯॥

ಈ ದಿನದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ನಾಗಪೂಜೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ನಾಗಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷ-ವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಸರ್ಪರಾಜನಿಗೆ ವರವನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಆ ಕನ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಾಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡಿಸಿದನು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಅಭಿವೃದ್ಧವಾಗುವಂತೆ ವರವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದನು. ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಆ ನಾಗರಾಜನು ಆ ಕನ್ಯೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾದನು.

ತಸ್ಯಾಃ ಕುಲಪ್ರಸೂತಾನಾಂ ವಿಷಬಾಧನಿವಾರಣಮ್ ।
ಅಭಯಂ ಸರ್ಪಕುಲತೋ ದತ್ತ್ವಾ ವಿಷ್ಣೋರನುಜ್ಞಯಾ ॥೩೦॥

ಆ ಕನ್ಯೆಯ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರಿಗೆ ವಿಷಬಾಧೆಯು ತಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ವರವನ್ನು, ಸರ್ಪ ಕುಲಗಳಿಂದ ಭಯವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನೀಡಿದನು.

ಸ್ವಲೋಕಂ ಸರ್ಪರಾಜೋಽಥ ಜಗಾಮ ಗರುಡಧ್ವಜಃ ।
ಗರುಡಸ್ಕಂಧಮಾರುಹ್ಯ ನಿಜಲೋಕಂ ಜಗಾಮ ಹ ॥೩೧॥

ಸರ್ಪರಾಜನು ಬಂದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಅನಂತರ ಗರುಡಧ್ವಜನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಗರುಡನ ಹೆಗಲೇರಿ ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

ಮೃತೋತ್ಥಿತಾಃ ಸ್ವಸುರ್ಯತ್ನಾದಾಶ್ಚರ್ಯಾನ್ವಿತಚೇತಸಃ ।
ತ್ವತ್ಪ್ರಯತ್ನಾದ್ ವಯಂ ಭದ್ರೇ ಜೀವಿತಾ ಜೀವದಾಯಿನೀ ॥೩೨॥

ತಂಗಿಯ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಮರಣದಿಂದ ಬದುಕಿಬಂದ ಆ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಮನದಿಂದ ತನ್ನ ತಂಗಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಓ ಜೀವದಾಯಿನಿ! ಭದ್ರೇ ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾವು ಪುನಃ ಬದುಕಿಬಂದೆವು.

ಈದೃಶೀ ತ್ವಂ ಚಿರಂ ಜೀವ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಪ್ರವರ್ಧಿನೀ ।
ಇತ್ಯಾಶಿಷಾ ಯೋಜಯಂತೋ ಲಾಲಯಾಮಾಸುರಂಜಸಾ ॥೩೩॥

ಇಂತಹ ಪರಮ ಉಪಕಾರಶಾಲಿನಿಯಾದ ನೀನು ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಬಹುಕಾಲ ಸುಖವಾಗಿ ಬದುಕು. ಹೀಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿ ತಂಗಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ಅಣ್ಣಂದಿರೂ ಹೃದಯದಿಂದ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದರು.

ತತಸ್ತೇಷಾಂ ಪಿತಾಽಽಗತ್ಯ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕನ್ಯಕಯಾ ಕೃತಮ್ ।
ಸ್ವಕುಲೋದ್ಧರಣಂ ವೃದ್ಧಸ್ತುತೋಷಾಽಲಿಂಗ್ಯ ಚಾಽತ್ಮಜಾಮ್ ॥೩೪॥

ಅನಂತರ ಅವಳ ತಂದೆಯು ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ತನ್ನ ಮಗಳಿಂದ ನಡೆದ ಘಟನೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೂಡ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ತನ್ನ ವಂಶವನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಅವಳನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದಿದನು.

ತತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ ಶ್ರಾವಣೇ ನಾಗಪಂಚಮೀ ।
ಪೂಜಯಾ ನಾಗರಾಜಸ್ಯ ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾಯಿನೀ ॥೩೫॥

ಅಂದಿನಿಂದ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪಂಚಮಿಯ ದಿವಸ ನಾಗರಾಜನ ಪೂಜೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತು. ಅಂದು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಭಕ್ತರ ಎಲ್ಲ ಅಭೀಷ್ಟಗಳು ನೆರವೇರುತ್ತವೆ.

ಇತಿ ಸ್ಕಂದೋಕ್ತಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಸಾಂಬಃ ಪಪ್ರಚ್ಛ ಸಾದರಮ್ ।
ಶಿಖಿವಾಹ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಛಿಂಧಿ ಮೇ ಸಂಶಯಂ ಪರಮ್ ॥೩೬॥

ಹೀಗೆ ಸ್ಕಂದನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸಾಂಬನು ಆದರದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಶಿಖಿವಾಹನನಾದ ಸ್ಕಂದನೇ! ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿನಗೆ ನಮಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಬಂದ ದೊಡ್ಡ ಸಂಶಯವನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡು.

ಹರಿಃ ಪ್ರಸನ್ನಃ ಕನ್ಯಾಯೈ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥಿತ್ಯಂತಕಾರಕಃ ।
ಸರ್ವಶಕ್ತಶ್ಚ ಸರ್ವಜ್ಞಃ ಸ್ವಯಂ ನಾಜೀವಯತ್ ಕುತಃ ॥೩೭॥

ಶ್ರೀಹರಿಯು ಕನ್ಯೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾದನು. ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂಪೂರ್ಣಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ಸತ್ತವರನ್ನು ಬದುಕಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಹಾಗೇಕೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ?

ನಾಗರಾಜಮುಖೇನೈವ ಕಸ್ಮಾಚ್ಚಕ್ರೇ ಸುಜೀವಿತಾನ್ ।
ಇತಿ ಪೃಷ್ಟಃ ಕೃಪಾಸಾಂದ್ರಃ ಕುಮಾರೋ ನಿಜಗಾದ ಹ ॥೩೮॥

'ನಾಗರಾಜನ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಏಕೆ ಬದುಕಿಸಿದನು?' ಹೀಗೆ ಸಾಂಬನು ಸ್ಕಂದನ ಬಳಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಆಗ ಕೃಪಾಪೂರ್ಣನಾದ ಸ್ಕಂದನು ಸಾಂಬನಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು.

ಸಾಧು ವತ್ಸ ಶೃಣುಷ್ವೇದಂ ಹರಿಃ ಶಕ್ತೋಽಪಿ ಜೀವನೇ ।

ಕುಮಾರನೇ! ಸಮಂಜಸವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವಿ. ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ಬದುಕಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ನಾಗಾಪರಾಧತಃ ಪ್ರಾಪ್ತಮರಣಾನ್ನಾಗಹಸ್ತತಃ ॥೩೯॥

ಪ್ರಾಪ್ತಾಸೂನ್ ಕಾರಯಾಮಾಸ ಲೋಕನ್ಯಾಯವ್ಯಪೇಕ್ಷಯಾ ।

ಕನ್ಯಾಯಾ ನಾಗಭಕ್ತತ್ವಾನ್ನಾಗಾನುಗ್ರಹಸಿದ್ಧಯೇ ॥೪೦॥

ಆದರೆ ಸರ್ಪದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸರ್ಪದ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಆಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ರಾಜನಾದ ನಾಗರಾಜನ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸತ್ತವರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದನು. ಇದು ಲೋಕನ್ಯಾಯ. ಲೋಕನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಆ ಕನ್ಯೆಯು ನಾಗಭಕ್ತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳಿಗೂ ನಾಗರಾಜನ ಅನುಗ್ರಹವಾಗಬೇಕು.

ಪೂಜಾಲಾಭಾಯ ನಾಗಾನಾಂ ಲೋಕೇಽಸ್ಮಿನ್ ಕೃತವಾಂಸ್ತಥಾ ।

ಏವಮೇವ ಸುರೌಘಾಣಾಂ ದತ್ತವಾನ್ ದಿನಮರ್ಚನೇ ॥೪೧॥

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಾಗಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆಯೂ ಕೂಡ ನಡೆಯಬೇಕು. ಈ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನು ಆ ನಾಗನ ಮೂಲಕವೇ ಬದುಕಿಸಿದನು. ಇದರಂತೆ ಭಗವಂತನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಪೂಜೆಯು ಸಲ್ಲುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವನು.

ಅತಶ್ಚ ಶ್ರಾವಣೇ ಶುಕ್ಲಪಂಚಮ್ಯಾಂ ದ್ವಾರಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ ।

ವಿಲಿಖ್ಯ ನಾಗರಾಜಾನಂ ಕೇಚಿದರ್ಚಂತಿ ಮಾನವಾಃ ॥೪೨॥

ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಂಚಮೀ ದಿವಸದಂದು ನಾಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಬಾಗಿಲಿನ ಎರಡು ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರಾಜನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಕೆಲವರು ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಅಪರೇ ಪ್ರತಿಮಾಸ್ವರ್ಚಾಂ ಕುರ್ವಂತಿ ನಿಯತವ್ರತಾಃ ।

ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕೈಶ್ಚ ಶುದ್ಧೋದಕಸಮನ್ವಿತೈಃ ॥೪೩॥

ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ವ್ರತದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಾಗರಾಜನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಂಚಾಮೃತ, ಶುದ್ಧೋದಕಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಗಂಧೈಶ್ಚ ಕೇತಕಾಶೋಕಚಂಪಕಾದಿಸುಮೈಃ ಶುಭೈಃ ।
ಕದಲೀನಾಲಿಕೇರಾದಿಫಲೈರ್ಲಾಜೈಶ್ಚ ಲಡ್ಡುಕೈಃ ॥೪೪॥

ಮಂಗಳಕರವಾದ ಗಂಧ, ಕೇತಕೀಪುಷ್ಪ, ಅಶೋಕಪುಷ್ಪ, ಸಂಪಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಹೂವುಗಳಿಂದ ನಾಗರಾಜನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಅರಳು-ಗಳ ಲಡ್ಡುಗೆಗಳಿಂದ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ನೀರಾಜನೈರ್ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪೈರ್ವಟುವಿಪ್ರಾನ್ನದಾನತಃ ।
ಪ್ರೀಣಯಂತೋಽಷ್ಟನಾಗೇಂದ್ರಾನ್ ಪ್ರಸಾದಂ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ಹಿ ॥೪೫॥

ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪ ಮೊದಲಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅನ್ನದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟಕುಲನಾಗೇಂದ್ರರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇತೀದಂ ನಾಗಪಂಚಮ್ಯಾಶ್ಚರಿತಂ ಶೃಣ್ವತಾಂ ನೃಣಾಮ್ ।
ವದತಾಂ ನಾಗರಾಟ್ ಪ್ರೀತೋ ದದಾತ್ಯಖಿಲಕಾಮಿತಮ್ ॥೪೬॥

॥ಇತಿ ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣೇ ನಾಗರಪಂಚಮೀವ್ರತಕಥಾ ಸಮಾಪ್ತಾ ॥

ಇದು ನಾಗಪಂಚಮಿಯ ಕಥೆ. ಯಾರು ಇದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ನಾಗರಾಜನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಈಡೇರಿಸುತ್ತಾನೆ.

॥ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ನಾಗಪಂಚಮೀವ್ರತದ ಕಥೆಯು ಮುಗಿಯಿತು॥

॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಹಾಡುಗಳು

ಸರ್ಪದೋಷವಿರುವವರು ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಎಲ್ಲಾ ದೋಷಗಳು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತವೆ ಎನ್ನುತ್ತದೆ ಮಹಾಭಾರತ.

ಜರತ್ಕಾರೋರ್ಜರತ್ಕಾರ್ವಾಂ ಸಮುತ್ಪನ್ನೋ ಮಹಾಯಶಾಃ ।
ಆಸ್ತೀಕಃ ಸತ್ಯಸಂಧೋ ಮಾಂ ಪನ್ನಗೇಭ್ಯೋಽಭಿರಕ್ಷತು ॥

ಜರತ್ಕಾರುವಿನಿಂದ ಜರತ್ಕಾರುವಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಮಹಾಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಯಾದ, ಸತ್ಯಸಂಧನಾದ ಆಸ್ತೀಕನು ನನ್ನನ್ನು ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

ಆಸ್ತೀಕಂ ಚಾರ್ತಿಮಂತಂ ಚ ಸುನೀಥಂ ಚಾಪಿ ಯಃ ಸ್ಮರೇತ್ ।
ದಿವಾ ವಾ ಯದಿ ವಾ ರಾತ್ರೌ ನಾಸ್ತಿ ಸರ್ಪಭಯಂ ಕ್ವಚಿತ್ ॥

ಆಸ್ತೀಕನನ್ನೂ, ದುಃಖದಲ್ಲಿದ್ದ ತಕ್ಷಕನನ್ನೂ ಮತ್ತು ಸುನೀಥನನ್ನೂ ಯಾರು ಹಗಲಿನಲ್ಲಾಗಲೀ, ಅಥವಾ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಸ್ಮರಿಸುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಸರ್ಪ-ಭಯವಿಲ್ಲ.

ಅಪಸರ್ಪಸ್ವ ಭದ್ರಂ ತೇ ದೂರಂ ಗಚ್ಛ ಮಹಾಯಶಾಃ ।
ಆಸ್ತೀಕಃ ಸರ್ಪಸತ್ರೇ ವಃ ಪನ್ನಗಾನ್ ಯೋಽಭ್ಯರಕ್ಷತ ॥

ಎಲೈ ಸರ್ಪವೇ! ನೀನು ದೂರಸರಿದು ಹೋಗು. ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ಮಹಾಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಯಾದ ಆಸ್ತೀಕನು ಸರ್ಪಸತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಶ್ರೀಶೇಷದೇವರು

-೧-

ಯೋಗಿಗಳ ಹೃದಯಕೆ ನಿಲುಕದ ನಿಗ-
ಮಾಗಮ್ಯೆಕವಿನುತನ ಪರಮನು-
ರಾಗದಲಿ ದ್ವಿಸಹಸ್ರಜಿಹ್ವೆಗಳಿಂದ ವರ್ಣಿಸುವ ।
ಭೋಗಗನ ಪಾತಾಳವ್ಯಾಪ್ತನ
ಯೋಗನಿದ್ರಾಸ್ಪದನೆನಿಪ ಗುರು
ನಾಗರಾಜನ ಪದಕೆ ನಮಿಸುವೆ ಮನದೊಳನವರತ ॥

ಪೋಷಿಸೆನ್ನನು ನಿರುತ ಶೇಷದೇವ
ದೋಷನಾಶನಗೊಳಿಸಿ ಲೇಸಾಗಿ ಪಿಡಿ ಕರವ ॥ಪ॥

ವನಧಿಶಯನಗೆ ತಲ್ಪ ಅನುಜಪೂರ್ವಜನಾಗಿ ।
ಘನಸೇವೆಯನುಗೈದ ಫಣಿರಾಜನೆ ।
ವಿನಯದಲಿ ಬಿನ್ನೈಪೆ ನಿನಗಶನವಾದಾತ ।
ಎನಗೊಲಿದು ಪೊರೆವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ದಿನದಿನದಿ ॥1॥

ಭೋಗಗನ ಪಾತಾಳಸಾಗರವ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ।
ಯೋಗಸಾಧನಶೂರ ನಾಗನಾಥ ।
ಬಾಗಿ ಬೇಡುವೆ ಭಗದ ರೋಗಕೌಷಧವಾದ ।
ಭಾಗವತಶ್ರವಣಸುಖರಾಗದಲಿ ನೀ ಕೊಟ್ಟು ॥2॥

ಸಾಸಿರಾಂಬಕನಮಿತ ಸಾಸಿರಾನನವಾದ
ವಾಸುಕೀವರ ವಾರುಣೀಶ ನಿನ್ನ ।
ಹಾಸಿಗೆಯ್ಗೈದಂಥ ಶ್ರೀಶ್ಯಾಮಸುಂದರನ
ದಾಸರಾದವರ ಸಹವಾಸ ಪಾಲಿಸಿ ನಿತ್ಯ ॥3॥

-೨-

ರಾಗ : ಶಂಕರಾಭರಣ ತಾಳ : ತ್ರಿವಿಡಿ

ಬಲು ರಮ್ಯವಾಗಿದೆ ಹರಿಯ ಮಂಚ ||ಪ||

ಎಲರುಣಿಕುಲ ರಾಜ ರಾಜೇಶ್ವರನ ಮಂಚ ||ಅ.ಪ||

ಪವನತನಯನ ಮಂಚ ಪಾವನತರ ಮಂಚ
ಭುವನತ್ರಯನ ಪೊತ್ತ ಭಾರಿಮಂಚ
ಕಿವಿಗಳಿಲ್ಲದ ಮಂಚ ಶ್ರೀನಿಕೇತನ ಮಂಚ
ಶಿವರೂಪದಲಿ ಹಿಂದೆ ಹರಿಯನೊಲಿಸಿದ ಮಂಚ ||1||

ನೀಲಾಂಬರವನುಟ್ಟು ನಳನಳಿಸುವ ಮಂಚ
ನಾಲಗೆ ಎರಡುಳ್ಳ ನೈಜಮಂಚ
ನಾಲ್ವತ್ತು ಕಲ್ಪದಿ ತಪವ ಮಡಿದ ಮಂಚ
ತಾಲ ಮುಸಲ ಹಲವ ಪಿಡಿದಿರುವ ಮಂಚ ||2||

ರಾಮನನುಜನಾಗಿ ರಣವ ಜಯಿಸಿದ ಮಂಚ
ತಾಮಸ ರುದ್ರನನು ಪಡೆದ ಮಂಚ
ಭಿಮಾವರಜನೊಳು ಆವೇಶಿಸಿದ ಮಂಚ
ಜೀಮೂತ ಮಂಡಲವ ತಡೆಗಟ್ಟಿದ ಮಂಚ ||3||

ಜೀವನಾಮಕನೆನಿಸಿ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಹರಿಯ
ಸೇವಿಸಿ ಸುಖಿಸುವ ದಿವ್ಯ ಮಂಚ
ಸಾವಿರ ಮುಖದಿಂದ ತುತ್ತಿಸಿ ಹಿಗ್ಗುವ ಮಂಚ
ದೇವಕೀಜಠರದಿ ಜನಿಸಿದ ಮಂಚ ||4||

ವಾರುಣೀ ದೇವಿ ವರನೆನಿಸಿದ ಮಂಚ
ಸಾರುವ ಭಕುತರ ಸಲಹೊ ಮಂಚ
ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಠಲನ ವಿ-
ಹಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಿಮಲ ಶೇಷ ಮಂಚ ||5||

ನಾಗರಪಂಚಮಿಯ ಹಾಡು

ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಗಳು ಅಕಮಂಜಿ ಎಂಬಾಕೆ । ಗರುಡಪಂಚಮಿ ವ್ರತವು ತನಗೆನುತಲಿ ॥ ತರಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳೆನುತ । ತನ್ನೊಡಹುಟ್ಟಿದ ಅಣ್ಣಗೆ ಒಡನುಡಿಗಳು ॥೧॥ ಅಂದ ಮಾತನು ಕೇಳಿ ಬಂದು ಸಂತೋಷದಲಿ ಚೆಂದದಾ ಕುಸುಮವನೆ ಕೊಂಡು ತರಲು । ಒಂದು ಕೇದಿಗೆ ಒಳಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡನೆ ಶೇಷ ಬಂದು ನೋಡಿದವರ ಊರು ಸ್ಥಳಗಳ ॥೨॥ ವಿಷವು ತಲೆಗೇರಿ ಪರವಶನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರಲು ಕುಸುಮಗಂಧಿಣಿಯರು ಅವನರಿಯದಂತೇ । ಶಶಿಕಾಂತೆ ನೀ ಕೇಳೆ ವ್ಯಸನ-ವೇತಕೆ ನಾಗರ ಪೂಜಿಸಿಂಬೋ ಹರುಷದಲಿ ತೆರಳಿದಾರು ॥೩॥ ನೆನೆ ಅಕ್ಕಿ, ನೆನೆಕಡಲೆ, ಗೊನೆಯ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣು, ಚಿಗುಳಿ, ತಂಬಿಟ್ಟು, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಅರಳು, ಹುರಿ-ಕಡಲೆ, ಹುಣಸೇಕಾಯಿ ಮುಂತಾಗಿಗಳಿರರಿಸಿ ತೆಕ್ಕೊಂಡು ತೆರಳಿದಾರು ॥೪॥ ರಂಭೆ-ಯರೊಡಗೊಂಡು ಬಂದು ನಿಂದಳೆ ಅನುಜೆ ಚೆಂದದಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯವನೆ ಮಾಡಿ । ಆನಂದದಿಂದ ಛತ್ರಿ ಚಾಮರವೆತ್ತಿ ಫಲದಿಂದ ನಿಂದು ಪೂಜಿಸಿದಳು ಕಾಳಿಂಗನ ॥೫॥ ಹಳದಿಯಾ ವಸ್ತ್ರಗಳು ಬಿಳಿಯ ಜನಿವಾರವು । ಹೊಳೆವ ಮುತ್ತಿನ ತೊಡಿಗೆ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ । ನಳಿನಳಿವ ಕುಸುಮಗಳು ಹಲವು ಸಮರ್ಪಿಸಿ । ಬೆಳಗಿದಳೆ ದೀಪಧೂಪಾರತಿಯನು ॥೬॥ ಪಡವಂ ಮುತ್ತೈಯನೆ ಮುಗಿದು ಪಡೆದು ಮನದಭೀಷ್ಟವನು ಮಡದೇರು ಗಡಣದಲೆ । ಒಡನೆ ಬಂದು ಕಡುಹರುಷದಿಂದ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ ತೆಕ್ಕೊಂಡು ಮಡದಿ ಅಣ್ಣನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬಂದಳು ॥೭॥ ಹುತ್ತದಾಮಿರ್ತಿಕನೆ ಕೈಗೆ ತೆಕ್ಕೊಂಡು ಅಕ್ಷತೆಯನೆ ಕೊಂಡು । ಬೆನ್ನು ತೊಳೆಯಲು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಮೈಮರೆತು ಮಲಗಿದೆ ಎನುತಲಿ ಎಚ್ಚರದಿ ಕಣ್ ತೆರೆದು ನೋಡಿದಾರು ॥೮॥ ಈ ಸಂತೋಷದಲಿ ಉಳ್ಳ ನಾರಿಯರೆಲ್ಲ ಈ ವ್ರತದ ನೇಮದಿ ಮಾಡೆ ಚೆಂದದವಾಲೆ ಸೌಭಾಗ್ಯವೂ ವಡಹುಟ್ಟಿದವರನು ಕಾಳಿಂಗನಾಭನು ಕರುಣಿಸುವನು ॥೯॥

* * * *

ಶೇಷದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಸ್ಮಯಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ರೋಚಕ ಉತ್ತರಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರು ಯಾರಿಂದ ಜನಿಸಿದರು ?

ಉತ್ತರ - ಶ್ರದ್ಧಾ ದ್ವಿತೀಯಾऽಥ ತಯೋಶ್ಚ ಯೋಗೋ
ಬಭೂವ ಪುಂಸ್ಯೇವ ಚ ಸೂತ್ರನಾಮ್ನಾ ।
ಹರೇರ್ನಿಯೋಗಾದಥ ಸಂಪ್ರಸೂತೌ
ಶೇಷಃ ಸುಪರ್ಣಶ್ಚ ತಯೋಃ ಸಹೈವ ॥

ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನರಿಂದ ಶ್ರದ್ಧೆ ಎಂಬ ಭಾರತಿಯು ಜನಿಸಿದಳು. ಈ ಭಾರತಿಯು ಸೂತ್ರನಾಮಕನಾದ ವಾಯುವನ್ನು ವಿವಾಹವಾದಳು. ಇವರಿಬ್ಬರಿಂದ ಶೇಷದೇವರು ಹಾಗೂ ಗರುಡದೇವರು ಜನಿಸಿದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಹೊರಗೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಬಾರಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಎರಡನೆ ಬಾರಿ ಶೇಷದೇವರು ಯಾರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದರು ?

ಉತ್ತರ - 'ಶೇಷಂ ಶಿವಂ ಶ್ಚೇಂದ್ರಮಥೇಂದ್ರತಶ್ಚ' ಎಂಬ ಮಾತಿನಂತೆ ಪುನಃ ಅದೇ ಸೂತ್ರನಾಮಕರಾದ ವಾಯುದೇವರಿಂದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವ, ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದವರೂ ಕೂಡ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಶೇಷದೇವರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಒಳಗಡೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಎರಡನೇ ಹುಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಒಳಗಡೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಮೊದಲನೇ ಹುಟ್ಟು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ?

ಉತ್ತರ - 'ದೇವಾನಾಮ್ ದ್ವಿವಾರಂ ಸೃಷ್ಟಿಶ್ಚ ಸ್ವಸ್ವತತ್ವಾಭಿಮಾನಾರ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾಂತಃ ಪ್ರವೇಷ್ಟುಂ ಚ' ಎಂಬ ಮಾತಿನಂತೆ ಮೊದಲನೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಯು ತತ್ವಾಭಿಮಾನಿತ್ವದ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಒಳಗೆ ಶೇಷದೇವರು ಯಾರಿಂದ ಯಾವಾಗ ಹುಟ್ಟಿದರು?

ಉತ್ತರ - ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರ 51ನೇ ವರ್ಷದ ಮೊದಲ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆಗ 14 ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು

ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದರು. ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಅಹಂಕಾರತತ್ವದಿಂದ ಗರುಡ, ಶೇಷ, ರುದ್ರರು ಜನಿಸಿದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಆದ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಏನೆಂದು ಹೆಸರು? ಇದರ ವರ್ಣನೆ ಎಲ್ಲಿದೆ?

ಉತ್ತರ - ಪದ್ಮದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ 'ಪಾದ್ಮ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅವರಿಂದ ಮಾಡಿದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಪಾದ್ಮಸೃಷ್ಟಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಹೊರಗಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮಸೃಷ್ಟಿ ಎಂದು, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಒಳಗಿನ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸ್ಥೂಲಸೃಷ್ಟಿ ಎಂದು ಕೂಡ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎರಡೂ ಬಗೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯದ ಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಭಗವಂತನಿಂದ ಶೇಷದೇವರು ನೇರವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲವೆ?

ಉತ್ತರ - ವಿರಾಡ್‌ರೂಪಿಯಾದ ಪುರುಷನಾಮಕನಾದ ಭಗವಂತನ ಎಡನಾಡಿಯಿಂದ ಶೇಷದೇವರು ಜನಿಸಿರುವರು. ಇದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ 50 ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲೇ ಆದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - 'ತೌ ವಾಹನಂ ಶಯನಂ ಚೈವ ವಿಷ್ಣೋಃ' ಎಂಬಂತೆ ಭಗವಂತನ ಶಯನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಶೇಷದೇವರು ಹುಟ್ಟಿರುವರೆ ?

ಉತ್ತರ - ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಕುಮಾರಿಯಿಂದ ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದ ಶೇಷನೇ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಶಯನರೂಪನಾದನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪುನಃ ಮತ್ತೊಂದು ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶಯನರೂಪವಾದ ಶೇಷದೇವರು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಾಭಿಮಾನಿ- ಗಳಾದರು ?

ಉತ್ತರ - 'ಶೇಷಸ್ತಯೋರೇವ ಜೀವನಾಮಾ' ಎಂಬಂತೆ ಜೀವಾಭಿಮಾನಿ- ಗಳಾಗಿರುವರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಈ ಶೇಷದೇವರಿಂದ ಯಾರು ಹುಟ್ಟಿದರು ?

ಉತ್ತರ - 'ಕಾಲನಾಮಕ ಹರಿಪಾರ್ಷದಾಃ ತತಃ ಶೇಷಾತ್ ಜಯವಿಜಯಾದ್ಯಾಃ ತತಃ ಸುಪರ್ಣಾತ್' ಎಂಬ ಮಾತಿನಂತೆ ಕಾಲನಾಮಕರಾದ

ಹರಿಪಾರ್ಷದರು ಶೇಷದೇವರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಜಯ ವಿಜಯಾದಿಗಳು ಗರುಡನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದರು ಎಂದು ವರದರಾಜೀಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಜನಾರ್ದನೀಯ- ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರಿಂದ ಜಯ ವಿಜಯರು ಗರುಡನಿಂದ ಕಾಲನಾಕನಾದ ಹರಿಪಾರ್ಷದರು ಹುಟ್ಟಿದರು ಎಂದಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಬಾಹ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪ ವಿನತೆಯರಿಂದ ಗರುಡದೇವರು ಹುಟ್ಟಿದರೆಂದು ತಿಳಿದೆವು. ಶೇಷದೇವರು ಯಾರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದರು?

ಉತ್ತರ - ಕಶ್ಯಪರಿಂದ ಕದ್ರುವಿನಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರು ಹುಟ್ಟಿದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಹುಟ್ಟಿದರು ಎಂದರೆ ಅವತಾರ ರೂಪದಲ್ಲೋ ಅಥವಾ ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲೋ ?

ಉತ್ತರ - ಇದು ಭೂಲೋಕದ ಅವತಾರವಲ್ಲ. ಮೂಲರೂಪದ ಜನನ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಭಗವಂತನಿಂದ ಅಥವಾ ವಾಯುದೇವರಿಂದ ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೆ ?

ಉತ್ತರ - ಭಗವಂತನಿಂದ ಹಾಗೂ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಹಿಂದೆ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಪುನಃ ಕದ್ರು ಕಶ್ಯಪರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವುದು ತಪ್ಪಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ 14 ಬಾರಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಿದೆ ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಅವರಿಗೆ ಇದೊಂದು ಬಗೆಯ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆ .

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಕಶ್ಯಪರಿಂದ ಕದ್ರುದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರ ಜನನ ಹೇಗಾಯಿತು?

ಉತ್ತರ - ಕಶ್ಯಪರ ವರಬಲದಿಂದ ಕದ್ರುದೇವಿಯು ಅನತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸವಿಸಿದಳು. 500 ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ಅದನ್ನು ಕಾದಿರಿಸಲಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಮೊಟ್ಟೆ ಒಡೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಬಂದವರೇ ಶೇಷದೇವರು. ಸಾವಿರ ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ಇವರೇ ಹಿರಿಯಣ್ಣ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರ ಅನಂತರ ಜನಿಸಿದವರು ಯಾರು ?

ಉತ್ತರ - ಶೇಷಃ ಪ್ರಥಮತೋ ಜಾತೋ ವಾಸುಕಿಸ್ತದನಂತರಮ್ ।
ಐರಾವತಸ್ತಕ್ಷಕಶ್ಚ ಕಾರ್ಕೋಟಕಧನಂಜಯೌ ॥

ಶೇಷದೇವರು ಮೊದಲು ಜನಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ವಾಸುಕಿ, ಐರಾವತ, ತಕ್ಷಕ, ಕಾರ್ಕೋಟಕ, ಧನಂಜಯ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಸಾವಿರ ಸರ್ಪಗಳ ಜನನವಾಯಿತು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಸರ್ಪಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೂರಿಗಳು ಭಯಂಕರವೂ ಆಗಿದ್ದವು, ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಶೇಷದೇವರು ಹೇಗೆ ವಾಸ ಮಾಡಿದರು ?

ಉತ್ತರ - ಎಲ್ಲ ಸರ್ಪಗಳು ಸರ್ವಥಾ ದುಷ್ಟವಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಮಂದಬುದ್ಧಿಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶೇಷದೇವರು ಎಲ್ಲ ಸರ್ಪಗಳ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರು. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿ ಕೇವಲ ವಾಯುಭಕ್ಷಕರಾಗಿ ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ತಲುಪಿ ತಪೋನಿರತರಾದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರ ತಪಸ್ಸು ಹೇಗಿತ್ತು ?

ಉತ್ತರ - ಬಹಳ ಕಠಿಣವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು. ದೇಹದ ಮಾಂಸ, ಸ್ನಾಯು, ರಕ್ತಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಒಣಗಿ ಹೋದವು. ಜಟಾಚೀರ- ಧಾರಿಯಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಅಖಂಡವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಏನು ಹೇಳಿದರು?

ಉತ್ತರ - ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು, ಮಗು ಏಕಿಷ್ಟು ಕಠಿಣವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವಿ? ನಿನ್ನ ತೀವ್ರತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಬೆಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಏನು ಹೇಳು. ಈಡೇರಿಸುವೆ ಎಂದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಏನಾಗಿತ್ತು ?

ಉತ್ತರ - ನನ್ನ ಸಹೋದರರು ಮಂದಬುದ್ಧಿಯವರು. ಅವರ ಜೊತೆ ವಾಸಿಸಲು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ತಮ್ಮಂದಿರು ಪರಸ್ಪರ ಶತ್ರುಗಳಂತೆ ಅಸೂಯೆ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ವಿನತೆಯ ಮಗನಾದ ಗರುಡನನ್ನು ನಿರಂತರ

ದ್ವೇಷ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಗರುಡನು ಸಹೋದರನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಪರಿತಪ್ತನಾದ ನಾನು ಈ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಡಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ಅವರ ಸಂಬಂಧ ಆಗದಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಏನೆಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದರು ?

ಉತ್ತರ - ಭುಜಗಶ್ರೇಷ್ಠನೇ ! ಈಗಾಗಲೇ ನಾನು ಈ ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಸನ್ನಡತೆಯುಳ್ಳ ನಿನ್ನ ಸಹೋದರರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಭಯವಿಲ್ಲ. ನೀನೂ ಕೂಡ ಘೋರವಾದ ಶಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿರುವಿ. ಆದರೆ ದುರ್ನಡತೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಆಪತ್ತು ಖಚಿತ. ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ ನೀಡುವೆನು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರು ಭಗವನ್ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ವರವನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಲಿಲ್ಲವೆ ?

ಉತ್ತರ - 'ಧರ್ಮೇ ಮೇರಮಾಂ ಬುದ್ಧಿಃ ಕ್ಷಮೇ ತಪಸಿ ಚೇಶ್ವರ' 'ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಆಸಕ್ತಿಯಿರಲಿ ಭಗವನ್ನಿಷ್ಠೆ ಇರಲಿ' ಎಂಬ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಇದರಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು 'ತಥಾಸ್ತು' ಎಂಬ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೇನು ಸಂದರ್ಭ?

ಉತ್ತರ - ಶೇಷದೇವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹಾಗೂ ಭಗವನ್ನಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವತಃ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಗರ, ನಗರ, ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭೂಮಿಯು ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗುವಂತೆ ನೀನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಈ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲು ಶೇಷದೇವರಿಗೆ ಭಯವಾಗಲಿಲ್ಲವೆ ?

ಉತ್ತರ - ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರ್ಣವಾದ ಅರಿವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿದರು. ತನ್ಮೂಲಕ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

'ಅಧೋಭೂರ್ಮೇವಸತ್ಯೇವ ನಾಗೋऽನಂತ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ । ಧಾರಯನ್ ವಸುಧಾಮೇಕಃ ಶಾಸನಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ವಿಭುಃ' ಅತ್ಯಂತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಶೇಷದೇವರು ಚತುರ್ಮುಖ-ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಭೂಮಿಯ ಕೆಳಗಿದ್ದು ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರು ಭಗವಂತನ ಹಾಸಿಗೆಯಾಗಿ ಸದಾ ಭಗವಂತನ ಜೊತೆ ಇರಲು ಕಾರಣವೇನು ?

ಉತ್ತರ - ಭಗವಂತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರಿಗೆ ಇರುವ ಭಕ್ತಿ ಅಪಾರವಾದದ್ದು. ಅದನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣುಪಾದಕಮಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವು ಬೇರೆಡೆ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವತಃ ಶೇಷದೇವರೇ ಹೇಳುವ ಮಾತಿದು - 'ವಸಾಮ್ಯಹಂ ಸದೈವಾತ್ರ । ಪಾದಮೂಲೇಚ ಮತ್ಪತೇಃ ವೈಕುಂಠಂ ವಾ ನ ಗಚ್ಛಾಮಿ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ವಿಷ್ಣುಪದಾಂಬುಜಮ್' (ಆದಿತ್ಯಪುರಾಣ) ವಿಷ್ಣುಪಾದಕಮಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೂ ಕೂಡ ನಾನು ತೆರಳಲಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಹಾಗಾದರೆ ಪಾತಾಳಲೋಕಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಹೋದರು ?

ಉತ್ತರ - ಇದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಶೇಷದೇವರೇ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಪಾತಾಳಮಾತ್ರಂ ಗಂತವ್ಯಮ್ ಪಾದಮೂಲಂ ಯತೋ ಹರೇಃ ನ ಸ್ಥಾಸ್ಯಾಮಿ ಕ್ಷಣಮಪಿ ಯತ್ ಸೌಂದರ್ಯಾಮೃತಂ ವಿನಾ' 'ಪಾತಾಳಮೇತಸ್ಯ ಹಿ ಪಾದಮೂಲಂ' ಎಂಬ ಭಾಗವತದ ಮಾತಿನಂತೆ ಪಾತಾಳಲೋಕವು ಭಗವಂತನ ಪಾದಮೂಲ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನ ಪಾದಸೌಂದರ್ಯದ ಅಮೃತರಸವನ್ನು ಪಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಾತಾಳಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ತೆರಳುತ್ತೇನೆ. ಪಾದಸೌಂದರ್ಯಮೃತದ ಪಾನವಿಲ್ಲದೆ ನಾನು ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಇರಲಾರೆ ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿ; ಭಗವಂತನ ಪಾದವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ತೆರಳುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರೂ

ಕೂಡ ಧಾವಿಸುವರು. ಶೇಷದೇವರ ಇಂಥ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಕೆಲವರು ಶೇಷದೇವರು ಭಗವಂತನ ಆಸನವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಹಾಸಿಗೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಯಾವುದು ಸರಿ?

ಉತ್ತರ - 'ಶಯ್ಯಾಽಽಸನಾತಪತ್ರಾದಿರೂಪೀತ್ವಾತ್ಪಾದಸೇವಕಃ' ಎಂಬಂತೆ ಹಾಸಿಗೆ, ಆಸನ, ಛತ್ರ ಪಾದುಕೆ ಎಂಬ ನಾಕು ರೂಪಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಪಾದಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಹಾಸಿಗೆಯಾಗಿ ಸೇವೆಗೈಯುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆಸನವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಛತ್ರವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪಾದುಕೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ನಿರಂತರ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಹರಿಸೇವಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರಿಗೆ ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳೇಕೆ ಇವೆ? ಹಾಗೂ ಈ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ?

ಉತ್ತರ - ಒಮ್ಮೆ ರುದ್ರದೇವರು ಹೀಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದರಂತೆ; ಆ ಶೇಷನ ಭಾಗ್ಯ ಎಷ್ಟು ಅದ್ಭುತ! ಭಗವಂತನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಥ ಶೇಷನೇ ಮಹಾಸೌಭಾಗ್ಯವಂತ.

ಏತದ್ದ್ವಯಂ ದುರ್ಲಭಂ ಮೇ ತ್ರಿನೇತ್ರತ್ವಾದಹೋ ಬತ ।
ಭಾವಿ-ಜನ್ಮನಿ ಶೇಷತ್ವ-ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ವಾ ಮಹತ್ತಪಃ ॥
ಕರೋಮಿತ್ಯತಿ-ವೈರಾಗ್ಯಾತ್ ಶಂಭುಃ ಕೈಲಾಸ-ಗೋಽಭವತ್ ।

ನನಗೆ ಕೇವಲ ಮೂರೇ ಕಣ್ಣುಗಳಿವೆ ಶೇಷದೇವರಂತೆ ಸಾವಿರಕಣ್ಣುಗಳಿಲ್ಲ. ನಿರಂತರ ಭಗವಂತನ ಪಾದಸಾಮಿಪ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಸೇವೆಗೈಯುವ ಭಾಗ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಆ ಶೇಷನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸೇವೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ ನನಗೆ ಒದಗಲಿ' ಎಂದು ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರಂತೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವಂತನ ಪಾದಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ, ಹಾಗಾದರೆ ಇವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ

ಲೋಕವಿಲ್ಲವೆ? ಅಥವಾ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆ ಸಾಧನೆಗೈದು ಹರಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೆ?

ಉತ್ತರ - ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಹಾಸಿಗೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪದಿಂದ ಇವರದ್ದೇ ಆದ ಪಾತಾಳಲೋಕದಲ್ಲಿ 'ಭೋಗವತೀ ಎಂಬ ಅರಮನೆ ಇದೆ. ಇವರ ಲೋಕ ಪಾತಾಳಲೋಕ. ಇವರ ಅರಮನೆಯ ಹೆಸರು 'ಭೋಗವತೀ' ಅಲ್ಲಿ ಮಣಿಮಯಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ತನ್ನ ಮಡದಿಯಾದ ವಾರುಣಿಯ ಜೊತೆ ನಿರಂತರ ಅವನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಮೃತಾನ್ನ ಊಟವನ್ನು ಉಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಯಾರು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ?

ಉತ್ತರ - ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಧಾರಿಯಾದ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಕೂರ್ಮರೂಪದಿಂದ ವಾಯುದೇವರು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ವಾಯುದೇವರನ್ನು ಭಗವಂತನು ಕೂರ್ಮರೂಪದಿಂದ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ದಿಗ್ಗಜಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನೀವು ಶೇಷದೇವರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಯಾವುದು ಸರಿ?

ಉತ್ತರ - ದಿಗ್ಗಜಗಳನ್ನು ಶೇಷದೇವರೇ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ರಸಾತಳದಲ್ಲಿ ದಿಗ್ಗಜಗಳಿವೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕೆಳಗಿನ ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲಿ ಶೇಷಶಾಯಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ?

ಉತ್ತರ - ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಖಾ ಎಂಬ ದ್ವೀಪದ ಅನಂತರ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವಿದೆ. ಅದರ ಆಚೆ ಪುಷ್ಕರದ್ವೀಪವಿದೆ. ಈ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವು 32

ಲಕ್ಷಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರ ಹೊಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಶೇಷಶಾಯಿಯಾಗಿ ಪವಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಇಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಆಗಾಗ ಬರುತ್ತಾರೆಂದು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ಸರಸಭಾರತಿವಿಲಾಸದ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ನಾಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಶೇಷಶಾಯಿ ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದೂ ಕೂಡ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ 14 ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಭಗವಂತನ ಮಂದಿರ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಶೇಷಶಯನನಾಗಿ ಅಥವಾ ಅನಂತಾಸನನಾಗಿ ಇರುತ್ತಾನೆಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬಹುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಕೆಲವೆಡೆ ವಾಸುಕಿಶಯನ ಎಂದಿದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆ ಅನಂತಶಯನ ಎಂದಿದೆ. ಆದರೆ ನೀವು ಶೇಷಶಯನ ಎನ್ನುತ್ತಿರುವಿರಿ; ವಾಸುಕಿಯು ಶೇಷದೇವರ ತಮ್ಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವಿರೋಧವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಹರಿಸುವುದು ?

ಉತ್ತರ - ಅನಂತ, ವಾಸುಕಿ, ನಾಗರಾಜ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡ ಶೇಷದೇವರದ್ದೇ ಹೆಸರುಗಳಾಗಿವೆ. ತನ್ನ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೇ ತನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಶೇಷದೇವರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಜೊತೆ ಮದುವೆಯಾದಾಗ ನೂತನ ದಂಪತಿಗಳು ಶೇಷನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ಸುಖಾಧಿಕ್ಯ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ನವದಂಪತಿಗಳು ಶೇಷನ ಮೇಲೆ ರತಿಕ್ರೀಡೆಯಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಜೊತೆ ರತಿಕ್ರೀಡೆಗೆ ಏಕಾಂತತೆ ಹಾಳಾಯಿತಲ್ಲವೆ?

ಉತ್ತರ - ನಮ್ಮಂತೆ ಭಗವಂತ ರತಿಕ್ರೀಡೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಭಾವಿಸುವುದೇ ತಪ್ಪು. ಆ ನವದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಮಲಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಶೇಷದೇವರಿಗೆ ನೀಡುವುದೇ ಭಗವಂತನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಆ ಶೇಷದೇವರು ಹಾಸಿಗೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಲ್ಲಿ ಸುಖಾಧಿಕ್ಯಾದಿಗಳು ಸರ್ವಥಾ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು

ಶೇಷದೇವರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಉಳಿದ ತತ್ತ್ವಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಭಗವಂತನ ಜೊತೆ ಸದಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. 'ಮುಖಾದಿಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಾದ್ವಾಯುರಜಾಯತ' ಇತ್ಯಾದಿ ವೇದಮಂತ್ರವು ಹೇಳುವಂತೆ ಅಗ್ನಿ, ಇಂದ್ರ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಮೊದಲಾದವರು ಭಗವಂತನ ಅವಯವಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲೇ ಆಶ್ರಯ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಗವಂತನು ಇರಲಾರ. ಅಥವಾ ರತಿಕ್ರೀಡೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರಿಗೆ ಅಜ್ಞಾನ ನೀಡುತ್ತಾನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಹಾಗಾದರೆ ಭಗವಂತನು ಇರುವಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಈ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾರೆಯೇ ?

ಉತ್ತರ - ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಜೊತೆ ಈ ದೇವತೆಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಹೊರಗೂ ಕೂಡ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಮುಕ್ತದೇವತೆಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಉಳಿದೆಡೆ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರು ಪಾತಾಳಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆಂದು ಕೆಲವೆಡೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕೆಳಗೆ ಶೇಷದೇವರು 14 ಲೋಕಗಳನ್ನು ನಿಂತು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೆಲವೆಡೆ ಇದೆ. ಯಾವುದು ಸರಿ ?

ಉತ್ತರ - ಪಾತಾಳಲೋಕವೆಂದರೆ ಆದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕೆಳಗೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಕಾಶಸಂಹಿತೆ ಇದನ್ನು ಹೀಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ-

ಪಾತಾಳೇ ನರಕಾಶ್ಚಾಷ್ಟವಿಂಶತ್‌ಸಂಖ್ಯಾ ಹರೇಃ ಕೃತಾಃ ।
ತದಧಸ್ತಾತ್ ಪಂಚವಿಂಶತ್ಕೋಟಿಗರ್ಭಾಂಬುನಿರ್ಮಲಮ್ ॥
ಲಕ್ಷೋನಂ ಯತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶೋ ಯಾದೋರೂಪೀ ವಿರಾಜತೇ ।
ಸಹಸ್ರಮೂರ್ಧ್ನಃ ಫಣಿನಸ್ತ್ವೇಕಸ್ಮಿನ್ ಮಸ್ತಕೇ ತದಾ ॥
ಸರ್ಷಪಾಯತಿ ವೈ ವಿಶ್ವಂ ನಿಖಿಲಂ ವಾರುಣೀಪತೇಃ ।
ಧರಾಖಿಲೇಯಂ ಸದ್ವೀಪಾ ಸಸಾಗರಕುಲಾಚಲಾ ॥

ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ 28 ನರಕಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದರ ಕೆಳಗೆ 25 ಕೋಟಿ ಆಳತೆಯ ಘನೋದಕವಿದೆ. ಅದರ ಕೊನೆಯ ಒಂದು ಲಕ್ಷಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲೇ ಸಾವಿರ ಹೆಡಗಳುಳ್ಳ ಶೇಷದೇವರು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸಾವಿರ ಹೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗರ ಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಾಸಿವೆ ಕಾಳಿನಂತೆ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ಇದ್ದಾನೆಂದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶೇಷದೇವರೆಂದು ನೀವು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಇದು ಹೇಗೆ ?

ಉತ್ತರ - ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ವಿಶೇಷ ಆವೇಶ ಈ ಶೇಷದೇವರಲ್ಲಿದೆ. ಅಥವಾ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನೇ ಭೂಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಅಧೀನವಾಗಿ ಶೇಷದೇವರು ಭೂಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಸಂಕರ್ಷಣ ಎಂದರೇನು?

ಉತ್ತರ - ದ್ರಷ್ಟೃವನ್ನು ದೃಶ್ಯದೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆದು 'ನಾನು ಕರ್ತಾ' ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನರೂಪವಾದ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವವನು ಎಂದರ್ಥ. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹಾಗೂ 'ಅಹಂ' ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ನೀಡುವವನೇ ಸಂಕರ್ಷಣ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನೇ ಪ್ರಳಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಹೇಗೆ ?

ಉತ್ತರ - ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪಿಯಾದ ಈ ಭಗವಂತನು ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕೋಪದಿಂದ ಚಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ತ್ರಿನೇತ್ರರಾದ ಮಹಾರುದ್ರದೇವರು ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹನ್ನೊಂದು ರೂಪಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಳಯಕಾರ್ಯವು ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಹಾಗಾದರೆ ರುದ್ರದೇವರು ಸಂಕರ್ಷಣನಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರೂ ಕೂಡ ಹುಟ್ಟಬೇಕಲ್ಲವೆ?

ಉತ್ತರ - ಈ ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತ ಅಧೀನವಾಗಿಯೇ ಅಹಂಕಾರತತ್ವಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಗರುಡ,ಶೇಷ,ರುದ್ರರು ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಸ್ವತಃ ರುದ್ರದೇವರೆ ಇಳಾವೃತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ರುದ್ರದೇವರು ಸಂಕರ್ಷಣನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಗರುಡದೇವರು ಹಾಗೂ ಶೇಷದೇವರೂ ಕೂಡ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆಂದು ಉಪಲಕ್ಷಣಯಾ ವಿವಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಇಳಾವೃತಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ ರುದ್ರದೇವರು ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೀನೇ ನನ್ನ ಜನಕನೆಂದು ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾರೆ-

ಯಸ್ಯಾದ್ಯ ಆಸೀದ್ ಗುಣವಿಗ್ರಹೋ ಮಹಾನ್
ವಿಜ್ಞಾನಧಿಷ್ಣೋ ಭಗವಾನಜಃ ಕಿಲ ।
ಯತ್-ಸಂಭವೋಽಹಂ ತ್ರಿವೃತಾ ಸ್ವತೇಜಸಾ
ವೈಕಾರಿಕಂ ತಾಮಸಮೈಂದ್ರಿಯಂ ಸೃಜೇ ॥

ಹೇ ಸಂಕರ್ಷಣನೇ! ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕಶರೀರಿಯೂ ಮಹತ್ತತ್ವಾ-ಭಿಮಾನಿಯೂ ಬುದ್ಧಿತತ್ವಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಆಶ್ರಯನೂ ಆದ ಭಗವಾನ್ ಚತುರ್ಮುಖನು ನಿನ್ನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನಿನ್ನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವ ನಾನು ತ್ರಿವಿಧಾಹಂಕಾರ ಪ್ರೇರಕವಾಗಿ ಮೂರು ಬಗೆಯಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ವೈಕಾರಿಕ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತೈಜಸ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ತಾಮಸಪಂಚಭೂತಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹೇ ಶೇಷದೇವನೇ! ಭಗವಾನ್ ಚತುರ್ಮುಖನಿಂದ ನೀನು ಜನಿಸಿರುವೆ ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಇಳಾವೃತಖಂಡದಲ್ಲಿ ರುದ್ರದೇವರು ಶೇಷನನ್ನೇ ಸಂಬೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಪಂಚಮಸ್ಕಂಧದ 17ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ

ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಇಳಾವೃತಖಂಡದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಸಂಕರ್ಷಣನ ಜೊತೆ ಶೇಷದೇವರಿದ್ದಾರೆಯೇ ?

ಉತ್ತರ - ಇಳಾವೃತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಶಿವನೊಬ್ಬನೇ ಪುರುಷನು. ಉಳಿದವರಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಧನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವನಿಗಿಂತಲೂ ಶೇಷದೇವರು ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲವೆನ್ನಲು ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಸಂಕರ್ಷರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವ ಜೊತೆ ಶೇಷನನ್ನು ಕೂಡ ರುದ್ರದೇವರು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮಿಶ್ರಸ್ತುತಿಯಾಗಿದೆ. ಸಂಕರ್ಷಣನನ್ನು ಹೇಳುವ ಶಬ್ದಗಳು ಅಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಶೇಷನನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ರುದ್ರದೇವರಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಶೇಷದೇವರು ಸ್ತುತ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಇಳಾವೃತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪಾತಾಳಲೋಕದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತ ಹಾಗೂ ಶೇಷದೇವರು ಹೇಗಿದ್ದಾರೆ ?

ಉತ್ತರ - ಸುರರು, ಅಸುರರು, ಉರಗರು, ಸಿದ್ಧರು, ಗಂಧರ್ವರು, ವಿಧ್ಯಾಧರರು, ಅಖಂಡವಾಗಿ ಸಂಕರ್ಷಣನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮತ್ತೇರಿ ಆನಂದದಿಂದ ವಿಕಾರಗೊಂಡಂತಿವೆ. ಸುಂದರವಾದ ವಚನಾಮೃತದಿಂದ ತನ್ನ ಪಾರ್ಷದರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ನೀಲವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಏಕಕುಂಡಲವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಹಲಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಅದರ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ತೋಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ವೈಜಯಂತೀಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆ ವೈಜಯಂತೀಮಾಲೆಯು ದುಂಬಿಗಳ ಹಿಂಡು ಬಾಡದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಎಳೆ ತುಳಸಿಯ ಸುಗಂಧಭರಿತ ಮಧುರರಸವೊಂದು ಮತ್ತೇರಿ ಮಧುರವಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಆ ಮಾಲೆಯ ಸೊಬಗು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಂಕರ್ಷರೂಪಿಯಾದ

ಭಗವಂತನನ್ನು ಹಾಗೂ ಅದರ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತಿರುವ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿರುವ ನಾಗಕನ್ನಿಕೆಯರು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ನಾವು ಹೇಳಲಾಗದಷ್ಟು ಪಾಪವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಯುವುದು ಹೇಗೆ ?

ಉತ್ತರ - ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷ ದೊರಕುತ್ತದೆಂದು ಭಾಗವತದ ಪಂಚಮಸ್ಕಂಧವು ಧೈರ್ಯ ತುಂಬುತ್ತದೆ.

ಯನ್ನಾಮ ಶ್ರುತಮನುಕೀರ್ತಯೇದಕಸ್ಮಾ-
ದಾರ್ತೋ ವಾ ಯದಿ ಪತಿತಃ ಪ್ರಲೋಭನಾದ್ವಾ ।
ಹಂತ್ಯಂಹಃ ಸಪದಿ ನೃಣಾಮಶೇಷಮನ್ಯಂ
ಕಂ ಶೇಷಾದ್ ಭಗವತ ಆಶ್ರಯೇನ್ಮುಮುಕ್ಷುಃ ॥

ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ದುಃಖಿತರಾಗಿ ಬಿದ್ದು, ಅಥವಾ ಯಾವುದೋ ಪ್ರಲೋಭನೆಗೊಳಗಾಗಿಯಾದರೂ ತಾವು ಹಿಂದೆ ಕೇಳಿದ ಯಾರ ನಾಮವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಒಡನೆ ಅವರ ಸಮಸ್ತಪಾಪವನ್ನು ಯಾವ ನಾಮ ನಾಶಪಡಿಸುವುದೋ ಅಂಥ ಶೇಷನಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನು ಮುಮುಕ್ಷು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾನೆ ?

ಶೇಷದೇವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲವು ಈ ಶೇಷದೇವರು ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪರಮಾಣುವಿನಂತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಶಕ್ತಿ ಅನಂತವಾಗಿದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಯಾರಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಹಾಮೇಧಾವಿಗೂ ಕೂಡ ಇವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಎಣಿಸಿ ಮುಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇವರ ವೀರ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಕೊನೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಈ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದರೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧನೆಗೈಯಬೇಕು?

ಉತ್ತರ - ಶೇಷದೇವರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ತನ್ಮೂಲಕ ಸಂಕರ್ಷಣ-ರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಶೇಷದೇವರ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯನು ತೆರಳಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಪೌರುಷೇಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಶೇಷದೇವರ ಅನುಗ್ರಹ ಏಕೆ?

ಉತ್ತರ - ಸ್ವತಃ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರೆ ಮಹಾಭಾರತದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ನಾರಾಯಣಂ ಸಮಸ್ಕೃತ್ಯ ನರಂ ಚೈವ ನರೋತ್ತಮಮ್' ಎಂಬುದಾಗಿ ನರ ಶಬ್ದದಿಂದ ಶೇಷದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ ಬರಬೇಕೆಂದರೆ ಶೇಷದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಬೇಕು. ಅವರ ಅನುಗ್ರಹವಾದರೆ ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ವಾಯುದೇವರು ಸಾಧಕರೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಶೇಷದೇವರು ಉಪಸಾಧಕರು ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ನರಶಬ್ದದಿಂದ ಶೇಷದೇವರನ್ನೇ ವಿವಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಎನ್ನಲು ಏನು ಆಧಾರ?

ಉತ್ತರ - ಉಪಸಾಧಕೋ ನರಶ್ಶೋಕ್ತೋ ದೇವೀ ಭಾಗ್ಯಾತ್ಮಿಕಾ ನೃಣಾಮ್ ।
ಸರಸ್ವತೀ ವಾಕ್ಯರೂಪಾ ತಸ್ಮಾನ್ನಮ್ಯಾ ಹಿ ತೇಽಖಿಲಾಃ ।

ಉಪಸಾಧಕನಾದ ಶೇಷನೇ 'ನರ'. ಗ್ರಂಥಾಧ್ಯೇತೃಗಳಾದ ಜನರಿಗೆ ಭಾಗ್ಯ ನೀಡುವವಳು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ. ಗ್ರಂಥಾಭಿಮಾನಿನೀ ಸರಸ್ವತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಮನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರ ಯಾವುದು ?

ಉತ್ತರ - ಫಣಾಷ್ಟದಲಶೇಖರಂ ಧೃತಸುವರ್ಣಪುಂಜಪ್ರಭಂ ।
ಸವಜ್ರವರಭೂಷಣಂ ನವಸರೋಜರಕ್ತೇಕ್ಷಣಮ್ ।
ಸುವರ್ಣಮುಕುಟೋಜ್ಜ್ವಲಂ ಸಕಲವಾಂಛಿತಾರ್ಥಪ್ರದಂ ।
ನಮಾಮಿ ಶಿರಸಾ ಸುರಾಸುರನಮಸ್ಕೃತಂ ವಾಸುಕಿಮ್ ॥

ಓ ಶೇಷದೇವರೇ! ತಾವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಎಂಟು ಫಣಗಳುಳ್ಳವ-ರಾಗಿರುವಿರಿ. ತೇಜಃಪುಂಜವಾದ ಸುವರ್ಣದ ಕಾಂತಿ ತಮ್ಮದು. ವಜ್ರಾಭರಣಭೂಷಿತರು. ಆಗ ತಾನೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಮಲದಂತೆ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವರು ಸುವರ್ಣಮುಕುಟಧಾರಿಗಳು. ಭಕ್ತರ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವವರು. ಸುರರು ಹಾಗೂ ಅಸುರರಿಂದ ವಂದಿತರು. ಇಂತಹ 'ವಾಸುಕೀ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಧರಿಸಿದ ತಮಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನನ್ನ ನಮನ.

ಸಹಸ್ರವಕ್ತ್ರಂ ದ್ವಿಸಹಸ್ರಜಿಹ್ವಂ ಪಿಶಂಗನೇತ್ರಂ ಕಪಿಲಾಂಶುಕಾಢ್ಯಮ್ ।
ವಿಷಾಯುಧಂ ಪ್ರೋಜ್ಜ್ವಲದಂಷ್ಟ್ರಬಾಹುಂ ತಂ ನಾಗರಾಜಂ ಪ್ರಣತೋಽಸ್ಮಿ ನಿತ್ಯಮ್ ॥

ಎಲ್ಲ ನಾಗಗಳಿಗೆ ರಾಜರಾದ ವಿಷಪೂರಿತವಾದ ಆಯುಧಧಾರಿಗಳಾದ ಶೇಷದೇವರೇ! ಸಾವಿರ ವದನಗಳು, ಎರಡು ಸಾವಿರ ನಾಲಿಗೆಗಳು ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಉಜ್ಜ್ವಲಿಸುವ ತಮ್ಮ ಮುಖ ಉಜ್ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥ ತಮಗೆ ನಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ನನ್ನ ನಮನ.

ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಂ ಜಗದೇಕಕುಂಡಲಂ
ಪೀತಾಂಬರಂ ಧೂಮ್ರಸಹಸ್ರಲೋಚನಮ್ ।
ಉದಾರವೀರ್ಯಂ ವಿಷದಂಷ್ಟ್ರಕಾನನಂ
ನಮಾಮ್ಯನಂತಂ ಭುವನೈಕನಾಥಮ್ ॥

ಸಾವಿರ ಹೆಡೆಗಳುಳ್ಳ ಒಂದೇ ಕುಂಡಲವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಗಳಾದ ಕೆಂಪಾದ ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಅಪಾರ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ವಿಷಪೂರಿತಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖವುಳ್ಳ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಒಡೆಯರಾದ ಅನಂತನಾಮಕರಾದ ಓ ಶೇಷದೇವರೇ! ತಮಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಿಸುವೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಹೆಂಗಸರು ಹೇಳಬಹುದಾದ ಶೇಷದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ದಾಸರಾಯರ ಹಾಡುಗಳು ಇವೆಯೇ ?

ಉತ್ತರ - ಶೇಷದೇವರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ತನ್ಮೂಲಕ ಸಂಕರ್ಷಣ-ರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಶೇಷದೇವರ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯನು ತೆರಳಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಪೌರುಷೇಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಶೇಷದೇವರ ಅನುಗ್ರಹ ಏಕೆ?

ಉತ್ತರ - ಸ್ವತಃ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರೆ ಮಹಾಭಾರತದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ನಾರಾಯಣಂ ಸಮಸ್ಕೃತ್ಯ ನರಂ ಚೈವ ನರೋತ್ತಮಮ್' ಎಂಬುದಾಗಿ ನರ ಶಬ್ದದಿಂದ ಶೇಷದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ ಬರಬೇಕೆಂದರೆ ಶೇಷದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಬೇಕು. ಅವರ ಅನುಗ್ರಹವಾದರೆ ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ವಾಯುದೇವರು ಸಾಧಕರೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಶೇಷದೇವರು ಉಪಸಾಧಕರು ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ನರಶಬ್ದದಿಂದ ಶೇಷದೇವರನ್ನೇ ವಿವಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಎನ್ನಲು ಏನು ಆಧಾರ?

ಉತ್ತರ - ಉಪಸಾಧಕೋ ನರಶ್ಶೋಕ್ತೋ ದೇವೀ ಭಾಗ್ಯಾತ್ಮಿಕಾ ನೃಣಾಮ್ ।
ಸರಸ್ವತೀ ವಾಕ್ಯರೂಪಾ ತಸ್ಮಾನ್ನಮ್ಯಾ ಹಿ ತೇಽಖಿಲಾಃ ।

ಉಪಸಾಧಕನಾದ ಶೇಷನೇ 'ನರ'. ಗ್ರಂಥಾಧ್ಯೇತೃಗಳಾದ ಜನರಿಗೆ ಭಾಗ್ಯ ನೀಡುವವಳು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ. ಗ್ರಂಥಾಭಿಮಾನಿನೀ ಸರಸ್ವತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಮನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರ ಯಾವುದು ?

ಉತ್ತರ - ಫಣಾಷ್ಟದಲಶೇಖರಂ ಧೃತಸುವರ್ಣಪುಂಜಪ್ರಭಂ ।
ಸವಜ್ರವರಭೂಷಣಂ ನವಸರೋಜರಕ್ತೇಕ್ಷಣಮ್ ।
ಸುವರ್ಣಮುಕುಟೋಜ್ಜ್ವಲಂ ಸಕಲವಾಂಛಿತಾರ್ಥಪ್ರದಂ ।
ನಮಾಮಿ ಶಿರಸಾ ಸುರಾಸುರನಮಸ್ಕೃತಂ ವಾಸುಕಿಮ್ ॥

ಓ ಶೇಷದೇವರೇ! ತಾವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಎಂಟು ಫಣಗಳುಳ್ಳವ-ರಾಗಿರುವಿರಿ. ತೇಜಃಪುಂಜವಾದ ಸುವರ್ಣದ ಕಾಂತಿ ತಮ್ಮದು. ವಜ್ರಾಭರಣಭೂಷಿತರು. ಆಗ ತಾನೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಮಲದಂತೆ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವರು ಸುವರ್ಣಮುಕುಟಧಾರಿಗಳು. ಭಕ್ತರ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವವರು. ಸುರರು ಹಾಗೂ ಅಸುರರಿಂದ ವಂದಿತರು. ಇಂತಹ 'ವಾಸುಕೀ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಧರಿಸಿದ ತಮಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನನ್ನ ನಮನ.

ಸಹಸ್ರವಕ್ತ್ರಂ ದ್ವಿಸಹಸ್ರಜಿಹ್ವಂ ಪಿಶಂಗನೇತ್ರಂ ಕಪಿಲಾಂಶುಕಾಢ್ಯಮ್ ।
ವಿಷಾಯುಧಂ ಪ್ರೋಜ್ಜ್ವಲದಂಷ್ಟ್ರಬಾಹುಂ ತಂ ನಾಗರಾಜಂ ಪ್ರಣತೋಽಸ್ಮಿ ನಿತ್ಯಮ್ ॥

ಎಲ್ಲ ನಾಗಗಳಿಗೆ ರಾಜರಾದ ವಿಷಪೂರಿತವಾದ ಆಯುಧಧಾರಿಗಳಾದ ಶೇಷದೇವರೇ! ಸಾವಿರ ವದನಗಳು, ಎರಡು ಸಾವಿರ ನಾಲಿಗೆಗಳು ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಉಜ್ಜ್ವಲಿಸುವ ತಮ್ಮ ಮುಖ ಉಜ್ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥ ತಮಗೆ ನಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ನನ್ನ ನಮನ.

ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಂ ಜಗದೇಕಕುಂಡಲಂ
ಪೀತಾಂಬರಂ ಧೂಮ್ರಸಹಸ್ರಲೋಚನಮ್ ।
ಉದಾರವೀರ್ಯಂ ವಿಷದಂಷ್ಟ್ರಕಾನನಂ
ನಮಾಮ್ಯನಂತಂ ಭುವನೈಕನಾಥಮ್ ॥

ಸಾವಿರ ಹೆಡೆಗಳುಳ್ಳ ಒಂದೇ ಕುಂಡಲವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಗಳಾದ ಕೆಂಪಾದ ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಅಪಾರ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ವಿಷಪೂರಿತಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖವುಳ್ಳ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಒಡಯರಾದ ಅನಂತನಾಮಕರಾದ ಓ ಶೇಷದೇವರೇ! ತಮಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಿಸುವೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಹೆಂಗಸರು ಹೇಳಬಹುದಾದ ಶೇಷದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ದಾಸರಾಯರ ಹಾಡುಗಳು ಇವೆಯೇ ?

ಉತ್ತರ - ಶ್ಯಾಮಸುಂದರದಾಸರು ರಚಿಸಿದ ಹಾಡು ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿದೆ.

ಪೋಷಿಸೆನ್ನನು ನಿರುತ ಶೇಷದೇವಾ ।
ದೋಷ ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಲೇಸಾಗಿ ಪಿಡಿ ಕರವಾ ॥ ಪ ॥

ವನಧಿಶಯನಗೆ ತಲ್ಪ ಅನುಜ ಪೂರ್ವಜನಾಗಿ
ಘನ ಸೇವೆಯನು ಗೈದ ಫಣಿರಾಜನೇ ॥
ವಿನಯದಲಿ ಭಿನ್ನೈಪೆ ನಿನಗಶನವಾದಾತ ।
ಎನಗೊಲಿದು ಪೊರೆವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಅನುದಿನದಿ ॥1॥

ಭೂ ಗಗನ ಪಾತಾಳ ಸಾಗರವ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ।
ಯೋಗಸಾಧನ ಶೂರ ನಾಗನಾಥಾ ॥
ಬಾಗಿ ಬೇಡುವೆ ಭವದ ರೋಗಕೌಷಧವಾದ
ಭಾಗವತ ಶ್ರವಣ ಸುಖಾರಾಗದಲಿ ಕೊಟ್ಟು ॥2॥

ಸಾಸಿರಾಂಬಕ ನಮಿತ ಸಾಸಿರಾನನನಾದ
ವಾಸುಕಿವರ ವಾರುಣಿಶ ನಿನ್ನ ॥
ಹಾಸಿಗೆಯ ಗೈದಂಥ ಶ್ರೀಶ್ಯಾಮಸುಂದರನ
ದಾಸರಾದವರ ಸಹವಾಸ ಪಾಲಿಸಿ ನಿತ್ಯ ॥3॥

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಸರಸಭಾರತಿವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ವಾದಿರಾಜರು ಹೇಗೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ ?

ಉತ್ತರ - ಧೃತಲೋಕ ಧ್ವಸ್ತಶೋಕ ಫಣಾಜಾಲಪ್ರಭೋಜ್ಜ್ವಲ
ವಿಶಂಕ ಹರಿಪರ್ಯಂಕ ಸುಶಾಂತಾನಂತ ತೇ ನಮಃ ॥
ನಾಗ ನಾಗೇಂದ್ರಶಯನಂ ನಾಗಾನಾಮಧಿಪ ಪ್ರಭೋ ।
ಆಗಮಸ್ತುತಚಾರಿತ್ರಂ ಯೋಗೀಂದ್ರಪ್ರಿಯ ದರ್ಶಯ ॥

ಲೋಕಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ದುಃಖರಹಿತನಾದ ಹೆಡೆಗಳ ಸಮೂಹದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸಂಶಯ ರಹಿತನಾದ ಹರಿಯ ಮಂಚನಾದ ಪರಮಶಾಂತನಾದ ಅನಂತನೇ! ಶೇಷನೇ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.

ಸರ್ಪರಾಜನೂ ಯೋಗಿಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ಪ್ರಿಯನೂ ಆದ ಪ್ರಭುವಾದ ನಾಗರಾಜನೇ! ವೇದಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಲ್ಪಟ್ಟ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳ ನಾಗೇಂದ್ರನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವ ಹರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ನಾಗಪಂಚಮಿಯೆಂದು ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪೂಜಿಸಬೇಕೋ ? ಅಥವಾ ಉಳಿದ ನಾಗಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕೋ ?

ಉತ್ತರ - ಅಂದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶೇಷದೇವರನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರ ಅನುಚರರಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ನಾಗಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಹಾಗಾದರೆ ಅನಂತ, ವಾಸುಕೀ, ಪದ್ಮ, ಕಂಬಲ, ಕರ್ಕೋಟಕ, ಭುಜಂಗ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಶಂಖಪಾಲ, ತಕ್ಷಕ, ಪಿಂಗಲ, ಅನಂತ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಅಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಾಗಗಳ ಹೆಸರಲ್ಲವೆ ?

ಉತ್ತರ - ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶೇಷದೇವರ ಹೆಸರುಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಬೇರೆ ನಾಗಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರಿಗೆ ಯಾವುದು ಇಷ್ಟ ? ಶೇಷದೇವರಿಗೆ ಯಾವುದರಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ ? ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಯಾವ ಅಧಿಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು ?

ಉತ್ತರ - ಹುತ್ತದ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಶೇಷದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಹಾಲಿನ ಅಭಿಷೇಕ ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಗರಿಕೆ ಕೇತಕೀಪುಷ್ಪ ಇವುಗಳು ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದವು. ಹಾಗೂ ಕಡಲೇಬೇಳೆಯ ಕೋಸಂಬರಿ, ತಂಬಿಟ್ಟು, ಕಡುಬು ಮೊದಲಾವುಗಳ ನೈವೇದ್ಯಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಪೂಜೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು ? ಹಾಗೂ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ?

ಉತ್ತರ - ಶೇಷೇಶಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ ಶೇಷೇಶೋ. ವೈ ದದಾತಿ ಚ ।
ಶೇಷೇಶಸ್ತಾರಕೋಭಾಭ್ಯಾಂ ಶೇಷೇಶಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ನಾಗಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ದಕ್ಷಿಣೆಸಹಿತವಾಗಿ ಉತ್ತಮರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಗರುಡದೇವರ ಪೂಜೆಯಂತೆ ಶೇಷದೇವರ ಪೂಜೆಯೂ ಕೂಡ ಆವಶ್ಯಕವೇ ?

ಉತ್ತರ - ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಶೇಷದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಸರ್ಪದೋಷಾದಿಗಳು ಪರಿಹಾರ-ವಾಗುತ್ತವೆ. ಶೇಷಶಾಯಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಮನೆಯಿಂದ ಗರುಡದೇವರ ಜೊತೆ ಶೇಷದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ. ಆದರ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸಾಧಕರು ಶೇಷದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ?

ಉತ್ತರ - ದಧಾನೌ ಹಲಸೌನಂದೌ ಶ್ವೇತವರ್ಣಃ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ ।
ಸಹಸ್ರಮೂರ್ಧಾಽದ್ವಿತೀಯ ಕರ್ಣಭೂಷಃ ಪ್ರಿಯಾಯುತಃ ।
ವನಮಾಲೀ ನೀಲವಾಸಾ ಧ್ಯೇಯೋ ವಿಷ್ಣೋಽಸ್ತು ಪೃಷ್ಠತಃ॥

ಎಡ-ಬಲಕೈಗಳಲ್ಲಿ ನೇಗಿಲು ಹಾಗೂ ಸೌನಂದವೆಂಬ ಒನಕೆಯನ್ನೂ ಹೊತ್ತು ನಿಂತ ಭಂಗಿ. ಸಾವಿರ ಹೆಡೆಗಳು, ಒಂಟಿಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಉಂಗುರ, ಬೆಳ್ಳನೆಯ ಮೈಬಣ್ಣ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ವನಮಾಲೆ, ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಪಟ್ಟೆಯುಡುಗೆ, ಇಂಥ ಶೇಷನನ್ನು, ಮಡದಿ ವಾರುಣಿಯೊಡನೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಹಿಂದೆ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತಿರುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಯೇ ?

ಉತ್ತರ - 72 ಮಂತ್ರಗಳ ನಡುವೆ ಶೇಷಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು?

ಉತ್ತರ - ಈಗಾಗಲೇ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠನೆ ಮಾಡಿ ಶೇಷಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಅನಂತರ ಹೀಗೆ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು-

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಮಮ ಹೃತ್ಪದ್ಮಸ್ಥಿತ ಬಿಂಬರೂಪಿಣಂ ಶೇಷಾಂತರ್ಗತ-ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಂ ಪೀಠಸ್ಥಿತೈತದ್ಧಾತು ಮಯಪ್ರತಿಮಾಂತಃಸ್ಥಿತ-ತೇಜಸ್ಸಾರಮಯಪ್ರತಿಮಾಂತಸ್ಥಿತಃ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಮಾಮಧ್ಯೇ ರಮಯಾ ಸಹ ಕ್ಷೀರನೀರವದಾಸೀನನಂ ಸಂಕರ್ಷಣಂ ಪ್ರತಿಮಾಯಾಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಓಂ ಶೇಂ ಶೇಷಾಯ ನಮಃ ಓಂ

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಭಗವಂತನಿಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ದೇವತೆಗಳು ಒಂದೊಂದು ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶೇಷದೇವರು ಯಾವ ಉಪಚಾರವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ?

ಉತ್ತರ - ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೇಷದೇವರು ಆಸನ ಹಾಗೂ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶೇಷಹಸ್ತೇನ ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಶೇಷಹಸ್ತೇನ ಕುಂಡಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ಎಂದು ದೇವರ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಆವರಣ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು ?

ಉತ್ತರ - ಆರನೆಯ ಆವರಣ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಹೀಗೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಓಂ ಕಿರೀಟಾದಿವಿಭೂಷಿತಸೌಮ್ಯವಕ್ತ್ರಾಯ ಸಹಸ್ತಫಣಯುಕ್ತಾಯ ಶುಭ್ರವರ್ಣಾಯ ಮುಸಲಾಭಯಹಸ್ತಸ್ಥಿತಾಯ ಶ್ರೀಮದನಂತಾಯ ನಮಃ

ಹಾಗೂ ಏಳನೆಯ ಆವರಣ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿಋತಿ ಹಾಗೂ ವರುಣರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧೋಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಹೀಗೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಓಂ ಅಂ ಅನಂತಾಯ ಅನಂತಾಖ್ಯಶೇಷಾಯ ನಾಗಾಧಿಪತಯೇ ಕ್ಷೀರಸಾಗರನಿಭಾಯ ಶುಭ್ರವರ್ಣಾಯ ಫಣಾಮಣಿ-ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಭೂಷಿತಾಯ ನಾಗವಾಹನಾಯ ರಥಾಂಗಾಯುಧಾಯ ವಾರುಣೀಸಹಿತಾಯ ಸಹಸ್ರಫಣಾಯ ಸಪುತ್ರಾಯ ಸಪರಿವಾರಾಯ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪಾರ್ಷದಾಯ ನಮಃ

ಪ್ರಶ್ನೆ - ನೈವೇದ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಉತ್ತರ - 'ಶೇಷಸ್ತು ಫಲಶಾಕೇಷು ಪದ್ಮನಾಭಸ್ತು ದೇವತಾ' ಎಂಬಂತೆ ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ಕಾಯಿಪಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಪದ್ಮನಾಭನು ಅಲ್ಲಿ ದೇವತೆಯಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ 'ಸರ್ಪಾಣಂ ಅಸ್ಮಿ ವಾಸುಕಿಃ' ಎಂದು ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನು ಸರ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸುಕಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಅವನಲ್ಲಿ ನಾನು ವಿಭೂತಿರೂಪದಿಂದ ನೆಲೆಸಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಶೇಷದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಏಕೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ?

ಉತ್ತರ - ಒಂದು ಹೆಡೆ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಸರ್ಪವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಕಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಂಥ ವಾಸುಕಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ವಿಭೂತಿರೂಪವಿದೆ. ಅನೇಕ ಹೆಡೆಗಳಿದ್ದರೆ ನಾಗ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನು ಶೇಷದೇವರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲೇ ಮುಂದೆ 'ಅನಂತಶ್ಚಾಸ್ಮಿ ನಾಗಾನಾಂ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಶೇಷದೇವರಲ್ಲಿ ತಾನು ಅನಂತನಾಮಕನಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನ ವಿಭೂತಿರೂಪವಿರುವ ಶೇಷದೇವರ ಮಹಿಮೆ ಕಲ್ಪನಾತೀತ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಸ್ವೋತ್ತಮರಾದ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮ ವಾಯುದೇವರಲ್ಲಿ ಈ ಶೇಷಶಾಯಿತ್ವ, ಗರುಡಾರೂಢತ್ವ ಎಂಬ ಧರ್ಮ ಏಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ?

ಉತ್ತರ - ಇದಕ್ಕೆ ಯುಕ್ತಿಮಲ್ಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜರು ಸುಂದರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ-
'ನ ರಾಜವಾಹನಂ ಕಾಂಕ್ಷೇತ್ ನ ತತ್ಸಿಂಹಾಸನಂ ಭಟಃ ।
ಗರುಡಾರೂಢತಾ ಶೇಷಶಾಯಿತಾ ತತ್ ಕದಾಪಿ ನ ॥'

ರಾಜನಿಗೆ ಸೇವಕನ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟೆ ಅಭಿಮಾನವಿದ್ದರೂ ಸೇವಕನು ರಾಜನ ಆಸನವನ್ನು ಅಥವಾ ವಾಹನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ದೊರಕುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರಂತೆ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗರುಡವಾಹನತ್ವ ಶೇಷಶಾಯಿತ್ವಗಳು ಇತರರಿಗೆ ಎಂದೂ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರ ಅದ್ಭುತ ಮಹಿಮೆ ಯಾವುದು ?

ಉತ್ತರ - ಚತುರ್ಭುಜತ್ವ, ಶಂಖಚಕ್ರಾದಿಧರತ್ವ, ಪಿತಾಂಬರಧಾರಿತ್ವ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅಸಾಧಾರಣಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ. ಮುಕ್ತರಾದವರೆಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಶೇಷಶಾಯಿತ್ವ, ಗರುಡವಾಹನತ್ವ, ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕಿತತ್ವ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಭಗವಂತನ ಅಸಾಧಾರಣಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿವೆ, ಗರುಡದೇವರ, ಶೇಷದೇವರ ಮಹಿಮೆ ಅದ್ಭುತ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರು ಹಾಸಿಗೆ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಸನವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಪಾದುಕೆಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ?

ಉತ್ತರ - ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ವಿವಾಹಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರೇ ಹಸೆಮಣೆ-ಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರು ಕುಳಿತಿರುವ ಯೋಗಪೀಠಸ್ವರೂಪರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಪೀಠಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಸ್ಯ ಯೋಗಪೀಠಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಮದನಂತಾಯ ನಮಃ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹಾಸಿಗೆಯಾದಾಗ ಅವರ ಹೆಡೆಗಳು ಹೇಗೆ ಇರುತ್ತವೆ?

ಉತ್ತರ - ಇದೊಂದು ಅದ್ಭುತ ದೃಶ್ಯ. ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನ ಹೆಡೆ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ತಲೆದಿಂಬಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಹೆಡೆ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ದಿಂಬಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನ ಹೆಡೆ ಬೀಸಣಿಗೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈಶಾನ್ಯದ ಹೆಡೆ ಭಗವಂತನ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಖಡ್ಗ, ಎರಡು ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದೆ. ಆಗ್ನೇಯದ ಹೆಡೆ ಗದಾ, ಪದ್ಮ, ಶಾಂರ್ಙ್ಗಧನುಸ್ಸು ಮೊದಲಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದೆ. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಶೇಷದೇವರ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರು ಕಕ್ಷ್ಯಾತಾರತಮ್ಯ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ?

ಉತ್ತರ - ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದ 21 ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ - 'ಗರುಡಶೇಷ ಶಶಾಂಕದಳ ಶೇಖರರು ತಮ್ಮೊಳು ಸಮರು ಭಾರತಿ ಸರಸಿಜಾಸನಪತ್ನಿಗಧಮರು ನೂರು ಗುಣದಿಂದ' ಗರುಡ ಶೇಷ ರುದ್ರರು ಸಮಾನಕಕ್ಷ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರು ರುದ್ರದೇವರಿಗಿಂತ ಕಿಂಚಿತ್ ಉತ್ತಮರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗರುಡ ಶೇಷ ರುದ್ರರು ಸರಸ್ವತೀ ಭಾರತಿಯರಿಗಿಂತ ನೂರು ಗುಣದಿಂದ ಹೀನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. 5 ನೇ ಕಕ್ಷ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರ ಅವತಾರಗಳೆಷ್ಟು ?

ಉತ್ತರ - ಭಗವಂತನು ನಾರಾಯಣನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದಾಗ ಶೇಷದೇವರು ನರರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದರು. ರಾಮಾವಾತಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದರು. ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಬಲದೇವನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರ ಸಾಧನೆ ಎಷ್ಟು ಕಲ್ಪ ?

ಉತ್ತರ - 50 ಮಹಾಕಲ್ಪ. ಪದವಿಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೂ 50 ಕಲ್ಪ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ನಮ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು?

ಉತ್ತರ - ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜೀವಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು. ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಮಯಕೋಶಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು, ಹಾಗೂ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಅಹಂಕಾರತತ್ವಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶರೀರದಲ್ಲಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು ?

ಉತ್ತರ - ಛಂದಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಶೇಷದೇವರು ಅಭಿಮಾನಿಗಳು. ಹಾಗೂ ಪೌರುಷೇಯಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಛಂದಃಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತವೇ ಮೊದಲಾದ ಯಾವುದೇ ಪೌರುಷೇಯಗ್ರಂಥಗಳ ಅಧ್ಯಯನಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮಹಾಭಾರತದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ನರಂ ಚೈವ ನರೋತ್ತಮಮ್' ಎಂದು ಶೇಷದೇವರನ್ನು ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬಹುದೇ ?

ಉತ್ತರ - ಒಟ್ಟು ನಾಕು ಪುರುಷರು. ಶರೀರಪುರುಷ, ಛಂದಃಪುರುಷ, ವೇದಪುರುಷ, ಸಂವತ್ಸರಪುರುಷ. ಈ ನಾಕು ಪುರುಷರನ್ನು ಉಪನಿಷತ್ತು 'ಚತ್ವಾರಃ ಪುರುಷಃ ಇತಿ ಬಾಧ್ವಃ' ಎನ್ನುತ್ತದೆ. ಅನ್ನಮಯಕೋಶಕ್ಕೆ ಆಧಾರನಾದ ವಾಗಭಿಮಾನಿಯಾದ ರುದ್ರನು ಶರೀರಪುರುಷ ಎನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಾಣಮಯಕೋಶಕ್ಕೆ ಆಧಾರನಾದ ಮನೋಭಿಮಾನಿಯಾದ ಶೇಷನು ಛಂದಃಪುರುಷ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮನೋಮಯಕೋಶಕ್ಕೆ ಆಧಾರನಾದ ಬುದ್ಧ್ಯಭಿಮಾನಿಯಾದ ಗರುಡನು ವೇದಪುರುಷ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ವಿಜ್ಞಾನಮಯಕೋಶಕ್ಕೆ ಆಧಾರರಾದ ಚೇತನಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಗಳು ಸಂವತ್ಸರಪುರುಷರೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗರುಡ, ಶೇಷ, ರುದ್ರರು ನರ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಗಳು ನರೋತ್ತಮ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟನ್ನು 'ನರಂ ಚೈವ ನರೋತ್ತಮಂ' ಎಂದು ಪಠಿಸುವಾಗ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಸ್ವತಃ ಶೇಷದೇವರೇ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಯಾವುದು?

ಉತ್ತರ - ಪಂಚರಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಶೇಷಸಂಹಿತೆಯು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ನಾರದರಿಗೆ ಸ್ವತಃ ಶೇಷದೇವರೇ ಇದನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ?

ಉತ್ತರ - ಎಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಗಳು, ತಂತ್ರಗಳು, ಹಾಗೂ ಪೂಜಾಕ್ರಮಗಳು ಆಯಾ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯಪದ್ಧತಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಶೇಷದೇವರು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಇಷ್ಟವಾದ ಗ್ರಂಥ ಯಾವುದು?

ಉತ್ತರ - ಮಧ್ವವಿಜಯದ 11ನೇ ಸರ್ಗವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ರಚನೆ ಮಾಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯವು ಶೇಷದೇವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಇಷ್ಟವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಶಿಷ್ಯಂದಿರಿಗೆ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಸನಕಾದಿಮುನಿಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಗಗನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಆಚಾರ್ಯರ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯದ ಪಾಠವನ್ನು ಶೇಷದೇವರು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - 'ಪ್ರಚುರಾಂತರಪ್ರವಚನಂ ಫಣಿರಾಟ್ ಉಪಶುಶ್ರುವಾನ್ ಸಸನಕಾದಿಮುನಿಃ' (ಮಧ್ವವಿ-11)

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಗರುಡಮಾರ್ಗ ಶೇಷಮಾರ್ಗದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ತುಂಬಾ ಕುತೂಹಲವಿದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿಖರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವಿರಾ?

ಉತ್ತರ - ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದ ನಾಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ಎರಡನೇ ಪಾದದ ಏಳನೇ ಅಧಿಕರಣಕ್ಕೆ ಪರಾಧಿಕರಣ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳು ಮುಕ್ತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮೂಲಕ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮೂಲಕ ಲಯ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಲ್ಲಿ ಲಯ ಹೊಂದಲು ಎರಡು ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ. 1. ಶೇಷಮಾರ್ಗ, 2. ಗರುಡಮಾರ್ಗ ಎಂದು. ಗಂಧರ್ವರು ಶೇಷಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಲ್ಲಿ ಲಯ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು ಗರುಡಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಲ್ಲಿ ಲಯ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ವಿವರವನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು - ಗಂಧರ್ವರು ಕುಬೇರನಲ್ಲಿ , ಕುಬೇರ ಮತ್ತು ವರುಣರು ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ, ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕ್ಸೇನರು ಅನಿರುದ್ಧನಲ್ಲಿ, ಅನಿರುದ್ಧ ಸನಕಾದಿಗಳು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಲ್ಲಿ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ವಾರುಣಿಯಲ್ಲಿ, ವಾರುಣಿಯು ಶೇಷನಲ್ಲಿ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಳು. ಶೇಷದೇವರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಲ್ಲಿ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಇದುವೇ ಶೇಷಮಾರ್ಗ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಗರುಡಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದವರು ಯಾವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ?

ಉತ್ತರ - ಅಗ್ನಿದೇವತೆಯು ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿ, ಸೂರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಲ್ಲಿ, ಭೃಗು ಮೊದಲಾದ ಮುನಿಗಳು ದಕ್ಷನಲ್ಲಿ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ನಿರ್ಋತಿಗಳು ಯಮದೇವರಲ್ಲಿ, ಯಮದೇವರು ವೈವಸ್ವತಮನುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯವ್ರತ ಮೊದಲಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನು, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ದಕ್ಷ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಹಾಗೂ ಮರುದ್ಗಣಗಳು ಇಂದ್ರದೇವರಲ್ಲಿ, ಇಂದ್ರದೇವರು ಸೌಪರ್ಣಿಯಲ್ಲಿ ಸೌಪರ್ಣಿಯು ಗರುಡನಲ್ಲಿ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಆ ಗರುಡದೇವರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಲ್ಲಿ ಲೀನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಶೇಷಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹಾಗೂ ಗರುಡಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬಂದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ಜೊತೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಪರಮಾತ್ಮರನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಈ ಲಯ ಹೊಂದುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಸ್ವರೂಪಾನಂದದ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೇ ಸಾಯುಜ್ಯಮೋಕ್ಷವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಜೀವರಿಗೆ ಶೇಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವೋ? ಗರುಡಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವೋ ?

ಉತ್ತರ - ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗರುಡಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ.

ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಶೇಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶೇಷದೇವರನ್ನೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಇಂಥ ಶೇಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತೆರಳಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು?

ಉತ್ತರ - ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯವೇ ಮೊದಲಾದ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಧ್ಯಾನಗೈಯುತ್ತಿರಬೇಕು. ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟದಳ ಕಮಲದಲ್ಲಿರುವ ಶೇಷದೇವರನ್ನೇ ಆಸನವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಮೂಲಾಧಾರದ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶೇಷದೇವರ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೌದಲ್ಲವೆ ?

ಉತ್ತರ - ಮೂಲಾಧಾರದಲ್ಲಿ ನಾಕುದಳ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಮೂಲಾಧಾರದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಿನೀಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಜಾಗೃತಿಗೊಳಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಮುಂದಿನ ಧ್ಯಾನ ಮಾರ್ಗವು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಂಡಲಿನೀ ಶಕ್ತಿಯು ಜಾಗೃತವಾಗಬೇಕೆಂದರೆ ತದಭಿಮಾನಿಯಾದ ಶೇಷದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಬೇಕು. ಇದರ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಮೊರೆ ಹೊಂದಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಯಾವ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ?

ಉತ್ತರ - ವಿಜಯದಾಸರ ಸುಳಾದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ನಾಭಿಯ ಕೆಳಗೆ ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನು ಇದ್ದಾನೆ. ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿಯು, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ , ಹೃದಯದ ಮೇಲ್‌ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರುದ್ರ, ಕಂಠಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರು, ಭ್ರೂಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗರುಡದೇವರು, ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಂಠಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಷೋಡಷದಳ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ಚಂದ್ರನ ಕಲಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರು ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು

ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂದ್ರಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಿದಳ ಕಮಲವಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಂತ್ರಸಾರ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಕಂಠದಲ್ಲೇ ಎರಡು ಸ್ಥಳಗಳಿದ್ದು ಒಂದನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ನಾಡಿಗಳಿಗೆ ಶೇಷದೇವರು ಕೂಡ ಅಭಿಮಾನಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಶೇಷದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಂಡು ಧನ್ಯರಾಗೋಣ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಕ್ಷೀರಸಾಗರಮಥನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರೇ ಮೇರು ಪರ್ವತವನ್ನು ಕಿತ್ತು ತೆಗೆದರು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇದು ಸರಿಯೆ?

ಉತ್ತರ - ಬಂಗಾರದ ಪರ್ವತವನ್ನು ಗರುಡದೇವರು ಕಿತ್ತರು ಎಂದು ಕೆಲವು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರು ಶೇಷದೇವರು ಕಿತ್ತು ತೆಗೆದರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮೇರುಪರ್ವತವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದು ಗರುಡದೇವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿಪ್ರತಿಪತ್ತಿ ಇಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಹಿಂದೆ ಶೇಷದೇವರಿಗೆ ವಾಸುಕಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಹಾಗಾದರೆ ಮಂದರಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗವಾಗಿದ್ದ ವಾಸುಕಿ ಎಂದರೆ ಶೇಷದೇವರೇ ಏಕಾಗಿರಬಾರದು?

ಉತ್ತರ - ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲೂ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ ಶೇಷದೇವರ ತಮ್ಮನಾದ ವಾಸುಕಿಯೇ ಹಗ್ಗವಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರ ಸ್ಥಾನ ಎಷ್ಟನೆಯದ್ದು ?

ಉತ್ತರ - ತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯದ ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ತಸ್ಯಾಂಗಂ ಪ್ರಥಮಂ ವಾಯುಃ' ಎಂಬುದಾಗಿ ವಾಯುದೇವರು ಪ್ರಧಾನಸೇವಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. 'ದ್ವಿತೀಯಾಂಗಂ ಸರಸ್ವತೀ' ಎಂಬಂತೆ ಭಾರತಿಯು ಎರಡನೆಯ ಸೇವಕಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. 'ತೃತೀಯಾಂಗಂ ಹರೇಃ ಶೇಷಃ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಸಮನ್ವಿತಃ' ಎಂಬಂತೆ

ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರು ಮೂರನೆಯ ಸೇವಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರು ಭಗವಂತನ ಸೇವಕರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ?

ಉತ್ತರ - ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅವತಾರ ರೂಪಗಳಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಶೇಷದೇವರು ಪ್ರಧಾನಸೇವಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. 'ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವನರಶ್ಚೈವ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ಬಲ ಏವ ಚ' ನರ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಬಲರಾಮ ಈ ಮೂರು ಅವತಾರಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರು ಕೇವಲ ಮೂರು ಅವತಾರಗಳಷ್ಟೆ ಮಾಡಿದಾರೆಯೇ? ಅಥವಾ ಇನ್ನು ಬೇರೆ ಅವತಾರಗಳು ಇವೆಯೇ ?

ಉತ್ತರ - ಇದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯದ ಶ್ಲೋಕವೇ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿದೆ. 'ರುದ್ರಾತ್ಮಕತ್ವಾಚ್ಛೇಷಸ್ಯ ಶುಕೋ ದ್ರೌಣಿಶ್ಚ ತತ್ತನೂ । ಇಂದ್ರೇ ನರಾಂಶಸಂಪತ್ತ್ಯಾ ಪಾರ್ಥೋಽಪೀಷತ್ತದಾತ್ಮಕಃ ॥' ಹಿಂದಿನ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರೇ ರುದ್ರ ದೇವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ರುದ್ರದೇವರ ಅವತಾರಸ್ವರೂಪರಾದ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಕೂಡ ಶೇಷದೇವರ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ನರನ ಅಂಶವಿರುವುದರಿಂದ ಅರ್ಜುನನೂ ಕೂಡ ಅಂಶತಃ ಶೇಷಾವತಾರನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ರುದ್ರದೇವರ ಅವತಾರರೆನಿಸಿದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾಚಾರ್ಯರಿಗಿಂತ ಅರ್ಜುನನು ಹೇಗೆ ಉತ್ತಮನಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ ?

ಉತ್ತರ - 'ನರಾವೇಶಾದನ್ಯಥಾ ತು ದ್ರೌಣಿಃ ಪಶ್ಚಾತ್ ತತೋಽಪರೇ' ಎಂಬಂತೆ ಶೇಷದೇವರ ಆವೇಶವು ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾಚಾರ್ಯರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭೂಭಾರಹರಣಕಾರ್ಯವು ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಭಗವಂತನ ಅನುಜನಾದ ನರನೇ ಶ್ರೀರಾಮನ ಅನುಜನಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಾದ. ಇವನು ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಅಣ್ಣನಾದ ?

ಉತ್ತರ - 'ಅಧಿಕಂ ಯೈಃ ಕೃತಂ ತತ್ರ ತೈರೂನಂ ಕೃತಮತ್ರ ತತ್' ಎಂಬಂತೆ ರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಸೇವೆ ಮಾಡಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೇ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕಡಿಮೆ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ. ಇದರಿಂದ ಅಧಿಕಪುಣ್ಯವು ಹ್ರಾಸವಾಗಿ ಸಮಾನವಾಯಿತು. ಇದೇ ಶಾಸ್ತ್ರಗುಹ್ಯ.

ಶೇಷದೇವರ ಕುಲ, ಶೇಷದೇವರ ಅವತಾರ

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಬರಲಿ ಸೆರೆವಾಸ ಮಾತ್ರ ಬೇಡವೇ ಬೇಡ. ಒಂದುವೇಳೆ ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ?

ಉತ್ತರ - ಶೇಷದೇವರ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವರೇ ಬಂದು ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ನರಸಿಂಹ ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಸಾವಿರ ಬಾರಿ ಪಠನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕೂಡಲೇ ಕಾರಾಗೃಹದ ಭಯ ಹಾಗೂ ಕಾರಗೃಹಬಂಧನ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ -

ಯಸ್ತು ಶಂಕಲಯಾ ಬದ್ಧಃ .... ಸಹಸ್ರಂ ಪಾಠಯೇತ್ ವಿಪ್ರೈಃ ಬಂಧಾತ್ ಶೀಘ್ರಂ ಉಚ್ಯ್ಯತೇ ॥

ಪ್ರಶ್ನೆ - ನನಗೆ 30 ವರ್ಷವಾದರೂ ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ರಾಹುದೋಷವಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಸುಲಭ ಉಪಾಯವೇನು ?

ಉತ್ತರ - ಬಂಗಾರದ ನಾಗರತಾಳಿಯನ್ನು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬೇಕು. ಧರಿಸುವ ಮೊದಲು ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಿ ನನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿದ್ದು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ ಎಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ವೇದಮಂತ್ರವನ್ನು ಅಥವಾ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದ 32ನೇ ಸಂಧಿಯ 9 ಶ್ಲೋಕವನ್ನು 8 ಬಾರಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು -

ಯೋಗಿಗಳ ಹೃದಯಕೆ ನಿಲುಕದ, ನಿಗಮಾಗಮೈಕವಿನುತನ
ಪರಮಾನುರಾಗದಿ ದ್ವಿಸಹಸ್ರ ಜಿಹ್ವೆಗಳಿಂದ ವರ್ಣಿಸುವ ಭೋಗಗನ
ಪಾತಾಳವ್ಯಾಪ್ತನ ಯೋಗನಿದ್ರಾಸ್ಪದನೆನೆಪ ಗುರು ನಾಗರಾಜನ ಪದಕೆ
ನಮಿಸುವೆ ಮನದೊಳನವರತ ||

'ರಾಹುಃ ಸರ್ಪಗಣಃ ಸ್ಮೃತಃ' ಎಂಬಂತೆ ಸರ್ಪದೋಷವನ್ನು ರಾಹು ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಶುದ್ಧಿ ಇರಬೇಕು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಏನಿದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ?

ಉತ್ತರ - ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಿಯು ಹೇಗೆ ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತವೋ ಆದರಂತೆ ಜಾತಕದಲ್ಲಿ 5ನೇ ಸ್ಥಾನವು ಕೂಡ ಪ್ರಶಸ್ತ. ನಾಗಗಳ ಅನುಗ್ರಹ ಇದ್ದರೆ ಪಂಚಮ ಸ್ಥಾನವು ಶುದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶಾಪಾದಿಗಳು ಇದ್ದರೆ ಪಂಚಮ ಸ್ಥಾನವು ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸತ್ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಪಂಚಮಶುದ್ಧಿ ಇರಲೇಬೇಕು. ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾಗಾರಾಧನೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಭಗವಂತನ ಯೋಗರೂಪದ ಹಿಂದೆ ಅಥವಾ ಕೆಲವು ಯೋಗಿಗಳ ತಲೆಯ ಹಿಂದೆ ಏಳು ಹೆಡೆಯ ಸರ್ಪ ಇರುತ್ತದೆ. ಏನಿದರ ಆಂತರ್ಯ?

ಉತ್ತರ - ಇದು ವೈರಾಗ್ಯದ ಪ್ರತೀಕ. ಮೂಲಾಧಾರದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲದಂತೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿರುವ ಕುಂಡಲಿನೀಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿ ಸಹಸ್ರಾರದಲ್ಲಿ ಅರಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದೇ ಇದರ ಅರ್ಥ. ಯಾರು ಕುಂಡಲಿನೀ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಹಸ್ರಾರದಲ್ಲಿ ಅರಳಿಸಿರುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಈ ಕುಂಡಲಿನೀಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಜಾಗೃತಿಗೊಳಿಸುವುದು ಹೇಗೆ?

ಉತ್ತರ - ಶೇಷದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮೊದಲು ಅವಶ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಭಸ್ತ್ರಿಕಾಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಧ್ಯಾನ ವೈರಾಗ್ಯಗಳಿಂದ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಯಾರಿಗೆ ಕುಂಡಲಿನೀಶಕ್ತಿ ಜಾಗೃತವಾಗಿರುತ್ತದೋ ಅವನು ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮೆದುಳಿನ ಏಳುಭಾಗಗಳಲ್ಲಿರುವ

ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಮುಮುಕ್ಷುವಾದವನು ಕುಂಡಲನೀಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಲೇ ಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ನರಸಿಂಹದೇವರ ಹಿಂದೆ ಹಾಗೂ ಹಯಗ್ರೀವದೇವರ ಹಿಂದೆ ಛತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರು ಸದಾ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪದ ಹಿಂದೆ ಮಾತ್ರ ಇರಬೇಕು. ಏನಿದರ ಆಂತರ್ಯ?

ಉತ್ತರ - ಸಂಕರ್ಷಣನು ಶೇಷದೇವರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಆದರೆ ರುದ್ರಪದವಿಯಿಂದಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಉಪಾಸನೆಯಲ್ಲೇ ನಿರತರಾಗಿರುವರು. ಹಾಗೂ ಪೌರುಷೇಯ-ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹಯಗ್ರೀವದೇವರ ಉಪಾಸನೆಯಲ್ಲೂ ನಿರತರಾಗಿರುವರು. ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಬಲವನ್ನು ನರಸಿಂಹದೇವರಿಂದ ಪಡೆದು ಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವರು. ಅಂದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಕರ್ಷಣನು ಉಪಾಸ್ಯನಲ್ಲ ಎಂದೇನಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರಿಗಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲಾ ನಾಗಗಳಿಗೂ ಸಂಕರ್ಷಣನೇ ಉಪಾಸ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿರುವನೇ?

ಉತ್ತರ - 'ವರುಣಸ್ಯಾನುಗಾಃ ನಾಗಾಃ ತತ್ರ ಮತ್ಸ್ಯಾಕೃತಿಃ ಹರಿಃ' ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯದ ಮಾತಿನಂತೆ ಎಲ್ಲ ನಾಗಗಳು ವರುಣನ ಅನುಚರರಾಗಿರುವರು. ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪವನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವರು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪದ ಉಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರು ಅಗ್ರೇಸರರು ಆಗಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ನಾರಾಯಣವರ್ಮದಲ್ಲೂ ಕೂಡ 'ಜಲೇಷು ಮಾಂ ರಕ್ಷತು ಮತ್ಸ್ಯಮೂರ್ತಿಃ ಯಾದೋಗಣೇಭ್ಯೋ ವರುಣಸ್ಯ ಪಾಶಾತ್' ಎಂಬುದಾಗಿ ವರುಣನ ಆಯುಧವಾದ ಹಾವುಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯ ಬಳಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಉದ್ಧವಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರು 'ಸರ್ಪಾಣಾಂ ಅಸ್ಮಿ ವಾಸುಕಿಃ' ಸರ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸುಕಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. 'ನಾಗೇಂದ್ರಾಣಾಂ

ಅನಂತೋಽಹಂ' ನಾಗೇಂದ್ರರಲ್ಲಿ ಅನಂತನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗೂ ಭಗವದ್ಗಿತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ 'ಸರ್ಪಾಣಾಂ ಅಸ್ಮಿ ವಾಸುಕಿಃ' ಸರ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸುಕಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. 'ಅನಂತಾಶ್ಚಾಸ್ಮಿ ನಾಗಾನಾಂ' ನಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಸರ್ಪ ಹಾಗೂ ನಾಗ ಒಂದೇ ಆಗಿರುವಾಗ ಎರಡು ವಿಭೂತಿ- ರೂಪಗಳನ್ನು ಏಕೆ ತಿಳಿಸಿರುವನು ?

ಉತ್ತರ - ಪುರಾಣಗಳು ಸರ್ಪವಂಶವನ್ನೇ ಬೇರೆ ಹೇಳಿವೆ. ನಾಗವಂಶವನ್ನೇ ಬೇರೆ ಹೇಳಿವೆ. ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ವಾಸುಕಿಯು ರಾಜನಾಗಿರುವನು. ನಾಗಗಳಿಗೆ ಶೇಷನು ರಾಜನಾಗಿರುವನು. ಈ ವಾಸುಕಿ ಮತ್ತು ಶೇಷನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ವಿಭೂತಿರೂಪದಿಂದ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತಮ್ಮನೇ ವಾಸುಕಿಯಾದ್ದರಿಂದ ನಾಗವಂಶದವನಾದ ಇವನನ್ನು ಸರ್ಪವಂಶಕ್ಕೆ ರಾಜನೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು?

ಉತ್ತರ - ನಕ್ಷತ್ರನಾಗದಿದ್ದರೂ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಚಂದ್ರನು ರಾಜನಾದಂತೆ ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ವಾಸುಕಿಯನ್ನು ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಎಲ್ಲಾ ನಾಗಗಳು ಕಶ್ಯಪರಿಂದ ಕದ್ರುದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ಸರ್ಪಗಳು ಯಾರಿಂದ ಜನಿಸಿದವು?

ಉತ್ತರ - ದಂದಶೋಕಾದಯಃ ಸರ್ಪಾಃ ರಾಜನ್ ಕ್ರೋಧವಶಾದ್ ಪ್ರಜಾಃ' ಕಶ್ಯಪರ ಮಡದಿಯಾದ ಕ್ರೋಧವಶಳಲ್ಲಿ ಈ ಸರ್ಪಗಳು ಜನ್ಮತಾಳಿವೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಯಾವ ಶಾಲಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರ ಸನ್ನಿಧಾನವಿರುತ್ತದೆ?

ಉತ್ತರ - ಎಲ್ಲಾ ಶಾಲಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸನ್ನಿಧಾನ ಮಾತ್ರವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶೇಷಕುಂಡಲಶಾಲಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶೇಷನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸನ್ನಿಧಾನ ಇದೆ. ಭಗವಂತನ ಸೇವಕನಾಗಿ ಶೇಷನ ಸನ್ನಿಧಾನವನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭ ಶಾಲಗ್ರಾಮದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಆಸನವಾಗಿ ಶೇಷನು ನೆಲಿಸಿರುವನು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷಕುಂಡಲ ಶಾಲಗ್ರಾಮದ ಲಕ್ಷಣವೇನು? ಅನಂತ ಪದ್ಮನಾಭ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮದ ಲಕ್ಷಣವೇನು?

ಉತ್ತರ - ಹಾವಿನಂತೆ ಸುರುಳಿಸುತ್ತಿ ಮೇಲೊಂದು ಚಕ್ರವಿರುವ ಶಾಲಗ್ರಾಮವನ್ನು ಶೇಷಕುಂಡಲಶಾಲಗ್ರಾಮ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಏಳು ವದನಗಳಿದ್ದು 14 ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉರುಟಾಗಿರುವ ಶಾಲಗ್ರಾಮವನ್ನು ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭ ಶಾಲಗ್ರಾಮ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವೆರಡರ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಹೇರಳವಾದ ಭೌತಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡುವಾಗ ಭಗವಂತನ ಎಲ್ಲ ಆಯುಧಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆರತಿ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಹಾಗೆ ನಿರಂತರ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಶೇಷದೇವರ ನೆನಪಿಗೆ ಯಾವ ಆರತಿ ?

ಉತ್ತರ - ಐದು ಹೆಡೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಶೇಷಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಆಗ ಶೇಷದೇವರಿಂದ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ಭಗವಂತನು ನಮಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುವನು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶೇಷದೇವರ ಸನ್ನಿಧಾನ ಎಲ್ಲಿದೆ?

ಉತ್ತರ - ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರ ವಿಶೇಷ ಸನ್ನಿಧಾನವಿದೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಯಾವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತೇವೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 9 ತಂತುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 3ನೇ ತಂತುವಿನಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರಿದ್ದಾರೆ. ನರಸಿಂಹದೇವರು ಉಗ್ರರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದಾಗ ಶೇಷದೇವರೇ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವಾಗಿರುತ್ತಾರೆಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರ ಲೋಕ ಹೇಗಿದೆ?

ಉತ್ತರ - ಹದಿನಾಕು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಲೋಕವೇ ಪಾತಾಳಲೋಕ - ಇದೇ ನಾಗಲೋಕ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ನಾಗಗಳಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೂಡ ಮರಣರಹಿತವಾಗಿವೆ. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ರಸಾಯನವನ್ನು ಪಾನ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ರೋಗ ರುಜಿನಗಳೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಅರಮನೆಗಳು

ಇಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಭೀಮಸೇನ ದೇವರು ಈ ನಾಗಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ರಸಾಯನ ಪಾನ ಮಾಡಿ ಹತ್ತಾರುಸಾವಿರ ಆನೆಯ ಬಲವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೆಂಬ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ನಾಗಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ವಭೌಮರಾದವರೇ ಶೇಷದೇವರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಕೂಡ ಕಾಳಿಂಗಮರ್ದನದಲ್ಲಿ ಇದೇ ನಾಗಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ನಾಗಕನ್ನಿಕೆಯರಿಂದ ಸ್ತುತ್ಯನಾಗಿದ್ದನು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯು ಶೇಷದೇವರ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಳಯವು ಶೇಷದೇವರಿಂದ ಆಗುತ್ತದಲ್ಲವೆ ?

ಉತ್ತರ - ಹೌದು ! ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ನಾವು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಭಸ್ಮ ಮಾಡುವವರೂ ಕೂಡ ಶೇಷದೇವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಜ್ಞಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ಆಹುತಿ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಮಾಣವಿದೆ - 'ತತ್ರ ಯೋನಿಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಮೇಖಲೋಪರಿ ಸರ್ಪವತ್ । ಊರ್ಧ್ವೇ ಷಡಂಗುಲಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸರ್ಪಸ್ಯ ಫಣವದ್ಭವೇತ್ ।

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು?

ಉತ್ತರ - ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಲ್ಲಿ ಆಸನಶುದ್ಧಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶೇಷನನ್ನು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. 'ಅಂ ಅನಂತಾಸನಾಯ ನಮಃ' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಇವನ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸದಿದ್ದರೆ ಆಸನಶುದ್ಧಿಯಾಗದು. ಮುಂದಿನ ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳೂ ಕೂಡ ಅಪೂರ್ಣವಾಗುವವು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು?

ಉತ್ತರ - ಗೋಪುಚ್ಛದಲ್ಲಿ ಶೇಷನೇ ನಿತ್ಯಸನ್ನಿಹಿತ. ಗೋವಿನ ಪೂಜೆಯೆಂದರೆ ಗೋಪುಚ್ಛಭಾಗದಲ್ಲೇ ಗೋವಿನ ಪೂಜೆಯು ಸಂಪ್ರದಾಯಗತವಾಗಿದೆ. ಗೋಪೂಜೆಯು ನಿತ್ಯಕರ್ಮವಾದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಶೇಷನ ಪೂಜೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಯಾರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ?

ಉತ್ತರ - ಶೇಷನ ಮಡದಿಯಾದ ವಾರುಣಿಯೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುವಳು. ತದನಂತರ ಹರಿವಂಶದ ವಿಷ್ಣುಪರ್ವ ಹೇಳುವಂತೆ ವಾಸುಕಿಯು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಣ್ಣನಾದ ಶೇಷನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವನು. ಕರ್ಕೋಟಕ ಹಾಗೂ ಕಂಬಳಾಶ್ವತರರು ಆ ಶೇಷನಿಗೆ ಚಾಮರಸೇವೆಯನ್ನು ನಿರಂತರ ಮಾಡುವರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಗೋಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರ ಸನ್ನಿಧಾನ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಮೂರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶೇಷದೇವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಬೇಕಲ್ಲವೆ?

ಉತ್ತರ - ಸರ್ವಥಾ ತಪ್ಪು. ಕರ್ಕೋಟಕಸ್ಯ ಗೋಕರ್ಣೇ ಪಾತಾಳ-ಬಿಲಮಾದ್ರುತಮ್‌ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೇ ವಾಸುಕೇಸ್ತು ಬಿಲಂ ಖ್ಯಾತಂ ಇಳಾತಳೇ 'ರೌಪ್ಯಪೀಠೇ ತಕ್ಷಕಸ್ಯ' ಎಂಬ ಮಾತಿನಂತೆ ಗೋಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕರ್ಕೋಟಕನು ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸುಕಿಯು, ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಕನು ಇದ್ದಾನೆ. ಹೊರತು ಶೇಷದೇವರು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷ ಎಂದರೇನು ?

ಉತ್ತರ - 'ಶೇಷತಿ ಸಂಕರ್ಷತೀತಿ ಶೇಷಃ' ಎಂಬ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು. ಸಮಗ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೇ ತನ್ನ ಆಕರ್ಷಣ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಧರಿಸಿದವನು ಎಂದರ್ಥ. ಅಥವಾ ಶೇಷಃ ಸರ್ವಯಶಃಪ್ರದಃ ಎಂಬಂತೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನೀಡುವವನು ಎಂದರ್ಥ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಸರ್ಪಬಲಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶೇಷದೇವರಿಗೂ ಕೂಡ ಬಲಿಪ್ರಧಾನವಿದೆಯೇ?

ಉತ್ತರ - ಬೋಧಾಯನರು ಬಲಿಹರಣದ ಅನಂತರ ಸರ್ಪಬಲಿಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಲಿಹರಣದಂತೆ ಸರ್ಪಬಲಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ

ಪ್ರತಿಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರೇ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಹಿಂದೆ ನೆಲೆಸಿರುವ ಶೇಷನಿಗೆ ಮೊದಲು ಬಲಿ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಶೇಷದೇವರ ಅನುಚರರಿಗೆ ಬಲಿಪ್ರದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದೊಂದು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಹಾಗೂ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಾಚರಣೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರು ಯಾವ ಯುಗದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ?

ಉತ್ತರ - ಅನಂತತಕ್ಷಕಶ್ಚೈವ ವಾಸುಕಿಃ ಶಂಖಪಾಲಕಃ ।
ಯುಗಕ್ರಮೇಣ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಸ್ಯ ಸನ್ನಿಧೌ ॥
ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಂತೆ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಶೇಷದೇವರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ವಾಸುಕಿಯು ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಕನು ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ, ಶಂಖಪಾಲನು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಶೇಷಧರ್ಮಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಅನಂತಕುಲ ನಾಗಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದವು ಎಷ್ಟು? ಹಾಗೂ ಯಾವುದು ?

ಉತ್ತರ - ಎಂಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನಾಗಗಳಿವೆ. 1. ಶೇಷ, 2. ವಾಸುಕಿ, 3. ತಕ್ಷಕ, 4. ಕರ್ಕೋಟಕ, 5. ಪದ್ಮ, 6. ಮಹಾಪದ್ಮ, 7. ಶಂಖಪಾಲ, 8. ಕುಲಿಕ. ಈ ಎಂಟು ಮಂದಿ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪೂರ್ವದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಈಶಾನ್ಯದ ತನಕ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶೇಷದೇವರು ಮಾತ್ರ ಶ್ವೇತವರ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದವರು ಕೆಂಪು ಹಳದಿ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರ ಅನಂತರ ಬರುವ ಇವರ ಕಕ್ಷ್ಯಾತಾರತಮ್ಯ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು ?

ಉತ್ತರ - ಯಾರು ಯಾವ ಕಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಆಧಾರ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶೇಷದೇವರ ತಮ್ಮ ಎನಿಸಿದ ವಾಸುಕಿಯು

ವಿನಾಯಕ ಇರುವ ಕಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದೆಂದು ಉಳಿದರು ಅವನಿಗಿಂತ ಕೆಳಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಶೇಷದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದಾಯಿತು. ಉಳಿದ ನಾಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಬಹುದೆ?

ಉತ್ತರ - ಅಮೃತಮಥನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಜಿತನ ಆವೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮಂದರವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಹಗ್ಗವಾದವನೇ ವಾಸುಕಿ. ಮಹಾಸಾಧಕನಾದರೂ ಪರೀಕ್ಷಿತ್‌ರಾಜನನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಕೊಲ್ಲುವ ಮೂಲಕ ಹೆಸರು ಪಡೆದವನೇ ತಕ್ಷಕ. ನಳಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ನೈಜರೂಪ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಉಪಕರಿಸಿ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಒಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ಉಪಕರಿಸಿದವನೇ ಕರ್ಕೋಟಕ. ನಾಗಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದಾಗ ಭೀಮಸೇನದೇವರಿಗೆ ಬಹುಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಉಚರಿಸಿದವರು ಪದ್ಮ ಮೊದಲಾದ ನಾಗಗಳು. ಮಹಾಪದ್ಮನು ಸೂರ್ಯರಥವನ್ನು ಹೊರುವವನು. ಧರ್ಮಾರಣ್ಯ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನ ಬಗ್ಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದವನು. ಶಂಖದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನೆ-ಗೈಯುತ್ತಿರುವವನೇ ಶಂಖಪಾಲ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ ನಾಟ್ಯಕ್ಕೆ ರಂಗಮಂಟಪವನ್ನಾಗಿ ನೀಡಿದ ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯೇ ಕುಲಿಕ, ಇವನೇ ಕಾಳಿಂಗ.

ಪ್ರಶ್ನೆ - ಈ ನಾಗಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗ ಪೂಜಿಸಬೇಕು? ಹಾಗೂ ಪೂಜಿಸುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಏನು?

ಉತ್ತರ - ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ರಾಹುದೋಷ ಇರುತ್ತದೋ ಅವರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಈ ನಾಗಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ದೋಷವಿಲ್ಲದವರೂ ಕೂಡ ನಾಗಪಂಚಮಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಎಂಟು ನಾಗಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು. ಆಶ್ಲೇಷ ಬಲಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಬಲಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಎಂಟು ನಾಗಗಳ ಪೂಜೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯ. ಈ ಎಂಟು ನಾಗಗಳಂತೆ ಇನ್ನು ಅನೇಕ ನಾಗಗಳನ್ನು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

* * * *

ಅಡುಗೆಗಳು

ನಾಗರಪಂಚಮಿ ಅಡುಗೆಗಳು

ಸೂಚನೆ : ಇಂದು ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಕರೆಯಬಾರದು. ಒಗ್ಗರಣೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಾಣಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬಾರದು.

೧) ತಂಬಿಟ್ಟು,

೨) ಕಡಲೆಕಾಳು ಉಸುಳಿ (ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕಬಾರದು)

೩) ಭತ್ತದ ಅರಳಿನ ಪಂಚಕಜ್ಜಾಯ

೪) ಉಪ್ಪು ಎಣ್ಣೆಗಳಿಲ್ಲದ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಬೇಕು

೫) ಹಾಲಿನ ಪಾಯಸವಿಶೇಷ

೬) ಕರ್ಚಿಕಾಯಿ ಕಡುಬು (ಕುಚ್ಚಿದ ಕಡುಬು)

೭) ಕೋಸಂಬರಿಗಳು

೮) ಎಳ್ಳುಂಡೆ.

ಕಡಲೆಕಾಳು ಪಲ್ಯ

ಕಡಲೆಕಾಳನ್ನು ಐದಾರು ಗಂಟೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿ, ನೀರು ಬಸಿದು ಇಡಿ. ಕಾಯಿತುರಿ, ಜೀರಿಗೆ ಎರಡನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ರುಬ್ಬಿ. ರುಬ್ಬಿದ ಮಿಶ್ರಣಕ್ಕೆ ಮಾವಿನ ಹುಳಿ ಪುಡಿ, ಬೆಲ್ಲದ ಪುಡಿ, ಕಾಳು ಮುಳುಗುವಷ್ಟು ನೀರು ಸೇರಿಸಿ. ಬೇಯಿಸಿ. (ಬೆಲ್ಲ ಹಾಕಿದರೆ ಕಾಳು ಬೇಯುವುದಿಲ್ಲ.)

ಕಡಲೆಕಾಳು ಪಲ್ಯವನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ.

ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಹಾಲು

ಕಾಯಿ ತುರಿಗೆ ಮುಕ್ಕಾಲು ಕಪ್ ನೀರು ಹಾಕಿ ನುಣ್ಣಗೆ ರುಬ್ಬಿ. ಜಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ತೆಳು ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಸಿ. ಸೋಸಿ ಬಂದ ಮೊದಲ ಗಟ್ಟಿ ಕಾಯಿಹಾಲನ್ನು ತೆಗೆದಿಡಿ. ಇದೇ ಕಾಯಿತುರಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮೂರು ಸಲ ರುಬ್ಬ ಬಹುದು. ಹೀಗೆ ರುಬ್ಬಿ ಸೋಸಿ ಬಂದ ಕಾಯಿಹಾಲಿನ ನೀರನ್ನು ಪಾಯಸ ಬೇಯಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿ.

ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿ – ಕಾಯಿತುರಿ ೩ ಕಪ್.

ಅಕ್ಕಿಪಾಯಸ

ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿ – ಅಕ್ಕಿ- ೨ ಕಪ್, ನೀರು - ೬ ಕಪ್, ಬೆಲ್ಲ - ೨ವರೆ ಕಪ್, ಏಲಕ್ಕಿಪುಡಿ - ೧ ಟೀ ಚಮಚ.

ನೀರನ್ನು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕುದಿಯಲು ಇಡಿ. ಕುದಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ತೊಳೆದ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ. ಅಕ್ಕಿ ಬೇಯುತ್ತ ಬರುವಾಗ ಬೆಲ್ಲ ಹಾಕಿ ಕುದಿಯಲು ಬಿಡಿ. ಕುದಿಯುವಾಗ ಕಾಯಿ ಹಾಲಿನ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿ. ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ. ಅನಂತರ ಗಟ್ಟಿ ಕಾಯಿಹಾಲು ಹಾಕಿ. ಏಲಕ್ಕಿಪುಡಿ ಬೆರೆಸಿ.

ಕೆಸು ಪಲ್ಯ

ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿ – ಕೆಸುವಿನ ಎಲೆ ೭-೮; ಅಕ್ಕಿ ಒಂದೂವರೆ ಕಪ್; ಕಾಯಿ ತುರಿ - ಕಾಲು ಕಪ್; ಮಾವಿನಹುಳಿ ಪುಡಿ - ೧ ಟೀ ಚಮಚ; ಬೆಲ್ಲದ ಪುಡಿ - ೨ ಟೀ ಚಮಚ; ಕರಿಮೆಣಸಿನ ಕಾಳು - ೮ರಿಂದ೧೦; ಜೀರಿಗೆ - ೧ ಟೀ ಚಮಚ.

ಕೆಸುವಿನ ಎಲೆಯನ್ನು ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿ. ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಎರಡು ಗಂಟೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿ. ಅಕ್ಕಿ, ಕಾಯಿತುರಿ, ಮಾವಿನ ಹುಳಿಪುಡಿ, ಬೆಲ್ಲದ ಪುಡಿ, ಕರಿಮೆಣಸು, ಜೀರಿಗೆ, ಉಪ್ಪು, ಅರಿಶಿನಪುಡಿ ಹಾಕಿ ರವೆಯ ತರಿಗೆ ಹದವಾಗಿ ನೀರು ಹಾಕಿ ರುಬ್ಬಿ. ಹಿಟ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರಬೇಕು.

ಹೆಚ್ಚಿದ ಎಲೆ ಹಾಕಿ ಕಲಸಿ ಉಂಡೆ ಮಾಡಿ. ಇಡ್ಲಿ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ಬೇಯಿಸಿ ಬೆಂದ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಬಾಣಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಡೆಯ ಪುಡಿ ಹಾಕಿ ಕಲಸಿ.

ಅರಳುಪಲ್ಯ

ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು – ಅರಳು - ೨ ಕಪ್; ಸಾಸಿವೆ ೧ ಟೀಚಮಚ; ಕಾಯಿತುರಿ - ೧ ಟೇಬಲ್ ಚಮಚ; ಬೆಲ್ಲದ ಪುಡಿ - ೧ ಟೀ ಚಮಚ; ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಪುಡಿ - ೧ ಟೀ ಚಮಚ.

ಬೆಲ್ಲ, ಮಾವಿನಪುಡಿ ಹಾಕಿ ಕಾಲು ಕಪ್ ನೀರು ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಣಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ. ತಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ಅರಳು ತೊಳೆದು ಬಾಣಲೆಯ ಮಸಾಲೆ ನೀರಿಗೆ ಹಾಕಿ, ಮಗುಚಿ. ಸಾಸಿವೆ, ಕಾಯಿತುರಿ ರುಬ್ಬಿ ಹಾಕಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮಗುಚಿ.

॥ ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಾಗರಪಂಚಮೀ ವ್ರತವಿಧಾನವು ಮುಗಿಯಿತು ॥

ಯಸ್ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥
ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ-
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ, ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

* * * *

ನಾಗಪಂಚಮೀ ಎಂಬ ಈ ಕೃತಿಯು ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತರಾದ
ಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸರೂಪಿಯಾದ
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

* * * *

ಮಮ ಸ್ವಾಮೀ ಹರಿರ್ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪತಿರೇವ ಚ

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 085

ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜಾವಿಧಾನ

ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ಮಂಗಳವಾ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜಾವಿಧಾನ

ಶ್ರಾವಣ || ಮಂಗಳವಾರ

ಇದು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಾಗಿ

ವಿದ್ವಾನ್ || ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರಕಾಶನ :
ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),
ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜಾವಿಧಾನ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆ ೧೯೪೩ ಶಾರ್ವರಿ॥ ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಪೂರ್ಣಿಮೆ (ದಿನಾಂಕ:೩-೮-೨೦೨೦) ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತಿಯ ಶುಭಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಲಿಮಾರುಮಠಾಧೀಶರಾದ ಪರಮಪೂಜ್ಯ॥ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥ-ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಕರಕಮಲಗಳಿಂದ ಭಾರತೀರಮಣಹೃದಯ-ಗುಹಾನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : ೨೦೨೦

ಪುಟಗಳು : ೧೦೯

4271, 2ನೇ ಮೇನ್, ಗಿರಿನಗರ,
ಸೀತಾಸರ್ಕಲ್ ಹತ್ತಿರ, ಬೆಂಗಳೂರು-85
ದೂರವಾಣಿ : 9141495120

ಸಂಪಾದನೆ : ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ : ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗಲತಾ

ಮುದ್ರಣ : ಮುಕ್ತಿಪಥ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶಾಸ್ತ್ರನಿಧಿ ಬಿ. ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ ಮೆಮೋರಿಯಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್‌ನ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವಿನಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಪ್ರಕಾಶನಗೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಟ್ರಸ್ಟ್‌ನ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ **ಚಕ್ರಪಾಣಿಯವರು ಹಾಗೂ ಬಾಡಿಗಾರ್ಡ್ ಭೀಮಣ್ಣನವರು ಇವರು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ.**

ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸೂಚನೆ

ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ವಿವಾಹಿತರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಪೂಜೆಯ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಯಾರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಮಾಡಬಹುದು. ಪುರೋಹಿತರ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಪತಿಯ ಮೂಲಕ ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದೇ ಉತ್ತಮ ಪಕ್ಷ. ಆದರೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಇದ್ದಾಗ, ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇದೇ ಪುಸ್ತಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಕಥಾಭಾಗದ ಅನುವಾದ ಓದಿ ಕಪ್ಪನ್ನು ಹಿಡಿಯಬಹುದು. ಅಥವಾ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಕಥೆಯ ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಕಪ್ಪನ್ನು ಹಿಡಿಯಬಹುದು. 'ಆತ್ಮನ್ಯೆವ ಕೃತೇ ಹೋಮೇ ಶಕ್ತಿತೋ ಗುರುದಕ್ಷಿಣಾ' ಎಂದು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ತಾವೇ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ವಾಯನದಾನದ ಜೊತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮುನ್ನುಡಿ

ವಿವಾಹಿತರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೊದಲ ಐದುವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಪ್ರತಿ ಮಂಗಳವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಎಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಈಗಿನ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಯಾವರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೋ, ಅದರ ಪ್ರಕಾರವೇ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಪೂಜಾವಿಧಾನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪಾರ್ವತಿಯ ಒಂದು ರೂಪವೇ ಮಂಗಳಗೌರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ರುದ್ರದೇವರ ಜೊತೆಯೇ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅಂತರ್ಯಾಮಿಗಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಪೂಜೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಥೆಯಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಬಹಳಷ್ಟು ವಿಕ್ಷೇಪಗಳಿವೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂದರೆ ಕಥಾಭಾಗದ ಮೂಲವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡದೇ ಕನ್ನಡದ ಕಥೆಯನ್ನಷ್ಟೇ ಎಲ್ಲರೂ ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಥೆಯಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಸಂವಾದವು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವ್ರತರಾಜ ಎಂಬ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕಥೆಯ ಮೂಲಪಾಠವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಅನುವಾದ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ವ್ರತರಾಜಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಅನುಸರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಶ್ರೀಸತ್ಯಧರ್ಮತೀರ್ಥರು ದಶಮಸ್ಕಂಧದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ರತರಾಜಗ್ರಂಥದ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಕಥೆಯ ಅನುವಾದದ ಭಾಗವನ್ನು ಓದುತ್ತಾ ಕಪ್ಪನ್ನು ಹಿಡಿಯಬಹುದು. ಅಥವಾ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಕಪ್ಪನ್ನು ಹಿಡಿಯಬಹುದು. ೧೬ ಬತ್ತಿಗಳ ದೀಪವನ್ನು ಗೌರಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಅದನ್ನು ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಗೃಹಿಣಿಯು ಉಪ್ಪಿಲ್ಲದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ ತಿನ್ನಬೇಕು.

ಮಂಗಳಗೌರೀ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ಆಚರಿಸಿ, ತನ್ನ ಪತಿಯ ಆಯುಷ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟು ಉತ್ತಮ ಗೃಹಿಣಿಯಾಗಿ, ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಯಾಗಿ, ಸಚ್ಚಾರಿತ್ರ್ಯವಂತಳಾಗಿ, ಆದರ್ಶಮಹಿಳೆಯಾಗಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಈ ಕೃತಿಯು ಕೈದೀವಿಗೆಯಾಗಲಿ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಹರಿಭಕ್ತರಾದ ಶಾಸ್ತ್ರನಿಧಿ ಬಿ. ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ ಮೆಮೋರಿಯಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್‌ನ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಚಕ್ರಪಾಣಿಯವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಬಾಡಿಗಾರ್ಡ್ ಭೀಮಣ್ಣನವರು ಮತ್ತು ಇವರ ಕುಟುಂಬವರ್ಗದವರಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯ ಆರೋಗ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಈ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞದ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯು ದೊರಕಲಿ ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

- ಸಂಪಾದಕ

ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ

ಮಂಗಳಗೌರಿಪೂಜೆಗೆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು

* ಗೋದಿಹಿಟ್ಟಿನ ದೊಡ್ಡ ದೀಪವನ್ನು ಹಣತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿ, ತುಪ್ಪವನ್ನು ತುಂಬಬೇಕು. ೧೬ ಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಬೇಕು.

  ಅಪಾಮಾರ್ಗಪತ್ರ, ಗರಿಕೆ, ದತ್ತೂರಪತ್ರ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರ ಇವುಗಳು ಹದಿನಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು.

* ತ್ರಿಕೋಣಾಕಾರದ ಎರಡು ಅಥವಾ ಐದು ರವಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ೩೨ ಅಡಿಕೆಗಳು, ಎರಡು ಕೊಬ್ಬರಿ ಬಟ್ಟಲು, ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದಷ್ಟು ದೋರಗಳು, ಮರದಬಾಗಿಣ, ೩೨ ವೀಳ್ಯೆದೆಲೆ. ತಾಯಿಗೆ ನೀಡುವ ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆ. ಅರಿಶಿನ, ಕುಂಕುಮ, ಹರಿನಿರ್ಮಾಲ್ಯ, ತೀರ್ಥ, ಘಂಟಾಮಣಿ, ಶಂಖ, ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ಪಂಚಾಮೃತದ ದ್ರವ್ಯಗಳು, ಬಿಡಿ ಹೂಗಳು, ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಗಳು, ಕಲಶ, ಧಾನ್ಯ, ಅರಿಶಿನಕೊಂಬು, ಅಡಿಕೆ, ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ, ನಾಣ್ಯಗಳು, ಕೂರ್ಚ, ೫ ಬಗೆಯ ಚಿಗುರುಗಳು, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಎರಡು ರೇಷ್ಮೆವಸ್ತ್ರ, ಸಂಕಲ್ಪದ ಪರಿಕರಗಳು, ಕಾಡಿಗೆ, ಸಿಂಧೂರ, ಬಳೆ, ಕಾಲುಂಗುರ, ಆಭರಣಗಳು, ೪ ಗೆಜ್ಜೆವಸ್ತ್ರ, ಗಂಧ, ಅಕ್ಷತೆ, ಹೂವುಗಳು, ತುಳಸೀಪತ್ರ, ಹಲಗಾರತಿ, ಮಂಗಳಾರತಿಗೆ ಬತ್ತಿಗಳು, ದೀಪಗಳು. ವ್ರತ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ೫ ಬಗೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳು, ಶಾಖಾವ್ರತವಿದ್ದರೆ ೧೬ ಮಾವಿನಹಣ್ಣುಗಳು.

ಮಂಗಳಗೌರಿಪೂಜೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳು

* ವಿವಾಹಾತ್ ಪ್ರಥಮಂ ವರ್ಷಮಾರಭ್ಯ ಆಪಂಚವರ್ಷಕವ್ ।
ಶ್ರಾವಣೇ ಮಾಸಿ ಭೌಮೇಷು ಚತುರ್ಷ ವ್ರತಮಾಚರೇತ್ ॥ (ವ್ರತರಾಜ)

ವಿವಾಹವಾದ ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಷದಿಂದ ಐದುವರ್ಷಗಳು ಈ ಮಂಗಳಗೌರೀ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಮಂಗಳವಾರದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.

* ಪ್ರಥಮೇ ವತ್ಸರೇ ಮಾತುಃ ಗೇಹೇ ಕರ್ತವ್ಯಮೇವ ಚ ।
ತತೋ ಭರ್ತೃಗೃಹಂ ಕಾರ್ಯಮವಶ್ಯಂ ಸ್ತ್ರೀಭಿರಾದರಾತ್ ॥

ವಿವಾಹವಾದ ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ನಂತರ ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಗೌರೀವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

* ಯಶಸ್ಯಂ ಪುಣ್ಯದಂ ಧನ್ಯಂ ಭರ್ತುರಾಯುಷ್ಯವರ್ಧನಮ್ ।

ಮಂಗಳಗೌರೀವ್ರತವು ಯಶಸ್ಸನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಆಚರಿಸಿದವರ ಜೀವನವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಂಡನ ಆಯುಷ್ಯವು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

* ವಿವಾಹಿತಳಾದ ಪತಿವ್ರತೆಯು ಮೊದಲ ಐದುವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮಂಗಳಗೌರಿಪೂಜೆಯನ್ನು ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

* ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೪ ಮಂಗಳವಾರಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಆ ನಾಕೂ ಮಂಗಳವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಬೇಕು ಮತ್ತು ಉಪ್ಪಿಲ್ಲದ ಊಟವನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಾಗಿಯೇ ಈ ಪೂಜೆಯು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪಠಿಸಬಾರದು.

ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆ

* ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಾ, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಾಡಬಾರದು. ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸದೆ ಆರತಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಮಾಡಬೇಕು.

* ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಗೆಳತಿಯರನ್ನು ಅಥವಾ ಮುತ್ತೈದೆಯರನ್ನು ಕರೆದು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಬಂದ ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೆ ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮ, ಹೂವು, ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ, ನೆನೆಸಿದ ಕಡಲೆಕಾಳು, ಹಣ್ಣು, ದಕ್ಷಿಣೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಂಗಳಗೌರಿಪೂಜೆಯನ್ನು ಮೊದಲ ವರ್ಷ ತಾಯಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮುಂದಿನ ನಾಕೂ ವರ್ಷಗಳು ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಷ ಭೀಮನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಂದು ಮಂಗಳಗೌರಿ-ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಂದು ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆಷಾಢ ಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶಿಯ ಪ್ರದೋಷ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

* ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಮಂಗಳವಾರ ಇರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರದೋಷ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರು ವಿಶೇಷಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಪ್ರದೋಷಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೋ, ಅವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಐದುವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಷಾಢಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶಿಯ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.

* ಕೇವಲ ಗೌರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ರುದ್ರದೇವರ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಮಂಗಳಗೌರಿಯನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಅಂತರ್ಗತರಾದ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರನ್ನು ಅವರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಜಯಾಪತಿ ಸಂಕರ್ಷಣನನ್ನು ಪ್ರತೀಕ್ಷಣವು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಮಾಡುವ ಪೂಜೆಯೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಾನ ಪಡೆದಿರಬೇಕು.

ಮಂಗಳಗೌರಿಪೂಜೆಯ ವ್ರತದ ಬಗ್ಗೆ

ಉಪವಾಸ, ಹೋಮ, ಜಾಗರ, ದಾನ, ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆ ಇವುಗಳ ಜೊತೆ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಮಂಟಪವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ, ಪೂಜೆಯನ್ನು ದೀಕ್ಷಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದೇ ವ್ರತ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಇಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಬ್ಬಗಳಿಗೂ ಇದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಮಂಗಳಗೌರೀ ವ್ರತದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಉಪವಾಸ, ಹೋಮಹವನಾದಿಗಳನ್ನು ವ್ರತರಾಜವು ವರ್ಣಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ವಿಧಾನವನ್ನೂ ಕೂಡ ನೀಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ವ್ರತ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ನೀಡದೇ ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜಾವಿಧಾನ ಎಂದೇ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ನಾವು ಮಾಡುವ ಅಲ್ಪಕಾಲದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ವ್ರತವೆಂದು ಸರ್ವಥಾ ಯಾರೂ ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಅಲ್ಪಪೂಜೆಯನ್ನು ಪೂಜೆಯೆಂದಷ್ಟೇ ಭಾವಿಸಿ, ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಮಂಗಳಗೌರಿಯು ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಲಿ ಎಂದಷ್ಟೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಬೇರೆ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವ್ರತ ಎಂದು ಬರೆಯದೇ ಪೂಜಾವಿಧಾನ ಎಂದು ಬರೆಯಲು ಇದೇ ಕಾರಣವಿರುತ್ತದೆ.

ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆಗೆ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು

* ದೇವರ ಮುಂದೆ ದೇವರಿರುವ ಪೀಠಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಪೀಠವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಗೋಮಯದಿಂದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ ಪೀಠವನ್ನಿಟ್ಟು ಅಷ್ಟದಲ ಕಮಲವನ್ನು ಬರೆದು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ ಇರುವ ಹರಿವಾಣವನ್ನಿಡಬೇಕು. ಅಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಅರಿಶಿನದ ಕೊಂಬು, ಅಡಿಕೆಬೆಟ್ಟ, ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರಬೇಕು.

* ಅಕ್ಕಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕಲಶವನ್ನಿಡಬೇಕು. ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಸಿ ಪಂಚಪಲ್ಲವಗಳನ್ನು ರತ್ನನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕಲಶಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶೋಭಾನಪದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗೆ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸವರಿ, ಅರಿಶಿನವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ಗೌರಿಮುಖವನ್ನು ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಈ ಕಲಶದ ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಬ್ಬರಿಬಟ್ಟಲು-ಗಳನ್ನಿಡಬೇಕು. ಅದರೊಳಗೆ ಎಂಟು ಅಡಿಕೆಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರಬೇಕು.

* ತ್ರಿಕೋನಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಡಿಸಿದ ಎರಡು ಕಣಗಳನ್ನು ಎರಡು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. ಕೆಲವರು ಐದನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ.

* ಕಲಶದ ಮುಂದೆ ೩೨ ವೀಳ್ಯದೆಲೆಗಳನ್ನು, ಹದಿನಾರು ಅಡಿಕೆ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು.

* ಪುಷ್ಪಂ ಮಂಡಪಿಕಾ ಕಾರ್ಯಾ ಕದಲೀಸ್ತಂಬಮಂಡಿತಾ ।
  ನಾನಾವಿಧೈಃ ಫಲೈಶ್ಚೈವ ಪಟ್ಟಕೂಲಯಾಶ್ಚ ಭೂಷಯೇತ್ ॥

  ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಮಂಟಪವನ್ನು ಹೂವಿನಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಬಾಳೇಕಂಬಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಾವಿನ ಸೊಪ್ಪಿನಿಂದ ತೋರಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು.

ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆ

* ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಟ್ಟೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಸುವರ್ಣ, ಬೆಳ್ಳಿ, ತಾಮ್ರದ ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಅರಿಶಿನದಿಂದ ಗೋಪುರ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಗೌರಿಯನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಕೆಲವರು ಅರಿಶಿನ ಗೋಪುರ ಮಾಡಿ, ಮಂಗಳಗೌರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪೂಜೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಶದಲ್ಲಿಯೇ ದೇವತೆಗಳ ಆವಾಹನೆಯನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರವು ವಿಧಾನ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಗೌರಿಯನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನಷ್ಟೇ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

  ಅನ್ಯಧಾತುಮಯೀಂ ವಾಪಿ ಸ್ವಶಕ್ತ್ಯಾ ತತ್ರ ಪೂಜಯೇತ್ ।

  ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಅರಿಶಿನ ಗೋಪುರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮಂಗಳಗೌರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟ ವಿಚಾರ.

* ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಸನ್ನಿಧಾನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್‌ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇಡುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಕಬ್ಬಿಣ, ಸ್ಟೀಲ್, ಹಿತ್ತಾಳೆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಪೂಜಾಸನ್ನಿಧಾನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಡಬಾರದು. ತಾಮ್ರ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರ, ಪಂಚಲೋಹ, ಕಂಚು, ಮರ ಇವುಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಅತ್ತೆಮನೆಯವರು ಕೊಟ್ಟ ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮ, ಉತ್ತತ್ತಿ, ಅಡಿಕೆಬೆಟ್ಟ, ಒಣಕೊಬ್ಬರಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಕಣದಿಂದ ಆ ಪಾತ್ರೆಯ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸಿಪ್ಪೆ ಸುಲಿಯದ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಅದರ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಗೌರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಗೌರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ತಾಯಿಗೆ ಇದನ್ನು ಮಗಳು ಕೊಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಂತರ ತಾಯಿಯು ಮಗಳಿಗೆ ಆರತಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆ

* ಮಂಗಳಗೌರಿಗೆ ಉತ್ತರಾಣಿ ಎಲೆಗಳು ಬಹಳ ಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಹಾಗೂ ಗರಿಕೆಗಳೂ ಕೂಡ ಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಪೂಜೆಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.

* ದೂರ್ವಾದಲೈಃ ಷೋಡಶಭಿಃ ಅಪಾಮಾರ್ಗದಲೈಸ್ತಥಾ ।
  ಷೋಡಶೋನ್ಮಿತವರ್ತೀಭಿಃ ತಾವದ್ದೀಪಾಂಶ್ಚ ದೀಪಯೇತ್ ॥

  ಹದಿನಾರು ಗರಿಕೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹದಿನಾರು ಅಪಾಮಾರ್ಗ (ಉತ್ತರಾಣಿ)ಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹದಿನಾರು ಬತ್ತಿಗಳಿಂದ ಹದಿನಾರು ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

* ಕಡಲೆಬೇಳೆಯ ಕೋಸಂಬರಿ ಹಾಗೂ ಮೊಸರನ್ನದ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಷೋಡಶ್ಯಾಪಿ ಸುವಾಸಿನ್ಯೋ ಭೋಜನೀಯಾಃ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ।
  ಮಾತ್ರೇ ದದ್ಯಾದ್ ವಾಯನಂ ತು ಪ್ರಕಾರಂ ಶೃಣು ತಸ್ಯ ಚ ॥

  ಮಂಗಳಗೌರಿಗೆ ಹದಿನಾರು ಸಂಖ್ಯೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವಾದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಹದಿನಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹದಿನಾರು ಮಂದಿ ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೆ ಬಾಗಿಣ ಕೊಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ.

* ಹದಿನಾರು ಎಳೆಗಳ ಹದಿನಾರು ಗಂಟನ್ನು ಹಾಕಿದ ದೋರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

* ಪೂಜೆಯ ಮೊದಲು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ದೋರಸ್ಥಾಪನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ, ದೋರವನ್ನಿಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಮಾಡುವ ಗೌರಿಪೂಜೆಯ ಜೊತೆ ದೋರದಲ್ಲಿ ಗೌರಿಗೂ ಕೂಡ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ದೋರ ಪೂಜೆಯ ಕ್ರಮ ಇಂದು ಬಿಟ್ಟೇ ಹೋಗಿದೆ.

* ಪೂಜಿಸಿದ ದೋರವನ್ನು ಪತಿಯ ಮೂಲಕವೇ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೊದಲು ಎಡಗೈ ತಾಕಿಸಿ, ಬಲಗೈಗೆ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮತ್ತು ದೋರಕ್ಕೆ ಹೂವನ್ನು ಕಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಕಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಅರಿಶಿನಕುಂಕುಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ಗೌರಿಯು ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಲಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪತಿಯಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಂದಲೂ ಕೂಡ ದೋರವನ್ನು ಕೆಲವರು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

* ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ದೋರವನ್ನು ಸ್ವರ್ಣಗೌರಿಯ ಹಬ್ಬದಂದು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸ ಮುಗಿಯುವ ತನಕ ದೋರವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಬಾರದು. ಕೆಲವರು ಮರುದಿವಸವೇ ದೋರವನ್ನು ತೆಗೆದುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಲ್ಲ. ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ನಾಕು ವಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ದೋರವು ಇರಬೇಕು. ಅಥವಾ ಪ್ರತಿ ವಾರ ನಡೆಸುವ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ದೋರವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಹೊಸ ದೋರ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೊನೆಯದ್ದನ್ನು ಸ್ವರ್ಣಗೌರಿ ಹಬ್ಬದಂದು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ದೋರಕ್ಕೆ ಕೆಲವರು ಐದು ಗಂಟುಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಹದಿನಾರು ಗಂಟುಗಳ ದೋರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದು ಪೂಜಾಗ್ರಂಥಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಬಹುಷಃ ಐದುವರ್ಷಗಳ ಪೂಜೆಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಐದು ಗಂಟುಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕೆಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಹದಿನಾರು ಗಂಟುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಹದಿನಾರು ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಹದಿನಾರು ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೆ ದಾನನೀಡಿ, ಹದಿನಾರು ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ಹದಿನಾರು ಗಂಟುಗಳ ದೋರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವಾಗಿದೆ.

* ಯಾರಿಗೆ ಮಂಗಳವಾರದಂದು ಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಮೈಲಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ದೋಷಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೋ,ಅವರು ಶುಕ್ರವಾರದಂದು

ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದೂ ಸಹ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವರ್ಣಗೌರೀಪೂಜೆಯಂದು ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.

* ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಮಂಗಳವಾರ ಬಂದರೆ ಕೆಲವರು ಪೂಜಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಂದು ಗೌರಿಮಂಟಪವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ಆವಾಹನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸ್ನಾನಾದಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಿರ್ಮಾಲ್ಯತೀರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಿ, ಮರುದಿವಸ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿವಸ (ಬುಧವಾರದಂದು) ಗೌರಿಗೆ ದೇವರಪೂಜೆಯ ಅನಂತರ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಉಪಚಾರ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಮಂಗಳಗೌರಿಹಬ್ಬವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವರು ಅಶುಚಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಶುಚಿರ್ಭೂತರಾದ ಮೇಲೆ ಮಂಗಳವಾರದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ಪೂಜಿಸುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಾಕು ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಬಿಡಬಾರದು.

* ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಲಶವು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಇಡಬಹುದು.

* ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ದಿವಸ ಎರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮತ್ತು ಶುಚಿಯಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಧಾರಣೆಮಾಡಿ, ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಪೂಜೆಗೋಸ್ಕರ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು, ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು, ಹೂ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಅನಂತರ ಭಾರತೀರಮಣರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡದೇ ಇರುವ ಯಾವುದೇ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಮಂಗಳಗೌರಿಯು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

* ಹದಿನಾರು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಮಾಡಬೇಕು. ಹದಿನಾರು ಪೂಜೆಗೂ ಬೇಕಾಗುವ ಹದಿನಾರು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ಹದಿನಾರು ಎಳೆಯ ಗೆಜ್ಜೆವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪೂಜಾಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಗೌರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

* ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಬಳೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಂಗಳಗೌರಿಗೆ ಪೂಜಾಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

* ಮುಂದೆ ನೀಡಿದ ಅಡುಗೆಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ, ಅನಂತರ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಒಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಕ್ರಮಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಯೋಗ್ಯರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು.

* ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅಥವಾ ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೆ ನೀಡುವ ಉಪಾಯನವನ್ನು ಪೂಜೆಯ ಮೊದಲೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಮಂಗಳಗೌರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಗೋಧಿಹಿಟ್ಟನ್ನು ಕಲಿಸಿ, ಹಣತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಹದಿನಾರು ಬತ್ತಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಮುಂದೆ ದೀಪವನ್ನು ಬೆಳಗಬೇಕು. ಮತ್ತು ಮಂಗಳಾರತಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ಆರತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹದಿನಾರು ದೀಪಗಳನ್ನು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಆರತಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆ

* ತಂಬಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ಹೂ ಬತ್ತಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಆರತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಕದಲಾರತಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೆಣ್ಮಕ್ಕಳು ಮಂಗಳಾರತಿ ಬತ್ತಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿಲ್ಲ.

* ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೆ ನೀಡುವ ಉಪಾಯನದಲ್ಲಿಯೂ ಹದಿನಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳು ಇರಬೇಕು. ಬಾಗಿಣದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಹದಿನಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳಿರಬೇಕು.

* ಬಾಗಿಣದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅದನ್ನು ನೀಡುವ ಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವರ್ಣಗೌರಿಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಿ ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಬಾಗಿಣವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಸಾಯಂಕಾಲದಂದು ಮಂಗಳಗೌರಿಗೆ ಆರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಕ್ಕರೆ, ಉತ್ತತ್ತಿಗಳ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮರುದಿವಸವೇ ಮಂಗಳಗೌರಿ ಕಲಶದ ವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪೂಜಾ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

* ಮಂಗಳಗೌರಿಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ, ಓದುತ್ತಾ ಅಥವಾ ಕೇಳುತ್ತಾ ಮಸಿ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ತಟ್ಟೆಯ ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಮೊಗಚಕೈಗೆ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸವರಿ, ಇಲ್ಲಿ ಅನುವಾದದ ಕಥಾಭಾಗವನ್ನು ಓದುತ್ತಾ ಹದಿನಾರು ಎಳೆಯ ಗೋಧಿಹಿಟ್ಟಿನ ದೀಪದ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಆಗ ಮೊಗಚು ಕೈನ ಕೆಳಗೆ ಕಾಡಿಗೆಯು ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಮಂಗಳಗೌರೀ ಹಾಡನ್ನೂ ಕೂಡ ಹೇಳುತ್ತಾ ಕಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು.

* ಮಗಳು ಹೀಗೆ ಕಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕಾದರೆ ತಾಯಿಯು ಜಾವಳವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಂದರೆ ಮಗಳ ಕಾಲಿಗೆ ಓಕುಳಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ (ಎರಡು ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಸುತ್ತಲೂ ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತಾಳೆ). ಜಡೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಹೂವು ಮುಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆ

ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಈ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಅತ್ತೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

* ಮೊಗಚುಕ್ಕೆನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ತಾಯಿಗೆ, ಅನಂತರ ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೆ ನೀಡಿ, ಅನಂತರ ತಾನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಅಂದೇ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬಾರದು.

* ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಗೌರಿಯನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡುವಾಗ ರುದ್ರದೇವರ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಮಂಗಳಗೌರಿಯನ್ನೇ ಆವಾಹನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಜಯಾಪತಿ ಸಂಕರ್ಷಣನನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

* ಮೊದಲ ವರ್ಷ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಐದು ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು, ಊಟ ಹಾಕಬೇಕು. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಪಾಕಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಣದ ಜೊತೆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕು.

* ಉಪ್ಪಿಲ್ಲದ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಥಾಭಾಗವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಕೆಲವರು ತಾಯಿಗೆ ಕೊನೆಯ ವರ್ಷ ಬಾಗಿಣ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವ್ರತರಾಜದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಷವೇ ತಾಯಿಗೆ ಬಾಗಿಣವನ್ನು ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆ ದಾನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಮತ್ತು ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಷ ತಾಯಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆಗಲೇ ಕೊಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.

* ಮಂಗಳಗೌರೀ ವ್ರತವನ್ನು ಐದುವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

* ಮಂಗಳಗೌರೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದಾಗ ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಅನುಬಂಧವು ನಿರಂತರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪುತ್ರ-ಪೌತ್ರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಆಗುತ್ತದೆ. ಸದ್ಗೃಹಿಣಿಯಾಗಿ ಬದುಕುವ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶವು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ವಿಶೇಷ ಅನುಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾಂಗಲ್ಯಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾದ ಮಂಗಳಗೌರಿ

ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರದ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವವಿಚಾರ

ವಿವಾಹಿತರಾದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರವನ್ನು ದೀಕ್ಷಾಸೂತ್ರವಾಗಿ ಗಂಡನ ಕೈಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆ ಎಂದರೆ ಗೌರಿ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇವಳು ಮಂತಳಗೌರೀ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ವಿವಾಹದಿಂದ ಕೊನೆಯತನಕವೂ ತಮ್ಮ ಸೌಮಾಂಗಲ್ಯದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೆ ಮಾಂಗಲ್ಯಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವ ದೇವಿಯಾದ ಇವಳನ್ನು ಮಂಗಳಗೌರೀ ಎಂಬ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ಪೂಜೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಮಾಂಗಲ್ಯ ಎಂದರೆ ಮಂಗಲ ಎಂದೇ ಅರ್ಥ.

ಮಂಗಲ ಶಬ್ದದ ಮೇಲೆ 'ಷ್ಯಞ್' ಪ್ರತ್ಯಯವು ಬಂದು ಮಾಂಗಲ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಷ್ಯಞ್ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಮಾಂಗಲ್ಯಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಮಂಗಳ ಎಂದರ್ಥ. 'ಮಂಗಲಂ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುಃ ಮಂಗಲಂ ಮಧುಸೂದನಃ' ಎಂಬಂತೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಮಂಗಲ ಎನಿಸಿದವನು ಭಗವಂತನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಮಾತ್ರ . ಅನಂತರ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ ಮಂಗಳ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮಂ ವಿಘ್ನಂ ಗಿಲತಿ ಪರಿಹರತಿ - ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ. ಎಲ್ಲರ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಮಂಗಳ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆ

ಗೃಹಸ್ಥಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಆ ಸಾಧ್ವಿಶಿರೋಮಣಿಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಬರುವ ನೂರಾರು ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುತ್ತಾರೋ ಅದು ಎಲ್ಲ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಂಗಳಸೂತ್ರವೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಮಂಗಳಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ತಾಳಿ, ಹವಳ, ಮುತ್ತು, ಚಿನ್ನದ ಗುಂಡು ಹಾಗೂ ಕರಿಮಣಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಜೋಡಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಭೇದವಿದೆ.

ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಆಧಾರವು ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶೋಭಾನೆ ಪದದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ ವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥ ಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ -

ಕಂಬುಕಂಠದ ಸುತ್ತ ಕಟ್ಟಿದ ಮಂಗಳಸೂತ್ರ
ಅಂಬುಜವೆರಡು ಕರಯುಗದಿ
ಅಂಬುಜವೆರಡು ಕರಯುಗದಿ ಧರಿಸಿ ಪೀ-
ತಾಂಬರವುಟ್ಟು ಮೆರೆದಳು ॥

ಎಂದು. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಯಾವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಗ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವು ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪಾರಸ್ಕರ ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ -

ವಿವಾಹೇ ವೃದ್ಧಾಣಾಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಚ ವಚನಂ ಕುರ್ಯುಃ ಸೂತ್ರೇ ಅನಪವಿದ್ಧಮಪಿ
ವಧುವರ್ಯೋಃ ಮಂಗಳಸೂತ್ರಂ ಗಲೇ ಮಾಲಾಧಾರಣಂ ॥

ಎಂದು ನಾವು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನವಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರ, ಪಾರಸ್ಕರಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರ, ಗೌತವ ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರ ಹಾಗೂ ಸ್ವಶಾಖೋಕ್ತಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಪಾರಸ್ಕರಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರವು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ- ''ಹಿಂದಿನ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಸೂತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ

ವಧುವಿನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು'' ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಹಾಗೂ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಯೋಗಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದೆ -

ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರಂ ಮಹತಾಮನುಗ್ರಹಪುರಸ್ಸರಂ
ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ತು ಸಮಾದಾಯ ವರಃ ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖಃಸ್ಥಿತಃ ।
ಆಶ್ಚಾದ್ಯ ನೂತನಂ ವಾಸೋ ವರಂ ಮಂಗಲಸೂತ್ರಕಂ
ಸುವರ್ಣಮಣಿಸಂಯುಕ್ತಂ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ ಕನ್ಯಕಾಗಲೇ ॥

ಹಿರಿಯರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದು ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದ ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ವರನು ವಧುವಿನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಈ ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಅದು ಸುವರ್ಣಮಣಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು. ವಧುವಿನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇವೆರಡರ ಆಧಾರದಿಂದ ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರವು ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣದ ಗುಂಡುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಗೃಹಸ್ಥರಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ, ತನ್ಮೂಲಕ ದಾರಿದ್ರ್ಯವು ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದರಿಂದ, ಸುವರ್ಣದ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿರಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ಹವಳಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಹಾಕಿರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಕುಜದೋಷವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಜನ ಅನುಗ್ರಹವಾಗಿ ಸಂತತಿಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೋಕಾರಕನಾದ ಚಂದ್ರನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಇದರಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಬೇಕು. ಸಂಸಾರವನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮನೋಧೈರ್ಯ, ಮನಸ್ಸಿನ ಶುದ್ಧತೆ ಇವುಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾದ್ದರಿಂದ ಚಂದ್ರನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಮುತ್ತನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ತಾಳಿಯನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಕರಿಮಣಿಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸಿರಬೇಕು. ಇದು ಶನಿದೇವನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ನೀಲಮಣಿಯು ಎರಡುವಿಧವಾಗಿದೆ - ಕೃಷ್ಣನೀಲ ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರನೀಲ ಎಂದು. ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಕೂಡ

ಶನಿಯೇ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕೃಷ್ಣನೀಲಮಣಿಯು ಕರಿಮಣಿಯಂತೆ ಕಡುಕಪ್ಪಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಯಾರು ಸಂತತಿಕಾಮರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ ನೀಲಮಣಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ವಜ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಬಾರದೆಂದು ರತ್ನಶಾಸ್ತ್ರವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀಲಮಣಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಕರಿಮಣಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಪೋಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಸುಟ್ಟ ಕರಿಮಣಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈಗ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದರ ಬದಲಾಗಿ ಗಾಜಿನ ಕರಿಮಣಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವಥಾ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕರಿಮಣಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು. ಗಾಜು ಸಹ ಮಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವುದರಿಂದ ಇದು ದೋಷವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕರಿಮಣಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಆಯುಷ್ಯವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಕಡಿಮೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಶನಿದೇವನ ಅನುಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹವಳವನ್ನು ಕುಜನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ, ಮುತ್ತನ್ನು ಚಂದ್ರನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ, ಚಿನ್ನವನ್ನು ಶುಕ್ರನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ, ಕರಿಮಣಿಯನ್ನು ಶನಿದೇವನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳು ಕರಿಮಣಿಯ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಒಂದೊಂದು ರಾಶಿಯವರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಹೀಗಿದೆ - ಮೇಷ, ವೃಶ್ಚಿಕ ೨೧ ಕರಿಮಣಿ, ವೃಷಭ, ತುಲಾ ೪೦ ಕರಿಮಣಿ, ಮಿಥುನ, ಕನ್ಯಾ ೩೪ ಕರಿಮಣಿ, ಕರ್ಕಾಟಕ ೨೦ ಕರಿಮಣಿ, ಸಿಂಹ ೧೮ ಕರಿಮಣಿ, ಧನು, ಮೀನ ೩೨ ಕರಿಮಣಿ, ಕುಂಭ, ಮಕರ ೩೮ ಕರಿಮಣಿ, ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಲದಿಂದ ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕರಿಮಣಿಗಳ ಧಾರಣೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ನಿಖರವಾದ ಮಾಹಿತಿಯು ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕರಿಮಣಿಯನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವವರು ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ೩೬, ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ೩೬ ಮಣಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬಹುದು. ಭಗವಂತನ ೩೬೦೦೦ ಸ್ತ್ರೀರೂಪಗಳ ಹಾಗೂ ಪುರುಷರೂಪಗಳ ಚಿಂತನೆಗೆ ಇದು ಪೂರಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ೫೧

ಭಗವದ್-ರೂಪಗಳ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ೫೧ ಕರಿಮಣಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬಹುದು. ಅಥವಾ ೧೦೧ ಭಗವದ್-ರೂಪಗಳ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ೧೦೧ ಕರಿಮಣಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬಹುದು.

ಕೆಲವರು ಚಿನ್ನದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ಪೋಣಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ದಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಪೋಣಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೆರಡೂ ಕೂಡ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೈಲಾನ್ ದಾರದಲ್ಲಿ ಕರಿಮಣಿಗಳನ್ನು ಪೋಣಿಸಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತಪ್ಪು. ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಲ್ಲ. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ವರ್ಣದವರಿಗೂ ಕಾರ್ಪಾಸದ ದಾರವನ್ನೇ ವಿಧಾನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ಹತ್ತಿಯ ದಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಕರಿಮಣಿಗಳನ್ನೂ, ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನೂ ಪೋಣಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತಂತು ಎಂದರೆ ಸುವರ್ಣದ ತಂತುವೂ ಕೂಡ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪುರುಷರು ಹೇಗೆ ಸುವರ್ಣದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಧರಿಸದೇ ಹತ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹತ್ತಿಯ ದಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಆಯುಷ್ಯವೂ, ಆರೋಗ್ಯವೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರವನ್ನು ಇಂದು, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೂ ಹಾಗೂ ಗೌರೀದೇವಿಗೂ ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಮಾಡಿದ ಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಮಂಗಳಗೌರಿ ಎಂದರೆ ಮಾಂಗಲ್ಯಗೌರಿ ಎಂದರ್ಥ. ಮಾಂಗಲ್ಯಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವ ಪಾರ್ವತೀದೇವೀ ಎಂಬುದು ಇದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಾಂಗಲ್ಯಭಾಗ್ಯದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಮಂಗಳಗೌರಿ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ತಾವು ಧರಿಸುವ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ-ದೇವರಿಗೆ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರಿಗೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಂಗಳಗೌರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

|| ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

ಪೂಜಾವಿಧಾನ

॥ಶ್ರೀಮದ್ಧನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ॥

ಮಂಗಳಗೌರಿಪೂಜೆ

ಆಚಮನಮ್

ಕೇಶವಾಯ ನಮಃ । ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಮಾಧವಾಯ ನಮಃ। ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ। ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ। ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ। ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ। ವಾಮನಾಯ ನಮಃ। ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ। ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ। ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ। ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ। ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ। ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ। ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ। ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ನಮಃ। ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ। ಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ। ನಾರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ। ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ। ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ। ಉಪೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ। ಹರಯೇ ನಮಃ। ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ।

(ಆಚಮನವನ್ನು ಎರಡು ಬಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು)

ಸಂಕಲ್ಪ

ಶುಭೇ ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ವಿಷ್ಣೋರಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಆದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ದ್ವಿತೀಯಪರಾರ್ಧೇ ಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪೇ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತಮೇ ಕಲಿಯುಗೇ ಪ್ರಥಮಪಾದೇ ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ ಭರತವರ್ಷೇ ಭರತಖಂಡೇ ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇತೀರೇ [೧]ಶಾಲೀವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ವರ್ತಮಾನೇ ಚಾಂದ್ರಮಾನೇನ ಪ್ರಭವಾದಿ

---

(೧) ಶಾರ್ವರೀ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ 'ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕೇ ಏಕೋನವಿಂಶತಿತಮೇ' (೧೯೪೩) ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಕಾಲಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹೇಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಶಾಲಿವಾಹನಶಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕಬಾರಿ ಪ್ರಭವಾದಿ ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಆವೃತ್ತಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ಕಾಲಗಣನೆ ನಿಖರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಷಷ್ಟಿಸಂವತ್ಸರಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ .... ನಾಮ ಸಂವತ್ಸರೇ– ದಕ್ಷಿಣಾಯನೇ ವರ್ಷ-ಋತೌ ಶ್ರಾವಣಮಾಸೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ .... ಶುಭತಿಥೌ .....ವಾಸರಯುಕ್ತಾಯಾಂ– ....ಶುಭನಕ್ಷತ್ರ .... ಶುಭಯೋಗ– .... ಶುಭಕರಣ– ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಮ್ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಹ ಕುಟುಂಬಾನಾಂ ಕ್ಷೇಮಸ್ಥೈರ್ಯವಿಜಯವೀರ್ಯಆಯುರಾರೋಗ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಧರ್ಮಾರ್ಥ-ಕಾಮಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯ-ಚತುರ್ವಿಧಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ,ಪುತ್ರ-ಪೌತ್ರಾದ್ಯಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ-ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಸಮಸ್ತದುರಿತೋಪಕ್ಷಯಾರ್ಥಂ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಸಕಲ ವಿಘ್ನಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಭಗವದನುಗ್ರಹಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ವಿಶೇಷತಃ ಅಖಂಡಸೌಭಾಗ್ಯಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಂಗಳಗೌರಿಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಹೂ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನೀರು ಹಾಕಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕು.

೧೬ ಬತ್ತಿಯ ದೀಪ ಹಚ್ಚಬೇಕು

ದೀಪಃ ಪಾಪಹರೋ ನೃಣಾಂ ದೀಪ ಆಪನ್ನಿವಾರಕಃ ।
ದೀಪೋ ವಿಧತ್ತೇ ಸುಕೃತಂ ದೀಪಃ ಸಂಪತ್ಪ್ರದಾಯಕಃ ॥

ದೀಪಜ್ಯೋತಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ದೀಪಜ್ಯೋತಿಃ ಜನಾರ್ದನಃ ।
ದೀಪೋ ಹರತು ಮೇ ಪಾಪಂ ಸಂಧ್ಯಾದೀಪ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಶುಭಂ ಕುರುಷ್ವ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಆರೋಗ್ಯಂ ಸುಖಸಂಪದಮ್ ।
ಮಮ ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಕಾಶಂ ಚ ದೀಪಜ್ಯೋತಿರ್ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಭೋ ದೀಪ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಸ್ತ್ವಂ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಇಹಾರ್ಹಸಿ ।
ಯಾವತ್ ಕರ್ಮಸಮಾಪ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ತಾವತ್ ತ್ವಂ ಸುಸ್ಥಿರೋ ಭವ ॥

ಕೈಮುಗಿದು ದೀಪದಲ್ಲಿ ಗೌರಿಯು ಬಂದು ನೆಲೆಸುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರಿ.

ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಅಪಸರ್ಪಂತು ತೇ ಭೂತಾಃ ಯೇ ಭೂತಾಃ ಭುವಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।
ಯೇ ಭೂತಾಃ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಃ ತೇ ನಶ್ಯಂತು ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ ॥

ಅಪಕ್ರಾಮಂತು ಯೇ ಭೂತಾಃ ಕ್ರೂರಾಶ್ಚೈವ ತು ರಾಕ್ಷಸಾಃ ।
ತೇಷಾಮಪ್ಯವಿರೋಧೇನ ಪೂಜಾಕರ್ಮ ಸಮಾರಭೇ ॥

ಗುರುಗಣಪತಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪೂಜೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಗಣಪತಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಆದಿಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಮೂಲಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ। ಆಶ್ವಲಾಯನಾ-ಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ।

ದೇವರ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಶ್ರೀಕಾರದಲ್ಲಿ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಗುರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಅಸ್ಮದ್ ಗುರುಸಮಾರಂಭಾಂ ಟೀಕಾಕೃತ್ಪಾದಮಧ್ಯಗಾಮ್ ।
ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯಪರ್ಯಂತಾಂ ವಂದೇ ಗುರುಪರಂಪರಾಮ್ ॥
ಆಪಾದಮೌಳಿಪರ್ಯಂತಂ ಗುರೂಣಾಮಾಕೃತಿಂ ಸ್ಮರೇತ್ ।
ತೇನ ವಿಘ್ನಾಃ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತಿ ಸಿದ್ಧ್ಯಂತಿ ಚ ಮನೋರಥಾಃ ॥

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ಅನುಜ್ಞಾಂ ದೇಹಿ ।

ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆ

ಶ್ರೀಕಾರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಷಟ್ಕೋಣಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗಣಪತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಬೆಳ್ಳಿಗಣಪತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆಬೆಟ್ಟ, ಅರಿಶಿನಕೊಂಬುಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಸುಮುಖಶ್ಚೈಕದಂತಶ್ಚ ಕಪಿಲೋ ಗಜಕರ್ಣಕಃ।
ಲಂಬೋದರಶ್ಚ ವಿಕಟೋ ವಿಘ್ನರಾಜೋ ಗಣಾಧಿಪಃ ॥೧॥

ಧೂಮಕೇತುರ್ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷೋ ಫಾಲಚಂದ್ರೋ ಗಜಾನನಃ।
ದ್ವಾದಶೈತಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಯಃ ಪಠೇಚ್ಛೃಣುಯಾದಪಿ ॥೨॥

ವಿದ್ಯಾರಂಭೇ ವಿವಾಹೇ ಚ ಪ್ರವೇಶೇ ನಿರ್ಗಮೇ ತಥಾ।
ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ವಿಘ್ನಸ್ತಸ್ಯ ನ ಜಾಯತೇ ॥೩॥

ಅಭೀಪ್ಸಿತಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪೂಜಿತೋ ಯಃ ಸುರೈರಪಿ।
ಸರ್ವವಿಘ್ನಚ್ಛಿದೇ ತಸ್ಮೈ ಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ॥೪॥

ಗಣಪತಿಗೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿ

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ। ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ। ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಆವಾಹಯಾಮಿ ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಸ್ವಾಗತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।

ಬೆಲ್ಲ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ - ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ॥ ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ಗುಡೋಪಹಾರವುಹಾನ್ನೈವೇದ್ಯಂ ನಿವೇದಯಾಮಿ। ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।

ವಕ್ರತುಂಡ ಮಹಾಕಾಯ ಬಾಲಸೂರ್ಯಸಮಪ್ರಭ।
ಅವಿಘ್ನಂ ಕುರು ಮೇ ದೇವ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವದಾ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ। ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಹೇ ದೇವ! ನಿರ್ವಿಘ್ನಂ ಕುರು ॥

ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕೈಮುಗಿದು ನಾನು ಮುಂದೆ ಆಚರಿಸುವ ಪೂಜೆ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆದು ಫಲಪ್ರದವಾಗಲಿಯೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರಿ.

ಕಲಶಪೂಜಾ

ಒಂದು ಕಲಶದಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಸಿ ಕೆಳಗಿನ ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳಿ ಈ ಕಲಶದ ನೀರನ್ನೇ ಮುಂದೆ ಪೂಜೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.

ಕಲಶಸ್ಯ ಮುಖೇ ವಿಷ್ಣುಃ ಕಂಠೇ ರುದ್ರಃ ಸಮಾಶ್ರಿತಃ ।
ಮೂಲೇ ತತ್ರ ಸ್ಥಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಧ್ಯೇ ಮಾತೃಗಣಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ॥೧॥

ಕುಕ್ಷೌ ತು ಸಾಗರಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಾ ವಸುಂಧರಾ ।
ಋಗ್ವೇದೋಽಥ ಯಜುರ್ವೇದಃ ಸಾಮವೇದೋ ಹ್ಯಥರ್ವಣಃ ॥೨॥

ಅಂಗೈಶ್ಚ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಕಲಶಾಂಬುಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ ।
ಶಾಂತಿಃ ಪುಷ್ಟಿಶ್ಚ ಗಾಯತ್ರೀ ಸಾವಿತ್ರೀ ಚ ಸರಸ್ವತೀ ॥೩॥

ಆಯಾಂತು ದೇವಪೂಜಾರ್ಥಂ ದುರಿತಕ್ಷಯಕಾರಕಾಃ ।
ಸರ್ವೇ ಸಮುದ್ರಾಃ ಸರಿತಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಜಲದಾ ನದಾಃ ॥೪॥

ಗಂಗೇ ಚ ಯಮುನೇ ಚೈವ ಗೋದಾವರಿ ಸರಸ್ವತಿ ।
ನರ್ಮದೇ ಸಿಂಧು ಕಾವೇರಿ ಜಲೇಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ॥೫॥

ಆವಾಹಿತದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಆವಾಹಯಾಮಿ ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಸ್ವಾಗತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। (ಕಲಶದ ಒಳಗೆ ಹೂ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿರಿ) ನಾನಾವಿಧಪರಿಮಳಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಕಲಶದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ

ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ಗುಡೋಪಹಾರ (ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಕದಳೀಫಲಂ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.) ಮಹಾನ್ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಕಲಶದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। (ಈ ಕಲಶೋದಕವನ್ನು ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಗೆ ಬಳಸಬೇಕು).

ಪೀಠಪೂಜಾ -

ಸರ್ವಾಭ್ಯಃ ಪೀಠದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ।

ಷೋಡಶದೋರಸ್ಥಾಪನಮ್

(ಹದಿನಾರು ಗ್ರಂಥಿಗಳುಳ್ಳ ದೋರವನ್ನು ಕಲಶದ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಮಾಡುವ ಆವಾಹನೆ ಹಾಗೂ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ದೋರಕ್ಕೂ ಮಾಡಬೇಕು.)

ದೇವ್ಯಾಸ್ತು ಪುರತಃ ಸಮ್ಯಕ್ ನವಸೂತ್ರಂ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
ನವಗ್ರಂಥಿಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಕುಂಕುಮೇನ ವಿರಾಜಿತಮ್ ॥
ದ್ವಾದಶಗ್ರಂಥಿಯುಕ್ತಂ ವಾ ಉಪಕಲ್ಪ್ಯ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್ ।

ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಆವಾಹನೆ

ಅಸ್ಮಿನ್ ಕಲಶೇ ಮಂಗಳಗೌರಿಸಹಿತ ಮಹಾರುದ್ರದೇವಸ್ಯ, ತದಂತರ್ಯಾಮಿ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಸ್ಯ, ತದಂತರ್ಯಾಮಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತ ನಾರಾಯಣಸ್ಯ ವಿಶೇಷಸಾನ್ನಿಧ್ಯತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಆವಾಹನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಯಾವ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಗೌರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೋ ಆ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಗೌರಿಯನ್ನು ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಾರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದು ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಮಹಾರುದ್ರದೇವರ ವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಳಾದ ಮಂಗಳಗೌರಿಯು

ಈಗ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಮತ್ತು ಈ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅನಂತರ ಮಂಗಳಗೌರಿಸಹಿತ ಮಹಾರುದ್ರದೇವರು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದಾರೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಬಿಂಬರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರು ಈ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು.

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಮಹಾರುದ್ರಾದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತ ಮಂಗಳಗೌರಿ! ಪೀಠಸ್ಥಿತ ಏತದ್ಧಾತು-ಮಯಕಲಶಾಂತಃಸ್ಥಿತತೇಜಸ್ಸಾರಮಯಭೂತಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ 'ಶ್ರೀಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ ಶ್ರೀ' ಎಂದು ಹನ್ನೆರಡು ಬಾರಿ ಕಲಶ ಮುಟ್ಟಿ ಜಪಿಸಿರಿ.

* * * *

ಮಂಗಳಗೌರಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ

ಆವಾಹನೆ

ಹೂ ಏರಿಸಬೇಕು

ಸುಮಧ್ಯಮಾಂ ಸುವಸನಾಂ ಚಂದ್ರಬಿಂಬಾಧರಾನ್ವಿತಾಂ ।

ಆವಾಹಯಾಮಿ ದೇವೀಂ ತ್ವಾಂ ಸರ್ವದಾ ಶುಭಕಾರಿಣೀಂ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಆವಾಹಯಾಮಿ ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆಸನ

ಹೂ ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು

ರೌಪ್ಯೇಣ ಚಾಸನಂ ರತ್ನಮಾಣಿಕ್ಯಶೋಭಿತಂ ।
ಮಯಾನೀತಂ ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ಗೌರೀ ಕಾಮಾರಿವಲ್ಲಭೇ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪಾದ್ಯ

ಒಂದು ಉದ್ದರಣೆ ನೀರನ್ನು ದೇವಿಯ ಪಾದಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕು

ಮಹಾದೇವಿ ಜಗನ್ನಾಥೇ ಶ್ವೇತಾಂಬರವಿಭೂಷಿತೇ ।
ಪಾದ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವಿ ತ್ವಂ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೈರ್ಯುತಂ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಪಾದಯೋಃ ಪಾದ್ಯಂ ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅರ್ಘ್ಯ

ಒಂದು ಉದ್ದರಣೆ ನೀರನ್ನು ದೇವಿಯ ಕೈಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕು.

ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೈರ್ಯುಕ್ತಂ ದಿವ್ಯಂ ಸಂಪಾದಿತಂ ಮಯಾ ।
ಅರ್ಘ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವಿ ತ್ವಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಸುರೇಶ್ವರಿ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಹಸ್ತಯೋಃ ಅರ್ಘ್ಯಮರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆಚಮನ

ಒಂದು ಉದ್ದರಣೆ ನೀರನ್ನು ದೇವಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕು

ಕಾಮಾರಿವಲ್ಲಭೇ ದೇವಿ ಕುರ್ವಾಚಮನಮಂಬಿಕೇ ।

ನಿರಂತರಮಹಂ ವಂದೇ ಚರಣೌ ತವ ಪಾರ್ವತೀ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಆಚಮನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಧುಪರ್ಕ

ಕುಡಿಯಲು ಮಧುಪರ್ಕ ನೀಡಬೇಕು

ದಧಿ ಮಧ್ವಾಜ್ಯಸಂಯುಕ್ತಂ ಶರ್ಕರಾಕ್ಷೀರಸಂಯುತಂ ।

ಮಧುಪರ್ಕಂ ಗೃಹಾಣೇದಂ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾಯಿನಿ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನ

ಹೂ ಅನ್ನು ಪಂಚಾಮೃತದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ದೇವಿಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು

ಸುರಭೇಸ್ತು ಸಮುದ್ಭೂತಂ ದೇವಾನಾಮಪಿ ದುರ್ಲಭಮ್ ।

ಪಯೋ ದದಾಮಿ ದೇವೇಶಿ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಕ್ಷೀರೇಣ ಸ್ನಪಯಾಮಿ ॥

ಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ದಧಿ ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಘೃತಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಮಧುಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಶರ್ಕರಾಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ। ಫಲೋದಕೇನ ಸ್ನಪಯಾಮಿ ॥

ಫಲತೋಯೈಃ ಗಂಧತೋಯೈಃ ನಾರಿಕೇಲಕುಶೋದಕೈಃ।
ಸ್ನಾನಂ ಪುಣ್ಯಜಲೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಗೃಹಾಣ ಸುರನಾಯಕಿ॥

ಹೂವಿನಿಂದ, ನೀರು, ಗಂಧದ ನೀರು, ಎಳನೀರು, ದರ್ಭೆಯ ನೀರು ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನ

ತೀರ್ಥದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಗಂಗಾ ಗೋದಾವರೀ ಕೃಷ್ಣಾ ಗೌತಮೀ ನರ್ಮದಾ ಜಲೈಃ।
ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಆಹೃತಂ ಮಾತಃ ಸ್ವೀಕುರುಷ್ವ ಹರಿಪ್ರಿಯೇ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ। ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಸ್ನಾನಾಂಗಮಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ (ಒಂದು ಉದ್ಧರಣೆ ನೀರು ಬಿಡಬೇಕು)

ವಸ್ತ್ರ

ಗೆಜ್ಜೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

ವಸ್ತ್ರಂ ಚ ಸೋಮದ್ಯೆವತ್ಯಂ ಲಜ್ಜಾಯಾಸ್ತು ನಿವಾರಣಮ್।
ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ತವ ಪ್ರೀತ್ಯೈ ಮಮೇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದಾ ಭವ॥
ಪೀತವಸ್ತ್ರದ್ವಯಂ ದೇವಿ ತುಭ್ಯಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಪಾರ್ವತಿ।
ಚಂದ್ರಮೌಳಿಪ್ರಿಯೇ ದೇವಿ ಸದಾ ಮೇ ವರದಾ ಭವ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ। ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಾಂಗಲ್ಯಸಮರ್ಪಣೆ

ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ಮಣಿಸಂಯುಕ್ತಂ ಮುಕ್ತಾಫಲಸಮನ್ವಿತಮ್ ।

ಉತ್ತಮಂ ಗುಣಸೂತ್ರಂ ಗೃಹಾಣ ಶುಭಲಕ್ಷದೇ ॥

ಆಭರಣ

ವಿವಿಧ ಆಭರಣ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

ವಜ್ರಮಾಣಿಕ್ಯವೈಢೂರ್ಯ ಮುಕ್ತಾವಿದ್ರುಮಮಂಡಿತಮ್ ।

ಪುಷ್ಪರಾಗಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಭೂಷಣಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ।

ಕಿರೀಟಹಾರಕೇಯೂರ ಕಂಕಣಾದಿ ವಿಭೂಷಣೈಃ ।

ಅಲಂಕರೋಮಿ ತ್ವಾಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಕಾರಿಣೀ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಆಭರಣಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಗಂಧ

ಹೂ ಅನ್ನು ಗಂಧದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ದೇವಿಗೆ ಹಚ್ಚಬೇಕು

ಕುಂಕುಮಾಗರುಕರ್ಪೂರಂ ಕಸ್ತೂರೀ ಚಂದನಾದಿಕಂ ।

ವಿಲೇಪನಂ ಮಹಾದೇವಿ ಗಂಧಂ ಸ್ವೀಕರು ಶಾಂಕರಿ ॥

ಗಂಧಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವೇಶಿ ಉತ್ತಮಂ ದಿವ್ಯಚಂದನಂ ।

ವಿಲೇಪನಂ ಸುರಾಧೀಶೇ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಂ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ದಿವ್ಯಪರಿಮಳಗಂಧಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಕ್ಷತಾಃ

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

ರಂಜಿತಾಃ ಕುಂಕುಮೌಘೇನ ಹರಿದ್ರಾಕ್ತಾಸ್ತಥಾಕ್ಷತಾಃ ।
ತವಾಲಂಕರಣಾರ್ಥಾಯ ಪ್ರದತ್ತಾಃ ಸರ್ವಮಂಗಳೇ ॥
ಶಾಲೀಯಾನ್ ಚಂದ್ರಸಂಕಾಶಾನ್ ಹರಿದ್ರಾಮಿಶ್ರಿತಾನ್ ಶುಭಾನ್ ।
ಅಕ್ಷತಾಂಶ್ಚಾರ್ಪಯೇ ತುಭ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಹರಿದ್ರಾಚೂರ್ಣ

ಅರಿಶಿನ ಏರಿಸಬೇಕು

ಸೌಭಾಗ್ಯ ಶುಭದೇ ದೇವಿ ಸರ್ವಮಂಗಲದಾಯಿನೀ ।
ಹರಿದ್ರಾಂ ತೇ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಹರಿದ್ರಾಚೂರ್ಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಕುಂಕುಮಚೂರ್ಣ

ಕುಂಕುಮ ಏರಿಸಬೇಕು

ಕುಂಕುಮಂ ಕಾಂತಿದಂ ದಿವ್ಯಂ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಫಲಪ್ರದಮ್ ।
ಕುಂಕುಮೇನಾರ್ಚಿತೇ ದೇವಿ ಗೃಹಾಣ ವರದಾ ಭವ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಕುಂಕುಮಚೂರ್ಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಸಿಂಧೂರಚೂರ್ಣ - ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯ

ಸಿಂಧೂರ, ಕಾಡಿಗೆ, ಗಂಧೂಡಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದು

ಹರಿದ್ರಾಕುಂಕುಮಂ ಚೈವ ಸಿಂಧೂರಂ ಕಜ್ಜಲಾಧಿಕಂ ।

ನೀಲಲೋಹಿತತಾಟಂಕೇ ಮಂಗಲದ್ರವ್ಯಮೀಶ್ವರಿ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಸಿಂಧೂರಚೂರ್ಣಂ, ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆ

ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು

ಚಂಪಕಾ ಕುಂದಮಂದಾರ ಮಾಲತೀಬೃಹತೀ ಸುಮೈಃ ।

ಪುಷ್ಪೈರ್ಬಿಲ್ವದಳೋಪೇತೈಃ ಪೂಜಯಾಮಿ ಶಿವಪ್ರಿಯಾಮ್ ॥

ಜಾಜೀಪುನ್ನಾಗಮಂದಾರಕೇತಕೀಚಂಪಕಾನಿ ಚ ।

ಪುಷ್ಪಾಣಿ ತವ ಪೂಜಾರ್ಥಮರ್ಪಯಾಮಿ ಸದಾಶಿವೇ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ಅಂಗಪೂಜಾ

ಶ್ರೀ ಉಮಾಯೈ ನಮಃ - ಪಾದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ - ಗುಲ್ಫೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಶ್ವೇತವಸನಾಯೈ ನಮಃ - ಜಂಘೇ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಪಾರ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ - ಜಾನುನೀ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಜಗನ್ಧಾತ್ರೇ ನಮಃ - ಕಟಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಮೂಲಪ್ರಕೃತ್ಯೈ ನಮಃ - ನಾಭಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಂಬಿಕಾಯ್ಯೆ ನಮಃ - ಉದರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಅನ್ನಪೂರ್ಣಾಯ್ಯೆ ನಮಃ - ಸ್ತನೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಶಿವಸುಂದರ್ಯೈ ನಮಃ - ವಕ್ಷಸ್ಥಲಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಮಹಾಬಲಾಯ್ಯೆ ನಮಃ - ಬಾಹೂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ವರಪ್ರದಾಯ್ಯೆ ನಮಃ - ಹಸ್ತಾನ್ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಕಂಬುಕಂಠ್ಯೈ ನಮಃ - ಕಂಠಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾಯ್ಯೆ ನಮಃ - ಜಿಹ್ವಾಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಶಾಂಕರ್ಯೈ ನಮಃ - ಮುಖಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಶ್ರಿಯ್ಯೆ ನಮಃ - ನೇತ್ರೇ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ರುದ್ರಾಣ್ಯೈ ನಮಃ - ಕರ್ಣೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಸರ್ವಮಂಗಳಾಯ್ಯೆ ನಮಃ - ಲಲಾಟಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಸರ್ವೇಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ - ಶಿರಃ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ ಸರ್ವಾಣ್ಯಂಗಾನಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಪತ್ರ ಪೂಜಾ

(ಪತ್ರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು)

ಶ್ರೀ ಉಮಾಯ್ಯೆ ನಮಃ । ಬಿಲ್ವಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಚಂಪಕಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಪಾರ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ । ದೂರ್ವಾಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಜಗನ್ಮಾತ್ರೇ ನಮಃ । ಅರ್ಕಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಜಗತ್ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯ್ಯೆ ನಮಃ । ಕರವೀರಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಅನ್ನಪೂರ್ಣಾಯ್ಯೆ ನಮಃ । ತುಳಸೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಶಿವಸುಂದರ್ಯೈ ನಮಃ । ದಾಡಿಮಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಅಂಬಿಕಾಯ್ಯೆ ನಮಃ । ದತ್ತೂರಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ವರಪ್ರದಾಯ್ಯೆ ನಮಃ । ಮಲ್ಲಿಕಾಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಕಂಬುಕಂಠ್ಯೈ ನಮಃ ।	ಯೂಥಿಕಾಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾಯೈ ನಮಃ ।	ಜಾಜೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಶಿವಾಯೈ ನಮಃ ।	ಮರುವಕಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ತ್ರಿಪುರಸುಂದರ್ಯೈ ನಮಃ ।	ದವನಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ತ್ರಿಪುರೈಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ	ನಿಂಬಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ರುದ್ರಾಣ್ಯೈ ನಮಃ ।	ಕಾಮಸಂಜೀವಿನೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಹರಪ್ರಿಯಾಯೈ ನಮಃ ।	ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಿಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ ॥	ನಾನಾವಿಧಪತ್ರಾಣಿಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ಪುಷ್ಪ ಪೂಜಾ

(ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು)

ಶ್ರೀ ಗಿರಿಜಾಯೈ ನಮಃ ।	ಮಲ್ಲಿಕಾಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ಮಲ್ಲಿಗೆ)
ದಾಕ್ಷಾಯಿಣ್ಯೈ ನಮಃ ।	ಜಾಜೀಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ಜಾಜೀ)
ಉಮಾಯೈ ನಮಃ ।	ಕರವೀರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ಕಣಗಲೆ)
ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ ।	ಕಮಲಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ತಾವರೆ)
ಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ ।	ಪುನ್ನಾಗಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ಸುರಹೊನ್ನೆ)
ಕಾಳ್ಯೈ ನಮಃ ।	ಸೇವಂತಿಕಾಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ಸೇವಂತಿಗೆ)
ಹೈಮವತ್ಯೈ ನಮಃ ।	ಕುಂದಕಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ದುಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆ)
ಈಶ್ವರವಲ್ಲಭಾಯೈ ನಮಃ ।	ಚಂಪಕಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ಸಂಪಿಗೆ)
ಶಿವಾಯೈ ನಮಃ ।	ಕೇತಕೀಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ತಾಳೆಹೂ)
ಭವಾನ್ಯೈ ನಮಃ ।	ಉತ್ಪಲಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ನೈದಿಲೆ)
ರುದ್ರಾಣ್ಯೈ ನಮಃ ।	ಪಾರಿಜಾತಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ಪಾರಿಜಾತ)
ಶರ್ವಾಣ್ಯೈ ನಮಃ ।	ಜಪಾಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ದಾಸವಾಳ)
ಸರ್ವಮಂಗಳಾಯೈ ನಮಃ ।	ಸ್ಥಲಪದ್ಮಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ಗುಲಾಬಿ ಡೇರಾ)
ಅಪರ್ಣಾಯೈ ನಮಃ ।	ನಂದ್ಯಾವರ್ತಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ನಂಜಬಟ್ಟು)
ಜಗನ್ಮಂಗಳಾಯೈ ನಮಃ ।	ದಾಡಿಮಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ದಾಳಿಂಬೆ ಹೂ)

ಜಗಜ್ಜನನ್ಯೈ ನಮಃ । ಪಾಟಲಿಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಪಾದರಿ)
ಶಿವವಲ್ಲಭಾಯೈ ನಮಃ । ಕಲ್ಹಾರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಬೆಟ್ಟ ದಾವರಿ)

ಶ್ರೀ ಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ ನಾನಾವಿಧನಾನಾವರ್ಣಪರಿಮಳಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮಪೂಜಾ

ಶ್ರೀ ರಜತಾಚಲಶೃಂಗಾಗ್ರಮಧ್ಯಸ್ಥಾಯೈ ನಮಃ ।
ಹಿಮಾಚಲಮಹಾವಂಶಪಾವನಾಯೈ ನಮಃ ।
ಶಂಕರಾರ್ಧಾಂಗಸೌಂದರ್ಯಶರೀರಾಯೈ ನಮಃ ।
ಲಸನ್ಮರಕತಸ್ವಚ್ಛವಿಗ್ರಹಾಯೈ ನಮಃ ।
ಮಹಾತಿಶಯಸೌಂದರ್ಯಲಾವಣ್ಯಾಯೈ ನಮಃ ।
ಶಶಾಂಕಶೇಖರಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭಾಯೈ ನಮಃ ।
ಸದಾಪಂಚದಶಾತ್ಮೈಕ್ಯಸ್ವರೂಪಾಯೈ ನಮಃ ।
ವಜ್ರಮಾಣಿಕ್ಯಕಿರೀಟಾಯೈ ನಮಃ ।
ಕಸ್ತೂರಿತಿಲಕೀಭೂತನಿಟಿಲಾಯೈ ನಮಃ ॥೧೦॥
ವಿಕಚಾಂಭೋರುಹದಲಲೋಚನಾಯೈ ನಮಃ ।
ಶರಚ್ಚಾಂಪೇಯಪುಷ್ಪಾಭನಾಸಿಕಾಯೈ ನಮಃ ।
ಲಸತ್ಕಾಂಚನತಾಟಂಕಯುಗಲಾಯೈ ನಮಃ ।
ಮಣಿದರ್ಪಣಸಂಕಾಶಕಪೋಲಾಯೈ ನಮಃ ।
ತಾಂಬೂಲಪೂರಿತಸ್ಮೇರವದನಾಯೈ ನಮಃ ।
ಸುಪಕ್ವದಾಡಿಮೀಬೀಜರದಾಯೈ ನಮಃ ।
ತ್ರಿವಲೀಯುಕ್ತಕಂಬುಕಂಧರಾಯೈ ನಮಃ ।
ಗಿರೀಶಬದ್ಧಮಾಂಗಲ್ಯಮಂಗಲಾಯೈ ನಮಃ ।
ಪದ್ಮಪಾಶಾಂಕುಶಸತ್ಕರಾಬ್ಜಾಯೈ ನಮಃ ॥೨೦॥
ಪದ್ಮಕೈರವಮಂದಾರಸುಮಾಲಿನ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಸುವರ್ಣಕುಂಭಯುಗ್ಮಾಭಸಂಕುಚಾಯೈ ನಮಃ ।
ರಮಣೀಯಚತುರ್ಬಾಹುಸಂಯುಕ್ತಾಯೈ ನಮಃ ।

ಕನಕಾಂಗದಕೇಯೂರಭೂಷಿತಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಬೃಹತ್ ಸೌವರ್ಣಸೌಂದರ್ಯವಸನಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಬೃಹನ್ನಿತಂಬವಿಲಸಜ್ಜಘನಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಸೌಭಾಗ್ಯಜಾತಶೃಂಗಾರಮಧ್ಯಮಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ದಿವ್ಯಭೂಷಣಸಂದೋಹರಂಜಿತಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಪಾರಿಜಾತಗುಣಾಧಿಕ್ಯಪದಾಬ್ಜಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಸಂಪದ್ಮರಾಗಸಂಕಾಶಚರಣಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ॥೩೦॥
ಶ್ರೀಕಂಠನೇತ್ರಕುಮುದಚಂದ್ರಿಕಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಸಚಾಮರಶಚ್ಯಾದಿದೇವತಾವೀಜಿತಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಭಕ್ತರಕ್ಷಣದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕಟಾಕ್ಷಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಭೂತೇಶಾಲಿಂಗನೋದ್ಭೂತಪುಲಕಾಂಗ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಅನಂಗಜನಕಾಪಾಂಗವೀಕ್ಷಣಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಶಚೀಮುಖಾಮರವಧೂಸೇವಿತಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಲೀಲಾಕಲ್ಪಿತಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮಂಡಿತಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಅಣಿಮಾದಿಮಹಾಶಕ್ತಿಸಂವೃತಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಏಕತಪತ್ರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಾಯಕಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಸನಕಾದಿಸಮಾರಾಧ್ಯಪಾದುಕಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ॥೪೦॥
ದೇವರ್ಷಿಭಿಸ್ತೂಯಮಾನಾऽತ್ಮವೈಭವಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಮತ್ತೇಭವಕ್ತ್ರ-ಷಡ್ವಕ್ತ್ರವತ್ಸಲಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಚಕ್ರರಾಜಮಧ್ಯವರ್ತ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಚಿದಗ್ನಿಕುಂಡಸಂಭೂತಸುದೇಹಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಶಶಾಂಕಖಂಡಸಂಯುಕ್ತಮಕುಟಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಮತ್ತಹಂಸವಧೂಮಂದಗಮನಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ವಂದಾರುಜನಸಂದೋಹವಂದಿತಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಅಂತರ್ಮುಖಜನಾನಂದಫಲದಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಪತಿವ್ರತಾಂಗನಾಭೀಷ್ಟಫಲದಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಅವ್ಯಾಜಕುರಣಾಪೂರಪೂರಿತಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ನಿರಂಜನಚಿದಾನಂದಸಂಯುಕ್ತಾಯೈ ನಮಃ ॥೫೦॥
ಸಹಸ್ರಸೂರ್ಯಸಂಯುಕ್ತಪ್ರಕಾಶಾಯೈ ನಮಃ ।
ರತ್ನಚಿಂತಾಮಣಿಗೃಹಮಧ್ಯಸ್ಥಾಯೈ ನಮಃ ।
ಹಾನಿವೃದ್ಧಿಗುಣಾಧಿಕ್ಯರಹಿತಾಯೈ ನಮಃ ।
ಮಹಾಪದ್ಮಾಟವೀಟಮಧ್ಯನಿವಾಸಾಯೈ ನಮಃ ।
ಜಾಗ್ರತ್‌ಸ್ವಪ್ನಸುಷುಪ್ತೀನಾಂ ಸಾಕ್ಷೀಭೂತ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಮಹಾಪಾಪೌಘಪಾಪಾನಾಂ ವಿನಾಶಿನ್ಯೈ ನಮಃ ।
ದುಷ್ಟಭೀತಿಮಹಾಭೀತಿಭಂಜನಾಯೈ ನಮಃ ।
ಸಮಸ್ತದೇವಜನಪ್ರೇರಕಾಯೈ ನಮಃ ।
ಸಮಸ್ತಹೃದಯಾಂಭೋಜನಿಲಯಾಯೈ ನಮಃ ।
ಅನಾಹತಮಹಾಪದ್ಮಮಂದಿರಾಯೈ ನಮಃ ॥೬೦॥
ಸಹಸ್ರಾರಸರೋಜಾತವಾಸಿತಾಯೈ ನಮಃ ।
ಪುನರಾವೃತ್ತಿರಹಿತಪುರಸ್ಥಾಯೈ ನಮಃ ।
ಲೋಪಾಮುದ್ರಾರ್ಚಿತಶ್ರೀಮಚ್ಚರಣಾಯೈ ನಮಃ ।
ಸಹಸ್ರರತಿಸೌಂದರ್ಯಶರೀರಾಯೈ ನಮಃ ।
ಭಾವನಾಮಾತ್ರಸಂತುಷ್ಟಹೃದಯಾಯೈ ನಮಃ ।
ಸತ್ಯಸಂಪೂರ್ಣವಿಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿದಾಯೈ ನಮಃ ।
ದಕ್ಷಾಧ್ವರಭೇದಸಾಧನಾಯೈ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀನಾಥಸೋದರೀಭೂತ್ವಾ ಶೋಭಿತಾಯೈ ನಮಃ ।
ಚಂದಶೇಖರಭಕ್ತಾರ್ತಿಭಂಜನಾಯೈ ನಮಃ ।
ಸರ್ವೋಪಾಧಿವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಚೈತನ್ಯಾಯೈ ನಮಃ ॥೭೦॥
ನಾಮಪಾರಾಯಣಾಭೀಷ್ಟಫಲದಾಯೈ ನಮಃ ।
ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿತಿರೋಧಾನಸಂಕಲ್ಪಾಯೈ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀ ಷೋಡಶಾಕ್ಷರೀಮಂತ್ರಮಧ್ಯಗಾಯೈ ನಮಃ ।
ಅನಾದ್ಯಂತಸ್ವಯಂಭೂತದಿವ್ಯಮೂರ್ತ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಭಕ್ತಹಂಸಪರೀಮುಖ್ಯನಿಯೋಗಾಯೈ ನಮಃ ।
ಮಾತೃಮಂಡಲಸಂಯುಕ್ತಲಲಿತಾಯೈ ನಮಃ ।

ಭಂಡದೈತ್ಯಮಹಾಸ್ತ್ರನಾಶನಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ಕ್ರೂರಭಂಡಶಿರಶ್ಛೇದನಿಪುಣಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ಚಂಡಮುಂಡನಿಶುಂಭಾದಿಖಂಡನಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ರಕ್ತಾಕ್ಷರಕ್ತಜಿಹ್ವಾದಿಶಿಕ್ಷಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ॥೮೦॥

ಮಹಿಷಾಸುರದೋರ್ವೀರ್ಯನಿಗ್ರಹಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ಅಭ್ರಕೇಶಮಹೋತ್ಸಾಹಕರಣಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ಮಹೇಶಯುಕ್ತನಟನತತ್ಪರಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ನಿಜಭರ್ತೃಮುಖಾಂಭೋಜಚಿಂತನಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ವೃಷಭಧ್ವಜವಿಜ್ಞಾನಭಾವನಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುಜರಾರೋಗಭಂಜನಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ವಿಧೇಯಮುಕ್ತವಿಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿದಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಷಡ್ವರ್ಗನಾಶನಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ರಾಜರಾಜಾರ್ಚಿತಪದಸರೋಜಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ಸರ್ವವೇದಾಂತಸಂಸಿದ್ಧತತ್ತ್ವಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ॥೯೦॥

ಶ್ರೀವೀರಭಕ್ತವಿಜ್ಞಾನನಿಧಾನಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ಅಶೇಷದುಷ್ಟದನುಜಸೂದನಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ಸಾಕ್ಷಾಚ್ಛ್ರೀದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿಮನೋಜ್ಞಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ಹಯಮೇಧಾಗ್ರಸಂಪೂಜ್ಯಮಹಿಮಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಸುತಾವೇಷಾಢ್ಯಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ಸುಮಬಾಣೇಕ್ಷುಕೋದಂಡಮಂಡಿತಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ನಿತ್ಯಯೌವನಮಂಗಲಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ಮಹಾದೇವಸಮಾಯುಕ್ತಶರೀರಾಯ್ಯೈ ನಮಃ ।

ಮಹಾದೇವರತೌತ್ಸುಕಮಹಾದೇವ್ಯೈ ನಮಃ ।

ಶ್ರೀಮಂಗಲಗೌರ್ಯ್ಯೈ ನಮಃ ॥೧೦೦॥

॥ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಧೂಪ

ದೇವದ್ರುಮರಸೋದ್ಭೂತಃ ಕಾಲಾಗರುಸಮನ್ವಿತಃ ।
ಆಘ್ರೇಯತಾಂ ಅಯಂ ಧೂಪಃ ಭವಾನಿ ಘ್ರಾಣತರ್ಪಣಾ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತ ಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ ॥

ಏಕಾರ್ತಿದೀಪ

ಸಾಜ್ಯಂ ತ್ರಿವರ್ತಿ ಸಂಯುಕ್ತಂ ವಹ್ನಿನಾ ಯೋಜಿತಂ ಮಯಾ ।
ಗೃಹಾಣ ಮಂಗಳಂ ದೀಪಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯತಿಮಿರಾಪಹಮ್ ॥
ಭಕ್ತ್ಯಾ ದೀಪಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ದೇವ್ಯೈ ತೇ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಮ್ ।
ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ನರಕಾತ್ ಘೋರಾತ್ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿರ್ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಶ್ರೀ ಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈನಮಃ ಏಕಾರ್ತಿದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ॥

ನೈವೇದ್ಯ

ಅನ್ನಂ ಚತುರ್ವಿಧಂ ಸ್ವಾದುರಸೈಃ ಷಡ್ಭಿಃ ಸಮನ್ವಿತಂ ।
ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಸಮಾಯುಕ್ತಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಂ ॥
ಖರ್ಜೂರ ನಾರಿಕೇಳಾಢ್ಯಂ ನಾನಾ ಭಕ್ಷ್ಯಸಮನ್ವಿತಂ ।
ಶಾಲ್ಯಾನ್ನಂ ಷಡ್ರಸೋಪೇತಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸ್ವೀಕರುಷ್ವ ಮೇ ॥

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೈವೇದ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ನಂತರ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾ ನೈವೇದ್ಯ ಮತ್ತು ಫಲಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ತೋರಿಸುವುದು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನೇ ಮಂಗಳಗೌರಿಗೆ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡಬೇಕು.)

ಶ್ರೀ ಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ ನಾರಿಕೇಳಫಲನ್ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಕದಳೀಫಲನ್ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಗೋಧೂಮಪಿಷ್ಟ ನ್ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಮುದ್ಗದಳ, ಚಣಕದಳ ನ್ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಸಮಸ್ತವಿಧ-ಫಲಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯ ಮಹಾನ್ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಮಧ್ಯೇಮಧ್ಯೇ ಪಾನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಉತ್ತರಾಪೋಶನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಹಸ್ತ-ಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮುಖ ಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಕರೋದ್ವರ್ತನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುನರಾಚಮನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ತಾಂಬೂಲಮ್

ಪೂಗೀಫಲಸಮಾಯುಕ್ತಂ ನಾಗವಲ್ಲೀದಲೈರ್ಯುತಂ ।
ಕರ್ಪೂರಚೂರ್ಣಸಂಯುಕ್ತಂ ತಾಂಬೂಲಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತ ಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣೆ

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋಃ ।
ಅನಂತಪುಣ್ಯಫಲದಂ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತ ಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆರತಿ

(ಹದಿನಾರು ಹೂಬತ್ತಿ ಇಟ್ಟು ಆರತಿ ಮಾಡಿ)

ವರ್ತಿತ್ರಯಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಕರ್ಪೂರೇಣ ಸಮನ್ವಿತಂ ।
ನೀರಾಜನಂ ಗೃಹಾಣೇದಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಮಹೇಶ್ವರಿ ॥

ಗೌರಿಗೆ ಆರತಿ ಮಾಡಬೇಕು

ಮಂಗಳಾರತಿಯನೆತ್ತಿದಳು । ಮುದ್ದು ಅಂಗನೆ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಮಂಗಳಗೌರಿಗೆ ।।ಪ।। ಶಿರನ ಸಾಲಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಬಟ್ಟು । ಕೊಂಡು । ಕೊರಳ ಮಧ್ಯದಿ ರಾಜಿಪ ಹತ್ಯೆಗಟ್ಟು ।। ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನದಿ ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು । ನರ । ಹರಿಗೆ ವಲ್ಲಭೆ ನಾ ಆದೇನೆಂಬ ಗುಟ್ಟು ।।೧।। ವಕ್ಷಸ್ಥಳವ ನೋಡಿದಳು ।। ಬಹಳ । ದಕ್ಷಿಣ್ಯವೇಕೋ ಧನ್ಯನಾದೆನೆನಲು ।। ಮತ್ಸ್ಯಲೋಚನೆ ನಾಚುತಿಹಳು । ಪಾಂಡವ । ಪಕ್ಷಿಯ ಕೈಪಿಡಿದು ರಥದಿ ನಡೆಯುತಿಹಳು ।।೨।। ಪ್ರತಿದಿನ ರಾಯನಾಗಿರಲು । ಅತಿ । ಹಿತದಿಂ ಪಾಂಡವರಿಗೊಲಿವೆನೆಂಬಳು ರತಿಪತಿ ಪಿತನ ಕೈಹಿಡಿಯಲು । ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವೇಕೋ ಧನ್ಯನಾದೆನೆನಲು ।।೩।।

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪ

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೂ ಅಕ್ಷತೆ ಹಿಡಿಯುವುದು.

ಚಂಪಕೈಃ ಶತಪತ್ರೈಶ್ಚ ಕಲ್ಹಾರೈಃ ಕರವೀರಕೈಃ ।
ಪಾಟಲ್ಯೈರ್ಬಕುಳೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಗೃಹಾಣ ಕುಸುಮಾಂಜಲಿಮ್ ।।

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತ ಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ವೇದೋಕ್ತಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।।

ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಹೂ ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಗೌರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದು.

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರ

ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಮೂರು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ನಮಸ್ತೇ ದೇವಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ನಮಸ್ತೇ ವಿಶ್ವವಂದಿತೇ ।
ನಮೋ ಭಕ್ತಾರ್ತಿನಾಶಿನ್ಯೈ ಭವಾನ್ಯೈ ತೇ ನಮೋ ನಮಃ ।।
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣತ್ರಯಂ ದೇವಿ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಮಯಾ ಕೃತಂ ।
ತೇನ ಪಾಪಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವ್ಯಪೋಹತು ಸದಾ ಮಮ ।।

ಯಾನಿ ಕಾನಿ ಚ ಪಾಪಾನಿ ಜನ್ಮಾಂತರಕೃತಾನಿ ಚ ।
ತಾನಿ ತಾನಿ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಪದೇ ಪದೇ ।
ಪಾಪೋಹಂ ಪಾಪಕರ್ಮಾಹಂ ಪಾಪಾತ್ಮಾ ಪಾಪಸಂಭವಾ ॥
ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಕೃಪಯಾ ದೇವಿ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲೇ ।
ಅನ್ಯಥಾ ಶರಣಂ ನಾಸ್ತಿ ತ್ವಮೇವ ಶರಣಂ ಮಮ ।
ತಸ್ಮಾತ್ಕಾರುಣ್ಯಭಾವೇನ ರಕ್ಷ ರಕ್ಷ ಮಹೇಶ್ವರಿ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತ ಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಘ್ಯಮ್

ಹೂ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಂಡಿ ಊರಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪತಿಯು ಬೊಗಸೆ ತುಂಬ ನೀರು ಹಾಕಬೇಕು. ನೀರನ್ನು ಪತ್ನಿಯು ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುವುದು.

ಗಂಗಾದಿಪುಣ್ಯಸಲಿಲೈಃ ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾದಿ ವಾಸಿತೈಃ ।
ಅರ್ಘ್ಯಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ವರದೇ ಗೃಹಾಣ ಹರವಲ್ಲಭೇ ॥
ಪುನರರ್ಘ್ಯಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಮಂಗಳೇ ಶಿವಸುಂದರಿ ।
ಸರ್ವಪಾಪಕ್ಷಯಂ ಕೃತ್ವಾ ರಕ್ಷ ಮಾಂ ಶರಣಾಗತಾಮ್ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ॥

ಪೂರ್ಣಫಲಸಮರ್ಪಣ

ಒಂದು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನು ತಾಂಬೂಲದಲ್ಲಿಟ್ಟು ದೇವಿಯ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು.

ಇದಂ ಫಲಂ ಮಯಾ ದೇವಿ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ಪುರತಸ್ತವ ।
ತೇನ ಮೇ ಸುಫಲಾವಾಪ್ತಿರ್ಭವೇಜ್ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮನಿ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಪೂರ್ಣಫಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ದೋರಗ್ರಹಣ

ದೇವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟಿರುವ ದೋರವನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನಮಿಸಿ ಕಟ್ಟಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಭಕ್ತಪ್ರಿಯೇ ಮಹಾದೇವಿ ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರದಾಯಿನೀ
ಸೂತ್ರಂ ತೇ ಧಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಮಾಭೀಷ್ಟಂ ಚ ತ್ವಂ ಕುರು ॥

ದೋರಬಂಧನ

ದೇವಿಯನ್ನು ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ ಸೌಮಾಂಗಲ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಪತ್ನಿಗೆ ನೀಡೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಪತಿಯು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಪತ್ನಿಯು ಈ ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳಬೇಕು.

ನಮಃ ಶಿವಕಾಂತಾಯೈ ಹ್ರೀಂ ನಮಶ್ಶಿವಶಕ್ತಯೇ ।
ಶ್ರೀಂ ನಮೋ ಜಗತಾಂ ಮಾತ್ರೇ ಮಮ ಭೂಯಾನ್ಮನೋರಥಃ ॥
ಪುತ್ರಾನ್ ದೇಹಿ ಧನಂ ದೇಹಿ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ದೇಹಿ ಸುವ್ರತೇ ।
ಅನ್ಯಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಕಾಮಾಂಶ್ಚ ದೇಹಿ ದೇವಿ ನಮೋಸ್ತು ತೇ ॥
ಇತಿ ದೋರಬಂಧನಮ್ ।

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಮನೋಽಭೀಷ್ಟಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ವಾಯನದಾನ

ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ, ಎರಡು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳು, ಬೆಲ್ಲದ ಅಚ್ಚು, ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಎಲೆ ಅಡಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ಇಟ್ಟು, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚುವುದು. ಪುರೋಹಿತರ ಎದುರಿಗೆ ಮಂಡಲ ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಉಪಾಯನದಾನದ ತಟ್ಟೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. (ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು)

ಯಾನಿ ಕಾನಿ ಚ ಪಾಪಾನಿ ಜನ್ಮಾಂತರಕೃತಾನಿ ಚ।
ತಾನಿ ತಾನಿ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಪದೇ ಪದೇ।
ಪಾಪಾಹಂ ಪಾಪಕರ್ಮಾಹಂ ಪಾಪಾತ್ಮಾ ಪಾಪಸಂಭವಾ ॥
ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಕೃಪಯಾ ದೇವಿ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲೇ।
ಅನ್ಯಥಾ ಶರಣಂ ನಾಸ್ತಿ ತ್ವಮೇವ ಶರಣಂ ಮಮ।
ತಸ್ಮಾತ್ಕಾರುಣ್ಯಭಾವೇನ ರಕ್ಷ ರಕ್ಷ ಮಹೇಶ್ವರಿ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತ ಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ। ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಘ್ಯಮ್

ಹೂ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಂಡಿ ಊರಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪತಿಯು ಬೊಗಸೆ ತುಂಬ ನೀರು ಹಾಕಬೇಕು. ನೀರನ್ನು ಪತ್ನಿಯು ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುವುದು.

ಗಂಗಾದಿಪುಣ್ಯಸಲಿಲೈಃ ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾದಿ ವಾಸಿತೈಃ।
ಅರ್ಘ್ಯಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ವರದೇ ಗೃಹಾಣ ಹರವಲ್ಲಭೇ ॥
ಪುನರರ್ಘ್ಯಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಮಂಗಳೇ ಶಿವಸುಂದರಿ।
ಸರ್ವಪಾಪಕ್ಷಯಂ ಕೃತ್ವಾ ರಕ್ಷ ಮಾಂ ಶರಣಾಗತಾಮ್ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ। ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ॥

ಪೂರ್ಣಫಲಸಮರ್ಪಣ

ಒಂದು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನು ತಾಂಬೂಲದಲ್ಲಿಟ್ಟು ದೇವಿಯ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು.

ಇದಂ ಫಲಂ ಮಯಾ ದೇವಿ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ಪುರತಸ್ತವ।
ತೇನ ಮೇ ಸುಫಲಾವಾಪ್ತಿರ್ಭವೇಜ್ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮನಿ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ। ಪೂರ್ಣಫಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ದೋರಗ್ರಹಣ

ದೇವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟಿರುವ ದೋರವನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನಮಿಸಿ ಕಟ್ಟಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಭಕ್ತಪ್ರಿಯೇ ಮಹಾದೇವಿ ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರದಾಯಿನೀ
ಸೂತ್ರಂ ತೇ ಧಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಮಾಭೀಷ್ಟಂ ಚ ತ್ವಂ ಕುರು ॥

ದೋರಬಂಧನ

ದೇವಿಯನ್ನು ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ ಸೌಮಾಂಗಲ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಪತ್ನಿಗೆ ನೀಡೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಪತಿಯು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಪತ್ನಿಯು ಈ ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳಬೇಕು.

ನಮಃ ಶಿವಕಾಂತಾಯೈ ಹ್ರೀಂ ನಮಶ್ಶಿವಶಕ್ತಯೇ ।
ಶ್ರೀಂ ನಮೋ ಜಗತಾಂ ಮಾತ್ರೇ ಮಮ ಭೂಯಾನ್ಮನೋರಥಃ ॥
ಪುತ್ರಾನ್ ದೇಹಿ ಧನಂ ದೇಹಿ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ದೇಹಿ ಸುವ್ರತೇ ।
ಅನ್ಯಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಕಾಮಾಂಶ್ಚ ದೇಹಿ ದೇವಿ ನಮೋಸ್ತು ತೇ ॥
ಇತಿ ದೋರಬಂಧನಮ್ ।

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । ಮನೋಽಭೀಷ್ಟಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ವಾಯನದಾನ

ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ, ಎರಡು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳು, ಬೆಲ್ಲದ ಅಚ್ಚು, ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಎಲೆ ಅಡಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ಇಟ್ಟು, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚುವುದು. ಪುರೋಹಿತರ ಎದುರಿಗೆ ಮಂಡಲ ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಉಪಾಯನದಾನದ ತಟ್ಟೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. (ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು)

ಅದ್ಯ ಪೂರ್ವೋಚ್ಚರಿತ ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಮಮ ಶ್ರೀಮಂಗಳಗೌರಿವ್ರತ ಸಾದ್ಗುಣ್ಯಾರ್ಥಂ ಉಪಾಯನದಾನಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ –

ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ) ಗಂಧ, ಹೂವು ಕೊಡುವುದು.

ಇಮೇ ಗಂಧಾಃ ಇಮಾನಿ ಪುಷ್ಪಾಣಿ, ಗಂಧಪುಷ್ಪಧೂಪದೀಪಸಕಲಾರಾಧನೈಃ ಸ್ವರ್ಚಿತಮ್ । ಎಂದು ಹೇಳಿ ನೀರುಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಬಿಡುವುದು. ಆಮೇಲೆ ನೀರನ್ನು ಸಣ್ಣ ತಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುವುದು.

ವಿಷ್ಣೋ ಉಪಾಯನದಾನಂ ರಕ್ಷಸ್ವ - ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅತ್ತ ಇಟ್ಟು ಎರಡು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ನೀರು ಹಾಕಿಸಿ, ''ಇದಂ ಉಪಾಯನದಾನಮ್''-

ಉಪಾಯನದಾನ ಕೊಡುವಾಗ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರ –

ವಾಯನಂ ತೇ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ವ್ರತಸಂಪೂರ್ತಿಹೇತವೇ ।
ಪ್ರೀತಯೇ ದ್ವಿಜವರ್ಯಾಯ ಸಹಿರಣ್ಯಂ ದದಾಮ್ಯಹಮ್ ॥
ಇಂದಿರಾ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ ಇಂದಿರಾ ವೈ ದದಾತಿ ಚ ।
ಇಂದಿರಾ ತಾರಕಾ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಇಂದಿರಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಪುನಃ ಪೂಜಾ

ಛತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಚಾಮರೇ ವೀಜಯಾಮಿ । ನೃತ್ಯಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ। ಗೀತಂ ಶ್ರಾವಯಾಮಿ । ದರ್ಪಣಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ । ಅಶ್ವಾರೋಹಣಂ ಗಜಾರೋಹಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸಮಸ್ತರಾಜೋಪಚಾರದೇವೋಪಚಾರ ಋಷ್ಯೋಪಚಾರ ಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಪ್ರತ್ಯಾವಾಹನೆ

ಹೂ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಏರಿಸಿರಿ.

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಮಂಗಳಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ ಪ್ರತ್ಯಾವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಯಥಾಸ್ಥಾನಂ ಉದ್ವಾಸಯಾಮಿ.

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃ ಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥
ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।
ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

'ಅನೇನ ಮಯಾ ಕೃತೇನ ಶ್ರೀಮಂಗಳಗೌರಿಪೂಜಾಕರಣೇನ ಅಸ್ಮತ್ಸ್ವಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಮಂಗಳಗೌರಿಸಹಿತ ಮಹಾರುದ್ರ-ದೇವಾಂತರ್ಗತಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರಿಯತಾಂ ಸುಪ್ರೀತೋ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ವರದೋ ಭವತು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ನೀರನ್ನು ಬಿಡುವುದು.

ಮಂಗಳಗೌರಿದೇವಿಯ ವಿಸರ್ಜನಾ ಪೂಜೆ

ಮರುದಿವಸ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಚಮನ ಮಾಡಿ, ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ೧೬ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಗಿರಿಜಾಯೈ ನಮಃ । – ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।
ಶ್ರೀ ದಾಕ್ಷಾಯಿಣ್ಯೈ ನಮಃ । – ಆವಾಹಯಾಮಿ, ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಶ್ರೀ ಉಮಾಯೈ ನಮಃ । – ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಶ್ರೀ ಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ । – ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಶ್ರೀ ಕಾಳ್ಯೈ ನಮಃ । – ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಶ್ರೀ ಹೈಮವತ್ಯೈ ನಮಃ । – ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರವಲ್ಲಭಾಯೈ ನಮಃ । - ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯೈ ನಮಃ । – ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಶ್ರೀ ಭವಾನ್ಯೈ ನಮಃ । – ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀ ಮಂಗಳದೇವತಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । – ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಶ್ರೀ ರುದ್ರಾಣ್ಯೈ ನಮಃ । – ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಶ್ರೀ ಶರ್ವಾಣ್ಯೈ ನಮಃ । – ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಶ್ರೀ ಸರ್ವಮಂಗಳಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । – ಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಶ್ರೀ ಅಪರ್ಣಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । – ಧೂಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಶ್ರೀ ಲೋಕಮಂಗಳಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । – ದೀಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಓಂ ಪ್ರಸನ್ನವದನಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । – ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಓಂ ಜಗಜ್ಜನನ್ಯೈ ನಮಃ । – ಮಹಾಮಂಗಳನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
(ಆರತಿಮಾಡಿ)
ಓಂ ಶಿವವಲ್ಲಭಾಯ್ಯೈ ನಮಃ । – ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ
ಓಂ ಮಂಗಳಗೌರ್ಯ್ಯೈ ನಮಃ । – ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಉದ್ವಾಸನೆ

ಹೂ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಏರಿಸಿ ಕಲಶನ್ನು ಕದಲಿಸಬೇಕು.

ಯಾಂತು ದೇವಗಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಪೂಜಾಮಾದಾಯ ಮತ್ಕೃತಾಮ್ ।
ಇಷ್ಟಕಾಮ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪುನರಾಗಮನಾಯ ಚ ॥

ಅನೇನ ಶ್ರೀಮಂಗಳಗೌರಿ ವಿಸರ್ಜನಪೂಜನೇನ ಅಸ್ಮತ್ಸ್ಯಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ-ಮಂಗಳಗೌರಿಸಹಿತ ಮಹಾರುದ್ರದೇವಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾತ್ಮಕ ಜಯಾಪತಿ ಶ್ರೀ ಸಂಕರ್ಷಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಸುಪ್ರೀತೋ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ವರದೋ ಭವತು' ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.

* * * *

ಮಂಗಳಗೌರಿ ವ್ರತ ಕಥೆ

ಮಂಗಳಗೌರೀ ಕಥೆ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ

ನಂದನಂದನ ಗೋವಿಂದ ಶೃಣ್ವತೋ ಬಹುಲಾಃ ಕಥಾಃ ।
ಶ್ರುತ್ವಾ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಪುತ್ರ್ಯಾಯುಃ ಪ್ರದಂ ಬ್ರೂಹಿ ವ್ರತಂ ಮಮ ॥೧॥

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ - ನಂದಗೋಪನ ಕಂದನಾದ ಗೋವಿಂದನೇ! ನಿನ್ನ ಮುಖಾರವಿಂದದಿಂದ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಪುತ್ರಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವಂಥ (ಪುತ್ರಿಗೆ ವೈಧವ್ಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವಂಥ) ಉತ್ತಮವಾದ ವ್ರತದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಸು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಅವೈಧವ್ಯಕರಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ವ್ರತಂ ಚಾರಿನಿಷೂದನ ।
ಶೃಣು ತ್ವಂ ಸಾವಧಾನಃ ಸನ್ ಕಥಾಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಪುರಾತನೀಮ್ ॥೨॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ - ಶತ್ರುಸಂಹಾರಕನೇ! ಪುತ್ರನಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವಂಥ, ಪುತ್ರಿಯ ವೈಧವ್ಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವಂಥ ಉತ್ತಮವಾದ ವ್ರತದ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು - ಏಕಾಗ್ರಮನದಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವವನಾಗು.

ಕುಂಡಿನಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಖ್ಯಾತಸ್ತತ್ರ ದ್ವಿಜಪ್ರಿಯಃ ।
ಆಸೀದ್ವಣಿಗ್ ಧರ್ಮಪಾಲೋ ನಾಮ್ನಾ ಬಹುಧನೋಽಪಿ ಸಃ ॥೩॥

ಕುಂಡಿನಾ ಎಂಬ ನಗರವಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪಾಲ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ವೈಶ್ಯನಿದ್ದನು. ಅವನು ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಇಷ್ಟನಾಗಿದ್ದನು. ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಧರ್ಮಪುರುಷನಾಗಿದ್ದನು. ಬಹಳ ಧನವುಳ್ಳವನೂ ಕೂಡ ಆಗಿದ್ದನು.

ಸಪತ್ನೀಕೋ ಹ್ಯಪುತ್ರೋಽಸೌ ನಾಸ್ತೀತಿವ್ಯಾಕುಲೋ ಹೃದಿ।
ತಸ್ಯ ಗೇಹೇ ಭಸ್ಮಲಿಪ್ತೋ ದೇಹೇ ರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಕಃ ॥೪॥

ಈ ಧನಿಕನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಂಡತಿಯು ಇದ್ದಳು. ಆದರೆ ಪುತ್ರಸಂತಾನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಬಹಳ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಮನೆಗೆ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಮಣಿಯನ್ನು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಒಬ್ಬ ಭಿಕ್ಷುವು ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಜಟಿಲೋ ಭಿಕ್ಷುಕೋ ನಿತ್ಯಮಾಗಚ್ಛನ್ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಃ।
ಅನ್ನಂ ನಾಂಗೀಚಕಾರಾಸಾವಿತಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾಽಬಲಾವದತ್ ॥೫॥

ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಜಟಾಧಾರಿಯಾದ ಆ ಭಿಕ್ಷುವು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಲು ಇವನ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ನೋಡಲು ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗೃಹಿಣಿಯು ಬಂದರೆ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೇ ಸುಮ್ಮನೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು, ಇದರಿಂದ ದುಃಖಿತಳಾದ ಅಬಲೆಯು ಒಮ್ಮೆ ಗಂಡನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ -

ಸ್ವಾಮಿನ್ನಯಂ ಸದಾಽಯಾತಿ ಭಿಕ್ಷುಕೋ ಜಟಿಲೋ ಗೃಹೇ।
ನ ಸ್ವೀಕರೋತ್ಯಸ್ಮದನ್ನಮಿತಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಮಾಧಿಕಮ್ ॥೬॥
ದುಃಖಂ ಪ್ರಜಾಯತೇ ನಿತ್ಯಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಭಾರ್ಯಾ ವಚೋಽಬ್ರವೀತ್ ॥

"ಸ್ವಾಮಿಯೇ ! ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಜಟಾಧಾರಿಯಾದ ಈ ಭಿಕ್ಷುವು ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಎಂದೂ ಸಹ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ದುಃಖವಾಗುತ್ತಿದೆ". ಹೆಂಡತಿಯ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಧನಿಕನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು-

ಧರ್ಮಪಾಲ ಉವಾಚ

ಪ್ರಿಯೇ ಕದಾಚಿದ್‌ಗುಪ್ತಾ ತ್ವಂ ಸಸುವರ್ಣಾಂಗಣೇ ಭವ ॥೭॥
ಯದಾ ಭಿಕ್ಷಾರ್ಥಮಾಯಾತಿ ಭಿಕ್ಷೋರ್ವಸ್ತ್ರಾಂತರೇ ತ್ವಯಾ।
ತದಾ ತಸ್ಯ ಪ್ರದೇಯಾನಿ ಸುವರ್ಣಾನಿ ಪ್ರಿಯೇಽನಘೇ ॥೮॥

ಧರ್ಮಪಾಲನು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ - ಪ್ರಿಯೇ ! ಒಮ್ಮೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡು - ಸುವರ್ಣವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾಯುತ್ತಿರು. ಯಾವಾಗ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಆ ಭಿಕ್ಷುವು ಬರುತ್ತಾನೋ, ಅವನ ಜೋಳಿಗೆಯ ಒಳಗೆ ಸುವರ್ಣಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಬಿಡು. ಪಾಪರಹಿತಳಾದ ಪ್ರಿಯಳೇ ! ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ದುಃಖವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅನಂತರಂ ತಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾಽಚೀಕರಸ್ವಾಮಿನೋದಿತಮ್ ।
ಜಟಿಲೇನ ತು ಸಾ ಶಪ್ತಾಽಪತ್ಯಂ ತೇ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೯॥

ಅನಂತರ ಪತ್ನಿಯು ಪತಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ಮಾಡಿದಳು. ಇದರಿಂದ ಆ ಜಟಾಧಾರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬಂದಿತು. 'ನಿನಗೆ ಸಂತಾನವೇ ಆಗುವುದು ಬೇಡ' ಎಂದು ಶಪಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.

ಶ್ರುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಷೋರಿದಂ ವಾಕ್ಯಂ ದುಃಖಿತಾ ತಮುವಾಚ ಹ ।
ಸ್ವಾಮಿನ್ ಶಪ್ತಾ ತ್ವಯಾ ಪಾಪಾಂ ಶಾಪಾದುದ್ಧರ ಸಂಪ್ರತಿ ॥೧೦॥

ಭಿಕ್ಷುವಿನ ಶಾಪದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮತ್ತಷ್ಟು ಆ ಗೃಹಿಣಿಯು ದುಃಖಿತಳಾದಳು. ಆ ಭಿಕ್ಷುವಿನ ಬಳಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು - ''ಸ್ವಾಮಿ ! ನಾನು ಪಾಪಿಷ್ಠಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ನೀಡಬೇಡಿರಿ. ಶಾಪದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿರಿ.

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತಸ್ಯ ಚರಣೌ ವವಂದೇ ದೀನಭಾಷಿಣೀ ।

ಹೀಗೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತಾ ಭಿಕ್ಷುವಿನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ದುಃಖದ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಜಟಿಲ ಉವಾಚ

ಭರ್ತುಃ ಸಮೀಪೇ ವಕ್ತವ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಪುತ್ರಿ ಮಮಾಜ್ಞಯಾ ॥೧೧॥
ನೀಲವಸ್ತ್ರಃ ಸಮಾರುಹ್ಯಾ ನೀಲಾಶ್ವಂ ಗಚ್ಛ ಕಾನನಮ್ ।
ಖನನಂ ತತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಯತ್ರಾಶ್ವಸ್ತೇ ಸ್ಖಲಿಷ್ಯತಿ ॥೧೨॥

ಜಟಾಧಾರಿಯು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ - ಸಾಧ್ವಿಯೇ ! ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡು, ಶಾಪವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಗಂಡನ ಬಳಿ ತೆರಳಿ ನಾನು ಈಗ ಹೇಳುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸು. ಕಪ್ಪು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕಪ್ಪು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ, ಕಾಡಿಗೆ ತೆರಳಬೇಕು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತೆರಳುವಾಗ ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯು ಮುಗ್ಗರಿಸುತ್ತದೋ, ಅಲ್ಲಿ ನೆಲವನ್ನು ಅಗೆಯಬೇಕು.

ರಮ್ಯಂ ಪಕ್ಷಿಭಿರಾಯುಕ್ತಂ ಮೃಗಸಂಘದ್ರುಮಾಕುಲಮ್ ।
ಸುವರ್ಣರಚಿತಂ ರತ್ನಮಾಣಿಕ್ಯಾದಿವಿಭೂಷಿತಮ್ ॥೧೩॥

ಅಗೆದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ದೇವಾಲಯವು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಅತ್ಯಂತ ರಮ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಲರವದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಅನೇಕ ಮೃಗಗಳು ಅಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಮರಬಳ್ಳಿಗಳಿವೆ. ಸುವರ್ಣದಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ರತ್ನಮಾಣಿಕ್ಯಾದಿ-ಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದೆ.

ನಾನಾಪುಷ್ಪೈಃ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ದೃಶ್ಯಂ ದೇವಾಲಯಂ ತತಃ ।
ವರ್ತತೇ ತತ್ರಭವತೀ ಭವಾನೀ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಾ ॥೧೪॥

ಅನೇಕ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಒಂದು ದೇವಾಲಯವು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಳಾದ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಳಾದ ಭವಾನೀದೇವಿಯು ಸನ್ನಿಹಿತಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ.

ಆರಾಧಯ ತ್ವಂ ಮನಸಾ ಯಥಾವಿಧ್ಯುದ್ಧರಿಷ್ಯತಿ ।
ತ್ವಾಂ ಭವಾನೀತಿ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಷೋಃ ಸುಖಪ್ರದಮ್ ॥೧೫॥
ವವಂದೇ ತಸ್ಯ ಚರಣೌ ಪುನಃ ಪುನರರಿಂದಮ ।
ತದೈವ ಕಾಲೇ ಜಟಿಲಸ್ತ್ವಂತರ್ಭೂತೋ ಬಭೂವ ಸಃ ॥೧೬॥

ಅವಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೀನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಆ ಭವಾನಿಯು ಶಾಪದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಭಿಕ್ಷುವಿನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಭಿಕ್ಷುವಿನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಆ

ಗೃಹಿಣಿಯು ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಜಟಾಧಾರಿಯು ಮರೆಯಾದನು. ಕಾಣಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಸಾವದತ್ಪತಿಮತ್ರೇಹಿ ಶೃಣು ಭಿಕ್ಷೂಕ್ತಮಾದರಾತ್ ।
ಯಥೋಕ್ತಮವದದ್ಭರ್ತಾ ತತ್‌ಶ್ರುತ್ವಾ ವಾಕ್ಯಮಾದರಾತ್ ॥೧೭॥

ನಡೆದ ಎಲ್ಲಾ ಘಟನೆಯನ್ನು ಗಂಡನ ಬಳಿ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಆ ಭಿಕ್ಷುವು ಶಾಪಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು, ಅದರ ಪರಿಹಾರದ ಉಪಾಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿವರಿಸಿದಳು. ಪತ್ನಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಪತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

ನೀಲವಸ್ತ್ರ : ಸಮಾರುಹ್ಯ ನೀಲಾಶ್ವಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತೋ ವನಮ್ ।
ಗಚ್ಛನ್ನಾನಾವಿಧಾನ್ ವೃಕ್ಷಾನ್‌ಪಥಿ ಪಶ್ಯನ್ ಭಯಾಕುಲಃ ॥೧೮॥

ಕಪ್ಪುಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕಪ್ಪು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಏರಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟನು. ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಮರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅತ್ಯಂತ ಭಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದನು.

ಮೃಗಾನ್ ಸಿಂಹಾನ್ ದಂದಶೂಕಾನ್ ಪಥಿ ಪಶ್ಯನ್ ಭಯಾಕುಲಃ ।
ದದರ್ಶಾಸೌ ತಟಾಕಂ ಚ ಬಾಹುಲ್ಯೇನ ವಿರಾಜಿತಮ್ ॥೧೯॥

ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಸಿಂಹಗಳಿದ್ದವು, ಚಿರತೆಗಳಿದ್ದವು, ಅನೇಕ ಕ್ರೂರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿದ್ದವು. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡುತ್ತಾ, ರಾಜನು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದನು. ಅಲ್ಲೊಂದು ಕೆರೆಯು ಕಾಣಿಸಿತು. ಬಹಳ ವಿಶಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡನು.

ರಕ್ತನೀಲೋತ್ಪಲೈಶ್ಚಕ್ರವಾಕದ್ವಂದ್ವೈಶ್ಚ ರಾಜಿತಮ್ ।
ಸ್ನಾನಂ ಚಕಾರ ತತ್ರಾಸೌ ತರ್ಪಣಾದ್ಯಪಿ ಭೂರಿಶಃ ॥೨೦॥

ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ಹಾಗೂ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಚಕ್ರವಾಕಗಳ ಜೋಡಿಯಿಂದ ಆ ಕೆರೆಯು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕುದುರೆಯಿಂದ ಇಳಿದು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ತರ್ಪಣಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು.

ಪುನರಶ್ವಂ ಸಮಾರುಹ್ಯ ಜಗಾಮ ಗಹನಂ ವನಮ್ ।
ಸ್ಖಲಿತಂ ವಾಜಿನಂ ಪಶ್ಯನ್ನಶ್ವಾದುತ್ತೀರ್ಯ ತತ್‍ಕ್ಷಣಮ್ ॥೨೧॥

ಪುನಃ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ, ಗಹನವಾದ ಆ ಕಾಡಿನ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯು ಮುಗ್ಗರಿಸಿತು. ಆದೇಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ರಾಜನು ಕುದುರೆಯಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಇಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ? ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದನು.

ಚಖಾನ ಪೃಥಿವೀಂ ತತ್ರ ಯಾವದ್ದೇವಾಲಯಂ ಮುದಾ ।
ದದರ್ಶ ಚ ಮಹಾಸ್ಥೂಲಂ ದೇವಾಲಯಮಸೌ ಯುತಮ್ ॥೨೨॥

ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಗೆದನು. ಅಲ್ಲೊಂದು ದೇವಾಲಯವು ಕಂಡಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು. ಬೃಹತ್ತಾದ ಆ ದೇವಾಲಯವು ದಿವ್ಯವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ರತ್ನೈರ್ಮುಕ್ತಾಫಲೈಶ್ಚೈವ ಮಾಣಿಕ್ಯೈಶ್ಚಾಪಿ ಸರ್ವತಃ ।
ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಜಟಿಲವಾಕ್ಯಂ ಸ್ಮೃತ್ವಾತಿವಿಸ್ಮಿತಃ ॥೨೩॥

ಮನೋಹರವಾದ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕ್ಯಗಳಿಂದ ಆ ದೇವಾಲಯವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಭಿಕ್ಷುವಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಆ ರಾಜನು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು.

ಸುವರ್ಣಯುಕ್ತವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚಂದನಾನ್ಯಕ್ಷತಾನ್ ಶುಭಾನ್ ।
ಚಂಪಕಾದೀನಿ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಧೂಪಂ ದೀಪಂ ವಿಶೇಷತಃ ॥೨೪॥

ಸುವರ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಗಂಧವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು. ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿದನು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪಿಗೆ, ಜಾಜಿ, ಸೇವಂತಿಕಾ ಮೊದಲಾದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅರ್ಚಿಸಿದನು. ಧೂಪಾರತಿ ಮಾಡಿದನು. ದೀಪವನ್ನು ಬೆಳಗಿದನು.

ನಾನಾಪಕ್ವಾನ್ನಸಂಯುಕ್ತಂ ರಸೈಃ ಷಡ್‍ಭಿಃ ಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ನಾನಾಶಾಕೈಃ ಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಸದುಗ್ಧಘೃತಶರ್ಕರಮ್ ॥೨೫॥

ಷಡ್ರೋರಸೋಪೇತವಾದ ಪಕ್ವಾನ್ನಗಳನ್ನು ದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಅನೇಕ ಕಾಯಿ-ಪಲ್ಯಗಳನ್ನು, ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ, ಸಕ್ಕರೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ನೈವೇದ್ಯಂ ಘೃತಸಂಯುಕ್ತಂ ಚಂದನಂ ಮಲಯಾದ್ರಿಜಮ್ ।
ಸಂಪಾದ್ಯ ತುಷ್ಟಹೃದಯಃ ಫಲತಾಂಬೂಲದಕ್ಷಿಣಾಃ ॥೨೬॥

ತುಪ್ಪದಿಂದ ಅಭಿಘಾರ ಮಾಡಿ, ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಮಲಯಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಚಂದನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ರಾಜನಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ನೈವೇದ್ಯದ ಅನಂತರ ಫಲವನ್ನು, ತಾಂಬೂಲವನ್ನು, ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು, ದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು.

ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಧರ್ಮಪಾಲೋ ಮಹಾಧನಃ ।
ಜಜಾಪ ಮಂತ್ರಾನ್ ಗುಪ್ತೋಽಸೌ ಸಗುಣಧ್ಯಾನಪೂರ್ವಕಮ್ ॥೨೭॥

ಹೀಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಧನಿಕನಾದ ಆ ಧರ್ಮಪಾಲನು ಆ ದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಆ ದೇವಿಯ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದನು.

ದೇವೀ ಭಕ್ತಂ ಸಮಾಗತ್ಯ ಲೋಭಯಾಮಾಸ ಸಾದರಮ್ ।
ಪ್ರಸನ್ನಾವದದತ್ರೇಯಂ ಪೂಜಾ ಸಂಪಾದಿತಾ ಕಥಮ್ ॥೨೮॥

ಇವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ದೇವಿಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾದಳು. ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿ ಆ ಭಕ್ತನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು - ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನೇ ! ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಈ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿರುವಿ.

ಯೇನ ಸಂಪಾದಿತಾ ತಸ್ಮೈ ದದಾಮಿ ವರಮದ್ಭುತಮ್ ।
ಇತಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ಧರ್ಮಪಾಲೋ ದೇವ್ಯಗ್ರೇ ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ ಸ್ಥಿತಃ ॥೨೯॥

ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಪಾದನೆಯಿಂದ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಪೂಜೆಯಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿರುವೆನು. ನಿನಗೆ ಅದ್ಭುತವಾದ ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ದೇವಿಯ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವಿಯ ಮುಂದೆ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

ಭಗವತ್ಯುವಾಚ

ಧರ್ಮಪಾಲ ತ್ವಯಾ ಸಮ್ಯಕ್ ಪೂಜಾ ಸಂಪಾದಿತಾಽನಘ ।
ವರಂ ಯಾಚಯ ಮದ್ಭಕ್ತ ದದಾಮಿ ಬಹುಲಂ ಧನಮ್ ॥೩೦॥

ಧರ್ಮಪಾಲನೇ ! ನನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿರುವಿ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನೀನೀಗ ಪಾಪರಹಿತನಾಗಿರುವಿ. ನಿನಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ, ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾಗಿರುವಿ. ನಿನಗೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾದ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿರುವೆನು.

ಧರ್ಮಪಾಲ ಉವಾಚ

ಬಹುಲಾ ಧನಸಂಪತ್ತಿರ್ವರ್ತತೇ ತ್ವತ್ ಪ್ರಸಾದತಃ ।
ಅಪತ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಪಿತೄಣಾಂ ತಾರಕಂ ಶುಭಮ್ ॥೩೧॥

ಧರ್ಮಪಾಲನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ದೇವೀ ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನನ್ನ ಬಳಿ ಅಪಾರವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತು ಈಗಾಗಲೇ ಇದೆ. ಅದರ ಅಪೇಕ್ಷೆ ನನಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಪುತ್ರಸಂತಾನವು ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಪಿತೃಗಳ ಉದ್ಧಾರಕನಾದ ಪುತ್ರನನ್ನು ನನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸು.

ಆಯಾತಿ ಭಿಕ್ಷುಕೋ ಗೇಹೇ ಗೃಹ್ಣಾತಿ ನ ಮದನ್ನಕಮ್ ।
ತೇನ ಮೇ ಬಹುಲಂ ದುಃಖಂ ಸಭಾರ್ಯಸ್ಯೋಪಜಾಯತೇ ॥೩೨॥

ನಮ್ಮ ಮನೆಗೊಬ್ಬ ಭಿಕ್ಷು ಬರುತ್ತಾನೆ. ನಾವು ನೀಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದೆ ತೆರಳುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ನನಗೂ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಗೂ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಗಿದೆ.

ಇತಿ ದೀನವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ದೇವೀ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥

ದಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಕ್ತನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ದೇವಿಯು ಮುಂದಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ದೇವ್ಯುವಾಚ

ಧರ್ಮಪಾಲಕ ತೇऽದೃಷ್ಟೇऽಪತ್ಯಂ ನಾಸ್ತಿ ಸುಖಪ್ರದಮ್ ॥೩೩॥

ತಥಾಪಿ ಕಿಂ ಯಾಚಯಸಿ ಕನ್ಯಾಂ ವಿಗತಭರ್ತೃಕಾಮ್ ।

ಪುತ್ರಮಲ್ಪಾಯುಷಂ ವಾಥಾಪ್ಯಂಧಂ ದೀರ್ಘಾಯುಷಂ ಸುತಮ್ ॥೩೪॥

ದೇವಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ಧರ್ಮಪಾಲಕನೇ ! ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಕರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ನಿನಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಸುಖಪಡುವ ಯೋಗವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ವಿಧವೆಯಾಗುವ ಮಗಳು ಬೇಕೋ ? ಅಲ್ಪಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸುಂದರನಾದ ಮಗನು ಬೇಕೋ ? ಅಥವಾ ಕುರುಡನಾಗಿ ಬಹುಕಾಲ ಬದುಕುವ ಮಗನು ಬೇಕೋ ? ಈ ಮೂರು ವರದಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಕೇಳು.

ಧರ್ಮಪಾಲ ಉವಾಚ

ಪುತ್ರಮಲ್ಪಾಯುಷಂ ದೇಹಿ ತಾವತಾ ಕೃತಕೃತ್ಯತಾಮ್ ।

ಪ್ರಾಪ್ನೋಮಿ ಚೋದ್ಧರಿಷ್ಯಾಮಿ ಪಿತ್ರೂಂಶ್ಚ ಮಮ ಘೋರಗಾನ್ ॥೩೫॥

ಧರ್ಮಪಾಲನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ - ತಾಯಿ ! ಅಲ್ಪಾಯುಷ್ಯವುಳ್ಳ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಮಗನನ್ನೇ ನನಗೆ ಕರುಣಿಸು. ಇದರಿಂದ ನಾನು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಘೋರ ನರಕದಿಂದ ಮೋಚನೆ ಮಾಡಿ, ಉದ್ಧಾರಹೊಂದುತ್ತೇನೆ.

ದೇವ್ಯುವಾಚ

ಮತ್ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ನಾಭಾವಾರುಹ್ಯ ಶುಂಡಿನಃ ॥೩೬॥

ತತ್ಪಾರ್ಶ್ವವರ್ತಿಚೂತಸ್ಯ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಫಲಮದ್ಭುತಮ್ ।

ಪತ್ನ್ಯೈ ದೇಯಂ ತತಃ ಪುತ್ರೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನ ಸಂಶಯಃ ॥೩೭॥

ದೇವಿಯು ಭಕ್ತನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ಭಕ್ತನೇ ! ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿಯ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿ, ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಮಾವಿನ ಮರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಫಲವನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಅದನ್ನು ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ನೀಡು. ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನಿನಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಇತಿ ದೇವೀವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಗತ್ವಾ ತತ್ಪಾರ್ಶ್ವ ಏವ ಚ ।
ನಾಭಿಂ ಗಜಮುಖಸ್ಯಾಥಾರುಹ್ಯ ಜಗ್ರಾಹ ಮೋಹತಃ ॥೩೮॥

ದೇವಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ಧರ್ಮಪಾಲನು ಆ ಗಣಪತಿ ವಿಗ್ರಹದ ಬಳಿ ತೆರಳಿದನು. ದೇವಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಗಜಮುಖನ ನಾಭಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿ, ಹಣ್ಣನ್ನು ಕೊಯ್ದನು.

ಫಲಾನ್ಯುತ್ತೀರ್ಯ ಚ ತತಃ ಫಲಮೇಕಂ ದದರ್ಶ ಸಃ ।
ಏವಂ ಪುನಃ ಪುನಃ ಕುರ್ವನ್ ಫಲಮೇಕಂ ದದರ್ಶ ಸಃ ॥೩೯॥

ಫಲವನ್ನು ಕಿತ್ತಿ ಕೆಳಗಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ಫಲವನ್ನು ಆ ಮರದಲ್ಲಿ ಕಂಡನು. ಅದನ್ನು ಕೀಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮೋಹದಿಂದ ಪುನಃ ಆ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಕಿತ್ತನು. ಕೆಳಗಿಳಿದಾಗ ಮತ್ತೊಂದು ಹಣ್ಣನ್ನು ಕಂಡು ಅದನ್ನು ಕುಯ್ಯಲು ಪುನಃ ಹತ್ತಿದನು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಹತ್ತಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತನು.

ಕ್ರುದ್ಧೋ ಗಣಪತಿಶ್ಚಾಥ ಧರ್ಮಪಾಲಾಯ ಶಪ್ತವಾನ್ ।
ಷೋಡಶೇ ವತ್ಸರೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ತೇಽಹಿಃ ಪುತ್ರಂ ದಶಿಷ್ಯತಿ ॥೪೦॥

ಇದರಿಂದ ಗಣಪತಿಯು ಕ್ರುದ್ಧನಾದನು. ದುರಾಸೆಯಿಂದ ನೀನು ಪುನಃ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ಯುತ್ತಿರುವಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಹುಟ್ಟುವ ಮಗನು ಹದಿನಾರನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಾವು ಕಚ್ಚಿ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಶಾಪವನ್ನು ನೀಡಿದನು.

ಧರ್ಮಪಾಲಃ ಫಲಂ ಸಮ್ಯಕ್ ವಸ್ತ್ರೇ ಬದ್ಧ್ವಾಗಮದ್ಗೃಹಮ್ ।
ಫಲಂ ಪತ್ನ್ಯೈ ದದೌ ಸಾಪಿ ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಪತಿವ್ರತಾ ॥೪೧॥

ಧರ್ಮಪಾಲನು ಹಣ್ಣನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದನು. ಆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಪತ್ನಿಗೆ ನೀಡಿ, ತಿನ್ನಲು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಪತಿವ್ರತೆಯು ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದಳು.

ಗರ್ಭಂ ಸಾ ಧಾರಯಾಮಾಸ ಪತ್ಯಾ ಸಹ ಸುಸಂಗತಾ ।
ಸಂಪೂರ್ಣೇ ನವಮೇ ಮಾಸೇ ಪ್ರಾಸೂತ ಸುತಮುತ್ತಮಮ್ ॥೪೨॥

ಪತಿಯ ಸಂಗಮ ಮಾಡಿದ ಪತ್ನಿಯು ಗರ್ಭವತಿಯಾದಳು. ನವಮಾಸ ತುಂಬಿದ ಮೇಲೆ ಉತ್ತಮನಾದ ಮಗನನ್ನು ಹಡೆದಳು.

ಜಾತಕರ್ಮ ಚಕಾರಾಸ್ಯ ಪಿತಾ ಸಂತುಷ್ಟಮಾನಸಃ ।
ಷಷ್ಠೀಪೂಜಾಂ ಚಕಾರಾಸ್ಯಷಷ್ಠೇ ತು ದಿವಸೇ ತತಃ ॥೪೩॥

ಮಗನ ಜನನದಿಂದ ತಂದೆಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿಗೆ ಜಾತಕರ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಕುಲಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಆರನೆಯ ದಿವಸ ಷಷ್ಠೀದೇವತಾ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ದ್ವಾದಶೇಽಹನಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಶಿವನಾಮ್ನಾಽಽಜುಹಾವ ತಮ್ ।
ಷಷ್ಠೇ ಮಾಸಿ ಚಕಾರಾಸಾವನ್ನಪ್ರಾಶನಮದ್ಭುತಮ್ ॥೪೪॥

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿವಸ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ ವೈಭವದಿಂದ ನಾಮಕರಣ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮಗುವಿಗೆ 'ಶಿವ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟನು. ಆರನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನೂ ಕೂಡ ಮಾಡಿದನು.

ತೃತೀಯೇ ವತ್ಸರೇ ಚೂಡಾಮಷ್ಟಮೇಽಬ್ದೇ ಹ್ಯನುತ್ತಮಮ್ ।
ಕೃತ್ವೋಪನಯನಂ ಪಾರ್ಥ ವಿಪ್ರೋಽಭೂತ್ತುಷ್ಟಮಾನಸಃ ॥೪೫॥

ಮೂರನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಚೌಲಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಎಂಟನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಮಗನಿಗೆ ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ ! ಇದರಿಂದ ಆ ವಿಪ್ರನಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ದಶಮೇ ವತ್ಸರೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇऽಬ್ರವೀದ್ಭಾರ್ಯಾ ಪತಿವ್ರತಾ ।

ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಹತ್ತನೇ ವರ್ಷವು ಬರುತ್ತಿರಲು ಪತಿವ್ರತೆಯು ಗಂಡನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು -

ಭಾರ್ಯೋವಾಚ

ಬಾಲಕಸ್ಯ ವಿವಾಹೋऽಪಿ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಸುಮುಹೂರ್ತಕೇ ॥೪೬॥

ಪತ್ನಿಯು ಹೇಳಿದಳು. ಸ್ವಾಮಿ ! ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರವೂ ಕೂಡ ನಡೆಯಬೇಕು.

ಧರ್ಮಪಾಲ ಉವಾಚ

ಮಯಾ ಸಂಕಲ್ಪಿತಂ ಕಾಶ್ಯಾಂ ಗಮನಂ ಬಾಲಕಸ್ಯ ತತ್ ।
ಕೃತ್ವಾ ಸಮಾಯಾತು ತತೋ ವಿವಾಹೋऽಸ್ಯ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೪೭॥

ಧರ್ಮಪಾಲನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು. ಪ್ರಿಯೆ ! ನಾನೂ ಸಹ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಮೊದಲು ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಗೆ ಕಳಿಸೋಣ. ಅನಂತರ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡೋಣ.

ಪುತ್ರೋऽಸೌ ಪ್ರೇಷಿತಸ್ತೇನ ಶಾಲಕೇನ ಸಮನ್ವಿತಃ ।
ವಾರಾಣಸ್ಯಾಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತೋऽಸೌ ಗೃಹಿತ್ವಾ ಬಹುಲಂ ಧನಮ್ ॥೪೮॥

ಅನಂತರ ಭಾವಮೈದುನನ ಜೊತೆ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಭಾವಮೈದುನನ ಕೈಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಕುರ್ವಂತೌ ಪಥಿ ಸದ್ಧರ್ಮಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪುರಮೀಯತುಃ ।
ಕ್ರೀಡಂತ್ಯಃ ಕನ್ಯಕಾ ದೃಷ್ಟಾಸ್ತತ್ರ ದೇಶೇ ಮನೋರಮೇ ॥೪೯॥

ಸೋದರಮಾವ ಹಾಗೂ ಸೋದರಳಿಯ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ದಾಟಿ. ದಾನ-ಧರ್ಮಗಳನ್ನು

ಮಾಡುತ್ತಾ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾವೆಂಬ ನಗರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರರಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ತಾಸಾಂ ಸಮಾಜೇ ಗೌರಾಂಗೀ ಸುಶೀಲಾ ನಾಮಕನ್ಯಕಾ ।
ತಯಾ ಸಹ ಸಖೀ ಕಾಚಿಚ್ಚಕಾರ ಕಲಹಂ ೦ ಭೃಶಮ್ ॥೫೦॥

ಆ ಹುಡುಗಿಯರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸುಂದರಿಯಾದ ಶುಭ್ರಳಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಸುಶೀಲಾ ಎಂಬ ಹುಡುಗಿ ಇದ್ದಳು. ಅವಳನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗೆಳತಿಯು ಬಹಳ ಬೈಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಗಾಲನಂ ಚಾದದೌ ತಸ್ಯೈ ರಂಡೇಽಭಾಗ್ಯೇ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ॥

ನೀನು ರಂಡೆ, ನೀನು ಮುಂಡೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಆ ಹುಡುಗಿಗೆ ಬೈಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪುನಃ ಪುನಃ ಬೈಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸುಶೀಲೋವಾಚ

ಸಖಿ ತ್ವಯಾ ಗಾಲನಂ ಮೇ ವ್ಯರ್ಥಂ ದತ್ತಂ ಶುಭಾನನೇ ॥೫೧॥
ಜನನ್ಯಾ ಮೇ ಮಾನವತ್ಯಾಶ್ಚಾಸ್ತಿ ಗೌರೀವ್ರತಮ್ ಶುಭಮ್ ।
ತಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಾತ್ಸಕಲಾಃ ಸಂಬಂಧಿನ್ಯಃ ಪ್ರಿಯಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ॥೫೨॥

ಸುಶೀಲೆ ಎಂಬ ಹುಡುಗಿಯು ಉತ್ತರಿಸಿದಳು - ಗೆಳತಿ ! ನೀನು ನನಗೆ ಏನು ಬೈದರೂ ಅದು ವ್ಯರ್ಥ. ಸುಂದರ ಮುಖದವಳೇ ! ಕೇಳು ಹೇಳುವೆನು - ನನ್ನ ತಾಯಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಮಂಗಳಗೌರಿ ವ್ರತವನ್ನು ನಿರಂತರ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವಳು. ಅವಳ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಅವಳ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಬಂಧಿಕರಾದ ಪ್ರಿಯರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸುವಾಸಿನಿಯಾಗಿ ಬದುಕುವರು.

ಆಜನ್ಮಾವಿಧವಾ ಜಾತಾಃ ಕಿಂ ಪುನಃ ಕನ್ಯಕಾ ಧ್ರುವಮ್ ।
ವಕ್ಷ್ಯೇ ತಸ್ಯ ಪ್ರಭಾವಂ ಕಿಂ ವ್ರತರಾಜಸ್ಯ ಭಾಮಿನೀ ॥೫೩॥

ಆ ವ್ರತದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಯಾವಜ್ಜೀವ ವೈಧವ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಲಾರರು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಕನ್ಯೆಯರು ಮಾಂಗಲ್ಯಭಾಗ್ಯವನ್ನು

ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆ ಮಂಗಳಗೌರೀವ್ರತವು ವ್ರತರಾಜ ಎನಿಸಿದೆ. ಭಾಮಿನೀ ! ಅದರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಪೂಜನೇ ಧೂಪಗಂಧೋಽಯಂ ಯತ್ರ ತತ್ರ ಸುಖಂ ಭವೇತ್ ।
ಇತಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ತತೋ ವಾಕ್ಯಂ ವಿಸ್ಮಯೋತ್ಫುಲ್ಲಲೋಚನಃ ॥೫೪॥

ಮಂಗಳಗೌರೀವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಧೂಪದ ಗಂಧವು ಬರುತ್ತದೋ, ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಸನ್ಮಂಗಳವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಶಿಲೆಯ ಈ ಮಾತನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಅರಳಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಸೋದರಮಾವನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಮಾತುಲಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಬಾಲಕಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಂ ತತಃ ।
ಶತಜೀವೀ ಭವೇದೇಷ ಏತದ್ಧಸ್ತಾಕ್ಷತಾ ಯದಿ ॥೫೫॥

ಪತಂತ್ಯಮುಷ್ಯ ಶಿರಸಿ ವಿಭಾವ್ಯೇತಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ।
ಸುಶೀಲಾಮೇವ ಪಶ್ಯನ್ ಸವಿಸ್ಮಯೋತ್ಫುಲ್ಲಲೋಚನಃ ॥೫೬॥

ಆಗ ಸೋದರಮಾವನು ಹೀಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದನು. ನನ್ನ ಸೋದರಳಿಯನಿಗೆ ನಾನು ಪ್ರಿಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇವನು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸುಖವಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಹುಡುಗಿಯ ತಾಯಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಸಬೇಕು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಆ ಸುಶಿಲಾ ಎಂಬ ಹುಡುಗಿಯನ್ನೇ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಸುಶೀಲಾ ಪ್ರಸ್ತುತಾ ಗೇಹೇ ತದನು ಪ್ರಸ್ಥಿತಾವುಭೌ ।
ಸ್ವಗೃಹಂ ಪ್ರಾಪ ಗೌರಾಂಗೀ ನಿಕಟೇ ತದ್‌ಗೃಹಸ್ಯ ತೌ ॥೫೭॥

ಅನಂತರ ಆ ಸುಶೀಲೆಯು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದಳು. ಅವಳನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ, ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ಹೊರಟರು. ಸುಶೀಲೆಯು ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಇವರಿಬ್ಬರು ಮನೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು.

ಸ ತಟಾಕೇ ರಮ್ಯದೇಶೇ ವಾಸಂ ಚಕ್ರತುರಾದರಾತ್ ।
ವಿವಾಹಕಾಲೇ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಸುಶೀಲಾಜನಕೋ ಹರಿಃ ॥೫೮॥

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸುಶೀಲೆಯ ತಂದೆಯು ಮಗಳಿಗೆ ವಿವಾಹಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದನು.

ವಿವಾಹೋದ್ಯೋಗವಾನ್ ಜಾತೋ ನಿಶ್ಚಿಕಾಯ ಹರಂ ವರಮ್ ।
ಅಸಮರ್ಥಂ ಹರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತನ್ಮಾತಾಪಿತರಾವುಭೌ ॥೫೯॥

ಸುಶೀಲೆಯ ತಂದೆಯಾದ ಹರಿಯು ಮಗಳಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲನಾದನು. ಹರ ಎಂಬ ವರನು ಯೋಗ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದನು. ಹರನ ತಂದೆ - ತಾಯಿಯ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮಗನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅವರು ನಮ್ಮ ಮಗನು ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಯಯಾಚತುಃ ಶಿವಂ ಬದ್ಧಾಂಜಲೀ ವಿನಯಯುಕ್ತಕೌ ।
ಉಪಸ್ಥಿತೋ ವರಪಿತರಾವೂಚತುಃ ವಿವಾಹೋ ನೌ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಶುಭಯಾ ಹರೇಃ ॥೬೦॥

ಕೈಮುಗಿದು ವಿನಯಭರಿತರಾಗಿ ಶಿವನನ್ನು ಆ ತಂದೆತಾಯಿಯರು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ನಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಹರಿಯ ಮಗಳಾದ ಸುಶೀಲೆಯ ಜೊತೆ ವಿವಾಹವು ಉಪಸ್ಥಿತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಸುಶೀಲಯಾ ಕನ್ಯಯಾಽಯಮಸಮರ್ಥಶ್ಚ ದೃಶ್ಯತೇ ।
ಅತೋ ದೇಯಃ ಶಿವಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಲಗ್ನಕಾಲೇ ತ್ವಯಾ ವಿಭೋ ॥೬೧॥
ಲಗ್ನಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ತತೋ ದೇಯೋಽಸ್ಮಾಭಿಃ ಶಿವಸ್ತವ ।

ಕನ್ಯೆಯಾದ ಸುಶೀಲೆಯ ಜೊತೆ ವಿವಾಹವಾಗಲು ನಮ್ಮ ಮಗನು ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಲಗ್ನಕಾಲದಲ್ಲಷ್ಟೇ ನಿಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಕೊಡಿರಿ. ಅನಂತರ ಶಿವನನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಮಾತುಲ ಉವಾಚ

ಅವಶ್ಯಂ ಲಗ್ನಕಾಲೇಽಸೌ ಶಿವೋ ಗ್ರಾಹ್ಯಃ ಪ್ರಿಯಂವದಃ ।
ತತೋ ಮುಹೂರ್ತೇ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ವಿವಾಹಮಕರೋಚ್ಛಿವಃ ॥೬೨॥

ಆಗ ಸೋದರಮಾವನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು - ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಶಿವನನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಲಗ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ ಎಂದು ಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ಅನಂತರ ಮುಹೂರ್ತವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ ಶಿವನ ಜೊತೆ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಟಿಪ್ಪಣಿ - ಸುಶೀಲೆಯ ಜೊತೆ ಅಳಿಯನಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸೋದರಮಾವನು ಸುಶೀಲೆಯ ಮನೆಯ ಬಳಿಯೇ ಒಂದು ಕುಟೀರದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿದ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ 'ಹರ' ಎಂದ ಹೆಸರಿನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಬಾಲಕನಿದ್ದ. ಇವನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಶಿವ ಹಾಗೂ ಸೋದರಮಾವನ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು.ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಸುಶೀಲೆಯ ತಂದೆ-ತಾಯಂದಿರು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು ''ಮಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಕಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಸೂಕ್ತ ಸಯಮದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವರನನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕು'' ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಸುಶೀಲೆಯು ತಂದೆಗೆ ಹರ ಎಂಬ ವರನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿತ್ತು. ಅನೇಕ ದಿವಸಗಳಿಂದ ಪರಿಚಯವಿದ್ದ ಕಾರಣ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳು ಇದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ಹರನಿಗೆ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಸುಶೀಲೆಯ ತಂದೆಯದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಹರನ ಮನೆಗೆ ಸುಶೀಲೆಯ ತಂದೆಯು ಹೋದನು. ಹರನ ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರ ಬಳಿ ಹೀಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡಿದನು - ''ನಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು

ಸ ತಟಾಕೇ ರಮ್ಯದೇಶೇ ವಾಸಂ ಚಕ್ರತುರಾದರಾತ್ ।
ವಿವಾಹಕಾಲೇ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಸುಶೀಲಾಜನಕೋ ಹರಿಃ ॥೫೮॥

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸುಶೀಲೆಯ ತಂದೆಯು ಮಗಳಿಗೆ ವಿವಾಹಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದನು.

ವಿವಾಹೋದ್ಯೋಗವಾನ್ ಜಾತೋ ನಿಶ್ಚಿಕಾಯ ಹರಂ ವರಮ್ ।
ಅಸಮರ್ಥಂ ಹರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತನ್ಮಾತಾಪಿತರಾವುಭೌ ॥೫೯॥

ಸುಶೀಲೆಯ ತಂದೆಯಾದ ಹರಿಯು ಮಗಳಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲನಾದನು. ಹರ ಎಂಬ ವರನು ಯೋಗ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದನು. ಹರನ ತಂದೆ - ತಾಯಿಯ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮಗನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅವರು ನಮ್ಮ ಮಗನು ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಯಯಾಚತುಃ ಶಿವಂ ಬದ್ಧಾಂಜಲೀ ವಿನಯಯುಕ್ತಕೌ ।
ಉಪಸ್ಥಿತೋ ವರಪಿತರಾವೂಚತುಃ ವಿವಾಹೋ ನೌ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಶುಭಯಾ ಹರೇಃ ॥೬೦॥

ಕೈಮುಗಿದು ವಿನಯಭರಿತರಾಗಿ ಶಿವನನ್ನು ಆ ತಂದೆತಾಯಿಯರು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ನಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಹರಿಯ ಮಗಳಾದ ಸುಶೀಲೆಯ ಜೊತೆ ವಿವಾಹವು ಉಪಸ್ಥಿತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಸುಶೀಲಯಾ ಕನ್ಯಯಾಽಯಮಸಮರ್ಥಶ್ಚ ದೃಶ್ಯತೇ ।
ಅತೋ ದೇಯಃ ಶಿವಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಲಗ್ನಕಾಲೇ ತ್ವಯಾ ವಿಭೋ ॥೬೧॥
ಲಗ್ನಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ತತೋ ದೇಯೋಽಸ್ಮಾಭಿಃ ಶಿವಸ್ತವ ।

ಕನ್ಯೆಯಾದ ಸುಶೀಲೆಯ ಜೊತೆ ವಿವಾಹವಾಗಲು ನಮ್ಮ ಮಗನು ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಲಗ್ನಕಾಲದಲ್ಲಷ್ಟೇ ನಿಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಕೊಡಿರಿ. ಅನಂತರ ಶಿವನನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಮಾತುಲ ಉವಾಚ

ಅವಶ್ಯಂ ಲಗ್ನಕಾಲೇಽಸೌ ಶಿವೋ ಗ್ರಾಹ್ಯಃ ಪ್ರಿಯಂವದಃ ।
ತತೋ ಮುಹೂರ್ತೇ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ವಿವಾಹಮಕರೋಚ್ಛಿವಃ ॥೬೨॥

ಆಗ ಸೋದರಮಾವನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು - ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಶಿವನನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಲಗ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಿ ಎಂದು ಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ಅನಂತರ ಮುಹೂರ್ತವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ ಶಿವನ ಜೊತೆ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಟಿಪ್ಪಣಿ - ಸುಶೀಲೆಯ ಜೊತೆ ಅಳಿಯನಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸೋದರಮಾವನು ಸುಶೀಲೆಯ ಮನೆಯ ಬಳಿಯೇ ಒಂದು ಕುಟೀರದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿದ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ 'ಹರ' ಎಂದ ಹೆಸರಿನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಬಾಲಕನಿದ್ದ. ಇವನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಶಿವ ಹಾಗೂ ಸೋದರಮಾವನ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು.ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಸುಶೀಲೆಯ ತಂದೆ-ತಾಯಂದಿರು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು ''ಮಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಕಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಸೂಕ್ತ ಸಯಮದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವರನನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕು'' ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಸುಶೀಲೆಯು ತಂದೆಗೆ ಹರ ಎಂಬ ವರನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿತ್ತು. ಅನೇಕ ದಿವಸಗಳಿಂದ ಪರಿಚಯವಿದ್ದ ಕಾರಣ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳು ಇದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ಹರನಿಗೆ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಸುಶೀಲೆಯ ತಂದೆಯದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಹರನ ಮನೆಗೆ ಸುಶೀಲೆಯ ತಂದೆಯು ಹೋದನು. ಹರನ ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರ ಬಳಿ ಹೀಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡಿದನು - ''ನಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು

ಇದೆ. ತಾವು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು'' ಎಂದು. ಆದರೆ ಹರನ ತಂದೆ-ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಇದು ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮಗನು ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಿಮ್ಮ ಮಗಳ ಜೊತೆ ವಿವಾಹವು ಯುಕ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೂ ಕೂಡ ಆ ಸುಶೀಲೆಯ ತಂದೆಯು ಬಹಳ ಬಲವಂತ ಮಾಡಿದನು. ಇಂಥ ದಿವಸ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಬಂದು ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಪುನಃ ಪುನಃ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದನು. ಸುಶೀಲೆಯ ತಂದೆಯು ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದನು. ಆಗ ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳಿಂದ ಪರಿಚಯವಾದ ಹೊಸದಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ ಶಿವನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಹರನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಗನ ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿ ವಿವಾಹ ಮಾಡೋಣ ಎಂದು ಹರನ ತಂದೆ-ತಾಯಂದಿರು ಉಪಾಯ ಹೂಡಿದರು. ಶಿವನು ಇರುವ ಮನೆಗೆ ಹರನ ತಂದೆ-ತಾಯಂದಿರು ತೆರಳಿದರು. ಅತ್ಯಂತ ವಿನಯದಿಂದ ಶಿವನ ಬಳಿ ಹಾಗೂ ಶಿವನ ಸೋದರಮಾವನ ಬಳಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು - ''ಸುಶೀಲೆಯ ತಂದೆಯು ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮಗನು ಅವಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ನೀವೇ ಇಂದು ನಮಗೆ ದೊಡ್ಡ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಿವಾಹ ನಡೆಯುವ ಲಗ್ನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಆಗಮಿಸಬೇಕು. ಲಗ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಸುಶೀಲೆಯ ಜೊತೆ ಮಾಂಗಲ್ಯಬಂಧನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮುಹೂರ್ತ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಶಿವನನ್ನು ಮರಳಿ ಕಳುಹಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಾವು ಭರಿಸುತ್ತೇವೆ''. ಇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸೋದರ ಮಾವನು ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು - ''ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಲಗ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸೋದರಳಿಯನಾದ ಶಿವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ, ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ'' ಎಂಬ ಭರವಸೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ಏಕೆಂದರೆ ಸೋದರಮಾವನಿಗೆ ಕೂಡ ಹೇಗಾದರೂ ಸುಶೀಲೆಯ ಜೊತೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇತ್ತು. ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಮುಹೂರ್ತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ವಿವಾಹವು ಶಿವನ ಜೊತೆ ನಡೆಯಿತು. ವಿವಾಹಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಹರನು ಇದ್ದನು.

ವಿವಾಹ ಸಮಯದಿಂದ ಶಿವನು ಸುಶೀಲೆಯ ಜೊತೆ ಇದ್ದನು. ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರಿಗೆ ಸಂಶಯವೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಸುಶೀಲೆಯು ತಂದೆ-ತಾಯಂದಿರಿಗೂ ಕೂಡ ಇವನು ಹರನಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ಶಿವನನ್ನು ಹರನೆಂದೇ ತಿಳಿದುಬಿಟ್ಟರು. ಮತ್ತು ವಿವಾಹವಾದ ದಿವಸ ಸುಶೀಲೆಯ ಜೊತೆ ಶಿವನು ಮಲಗಿಕೊಂಡನು. ಹಾಗಾಗಿ ಸುಶೀಲೆಗೆ ಇವನು ಹರನಲ್ಲ, ಹರನ ಜೊತೆ ತನಗೆ ವಿವಾಹವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರಿವಾಯಿತು.

ತತ್ರೈವ ಶಯನಂ ಚಕ್ರೇ ಸ ಸುಶೀಲಃ ಪ್ರಿಯಂವದಃ ॥೬೩॥
ಸ್ವಪ್ನೇ ಸಾ ಮಂಗಲಾಗೌರೀ ಮಾತೃರೂಪೇಣ ಭಾಸ್ವತಾ ।
ಸುಶೀಲಾಮವದತ್ಸಾಧ್ವೀ ಹಿತಂ ವಚನಮೇವ ಚ ॥೬೪॥

ಅನಂತರ ಮುಹೂರ್ತವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ ವಿವಾಹವು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯಿತು. ವಿವಾಹದ ದಿವಸ ಸುಶೀಲೆಯ ಜೊತೆ ಆ ಶಿವನು ಮಲಗಿದ್ದನು. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಸುಶೀಲೆಗೆ ಮಂಗಳಗೌರಿಯು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಮಾತೃರೂಪದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಂಥ ಮಂಗಳಗೌರಿಯು ಸುಶೀಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹಿತವಾದ ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿದಳು.

ಗೌರ್ಯುವಾಚ

ಸುಶೀಲೇ ತವ ಗೌರಾಂಗಿ ಭರ್ತುರ್ದಂಶಾರ್ಥಮಾಗತಃ ।
ಮಹಾನ್ ಭುಜಂಗ ಉತ್ತಿಷ್ಠ ದುಗ್ಧಂ ಸ್ಥಾಪಯ ತತ್ಪುರಃ ॥೬೫॥

ಮಂಗಳಗೌರಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ಎಲೈ ಸುಶೀಲೆಯೇ ! ಶುಭ್ರವರ್ಣದವಳೇ! ನಿನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕಚ್ಚಲು ದೊಡ್ಡ ಸರ್ಪವು ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ಎದ್ದೇಳು ! ಆ ಸರ್ಪದ ಮುಂದೆ ಹಾಲಿನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಇಡು.

ಟಿಪ್ಪಣಿ - ಈಗ ಶಿವನಿಗೆ ೧೬ ವರ್ಷ. ಗಣಪತಿಯ ಶಾಪದಂತೆ ಹಾವು ಕಚ್ಚುತ್ತದೆ.

ಘಟಂ ಚ ಸ್ಥಾಪಯಾಶು ತ್ವಂ ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಸ ಗಮಿಷ್ಯತಿ ।
ಕೂರ್ಪಾಸಮಂಗಾನ್ನಿಷ್ಕಾಸ್ಯ ಬಂಧನೀಯಸ್ತ್ವಯಾ ಘಟಃ ॥೬೬॥

ದೊಡ್ಡದಾದ ಒಂದು ಘಟವನ್ನು ತಂದಿಡು. ಸರ್ಪವು ಆ ಘಟದ ಒಳಗಡೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಬಾಯಿಗೆ ನಿನ್ನ ರವಿಕೆಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಬಿಡು.

ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ ದೇಹಿ ತ್ವಂ ಮಾತ್ರೇ ವಾಯನಕಂ ಶುಭಮ್ ।
ಇತಿ ಗೌರೀವಾಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸುಶೀಲಾ ಕ್ಷಣಮುತ್ಥಿತಾ ॥೬೭॥

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ನಿನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಆ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ವಾಯನದಾನವನ್ನಾಗಿ ನೀಡು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅಂತರ್ಧಾನಳಾದಳು. ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ಸುಶೀಲೆಯು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡಳು.

ದದರ್ಶಾಗ್ನೇ ನಿಃಶ್ವಸಂತಂ ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪಂ ಮಹಾಭಯಮ್ ।
ತತಶ್ಚಕಾರ ಗೌರ್ಯುಕ್ತಂ ಪ್ರವೃತ್ತಾ ನಿದ್ರಿತುಂ ತತಃ ॥೬೮॥

ಎದ್ದು ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತನ್ನೆದುರು ಭಯಂಕರವಾದ ಭುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪವಿತ್ತು. ಸುಶೀಲೆಯು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ಮಂಗಳಗೌರಿಯು ಹೇಳಿದಂತೆ ಹಾಲಿನ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಅದರ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಘಟದಲ್ಲಿ ಆ ಹಾವನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಮಲಗಿದಳು.

ಉವಾಚ ವರ ಆಸನ್ನಃ ಕ್ಷುಲ್ಲಗ್ನಾ ಮಹತೀ ಮಮ ।
ಭಕ್ಷಣಾಯ ತು ದೇಹಿ ತ್ವಂ ಲಡ್ಡುಕಾದಿಕಮುತ್ತಮಮ್ ॥೬೯॥

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆ ವರನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಬಹಳ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಪ್ರಿಯೆ ! ನನಗೆ ಬಹಳ ಹಸಿವಾಗುತ್ತಿದೆ. ತಿನ್ನಲು ಉಂಡೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನನಗೆ ನೀಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಶ್ರುತ್ವೇತಿ ವಾಕ್ಯಂ ಪಾತ್ರೇ ಸಾ ದದೌ ಲಡ್ಡುಕಮುತ್ತಮಮ್ ।
ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಶಿವೋ ಹೈಮೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಪಾತ್ರೇಽಂಗುಲೀಯಕಮ್ ॥೭೦॥

ದತ್ವಾ ತತ್‌ಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸ ಸ್ಥಲೇ ಗುಪ್ತೇ ಶುಭಾನನಃ ।
ಸುಖೇನ ಶಯನಂ ಚಕ್ರೇ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಸರ್ವಕೋವಿದಃ ॥೭೦॥

ಅನಂತರ ಆ ಸುಶೀಲೆಯು ಪತಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ರುಚಿಕರವಾದ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಪತಿಗೆ ನೀಡಿದಳು. ಶಿವನು ಅದನ್ನು ತಿಂದು ಅದೇ ಬಂಗಾರದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಉಂಗುರವನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಇಟ್ಟನು. ಅನಂತರ ಸರ್ವಕೋವಿದನಾದ ಅವನು ಸುಖವಾಗಿ ಮಲಗಿದನು.

ತತಃ ಪ್ರಭಾತಸಮಯೇ ಶಿವ ಆಗಾತ್‌ಗೃಹಂ ಸ್ವಕಮ್ ।
ಸ್ನಾನಶುದ್ಧಾ ಸುಶೀಲಾ ಸಾ ಮಾತ್ರೇ ವಾಯನಕಂ ದದೌ ॥೭೧॥

ಅನಂತರ ಪ್ರಭಾತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು. ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶುದ್ಧಳಾದ ಸುಶೀಲೆಯು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ವಾಯನದಾನವನ್ನು ನೀಡಿದಳು.

ಮಾತಾ ದದರ್ಶ ತನ್ಮಧ್ಯೇ ಮುಕ್ತಾಹಾರಮನುತ್ತಮಮ್ ।
ದದೌ ಪ್ರಿಯಾಯೈ ಕನ್ಯಾಯೈ ಸಹಸಾ ತುಷ್ಟಮಾನಸಾ ॥೭೩॥

ರವಿಕೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಆ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ತಾಯಿಯು ನೋಡಿದಳು. ಒಂದು ಮುತ್ತಿನ ಹಾರವಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಮಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನೀಡಿದಳು.

ಕ್ರೀಡಾಕಾಲೇ ತು ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಹರ ಆಗಾತ್ತು ಮಂಡಪೇ ।
ಆದೇಶಯತ್ಸುಶೀಲಾಂ ತಾಂ ಕ್ರೀಡಾರ್ಥಂ ಜನನೀ ತತಃ ॥೭೪॥

ಆಟದ ಸಮಯವು ಬಂದಾಗ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಹರನು ಬಂದನು. ಹರನ ಜೊತೆ ಆಟವಾಡಲು ತಾಯಿಯು ಸುಶೀಲೆಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದಳು.

ಸುಶೀಲೋವಾಚ

ನಾಯಂ ವರೋ ಮೇ ಜನನಿ ಯೇನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಃ ಕೃತಃ ।
ಅನೇನ ಸಹ ನಾಸ್ತೀಹ ಕ್ರೀಡನೇಚ್ಛಾ ತಥಾ ನ ಮೇ ॥೭೫॥

ಸುಶೀಲೆಯು ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಅಮ್ಮಾ! ಇವನು ನನ್ನ ಪತಿಯಲ್ಲ. ಯಾರ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿರುವೆನೋ, ಅವನು ಇವನಲ್ಲ. ಇವನ ಜೊತೆ ಆಟವಾಡಲು ನನಗೆ ಇಚ್ಛೆಯು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಇತಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಮಾಕ್ರಾಂತೌ ಚಿಂತಯಾ ಪಿತರೌ ತತಃ ।
ಅನ್ನದಾನಮುಪಾಯಂ ಚ ಕನ್ಯಾಪತಿವಿಶೋಧನೇ ॥೭೬॥

ಮಗಳ ನಿಷ್ಠುರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾದರು. ತಮ್ಮ ಅಳಿಯ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದನೆಂದು ಹುಡುಕಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅನ್ನಸತ್ರವನ್ನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದರು. ಅನ್ನಸತ್ರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಹೊಸ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ತನ್ನ ಅಳಿಯನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಹುಡುಕುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು.

ಟಿಪ್ಪಣಿ - ಮಗಳು ಇಷ್ಟು ಹೇಳುವ ತನಕವೂ ತಂದೆತಾಯಿಯರಿಗೆ ಹರನು ಅಳಿಯನಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಮಗಳ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು.

ತದಾರಭ್ಯ ಚಕ್ರತುಸ್ತೌ ಪುರಾಣೋಕ್ತವಿಧಾನತಃ ।
ಸುಶೀಲಾಪಾದಯೋಶ್ಚಕ್ರೇ ಕ್ಷಾಲನಂ ಮುದ್ರಿಕಾನ್ವಿತಾ ॥೭೭॥
ಜಲಧಾರಾಂ ದದೌ ಮಾತಾ ಚಂದನಂ ಪುತ್ರಕೋ ಹರೇಃ ।
ಹರಿರ್ದದೌ ಚ ತಾಂಬೂಲಂ ಬುಭುಜುಸ್ತತ್ರ ಮಾನವಾಃ ॥೭೮॥

ಅಂದಿನಿಂದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಹರಿದಂಪತಿಗಳು ಅನ್ನಸತ್ರವನ್ನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದರು. ಮಗಳಾದ ಸುಶೀಲೆಯು ಉಂಗುರ ಹಾಕಿದ ಕೈಯಿನಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ತಾಯಿಯು ನೀರನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹರಿಯ ಮಗನು ಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದನು. ತಂದೆಯಾದ ಹರಿಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಂದ ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಷ್ಟು ಊಟವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇತಿ ರೀತ್ಯಾನ್ನದಾನಂ ತತ್‌ಪ್ರವೃತ್ತಂ ಭಿಕ್ಷುಸೌಖ್ಯದಮ್ ।
ತಾವುಭೌ ಪ್ರಸ್ಥಿತೌ ಕಾಶ್ಯಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತೌ ಕಾಶೀಂ ಸುಖಪ್ರದಾಮ್ ॥೭೯॥

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಭಿಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಸುಖಪ್ರದವಾದ ಅನ್ನದಾನವು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸೋದರಮಾವ ಮತ್ತು ಸೋದರಳಿಯ ಇಬ್ಬರೂ ತಾವಿರುವ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟರು.

ನಿರ್ಮಲಾಂಭಸಿ ಗಂಗಾಯಾಃ ಸ್ನಾನಂ ಚಕ್ರತುರಾದರಾತ್ ।
ಸ್ವರ್ಗದ್ವಾರಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತೌ ತೌ ಕುರ್ವಂತೌ ಧರ್ಮಮುತ್ತಮಮ್ ॥೮೦॥

ಅತ್ಯಂತ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕವಾದ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರು. ಉತ್ತಮವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹರಿದ್ವಾರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

ಪೀತಾಂಬರಾಣಿ ದದತುರ್ಭಿಕ್ಷುಕಾಣಾಂ ಗೃಹೇ ಗೃಹೇ ।
ಆಶಿಷಶ್ಚ ದದುಸ್ತಸ್ಮೈ ಚಿರಂಜೀವೋ ಭವೇತಿ ತೇ ॥೮೧॥

ಅಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಭಿಕ್ಷುಗಳ ಮನೆ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿ, ಪೀತಾಂಬರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಚಿರಂಜೀವೀ ಭವ ! ಎಂಬುದಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹರನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಂ ಸಮಾಯಾತೌ ನತ್ವಾಸ್ತುತ್ವಾ ಪುನಃ ಪುನಃ ।
ಸ್ವಯಂ ಗೃಹಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತೌ ತೌ ಶಿವೋ ಮಾರ್ಗೇ ತತೋಽವದತ್ ॥೮೨॥

ಮರಳಿ ಬರುವಾಗ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರವು ಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿರುವ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪುನಃ ಪುನಃ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಆಗ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಆ ಶಿವನು ಹೇಳಿದನು.

ಶಿವ ಉವಾಚ

ಕಾಯೇ ಮೇ ಕಿಂಚಿದಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಂ ಮಾತುಲಂ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಹಿ ।
ತತಃ ಪ್ರಾಣೋತ್ಕ್ರಮೇ ತಸ್ಯ ಯಮದೂತಾ ಉಪಸ್ಥಿತಾಃ ॥೮೩॥

ಮಂಗಲಾಗೌರಿಕಾ ಚಾಪಿ ತೇಷಾಂ ಯುದ್ಧಮಭೂನ್ಮಹತ್ ।
ಜಿತ್ವಾ ತಾನ್ಸಮಂಗಲಾ ಪ್ರಾಣಾನ್ ದದೌ ತಸ್ಮೈ ಶಿವಾಯ ಚ ॥೮೪॥

ಮಾವ ನನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಕಟವಾಗ್ತುದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋದನು. ಅವನ ಪ್ರಾಣೋತ್ಕ್ರಮಣವು ಆಯಿತು. ಆಗ ಯಮದೂತರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಜೊತೆ ಯಮದೂತರಿಗೆ ಯುದ್ಧವಾಯಿತು. ಯಮದೂತರನ್ನು ಮಂಗಳಗೌರಿಯು ಗೆದ್ದುಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ಶಿವನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಯಮದೂತರಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಂಡು, ಪುನಃ ಶಿವನಿಗೆ ನೀಡಿದಳು.

ಶಿವೋಽಕಸ್ಮಾದುತ್ಥಿತೋಽಸೌ ಮಾತುಲಂ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಹ ।
ಸ್ವಪ್ನೇ ಯುದ್ಧಂ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಂ ಮಂಗಲಾಯಮಭೃತ್ಯಯೋಃ ॥೮೫॥

ಆ ಶಿವನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಮೇಲೆದ್ದನು. ನಿದ್ದೆಯಿಂತೆ ಎಚ್ಚೆತ್ತವನಂತೆ ಎದ್ದು ತನ್ನ ಸೋದರಮಾವನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದನು. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಯಮಭಟರಿಗೂ ಮಂಗಳಗೌರಿಗೂ ಯುದ್ಧವಾದುದನ್ನು ನಾನು ಕಂಡೆನು.

ಜಿತಾಸ್ತೇ ಮಂಗಲಾಗೌರ್ಯಾ ತತೋಽಹಂ ಶಯನಚ್ಯುತಃ ।

ಆಗ ಮಂಗಳಗೌರಿಯೇ ಗೆದ್ದಳು. ನನಗೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದಳು. ಅನಂತರ ನಿದ್ದೆಯಿಂದ ನಾನು ಮೇಲೆದ್ದೆನು ಎಂದು ಭಾವುಕನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

ಮಾತುಲ ಉವಾಚ

ಯಜ್ಜಾತಂ ಶಿವ ತಜ್ಜಾತಂ ನ ಸ್ಮರ್ತವ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಪುನಃ ॥೮೬॥
ಗಚ್ಛಾವ ಆವಾಂ ನಗರೇ ಪಿತರೌ ದ್ರಷ್ಟುಮುತ್ಸುಕೌ ।
ಪ್ರಸ್ಥಿತೌ ತೌ ತತಸ್ತಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪುರಮಾಪತುಃ ॥೮೭॥

ಮಗು ! ಏನು ನಡೆಯಿತೋ ಅದು ರುದ್ರದೇವರೇ ನಿಂತು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪುನಃ ಅದನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಬಾ ನಮ್ಮ ನಗರಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗೋಣ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅವರಿಬ್ಬರು ತಂದೆ-ತಾಯಂದಿರನ್ನು ನೋಡುವ ಔತ್ಸುಕ್ಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ನಗರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಪುನಃ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ನಗರವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ರಮ್ಯೇ ತಡಾಗೇ ತತ್ರೈತೌ ಪಾಕಾರಂಭಂ ವಿಚಕ್ರತುಃ ।
ದೃಷ್ಟ್ವೈತೌ ಹರಿದಾಸೀಭಿರ್ಧೈರ್ಯೌದಾರ್ಯಧರೌ ಶುಭೌ ॥೮೮॥

ಆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ನಗರದಲ್ಲಿ ರಮ್ಯವಾದ ಸರೋವರದ ಬಳಿ ಸ್ವಯಂಪಾಕವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಉದ್ಯುಕ್ತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಹರಿಯ ಆಳುಗಳು ನೋಡಿದರು. ಧೈರ್ಯ, ಔದಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ಅತ್ಯಂತ ಶುಭಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಕಂಡರು.

ದಾಸ್ಯ ಊಚುಃ

ಅನ್ನದಾನಂ ಹರೇರ್ಗೇಹೇ ಪ್ರವೃತ್ತಂ ತತ್ರ ಗಮ್ಯತಾಮ್ ।

ಆಳುಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪೂಜ್ಯರೇ ! ಹರಿಯು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನದಾನವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಆ ಅನ್ನದಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಿರಿ.

ಉಭಾವೂಚತುಃ

ಭೋ ದಾಸ್ಯೋ ಯಾತ್ರಿಕಾವಾವಾಂ ಗಚ್ಛಾವೋ ನ ಕ್ವಚಿದ್ಗೃಹೇ ॥೮೯॥
ಇತಿ ಶ್ರುತ್ವಾತಯೋರ್ವಾಕ್ಯಂ ದಾಸ್ಯೋ ಜಗ್ಮುಃ ಸ್ವಕಂ ಗೃಹಮ್ ।
ಸ್ವಸ್ವಾಮಿನಿಕಟೇ ವಾಕ್ಯಮವದನ್ ಸಾದರಂ ತದಾ ॥೯೦॥

ಹರಿಯ ದಾಸರೇ ! ನಾವು ಯಾತ್ರಿಕರು. ನಾವು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಸ್ವಯಂಪಾಕಿಗಳು ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ದಾಸರು ಹರಿಯ ಬಳಿ ಈ ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆದರದಿಂದ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಸರ್ವಂ ದಾಸೀವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ತದರ್ಥಂ ಪ್ರಭುರಾದರಾತ್ ।
ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಹಸ್ತ್ಯಾದಿರತ್ನವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಭೂರಿಶಃ ॥೯೧॥

ತಮ್ಮ ಪರಿಚಾರಕರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ಹರಿಯು ಅವರಿಬ್ಬರು ಇರುವೆಡೆ ಆನೆ, ರತ್ನ, ವಸ್ತ್ರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೂಡ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ತದ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಸ್ಮಿತೌ ತೌ ಚ ಜಗ್ಮತುಶ್ಚ ಹರೇರ್ಗೃಹಮ್ ।
ಹರಿರ್ಮಾತುಲಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಶಿವಂ ಪೂಜಿತುಮಾಗತಃ ॥೯೨॥

ಸೋದರ ಮಾವ ಹಾಗೂ ಸೋದರಳಿಯನಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹರಿಯ ಮನೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ತೆರಳಿದರು. ಹರಿಯು ಸೋದರಮಾವನನ್ನು ಮೊದಲು ಪೂಜಿಸಿ, ಅನಂತರ ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ಆಗಮಿಸಿದನು.

ಕ್ಷಾಲಯಂತಿ ಚ ಸಾ ಕನ್ಯಾ ಚರಣೌ ತಸ್ಯ ಸತ್ರಪಾ ।
ಅಭೂದ್ವರೋ ಮೇಽಯಮಿತಿ ಜನನೀಂ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಹ ॥೯೩॥

ಕನ್ಯೆಯಾದ ಆ ಸುಶೀಲೆಯು ಶಿವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಕ್ಷಾಲನೆ ಮಾಡಿದಳು. ಅವನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ಇವನೇ ನನ್ನ ಪತಿ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಿಟ್ಟಳು. ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಬಳಿ ಬಂದು ಇವನೇ ನನ್ನ ಒಡೆಯ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದಳು.

ಹರಿಃ ಪಪ್ರಚ್ಛ ಸಾಶ್ಚರ್ಯಂ ಶಿವಂ ಮಂಗಲದರ್ಶನಮ್ ।

ಶುಭದರ್ಶನನಾದ ಆ ಶಿವನನ್ನು ಕುರಿತು ಹರಿಯು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು.

ಹರಿರುವಾಚ

ಕಿಂಚಿಚ್ಚಿಹ್ನಂ ತವಾಸ್ತ್ಯತ್ರ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇ ಶಿವ ದರ್ಶಯ ॥೯೪॥

ಶಿವನೇ ! ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಯಾವುದಾದರೂ ಚಿಹ್ನೆಯು ಇದೆಯೇ ಇದನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸು. ಅಥವಾ ತೋರಿಸು.

ಹರೇಸ್ತು ತದ್ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಶಿವಃ ಸಂತುಷ್ಟಮಾನಸಃ ।
ಮಮೇದಂ ಚಿಹ್ನಮಸ್ತೀಹೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತದ್ಗೃಹಮಾಗತಃ ॥೯೫॥

ಶಿವನು ಹರಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಬಹಳ ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು. ಹೌದು ! ನಾನು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಒಂದು ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

ತತ ಆನೀಯ ತತ್ಪಾತ್ರಂ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಸಾದರಮ್ ।
ತತ್ಪಾತ್ರಂ ಚ ಹರಿರ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕನ್ಯಾದಾನಂ ಚಕಾರ ಸಃ ॥೯೬॥

ಪಾತ್ರೆಯ ಒಳಗೆ ತಾನು ಇಟ್ಟಿರುವ ಉಂಗುರವನ್ನು ತೆಗೆದು ತೋರಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಹರಿಯು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟನು. ತನ್ನ ಅನ್ನದಾನವು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತೆಂದು- ಕೊಂಡನು. ಅವನಿಗೆ ಕನ್ಯಾದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ದದೌ ರತ್ನಾನಿ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸುವರ್ಣಾನಿ ಬಹೂನ್ಯಪಿ ।
ತಾಮಾದಾಯ ಪ್ರಸ್ಥಿತೌ ತೌ ದದತೋ ಬಹುಲಂ ಧನಮ್ ॥೯೭॥

ಆ ವರನಿಗೆ ರತ್ನಗಳನ್ನೂ, ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಸುವರ್ಣಗಳನ್ನೂ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದನು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರಿಬ್ಬರು ಸುಶೀಲೆಯ ಜೊತೆ ತಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು.

ಶ್ರಾವಣೇ ಮಾಸಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ವ್ರತಂ ಭೌಮೇ ಚಕಾರ ಸಾ ।
ಭುಕ್ತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಸ್ಥಿತಾಸ್ತೇ ಯೋಜನಂ ಜಗ್ಮುರುತ್ತಮಾಃ ॥೯೮॥

ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಶ್ರಾವಣಮಾಸವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಮಂಗಳವಾರದಂದು ಮಂಗಳಗೌರೀವ್ರತವನ್ನು ಸುಶೀಲೆಯು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದಳು. ವ್ರತವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಯೋಜನದಷ್ಟು ದೂರ ಮುಂದೆ ನಡೆದರು.

ಸುಶೀಲೋವಾಚ

ಗೌರೀವಿಸರ್ಜನಂ ಚಾಪಿ ದೀಪ್ಯಮಾನಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಕೃತ್ವಾ ಗಂತವ್ಯಮಸ್ಮಾಭಿಃ ಪಿತರೌ ದ್ರಷ್ಟುಮಾದರಾತ್ ॥೯೯॥

ಸುಶೀಲೆಯು ಆಗ ಹೇಳಿದಳು - ನಾನು ಗೌರೀವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರನ್ನು ನೋಡಲು ತೆರಳೋಣ ಎಂದಳು.

ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಆಗತಾ ಯತ್ರ ಗೌರ್ಯಾ ಆವಾಹನಂ ಕೃತಮ್ ।
ತದ್ದೃಶುಸ್ತತ್ರ ಸೌವರ್ಣಂ ದೇವಾಲಯಮನುತ್ತಮಮ್ ॥೧೦೦॥

ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ತಾಯಿಯು ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗೌರಿಯ ಆವಾಹನೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ್ದಳೋ, ಆ ಸುವರ್ಣದೇವಾಲಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡರು.

ಗೌರೀವಿಸರ್ಜನಂ ದೀಪ್ಯಮಾನಂ ಸಾ ಚ ವ್ಯಚೀಕರತ್ ।
ತತಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಸ್ಥಿತಾಸ್ತೇ ಪಿತರೌ ಪ್ರಷ್ಟುಮುತ್ಸುಕಾಃ ॥೧೦೧॥

ಸುಶೀಲೆಯು ಅಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಮಂಗಳಗೌರಿಯಪೂಜೆಯ ವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಪುನಃ ಅಲ್ಲಿಂದ ತಂದೆ-ತಾಯಂದಿರನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೊರಟರು.

ಕುಂಡಿನಾಸನ್ನದೇಶೇ ತಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಸ್ಮಯಿನೋ ಜನಾಃ ।
ಅಬ್ರುವಂಸ್ತೇ ಧರ್ಮಪಾಲಂ ಸೋತ್ಕಂಠಂ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾಃ ॥೧೦೨॥

ಕುಂಡಿನಾ ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಇವರನ್ನು ಎಲ್ಲ ಜನರು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕಂಡರು. ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಧರ್ಮಪಾಲನನ್ನು ಕುರಿತು, ಎಲ್ಲ ಜನರು ಮಗನು ಬರುತ್ತಿರುವ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಜನಾ ಊಚುಃ

ಧರ್ಮಪಾಲಾದ್ಯ ತೇ ಪುತ್ರಃ ಸಭಾರ್ಯಃ ಶಾಲಕಸ್ತಥಾ ।
ಸಮಾಯಾತೋ ವಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಅಧುನೈವ ಸಮಾಗತಾಃ ॥೧೦೩॥

ಜನರು ಧರ್ಮಪಾಲನ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮಪಾಲನೇ ! ನಿನ್ನ ಮಗ ಹೆಂಡತಿಯ ಜೊತೆ, ಸೋದರಮಾವನ ಜೊತೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಈಗಲೇ ಅವರು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಯಾವಜ್ಜನಾ ವದಂತ್ಯೇವಂ ತಾವತ್ಸೋಽಪಿ ಸಮಾಗತಃ ।
ನಮಸ್ಕಾರಾಂಶ್ಚಕಾರಾಸೌ ಪಿತೃಭ್ಯಾಂ ಪಿತೃವಲ್ಲಭಃ ॥೧೦೪॥

ಯಾವಾಗ ಎಲ್ಲ ಜನರು ಧರ್ಮಪಾಲನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೋ, ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಧರ್ಮಪಾಲನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಲು ಎದ್ದು ಬಂದನು.

ತಂದೆಯ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾದ ಮಗನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೆಂಡತಿಯ ಜೊತೆ ತಂದೆ-ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಮಾತುಲೋऽಪಿ ನತಿಂ ಚಕ್ರೇ ಭಗಿನೀಧರ್ಮಪಾಲಯೋಃ ।
ಸುಶೀಲಾ ಶ್ವಶುರಂ ಚಾಪಿ ಶ್ವಶ್ರೂಂ ನತ್ವಾ ಸ್ಥಿತಾ ತದಾ ॥೧೦೫॥

ಸೋದರಮಾವನೂ ಕೂಡ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಹಾಗೂ ಭಾವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಸುಶೀಲೆಯು ಮಾವನಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅತ್ತೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು.

ಶ್ವಶ್ರೂರುವಾಚ

ಸುಶೀಲೇ ತದ್‌ವ್ರತಂ ಬ್ರೂಹಿ ಯದ್‌ವ್ರತಸ್ಯ ಪ್ರಭಾವತಃ ।
ಆಯುರ್ವೃದ್ಧಿಃ ಶಿಶೋರ್ಮೇऽಪಿ ಜಾತಾ ಕಮಲಲೋಚನೇ ॥೧೦೬॥

ಅತ್ತೆಯು ಸುಶೀಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದಳು. ಸುಶೀಲೆ ! ನೀನು ಯಾವ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆಯೋ, ಆ ವ್ರತದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನನ್ನ ಮಗನ ಆಯುಸ್ಸು ಅಭಿವೃದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕಮಲಲೋಚನೇ ! ಆ ವ್ರತದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಸು.

ಸುಶೀಲೋವಾಚ

ನ ಜಾನೇऽಹಂ ವ್ರತಂ ಶ್ವಶ್ರೂರ್ಜಾನೇ ಮಾನವತೀಹರೌ ।
ಶ್ವಶುರಂ ಧರ್ಮಪಾಲಂ ಚ ಶ್ವಶ್ರೂಂ ಚ ಭವತೀಂ ತಥಾ ॥೧೦೭॥
ಮಂಗಲಾಂ ದೇವತಾಂ ಚೈವ ವರಂ ತು ಯುವಯೋಃ ಸುತಮ್ ।
ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಚ ಸುಶೀಲಾ ಸಾ ಬುಭುಜೇ ಸ್ವಾಂತಹರ್ಷಿತಾ ॥೧೦೮॥

ಸುಶೀಲೆಯು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾಳೆ - ನಾನು ಯಾವ ವ್ರತವನ್ನು ತಿಳಿದ ಮಹಾತ್ಮಳಲ್ಲ. ನನಗೆ ನೀನೇ ಮಂಗಳಗೌರಿಯಿದ್ದಂತೆ. ಧರ್ಮಪಾಲನು ಪರಮೇಶ್ವರ ಇದ್ದಂತೆ. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮಗನಾದ ಶಿವನು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭನಾಗಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಸುಶೀಲೆಯು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದಳು. ಅವರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನಳಾದಳು.

ಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ತಸ್ಮಾದ್ವ್ರತಮಿದಂ ಧರ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಭಿಃ ಕಾರ್ಯಂ ಸದೈವ ತು ।

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಧರ್ಮರಾಜನೇ ಇಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವ್ರತವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ

ಫಲಮಸ್ಯ ಶ್ರುತಂ ಕೃಷ್ಣ ವಿಧಾನಂ ಬ್ರೂಹಿ ಕೇಶವ ॥೧೦೯॥

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಈ ಮಂಗಳಗೌರೀವ್ರತದ ನನಗೆ ಫಲವನ್ನು ತಿಳಿಸು.

ಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ವಿವಾಹಾತ್ಪ್ರಥಮಂ ವರ್ಷಮಾರಭ್ಯಾಪಂಚವತ್ಸರಮ್ ।
ಶ್ರಾವಣೇ ಮಾಸಿ ಭೌಮೇಷು ಚತುರ್ಷು ವ್ರತಮಾಚರೇತ್ ॥೧೧೦॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ - ವಿವಾಹವಾದ ವರ್ಷದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿ, ಐದುವರ್ಷಗಳ ತನಕ ಈ ಮಂಗಳಗೌರಿವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಶ್ರಾವಣಮಾಸವು ಬಂದಾಗ ನಾಕು ಮಂಗಳವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಥಮೇ ಸಂವತ್ಸರೇ ಮಾತುರ್ಗೇಹೇ ಕರ್ತವ್ಯಮೇವ ಚ ।
ತತೋ ಭರ್ತೃಗೃಹೇ ಕಾರ್ಯಮವಶ್ಯಂ ಸ್ತ್ರೀಭಿರಾದರಾತ್ ॥೧೧೧॥

ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಷ ತಾಯಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಗೌರೀವ್ರತವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಮುಂದಿನ ನಾಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಈ ಮಂಗಳಗೌರೀವ್ರತವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ತತ್ರ ತು ಪ್ರಥಮೇ ವರ್ಷೇ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ವ್ರತಮುತ್ತಮಮ್ ।
ರಮ್ಯೇ ಪೀಠೇ ಚ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಮಂಗಲಾಂ ಚ ತದಗ್ರತಃ ॥೧೧೨॥

ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಷ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ರಮ್ಯವಾದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಗೌರಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಅವಳ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕು -

ಗೋಧೂಮಪಿಷ್ಟರಚಿತಮುಪಲಂ ದೃಷದಂ ತಥಾ ।
ಮಹಾಂತಮೇಕಂ ದೀಪಂ ಚ ಘೃತೇನ ಪರಿಪೂರಿತಮ್ ॥೧೧೩॥

ಗೋಧಿಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹಣತೆಯನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪವನ್ನು ತುಂಬಿಸಬೇಕು.

ವರ್ತ್ಯಾ ಷೋಡಶಭಿಃ ಸೂತ್ರೈಃ ಕೃಪಯಾ ಸಹಿತಂ ನ್ಯಸೇತ್ ।
ಉಪಚಾರೈಃ ಷೋಡಶಭಿರ್ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಭಿಸ್ತಥಾ ॥೧೧೪॥

ಹದಿನಾರು ಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ಆದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಹದಿನಾರು ಗಂಧ ಪುಷ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಪತ್ರೈಃ ಪುಷ್ಪೈಃ ಷೋಡಶಭಿರ್ನಾನಾಧಾನ್ಯೈಶ್ಚ ಜೀರಕೈಃ ।
ದಾನ್ಯಾಕೈಸ್ತಂಡುಲೈಶ್ಚೈವ ಸ್ವಚ್ಛೈಃ ಷೋಡಶಸಂಖ್ಯಕೈಃ ॥೧೧೫॥

ಪತ್ರ , ಪುಷ್ಪ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಹದಿನಾರು ಧಾನ್ಯಗಳಿಂದ ಜೀರಿಗೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಧಾನ್ಯಗಳಿಂದ, ತಂಡುಲಗಳಿಂದ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಎಲ್ಲವು ೧೬ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಪೂಜೆಗೆ ತಯಾರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಪಾಮಾರ್ಗಸ್ಯ ಪತ್ರೈಶ್ಚ ದೂರ್ವಾಧತ್ತೂರಪತ್ರಕೈಃ ।
ಸರ್ವೈಃ ಷೋಡಶಸಂಖ್ಯಾಕೈರ್ಬಿಲ್ವಪತ್ರೈಶ್ಚ ಪಂಚಭಿಃ ॥೧೧೬॥

ಅಪಾಮಾರ್ಗಪತ್ರ , ಗರಿಕೆ ಪತ್ರ , ದತ್ತೂರ ಪತ್ರ , ಮೊದಲಾದ ಹದಿನಾರು ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು, ಐದು ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪೂಜಯೇನ್ಮಂಗಲಾಂ ಗೌರೀಮಂಗಜಾಂ ತತಶ್ಚರೇತ್ ।
ಧೂಪಾದಿಕಂ ನಿವೇದ್ಯಾಥ ವಾಯನಂ ತು ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ॥೧೧೭॥

ಅನಂತರ ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಧೂಪಾರತಿ ಮಾಡಬೇಕು, ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಾಯನವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ತಥಾ ಮಾತ್ರೇऽನ್ಯಾಭ್ಯಶ್ಚೈವ ಯತ್ನತಃ ।
ಲಡ್ಡುಕಂಚುಕಿಸಂಯುಕ್ತಂ ಸವಸ್ತ್ರಫಲದಕ್ಷಿಣಮ್ ॥೧೧೮॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ, ತಾಯಿಗೆ, ಉಳಿದ ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಾಯನದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಉಂಡೆಗಳನ್ನು, ಕಣಗಳನ್ನು ಫಲದಕ್ಷಿಣೆ ಸಹಿತವಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ನೀರಾಜನಂ ತತಃ ಕುರ್ಯಾದ್ದೀಪೈಃ ಷೋಡಶಸಂಖ್ಯಕೈಃ ।
ಭೋಕ್ತವ್ಯಾ ದೀಪಕಾಶ್ಚೈವ ಅನ್ನಂ ಲವಣವರ್ಜಿತಮ್ ॥೧೧೯॥

ಹದಿನಾರು ಭತ್ತಿಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ನೀರಾಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಉಪ್ಪಿಲ್ಲದೇ ತಯಾರು ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆಯಿಂದ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ರಾತ್ರೌ ಜಾಗರಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸಮಾಹಿತಾ ।
ವಿಸರ್ಜನಂ ಮಂಗಲಾಯಾ ದೀಪ್ಯಮಾನಂ ಕ್ರಮಾಚ್ಚರೇತ್ ॥೧೨೦॥

ರಾತ್ರಿಕಾಲ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ವಿಸರ್ಜನಾಂಗ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ದೀಪವನ್ನು ಬೆಳಗಿ, ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪಂಚಸಂವತ್ಸರೇಷ್ವೇವಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪತಿಮಿಚ್ಛುಭಿಃ ।

ಯಾರು ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪತಿಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೋ, ಅವರು ಹೀಗೆ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮಂಗಳಗೌರೀವತ್ರವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ

ಉದ್ಯಾಪನವಿಧಿಂ ಬ್ರೂಹಿ ವ್ರತರಾಜಸ್ಯ ಕೇಶವ ॥೧೨೧॥
ಯತೋ ನಿರುದ್ಯಾಪನಕಂ ವ್ರತಂ ನಿಷ್ಫಲಮುಚ್ಯತೇ ।

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪುನಃ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಉದ್ಯಾಪನದ ವಿಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸು. ಉದ್ಯಾಪನೆ ಮಾಡದೇ ಇರುವ ಯಾವ ಮಂಗಳಗೌರಿ ವ್ರತವು ನಿಷ್ಫಲವಾಗುತ್ತದೋ ಅಂಥ ಉದ್ಯಾಪನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಶವನೇ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನನಗೆ ತಿಳಿಸು.

ಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಪಂಚಮೇ ವತ್ಸರೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಕುರ್ಯಾದುದ್ಯಾಪಾನಂ ಶುಭಮ್ ॥೧೨೨॥

ಶ್ರಾವಣೇ ಮಾಸಿ ಭೌಮೇಷು ಮಹಾರಾಜ ನಿಬೋಧ ತತ್ ।
ಪ್ರಾತರುತ್ಥಾಯ ಸುಸ್ನಾತಾ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯೋದ್ಯಾಪನಂ ತತಃ ॥೧೨೩॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಉತ್ತರಿಸಿದನು - ಐದನೆಯ ವರ್ಷವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ವ್ರತದ ಉದ್ಯಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಮಂಗಳವಾರದಂದು ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಎರೆದುಕೊಂಡು ಉದ್ಯಾಪನೆಯ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯಂ ವರಯೇತ್ತತ್ರ ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಗಮ್ ।
ಚತುಃಸ್ತಂಭಂ ಚತುರ್ದ್ವಾರಂ ಕದಲೀಸ್ತಂಭಮಂಡಿತಮ್ ॥೧೨೪॥

ಆಚಾರ್ಯಪುರುಷನನ್ನು ವರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವನು ವೇದವೇದಾಂಗ ಪಾರಂಗತನಾಗಿರಬೇಕು. ನಾಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಬವನ್ನು ನೆಟ್ಟು, ನಾಕು ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬಾಳೇ ಕಂಬಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಘಂಟಿಕಾಚಾಮರಯುತಂ ಮಂಡಪಂ ತತ್ರ ಕಾರಯೇತ್ ।
ಮಧ್ಯೇ ವಿತಾನಂ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ಪಂಚವರ್ಣೈರಲಂಕೃತಮ್ ॥೧೨೫॥

ಸಣ್ಣ ಘಂಟೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಚಾಮರದಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಐದು ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಫಲ-ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರಬೇಕು.

ತನ್ಮಧ್ಯೇ ವೇದಿಕಾಂ ರಮ್ಯಾಂ ಚತುರಸ್ರಾಂ ತು ಕಾರಯೇತ್ ।
ರೌಪ್ಯೇಣ ದೃಷದಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಕಾಂಚನೇನೋಪಲಂ ತಥಾ ॥೧೨೬॥

ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಮ್ಯವಾದ ಚತುರಸ್ರ ಪರಿಮಾಣದ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಬೆಳ್ಳಿಯ ಅಥವಾ ಸುವರ್ಣದ ಪೀಠವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ರೌಪ್ಯಹೇಮ್ನೋರಭಾವೇ ತು ಪಾಷಾಣಸ್ಯ ವಿಧೀಯತೇ ।
ತಸ್ಯಾಂ ತು ಲಿಂಗತೋಭದ್ರಂ ಲಿಖೇದ್ರಂಗೈಶ್ಚ ಪಂಚಭಿಃ ॥೧೨೭॥

ಬೆಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ಬಂಗಾರದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಕಲ್ಲಿನಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಲಿಂಗತೋಭದ್ರಮಂಟಪವನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಐದು ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಂಗವಲ್ಲಿಯಿಂದ ಲಿಂಗತೋಭದ್ರವನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ತಸ್ಯೋಪರಿ ನ್ಯಸೇದ್ವ್ರೀಹೀನ್ ದ್ರೋಣೇನ ಪರಿಸಮ್ಮಿತಾನ್ ।
ಸೌವರ್ಣಂ ರಾಜತಂ ತಾಮ್ರಂ ಕಲಶಂ ತತ್ರ ವಿನ್ಯಸೇತ್ ॥೧೨೮॥

ಅದರ ಮೇಲೆ ದ್ರೋಣಪರಿಮಾಣದಷ್ಟು (ಒಂದು ಸೇರು) ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಸುವರ್ಣದ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ಅಥವಾ ತಾಮ್ರದ ಕಲಶವನ್ನು ಅದರ ಮೇಲಿಡಬೇಕು.

ಪಂಚರತ್ನಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಸರ್ವೌಷಧಿಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ತಸ್ಯೋಪರಿ ನ್ಯಸೇತ್ಪಾತ್ರಂ ತಾಮ್ರಂ ವಾ ವೈಣವಂ ತಥಾ ॥೧೨೯॥

ಆ ಐದು ರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಎಲ್ಲ ಓಷಧಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ತಾಮ್ರದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅಥವಾ ಬಿದರಿನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು.

ತತ್ರ ಗೌರ್ಯಾ ನ್ಯಸೇನ್ಮೂರ್ತಿಂ ಕಾಂಚನೇನ ವಿನಿರ್ಮಿತಾಮ್ ।
ಗೌರೀರ್ಮಿಮಾಯಮಂತ್ರೇಣ ಪೂಜಯೇನ್ಮಂಗಲಾಂ ತತಃ ॥೧೩೦॥

ಅನಂತರ ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬಂಗಾರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಡಬೇಕು. 'ಗೌರೀರ್ಮಿಮಾಯ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ರಾಜನ್ ಷೋಡಶದೀಪೈಶ್ಚ ಡಮರ್ವಾಕೃತಿಪಿಷ್ಟಜೈಃ ।
ಸೂತ್ರೈ ಷೋಡಶಗರ್ಭಯುಕ್ತವರ್ತಿಭಿಃ ಸಹಿತೈರ್ನೃಪ ॥೧೩೧॥

ಹದಿನಾರು ದೀಪಗಳಿಂದ, ಹದಿನಾರು ಬಗೆಯ ಪತ್ರೆಗಳಿಂದ, ಹದಿನಾರು ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ, ಹದಿನಾರು ಎಳೆ ಗೆಜ್ಜೆವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ನೀರಾಜ್ಯ ರೌಪ್ಯದೀಪಂ ಚ ಸ್ವರ್ಣವರ್ತಿಯುತಂ ತಥಾ ।
ಸಮರ್ಪ್ಯ ರಾತ್ರಿಂ ನಿನಯೇತ್ಪುರಾಣಶ್ರವಣಾದಿಭಿಃ ॥೧೩೨॥

ಬೆಳ್ಳಿಯ ದೀಪದಲ್ಲಿ ನೀರಾಜನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸುವರ್ಣದ ದೀಪವನ್ನು ದಿನವಿಡೀ ಹಚ್ಚಿರಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣದ ಶ್ರವಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು.

ಪ್ರಾತರಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಹೋಮಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ।
ಗೌರೀರ್ಮಿಮಾಯಮಂತ್ರೇಣ ಘೃತಾಕ್ಷತತಿಲೈಸ್ತಥಾ ॥೧೩೩॥

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಪ್ರಾತರಾಹ್ನಿಕಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಅಗ್ನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿ, ಹೋಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ ! 'ಗೌರೀರ್ಮಿಮಾಯ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಘೃತ, ಅಕ್ಷತ, ತಿಲಗಳಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಬಿಲ್ವಪತ್ರೈರಷ್ಟಶತಾಹುತಿಭಿಶ್ಚ ಪೃಥಕ್‌ಪೃಥಕ್ ।
ಷೋಡಶಾಷ್ಟೌ ಚ ಚತುರಃ ಸಪತ್ನೀಕಾನ್ ದ್ವಿಜಾನ್ನೃಪ ॥೧೩೪॥

ಹದಿನಾರು ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆಗಳಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು. ಹದಿನಾರು, ಎಂಟು, ನಾಕು ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪತ್ನೀಸಹಿತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ವಸ್ತ್ರಾದಿಭಿಶ್ಚ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಮಾತ್ರೇ ದದ್ಯಾತ್ತು ವಾಯನಮ್ ।
ಪಕ್ವಾನ್ನಪೂರಿತಂ ತಾಮ್ರಪಾತ್ರಂ ವಸ್ತ್ರಾದಿಸಂಯುತಮ್ ॥೧೩೫॥

ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ತಾಯಿಗೆ ವಾಯನವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಪಕ್ವಾನ್ನದಿಂದ ಪೂರಿತವಾದ ತಾಮ್ರಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ಜೊತೆ ತಾಯಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು.

ಪೀಠಂ ಸೋಪಸ್ಕರಂ ದತ್ವಾ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಚ ಗಾಂ ತಥಾ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಪರಮಾನ್ನೇನ ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ತತಃ ಸ್ವಯಮ್ ॥೧೩೬॥

ಎಲ್ಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಆ ಪೀಠವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯಪುರುಷನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಗೋದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪರಮಾನ್ನದಿಂದ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ತಾನು ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು.

ಭುಂಜೀತೇಷ್ಟಜನೈಃ ಸಾರ್ಧಂ ಮೌನೇನ ತು ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ।
ಏವಂ ಕೃತೇ ವಿಧಾನೇಽಸ್ಮಿನ್ನಾರ್ಯವೈಧವ್ಯಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥೧೩೭॥

॥ ಇತಿ ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣೇ ಮಂಗಲಾಗೌರೀವ್ರತಂ ವಿಧ್ಯುದ್ಯಾಪನಸಹಿತಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

ಅನಂತರ ತನ್ನ ಇಷ್ಟ ಜನರ ಜೊತೆ ಕುಳಿತು ಮೌನದಿಂದ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ ! ಯಾರು ಹೀಗೆ ಮಂಗಳಗೌರೀವ್ರತ ಉದ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಅವರಿಗೆ ವೈಧವ್ಯವು ಎಂದೂ ಸಹ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಗೌರೀವ್ರತದ ಉದ್ಯಾಪನವಿಧಿಯು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು ॥

॥ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು॥

ಮಂಗಳಗೌರೀ ಹಾಡುಗಳು

ಮಂಗಳಗೌರೀ ಹಾಡು

ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಪೂಜಿಸುವ ವಿಧಾನ

೧. ಗೌರಿಯನ್ನು ಹಸೆಗೆ ಕರೆಯಬೇಕು

ಬಾರೇ ದಾಕ್ಷಾಯಿಣಿ । ತೋರುವ ಹಸೆಗೀಗ ॥ ನೀರಜಮುಖಿಯರ ವಾರಮಧ್ಯದಿ ಬೇಗ ॥ಪ॥ ಹೊಗಳುತಲಿರುವರು । ನಿಗಮ ಪಾಠಕರೆಲ್ಲ ॥ ನಗುನಗುತ ಬಾರೇ । ಸೋಗಯಿಪ ಹಸೆಗೀಗ ॥೧॥ ಮಣಿಭೂಷಣ ತೊಟ್ಟು । ಫಣಿಗೆ ಕುಂಕುಮವನಿಟ್ಟು ॥ ಮಣಿವರ ಸಲಹುವ । ಗುಣನಿಧಿ ಹಸೆಗೀಗ ॥೨॥ ಚರಣಪಲ್ಲವದೊಳು ಮೆರೆವ ನೂಪುರನಿಟ್ಟು ॥ ಗಿರಿಪುರಮಂದಿರೆ । ಸರಸಿಜಮುಖಿಗೌರಿ ॥೩॥

೨. ಗೌರಿಗೆ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡಬೇಕು

ಹರನರಸಿಗೆ ಮಾರ್ಜನಗೈಸಿ ಹರದೆ ತಾ । ಹರುಷದಿ ಪೀತಾಂಬರ ಉಡಿಸಿದಳು ॥ ಸರಸಿಜಾಕ್ಷಿ ಹರಳಿನಾಭರಣನಿಟ್ಟು । ಜರತಾರಿ ಕುಪ್ಪಸ ತೊಡಸಿದಳು ॥ಪ॥ ಗಂಧ ಕುಂಕುಮ ಮಕರಂದ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ । ಚಂದದಿ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿದಳು ॥ ಇಂದಿರೆಯರಸನ ವೃಂದ ತೋರಿಸು ಎಂದು । ಸುಂದರಿ ವಂದನೆ ಮಾಡಿದಳು ॥೧॥ ಮೋದದಿ ಪಂಚಪಕ್ವಾನ್ನಾದಿಗಳಿಂದ । ಆದರದಿ ನೈವೇದ್ಯವನಿಟ್ಟು ॥ ಯಾದವಕುಲರನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ । ಚದುರೆ ಎನಗೆ ವರ ನೀಡೆಂದಳು ॥೨॥ ಹರನ ರಾಣಿಗೆ ಹರುಷದಿ ಆರುತಿ ಎತ್ತಿ । ಹರುಷದಿ ವರಗಳ ಬೇಡಿದಳು । ದೊರೆ ವೆಂಕಟೇಶನು ತ್ವರದಿಂದ ಬಂದೆನ್ನ । ಕರ ಪಿಡಿಲೆಂದು ವರ ಬೇಡಿದಳು ॥೩॥

೩. ಗೌರಿಗೆ ಬಳೆ ಇಡಬೇಕು

ಬಳಿ ಬಂದೆವು ಬಾರೆ ಪಾರ್ವತಿದೇವಿ । ಬಳೆಗಾರನ ಕರೆಸಿದಳು । ಎಳೆಯ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಗೊನೆಯ ಬಾಳಿಹಣ್ಣು । ಬಳಿಯ ಪೂಜಿಸಿದಳು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ॥೧॥ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಸೆಟ್ಟಿ ಬಂದ ಪಾರ್ವತಿ ದೇವಿಗೆ । ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿಹಿ ತಂದ ॥ ಪಟ್ಟಿ ನೀಲದ ಬಳಿ ಇಡಬೇಕೆನುತಲಿ । ಪುಟ್ಟಿ ಕಠಾಣಿ ತೆಗೆದು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದಳು ॥೨॥ ಹರನೆಂಬ ಸೆಟ್ಟಿ ಬಂದ ಪಾರ್ವತಿ ದೇವಿಗೆ । ಹರಡಿ ಮಾಡಿಸಿ ತಂದ ॥ ಹಲಿಗೆಯ ನೀಲದ ಬಳಿ ಇಡಬೇಕೆನುತ ಹವಳದ ಕಂಕಣ ತೆಗೆದು ಪಂಕಕೆ ಹಾಕಿದಳು ॥೩॥ ಶಂಕರನೆಂಬ ಸೆಟ್ಟಿ ಬಂದ ಪಾರ್ವತಿ ದೇವಿಗೆ । ವಂಕಿ ಮಾಡಿಸಿ ತಂದ ॥ ವಂಕಿ ನೀಲದ ಬಳಿ ಇಡಬೇಕೆನುತಲಿ। ವಂಕಿ ಕಂಕಣ ತೆಗೆದು ಪಂಕಕೆ ಹಾಕಿದಳು ॥೪॥

೪. ನೈವೇದ್ಯ ಇಡಬೇಕು

ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕಿಟ್ಟರು ನಳಿನಾಕ್ಷಿಯರು ತಾವು । ಆ ವೇಳೆಯಲಿ ಹರುಗದಿ ॥ ಭಾವಜನನಿಯು ಮಾವು ನಿಂಬು ಫಲ ॥ ತೀವ್ರದಿಂದಲಿ ತನ್ನ ಸೆರಗನು ಮರೆ ಮಾಡಿ ॥ಪ॥ ಚಕ್ಕುಲಿ ಗಿಲಗಂಜಿ ಸಕ್ಕರಿ ನೊರೆ ಹಾಲು ॥ ಅಕ್ಕರದಿಂದಿಡುತ ॥ ಅಕ್ರೂರವರದನ ಅರಸಿಯರು ಬೇಗದಿ । ಪಕ್ಕನೆ ತಮ್ಮ ಸೆರಗನು ಮರೆ ಮಾಡಿ ॥ ಜಂಬೂ ನೀರಲ ದ್ರಾಕ್ಷ ಅಂಜೂರಿ ಫಲಗಳು । ಸಂಭ್ರಮದಿಂದಲಿ ॥ ಅಂಬುಧಿಶಯನನ ರಂಭೆ ತಾ ನಗುತಲಿ । ತುಂಬಿ ತಬಕದೊಳು ರಂಭಾಫಲಗಳನು ॥೨॥ ಪರಿಪರಿ ಶಾವಿಗೆ ಫೇಣಿ ಲಡ್ಡಿಗಿಗಳ । ಸರಸದಿಂದಿಡುತಲಿ ॥ ತರಿಸಿದ ತಾಂಬೂಲ ಬೆರಸಿ ಕರ್ಪೂರ ದಡಿಕಿ । ದೊರೆವೇಂಕಟೇಶನ ಅರಸಿಯು ನಲಿಯು ॥೩॥

೫. ಹೂ ಮುಡಿಸಬೇಕು

ಪಾಲಿಸೆಮ್ಮ ನೀನು ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು । ಕೋಮಲೆ ವರವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಬೆ ನಾನು ॥ಪ॥ ಹಿಕ್ಕಿದಂಥ ಹೆರಳು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಅರಳು । ಜಗವ ಮೋಹಿಸುವಳು ಎಮ್ಮ ರಕ್ಷಿಸುವಳು ॥೧॥ ತಾಯಿ ತ್ರಿಪುರ ಸುಂದರಿ ಕಾಯೇ ಗಜಗೌರೀ । ಗಿರಿರಾಜ ಕುಮಾರಿ ಮುರಧರ ಸೋದರಿ ॥೨॥ ವೆಂಕಟೇಶ ನರಸಿ ಬೇಡಿಕೊಂಬೆ ಸ್ಮರಿಸಿ । ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಬೆರೆಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಕರಿಸಿ ॥೩॥

೬. ವರ ಕೇಳಬೇಕು

ವರವರ ಕೊಡ । ವೈಯಾರದಿ ನೋಡ । ವರಗಳ ನೀಡೆ ದುರಿತ ದೂಡೆ । ಪರಮ ಹರುಷದಿ ದಯಮಾಡೆ ॥ಪ॥ ಪರ್ವತಪುತ್ರಿ ಪರಮ ಪವಿತ್ರಿ । ತಾಯಿ ॥೧॥ ಕರಿಮುನನ್ನು । ಶಿರದೊಳು ನಿಮ್ಮ । ಒಪ್ಪುವ ಕುಸುಮ । ಬೇಕೆಮ್ಮ ॥೨॥ ಭಾಗ್ಯ ಸಂಪತ್ತು। ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿತ್ತು । ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿ । ಇವತ್ತು ॥೩॥

೭. ಗೌರಿಯ ಆರತಿಯ ಪದ

ಮಂಗಳಾರತಿಯನೆತ್ತಿದಳು । ಮುದ್ದು ಅಂಗನೆ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಮಂಗಳಗೌರಿಗೆ ॥ಪ॥ ಶಿರನ ಸಾಲಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಬಟ್ಟು । ಕೊಂಡು । ಕೊರಳ ಮಧ್ಯದಿ ರಾಜಿಪ ಹತ್ಯೆಗಟ್ಟು ॥ ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನದಿ ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು । ನರ । ಹರಿಗೆ ವಲ್ಲಭೆ ನಾ ಆದೇನೆಂಬ ಗುಟ್ಟು ॥೧॥ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವ ನೋಡಿದಳು ॥ ಬಹಳ । ದಕ್ಷಿಣ್ಯವೇಕೋ ಧನ್ಯನಾದೆನೆನಲು ॥ ಮತ್ಸ್ಯಲೋಚನೆ ನಾಚುತಿಹಳು । ಪಾಂಡವ । ಪಕ್ಷಿಯ ಕೈಪಿಡಿದು ರಥದಿ ನಡೆಯುತಿಹಳು ॥೨॥ ಪ್ರತಿದಿನ ರಾಯನಾಗಿರಲು । ಅತಿ । ಹಿತದಿಂ

ಪಾಂಡವರಿಗೊಲಿವೆನೆಂಬಳು ರತಿಪತಿ ಪಿತನ ಕೈಹಿಡಿಯಲು । ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವೇಕೋ ಧನ್ಯನಾದೆನೆನಲು ॥೩॥

೮. ಗೌರಿಯ ಕಥೆ

ಸೊಂಡಿಯ ಗಣಪತಿಗೆ ಶಾರದೆಗೆ ನಮಿಸಿ । ಒಂದೇ ಭಾವದಿ ಕರವ ಮುಗಿದು ॥ ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಕಥೆಯ ಪೂಜಿಸಿ । ಸಂಜೀವನಾಗಿ ॥ ಜಯ ಜಯ ಮಂಗಳಂ ॥ಪ॥ ರನ್ನದುಂಗುರ ತರಿಸಿದನಾತಾ । ಮುನ್ನಂತ ಸಭೆಯೊಳಗಿಡಿಸಿದನೀತಾ॥ ಮಾನುಣಿಯ ॥ ದಿನದಲಿ ಮದುವೆಯ ಮಾಡಿ ಧಾರೆಯನೆರೆದರು ಬೆಳವಳ್ಳಿ ಸಹಿತ ॥ಜಯ॥೧॥ ಬೆಳವಳ್ಳಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ತಕ್ಷಣದಿ । ಹಡೆದ ತಾಯ ತಂದೆ ಪುರಕ್ಹೋಗಿ ॥ ನಾರಿಯರೆಲ್ಲರು ಹರಸಿದರಾಗ ನಿನ್ನೆ ಗುರುತೇ ನಂದರು ॥ಜಯ॥೨॥ ಬೆಟ್ಟದರಾಯ ನೀವ್ ಸಿಟ್ಟಾಗಲಾ ಬೇಡಿ । ಈ ಕ್ಷಣ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗೆನುತಲಿ ॥ ಅಪ್ಪಣೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದಳು ಗೌರಿ । ತಮ್ಮಪ್ಪನ ಸಹಿತ ॥ಜಯ॥೩॥ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿ ಸೂಸುವ ಮಳೆಯು । ದೇಶದ ಮೇಲಿನಹಳ್ಳಿ ಕೊಳ್ಳಗಳು ॥ ಬೇಸಿಗೆ ಬರಲಿನ್ನಿಷ್ಟೇಕವಸರ । ನಾತಂದು ಕಳಿಸುವೆನು ॥ಜಯ॥೪॥ ಮಂಗಳಗೌರಿ ಮುಂದೆ ಮಂಗಳ ಪದವು । ಮಂಗಳ ಲೋಲೆಗೆ ಮಂಗಳ ಶೀಲೆಗೆ ॥ ಮಂಗಳ । ಯಮಗಿರಿರಾಯರ ಸತಿಗೆ । ಮಂಗಳ ಶಿವಸತಿಗೆ ಜಯ ॥೫॥

ಶ್ರೀ ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಕಥೆಯ ಹಾಡು

ಪರಮ ಸಂತೋಷದಲಿ ಪತಿಯ ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿ । ವರದ ಗಣಪತಿಗೆ ವಂದನೆಯ ಮಾಡಿ ॥ ಹರನರಸಿ ಮಂಗಳಗೌರಿದೇವಿಯ ಕಥೆಯ । ನೂರೆವೆ ಬಲ್ಲಂತ ಸಜ್ಜನರು ಕೇಳಿ ॥೧॥ ಕೌರವೇಶ್ವರನು ಕುಟಿಲದಿ ಜೂಜನಾಡಿ । ಪುರವ ಬಿಡ್ಹೊರಡಿಸಿದನೆ ಪಾಂಡವರನು ॥ ಅಡವಿಲಿ ವನವಾಸವನಾಚರಿಸುವ ದಿನವ । ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ॥೨॥ ಒಂದು ದಿನ ಹರಿಯು ಕಾಮ್ಯಕವನಕೆ ನಡೆತರಲು । ಬಂದರೆದುರಿಗೆ ಧೌಮ್ಯಮುನಿಸಹಿತಲೆ ॥ ಬಂದು ಪಾಂಡವರು ಮುಯ್ಯಿಕ್ಕಿದರು. ವಂದಿಸಿದರೆ ಹರಿಪಾದ ದ್ವಂದ್ವದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದೀದೇವಿ ಸಹಿತ ॥೩॥ ನಾರಾಯಣ ತಾನು ನಸುನಗುತ ದ್ರೌಪದಿಗೆ । ಹೇಳಿದನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಕರ್ಮವ ॥ ಮಾಡಿ ಅನುಭವಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಬಿಡದು । ನೀರೇ ನೀ ಬರಿದೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಡವೆನುತ ॥೪॥ ಧರೆಯೊಳಗೆ ಉತ್ತಮದ ವ್ರತವು ಯಾವುದುಯೆಂದು । ನರಹರಿಯು ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನೆ ತಿಳಿದು ॥ ಹರನರಸಿ

ಮಂಗಳಗೌರಿದೇವಿ ವ್ರತವಾ । ಚರಿಸೆ ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಸಾಧ್ಯವಹುದು ॥೫॥ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದಲಿ ಐದು ಮಂಗಳವಾರ । ಈ ವ್ರತವು ಐದು ವರುಷವಾಚರಿಸಲು॥ ಯಾರು ಮಾಡಿದರು ಮನಸಿನ ಕಾರ್ಯವಾಗುವುದೆಂದು । ಭಾಮೆ ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಹರಿ ನುಡಿದನಾಗ ॥೬॥ ಯಾರು ಮಾಡಿದವರು ವ್ರತದ ಮಹಿಮೆಗಳೇನು । ಏನು ಫಲವೆಂದು ದ್ರೌಪದಿ ಕೇಳಲು ॥ ನಾನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು ಮುನ್ನ ಕರ್ನಾಟ । ದೇಶದೊಳಗೊಬ್ಬ ದೊರೆಯಿರುತ್ತಿದ್ದನು ॥೭॥ ಮುನ್ನದೇ ಶ್ರೀಪಾಲನೆಂಬೊ ನಾಮದಲ್ಲಿ । ಸುವರ್ಣಾವತಿ ಎಂಬೊ ಪಟ್ಟಣದಲಿ । ತನ್ನ ವಲ್ಲಭೆ ಕನಕಮಂಜುಳೆ ಸಹಿತಲೆ । ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧರೆಯ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ॥೮॥ ಮಕ್ಕಳ್ಳಿಲ್ಲದೆ ಅವರು ಮನದ ಸಂತಾಪದಲಿ । ಬಿತ್ತಿದಾ ಸಸಿಗೆ ನೀರಿಲ್ಲವಂತೆ ॥ ಬತ್ತಿದಾ ಕೊಳದಂತೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಮರುಗುತ್ತ ಮುಕ್ಕಣ ಹರನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿದ್ದರು ॥೯॥ ಪರಮ ಹರಿಭಕ್ತರು ತನಯರಿಲ್ಲದೆ ಅವರು । ಮೃಢನ ಪೂಜಿಸುತಿರಲು ಅನುಗಾಲವು ॥ ಹರ ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಮನದ ಚಿಂತೆಯ ತಿಳಿದು । ತಿರುಕ ನಂದದಲಿ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬಂದನು ॥೧೦॥ ಬಂದುದನು ಕಾಣುತ್ತ ಕನಕ ಮಂಜುಳಿ ಮುತ್ತ । ತಂದು ಮೊರದೊಳಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಯ ನೀಡಲು ॥ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದಾಗ ಹರ ತಾನು ಮುಟ್ಟದೆ । ತಂದು ಈಶಾನ್ಯ ಮೂಲೆಗೆ ಚೆಲ್ಲಿದ ॥೧೧॥ ಯಾವಾಗ ಬಂದರೂ ನೀಡುವಳು ಭಿಕ್ಷವನು। ಮುರಹರ ಮುಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೆ ಚೆಲ್ಲುವ ॥ ಏನು ಕಾರಣವೆಂದು ರಾಯ ಬಂದರೆ ಅವಳ ಭಾವವನು ಹೇಳಿದಳು ಚಿಂತೆಯಿಂದ ॥೧೨॥ ನಾಳೆ ಭಿಕ್ಷವ ನೀಡು ನಾನು ನೋಡುತಲಿರುವೆ । ಏನು ಕಾರಣವೆಂದು ಕೇಳು ಅವನ ॥ ಹೀಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ ಸಮಯವ ಕಳೆಯೆ ಮರು ದಿವಸ । ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ಭಿಕ್ಷಾಯೆಂದನು ॥೧೩॥ ಬಂದವನ ಕಾಣುತ್ತ ಕನಕಮಂಜುಳಿ ಮತ್ತು । ತಂದು ಮೊರದೊಳಗೆ ಭಿಕ್ಷವ ನೀಡಲು ॥ ಮನದ ಸಂಶಯವೇನು ಎಂದು ಕೇಳಿದರವನ ತನಯಿಲ್ಲದವರ ಭಿಕ್ಷೆ ಮುಟ್ಟೆನೆಂದ ॥೧೪॥ ಭಿಕ್ಷಕನು ಆಡಿದಾ ಕಷ್ಟದಾ ನುಡಿಕೇಳಿ । ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಜನ್ಮ ವ್ಯರ್ಥವೆಂದು ॥ ದುಃಖಿಸಿ ಸತಿ-ಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಬಂದು । ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ಹರನ ಚರಣಕೆ ಬಿದ್ದರು ॥೧೫॥ ಪರಮಭಕ್ತರ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ತಕ್ಕೈಸಿ । ತನಯರಿಲ್ಲದೆ ಬಹಳ ನೊಂದೆ ಮಗನೆ ॥ ನಿನಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಫಲವಿಲ್ಲ ಹದಿನಾರು ವರುಷ। ಆಯುಷ್ಯದ ಮಗನ ಕೊಡುವೆನೆಂದನು ॥೧೬॥ ಒಂದು ಫಲವನು ಕೊಟ್ಟು ನಂದೀಶ್ವರ ಹೋದ। ಮಂಜುಳೆಗೆ ಗರ್ಭ ಸ್ಥಿರವಾಯಿತಾಗ ॥ ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ತುಂಬಿ ಪಡೆದಳೆ ಭೂ । ಮಂಡಲ ವನಾಳುವ ಹರಿಭಕ್ತನ ॥೧೭॥ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯರ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಜಾತಕವ ಬರೆಸಿದನು । ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೆ ನಾಮಕರಣವ ಮಾಡಿ ॥ ದೇವಪಾಲನು ತನ್ನ

ತನಯನಿಗೆ । ಚಂದ್ರಶೇಖರನೆಂಬ ಪೆಸರನು ಬರೆದನಾಗ ॥೧೮॥ ಆಡುವ ಬಾಲಕನ ನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿರಲು। ಆದವು ಆರೇಳು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ॥ ಮಾಡಿ ಮುಂಜಿ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆನು ಕಲಿಸಿದರು । ಆರೇಳು ವರುಷವಾಯಿತು ತನಯನಿಗೆ ॥೧೯॥ ಹದಿನಾರು ವರುಷವಾಲು ಅವಗೆ ತಾಯ್ತಂದೆ । ತಿಳಿದು ಕಂಟಕವು ಪರಿಹಾರವಾಗಲಿ ॥ ಎನುತ ಮಾವನ ಕರೆಸಿ ಕಾಶಿಗೆ ಮಗನ । ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗೆಂದು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು ॥೨೦॥ ಸೋದರಳಿಯನು ಸಹಿತ ತಾ ಬಂದನು । ಗೊಂಡಾರಣ್ಯವೆಂಬ ಪುರಮಧ್ಯದಲಿ ॥ ಆ ದೇಶದೊರೆ ಮಂಡೋರಾಯನ ಪುರದ । ಹೂವಿನ ತೋಟದಲಿ ನಿಂದರವರು ॥೨೧॥ ಮಂಡೋರಾಯನ ಮಗಳ ದಾಸಿಯರ ಕೂಡಿಕೊಂಡು । ಒಂದು ದಿನ ಹೂವಿನ ವನಕೆ ಬರಲು ॥ ಚಂದ್ರಶೇಖರನರಸಿ ಸೋಲು ಮುಡಿಗೆನುತಲೆ । ದುಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂ ಕೊಯ್ಯುತಲಿದ್ದರು ॥೨೨॥ ರಾಜ ಪುತ್ರಿಯ ಸಂಗಾತ ಬಂದವರಲ್ಲಿ । ಹೂವ ಕೊಯ್ಯುವಾಗ ಒಬ್ಬಳು ಕೋಪಿಸಿ ॥ ರಾಜಾಧಿಪತಿಯ ಮಗಳೆಂದು ನೋಡದೆ ಅವಳು । ಬಹಳ ನಿಷ್ಠೂರದ ಮಾತು ನುಡಿದಳಾಗ ॥೨೩॥ ನುಡಿದ ಮಾತನು ಕೇಳಿ ನಗುತ ಮನದಲ್ಲಿ। ಮಂಗಳಗೌರಿ ದಯೆಯುಂಟುಯೆನೆಗೆ॥ ಮಂದಮತಿ ನೀ ನುಡಿದರೇನಾಯಿತೆನಗೆ । ಬಂದ ವಿಪತ್ತುಗಳ ಜೈಸುವೆನೆಂದಳು ॥೨೪॥ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲಿ ನಾನು ಐದು । ಮಂಗಳವಾರ ಬಿಡದೆ ಪೂಜಿಸಿ ॥ ಪೂರ್ಣಾಯುಷ್ಯದ ಪತಿಯನು । ಬೇಡುವೆ ಹರನಲ್ಲಿ ವರವೆಂದಳು ॥೨೫॥ ಆ ಮಾತನಾಲೈಸಿ ಕೇಳಿದ ಸುಕಮಾರ। ಮಾವಯ್ಯ ನೋಡು ಕನ್ಯೆಯ ಮಾತನು । ರೂಢಿಗೀಶ್ವರನ ದಯೆಯುಂಟಾದರೆ ನಮಗೆ । ಈ ಕನ್ಯೆ ನಮಗೆ ಆಗಬೇಕೆಂದು ನುಡಿದ ॥೨೬॥ ಮಾಡಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನು ಮಗಳ ಮದುವೆಗೆ ವರನು । ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿದರೆ ದಿಬ್ಬಣದವರನು ॥ ಸಾಗಿ ಬಂದರೆ ಕುಷ್ಠಸಹಿತ ಮಂಡೋಪುರದ । ಹೂವಿನ ತೋಟದಲಿ ನಿಂದರವರು ॥೨೭॥ ಬಾಲಚಂದ್ರಮನಂತೆ ಹೊಳೆವ ಕುಮಾರನು । ಇವನು ನಮಗೊಂದು ಘಳಿಗೆಯೆರವು ॥ ನೀವು ಕೂಡಿರೆಂದು ದಿಬ್ಬಣದವರು ಮಾವನ ಕೇಳಲು । ಆಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ನಕ್ಕಮಾವ ॥೨೮॥ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರ ಧನ-ಧಾನ್ಯ ಎರವುಂಟು । ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯು ಮುಂತಾಗಿ ಉಂಟು ॥ ಕನ್ನಿಕೆಗೆ ವರನು ಎರವ ಕೇಳುವರ । ಕಣ್ಣಲಿ ನಾ ಕಾಣೆನಿತೆಂದು ಮಾವ ॥೨೯॥ ಕಾಲವು ಒದಗೀ ಹೊತ್ತಿಗ್ಹದಿನಾರು ವರುಷ। ನೋಡಲಾರೆವೆಂದು ಮನದಲರಿತು ॥ ಯಾರ ಪುಣ್ಯದಲಿ ಬದುಕಿದರೆ ಸಾಕು ಮದುವೆ। ಆಗು ಹೋಗೆಂದು ಕಳುಹಿಸಿದ ಮಾವನು ॥೩೦॥ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಕರೆಸಿ ನಕ್ಷತ್ರವನೆ ನೋಡಿಸಿ । ಮದುವೆಯ ಲಗ್ನ ನಿಶ್ಚಯವ

ಮಾಡಿ ॥ ಆ ಕುಷ್ಠಿಯ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಸುಕುಮಾರಗೆರೆದರೆ । ಧಾರೆ ಯಾರರಿಯದ ತೆರದಲಿ ॥೩೧॥ ಮಾಣಿಕದ ಗಿಂಡಿಲಿ ಭಾಗೀರಥಿ ತುಂಬಿ । ಪ್ರಾಣದೊಲ್ಲಭೆ ಸಹಿತ ಮಂಗಳಧಾರೆ ॥ ಬೇಗದಲಿ ಎರೆದು ವಿನಯದಲಿ ಮಂಡೋರಾಯ । ದಾನ ಧರ್ಮದಲಿ ತಣಿಸಿದ ವಿಪ್ರರ ॥೩೨॥ ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಮುಂದೆ ಗೃಹದೊಳು । ಸಂಗಾತಲುಂಡು ಇಬ್ಬರು ಮಲಗಿರೆ ॥ ಚಂದ್ರಶೇಖರರಾಯ ಸ್ವಸ್ಥದಿಂದ ಕೇಳಿ ಲಡ್ಡುಗೆ ತುಪ್ಪ । ತಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೆ ಕೊಡಲು ॥ ತಿಂದು ಉಂಗುರ ಸಡಲಿ ಬೀಳೆ ಪಾತ್ರೆಯೊಳಗೆ। ತಂದು ಇರಿಸಿದಳು ದೇವರ ಮನೆಯಲಿ ॥೩೪॥ ಮತ್ತೆ ಮಲಗಿರುವಾಗ ಘಟಸರ್ಪ ಮಂಚದ । ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿತು ಆ ಸಮಯದಲಿ ॥ ಹರನರಸಿ ಮಂಗಳಗೌರಿಯನೆ ಪೂಜಿಸಿ । ಶಿರಸಿನಲಿ ತಂದು ಅಕ್ಷತೆ ತಳಿದಳು ॥೩೫॥ ತಳಿದ ಅಕ್ಷತೆಯು ಸರ್ಪನ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲು । ಅದರಾಯುಷ್ಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಯಿತು॥ ಹರನರಸಿ ಮಂಗಳಗೌರಿಯು ದಯದಿಂದ । ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಯುತ್ತ ಕೇಳೆಂದ ಹಹಿಯು ॥೩೬॥ ಆಗ ಕಂಡಳಿ ಪಣೆಯ ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗುತ್ತ । ಏನು ಕಾರಣ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿತೆಂದು ॥ ಬೇಗದಲಿ ತಂದು ಕಲಶವ ತುಂಬಿ ಕಂಚುಕಿ । ಬಾಯಿಕಟ್ಟಿರಿಸಿ ಮಲಗಿದಳು ಹರುಷದಿ ॥೩೭॥ ಆ ಹೊತ್ತಿನಿರುಳಲ್ಲಿ ಸತಿಪುರುಷರೊಂದಾಗಿ । ಬಹು ಸಂತೋಷದಲಿರುತಿದ್ದರು । ಆಯಿರುಳು ಕಳೆದು ಬೆಳಗಾಗೆ ಮಾವನ ಕೂಡೆ । ಯಾರಿಗ್ಹೇಳದೆ ಕಾಶಿಗ್ಹೊರಟ್ಹೋದರು ॥೩೮॥ ನಾರಾಯಣನ ಭಕ್ತ ಹೋದ ಕಾಶಿಗೆ ಅತ್ತ । ಯಾರು ಅರಿಯರು ಅರುಣ ಉದಯದಲಿ ॥ ಆ ಕುಷ್ಠಿಯ ತಂದು ಹಸೆ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ । ಭಾಮೆಯನು ಹಸೆಗೆ ಬಾರೆಂದಾಗ ॥೩೯॥ ಬಂದು ಕಂಡಳೆ ಆಗ ಬಿಳಿಮೈಯನು ತನ್ನ । ಗಂಡನಲ್ಲವೆಂದು ಮನದಲರಿತು ॥ ಹೋಗು ಹೇಳಿದಳು ಒಂದು ವರುಷವು । ಗಂಡನೊಲ್ಲದ ವ್ರತವು ತನಗೆಂದಳು ॥೪೦॥ ತಂದೆಯಾಯನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದಳು ನೀವು ಕೊಟ್ಟ । ಬಾಲಪ್ರಾಯದ ಗಂಡನಲ್ಲ ಇವನು ಏನು ಕುಟಿಲವೋ ಕಾಣೆ ಅರಿಯಬಾರದೆಂದು। ಸಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿ ದಿಬ್ಬಣದವರನು ॥೪೧॥ ತಂದೆಯ ಕರೆದು ನುಡಿದಳು ಒಂದು ವರುಷ ಅನ್ನಛತ್ರವನು ತಂದೆ ನೀ ಮಾಡಿಸೋ ಕೈವೀಳ್ಯವ ॥ ಚಂದದಲಿ ನಾ ಕೊಟ್ಟ ಗುರುತು ಹೇಳುವೆನು । ಹಾಗೆಂದು ಕೈವೀಳ್ಯವನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು ॥೪೨॥ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾರಿ ಮಾರ್ಗದ ಒಳಗೆ । ಹೋಗಿ ಬರುವರು ಅನ್ನವನುಣ್ಣುವುದು ॥ ರಾಯನ ಮಗಳ ಕೈವೀಳ್ಯವನೆ ತಕ್ಕೊಂಡು । ಹೋಗುವುದುಯೆಂದು ನೇಮಿಸಿದರಾಗ ॥೪೩॥ ರಾಜದೂತರ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗಿರಿಸಿ ದಣಿದನು । ಮೀರು ಹೋಗುವರನು ತಡೆದು

ನೀವು ॥ ಬೇಗದ ಬಂದು ಸುದ್ದಿಯ । ಮಾಡಿ ಎನುತಲೆ । ಆ ರೀತಿ ಆರು ತಿಂಗಳ ಕಳೆದಂತಾಯಿತು ॥೪೪॥ ಭಾಗೀರಥಿಗ್ಹೋಗಿ ಬೇಗ ಸ್ನಾನವ ಮಾಡಿ । ಆರೇಳು ಮಾಸಕೆ ಮಾವಳಿಯ ಬಂದರು ॥ ಕಾವಡಿ ಸಹಿತ ತಕ್ಕೊಂಡು ಮಂಡೋಪುರದ । ಊರ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದರಿಬ್ಬರು ॥೪೫॥ ಕಾಣುತ್ತ ಚಾರವವರೆ ಬೇಗ ಬಂದ್ಹೇಳಿದರು। ಬನ್ನಿರೆಂದ ಸನ್ಮಾನದಿಂದ ಕರೆತನ್ನಿರೆನಲು ॥ ಬೇಗದಲಿ ಮನ್ನಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದರವರ। ವಾರಿಜಮುಖಿ ನೋಡಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲಿ ತನ್ನ ॥೪೬॥ ತಂದೆಯನು ಕರೆಯಿಸಿ ನುಡಿದಳು । ಅಂದು ಈತನಿಗೆ ಧಾರೆಯ ನೆರೆದಿರಿ ॥ ನಂಬಿಕೆಯು ಏನೆಂದು ನುಡಿದರೆ ಒಳಗಿನಿಂದ । ತಂದು ಬಿಚ್ಚಿದಳೆ ಕಲಶವ ಸಭೆಯಲೆ ॥೪೭॥ ತೆಗೆದು ನೋಡಲು ಆ ಸರ್ಪ ಕಂಠಮಾಲೆ । ಸರವಾಗಿ ಇರಲು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರು ॥ ಹರಸಿ ಕಂಠಕೆ ಹಾಕಿ ಸಂತೋಷದಿಂದಲೆ । ಮುತ್ತೈದೆ ಸೌಭಾಗ್ಯವನು ಪಡೆಯೆಂದರು ॥೪೮॥ ನಿನ್ನ ಗುರುತೇನೆಂದು ಬೆಸಗೊಂಡರೆ ಕಾಶಿಗೆ ॥ ನಮ್ಮ ಮಾನವನ ಕೂಡೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ॥ ನಿಮ್ಮ ಬೀಗನು ತನ್ನ ಮಗನು ಕುಷ್ಠಿಯು ಎಂದು ನಮ್ಮ ಕರೆತಂದು ಧಾರೆಯನೆರೆದ ॥೪೯॥ ಲಡ್ಡುಗೆ ತಿಂದ ಪಾತ್ರೆಯ ತಂದದರೊಳಗಿಂದ ಮುದ್ರೆಯುಂಗುರವ ತೋರಿಸಿದ ಜನರಿಗೆ ॥ ಪ್ರಜ್ವಲಿತವಾದ ಮುದ್ರೆಯ ಮೇಲೆ । ಚಂದ್ರಶೇಖರನೆಂಬ ಹೆಸರನು ಕಂಡರಾಗ ॥೫೦॥ ಮಂಡೋರಾಯ ತನ್ನ ಸುತೆಯ ತಕ್ಕೈಸಿದನು । ಇಂದೆನ್ನ ಕುಲಕೆ ತೀರ್ಥಿಯನು ತಂದೆ ॥ ಗಂಡ ನುಡಿದ ಮಾತು ಮೀರದೆ ಇರುವೆಯೆಂದು । ಚಂದದಲಿ ಸುತೆಯ ಮುದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ॥೫೧॥ ಹೀಗೆ ಒಂದೆರಡೊರುಷ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರೊಂದಾಗಿ । ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಲಿ ಇರುತಿರ್ದರು ॥ ತಾಯಿ-ತಂದೆಯ ನೆನೆದು ಹೋಗಬೇಕೆನುತಲಿ । ಮಾವನ ಕೂಡೆ ನುಡಿದ ವಿನಯದಿ ॥೫೨॥ ಸೋದರ ಮಾವ ನಮ್ಮೂರಿಗ್ಹೋಗೋಣೆನ್ನು । ತಾಯಿ-ತಂದೆಯ ನೋಡಬೇಕೆಂದರೆ ॥ ಆನೆ ಕುದುರೆ ಮಂದಿ ದಳ ಸಹಿತ । ಅಳಿಕ ಕುಮಾರಿಯನೆ ಕಳಿಸಿ ಚಿಂತಿಸುತಲಿದ್ದ ॥೫೩॥ ದಾರಿ ಮಾರ್ಗದಲಿ ಬರುವಾಗ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸ । ಆಗಲೊದಗಿತು ತನ್ನ ಮನದಲರಿತು ॥ ನುಡಿದಳು ಪತಿಯೊಡನೆ ನಗುತ ಸಂತೋಷದಲಿ । ಮಾಡಬೇಕಿಲ್ಲಿ ಗೌರಿ ವ್ರತವನೆಂದಳು ॥೫೪॥ ದಾರಿಲಿ ವ್ರತವನು ಮಾಡಬಾರದು ಕೇಳು । ಊರಿಗ್ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲವೆ ॥ ಕೇಳು ಕಿರಿಯಯ್ಯ ಒಂದೇ ಘಳಿಗೆ ತಡವಿಲ್ಲ ಬಾಲ್ಯದಲಿ ಹಿಡಿದ ಈ ವ್ರತವ ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲವಯ್ಯ ॥೫೫॥ ಗಂಗೆಯಾ ತೀರದಲಿ ಮಿಂದು ಮಡಿಯನುಟ್ಟು। ಚಂದ್ರಶೇಖರನರಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ॥ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ ಪುಷ್ಪ ದೀಪ ಧೂಪಾದಿಯಿಂದ । ಮಂಗಳಾರತಿಯನೆತ್ತಿದಳು ಹರುಷದಿ ॥೫೬॥

ಹರನರಸಿ ಮಂಗಳಗೌರಿ ನೆಲಸಿದ ಠಾವು । ಮಣಿಪುರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವಾಯಿತು ॥ ದೊರೆ ಮಕ್ಕಳುಂಡು ಕೈತೊಳೆದು ತಮ್ಮಯ್ಯನ । ಪುರದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದರವರು ॥೫೭॥ ಹರನ ವರದಲಿ ಕೊಟ್ಟ ತನಯನ ಮಾತುಗಳ । ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಾ ಮಗನು ಏನಾದನೊ । ಎನುತ ತಾಯ್ತಂದೆ ಮರಗುತಿರುತಿರೆ ನಿಮ್ಮ । ಮಗ ಬಂದನೆಂದು ನುಡಿದರು ಬಂದು ॥೫೮॥ ನುಡಿದ ಮಾತನು ಕೇಳುತ ಸಂತೋಷದ । ರಾಣಿಗೀ ಶುಭ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ॥ ರಾಣಿ ವಾಸವ ಬಿಟ್ಟು ಸಂತೋಷದಲಿ ಸುತನ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ತವಕದಲ್ಲಿದ್ದಳು ॥೫೯॥ ಶುಭವಾರ್ತೆ ನುಡಿದ ಚಾರರ ಮನ್ನಿಸಿ ಭೂಪ । ಉಡುಗೊರೆಯ ಆಭರಣ ತರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ॥ ಕಲಶಗನ್ನಡಿಯ ತೋರಣ ರಚಿಸಿ ಪುರದೊಳಗೆ । ತನಯನ ಕಾಣಲುತ್ಸಾಹದಲ್ಹೊರಟು ॥೬೦॥ ದೂರದಲಿ ತನಯನ ಕಾಣುತಲೇ ಸಂಭ್ರಮದಿ । ಏನು ಕರುಣ ಹರಗೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ । ಕಾಲವಾದ ಮಗನ ಬದುಕಿಸಿ ಕರೆತಂದ । ಯಾರು ಸರಿಯಲ್ಲ ಪುಣ್ಯಕೆ ಜಗದೊಳು ॥೬೧॥ ಶುಭಲಗ್ನದಲಿ ಮಗನು ಪುರವ ಹೋಗುವೆನೆಂದು । ಪುರದ ಜನರೆಲ್ಲ ಸಂತೋಷದಿಂದ॥ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು ತಾಯಿ-ತಂದೆ ಚರಣಕ್ಕೆ । ವಂದಿಸಿದರಾಗ ಸೊಸೆಮಗ ಸಹಿತಲೆ ॥೬೨॥ ವಂದಿಸಿದ ಸೊಸೆ ಮಗನ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ತಕ್ಕೈಸಿ । ಮಗಳೆ ನೀನ್ಯಾವ ವ್ರತವನು ಮಾಡಿದೆ । ಎನುತ ಬೆಸಗೊಂಡರೆ ನಾನೇನರಿಯೆ ಪುರುಷನ । ಚರಣವೇ ಗತಿಯೆಂದು ಇರುತಿದ್ದೆನು ॥೬೩॥ ಮಂಜುಳೆಯು ತಮ್ಮನ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ತಕ್ಕೈಸಿ । ತಂದಿತ್ತೆ ಹೋದ ಮಗನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ ॥ ಇಂದು ನೀ ಧರೆಯೊಳಗೆ ಮಾಡಿದುಪಕಾರವನು । ಎಂದಿಗಾದರೂ ನಿನ್ನ ಮರೆಯಬಹುದೆ ॥೬೪॥ ಅಕ್ಕಯ್ಯ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಪುಣ್ಯದಲಿ ನನ್ನ । ಪುತ್ರ ಬದುಕಿದನು ಕೇಳೆಮ್ಮ ತಾಯಿ ॥ ಅಲ್ಪದಾಯುಷ್ಯ ಹೋಗಿ ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಯ್ತಿವನ । ಮುತ್ತೈದೆ ತನ ಇವಳಿಗುಂಟಾಯಿತು ॥೬೫॥ ಸೃಷ್ಟಿಗೀಶ್ವರನರಸಿ ಗೌರಿಯನೆ ಪೂಜಿಸಿ ಮುತ್ತೈದೆತನವನು ಪಡೆದಳವಳು ॥ ಮುತ್ತೈದೆ ತನವನು ಪುತ್ರ ಸಂತಾನವನು ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸುವ ಮಂಗಳ ಗೌರಿಗೆ ॥೬೬॥

ವರಗೌರಿ ಪಾಲಿಸು । ಧರೆಯೊಳು ಎಮ್ಮನ ॥ಪ॥ ಸಾರಿ ಬೇಡಿಕೊಂಬೆವೀಗ ಭರದೋಳು । ನಿನ್ನ ॥ಅ.ಪ.॥ ದುಷ್ಟನಾಶೀನಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಪೋಷಣೆ ॥ ದೀನ ಪೋಷಕಳು। ಕ್ಷೋಣಿಯೋಳ್ ಕೃಷ್ಣೇಂದ್ರನನ್ನು । ಸಲಹು ಮಾತೆಯ ॥೧॥ ಧರೆಯೊಳು ಕಲ್ಯಾಣ ಪುರಿಯೊಳು ವಾಸಿಪ ವರನನ್ನು ಪೊರೆ ನೀ ಬೇಗೆ ಸಾರಸನೇತ್ರ ॥೨॥

॥ ಮಂಗಳಗೌರೀ ಕಥೆ ಹಾಡು ಸಮಾಪ್ತ ॥

ಅಡುಗೆಗಳು

(ಶಾಖಾವ್ರತ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಈ ಅಡುಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಶಾಖಾವ್ರತವಿದ್ದರೆ ಭೀಮನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅಡುಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ದಧಿವ್ರತವಿದ್ದರೆ ಮೊಸರನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು.)

ಹೆಸರುಬೇಳೆ ಕೋಸಂಬರಿ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು : ಹೆಸರುಬೇಳೆ - 500 ಗ್ರಾಂ, ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ- 6, ಸೌತೇಕಾಯಿ - 1, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ - $^1/_4$ ಭಾಗ, ಇಂಗು - 1 ಚಿಟಿಕೆ, ಅವಶ್ಯವಾದಷ್ಟು ಕೊತ್ತಂಬರಿಸೊಪ್ಪು, ಉಪ್ಪು, ಸಾಸಿವೆ ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆ.

ಮಾಡುವ ರೀತಿ : ಶುದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಹೆಸರುಬೇಳೆಯನ್ನು ನೆನೆಹಾಕಿ, ನೆಂದ ಬಳಿಕ ನೀರು ಬಸಿದು ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ಸೌತೇಕಾಯಿ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಉಪ್ಪು ಬೆರೆಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಸಿ. ನಂತರ ಸಾಸಿವೆ, ಇಂಗು ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕಿ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು.

ಕಡಲೆಬೇಳೆ ಕೋಸಂಬರಿ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು : ಕಡಲೆಬೇಳೆ - 500 ಗ್ರಾಂ, ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ - 4, ಸೌತೇಕಾಯಿ - 1, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ - $^1/_4$ ಭಾಗ, ಕೊತ್ತಂಬರಿಸೊಪ್ಪು, ಸಾಸಿವೆ, ಉಪ್ಪು, ಎಣ್ಣೆ, ಇಂಗು.

ಮಾಡುವ ರೀತಿ : ಸೌತೇಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ ತೆಗೆದು ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಕಡಲೆಬೇಳೆಯನ್ನು ನೆನೆಹಾಕಿ, ಅದು ನೆಂದ ಬಳಿಕ ನೀರು ಬಸಿದು, ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಸೌತೇಕಾಯಿ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತುರಿ, ಉಪ್ಪು, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು ಎಲ್ಲಾ ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ, ಅನಂತರ ಸಾಸಿವೆ, ಇಂಗು ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕಿ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು.

ಸೌತೇಕಾಯಿ ಕೋಸಂಬರಿ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು : ಸೌತೇಕಾಯಿ - 1, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ - $^1/_4$ ಭಾಗ, ಕೊತ್ತಂಬರಿಸೊಪ್ಪು, ಸಾಸಿವೆ, ಉಪ್ಪು, ಎಣ್ಣೆ, ಇಂಗು.

ಮಾಡುವ ರೀತಿ : ಸೌತೇಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ ತೆಗೆದು ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತುರಿ, ಉಪ್ಪು, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು ಎಲ್ಲಾ ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ, ಅನಂತರ ಸಾಸಿವೆ, ಇಂಗು ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕಿ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು.

ಬಾದಾಮಿ ಹಲ್ವಾ

ಗೋಧಿಯನ್ನು 2-3 ದಿವಸ ನೆನೆಹಾಕಿದ ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಜ್ಜಿ ತೊಳೆದು ಆ ನೀರನ್ನು ಚೆಲ್ಲಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನೀರನ್ನಾಗಲೀ ಹಾಲನ್ನಾಗಲೀ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಹಾಲನ್ನಾಗಲೀ ಹಾಕಿ, ನುಣ್ಣಗೆ ತಿರುವಿಕೊಂಡು, ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಶೋಧಿಸಬೇಕು. ಶೋಧಿಸಿದ ಸಾರವನ್ನು 1 ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಿ 2-3 ಘಂಟೆಯ ಹೊತ್ತು ಇರಿಸಿದರೆ ಮೇಲೆ ನೀರು ನಿಲ್ಲುವುದು. ಆ ನೀರನ್ನು ಚೆಲ್ಲಬೇಕು. ಸುಮಾರು 1 ಸೇರಿನಷ್ಟು ಹಾಕಿ ಆ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಹದನಾಗಿ ಕಾಯಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಬಾದಾಮಿಯನ್ನು ಸಣ್ಣಗೆ ತಿರುವಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ರೂಲು ದೊಣ್ಣೆಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿರುವಬೇಕು. 1 ಸೇರು ಸಕ್ಕರೆ, ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ, ಜಾಕಾಯಿ, ಜಾಪತ್ರೆಯ ಪುಡಿ, ಪಚ್ಚ ಕರ್ಪೂರ ಇವನ್ನು ಹಾಕಿ ಹೊಂದಿಸಲು ಘಮಘಮನೆ ವಾಸನೆ ಬರುವುದು. ಆಗ ಇದನ್ನು ಕೆಳಗೆ ತೆಗೆದು ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು. ಕೇಸರಿಯ ನೀರು ಹಾಕಿದರೆ ಕೆಂಪಗಾಗುವುದು. ಯಾವ ರಂಗು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮತ್ತು ಹಣ್ಣುಗಳ ಸಾರದಿಂದಲೂ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಮತ್ತು ಹಣ್ಣುಗಳ ಸಾರದಿಂದಲೂ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಪಕ್ವವಾಗುವಾಗ ಈ ಸಾರವನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು, ಸಿಹಿ ಕಿತ್ತಳೆಯ ಹಣ್ಣು, ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು, ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣು, ಕಲ್ಲಂಗಡಿ, ಖರ್ಜೂರ ಮುಂತಾದವು ಇವನ್ನು ಹಾಕಿ ಚೌಕನಾಗಿ ಬಿಲ್ಲೆ ಮಾಡಬಹುದು - ಹಾಗೆಯೇ ಚಮಚದಿಂದ ಬಿಡಿಸಬಹುದು. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿರುವ ಪಾಕಕ್ಕೆ ಹುರಿದ ಬಿಳಿಯ ಎಳ್ಳನ್ನು ಹಾಕಿ ವಾಸನಾದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಹೊಂದಿಸಿ, ಮಿಠಾಯಿ ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಸುರಿದು ಸಮನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆರಿದ ಬಳಿಕ ಬಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು.

ದೂದುಪೇಡಾ

ಹಿಂದೆ ವಿವರಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ 3-4 ಸೇರು ಹಾಲನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಯಿಸಿ ಸೌಟಿನಿಂದ ತಿರುವುತ್ತಿದ್ದರೆ ಹಾಲು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೆನೆ ಕಟ್ಟುವುದು. ಅದನ್ನು ಕೆಂಡದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಕೆದಕುತ್ತಿದ್ದರೆ 1-2 ಘಂಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹಾಲು ಗಟ್ಟಿಯಾಗುವುದು. ಇದನ್ನು ಹಲ್ಲೆಯಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಿ ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ ಹಾಕಿ 1 ಪಾವು ಪುಡಿ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿ ಹೊಂದಿಸಬಹುದು. ಆ ಮೇಲೆ ಕೈಗೆ ಗೋಧಿಹಿಟ್ಟನ್ನು ಸವರಿಕೊಂಡು ಹಾಲು ಕೆನೆಯನ್ನು ನಾದಿ 3-6 ಕಾಸಿನ ಆಗಲಕ್ಕೆ ಬಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಚ್ಚಿಡುವುದು. ಸಿಹಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕಾದರೆ 2-3 ಪಾವು ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿದರೆ ಸರಿ ಹೋಗುವುದು.

ಬೇಸನ್ ಲಾಡು

1 ಪಾವು ಕಡಲೆಯ ಹಿಟ್ಟನ್ನು 3 ಪಾವು ತುಪ್ಪಹಾಕುತ್ತಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹುರಿದು ಪರಿಮಳ ಬರಬೇಕು. ಹಾಲನ್ನು ಚುಮುಕಿಸಿ ಉದುರುದುರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಪಕ್ವ ಮಾಡಬೇಕು ಇದನ್ನು ಕೆಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿ, ಸರಿ ಹೊಂದಿಸಿ, ಹಾಲು ಚುಮುಕಿಸಿ, ಬಾದಾಮಿ, ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ, ಲವಂಗ, ಪತ್ರೆ, ಕೇಸರ, ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಹಾಕಿ ಹೊಂದಿಸಿ, ಲಾಡುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಅಥವಾ 1 ಸೇರು ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಪಾಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹುರಿದ ಕಡಲೆಯ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಪಾಕಕ್ಕೆ ಸುರಿದು ಹಾಕಿ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಹೊಂದಿಸಿ, ಉಂಡೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು.

ಅಕ್ಕಿಯ ತಂಬಿಟ್ಟು

ನೆನೆದಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಶೋಧಿಸಿ, ಬೆಲ್ಲ ಅಥವಾ ಸಕ್ಕರೆಯ ಪಾಕದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ವಾಸನಾದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಉಂಡೆ ಕಟ್ಟುವುದು. ಅಥವಾ ಆರತಿಯ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ತುಪ್ಪಹಾಕಿ, ದೀಪ ಹಚ್ಚುವುದುಂಟು. ಗೋಧಿಹಿಟ್ಟು, ಹೆಸರಹಿಟ್ಟು, ಮೈದಾಹಿಟ್ಟು, ಕಡಲೇ ಹಿಟ್ಟುಗಳಿಂದಲೂ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಕ್ಕಿ ಗೋಧಿಗಳಿಂದ ಮಾಡುವುದೇ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಿಹಿ ಬೂಂದಿ

1 ಪಾವು ಕಡಲೆಯ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಲಾಡು ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಕಲೆಸಿ, ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಕರಿದು ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಲು ಸೇರಿಸಿದ ಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿಸಿ ತೆಗೆದರೆ ಸಿಹಿ ಬೂಂದಿಯಾಯಿತು. ಗೋಧಿಯ ಹಿಟ್ಟು, ಮೈದಾಹಿಟ್ಟು, ಹೆಸರ ಹಿಟ್ಟು, ಹುರಿಗಡಲೆಯ ಹಿಟ್ಟು, ಅಕ್ಕಿಯ ಹಿಟ್ಟು, ಉದ್ದಿನ ಹಿಟ್ಟು, ತೊಗರೀಬೇಳೆಯ ಹಿಟ್ಟು, ತಡಗುಣಿ ಬೇಳೆ ಇವುಗಳಿಂದಲೂ ಸಿಹಿ ಬೂಂದಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಈ ಕಾಳುಗಳಿಗೆ ಉಪ್ಪಿನ ಪುಡಿ ಮೆಣಸಿನಪುಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೇರಿಸಿದರೆ ಖಾರದ ಬೂಂದಿಯಾಯಿತು.

ಬೊಂಬಾಯಿ ಬೋಂಡಾ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು : ಆಲೂಗಡ್ಡೆ - 250 ಗ್ರಾಂ., ಸಾಸಿವೆ - 1 ಚಮಚ, ಬಟಾಣಿ - 100 ಗ್ರಾಂ. ಖಾರದಪುಡಿ - 1 ಚಮಚ, ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ - 6, ಅರಿಶಿನಪುಡಿ - 2 ಚಿಟಿಕೆ, ಅವಶ್ಯಕವಾದಷ್ಟು ಉಪ್ಪು, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು, ಎಣ್ಣೆ

ಮಾಡುವ ರೀತಿ :

ಆಲೂಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ಸಿಪ್ಪೆ ತೆಗೆಯಿರಿ. ಬಟಾಣಿ ಸಹ ಬೇಯಿಸಿರಿ. ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿಸೊಪ್ಪು ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಿ. ಬಾಣಲಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಹಾಕಿ (2 ಚಮಚ). ಎಣ್ಣೆ ಕಾದ ಬಳಿಕ ಸಾಸಿವೆ ಹಾಕಿ ಸಿಡಿಸಿ. ನಂತರ ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿಸೊಪ್ಪು, ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿ ಹುರಿಯಿರಿ. ಆಮೇಲೆ ಬೆಂದ ಆಲೂಗಡ್ಡೆ, ಬಟಾಣಿ ಹಾಕಿ ಪಲ್ಯ ಮಾಡಿ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಆರಿದ ಮೇಲೆ ಪಲ್ಯವನ್ನು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಗೋಲಿ ಗಾತ್ರದ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಕಡಲೆಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಚಿಟಿಕೆ ಅರಿಶಿನ ಪುಡಿ, ಉಪ್ಪು, ಒಂದು ಚಮಚ ಖಾರದ ಪುಡಿ ಸೇರಿಸಿ ನೀರಾಕಿ ದೋಸೆ ಹಿಟ್ಟಿನಂತೆ ಕಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಬಾಣಲಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಡಿ. ಎಣ್ಣೆ ಕಾದ ಬಳಿಕ ಪಲ್ಯದ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಬಾಣಲಿಗೆ ಹಾಕಿ ಹದವಾಗಿ ಬೋಂಡಾ ಕರಿಯಿರಿ.

ಮೋದಕ

ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ನೆನೆಹಾಕಿ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಹರವಿ ಇದನ್ನು ಸಣ್ಣನಾಗಿ ಬೀಸಿ, ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಶೋಧಿಸಿದ ಹಿಟ್ಟು 1 ಪಾವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು 1 ಅಥವಾ 2 ಪಾವು ನೀರನ್ನು

ಮತ್ತೊಂದು ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಿ ಕುದಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿದ ಬಳಿಕ ಈ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಸುರಿದು ಸೌಟಿನ ಕಾವಿನಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆದಕಿ ಕುದಿಹತ್ತಿದನಂತರ ಕೆಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಈ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡು ತುಪ್ಪ ಹಚ್ಚಿ ನಾದಿ ಹದಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬೆಂದ ತೊಗರೀ ಬೇಳೆಯಿಂದಲಾಗಲೀ, ಕಡಲೇಬೇಳೆಯಿಂದಾಗಲೀ, ಹೆಸರುಬೇಳೆ-ಯಿಂದಲಾಗಲೀ, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಹೂರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಬೆಂದ ಅಕ್ಕೀ ಹಿಟ್ಟಿನ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಕಡುಬು ಮಾಡಿ ಕರಿಯುವುದು ಅಥವಾ ನೀರಾವಿಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ವ ಮಾಡುವುದು. ಅನಂತರ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು.

ಕೊಬ್ಬರಿ ಹೋಳಿಗೆ

1 ಪಾವಿನಷ್ಟು ಒಣಕೊಬ್ಬರಿ ತುರಿಯನ್ನು ಅರ್ಧಪಾವು ನೆನೆದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನಾಗಲೀ, ರವೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಹೊಂದಿಸಿ, ಒರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಹದವಾಗಿ ತಿರುವಿ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಬಿಳೀ ಬೆಲ್ಲವನ್ನಾಗಲಿ ಬೆರಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಜಾಕಾಯಿ, ಲವಂಗ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರದ ಪುಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಬೆರಸಿ, ಬಾಣಲೆಗೆ ತುಪ್ಪಹಾಕಿ ಸಣ್ಣ ಉರಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹುರಿದು, ಹೂರಣವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಬಾಣಲೆಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ನಿಂಬೇಹಣ್ಣಿನ ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಉಂಡೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊದ್ದಿಸಿಡಬೇಕು. ಒಂದು ಪಾವು ಹಸನಾದ ರವೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ಗೋಧಿಯ ಹಿಟ್ಟನ್ನಾಗಲಿ ನೀರು ಹಾಕಿ ಕಲೆಸಿ ನಾದಿ ಕುಟ್ಟಿಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಸವರಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಂಬೆಹಣ್ಣಿನ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಟ್ಟಲು ಮಾಡಿ, ಅದರೊಳಗೆ ಆ ಹೂರಣವನ್ನಿಟ್ಟು, ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚಿ ಚಂಡಿನಂತೆ ಮಾಡಿಡಬೇಕು - ಬಳಿಕ ಪೋಳುಪಾಟಿನಲ್ಲಿ, ಶೋಧಿಸಿದ ಅಕ್ಕಿಯ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಉದುರಿಸಿ, ಲಟ್ಟಣಿಗೆಯಿಂದ ತೆಳ್ಳಗೆ ದಪ್ಪ ಬಾಳೆಲೆಯಮಂದಕ್ಕೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹರಿಯದಂತೆ ಲಟ್ಟಿಸಿ, ಕಾವಲಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸವರಿ, ಪಕ್ವ ಮಾಡಿ ಮೊಗಚಿ ಹಾಕಿ, ಹದವಾಗಿ ಬೇಯಿಸಿ, ಮೊಗಚುವ ಕೈಯಿಂದ ತೆಗೆದು, ಪರಾತದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿಡುವುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದು. ಬಾಳೆ ಎಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಸವರಿ, ತೆಳ್ಳಗೆ ತಟ್ಟಿ, ಹದನಾಗಿ, ಮೃದುವಾಗಿ, ಪಕ್ವ ಮಾಡುವುದು ಇದನ್ನು ಒಬ್ಬಟ್ಟು ಎನ್ನುವರು.

ಬಾದಾಮಿ ಹೋಳಿಗೆ

1 ಪಾವು ಬಿಡಿಸಿದ ಬಾದಾಮಿಯನ್ನು ನೆನೆಸಿ ಸಿಪ್ಪೆ ತೆಗೆದು, ನೆನೆದ ರವೆ ಅಥವಾ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹಾಲು ಚುಮುಕಿಸಿ ನುಣ್ಣಗೆ ತಿರುವಿ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ ಏಲಕ್ಕಿ,

ಜಾಕಾಯಿ, ಪತ್ರೆ, ಲವಂಗದ ಪುಡಿಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದ ಸಕ್ಕರೆ, 1 ಪಾವು ಹಾಕಿ, ಹೊಂದಿಸಿ, ಹುರಿದು ಪಕ್ವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಲಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಅಕ್ಕಿಯ ಹಿಟ್ಟು ಹಾಕದೆ ಬಾಳೆಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ತಟ್ಟಿ ಪಕ್ವ ಮಾಡುವುದು.

ಖರ್ಜೂರದ ಹೋಳಿಗೆ

ಬಿಡಿಸಿದ ಖರ್ಜೂರವನ್ನು ಇವನ್ನು ಬಾಂಡ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುರಿದು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ನೆನೆದ ರವೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ನುಣ್ಣಗೆ ತಿರುವಿ, ಹೋಳಿಗೆ ಮಾಡುವುದು. ಇದರಂತೆ ನೆಲಗಡಲೆಯ ಕಾಳಿನಿಂದಲೂ, ಹೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

ಕಾಯಿ ಹೋಳಿಗೆ

ಬಲಿತ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿನ ತುರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಬೆರಸಿ, ಸಣ್ಣದಾಗಿ ತಿರುವಿ, ಬೆಲ್ಲವನ್ನಾಗಲಿ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಹಾಕಿ, ಹೊಂದಿಸಿ ತಿರುವಿ, ಹದನಾದ ಮೇಲೆ ವಾಸನಾದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಕಲಸಿ, ಬಾಣಲೆಯಲ್ಲಿ ಹದನಾಗಿ ಹುರಿದು ಹೊತ್ತದಂತೆ ಈಚೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಹೋಳಿಗೆಯನ್ನು ತೆಳ್ಳಗೆ ಮಾಡಿ ಪಕ್ವ ಮಾಡುವುದು.

* * * *

ಯಸ್ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥

ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ-
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ, ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

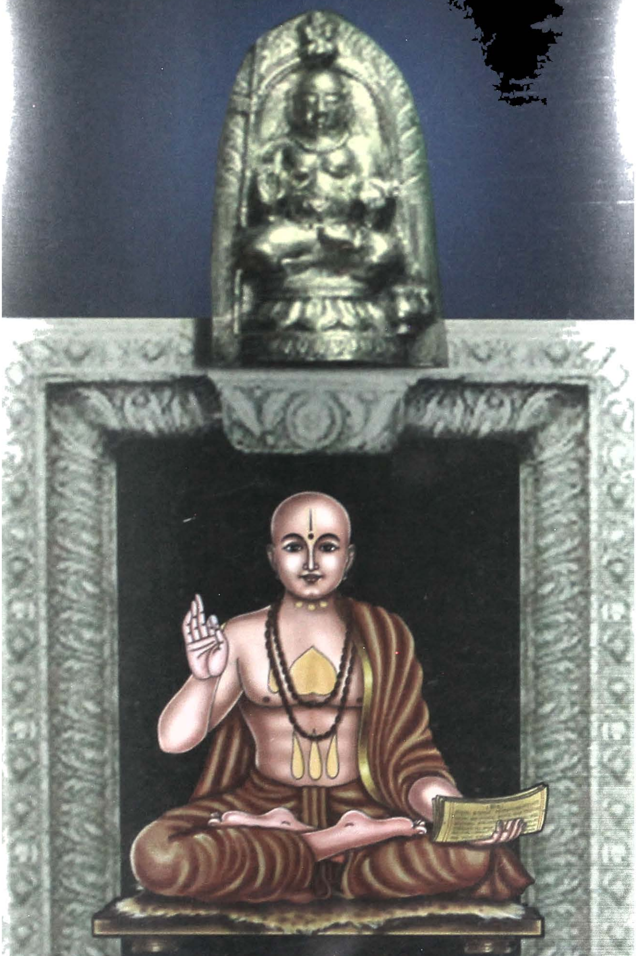
॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

* * * *

ಮಂಗಳಗೌರಿ ಪೂಜೆ ಎಂಬ ಈ ಕೃತಿಯು ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತರಾದ
ಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸರೂಪಿಯಾದ
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

* * * *

ಮಮ ಸ್ವಾಮೀ ಹರಿರ್ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪತಿರೇವ ಚ

ಪ್ರಕಾಶನ :

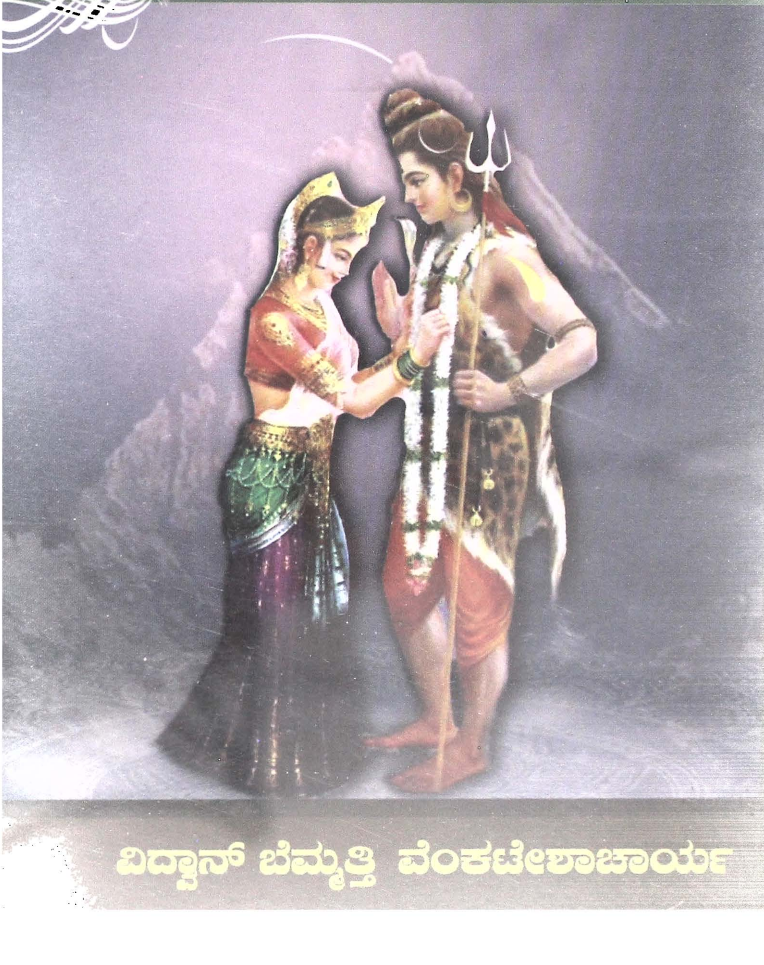
ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ).

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು – 560 085

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರವ್ರತ

ಆಷಾಢ || ಬಹುಳ || ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರವ್ರತ

ದಿವಸೀಗೌರಿ ಪೂಜೆ

ಆಷಾಢ ॥ ಬಹುಳ ॥ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ

ವಿದ್ವಾನ್ ॥ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರಕಾಶನ :
ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),
ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

'ಜ್ಯೋತಿರ್ಧರ್ಮೇಶ್ವರವ್ರತ' ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆ ೧೯೪೩ ಶಾರ್ವರಿ ॥ ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಪೂರ್ಣಿಮೆ (ದಿನಾಂಕ:೩-೮-೨೦೨೦) ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತಿಯ ಶುಭಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಲಿಮಾರುಮಠಾಧೀಶರಾದ ಪರಮಪೂಜ್ಯ॥ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥ-ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಕರಕಮಲಗಳಿಂದ ಭಾರತೀರಮಣಹೃದಯಗುಹಾ-ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : ೨೦೨೦

ಪುಟಗಳು : ೧೨೮

4271, 2ನೇ ಮೇನ್, ಗಿರಿನಗರ,
ಸೀತಾಸರ್ಕಲ್ ಹತ್ತಿರ, ಬೆಂಗಳೂರು-85
ದೂರವಾಣಿ : 9141495120

ಸಂಪಾದನೆ : ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ : ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗಲತಾ

ಮುದ್ರಣ : ಮುಕ್ತಿಪಥ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ ರವಿ ಕಾಳಾಪುರ, ಶ್ರೀಮತಿ ಸವಿತಾ ಕಾಳಾಪುರ ಮತ್ತು ಚಿ|| ಅಧ್ರಿತರಾವ್ ಕಾಳಾಪುರ.

ಹರಿಭಕ್ತರಾದ ಶ್ರೀ ರವಿ ಕಾಳಾಪುರ, ಶ್ರೀಮತಿ ಸವಿತಾ ಕಾಳಾಪುರ ಇವರು ತಮ್ಮ 10ನೇ ವರ್ಷದ ವಿವಾಹವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾಗಿ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಭಾರತೀಪ್ರಾಣರ ಶ್ರೀಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಮಂಗಳಮಯ-ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕೃತಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸೂಚನೆ :

ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಹಾಗೂ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಗಂಡ-ಹೆಂಡಂದಿರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತು ಪೂಜಿಸುವ ಕ್ರಮ ಅತ್ಯದ್ಭುತ. ಪುರೋಹಿತರ ಮೂಲಕ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮ ಪಕ್ಷ. ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಗಂಡನು, ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯು ಪೂಜಿಸಿ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸ ಬೇಕು. ಪುರೋಹಿತರು ದೊರಕದೇ ಇದ್ದಾಗ, ಗಂಡನು ನ್ಯಾಸದ ತನಕ ಎಲ್ಲ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮುಂದೆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೂಲಕ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬಹುದು. ಗಂಡನಿಗೂ ಕೂಡ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇದ್ದಾಗ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ದಿವಸೀಗೌರಿ ಹಬ್ಬದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಇದು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಪೂಜೆ.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಆಷಾಢಮಾಸದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯನ್ನು ಭೀಮನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರವ್ರತವನ್ನು ಈ ದಿನ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೆಲವರು 'ಪತಿಸಂಜೀವಿನಿವ್ರತ' ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಇದನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ದಿವಸೀಗೌರಿವ್ರತ, ದಿವಸೀಗೌರಿಪೂಜೆ, ಭೀಮನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಗಂಡನಪೂಜೆ ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಈ ವ್ರತಕ್ಕಿರುವ ಹೆಸರುಗಳು. ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಇದರ ಆಚರಣೆಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಇದರ ಕಥೆಯಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾಶನದವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಹುಡುಕಿದಾಗ ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆಯು ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗತವಾದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪರಂಪರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಐತಿಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆಯು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರವ್ರತದ ಕಥೆಯನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅವಿವಾಹಿತರು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿವಾಹಿತರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಗಂಡನ ಆಯುಷ್ಯವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ತನ್ಮೂಲಕ ರುದ್ರದೇವರ ಹಾಗೂ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ, ಇವರೀರರ್ವರ ಮುಖಾಂತರ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಜಯಾಪತಿ ಸಂಕರ್ಷಣ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಸಮಸ್ತ ಸನ್ಮಂಗಳಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಹರಿಭಕ್ತರಾದ ಶ್ರೀ ರವಿ ಕಾಳಾಪುರ, ಶ್ರೀಮತಿ ಸವಿತಾ ಕಾಳಾಪುರ ಇವರ ಕುಟುಂಬವರ್ಗದವರಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯ ಆರೋಗ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಈ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞದ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯು ದೊರಕಲಿ ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

- ಸಂಪಾದಕ

ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರ ವ್ರತದ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ

ಪೂಜೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು

* ಸಕಲ ಪೂಜಾ ಪರಿಕರಗಳು.
* ಅರಿಶಿಣದ ಕೊಂಬು, ಬಟ್ಟಲಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ನಾಣ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ.
* ಆ ತಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಡು ತುಪ್ಪದ ದೀಪಸ್ತಂಭಗಳು. ಐದುಕಡೆ ಉರಿಯುವ ಸ್ತಂಭವಾದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ.
* ಹೊಸ್ತಿಲಿನ ಶುದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ರಂಗವಲ್ಲಿ.
* ಮಂಗಳಾರತಿ ಬತ್ತಿಗಳು.
* ಅರಿಶಿಣ, ಕುಂಕುಮ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿವೇದಿತವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳು, ಮಾಲೆಗಳು, ತುಳಸೀ, ಗಂಧ, ಅಕ್ಷತೆ, ತೀರ್ಥ ಮೊದಲಾದವು.
* ವಿಳೇದೆಲೆ, ಅಡಿಕೆ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದವು.
* ನೆನೆಯಿಟ್ಟ ಕಡಲೆಕಾಳುಗಳು. ಗೆಜ್ಜೆವಸ್ತ್ರ, ಆರತಿಗಾಗಿ ಹೂರಣ.
* ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿವೇದಿತವಾದ ಹೂರಣದ ಕಡುಬು ಹಾಗೂ ಇತರ ನೈವೇದ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳು.
* ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡು ಭಂಡಾರಗಳು.
* ಅವಿವಾಹಿತರಿಗೆ ಐದು ಎಳೆಯ ಐದು ಗಂಟಿನ ದಾರ. ವಿವಾಹಿತರಿಗೆ ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟಿನ ಒಂಬತ್ತು ಎಳೆಯ ದಾರ.
* ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಅಡುಗೆಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳು.

ವ್ರತನಿಯಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳು

* ಆಷಾಢ ಮಾಸದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಭೀಮನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. 'ಆಟೀ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ' ಎಂದೂ ಕೂಡ ಇದನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸೌರಮಾನವನ್ನು ಆಚರಿಸುವವರು ಕರ್ಕಾಟಕ ಮಾಸವನ್ನು 'ಆಟೀ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

* ಭೀಮನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಭೀಮ ಎಂದರೆ ಭೀಮೇಶ್ವರನೆನಿಸಿದ ರುದ್ರದೇವ ಎಂದರ್ಥ. ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರ ಎಂದರೆ ಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಿ ಭೀಮಶ್ವೇರನೆನಿಸಿದ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ವ್ರತ ಎಂದರ್ಥ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಇಂದು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

* ಆಷಾಢಮಾಸದಲ್ಲಿ ಗಂಡನ ಮನೆಯಿಂದ ತವರುಮನೆಗೆ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಜೊತೆ ಬಂದು ನವವಧುಗಳು ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅನ್ಯೋನ್ಯ ದಾಂಪತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

* ಇದು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವ್ರತವಾದರೂ ಕೂಡ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರನ್ನು ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆರಾಧಿಸುವುದೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಗಂಡನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಗೌರಿಯ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಪತ್ನಿಯು ದಿವಸೀಗೌರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

* ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರವ್ರತವೆಂದರೆ ದೀಪದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ಜೊತೆ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ವ್ರತ ಎಂದರ್ಥ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ತುಪ್ಪದ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರನ್ನು ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಗಂಡಹೆಂಡತಿಯರು ಕೂಡಿ ಮಾಡುವ ಈ ಪೂಜೆಯು ಬಹಳ ಚೇತೋಹಾರಿ. ಬಹುಷಃ ವರ್ಷದ ಎಲ್ಲ ಪೂಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪೂಜೆಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

* ಅರುಣೋದಯಕಾಲದಲ್ಲೆದ್ದು ತಳಿರುತೋರಣಗಳಿಂದ ಗೃಹವನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಬೇಕು. ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಮಂಟಪವೊಂದನ್ನೂ ಕೂಡ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ದೇವರ ಮಂಟಪದ ಎದುರು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಮತ್ತು ಹೊಸ್ತಿಲಿಗೆ ಸುಂದರ ರಂಗೋಲಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕು.

* ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಾಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಟ್ಟೆಯನ್ನಿಡಬೇಕು. ಆ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ, ಅರಿಶಿನದ ಕೊಂಬು, ಬಟ್ಟಲಡಿಕೆಗಳು, ನಾಣ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಮಂಗಳ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಆ ಧಾನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ದೀಪಸ್ತಂಭಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಒಂದೊಂದು ದೀಪಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ಐದು ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿರಬೇಕು. ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಕಡೆ ಉರಿಯುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದರೂ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ.

* ಕೆಲವರು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅರಿಶಿನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಕಾರದ ಗೌರೀ ಹಾಗೂ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದೀಪಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಮಾಧ್ವಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಮಾರ್ತಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಆದರೆ ವ್ರತದ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ದೀಪದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪೂಜಾವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

* ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕಡಲೆಕಾಳನ್ನು ನೆನೆಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಸೇರಿಸಿಯೇ ಗೌರಿಗೆ ಬಾಗಿಣವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೂ ಕೂಡ ಬಾಗಿಣವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಭಂಡಾರದ ಒಳಗೂ ಕೂಡ ಕಡಲೆಕಾಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯು ಇರುತ್ತದೆ.

* ಭಂಡಾರ ಎಂದರೆ ನಿಧಿ ಎಂದರ್ಥ. ಹಾಲಿಗೆ ಅರಿಶಿನವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅದರಿಂದ ಅಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟನ್ನು ಅಥವಾ ಗೋಧಿಹಿಟ್ಟನ್ನು ಕಲಿಸಿ ಉಂಡೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಭಂಡಾರ ಒಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಕತ್ತಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಕೆಲವರು ಚಪ್ಪಟೆಯಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಸೌತೆಕಾಯಿಯಂತೆ ಉದ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಹಿಟ್ಟಿನ ಒಳಗೆ ಬಂಗಾರ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಇಡುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಅಥವಾ ಮುತ್ತು, ರತ್ನ, ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಕಬ್ಬಿಣದ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಲೋಹದ ನಾಣ್ಯವಿಡುವುದು ಅಷ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

* ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರ ಮೂಲಕ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಒಡಿಸಬೇಕು. ಅದರೊಳಗಿರುವ ನಿಧಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಹಣೆಗೆ ತಿಲಕವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ನೀಡಬೇಕು.

* ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳ ಮೂಲಕ ಭಂಡಾರ ಒಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕರೆಸಿ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಒಡಿಸಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಭಂಡಾರವನ್ನು ಒಡಿಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿಲ್ಲ.

* ಭಂಡಾರವಿಡುವ ಮೊದಲು ಹೊಸ್ತಿಲನ್ನು ಶುಭ್ರಗೊಳಿಸಿ, ರಂಗವಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಹೊಸ್ತಿಲು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅನಂತರ ಆ ಹೊಸ್ತಿಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ನಮಗೆ ನಿಜರೂಪವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ತವರುಮನೆಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಲಿ ಎಂಬ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಒಡಿಸಬೇಕು.

* ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ''ದ್ವಿಕುಲೋದ್ಧಾರಿಣೀ'' ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ವಿವಾಹಿತರಾಗಿ ತೆರಳಿದರೂ ಕೂಡ ತವರು ಮನೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಕೂಡ ಅವರೇ ಕಾರಣರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭೀಮನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ತವರುಮನೆಗೆ ಸಕಲವಿಧವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ತವರುಮನೆಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾಳೆ.

* ವಿವಾಹವಾಗುವ ಮೊದಲೂ ಕೂಡ ಭೀಮನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಉತ್ತಮ ಪತಿಯು ದೊರಕುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಗದಿದ್ದರೆ ವಿವಾಹವಾಗಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಒಡಿಸಬೇಕು. ಭಂಡಾರ ಒಡೆದ ಮೇಲೆ 'ಕೇವಲ ಹೊನ್ನು ಬೇಕೋ, ಅಥವಾ ಹೆಣ್ಣು ಬೇಕೋ' ಎಂದು ಕೇಳಿ, ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿ ಜೀವನವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುಂತೆ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ದೊರಕಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸಬೇಕು.

* ಭಂಡಾರ ಒಡೆಯುವ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದೆ - ಅರಿಶಿನಪುಡಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಗೋಧಿಹಿಟ್ಟನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಲಿಸಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಎರಡು ಬಟ್ಟಲುಗಳ ಆಕಾರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದು ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿದ ಕಡಲೆಬೇಳೆ ಹಾಗೂ ನಿಧಿಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಇನ್ನೊಂದು ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚಬೇಕು. ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರ ಮೂಲಕ ಆ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ತೆಗೆಸಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಬೇಳೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ನಿಧಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ ಆರತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ತವರುಮನೆ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸಬೇಕು. ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಸೌಭಾಗ್ಯ ದೊರಕಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸಬೇಕು.

* ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಹಾಗೂ ತವರುಮನೆಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಒಂದು ಕರ್ತವ್ಯವಾದರೆ, ಗಂಡನಿಗೆ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದೂ ಕೂಡ ಮುಖ್ಯಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಆದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಭಗವಂತನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಗಂಡನಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯವು ದೊರಕಲಿ. ಆಯುಷ್ಯವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಲಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯಭಾವನೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ತನ್ಮೂಲಕ ಗಂಡನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರ ವ್ರತ

* ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಭಂಡಾರ ಒಡೆದ ಮೇಲೆ ಗಂಡನಿಗೆ ಪಾದಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಗಂಡನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮತ್ತು ಹೂಗುಚ್ಛದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂಭತ್ತು ಎಳೆಯ ದೋರವನ್ನು ಗಂಡನ ಕೈಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* 'ಪತಿರೇವ ಗುರುಃ ಸ್ತ್ರೀಣಾಮ್' ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ವಚನವಿದೆ. ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಸೇವೆ, ಶುಶ್ರೂಷೆಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಗಂಡನೇ ಗುರುವಾದ್ದರಿಂದ ಗಂಡನ ಸೇವೆ, ಶುಶ್ರೂಷೆಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆಯಬೇಕು. ''ಎಂದೂ ಸಹ ಗಂಡನಿಗೆ ಎದುರು ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹರಿವಾಯುಗುರುಗಳನ್ನು ಗಂಡನಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತೇನೆ. ಅವನಿಗೆ ಹೇಳದೇ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕಳಾಗಿ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತೇನೆ. ಗಂಡನ ಶುಶ್ರೂಷೆಯೇ ನನ್ನ ಜೀವನದ ಏಕೈಕ ಉದ್ದೇಶ. ಏತನ್ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ'' ಹೀಗೆ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದಷ್ಟೇ ಈ ವ್ರತವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವೇಚ್ಛವಾದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ ಗಂಡನನ್ನು ತನಗಿಂತ ಉತ್ತಮನೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದದೇ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದರೆ, ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವು ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ.

* ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವೇ ಪರಮಮುಖ್ಯಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯೇ ಭೀಮನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಆದ್ದರಿಂದ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅನೇಕ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಭೀಮನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಾಧನೆಗೆ ಹೇಳಿಟ್ಟ ವ್ರತವಾಗಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಲೇ ಇದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿ, ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಭೀಮನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಹಾಗೂ ದಿವಸೀಗೌರಿ ಪೂಜೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು

* ಮದುವೆ ಆಗದ ಹೆಣ್ಮಕ್ಕಳು ವಿವಾಹವಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪೂಜೆಯೇ ದಿವಸೀಗೌರಿ ಪೂಜೆ. ಇದನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಿದಾಗ ಕೂಡಲೇ ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತದೆ.

* ತಂದೆಯಾದವನು ಮೊದಲು ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ವಿವಾಹವಾಗದ ತನ್ನ ಮಗಳ ಮೂಲಕ ದಿವಸೀಗೌರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

* ಹೆಣ್ಮಕ್ಕಳು ಯಾವುದೇ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಪೂಜಿಸಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸಬೇಕಾದ ಪದ್ಯವನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರವೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

* ವಿವಾಹವಾದ ಮೇಲೂ ಸಹ ಒಂಭತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಷಾಢಮಾಸದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನದಂದು ದಿವಸೀಗೌರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

* ವಿವಾಹವಾಗುವ ಮೊದಲು ದಿವಸೀಗೌರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ತನ್ನ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಗೆ ತಕ್ಕಂಥ ಗಂಡನು ದೊರೆಯುತ್ತಾನೆ. ವಿವಾಹವಾದ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ದಿವಸೀಗೌರಿ ಪೂಜೆಯಿಂದ ದೊರೆತ ಗಂಡನ ಆಯುಷ್ಯವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

* ವಿವಾಹದ ಮೊದಲು ಐದು ಎಳೆಯ ದಾರಗಳನ್ನು ಐದು ಗಂಟಿನಿಂದ ತಯಾರು ಮಾಡಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಿವಾಹವಾದ ಮೇಲೆ ಒಂಭತ್ತು ಗಂಟುಗಳುಳ್ಳ ಒಂಭತ್ತು ಎಳೆಯ ದಾರವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರ ವ್ರತ

* ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ದೋರವನ್ನು ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ನಾಗರಚೌತಿಯ ದಿವಸ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯತನಕ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು.

* ದೋರವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಗೌರಿಯು ಸನ್ನಿಹಿತಳಾಗಿ ನನ್ನ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ನಿರಂತರ ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಗೌರೀದೇವಿಯು ನನಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇವಳ ಸನ್ನಿಧಾನ ದೋರದಿಂದ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಲಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ದೋರಕ್ಕೆ ಅರಿಶಿನ, ಕುಂಕುಮಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಪೂಜಿಸಿ ವಿಸರ್ಜಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ವಿವಾಹಿತಳಾದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಗಂಡನ ಮೂಲಕವೇ ದೋರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಗಂಡನ ಮೂಲಕವೇ ದೋರವನ್ನು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಮದುವೆಯಾದ ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಷದ ಆಷಾಢಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆಯ ಜೊತೆ ಸೊಸೆಯಿರಬಾರದೆಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತವರು-ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲ ವರ್ಷ ದಿವಸೀಗೌರಿ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಮದುವೆಯಾದ ಮೊದಲ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಷಾಢಮಾಸದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಗೌರೀಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಆಷಾಢ ಬಹುಳ ದ್ವಾದಶಿ ಸಾಯಂಕಾಲ ಆರು ಗಂಟೆಗೆ ಗೌರೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಆಷಾಢ ಬಹುಳ ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿವಸ ಬೀಗಿತ್ತಿಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಮಂಗಳಗೌರೀವ್ರತವನ್ನೂ ಕೂಡ ಆಷಾಢಬಹುಳ

ದ್ವಾದಶಿಯಂದೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರ ಜೊತೆ ದಿವಸೀಗೌರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಅತ್ತೆಯಾದವಳು ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಅಕ್ಕಿ, ಒಣಕೊಬ್ಬರಿ, ಬಟ್ಟಲು ಅಡಿಕೆ, ಅಡಿಕೆಬೆಟ್ಟ ಇವುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಸೊಸೆಗೆ ನೀಡಬೇಕು. ಮರದ ಬಾಗಿಣ ಜೊತೆಯೇ ಇದನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಹಾಗೂ ಸೊಸೆಯ ಅಮ್ಮನಿಗೂ ಕೂಡ (ಬೀಗಿತ್ತಿಗೂ ಕೂಡ) ಹೊಸ ಸೀರೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಐದು ರವಿಕೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯನ್ನಾಗಿ ನೀಡಲೇ ಬೇಕು.

* ಆಷಾಢಬಹುಳ ದ್ವಾದಶಿಯ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೈಭವೋಪೇತವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಗೌರೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮುತ್ತೈದೆಯರನ್ನು ಕರೆದು ಅವರಿಗೆ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಊಟವನ್ನು ಬಡಿಸಿ ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಊಟೋಪಚಾರಗಳ ವೈಭವದಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವರು ಆಸಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಹಾಗೂ ದಿವಸೀಗೌರಿಯ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ; ಕೇಳವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ದಿವಸೀಗೌರಿಯ ಹಾಗೂ ಮಂಗಳಗೌರಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವವರೇ ಅದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಉಳಿದವರು ಕೇಳಬೇಕು.

* ಮದುವೆಯಾದ ಮೊದಲ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ತವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ದಿವಸೀಗೌರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ, ಮುಂದಿನ ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಗಂಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದಿವಸೀಗೌರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಭಂಡಾರ ಒಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಅವತ್ತು ಕರೆಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಆದರಾತಿಥ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಗಂಡನ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ, ಗಂಡನ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು, ಅವನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಮಾಂಗಲ್ಯಭಾಗ್ಯವು ಅಭಿವೃದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಭೀಮನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿವಸ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರು, ಅವರ ಪತ್ನಿಯರು, ಗಂಡ, ಅತ್ತೆ ಮಾವ ಇವರುಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವವಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆಣ್ಮಕ್ಕಳು ಇದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ದಿವಸೀಗೌರಿ ಹಾಗೂ ಭೀಮನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

* ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ - ಅರುಣೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಮುಖ ತೊಳೆದು ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಬಲೀಂದ್ರ ಮರದ (ಪಾಲೇಮರ) ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಜಜ್ಜಿ ಮರದ ತೊಗಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ತೊಗಟೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ಗೃಹಿಣಿಯು ತೊಗಟೆಯ ರಸವನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಕಹಿಯಾದ ಪಾಲತೊಗಟೆ ರಸವನ್ನು ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪಾಲೇಮರವು ದೊರಕದೇ ಇರುವ ಕೆಲವರು ಅಮೃತಬಳ್ಳಿಯ ರಸವನ್ನು ಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಆಚರಣೆ ಅತ್ಯಂತ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.

* * * *

ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರ ವ್ರತದ ಪೂಜಾವಿಧಾನ

ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರ ಪೂಜಾಪದ್ಧತಿ

ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಪರಮ ಗುರುಭ್ಯೋನಮಃ ॥

ನಾರಾಯಣಾಯ ಪರಿಪೂರ್ಣಗುಣಾರ್ಣವಾಯ
ವಿಶ್ವೋದಯಸ್ಥಿತಿಲಯೋನ್ನಿಯತಿಪ್ರದಾಯ ।
ಜ್ಞಾನಪ್ರದಾಯ ವಿಬುಧಾಸುರಸೌಖ್ಯದುಃಖ
ಸತ್ಕಾರಣಾಯ ವಿತತಾಯ ನಮೋ ನಮಸ್ತೇ ॥

ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ನಾಸ್ತಿ ತೇಷಾಮಮಂಗಲಮ್ ।
ಯೇಷಾಂ ಹೃದಿಸ್ಥೋ ಭಗವಾನ್ ಮಂಗಲಾಯತನೋ ಹರಿಃ ॥

ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಶಶಿವರ್ಣಂ ಚತುರ್ಭುಜಮ್ ।
ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸರ್ವವಿಘ್ನೋಪಶಾಂತಯೇ ॥

ಮಂಗಲಂ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುರ್ಮಂಗಲಂ ಮಧುಸೂದನಃ ।
ಮಂಗಲಂ ದೇವಕೀಪುತ್ರೋ ಮಂಗಲಂ ಗರುಡಧ್ವಜಃ ॥

ಸರ್ವಮಂಗಲಮಾಂಗಲ್ಯೇ ಶಿವೇ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಾಧಿಕೇ ।
ಶರಣ್ಯೇ ತ್ರ್ಯಂಬಕೇ ದೇವಿ ನಾರಾಯಣಿ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ನಮಸ್ತೇ ಪ್ರಾಣೇಶ ಪ್ರಣತವಿಭವಾಯಾವನಿಮಗಾಃ
ನಮಃ ಸ್ವಾಮಿನ್ ರಾಮಪ್ರಿಯತಮ ಹನೂಮನ್ ಗುರುಗುಣ ।
ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಭೀಮ ಪ್ರಬಲತಮ ಕೃಷ್ಣೇಷ್ಟಭಗವನ್
ನಮಃ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವ ಪ್ರದಿಶ ಸುದೃಶಂ ನೋ ಜಯ ಜಯ ॥

ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮೃತ್ಯುಂ ಹರ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ।
ಸರ್ವಮೃತ್ಯುವಿನಾಶಾಯ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ದುಷ್ಟಾನಾಂ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾ ಸುಚರಿತ ಸುಜನಸ್ತೋಮವಿಘ್ನಾಪಹರ್ತಾ
ತಸ್ಮಾದ್ ವಿಘ್ನಾಧಿಪೋಽಹಂ ಮತ ಇತಿ ಸುಧಿಯಾಂ ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಜ್ಞಾಪನಾಯ ।
ಪೌಲಸ್ತ್ಯೇಚ್ಛಾಂತರಾಯಃ ಸುರಮುನಿನಿಕರಾಭೀಷ್ಟಸಂಪ್ರಾಪ್ತ್ಯುಪಾಯಃ
ಶ್ರೇಯೋ ವಿಘ್ನಾಧಿರಾಜಃ ಪ್ರದಿಶತು ಸತತಂ ಭೂರಿಗೌರೀತನೂಜಃ ॥

ತದೇವ ಲಗ್ನಂ ಸುದಿನಂ ತದೇವ ತಾರಾಬಲಂ ಚಂದ್ರಬಲಂ ತದೇವ ।
ವಿದ್ಯಾಬಲಂ ದೈವಬಲಂ ತದೇವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ತೇಽಂಘ್ರಿಯುಗಂ ಸ್ಮರಾಮಿ ॥

ಆಚಮನಮ್

ಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಮಾಧವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ । ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ । ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ । ವಾಮನಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ । ಹೃಷೀ-ಕೇಶಾಯ ನಮಃ । ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ । ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ । ಸಂಕರ್ಷ-ಣಾಯ ನಮಃ । ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ । ಅನಿರು-ದ್ಧಾಯ ನಮಃ । ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ । ನಾರ-ಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ । ಉಪೇಂ-ದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಹರಯೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ।

(ಆಚಮನವನ್ನು ಎರಡು ಬಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು)

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ

(ಇಲ್ಲಿಂದ ೩೫ನೆಯ ಪುಟದ ತನಕ ಪತಿಯೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು)

ಓಂ ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಋಷಿಃ ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ। ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಯಃ । ಅಗ್ನಿವಾಯುಸೂರ್ಯಾದಿ ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ರ್ಯುಷ್ಣಿಗನುಷ್ಟುಬಾದಿಛಂದಾಂಸಿ । ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ?। ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಭೂಃ । ಓಂ ಭುವಃ । ಓಂ ಸ್ವಃ । ಓಂ ಮಹಃ । ಓಂ ಜನಃ । ಓಂ ತಪಃ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ । ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ । ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ ।

ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ । ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋಽತಿ ರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸ್ವರೋಮ್ ।

ಸಂಕಲ್ಪ

ಶುಭೇ ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ವಿಷ್ಣೋರಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಆದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ದ್ವಿತೀಯಪರಾರ್ಧೇ ಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪೇ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತಮೇ ಕಲಿಯುಗೇ ಪ್ರಥಮಪಾದೇ ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ ಭರತವರ್ಷೇ ಭರತಖಂಡೇ ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇತೀರೇ ..... ಶಾಲೀವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ವರ್ತಮಾನೇ ಚಾಂದ್ರಮಾನೇನ ಪ್ರಭವಾದಿ ಷಷ್ಟಿಸಂವತ್ಸರಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ .... ನಾಮ ಸಂವತ್ಸರೇ– ದಕ್ಷಿಣಾ- ಯನೇ ವರ್ಷಋತೌ ಭಾದ್ರಪದಮಾಸೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ಚತುರ್ಥ್ಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ .....ವಾಸರಯುಕ್ತಾಯಾಂ– ....ಶುಭನಕ್ಷತ್ರ .... ಶುಭಯೋಗ– .... ಶುಭಕರಣ– ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಮ್ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಹ ಕುಟುಂಬಾನಾಂ ಕ್ಷೇಮಸ್ಥೈರ್ಯವಿಜಯವೀರ್ಯಆಯುರಾರೋಗ್ಯಾಭಿ- ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಧರ್ಮಾರ್ಥ-ಕಾಮಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಪುತ್ರ-ಪೌತ್ರಾದ್ಯಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಸಮಸ್ತ-ದುರಿತೋಪಕ್ಷಯಾರ್ಥಂ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿ-ವೈರಾಗ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಸಕಲ ವಿಘ್ನಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಭಗವದನುಗ್ರಹಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಜಯಾಪತಿಸಂಕರ್ಷಣಾಭಿನ್ನ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಸ್ಯ ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿ-ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

(ಯಜಮಾನನು ತುಳಸಿ ಹೂ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪತ್ನಿಯಿಂದ ನೀರು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕು.)

ದೀಪ ಹಚ್ಚಬೇಕು

ಯಾವ ಎರಡು ದೀಪಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಹಾಗೂ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೋ ಆ ದೀಪವನ್ನು ಹಾಗೂ ದೇವರಪೂಜೆಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ದೀಪವನ್ನು ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡುವ ದೀಪವು ಕನಿಷ್ಠ ಮೂರು ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ಶಾಂತವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ದೀಪಃ ಪಾಪಹರೋ ನೃಣಾಂ ದೀಪ ಆಪನ್ನಿವಾರಕಃ ।
ದೀಪೋ ವಿಧತ್ತೇ ಸುಕೃತಂ ದೀಪಃ ಸಂಪತ್ಪ್ರದಾಯಕಃ ॥

ದೀಪಜ್ಯೋತಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ದೀಪಜ್ಯೋತಿಃ ಜನಾರ್ದನಃ ।
ದೀಪೋ ಹರತು ಮೇ ಪಾಪಂ ಸಂಧ್ಯಾದೀಪ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಶುಭಂ ಕುರುಷ್ವ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಆರೋಗ್ಯಂ ಸುಖಸಂಪದಮ್ ।
ಮಮ ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಕಾಶಂ ಚ ದೀಪಜ್ಯೋತಿರ್ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಭೋ ದೀಪ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಸ್ತ್ವಂ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಇಹಾರ್ಹಸಿ ।
ಯಾವತ್ ಕರ್ಮಸಮಾಪ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ತಾವತ್ ತ್ವಂ ಸುಸ್ಥಿರೋ ಭವ ॥

ಅಗ್ನಿನಾಗ್ನಿಃ ಸಮಿಧ್ಯತೇ ಕವಿರ್ಗೃಹಪತಿರ್ಯುವಾ ।
ಹವ್ಯವಾಡ್ ಜುಹ್ವಾಸ್ಯಃ ॥

ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡಬೇಕು

ಆಗಮಾರ್ಥಂ ತು ದೇವಾನಾಂ ಗಮನಾರ್ಥಂ ತು ರಕ್ಷಸಾಮ್ ।
ಕುರ್ವೇ ಘಂಟಾರವಂ ತತ್ರ ದೇವತಾಹ್ವಾನಲಾಂಛನಮ್ ॥

ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಅಪಸರ್ಪಂತು ತೇ ಭೂತಾಃ ಯೇ ಭೂತಾಃ ಭುವಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।
ಯೇ ಭೂತಾಃ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಃ ತೇ ನಶ್ಯಂತು ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ ॥

ಅಪಕ್ರಾಮಂತು ಯೇ ಭೂತಾಃ ಕ್ರೂರಾಶ್ಚೈವ ತು ರಾಕ್ಷಸಾಃ।
ತೇಷಾಮಪ್ಯವಿರೋಧೇನ ಪೂಜಾಕರ್ಮ ಸಮಾರಭೇ ॥

ಗುರುಗಣಪತಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು

(ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪೂಜೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಗಣಪತಿಗೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು)

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಆದಿಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಮೂಲಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ। ಆಶ್ವಲಾಯನಾ-ಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ।

(ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಶ್ರೀಕಾರದಲ್ಲಿ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಗುರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು)

ಅಸ್ಮದ್ ಗುರುಸಮಾರಂಭಾಂ ಟೀಕಾಕೃತ್ಪಾದಮಧ್ಯಗಾಮ್।
ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯಪರ್ಯಂತಾಂ ವಂದೇ ಗುರುಪರಂಪರಾಮ್ ॥

ಆಪಾದಮೌಳಿಪರ್ಯಂತಂ ಗುರೂಣಾಮಾಕೃತಿಂ ಸ್ಮರೇತ್।
ತೇನ ವಿಘ್ನಾಃ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತಿ ಸಿದ್ಧ್ಯಂತಿ ಚ ಮನೋರಥಾಃ ॥

ಓಂ ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ಅನುಜ್ಞಾಂ ದೇಹಿ।

(ಶ್ರೀಕಾರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಷಟ್ಕೋಣಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗಣಪತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಬೆಳ್ಳಿಗಣಪತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆಬೆಟ್ಟ, ಅರಿಶಿನಕೊಂಬುಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು)

ಸುಮುಖಶ್ಚೈಕದಂತಶ್ಚ ಕಪಿಲೋ ಗಜಕರ್ಣಕಃ।
ಲಂಬೋದರಶ್ಚ ವಿಕಟೋ ವಿಘ್ನರಾಜೋ ಗಣಾಧಿಪಃ ॥1॥

ಧೂಮಕೇತುರ್ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷೋ ಫಾಲಚಂದ್ರೋ ಗಜಾನನಃ।
ದ್ವಾದಶೈತಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಯಃ ಪಠೇಚ್ಛೃಣುಯಾದಪಿ ॥2॥

ವಿದ್ಯಾರಂಭೇ ವಿವಾಹೇ ಚ ಪ್ರವೇಶೇ ನಿರ್ಗಮೇ ತಥಾ ।
ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ವಿಘ್ನಸ್ತಸ್ಯ ನ ಜಾಯತೇ ॥3॥

ಅಭೀಪ್ಸಿತಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪೂಜಿತೋ ಯಃ ಸುರೈರಪಿ ।
ಸರ್ವವಿಘ್ನಚ್ಛಿದೇ ತಸ್ಮೈ ಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ॥4॥

ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ ಗೃತ್ಸಮದ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ ಗಣಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಗಣಪತ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ ಗಣಪತಿಂ ಹವಾಮಹೇ ಕವಿಂ ಕವೀನಾಮುಪಮಶ್ರವಸ್ತಮಮ್ । ಜ್ಯೇಷ್ಠರಾಜಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತ ಆ ನಃ ಶೃಣ್ವನ್ನೂತಿಭಿಃ ಸೀದ ಸಾದನಮ್ ॥

ಗಣಪತಿಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭೂಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ। ಓಂ ಭುವಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ। ಓಂ ಸ್ವಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ। ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆವಾಹಯಾಮಿ ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಸ್ವಾಗತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪಾದಯೋಃ ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಉಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಭರಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ । ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ।

ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ಗುಡೋಪಹಾರಮಹಾ-ನೈವೇದ್ಯಂ ನಿವೇದಯಾಮಿ । ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ನಿಷುಸೀದೇತಿ ವೈರೂಪೋ ನಭಃಪ್ರಭೇದನ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಗಣಪತಿರ್ದೇವತಾ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ನಿಷುಸೀದ ಗಣಪತೇ ಗಣೇಷು ತ್ವಾಮಾಹುರ್ವಿಪ್ರತಮಂ ಕವೀನಾಮ್।
ನ ಋತೇ ತ್ವತ್ ಕ್ರಿಯತೇ ಕಿಂ ಚನಾರೇ ಮಹಾಮರ್ಕಂ ಮಘವನ್ ಚಿತ್ರಮರ್ಚ ॥

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜಾಃ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ವಕ್ರತುಂಡ ಮಹಾಕಾಯ ಬಾಲಸೂರ್ಯಸಮಪ್ರಭ ।
ಅವಿಘ್ನಂ ಕುರು ಮೇ ದೇವ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವದಾ ॥

ರಕ್ತಾಂಬರೋ ರಕ್ತತನೂ ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಃ ।
ಮಹೋದರೋ ಗಜಮುಖಃ ಪಾಶದಂತಾಂಕುಶಾಭಯೇ ।
ಬಿಭ್ರದ್ ಧ್ಯೇಯೋ ವಿಘ್ನಹರಃ ಕಾಮದಸ್ತ್ವರಯಾ ಹ್ಯಯಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಹೇ ದೇವ! ನಿರ್ವಿಘ್ನಂ ಕುರು ॥

(ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕೈಮುಗಿದು ನಾನು ಮುಂದೆ ಆಚರಿಸುವ ಪೂಜೆ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆದು ಫಲಪ್ರದವಾಗಲಿಯೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು)

ಕಲಶಪೂಜಾ

ಯಾವುದೇ ದೇವತಾರಾಧನೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಕಲಶಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಕೆಲವರು ದೇವರ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಕಲಶವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತತ್ತ್ವಾಯಾಮೀತಿ ಶುನಃಶೇಪಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ವರುಣೋ ದೇವತಾ । ಕಲಶಮಧ್ಯೇ ವರುಣಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತತ್ತ್ವಾಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಂದಮಾನಸ್ತದಾ ಶಾಸ್ತೇ ಯಜಮಾನೋ ಹವಿರ್ಭಿಃ ಅಹೇಳಮಾನೋ ವರುಣೇಹ ಬೋಧ್ಯುರುಶಂಸ ಮಾ ನ ಆಯುಃ ಪ್ರ ಮೋಷೀಃ ॥

ಓಂ ಭೂಃ ವರುಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ವರುಣಮಾವಾಹ ಯಾಮಿ। ಓಂ ಸ್ವಃ ವರುಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ವರುಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ।

ಕಲಶಸ್ಯ ಮುಖೇ ವಿಷ್ಣುಃ ಕಂಠೇ ರುದ್ರಃ ಸಮಾಶ್ರಿತಃ ।
ಮೂಲೇ ತತ್ರ ಸ್ಥಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಧ್ಯೇ ಮಾತೃಗಣಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ॥1॥

ಕುಕ್ಷೌ ತು ಸಾಗರಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಾ ವಸುಂಧರಾ ।
ಋಗ್ವೇದೋಽಥ ಯಜುರ್ವೇದಃ ಸಾಮವೇದೋ ಹ್ಯಥರ್ವಣಃ ॥2॥

ಅಂಗೈಶ್ಚ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಕಲಶಾಂಬುಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ ।
ಶಾಂತಿಃ ಪುಷ್ಟಿಶ್ಚ ಗಾಯತ್ರೀ ಸಾವಿತ್ರೀ ಚ ಸರಸ್ವತೀ ॥3॥

ಆಯಾಂತು ಮಮ(ಯಜಮಾನಸ್ಯ)ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ದುರಿತಕ್ಷಯಕಾರಕಾಃ ।
ಸರ್ವೇ ಸಮುದ್ರಾಃ ಸರಿತಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಜಲದಾ ನದಾಃ ॥4॥

ಗಂಗೇ ಚ ಯಮುನೇ ಚೈವ ಗೋದಾವರಿ ಸರಸ್ವತಿ ।
ನರ್ಮದೇ ಸಿಂಧು ಕಾವೇರಿ ಜಲೇಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ॥5॥

ಆವಾಹಿತದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಆವಾಹಯಾಮಿ ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ವಾಗತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ।

ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಉಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಭರಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ನಾನಾವಿಧಪರಿಮಳಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ । ಕಲಶದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ಗುಡೋಪಹಾರ (ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಕದಳೀಫಲ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.) ಮಹಾನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಕಲಶದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ದೀಪಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರ ಆವಾಹನೆ

ಓಂ ಅಸುನೀತೇ ಪುನರಸ್ಮಾಸು ಚಕ್ಷುಃ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಮಿಹ ನೋ ಧೇಹಿ ಭೋಗಮ್। ಜ್ಯೋಕ್ ಪಶ್ಯೇಮ ಸೂರ್ಯಮುಚ್ಚರಂತಮನುಮತೇ ಮೃಳಯಾ ನಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ಓಂ ॥ ಓಂ ಪುನರ್ನೋ ಅಸುಂ ಪೃಥಿವೀ ದದಾತು ಪುನರ್ದ್ಯೌರ್ದೇವೀ ಪುನರಂತರಿಕ್ಷಮ್ ॥ ಪುನರ್ನಃ ಸೋಮಸ್ತನ್ವಂ ದದಾತು ಪುನಃ ಪೂಷಾ ಪಥ್ಯಾಂ೩ಯಾ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥ ಓಂ ॥

ತತ್ವನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥ (ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿರಿ) ಏತೇಷಾಂ ತತ್ವಮಂತ್ರಾಣಾಮ್ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ) ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ (ಮುಖೇ) ಶಕ್ತ್ಯಾದಿತತ್ವರೂಪೀ ಪುರುಷಾದಿತತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮೀ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ (ಹೃದಯೇ) ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓ ಭೂಃ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭುವಃ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ

ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್।

ಪ್ರಧಾನೋಪಮವರ್ಣಾನಿ ದ್ವಿಭುಜಾನ್ಯಶೇಷತಃ।
ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟಾನ್ಯೇವ ಪ್ರಧಾನಂ ತಂ ಹರಿಂ ಪ್ರತಿ ॥

ಶಕ್ತ್ಯಾದಿತತ್ವರೂಪಿಪುರುಷಾದಿತತ್ವಾಂಯರ್ಾಮಿಶ್ರೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಂ ಪರಾಯ ಶಕ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।
ಓಂ ಪರಾಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।
ಓಂ ಪರಾಯ ಸಂವಿದಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।
ಓಂ ಪರಾಯ ಸ್ಫೂರ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।
ಓಂ ಪರಾಯ ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।
ಓಂ ಪರಾಯ ಕಲಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।
ಓಂ ಪರಾಯ ವಿದ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।
ಓಂ ಪರಾಯ ಮತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।
ಓಂ ಪರಾಯ ನಿಯತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।
ಓಂ ಪರಾಯ ಮಾಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।
ಓಂ ಪರಾಯ ಕಾಲಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।
ಓಂ ಪರಾಯ ಪುರುಷಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।

(ಈ ಹನ್ನೆರಡನ್ನು ಮಾಲಾಕಾರವಾಗಿ ಹೃದಯಮುಟ್ಟಿ ಜಪಿಸಬೇಕು)

ತತ್ತದವಯವೇಷು ದೇವತಾನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಪರಾಯ ಅವ್ಯಕ್ತಾತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೇಭಾರತೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ಬಲಗೈ) ಓಂ ಪರಾಯ ಮಹದಾತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ಎಡಗೈ) ಓಂ ಪರಾಯ

ಅಹಂಕಾರತ್ಮನೇ ಗರುಡಶೇಷರುದ್ರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ (ಬಲತೊಡೆ) ಓಂ ಪರಾಯ ಮನ ಆತ್ಮನೇ ಸ್ಕಂದೇಂದ್ರಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ಎಡತೊಡೆ)

(ಬಲಗೈ ಐದು ಬೆರಳು) ಓಂ ಪರಾಯ ತ್ವಗಾತ್ಮನೇ ಪ್ರಾಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಶ್ರೋತ್ರಾತ್ಮನೇ ದಿಗ್ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಚಕ್ಷುರಾತ್ಮನೇ ಸೂರ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಜಿಹ್ವಾತ್ಮನೇ ವರುಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಘ್ರಾಣಾತ್ಮನೇ ಅಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥

(ಎಡಗೈ ಐದು ಬೆರಳು) ಓಂ ಪರಾಯ ವಾಗಾತ್ಮನೇ ವಹ್ನಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾಣ್ಯಾತ್ಮನೇ ದಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾದಾತ್ಮನೇ ಜಯಂತಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಉಪಸ್ಥಾತ್ಮನೇ ಮನವೇ ನಮಃ ॥

(ಬಲಪಾದದ ಐದು ಬೆರಳು) ಓಂ ಪರಾಯ ಶಬ್ದಾತ್ಮನೇ ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರಾಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಸ್ಪರ್ಶಾತ್ಮನೇ ಅಪಾನಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ರೂಪಾತ್ಮನೇ ವ್ಯಾನಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ರಸಾತ್ಮನೇ ಉದಾನಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಗಂಧಾತ್ಮನೇ ಸಮಾನಾಯ ನಮಃ ॥

(ಎಡಪಾದದ ಐದು ಬೆರಳು) ಓಂ ಪರಾಯ ಆಕಾಶಾತ್ಮನೇ ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ವಾಯವೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ತೇಜ ಆತ್ಮನೇ ವಹ್ನಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಅಬಾತ್ಮನೇ ವರುಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮನೇ ಧರಾಯೈ ನಮಃ ॥

ಅನೇನ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸೇನ ಭಗವಾಂಸ್ತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥

ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥ (ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ)

ಋಷ್ಯಾದಿನ್ಯಾಸಃ

ಏತೇಷಾಂ ಮಾತೃಕಾಮಂತ್ರಾಣಾಮ್ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ) । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ (ಮುಖೇ) । ಅಜಾದಿರೂಪೀ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ (ಹೃದಯೇ) ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಪಂಚಾಂಗನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಭೂಃ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭುವಃ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ॥

ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ ಆರಂಭ

ಧ್ಯಾನಮ್

ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರನ್ನು ದೀಪದ ಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ತಾದೃಗ್ರೂಪಾಶ್ಚ ಪಂಚಾಶಜ್ಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾಭಯೋದ್ಯತಾಃ ।
ಟಂಕೀ ಧನ್ವೀ ಚ ದಂಡೀ ಚ ತತ್ತದ್ಯುಕ್ತಾಸ್ತು ವಾಮತಃ ॥

ಅಜಾದಿರೂಪಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಅಜಾದಿರೂಪಿ-ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅಸ್ಯಾಂ ಮೂರ್ತೌ ಭಗವತಃ ಸಾನಿಧ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

(ಮುಖದಲ್ಲಿ) ಓಂ ಅಂ ಅಜಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಆಂ ಆನಂದಾಯ ನಮಃ॥ ಓಂ ಇಂ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಈಂ ಈಶಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಉಂ ಉಗ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಊಂ ಊರ್ಜಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಋಂ ಋತಂಭರಾಯ ನಮಃ ॥

ಓಂ ಋೂಂ ಋೂಫಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಲೃಂ ಲೃಶಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಲೄಂ ಲೄಜಯೇ ನಮಃ॥ ಓಂ ಏಂ ಏಕಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಐಂ ಐರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಓಂ ಓಜೋಭೃತೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಔಂ ಔರಸಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಅಂ ಅಂತಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಅಃ ಅರ್ಧಗರ್ಭಾಯ ನಮಃ ॥

(ಬಲಗೈ) ಓಂ ಕಂ ಕಪಿಲಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಖಂ ಖಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಗಂ ಗರುಡಾಸನಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಘಂ ಘರ್ಮಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಙಂ ಙಸಾರಾಯ ನಮಃ ॥

(ಎಡಗೈ) ಓಂ ಚಂ ಚಾರ್ವಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಛಂ ಛಂದೋಗಮ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಜಂ ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಝಂ ಝಾಟಿತಾರಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಞಂ ಞಮಾಯ ನಮಃ ॥

(ಬಲಗಾಲು) ಓಂ ಟಂ ಟಂಕಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಠಂ ಠಲಕಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಡಂ ಡರಕಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಢಂ ಢರಿಣೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಣಂ ಣಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥

(ಎಡಗಾಲು) ಓಂ ತಂ ತಾರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಥಂ ಥಭಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ದಂ ದಂಡಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಧಂ ಧನ್ವಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ನಂ ನಮ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥

(ಹೊಟ್ಟೆಯಭಾಗ ಗುಹ್ಯ) ಓಂ ಪಂ ಪರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಫಂ ಫಲಿನೇ ನಮಃ॥ ಓಂ ಬಂ ಬಲಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭಂ ಭಗಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಮಂ ಮನವೇ ನಮಃ ॥

(ತ್ವಕ್, ಚರ್ಮ, ರಕ್ತ, ಮಾಂಸ, ಮಜ್ಜಾ, ಮೇದಸ್ಸು, ಅಸ್ಥಿ) ಓಂ ಯಂ ಯಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ರಂ ರಾಮಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಲಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ವಂ ವರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಶಂ ಶಾಂತಸಂವಿದೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಷಂ

ಷಡ್ಗುಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಸಂ ಸಾರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಹಂ ಹಂಸಾಯ ನಮಃ॥ (ಪ್ರಾಣಃ) ಓಂ ಳಂ ಳಾಳುಕಾಯ ನಮಃ ॥ (ಜೀವ) ಓಂ ಕ್ಷಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ॥

ಅನೇನ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೇನ ಭಗವನ್ ಅಜಾದಿರೂಪೀಶ್ರೀಮನ್ನೃಧ್ವಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಃ

'ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾನ ಓಮ್' (ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಬೇಕು)

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಸ್ಯ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ) ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ (ಮುಖೇ) ಶ್ರೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ (ಹೃದಯೇ)॥

ಓಂ ಕೃದ್ಧೋಲ್ಕಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಮಹೋಲ್ಕಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ವೀರೋಲ್ಕಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಓಂ ದ್ಯೂಲ್ಕಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಸಹಸ್ರೋಲ್ಕಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ । (ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ)

ಧ್ಯಾನಮ್

ಉದ್ಯದ್ಭಾಸ್ವತ್ಸಮಾಭಾಸಶ್ಚಿದಾನಂದೈಕದೇಹವಾನ್

ಚಕ್ರಶಂಖಗದಾಪದ್ಮಧರೋ ಧ್ಯೇಯೋಽಹಮೀಶ್ವರಃ ।

ಲಕ್ಷ್ಮೀಧರಾಭ್ಯಾಮಾಶ್ಲಿಷ್ಟಃ ಸ್ವಮೂರ್ತಿಗಣಮಧ್ಯಗಃ

ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಶಿವಾಹೀಶವಿಪೈಃ ಶಕ್ರಾದಿಕೈರಪಿ ॥

ಸೇವ್ಯಮಾನೋಽಧಿಕಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ನಿತ್ಯನಿಃಶೇಷಶಕ್ತಿಮಾನ್ ।

ಮೂರ್ತಯೋಽಷ್ಟಾವಭಿಧ್ಯೇಯಾಶ್ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭಯೈಃ ।

ಯುಕ್ತಾಃ ಪ್ರದೀಪವರ್ಣಾಶ್ಚ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ ॥

ಬಿಂಬೋಽಸಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬೋಽಸ್ಮಿ ತವ ಯದ್ಯಪಿ ಚಾಂತರಮ್ ।

ಸ್ವಾಮಿನ್ನಿರ್ದೋಷಮದ್ದೋಷಂ ವಿರೇಚಯ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।

ಚಕ್ರಶಂಖವರಾಭೀತಿಹಸ್ತಾನ್ಯೇತಾನಿ ಸರ್ವಶಃ ।

ಮೂಲರೂಪಸವರ್ಣಾನಿ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಾ ಶಿಖೋಚ್ಯತೇ ॥

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ, ಪ್ರತಿಮಾಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರಜಪಪೂರ್ವಕನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಸೃಷ್ಟಿನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ ।	ಶಿರಸಿ
ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ ।	ನೇತ್ರಯೋಃ
ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ।	ನಾಸಯೋಃ
ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ ।	ವಾಚಿ
ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಹೃದಯೇ
ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ನಾಭೌ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಜಾನ್ವೋ
ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಪಾದಯೋಃ

ಸ್ಥಿತಿನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ ।	ಶಿರಸಿ
ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ ।	ನೇತ್ರಯೋಃ
ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ।	ನಾಸಯೋಃ
ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ ।	ವಾಚಿ

ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ।	ಪಾದಯೋಃ
ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ।	ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ।	ನಾಭೌ
ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ।	ಹೃದಯೇ

ಲಯನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ।	ಪಾದಯೋಃ
ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ।	ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ।	ನಾಭೌ
ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ।	ಹೃದಯೇ
ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ।	ವಾಚಿ
ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ।	ನಾಸಯೋಃ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ।	ನೇತ್ರಯೋಃ
ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ।	ಶಿರಸಿ

॥ ಓಂ ಓಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥

ಒಂದು ತುಳಸೀದಳವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿರುವ ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹದೇವರಿಗೆ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸುಷುಮ್ನಾನಾಡಿಯಿಂದ ನಾಸಿಕಪುಟದ ಮೂಲಕ ತುಳಸಿಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರು ಆಗಮಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ ದೇವನಿಗೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಮೊದಲು ಷೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ೧೨ ಬಾರಿ ಓಂ ಎಂದು ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಒಮ್ಮೆ ಓಂ ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿದಾಗ ತತ್‌ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕಾರವಾಯಿತೆಂದು ಅರಿಯಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆ ದೇವನು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು.

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಏಹ್ಯೇಹಿ, ಮದ್‌ಹೃತ್ಕಮಲಮಧ್ಯಸ್ಥಿತ ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯಪೀಠಸ್ಥಿತ ಏತದ್‌ಧಾತುಮಯಪ್ರತಿಮಾಂತಸ್ಥಿತ-ತೇಜಸ್ಸಾರಮಯಭೂತ ಪ್ರತಿಮಾಂತಸ್ಥಿತ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಮಾಮಧ್ಯೇ ರಮಯಾ ಸಹ ಕ್ಷೀರನೀರವದಾಸೀನಸ್ವಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಹೃತ್ಕಮಲಾತ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಆವಾಹಿತೋ ಭವ । ಸ್ಥಾಪಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿರುದ್ಧೋ ಭವ । ಅವಕುಂಠಿತೋ ಭವ । ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭವ । ವರದೋ ಭವ । ಪ್ರಸೀದ । ಪ್ರಸೀದ । (ಆವಾಹನಾದಿ ಸಪ್ತಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶಯೇತ್)

ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ ಆರಂಭ

ಧ್ಯಾನಮ್

ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರನ್ನು ದೀಪದ ಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶಾಂತಂ ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥಂ ಶಶಿಧರಮಕುಟಂ ಪಂಚವಕ್ತ್ರಂ ತ್ರಿನೇತ್ರಂ
ಶೂಲಂ ವಜ್ರಂ ಚ ಖಡ್ಗಂ ಪರಶುಮಭಯಕಂ ದಕ್ಷಭಾಗೇ ವಹಂತಮ್ ।
ನಾಗಂ ಪಾಶಂ ಚ ಘಂಟಾಂ ಪ್ರಲಯಹುತವಹಂ ಸಾಂಕುಶಂ ವಾಮಭಾಗೇ
ನಾನಾಲಂಕಾರಯುಕ್ತಂ ಸ್ಫಟಿಕಮಣಿನಿಭಂ ಪಾರ್ವತೀಶಂ ನಮಾಮಿ ॥
ವಂದೇ ಹರಂ ವರದಶೂಲಕಪಾಲಹಸ್ತಂ
ಸಾಭೀತಿಮದ್ರಿಸುತಯೋಜ್ಜ್ವಲದೇಹಕಾಂತ್ಯಾ ।
ವಾಮೋರುಪೀಠಗತಯಾ ನಿಜವಾಮಹಸ್ತ-
ನ್ಯಸ್ತಾರುಣೋತ್ಪಲಯುಜಾ ಪರಿರಬ್ಧದೇಹಮ್ ॥
ಕುಂಕುಮೋಪರಿ ಲಿಪ್ತಾಂಗಾಂ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಮ್ ।
ನೀಲಕಂಠಪ್ರಿಯಾಂ ಗೌರೀಂ ವಂದೇಽಹಂ ಮಂಗಲಾಹ್ವಯಮ್ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಪಾದಯೋಃ
ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ನಾಭೌ
ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಹೃದಯೇ

ಲಯನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ ।	ಪಾದಯೋಃ
ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ ।	ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ।	ನಾಭೌ
ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ ।	ಹೃದಯೇ
ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ವಾಚಿ
ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ನಾಸಯೋಃ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ನೇತ್ರಯೋಃ
ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಶಿರಸಿ

॥ ಓಂ ಓಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥

ಒಂದು ತುಳಸೀದಳವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿರುವ ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹದೇವರಿಗೆ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸುಷುಮ್ನಾನಾಡಿಯಿಂದ ನಾಸಿಕಪುಟದ ಮೂಲಕ ತುಳಸಿಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರು ಆಗಮಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ ದೇವನಿಗೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಮೊದಲು ಷೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ೧೬ ಬಾರಿ ಓಂ ಎಂದು ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಒಮ್ಮೆ ಓಂ ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿದಾಗ ತತ್‌ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕಾರವಾಯಿತೆಂದು ಅರಿಯಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆ ದೇವನು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು.

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಏಹ್ಯೇಹಿ, ಮದ್‌ಹೃತ್ಕಮಲಮಧ್ಯಸ್ಥಿತ ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯಪೀಠಸ್ಥಿತ ಏತದ್‌ಧಾತುಮಯಪ್ರತಿಮಾಂತಸ್ಥಿತ-ತೇಜಸ್ಸಾರಮಯಭೂತ ಪ್ರತಿಮಾಂತಸ್ಥಿತ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಮಾಮಧ್ಯೇ ರಮಯಾ ಸಹ ಕ್ಷೀರನೀರವದಾಸೀನಸ್ವಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಹೃತ್ಕಮಲಾತ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಆವಾಹಿತೋ ಭವ । ಸ್ಥಾಪಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿರುದ್ಧೋ ಭವ । ಅವಕುಂಠಿತೋ ಭವ । ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭವ । ವರದೋ ಭವ । ಪ್ರಸೀದ । ಪ್ರಸೀದ । (ಆವಾಹನಾದಿ ಸಪ್ತಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶಯೇತ್)

ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ ಆರಂಭ

ಧ್ಯಾನಮ್

ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರನ್ನು ದೀಪದ ಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶಾಂತಂ ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥಂ ಶಶಿಧರಮಕುಟಂ ಪಂಚವಕ್ತ್ರಂ ತ್ರಿನೇತ್ರಂ
ಶೂಲಂ ವಜ್ರಂ ಚ ಖಡ್ಗಂ ಪರಶುಮಭಯಕಂ ದಕ್ಷಭಾಗೇ ವಹಂತಮ್ ।
ನಾಗಂ ಪಾಶಂ ಚ ಘಂಟಾಂ ಪ್ರಲಯಹುತವಹಂ ಸಾಂಕುಶಂ ವಾಮಭಾಗೇ
ನಾನಾಲಂಕಾರಯುಕ್ತಂ ಸ್ಫಟಿಕಮಣಿನಿಭಂ ಪಾರ್ವತೀಶಂ ನಮಾಮಿ ॥
ವಂದೇ ಹರಂ ವರದಶೂಲಕಪಾಲಹಸ್ತಂ
ಸಾಭೀತಿಮದ್ರಿಸುತಯೋಜ್ಜ್ವಲದೇಹಕಾಂತ್ಯಾ ।
ವಾಮೋರುಪೀಠಗತಯಾ ನಿಜವಾಮಹಸ್ತ-
ನ್ಯಸ್ತಾರುಣೋತ್ಪಲಯುಜಾ ಪರಿರಬ್ಧದೇಹಮ್ ॥
ಕುಂಕುಮೋಪರಿ ಲಿಪ್ತಾಂಗಾಂ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಮ್ ।
ನೀಲಕಂಠಪ್ರಿಯಾಂ ಗೌರೀಂ ವಂದೇಽಹಂ ಮಂಗಲಾಹ್ವಯಮ್ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಪಾದಯೋಃ
ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ನಾಭೌ
ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಹೃದಯೇ

ಲಯನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಓಂ ವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ ।	ಪಾದಯೋಃ
ಓಂ ನಂ ತೈಜಸಾಯ ನಮಃ ।	ಜಾನ್ವೋಃ
ಓಂ ಮೋಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ।	ನಾಭೌ
ಓಂ ನಾಂ ತುರ್ಯಾಯ ನಮಃ ।	ಹೃದಯೇ
ಓಂ ರಾಂ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ವಾಚಿ
ಓಂ ಯಂ ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ನಾಸಯೋಃ
ಓಂ ಣಾಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ನೇತ್ರಯೋಃ
ಓಂ ಯಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ।	ಶಿರಸಿ

॥ ಓಂ ಓಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥

ಒಂದು ತುಳಸೀದಳವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿರುವ ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹದೇವರಿಗೆ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸುಷುಮ್ನಾನಾಡಿಯಿಂದ ನಾಸಿಕಪುಟದ ಮೂಲಕ ತುಳಸಿಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರು ಆಗಮಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ ದೇವನಿಗೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಮೊದಲು ಷೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ೧೨ ಬಾರಿ ಓಂ ಎಂದು ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಒಮ್ಮೆ ಓಂ ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿದಾಗ ತತ್‌ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕಾರವಾಯಿತೆಂದು ಅರಿಯಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆ ದೇವನು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು.

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಏಹ್ಯೇಹಿ, ಮದ್‌ಹೃತ್ಕಮಲಮಧ್ಯಸ್ಥಿತ ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯಪೀಠಸ್ಥಿತ ಏತದ್‌ಧಾತುಮಯಪ್ರತಿಮಾಂತಸ್ಥಿತ-ತೇಜಸ್ಸಾರಮಯಭೂತ ಪ್ರತಿಮಾಂತಸ್ಥಿತ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಮಾಮಧ್ಯೇ ರಮಯಾ ಸಹ ಕ್ಷೀರನೀರವದಾಸೀನಸ್ವಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಹೃತ್ಕಮಲಾತ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಆವಾಹಿತೋ ಭವ । ಸ್ಥಾಪಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿರುದ್ಧೋ ಭವ । ಅವಕುಂಠಿತೋ ಭವ । ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭವ । ವರದೋ ಭವ । ಪ್ರಸೀದ । ಪ್ರಸೀದ । (ಆವಾಹನಾದಿ ಸಪ್ತಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶಯೇತ್)

ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ ಆರಂಭ

ಧ್ಯಾನಮ್

ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರನ್ನು ದೀಪದ ಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶಾಂತಂ ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥಂ ಶಶಿಧರಮಕುಟಂ ಪಂಚವಕ್ತ್ರಂ ತ್ರಿನೇತ್ರಂ
ಶೂಲಂ ವಜ್ರಂ ಚ ಖಡ್ಗಂ ಪರಶುಮಭಯಕಂ ದಕ್ಷಭಾಗೇ ವಹಂತಮ್ ।
ನಾಗಂ ಪಾಶಂ ಚ ಘಂಟಾಂ ಪ್ರಲಯಹುತವಹಂ ಸಾಂಕುಶಂ ವಾಮಭಾಗೇ
ನಾನಾಲಂಕಾರಯುಕ್ತಂ ಸ್ಫಟಿಕಮಣಿನಿಭಂ ಪಾರ್ವತೀಶಂ ನಮಾಮಿ ॥
ವಂದೇ ಹರಂ ವರದಶೂಲಕಪಾಲಹಸ್ತಂ
ಸಾಭೀತಿಮದ್ರಿಸುತಯೋಜ್ಜ್ವಲದೇಹಕಾಂತ್ಯಾ ।
ವಾಮೋರುಪೀಠಗತಯಾ ನಿಜವಾಮಹಸ್ತ-
ನ್ಯಸ್ತಾರುಣೋತ್ಪಲಯುಜಾ ಪರಿರಬ್ಧದೇಹಮ್ ॥
ಕುಂಕುಮೋಪರಿ ಲಿಪ್ತಾಂಗಾಂ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಮ್ ।
ನೀಲಕಂಠಪ್ರಿಯಾಂ ಗೌರೀಂ ವಂದೇಽಹಂ ಮಂಗಲಾಹ್ವಯಮ್ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಆವಾಹನಮ್

ಪಾರ್ವತಿ-ಪರಮೇಶ್ವರರನ್ನು ದೀಪದಲ್ಲಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮಧರಂ ದೇವಂ ಸಿತಭಸ್ಮಾನುಲೇಪನಮ್ ।
ಆವಾಹಯಾಮ್ಯುಮಾಕಾಂತಂ ನಾನಾಭರಣಭೂಷಿತಮ್ ॥

ಆವಾಹಯಾಮಿ ತ್ವಾಂ ದೇವಿ ಪೂಜಾರ್ಥಂ ಶಿವವಲ್ಲಭೇ ।
ದಯಾಂ ಕುರು ಮಯಿ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಸ್ಥಿರಾ ಭವ ಹರಪ್ರಿಯೇ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಆವಾಹಯಾಮಿ ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಆಸನಮ್

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಏರಿಸಿ ಆಸನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ.

ಗಂಗಾಧರ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ತ್ರಿನೇತ್ರ ವೃಷಭಧ್ವಜ ।
ಮೌಕ್ತಿಕಾಸನಸಂಸ್ಥಾಯ ದದಾಮ್ಯಾಸನಮುತ್ತಮಮ್ ॥

ಸ್ವರ್ಣೇನ ಚಾಸನಂ ದಿವ್ಯಂ ರತ್ನಮಾಣಿಕ್ಯಶೋಭಿತಮ್ ।
ಮಯಾನೀತಂ ಗೃಹಾಣತ್ವಂ ಗೌರಿ ಕೌಮಾರಿವಲ್ಲಭೇ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಪಾದ್ಯಮ್

ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕು.

ಗಂಗಾಜಲಸಮಾಯುಕ್ತಂ ರಕ್ತಸಂಧ್ಯಕಸೌರಭಮ್ ।
ಪಾದ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ಭಗವನ್ ಮಹಾದೇವ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಸುವಾಸಿತಂ ಜಲಂ ರಮ್ಯಂ ಸರ್ವತೀರ್ಥಸಮುದ್ಭವಮ್ ।
ಪಾದ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವಿ ತ್ವಂ ಸರ್ವದೇವ ನಮಸ್ಕೃತೇ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಅರ್ಘ್ಯಮ್

ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕು.

ತೋಯಕ್ಷೀರಕುಶಾಗ್ರೈಶ್ಚ ಮಿಶ್ರಿತಂ ತಾಮ್ರಪಾತ್ರಕೇ ।
ಅರ್ಘ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ಭಗವನ್ನೀಶ್ವರಾಯ ನಮೋನಮಃ ॥
ಶುದ್ಧೋದಕಂ ಚ ಪಾತ್ರಸ್ಥಂ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಮಿಶ್ರಿತಮ್ ।
ಅರ್ಘ್ಯಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ತೇ ದೇವಿ ಗೃಹಾಣ ಸುರಪೂಜಿತೇ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಆಚಮನಮ್

ಉದ್ಧರಣೆಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಮೂರು ಬಾರಿ ಹಾಕಿರಿ.

ಗಂಗಾಜಲಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಸುಗಂಧೋಶೀರಶೀತಲಮ್ ।
ಗೃಹಾಣಾಚಮನಂ ದೇವ ಸದಾಶಿವ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥
ಸುವರ್ಣಕಲಶಾನೀತಂ ಚಂದನಾಗರು ಸಂಯುತಮ್ ।
ಗೃಹಣಾಚಮನಂ ದೇವಿ ಮಯಾದತ್ತಂ ಶುಭಪ್ರದೇ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಆವಾಹನಮ್

ಪಾರ್ವತಿ-ಪರಮೇಶ್ವರರನ್ನು ದೀಪದಲ್ಲಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮಧರಂ ದೇವಂ ಸಿತಭಸ್ಮಾನುಲೇಪನಮ್ ।
ಆವಾಹಯಾಮ್ಯುಮಾಕಾಂತಂ ನಾನಾಭರಣಭೂಷಿತಮ್ ॥

ಆವಾಹಯಾಮಿ ತ್ವಾಂ ದೇವಿ ಪೂಜಾರ್ಥಂ ಶಿವವಲ್ಲಭೇ ।
ದಯಾಂ ಕುರು ಮಯಿ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಸ್ಥಿರಾ ಭವ ಹರಪ್ರಿಯೇ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಆವಾಹಯಾಮಿ ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಆಸನಮ್

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಏರಿಸಿ ಆಸನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ.

ಗಂಗಾಧರ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ತ್ರಿನೇತ್ರ ವೃಷಭಧ್ವಜ ।
ಮೌಕ್ತಿಕಾಸನಸಂಸ್ಥಾಯ ದದಾಮ್ಯಾಸನಮುತ್ತಮಮ್ ॥

ಸ್ವರ್ಣೇನ ಚಾಸನಂ ದಿವ್ಯಂ ರತ್ನಮಾಣಿಕ್ಯಶೋಭಿತಮ್ ।
ಮಯಾನೀತಂ ಗೃಹಾಣತ್ವಂ ಗೌರಿ ಕೌಮಾರಿವಲ್ಲಭೇ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಪಾದ್ಯಮ್

ದೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕು.

ಗಂಗಾಜಲಸಮಾಯುಕ್ತಂ ರಕ್ತಸಂಧ್ಯಕಸೌರಭಮ್ ।
ಪಾದ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ಭಗವನ್ ಮಹಾದೇವ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಸುವಾಸಿತಂ ಜಲಂ ರಮ್ಯಂ ಸರ್ವತೀರ್ಥಸಮುದ್ಭವಮ್ ।
ಪಾದ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವಿ ತ್ವಂ ಸರ್ವದೇವ ನಮಸ್ಕೃತೇ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಅರ್ಘ್ಯಮ್

ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕು.

ತೋಯಕ್ಷೀರಕುಶಾಗ್ರೈಶ್ಚ ಮಿಶ್ರಿತಂ ತಾಮ್ರಪಾತ್ರಕೇ ।
ಅರ್ಘ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ಭಗವನ್ನೀಶ್ವರಾಯ ನಮೋನಮಃ ॥
ಶುದ್ಧೋದಕಂ ಚ ಪಾತ್ರಸ್ಥಂ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಮಿಶ್ರಿತಮ್ ।
ಅರ್ಘ್ಯಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ತೇ ದೇವಿ ಗೃಹಾಣ ಸುರಪೂಜಿತೇ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಆಚಮನಮ್

ಉದ್ಧರಣೆಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಮೂರು ಬಾರಿ ಹಾಕಿರಿ.

ಗಂಗಾಜಲಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಸುಗಂಧೋಶೀರಶೀತಲಮ್ ।
ಗೃಹಾಣಾಚಮನಂ ದೇವ ಸದಾಶಿವ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥
ಸುವರ್ಣಕಲಶಾನೀತಂ ಚಂದನಾಗರು ಸಂಯುತಮ್ ।
ಗೃಹಣಾಚಮನಂ ದೇವಿ ಮಯಾದತ್ತಂ ಶುಭಪ್ರದೇ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಮಧುಪರ್ಕಃ

ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಮೊಸರು ಹಾಗೂ ತುಪ್ಪ ಈ ಮೂರನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ.

ದಧಿಮಧ್ವಾಜ್ಯಸಮ್ಮಿಶ್ರಮುಮಾಕಾಂತ ಸದಾಶಿವ ।
ಮಧುಪರ್ಕಂ ದದಾನೀಶ ಪ್ರಸೀದ ಪರಮೇಶ್ವರ ॥

ದಧ್ಯಾಜ್ಯಮಧುಸಂಯುಕ್ತಂ ಸ್ವರ್ಣಪಾತ್ರಸ್ಥಿತಂ ಶುಭಮ್ ।
ಮಧುಪರ್ಕಂ ಗೃಹಾಣೇದಂ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾಯಿನೀ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಪುನರಾಚಮನಮ್

ಉದ್ಧರಣೆಯಿಂದ ಮೂರು ಬಾರಿ ನೀರನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಅಂಬಿಕಾರ್ಧಶರೀರಾಯ ಚಂದ್ರಾರ್ಧಕೃತಶೇಖರ ।
ಪುನರಾಚಮನಂ ದೇವ ಗೃಹಾಣ ವರದೋ ಭವ ॥

ಕಾಮಾರಿವಲ್ಲಭೇ ದೇವಿ ಕುರ್ವಾಚಮನಮಂಬಿಕೇ ।
ನಿರಂತರಮಹಂ ವಂದೇ ಚರಣೌ ತವ ಪಾರ್ವತೀ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನಮ್

ಕ್ಷೀರಸ್ನಾನಮ್

ಹೂ ಅನ್ನು ಪಂಚಾಮೃತದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ದೇವಿಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು

ಕಾಮಧೇನುಸಮುದ್ಭೂತಂ ಸುಧಾಸ್ವಾದುತರಂ ಶುಭಮ್ ।
ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಧವಲಂ ಕ್ಷೀರಮರ್ಪಯೇ ಪರಮೇಶ್ವರ ॥

ಸುರಭೇಸ್ತು ಸಮುದ್ಭೂತಂ ದೇವಾನಾಮಪಿ ದುರ್ಲಭಮ್ ।
ಪಯೋ ದದಾಮಿ ದೇವೇಶಿ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥
ಓಂ ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಸಮೇತು ತೇ ವಿಶ್ವತಃ ಸೋಮ ವೃಷ್ಣ್ಯಮ್ ।
ಭವಾ ವಾಜಸ್ಯ ಸಂಗಥೇ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಕ್ಷೀರಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ದಧಿಸ್ನಾನಮ್

ಮೊಸರಿನಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು

ಕಪಿಲಾಕ್ಷೀರಸಂಜಾತಂ ದಧಿ ಚಂದ್ರಮನೋಹರಮ್ ।
ಸ್ನಾನಾರ್ಥಮರ್ಪಯೇ ದೇವ ಪ್ರಸೀದೇಶ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಚಂದ್ರಮಂಡಲಸಂಕಾಶಂ ಸರ್ವದೇವಪ್ರಿಯಂ ಹಿ ತತ್ ।
ದದಾಮಿ ದಧಿ ದೇವೇಶಿ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥
ಓಂ ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ ಅಕಾರಿಷಂ ಜಿಷ್ಣೋರಶ್ವಸ್ಯ ವಾಜಿನಃ ।
ಸುರಭಿನೋ ಮುಖಾ ಕರತ್ಪ್ರಣ ಆಯೂಂಷಿ ತಾರಿಷತ್ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ದಧಿಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಘೃತಸ್ನಾನಮ್

ತುಪ್ಪದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು

ಕಾಮಧೇನುಸಮುದ್ಭೂತಂ ಸುರಭೀಷ್ಟಂ ಮನೋಹರಮ್ ।
ದೇವಾನಾಮಾಜ್ಯಮಾಹಾರಃ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಶಿವ ಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಸುರಾಣಾಮಾಜ್ಯಮಾಹಾರಂ ಆಜ್ಯಂ ಯಜ್ಞೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ ।
ತೇಜಃ ಪವಿತ್ರಂ ಪರಮಂ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಓಂ ಘೃತಂ ಮಿಮಿಕ್ಷೇ ಘೃತಮಸ್ಯ ಯೋನಿರ್ಘೃತೇ ಶ್ರಿತೋ ಘೃತಮ್ವಸ್ಯ ಧಾಮ ।
ಅನುಷ್ವಧಮಾ ವಹ ಮಾದಯಸ್ವ ಸ್ವಾಹಾಕೃತಂ ವೃಷಭ ವಕ್ಷಿ ಹವ್ಯಮ್ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಘೃತಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಮಧುಸ್ನಾನಮ್

ಜೇನುತುಪ್ಪದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು

ನಾನಾಪುಷ್ಪರಸೋತ್ಥೇನ ಮಧುನಾ ತುಷ್ಟಿದೇನ ತು ।
ಪಾರ್ವತೀಶ ಸ್ನಾಪಯಾಮಿ ಪ್ರಸೀದ ಶುಭದಾಯಕ ॥

ಇದಂ ಮಧು ಮಯಾ ದೇವಿ ದತ್ತಂ ತುಷ್ಟ್ಯರ್ಥಮೇವ ಚ ।
ಗೃಹಾಣ ದೇವ ದೇವೇಶಿ ಮಮ ಶಾಂತಿಪ್ರದೋ ಭವ ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ ।

ಓಂ ಮಧು ವಾತಾ ಋತಾಯತೇ ಮಧು ಕ್ಷರಂತಿ ಸಿಂಧವಃ ।
ಮಾಧ್ವೀರ್ನಃ ಸಂತ್ವೋಷಧೀಃ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಮಧುಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಶರ್ಕರಾಸ್ನಾನಮ್

ಸಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಶರ್ಕರಾಂ ಮಧುರಾಂ ದೇವ ಶುಭ್ರಾಂ ದೇವಪ್ರಿಯಾಂ ಶಿವ ।
ಸ್ನಾನಾಯ ತುಭ್ಯಂ ದೇವೇಶ ದದಾಮಿ ಚ ನಮೋನಮಃ ॥

ಇಕ್ಷುದಂಡಾತ್ ಸಮುದ್ಭೂತಂ ಶರ್ಕರಾಂ ಮಧುರಾಂ ಶುಭಾಮ್ ।
ಸ್ನಾನಾಯತೇ ಮಯಾ ದತ್ತಾಂ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ॥

ಸ್ವಾದುಃ ಪವಸ್ವ ದಿವ್ಯಾಯ ಜನ್ಮನೇ ಸ್ವಾದುರಿಂದ್ರಾಯ ಸುಹವೀತು ನಾಮ್ನೇ ।
ಸ್ವಾದುರ್ಮಿತ್ರಾಯ ವರುಣಾಯ ವಾಯವೇ ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ಮಧುಮಾಽ
ಅದಾಭ್ಯಃ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಶರ್ಕರಾಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಫಲಸ್ನಾನಮ್

ಎಳನೀರಿನಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು

ನಾರಿಕೇಲಸಮುದ್ಭೂತಜಲೇನ ಮಧುರೇಣ ತು ।
ಅಭಿಷೇಕಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಪಾರ್ವತೀಶ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಫಲತೋಯೈಃ ಗಂಧತೋಯೈಃ ನಾರಿಕೇಲಕುಶೋದಕೈಃ ।
ಸ್ನಾನಂ ಪುಣ್ಯಜಲೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಗೃಹಾಣ ಸುರನಾಯಕಿ ॥
ಯಾಃ ಫಲಿನೀರ್ಯಾ ಅಫಲಾ ಅಪುಷ್ಪಾಯಾಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿಣೀಃ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ನಾರಿಕೇಲಫಲೋದಕಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನಮ್

ತೀರ್ಥದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಗಂಗಾ ಸಿಂಧುಸ್ತಥಾ ವೇಣೀ ಯಮುನಾ ಫಲ್ಗುನೀ ತಥಾ ।
ಏತಾಭ್ಯ ಆಹೃತಾತ್ತೀರ್ಥಾಚ್ಛುದ್ಧಸ್ನಾನಂ ಕುರು ಪ್ರಭೋ ॥6

ಗಂಗಾ ಗೋದಾವರೀ ಕೃಷ್ಣಾ ಗೌತಮೀ ನರ್ಮದಾ ಜಲೈಃ ।
ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಆಹೃತಂ ಮಾತಃ ಸ್ವೀಕುರುಷ್ವ ಹರಿಪ್ರಿಯೇ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಮ್

ಗೆಜ್ಜೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ನವಂ ಸ್ವಚ್ಛಂ ಮನೋಹರಕರಂ ಪರಮ್ ।
ಗೃಹಾಣ ದೇವದೇವೇಶ ಗಜಚರ್ಮಾಂಬರ ಪ್ರಭೋ ॥

ವಸ್ತ್ರಂ ಚ ಸೋಮದೈವತ್ಯಂ ಲಜ್ಜಾಯಾಸ್ತು ನಿವಾರಣಮ್ ।
ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ತವ ಪ್ರೀತ್ಯೈ ಮಮೇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದಾ ಭವ ॥
ಪೀತವಸ್ತ್ರದ್ವಯಂ ದೇವಿ ತುಭ್ಯಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಪಾರ್ವತಿ ।
ಚಂದ್ರಮೌಳಿಪ್ರಿಯೇ ದೇವಿ ಸದಾ ಮೇ ವರದಾ ಭವ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಉಪವೀತಮ್

ರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

ಸ್ವರ್ಣಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಚ ರಾಜತಂ ಚೋತ್ತರೀಯಕಮ್ ।
ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲಯಾ ಯುಕ್ತಂ ಗೃಹಾಣೇಶ್ವರ ತೇ ನಮಃ ॥

ಮಾಂಗಲ್ಯಮಣಿಸಂಯುಕ್ತಂ ಮುಕ್ತಾಫಲಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ದತ್ತಂ ಮಂಗಲಸೂತ್ರಂ ತೇ ಗೃಹಾಣ ಹರವಲ್ಲಭೇ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಉಪವೀತರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲಾದಿಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಮಾಂಗಲ್ಯಸಮರ್ಪಣೆ

ದೇವಿಗೆ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ಮಣಿಸಂಯುಕ್ತಮುಕ್ತಾಫಲಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ಉತ್ತಮಂ ಗುಣಸೂತ್ರಂ ಗೃಹಾಣ ಶುಭಲಕ್ಷಣೇ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಆಭರಣಾನಿ

ವಿವಿಧ ಆಭರಣ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

ರತ್ನಮುಕ್ತಾಸುವರ್ಣೈಶ್ಚ ರಚಿತಾನಿ ಶುಭಾನಿ ಚ ।
ಭೂಷಣಾನಿ ಗೃಹಾಣೇಶ ಸರ್ಪಭೂಷ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ವಜ್ರಮಾಣಿಕ್ಯವೈಢೂರ್ಯ ಮುಕ್ತಾವಿದ್ರುಮಮಂಡಿತಮ್ ।
ಪುಷ್ಪರಾಗಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಭೂಷಣಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ।
ಕಿರೀಟಹಾರಕೇಯೂರ ಕಂಕಣಾದಿ ವಿಭೂಷಣೈಃ ।
ಅಲಂಕರೋಮಿ ತ್ವಾಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಕಾರಿಣೀ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಆಭರಣಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಗಂಧಃ

ಹೂ ಅನ್ನು ಗಂಧದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ದೇವಿಗೆ ಹಚ್ಚಬೇಕು

ಮಹಾದೇವ ಮಹೇಶಾನ ಕಸ್ತೂರೀಕುಂಕುಮಾನ್ವಿತಮ್ ।
ಕರ್ಪೂರಾಗರುಸಮ್ಮಿಶ್ರಂ ಗಂಧಂ ತೇ ಹ್ಯರ್ಪಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಕುಂಕುಮಾಗರು ಕರ್ಪೂರಕಸ್ತೂರೀ ಚಂದನಾದಿಕಂ ।
ವಿಲೇಪನಂ ಮಹಾದೇವಿ ಗಂಧಂ ಸ್ವೀಕರು ಶಾಂಕರಿ ॥
ಗಂಧಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವೇಶಿ ಉತ್ತಮಂ ದಿವ್ಯಚಂದನಂ ।
ವಿಲೇಪನಂ ಸುರಾಧೀಶೇ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಂ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಅಕ್ಷತಾಃ

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

ಅಕ್ಷತಾನ್ ಶ್ವೇತವರ್ಣಾಂಶ್ಚ ಸ್ನಿಗ್ಧಮೌಕ್ತಿಕಸನ್ನಿಭಾನ್ ।
ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ದೇವೇಶ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪಿನಾಕಿನೇ ॥

ರಂಜಿತಾಃ ಕುಂಕುಮೌಘೇನ ಹರಿದ್ರಾಕ್ತಾಸ್ತಥಾಕ್ಷತಾಃ ।
ತವಾಲಂಕರಣಾರ್ಥಾಯ ಪ್ರದತ್ತಾಃ ಸರ್ವಮಂಗಳೇ ॥
ಶಾಲೀಯಾನ್ ಚಂದ್ರಸಂಕಾಶಾನ್ ಹರಿದ್ರಾಮಿಶ್ರಿತಾನ್ ಶುಭಾನ್ ।
ಅಕ್ಷತಾಂಶ್ಚಾರ್ಪಯೇ ತುಭ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಹರಿದ್ರಾಚೂರ್ಣಂ

ಅರಿಶಿನ ಏರಿಸಬೇಕು

ಸೌಭಾಗ್ಯ ಶುಭದೇ ದೇವಿ ಸರ್ವಮಂಗಲದಾಯಿನೀ ।
ಹರಿದ್ರಾಂ ತೇ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ॥
ಶಾಲೀಯಾನ್ ಚಂದ್ರಸಂಕಾಶಾನ್ ಹರಿದ್ರಾಮಿಶ್ರಿತಾನ್ ಶುಭಾನ್ ।
ಅಕ್ಷತಾಂಶ್ಚಾರ್ಪಯೇ ತುಭ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಹರಿದ್ರಾಚೂರ್ಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಕುಂಕುಮಚೂರ್ಣಂ

ಕುಂಕುಮ ಏರಿಸಬೇಕು

ಕುಂಕುಮಂ ಕಾಂತಿದಂ ದಿವ್ಯಂ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಫಲಪ್ರದಂ ।
ಕುಂಕುಮೇನಾರ್ಚಿತೇ ದೇವಿ ಗೃಹಾಣ ವರದಾ ಭವ ॥

ಅಂಭಿತಮೇ ನದೀತಮೇ ದೇವಿತಮೇ ಸರಸ್ವತಿ ।
ಅಪ್ರಶಸ್ತಾ ಇವ ಸ್ಮಸಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಮಂಬ ನಸ್ಕೃಧಿ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಕುಂಕುಮಚೂರ್ಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಸಿಂಧೂರಚೂರ್ಣಂ - ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಂ

ಸಿಂಧೂರ, ಕಾಡಿಗೆ, ಗಂಧೂಡಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದು

ಹರಿದ್ರಾಕುಂಕುಮಂ ಚೈವ ಸಿಂಧೂರಂ ಕಜ್ಜಲಾಧಿಕಂ ।
ನೀಲಲೋಹಿತತಾಟಂಕೇ ಮಂಗಲದ್ರವ್ಯಮೀಶ್ವರಿ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ಸಿಂಧೂರಚೂರ್ಣಂ, ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪುಷ್ಪಾಣಿ

ಬಿಲ್ವಧತ್ತೂರತುಲಸೀಚಂಪಕಾಶೋಕಮಲ್ಲಿಕಾಃ ।
ಕರವೀರಾಂಬುಜದ್ರೋಣಪುಷ್ಪಾಣಿ ಹರ ತೇಽರ್ಪಯೇ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯನಮಃ ನಾನಾಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ದ್ವಾದಶನಾಮಪೂಜಾ

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯಿಂದ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು.

ದ್ವಾದಶನಾಮಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಓಂ ಮಹಾದೇವಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಮಹೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಶಂಕರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ವೃಷಭಧ್ವಜಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಕೃತ್ತಿವಾಸಸೇ ನಮಃ । ಓಂ ಕಾಮಾಂಗನಾಶನಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ದೇವದೇವಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಶ್ರೀಕಂಠಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಪಾರ್ವತೀಪತಯೇ

ನಮಃ । ಓಂ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಶಿವಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ದ್ವಾದಶನಾಮಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಅಂಗಪೂಜಾ

ರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಪಾರ್ವತಿದೇವಿಗೆ ಅರಿಶಿನ-ಕುಂಕುಮದಿಂದ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಂಗಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಓಂ ಶ್ರೀಮಹೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ ಗಿರಿಜಾಯೈ ನಮಃ । ಪಾದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಆಕಾಶಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ಅಪರ್ಣಾಯೈ ನಮಃ । ಗುಲ್ಫೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಪರಮೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ ಜಗನ್ಮಾತ್ರೇ ನಮಃ । ಜಂಘೇ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಕಾಮವೈರಿಣೇ ನಮಃ ಆರ್ಯಾಯೈ ನಮಃ । ಜಾನುನೀ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ತ್ರಿಪುರಾರಯೇ ನಮಃ ಅಂಬಿಕಾಯೈ ನಮಃ । ಊರೂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ಹೈಮವತ್ಯೈ ನಮಃ । ಕಟಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ॥ ಸರ್ವೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ ಶಿವಾಯೈ ನಮಃ । ನಾಭಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಅಂಧಕಶತ್ರವೇ ನಮಃ ಶುಭದಾಯೈ ನಮಃ । ಉದರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಅಘೋರಾಯ ನಮಃ ಸ್ಕಂದಜನನ್ಯೈ ನಮಃ । ಸ್ತನೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ತತ್ಪುರುಷಾಯ ನಮಃ ಈಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ । ಹೃದಯಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಪಿನಾಕಿನೇ ನಮಃ ಕುಮಾರ್ಯೈ ನಮಃ । ಹಸ್ತಾನ್ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಶಿವಾಯ ನಮಃ ಕಮಲಾಕ್ಷ್ಯೈನಮಃ । ಬಾಹೂನ್ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಅಕ್ಷರಾಯ ನಮಃ ವರದಾಯೈ ನಮಃ । ಸ್ಕಂದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ನೀಲಕಂಠಾಯ ನಮಃ ಕಂಬುಗ್ರೀವಾಯೈ ನಮಃ । ಕಂಠಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಪಂಚಮುಖಾಯ ನಮಃ ಚಂದ್ರಮುಖ್ಯೈ ನಮಃ । ಮುಖಂ ಪೂಜಯಾಮಿ॥ ತ್ರಿನೇತ್ರಾಯ ನಮಃ ತ್ರಿಲೋಚನಾಯೈ ನಮಃ । ನೇತ್ರಾಣಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಪರಶುಧರಾಯ ನಮಃ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ । ಕರ್ಣೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಫಾಲಲೋಚನಾಯ ನಮಃ ರುದ್ರಾಣ್ಯೈ ನಮಃ । ಲಲಾಟಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಶಂಭವೇ

ನಮಃ ಶರ್ವಾಣ್ಯೈ ನಮಃ । ಶಿರಃ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಚಂದ್ರಮೌಳಯೇ ನಮಃ ಸವ್ರತಾಯೈ ನಮಃ । ಮೌಳಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥ ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಸರ್ವಾಣ್ಯಂಗಾನಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಪತ್ರಪೂಜಾ

ನಾನಾವಿಧವಾದ ಪತ್ರಗಳಿಂದ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಪತ್ರಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಶಿವಾಯ ನಮಃ ಶಿವಪ್ರಿಯಾಯೈ ನಮಃ। ಬಿಲ್ವಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ॥ ಭವಾಯ ನಮಃ ಭವಾನ್ಯೈ ನಮಃ । ದತ್ತೂರಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಶಂಭವೇ ನಮಃ ಶಾಂಭವ್ಯೈ ನಮಃ । ತುಲಸೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಶಂಕರಾಯ ನಮಃ ಶಾಂಕರ್ಯೈ ನಮಃ । ಕರವೀರಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ ರುದ್ರಾಣ್ಯೈ ನಮಃ । ಅರ್ಕಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಮಹಾದೇವಾಯ ನಮಃ ಮಹಾದೇವ್ಯೈ ನಮಃ । ಭೃಂಗರಾಜಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಈಶ್ವರಾಯ ನಮಃ ಈಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ । ಚೂತಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಮೃಡಾಯ ನಮಃ ಮೃಡಾನ್ಯೈ ನಮಃ । ಚಂಪಕಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಸ್ಥಾಣವೇ ನಮಃ ಗಿರಿಜಾಯೈ ನಮಃ । ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತಿಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಉಮೇಶಾಯ ನಮಃ ಉಮಾಯೈ ನಮಃ । ದ್ರೋಣಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ವಿಷ್ಣುವಲ್ಲಭಾಯ ನಮಃ ಶಿವಪ್ರಿಯಾಯೈ ನಮಃ। ಕಮಲಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಅಂಬಿಕಾನಾಥಾಯ ನಮಃ ಅಂಬಿಕಾಯೈ ನಮಃ। ದಾಡಿಮಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ನಿತ್ಯಸುಂದರಾಯ ನಮಃ ನಿತ್ಯಸುಂದರ್ಯೈ ನಮಃ । ದೂರ್ವಾಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಕಾಲಕಂಠಾಯ ನಮಃ ಕಂಬುಕಂಠ್ಯೈ ನಮಃ । ದೇವದಾರುಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಸರ್ವಾಣಿಪತ್ರಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪುಷ್ಪಪೂಜಾ

ನಾನಾವಿಧವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಪುಷ್ಪಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ || ಮೃಡಾಯ ನಮಃ ಮೃಡಾನ್ಯೈ ನಮಃ | ದತ್ತೂರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ|| ಸೋಮಾಯ ನಮಃ ಉಮಾಯ್ಯೆ ನಮಃ | ಮಲ್ಲಿಕಾಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ || ಈಶ್ವರಾಯ ನಮಃ ಗಿರಿಜಾಯ್ಯೆ ನಮಃ | ಗಿರಿಕರ್ಣಿಕಾಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ || ಶಿವಾಯ ನಮಃ ಮಂಗಲಾಯ್ಯೆ ನಮಃ | ಜಾಜೀಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ || ಪಿನಾಕಿನೇ ನಮಃ ಪಿನಾಕಿನ್ಯೈ ನಮಃ | ಸೇವಂತಿಕಾಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ || ವಾಮದೇವಾಯ ನಮಃ ವಾಮಾಂಗ್ಯೈ ನಮಃ | ಪೂಗಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ || ಅಘೋರಾಯ ನಮಃ ಅಪರ್ಣಾಯ್ಯೆ ನಮಃ | ಅರ್ಕಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ|| ಮಹೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ ಮಹೇಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ | ನಂದ್ಯಾವರ್ತಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ || ವಿರೂಪಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ್ಯೈ ನಮಃ | ಪದ್ಮಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ || ಶಂಕರಾಯ ನಮಃ ಶಾಂಕರ್ಯ್ಯೈ ನಮಃ| ಚಂಪಕಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ || ಶರ್ವಾಯ ನಮಃ ಶರ್ವಾಣ್ಯೈ ನಮಃ| ಪುನ್ನಾಗಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ || ಇಂದುಶೇಖರಾಯ ನಮಃ ಇಂದುಶೇಖರ್ಯ್ಯೈ ನಮಃ| ಅಶೋಕಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ || ವಿಶ್ವಾಧಾರಾಯ ನಮಃ ಜಗಜ್ಜನನ್ಯೈ ನಮಃ | ದ್ರೋಣಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ || ಶ್ರೀಕಂಠಾಯ ನಮಃ ಶ್ರೀಕಂಠ್ಯೈ ನಮಃ | ಮಂದಾರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ || ಭಕ್ತೇಷ್ಟದಾಯಿನೇ ನಮಃ ಭಕ್ತೇಷ್ಟದಾಯಿನ್ಯೈ ನಮಃ| ಪಾಟಲೀಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ || ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ | ಸಮಸ್ತಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

ಅಕ್ಷತನಾಮಪೂಜಾ

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು.

ಅಕ್ಷತನಾಮಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ || ತ್ರ್ಯಂಬಕಾಯ ನಮಃ | ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ|| ತ್ರಿಪುರಾಂತಕಾಯ ನಮಃ | ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

ತ್ರಿಕಾಗ್ನಿಕಾಲಾಯ ನಮಃ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ತ್ರಿಲೋಕೇಶಾಯ ನಮಃ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ತ್ರಿಗುಣಾತೀತಾಯ ನಮಃ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ॥ ತ್ರಿದೋಷಹರಾಯ ನಮಃ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ॥ ತ್ರಿನಯನಾಯ ನಮಃ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ತ್ರಿಮೂರ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ॥ ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಅಕ್ಷತಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

* * * *

ಶಿವಾಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಳಿ ಪೂಜೆ

ಓಂ ಶಿವಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಮಹೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶಂಭವೇ ನಮಃ
ಓಂ ಪಿನಾಕಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಶಶಿಶೇಖರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವಾಮದೇವಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕಪರ್ದಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ನೀಲಲೋಹಿತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶಂಕರಾಯ ನಮಃ ॥೧೦॥
ಓಂ ಶೂಲಪಾಣಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ಖಟ್ವಾಂಗಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ವಿಷ್ಣುವಲ್ಲಭಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶಿಪಿವಿಷ್ಟಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅಂಬಿಕಾನಾಥಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಕಂಠಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಭವಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶರ್ವಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ತ್ರಿಲೋಕೇಶಾಯ ನಮಃ ॥೨೦॥
ಓಂ ಶಿತಿಕಂಠಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶಿವಾಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಉಗ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕಪರ್ದಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಕಾಮಾರಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ಅಂಧಕಾಸುರಸೂದನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಗಂಗಾಧರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಲಲಾಟಾಕ್ಷಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕಾಲಕಾಲಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕೃಪಾನಿಧಯೇ ನಮಃ ॥೩೦॥
ಓಂ ಭೀಮಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪರಶುಹಸ್ತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಮೃಗಪಾಣಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ಜಟಾಧರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕೈಲಾಸವಾಸಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಕವಚಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಕಠೋರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕಾಯ ನಮಃ

ಓಂ ವೃಷಾಂಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವೃಷಭಾರೂಢಾಯ ನಮಃ ||೪೦||
ಓಂ ಭಸ್ಮದ್ಧೂಲಿತವಿಗ್ರಹಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸಾಮಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸ್ವರಮಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ತ್ರಯೀಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ಅನೀಶ್ವರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಸೋಮಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿಲೋಚನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಹವಿಷೇ ನಮಃ
ಓಂ ಯಜ್ಞಮಯಾಯ ನಮಃ ||೫೦||
ಓಂ ಸೋಮಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪಂಚವಕ್ತ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸದಾಶಿವಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವೀರಭದ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಗಣನಾಥಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ಹಿರಣ್ಯರೇತಸೇ ನಮಃ
ಓಂ ದುರ್ಧರ್ಷಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಗಿರೀಶಾಯ ನಮಃ ||೬೦||
ಓಂ ಗಿರಿಶಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅನಘಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಭುಜಂಗಭೂಷಣಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಭರ್ಗಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಗಿರಿಧನ್ವನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಗಿರಿಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕೃತ್ತಿವಾಸಸೇ ನಮಃ
ಓಂ ಪುರಾರಾತಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ಭಗವತೇ ನಮಃ
ಓಂ ಪ್ರಮಥಾಧಿಪಾಯ ನಮಃ ||೭೦||
ಓಂ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನವೇ ನಮಃ
ಓಂ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಜಗದ್ಗುರವೇ ನಮಃ
ಓಂ ವ್ಯೋಮಕೇಶಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಮಹಾಸೇನಜನಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಚಾರುವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಭೂತಪತಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ಸ್ಥಾಣವೇ ನಮಃ ||೮೦||
ಓಂ ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ದಿಗಂಬರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ಅನೇಕಾತ್ಮನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಸಾತ್ತ್ವಿಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶುದ್ಧವಿಗ್ರಹಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶಾಶ್ವತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಖಂಡಪರಶವೇ ನಮಃ
ಓಂ ಅಜಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪಾಶವಿಮೋಚನಾಯ ನಮಃ ||೯೦||
ಓಂ ಮೃಡಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪಶುಪತಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ದೇವಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಮಹಾದೇವರಾಯ ನಮಃ

ಓಂ ಅವ್ಯಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಹರಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ಪೂಷದಂತಭಿದೇ ನಮಃ
ಓಂ ಅವ್ಯಗ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ದಕ್ಷಾಧ್ವರಹರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಹರಾಯ ನಮಃ ॥೧೦೦॥
ಓಂ ಭಗನೇತ್ರಭಿದೇ ನಮಃ
ಓಂ ಅವ್ಯಕ್ತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸಹಸ್ರಪದೇ ನಮಃ
ಓಂ ಅಪವರ್ಗಪ್ರದಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ತಾರಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪರಮೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ ॥೧೦೮॥

ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಳಿ ಸಂಪೂರ್ಣಂ

ಪಾರ್ವತಿಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಳಿ

ಶ್ರೀ ಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ
ಗಣೇಶಜನನ್ಯೈ ನಮಃ
ಗಿರಿರಾಜತನೂಭವಾಯೈ ನಮಃ
ಗುಹಾಂಬಿಕಾಯೈ ನಮಃ
ಜಗನ್ಮಾತ್ರೇ ನಮಃ
ಗಂಗಾಧರಕುಟುಂಬಿನ್ಯೈ ನಮಃ
ವೀರಭದ್ರಪ್ರಸುವೇ ನಮಃ
ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿನ್ಯೈ ನಮಃ
ವಿಶ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ ನಮಃ
ಅಷ್ಟಮೂರ್ತ್ಯಾತ್ಮಿಕಾಯೈ ನಮಃ ॥೧೦॥
ಕಷ್ಟದಾರಿದ್ರ್ಯಶಮನ್ಯೈ ನಮಃ
ವಿದ್ಯಾಯೈ ನಮಃ
ಶಾಂಭವ್ಯೈ ನಮಃ
ಶಂಕರ್ಯೈ ನಮಃ
ಬಾಲಾಯೈ ನಮಃ
ಭವಾನ್ಯೈ ನಮಃ
ಭದ್ರದಾಯಿನ್ಯೈ ನಮಃ
ಮಾಂಗಲ್ಯದಾಯಿನ್ಯೈ ನಮಃ
ಸರ್ವಮಂಗಳಾಯೈ ನಮಃ
ಮಂಜುಭಾಷಿಣ್ಯೈ ನಮಃ ॥೨೦॥
ಮಹೇಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ
ಮಹಾಮಾಯಾಯೈ ನಮಃ
ಮಂತ್ರಾರಾಧ್ಯಾಯೈ ನಮಃ
ಹಿಮಾದ್ರಿಜಾಯೈ ನಮಃ
ಹೈಮವತ್ಯೈ ನಮಃ
ಪಾರ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ
ಪಾಪನಾಶಿನ್ಯೈ ನಮಃ
ನಾರಾಯಣಾಂಶಜಾಯೈ ನಮಃ
ನಿತ್ಯಾಯೈ ನಮಃ ॥೩೦॥
ಗಿರೀಶಾಯೈ ನಮಃ
ನಿರ್ಮಲಾಯೈ ನಮಃ
ಅಂಬಿಕಾಯೈ ನಮಃ
ಮೃಡಾನ್ಯೈ ನಮಃ
ಮುನಿಸಂಸೇವ್ಯಾಯೈ ನಮಃ

ಮಾನಿನ್ಯೈ ನಮಃ
ಮೇನಕಾತ್ಮಜಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಕುಮಾರ್ಯೈ ನಮಃ
ಕನ್ಯಕಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ದುರ್ಗಾಯ್ಯೆ ನಮಃ ॥೪೦॥
ಕಲಿದೋಷನಿಷೂದಿನ್ಯೈ ನಮಃ
ಕಾತ್ಯಾಯನ್ಯೈ ನಮಃ
ಕೃಪಾಪೂರ್ಣಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಕಲ್ಯಾಣ್ಯೈ ನಮಃ
ಕಮಲಾರ್ಚಿತಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಸತ್ಯೈ ನಮಃ
ಸತ್ವಮಯ್ಯೈ ನಮಃ
ಸತ್ಯಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಸೌಭಾಗ್ಯಾಂಬಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ ॥೫೦॥
ಅಮಲಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಅಮರಸಂಸೇವ್ಯಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಅನ್ನಪೂರ್ಣಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಅಮೃತೇಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ
ಅಖಿಲಾಗಮಸಂಸ್ತುತಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಸುಖಸಚ್ಚಿತ್ಸುಧಾರಸಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಬಾಲ್ಯಾರಾಧಿತಭೂತೇಶಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಭಾನುಕೋಟಿಸಮದ್ಯುತಯೇ ನಮಃ
ಹಿರಣ್ಮಯ್ಯೈ ನಮಃ
ಪರಾಯ್ಯೆ ನಮಃ ॥೬೦॥
ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಶೀತಾಂಶುಕೃತಶೇಖರಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಹರಿದ್ರಾಕುಂಕುಮಾರಾಧ್ಯಾಯ್ಯೆ ನಮಃ

ಸರ್ವಕಾಲಸುಮಂಗಲ್ಯೈ ನಮಃ
ಸರ್ವಭೋಗಪ್ರದಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಸಾಮಶಿಖಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ವೇದಾಂತಲಕ್ಷಣಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಕರ್ಮಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೈ ನಮಃ
ಕಾಮಕಲನಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಕಾಂಕ್ಷಿತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯ್ಯೆ ನಮಃ ॥೭೦॥
ಚಂದ್ರಾರ್ಕಾಯಿತತಾಟಂಕಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಚಿದಂಬರಶರೀರಿಣ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಚಕ್ರವಾಸಿನ್ಯೈ ನಮಃ
ದೇವ್ಯೈ ನಮಃ
ಕಾಮೇಶ್ವರಪತ್ನ್ಯೈ ನಮಃ
ಕಲಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಮಾರಾರಿಪ್ರಿಯಾರ್ಧಾಂಗ್ಯೈ ನಮಃ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯವರಪ್ರದಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಪುತ್ರಪೌತ್ರವರಪ್ರದಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಪುಣ್ಯಾಯ್ಯೆ ನಮಃ ॥೮೦॥
ಪುರುಷಾರ್ಥಪ್ರದಾಯಿನ್ಯೈ ನಮಃ
ಸತ್ಯಧರ್ಮರತಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಣ್ಯೈ ನಮಃ
ಪ್ರಶಾಂತರೂಪಿಣ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ಯಾಮಲಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಬಗಲಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಚಂಡ್ಯೈ ನಮಃ
ಮಾತೃಕಾಯ್ಯೆ ನಮಃ
ಭಗಮಾಲಿನ್ಯೈ ನಮಃ
ಶೂಲಿನ್ಯೈ ನಮಃ ॥೯೦॥
ವಿರಜಾಯ್ಯೆ ನಮಃ

ಸ್ವಾಹಾಯೈ ನಮಃ
ಸ್ವಧಾಯೈ ನಮಃ
ಪ್ರತ್ಯಂಗಿರಾಂಬಿಕಾಯೈ ನಮಃ
ಆರ್ಯಾಯೈ ನಮಃ
ದಾಕ್ಷಾಯಣ್ಯೈ ನಮಃ
ದೀಕ್ಷಾಯೈ ನಮಃ
ಸರ್ವವಸ್ತೂತ್ತಮಾಯೈ ನಮಃ
ಶಿವಾಭಿಧಾನಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಯೈ ನಮಃ ॥೧೦೦॥
ಪ್ರಣವಾರ್ಥಸ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ ನಮಃ
ಹ್ರೀಂಕಾರಾಯೈ ನಮಃ
ನಾದರೂಪಾಯೈ ನಮಃ
ತ್ರಿಪುರಾಯೈ ನಮಃ
ತ್ರಿಗುಣಾಂಬಿಕಾಯೈ ನಮಃ
ಸುಂದರ್ಯೈ ನಮಃ
ಸ್ವರ್ಣಗೌರ್ಯೈ ನಮಃ
ಷೋಡಶಾಕ್ಷರದೇವತಾಯೈ ನಮಃ॥೧೦೮॥

ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಳಿ ಸಂಪೂರ್ಣಂ

ಅಥ ದೋರಗ್ರಂಥಿಪೂಜಾ

ದೋರದ ೯ ಗಂಟುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ

ಓಂ ಭವಾಯ ನಮಃ ಭವಾನ್ಯೈ ನಮಃ ಪ್ರಥಮ ಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಶಿವಾಯ ನಮಃ ಶಿವಾಯೈ ನಮಃ ದ್ವಿತೀಯ ಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ ರುದ್ರಾಣ್ಯೈ ನಮಃ ತೃತೀಯ ಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಪಶುಪತಯೇ ನಮಃ ಸಿಂಹವಾಹನಾಯೈ ನಮಃ ಚತುರ್ಥ ಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಉಗ್ರಾಯ ನಮಃ ಅಂಬಿಕಾಯೈ ನಮಃ ಪಂಚಮ ಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ॥

ಓಂ ಮಹೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ ಲೋಕವಂದಿನಾಯೈ ನಮಃ ಷಷ್ಠ ಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಭೀಮಾಯ ನಮಃ ಕಾಂತಾಯೈ ನಮಃ ವಿಸಪ್ತಮ ಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ॥

ಓಂ ಈಶ್ವರಾಯ ನಮಃ ಗಿರಿಜಾಯೈ ನಮಃ ಅಷ್ಟಮ ಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ ನವಮ ಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಇತಿ ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ। ದೋರಗ್ರಂಥಿಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಧೂಪಃ

ಧೂಪವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ

ದಶಾಂಗಂ ಗುಗ್ಗುಲಂ ಧೂಪಂ ಚಂದನಾಗರುಸಂಯುತಮ್ ।
ಆಘ್ರಾಪಯಾಮಿ ದೇವೇಶ ಶೂಲಪಾಣೇ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ದೇವದ್ರುಮರಸೋದ್ಭೂತಃ ಕಾಲಾಗರುಸಮನ್ವಿತಃ ।
ಆಘ್ರೇಯತಾಂ ಅಯಂ ಧೂಪಃ ಭವಾನಿ ಘ್ರಾಣತರ್ಪಣಾ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ। ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ ॥

ದೀಪಃ

ದೀಪವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ

ಸಾಜ್ಯಂ ತ್ರಿವರ್ತಿಸಂಯುಕ್ತಂ ವಹ್ನಿನಾ ಯೋಜಿತಂ ಮಯಾ ।
ಗೃಹಾಣ ಮಂಗಲಂ ದೀಪಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯತಿಮಿರಾಪಹ ॥

ಸಾಜ್ಯಂ ತ್ರಿವರ್ತಿ ಸಂಯುಕ್ತಂ ವಹ್ನಿನಾ ಯೋಜಿತಂ ಮಯಾ ।
ಗೃಹಾಣ ಮಂಗಳಂ ದೀಪಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯತಿಮಿರಾಪಹಾ ॥
ಭಕ್ತ್ಯಾ ದೀಪಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ದೇವ್ಯೈ ತೇ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಮ್ ।
ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ನರಕಾತ್ ಘೋರಾತ್ ದಿವ್ಯಜ್ಯೋತಿರ್ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಶ್ರೀ ಚೈತ್ರಗೌರ್ಯೈನಮಃ ಏಕಾರ್ತಿದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ॥
ಧೂಪ ದೀಪಾನಂತರಂ ಆಚಮನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಆಚಮನೀಯಾನಂತರಂ ಪರಿಮಳಪತ್ರಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ। ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ॥

ನೈವೇದ್ಯಮ್

ಪತಿಯು ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

(ರಂಗವಲ್ಲ್ಯಾದಿಮಂಡಲೇ ಶ್ರೀಬೀಜಂ ವಿಲಿಖ್ಯ ಯಥಾಯೋಗ್ಯಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಶಾಕಭಕ್ಷ್ಯಾದಿಕಂ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ) **ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸ್ವಃ ಸತ್ಯಂ ತ್ವರ್ತೇನ ಪರಿಷಿಂಚಾಮಿ** । (ಇತಿ ಪರಿಷಿಚ್ಯ) **ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ** ॥

ಅನ್ನ ಚತುರ್ವಿಧಂ ಸ್ವಾದುರಸೈಃ ಷಡ್ಭಿಃ ಸಮನ್ವಿತಂ ।
ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಸಮಾಯುಕ್ತಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಂ ॥
ಖರ್ಜೂರ ನಾರಿಕೇಳಾಢ್ಯಂ ನಾನಾ ಭಕ್ಷ್ಯಸಮನ್ವಿತಂ ।
ಶಾಲ್ಯಾನ್ನಂ ಷಡ್ರ ಸೋಪೇತಂ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸ್ವೀಕರುಷ್ವ ಮೇ ॥
ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ ಸವಿತಾದೇವತಾ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ ॥

ಆಪೋಶನಮ್

ಆಪೋಶನಮಿದಂ ದೇವ ಪಾರ್ವತ್ಯಾ ಸಹ ಶಂಕರ ।
ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ದೇವದೇವ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಅಮೃತೋಪಸ್ತರಣಮಸಿ ಸ್ವಾಹಾ । ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಆಪೋಶನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ (ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಣಾಹುತೀರ್ದತ್ವಾ)

ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಫಲಂ ದೇವ ಘೃತಶರ್ಕರಯಾ ಯುತಮ್ ।
ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಭುವನಾಧೀಶ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಸಮನ್ವಿತಮ್ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಮಹಾನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪಾನೀಯಮ್

ಕಸ್ತೂರೀಕುಂಕುಮಾದ್ಯೈಶ್ಚ ಗುಗ್ಗುಲಾದ್ಯೈಸ್ಸುಗಂಧಿತಮ್ ।
ಪಾನೀಯಮರ್ಪಯಾಮ್ಯದ್ಯ ಗೌರೀಶಂಕರ ತೇ ನಮಃ ॥

ಉತ್ತರಾಪೋಶನಮ್

ನಿತ್ಯತೃಪ್ತ ಸದಾಧಾರ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಫಲಪ್ರದ ।
ಉತ್ತರಾಪೋಶನಂ ದೇವ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಗೃಹ್ಯತಾಂ ಶಿವ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಉತ್ತರಾಪೋಶನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಹಸ್ತಪ್ರಕ್ಷಾಲನಮ್

ದೇವದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ।
ಹಸ್ತಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ದೇವ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರ ॥

ಚಂದನಾಗರು ಕರ್ಪೂರಸುರಭಿ ಸ್ವಾದು ಶೀತಲಮ್ ।
ಕರೋದ್ವರ್ತನಕಂ ದೇವಿ ಗೃಹ್ಯತಾಂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲೇ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಹಸ್ತಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ । ಕರೋದ್ವರ್ತನಂ । ಮುಖಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ । ಗಂಡೂಷಾನ್ । ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ । ಆಚಮನಂ । ಮುಖವಾಸಃ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತಾಂಬೂಲಮ್

ತಾಂಬೂಲಂ ಚ ಸಕರ್ಪೂರಕ್ರಮುಕಂ ಪರಮೇಶ್ವರ ।
ಏಲಾಲವಂಗಸಮ್ಮಿಶ್ರಮರ್ಪಯಾಮಿ ಪ್ರಸೀದ ಮೇ ॥

ಪೂಗೀಫಲಸಮಾಯುಕ್ತಂ ನಾಗವಲ್ಲೀದಲೈರ್ಯುತಂ ।
ಕರ್ಪೂರಚೂರ್ಣಸಂಯುಕ್ತಂ ತಾಂಬೂಲಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ದಕ್ಷಿಣಾ

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋಃ ।
ದದಾಮಿ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ತುಭ್ಯಂ ಗೌರೀಶ್ವರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋಃ ।
ಅನಂತಪುಣ್ಯಫಲದಂ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಫಲಾನಿ

ಕದಲೀನಾರಿಕೇಲಾನಿ ಮಾತುಲಂಗಂ ಚ ಚೂತಕಮ್ ।
ನಾರಂಗಪನಸಾದೀನಿ ಫಲಾನೀಶ ಗೃಹಾಣ ಭೋ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ನಾನಾವಿಧಫಲಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ನೀರಾಜನಮ್

ಪತಿಯು ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ವಿಶ್ವವಂದ್ಯ ಸದಾಶಿವ ।
ದೀಪಮಾಲಾಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ಸುಪ್ರೀತೋ ಭವ ಸರ್ವದಾ ॥

ವರ್ತಿತ್ರಯಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಕರ್ಪೂರೇಣ ಸಮನ್ವಿತಂ ।
ನೀರಾಜನಂ ಗೃಹಾಣೇದಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಮಹೇಶ್ವರಿ ॥

ಶ್ರಿಯೇ ಜಾತಃ ಶ್ರಿಯ ಆ ನಿರಿಯಾಯ ಶ್ರಿಯಂ ವಯೋ ಜರಿತೃಭ್ಯೋ ದಧಾತಿ ।
ಶ್ರಿಯಂ ವಸಾನಾ ಅಮೃತತ್ವಮಾಯನ್ ಭವಂತಿ ಸತ್ಯಾ ಸಮಿಥಾ ಮಿತದ್ರೌ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಮಹಾನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಮ್

ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರು ಬೊಗಸೆಯಿಂದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು.

ಶಂಕರಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಪೂಜಿತ ।
ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ತ್ವಂ ಗೃಹಾಣ ಸುರೇಶ್ವರ ॥

ಚಂಪಕೈಃ ಶತಪತ್ರೈಶ್ಚ ಕಲ್ಹಾರೈಃ ಕರವೀರಕೈಃ ।
ಪಾಟಲೈರ್ಬಕುಳೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಗೃಹಾಣ ಕುಸುಮಾಂಜಲಿಮ್ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಛತ್ರಂ, ಚಾಮರಂ, ವ್ಯಜನಂ, ದರ್ಪಣಂ, ನೃತ್ಯಂ, ಗೀತಂ, ವಾದಿತ್ರಂ, ಸಮಸ್ತರಾಜೋಪಚಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾನಿ

ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಭವಾಯ ಭವನಾಶನಾಯ ಮಹಾದೇವಾಯ ತೇ ನಮಃ ।
ರುದ್ರಾಯ ನೀಲಕಂಠಾಯ ಶರ್ವಾಯ ಶಶಿಮೌಲಯೇ ॥
ಯಾನಿ ಕಾನಿ ಚ ಪಾಪಾನಿ ಜನ್ಮಾಂತರಕೃತಾನಿ ಚ ।
ತಾನಿತಾನಿ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಪದೇಪದೇ ॥

ನಮಸ್ತೇ ದೇವಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ನಮಸ್ತೇ ವಿಶ್ವವಂದಿತೇ ।
ನಮೋ ಭಕ್ತಾರ್ತಿನಾಶಿನ್ಯೈ ಭವಾನ್ಯೈ ತೇ ನಮೋ ನಮಃ ॥
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣತ್ರಯಂ ದೇವಿ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಮಯಾ ಕೃತಂ ।
ತೇನ ಪಾಪಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ವ್ಯಪೋಹತು ಸದಾ ಮಮ ॥
ಯಾನಿ ಕಾನಿ ಚ ಪಾಪಾನಿ ಜನ್ಮಾಂತರಕೃತಾನಿ ಚ ।

ತಾನಿ ತಾನಿ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಪದೇ ಪದೇ ।
ಪಾಪಾಹಂ ಪಾಪಕರ್ಮಾಹಂ ಪಾಪಾತ್ಮಾ ಪಾಪಸಂಭವಃ ॥
ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಕೃಪಯಾ ದೇವಿ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲೇ ।
ಅನ್ಯಥಾ ಶರಣಂ ನಾಸ್ತಿ ತ್ವಮೇವ ಶರಣಂ ಮಮ ।
ತಸ್ಮಾತ್ಕಾರುಣ್ಯಭಾವೇನ ರಕ್ಷ ರಕ್ಷ ಮಹೇಶ್ವರಿ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಪದಕ್ಷಿಣಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ನಮಸ್ಕಾರಃ

ಉಗ್ರಾಯೋಗ್ರಾಘನಾಶಾಯ ಭೀಮಾಯ ಭಯಹಾರಿಣೇ ।
ಈಶಾನಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪಶೂನಾಂ ಪತಯೇ ನಮಃ ॥
ನಮೋ ದೇವಾದಿದೇವಾಯ ನಮೋ ಭಕ್ತೇಪ್ಸಿತಪ್ರದ ।
ನಮಸ್ತೇ ದೇವ ದೇವೇಶ ಭಕ್ತಿಂ ಮೇ ಹ್ಯಚಲಾಂ ಕುರು ॥
ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮಹಾದೇವ ನಮಸ್ತೇ ದಿವ್ಯಚಕ್ಷುಷೇ ।
ನಮಃ ಪಿನಾಕಹಸ್ತಾಯ ಮಹಾದೇವಾಯ ತೇ ನಮಃ ॥
ನಮಸ್ತೇ ಲೋಕಜನನೀ ನಮಸ್ತೇ ಶಿವವಲ್ಲಭೇ ।
ಹರಕಾಂತ ನಮಸ್ತೇಸ್ತು ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ದುಃಖಸಾಗರಾತ್ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ

ಪಾಪೋಽಹಂ ಪಾಪಕರ್ಮಾಹಂ ಪಾಪಾತ್ಮಾ ಪಾಪಸಂಭವಃ ।
ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಕೃಪಯಾ ದೇವ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲ ॥
ಅನ್ಯಥಾ ಶರಣಂ ನಾಸ್ತಿ ತ್ವಮೇವ ಶರಣಂ ಮಮ ।
ತಸ್ಮಾತ್ಕಾರುಣ್ಯಭಾವೇನ ರಕ್ಷರಕ್ಷ ಮಹೇಶ್ವರ ॥

ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರ ವ್ರತ

ಶಿವೋ ರುದ್ರಃ ಪಶುಪತಿಃ ನೀಲಕಂಠೋ ಮಹೇಶ್ವರಃ ।
ಹರಿಕೇಶೋ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಃ ಪಿನಾಕೀ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕಃ ।
ಶಂಭುಃ ಶೂಲೀ ಮಹಾದೇವೋ ತ್ರಿನೇತ್ರೋ ವೃಷಭಧ್ವಜಃ ॥

ಆತ್ಮಾ ತ್ವಂ ಗಿರಿಜಾ ಮತಿಃ ಪರಿಚರಾಃ ಪ್ರಾಣಾಶ್ಶರೀರಂ ಗೃಹಂ
ಪೂಜಾ ತೇ ವಿಷಯೋಪಭೋಗರಚನಾ ನಿದ್ರಾ ಸಮಾಧಿಸ್ಥಿತಿಃ ।
ಸಂಚಾರಃ ಪದಯೋಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಿಧಿಃ ಸ್ತೋತ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಾಗಿರೋ
ಯದ್ಯತ್ಕರ್ಮ ಕರೋಮಿ ತತ್ತದಖಿಲಂ ಶಂಭೋ ತವಾರಾಧನಮ್ ॥
ಕರಚರಣಕೃತಂ ವಾ ಕರ್ಮವಾಕ್ಕಾಯಜಂ ವಾ
ಶ್ರವಣನಯನಜಂ ವಾ ಮಾನಸಂ ವಾಪರಾಧಮ್ ।
ವಿಹಿತಮವಿಹಿತಂ ವಾ ಸರ್ವಮೇತತ್ ಕ್ಷಮಸ್ವ
ಜಯಜಯ ಕರುಣಾಬ್ಧೇ ಶ್ರೀಮಹಾದೇವ ಶಂಭೋ ॥
ಹರ ಶಂಭೋ ಮಹಾದೇವ ವಿಶ್ವೇಶಾಮರವಲ್ಲಭ ।
ಶಿವ ಶಂಕರ ಸರ್ವಾತ್ಮನ್ನೀಲಕಂಠ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥
ಮೃತ್ಯುಂಜಯಾಯ ರುದ್ರಾಯ ನೀಲಕಂಠಾಯ ಶಂಭವೇ ।
ಅಮೃತೇಶಾಯ ಶರ್ವಾಯ ಮಹಾದೇವಾಯ ತೇ ನಮಃ ॥
ಋಣರೋಗಾದಿದಾರಿದ್ರ್ಯಪಾಪಕ್ಷುದಪಮೃತ್ಯವಃ ।
ಭಯಶೋಕಮನಸ್ತಾಪಾ ನಶ್ಯಂತು ಮಮ ಸರ್ವದಾ ॥
ಪುತ್ರಾನ್ ದೇಹಿ ಧನಂ ದೇಹಿ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ದೇಹಿ ಸುವ್ರತೇ ।
ಅನ್ಯಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಕಾಮಾಂಶ್ಚ ದೇಹಿ ದೇವಿ ವರಪ್ರದೇ ॥
ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ವ್ರತಂ ದೇವಿ ತ್ವದ್-ಭಕ್ತ್ಯಾತ್ವತ್ಪರಾಯಣಾ ।
ವಾಂಛಿತಃ ದೇಹಿ ಮೇ ನಿತ್ಯಂ ತ್ವಯಿ ಭಕ್ತಿಮಚಂಚಲಾಮ್ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಹವಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಾಗ್ನೌ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಹುತಮ್ ।
ಬ್ರಹ್ಮೈವ ತೇನ ಗಂತವ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮಸಮಾಧಿನಾ ॥
ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ಮಹೇಶ್ವರ ।
ಯತ್ಪೂಜಿತಂ ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

ಅನೇನ ಅಮಾಭೀಮೇಶ್ವರವ್ರತೌ ಮಯಾ ಆಚರಿತೇನ ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಪೂಜಾಕರಣೇನ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತಃ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನಮ್

ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರು ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಓಂ ವ್ಯೋಮಕೇಶ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ವ್ಯೋಮಾತ್ಮನ್ ವ್ಯೋಮರೂಪಿಣೇ ।
ನಕ್ಷತ್ರರೂಪಿಣೇ ತುಭ್ಯಂ ತಾರಕಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಇದಮರ್ಘ್ಯಮ್ ॥

ಆಕಾಶದಿಕ್ ಶರೀರಾಯ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಿನೇ ।
ಸುರಸಿದ್ಧಿನಿವಾಸಾಯ ದತ್ತಮರ್ಘ್ಯಂ ಸದಾಶಿವ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಇದಮರ್ಘ್ಯಮ್ ॥

ಗೌರೀವಲ್ಲಭ ದೇವೇಶ ಸರ್ಪಾಢ್ಯ ಶಶಿಶೇಖರ ।
ವರ್ಷಪಾಪನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ದತ್ತಮರ್ಘ್ಯಂ ಸದಾಶಿವ ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಇದಮರ್ಘ್ಯಮ್ ॥

ಗೌರಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯ

ಜಗನ್ಮಾತ್ರೇ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ನಮಸ್ತೇ ಲೋಕನಾಯಿಕೇ।
ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರಿ॥

ಉಮಾಭೀಮೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ। ಇದಮರ್ಘ್ಯಮ್ ॥

ಪೂರ್ಣಫಲಸಮರ್ಪಣ

ಒಂದು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನು ತಾಂಬೂಲದಲ್ಲಿಟ್ಟು ದೇವಿಯ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು.

ಇದಂ ಫಲಂ ಮಯಾ ದೇವಿ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ಪುರತಸ್ತವ।
ತೇನ ಮೇ ಸುಫಲಾವಾಪ್ತಿರ್ಭವೇಜ್ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮನಿ॥

ಮಹಾರುದ್ರದೇವವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಉಮಾಯ್ಯೆ ನಮಃ। ಪೂರ್ಣಫಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ॥

ದೋರಗ್ರಹಣ

ದೇವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟಿರುವ ದೋರವನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಭಕ್ತಪ್ರಿಯೇ ಮಹಾದೇವಿ ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರದಾಯಿನೀ
ಸೂತ್ರಂ ತೇ ಧಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಮಾಭೀಷ್ಟಂ ಚಾ ತ್ವಂ ಕುರು॥

ವಾಯನದಾನ

ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ, ಎರಡು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳು, ಬೆಲ್ಲದ ಅಚ್ಚು, ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಎಲೆ ಅಡಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ಇಟ್ಟು, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚುವುದು. ಪುರೋಹಿತರ ಎದುರಿಗೆ ಮಂಡಲ ಮಾಡಿ

ಆದರ ಮೇಲೆ ಉಪಾಯನದಾನದ ತಟ್ಟೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. (ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು)

ಅದ್ಯ ಪೂರ್ವೋಚ್ಚರಿತ ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಮಮ ಶ್ರೀವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತ ಸಾದ್ಗುಣ್ಯಾರ್ಥಂ ಉಪಾಯನದಾನಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ –

ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ) ಗಂಧ, ಹೂವು ಕೊಡುವುದು.

ಇಮೇ ಗಂಧಾಃ ಇಮಾನಿ ಪುಷ್ಪಾಣಿ, ಗಂಧಪುಷ್ಪಧೂಪದೀಪಸಕಲಾರಾಧನೈಃ ಸ್ವರ್ಚಿತಮ್ । ಎಂದು ಹೇಳಿ ನೀರುಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಬಿಡುವುದು. ಆಮೇಲೆ ನೀರನ್ನು ಸಣ್ಣ ತಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುವುದು.

ವಿಷ್ಣೋ ಉಪಾಯನದಾನಂ ರಕ್ಷಸ್ವ - ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅತ್ತ ಇಟ್ಟು ಎರಡು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ನೀರು ಹಾಕಿಸಿ, ''ಇದಂ ಉಪಾಯನ-ದಾನಮ್'' -

ಉಪಾಯನದಾನ ಕೊಡುವಾಗ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರ –

ವಾಯನಂ ತೇ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ವ್ರತಸಂಪೂರ್ತಿಹೇತವೇ ।
ಪ್ರೀತಯೇ ದ್ವಿಜವರ್ಯಾಯ ಸಹಿರಣ್ಯಂ ದದಾಮ್ಯಹಮ್ ॥
ಇಂದಿರಾ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ ಇಂದಿರಾ ವೈ ದದಾತಿ ಚ ।
ಇಂದಿರಾ ತಾರಕಾ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಇಂದಿರಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಪುನಃ ಪೂಜಾ

ಉದ್ವಾಸನೆ

ಯಾಂತು ದೇವಗಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಪೂಜಾಂ ಆದಾಯಮತ್ಕೃತಾಂ
ಇಷ್ಟಕಾಮ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪುನರಾಗಮನಾಯಚ ॥
ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡಿರಿ.

ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ

ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಬಿಡಬೇಕು

ಪ್ರೀಯತಾಂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಸಮಾಪನಮ್

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥

ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।
ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ತೇ (ಮೇ) ॥

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ
ಬುದ್ಧ್ಯಾಽಽತ್ಮನಾ ವಾಽನುಸೃತಸ್ವಭಾವಃ ।
ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ
ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅನೇನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲೇ ಮಯಾ ಕೃತೇನ .... ಪೂಜಾಕರ್ಮಣಾ ಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ।

* * * * *

ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರ ವ್ರತಕಥೆ

ಭೀಮನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಕಥೆ

ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂತಪುರಾಣಿಕರ ಬಳಿ ಶೌನಕಾದಿಗಳು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. "ಮಹಾತ್ಮರೇ ! ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳು ಯಾವ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಎಂಥ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಗಂಡನು ದೊರೆಯುತ್ತಾನೆ. ವಿವಾಹಿತರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ದೀರ್ಘಸೌಮಂಗಲ್ಯವು ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ? ಅವರ ಸಂಸಾರವು ಸುಖಸಂಪದ್ಭರಿತ ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ ? ಮತ್ತು ಗಂಡನಿಂದ ಬಹಳ ಸುಖವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಫಲಗಳನ್ನು ನೀಡುವಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವ್ರತವು ಯಾವುದಿದೆ ? ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ದಯವಿಟ್ಟು ತಾವು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕು" ಎಂಬುದಾಗಿ ಶೌನಕಾದಿಗಳು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶೌನಕಾದಿಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಉತ್ತರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ - 'ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ ! ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಮಂಜಸವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಯಾವ ವ್ರತವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ವಿವಾಹವಾಗದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಪತಿಯು ದೊರಕುತ್ತಾನೋ, ವಿವಾಹಿತರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪತಿಯಿಂದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಗುತ್ತದೋ, ಅಂಥ ವ್ರತವನ್ನು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆಷಾಢಮಾಸದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರವ್ರತ ಎಂಬುದಾಗಿ ಇದನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ವ್ರತದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ -

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಎಂಬ ಸಂಪದ್ಭರಿತವಾದ ದೇಶವಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ವಜ್ರಬಾಹು ಎಂಬ ರಾಜನು ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ರಾಜನು ಅತ್ಯಂತ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯೂ, ಧೀರನೂ, ಬುದ್ಧಿವಂತನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಜಯಶೀಲ ಎಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ತಂದೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಗನೂ ಸಹ ಅತ್ಯಂತ ಸೌಂದರ್ಯವುಳ್ಳವನು, ಸದ್ಗುಣಶಾಲಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ, ವಿಧಿಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ ಯೌವನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಕುಮಾರನು ಮೃತನಾದನು. ಇದರಿಂದ ವಜ್ರಬಾಹು ರಾಜನಿಗೆ ಬಹಳ

ಖೇದವಾಯಿತು. ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡನು. ತನ್ನ ಮಗನ ಮರಣದಿಂದ ತನಗೆ ಸದ್ಗತಿಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಸದ್ಗತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ತಿಲೋದಕವನ್ನು ನೀಡುವವರೇ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಗಾಢವಾಗಿ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದನು.

ಹೀಗೆ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ವಿಚಾರವು ಹೊಳೆಯಿತು. ಮೃತನಾದ ಈ ಪುತ್ರನಿಗೆ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇವನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವ ಸ್ತ್ರೀ ಮೂಲಕ ತನಗೂ ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಸದ್ಗತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದನು.

ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಡಂಗುರ ಸಾರಿದನು. ''ನನ್ನ ಮಗನು ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ಯಾರು ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಅವರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ'' ಎಂದು.

ಈ ಡಂಗುರದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಅದೇ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಒಬ್ಬ ಸುಸಂಸ್ಕೃತನು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಂಗತನು ಆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡನು. ದಟ್ಟದರಿದ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ಬಡತನದಿಂದ ಬಹಳ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಸುಂದರಿಯಾದ ಒಬ್ಬಳು ಮಗಳಿದ್ದಳು. ಆ ಮಗಳನ್ನು ಮೃತನಾದ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದರಿಂದ ತನ್ನ ಬಡತನವು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ತಾನು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಆಸೆಯು ಅವನಿಗುಂಟಾಯಿತು. ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಸಂಪತ್ತಿನ ಆಸೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮೃತನಾದ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ರಾಜನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ನೆರವೇರಿತು. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವೂ ಕೂಡ ನೆರವೇರಿತು. ಆದರೆ ಆ ಕುವರಿಯ ಸ್ಥಿತಿ ಅತ್ಯಂತ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತವಾಗಿತ್ತು.

ವಿವಾಹ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗನ ಶವವನ್ನು ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲೊಂದು ಚಿತೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದನು. ತನ್ನ ಸೊಸೆಯನ್ನು

ಕರೆದು ಆ ಚಿತೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಇಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಸೊಸೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಗುಣವಂತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅತ್ಯಂತ ದೈವಭಕ್ತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಸುಶೋಭಿತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಯಾವುದೇ ಉದ್ವೇಗವಿಲ್ಲದೇ ಶಾಂತಚಿತ್ತದಿಂದ ತನ್ನ ಮಾವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿದಳು.

ಮಾವನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮೃತಪತಿಯ ಚಿತೆಗೆ ಅಗ್ನಿಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಲು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದಳು. ದೈವಲೀಲೆಯಂತೆ ಕೂಡಲೇ ಧಾರಾಕಾರವಾದ ಮಳೆ ಬಂದಿತು. ಚಿತೆಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದ ನಂದಿಹೋಯಿತು. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲೆಡೆಯು ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ರಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತಾ ಕತ್ತಲೆ ಆವರಿಸಿತು. ಮಳೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿಲ್ಲ, ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ರಾಜನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸನ್ನಿವೇಶವು ಅತ್ಯಂತ ಭೀಕರವಾಗಿತ್ತು. ಉಪಾಯಕಾಣದ ರಾಜನು ತನ್ನ ಪರಿವಾರದ ಜೊತೆ ಅರಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಆದರೆ ಸಾಧ್ವಿಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಆ ಕುವರಿಯು ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಪತಿಯ ಶವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು ಅಧರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ಮನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಯವು ಆವರಿಸಿತು. ದುಃಖವು ಉಲ್ಬಣವಾಯಿತು. ಅನನ್ಯವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದಳು -

'ಓ ಕರುಣಾಸಾಗರನೇ ! ಮಹಾದೇವನೇ ! ಒಮ್ಮೆ ಕಾರುಣ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡು. ನಿನ್ನ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದಲೇ ಹಿಂದೆ ಆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಚಿರಂಜೀವಿಯಾದನು. ಚ್ಯವನನು ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಅಗ್ನಿ ಹಾಗೂ ಮನ್ಮಥರು ಮರುಜೀವನವನ್ನೇ ಪಡೆದರು. ಶ್ವೇತವಾಹನರು ಪೂರ್ಣಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದರು. ನಿನ್ನ ಕಾರುಣ್ಯದ ಅತಿಶಯದಿಂದಲೇ ರತೀದೇವಿ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಪತ್ನಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಅಗ್ನಿಯ ಪತ್ನಿಯರಾದ ಸ್ವಾಹಾ ಹಾಗೂ ಸ್ವಧಾದೇವಿಯರು ದೀರ್ಘಸೌಮಾಂಗಲ್ಯದ

ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಅನಂತರ ಪುತ್ರರನ್ನೂ ಕೂಡ ಪಡೆದರು. ಅವರ ಮುಂದೆ ನಾನೆಲ್ಲಿ ದೇವ ! ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಗಳೇನು ? ನನಗೇಕೆ ಇಂಥ ಘೋರಶಿಕ್ಷೆಯು ಎದುರಾಗಿದೆ. ದಯಾಮಯನೇ ! ಅನಾಥಳಾದ ನನ್ನನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕೃಪಾಪೂರ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡು. ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ನನಗೆ ಮಾಂಗಲ್ಯಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸು'' ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಮನದಿಂದ ಭಕ್ತ್ಯತಿಶಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ, ಮಹಾದೇವನ ಪಾದವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಕುಸಿದುಬಿಟ್ಟಳು.

ದಯಾಸಾಗರನಾದ ಮಹಾದೇವನು ಇವಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ಮಗಳೇ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೇನು ? ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಏನು ? ತಿಳಿಸು. ಅದನ್ನು ನಿನಗೆ ಕರುಣಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಆ ಕುಮಾರಿಯು 'ದೀನರಕ್ಷಕನೇ ! ನನಗೆ ಮಾಂಗಲ್ಯಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನೀಡು' ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಮಹಾದೇವನು ಆ ಕುಮಾರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು - ''ಪುತ್ರಿಯೇ ! ನೀನು ಮಾಂಗಲ್ಯಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಶುಭಪ್ರದವಾದ ಒಂದು ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ವ್ರತದ ಬಗ್ಗೆ ನಾನೇ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆಷಾಢಮಾಸದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿವಸ ಮಂಗಳಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರ ಎಂಬ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪೂಜಾಸ್ಥಳವನ್ನು ಶುದ್ಧಿಮಾಡಿ, ಐದು ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಸ್ಥಳವನ್ನು ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯರಾಶಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ತುಪ್ಪದಿಂದ ಉರಿಯುವ ಎರಡು ದೀಪಸ್ತಂಭಗಳನ್ನಿಡಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಾಗೂ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ದೀಪಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಗಳ ಸಹಿತನಾಗಿ ನೆಲೆಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿಯೆಂಬ ಮೂರ್ತಿಯು ಒಂದಾಗಿದೆ. ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾದ ನನಗೆ ಭೀಮೇಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಈ ದೀಪಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪ-ನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಚಂದ್ರನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾಲಿಂಗಸ್ವರೂಪನೂ ನಾನೇ ಆಗಿರುತ್ತೇನೆ. ಇಂಥ ನನ್ನನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿದು ಭಯಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆರಾಧನೆ

ಮಾಡಬೇಕು''. ಈ ವ್ರತದ ಪೂಜಾಕ್ರಮ ಹೀಗಿದೆ - ಈ ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರ ವ್ರತವನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಅವರು ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಷ ನೂರು ಕಡುಬುಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಎರಡನೆಯ ವರ್ಷ ಇನ್ನೂರು, ಮೂರನೆಯ ವರ್ಷ ಮುನ್ನೂರು, ಹೀಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಒಂಭತ್ತು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಕಡುಬುಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಕ್ಕಿಯ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಈ ಕಡಬನ್ನು ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಒಂಭತ್ತನೆಯ ವರ್ಷ ಒಂಬೈನೂರು ಕಡುಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಹೀಗೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ, ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ಬದುಕುತ್ತಾನೆ. ಮೇಲೆದ್ದೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂಶಯ ಪಡಬೇಡ. ಹಾಗೂ ನಿನಗೆ ದೀರ್ಘಸೌಮಾಂಗಲ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಮಹಾದೇವರು ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಮಹಾದೇವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಆ ಹೆಣ್ಮಗಳು ಮಣ್ಣಿನ ದೀಪಸ್ತಂಭವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಆಲದೆಲೆಗಳನ್ನು ವೀಳೆದೆಳೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಅದರ ಕಾಯಿಗಳನ್ನೇ ಅಡಿಕೆಯನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದಳು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಗರಿಕೆಯನ್ನು, ಹುಲ್ಲನ್ನು, ಹೂವುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದಳು. ಮಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಕಡುಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದಳು. (ಪೂಜೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಭಂಡಾರ ಒಡೆಯಲು ಭೀಮನನ್ನೇ ಕರೆದಳಾದ್ದರಿಂದ ಭೀಮನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯೆಂದು ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಮಹಾದೇವರನ್ನೇ ಕರೆದಳು. ಅವರು ಭಂಡಾರ ಒಡೆದು ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಭೀಮನಂತೆ ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರಾದ್ದರಿಂದ ಭೀಮನ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯೆಂದು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯ) ದೈವಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಕಂಬಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಸುಂದರ ಅರಮನೆಯು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಅದರ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನವರತ್ನಗಳು ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ಗಂಡನು ಮಲಗಿದ

ಚಿತೆಯು ರತ್ನದ ಮಂಚದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ರಾಜಕುಮಾರನು ನಿದ್ದೆಯಿಂದ ಎದ್ದವನಂತೆ ಬದುಕಿಬಂದನು. ಚತುರಂಗ ಬಲವೇ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತ್ತು. ಇಂಥ ಸುಂದರ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಕುವರಿಯು ಆಶ್ಚರ್ಯಭರಿತಳಾದಳು. ಈ ರಾಜಕುಮಾರನು ನಿದ್ದೆಯಿಂದ ಎದ್ದವನಂತೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯಿಂದ ನಡೆದ ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯಹೊಂದಿದನು. ಮೋಕ್ಷಾನಂದವನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸಿದನು. ಮರುದಿವಸ ಎಲ್ಲ ರಾಜಭಟರು ಬಂದು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಅರಸನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅರಸನು ಬಂದು ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸೊಸೆ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದು ಆನಂದ ಪಟ್ಟನು. ಪುತ್ರನನ್ನು ಗಾಢಾಲಿಂಗನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದನು. ಸೊಸೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೆ ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಕಲರೊಡನೆ ಪುನಃ ಅಮಾಭೀಮೇಶ್ವರವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ, ಮಹಾದೇವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದನು. ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಜೊತೆ ಅರಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದನು. ಆ ರಾಜಕುಮಾರನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಜೊತೆ ಸುಖಸಂತೋಷದಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಶೌನಕಾದಿಗಳಿಗೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರವ್ರತವನ್ನು ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿರುವರು.

ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅಮಾಭೀಮೇಶ್ವರವ್ರತ ಕಥೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಯಿತು.

ಪಾರ್ವತಿಯ ಕಥೆ
ಪಾರ್ವತಿ ಕಲ್ಯಾಣ

ಪಾರ್ವತಿಯ ಕಥೆ

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ವರಬಲದಿಂದ ತಾರಕಾಸುರನು ದೃಪ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ದೇವಲೋಕವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ್ದನು. ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕು ಪರಿಹಾರೋಪಾಯವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಅಶರೀರವಾಣಿಯಾಯಿತು.

''ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೇ! ತಾರಕಾಸುರನು ಸಾಯದೇ ನಿಮಗೆ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಈಗಿರುವ ಯಾವ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂಥ ವೀರಪುರುಷನು ಹುಟ್ಟಿಬರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಂಹಾರಕಾರಕನಾದ ಶಿವನಿಂದಲೇ ಆ ತಾರಕನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಲ್ಲ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ಆ ಶಿವನು ಈಗ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ತಪಗೈಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಸಾರವೇ ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಶೈಲಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮನದಲ್ಲಿ ಕಾಮ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ. ಪ್ರೇಮ ಅಂಕುರಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಗೈಯ್ಯಿರಿ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಪರ್ವತರಾಜನ ಕುವರಿಗೂ ರುದ್ರನಿಗೂ ಸಮಾಗವು ಮಾಡಿಸಿರಿ. ಆದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಪರ್ವತರಾಜನ ಬಳಿ ತೆರಳಿ, ಜಗದಂಬಿಕೆಯ ಜನನವಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರಿ'' ಎಂದು.

ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅಶರೀರವಾಣಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಮಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಹಿಮವಂತನ ಬಳಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು -

'ಜನಿತವ್ಯಾ ತ್ವಯಾ ಕನ್ಯಾ ಶಿವಾರ್ಥಂ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಯೇ' ತಾರಕಾಸುರನ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ರುದ್ರದೇವರು ವಿವಾಹವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ವರಿಸುವ ಜಗದಂಬಿಕೆಯನ್ನು ನೀನು ಮಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ದೇವಲೋಕವನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಮವಂತನೇ ತಡಮಾಡಬೇಡ. ಕೂಡಲೇ ನಿನ್ನ ತಪಃಶಕ್ತಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಜಗದಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಮಗಳಾಗಿ ಪಡೆದುಕೋ.

ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಅನಂತರ ಹಿಮವಂತನು ತನ್ನ ಮಡದಿಗೆ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು-

'ಜನಿತವ್ಯಾ ಸುಕನ್ಯೈಕಾ ಸುರಕಾರ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ । ದೇವಾನಾಂ ಚ ಋಷೀಣಾಂ ಚ ತಥೈವ ಚ ತಪಸ್ವಿನಾಮ್॥' ದೇವತೆಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸುಂದರ ಕನ್ಯೆಯ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ನೀನು ಕಾರಣಳಾಗಬೇಕು. ಅಂಥ ಕನ್ಯೆಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ'' ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯೋಗ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಮೇನಾದೇವಿಯು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಜಗದಂಬಿಕೆಯನ್ನೇ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಕಾಂತಿಭರಿತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ.

ಪಾರ್ವತಿದೇವಿಯ ಅವತಾರ

ತತೋ ಜಗತ್ಯಾ ನಿರ್ವಾಣಹೇತುರ್ಹಿಮಗಿರಿಪ್ರಿಯಾ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ಮೂಹೂರ್ತೇ ಸುಭಗೇ ಪ್ರಾಸೂಯತ ಗೃಹಾರಣಂ ॥

ಎಲ್ಲರ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾದ ಜಗದಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಮವಂತನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಮೇನಾದೇವಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಪಡೆದಳು. ಇದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕವೇ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿತು.

ಪಾರ್ವತಿಯು ಅವತರಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ಸಜ್ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಆನಂದವಾಯಿತು.

ತಸ್ಯಾಂ ತು ಜಾಯಮಾನಾಯಾಂ ಚಂದ್ರಮಸ್ಥಾಣುಜಂಗಮಾಃ ।
ಅಭವನ್ ಸುಖಿನಃ ಸರ್ವೇ ಸರ್ವಲೋಕನಿವಾಸಿನಃ ॥

ಪಾರ್ವತಿಯು ಅವತರಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಸಮಸ್ತ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಜ್ಜನರ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಫುಲ್ಲವಾಯಿತು. ನರಕದಲ್ಲಿರುವ ಸಜ್ಜನರಿಗೂ ಕೂಡ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ತಪಸ್ವಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಕಟನಾಗಿ ಅದರ ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವು

ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿತು. ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ದೇವತೆಗಳು ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಗೈದರು. ಗಂಧರ್ವರು ಹಾಡಿದರು. ಅಪ್ಸರೆಯರು ನರ್ತನಗೈದರು. ಮುನಿಪುಂಗವರು ವೇದಘೋಷ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಭಯಾತಂಕಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಭಗವಂತನಿಗೂ ಕೂಡ ಪಾರ್ವತಿಯ ಅವತಾರದಿಂದ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಪಾರ್ವತಿಯ ಜನನದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗಾದ ಸಂತೋಷ

ಪಾರ್ವತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ವಾತ್ಸಲ್ಯವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪತಿವ್ರತೆಯರ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಕ್ಕೆ ಇವಳನ್ನೇ ಅಭಿಮಾನಿನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ತಾನು ಅಕೂತಿ ಹಾಗೂ ದೇವಹೂತಿಯರ ಮಗನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಸೂತಿಯ ಮಗಳಾಗಿ ಸತಿಯು ಅವತರಿಸುವಂತೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಬೇರೆ ಯಾರಲ್ಲೂ ತೋರದ ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ಪಾರ್ವತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿದ್ದಾನೆ.

ಪಾರ್ವತಿಯು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದಳು ?

ಮಹಾಸತಿಯು ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಬೆಳೆದಳು. ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಅವಳ ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಲಿದಾಡಿದವು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರಿಯಾಗಿದ್ದಳು, ಸೌಂದರ್ಯ, ಸೌಭಾಗ್ಯ , ಸುಜ್ಞಾನಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತುಂಬಿದ್ದವು. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನನ್ನು ಮೀರಿದ ದೇಹಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಗುಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಈ ಕನ್ಯೆಯು ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಳು.

ಸುರಲೋಕಾಧಿಪತಿಯಾದ ದೇವೇಂದ್ರನೇ ಪಾರ್ವತಿಯ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಮಹಾಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ದೇವೇಂದ್ರನು ನಾರದರನ್ನು ಕರೆದು ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿ ಪಾರ್ವತಿಯು ಪರಮೇಶ್ವರನೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾಗುವಂತೆ ತಾವು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೇವರಾಜನ

ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಅನಂತರ ಹಿಮವಂತನು ತನ್ನ ಮಡದಿಗೆ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು-

'ಜನಿತವ್ಯಾ ಸುಕನ್ಯೈಕಾ ಸುರಕಾರ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ । ದೇವಾನಾಂ ಚ ಋಷೀಣಾಂ ಚ ತಥೈವ ಚ ತಪಸ್ವಿನಾಮ್॥' ದೇವತೆಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸುಂದರ ಕನ್ಯೆಯ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ನೀನು ಕಾರಣಳಾಗಬೇಕು. ಅಂಥ ಕನ್ಯೆಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ'' ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯೋಗ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಮೇನಾದೇವಿಯು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಜಗದಂಬಿಕೆಯನ್ನೇ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಕಾಂತಿಭರಿತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ.

ಪಾರ್ವತಿದೇವಿಯ ಅವತಾರ

ತತೋ ಜಗತ್ಯಾ ನಿರ್ವಾಣಹೇತುರ್ಹಿಮಗಿರಿಪ್ರಿಯಾ ।
ಬಾಹ್ಯಂ ಮೂಹೂರ್ತೇ ಸುಭಗೇ ಪ್ರಾಸೂಯತ ಗೃಹಾರಣಂ ॥

ಎಲ್ಲರ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣಳಾದ ಜಗದಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಮವಂತನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಮೇನಾದೇವಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಪಡೆದಳು. ಇದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕವೇ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿತು.

ಪಾರ್ವತಿಯು ಅವತರಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ಸಜ್ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಆನಂದವಾಯಿತು.

ತಸ್ಯಾಂ ತು ಜಾಯಮಾನಾಯಾಂ ಚಂದ್ರಮಸ್ಥಾಣುಜಂಗಮಾಃ ।
ಅಭವನ್ ಸುಖಿನಃ ಸರ್ವೇ ಸರ್ವಲೋಕನಿವಾಸಿನಃ ॥

ಪಾರ್ವತಿಯು ಅವತರಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಸಮಸ್ತ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಜ್ಜನರ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಫುಲ್ಲವಾಯಿತು. ನರಕದಲ್ಲಿರುವ ಸಜ್ಜನರಿಗೂ ಕೂಡ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ತಪಸ್ವಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಕಟನಾಗಿ ಅದರ ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವು

ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿತು. ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ದೇವತೆಗಳು ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಗೈದರು. ಗಂಧರ್ವರು ಹಾಡಿದರು. ಅಪ್ಸರೆಯರು ನರ್ತನಗೈದರು. ಮುನಿಪುಂಗವರು ವೇದಘೋಷ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಭಯಾತಂಕಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಭಗವಂತನಿಗೂ ಕೂಡ ಪಾರ್ವತಿಯ ಅವತಾರದಿಂದ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಪಾರ್ವತಿಯ ಜನನದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗಾದ ಸಂತೋಷ

ಪಾರ್ವತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ವಾತ್ಸಲ್ಯವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪತಿವ್ರತೆಯರ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಕ್ಕೆ ಇವಳನ್ನೇ ಅಭಿಮಾನಿನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ತಾನು ಆಕೂತಿ ಹಾಗೂ ದೇವಹೂತಿಯರ ಮಗನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಸೂತಿಯ ಮಗಳಾಗಿ ಸತಿಯು ಅವತರಿಸುವಂತೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಬೇರೆ ಯಾರಲ್ಲೂ ತೋರದ ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ಪಾರ್ವತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿದ್ದಾನೆ.

ಪಾರ್ವತಿಯು ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದಳು ?

ಮಹಾಸತಿಯು ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಬೆಳೆದಳು. ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಅವಳ ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಲಿದಾಡಿದವು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರಿಯಾಗಿದ್ದಳು, ಸೌಂದರ್ಯ, ಸೌಭಾಗ್ಯ , ಸುಜ್ಞಾನಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತುಂಬಿದ್ದವು. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನನ್ನು ಮೀರಿದ ದೇಹಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಗುಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಈ ಕನ್ಯೆಯು ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಳು.

ಸುರಲೋಕಾಧಿಪತಿಯಾದ ದೇವೇಂದ್ರನೇ ಪಾರ್ವತಿಯ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಮಹಾಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ದೇವೇಂದ್ರನು ನಾರದರನ್ನು ಕರೆದು ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿ ಪಾರ್ವತಿಯು ಪರಮೇಶ್ವರನೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾಗುವಂತೆ ತಾವು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೇವರಾಜನ

ಸೂಚನೆಯಂತೆ ನಾರದರು ಪರ್ವತರಾಜನ ಕುವರಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯ ಬಳಿ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ.

ನಾರದರಿಗೂ ಹಿಮವಂತನಿಗೂ ಭೇಟಿ

ನಾರದರ ಆಗಮನವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಮವಂತನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಸಂತೋಷಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ದಂಪತಿಗಳು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಗಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಯೂ ಕೂಡ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅನಂತರ ತನ್ನ ಕುಮಾರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಭವಿಷ್ಯವಚನವನ್ನು ನುಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಪರ್ವತರಾಜನು ನಾರದರ ಬಳಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ.

ನಾರದರು ಆಗ ಪರ್ವತರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು -

''ಚರಣೌ ಪದ್ಮಸಂಕಾಷೌ ಸ್ವಚ್ಛಾವಸ್ಯ ನಖೋಜ್ವಲೌ ।
ಸುರಾಸುರಾಣಾಂ ನಮತಾಂ ಕಿರೀಟಮಣಿಕಾಂತಿಭಿಃ
ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣ್ಯೈಃ ಪಶ್ಯದ್ಭಿಃ ಸುಚ್ಛಾಯೌ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತೌ ।
ಏಷಾ ಭಾರ್ಯಾ ಜಗದ್‌ಭರ್ತುಃ ಪ್ರಶಾಂತಸ್ಯ ಮಹೀಧರ ।
ಜನನೀ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ಸಂಭೂತಾ ಭೂತಭಾವಿನೀ ಶಿವೇಯಂ .....॥''

ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯಳಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಇವಳನ್ನು ನಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವತೆಗಳ ಕಿರೀಟಗಳ ಸಾಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವಳ ಚರಣಕಮಲಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಆ ಕಿರೀಟಗಳ ರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಇವಳ ಕಾಲುಗಳು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಜಗದ್‌ಭರ್ತುವಾದ ಮಹಾದೇವನ ಕೈಹಿಡಿವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ನಿನ್ನ ಮಗಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಂಗಳಪ್ರದಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇಂಥ ಮಗಳನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು, ಅದೆಷ್ಟೋ ಜನ್ಮಗಳ ಪುಣ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಪರ್ವತರಾಜನ ಪ್ರಶ್ನೆಯಂತೆ ನಾರದರು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ, ರುದ್ರದೇವರು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ವರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಪಸ್ಸನ್ನು

ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಾಧ್ವರಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸತಿಯು ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ, ದುಃಖಿತರಾಗಿ ರುದ್ರದೇವರು ಪುನಃ ಅವಳೇ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಿನ್ನ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಪತ್ನಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸುವುದು ನಿನ್ನ ಮುಖ್ಯಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಜಗತ್‌ಭರ್ತೃಗಳಾದ ರುದ್ರದೇವರು ನಿನ್ನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನಿನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರರಿಬ್ಬರಿಗೂ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಂಗಳವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಮಹಾಪುಣ್ಯ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದೆ. ತಡಮಾಡದೇ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ, ಆರಾಧನೆಗೈದು, ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಡು. ಹೀಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಾರದರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ.

ನಾರದರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಂತೆ ಹಿಮವಂತನು ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದನು.

ಅದೊಂದು ಸುಮುಹೂರ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಿರಿರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಶಿಖರಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ತಪಗೈಯ್ಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಾದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಾನೆ. ಗಂಗಾಧರನಾಗಿ, ಜಟಾಜೂಟನಾಗಿ ಸರ್ಪಾಭರಣಭೂಷಿತನಾಗಿ, ತಪೋಮುದ್ರೆಯುನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಜಪಮಾಲೆಯುನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅರ್ಧೋನ್ಮೀಲಿತನಯನನಾಗಿ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ತದೇಕಾಗ್ರಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಮಹಾದೇವರನ್ನು ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಗುಹೆಯ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನಂದಿಯು ಆ ಹಿಮವಂತನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಬಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ರುದ್ರದೇವರ ದರ್ಶನ ಇವನಿಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ರುದ್ರದೇವರ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಅರಿತ ಹಿಮವಂತನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ವಿನಯಭಕ್ತಿಗಳು ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ನಂದಿಯು ಬೇಡವೆಂದು ತಡೆದರೂ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕೋಪವು

ಸೂಚನೆಯಂತೆ ನಾರದರು ಪರ್ವತರಾಜನ ಕುವರಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯ ಬಳಿ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ.

ನಾರದರಿಗೂ ಹಿಮವಂತನಿಗೂ ಭೇಟಿ

ನಾರದರ ಆಗಮನವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಮವಂತನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಸಂತೋಷಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ದಂಪತಿಗಳು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಗಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಯೂ ಕೂಡ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆನಂತರ ತನ್ನ ಕುಮಾರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಭವಿಷ್ಯವಚನವನ್ನು ನುಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಪರ್ವತರಾಜನು ನಾರದರ ಬಳಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ.

ನಾರದರು ಆಗ ಪರ್ವತರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು -

''ಚರಣೌ ಪದ್ಮಸಂಕಾಶೌ ಸ್ವಚ್ಛಾವಸ್ಯ ನಖೋಜ್ವಲೌ ।
ಸುರಾಸುರಾಣಾಂ ನಮತಾಂ ಕಿರೀಟಮಣಿಕಾಂತಿಭಿಃ
ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣೈಃ ಪಶ್ಯದ್ಭಿಃ ಸುಚ್ಛಾಯೌ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತೌ ।
ಏಷಾ ಭಾರ್ಯಾ ಜಗದ್‌ಭರ್ತುಃ ಪ್ರಶಾಂತಸ್ಯ ಮಹೀಧರ ।
ಜನನೀ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ಸಂಭೂತಾ ಭೂತಭಾವಿನೀ ಶಿವೇಯಂ .....॥''

ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯಳಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಇವಳನ್ನು ನಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವತೆಗಳ ಕಿರೀಟಗಳ ಸಾಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವಳ ಚರಣಕಮಲಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಆ ಕಿರೀಟಗಳ ರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಇವಳ ಕಾಲುಗಳು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಜಗದ್‌ಭರ್ತುವಾದ ಮಹಾದೇವನ ಕೈಹಿಡಿವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ನಿನ್ನ ಮಗಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಂಗಳಪ್ರದಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇಂಥ ಮಗಳನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು, ಅದೆಷ್ಟೋ ಜನ್ಮಗಳ ಪುಣ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಪರ್ವತರಾಜನ ಪ್ರಶ್ನೆಯಂತೆ ನಾರದರು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ, ರುದ್ರದೇವರು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ವರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಪಸ್ಸನ್ನು

ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಾಧ್ವರಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸತಿಯು ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ, ದುಃಖಿತರಾಗಿ ರುದ್ರದೇವರು ಪುನಃ ಅವಳೇ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಿನ್ನ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಪತ್ನಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸುವುದು ನಿನ್ನ ಮುಖ್ಯಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಜಗತ್‌ಭರ್ತೃಗಳಾದ ರುದ್ರದೇವರು ನಿನ್ನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನಿನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರರಿಬ್ಬರಿಗೂ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಂಗಳವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಮಹಾಪುಣ್ಯ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದೆ. ತಡಮಾಡದೇ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ, ಆರಾಧನೆಗೈದು, ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಡು. ಹೀಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಾರದರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ.

ನಾರದರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಂತೆ ಹಿಮವಂತನು ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದನು.

ಅದೊಂದು ಸುಮುಹೂರ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಿರಿರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಶಿಖರಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ತಪಗೈಯ್ಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಾದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಾನೆ. ಗಂಗಾಧರನಾಗಿ, ಜಟಾಜೂಟನಾಗಿ ಸರ್ಪಾಭರಣಭೂಷಿತನಾಗಿ, ತಪೋಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಜಪಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅರ್ಧೋನ್ಮೀಲಿತನಯನನಾಗಿ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ತದೇಕಾಗ್ರಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಮಹಾದೇವರನ್ನು ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಗುಹೆಯ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನಂದಿಯು ಆ ಹಿಮವಂತನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಬಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ರುದ್ರದೇವರ ದರ್ಶನ ಇವನಿಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ರುದ್ರದೇವರ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಅರಿತ ಹಿಮವಂತನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ವಿನಯಭಕ್ತಿಗಳು ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ನಂದಿಯು ಬೇಡವೆಂದು ತಡೆದರೂ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕೋಪವು

ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ ಸ್ತಬ್ಧನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಪುನಃ ನಂದಿಯ ಬಳಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ನಂದಿಯು ರುದ್ರದೇವರ ಅಣತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಮಹಾರುದ್ರದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಕಂಡ ಹಿಮಾಚಲನಿಗೆ ಯಾವ ಭಾವ ಮೂಡಿತು?

ಕಪರ್ದಿನಂ ಚಂದ್ರಕಲಾವಿಭೂಷಣಂ ವೇದಾಂತವೇದ್ಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನಿಶ್ಚಿತಂ ।
ವವಂದ ಶೀರ್ಷ್ಣಾ ಚ ತದಾ ಹಿಮಾಚಲಃ ಪರಾಂ ಮುದಾಮಾಪ್ಯದಹೀನಸತ್ವಃ ॥

ನಾರಿನ ತೊಗಲನ್ನು ಉಟ್ಟ, ಚಂದ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ, ಸಮಸ್ತ ವೇದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲೇ ನೆಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ, ಆ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಕಂಡು ದೂರದಿಂದಿಲೇ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಿಸಿದನು. ಆ ಹಿಮಾಚಲನ ಮನಸ್ಸು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಫುಲ್ಲವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಜೀವನವೇ ಧನ್ಯವೆಂಬ ಭಾವ ಮೂಡಿತು.

ಮಹಾದೇವರೇ ! ನಾನೇ ಧನ್ಯ ! ನಿಮ್ಮ ದಿವ್ಯದರ್ಶನದಿಂದ ಈ ಹಿಮವಂತ ಇಂದು ಭಾಗ್ಯವಂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

'ಸಭಾಗ್ಯೋಹಂ ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದಾತ್ ತವ ಶಂಕರ ।
ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಚಾಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ದರ್ಶನಾರ್ಥಂ ತವ ಪ್ರಭೋ ॥'

ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ತಮ್ಮ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಆಗಮಿಸುವೆ. ತಮ್ಮ ಆರಾಧನೆಗೈದು ಧನ್ಯನಾಗುವೆ. ನನ್ನ ಜೊತೆ ನನ್ನ ಮಗಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಯೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಮಿಸುವಳು.

ಪರ್ವತೇಂದ್ರನೇ ! ನನ್ನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರಲು ನಿನಗೆ ಯಾವ ಅಭ್ಯಂತರವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಮಾತ್ರ ಬರುವುದು ಬೇಡ. ಇದು ತಪೋಭೂಮಿ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ನಿನ್ನ ಮಗಳು

ಸೌಂದರ್ಯಶಾಲಿನೀ, ಮಧುರಭಾಷಿಣಿಯಾಗಿರುವಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವಳನ್ನು ನೀನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬಾರದು. ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಬಂದು ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ತೆರಳಬೇಕು.

ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದ ಧೀರೆ

ಆಗ ಮುಗ್ಧ ಬಾಲೆಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯು ಧೈರ್ಯವಾಗಿಯೇ ಮಹಾದೇವರ ಬಳಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾಳೆ. ದೇವೋತ್ತಮರೇ ! ತಾವು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ತಪಃಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನರೂ ಆಗಿರುತ್ತೀರಿ. ಈ ತಪೋನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನ ಬರುತ್ತದೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಬರಬಾರದೆಂದು ನಿಷೇಧ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಅರ್ಥಾತ್ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬಂಧನದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಚಿಂತೆ ನಿಮಗಿದೆ ಅಲ್ಲವೇ? ಆಗ ಮಹಾದೇವರು ಆ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಯಾಣಿಯೇ! ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂದರೆ ಮಾಯೇ ! ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ನಾನು ತಪೋನಿರತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆದಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನ ಬರುತ್ತದೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರಲು ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಆಗ ಪಾರ್ವತಿಯು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ನೀಡಿದಳು

ಯದುಕ್ತಂ ಪರಯಾ ವಾಚಾ ವಚನಂ ಶಂಕರ ! ತ್ವಯಾ ।
ಸಾ ಕಿಂ ಪ್ರಕೃತಿರ್ನೈವ ಸ್ಯಾದತೀತಸ್ತ್ವಾಂ ಭವಾನ್‌ಕಥಮ್ ॥
ಯಚ್ಛೃಣೋಷಿ ಯದಶ್ನಾಸಿ ಯಚ್ಚ ಪಶ್ಯಸಿ ಶಂಕರ ! ।
ವಾಗ್ವಾದೇನ ಚ ಕಿಂ ಕಾರ್ಯಮಸ್ಮಾಕಂ ಚಾಧುನಾ ಪ್ರಭೋ ! ॥

ಉತ್ತಮವಾದ ವಾಣಿಯಿಂದ ನೀವು ಏನನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೀರೋ, ಅದೂ ಕೂಡ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲವೇ? ಹೀಗಿರುವಾಗ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ತಾವು ಅತೀತರು ಹೇಗಾಗುತ್ತೀರಿ? ಈ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ವಿಶ್ವವು ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದಲೇ ಆವೃತವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಧೀನವಾಗಿಯೇ, ಕೇಳುವಿಕೆ, ನೋಡುವಿಕೆ, ತಿನ್ನುವಿಕೆ, ಕುಡಿಯುವಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ

ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ತಾವು ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಅತೀತರಾಗಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ? ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಈ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಯಾವ ತಪ್ಪಿದೆ ? ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡುವುದು ಭೂಷಣವಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದ ಮಹಾದೇವರು ತಂದೆಯ ಜೊತೆ ನೀನೂ ಕೂಡ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದೆಂದು ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಗಿರಿಜೆಯ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಬಹುದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪರ್ವತರಾಜನು ಮಾಡಿದ ಈ ಉಪಾಯವು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಅನೇಕ ದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ಅವಳು ತೆರಳಿ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ, ಒಮ್ಮೆಯೂ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಮಹಾದೇವರು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ, ಮಾತನಾಡುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಅನುರಾಗವಂತು ದೂರತೋಪಾಸ್ತ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಮನಿಸಿದ ಪರ್ವತರಾಜನಿಗೆ ಬಹಳ ಚಿಂತೆಯೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮಗಳ ವಿವಾಹ ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಭಯವುಂಟಾಯಿತು. ಹಿಮವಂತರಾಜನಿಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ, ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ಸಪ್ತಋಷಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರರ ವಿವಾಹ ಯಾವಾಗ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಕಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು.

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಇಂದ್ರದೇವರು ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅವನ ಸಹಾಯದಿಂದ ರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ಮೇಲೆ ಅನುರಾಗವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮನ್ಮಥನು ಮಹಾರುದ್ರದೇವರ ತಪೋಭಂಗವನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಪಟ್ಟು ತಾನೇ ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಪಾರ್ವತಿಯ ಮೇಲೆ ಅನುರಾಗವುಂಟಾಗಿ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮನ್ಮಥನು ಭಸ್ಮನಾದ ಮೇಲೆ ಅವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ರತಿದೇವಿಯು ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ದೀನಳಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಮಂತ್ರವೊಂದನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದಕ್ಕೆ ಒಲಿದ ರುದ್ರದೇವರು ಅವಳಿಗೆ ಮಾಂಗಲ್ಯಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ

ಅನಂಗನಾಗಿಯೇ ಮನ್ಮಥನು ಜನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಮಡದಿಯಾಗಿ ನೀನು ಸಂತೋಷವಾಗಿರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೋ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಏನೇ ಆದರೂ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಲವಲೇಶವೂ ಕೂಡ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಚಿಂತೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ತಪಸ್ಸು

ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳು ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಸೋತು ಹೋದರು. ಮನ್ಮಥನೇ ಸುಟ್ಟುಭಸ್ಮನಾಗಿ ಅನಂಗನಾದನು. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ಪಾರ್ವತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ಅನುರಾಗ ಮೂಡುವುದು ಬಹಳ ಕಠಿಣವೆಂದು ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾದರು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಷ್ಟೇ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಪಾರ್ವತಿಯು ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದಳು.

ಜಗನ್ಮಾತೆಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ವಿಘ್ನ ಮಾಡುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಂಧುಗಳ ಅಂತಃಕರಣ ಪ್ರೀತಿಗಳೇ ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಬಂದವು. ಪಾರ್ವತಿಯ ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಬಂಧು-ಬಳಗದವರು ಕಠಿಣವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಡವೆಂದು ತಡೆದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಪಾರ್ವತಿಯು ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು -

'ನಾಗಚ್ಛಾಮಿ ಗೃಹಂ ಮಾತಾಸ್ತಾತ ! ಮೇ ಶ್ರುಣು ತತ್ವತಃ' ನಾನು ಸರ್ವಥಾ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ, ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿಶ್ಚಯ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ತಾವು ಸರ್ವಥಾ ಹೇಳಬೇಡಿರಿ.

ಪಾರ್ವತಿಯ ತಂದೆಯಾದ ಹಿಮವಂತನು ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ತಾಯಿಯಂತು ಬಿಕ್ಕಿ-ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತಳು. ನೀನಿನ್ನೂ

ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗಿ, ನೀನಿಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕುಳಿತರೆ ನಾವು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಬದುಕಬೇಕೆಂದು ಗೋಳಾಡಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಉಮಾ ಎಂಬ ಹೆಸರು ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿತು. 'ಮಾ' ಎಂದರೆ ಬೇಡ ಎಂದರ್ಥ. 'ಉ' ಎಂದರೆ ನಿಶ್ಚಯ ಎಂದರ್ಥ. 'ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನೀನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಡ' ಎಂದು ಪಾರ್ವತಿಯ ತಂದೆ-ತಾಯಂದಿರು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವಳಿಗೆ 'ಉಮಾ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಾತೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಉಮಾ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿದೆ. 'ಉ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಳಾದವಳು ಎಂದರ್ಥ. 'ಮಾ' ಎಂದರೆ ತಾಯಿಯಾದವಳು ಎಂದರ್ಥ.

ಪಾರ್ವತಿಯ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಸಖಿಯರು ಇದ್ದರು. ಜಯಾ, ವಿಜಯಾ, ಮಾಧವೀ, ಸುಲೋಚನಾ, ಸುಶ್ರುತಾ, ಶ್ರುತಾ, ಸುಖೀಪರ, ಪ್ರಮ್ಲೋಚ, ಸುಭಗಾ, ಶ್ಯಾಮಾ, ಚಿತ್ರಾಂಗೀ, ಆರುಣೀ, ಸ್ವಧಾ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಖಿಯರು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪಾರ್ವತಿಯು ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಉಳಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಮಂತ್ರವನ್ನು ನಿರಂತರ ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅನಂತರ ಹಣ್ಣು-ಹಂಪಲುಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಒಮ್ಮೆ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಒಣಗಿದ ಎಲೆಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು.

'ಶುಷ್ಕಾಣಿ ಚ ಪರ್ಣಾನಿ ನಾಶಿತಾನಿ ತಯಾ ಯದಾ ।
ಅಪರ್ಣೇತಿ ಚ ವಿಖ್ಯಾತಾ ಬಭೂವ ತನುಮಧ್ಯಮಾ'

ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಎಲೆಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಬಿಟ್ಟಳು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವಳಿಗೆ ಅಪರ್ಣಾ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಕೇವಲ ಗಾಳಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಗಾಳಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಸ್ವೀಕರಿಸದೇ

ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅನಂತರ ಒಂದೇ ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ಅವಳ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕಠಿಣಾತಿಕಠಿಣತಮ ಆಗಿತ್ತು. ನೀರಜಾಕ್ಷಿಯ ಆ ನಿರಾಹಾರದ ತಪಸ್ಸು ಅಲ್ಲಿರುವ ಪರಿಸರದ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ವಯೋವೃದ್ಧ, ತಪೋವೃದ್ಧರೆಲ್ಲರೂ ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಲಗಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. 'ಏವಂ ದಿವ್ಯಸಹಸ್ರಾಣಿ ವರ್ಷಾಣಿ ಚ ತತಾಪ ವೈ' ಹೀಗೆ ಒಂದುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪಾರ್ವತಿಯು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದಳು.

ಪಾರ್ವತಿಯ ಕಠಿಣವಾದ ತಪಸ್ಸಿನ ಪರಿಣಾಮ

ಜಗತ್ತೇ ಸಂತಪ್ತವಾಯಿತು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಶರಣಾಗತರಾದರು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು. ದೇವತೆಗಳ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಕಾರುಣ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದನು.

'ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಜಗಾಮಾಽಽಶು ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಂ ಪರಮಾದ್ಭುತಮ್ ।
ತತ್ರ ಸುಪ್ತಂ ಸುಪರ್ಯಂಕೇ ಶೇಷಾಖ್ಯೇ ಚಾತಿಶೋಭನೇ ।
ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಪಾದೋಪಯುಗಲಂ ಸೇವ್ಯಮಾನಂ ನಿರಂತರಮ್ ॥
ದೂರ ಸ್ಥೇನಾಽಪಿ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯೇಣ ನತಕಂಧರಧಾರಿಣಾ ।
ಸೇವ್ಯಮಾನಂ ಶ್ರಿಯಾ ಕಾಂತ್ಯಾ ಕ್ಷಾಂತ್ಯಾ ವೃತ್ಯಾ ದಯಾದಿಭಿಃ ॥
ನವಶಕ್ತಿಯುತಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಪಾರ್ಷದೈಃ ಪರಿವಾರಿತಮ್ ।
ಕುಮುದೋಽಥ ಕುಮುದ್ವಾಂಶ್ಚ ಸನಕಶ್ಚ ಸನಂದನಃ ।
ಸನಾತನೋ ಮಹಾಭಾಗಃ ಪ್ರಸುಪ್ತೋ ವಿಜಯೋಽರಿಜಿತ್ ।
ಜಯಂತಶ್ಚ ಜಯತ್ಸೇನೋ ಜಯಶ್ಚೈವ ಮಹಾಪ್ರಭಃ ।
ಸನತ್ಕುಮಾರಃ ಸುತಪಾ ನಾರದಶ್ಚೈವ ತುಂಬುರುಃ ।

ಪಾಂಚಜನ್ಯೋ ಮಹಾಶಂಖೋ ಗದಾಕೌಮೋದಕೀ ತಥಾ ॥
ಸುದರ್ಶನಂ ತಥಾ ಚಾಪಂ ಶಾರ್ಙ್ಗಂ ಚ ಪರಮಾದ್ಭುತಮ್ ।
ಏತಾನಿ ವೈ ರೂಪವಂತಿ ದೃಷ್ಟಾನಿ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಾ ॥

ಆ ಕ್ಷೀರಸಾಗರವು ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾಗಿದೆ - ಅಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಶೇಷಪರ್ಯಂಕ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪವಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಕೋಮಲ ಪಾದಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಗರುಡನು ತಲೆಬಾಗಿ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಪಾರ್ಷದರು, ಕುಮುದ, ಕುಮುದ್ವಂತ, ಸನಕ, ಸನಂದನ, ಸನಾತನ, ಪ್ರಸುಪ್ತ, ವಿಜಯ, ಅರಿಜಯ, ಜಯಂತ, ಜಯತ್ಸೇನ, ಜಯ, ಸನತ್‌ಕುಮಾರ, ಸುತಪ, ನಾರದ ತುಂಬುರು ಮೊದಲಾದ ಭಗವತ್ ಪರಿವಾರದವರೆಲ್ಲರೂ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಭಗವಂತನ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರ, ಪಾಂಚಜನ್ಯ, ಶಂಖ, ಕೌಮೋದಕೀ, ಶಾರ್ಙ್ಗಧನುಸ್ಸು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇಂಥ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದರು.

''ಹೇ ಭಗವನ್ ! ಪಾರ್ವತಿಯು ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸಮಸ್ತಲೋಕವೇ ಸಂತಪ್ತವಾಗಿವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಾದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬಂದು ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗಿದ್ದೇವೆ''.

ಶೇಷಪರ್ಯಂಕದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮೇಲೆದ್ದು ಕುಳಿತನು. ವಾತ್ಸಲ್ಯಪೂರ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದನು. ದೇವತೆಗಳೇ ! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ, ಆ ರುದ್ರದೇವರ ಬಳಿ ತೆರಳೋಣ. 'ಆ ಹಿಮವಂತನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗು' ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಆಗ ರುದ್ರದೇವನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಗಿರಿಜೆಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಭಯದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಜೊತೆ ರುದ್ರದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

ಜಟಾಧಾರಿಯಾದ ರುದ್ರದೇವರು ಅಲ್ಲಿ ಸಮಾಧ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಗಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ವಕ್ಷಃಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸುಕಿಯು ಯಜ್ಞೋಪವೀತ-ವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕಂಬಲ ಮತ್ತು ಅಶ್ವತರ ಎಂಬೆರಡು ನಾಗಗಳು ಕರ್ಣಕುಂಡಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ಕೋಟಕ ಹಾಗೂ ಪುಲಹ ಎಂಬೆರಡು ನಾಗಗಳು ತೋಳಿನ ಆಭರಣವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಂಖ ಪದ್ಮ ಎಂಬೆರಡು ನಾಗಗಳು ಕೈಯ ಆಭರಣಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಉಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆನೆಯ ತೊಗಲನ್ನು ಹೊದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಟೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಸ್ತ ದೇಹವು ಕರ್ಪೂರದಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕೊರಳು ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ನಂದೀಶ್ವರನು ಎದುರು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ.

ಯಜ್ಞೋಪವೀತವಿಧಿನಾ ಉರಸಾ ಬಿಭ್ರತಂ ವೃತಮ್ ।
ವಾಸುಕಿಂ ಸರ್ಪರಾಜಂ ಚ ಕಂಬಲಾಶ್ವತರೌ ತಥಾ ॥
ಕರ್ಣದ್ವಯೇ ಧಾರಯಂತಂ ತಥಾ ಕರ್ಕೋಟಕೇನ ಹಿ ।
ಪುಲಹೇನ ಚ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಧಾರಯಂತಂ ಚ ಕಂಕಣೇ ॥
ಸನ್ನೂಪುರೇ ಶಂಖಕಪದ್ಮಕಾಭ್ಯಾಂ ಸಂಧಾರಯಂತಂ ಚ ವಿರಾಜಮಾನಮ್ ।
ಕರ್ಪೂರಗೌರಂ ಶಿತಕಂಠಮದ್ಭುತಂ ವೃಷಾನ್ವಿತಂ ದೇವವರಂ ದದರ್ಶುಃ ॥

ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ರುದ್ರದೇವರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ತಮ್ಮ ದೂತರ ಮೂಲಕ ದೇವತೆಗಳು ಬಂದ ವಿಷಯ ರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಸಮಾಧ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬಂದ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ತಾರಕಾಸುರನ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸುಪುತ್ರನೊಬ್ಬನು ತಮ್ಮಿಂದ ಹುಟ್ಟಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದರು.

ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರೂ ಕೂಡ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದರು.

ನಮೋ ರುದ್ರಾಯ ದೇವಾಯ ಮದನಾಂತಕರಾಯ ಚ ।
ಭರ್ಗಾಯ ಭೂರಿಭಾಗ್ಯಾಯ ತ್ರಿನೇತ್ರಾಯ ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪೇ ॥

ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾ 'ಬ್ರಹ್ಮಾದಯಃ ಸುರಗಣಾಃ' ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಅನುಚರರೆಂದು ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಗವತದ ಪಂಚಮಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ರುದ್ರದೇವರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ರುದ್ರದೇವರು 'ನಿಮ್ಮ ಮನೋಭೀಷ್ಟೆಯನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈಡೇರಿಸುತ್ತೇನೆ, ಚಿಂತೆ ಮಾಡದಿರಿ' ಎಂಬ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು.

ಪಾರ್ವತಿಯ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಒಲಿದರು ರುದ್ರದೇವರು

ದೇವತೆಗಳು ತೆರಳಿದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಪಾರ್ವತಿಯ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ಮಹದಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವಳ ತ್ಯಾಗ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಶರಾದರು. ಅವಳ ಜೊತೆ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ವೇಷವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ, ಪಾರ್ವತಿಯ ತಪೋಭೂಮಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವಳ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಉದ್ದೇಶವೂ ಕೂಡ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ವೇಷದಲ್ಲಿತ್ತು.

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದ ರುದ್ರದೇವರು ಪಾರ್ವತಿಯ ಬಳಿ ನೇರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಪಾರ್ವತಿಯು ಸಮಾಧ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರುದ್ರದೇವರನ್ನೇ ಚಿಂತನೆಗೈಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಬಂದು ಅವಳ ಸಖಿಯರ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅಂಗನಾಮಣಿಗಳೇ ! ಈ

ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಯಾರು? ಭೀಕರವಾದ ಈ ಗಿರಿಶಿಖರಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ? ಅವಳ ತಪಸ್ಸಿನ ಉದ್ದೇಶವೇನು ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

ಜಯಾ ಎಂಬ ಸಖಿಯೋರ್ವಳು ಪಾರ್ವತಿಯ ಪೂರ್ಣಪರಿಚಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು.

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟನು. ನಿಮ್ಮ ಗೆಳತಿಯು ಬಹಳ ಮುಗ್ಧೆಯಾಗಿರುಳು. ಆ ರುದ್ರನಿಗೋಸ್ಕರ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಅಮಂಗಳಗಳ ಸ್ವರೂಪನೇ ಆ ರುದ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಛೇಡಿಸಿದನು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರುದ್ರದೇವರ ಅವಹೇಳನದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಾರ್ವತಿಯು ಸಮಾಧ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಜಾಗೃತಳಾದಳು.

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಜೊತೆ ಪಾರ್ವತಿಯು ಮಾತನಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ತಾನು ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಕೂಡ ಸಖಿಯರ ಜೊತೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. 'ಶಿವದ್ರೋಹಿಯ ಜೊತೆ ನೀವು ಮಾತನಾಡಿದ್ದು ತಪ್ಪು. ಇವನನ್ನು ಈ ಕ್ಷಣವೇ ಇಲ್ಲಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿರಿ' ಎಂದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಗುಡುಗಿದಳು.

ಯೇ ನಿಂದಕಾಶ್ಚ ಪಾಪಾಶ್ಚ ಕೃತಾಘ್ನಾ ವೇದದೂಷಕಾಃ ।
ವೇದಭ್ರಷ್ಟಾ ಹ್ಯಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಅವಾಚ್ಯಾಸ್ತೇ ಮನೀಷಿಭಿಃ ॥
ಮಹತಾಂ ನಿಂದನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಯೇ ನ ಯಾಂತಿ ತ್ವರಾನ್ವಿತಾಃ ।
ಸ್ಥಾನಾಂತರಂ ಹ್ಯಪ್ರತಿಷ್ಠಾಸ್ತೇಪಿ ಸ್ಯುಃ ಪಾಪಿನೋ ಜನಾಃ ॥

ಯಾರು ದೊಡ್ಡವರನ್ನು ನಿಂದೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ವೇದಗಳನ್ನು ದೂಷಿಸುತ್ತಾರೋ, ವೇದಮಾರ್ಗದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡ ಮಹಾಪಾಪಿಗಳು, ಕೃತಘ್ನರು. ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವುದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಅವರಿಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡಬಾರದು.

ಅವರೇನಾದರೂ ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳುವಂತೆ ಮಹಾತ್ಮರ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಅವರನ್ನು ನಿಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ವಿಜಯಾ ಎಂಬ ಗೆಳೆತಿಯು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗೆ 'ಇಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳು' ಎಂದು ಗದರಿಸಿದಳು.

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಆಗ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ? ಎಂದೇ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಗೆಳತಿಯರು ಆಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಹುಡುಕಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಅಂತರ್ಧಾನನಾದ ಮೇಲೆ ಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ರುದ್ರನೇ ಇರಬಹುದೆಂದು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಪುನಃ ಸಮಾಧ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ತೆರಳಿ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಭಕ್ತ್ಯುದ್ರೇಕದಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದಳು. ಕೂಡಲೇ ನನಗೆ ದರ್ಶನ ನೀಡಿ ಉದ್ಧರಿಸು ಎಂದು ಭಾವುಕಳಾದಳು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರುದ್ರದೇವರ ಬಿಂಬವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳೋ, ಅದೇ ರೂಪವು ಪಾರ್ವತಿಯ ಎದುರು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು.

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದರು ರುದ್ರದೇವರು

ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕಠಿಣವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಗೆ ರುದ್ರದೇವರು ದರ್ಶನವಿತ್ತರು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಹಸನ್ಮುಖಿಗಳಾಗಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ಎದುರು ನಿಂತರು.

ಆಗ ಪಾರ್ವತಿಯು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು -

ತ್ವಂ ನಾಥೋ ಮಮ ದೇವೇಶ ! ತ್ವಯಾ ಕಿಂ ವಿಸ್ಮೃತಂ ಪುರಾ ।
ದಕ್ಷಯಜ್ಞವಿನಾಶಂ ಚ ಯದರ್ಥಂ ಕೃತವಾನ್ ಪ್ರಭೋ ! ।
ಸ ತ್ವಂ ಸಾಹಂ ಸಮುತ್ಪನ್ನಾ ಮೇನಾಯಾಂ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಯೇ ॥

''ಪ್ರಭೋ ! ನೀನು ನಾಥ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಚರಣದಾಸಿ. ತಮಗೆ ನೆನಪಿರಬಹುದು. ಹಿಂದಿನ ದುರಂತ ಘಟನೆ. ದಕ್ಷಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಆತ್ಮಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ಅದೇ ದಾಕ್ಷಾಯಿಣಿಯಾದ ನಾನು ಇಂದು ಹಿಮವಂತನ ಮಡದಿಯಾದ ಮೇನಾದೇವಿಯ ಉದರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಹೈಮವತಿಯಾಗಿರುವೆನು. ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಒಂದು ಕಳಕಳಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ದೇವತೆಗಳು ದುಃಖಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜನರು ಸಂಕಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಾರಕಾಸುರನು ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಕಂಟಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮಿಂದ ಮಹಾಶಕ್ತಿಯ ಅವತಾರವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸಿ, ಎನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಹಿಮವಂತನ ಬಳಿ ತಾವು ತೆರಳಿ ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಸಂತೋಷ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಮಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಡುವವರೆಗೆ ನಾನು ತಮ್ಮನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿಯಲಾಗದು' ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು.

ಪಾರ್ವತಿಯ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೀಗೆ ವರವನ್ನಿತ್ತರು

ಕಲ್ಯಾಣಿಯೇ ! ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ವರಿಸಲಾರೆ. ಹಿಂದೆಯೂ ನೀನೇ ಎನ್ನ ಪತ್ನಿ. ಮುಂದೆ ಎಂದೆಂದೂ ನೀನೇ ಪತ್ನಿ. ನಿನ್ನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ತಪಸ್ಸನ್ನು ಸಾಕುಗೊಳಿಸು. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಳಿ ತೆರಳಿ ಯಾಚನೆ ಮಾಡಲಾರೆ. ಯಾರ ಬಳಿಯೂ 'ದೇಹಿ' ಎಂದು ಕೇಳಲಾರೆ. ಆದರೂ ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ರುದ್ರದೇವರು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ವರವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಇದೀಗ ಪಾರ್ವತೀಕಲ್ಯಾಣದ ಶುಭಘಟ್ಟ. ಅದೃಶ್ಯರಾದ ರುದ್ರದೇವರು ಕೈಲಾಸಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ತಮ್ಮ ಮನೋಗತವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ

ಅವರೇನಾದರೂ ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳುವಂತೆ ಮಹಾತ್ಮರ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಅವರನ್ನು ನಿಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ವಿಜಯಾ ಎಂಬ ಗೆಳೆತಿಯು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗೆ 'ಇಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳು' ಎಂದು ಗದರಿಸಿದಳು.

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಆಗ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ? ಎಂದೇ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಗೆಳತಿಯರು ಆಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಹುಡುಕಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಅಂತರ್ಧಾನನಾದ ಮೇಲೆ ಬಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ರುದ್ರನೇ ಇರಬಹುದೆಂದು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಪುನಃ ಸಮಾಧ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ತೆರಳಿ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಭಕ್ತ್ಯುದ್ರೇಕದಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದಳು. ಕೂಡಲೇ ನನಗೆ ದರ್ಶನ ನೀಡಿ ಉದ್ಧರಿಸು ಎಂದು ಭಾವುಕಳಾದಳು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರುದ್ರದೇವರ ಬಿಂಬವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳೋ, ಅದೇ ರೂಪವು ಪಾರ್ವತಿಯ ಎದುರು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು.

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದರು ರುದ್ರದೇವರು

ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕಠಿಣವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಗೆ ರುದ್ರದೇವರು ದರ್ಶನವಿತ್ತರು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಹಸನ್ಮುಖಿಗಳಾಗಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ಎದುರು ನಿಂತರು.

ಆಗ ಪಾರ್ವತಿಯು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು -

ತ್ವಂ ನಾಥೋ ಮಮ ದೇವೇಶ ! ತ್ವಯಾ ಕಿಂ ವಿಸ್ಮೃತಂ ಪುರಾ ।
ದಕ್ಷಯಜ್ಞವಿನಾಶಂ ಚ ಯದರ್ಥಂ ಕೃತವಾನ್ ಪ್ರಭೋ ! ।
ಸ ತ್ವಂ ಸಾಹಂ ಸಮುತ್ಪನ್ನಾ ಮೇನಾಯಾಂ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಯೇ ॥

''ಪ್ರಭೋ ! ನೀನು ನಾಥ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಚರಣದಾಸಿ. ತಮಗೆ ನೆನಪಿರಬಹುದು. ಹಿಂದಿನ ದುರಂತ ಘಟನೆ. ದಕ್ಷಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಆತ್ಮಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ಅದೇ ದಾಕ್ಷಾಯಿಣಿಯಾದ ನಾನು ಇಂದು ಹಿಮವಂತನ ಮಡದಿಯಾದ ಮೇನಾದೇವಿಯ ಉದರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಹೈಮವತಿಯಾಗಿರುವೆನು. ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಒಂದು ಕಳಕಳಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ದೇವತೆಗಳು ದುಃಖಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜನರು ಸಂಕಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಾರಕಾಸುರನು ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಕಂಟಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮಿಂದ ಮಹಾಶಕ್ತಿಯ ಅವತಾರವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸಿ, ಎನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಹಿಮವಂತನ ಬಳಿ ತಾವು ತೆರಳಿ ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಸಂತೋಷ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಮಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಡುವವರೆಗೆ ನಾನು ತಮ್ಮನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿಯಲಾಗದು' ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು.

ಪಾರ್ವತಿಯ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೀಗೆ ವರವನ್ನಿತ್ತರು

ಕಲ್ಯಾಣಿಯೇ ! ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ವರಿಸಲಾರೆ. ಹಿಂದೆಯೂ ನೀನೇ ಎನ್ನ ಪತ್ನಿ. ಮುಂದೆ ಎಂದೆಂದೂ ನೀನೇ ಪತ್ನಿ. ನಿನ್ನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ತಪಸ್ಸನ್ನು ಸಾಕುಗೊಳಿಸು. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಳಿ ತೆರಳಿ ಯಾಚನೆ ಮಾಡಲಾರೆ. ಯಾರ ಬಳಿಯೂ 'ದೇಹಿ' ಎಂದು ಕೇಳಲಾರೆ. ಆದರೂ ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ರುದ್ರದೇವರು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ವರವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಇದೀಗ ಪಾರ್ವತೀಕಲ್ಯಾಣದ ಶುಭಘಟ್ಟ. ಅದೃಶ್ಯರಾದ ರುದ್ರದೇವರು ಕೈಲಾಸಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ತಮ್ಮ ಮನೋಗತವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ

ಹಿಮವಂತನ ಬಳಿ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೇ ಹೋಗಿ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳಲು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಹಿಮವಂತನ ಬಳಿ ತೆರಳಿ 'ಪರ್ವತಸಾರ್ವಭೌಮನೇ ! ಗಂಗಾಧರನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನ ಮಗಳು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ರುದ್ರದೇವರು ಆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗಿರಿಜೆಯು ಆ ಗಿರೀಶನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕೃತಾರ್ಥಳಾಗಲಿ' ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ ಗಿರಿರಾಜನಿಗೆ ಗೊಂದಲವೇ ಉಂಟಾಯಿತು. ಹತ್ತಾರು ಮಹೀಧರರ ಬಳಿ ವಿಚಾರಿಸಲು ಮುಂದಾದನು. ಆದರೆ ಅವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಮೇನಾದೇವಿಯು ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿದಳು. ಈ ಮಗಳು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದು ಹುಟ್ಟಿದಳೋ ಅಂದೇ ಕೈಲಾಸವಾಸಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿತ್ತು. ಇಂದು ಆ ಸುಕ್ಷಣವು ಒದಗಿದೆ ಎಂದು ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟಳು. ಮತ್ತು ದೇವಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಬಾರದು. 'ಅಸ್ತು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾವು ಪುಣ್ಯಭಾಗಿಗಳಾಗಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದೇ ಅಪರಾಧವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತನ್ನ ಪತಿಗೂ ಕೂಡ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪರ್ವತರಾಜನು ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದನು.

ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರರ ವಿವಾಹದ ಸಿದ್ಧತೆ

ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಬಳಿ ತೆರಳಿ ಆನಂದದ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಆಗ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಜೊತೆ ಚರ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ವಿವಾಹವು ಹೇಗೆ ವೈವಭೋಪೇತವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಯಾರನ್ನು ಆ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಕರೆಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲವನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡೋಣ ಬನ್ನಿರಿ ಎಂದನು.

ಅಖಿಲಾಂಡಕೋಟಿಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಯಕನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನೇ ಮೊದಲು ಆಮಂತ್ರಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮ, ವಾಯುದೇವರು, ಇಂದ್ರ-ಚಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು, ಮರುತ್ ಗಣಗಳು, ಪ್ರಮಥಗಣಗಳು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೂಡ ಹೇಗೆ ಆಹ್ವಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ರುದ್ರದೇವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ಬಳಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ರುದ್ರದೇವರು ನಾರದರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ''ನಾರದರೇ ! ಈ ಕ್ಷಣವೇ ತಾವು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ತೆರಳಿರಿ. ಜಗದೊಡೆಯನಾದ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಾನು ಪಾರ್ವತಿಯ ಜೊತೆ ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂಬ ಶುಭಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ. ಭಗವಂತನು ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತನಾಗಿ, ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಬಂದು ನವದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಅವನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಪಾರ್ವತಿಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅವನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡದು ಮತ್ತೊಂದು ಎನಗಿಲ್ಲ''. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಆಮಂತ್ರಿಸಿರಿ. ಪರಮೇಶ್ವರನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಾರದರು ತತ್‌ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತನನ್ನು ಕಂಡು ಉಚ್ಚಕಂಠದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದರು. ರುದ್ರದೇವರು ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರರ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನ ನೀಡಿದರು. ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನ ವಿವಾಹದ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಆನಂದವೋ ಆನಂದ. ಸಂಭ್ರಮವೋ ಸಂಭ್ರಮ. ನಾರದರು ತಿಳಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯವನ್ನು ಪುನಃ ಲಕುಮಿಯ ಎದುರು ಆ ಭಗವಂತನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ನಾನೇ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಈ ವಿವಾಹವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತೇನೆಂದು ಭರವಸೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರರ ವಿವಾಹದ ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ

ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸಹಿತನಾಗಿ ವೈಕುಂಠದಿಂದ ಕೈಲಾಸ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ವೈಭವೋಪೇತವಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಹಾರುದ್ರದೇವರ ವಿವಾಹವನ್ನು ನೋಡಿ, ಆನಂದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂತೋಷಭರಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ರುದ್ರದೇವರು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ತಾವು ಆಗಮಿಸಿರುವುದು ನನ್ನ ಮಹಾಸೌಭಾಗ್ಯ. ಇಂದು ಎನ್ನ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ನನ್ನ ತಪಸ್ಸೆಲ್ಲವೂ ಫಲಿಸಿತು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರೇ ನಿಂತು ವಿವಾಹ ಮಾಡುವ ಇಂಥಾ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಎನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ದೊರಕಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದಾಗಿ ಭಾವುಕರಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ವಿವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ಏನೇನು ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಭಗವಂತನ ಬಳಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಗಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಿಂದ ಸರಸ್ವತಿಯು ಜೊತೆಗೆ ಹಂಸಾರೂಢರಾದ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತ್ವರೆಯಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾರುದ್ರದೇವರು ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಿಸಿ ಜೀವೋತ್ತಮರಾದ ತಾವು ನನ್ನ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿರುವುದು ನನ್ನ ಸುಕೃತವೆಂದು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತೀದೇವಿಯಿಂದ ಸಹಿತರಾದ ವಾಯುದೇವರು ಮಹಾರುದ್ರದೇವರ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದ ಶಚೀದೇವಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಐರಾವತವನ್ನೇರಿ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಚಂದ್ರಲೋಕದಿಂದ ಚಂದ್ರನು, ಸೂರ್ಯಲೋಕದಿಂದ ಸೂರ್ಯನು ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರು, ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳು, ಕರ್ಮಜದೇವತೆಗಳು, ಅಜಾನಜ ದೇವತೆಗಳು, ಯಕ್ಷರು, ಕಿನ್ನರರು, ವಿದ್ಯಾಧರರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಅಪ್ಸರೆಯರು, ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು, ರಾಜರ್ಷಿಗಳು, ನಾಗರು, ದಾನವರು, ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರರ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಉಲ್ಲಾಸ ಉತ್ಸಾಹಗಳಿಂದ ತ್ವರೆಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ, ಅಸುರರು, ದಾನವರು,

ಮನುಷ್ಯೋತ್ತಮರೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಗಮಿಸಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಮಹಾರುದ್ರದೇವರ ದಿವ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ನಿಬ್ಬೆರಗಾಗಿ ಭಕ್ತಿಭಾವುಕರಾಗಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥಾ ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿರುವುದು ತಮ್ಮ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಂತೋಷದ ಪರಾಕಾಷ್ಠದ ದಿವಸವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವು ಫಲಿಸಿತೆಂದು ತೃಪ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದನು. ಶಂಭುವೇ ! ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ವಿವಾಹವಾಗಬೇಕು. ಮೊದಲು ನಾಂದಿಮುಖಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮಂಟಪದ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಪರಮೇಶ್ವರನು ವಿವಾಹದ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ನಾಂದೀಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮಂಟಪಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ನವಗ್ರಹಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಆಚರಿಸಿದನು. ಅತ್ರಿ, ವಸಿಷ್ಠ, ಗೌತಮ, ಗುರು, ಭೃಗು, ಕಣ್ವ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಶಕ್ತಿ, ಪರಾಶರ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ಶಿಲಾವಾಕ, ಶೂನ್ಯಪಾಲ, ಅಕ್ಷತ, ಶಮ, ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಚ್ಯವನ, ಶಿಲಾದ, ಗರ್ಗ ಮೊದಲಾದ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು ಆ ವಿವಾಹದ ಪೌರೋಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಹಾರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಮಂಗಳಗಳನ್ನು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಭ್ಯಂಜನ ಸ್ನಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಮುತ್ತಿನ ಆರತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿದರು. ಹೀಗೆ ವಿವಾಹ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರ ವ್ರತ

ಅಭ್ಯಂಜನ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಮಹಾರುದ್ರದೇವರು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಹಾರುದ್ರದೇವರು ಧರಿಸಿದ ಮುಂಡಗಳ ಮಾಲೆಯೇ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರವಾಯಿತು. ಧರಿಸಿದ ಸರ್ಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸುವರ್ಣಾಭರಣಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಾಮ ಹೊಂದಿದವು. ಗಜಚರ್ಮ, ವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮಗಳು ದಿವ್ಯಪೀತಾಂಬರಗಳಾದವು. ಹಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮೂರನೆಯ ಕಣ್ಣು ಉತ್ತಮ ತಿಲಕದಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿತು. ದ್ವಾದಶನಾಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಶಂಖ-ಚಕ್ರಾದಿ ಪಂಚಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ, ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಮಹಾರುದ್ರದೇವರ ದಿವ್ಯಕಾಂತಿ ಎಂಥವರಿಗೂ ಚೇತೋಹಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು. ಅವರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಶ್ವೇತಛತ್ರವಿತ್ತು. ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಚಂದ್ರನಿದ್ದನು. ಎಡ-ಬಲಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಹಿಡಿಕೆಯ ಚಾಮರಗಳು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಸುತ್ತಲೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ವೇದಪಾರಾಯಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಗರುಡಾರೂಢನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮ ಹಾಗೂ ವಾಯುದೇವರು ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದ್ರ, ಚಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಲೋಕಪಾಲಕರು ದಿಕ್ಪಾಲಕರು ಶಿವನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಆರೂಢರಾಗಿದ್ದರು. ಭೇರಿಗಳ ಭಾಂಕಾರ ಮೊಳಗಿತು. ಶಂಖದ ಧ್ವನಿ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಆವರಿಸಿತು. ಡೊಳ್ಳು, ಡಮರುಗ, ದುಂದುಭಿ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳ ಘೋಷವು ಮಂಗಳಮಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದವು. ರುದ್ರದೇವರ ಹಿಂದೆ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು, ಸಿದ್ಧರು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಭರದ್ವಾಜರೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಕೂಡ ಮಹಾರುದ್ರ ದೇವರ ಜೊತೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ಬೇತಾಳರು, ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸರು, ಭೂತಪ್ರೇತ-ಪಿಶಾಚಾದಿಗಳು, ಪ್ರಮಥಗಣಗಳು, ಚಂಡಿ ಮೊದಲಾದವರು, ಶಾಕಿನೀ ಮೊದಲಾದವರು ಲಕ್ಷ-ಲಕ್ಷ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ಮೆರವಣಿಗೆಯು ಹೊರಟಿತು. ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಸರೆಯರು ನರ್ತನ ಮಾಡಿದರು. ಗಂಧರ್ವರು ಗಾಯನ ಮಾಡಿದರು.

ಶುದ್ಧಸ್ಫಟಿಕ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಗಜಾರೂಢರಾದ ಮಹಾರುದ್ರದೇವರು ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರ್ವತವಾದ ಹಿಮಾಲಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೊರಟರು.

ಮಹಾರುದ್ರದೇವರ ಮತ್ತು ಪಾರ್ವತಿಯ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಹಿಮವಂತನು ದೇವಶಿಲ್ಪಿಯಾದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಚೇತೋಹಾರಿಯಾದ ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪವನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದನು. ಆ ಮಂಟಪವು ಸಮಸ್ತ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯಭರಿತವಾಗಿತ್ತು. ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಯೋಜನಗಳಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿತ್ತು. ಅನೇಕ ಸರೋವರಗಳಿದ್ದವು. ಲಕ್ಷಾಂತರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ಋಷಿಮುನಿಗಳಿಗೆ ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಭವನಗಳಿದ್ದವು. ಸಿಂಹ, ಹಂಸ, ನವಿಲು, ಕುದುರೆ, ಜಿಂಕೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೃತಕವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ಚಿತ್ರಗಳು, ಕೃತ್ರಿಮಪುರುಷರು ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವುದು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಚಿತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಗೊಂಬೆಗಳು ನಿಜವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಿಂದ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಳಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ವಿವಾಹಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ವಿವಾಹಮಂಟಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ್ದಾಳೆಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸಭೆಯ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಂದಿಯು ಚಿತ್ರಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳ ಭವನಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು, ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದನು. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಮೀರಿಸುವಂತಿತ್ತು. ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ವಿವಾಹಮಂಟಪದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸವಿಯಲೇ ಎಲ್ಲರೂ ಕೌತುಕರಾಗಿದ್ದರು.

ನಾರದರು ಹಿಮವಂತನಿಗೆ ರುದ್ರದೇವರು ಬರುತ್ತಿರುವ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಗತಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸೂಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮೊದಲೇ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಕಂಡು ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡುವಂತೆ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಅದೇ ನಾರದರು ರುದ್ರದೇವರ ಬಳಿ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಿದ್ಧತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಭವನದ ಬಗ್ಗೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ನಾರದರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಂತೆ ಹಿಮವಂತನು ಮೇನಾದೇವಿಯ ಜೊತೆ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದನು. ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾರುದ್ರದೇವರ ಸೌಂದರ್ಯದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಅಚ್ಚರಿ ಭರಿತನಾದನು. ಮೇನಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಮಗಳ ಜನ್ಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಹಿಮವಂತರಾಜ ಮತ್ತು ಮೇನಾದೇವಿಯರು ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ ಆ ಸುಮಂಗಲ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಮಂದಾರಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ವಿವಾಹ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ರುದ್ರದೇವರು ಗಜರಾಜನಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದರು. ಸಕಲ ವೈಭವೋಪೇತವಾದ ವರಪೂಜೆಯನ್ನು ಹಿಮವಂತರಾಜ ಹಾಗೂ ಅವನ ಕಡೆಯವರು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದರು. ಮಂಗಳಪೀಠದ ಮೇಲೆ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಮೇನಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಸಖೀಜನರ ಜೊತೆ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿದಳು. ಮಧುಪರ್ಕ ಮೊದಲಾದ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ವೈಭವೋಪೇತವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದಳು. ರುದ್ರದೇವರ ಪರಮಾದ್ಭುತವಾದ ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯವಾದ ಸೌಂದರ್ಯರಾಶಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ನಿಬ್ಬೆರಗಾದರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ರುದ್ರದೇವರ ಸೌಂದರ್ಯದ ವರ್ಣನೆಯೇ ತುಂಬಿತ್ತು.

ವರಪೂಜೆಯ ವೈಭವ

ಎಲ್ಲ ಪರ್ವತರಾಜರ ಪತ್ನಿಯರು ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ವಿಭೂಷಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಮೇನಾದೇವಿಯ ಸಖಿಯರಾದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಮಂಗಳರೂಪಿಯಾದ ಶಿವನಿಗೆ ವರಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಮಂಗಳದ ಘೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಜಯಕಾರದ ಘೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಗೆಬಗೆಯ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು

ದಿಕ್ಕು-ವಿದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿದವು. ಮೇನಾದೇವಿಯು ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಋಷಿಮುನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ವರಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಹಿಂದೆ-ಮುಂದೆ ಎಂದೂ ನೋಡಲು, ಕೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಷ್ಟು ವೈಭವದಲ್ಲಿ ವರಪೂಜೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯಿತು.

ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವದ ವರ್ಣನೆ

ವಿವಾಹದ ದಿವಸ ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪತಿವ್ರತಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಎದ್ದು ರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿದರು. ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅಭ್ಯಂಗಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಮಂಗಳಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಸಕಲವಿಧವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ಅನಿರ್ವಾಚ್ಯ- ಸೌಂದರ್ಯದ ರಾಶಿಯಂತಿರುವ ರುದ್ರದೇವರ ಆ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುಮುಹೂರ್ತಕಾಲವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾದಾಗ ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರು ವಿವಾಹದ ಪೌರೋಹಿತ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು.

ಹಿಮವಂತನ ಮಗಳಾದ ಗಿರಿಜೆಯು ಸರ್ವಾಲಂಕಾರವಿಭೂಷಿತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅತ್ಯಂತ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದಳು.

ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರು 'ಪುಣ್ಯಾಹಕಾಲವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ'. ವರನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ವಾದ್ಯಘೋಷಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಎರಡೂ ಪಕ್ಷದವರು ಪುಣ್ಯಾಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ವಿವಾಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತೆಯೂ ಕೋಮಲಾಂಗಿಯೂ ಆದ ಪಾರ್ವತಿಯು ಅಂತರ್ವೇದಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ಮುತ್ತು-ರತ್ನ, ವಜ್ರ-ವೈಢೂರ್ಯ, ಮಾಣಿಕ್ಯ

ಮೊದಲಾದ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳಿದ್ದ ಹಸೆಗೆ ಮಹಾರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹಾಗೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಇಬ್ಬರು ಕೈಹಿಡಿದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಲಗ್ನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರು ಘಟಿಕಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಲಗ್ನದ ಘಳಿಗೆಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಲಗ್ನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ 'ಓಂ ಪುಣ್ಯಾಹಂ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕು-ವಿದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಘೋಷಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರು. ಅಂತಃಪಟವನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಪಾರ್ವತೀ ಹಾಗೂ ಪರಮೇಶ್ವರರಿಬ್ಬರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸರಿಯಾದ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಂತೆ ಅಂತಃಪಟವನ್ನು ಸರಿಸಲಾಯಿತು. ಪಾರ್ವತಿಯು ಅಂಜಲಿಯಿಂದ ಶಿವನ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಷತೆಯ ಸುವೃಷ್ಟಿಗೈದಳು. ಅನಂತರ ರುದ್ರದೇವರೂ ಕೂಡ ಸತೀದೇವಿಯ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಷತೆಕಾಳುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ಪಾರ್ವತಿಯು ರುದ್ರದೇವರ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ರುದ್ರದೇವರು ಪಾರ್ವತಿಯ ನಾಭಿಸರಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡರು. ಅನಂತರ ಅಕ್ಷತೆ, ಕುಶ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಗಿರಿಜೆಯು ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದಳು.

ಓಂ ಪುಣ್ಯೇತಿ ಪ್ರಣಿಗದನ್ ಗರ್ಗೋ ವಧ್ವಂಜಲಿಂ ದಧೇ ।
ಪಾರ್ವತ್ಯಕ್ಷತಪೂರ್ಣಂ ಚ ಶಿವೋಪರಿ ವವರ್ಷ ವೈ ॥
ತಯಾ ಸಂಪೂಜಿತೋ ರುದ್ರೋ ದಧ್ಯಕ್ಷತ ಕುಶಾದಿಭಿಃ ।
ಮುದಾ ಪರಮಯಾ ಯುಕ್ತಾ ಪಾರ್ವತೀ ರುಚಿರಾನನಾ ॥
ವಿಲೋಕಯಂತೀ ಶಂಭುಂ ತಂ ಯದರ್ಥೇ ಪರಮಂ ತಪಃ ।
ಕೃತಂ ಪುರಾ ಮಹಾದೇವ್ಯಾ ಪರೇಷಾಂ ಪರಮಂ ಮಹತ್ ॥

ಯಾರಿಗಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಯಾರಿಂದಲೂ ಮಾಡಲಸಾಧ್ಯವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದಳೋ, ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಇಂದು ಅನುಭವಿಸಿ ತಾನೇ ಧನ್ಯಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಳು. ಪಾರ್ವತಿಯು ಮಹಾರುದ್ರದೇವರ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳು ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರು ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು - ತ್ರಿಲೋಚನನೇ ! ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಗೆ ನೀನು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ರುದ್ರದೇವರೂ ಕೂಡ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಪಾರ್ವತೀ-ಪರಮೇಶ್ವರರಿಬ್ಬರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ, ಸರಸ್ವತೀದೇವಿ ಮೊದಲಾದವರು ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿದರು. ಅರುಂಧತಿದೇವಿಯೂ ಕೂಡ ನವದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಆರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅಡಿಗಡಿಗೂ ಮಹದಾನಂದಭರಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಮವಂತರಾಜನು ಕನ್ಯಾದಾನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದನು. ಆಗ ಮೇನಾದೇವಿಯು ಸುವರ್ಣಕಲಶಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಹಾಗೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ದಿವ್ಯಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹಿಮವಂತರಾಜನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುವ ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಗರ್ಗಾಚಾರ್ಯರು ಮಾಡಿಸಿದ ಸಂಕಲ್ಪದ ಪ್ರಕಾರ ಕನ್ಯಾದಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸಹ ಸಂಗತ್ಯಾ ವಿಷ್ಣುನಾ ಚ ತಥೈವ ಚ ।
ಸಾರ್ಧಂ ಪುರೋಧಸಾ ಚೈವ ಗರ್ಗೇಣ ಸುಮಹಾತ್ಮನಾ ।
ಕನ್ಯಾದಾನಂ ಕರೋಮ್ಯದ್ಯ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಶೂಲಿನಃ ॥

ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲೈ ವಿಪ್ರರೇ ! ರುದ್ರದೇವರ ಗೋತ್ರ ಯಾವುದು ? ಕುಲ ಯಾವುದು ? ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಯಾವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಕೂಡ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷಾದವಾಯಿತು. ಆಗ ನಾರದರು ಆ ಹಿಮವಂತನನ್ನು ಕುರಿತು ಉತ್ತರಿಸಿದರು.

ಗಿರಿರಾಜನೇ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಕುಲಗೋತ್ರಗಳು ಯಾವುದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಕಲ ಕುಲಗೋತ್ರದವರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ದೇವನೇ ಈ

ಮಹಾರುದ್ರದೇವನು. ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ, ಸಂಹಾರ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವವನು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. (ಋಷಿಮುನಿಗಳು ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತ ಅತ್ಯಂತ ಅಧಮರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಂದ ಕುಲಗೋತ್ರಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿವೆ. ಅವರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕುಲಗೋತ್ರಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಋಷಿಮುನಿಗಳ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಕುಲಗೋತ್ರಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ದೇವತೆಗಳು ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದಾಗಷ್ಟೇ ಅವರಿಗೆ ಕುಲಗೋತ್ರಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ನಿಜರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭ್ರಾಂತಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಕಲದೇವತೆಗಳು ಕಶ್ಯಪರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಕಾಶ್ಯಪರೇ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಗೋತ್ರದವರಾಗುತ್ತಾರೆ).

ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಿ ಧನ್ಯನಾದ ಹಿಮವಂತ

ಸಕಲ ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠರು ಹಿಮವಂತನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರ್ವತರಾಜನೇ! ಕನ್ಯಾದಾನದ ಸುಮುಹೂರ್ತ ಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಮಹಾರುದ್ರದೇವರು ನಿನಗೆ ಅಳಿಯನಾಗಿ ದೊರತಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯೋದಯವೆಂದೇ ತಿಳಿದುಬಿಡು. ಏನನ್ನೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡದೇ, ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಗಿರಿಜೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಹಾಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಹಿಮವಂತನು ಹೀಗೆ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿದನು - ಓ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ! ನಾನು ನನ್ನ ಮಗಳಾದ 'ಪಾರ್ವತಿ' ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಇವಳನ್ನು ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹ ಮಾಡು.

ಇಮಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ದದಾಮಿ ಪರಮೇಶ್ವರ ।
ಭಾರ್ಯಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀಷ್ವ ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ದತ್ತವಾನ್ ।
ಅಸ್ಮೈ ರುದ್ರಾಯ ಮಹತೇ ದೇವದೇವಾಯ ಶಂಭವೇ ।
ಕನ್ಯಾ ದತ್ತಾ ಮಹೇಶಾಯ ಗಿರೀಂದ್ರೇಣ ಮಹಾತ್ಮನಾ ॥

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಧಾರೆಯನ್ನು ಎರೆದು ಕನ್ಯಾದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಅನಂತರ ಕಮಲೇಕ್ಷಣರಾದ ಪಾರ್ವತೀ-ಪರಮೇಶ್ವರರು ಅಂತರ್ವೇದಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು. ಅನಂತರ ಹೋಮಕಾರ್ಯವು ನಡೆಯಿತು. ಹೋಮವೆಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರರನ್ನು ಉಚ್ಚಕಂಠದಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ರತ್ನಾಕ್ಷತೆ, ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ದೇವಲೋಕದ ಮಂಗಳಾಂಗಿಯರು ಆ ಮಹಾದೇವ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿದರು. ಹಿಮಾಚಲದ ಮುತ್ತೈದೆಯರು, ಋಷಿಪತ್ನಿಯರು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬಂದು ವಧು-ವರರಿಗೆ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿದರು. ಗಂಧರ್ವರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು.

ಹಿಮವಂತನು ಆಗಮಿಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ, ಋತ್ವಿಜರಿಗೆ, ಮುನಿಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಯಥೇಚ್ಛ ದಾನ-ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯನ್ನಾಗಿ ನೀಡಿದನು. ಹೀಗೆ ವಿವಾಹ ಕಾರ್ಯವು ಮುಗಿಯುತ್ತಿರಲು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಸುಗ್ರಾಸ ಭೋಜನವನ್ನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ್ದನು. ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮೊದಲು ಸಮಸ್ತ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಬಡಿಸಿ, ಉಳಿದೆಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಪಡುವಷ್ಟು, ವಿವಿಧ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ಬಡಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲಾ ಶಿವಗಣದವರು ಭೋಜನವನ್ನು ಬಡಿಸಿದರು. ಹನ್ನೊಂದು ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತರು ಪಾರ್ವತೀ-ಪರಮೇಶ್ವರರ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ಮೂವತ್ಮೂರು ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳು ಬಂದಿದ್ದರು. ಕೋಟ್ಯಂತರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಋಷಿಮುನಿಗಳೂ ಕೂಡ ವಿವಾಹಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ಭೋಜನದಿಂದ, ಆತಿಥ್ಯದಿಂದ ತುಷ್ಟರಾದರು, ಸಂತೃಪ್ತರಾದರು. ತಾವೇ ಧನ್ಯರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಪರ್ವತರಾಜನು ಅಳಿಯನಾದ ಮಹಾರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ಅಸಂಖ್ಯವಾದ ರತ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿದನು. ಶಿವಪರಿವಾರದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಗೌರವಿಸಿದನು.

ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರ ವಿವಾಹಮಂಗಳವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ತಂದಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಅಮಾಂಗಲ್ಯಗಳು ಪರಿಹಾರವಾದವು. ತ್ರಿಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅಂದು ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದರು. ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಮಹೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕನ್ಯಾದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಧನ್ಯನಾದ ಆ ಹಿಮವತ್‌ಪರ್ವತನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಿವ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು -

ತೇ ಧನ್ಯಾಸ್ತೇ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಕೃತಕೃತ್ಯಾಸ್ತ ಏವ ಹಿ ।
ದ್ವ್ಯಕ್ಷರಂ ನಾಮ ಯೇಷಾಂ ವೈ ಜಿಹ್ವಾಗ್ರೇ ಸಂಸ್ಥಿತಂ ಸದಾ ॥
ಶಿವ ಇತ್ಯಕ್ಷರಂ ನಾಮ ಯ್ಯೆರುದೀರಿತಮದ್ಯ ವೈ ।
ತೇ ವೈ ಮನುಷ್ಯರೂಪೇಣ ರುದ್ರಾ ಸ್ಯುರ್ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥

'ಶಿವ' ಎಂಬ ಎರಡೇ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚಾರ ಮಾಡಿದರೂ ಸಾಕು ಅವನು ಮಹಾತ್ಮನೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಜನ್ಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವನು ಬಂದದ್ದೇ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಾರು ಶಿವನಾಮವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾನೋ, ಅವನು ಮನುಷ್ಯದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಯೇ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶಿವನಿಗೆ ಕನ್ಯಾದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಆ ಹಿಮಾಲಯನೇ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಧನ್ಯನಾದವನು.

ತವರು ಮನೆಯಿಂದ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದ ಪಾರ್ವತಿ

ಚೈತ್ರ ಶುಕ್ಲ, ತೃತೀಯಾ ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯ ವಿವಾಹವಾದನು. (ಅಗ್ನಿಪುರಾಣ ೧೭೮-೧-೨೦)

ಒಟ್ಟು ನಾಕು ದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರ ವಿವಾಹವು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಐದನೆಯ ದಿವಸ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ವರಪಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದು ಕನ್ಯಾಪಕ್ಷದವರಿಗೆ ಔತಣವನ್ನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆವಾಸಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾರುದ್ರದೇವರು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅಪಾರವಾದ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರ್ವತರಾಜನು ಅವನ ವಂಶದವರು ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ದುಃಖವು ಉಮ್ಮಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮಂಗಳಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರನ್ನಿಡಬಾರದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ರುದ್ರದೇವರು ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಾನಸಸರೋವರದ ಪ್ರಶಾಂತ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅವಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ಮೇಲೆ ಅದೆಷ್ಟು ಪ್ರೇಮವು ಉಲ್ಬಣಿಸಿತು ಎಂದರೆ ತಮ್ಮ ದೇಹದ ಅರ್ಧಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಧನರನಾರೀಶ್ವರರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿದೇವಿಯನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರಂತರವಾಗಿ ತತ್ವೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವಳು ಕೇಳುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ, ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ವವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಾರ್ವತಿಯ ಜೊತೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅತ್ಯಂತ ಶುದ್ಧ ಪ್ರೇಮಯುಕ್ತನಾದ ಪತಿಯು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ರುದ್ರದೇವರು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಕ್ಷಣವು ರುದ್ರದೇವರು ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳು ಹೇಗೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಇರುತ್ತವೆಯೋ, ಮಾತು ಮನಸ್ಸುಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೋ, ಹೂ ಮತ್ತು ಹೂವಿನ ಪರಿಮಳವು ಹೇಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಇರುತ್ತವೋ, ಅದರಂತೆ ಪಾರ್ವತೀ-ಪರಮೇಶ್ವರರು ನಿರಂತರ ಒಟ್ಟಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದ ದೊರಕುವ ಫಲ

ಯಾರು ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ, ಕೇಳುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರೇಮಮಯ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಸಂಗಾತಿ ದೊರಕುತ್ತಾರೆ. ಎಂದಿಗೂ ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಿತ್ತಿಯು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿರಂತರ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವದಾರಾಧನೆಯು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮನೆಗೆ ಅತಿಥಿ-ಅಭ್ಯಾಗತರು ಆಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ತತ್ತ್ವೋಪದೇಶಕರ ಸಂಪರ್ಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಪುರಂದರದಾಸರು ಹೇಳುವಂತೆ - ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಬರುತ್ತದೆ, ಮಾತಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ. ಬಡವರಿಗೆ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಯಾರು ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಸಂಪತ್ತು ಉತ್ತಮ ಪದವಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಯಾರು ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೋ, ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಅವರಿಗೆ ಸತ್-ಸಂತಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ರೋಗವು ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸೋಮವಾರ, ಹುಣ್ಣಿಮೆ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಪ್ರತಿಪತ್ ಈ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ನವರಾತ್ರಿಯ ಪರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಮಂದಿಯೆಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತು ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದರೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈಡೇರುತ್ತವೆ.

''ಮಂಗಳ ಜಯವೆನ್ನಿ ಮಂಗಳ ಶುಭವೆನ್ನಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರಪಾರ್ವತಿಯು ಕಂಗಳು
ತೆರೆದು ಕಟಾಕ್ಷ್ಯದಿ ನೋಡಲು ಹಿಂಗುವುದು ಸಕಲ ಪಾಪಗಳು''

ರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲೀ ! ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಗೆ ಜಯವಾಗಲೀ ! ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಕೇಳಿದ, ಚಿಂತಿಸಿದ, ಮನನ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲಾ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೂ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ.

ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರ ವಿಹಾರ

ಜಾತು ವೀಣಾನಿನಾದೇನ ಕದಾಚಿಚ್ಚಿತ್ರಲೇಖನೈಃ।
ವಿಜಹ್ರತುಶ್ಶಿವೌ ಸ್ವೈರಮೇಕದಾ ಮಂಡನೈರ್ಮಿಥಃ॥

ವಿವಾಹವಾದ ಮೇಲೆ ಇಬ್ಬರು ಹೀಗೆ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವಾಗಿ ವಿಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಕೆಲವು ಕಾಲ ವೀಣಾವಾದನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಕಾಲ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪರಸ್ಪರ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ವಿಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಜಾತು ವಿದ್ಯಾಗಮಾಲಾಪೈಃ ಕದಾಚಿಚ್ಚಿತ್ರವಸ್ತುಭಿಃ ।
ಏಕದಾ ಲೋಕವೃತ್ತಾಂತೈರ್ದಂಪತಿಭ್ಯಾಂ ವಿನೋದಿತಂ ॥

ತಾವು ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆಯ ಕುರಿತಾದ ಸಂವಾದ. ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯಕ ಮಾತುಗಳು. ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವಸ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಡಿ ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಪಂಚದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡು ವಿನೋದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪುಷ್ಪಾವಚಯನೈರ್ಜಾತು ಕದಾಚಿದ್ವಾರಿಖೇಲನೈಃ ।
ಆದೀಪತ್ಯಾಂ ಚ ರಾಗಾದ್ರ್ಯಾ ದೋಲಾಕೇಳಿಭಿರೇಕದಾ ॥

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಜಲಖೇಲಿಗಳಿಂದ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ವಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಾದ್ಯಸಂಗೀತಮಗ್ನರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರು ಪ್ರೇಮಾರ್ದ್ರಭಾವದಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸಿದರು.

ಮೈನಾಕೇನಾರ್ಚಿತೌ ಜಾತು ಮೇನಯಾ ಜಾತು ಪೂಜಿತೌ ।
ಜಾತ್ವರ್ಹಿತೌ ಹಿಮವತಾ ದಂಪತೀ ತೌ ವಿನೋದಿತೌ ॥

ಮೈನಾಕ, ಮೇನೆ, ಹಿಮವಂತ ಮೊದಲಾದ ಬಂಧುಜನರ ಜೊತೆ ಕುಳಿತು ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರ ಜೊತೆ ಬೆರೆತು ಸಂಸಾರದ ಕಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಜಾತು ದ್ಯೂತವಿನೋದೇನ ಗೀತಗೋಷ್ಠ್ಯಾ ಕದಾಚನ ।
ಏಕದಾ ದಾನಲೀಲಾಭಿಃ ಶಿವೌ ಚಿಕ್ರೀಡತುಶ್ಚಿರಂ ॥

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪಗಡೆಯಾಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ, ಸಂಗೀತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೀತಗೋಷ್ಠಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಆಕರ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆ ದಂಪತಿಗಳು ದಾನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅವರ ಕ್ರೀಡೆಗಳು ಬಹುಮುಖವಾಗಿದ್ದವು.

ಇತಿ ತೌ ಓತರೌ ಚರಾಚರಾಣಾಂ
ನಿವಸಂತೌ ಕನಕಾಚಲಾದಿಕೇಷು ।
ರುಚಿರೇಷು ಪದೇಷು ಕಾಮಭೋಗಾ
ನತಿಹೃದ್ಯಾನ್ಸುಚಿರಂ ಕಿಲಾನ್ವಭೂತಾಂ ॥

ಹೀಗೆ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಾದ ಶಿವಶಿವೆಯರು ಮೇರುಪರ್ವತ ಮೊದಲಾದ ಮನೋಹರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾ, ಹೃದಂಯಗಮವಾದ ವಿಹಾರವನ್ನು ಬಹಳ ಕಾಲ ಅನುಭವಿಸಿದರು.

ಷಣ್ಮುಖ ಹಾಗೂ ಗಣಪತಿಯರನ್ನು ಹಡೆದಳು ಪಾರ್ವತಿ

ಕ್ರಮೇಣ ದೌರ್ಹೃದವತೀ ಭೂತ್ವಾ ಪ್ರಾಸೂತ ಪಾರ್ವತೀ ।
ಗಜಾನನಂ ಚ ಹೇರಂಬಂ ಸೇನಾನ್ಯಂ ಚ ಷಡಾನನಂ ॥

ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿಯು ಗರ್ಭವತಿಯಾದಳು. ಗಣೇಶ ಮತ್ತು ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಮೊದಲು ಷಣ್ಮುಖನನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಅನಂತರ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಹಡೆದಳು ಎಂಬುದಾಗಿ ಇದೇ ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿವಾಹವಾದ ಮೇಲೆ ರುದ್ರದೇವರ ದೇಹಸಂಗದಿಂದ ಪಾರ್ವತಿಯು ಗರ್ಭವನ್ನು ಪಡೆದೇ ಷಣ್ಮುಖನನ್ನು ಹಾಗೂ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸವಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿರುವ ಷಣ್ಮುಖ ಹಾಗೂ

ಗಣಪತಿಯ ಜನನವನ್ನು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪಾರ್ವತಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗೆಳೆಯಬಾರದು.

ಹೀಗೆ ಪಾರ್ವತಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಷಣ್ಮುಖಜನ ದೇವತೆಗಳ ಸೇನಾನಾಯಕನಾಗುವನು. ತಾರಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದು ಸಕಲದೇವತೆಗಳ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವನು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ ಪ್ರಸಂಗವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ದಿವಸೀಗೌರಿ ಪೂಜೆ ಹಾಡುಗಳು

ದಿವಸೀಗೌರಿ ಪೂಜೆ ಹಾಡು

ಶಕ್ತಿಗಣೇಶನ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಲಗೊಂಡು
ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸತಿಯರೆಲ್ಲಾ
ಮುತ್ತೈದೆತನಗಳಾ ಸೆರಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡುತಲೆ
ಅರ್ಥಿಯಿಂದಲೇ ಪೂಜಿಸಿದರು ||1||
ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಾತ್ರೆಗೆ (ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನುಡಿಗೂ ಇದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು)

ಕಟ್ಲರಾಯಗೇ ಪುತ್ರ ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದು
ವಿಪ್ರಜೋಯಿಸರೆಲ್ಲಾ ನೆರೆದು
ಅರ್ಥಿಯಿಂದಲೇ ಜಾತಕರ್ಮವನೇ ಮಾಡಿ
ಇಟ್ಟರೇ ಪೆಸರ ಕಾಳಿಂಗರಾಯನೆಂದು ||2|| ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಾತ್ರೆಗಡ

ಕಟ್ಲರಾಯನ ಮಗ ಕಾಳಿಂಗರಾಯನೂ
ಅರ್ಥಿಯಿಂದಲೇ ಬೇಟೆಗೆನಲು ವಿ
ಚಿತ್ರದ ಹುಲಿಕಂಡು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋದಾನೆಂದು
ಬೇಗದಿಂದಲೆ ಬಂದ್ಹೇಳಿದರೂ ||3|| ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಾತ್ರೆಗೆ

ಪಟ್ಟೆಯ ಸೆರಗಿನಲಿ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಹೊನ್ನಾ
ಆ ಕ್ಷಣದಲಿ ತಂದು ಕಟ್ಟಿದರೂ
ಸತ್ತ ಶವಕೇ ಹೆಣ್ಣುಕೊಟ್ಟೀರಾ ಎಂದೂ
ಪಟ್ಟಣದೊಳಗೆಲ್ಲಾ ಸಾರಿದರೂ ||4|| ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಾತ್ರೆಗೆ

ಶಾಲೆಯಾ ಸೆರಗಿನಲಿ ಆರುಸಾವಿರ ಹೊನ್ನು
ಆ ಕ್ಷಣದಲಿ ತಂದು ಕಟ್ಟಿದಾರೂ
ಹೋದ ಶವಕೇ ಹೆಣ್ಣುಕೊಟ್ಟೀರಾ ಎಂದೂ
ಪಾಳ್ಯದ ಒಳಗೆಲ್ಲಾ ಸಾರಿದರೂ ||5|| ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಾತ್ರೆಗೆ

ಅಣ್ಣ ಅತ್ತಿಗೆ ಹತ್ತಿರ ಕನ್ನಿಕೇಯನು ಬಿಟ್ಟು

ಪುಣ್ಯಪುರುಷರು ಕಾಶಿಗೇ ಹೋಗಿರಲು
ಮಾನ್ಯವರ ಮಗ ತಾನು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋದನೆಂದೂ
ಬೇಗದಲಿ ಬಂದು ಹೇಳಿದಾರೂ ||6|| ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಾತ್ರೆಗೆ

ಅಣ್ಣ ಅತ್ತಿಗೆ ಕುಳಿತು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ
ಕನ್ನಿಕೆಯನು ತಾವು ಕೊಡುವೆವೆಂದೂ
ಹೊನ್ನು ಭಂಡಾರವೂ ಚಿನ್ನದಾ ಜೋಳಿಗೆ
ಕನ್ನಿಕೆ ಸಹವಾಗಿ ನಮಗೆಂದರು ||7|| ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಾತ್ರೆಗೆ

ಹೊನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೆಣ್ಣು ಕರಕೊಂಡು
ದೇವರಾ ಮನದಲೀ ನೆನೆಯೆಂದರೂ
ಹೆಣ್ಣೆ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯವಾ ಕಂಡವರ್ಯಾರೆಂದೂ
ಚಂದುಳ್ಳ ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರೂ ||8|| ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಾತ್ರೆಗೆ

ಸತ್ತೀಗೆ ದಂಡಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರದಾಕಹಳೆಗಳೂ
ಮುತ್ತೈದೇರು ಧವಳವನೆ ಪಾಡುತ್ತಾ
ಅತ್ತೆ ಮಾವಂದೀರು ದುಃಖವನೇ ಮಾಡುತ್ತಾ
ಸತ್ತ ಶವಕೆ ಧಾರೆ ಎರೆದರಾಗ ||9|| ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಾತ್ರೆಗೆ

ಕಾರಂಬೊ ಕತ್ತಲೆ ಘೋರೆಂಬೋ ಮಳೆ ಸುರಿಯೇ
ಅರಣ್ಯದೊಳಗೆ ತಂದಿಟ್ಟರಾಗ ।
ನಾರಿ ನಿನ್ನ ಗಂಡನ್ನ ಕಾಯ್ದುಕೋ ಎಂದೂ
ಘೋರಾನೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳಿದರೂ ||10|| ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಾತ್ರೆಗೆ

ಒಂದು ಗಲ್ಲದಿ ಹಾಲು ಒಂದು ಗಲ್ಲದಿ ಬೆಣ್ಣೆ
ಕಂದಮ್ಮ ನಿನಗೇಕೆ ಕಡುದುಃಖವೂ
ರಂಭೆ ಬಾರೆಯನ್ನ ಮಂದಿರಕೇಯೆಂದೂ
ಚಂದುಳ್ಳ ಸೊಸೆಯಾ ಕರೆದಾ ಮಾವ ||11|| ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಾತ್ರೆಗೆ

ಹತ್ತಿಯ ಎಲೆಯಂತೆ ಚಿಕ್ಕ ಕಾಳಿಂಗನಾ

ಹೆತ್ತಲೆ ಅತ್ತೆ ನನಗಾಗಿ ನೀನು
ಚಿಕ್ಕ ಕಾಳಿಂಗನಾ ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾನೀಗ
ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕೆ ಮೆಚ್ಚೆಕಾಣೆ ॥12॥ ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಾತ್ರೆಗೆ

ಆಗ ಶಿದ್ದಿಗೆ ಮುರಿದೂ ಟಾಣದೀವಿಗೆ ಮಾಡಿ
ಶೀಘ್ರದಿ ಮರಳು ಮುಷ್ಟಿಕೆಯ ಮಾಡಿ
ನಾರಬತ್ತಿ ನೀರು ಎಣ್ಣೆಯನ್ಹಾಕಿ
ತಾನಾಗ ಅಲ್ಲಿ ನೋಹಿಯ ನೂತಳು ॥13॥ ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಾತ್ರೆಗೆ

ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಕಾಲದೀವಿಗೆ ನೋಹಿ
ತಮ್ಮ ಭಂಡಾರವನೊಡೆದನಾಗ
ಇಂದು ಭಂಡಾರವನೊಡೆವೊರಿನ್ಯಾರೆಂದು
ಅಂಗನೇ ತುಂಬಿದಳು ಕಣ್ಣೀರನೂ ॥14॥ ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಾತ್ರೆಗೆ

ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರ ಸಹಿತ ಬರುತಿರಲಾಗ
ಭೋರೆಂಬೊ ಧ್ವನಿಗಳು ಆಗುತಿದೆ
ನಾರಿ ಇದೇನೆಂದು ಚೋದ್ಯವಕೇಳಲು
ಹಿಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತ ಅರುಹಿದಾಳೂ ॥15॥ ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಾತ್ರೆಗೆ

ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರಾ ಸಹಿತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು
ಮಹಲಿಂಗ ಭಂಡಾರ ಒಡೆದನಾಗ।
ತಂದು ಕಮಂಡಲ ಉದಕವಾ ತಳೆಯಲು। ಭೂ
ಮಂಡಲಾಪತಿ ಮೈಮುರಿದೆದ್ದನು ॥16॥ ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಾತ್ರೆಗೆ

ಅಡವಿ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿ ಗಿರಿತುರಗ ರಥವಾಗಿ
ಮೃಡ ಪಾರ್ವತಿಯು ಬಂದು ಕಥೆಯ ಹೇಳೇ
ಅವಿಯೊಳಗೆ ನೋಹಿಯನೂತದ್ದು
ಪೊಡವಿಯೊಳಗೆಲ್ಲಾ ಸಾರಿದರೂ ॥17॥ ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಾತ್ರೆಗೆ

* * * *

ಪಾರ್ವತೀ ಕಲ್ಯಾಣ

(ಈ ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡೇ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಆಗ ಹಿಂದೆ ನೀಡಿದ ಮಂತ್ರವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.)

ಅಂಗಜ ಜನಕಗೆ ಮಂಗಳ ಮಹಿಮಗೆ
ಹಿಂಗದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆರಗುವೆವು ।
ಹಿಂಗದೆ ಪ್ರೇಮದಾನಂದತೀರ್ಥರ
ಪಾದಾಂಬುಜಕ್ಕೆರಗಿ ವಂದಿಸುವೆನು ॥1॥

ಗಂಗೆಯ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಪ್ಪದೇವನೆ
ನಂದಿವಾಹನನೆ ಶಂಕರನೆ ।
ಅಂಬಿಕದೇವಿಯ ಅಮರವಂದಿತನೆ
ನಂಜುಂಡ ಪಾಲಿಸು ನಿಜಮತಿಯ ॥2॥

ಶಿವಕಥೆಗಳ ಕೇಳಿ ಭವಬಂಧ ಹರಿವುದು
ಶಿವನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮಾಡಿದರೆ ।
ಮನದ ಇಷ್ಟವು ಬೇಕಾದವರಂಗಳ
ಪರಮೇಶ್ವರ ಕರುಣಿಸುವ ॥3॥

ಒಂದು ದಿವಸ ಗಿರಿರಾಜ ಓಲಗದಿ
ಆನಂದದಿಂದಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಲು ।
ಅಂದಿಗೆ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಘಲಿರೆನ್ನುತಲಿ ಬಾಲೆ
ಬಂದಳಾಗಲೆ ಪಾರ್ವತಿಯು ॥4॥

ಆವಣಿ ವಾಲೆಯು ಅಲಿಗಲಿಗಾಡುತ್ತ
ಹೂವಿನ ಜಡೆ ನಲಿಯುತಲಿ ।
ಆಭರಣವು ಘಮ್ಮುಘಲಿರೆನ್ನುತಲಿ ಬಾಲೆ
ಬಂದಳಾಗಲೆ ಪಾರ್ವತಿಯು ॥5॥

ಬಂದ ಮಗಳ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಮುದ್ದಾಡುತ್ತಾ
ಚೆಂದದಿ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು।
ಮುಂಗುರುಳನು ವಾ ಸರಿಸುತ್ತಾ ಮೋಹದಿ
ಚೆಂದದಿ ಗಿರಿರಾಜನಿದ್ದ ॥6॥

ಗಗನ ಮಾರ್ಗದಿ ವೀಣೆ ಸ್ವರಗೈಯುತ್ತಾ
ಬಂದ ನಾರದ ನೋಲಗಕೆ।
ಬಂದ ಮುನಿಗೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರವು
ವಂದನೆಗಳ ಮಾಡುವರು ॥7॥

ವಂದಿಸಿ ಕರಮುಗಿಯುತಲಿ ಗಿರಿರಾಜ
ಇಂದು ಕೃತಾರ್ಥ ತಾನೆಂದ।
ಪುತ್ರಿಯು ಅತಿ ಜಾಣೆ ಕಡು ಚೆಲುವೆಯು
ಮಕ್ಕಳೊಳಗೆ ಮಾಣಿಕ್ಯವು ॥8॥

ತಕ್ಕ ವರನ ಕಾಣೆ ಸುರನರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ
ಪುತ್ರಿಗೆ ವರನ್ಯಾರೆಂದ।
ಮುನ್ನಿವಳ ಹೋಲುವ ಸತಿಯರ ನಾಕಾಣೆ
ನನ್ನ ಮಗಳ ಚೆಲುವಿಕೆಯ ॥9॥

ಕನ್ನಿಕೆ ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡಲೆಂದೆನುತಲಿ
ಬಣ್ಣಿಸಿದನು ಗಿರಿರಾಜ।
ಹಿಂದೆ ದಕ್ಷಗೆ ಮಗಳಾಗಿ ಜನಿಸಿ
ಪತಿನಿಂದ್ಯವ ಕಿವಿಲಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ॥10॥

ತಂದೆಯ ಮುಂದೆ ಶರೀರವ ಬಿಟ್ಟಳು
ಬಂದಳು ನಿನ್ನರಮನೆಗೆ।
ಎಷ್ಟು ಜನ್ಮದ ತಪಸಿನ ಫಲದಿಂದ
ಪಾರ್ವತಿ ಮಗಳಾಗಿ ನಿನಗೆ ॥11॥

ಭೂತೇಶ ಶಿವಬಂದು ಅಳಿಯನಾಗುವ
ಪುಣ್ಯರಾಶಿ ನಿನಗೆ ಸರಿಯುಂಟೆ।
ಸಕಲ ಲೋಕೇಶನೆ ಅಳಿಯನಾಗುವನು
ಸಕಲ ಲೋಕದ ತಾಯಿ ಮಗಳು ॥12॥

ಪ್ರಕಟಿಸುವರೆ ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯವ ಪುಣ್ಯವ
ಸುಕೃತವನೇನ ಬಣ್ಣಿಸುವೆ।
ಇಂತೆಂದು ರಾಯದ ಕೊಂಡಾಡಿ ನಾರದ
ಇಂದ್ರ ಲೋಕಕೆ ಮುನಿಹೋದ ॥13॥

ಇಂದು ಮೌಳಿಯ ಮನದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ
ಚೆಂದದಿ ಗಿರಿರಾಜನಿದ್ದ।
ಕೇಳುತ್ತ ಪಾರ್ವತಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿ
ತಾಯಿ ತಂದೆಗೆ ಅಭಿನಮಿಸಿ ॥14॥

ಸೋಮಶೇಖರನನ್ನು ತಪದಿಂದ
ಓಲಿಸುವೆ ಬೇಗ ಎನ್ನನು ಕಳುಹೆಂದ್ಲು।
ತುಪ್ಪ ಅನ್ನವನುಂಡು ಪಟ್ಟೆ ಮಂಚದಲಿರುವ
ಚಿಕ್ಕವಳಿಗೆ ತಪಸ್ಸುಂಟೆ ॥15॥

ಬಾಲೆ ನಿನ್ನನು ಬಿಟ್ಟು ಇರುವುದೆ ನಾವೆ
ಹ್ಯಾಂಗೆ ಅರಣ್ಯದಲಿ ಹೇಗಿರುವೆ।
ನಿರ್ಮಲ ಮನದಲ್ಲಿ ಭಜಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಶಿವ
ಸುಮ್ಮನೆ ನಮಗೊಲಿಯುವನೆ ॥16॥

ನಿಮ್ಮ ಅನುಜ್ಞೆಯ ಮೇಲೆ ತಪವನ್ನು
ಮಾಡುವೆ ಸೋಮಶೇಖರನ ಮೆಚ್ಚಿಸುವೆ।
ಭಾವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಜಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಶಿವ
ಪ್ರೇಮದಿ ನಮಗೊಲಿಯುವನೆ ॥17॥

ಈಗ ನಿಮ್ಮನುಜ್ಞೆಯ ಮೇಲೆ ತಪವನ್ನು
ಮಾಡಿ ನಾಗಭೂಷಣನ ಮೆಚ್ಚಿಸುವೆ।
ಮಗಳ ಮಾತನು ಕೇಳಿ ತಲೆ ತೂಗಿ ಗಿರಿರಾಜ
ನರರೂಪಿನ ನಾರಿಯಲ್ಲ ॥18॥

ಹರನ ಶರೀರದ ಅರ್ಧಾಂಗಿ ಇವಳೆಂದು
ಮಗಳ ತಪಕೆ ಕಳುಹಿದನು।
ಮಗಳಿಗೆ ಅಂಗರಕ್ಷೆ ಪರಿವಾರವು
ವನದ ಸುತ್ತಲು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು ॥19॥

ನಡೆದಳು ಪಾರ್ವತಿ ವನಕೆ ಸಂತೋಷದಿ
ಹರನ ಪಾದವ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ।
ಮಿಂದಳು ನದಿಯಲ್ಲಿ ನಾರು ಸೀರೆಯನುಟ್ಟು
ಅಂಗನೆ ಜಡೆಗಳ ಹೆಣೆದು ॥20॥

ಅಂಗನೆ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ
ಆನಂದದಿಂದಲಿ ಧರಿಸಿದಳು।
ಅಷ್ಟದಿಕ್ಕಿಗೆ ಕೈಯ್ಯ ಮುಗಿದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡು
ನಿಷ್ಠೆಯಿಂ ತಪವ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ॥21॥

ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ಹರನ ಮೂರುತಿಯನು ಧ್ಯಾನಿಸುತಲಿ
ಮಿತ್ರೆ ತಾ ತಪಸು ಮಾಡಿದಳು।
ಬಂದನು ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸ ಮಾಯ ರೂಪಿನಲಿ
ಅಂಗನೆಯನು ಮಾತಾಡಿಸಿದನು ॥22॥

ಚೆಂದುಳ್ಳ ಹೆಣ್ಣೆ ನಿನ್ನ ಕೊಂಡ್ಹೋಗಿ ಎನ್ನ
ಅಂಗನೆಯನು ಮಾಡಿಕೊಂಬೆ।
ಎಂದಸುರನ ಧ್ವನಿ ಕೇಳುತ್ತ ಪಾರ್ವತಿ
ಕಂಗಳು ತೆರೆದು ನೋಡಿದಳು ॥23॥

ನಿಂದುಗ ದೃಷ್ಟಿಲಿ ನೋಡಲು ಅಸುರನು
ಬೆಂದು ಹೋದನು ಆ ಕ್ಷಣವೇ ।
ನೋಡಲು ಅಸುರನು ಬೂದಿಯಾಗ್ಹೋಗಲು
ಪಾರ್ವತಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಮರುಗಿ ॥24॥

ಯಾರು ಬಂದರು ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಾಗಲಿ ಎಂದು
ಬಾಲೆ ತಾ ಶಪಿಸಿ ನುಡಿದಳು ।
ಹರನೊಬ್ಬನಲ್ಲದೆ ಸುರನರಾದಿಗಳು
ಮೃಗಕುಲ ಪಕ್ಷಿಜಾತಿಗಳು ॥25॥

ವನಕೆ ಬಂದರೆ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಾಗಲಿಯೆಂದು
ವನಿತೆ ತಾ ಶಪಿಸಿ ನುಡಿದಳು ।
ಇಂತೆಂದು ಶಾಪವ ಕೊಟ್ಟು
ಕಂಗಳು ಮುಚ್ಚಿನಿಂದಳು ತಪವ ನಿಷ್ಠೆಯಲಿ ॥26॥

ಆರು ತಿಂಗಳು ತಪಸನು ಮಾಡಲು ಬಾಲೆ
ಪಾಲಲೋಚನ ತಾನರಿತು ।
ಪಾರ್ವತಿ ತಪದಿಂದ ಬಳಲಿದಳೆನ್ನುತಲಿ
ಬೇಗದಿಂದಲಿ ಶಿವ ಬಂದ ॥27॥

ನಂದಿ ಸಕಲ ಪರಿವಾರವೆಲ್ಲವನು
ಹಿಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನಾಕ್ಷಣದಿ ।
ಬಂದನು ಶಿವ ತಾನು ವಿಪ್ರವೇಷದಲ್ಲಿ
ಅಂಗನೆಯನು ಮಾತಾಡಿಸಿದನು ॥28॥

ಬಂದದ್ದನರಿಯದೆ ಬಾಲೆಕಂಗಳು ಮುಚ್ಚಿ
ನಿಂದಳು ತಪದ ನಿಷ್ಠೆಯಲಿ ।
ಅಂಗನೆ ಧ್ಯಾನಿಪ ಮೂರ್ತಿಯ ಸೆಳೆದನು
ಕಂಗಳು ತೆರೆದು ನೋಡಿದಳು ॥29॥

ನಾರಿ ನಿನ್ಯಾತಕೆ ತಪವನ್ನು ಮಾಡುವೆ
ಯಾರ ಚಿಂತಿಸುವೆ ಚಿತ್ತದಲಿ।
ಏನು ಇಷ್ಟವು ಮನಸಿನ ಬಯಕೆಗಳೆಂದು
ಕೇಳಿದನಾ ವಿಪ್ರನಗುತ ॥30॥

ಚಂದ್ರಶೇಖರ ತನ್ನ ಪತಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು
ನಿಂದೆನು ತಪದ ನಿಷ್ಠೆಯಲಿ।
ಸೋಮಶೇಖರ ತನ್ನ ಪತಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು
ಮಾಡಿದ ತಪದ ನಿಷ್ಠೆಯಲಿ ॥31॥

ಹುಚ್ಚು ಮರುಳು ಮಂಕು ಚಿಕ್ಕ ಬುದಿಟಳಿಯು
ನಿನಗೆ ಚಿತ್ತದ ಭ್ರಮೆ ಹಿಡಿದುಹುದೆ।
ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ಶಿವನ್ಯಾವ ಚೆಲುವನು
ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಿತ್ರೆ ನೀನು ಬಯಸಿದೆಯೆ ॥32॥

ರೂಪಿಲ್ಲ ಗುಣವಿಲ್ಲ ಶ್ರೀಕಾರ ಮೊದಲಿಲ್ಲ
ಬೇಕೆಂಬೊ ಐಶ್ವರ್ಯವಿಲ್ಲ।
ಪಿನಾಕಿ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಏನುಂಡೆ ನೀನು
ವನಿತೆ ನಿನಗೆ ಗುಣವಿಲ್ಲ ॥33॥

ಅರಿಯದವಳು ನೀನು ಹರನು ಮುದುಕನು
ವರ ಅವ ನಿನಗೆಂತಾಗುವನು।
ನಗುವರು ಎಲ್ಲ ತಪವನ್ನು ಮಾಡಿ
ಮುದಿಯಾನ ಗೌರಿ ಪಡೆದಳೆಂದೆನುತಾ ॥34॥

ಹರನ ಬೇಕೆಂಬೊ ಹೆಣ್ಮಕ್ಕಳ ನಾ ಕಾಣೆ
ಮರುಳು ನೀನೊಬ್ಬಳ ಕಂಡೆ।
ನಗುವರು ನಿನ್ನ ಸಂಗಾತಿಯರೆಲ್ಲರೂ
ಬಿಡು ತಪವನು ಗುಣವಲ್ಲ ॥35॥

ಈ ಪರಿ ಶಿವನ ನಿಂದಿಸಿ ನುಡಿಯಲು
ಕಾಂತೆ ಕೋಪ ಉಕ್ಕುತ್ತಾ ಒಡಲೊಳಗೆ ।
ಪಿನಾಕಿಯ ಮಹಿಮೆ ನೀನೇನು ಬಲ್ಲೆಯೇ
ಕಾಕು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ಹೋಗೆಂದಳು ॥36॥

ಇಂದ್ರಾದಿ ಕೋಟಿ ದೇವರ್ಕಳೆಲ್ಲರು ಶಿವನ
ಅಂಘ್ರಿನಿಂದ್ವಾಲೈಸೋರು ।
ನಂದಿ ವಾಹನ ಮಹಿಮೆ ಏನು ಬಲ್ಲೆಯೊ
ಮಂದಮತಿಯೆ ಹೋಗೆಂದಳು ॥37॥

ತೆತ್ತಿಸೆ ಕೋಟಿ ದೇವರ್ಕಳೆಲ್ಲರು ಶಿವನ
ಹತ್ತಿರ ನಿಂದೋಲೈಸೋರು ।
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವನ ಮಹಿಮೆ ಏನು ಬಲ್ಲೆಯೊ
ಹುಚ್ಚು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ಹೋಗೆಂದಳು ॥38॥

ಮಿತ್ರೆ ತಾ ನುಡಿದಳು ವಿಪ್ರನೆಂದು ಬಿಟ್ಟೆ
ಮತ್ತೊಬ್ಬರಾದರೆ ಈಗ ।
ತಕ್ಕ ಬುದ್ಧಿಯನ್ಹೇಳಿ ಕಳುಹುವೆ
ಇಷ್ಟರಲ್ಲೆ ಹೋಗೆಂದಳು ॥39॥

ನೋಡಿದನು ಪಾರ್ವತಿ ಮನದ ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು
ಬೇಗದಿ ಶಿವ ಕೈಯ ಹಿಡಿದ ।
ನೋಡುತ್ತ ನಡುಗುತ್ತ ಅಂಜುತ್ತಲೇ ಶಿವ
ತೋರಿದನೇ ನಿಜ ರೂಪ ॥40॥

ಜಾನ್ಹವಿ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಫಾಲದಿ ಚಂದ್ರರು
ಮೂರು ಕಣ್ಣಿನ ಮುಖಕಾಂತಿ ।
ನೀಲಕಂಠನು ಚತುರ್ಭುಜ ಮೂರ್ತಿಯ
ಬಾಲೆಗೆ ಶಿವ ತೋರಿಸಿದ ॥41॥

ಬಿಡಿಸಿದ ಜಡೆನಾರು ಸೀರೆಯ ಶಿವ ತಾನು
ಕೊಡರಿಂದ ಮೈಯ ಧೂಳುಗಳ ।
ಕೊಡಿಸಿದ ಸರ್ವಾಭರಣವ ಗೌರಿಗೆ
ಉಡಿಕೊಟ್ಟದಿವ್ಯಾಂಬರವ ॥42॥

ಬಳಲಿದಳೆನ್ನುತ್ತ ಗಿರಿಜೆಯ ಮನ್ನಿಸಿ
ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ।
ಬಂದರು ನಂದಿ ಸಮಸ್ತರು ಸಹಿತವಾಗಿ
ಕರೆದರು ಹೂವಿನ ಮಳೆಯ ॥43॥

ಕಾಮಧೇನು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ತುಂಬುರು
ನಾರದ ರಂಭೆ ಊರ್ವಶಿಯು ।
ದೇವೇಂದ್ರರು ಅಷ್ಟದೊರೆಗಳು ವಸುಗಳು
ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಬಂದರತಿಯಲಿ ॥44॥

ಮುನ್ನೂರು ಮೂವತ್ತು ಮೂರು ಕೋಟಿ ದೇವರು
ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹರಿಸಹಿತ ।
ಪನ್ನಗಧರನ ಮಹಿಮೆ ನೋಡಬಂದರು
ಉನ್ನಂತ ಅಧಿಕ ಸಂಭ್ರಮದಿ ॥45॥

ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಶಿವ ಒಲಿದನು ಎಂದ್ಹೇಳಿ
ಬೇಗದಿ ಗಿರಿರಾಜಗ್ಹೇಳೆ ।
ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಿ ಬಂದನು ಗಿರಿರಾಜ
ದೇವನಂಘ್ರಿಗೆ ನಮಿಸಿದನು ॥46॥

ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಕರುಣಾಕರ ಶಂಕರ
ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ನೀವೀಗ ।
ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲಿ ಗಿರಿರಾಜ ಸ್ತುತಿಸಿದ
ಆರ್ತಿಲಿ ಶಿವಮನ್ನಿಸಿದ ॥47॥

ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪಾರ್ವತಿದೇವಿ ಸಹಿತ
ಹೊನ್ನಂದಣವ ಏರಿದರು ।
ಭೋರೆಂಬ ವಾದ್ಯಮುತ್ತೈದೆಯರು
ಪಾಡಲು ಬಂದರು ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ॥48॥

ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಹರನ ಪಾರ್ವತಿಯ ಪಾದವ
ತೊಳೆದು ಆರುತಿಗಳನು ಎತ್ತಿದರು ।
ಆರುತಿಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ
ದೇವ ಬಂದನು ಮಂಟಪಕೆ ॥49॥

ಎಡದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಬಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು
ನಡುವೆ ಶಂಕರನು ಕುಳ್ಳಿರಲು ।
ಸುರನರಾದಿಗಳು ಚಾಮರವ ಬೀಸುತಲಿರೆ
ಹರನು ಕುಳ್ಳಿರೆ ಶೀವಿಯಲಿ ॥50॥

ತೆತ್ತಿಸೆ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶದಿ
ಇಟ್ಟಾಭರಣವು ಹಳೆಯೆ ।
ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಬಾಷಿಂಗ ಕೈಯ ಕಂಕಣದಿಂದ
ಒಪ್ಪಿದ ಶಿವ ಹಸೆಯ ಮೇಲೆ ॥51॥

ಮುಡಿದ ಹೂವಿನ ಜಡೆ ಹರಳೋಲೆ ಬಂದಿಯ
ಕಡಗ ಕಂಕಣ ಬಾಷಿಂಗವು ।
ಉದಯದ ರವಿಕೋಟಿ ಹೊಳೆದಂತೆ ಪಾರ್ವತಿ
ಹರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲೊಪ್ಪಿದಳು ॥52॥

ನವರತ್ನ ಪೀಠದಿ ಹರ ಬಂದು ಕುಳಿತಿರೆ
ಗಿರಿರಾಜ ಮೇನಕೆ ಸಹಿತ ।
ಹರನ ಪಾದವನು ತೊಳೆದು ತೀರ್ಥವನು
ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದನಾಗ ॥53॥

ಮಾಡಿದರು ಮಧುಪರ್ಕ ಪೂಜೆಯ
ಆಭರಣ ಸಕಲ ಸಂಭ್ರಮದಿ ।
ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿದರು ಹರನ ಪಾದಗಳಿಗೆ
ಧಾರೆಯನೆರೆದ ಶೀಘ್ರದಲಿ ॥54॥

ಚಿಕ್ಕವಳು ನಮ್ಮ ಅರಿಯದ ಬಾಲೆಯು
ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಪಾರ್ವತಿಯ ।
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವನಿಗೆ ಧಾರೆಯ ನೆರೆದನು
ಉತ್ಸಾಹದಿ ಗಿರಿರಾಜ ॥55॥

ಈ ಪರಿಯಲಿ ದಿವಸ ನಾಲ್ಕು ಸಂಭ್ರಮಣ
ಅನೇಕ ಉತ್ಸವಗಳ ನಡೆಸಿ ।
ಪಿನಾಕಿಗೂ ಗೌರಿಗೂ ನಾಗವಲ್ಲಿಯ ಮಾಡಿ
ಬೇಕೆಂಬೊ ಉಡುಗೊರೆಯನಿತ್ತ ॥56॥

ಭಕ್ಷ್ಯಪಾಯಸ ಘೃತ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನವು ಮಧು
ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರ ಪಂಕ್ತಿಯಲಿ ।
ಚಿತ್ರಾನ್ನಗಳಿಂದ ವಿಪ್ರವರಣೆಸಿದೆ
ಕೊಟ್ಟನೊ ವೀಳ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೆಯ ॥57॥

ಬಾಲೆಯರಿಗೆ ಮರದ ಬಾಗಿನಗಳ ಕೊಟ್ಟು
ಬಂದವರನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದ ।
ಕದಳಿ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಪದುಮತಾವರೆ ಹೂವು
ಅರಳು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವೀಳ್ಯವನು ॥58॥

ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಿತ್ತರು ನಿಜ
ಭಕ್ತರೆಲ್ಲ ವಂದಿಸುತ್ತಾ ।
ಅಷ್ಟದಿಕ್ಕಿನ ರಾಯರುಗಳು ದೊರೆಗಳು
ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಲಿ ತಪದಿ ಋಷಿಗಳು ॥59॥

ಪಟ್ಟವಾಳಿಯ ಚೌಳಿಯನೊದಿಸಿದರು
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಿವಗೂ ಪಾರ್ವತಿಗೂ ।
ಪೀತಾಂಬರ ಸೆರಗಿನ ಸೀರೆ ಹಚ್ಚಡ
ನೂತನ ದಿವ್ಯಾಂಬರವು ॥60॥

ಪ್ರೀತಿಲಿ ನಾರಾಯಣರೋದಿಸಿದರು ಸಂಪ್ರೀತಿಲಿ
ಶಿವಗೂ ಪಾರ್ವತಿಗೂ ।
ಸಣ್ಣಂಚಿನ ಸೀರೆ ಚಿನ್ನದ ಸೆರಗಿನ
ಉನ್ನತದಿವ್ಯಾಂಬರವು ॥61॥

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಜವಳಿಯನೋದಿಸಿದರು
ಪನ್ನಗಧರಗೂ ಪಾರ್ವತಿಗೂ ।
ಮಿತ್ರೆ ಮೇನಕಾದೇವಿ ಮುತ್ತಿನ ಹಸೆಯಿಟ್ಟು
ತಟ್ಟೆಯಲಿ ಹೊಸ ಮುತ್ತು ತುಂಬಿ ॥62॥

ಪಟ್ಟೆಯನುಡಿಸಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ಬಟ್ಟನು
ಉಟ್ಟು ಮುತ್ತು ಸೊಬಲನು ತುಂಬಿದಳು ।
ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ ಮುದ್ದಾಡಿ ಬುದ್ಧಿಯನ್ಹೇಳಿ
ಮಿತ್ರೆ ಮೇನಕೆ ಗಿರಿರಾಜ ॥63॥

ಅಕ್ಕ ಪಾರ್ವತಿ ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ ಹ್ಯಾಗೆ ಇರುವೆವು
ಆರ್ತಿಯಿಂದಲಿ ಬಂದರವರು ।
ಹಿಡಿದರಿಶಿನ ಬಣ್ಣ ಬಂಡಾರ ವಸ್ತುವು
ವಡವೆಯು ಕಂಚು ಮುಟ್ಟುಗಳು ॥64॥

ಹರಿವಾಣ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಜವಳಿಯ ಪಿಂಡಿಯು
ಮಗಳಿಗೆ ಬಳುವಳಿಯಿಟ್ಟು ।
ರಜತಗಿರಿಯ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದಾರು
ಗೃಹಪ್ರವೇಶದ ಉತ್ಸವ ॥65॥

ಹೋದಲ್ಲಿ ದೇವಪತ್ನಿಯರು ಆರುತಿಯನ್ನೆತ್ತಿ
ನಾಗಭೂಷಣಗೂ ಪಾರ್ವತಿಗೂ ।
ಬಂದಲ್ಲಿ ದೇವಪತ್ನಿಯರು ಆರುತಿಯನ್ನೆತ್ತಿ
ನಂದಿವಾಹನಗೂ ಪಾರ್ವತಿಗೂ ॥66॥

ನಿಂದಲ್ಲಿ ದೇವಪತ್ನಿಯರು ಆರುತಿಯನ್ನೆತ್ತಿ
ಚಂದ್ರಶೇಖರಗೂ ಪಾರ್ವತಿಗೂ ।
ಬಂದನು ಕೈಲಾಸಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನಂಜುಂಡ
ಲಿಂಗನಿದ್ದನು ಹರುಷದಲಿ ॥67॥

ಅಂತಕಾಂತಕ ಬಂದು ಕಂತು ಸಂಹರ ಬಂದ
ಶಂಕರ ಶಿವತಾನು ಬಂದ ।
ಕಾಂತೆ ಪಾರ್ವತಿದೇವಿ ಸಹಿತ ಬಂದಾನೆಂದು
ಸಂತೋಷದಿ ಕಹಳೆ ಹಿಡಿದವು ॥68॥

ದಾರವಾಳಿಯ ಸೀರೆ ಹೂವಿನ ಸರಗಳು
ಬೇಗದಿ ಶಿವತರಿಸಿದನು ।
ಲಕ್ಷ್ಮೀಸರಸ್ವತೀ ದೇವಿಯರಿಗಿತ್ತನು
ಅತ್ಯಂತ ಅಧಿಕ ಸಂಭ್ರಮದಿ ॥69॥

ಮುತ್ತೈದೆ ಹೇಳಿದರೆ ಇಟ್ಟೋಲೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ
ಕಕ್ಷಿಲ್ಲದವರು ಹೇಳಿದರೆ ।
ಕಕ್ಷಿಯು ಬರುವುದು ಬಡವರು ಹೇಳಿದರೆ
ಹೆಚ್ಚಿನ ಪದವಿ ಸೇರುವುದು ॥70॥

ಬರಡು ಹೇಳಿದರೆ ಕಂದನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಬುವಳು
ಹೆಳವ ಕೇಳಿದರೆ ನಡೆಯುವನು ।
ಮದುವೆಯಿಲ್ಲದವರು ಹೇಳಿದರೆ
ವಿವಾಹ ಒದಗುತ್ತ ಕಂಕಣ ಬಹುದು ॥71॥

ಸೋಮವಾರ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಪೌರ್ಣಮೆ
ಪಾಡ್ಯವು ಮನೆಮಂದಿಯಲ್ಲಿ।
ಸೋಮಶೇಖರನ ವಿವಾಹವ ಹೇಳಿದರೆ
ಬೇಡಿದಿಷ್ಟಾರ್ಥ ಕೊಡುವನು ॥72॥

ಮಂಗಳ ಜಯವನ್ನಿ ಮಂಗಳ ಶುಭವನ್ನಿ
ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪಾರ್ವತಿಯು।
ಕಂಗಳು ತೆರೆದು ಕಟಾಕ್ಷದಿ ನೋಡಲು
ಹಿಂಗೋದು ಸಕಲ ಪಾಪಗಳು ॥73॥

ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪಾರ್ವತಿ ದೇವಿ ಮದುವೆ
ಚಂದದಿ ಹೇಳಿ ಕೇಳಿದರೆ।
ತಂದೆ ಪುರಂದರವಿಠಲ ತಾನೊಲಿದು
ಕುಂದದ ಭಾಗ್ಯ ಕೊಡುವನು ॥74॥

॥ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಅಡುಗೆಗಳು

ಶಾಖಾವ್ರತದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋಭೀರ್ಮೇಶ್ವರ ಹಬ್ಬವು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಯಾರು ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರೂ ಕೂಡ ಅವ್ರತದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬಾರದು. ಮತ್ತು ಹಬ್ಬದ ದಿವಸ ಅವ್ರತದ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಬಾರದು. ವ್ರತದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಶಾಖಾವ್ರತದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಅಡುಗೆಗಳು

ಈ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಬೇಳೆಗಳು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಬೇಳೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಉದ್ದಿನಹಿಟ್ಟು, ಕಡಲೆಹಿಟ್ಟು ಮೊದಲಾದವುಗಳೂ ಕೂಡ ಬರುತ್ತದೆ. ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿಯ ಬದಲು ಮೆಣಸನ್ನು, ಹುಣಸೇ ಹುಳಿಯ ಬದಲು ಮಾವಿನ ಚಟ್ಟನ್ನು ಮತ್ತು ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಯ ಚಟ್ಟನ್ನು ಬಳಸಬೇಕು. ಕೆಲವರು ಸಾಸಿವೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತೊಗರಿಬೇಳೆ ಹಾಗೂ ಹೆಸರುಕಾಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬೇಯಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪು ಹಾಗೂ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಹಾಕಿ ಒಗ್ಗರಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಬಹುದು.

ಹೆಸರುಕಾಳಿನ ಪಲ್ಯ , ಕಡ್ಲೆಬೇಳೆಗಳ ಕೋಸಂಬರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಚಟ್ನಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಮಾಡಬಹುದು.

* ಶ್ಯಾವಿಗೆ ಪಾಯಸ
* ಅಕ್ಕಿಪಾಯಸ
* ಹೋಳಿಗೆ
* ರವೆ ಉಂಡೆ
* ಲಡ್ಡು
* ಬೇಸನ್ ಲಡ್ಡು
* ಬುತ್ತಿ ಅನ್ನ

* ಮೆಣಸುಚಿತ್ರಾನ್ನ
* ಅವಲಕ್ಕಿ
* ಗೋಧಿಹಿಟ್ಟನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಮಾಡುವ ಬೋಂಡ

ಇವುಗಳನ್ನು ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಗೋಡಂಬಿ, ಏಲಕ್ಕಿ ಮೊದಲಾದ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು.

ಗೋಧಿ ಭಕ್ಷ್ಯ

ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಗೋಧಿಯಿಂದ ಭಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಕೋಟೆ ಹೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಗೋಧಿಹಿಟ್ಟನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಲೆಸಿ, ತುಪ್ಪಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಟ್ಟಬೇಕು. ನಿಂಬೆಹಣ್ಣಿನ ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು. ಹೂರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಕಣಕವನ್ನು ಲಟ್ಟಿಸಿ ಹೂರಣವನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ, ನಾಕು ಕಡೆಯನ್ನು ಮಡಿಸಿ, ಕಾವಲಿಯ ಮೇಲೆ ಬೇಯಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಗೋಧಿಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೋಳಿಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಲಕ್ಕೋಳಿಗೆ ಮಾಡುವುದು ವಿಶೇಷ.

ಬೇಳೆ ಸಾರು

ಹೆಸರು ಬೇಳೆ ಅಥವಾ ತೊಗರಿಬೇಳೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೇಯಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾವಿನಪುಡಿ, ರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಉಪ್ಪು, ಜೀರಿಗೆ ಪುಡಿ, ಕರಿಮೆಣಸಿನ ಪುಡಿ, ಬೆಲ್ಲ ಇವುಗಳನ್ನು ಕುದಿಸಿ ತುಪ್ಪದ ಒಗ್ಗರಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಸಾರು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ನೆಲ್ಲಿಚಟ್ಟು ಸಾರು

ನೆಲ್ಲಿಚಟ್ಟು, ಕರಿಮೆಣಸು, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಇವುಗಳನ್ನು ನುಣ್ಣಗೆ ರುಬ್ಬಿ, ನಾಕು ಲೋಟ ನೀರು ಬೆರೆಸಿ ಕುದಿಸಬೇಕು. ಉಪ್ಪು, ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಒಗ್ಗರಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ನೆಲ್ಲಿಚಟ್ಟು ಸಾರು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅರಳುಪಲ್ಯ

ತಕ್ಕಷ್ಟು ಅರಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕ ಬೆಲ್ಲ, ಉಪ್ಪು, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಪಲ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಹೆಸರುಕಾಳು ಪಲ್ಯ

ಹೆಸರುಕಾಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೇಯಿಸಿ ತೆಂಗಿಕಾಯಿ, ಒಗ್ಗರಣೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಪಲ್ಯವು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

* * * *

ಯಸ್ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥
ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ-
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ, ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

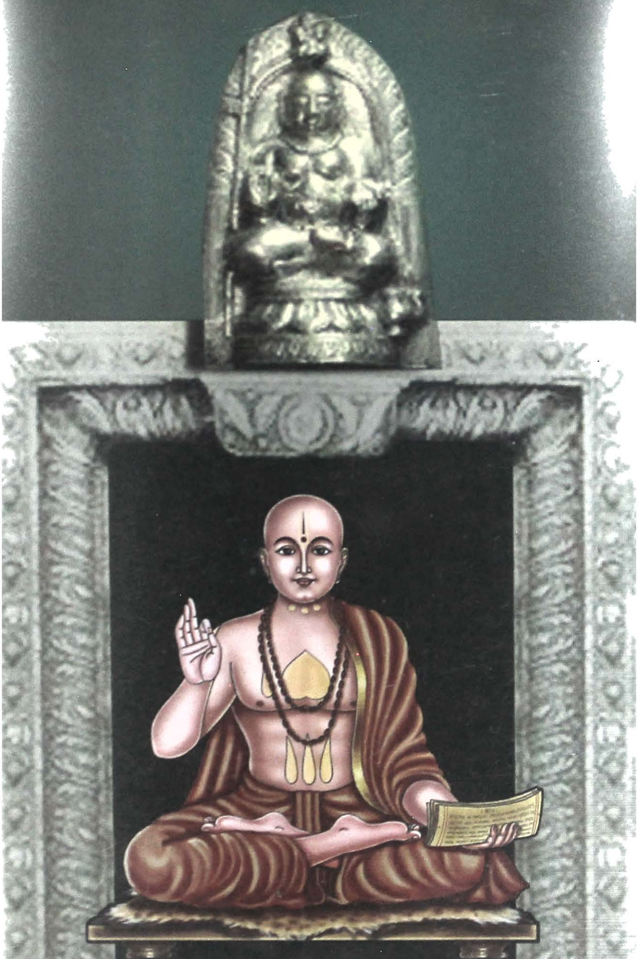
॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

* * * *

ಜ್ಯೋತಿರ್ಭೀಮೇಶ್ವರ ವ್ರತ ಎಂಬ ಈ ಕೃತಿಯು ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತರಾದ ಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

* * * *

ಮಮ ಸ್ವಾಮೀ ಹರಿರ್ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪತಿರೇವ ಚ

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 085

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ಭಜನಮಾಲಾ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಭಜನಮಾಲಾ

ಇದು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಾಗಿ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರಕಾಶನ :
ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ.),
ಬೆಂಗಳೂರು.

"**ಭಜನಮಾಲಾ** - ಇದು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಾಗಿ" ಶಾರ್ವರಿ || ಶ್ರಾವಣ || ಶುದ್ಧ ಹುಣ್ಣಿಮೆ (ದಿನಾಂಕ 03.08.2020) ಶುಭ ಪರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಲಿಮಾರು ಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದರ ಕರಕಮಲಗಳ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀರಮಣಹೃದಯ ಗುಹಾನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ- ಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : **2020**

ಪ್ರಕಾಶಕರು : **ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ)**
4171, 2ನೇ ಮೇನ್, ಗಿರಿನಗರ, ಸೀತಾಸರ್ಕಲ್ ಹತ್ತಿರ,
ಬೆಂಗಳೂರು-85.
ದೂರವಾಣಿ : 9141495120

ಸಂಪಾದನೆ : **ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ**

ಪ್ರತಿಗಳು : **1000**

ಪುಟಗಳು : vi + 120 = 126

ಅಕ್ಷರಜೋಡಣೆ : **ಶರತ್ ಚಂದ್ರ, ಪವನ್ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್**
ಮೈಸೂರು. ✆ : 7899779255

ಮುಖಪುಟ : **ಶ್ರೀವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ, ಕಾರ್ತಿಕ ಜೋಷಿ**

ಮುದ್ರಕರು : **ಮುಕ್ತಿಪಥ ಮುದ್ರಣಾಲಯ**
(ಪಿ. ಮಂಜುನಾಥ)
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಬಹಳ ಚತುರೆಯೂ ವಿದ್ಯಾಪ್ರವೀಣಳೂ ಆದ ಕುಮಾರಿ|| ಶ್ರಾವ್ಯ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಹರಿಪಾದ ಸೇರಿದ್ದಾಳೆ. ಕಲ್ಲಕುರ್ಚಿ ಫ್ಯಾಮಿಲಿಗೆ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಪ್ರಾಯಳಾಗಿದ್ದ ಇವಳ ಸ್ಮರಣೆಗಾಗಿ ಈ ಜ್ಞಾನಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯು ಶ್ರಾವ್ಯಳಿಗೆ ತಲುಪಿ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಗಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಕಲ್ಲಕುರ್ಚಿ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ಬೋಸ್ಟನ್
ಯು.ಎಸ್.ಎ.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

★ ★ ★ ★

ಮುನ್ನುಡಿ

ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಹೊರಟಿದೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗುರುಮಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಸಹಿತವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅನಂತರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪೂಜಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ತುಳಸೀ ಪೂಜೆ, ಗೌರೀಪೂಜೆ, ಹೊಸ್ತಿಲಪೂಜೆ ಇವೆಲ್ಲದರ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹಾಡುಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನೀವು ಕಾಣಬಹುದು. ಅನಂತರ ದಿನನಿತ್ಯ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು, ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯವೂ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಚಿಂತನೆಯು ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಲಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದನ್ನೂ ಕೂಡ ನೀವಿಲ್ಲಿ ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಎಲ್ಲ ಸಾಧಕಿಯರು ಇದರ ಸದುಪಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅತ್ಯಂತ ಚತುರೆಯೂ, ಪ್ರವೀಣಳೂ ಆದ ಕುಮಾರಿ ಶ್ರಾವ್ಯಳು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಹರಿಪಾದವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯು ಇವಳಿಗೆ ದೊರಕಲಿ. ಶ್ರೀಹರಿ-ವಾಯು-ಗುರುಗಳ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ. ಇವಳ ಸ್ಮರಣೆಗಾಗಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕಲ್ಲಕುರ್ಚಿ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ಬೋಸ್ಟನ್, ಯು.ಎಸ್.ಎ ಇವರಿಗೂ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನೆಯು ನಡೆಯಲಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕಲ್ಲಕುರ್ಚಿ ಇವರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಎಂದೆಂದೂ ನಾನು ಮರೆಯಲಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಅನಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಸಂಪಾದಕರು, ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ)

ಬೆಂಗಳೂರು

|| ಶ್ರೀಃ ||

ಭಗವಂತನ ಚಿಂತನೆ

ಪ್ರತಿದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ತುಲಸೀವಂದನದ ನಂತರ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಪಠಿಸಿರಿ

ಅನಂತಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಯಕ ರಮಾಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿವಂದ್ಯ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಭವರೋಗವೈದ್ಯ ಶರಣಾಗತವಜ್ರಪಂಜರ ಆಪದ್ಬಾಂಧವ ಅನಾಥಬಂಧೋ ಅನಿಮಿತ್ತಬಂಧೋ ಪತಿತಪಾವನ ಮಹಾರೋಗನಿವಾರಣ ಮಹಾದುರಿತನಿವಾರಣ ಮಹಾಭಯನಿವಾರಣ ಮಹಾಬಂಧವಿಮೋಚನ ಭಯಕೃತದ್ಭಯವಿನಾಶನ ಕೃಪಾವಾರಿಧೇ ದೇವದೇವೋತ್ತಮ ದೇವಶಿಖಾಮಣೇ ಕಪಟನಾಟಕಸೂತ್ರಧಾರ ನಿತ್ಯರೊಳುನಿತ್ಯ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ ಮುಕ್ತಾಮುಕ್ತನಿಯಾಮಕ ಮೋಕ್ಷದ್ಥರ ಸುವೈಕುಂಠಪತೇ ವೈಕುಂಠವಿಹಾರಿನ್ ತ್ರಿಧಾಮನ್ ತ್ರಿಗುಣವರ್ಜಿತ ಜಗಜ್ಜನ್ಮಾಧಿಕರಣ ಜಗತ್ಪತೇ ಜಗದತ್ಯಂತಭಿನ್ನ ಜಗದೀಶ ಜಗದುದ್ಧಾರ ಜಗತ್ಸ್ವಾಮಿನ್ ಜಗದ್ವಿಲಕ್ಷಣ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಶ್ವಕುಟುಂಬಿನ್ ವಿರಾಟಮೂರ್ತೇ ಹೇ ಮಂಗಳಾಂಗ ಹೇ ಶುಭಾಂಗ ಪರಮಮಂಗಳಮೂರ್ತೇ ಕೋಮಲಾಂಗ ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮ ಇಂದುವದನ ಬಹುಸುಂದರ ಇಂದಿರಾವಂದಿತಚರಣ ವೃಕೋದರವಂದ್ಯ ಕೇಶವಾದಿರೂಪ ಅಜಾದಿರೂಪ ವಿಶ್ವಾದಿರೂಪ ಆತ್ಮಾದಿರೂಪ ಅನಿರುದ್ಧಾದಿರೂಪ ಅನ್ನಮಯಾದಿರೂಪ ಅನೇಕಮಂತ್ರ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಸರ್ವಸಾರಭೋಕ್ತಃ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರದಾತಃ ಶ್ರೀಂಕಾರಶಬ್ದವಾಚ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟತಾರತಮ್ಯವಾಚ್ಯ ಅನಂತಾನಂತಶಬ್ದವಾಚ್ಯ ಅಣುಮಹದ್ರೂಪ ಶಂಖಚಕ್ರಪೀತಾಂಬರಧಾರಿನ್ ಕಮಲಾಕ್ಷ ಕಮಲನಾಭ ವೈಜಯಂತಿವನಮಾಲಾಶೋಭಿತ ಕೌಸ್ತುಭಭೂಷಿತ ಸುವರ್ಣವರ್ಣ ನವರತ್ನಕುಂಡಲಧಾರಿನ್ ಕಸ್ತೂರಿಶ್ರೀಗಂಧಲೇಪನ ಗರುಡಾರೂಢಶೋಭಿತ ಕಾಮಧೇನೋ ಶ್ರೀವತ್ಸಲಾಂಛನ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಚಿಂತಾಮಣೇ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಶಾಯಿನ್ ಶೇಷಶಾಯಿನ್ ವಟಪತ್ರಶಾಯಿನ್ ಖಗವಾಹನ ದೇಶಕಾಲಗುಣಾತೀತ ಅನಂತಬ್ರಹ್ಮನ್ ಅನಂತಶಕ್ತೇ ಅನಂತಮೂರ್ತೇ ಅನಂತಕೀರ್ತಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಅಕ್ರೂರವರದ ಅಂಬರೀಷವರದ ನಾರದವರದ ಪ್ರಹ್ಲಾದವರದ ಗಜೇಂದ್ರವರದ ಮುಚುಕುಂದವರದ ಧ್ರುವವರದ ವಿಭೀಷಣವರದ ಕುಲಾಲಭೀಮಸಂರಕ್ಷಕ ಪುಂಡರೀಕವರದ ಪರಾಶರವರದ ಪಾರ್ಥಸಾರಥೇ

ಪಾಪವಿದೂರ ಅರಿಜನಪ್ರಚಂಡ ಚಾಣೂರ ಮಲ್ಲಮುಷ್ಟಿಕಾಸುರಮರ್ದನ ಕಾಳಿಂದೀಕೂಲವನಕಂಠೀರವ ಮದನಗೋಪಾಲ ವೇಣುಗೋಪಾಲ ವೇಣುನಾದಪ್ರಿಯ ಷೋಡಶಸಹಸ್ರ ಗೋಪಿಕಾಪ್ರೀತಿವಿಲಾಸ ಅಹಲ್ಯಾಶಾಪವಿಮೋಚನ ದ್ರೌಪದ್ಯಭಿಮಾನರಕ್ಷಕ ದುಷ್ಟಜನಮರ್ದನ ಶಿಷ್ಟಜನಪರಿಪಾಲನ ಮುಕುಂದ ಮುರಾರೇ ಕಂಸಾರೇ ಅಸುರಾರೇ ದೈತ್ಯಕುಲಸಂಹಾರ ಕ್ಷಾತ್ರಕುಲಾಂತಕ ಸೋಮಕಾಸುರಾಂತಕ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಸಂಹಾರ ರಾವಣಕುಂಭಕರ್ಣಮರ್ದನ ಶಿಶುಪಾಲದಂತವಕ್ರ ಶಿರಚ್ಛೇದನ ರಘುಕುಲೋದ್ಭವ ದಶರಥಕೌಸಲ್ಯಾನಂದನ ಸಿಂಧುವರದ ಸೀತಾಪತೇಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಯದುಕುಲೋತ್ಪನ್ನ ಯದುಕುಲೋದ್ಧಾರಿನ್ ಯದುಕುಲತಿಲಕ ಯದುಕುಲಶ್ರೇಷ್ಠ ವಸುದೇವದೇವಕೀನಂದನ ಯಶೋದಾಕಂದ ವೃಂದಾವನವಾಸಿನ್ ಗೋಪಕುಮಾರ ಗೋಕುಲದ್ವಾರಕವಾಸ ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧಾರಿನ್ ಕಾಲಿಯಮರ್ದನ ಪೂತನಾಪ್ರಾಣಾಹಾರಿನ್ ಶಕಟಾಸುರಮರ್ದನ ಪಾಂಡವಬಂಧೋ ಪಾಂಡವಪ್ರಿಯ ಸುಧಾಮಸುಖ ರುಕ್ಮಿಣೀವಲ್ಲಭ ಸತ್ಯಭಾಮಾಪ್ರಿಯ ಗೋಪೀಜನಜಾರ ನವನೀತಚೋರ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಗಂಗಾಜನಕ ಪ್ರಯಾಗಮಾಧವ ಕಾಶೀಬಿಂದುಮಾಧವ ಪಂಪಾಪತಿಗುಲಗಂಜಿಮಾಧವ ರಾಮೇಶ್ವರಸೇತುಮಾಧವ ಬದರೀನಾರಾಯಣ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ವಡ್ಡಿಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ ಉಡುಪಿಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮೇಲುಕೋಟೆ ಚೆಲುವರಾಯಸ್ವಾಮಿನ್ ಬೇಲೂರಚೆನ್ನಿಗರಾಯಸ್ವಾಮಿನ್ ಅಹೋಬಲನರಸಿಂಹ ಪಾಂಡುರಂಗವಿಟ್ಠಲ ಶ್ರೀಶೈಲವಾಸ ಅರುಣಾಚಲನಿಲಯ ವೃಷಭಾಚಲವಿಹಾರಿನ್ ಅನಂತಶಯನ ದರ್ಭಶಯನ ಕಪಿಲ ಹಯಗ್ರೀವ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಶಿಂಶುಮಾರ ಧನ್ವಂತರೇ ಮಮಸ್ವಾಮಿನ್ ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿನ್ ಜಗದಂತರ್ಯಾಮಿನ್ ಜಗದೀಶ ಪ್ರಾಣೇಶ ದ್ವಿಜ-ಫಣಿಪ-ಮೃಡೇಶ ಶ್ರೀರಮಣ ಭೂರಮಣ ದುರ್ಗಾರಮಣ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀವೇಂಕಟರಮಣ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸೀತಾಪತಿಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮನ್ಮಥಮನ್ಮಥ ಹರಿವಿಟ್ಠಲ ಪುಂಡರೀಕವರದ ಪಾಂಡುರಂಗವಿಟ್ಠಲ ಪುರಂದರವಿಟ್ಠಲ.

ಮುತ್ತೈದೆಯರು ನಿತ್ಯವೂ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಜಪ ಅರ್ಥಸಹಿತ

ಸುವಾಸಿನಿಯರು ಮೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಮಡಿಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಜಪವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕು. ಮೊದಲು ಉದ್ಧರಣೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು–

ಅಪವಿತ್ರಃ ಪವಿತ್ರೋ ವಾ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಂಗತೋಽಪಿ ವಾ ।
ಯಃ ಸ್ಮರೇತ್ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ಸ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರಃ ಶುಚಿಃ ॥

ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಗೋಪೀಚಂದನವನ್ನು ಎಡಗೈ ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟಿನ ಹಿಂದೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಯ್ದು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಗೋಪೀಚಂದನ ಅದ್ದಿ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಗದಾ ಮತ್ತು ನಾರಾಯಣಮುದ್ರೆ ಧರಿಸಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಎರಡು ಕೈಗಳ ಬಾಹುಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಣ್ಣಿನ ಪಕ್ಕದ ಕಪೋಲಗಳಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಶಂಖಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಕುತ್ತಿಗೆಯ, ಎಡ, ಬಲಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬೇಕು. ಪಕ್ಕೆಗಳಲ್ಲೂ ಬೆನ್ನಿನ ಹಿಂದೆಯೂ ಒಂದು ಗದಾ, ನಾರಾಯಣ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಬೇಕು. ಕಾಡಿಗೆ ಸಿಂಧೂರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು.

(ಮುದ್ರಾಧಾರಣೆ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೆಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯಭೇದವಿದೆ)

ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥರಿಂದ ವಿರತವಾದ ಕನ್ನಡದ ಲಘು ವಾಯುಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು.

ಆಚಮನ

ಅನಂತರ ಕೇಶವಾಯ ನಮಃ । ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಮಾಧವಾಯ ನಮಃ । ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ । ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ । ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ । ವಾಮನಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ । ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ । ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ । ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ । ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ । ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ನಮಃ । ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ । ನಾರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ

। ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ । ಉಪೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಹರಯೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ।। ಎಂದು ಎರಡು ಬಾರಿ ಹೇಳಬೇಕು.

ಸಂಕಲ್ಪ

ಶುಭೇ ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ವಿಷ್ಣೋರಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಆದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ದ್ವಿತೀಯಪರಾರ್ಧೇ ಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪೇ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತಮೇ ಕಲಿಯುಗೇ ಪ್ರಥಮಪಾದೇ ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ ಭರತವರ್ಷೇ ಭರತ- ಖಂಡೇ ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇತೀರೇ .... ಶಾಲೀವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ವರ್ತಮಾನೇ ಚಾಂದ್ರಮಾನೇನ .... ಆಯನೇ ..... ಋತು .... ಮಾಸೇ .... ಪಕ್ಷೇ ..... ಶುಭತಿಥೌ ...... ವಾಸರಯುಕ್ತಾಯಾಂ .... ಶುಭನಕ್ಷತ್ರೇ ..... ಶುಭಯೋಗೇ .... ಶುಭಕರಣೇ ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಗುರುಮಂತ್ರಜಪಂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರಮಂತ್ರ ಜಪಂ ಚ ಕರಿಷ್ಯೇ।।

(ಒಂದು ಉದ್ಧರಣೆ ನೀರು ಬಿಡಬೇಕು).

ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೆ

ಭೂತಗಳನ್ನು ಓಡಿಸಿರಿ

ಅಪಸರ್ಪಂತ್ವಿತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಸತ್ಯೋ ದೇವತಾ । ಸಮಸ್ತಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।।

ಅಪಸರ್ಪಂತು ತೇ ಭೂತಾ ಯೇ ಭೂತಾ ಭುವಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।
(ಯೇ ಭೂತಾ ಅಂತರಿಕ್ಷಸ್ಥಾಃ ಯೇ ಭೂತಾ ದಿವಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।।)
ಯೇ ಭೂತಾ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಸ್ತೇ ಗಚ್ಛಂತು ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ ।

ಭುವಿ= ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ= ವಾಸಮಾಡುವ, ಯೇಭೂತಾಃ= ಭೂತಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಅಪಸರ್ಪಂತು= ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲಿ, ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಃ= ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿಘ್ನ ಮಾಡುವಂಥಾ, ತೇ ಭೂತಾಃ= ಆ ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳು, ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ= ರುದ್ರದೇವರ ಆಜ್ಞಾದಿಂದ, ನಶ್ಯಂತಂ= ನಾಶವಾಗಲಿ.

ಅಪಕ್ರಾಮಂತು ತೇ ಭೂತಾಃ ಕ್ರೂರಾಶ್ಚೈವ ತು ರಾಕ್ಷಸಾಃ ।
ಯೇಚಾತ್ರ ನಿವಸಂತ್ಯೇವ ದೇವತಾ ಭುವಿ ಸಂತತಂ ।।

(ಭೂತಪ್ರೇತಪಿಶಾಚಾ ಯೇ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ಭುವಿ ಭಾರಕಾಃ ।)
ತೇಷಾಮಪ್ಯವಿರೋಧೇನ ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮ ಸಮಾರಭೇ ॥
ನಿರಸ್ತಃ ಪರಾವಸುಃ । ಇದಮಹಮರ್ವಾವಸೋಃ ಸದನೇ ಸೀದಾಮಿ ।

ಕ್ರೂರಾಶ್ಚೈವತು ರಾಕ್ಷಸಾಃ= ಕ್ರೂರರಾದ ರಾಕ್ಷಸರು, ಭೂತಾದ್ಯಾಃ= ಭೂತಗಳೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳು, ಅಪಕ್ರಾಮಂತು= ಹೊರಟು ಹೋಗಲಿ, ಅತ್ರ= ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಸತತಂ= ಯಾವಾಗಲೂ, ನಿವಸಂತಿ= ವಾಸಮಾಡುವ, ಯಾಃ= ಯಾವ ಯಾವ ದೇವತಾಃ= ದೇವತೆಗಳೋ, ತೇಷಾಮಪಿ= ಆ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಅವಿರೋಧೇನ= ವಿರೋಧವಲ್ಲದಂತೆ, ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮ= ವೇದೋಕ್ತ ಕರ್ಮವನ್ನು, ಸಮಾರಭೇ= ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಆಸನಶುದ್ಧಿ

ಕುಳಿತ ಆಸನ ಮುಟ್ಟಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರಿ

ಪೃಥ್ವೀತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಮೇರುಪೃಷ್ಠ ಋಷಿಃ । ಸುತಲಂ ಛಂದಃ । ಕೂರ್ಮೋ ದೇವತಾ। ಆಸನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಪೃಥ್ವಿ ತ್ವಯಾ ಧೃತಾ ಲೋಕಾಃ ದೇವಿ ತ್ವಂ ವಿಷ್ಣುನಾ ಧೃತಾ ।
ತ್ವಂ ಚ ಧಾರಯ ಮಾಂ ದೇವಿ ಪವಿತ್ರಂ ಕುರು ಚಾಸನಮ್ ॥
ಮಾಂ ಚ ಪೂತಂ ಕುರು ಧರೇ ನತೋಽಸ್ಮಿ ತ್ವಾಂ ಸುರೇಶ್ವರಿ ।
ಆಸನೇ ಸೋಮಮಂಡಲೇ ಕೂರ್ಮಸ್ಕಂಧೇ ಉಪವಿಷ್ಟೋಽಸ್ಮಿ ॥

'ಶ್ರೀಂ ಮಂ ಮಂಡೂಕಾಯ ನಮಃ, ಶ್ರೀಂ ಕುಂ ಕೂರ್ಮಾಯ ನಮಃ, ಶ್ರೀಂ ವಂ ವರಾಹಾಯ ನಮಃ, ಶ್ರೀಂ ಶೇಷಾಯ ನಮಃ, ಶ್ರೀಂ ಕಂ ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರಾಯ ನಮಃ, ಶ್ರೀಂ ವಂ ವಜ್ರಾಸನಾಯ ನಮಃ' (ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಆಸನಮುಟ್ಟಿ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ದಿಗ್ಬಂಧನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು). ಪೃಥ್ವಿಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು, ಯಂತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣವಿದೆ.

ಪೃಥ್ವೀ= ಪೃಥಿವಿಯೇ, ಲೋಕಾಃ= ಊರ್ಧ್ವ ಅಧೋಲೋಕಗಳು, ತ್ವಯಾ= ನಿನ್ನಿಂದ, ಧೃತಾಃ= ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ದೇವಿ= ಪೃಥಿವೀನಾಮಕ ದೇವಿಯೇ, ತ್ವಂ= ನೀನು, ವಿಷ್ಣುನಾ= ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ, ಧೃತಾ= ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೀ. ದೇವಿ= ಹೇ ಪೃಥಿವೀ ದೇವತೆಯೇ, ಮಾಂ= ನನ್ನನ್ನು, ಧಾರಯ= ಧರಿಸು, ಆಸನಂ= ನಾನು ಕುಳಿತಿರುವ, ಆಸನವನ್ನೂ ಪವಿತ್ರಂ ಕುರು= ಪವಿತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು, ಸುರೇಶ್ವರಿ= ದೇವತಾ ಶ್ರೇಷ್ಠಳೆ, ತ್ವಾಂ= ನಿನ್ನನ್ನು, ನತೋಸ್ಮಿ= ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ದಿಗ್ಬಂಧನೆ

ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ತೋರ್ಬೆರಳು ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯದ ಬೆರಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ತೋರಿಸಬೇಕು. ಇದುವೇ ನಾರಾಚ ಮುದ್ರೆ.

ಪೂರ್ವಾದಿ ದಿಶಂ ಬಧ್ನಾಮಿ । ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರಾಯ ನಮಃ ॥

(ಪೂರ್ವಾದಿ ಹತ್ತುದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಬರದಂತೆ ತಡೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಕಬ್ಬಿನ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಬೆರಳನ್ನು ಸುತ್ತ ತೋರಿಸಿ ಬಂಧನ ಮಾಡುವುದು)

ಅಥ ಕರಶುದ್ಧಿ

ಕೈಗಳ ಶುದ್ಧಿ

ಮಣಿಬಂಧೇ ಪ್ರಕೋಷ್ಠೇ ಚ ಕೂರ್ಪರೇ ಹಸ್ತಸಂಧಿಷು ।
ತತ್ಪೃಷ್ಠಪಾರ್ಶ್ವಯೋಶ್ಚೈವ ಕರಶುದ್ಧಿರುದಾಹೃತಾ ॥
ಶ್ರೀ ಯಂ ಶ್ರೀ, ಶ್ರೀ ರಂ ಶ್ರೀ, ಶ್ರೀ ವಂ ಶ್ರೀ ॥

(ಕೈಗಳ ಸಮೀಪ, ಕಂಕಣಕಟ್ಟುವ ಜಾಗ, ಮೊಳಕೈ ಮುಂಭಾಗ, ಮುಂಗೈ ಮತ್ತು ಕೈ ಬೆರಳುಗಳ ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಗೈ ಎರಡು ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದಾಗುವ ಶುದ್ಧಿಯೇ ಕರಶುದ್ಧಿ)

ಪಾಪಪುರುಷನ ಚಿಂತನೆ

ಎಡ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ

ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಶಿರಸ್ಕಂ ಚ ಸ್ವರ್ಣಸ್ತೇಯ ಭುಜದ್ವಯಮ್ ।
ಸುರಾಪಾನ ಹೃದಾಯುಕ್ತಂ ಗುರುತಲ್ಪಕಟಿದ್ವಯಮ್ ॥
ತತ್ಸಂಯೋಗಪದದ್ವಂದ್ವಂ ಅಂಗ ಪ್ರತ್ಯಂಗ ಪಾತಕಮ್ ।
ಉಪಪಾತಕ ರೋಮಾಣಂ ರಕ್ತಶ್ಮಶ್ರುವಿಲೋಚನಮ್ ।
ಖಡ್ಗಚರ್ಮಧರಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಕುಕ್ಷೌ ಪಾಪಂ ವಿಚಿಂತಯೇತ್ ॥

ಪಾಪ ಪುರುಷನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಈ ಮಂತ್ರ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದೆ - ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯಿಂದಾದ ಪಾಪವೇ ಅವನ ತಲೆ, ಬಂಗಾರ ಕದ್ದ ಪಾಪವೇ ಅವನ ಎರಡು ಕೈಗಳು, ಸೂರಾಪಾನದ ಪಾಪವೇ ಹೃದಯ, ಗುರುಪತ್ನೀಗಮನಪಾಪವೇ ಅವನ ಎರಡು ಟೊಂಕಗಳು, ಈ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಪಾತಕಿಗಳ ಸಹವಾಸದಿಂದಾದ ಪಾಪವೇ ಅವನ ಕಾಲುಗಳು. ಅವನ ಉಳಿದ ಅಂಗ, ಉಪಾಂಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬೇರೆ ಪಾತಕಿಗಳಿಂದಾಗಿವೆ. ಉಪಪಾತಕಗಳೇ

ಅವನ ರೋಮಗಳು. ಕೆಂಪು ಮೀಸೆ, ಕಣ್ಣುಗಳು, ಖಡ್ಗ ಮತ್ತು ಗುರಾಣಿಗಳು ಧರಿಸಿದ ಆಯುಧಗಳು. ಬಣ್ಣ ಕಪ್ಪು.ಇಂತಹ ಪಾಪಪುರುಷನನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು.

ನಾಭಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ

ಷಟ್ಕೋಣಮಂಡಲಮಧ್ಯಸ್ಥೋ ನೀಲವರ್ಣೋ ವಾಯ್ವಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೋ ಭಗವಾನ್ ಮಚ್ಛರೀರಸ್ಥ ಪಾಪಪುರುಷಂ ವಾಯುನಾ ಶೋಷಯತು (ಶ್ರೀ ಯಂ ಶ್ರೀ ೬ ಸಾರಿ ಜಪಿಸಬೇಕು).

ನಾಭಿಮೂಲದಲ್ಲಿರುವ ಷಟ್ಕೋಣಾಕಾರ ಚಕ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ನೀಲವರ್ಣನಾದ ವಾಯುದೇವರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಶಂಖಗದಾಬ್ಜ ಚಕ್ರಾಯುಧಧಾರಿ ಶ್ರೀಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಾಮಕಪರಮಾತ್ಮನು ನನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಪಾಪಪುರುಷನನ್ನು ವಾಯುವಿನಿಂದ ಶೋಷಣೆ ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಶ್ರೀ ಯಂ ಶ್ರೀ ಎಂಬ ಬೀಜಮಂತ್ರವನ್ನು ೬ ಸಲ ಜಪಿಸಿ ಪಾಪಪುರುಷನು ಒಣಗಿದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ತ್ರಿಕೋಣಮಂಡಲಮಧ್ಯಸ್ಥೋ ರಕ್ತವರ್ಣಃ ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಸಂಕರ್ಷಣೋ ಭಗವಾನ್ ಮಚ್ಛರೀರಸ್ಥ ಪಾಪಪುರುಷಂ ಅಗ್ನಿನಾ ನಿರ್ದಹತು ಶ್ರೀ ರಂ ಶ್ರೀ ೧೨ ಸಾರಿ ಜಪಿಸಬೇಕು. ತಂ ದಗ್ಧಂ ಭಾವಯೇತ್ ತದ್ಭಸ್ಮ ವಾಮನಾಸುಪುಟೇನ ಬಹಿರ್ನಿಸ್ಸಾರಯೇತ್.

ಪಾಪಪುರುಷನನ್ನು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತಂದು ತ್ರಿಕೋಣಮಂಡಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಕ್ತವರ್ಣನಾಗಿ ಅಗ್ನಿಯ ಒಳಗಿರುವ ಶಂಖ-ಅಬ್ಜ-ಅರಿಗದಾಧಾರಿಯಾದ ಷಡ್ಗುಣ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ ಸಂಕರ್ಷಣಮೂರ್ತಿಯೇ ನನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಪಾಪಪುರುಷನನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಭಸ್ಮಮಾಡು ಎಂಬುದಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶ್ರೀ ರಂ ಶ್ರೀ ಎಂಬ ಬೀಜಮಂತ್ರವನ್ನು ೧೨ ಸಲ ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಪಾಪಪುರುಷನು ಸುಟ್ಟನೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಎಡಗಡೆಯ ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಯಿಂದ ಹೊರಗಡೆ ಬರುವಂತೆ ಉಸಿರು ಬಿಡಬೇಕು.

ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪಾದಗಳನ್ನೂ ಕೈಗಳನ್ನೂ ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ತಲೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿರಿ

ವರ್ತುಲಮಂಡಲಮಧ್ಯಸ್ಥಃ ಶ್ವೇತವರ್ಣಃ ವರುಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವೋ ಭಗವಾನ್ ಮಚ್ಛರೀರಮಮೃತವೃಷ್ಟ್ಯಾ ವರುಣೇನ ಅಪ್ಲಾವಯತು ॥ ಶ್ರೀ ವಂ ಶ್ರೀ ೨೪ ಸಲ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಸ್ವಶರೀರಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿತಂ ಭಾವಯೇತ್ । ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮಾನಂ ತೇನೈವ ಮಾರ್ಗೇಣ ಹೃದಯೇ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ।)

ದುಂಡು ಆಕಾರದ ಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಬಣ್ಣವುಳ್ಳವನೂ ವರುಣ ದೇವರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ ಆಗಿರುವ ಶಂಖ-ಚಕ್ರ-ಪದ್ಮ- ಗದಾಧಾರಿಯಾಗಿ ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನೇ, ನನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವರುಣನಿಂದ ಅಮೃತವೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿಸು. ಶ್ರೀ ವಂ ಶ್ರೀ ಎಂಬ ಬೀಜಮಂತ್ರವನ್ನು ೨೪ ಸಲ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಕಲತೀರ್ಥಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಅವಭೃಥಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶುದ್ಧನಾದೆನೆಂದು ತಿಳಿದು ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಬೇಕು. ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು, ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಸಂಕರ್ಷಣನನ್ನು, ಭ್ರೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

ಗುರುನಮಸ್ಕಾರ

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮ । ಶ್ರೀ ಸರ್ವಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಸರ್ವದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಭಾರತ್ಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ, ವಾಯವೇ ನಮಃ, ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈಃ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಎಂದು ಹೇಳಿ ೧೦೮ ಸಲ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಗುರು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಅರ್ಥಸಹಿತ ಗುರುಮುಖೇನ ತಿಳಿದು ಮಾಡಿದರೆ ದೀರ್ಘಾಯುವೂ ಸತ್ಕರ್ಮಿಯೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸದೆಯೂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬಹುದು.

ಶ್ರೀಗುರುರಾಘವೇಂದ್ರ ಧ್ಯಾನಶ್ಲೋಕ

ತಪ್ತಕಾಂಚನಸಂಕಾಶಂ ಅಕ್ಷಮಾಲಾ ಕಮಂಡಲಂ
ದೋರ್ಭ್ಯಾಂ ದಧಾನಂ, ಕಾಷಾಯವಸನಂ ರಾಮಮಾನಸಂ ।

ಯೋಗೀಂದ್ರತೀರ್ಥವಂದ್ಯಾಂಘ್ರಿಂ ತುಲಸೀದಾಮಭೂಷಿತಂ
ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿತಪಃಪೂರ್ಣಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ ॥

★ ★ ★ ★

ಕೃಷ್ಣಮಂತ್ರಜಪ

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ

(ಮೂಗಿನ ಎಡರಂಧ್ರದ್ವಾರಾ ಮೊದಲಿದ್ದ ವಾಯುವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿ ಆ ಮೂಗನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ವಾಯುವನ್ನು ಬಲರಂಧ್ರದ್ವಾರದಿಂದ ತುಂಬಿ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರಕ್ಕೆ ತಗಲಿಸಿ ನಾವು ಜಪಿಸುವ ಮಂತ್ರದ ಭಗವದ್ರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವುದೇ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವು. ರೇಚಕ, ಪೂರಕ, ಕುಂಭಕ ಇವು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದ ಅಂಗಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ಗುರುಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಕೃಷ್ಣಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಬೇಕು.

ಷಡಂಗನ್ಯಾಸ

ಶ್ರೀಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ।
ಶ್ರೀಪೂರ್ಣಐಶ್ವರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ ।
ಶ್ರೀಪೂರ್ಣಪ್ರಭಾತ್ಮನೇ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ ।
ಶ್ರೀಪೂರ್ಣಾನಂದಾತ್ಮನೇ ಕವಚಾಯ ಹುಂ ।
ಶ್ರೀಪೂರ್ಣತೇಜಾತ್ಮನೇ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ ।
ಶ್ರೀಪೂರ್ಣಶಕ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅಸ್ತ್ರಾಯಫಟ್ ।

(ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಹೃದಯನಾಮಕನಾದ ಸಂಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಮಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಾನು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೃದಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು.

ಶ್ರೀಪರಿಪೂರ್ಣ ಐಶ್ವರ್ಯಯುಕ್ತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ತಲೆಯ ಮೇಲಿದ್ದು ಶಿರೋನಾಮಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ನಾನು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ತಲೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು.

ಶ್ರೀಸಂಪೂರ್ಣ ಅಸದೃಶಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ನನ್ನ ತಲೆಯ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಶಿಖಾನಾಮಕನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು ಎಂದು ತಲೆಯ ಹಿಂಬದಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು.

ಶ್ರೀಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ಆನಂದದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನನ್ನ ಮೈಗೆ ಕವಚದಂತಿದ್ದು ಕವಚನಾಮಕನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ಎಂದು ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಕವಚದಂತೆ ಮೊಳಕೈಗಳನ್ನು ವಕ್ಷಃಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತಗಲುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀಪರಿಪೂರ್ಣತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ನೇತ್ರನಾಮಕನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಕಣ್ಣನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು.

ಶ್ರೀಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ಅಸದೃಶಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಪರಮಾತ್ಮ, ನೀನು ನನ್ನ ತಲೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವವನಾಗಿ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಓಡಿಸುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಒಂದು ಸಲ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಬೇಕು.

ಈ ರೀತಿ ಅಂಗನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು.

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರಮಹಾಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣೋ ದೇವತಾ । ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

(ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನ ಆರು ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ಈ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ ಋಷಿಗಳು. (ತಲೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು) ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗಾಯತ್ರಿಯೇ ಛಂದಸ್ಸು (ಮುಖವನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು). ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ದೇವತೆಯು (ಹೃದಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು).

ಧ್ಯಾನ

ಧ್ಯಾಯೇದ್ಧರಿನ್ಮಣಿನಿಭಂ ಜಗದೇಕವಂದ್ಯಂ
ಸೌಂದರ್ಯಸಾರಮರಿಶಂಖವರಾಭಯಾನಿ ।
ದೋರ್ಭಿರ್ದಧಾನಮಜಿತಂ ಸರಸಂ ಚ ಭೈಷ್ಮೀ-
ಸತ್ಯಾಸಮೇತಮಖಿಲಪ್ರದಮಿಂದಿರೇಶಮ್ ॥

ಉತ್ತಮವಾದ ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನು. ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡುವವನು, ಸೌಂದರ್ಯವೇ ಸಾರವಾಗಿವುಳ್ಳವನು, ನಾಲ್ಕುಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಚಕ್ರ, ಶಂಖ, ವರದಮುದ್ರೆ, ಅಭಯಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು, ಅಜೇಯನಾಗಿ ನಗುಮುಖದವನು, ರುಕ್ಮಿಣೀಸತ್ಯಭಾಮಾ ಸಹಿತನಾಗಿ, ಇಂದಿರಾರಮಣನಾದ ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತಮ್ಮ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವನು, ಹೀಗೆಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಹೃತ್ಕಮಲಮಧ್ಯನಿವಾಸಿ ವಾಸುದೇವಸಂಕರ್ಷಣ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾನಿರುದ್ಧಾದಿ ಅನಂತ ಅವತಾರಾತ್ಮಕ ಶ್ರೀಭೈಷ್ಮಿಸತ್ಯಾಸಮೇತ

ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರಜಪತರ್ಪಣಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ (ನೀರು ಬಿಡಬೇಕು).

॥ ಶ್ರೀ ಕ್ಲೀಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ಶ್ರೀ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ವಾಸುದೇವ ಸಂಕರ್ಷಣ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಅನಿರುದ್ಧ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕುರೂಪದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಅನಂತ ಅವತಾರರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀಸತ್ಯಭಾಮಾಸಮೇತ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರೇರಣಾನುಸಾರ ಮತ್ತು ಅವನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದಷ್ಟು ಶ್ರೀ ಕ್ಲೀಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ಶ್ರೀ ಎಂಬ ೬ ಅಕ್ಷರವುಳ್ಳ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀ ಕ್ಲೀಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ಶ್ರೀ ಎಂದು ೧೦೦೮ ಅಥವಾ ೧೦೮ ಸಾರಿ ಕಮಲಾಕ್ಷಿಮಣಿಯಿಂದ ಜಪಿಸಬೇಕು).

ಶ್ರೀ ಕ್ಲೀಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ಶ್ರೀ ಎಂದು ೧೦ಕ್ಕೆ ೧ ರಂತೆ ತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು. ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಅಂಗನ್ಯಾಸ, ಕರನ್ಯಾಸ, ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅನೇನ ಗುರುಮಂತ್ರ ಕೃಷ್ಣಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ಜಪತರ್ಪಣೇನ ಅಸ್ಮತ್ವತ್ಯಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಮನ್ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು॥

(ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ! ನಿನ್ನ ಜಪ-ಚಿಂತನೆ ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಣೆ ಎಂದು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು).

ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿರಿ

ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ತತ್ತ್ವಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ।
ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಮಾತೃಕಾಭಿಮಾನಿದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ।
ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ॥ (10 ಬಾರಿ ಹೇಳಬೇಕು)
ಶ್ರೀಭೂಸಹಿತ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ॥ (30 ಬಾರಿ ಹೇಳಬೇಕು)

ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ । ಯಮಾಯ ನಮಃ । ನಿರ್ಋತಯೇ ನಮಃ । ವರುಣಾಯ ನಮಃ । ವಾಯವೇ ನಮಃ । ಸೋಮಾಯ ನಮಃ । ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ । ಮಾತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಪಿತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಅಸ್ಮತ್ ಪತಯೇ ನಮಃ । ಸಂಧ್ಯಾಯೈ ನಮಃ । ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ ॥

ಹಂಸಮಂತ್ರಃ

ಪೂರ್ವೇದ್ಯುಃ ಸೂರ್ಯೋದಯಮಾರಭ್ಯ ಅದ್ಯ ಪ್ರಾತಃ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಪರ್ಯಂತಂ ಮದ್ದೇಹೇ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣೇನ ಕೃತೇನ ಷಟ್‌ಶತಾಧಿಕ ಏಕವಿಂಶತ್ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಶ್ವಾಸರೂಪಹಂಸಮಂತ್ರಜಪೇನ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಹಂಸರೂಪೀಪರಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರೀಯತಾಂ । ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಸ್ಸಂಧ್ಯಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥
ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।
ಯತ್ ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ತೇ ॥

ತಪಃ= ತಪಸ್ಸು, ಸಂಧ್ಯಾ= ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ, ಕ್ರಿಯಾದಿಷು= ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ, ಯಸ್ಯ= ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನ, ಸ್ಮೃತ್ಯಾ= ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದಲೂ, ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾಚ= ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣ ದಿಂದಲೂ, ನ್ಯೂನಂ= ಲೋಪವಾದವುಗಳು, ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ= ಸಂಪೂರ್ಣತ್ವವನ್ನು, ಯಾತಿ= ಹೊಂದುತ್ತವೋ, ಸದ್ಯಃ= ಈಗ, ತಂ= ಆ, ಅಚ್ಯುತಂ= ನಾಶರಹಿತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, ವಂದೇ= ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ, ರಮಾಪತೇ= ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಮಂತ್ರಹೀನಂ= ಮಂತ್ರಹೀನವಾಗಿಯೂ, ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ= ಕರ್ಮ ಹೀನವಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತಿಹೀನಂ= ಭಕ್ತಿರಹಿತವಾಗಿಯೂ, ಮಯಾ= ನನ್ನಿಂದ, ಯತ್ಕೃತಂ= ಯಾವುದು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ತತ್= ಅದು, ಮೇ= ನನಗಾಗಿ, ಪರಿಪೂರ್ಣಂ= ಸಂಪೂರ್ಣ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವು, ಅಸ್ತು= ಆಗಲಿ.

ಅನೇನ ಗುರುಮಂತ್ರ ಕೃಷ್ಣಮಂತ್ರ ಜಪಕರಣೇನ ಅಸ್ಮತ್ವತ್ಯಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

ಮಧ್ಯೇಮಂತ್ರತಂತ್ರಸ್ವರವರ್ಣಪರ್ವಲೋಪಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ನಾಮತ್ರಯಮಂತ್ರಜಪಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ॥

ಅಚ್ಯುತಾನಂತ ಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಅನೇನ= ಈ, ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೇನ= ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾಕರ್ಮದಿಂದ, ಭಗವಾನ್=

ಷಡ್ಗುಣ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ, ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ= ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ, ಹೃತ್ಕಮಲಮಧ್ಯನಿವಾಸೀ= ಹೃದಯಕಮಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ, ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣಃ= ಅನಂತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣನಾದ, ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಶಾಯೀ= ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಶಯನ ಮಾಡಿರುವ, ನಿರ್ದೋಷಜ್ಞಾನಾನಂದಾತ್ಮಕಃ= ದೋಷಲೇಶವೂ ಇಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾತ್ಮಕನಾದ, ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ= ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನು, ಪ್ರೀಯತಾಂ= ಪ್ರೀತನಾಗಲಿ, ಪ್ರೀತಃ= ಪ್ರೀತನಾಗಿ, ವರದೋ ಭವತು= ವರವನ್ನು ಕೊಡಲಿ.

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ
ಬುದ್ಧ್ಯಾತ್ಮನಾ ವಾ ಅನುಸೃತಸ್ವಭಾವಃ ।
ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ
ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಕಾಯೇನ= ದೇಹದಿಂದಲೂ, ವಾಚಾ= ವಾಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ, ಮನಸಾ= ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರಿಯೈಃವಾ= ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೂ, ಬುದ್ಧ್ಯಾ= ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ, ಆತ್ಮನಾವಾ= ಪ್ರಾಣದಿಂದಲೂ, ಸ್ವಭಾವಃ= ಸ್ವಭಾವವನ್ನು, ಅನುಸೃತ್ಯ= ಅನುಸರಿಸಿದವನಾಗಿ, ಯದ್ಯತ್= ಯಾವುದು ಯಾವುದು, ಕರೋಮಿ= ಮಾಡುತ್ತೇನೋ, ಸಮಸ್ತಂ= ಆಸಮಸ್ತವನ್ನೂ, ಪರಸ್ಮೈ= ಉತ್ತಮನಾದಂಥಾ, ನಾರಾಯಣಾಯ= ನಾರಾಯಣನಿಗೆ, (ಅಹಂ= ನಾನು), ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ= ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಯದಕ್ಷರಪದಭ್ರಷ್ಟಂ ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ ಚ ಯದ್ಭವೇತ್ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ನಾರಾಯಣ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಯತ್= ಯಾವುದು ಅಕ್ಷರಪದಭ್ರಷ್ಟಂ= ಅಕ್ಷರ, ಪದಗಳ ಹೀನತೆಯು, ಚ= ಮತ್ತು, ಯತ್= ಯಾವುದು, ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ= ಮಾತ್ರಾ ಕಾಲಗಳ ಹೀನತೆಯೂ, ಭವೇತ್= (ನನ್ನಿಂದ) ಉಂಟಾಯಿತೋ, ತತ್ಸರ್ವಂ= ಅವೆಲ್ಲವೂ, ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ= ಕ್ಷಮಿಸಲ್ಪಡಲಿ. ದೇವ= ಕ್ರೀಡಾದಿಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ, ನಾರಾಯಣ= ದೋಷದೂರನಾದ, ಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ ನಾರಾಯಣನೇ, ತೇ= ನಿನಗೆ, ನಮಃ= ನಮಸ್ಕಾರವು, ಅಸ್ತು= ಇರಲಿ.

ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

★ ★ ★ ★

ಹಂಸಮಂತ್ರಃ

ಪೂರ್ವೇದ್ಯುಃ ಸೂರ್ಯೋದಯಮಾರಭ್ಯ ಅದ್ಯ ಪ್ರಾತಃ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಪರ್ಯಂತಂ ಮದ್ದೇಹೇ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣೇನ ಕೃತೇನ ಷಟ್‌ಶತಾಧಿಕ ಏಕವಿಂಶತ್ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಾಕಶ್ವಾಸರೂಪಹಂಸಮಂತ್ರಜಪೇನ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಹಂಸರೂಪೀಪರಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರೀಯತಾಂ । ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಸ್ಸಂಧ್ಯಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥
ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।
ಯತ್ ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ತೇ ॥

ತಪಃ= ತಪಸ್ಸು, ಸಂಧ್ಯಾ= ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ, ಕ್ರಿಯಾದಿಷು= ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ, ಯಸ್ಯ= ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನ, ಸ್ಮೃತ್ಯಾ= ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದಲೂ, ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾಚ= ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣ ದಿಂದಲೂ, ನ್ಯೂನಂ= ಲೋಪವಾದವುಗಳು, ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ= ಸಂಪೂರ್ಣತ್ವವನ್ನು, ಯಾತಿ= ಹೊಂದುತ್ತವೋ, ಸದ್ಯಃ= ಈಗ, ತಂ= ಆ, ಅಚ್ಯುತಂ= ನಾಶರಹಿತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, ವಂದೇ= ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ, ರಮಾಪತೇ= ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಮಂತ್ರಹೀನಂ= ಮಂತ್ರಹೀನವಾಗಿಯೂ, ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ= ಕರ್ಮ ಹೀನವಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತಿಹೀನಂ= ಭಕ್ತಿರಹಿತವಾಗಿಯೂ, ಮಯಾ= ನನ್ನಿಂದ, ಯತ್ಕೃತಂ= ಯಾವುದು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ತತ್= ಅದು, ಮೇ= ನನಗಾಗಿ, ಪರಿಪೂರ್ಣಂ= ಸಂಪೂರ್ಣ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವು, ಅಸ್ತು= ಆಗಲಿ.

ಅನೇನ ಗುರುಮಂತ್ರ ಕೃಷ್ಣಮಂತ್ರ ಜಪಕರಣೇನ ಅಸ್ಮತ್ತತ್ತ್ವಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

ಮಧ್ಯೇಮಂತ್ರತಂತ್ರಸ್ವರವರ್ಣಪರ್ವಲೋಪಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ನಾಮತ್ರಯಮಂತ್ರಜಪಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ॥

ಅಚ್ಯುತಾನಂತ ಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಅನೇನ= ಈ, ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೇನ= ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾಕರ್ಮದಿಂದ, ಭಗವಾನ್=

ಷಡ್ಗುಣ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ, ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ= ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ, ಹೃತ್ಕಮಲಮಧ್ಯನಿವಾಸೀ= ಹೃದಯಕಮಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ, ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣಃ= ಅನಂತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣನಾದ, ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಶಾಯೀ= ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಶಯನ ಮಾಡಿರುವ, ನಿರ್ದೋಷಜ್ಞಾನಾನಂದಾತ್ಮಕಃ= ದೋಷಲೇಶವೂ ಇಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾತ್ಮಕನಾದ, ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ= ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನು, ಪ್ರೀಯತಾಂ= ಪ್ರೀತನಾಗಲಿ, ಪ್ರೀತಃ= ಪ್ರೀತನಾಗಿ, ವರದೋ ಭವತು= ವರವನ್ನು ಕೊಡಲಿ.

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ
ಬುದ್ಧ್ಯಾತ್ಮನಾ ವಾ ಅನುಸೃತಸ್ವಭಾವಃ ।
ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ
ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಕಾಯೇನ= ದೇಹದಿಂದಲೂ, ವಾಚಾ= ವಾಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ, ಮನಸಾ= ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರಿಯೈಃವಾ= ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೂ, ಬುದ್ಧ್ಯಾ= ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ, ಆತ್ಮನಾವಾ= ಪ್ರಾಣದಿಂದಲೂ, ಸ್ವಭಾವಃ= ಸ್ವಭಾವವನ್ನು, ಅನುಸೃತ್ಯ= ಅನುಸರಿಸಿದವನಾಗಿ, ಯದ್ಯತ್= ಯಾವುದು ಯಾವುದು, ಕರೋಮಿ= ಮಾಡುತ್ತೇನೋ, ಸಮಸ್ತಂ= ಆಸಮಸ್ತವನ್ನೂ, ಪರಸ್ಮೈ= ಉತ್ತಮನಾದಂಥಾ, ನಾರಾಯಣಾಯ= ನಾರಾಯಣನಿಗೆ, (ಅಹಂ= ನಾನು), ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ= ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಯದಕ್ಷರಪದಭ್ರಷ್ಟಂ ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ ಚ ಯದ್ಭವೇತ್ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ನಾರಾಯಣ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಯತ್= ಯಾವುದು ಅಕ್ಷರಪದಭ್ರಷ್ಟಂ= ಅಕ್ಷರ, ಪದಗಳ ಹೀನತೆಯು, ಚ= ಮತ್ತು, ಯತ್= ಯಾವುದು, ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ= ಮಾತ್ರಾ ಕಾಲಗಳ ಹೀನತೆಯೂ, ಭವೇತ್= (ನನ್ನಿಂದ) ಉಂಟಾಯಿತೋ, ತತ್ಸರ್ವಂ= ಅವೆಲ್ಲವೂ, ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ= ಕ್ಷಮಿಸಲ್ಪಡಲಿ. ದೇವ= ಕ್ರೀಡಾದಿಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ, ನಾರಾಯಣ= ದೋಷದೂರನಾದ, ಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ ನಾರಾಯಣನೇ, ತೇ= ನಿನಗೆ, ನಮಃ= ನಮಸ್ಕಾರವು, ಅಸ್ತು= ಇರಲಿ.

ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

★ ★ ★ ★

ನದನದಿಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಪುನೀತರಾಗಿ

ನದನದಿಗಳನು ಸ್ಮರಿಸಿರೋ ನದನದಿಗಳನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಹೃದಯ ನಿರ್ಮಳರಾಗಿ ಮುದದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮನದಧಮತನ ಬಿಟ್ಟು ಸಂಪದವಿಗೆ ಸೋಪಾನದಂತಾಗುವದು ಶ್ರೀಪದಮನಾಭನು ವೊಲಿವನು ।।ಪ।। ಸಿಂಧು ಮರುದ್ಧೃತಿ ಹೇಮವತಿ ನೇಮಿ ನೇತ್ರವತಿ ತರುಣಿಸುತೆ ನರ್ಮದಾ ಗಾಯತ್ರಿ ಗೋಮತಿ ಗರುಡ ಸಾಧರ್ಮಾ ಸರಸ್ವತಿ ಮಣಿಮುಕ್ತ ಮುಕ್ತನದಿಯು ಪ್ರಣತ ವರದಕಾಗಿಣಿ ಕೃಷ್ಣವೇಣಿ ವೇದವತಿ ಹರಿದ್ಧೃತಿ ಇಂದ್ರಾಣಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ವಾಣಿವಂ ಜರಘಣಿ ಭೀಮರಥಿನೀ ।।೧।। ಧಾರಿ ತುಂಗಾ ಭದ್ರಿಗಣಪತಿ ಶತಭಾಗ ನಾರದಿ ಉಭಯಪಿನಾಕಿ ಚಿತ್ರವತೀ ಮೂರು ಲೋಕೋದ್ಭವ ಭವಾನೀ ಚಾರು ಗಂಡಿಕೆ ಸರಯು ಶ್ರೋಣಿ ಭದ್ರನೀಲ ಕ್ಷೀರನದಿ ಪಾಪಘ್ನ ಮಹಾನದಿ ಅಘನಾಶಿ ವಾರಿಜಾಪ್ತಾವತಿ ಸುವರ್ಣ ಮುಖರೀ ವಿಸ್ತಾರ ಹಾಟಕ ಅತ್ರಿಣೀ ।।೨।। ಸುಲಭ ಮಂದಾಕಿನಿ ಕೌಮೋದಕಿ ಶಾಂತಿ ಕಪಿಲ ಚಂದ್ರಭಾಗ ಅರುಣೀ ಪೊಳೆವ ಕಾಳಾವತಿ ತ್ರಿಪಥಿ ಗೌರಿ ಕುಂತಿ ಅಳಕನಂದನ ಅಮಲವತಿ ಭೀಮಸಂಭೆ ಸೀತಾಂಬ್ರಪರ್ಣಿಯು ಜಯ ಮಂ ಸತಿ ಸತ್ಯವತಿ ವೈಷ್ಣವೀ ।।೩।। ಕನಿಕ ಶುಕ್ಲಾವತೀ ಬಾಹುನದಿಗೋವಿಂದ ಮಿನಗುವ ಭೋಗವತಿ ಕಾಶ್ಯಪಿಂಕಾಳಿಂದಿ ಅನುಸಿಂಧು ಐರಾವತಿ ಋಣ ವಿಮೋಚನ ಮಯೂರ ಸಂಭವೆ ನಿತ್ಯ ಪುಷ್ಕರಣಿ ಪಯೋಶ್ವಿನಿ ಮಹಾಪಗ ಭದ್ರ ಭೈರವಿ ವಿಚಿತ್ರ ನದಿಗಳನು ।।೪।। ಅರುಣೋದಯಲೆದ್ದು ಧರೆಯೊಳುಗಳ್ಳ ಬಲು ಸರಿತಗಳ ನೆನೆದು ಪುಳಕೋತ್ಸವದಲಿ ಪರಮ ಧನ್ಯರಾಗಿ ಪಾಪಗಳ ಪೋಗಾಡಿ ನಿರುತ ಮಾರುತ ಮತದಲೀ ಚರಿಸಿ ನಿಜಭಕುತಿಯಲಿ ಹಗಲು ಇರಳು ಇನಿತು ಸಿರಿಯರಸ ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲನ ಚರಣಾಂಬುಜವ ಸರಸದಿಂದಲಿ ಧ್ಯಾನಗೈದು ಈ ನದಿಗಳಲಿ ಕರುಣದಲಿ ತಿಳಿದು ನಿತ್ಯಾ ।।೫।।

★ ★ ★ ★

ಮಾನಸ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿರಿ

ನಾರಾಯಣ ನಿಮ್ಮ ನಾಮವ ನೆನೆದು ನಾಲಿಗೆ ತುದಿಯಲಿ ಅಮೃತವ ಸುರಿದು ರಾಮನಾಮದ ಸಾರವ ತಿಳಿದು ಅಚ್ಯುತ ನಾಮವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೆನೆದು ಅನಂತನಾಮವ ಗುಣಕಥೆ ಕೇಳಿ ಕುಸುಮನಾಭನ ಅಂಗಳದೊಳಗೆ ಕುಂಕುಮ ಕಸ್ತೂರಿ ಥಳಿಯನೆ ಹಾಕಿ ವೃಂದಾವನಕೆಂದು ಗೋಮಯತಂದು ಸಾರಿಸಿ ಮುತ್ತಿನ ಚೌಕಳಿ ತುಂಬಿ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾ ಪದ್ಮಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರದಪಂಚಣಗಿ ತುಂಬಿ ಸಕಲ ತೀರ್ಥಗಳೆಂಬೋ ಗಂಗೆಯಲಿ

ಮಿಂದು ದೇವಾಂಗ ಪತಾವಳಿಯನೊಗೆದು ಗಿಂಡೀಲಿ ಉದಕ ಝಾರಿಲಿ ತುಂಬಿ ನೇಮದಿಂದಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣತುಳಸಿಗೆರೆದು ಅನೇಕ ಜನ್ಮದ ಪಾಪವ ಕಳೆದು ಪತಾವಳಿಯಲಿ ಬತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಅಚ್ಚಕರಿ ಆಕಳ ತುಪ್ಪವ ತುಂಬಿ ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕವೆಂಬೋ ಠಾಣಾದೀವಿಗೆ ದೇವರ ಜಗುಲಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿಟ್ಟು ಗೋವಿಂದಾ ನಿನಗರ್ಪಿತವೆಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾ ನಿನಗರ್ಪಿತವೆಂದು ಪಂಚಾಮೃತದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಆಚಮನಂಗಳ ಕೇಶವಗಿಟ್ಟು ಆಭರಣಂಗಳ ಶ್ರೀಹರಿಗಿಟ್ಟು ಮುಂಗೈಮುರಾರಿ ಮುಕುಂದಗಿಟ್ಟು ಅಂದಿಗಿ ಪಾಟಲಿ ಗೋವಿಂದಗಿಟ್ಟು ಮುತ್ತಿನವಂಕಿ ವಿಟ್ಠಲಗಿಟ್ಟು ಪಾರಿಜಾತ ಹೊನ್ನುಹೂ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಪಿಗೆ ಕ್ಯಾದಿಗಿ ದವನ ಮುಂಗೈ ಚೆಲುವ ಮಾಣಿಕ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಳೆವ ಹೊನ್ನ ಹರಿವಾಣ ತಂದಿರಿಸಿ ಶಾಲ್ಯಾನ್ನ ಸೂಪಗಳ ಬಡಿಸಿ ಪರಮಾನ್ನ ಭಕ್ಷಗಳ ಬಡಿಸಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರದಲಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪಂಚಪ್ರಾಣನ ಸ್ಮರಿಸಿ ನೈವೇದ್ಯಂಗಳ ಕ್ರಮದಿಂದ ಬಡಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾ ನಿನಗರ್ಪಿತವೆಂದು । ಇತಿ ಮಾನಸ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಅನಂತಾನಂತ ಮುಕ್ತಿಕೊಡುವ ಪುರಂದರವಿಟ್ಠಲ ॥

★ ★ ★ ★ ★

ಅಭಿಷೇಕದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ

ಚರಣ ತೊಳೆದು ಜಲಪಾನ ಮಾಡುವೆನು ॥ಪ॥ ನೀರೊಳಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಬೆ । ಬೆಣ್ಣೆ ಬಾರ ಪೊಟ್ಟರೆ ನಗುವಳು ನಿನ್ನ ರಂಭೆ । ಮೋರೆ ತಗ್ಗಿಸಿರೆಂಬೆ । ಜಗದಿ । ನರಸಿಂಹನಾಂಗಿ ಪೂಜೆಯ ಗೊಂಬೆ ॥೧॥ ಬಲಿಯ ದಾನವ ಬೇಡಿದೆಯಲ್ಲೋ । ಕ್ಷತ್ರ ಕುಲ ಸವರಿ ಕೊಡಲಿಯ ಪಿಡಿದ್ಯಲ್ಲೋ । ಬಲವಂತ ನಿನಗೆದುರಿಲ್ಲೋ । ನಿನ್ನ । ರಾಜ್ಯವ ತಂದು ರಾಜ್ಯ ಪಾಲಿಸಿದ್ಯಲ್ಲೋ ॥೨॥ ಗೋಕುಲದೊಳು ಇದ್ದೆಯಲ್ಲೋ । ಲೋಕ । ಪಾಕು ಮಾಡಲು ಬುದ್ಧನಾದ್ಯಲ್ಲೋ । ಏಕೆ ಹಯವನೇರಿದ್ಯಲ್ಲೋ । ನಮ್ಮ । ಸಾಕುವ ಹಯವದನ ನೀನೇ ಬಲ್ಲೆಲೋ ॥೩॥

★ ★ ★ ★ ★

ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುವಾಗ ಹೇಳಿರಿ

ಈ ಪರಿಯ ಸೊಬಗಾವ ದೇವರಲಿ ಕಾಣೆ ॥ಪ॥ ಗೋಪೀಜನಪ್ರಿಯ ಗೋಪಾಲಗಲ್ಲದೆ ॥ಅ.ಪ॥ ದೊರೆಯತನದಲ್ಲಿ ನೋಡೆ ಧರಣಿದೇವಿಗೆ ರಮಣ ಸಿರಿಯತನದಲಿ ನೋಡೆ ಶ್ರೀಕಾಂತನು ಹಿರಿಯತನದಲಿ ನೋಡೆ ಸರಸಿಜೋದ್ಭವನಯ್ಯ

ನದನದಿಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಪುನೀತರಾಗಿ

ನದನದಿಗಳನು ಸ್ಮರಿಸಿರೋ ನದನದಿಗಳನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಹೃದಯ ನಿರ್ಮಳರಾಗಿ ಮುದದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮನದಧಮತನ ಬಿಟ್ಟು ಸಂಪದವಿಗೆ ಸೋಪಾನದಂತಾಗುವದು ಶ್ರೀಪದಮನಾಭನು ವೊಲಿವನು ।।ಪ।। ಸಿಂಧು ಮರುದ್ಧೃತಿ ಹೇಮವತಿ ನೇಮಿ ನೇತ್ರವತಿ ತರುಣಿಸುತೆ ನರ್ಮದಾ ಗಾಯತ್ರಿ ಗೋಮತಿ ಗರುಡ ಸಾಧರ್ಮಾ ಸರಸ್ವತಿ ಮಣಿಮುಕ್ತ ಮುಕ್ತನದಿಯು ಪ್ರಣತ ವರದಕಾಗಿಣಿ ಕೃಷ್ಣವೇಣಿ ವೇದವತಿ ಹರಿದ್ಧೃತಿ ಇಂದ್ರಾಣಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ವಾಣಿವಂ ಜರಘಣಿ ಭೀಮರಥಿನೀ ।।೧।। ಧಾರಿ ತುಂಗಾ ಭದ್ರಿಗಣಪತಿ ಶತಭಾಗ ನಾರದಿ ಉಭಯಪಿನಾಕಿ ಚಿತ್ರವತೀ ಮೂರು ಲೋಕೋದ್ಭವ ಭವಾನೀ ಚಾರು ಗಂಡಿಕೆ ಸರಯು ಶ್ರೋಣಿ ಭದ್ರನೀಲ ಕ್ಷೀರನದಿ ಪಾಪಘ್ನ ಮಹಾನದಿ ಅಘನಾಶಿ ವಾರಿಜಾಪ್ತಾವತಿ ಸುವರ್ಣ ಮುಖರೀ ವಿಸ್ತಾರ ಹಾಟಕ ಅತ್ರಿಣೀ ।।೨।। ಸುಲಭ ಮಂದಾಕಿನಿ ಕೌಮೋದಕಿ ಶಾಂತಿ ಕಪಿಲ ಚಂದ್ರಭಾಗ ಅರುಣೀ ಪೊಳೆವ ಕಾಳಾವತಿ ತ್ರಿಪಥಿ ಗೌರಿ ಕುಂತಿ ಅಳಕನಂದನ ಅಮಲವತಿ ಭೀಮಸಂಭೆ ಸೀತಾಂಬ್ರಪರ್ಣಿಯು ಜಯ ಮಂ ಸತಿ ಸತ್ಯವತಿ ವೈಷ್ಣವೀ ।।೩।। ಕನಿಕ ಶುಕ್ಲಾವತೀ ಬಾಹುನದಿಗೋವಿಂದ ಮಿನಗುವ ಭೋಗವತಿ ಕಾಶ್ಯಪಿಂಕಾಳಿಂದಿ ಅನುಸಿಂಧು ಐರಾವತಿ ಋಣ ವಿಮೋಚನ ಮಯೂರ ಸಂಭವೆ ನಿತ್ಯ ಪುಷ್ಕರಣಿ ಪಯೋಶ್ವಿನಿ ಮಹಾಪಗ ಭದ್ರ ಭೈರವಿ ವಿಚಿತ್ರ ನದಿಗಳನು ।।೪।। ಅರುಣೋದಯಲೆದ್ದು ಧರೆಯೊಳುಗಳ್ಳ ಬಲು ಸರಿತಗಳ ನೆನೆದು ಪುಳಕೋತ್ಸವದಲಿ ಪರಮ ಧನ್ಯರಾಗಿ ಪಾಪಗಳ ಪೋಗಾಡಿ ನಿರುತ ಮಾರುತ ಮತದಲೀ ಚರಿಸಿ ನಿಜಭಕುತಿಯಲಿ ಹಗಲು ಇರಳು ಇನಿತು ಸಿರಿಯರಸ ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲನ ಚರಣಾಂಬುಜವ ಸರಸದಿಂದಲಿ ಧ್ಯಾನಗೈದು ಈ ನದಿಗಳಲಿ ಕರುಣದಲಿ ತಿಳಿದು ನಿತ್ಯಾ ।।೫।।

★ ★ ★ ★

ಮಾನಸ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿರಿ

ನಾರಾಯಣ ನಿಮ್ಮ ನಾಮವ ನೆನೆದು ನಾಲಿಗೆ ತುದಿಯಲಿ ಅಮೃತವ ಸುರಿದು ರಾಮನಾಮದ ಸಾರವ ತಿಳಿದು ಅಚ್ಯುತ ನಾಮವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೆನೆದು ಅನಂತನಾಮವ ಗುಣಕಥೆ ಕೇಳಿ ಕುಸುಮನಾಭನ ಅಂಗಳದೊಳಗೆ ಕುಂಕುಮ ಕಸ್ತೂರಿ ಥಳಿಯನೆ ಹಾಕಿ ವೃಂದಾವನಕೆಂದು ಗೋಮಯತಂದು ಸಾರಿಸಿ ಮುತ್ತಿನ ಚೌಕಳಿ ತುಂಬಿ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾ ಪದ್ಮಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರದಪಂಚಣಗಿ ತುಂಬಿ ಸಕಲ ತೀರ್ಥಗಳೆಂಬೋ ಗಂಗೆಯಲಿ

ಮಿಂದು ದೇವಾಂಗ ಪಠಾವಳಿಯನೊಗೆದು ಗಿಂಡೀಲಿ ಉದಕ ಝೂರಿಲಿ ತುಂಬಿ ನೇಮದಿಂದಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣತುಳಸಿಗೆರೆದು ಅನೇಕ ಜನ್ಮದ ಪಾಪವ ಕಳೆದು ಪಠಾವಳಿಯಲಿ ಬತ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಅಚ್ಚಕರಿ ಆಕಳ ತುಪ್ಪವ ತುಂಬಿ ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕವೆಂಬೋ ಠಾಣಾದೀವಿಗೆ ದೇವರ ಜಗುಲಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿಟ್ಟು ಗೋವಿಂದಾ ನಿನಗರ್ಪಿತವೆಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾ ನಿನಗರ್ಪಿತವೆಂದು ಪಂಚಾಮೃತದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಆಚಮನಂಗಳ ಕೇಶವಗಿಟ್ಟು ಆಭರಣಂಗಳ ಶ್ರೀಹರಿಗಿಟ್ಟು ಮುಂಗೈಮುರಾರಿ ಮುಕುಂದಗಿಟ್ಟು ಅಂದಿಗಿ ಪಾಟಲಿ ಗೋವಿಂದಗಿಟ್ಟು ಮುತ್ತಿನವಂಕಿ ವಿಟ್ಠಲಗಿಟ್ಟು ಪಾರಿಜಾತ ಹೊನ್ನುಹೂ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಪಿಗೆ ಕ್ಯಾದಿಗಿ ದವನ ಮುಂಗೈ ಚೆಲುವ ಮಾಣಿಕ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಳೆವ ಹೊನ್ನ ಹರಿವಾಣ ತಂದಿರಿಸಿ ಶಾಲ್ಯಾನ್ನ ಸೂಪಗಳ ಬಡಿಸಿ ಪರಮಾನ್ನ ಭಕ್ಷಗಳ ಬಡಿಸಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರದಲಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪಂಚಪ್ರಾಣನ ಸ್ಮರಿಸಿ ನೈವೇದ್ಯಂಗಳ ಕ್ರಮದಿಂದ ಬಡಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾ ನಿನಗರ್ಪಿತವೆಂದು । ಇತಿ ಮಾನಸ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಅನಂತಾನಂತ ಮುಕ್ತಿಕೊಡುವ ಪುರಂದರವಿಟ್ಠಲ ॥

★ ★ ★ ★ ★

ಅಭಿಷೇಕದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ

ಚರಣ ತೊಳೆದು ಜಲಪಾನ ಮಾಡುವೆನು ॥ಪ॥ ನೀರೊಳಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಬೆ । ಬೆಣ್ಣೆ ಬಾರ ಪೊಟ್ಟರೆ ನಗುವಳು ನಿನ್ನ ರಂಭೆ । ಮೋರೆ ತಗ್ಗಿಸಿರೆಂಬೆ । ಜಗದಿ । ನರಸಿಂಹನಾಂಗಿ ಪೂಜೆಯ ಗೊಂಬೆ ॥೧॥ ಬಲಿಯ ದಾನವ ಬೇಡಿದೆಯಲ್ಲೋ । ಕ್ಷತ್ರ ಕುಲ ಸವರಿ ಕೊಡಲಿಯ ಪಿಡಿದ್ಯಲ್ಲೋ । ಬಲವಂತ ನಿನಗೆದುರಿಲ್ಲೋ । ನಿನ್ನ । ರಾಜ್ಯವ ತಂದು ರಾಜ್ಯ ಪಾಲಿಸಿದ್ಯಲ್ಲೋ ॥೨॥ ಗೋಕುಲದೊಳು ಇದ್ದೆಯಲ್ಲೋ । ಲೋಕ । ಪಾಕು ಮಾಡಲು ಬುದ್ಧನಾದ್ಯಲ್ಲೋ । ಏಕೆ ಹಯವನೇರಿದ್ಯಲ್ಲೋ । ನಮ್ಮ । ಸಾಕುವ ಹಯವದನ ನೀನೇ ಬಲ್ಲೆಲೋ ॥೩॥

★ ★ ★ ★ ★

ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುವಾಗ ಹೇಳಿರಿ

ಈ ಪರಿಯ ಸೊಬಗಾವ ದೇವರಲಿ ಕಾಣೆ ॥ಪ॥ ಗೋಪೀಜನಪ್ರಿಯ ಗೋಪಾಲಗಲ್ಲದೆ ॥ಅ.ಪ॥ ದೊರೆಯತನದಲ್ಲಿ ನೋಡೆ ಧರಣಿದೇವಿಗೆ ರಮಣ ಸಿರಿಯತನದಲಿ ನೋಡೆ ಶ್ರೀಕಾಂತನು ಹಿರಿಯತನದಲಿ ನೋಡೆ ಸರಸಿಜೋದ್ಭವನಯ್ಯ

ಗುರುವೃತನದಲಿ ನೋಡೆ ಜಗದಾದಿಗುರುವು ||೧|| ಪಾವನತ್ವದಿ ನೋಡೆ ಅಮರಗಂಗಾಜನಕ ದೇವತ್ವದಲಿ ನೋಡೆ ದಿವಿಜರೊಡೆಯ ಲಾವಣ್ಯದಲಿ ನೋಡೆ ಲೋಕಮೋಹಕನಯ್ಯ ಆವಾ ಧೈರ್ಯದಿ ನೋಡೆ ಲೋಕಮೋಹಕನಯ್ಯ ||೨|| ಗಗನದಲಿ ಸಂಚರಿಪ ಗರುಡದೇವನೆ ತುರುಗ ಜಗತೀಧರ ಶೇಷ ಪರಿಯಂಕ ಶಯನ ನಿಗಮಗೋಚರ ಪುರಂದರವಿಠಲಗಲ್ಲದೆ ಮಿಗಿಲಾದ ದೈವಗಿಳಿಗೀ ಭಾಗ್ಯವುಂಟೆ ||೩||

★ ★ ★ ★ ★

ನೈವೇದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ

ಭೂಮ ಇಡುಬಾರೆ ದ್ರುಪದರಾಯನರಸಿ ಭೀಮಧರ್ಮಾರ್ಜುನ ನಕುಲ ಸಾದೇವ ದ್ರೌಪದಿ ಕುಳಿತ ಎಲೆಗೆ ||ಪ|| ಮಂಡಿಗೆ ಗುಳ್ಳೋರಿಗೆಯು ಬುಂದ್ಯ ಚಕ್ಕುಲಿ ಕರ್ಜಿಕಾಯಿ ಚೆಂದದ ಶಾಲ್ಯಾನ್ನ ಶಾವಿಗೆ ಫೇಣಿಗಳು ಎಣ್ಣೋರಿಗೆಯು ||೧|| ಹಪ್ಪಳ ಸಂಡಿಗೆಯು ಶಾವಿಗೆ ಬಟ್ಟಪಿಮಾಲತಿಯು ಗೌಲಿ ಬಟ್ಟಲೋಳ್ ತುಂಬಿತ್ತು ಪರಡಿ ಪಾಯಸ ಘೃತ ಸಕ್ಕರೆಯು ||೨|| ಕುಂದಣದ್ದರಿವಾಣ ಪಿಡಿದು ಕುಸುಮಮಲ್ಲಿಗೆ ಮುಡಿದು ನಡೆದು ಬಂದು ಭೇಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ಸಖರ್ಯೊಂದಿ ಕುಳಿತರು ಕೃಷ್ಣೆಸಹಿತ ||೩||

★ ★ ★ ★ ★

ನೈವೇದ್ಯದ ಹಾಡು-೧

ಆರೋಗಣೆಯ ಮಾಡೋ । ಸಾರಸುಖದ ಒಡೆಯಾ ||ಪ|| ಸತ್ಯವಾದ ಜಗಕೆ ಕರ್ತೃಕಾರಣ ನೀನೆ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕ ನಿತ್ಯತೃಪ್ತ ನೀನಹುದಯ್ಯ ಸತ್ಯವಾದವತಾರ ಸಕಲ ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕ ಹರಿ ಪರಮ ದಯಾಳೋ ||೧|| ಅಣುರೇಣು ಕೂಪದೊಳು ಅಂಡಜಾಂಡಗಳೆರಡು ಘನ ಕೃಪಾಂಬುಧಿ ನಿನ್ನ ಪೊಗಳಲಳವೇ ಫಣಿಶಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ ಭುವನ ವ್ಯಾಪಕ ಹರಿಯ ಘನ ಭಕುತಿಯಲಿ ಅಜ್ಜಭವರು ಪೂಜಿಸುವರೊ ||೨|| ಗಂಗೆ ಗೋದಾವರಿಯು ತುಂಗಭದ್ರೆ ಯಮುನೆ ರಂಗ ಸನ್ನಿಧಿ ಯಾದ ಕಾವೇರಿಯು ಮಂಗಳ ಭೀಮರಥಿ ಮಜ್ಜನಕೆ ಅಣಿ ಮಾಡಿ ಅಂಗಜನಯ್ಯನ ಭಾವೆಂದು ಪೋಗಳೇ ||೩|| ಗಂಧ ಕಸ್ತೂರಿ ಪುನಗು ಚಂದಾದ ಜುವಾಜಿ ಮುಂದೆ ಕುಂಕುಮದ ಗಂಧ ಕೇಸರಿಯ ಲೇಪ ಚೆಂದಾದ ಕೇದಿಗೆ ಮಡಿವಾಳ ಸಂಪಿಗೆಯು ಕಂದರ್ಪನಯ್ಯನ ಒಪ್ಪಿತು ಮಲ್ಲಿಗೆಯು ||೪|| ರನ್ನ ಮಯವಾಗಿದ್ದ ಹೊನ್ನಮಂಟಪದೊಳಗೆ ಸ್ವರ್ಣ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಪಾಕವು ನಿನ್ನ ಸೊಸೆ ವಾಣಿ

ಭಾರತಿದೇವಿ ಕಡುಜಾಣೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನೆ ಮಾಡುವಳೋ ।।೫।। ದೆಸೆ ದೆಸೆಗೆ ಪರಿಮಳದ ಕುಶಲದ ಚಿತ್ರಾನ್ನ ಬಿಸಿದೋಸೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಲೇಹ್ಯದ ಪೇಯವು ಬಸಿರೊಳೊಗೆ ಈರೇಳು ಜಗುವ ಇಂಬಿಟ್ಟವಗೆ ನಸುನಗುತ ಇಂದಿರಾ ದೇವಿ ಬಡಿಸೆ ।।೬।। ಆ ಕಮಲೆ ಮಾಡಿದ್ದು ನಾಕುಬಗೆ ಘೃತ ಸೂಪ ಲೋಕಪತಿಗನುವಾದ ದಿವ್ಯಾನ್ನವು ಬೇಕಾದ ಪಂಚಭಕ್ಷ್ಯ ರಸಾಯನವು ಏಕಾಂತದಲಿ ನಿಮ್ಮ ದೇವಿ ಬಡಿಸೆ ।।೭।। ನೂರು ಯೋಜನದಗಲ ಸರಸಿಜ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಹದಿನಾರು ಬಣ್ಣದ ಚಿನ್ನದ ಹರಿವಾಣವೂ ಸಾರೆ ಎಲೆ ಪೊಂಬಟ್ಟು ಎಂಬ ಸಾಗರದೊಳಗೆ ಮೇರುಮಂದರವೆಂಬ ದೀಪಗಳ ಬೆಳಗೇ ।।೮।। ಖಳರ ಕುಲವೈರಿಗೆ ತಿಳಿನೀರು ಮಜ್ಜಿಗೆಯು ಎಳೆನೀರು ಪಾನಕ ಶೀತಲುದಕ ಬಳಿಲಿದಿರಿ ಬಳಿಲಿದಿರಿ ಎನುತ ಹಯವದನನಿಗೆ ನಳಿನಾಕ್ಷಿ ಕರ್ಪೂರದ ವೀಳ್ಯವನೆ ಕೊಡುತ ।।೯।।

★ ★ ★ ★

ನೈವೇದ್ಯದ ಹಾಡು-೨

ಫಲಹಾರವ ಮಾಡೋ ಪರಮ ಪುರುಷನೇ । ಜಲಜಾಕ್ಷಿ ಲಕುಮಿಯ ಕರಕಂಜದಿಂದ ।।ಪ।। ಕದಳಿ ಕಾಬಾಳೆ ಖರ್ಜೂರ ಕಿತ್ತಳೆಯು । ಬದರಿ ಹಲಸು ಮಾವು ದ್ರಾಕ್ಷಂಗಳು । ಮಧುರವಾದ ಮಾದಾಳ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ । ಮೊದಲಾದ ಪರಿಪರಿಸುಫಲಂಗಳು ।।೧।। ಉತ್ತತ್ತೆ ಜೇನು ಅಂಜೂರ ಶೇವು । ಮತ್ತೆ ದಾಳಿಂಬೆ ನಿಂಬೆ ಜಂಬುಗಳು । ಕತ್ತರಿಸಿದ ಕಬ್ಬು ಬಾದಾಮಿ ಗುಗ್ಗರಿಯು । ಅತ್ತಿ ಪನ್ನೀರೆಳೆ ನೆನೆಗಡಲೆಯು ।।೨।। ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆ ಬೆಣ್ಣೆ ತುಪ್ಪ ಶೀಕರಣೆಗಳು । ಸಾಲು ರಸಾಯನ ಎಳೆನೀರುಗಳು । ಮೂರು ಲೋಕದೊಡೆಯ ಹಯವದನ । ವೆಂಕಟರಾಯ ಪಾಲಿಸೋ ಶ್ರೀವರಕರಕಂಜದಿಂದ ।।೩।।

★ ★ ★ ★

ನೈವೇದ್ಯದ ಹಾಡು-೩

ಏಳು ಆರೋಗಣೆಗೆ ಯಾಕೆ ತಡವೋ । ಆಲಸ್ಯ ಮಾಡದಲೆ ಮೂಲರಾಮಚಂದ್ರ ।।ಪ।। ಕುಡಿಬಾಳೆ ಎಲೆ ಹಾಕಿ ಸಡಗರದಿಂದೆಡೆ ಮಾಡಿ । ಮಣಿಹಾಕಿ ಮುತ್ತಿನ ಮಣಿಗಳಿಟ್ಟು । ಮುಡಿಸಿ ದೀಪಗಳಚ್ಚಿ ಉದಕ ರಂಗೋಲ್ಹಾಕಿ ಬಡಿಸಲು ಶ್ರೀದೇವಿ ಬಂದು ನಿಂತಿಹಳೋ ।।೧।। ಪುಡಿ ಉಪ್ಪು ಚಟ್ನಿ ಕೋಸಂಬರುಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿ । ಪಡವಲ ಕಾಯಿ

ಚವಳೀಕಾಯಿಯಾ । ಅಡವಿ ಗುಳ್ಳದ ಪಲ್ಯ ಅಂಬೋಡೆ, ಫೇಣಿಗಳು । ಬಡಿಸಲು ಶ್ರೀದೇವಿ ಬಂದು ನಿಂತಿಹಳೋ ॥೨॥ ಎಣ್ಣೋರಿಗತಿ ರಸವು ಸಣ್ಣಶ್ಯಾವಿಗೆ ಫೇಣಿ । ಅನ್ನದಭ್ಯಾಸ್ನ ಕ್ಷೀರಾನ್ನಗಳನು । ಬೆಣ್ಣೆ ದೋಸೆ ಹುಗ್ಗಿ ಕಾಯ್ಹಾಲು ಬಡಿಸಲು । ಬಣ್ಣಿಸಿ ಶ್ರೀದೇವಿ ಬಂದು ನಿಂತಿಹಳೋ ॥೩॥ ಗಂಧ ಕಸ್ತೂರಿ ಪನಗು । ಕರ್ಪೂರ ವೀಳವನು । ಚಂದಾದಿ ಮಡಿಚಿ ಕೈಲ್ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು । ರಂಬೆ ಜಾನಕಿದೇವಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿಹಳೋ ॥೪॥ ನಿತ್ಯತೃಪ್ತನೆ ನಿನ್ನ ಉದರದೊಳಿದ್ದಿಹ । ಉತ್ತಮ ಪುರುಷನೆ ಉಣಲಿ ಏಳೋ । ತೃಪ್ತದಾಯಕ ನಮ್ಮ ಗೋಪಾಲ ವಿಟ್ಠಲನೆ । ಭಕ್ತರ ಭಿನ್ನಪವ ನೀ ಕೇಳ ಬಾರೋ ॥೫॥

★ ★ ★ ★

ವಾಯುದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಹಾಡು

ಭಾರತೀಶನಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ । ಭಾರವ ಪೊತ್ತಗೆ ನಮೋ ನಮೋ । ಚಾರು ಚರಿತ ಶ್ರೀರಾಮನಾಮವ ಸಾರುವ ಭಕುತಗೆ ॥ಅ॥ ಅಂಜನ ಪುತ್ರಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಮಂಜುಳ ಗಾತ್ರಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಕಂಜಾಷೀಯ ಪದ ಕಂಬ ಕೆರಗಿ ಭವ ಭಂಜಕ ಹನುಮಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ॥೧॥ ಕುಂತೆ ಆತ್ಮಜಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಸಂತತ ಸ್ತ್ರೀಯಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಹಂತ ಕೌರವ ಅಂತ ಕತ್ಮ ಬಲವಂತ ಭೀಮನಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ॥೨॥ ಮಧ್ಯಗೇಹನಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಮುದ್ದು ಮುನಿವರಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಅದ್ವೈತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಅಪದ್ದಗೈದ ಗುರು ಮಧ್ವರಾಯಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ॥೩॥ ಲೋಕ ಪೂಜ್ಯನಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಭೀಕರ ರೂಪಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಏಕ ವಿಂಶತಿ ಕುಭಾಷ್ಯವ ಖಂಡಿಸಿ ಶೇಖರ ಮಾಡ್ದವಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ॥೪॥ ಹರಿಯ ರೂಪನಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ದುರುಳ ಶಿಕ್ಷರಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ವರದೇಂದ್ರ ವಿಟ್ಠಲನ ಧ್ಯಾನವ ಮಾಡುವ ಹರುಷ ತೀರ್ಥರಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ॥೫॥

★ ★ ★ ★

ತುಲಸೀಪೂಜೆ

ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ತುಳಸೀವೃಂದಾವನಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಒದ್ದೆಯಾಗುವಂತೆ ನೀರು ಹಾಕಿ, ರಂಗೋಲಿಯಿಟ್ಟು ಬಂದಿರುವ ಮುತ್ತೈದೆಯು ಪತಿಯು ದೇವಪೂಜಾನಂತರ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಭೂಷಿತಳಾಗಿ ಹರಿನ್ನೆರ್ಮಾಲ್ಯವನ್ನು ಮುಡಿದು ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ತುಲಸೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ತುಳಸೀಪೂಜೆಯ ಹಾಡುಗಳು

(ಆರತಿ ಬೆಳಗಿರಿ ನಾರಿ ತುಳಸಮ್ಮಗೆ ।
ಕೋರಿವಾ ವರಗಳ ಕೊಡುವಾಕೆಗೆ ||ಪ|| ೧ ಇತ್ಯಾದಿ)

ಕಲ್ಯಾಣಂ ತುಳಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ ।
ಕಲ್ಯಾಣವೇ ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣ ಶ್ರೀತುಳಸಿಗೆ ।
ಬಲ್ಲಿದ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ||ಪ||

ಅಂಗಳದೊಳಗೆಲ್ಲ ತುಳಸಿಯು ವನ ಮಾಡಿ ।
ಶೃಂಗಾರವ ಮಾಡಿ ಶೀಘ್ರದಿಂದ ।
ಕಂಗಳ ಪಾಪವ ಪರಿಹರಿಸುವ ಮುದ್ದು
ರಂಗ ಬಂದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದನು ||೧||

ಮಿಂದು ಮಡಿಯನ್ನುಟ್ಟು ಸಂದೇಹವ ಬಿಟ್ಟು ।
ತಂದ ಶ್ರೀಗಂಧಾಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ।
ಸಿಂಧುಶಯನ ವೃಂದಾವನದಿ ಪೂಜಿಸೆ ।
ಕುಂದದ ಭಾಗ್ಯವ ಕೊಡತಿಹಳು ||೨||

ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಂಗಳ ನೈವೇದ್ಯವನಿತ್ತು ।
ಲಕ್ಷಬತ್ತಿಯ ದೀಪವ ಹಚ್ಚಿ ।
ಅಧೋಕ್ಷಜ ಸಹಿತ ವೃಂದಾವನ ಪೂಜಿಸೆ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮೋಕ್ಷವ ಕೊಡುತಿಹಳು ||೩||

ಉತ್ಥಾನ ದ್ವಾದಶಿ ದಿವಸದಲಿ ಕೃಷ್ಣ-
ಉತ್ತಮ ತುಳಸಿಗೆ ವಿವಾಹವ ।
ಚಿತ್ತನಿರ್ಮಲರಾಗಿ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ।
ಉತ್ತಮ ಗತಿ ಈವ ಪುರಂದರ ವಿಟ್ಠಲ ||೪||

ಪ್ರಸೀದ ತುಲಸೀದೇವಿ ಪ್ರಸೀದ ಹರಿವಲ್ಲಭೇ ।
ಕ್ಷೀರೋದಮಥನೋದ್ಭೂತೇ ತುಲಸೀ ತ್ವಾಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ||

ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ತುಲಸಿಯ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ದೀಪವನ್ನು ಬೆಳಗಬೇಕು.

ಚವಳೀಕಾಯಿಯಾ । ಅಡವಿ ಗುಳ್ಳದ ಪಲ್ಯ ಅಂಬೋಡೆ, ಫೇಣಿಗಳು । ಬಡಿಸಲು ಶ್ರೀದೇವಿ ಬಂದು ನಿಂತಿಹಳೋ ॥೨॥ ಎಣ್ಣೋರಿಗತಿ ರಸವು ಸಣ್ಣಶ್ಯಾವಿಗೆ ಫೇಣಿ । ಅನ್ನದಭ್ಯಾನ್ನ ಕ್ಷೀರಾನ್ನಗಳನು । ಬೆಣ್ಣೆ ದೋಸೆ ಹುಗ್ಗಿ ಕಾಯ್ಹಾಲು ಬಡಿಸಲು । ಬಣ್ಣಿಸಿ ಶ್ರೀದೇವಿ ಬಂದು ನಿಂತಿಹಳೋ ॥೩॥ ಗಂಧ ಕಸ್ತೂರಿ ಪನಗು । ಕರ್ಪೂರ ವೀಳವನು । ಚಂದಾದಿ ಮಡಿಚಿ ಕೈಲ್ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು । ರಂಬೆ ಜಾನಕಿದೇವಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿಹಳೋ ॥೪॥ ನಿತ್ಯತೃಪ್ತನೆ ನಿನ್ನ ಉದರದೊಳಿದ್ದಿಹ । ಉತ್ತಮ ಪುರುಷನೆ ಉಣಲಿ ಏಳೋ । ತೃಪ್ತದಾಯಕ ನಮ್ಮ ಗೋಪಾಲ ವಿಟ್ಠಲನೆ । ಭಕ್ತರ ಭಿನ್ನಪವ ನೀ ಕೇಳ ಬಾರೋ ॥೫॥

★ ★ ★ ★

ವಾಯುದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಹಾಡು

ಭಾರತೀಶನಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ । ಭಾರವ ಪೊತ್ತಗೆ ನಮೋ ನಮೋ । ಚಾರು ಚರಿತ ಶ್ರೀರಾಮನಾಮವ ಸಾರುವ ಭಕುತಗೆ ॥ಅ॥ ಅಂಜನ ಪುತ್ರಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಮಂಜುಳ ಗಾತ್ರಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಕಂಜಾಕ್ಷೀಯ ಪದ ಕಂಬ ಕೆರಗಿ ಭವ ಭಂಜಕ ಹನುಮಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ॥೧॥ ಕುಂತೆ ಆತ್ಮಜಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಸಂತತ ಸ್ತ್ರೀಯಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಹಂತ ಕೌರವ ಅಂತ ಕತ್ಮ ಬಲವಂತ ಭೀಮನಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ॥೨॥ ಮಧ್ವಗೇಹನಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಮುದ್ದು ಮುನಿವರಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಅದ್ವೈತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಅಪದ್ದೈದ ಗುರು ಮಧ್ವರಾಯಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ॥೩॥ ಲೋಕ ಪೂಜ್ಯನಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಭೀಕರ ರೂಪಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ಏಕ ವಿಂಶತಿ ಕುಭಾಷ್ಯವ ಖಂಡಿಸಿ ಶೇಖರ ಮಾಡ್ದವಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ॥೪॥ ಹರಿಯ ರೂಪನಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ದುರುಳ ಶಿಕ್ಷರಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ವರದೇಂದ್ರ ವಿಟ್ಠಲನ ಧ್ಯಾನವ ಮಾಡುವ ಹರುಷ ತೀರ್ಥರಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ ॥೫॥

★ ★ ★ ★

ತುಲಸೀಪೂಜೆ

ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ತುಳಸೀವೃಂದಾವನಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಒದ್ದೆಯಾಗುವಂತೆ ನೀರು ಹಾಕಿ, ರಂಗೋಲಿಯಿಟ್ಟು ಬಂದಿರುವ ಮುತ್ತೈದೆಯು ಪತಿಯ ದೇವಪೂಜಾನಂತರ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಭೂಷಿತಳಾಗಿ ಹರಿನ್ನೆರ್ಮಾಲ್ಯವನ್ನು ಮುಡಿದು ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ತುಲಸೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ತುಳಸೀಪೂಜೆಯ ಹಾಡುಗಳು

(ಆರತಿ ಬೆಳಗಿರಿ ನಾರಿ ತುಳಸಮ್ಮಗೆ ।
ಕೋರಿವಾ ವರಗಳ ಕೊಡುವಾಕೆಗೆ ॥ಪ॥ ೧ ಇತ್ಯಾದಿ)

ಕಲ್ಯಾಣಂ ತುಳಸಿ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ ।
ಕಲ್ಯಾಣವೇ ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣ ಶ್ರೀತುಳಸಿಗೆ ।
ಬಲ್ಲಿದ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ॥ಪ॥

ಅಂಗಳದೊಳಗೆಲ್ಲ ತುಳಸಿಯು ವನ ಮಾಡಿ ।
ಶೃಂಗಾರವ ಮಾಡಿ ಶೀಘ್ರದಿಂದ ।
ಕಂಗಳ ಪಾಪವ ಪರಿಹರಿಸುವ ಮುದ್ದು
ರಂಗ ಬಂದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದನು ॥೧॥

ಮಿಂದು ಮಡಿಯನ್ನುಟ್ಟು ಸಂದೇಹವ ಬಿಟ್ಟು ।
ತಂದ ಶ್ರೀಗಂಧಾಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ।
ಸಿಂಧುಶಯನ ವೃಂದಾವನದಿ ಪೂಜಿಸೆ ।
ಕುಂದದ ಭಾಗ್ಯವ ಕೊಡತಿಹಳು ॥೨॥

ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಂಗಳ ನೈವೇದ್ಯವನಿತ್ತು ।
ಲಕ್ಷಬತ್ತಿಯ ದೀಪವ ಹಚ್ಚಿ ।
ಅಧೋಕ್ಷಜ ಸಹಿತ ವೃಂದಾವನ ಪೂಜಿಸೆ
ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮೋಕ್ಷವ ಕೊಡುತಿಹಳು ॥೩॥

ಉತ್ಥಾನ ದ್ವಾದಶಿ ದಿವಸದಲಿ ಕೃಷ್ಣ-
ಉತ್ತಮ ತುಳಸಿಗೆ ವಿವಾಹವ ।
ಚಿತ್ತನಿರ್ಮಲರಾಗಿ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ।
ಉತ್ತಮ ಗತಿ ಈವ ಪುರಂದರ ವಿಟ್ಠಲ ॥೪॥

ಪ್ರಸೀದ ತುಲಸೀದೇವಿ ಪ್ರಸೀದ ಹರಿವಲ್ಲಭೇ ।
ಕ್ಷೀರೋದಮಥನೋದ್ಭೂತೇ ತುಲಸೀ ತ್ವಾಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ತುಲಸಿಯ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ ದೀಪವನ್ನು ಬೆಳಗಬೇಕು.

ಪ್ರದೀಪಂ ಯಾ ತು ಸಂಧ್ಯಾಯಾಂ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ತುಲಸೀತಟೇ ।
ಸಾ ಯಾತಿ ಮಂದಿರಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಕುಲಕೋಟಿಸಮನ್ವಿತಾ ॥

(ಪದ್ಮಪುರಾಣ)

★ ★ ★ ★ ★

ತುಳಸಿಗೆ ಆರತಿ ಮಾಡುವಾಗ

ಬೆಳಗಿರೆ ಆರುತಿಯ ಶ್ರೀ ತುಳಸಿಗೆ ॥ಪ॥ ಬೆಳಗಿರೆ ಆರುತಿ ತುಳಸಿದೇವಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಲಲನೆಯರೆಲ್ಲ ಮಂಗಳವೆಂದು ಪಾಡುತ ॥ಅ.ಪ॥ ಸುಧೆಯ ಕಲಶದೊಳು ಮಧುವೈರಿನಯನದ ಮುದ ಜಲಬೀಳಲು ಉದುಭವಿಸಿದಳೆಂದು ॥೧॥ ದರುಶನ ಮಾತ್ರದಿ ದುರಿತಗಳೋಡಿಸಿ ಸ್ಥಿರವಾದ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಕರುಣಿಸುವಳೆಂದು ॥೨॥ ಇಳೆಯೊಳು ಕಾರ್ಪರ ನಿಲಯ ಶ್ರೀನರಹರಿ ಒಲುಮೆಯ ಪಡೆದ ಶ್ರೀ ತುಳಸಿದೇವಿಗೆ ಬೇಗ ॥೩॥

★ ★ ★ ★ ★

ಗೌರೀಪೂಜೆ

ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸುವಾಸಿನಿ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಗೌರಿಪೂಜೆಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಗೌರೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ನಡೆಸಬೇಕು. ಪುರುಷರು ಪೂಜಿತರಾದ ಗೌರಿಸ್ವರೂಪಿಣಿ ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ . ಈ ಗೌರೀಪೂಜೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಗೌರೀಪೆಟ್ಟಿಗೆ-ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಪೂಜೆಯೂ ಕೆಲವೆಡೆ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿದೆ. ಗೌರೀಪೂಜೆಗಾಗಿ ಈ ಹಾಡು–

ಭದ್ರಾಣಿ ದೇಹಿ ಮೇ ಗೌರಿ । ಗೌರೀ ಭದ್ರಾಣಿ ದೇಹಿ ಮೇ ಗೌರಿ ।
ಭದ್ರಾಣಿ ದೇಹಿ ಗೌರಿ ರುದ್ರಾಣಿ ಭೂರ್ಯಾಭರಣಿ ॥ ಪ॥

ಗರ್ವಾದಿನಿರ್ಮಿತಾನಿ ದುರ್ವಾದಸಂಭೃತಾನಿ ।
ಸರ್ವಾಣಿ ಪಾತಕಾನಿ ಶರ್ವಾಣಿಭಿಂದಿತಾನಿ ॥೧॥

ಅಂಭೋಜನಾಭಭಕುತೇ ರಂಭೋರು ಶಂಭುದಯಿತೇ ।
ಗಾಂಭೀರ್ಯಸುಗುಣಸಹಿತೇ ಕುಂಭೋದ್ಭವಾದಿವಿನುತೇ ॥೨॥

ಇಂದೀವರಾಭನಯನೇ ವಂದಿತಹಯವದನೆ ।
ಕುಂದಕುಡ್ಮಲರದನೆ ಚಂದ್ರಸಹಸ್ರವದನೆ ॥೩॥ ಭದ್ರಾಣಿ....

★ ★ ★ ★

ಭಗವಂತ ಗೌರಿದೇವಿಗೆ ಹೀಗೆ ವರವಿತ್ತ-

ಭವ ಸೌಭಾಗ್ಯದಾ ಲೋಕೇ ಸರ್ವಾಸಾಮಪಿ ಯೋಷಿತಾಮ್ ।

ಹೊಸ್ತಿಲ ಪೂಜೆ

ಹೊಸ್ತಿಲನ್ನು ತೊಳೆಯುವುದು. ರಂಗೋಲಿ ಅಥವಾ ಶೇಡಿಯಿಂದ ಸ್ವಸ್ತಿಕ. ಪದ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದು. ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯ- ಪುಷ್ಪಪತ್ರೆಗಳಿಂದ (ದೀಪದಿಂದಲೂ) ಅಲಂಕರಿಸುವುದು. ತಂಬಿಗೆ ಅಥವಾ ಗಿಂಡಿಯಲಿ ಪೂರ್ಣಜಲವನ್ನು ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿಟ್ಟು ದ್ವಾರಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಸರಸ್ವತಿ, ಗೌರಿಯರನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ-

ಹ್ರೀಂಕಾರೂಪಿಣಿ ದೇವಿ ವೀಣಾಪುಸ್ತಕಧಾರಿಣಿ ।

ವೇದಮಾತರ್ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಸದಾ ॥

ಈ ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಂಬಂಧಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ನಮಿಸಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಗಿಂಡಿಯ ನೀರನ್ನು ತುಳಸೀವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ತುಳಸೀ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು.

ಹೊಸ್ತಿಲ ನಡು ಬರೆದು ಗಿಂಡಿಯಿಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಪೂಜೆ ಮುಗಿಯುವ ತನಕ ಯಾರೂ ಹೊಸ್ತಿಲು ದಾಟುವಂತಿಲ್ಲ.

ದೇವರ ಕೋಣೆಯ ಹೊಸ್ತಿಲಿಗೆ ಹೊರಗಿನಿಂದಲೂ ಉಳಿದ ಹೊಸ್ತಿಲಿಗೆ ಒಳಗಿನಿಂದಲೂ ಪೂಜೆ.

ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತಾರ ಬರೆದು ಅಲಂಕರಿಸುವುದು ಒಬ್ಬರೇ ಆದರೂ ಮನೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಮೂಹದಲ್ಲಾದಗಲೀ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯಾಗಲೀ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು.

ಸ್ನಾನವಾದ ನಂತರ ಹೊಸ್ತಿಲಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮ.

★ ★ ★ ★

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಶೋಭಾನೆ

ಶೋಭಾನವೆನ್ನಿರೆ ಸುರರೊಳು ಸುಭಗನಿಗೆ ಶೋಭಾನವೆನ್ನಿ ಸುಗುಣನಿಗೆ ಶೋಭಾನವೆನ್ನಿರೆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರಾಯಗೆ ಶೋಭಾನವೆನ್ನಿ ಸುರಪ್ರಿಯಗೆ । ಶೋಭಾನೇ ॥ಪ॥ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಚರಣಕ್ಕೆ ಶರಣೆಂಬೆ ಪಕ್ಷಿವಾಹನ್ನಗೆರಗುವೆ । ಪಕ್ಷಿವಾಹನ್ನಗೆರಗುವೆ ಅನುದಿನ ರಕ್ಷಿಸಲಿ ನಮ್ಮ ವಧೂವರರ । ಶೋಭಾನೇ ॥ ೧ ॥ ಪಾಲಸಾಗರವನ್ನು ಲೀಲೆಯಲಿ ಕಡೆಯಲು ಬಾಲೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಉದಿಸಿದಳು ।

ಬಾಲೆ ಮಹಾಲಕ್ಷುಮಿ ಉದಿಸಿದಳಾ ದೇವಿ ಪಾಲಿಸಲಿ ನಮ್ಮ ವಧುವರರ ॥೨॥ ಬೊಮ್ಮನ ಪ್ರಳಯದಲಿ ತನ್ನರಸಿಯೊಡಗೂಡಿ ಸುಮ್ಮನೆಯಾಗಿ ಮಲಗಿಪ್ಪ। ನಮ್ಮ ನಾರಾಯಣಗೂ ಈ ರಮ್ಮೆಗಡಿಗಡಿಗೂ ಜನ್ಮವೆಂಬುದು ಅವತಾರ ॥೩॥ ಕಂಬು ಕಂಠದ ಸುತ್ತ ಕಟ್ಟಿದ ಮಂಗಳಸೂತ್ರ ಅಂಬುಜವೆರಡು ಕರಯುಗದಿ । ಅಂಬುಜವೆರಡು ಕರಯುಗದಿ ಧರಿಸಿ ಪೀತಾಂಬರನುಟ್ಟು ಮೆರೆದಳು ॥೪॥ ಒಂದು ಕರದಿಂದ ಅಭಯವನೀವಳೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಿಂದ ವರಗಳ ॥ ಕುಂದಿಲ್ಲದಾನಂದ ಸಂದೋಹ ಉಣಿಸುವ ಇಂದಿರೆ ನಮ್ಮ ಸಲಹಲಿ ॥೫॥ ಪೊಳೆವ ಕಾಂಚಿಯ ದಾಮ ಪೊಳೆವ ಕಿಂಕಿಣಿಗಳು ನಲಿವ ಕಾಲಂದುಗೆ ಘಲುಕೆನಲು । ನಳನಳಿಸುವ ಮುದ್ದುಮೊಗದ ಚೆಲುವೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸಲಹಲಿ ನಮ್ಮ ವಧುವರರ ॥೬॥ ರನ್ನದ ಮೊಲೆಗಟ್ಟು ಚಿನ್ನದಾಭರಣಗಳ ಚೆನ್ನೆಮಹಾಲಕ್ಷುಮಿ ಧರಿಸಿದಳೆ। ಚೆನ್ನೆ ಮಹಾಲಕ್ಷುಮಿ ಧರಿಸಿದಳಾ ದೇವಿ ತನ್ನ ಮನೆಯ ವಧುವರರ ಸಲಹಲಿ ॥೭॥ ಕುಂಭಕುಚದ ಮೇಲೆ ಇಂಬಿಟ್ಟ ಹಾರಗಳು ತುಂಬಿಗುರುಳ ಮುಖಕಮಲ ತುಂಬಿಗುರುಳ ಮುಖಕಮಲದ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಿ ಜಗ ದಂಬೆ ವಧುವರರ ಸಲಹಲಿ ॥೮॥ ಮುತ್ತಿನ ಓಲೆಯನಿಟ್ಟಳೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕಸ್ತೂರಿ ತಿಲಕ ಧರಿಸಿದಳೆ ಕಸ್ತೂರಿ ತಿಲಕ ಧರಿಸಿದಳಾ ದೇವಿ ಸರ್ವತ್ರ ವಧುವರರ ಸಲಹಲಿ ॥೯॥ ಅಂಬುಜ ನಯನಗಳ ಬಿಂಬಾಧರದ ಶಶಿ ಬಿಂಬದಂತೆಸೆವ ಮೂಗುತಿ ಮಣಿಯ ಶಶಿ ಬಿಂಬದಂತೆಸೆವ ಮೂಗುತಿಮಣಿಯ ಮಹಲಕ್ಷ್ಮೀ ಉಂಬುದಕೀಯಲಿ ವಧುವರರ್ಗೆ ॥೧೦॥ ಮುತ್ತಿನಕ್ಷತೆಯಿಟ್ಟು ನವರತ್ನದ ಮುಕುಟವ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದಳೆ । ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದಳಾದೇವಿ ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಯ ಜನರ ಸಲಹಲಿ ॥೧೧॥ ಕುಂದ ಮಂದಾರ ಜಾಜಿ ಕುಸುಮಗಳ ವೃಂದವ ಚೆಂದದ ತುರುಬಿಲಿ ತುರುಬಿದಳೆ। ಕುಂದಣ ವರ್ಣದ ಕೋಮಲೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕೃಪೆ ಯಿಂದ ವಧುವರರ ಸಲಹಲಿ ॥೧೨॥ ಎಂದೆಂದೂ ಬಾಡದ ಅರವಿಂದ ಮಾಲೆಯ ಇಂದಿರೆ ಪೊಳೆವ ಕೊರಳಲ್ಲಿ। ಇಂದಿರೆ ಪೊಳೆವ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದಳೆ ಅವಳಿಂದು ವಧುವರರ ಸಲಹಲಿ ॥೧೩॥ ದೇವಾಂಗ ಪಟ್ಟೆಯ ಮೇಲು ಹೊದ್ದಿಕೆಯ ಭಾವೆ ಮಹಾಲಕ್ಷುಮಿ ಧರಿಸಿದಳೆ । ಭಾವೆ ಮಹಾಲಕ್ಷುಮಿ ಧರಿಸಿದಳಾ ದೇವಿ ತನ್ನ ಸೇವಕ ಜನರ ಸಲಹಲಿ ॥೧೪॥ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯ ಕಾಲುಂಗುರ ಘಲುಕೆನಲು ಲೋಲಾಕ್ಷಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆ ತಂದಳು । ಸಾಲಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದ ಸುರರ ಸಭೆಯ ಕಂಡು ಆಲೋಚಿಸಿದಳು ಮನದಲ್ಲಿ ॥೧೫॥ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಕುಂದ ತಾನೆ ಪೇಳುವುದಕ್ಕೆ

ಮನ್ನದಿ ನಾಚಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ । ತನ್ನಾಮದಿಂದಲಿ ಕರೆಯದೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಉನ್ನಂತ ದೋಷಗಳನೆಣಿಸಿದಳು ॥೧೬॥ ಕೆಲವರು ತಲೆಯೂರಿ ತಪಗೈದು ಪುಣ್ಯವ ಗಳಿಸಿದ್ದರೇನೂ ಫಲವಿಲ್ಲ। ಜ್ವಲಿಸುವ ಕೋಪದಿ ಶಾಪವ ಕೊಡುವರು ಲಲನೆಯನಿವರು ಒಲಿಸುವರೆ ॥೧೭॥ ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೋದಿ ದುರ್ಲಭ ಜ್ಞಾನವ ಕಲ್ಲಿಸಿ ಕೊಡುವ ಗುರುಗಳು । ಬಲ್ಲಿದ ಧನಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ಸಲ್ಲದ ಪುರೋಹಿತಕ್ಕೊಳಗಾದರು ॥೧೮॥ ಕಾಮನಿರ್ಜಿತನೊಬ್ಬ ಕಾಮಿನಿಗೆ ಸೋತೊಬ್ಬ ಭಾಮಿನಿಯ ಹಿಂದೆ ಹಾರಿದವ । ಕಾಮಾಂಧನಾಗಿ ಮುನಿಯ ಕಾಮಿನಿಗೈದಿದನೊಬ್ಬ ಕಾಮದಿ ಗುರುತಲ್ಪಗಾಮಿಯೊಬ್ಬ ॥೧೯॥ ನಶ್ವರೈಶ್ವರ್ಯವ ಬಯಸುವನೊಬ್ಬ ಪರ ರಾಶ್ರಯಿಸಿಬಾಳುವ ಈಶ್ವರನೊಬ್ಬ । ಹಾಸ್ಯವ ಮಾಡಿ ಹಲ್ಲುದುರಿಸಿಕೊಂಡವನೊಬ್ಬ ಅದೃಶ್ಯಾಂಘ್ರಿಯೊಬ್ಬ ಒಕ್ಕಣ್ಣನೊಬ್ಬ ॥೨೦॥ ಮಾವನ ಕೊಂದೊಬ್ಬ ಮರುಳಾಗಿಹನು ಗಡ ಹಾರ್ವನಕೊಂದೊಬ್ಬ ಬಳಲಿದ । ಜೀವರ ಕೊಂದೊಬ್ಬ ಕುಲಗೇಡಿ ಎಂದೆನಿಸಿದ ಶಿವನಿಂದನೊಬ್ಬ ಬಯಲಾದ ॥೨೧॥ ಧರ್ಮ ಉಂಟೊಬ್ಬನಲಿ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಹೆಸರಿಗೆ ಅಮ್ಮಮ್ಮ ತಕ್ಕ ಗುಣವಿಲ್ಲ । ಕ್ಷಮ್ಮೆಯ ಬಿಟ್ಟೊಬ್ಬ ನರಕದಲಿ ಜೀವರ ಮರ್ಮವ ಮೆಟ್ಟಿ ಕೊಲಿಸುವ ॥೨೨॥ ಖಳನಂತೆ ಒಬ್ಬ ತನಗೆ ಸಲ್ಲದ ಭಾಗ್ಯವ ಬಲ್ಲಿದಗಂಜಿ ಬರಿಗೈದ । ದುರ್ಲಭ ಮುಕ್ತಿಗೆ ದೂರವೆಂದೆನಿಸುವ ಪಾತಾಳತಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದ ಗಡ ॥೨೩॥ ಎಲ್ಲರಾಯುಷ್ಯವ ಶಿಂಶುಮಾರದೇವ ಸಲ್ಲೀಲೆಯಿಂದ ತೊಲಗಿಸುವ । ಒಲ್ಲೆ ನಾನಿವರ ನಿತ್ಯ ಮುತ್ತೈದೆಯೆಂದು ಬಲ್ಲವರೆನ್ನ ಭಜಿಸುವರು ॥೨೪॥ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣದಿಂದ ಕಟ್ಟುವಡೆದು ನಾನಾ ವಿಕೃತಿಗೊಳಗಾಗಿ ಭವದಲ್ಲಿ । ಸುಖದುಃಖವುಂಬ ಬೊಮ್ಮಾದಿ ಜೀವರು ದುಃಖಕೆ ದೂರಳೆನಿಪ ಎನಗೆಣೆಯೆ ॥೨೫॥ ಒಬ್ಬನಾವನ ಮಗ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಾವನ ಮೊಮ್ಮಗ ಒಬ್ಬನವನಿಗೆ ಶಯನಾಹ । ಒಬ್ಬನವನ ಪೋರುವ ಮತ್ತಿಬ್ಬರಾವನಿಗಂಜಿ ಅಬ್ಬರದಲಾವಾಗ ಸುಳಿವರು ॥೨೬॥ ಒಬ್ಬನಾವನ ನಾಮಕಂಜಿ ಬೆಚ್ಚುವ ಗಡ । ಸರ್ಬರಿಗಾವ ಅಮೃತವ । ಸರ್ಬರಿಗಾವ ಅಮೃತವನುಣಿಸುವ ಅವನೊಬ್ಬನೆ ನಿರನಿಷ್ಟ ನಿರವದ್ಯ ॥೨೭॥ ನಿರನಿಷ್ಟ ನಿರವದ್ಯ ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥವ ಒರೆದು ನೋಡಲು ನರಹರಿಗೆ ನರಕಯಾತನೆ ಸಲ್ಲ ದುರಿತಾತಿದೂರನಿಗೆ ಮರುಳ ಮನ ಬಂದಂತೆ ನುಡಿಯದಿರು ॥೨೮॥ ಒಂದೊಂದು ಗುಣಗಳು ಇದ್ದಾವು ಇವರಲ್ಲಿ ಸಂದಣಿಸಿವೆ ಬಹು ದೋಷ । ಕುಂದೆಳ್ಳಷ್ಟಿಲ್ಲದ ಮುಕುಂದನೆ ತನಗೆಂದು ಇಂದಿರೆ ಪತಿಯ ನೆನೆದಳು ॥೨೯॥ ದೇವರ್ಷಿ ವಿಪ್ರರ

ಕೊಂದು ತನ್ನುದರದೊಳಿಟ್ಟು ತೀವಿರ್ದ ಹರಿಗೆ ದುರಿತವ ಭಾವಜ್ಞರೆಂಬರೆ ಆಲದೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಶಿವನ ಲಿಂಗವ ನಿಲಿಸುವರೆ ? ॥೩೦॥ ಹಸಿವು ತೃಷೆ ಜರೆ ಮರಣ ರೋಗರುಜಿನಗಳೆಂಬ ಅಸುರ ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಭಯವೆಂಬ । ವ್ಯಸನ ಬರಬಾರದು ಎಂಬ ನಾರಾಯಣಗೆ ಪಶು ಮೊದಲಾಗಿ ನೆನೆಯದು ॥೩೧॥ ತಾ ದುಃಖಿಯಾದರೆ ಸುರಾರ್ತಿಯಂ ಕಳೆದು ಮೋದವೀವುದಕೆ ಧರೆಗಾಗಿ ಮಾಧವ ಬಾಹನೆ ಕೆಸರೊಳು ಮುಳುಗಿದವ ಪರರ ಬಾಧಿಪ ಕೆಸರ ಬಿಡಿಸುವನೆ ? ॥೩೨॥ ಬೊಮ್ಮನಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವಗೆ ಲಯ ಉಂಟೆ ಜನ್ಮಲಯವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಅಮ್ಮಿಯನುಣಿಸಿದ್ದ ಯಶೋದೆಯಾಗಿದ್ದಳೆ ಅಮ್ಮ! ಇವಗೆ ಹಸಿ ತೃಷೆಯುಂಟೆ ? ॥೩೩॥ ಆಗ ಭಕ್ಷ ಭೋಜ್ಯವಿತ್ತು ಪೂಜಿಸುವ ಯೋಗಿಗಳಿಗುಂಟೆ ಧನಧಾನ್ಯ! ಆಗ ದೊರಕೊಂಬುದೆ ಪಾಕಮಾಡುವ ವಹ್ನಿ ಮತ್ತಾಗಲೆಲ್ಲಿಹುದು ವಿಚಾರಿಸಿರೊ ॥೩೪॥ ರೋಗವನೀವ ವಾತ ಪಿತ್ತಶ್ಲೇಷ್ಮ ಆಗ ಕೂಡುವುದೆ ರಮೆಯೊಡನೆ । ಭೋಗಿಸುವವಗೆ ದುರಿತವ ನೆನೆವರೆ ಈ ಗುಣನಿಧಿಗೆ ಎಣೆಯುಂಟೆ ॥೩೫॥ ರಮ್ಮೆದೇವಿಯರನ್ನಪ್ಪಿಕೊಂಡಿಪ್ಪುದು ರಮ್ಮೆಯರಸಗೆ ರತಿ ಕಾಣಿರೋ । ಅಮ್ಮೋಘವೀರ್ಯವು ಚಲಿಸಿದರೆ ಪ್ರಳಯದಲಿ ಕುಮ್ಮಾರರ್‍ಯಾಕೆ ಜನಿಸರು? ॥೩೬॥ ಏಕತ್ರ ನಿರ್ಣೀತ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ಪರತ್ರಾಪಿ ಬೇಕೆಂಬ ನ್ಯಾಯವ ತಿಳಿದುಕೋ । ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೊಬ್ಬನೆ ಸರ್ವದೋಷಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕನೆಂಬೋದು ಸಲಹಲಿಕೆ ॥೩೭॥ ಎಲ್ಲ ಜಗವ ನುಂಗಿ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡವಗೆ ಸಲ್ಲದು ರೋಗರುಜಿನವು ಬಲ್ಲ ವೈದ್ಯರ ಕೇಳಿ ಅಜೀರ್ತಿ ಮೂಲವಲ್ಲ ದಿಲ್ಲ ಸಮಸ್ತ ರುಜಿನವು ॥೩೮॥ ಇಂಥ ಮೂರುತಿಯ ಒಳಗೊಂಬ ನರಕ ಬಹುಭ್ರಾಂತ ನೀನೆಲ್ಲಿಂದ ತೋರುವೆಲೋ? ಸಂತೆಯ ಮರುಳ ಹೋಗೆಲೊ ನಿನ್ನ ಮಾತ ಸಂತರು ಕೇಳಿ ಸೊಗಸರು ॥೩೯॥ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣರ ಜನನಿ ಜನಕರ ನಾನೆಂಬ ವಾದಿ ನುಡಿಯಲೊ । ಜಾಣರದರಿಂದರಿಯ ಮೂಲ ರೂಪವ ತೋರಿ ಶ್ರೀ ನಾರಸಿಂಹನ ಅವತಾರ ॥೪೦॥ ಅಂಬುಧಿಯ ಉದಕದಲಿ ಒಡೆದು ಮೂಡಿದ ಕೂರ್ಮ ಎಂಬ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಿತನಾರು ಎಂಬ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಿತನಾರು ಅದರಿಂದ ಸ್ವಯಂಭುಗಳೆಲ್ಲ ಅವತಾರ ॥೪೧॥ ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭದಲಿ ದೇವನವತರಿಸಿದ ಭಾವವನು ಬಲ್ಲ ವಿವೇಕಿಗಳು । ಈ ವಸುಧೆಯೊಳಗೆ ಕೃಷ್ಣಗೆ ಜನ್ಮವ ಆವ ಪರಿಯಲ್ಲಿ ನುಡಿವೆಯೊ? ॥೪೨॥ ಆಕಳಿಸುವಾಗ ಯಶೋದಾದೇವಿಗೆ ದೇವ ತನ್ನೊಳಗೆ ಹುದುಗಿದ್ದ । ಭುವನವೆಲ್ಲವ

ತೋರಿದ್ದುದಿಲ್ಲವೆ ಆ ವಿಷ್ಣು ಗರ್ಭದೊಳಡಗುವನೆ? ॥೪೩॥ ಆನೆಯ ಮಾನದಲಿ ಅಡಗಿಸಿದವರುಂಟೆ ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ಅಜಾಂಡವ । ಅಣು ರೋಮ ಕೂಪದಲಿ ಆಳ್ದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಜನನಿ ಜಠರವು ಒಳಗೊಂಬುದೆ ॥೪೪॥ ಅದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಜನ್ಮವೆಂಬುದು ಸಲ್ಲ ಮದನನಿವನ ಕುಮಾರನು । ಕದನದಿ ಕಣೆಗಳ ಇವನೆದೆಗೆಸೆವನೆ ಸುದತೇರಿಗಿವನೆಂತು ಸಿಲುಕುವನೆ ? ॥೪೫॥ ಅದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪರನಾರೀ ಸಂಗವ ಕೋವಿದರಾದಬುಧರು ನುಡಿವರೆ ಸದರವೆ ಈ ಮಾತು ಸರ್ವವೇದಂಗಳು ಮುದದಿಂದ ತಾವು ಸ್ತುತಿಸುವುವು ॥೪೬॥ ಎಂದ ಭಾಗವತದ ಚೆಂದಾದ ಮಾತನು ಮಂದ ಮಾನವ ಮನಸಿಗೆ । ತಂದುಕೊ ಜಗಕೆ ಕೈವಲ್ಯವೀವ ಮುಕುಂದಗೆ ಕುಂದು ಕೊರತೆ ಸಲ್ಲದು ॥೪೭॥ ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಎರಗುವುದೆ ? ಅರ್ತಿಯಿಂದರ್ಚಿಸಿದ ಗೋಕುಲದ ಕನ್ನೆಯರ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪ ಬೆರೆತಿದ್ದ ॥೪೮॥ ಹತ್ತು ಮತ್ತಾರು ಸಾಸಿರ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹತ್ತೆನಿಪ ಕ್ರಮದಿಂದ । ಪುತ್ರರ ವೀರ್ಯದಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವರುಂಟೆ? ಅರ್ತಿಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಹರಿಗಿದು ॥೪೯॥ ರೋಮ ರೋಮ ಕೂಪ ಕೋಟಿ ವೃಕಂಗಳ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಗೋಪಾಲರ ತೆರಳಿಸಿದ । ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಮಕ್ಕಳ ಸೃಜಿಸುವ ಮಹಿಮ್ಮೆ ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಸಲಹಲಿಕೆ ॥೫೦॥ ಮಣ್ಣನೇಕೆ ಮೆದ್ದೆ ಎಂಬ ಯಶೋದೆಗೆ ಸಣ್ಣ ಬಾಯೊಳಗೆ ಜಗಂಗಳ । ಕಣ್ಣಾರೆ ತೋರಿದ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಘನ್ನತೆ ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಸಲಹಲಿಕೆ ॥೫೧॥ ನಾರದ ಸನಕಾದಿ ಮೊದಲಾದ ಯೋಗಿಗಳು ನಾರಿಯರಿಗೆ ಮರುಳಾದರೆ । ಓರಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಡಿಗಡಿಗೆರಗುವರೆ ಆರಾಧಿಸುತ್ತ ಭಜಿಸುವರೆ? ॥೫೨॥ ಅಂಬುಜ ಸಂಭವ ತ್ರಿಯಂಬಕ ಮೊದಲಾದ ನಂಬಿದವರಿಗೆ ವರವಿತ್ತ । ಸಂಭ್ರಮದ ಸುರರು ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಕೋಪಕ್ಕೆ ಇಂಬಿದ್ದರಿವನ ಭಜಿಸುವರೆ? ॥೫೩॥ ಅವನಂಗುಷ್ಠವ ತೊಳೆದ ಗಂಗಾದೇವಿ ಪಾವನಳೆನಿಸಿ ಮೆರೆಯಳೆ? ಜೀವನ ಸೇರುವ ಪಾಪವ ಕಳೆವಳು ಈ ವಾಸುದೇವಗೆ ಎಣೆಯುಂಟೆ? ॥೫೪॥ ಕಿಲ್ಬಿಷವಿದ್ದರೆ ಅಗ್ರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸರ್ಬರಾಯರ ಸಭೆಯೊಳಗೆ । ಉಬ್ಬಿದ ಮನದಿಂದ ಧರ್ಮಜ ಮಾಡುವನೆ? ಕೊಬ್ಬದಿರೆಲೊ ಪರವಾದಿ ॥೫೫॥ ಸಾವಿಲ್ಲದ ಹರಿಗೆ ನರಕ ಯಾತನೆ ಸಲ್ಲ ಜೀವಂತರಿಗೆ ನರಕದಲಿ । ನೋವನೀವನೆ ನಿಮ್ಮ ಯಮದೇವನು ಗೋವ ನೀ ಹರಿಯ ಗುಣವರಿಯ! ॥೫೬॥ ನರಕವಾಳುವ ಯಮಧರ್ಮರಾಯ ತನ್ನ ನರಜನ್ಮದೊಳಗೆ ಪೊರಳಿಸಿ । ಮರಳಿ ತನ್ನರಕದಲಿ ಪೊರಳಿಸಿ ಕೊಲುವನು ಕುರು ನಿನ್ನ

ಕುಹಕ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ॥೫೭॥ ಬೊಮ್ಮನ ನೂರು ವರುಷ ಪರಿಯಂತ ಪ್ರಳಯದಲಿ ಸುಮ್ಮನೆಯಾಗಿ ಮಲಗಿರ್ದ । ನಮ್ಮ ನಾರಾಯಣಗೆ ಹಸಿ ತೃಷೆ ಜರಾ ಮರಣದು ಷರ್ಮಗಳ ದುಃಖಗಳು ತೊಡಿಸುವರೆ ॥೫೮॥ ರಕ್ಕಸರಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಗಾಯ ಒಡೆಯದ ಅಕ್ಷಯ ಕಾಯದ ಸಿರಿಕೃಷ್ಣ। ತುಚ್ಛ ಯಮಭಟರ ಶಸ್ತ್ರಕಳುಕುವನಲ್ಲ ಹುಚ್ಚ ನೀಹರಿಯ ಗುಣವರಿಯ ॥೫೯॥ ಕಿಚ್ಚ ನುಂಗಿದನು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ತುಚ್ಛ ನರಕದೊಳು ಅನಲನಿಗೆ ಬೆಚ್ಚುವನಲ್ಲ ಅದರಿಂದಿವಗೆ ನರಕ ಮೆಚ್ಚುವರಲ್ಲ ಬುಧರೆಲ್ಲ ॥೬೦॥ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯ ತಾಳ್ದ ವೀರಭಟ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಿಸುವನೆ ? ಅಣುವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹಿತಕೆ ಮನದೊಳಗಿನ ಕೃಷ್ಣ ಮುನಿವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಹತ್ತಾಹ ॥೬೧॥ ತಾಯ ಪೋಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮೂಲರೂಪವ ತೋರಿ ಆಯುಧ ಸಹಿತ ಪೊರವಂಟ । ನ್ಯಾಯ ಕೋವಿದರು ಪುಟ್ಟಿದನೆಂಬರೆ ? ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬೊಗಳದಿರು ॥೬೨॥ ಉಟ್ಟಪೀತಾಂಬರ ತೊಟ್ಟ ಭೂಷಣಂಗಳು ಇಟ್ಟ ನವರತ್ನದ ಮಕುಟವು ಮೆಟ್ಟಿದ ಕುರುಹ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಶ್ರೀವಿಟ್ಠಲ ಪುಟ್ಟಿದನೆನಬಹುದೆ? ॥೬೩॥ ಋಷಭ್ಹಂಸಮೇಷ ಮಹಿಷಮೂಷಕ ವಾಹನನೇರಿ ಮಾನಿಸರಂತೆ ಸುಳಿವ ಸುರರೆಲ್ಲ। ಎಸೆವ ದೇವೇಶಾನರ ಸಹಸಕ್ಕೆ ಮಣಿದರು ಕುಸುಮನಾಭನಿಗೆ ಸರಿಯುಂಟೆ ॥೬೪॥ ಒಂದೊಂದು ಗುಣಗಳು ಇದ್ದಾವು ಇವರಲ್ಲಿ ಸಂದಣಿಸಿವೆ ಬಹುದೋಷ। ಕುಂದೆಳ್ಳಷ್ಟಿಲ್ಲದ ಮುಕುಂದನೆ ತನಗೆಂದು ಇಂದಿರೆ ಪತಿಯ ನೆನೆದಳು ॥೬೫॥ ಇಂತು ಚಿಂತಿಸಿ ರಮೆ ಸಂತ ರಾಮನ ಪದವ ಸಂತೋಷ ಮನದಿ ನೆನೆವುತ್ತ । ಸಂತೋಷ ಮನದಿ ನೆನೆವುತ್ತ ತನ್ನ ಶ್ರೀಕಾಂತನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ನಡೆದಳು ॥೬೬॥ ಕಂದರ್ಪ ಕೋಟಿಗಳ ಗೆಲುವ ಸೌಂದರ್ಯದ ಚೆಂದವಾಗಿದ್ದ ಚೆಲುವನ । ಇಂದಿರೆ ಕಂಡು ಇವನೆ ತನಗೆ ಪತಿಯೆಂದವನ ಬಳಿಗೆ ನಡೆದಳು ॥೬೭॥ ಇತ್ತರದ ಸುರರ ಸುತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಚಿತ್ತವ ಕೊಡದೆ ನಸು ನಗುತ । ಚಿತ್ತವ ಕೊಡದೆ ನಸು ನಗುತ ಬಂದು ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ಕಂಡು ನಮಿಸಿದಳು ॥೬೮॥ ನಾನಾ ಕುಸುಮಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮಾಲೆಯ ಶ್ರೀ ನಾರಿ ತನ್ನ ಕರದಲ್ಲಿ। ಪೀನ ಕಂಧರದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ರಾಯನ ಕೊರಳೀನ ಮೇಲಿಟ್ಟು ನಮಿಸಿದಳು ॥೬೯॥ ಉಟ್ಟ ಪೊಂಬಟ್ಟೆಯು ತೊಟ್ಟಾಬರಣಗಳು ಇಟ್ಟ ನವರತ್ನ ಮುಕುಟವು । ದುಷ್ಟ ಮರ್ದನನೆಂಬ ಕಡೆಯ ಪೆಂಡೆಗಳ ಒಟ್ಟಿದ್ದ ಹರಿಗೆ ವಧುವಾದಳು ॥೭೦॥ ಕೊಂಬು ಚೆಂಗಹಳೆಗಳು ತಾಳ ಮದ್ದಳೆಗಳು ತಂಬಟೆ ಭೇರಿ ಪಟಹಗಳು । ಭೊಂ

ಭೊಂ ಎಂಬ ಶಂಖಡೊಳ್ಳು ಮೌರಿಗಳು ಅಂಬುಧಿಯ ಮನೆಯಲೆಸೆದವು ॥೭೧॥ ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾದ್ಯಾಚಮನ ಮೊದಲಾದ ಷೋಡಶನರ್ಘ್ಯ ಪೂಜೆಯಿತ್ತನಳಿಯಗೆ । ಒಗ್ಗಿದ ಮನದಿಂದ ಧಾರೆಯೆರೆದನೆ ಸಿಂಧು ಸದ್ಗತಿಯಿತ್ತು ಸಲಹೆಂದ ॥೭೨॥ ವೇದೋಕ್ತ ಮಂತ್ರ ಪೇಳಿ ವಸಿಷ್ಠ ನಾರದ ಮೊದಲಾದ ಮುನೀಂದ್ರರು ಪುಳಕದಿಂದ । ವಧುವರರ ಮೇಲೆ ಶೋಭಾನಕ್ಷತೆಯನು ಮೋದವೀವುತ್ತ ತಳೆದರು ॥೭೩॥ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದಂಬರದಿ ದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗಲು ತುಂಬುರು ನಾರದರು ತುತಿಸುತ್ತ । ತುಂಬುರು ನಾರದರು ತುತಿಸುತ್ತ ಪಾಡಿದರು ಪೀತಾಂಬರಧರನ ಮಹಿಮೆಯ ॥೭೪॥ ದೇವನಾರಿಯರೆಲ್ಲ ಬಂದೊದಗಿ ಪಾಠಕರು ಓವಿ ಪಾಡುತ್ತ ಕುಣಿದರು । ದೇವ ತರುವಿನ ಹೂವಿನ ಮಳೆಗಳ ಶ್ರೀವರನ ಮೇಲೆ ಕರೆದರು ॥೭೫॥ ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳಿಂದ ತೆತ್ತಿಸಿದ ಹಸೆಯ ನವರತ್ನ ಮಂಟಪದಿ ಪಸರಿಸಿ ನವರತ್ನ ಮಂಟಪದಿ ಪಸರಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನ ಮುತ್ತೈದೆಯರೆಲ್ಲ ಕರೆದರು ॥೭೬॥ ಶೇಷಶಯನನೆ ಬಾ ದೋಷದೂರನೆ ಬಾ ಭಾಸುರ ಕಾಯ ಹರಿಯೆ ಬಾ । ಭಾಸುರ ಕಾಯ ಹರಿಯೆ ಬಾ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ವಿಲಾಸದಿಂದೆಮ್ಮ ಹಸೆಗೆ ಬಾ ॥೭೭॥ ಕಂಜಲೋಚನನೆ ಬಾ ಮಂಜುಳಮೂರ್ತಿ ಬಾ ಕುಂಜರವರದಾಯಕನೆ ಬಾ ಕುಂಜರ ವರದಾಯಕನೆ ಬಾ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ನಿರಂಜನ ನಮ್ಮ ಹಸೆಗೆ ಬಾ ॥೭೮॥ ಆದಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಲದೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀದೇವಿಯರೊಡನೆ ಪವಡಿಸಿದ ಶ್ರೀದೇವಿಯರೊಡನೆ ಪವಡಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಮೋದದಿಂದೆಮ್ಮಯ ಹಸೆಗೆ ಬಾ ॥೭೯॥ ಆದಿ ಕಾರಣನಾಗಿ ಆಗ ಮಲಗಿದ್ದು ಮೋದ ಜೀವರ ತನ್ನುದರದಲಿ । ಮೋದ ಜೀವರ ತನ್ನುದರದಲಿ ಇಂಬಿಟ್ಟ ಅನಾದಿ ಮೂರುತಿಯೆ ಹಸೆಗೆ ಬಾ ॥೮೦॥ ಚಿನ್ಮಯವೆನಿಪ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾದ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ । ರಮ್ಮೆಯರೊಡಗೂಡಿ ರಮಿಸುವ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಸೆಗೆ ಬಾ ॥೮೧॥ ನಾನಾವತಾರದಲಿ ನಂಬಿದ ಸುರರಿಗೆ ಆನಂದವೀವ ಕರುಣಿ ಬಾ ಆನಂದವೀವ ಕರುಣಿ ಬಾ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಶ್ರೀ ನಾರಿಯರೊಡನೆ ಹಸೆಗೆ ಬಾ ॥೮೨॥ ಬೊಮ್ಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರನ್ನದ ಪೀಠದಿ ಕುಳಿತು ಒಮ್ಮನದಿ ನೇಹನ ಮಾಡುವ । ನಿರ್ಮಲ ಪೂಜೆಯ ಕೈಗೊಂಬ ಪರ ಬೊಮ್ಮಮೂರುತಿಯೆ ಹಸೆಗೆ ಬಾ ॥೮೩॥ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತಿಯಾಗ ಲಿಕ್ಕಿ ಬಡಿಸಿದ ರಸಾಯನವ । ಸಕ್ಕರೆಕೂಡಿದ ಪಾಯಸ ಸವಿಯುವ ರಕ್ಕಸವೈರಿಯೆ ಹಸೆಗೆ ಬಾ ॥೮೪॥ ರುದ್ರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಣಿ ದೇವಿಯರು ಭದ್ರ ಮಂಟಪದಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ । ಸ್ವಾದ್ವನ್ನಗಳನು ಬಡಿಸಲು ಕೈಗೊಂಬ ಮುದ್ದು

ನರಸಿಂಹ ಹಸೆಗೆ ಬಾ ॥೮೫॥ ಗರುಡನ ಮೇಲೇರಿ ಗಗನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತರತರದಿ ಸ್ತುತಿಪ ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರ । ಮೆರೆವ ಗಂಧರ್ವರ ಗಾನವ ಸವಿಯುವ ನರಹರಿ ನಮ್ಮ ಹಸೆಗೆ ಬಾ ॥೮೬॥ ನಿಮ್ಮಣ್ಣನ ಮನೆಯ ಸುಧರ್ಮ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಉಮ್ಮೆಯರಸ ನಮಿಸಿದ । ಧರ್ಮ ರಕ್ಷಕನೆನಿಪ ಕೃಷ್ಣ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಪರಮ ಮೂರುತಿಯೆ ಹಸೆಗೆ ಬಾ ॥೮೭॥ ಇಂದ್ರನ ಮನೆಗ್ಹೋಗಿ ಅದಿತಿಗೆ ಕುಂಡಲವಿತ್ತು ಅಂದದ ಪೂಜೆಯ ಕೈಗೊಂಡು । ಅಂದದ ಪೂಜೆಯ ಕೈಗೊಂಡು ಸುರತರುವ ಇಂದಿರೆಗಿತ್ತ ಹರಿಯೆ ಬಾ ॥೮೮॥ ನಿಮ್ಮ ನೆನೆವ ಮುನಿ ಹೃದಯದಲಿನೆಲಸಿದ ಧರ್ಮರಕ್ಷಕನೆನಿಸುವ । ಸಮ್ಮತವಾಗಿದ್ದ ಪೂಜೆಯ ಕೈಗೊಂಬ ನಿಸ್ಸೀಮ ಮಹಿಮ ಹಸೆಗೆ ಬಾ ॥೮೯॥ ಮುತ್ತಿನ ಸತ್ತಿಗೆ ನವರತ್ನದ ಚಾಮರ ಸುತ್ತ ನಲಿವ ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರ । ನೃತ್ಯವ ನೋಡುತ್ತ ಚಿತ್ರ ವಾದ್ಯಂಗಳ ಸಂಪತ್ತಿನ ಹರಿಯೆ ಹಸೆಗೆ ಬಾ ॥೯೦॥ ಎನಲು ನಗುತ ಬಂದು ಹಸೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ವನಿತೆ ಲಕುಮಿಯೊಡಗೂಡಿ । ಅನಂತ ವೈಭವದಿ ಕುಳಿತ ಕೃಷ್ಣನ ನಾಲ್ಕು ದಿನದುತ್ಸವವ ನಡೆಸಿದರು ॥೯೧॥ ಅತ್ತೇರೆನಿಪ ಗಂಗೆ ಯಮುನೆ ಸರಸ್ವತಿ ಭಾರತಿ ಮೊದಲಾದ ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರು । ಮುತ್ತಿನಕ್ಷತೆಯನು ಶೋಭನವೆನುತ ತಮ್ಮರ್ತಿಯಳಿಗೆ ತಳಿದರು ॥೯೨॥ ರತ್ನದಾರತಿಗೆ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತನೆ ತುಂಬಿ ಮುತ್ತೈದೆಯರೆಲ್ಲ ಧವಳದ । ಮುತ್ತೈದೆಯರೆಲ್ಲ ಧವಳದ ಪದನ ಪಾಡುತ್ತಲೆತ್ತಿದರೆ ಸಿರಿವರಗೆ ॥೯೩॥ ಬೊಮ್ಮ ತನ್ನರಸಿ ಕೂಡೆ ಬಂದೆರಗಿದ ಉಮ್ಮೆಯರಸ ನಮಿಸಿದ । ಅಮ್ಮರರೆಲ್ಲರು ಬಗೆಬಗೆ ಉಡುಗೊರೆಗಳ ರಮ್ಮೆಯರಸಗೆ ಸಲಿಸಿದರು ॥೯೪॥ ಸತ್ಯ ಲೋಕದ ಬೊಮ್ಮ ಕೌಸ್ತುಭ ರತ್ನವನಿತ್ತ ಮುಕ್ತ ಸುರರು ಮುದದಿಂದ । ಮುತ್ತಿನ ಕಂಠೀಸರ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಿತ್ತ ಮಸ್ತಕ ಮಣಿಯ ಶಿವನಿತ್ತ ॥೯೫॥ ತನ್ನರಸಿ ಕೂಡೆ ಸವಿ ನುಡಿ ನುಡಿವಾಗ ವದನ್ನದಲ್ಲಗ್ನಿ ಕೆಡದಂತೆ । ವಹ್ನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಮಾಡಿ ಅವನೊಳಗಿದ್ದತನ್ನಾಹುತಿಯಿತ್ತ ಸುರರಿಗೆ ॥೯೬॥ ಕೊಬ್ಬಿದ ಖಳರೋಡಿಸಿ ಅಮೃತಾನ್ನ ಊಟಕ್ಕೆ ಉಬ್ಬಿದ ಹರುಷದಲಿ ಉಣಿಸಲು । ಉಬ್ಬಿದ ಹರುಷದಿ ಉಣಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಿಂಧು ಸರ್ಬರಿಗೆಡೆಯ ಮಾಡಿಸಿದ ॥೯೭॥ ಮಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೌತಣವ ದಾನವರು ಕೆಡಿಸದೆ ಬಿಡರೆಂದು ದಾನವರು ಕೆಡಿಸದೆ ಬಿಡರೆಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವ ಸ್ತ್ರೀವೇಷವ ಧರಿಸಿದ ॥೯೮॥ ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದನ್ನಂತ ಮಡಿಯಾದ ಲಾವಣ್ಯದಿ ಮೆರೆವ ನಿಜ ಪತಿಯ । ಹೆಣ್ಣುರೂಪವ ಕಂಡು ಕನ್ಯೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇವಗನ್ಯರೇಕೆಂದು ಬೆರಗಾದಳು ॥೯೯॥

ಲಾವಣ್ಯಮಯವಾದ ಹರಿಯ ಸ್ತ್ರೀವೇಷಕ್ಕೆ ಭಾವುಕರೆಲ್ಲ ಮರುಳಾಗೆ । ಮಾವರ ಸುಧೆಯ ಕ್ರಮದಿಂದ ಬಡಿಸಿ ತನ್ನ ಸೇವಕ ಸುರರಿಗುಣಿಸಿದ । ॥೧೦೦॥ ನಾಗನ ಮೇಲೆ ತಾ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ಆಗಲೆ ಜಗವ ಜತನದಿ । ಆಗಲೆ ಜಗವ ಜತನದಿ ಧರಿಸೆಂದು ನಾಗಬಲಿಯ ನಡೆಸಿದ ॥೧೦೧॥ ಕ್ಷುಧೆಯ ಕಳೆವ ನವರತ್ನದ ಮಾಲೆಯ ಮುದದಿಂದ ವಾರಿಧಿ ವಿಧಿಗಿತ್ತ । ಚದುರ ಹಾರವ ವಾಯುದೇವರಿಗಿತ್ತ ವಿಧುವಿನ ಕಲೆಯ ಶಿವಗಿತ್ತ ॥೧೦೨॥ ಶಕ್ರ ಮೊದಲಾದ ದಿಕ್ಪಾಲಕರಿಗೆ ಸೊಕ್ಕಿದ ಚೌದಂತ ಗಜಂಗಳ । ಉಕ್ಕಿದ ಮನದಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ವರುಣ ದೇವ ಮದು ಮಕ್ಕಳಾಯುಷ್ಯವ ಬೆಳೆಸೆಂದ ॥೧೦೩॥ ಮತ್ತೆ ದೇವೇಂದ್ರಗೆ ಪಾರಿಜಾತವನಿತ್ತ ಚಿತ್ತವ ಸೆಳೆವಪ್ಸರ ಸ್ತ್ರೀಯರ । ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಕೊಟ್ಟ ವರುಣ ದೇವ ಹರಿಭಕ್ತಿಯ ಮನದಿ ಬೆಳೆಸೆಂದ ॥೧೦೪॥ ಪೊಳೆವ ನವರತ್ನದ ರಾಶಿಯ ತೆಗೆತೆಗೆದು ಉಳಿದ ಅಮರರಿಗೆ ಸಲಿಸಿದ । ಉಳಿದ ಅಮರರಿಗೆ ಸಲಿಸಿದ ಸಮುದ್ರ ಕಳುಹಿದನವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ॥೧೦೫॥ ಉನ್ನಂತ ನವರತ್ನ ಮಯವಾದ ಅರಮನೆಯ ಚೆನ್ನೇಮಗಳಿಂದ ವಿರಚಿಸಿ । ತನ್ನ ಅಳಿಯಗೆ ಸ್ಥಿರವ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಡಿ ಇಡದಂತೆ ॥೧೦೬॥ ಹಯವದನ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಲಕ್ಷುಮಿಗೆ ಜಯವಿತ್ತ ಕ್ಷೀರಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ। ಜಯವಿತ್ತ ಕ್ಷೀರಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ದಯದಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಲಹಲಿ ॥೧೦೭॥ ಈ ಪದವ ಮಾಡಿದ ವಾದಿರಾಜೇಂದ್ರಮುನಿಗೆ ಶ್ರೀಪತಿಯಾದ ಹಯವದನ । ತಾಪವ ಕಳೆದು ತನ್ನ ಶ್ರೀ ಚರಣಸಮೀಪದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸಲಹಲಿ ॥೧೦೮॥ ಇಂತು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಂಡಿಸಿಕೊಂಡ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತನ ಕಂದನೆನಿಸಿದ । ಸಂತರ ಮೆಚ್ಚಿನ ವಾದಿರಾಜೇಂದ್ರ ಮುನಿಪಂಥದಿ ಪೇಳಿದ ಪದವಿದು ॥೧೦೯॥ ಶ್ರೀಯರಸ ಹಯವದನಪ್ರಿಯ ವಾದಿರಾಜರಾಯ ರಚಿಸಿದ ಪದವಿದು । ಆಯುಷ್ಯ ಭವಿಷ್ಯ ದಿನದಿನಕೆ ಹೆಚ್ಚುವುದು ನಿರಾಯಾಸದಿಂದ ಸುಖಿಪರು ॥೧೧೦॥ ಬೊಮ್ಮನ ದಿನದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಈ ಮದುವೆ ಕ್ರಮ್ಮದಿ ಮಾಡಿ ವಿನೋದಿಸುವ । ನಮ್ಮ ನಾರಾಯಣಗೂ ಈ ರಮ್ಮೆಗಡಿಗಡಿಗೂ ಅಸುರಮ್ಮೋಹನವೆ ನರನಟನೆ ॥೧೧೧॥ ಮದುವೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪದನ ಪಾಡಿದರೆ ಮದುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮುದವಹುದು । ವಧುಗಳಿಗೆ ಓಲೆಭಾಗ್ಯ ದಿನದಿನಕೆ ಹೆಚ್ಚುವುದು ಮದನನಯ್ಯನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ॥೧೧೨॥

★ ★ ★

ಶ್ರೀಮದ್-ವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು ವಿರಚಿಸಿದ

ಗಜೇಂದ್ರಮೋಕ್ಷ

ಶ್ರೀನಾಥ ಪಾರ್ವತಿಯ ನಾಥ ಶರಣೆಂಬೆ ನಾರಾಯಣ ಕೃಷ್ಣ। ವಾಣಿ ಭಾರತಿಯ ಗಜಮುಖನ ಬಲಗೊಂಬೆ ॥ ನಾನು ಬಲ್ಲಷ್ಟು ಪೇಳುವೆನು ಈ ಕಥೆಯ । ಶ್ರೀನಾಥ ಗಜರಾಜಗೊಲಿದ ಸಂಗತಿ ॥೧॥ ಛಪ್ಪನ್ನ ದೇಶ ದೇಶದ ರಾಯಗೊಳಗೆ । ಉತ್ತಮದ ದೇಶಗೌಳಾದೇಶದಲ್ಲಿ॥ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರೊಳು ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನ ನೃಪನು । ಮತ್ತೆ ಭೂಸುರರ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತಾನು ॥೨॥ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ನರಹರಿಯ ನೆನೆದು ಚಿಂತಿಸುತ । ಪುತ್ರಮಿತ್ರಾದಿ ಬಂಧುಗಳ ವರ್ಜಿಸುತ ॥ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನರಹರಿಯ ನೆನೆದು ಚಿಂತಿಸುತ । ಆನೆಕುದುರೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳನು ತ್ಯಜಿಸುತ್ತ ॥೩॥ ಸರ್ಪಶಯನನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ತಾನು । ಮತ್ತೆ ತ್ರಿಕೂಟಪರ್ವತಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ॥ ನಾಗಶಯನನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ತಾನು । ಮೇರು ಮಂದರದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ॥೪॥ ಸಿದ್ಧ ಕಿನ್ನರರು ಗಂಧರ್ವರಿಗೆ ಸ್ಥಾನ । ಎದ್ದೆದ್ದು ಕುಣಿವ ಮಗಖಗಗಳ ಸೀಮ ॥ ಎತ್ತ ನೋಡಲು ನಾಲ್ಕು ದೇಶ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ । ಸುತ್ತ ಸುವರ್ಣಮಯ ವಸ್ತುಗಳ ಧಾಮ ॥೫॥ ಹಲವು ನದಿ ಹಲವು ಕೊಳ ಹಲವು ಸರೋವರದಿ । ಹಲವು ಪರಿ ಪುಷ್ಪಗಳು ಮೆರೆವ ಅಳಿಕುಲದಿ ॥ ಚೆಲುವ ಗಂಧರ್ವ ಕಿನ್ನರಿಯರ ಸ್ಥಾನ । ಕುಣಿವ ನವಿಲುಗಳ ಗಿಳಿ ಕೋಗಿಲೆಯ ಗಾನ ॥೬॥ ಬಂದು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನೇ ಮಾಡಿದನು । ಚಂದದಿಕ್ಕಿದನು ದ್ವಾದಶನಾಮಗಳು ॥ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಿ ಪದ್ಮ ಆಸನದಿ । ಇಂದಿರಾಪತಿಯ ಮನದೊಳಗಿರಿಸಿ ತಾನು ॥೭॥ ಅಂದಾಗ ಆಯೆಡೆಗೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿ ಬಂದ । ನಿಂದಿರ್ದು ವಂದನೆಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲೆಂದ ॥ ಎಂದೆನುತ ಮನದಿ ಕೋಪಿಸುತ ಶಾಪಿಸಿದ । ಕುಂಜರದ ರೂಪಾಗಿ ಜನಿಸು ಹೋಗೆಂದ ॥೮॥ ತಪ್ಪುಂಟು ಮಹರ್ಷಿಯೆ ಕೇಳು ಬಿನ್ನಪವ । ಉಶ್ಯಾಪ ಎಂದಿಗಾಗುವುದೆನುತ ಪೇಳು ॥ ವಿಷ್ಣುಚಕ್ರವು ಬಂದು ನಿನ್ನಲ್ ಸೋಕುತಲೆ । ಉಶ್ಯಾಪ ಅಂದಿಗಾಗುವುದೆಂದು ಪೇಳೆ ॥೯॥ ಜ್ಞಾನವಡಗಿದವು ಅಜ್ಞಾನವಾವರಿಸೆ । ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗಿದನು ಕತ್ತಲೆ ಮುಸುಕಂತೆ ॥ ಧ್ಯಾನಿಸುತ ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗಿ ಕುಳಿತಿರಲು । ಆನೆಯಾದನು ನೃಪನು ಆ ಕ್ಷಣದಿ ತಾನು ॥೧೦॥ ಮೇರುಪರ್ವತ ಕದಲಿ ಇಳಿದು ಬರುವಂತೆ । ಮೀಲುಮದ ಕೀಳು ಮದ ಸುರಿಯೆ ಕುಂಭದಲಿ ॥ ಕಾಡಾನೆ ಕರಿಯಾನೆ ಮರಿಯಾನೆ ಸಹಿತ । ಕೂಡಿಕೊಂಡೆಲ್ಲ ಒಂದಾಗಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸಿ ॥೧೧॥ ಕಾಡಾನೆಯಾಗ್ಗಲವು

ಮಕ್ಕಳನೆ ಪಡೆದು । ಕಾನನದೊಳಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತಾನು ॥ ಘಟ್ಟ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಹತ್ತುತಲೆ ಇಳಿಯುತಲೆ । ಹಿಟ್ಟುಹಿಟ್ಟಾಗಿ ಕಲ್ಮರವ ತುಳಿಯುತಲೆ ॥೧೨॥ ದಟ್ಟಡವಿಯೊಳಗೆ ಸಂಚರವ ಮಾಡುತಲೆ । ಬತ್ತಿದವು ಕೆರೆಯೊರೆಯು ಬೇಸಿಗೆಯು ಬರಲು ॥ ಕಂಡಕಂಡಲ್ಲಿ ಏರುತಲಿ ಇಳಿಯುತಲಿ ತುಂಡುತುಂಡಾಗಿ ಗಿಡಮರದ ಮುರಿಯುತಲಿ । ತಂಡ-ತಂಡದಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಸತಿ ಸುತರು ॥೧೩॥ ಬೆಂಡಾಗಿ ಹಸಿವು ತೃಷೆಯಿಂದ ಬಳಲಿದರು । ಬಾಳೆ ಕಿತ್ತಳೆ ನಿಂಬೆ ಚೂತ ಮಾದಲವು ॥ ದಾಳಿಂಬ ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಖರ್ಜೂರ ಪೇರಳೆಯು । ಮೇಲಾದ ಫಲಪುಷ್ಪದಿಂದ ಶೋಭಿಸಲು ತಾವರೆ ಕೊಳವೊಂದು ಕಂಡ ಗಜರಾಜ ॥೧೪॥ ನವರತ್ನ ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕ್ಯ ಸೊಪಾನ । ಕೊಳದ ಸುತ್ತಲು ಮುತ್ತಿ ಚಕ್ರವಾಕಗಳು ॥ ನಲಿಯುತಿವೆ ಚೆಲವು ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಂಸಗಳು । ಪರಿಮಳಿಸುವಾ ಕೊಳವೆ ಹೊಕ್ಕ ಗಜರಾಜ ॥೧೫॥ ಹೊಡೆಯುತಲಿ ಬಡೆಯುತಲಿ ಕುಡಿಯುತಲಿ ನೀರ । ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಚಲ್ಲುತಲಿ ನಲಿದುವೊಂದಾಗಿ ॥ ಕಾಡಾನೆ ಕರಿಯಾನೆ ಮರಿಯಾನೆ ಸಹಿತ । ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರಲಿಂತು ಸಂಭ್ರಮದಿ ಜಲದಿ ॥೧೬॥ ಮುನಿಯ ಶಾಪದಲೊಂದು ಮಕರಿ ಮಡುವಿನೊಳು । ಹಲವು ಕಾಲದಿ ತಪಿಸಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರಲು ॥ ಮದಗಜವು ಪೊಕ್ಕ ಮಡುವನೆ ಕಲಕುತಿರಲು । ತಡೆಯದಾ ಮಕರಿ ಹಿಡಿಯಿತು ಕರಿಯ ಕಾಲು ॥೧೭॥ ಅತ್ತಿತ ನೋಡಿದನು ಸುತ್ತ ನೋಡಿದನು । ಎತ್ತನೋಡಿದರು ಬಿಡದು ಆ ಮಕರಿ ಕಾಲು ॥ ಎಳೆದೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿದನು ಸೆಳೆದೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿದನು । ಸೆಳೆದು ಕೊಡಹಿದರು ಬಿಡದಾ ಮಕರಿ ಕಾಲು ॥೧೮॥ ಹಾಗೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿದನು ಸೆಳೆದೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿದನು । ಹೇಗೆ ನೋಡಿದರು ಬಿಡದು ಆ ಮಕರಿ ಕಾಲು ॥ ತಮ್ಮ ಸತಿ ಸುತರೆಲ್ಲ ಸೆಳೆದರೊಂದಾಗಿ । ತಮ್ಮ ಕೈಲಾಗದೆಂದೆನುತ ತಿರುಗಿದರು ॥೧೯॥ ಎನ್ನ ಪುಣ್ಯದ ಫಲವು ಹೋಗಿ ನೀವೆಂದ । ದುಮ್ಮಾನದಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದರವರು ॥ ಕಚ್ಚುತಲಿ ಸೆಳೆಯುತಲಿ ಆ ಮಕರಿ ಕಾಲು । ರಕ್ತಮಯವಾಗಿ ತುಂಬಿತು ಕೊಳದ ನೀರು ॥೨೦॥ ಅಕ್ಕಟಾ ಎನಗಿನ್ನು ಗತಿಯಾರು ಎನುತ । ದಿಕ್ಕುಗೆಟ್ಟಂತೆ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟ ಗಜರಾಜ ॥ ಅಚ್ಯುತಾನಂತ ಶ್ರೀಹರಿಯೆನ್ನ ಕಾಯೋ । ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೆ ಕಾಯೋ ॥೨೧॥ ಭಕ್ತ ವತ್ಸಲನೆ ಭವಭಂಜನನೆ ಕಾಯೋ । ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ ಕರುಣಿಸಿ ಕರುಣಿ ಕಾಯೋ ॥ ಎಂಬತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಇಂಬಿಟ್ಟು ಸಲಹೋ ಜಗದೀಶ್ವರನೆ ಕಾಯೋ । ಜಂಗಮಸ್ಥಾವರದೊಳಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ॥೨೨॥ ಎಂಬಂಥ ನೀ ಎನ್ನ ಬಂಧನವ ಬಿಡಿಸೋ । ಆರೇಳು ಭುವನವನು ಹೃದಯದೊಳಗಿಟ್ಟೆ ॥ ಕಾದುಕೋ ಎಂದು ಗಜರಾಜ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟ । ಆಹಾರ ನಿದ್ರೆ

ಇಲ್ಲದೆ ಸಾವಿರೊರುಷ ಬಹಳ ನೊಂದನ್ನೆ ಸ್ವಾಮಿ ಕಾಯೋ ಬಾಯೆಂದ ॥೨೩॥ ವೇದಗಳ ಕದ್ದುಕೊಂಡೊಯ್ದು ದಾನವನ । ಸಾಧಿಸಿದೆ ಭೇದಿಸಿದೆ ಅವನ ॥ ಭೇದಿಸಿದೆ ಆದಿ ನಿಗಮವ ತಂದು ಕಮಲಜನಿಗಿತ್ತೆ । ವೇದಾಂತವೇದ್ಯ ಮತ್ಸ್ಯವತಾರ ಶರಣು ॥೨೪॥ ಸುರಾಸುರರು ಪಾಲ್ಗಡಲ ಮಥಿಸುತಿರಲು । ಮುರವೈರಿ ಹಾಸಿಗೆಯ ಹುರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ॥ ಭರದಿ ಮಂದರಗಿರಿಯು ಇಳಿಯುತಿರೆ ಬಂದು । ಗಿರಿಯನೆತ್ತಿದ ಕೂರ್ಮ ಹರಿ ನಿನಗೆ ಶರಣು ॥೨೫॥ ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತಿದ ಭೂಮಿ ದಾಡೆಯಲಿ ತಂದೆ । ದುರುಳ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನು ಬೇಗದಲಿ ಕೊಂದೆ ॥ ಧರಣಿದೇವಿಯನು ಸದಮಲದೊಳು ಗೆದ್ದೆ। ವರಹಾವತಾರ ಶ್ರೀಹರಿ ನಿನಗೆ ಶರಣು ॥೨೬॥ ಬಾಲಕನು ಕರೆಯಲಿಕಿ ಕಂಬದಲಿ ಬಂದೆ । ಸೀಳಿ ರಕ್ಕಸನ ಕರುಳಿನ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿದೆ ॥ ಶೀಲ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಅಭಯವನು ಇತ್ತೆ । ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀವೊಡನಿದ್ದ ನರಸಿಂಹ ಶರಣು ॥೨೭॥ ಬಲಿಯ ಬಳಿ ದಾನವ ಬೇಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿ । ನೆಲವನೆಲ್ಲವ ಮೂರು ಅಡಿ ಮಾಡಿ ಅಳದೆ ॥ ಅಳೆದ ಪಾದದಲಿ ಭಾಗೀರಥಿಯ ತಂದೆ । ಚೆಲುವೆ ವಾಮನಮೂರ್ತಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನೆ ಶರಣು ॥೨೮॥ ದುಷ್ಟಕ್ಷತ್ರಿಯರ ನೃಪರ ಕುಲವ ಸಂಹರಿಸಿ । ರಕ್ತದಲಿ ಸ್ನಾನ ತರ್ಪಣವ ನೀ ಕೊಟ್ಟೆ ॥ ಮತ್ತೆ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ನೆರೆ ಓದಿ । ವಿಪ್ರ ಭಾರ್ಗವರಾಮ ಹರಿ ನಿನಗೆ ಶರಣು ॥೨೯॥ ಹರನ ಬಿಲ್ಲನೆ ಮುರಿದು ಧರಣಿಜೆಯ ತಂದೆ । ದುರುಳ ರಾವಣನ ಶಿರಗಳ ಹತ್ತು ತರಿದೆ ॥ ವರವಿಭೀಷಣಗವನ ರಾಜ್ಯಗಳನಿತ್ತೆ । ಶರಣರಕ್ಷಕ ಸೀತಾಪತಿ ರಾಮ ಶರಣು ॥೩೦॥ ಮಧುರೆಯಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದೆ । ತರಳತನದಲಿ ಹಾಲು ಬೆಣ್ಣೆಗಳ ಮೆದ್ದೆ ॥ ತರುವ ಕಾಯುತ ಕೊಂದೆ ಹಲವು ರಕ್ಕಸರ । ಬಲರಾಮಕೃಷ್ಣ ಗೋಪಾಲಕನೆ ಶರಣು ॥೩೧॥ ತ್ರಿಪುರರಸತಿಯರ ವ್ರತ ಅಪಹರಿಸಿದವನೆ । ಪೃಥಿವಿಯೊಳು ಅಶ್ವತ್ಥನಾಗಿ ಮೆರೆದವನೆ ॥ ಬಿಸಿಗಣ್ಣ ಹರಗೆ ಅಂಬಾಗಿ ನಿಂತವನೆ । ಪಶುಪತಿ ಪ್ರಿಯ ಬೌದ್ಧ ಅವತಾರ ಶರಣು ॥೩೨॥ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದಾಗಿ ಇರಲು । ಬಿನ್ನಾಣದಿಂದ ತುರುಗವನೇರಿಕೊಂಡು ॥ ಬನ್ನಬಡಿಸುತ ಹಲವು ಪಾತಕರ ಕೊಂದೆ । ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ಕಲ್ಕ್ಯವತಾರ ಶರಣು ॥೩೩॥ ಅರಿಯದಂತಿರದೆ ಅಚ್ಯುತ ರಕ್ಷಿಸೆನ್ನ । ಮರೆಯದೆಂದಿರದೆ ಮಾಧವ ರಕ್ಷಿಸೆನ್ನ ॥ ಕೇಳೆನೆಂದೆನದೆ ಕೇಶವ ರಕ್ಷಿಸೆನ್ನ ॥೩೪॥ ಕಾಯಕಂಜದ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗುತಿದೆ ಮುನ್ನ । ಯಾವಾಗ ಹರಿಬಂದು ಕಾಯ್ವನೋ ಎನ್ನ ॥ ಚೀರಿದನು ಕೂಗಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟ ಗಜರಾಜ । ದಾನವಾಂತಕನು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿದನು ॥೩೫॥ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠ ನೆಲಸಿದ್ದ। ಶೇಷನಾ ಹಾಸಿಗೆಯ

ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರ್ದ ॥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸಮ್ಮೇಳನದಿಂದ ಒಪ್ಪಿರಲು । ಆಲಯಿಸಿ ಕೇಳಿದನೆ ಅಜನ ಪೆತ್ತವನು ॥೩೬॥ ಶಂಖ-ಚಕ್ರಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಶಂಕಿಸದೆ । ಬಿಂಕದಿಂ ಗರುಡನ್ನ ಪೆಗಲೇರಿಸಿಕೊಳದೆ ॥ ಪಂಕಜಾಕ್ಷಿಯ ಕೂಡ ತಾನು ಉಸಿರಿಸದೆ । ಪಂಕಜನಾಭ ಬಂದನು ಕೊಳದ ಕಡೆಗೆ ॥೩೭॥ ಸಜ್ಜೆ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಿಂದಿಳಿದು ಬರುವಾಗ । ವಜ್ರಕುಂಟಲ ಕದಪು ಹಾರಗಳು ಹೊಳೆಯೆ ॥ ಹೊದ್ದ ಪೀತಾಂಬರವು ನೆಲಕೆ ಅಲೆಯುತಲಿ । ಎದ್ದು ಬಂದನು ದಯಾಸಮುದ್ರ ಬಂದಂತೆ ॥೩೮॥ ಸಿಂಧುಸುತೆ ಪತಿಯೆಲ್ಲಿ ಪೋದನೋ ಎನುತ । ಮಂದಗಮನೆಯು ಬರಲು ಪುರವೆಲ್ಲ ತೆರಳೆ ॥ ವಂದಿಸದ ಗರುಡ ಗಂಧರ್ವರೊಗ್ಗಿನಲಿ । ಅಂದಾಗ ಶಂಖಚಕ್ರವ ಕೂಡೀಬರಲು ॥೩೯॥ ಹರಿಯು ಗರುಡನನೇರಿ ಕರಿಯತ್ತ ಬರಲು । ಹರ-ಪಾರ್ವತಿಯರು ನಂದಿಯನೇರಿಕೊಳ್ಳುತ ॥ ಶಿರವ ಮೇಲಿನ ಗಂಗೆ ತುಳುಕಾಡುತಿರಲು । ಹರ ಬಂದ ಕೈಲಾಸಪುರದಿಂದ ಇಳಿದು ॥೪೦॥ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಗೌರಿದೇವಿಯಳ ಸಹಿತ । ಮುಡಿಯ ಮೇಲಿನ ಗಂಗೆ ತುಳುಕಾಡುತಿರಲು ॥ ಹರಪಾರ್ವತಿದೇವಿ ವೃಷಭವನ್ನೇರಿ । ಹರಬಂದ ಕೈಲಾಸಪುರದಿಂದ ಇಳಿದು ॥೪೧॥ ದೇವರ್ಷಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ರಾಜರ್ಷಿ ಸಹಿತ । ದೇವಪುತ್ರಾದಿ ಸನಕಾದಿಗಳೂ ಕೂಡಿ ॥ ಸುಮ್ಮನೇ ನಾರದನಂದು ನಡೆತಂದ । ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪರೆಲ್ಲಾ ನೆರೆದರೆಂದು ॥೪೨॥ ಬಂದ ಚಕ್ರವನು ಕರಕಮದಲಿ ತೆಗೆದು । ಸಂಧಿಸಿಟ್ಟನು ಮಕರಿ ಹಲ್ಲುಮುರಿವಂತೆ ॥ ಅಂದಾಗ ಅವನ ಶಾಪ ಉಶ್ಯಾಪವಾಗಿ । ಗಂಧರ್ವ ರೂಪಿನಲಿ ನಿಂತಿತಾ ಮಕರಿ ॥೪೩॥ ಹರಿಯ ಸುದರ್ಶನವು ಮದಗಜಕೆ ಸೋಕುತಲೆ । ಒದಗಿದವು ಶಂಖ ಚಕ್ರ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಲಿ ॥ ಉಟ್ಟ ಪೀತಾಂಬರವು ಕಿರೀಟ ಕುಂಡಲವು । ಎಳೆತುಳಸಿ ಮಾಲೆಗಳು ಕೊರಳೊಳೊಪ್ಪಿದವು ॥೪೪॥ ಜಯ ಜಯ ಜಗನ್ನಾಥ ಜಯವಿಶ್ವ ಮೂರ್ತಿ । ಜಯ ಜಯ ಜನಾರ್ದನ ಜಯ ವಿಶ್ವರೂಪ ॥ ಜಯತು ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಶಯನ । ಜಯವೆಂದು ಪದಗಳಿಗೆ ಬಂದು ಎರಗಿದನು ॥೪೫॥ ಇಂದಿವನ ಭಾಗ್ಯವನು ನೋಡುವರು ಕೆಲವರು । ಇಂದಿರಾಪತಿಯ ಕೊಂಡಾಡುವರು ಕೆಲವರು ॥ ಮಂದಾರ ಹೂಮಳೆಯ ಕರೆಯುತ್ತ ಸುರರು । ದುಂದುಭಿ ವಾದ್ಯಗಳ ವೈಭವಗಳಿರಲು ॥೪೬॥ ಸಿರಿಸಹಿತ ಹರಿಯು ಗರುಡನೇರಿಕೊಂಡು । ಕರಿರಾಜನೊಡನೆ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಬರಲು ॥ ಹರಪಾರ್ವತಿಯರು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳೆ । ತರತರದ ವಾಹನದಿ ಸುರರು ತೆರಳಿದರು ॥೪೭॥ ಹೊತ್ತಾರೆ ಎದ್ದು ಈ ಕತೆ ಹೇಳಿ ಕೇಳಿದವರಿಗೆ । ದುಃಸ್ವಪ್ನ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ದುರ್ವ್ಯಸನ ತರಿವುದು ॥ ಸರ್ಪಾರಿ ವಾಹನನ ಧ್ಯಾನದೊಳಗಿರಲು । ಸತ್ಸಂಗ ಸಾಯುಜ್ಯ ಪದವಿ

ದೊರಕುವುದು ।।೪೮।। ಹರಿಯ ನೆನೆ ಹರಿಯ ನೆನೆ ಹರಿಯ ನೆನೆ ಮನವೆ । ಮರೆಯದಲೆ ಮಾಧವನ ನೆನೆ ಕಂಡ್ಯ ಮನವೆ ॥ ಹರಿಯ ನೆನೆದವರಿಗೆ ಪರಮ ಪದವಿಯು ಉಂಟು । ಕರಿರಾಜವರದನ್ನ ಶರಣೆಂದು ಭಜಿಸು ।।೪೯।। ಜಯತು ಧ್ರುವ ರಾಯನಿಗೆ ವರವಿತ್ತ ದೇವ । ಜಯತು ಪ್ರಲ್ಹಾದಗಭಯವನಿತ್ತ ದೇವ ॥ ಜಯತು ದ್ರೌಪದಿಯಭಿಮಾನ ಕಾಯ್ದ ದೇವಾ । ಜಯತು ಜಯ ಹಯವದನ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವ ।।೫೦।।

★ ★ ★ ★

ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರು ವಿರಚಿಸಿದ

ಗಜೇಂದ್ರಮೋಕ್ಷ

ಹರಿಯೇನಾರಾಯಣ ನಮೋ । ಹರಿಯೇನಾರಾಯಣ ನಮೋ ನಾಗೇಂದ್ರ ಶಯನಾಯ । ನಾರದಾದ್ಯಖಿಳ ಮುನಿನಮಿತ ಚರಣಾಂಭೋಜ ಸಾರಿದರೆ ಪೊರೆವ ಕಂಸಾರಿ ರಕ್ಷಿಪುದೆನ್ನ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದೊಲಿದು । ಹರಿಯೇನಾರಾಯಣ । ನಮೋ ।।ಪ।। ಪಾಂಡ್ಯ ದೇಶದೊಳಗೆ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನನೆಂಬ ಭೂ । ಮಂಡಲಾಧಿಪನು ವೈರಾಗ್ಯದಲಿ ಹರಿಪಾದ । ಪುಂಡರೀಕ ಧ್ಯಾನಪರನಾಗಿ ತಪದೊಳಿರೆ ಚಂಡತಾಪಸನಗಸ್ತ್ಯ ಹಿಂಡು ಶಿಷ್ಯರುವೆರಸಿ ಬರಲಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದರೆ ಕಂಡು । ಗಜಯೋನಿಯೊಲಿ ಜನಿಸು ಪೋಗೆನುತಲುದ್ದಂಡ ಶಾಪವನಿತ್ತು ಮುನಿ ಪೋಗುತ್ತಿರಲತ್ತ ಕುಂಡಾಲನಾದವನರಸ । ಹರಿಯೇನಾರಾಯಣ । ನಮೋ ।।೧।। ಕ್ಷೀರಸಾಗರತಡಿಯಲಯುತ ಯೋಜನದಗಲ । ಮೇರುವ ತ್ರಿಕೂಟ ಪರ್ವತ ಶೃಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ । ರಾರಾಜಿಸುವಮಳ ರಜತಕಾಂಚನದಮಲ ನಾರಾಯಣೇಶರಿಂದ । ಪಾರಿಜಾತಾಂಭೋಜ ತುಳಸಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಜಾಜೀ । ಸೌರಂಭದಶ್ವತ್ಥ ಪೂಗ ಪುನ್ನಾಗ ಜಂಬೀರಾದಿ ತರು ಗುಲ್ಮ ಖಗ ಮೃಗಗೆಸೆವಲ್ಲಿ ವಾರಣೇಂದ್ರನು ಮೆರೆದನು ॥ ಹರಿಯೇನಾರಾಯಣ । ನಮೋ।।೨।। ಆನೆ ಹೆಣ್ಣಾನೆ ಮರಿಯಾನೆಗಳು ಸಹಿತಲಾ ಕಾನನದಿ ತೊಳಲುತ್ತ ಬೇಸಿಗೆಯ ಬಿಸಿಲಿಂದ । ತಾ ನೀರಡಿಸಿ ಬಂದುದೊಂದು ಸರಸಿಗೆ ಸಲಿಲ ಪಾನಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ॥ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದಲಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡುತಿರೆ । ಏನಿದೆತ್ತ । ರಭಸವೆಂದುಗ್ರ ಕೋಪದಿಂ । ದಾನೆಗಳೆ ಬಾಯ್ದೆರೆದು ನುಂಗಿತೋಂದಂಘ್ರಿಯನದೇನೆಂಬೆನಾಕ್ಷಣದೊಳು ।।ಹರಿಯೇನಾರಾಯಣ। ನಮೋ ।೩।। ಒತ್ತಿಪಿಡಿದೆವುತ್ತಿರಲೆತ್ತಣವಿದೇನೆನುತ । ಮತ್ತಗಜರಾಜ ದೌಡೆತ್ತಿ ಘೀಳಿಡು ತಲೆಳೆ

ದೊತ್ತಿ ದಂಡೆಗೆ ನಡುಮಡುವಿನೊಳಗೆತ್ತೆಳೆದುದಾ ನೆಗಳೆ ॥ ಇತ್ತಂಡವಿತ್ತು ಕಾದುತ್ತ ಸಾವಿರ ವರ್ಷರು । ವಿಸ್ತರಿತೇನೆಂಬ ಮತ್ತಾ ಗಜೇಂದ್ರಂಗೆ । ಸತ್ವ ತಗ್ಗಿತು ತನ್ನ ಚಿತ್ತದಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ ಮತ್ತಾರು ತನಗೆನುತಲಿ । ಹರಿಯೇನಾರಾಯಣ । ನಮೋ ॥೪॥ ಬಂದುದಾ ಸಮಯದಲಿ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ । ದಿಂದ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಕಂದೆರೆದು ಕೈಮುಗಿದು । ವಂದಿಸುತ ಮನದೊಳಗರವಿಂದನಾಭಾಚ್ಯುತ ಮುಕುಂದ ಮುನಿವೃಂದವಂದ್ಯ । ಇಂದಿರಾರಮ । ಗೋವಿಂದ ಕೇಶವ ಭಕ್ತ । ಬಂದು ಕರುಣಾಸಿಂಧು ತಂದೆ ನೀ ಸಲಹೆನ್ನ । ಇಂದು ಸಿಲುಕಿದೆನು ಬಲು ದಂದುಗದ ಮಾಯಾಪ್ರಬಂಧದಿಂ ನೆಗಳೆಯಿಂದ ॥ ಹರಿಯೇನಾರಾಯಣ । ನಮೋ॥೫॥ ಪರಮಾತ್ಮ ಪರಮೇಶ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರತತ್ವ । ಪರತರ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಪರಮಪಾವನಮೂರ್ತಿ । ಉರುತರಪರಬ್ರಹ್ಮ ಆನಂದ ಪರಮೇಷ್ಠಿಪರಾತ್ಪರ ಪರಮಪುರುಷ ॥ ನಿರುಪಮ ನಿಜಾನಂದ ನಿರ್ಭಯ ನಿರಾವರಣ ॥ ನಿರವಧಿಕ ನಿರ್ಗುಣ ನಿರಂಜನ ನಿರಾಧಾರ । ನಿರವದ್ಯ ನಿಸ್ಸಂಗ ನಿಶ್ಚಿಂತ ನಿತ್ಯನೆ ನೋಯಿಸಿದೆ ಸಲಹೆನ್ನನಿಂದು ಹರಿಯೇನಾರಾಯಣ । ನಮೋ ॥೬॥ ಇಂತೆನುತ ಮೂರ್ಛೆಯಲಿ ಕಂಪಿತ ಕಂಠಧ್ವನಿಯೋ । ಳಂತರಾತ್ಮಕನ ನೆನೆಯುತ್ತಳುತ್ತಿರಲತ್ತ । ನಂತಮಹಿಮನು ಕೇಳಿ ಕರುದಿಂದಾಕ್ಷಣಾ ನಂತಶಯನನದಿಂದೆದ್ದನು ॥ ಸಂತಸದಿ ಸಿರಿಸಹಿತ ಗರುಡವಾಹನನಾಗಿ ಚಿಂತೆ ಬೇಡೆಳೆ ಬೇಡ ನುತ ಹಸ್ತವನಿತ್ತೇ । ಕಾಂತ ಭಕ್ತನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದೆರಡು ಕೈಗಳಿಂದದಂತಿರಾಜನನು ನೆಗಹಿದ ॥ ಹರಿಯೇನಾರಾಯಣ । ನಮೋ ॥೭॥ ನೆಗಳಿ ಬಾಯನು ಚಕ್ರದಲಿ ಸೀಳಿ ಕರಿವರನ । ಉಗುವ ಕರುಣದಲಿ ಮೈದಡಹಲ್ಕೆ ಗಜಜನ್ಮ । ತಾಗೆದುದಾಕ್ಷಣವೆ ಮಣಿ ಮುಕುಟಕುಂಡಲದಿಂದ ಮಿಗೆ ಶೋಭಿಸುತಲೆಸೆದನು । ವಿಗಡ ದೇವಲಮುನಿಯ ಶಾಪದಲಿ ಮುಂದು ಭೂ । ಮಿಗೆ ನಕ್ರವಾಗಿ ಹೂ ಹೂ ಎಂಬ ಗಂಧರ್ವ । ನಗಧರನ ಕಂಡು ನಿಜಗತಿ ಗೈದುದರಮರೊಳ್ಗಿಗೆ ಮೆರೆದೋಲೈಸುತ ॥ ಹರಿಯೇನಾರಾಯಣ। ನಮೋ ॥೮॥ ಮಣಿಮಯ ಕಿರೀಟಕುಂಡಲ ಹಾರ ಕೌಸ್ತುಭದಿ । ಮಿನುಗುತಿಹ ವೈಜಯಂತಿ ಭೂಷಣಾವಲಿಯ । ಫಣಿಯ ಕಸ್ತೂರಿತಿಲಕ ನಾಮದಿಂದೆಸೆವುತಿಹ ವರ ಶಂಖ ಚಕ್ರದಿಂದ ಝುಣ । ಝುಣಿತ ನೂಪುರದ ದಂತಪಂಕ್ತಿಯ ಕೃಪೇ । ಕ್ಷಣದ ಸಿರಿಮೊಗದ ಪೀತಾಂಬರಾಲಂಕೃತದಿ । ಮಣಿದು ಜಯ ಜಯವೆಂಬ ಸುರಸಿದ್ದಿಸಾಧ್ಯಸಂದಣಿಯೊಳಗೆ ॥ ಹರಿಯೇನಾರಾಯಣ । ನಮೋ ॥೯॥ ಹರಿಯ ಸ್ತುತಿಗೈದಂಘ್ರಿಗೆರಗಲಾ ಭೂಪನಾ । ದರದಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಶರಧಿ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪ । ಗಿರಿಶೃಂಗ ವಾರಾಶಿ ತರು ಶೇಷ ವಾಲ್ಮೀಕಿ

ಮುನಿ ಧರಣಿ ಧ್ರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ॥ ಹರ ಗಿರಿಜೆ ವಿಧಿ ವಾಣಿ ನಾರದ ಪ್ರಹ್ಲಾದ । ಗರುಡ ಗೋವಿಪ್ರರ್ಷಿ ಗಂಗಾರ್ಕ ಚಂದ್ರಾಗ್ನಿನ । ಸಿರಿ ವತ್ಸ ಶಂಖ ಚಕ್ರಾದ್ಯವತಾರಗಳ ಸ್ಮರಿಸುವವರ ಕಾಯ್ದನೆಂದಾ ॥ ಹರಿಯೇನಾರಾಯಣ । ನಮೋ ॥೧೦॥ ಆವನಿದುದನುದಯಕಾಲದೊಳೆದ್ದು ನಿಜಭಕ್ತಿ । ಭಾವಶುದ್ಧಿಗಳಿಂದ ಪೇಳಿ ಕೇಳ್ವನೋ ಅವನ । ಸಾವಿರಾರ್ಜನ್ಮಗಳ ಸಂಚಿತಘರಾಶಿಗಳು ತಾವೆ ಹತವಾದವೆಂದೆಂದು ॥ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನ ಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಗಜೇಂದ್ರ ಸಹಿ (ತಾವಿಹಂಗಾಧಿ ಪನನೇರಿ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ । ದೇವ ವಿಜಯಂಗೈದ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ ಸೇವಕರಿಗಿದು ಚಿತ್ರಮೇ ॥ ಹರಿಯೇನಾರಾಯಣ । ನಮೋ ॥೧೧॥

★ ★ ★ ★

ಭಗವದ್ಗೀತಾಸಾರ

ಕೇಳಯ್ಯ ಎನ್ನ ಮಾತು ಪಾರ್ಥನೆ ಗೀತಾದರ್ಥನೆ ॥ ಪ ॥ ಶ್ಲೋ । ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಿ ಎನ್ನವರು ಪಾಂಡವರು ಪೇಳೋ ಸಂಜಯಾ ಏನು ಮಾಡುವರು ಕೂಡಿ । ಕೇಳಯ್ಯ ಅರಸನೆ ನೋಡಿ ಪಾಂಡವರ ಸೇನಾ ಮಾತನಾಡಿದ ನಿನ್ನ ಸುತ ದ್ರೋಣಗಿಂತು ॥ಪ॥ ಕೇಳಿ ತಾ ಪಾರ್ಥನು ಕುರು ದಂಡ ರಣದಲಿ ಚಂಡ । ಗಾಂಡೀವ ಕರದಂಡ ಅಚ್ಯುತ ಹಿಡಿರಥ ನಡೆ ಮುಂದ ಬಹು ತ್ವರದಿಂದ । ನೋಡುವೆ ನೇತ್ರದಿಂದ ॥ ಗುರುಹಿರಿಯರ ಕೂಡ ಯಾಕೆಂದ ಯುದ್ಧ ಸಾಕೆಂದು । ಭಿಕ್ಷವೆ ಸುಖವೆಂದ ॥ ಕುಂತಿಸುತ ಈ ಮಾತು ಉಚಿತಲ್ಲ ನಿನಗಿದು ಸಲ್ಲ । ಹಿಡಿ ಗಾಂಡೀವ ಬಿಲ್ಲ ॥೧॥ ಶ್ಲೋ । ಬಾಲ್ಯ ಯೌವನ ಮುಪ್ಪುತನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ದೇಹಕೆ ಮೋಹ ಮತ್ಯಾಕಿಲ್ಲಿ । ಕಾಯ್ದು ಕೊಲ್ಲುವ ನಾನು ಇರುತಿರಲು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲು ಹಿಡಿದು ಕೀರ್ತಿಪಡೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ॥ ಪ । ಶಸ್ತ್ರದಂಜಿಕೆಯಿಲ್ಲ ಜೀವಕ್ಕೆ ಈ ದೇಹಕ್ಕೆ । ಪಾವಕನ ದಾಹಕ್ಕೆ । ಉದಕಗಳಿಂದ ವೇದನೆ ಯಾಕೆ ಜೀವಕ್ಕೆ । ಮಾರುತನ ಶೋಷಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯ ಅಭೇದ್ಯ ತಾ ಜೀವನ ಸನಾತನ । ವಸ್ತ್ರಾದ್ದಾಂಗೆ ಈ ತನುವು । ಆದಾವು ಹೋದಾವು ನಿನಗಯ್ಯ ನನಗಿಲ್ಲಯ್ಯ । ಅದನಾ ಬಲ್ಲೆನಯ್ಯಾ ॥೨॥ ಶ್ಲೋ । ಜ್ಞಾನ ದೊಡ್ಡದು ಕರ್ಮಬಂಧನವ ಬಿಟ್ಟು ಕರ್ಮ ಬಿಟ್ಟರೆ ಪ್ರತ್ಯವಾಯವದೆಷ್ಟು । ಫಲ ಬಿಟ್ಟು ನೀ ಮಾಡು ಸತ್ಕರ್ಮಗಳ ಸಮ ದೇಹಕೆ ಫಲಕರ್ಮ ಕಾರಣವಲ್ಲ ॥ ಪ । ಕರ್ಮದಲ್ಲೆ ನಿನಗಧಿಕಾರ ಫಲ ತಾ ದೂರ । ಧನಂಜಯಗೋಸ್ಕರ । ಜ್ಞಾನ ದೊಡ್ಡದು ಕರ್ಮ ದೂರಯ್ಯ ಇತ್ತ ಬಾರಯ್ಯ ।

ಯೋಗಬುದ್ಧಿ ಮಾಡಯ್ಯ । ಜಿತ ಬುದ್ಧಿ ಯಾವುದ್ದೆ ಕೇಶವ ಜಗತ್ಪಾಶವ । ನೋಡದೇ ಪರಮೇಶ । ಗೋವಿಂದನಲಿ ಮನವಿಟ್ಟವ ಕಾಮ ಬಿಟ್ಟವ । ಜಿತ ದೇಹ ತಾನಾದಾ ॥೩॥ ಶ್ಲೋ । ಜ್ಞಾನ ದೊಡ್ಡದು ಕರ್ಮದಲ್ಲ್ಯಾಕೆ ಎನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಮೋಹಿನಿ ಕೃಷ್ಣ ಕೇಳಯ್ಯ ಬಿನ್ನಪ ॥ ಕರ್ಮವಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷವುಂಟೆ ಇನ್ನು ಕರ್ಮ ಮೋಕ್ಷದ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಬೀಜವಲ್ಲೆ ॥ ಪ । ಯುದ್ಧ ಕರ್ಮವ ಮಾಡೋ ಪಾಂಡವ ರಣ ತಾಂಡವ । ವೈರಿ ಷಂಢನೆಂಬುವ । ಜನರೆಲ್ಲ ಮಾಳ್ಪರೋ ನಿನ್ನ ನೋಡಿ ಮತ್ತೆನ್ನ ನೋಡಿ । ನೋಡಿದರ ನೀ ಬೇಡಿ । ಎನಗ್ಯಾಕೆ ಪೇಳಯ್ಯ ಜನಕರ್ಮ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಧರ್ಮ । ನಷ್ಟವಾಗುವದು ಧರ್ಮ । ಅರ್ಪಿಸು ಎನ್ನಲ್ಲಿ ಸರ್ವವು ಬಿಟ್ಟು ಗರ್ವವು । ತಿಳಿ ಎನ್ನೊಳು ಸರ್ವವು ॥೪॥ ಶ್ಲೋ । ಯೋಗ ಸನ್ಯಾಸ ಎರಡು ಮುಕ್ತಿಗೆ ದೃಢವು ಭೋಗವರ್ಜಿತ ಕೀಳು ಸನ್ಯಾಸಿಯಿರವು । ಹೇಗೆ ಪದ್ಮಕೆ ವಾರಿಯ ಲೇಪವಿಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಭಕ್ತಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಇಲ್ಲ ॥ ಪ । ಅಜನಲ್ಲಿ ದ್ವಿಜನಲ್ಲಿ ಗಜದಲ್ಲಿ ಸಮನಾನಲ್ಲಿ । ಭಜಿಪರ ಮನದಲ್ಲಿ ಮನಸು ಯಾರ ಜೀವಕೆ ಬಂದು ಇತ್ತ ಬಾರೆಂದು । ಮತ್ತೆ ವೈರಿ ದಾರೆಂದು । ಲೋಷ್ಠ ಕಾಂಚನ ನೋಡು ಸಮಮಾಡಿ ಆಸನ ಹೂಡಿ । ನಾಸಿಕ ತುದಿ ನೋಡಿ । ಧ್ಯಾನ ಮಾಡು ಹರಿ ಅಲ್ಲಿಹ ಅವನಲ್ಲಿಹ । ಯೋಗ ಸನ್ನಿಹಿತನವನೇ ಶ್ಲೋ । ಯಾರ ಭಕ್ತಿಯು ಎನ್ನ ಪಾದಾಬ್ಜದಲ್ಲಿ ಘೋರ ಸಂಸಾರ ಯಾತನೆ ಅವರಿಗೆಲ್ಲಿ । ಶರೀರವೇ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂತೆಂದು ತಿಳಿಯೋ । ಮರಿಯದೆ ಕ್ಷೆತಜ್ಞನೆಂದನ್ನ ತಿಳಿಯೋ । ಪ । ಶರೀರದೊಳಗಿದ್ದು ಪಾಪಿಲ್ಲ ದುಃಖಲೇಪಿಲ್ಲ । ಆಕಾಶವು ಎಲ್ಲಾ । ಯಾತರಿಂದುಟ್ಟಿತ್ತು ಈ ಗುಣ ಮೂರು ಸದ್ಗುಣ । ಕೇಳಯ್ಯ ಫಲ್ಗುಣ । ಸುಖದುಃಖ ಸಮಮಾಡಿ ನೋಡಿ ನೀ । ಈಡ್ಯಾಡು ನೀ । ಬ್ರಹ್ಮನ ನೋಡು ನೀ । ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ತೇಜ ನನದಯ್ಯ ಗುಡಾಕೇಶಯ್ಯ । ಅನ್ನ ಪಚನ ನನ್ನದಯ್ಯ ॥೬॥ ಶ್ಲೋ । ನಾನೇ ಉತ್ತಮ ಮನಸು ಎನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾಡೋ ಜ್ಞಾನ ಅಜ್ಞಾನ ಪೇಳುವೆ ತಿಳಿದು ನೋಡೋ । ಜ್ಞಾನ ದುರ್ಲಭ ಅವರ ಭಕ್ತಿಗಳಂತೆ ನಾನು ಕೊಡುವೆನು ಫಲವ ಮನಸು ಬಂದಂತೆ ॥ ಪ । ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ ದೇಹ ಬಿಡುವರೋ ನನ್ನ ಪಡೆವರೋ । ಬಲು ಭಕ್ತಿ ಮಾಡುವರೋ । ಅನಂತ ಚೇತನ ಸುಳಿವೆನು ಹರಿ ಸುಲಭನು । ಮತ್ತೆ ಜನನವಿಲ್ಲವಗೆ । ಎನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗಿಲ್ಲ ನಾಶವು ಸ್ವರ್ಗದಾಶವು । ಬಿಟ್ಟು ಚರಣ ಭಕುತಿಯ ॥೭॥ ಶ್ಲೋ । ಕೃಷ್ಣ ತೋರಿಸು ನಿನ್ನ ವಿಭೂತಿ ರೂಪ । ಇಷ್ಟ ಪೂರ್ತಿಯು ಆಗಲೊ ಎನಗೆ ಶ್ರೀಪ । ರಾಮ ನಾನಯ್ಯ ರಾಜರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೋಮ ನಾನಯ್ಯ ತಾರಕ

ಮಂಡಲದಲಿ ॥ ಪ । ಅಕ್ಷರದೊಳಗೆ ಅಕಾರನು ಗುಣಸಾರನು । ಪಕ್ಷಿಗಳಲಿ ನಾನು ಗರುಡನು । ಸಕಲ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತನದಲಿ । ಎನ್ನ ರೂಪ ತಿಳಿಯಲ್ಲಿ । ತೋರಿಸೋ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಿನ್ನ ರೂಪ ನಾನಾ ರೂಪ । ಅರ್ಜುನ ನೋಡೋ ರೂಪ । ಕಂಡನು ತನ್ನನ್ನು ಸಹಿತದಿ ಹರಿ ದೇಹದಿ । ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ॥ ೮ ॥ ಶ್ಲೋ । ಕ್ಷರ ಅಕ್ಷರ ಎರಡಕ್ಕೂ ಉತ್ತಮನು ನಾನು । ಘೋರ ನರಕದ ಲೋಭ ಕಾಮನು ನಾನು । ಸಾರ ದಾನವು ಸಜ್ಜನರ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಭೂರಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ನೀಡೋ ಸತ್ಪಾತ್ರರಲ್ಲಿ ॥ ಪ । ಸರ್ವ ದಾನದಕಿಂತ ಎನಭಕ್ತಿ ಕೇಳೋ ಭೂಶಕ್ತಿ । ಮಾಡಯ್ಯ ವಿರಕ್ತಿ । ಕೃಷ್ಣ ಹರಣವಾಯ್ತು ನಿನ್ನಿಂದ ಮೋಹ ಎನ್ನಿಂದ । ಬಹು ಸುವಾಕ್ಯದಿಂದ । ಕೃಷ್ಣ ಭೀಮಾನುಜರ ಸಂವಾದ ಮಹ ಸುಖಪ್ರದ । ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಕೇಳಿದ । ಬಲ್ಲೆನು ವ್ಯಾಸರ ದಯದಿಂದ ಮನಸಿನಿಂದ । ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲೇ ಜಯವೆಂದ ॥೯॥

★ ★ ★ ★

ನಾರಾಯಣವರ್ಮ

ರಾಗ : ಶಂಕರಾಭರಣ **ಧ್ರುವತಾಳ**

ಶ್ರೀನಾರಾಯಣವರ್ಮ, ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ದೇಶಕಾಲ, ನಿಯಾಮಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ರೂಪ, ಚಿಂತನೆ, ಕಾಲೋಪಾಸನೆ, ಧ್ಯಾನ ರಕ್ಷಿಸುವ ಭಕ್ತರ ನಾನಾ ರೂಪದಿಂದ । ಅಕ್ಷರ ಪುರುಷ ರಮಣ ಕರುಣಾಂಬುಧಿ । ಅಕ್ಷಿ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಭಕ್ತರ । ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುವ ಉಕ್ಕುತಗ್ಗಿಸುವ । ಈಕ್ಷಿಸುತಿಪ್ಪನು ಒಳಗೆ ಹೊರಗಿದ್ದು ಬಿಡದೆ । ದೀಕ್ಷಬದ್ಧನಾಗಿ ದೀನಬಂಧು । ಅಕ್ಷಯ ಕೊಡುತಲಿ ಆವಾವಕಾಲಕ್ಕೆ । ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನ ಮಾಡಿಸುತ್ತ । ಲಕ್ಷಣ ಮೂರುತಿ ಕೇವಲ ನಂಬಿದವರು । ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಜನರ ನಡುವೆ ಇರಲು । ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಹಿತ ಬಂದು ಕಾವಾನು ಆಪದ್ಧರ್ಮ । ರಕ್ಷಕನೆಂಬೊ ಬಿರುದು ಕೂಗುತಿದಕೋ । ಭಿಕ್ಷುಕ ಭಾಗ್ಯವಂತನೆಂಬೊ ವೈಷಮ್ಯವಿಲ್ಲಾ । ಲಕ್ಷ ಇಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಡನೋ । ವಕ್ಷಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಒದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ । ಉಪೇಕ್ಷ ಮಾಡದಲೆ ಮನ್ನಿಸಿದ ನೋಡು । ಈ ಕ್ಷಿತಿ ಮಧ್ಯದಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ದೈವವುಂಟೆ । ತ್ರ್ಯಕ್ಷ ಜನಕ ಮೊದಲಾದವರು । ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಕರವ ಜೋಡಿಸಿ । ಅಪೇಕ್ಷದಿಂದಲೆ ಸ್ತುತಿಸಿ ಬೆಂಡಾಹರೋ । ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಹರಿಯ ಕಾಣಬೇಕೆನೆ ಪ್ರ । ತ್ರ್ಯಕ್ಷ ಸೋಮನ ಶ್ರುತಿಯಲಿ ಕಾಣಿರೊ । ವೃಕ್ಷ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮ ನಾಲ್ಕು ಎಂಭತ್ತು ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಚಕ್ರದಂತೆ । ಚಕ್ಷುಲವನೋಟದಿಂದ

ಬೊಮ್ಮಾಂಡಾವರ್ಣ ಮಹಾ । ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಮೇತ ಸದಾ ಸರಸರಗಿದ್ದಾನೆ । ಆಕ್ಷಣದಿಂದಲಿ ತೃಣಮಾಯಾರಂದದಿ ಪ । ರೋಕ್ಷ ತಾನಾಗಿ ಇನಿತು ತಿರುಗಿಸುವ । ಕುಕ್ಷಿಗೋಸುಗವಲ್ಲ ಸರ್ವ ಸ್ವಾಂತತ್ರ್ಯ ನಿತ್ಯ । ದಕ್ಷಕ ಸುಖ ಸಂಪೂರ್ಣ ಇಂಥವರನ್ನ । ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ತಾಹನೇನೊ ಸ್ವರತಾ ನಿರ್ದೋಕಷಮಣಿ । ಆಕ್ಷೀಣ ಬಲವಂತ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಾ । ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಸ್ವಭಾವ ಕಾಲಾದಿಯಲ್ಲೀ ಸಮ । ಕಕ್ಷಿಗಳಿಲ್ಲ ಕಾಣೊ ಚಿಂತಿಸಿದರು । ನಕ್ಷತ್ರ ಗಣ ಪುಲಿನರಾಶೀ ಪರಾಗ ಸಂಖ್ಯ । ನೀಕ್ಷಿಸಿ ಎಣಿಸಬಹುದೋ ಇದು ತೀರದು । ಸಾಕ್ಷಿಪ್ರೇರಕ ಕರ್ತಕಾರಯಿತ ಅನಾದಿಯಿಂದ । ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದೊಳು ಮಹಾತ್ಮ ತರದೀ । ಪಕ್ಷಿನಾಮಕದೇವ ವಾಸವಾಗಿಪ್ಪ ವಿಶ್ವ । ಚಕ್ಷು ನಾರಾಯಣಾ ಬಿಂಬವ್ಯಾಪ್ತಿ । ದಕ್ಷಿಣಾದೇವಿ ರಮಣ ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲ ಬಲು । ಪಕ್ಷಪಾತಿ ಕಾಣೊ ಒಮ್ಮೆ ನೆನಸಿದರೂ ॥೧॥

ಮಟ್ಟತಾಳ

ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಮನ ಅಟವ್ಯ ನರಸಿಂಹ । ಜಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯಗಗನದಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾ । ಕುಲಗಿರಿಯಲ್ಲಿಪರಶುರಾಮನು ಮಾರ್ಗ । ದಲಿ ಭೂವರಾಹಾತ್ಮಾ ಬಲು ಪ್ರವಾಸದಲಿ। ಸಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತಾಗ್ರಜ ಜಾನಕಿಪತಿ ರಾಮಾ । ತಿಳಿವದು ಈ ವಿಧದಿ ರಕ್ಷಕ ಮೂರ್ತಿಗಳ। ಬಲಮರ್ದನಿ ಪಾದ ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲರೇಯ । ಒಲಿದು ಸಂಗಡಿಲಿದ್ದು ಸುಖವೇ ಕೊಡುತಿಪ್ಪಾ ॥೨॥

ತ್ರಿವಿಡಿತಾಳ

ಮತ್ತೆ ನಿಖಿಳಾ ಪ್ರಮಾದ ರಕ್ಷಕ ಶುಭ । ಮೂರ್ತಿ ನಾರಾಯಣಾತ್ಮಕನೋ । ನ್ಮತ್ತವೂನ್ಮಾದಹ್ರಾಸಕನೇ ನರನಾಮಕಸ್ವಾಮಿ । ದತ್ತನೂ ಆ ಯೋಗದ್ರಕ್ಷಕನಾಗಿಪ್ಪಾ । ಮೊತ್ತ ಕರ್ಮಾಕರ್ಮ ಬಂಧಮೋಚಕ ಕಪಿಲಾತ್ಮಕ ಸ । ನತ್ಕುಮಾರನು ಯೋಗ್ಯತಾವ ಕಾಮಕೆ ಇನ್ನೂ (ತಾಪಸಕಾಮ ಎನ್ನು) । ಭೃತ್ಯಧರ್ಮವೇ ಮರದು ಪತಿದೇವ ಹೇಳನ ಕೃತ್ತಿಗೆ ಹಯಗ್ರೀವ ಪಾಲಿಸುತಿಪ್ಪನು । ತತ್ವೇಶರ ಕೂಡ ಅರ್ಚನೆಮಾಡದೆ ಹರಿಗೆ । ತುತ್ತು ಈಯದೆ ಲಕ್ಷಣ ಕರ್ಮ ಸ್ಮರಣರ । ಹಿತ್ತವಾಗಿದ್ದ ಪೂಜೆಯಾ ದೋಷಹ ಮಹಿದಾ। ಸಾತ್ಮಕ ಹರಿಯೆನ್ನು ಅಶೇಷ ನಿರಯವಾ । ಉತ್ತರಿಸುವಾ ಕೂರ್ಮ ಧನ್ವಂತರಿದೇವಾ । ಪತ್ಯ ರಕ್ಷಕಾ ದ್ವಂದ್ವಾಭಯ ಪರಿಹಾರಕ । ಕೀರ್ತಿ ಪುರುಷ ಋಷಭ ಯಜ್ಞಕೃತಫಲದಲ್ಲಿ । ನಿತ್ಯ ಯಜ್ಞಾತ್ಮಕ ಸುರನಾಯಕಾ । ವೃತ್ತಿ ಕ್ರೋಧಾವೇಶ ಕಳೆವ ಬಲಭದ್ರಾತ್ಮಕಾ । ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನೋ ಪರಮಾತ್ಮನೋ । ಸತ್ಯವತೀಸೂನು ಸಂಪ್ರಮೋಹ ಬಿಡಿಪಾ ।

ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಂಗವ ಹರಿಸುವ ಬುದ್ಧಿ । ಚಿತ್ತಾದಿಯಲಿ ಕಲಿಯ ಕಲ್ಮಷವಿರೆ ನು । ಗೊತ್ತುವಾ ಕಲ್ಕಿರೂಪವೆನಿಸಿ । ಸತ್ಯಾಪರಾಮಣ್ಯ (ಯಣ)ಸ್ವಾಮಿ ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲ ಸ । ರ್ವತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಅಘನಾಶಮಾಡುವಾ ॥೩॥

ಅಟ್ಟತಾಳ

ಪದ ಜಾನು ಉರು ರಕ್ಷಕ ಅಜಾ ಅಣಿಮಾಯಜ್ಞ । ಮೃದುಕಟಿ ಅಚ್ಯುತಾ ಜಠರಾ ಹಯಗ್ರೀವಾ । ಪದುಮನಾಭ ನಾಭಿ ಗುಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯನಿರುದ್ಧಾ । ಹೃದಯ ವಕ್ಷಸ್ಥಳ ಕೇಶವಾ ಈಶಾನಾ । ಇದೇ ಸಿದ್ಧಾಕರ ಸ್ವ ಆತ್ಮ (ಕಂಠಸ್ವಾತ್ಮಕ) ಭುಜೆ ವಿಷ್ಣು । ವದನ ಉರುಕ್ರಮಾ ಶ್ರೋತ್ರ ಈಶ್ವರನೆನ್ನು । ಎದುರಿಗೆ ಚಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಪೃಷ್ಠ ಭಾಗಕ್ಕೆ । ಗದಾಧರ ಪಾರ್ಶ್ವಕ್ಕೆ ಧನುರ್ಧಾರಿ ಕಾಣೊ । ತದುಪರಿ ಉಪೇಂದ್ರ ಕ್ಷಿತಿಗೆ ತಾ ರಕ್ಷನೋ । ಮುದದಿಂದಲಿ ಸಮಾ ಅಂತಿಗೆ ಹಲಧರಾ । ಒದಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಹೃಷಿಕೇಶ । ಸದಮಲ ಪ್ರಾಣಚಿತ್ತಾ । ಮನೋಬುದ್ಧಿಗೆ । ಪದುಮೇಶ ನಾರಾಯಣ ದೇವ ಶ್ವೇ । ತದ್ವೀಪದವಾಸಿ ಯೋಗೇಶ್ವರ ಪೃಶ್ನಿಗರ್ಭ (ಪ್ರಶನಿಗರ್ಭ) ಇದೇ ಸತ್ಯವೆನ್ನಿ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಪರಶುರಾಮಾ । ಪದೋಪದಿಗೆ ಕ್ರೀಡಾ ಶಯನಾವ್ರಜಾಸಿನಾ । ವಿಧಕ್ಕೆ ಗೋವಿಂದ ಮಾಧವ ವೈಕುಂಠ ಶ್ರೀಪತಿ । ಪದಪ್ರದಾತಾ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲ ಸ । ನ್ನಿಧಿಯಾಗಿ ಇರುತಿಪ್ಪಾ ಆನಂದ ಕೊಡುತಲಿ ॥೪॥

ಆದಿತಾಳ

ಮುನ್ನೆ ಕೇಳುವದು ಭೋಕ್ತಾ ರಕ್ಷಕ ಯಜ್ಞಭೋಕ್ತ । ಉನ್ಮಾದ ಅಪಸ್ಮಾರ ಅರ್ಭಕ ಗೃಹಾ ಯಾತೂ । ಧಾನ್ಯ ಕೂಷ್ಮಾಂಡ ಭೂತಪ್ರೇತ ಪೈಶಾಚಿ ಡಾಕಿಣ್ಯ ಶಾಕಿನಿ ದೇಹ ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ । ಭಿನ್ನಾ ದುಸ್ವಪ್ನ ದುಷ್ಟ ಮೋಹೋತ್ಪಾತಾ ಬಾಲ ಯೌ । ವನ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ವಿಡಿದು ನಾನಾ ಭಯ ವಿಚಿತ್ರಾ । ಘನ್ನವಾಗಿ ಬಂದರೆ ವಿಶ್ವನಾಮಕನ । ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಿಸುವುದು ಯಮನೇಮನದಿಂದ । ಇನ್ನು ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸುಲಭ ಮಾರ್ಗವೆ ಉಂಟು । ಅನಂತರೂಪಗಳು ಸರ್ವತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪವು । ಇನಿತು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಇದರೊಳಗಾವ ಒದಗೆ । ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು ಸ್ಮರಿಸೆ ನಿರ್ಭಯವೋ । ಧನ್ಯ ನಾಗಲೊ ಜೀವಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಂಡಾಡಿ । ಪುಣ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸು ಅರಿಷ್ಟ ಪೋಗಾಡು । ಸಣ್ಣೋಪಾಯವೆ ಉಂಟು ಒಂದೆರಡು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು । ಭಿನ್ನ ಆರೇಳು ಎಂಟು ಒಂಭತ್ತು ಈರೈದು । ಹನ್ನೊಂದು ಹನ್ನೆರಡು ಈ ಪ್ರಕಾರವೆ ಹರಿಯಾ । ಉನ್ನತ ಪ್ರೇರಣೆ ಸ್ವಾಮಿತ್ವ ತಿಳಿಯಬೇಕು ।

ತಿನ್ನಲಾಗಿ ಮೇಲಿದ್ದರಸ ಪೋದ ಮಾವಿನ । ಹಣ್ಣಿನಂದದಿ ಎಲ್ಲ ಅನುಭವ ನೋಡಿಕೊಳಿರಿ । ಮನ್ನಿಸಿ ಓದಿ ಕೇಳಿ ಲಾಲಿಸಿದವರಿಗೆ । ಇನಿತು ಆಗುವದು ದೀಪದಿಂದಲಿ ದೀಪವ । ಬಿನ್ನಾಣದಲಿ ಪಚ್ಚಿಕ್ಕೊಂಡು ಪೋದಂತೆ ಇದು । ಪುಣ್ಯ ತಂದುಕೊಡುವದು ಹರಿಕಥಾಮೃತ ನಿತ್ಯ । ಪೂರ್ಣ ಗುಣಾರ್ಣವ ಹರಿ ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲ। ತನ್ನ ತೋರಿಸಿ ತನ್ನ ಪದವಿಯ (ನೀವಾ) ಕೊಡುವಾ ॥೫॥ ಭಗವನ್ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ । ಅಘ ನಿರ್ಲೇಪನಾಗು ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲ ಪೊಳಿವಾ ॥ ೬ ॥

★ ★ ★ ★

ನಾರಾಯಣವರ್ಮ

ಜಲದಲ್ಲಿ ಮಚ್ಛಾವತಾರನಾಗಿ । ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ವಾಮನನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯ ನಮ್ಮನೆನೆಪರಾ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು । ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವರಾಹನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು । ಭಯವಾದಲ್ಲಿ ನಾರಸಿಂಹನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯ ನಮ್ಮನ್ನಿವು ॥ ಅಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ನಲನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು । ಅಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನಾಗಿ ಕರ್ಮಬಂಧನ ಗಳಾ ಕಳೆದು ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯಾ । ನಮ್ಮ ಕಪಿಲ ಮೂರುತಿಯಾಗಿ । ಕಾಮ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮಾರನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು । ದುರ್ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಯಗ್ರೀವನಾಗಿ ಅನ್ಯ ದೇವತಾ ಭಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯಾ । ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವ ಮೂರುತಿಯಾಗಿ । ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೂರ್ಮನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು । ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧನ್ವಂತರಿಯಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನದು ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯಾ ನಮ್ಮ ಮಹಿದಾಸ ಮೂರುತಿಯಾಗಿ । ಪಾಖಂಡ ಮತದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು । ಅಕ್ರೋಧ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮನಾಗಿ । ಅಜ್ಞಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯಾ ನಮ್ಮ ವೇದವ್ಯಾಸ ಮೂರುತಿಯಾಗಿ ಅನಿತ್ಯ ಫಲಗಳಿಂದ ವೃಷಭನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು । ಅನ್ಯಮತ ದೋಷಹರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಕಲಿಯುಗದ ಕಲ್ಮಷ ಕಳೆದು ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯಾ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಕಿ ಮೂರುತಿಯಾಗಿ । ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇಶವ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಿಸು ಸಂಗಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದನಾಗಿ । ಪರಾಣ್ಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯಾ ನಮ್ಮ ನಾರಾಯಣನಾಗಿ । ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಿಸು । ಅಪರಾಹ್ಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಧುಸೂದನನಾಗಿ । ಸಾಯಾನ್ಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯ । ನಮ್ಮ ಮಾಧವನಾಗಿ । ನಿಶಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮನಾಭ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಿಸು। ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೃಷಿಕೇಶನಾಗಿ । ಅಪರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸ ಮೂರುತಿಯಾಗಿ ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನಾರ್ದನ ನಮ್ಮನ್ನಿವು ॥ ಸರ್ವಕಾಲವ ಸಂಧಿಸಿ ಹರಿ ಚಕ್ರವೇ, ನಿಮ್ಮ ಅತಿಜಾಲ ಪ್ರಭೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ

ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಂಗವ ಹರಿಸುವ ಬುದ್ಧಿ । ಚಿತ್ತಾದಿಯಲಿ ಕಲಿಯ ಕಲ್ಮಷವಿರೆ ನು । ಗೊತ್ತುವಾ ಕಲ್ಕಿರೂಪವೆನಿಸಿ । ಸತ್ಯಾಪರಾಮಣ್ಯ (ಯಣ)ಸ್ವಾಮಿ ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲ ಸ । ರ್ವತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಅಘನಾಶಮಾಡುವಾ ॥೩॥

ಅಟ್ಟತಾಳ

ಪದ ಜಾನು ಉರು ರಕ್ಷಕ ಅಜಾ ಅಣಿಮಾಯಜ್ಞ । ಮೃದುಕಟಿ ಅಚ್ಯುತಾ ಜಠರಾ ಹಯಗ್ರೀವಾ । ಪದುಮನಾಭ ನಾಭಿ ಗುಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯನಿರುದ್ಧಾ । ಹೃದಯ ವಕ್ಷಸ್ಥಳ ಕೇಶವಾ ಈಶಾನಾ । ಇದೇ ಸಿದ್ಧಾಕರ ಸ್ವ ಆತ್ಮ (ಕಂಠಸ್ವಾತ್ಮಕ) ಭುಜೆ ವಿಷ್ಣು । ವದನ ಉರುಕ್ರಮಾ ಶ್ರೋತ್ರ ಈಶ್ವರನೆನ್ನು । ಎದುರಿಗೆ ಚಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಪೃಷ್ಠ ಭಾಗಕ್ಕೆ । ಗದಾಧರ ಪಾರ್ಶ್ವಕ್ಕೆ ಧನುರ್ಧಾರಿ ಕಾಣೊ । ತದುಪರಿ ಉಪೇಂದ್ರ ಕ್ಷಿತಿಗೆ ತಾ ರಕ್ಷನೋ । ಮುದದಿಂದಲಿ ಸಮಾ ಅಂತಿಗೆ ಹಲಧರಾ । ಒದಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಹೃಷಿಕೇಶ । ಸದಮಲ ಪ್ರಾಣಚಿತ್ತಾ । ಮನೋಬುದ್ಧಿಗೆ । ಪದುಮೇಶ ನಾರಾಯಣ ದೇವ ಶ್ವೇ । ತದ್ವೀಪದವಾಸಿ ಯೋಗೇಶ್ವರ ಪೃಶ್ನಿಗರ್ಭ (ಪ್ರಶನಿಗರ್ಭ) ಇದೇ ಸತ್ಯವೆನ್ನಿ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಪರಶುರಾಮಾ । ಪದೋಪದಿಗೆ ಕ್ರೀಡಾ ಶಯನಾವ್ರಜಾಸಿನಾ । ವಿಧಕ್ಕೆ ಗೋವಿಂದ ಮಾಧವ ವೈಕುಂಠ ಶ್ರೀಪತಿ । ಪದಪ್ರದಾತಾ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲ ಸ । ನ್ನಿಧಿಯಾಗಿ ಇರುತಿಪ್ಪಾ ಆನಂದ ಕೊಡುತಲಿ ॥೪॥

ಆದಿತಾಳ

ಮುನ್ನೆ ಕೇಳುವದು ಭೋಕ್ತಾ ರಕ್ಷಕ ಯಜ್ಞಭೋಕ್ತ । ಉನ್ಮಾದ ಅಪಸ್ಮಾರ ಅರ್ಭಕ ಗೃಹಾ ಯಾತೂ । ಧಾನ್ಯ ಕೂಷ್ಮಾಂಡ ಭೂತಪ್ರೇತ ಪೈಶಾಚಿ ಡಾಕಿಣ್ಯಾ ಶಾಕಿನಿ ದೇಹ ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ । ಭಿನ್ನಾ ದುಸ್ವಪ್ನ ದುಷ್ಟ ಮೋಹೋತ್ಪಾತಾ ಬಾಲ ಯೌ । ವನ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ವಿಡಿದು ನಾನಾ ಭಯ ವಿಚಿತ್ರಾ । ಘನ್ನವಾಗಿ ಬಂದರೆ ವಿಶ್ವನಾಮಕನ । ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಿಸುವುದು ಯಮನೇಮನದಿಂದ । ಇನ್ನು ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸುಲಭ ಮಾರ್ಗವೆ ಉಂಟು । ಅನಂತರೂಪಗಳು ಸರ್ವತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪವು । ಇನಿತು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಇದರೊಳಗಾವ ಒದಗೆ । ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು ಸ್ಮರಿಸೆ ನಿರ್ಭಯವೋ । ಧನ್ಯ ನಾಗಲೊ ಜೀವಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಂಡಾಡಿ । ಪುಣ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸು ಅರಿಷ್ಟ ಪೋಗಾಡು । ಸಣ್ಣೋಪಾಯವೆ ಉಂಟು ಒಂದೆರಡು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು । ಭಿನ್ನ ಆರೇಳು ಎಂಟು ಒಂಭತ್ತು ಈರೈದು । ಹನ್ನೊಂದು ಹನ್ನೆರಡು ಈ ಪ್ರಕಾರವೆ ಹರಿಯಾ । ಉನ್ನತ ಪ್ರೇರಣೆ ಸ್ವಾಮಿತ್ವ ತಿಳಿಯಬೇಕು ।

ತಿನ್ನಲಾಗಿ ಮೇಲಿದ್ದರಸ ಪೋದ ಮಾವಿನ । ಹಣ್ಣಿನಂದದಿ ಎಲ್ಲ ಅನುಭವ ನೋಡಿಕೊಳಿರಿ । ಮನ್ನಿಸಿ ಓದಿ ಕೇಳಿ ಲಾಲಿಸಿದವರಿಗೆ । ಇನಿತು ಆಗುವದು ದೀಪದಿಂದಲಿ ದೀಪವ । ಬಿನ್ನಾಣದಲಿ ಪಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಪೋದಂತೆ ಇದು । ಪುಣ್ಯ ತಂದುಕೊಡುವದು ಹರಿಕಥಾಮೃತ ನಿತ್ಯ । ಪೂರ್ಣ ಗುಣಾರ್ಣವ ಹರಿ ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲ। ತನ್ನ ತೋರಿಸಿ ತನ್ನ ಪದವಿಯ (ನೀವಾ) ಕೊಡುವಾ ॥೫॥ ಭಗವನ್ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ । ಅಘ ನಿರ್ಲೇಪನಾಗು ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲ ಪೊಳಿವಾ ॥ ೬ ॥

★ ★ ★ ★

ನಾರಾಯಣವರ್ಮ

ಜಲದಲ್ಲಿ ಮಚ್ಛಾವತಾರನಾಗಿ । ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ವಾಮನನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯ ನಮ್ಮನೆಪರಾ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು । ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವರಾಹನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು । ಭಯವಾದಲ್ಲಿ ನಾರಸಿಂಹನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯ ನಮ್ಮನ್ನಿವು ॥ ಅಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ನಲನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು । ಅಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನಾಗಿ ಕರ್ಮಬಂಧನ ಗಳಾ ಕಳೆದು ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯಾ । ನಮ್ಮ ಕಪಿಲ ಮೂರುತಿಯಾಗಿ । ಕಾಮ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮಾರನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು । ದುರ್ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಯಗ್ರೀವನಾಗಿ ಅನ್ಯ ದೇವತಾ ಭಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯಾ । ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವ ಮೂರುತಿಯಾಗಿ । ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೂರ್ಮನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು । ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧನ್ವಂತರಿಯಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನದು ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯಾ ನಮ್ಮ ಮಹಿದಾಸ ಮೂರುತಿಯಾಗಿ । ಪಾಖಂಡ ಮತದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು । ಅಕ್ರೋಧ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮನಾಗಿ । ಅಜ್ಞಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯಾ ನಮ್ಮ ವೇದವ್ಯಾಸ ಮೂರುತಿಯಾಗಿ ಅನಿತ್ಯ ಫಲಗಳಿಂದ ವೃಷಭನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು । ಅನ್ಯಮತ ದೋಷಹರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಕಲಿಯುಗದ ಕಲ್ಮಷ ಕಳೆದು ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯಾ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಕಿ ಮೂರುತಿಯಾಗಿ । ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇಶವ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಿಸು ಸಂಗಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದನಾಗಿ । ಪರಾಣ್ಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯಾ ನಮ್ಮ ನಾರಾಯಣನಾಗಿ । ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಿಸು । ಅಪರಾಹ್ಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಧುಸೂದನನಾಗಿ । ಸಾಯಾನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಯ್ಯ । ನಮ್ಮ ಮಾಧವನಾಗಿ । ನಿಶಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮನಾಭ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಿಸು। ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೃಷಿಕೇಶನಾಗಿ । ಅಪರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸ ಮೂರುತಿಯಾಗಿ ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನಾರ್ದನ ನಮ್ಮನ್ನಿವು ॥ ಸರ್ವಕಾಲವ ಸಂಧಿಸಿ ಹರಿ ಚಕ್ರವೇ, ನಿಮ್ಮ ಅತಿಜಾಲ ಪ್ರಭೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ

ಬೇಗ ಸುಡು ವೈರಿಗಳ ಸೈನ್ಯವನ್ನು, ವಿಷ್ಣು ವಾಯು ಒಡಗೂಡಿ ತೃಣವ ಸುಡುವಂತೆ. ವಿಷ್ಣು ಶಂಖವೇ, ನಿಮ್ಮ ಧನಿ ದುರಿದು ಎದು ರಾಕ್ಷಸರಾ ಎಡೆಗೂಡಿಸಿ, ಭಯ ಬಿಡಿಸಿ, ಲಯವು ಮಾಡಿ, ವಿಭೂತಿ ಗಂಧರ್ವರಾ ಪುಷ್ಟಾಂಡ ಓಡಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಲಹಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಮಾಡಿದೆ. ಶತಚಂದ್ರಪ್ರಭೆಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಹಲಗೆಯೂ, ನಮ್ಮ ಅತಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ವೈರಿಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಬಾರದಂತೆ ಮಾಡಿ, ತೋರುವಾ ನಿಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ತೇಜವನೆಂಬೆನು, ಸಾಮವೇದಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಗರುಡವನು ಏರಿ ವಿಷ್ಣು ಮುಕ್ತಾಭರಣ ಕೌಸ್ತುಭಾಭರಣ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಅವತಾರ ಮೂರುತಿಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿ ಎದ್ದು ರಕ್ಷಿಸಲಿ, ಸರ್ವ ದುರಿತಗಳೆಲ್ಲ ಅಂಜಿ ಓಡುತಿಹವು.

ಈ ಪರಿಯಿಂದ ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ಒಳ ಹೊರಗೆ ವ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿದ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮದ್ ಗುರುವಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ.

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

★ ★ ★ ★

ನರಸಿಂಹ ಸುಳಾದಿ

ಧ್ರುವತಾಳ

ದುರಿತವನಕುಠಾರಿ ದುರ್ಜನ ಕುಲವೈರಿ ಶರಣಾಗತವಜ್ರಪಂಜರ ಕುಂಜರ ವರಸಂರಕ್ಷಕ ಜನ್ಮಮರಣರಹಿತ, ಮಹಿತ, ಪರಮಕರುಣಾಸಿಂಧು, ಭಕುತಬಂಧು ಸ್ವರತ ಸ್ವತಂತ್ರ ಜಗದ್ಭರಿತ ಚಿತ್ಸುಖಪೂರ್ಣ ಹರಿಯೇ ! ಕ್ಷರಾಕ್ಷರಪುರುಷೋತ್ತಮ ಉರುಗಾಯ ವೈಕುಂಠವರಮಂದಿರ ಚಂದಿರ ತರಣಿಕೋಟಿಸಂಕಾಶ, ವಿಮಲಕೇಶ ಧುರದೊಳಗರ್ಜುನನ ತುರಗ ನಡೆಸಿದ ಸಂ-ಗರ ಭಯಂಕರ ಲೋಕೈಕವೀರ ನರಸಿಂಹ! ನಿನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಬೆ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕ ದಾಸಗೆ ಬಂದ ಭಯವ ಪರಿಹರಿಸಿ ಸೌಖ್ಯವ ಕರುಣಿಸು ದಯದಿಂದ ಸರುವರಂತರ್ಯಾಮಿ ಲೋಕಸ್ವಾಮಿ ಸ್ಮರಣೆಮಾತ್ರದಿ ಅಜಾಮಿಳಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನಿತ್ತೆ ಅರಿದೆನೋ ನೀನೀಗ ಪೊರೆವುದೆಮ್ಮ ಸುರವಕಾಮದ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲ! ಭಕ್ತ ಪರಿಪಾಲಕನೆಂಬ ಬಿರುದು ನಿನ್ನದಲ್ಲವೇ ॥೧॥

ಮಟ್ಟತಾಳ

ವಿಧಿಪಿತ ನೀನಲ್ಲದೆ ನಿಧಿಪತಿಗಳು ಉಂಟೇ? ಸದನನಾಗಿ ಇಪ್ಪೆ ನಿನ್ನ ದಾಸರಿಗಾಗಿ ಮಧುಸೂದನ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲರೇಯ ನಿಧನನೆನಿಸಿಕೊಂಡೆ ನಿನ್ನ ದ್ವೇಷಿಗಳಿಗೆ ॥೨॥

ರೂಪಕತಾಳ

ಮೂರು ಲೋಕಸ್ವಾಮಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಸುಖಪೂರ್ಣ ಪ್ರೇರಕ ಸಾಕ್ಷಿ ಕಾರಣಕಾರ್ಯ ದೋಷಾತಿ-ದೂರ ಸದ್ಗುಣಸಾಂದ್ರ ಸಜ್ಜನಾಂಬುಧಿಚಂದ್ರ ಸಾರಕರ್ತ ಜಗಕೆ ನೀನಿರೆ ಎಮ್ಮ ಮನೋರಥ ಸಲಿಸುವುದೇನಸಾಧ್ಯವೋ ನಿನಗೆ? ಕ್ರೂರ ಮಾನವರ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದ ಗುರು ಮಾರುತನಿಂದತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನೀ ರಕ್ಷಿಸೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆ ಭಕ್ತಗೆ ಭೂರಿ ಸಾರ ಭಾಗ್ಯವನಿತ್ತು ಕೃಪೆಮಾಡು ಅನುದಿನ ಶೂರ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲ ನೀನಲ್ಲದಿ ನ್ನಾರು ಭಕ್ತರ ಕಾವ ಕರುಣಿಗಳು ಜನಗದಿ ॥೩॥

ಝಂಪೆತಾಳ

ಪಿತನಿಂದ ನೊಂದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನು ಕಾಯ್ದು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬಂದ ಭಯವ ಪರಿಹರಿಸಿದೆ ದ್ರೌಪತಿಯ ಮೊರೆ ಕೇಳಿ ದಿವ್ಯಾಂಬರವ ಕರುಣಿಸಿದೆ ಕ್ಷಿತಿಜನಾಲಯದಿ ಬಳಲುವ ಬಾಲೆಯರ ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಒಲಿದವರ ಪೋಷಿಸಿದೆ ಮಾರುತಿಯ ಕರದಿಂ ಬೃಹದ್ರಥನ ಕುವರನ ಕೊಲಿಸಿ ಪೃಥುವಿಪರ ಬಿಡಿಸಿ ಪಾಲಿಸಿದೆ ಕರುಣದಲಿ ಕುರು ಪತನದೋಳ್ ಪಾಂಡವರ ಗೆಲಿಸಿ ಕೀರ್ತಿಯನಿತ್ತೆ ಶತಮೋದನಸ್ತ್ರದಿಂದಲಿ ಗರ್ಭದೊಳಗೆ ಪೀಡಿತನಾದ ಶಿಶು ಪರೀಕ್ಷಿತನ ಸಂತೈಸಿದೆ ಶಿತಿಕಂಠಗೊಲಿದು ನಾಯಕನಾಗಿ ಮುಪ್ಪುರದ ಸತಿಯರನು ಒಲಿಸಿ ಕೀರುತಿಯಿತ್ತೆ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಮಿತಿಯುಂಟೆ ನಿನ್ನ ಕರುಣಕೆ, ದೇವಪತಿ? ಸಾಂಪ್ರತ ಬೇಡಿಕೊಂಬೆ ಬಿನ್ನಪ ಕೇಳಜಸ್ರ ಸಂಸ್ತುತಿಪ ಭಕುತರ ಮನೋರಥವ ಪೂರೈಸು ಸುವ್ರತನಾಮ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲ ಭಾಗವತಜನಪ್ರಿಯ ನೀನೇ ಗತಿ ಎಮಗೆ ಇಹಪರದಿ ॥೪॥

ತ್ರಿಪುಟತಾಳ

ನೀ ಸಲಹಲಿನ್ನಾರು ಮೂಲೋಕದೊಳುಬಂದಡ್ಡೈಸುವರು ಒಳಹೊರಗೆ? ದಾನವ ದಿವೌಕಸರು ನಿನಗೆ ಸಮರ್ಪಕ ಕಾರ್ಯ ಮಹಾಸುಖದಿ ನಡೆಸುವರು ನಿರುತ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ದಾಸಿ ಎಂದೆನಿಪಳು ನಿನ್ನರಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶಕಾಲಗುಣಕರ್ಮಾದಿಗಳು ನಿನಗಾವಾಸಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನವೆನಿಪುವು. ಈಶ ಲೋಕಕೆ ಲೇಶಾಯಾಸ ಕಾಣೆನೋ ಕರುಣಾಸಮುದ್ರನೇ! ಒಲಿದು ಎಮ್ಮ ಮನದ ಅಭಿಲಾಷೆ ಪೂರೈಸೆಂದು ಬೇಡಿದೆನೋ ವೇದವ್ಯಾಸ! ಕೀಟಗೆ ಒಲಿದು ಕೊಟ್ಟ ಮಹಾಸಿಂಹಾಸನವನೇರಿಸಿ ನೀ ಪೊರೆದೆಯೋ, ಪರಾಶರಾತ್ಮಜ, ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳ ಬಣ್ಣಿಸೆ ನಾ ಸಮರ್ಥನೆ ಎಂದೆಂದಿಗಾದರೂ, ದೇವ?

ನೀ ಸುಲಭನೆಂದಾಶ್ರಯಿಸಿಂದು ನಾ ಬಿನ್ನೈಸಿದೆನೋ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ. ಸರುವಾಸುನಿಲಯ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲರೇಯ, ಈಸು ಮಾತುಗಳೇಕೆ? ಮನ್ಮನದ ಆಸೆ ಪೂರ್ತಿಯ ಮಾಡಿ ಎಮ್ಮನು ದಯದಿ ಉದಾಸಿಸದೆ ಅನುದಿನ ನೋಳ್ಪುದು? ॥೫॥

ಅಟ್ಟತಾಳ

ನಿಗಮತತಿಗಳಿಗೆ ವೇದ್ಯವಾಗದ ನಿನ್ನ ಅಗಣಿತಮಹಿಮೆ ಲಕುಮಿ ಬೊಮ್ಮಭವಾದಿಗಳು ತಾವರಿಯರು ಸಾಕಲ್ಯದಿಂದ; ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುವುದೇ ನಿನ್ನ ರೂಪ? ಭಗವಂತ, ನೀನೆ ದಯಾಳುವೆಂದುರಿದು ನಾ ಪೊಗಳಿದೆನೊ ಯಥಾಮತಿಯೊಳಗೆ ಲೇಶ ಬಗೆಯದಿರೆನ್ನಪರಾಧಕೋಟಿಗಳ ಜಗತೀಪತಿ ತನ್ನ ಮಗುವಿನ ತೊದಲು ಮಾತುಗಳನೆ ಕೇಳಿ ತಾ ನಗುತ ಕಾಮಿತ ಬಗೆ ಬಗೆಯಿಂದ ಪೂರ್ತಿಸಿ ಮಿಗೆ ಹರುಷದಿಂದ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಮೋದಿಪನಲ್ಲದೆ ಶಿಶುವಿನ ತೆಗೆದು ಬಿಸುಟು ಮತ್ತೆ ಹಗೆಗೊಂಬನೇನೋ? ತ್ರೈಯುಗನೆ, ಬಿಡದೆ ಪಾಡಿ ಪೊಗಳುವ ದಾಸಗೀ ಬಗೆ ಬಡತನವೇಕೆ ಸಂಸಾರದೊಳಗೆ? ನಾಲ್ಮೊಗನಯ್ಯ ಅರ್ಥಕಾಮದೊಳಗಿಪ್ಪ ಈರ್ವಗೆ ರೂಪ ಒಂದಾಗೆ ಆವದಸಾಧ್ಯವೋ? ಗಗನೆ ಭೂ ಪಾತಾಳ ವ್ಯಾಪ್ತರೂಪಗೆ ಕರ ಮುಗಿವೆ ಗೋಚರಿಸೆಮ್ಮ ದೃಗುಯುಗಗಳಿಗಿಂದು ಯುಗವರ್ತ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲ ನರಮೃಗನಾಗಿ ಕಂಭದಿಂದೊಗೆದು ಬಂದೊದಗಿದೆ ॥೬॥

ಆದಿ ತಾಳ

ಶ್ರೀನಿಧಿ! ಪ್ರತಿದೇಹಂಗಳಲಿ ಗತಿ ನೀನಲ್ಲದೇ ಎಮಗಾರಿಹಪರದಲ್ಲಿ? ಆ ನಳಿನಭವ ಭವಾದ್ಯನಿಮಿಷರ ನಿಜಾನಂದವರಿತು ಫಲಗಳ ಕೊಡುವೆ ಮಹಾನುಭಾವ! ಎಮ್ಮಭಿಮತ ಸಲಿಸುವ ದೇನಚ್ಚರಿ? ನಿನ್ನರಸಿ ಲಕುಮಿ ಕಡೆಗಾಣಳು ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯದ ಪ್ರಾಂತ ಚಿದಾನಂದಮಯನೆ, ಪ್ರಣತರ ಅಧಿಕಾರಾನುಸಾರ ನಡೆಸುವ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಪತಿಗೆ ನೂತನ ವಿಜ್ಞಾಪನವೇನುಂಟೆನ್ನನುದಿನದಲಿ ಮಾಳ್ಪುದು? ಮಾನದ ಗುರು ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲ ಕರುಣಾನಿಧಿ ಸರ್ವದ ಸುಲಭ ನೀನಲ್ಲವೆ? ॥೭॥

ಜತೆ

ಚಟುಲಕಾರ್ಯಗಳ ಸಂಘಟನೆ ಮಾಡುವಿಯೋ, ನಿಷ್ಕುಟಿಲ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲ ದೇವೋತ್ತಮ ॥

ಶ್ರೀ ಕಪಿಲ ದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರ ಸುಳಾದಿ

ರಾಗ : ತೋಡಿ **ಧ್ರುವ : ತಾಳ**

ಸಿದ್ದಿದಾಯಕ ಶಿಷ್ಟಜನ ಪರಿಪಾಲ । ಶುದ್ಧಾತ್ಮ ಸುಗುಣಸಾಂದ್ರ ಸುಖವಾರಿಧಿ । ನಿದ್ರಾರಮಣನಿರ್ವಿಕಾರ । ಚಿದ್ದೇಹ ಸರ್ವಕಾಲ ಸುಂದರಸಾರ । ನಿದ್ರಾರಹಿತ ಪದ್ಮಸಂಭವ ಬಲಿ ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿತ ಪಾದ ಮಹಾ । ಹೃದ್ರೋಗ ನಾಶ ವೈಕುಂಠವಾಸ । ವಿದ್ಯಾತೀತ ವಿಶ್ವನಾಟಕ ನಾರಾಯಣ । ವಿದ್ಯ ಉದ್ಧಾರಕ ಉದಧಿ ಸದನಾ । ಸಿದ್ಧಾದಿ ವಿನುತ ಸಂತತ ಪಾತಾಳವಾಸಿ । ಬುದ್ದಿ ವಿಶಾಲ ಮಹಿಮ ಪಾಪಹಾರಿ। ಖದ್ಯೋತವರ್ಣ ಸಕಲ ವ್ಯಾಪ್ತ ಆಕಾಶ ಅಮಿತ । ಬದ್ಧವಿಚ್ಛೇದ ನಾನಾ ರೂಪತ್ಮಕ । ಅದ್ವೈತಕಾಯಾ ಮಾಯಾರಮಣ ರಾಜೀವ ನೇತ್ರಾ । ಅದ್ವಯ ಅನಾದಿ ಪುರುಷ ಚಿತ್ರ । ಕರ್ದಮ ಮುನಿಸೂನು ವಿಜಯ ವಿಠ್ಠಲ ಕಪಿಲ । ನಿರ್ದೋಷಕರುಣಾಬ್ಧಿ ಸರ್ವರಾಧಾರಿ ॥೧॥

ಮಟ್ಟತಾಳ

ಆದಿಮನ್ವಂತರದಿ ಜನಿಸಿದ ಮಹದ್ದೈವ । ಆದಿಪೂರಬೊಮ್ಮ ಬೊಮ್ಮನಯ್ಯ ಜೀಯಾ। ಸಾಧು ಜನರ ಪ್ರಿಯಾ ಸಂತತ ಮುನಿತಿಲಕ । ಬೋಧ ಶರೀರ ಭಕುತರ ಮನೋಹರ ಹರಿ । ಮಾಧವ ಸಿರಿ ವಿಜಯ ವಿಠ್ಠಲ ವಿಮಲೇಶಾ । ಮೋದ ಮತಿಯ ಕೊಡುವ ಕಪಿಲ ಭಗವನ್ಮೂರ್ತಿ ॥೨॥

ತ್ರಿವಿಡಿತಾಳ

ಘನಮಹಿಮ ಗೌಣಾಂಡದೊಳಗೆ ಲೀಲೆಯಿಂದ । ಜನಿಸಿ ಮೆರೆದ ಬಿಂದು ಸರೋವರದಲ್ಲಿ । ಮಿನುಗುವ ದ್ವಯ ಹಸ್ತ ಅಪ್ರಾಕೃತ ಕಾಯ । ಇನನಂತೆ ಒಪ್ಪುವ ಶಿರೋರುಹವೋ ॥ ಕನಕ ಪುತ್ಥಳಿಯಂತೆ ಕಾಂತಿ ತ್ರಿಭುವನಕ್ಕೆ । ಅನವರತ ತುಂಬಿ ಸೂಸುತಲಿದಕೋ । ಜನನಿದೇಹವೂತಿಗೆ ಉಪದೇಶವನು ಮಾಡಿ । ಗುಣ ಮೊದಲಾದ ತತ್ವವ ತಿಳಿಸಿದೆ । ತನುವಿನೊಳಗೆ ನೀನೆ ತಿಳಿದು ತಿಳಿದೆ ನಿತ್ಯ । ಜನರನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಕಪಿಲಾಖ್ಯನೆ । ಅನುದಿನ ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನವ ಮಾಡಿ ಮಣಿಯಿಂದ । ಎಣಿಸುವ ಸುಜನಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನ ಕೊಡುವೆ । ಎಣೆಗಾಣೆ ನಿನ್ನ ಲೋಚನದ ಶಕ್ತಿಗೆ ಸಗರ । ಜನಪ ನಂದರನ್ನು ಭಂಗಿಸಿದೆ । ಅನುಮಾನವಿದಕಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ನಂಬಿದ ಮೂಢಮನುಜನಿಗೆ ಪದವಿ ಬರುವದಯ್ಯ । ಮುನಿಕುಲೋತ್ತಮ ಕಪಿಲ ವಿಜಯ ವಿಠ್ಠಲರೇಯ । ಎನಗೆ ಯೋಗ ಮಾರ್ಗವನು ತೋರೋ ತವಕದಿಂದ ॥೩॥

ಅಟ್ಟತಾಳ

ಕಪಿಲ ಕಪಿಲಯೆಂದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲೆದ್ದು । ಸುಪುತ ಸಾರಿಗೆಯಲಿ ನುಡಿದ ಮಾನವಗೆ । ಅಪಜಯ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಲೇಶಗಳೊಂದಿಲ್ಲಾ । ಅಪರಿಮಿತ ಸೌಖ್ಯ ಅವನ ಕುಲಕೋಟಿಗೆ । ಗುಪುತ ನಾಮವಿದು ಮನದೊಳಗಿಡುವುದು । ಕಪಟ ಜೀವರು ಈತನು ಒಬ್ಬ ಋಷಿಯೆಂದು । ತಪಿಸುವರು ಕಾಣೋ ನಿತ್ಯ ನರಕದಲ್ಲಿ । ಕೃಪಣ ವತ್ಸಲ ನಮ್ಮ ವಿಜಯ ವಿಠ್ಠಲರೇಯ । ಕಪಿಲಾವತಾರ ಬಲ್ಲವಗೆ ಬಲು ಸುಲಭ ॥೪॥

ಆದಿತಾಳ

ಬಲಹಸ್ತದಲಿ, ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಲಿ, ಕಂಗಳ ಕಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಹೃದಯಸ್ಥಾನ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಜಲಧಿ ಗಂಗಾ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಗಮನದಲ್ಲಿ । ತುಲಸಿ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ತುರಗ ತುರುವಿನಲ್ಲಿ । ಮಲಗುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೈವೇದ್ಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ । ಬಲು ಕರ್ಮ ಬಂಧಗಳು ಮೋಚಕವಾಗುವಲ್ಲಿ । ಚಲುವನಾದವನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆ ಪೇಳುವನಲ್ಲಿ । ಫಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕೂಲವಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ । ಬೆಳೆದ ದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿವ । ಜಲದಲ್ಲಿ ಜಾಂಬುದ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ । ಬಲಿಮುಖ ಬಳಗದಲ್ಲಿ ಆಚಾರಶೀಲನಲ್ಲಿ । ಘಳಿಗೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ । ಪೊಳೆವ ಮಿಂಚಿನಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದಲ್ಲಿ ಇನಿತು। ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಿಡದೆ ಸ್ಮರಿಸು ಕಪಿಲ ಪರಮಾತ್ಮನ್ನ। ಗೆಲುವುಂಟು ನಿನಗೆಲವೊ ಸಂಸಾರದಿಂದ ವೇಗ । ಕಲಿಯುಗದೊಳಗಿದೆ ಕೊಂಡಾಡಿದವರಿಗೆ । ಖಳರ ಅಂಜಿಕೆಯಿಲ್ಲ ನಿಂದಲ್ಲೆ ಶುಭಯೋಗ । ಬಲವೈರಿನುತ ನಮ್ಮ ವಿಜಯ ವಿಠ್ಠಲರೇಯಾ । ಇಳೆಯೊಳಗೆ ಕಪಿಲಾವತಾರನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಭಾರವಹಿಸಿದ ॥೫॥

ಜತೆ

ತಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ ಈತನ ಸ್ಮರಣೆ ನೋಡು । ಹೃತ್ಕಮಲದೊಳಗೆ ವಿಜಯ ವಿಠ್ಠಲನ್ನ ಚರಣಾಬ್ಜ ॥೬॥

★ ★ ★ ★

ಧನ್ವಂತರಿ ಸುಳಾದಿ

ಧ್ರುವತಾಳ

ಆಯುರ್ವದ್ಧಿಯಾಗೋದು ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಬರುವುದು । ಕಾಯ ನಿರ್ಮಲಿನ ಕಾರಣವಾಹೋದು । ಮಾಯಾ ಹಿಂದಾಗುವುದು ನಾನಾರೋಗದ ಬೀಜ

ಬೇಯಿಸಿ ಕಳೆವುದು ವೇಗಾದಿಂದ । ನಾಯಿ ಮೊದಲಾದ ಕುತ್ಸಿತ ದೇಹನಿ- । ಕಾಯವಾಯಿತು ದುಷ್ಕರ್ಮದಿಂದ । ಕ್ರಿಯಮಾಣಸಂಚಿತ ಭರಿತವಾಗಿದ್ದ ದುಃಖ । ಹೇಯಸಾಗರದೊಳು ಬಿದ್ದು ಬಳಲಿ । ನೋಯಿಸಿಕೊಂಡು ನೆಲೆಗಾಣದೆ ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ । ಬಾಯಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಮೂರ್ತಿ ಶ್ರೀಧನ್ವಂತರಿ । ರಾಯರಾ ಔಷಧಿ ನಿಯಾಮಕಕರ್ತಾ । ಶ್ರೀಯರಸನೆಂದು ತುತಿಸಲಾಗಿ । ತಾಯಿ ಒದಗಿ ಬಂದು ಬಾಲನ್ನ ಸಾಕಿದಂತೆ । ನೋಯಗೊಡದೆ ನಮ್ಮನು ಪಾಲಿಪ । ನಯ್ಯ ದೇವಾದಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಧರ್ಮಜ್ಞ ಗುಣಸಾಂದ್ರ । ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಕೊಡುವನು ಭಜಕರಿಗೆ । ಮಾಯಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಜಗವೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಸನ್ನ್ಯಾಯವಂತನಾಗಿ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಳ್ಪ । ವಾಯುವಂದಿತ ನಿತ್ಯ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯ । ಪ್ರೀಯನು ಕಾಣೋ ನಮಗೆ ಅನಾದಿರೋಗ ಕಳೆವ ॥೧॥

ಮಟ್ಟತಾಳ

ಧನ್ವಂತರಿ ಶ್ರೀಧನ್ವಂತರಿ ಎಂದು । ಸನ್ನುತಿಸಿ ಸತತಾವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಜ್ಞಾನದಿಂದ । ನಿನ್ನವ ನಿನ್ನವನೆಂದು ಘನತೆಯಲಿ ನೆನೆವ । ಮನುಜ ಭುವನದೊಳು ಧನ್ಯನೋ ಧನ್ಯನೋ । ಘನ್ನ ಮೂರುತಿ ಒಲಿವ ವಿಜಯವಿಠಲ ಸುಪ್ರ । ಸನ್ನ ಸತ್ಯನೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸು ಬಹುವಿಧದಿ ॥೨॥

ತ್ರಿಪುಟತಾಳ

ಶಶಿಕುಲೋದ್ಭವ ದೀರ್ಘತಮನಂದನ ದೇವ । ಶಶಿವರ್ಣಪ್ರಕಾಶ ಪ್ರಭುವೆ ವಿಭುವೆ ಶಶಿಮಂಡಲಸಂಸ್ಥಿತ ಕಲಶ ಕಲಶಪಾಣಿ । ಬಿಸಜಲೋಚನ ಆಶ್ವಿನೇಯವಂದ್ಯ । ಶಶಿಗರ್ಭಭೂರುಹ ಲತೆ ತಾಪ ಓಡಿಸುವ । ಔಷಧಿ ತುಳಸಿ ಜನಕ ವಾಸುದೇವ । ಅಸುರನಿರ್ಜರತತಿ ನೆರೆದು ಗಿರಿಯ ತಂದು । ಮಿಸುಕದೆ ಮಹೋದಧಿ ಮಥಿಸಲಾಗಿ । ನಸುನಗುತ ಪುಟ್ಟಿದೆ ಪೀಯೂಷಘಟಧರಿಸಿ । ಅಸಮದೈವವೇ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಗೆ ನಮೋ ನಮೋ । ಬಿಸಜಸಂಭವರುದ್ರ ಮೊದಲಾದ ದೇವತಾ- । ಋಷಿನಿಕರ ನಿನ್ನ ಕೊಂಡಾಡುವುದು । ದಶದಿಶದಲಿ ಮೆರೆವ ವಿಜಯವಿಠಲ ಭಿಷಕು । ಅಸು ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳ ರೋಗನಿವಾರಣ ॥೩॥

ಅಟ್ಟತಾಳ

ಶರಣು ಶರಣು ಧನ್ವಂತರಿ ತಮೋಗುಣನಾಶ । ಶರಣು ಆರ್ತಜನಪರಿಪಾಲಕ ದೇವ । ತರುವೇ ಭವತಾಪಹರಣ ದಿತಿಸುತ । ಹರಣ ಮೋಹಕಲೀಲಾ ಪರಮ ।

ಪೂರಣ ಬ್ರಹ್ಮ, ಬ್ರಹ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕ । ಉರುಪರಾಕ್ರಮ ಉರುಕ್ರಮ ಉರಗಶಾಯೀ । ವರಕಿರೀಟ ಮಹಮಣಿ ಕುಂಡಲಕರ್ಣ । ಮಿರುಗುವ ಹಸ್ತಕಂಕಣ ಹಾರಪದಕತಾಂ । ಬರಕಾಂಚೀಪೀತಾಂಬರ ಚರಣಭೂಷಾ । ಸಿರಿವತ್ಸಲಾಂಚನ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯ । ತರಣಿಗಾತುರ ಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾಂಕಿತಹಸ್ತ ॥೪॥

ಆದಿತಾಳ

ಏಳುವಾಗಲಿ ಮತ್ತೆ ತಿರುಗುವಾಗಲಿ । ಬೀಳುವಾಗಲಿ ನಿಂದು ಕುಳ್ಳಿರುವಾಗಲಿ । ಹೇಳುವಾಗಲಿ ವಾರ್ತೆ ಕೇಳುವಾಗಲಿ ಕರೆದು । ಪೇಳುವಾಗಲಿ ಪೋಗಿ ಸತ್ಕರ್ಮ ಮಾಡೂವಾಗ । ಬಾಳುವಾಗಲಿ ಭೋಜನ ನಾನಾ ಷಡ್ರಸ ಸಂ- । ಮೇಳವಾಗಲಿ ಮತ್ತೆ ಪುತ್ರಾದಿಗಳೊಡನೆ । ಖೇಳವಾಗಲಿ ಮನುಜ ಮರೆಯದೆ ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ । ನಾಲಿಗೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಧನ್ವಂತರಿ ಎಂದು । ಕಾಲ ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿದ ಮಾನವಗೆ । ವ್ಯಾಳೆವ್ಯಾಳೆಗೆ ಬಾಹೋ ಭವಬೀಜಪರಿಹಾರ । ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯ । ವಾಲಗ ಕೊಡೂವನು ಮುಕ್ತರ ಸಂಗದಲಿ ॥೫॥

ಜತೆ

ಧಂ ಧನ್ವಂತರಿ ಎಂದು ಪ್ರಣವಪೂರ್ವಕದಿಂದ ವಂದಿಸಿ ನೆನೆಯಲು ವಿಜಯವಿಠಲ ಒಲಿವಾ ॥

★ ★ ★ ★

ಶ್ರೀವಿಜಯದಾಸಾರ್ಯವಿರಚಿತ

ಶ್ರೀದುರ್ಗಾಸ್ತೋತ್ರ ಸುಳಾದಿ

ರಾಗ:ಭೈರವಿ **ಧ್ರುವತಾಳ**

ದುರ್ಗಾ ದುರ್ಗೆಯೇ ಮಹದುಷ್ಟಜನ ಸಂಹಾರೆ, ದುರ್ಗಾಂತರ್ಗತ ದುರ್ಗೆ ದುರ್ಲಭೆ ಸುಲಭೆ, ದುರ್ಗಮವಾಗಿದೆ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ ಬೊಮ್ಮ, ಭರ್ಗಾದಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಗುಣಿಸಿದರೂ, ಸ್ವರ್ಗ ಭೂಮಿ ಪಾತಳ ವ್ಯಾಪುತದೇವಿ, ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮೀರಿದ ಬಲು ಸುಂದರೀ, ದುರ್ಗಣದವರ ಬಾಧೆ ಬಹಳವಾಗಿದೆ ತಾಯಿ, ದುರ್ಗತಿಹಾರೆ ನಾನು ಪೇಳುವದೇನು, ದುರ್ಗಂಧವಾಗಿದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನೋಡಿದರೆ, ನಿರ್ಗಮ ನಾ ಕಾಣೆನಮ್ಮ ಮಂಗಳಾಂಗೆ, ದುರ್ಗೆ ಹೇ ದುರ್ಗೆ ಮಹಾ ದುರ್ಗೆ ಭೂದುರ್ಗೆ ವಿಷ್ಣು ದುರ್ಗೆ ದುರ್ಜಯ ದುರ್ಧರ್ಷೆ ಶಕ್ತಿ, ದುರ್ಗಕಾನನ ಗಹನ ಪರ್ವತಘೋರ ಸರ್ಪ, ಗರ್ಗರ

ಶಬ್ದ ವ್ಯಾಘ್ರ ಕರಡಿ ಮೃತ್ಯು, ವರ್ಗ ಭೂತ ಪ್ರೇತ ಪೈಶಾಚಿ ಮೊದಲಾದ, ದುರ್ಗುಣ ಸಂಕಟಪ್ರಾಪ್ತವಾಗೆ, ದುರ್ಗಾದುರ್ಗೆ ಎಂದು ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ ನಿರ್ಗಳಿತನಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಕೂಗಿದರೂ, ಸ್ವರ್ಗಾಪವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹರಿಯೊಡನೆ ಇದ್ದರೂ ಸುರರ್ಗಣ ಜಯ ಜಯವೆಂದು ಪೊಗಳುತಿರೆ, ಕರ್ಗಳಿಂದಲಿ ಎತ್ತಿ ಸಾಕುವ ಸಾಕ್ಷಿಭೂತೆ, ನೀರ್ಗುಡಿದಂತೆ ಲೋಕ ಲೀಲೆ ನಿನಗೆ, ಸ್ವರ್ಗಂಗಾಜನಕ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲನಂಘ್ರಿ ದುರ್ಗಾಶ್ರಯ ಮಾಡಿ ಬದುಕುವಂತೆ ಮಾಡು ||೧||

ಮಟ್ಟತಾಳ

ಅರಿದರಾಂಕುಶ ಶಕ್ತಿ ಪರಶು ನೇಗಲಿಖಡ್ಗ, ಸರಸಿಜ ಗದೆ ಮುದ್ಗರ ಚಾಪಮಾರ್ಗಣ, ವರ ಅಭಯ ಮುಸಲ ಪರಿ ಪರಿ ಆಯುಧವ, ಧರಿಸಿ ಮೆರೆವ ಲಕುಮಿ ಸರಸಿಜ ಭವ ರುದ್ರ, ಸರುವ ದೇವತೆಗಳ ಕರುಣಾಪಾಂಗದಲ್ಲಿ, ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅವರವರ ಸ್ವರೂಪ ಸುಖಕೊಡುವ, ಸಿರಿಭೂಮಿ ದುರ್ಗಾ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲನಂಘ್ರಿ, ಪರಮ ಭಕುತಿಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುವ ಜಗಜ್ಜನನಿ ||೨||

ತ್ರಿವಿಡತಾಳ

ಸ್ತುತಿ ಮಾಡುವಿ ನಿನ್ನ ಕಾಳಿ ಮಹಾಕಾಳಿ, ಉನ್ನತ ಬಾಹು ಕರಾಳವದನೆ ಚಂದಿರೆ ಮುಖೆ, ಧೃತಿ ಶಾಂತಿ ಬಹುರೂಪೆ ರಾತ್ರಿ ರಾತ್ರಿಂ ಚರಣೆ ಸ್ಥಿತಿಯೆ ನಿದ್ರಾಭದ್ರೆ ಭಕ್ತವತ್ಸಲೇ ಭವ್ಯೇ, ಚತುರಷ್ಟದ್ವಿಹಸ್ತೆ ಹಸ್ತಿ ಹಸ್ತಿ ಗಮನೆ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರಬಲೆ ಪ್ರವಾಸೆ ದುರ್ಗಾರಣ್ಯವಾಸೆ, ಕ್ಷಿತಿ ಭಾರಹರಣೆ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿ ತನಯೆ ಸದ್ಗತಿ ಪ್ರದಾತೆ ಮಾಯಾ ಶ್ರೀಯೆ ಇಂದಿರೆ ರಮೆ ದಿತಿ ಜಾತೆ ನಿಗ್ರಹೆ ನಿರ್ಧೂತ ಕಲ್ಮಷೆ, ಪ್ರತಿಕೂಲ ಭೇದೆ ಪೂರ್ಣಬೋಧೆ ರೌದ್ರೇ, ಅತಿಶಯ ರಕ್ತ ಜಿಹ್ವಾಲೋಲೆ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಮಾಲೆ, ಜಿತಕಾಮೇ ಜನನಮರಣರಹಿತೆ ಖ್ಯಾತೆ, ಘೃತಪಾತ್ರ ಪರಮಾನ್ನ ತಾಂಬೂಲಹಸ್ತೆ, ಸುವ್ರತೆ ಪತಿವ್ರತೆ ತ್ರಿನೇತ್ರೆ ರಕ್ತಾಂಬರೆ, ಶತಪತ್ರನಯನೇ ನಿರುತಕನ್ಯೆ ಉದಯಾರ್ಕ, ಶತಕೋಟಿಸನ್ನಿಭೆ ಹರಿ ಅಂಕಸಂಸ್ಥೆ, ಶ್ರುತಿತತಿನುತೆ ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತರಹಿತೇ, ಅಪ್ರತಿಹತೆ ಸರ್ವದಾ ಸಂಚಾರಿಣಿ ಚತುರೆ, ಚತುರೆ ಕಪರ್ದಿಯೆ ಅಂಭ್ರಣಿ ಹ್ರೀ, ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಿತಿಲಯಕರ್ತೆ ಶುಭ್ರೆ ಶೋಭನಗಾತ್ರೆ, ಪತಿತಪಾವನೆ ಧನ್ಯೆ ಸರ್ವೌಷಧಿಯಲಿದ್ದು, ಹತ ಮಾಡು ಕಾಡುವ ರೋಗಂಗಳಿಂದ, ಕ್ಷಿತಿಯೋಳು ಸುಖದಿಂದ ಬಾಳುವ ಮತಿಯಿತ್ತು, ಸತತ ಕಾಯಲಿಬೇಕು ದುರ್ಗಾ ದುರ್ಗೆ, ಚ್ಯುತದೂರ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯನ ಪ್ರಿಯೆ ಕೃತಾಂಜಲಿಯಿಂದ ತಲಿಬಾಗಿ ನಮಿಸುವೆ ||೩||

ಮಟ್ಟತಾಳ

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕಮಲಾ ಪದ್ಮಾ ಪದ್ಮಿನಿ ಕಮಲಾಲಯೆ ರಮಾ ವೃಷಕಪಿ ಧನ್ಯೆ ವದ್ಧಿ ವಿಶಾಲೆ ಯಜ್ಞೆ ಇಂದಿರೆ ಹಿರಣ್ಯಾ ಹರಿಣಿ, ವಾಲಯ ಸತ್ಯಾ ನಿತ್ಯಾನಂದೆ ತ್ರಾಯಿಸುಧಾ ಸುಶೀಲೆ, ಸುಗಂಧಸುಂದರಿ ವಿದ್ಯಾಶೀಲ ಸುಲಕ್ಷಣಾ ದೇವಿ ನಾನಾರೂಪಗಳಿಂದ ಮೆರೆವ ಮೃತ್ಯುನಾಶೆ, ವಾಲಗ ಕೂಡ ಸಂತರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ, ಕಾಲಕಾಲಕೆ ಎನ್ನ ಭಾರವಹಿಸುವ ತಾಯಿ, ಮೇಲುಮೇಲು ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಕೀರ್ತಿ ಬಲು ಕೇಳಿಕೇಳಿ ಬಂದೆ ಕೇವಲ ಈ ಮನ ಗಾಳಿಯಂತೆ ಪರ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಪೋಪುದು ಏಳಲ ಮಾಡದೆ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡು ಕೈಲಾಸಪುರದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಗೊಂಬ ದೇವಿ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿ ಸರ್ವವರ್ಣಾಭಿಮಾನಿನಿ ಪಾಲಸಾಗರಶಾಯಿ ವಿಜಯವಿಠಲನೊಳು ಲೀಲೆಯಾಡುವ ನಾನಾಭರಣಭೂಷಣೆ ॥೪॥

ಆದಿತಾಳ

ಗೋಪಿನಂದನೆ ಮುಕ್ತೆ ದೈತ್ಯಸಂತತಿಗೆ ಸಂತಾಪಕೊಡುತಿಪ್ಪ ಮಹಾಕಠೋರೆ ಉಗ್ರೆ ರೂಪವೈಲಕ್ಷಣೆ ಅಜ್ಞಾನಕಭಿಮಾನಿನಿ ತಾಪತ್ರಯವಿನಾಶೆ ಓಂಕಾರೆ ಹೂಂಕಾರೆ ಪಾಪಿ ಕಂಸಗೆ ಭಯ ತೋರಿದ ಬಾಲಲೀಲೆ ವ್ಯಾಪುತೆ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗಪ್ರೇರಣೆ ಅಪ್ರಾಕೃತೆ ಸ್ವಾಪದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ನೆನೆಸಿದ ಶರಣರ್ಗೆ ಅಪಾರವಾಗಿದ್ದ ವಾರಿಧಿಯಂತೆ ಮಹಾ-ಆಪತ್ತು ಬಂದಿರಲು ಹಾರಿ ಪೋಗೋದು ಸಪ್ತದ್ವೀಪನಾಯಕೆ ನರಕನಿರ್ಲೇಪೆ ತಮೋಗುಣದ ವ್ಯಾಪಾರಮಾಡಿಸಿ ಭಕ್ತಜನರ್ಗೆ ಪುಣ್ಯಸೋಪಾನ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವಂತೆ ದುರ್ಗೆ ಪ್ರಾಪುತವಾಗಿ ಎನ್ನ ಮನದಲಿ ನಿಂದು ದುಃಖ-ಕೂಪದಿಂದಲಿ ಎತ್ತಿ ಕಡೆಮಾಡು ಜನ್ಮಂಗಳ ವಾಣಿಸೌಪರ್ಣಿ ಮೊದಲಾದ ಸತಿಯರು ನಿತ್ಯನಿನ್ನ ಆಪಾದಮೌಳಿ ತನಕ ಭಜಿಸಿ ಭವ್ಯರಾದರು ನಾ ಪೇಳುವುದೇನು ಪಾಂಡವರ ಮನೋಭೀಷ್ಟೆ ಈ ಪಂಚ ಭೌತಿಕದಲ್ಲಿ ಆವ ಸಾಧನೆ ಕಾಣೆ ಶ್ರೀಪತಿನಾಮ ಒಂದೇ ಜಿಹ್ವಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ನೆನೆವ ಔಪಾಸನೆ ಕೊಡು ರುದ್ರಾದಿಗಳ ವರದೆ ತಾಪಸಜನಪ್ರಿಯ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯನ ಶ್ರೀಪಾದರ್ಚನೆ ಮಾಳ್ಪ ಶ್ರೀಭೂದುರ್ಗಾವರ್ಣತ್ರಯೆ ॥೫॥

ಜತೆ

ದುರ್ಗೆ ಹಾ ಹೇ ಹೋ ಹಾ ದುರ್ಗೆ ಮಂಗಳದುರ್ಗೆ ದುರ್ಗತಿ ಕೊಡದಿರು ವಿಜಯವಿಠಲಪ್ರಿಯೇ ॥

★ ★ ★ ★

ಪ್ರಾಣದೇವರ ಸುಳಾದಿ

ಕೋತಿಯಾದರೆ ಬಿಡೆನೊ ಬಲುಪರಿ, ಭೂತಳದೊಳು ಪಾರ್ಯಾಡಲು ಬಿಡೆನೊ, ಖ್ಯಾತಿತೊರೆದು ಕಚ್ಚುಟ ಹಾಕಲು ಬಿಡೆನೊ, ಚಾತುರ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಿಡೆನೊ ನಾ ಬಿಡನೊ,ಭೀತಿಬೀರಲು ಬಿಡೆನೊ ಮಾತು, ಮಾತಿಗೆ ಹಲ್ಲು ತೋರಲು ಬಿಡೆನೊ, ಗಾತುರ ಗಗನಕ್ಕೆ ಬೆಳಿಸಲು ಬಿಡೆನೊ, ಕೋತಿ ಸೇವಿಸಲು ಬಿಡೆನೊ, ಆತುರದಲಿ ವನದಿ ಲಂಘಿಸಿದರೆ ಬಿಡೆ, ಆತರುಗಳ ಕಿತ್ತಲು ಬಿಡೆನೊ, ವೀತಿಹೊತ್ರನ ಬಾಲದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟರೆ ಬಿಡೆ, ಜಾತಿ ಧರ್ಮವ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಿಡೆನೊ, ಈ ತೆರದಲ್ಲಿ ನೀನು ಇದ್ದರೇನಯ್ಯ ಬೆ, ನ್ನಾತು ಕೇಳುವದು. ನಾ ಬಿಡಬಲ್ಲನೇ, ತಾತಾ ಇನ್ನಿದರಿಂದ ಆವದಾದರು ಬರಲಿ, ದಾತಾ ಮತ್ತಿದರಿಂದ ಏನಾದರಾಗಲಿ, ಸೋತು ಹಿಂದಗದು ಪೋದರೆ ನಿನ್ನ ಪದದಾಣೆ, ಯಾತಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವೂ ಬಿಡೆನೊ ಬಿಡೆನೊ ಖದ್ಯೋತ ಮಂಡಲ ಪೋಗಲು ಬಿಡೆನೊ, ಮಾತು ಪೊಳ್ಳಾದರೆ ನೂರೊಂದು ಕುಲ ಎನ್ನ, ಗೊತ್ರದವರಿಗೆ ಗತಿ ಎಲ್ಲೆದೋ, ವಾತನ್ನಮಗವಾತ ಆತನ್ನ ರೂಪವ, ಗಾತುರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೊಳಗೆ ತೋರೊ, ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ ರೂಪ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯನ, ದೂತದುರ್ಜನಹಾರಿ ದುಃಖನಿವಾರಿ ॥೧॥

ಅಟ್ಟತಾಳ

ಭೂತಳದೊಳಗೆ ಇದ್ದ ಭೂಮಿ ಸುತ್ತಲು ಬಿಡೆ, ಭೀತಿನಾಮವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕ್ಕೊಂಡರೆ ಬಿಡೆ, ನೀ ತಿರುದುಂಡರೆ ಬಿಡೆನೊ ಬಿಡೆನೊ ಆ, ರಾತಿಗಳಿಗೆ ಸೋತು ಅಡವಿ ಸೇರಲು ಬಿಡೆನೊ, ಸೋತುಮತನ ಬಿಟ್ಟು ಅಡಿಗಿ ಮಾಡಲು ಬಿಡೆ, ಘಾತಕ ನೀನಾಗಿ ಕುಲವ ಕೊಂದರೆ ಬಿಡೆ, ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಯತಿಯಾದರೆ ಬಿಡೆನೊ, ಪ್ರೀತಿ ಸಲಹೊ ಎನ್ನ ಸಾಕದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ, ಪೂತರೆ ದ್ವಿತೀಯೇಶನಿಂದು ಪೊಗಳಲ್ಯಾಕೆ, ನಾಥನಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮಂತ್ರಿತನವೇನೋ, ಪೋತಭಾವ ನಮ್ಮ ವಿಜಯ ವಿಠ್ಠಲರೇಯನ, ಆತುಮನದೊಳಗಿಟ್ಟ ಭಾರತೀರಮಣಾ ॥೨॥

ತ್ರಿವಿಡತಾಳ

ಭಾರವೆ ನಾನೊಬ್ಬ ಶರಣಾ ನಿನಗಲ್ಲವೇ, ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಅಹಿಕ ಸೌಖ್ಯ, ಮೀರದೆ ಕೊಡು ಎಂದು ಬೇಡಿ ಬ್ಯಾಸರಿಸು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಗುರುವೆ ಕಾಡಿದೆನೇ, ಧಾರುಣಿಯೊಳು ಪುಟ್ಟಿ ಪಾರುಗಾಣದ ಸಂಸಾರಹೇಯವೆಂದು ಕೇಳಿ ನಿನಗೆ, ದೂರಿದೆನೊ ಇದು ದೈನ್ಯದಿಂದಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರೊಳಿತು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಲೇಸೆ, ಸಾರಿ

ಸಾರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಚರಣವ, ತೋರಿಸಿ ಧನ್ಯನ್ನ ಮಾಡೆಂದೆನೊ, ಕಾರುಣ್ಯದಲಿ ಕೈಟಭಾರಿ ಪ್ರಿಯನೆ, ಆರನ್ನ ಕಾಣೆನೊ ನಿನ್ನ ವಿನಾ, ಕೀರುತಿ ಅಪಕೀರ್ತಿ ನಿನ್ನದಯ್ಯಾ, ವಾರಣಾವರವಂದ್ಯ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯನ, ಸೇರುವ ಪರಿಮಾಡೊ ತಾರತಮ್ಯ ಭಾವದಲಿ ॥೩॥

ಅಟ್ಟತಾಳ

ನೀನು ಒಲಿಯೇ ಹರಿ ತಾನೆ ಒಲಿವನಯ್ಯಾ, ನೀನು ಮುನಿದೆಡೆ ಹರಿ ತಾನೆ ಮುನಿದನು, ಏನೆಂಬೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲಣ ಹರಿಕಾರುಣ್ಯ, ನೀನಲ್ಲದಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಾನದಿ ತಾನಿಲ್ಲ, ಪ್ರಾಣೇಶ ನಮೋ ನಮೋ ನಿನ್ನ ಪಾದಾಬ್ಜಕ್ಕೆ, ವಾನರೇಶ ಸುಗ್ರೀವ ವಾಲಿ ಸಾಕ್ಷಿ, ಜ್ಞಾನೇಶ ಭಕ್ತಿ ವಿರಕ್ತೇಶ ಅಮರೇಶ, ಆನಂದ ಆನಂದ ಮೂರುತಿ ಗುರುರಾಯ, ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡು ಪತಿತಪಾವನ ದೇವ, ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಗಳು ದೇಹ ಚೇತನ ಚಿತ್ತವ, ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲಿ ಸರ್ವ ನಿನ್ನಾಧೀನವೆಂದು, ನೀನಿರೆಲಾವಾಗ ಅನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಮತ್ತಾನು, ಜಿನ್ನೈಪೇನು ದೇಹತ್ಯಾಗವ, ಶ್ರೀನಾಥ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯನ ಪಾದ, ರೇಣು ಧರಿಸಿದ ಸರ್ವರುದ್ಧಾರೀ ॥೪॥

ಆದಿತಾಳ

ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇಪ್ಪ, ಸಲ್ಲಲಿತ ಮನುಜರ ಪದಪಾಂಸುವಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವಂತೆ ಸಂತತ ಮತಿಯಿತ್ತು, ಬಲ್ಲಿದ ಕಾಮ ಬಿಡಿಸು ಬಲವಂತ ಗುಣವಂತ, ಬಲ್ಲವ ಭವದೂರ ನೀನೆ ಗತಿಯೊ ಜಗ, ದೊಲ್ಲಭ ಮುಂದಣ ವಾಣೇಶ ಸುಖಪೂರ್ಣ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎನ್ನ ಕಾವ ಕರುಣಿಯ ಕಾಣೆ, ಮಲ್ಲಮರ್ದನ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲರೇಯನ, ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿದೆ ॥೫॥

ಜತೆ

ಅನಂತ ಜನುಮಕ್ಕೆ ನೀನೆ ಗುರು ಎಂಬ, ಜ್ಞಾನವೇ ಕೊಡು ಜೀಯಾ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲದಾಸಾ ॥೬॥

★ ★ ★ ★

ಕನ್ನಡ ಲಘು ವಾಯುಸ್ತುತಿ

ಶ್ರೀಮದ್ವಿಷ್ಣ್ವಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಜನಿಸಿ ಪವನನು ಕೇಸರೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಂಜಾಕ್ಷೀ ಸೀತೆಗಾಗಿ ಲವಣಜಲಧಿಯಂ ಲಂಘಿಸಿ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ । ಇದ್ದಂಥಾ ರಾವಣನ್ನು ರಘುಪನ ಕರದಿ

ನಿಂಗಿಸಿ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾ ರಾಘವನ್ನು ಭಜಿಸಿ ಮೆರೆದಿ ಕಿಂಪೂರುಷಾ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ||೧|| ಆ ವಾಯು ಭೀಮನಾಗಿ ಸುರವರ ಬಲದಿಂ ಕೋಬ್ಬಿದಾ ಮಾಗದನ್ನು ಕಿರ್ಮೀರಂ ಕೀಚಕನ್ನು ಬಕಮುಖಖಲರಂ ದುಷ್ಟದುರ್ಯೋಧನನ್ನು । ಕೊಂದು ರಾಜಾಶ್ವಮೇಧ ಪ್ರಮುಖಮುಖಗಳಂ ಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣೆಂದು ರಾಜಾಧೀರಾಜನಾಗಿ ಸುಜನರಪತಿಯು ಮೆರೆದನು ಸಾಧು ಬಂಧು ||೨|| ಪ್ರಾಗ್ ಜನ್ಮದ್ವೇಷದಿಂದ ಕಲಿಯಲಿ ಮಣಿಮಾನ್ ಸಂಕರಾಚಾರ್ಯನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಹಂ ನಿರ್ಗಣೋಹಂ ವಿತಥ ವಚನದಿಂ ಎಲ್ಲರಂ ಕೆಡಿಸಲಾಗಿ । ಅಜ್ಞಾನಾಖ್ಯಾನದಿಂದ ಸುಜನರ ಮತಿಯು ಮ್ಲಾನವಂ ಪೊಂದಿರಲು ಶ್ರೀಶಾಜ್ಞಾ ಶಿರದಿ ವಹಿಸಿ ಕುರುಕುಲ ಪತಿಯೂ ಆದನೂ ಮಧ್ವಸೂರ್ಯಾ || ಸರ್ವಜ್ಞ ಶ್ರೀಶನೇನೇ ವಿಧಿಭವಮುಖರು ಶ್ರೀಹರೀ ದಾಸರೇನೇ ಸತ್ಯೇವೇ ಈ ಜಗತ್ತು ಜನವು ತ್ರಿವಿಧವು ನಿತ್ಯ ಪಂಚಪ್ರಭೇದ । ಈಶಾಧೀನೇವೇ ಸರ್ವಶ್ರುತಿಗಿದನುಗುಣಾ ಅಂದದೇವೇ ಪ್ರಮಾಣಾ ಹೀಗೆಂದು ಮಧ್ವಸೂರ್ಯ ತಿಳಿಸಿ ಸುಜನಕೆ ಆದನು ದಿವ್ಯಮೋದಾ ||೪|| ಕೇಳೆಂದು ಮಾಯಿವಾದೀ ಸಕಲಸುರಪನು ಎಂದಿಗೂ ಅಲ್ಪಜ್ಞನಲ್ಲಾ ಜಿಜ್ಞಾಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮನಾರಾಯಣ ಸಕಲಜಗತ್ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನು ಬಲ್ಲ । ನೀನರಿಯೋ ನಿನ್ನ ನಾರಿ ಹಗಲು ಇರುಳಲಿ ಜಾರವಾಮಾಡುವೋದು ಬ್ರಹ್ಮಾಹಂ ನಿರ್ಗುಣೆಂಬೋ ವಿತಥ ವಚನವು ಹ್ಯಾಂಗ ನೀ ಆಡವೋದು ||೫|| ಮಾಯಾವಾದಿಗೆ ಮಾನಹೀನಜನಕೆ ಶುದ್ಧಿಲ್ಲದಾ ನಾಯಿಗೆ ಮಾಯೀ ಸಂಕರಗೆ ಸಮೀರನಗದಾ ಪೆಟ್ಟಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯು । ನಿತ್ಯಂಧಂತಮ ಅಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಅಜ್ಞಾನವಂ ವರ್ಜಿಸಿ ಶ್ರೀಮುದ್ರಾಸಹ ಗೋಪೀಚಂದನವನು ದೇಹಂಗಳಲ್ಯರ್ಚಿಸಿ ||೬||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜವಿರಚಿತ ಕನ್ನಡಲಘುವಾಯುಸ್ತುತಿಃ ಸಮಾಪ್ತಾ ||

★ ★ ★ ★

ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣಿ ಸ್ವಯಂವರ ಹಾಡು

ಬಂದು ಮಧುರೆಗೆ ತಾ ಕೊಂದು ಮಾತುಳನ । ಬಂಧನ ರಹಿತವಾಗಲು ಮಾತಾಪಿತರು ||೧|| ಜರೆಯಸುತನ ಬಾಧೆಯು ಘನವಾಗುತಿರಲು । ಜಲದೊಳು ದ್ವಾರಕಾಪುರವ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ||೨|| ಯದುನಂದನ ತನ್ನಗ್ರಜ ಬಲರಾಮನ ಕೂಡ । ಮುದದಿಂದಾವಾಸ ಯಾದವರ ಸಹಿತಾಗಿ ||೩|| ಇರುತಿರೆ ರುಕುಮ ತನ್ನನುಜೆ ಸಹಿತಾಗಿ । ಚೆಲುವ ಸುಂದರಿಗೆ ಬ್ಯಾಗ್ವಿವಾಹದುತ್ಸದವು ||೪|| ಅಕ್ಕರದನುಜೆ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಗಿನ್ನು

ಸಾರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಚರಣವ, ತೋರಿಸಿ ಧನ್ಯನ್ನ ಮಾಡೆಂದೆನೊ, ಕಾರುಣ್ಯದಲಿ ಕೈಟಭಾರಿ ಪ್ರಿಯನೆ, ಆರನ್ನ ಕಾಣೆನೊ ನಿನ್ನ ವಿನಾ, ಕೀರುತಿ ಅಪಕೀರ್ತಿ ನಿನ್ನದಯ್ಯಾ, ವಾರಣಾವರವಂದ್ಯ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯನ, ಸೇರುವ ಪರಿಮಾಡೊ ತಾರತಮ್ಯ ಭಾವದಲಿ ||೩||

ಅಟ್ಟತಾಳ

ನೀನು ಒಲಿಯೇ ಹರಿ ತಾನೆ ಒಲಿವನಯ್ಯಾ, ನೀನು ಮುನಿದೆಡೆ ಹರಿ ತಾನೆ ಮುನಿದನು, ಏನೆಂಬೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲಣ ಹರಿಕಾರುಣ್ಯ, ನೀನಲ್ಲದಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಾನದಿ ತಾನಿಲ್ಲ, ಪ್ರಾಣೇಶ ನಮೋ ನಮೋ ನಿನ್ನ ಪಾದಾಬ್ಜಕ್ಕೆ, ವಾನರೇಶ ಸುಗ್ರೀವ ವಾಲಿ ಸಾಕ್ಷಿ, ಜ್ಞಾನೇಶ ಭಕ್ತಿ ವಿರಕ್ತೇಶ ಅಮರೇಶ, ಆನಂದ ಆನಂದ ಮೂರುತಿ ಗುರುರಾಯ, ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡು ಪತಿತಪಾವನ ದೇವ, ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಗಳು ದೇಹ ಚೇತನ ಚಿತ್ತವ, ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲಿ ಸರ್ವ ನಿನ್ನಾಧೀನವೆಂದು, ನೀನಿರಲಾವಾಗ ಅನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಮತ್ತಾನು, ಜಿನ್ನೈಪೇನು ದೇಹತ್ಯಾಗವ, ಶ್ರೀನಾಥ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯನ ಪಾದ, ರೇಣು ಧರಿಸಿದ ಸರ್ವರುದ್ಧಾರೀ ||೪||

ಆದಿತಾಳ

ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇಪ್ಪ, ಸಲ್ಲಲಿತ ಮನುಜರ ಪದಪಾಂಸುವಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವಂತೆ ಸಂತತ ಮತಿಯಿತ್ತು, ಬಲ್ಲಿದ ಕಾಮ ಬಿಡಿಸು ಬಲವಂತ ಗುಣವಂತ, ಬಲ್ಲವ ಭವದೂರ ನೀನೆ ಗತಿಯೊ ಜಗ, ದೊಲ್ಲಭ ಮುಂದಣ ವಾಣೀಶ ಸುಖಪೂರ್ಣ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎನ್ನ ಕಾವ ಕರುಣಿಯ ಕಾಣೆ, ಮಲ್ಲಮರ್ದನ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲರೇಯನ, ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿದೆ ||೫||

ಜತೆ

ಅನಂತ ಜನುಮಕ್ಕೆ ನೀನೆ ಗುರು ಎಂಬ, ಜ್ಞಾನವೇ ಕೊಡು ಜೀಯಾ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲದಾಸಾ ||೬||

★ ★ ★ ★

ಕನ್ನಡ ಲಘು ವಾಯುಸ್ತುತಿ

ಶ್ರೀಮದ್ವಿಷ್ಣ್ವಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಜನಿಸಿ ಪವನನು ಕೇಸರೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಕಂಜಾಕ್ಷೀ ಸೀತೆಗಾಗಿ ಲವಣಜಲಧಿಯಂ ಲಂಘಿಸಿ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ। ಇದ್ದಂಥಾ ರಾವಣನ್ನು ರಘುಪನ ಕರದಿ

ನಿಂಗಿಸಿ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾ ರಾಘವನ್ನು ಭಜಿಸಿ ಮೆರೆದಿ ಕಿಂಪೂರುಷಾ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ||೧|| ಆ ವಾಯು ಭೀಮನಾಗಿ ಸುರವರ ಬಲದಿಂ ಕೋಬ್ಬಿದಾ ಮಾಗದನ್ನು ಕಿರ್ಮಿೀರಂ ಕೀಚಕನ್ನು ಬಕಮುಖಖಲರಂ ದುಷ್ಟದುರ್ಯೋಧನನ್ನು । ಕೊಂದು ರಾಜಾಶ್ವಮೇಧ ಪ್ರಮುಖಮಖಗಳಂ ಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣೆಂದು ರಾಜಾಧೀರಾಜನಾಗಿ ಸುಜನರಪತಿಯು ಮೆರೆದನು ಸಾಧು ಬಂಧು ||೨|| ಪ್ರಾಗ್ ಜನ್ಮದ್ವೇಷದಿಂದ ಕಲಿಯಲಿ ಮಣಿಮಾನ್ ಸಂಕರಾಚಾರ್ಯನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಹಂ ನಿರ್ಗಣೋಹಂ ವಿತಥ ವಚನದಿಂ ಎಲ್ಲರಂ ಕೆಡಿಸಲಾಗಿ । ಅಜ್ಞಾನಾಖ್ಯಾನದಿಂದ ಸುಜನರ ಮತಿಯು ಮ್ಲಾನವಂ ಪೊಂದಿರಲು ಶ್ರೀಶಾಜ್ಞಾ ಶಿರದಿ ವಹಿಸಿ ಕುರುಕುಲ ಪತಿಯೂ ಆದನೂ ಮಧ್ವಸೂರ್ಯಾ || ಸರ್ವಜ್ಞ ಶ್ರೀಶನೇನೇ ವಿಧಿಭವಮುಖರು ಶ್ರೀಹರೀ ದಾಸರೇನೇ ಸತ್ಯೇವೇ ಈ ಜಗತ್ತು ಜನವು ತ್ರಿವಿಧವು ನಿತ್ಯ ಪಂಚಪ್ರಭೇದ । ಈಶಾಧೀನೇವೇ ಸರ್ವಶ್ರುತಿಗಿದನುಗುಣಾ ಅಂದದೇವೇ ಪ್ರಮಾಣಾ ಹೀಗೆಂದು ಮಧ್ವಸೂರ್ಯ ತಿಳಿಸಿ ಸುಜನಕೆ ಆದನು ದಿವ್ಯಮೋದಾ ||೪|| ಕೇಳೆಂದು ಮಾಯಿವಾದೀ ಸಕಲಸುರಪನು ಎಂದಿಗೂ ಅಲ್ಪಜ್ಞನಲ್ಲಾ ಜಿಜ್ಞಾಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮನಾರಾಯಣ ಸಕಲಜಗತ್ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನು ಬಲ್ಲ। ನೀನರಿಯೋ ನಿನ್ನ ನಾರಿ ಹಗಲು ಇರುಳಲಿ ಜಾರವಾಮಾಡುವೋದು ಬ್ರಹ್ಮಾಹಂ ನಿರ್ಗುಣೆಂಬೋ ವಿತಥ ವಚನವು ಹ್ಯಾಂಗ ನೀ ಆಡವೋದು ||೫|| ಮಾಯಾವಾದಿಗೆ ಮಾನಹೀನಜನಕೆ ಶುದ್ಧಿಲ್ಲದಾ ನಾಯಿಗೆ ಮಾಯೀ ಸಂಕರಗೆ ಸಮೀರನಗದಾ ಪೆಟ್ಟಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯು । ನಿತ್ಯಂಧಂತಮ ಅಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಅಜ್ಞಾನವಂ ವರ್ಜಿಸಿ ಶ್ರೀಮುದ್ರಾಸಹ ಗೋಪೀಚಂದನವನು ದೇಹಂಗಳಲ್ಯರ್ಚಿಸಿ ||೬||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜವಿರಚಿತ ಕನ್ನಡಲಘುವಾಯುಸ್ತುತಿಃ ಸಮಾಪ್ತಾ ||

★ ★ ★ ★

ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣಿ ಸ್ವಯಂವರ ಹಾಡು

ಬಂದು ಮಧುರೆಗೆ ತಾ ಕೊಂದು ಮಾತುಳನ । ಬಂಧನ ರಹಿತವಾಗಲು ಮಾತಾಪಿತರು ||೧|| ಜರೆಯಸುತನ ಬಾಧೆಯು ಘನವಾಗುತಿರಲು । ಜಲದೊಳು ದ್ವಾರಕಾಪುರವ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ||೨|| ಯದುನಂದನ ತನ್ನಗ್ರಜ ಬಲರಾಮನ ಕೂಡ । ಮುದದಿಂದಾವಾಸ ಯಾದವರ ಸಹಿತಾಗಿ ||೩|| ಇರುತಿರೆ ರುಕುಮ ತನ್ನನುಜೆ ಸಹಿತಾಗಿ । ಚೆಲುವ ಸುಂದರಿಗೆ ಬ್ಯಾಗ್ವಿವಾಹದುತ್ಸದವು ||೪|| ಅಕ್ಕರದನುಜೆ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಗಿನ್ನು

। ಚಿಕ್ಕ ಚೆನ್ನಿಗನಾದ ತಕ್ಕ ವರನ್ಯಾರು ॥೫॥ ವಸುಧೆಪಾಲರ ಮಧ್ಯ ಶಿಶುಪಾಲೀಲಗಧಿಕ । ಕುಸುಮಗಂಧನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯನ ಮಾಡಿದರು ॥೬॥ ಅಗ್ರಜನ್ವಾಕ್ಯವ ಕೇಳಿ ಮನದಲ್ಯೋಚಿಸುತ । ಘನಮಹಿಮೆಗೆ ಓಲೆ ಬರೆದಳು ಲಿಖಿತ ॥೭॥ ನೀನೆ ಮುರವೈರಿ ಸರುವಾಂತರಯಾಮಿ । ನಿನ್ನ ಸ್ಮರಣೆ ದರುಶನ ಮಾತ್ರಕೆ ಪರಮಲಾಭೆನಗೆ ॥೮॥ ಎಂದೆಂದಿಗೆನಕೂಡಾನಂದವ ಬಟ್ಟು । ಇಂದೆ ಕೈಬಿಟ್ಟು ದೂರಿಂದ ನೋಡುವರೆ ॥೯॥ ಪ್ರಾಣಪತಿ ನೀ ಪಾಣಿ ಗ್ರಾಣ (ಗ್ರಹಣ) ಮಾಡದಲೆ ಇರೆ । ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಯದು ಕೇಳೆನ್ನಾಸೆ ಹುಸಿಯಲ್ಲ ॥೧೦॥ ಸರ್ವವಂದಿತ ನಿನ್ನ ಅರಮನೆದ್ವಾರ । ಕಾದಿರುವೋ ಭೃತ್ಯರಿಗೊಪ್ಪಿಸಿಕೊಡದೆ ಕರುಣಾಳು ॥೧೧॥ ದೇಶಕಾಲಕೆ ನಾ ನಿನ್ನ ಸಮಳ್ವಾಸುದೇವ । ಗುಣಕಸಮಳೆಂದು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ ॥೧೨॥ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದ ವಾಸಿಯ ತುಚ್ಛ ಮಾಡದಲೆ । ಲಕ್ಷೀಲೆ ಕರೆದೊಯ್ಯೊ ಪಕ್ಷಿವಾಹನನೆ ॥೧೩॥ ಎನ್ನಬಿನ್ನಪ ಕೇಳಿ ಮನ್ನಿಸೊ ಕೃಷ್ಣ । ಪನ್ನಂಗಶಯನ ನಿನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆರಗುವೆನು ॥೧೪॥ ಸುರರ್ವಂದಿತ ಪಾದ ಉರಗ ಮೆಟ್ಟಿದ ಪಾದ । ನಿನ್ನ ಧ್ವಜವಜ್ರಾಂಕುಶ ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿ ನಮಿಸುವೆನು ॥೧೫॥ ಬರೆದ ಓಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಅರೆದರಿಷಿಣವ । ಕರವ ಜೋಡಿಸಿ ಕೃಷ್ಣಗೆ ಕರೆದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ॥೧೬॥ ಜಗದೀಶಗೆ ಪತ್ರವ ಜಾಣೆ ತಾ ಬರೆದು । ದ್ವಿಜನ ಕೈಯಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹೆ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ॥೧೭॥ ವ್ಯಾಳ್ಯ ವೀರುವುದೆಂದು ಎದ್ದಾಗ ರುಕುಮ । ಭೇರಿ ತಾಡನ ಮಾಡಿಸೆ ಭೋರೆಂಬೊ ರಭಸ ॥೧೮॥ ಎರೆದು ಮುಡಿಯನ್ನಿಕ್ಕಿ ಜಡೆಯಬಂಗಾರ । ಚೌರಿ ರಾಗಟೆ ಗೊಂಡ್ಯ ಧರಗೆ ಮುಟ್ಟುತಿರೆ ॥೧೯॥ ಅಚ್ಚ ಜರತಾರಿ ಹೊಳೆವಷ್ಟಪತ್ರಿಕೆಯು । ಮ್ಯಾಲೊಪ್ಪುವೊ ಪಟ್ಟಿನೊಡ್ಯಾಣ ಸರಿಸಿಟ್ಟು ॥೨೦॥ ಕಂಕಣ ಚೂಡ್ಯ ದ್ವಾರ್ವ್ಯ ಹರಡಿ ಕೈಕಟ್ಟು । ಮ್ಯಾಲ್ವೊಂಕಿ ನಾಗಮುರಿಗೆಗೊಪ್ಪುವ ಕಂಚುಕ ಕೊಟ್ಟು ॥೨೧॥ ಹರಳು ಮಾಣಿಕ್ಯದ್ವಾಲೆ ಬುಗುಡಿ ಬಾವುಲಿಯು । ಹೊಳೆವೂ ಮುತ್ತಿನ ಮೂಗುತಿ ಥಳಥಳಿಸುತಲಿ ॥೨೨॥ ಹಾರ ಪದಕದ ಮಧ್ಯ ಮೇಲಾದೇಕಾವಳಿಯು । ತೋರ ಮುತ್ತಿನ ದಂಡೆ ಲೊಲ್ಯಾಡುತಿರಲು ॥೨೩॥ ಕನ್ನಡ್ಯಂದದಿ ಗಲ್ಲ ಕಳೆಯ ಸುರಿಸುತಲಿ । ಸಣ್ಣ ಮುತ್ತಿನ ಗೊಂಚಲು ಸರಗಳೆಯುತಲಿ ॥೨೪॥ ಝುಗರಝುಗಿಸುತ ಬಂದಳು ಜಗದ ಮೋಹಿನಿಯು । ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ ಮೂರ್ಜಗವ ಮೋಹಿಸುತ ॥೨೫॥ ಗೆಜ್ಜೆ ಸರಪಳಿ ಅಂದಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಸರಿಸಿಡುತ । ನಿರ್ಜುರೇಶನ ಮಾರ್ಗದ ನಿರೀಕ್ಷಣದಿಂದ ॥೨೬॥ ಸುತ್ತ ಮತ್ತೈದೇರು ಕತ್ತಿಕೈ ಭಟರು । ತುತ್ತೂರಿ ವಾದ್ಯ ಭೇರಿ ತಮ್ಮಟೆ ಕಾ (ಕಹ)ಳೆ ॥೨೭॥

ನಡೆದು ರುಕ್ಮಿಣಿ ಹೊಕ್ಕಳು ಗುಡಿಯ ಮಹಾದ್ವಾರ । ಮೃಡನರಸಿಯ ಪೂಜಿಸೆ ದೃಢಭಕ್ತಿಯಲಾಗ ।।೨೮।। ಹಿರಿಯ ಮುತ್ತೈದೇರಿಗೆ ಮರದ ಬಾಗಿನವ । ಅರೆದರಿಷಿಣ ಕುಂಕುಮ ಕರದಲ್ಲಿ ಗಂಧ ।।೨೯।। ಕಡಲೆ ಕಬ್ಬು ಕಾಯಿ ಉಡಿಯ ತುಂಬುತಲಿ । ಕಡಲಶಯನನ ಮಾರ್ಗವ ಬಿಡದೆ ನೋಡುತಲಿ ।।೩೦।। ಮಂಗಳಗೌರಿಯೆದುರಿಗೆ ಮುತ್ತೈದೇರು । ಅಂಗನೆ ಬೈಷ್ಮಿ ಪೀಠದಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ।।೩೧।। ಮಂಗಳಾಂಗನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾಗಲೆಂದು । ಮಂಗಳಸೂತ್ರ ಬಂಧನ ಮಾಡಲು ನಗುತ ।।೩೨।। ಮಾರನಯ್ಯನ ಮೋರೆ ನೋಡಿದಾಕ್ಷಣದಿ । ಮಹಾದ್ವಾರದಿ ಮುತ್ತು ಸೂರ್ಯಾಡೇನೀಕ್ಷಣದಿ ।।೩೩।। ಹರನ್ವಲ್ಲಭೆ ತೋರೆ ಮುರಹರನ ಕರಿವರನ । ಭಯಹರನ ಶ್ರೀಧರನ ಕೂಡುವೆನೀ ದೇವರನು ।।೩೪।। ಮಚ್ಛಲೋಚನೆ ಧ್ಯಾನ ಅಚ್ಯುತನಲ್ಲೇ ಇಡೆ । ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಬಂದನೆಂದಚ್ಚರಿಸಿದರು ।।೩೫।। ಹತವಾದ ಪ್ರಾಣ ಬರಲತಿ ಹರುಷವ್ಹ್ಯಾಗೋ । ರಥವ ಕಾಣುತ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಕೃತಕೃತ್ಯಳಾಗ ।।೩೬।। ಸೃಗಾಲದ ಮಧ್ಯ ಒಂದು ಸಿಂಹ ಹೊಕ್ಕಂತೆ ಶ್ರೀನಾಥ । ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದನು ।।೩೭।। ರಥವು ಮುಂದಕೆ ಸಾಗೆ ಪಥವು ತೋರದಲೆ । ಅತಿ ಬಾಯ ಬಿಡುತ ಶ್ರೀಪತಿಯ ಬೆನ್ನಟ್ತಿ ।।೩೮।। ಬಂದ ರುಕುಮನ ಗಡ್ಡ ಮಂಡಿ ಸವರುತಲಿ । ಬಂಧನ ರಥಕೆ ಮಾಡಿದ ನಂದಸುತನು ।।೩೯।। ವಾರೆನೋಟದಿ ನೋಡಿ ಮೋರೆತಗ್ಗಿಸಿದ । ನಾರಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಮುಖ ನೋಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ।।೪೦।। ಕರುಣವಿರಲಿಕ್ಕೆ ನೀ ಬರೆದ್ಯಾತಕೆ ಓಲೆ । ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವೆ ಎಂದೀಪರಿ ಹಾಸ್ಯದಿ ನುಡಿದ ।।೪೧।। ಒಡಹುಟ್ಟಿದವನಲ್ಲಿ ಕಡುಮೋಹವಿನ್ನೂ । ಹಿಡಿಯದೆನ್ನೊಳು ಕೋಪ ಬಿಡು ರುಕ್ಮಿಣಿ ಎಂದ ।।೪೨।। ಪಂಚಜಾಕ್ಷಿಗೆ ಹೇಳಿ ಶಂಕಾರಿಷಿಣ (ಸಂಕರ್ಷಣ)ನು । ಮುಂಚೆ ಬಿಡಿಸ್ಯವನ ಬಂದರು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ।।೪೩।। ಪರಮ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಹರಿಯು ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ । ಹರಸುತ್ಹಾಕಿದರು ಶಿರದಲಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯ ।।೪೪।। ಕಟ್ಟಿ ಕರಿಮಣಿ ಮಂಗಳ ಸೂತ್ರ ಕೊರಳಲ್ಲಿ । ಹಚ್ಚಿದ (ಅ)ರಿಶಿಣ ಕುಂಕುಮ ಹರಿ ತಾನ್ಹರುಷದಲಿ ।।೪೫।। ಸುರರು ಜಯಜಯವೆಂದು ಹರಿಯು ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ । ವಿವಾಹದುತ್ಸವಕಾಲಕೆ ಕರೆದರ್ಹೂವುಮಳೆಯ ।।೪೬।। ಪಟ್ಟದ್ವಲ್ಲಭೆ ಕೂಡಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭೀಮೇಶ- । ಕೃಷ್ಣ ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಾವಾಸ ಮಾಡಿದನು ।।೪೭।।

★ ★ ★ ★

ನಳಚರಿತ್ರೆ ಹಾಡು

ಧ್ವನಿ-೧

ಉಮೆಯ ಸುತನ ಚರಣಕಮಲಕೆ ನಮಿಸಿ ಪೇಳುವೆ ನಾನು ಹರುಷದಿ । ರಮೆಯ ರಮಣನ ಕರುಣದಿಂದಲಿ ನಳನ ಕಥೆಗಳನು ॥೧॥ ಕಂತುಪಿತನ ಕರುಣದಲಿ ದಮಯಂತಿ ಬಂದಾಪತ್ತು ಕಳೆದು । ಸಂತೋಷದಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ ಕಥೆಯ ಪೇಳುವೆನು ॥೨॥ ಸತ್ಯವಂತನೆಂಬೊ ನಳ ತಾ ಪೃಥಿವಿಪತಿ ರಾಜಾಧಿರಾಜನು । ಭೃತ್ಯನಾಗಿ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣಗೆ ಭಕ್ತನೆನಿಸುವನು ॥೩॥

ವಚನ-೨

ಬಲವಂತನಾದ ನಳರಾಯನಾಖ್ಯಾನದಲಿ । ಕಲಿಬಾಧೆಯಿಂದ ಕಡೆಗಾಗುವರು ಜನರೆಲ್ಲ । ಬಲರಾಮನನುಜನನುಗ್ರ(ಹ) ದಿಂದೀಕಥೆಯ । ಸುಲಭದಿಂದ್ಹೇಳಿ ಕೇಳುವರು ಸಜ್ಜನರು ॥

ಧ್ವನಿ-೩

ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯ ಪಟ್ಟಣದಿ ಪಾಂಡವರು ಲೆತ್ತ ಜೂಜುಗಳಾಡುತ । ಕೆಟ್ಟ ಕೌರವಗೆ ಸೋತೆಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳನು ಬಿಟ್ಟಡವಿಗೆ ಪೋದರು ॥೧॥ ವನಜಾಕ್ಷಿ ದ್ರೌಪದಿಯನು ಕೂಡಿಧರ್ಮ ವನವಾಸದಲ್ಲಿರಲು । ಘನಮಹಿಮನು ಬೃಹದಶ್ವನೆಂಬುವ ಮುನಿ ವನಕಾಗ ನಡೆತಂದನು ॥೨॥ ಬಂದ ಮುನಿಗೆ ವಂದಿಸುತ ಧರ್ಮರಾಯ ಆನಂದದಿಂದಲಿ ಪೂಜಿಸಿ । ಬಂದ್ವನವಾಸದ್ವಾರ್ತೆಗಳ ಹೇಳುತಲಾಗ ಮುಂದೇನುಗತಿ ಎಂದನು ॥೩॥ ಖಳದುಶ್ಯಾಸ(ನ)ನು ಎಳೆದು ದ್ರೌಪದಿಯ ದುರುಳರ ಸಭೆಯೊಳಗೆ । ಸೆಳೆದನು ಉಟ್ಟ ಸೀರೆಗಳ ಎಂದೆನುತಲಿ ಬಳಲುತ್ಹೇಳಿಕೊಂಡ ॥೪॥ ಸಣ್ಣಮಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಲುವಂಥ ದ್ರೌಪದಿಯ ಅರಣ್ಯವಾಸಗಳ ನೋಡಿ । ಇನ್ನೀಸಂತಾಪ ಸೈರಿಸಲಾರೆನೆಂತೆಂದು ಕಣ್ಣಲುದಕ ತಂದನು ॥೫॥ ಪಟ್ಟದರಸಿ ಅನುಜರ ಸಹಿತಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನುಗ್ರಹದಿಂದ । ಸತ್ಯಧರ್ಮವ ನಡೆಸುತಲಿದ್ದ ರಾಜಗೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ವನವಾಸವು ॥೬॥ ಪೃಥಿವಿನಾಳುವ ನಳರಾಯನೆಂಬಾತನು ಸತಿಸುತರನು ಅಗಲಿ । ಅತಿದುಃಖದಿಂದ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ಪಾದ ಗತಿಯೆಂದು ತಿರುಗಿದನು ॥೭॥

ವಚನ-೪

ದಾರ ಮಗನಾತ ನಳರಾಯನೆಂಬುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ। ಘೋರ ಅರಣ್ಯವಾಸ್ಯಾಕೆ ಬಂದಿತು ಕಷ್ಟ॥ ಕೇಳಿ ಸಂತಾಪವಾಗುವುದೆನ್ನ ಮನಕೆನಲು । ಹೇಳುವೆನು ನಳನ ಕಥೆ ಕೇಳೆಂದನಾ ಮುನಿಪನು ॥

ಧ್ವನಿ-೫

ಸಾಕು ಸಂತಾಪ ಮನಸ್ವ್ಯಾಕುಲವಾಗಿದೆ ನೀ ಕೇಳಿ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗೋ ರಾಜ ॥ಪ॥ ವಸುಧೆಪಾಲನೆ ಕೇಳೊ ನಿಷಧದೇಶಾಧಿಪತಿ ಕುಶಲದಿಂದಿದ್ದನಾ ವೀರಸೇನ । ಹೆಸರಾದ ಮಗನು ನಳರಾಯನೆಂಬಾತನು ದೆಸೆವಂತನಾದ ಭೂಲೋಕದೊಳಗೆ ॥೧॥ ಗುಣದಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರ ಮಣಿಯಂತೆ ಮೈಬಣ್ಣ ಕಳೆಯು ಚೆಲ್ವಿಕೆಯು ಕಾಮನ ಪೋಲ್ವುದು । ನಳರಾಯನಲ್ಲೀಗುಣಗಳ ಕೇಳಿ ದಮಯಂತಿ ಮರುಳಾಗಿ ಮನಸಿಟ್ಟಳಾತನಲ್ಲೆ ॥೨॥ ಸತ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮೀರುವನಲ್ಲ ನಳರಾಯ ಕೊಟ್ಟ ಭಾಷೆಗಳ ತಪ್ಪುವನಲ್ಲವೋ । ಅತ್ಯಂತ ಹರುಷದಿಂದಾಗ ತಾ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ್ನ ಭಜಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಲಿದ್ದನು ॥೩॥

ವಚನ-೬

ಅವನಿಯೊಳಗೊಬ್ಬ ವಿದರ್ಭದೇಶಾಧಿಪತಿ ಭುವನದೊಳು ಭೀಮರಾಯನೆಂದು ಹೆಸರಾದ । ದಮನೆಂಬೊ ಋಷಿಯ ವರದಿಂದ ಮೂರು ಗಂಡುತನಯರುಹುಟ್ಟಲು ದಮನ ಹೆಸರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತ ಪಡೆದನಾಗ ॥ ದಮಯಂತಿ ಎಂಬುವ ಮಗಳ ಎರಡು ಪಾದಗಳು ಎಳೆ ಮಾವಿನಾ ತಳಿಲಂತೆ । ನಡೆದರಾಗಜ ನೋಡಿ ನನಗೆ ಮಿಗಿಲೆಂಬುವುದು ನಡುವ ನೋಡುತ ಸಿಂಹ ನಾಚಿ ಬೆರಗಾಗುವುದು ॥ ಕಡಗಬಳೆಕರ ಬಾಳೆದಿಂಡಿನಂ(ತೆ) ತೋರುವುದು ಜಡೆಯ ನೋಡುತ ಸರ್ಪ ಮಡುವ ಸೇರ್ಪುದು ಪೋಗಿ । ಉಡುರಾಜ ನೋಡ ಮುಖಕಾಂತಿಗೆ ಕಪ್ಪಾದ ಬಿಳಿ ಮುತ್ತು ಪುಟ್ಟ ಕರಡಿಗೆಯಂಥ ಬಾಯಿಂದ ॥ ನುಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳುಗೊಂಡುವಾ ಗಿಳಿಹಿಂಡು ಒಡೆದು ದಾಳಿಂಬ್ರ ಬಾಯ್ಬಿಡಲು ದಂತಕೆ ಹವಳ । ಕುಡಿಯೆಂತ ತುಟಿಕೆಂಪು ಕದಪು ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ಮುಡಿಯ ಸಂಪಿಗೆತೆನೆಯು ಮೂಗುಮಾಟಕೆ ಬಾಡೆ ॥ ಕಡೆಗಣ್ಣು ಕಮಲದೆಸಳಂತೆ ತಿದ್ದಿದ ಹುಬ್ಬು ಕಡಲಂತೆ ಗುಣಕೊಂದು ಕಡಿಮ್ಮಿಲ್ಲುದ್ದಾಗಿರಲು । ಕಡುಮುದ್ದು ಕಾಮನ್ವಲ್ಲಭೆಗೆಸಮ ಚೆಲ್ವಿಕೆಯು ಸಡಗರದ ಶುಭ ಲಕ್ಷಣವ ಕೇಳಿ ನಳರಾಯ ॥ ಮಡದ್ಯಾಗಲೆನುತ ಮನಸಿಟ್ಟು ದಮಯಂತಿರಲಿ । ಬಿಡದೆ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು ॥

ನಳಚರಿತ್ರೆ ಹಾಡು

ಧ್ವನಿ-೧

ಉಮೆಯ ಸುತನ ಚರಣಕಮಲಕೆ ನಮಿಸಿ ಪೇಳುವೆ ನಾನು ಹರುಷದಿ । ರಮೆಯ ರಮಣನ ಕರುಣದಿಂದಲಿ ನಳನ ಕಥೆಗಳನು ॥೧॥ ಕಂತುಪಿತನ ಕರುಣದಲಿ ದಮಯಂತಿ ಬಂದಾಪತ್ತು ಕಳೆದು । ಸಂತೋಷದಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ ಕಥೆಯ ಪೇಳುವೆನು ॥೨॥ ಸತ್ಯವಂತನೆಂಬೊ ನಳ ತಾ ಪೃಥಿವಿಪತಿ ರಾಜಾಧಿರಾಜನು । ಭೃತ್ಯನಾಗಿ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣಗೆ ಭಕ್ತನೆನಿಸುವನು ॥೩॥

ವಚನ-೨

ಬಲವಂತನಾದ ನಳರಾಯನಾಖ್ಯಾನದಲಿ । ಕಲಿಬಾಧೆಯಿಂದ ಕಡೆಗಾಗುವರು ಜನರೆಲ್ಲ । ಬಲರಾಮನನುಜನನುಗ್ರ(ಹ) ದಿಂದೀಕಥೆಯ । ಸುಲಭದಿಂದ್ಹೇಳಿ ಕೇಳುವರು ಸಜ್ಜನರು ॥

ಧ್ವನಿ-೩

ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯ ಪಟ್ಟಣದಿ ಪಾಂಡವರು ಲೆತ್ತ ಜೂಜುಗಳಾಡುತ । ಕೆಟ್ಟ ಕೌರವಗೆ ಸೋತೆಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳನು ಬಿಟ್ಟಡವಿಗೆ ಪೋದರು ॥೧॥ ವನಜಾಕ್ಷಿ ದ್ರೌಪದಿಯನು ಕೂಡಿಧರ್ಮ ವನವಾಸದಲ್ಲಿರಲು । ಘನಮಹಿಮನು ಬೃಹದಶ್ವನೆಂಬುವ ಮುನಿ ವನಕಾಗ ನಡೆತಂದನು ॥೨॥ ಬಂದ ಮುನಿಗೆ ವಂದಿಸುತ ಧರ್ಮರಾಯ ಆನಂದದಿಂದಲಿ ಪೂಜಿಸಿ । ಬಂದ್ವನವಾಸದ್ವಾರ್ತೆಗಳ ಹೇಳುತಲಾಗ ಮುಂದೇನುಗತಿ ಎಂದನು ॥೩॥ ಖಳದುಶ್ಯಾಸ(ನ)ನು ಎಳೆದು ದ್ರೌಪದಿಯ ದುರುಳರ ಸಭೆಯೊಳಗೆ । ಸೆಳೆದನು ಉಟ್ಟ ಸೀರೆಗಳ ಎಂದೆನುತಲಿ ಬಳಲುತ್ಹೇಳಿಕೊಂಡ ॥೪॥ ಸಣ್ಣಮಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಲುವಂಥ ದ್ರೌಪದಿಯ ಅರಣ್ಯವಾಸಗಳ ನೋಡಿ । ಇನ್ನೀಸಂತಾಪ ಸೈರಿಸಲಾರೆನೆಂತೆಂದು ಕಣ್ಣಲುದಕ ತಂದನು ॥೫॥ ಪಟ್ಟದರಸಿ ಅನುಜರ ಸಹಿತಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನುಗ್ರಹದಿಂದ । ಸತ್ಯಧರ್ಮವ ನಡೆಸುತಲಿದ್ದ ರಾಜಗೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ವನವಾಸವು ॥೬॥ ಪೃಥಿವಿನಾಳುವ ನಳರಾಯನೆಂಬಾತನು ಸತಿಸುತರನು ಅಗಲಿ । ಅತಿದುಃಖದಿಂದ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ಪಾದ ಗತಿಯೆಂದು ತಿರುಗಿದನು ॥೭॥

ವಚನ-೪

ದಾರ ಮಗನಾತ ನಳರಾಯನೆಂಬುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ। ಘೋರ ಅರಣ್ಯವಾಸ್ಯಾಕೆ ಬಂದಿತು ಕಷ್ಟ।। ಕೇಳಿ ಸಂತಾಪವಾಗುವುದೆನ್ನ ಮನಕೆನಲು । ಹೇಳುವೆನು ನಳನ ಕಥೆ ಕೇಳೆಂದನಾ ಮುನಿಪನು ।।

ಧ್ವನಿ-೫

ಸಾಕು ಸಂತಾಪ ಮನಸ್ವ್ಯಾಕುಲವಾಗಿದೆ ನೀ ಕೇಳಿ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗೋ ರಾಜ ।।ಪ।। ವಸುಧೆಪಾಲನೆ ಕೇಳೊ ನಿಷಧದೇಶಾಧಿಪತಿ ಕುಶಲದಿಂದಿದ್ದನಾ ವೀರಸೇನ । ಹೆಸರಾದ ಮಗನು ನಳರಾಯನೆಂಬಾತನು ದೆಸೆವಂತನಾದ ಭೂಲೋಕದೊಳಗೆ ।।೧।। ಗುಣದಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರ ಮಣಿಯಂತೆ ಮೈಬಣ್ಣ ಕಳೆಯು ಚೆಲ್ವಿಕೆಯು ಕಾಮನ ಪೋಲ್ವುದು । ನಳರಾಯನಲ್ಲೀಗುಣಗಳ ಕೇಳಿ ದಮಯಂತಿ ಮರುಳಾಗಿ ಮನಸಿಟ್ಟಳಾತನಲ್ಲೆ ।।೨।। ಸತ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮೀರುವನಲ್ಲ ನಳರಾಯ ಕೊಟ್ಟ ಭಾಷೆಗಳ ತಪ್ಪುವನಲ್ಲವೋ । ಅತ್ಯಂತ ಹರುಷದಿಂದಾಗ ತಾ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ್ನ ಭಜಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಲಿದ್ದನು ।।೩।।

ವಚನ-೬

ಅವನಿಯೊಳಗೊಬ್ಬ ವಿದರ್ಭದೇಶಾಧಿಪತಿ ಭುವನದೊಳು ಭೀಮರಾಯನೆಂದು ಹೆಸರಾದ । ದಮನೆಂಬೊ ಋಷಿಯ ವರದಿಂದ ಮೂರು ಗಂಡುತನಯರ್ಹುಟ್ಟಲು ದಮನ ಹೆಸರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತ ಪಡೆದನಾಗ ।। ದಮಯಂತಿ ಎಂಬುವ ಮಗಳ ಎರಡು ಪಾದಗಳು ಎಳೆ ಮಾವಿನಾ ತಳಿಲಂತೆ । ನಡೆದರಾಗಜ ನೋಡಿ ನನಗೆ ಮಿಗಿಲೆಂಬುವುದು ನಡುವ ನೋಡುತ ಸಿಂಹ ನಾಚಿ ಬೆರಗಾಗುವುದು ।। ಕಡಗಬಳೆಕರ ಬಾಳೆದಿಂಡಿನಂ(ತೆ) ತೋರುವುದು ಜಡೆಯ ನೋಡುತ ಸರ್ಪ ಮಡುವ ಸೇರ್ಪುದು ಪೋಗಿ । ಉಡುರಾಜ ನೋಡ ಮುಖಕಾಂತಿಗೆ ಕಪ್ಪಾದ ಬಿಳಿ ಮುತ್ತು ಪುಟ್ಟ ಕರಡಿಗೆಯಂಥ ಬಾಯಿಂದ ।। ನುಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳುಗೊಂಡುವಾ ಗಿಳಿಹಿಂಡು ಒಡೆದು ದಾಳಿಂಬ್ರ ಬಾಯ್ಬಿಡಲು ದಂತಕೆ ಹವಳ । ಕುಡಿಯೆಂತ ತುಟಿಕೆಂಪು ಕದಪು ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ಮುಡಿಯ ಸಂಪಿಗೆತೆನೆಯು ಮೂಗುಮಾಟಕೆ ಬಾಡೆ ।। ಕಡೆಗಣ್ಣುಕಮಲದೆಸಳಂತೆ ತಿದ್ದಿದ ಹುಬ್ಬು ಕಡಲಂತೆ ಗುಣಕೊಂದು ಕಡಿಮ್ಮಿಲ್ಲುದ್ದಾಗಿರಲು । ಕಡುಮುದ್ದು ಕಾಮನ್ವಲ್ಲಭೆಗೆಸಮ ಚೆಲ್ವಿಕೆಯು ಸಡಗರದ ಶುಭ ಲಕ್ಷಣವ ಕೇಳಿ ನಳರಾಯ ।। ಮಡದ್ಯಾಗಲೆನುತ ಮನಸಿಟ್ಟು ದಮಯಂತಿರಲಿ । ಬಿಡದೆ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು ।।

ಧ್ವನಿ-೭

ಒಂದು ದಿನದಿ ಬ್ಯಾಟೆಗೆನುತ ಬಂದ ರಾಜನು । ಕಂಡ ರಾಜಹಂಸಪಕ್ಷಿ ಬರುವೊ ಭರವನು ॥೧॥ ತುಂಡು ತುಂಡಾಗಿ ಚಂದ್ರಮನಂಬರದಿಂದಲಿ । ಬಂದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನೋ ಏನೆಂದು ನೋಡಿದ ॥೨॥ ಸಾಲು ಸಾಲು ಚಂದ್ರಮನಂತ್ವಿಶಾಲವಾಗಿರೆ । ಹಾಲು ನೊರೆಯುಂತಿದ್ದ ಪಕ್ಕ ಹರವಿಕೊಂಡಿದೆ ॥೩॥ ಸಂಪಿಗೆಯ ವನದ ಮಧ್ಯ ತಂಪಿನಿಂದಲಿ । ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಾಡೋಪಕ್ಷಿ ಸಂಪು ನೋಡಿದ ॥೪॥ ದೊರೆಯು ಕರದಿಂದ್ಹಿಡಿಯಲ್ಹೋದ ಸರ್ವಪಕ್ಷಿಯು । ಭರದಿಂದ್ಹಾರಲು ಹಿರಿಯದೊಂದ್ಕೈಸೆರೆಯು ಸಿಕ್ಕಿತು ॥೫॥ ಬಿಡುಬಿಡೆನ್ನ ಹಿಡಿದು ಹೀಗೆ ತಡೆವ್ಯೋದ್ಯಾತಕೋ । ಒಡೆಯ ನಿನಗೊಂದ್ವಾರ್ತೆ ಹೇಳುವೆ ಸಡಗರ ಸುದ್ದಿ ॥೬॥ ಎಂಥ ರೂಪವಂತೋ ದಮಯಂತಿಗೆ ನೀನು । ಕಾಂತನಾಗುವಂತೆ ನಾ ಮಾಡುವೆನು ಮತೀಗ ॥೭॥ ಹವಳ ಮುತ್ತು ಕೂಡಿಸಿದಂತವಳಿಗೆ ನಿನಗೆ । ಬಿಳಿಯೆಲೆ ಅಡಕೆ ಸುಣ್ಣದಂತೆ ಸೊಗಸು ಕಾಂಬೋದು ॥೮॥ ಎನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳೊ ರಾಜ ಮನ್ನಿಸಿ ಬ್ಯಾಗ । ನಿನ್ನಗೊಂದುಪಕಾರ ಮಾಡುವೆನು ಮತ್ತೀಗ ॥೯॥ ಅಂದ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಬಿಟ್ಟಆನಂದದಿ ರಾಜ । ಮುಂದೆ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣಗೆ ಗತಿಯೆಂದು ಹಾರಿತು ॥೧೦॥

ವಚನ-೮

ಕುಸುಮಲೋಚನೆ ಕುಸುಮಕೆನುತ ಬರುತಿರಲಾಗ । ಶಶಿವರ್ಣಪಕ್ಷಿ ಶಾವಂತಿಗೆವನದೊಳಗೆ ॥ ಪಸರಿಸುತ ರೆಕ್ಕೆ ಪರಮರ್ಥಿಲ್ಹಾರಾಡುತಿರೆ । ಹೊಸ ಹಂಸ ನೋಡಿ ಬೆರಗಾಗುತಲಿ ದಮಯಂತಿ ॥ ನಸುನಗುತಲ್ಹಿಡಿದು ಕೈ ಕೊಸರಿಕೊಂಡ್ಹೋಗುವುದು ಕುಶಲಮಾಡಲಿ ಕರೆಯೆ ಬಂದು ಕೈ ಸೇರುವುದು । ಹತನಾದ ಮುದ್ದು ಮುಖ ನೋಡಿ ಮಾತಾಡುವುದು ॥ ವಸುಧೆ ಮ್ಯಾಲೇನ್ವರ್ತಮಾನ ಹೇಳನುತಿರಲು । ಶಶಿವದನೆ ನಿನ್ನ ನವಯೌವನಕೆ ತಕ್ಕಂಥ ॥ ದೆಸೆವಂತನಾದ ನಳರಾಯನೆಂಬುವ ದೊರೆಯು । ಪುರುಷನಾದರೆ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲ ॥ ಮೊಸರು ತಂದ್ಹಾಲಿಗ್ಹೆಪ್ಪಿಟ್ಟಂತೆ ಕೂಡುವುದು । ಮಿಸುಣಿಮಾಣಿಕ್ಯ ಮುತ್ತು ಬೆರಸಿದಂತೆ ತೋರುವುದು ॥ ಅರಸನರಸಿಯು ಆಗಿ ಸರಸುಖಬಡುವಾಗ್ಗೆ । ನೆನಸಿಕೊಂಬುವಿ ಎನ್ನ ಮಾತು ಮರೆಯದೆ ನೀನು ಮನಸು ಬಂದರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಪಡೆದು ॥ ಬಿಸಜಾಕ್ಷಿ ನೀನು ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ದಯದಿ । ಹರುಷದಿಂದಲಿ ಬಾಳು ನಳನ್ವಾರ್ತೆಗಳನು ಕೇಳು ॥

ಧ್ವನಿ-೯

ಅಮ್ಮ ಕೇಳಿದ್ವಾರ್ತೆಯ ನಮ್ಮ ರಾಜನ ಕೀರ್ತಿಯ । ಮನ್ಮಥನ ರೂಪ ಲಾವಣ್ಯ ಸುಂದರಮೂರ್ತಿಯ ॥ಪ॥ ಸಜ್ಜನ ಶಿರೋಮಣಿ ಸರ್ವಾಂಗ ವಜ್ರದ ಖಣಿ । ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಧಾರುಣೀಧಣಿ ನೀನಾಗೆ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ ॥೧॥ ತ್ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನು ಭೋಗಕಾಮರೇಂದ್ರನು । ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಸರಿಯುಗುಣ ಸತ್ಯದಲಿ ಧರ್ಮರಾಯನು ॥೨॥ ಭೀಮರಾಯಗೆ ಹೇಳಿಕೋ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣಗೆ ಬೇಡಿಕೋ । ಆ ನಳನ್ನ ಮಾಡಿಕೋ ಅನಂತಸುಖವು ನೋಡಿಕೋ ॥೩॥

ವಚನ-೧೦

ಪಕ್ಷಿಮಾತನು ಕೇಳಾಪೇಕ್ಷೆ ಹುಟ್ಟಿತು ಮನಕೆ ಇಕ್ಷುಚಾಪನ ಶರದಿಂದ ಮೋಹಿತಳಾಗಿ । ಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭ ಹರಿಯ ಸಾಕ್ಷಿಯಿಂದ್ಹೇಳುವೆನು ಸಾಕ್ಷಾನ್‌ಪತಿಯು ನಳನೆಂದು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡೆ ॥ ಅಕ್ಷದಿಂದಿನ್ನೊಬ್ಬ ಪತಿಯ ನೋಡುವಳಲ್ಲ ರಕ್ಷಿಸೀಗೆನ್ನ ಸ್ವಯಂವರಕೆ ಬರಹೇಳೆನಲು । ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಹೋಗಿ ನಳರಾಯಗ್ವಾರ್ತೆಯ ತಿಳಿಸಿ ತಕ್ಷಣದಲ್ಹ್ಯಾಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ನಡೆದಿತಾಗ ॥

ಧ್ವನಿ-೧೧

ನಳನ ವಾರ್ತೆಗಳ ಕೇಳುವ ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಅಳಲುತ ಬಳಲುತಲಿ ಸೆಳೆಮಂಚದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಮೋಹನಾಂಗಿ ತಾ ಕಳೆಗುಂದಿ ಮುಖಪದ್ಮವು ॥೧॥ ಅನ್ನಪಾನಗಳ ಒಲ್ಲಳು ತನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣದ್ವಸ್ತ್ರವನುಡದೆ ಸುಣ್ಣ ಬಿಳಿಯೆಲೆ ಅಡಕೆ ತಾಂಬೂಲವ ಕಣ್ಣಲಿ ನೋಡದಂತೆ ॥೨॥ ಮರುಗ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಜಾಜಿ ಸಂಪಿಗೆ ಸರವನು ತುರುವಿಗೆ ಮುಡಿಯದಂತೆ ಸರಿಗೆಳತಿಯರನು ಕರೆದು ಮಾತಾಡದೆ ಮರುಗುತ ಸೊರಗಿದಳು ॥೩॥ ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕ್ಯ ಚಿನ್ನ ಸರ ಪದಕ ನವರತ್ನದಾಭರಣಗಳ ಬಿಚ್ಚಿಬಿಪ್ಪ (ಸುಟ)ಳು ಜಡೆ ಬಂಗಾರ ರಾಗಟೆ ಹಚ್ಚದೆ ಶ್ರೀಗಂಧವ ॥೪॥ ಕಾಮ ಮೋಹಗಳಿಂದ ಪರವಶವಾಗಿದೆ ಸಾಮಜಗಮನೆ ತಾನು ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ದಯದಿಂದ ನಳದೊರೆ ತೋರಿಸೀಗೆಂದೆನುತ ॥೫॥

ವಚನ-೧೨

ಬಂದು ದೂತಿಯರ್ಹೇಳೆ ಭೀಮರಾಯಗೆ ನಿನ್ನ ನಂದನೆಯ ಮನಸು ನಳಿನಾಯನಲ್ಹೊಂದಿಹುದು । ಕಂದಿಕುಂದಿದಳೆನುತ ಕೇಳುತಾಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ

ತೊಡೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮುದ್ದಿಸುತ ॥ ಮುಂಗುರುಳು ತಿದ್ದಿ ಮುಖ ಬೆವರುಗಳನ್ನೊರೆಸುತ್ತ ಸಂದೇಹ ಬ್ಯಾಡ ಸ್ವಯಂವರವ ಮಾಡುವೆ ಮನಕ್ಕೆ । ಬಂದ ರಾಯರಿಗೊಲಿದು ವನಮಾಲೆ ಹಾಕೆನುತ ಆನಂದಬಡಿಸಿದ ಮಗಳನು ॥

ಧ್ವನಿ-೧೩

ತಿಳಿಸಿದ ಸ್ವಯಂವರವ ರಾಯರಿಗೆಲ್ಲ ಕಳಿಸಿ ಪತ್ರಿಕವ ॥ಪ॥ ಊರು ಶೃಂಗರಿಸುತ ಉತ್ತಮಗಂಧ ತಳಿರುತೋರಣ ಕಟ್ಟುತ್ತ ಬೀದಿ ಬೀದಿಗೆ ಬಿಡಾರ ಮಂಟಪ ಮಧ್ಯಹಾದಿಗ್ಗುಂದರ ಹಾಕಿ ಹಲವು ಕನ್ನಡಿನಿಟ್ಟು ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೆ । ನೂರು ಸಾವಿರ ಭೇರಿ ಬಡಿಸಿ ಭೀಮರಾಯ ಮಾದುವನು ತಾ ಮಗಳಸ್ವಯಂವರ ನೋಡಲು ಜನ ಬರಬೇಕೆಂದು ॥೧॥ ದೊರೆ ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಯವ ನಾರದರಿಂದ ಸುರದೇವತೆಗಳು ಕೇಳಿ ನರಲೋಕದೊಳಗೆ ನಮ್ಮಂಥ ಪುರುಷರಿಲ್ಲ ದೊರೆ ಭೀಮರಾಯಗೆ ಅಳಿಯನಾಗುವೆನೆಂದು । ಇಂದ್ರನು ಯಮನು ವರುಣನು ಕುಬೇರ ಅಗ್ನಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಮಾರ್ಗದಿ ಕಂಡು ನಳನ ನಾಮ ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ॥೨॥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಜನೆ ನೀ ನಮ್ಮ ಮನಸಿನ ಅಭೀಷ್ಟವ ಗೆಲಿಸೆಂದರು ಎತ್ತರಾಗಲಿ ಉತ್ತಮರೆ ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವಗತ್ಯ ಮಾಡುವೆನೆಂದರಿಗ್ವಚನವ ಕೊಟ್ಟ । ಇವತ್ತು ನೀನು ಪೋಗಿ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಬಂದರೆನುತ ಹೇಳಿ ಮಿತ್ರೆದಮಯಂತಿ ನಿಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು ॥೩॥ ಅಂದ ಮಾತನು ಕೇಳುತ ರಾಜನು ಭಾಳ ಸಂದೇಹದಲಿ ನುಡಿದ ಮಂದಗಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮನಸಿಟ್ಟು ನಾನೀಗ ಬಂದೆನೀ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೀಗೆಂದು ನುಡಿದನಾಗ । ಮುಂದೆ ಮಾತುಕೊಟ್ಟು ನಮಗೆ ಹಿಂದೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ವಚನ ಬಂದೀತಪಕೀರ್ತಿ ಎನ್ನಲ್ಲೌದೆಂದು ತಿಳಿದನು ತನ್ನ ಮನದಿ ॥೪॥ ಸಂತೋಷದಲಿ ಬಂದನು ರಾಜನು ದಮಯಂತಿಯಿದ್ದರಮನೆಗೆ ನಿಂತು ನೋಡುತ ಕರ ಮುಗಿದು ವಂದಿಸುತಿರೆ ಅಂತರಂಗದ ಮಾತಭ್ಯಂತರಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಿ । ಇಂಥ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು ನಿನ್ನ ಕಾಂತರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೋ ಕಂತುಪಿತ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನು ಕರುಣದಿಂದೀಗೊಲಿವ ನಿಮಗೆ ॥೫॥

ವಚನ-೧೪

ನುಡಿದ ನುಡಿ ಕೇಳುತಲಿ ಕಡುಕೋಪದಿಂದಾಗ ಮುಡಿ ಬಾಗಿ ಮುಂದೆ ಮೂರ್ಛೆಜ್ಞೆನಿಕ್ಕುತ ಬಂದು । ಕಡೆಗಣ್ಣಲಿಂದ ಕಾಂತನ ಮುಖವ ನೋಡುತಲಿ ನುಡಿದಳು ವಿನಯದ ಮಾತು ನಾಗವೇಣಿ ಹರುಷದಿ ॥

ಧ್ವನಿ-೧೫

ದಾವ ದೇಶ ಬಂದ ಕಾರ್ಯವೇನು ನಿಮ್ಮ ನಾಮವ ಕೇಳರಿಯೆ । ಮೋರೆ ನೋಡಲು ಸುಂದರ ಚೆಲ್ವಿಕೆಯು ತೋರೆ ಮಾರನ್ನ ಸರಿಯೆ ॥೧॥ ಸಾರ್ಯದಿ ಬರದಿರು ಸಾರಸಮುಖಿ ನೀ ದೂರ ಹಿಂದಕೆ ಸರಿಯೆ । ವಾರಿಜಾಕ್ಷಿ ವೈಯಾರಿ ಕೇಳು ನಾ ನಳರಾಯನೆಂಬೊ ದೊರೆಯೇ ॥೨॥ ಕಾಂತರಾದರೇಕಾಂತದೊಳೇನಿದು ನಿಂತು ಮಾತಾಡುವುದು । ಸಂತೋಷದಲಿ ಜಂತದ್ದಲಿಗೆ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಬಹುದು ॥೩॥ ಹರಿಣಾಕ್ಷಿಯೆ ಕೇಳು ಸುರದೇವತೆಗಳು ಹೊರಗೆ ಬಂದಿಹರಿನ್ನು । ಪರಮಧನ್ಯಳೆಂದೆನಿಸುವಿ ನೀನು ಕರೆದು ಕೂಡವರನ್ನು ॥೪॥ ಪಕ್ಷಿರಾಜ ನಿಮಗೇಳ್ದಿದ ಮಾತು ಲಕ್ಷಿಗೆ (ಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ) ಬರದೇನೊ । ಸಾಕ್ಷಾತಪತಿ ನೀವೆಂದು ನಂಬಿದೆನಪೇಕ್ಷೆ ಹುಟ್ಟಿದೇನು ॥೫॥ ಗಜಗಮನೆಯೆ ಕೇಳು ಗಜವಾಹನ ಬಂದೊದಗಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ। ಮೊದಲೆ ಮಾತು ತಕ್ಕೊಂಡನು ನಾ ತಿಳಿಯದಲೆ ಮೋಸಹೋದೆ ॥೬॥ ಯಾತರ ಮಾತಿದು ಏನುಸೋಜಿಗ ಪ್ರಖ್ಯಾತಪುರುಷ ನಿಮಗೆ । ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲಿ ಕೊರಳಿಗೆ ನಾ ಪಾರಿಜಾತ ಮಾಲ್ಹ್ಯಾಕುವೆನು ॥೭॥ ಇಂದುವದನೆ ನಿನ್ನಿಂದಕೀರ್ತಿ ಹೊಂದಲಾರೆ ನಾನು । ಬಂದದ್ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಭಾಳಪರಾಧ ಈ ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದೆ ॥೮॥ ಮನಬಂದವರಿಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕುವೆ ನಾ ನಿಮಗಿಲ್ಲಕೀರ್ತಿ ಬಹು । ಜನರೊಳಗೆ ಬಂದೀತು ನಿಮಗೆ ಬಹುಮಾನವು ಕೀರ್ತಿ ॥೯॥ ಒಲ್ಲೆ ನಾನು ಶಚಿವಲ್ಲಭ ನಿನಗೆ ನಲ್ಲನಾಗಲಿ ಇಂದ್ರ । ಬಲ್ಲಷ್ಟೇಳುವೆ ಭಾಳ ಮೂರ್ಖತನ ಮಾಡೊದೇನು ಚೆಂದ ॥೧೦॥ ಸ್ವಯಂವರ ಕಾಲಿಕೆ ಸರಿಬಂದವರಿಗೆ ಒಲಿವುದೆ ನಮಗಿಷ್ಟ । ಪರಮಧನ್ಯರೆಂದೆನಿಸಿರಿ ನಿಮಗೆ ಒಲಿವ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ ॥೧೧॥

ವಚನ-೧೬

ಅಂದ ಮಾತನು ಕೇಳಾನಂದದಿಂದಲಿ ನಗುತ । ಬಂದು ಇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಗ್ವಂದಿಸುತ ಕರಮುಗಿದು ॥ ಮಂದಗಮನೆಯ ಮನಸು ಬಾರದು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ। ಹೊಂದಿಕೊಂಬುವುದು ನಿಜವೆಂದು ಪೇಳುವಳೆನಗೆ ॥ ಮುಂದಿನುಪಾಯ ಚಿಂತಿಸಬಹುದು ನೀವೆನಲು । ಅಂದ ಮಾತಿಗೆ ಕೋಪದಿಂದಿಂದ್ರ ನುಡಿದನಾಗ ॥

ಧ್ವನಿ-೧೭

ಏನಿದು ಛಲವೊ ಮಾನಿನಿ ರನ್ನೆಗೆ ಏನಿದು ಛಲವೋ । ಮಾನವಿಲ್ಲದೆ ನುಡಿದಳೋ ಮೊಹನ್ನೆ ಏನಿದು ಛಲವೋ ॥ಪ॥ ಸುರಪತಿಗಳಿಗಿಂತ ನರಪತಿ ಅಧಿಕನೆ । ಗರುವ

ಮುರಿದು ನಾನು ಬರುವೆನೀಕ್ಷಣದಿ ॥೧॥ ಲಗ್ನಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿಘ್ನ ಮಾಡುವೆನೆಂದು । ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತಿಯು ಭಾಳಾಗ್ರ(ಹ)ದಿನುಡಿದ ॥೨॥ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ(ನ) ದಯ ದಾರಿಗುಂಟಾಗುವುದೋ । ಭೀಮನಂದನೆಯ ಬಿಂಕ ಮುರಿದು ಬರುವೋಣ ॥೩॥

ವಚನ-೧೮

ಹೀಗೆಂದು ನುಡಿಯುತಲಿ ಸಾಗಿಬಂದರು ತಾವು ನಾಗವೇಣಿಯ ಸ್ವಯಂವರಾಗೋ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ। ಬ್ಯಾಗ ನಳರಾಯನಿದ್ದಾ್ಹಗೆ ರೂಪವಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಹೋಗಿ ತಾವೆಲ್ಲ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಸೋಗಿನ ಗೊಂಬ್ಯಂತೆ ಚಿತ್ರಾಂಗಿ ಬರವೋ ಬಗೆ-

ಧ್ವನಿ-೧೯

ಬಂದಳಿಂದುವದನೆ ಹಂದರದೊಳಗೆ । ಮಂದಗಮನೆಯು ಮಹಾಸುಂದರಾಂಗಿ ॥ಪ॥ ಉಟ್ಟಪೀತಾಂಬರವು ಪಟ್ಟಿವೊಡ್ಯಾಣವದು ಪುತ್ಥಳಿಸದ ಚಂದ್ರಹಾರ ಪದಕ । ಕಟ್ಟಾಣಿ ಸರಿಗೆ ಏಕಾವಳಿಯು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದಡ್ಡಿಕೆ ಮುತ್ತು ಕಮಲಾಕ್ಷಿಗೆ ॥೧॥ ದ್ವಾರ್ಯ ಕಂಕಣ ಹರಡಿ ಹಸ್ತ ಕಡಗವಿಟ್ಟು ನಾಗಮುರಿಗೆ ವಂಕಿ ಒಲೆವ ಗೊಂಡ್ಯ । ಭಾರಿ ಬಾಬೂಬಂದು ಬಂಗಾರದ ಬುಟ್ಟಾದಾರಿ ಕುಪ್ಪಸ ತೊಟ್ಟು ತೋಳಿನಲ್ಲಿ ॥೨॥ ಹೆರಳುಬಂಗಾರ ರಾಗಟೆ ಗೊಂಡ್ಯ ಕ್ಯಾದಿಗೆಯು ಅರಳುಮಲ್ಲಿಗೆ ಪಾರಿಜಾತ ಮುಡಿದು । ಪರಿಮಳವು ದಿವ್ಯ ಕೇಸರಿ ಗಂಧ ಬುಕ್ಕಿಟ್ಟು ಪಣೆಗೆ ಕಸ್ತೂರಿಕುಂಕುಮ ಹೊಳೆಯುತ ॥೩॥ ಝೂಲಕ ಬುಗುಡಿ ಚಂದರ ಬಾಳ್ಯದ ಬೆಳಕು ವಾಲೆ ಸರಪಳಿಯು ಮುತ್ತಿನ ಗೊಂಚಲು । ಸಾಲು ಕುಂದಣದಾಣಿಮುತ್ತಿನ ಮುಕುರ್ಯ ಬುಲಾಕು ಬೇಸರಿ ಗಲ್ಲದಲ್ಲೊಳ್ಹೊಳೆಯುತ ॥೪॥ ಪಿಲ್ಯಕಾಲುಂಗುರವು ಲುಲ್ಲು ರುಳಿ ಪೈಜಣವು ಮೆಲ್ಲನೊಂದೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನಿಕ್ಕುತ । ಪುಲ್ಲಾಕ್ಷ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ್ನ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ನಲ್ಲನಾಗಲಿ ನಳರಾಯನೆಂದು ॥೫॥

ವಚನ-೨೦

ಬಂಗಾರಭಾರಕ್ಕೆ ಬಳುಕುತಲಿ ಝುಳುಕುತಲಿ ಶೃಂಗಾರ ಸಿರಿವುಳ್ಳಮುಖ ಮುದ್ದು ಸುರಿಯುತಲಿ ಮುಂಗಾರಮಿಂಚಿನಂತ್ಹೊಳೆಯುತಲಿ ಪೊಳೆಯುತಲಿ ಹೊಂಗ್ಯಾದಿಗೆಯಂತೆ ಮೈಬಣ್ಣ ನಡುಸಣ್ಣ ಕಂಗಳ ಕಡೆನೋಟ (ಅ) ನಂಗನ್ನ ಸಿರಿಕಾಟ । ಅಂಗನೆಯ ಜನರೆಲ್ಲ ದಂಗಾಗಿ ನೋಡುತಿರೆ ಉಂಗುರದ ಬೆರಳಿಂದ ಮುಂಗುರುಳು

ತಿದ್ದುತಲಿ ಅಂಗುಲಿಯ ತುದಿಯಿಂದ ಕಂಜಮಾಲೆಯ ಹಿಡಿದು ಮಂಗಳಾಂಗನೆ ಬಂದಳಂಗಳದ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ॥

ಧ್ವನಿ-೨೧

ಸರಸಿಜಾಕ್ಷಿ ಬಂದಳು ಸರಸ್ವತಿ ಪೂಜಿಸಿ । ಅರಿತುಕೊಳ್ಳದೆ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಗುರುತು ತಿಳಿಯದೆ ॥೧॥ ಸುರರ ಚರಣಕ್ಕೆರಗಿ ಕರವ ಮುಗಿದು ನಿಂತಳು । ದೊರೆಯ ತೋರದಿರಲು ಹಿಂದಿನ ಕಥೆಯ ಹೇಳಿದಳು ॥೨॥ ಹಿಂದಕ್ಕೊಬ್ಬ ಅರಸು ಸಿರಿ ಯತಿರಾಜನು । ನಂದನೆ ಸುಕನ್ಯಳೆಂಬೊ ಕನ್ನಿಕೆ ಪಡೆದನು ॥೩॥ ಬೇಟೆನಗುತ ಬಂದದ ಚ್ಯವನ ಋಷಿಗಳಾಶ್ರಮ । ತೋಟ ಕಂಡು ಊಟಕೆನುತ ಇಳಿದ ರಾಜನು ॥೪॥ ಹಣ್ಣು ಹೂವಿಗೆನುತ ಬಂದವಳ್ವಲ್ಮೀಕದೊಳು । ಹೊನ್ನಿಹುಳದಂತ್ಹೊಳೆವೊ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಟಕವೂರಿದಳು ॥೫॥ನೇತ್ರ ಒಡೆದು ರಕ್ತಸುರಿಯೆ ಬಂದಜನರಿಗೆ । ಮೂತ್ರಮಲವು ಕಟ್ಟಿ ಹೊಟ್ಟ್ಯುಬ್ಬರಿಸಿ ಬಿದ್ದರು ॥೬॥ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ನಮಗೀಶ್ರಮವಾಯಿತು । ಭೂಸುರಾಗ್ರಾಣಿಗೇನು ತಪು ನಡೆಸೀರೆಂದರು ॥೭॥ ತಪ್ಪು ನೆನ್ನದೆನುತ ಮಗಳು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು । ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಪಿತನ ಕರೆದು ನೋಡಿರೆಂದಳು ॥೮॥ ಎನ್ನ ಜನಕೆ ಕ್ಷೇಮವಾದರೆ ಇನ್ನು ನಿಮಗೆ । ಸುಕನ್ಯಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಧಾರೆಯೆರೆವೆನೆಂದನು ॥೯॥ ಒಡೆದು ಹುತ್ತ ಗಿಡವ ಕಿತ್ತು ನಡುಗೋ ಶಿರದಲ್ಲಿ । ಜಡೆಯ ಕಟ್ಟಿ ನಡುವ ಬಾಗುತ ನಡೆದು ಬಂದರು ॥೧೦॥ ಅಸ್ತೀಚರ್ಯ ಬಿಳಿಯ ಕೂದಲು ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿರೆ । ರೆಪ್ಪೆಗ್ಹುಬ್ಬು ಇಳಿದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರೆ ॥೧೧॥ ವದನದಲ್ಲಿ ದಂತವಿಲ್ಲ ಒಣಗಿ ದೇಹವು । ಒದಗಿ ಮುಪ್ಪು ಒದರಿಕೊಂಡರು ಕೇಳವು ಕಿವಿಗಳು ॥೧೨॥ ದೊರೆಯೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಕರಿ ಸುರಗಿಲೆನಗೆರಿ । ಸರಿಯಾಗ್ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟೆನಗೆ ಧಾರೆಯನೆರಿ ॥೧೩॥ ಚರಣ ತೊಳೆದು ಕಟ್ಟಿಕೊರಳ ಮಂಗಳಸೂತ್ರದ ಮಗಳ । ಧಾರೆಯೆರೆದುಕೊಟ್ಟು ಮನೆಗೆ ನಡೆದನು ॥೧೪॥ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪತಿಯ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು । ಜತ್ತಿಲಿಳಿದು ಬಂದರಶ್ವಿನಿ ದೇವತೆಗಳು ॥೧೫॥ ಚಿಕ್ಕವಯಸು ಚೆಲುವ ರೂಪ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ । ಮತ್ತೆ ನೀವು ಬೇಡಿದಿಷ್ಟ ಕೊಡುವೆನೆಂದಳು ॥೧೬॥ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಭಾಗ ನಮಗೆ ಬರಲುಂಟಾದರೆ । ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ರೂಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡುವೆವೆಂದರೆ ॥೧೭॥ ಮೂರುಮಂದಿ ಮಡುವಿನೊಳಗೆ ಮುಣುಗುತಿದ್ದರು । ಬಂಗಾರ ಪ್ರತಿಮೆಯಂಥ ರೂಪ ಆಗಿ ನಿಂತರು ॥೧೮॥ ವಯಸು ಹದಿನಾರುವರುಷ ಒಂದೇ ಪ್ರಾಯದ ಪುರುಷರನ್ನು ಕಂಡು

ಮುರಿದು ನಾನು ಬರುವೆನೀಕ್ಷಣದಿ ||೧|| ಲಗ್ನಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿಘ್ನ ಮಾಡುವೆನೆಂದು । ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತಿಯು ಭಾಳಾಗ್ರ(ಹ)ದಿನುಡಿದ ||೨|| ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ(ನ) ದಯ ದಾರಿಗುಂಟಾಗುವುದೋ । ಭೀಮನಂದನೆಯ ಬಿಂಕ ಮುರಿದು ಬರುವೋಣ ||೩||

ವಚನ-೧೮

ಹೀಗೆಂದು ನುಡಿಯುತಲಿ ಸಾಗಿಬಂದರು ತಾವು ನಾಗವೇಣಿಯ ಸ್ವಯಂವರಾಗೋ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ। ಬ್ಯಾಗ ನಳರಾಯನಿದ್ದ್ಹಾಗೆ ರೂಪವಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಹೋಗಿ ತಾವೆಲ್ಲ ಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಸೋಗಿನ ಗೊಂಬ್ಯಂತೆ ಚಿತ್ರಾಂಗಿ ಬರವೋ ಬಗೆ-

ಧ್ವನಿ-೧೯

ಬಂದಳಿಂದುವದನೆ ಹಂದರದೊಳಗೆ । ಮಂದಗಮನೆಯು ಮಹಾಸುಂದರಾಂಗಿ ||ಪ|| ಉಟ್ಟಪೀತಾಂಬರವು ಪಟ್ಟಿವೊಡ್ಯಾಣವದು ಪುತ್ಥಳಿಸದ ಚಂದ್ರಹಾರ ಪದಕ । ಕಟ್ಟಾಣಿ ಸರಿಗೆ ಏಕಾವಳಿಯು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದಡ್ಡಿಕೆ ಮುತ್ತು ಕಮಲಾಕ್ಷಿಗೆ ||೧|| ದ್ವಾರ್ಯ ಕಂಕಣ ಹರಡಿ ಹಸ್ತ ಕಡಗವಿಟ್ಟು ನಾಗಮುರಿಗೆ ವಂಕಿ ಒಲೆವ ಗೊಂಡ್ಯ । ಭಾರಿ ಬಾಬೂಬಂದು ಬಂಗಾರದ ಬುಟ್ಟಾದಾರಿ ಕುಪ್ಪಸ ತೊಟ್ಟು ತೋಳಿನಲ್ಲಿ ||೨|| ಹೆರಳುಬಂಗಾರ ರಾಗಟೆ ಗೊಂಡ್ಯ ಕ್ಯಾದಿಗೆಯು ಅರಳುಮಲ್ಲಿಗೆ ಪಾರಿಜಾತ ಮುಡಿದು । ಪರಿಮಳವು ದಿವ್ಯ ಕೇಸರಿ ಗಂಧ ಬುಕ್ಕಿಟ್ಟು ಪಣೆಗೆ ಕಸ್ತೂರಿಕುಂಕುಮ ಹೊಳೆಯುತ ||೩|| ಝೂಲಕ ಬುಗುಡಿ ಚಂದರ ಬಾಳ್ಯದ ಬೆಳಕು ವಾಲೆ ಸರಪಳಿಯು ಮುತ್ತಿನ ಗೊಂಚಲು । ಸಾಲು ಕುಂದಣದಾಣಿಮುತ್ತಿನ ಮುಕುರ್ಯ ಬುಲಾಕು ಬೇಸರಿ ಗಲ್ಲದಲ್ಲೊಳ್ಹೊಳೆಯುತ ||೪|| ಪಿಲ್ಯಕಾಲುಂಗುರವು ಉಲ್ಲು ರುಳಿ ಪೈಜಣವು ಮೆಲ್ಲನೊಂದೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನಿಕ್ಕುತ । ಪುಲ್ಲಾಕ್ಷ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ್ನ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ನಲ್ಲನಾಗಲಿ ನಳರಾಯನೆಂದು ||೫||

ವಚನ-೨೦

ಬಂಗಾರಭಾರಕ್ಕೆ ಬಳುಕುತಲಿ ಝುಳುಕುತಲಿ ಶೃಂಗಾರ ಸಿರಿವುಳ್ಳಮುಖ ಮುದ್ದು ಸುರಿಯುತಲಿ ಮುಂಗಾರಮಿಂಚಿನಂತ್ಹೊಳೆಯುತಲಿ ಪೊಳೆಯುತಲಿ ಹೊಂಗ್ಯಾದಿಗೆಯಂತೆ ಮೈಬಣ್ಣ ನಡುಸಣ್ಣ ಕಂಗಳ ಕಡೆನೋಟ (ಅ) ನಂಗನ್ನ ಸಿರಿಕಾಟ । ಅಂಗನೆಯ ಜನರೆಲ್ಲ ದಂಗಾಗಿ ನೋಡುತಿರೆ ಉಂಗುರದ ಬೆರಳಿಂದ ಮುಂಗುರುಳು

ತಿದ್ದುತಲಿ ಅಂಗುಲಿಯ ತುದಿಯಿಂದ ಕಂಜಮಾಲೆಯ ಹಿಡಿದು ಮಂಗಳಾಂಗನೆ ಬಂದಳಂಗಳದ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ॥

ಧ್ವನಿ-೨೧

ಸರಸಿಜಾಕ್ಷಿ ಬಂದಳು ಸರಸ್ವತಿ ಪೂಜಿಸಿ । ಅರಿತುಕೊಳ್ಳದೆ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಗುರುತು ತಿಳಿಯದೆ ॥೧॥ ಸುರರ ಚರಣಕ್ಕೆರಗಿ ಕರವ ಮುಗಿದು ನಿಂತಳು । ದೊರೆಯ ತೋರದಿರಲು ಹಿಂದಿನ ಕಥೆಯ ಹೇಳಿದಳು ॥೨॥ ಹಿಂದಕ್ಕೊಬ್ಬ ಅರಸು ಸಿರಿ ಯತಿರಾಜನು । ನಂದನೆ ಸುಕನ್ಯಳೆಂಬೊ ಕನ್ನಿಕೆ ಪಡೆದನು ॥೩॥ ಬೇಟೆನಗುತ ಬಂದದ ಚ್ಯವನ ಋಷಿಗಳಾಶ್ರಮ । ತೋಟ ಕಂಡು ಊಟಕೆನುತ ಇಳಿದ ರಾಜನು ॥೪॥ ಹಣ್ಣು ಹೂವಿಗೆನುತ ಬಂದವಳ್ವಲ್ಮೀಕದೊಳು । ಹೊನ್ನಿಹುಳದಂತ್ಹೊಳೆವೊ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಟಕವೂರಿದಳು ॥೫॥ನೇತ್ರ ಒಡೆದು ರಕ್ತಸುರಿಯೆ ಬಂದಜನರಿಗೆ । ಮೂತ್ರಮಲವು ಕಟ್ಟಿ ಹೊಟ್ಟ್ಯುಬ್ಬರಿಸಿ ಬಿದ್ದರು ॥೬॥ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ನಮಗೀಶ್ರಮವಾಯಿತು । ಭೂಸುರಾಗ್ರಾಣಿಗೇನು ತಪು ನಡೆಸೀರೆಂದರು ॥೭॥ ತಪ್ಪು ನೆನ್ನದೆನುತ ಮಗಳು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು । ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಪಿತನ ಕರೆದು ನೋಡಿರೆಂದಳು ॥೮॥ ಎನ್ನ ಜನಕೆ ಕ್ಷೇಮವಾದರೆ ಇನ್ನು ನಿಮಗೆ । ಸುಕನ್ಯಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಧಾರೆಯೆರೆವೆನೆಂದನು ॥೯॥ ಒಡೆದು ಹುತ್ತ ಗಿಡವ ಕಿತ್ತು ನಡುಗೋ ಶಿರದಲ್ಲಿ । ಜಡೆಯ ಕಟ್ಟಿ ನಡುವ ಬಾಗುತ ನಡೆದು ಬಂದರು ॥೧೦॥ ಅಸ್ತೀಚರ್ಯ ಬಿಳಿಯ ಕೂದಲು ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿರೆ । ರೆಪ್ಪೆಗುಬ್ಬು ಇಳಿದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರೆ ॥೧೧॥ ವದನದಲ್ಲಿ ದಂತವಿಲ್ಲ ಒಣಗಿ ದೇಹವು । ಒದಗಿ ಮುಪ್ಪು ಒದರಿಕೊಂಡರು ಕೇಳವು ಕಿವಿಗಳು ॥೧೨॥ ದೊರೆಯೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಕರಿ ಸುರಗಿಲೆನಗೆರಿ । ಸರಿಯಾಗ್ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟೆನಗೆ ಧಾರೆಯನೆರಿ ॥೧೩॥ ಚರಣ ತೊಳೆದು ಕಟ್ಟಿಕೊರಳ ಮಂಗಳಸೂತ್ರದ ಮಗಳ । ಧಾರೆಯೆರೆದುಕೊಟ್ಟು ಮನೆಗೆ ನಡೆದನು ॥೧೪॥ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪತಿಯ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು । ಜತ್ತಿಲಿಳಿದು ಬಂದರಶ್ವಿನಿ ದೇವತೆಗಳು ॥೧೫॥ ಚಿಕ್ಕವಯಸು ಚೆಲುವ ರೂಪ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ । ಮತ್ತೆ ನೀವು ಬೇಡಿದಿಷ್ಟ ಕೊಡುವೆನೆಂದಳು ॥೧೬॥ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಭಾಗ ನಮಗೆ ಬರಲುಂಟಾದರೆ । ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ರೂಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡುವೆವೆಂದರೆ ॥೧೭॥ ಮೂರುಮಂದಿ ಮಡುವಿನೊಳಗೆ ಮುಣುಗುತಿದ್ದರು । ಬಂಗಾರ ಪ್ರತಿಮೆಯಂಥ ರೂಪ ಆಗಿ ನಿಂತರು ॥೧೮॥ ವಯಸು ಹದಿನಾರುವರುಷ ಒಂದೇ ಪ್ರಾಯದ ಪುರುಷರನ್ನು ಕಂಡು

ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿ ನಿಂತಳು ॥೧೯॥ ಪ್ರೀತಿಲೆನ್ನ ಪತಿಯ ಎನಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಡುವುದು । ಭೂತದಳಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ನಡೆವುದು ॥೨೦॥ ಪತಿವ್ರತಾಧರ್ಮಗಳ ನೋಡಿ ಪರಮ ಹರುಷದಿ । ಅತಿ ಕರುಣದಿ ಸತಿಪತಿಯರ ಕೂಡಿಸಿ ನಡೆದರು ॥೨೧॥ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತು ಒದಗಿತು । ಸುಖದಲಿ ಸುಕನ್ಯ ಸಂತೋಷ ಹೊಂದಿದಳು ॥೨೨॥ ಜನಕ ಬಂದು ವನಕೆ ಮಗಳ ನೋಡಿ ಕೋಪದಿ । ವನಕೆ ಬಾರದಾ ಮುದುಕನ ಕೊಂದೊಗೆದ್ಯಾ ಎಂದಳು ॥೨೩॥ ಪುಂಡಗಾರ ಪತಿಯ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ರಮಿಸುವ್ಯಾ । ಪ್ರಚಂಡಳೆನ್ನ ಕುಲಕೆ ಅಪಕೀರ್ತಿ ಹೊರಿಸಿದ್ಯಾ ॥೨೪॥ ಮಗಳ ಕೂಡ ಮಾತನಾಡದೆ ಮುಖವ ನೋಡದೆ । ತಿರುಗಿ ಪೋಗುತ ಪಿತನ ಕಂಡು ಕರವ ಮುಗಿದಳು ॥೨೫॥ ಯಾಗಮಾಡಿ ಭಾಗವ ಕೊಡುವುದರಿಗೆನುತಲಿ । ನಾಗವೇಣಿ ನಗುತ ಪಿತಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು ॥೨೬॥ ತಂದೆ ಚರಣಕ್ಕೆರಗಿ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು । ಬಂದೀರೂಪವ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆಂದು ನುಡಿದಳು ॥೨೭॥ ಆ ಕಾಲದಲಿ ಅಶ್ವಿನಿದೇವೆಗಳ ಮಹಿಮೆಯು । ಪಾಕಶಾಸನ ನಿಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿ ಈ ಕಾಲದಿ ನಡೆವುದು ॥೨೮॥ ಕಂತುಪಿತ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ ಕರುಣದಿಂದಲಿ । ಪಂಥಗೆಲಿಸಿ ಪಾಲಿಸೆನುತ ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು ॥೨೯॥

ವಚನ-೨೨

ಇಂತೀಪರಿ ಮಾತಿನಿಂದ ದಮಯಂತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರಲು ಅಂತರಂಗದಲಿ ದಯ ಹುಟ್ಟಿ ಅಮರಾದಿಗಳು ಅಂತರದಿ ನಿಂತವನಿ ಬಿಟ್ಟು ಎವೆ ಹಾಕದಿರೆ ಸಂಪಿಗೆಯು ಕೊರಳ ಶಾವಂತಿಗೆಯು ಬಾಡದಿರೆ । ನಿಂತು ಭೂಮಿಯಲಿ ಎವೆಯಿಕ್ಕುತ್ತಿದೆ ಬೆವರುತಿರೆ ಕಾಂತನ್ನ ನೋಡುತಲಿ ಕಮಲಮಾಲೆಯ ಪಿಡಿದು ಸಂತೋಷದಿಂದ್ಹಾಕಿದಳು ನಳನ ಕೊರಳಿಗಾಗ ॥

ಧ್ವನಿ-೨೩

ಸುರರು ಜಯ ಜಯವೆಂದರು ದಮಯಂತಿಯ ಶಿರದಿ ಸುರಿಸಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯ । ಸುರರು ಜಯ ಜಯವೆಂದು ಸುರಗಿಲೆರೆದು ಬಂದು ಸುರಗಿ ಶಾವಂತಿಗೆ ತಂದು ತರುಪಿಗ್ಹಾಕಿದರಂದು ॥ಪ॥ ಚರಣ ತೊಳೆದು ಹಚ್ಚಿಕುಂಕುಮ ಪಣೆಗೆ । ಗಿರಿಜಾಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ ಕರದಿ ಕಂಕಣ ಕಟ್ಟಿ ॥೧॥ ಅಂತರಪಟ್ಟವ್ಹಿಡಿದು ಅಷ್ಟಪತ್ರಿಕೆ ಉಡಿಸಿ । ನಿಂತು ಅರಿಷಿಣುದಕ ಸಂತೋಷದಿಂದಲ್ಹಾಕಿ ॥೨॥ ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕವ್ಹೇಳಿ ಮಂಗಳಸೂತ್ರ ಕಟ್ಟಿ । ಮಂಗಳಾಂಗಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿ ಬೆಳಗುತ ॥೩॥ ಕಾಲಮಿಂಚುಗಳು ಕಾಚಾಳಿಕುಪ್ಪುಸ

ತೊಡಿಸಿ । ಮ್ಯಾಲೆ ಅರುಂಧತಿಯ ನೋಡಿ ಲಾಜಾಹೋಮವ ಮಾಡಿ ॥೪॥ ಸುತ್ತಿಸಾಡ್ಯವ ಅಕ್ಕಿ ಉಪ್ಪಿನಾನೆಯ ಬೇಡಿ । ತೊಟ್ಟಿಲೊಳು ಕಂದನ್ನ ಭಾಳರ್ತಿಜೋಗುಳವ ಪಾಡಿ ॥೫॥ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನವನು ಉಣಿಸಿ ವಸ್ತ್ರ ಆಭರಣ ತೊಡಿಸಿ । ಹಸ್ತಿ ತೇಜಿಗಳ ಸಮಸ್ತ ಭಾಗ್ಯವ ಕೊಡಸಿ ॥೬॥ ಭೀಮರಾಯನ ಮಗಳ ನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗುತಲಿ । ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ್ನ ದಯಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿರು ಎಂದು ॥೭॥

ವಚನ-೨೪

ಪಿತನ ಅಪ್ಪಣೆಗೊಂಡು ಜತೆಯಾಗಿ ಬಂದು । ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಎರಗಿ ಕರಮುಗಿದು ನಿಂತಿರಲಾಗ ॥ ಅತಿಕರುಣದಿಂದ ಶಚೀಪತಿ ನೋಡಿ ತಾ ಬ್ಯಾಗ । ಹಿತದಿಂದ ಕೊಡುವೆನೆಂದನಾಗ ತಾ ವರಗಳನ್ನು ॥

ಧ್ವನಿ-೨೫

ಕೊಡುವೆನು ಹಿಡಿ ಹಿಡಿ ಪೊಡವೀಶ ವರವ ಕೊಡುವೆನು । ಹಿಡಿ ಹಿಡಿ ತಡಮಾಡದೆ ಉಡಿಯೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೋ ನಾ ॥ಪ॥ ಇಂದ್ರನು ನುಡಿದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಿನ್ನಜ್ಞದಿ । ಬಂದು ಭಾಗವ ಕೊಂಬೆನೆಂದು ಕೊಟ್ಟ್ವರವ ॥೧॥ ಯಮಧರ್ಮ ನುಡಿದನು ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮಕಾಮ್ಯಾರ್ಥ । ಸಮನಾಗಿಯಿರಲೆಂದು ಸಂತೋಷದ್ವರವರ ॥೨॥ ಅಗ್ನಿಯು ನುಡಿದ ನಿನ್ನಡಿಗೆಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ । ಸಿದ್ಧಾಗಿರುವೆನೆಂದು ಶೀಘ್ರದಿಂದ್ವರವ ॥೩॥ ವರುಣನು ನುಡಿದ ನೀ ಕರೆಯೆ ಕಾರಂಜ್ಯಾಗಿ । ಬರುವುದು ನಿಜವೆಂದು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ವರವ ॥೪॥ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ದಯದಿಂದ ಧನ ರಾಜ್ಯ । ಆಳೆಂದು ಕೊಟ್ಟ ಕುಬೇರ ತಾನ್ವರವ ॥೫॥

ವಚನ-೨೬

ಪಡೆದು ವರಗಳನು ಉಡುಗೊರೆ ವೀಳ್ಯ ತಕ್ಕೊಂಡು ಒಡಗೂಡಿ ಸತಿಸಹಿತ ನಡೆದ ತನ ಪಟ್ಟಣಕೆ ಪಡೆದಳಾಗ ಇಂದ್ರಸೇನನೆಂಬುವ ಸುತನ । ಒಡಹುಟ್ಟಿದಳು ಇಂದ್ರಸೇನಿ ಎಂಬುವ ಮಗಳು ಮುಡದಿಮಕ್ಕಳ ಕೂಡ ಕಡುಹರುಷದಿಂದಾಗ ಸಡಗರದಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜನು ॥

ಧ್ವನಿ-೨೭

ಸುರರು ವರವ ಕೊಟ್ಟು ನಡೆದರು ತಮ್ಮ ಲೋಕಕೆ । ಭರದಿ ಬರುವ ಮಾರ್ಗದಿ

ಕಲಿದ್ವಾಪರರ ಕಂಡರು ॥೧॥ ಎತ್ತ ಪೋಗುವಿರಯ್ಯ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ಪಯಣವು । ಸತ್ಯವ ಪೇಳೆನುತಲಿ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನುಡಿದನು ॥೨॥ ಕಂಡು ಬರುವೆ ದಮಯಂತಿ ಸ್ವಯಂವರದ ಉತ್ಸವ । ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಅವಳ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವೆನು ॥೩॥ ನಳನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಡೆದ ತನ್ನ ದೇಶಕೆ । ತಿಳಿಯದೆ ಪೋಗುವರೆ ಹಿಂದಕೆ ತಿರುಗಿರೆಂದರು ॥೪॥ ಕೊಟ್ಟ ವರವು ಅವರನೀಗ ಪಾಲಿಸುವುದು । ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ ರಕ್ಷಿಸಲೆನುತ ನಡೆದರು ॥೫॥

ವಚನ-೨೮

ನುಡಿದ ನುಡಿ ಕೇಳುತಲಿ ಕಂಡುಕೋಪದಿಂ ಕಲಿಯು ಖಡಖಡನೆ ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುತಾಗ ಮಾತಾಡಿದನು ಮಡದಿಮಕ್ಕಳನಗಲಿಸಿ ಅಡವಿಗಟ್ಟುವೆ ನಳನ । ಬಿಡದೆ ಹನ್ನೆರಡ್ವರುಷ ಕಾಮ ವಶವಾಗದಿರೆ ನಡೆದು ಪುಷ್ಕರನೆಂಬೋ ರಾಜನೆದುರಿಗೆ ಬಂದು ಕಡು ಹರುಷದಿಂದ ಕಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಬುವುದು ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ-॥

ಧ್ವನಿ-೨೯

ರಾಜ ಕೇಳೆನ್ನ ಮಾತನು ಹೇ ರಾಜಾಧಿರಾಜ ಕೇಳೆನ್ನ ಮಾತನು । ರಾಜ ಲಾಲಿಸೆನ್ನ ಮಾತು ಈ ಜಗತ್ತಿನೊಳಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಜ ಕೇಳೆನ್ನ ಮಾತನು ॥ಪ॥ ಸಹಜವಾದ ಮಾತಿನಿಂದ ಪುಷ್ಕರ ದೊರೆಯೆ ನೀನು । ಜೂಜಿನಾಟವನ್ನು ಆಡಿ ಮೋಜಿನಿಂದ ಬರವೋಣೀಗ ॥೧॥ ಆಗ್ರಹದಿಂದಲಾಟವಾಡಿ ಶೀಘ್ರದಿಂದ ಗೆಲಿಸುವೆನು । ನಿರ್ಭಾಗ್ಯನಾಗಿ ತಿರುಗಲವನು ಶ್ಲಾಘ್ಯವಲ್ಲವೇನೊ ನಿನಗೆ ॥೨॥ ವಿಗಡಮಾಯದಿಂದಲವನ ಪಗಡೆಯಾಡಿ ಸೋಲಿಸುವೆನು । ಅಗಡು ಮಾಡಿ ನಳನ ತಾರತಿಗುಡಿ(ರಿ) ಯಂದದಿ ತಿರುಗಿಸುವೆನು ॥೩॥ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳನಗಲಿಸವನ ಅಡವಿಗ್ಹಚ್ಚಿ ನಳನ ರಾಜ್ಯ । ಸಡಗರ ಸಂಪತ್ತು ನೀನು ಪಡೆಯೊ ಪರಮ ಹರುಷದಿಂದ ॥೪॥ ಪಾಶ(ಕ)ದೊಳಗೆ ಪೊಕ್ಕು ಅವನ ಮೋಸಮಾಡಿ ಸೋಲಿಸುವೆನು । ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ದಯದಿ ನೀನು ಲೇಸುಕಾಂಬುವ್ಯಲ್ಲೊ ಮುಂದೆ ॥೫॥

ವಚನ-೩೦

ಕಲಿ ನುಡಿದ ಕಠಿಣ ಮಾತುಗಳ ಪುಷ್ಕರ ಕೇಳಿ । ಎಲಿಯೆಲಾ ಏನು ಸೋಜಿಗಸುದ್ದಿ ಹೇಳುವಿಯೋ ॥ ಪರಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಮಗಣ್ಣನಾಗಲು ಬೇಕು ಅವನ ಕೂಡಾಟ ಸಲ್ಲದು । ಬೇಡ ಹೋಗೆನಲು ಚಲದಿಂದಲ್ಹೊಕ್ಕ ತಾ ಪುಷ್ಕರನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ॥

ಧ್ವನಿ-೩೧

ಕಲಿ ಪುಷ್ಕರನಲಿ ವಾಸವಾಗಿರೆ ಚಲವು ಹುಟ್ಟಿ। ನಳನ ತಾನು ಗೆಲುವೆನುತಲಿ ॥೧॥ ದಂಡು ಬಲವನು ಹಿಂಡು ಜನರನು ಪ್ರಚಂಡ । ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬರುವನು ॥೨॥ ಬರುವ ದೊರೆಯನು ಎದುರಗೊಳ್ಳುತ । ನರರು ಮಾಡಿ ಸಿಂಹಾಸನದಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು ॥೩॥ ರಾಜಭೋಜನಕೂಡ ಮಂಡಿಗೆ ಕ್ಷೀರ । ಸಕ್ಕರೆ ಘೃತ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಮಾಡೆ ಭೋಜನ ॥೪॥ ಅಡಿಕೆ ವೀಳ್ಯವ ಮಡಿಚಿ ಮೆಲ್ಲುತ ಅರಸರೆ । ನೀವು ಬಂದ ಕಾರುಣೆನುತ ಕೇಳಿದ ॥೫॥ ಸತ್ಯವಂತನೆ ನಿಮ್ಮ ಸಂಗಡ । ಲೆತ್ತಪಗಡೆನಾಡೋ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬಂದೆನು ॥೬॥ ಪರವು ಆಪ್ತರೇ ಪಂಥಗಡೆಯು । ತರವೆ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಗುಚಿತವಲ್ಲವೆಂದನು ॥೭॥ ಅಂದ ಮಾತನು ಕೇಳುತಾ ಕಲಿ । ಬಂದು ನಳನ ದೇಹದಲ್ಲಾವೇಶವಾದನು ॥೮॥ ಕುಶಲದಿಂದಲಿ ಕುಳಿತೀಗಾಡುವ । ವಸುಧೆಪತಿ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನಲಿ ಬ್ಯಾಗೆನುತಲಿ ॥೯॥

ವಚನ-೩೨

ಚಿತ್ರ ಚಾವುಡಿಯಲ್ಲಿ ರತ್ನದ್ದಲಿಗೆಯನ್ಹಾಕಿ ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕ್ಯ ಚಿನ್ನ ನೀಲಪಚ್ಚು ಕಾಯಿ ಅರ್ಥಿಯಿಂದಿಟ್ಟು । ಆಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಾಗ(ಕಲಿ) ಹೊಕ್ಕದೋ ಪುರ ಪಾಸಿ ಹಾಕುವೊ ಕಾಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಮಾತನು ನುಡಿದ ಪುಷ್ಕರರಾಜನು ॥

ಧ್ವನಿ-೩೩

ರಾಜ ನಿನ್ನ ಮೋಜಿನ ಆಟಿಕೆ ಜೂಜುಪಂಥ ಮತ್ತೇನಯ್ಯ । ಈ ಜಗದೊಳಗತಿ ಧೈರ್ಯದಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಾಯನ ಸರಿ ನೀನಾಗಯ್ಯ ॥ಪ॥ ಸೋತರೆ ನನ್ನ ರಾಜ್ಯ ಭಂಡಾರದ ಸೋಸಿಲಿಂದ ನೀನಾಳಯ್ಯ । ನೀ ಸೋತರೆ ಪರದೇಶಿಯಂದದಿ ದೇಶದೇಶವ ತಿರುಗುವುದಯ್ಯ ॥೧॥ ಪೃಥಿವಿಗೊಡೆಯ ಪರಾಜಿತನಾಗುವೆನೆಂದತಿ ಸಂತಾಪವು ಬ್ಯಾಡಯ್ಯ । ಹಿತಂದೆನ್ನನು ಗೆದ್ದು ನೀ ಸೀತಾಪತಿ (ಯಂತೆ ದೊರೆತನ) ಯಂದೊರೆತನ ಆಳಯ್ಯ ॥೨॥ ಈ ಮಹಾ ಆಟವ ಆಡುವೆ ನಾನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನೀ ಆಡಯ್ಯ । ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ದಯವಾರಿಗೆ ಉಂಟಾಗೋದು ಮುಂದಕೆ ನೋಡಯ್ಯ ॥೩॥

ವಚನ-೩೪

ಒಳಿತಾಯಿತೆಂದಾಗ ತುಳುಕಾಡುತಿರುವಂಥ । ನಳಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ನೋಡುತಲಾಗ

ಜನರೆಲ್ಲ ॥ ಮಿಡುಕುತಲಿ ಬಂದೇಳ್ಳುತಿರಲಾಗ ದಮಯಂತಿ । ಬಳುಕುತಲಿ ಬಂದೇಳಿಕೊಂಬೊ ಮಾತುಗಳು ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ- ॥

ಧ್ವನಿ-೩೫

ಕಾಂತ ಕೇಳು ಗುಣಶಾಂತ ಶ್ರೀಮಂತ ಈ ಪಗಡೆಪಂಥ । ನಿಂತು ಪೇಳುವೆ ಬ್ಯಾಡೋ ಬಲವಂತ ॥ಪ॥ ಆಡುತಿರಲಾ ಸ್ನೇಹಿತಜನರು ಬೇಡೆಂದು ಪೇಳೆ ನೋಡಲಾರದೆ । ಪೋಗೆ ಸಜ್ಜನರು ಮಾಡಬಾರದ ಕಾರ್ಯವಿದು ಎನುತ ದುರ್ಜನರು ನಗುತ ॥೧॥ ಪಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮ ಕಷ್ಟವು ಇದರೊಳಗೆ ಒಂದು ಸಾಸಿವ್ಯಷ್ಟು ಸುಖವು । ಹುಟ್ಟಿದು ದೇಶಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ತಿರುಗುವುದು ಲೇಸೆಂದು ತಿಳಿಯೋ ॥೨॥ ಅಕ್ಕರದಲಿ ನೀನು ಹಡೆದಂಥ ಈ ಚಿಕ್ಕಮುದ್ದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡೋ ದಯವಂತ । ದುಃಖ ಭಾಳಾಸ್ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದೋ ಕರುಣ್ಣಟ್ಟದ್ದೋಯ್ಯೊತ್ತೆ ॥೩॥ ಬಲಿಯ ಯಜ್ಞದಿ ಬಂದು ವಾಮನನು ಮೂರ್ಹೆಜ್ಜೆದಾನ ಕೊಡುವೆನೆನುತಲಿ ಪೇಳ ದಾನವನು । ಗುರುವು ಶುಕ್ರಾಚಾರಿ ಮಾತು ಕೇಳದಲೆ ಬಲಿ ಬಲು ಭಂಗಬಟ್ಟನೊ ॥೪॥ ಮಂದಬುದ್ಧಿ ಹುಟ್ಟಿತೊ ನಿಮಗೆ ಈ ಸೆರಗನೊಡ್ಡಿ ಬಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಬೆನೋ । ನಿಮಗೆ ಬಂದು ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆಂದು ನಿಮಗಿದ ಪ್ರೇರಿಸಿದನೋ ॥೫॥

ವಚನ-೩೬

ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರು ದಯಹುಟ್ಟವಲ್ಲದು ದೊರೆಗೆ ಇಷ್ಟನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡುವರಲ್ಲ । ಮತ್ತೇನು ಇದಕೆ ಉಪಾಯವೀಗೆಂದೆನುತ ಬೃಹಚ್ಛೈನಳೆಂಬಂಥ ಬೋನಗಿತ್ತಿಯ ಕರೆಸಿ ॥ ವಾರ್ಷ್ಣೇಯನೆಂಬೊ ವೈನಾದ ದೂತನ ಕಳಿಸಿ ಕಟ್ಟಿ ನಾಲಕು ತೇಜಿ ಹೆಚ್ಚಿನಂದಣ ತರಿಸಿ । ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರನು ಮೋಹದಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಬ್ಯಾಗ ಇವತ್ತೆ ನೀನೀಗ ವಿದರ್ಭದೇಶಕೆ ಪೋಗಿ ಬಿಟ್ಟವರ ॥ ಭೀಮರಾಯನ ಬದಿಯಲ್ಲೊಂದಿನ್ನು ಇಷ್ಟಬಂದಲ್ಲಿ ನೀವಿರಲು ಬಹುದೆಂದೆನುತ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ । ಅವರಪ್ಪಗೊಪ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ವಾರ್ಷ್ಣೆಯು ಋತುಪರಣನಲ್ಲೊಂದಿರಲು ಇತ್ತ ದಮಯಂತಿ ಪ್ರಲಾಪಿಸುವುದು ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ- ॥

ಧ್ವನಿ-೩೭

ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡಲಮ್ಮ ನಾ ಇನ್ನ್ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡಲೆ ॥ಪ॥ ಭರದಿ ಆಟದಲ್ಲೆ ಹೋಗಿ ಸೆರಗನೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡೆ । ತಿರುಗಿ ನೋಡರೆನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕರುಣಹುಟ್ಟುದ್ದೋಯ್ಯುತು ಮೊರೆಗೆ ॥೧॥ ಹಂಡ್ಯ ಭಾಂಡ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಸೋತ । ಹಿಂಡು ಗೋವತ್ಸಗಳನು ಸೋತ

ದಂಡು ಮಾರ್ಬಲ ಸಹಿತ ಕೋಟಿ ಖಂಡುಗ ಧನ ಧಾನ್ಯವ ಸೋತು ॥೨॥ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರವನು ಸೋತ ಒಳ್ಳೆ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣವ ಸೋತ । ಹಳ್ಳಿಪಳ್ಳಿ ಸಹಿತವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ನಿಷಧದೇಶವ ಸೋತ ॥೩॥ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಸೋತ ತೇಜಿ ಗಜ ರಥಗಳನು ಸೋತ । ರಾಜಹಿಡಿವೋ ಛತ್ರಛಾಮರ ಜೂಜಿನ ಪಣಕಿಟ್ಟು ಸೋತ ॥೪॥ ಉಪ್ಪರೀಗ್ಗರಮನೆಯ ಸೋತ ಹತ್ತುವೋ ಸಿಂಹಾಸನ ಸೋತ । ಕಪ್ಪಖಜಾನೆಗಳ ಏಳು ಕೊಪ್ಪರೀಗ್ಗಣಹೊನ್ನು ಸೋತ ॥೫॥ ಕಂಠಿ ಕಂಠಾಭರಣವ ಸೋತ ಟೊಂಕದುಡಿದಾರುಂಗುರ ಸೋತ । ಒಂಟಿ ಮುತ್ತು ಕರ್ಣಕುಂಡಲ ಕಂಕಣ ಕರಭೂಷಣ ಸೋತ ॥೬॥ ಹೊದ್ದ ಜರದ ಛಾದರ ಸೋತ ಮುದ್ರೆಮೋ (ಮೋಹ) ರಂಗುರವನು ಸೋತ । ವಜ್ರಬಿಗಿದ ಮುತ್ತಿನ ಮುಂದಾಸನ ಪಣಕ್ಕಿಟ್ಟು ಸೋತ ॥೭॥ ಗೆದ್ದೆನೆಂದು ಪುಷ್ಕರ ನಗುತ ತಿದ್ದಿತನ್ನ ಮೀಸೆಗಳನು । ಮುದ್ದುದಮಯಂತಿಯ ಪಣಕ್ಕಿಟ್ಟು ಗೆದ್ದು ನೀ ಹೋಗೆಂದು ನುಡಿದ ॥೮॥ ಅಂದ ಮಾತನು ಕೇಳುತ ರಾಜ ಕೇಡದಂತೆ ಕುಪಿತನಾಗಿ । ಮುಂದೆ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನೆ ಗತಿಯೆಂದು ಮಾರ್ಗವನ್ಹಿಡಿದು ನಡೆದ ॥೯॥

ವಚನ-೩೮

ದೊರೆ ಹೊರಡುತಿರಲಾಗ ತ್ವರಿತದಲಿ ದಮಯಂತಿ ಸರ್ವ ಆಭರಣ ಬಿಚ್ಚೊಗೆದಳರಮನೆಯಲ್ಲಿ। ಭರದಿಂದ ಬಂದಾಗ ಪುರದ ಹೊರಗಿರುವಂಥ ಮರದ ನೆರಳಲಿ ಕುಳಿತರಾಗಿಬ್ಬರೊಂದಾಗಿ ॥ ಕರುಣದಿಂದೂರ ಜನರನ್ನ ಪಾನವ ಕೊಡಲು ಮುದದಿಂದ ಮೂರುದಿವಸ ಅಲ್ಲ್ವಾಸವಾಗಿರಲು । ಅದಕೇಳಿ ಪುಷ್ಕರನು ಅತಿ ಕೋಪದಿಂದಾಗ ನಳಗನ್ನ ಕೊಟ್ಟವರ ನಾ ಶಿಕ್ಷಿಸುವೆನೆಂದು ॥ ಪರಮ ಸಂಭ್ರಮದಿ ಡಂಗುರ ಹೊಯಿಸೆ ಊರಲ್ಲಿ ಇದು ನಮ್ಮ ವಿಧಿ ಬರೆದ । ಬರಹ ತಪ್ಪದು ಎನುತ ಒಡಗೂಡಿ ಸತಿ ಸಹಿತ ನದೆದ ನಳಮಹಾರಾಜನು ॥

ಧ್ವನಿ-೩೯

ಎನು ಮಾಡಲೆನ್ನ ಸತಿ ಮುಂದೇನು ಗತಿ । ಕಾನನದೊಳಿಬ್ಬರೆ ಮತ್ತಿಲ್ಲವೆ ಜತಿ ॥ಪ॥ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಮೆಲ್ಲನ್ಹೆಜ್ಜೆಯಿಕ್ಕುತ । ಒಡೆದು ಕಾಲಂಗುಷ್ಟ ರಕ್ತಸಿಡಿದು ಚಿಮ್ಮುತ ॥೧॥ ಕರಡಿ ಹುಲಿಯು ಸಿಂಹ ಖಡ್ಗಾಮೃಗವ ಕಂಡಳು । ನಡುಗುತ ಕರಪಿಡಿದು ಕಾಂತನ್ನಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು ॥೨॥ ಹೆಗಲಮ್ಯಾಲೆ ಕೈಯನ್ಹಾಕಿ ಮುಖವ ನೋಡುತ । ಸುಗುಣೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗೊಂಬೆ ಸುಮ್ಮನ್ಹೆದರೋದ್ಯಾಕೆಂದ ॥೩॥ ಇಂಥ ಗುಡ್ಡ ಗಂಹ್ವರ ಈ

ಕಾಂತಾರದೊಳು । ನಿಂತು ಸಿಂಹ ನಿನ್ನ ಟೊಂಕ ನೋಡಿ ನಡೆವುದೆ ॥೪॥ ಮಡದಿ ನಿನ್ನ ಸಡಗರದ ನಡಿಗೆಯು ಚೆಂದ । ಅಡವಿ ಗಜವು ನೋಡಿ ಭಾಳಾರ್ಭಟಿಸಿ ಬರುವುದೆ ॥೫॥ ಜಿಂಕೆ ಹಿಂಡು ಮರಿಗಳೆಲ್ಲ ಝೇಂಕರಿಸುತ । ತಮ್ಮಂಥ ನೇತ್ರವೆಂದು ನೋಡಿ ಭ್ರಾಂತಿ ಗೊಂಡವೆ ॥೬॥ ಸರ್ಪನೋಡುತ್ತೆರಳಿಗ್ಹೆಡೆಯ ಎತ್ತಿ ಬರುವುದೆ । ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಸಾಲದೆ ॥೭॥ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಖದಕಮಲ ಬಾಡಿ ಕಂದಿತೆ । ಶಶಿಯಬಿಂಬದಂಥ ಕಾಂತಿ ಕಳೆಯುಗುಂದಿತೆ ॥೮॥ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಸಿಕೆಯ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಮಲಗುವಿ । ಕಲ್ಲಿನ್ಹಾಹಿಕ್ಕಲ್ಲಿ ಕಠಿಣ ಶಯನವಾಯಿತೆ ॥೯॥ ಕ್ಷೀರ ಘೃತ ಮಂಡಿಗೆ ಫೇಣಿ ಬೂರಾಸಕ್ಕರೆ । ಸಾರ ಸವಿ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಭೋಜನ ದೂರವಾಯಿತೆ ॥೧೦॥ ಕಾರೆ ಕವಳೆ ಬೋರೆ ಬೆಳವಲ್ಹಣ್ಣು ಮೆಲ್ಲುತ್ತ । ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ ॥೧೧॥ ಕುಡಿವ ನೀರು ಮಡಚಿ ವೀಳ್ಯ ಕೊಡುವರಿಲ್ಲದೆ । ಮಡುವಿನೊಳಗೆ ಇಳಿದು ನೀರು ಕುಡಿವಂತಾಯಿತೆ ॥೧೨॥ ಹರಸಿ ಎಣ್ಣೆ ಬೆರೆಸಿ ನೀರು ಎರೆಸಿ ಮೈಯ್ಯನು । ಒರೆಸಿ ಭಾಳಾದರಿಸಿ ಪರಾಂಬರಿಸೋರಿಲ್ಲದೆ ॥೧೩॥ ಬುಟ್ಟಾದಾರಿ ನಿರಿ ಜರತಾರಿ ಉಟ್ಟಂಥ ಸೀರೆ । ಬಿಟ್ಟರ್‍ರೊಗೆದುಡಿವೋರಿಲ್ಲೆ ಪಟ್ಟದ ನಾರಿ ॥೧೪॥ ಅಚ್ಚ ಮುತ್ತು ಪಚ್ಚ ನವರತ್ನಾಭರಣವು । ಅಚ್ಚದರಸಿಗಿಟ್ಟಲಂಕಾರ ನೋಡೋರಿಲ್ಲವೆ ॥೧೫॥ ಬಿಡಿಮಲ್ಲಿಗೆ ಪಾರಿಜಾತ ಗಿಡದ ಸಂಪಿಗೆ । ಜಡೆಯನ್ಹಾಕಿ ಬಳಲುವಿ । ಎನ್ನಿಂದ ನಿನಗೀ ದುಃಖ ಸಂತಾಪ್ಯೆಂದು ಪೋಗುವುದೆ ॥೧೭॥ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಾದರೂ, ವಿಷವ ಕೊಂಡು ಮಡಿವೆನೆ । ಶೀಘ್ರದಿಂದ್ಹಾರುತ ಪ್ರಾಣಬಿಡುವೆನೆಂದೆಯೆ ॥೧೯॥ ಅಗ್ರಾ (ಗ್ರಹ) ದಿಂದಲೆನ್ನ ಕೂಡಿ ಹಿಗ್ಗಿಲಿಂದಲಿ । ನಿರ್ಭಾಗ್ಯನ ಕೈಹಿಡಿದು ಇಷ್ಟು ಸುಖವಬಟ್ಟೆಯೆ ॥೨೦॥ ಇಂಥ ಮಾತು ಕೇಳಿ ದಮಯಂತಿ ನುಡಿದಳು । ಸಂತಾಪವ್ಯಾತಕೋ ಸ್ವಾಮಿತಂದಾಪತ್ತಿಗೆ ॥೨೧॥ ಪತಿಯ ಬಿಟ್ಟ ಪಾತಕರಿಗೆ ಗತಿಯು ಇಲ್ಲವೆ । ದೇವತೆಗಳು ನೋಡಿದಕೆ ಸನ್ಮತಿಯ ಬಡುವರೆ ॥೨೨॥ ನೇಮದಿಂದ ನಿನ್ನ ಪಾದ ನಂಬಿಕೊಂಡೆವೊ । ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನೆ ನಮ್ಮ ಕಾಯೋ ಎಂದಳು ॥೨೩॥

ವಚನ-೪೦

ಸತಿಪತಿಯರಿಬ್ಬರೊಂದಾಗಿ ಪ್ರಲಾಪಿಸುತ । ಅತಿದುಃಖದಿಂದ ಬರುತಿರಲು ಅರಣ್ಯದಲಿ । ಕೌತುಕದಿಂದ ಬಂದಾಡುತಿರುವೋ ಪಕ್ಷಿಯ ನೋಡಿ । ಹಿತದಿಂದಲಾಗ ತೋರಿಸುತಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಡದಿದಾಗ ॥

ಧ್ವನಿ-೪೧

ಪಕ್ಷಿನೋಡೆ ಪರಮಸುಂದರಿ । ಈ ಅಡವಿಲಾಡೋ ಪಕ್ಷಿನೋಡೆ ಪರಮಸುಂದರಿ ಇಕ್ಷುಚಾಪನ ಪಿತನು ನಮಗೆ ಇಲ್ಲೆಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ।।ಪ।। ಮಂಗಳಾಂಗಿ ಮುಖವು ನೋಡೆ ಬಂಗಾರದ ರೆಕ್ಕೆ ಹೊಳೆವೊ । ಕಂಗಳು ಮಾಣಿಕ್ಯದಂತೆ ಶೃಂಗಾರವಾಗ್ಯಾರಾಡುವಂಥ ।।೧।। ಕ್ಲೇಶದಿಂದ ಮೂರು ಉಪವಾಸವೆಂದು ತಿಳಿದು ನಾವು । ವಾಸುದೇವನು ನಮಗೆ ಇಂಥ ಗ್ರಾಸಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನಿಲ್ಲೆ ।।೨।। ಆರುಪಕ್ಷಿ ಸಿಕ್ಕರೆ ನಮಗೆ ಮೂರುದಿನದ ಆಹಾರವಾಯ್ತು । ಸಾರ್ಯಲ್ಹೋಗಿ ಹಿಡಿವೆನೆಂದರೆ ದೂರದಲ್ಹೋಗ್ಯಾರುವಂಥ ।।೩।। ಉಟ್ಟವಸನ ಬಿಚ್ಚಿನಾ ಉಪಾಯದಿಂದ ಹಿಡಿವೆನೆನಲು । ತಟ್ಟನೆ ಹೋಗಿಯದನೆ ಮಟ್ಟಿಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ್ಹೋಗ್ಯಾರುವಂಥ ।।೪।। ನಳನೆ ನಿನ್ನ ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಭಾಗ್ಯ ಗೆಲಿದುಕೊಂಡು । ಚಲದಿ ನೀನು ಉಟ್ಟವಸ್ತ್ರ ಸೆಳದ ಕಲಿ ನಾನೆಂದು ತಿಳಿಯೋ ।।೫।। ಮರದ ಮ್ಯಾಲೆ ಕುಳಿತು ಪಕ್ಷಿ ಮಾತನಾಡುತಿರಲು ಕೇಳಿ । ತಲೆಯ ತಗ್ಗಿಸಿನೆಲಕೆ ಬಿದ್ದು ನಳನು ನಾಚಿಕಿಂದ ನುಡಿದ ।।೬।। ಹತ್ತಾವತಾರದೊಳಗೊಂಬತ್ತು ತಾನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶ್ರೇಷ್ಠ। ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟನೀಗೊಂದು ಬೌದ್ಧಾವತಾರ ।।೭।।

ವಚನ-೪೨

ಬಿದ್ದಪತಿಯನು ನೋಡಿ ಬ್ಯಾಗದಲಿ ದಮಯಂತಿ । ಅರ್ಧಾಂಗಿ ನಾ ಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಫಲವೇನೆಂದು ।। ಅರ್ಧ ಸೀರೆಯನುಡಿಸಿ ಆದರದಿ ಸೆರಗು ಹೊದಿಸಿ । ಪದ್ಮಪಾಣಿಯ ಪಿಡಿದು ನಡೆದಳರಣ್ಯಕಾಗ ।।

ಧ್ವನಿ-೪೩

ಇದು ನೋಡೆ ಮದಗಜಮನಲೆ ಬಾ ಚಂದಿರವದನೆ ಇದು ನೋಡೆ ಇದು ನೋಡೆ ನೀ । ಎನ್ನಲ್ಲಿರುತೀಮಕ್ಕಳು ಭಾಗ್ಯ ಮರೆತೆ ಮನಕೆ ಭಾಳ ಕೊರತೆ ಪತಿವರತೆ ।।ಪ।। ಇದು ನೋಡೆ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತವು ವಿದರ್ಭ । ದೇಶದ ಭೀಮರಾಯನ ಪುರದ ಮಂದಿರಮಾರ್ಗ ।।೧।। ರಾಜಪುತ್ರಿಯೆ ನೋಡೆ ಚೇದೀದೇಶದ ಹಾದಿ । ವೀರಬಾಹುವಿನ ಪಟ್ಟಣಿಲ್ಲೆ ಇರುವುದೆ ।।೨।। ಸತಿ ನೋಡೆ ಋತುಪರಣನ ರಾಜ್ಯವಿದು । ಸೀತಾಪತಿ ಆಳಿದಂಥ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣ ದಾರಿ ।।೩।। ಉತ್ತರ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ

ದಕ್ಷಿಣದ ದಾರಿ । ನಿರೀಕ್ಷಣವಿಂದೀಗ ನಕ್ಷತ್ರಮುಖಿಯೆ ॥೪॥ ಅಂದ ಮಾತನು ಕೇಳಿ ಸಂದೇಹದಿಂದಲಿ । ಇಂದು ಈ ಮಾರ್ಗನೋಡೆಂದ ಕಾರಣವೇನಿದು ॥೫॥ ಸುಪಾಣಿ ಮುತ್ತಿನಂತ್ಹೊಳೆವೊ ಸೂಕ್ಷಾಂಗಿಯೆ । ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಮನೆಯಲ್ಹೋಗ್ಹೊಪ್ಪದಲ್ಲಿರು ಎಂದ ॥೬॥ ಇಂದು ನಾವಿಬ್ಬರು ತಂದೆಮಂದಿರಕೊಗ್ಹಿ । ಕಂದರ ಒಡಗೂಡ್ಯಾನಂದವಾಗಿರೋಣೆಂದಳು ॥೭॥ ಕೆಟ್ಟುನಂಟರಮನೆ ಸೇರಿಕೊಂಬುವದಕ್ಕಿಂತ । ಅಟ್ಟಡವಿಯಲ್ಲಾವಾಸವೆ ಲೇಸೆಂದೆನುತ ॥೮॥ ಸುಗುಣ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ್ನ ಪದಾಂಬುಜ । ಯುಗಳವೆ ಗತಿಯೆಂದ್ಹಾಗಿಲ್ಲೆ ಇರುವೋಣೆಂದ ॥೯॥

ವಚನ-೪೪

ಪಟ್ಟದರಸನ ಮಾತೆ ಕೇಳುತಲಿ ದಮಯಂತಿ । ಉತ್ತರವ ಕೊಡುವ ಕಣ್ಣೆಂದುದಕ ಸುರಿಸುತಲಿ ॥ ಅಟ್ಟ ಅರಣ್ಯದಲಿ ಬಿಟ್ಟುನಿಮ್ಮೊಬ್ಬರನೆ । ಹೆತ್ತವರ ಮನೆಯ ಸುಖಯೆನಗೆ ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲ॥ ಕಷ್ಟದಾರಿದ್ರ್ಯ ಸಂತಾಪ ಹೊಂದಿರಲಿನ್ನು । ಪತ್ನಿಕಾಣುತ ಮನಕೆ ಪರಮ ಹರುಷಾಗುವುದು । ಎಷ್ಟು ಬಾಂಧವರಿದ್ದರೇನು ಈ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಮಡದಿಯ ॥ ಸರಿಯು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಾಗುವರೆ ಚಿತ್ತ । ಚಂಚಲವಾಗಿ ಚಿಂತೆಮಾಡುವುದ್ಯಾಕೆ । ನಿತ್ಯದಲಿ ಬೆನ್ನಷ್ಟಿ ನೆರಳಂತಿರುವೆನು ॥

ಧ್ವನಿ-೪೫

ಮಡದಿಮಾತನು ಕೇಳಿ ಕಡು ಹರುಷದಿ ರಾಜ ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ದೃಢವಾದ ಮನಸು ನೋಡುತ ಬೆರಗಾದನು ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೧॥ ಹೊತ್ತು ಮುಣುಗಿ ಕತ್ತಲು ಕವಿದಿತು ನೋಡೆ ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ಇವತ್ತಿನ ರಾತ್ರಿ ಇಲ್ಲಿರುವೋಣೇಗೆಂದನು ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೨॥ ನಡುಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚಾವಡಿಯೊಂದಕಂಡನು ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ಒಡಗೂಡಿ ಸತಿಯ ಆವಾಸ ಮಾಡಿದನಲ್ಲೆ ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೩॥ ಬಿಚ್ಚಿ ಸೆರಗನಾಗ ಬೀಸುತ ಗಾಳಿಯ ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ಒಕ್ಕುತಿದ್ದಳು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೪॥ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ದಣಿದು ಭಾಳ್ಹಸಿದು ಬಂದಿಯೆ ನೀನು ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ವಸುಧೆಮ್ಯಾಲಾದರು ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊ ಎಂದನು ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೫॥ ಮಣ್ಣು ಹುಡಿಯಮ್ಯಾಲೆ ಮಲಗಿ ಮಾತಾಡುತ ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಲು ಗಾಢನಿದ್ರೆ ಬಂದೊದಗಿತು ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೬॥ ಮಲಗಿದ ಸತಿನೋಡಿ ಘನಕ್ಲೇಶದಿಂದಾಗ

ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ಮನದೊಳಗೊಂದು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದ ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೭॥ ಇಂದುವದನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲೆ ಬಿಟ್ಹೋದರೆ ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ತಂದೆಮಂದಿರ ಕ್ಹೋಗ್ಯಾನಂದವಾಗಿರುವಳು ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೮॥ ಸುತ್ತ ನೋಡಲು ಕಲಿ ಕತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟಿರಲೊಂದು ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ಉಟ್ಟ ಸೀರೆಯನರ್ಧ ಹರಿದುಕೊಂಡನು ಬ್ಯಾಗ ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೯॥ ಗಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ತತ್ಷನೆ ನಡೆದನು ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ಚಿತ್ತ ಚಂಚಲನಾಗಿ ತಿರುಗೋಡಿ ಬಂದನು ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೧೦॥ ಮುಂಗುರುಳನೆ ತಿದ್ದಿ ಮುಖಬೆವರೊರೆಸುತ್ತ ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ರಂಗುತುಟಿಗೆ ಚುಮ್ಮನಂಗಳ ಕೊಡುತಲಿ ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೧೧॥ ನಡೆದು ಹೋದನು ನಾಲ್ಕು ಮೂರ್ಛೆಜ್ಜೆನಿಕ್ಕುತ ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ಕಡೆಗೆ ಕಾಲೇಳದೆ ತಿರುಗಿ ತಾ ಬಂದನು ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೧೨॥ ಅಂಗನೆ ಅಂಗಧೂಳನೆಲ್ಲ ಒರೆಸುತ ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ಆಲಿಂಗನೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಂಗಳ ಜಲ ಒರೆಸುತ ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೧೩॥ ಅತ್ತ ಪೋಗುವ ಇತ್ತ ಬರುವೋನು ಭರದಿಂದ ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ತೊಟ್ಟಿಲು ತೂಗುವಂದದಿ ತಿರುಗ್ಯಾಡುತ ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೧೪॥ ಅಂಬುಜಾಕ್ಷಿ ನಿನ್ನ ಹಂಬಲ ಬಿಡದಲ್ಲೆ ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ಜಾಂಬೂನಪುತ್ಥಳಿಗೊಂಬೆ ನಿನ್ನಗಲುವೆ ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೧೫॥ ಎನ್ನ ನಂಬಿದರೀಗ ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಹೋಗುವೆ ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ಎನ್ನಂಥ ಪಾತಕರಿನ್ನಿಲ್ಲ ಜಗದೊಳು ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೧೬॥ ದಾರನ ದಾರಿ ಕೇಳುವಿ ದಮಯಂತಿಯೇ ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ದಾರ ದಾರಳುಯೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಬುವಿಯೆ ನೀ ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೧೭॥ ಒಬ್ಬಳೆ ನೀನು ವಿದರ್ಭದೇಶಕೆ ಪೋಗಿ ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ವೈದರ್ಭಿ ನೀ ಪಿತನ ಮಂದಿರವ ಸೇರುವುದ್ಹ್ಯಾಗೆ ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೧೮॥ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದಾಕೆಯ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತಿನ್ನು ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ಹುಚ್ಚುಗೊಂಡಂತೆ ತಾ ಮಾತನಾಡುತಲಿದ್ದ ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೧೯॥ ಈಪರಿಯಿಂದ ಪ್ರಲಾಪ ನೋಡುತಲಿ ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ಕೋಪದಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಾಪವ ತೋರಿದ ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೨೦॥ ಕಲಿಕೊಟ್ಟ ಕಠಿಣ ಮನಸು ಕಲ್ಲೆದೆಯ ಮಾಡಿ ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ಕರುಣವಿಲ್ಲದೆ ದಾರಿಹಿಡಿದು ತಾ ನಡೆದನು ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೨೧॥ ಪೃಥಿವಿ ಚಂದ್ರಮ ಸೂರ್ಯ ದಿಕ್ಕುಪಾಲಕರೆಲ್ಲ ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ಮತ್ತೆನ್ನ ಸತಿಯ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲೆಂದನು ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೨೨॥ ವೃಕ್ಷಜಾತಿಗಳಂಥ ವೃಕ್ಷದೇವತೆಗಳು ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ಸಾಕ್ಷಾತ ಹರಿ ತಾ ರಕ್ಷಿಸಲೆಂದು ನಡೆದನು ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೨೩॥ ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಸುರಿಸುತ ಕಣ್ಣೀರ ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ಪರಮ ಕ್ಲೇಶಗಳಿಂದ ಭರದಿಂದ ನಡೆದನು ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೨೪॥

ಸಾಮಜಗಮನೆಯ ಸರ್ವರಕ್ಷಕನಾದ ಕೋಮಲಾಂಗಿ । ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ ರಕ್ಷಿಸಲೆಂದು ನಡೆದನು ಕೋಮಲಾಂಗಿ ॥೨೫॥

ವಚನ-೪೬

ನಾಗವೇಣಿಯ ಬಿಟ್ಟು ನಡೆದ ನಳಮಹಾರಾಜ । ಆಗ ಬೆಳಗಾಯಿತರವಿಂದ ಮೋಗ್ಗರಳಿದವು ಕೋಳಿ ॥ ಕೋಗಿಲೆ ಹಂಸ ಗಿಳಿ ಗರುಡಪಕ್ಷಿಗಳು । ಕೂಗುತಿರೆ ಧ್ವನಿಯ ಕೇಳುತಲಾಗ ದಮಯಂತಿ । ಬ್ಯಾಗನೆಚ್ಚೆತ್ತೆದ್ದು ಕುಳಿತು ಹರಿಗ್ವಂದಿಸುತ । ಸೋಗೆಗಣ್ಣಿಂದ ನೋಡುತ ಪತಿಯ ಕಾಣದಲೆ ॥ ಈಗರ್ಧಸೀರೆ ಹರಿದುತ್ತೆತ್ತ ಪೋಗಿಹನು । ಆಗರಕೆ ಪೋಗಿ ಮಾಗಿದ ಫಲವ ಹುಡುಕುವನೊ ॥ ನಾಗಸಂಪಿಗೆ ದವನ ಕ್ಯಾದಿಗೆಯ ಕೊಯ್ತುಂದು । ಈಗೆನ್ನ ಮುಡಿಗೆ ಮುಡಿಸುವೋನೆಂಬ ಸಂಭ್ರಮವು ॥ ಭೋಗದರಸನ ಬಿಟ್ಟು ಬಾಳ ಹೊತ್ತಯ್ತೆನುತ । ಆಗ ತನ್ನೆದೆಯ ಗಟ್ಟಿಸುತ ಭುಗಿಲೆನ್ನುತಿರೆ ಬ್ಯಾಗನ್ಹೊರಟ್ಹೊರಟು ತನ್ನ ಕಾಂತನ್ನ ಕರೆಯೋ ಬಗೆ-॥

ಧ್ವನಿ-೪೭

ಸುಂದರ ಸುಗುಣ ಬಾ ಬಾರೆದ್ಮು ಕರೆದಳಂಬುಜಾಕ್ಷಿ ॥ಪ॥ ಅಂದವಲ್ಲ ಚೆಂದವಲ್ಲ ಮಂದಿ ಒಳಗೆ ಮಾನವಲ್ಲ । ಕುಂದು ಬಂದಿತು ನಿಮ್ಮ ಕುಲಕೆ ಎಂದಿಗಾದರು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ॥೧॥ ಬ್ಯಾಡ ಬ್ಯಾಡವೆಂದು ನಾನು ಬೇಡಿಕೊಂಡ್ಹೇಳಿದೆನು ನಿಮಗೆ । ಕಾಡಿನೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಎನ್ನ ಓಡಿ ಹೋಗೋದುಚಿತವಲ್ಲ ॥೨॥ ಮರದ ಹಿಂದೆ ಅಡುಗೆ ನಿನ್ನ ಮೋರೆ ನೋಡಿ ಕರೆವೆ ನಾನು । ಪರಮ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವೋದು ತರವೆಯೆನ್ನಕೂಡ ಕಾಂತ ॥೩॥ ಚೂತ ಕದಳಿ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಚಾತಕ ಗಿಳಿ ಪಕ್ಷಿಗಳಿರ । ಜೂ (ದ್ಯೂ)ತನಾಡಿ ಸೋತು ಬಂದ ನಾಥ ನಳನ ಕಂಡಿರೇನೆ ॥೪॥ ನೆಲ್ಲಿ ಹೇರಳೆ ನಿಂಬೆಗಳಿರ ಬಲ್ಲಿದಾಶ್ವತ್ಥಗಳಿರ । ಎಲ್ಲರೊಳಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತುಳಸಿ ನಲ್ಲನಳನ ಕಂಡಿರೇನೆ ॥೫॥ ಬದರಿಮರವೆ ಬೆಳೆದ ತೆಂಗು ಗಗನಮುಟ್ಟೋ ಅಡೆವೃಕ್ಷ । ಒದರಿಕೊಂಡರು ಕೇಳದೇನು ಬಿದಿರಿನಂತೆ ಇರುವಿರಲ್ಲ ॥೬॥ ಶೋಕದಿಂದ ಬಂದೆ ನಾನಶೋಕ ವೃಕ್ಷ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ । ನಾ ಕೈಮುಗಿದು ಕೇಳಿಕೊಂಬೆ ಅಶೋಕಳನ್ನ ಮಾಡುಯೆನ್ನ ॥೭॥ ಅಂದು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಮಗನ ಮಾರಿ । ಕೊಂಡ ಕಠಿಣ ಬುದ್ಧಿ ನಿನಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡಿತೇನೊ ॥೮॥ ಇಂದ್ರ ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವರ್ಗ ಶಚಿಯ ಬಂದ ನಹುಷಗೊಪ್ಪಿಸಿ ರಾಜ್ಯ । ಬಂದು ಕಮಲನಾಳದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತಾಯಿತೀಗ ॥೯॥ ಎಷ್ಟು ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟರು ನಿನ್ನ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗೋರೆತನ

ಕಾಣೆ । ಬಿಟ್ಟು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿದೆನ್ನ ॥೧೦॥ ಆದರದಲಿ ಬಂದೆ ನಿನ್ನ ಆದರವು ತಪ್ಪಿತೆನಗೆ । ಶ್ರೀಧರ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ ನೀ ದಯದಿ ಕಾಯೊ ಎನ್ನ ॥೧೧॥

ವಚನ-೪೮

ಬಡಬಡನೆ ನಡೆಯುತಲಿ ಎಡವ್ಯೆಡವಿ ಬೀಳುತಲಿ । ಕಡೆಗಣ್ಣಲಿಂದುದಕ ದಡದಡನೆ ಸುರಿಸುತಲಿ ॥ ಜಡೆಮುಡಿಯು ಬಿಟ್ಟಾಗ ಹುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳುತಿರೆ । ಅಡವಿಯಲ್ಲಾರ್ಭಟಿಸುತ ಬಂದು ಘಟಸರ್ಪ ಕಡಿದು ॥ ಉಂಗುಷ್ಟ ಮೈಗೆ ಸುತ್ತಿ ನುಂಗುತಿರೆ ಕಡುವಿಷವು ತಲೆಗೇರಿ । ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುತಲಿರಲು ಹಿಡಿದು ಕೊಡಲಿಯನಾಗ ಬಂದೊಬ್ಬ ಕಿರಾತ ॥ ಹೆಡೆಯ ಸೀಳುತ ಸರ್ಪ ಕಡಿದು ತುಂಡನು ಮಾಡಿ ಗಿಡದ ಔಷಧದ ಮೈಗದ್ದಚ್ಚಿ । ವಿಷವನು ಕಳೆದು ಮಡದಿ ಮೂರ್ಛೆಯ ತಿಳಿಯೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ- ॥

ಧ್ವನಿ-೪೯

ದಾರೆ ನಿನಗೆ ದಾರಿ ತೋರುವೆ ನೀರಜಮುಖಿ । ನೀರೆ ನೀರು ನೆರಳು ತೋರುವೆ ಬಾರೆ ಬಾ ಮುಖಿ ॥ಪ॥ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ದಿವ್ಯ ಸರೋವರವ ಕಂಡಳು । ತೋರುವೆ ಬಾರೆ ಬಾ ಮುಖಿ ॥ಪ॥ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ದಿವ್ಯ ಸರೋವರವ ಕಂಡಳು । ಮಚ್ಛಲೋಚನೆ ಮೈಯ ತೊಳೆದು ಮಡಿಯನುಟ್ಟಳು ॥೧॥ ಮಧುರವಾದ ಫಲವ ತಂದು ಎದುರಿಗಿಟ್ಟನು । ಮಧುರವಾಣಿ ಅವನು ಮೆದ್ದು ಮುದದಿ ಕುಳಿತಳು ॥೨॥ ಹಣ್ಣು ಮೆದ್ದು ಹರಿವ ಜಲವ ಕುಡಿದು ಕುಳಿತಿರೆ । ಹೆಣ್ಣೆ ಬಾರೆದ್ಮು ಕಣ್ಣುಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಕರೆದನು ॥೩॥ ಪತಿವ್ರತಾ ಧರ್ಮಗಳು ಎನ್ನ ಪಾಲಿಸುವವು । ಪತಿತ ನಿನ್ನ ಹತವ ಮಾಡ್ವೇನೆಂದು ನುಡಿದಳು ॥೪॥ ಗಂಡನಿಲ್ಲದವಳಿಗಿಷ್ಟು ಗರುವ ಯಾತಕೆ । ಹೆಂಡತ್ಯಾಗಿರೆನುತ ಮುಂಗೈ ಪಿಡಿಯಲ್ಹೋದನು ॥೫॥ ದೃಷ್ಟಿ ತೆಗೆದು ನೋಡಲಾಗ ದುಷ್ಟ ದುರುಳನು । ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಯಮಪಟ್ಟಣಕ್ಕೊರಟನು ॥೬॥ ತಿರುಗಿ ನೋಡದ್ಹಾಗೆ ತಾನು ಭರದಿ ನಡೆದಳು । ಸರ್ವಋಷಿಗಳಾಶ್ರಮವ ಕಂಡು ನಿಂತಳು ॥೭॥ ಸ್ನಾನ ನೇಮ ಜಪವು ಅಗ್ನಿ ಹೋಮ ಕಂಡಳು । ನೇಮದಿಂದಲವರ ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿ ನಿಂತಳು ॥೮॥ ಮುತ್ತೈದೆ ಆಗಿ ನೀ ಪುತ್ರರನೆ ಪಡೆಯೆಂದು । ಸತ್ಯವಂತೆ ಸುಖದಿ ಬಾಳೆಂದ್ಹರಸುತಿದ್ದರು ॥೯॥ ಸುಗುಣೆ ದಾರ ಮಗಳೆ ನೀನು ಸುಂದರಾಂಗಿಯೆ । ಯುಗಳಲೋಚನೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ ಬಗೆ ಹೇಳೆ ನೀ ॥೧೦॥ ನಾನು ದಮಯಂತಿ ನಳರಾಯನರಸಿಯು । ಭೀಮನೆಂದರೆ ಬಿಟ್ಟ ಪತಿಯ ಹುಡುಕುತಿದ್ದೆನು

।।೧೧।। ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡೇವೆ ನಿನ್ನ ಅರಸನ । ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪದಿವಸದಲ್ಲಿ ಕಾಂಬೀಯೆಂದರು ।।೧೨।। ನುಡಿದ ನುಡಿಯ ಕೇಳುತಾಗ ಪಡೆದಳ್ಹರುಷವ । ಅಡಗೆ ಋಷಿಗಳಾಶ್ರಮ ಕಾನಡವಿಯಾಯಿತು ।।೧೩।। ಸುಚಿಯಯೆಂಬೊ ಸಾಹುಕಾರ ಸರಕನೇರಿಸಿ । ಸಕಲ ಜನರ ಸಹಿತವಾಗಿ ಬರುತಲಿದ್ದನು ।।೧೪।। ಎತ್ತಿನ ವ್ಯಾಪಾರದವರು ಎದುರು ಬರುತಿರೆ । ಮತ್ತೆ ನೋಡುತಲವರ ಬೆನ್ನತ್ತಿ ನಡೆದಳು ।।೧೫।। ಭಾನು ಮುಣುಗೆ ಬಯಲೊಳು ಭರದಿ ನಿದ್ರೆಲಿ ಮಲಗಿರೆ । ಮಾನವಂತೆ ಮರದ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತಿರೆ ।।೧೬।। ಓಡುತೋಡುತ ಬಂದವು ಕಾಡಾನೆ ಹಿಂಡುಗಳು । ನೋಡದವರ ತುಳಿದು ತುಂಡು ಮಾಡುತಿದ್ದುವು ।।೧೭।। ಕಣ್ಣು ಮೂಗು ಕಿವಿಯು ಕೈ ಕಾಲು ಕತ್ತರಿಸೆ । ಬಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾದೆವೆಂದು ಚೀರುತಿದ್ದರು ।।೧೮।। ಮಣಿಯುಭದ್ರನೆಂಬೊ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ದೇವರ । ಶರಣು ಮಾಡದೆ ಬಂದೆ ನಾನೀಪರಿಯು ಆಯಿತು ।।೧೯।। ಭೂತ ಪ್ರೇತವೋ ಪಿಶಾಚೋ ಪೀಡಾರಾಕ್ಷಸೊ । ಘಾತಕಳೇ ನೀನ್ಯಾತಕಿಲ್ಲಿ ಬಂದೆಯೆನುತಲಿ ।।೨೦।। ಕವಣೆಕಲ್ಲುಕರದಿಂ ಪಿಡಿದು ಒಗೆಯುತಿದ್ದರು । ಸರ್ವಜನರ ಬಿಟ್ಟು ದೂರದಲ್ಲೆನಡೆದಳು ।।೨೧।। ಭರದಿಂದೋಡುತ ಬರುತ ದೊಡ್ಡ ಪುರವ ಕಂಡಳು । ಇಲ್ಲಿರುವ ದೊರೆಯು ದಾರೆಂದೆನುತ ಕೇಳುತಿದ್ದಳು ।।೨೨।। ಚೇದಿದೇಶ ಚೆಲುವ ವೀರಬಾಹುವಿನ ಪುರ । ಸುಬಾಹುಯೆಂಬೊ ರಾಜ ರಾಜ್ಯ ಆಳುತಿದ್ದನು ।।೨೩।। ಕೇಳಿ ಮನಕೆ ಭಾಳ ಹರುಷದಿಂದ ನುಡಿದಳು । ಕಾಳಿಮರ್ದನನ ಕರುಣವೆನ್ನಲ್ಲಾಯಿತೆಂದಳು ।।೨೪।। ಬಂದು ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ ಬಂಧುಗಳೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟನು । ಹಾಗೆಂದು ತನ್ನ ಮನಕೆ ಭಾಳಾನಂದಬಟ್ಟಳು ।।೨೫।।

ವಚನ-೫೦

ಪುರದೊಳಗೆ ಬರುವಂಥ ಪೂರ್ಣೇಂದುಮುಖಿ ನೋಡಿ । ಪರಮ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದಾಗ ಬಾಲಕರೆಲ್ಲ।। ಕರದಿ ಚಪ್ಪಾಳೆಯಿಕ್ಕುತ ಸುತ್ತ ಬರುತಿರಲು । ಸೆರಗ ಶಿರದಲ್ಹೊದ್ದು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದಾಗ ।। ಬರುತಿರಲು ರಾಜಬೀದಿಯಲಿ ದಮಯಂತಿಯನು । ದೊರೆಜನನಿ ಕಂಡು ತಾ ಕರೆಸಿ ಕೇಳುವುದು ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ-।।

ಧ್ವನಿ-೫೧

ಅಮ್ಮಯ್ಯಾ ನೀನ್ಯಾರು ಪೇಳೆ ನಿಮ್ಮ ವರ್ತಮಾನ । ಸುಮ್ಮನಿರುವೊದ್ಯಾತಕೊಂದು ಮಾತು ಪೇಳಮ್ಮ ।।ಪ।। ದಾವ ಲೋಕದಿಂದ ಬಂದೆ ಆಯತಾಕ್ಷಿಯೆ । ವಾಯುದೇವರರಸಿ

ನೀ ಭಾರತಿಯಯೇನಮ್ಮ ॥೧॥ ಇಂದುವದನೆ ನಿನ್ನ ದೇಹ ಚೆಂದ ಚೆಲ್ವಿಕೆಯ ನೋಡೆ । ಇಂದ್ರನರಸಿ ಶಚಿಯೊ ನೀ ದಾರೆಂದು ಪೇಳಮ್ಮ ॥೨॥ ಇಂದೀವರಾಕ್ಷಿಯೆ ನೀನು ಬಂದ ಕಾರಣವ ಹೇಳೆ । ಚಂದ್ರನರಸಿ ರೋಹಿಣಿಯೊ ನೀ ದಾರು ಪೇಳಮ್ಮ ॥೩॥ ವಾರಿಜಮುಖಿಯೇ ನಿನ್ನ ಮೋರೆನೋಡಿ ಮರುಳುಗೊಂಡೆ । ಸೂರ್ಯನರಸಿ ಸಂಜ್ಞಾ ದೇವೇರಾದರ್ಹೇಳಮ್ಮ ॥೪॥ ಅಷ್ಟೂರೊಳಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಳೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಉತ್ತಮಳೇ ನೀನು । ವಶಿಷ್ಠರರಸಿ ಅರುಂಧತಿಯೋ ನೀದಾರ್ಹೇಳಮ್ಮ ॥೫॥ ಬಾಗಿ ಬಳುಕಿ ಭರದಿ ನೀನು ಯೋಗದಿಂದ ಬರಲು ಕಂಡು । ಸಾಗರನರಸಿ ಭಾಗೀರಥಿ ನೀನಾದರ್ಹೇಳಮ್ಮ ॥೬॥ ಕೋಮಲಗಾತ್ರೆಯೇ ನೀನು ಪ್ರೇಮದಿ ಪೇಳುವುದೆನಗೆ । ನೀನು ಯಮಧರ್ಮನರಸಿ ಶ್ಯಾಮಲ್ಯೇನಮ್ಮ ॥೭॥ ಹೊಳೆವೋ ಚಿನ್ನದ ಗೊಂಬ್ಯಂತೆ ತೊಳೆದ ಮುತ್ತಿನಂಥ ಕಾಂತಿ । ನಳನ ಸತಿ ದಮಯಂತ್ಯೊ ನೀ ತಿಳಿಯ ಪೇಳಮ್ಮ ॥೮॥ ಪೃಥಿವಿಯೊಳು ನಿನ್ನಂಥ ರೂಪವತಿಯರ ನಾ ಕಾಣೆನೆಲ್ಲೊ। ಮನ್ಮಥನ ಸತಿ ರತಿದೇವಿಯೋ ನೀ ದಾರು ಪೇಳಮ್ಮ ॥೯॥ ಮುದ್ದುಮೋಹನ್ನೆಯೆ ನಿನ್ನ ತಿದ್ದಿ ಮಾಡಿದವರು ಯಾರೆ । ರುದ್ರನರಸಿ ಗೌರಿ ನೀನಾಗಿದ್ದರ್ಹೇಳಮ್ಮ ॥೧೦॥ ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿ ನಿನ್ನ ದೇಹ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೊಳೆವೊ ಕಾಂತಿ । ವಿರಿಂಚಿಯರಸಿ ವಾಣಿ ಪಂಚನಿಲ್ಲದ್ಹೇಳಮ್ಮ ॥೧೧॥ ನಾಥರಿಲ್ಲದಾಗ ನೀನನಾಥಳಾಗಿ ಬಂದೀಯಲ್ಲೆ। ಪ್ರಖ್ಯಾತ ರಾಮರರಸಿ ನೀ ಸೀತಾಂಗನ್ಯೇನಮ್ಮ ॥೧೨॥ ಎಲ್ಲರೊಳಗೆ ಅಧಿಕವಾದ ಚೆಲ್ವೆ ನಿನ್ನ ಚಂದ ಮುಖವು । ಬಲ್ಲಿದ ಗೌತಮರ ಸತಿ ನೀ ಅಹಲ್ಯೆಯೇನಮ್ಮ ॥೧೩॥ ಲಕ್ಷ್ಯಯಿಟ್ಟು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷವೆರಡು ಸಾಲದ್ದರಿಯ । ವೃಕ್ಷಸ್ಥಳದ ವಾಸಿ ಶ್ರೀಮಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇನಮ್ಮ ॥೧೪॥ ಸತ್ಯವಾಗ್ಹೇಳೆ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ಪಟ್ಟದರಸೇರೊಳು । ಸತ್ಯಭಾಮೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯೊ ನೀ ದಾರು ಪೇಳಮ್ಮ ॥೧೫॥

ವಚನ-೫೨

ಮಾತೆ ಕೇಳಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆ ಬಿಟ್ಹೇಳುವೆನು । ಯಾತಕೆನಗೆಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ್ಹೆಂಡಿರ ಸಾಕ್ಷಿ ॥ ಭೂತಳದೊಳೊಬ್ಬ ರಾಜನ ಮಡದಿ ನಾನೀಗ । ದ್ಯೂತ ಪಗಡೆಯನಾಡಿ ಸೋತು ಅಡವಿಗೆ ಬಂದ ॥ ಪ್ರೀತಿಪತಿಯೆನ್ನ ಬಿಟ್ಹೋದಕಾರಣದಿಂದ । ಆತನ್ನ ಹುಡುಕುತಲಿ ಆತುರದಿ ಬಂದೆನೆ ನಾನು ॥ ನೀ ತಡೆಯದೆನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸೆನಲು । ಆ ತರುಣಿ ಮಾತೆ ಕೇಳುತ ರಾಜಜನನಿ ಮತ್ತೇನೆಂದಳು ಎಂದರೆ-॥

ಧ್ವನಿ-೫೩

ಹೋಗಬ್ಯಾಡ್ಹೋಗಬ್ಯಾಡ ನಾಗವೇಣಿ ನೀನೆಲ್ಲೂ । ಹೋಗಬ್ಯಾಡ್ಹೋಗಬ್ಯಾಡ ॥ಪ॥ ಅಚ್ಚಮುತ್ತಿನಂತ್ಹೊಳೆವೂ ಮಚ್ಚಲೋಚನೆಯ ನೀ ಹುಚ್ಚಿಯಂ(ತೆ)ತಿರುಗುವ್ಹೋದುಚಿತವಲ್ಲೀಗ ॥೧॥ ಪರರ ಮಂದಿರವಾಸ ಪರಮಕಷ್ಟವೆ ತಾಯೆ । ದೊರೆಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಇರುವೋರೆ ॥೨॥ ಮಕ್ಕಳಂದದಿ ನೋಡಿ ಮನ್ನಿಸುವೆನೆ ತಾಯೆ । ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರಂತಃಕರ(ಣ)ದಿ ನೋಡುವೆನೆ ॥೩॥ ಇಂದು ನಮ್ಮನೆಯಲ್ಲೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರೆ ನೀ । ಸುನಂನನ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮಂದಗಮನೆಯೆ ॥೪॥ ನಾನಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ನಾರಿ । ನಿಮ್ಮರಸನ ಕರೆಸಿ ಕೂಡಿಸುವೆ ॥೫॥ ಜನನಿಯಂದದಿ ನಿನ್ನ ಮನದಿ ತಿಳಿದೇನಮ್ಮ । ವಿಷಯದಲ್ಲೊಂದು ಮಾತು ಈಗ ಹೇಳುವೆನೆ ॥೬॥ ಹಿಂಡುಕೆಲಸವ ಹೇಳಲೊಂದು ಮಾಡುವಳಲ್ಲ । ಗಂಡಸರೊಳು ಮಾತನಾಡಿ ನಾನರಿಯೆ ॥೭॥ ಪತಿಯ ವಾರ್ತೆಯ ತಂದು ಪೇಳ್ವ ಗಂಡಸರೊಳು । ಹಿತದಿಮಾತಾಡುವೆನತಿ ಹರುಷದಲಿ ॥೮॥ ಎಂಜಲನ್ನವನು ತಂದಿಟ್ಟರುಂಬುವಳಲ್ಲ । ಅಂಜದೆ ಅನುಗಾಲುಪವಾಸ ಮಾಡುವೆನೆ ॥೯॥ ಹಿಕ್ಕಿ ಜಡೆಗೆ ಹೂವು ಕಟ್ಟಿ ಮುಡಿಸಲು ಬಲ್ಲೆ । ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡುವೆನೆ ॥೧೦॥ ಅಣ್ಣ ಅತ್ತಿಗೆಯಂತೆ ನಿನ್ನ ಮಗ ಸೊಸೆಯನು । ಮುನ್ನ ತಿಳಿದು ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆವನೆ ॥೧೧॥ ಈ ಸಮಯದಲಿ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ನಿಜ । ದಾಸಿಯಂತಿಳದಲ್ಯಾವಾಸ ಮಾಡಿದಳು ॥೧೨॥

ವಚನ-೫೪

ಮಂದಗಮನೆಯು ತಾ ಸುನಂದನ ಬದಿಯಲ್ಲಿ । ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರಲು ಬಿಟ್ಹೋದ ನಳರಾಯ ತಾ ॥ ಮುಂದೇನು ಮಾಡಿದ ಕಥೆಯ ವಿಸ್ತಾರವನು ಚಂದವಾಗ್ಹೇಳಬೇಕೆಂದು । ಧರ್ಮಜ ನುಡಿಯೆ ಆನಂದದಿಂದ್ಹೇಳುತಿದ್ದಾಗ ಬೃಹದಶ್ವಮುನಿಯು ॥

ಧ್ವನಿ-೫೫

ನಡೆದ ನಡೆದ ನಳಮಾರಾಯನು ಮಡದಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು । ನಡೆದ ನಡೆದ ನಳರಾಯನು ॥ಪ॥ ಮಲಗಿದಂಥ ಸತಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕುಲವಾಗಿ । ನನ್ನ ಸತಿಯನು ನಾ ಇನ್ನ್ಯಾಗೆ ಕಾಂಬೇನೆಂದು ಕಳವಳಿಸುತ ॥೧॥ ಘೋರ ಅರಣ್ಯದಲಿ

ಭೋರುಗುಟ್ಟುತ್ತ ಪೆಳೆಯ ಒಳಗೆ ಕ್ರೂರವಾದ ಸರ್ಪ ನಳನ ಕೂಗಿ ಕರೆದು ಹೇಳಿತಾಗ ॥೨॥ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಕಾಡುಕಿಚ್ಚು ಹತ್ತಿಬರೆ ಪ್ರಾಣಹತ್ಯವಾಗೋದು । ಎತ್ತಿಯೆನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ॥೩॥ ಎತ್ತಿ ಕಡೆಗೆ ಬ್ಬಿಡುತಿರಲು ಮತ್ತೆ ನೀರು ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ। ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ಎಣಿಸುತೆನ್ನ ಹೊತ್ತು ಹಾಕೆಂದಿತಾಗ ॥೪॥ ಒಂದು ಎರಡು ಮೂರುಯೆನುತೊಂಬತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆಯೆಣಿಸುತ್ಹೋಗಿ । ಹತ್ತು ಎಂದು ಬಿಡಲು ಮೈಗತ್ತಿಕೊಂಡು ಸುತ್ತಿದ ನಾಗ ॥೫॥ ಕಚ್ಚಿ ವಿಷವು ಅಂಗವೆಲ್ಲ ಕಪ್ಪಿನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗೆ । ವಕ್ರವಾದುದಂದಮುಖವು ಸೊಟ್ಟ ಗಣ್ಣಿಂದ ಕೆಟ್ಟಿತು ದೇಹ ॥೬॥ ಬೆಳೆದ ಹೊಟ್ಟೆ ಕಾಲು ಕೈ ಸೊರಗಿ ಸಣ್ಣವಾಗಿ ಪಾದ । ತಿರುಗೆ ಮೂಗುವರೆಗೆ ಗೋಣು ಶಿರವ ತೂಗುತ ನಿಂತನಾಗ ॥೭॥ ನಾನು ಮಾಡಿದುಪಕಾರಕ್ಕೆ ನೀನು ಯೇನು ಮಾಡಿದ್ಯೆನುತ । ಹೀನಮನುಜನಾದೆನೆಂದು ತಾನು ಕೋಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನಾಗ ॥೮॥ ಇಳೆಯ ಮ್ಯಾಲೆ ಜನರು ನಿನ್ನ ತಿಳಿಯಬಾರದೆಂದು ನಾನು । ನಳನೆ ನಿನ್ನ ಚೆಲುವ ರೂಪ ಕಳೆಯ ಕೆಡಿಸಿಬಿಟ್ಟೆನೆಂದ ॥೯॥ ನಿನಗೆ ಜೋಡುವಸ್ತ್ರಕೊಡುವೆ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡರೆ । ಕನಕಪ್ರತಿಮೆಯಂಥ ರೂಪ ದಿನಕರನ ಪ್ರಕಾಶ ಕಾಂಬುವಿ ॥೧೦॥ ವಸ್ತ್ರಕೊಟ್ಟು ಮಾತೆಶಾಪದಿ ಮುಕ್ತನಾಗೆ ಕಾರ್ಕೋಟಕನು । ಇತ್ತ ನಳನು ಋತುಪರಣನ ರಾಜಮಂದಿರಕೆ ಬಂದ ॥೧೧॥ ನೋಡಿದ ಋತುಪರಣನು ಮಾತಾಡಿ ಕೇಳಿದ ನಿನ್ನ ತಿದ್ದಿ। ಮಾಡಿದಂಥ ಬ್ರಹ್ಮನ ಬುದ್ಧಿ ಕುಶಲ ಭಾಳೆಂದು ನಸುನಗುತಲಿ ॥೧೨॥ ದಾವ ದೇಶ ನೀನು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವೇನು ನಿನಗೆಯಿಟ್ಟ । ನಾಮವೇನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನಾಗ ॥೧೩॥ ನಾನು ಬಾಹುಕನೆಂಬೊ ಬಡವ ಬಲ್ಲೆ ತೇಜಿಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆ । ಎಲ್ಲರೊಳಗೆ ಸಾರಥಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನೆಂಬುವರೆನಗೆ ॥೧೪॥ ಅಶ್ವಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾದ ಪ್ರೌಢ ನಾನು । ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ನಿನಗೆ ಎನ್ನಲಿದ್ದ ಗುಣವು ತಿಳಿವುದೆಂದ ॥೧೫॥ ಧೀರ ನಿನ್ನ ರಥವ ನಾನು ಶೂರತನದಿ ನಡೆಸುವೆನು । ಭಾರಿ ಸಂಬಳ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನೂರುವರಾಹ ನೀ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ॥೧೬॥ ಎನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುಯೆಂದೆನುತ ಮನ್ನಿಸ್ಹೇಳುತಿರಲು ರಾಜ । ಅನ್ಯಜನಕೆ ತನ್ನ ಗುಣವು ತಿಳಿಯದಂತೆ ಕಳೆವ ಕಾಲ ॥೧೭॥ ಇಂಥಾ ಗುಣವಂತೆ ದಮಯಂತಿಯ ಬಿಟ್ಟಗಲಿ ಭಾಳ । ಭ್ರಾಂತನಾದೆನೆಂದು ತನ್ನಂತರಂಗದಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ॥೧೮॥ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಸುತಾಗ ತನ್ನ ಸತಿಯ । ನಿರುತದಲಿ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ಸ್ಮರಿಸುತ ತಾನಿರುತಿದ್ದನಾಗ ॥೧೯॥

ವಚನ-೫೬

ಅತ್ತ ನಳರಾಯ ಋತುಪರಣನಲ್ಲೊಂದಿರಲು । ಇತ್ತ ವಿದರ್ಭದೇಶದ ಭೀಮರಾಯ ತಾ ॥ ಮತ್ತೆ ಮಗಳು ಅಳಿಯ ಎತ್ತ ಪೋದರೆಂದು । ಭೃತ್ಯರನೆ ಕರೆಸಿ ಮಾತಾಡುವುದು ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ- ॥

ಧ್ವನಿ-೫೭

ಮತ್ತೆ ಮಗಳು ಅಳಿಯ ಎತ್ತ ಪೋದರೆಂದು । ಭೃತ್ಯರನು ಕಳಿಸಿದನು ಭೀಮರಾಯ ॥ ಉತ್ತರ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ದಕ್ಷಿಣದ ದೇಶ । ಸುತ್ತಿ ಬನ್ನಿರಿ ಸುದ್ದಿ ತನ್ನಿರೆಂದು ॥ಪ॥ ಹಳ್ಳಿಪಳ್ಳಿಯ ತಿರುಗಿ ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳವ ಸುತ್ತಿ ಎಲ್ಲ ದಿಗ್ದೇಶಗಳ ತಿರುಗಿಕೊಂಡು । ಎಲ್ಲ್ಯಾದರು ದಮಯಂತಿಯನು ಕಂಡರೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯೇರಿಸಿ ಕರೆದುತನ್ನಿ ॥೧॥ ಅಂಗಡಿಬೀದಿ ಜನಸಂದಣಿಯೊಳಗೆಲ್ಲ ಸಂಗೀತಗಾಯನದ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ । ಕಂಡಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಳರಾಯ ದಮಯಂತಿಯನು ಅಂದಣೇರಿಸಿ ನೀವು ಕರೆದುತನ್ನಿ ॥೨॥ ಆಡಿದ ಮಾತು ತಪ್ಪುವನಲ್ಲ ನಾನೀಗ ಬೇಡಿದಿಷ್ಟಾರ್ಥವನು ಕೊಡುವೆ ನಿಮಗೆ । ನೋಡಿ ಮಾತಾಡಿ ಒಡಗೂಡಿ ನಳರಾಯನ್ನ ಗಾಡಿಯೇರಿಸಿ ನೀವು ಕರೆದುತನ್ನಿ ॥೩॥ ಹಾದಿಹಾದಿಯ ಹುಡುಕುತ್ಹೋದರು ಜನರು ಸುದೇವನೆಂಬುವ ಸುಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬ । ಚೇದಿದೇಶದಲಿ ಸುಬಾಹು ಎಂಬುವ ದೊರೆಯು ಆಳುತಿರುವಂಥ ಪಟ್ಟಣಕೆ ಬಂದ ॥೪॥ ಕೋಟೆಗೋಪುರ ಸುತ್ತಿ ತೋಟಮಲ್ಲಿಗೆ ದವನ ಪಾಟಲ ಚಂಪಕವು ಪಾರಿಜಾತ । ಊಟಶಾಲೆ ಪಾಠಶಾಲೆ ಸರೋವರವ ದಾಟಿ ದಮಯಂತಿಯನು ಹುಡುಕುತಿದ್ದ ॥೫॥ ಬಾಜಾರದೊಳಗೆಲ್ಲ ಆಜುಬಾಜು ಮನೆಯು ರಾಜನುಪ್ಪರಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಯ ಮಾಲು (ಮಹಲು) । ತೇಜಿ ಗಜಗಳ ಕಟ್ಟೋಮಂದಿರವ ನೋಡುತಲಿ ರಾಜನರಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕನು ಬ್ಯಾಗನೆ ॥೬॥ ಗಕ್ಕನ್ಹೋಗರಮನೆಯ ಹೊಕ್ಹೊಕ್ಕು ನೋಡುತಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಸುನಂದನ ಮಂದಿರದಲಿ । ಅಕ್ಕತಂಗಿಗೆ ಜಡೆಯ ಹಿಕ್ಕಿ ಹೂವ ಮುಡಿಸುತಿರೆ ಸಿಕ್ಕಳೆಂದೆನುತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ॥೭॥ ಚೆದುರ ಮಾತಿನ ಚಪಲ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯಳ ಕಂಡು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ತಾ ಕುಳಿತನಾಗ । ಮುದದಿಂದ ಮುದ್ದುದಮಯಂತಿಮುಖ ನೋಡುತಲಿ ಮಧುರವಾಣಿ ಮಾತನಾಡೆನ್ನುತ ॥೮॥ ಅಮ್ಮಯ್ಯ ನೀ ದಾರ ಮಗಳು ಪೇಳೆ ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ಗೀರಾಜಯೇನಾಗುವ । ನಮ್ಮ ಭೀಮರಾಯನಳಿಯ ನಳರಾಯಗೆ ಇನ್ನು ನೀ ಏನಾದರಾಗಬೇಕೆ ॥೯॥ ಅಂದ ಮಾತನು ಕೇಳಿ ನೊಂದು ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ಮುಂದಲೆಯ

ಬಾಗಿ ಮುಖವನು ತಗ್ಗಿಸಿ ತುಂಬಿ । ಕಣ್ಣಿಂದ ಜಲಗಳನಾಗ ಸುರಿಸುತ್ತ ಒಂದೊಂದು ಮಾತನಾಡುತಲಿದ್ದಳು ॥೧೦॥ ದಾವ ದೇಶವು ದಾವಪುರದ ಪುರಾಣಿಕನು ನಾಮವೇನು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವೇನು । ನೀನು ನಿರ್ಭಯದಿಂದ ಈ ರಾಜನ ಮಂದಿರಕೆ ಬಂದೇನು ಕಾರಣ ಎನ್ನಿ ಚ್ಚಾರಿಸುವಿ ॥೧೧॥ ನಂದು ವಿದರ್ಭದೇಶವು ಕುಂಡಲೀನಗರದಿಂದ ಸುದೇವನೆಂಬುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ । ಬಂದೆ ಭೀಮರಾಯನಾಜ್ಞೆಯನು ವೀರದಲೆ ಕಂಡು ದಮಯಂತಿ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆ ॥೧೨॥ ಗಂಡಹೆಂಡರು ಮೂರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಸೊಸೆಯರಿಂದ ಕೂಡಿ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿಪ್ಪೋರೆ । ಕುಂದಣರ್ಥರಳಿನಂತ್ಹೊಳೆವೊ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಆನಂದದಿಂದಾರಾಜ ಲಾಲಿಸುವನೆ ॥೧೩॥ ಪುತ್ಥಳಿಗೊಂಬೆಯಂತ್ಹೊಳೆವೊ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಹೆತ್ತವರ ನೆನಸಿ ಬಡವಾದವೇನು । ಮತ್ತೆ ಮಗಳು ಅಳಿಯ ಎತ್ತ ಪೋದರೆಂದು ಚಿತ್ತದಲಿ ಚಿಂತ್ಯವರಿಗುಟ್ಟಿತ್ತೇನು ॥೧೪॥ ಹಗಲು ಇರುಳು ತನ್ನ ಮಗಳು ಅಳಿಯನ ಧ್ಯಾನ ತೆಗೆಯದೆ ರಾಜ ಸಂತಾಪದಿಂದ । ಜಗದೊಡೆಯ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನೇ ಗತಿಯೆಂದು ಬಗೆಬಗೆಯಲಿ ಬೇಡಿಕೊಳುತಿದ್ದನು ॥೧೫॥

ವಚನ-೫೮

ತಂದೆತಾಯಿಗಳ್ವಾರ್ತೆ ಕೇಳಿ ಮಕ್ಕಳ ಸುದ್ದಿ । ಗಂಡ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದನೆಂಬಂಥ ಸಂತಾಪದಲಿ ॥ ಅಂದಾಗ ಅಳುತ ಕುಳಿತಿರಲಾಗ ದಮಯಂತಿ । ಕಂಡು ಸುನಂದನು ಕಡುಬ್ಯಾಗದಿಂದ್ಹೋಗಿ ॥ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮುಂದಳುತಿಹಳು ಸೈರಂಧ್ರಿ । ಇಂದೇನು ಸೋಜಿಗವು ಇದು ತಿಳಿಯದಮ್ಮಯ್ಯ ॥ ಬಂದು ನೋಡೆಂದು ಕರೆತಂದು ತೋರಿದಳಾಗ । ಕಂಡಾಗ ಮಾತೆ ಮಾತಾಡುವುದು ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ- ॥

ಧ್ವನಿ-೫೯

ದಾರು ನೀನು ಅರಿಯೆ ನಾನು ವಾರಿಜಾಕ್ಷಿ ಆಳುವುದೇನು । ಅಪಾರವಾದ ದುಃಖಬಡುವೋ ಕಾರಣವೇನು ॥೧॥ ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನೀ ದಾರು ಹುಡುಗಿ ಯಾತಕಿಷ್ಟು ದುಃಖ । ಬಡುವಳ್ಯಾತಕೆನ್ನ ಮುಂದೆ ತಡೆಯದ್ಹೇಳಿಗ ॥೨॥ ನಾಮ ದಮಯಂತಿ ಕಥೆ ಭೀಮಭೂಪಾಲನ ಪುತ್ರಿ । ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕಂಡು ಕರೆದು ಕೇಳಿದೆ ನಾನು ॥೩॥ ಗುರುತು ಏನು ದಮಯಂತಿ ಅರಿತುಕೊಂಡದ್ಹ್ಯಾಗೋ ನೀನು । ಕರೆತಾರೆಂದು ಕಳಿಸಿದವರ್ಯಾರ್ವರ್ತಮಾನ್ಹೇಳು ॥೪॥ ಭೀಮರಾಯ ಹೇಳಿದಂಥ ಭಾಳ ಶುಭಲಕ್ಷಣವು । ಕೂಡಿಕೊಂಡಾವೀ ಶರೀರದಲ್ಲಾಗ ॥೫॥ ಮಚ್ಚಲೋಚನದಿ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ

ಲಕ್ಷಣಗಳುಂಟು । ಮತ್ತೆ ಮುಖದ ಮ್ಯಾಲೆ ಉತ್ತಮದ ಲಕ್ಷಣ ॥೬॥ ಹಚ್ಚಿ(ದ) ಕುಂಕುಮದ ನಡುವೆ ಹಚ್ಚಿದ ಜ್ಯೋತಿಗಳಂತೆ । ಅಚ್ಚ ಕೆಂಪುವರ್ಣದ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಹೊಳೆದಿತು ॥೭॥ ಮೋಡಮುಸುಕಿ(ದ) ಚಂದ್ರನಂತೆ ಧೂಳು ಮುಸುಕೀಕೆಯಲ್ಲಿ। ಕಾಣವಲ್ಲದೊಂದು ಶುಭಲಕ್ಷಣವೀಗ ॥೮॥ ಅಂದಮಾತು ಕೇಳುತ ಸುನಂದನು ಸುವರ್ಣದ । ತಂಬಿಗೆಯಲಿ ಬಿಸಿನೀರು ತಂದುಕೊಟ್ಟಳು ॥೯॥ ತಿಕ್ಕಿತಿಕ್ಕಿ ತೊಳೆದು ಮುಖವ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಒರೆಸುತಿರಲು । ಪಕ್ಕನೆದ್ದು ಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಹೊಳೆದಿರೆ ॥೧೦॥ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮಗಳು ಎನುತ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ತೊಡೆಯಲಿಟ್ಟು। ಸರ್ಪವೇಣಿ ನಿನಗೆ ಈ ಸಂತಾಪವ್ಯಾಕಿನ್ನು ॥೧೧॥ ಬಂದನು ಸುಬಾಹು ಕಂಗಳಿಂದ ಜಲವ ಸುರಿಸುತಾಗ । ಮಂಗಳಾಂಗಿ ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಮಾತನಾಡದೆ ॥೧೨॥ ದಾಸಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ನಿನ್ನು ದಾಸೀನವ ಮಾಡಿದೆವೆ ಏ ಶುಭಾಂಗಿ ನಿನ್ನ ಗುರುತು ತಿಳಿಯದ್ಹೋದೆವೆ ॥೧೩॥ ಅರಸು ನಳರಾಯನನ್ನು ಕರೆಸಿ ನಿನ್ನ ಕೂಡಿಸುವೆನು । ಸರಸಿಜಾಕ್ಷಿ ನಿನ್ನ ಮನಕೆ ಹರುಷ ಮಾಡಿಕೋ ॥೧೪॥ ಅಚ್ಚ ಜರತಾರಿ ಸೀರೆ ಕುಪ್ಪಸ ರಾಗಟೆ ಚಂದ್ರರತ್ನ । ಮಾಣಿಕ್ಯದಾಭರಣ ತಂದು ಕೊಡಿಸಿದ ॥೧೫॥ ಅರಸನಗಲಿ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ಸೊಗಸು ಯಾತಕೆನ್ನ ಪತಿಯು । ಉಡಿಸಿಹೋದನರ್ಧಸೀರೆ ಬಿಡುವ್ಹೋಳಲ್ಲೀಗ ॥೧೬॥ ಬಂದು ತಾ ಸುನಂದಳನಾನಂದದಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು । ತಂಗಿ ನಿನ್ನ ಕೂಡ ನಾ ಆವಾಸ ಮಾಡದೆ ॥೧೭॥ ಹೋಗಿ ಬರುವೆನಣ್ಣ(ಮ್ಮ)ಎಂದು ಬಾಗಿ ಮಾತೆ ಚರಣಕ್ಕೆರಗಿ । ಬ್ಯಾಗ ಬಂದಂದಣವನೇರಿ ಸಾಗಿನಡೆದಳು ॥೧೮॥ ಸತ್ಯವಂತೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಹೆತ್ತವರ ಚರಣಕ್ಕೆರಗಿ । ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಮುದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ॥೧೯॥ ಹಡೆದ ತಾಯಿತಂದೆ ಮಗಳ ತೊಡೆಯಲಿಟ್ಟು । ಮುದ್ದಿಸುತ ಮಗಳೆ ನಿನಗೆ ಇನ್ನು ಈ ಸಂತಾಪವ್ಯಾತಕೆ ॥೨೦॥ ಚಿಂತೆಬ್ಯಾಡವಮ್ಮ ದಮಯಂತಿ ನಿನ್ನ ಕಾಂತನನ್ನು । ಕಂತುಪಿತ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ ಕರೆಸಿಕೊಡುವನು ॥೨೧॥

ವಚನ-೬೦

ಧರೆಮ್ಯಾಲೆ ದೊರೆಯ ಹುಡುಕುತ ಹೋದ ಜನರೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿಬಂದು । ವಾರ್ತೆ ಹೇಳಿದನೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಮ್ಮ । ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲಿ ಋತುಪರಣ ನರಮನೆಯೊಳಗೊಬ್ಬ। ಅಶ್ವರಕ್ಷಕನಾಗಿ ಇರುತಿರುವನೊಬ್ಬ ಬಾಹುಕನೆಂಬ ನಾಮದಲಿ ॥ ತೆರೆದುನೋಡಲು ಕಣ್ಣ ಸಾಧ್ಯವಾತನ ರೂಪ । ಮರುಗುವನು ನಿತ್ಯರಾತ್ರಿಯಲಿ

ಸತಿಯಳ ನೆನಸಿ ॥ ವರಮೋಹನಾಂಗಿಯೆಲ್ಲಿರುವೆ ನೀ ಎಂದೆನುತ । ಕರೆದು ಕೇಳಿದನು ಜೀವಲನೆಂಬೊ ಮನುಜನ್ಮ ॥ ಇರುತಿರುವ ಇಂದ್ರಪ್ರಜ್ಞಾನಿಯೆಂಬುವನೊಬ್ಬ । ಪರಮ ಸ್ನೇಹಿತ ಎನಗೆ ಅವನ ಸುದ್ದಿ ಎಂಬುವನು ॥ ಇರುವ ವಾರ್ತೆಗಳಿಷ್ಟು ಅರಿತುಕೋ ಎಂದೆನಲು । ಅರಿತು ದಮಯಂತಿ ಮಾತಾಡುವುದು ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ- ॥

ಧ್ವನಿ-೬೧

ಕರುಣದಿಂದ್ಹೋಗೋ ಏ ಪರಣಾದ । ನೆಂಬೊ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆ ಕರುಣದಿಂದ್ಹೋಗೋ ಏ ಷರಣಾದ ಚರಣಕ್ಕೆರಗಿ ನಾ ಶರಣೆಂಬುವೆನೊ ಪರಣಾದನೆ ಋತುಪರಣನ ಮನೆಗೆ ॥ಪ॥ ಘೋರಾರಣ್ಯದಿ ನಾರಿಯ ಬಿಟ್ಟರ್ಧ- । ಸೀರೆಯನ್ನರಿದುಟ್ಹೋಗುವರೇನೆಂದು ॥೧॥ ಕಂಡಕಂಡ ಗಂಡಸರನು ಕೇಳುತ ಬಂದುತ್ತರ । ಕೊಡಲ್ಹಿಂದಕೆ ಬಾರೆಂದು ॥೨॥ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ದಯದಿಂದೆನಗೆ । ಪ್ರೇಮದ ಪತಿಪಾದವನು ತೋರಿಸೊ ॥೩॥

ವಚನ-೬೨

ಆಡಿದ್ವಚನವ ಕೇಳುತಾಗ್ಹೊರಟ ಪರಣಾದ ನೋಡಿ ನಳರಾಯನೊಡಗೂಡಿ । ಮಾತಾಡಿದನು ಕಾಡ ಅರಣ್ಯದಲಿ ಗಾಢನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ॥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂಥ ಮಡದಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಪೋಗುವರೆ । ಮೂಢಮೂರ್ಖರು ಉಂಟೆ ಈ ಜಗದೊಳಗೆಂದಿನ್ನು ॥ ಆಡಿದ ಮಾತಿಗುತ್ತರ ಕೇಳಿ ಬಾ ಬಂದು । ಬ್ಯಾಗ ದಮಯಂತಿ ಮುಂದ್ಹೇಳೋ ಮಾತುಗಳು ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ- ॥

ಧ್ವನಿ-೬೩

ಕಂಡುಬಂದನೆ ದಮಯಂತಿ ನಿನ್ನ ಗಂಡನ । ನೋಡಿ ಬಂದೆನೆ ಭಾಗ್ಯವಂತಿ ॥ಪ॥ ಆತನ ರೂಪ ಲಾವಣ್ಯಯಿನ್ನು ಭೂತಗಳಿಗೆ ಬಾರದ ಮಸಿಬಣ್ಣ । ದಂತವಕ್ರ ಕೈಕಾಲು ಸಣ್ಣ ಇನ್ನು ಮಾತಲಿ ಚಪಲ ಮೋರೆಯು ಸೊಟ್ಟಗಣ್ಣ ॥೧॥ ಸತ್ಯವಂತೆಯು ಆಗಿ ತಾನು ಉತ್ತಮಪತಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಪವ ಮಾಡುವ್ದೇನು ನಿತ್ಯಸತಿಯ ನೆನಸುವನು । ಅಟ್ಟಾರಣ್ಯದಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದರೆ ಭಯವೇನು ॥೨॥ ಪಿತನ ಮಂದಿರ ಸೇರಲೆಂದ ಅತಿ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಆಕೆಯ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ । ಪತಿವರತಾ ಧರ್ಮದಿಂದ ಶ್ರೀಪತಿಯು ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನೆ ಕಾಯ್ವೋನೆಂದ ॥೩॥

ಧ್ವನಿ-೬೫

ಹೋಗಿಬಾರಯ್ಯ ಸುದೇವ ಬ್ಯಾಗದಲಿ । ಸಾಗಿ ದಮಯಂತಿಸ್ವಯಂವರವೆಂದು ಹೇಳುತಲಿ ॥ಪ॥ ಮತಿವಂತ ನೀ ಪೋಗಿ ಋತುಪರಣನಲಿ । ಅತಿ ಬ್ಯಾಗದಿಂದಲಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣಕೆ ॥೧॥ ಬರೆದು ಓಲೆಯನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗೆ ತಾ ಕೊಟ್ಟು । ದೊರೆ ಋತುಪರಣನ ಕರೆದು ಮುಂದಿಟ್ಟು ॥೨॥ ಓಡಿಹೋದನು ನಳರಾಯನೆಂಬರಸು । ಮಾಡಿಕೊಂಬುವಳೀಗ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅರಸು ॥೩॥ ಸೋಸಿಲಿಂದ ಭೀಮರಾಯ ಕರೆಸಿದನು । ದೇಶದೇಶದ ರಾಜರೆಲ್ಲ ಬಂದಿಹರು ॥೪॥ ಬಹಳ ತ್ವರಿತದಿ ಲಗ್ನಮಾಡೋ ಸಂಭ್ರಮದಿ । ನಾಳೆಉದಯಕೆ ತಪ್ಪದ್ವೇ (ಪ್ಪವೇ)ಳ್ಯ ಮೀರುವುದು ॥೫॥ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ನೀನಾಗೋದಾತಗಳಿಯ । ಮುದ್ದುದಮಯಂತಿ ಮೋಹದ ಅರಗಿಳಿಯ ॥೬॥ ಸಾಮಜಗಮನೆಗೆ ಸಮನಾದ ವರನ । ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ ಕೊಡಿಸುವ ಸುಂದರನ ॥೭॥

ವಚನ-೬೬

ಇಂಥ ಮಾತನು ಕೇಳಿ ಭ್ರಾಂತಿಗೊಂಡನು ಮನದಿ । ಕಾಂತನಾಗುವೆನು ರಮಯಂತಿಗೆ ನಾನೆಂದು ॥ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬಾಹುಕನ । ಕರೆದ್ಹೇಳೊ ಮಾತುಗಳು ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ-॥

ಧ್ವನಿ-೬೭

ಬಾರೊ ಬಾರೊ ಬಾಹುಕನೆ ತೋರೊ । ಸಾರಥಿ ಕಾರ್ಯವ ಬಾರೊ ಬಾರೊ ॥ಪ॥ ಅಬ್ಬರದಿ ಮಾಡುವ ವಿದರ್ಭದೇಶದೊಳಗೆ ತಾನು । ಉಬ್ಬಿಲಿಂದ ಭೀಮರಾಯ ವೈದರ್ಭಿನೀಸ್ವಯಂವರವ ॥೧॥ ಲಗ್ನಮಾಡಿಕೊಂಡಾನಳ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯನಾಗಿ ತಿರುಗಲವನು । ಹಿಗ್ಗಿಲಿಂದ ಪೋಗಿ ನಾ ಸೌಭಾಗ್ಯವಂತೆಯ ಕೊಡುವೆ ॥೨॥ ಮಧುರವಾಣಿಮದುವೆ ಕೇಳಿ ಮದನಬಾಣವೆನ್ನನು । ಹೃದಯಸೀಳದೀ ವಿರಹತಾಪದಿ ಒದಗಿಪೋಗುವಾದ್ಹ್ಯಗೆಲೊ ॥೩॥ ದೂರದಾರಿ ನೂರುಗಾವುದ ಸಾರ್ಯವಲ್ಲಸಾಧ್ಯವೊ । ಮಾರನಶರಕಾಟಕಳೆದು ಮಾಡೋ ಎನಗುಪಕಾರವ ॥೪॥ ನೀನು ತೇಜಿ ನಡೆಸೊ ನಾ ಕೂತಂಥ ರಥವನೋಡಿಸೊ । ಶ್ರೀಕಾಂತ ಭೀಮೇಕೃಷ್ಣನೆ ದಮಯಂತಿಗೆನ್ನನು ಕೂಡಿಸೊ ॥೫॥

ವಚನ-೬೮

ಅಂದ ಮಾತನು ತನ್ನ್ಹೆಂಡತಿಗೆ । ಗಂಡನಾಗುವಂಥ ಗಂಡು ನೀನ್ಯಾರೆನುತ । ಕೆಂಡದಂತೆ ಕುಪಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ । ಮುಂದೆ ಮಾವಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ- ॥

ಧ್ವನಿ-೬೯

ಸೈಯೊ ಸೈ ಸೈ ಭೀಮನಾ(ನೆ) ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತಭಿಮಾನ ॥ಪ॥ ಯಾತಕೆರಡನೆ ಸ್ವಯಂವರ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ನಳ ಯಾತಕೆ ಬಾರ । ನೂತನಾಂಗಿ ಸುಂದರ ನೀನಾಗಬಹುದಾಕೆಗೆ ವರ ॥೧॥ ಬಿಟ್ಟನೆಂದು ಮಿಡುಕೋಳೊ ಕಷ್ಟಬಟ್ಟು ಹುಡುಕೋಳೊ । ಶ್ರೇಷ್ಠಪತೀವರತಿ ತನ್ನ ಗುಟ್ಟು ನವುಗೆ ತಿಳಿಸ್ಯಾಳೊ ॥೨॥ ಎನ್ನ ನೆನಸಿ ಮರಗೋಳೊ ಸಂಪನ್ನಳೆನಿಸಿಕೊಂಬೋಳೊ । ಘನ್ನಮಹಿಮ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ ಎನ್ನ ಪತಿ ತೋರೆಂಬೋಳೊ ॥೩॥

ವಚನ-೭೦

ನಾನವಳ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಂಥ ಕಾರಣದಿಂದ । ತಾನೊಬ್ಬ ಪತಿಯ ಲಗ್ನವ ಮಾಡಿಕೊಂಬುವಳು ॥ ಮೋಹರಗಿಳಿಯೆನ್ನ ಮುದ್ದುದಮಯಂತಿ ಮುಖ । ಹ್ಯಾಗೆ ಕಾಂಬುವೆನೆಂದು ಸಾಗಿ ತೇಜಿಯ ಲಾಯಕೆ- ॥

ಧ್ವನಿ-೭೧

ರಥಿಕನಾದ ಋತುಪರಣಗೆ ತಾ ಸಾರಥಿಯಾದನು ನಳನು । ಸತಿಯ ನೋಡುವೆನೆಂಬೊ ಸಂಭ್ರಮದಲಿ ಅತಿ ತ್ವರಿತದಿ ತಾ ರಥವ ನಡೆಸಿದ ॥ಪ॥ ಹಿಡಿದು ನಾಲ್ಕು ತೇಜಿಗಳನು ತಂದು ಹೂಡಿದನಾ ರಥಕಾಗ । ನಡುವೆ ರಾಜ ಹಿಂದ್ವಾರ್ಷ್ಣೇಯನು ರಥ ನಡೆಸೊ ಸಾರಥಿ ತಾನಾಗಿ ಕುಳಿತನು ॥೧॥ ಮೂರುಹೆಜ್ಜೆನಿಕ್ಕುತಲಾ ಕುದುರೆ ಮುಗ್ಗರಿಸುತ ಬಿದ್ದಿತು ನೆಲಕೆ । ಭಾರೀತೇಜಿಗಳನೆಬಿಟ್ಟು ನೀನೀ ಬಡತೇಜಿಗಳನೆ ಕಟ್ಟದಿ ಯಾಕೆಂದ ॥೨॥ ತಟ್ಟನಿಳಿದು ಎಬ್ಬಿಸಿ ತೇಜಿಯಮೈಗಸ್ತವೆಳೆದು ಬೆನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸಿ ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುವೆ ತೇಜಿಗೆ ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳು ಭಾಳುಂಟೆಂದ್ಹೇಳಿದ ॥೩॥ ವಾಯುವೇಗ ಮನೋವೇಗದಿ ಕುದುರೆ ಹಾರುತಿದ್ದುವು ಗಿರಿಗಂಹ್ವರವ । ಮ್ಯಾಲ್ಹೊದ್ವಸ್ತ್ರ ಬಿದ್ದಿತು ನಿಲ್ಲೆನುತಿರೆ ನೂರುಗಾವುದ ಹಿಂದಾಯಿತೀಗೆಂದ ॥೪॥ ಬಾಹುಕ ನಿನ್ನ ಬಾಹುಬಲಗಳ

ತೋರೊ ಎನಗೆ ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಾ । ಹೋಗೀಗ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ದಯದಲಿ ದಮಯಂತಿಯ ಕೊಡುವೆನು ॥೫॥

ವಚನ-೭೨

ಭಯದಿಂದ ರಥವ ನಡೆಸುತ ಬರುವ ಮಾರ್ಗದಲಿ । ಬುರುಗಾಲದ ಮರವ ಕಂಡರಾಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ॥ ಇಲ್ಲಿರುವೊ ಕಾಯಿಗಳು ಎಲೆಯೆಷ್ಟುಂಟು ಹೇಳೆನಲು । ಸರಿಯಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳುವೆನೆಂದನಾ ರಾಜನು- ॥

ಧ್ವನಿ-೭೩

ಕೇಳೊ ರಾಜ ನಿನ್ನಯ ಮಾತು ಸಾಜ ಸಾಜವಾದರೀಗೆನ್ನಮನಕೆ ನಿಜ । ಕೇಳೊ ರಾಜ ನಿನ್ನಯ ಮಾತು ಸಾಜ ॥ಪ॥ ಆಡುವೋ ಮಾತ ಕೇಳಿದನು । ತಾ ಓಡುವೋ ರಥ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು ॥೧॥ ಸುತ್ತ ಬೆಳೆದ ಮರ ದೊರೆಯೆ । ಇದಕ್ಕೆಷ್ಟು ಎಲೆಕಾಯುಂಟೊ ದೊರೆಯೆ ॥೨॥ ಎರಡುಸಾವಿರತೊಂಬತ್ತೈದು । ಇದಕ್ಕೆಲೆಕಾಯಿಗಳು ನೋಡು ಕೊಯ್ದು ॥೩॥ ಮತ್ತೆರಡು ದೊಡ್ಡ ಟೊಂಗೆಯಲಿ । ಪತ್ರಕಾಯ್ಗಣ್ಣು ಸರಿಯಾಗಿ ॥೪॥ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಮ್ಯಾಲೊಂದು । ಯದನ್ನತ್ತಿ ನೋಡೋ ನೀ ಬಂದು ॥೫॥ ಸರಸರನೆ ಏರಿದ ಮ್ಯಾಲಕೆ ಟೊಂಗೆ । ಮುರಿದು (ಬಿಸಾ)ಕಿದ ನೆಲಕೆ ॥೬॥ ಎಣಿಸಿಕೊಂಡನು ಹೇಳಿದಷ್ಟೊ । ಗುಣಿಸಿಕೊಂಡರಾಯಿತು ಮನದಷ್ಟು ॥೭॥ ಹೊತ್ತು ಹೋಯಿತು ಬಾಹುಕನೆ । ನಿನಗೆಷ್ಟು ಹೇಳಲೋ ಅರ್ಭಕನೆ ॥೮॥ ದಾರಿಯೊಳಗೆ ನೀ ನಿಂತಿ । ಮತ್ಯಾರಿಗಾಗೊಳೋ ದಮಯಂತಿ ॥೯॥ ವಿಘ್ನವಾಗಿದೆ ಎನಗೀಗ ಬಂದು । ಲಗ್ನಮಾಡಿಸೋ ನೀ ಬ್ಯಾಗ ॥೧೦॥ ಇವತ್ತಿನೊಳಗೆ ನಾ ಇನ್ನು । ಊರುಮುಟ್ಟಿಸುವೆನು ಕೇಳೊ ನಿನ್ನ ॥೧೧॥ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡೊ । ಮುಂದಾಗೋ ಕಾರ್ಯವ ನೀ ನೋಡೊ ॥೧೨॥

ವಚನ-೭೪

ದೊರೆ ನಿನ್ನ ಮಾತೆನಗೆ ಖರೆಯ ಬಂದಿತು ಈಗ । ಗುರುವಾಗಿಯೆನಗಿನ್ನು ಗೋಪ್ಯದಿಂದೀಮಂತ್ರ ॥ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಬಾಹುಕ ತಾನು । ಪರಮ ಆದರದಿಂದ ಕೇಳಕೊಂಬುವುದು ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ- ॥

ಧ್ವನಿ-೭೫

ಏ ವಸುಧೀಶ ಮಾಡೆನಗುಪದೇಶ । ಈ ಸಮಯದಿ ಹುಟ್ಟಿತೆನಗೆ ಉಲ್ಲಾಸ ॥ಪ॥

ಅಕ್ಷಹೃದಯವಿದ್ಯಾಪೇಕ್ಷ್ಯವಾಗಿದೆ । ಎನಗೀಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದಲೆ ॥೧॥ ವಿನಯದಿಂದ್ಹೇಳಿಕೊಂಬುವೆನು ಪಾಗಾಡಿವಿದ್ಯೆ । ಘನಗುಣವಂತ ನೀ ಎನಗೆ ಪೇಳುವುದೊ ॥೨॥ ಅಶ್ವಹೃದಯ ಮಂತ್ರ ಅಧಿಕ ಲೋಕದೊಳಿದು । ಅವಶ್ಯ ಹೇಳುವೆನೆಂದನಾಗ ಋತುಪರಣ ॥೩॥ ಬರುವ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕರೆದು ನಿನಗೆ ವಿದ್ಯೆ । ಸರಿಯಾಗ್ಹೇಳುವೆನೀಗ ತ್ವರಿಯ ಬೇಡೆಂದ ॥೪॥ ತ್ವರಿಯವಿದ್ದರೆ ನೀ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಾರಥಿಕೂಡ । ಭರದಿ ರಥನಡೆಸುತ ಪುರವ ಸೇರೆಂದ ॥೫॥ ಇಂಥ ಸಾರಥಿ ಬಿಟ್ಟರೀಗ ರಥ ನಡೆಯದು । ದಮಯಂತಿ ದಾರಿಗೆ ವನಮಾಲೆ ಹಾಕುವಳೊ ॥೬॥ ಮೊದಲೆ ಕಲಿಸುವೆ ಅಕ್ಷಹೃದಯವಿದ್ಯವನೆಂದು । ಮುಂದದಿಂದ್ಹೇಳಿದ ಋತುಪರಣ ನಳದೊರೆಗೆ ॥೭॥ ಅಕ್ಷಯಹೃದಯಮಂತ್ರ ಆಗ ಪಾಗಾಡಿವಿದ್ಯೆ । ಆಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಆಗ ನಳದೊರೆಯು ॥೮॥ ಅಕ್ಷಹೃದಯಮಂತ್ರ ಕುಕ್ಷಿಯಲ್ಹೊಗಲಾಗ । ಶಿಕ್ಷೆಯಾಯಿತು ಕಲಿಗಾಕ್ಷಣದಲ್ಲೆ ॥೯॥ ಗಿರಿಗಿರಿ ಹೊಟ್ಟೆಯಲಿ ತಿರುತಿರುಗಿ । ನಳ ಗರಳಸಹಿತ ಕಾರಿಕೊಂಡನಾ ಕಾಲಿಯ ॥೧೦॥ ಬಿದ್ದನಾಗಲೆ ಕಲಿ ಶುದ್ಧನಾದನು । ನಳ ಗೆದ್ದ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ದಯದಿ ರಾಜ್ಯವನು ॥೧೧॥

ವಚನ-೭೬

ಸಿಡಿದು ಬಿದ್ದಂಥ ಕಲಿಯನು ನೋಡಿ ನಳರಾಯ । ಕಡುಕೋಪದಿಂದ ತಾ ಕೊಡುವೆ ಶಾಪವನೆಂದು ॥ ನುಡಿದ ನುಡಿ ಕೇಳುತಲಿ ಅಡಿಗೆರಗಿ ಮುಡಿಬಾಗಿಕೊಂಡು । ಕಲಿ ತಾನ್ಹೇಳಿಕೊಂಡೂ ಮಾತುಗಳು ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ – ॥

ಧ್ವನಿ-೭೭

ಕೋಪಮಾಡಬ್ಯಾಡೊ ನಳ ಭೂಪ ಎನ್ನ ಪಾಲಿಸೊ । ಪಾಪಿ ನಾನು ನಿನ್ನನು ನಾನಾಪರಿ(ಯಿ)ಂದ ಕಾಡಿದೆ ॥ಪ॥ ಇಷ್ಟುದಿವಸದಿ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿದ್ದೆನೊ । ದುಷ್ಟ ಸರ್ಪರಾಜನ್ವಿಷದಿ ಸುಟ್ಟು ಸುಣ್ಣವಾದೆನೊ ॥೧॥ ಮೂರು ವರುಷದಿ ನಿನ್ನ ಶರೀರದೊಳಿದ್ದೆನೊ । ಕ್ರೂರ ಕಾರ್ಕೋಟಕ ಎನಗೆ ಭಾರಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ ॥೨॥ ನಿನ್ನ ಕಚ್ಚಿ ತನ್ನ ವಿಷದಿ (ನ್ನ ವ್ಯ)ಥೆ ಬಡಿಸಿದ । ಪನ್ನಗರಾಜನ ಪಾದಕಿನ್ನು ನಾ ನಮಿಸುವೆ ॥೩॥ ಶಾಪವ್ಯಾತಕಿನ್ನು ವಿಷದ ತಾಳತಾಳಲಾರೆನೊ । ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಿಸೊ ನಿನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆರಗುವೆ ॥೪॥ ಚಿಂತೆ ಬ್ಯಾಡವಿನ್ನು ದಮಯಂತಿ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳ । ಸಂತೋಷದಿ ಕೂಡಿ ನೀ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿರ್ಹೋಗಯ್ಯ ॥೫॥ ಪಾಶ(ಶಕ) ಪಗಡೆಯನಾಡಿ ಪುಷ್ಕರನ್ನ

ಸೋಲಿಸೊ । ದೇಶಭ್ರಷ್ಟನಾಗಲವ ನೀ ನಿಷ(ಧ) ದೇಶವಾಳಯ್ಯ ॥೬॥ ಭೀತಿ ಯಾತಕಿನ್ನು ನಾನಾ ಭೀತ್ಯಾಕಾಮರದೊಳು । ನೀತವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಬೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿರ್ಹೋಗಯ್ಯ ॥೭॥ ಕಲಿಯ ಕಾರ್ಕೋಟಕ ಋತುಪರಣ ದಮಯಂತಿಯ । ನಳನೆ ಕೇಳ್ ನಮ್ಮೈವರನ್ನು ಸ್ಮರಣೆಮಾಡುತಿಪ್ಪೊರ ॥೮॥ ಏಳು ಜನ್ಮದಲಿ ಕಲಿ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲದವರಿಗೆ । ಬಾಳೆಲೊ ಸಂತಾನ ಸಂಪತ್ತಲಿ ಭಾಳ್ಹರುಷದಿ ॥೯॥ ನಳನ ದಮಯಂತಿ ಕಥೆಯ ಕೇಳಿದವರ । ಸುಲಭದಿ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ ಒಲಿದು ಕಾಯ್ವನವರ ॥೧೦॥

ವಚನ-೭೮

ದೊರೆಗೆ ವರಗಳ ತಾನು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಕಲಿ ಹೋಗಿ । ಬರುಗಾಲದಾ ಮರವ ಸೇರಿಕೊಂಡಾಕ್ಷಣದಿ ॥ ಪರಮ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಬಂದಾಗ ನಳರಾಯ । ಭರದಿಂದಲೇರಿ ನಡೆಸುತಲಿದ್ದ ನಾ ರಥವನು ॥

ಧ್ವನಿ-೭೯

ದಾರೆ ಬಂದವರಿಲ್ಲಿಗೆ ದಮಯಂತಿ ನೋಡೆ ದಾರೆ ಬಂದವರಿಲ್ಲಿಗೆ । ದಾರೆ ಬಂದವರಿಲ್ಲೆ ಮುರುಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಊರು ಕಾಣದೆ ಕೆಂಧೂಳು ಮುಸುಕಿತಲ್ಲೆ ॥ಪ॥ ಧಡ ಧಡ ರಥ ಶಬ್ದ ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದಂತೆ ಕೇಳಿ । ತಡೆಯದೆ ನಮ್ಮ ಕಿವಿ ಒಡೆದು ಹೋಗುತಾವಲ್ಲೆ ॥೧॥ ಪುಂಡ ಪುಷ್ಕರ ನಿನ್ನ ಗಂಡನ್ನೋಡಿಸಿದಂತೆ । ಇಂದು ಈ ಊರಿಗ್ಯಾರೋ ದಂಡು ಬಂದಿತು ಎಂದು ॥೨॥ ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಬಂದ ರಥದ ಘೋಷಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ । ಸುತರ ಕರೆತಂದ ತೇಜಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಕೊಡುತಾವೆ ॥೩॥ ತಟ್ಟನೆ ಬಂತು ರಥ ಪಟ್ಟಣದೊಳಗಿದ್ದ ಪುಟ್ಟಮಕ್ಕಳು । ಮೆಟ್ಟಿ ಮೆಟ್ಟಿ ಬೀಳುತಾವಲ್ಲೆ ॥೪॥ ದಿಡ್ಡಿ ಕಿಂಡಿಯ ಒಳಗೆ ದೊಡ್ಡ ರಥ ನಡೆಸುತ । ಬಾಡಿದ್ದ ಮೊಗ್ಗು ಬಾಯ್ ಬಿಟ್ಟು ಅರಳಿದುವಲ್ಲೆ ॥೫॥ ಸಂದಿಯೊಳಗೆ ದೊಡ್ಡ ಅಂದಣವನು ನಡೆಸುತ । ಬಂದ ಎನ್ನ ಪತಿಯು ನಿಜವೆಂದು ತಿಳಿದಳು ಮನದಿ ॥೬॥ ಶಕ್ರ ಪಾರ್ಥರ ಸಾರಥಿಗಳಿಗೆ ಸಮ । ನಳಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತ್ಯಾರಿನ್ನಿಲ್ಲವೆಂದು ॥೭॥ ಪುರದ ಬೀದಿಯಲಿ ಸ್ವಯಂವರದ ಗದ್ದಲವಿಲ್ಲ । ಇದು ಏನು ಸೋಜಿಗವೆಂದು ಮನದಲ್ಲ್ಯೋಚಿಸಿದನು ॥೮॥ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ಭೀಮರಾಯ ತಾ ಕರೆತಂದು । ಸದರು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ ॥೯॥ ಏನುಕಾರಣ ನೀವು ಬಂದಿರೆನುತಲಿ । ಮಾನಮಾಡುತ ಭೀಮರಾಯ ತಾ ಕೇಳಿದನು ॥೧೦॥ ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ನಿನ್ನ ಭೆಟ್ಟಿ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೆನಗಿತ್ತು । ಇವತ್ತೆ ಕೂಡಿ ಬಂದನೀಗೆನುತಿದ್ದ ॥೧೧॥ ಬೇಕಾದ

ಭಕ್ಷ್ಯ ಪರಮಾನ್ನ ಉಣಿಸೆ ರಾಜ । ಹಾಕಿಕೊಂಡರು ತಾಂಬೂಲ ಹರುಷದಿಂದ ॥೧೨॥ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ ಋತುಪರಣರಾಯ । ಮಲಗಿದ ದೊಡ್ಡ ತೂಗುಮಂಚದ ಮೇಲೆ ॥೧೩॥

ವಚನ-೮೦

ಅಂದಣವ ನಿಲಿಸಿ ಆದರ್ರಿಂದೆ ತೇಜಿಯ ಕಟ್ಟಿ। ಬಂದು ಬಾಹುಕನು ಕುಳಿತಿರುವಂಥ ಕಾಲದಲಿ ॥ ಅಂದಾಗ ತನ್ನ ದಾಸಿಯ ಕರೆಸಿ ತಾನಾಕೆ । ಮುಂದ್ಹೇಳಿಕೊಂಬೋ ಮಾತುಗಳು ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ- ॥

ಧ್ವನಿ-೮೧

ಮತ್ತ್ಹೋಗಿ ಬಾರೆ ಮಂಗಳಗಾತ್ರೆ ನೀನು । ಚಿತ್ತದ್ವಲ್ಲಭನ ಚಿಂತೆಯಲಿದ್ದೆ ನಾನು ॥ಪ॥ ಕೇಸನಿ ನೀ ಎನ್ನ ದಾಸಿ ನೀ ಎನ್ನ ಮಾತು । ಉದಾಶ(ಸೀ) ನ ಮಾಡದ್ಹೋಗಿ ಸಮಯದಲಿ ॥೧॥ ಅಂದ ಮಾತನು ಕೇಳಿ ಬಂದಳು ದಾಸಿ ತಾ । ಅಂದಣಕ್ಹೊಂದಿ ನಿಂತಾಗ ನುಡಿದಳು ॥೨॥ ದೇಶ ದಾವುದು ನಿಮ್ಮ ವಾಸವೆಲ್ಲಿಹುದು । ಹೆಸರೇನ್ಹೇಳೆನುತ ಕೇಸನಿ ತಾ ಕೇಳಿದಳು ॥೩॥ ದೂರದೇಶವು ನಾವಿರುವೋದಯೋಧ್ಯೆ । ಕರೆವಂಥ ನಾಮ ಬಾಹುಕನೆಂಬೋದೆನಗೆ ॥೪॥ ನುಡಿದ ಮಾತನು ಕೇಳಿ ನಡೆದು ಬಂದಾತನ । ಒಡನುಡಿದ್ವಾರ್ತೆ ಹೇಳಿದಳಾಕ್ಷಣದಿ ॥೫॥ ಎನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಕರೆಕೊಂಡ್ಹೋಗಾತನ ಮುಂದೆ । ಮನ್ನಿಸುವನೊ ಮಾತನಾಡದಿರುವೊನೊ ॥೬॥ ಕರೆದು ಮಕ್ಕಳ ಕರದಿಂದಪ್ಪಿಕೊಂಡನು । ಕಡು ಮೋಹದಿಂದ ತೊಡೆಯಲಿಟ್ಟನಾಗ ॥೭॥ ಗಲ್ಲವ ಪಿಡಿದು ಮುದ್ದಾಡುತ ಮಕ್ಕಳ । ಚೆಲ್ಲಿದ ಕಣ್ಣೀರುಗಳ ಸುರಿಸುತಲಿ ॥೮॥ ಪರರ ಮಕ್ಕಳ ಕಂಡು ಸುರಿಸುವಿ ಕಣ್ಣೀರು । ಪರಮ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದಳು ॥೯॥ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದೆನು ಬಹುದೂರ । ಈ ಮಕ್ಕಳ ಕಂಡೀಗ ದುಃಖ ಬಂತೆಂದ ॥೧೦॥ ಆಡಿದ ಮಾತು ಕೇಳುತಲಾಗ ಕೇಸನಿ । ಓಡಿಬಂದ್ವಾರ್ತೆ ಹೇಳಿದಳಾಕ್ಷಣದಿ ॥೧೧॥ ತಡೆಯದೆ ನೀನ್ಹೋಗಡಿಗೆಗಗ್ನಿನೀರು । ಕೊಡ ಹೊತ್ತು ತರುವನೊ ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡುವನೊ ॥೧೨॥ ಬೆಟ್ಟನಿಂದಲಿ ನೆಲ ಕೆದರುತಿರಲು ಕಂಡು । ಪುಟಿದ್ಹರಿದವಮ್ಮ ಸ್ವಚ್ಛಜಲವು ॥೧೩॥ ಕೊಡಗಳ ತುಂಬಿಟ್ಟು ಹಿಡಿದ್ಹುಲ್ಲು ಬೀಸಲು ಕಿಡಿಕಿಡಿ । ಹಾರ್‍ಯಗ್ನಿ ಉರಿಯಾದನಮ್ಮ ॥೧೪॥ ಚಿನ್ನದ ಹರಿವಾಣವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು। ಅನ್ನ ಶಾಖ ಪಾಕವ ಬೇಡಿ ತಾರಮ್ಮ ॥೧೫॥ ಹಸ್ತಾಳೆ ರಾಜಪುತ್ರಿಯು ನಿಮ್ಮಡಿಗೆಯನ್ನು । ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿರುವೋಳಿಗ

ನೀಡಬೇಕೆನುತ ॥೧೬॥ ಮುಸಿ ಮುಸಿ ನಗುತಲಿ ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಅಡಿಗೆಯ । ಹಸನಾಗಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟ ತನ್ನ ಹಸ್ತದಿಂದ ॥೧೭॥ ಎನ್ನಲ್ಲ್ಯಾತಕೆಯಿಷ್ಟು ಎಡತಾಕುವ್ಯೆಲೆ ದಾಸಿ । ಇನ್ನೊಮ್ಮ್ಯೆದರು ಇಲ್ಲಿ ಬರಿದಿರೀಗೆಂದ ॥೧೮॥ ಕುದಿವೊ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದನು ಕೈಯಿಟ್ಟು। ಇದನುಂಡು ರುಚಿನೋಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಮ್ಮ ॥೧೯॥ ಉಂಡು ರುಚಿಯ ನೋಡಿಕೊಂಡಳು । ಮನದಲ್ಲಿ ಬಂದಯೆನ ಪತಿಯು ನಿಜವೆಂದು ತಿಳಿದಳು ॥೨೦॥ ಮಾತೆಯ ಕರೆಸಿ ಮಾತ್ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು ಎನ್ನ । ಪ್ರೀತಿಪತಿಯ ಕರೆಸೆಂದು ನುಡಿದಳು ॥೨೧॥ ಇನ್ನೊಮ್ಮ್ಯೆದರು ಇಲ್ಲಿ ಬರದಿರೆಂದೆನುತಲಿ । ಕಣ್ಣು ತೆಗೆದು ಕೋಪ ಮಾಡಿದನಮ್ಮ ॥೨೨॥ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗುವಿಯೇ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ್ನ। ಧ್ಯಾನವ ಮಾಡು ಹೋಗಿಬಾರಮ್ಮ ॥೨೩॥

ವಚನ-೮೨

ಸತ್ಯವಂತೆಯು ಆಕೆ ಉತ್ತಮ ಪತಿವರತಿ ಮತ್ತೊಂದು ಮಾತನಾಡುವಳಂತೆ । ನಿಮಕೂಡ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ತಂದು ದಯಮಾಡಿ ಬನ್ನಿರಿ ಎಂದು ॥ ಹಸ್ತಳ ಮುಗಿದ್ಹೇಳಿಕೊಂಬೊ ದಾಸಿಯ ನೋಡಿ । ನಕ್ಕು ನಳರಾಯ ಮಾತಾಡುವುದು ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ- ॥

ಧ್ವನಿ-೮೩

ಕಾಂತೆ ಕರೆದಳ್ಯೇತನಕೆನ್ನೊಳೇಕಾಂತವೇನಿದು । ಭ್ರಾಂತಿಗೊಂಡಳೇನು ನಾ ತನ್ನ ಕಾಂತನಲ್ಲವೆ ॥ಪ॥ ಹಗರಣವಾಗಿವೆ ಮಾತಿನ ಬಗೆಯು ತಿಳಿಯದು ॥ ಸುಗುಣೆ ಸುಂದರಳೆನ್ನ ನೋದಿ ನಗುವೋಳಲ್ಲವೆ ॥೧॥ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋದರೆನಗಪಕೀರ್ತಿ ಬರುವುದು । ಈ ವಾರ್ತೆ ಕೇಳಿ ದೊರೆಯು ಶಿಕ್ಷೆ ಪೂರ್ತಿಮಾಡುವ ॥೨॥ ಮಂದಗಮನೆ ಮಾತು ಎನ್ನ ಮನಕೆ ತಿಳಿದಿತು । ಇಂದು ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ ಪತಿಯ ತಂದು ಕೂಡಿಸುವ ॥೩॥

ವಚನ-೮೪

ಪನ್ನಂಗವೇಣಿ ತಾ ಪರಮ ಆದರದಿಂದ । ಎನ್ನಂಥ ಪಾಪಿ ಪಾತಕಿ(ಯ) ಯಾಕೆ ಕರೆಸಿದಳೊ ॥ ಇನ್ನಾದರ್ಹೋಗಿ ನಾ ಕೇಳಿ ಬರುವೆನೆಂದು । ಚಿನ್ನದುಪ್ಪರಿಗೆಯನು ಏರಿ ಬರುತಿರಲಾಗ ॥ ರನ್ನ ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಮಣೆ ಹಾಕಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿನ್ನು । ಎನ್ನಮ್ಮ ನಾನು ಕರೆತಂದೆನೀತನ ಈಗ ॥ ನಿನ್ನ ಮನಸಿನ ಮಾತನಾಡಿಕೋ ಎಂದೆನಲು । ಚಿನ್ನದಗೊಂಬ್ಯಂತೆ ಚಿತ್ರಾಂಗಿ ಬರುವೊ ಬಗೆ- ॥

ಧ್ವನಿ-೮೫

ಕ್ಷೇಮವೇ ನಮ್ಮ ರಾಯ ಸುಂದರ ಕಾಯ । ಭೂಮಿಗೊಡೆಯ ಮಹರಾಯ ।।ಪ।। ಸಂತೋಷದಿಂದೆದ್ದಳು ತನ್ನ ಮನ ಸಂತಾಪವೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಜಂತದ ಗೊಂಬೆಯಂತಾದ ದಮಯಂತಿ । ತಾ ಅಂತರಂಗದ ಮಾತು ನಿಂತಾಡುತಿದ್ದಳು ।।೧।। ತಲೆಯ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡನು ಬಾಹುಕ ತಾನು ನೆಲವ ನೋಡುತ ಕುಳಿತ ಚೆಲುವ ಪತಿವರತಿ । ತಾ ಚಂದ್ರನಂತ್ಹೊಳೆಯುತ ಹಲವು ಬಗೆಯಲಿಂದ ಒಲಿಸಿ ಕೊಂಬುವೆನೆಂದು ।।೨।। ಮಾವ ವೀರಸೇನನ ಉದರದಲ್ಲಿ ನೀವೆ ಹುಟ್ಟಿದಿರಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು । ನಾ ಭಾವ ಭಕ್ತಿಲಿ ಬಂದೆ ಮತ್ಯಾಅ ಪುರುಷನ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡುವಳಲ್ಲ ।।೩।। ಇಂದ್ರಾದಿ ಸುರರು ಬಂದು ಎನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇನೆಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಂದು । ನಾನವರನಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿದರಿಂದ ಇಂದು ಎನಗೆ ದೋಷ ಬಂದು ಸುತ್ತಿತೋ ಏನೋ ।।೪।। ಭೂಪಾಲ ನಿಮಗೆ ಇಂಥ ಈ ಕೆಟ್ಟ ಕುರೂಪವ ಕೊಟ್ಟವರು ದಾ(ವ)ಪಾಪಿ । ಹೇಳಬೇಕೆನ್ನ ಮುಂದವರನು ಶಾಪವ ಕೊಟ್ಟು ನಾ ಸುಟ್ಟು ಬಿಡುವೆನೀಗ ।।೫।। ಅಟ್ಟಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಎನ್ನನು ನೋಡಾ ಉಟ್ಟ ಸೀರೆಯ ಹರಿದು ಬಿಟ್ಟ । ಹೋದರೆಂಬೊ ಸಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎನಗೀಗ ಗಟ್ಯಾಗಿ ನಿಮಪಾದ ಮುಟ್ಟಿ ಹೇಳುವೆನೀಗ ।।೬।। ಕಾಮ ಮೋಹಗಳ ಎಲ್ಲ ಎನ್ನಲಿದ್ದ ಪ್ರೇಮಂತಃಕರಣಗಳ । ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ ತಾ ಬಿಡಿಸಿಬಿಟ್ಟನೋ ಏನೋ ತಾ ಪಡೆದಿಲ್ಲೆ ಎನ್ನಂಥ ಮಕ್ಕಳನೀಗ ।।೭।।

ವಚನ-೮೬

ನಿಂತ್ಹೇಳಿಕೊಂಬೊ ದಮಯಂತಿ ಮಾತನು ಕೇಳಿ । ಇಂಥ ಪತಿವರತಿ ಈ ಲೋಕದೊಳಗಿಲ್ಲೆಂದು । ಅಂತಃಕರಣವ ಅಡಗಿಸಿ ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ । ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಾ ಮಾತಾಡುವು ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ- ।।

ಧ್ವನಿ-೮೭

ನೀನಿಲ್ಲಿ ಬಾರದಿರೆ ನಾ ನಳನೆನ್ನದಿರೆ ವಾರಿಜಾಕ್ಷಿ ವೈಯಾರಿ । ನಿನಗೀ ಬುದ್ಧಿದಾರು ಕಲಿಸಿದರ್ಹೇಳೆ ।।ಪ।। ಸರ್ಪವೇಣಿ ನೀ ನಳಗೆ ತಪ್ಪೇನು ಮಾಡಿದೆಯೆ । ಒಪ್ಪಾಗದಲೆ ಬಿಟ್ಹೋದ ಪತಿಯನು ನೀ ಮತ್ಯಾಕೆ ನೆನಸುವಿಯೆ ।।೧।। ಕಂಡ ಕಂಡವರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಗಂಡನೆಂಬುವರೇನೆ । ಪುಂಡತನವು ತರವಲ್ಲೆ ನಾರಿ ನಿನ್ನ ಕಂಡವರು ಕೆಂಡವರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಗಂಡನೆಂಬುವರೇನೆ । ಪುಂಡತನವು ತರವಲ್ಲೆ ನಾರಿ ನಿನ್ನ ಕಂಡವರು ನಗುವರಲ್ಲೆ।।೨।।

ಮಂಗನಂಥವನಲ್ಲೇ ಮನಸು ಮಾಡುವ್ರೋರೇನೆ । ಮಂಗಳಾಂಗಿ ಎನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಮುಂದೂ ಭಂಗತಪ್ಪದು ನಿನಗೆ ॥೩॥ ರಥಿಕ ಋತುಪರಣನ ಹಿತದಿಂದ ನೀ ಕರೆಸಿ । ಸಾರಥಿಗೆ ಒಲಿದು ವನಮಾಲೆ ಹಾಕುವುದು ಸನ್ಮತವೇನೆ ನಿನ್ನ ಮನಕೆ ॥೪॥ ಮಾಡಿಕೊಂಬ ಋತುಪರಣ ಕೂಡಿಕೊಂಡರೆ ನಾನು । ಓಡಿ ಹೋದಂಥ ನಳ ಬಂದರೆ ನಿನ್ನ ಗತಿಯೇನಾಗೋದೆ ಮುಂದೆ ॥೫॥ ಶಂಬಾರಿಯ ಶರವು ಬಂದು ಬೀಸುವುದೇನೆ । ಹಂಬಲಿಸುವಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪುರುಷನ ಏನೆಂಬೋರೆ ಜನಯಿದಕೆ ॥೬॥ ಸಾಮಜಗಮನೆ ಸೋಮವದನೆ ನೀನು । ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮದ ಪತಿ ಕಾಂಬುವೆ ॥೭॥

ವಚನ-೮೮

ಇಷ್ಟು ನಿಷ್ಠೂರ ಮಾತುಗಳ ಕೇಳುತ ತನ್ನ । ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಲಗು ನೆಟ್ಟಂತಾಗಿ ಮನದಲ್ಲಿ ॥ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮ ಇಷ್ಟೆ ಬರೆದ । ಪಣೆಯಲ್ಲಿಷ್ಟು ವ್ಯಥೆ ಬಟ್ಟು ಬದುಕಿರೊದ್ಯಾತಕೀಪ್ರಾಣ ॥ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿ ಎಂದು ಬಿದ್ದಳಾ ಧರಣಿಯಲಿ । ನಿಟ್ಟುಸಿರ ಬಿಡುತ ನೀರಜಾಕ್ಷಿ ಮೈಯಲ್ಲಿ॥ ಕೆಟ್ಟ ಬೆವರುದ್ಭಟ್ಟ ಗದುಗುಟ್ಟೊಣ್ಣರಳುತಿರಲಾಗ । ಇಷ್ಟು ನೋಡುತ ಕರುಣ ಹುಟ್ಟಲು ತಾ ॥ ನುಡಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪತಿವರತಿ ಈಕೆಯ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿನ್ನು । ಪಟ್ಟದರಸಿಯ ಪರಮ ಹರುಷ ಬಡಿಸೆಂದೆನಲು ॥ ಗಟ್ಯಾಗಿ ನುಡಿದ ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಕೇಳಿ । ತಟ್ಟನೆದ್ದಾಗ ಅಂಗನೆಯ ಮುಖ ನೋಡುತಲಿ ॥ ಮುಟ್ಟೆಬ್ಬಿಸುತ ತನ್ನ ರೆಟ್ಟಿಂದ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ । ಇಟ್ಟು ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿನಯದ ಮಾತನಾಡುತಿದ್ದ॥

ಧ್ವನಿ-೮೯

ನೋಡೆ ಮನಸಾರ ಬಂದ ನಳ । ತಾ ಸುಂದರ ನೋಡೆ ಮನಸಾರ ॥ಪ॥ ಅಂಗನೆಯನು ಆಲಿಂಗನೆ ಮಾಡುತ । ಕಂಗಳ ಜಲ ಕರದಿಂದ್ದೊರೆಸಿದನು ॥೧॥ ಕಾರ್ಕೋಟಕನು ಕೊಟ್ಟ ವಸ್ತ್ರವ ಪಿಡಿದಿನ್ನು । ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡನು ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಾಗ ॥೨॥ ಕನಕ ಪ್ರತಿಮೆಯಂಥ ರೂಪವು ತಾನಾಗಿ । ದಿನಕರನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶ ತೋರಿದನು ॥೩॥ ಮನ್ಮಥ ರೂಪ ಲಾವಣ್ಯ ಸುಂದರನಾದ । ತನ್ನ ಪತಿಯು ನೋಡಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ಗಿದಳು ॥೪॥ ಕೆಟ್ಟಕಲಿಯು ಚಲವಿಟ್ಟು ನಿನ್ನಲಿ । ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟೋಡಿಸಿದನೆ ॥೫॥ ಮೂರು ವರುಷ ನಿನ್ನ ಅಗಲಿದ್ದೆನಗ್ಹತ್ತು । ಸಾವಿರ ಯುಗವಾಗಿ ತೋರಿತೀಗೆಂದ

॥೬॥ ಮುದ್ದರಗಿಳಿಯೆ ಮೋಹದ ರಾಣಿ ನಿನಬಿಟ್ಟು। ನಿದ್ರೆಹಸಿವೆ ತೊರೆದಿದ್ದೇನೀಗೆಂದ ॥೭॥ ಪುಣ್ಯವಂತೆಯೆ ನೀನು ಪುಷ್ಕರನ ಗೆದ್ದು। ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವ ನಾವಿನ್ನಾಳುವೋಣೆಂದ ॥೮॥ ಸತಿಪತಿಯರು ಸನ್ಮತವಾಗಿ ಕುಳಿತಿರೆ। ದೇವತೆಗಳು ನೋಡಿ ತಾವು ಅತಿಹರುಷದಲಿ ॥೯॥ ಇಂದ್ರಾದಿಸುರರು ದುಂದುಮಿ ಭೇರಿ ಬಡಿಸುತ । ಮಂದಾರಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಳೆಯ ಕರೆದರು ॥೧೦॥ ಜಾಜಿಮಲ್ಲಿಗೆ ಪಾರಿಜಾತ ಸಂಪಿಗೆ ನಳರಾಯ । ದಮಯಂತಿಯ ಮ್ಯಾಲೆ ಕರೆದರು ॥೧೧॥ ನಳಿನಾಕ್ಷ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ದಯದಿಂದ । ನಳದಮಯಂತಿ ಕೂಡಿದರು ಸಂಭ್ರಮದಿ ॥೧೨॥

ವಚನ-೯೦

ಸಾಮಜಗಮನೆ ತಾ ಸರ್ವ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ । ಪ್ರೇಮದ ಪತಿ ಬಂದನೆಂಬಂಥ ವಾರ್ತೆಯನು ॥ ಭೀಮರಾಯಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸುತಿರೆ । ಕೇಸನಿಯು ಬ್ಯಾಗ ಬಂದ್ಹೇಳುವಂಥ ಮಾತುಗಳು ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ- ॥

ಧ್ವನಿ-೯೧

ಕೇಳೋ ರಾಜ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ನಳ ಸುಂದರ ಏಳು । ಏಳಿನ್ನೆಷ್ಟು ನಿದ್ರೆ ಹೇಳುವೆನು ಹರುಷದ ಸುದ್ದಿ ॥ಪ॥ ಋತುಪರಣರಾಯನಲ್ಲಿ ರಥವನೋಡಿಸಿದ । ಸಾರಥಿಯು ತಾನು ಸುಂದರ ಮೂರುತಿಯು ಆಗಿ ಕುಳಿತಿನೀಗ ॥೧.। ಕಾಮರತಿಯಂತಿರುವೊ ಚೆಲ್ವಿಕೆ ಸೋಮಸೂರ್ಯರಂತೆ ಹೊಳೆವ । ಮೋರೆ ನೋಡುತ ಜನರು ಮೋಹದಿಂದ ಮೂರ್ಛೆಗೊಂಬುವರೀಗ ॥೨॥ ಮರುಗ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಪಾರಿಜಾತ ಸುರಗಿ ಶಾವಂತಿಗೆಯ ಕುಸುಮ । ಸುರರು ನೆರೆದು ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಶಿರದಲ್ಹೂಮಳೆ ಕರೆದರಾಗ ॥೩॥ ಇಂಥ ಪತಿವರತಿ ದಮಯಂತಿ ಸರಿಯಿನ್ನಿಲ್ಲವೆಂದು । ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಆಯಿತಾಗ ॥೪॥ ಭೀಮರಾಯ ನೀನು ಬೇಡಿದಿಷ್ಟಫಲವ ಕೊಟ್ಟು ತಾ । ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ ತನ್ನ ದಯವ ಸೂರೆಮಾಡಿದ ಸುಗುಣ ನಿಮಗೆ ॥೫॥

ವಚನ-೯೨

ಅಳಿಯನ್ವಾರ್ತೆಯ ಕೇಳಿ ಅತಿಬ್ಯಾಗದಿಂದಾಗ । ಬೆಳಗಾಗಲವರನು ಕರೆಸಿ ನೋಡುವೆನೆನುತ ॥ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಚಂದ್ರಹಾರ ಪಚ್ಚದ ಪದಕ । ಬಿಳಿಯ ಹೂವಿನ ಸೀರೆ ಬಟ್ಟಮುತ್ತಿನ ಕುಪ್ಪಸ ॥ ಸಡಗರದಿ ಕೊಟ್ಟ ಉಡುಗೊರೆ ವೀಳ್ಯ ತಕ್ಕೊಂಡು ನಡೆದು । ಬಮ್ಮಾಗ ಕೇಸನಿ ಹೇಳಿದ್ವಾರ್ತೆ ಕೇಳುತಲಿ ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಳಾಗ ॥

ಧ್ವನಿ-೯೩

ಬೆಳಗಾಯಿತೊ ಬೆಳಗಾಯಿತೊ ರಾಜ । ಅರಳಿದವರವಿಂದ ಆಕಾಶದಿ ಭಾನು ಬಂದ ॥ಪ॥ ಸಂಪಿಗೆಣ್ಣೆಯನ್ಹಚ್ಚಿ ಜಂತದ್ಹಣಿಗೆಲ್ಹಿಕ್ಕಿ । ದಮಯಂತಿ ರಾಜಗೆ ಬಿಸಿನೀರನೆರೆದರು ॥೧॥ ಬಿಚ್ಚಿ ಬಿಸುಟರು ಅರ್ಧ ಸೀರೆಗಳನು ಬ್ಯಾಗ । ಅಚ್ಚ ಜರದ ಪೀತಾಂಬರ ಉಡಿಸೋರು ॥೨॥ ಪಚ್ಚೆ ಯಂಚಿನ ಕುಬುಸ ತೊಟ್ಟಳಾ ತೋಳಿನಲಿ । ಜತ್ತಿಲಿಟ್ಟರು ನಾಗಮುರಿಗೆ ವಂಕಿಯನು ॥೩॥ ಹರಡಿ ಕಂಕಣ ಹಸ್ತಕಡಗ ಕಮಲದ್ವಾರ್‍ವ್ಯ । ನಡುವಿಗಿಟ್ಟರು ನವರತ್ನದ ಮುಖಪಟ್ಟಿ ॥೪॥ ಚೌರಿ ರಾಗಟೆ ಗೊಂಡ್ಯ ಹೆರಳುಬಂಗಾರವು । ಸರಿಗೆ ಕಟ್ಟಾಣಿ ಸರ ಪದಕವ್ಹಾಕಿದರು ॥೫॥ ವಾಲೆ ಬುಗುಡಿ ಗಲ್ಲಕ್ಕೊಲೆವೊ ಗೊಂಚಲು ಮುತ್ತು । ನೀಲವೇಣಿಗ್ಹೂವ್ವಿನ ಮಾಲೆ ಮುಡಿಸಿದರು ॥೬॥ ಗೆಜ್ಜೆ ಪೈಜಣ ರುಳಿ ವಜ್ರ ಬುಲಾಕನಿಟ್ಟು । ತಿದ್ದಿ ಕುಂಕುಮ ಹಣೆಗಿಟ್ಟು ಮುತ್ತಿನ ಚಟ್ಟು ॥೭॥ ಬಣ್ಣದರಿಷಿಣ ಗಂಧ ಭಾರಿ ಮುತ್ತಿನ ಮುಕುರ್‍ಯ । ಕಣ್ಣಕಾಡಿಗೆ ಕಮಲಾಕ್ಷಿಗ್ಹಚ್ಚಿದರು ॥೮.। ಅಳಿಯಗುಡಿಸಿದರಾಗ ಬಿಳಿಯ ಪೀತಾಂಬರ । ಕೊರಳಿಗ್ಹಾಕಿದರು ಕಂಠೀಪದಕ ಮುತ್ತಿನ ಸರ ॥೯॥ ರಂಗುಮಾಣಿಕ್ಯ ಬಿಗಿದ ಅಂಗಿ ಮುಂಡಾಸವನಿಟ್ಟು । ಉಂಗುರುಡಿದಾರ ಒಂತಿಮುತ್ತು ಬಾವುಲಿನಿಟ್ಟು ॥೧೦॥ ಕುಂದಣ ಕೆತ್ತಿದ್ವಜ್ರ ಕಡಗ ತೋಡ್ಯವನಿಟ್ಟು। ತಂದು ಪಣೆಗಿಟ್ಟರು ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಅಕ್ಷತೆಬಿಟ್ಟು ॥೧೧॥ ಗಂಡಹೆಂಡಿರು ಕೂಡಿ ಗಜದಅಂಬಾರಿಯೇರಿ । ಕಂದರ ಒಡಗೂಡ್ಯಾನಂದದಿ ಕುಳಿತರು ॥೧೨॥ ಭೇರಿ ಬಡಿದು ಕಾಳೆ ಹಿಡಿದು ಮಂಗಳವಾದ್ಯ । ಭಾರಿ ಪಾತರದವರ ಬಜಾರದಿ ಕುಣಿಸುತ ॥೧೩॥ ಆನೆಯಿಳಿದು ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದರು ಬ್ಯಾಗ । ರಾಜಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರು ॥೧೪॥ ಗಂಧ ಕುಂಕುಮ ಕುಸುಮ ತಂದರುಡುಗೊರೆ ವೀಳ್ಯ । ಬಂದ ಬ್ರಾಂಬರಿಗ್ನಿಡಿಹೊನ್ನು ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟ ॥೧೫॥ ಮಗಳು ಅಳಿಯನ ನೋಡಿ ಮನದಿ ಹಿಗ್ಗುತ ರಾಜ । ಮುಗುಳುನಗೆ ನಗುತೊಂದು ಮಾತನಾಡಿದನು ॥೧೬॥ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಬಂದು ಒದಗಿತೀಗ । ಇಂದು ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ದಯವು ನಮಗಾಯಿತೆಂದ ॥೧೭॥

ವಚನ-೯೪

ಪರಮ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಕುಳಿತಿರಲು ದಮಯಂತಿ । ಸರ್ವ ಜನರೆಲ್ಲಸಂತೋಷದಲಿ ನೋಡುತಿರೆ ॥ ಶಿರವ ಬಾಗಿಸಿ ತನ್ನ ಕರವ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ದೊರೆಗೆ । ಋತುಪರಣ ಬಂದ್ಹೇಳಿಕೊಂಬುವುದು ಕರುಣದಲಿ ನೀ ಪಾಲಿಸೆಂದು ॥

ಧ್ವನಿ-೯೫

ಏನು ಹೇಳಲೀಗೆನ್ನಪರಾಧವ ನೀನೆ ರಕ್ಷಿಸೊ ದೊರೆಯೆ । ಮಾನಾಭಿಮಾನಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಾನಿಂಥ ಮಾನವಂತೆಯರಲ್ಲಿ ಮನಸು ಮಾಡಿದೆನೀಗ ॥ಪ॥ ಮೂಢ ಮೂರ್ಖ ನಾನಾಡಿದ ಮಾತನು ನೋಡಿ ತಪ್ಪಿಡ್ಡಿಯದಿರೊ । ಆಡು ಬಂದಾನೆಯ ಮಾದಿಕೊಂಬುವೋದುಂಟೆ ಹೇಡಿಯಂದದಿ ಮುಖವಿಲ್ಲದ್ಹೋಗುವೆನೀಗ ॥೧॥ ವರ ಮಣಿಮಯದ ಆಭರಣಕ್ಕೆ ಅಲ್ಪ ಕಬ್ಬಿಣ ಸರಿ ಆಗುವುದೇ ಪರಮ ಪತಿವರತೆ । ಪಾವಕನಂತಿರುವೋಳೀಕೆ ಚರಣಕ್ಕೆರಗುವೆ ನಾ ಕರುಣಿಸೀಗೆನ್ನ ತಾಯಿ ॥೨॥ ಸ್ವಯಂವರವೆಂದು ನಾ ಬಂದೆನಿಲ್ಲಿಗೆ ಭಾಳ ಸ್ವಯಂವರವಾಯಿತೀಗ । ಬಯ್ವೋರೊಯೆನ್ನ ಭಾಳಾಡಿಕೊಂಬೊರೋ ಜನ ಅಯ್ಯೋ ಎನ್ನಿಧ್ವಿ ಬರೆದಿದ್ದ ನೀ ಪಣೆಯಲ್ಲಿ ॥೩॥ ಇಂದ್ರ ಚಂದ್ರನು ನಹುಷರಾಯ ರಾವಣರಂತೆ ಕುಂದು ಪಡೆದೆ ಲೋಕದಿ । ಇಂದೀಗೆನ್ನಿಂದ ನೀ ಕಪ್ಪ ಕೊಂಬುವ ಧಣಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯಲಿ ॥೪॥ ಭೀಮರಾಯನ ಪುತ್ರಿ ಕಾಮಿಸಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ ನಾ ಮಹಾಪಾತಕಿಯೊ । ಪ್ರೇಮದಿಂದೆನ್ನನು ಸಲಹಬೇಕೆನುತಲಿ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಬುವೆನೀಗ ॥೫॥

ವಚನ-೯೬

ಮತಿತಪ್ಪಿದವನು ನಾನೆಂದ್ಹೇಳಿಕೊಂಬಂಥ ಋತುಪರಣರಾಯನ್ನ ನೋಡುತಲಿ ನಳರಾಯ । ಅತಿಕರುಣದಿಂದ ಕರಪಿಡಿದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸ್ಯಾಗ ಹಿತದಿಂದಲಾಡುತಿರುವಂಥ ಮಾತುಗಳು ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ- ॥

ಧ್ವನಿ-೯೭

ಸರಿಸರಿ ನೀಯೆನ್ನನರಿ ಈ ಪರಿ ಹೇಳೋರೇನೊ । ದೊರೆ ಸರಿಸರಿ ನೀಯೆನ್ನನರಿ ॥ಪ॥ ನಿನ್ನ ಮಂದಿರದಲಿ ಮುನ್ನ ಮೂರು ವರುಷದಿ । ಅನ್ನಪಾನದಿಂದ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದೆನೊ ದೊರೆ ॥೧॥ ಮೂರುವರುಷದ ಮ್ಯಾಲಾರುಮೂರು ವರ್ಷಗಳ । ಧೀರ ನಿನ್ನ ಕೈಲೆ ಕಪ್ಪ ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ ಭೂಪ ॥೨॥ ಕಾಮಕ್ರೋಧ ಮದವೆಂಬೊ ಮತ್ಸರ ಮರವನೇರಿ । ಜಾರಿಬಿದ್ದೆ ಭವಾಂಬುಧಿಯೇರಿಯೇರಲಾರೆ ದೊರೆ ॥೩॥ ಹೆಣ್ಣು ಹೊನ್ನು ಮಣ್ಣು ಮುರು ಅನ್ಯಯ ಗಿಡದ ಬೇರು । ಇನ್ನು ನೀ ಇದನು ಮೀರು ಚೆನ್ನಾಗ್ಹರಿಲೋಕ ಸೇರು ॥೪॥ ವಿಷಯ ಕೆಟ್ಟದೆಂದು ಜನವಶವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನ । ವಸುಧೆಪಾಲ ಹರಿಯನ್ನು ಭಜಿಸುವರು ಅನುದಿನ ॥೫॥ ಆದರದಿಂದಲಿ ಅಕ್ಷಹೃದಯ

ವಿದ್ಯವನ್ಹೇಳಿ । ಚಾದರ ಶಾಲುಗಳುಡುಗೊರೆ ವೀಳ್ಯ ಕೊಟ್ಟನಾಗ ॥೬॥ ಹತ್ತಿ ರಥ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದನಾಗ । ಭೃತ್ಯನಾಗಿ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ಭಜಿಸುತಿದ್ದ ॥೭॥

ವಚನ-೯೮

ಅತ್ತ ಋತುಪರಣ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲೊಂದಿರಲು । ಇತ್ತ ನಳರಾಯ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪೈಣಾಗಿ ॥ ಅತ್ತೆ ಮಾವರ ಚರಣಕ್ಕೆರಗಿ ಅಪ್ಪಣೆಗೊಂಡು । ಮತ್ತಾಗ ನಿಷಧದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊರಟ್ಹೋದನಾಗ-॥

ಧ್ವನಿ-೯೯

ಬಂದನು ರಾಜ ಭಾಸ್ಕರ ತೇಜ ಬಂದನು ರಾಜ । ದಂಡು ನೂರ್ಬಲ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದನು ರಾಜ ॥ಪ॥ ಆರುನೂರು ಕಾಲಾಳು ಕುದುರೆ । ಹದಿನಾರು ಆನೆಗಳು ಆಯುಧ ಸಹಿತಾಗಿ ॥೧॥ ಊರ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಭೇರಿ ಬಡಿಸಿದನು । ಶೂರರಾದವರೆನ್ನೆದುರಿಗೆ ಬನ್ನಿರೆಂದು ॥೨॥ ಊರುಕಾದಿರುವಂಥ ದ್ವಾರಪಾಲಕರೆಲ್ಲ ಸಾರಿ ಹೇಳಿದರು ಪುಷ್ಕರಗೆ ವಾರ್ತೆಯನು ॥೩॥ ಪುಷ್ಕರ ನಿನ್ನ ಪುರಕ್ಕೆ ಲೋಷ್ಕರ ಬಂದಿತೀಗ । ಮುಷ್ಕರನಾಗಿ ಮೂಲೆಗೆಕೂಡಬ್ಯಾಡ ॥೪॥ ಹೇಳಿದಾಕ್ಷಣದಲ್ಲೆ ಭಾಳ ದಂಡನು ಕೂಡಿ । ಕಾಳಗಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ಕೇಳಿದ ನಗುತ ॥೫॥ ಸೋತುಹೋದವ ನೀನ್ಯಾತಕೆ ಬಂದೀಯೆಂದು ಘಾತಕತನದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದನು ॥೬॥ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನೀನು ಸನ್ನದ್ಧನಾಗುವುದೆಂದು । ಗೆದ್ದು ಎನ್ನನು ರಾಜ್ಯವಾಳು ನೀನೆಂದ ॥೭॥ ಒಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಾಗ ಪಗಡೆನಾದುವೋಣೆಂದ ಚೆಲ್ವೆ ದಮಯಂತಿ ಪಣಕ್ಕಿಡು ನೀನೆಂದ ॥೮॥ ಸ್ವಲ್ಪದಂಡನು ಗೆದ್ದರೇನು ಬರುವುದೆಂದು । ಅಲ್ಪ ಮನುಜ ದಮಯಂತಿನಿಡೆಂದ ॥೯॥ ಶರಣರಕ್ಷಕನೆಂಬೋ ಬಿರುದು ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ। ಕರುಣದಿಂದೆನ್ನ ಪಾಲಿಸೆಂದು ಕುಳಿತನು ॥೧೦॥

ವಚನ-೧೦೦

ಜಂಬುಕಾನಾ ರತ್ನಕಂಬಳ್ಯಾ ಹ್ವಸಿಕೆಯಲ್ಲಿ । ರಂಭದಮಯಂತಿ ಪಣಕಿಟ್ಟನು ನಳರಾಯ ॥ ಇಂದಿರೇಶನ್ನಕಾಯಲಿಯೆಂದು ಕುಳಿತಾಗ । ಸಂಭ್ರಮ್ಮದಿಂದ ಕುಳಿತಾಡೋ ಬಗೆ- ॥

ಧ್ವನಿ-೧೦೧

ಪಗಡೆ ಯಾಡಿದ ಪುಷ್ಕರರಾಜನೊಡಗೂಡಿ ನಳದೊರೆ ಪಗಡೆಯಾಡಿದ । ಪಗಡೆಯಾಡಿದ ಬಹುಸಡಗರದಿಂದಲಿ ಬಿಡಿಮುತ್ತು ಬಿಗಿದ್ವಜ್ರ ಕಡಗದ ಕೈಯಿಂದ ॥ಪ॥ ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕ್ಯ ಚಿನ್ನ ಪಚ್ಚೆಯ ಪಗಡೆ । ರತ್ನದ್ಹಲಿಗೆಲಿಟ್ಟು ಲೆತ್ತವನ್ಹಾಕಿದ ॥೧॥ ಹಿಡಿದ ಪಾಸಿಯ ಬಿಡದ್ಹಾಗ್ಹಾಕುತ । ಮಡದಿ ದಮಯಂತಿಯ ಮೊದಲೆ ತಾ ಗೆದ್ದ ॥೨॥ ಛತ್ರಚಾಮರ ರತ್ನ ಮೋ(ಮೊಹ) ರುಂಗುವ । ಸಮಸ್ತ ಭಾಗ್ಯವ ಸರಸರನೆ ತಾ ಗೆದ್ದ ॥೩॥ ನಿಷಧದೇಶ ಪುಷ್ಕರನ ರಾಜ್ಯವು । ಅರಸು ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕಧಿಪತಿಯಾದನು ॥೪॥ ಸತಿಸುರತರನು ಸಹಿತಾಗಿ ಪುಷ್ಕರನ । ಅತಿಹರುಷದಿ ಗೆದ್ದನು ನಳದೊರೆಯು ॥೫॥ ದ್ಯೂತದೊಳಗೆ ತಾ ಸೋತುಪುಷ್ಕರನು । ಕೋತಿಯಂದದಿ ತನ್ನ ಮೂತಿ ತಗ್ಗಿಸಿದ ॥೬॥ ಅಳಲುತ ಬಳಲುತ ಅಳುವೋ ಪುಷ್ಕರನ । ನಳಮಾರಾಜ ತಾ ನಗುತ ನೋಡಿದನು ॥೭॥ ಮನ್ನಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದ ಕರುಣದಲಿ । ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯವ ನೀನಾಳಿಕೊ ಎಂದ ॥೮॥ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳು ಸಹಿತ ಪುಷ್ಕರನ । ಪುಂಡೆಬ್ಬಿಸಿ ಗಡಿದಾಟಿಸಿ ಬಿಟ್ಟ ॥೯॥ ತನ್ನ ಸತಿ ಸುತರನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡಾಕ್ಷಣ । ಘನ ಹರುಷದಿ ರಾಜ್ಯವನಾಳಿದನು ॥೧೦॥ ನಿತ್ಯದಿ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ಭಜಿಸುತ । ಪತ್ನಿ ಸಹಿತ ದೊರೆಪಟ್ಟವನಾಳಿದ ॥೧೧॥

ವಚನ-೧೦೨

ದೊರೆಯು ಯಜ್ಞವ ಮಾಡುತಿರಲು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ । ಸುರಪತಿಯು ಬಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭಾಗವ ಕೊಂಡ ॥ ಕೆರೆ ಕೂಪ ಕಾವಲು ಗೋಪುರವು ಹರಿಯ ದೇವಾಲಯವು । ಸಿರಿಸಹಿತ ಪೂಜೆಯನಿಡಿಸುತಿದ್ದನಾಗ ॥ ಅನ್ನಛತ್ರಗಳು ಅರವಂಟಿಕೆಯು ಭೂದಾನ । ಕನ್ಯಾಹಿರಣ್ಯ ಕರಿತುರಗ ಗೋವುಗಳ ದಾನ ॥ ತನ್ನ ಪಂಕ್ತಿಲಿ ನಿತ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ । ಬಹುಜನರನ್ನು ಸುಖಬಡಿಸುತಿದ್ದ ॥ ಸ್ನಾನ ಹೋಮವು ನಿತ್ಯ ಜಪತಪವು ಅನುಷ್ಠಾನ । ನೇಮನಿಷ್ಠೆಯಲಿ ಇರುತಿದ್ದ ಗುಣನಿಧಾನ ॥ ಭೂಮಿಪತಿ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನದಯ ಪಡೆದು । ತಾ ಮಹಾ ಸಂಪತ್ತಿಲಿದ್ದ ನಳಮಹಾರಾಜನು- ॥

ಧ್ವನಿ-೧೦೩

ಜಯಜಯ ಜಯವೆನ್ನಿರೆ ಜನರು । ನಳದೊರೆಯ ಕಥೆಯ ಕೇಳಿರೆ ॥ಪ॥ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನವ ಕೇಳಿದರೆ । ಚಕ್ರಧಾರಿ ಒಲಿದು ಸಾಲೋಕ್ಯಪದವಿ ಪಡೆವರಿನ್ನು ॥೧॥ ಸಂತೋಷದಿಂದಲಿ ದಮಯಂತಿ ಕಥೆಯ ಕೇಳಿದರೆ । ಸಂತಾನ

ಸಂಪತ್ತಲಿ ದಂಪತಿ ಸುಖಬಾಳ್ವೋರಿನ್ನು ॥೨॥ ಅಕ್ಕರದಿಂದ್ಹೆಣ್ಣುಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನು ಪಡೆದು । ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಸಹಿತಾಗಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಪದವಿ ಪಡೆದವರಿನು ॥೩॥ ಬತ್ತ ಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಸೋರೊ ಭಾಳಾರ್ಥ ದಾನ ಗಳಿಸೋರು । ಸತ್ಯವಂತರಾಗಿ ಆಯುಷ್ಯಕೀರ್ತಿ ಪಡೆವರಿನ್ನು ॥೪॥ ಅನ್ನಗೋವು ದಾನ ಕನ್ಯಾದಾನ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಫಲವು । ಇನ್ನು ಈ ಕಥೆ ಕೇಳಿದರೆ ಮನ್ನಿಸಿ ಕೊಡುವನು ಹರಿಯು ॥೫॥ ಕಷ್ಟದುರಿತ ಬಂದರ್ಹಿಂದಕಟ್ಟಿಸುತಲಿನ್ನು। ಬೇಡಿದಿಷ್ಟ ಫಲವ ಕೊಡುವ ನಳಚರಿತ್ರೆಯ ಕೇಳಿದರಿನ್ನು ॥೬॥ ಕಲಿಯ ಬಾಧೆಯೆಂಬೋದೇಳು ಜನುಮಜನುಮಕ್ಕು ಬಾರದು । ನಳನ ಕಥೆ ಕೇಳಿದರೆ ಒಲಿವನು ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ ॥೭॥

ವಚನ-೧೦೪

ಕಾರ್ಕೋಟಕನು ಋತುಪರಣ ದಮಯಂತಿ । ನಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಕಥೆಯ ಭಕ್ತಿಂದ ಕೇಳಿದರೆ ॥ ಕೆಟ್ಟ ಕಲಿಬಾಧೆ ಬರದು ನಾಶವಾಗುವುದು । ಇಷ್ಟಫಲ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣ ಕರುಣಿಸಿ ಕೊಡುವನು- ॥

ಧ್ವನಿ-೧೦೫

ಎತ್ತಿ ಬೆಳಗಿರೆ ಮುತ್ತಿನಾರತಿಯ ನಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ರಾಜಭೂಪಾಲಗೆ । ಅಚ್ಚದರಸಿಯ ಸಹಿತ ಕುಳಿತ ನಳರಾಯಗೆ ಅಚ್ಚಕೆಂಪಿನ ಕದಲಾರತಿಯ ॥ಪ॥ ಕಲಿಸಿಕೊಂಡಾಗಕ್ಷ ಹೃದಯವನ್ನು ಕಲಿಯು ಕಾರ್ಕೋಟಕನ ಕರುಣವನ್ನು । ಪಡೆದು ಪಗಡೆಯನಾಡಿ ಪುಷ್ಕರನ ತಾ ಗೆದ್ದು ಸಡಗರದಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ ರಾಜಗೆ ॥೧॥ ಹತ್ತಿ ಸಿಂಹಾಸನದಿ ಕುಳಿತಿರಲು ಎತ್ತಿ ಚಾಮರವನ್ನು ಬೀಸುತಿರಲು । ಮುತ್ತೈದೇರೆಲ್ಲ ಮುದದಿಂದ ಪಾಡುತ್ತ ಹಚ್ಚಿ ಜ್ಯೋತಿಗಳ ಹರಿವಾಣದೊಳಗೆ ॥೨॥ ರುಳಿಗೆಜ್ಜೆ ಪೈಜಣವು ಕಾಲುಪೆಂಡೆ ಹೆರಳುಬಂಗಾರ ರಾಗಟೆಯು ಗೊಂಡ್ಯ । ಹೊಳೆವೊ ಕುಂದಣ ಮುತ್ತಿನ್ವಾಲೆ ಮೂಗುತಿಯಿಟ್ಟು ಕಳೆಯ ಸುರಿವಂಥ ಕಮಲಾಕ್ಷಿಗೀಗ ॥೩॥ ವಂಕಿ ಬಾಜೂಬಂದು ನಾಗಮುರಿಗೆ ಕಂಕಣದ್ವಾರ್ಯ ಕಟ್ವಾಣಿ ಸರಿಗೆ । ಕುಂಕುಮ ಗಂಧ ಬುಕ್ಕಿಟ್ಟು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮುಡಿದಲಂಕಾರವಾದ ದಮಯಂತಿಗೀಗ ॥೪॥ ಜಾಂಬೂನಜರದ ಪೀತಾಂಬರುಟ್ಟು ಕುಂದಣಂಚನ ಕುಪ್ಪಸವ ತೊಟ್ಟು । ಹೊಂದಿ ಕುಳಿತಿರಲು ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ಪಾದ್ಯಾನಂದದಿಂದಕ್ಷಂತಿಟ್ಟರಸುತ ॥೫॥

★ ★ ★ ★

ಸುಧಾಮಚರಿತ್ರೆ ಹಾಡು

ರಾಮ ರಾಮ ರಾಮ ರಾಮ । ರಾಮ ರಾಮ ರಾಮ ರಾಮ । ರಾಮ ರಾಮ ರಾಮ ಕೋ । ದಂಡ ರಾಘವ ॥ ಹರನ ಪುತ್ರ ಗಣಪ ನಿಮಗೆ । ತರಗು ಚುಕಲಿಯನೀವೆ । ವರಮತಿಯ ಪಾಲಿಸಯ್ಯ । ವಸ್ತುಮೂರಿತ ॥ ಉರುತರಾದ ಶೃಂಗಪುರದ । ಸರಸ್ವತೀಯಮ್ಮ ನಿಮಗೆ । ಕರವ ಮಗಿದು ಬೇಡುವೆನು । ಕರುಣಿಸಂಬಿಕೆ ॥೧॥ ರಾಮ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಸು। ದಾಮಗೊಲಿದ ಕಥೆಯ ಸಾರ । ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಬರೆವೆ ಶ್ರೀ । ರಾಮಚರಿತೆಯ ॥ ಭೂಮಿ ಮೇಲೆ ಈ ಕಥೆಯ । ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಪೇಳಿದರಿಗೆ । ಶ್ರೀಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಲಿದು । ಸಿರಿವನೀವಳು ॥೨॥ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಮಾತಾಪಿತರು । ಹಿರಿಯರುಗಳ ಚರಣಕೆರಗಿ । ಹರಿಯ ನಮಚರಿತೆಯನ್ನು । ಒರೆದು ಪೇಳುವೆ ॥ ಇರುವನೊಬ್ಬ ವಿಪ್ರನಲ್ಲಿ । ಪರಮ ದಾರಿದ್ರನಾಗಿ । ಹರಿಯ ನೆನೆದು ಕಾಲವನ್ನೆ । ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು ॥೩॥ ನಡೆಯಲರಿಯ ಧರಣಿ ನೋಯ । ನುಡಿಯಲರಿಯ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ । ಕಡಿಯಲರಿಯ ಮರನ ಕುಡಿಯ । ಚಿವುಟಲರಿಯನು ॥ ತಡೆಯಲರಿಯ ಸಾಧುಜನರ । ಹಿಡಿಯಲರಿಯ ಪರರ ವಸ್ತು । ಒಡವೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಲರಿಯ । ಬಡವನಾದರೂ ॥೪॥ ವೃತ್ತಿಕ್ಷೇತ್ರಾದಿಗಳಲಿ । ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿದು ಧರೆಯ ಮೇಲೆ । ನಿತ್ಯ ಯಾಚನವ ಮಾಡಿ । ನೀಲವರ್ಣನ ॥ ಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನವನ್ನೆ ಮಾಡಿ । ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡಿ ತಂದು । ಪತ್ನಿಸಹಿತ ಪ್ರಾಣಧಾ । ರಣೆಯ ಮಾಡಿದ ॥೫॥ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡಿ ತರಲು । ಲಕ್ಷ್ಯವೆಂದು ಜೋಕೆ ಮಾಡಿ । ಅಕ್ಷಯಾ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ । ಶಾಕಪಾಕವ ॥ ಆ ಕ್ಷಣದಿಂದ ಮಾಡಿ । ಪತಿಯ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ । ಕುಕ್ಷಿಯನ್ನು ಪೊರೆದು ಹರಿಯ । ನೆನೆವುತಿರ್ದಳು ॥೬॥ ದಾರಿದ್ರ್ಯದುಃಖ ಜಗಕೆ । ತೋರದಂತೆ ಗೃಹವ ಶೃಂ । ಗಾರವನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಶಂಖ । ಚಕ್ರ ಪದ್ಮದಿ । ಹರಿದ್ರಾ ಕುಂಕುಮವು । ಅರುಣವನ್ನೆ ಶೃಂಗರಿಸಿ । ನಾರಾಯಣನ ನಾಮವನ್ನೆ । ನೆನೆವುತಿರ್ದಳು ॥೭॥ ಸ್ನಾನ ಸಂಧ್ಯಾನ ಜಪವು । ಮಾನಸವು ಹರಿಯ ಪೂಜೆ । ದಾನ ಧರ್ಮ ವೈಶ್ವದೇವ । ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕರ । ನೇಮದಿಂದ ಮಾಡಿ ಕಾಮ । ಧೇನುವಿಗೆ ಕವಳವಿತ್ತು । ಮಾನಿನಿಯ ಸಹಿತ ಉಂಡ। ನುಳಿದ ಭಾಗವ ॥೮॥ ಪತಿವ್ರತೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ । ಪತಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ । ಅತಿಶಯಾದಿಂದ ಬಿ । ನ್ನಪವ ಮಾಡಲು ॥ ಪಿತರ ವಗರದವರು ಸಂ । ಗತಿಯಲಾಡಿ ಬೆಳೆದವಾರು ಹಿತವರಾರಿಲ್ಲವೆಂದು । ನುಡಿಯಲಂಗನೆ ॥೯॥ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿವರ್ಗದವರು

। ಜೊತೆಯಲಾಡಿ ಬೆಳೆದವಾರು । ಶಾಸ್ತ್ರಪಾಠ ಸಕಲ ವೇ । ದಾಂತ ವಿಪ್ರರು ॥ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೋಗಿ ಸಕಲ । ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೆ ತಿರುಗುವಾಗ । ಇತ್ತ ಬಾರೆಂದು ಕರೆವ । ಹಿತವರಿಲ್ಲವೆ ॥೧೦॥ ಪತ್ನಿಯೆಂದ ಮಾತ ಕೇಳಿ । ಅತಿರಯಿಂದ ವಿಪ್ರ ನುಡಿದ । ಮಿತ್ರರೆನಗೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣ। ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ॥ ರಿಕ್ತ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಪೋಗಿ । ನಿತ್ಯ ಸದ್ಗುಣಾ ದಿವ್ಯ । ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಾರ । ದೆಂದು ನುಡಿದನು ॥೧೧॥ ಪ್ರಾಣಪದಕ ಹರಿಯ ಪೋಗಿ । ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ ಕೈ । ಕಾಣಿಕೇಗೆ ಕಾಣೆನೆಂದು । ಮನದಿ ನೊಂದನು ॥ ರಾಣಿ ಹೋಗಿ ನೆರೆಕೆರೇ । ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮನವನೊಲಿಸಿ । ಕಾಣಿಕೇಗೆ ತಂದಳೊಂದು । ಮುಷ್ಟಿ ಪೃಥುಕವ ॥೧೨॥ ಮುಷ್ಟಿ ಪೃಥುಕವನ್ನೇ ತಂದು । ಕಟ್ಟಿ ಜೀರ್ಣವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟದೊಲ್ಲಭನ ಕೈಯ । ಕೊಟ್ಟಳಂಗನೆ ॥ ಕೃಷ್ಣ ಮೂರುತಿಯ ಮುಂದೆ । ಇಟ್ಟು ಕರವ ಮುಗಿದು ನಮ್ಮ । ಕಷ್ಟವನ್ನು ಪೇಳಿ ಬನ್ನಿ । ರೆನುತ ನುಡಿದಳು ॥೧೩॥ ಕೊಟ್ಟ ಪೃಥುಕವನ್ನೆ ದೊಡ್ಡ। ಮೂಟೆಯನ್ನೆ ಕಟ್ಟಿ ಹೆಗಲೊ।ಳಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಡೆದ ವಿಪ್ರ । ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನದಿ । ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೆ ಮೆಟ್ಟಿ ಬರಲು । ಬಲಕೆ ಬಂತು ವಾಯಸವು ॥ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಿ ಕೃಷ್ಣಯೆಂದು । ಎಡಕೆ ಹೋಯಿತು ॥೧೪॥ ಉತ್ತಮಾ ಶಕುನಾದ ನಿ । ಮಿತ್ತವನ್ನೆ ಕಂಡು ವಿಪ್ರ । ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಸಂ । ತೋಷಪಟ್ಟನು । ಕೃಷ್ಣಮೂರುತಿಯು ನಮಗೆ । ಸಕಲ ಸಂಪದವಸೀವ । ಅಚ್ಯುತಾನಂತ ರಕ್ಷಿ । ಸೆಂದು ನುಡಿದನು ॥೧೫॥ ಶುದ್ಧ ಜಲಗಳೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ । ಸುಗುಣ ಹರಿಯ ಚರಣಕೆಂದ । ಪದ್ಮ ಪುಷ್ಪ ಪಾರಿಜಾತ । ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆಂದನು। ಮಧ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ । ಮರುಗ ಮಲ್ಲೀಗೆ ಜಾಜಿ । ಪದ್ಮನಾಭ ಗರ್ಪಿಸುತ್ತ । ಮುಂದೆ ನಡೆದನು ॥೧೬॥ ಹರಿವ ಜಲಗಳೆಲ್ಲ ಶ್ರೀ । ಹರಿಯ ದಿವ್ಯ ಚರಣಕೆಂದ । ಪರಿಪರಿಯ ಸುಪುಷ್ಪವೆಲ್ಲ। ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆಂದನು ॥ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಾವರೇಯು । ಕೆಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೇದಿಗೇಯು । ನರಮೃಗರೂಪ ನಾರ । ಸಿಂಹಗೆಂದನು॥೧೭॥ ಎಳೆಯ ತುಳಸಿದಳವು ನಮ್ಮ । ನಳಿನನಾಭನ ಕೃಷ್ಣಗೆಂದ । ಸುಳಿವಡೆದ ಬಿಳಿಯೆಲೆ ಶ್ರೀ । ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆಂದನು ॥ ಕಳಿತ ಖರ್ಜೂರ ದ್ರಾಕ್ಷೆ । ನಳಿನನಾಭ- ಗರ್ಪಿಸುತ್ತ । ಥಳಥಳೀಪ ದ್ವಾರಕೇಯ । ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು ॥೧೮॥ ಬಿಸಿಲು ಸೆಕೆಗೆ । ಸುದಾಮ । ನೆರಳು ತಂಪಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು । ತೃಷೆಗೆ ರಾಮನಾಮವೆಂಬ । ರಸವ ಚಿಮ್ಮುತ ॥ ಹಸಿದುದಾಗ ಹರಿಯ ನಾಮ । ಹುಣ್ಣಿಗಳನೆ ಭುಂಜಿಸುತ್ತ । ನಸುನಗುತ್ತ ನಡೆದ ವಿಪ್ರ । ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನದಿ ॥೧೯॥ ದೂರದಿಂದ ಕಂಡು ವಿಪ್ರ । ದ್ವಾರಕೇಯ ನಗರವನ್ನು ಸಾರಿ ಮೈಯುಬ್ಬಿ ಸಂ ।

ತೋಷಪಟ್ಟನು ।। ನಾರಾಯಣ ನಾಮವನ್ನು। ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು । ಘೋರನಯ್ತಂದ ವಿಪ್ರ । ರಾಜದ್ವಾರಕೆ ।।೨೦।। ಗೊಲ್ಲರೆಲ್ಲ ಕಂಡು ವಿಪ್ರ । ನಿಲ್ಲು ಹೋಗಬೇಡವೆನಲು । ತಲ್ಲಣೇಸಿ ನೆನೆದ ತನ್ನ । ತಂದೆ ಕೃಷ್ಣನ ।। ಪುಲ್ಲನಾಭನೀಗೆ ಪೂರ್ವ । ದಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರನೆಂಬುದೊಂದು। ಸೊಲ್ಲ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ । ರಮಣಗೆಂದನು ।।೨೧।। ಎಂದ ಮಾತ ಕೇಳುತಾ ಬಂದರಾಗ ಚಾರಕರು । ಇಂದಿರಾಪತಿಗೆ ಬಿ । ನ್ನಪವ ಮಾಡಲು ।। ಹಿಂದೆ ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರನಂತೆ ಹೆಸರು ಸುದಾನಮಂತೆ । ಬಂದು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂದ । ನೆಂದು ನುಡಿದರು ।।೨೨।। ಕರುಣನಿಧಿಯು ಬೇಗದಿಂದ । ಕರೆದು ತನ್ನಿರೆನಲು ವಿಪ್ರ । ವರದಿ ಬಂದು ಹರಿಯ ದಿವ್ಯ । ಚರಣಕೆರಗಿದ ।। ಕರಗಳಿಂದ ಶಿರವನೆತ್ತಿ । ಭರದಿ ಮೈದಡವಿ ಕೃಷ್ಣ । ಇರದೆ ಮಚಂದಲ್ಲಿ ಕು । ಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು ।।೨೩।। ಬಿಸಿಲೊಳಗೆ ಬಂದಿರೆಂದು । ಬೀಸಣಿಗೆಯಿಂದ ಬೀಸಿ । ತೃಷೆಗೆ ತರಿಸಿಕೊಟ್ಟರಾಗ । ಗುಡವು ಜಲಗಳ ।। ಹಸಿದು ಬಂದ ವಿಪ್ರನೆಂದು । ಹಣ್ಣು ಸಕ್ಕರೆಯ ಕೊಡಿಸಿ । ನಸುನಗುತ್ತ ಕೇಳಿದಾನು । ಕುಶಲವಾರ್ತೆಯ ।।೨೪।। ಬರವು ತಡೆದುದ್ಯಾತಕಯ್ಯ । ಬಂದುದಿಲ್ಲ ಬಹಳ ದಿವಸ । ವರ ವಿವಾಹ ನಿಮಗೆ ದಾವ । ಕಡೆಯಲಾಯಿತು ।। ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟಿರೇನು ನಮ್ಮ । ಕರೆಯಲಿಲ್ಲವಯ್ಯ ನೀ । ವಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರದಾವ ಕಡೆಯ । ಲಾಯಿತೆಂದನು ।।೨೫।। ಮದನಪಿತನ ಕರುಣದಿಂದ । ಮದುವೆಯಾಯಿತಯ್ಯ ನಮಗೆ । ಪದಮುನಾಭ ನಿಮ್ಮ ಪಾದ । ದ್ವಯದ ಕೃಪೆಯಲಿ ।। ಮೊದಲು ಬಂದುದಿಲ್ಲ ಬಹಳ । ಮುಂದೆಗೆಟ್ಟು ಭಂಗಪಟ್ಟು। ವಧುವು ತನ್ನ ಕಳುಹಿಕೊಟ್ಟ। ಳೆಂದು ನುಡಿದನು ।।೨೬।। ಇಂದಿರಾಪತಿಯ ವಿಪ್ರ । ವಿನಯದಿಂದ ಮಾತನಾಡೆ । ಹಿಂದಿನಾಧ್ಯಾಯವಿಲ್ಲಿ। ಸಂದುಹೋಯಿತು ।। ಹಿಂದೆ ತಾವು ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ। ಒಂದಾಗಿ ಓದಿ ಬೆಳೆದ । ಅಂದವನ್ನೆ ನೆನೆದು ಸಂ । ತೋಷಪಟ್ಟರು ।।೨೭।। ಗುರುಪತ್ನಿಯೊಂದು ದಿವಸ । ಕರೆದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೇಳಿ । ಮುರಿದು ತನ್ನಿ ಕಾಷ್ಠವೆ । ದೆನುತ ಹೇಳಲು ।। ಸುರರು ಮಳೆಯ ಹೊಯ್ಯುತಿರಲು । ಭರದಿ ಕಾನನದ ಒಳಗೆ । ಗುರುಗಳು ಕಂಡು ನಮ್ಮ । ಕರೆದು ಒಯ್ದರು ।।೨೮।। ಗುರುಗಳ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ। ಪರಮ ಸಂತೋಷದಿಂದ । ಹರುಷದಿಂದ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ । ಗಳನೆ ಸವಿದೆವು ।। ಗುರುಕುಮಾರಕರಿಗೆ ಎಲ್ಲ । ಸ್ಥಿರಂಜೀವಿ ಪದವಿನಿತ್ತು । ಹರಸಿದಿರಿ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ । ರಾಗಿರೆನುತಲಿ ।।೨೯।। ಸತ್ಯಮೂರ್ತಿ ಸರಸದಿಂದ ಭ್ರಾತೃಭಾವದಿಂದ ನ । ಮ್ಮತ್ತಿಗೇನು ಕಳುಹಿಕೊಟ್ಟಳ । ಪೂರ್ವದೊಸ್ತುವ ।। ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆ ಬೇಡ ।

ಇತ್ತ ತನ್ನಿರೆನ್ನಲು ವಿಪ್ರ । ಮಸ್ತಕವ ಬಾಗಿ ಲಜ್ಜೆ। ಯಿಂದ ನಿಂತನು ॥೩೦॥ ಭಕ್ತಿವರ್ಜ್ಯವಾಗಿ ತಂದ । ಮುತ್ತು ರತ್ನ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ। ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಂದುದೊಂದು । ಪತ್ರ ಪುಷ್ಪವು ॥ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆ ಬೇಡ । ಬೇಗ ತನ್ನಿರೆನಲು ಸ್ವರ್ಣ । ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪೃಥುಕವನ್ನೆ। ಸುರಿದ ವಿಪ್ರನು ॥೩೧॥ ಮುಷ್ಟಿ ಪೃಥುಕವನ್ನೆ ರಾಮ । ಕೃಷ್ಣರೊಂದು ಬಾರಿ ಮೆಲ್ಲೆ। ಕಷ್ಟ ದಾರಿದ್ರ್ಯವೆಲ್ಲ । ದಹಿಸಿ ಹೋಯಿತು ॥ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಾಳು । ತಿರುಗಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಮೆಲ್ಲೆ। ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವೈಕುಂಠ । ಪದಕೆ ವಿಪ್ರನು ॥೩೨॥ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮುಡಿಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿ। ವಲ್ಲಭನ ಕರವ ಪಿಡಿದು। ಅಲ್ಲಿಂದ ವಿಪ್ರ ತಂದ- । ಪೂರ್ವದೊಸ್ತುವ ॥ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನೀವೆ ಸ್ವಾಮಿ । ಮೆಲ್ಲಬಹುದೆ ನಮಗೆ ಕೊಡದೆ ನ । ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನುಡಿದಳಂಗನೆ ॥೩೩॥ ಎಂದ ಮಾತ ಕೇಳಿ ಗೋ । ವಿಂದ ತಾನು ನಸುನಗುತ್ತ । ಇಂದು ಮುಖಿಯರಿಗೆ ಎಲ್ಲ। ಕರೆದುಕೊಟ್ಟನು ॥ ಬಂಧುಬಳಗೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟು। ಮಂದಿ ಮಾರ್ಬಲಕೆ ಕೊಟ್ಟು। ಹಿಂದೆ ಮಿಕ್ಕ ಪೃಥುಕ ಜೋಕೆ । ಎಂದು ನುಡಿದನು ॥೩೪॥ ಹೊತ್ತು ಹೋಯಿತಯ್ಯ ವಿಪ್ರ । ಹಸಿದು ಬಂದಿರೇಳಿ ಭೋಜ । ನೋತ್ತರದಿ ಮಾತನಾಡ। ಬಹುದು ಎಂದನು ॥ ಸತ್ಯಗಂಗೆಗೆ ಹೋಗಿ। ನಿತ್ಯಕರ್ಮವನ್ನೆ ಮಾಡಿ । ಅಚ್ಯುತನ ಪಂಕ್ತಿಗಾಗಿ । ಬಂದ ವಿಪ್ರನು ॥೩೫॥ ಕೃಷ್ಣನಾ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ। ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಗಳನೆ ಸವಿದು। ಇಷ್ಟಗಂಗೆಗೆ ಹೋಗಿ। ಕರೆವ ತೊಳೆದರು ॥ ಇಟ್ಟಗದ್ದಿಗೇಲಿ ಕುಳಿತು । ಪಟ್ಟಿ ವೀಳ್ಯವನ್ನೆ ಹಿಡಿದು । ಕೊಟ್ಟ ತಾಂಬೂಲ ಚ । ರ್ವಣವ ಮಾಡಿದ ॥೩೬॥ ಇಂದಿರಾಪತಿಯು ವಿಪ್ರ ವಿನಯದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿ ರಂಜಿಸುವ ರಾಜ ಮಂ । ದಿರವರ ತೋರಿದ ॥ ಅಂಜಬೇಡ ವಿಪ್ರನೆನಲು । ಅಧಿಕ ಸಂತೋಷದಿಂದ । ಸಂಜಗೆ ಅಮೃತಾನ್ನ ಭೋ । ಜನಗಳಾದುವು ॥೩೭॥ ಶ್ರಮಿಸಿ ಬಂದ ವಿಪ್ರನೆಂದು । ಶಾಲು ಪಟ್ಟೆಗಳನೆ ಹಾಸಿ । ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರೆನುತ । ನುಡಿದ ಕೃಷ್ಣನು ॥ ಅಮರವಂದಿತನೆ ತನ್ನ। ಆದಿಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸಹಿತ। ಕಮಲನಾಭನ ಹೋಗಿ ವಿ। ಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡನು ॥೩೮॥ ಅರಣುನುದಯದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು। ಸುರನದೀಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ । ಪರಮಾತ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯ । ಪಾಲಿಸೆಂದನು ॥ ತ್ವರಿತವಿಟ್ಟು ಯಾತಕಯ್ಯ । ಇರಲುಬಹುದು ಎರಡು ದಿವಸ । ಬರವ ತಡೆದು ಬಹಳ ದಿವಸ । ಕಾಗಿ ಬಂದಿರಿ ॥೩೯॥ ನೆರೆಹೊರೆಯಿಲ್ಲ ನಮಗೆ । ತರುಣಿಯೊಬ್ಬಳೆನುತ ಪೇಳೆ । ಹರುಷದಿಂದ ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿ। ರೆನುತ ನುಡಿದನು ॥ ಕೃಷ್ಣ ನಪ್ಪಣೆಯ ಕೊಂಡು । ತಟ್ಟನೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದು । ಅಷ್ಟಮ ಸ್ತ್ರೀಯರಪ್ಪ।

ಣೆಯ ಕೇಳಿದ ||೪೦|| ತ್ವರಿತವಿಷ್ಣು ಯಾತಕಯ್ಯ । ಇರಲುಬಹುದು ಎರಡು ದಿವಸ । ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಬಂದಿರೆಂದ । ಆದಿಲಕ್ಷ್ಮಿಯು || ನೆರೆ ಹೊರೆಯಿಲ್ಲ ನಮಗೆ । ತರುಣಿಯೊಬ್ಬಳೆನುತ ಪೇಳೆ । ಹರುಷದಿಂದ ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿ । ರೆನುತ ನುಡಿದಳು ||೪೧|| ರಾಜಗೋಪಾಲ ತನ್ನ । ರಾಜದ್ವಾರ ತನಕ ಬಂದು । ರಾಜಸಮ್ಮೇಳದಿಂದ । ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು || ಮೂಜಗಕ್ಕಧಿಕವಾದ। ಮುತ್ತು ರತ್ನ ಅಂದವಾದ । ತೇಜಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದರೇ । ತಂದು ವಿಪ್ರಗೆ ||೪೨|| ಝುಗಝುಗಿಪ ಚಿತ್ರ ದಂಗಿ । ಜಗಿಯ ತಂದು ತೊಡಿಸಿದರೆ । ಅಗಣಿತ ರತ್ನದಾಭರಣ । ತಂದು ಇಟ್ಟರು || ಬಗೆ ಬಗೇ ಕೊಂಬು ಕಹಳೆ । ವಾದ್ಯಗೀತ ರಭಸದಿಂದ । ಹೊಗಳಿದರೆ । ಹರಿಯ ಭಕ್ತ । ಪೋಪನೆನುತಲಿ ||೪೩|| ನಿರ್ಮಲಮೂರ್ತಿ ವಿಶ್ವ । ಕರ್ಮನಾಗ ಕರೆಯ ಕಳುಹಿ । ನಮ್ಮ ನಗರಿಗಿಂತ ಅಧಿಕ । ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗಿ || ರಮ್ಯವಾದ ಮುತ್ತು ರತ್ನ । ಕುಂದಣದ ಕೆಲಸದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಯ್ಯ ರಾಜಗೃಹವ । ವಿಪ್ರಗೆಂದನು ||೪೪|| ಸುಪ್ಪಣಿ ಸುವರ್ಣಮಯದ । ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಕಂಡು ವಿಪ್ರ । ತಪ್ಪಿತೇನು ದಾರಿಯೆನುತ । ಮನದಿ ನೆನೆದನು|| ಅಪ್ರತಿಮ ಆದಿಮಹಿಮ । ಸರ್ಪಶಯನ ಕೊಟ್ಟ ಭಾಗ್ಯ । ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ದಾರಿಯೆಂದು ಹರುಷಬಟ್ಟನು ||೪೫|| ಇಂದುಮುಖಿಯು ಹರುಷದಿಂದ । ತುಂಬಿ ಸುವರ್ಣ ಕಲಶ ಜಲವ । ತಂದು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಪಾದ । ವನ್ನೆ ತೊಳೆದಲು || ಇಂದಿರಾಪತಿಯ ಪೋಗಿ । ಕಂಡ ಕಾರಣದಿಂದ । ಬಂದುದೀ ಭಾಗ್ಯ ಸಂ । ದೇಹವಿಲ್ಲವು ||೪೬|| ಎತ್ತ ನೋಡ ಸುವರ್ಣಮಯದ । ರತ್ನ ಹೊನ್ನರಾಶಿಗಳು । ಮತ್ತೆ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಲ್ಲ ವೇ । ದಾಂತ ಘೋಷಣೆ || ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಪಕ್ಷಿಗಳು । ಹಸ್ತವನ್ನೇ ಮುಗಿದು ಸೇವೆ । ವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಮಾಡುತಿಹುದ । ಕಂಡ ವಿಪ್ರನು ||೪೭|| ಅರ್ತಿಯಿಂದ ವಿಪ್ರ ತಾ ಅ । ಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷ ನಡಿಸಿ ಮೇಲೆ । ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಕೆರೆಯ ತರುವಿ । ಕಟ್ಟೆ ಕಾಲುವೆ || ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಲು ಸಸಿಗ । ಳಿಟ್ಟು ಅರವಟ್ಟಿಗೆಯ । ಕೃಷ್ಣಗರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿ । ಕರವ ಮುಗಿದನು ||೪೮|| ಅನ್ನದಾನ ಹೊನ್ನು ದಾನ । ಕನ್ಯಾದಾನ ಕಪಿಲದಾನ । ತನ್ನ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾ । ಹ್ಮಣರ ಭೋಜನ || ಉನ್ನತವಾದ ದಾನ । ಧರ್ಮಗಳನೆ ಮಾಡಿ ವಿಪ್ರ । ಪನ್ನಗಶಯನಗ । ರ್ಪಿತವ ಮಾಡಿದ ||೪೯|| ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಯಜ್ಞ ಸೂತ್ರ । ಯಜ್ಞ ಪೌಂಡ್ರಿಕಧರ್ಮ । ಶಾಸ್ತ್ರಪಾಠ ಸಕಲ ವೇ । ದಾಂತವಿಪ್ರರು || ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಸಿದು ಬಂದ ವಿಪ್ರರಿಗೆ । ದಧ್ಯನ್ನ ಕ್ಷೀರದಿಂದ । ತೃಪ್ತಿ ಬಡಿಸಿದ ||೫೦)) ಮನಸು ಪೂರ್ಣ ಪಕ್ವವಾಗಿ । ಶರೀರಧರ್ಮ ನಿತ್ಯವಾಗಿ

। ಹರಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಭಾಗ್ಯವೆಲ್ಲ ಹರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ।। ಸತಿಯು ಪತಿಯು ಹೋಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ । ಪತಿಯ ಸನ್ನಿದಿಯಿರಲು। ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಾ । ಶ್ವತಗಳಾದುವು ।।೫೧।। ಆದಿತ್ಯವಾರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲೆಯರು ಹೇಳಿದರೆ । ಬಾಲ ಸಂತಾನ ಕೊಟ್ಟು। ರಕ್ಷಿಸುವನು ।। ಬಾಲಕರಿಲ್ಲದ ಬಾಲೆಯರು । ಹೇಳಿದರೆ ಈ ಪದವ ಸಾಲು ಸಂತಾನ ಕೊಟ್ಟು । ರಕ್ಷಿಸುವನು ।।೫೨।। ಪೃಥ್ವಿಯೊಳಗೆ ಈ ಕಥೆಯ । ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ಪೇಳಿದವರಿಗೆ । ಪುರಂದರವಿಠಲ ಸಂ । ಪದವನೀವನು ।।

ಸುಲಭನೆ ಶ್ರೀಹರಿ ಎಮಗೆ ।।ಪ।। ಅಡವಿತುಳಸಿಯ ತಂದು ಆಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ಜಲ । ಮುಡುಪು ಕಟ್ಟಿಸುವಂಥ ಸುಲಭನೆ ।।೧।। ಮುಷ್ಟಿ ತುಂಬವಲಕ್ಕಿ ಕೊಟ್ಟ ಸುಧಾಮೆ ।।೨।। ಅಷ್ಟ ಪದವಿಯನಿತ್ತ ಗುರುಡವಾಹನ ಕೃಷ್ಣ ।। ಬಡವ ಬಲ್ಲಿದನಾಗಿ ಚಿಕ್ಕ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ । ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸು ಎಮ್ಮ ಪುರಂದರವಿಠಲ ।।೩।।

ಫಲಶ್ರುತಿ

ಈ ಸುಧಾಮನ ಕಥೆಯ ಈ ವಸುಧೆಯೊಳಗೆ । ಭೂಸುರರಾಗಲಿ ಭೂಭುಜರು । ವೈಶ್ಯ ಶೂದ್ರಾದಿಗಳು ಪಠಿಸೆ ಶುಭಕರವಾಗಿ । ಕ್ಷುದ್ರ ಬುದ್ಧಿಯ ತೊರೆದು ನಿರುಪದ್ರರಾಗುವರು ।। ಲೇಸಾಗಿ ಆದಿತ್ಯವಾರದಲ್ಲಿ ।। ಅಪಾರಭಕ್ತಿಯಲಿ ದೀಪವನೆ ಹಚ್ಚಿ ಕಾಪಾಡು । ಎಂತೆಂದು ಕರಗಳನೆ ಮುಗಿದು । ಸಂಧ್ಯಾವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಮಂದಿರದಿ ಪಠಿಸೆ । ಚಂದದಿಂದಲಿ ಕಥೆಯ ಅಂದ ಮಾನವರಿಗೆ । ಸಂದೇಹ ಕಳೆದು ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತು ಕೊಡುವ । ಮಧ್ವೇರು ಪವಿತ್ರ ಪುತ್ರವತಿಯರಾಗುವರು । ಏನೇನು ಕಾರ್ಯಗಳನೀಕ್ಷಿಸಲಿ । ಮನದಿ ಸಾಹಸ ಕೊಡಿಸುವುದು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ। ಮಾನನಿಧಿ ಶ್ರೀಮಧ್ವಮತದ ಅಭಿಮಾನಿ । ಶ್ರೀನಿಧಿ ನರಸಿಂಹ ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲರೇಯ ।।

।। ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ।।

ಸುಧಾಮಚರಿತ್ರೆ ಹಾಡು ಮುಗಿದುದು.

★ ★ ★ ★

ಆರತಿ ಹಾಡುಗಳು

ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಕ್ಷಗಂಗಳದೊಂದು ಬೆಳಕು । ನಿತ್ಯವೇದವ ತಂದ ಬೆಳಕು ತುಂಬಿತು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ।। ಕೂರ್ಮಾವತಾರ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಹೇಮಗಿರಿಯ ತಂದ ಬೆಳಕು । ಬಲ್ಲಿದ ಕಾಯನ್ನ ಬೆಳಕು ತುಂಬಿತು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ।। ವರಾಹಾವತಾರ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಹೊಳೆದ ಕೋರೆದಾಡೆಯ ಬೆಳಕು । ದ್ದಾರುಣಿಯ ನೆಗವಿದ ಬೆಳಕು ತುಂಬಿತು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ।। ನರಮೃಗರೂಪ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮೆರೆವೊ ನಖದ ಬೆಳಕು । ಉರಿಗಣ್ಣುಜ್ವಾಲೆಯ ಬೆಳಕು ತುಂಬಿತು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ।। ವಾಮನಾವತಾರ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಭೂಮಿಯನಳೆದೊಂದು ಬೆಳಕು । ಬಾಲಕ ತನಯನ ಬೆಳಕು ತುಂಬಿತು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ।। ಭಾರ್ಗವಾವತಾರ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮೆರೆವೊ ಬಲುಭುಜದೊಂದು ಬೆಳಕು । ದುರುಳಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಗೆದ್ದ ಬೆಳಕು ತುಂಬಿತು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ।। ದಶರಥತನಯ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಎಸೆವೊ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣದ ಬೆಳಕು । ಶಶಿವದನಯು ತಂದ ಬೆಳಕು ತುಂಬಿತು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ।। ಗೋಪಿ ಮುದ್ದಾಡಿದ ಬೆಳಕು । ದೇವಕ್ಕಿತನಯನ ಬೆಳಕು ತುಂಬಿತು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ।। ಬೌದ್ಧಾವತಾರ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಬುದ್ಧಿಪಲ್ಲಟದೊಂದು ಬೆಳಕು । ರುದ್ರನ್ನಗೆಲಿದೊಂದು ಬೆಳಕು ತುಂಬಿತು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ।। ಕಲ್ಕ್ಯವತಾರ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಹೊಳೆವಾಖಂಡದೊಂದು ಬೆಳಕು । ಗುರು ಹಯವದನನ್ನ ಬೆಳಕು ತುಂಬಿತು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ।।

ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡುವಾಗ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಹಾಡು

ಆರತಿಯೆತ್ತಿದರೆ ಕೇಶವ ನಾರಾಯಣಗೆ ।।ಪ।। ಶಾಶ್ವತವೀವ ಮಾಧವ ವಾಸವವಂದ್ಯ ಗೋವಿಂದಗಾರತಿಯನೆತ್ತಿದರೆ ।।ಅ.ಪ।। ದ್ವಾಪರ ರಹಿತ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಅಪಾರ ಮಧುಸೂದನಗೆ ಪಾಪರಹಿತ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಗಾರತಿಯನೆತ್ತಿದರೆ ।। ಸಾಧುಸೇವಿತ ವಾಮನಗೆ ಶ್ರೀಧರ ಹೃಷೀಕೇಶನಿಗೆ ಆದಿಮೂರುತಿ ಪದ್ಮನಾಭಗಾರತಿಯನೆತ್ತಿದರೆ ।। ದಾಮೋದರ ವಾಲುಳ್ಳವಗೆ ಪ್ರೇಮದಿ ಸಂಕರ್ಷಣನಿಗೆ ಕಾಮಿತಾರ್ಥವನೀವ ವಾಸುದೇವಗಾರತಿಯನೆತ್ತಿದರೆ ।। ಅನಿರುದ್ಧ ಪುರುಷೋತ್ತಮಗೆ ವಿನಯದಿಂದಲಿ ಅಧೋಕ್ಷಜಗಾರತಿಯನೆತ್ತಿದರೆ ।। ನರಸಿಂಹರೂಪನಾದವಗೆ ವರದ ಮೂರುತಿ ಅಚ್ಯುತಗೆ ಅರಿಭಯಂಕರ ಜನಾರ್ದನಗಾರತಿಯನೆತ್ತಿದರೆ ।। ಉಪೇಂದ್ರನೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡವಗೆ ಅಪಾರಮಹಿಮ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಗೋಪಾಲಮೂರುತಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರತಿಯನೆತ್ತಿದರೆ ।। ಚತುರವಿಂಶತಿಮೂರುತಿಗಳ ಅತಿಶಯ ಧವಳವ ಪಾಡೆ ಸತುಪುರುಷರಿಷ್ಟಾರ್ಥವೀವನು ಸಿರಿ ಹಯವದನ ।।

ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥರು ರಚಿಸಿದ ಅಕ್ಷಯಪಾತ್ರೆ ಹಾಡು

ಎದ್ದರು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಪಾಂಡವರು । ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರು ಅಲ್ಲಿ ಇರಲಾರೆಂದು ಸಿದ್ಧರಾದರು ॥ ಏನು ಮಾಡಿದನು ಪಾಪಿ ಮೂಢ ಶಕುನಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಅಡಿ ಪಗಡೆ ಸೋಲಿಸಿ ಅವರನು ಅಡವಿಗಟ್ಟಿದ ದುಷ್ಟ ದುರ್ಯೋಧನನು ನಿಮಗೆ ಪಗಡೆಯಾಡಿ ಸೋಲಿಸಿದ ವಾರ್ತೆಯ ನೀವು ಕಳುಹಿಸುತಿರೆ ಹೀಗೆ ಧನವು ದ್ರವ್ಯವು ಇದ್ದ ಇವನಿಗೆ ದಯಾಧರ್ಮ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಬೇಡವೆ ಲೋಭ ಮೋಹ ಪಾಶದಿಂದ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡರು ವಿಪ್ರರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಧೌಮ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮಜ ಸೂರ್ಯೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಸೂರ್ಯಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಏನು ಬೇಕು ಬೇಡು ಎಂದು ವರವ ಕೊಟ್ಟನು ಲಕ್ಷಕೋಟಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನ ಆಲಸ್ಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೊಟ್ಟ ಸೂರ್ಯ ಅಕ್ಷಯಪಾತ್ರೆಯ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ತೊಳೆದು ಪತ್ನಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಅಚ್ಯುತನ ನಾಮ ನಮಗೆ ಹಾಸಿಗೆ ತಲೆದಿಂಬು ಅಕ್ಷಯಪಾತ್ರೆಯ ಕೊಟ್ಟು ತೆರಳಿದ ಸೂರ್ಯ ಇಷ್ಟವಾದ ವನದೊಳಗೆ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯದಿಂದಿದ್ದರು ಪಂಚಪಾಂಡವರು ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಉದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಪದವ ಹೇಳಿ ಕೇಳಿದರೆ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಕೊಟ್ಟು ಪುತ್ರಸಂತಾನ ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸುವ ನಮ್ಮ ಹಯವದನ ॥

ಅನ್ನದಾನ ಮಹಿಮಾ ಸುಳಾದಿ

ಧ್ರುವತಾಳ

ಉತ್ತಮರಿಗೆ ಒಂದು ತುತ್ತನ್ನ ದಾನದಿಂದ । ಇತ್ತವನ ಹತ್ತು ಹೆತ್ತು ಬಂದು । ಸಪುತ್ರ ಗೋತ್ರಾಕಿಲ ಹತ್ತಿ ಹೊಂದಿದವರು । ಸುತ್ತಣ ಪರಿವಾರ ಎತ್ತಲೆತ್ತ ಉಳ್ಳವರು । ಅತ್ಯಂತವಾದ ಪಾಪಮೊತ್ತದಾಸಕ್ತರಾಗಿ । ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲಿ ಆಪತ್ತು ಬಡುತಲಿರೆದೆ । ಹೆತ್ತ ಜನನಿಯಂತೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡೊಯ್ದು, ಪುನರಾ । ವರ್ತಿ ಇಲ್ಲದ, ಲೋಕದತ್ತ ಸೇರಿಸುವುದು । ಎತ್ತಲೂ ಸರಿಗಾಣದೆ ಕ್ಷುದಾತುರರಾಗಿ ಬಂದ । ಸ್ವೋತ್ತಮರಿಗಿತ್ತ ಫಲ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಎಣಿಸೆ । ನಿತ್ಯ ಕರುಣವ ಪಡೆದು ಸತ್ಪಥ ನಡೆಯುವರು ॥೧॥

ಮಟ್ಟತಾಳ

ಹರಿಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂಬೋ ಜ್ಞಾನ । ಮರುತದೇವನ ಮತವೆಂಬೋ ಮತದಿ । ಹರಿಗುರು ಭಕುತಿ ಎಂಬೋ ಭಕುತಿ ನಿರಂತರದಲ್ಲಿ । ವಿರಕುತರಾಗಿ ಚರಿಸುವ ಜ್ಞಾನಿಗಳ

ಸಂಗದಲ್ಲಿ । ಹರಿ ಕಥಾ ಶ್ರವಣ ನಿರುಮಲ ಮನದಿ ಎರೆಗುತಲಿಪ್ಪಾ । ಚರಣೆಯ ಮಾನವನು ಧರೆಯೊಳಗವೆ ಪರಮೋತ್ತಮನೋ । ಅರಿದೀಪರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲ ಹರಿಯೆ । ಶರಣಾಗಲಿಬೇಕು ತಾರತಮ್ಯವ ತಿಳಿದು ॥೨॥

ತ್ರಿವಿಡತಾಳ

ಬಂದ ಅತಿಥಿಯನು ತನ್ನಯ ಬಾಗಿಲ । ಮುಂದೆ ಕಾಣುತ್ತಲಿವೆ ಎಂದು ಎದಿರುಗೊಂಡು । ವಂದಿಸಿ ಕರ ಮುಗಿದು ದ್ವಂದ್ವ ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿ । ತಂದೆ ಆವಲ್ಲಿಂದ ದಯಮಾಡಿ ಬಂದಿರಿ ಎಂದು । ಒಂದೊಂದು ಮಾತನು ಆನಂದದಿಂದಲಿ ಪೇಳಿ । ರೆಂದು ಪೀಠವನಿತ್ತು ಚಂದದಿಂದಲಿ ನಲಿದು । ಮಂದಿರದೊಳಗೆ ವಸುಂಧರ ವಿಬುಧನ್ನ । ಮಂದಹಾಸದಲಿ ನಯದಿಂದ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಜಲ । ದಿಂದ ಚರಣ ತೊಳಿದಾನಂದ ಭರಿತನಾಗಿ । ಸಂದೇಹ ಬಿಟ್ಟು ಸೊಬಗಿನಿಂದ ಶಿರದ ಮೇಲೆ । ಬಿಂದು ಮಾತುರ ಜಲ, ಬಂಧು ಬಳಗ ಕೂಡಿ । ಕುಂದರೆ ಧರಿಸಿ ತಾ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿ । ಒಂದೊಂದು ಪರಿಯಲ್ಲಿ ಪೊಂದಿ ಸುಖದಲ್ಲಿರು । ಮಂದರಧರ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲ ಹರಿಯೆ । ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಬಿಡದೆ ವಂದಿಸು ಮನದಲ್ಲಿ ॥೩॥

ಅಟ್ಟತಾಳ

ಜೀವೇಶರೊಂದೊಂದು ಪೇಳುವ ಪಾಪಿಗೆ । ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವೋತ್ತಮನು, ಕರೆದು ತುತ್ತನ್ನವ । ಪಾವನನಾಗುವೆನೆಂದು ಇತ್ತರೆ, ಅದು । ಪಾವಕನೊಳು ಹಾಕಿದಂತೆ ಬಯಲಾಗಿ । ಯಾವತ್ತೂ ಪುಣ್ಯವು ನಾಶವಾಗುವುದು । ಆವಾವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯುಳ್ಳನಿತು ಕಾಣೆ । ದೇವೇಶ ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲ ಜಗದೊಡೆಯನಾ ಈವನೇತ್ರನ ಪದ ತಾವರೆ ಭಜಿಪಂಗೆ । ಕೋವಿದನಾಗಿ ಇತ್ತವಗೆ ಸರಿಗಾಣೆ ॥೪॥

ಆದಿತಾಳ

ಅನ್ನ ಇತ್ತರೆ ಅದು ಭವನವಾಗಿ ತೋರುವುದು । ಅನ್ನವೀಯದಿರೆ ಅದು ಕಾನನಕೆ ಸರಿ ಎನ್ನಿ । ಅನ್ನದಿಂದಲಿ, ಬಂದ ಘನದುರಿತಹರ ಕಾಣೋ । ಅನ್ನದಿಂದಲಿ, ಸರ್ವಪುಣ್ಯ ಫಲಿಸುವುದು । ಅನ್ನ ಇತ್ತವನೆ ಕೀರ್ತಿ ಉನ್ನತವಾಗಿ ತ್ರಿಭು । ವನದೊಳಗೆ ತುಂಬಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೊಳೆವನಯ್ಯ । ಅನ್ನದಾನಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನು ಮಿಗಿಲು ದಾನಗಳಿಲ್ಲ । ಹೊನ್ನು ಹಣ ಕೊಡಲು ಅಗಣ್ಯ ಅನ್ನದಾನಕ್ಕೆ । ಅನಂತಕಾಲ ಮುಖವನ್ನೆ ಮಾಡಲು ವಿಪ್ರ । ಗುಣಿಸುದುದಕ್ಕೆ

ಸರಿಯೆನ್ನ ಬಹುದೇ ತಿಳಿದು । ಅನಂತ ಮೂರುತಿ ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲರೇಯ । ಅನ್ನವನೀವನೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಸಲಹುವ ॥೫॥

ಜತೆ

ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತನ ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಲು । ಸತತ ಪೊಳೆವ ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲ ಮನಸಿನೊಳು ॥೬॥

★ ★ ★ ★ ★

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪಾರಿಜಾತದ ಹಾಡು

ಶ್ಲೋಕ : ದ್ವಾರಾವತಿಯಲಿ ದನುಜದಲ್ಲಣ ಮುಕುಂದ ಸಾರೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಸಹಿತ ಆನಂದದಿಂದ ವಾರಿಜಾಂಬಕ ವಾಲಗದೊಳು ಚಂದ ನಾರಂದಮುನಿ ತಾ ಪಾರಿಜಾತವ ತಂದ ॥೧॥ ಪದ : ಬಲ್ಲಿದ ಮುನಿಯ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ ಸತ್ಕರಿಸಿದ ಪುಷ್ಪಯಾರಿಗೆ ಎಂದ ವಲ್ಲಭೆರುಕ್ಮಿಣಿಗಲ್ಲದೆ ಬ್ಯಾರೆ ಸಲ್ಲದು ಎಲ್ಲನೀನು ಬಲ್ಲದೆ ಇಂತೆಂದ ಈ ಸುದ್ದಿಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ತಂದು ಹೇಳಿದರಂದು ಕೇಳಿದಳಾಕೆ ನಿಂದು ತಲ್ಲಣಿಸುತ ಎದೆ ಧಿಗಿಲೆಂದು ಭುಗಿಭುಗಿಲೆಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಅತಿನೊಂದು ॥೧॥ ಶ್ಲೋಕ : ಇಂದ್ರಲೋಕದ ಚಂದದ ಕುಸುಮವನ್ನು ಮಂದಗಮನೆಯ ಮುಡಿಗೆ ತಾ ಮುಡಿಸಿದನು ಎಂದು ಎನ್ನೊಳು ಎರವು ಇಲ್ಲವು ಕಾಣೆ ಇಂದು ಮಾಡಿದ ಕುಹಕವ ಕೃಷ್ಣ ತಾನು ॥೨॥ ಪದ : ಹರಿಯು ಮಾದಿದ ಮಾಟವನು ಕಂಡೆನು ನಾನು ಇನ್ನಾರಿಗೆ ಪೇಳುವೆನು ಪರಿಮಳದ ಪಾರಿಜಾತದ ಹೂವ ತಂದನು ಭಾಮೆ ರುಕ್ಮಿಣಿ ತನ್ನ ಜೀವ ಸರಿ ಬಂದ ಮಡದಿಗೆ ಮುಡಿಸಿದ ಶೃಂಗರಿಸಿದ ಬಹುಪ್ರೀತಿ ಬಡಿಸಿದ ಬರಿಯ ಮಾತಿನ ಬನ್ನಣೆಯಿಲ್ಲ ಸ್ನೇಹ ತನಗಲ್ಲಿ ಠಕ್ಕುಠವಳಿಗಳಿಲ್ಲ ॥೨॥ ಶ್ಲೋಕ : ಮೆಚ್ಚಿ ಬಂದೆನೆ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಮರುಳಾದೆನೆ ಹಚ್ಚಿರೆ ಮಾತ ಹರಿಯು ತಾ ಕೇಳಿದೆನೆ ನೆಚ್ಚಿ ಇದ್ದೆನೆ ಎನ್ನೊಳು ವಂಚಿಸಿದನೆ ರಚ್ಚೆಗಿಕ್ಕಿದ ರಂಪು ಮಾದಿದ ಕಾಣೆ ॥೩॥ ಪದ : ಮಾರನಟ್ಟುಳಿ ತಾಳಲಾರೆನೆ ಮುಖದೋರನೆ ಇನ್ನೇನು ತೆರನೆ ತೋರಿಸೆ ಕೃಷ್ಣನ್ನ ಅಮ್ಮಯ್ಯ ಕೇಳು ದಮ್ಮಯ್ಯ ಕಂತು ಕಮಲಜನಯ್ಯ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಯದು ಮತ್ತೆ ಅಳಿವುದು ಏನೆಂದು ತಿಳಿಯದು ಸಾರಿದ ಸರಿಬಂದ ಸತಿಯ ಬಹುರತಿಯ ಬಹು ಪ್ರೀತಿ ಇದ್ದವ(ಳ) ॥೩॥ ಶ್ಲೋಕ : ಮಳೆ ಇಲ್ಲದ ಮೇಘವಿದ್ಯಾತಕಮ್ಮ ಬೆಳೆ ಇಲ್ಲದ ಭೂಮಿ ಮತ್ಯಾತಕಮ್ಮ ಗಿಳಿ ಇಲ್ಲದ ಗೂಡು

ತಾನ್ಯಾತಕಮ್ಮ ತಾಳಲಾರೆನೊ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಲ್ಲದೆ ಎಮ್ಮ ||೪|| ಪದ : ಯಾಕೆನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮ ಪುಟ್ಟಿಸಿದನೊ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೊ ಮಾತೆನ್ನ್ಯಾಕ ಪಡೆದಳೊ ಸಾಕಿನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಜನ್ಮದ ಬಾಳು ಯಾತಕೆ ಹೇಳು ತಾಕಲೆನ್ನಯ ಗೋಳು ಕುಹಕ ಪೇಳ್ದು ನಾರದ ಸಿದ್ಧ ಎಂಬುದು ಬದ್ಧ ಮೂರುಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಂಗೆ ಎನಗೆ ಭೇದವ ಮಾಡಿ ಹೋದನು ಓಡಿ ತನಗ್ಯಾಕಿದು ಬ್ಯಾಡಿ ||೪|| ಶ್ಲೋಕ : ಬಿಸಜಾಕ್ಷನ ಬಹಳ ನಂಬಿದ್ದೆ ನಾನು ವಶವಾದನೆ ಒಲಿದು ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ತಾನು ಶಶಿಮುಖಿಯಳೆ ಸವತಿ ಅಟ್ಟುಳಿ ಇದೇನು ಆಸೆಬಟ್ಟೆನೆ ಬಹಳ ವಸುದೇವ ಸುತಗೆ ||೫|| ಪದ : ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದಲಿ ಘುಡಘುಡಿಸುತ ಆರ್ಭಟಿಸುತ ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಕೋಪಿಸುತ ತೊಟ್ಟತೊಡಿಗೆ ಈಡಾಡುತ ಬಿಸಾಡುವ ನನಗ್ಯಾಕಿದು ಎಂದು ಪಟ್ಟಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಒರುಗುತ ತಾ ಎರಗುತ ಮನದೊಳು ಮರುಗುತ ಇಷ್ಟು ಮಾಡುವುದಿದು ನೀತವೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತವೆ ಸುರಪಾರಿಜಾತವೆ ||೫|| ಶ್ಲೋಕ : ದೇವಲೋಕದ ಹೂವ ತನಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಭಾವೆ ಎನ್ನೊಳು ಮುನಿಯದೆ ಬಿಡುವಳಲ್ಲ ಅವ ಪರಿಯಲಿ ತಿಳಿದು ಹೇಳುವೆನು ಸೊಲ್ಲ ಜೀವದೊಲ್ಲಭೆಯೊಡನೆ ಪಂಥವು ಸಲ್ಲ ||೬|| ಪದ : ಮಂದಗಮನೆ ಮುನಿದಿಹಳು ಎನ್ನ ಪ್ರಿಯಳೊ । ಎನ್ನೊಡನೆ ನುಡಿಯಳೊ । ಇಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅಪ್ರಬುದ್ಧನಾದರೆ ಕುಂದು ಎನ್ನ ವ್ಯಾಲಿಡುವಳೊ ಸ್ನೇಹಬಿಡುವಳೊ ಕೋಪವನು ತಾಳುವಳೊ ಇಂ-ತೆಂದು ನುಡಿದ ಮುಕುಂದ ನಿತ್ಯಾನಂದನು ಬಾಗಿಲೊಳು ನಿಂದನು ||೬|| ಶ್ಲೋಕ : ಚಿತ್ತದೊಲ್ಲಭೆ ಚದುರೆ ಮೋಹನಾಕಾರೆ ಮುತ್ತುರತ್ನವ ಮನೆಯೊಳಗೆಲ್ಲ ಬೀರಿ ಎತ್ತ ಹೋದಳೊ ಎನ್ನ ಪ್ರಾಣದ ನಾರಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಸುಳುಹು ಕಾಣೆನು ತೋರಿ ||೭|| ಪದ : ಕನ್ನಡಿ ಕದಪಿನ ಜಾಣೆಯ ಸುಪ್ರವೀಣೆಯ ಕೋಕಿಲವಾಣಿಯ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಹೋದಳು ತೋರಿಸೆ ಹತ್ರ ಸೇರಿಸೆ ಬಂದೆನು ಹಾರೈಸಿ ನಿಂತವರು ಕಣ್ಣು ಸನ್ನೆಯ ಮಾಡಿ ತೋರ್ವದು ನೋಡಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಾತಾಡಿ ||೭|| ಶ್ಲೋಕ : ಹಾಸಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಸತಿಯ ಕಂಡು ಬೀಸಣಿಕೆಯಲಿ ಬೀಸಿದ ಕೃಷ್ಣ ತಾನು ಸೂಸು ಪರಿಮಳ ಪಾರಿಜಾತದ ಹೂವ ಹಾ-ರೈಸಿ ಕಂಗಳು ತೀರ ನೋಡಿದಳು ಕಾಂತೆ ||೮|| ಪದ : ಕಂಡಳು ಕಾರುಣ್ಯಮೂರ್ತಿಯ ಸತ್ಕೀರ್ತಿಯ ಫಲ್ಗುಣನ ಸಾರಥಿಯ ಇಲ್ಲಿಗ್ಯಾತಕೆ ಬಂದೆ ಹೋಗೆಂದು ಅತ್ತಸಾಗೆಂದು ಇದು ಏನು ಸೋಗೆಂದು ಹಿಂಡು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಶಿರೋರನ್ನಳೆ ಮೋಹನ್ನಳೆ ಮುನಿಸ್ಯಾತಕೆನ್ನೊಡನೆ ಕಂಡ ಕನಸು ಎಂದು ಭಾವಿಸೆ ಎನ್ನಜೀವಿಸೆ ಅಪರಾಧವ ಕ್ಷಮಿಸೆ ||೮|| ಶ್ಲೋಕ : ಅಕ್ಕರಿಂದಲೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ಇತ್ತ ಹೂವ ಮಿಕ್ಕ ಸತಿಯರಿಗ್ಯಾತಕೆಂಬ ಭಾವ ಕಕ್ಕುಲಾತಿಯ ಕಂಡೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಜೀವ ಸೊಕ್ಕಬ್ಯಾಡವೊ

ಸಾಕು ಹೋಗೆಲೊ ಗೋವ ॥೯॥ ಪದ : ಮಲಯಜಗಂಧಿ ಮರನ ತಂದು ನಿಲಿಸುವೆನೆಂದು ಮನ್ನಿಸೆ ಕೃಪಾಸಿಂಧು ಬಲರಾಮ ನಂದಗೋಪಸಾಣೆ ತಪ್ಪೆನು ಕಾಣೆ ಕೋಕಿಲಸ್ವರಗಾನೆ ಛಲವ್ಯಾತಕೆಂದು ತಕ್ಕೈಸಿದ ಸಂತೈಸಿದ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆಯ ರಂಗನು ಕೃಪಾಂಗನು ದೇವೋತ್ತುಂಗ ವಿಕ್ರಮನು ॥೯॥

★ ★ ★ ★ ★

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಚರಿತ್ರೆಯ ಹಾಡು

ಬಗೆಬಗೆ ಆಟಗಳೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ಜಗದ ಮೋಹಕನೆ ॥ಪ॥ ಖಗವರ ಗಮನನೆ ಅಗಣಿತ ಮಹಿಮನೆ । ಜಗದೊಳು ನೀ ಬಹು ಮಿಗಿಲಾಗಿ । ಪರಿ ॥ಅ.ಪ॥ ಒಬ್ಬಳ ಬಸಿರಿಂದಲಿ ಬಂದು-ಮ । ತ್ತೊಬ್ಬಳ ಕೈಯಿಂದಲಿ ಬೆಳೆದು ॥ ಕೊಬ್ಬಿದ ಭೂಭಾರವನಿಳುಹಲು ಇಂಥ । ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾಟಗಳೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೧॥ ಮಗುವಾಗಿ ಪೂತಣಿ ಮೊಲೆಯ-ಉಂಡು । ನಗುತಲವಳ ಅಸುವನೆ ಕೊಂಡು । ಅಗಹರ ನೀ ಗೋಪಿಯೊಳು ಜನಿಸಿ ಇಂಥ । ಸೊಗಸಿನ ಆಟಗಳೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೨॥ ಲೋಕರಂತೆ ನೀ ಮಣ್ಣನು ತಿನಲು । ತಾ ಕೋಪಿಸಿ ಜನನಿಯು ಬೇಗ ॥ ಓಕರಿಸೆನ್ನಲು ಬಾಯೊಳು ಸಕಲ । ಲೋಕವ ತೋರಿದುದೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೩॥ ಮಡುವ ಧುಮುಕಿ ಕಾಳಿಂಗನ ಪಿಡಿದು । ಪಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಣಿದಾಡುತಿರೆ ॥ ಮಡದಿಯರು ನಿನ್ನ ಬಿಡದೆ ಬೇಡಲು । ಕಡುದಯೆದೋರಿದುದೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೪॥ ಒಂದುಪಾದಭೂಮಿಯಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಮ-। ತ್ತೊಂದುಪಾದಗಗನಕ್ಕಿಡಲು ॥ ಅಂದದಿ ಬಲಿಯ ಶಿರದಿ ಮೂರನೆಯದಿಟ್ಟು । ಬಂಧಿಸಿದಾಟಗಳೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೫॥ ಭರದಿ ಭಸ್ಮಾಸುರ ವರವನು ಪಡೆದು । ಹರನು ಶಿರದಿ ಕರವಿಡ ಬರಲು ॥ ತರುಣಿರೂಪವ ತಾಳಿ ಉದಿಹಸ್ತದವನ । ಮರುಳುಗೊಳಿಸಿದುದನೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೬॥ ಜಗಕೆ ಮೂಲನೆಂದು ನಾಗರಾಜ ಕರೆಯೆ । ಖಗವಾಹನನಾಗದೆ ನೀ ಬಂದು ॥ ನಗುತ ನಗುತ ಆ ವಿಗಡನಕ್ರನ ಕೊಂದ । ಹಗರಣದಾಟಗಳೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೭॥ ವೇದಗಳರಸಿಯು ಕಾಣದ ಬ್ರಹ್ಮ ನೀ- । ನಾದರದಲಿ ವಿದುರನ ಗೃಹದಿ ॥ ಮೋದದಿ ಒಕ್ಕುಡಿತೆಯ ಪಾಲನೆ ಕೊಂಡು । ಹಾದಿಯೊಳ್ ಹರಸಿದುದೆಲ್ಲ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೮॥ ಡಂಬಕಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಪ್ರಹ್ಲಾದನ । ಹಂಬಲವಿಲ್ಲದೆ ಶಿಕ್ಷಿಸಲು ॥ ಸ್ತಂಭದಿ ಭಕ್ತಗೆ ರೂಪವ ತೋರಿ । ಸಂಭ್ರಮವಿತ್ತುದನೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೯॥ ಚಕ್ರಧರನೆ ಜರಾತನಯನೊಂದಿಗೆ ಕಾದಿ ।

ಸಿಕ್ಕಿ ಓಡಿದವನಿವನೆಂದೆನಿಸಿ ॥ ಭಕ್ತಭೀಮನ ಕೈಯಲಿ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ । ಠಕ್ಕಿ ನಾಟಗಳನೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೧೦॥ ಆ ಶಿರವಾತನ ತಂದೆಯ ಕರದೊಳು । ಸೂಸುತ ರಕ್ತವ ಬೀಳುತಿರೆ । ಸೋಸಿ ನೋಡದೆ ರುಂಡ ಬಿಸುಡಲವನ ಶಿರ । ಸಾಸಿರ ಮಾಡಿದುದೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೧೧॥ ಪ್ರಾಣ ಸೆಳೆವನೀ ದಿನವೆಂದರ್ಜುನ । ಧೇನಿಸದಲೆ ಸೈಂಧವಗೆನಲು ॥ ಕಾಣದಂತೆ ಸೂರ್ಯಗೆ ಚಕ್ರವನಿಟ್ಟು । ಬಾಣ ಹೊಡಿಸಿದುದನೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೧೨॥ ಸರ್ಪನ ಬಾಣವು ಉರಿಯುತ ಬರಲು ಕಂ-। ದರ್ಪನ ಪಿತ ನೀ ಕರುಣದಲಿ ॥ ತಪ್ಪಿಸಿ ಪಾರ್ಥನ ರಥ ನೆಲಕೊತ್ತಿ । ತೋರ್ಪಡಿಸಿದಾಟವೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೧೩॥ ದುರುಳದುಃಶಾಸನ ದ್ರೌಪದಿ ಸೀರೆಯ । ಕರದಿಂದ ಸಭೆಯೊಳು ಸೆಳೆಯುತಿರೆ । ಹರಿಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ನೀ ಪೊರೆಯೆನಲಾಕ್ಷಣ । ಅರಿವೆ ರೂಪದೆ ಬಂದುದೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೧೪॥ ಕುರುಪತಿ ಸಭೆಯೊಳು ಗುರುವಿನಿಂದಿರುತ । ಸಿರಿಕೃಷ್ಣನು ಬರೆ ವಂದಿಸದೆ ॥ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಕುಳಿತಿರೆ ಚರಣದಿ ಧರೆಮೆಟ್ಟಿ । ಕುರುಪನನುರುಳಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೧೫॥ ದುರಿಯೋಧನ ಪಾಂಡವರ ಶಿಕ್ಷಿಸಲು । ಮೊರೆಯಿಡಲವನ ಮರುಳುಗೊಳಿಸಿ ॥ ಧುರದೊಳುಪಾರ್ಥಗೆ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ನೀ । ಕುರುಕುಲವಳಿದುದನೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೧೬॥ ಪತಿಶಾಪದಿ ಶಿಲೆಯಾದ ಅಹಲ್ಯೆಯ । ಹಿತದಿಂದವಳನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ॥ ಪತಿಯೊಡಗೂಡಿಸಿ ಪತಿವ್ರತೆಯೆನಿಸಿದ ಆ-। ಮಿತಮಹಿಮೆಯ ಕೃತಿಯೆಲ್ಲಿಕಲಿತೆಯೊ ॥೧೭॥ ಅಂಬರೀಷ ದ್ವಾದಶಿ ವ್ರತ ಸಾಧಿಸೆ । ಡೊಂಬೆತನದಿದೂರ್ವಾಸಬರೆ ॥ ಇಂದುಧರಾಂಶನು ರಾಜನ ಪೀಡಿಸ-। ಲಂದು ಚಕ್ರದಿ ಕಾಯ್ದುದೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೧೮॥ ಕುಲಛಲಗಳನಳಿದ ಅಜಮಿಳ ಸರಸದಿ । ಹೊಲತಿಯ ಕೂಡಿರೆ ಮರಣ ಬರೆ ॥ ಬಲು ಮೋಹದ ಸುತ ನಾರಗನೊದರಲು । ಒಲಿದು ಗತಿಯನಿತ್ತುದೆಲ್ಲಿಕಲಿತೆಯೊ ॥೧೯॥ ಬಡತನ ಪಾರ್ವನ ಬಿಡದೆ ಬಾಧಿಸಲು । ಮಡದಿಯ ನುಡಿಕೇಳಿ ಆಕ್ಷಣದಿ ॥ ಒಡೆಯ ನೀನವನೊಪ್ಪಿಡಿಯವಲನು ಕೊಂಡು । ಕಡುಭಾಗ್ಯನಿತ್ತುದನೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೨೦॥ ಎಂದೆಂದು ನಿನ್ನ ಗುಣವೃಂದಗಳೆಣಿಸಲು । ಇಂದಿರೆಬೊಮ್ಮನಿಗಸದಳವು ॥ ಮಂದರಧರಸಿರೆಪುರಂದರವಿಠಲನೆ । ಚೆಂದ-ಚೆಂದದಾಟಗಳೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೊ ॥೨೧॥

★ ★ ★ ★ ★

ಸೃಷ್ಟಿ ಚಿಂತನೆ

ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಸೃಷ್ಟಿ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಹಾಗೂ ಯುಗಾದಿಯ ದಿವಸ ಸೃಷ್ಟಿ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯನಾಮಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪವಡಿಸಿದ್ದನು. ಏಳುಕೋಟಿ ಯೋಜನದ ಶಿಶುವಾದ ಇವನು ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜಗತ್ತನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಮಾರೂಪಳಾದ ಜಲಧಿಯಲ್ಲಿ ಐವತ್ತು ಕೋಟಿ ಯೋಜನಾದ ವಟಪತ್ರಳಾದ ಪತ್ನಿಯ ಮೇಲೆ ಪವಡಿಸಿದ್ದನು. ಶ್ರೀ-ಭೂ ರೂಪಗಳಿಂದ ಆಲಂಗಿತನಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದನು. ಎಂಬತ್ತೇಳೂವರೆ ವರ್ಷ ಹೀಗೆ ಕಳೆಯಿತು. ವೇದಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯರು ತಮ್ಮ ಪತಿಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒತ್ತುತ್ತಾ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ ಎಬ್ಬಿಸಿದರು.

ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧ, ನಾರಾಯಣ, ಅನ್ನಮಯ, ಪ್ರಾಣಮಯ, ಮನೋಮಯ, ವಿಜ್ಞಾನಮಯ, ಆನಂದಮಯ, ಮತ್ಸ್ಯಾದಿ ದಶರೂಪಗಳು, ಯಜ್ಞ, ವಿಭು, ಹರಿ, ಸತ್ಯಸೇನಾ, ವಿಶ್ವಜಿತ್, ವಾಮನ, ಸಾರ್ವಭೌಮ, ಯೋಗೇಶ್ವರ, ಬೃಹದ್ಭಾನು, ಕೇಶವಾದಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ರೂಪಗಳು, ಅಜಾದಿ ಐವತ್ತೊಂದು ರೂಪಗಳು, ನಾರಾಯಣಾದಿ ಶತರೂಪಗಳು, ವಿಶ್ವಾದಿ ಸಹಸ್ರರೂಪಗಳು, ಪರಾದಿ ಬಹುರೂಪಗಳು- ಹೀಗೆ ದೀಪದಿಂದ ದೀಪಾಂತರವು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ತನ್ನ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದನು.

ಅನಂತರ ಭಗವಂತನ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತನ್ನ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಅನುರೂಪವಾಗಿ ರಮೆಯ ರೂಪಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ದೀಪದಿಂದ ದೀಪಾಂತರವು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದನು- ಪ್ರಬೋಧಾ, ಮಾಯಾ, ಜಯಾ, ಕೃತೀ, ಶಾಂತಾ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ವೇದಾ, ವೇದವತೀ, ಧಾತ್ರಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಸುಖಾಲಯ, ಭಾರ್ಗವೀ, ಸೀತಾ, ರುಗ್ಮಿಣಿ, ಸುಪ್ರಭಾ, ಪ್ರಭಾ, ಶ್ರೀ ಮೊದಲಾದ ಕೇಶವಾದಿ ರೂಪಗಳ ಭಾರ್ಯಾ ರೂಪಗಳು, ಶ್ರೀ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಕಮಲಾ, ಪದ್ಮಾ, ಪದ್ಮಿನೀ, ಕಮಲಾಲಯಾ, ರಮಾ, ವೃಷಾಕಪೀ, ಧನ್ಯಾ, ಬುದ್ಧೀ, ಯಜ್ಞಾ, ಇಂದಿರಾ, ಹಿರಣ್ಯಾ, ಹರಣೀ, ಸತ್ಯಾ, ನಿತ್ಯಾ, ಆನಂದಾ, ಪ್ರಜ್ಞಾ, ಸಖಾ, ಸುಗಂಧಾ, ಸುಂದರೀ, ವಿದ್ಯಾ, ಸುಪರ್ಣಾ, ಸುಲಕ್ಷಣಾ - ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ರಮೆಯ ರೂಪಗಳು ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತವಾದವು.

ವಾಸುದೇವನು ಮೊದಲು ತನ್ನ ದೇಹದೊಳಗಿರುವ ಲಿಂಗದೇಹ ಭಂಗವಾದವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದನು. ಸಂಕರ್ಷಣನು ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾದ ತಮಸ್ಸನ್ನು ಪಾನ ಮಾಡಿದನು. ವಾಸುದೇವನಿಂದ ಚತುರ್ಮುಖ ದೇವರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಸಂಕರ್ಷಣನಿಂದ ವಾಯುದೇವರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜಗತ್ತನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅನಿರುದ್ಧನಿಗೆ ನೀಡಿದನು. ಇವನು ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಜಡಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದನು. ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ, ತಾಮಸ ಎಂಬ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ತಾಳಿತು. ಇವುಗಳಿಂದ ಮಹತ್ತತ್ವವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದನು. ಮಹತ್ತತ್ವದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಅಹಂಕಾರ ತತ್ತ್ವವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅಹಂಕಾರ ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ತಮೋಭಾಗದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಹುಟ್ಟಿತು. ಮನಸ್ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ತಮೋಭಾಗದಿಂದ ಬುದ್ಧಿತತ್ತ್ವವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಈ ಬುದ್ಧಿತತ್ತ್ವವು ಮೂರು ಭಾಗವಾಯಿತು. ಸತ್ವಭಾಗದಿಂದ ವೈಖಾರಿಕ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳ ದೇಹವು ಹುಟ್ಟಿದವು. ರಜೋಭಾಗದಿಂದ ಹತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ತಮೋಭಾಗದಿಂದ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಆಕಾಶದಿಂದ ಶಬ್ದಗುಣವು ಹುಟ್ಟಿತು. ವಾಯುವಿನಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಗುಣವು ಹುಟ್ಟಿತು. ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ರೂಪಗುಣವು ಹುಟ್ಟಿತು. ನೀರಿನಿಂದ ರಸೋಗುಣವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಪೃಥಿವಿಯಿಂದ ಗಂಧಗುಣವು ಹುಟ್ಟಿತು.

ಬ್ರಹ್ಮಪದಯೋಗ್ಯರಾದ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಗೆ ಯೋಗ್ಯರಾದ ವಾಯುದೇವರು ಅನಂತರ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇದೇ ಪದವಿಗೆ ಯೋಗ್ಯರಾದ ಉಳಿದ ತೊಂಬತ್ತೆಂಟು ಮಂದಿ ಋಜುದೇವತೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅನಂತರ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀದೇವಿಯರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಜೀವನಿಯಾಮಕನಾದ ಶೇಷದೇವರು, ಕಾಲನಿಯಾಮಕರಾದ ಗರುಡದೇವರು, ಮನೋನಿಯಾಮಕರಾದ ರುದ್ರದೇವರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅನಂತರ ಷಣ್ಮಹಿಷಿಯರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಸೌಪರ್ಣೀ, ವಾರುಣೀ, ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯರನ್ನು, ಇಂದ್ರ-ಕಾಮರನ್ನು, ಅಹಂಕಾರಿಕ ಪ್ರಾಣದೇವರನ್ನು, ಅನಿರುದ್ಧ-ರತಿ-ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನು-ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿ, ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು, ಶಚೀದೇವಿಯರು ಜನಿಸಿದರು. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸ್ವೋತ್ತಮ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ವಾಧಮ ದೇವತೆಗಳು ಜನಿಸಿದರು. ಇದುವೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಚಿಂತನೆ.

ಲಯ ಚಿಂತನೆ

ನಿತ್ಯವೂ ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಹಾಗೂ ಫಾಲ್ಗುಣ ಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿವಸ ಇದನ್ನು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶರೀರವು ಅನ್ನದಲ್ಲಿ, ಅನ್ನವು ಧಾನ್ಯದಲ್ಲಿ, ಧಾನ್ಯವು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಭೂಮಿಯು ಅಪ್‌ನಲ್ಲಿ, ಅಪ್ ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ತೇಜಸ್ಸು ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ, ವಾಯುವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ, ಬುದ್ಧಿತತ್ತ್ವವು ಅಹಂಕಾರತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ, ಅಹಂಕಾರತತ್ತ್ವವು ಮಹತ್ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ, ಮಹತ್ತತ್ತ್ವವು ಗುಣತ್ರಯದಲ್ಲಿ, ಗುಣತ್ರಯವು ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ, ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯು ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿತು.

ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಧಮದೇವತೆಗಳು ಸ್ವೋತ್ತಮರಲ್ಲಿ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಪುರುಷ ದೇವತೆಗಳು ಪುರುಷ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ತ್ರೀಯ ದೇವತೆಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಯಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಲಯ ಚಿಂತನೆಯು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

★ ★ ★ ★ ★

ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯ ಚಿಂತನೆಗಾಗಿ ದೇವತಾ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ

ತಾರತಮ್ಯ

೧. ಪರಮಪುರುಷ ನಾರಾಯಣ :

ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ, ನರಸಿಂಹ, ವಾಮನ, ಪರಶುರಾಮ, ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ ಬುದ್ಧ ಕಲ್ಕಿ ದತ್ತ, ಹಯಗ್ರೀವ, ಐತರೇಯ, ವೇದವ್ಯಾಸ, ಕಪಿಲ, ವೈಕುಂಠ, ವೃಷಭ, ಯಜ್ಞ, ಧನ್ವಂತರಿ, ಮೋಹಿನೀ, ತಾಪಸಮನು, ನಾರಾಯಣ, ಹರಿ, ಕೃಷ್ಣ ಉಪೇಂದ್ರ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅವತಾರಗಳು ನಾರಾಯಣನ ಸಾಕ್ಷಾದವತಾರಗಳು ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

೨. ಸರ್ವೋತ್ತಮಳಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಎನಿಸಿದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯು:

ಶ್ರೀ, ಭೂ, ದುರ್ಗಾ, ಅಂಭ್ರಣೀ, ಹ್ರೀ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ, ದಕ್ಷಿಣಾ, ಸೀತಾ, ಜಯಂತೀ, ಸತ್ಯಾ, ರುಗ್ಮಿಣೀ, ಎಂಬ ಅವತಾರಗಳು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಂದೇ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೩. ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮಾ, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನು:

ಪ್ರಾಣ, ಸೂತ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮಾ, ಚಿತ್ತ, ವಾಯು, ಬಲ, ಧೃತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಯೋಗ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಜ್ಞಾ, ಸ್ಮೃತಿ, ಸುಖ, ಮೇಧಾ, ಮುಕ್ತಿ, ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿ, ಆದಿಗೋಪ, ಮಹಾಪ್ರಭು, ಋಜು, ಸುಮಾನ, ವಿಜ್ಞಾತಾ, ಮಹಾಧ್ಯಾತಾ, ಮಹಾಗುರು, ಹನೂಮಾನ್, ಭೀಮ, ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಮುಂತಾದ ರೂಪಗಳು ಮೂಲರೂಪದಂತೆಯೇ ಇವೇ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಹಿಂದೆ ಹೀಗೆಯೇ ಅವತರಿಸಿದ್ದ.

೪. ಚತುರ್ಮುಖನ ಪತ್ನೀ ಸರಸ್ವತೀ, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಪತ್ನೀ ಭಾರತೀ:

ಸರಸ್ವತೀ, ಗಾಯತ್ರೀ, ಶ್ರದ್ಧಾ, ಆದ್ಯಾ, ಪ್ರೀತಿ, ಸರ್ವವೇದಾತ್ಮಾ, ಬುದ್ಧಿ ಅನುಭೂತಿ, ಸುಖಾತ್ಮಿಕಾ, ಗುರುಭಕ್ತಿ, ಹರಿಪ್ರಿಯಾ, ಸರ್ವಮಂತ್ರಾತ್ಮಿಕಾ, ಶಿವಕನ್ಯಾ, ಇಂದ್ರಸೇನಾ, ದ್ರೌಪದೀ, ಕಾಶಿಜಾ, ಚಂದ್ರಾ, ಮುಂತಾದ ರೂಪಗಳು ಭಾರತಿಯ ಮೂಲರೂಪದಂತೆಯೇ, ಸರಸ್ವತೀಯೂ ಭಾರತೀ ಆಗಿದ್ದಾಗ ಈ ರೂಪಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳು.

೫. ಗರುಡ ಶೇಷ ರುದ್ರ (ಏಕಾದಶ ರುದ್ರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನನಾದ ರುದ್ರ)

ಶೇಷದೇವನು ಸದಾಶಿವ, ಊರ್ಧ್ವತಪ, ಅಹಂಕಾರ, ನರ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಬಲರಾಮ, ಶುಕ, ಸದ್ಯೋಜಾತ, ವಾಮದೇವ, ಘೋರ, ತತ್ಪುರುಷ, ದುರ್ವಾಸ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಔರ್ವ, ಜೈಗೀಷವ್ಯ ರೂಪಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನು. ರುದ್ರದೇವನೂ ಹೀಗೆಯೇ.

೬. ನಾರಾಯಣನು ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಾಗ ಷಣ್ಮಹಿಷಿಯರಾದವರು

ನೀಲಾ, ಭದ್ರಾ, ಮಿತ್ರವಿಂದಾ, ಕಾಳಿಂದೀ, ಲಕ್ಷಣಾ, ಜಾಂಬವತೀ. ಇವರಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವತಿಯು ಮುಖ್ಯಳು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ವಿಶೇಷವಾದ ಆವೇಶದಶೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಷತುಲ್ಯಳು.

೭. ಗರುಡಪತ್ನೀ ಸುಪರ್ಣೀ, ಶೇಷಪತ್ನೀ ವಾರುಣೀ, ರುದ್ರಪತ್ನಿ ಪಾರ್ವತಿಯರು.

೮. ಪುರಂದರ(ಇಂದ್ರ) ಕಾಮನು

ವಾಲಿ, ಗಾಧಿ, ವಿಕುಕ್ಷಿ, ಪಾರ್ಥ, ಇಷ್ಟು ಪುರಂದರನ ಅವತಾರಗಳಾದರೇ; ಸುದರ್ಶನ, ಭರತ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಸ್ಕಂದ, ಸನತ್ಕುಮಾರ, ಕಾಮನ ಅವತಾರಗಳು.

೯. ಅಹಂಕಾರಿಕ ಪ್ರಾಣ. ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತು ಮರುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ

೧೦. ಪುರಂದರ ಪತ್ನೀ ಶಚೀ, ಕಾಮಪತ್ನೀ ರತಿ, ಕಾಮಪುತ್ರ ಅನಿರುದ್ಧ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನು, ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿ.

೧೧. ಸ್ಪರ್ಶಾಭಿಮಾನಿ ಪ್ರವಹವಾಯು ೪೯ ಮರುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯವನು.

೧೨. ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಸೂರ್ಯಪುತ್ರ, ಯಮ, ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನುವಿನ ಪತ್ನೀ ಶತರೂಪಾ.

ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಮೂರನೆಯವ. ಮೊದಲನೆಯವ ಅದಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ವಾಮನ ವಿಷ್ಣು. ಇಂದ್ರನ ತಮ್ಮನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂದು ಅವನನ್ನು ಉಪೇಂದ್ರನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಎರಡನೆಯವ ಎಂಟನೆಯ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪುರಂದರನೆಂಬ ಇಂದ್ರನು ಅದಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ.

೧೩. ವರುಣ. ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯವ

೧೪. ನಾರದ. ವಾಯುದೇವರ ಶಿಷ್ಯ

೧೫. ಅಗ್ನಿ ಅಷ್ಟವಸುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನು ವರುಣಪುತ್ರ ಭೃಗುಮುನಿ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಪತ್ನೀ ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನುಪುತ್ರೀ ಪ್ರಸೂತಿ.

೧೬. ವೈವಸ್ವತಮನು, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, (ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು) ಮರೀಚಿ, ಅತ್ರಿ, ಅಂಗಿರಾ, ಪುಲಸ್ತ್ಯ, ಪುಲಹ, ಕ್ರತು, ವಸಿಷ್ಠ.

೧೭. ಮಿತ್ರ, (ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರಲ್ಲಿ ಐದನೆಯವ) ನಿರಋತಿ, ಬೃಹಸ್ಪತಿಪತ್ನೀ ತಾರಾ, ಪ್ರವಹ, ವಾಯು ಪತ್ನೀ ಪ್ರವಾಹೀ.

೧೮. ವಿಘ್ನಾಧಿಪತಿ - ಭೂತಾಕಾಶಾಭಿಮಾನೀ ಗಣಪತಿ, ಕುಬೇರ, ವಾಯುಪುತ್ರ, ವಿಶ್ವಕ್ಸೇನ, ಸೂರ್ಯಪುತ್ರರಾದ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು ನಾಸತ್ಯದಸ್ರರು. ಪ್ರಧಾನ ವಸುವಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಸಪ್ತ ವಸುಗಳು - ದ್ರೋಣ, ಪ್ರಾಣ, ಧ್ರುವ, ಅರ್ಕ, ದೋಷ, ವಸ್ತು, ವಿಭಾವಸು, (ವಿಭಾವಸುವನ್ನೇ 'ದ್ಯು' ವಸು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ, ಅಗ್ನಿ - ವಹ್ನಿ - ವೈಶ್ವಾನರ ಎಂಬ ನಾಮಾಂತರಗಳೂ ಇವರಿಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಐದು, ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಒಬ್ಬ ಆದಿತ್ಯನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಆರುಮಂದಿ ಆದಿತ್ಯರು ಈ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅರ್ಯಮಾ, ಪೂಷಾ, ತ್ವಷ್ಟಾ, ಸವಿತಾ, ಭಗ, ಧಾತಾ, ಎಂದು

(ಈ ದ್ವಾದಶ ಆದಿತ್ಯರಿಗೂ ಬೇರೇ ಬೇರೇ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೇ ಬೇರೇ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ.) ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅನೇಕ ಹೆಸರು ಎಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಹತ್ತುಮಂದಿ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು ಕ್ರತು, ದಕ್ಷ, ಸವ, ಸತ್ಯ, ಕಾಮ, ಕಾಲ, ಧುರಿ, ಲೋಚನ, ಪುರೂರವ, ಆರ್ದ್ರವ, ಎಂದು. ಏಕಾದಶ ರುದ್ರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಹತ್ತು ರೈವತ, ಓಜ, ಭವ, ಭೀಮ, ವಾಮ, ಉಗ್ರ, ವೃಷಾಕಪಿ, ಅಜೈಕಪಾತ್, ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನಿ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷ. (ರುದ್ರರುಗಳಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ.) ೪೯ ಮರುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರಿಕ ಪ್ರಾಣ, ಪ್ರವಹವಾಯು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ೪೯ ಮರುತ್ತುಗಳು - ನಾಗ, ಕೂರ್ಮ, ಕಕಲ, ದೇವದತ್ತ, ಧನಂಜಯ, ಆವಹ, ಉದ್ವಹ, ಪರಾವಹ, ವಿವಹ, ಸಂವಹ, ಶಂಭು, ಶಂಕು, ಕಲ, ಶ್ವಾಸ, ಅನಲ, ಅನಿಲ, ಪ್ರತಿಭ, ಕುಮುದ, ಕಾಂತ, ಶುಚಿ, ಶ್ವೇತ, ಅಜಿತ, ಗುರು, ಸಂಜ್ಞ, ಪ್ರವರ್ತಕ, ಕಾಲ, ವಕ್ಷ, ಸೌಮ್ಯ, ಕಪಿ, ಜಡ, ಮಂಡೂಕ, ಸಂತತ, ಸಿದ್ಧ, ರಕ್ತ, ಕೃಷ್ಣ ಪಿಕ, ಶುಕ, ಯತಿ, ಭೀಮ, ಹನುಪಿಂಗ, ಕಂಪನ, (ಮರುತ್ತುಗಳಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಾಮಗಳಿವೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಒಂದು ರೂಪವೆಂದಿಲ್ಲ) ಪಿತೃಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ 'ಕವ್ಯವಾಹನ' ಎಂಬ ಅಗ್ನಿ (ಮೂರು ಪ್ರಧಾನ ಪಿತೃಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಯಮ ಸೋಮರು ೧೨ನೇ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.) ಋಭುಗಳು ಮೂರು - ಋಭು, ವಿಭ್ವಾ, ವಾಜ ಎಂದು. ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥಿವೀ ಅಭಿಮಾನಿನಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳು. ಪ್ರಧಾನವಾಯುಪುತ್ರ ಭೂತವಾಯುಮಾನೀ ಮರೀಚಿ. (ಆಕಾಶಾಭಿಮಾನಿ ಭೂತವಾಯ್ವಭಿಮಾನಿಗಳು ಸಮಾನರೆಂದು ಐತರೇಯಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿದೆ.)

೧೯. ಪ್ರಧಾನ ಅಗ್ನಿ ಪುತ್ರನಾದ ಭೂತಾಗ್ನಿ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಪಾವಕ, ಪಾದಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಇಂದ್ರಪುತ್ರರು ಯಜ್ಞ ಎಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳ ಜಯಂತ, ಶಂಭುಗಳು ದೈತ್ಯಗುರು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು. ಅವರ ಸಹೋದರ ಚ್ಯವನರು. ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಸಹೋದರ ವಿಚಥ್ಯರು. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಸನತ್ಕುಮಾರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಮೂರುಮಂದಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾನಸ ಪುತ್ರರಾದ ಋಷಿಗಳು ಸನಕ, ಸನಂದನ, ಸನಾತನರು. ಊರ್ಧ್ವರೇತಸ್ಕರಾದ ಏಳುಮಂದಿ ಋಷಿಗಳು. ಈ ಹತ್ತು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಸನತ್ಕುಮಾರಾದಿ ಹತ್ತು ಮಂದಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಶ್ಯಪರೇ ಮೊದಲಾದ ಎಂಭತ್ತು ಜನ ಗೃಹಸ್ಥ ಋಷಿಗಳು. ಮುಂದಿನ ಮನ್ವಂತರಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಏಳುಮಂದಿ ಇಂದ್ರರು. ಬಲಿ, ಅದ್ಭುತ, ಶಂಭು, ವಿಧೃತಿ, ಋತಧಾಮಾ, ದಿವಸ್ಪತಿ, ಶುಚಿ ಎಂದು. (ಕಳೆದ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ

ಮೊದಲನೆಯ ಮನ್ವಂತರಾಧಿಪ ಯಜ್ಞನಾಮಕ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡನೆಯ ಸ್ವಾರೋಚಿಷ ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ ರೋಚನ ನಾಮಕ ವಾಯು. ಮೂರನೆಯ ಉತ್ತಮ ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ ಸತ್ಯಜಿತ್ ನಾಮಕನಾದ ಯಮನು ಇಂದ್ರ, ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಐದನೇ ಮನ್ವಂತರಗಳಿಗೆ ತಾಪಸ-ರೈವತಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವುಗಳಿಗೆ ತ್ರಿಶಿಖ ವಿಭು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಾಸತ್ಯ ದಸ್ರರು ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳು ಇಂದ್ರರು. ಆರನೆಯ ಚಾಕ್ಷುಷ ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ ಮಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅವನೇ ಏಳನೇ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಪುರಂದರನಾಮಕ ಇಂದ್ರನು. (ಇವನೇ ಎಂಟನೆ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿನ ಇಂದ್ರನು). ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಮೂವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಹನ್ನೊಂದು ಮನುಗಳು- ಸ್ವಾರೋಚಿಷ, ಉತ್ತಮ, ರೈವತ, ಚಾಕ್ಷುಷ, ಸಾವರ್ಣಿ, ದಕ್ಷಸಾವರ್ಣಿ, ಬ್ರಹ್ಮಸಾವರ್ಣಿ, ಧರ್ಮಸಾವರ್ಣಿ, ರುದ್ರ ಸಾವರ್ಣಿ, ದೇವಸಾವರ್ಣಿ, ಇಂದ್ರಸಾವರ್ಣಿ, (ಮೊದಲನೆಯ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನು ಹತ್ತನೆ ಕಕ್ಷ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ. ನಾಲ್ಕನೇ ತಾಪಸಮನು ಸ್ವಯಂ ವಿಷ್ಣುವೇ ಏಳನೇ ವೈವಸ್ವತ ಮನು ಹದಿನಾರನೇ ಕಕ್ಷ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ. ಉಳಿದ ಹನ್ನೊಂದು ಮಂದಿ ಈ ಕಕ್ಷ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.) ಹತ್ತುಮಂದಿ ಪಿತೃಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಯಮ, ಸೋಮ, ಕವ್ಯವಾಹರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಏಳುಮಂದಿ- ಸೋಮಸದರು, ಅಗ್ನಿಷ್ವಾತ್ತರು, ಸೋಮಪರು, ಹರಿರ್ಭುಜ, ಆಜ್ಯಪರು, ಸುಕಾಲಿನರು ಎಂದು. ಎಂಟುಮಂದಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಜಯ, ವಿಜಯ, ಚಂಡ, ಪ್ರಚಂಡ, ನಂದ, ಸುನಂದ, ಕುಮುದ, ಕುಮುದೇಕ್ಷಣ ಎಂದು. ಎಂಟುಮಂದಿ ಪ್ರಧಾನ ಗಂಧರ್ವರು, ಎಂಟುಮಂದಿ ಪ್ರಧಾನ ಅಪ್ಸರೆಯರು. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ, ಸೂರ್ಯಸಾರಥಿ ಅರುಣ, ನಂದೀ ಐರಾವತ, ಸುರಭಿ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಾದಿ ದೇವತೆಗಳು. ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ ದೇವತೆಗಳು. ಪೂರ್ಣಿಮಾ-ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ದೇವತೆಗಳು, ಅಭಿಜಿದ್-ವಿಷುವದ್ದೇವತೆಗಳು ಓಷಧಿ ವನಸ್ಪತ್ಯಭಿಮಾನಿಗಳು, ಹವಿಸ್ಸು ಕಪಾಲಾಭಿಮಾನಿಗಳು, ಕರ್ಮದಿಂದ ದೇವತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದ ನೂರು ಮಂದಿ ರಾಜರ್ಷಿಗಳು ಪೃಥು, ಕಾರ್ತವೀರ್ಯ, ಶಶಬಿಂದು, ಪ್ರಿಯವ್ರತ, ಉತ್ತಾನಪಾದ, ಮಾಂಧಾತಾ, ಗಯಾ, ಕಕುಸ್ಥ, ನಹುಷ, ಅಂಬರೀಷ, ಋಷಭಪುತ್ರ ಭರತ, ದುಷ್ಯಂತಪುತ್ರ ಭರತ, ಮರುತ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ಮೊದಲಾದವರು.

೨೦. ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವ ಪರ್ಜನ್ಯ. ಅನಿರುದ್ಧನ ಭಾರ್ಯೆ ಉಷಾ ವಿರಾಟ್ ಎಂಬುವಳು, ಚಂದ್ರಭಾರ್ಯೆ ರೋಹಿಣೀ, ಸೂರ್ಯ ಭಾರ್ಯೆ ಸಂಜ್ಞಾ,

ಯಮಭಾರ್ಯೆ ಶ್ಯಾಮಲಾ, ವರುಣಭಾರ್ಯೆ ಗಂಗಾ.

೨೧. ಕೆಲವರು ಅನಾಖ್ಯಾತರಾದ ದೇವತೆಗಳು. (ಈ ಕಕ್ಷ್ಯೆಯನ್ನು ಕೆಲವರು ಒಪ್ಪರು)

೨೨. ಅಗ್ನಿಭಾರ್ಯೆ ವಾಗಭಿಮಾನಿನೀ ಸ್ವಾಹಾ.

೨೩. ಜಲಾಭಿಮಾನೀ- ಬುಧ.

೨೪. ಅಶ್ವಿಭಾರ್ಯೆ ನಾಮಮಾನಿನೀ ಉಷಾ.

೨೫. ಕುಜ. (ಇವನೇ ೧೦ನೇ ಕಕ್ಷ್ಯೆಯವ ಎಂದು ಕೆಲವರು.)

೨೬. ಪೃಥಿವೀ ಅಭಿಮಾನಿನೀ ಶನಿ.

೨೭. ವರುಣಪುತ್ರ ಕರ್ಮಮಾನೀ ಪುಷ್ಕರ.

೨೮. ಕೃಷ್ಣನ ಪತ್ನಿಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಗ್ನಿಪುತ್ರರು ೧೬,೧೦೦.

೨೯. ಅನಾಖ್ಯಾತರಾದ ಆಜಾನಜ ದೇವತೆಗಳು. ನೂರು ಗಂಧರ್ವರು. ನೂರು ಮಂದಿ ಅಪ್ಸರೆಯರು. (ಹಿಂದೆಹೇಳಿದ ನೂರು ಮಂದಿ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೂರುಕೋಟಿ ಋಷಿಗಳಿದ್ದಾರೆ.)

೩೦. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಏಳು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪಿತೃಪತಿಗಳ ಸಂತತಿಗಳಾದ ಚಿರ ಪಿತೃಗಳು.

೩೧. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಗಂಧರ್ವರು- ಅಪ್ಸರೆಯರು ೧೦೮. ಇವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಗಂಧರ್ವರು -ಅಪ್ಸರೆಯರು.

೩೨. ಮನುಷ್ಯಗಂಧರ್ವರು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಾರತಮ್ಯವು ಮುಗಿಯಿತು.

★ ★ ★ ★ ★

ಯಃ ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕರಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಈ ಕೃತಿಕುಸುಮವು ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

★ ★ ★ ★ ★

ಮಮ ಸ್ವಾಮೀ ಹರಿರ್ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪತಿರೇವ ಚ

ಪ್ರಕಾಶನ :

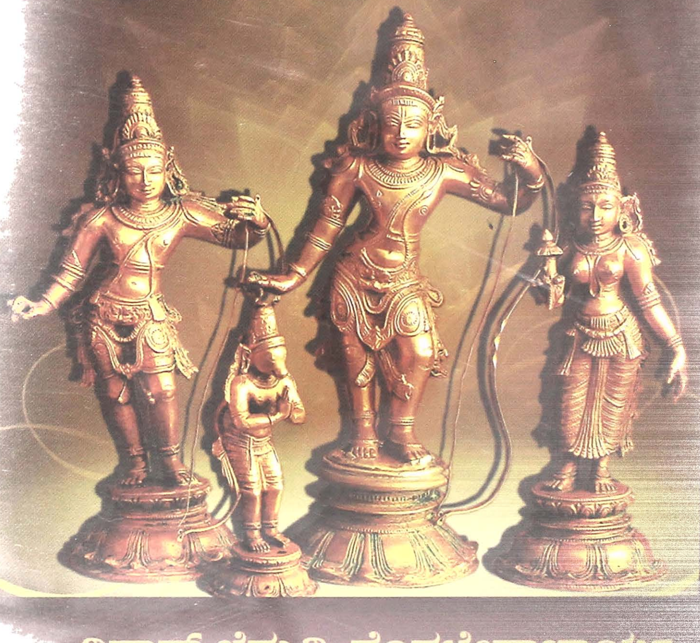
ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ).

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 085

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶನೀ

ರಾಮನವಮೀ

ಚೈತ್ರ || ಶುದ್ಧ || ನವಮೀ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ರಾಮನವಮೀ

ಚೈತ್ರ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ನವಮಿ

ವಿದ್ವಾನ್ ॥ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ,

ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

'**ರಾಮನವಮಿ**' ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆ ೧೯೪೩ ಶಾರ್ವರಿ ॥ ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಪೂರ್ಣಿಮೆ (ದಿನಾಂಕ:೩-೮-೨೦೨೦) ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತಿಯ ಶುಭಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥ-ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಕರಕಮಲಗಳಿಂದ ಭಾರತೀರಮಣಹೃದಯ-ಗುಹಾನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : ೨೦೨೦

ಪುಟಗಳು : ೧೦೩

4171, 2ನೇ ಮೇನ್, ಗಿರಿನಗರ,
ಸೀತಾಸರ್ಕಲ್ ಹತ್ತಿರ, ಬೆಂಗಳೂರು-85
ದೂರವಾಣಿ : 9141495120

ಸಂಪಾದನೆ : ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ : ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಕೆಂಪದಾಳಿಹಳ್ಳಿ
ದೂರವಾಣಿ : 9141311280

ಮುದ್ರಣ : ಮುಕ್ತಿಪಥ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ದಿ|| ಕುಂ || ಸೌ|| ಗಿರಿಜಕಲ್ಯಾಣಿ ಹೆಚ್.ಎಸ್., (೧೯೪೮-೨೦೧೭) ಹಿಂದೂಪುರ

ಇವರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಇವರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಎಸ್. ಸುಧೀಂದ್ರ, ಶ್ರೀ ಹೆಚ್.ಎಸ್. ರಾಮಮೋಹನ್, ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ. ರಾಧಮೋಹನ್ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ.

ರಾಮನವಮಿಯಂದು ರಾಮನಾಮವನ್ನು ಬರೆಯುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿರಿ, ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇಂದು ಕನಿಷ್ಠ ೧೦೦೮ ಬಾರಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಎಂದು ಬರೆಯಿರಿ. ನೂರು ಬಾರಿ ಬರೆದ ಮೇಲೆ 'ಶ್ರೀರಾಮಃ ಶರಣಂ ಮಮ' ಎಂದು ಬರೆಯಿರಿ, ೧೦೦೦ ಬಾರಿ ಬರೆದ ಮೇಲೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ. ಮತ್ತು ದಿನ ಪೂರ್ತಿ ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ –

ಆಪದಾಮಪಹರ್ತಾರಂ ದಾತಾರಂ ಸರ್ವಸಂಪದಾಮ್ ।
ಲೋಕಾಭಿರಾಮಂ ಶ್ರೀರಾಮಂ ಭೂಯೋ ಭೂಯೋ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಜಯತ್ಯಜೋಽಕ್ಷೀಣಸುಖಾತ್ಮಬಿಂಬಃ
ಸ್ವೈಶ್ವರ್ಯಕಾಂತಿಪ್ರತತಃ ಸದೋದಿತಃ ।
ಸ್ವಭಕ್ತಸಂತಾಪದುರಿಷ್ಟಹಂತಾ
ರಾಮಾವತಾರೋ ಹರಿರೀಶಚಂದ್ರಮಾಃ ॥

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮುನ್ನುಡಿ

ವರ್ಷದಲ್ಲೇ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬವಿದು. ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು. ತಳಿರು ತೋರಣಗಳಿಂದ ಮನೆಯನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಬೇಕು. ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ನೀಡಿ, ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮಾವಳಿಯ ಅರ್ಚನೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಪಾರಾಯಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆಯೋ ಅದರಂತೆ 'ರಾಮನವಮೀ' ಎಂಬ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ನೀಡಿ ರಾಮನಾಮಲೇಖನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರಲಾಗಿದೆ.

ರಾಮರಾಮೇತಿ ರಾಮೇತಿ ರಮೇ ರಾಮೇ ಮನೋರಮೇ।
ಸಹಸ್ರನಾಮ ತತ್ತುಲ್ಯಂ ರಾಮನಾಮ ವರಾನನೇ ॥

ಗುಹ್ಯಾದ್ ಗುಹ್ಯತರವಾದ ರಾಮನಾಮ ಲೇಖನದಿಂದ ಬರುವ ಫಲವನ್ನು ರುದ್ರದೇವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಪತ್ನಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ರಾಮ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕು, ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮವನ್ನು ಪಠಿಸಿದ ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀರಾಮ ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಬರೆದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ನೂರು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆಯು ಆಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರ ಲೌಕಿಕಕೆಲಸಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ಆಗಬೇಕಾದದ್ದು ಕೂಡ ಏನು?

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ರಾಮನಾಮವನ್ನು ಬರೆಯಲೇ ಬೇಕು. ಬರೆಯದೇ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡಬಾರದು. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶನಗೊಂಡ ರಾಮನಾಮಲೇಖನಯಜ್ಞದ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ೧೦೦೦೦ ಶ್ರೀರಾಮ ಎಂದು ಬರೆಯಬಹುದು. ಅಂಥ ಹತ್ತು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದರೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಇಂದು ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಆಯಾ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಿರಂತರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು.

ಹರೇ ರಾಮ ಹರೇ ರಾಮ ರಾಮರಾಮ ಹರೇ ಹರೇ ।

ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ಹರೇ ॥

ಎಂಬ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹಾಗೂ 'ಶ್ರೀರಾಮಾಯ ನಮಃ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು, 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹಾಗೂ 'ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಯ ನಮಃ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮೈಲಿಗೆ ಮಡಿ ಎಂಬ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೇ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವ ನಿರ್ಬಂಧಗಳೂ ಕೂಡ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯಿಲ್ಲದೇ ಕಾಲ ಕಳೆಯಬಾರದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಾಮನಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಜಾಗರೂಕರಾಗಬೇಕೆಂದೂ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮತ್ತು ಮಾಧವನ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ, ತಿಥಿತತ್ವ, ಹೇಮಾದ್ರಿ, ನಿರ್ಣಯಸಿಂಧು, ವ್ರತರಾಜ, ವ್ರತಕೌಸ್ತುಭ, ವ್ರತರತ್ನಾಕರ, ವ್ರತರತ್ನಮಾಲಾ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ರಾಮನವಮಿಯ ಆಚರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಚಾರಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀವು ಕಾಣಬಹುದು. ಮತ್ತು ರಾಮದೇವರ ಕುರಿತಾದ ಹಾಡುಗಳು ರಾಮನವಮಿಯಂದು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಡುಗೆಗಳು ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಇದರಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪ್ರತಿಪತ್ ದಿವಸದಿಂದ ರಾಮನವಮಿಯ ತನಕ ಒಂಭತ್ತು ದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ರಾಮೋತ್ಸವದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ರಾಮಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಪಾರಾಯಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಒಂದೊಂದು ಕಾಂಡದ ಒಂದೊಂದು ಶ್ಲೋಕಗಳ ಮೂಲಕ ರಾಮದೇವರ ಆಯಾಯ ರೂಪಗಳ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ರಾಮನವಮಿಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ರಾಮನಾಮಸ್ಮರಣೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ಥಕ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಹರಿಭಕ್ತರಾದ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಎಸ್. ಸುಧೀಂದ್ರ, ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಎಸ್. ರಾಮಮೋಹನ್, ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ. ರಾಧ ಮೋಹನ್‌ರವರಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯ ಆರೋಗ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ-ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದರ ಜೊತೆ ಇವರ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರಿಗೆ ಈ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞದ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯು ತಲುಪಲಿ ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

- ಸಂಪಾದಕ

ರಾಮನವಮಿಯ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ

ರಾಮನವಮಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು

* ಸುಂದರವಾದ ರಾಮದೇವರ ಫೋಟೋ.
* ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ರಾಮದೇವರನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸುವುದಾದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧತೆ.
* ಕಲಶದಲ್ಲಿ ರಾಮದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸುವುದಾದರೆ, ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮೊದಲಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಕ್ರಮದಂತೆ ಕಲಶ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಸಕಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು.
* ಮಾವಿನಸೊಪ್ಪು ತೋರಣ, ಬಾಳೇಕಂಬ, ಅರಿಶಿನ-ಕುಂಕುಮ, ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ, ರಂಗವಲ್ಲಿ.
* ರಾಮಾಯಣ ಪುಸ್ತಕ.
* ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಅಡುಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳು.
* ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಗಳು.
* ವಿಳೇದೆಳೆ, ಅಡಿಕೆ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದವು.
* ಅನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಹೂವುಗಳು, ತುಳಸಿ, ಮಂಗಳಾರತಿಗೆ ಬತ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು.
* ವಾಯನದಾನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಕಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣೆ.
* ದೀಪದ ಕಂಬಗಳು, ಬಾಳೇಹಣ್ಣು, ಕರ್ಪೂರ, ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮೊದಲಾದ ನೈವೇದ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳು.
* ರಾಮನಾಮಲೇಖನಕ್ಕಾಗಿ ರಾಮನಾಮಲೇಖನಯಜ್ಞದ ಪುಸ್ತಕ, ಪೆನ್ನು.
* ರಾಮದೇವರಿಗಾಗಿ ಒಂದು ತೊಟ್ಟಿಲು.
* ಅರ್ಘ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಶುದ್ಧವಾದ ಹಾಲು.

* * * *

ರಾಮನವಮಿಯ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು

* ಅರುಣೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೇ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಆಪಾದಮೌಳಿಪರ್ಯಂತ ಚಿಂತಿಸ-ಬೇಕು.

* ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸಹಿತನಾಗಿ ಹನುಮಂತದೇವರಿಂದ ವಂದಿತನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹೃದಯಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆಂದು ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಿಸಿ, ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತಾ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಜಯಕಾರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಮಂಗಳವನ್ನು ಹಾಡಬೇಕು. 'ಅಜ್ಞಾನದ ಹೊದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುರುಡನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ 'ಇಂದಿನ ರಾಮನವಮಿಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನೀನೇ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮಾಡಿಸಿಕೋ' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಎದ್ದೇಳಬೇಕು.

* ಎದ್ದ ಕೂಡಲೇ ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಜ್ಜನರನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ, ಹಸು, ತುಳಸಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ನಿತ್ಯ ಶೌಚಾಚಾರಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

* ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದಿಂದ ರಾಮನವಮಿಯನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪೂಜೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಪಾಪಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ರಾಮನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ''ಶ್ರೀರಾಮಾಯ ನಮಃ'' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಸದಾಕಾಲ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು.

* ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುರುಗಳಿಂದ ಬೀಜಾಕ್ಷರ ಸಹಿತವಾದ ರಾಮಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಅಕ್ಷರಲಕ್ಷ ಜಪ ಮಾಡಿ ರಾಮನವಮಿಯ ದಿವಸ ರಾಮಮಂತ್ರದ ಹೋಮ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ರಾಮದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ.

* ರಾಮನವಮಿಯಂದು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪಂಚಾಮೃತದ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜೆಯ ಮೊದಲೇ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ಕೋಸಂಬರಿ, ಪಾನಕ, ಹೋಳಿಗೆ, ಮಾವಿನ ಕಾಯಿಯ ಚಿತ್ರಾನ್ನ, ಪಂಚಭಕ್ಷ ಪರಮಾನ್ನ ಇಷ್ಟು ಅಡಿಗೆಗಳ ಜೊತೆ ಉಳಿದ ಅಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದು ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುವುದರಿಂದ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಫಲವು ಬರುತ್ತದೆಂದು ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅನ್ನದಾನದಿಂದ ರಾಮದೇವರಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ.

* ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆಗೆ ಹಿಂದಿನ ದಿನವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ ಕೊಡಬೇಕು.

* ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಜೊತೆಯೇ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ರಾಮದೇವರ ಪೂಜಾಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ತಳಿರು, ತೋರಣಗಳಿಂದ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ದೇವರ ಮನೆಯನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಬೇಕು.

* ರಾಮಭಜನೆ, ರಾಮಕಥಾಶ್ರವಣ, ರಾಮಾಯಣಪಾರಾಯಣ, ತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ ಕಥೆಯ ಪಾರಾಯಣ, ರಾಮದೇವರ ಪೂಜಾ ದರ್ಶನ, ರಾಮದೇವಸ್ಥಾನಗಮನ ಇವುಗಳನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.
* ರಾಮನವಮಿಯಂದು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸ್ಕಂದಪುರಾಣವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ದಶಾವತಾರಗಳ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿಯಂದು ಮಾತ್ರ ಉಪವಾಸವು ಕಡ್ಡಾಯವೆಂದು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ನಿತ್ಯಮಾಡುವ ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಜೊತೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಂಡ ದೇವರಪೂಜೆಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವ ಮಂತ್ರಗಳ ಜೊತೆ ಮುಂದಿನ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಶಂಖಪೂಜೆ, ಕಲಶಪೂಜೆ, ಪೀಠಪೂಜೆ, ಆವಾಹನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ದೇವರ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ರಾಮದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅದರ ಮುಂದೆ ಕಲಶವನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೇವಲ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.
* ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಶದಲ್ಲಿಯೇ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಮನವಮಿಯಂದೂ ಕೂಡ ಕಲಶದಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆವಾಹನೆಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಪೂಜಾಗ್ರಂಥಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.
* ಪ್ರಧಾನ ಕಲಶದ ಮೇಲೆ ರಾಮಯಂತ್ರವನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಸೀತಾ-ರಾಮಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿ, ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

* ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮದೇವರ ಮೂರ್ತಿ ಹಾಗೂ ಶಾಲಗ್ರಾಮಗಳಿದ್ದಾಗ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕಲಶಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕಲಶವನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವುದೇ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಾನ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರವರ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪೂಜಾವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.
* ರಾಮನವಮಿಯ ದಿವಸ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಪೂಜೆಯೇ ವಿಶೇಷ. ಉಳಿದ ದಿವಸಗಳಂದು ಕಥಂಚಿತ್ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಪೂಜೆಯು ಸಾಧುವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ರಾಮನವಮಿಯ ದಿವಸ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿಯೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
* ಅಭಿಜಿನ್ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರು ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹೇಳಿ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲೇ ಬೇಕು.

  ಕೌಸಲ್ಯಾಗರ್ಭಸಂಭೂತ ಸದಾ ಸೌಮಿತ್ರಿವತ್ಸಲ ।
  ಜಾನಕೀಸಹಿತೋ ರಾಮ ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥
  ಕೌಸಲ್ಯಾನಂದನೋ ವೀರ ರಾವಣಾಸುರಮರ್ದನ ।
  ಸೀತಾಪತೇ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥
  ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತಾಯ ಸೀತಾಪತಯೇ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾಯ
  ಇದಮರ್ಘ್ಯಮಿದಮರ್ಘ್ಯಮಿದಮರ್ಘ್ಯಮ್ ॥
  ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸೀತಾಪತೇ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾಯನಮಃ
  ಇದಮರ್ಘ್ಯಮ್ ಇದಮರ್ಘ್ಯಮ್ ಇದಮರ್ಘ್ಯಮ್ ॥
* ರಾಮನವಮಿಯ ದಿವಸ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುವುದು. ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವುದೇ ಪ್ರಧಾನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.
* ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ರಾಮದೇವರನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಹಾಕಿ ಜೋಗುಳವನ್ನು ಪಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ರಾಮನವಮಿಯ ದಿವಸ ಅನುಸರಿಸಲೇ ಬೇಕಾದ
ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಮುಗಿದವು.

ರಾಮನವಮಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕೇ?

ರಾಮನವಮಿಯ ದಿವಸ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಡೆಯೂ ಉಪವಾಸದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಾರಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸ್ಮೃತಿಮುಕ್ತಾವಲಿಕಾರರು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಭರದ್ವಾಜಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಮರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ -

ಸರ್ವಾಸಾಂ ತು ಜಯಂತೀನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮೀ ಮತಾ ।
ಯಸ್ಮಾತ್ ಸನ್ನಿಹಿತಾತ್ಯಂತಂ ತತ್ರೈವೋಪವಸೇನ್ನರಃ ॥
ಸರ್ವಾಸ್ವಪಿ ಜಯಂತೀಷು ಪೂಜಾ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಶೇಷತಃ ।
ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಏವ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಹ್ಯುಪವಾಸೋ ನ ದೂರಗೇ ॥

ಎಲ್ಲ ಜಯಂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ನಾವಿರುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರವೇ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹುಟ್ಟಿದ ದಿವಸವೇ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಯಂತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದ ಅವತಾರದ ದಿವಸ ಮಾತ್ರ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಅವತಾರದ ಜಯಂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿಯ ದಿವಸ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಉಳಿದ ಭಗವಂತನ ಅವತಾರದ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಭಗವಂತನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಾಗಿ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು, ಆಹ್ನಿಕಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ 'ಕೌಸಲ್ಯ ಗರ್ಭಸಂಭೂತ' ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದ ಅಭಿಜಿನ್ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅತಿಥಿ-ಅಭ್ಯಾಗತರಿಗೆ

ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪಾನಕ, ಕೋಸಂಬರಿಗಳ ದಾನವನ್ನು ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದುವೇ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ ಪರಂಪರಾ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ.

(ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವ್ರತದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಉಪವಾಸದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಎಂಬುದರ ವಿಚಾರ.)

ರಾಮನವಮಿಯ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ

* ಮಾಧವನ ಕಾಲನಿರ್ಣಯವು ಹೇಳುವಂತೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನವಮಿಯು ಎರಡು ದಿನಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದರೆ ಆ ಎರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ ಮಾತ್ರ ನವಮಿಯು ಇರುವುದಾದರೆ ಅಂದು ರಾಮನವಮಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಎರಡೂ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನವಮಿಯು ಇರುವುದಾದರೆ ಅಥವಾ ಒಂದು ದಿನವೂ ಕೂಡ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನವಮಿಯು ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ದಶಮಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನವಮಿಯಂದೇ ರಾಮನವಮಿಯನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಷ್ಟಮಿಯ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನವಮಿಯಂದು ರಾಮನವಮಿಯ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬಾರದು.

  ನವಮೀ ಚಾಷ್ಟಮೀ ವಿದ್ಧಾ ತ್ಯಾಜ್ಯಾ ವಿಷ್ಣುಪರಾಯಣೈಃ ।
  ಉಪೋಷಣಂ ನವಮ್ಯಾಂ ಚ ದಶಮ್ಯಾಂ ಚೈವ ಪಾರಣಮ್ ॥

* ನವಮಿಯು ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಅಂದು ಮಾಡುವ ರಾಮನವಮಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ನವಮಿಗೆ ಅಷ್ಟಮಿಯು ಸಂಪರ್ಕವಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಬೇಕು.

* ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಸ್ಮೃತಿಮುಕ್ತಾವಲೀ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ 'ದಶಮೀ-ಯುಕ್ತಾ ರಾಮನವಮೀ ಕರ್ತವ್ಯಾ' ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿರ್ಣಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

* ಹಿಂದಿನ ದಿವಸ ಅಷ್ಟಮೀಸಂಪರ್ಕವಿರುವ ನವಮಿಯಿದ್ದು ಆ ನವಮಿಯು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಮರುದಿವಸ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನವಮಿಯು ಇಲ್ಲದೇ ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮರುದಿವಸವೇ ರಾಮನವಮಿಯನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಅಷ್ಟಮಿಯ ಸಂಪರ್ಕವಿರುವ ನವಮಿಯಂದು ರಾಮನವಮಿಯನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬಾರದು.

* ಅಧಿಕಚೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲಿ ರಾಮನವಮಿಯನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬಾರದು. ನಿಜಚೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಮನವಮಿಯನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ರಾಮನವಮಿವ್ರತದ ಮಹತ್ವ

* ರಾಮನವಮಿವ್ರತವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಕೆಲವು ವಾಕ್ಯಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ರಾಮಭಕ್ತರಷ್ಟೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವು ವಾಕ್ಯಗಳೂ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಕಾಮ್ಯಫಲವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರು ರಾಮನವಮಿವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇನ್ನು ಕೆಲವು ವಾಕ್ಯಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

* ಅಗಸ್ತ್ಯಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಮಾತುಗಳ ಸಾರಾಂಶ ಹೀಗಿದೆ – ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮಗಳು ಮೋಕ್ಷಸಾಧನವಾಗಬೇಕೆಂದರೆ ರಾಮನವಮೀ ವ್ರತ(ದ ಆಚರಣೆಯು ಮುಖ್ಯ). ಅಶುಚಿಯಾದವನು ಪಾಪಿಯಾದವನು ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀರಾಮನು ಹೇಗೆ ಗೌರವಾನ್ವಿತನಾಗಿದ್ದನೋ ಅವನಂತೆ ತನ್ನ ಭಕ್ತನನ್ನೂ ಕೂಡ ಗೌರವಾನ್ವಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ರಾಮನಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದ ನರಾಧಮನು ಕುಂಭೀಪಾಕವೆಂಬ ಘೋರನರಕದಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ರಾಮನವಮಿಯನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಿದರೂ ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೈಗೂಡುತ್ತವೆ. ಪಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

* ರಾಮನವಮಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ರಾಮಭಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸದಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ನಿತ್ಯವೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸ್ತ್ರವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪಪರಿಹಾರವೇ ಮುಖ್ಯಫಲವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಈ ವ್ರತವು ಕಾಮ್ಯವೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಿರ್ಣಯಸಿಂಧು, ತಿಥಿತತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಗಪೃಥಕ್ತ್ವ ಎಂಬ ಮೀಮಾಂಸಾನ್ಯಾಯದಂತೆ ಈ ವ್ರತವು ನಿತ್ಯವೂ ಹೌದು ಕಾಮ್ಯವೂ ಹೌದು ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರು ಇಂದ್ರಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಮೊಸರಿನಿಂದ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಸರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಿಧಾನ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ದಧಿಹೋಮವು ನಿತ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ ಕಾಮ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಹೇಮಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಸಿಂಧುವಿನಲ್ಲಿ ವ್ರತರಾಜದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಮ-ನವಮೀ ವ್ರತವಿಧಾನವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದು – ಚೈತ್ರಶುಕ್ಲ ಅಷ್ಟಮಿಯ ದಿವಸ ರಾಮಭಕ್ತನು ಸ್ನಾನಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಶ್ರೋತ್ರಿಯನೂ ರಾಮಭಕ್ತನೂ, ರಾಮಪೂಜಕನೂ, ರಾಮಮಂತ್ರಜ್ಞನೂ, ವೇದಜ್ಞನೂ ಆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಆಮಂತ್ರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವನನ್ನು ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ರಾಮನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆ ರಾಮಭಕ್ತನಿಗೆ ಅಭ್ಯಂಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಶ್ವೇತ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಶ್ವೇತಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಆಹಾರವನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಉಳಿದ ಆಹಾರವನ್ನು ತಾನು ಭುಂಜಿಸಬೇಕು. ನಿರಂತರ ರಾಮಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಅವನ ಬಳಿ ರಾಮದೇವರ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ರಾಮದೇವರ ಮಹತ್ವವನ್ನೂ ಕೂಡ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು

ಮಾಡಿ ಪುನಃ ರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಸಂಗೀತ ಭಜನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಮಭಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ನಿರಾಹಾರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮದೇವರ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು.

ಮರುದಿವಸ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಾದಿ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀಜಪ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮನೆಯ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಂಟಪವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಆ ಮಂಟಪವು ಪೂರ್ವಾದಿ ನಾಲ್ಕು ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ತೋರಣಗಳಿಂದ ಧ್ವಜಗಳಿಂದ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರಬೇಕು. ಪೂರ್ವದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಶಂಖಚಕ್ರ ಹಾಗೂ ಹನುಮಂತನಿಂದ, ದಕ್ಷಿಣದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಗರುಡ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿರಬೇಕು. ಪಶ್ಚಿಮದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಗದೆ, ಕತ್ತಿ, ತೋಳುಬಂದಿಗಳಿಂದ, ಉತ್ತರದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಪದ್ಮ ಸ್ವಸ್ತಿಕ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದ, ನೀಲಮಣಿಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಿರಬೇಕು. ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮೊಳದ ಎತ್ತರದ ಪೀಠವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಸಂಗೀತ ನಾಟ್ಯಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಚನ ಪಡೆಯ ಬೇಕು. ಅನಂತರ ಹೀಗೆ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು –

''ಇಂದು ರಾಮನವಮಿಯ ದಿವಸ ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ರಾಮಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತನಾಗುತ್ತೇನೆ. ರಾಮನ ಸುವರ್ಣ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀರಾಮನು ನನ್ನ ಅನಂತಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಲಿ'' ಎಂದು.

ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಒಂದು ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿಮೆ ಹೀಗಿರಬೇಕು – ಎರಡು ಕೈಗಳಿರಬೇಕು. ಎಡತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು

ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಎಡಗೈಯಿಂದ ಆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಆಲಿಂಗನೆ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರಬೇಕು. ಇಂಥ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ನ್ಯಾಸ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ವೈಭವದಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಜಾಗರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ರಾಮಭಕ್ತರ ಸಂಗದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ರಾಮಕಥೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕು. ರಾಮಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಇರಬೇಕು. ಮರುದಿವಸ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಧಕನು ಸ್ನಾನಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ರಾಮಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ವೇದಿಕೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಂಡವನ್ನು ಹಾಕಿ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ೧೦೮ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ತುಪ್ಪ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಪಾಯಸದಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆಚಾರ್ಯ ಪುರುಷನಿಗೆ ಎರಡು ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಬೆರಳಿಗೆ ಉಂಗುರಗಳನ್ನು ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಹೀಗೆ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು –

'ಶ್ರೀರಾಮನೇ! ಇಂದು ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ನಾನು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡು'.

ಹೀಗೆ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆಚಾರ್ಯನಿಗೂ ಉಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಚಿನ್ನ ಗೋವು ಪಂಚೆ ಧಾನ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಜೊತೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ಮಹಾಪಾತಕಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ತನ್ನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಂತಾಗುವನು. ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯ-ಗ್ರಹಣದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತುಲಾಪುರುಷವೆಂಬ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರ ಫಲವು ಬರುತ್ತದೆ.

ಹೇಮಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೂ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಚಾರವಿದೆ – ರಾಮನ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಜೊತೆ ಭರತ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಘ್ನರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನೂ ಧನುರ್ಧಾರಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನೂ ದಶರಥ ಕೌಸಲ್ಯೆಯರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಿ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು.

ಹೀಗೆ ರಾಮನವಮೀ ವ್ರತವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ಕಂದಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ವ್ರತಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಕಂಠದಿಂದ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಪ್ರತಿಮಾದಾನ ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಯಥಾಮತಿ ಯಥಾದ್ರವ್ಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ರಾಮನವಮಿ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಏತನ್ಮೂಲಕ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ರಾಮದೇವರ ಅವತಾರಕಾಲ

* ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ನವಮಿಯ ದಿವಸ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಮಿಯ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರವಿದ್ದಾಗ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಅವತಾರ ಮಾಡಿದನು.

* ಶ್ರೀರಾಮನು ಅವತಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಚಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗ್ರಹಗಳು ಯತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಪಂಚಗ್ರಹಗಳು ಉಚ್ಚದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಉದಯುವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಲಗ್ನವು ಕರ್ಕಾಟಕದಲ್ಲಿತ್ತು. ಸೂರ್ಯನು ಮೇಷರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚನಾಗಿದ್ದನು. ಇಂಥ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಕೌಸಲ್ಯೆಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದನು.

* ೨೪ನೆಯ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಅವತಾರವಾಯಿತೆಂದು ಹಲ- ವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ೨೮ನೆಯ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ರಾಮದೇವರು ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. (ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನನ್ನ ಸಂಪಾದನೆಯ ರಾಮಾಯಣ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ).

* ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುವುದಾದರೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕು – ಬೆಳ್ಳಿಯ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ಕಲಶಗಳನ್ನಿಡಬೇಕು. ಅವೆರಡರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರನ್ನು ಹಾಗೂ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸುತ್ತಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಭರತ, ಶತ್ರುಘ್ನ, ಹಾಗೂ ಹನುಮಂತದೇವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಕಲಶಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಲಶಗಳನ್ನು ಗಂಧ, ಅಕ್ಷತಾ, ಪುಷ್ಪ, ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ, ಬಂಗಾರ, ರತ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಆ ಕಲಶಗಳಿಗೆ ಹಸಿದಾರವನ್ನು ಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅನಂತಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಭೂಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಕಲಶಪೂಜೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ರಾಮದೇವರ ಪೂಜಾವಿಧಾನ

|| ಶ್ರೀಮದ್ಧನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ||

ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆ

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ||

ನಾರಾಯಣಾಯ ಪರಿಪೂರ್ಣಗುಣಾರ್ಣವಾಯ
ವಿಶ್ವೋದಯಸ್ಥಿತಿಲಯೋನ್ನಿಯತಿಪ್ರದಾಯ ।
ಜ್ಞಾನಪ್ರದಾಯ ವಿಬುಧಾಸುರಸೌಖ್ಯದುಃಖ
ಸತ್ಕಾರಣಾಯ ವಿತತಾಯ ನಮೋ ನಮಸ್ತೇ ||

ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ನಾಸ್ತಿ ತೇಷಾಮಮಂಗಲಮ್ ।
ಯೇಷಾಂ ಹೃದಿಸ್ಥೋ ಭಗವಾನ್ ಮಂಗಲಾಯತನೋ ಹರಿಃ ||

ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಶಶಿವರ್ಣಂ ಚತುರ್ಭುಜಮ್ ।
ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸರ್ವವಿಘ್ನೋಪಶಾಂತಯೇ ||

ಮಂಗಲಂ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುರ್ಮಂಗಲಂ ಮಧುಸೂದನಃ ।
ಮಂಗಲಂ ದೇವಕೀಪುತ್ರೋ ಮಂಗಲಂ ಗರುಡಧ್ವಜಃ ||

ಸರ್ವಮಂಗಲಮಾಂಗಲ್ಯೇ ಶಿವೇ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಾಧಿಕೇ ।
ಶರಣ್ಯೇ ತ್ರ್ಯಂಬಕೇ ದೇವಿ ನಾರಾಯಣಿ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ||

ನಮಸ್ತೇ ಪ್ರಾಣೇಶ ಪ್ರಣತವಿಭವಾಯಾವನಿಮಗಾಃ
ನಮಃ ಸ್ವಾಮಿನ್ ರಾಮಪ್ರಿಯತಮ ಹನೂಮನ್ ಗುರುಗುಣ ।
ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಭೀಮ ಪ್ರಬಲತಮ ಕೃಷ್ಣೇಷ್ಟಭಗವನ್
ನಮಃ ಶ್ರೀಮನ್‌ಮಧ್ವ ಪ್ರದಿಶ ಸುದೃಶಂ ನೋ ಜಯ ಜಯ ||

ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮೃತ್ಯುಂ ಹರ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ।
ಸರ್ವಮೃತ್ಯುವಿನಾಶಾಯ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ನಮೋ ನಮಃ ||

ದುಷ್ಟಾನಾಂ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾ ಸುಚರಿತ ಸುಜನಸ್ತೋಮವಿಘ್ನಾಪಹರ್ತಾ
ತಸ್ಮಾದ್ ವಿಘ್ನಾಧಿಪೋऽಹಂ ಮತ ಇತಿ ಸುಧಿಯಾಂ ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಜ್ಞಾಪನಾಯ ।
ಪೌಲಸ್ತ್ಯೇಚ್ಛಾಂತರಾಯಃ ಸುರಮುನಿನಿಕರಾಭೀಷ್ಟಸಂಪ್ರಾಪ್ತ್ಯುಪಾಯಃ
ಶ್ರೇಯೋ ವಿಘ್ನಾಧಿರಾಜಃ ಪ್ರದಿಶತು ಸತತಂ ಭೂರಿಗೌರೀತನೂಜಃ ॥

ತದೇವ ಲಗ್ನಂ ಸುದಿನಂ ತದೇವ ತಾರಾಬಲಂ ಚಂದ್ರಬಲಂ ತದೇವ ।
ವಿದ್ಯಾಬಲಂ ದೈವಬಲಂ ತದೇವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ತೇಽಂಘ್ರಿಯುಗಂ ಸ್ಮರಾಮಿ ॥

ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಭಗವತೇ ರಾಘವಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ ।
ರಾವಣಾದಿಜಗದ್ವೈರಿನಿಬರ್ಹಣಮಹೌಜಸೇ ॥

ಆಚಮನಮ್

ಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಮಾಧವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ । ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ । ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ । ವಾಮನಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ । ಹೃಷೀ-ಕೇಶಾಯ ನಮಃ । ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ । ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ । ಸಂಕರ್ಷ-ಣಾಯ ನಮಃ । ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ । ಅನಿರು-ದ್ಧಾಯ ನಮಃ । ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ । ನಾರ-ಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ । ಉಪೇಂ-ದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಹರಯೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ।

(ಆಚಮನವನ್ನು ಎರಡು ಬಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು)

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ

ಓಂ ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಋಷಿಃ ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಭೂಃ । ಓಂ ಭುವಃ । ಓಂ ಸ್ವಃ । ಓಂ ಮಹಃ । ಓಂ ಜನಃ । ಓಂ ತಪಃ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ । ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ । ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ । ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋಽತಿ ರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸ್ವರೋಮ್ ।

ಸಂಕಲ್ಪ

ಶುಭೇ ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ವಿಷ್ಣೋರಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಆದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ದ್ವಿತೀಯಪರಾರ್ಧೇ ಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪೇ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತಮೇ ಕಲಿಯುಗೇ ಪ್ರಥಮಪಾದೇ ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ ಭರತವರ್ಷೇ ಭರತಖಂಡೇ ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇತೀರೇ .... ಶಾಲೀವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ವರ್ತಮಾನೇ ಉತ್ತರಾಯನೇ ವಸಂತಋತೌ ಚೈತ್ರಮಾಸೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ನವಮ್ಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ । ಸಮಸ್ತದುರಿತಕ್ಷಯದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀಸೀತಾರಾಮಚಂದ್ರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಮ ... ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ .... ನಕ್ಷತ್ರೇ ರಾಶೌ ಜಾತಸ್ಯ .... ನಾಮಧೇಯಸ್ಯ ... ಸಪುತ್ರಪುತ್ರೀಕಸ್ಯ , ಸಪತ್ನೀಕಸ್ಯ , ಸಕುಟುಂಬಸ್ಯ ಕ್ಷೇಮಸ್ಥೈರ್ಯವಿಜಯಾಯುರಾರೋಗ್ಯ ಐಶ್ವರ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತದುರಿತೋಪಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತಸನ್ಮಂಗಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಧರ್ಮಾದಿಚತುರ್ವಿಧಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯಕರ್ಮಭಿಃ ಜ್ಞಾನಾಽಜ್ಞಾನಕೃತದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಆಪ್ತೋರ್ಯಾಮಾದಿ ಸರ್ವಕ್ರತುಫಲಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಸರ್ವವ್ರತಸಮಸ್ತತೀರ್ಥಸ್ನಾನ ಸಕಲಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಸಂದರ್ಶನಫಲಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಚತುರ್ವೇದ ಅಷ್ಟಾದಶಪುರಾಣೇತಿಹಾಸ ಪಠಣಶ್ರವಣಫಲಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದ್ಯವಿಚ್ಛಿನ್ನಸಂತತಿಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಆಧಿಭೌತಿಕಾದಿತಾಪತ್ರಯನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಗ್ರಹಾಣಾಮಾನುಕೂಲ್ಯತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಸಮೇತಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಸ್ಯ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಭಗವತೋ

ವೀರ್ಯೇಣ, ಭಗವತೋ ಬಲೇನ, ಭಗವತಃಕರ್ಮಣಾ ಭಗವತಃ ಪ್ರೇರಿತೋऽಹಂ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಸ್ಯ ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ದೀಪ ಹಚ್ಚಬೇಕು

ದೀಪಃ ಪಾಪಹರೋ ನೃಣಾಂ ದೀಪ ಆಪನ್ನಿವಾರಕಃ ।
ದೀಪೋ ವಿಧತ್ತೇ ಸುಕೃತಂ ದೀಪಃ ಸಂಪತ್ಪ್ರದಾಯಕಃ ॥

ದೀಪಜ್ಯೋತಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ದೀಪಜ್ಯೋತಿಃ ಜನಾರ್ದನಃ ।
ದೀಪೋ ಹರತು ಮೇ ಪಾಪಂ ಸಂಧ್ಯಾದೀಪ ನಮೋऽಸ್ತು ತೇ ॥

ಶುಭಂ ಕುರುಷ್ವ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಆರೋಗ್ಯಂ ಸುಖಸಂಪದಮ್ ।
ಮಮ ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಕಾಶಂ ಚ ದೀಪಜ್ಯೋತಿರ್ನಮೋऽಸ್ತು ತೇ ॥

ಭೋ ದೀಪ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಸ್ತ್ವಂ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಇಹಾರ್ಹಸಿ ।
ಯಾವತ್ ಕರ್ಮಸಮಾಪ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ತಾವತ್ ತ್ವಂ ಸುಸ್ಥಿರೋ ಭವ ॥

ಅಗ್ನಿನಾಗ್ನಿಃ ಸಮಿಧ್ಯತೇ ಕವಿರ್ಗೃಹಪತಿರ್ಯುವಾ ।
ಹವ್ಯವಾಡ್ ಜುಹ್ವಾಸ್ಯಃ ॥

ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡಬೇಕು

ಆಗಮಾರ್ಥಂ ತು ದೇವಾನಾಂ ಗಮನಾರ್ಥಂ ತು ರಕ್ಷಸಾಮ್ ।
ಕುರ್ವೇ ಘಂಟಾರವಂ ತತ್ರ ದೇವತಾಹ್ವಾನಲಾಂಛನಮ್ ॥

ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಅಪಸರ್ಪಂತು ಯೇ ಭೂತಾಃ ಯೇ ಭೂತಾಃ ಭುವಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।
ಯೇ ಭೂತಾಃ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಃ ತೇ ನಶ್ಯಂತು ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ ॥

ಅಪಕ್ರಾಮಂತು ಯೇ ಭೂತಾಃ ಕ್ರೂರಾಶ್ಚೈವ ತು ರಾಕ್ಷಸಾಃ ।
ತೇಷಾಮಪ್ಯವಿರೋಧೇನ ಪೂಜಾಕರ್ಮ ಸಮಾರಭೇ ॥

(ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಶಂಖ ಪೂಜೆ, ಕಲಶಪೂಜೆಗಳನ್ನು ದೇವರ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾದ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರ ಜೊತೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅನಂತವ್ರತದಲ್ಲಿರುವ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿ, ಕಲಶಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.)

ಆವಾಹನಂ

ಶ್ಯಾಮಂ ರವೀಂದ್ವಮಿತದೀಧಿತಿಕಾಂತಿಯುಕ್ತಂ
ಜ್ಞಾನಂ ಶರಂ ಚ ದಧತಂ ಪ್ರಿಯಯಾ ಸಮೇತಮ್ ।
ಸ್ವಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಮಮಿತಂ ಹನುಮನ್ಮುಖೇಷು
ಸಂದರ್ಶಯಂತಮಜಿತಂ ಸ್ಮರತೋರುಗೀರ್ಭಿಃ ॥

ಆವಾಹಯಾಮಿ ವಿಶ್ವೇಶಂ ಜಾನಕೀವಲ್ಲಭಂ ಪ್ರಭುಮ್ ।
ಕೌಸಲ್ಯಾತನಯಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಶ್ರೀರಾಮಂ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಪರಮ್ ॥

ಶ್ರೀರಾಮಾಗಚ್ಛ ಭಗವನ್ ರಘುವೀರ ನೃಪೋತ್ತಮ ।
ಜಾನಕ್ಯಾ ಸಹ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸುಸ್ಥಿರೋ ಭವ ಸರ್ವದಾ ॥

ರಾಮಚಂದ್ರ ಮಹೇಷ್ವಾಸ ರಾವಣಾಂತಕ ರಾಘವ ।
ಯಾವತ್ ಪೂಜಾಂ ಸಮಾಪ್ಯೇऽಹಂ ತಾವತ್ ತ್ವಂ ಸನ್ನಿಧೋ ಭವ ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಸೀತಾಸಹಿತಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।
ಓಂ ಭುವಃ ಸೀತಾಸಹಿತಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।
ಓಂ ಸ್ವಃ ಸೀತಾಸಹಿತಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।
ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಃ ಸೀತಾಸಹಿತಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।

ಲಕ್ಷ್ಮಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ; ಭರತಮಾವಾಹಯಾಮಿ, ಶತ್ರುಘ್ನಮಾವಾಹ-ಯಾಮಿ, ಹನೂಮಂತಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ, (ಆಯಾಯ ಕಲಶಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ವ್ಯಾಹೃತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು)

ಕೋಮಲಾಕ್ಷಂ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಮ್ ಇಂದ್ರನೀಲಸಮಪ್ರಭಮ್ ।
ದಕ್ಷಿಣಾಂಗೇ ದಶರಥಂ ಪುತ್ರಾವೇಕ್ಷಣತತ್ಪರಮ್ ॥

ಪೃಷ್ಠತೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ದೇವಂ ಸಚ್ಛತ್ರಂ ಕನಕಪ್ರಭಮ್ ।
ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಭರತಶತ್ರುಘ್ನೌ ತಾಲವೃಂತಕರಾವುಭೌ ॥
ಅಗ್ರೇಽವ್ಯಗ್ರಂ ಹನೂಮಂತಂ ರಾಮಾನುಗ್ರಹಕಾಂಕ್ಷಿಣಮ್ ।
(ರಾಮಸ್ಯ ಜನನೀ ಚಾಸಿ ರಾಮಾತ್ಮಕಮಿದಂ ಜಗತ್ ।
ಅತಸ್ತ್ವಾಂ ಪೂಜಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಲೋಕಮಾತಃ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥)

ಇತಿ ಸನ್ನಿಧಾಪನಮ್ ।

ರಘುನಾಯಕ ರಾಜರ್ಷೇ ನಮೋ ರಾಜೀವಲೋಚನ ।
ರಘುನಂದನ ಮೇ ದೇವ ಶ್ರೀರಾಮಾಭಿಮುಖೋ ಭವ ॥

ಇತಿ ಸಮ್ಮುಖೀಕರಣಮ್ ।

ಆವಾಹಿತೋ ಭವ । ಸ್ಥಾಪಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿರುದ್ಧೋ ಭವ । ಅವಕುಂಠಿತೋ ಭವ । ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭವ । ವರದೋಭವ । ಪ್ರಸೀದ । ಪ್ರಸೀದ । (ಆವಾಹನಾದಿ ಷಣ್ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು.) ಓಂ ರಾಂ ರಾಘವಾಯ ನಮಃ (ಅಷ್ಟವಾರಂ) ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ (ಅಷ್ಟವಾರಂ)

ಆಸನ

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿರಿ

ರಾಜಾಧಿರಾಜ ರಾಜೇಂದ್ರ ರಾಮಚಂದ್ರ ಮಹೀಪತೇ ।
ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನಂ ತುಭ್ಯಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಸ್ವೀಕುರು ಪ್ರಭೋ ॥

ಪಾದ್ಯ

ಉದ್ಧರಣೆಯಿಂದ ನೀರು ಬಿಡಿರಿ

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಪಾವನ ಅನಂತ ನಮಸ್ತೇ ರಘುನಾಯಕ ।
ಪಾದ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ರಾಜರ್ಷೇ ನಮೋ ರಾಜೀವಲೋಚನ ॥

ಅರ್ಘ್ಯ

ಬೊಗಸೆಯಿಂದ ನೀರು ಬಿಡಿರಿ

ಪರಿಪೂರ್ಣಾನಂದ ನಮೋ ರಾಮಾಯ ವೇಧಸೇ ।
ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಕೃಷ್ಣ ವಿಷ್ಣೋ ಜನಾರ್ದನ ॥

ಆಚಮನ

ಕಾಲು ತೊಳೆಯಿರಿ

ನಮಃ ಸತ್ಯಾಯ ಶುದ್ಧಾಯ ನಿತ್ಯಾಯ ಜ್ಞಾನರೂಪಿಣೇ ।
ಗೃಹಾಣಾಚಮನಂ ನಾಥ ಸರ್ವಲೋಕೈಕನಾಯಕ ॥

ಮಧುಪರ್ಕ

ಕುಡಿಯಲು ಮಧುಪರ್ಕ ನೀಡಿರಿ

ನಮಃ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಿಣೇ ।
ಮಧುಪರ್ಕಂ ಗೃಹಾಣೇದಂ ಜಾನಕೀಪತಯೇ ನಮಃ ॥

ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನಂ

ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿರಿ

ಪಂಚಾಮೃತಂ ಮಯಾನೀತಂ ಪಯೋ ದಧಿ ಘೃತಂ ಮಧು ?।
ಶರ್ಕರಾ ಚೇತಿ ತದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ದತ್ತಂ ತೇ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಸ್ನಾನ

ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿರಿ

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡೋದರಮಧ್ಯಸ್ಥೈಸ್ತೀರ್ಥೈಶ್ಚ ರಘುನಂದನ ।
ಸ್ನಾಪಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ತ್ವಂ ಪ್ರಸೀದ ಜನಾರ್ದನ ॥

ವಸ್ತ್ರ

ಗೆಜ್ಜೆವಸ್ತ್ರ ಏರಿಸಿರಿ

ತಪ್ತಕಾಂಚನಸಂಕಾಶಂ ಪೀತಾಂಬರಮಿದಂ ಹರೇ ।
ತ್ವಂ ಗೃಹಾಣ ಜಗನ್ನಾಥ ರಾಮಚಂದ್ರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಯಜ್ಞೋಪವೀತ

ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ

ಶ್ರೀರಾಮಾಚ್ಯುತ ಯಜ್ಞೇಶ ಶ್ರೀಧರಾನಂತ ರಾಘವ ।
ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಂ ಸೋತ್ತರೀಯಂ ಗೃಹಾಣ ರಘುನಂದನ ॥

ಗಂಧ

ಗಂಧ ಹಚ್ಚಿರಿ

ಕುಂಕುಮಾಗರುಕಸ್ತೂರೀಕರ್ಪೂರೋನ್ಮಿಶ್ರಚಂದನಮ್ ।
ತುಭ್ಯಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಶ್ರೀರಾಮ ಸ್ವೀಕುರು ಪ್ರಭೋ ॥

ಅಕ್ಷತಾ

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಏರಿಸಿರಿ

ಅಕ್ಷತಾಂಶ್ಚ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುಂಕುಮಾಕ್ತಾ ಸುಶೋಭಿತಾಃ ।
ಮಯಾ ನಿವೇದಿತಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರ ॥

ಪುಷ್ಪ

ಹೂವು ಏರಿಸಿರಿ

ತುಲಸೀಕುಂದಮಂದಾರಜಾತೀಪುನ್ನಾಗಚಂಪಕೈಃ ।
ಕದಂಬಕರವೀರೈಶ್ಚ ಕುಸುಮೈಃ ಶತಪತ್ರಕೈಃ ॥
ನೀಲಾಂಬುಜೈರ್ಬಿಲ್ವಪತ್ರೈಃ ಪುಷ್ಪಮಾಲ್ಯೈಶ್ಚ ರಾಘವ ।
ಪೂಜಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ಜನಾರ್ದನ ॥

ಅಂಗಪೂಜೆ

ತುಳಸಿ ಏರಿಸಿರಿ

ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ	ಪಾದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ
ರಾಜೀವಲೋಚನಾಯ ನಮಃ	ಗುಲ್ಫೌ ಪೂಜಯಾಮಿ
ರಾವಣಾಂತಕಾಯನಮಃ	ಜಾನುನೀ ಪೂಜಯಾಮಿ
ವಾಚಸ್ಪತಯೇ ನಮಃ	ಊರೂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ವಿಶ್ವರೂಪಾಯ ನಮಃ	ಜಂಘೇ ಪೂಜಯಾಮಿ
ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ	ಕಟಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ	ನಾಭಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಧೃತವಿಶ್ವಾಯ ನಮಃ	ಉದರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ	ಹೃದಯಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಸಂವತ್ಸರಾಯ ನಮಃ	ಉರಃ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಶ್ರೀಕಂಠಾಯ ನಮಃ	ಕಂಠಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಧಾರಿಣೇ ನಮಃ	ಬಾಹೂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ರಘೂದ್ವಹಾಯ ನಮಃ	ಮುಖಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ	ಜಿಹ್ವಾಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ	ದಂತಾನ್ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಸೀತಾಪತಯೇ ನಮಃ	ಲಲಾಟಂ ಪೂಜಯಾಮಿ

ಸಹಸ್ರಶಿರಸೇ ನಮಃ	ಶಿರಃ ಪೂಜಯಾಮಿ
ರಾಮಾಯ ನಮಃ	ಶಂಖಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಸೀತಾಪತಯೇ ನಮಃ	ಚಕ್ರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಸರ್ವಾತ್ಮನೇ ನಮಃ	ಸರ್ವಾಂಗಂ ಪೂಜಯಾಮಿ

ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಳಿ

ಪುಷ್ಪ ಅಥವಾ ತುಳಸಿಯಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿರಿ

ಶ್ರೀರಾಮಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀರಾಮಭದ್ರಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಶಾಶ್ವತಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀರಾಜೀವಲೋಚನಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಶ್ರೀಮತೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀರಾಜೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀರಘುಪುಂಗವಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಜಾನಕೀವತ್ಸಲಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಜೈತ್ರಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಜಿತಾಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಪ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀದಾಂತಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಶರಣಾಗತತ್ರಾಣತತ್ಪರಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀವಾಲಿಪ್ರಮಥನಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀವಾಗ್ಮಿನೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಸತ್ಯವಾಚೇ ನಮಃ

ರಾಮನವಮಿ

ಶ್ರೀಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸತ್ಯವ್ರತಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀವ್ರತಧರಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸದಾಹನುಮದಾಶ್ರಯಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಕೌಸಲ್ಯೇಯಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಖರಧ್ವಂಸಿನೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀವಿರಾಧವಧಪಂಡಿತಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀವಿಭೀಷಣವರಪ್ರದಾತ್ರೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಹರಕೋದಂಡಖಂಡನಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸಪ್ತತಾಳಭೇತ್ರೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀದಶಗ್ರೀವಶಿರೋಹರಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಜಾಮದಗ್ನ್ಯಮಹಾದರ್ಪದಮನಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀತಾಟಕಾಂತಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀವೇದಾಂತಸಾರಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀವೇದಾತ್ಮನೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಭವರೋಗಭೇಷಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀದೂಷಣತ್ರಿಶಿರೋ ಹಂತ್ರೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀತ್ರಿಮೂರ್ತಯೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀತ್ರಿಲೋಕಾತ್ಮನೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪುಣ್ಯಚಾರಿತ್ರಕೀರ್ತನಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀತ್ರಿಲೋಕರಕ್ಷಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಧನ್ವಿನೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀದಂಡಕಾರಣ್ಯಪುಣ್ಯಕೃತೇ ನಮಃ

ರಾಮನವಮಿ

ಶ್ರೀಅಹಲ್ಯಾಶಾಪದಮನಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪಿತೃಭಕ್ತಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀವರಪ್ರದಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಜಿತಕ್ರೋಧಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಜಿತಾಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಜಗದ್ಗುರವೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಯಕ್ಷವಾನರಸಂಘಾತಿನೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಚಿತ್ರಕೂಟಸಮಾಶ್ರಯಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಜಯಂತತ್ರಾಣವರದಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸುಮಿತ್ರಾಪುತ್ರಸೇವಿತಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸರ್ವದೇವಾಧಿದೇವಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮೃತವಾನರಜೀವಿತಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮಾಯಾಮಾರೀಚಹಂತ್ರೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮಹಾದೇವಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮಹಾಭುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸರ್ವದೇವಸ್ತುತಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೌಮ್ಯಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮುನಿಸಂಸ್ತುತಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮಹಾಯೋಗಿನೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮಹೋದರಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸುಗ್ರೀವೇಪ್ಸಿತರಾಜ್ಯದಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸರ್ವಪುಣ್ಯಾಧಿಕಫಲಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸ್ಮೃತಸರ್ವಾಘನಾಶನಾಯ ನಮಃ

ರಾಮನವಮಿ

ಶ್ರೀಆದಿಪುರುಷಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪರಮಪುರುಷಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪುಣ್ಯೋದಯಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀದಯಾಸಾಗರಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪುರಾಣಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸ್ಮಿತವಕ್ತ್ರಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮಿತಭಾಷಿಣೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪುರಾಣಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪೂರ್ವಭಾಷಿಣೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀರಾಘವಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಅನಂತಗುಣಗಂಭೀರಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಧೀರೋದಾತ್ತಗುಣೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮಾಯಾಮಾನುಷಚಾರಿತ್ರಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮಹಾದೇವಾಧಿಪೂಜಿತಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೇತುಕೃತೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಜಿತವಾರಾಶಯೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸರ್ವತೀರ್ಥಮಯಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಹರಯೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಶ್ಯಾಮಾಂಗಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸುಂದರಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಶೂರಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪೀತವಾಸಸೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಧನುರ್ಧರಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸರ್ವಯಜ್ಞಾಧಿಪಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಯಜ್ವಿನೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಜರಾಮರಣವರ್ಜಿತಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀವಿಭೀಷಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾತ್ರೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸರ್ವಾವಗುಣವರ್ಜಿತಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸಚ್ಚಿದಾನಂದವಿಗ್ರಹಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪರಂಜ್ಯೋತಿಷೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪರಂಧಾಮ್ನೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪರಾಕಾಶಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪರಾತ್ಪರಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪತಿತಪಾರಗಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸರ್ವದೇವಾತ್ಮಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪರಸ್ಮೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀರಾಮಾಯ ನಮಃ

ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಾವಳಿಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಧೂಪ

ಧೂಪಾರತಿ ಮಾಡಿರಿ

ವನಸ್ಪತ್ಯುದ್ಭವೋ ದಿವ್ಯೋ ಗಂಧಾಢ್ಯೋ ಗಂಧ ಉತ್ತಮಃ ।
ರಾಮಚಂದ್ರ ಮಹೀಪಾಲ ಧೂಪೋऽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ದೀಪ

ದೀಪಾರತಿ ಮಾಡಿರಿ

ಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ಪತಯೇ ತುಭ್ಯಂ ನಮೋ ರಾಮಾಯ ವೇಧಸೇ ।
ಗೃಹಾಣ ದೀಪಕಂ ಚೈವ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯತಿಮಿರಾಪಹಮ್ ॥

ನೈವೇದ್ಯ

ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ

ಇದಂ ದಿವ್ಯಾನ್ನಮಮೃತಂ ರಸೈಃ ಷಡ್ಭಿಃ ಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ರಾಮಚಂದ್ರೇಶ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸೀತೇಶ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಫಲ

ಫಲ ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ

ಇದಂ ಫಲಂ ಮಯಾ ದೇವ ಸ್ಥಾಪಿತಃ ಪುರತಃ ಸ್ತವ ।
ತೇನ ಮೇ ಸಫಲಾವಾಪ್ತಿ ಭವೇಜ್ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮನಿ ॥

ತಾಂಬೂಲ

ತಾಂಬೂಲ ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ

ನಾಗವಲ್ಲೀದಲೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಪೂಗೀಫಲಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ತಾಂಬೂಲಂ ಗೃಹ್ಯತಾಂ ರಾಮ ಕರ್ಪೂರಾದಿಸಮನ್ವಿತಮ್ ॥

ದಕ್ಷಿಣಾ

ದಕ್ಷಿಣೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋ ।
ಅನಂತಪುಣ್ಯಫಲದಂ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ನೀರಾಜನ

ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿರಿ

ನೃತ್ಯೈರ್ಗೀತೈಶ್ಚ ವಾದ್ಯೈಶ್ಚ ಪುರಾಣಪಠನಾದಿಭಿಃ ।
ಪೂಜೋಪಚಾರೈರಖಿಲೈಃ ಸಂತುಷ್ಟೋ ಭವ ರಾಘವ ॥
ಮಂಗಲಾರ್ಥಂ ಮಹೀಪಾಲ ನೀರಾಜನಮಿದಂ ಹರೇ ।
ಸಂಗೃಹಾಣ ಜಗನ್ನಾಥ ರಾಮಚಂದ್ರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ

ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಹೂವು ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ

ನಮೋ ದೇವಾಧಿದೇವಾಯ ರಘುನಾಥಾಯ ಶಾರ್ಙ್ಗಿಣೇ ।
ಚಿನ್ಮಯಾನಂತರೂಪಾಯ ಸೀತಾಯಾಃ ಪತಯೇ ನಮಃ ॥

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾ

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿರಿ

ಯಾನಿ ಕಾನಿ ಚ ಪಾಪಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಸಮಾನಿ ಚ ।
ತಾನಿ ತಾನಿ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಪದೇ ಪದೇ ॥

ಅರ್ಘ್ಯ

ಶಂಖದಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಹಾಕಿ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬಹುದು ಅಥವಾ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಘ್ಯ ನೀಡಿರಿ

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅರ್ಘ್ಯನೀಡಬೇಕು.

ದಶಾನನವಧಾರ್ಥಾಯ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನಾಯ ಚ ।
ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ವಧಾರ್ಥಾಯ ದೈತ್ಯಾನಾಂ ನಿಧನಾಯ ಚ ॥
ಪರಿತ್ರಾಣಾಯ ಸಾಧೂನಾಂ ಜಾತೋ ರಾಮಃ ಸ್ವಯಂ ಹರಿಃ ।
ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತೋಽನಘ ॥
ರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ, ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ, ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ।

ಕೌಸಲ್ಯಾಗರ್ಭಸಂಭೂತ ಸದಾ ಸೌಮಿತ್ರಿವತ್ಸಲ ।
ಜಾನಕೀಸಹಿತೋ ರಾಮ ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥
ಕೌಸಲ್ಯಾನಂದನೋ ವೀರ ರಾವಣಾಸುರಮರ್ದನ ।
ಸೀತಾಪತೇ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಭ್ರಾತೃಭಿಃ ಸಹಿತಾಯ ಸೀತಾಪತಯೇ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾಯ

ಇದಮರ್ಘ್ಯಮಿದಮರ್ಘ್ಯಮಿದಮರ್ಘ್ಯಮ್ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸೀತಾಪತೇ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾಯನಮಃ

ಇದಮರ್ಘ್ಯಮ್ ಇದಮರ್ಘ್ಯಮ್ ಇದಮರ್ಘ್ಯಮ್ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ರಾಮದ್ವಾದಶನಾಮ –

ಪ್ರಥಮಂ ಶ್ರೀಕರಂ ವಿದ್ಯಾತ್ ದ್ವಿತೀಯಂ ದಾಶರಥ್ಯಕಮ್ ।
ತೃತೀಯಂ ರಾಮಚಂದ್ರಂ ಚ ಚತುರ್ಥಂ ರಾವಣಾಂತಕಮ್ ।
ಪಂಚಮಂ ಲೋಕಪೂಜ್ಯಂ ಚ ಷಷ್ಠಕಂ ಜಾನಕೀಪ್ರಿಯಮ್ ।
ಸಪ್ತಮಂ ವಾಸುದೇವಂ ಚ ರಾಘವೇಂದ್ರಂ ತಥಾಷ್ಟಮಮ್ ।
ನವಮಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ದಶಮಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಗ್ರಜಮ್ ।
ಏಕಾದಶಂ ಚ ಗೋವಿಂದಂ ದ್ವಾದಶಂ ಸೇತುಬಂಧನಮ್ ॥

ಜಯತ್ಯಜೋऽಕ್ಷೀಣಸುಖಾತ್ಮಬಿಂಬಃ
ಸ್ವೈಶ್ವರ್ಯಕಾಂತಿಪ್ರತತಃ ಸದೋದಿತಃ ।
ಸ್ವಭಕ್ತಸಂತಾಪದುರಿಷ್ಟಹಂತಾ
ರಾಮಾವತಾರೋ ಹರಿರೀಶಚಂದ್ರಮಾಃ ॥ (ಮ.ಭಾ.ತಾ.ನಿ.)

ರಾಘವ ರಾಘವ ರಾಕ್ಷಸಶತ್ರೋ - ಮಾರುತಿವಲ್ಲಭ ಜಾನಕಿಕಾಂತ ।
ಖರತರ - ನಿಶಿಚರ - ದಹನ ಪರಾಮೃತ
ರಘುವರ ಮಾನದ ಭವ ಮಮ ಶರಣಮ್ ॥ (ದ್ವಾ.ಸ್ತೋ.)

ಶ್ಯಾಮಂ ರವೀಂದ್ವಮಿತದೀಧಿತಿಕಾಂತಿಯುಕ್ತಂ
ಜ್ಞಾನಂ ಶರಂ ಚ ದಧತಂ ಪ್ರಿಯಯಾ ಸಮೇತಮ್ ।
ಸ್ವಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಮಮಿತಂ ಹನುಮನ್ಮುಖೇಷು
ಸಂದರ್ಶಯಂತಮಜಿತಂ ಸ್ಮರತೋರುಗೀರ್ಭಿಃ ॥

ಕೃತ್ಸ್ನಪ್ರಸಾದಸುಮುಖಃ ಕಲಯಾ ಕಲೇಶ
ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶ ಅವತೀರ್ಯ ಗುರೋರ್ನಿದೇಶೇ
ತಿಷ್ಠನ್ ವನೇ ಸದಯಿತಾನುಜ ಆದಿದೇಶ
ಯಸ್ಮಿನ್ ವಿರುದ್ಧ್ಯ ದಶಕಂಧರ ಆರ್ತಿಮಾರ್ಚ್ಛ್ರ್ಮತ್ ॥ (ಭಾಗ.)

ಕ್ಷಮಾಪಣಮ್

ನ ಜಾನೇ ಕರ್ಮ ಯತ್ಕಿಂಚಿನ್ನಾಪಿ ಲೌಕಿಕವೈದಿಕೇ ।
ನ ನಿಷೇಧವಿಧೀ ವಿಷ್ಣೋ ತವ ದಾಸೋಽಸ್ಮಿ ಕೇವಲಮ್ ॥

ಅಪರಾಧಸಹಸ್ರಾಣಿ ಕ್ರಿಯಂತೇಽಹರ್ನಿಶಂ ಮಯಾ ।
ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಮೇ ದೇವ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ॥

ಆಪಾದಮೌಲಿಪರ್ಯಂತಂ ಪಶ್ಯತಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್ ।
ಪಾತಕಾನಿ ವಿನಶ್ಯಂತಿ ಕಿಂ ಪುನಶ್ಚೋಪಪಾತಕೈಃ ।
ಸುಪೂಜಿತಂ ಹರಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ನ ವಿದ್ಯತೇ ॥

ನಾಹಂ ಕರ್ತಾ ಹರಿಃ ಕರ್ತಾ ತತ್ಪೂಜಾ ಕರ್ಮ ಚಾಖಿಲಮ್ ।
ತಥಾಽಪಿ ಮತ್ಕೃತಾ ಪೂಜಾ ತತ್ಪ್ರಸಾದೇನ ನಾನ್ಯಥಾ ॥

ತದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಫಲಂ ಮಹ್ಯಂ ತತ್ಪ್ರಸಾದಃ ಪುನಃ ಪುನಃ ।
ಕರ್ಮನ್ಯಾಸೋ ಹರೇರೇವಂ ವಿಭೋಸ್ತೃಪ್ತಿಕರಃ ಸದಾ ॥

ಸ್ವವಂದನಂ ಯಥಾ ಪಿತ್ರಾ ಕಾರಿತಂ ಶಿಶುಕರ್ತೃಕಮ್ ।
ಏವಂ ಪೂಜಾ ವಿಷ್ಣ್ವಧೀನಾ ಭವೇಜ್ಜೀವಕೃತೇತ್ಯಪಿ ॥

ಮಾದೃಶೋ ನ ಪರಃ ಪಾಪೀ ತ್ವಾದೃಶೋ ನ ದಯಾಪರಃ ।
ದಾಸೋಽಯಮಿತಿ ಮಾಂ ಮತ್ವಾ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ॥

ಪಾಪೋಽಹಂ ಪಾಪಕರ್ಮಾಽಹಂ ಪಾಪಾತ್ಮಾ ಪಾಪಸಂಭವಃ ।
ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲ ॥

ಅನ್ಯಥಾ ಶರಣಂ ನಾಸ್ತಿ ತ್ವಮೇವ ಶರಣಂ ಮಮ ।ಫ
ತಸ್ಮಾತ್ ಕಾರುಣ್ಯಭಾವೇನ ರಕ್ಷ ರಕ್ಷ ಜನಾರ್ದನ ॥
ಯಃ ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಓಂ । ....
ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಉದ್ವಾಸನೆ

ಯಾಂತು ದೇವಗಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಪೂಜಾಂ ಆದಾಯಮತ್ಕೃತಾಂ
ಇಷ್ಟಕಾಮ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪುನರಾಗಮನಾಯಚ ॥
ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡಿರಿ.

ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ

ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಬಿಡಬೇಕು

ಪ್ರೀಯತಾಂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಸಮಾಪನಮ್

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥
ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।
ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ತೇ (ಮೇ) ॥
ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ
ಬುದ್ಧ್ಯಾಽಽತ್ಮನಾ ವಾಽನುಸ್ಸೃತಸ್ವಭಾವಃ ।
ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ
ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅನೇನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲೇ ಮಯಾ ಕೃತೇನ ....ಪೂಜಾ-ಕರ್ಮಣಾ ಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ-ಮಸ್ತು ।

(ಇತಿ ತುಲಸೀದಲಾನಿ ಸಮರ್ಪ್ಯ, ತತ್ತುಲಸೀಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ) ಪ್ರಸೀದ ಭಗವನ್ ಆಗಚ್ಛಾಽಗಚ್ಛ । ಭಗವಂತಂ ಸಶ್ರೀಕಂ ಸಪರಿವಾರಂ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಂ ಮಮ ಹೃತ್ಕಮಲೇ (ಅನ್ಯಗೃಹೇ ಚೇತ್ - ಸೂರ್ಯಮಂಡಲೇ) ಪ್ರಾವಾಹಯಾಮಿ । (ಇತಿ ಪ್ರಾವಾಹ್ಯ ತುಲಸೀಂ ಕರ್ಣಯೋರ್ಧೃತ್ವಾ, ಹೃದಯೇ ಹಸ್ತಂ ನ್ಯಸ್ತ)

ಯಾಚೇಹಂ ತ್ವಾಂ ಹೃಷೀಕೇಶ ನಮಾಮಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ।
ಹೃದಯೇ ಕುರು ಸಂವಾಸಂ ಶ್ರಿಯಾ ಸಹ ಜಗತ್ಪತೇ ॥

ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ, ಆತ್ಮನಿ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸತತ್ವನ್ಯಾಸೌ ಕೃತ್ವಾ ಘಂಟಾನಾದಂ ಕುರ್ಯಾತ್

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶ್ರೀರಾಮದೇವರನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಜೋಗುಳವನ್ನು ಹಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ತೊಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನಮಿಸಬೇಕು.

॥ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ರಾಮನವಮೀವ್ರತದ ಆಚರಣೆ
ಹಾಗೂ
ರಾಮನಾಮಲೇಖನ ಯಜ್ಞ

ರಾಮನವಮೀವ್ರತದ ಆಚರಣೆ
ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವದ ಬಗ್ಗೆ

ಅಗಸ್ತ್ಯಃ –

ರಹಸ್ಯಂ ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಸುತೀಕ್ಷ್ಣ ಮುನಿಸತ್ತಮ ।
ಚೈತ್ರೇ ನವಮ್ಯಾಂ ಪ್ರಾಕ್‌ಪಕ್ಷೇ ದಿವಾಪುಣ್ಯೇ ಪುನರ್ವಸೌ ॥ 1 ॥
ಉದಯೇ ಗುರುಗೌರಾಂಶೇ ಸ್ವೋಚ್ಚಸ್ಥೇ ಗ್ರಹಪಂಚಕೇ ।
ಮೇಷೇ ಪೂಷಣಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಲಗ್ನೇ ಕರ್ಕಟಕಾಹ್ವಯೇ ॥ 2 ॥
ಆವಿರಾಸೀತ್ ಸ ಕಲಯಾ ಕೌಸಲ್ಯಾಯಾಂ ಪರಃ ಪುಮಾನ್ ।
ತಸ್ಮಿನ್ ದಿನೇ ತು ಕರ್ತವ್ಯಮುಪವಾಸವ್ರತಂ ಸದಾ ॥ 3 ॥

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಮುನಿಸತ್ತಮರೇ ಅತ್ಯಂತರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳಿರಿ. ಚೈತ್ರಮಾಸ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ನವಮಿಯ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಗುರುವಿನ ಉದಯವಾಗಿತ್ತು. ಗ್ರಹಗಳು ಉಚ್ಚದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಮೇಷದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಉಚ್ಚನಾಗಿದ್ದನು. ಲಗ್ನವು ಕರ್ಕಾಟಕವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಕೌಸಲ್ಯಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಭಗವಂತನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಾಗಿ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆ ದಿವಸದಂದು ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವೈಭವದಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು

ತತ್ರ ಜಾಗರಣಂ ಕುರ್ಯಾದ್ ರಘುನಾಥಪುರೋ ಭುವಿ ।

ರಘುನಾಥನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜಾಗರಣೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡಬೇಕು. ನಿರಂತರ ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಪೂಜಾ ಕಾರ್ಯಾ ಯಥಾವಿಧಿಃ ॥ 4 ॥
ಪ್ರಾತರ್ನವಮ್ಯಾಂ ಸ್ನಾತ್ವೈವ ಕೃತ್ವಾ ಸಂಧ್ಯಾದಿಕಾ ಕ್ರಿಯಾಃ ।
ಸಂಪೂಜ್ಯ ವಿಧಿವದ್ ರಾಮಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ವಿತ್ತಾನುಸಾರತಃ ॥ 5 ॥

ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಧಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನವಮಿಯ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮೊದಲಾದ ನಿತ್ಯಾಹ್ನಿಕೆಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ವಿಧಿಯು ಹೇಳುವಂತೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವೈಭವವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ರಾಮನವಮಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ದಾನಗಳು

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಭೋಜಯೇತ್ ಸಮ್ಯಕ್ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಶ್ಚ ತೋಷಯೇತ್ ।
ಗೋಭೂತಿಲಹಿರಣ್ಯಾದ್ಯೈರ್ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಭೂಷಣೈಃ ॥ 6 ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವಂತೆ ಊಟವನ್ನು ಬಡಿಸಬೇಕು. ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಗೋದಾನ, ಭೂದಾನ, ತಿಲದಾನ, ಹಿರಣ್ಯದಾನ, ವಸ್ತ್ರದಾನ, ವಿವಿಧ ಅಲಂಕಾರಗಳ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ರಾಮಭಕ್ತರ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು

ರಾಮಭಕ್ತಾನ್ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಪ್ರೀಣಯೇತ್ ಪರಯಾ ಮುದಾ ।
ಏವಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಶ್ರೀರಾಮನವಮೀವ್ರತಮ್ ॥ 7 ॥

ರಾಮಭಕ್ತರಿಗೆ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನವಮಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ರಾಮನವಮಿವ್ರತಾಚರಣೆಯಿಂದ ವೈಕುಂಠಪ್ರಾಪ್ತಿ

ಅನೇಕಜನ್ಮಸಿದ್ಧಾನಿ ಪಾಪಾನಿ ಸುಬಹೂನಿ ಚ ।
ಭಸ್ಮೀಕೃತ್ಯ ವ್ರಜತ್ಯೇವ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಮ್ ॥ 8 ॥

ರಾಮನವಮಿಯ ವ್ರತಾಚರಣೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ ಅನೇಕಪಾಪಗಳು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಗುತ್ತವೆ. ಭಗವಂತನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಾನವು ದೊರಕುತ್ತದೆ.

ರಾಮನವಮೀವ್ರತವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಆಚರಿಸಬೇಕು

ಸರ್ವೇಷಾಮಪ್ಯಯಂ ಧರ್ಮೋ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತ್ಯೇಕಸಾಧನಃ।
ಅಶುಚಿರ್ವಾಪಿ ಪಾಪಿಷ್ಠಃ ಕೃತ್ವೇದಂ ವ್ರತಮುತ್ತಮಮ್ ॥ 9 ॥

ಪೂಜ್ಯಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಯಥಾ ರಾಮಸ್ತಥೈವ ಸಃ।

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ರಾಮನವಮಿವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯು ದೊರಕಬೇಕೆಂದರೆ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಲೇ ಬೇಕು. ಅಶುಚಿಯಾಗಿರಲಿ ಪಾಪಿಷ್ಠನಾಗಿರಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸರ್ವಭೂತಗಳ ನಡುವೆ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಹೇಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದನೋ ಅದರಂತೆ ಈ ಭಕ್ತನೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಯಸ್ತು ರಾಮನವಮ್ಯಾಂ ವೈ ಭುಂಕ್ತೇ ಸ ತು ನರಾಧಮಃ ॥ 10 ॥
ಕುಂಭೀಪಾಕೇಷು ಘೋರೇಷು ಪತತ್ಯೇವ ನ ಸಂಶಯಃ।

ಯಾರು ರಾಮನವಮಿಯ ದಿವಸ ವ್ರತ ಮತ್ತು ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅಂಥ ನರಾಧಮನು ಕುಂಭೀಪಾಕವೆನಿಸಿದ ಘೋರ ನರಕಕ್ಕೆ ತೆರಳು(ಬೀಳು)ತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ರಾಮನವಮಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸದಿದ್ದರೆ ಉಳಿದ ವ್ರತಗಳಿಗೆ ಫಲವಿಲ್ಲ

ಅಕೃತ್ವಾ ರಾಮನವಮೀವ್ರತಂ ಸರ್ವವ್ರತೋತ್ತಮಮ್ ॥ 11 ॥
ವ್ರತಾನ್ಯನ್ಯಾನಿ ಕುರುತೇ ನ ತೇಷಾಂ ಫಲಭಾಗ್ ಭವೇತ್।
ರಹಸಿ ಕೃತಪಾಪಾನಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತಾನಿ ಬಹೂನ್ಯಪಿ ॥ 12 ॥

ಮಹಾಂತಿ ಚ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತಿ ಶ್ರೀರಾಮನವಮೀವ್ರತಾತ್ ।
ಏಕಾಮಪಿ ನರೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಶ್ರೀರಾಮನವಮೀಂ ಮುನೇ ॥ 13 ॥
ಉಪೋಷ್ಯ ಕೃತಕೃತ್ಯಃ ಸ್ಯಾತ್ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ।

ಯಾರು ಸರ್ವವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಾಮನವಮೀವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವು-ದಿಲ್ಲವೋ ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ವ್ರತಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ಉಳಿದ ಯಾವ ವ್ರತಗಳಿಂದ ಯಾವುದೇ ಫಲವೂ ಕೂಡ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ರಾಮನವಮೀ ವ್ರತದ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಮಹಾಪಾಪಗಳೂ ಕೂಡ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀರಾಮನವಮಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಆಚರಿಸಿದರೂ ಸಾಕು ಅವನು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ರಾಮದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು

ನರೋ ರಾಮನವಮ್ಯಾಂ ತು ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರತಿಮಾಪ್ರದಃ ॥ 14 ॥
ವಿಧಾನೇನ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ ಮುಕ್ತೋ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ।

ಶ್ರೀರಾಮನವಮಿಯ ದಿವಸ ರಾಮದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಮಾದಾನಮಾಡಿದವನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಃ –

ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರತಿಮಾದಾನವಿಧಾನಂ ವಾ ಕಥಂ ಮುನೇ ॥15॥
ಕಥಯ ತ್ವಂ ಹಿ ರಾಮೇऽಪಿ ಭಕ್ತಸ್ಯ ಮಮ ವಿಸ್ತರಾತ್ ।

ಸುತೀಕ್ಷ್ಣನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ – ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರತಿಮೆಯ ದಾನದ ವಿಧಾನವೇನು? ಅದನ್ನು ತಾವು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ. ರಾಮಭಕ್ತನಾದ ನನಗೆ ಆ ಪ್ರತಿಮಾದಾನದ ವಿಧಾನ-ವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಅಷ್ಟಮೀದಿವಸವೇ ಪ್ರತಿಮಾದಾನಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು

ಅಗಸ್ತ್ಯಃ –

ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತದ್ ವಿದ್ವನ್ ಪ್ರತಿಮಾದಾನಮುತ್ತಮಮ್ ॥ 16 ॥

ವಿಧಾನಂ ಚಾಪಿ ಯತ್ನೇನ ಯತಸ್ತ್ವಂ ವೈಷ್ಣವೋತ್ತಮಃ ।
ಅಷ್ಟಮ್ಯಾಂ ಚೈತ್ರಮಾಸೇ ತು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥ 17 ॥

ದಂತಧಾವನಪೂರ್ವಂ ತು ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾಯಾದ್ ಯಥಾವಿಧಿ ।
ನದ್ಯಾಂ ತಡಾಗೇ ಕೂಪೇ ವಾ ಹ್ರದೇ ಪ್ರಸ್ರವಣೇಽಪಿ ವಾ ॥ 18 ॥

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಸುತೀಕ್ಷ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ – ಎಲೈ ಸುತೀಕ್ಷ್ಣನೇ! ರಾಮಪ್ರತಿಮೆಯ ದಾನವು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನೂ ಸಹ ವೈಷ್ಣವೋತ್ತಮನಾಗಿರುವಿ. ಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳುವ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡು. ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಷ್ಟಮಿಯ ದಿವಸ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮೀಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ದಂತಧಾವನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನದಿಯಲ್ಲಿ, ಸರೋವರದಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ಇಳಿಯುವ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ವಿಧಿ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ತತಃ ಸಂಧ್ಯಾದಿಕಾಃ ಕಾರ್ಯಾಃ ಸಂಸ್ಮರನ್ ರಾಘವಂ ಹೃದಿ ।
ಗೃಹಮಾಸಾದ್ಯ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಕುರ್ಯಾದೌಪಾಸನಾದಿಕಮ್ ॥ 19 ॥

ಅನಂತರ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮೊದಲಾದ ನಿತ್ಯಾಹ್ನಿಕಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ವಿಪ್ರೇಂದ್ರನೇ! ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಔಪಾಸನಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ರಾಮಭಕ್ತನಾದ ಸತ್ಪಾತ್ರನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು

ದಾಂತಂ ಕುಟುಂಬಿನಂ ವಿಪ್ರಂ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಪರಂ ಸದಾ ।
ಶ್ರೀರಾಮಪೂಜಾನಿರತಂ ಸುಶೀಲಂ ದಂಭವರ್ಜಿತಮ್ ॥ 20 ॥

ವಿಧಿಜ್ಞಂ ರಾಮಮಂತ್ರಾಣಾಂ ರಾಮಮಂತ್ರೈಕಸಾಧನಮ್ ।
ಆಹೂಯ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಂಪೂಜ್ಯ ವೃಣುಯಾತ್ ಪ್ರಾರ್ಥಯನ್ನಿತಿ ॥ 21 ॥

ದಾನವನ್ನು ಯಾವ ವಿಪ್ರನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೋ ಆ ವಿಪ್ರನು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿರಬೇಕು. ಕುಟುಂಬಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ವೇದಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರಬೇಕು. ಶೀಲವಂತನಾಗಿರಬೇಕು. ಅವನಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರಾದಿಗಳು ಇರಬಾರದು. ರಾಮಮಂತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅಂಥ ಭಕ್ತನನ್ನು ಕರೆದು ಆಚಾರ್ಯವರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನ ಬಳಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರತಿಮಾದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇಽಹಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ।
ತತ್ರಾಚಾರ್ಯೋ ಭವ ಪ್ರೀತಃ ಶ್ರೀರಾಮೋಽಸಿ ತ್ವಮೇವ ಚ ॥ 22 ॥

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನೇ ಇಂದು ನಾನು ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು. ತಾವೇ ನನಗೆ ಆಚಾರ್ಯರು. ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಆ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಸತ್ಕರಿಸಬೇಕು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರಾಧನೆಯ ಕ್ರಮ

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಪೂಜ್ಯವಿಪ್ರಂ ತಂ ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ ತತಃ ಪರಮ್ ।
ತೈಲೇನಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ತತ್ಸ್ನಾಯಾತ್ ಚಿಂತಯನ್ ರಾಘವಂ ಹೃದಿ ॥ 23 ॥

ಆ ವಿಪ್ರಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ಅವನಿಗೆ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಅಭ್ಯಂಗ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ನಿರಂತರ ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು.

ಶ್ವೇತಾಂಬರಧರಃ ಶ್ವೇತಗಂಧಮಾಲ್ಯಾನಿ ಧಾರಯೇತ್ ।
ಅರ್ಚಿತೋ ಭೂಷಿತಶ್ಚೈವಂಕೃತಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕಕ್ರಿಯಃ ॥ 24 ॥

ತತಃ ಭೋಜಯೇದ್ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಾತ್ವಿಕಾನ್ನೈಃ ಸುವಿಸ್ತರಮ್ ।
ಭುಂಜೀತ ಸ್ವಯಮಪ್ಯೇವಂ ಹೃದಿ ರಾಮಮನುಸ್ಮರನ್ ॥ 25 ॥

ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಆ ವಿಪ್ರನಿಗೆ ಉಡಿಸಬೇಕು. ಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚ ಬೇಕು. ಶ್ವೇತಪುಷ್ಪದ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಇನ್ನು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ತಾನು ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆಚಾರ್ಯನಿಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಬಡಿಸಬೇಕು. ಬಡಿಸುವ ಅನ್ನವು ಸಾತ್ವಿಕವಾಗಿರಬೇಕು. ಅನೇಕ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿರಬೇಕು. ಭಕ್ತಿಯುತನಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಬಿಡದೇ ತಾನು ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ರಾಮನವಮಿಯ ಆಚರಣೆ

ಏಕಭುಕ್ತವ್ರತೀ ತತ್ರ ಸಹಾಚಾರ್ಯೋ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ।
ಶೃಣ್ವನ್ ರಾಮಕಥಾಂ ದಿವ್ಯಾಮಹಃಶೇಷಂ ನಯೇನ್ಮುನೇ ॥ 26 ॥

ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯಾದಿಕಾಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಕ್ರಿಯಾ ರಾಮಮನುಸ್ಮರನ್ ।
ಆಚಾರ್ಯಸಹಿತೋ ರಾತ್ರಾವಧಃಶಾಯೀ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥ 27 ॥

ವಸೇತ್ ಸ್ವಯಂ ನ ಚೈಕಾಂತೇ ಶ್ರೀರಾಮಾರ್ಪಿತಮಾನಸಃ ।
ತತಃ ಪ್ರಾತಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸಂಧ್ಯಾಂ ಯಥಾವಿಧಿ ॥ 28 ॥

ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಎಡಬಿಡದೇ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿರಬೇಕು. ರಾಮಭಕ್ತರಾದ ಆಚಾರ್ಯರ ಜೊತೆ ವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರ ಬಳಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ಶ್ರೀರಾಮನ ದಿವ್ಯಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಾಯಂಕಾಲದ ತನಕ ಕೇಳುತ್ತಾ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ಸಾಯಂಕಾದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಶ್ರೀರಾಮನ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆಚಾರ್ಯ ಪುರುಷನ ಜೊತೆ ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿರಬೇಕು. ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ

ಇರಬಾರದು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಅನಂತರ ರಾಮನವಮಿಯ ದಿವಸ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಏಳಬೇಕು. ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಾಹ್ನಿಕಗಳನ್ನು ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಾತಃ ಸರ್ವಾಣಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಶೀಘ್ರಮೇವ ಸಮಾಪಯೇತ್ ।
ತತಃ ಸ್ವಸ್ಥಮನಾ ಭೂತ್ವಾ ವಿದ್ವದ್ಭಿಃ ಸಹಿತೋಽನಘ ॥ 29 ॥

ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಶೀಘ್ರವಾಗಿಯೇ ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಏಕಾಗ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಜೊತೆ ಸೇರಬೇಕು.

ರಾಮಮಂಟಪದ ನಿರ್ಮಾಣ

ಸ್ವಗೃಹಸ್ಯೋತ್ತರೇ ದೇಶೇ ದ್ವಾರಸ್ಯೋಜ್ಜ್ವಲಮಂಡಪಮ್ ।
ಚತುರ್ದ್ವಾರಂ ಪತಾಕಾಢ್ಯಂ ಸವಿತಾನಂ ಸತರೋಣಮ್ ॥ 30 ॥

ಮನೋಹರಂ ಮಹೋತ್ಸೇಧಂ ಪುಷ್ಪಾದ್ಯೈಃ ಸಮಲಂಕೃತಮ್ ।
ಶಂಖಚಕ್ರಹನೂಮದ್ಭಿಃ ಪ್ರಾಗ್ದ್ವಾರೇ ಸಮಲಂಕೃತಮ್ ॥ 31 ॥

ತನ್ನ ಮನೆಯ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಮದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯ ದಾನಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಉಜ್ಜ್ವಲವಾದ ಮಂಟಪವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿರಬೇಕು. ಆ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ನಾಕು ದ್ವಾರಗಳಿರಬೇಕು. ಪತಾಕವಿರಬೇಕು. ತೋರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರಬೇಕು. ಮನೋಹರವಾಗಿರಬೇಕು. ಚಿಗುರು ಹೂವು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರಬೇಕು. ಶಂಖ, ಚಕ್ರ , ಹನುಮಂತದೇವರ ಪಟ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿರಬೇಕು.

ಗರುತ್ಮಚ್ಛಾರ್ಙ್ಗಬಾಣೈಶ್ಚ ದಕ್ಷಿಣೇ ಸಮಲಂಕೃತಮ್ ।
ಗದಾಖಡ್ಗಾಂಗದೈಶ್ಚೈವ ಪಶ್ಚಿಮೇ ಚ ವಿಭೂಷಿತಮ್ ॥ 32 ॥

ಪದ್ಮಸ್ವಸ್ತಿಕನೀಲೈಶ್ಚ ಕೌಬೇರ್ಯಾಂ ಸಮಲಂಕೃತಮ್ ।
ಮಧ್ಯೇ ಹಸ್ತಚತುಷ್ಕಾಢ್ಯಂ ವೇದಿಕಾಯುಕ್ತಮಾಯತಮ್ ॥ 33 ॥

ಗರುಡ ಶಾರ್ಙ್ಗ ಬಾಣಗಳನ್ನು ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿರಬೇಕು. ಗದಾ ಖಡ್ಗ ಅಂಗದ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ, ಪದ್ಮ ಸ್ವಸ್ತಿಕ ನೀಲ ಇವುಗಳನ್ನು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿರಬೇಕು. ಆ ವೇದಿಕೆಯು ನಾಲ್ಕು ಮೊಳಗಳಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರಬೇಕು.

ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಗೀತನೃತ್ಯೈಶ್ಚ ವಾದ್ಯೈಶ್ಚಾಪಿ ಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ ಚ ವಿದ್ವದ್ಭಿಃ ಪ್ರೀತಮಾನಸೈಃ ॥ 34 ॥

ಅಂಥ ಮಂಟಪವನ್ನು ಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ವಾದ್ಯಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಂತುಷ್ಟಮನಸ್ಕರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಪುಣ್ಯಾಹವನ್ನು ಹೇಳಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರತಿಮಾ ದಾನದ ಸಂಕಲ್ಪ

ತತಃ ಸಂಕಲ್ಪಯೇದ್ ದೇವಂ ರಾಮಮೇವ ಸ್ಮರನ್ ಮುನೇ ।
ಅಸ್ಯಾಂ ರಾಮನವಮ್ಯಾಂ ತು ರಾಮಾರಾಧನತತ್ಪರಃ ॥ 35 ॥

ಉಪೋಷ್ಯಾಷ್ಟಸು ಯಾಮೇಷು ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಯಥಾವಿಧಿ ।
ಇಮಾಂ ಸ್ವರ್ಣಮಯೀಂ ರಾಮಪ್ರತಿಮಾಂ ತು ಪ್ರಯತ್ನತಃ ॥ 36 ॥

ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರೀತಯೇ ದಾಸ್ಯೇ ರಾಮಭಕ್ತಾಯ ಧೀಮತೇ ।
ಪ್ರೀತೋ ರಾಮೋ ಹರತ್ವಾಶು ಪಾಪಾನಿ ಸುಬಹೂನಿ ಮೇ ॥ 37 ॥

ಅನೇಕಜನ್ಮಸಂಸಿದ್ಧಾನ್ಯಭ್ಯಸ್ತಾನಿ ಮಹಾಂತಿ ಚ ।

ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನೇ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೀಗೆ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರಾಮನವಮಿಯ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದ ಈ ಸ್ವರ್ಣಮಯವಾದ ರಾಮಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲೇ ಆಸಕ್ತರಾದ ಎಂಟು ಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದ ರಾಮಭಕ್ತರಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು

ಪ್ರೀತನಾಗಲಿ. ನನ್ನೆಲ್ಲ ಅನೇಕ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಿ. ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವ ಪುನಃ ಪುನಃ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪರಿಹಾರವಾಗಲಿ.

ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮಂಡಲವನ್ನು ಬರೆದು ಅಲ್ಲಿ ರಾಮಕಲಶವನ್ನಿಡಬೇಕು
ವಿಲಿಖೇತ್ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಂ ವೇದಿಕೋಪರಿ ಸುಂದರಮ್ ॥ 38 ॥

ರಾಮದೇವರ ಕುರಿತಾದ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮಂಡಲವನ್ನು ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕು.

ಮಧ್ಯೇ ತೀರ್ಥೋದಕೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಪಾತ್ರಂ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಚಾರ್ಚಿತಮ್ ।
ಸೌವರ್ಣೇ ರಾಜತೇ ತಾಮ್ರೇ ಪಾತ್ರೇ ಷಟ್‌ಕೋಣಮಾಲಿಖೇತ್ ॥ 39 ॥

ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತೀರ್ಥೋದಕಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕಲಶವನ್ನಿಡಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮದೇವರನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಸುವರ್ಣ ಅಥವಾ ಬೆಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ತಾಮ್ರ ಕಲಶವನ್ನು ಷಟ್ಕೋಣಮಂಡಲಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರತಿಮೆಯ ಲಕ್ಷಣ

ತತ್ರ ಸ್ವರ್ಣಮಯೀಂ ರಾಮಪ್ರತಿಮಾಂ ಪಲಮಾತ್ರತಃ ।
ನಿರ್ಮಿತಾಂ ದ್ವಿಭುಜಾಂ ರಮ್ಯಾಂ ವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಜಾನಕೀಮ್ ॥ 40 ॥

ಬಿಭ್ರತೀಂ ದಕ್ಷಿಣೇ ಹಸ್ತೇ ಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾಂ ಮಹಾಮುನೇ ।
ವಾಮೇನಾಧಃಕರೇಣಾರಾದ್ ದೇವೀಮಾಲಿಂಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥಿತಾಮ್ ॥ 41 ॥

ಸಿಂಹಾಸನೇ ರಾಜತೇ ಚ ಪಲದ್ವಯವಿನಿರ್ಮಿತೇ ।

ಶ್ರೀರಾಮನ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಬಂಗಾರದ್ದಾಗಿರಬೇಕು. ೧೭೬ ಗುಲಗಂಜಿಯಷ್ಟು ಭಾರವುಳ್ಳ ಅಥವಾ ೪ ಕರ್ಷವೆನಿಸಿದ ಪಲಭಾರದ್ದಾಗಿರಬೇಕು. ಆ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಎರಡು ಕೈಗಳಿರಬೇಕು. ಎಡಗೈಯ್ಯನ್ನು ಜಾನಕಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಮುದ್ರೆಯಿರಬೇಕು. ಎಡಗೈಯಿಂದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಆಲಿಂಗನ

ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಶೋಭಿಸುವ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರಬೇಕು. ಎರಡು ಪಲಗಳ ಭಾರದಲ್ಲಿ ಆದರ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿರಬೇಕು.

ಭಕ್ತಿಯ ರಾಮಪೂಜೆ

ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನಪೂರ್ವಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ವಿಧಿವತ್ ತತಃ ॥ 42 ॥

ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ನಿಯತೋ ನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಮತಂದ್ರಿತಃ ।
ದಿವೈವಂ ವಿಧಿವತ್ ಕೃತ್ವಾ ರಾತ್ರೌ ಜಾಗರಣಂ ತತಃ ॥ 43 ॥

ದಿವ್ಯಾಂ ರಾಮಕಥಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಮಭಕ್ತಿಸಮನ್ವಿತಃ ।
ಗೀತನೃತ್ಯಾದಿಭಿಶ್ಚೈವ ರಾಮಸ್ತೋತ್ರೈರನೇಕಧಾ ॥ 44 ॥

ರಾಮಾಷ್ಟಕೈಶ್ಚ ಸಂಸ್ತುತ್ಯ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾದಿಭಿಃ ।
ಕರ್ಪೂರಾಗರುಕಸ್ತೂರೀಕಲ್ಹಾರಾದ್ಯೈರನೇಕಧಾ ॥ 45 ॥

ಸಂಪೂಜ್ಯವಿಧಿವದ್ ಭಕ್ತ್ಯಾ ದಿವಾರಾತ್ರಂ ನಯೇದ್ ಬುಧಃ ।

ರಾಮಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ೧೪ ಬಾರಿ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹಗಲಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಗರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ದಿವ್ಯಕಥೆಯನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕು. ರಾಮಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಚಲವಾಗಿ ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಶ್ರೀರಾಮನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕುರಿತಾದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುವ ನರ್ತನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಬಗೆ ಬಗೆಯ ರಾಮಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ರಾಮಾಷ್ಟಕಗಳಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು. ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಕರ್ಪೂರ, ಅಗರು, ಕಸ್ತೂರಿ ಕಲ್ಹಾರಪುಷ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು.

ರಾಮಮಂತ್ರ ಹೋಮ

ತತಃ ಪ್ರಾತಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ಸ್ನಾನಸಂಧ್ಯಾದಿಕಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ ॥ 46 ॥

ಸಮಾಪ್ಯ ವಿಧಿವದ್ ರಾಮಂ ಪೂಜಯೇದ್ ವಿಧಿವನ್ಮುನೇ ।
ತತೋ ಹೋಮಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಮಂತ್ರವಿತ್ ॥ 47 ॥

ಪೂರ್ವೋಕ್ತಪದ್ಮಕುಂಡೇ ವಾ ಸ್ಥಂಡಿಲೇ ವಾ ಸಮಾಹಿತಃ ।
ಲೌಕಿಕಾಗ್ನೌ ವಿಧಾನೇನ ಶತಮಷ್ಟೋತ್ತರಂ ಮುನೇ ॥ 48 ॥

ಸಾಜ್ಯೇನ ಪಾಯಸೇನೈವ ಸ್ಮರನ್ ರಾಮಮನನ್ಯಧೀಃ ।
ತತೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸುಸಂತೋಷ್ಯ ಆಚಾರ್ಯಂ ಪೂಜಯೇನ್ಮುನೇ ॥ 49 ॥

ಮುನಿಯೇ! ಮರುದಿವಸ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲೆದ್ದು ಸ್ನಾನಸಂಧ್ಯಾ-ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ವಿಧಿಪ್ರಕಾರ ಪುನಃ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಂತ್ರಜ್ಞನು ರಾಮಮಂತ್ರ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪದ್ಮಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸ್ಥಂಡಿಲದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಹೋಮಕುಂಡವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಲೌಕಿಕಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ೧೦೮ ಬಾರಿ ಆಹುತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ತುಪ್ಪದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಪಾಯಸವೇ ಆಹುತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚಾರ್ಯಪುರುಷನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ದಾನಸಂಕಲ್ಪ

ಕುಂಡಲಾಭ್ಯಾಂ ಸರತ್ನಾಭ್ಯಾಮಂಗುಲೀಯೈರನೇಕಧಾ ।
ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೈರ್ವಸ್ತ್ರೈರ್ವಿಚಿತ್ರೇಷು ಮನೋಹರೈಃ ॥ 50 ॥

ತತೋ ರಾಮಂ ಸ್ಮರನ್ ದದ್ಯಾಮಿಮಂ ಮಂತ್ರಮುದೀರಯೇತ್ ।

ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಉಂಗುರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗಂಧ ಪುಷ್ಪ,ಅಕ್ಷತೆ, ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ

ವಿಭೂಷಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಮನೋಹರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು.

'ಇಮಾಂ ಸ್ವರ್ಣಮಯೀಂ ರಾಮಪ್ರತಿಮಾಂ ಸಮಲಂಕೃತಾಮ್ ॥ 51 ॥

ಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರಯುಗಚ್ಛನ್ನಾಂ ರಾಮೋಽಹಂ ರಾಘವಾಯ ತೇ ।
ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರೀತಯೇ ದಾಸ್ಯೇ ತುಷ್ಟೋ ಭವತು ರಾಘವಃ' ॥ 52 ॥

'ಇಮಾಂ ಸ್ವರ್ಣಮಯೀಂ ರಾಮಪ್ರತಿಮಾಂ ಸಮಲಂಕೃತಾಮ್ । ಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರಯುಗಚ್ಛನ್ನಾಂ ರಾಮೋಽಹಂ ರಾಘವಾಯ ತೇ । ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರೀತಯೇ ದಾಸ್ಯೇ ತುಷ್ಟೋ ಭವತು ರಾಘವಃ' ॥ ಸ್ವರ್ಣನಿರ್ಮಿತವಾದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಈ ರಾಮಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ದಾನ ಕೊಡುವ ನನ್ನಲ್ಲಿ ದಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನೇ ನೆಲೆಸಿ ಈ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ದಾನದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಪ್ರೀತನಾಗಲಿ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ದಾನದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಫಲ

ಇತಿ ದತ್ವಾ ವಿಧಾನೇನ ದದ್ಯಾದ್ ವೈ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಧ್ರುವಮ್ ।
ಅನ್ನೇಭ್ಯಶ್ಚ ಯಥಾಶಕ್ತ್ಯಾ ಗೋಹಿರಣ್ಯಾದಿ ಭಕ್ತಿತಃ ॥ 53 ॥

ಹೀಗೆ ರಾಮಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಗೋದಾನ, ಹಿರಣ್ಯದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು.

ದದ್ಯಾದ್ ವಾಸೋಯುಗಂ ಧಾನ್ಯಂ ತಥಾಲಂಕರಣಾನಿ ಚ ।
ಏವಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ರಾಮಪ್ರತಿಮಾದಾನಮುತ್ತಮಮ್ ॥ 54 ॥

ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಮುಚ್ಯತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ।
ತುಲಾಪುರುಷದಾನಾದಿಫಲಮಾಪ್ನೋತಿ ಸುವ್ರತ ॥ 55 ॥

ಅನೇಕಜನ್ಮಸಂಸಿದ್ಧಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಮುಚ್ಯತೇ ಧ್ರುವಮ್ ।
ಬಹುನಾತ್ರ ಕಿಮುಕ್ತೇನ ಮುಕ್ತಸ್ತಸ್ಯ ಕರೇ ಸ್ಥಿತಾ ॥ 56 ॥
ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರೇ ಮಹಾಪುಣ್ಯೇ ಸೂರ್ಯಪರ್ವಣ್ಯಶೇಷತಃ ।
ತುಲಾಪುರುಷದಾನಾದ್ಯೈಃ ಕೃತ್ಯೈರ್ಯಾವಲ್ಲಭ್ಯತೇ ಫಲಮ್ ॥ 57 ॥
ತತ್ಫಲಂ ಲಭತೇ ಮರ್ತ್ಯೋ ದಾನೇನಾನೇನ ಸುವ್ರತ ।

ಎರಡು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಅಲಂಕಾರಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಆ ದಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀಡಬೇಕು. ಯಾರು ಹೀಗೆ ರಾಮಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದನೆಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೇನಿದೆ? ಮುಕ್ತಿಯೇ ಕರಗತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಮಾತು ಸಾಕು. ಮಹಾಪುಣ್ಯಸ್ಥಳವೆನಿಸಿದ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ತುಲಾಪುರುಷ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಎಷ್ಟು ಫಲವು ದೊರಕುತ್ತದೋ ಅಷ್ಟು ಫಲವು ಇದರಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ರಾಮನವಮೀವ್ರತವನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು

ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಃ –
ಪ್ರಾಯೇಣ ಹಿ ನರಾಃ ಸರ್ವೇ ದರಿದ್ರಾಃ ಕೃಪಣಾ ಮುನೇ ॥ 58 ॥
ಕೈಃ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕಥಮಿದಂ ವ್ರತಂ ಬ್ರೂಹಿ ಮಹಾಮುನೇ ।

ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಗಳೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯರೂ ದರಿದ್ರರೂ ದೀನರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ನೀವು ಹೇಳಿದ ಈ ರಾಮನವಮೀವ್ರತವನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಅದನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಹಣವಿಲ್ಲದವರೂ ಕೂಡ ರಾಮನವಮಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು

ಅಗಸ್ತ್ಯಃ –
ದರಿದ್ರಶ್ಚ ಮಹಾಭಾಗ ಸ್ವಸ್ಯ ವಿತ್ತಾನುಸಾರತಃ ॥ 59 ॥

ಪಲಾರ್ಧೇನ ತದರ್ಧೇನ ತದರ್ಧಾರ್ಧೇನ ವಾ ಪುನಃ।
ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯಮಕೃತ್ವೈವ ಕುರ್ಯಾದೇವಂ ವ್ರತಂ ಮುನೇ ॥ 60 ॥

ಯದಿ ಘೋರತರಂ ದುಷ್ಟಂ ಪಾತಕಂ ನೇಹತೇ ಕ್ವಚಿತ್ ।
ಅಕಿಂಚನೋऽಪಿ ಯತ್ನೇನ ಉಪೋಷ್ಯ ನವಮೀದಿನೇ ॥ 61 ॥

ಏಕಚಿತ್ತೋऽಪಿ ವಿಧಿವತ್ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ।

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ –

ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯೇ! ತನ್ನ ದುಡ್ಡಿನ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ದರಿದ್ರನೂ ಕೂಡ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸ ಬೇಕು. ಅರ್ಧ ಪಲದಷ್ಟು ಅಥವಾ ಅದರ ಅರ್ಧದಷ್ಟಾದರೂ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಆಚರಣೆ ಮಾಡದೇ ಇರಬಾರದು. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅತ್ಯಂತ ಘೋರವಾದ ದುಷ್ಟವಾದ ಪಾತಕವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾರು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾನೋ ಅಂಥವನು ಬಡವನಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ರಾಮನವಮೀ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ರಾಮನವಮಿಯ ದಿವಸ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೀಗೆ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವವನು ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ರಾಮನವಮಿಯಂದು ದಾನ ಮಾಡಲೇಬೇಕು

ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಸಂಧ್ಯಾದಿಕಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ ॥ 62 ॥

ಗೋಭೂತಿಲಹಿರಣ್ಯಾದಿ ದದ್ಯಾತ್ ವಿತ್ತಾನುಸಾರತಃ।
ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಭಕ್ತೇಭ್ಯೋ ವಿದ್ವದ್ಭ್ಯಃ ಶ್ರದ್ಧಯಾನ್ವಿತಃ ॥ 63 ॥

ಪಾರಣಂ ತ್ವಥ ಕುರ್ವೀತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಶ್ಚ ಸ್ವಬಂಧುಭಿಃ।
ಏವಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ॥ 64 ॥

ರಾಮನವಮಿಯ ದಿವಸ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಗೋದಾನ, ಹಿರಣ್ಯದಾನ, ವಿವಿಧಸಂಪತ್ತುಗಳ

ದಾನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಣದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಿಪ್ರರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಭಕ್ತರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮರುದಿವಸ ಎಲ್ಲ ಬಂಧುಗಳ ಜೊತೆ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಜೊತೆ ಪಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೀಗೆ ರಾಮನವಮೀ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಯೋಗ್ಯತೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು

ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಶ್ರೀರಾಮನವಮೀ ದಿನೇ ಮರ್ತ್ಯೋ ವಿಮೂಢಧೀಃ ।
ಉಪೋಷಣಂ ನ ಕುರುತೇ ಕುಂಭೀಪಾಕೇಷು ಪಚ್ಯತೇ ॥65॥

ಯತ್ಕಿಂಚಿದ್ ರಾಮಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಕ್ರಿಯತೇ ನ ಸ್ವಶಕ್ತಿತಃ ।
ರೌರವೇ ಸ ತು ಮೂಢಾತ್ಮಾ ಪಚ್ಯತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥66॥

ರಾಮನವಮಿಯು ಬಂದಾಗಲೂ ಕೂಡ ಮೂಢನಾಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಉಪ-ವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಕುಂಭೀಪಾಕ ನರಕದಲ್ಲಿ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನು ಯಾರು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರಾಮನವಮಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸದೇ ನೆಪಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ರಾಮನವಮಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅಂಥ ಮೂರ್ಖನು ರೌರವ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಮೂಲಮಂತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಃ –

ಯಾಮಾಷ್ಟಕೇ ತು ಪೂಜಾ ವೈ ತತ್ರ ಚೋಕ್ತಾ ಮಹಾಮುನೇ ।
ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಸಂಯುಕ್ತಾ ತಾಂ ಕಥಾಂ ವದ ಸುವ್ರತ ॥ 67 ॥

ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಮುನಿಯು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. – ಮಹಾಮುನಿಯೇ! ಎಂಟು ಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರೋ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ

ಪಲಾರ್ಧೇನ ತದರ್ಧೇನ ತದರ್ಧಾರ್ಧೇನ ವಾ ಪುನಃ ।
ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯಮಕೃತ್ವೈವ ಕುರ್ಯಾದೇವಂ ವ್ರತಂ ಮುನೇ ॥ 60 ॥

ಯದಿ ಘೋರತರಂ ದುಷ್ಟಂ ಪಾತಕಂ ನೇಹತೇ ಕ್ವಚಿತ್ ।
ಅಕಿಂಚನೋಽಪಿ ಯತ್ನೇನ ಉಪೋಷ್ಯ ನವಮೀದಿನೇ ॥ 61 ॥

ಏಕಚಿತ್ತೋಽಪಿ ವಿಧಿವತ್ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ।

ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ –

ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯೇ! ತನ್ನ ದುಡ್ಡಿನ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ದರಿದ್ರನೂ ಕೂಡ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸ ಬೇಕು. ಅರ್ಧ ಪಲದಷ್ಟು ಅಥವಾ ಅದರ ಅರ್ಧದಷ್ಟಾದರೂ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಆಚರಣೆ ಮಾಡದೇ ಇರಬಾರದು. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅತ್ಯಂತ ಘೋರವಾದ ದುಷ್ಟವಾದ ಪಾತಕವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾರು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾನೋ ಅಂಥವನು ಬಡವನಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ರಾಮನವಮೀ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ರಾಮನವಮಿಯ ದಿವಸ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೀಗೆ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವವನು ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ರಾಮನವಮಿಯಂದು ದಾನ ಮಾಡಲೇಬೇಕು

ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಸಂಧ್ಯಾದಿಕಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ ॥ 62 ॥

ಗೋಭೂತಿಲಹಿರಣ್ಯಾದಿ ದದ್ಯಾತ್ ವಿತ್ತಾನುಸಾರತಃ ।
ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಭಕ್ತೇಭ್ಯೋ ವಿದ್ವದ್ಭ್ಯಃ ಶ್ರದ್ಧಯಾನ್ವಿತಃ ॥ 63 ॥

ಪಾರಣಂ ತ್ವಥ ಕುರ್ವೀತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಶ್ಚ ಸ್ವಬಂಧುಭಿಃ ।
ಏವಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ॥ 64 ॥

ರಾಮನವಮಿಯ ದಿವಸ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಗೋದಾನ, ಹಿರಣ್ಯದಾನ, ವಿವಿಧಸಂಪತ್ತುಗಳ

ದಾನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಣದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಿಪ್ರರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಭಕ್ತರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮರುದಿವಸ ಎಲ್ಲ ಬಂಧುಗಳ ಜೊತೆ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಜೊತೆ ಪಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೀಗೆ ರಾಮನವಮೀ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಯೋಗ್ಯತೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು

ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಶ್ರೀರಾಮನವಮೀ ದಿನೇ ಮರ್ತ್ಯೋ ವಿಮೂಢಧೀಃ ।
ಉಪೋಷಣಂ ನ ಕುರುತೇ ಕುಂಭೀಪಾಕೇಷು ಪಚ್ಯತೇ ॥65॥

ಯತ್ಕಿಂಚಿದ್ ರಾಮಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಕ್ರಿಯತೇ ನ ಸ್ವಶಕ್ತಿತಃ ।
ರೌರವೇ ಸ ತು ಮೂಢಾತ್ಮಾ ಪಚ್ಯತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ॥66॥

ರಾಮನವಮಿಯು ಬಂದಾಗಲೂ ಕೂಡ ಮೂಢನಾಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಉಪ-ವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಕುಂಭೀಪಾಕ ನರಕದಲ್ಲಿ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನು ಯಾರು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರಾಮನವಮಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸದೇ ನೆಪಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ರಾಮನವಮಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅಂಥ ಮೂರ್ಖನು ರೌರವ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಮೂಲಮಂತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಃ –

ಯಾಮಾಷ್ಟಕೇ ತು ಪೂಜಾ ವೈ ತತ್ರ ಚೋಕ್ತಾ ಮಹಾಮುನೇ ।
ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಸಂಯುಕ್ತಾ ತಾಂ ಕಥಾಂ ವದ ಸುವ್ರತ ॥ 67 ॥

ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಮುನಿಯು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. – ಮಹಾಮುನಿಯೇ! ಎಂಟು ಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರೋ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ

ನನಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ತಿಳಿಸಿರಿ. ಮತ್ತು ಪೂಜೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಠಿಸಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮೂಲಮಂತ್ರದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಿಳಿಸಿರಿ.

ರುದ್ರದೇವರಿಂದ ರಾಮಮಂತ್ರದ ಮಹಿಮೆ

ಅಗಸ್ತ್ಯಃ –

ಸರ್ವೇಷಾಂ ರಾಮಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಮಂತ್ರರಾಜಂ ಷಡಕ್ಷರಮ್ ।

(ಇದಂ ತು ಸ್ಕಾಂದೇ ಮೋಕ್ಷಖಂಡೇ ಶ್ರೀರಾಮಂ ಪ್ರತಿ ರುದ್ರಗೀತಾಯಾಂ ರುದ್ರವಾಕ್ಯಮ್ ।)

ಮುಮೂರ್ಷೋರ್ಮಣಿಕರ್ಣ್ಯಾಂತೇ ಅರ್ಧೋದಕನಿವಾಸಿನಃ ॥ 68 ॥
ಅಹಂ ದಿಶಾಮಿ ತೇ ಮಂತ್ರಂ ತಾರಕಸ್ಯೋಪದೇಶತಃ ।
ಶ್ರೀರಾಮ ರಾಮ ರಾಮೇತಿ ಏತತ್ ತಾರಕಮುಚ್ಯತೇ ॥ 69 ॥
ಅತಸ್ತ್ವಂ ಜಾನಕೀನಾಥ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಭಿಧೀಯಸೇ ।
ತಾರಕಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಚೇತ್ಯುಕ್ತಂ ತೇನ ಪೂಜಾ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ ॥ 70 ॥

ಅನೇಕ ರಾಮಮಂತ್ರಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 'ರಾಂ ರಾಮಾಯ ನಮಃ' ಎಂಬ ಷಡಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ಮಂತ್ರವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ.

(ಇದು ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದ ಮೋಕ್ಷಖಂಡದಲ್ಲಿ ರುದ್ರಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ರುದ್ರದೇವರ ವಾಕ್ಯವಾಗಿದೆ) –

ಯಾರು ಮಣಿಕರ್ಣಿಕಾಘಾಟಿನಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೋ ಅಂಥವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನಾನೇ ರಾಮಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀರಾಮ ಶ್ರೀರಾಮ ಶ್ರೀರಾಮ ಎಂದು ಜಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದುವೇ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ತಾರಕವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನೇ ನಿನ್ನ ಈ ನಾಮವು ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಜಾನಕೀನಾಥನಾದ ನೀನು ಪರಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿರುವಿ. ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟಿಸುವ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿರುವಿ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಆ ರಾಮಮಂತ್ರದಿಂದಲೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆ

ಪೀಠಾಂಗದೇವತಾನಾಂ ತು ಆವೃತ್ತೀನಾಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಆದಾವೇವ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ದೇವಸ್ಯ ಪ್ರೀತಿಮಾನಸಃ ॥ 71 ॥

ಉಪಚಾರೈಃ ಷೋಡಶಾಭಿಃ ಪೂಜಾ ಕಾರ್ಯಾ ಯಥಾವಿಧಿ ।
ಆವಾಹನಂ ಸ್ಥಾಪನಂ ಚ ಸಮ್ಮುಖೀಕರಣಂ ತಥಾ ॥ 72 ॥

ಏವಂ ಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಚ ಪೂಜಾಮುದ್ರಾಂ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ।
ಶಂಖಪೂಜಾಂ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಿಧಿನಾ ತತಃ ॥ 73 ॥

ಕಲಶಂ ವಾಮಭಾಗೇ ಚ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಚಾದರಾತ್ ।
ಪೀಠೇ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಯತ್ನೇನ ಆತ್ಮಾನಂ ಮಂತ್ರಮುಚ್ಚರೇತ್ ॥ 74 ॥

ಪಾತ್ರಾಸಾದನಮಪ್ಯೇವಂ ಕುರ್ಯಾದ್ ಯಾಮೇಷ್ವತಂದ್ರಿತಃ ।
ಪೀತಾಂಬರಾಣಿ ದೇವಾಯ ಪ್ರಾರ್ಪಯನ್ ಅರ್ಚಯೇತ್ ಸುಧೀಃ ॥ 75 ॥

ಸ್ವರ್ಣಯಜ್ಞೋಪವೀತಾನಿ ದದ್ಯಾದ್ ದೇವಾಯ ಭಕ್ತಿತಃ ।
ನಾನಾರತ್ನವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ದದ್ಯಾದಾಭರಣಾನಿ ಚ ॥ 76 ॥

ಹಿಮಾಂಬುಘೃಷ್ಟಂ ರುಚಿರಂ ಘನಸಾರಮನೋಹರಮ್ ।
ಕ್ರಮಾತ್ ತು ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಉಪಚಾರಾನ್ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ ॥ 77 ॥

ಕಲ್ಹಾರೈಃ ಕೇತಕೇಜಾರ್ತೈಃ ಪುನ್ನಾಗಾದ್ಯೈಃ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್ ।
ಚಂಪಕೈಃ ಶತಪತ್ರೈಶ್ಚ ಸುಗಂಧೈಃ ಸುಮನೋಹರೈಃ ॥ 78 ॥

ಪಾದ್ಯಚಂದನಧೂಪೈಶ್ಚ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರೈಃ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್ ।
ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಾದಿಕಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ದೇವಾಯ ವಿಧಿನಾರ್ಪಯೇತ್ ॥ 79 ॥

ಯೇನ ಸೋಪಸ್ಕರಂ ದೇವಂ ದತ್ವಾ ಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ।
ಜನ್ಮಕೋಟಿಕೃತೈರ್ಘೋರೈರ್ನಾನಾರೂಪೈಶ್ಚ ದಾರುಣೈಃ ॥ 80 ॥
ವಿಮುಕ್ತಃ ಸ್ಯಾತ್ ಕ್ಷಣಾದೇವ ರಾಮ ಏವ ಭವೇನ್ಮುನೇ ।

ಯಾರು ಭಗವಂತನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರು ರಾಮಮಂತ್ರವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಾ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದನ್ನೇ ಪುನಃ ಪುನಃ ಆವೃತ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಪೀಠಾದಿಪೂಜೆಗಳನ್ನೂ ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೇ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಗಳನ್ನು ವಿಧ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಆವಾಹನೆ, ಸಂಸ್ಥಾಪನೆ, ಸಮ್ಮುಖೀಕರಣ, ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮುದ್ರೆ, ಪೂಜಾಮುದ್ರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಶಂಖಪೂಜೆಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ವಿಧ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಕಲಶಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಪೀಠಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. 'ಆತ್ಮಾನಂ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡಿ ಆವಾಹನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪಾತ್ರಾಸಾದನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದು ಮುಂದಿನ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಉಡಿಸಿ ಹೊದಿಸಬೇಕು.? ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ವರ್ಣಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಭಕ್ತಿಪುರಸ್ಸರವಾಗಿ ಅನೇಕ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ತಣ್ಣಗಿನ ಪಾನಕವನ್ನು ರುಚಿಯಾದ ಭಕ್ಷಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೂಲಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಲ್ಹಾರ ಕೇತಕೀ ಜಾತೀ ಮುಂತಾದ ಕುಸುಮಗಳಿಂದ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಂಪಿಗೆ, ಕಮಲ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಸುಗಂಧ ಕುಸುಮಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಗಂಧವನ್ನು ಧೂಪವನ್ನು ಆಯಾ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಕ್ಷ ಭೋಜ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಯಾರು ಎಲ್ಲಾ ಪೂಜಾ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ಕೋಟಿ ಜನ್ಮಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ರಾಮಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು

ಶ್ರದ್ದಧಾನಸ್ಯ ದಾತವ್ಯಂ ಶ್ರೀರಾಮನವಮೀವ್ರತಮ್ ॥ 81 ॥

ಸರ್ವಲೋಕಹಿತಾಯೇದಂ ಪವಿತ್ರಂ ಪಾಪನಾಶನಮ್ ।
ಲೋಹೇನ ನಿರ್ಮಿತಂ ವಾಪಿ ಶಿಲಯಾ ದಾರುಣಾಪಿ ವಾ ॥ 82 ॥

ಏಕೇನೈವ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಯಸ್ಮೈ ಕಸ್ಮೈ ಚ ವಾ ಮುನೇ ।
ಕೃತಂ ಸರ್ವಂ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಯತ್ಕಿಂಚಿದಪಿ ಭಕ್ತಿತಃ ॥ 83 ॥

ಜಪೇದೇಕಾಂತಮಾಸೀನೋ ಯಾವತ್ಸ ದಶಮೀದಿನಮ್ ।
ಅನೇನ ಸ್ಯಾತ್ ಪುನಃ ಪೂಜಾ ದಶಮ್ಯಾಂ ಭೋಜಯೇದ್ ದ್ವಿಜಮ್ ॥ 84 ॥

ಭಕ್ತ್ಯಾ ಭೋಜ್ಯೈರ್ಬಹುವಿಧೈಃ ದದ್ಯಾದ್ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಚ ದಕ್ಷಿಣಾಮ್ ।
ಕೃತಕೃತ್ಯೋ ಭವೇತ್ ತೇನ ಸದ್ಯೋ ರಾಮಃ ಪ್ರಸೀದತಿ ॥ 85 ॥

ರಾಮನವಮಿಯಂದು ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸರ್ವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿತಕರವಾದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಲೋಹದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಥವಾ ಶಿಲೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮರದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಮದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಒಬ್ಬ ರಾಮಭಕ್ತನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು. ಯಾರು ಹೀಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಪುಣ್ಯವಂತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ರಾಮಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ದಶಮೀ ದಿನ ಬರುವ ತನಕ ರಾಮಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಪುನಃ ದಶಮೀಯಂದು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ರಾಮದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಊಟವನ್ನು ಹಾಕಿ ರಾಮನವಮೀ ವ್ರತವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಉಪದೇಶಪಡೆದು ರಾಮಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು

ತೂಷ್ಣೀಂ ತಿಷ್ಠನ್ನರೋ ವಾಪಿ ಪುನರಾವೃತ್ತಿವರ್ಜಿತಃ ।
ದ್ವಾದಶಾಬ್ದೇ ಕೃತೇನಾಪಿ ಯತ್ಪಾಪಂ ಚಾಪಿ ಮುಚ್ಯತೇ ॥ 86 ॥

ವಿಲಯಾತಿ ತತ್ಸರ್ವಂ ಶ್ರೀರಾಮನವಮೀವ್ರತಮ್ ।
ಜಪಂ ಚ ರಾಮಮಂತ್ರಾಣಾಂ ಯೋ ನ ಜಾನಾತಿ ತಸ್ಯ ವೈ ॥ 87 ॥

ಉಪೋಷ್ಯ ಸಂಸ್ಮರೇದ್ ರಾಮಂ ನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಮತಂದ್ರಿತಃ ।
ಗುರೋರ್ಲಬ್ಧಮಿಮಂ ಮಂತ್ರಂ ನ್ಯಸೇನ್ನ್ಯಾಸಪುರಃಸರಮ್ ॥ 88 ॥

ಯಾಮೇ ಯಾಮೇ ಚ ವಿಧಿನಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪೂಜಾಂ ಸಮಾಹಿತಃ ।
ಮುಮುಕ್ಷುಶ್ಚ ಸದಾ ಕುರ್ಯಾಚ್ಛ್ರೀರಾಮನವಮೀವ್ರತಮ್ ।
ಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಯಾತಿ ಬ್ರಹ್ಮಸನಾತನಮ್ ॥ 89 ॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣೇ ಅಗಸ್ತ್ಯಸಂಹಿತಾಯಾಮ್
ಅಗಸ್ತ್ಯಸುತೀಕ್ಷ್ಣಸಂವಾದೇ ರಾಮನವಮೀವ್ರತವಿಧಿಃ ಸಮಾಪ್ತಾ ॥

ಯಾರು ರಾಮನವಮೀಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವನು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇದ್ದರೂ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲದರಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳೂ ರಾಮನವಮೀ ವ್ರತದಿಂದ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಯಾರಿಗೆ ಈ ರಾಮಮಂತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯು ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವನಿಗೂ ಇದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಸ್ವತಃ ತಾನು ರಾಮಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಗುರುಗಳಿಂದ ರಾಮಷಡಕ್ಷರಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದೇ ಮಂತ್ರವನ್ನು ದೇಹದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯಾಮದಲ್ಲೂ ಎದ್ದು ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಬಯಸುವವನು ರಾಮನವಮೀ ವ್ರತವನ್ನು ಆಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕು. ಆಗ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಸನಾತನವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಾಮೀಪ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದ ಅಗಸ್ತ್ಯಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ ಹಾಗೂ ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಮುನಿಗಳ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ರಾಮನವಮೀ ವ್ರತದ ವಿಧಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀರಾಮನಾಮಲೇಖನ

ವ್ರತೋದ್ಯಾಪನವಿಧಿಃ –

ಪಾರ್ವತ್ಯುವಾಚ –

ಧನ್ಯಾಸ್ಮ್ಯನುಗೃಹೀತಾಸ್ಮಿ ಕೃತಾರ್ಥಾಸ್ಮಿ ಜಗತ್ಪ್ರಭೋ ।
ವಿಚ್ಛಿನ್ನೋ ಮೇಽತ್ರ ಸಂದೇಹಃ ಗ್ರಂಥಿರ್ಭವದನುಗ್ರಹಾತ್ ॥

ಪಾರ್ವತಿಯು ಬಿನ್ನವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ – ಜಗತ್‌ಪ್ರಭುವೇ! ನಾನು ಧನ್ಯಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಕೃತಕೃತ್ಯಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಶಯದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಎಳೆಗಳೂ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪರಿಹಾರವಾಗಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ತನ್ಮುಖಾದ್ಗಲಿತಂ ರಾಮತತ್ತ್ವಾಮೃತರಸಾಯನಮ್ ।
ಪಿಬತೋ ಮೇ ಮನೋ ದೇವ ನ ತೃಪ್ಯತಿ ಭಯಾಪಹಮ್ ॥

ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಶ್ರೀರಾಮತತ್ತ್ವವೆಂಬ ಅಮೃತದ ರಸಾಯನವನ್ನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳಷ್ಟು ಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಅದಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀರಾಮಸ್ಯಾಮೃತಂ ನಾಮ ಶ್ರುತಂ ಸಂಕ್ಷೇಪತೋ ಮಯಾ ।
ಇದಾನೀಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ವಿಸ್ತರೇಣ ಸ್ಫುಟಾಕ್ಷರಮ್ ॥

ಶ್ರೀರಾಮನ ನಾಮವು ಅಮೃತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಕೇಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನನಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನಾಮದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸು.

ಶ್ರೀಮಹಾದೇವಃ –

ಶೃಣು ದೇವಿ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಗುಹ್ಯಾದ್ ಗುಹ್ಯತರಂ ಮಹತ್ ।
ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಪರಮಾಂ ಸಿದ್ಧಿಂ ದೀರ್ಘಾಯುಃ ಪುತ್ರಸಂಪದಮ್ ॥

ಮಹದೇವರು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ – ದೇವಿ! ಶ್ರೀರಾಮನಾಮಾಮೃತವು ಗುಹ್ಯಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಗುಹ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಈಗ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ಜೀವನದ ಪರಮಸಿದ್ಧಿಯೆಂದರೆ ಅದು ರಾಮನಾಮಾ-ಮೃತವಾಗಿದೆ. ದೀರ್ಘವಾದ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಪುತ್ರಸಂಪತ್ತನ್ನು ಇದರಿಂದ ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ರಾಮನಾಮ ಲಿಖೇದ್ ಯಸ್ತು ಲಕ್ಷಕೋಟಿಶತಾದಧಿ ।
ಏಕೈಕಮಕ್ಷರಂ ಪುಂಸಾಂ ಮಹಾಪಾತಕನಾಶನಮ್ ॥

ಶ್ರೀರಾಮನ ನಾಮವನ್ನು ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಲಕ್ಷ ಬಾರಿ, ಕೋಟಿ ಬಾರಿ ಅಥವಾ ಶತಕೋಟಿ ಬಾರಿ ಬರೆಯುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಬರೆದ ಒಂದೊಂದು ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಮಹಾಪಾತಕವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಸಕಾಮೋಽಪಿ ಲಭೇದ್ ಯಸ್ತು ನಿಷ್ಕಾಮೇನ ತು ಕಿಂ ಪುನಃ ।
ಇಹೈವ ಸುಖಮಾಪ್ನೋತಿ ಅಂತೇ ಚ ಪರಮಂ ಪದಮ್ ॥

ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ರಾಮನಾಮವನ್ನು ಬರೆದರೂ ಉತ್ತಮ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಿಷ್ಕಾಮಿಯಾಗಿ ರಾಮನಾಮವನ್ನು ಬರೆದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಬರುವ ಫಲವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ವರ್ಣಿಸಲಿ? ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ; ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಆದಾವಂತೇ ಚ ಮಧ್ಯೇ ಚ ವ್ರತಸ್ಯೋದ್ಯಾಪನಂ ಚರೇತ್ ।
ಉದ್ಯಾಪನಂ ವಿನಾ ನೈವ ಫಲಸಿದ್ಧಿಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥
ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ನಾಮ್ನಾಂ ಉದ್ಯಾಪನಂ ಕುರು ॥

ರಾಮನಾಮ ಲೇಖನದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಮೊದಲು ಮಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮನಾಮಲೇಖನ ವ್ರತದ ಉದ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಉದ್ಯಾಪನೆ ಮಾಡದೇ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆದಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಪಟ್ಟು ರಾಮನಾಮದ ಉದ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪಾರ್ವತ್ಯುವಾಚ –

ನತಾಽಸ್ಮಿ ದೇವದೇವೇಶ ಭಕ್ತಾನುಗ್ರಹಕಾರಕ ।
ನಾಮ್ನಾಮುದ್ಯಾಪನಂ ಬ್ರೂಹಿ ವಿಸ್ತರೇಣ ಮಮ ಪ್ರಭೋ ॥

ಪಾರ್ವತಿಯು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ – ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದೇವತೆಯಾದ ಪ್ರಭುವೇ! ನಿನಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರುವಿ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ರಾಮನಾಮವ್ರತದ ಉದ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸು.

ಶ್ರೀಶಿವಃ –

ಶೃಣು ದೇವಿ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ವಿಸ್ತರೇಣ ಯಥಾವಿಧಿ ।
ನಾಮ್ನಾಮುದ್ಯಾಪನಂ ಚಾತ್ರ ಭಕ್ತ್ಯಾ ರಾಮಪ್ರಸಾದತಃ ॥

ರುದ್ರದೇವರು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ – ದೇವಿ! ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ರಾಮ ನಾಮಲೇಖನದ ಉದ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀರಾಮದೇವರ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಇದನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಲು ನಾನು ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಸೌವರ್ಣಂ ಸುಂದರಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸೀತಾರಾಮಂ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಮ್ ।
ಹನೂಮತ್ಪ್ರತಿಮಾಂ ತತ್ರ ಚತುರ್ಥಾಂಶೇನ ಹಾಟಕೈಃ ॥

ಮೊದಲು ಅತ್ಯಂತಸುಂದರವಾದ ಸುವರ್ಣಲೋಹದಿಂದ ಸೀತೆಯ ಜೊತೆಗೂಡಿದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಕೂಡಿರಬೇಕು. ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಮುಗಿಯುತ್ತಿರುವ ಹನುಮಂತನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಇದು ಚತುರ್ಥಾಂಶವಿದ್ದರೆ ಸಾಕು.

ಸುವರ್ಣಸ್ಯ ಪ್ರಮಾಣಂ ತು ಪಲಾಷ್ಟಕಮುದೀರಿತಮ್ ।
ಅಶಕ್ತಶ್ಚೇತ್ ಪಲೇನೈವ ತದರ್ಧಾರ್ಧೇನ ವಾ ಪುನಃ ॥

ಸುವರ್ಣಪ್ರತಿಮೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಎಂಟು ಪಲಗಳ ಪರಿಮಾಣದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಅಶಕ್ತನಾದಲ್ಲಿ ನಾಕು ಪಲಗಳಿರಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ಅಶಕ್ತನಾದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪಲಗಳಿದ್ದರೂ ಸಾಕು.

ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರತಿಮಾಂ ಕೃತ್ವಾ ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯಂ ನ ಕಾರಯೇತ್ ।
ರಾಜತೇನಾಸನಂ ಕುರ್ಯಾನ್ಮಾಷೈಃ ಷೋಡಶಸಮ್ಮಿತೈಃ ॥

ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕನಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಸುವರ್ಣಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪೀಠವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಎಂಟು ಮಾಷಗಳಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅದು ಇರಬೇಕು.

ಪೀತವಸ್ತ್ರೇಣ ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ತಂಡುಲೋಪರಿ ।
ತಂಡುಲಾನಾಂ ಪ್ರಮಾಣಂ ತು ಭವೇದ್ ದ್ರೋಣಚತುಷ್ಟಯಮ್ ॥

ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಈ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನಿಡಬೇಕು. ಹಳದಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಉಡಿಸಿರಬೇಕು. ಆ ಅಕ್ಕಿಯ ಪ್ರಮಾಣವು ನಾಕು ದ್ರೋಣದಷ್ಟು ಪರಿಮಾಣದಲ್ಲಿರಬೇಕು.

ಶುಚೌ ದೇಶೇ ಗೃಹೇ ತೀರ್ಥೇ ಮಂಟಪಂ ಕಾರಯೇತ್ಸುಧೀಃ ।
ತೋರಣಾನಿ ಚತುರ್ದ್ವಾರೇ ಬಂಧಯೇದಾಮ್ರಪಲ್ಲವೈಃ ॥
ಭೂಮೌ ಗೋಮಯಲಿಪ್ತಾಯಾಂ ಸರ್ವತೋಭದ್ರಸಂಯುತಮ್ ॥

ಶುಚಿಯಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಯಾದವನು ಸುಂದರಮಂಟಪವನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾಕು ಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಮಾವಿನ ಮರದ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಕಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗೋಮಯದಿಂದ ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸರ್ವತೋಭದ್ರ ಮಂಡಲವನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು.

ಸಿಂಚಯೇತ್ ಸಪ್ತಧಾನ್ಯೇನ ನಾನಾ ರತ್ನೈಸ್ತು ಶೋಭನಮ್ ।
ಕುಂಭಾನಷ್ಟಾ ಚ ಪೂರ್ವಾಧಿಸ್ಥಾಪಯೇದ್ ಅವ್ರಣಾನ್ ಶುಭಾನ್ ॥

ಕುಂಭಮೇಕಂ ಮಧ್ಯದೇಶೇ ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ ತಂಡುಲೋಪರಿ ।
ಗಂಗಾಜಲೇನ ಸಂಪೂರ್ಯ ಪಂಚರತ್ನೈಃ ಸಪಲ್ಲವೈಃ ॥

ಅಕ್ಕಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕುಂಭವನ್ನಿಡಬೇಕು. ಗಂಗಾಜಲದಿಂದ ಅದನ್ನು ತುಂಬಿಸಬೇಕು. ಐದು ರತ್ನಗಳನ್ನು ಐದು ಬಗೆಯ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ಆ ಕಲಶಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕು.

ನಾರಿಕೇಳಫಲಾನ್ಯಷ್ಟಾ ಏಕಂ ರಾಮಾಯ ದಾಪಯೇತ್ ।
ಆಚಾರ್ಯಂ ವರಯೇತ್ ತತ್ರ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಮ್ ॥

ಎಂಟು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಂದನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದನಾದ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ವರಣ ಮಾಡಬೇಕು.

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಋತ್ವಿಜಾನ್ ತತ್ರ ವರಣಂ ಕಾರಯೇತ್ ತತಃ ।
ಮಧುಪರ್ಕೇಣ ಸಂಪೂಜ್ಯ ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಭೂಷಣೈಃ ॥

ಬ್ರಹ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಋತ್ವಿಜರ ವರಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮಧುಪರ್ಕದಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಭೂಷಣಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಋತ್ವಿಜಾನ್ ಷೋಡಶಾನಷ್ಟೌ ವರಯೇದ್ ವೇದಪಾರಗಾನ್ ।
ಸ್ನಾತ್ವಾ ನಿತ್ಯಂ ವಿಧಾಯಾದೌ ಪೂಜಯೇದ್ ಗಣನಾಯಕಮ್ ॥

೧೬ ಋತ್ವಿಜರನ್ನು ಹೀಗೆ ವರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವೇದಪಾರಂಗತ-ರಾಗಿರಬೇಕು. ನಿತ್ಯವಿಧಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು. ಗಣನಾಯಕನಾದ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಆಗ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಪುಣ್ಯಾಹಂ ವಾಚಯಿತ್ವಾ ತು ಪೂಜಯೇದ್ ರಾಘವಂ ತತಃ ।
ತತೋಽಗ್ನಿಂ ಚ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ ಸ್ವಶಾಖೋಕ್ತವಿಧಾನತಃ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಪುಣ್ಯಾಹವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ

ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ವಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತೇನ ಹೋತವ್ಯಂ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ವಾ ಪುನಃ ।
ನವಗ್ರಹಾಂಶ್ಚ ದಿಕ್ಪಾಲಾನತ್ರಾನುಕ್ತಾಂಶ್ಚ ಹೋಮಯೇತ್ ॥

ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತದಿಂದ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನವಗ್ರಹದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ದಿಕ್ಪಾಲಕರನ್ನು ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳದ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ದೇವತೆಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಹೋಮಾಂತೇ ಪೂಜನಂ ಕುರ್ಯಾದ್ ರಾಮಚಂದ್ರಾದಿದೇವತಾನ್ ।
ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ತತೋ ಹುತ್ವಾ ಬಲಿಂ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ತತಃ ॥

ಹೋಮದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರದೇವರನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಶ್ರೇಯಃ ಸಂಪಾದ್ಯ ದಾನಂ ಚ ಅಭಿಷೇಕಂ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ।
ರಾಮಂ ನತ್ವಾಽರ್ಚಯಿತ್ವಾ ಚ ಪ್ರಾರ್ಥಯಿತ್ವಾ ಪುನಃ ಪುನಃ ॥

ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ದಾನ ಮಾಡಿ, ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಆ ಕಲಶದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ನಮಿಸಬೇಕು. ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆಚಾರ್ಯಂ ಯೋಜಯೇತ್ ಪಶ್ಚಾತ್ ಸುವರ್ಣೈರ್ವಸ್ತ್ರಧೇನುಭಿಃ ।
ಪ್ರತಿಮಾಂ ರಾಮಮಂತ್ರೇಣ ಆಚಾರ್ಯಾಯ ನಿವೇದಯೇತ್ ॥

ಅನಂತರ ಸುವರ್ಣ, ವಸ್ತ್ರ, ಹಸುಗಳ ದಾನವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ರಾಮಮಂತ್ರದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಆಚಾರ್ಯಪುರುಷರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

''ನತೋಽಸ್ಮಿ ದೇವದೇವೇಶ ಬಹುಬುದ್ಧಿಮಹಾತ್ಮಭಿಃ ।
ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ಕುರುತೇ ಕರ್ಮಪಾಶಾದ್ಧೃದಿ ಮುಮುಕ್ಷುಭಿಃ ॥

ದೇವದೇವೇಶನೇ! ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಕರ್ಮ-ಪಾಶದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಮೋಚನೆಗೊಳಿಸು. ಮುಮುಕ್ಷುಗಳು ತಮ್ಮ ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ ಮಹಾತ್ಮರಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನಿರಂತರ ನಮಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಾಯಯಾ ಗುಣಮಯ್ಯಾ ತ್ವಂ ಸೃಜಸ್ಯವ ಸುವಿಂಪಸಿ ।
ತತಸ್ತ್ವತ್ಪಾದಕಮಲೇ ಭಕ್ತಿರೇವ ಸದಾಸ್ತು ಮೇ ॥

ಮಾಯೆಯಿಂದ ನೀನು ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವಿ. ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಭಕ್ತಿಯಷ್ಟೇ ಎನಗಿರಲಿ.

ಸಂಸಾರಾಯಾಸತಪ್ತಾನಾಂ ಭಿಷಜಂ ಭಕ್ತಿರೇವ ತೇ ।
ಸೀತಾಸೌಮಿತ್ರಿಹನುಮದ್ಭಕ್ತಿಂ ದೇಹಿ ನರೇಶ್ವರ ।
ದಾನೇನಾನೇನ ಮೇ ರಾಮ ಭಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಪ್ರದೋ ಭವ ॥''

ಸಂಸಾರದಿಂದ ಆಯಾಸಗೊಂಡು ಸಂತಪ್ತರಾದವರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯೊಂದೇ ಔಷಧವಾಗಿದೆ. ಸೀತೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಹನುಮಂತನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ನನಗೆ ಭಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚಲಿ. ಈ ದಾನದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಅಭಿವೃದ್ಧವಾಗಲಿ, ಮುಕ್ತಿಯು ದೊರಕಲಿ.

ಪ್ರತಿಮಾದಾನಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಸ್ವರ್ಣಂ ಚ ದಾಪಯೇತ್ ।
ದಾನಂ ಯದ್ದಕ್ಷಿಣಾಹೀನಂ ತತ್ಸರ್ವಂ ನಿಷ್ಫಲಂ ಭವೇತ್ ॥

ಪ್ರತಿಮಾದಾನದ ಸಿದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸುವರ್ಣದಾನವನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡಬೇಕು. ದಕ್ಷಿಣೆಯಿಲ್ಲದ ದಾನವು ನಿಷ್ಫಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಶತಸಾಹಸ್ರಂ ಭೋಜಯೇನ್ಮಧುಸರ್ಪಿಷಾ ।
ಪಕ್ವಾನ್ನೈಃ ಸ್ವಾದುಭರಿತೈರ್ಲಡ್ಡುಕೈಃ ಶರ್ಕರಾನ್ವಿತೈಃ ॥

ನೂರು ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಊಟವನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಆ ಭೋಜನದಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಬಡಿಸಬೇಕು. ಪಕ್ವಾನ್ನಗಳಿಂದ

ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಲಡ್ಡುಗಳಿಂದ, ಸಕ್ಕರೆಯಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳಿಂದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಬೇಕು.

ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯೋ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದದ್ಯಾದ್ ವಿತ್ತಶಾಠ್ಯಂ ನ ಕಾರಯೇತ್ ।
ತದಂತೇ ಘೃತಪಾತ್ರಂ ಚ ತಿಲಪಾತ್ರಂ ಚ ದಾಪಯೇತ್ ॥

ಋತ್ವಿಜರಿಗೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ತುಪ್ಪದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಎಳ್ಳಿನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೂಡ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶಯ್ಯಾಂ ಚ ರಥಧಾಮಾದಿ ದಶದಾನಾನಿ ಶಕ್ತಿತಃ ।
ಅಶಕ್ತಶ್ಚೇತ್ ಸ್ವರ್ಣಮೇಕಂ ದತ್ವಾ ರಾಮಂ ರಮೇತ್ಪುನಃ ॥

ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ವಾಹನವನ್ನು ಮನೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಹತ್ತುದಾನಗಳನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನೀಡಬೇಕು. ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸುವರ್ಣದಾನವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಈ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕು.

ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರೌ ಪೂಜ್ಯೌ ಭೋಜಯೇದ್ವಯಕಂ ತಥಾ ।
ಕುಮಾರೀಣಾಂ ಶತಂ ಭೋಜ್ಯಂ ಯೋಗಿರಾಜಂ ಚ ಭೋಜಯೇತ್ ॥

ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರರನ್ನು ಅನಂತರ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ನೂರು ಮಂದಿ ಕುಮಾರಿಯರಿಗೆ ಊಟ ಹಾಕಬೇಕು. ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಊಟವನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು.

ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲಬಲಿಂ ದತ್ವಾ ಧ್ಯಾತ್ವಾ ರಾಮಂ ಸದಾ ಜಪೇತ್ ।
ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಭಿಸ್ತು ತತ್ಪುಣ್ಯಂ ವಕ್ತುಂ ಶಕ್ತಿಃ ನ ಕಿಂಚನ ॥

ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲನಿಗೆ ಬಲಿದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನಿರಂತರ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾರು ಹೀಗೆ ಉದ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಇವನ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಶ್ವಮೇಧಸಹಸ್ರಾಣಿ ವಾಜಪೇಯಶತಾನಿ ಚ ।
ಏಕೇನ ರಾಮನಾಮ್ನಾ ತು ತತ್ಫಲಂ ಲಭತೇ ನರಃ ॥

ಒಮ್ಮೆ 'ಶ್ರೀರಾಮ' ಎಂದು ಬರೆಯುವುದರಿಂದ ಸಾವಿರ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆ. ನೂರು ವಾಜಪೇಯಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆ.

ನಾರೀ ವಾ ಪುರುಷೋ ವಾಽಪಿ ಶೂದ್ರೋ ವಾಪ್ಯಧಮೋ ನರಃ ।
ರಾಮನಾಮ್ನಾತು ಮುಕ್ತಾಸ್ತೇ ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ವರಾನನೇ ॥

ವರಾನನೆಯೇ! ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಲೀ ಪುರುಷನಾಗಲೀ ಶೂದ್ರನಾಗಲಿ ಅಧಮನಾದ ಮನುಷ್ಯನಾಗಲೀ ಯಾರು ರಾಮನಾಮವನ್ನು ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಸತ್ಯ .

ಮೂಲೇ ಕಲ್ಪದ್ರುಮಸ್ಯಾಖಿಲಮಣಿವಿಲಸದ್ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನಸ್ಥಂ
ಕೋದಂಡಂ ಧಾರಯಂತಂ ಲಲಿತಕರಯುಗೇನಾರ್ಪಿತಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ।
ವಾಮಾಂಕಸ್ಥಸ್ಯ ಸೀತಾಂ ಭರತಧೃತಮಹಾಮೌಕ್ತಿಕಛತ್ರಕಾಂತಂ
ಶತ್ರುಘ್ನಂ ಚಾಮರಾಭ್ಯಾಂ ವಿಲಸಿತಮನಿಶಂ ರಾಮಚಂದ್ರಂ ಭಜೇಹಮ್ ॥

ಕಲ್ಪದ್ರುಮದ ಕೆಳಗಡೆ ಎಲ್ಲ ಮಣಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನ-ದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ, ಕೋದಂಡವನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ಕೋಮಲವಾದ ಕೈಗಳಿಂದ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡ ಸೀತೆಯುಳ್ಳ , ಭರತನಿಂದ ಧರಿಸಿದ ಮುತ್ತಿನ ಛತ್ರವುಳ್ಳ, ಶತ್ರುಘ್ನನಿಂದ ಬೀಸಲ್ಪಟ್ಟ ಚಾಮರವುಳ್ಳ , ಹೀಗೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ನಿರಂತರ ಭಜಿಸುತ್ತೇನೆ.

ವಂದಾಮಹೇ ಮಹೇಶಾನಾಚಂಡಕೋದಂಡಖಂಡನಮ್ ।
ಜಾನಕೀಹೃದಯಾನಂದಂ ಚಂದನಂ ರಘುನಂದನಮ್ ॥

ಮಹೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ, ಕೋದಂಡಪಾಣಿಯಾದವನಿಗೆ ಭಕ್ತಿ-ಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸೀತೆಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ನೀಡುವ ರಘು-ನಂದನನಿಗೆ ನಮೋ ನಮಃ.

ಚರಿತಂ ರಘುನಾಥಸ್ಯ ಶತಕೋಟಿಪ್ರವಿಸ್ತರಮ್ ।
ಏಕೈಕಮಕ್ಷರಂ ಪುಂಸಾಂ ಮಹಾಪಾತಕನಾಶನಮ್ ॥

ನೂರು ಕೋಟಿ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಘುನಾಥನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಯಾರು ಬರೆಯುತ್ತಾರೋ ಒಂದೊಂದು ಅಕ್ಷರವೂ ಕೂಡ ಅವರ ಮಹಾಪಾತಕವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ.

ಇತಿ ಶ್ರೀಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣೇ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಸಂವಾದೇ
ರಾಮಲೇಖನೋದ್ಯಾಪನಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

ಇಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಬರುವ ರಾಮನಾಮಲೇಖನೋದ್ಯಾಪನೆಯು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಶ್ರೀರಾಮನಾಮ ಲೇಖನದ ವಿಧಾನ

ಏವಂ ಶತಂ ಸಹಸ್ರಂ ವಾ ಲಿಖೇನ್ನಿಯಮಪೂರ್ವಕಮ್ ।
ಶತಸ್ಯಾಂತೇ ಶತಸ್ಯಾಂತೇ ಶ್ರೀರಾಮಃ ಶರಣಂ ಮಮ ।
ಇಮಮಷ್ಟಾಕ್ಷರಂ ವಿಲಿಖ್ಯೈವ ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

ಶ್ರೀರಾಮ ಎಂಬುದಾಗಿ ನೂರು, ಸಾವಿರಬಾರಿ ನಿಯಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ನೂರು ಬಾರಿ ಬರೆದ ಮೇಲೆ 'ಶ್ರೀರಾಮಃ ಶರಣಂ ಮಮ' ಎಂದು ಬರೆಯಬೇಕು. ಈ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರವನ್ನು ಬರೆದು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಶತಂ ವಾಪಿ ಸಹಸ್ರಂ ವಾ ನಿಯಮಾತ್ ತ್ರಿವಾಸರಮ್ ।
ಪೂರ್ವಾಹ್ಣ ಏವ ವಿಲಿಖೇದ್ ಧ್ಯಾಯನ್ ರಾಮಪದಾಂಬುಜೌ ॥

ಮೂರು ದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ನೂರು ಬಾರಿ ಅಥವಾ ಸಾವಿರಬಾರಿ ಪೂರ್ವಾಹ್ಣದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ, ಶ್ರೀರಾಮಪದಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಎಂದು ಬರೆಯಬೇಕು.

ತಾನಿ ನಾಮಾನ್ಯಥಾಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಭುಂಜೀತ್ಯೈಃ ತನ್ನಿವೇದಿತಮ್ ।
ಆಕೋಟ್ಯಾ ಲಕ್ಷಮಪಿ ವಾ ಲಿಖೇದುದ್ಯಾಪಯೇತ್ ತತಃ ॥

ಬರೆದ ನಾಮಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ (ಅವನಿಗೆ ನಿವೇದಿತವಾದ) ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಕೋಟಿ ಬಾರಿ, ಲಕ್ಷಬಾರಿ ಬರೆದ ಮೇಲೆ ಉದ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಆಪದಾಮಪಹರ್ತಾರಂ ದಾತಾರಂ ಸರ್ವಸಂಪದಾಮ್ ।
ಲೋಕಾಭಿರಾಮಂ ಶ್ರೀರಾಮಂ ಭೂಯೋ ಭೂಯೋ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಇತ್ಯಾಪದುಧೃತ್ಯ ಮನುಂ ಸರ್ವಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧಿದಮ್ ।
ಸಹಸ್ರಾಂತೇ ಸಹಸ್ರಾಂತೇ ವಿಲಿಖೇಲ್ಲೇಖಕೋ ಜನಃ ॥

ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸಾವಿರಬಾರಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಎಂದು ಬರೆದ ಮೇಲೆ ಬರೆಯ ಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಆಪತ್ತುಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕೀ ಸಿದ್ಧಿಃ ಲಭತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ।
ದೇಹಾವಸಾನೇ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಮ್ ॥
ಇತಿ ನಾಮನಾಮಕೋಟಿಲೇಖನವಿಧಿಃ ಸಂಪೂರ್ಣಃ

ಐಹಿಕವಾದ ಆಮುಷ್ಮಿಕವಾದ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ದೇಹವನ್ನು ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ವೈಕುಂಠವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ರಾಮನಾಮದ ಲೇಖನವಿಧಿಯು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಏಳು ಕಾಂಡಗಳಿಂದ ಏಳು ರೂಪಗಳ ಚಿಂತನೆ

ಬಾಲಕಾಂಡೇ –

ಕಾಕಪಕ್ಷಧರಂ ದೇವಂ ವನಮಾಲಾವಿಭೂಷಿತಮ್ ।
ಶ್ರೀರಾಮಂ ಬಾಲಕಂ ಧ್ಯಾಯೇದ್ ಬಾಲಕಾಂಡೇ ಮುನೀಶ್ವರ ॥

ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ –

ಸೀತಾದೇವಿಯುತಂ ವೀರಂ ಸರ್ವಭೂಷಣಭೂಷಿತಮ್ ।
ಸೀತಾಪತಿಂ ಹರಿಂ ಧ್ಯಾಯೇದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡ ಉತ್ತಮೇ ॥

ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ –

ಜಟಿಲಂ ಚೀರವಸನಂ ದಂಡಕಾರಣ್ಯವಾಸಿನಮ್ ।
ಮುನಿವೇಷಧರಂ ಧ್ಯಾಯೇದರಣ್ಯೇ ಕಾಂಡ ಉತ್ತಮೇ ॥

ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ –

ಸುಗ್ರೀವಾದಿಯುತಂ ಶ್ರೀಶಂ ಭಕ್ತಾಂಕಾವೃತಮೀಶ್ವರಮ್ ।
ಸರ್ವದೇವೋತ್ತಮಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡ ಉತ್ತಮೇ ॥

ಸುಂದರಕಾಂಡೇ –

ಚಂದ್ರಬಿಂಬಸಮಾಕಾರಂ ವಾಂಛಿತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯಕಮ್ ।
ಹನುಮತ್ಸೇವಿತಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸೌಂದರೇ ಕಾಂಡ ಉತ್ತಮೇ ॥

ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ –

ರಾವಣಾದಿನಿಹಂತಾರಂ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಸೇವಿತಮ್ ।
ಸೀತಾದೇವಿಯುತಂ ಯುದ್ಧೇ ರಾಮಂ ಧ್ಯಾಯೇದ್ ಹೃದಂಬುಜೇ ॥

ಉತ್ತರಕಾಂಡೇ –

ಅಗಸ್ತ್ಯಾದಿಮುನಿಸ್ತುತ್ಯಂ ವಾಂಛಿತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯಕಮ್ ।
ಸರ್ವದೇವೋತ್ತಮಂ ಧ್ಯಾಯೇದುತ್ತರೇ ಕಾಂಡ ಉತ್ತಮೇ ॥

ಸ್ತೋತ್ರಮಂತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ದಾಸರಾಯರ ಪದ್ಯಗಳು

ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅಥಾಭ್ಯವರ್ಧಂಶ್ಚತುರಾಃ ಕುಮಾರಾ ನೃಪಸ್ಯ ಗೇಹೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾದ್ಯಾಃ ।
ನಿತ್ಯಪ್ರವೃದ್ಧಸ್ಯ ಚ ತಸ್ಯ ವೃದ್ಧಿರಪೇಕ್ಷ್ಯ ಲೋಕಸ್ಯ ಹಿ ಮಂದದೃಷ್ಟಿಮ್ ॥1॥

ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ನಿತ್ಯಂ ಚತುರಃ ಕುಮಾರಾನ್ ಪಿತಾ ಮುದಂ ಸಂತತಮಾಪ ಚೋಚ್ಚಮ್।
ವಿಶೇಷತೋ ರಾಮಮುಖೇಂದುಬಿಂಬಮವೇಕ್ಷ್ಯ ರಾಜಾ ಕೃತಕೃತ್ಯ ಆಸೀತ್ ॥2॥

ತನ್ಮಾತ್ರರಃ ಪೌರಜನಾ ಅಮಾತ್ಯಾ ಅಂತಃಪುರಾ ವೈಷಯಿಕಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ ।
ಅವೇಕ್ಷಮಾಣಾಃ ಪರಮಂ ಪುಮಾಂಸಂ ಸ್ವಾನಂದತೃಪ್ತಾ ಇವ ಸಂಬಭೂವುಃ ॥3॥

ತತಸ್ಸುವಂಶೇ ಶಶಿನಃ ಪ್ರಸೂತೋ ಗಾಧೀತಿ ಶಕ್ರಸ್ತನುಜೋಽಸ್ಯ ಚಾಸೀತ್ ।
ವರೇಣ ವಿಪ್ರತ್ವಮವಾಪ ಯೋಽಸೌ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಮಿತ್ರಂ ಸ ಇಹಾಜಗಾಮ ॥4॥

ತೇನಾರ್ಥಿತೋ ಯಜ್ಞರಿರಕ್ಷಯೈವ ಕೃಚ್ಛ್ರೇಣ ಪಿತ್ರಾಽಸ್ಯ ಭಯಾದ್ವಿಸೃಷ್ಟಃ ।
ಜಗಾಮ ರಾಮಃ ಸಹ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮಂ ಸಿದ್ಧಜನಾಭಿವಂದ್ಯಃ ॥5॥

ಅನುಗ್ರಹಾರ್ಥಂ ಸ ಋಷೇರವಾಪ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣೋಽಸ್ತ್ರಂ ಮುನಿತೋ ಹಿ ಕೇವಲಮ್।
ವವಂದಿರೇ ಬ್ರಹ್ಮಮುಖಾಃ ಸುರೇಶಾಸ್ತಮಸ್ತ್ರರೂಪಾಃ ಪ್ರಕಟಾಃ ಸಮೇತ್ಯ ॥6॥

ಅಥೋ ಜಘಾನಾಶು ಶರೇಣ ತಾಟಕಾಂ ವರಾದ್ವಿಧಾತುಸ್ತದನನ್ಯವಧ್ಯಾಮ್ ।
ರರಕ್ಷ ಯಜ್ಞಂ ಚ ಮುನೇರ್ನಿಹತ್ಯ ಸುಬಾಹುಮೀಶಾನಗಿರಾ ವಿಮೃತ್ಯುಮ್ ॥7॥

ಶರೇಣ ಮಾರೀಚಮಥಾರ್ಣವೇಽಕ್ಷಿಪದ್ವಚೋ ವಿರಿಂಚಸ್ಯ ತು ಮಾನಯಾನಃ ।
ಅವಧ್ಯತಾ ತೇನ ಹಿ ತಸ್ಯ ದತ್ತಾ ಜಘಾನ ಚಾನ್ಯಾನ್ ರಜನೀಚರಾನಥ ॥8॥

ತದಾ ವಿದೇಹೇನ ಸುತಾಸ್ವಯಂವರೋ ವಿಘೋಷಿತೋ ದಿಕ್ಷು ವಿದಿಕ್ಷು ಸರ್ವಶಃ ।
ನಿಧಾರ್ಯ ತದ್ಗಾಧಿಸುತಾನುಯಾಯೀ ಯಯೌ ವಿದೇಹಾನನುಜಾನುಯಾತಃ ॥9॥

ಅಥೋ ಅಹಲ್ಯಾಂ ಪತಿನಾಽಭಿಶಪ್ತಾಂ ಪ್ರಧರ್ಷಣಾದಿಂದ್ರಕೃತಾಚ್ಛಿಲೀಕೃತಾಮ್ ।
ಸ್ವದರ್ಶನಾನ್ಮಾನುಷತಾಮುಪೇತಾಂ ಸುಯೋಜಯಾಮಾಸ ಸ ಗೌತಮೇನ ॥10॥

ಬಲಂ ಸ್ವಭಕ್ತೇರಧಿಕಂ ಪ್ರಕಾಶಯನ್ನನುಗ್ರಹಂ ಚ ತ್ರಿದಶೇಷ್ವತುಲ್ಯಮ್ ।
ಅನನ್ಯಭಕ್ತಾಂ ಚ ಸುರೇಶಕಾಂಕ್ಷಯಾ ವಿಧಾಯ ನಾರೀಂ ಪ್ರಯಯೌ ತಯಾಽರ್ಚಿತಃ॥11॥

ಶ್ಯಾಮಾವದಾತೇ ಜಗದೇಕಸಾರೇ ಸ್ವನಂತಚಂದ್ರಾಧಿಕಕಾಂತಿಕಾಂತೇ ।
ಸಹಾನುಜೇ ಕಾರ್ಮುಕಬಾಣಪಾಣೌ ಪುರೀಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟೇ ತುತುಷುರ್ವಿದೇಹಜಾಃ ॥12॥

ಪಪುರ್ನಿತಾಂತಂ ಸರಸಾಕ್ಷಿಭೃಂಗೈರ್ವರಾನನಾಬ್ಜಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಸ್ಯ ।
ವಿದೇಹನಾರೀನರವರ್ಯಸಂಘಾ ಯಥಾ ಮಹಾಪೌರುಷಿಕಾಸ್ತದಂಘ್ರಿಮ್ ॥13॥

ತದಾ ವಿದೇಹಃ ಪ್ರತಿಲಭ್ಯ ರಾಮಂ ಸಹಸ್ರನೇತ್ರಾವರಜಂ ಗವಿಷ್ಠಮ್ ।
ಸಮರ್ಚಯಾಮಾಸ ಸಹಾನುಜಂ ತಮೃಷಿಂ ಚ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಜ್ವಲನಪ್ರಕಾಶಮ್ ॥14॥

ಮೇನೇ ಚ ಜಾಮಾತರಮಾತ್ಮಕನ್ಯಾಗುಣೋಚಿತಂ ರೂಪನವಾವತಾರಮ್ ।
ಉವಾಚ ಚಾಸ್ಮಾ ಋಷಿರುಗ್ರತೇಜಾಃ ಕುರುಷ್ವ ಜಾಮಾತಾರಮೇನಮಾಶ್ವಿತಿ ॥15॥

ಸ ಆಹ ಚೈನಂ ಪರಮಂ ವಚಸ್ತೇ ಕರೋಮಿ ನಾತ್ರಾಸ್ತಿ ವಿಚಾರಣಾ ಮೇ ।
ಶೃಣುಷ್ವ ಮೇಽಥಾಪಿ ಯಥಾ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಸುತಾಪ್ರದಾನಾಯ ಕೃತಾ ಪುರಸ್ತಾತ್ ॥16॥

ತಪೋ ಮಯಾ ಚೀರ್ಣಮುಮಾಪತೇಃ ಪುರಾ ವರಾಯುಧಾವಾಪ್ತಿಧೃತೇನ ಚೇತಸಾ ।
ಸ ಮೇ ದದೌ ದಿವ್ಯಮಿದಂ ಧನುಸ್ತದಾ ಕಥಂಚನಾಚಾಲ್ಯಮೃತೇ ಪಿನಾಕಿನಮ್ ॥17॥

ನ ದೇವದೈತ್ಯೋರಗದೇವಗಾಯಕಾ ಅಲಂ ಧನುಶ್ಚಾಲಯಿತುಂ ಸವಾಸವಾಃ ।
ಕುತೋ ನರಾಸ್ತದ್ವರತೋ ಹಿ ಕಿಂಕರಾಃ ಸಹಾನಸ್ಯೈವಾತ್ರ ಕೃಷಂತಿ ಕೃಚ್ಛ್ರ ರತಃ ॥18॥

ಅಥಾರ್ಯಮೇತದ್ಧನುರಾಪ್ಯ ಶಂಕರಾದಹಂ ನೃಣಾಂ ವೀರ್ಯಪರೀಕ್ಷಣೇ ಧೃತಃ ।
ಸುತಾರ್ಥಮೇತಾಂ ಚಕರ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂ ದದಾಮಿ ಕನ್ಯಾಂ ಯ ಇದಂ ಹಿ ಪೂರಯೇತ್ ॥19॥

ಇತೀರಿತಾಂ ಮೇ ಗಿರಮಭ್ಯವೇತ್ಯ ದಿತೇಃ ಸುತಾ ದಾನವಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಾಃ ।
ಸಮೇತ್ಯ ಭೂಪಾಶ್ಚ ಸಮೀಪಮಾಶು ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ತಚ್ಚಾಲಯಿತುಂ ನ ಶೇಕುಃ ॥20॥

ಸಂಸ್ವಿನ್ನಗಾತ್ರಾಃ ಪರಿವೃತ್ತನೇತ್ರಾ ದಶಾನನಾದ್ಯಾಃ ಪತಿತಾ ವಿಮೂರ್ಛಿತಾಃ ।
ತಥಾಽಪಿ ಮಾಂ ಧರ್ಷಯಿತುಂ ನ ಶೇಕುಃ ಸುತಾಕೃತೇ ತೇ ವಚನಾತ್ಸ್ವಯಂಭುವಃ ॥21॥

ಪುರಾ ಹಿ ಮೇಽದಾತ್ ಪ್ರಭುರಬ್ಜಜೋ ವರಂ ಪ್ರಸಾದಿತೋ ಮೇ ತಪಸಾ ಕಥಂಚನ।
ಬಲಾನ್ನ ತೇ ಕಶ್ಚಿದುಪೈತಿ ಕನ್ಯಕಾಂ ತದಿಚ್ಛುಭಿಸ್ತೇ ನ ಚ ಧರ್ಷಣೇತಿ ॥22॥

ತತಸ್ತು ತೇ ನಷ್ಟಮದಾ ಇತೋ ಗತಾಃ ಸಮಸ್ತಶೋ ಹ್ಯಸ್ತನ ಏವ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ ।
ತತೋ ಮಮಾಯಂ ಪರಿಪೂರ್ಯ ಮಾನಸಂ ವೃಣೋತು ಕನ್ಯಾಮಯಮೇವ ಮೇಽರ್ಥಿತಃ

ತಥೇತಿ ಚೋಕ್ತೋ ಮುನಿನಾ ಸ ಕಿಂಕರೈರನಂತಭೋಗೋಪಮಮಾಶ್ವಥಾನಯತ್ ।
ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ತದ್ವಾಮಕರೇಣ ರಾಘವಃ ಸಲೀಲಮುದ್ಧೃತ್ಯ ಹಸನ್ನಪೂರಯತ್ ॥24॥

ವಿಕೃಷ್ಯಮಾಣಂ ತದನಂತರಾಧಸಾ ಪರೇಣ ನಿಸ್ಸೀಮಬಲೇನ ಲೀಲಯಾ ।
ಅಭಜ್ಯತಾಸಹ್ಯಮಮುಷ್ಯ ತದ್ಬಲಂ ಪ್ರಸೋಢುಮೀಶಂ ಕುತ ಏವ ತದ್ಭವೇತ್ ॥25॥

ಸ ಮಧ್ಯತಸ್ತತ್ತ್ರಿಭಜ್ಯ ಲೀಲಯಾ ಯಥೇಕ್ಷುದಂಡಂ ಶತಮನ್ಯುಕುಂಜರಃ ।
ವಿಲೋಕಯನ್ ವಕ್ತ್ರಮೃಷೇರವಸ್ಥಿತಃ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ಪೂರ್ಣತನುರ್ಯಥಾ ಶಶೀ ॥26॥

ತಮಬ್ಜನೇತ್ರಂ ಪೃಥುತುಂಗವಕ್ಷಸಂ ಶ್ಯಾಮಾವದಾತಂ ಚಲಕುಂಡಲೋಜ್ಜ್ವಲಮ್ ।
ಶಶಕ್ಷತೋತ್ಥೋಪಮಚಂದನೋಕ್ಷಿತಂ ದದರ್ಶ ವಿದ್ಯುದ್ವಸನಂ ನೃಪಾತ್ಮಜಾ ॥27॥

ಅಥೋ ಕರಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಮಾಲಾಮಮ್ಲಾನಪದ್ಮಾಂ ಜಲಜಾಯತಾಕ್ಷೀ ।
ಉಪೇತ್ಯ ಮಂದಂ ಲಲಿತೈಃ ಪದೈಸ್ತಾಂ ತದಂಸ ಆಸಜ್ಯ ಚ ಪಾರ್ಶ್ವತೋಽಭವತ್॥28॥

ತತಃ ಪ್ರಮೋದೋ ನಿತರಾಂ ಜನಾನಾಂ ವಿದೇಹಪುರ್ಯಾಮಭವತ್ಸಮಂತಾತ್ ।
ರಾಮಂ ಸಮಾಲೋಕ್ಯ ನರೇಂದ್ರಪುತ್ರ್ಯಾ ಸಮೇತಮಾನಂದನಿಧಿಂ ಪರೇಶಮ್ ॥29॥

ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಸಮೇತೇ ಪ್ರಕಟಂ ರಮೇಶೇ ಸಂಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ತದಾಽಽಶು ಪಿತ್ರೇ ।
ವಿದೇಹರಾಜೋ ದಶದಿಗ್ರಥಾಯ ಸ ತನ್ನಿಶಮ್ಯಾಶು ತುತೋಷ ಭೂಮಿಪಃ ॥30॥

ಅಥಾತ್ಮಜಾಭ್ಯಾಂ ಸಹಿತಸ್ಸಭಾರ್ಯೋ ಯಯೌ ಗಜಸ್ಯಂದನಪತ್ತಿಯುಕ್ತಯಾ ।
ಸ್ವಸೇನಯಾಽಗ್ರೇ ಪ್ರಣಿಧಾಯ ಧಾತೃಜಂ ವಸಿಷ್ಠಮಾಶ್ವೇವ ಸ ಯತ್ರ ಮೈಥಿಲಃ ॥31॥

ಸ ಮೈಥಿಲೇನಾತಿತರಾಂ ಸಮರ್ಚಿತೋ ವಿವಾಹಯಾಮಾಸ ಸುತಂ ಮುದಂಭರಃ ।
ಪುರೋಹಿತೋ ಗಾಧಿಸುತಾನುಮೋದಿತೋ ಜುಹಾವ ವಹ್ನಿಂ ವಿಧಿನಾ ವಸಿಷ್ಠಃ ॥32॥

ತದಾ ವಿಮಾನಾವಲಿಭಿರ್ನಭಸ್ತಲಂ ದಿದೃಕ್ಷತಾಂ ಸಂಕುಲಮಾಸ ನಾಕಿನಾಮ್ ।
ಸುರಾನಕಾ ದುಂದುಭಯೋ ವಿನೇದಿರೇ ಜಗುಶ್ಚ ಗಂಧರ್ವವರಾಃ ಸಹಸ್ರಶಃ ॥33॥

ವಿಜಾನಮಾನಾ ಜಗತಾಂ ಹಿ ಮಾತರಂ ಪುರಾಽರ್ಥಿತುಂ ನಾಯಯುರತ್ರ ದೇವತಾಃ ।
ತದಾ ತು ರಾಮಂ ರಮಯಾ ಯುತಂ ಪ್ರಭುಂ ದಿದೃಕ್ಷವಶ್ಚಕ್ರುರಲಂ ನಭಸ್ತಲಮ್ ॥34॥

ಯಥಾ ಪುರಾ ಸಾಗರಜಾಸ್ವಯಂಬರೇ ಸುಮಾನಸಾನಾಮಭವತ್ ಸಮಾಗಮಃ ।
ತಥಾ ಹ್ಯಭೂತ್ಸರ್ವದಿವೌಕಸಾಂ ತದಾ ತಥಾ ಮುನೀನಾಂ ಸಹಭೂಭೃತಾಂ ಭುವಿ ॥35॥

ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಪಾಣಿಂ ಚ ನೃಪಾತ್ಮಜಾಯಾ ರರಾಜ ರಾಜೀವಸಮಾನನೇತ್ರಃ ।
ಯಥಾ ಪುರಾ ಸಾಗರಜಾಸಮೇತಃ ಸುರಾಸುರಾಣಾಮಮೃತಾಬ್ಧಿಮಂಥನೇ ॥36॥

ಸ್ವಲಂಕೃತಾಸ್ತತ್ರ ವಿಚೇರುರಂಗನಾ ವಿದೇಹರಾಜಸ್ಯ ಹಿ ಯಾಶ್ಚ ಯೋಷಿತಃ ।
ಮುದಾ ಸಮೇತಂ ರಮಯಾ ರಮಾಪತಿಂ ವಿಲೋಕ್ಯ ರಾಮಾಯ ದದೌ ಧನಂ ನೃಪಃ
॥37॥

ಪ್ರಿಯಾಣಿ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ ರಥಾನ್ ಸಕುಂಜರಾನ್ ಪರಾರ್ಘ್ಯರತ್ನಾನ್ಯಖಿಲಸ್ಯ ಚೇಶಿತುಃ ।
ದದೌ ಚ ಕನ್ಯಾತ್ರಯಮುತ್ತಮಂ ಮುದಾ ತದಾ ಸ ರಾಮಾವರಜೇಭ್ಯ ಏವ ॥38॥

ಮಹೋತ್ಸವಂ ತಂ ತ್ವನುಭೂಯ ದೇವತಾ
ನರಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಯಯುರ್ಯಥಾಽಗತಮ್ ।
ಪಿತಾ ಚ ರಾಮಸ್ಯ ಸುತೈಃ ಸಮನ್ವಿತೋ
ಯಯಾವಯೋಧ್ಯಾಂ ಸ್ವಪುರೀಂ ಮುದಾ ತತಃ ॥39॥

ತದಂತರೇ ಸೋಽಥ ದದರ್ಶ ಭಾರ್ಗವಂ ಸಹಸ್ರಲಕ್ಷಾಮಿತಭಾನುದೀಧಿತಿಮ್ ।
ವಿಭಾಸಮಾನಂ ನಿಜರಶ್ಮಿಮಂಡಲೇ ಧನುರ್ಧರಂ ದೀಪ್ತಪರಶ್ವಧಾಯುಧಮ್ ॥40॥

ಅಜಾನತಾಂ ರಾಘವಮಾದಿಪೂರುಷಂ ಸಮಾಗತಂ ಜ್ಞಾಪಯಿತುಂ ನಿದರ್ಶನೈಃ ।
ಸಮಾಹ್ವಯಂತಂ ರಘುಪಂ ಸ್ಪೃಧೇವ ನೃಪೋ ಯಯಾಚೇ ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ಭೀತಃ ॥41॥

ನ ಮೇ ಸುತಂ ಹಂತುಮಿಹಾರ್ಹಸಿ ಪ್ರಭೋ ವಯೋಗತಸ್ಯೇತ್ಯುದಿತಃ ಸ ಭಾರ್ಗವಃ ।
ಸುತತ್ರಯಂ ತೇ ಪ್ರದದಾಮಿ ರಾಘವಂ ರಣೇ ಸ್ಥಿತಂ ದ್ರಷ್ಟುಮಿಹಾಗತೋಽಸ್ಮ್ಯಹಮ್
॥42॥

ಸ ಇತ್ಥಮುಕ್ತ್ವಾ ನೃಪತಿಂ ರಘೂತ್ತಮಂ ಭೃಗೂತ್ತಮಃ ಪ್ರಾಹ ನಿಜಾಂ ತನುಂ ಹರಿಃ ।
ಅಭೇದಮಜ್ಞೇಷ್ವಪಿ ದರ್ಶಯನ್ ಪರಂ ಪುರಾತನೋಽಹಂ ಹರಿರೇಷ ಇತ್ಯಪಿ ॥43॥

ಶೃಣುಷ್ವ ರಾಘವ ತ್ವಮಿಹೋದಿತಂ
ಮಯಾ ಧನುರ್ದ್ವಯಂ ಪೂರ್ವಮಭೂನ್ಮಹಾದ್ಭುತಮ್ ।
ಉಮಾಪತಿಸ್ತ್ವೇಕಮಧಾರಯತ್ತತೋ
ರಮಾಪತಿಶ್ಚಾಪರಮುತ್ತಮೋತ್ತಮಮ್ ॥44॥

ತದಾ ತು ಲೋಕಸ್ಯ ನಿದರ್ಶನಾರ್ಥಿಭಿಃ
ಸಮರ್ಥಿತಾ ತೌ ಹರಿಶಂಕರೌ ಸುರೈಃ ।
ರಣೇ ಸ್ಥಿತೌ ವಾಂ ಪ್ರಸಮೀಕ್ಷಿತುಂ
ವಯಂ ಸಮರ್ಥಯಾಮೋಽತ್ರ ನಿದರ್ಶನಾರ್ಥಿನಃ ॥45॥

ತತೋ ಹಿ ಯುದ್ಧಾಯ ರಮೇಶಶಂಕರೌ
ವ್ಯವಸ್ಥಿತೌ ತೌ ಧನುಷೀ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ।
ಯತೋಽಂತರಸ್ಥೈಷ ನಿಯಾಮಕೋ
ಹರಿಸ್ತತೋ ಹರೋಽಗ್ರೇಽಸ್ಯ ಶಿಲೋಪಮೋಭೂತ್ ॥46॥

ಶಶಾಕ ನೈವಾಥ ಯದಾಽಭಿವೀಕ್ಷಿತುಂ ಪ್ರಸ್ಪಂದಿತುಂ ವಾ ಕುತ ಏವ ಯೋದ್ಧುಮ್ ।
ಶಿವಸ್ತದಾ ದೇವಗಣಾಸ್ಸಮಸ್ತಾಃ ಶಶಂಸುರುಚ್ಚೈರ್ಜಗತೋ ಹರೇರ್ಬಲಮ್ ॥47॥

ಯದೀರಣೇನ್ನೈವ ವಿನ್ಯೈಷ ಶಂಕರಃ ಶಶಾಕ ನ ಪ್ರಶ್ವಸಿತುಂ ಚ ಕೇವಲಮ್ ।
ಕಿಮತ್ರ ವಕ್ತವ್ಯಮತೋ ಹರೇರ್ಬಲಂ ಹರಾತ್ಪರಂ ಸರ್ವತ ಏವ ಚೇತಿ ॥48॥

ತತಃ ಪ್ರಣಮ್ಯಾಶು ಜನಾರ್ದನಂ ಹರಃ ಪ್ರಸನ್ನದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಹರಿಣಾಽಭಿವೀಕ್ಷಿತಃ ।
ಜಗಾಮ ಕೈಲಾಸಮಮುಷ್ಯ ತದ್ಧನುಸ್ತ್ವಯಾ ಪ್ರಭಗ್ನಂ ಕಿಲ ಲೋಕಸನ್ನಿಧೌ ॥49॥

ಧನುರ್ಯದನ್ಯದ್ಧರಿಹಸ್ತಯೋಗ್ಯಂ ತತ್ಕಾರ್ಮುಕಾತ್ ಕೋಟಿಗುಣಂ ಪುನಶ್ಚ ।
ವರಂ ಹಿ ಹಸ್ತೇ ತದಿದಂ ಗೃಹೀತಂ ಮಯಾ ಗೃಹಾಣೈತದತೋ ಹಿ ವೈಷ್ಣವಮ್ ॥50॥

ಯದೀದಮಾಗೃಹ್ಯ ವಿಕರ್ಷಸಿ ತ್ವಂ
ತದಾ ಹರಿರ್ನಾತ್ರ ವಿಚಾರ್ಯಮಸ್ತಿ ।

ಇತಿ ಬ್ರುವಾಣಃ ಪ್ರದದೌ ಧನುರ್ವರಂ
ಪ್ರದರ್ಶಯನ್ ವಿಷ್ಣುಬಲಂ ಹರಾದ್ವರಮ್ ॥51॥

ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ತಚ್ಚಾಪವರಂ ಸ ರಾಘವಶ್ಚಕಾರ ಸಜ್ಯಂ ನಿಮಿಷೇಣ ಲೀಲಯಾ ।
ಚಕರ್ಷ ಸಂಧಾಯ ಶರಂ ಚ ಪಶ್ಯತಸ್ಸಮಸ್ತಲೋಕಸ್ಯ ಚ ಸಂಶಯಂ ನುದನ್ ॥52॥

ಪ್ರದರ್ಶಿತೇ ವಿಷ್ಣುಬಲೇ ಸಮಸ್ತಶೋ ಹರಾಚ್ಚ ನಿಸ್ಸಂಖ್ಯತಯಾ ಮಹಾಧಿಕೇ ।
ಜಗಾದ ಮೇಘೌಘಗಭೀರಯಾ ಗಿರಾ ಸ ರಾಘವಂ ಭಾರ್ಗವ ಆದಿಪೂರುಷಃ ॥53॥

ಅಲಂ ಬಲಂ ತೇ ಜಗತೋಽಖಿಲಾದ್ವರಂ
ಪರೋಽಸಿ ನಾರಾಯಣ ಏವ ನಾನ್ಯಥಾ ।
ವಿಸರ್ಜಯಸ್ವೇಹ ಶರಂ ತಪೋಮಯೇ
ಮಹಾಸುರೇ ಲೋಕಮಯೇ ವರಾದ್ವಿಭೋಃ ॥54॥

ಪುರಾಽತುಲೋ ನಾಮ ಮಹಾಸುರೋಽಭವದ್ವರಾತ್ಸ
ತು ಬ್ರಹ್ಮಣ ಆಪ ಲೋಕತಾಮ್।
ಪುನಶ್ಚ ತಂ ಪ್ರಾಹ ಜಗದ್ಗುರುರ್ಯದಾ
ಹರಿರ್ಜಿತಃ ಸ್ಯಾದ್ಧಿ ತದೈವ ವಧ್ಯಸೇ ॥55॥

ಅತೋ ವಧಾರ್ಥಂ ಜಗದಂತಕಸ್ಯ
ಸರ್ವಾಜಿತೋಽಹಂ ಜಿತವದ್ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ ।
ಇತೀರಿತೇ ಲೋಕಮಯೇ ಸ ರಾಘವೋ
ಮುಮೋಚ ಬಾಣಂ ಜಗದಂತಕೇಽಸುರೇ ॥56॥

ಪುರಾ ವರೋಽನೇನ ಶಿವೋಪಲಂಭಿತೋ ಮುಮುಕ್ಷಯಾ ವಿಷ್ಣುತನುಪ್ರವೇಶನಮ್ ।
ಸ ತೇನ ರಾಮೋದರಗೋ ಬಹಿರ್ಗತಸ್ತದಾಜ್ಞಯೈವಾಶು ಬಭೂವ ಭಸ್ಮಸಾತ್ ॥57॥

ಇತೀವ ರಾಮಾಯ ಸ ರಾಘವಃ ಶರಂ ವಿಕರ್ಷಮಾಣೋ ವಿನಿಹತ್ಯ ಚಾಸುರಮ್ ।
ತಪಸ್ತದೀಯಂ ಪ್ರವದನ್ಮುಮೋದ ತದೀಯಮೇವ ಹ್ಯಭವತ್ ಸಮಸ್ತಮ್ ॥58॥

ನಿರಂತರಾನಂದವಿಬೋಧಸಾರಃ ಸ ಜಾನಮಾನೋಽಖಿಲಮಾದಿಪೂರುಷಃ ।
ವದನ್ ಶೃಣೋತೀವ ವಿನೋದತೋ ಹರಿಸ್ಸ ಏಕ ಏವ ದ್ವಿತನುರ್ಮುಮೋದ ॥59॥

ಸ ಚೇಷ್ಟಿತಂ ಚೈವ ನಿಜಾಶ್ರಯಸ್ಯ ಜನಸ್ಯ ಸತ್ತತ್ತ್ವವಿಬೋಧಕಾರಣಮ್ ।
ವಿಮೋಹಕಂ ಚಾನ್ಯತಮಸ್ಯ ಕುರ್ವನ್ ಚಿಕ್ರೀಡ ಏಕೋಽಪಿ ನರಾಂತರೇ ಯಥಾ॥60॥

ತತಸ್ಸ ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿರ್ನಿಜೇ ಜನೇ
ನಿತಾಂತಮೈಕ್ಯಂ ಸ್ವಗತಂ ಪ್ರಕಾಶಯನ್ ।
ದ್ವಿಧೇವ ಭೂತ್ವಾ ಭೃಗುವರ್ಯ ಆತ್ಮನಾ
ರಘೂತ್ತಮೇನೈಕ್ಯಮಗಾತ್ ಸಮಕ್ಷಮ್ ॥61॥

ಸಮೇತ್ಯ ಚೈಕ್ಯಂ ಜಗತೋಽಭಿಪಶ್ಯತಃ ಪ್ರಣುದ್ಯ ಶಂಕಾಮಖಿಲಾಂ ಜನಸ್ಯ ।
ಪ್ರದಾಯ ರಾಮಾಯ ಧನುರ್ವರಂ ತದಾ ಜಗಾಮ ರಾಮಾನುಮತೋ ರಮಾಪತಿಃ ॥62॥

ತತೋ ನೃಪೋಽತ್ಯರ್ಥಮುದಾಽಭಿಪೂರಿತಃ ಸುತೈಃ ಸಮಸ್ತೈಃ ಸ್ವಪುರೀಮವಾಪ ಹ ।
ರೇಮೇಽಥ ರಾಮೋಽಪಿ ರಮಾಸ್ವರೂಪಯಾ ತಯೈವ ರಾಜಾತ್ಮಜಯಾ ಹಿ ಸೀತಯಾ ॥63॥

ಯಥಾ ಪುರಾ ಶ್ರೀರಮಣಃ ಶ್ರಿಯಾ ತಯಾ ರತೋ ನಿತಾಂತಂ ಹಿ ಪಯೋಧಿಮಧ್ಯೇ ।
ತಥಾ ತ್ವಯೋಧ್ಯಾಪುರಗೋ ರಘೂತ್ತಮೋಽಪ್ಯುವಾಸ ಕಾಲಂ ಸುಚಿರಂ ರತಸ್ತಯಾ ॥64॥

ಇಮಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ರಘೂತ್ತಮಸ್ಯ ಹರೇರ್ವಿಚಿತ್ರಾಣ್ಯಪಿ ನಾದ್ಭುತಾನಿ ।
ದುರಂತಶಕ್ತೇರಥ ಚಾಸ್ಯ ವೈಭವಂ ಸ್ವಕೀಯಕರ್ತವ್ಯತಯಾಽನುವರ್ಣ್ಯತೇ ॥65॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತೇ
ಮಹಾಭಾರತತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯೇ ರಾಮಚರಿತೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಪ್ರವೇಶೋ ನಾಮ
ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

ರಾಮದೇವರ ಮೇಲಿನ ಹಾಡುಗಳು

-೧-

ರಾಗ: ಬಿಲಹರಿ ತಾಳ: ಛಾಪು

ರಾಮ ರಾಮ ರಾಮ ಎನ್ನಿರೋ ಇಂಥಾ
ಸ್ವಾಮಿಯ ನಾಮವ ಮರೆಯದಿರೊ ॥ ಪ ॥

ತುಂಬಿದ ಪಟ್ಟಣಕೊಂಭತ್ತು ಬಾಗಿಲು
ಸಂಭ್ರಮದರಸುಗಳೈದು ಮಂದಿ
ಡಂಭಕತನದಿಂದ ಕಾಯುವ ದೇಹವ
ನಂಬಿ ನೆಚ್ಚಿ ನೀವು ಕೆಡಬೇಡಿರೊ ॥ 1 ॥

ನೆಲೆಯಿಲ್ಲವೀಕಾಯ ಎಲುವಿನ ಹಂದರ
ಬಲಿದು ಸುತ್ತಿದ ಚರ್ಮದ ಹೊದಿಕೆ
ಮಲಮೂತ್ರಂಗಳು ಕೀವು ಕ್ರಿಮಿಗಳುಳ್ಳ
ಹೊಲಸು ತೊಗಲು ಮೆಚ್ಚಿ ಕೆಡಬೇಡಿರೊ ॥ 2 ॥

ಹರಬ್ರಹ್ಮಸುರರಿಗೆ ವಂದ್ಯನು ಆಗಿಪ್ಪ
ಹರಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಎಂದೆನ್ನಿರೊ
ಪುರಂದರವಿಠಲನ ಚರಣವ ಭಜಿಸಿರೋ
ದುರಿತಭಯಗಳಿಂದ ದೂರಾಗಿರೊ ॥ 3 ॥

-೨-

ರಾಗ : ಕಾಂಬೋಧಿ ತಾಳ: ಝಂಪೆ

ಈಗ ಮಾಡೆಲೊ ರಾಮಧ್ಯಾನವ ನೀ
ಮೂಗನಾಗಿರಬೇಡ ಎಲೆ ಮಾನವ ॥ ಪ ॥

ಕಾಲನದೂತರು ಕರೆವಾಗ ನೀ
ಕಾಲಗೆಟ್ಟು ಕಣ್ಣು ಬಿಡುವಾಗ

ನಾಲಿಗೆ ಸೆಳಕೊಂಡು ಜ್ಞಾನ ಕೆಟ್ಟಿರುವಾಗ
ನೀಲವರ್ಣನ ಧ್ಯಾನ ಬರುವುದೇನಯ್ಯ ॥ 1 ॥

ಸತಿ ಸುತರೆಂಬ ಸಂದಣಿಯೊಳು ನೀ
ಮತಿಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಮನದೊಳು
ಸತತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯನು ನೆನೆದರೆ ಸ
ದ್ಗತಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಪಾರಂಪದವೀವನಯ್ಯ ॥ 2 ॥

ಯಮದೂತರು ಬಂದು ಎಳೆವಾಗ
ನೀ ನರಳುತ್ತ ಹೊತ್ತು ಕಳೆವಾಗ
ಗುರುಪುರಂದರವಿಠಲನ ನಾಮವು
ಕಾಲವಾಗೋ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಬರುವದೇನಯ್ಯ ॥ 3 ॥

-೩-

ಕರೆದರೂ ಧ್ವನಿ ಕೇಳದೆ । ರಘುರಾಮಚಂದ್ರ ।
ಮರುಕವಾಗದೇ ನಿನಗೆ ॥ ಪ ॥

ಮರುತನಂದದಿ ನಿನ್ನ ಪೂಜಿಸಲರಿಯೆನು ।
ಭರತನಂದದಿ ನಿನ್ನ ಸೇವಿಸಲರಿಯೆನು ॥ ಅ.ಪ. ॥

ಮಕರಿ ಬಾಧೆಗೆ ಸಿಲುಕಿದಾ ।
ಕರಿರಾಜನಂದು ಪೊರೆಯೋ ಶ್ರೀಹರಿ ಎನಲು ।
ಕರಿಯ ಮೊರೆಯ ಕೇಳೀ ತ್ವರಿತದಿಂದಲಿ ಬಂದು ।
ಕರಿರಾಜನಂದು ಉದ್ಧರಿಸಲಿಲ್ಲವೆ ದೇವಾ ॥ 1 ॥

ದುರುಳ ರಕ್ಕಸನು ತನ್ನ ಶಿಶುವನ್ನೇ ಪಿಡಿದು ।
ತೋರೋ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಎನಲು ।
ತರಳ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಕರುಣ ವಾಕ್ಯವ ಕೇಳಿ ।
ತ್ವರಿತದಿ ಕಂಭದಿಂ ಬರಲಿಲ್ಲವೆ ದೇವ ॥ 2 ॥

ವಾಮನಮೂರುತಿಯೆ ಬಲಿರಾಜನ ಯಾಗ ಮಂಟಪಕೆ ಪೋಗಿ।
ಮೂರು ಪಾದಗಳನ್ನು ಭೂಮಿ ದಾನವ ಬೇಡಿ।
ಬಲಿಯ ನೆಲಕೆ ತುಳಿದ ರಘು ರಾಮವಿಟ್ಠಲನೆ ॥ 3 ॥

-೪-

ಜೈ ಜೈ ರಾಮ ಹರೇ ಜೈ ಜೈ ಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ॥ ಪ ॥
ರಾಮ ಹರೇ ಹರೇ ರಾಮ ಹರೇ। ಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ಹರೇ ಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ॥ ಅ.ಪ. ॥

ಕೌಸಲ್ಯಜ ವರವಂಶೋದ್ಭವ ಸುರಸಂಸೇವಿತಪದ ರಾಮ ಹರೇ।
ಕಂಸಾದ್ಯಸುರರ ಧ್ವಂಸಗೈಯ್ದ ಯದುವಂಶೋದ್ಭವ ಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ॥ 1 ॥

ಮುನಿಮಖರಕ್ಷಕ ದನುಜರ ಶಿಕ್ಷಕ ಫಣಿಧರಸನ್ನುತ ರಾಮ ಹರೇ।
ಘನವರ್ಣಾಂಗ ಸುಮನಸರೊಡೆಯ ಶ್ರೀವನಜಾಸನಪಿತ ಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ॥ 2 ॥

ತಾಟಕಾಖರಮಧುಕೈಟಭಾರಿ ಪಾಪಾಟವಿ ಸುರಮುಖ ರಾಮ ಹರೇ।
ಆಟದಿ ಫಣಿಮಾಲ್ಯಾಟವನಾಡಿದ ಖೇಟವಾಹ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ॥ 3 ॥

ಶಿಲೆಯ ಪಾದರಜದಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಮಾಡಿದ ಸುಲಲಿತಮಹಿಮ ಶ್ರೀರಾಮ ಹರೇ।
ಬಲುವಕ್ರವಾಗಿದ್ದ ಅಬಲೆಯ ಕ್ಷಣದಲಿ ಚಲುವೆಯ ಮಾಡಿದ ಕೃಷ್ಣಹರೇ ॥ 4 ॥

ಹರಧನು ಭಂಗಿಸಿ ಹರುಷದಿ ಜಾನಕೀಕರವ ಪಿಡಿದ ಶ್ರೀ ರಾಮಹರೇ।
ಸಿರಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನು ತ್ವರದಲಿ ವರಿಸಿದ ಕರುಣಾಕರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ॥ 5 ॥

ಜನಕ ಪೇಳೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತಾಸಹ ವನಕೆ ತೆರಳಿದ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಹರೇ।
ವನಕೆ ಪೋಗಿ ತನ್ನನುಗರೊಡನೆ ಗೋವನು ಪಾಲಿಪ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ॥ 6 ॥

ಚದುರೆ ಶಬರಿಯಿತ್ತ ಬದರಿಯ ಫಲವದು ಮುದದಿ ಸೇವಿಸಿದ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಹರೇ।
ವಿದುರನ ಕ್ಷೀರಕೆ ಒದಗಿ ಪೋದ ಪದುಮನಾಭ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ॥ 7 ॥

ಸೇವಿತ ಹನುಮ ಸುಗ್ರೀವನ ಸಖ ಜಗತ್ಪಾವನ ಪರತರ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಹರೇ।
ದೇವಕಿವಸುದೇವರ ಸೆರೆ ಬಿಡಿಸಿದ ದೇವ ದೇವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ॥ 8 ॥

ಧರೆಯೊಳಜ್ಞಜನರ ಮೋಹಿಪುದಕೆ ಹರನ ಪೂಜಿಸಿದ ಶ್ರೀರಾಮ ಹರೇ।
ಹರನ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ವರವನು ಪಡೆದ ಚರಿತೆ ಅಗಾಧವು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ॥ 9 ॥

ಗಿರಿಗಳಿಂದ ವರಶರಧಿಯ ಬಂಧಿಸಿದ ಪರಮ ಸಮರ್ಥ ಶ್ರೀರಾಮ ಹರೇ।
ಗಿರಿಯನು ತನ್ನ ಕಿರು ಬೆರಳಲೆತ್ತಿ ಗೋಪರನು ಕಾಯ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ॥ 10 ॥

ಖಂಡಿಸಿ ದಶಶಿರ ಚೆಂಡಾಡಿದ ಕೋದಂಡಪಾಣಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಹರೇ।
ಪಾಂಡುತನಯರಿಂ ಚಂಡ ಕೌರವರ ದಿಂಡುಗೆಡುಹಿಸಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ॥ 11 ॥

ತವಕದಲಯೋಧ್ಯಾಪುರಕೈದಿದ ತನ್ಮುವತಿಯೊಡನೆ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಹರೇ।
ರವಿಸುತತನಯಗೆ ಪಟ್ಟವಗಟ್ಟಿದ ಭವತಾರಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ॥ 12 ॥

ಭರತನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ ಅರಸತ್ವವ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ತ್ವರದಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಹರೇ।
ವರಧರ್ಮಾದ್ಯರ ಧರೆಯೊಳು ಮೆರೆಸಿದ ಪರಮಕೃಪಾಕರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ॥ 13 ॥

ಅತುಳಮಹಿಮ ಸದ್ಯತಿಗಳ ಹೃದಯದಿ ಸತತ ವಿರಾಜಿಪ ಶ್ರೀರಾಮ ಹರೇ।
ಸಿತವಾಹನಸಾರಥಿ ಎನಿಸಿದ ಸುರರತಿ ಪೂಜಿತಪದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ॥ 14 ॥

ರಾಮ ರಾಮ ಎಂದು ನೇಮದಿ ಭಜಿಪರ ಕಾಮಿತಫಲದ ಶ್ರೀರಾಮ ಹರೇ।
ಪ್ರೇಮದಿ ಭಕ್ತರ ಪಾಲಿಪ ಶ್ರೀವರದೇಶವಿಟ್ಠಲ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಹರೇ ॥ 15 ॥

-ಜಿ-

ರಾಮನ ಪೂಜಿಸಲಿಲ್ಲ। ಮೈ ಮರೆತನಲ್ಲಾ ॥ ಪ ॥

ಬಾಲತ್ವದಲಿ ಬಲು ಲೀಲೆಯಿಂದಲಿ ನಾನು।
ಕಾಲವ ಕಳದೆನಲ್ಲ ಮೈ ಮರೆತನಲ್ಲ ॥ 1 ॥

ಸತಿಸುತರೇ ಎನಗೆ ಗತಿಎಂದು ತಿಳಿದು ನಾ।
ಮತಿಗೆಟ್ಟು ಭ್ರಾಂತನಾದೆನಲ್ಲ ಮೈ ಮರೆತನಲ್ಲ ॥ 2 ॥

ಹೊನ್ನು ಗಳಿಸಿ ನಾನು ಅನ್ನವನಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ।
ಚೆನ್ನ ಆದಿಕೇಶವನ ನಂಬಲಿಲ್ಲ ಮೈ ಮರೆತನಲ್ಲ ॥ 3 ॥

-೬-

ರಾಮಾ ನೀನೆ ಪಾಲಿಸೋ । ರಘು ರಾಮ ನೀನೇ ಪಾಲಿಸೋ ॥ ಪ ॥

ದಶರಥನುದರದಿ ಜನಿಸಿದನೆ । ಶಿಲೆಯಾದ ಆಹಲ್ಯೆಯ ಸಲಹಿದನೆ ।
ಮುನಿಯಾಗ ಪಾಲಿಸಿ । ಧನುವನ್ನೇ ಮುರಿದು ನೀ ಗುಣನಿಧಿ ತಂದಾತನೇ ॥ 1 ॥

ಮಾತೆಯ ವಾಕ್ಯವ ಕೇಳಿದನೆ । ಸೀತಾಸಮೇತಾಗಿ ವನ ತೆರಳಿದನೆ ।
ಪ್ರೀತಿಯೋಳ್ ಅನುಜನ್ನ ಕೂಡಿ ವನದಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸೀತಾರಾಮನೆ ॥ 2 ॥

ಮಾರೀಚ ಮಾಯಾದಿ ತೋಡಿದನೆ । ಧೀರ ದಶಕಂಠನು ಚೋರನಾಗಿ ।
ನಾರಿಯ ಒಯ್ಯಲು । ಓರ್ವನೆ ವನದಿ ಸಂಚಾರವ ಮಾಡಿದನೆ ॥ 3 ॥

ಪಕ್ಷಿಯ ವಚನವ ಕೇಳಿದನೆ । ಆ ಕ್ಷಣ ಮಾರುತಿ ಕೂಡಿದನೆ ।
ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆ ಸೇರುತ್ತ ಸುಗ್ರೀವ ಸ್ನೇಹದಿ । ವಾಲಿಯ ಕೊಂದಾತನೆ ॥ 4 ॥

ದೂತನ ಲಂಕೆಗೆ ಕಳುಹಿದನೆ । ಸೀತಾವೃತ್ತಾಂತವ ಕೇಳಿದನೆ ।
ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಿ ವಿಭೀಷಣಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವ ಮಾಡಿದನೆ ॥ 5 ॥

ರಾಕ್ಷಸವಂಶ ನಾಶವಗೈದು । ರಾವಣನನುಜನ್ನ ಸಂಹರಿಸಿ ।
ನಾರಿಯ ಕದ್ದಂಥ ಚೋರನ ಕೊಂದವನೆ ಧೀರ ರಾಮಚಂದ್ರನೆ ॥ 6 ॥

ಪಂಕಜನೇತ್ರನೆ ಪಾಲಿಪುದು । ಓಂಕಾರವಾಚ್ಯನೆ ಲಾಲಿಪುದು ।
ಶಂಕರಮಿತ್ರನೆ ಸಂಕಟ ಹರಿಸೋ ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟವಿಟ್ಠಲನೆ ॥ 7 ॥

-೭-

ಸುಮ್ಮನೆ ದೊರಕುವುದೇ ಶ್ರೀರಾಮನ ದಿವ್ಯನಾಮವು ।
ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರದ ದುಷ್ಕರ್ಮ ಹೋದವಗಲ್ಲದೆ ॥ ಪ ॥

ಕಂತುಪಿತನ ಮೂರುತಿಯ ತನ್ನಂತರಂಗದೊಳಿಟ್ಟು ।
ಚಿಂತೆ ಎಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾದವಗಲ್ಲದೆ ॥ 1 ॥

ಭಕ್ತಿರಸದಲಿ ತನ್ನ ಚಿತ್ತಪರವಶನಾಗಿ ।
ಅಚ್ಯುತನ ನಾಮವನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಕೊಂಡವಗಲ್ಲದೆ ॥ 2 ॥

ತನ್ನೊಳಗೆ ಇದ್ದ ಮೂರುತಿಯ ಕಣ್ಣೊಳಗೆ ತಂದರೆ ।
ಆನಂದ ಪೂರ್ಣ ಪುರಂದರವಿಠಲನ ನೋಡಿದವಗಲ್ಲದೆ ॥ 3 ॥

- ೮ -

ನೋಡು ನೋಡೆಂಥಾ ರಘುವೀರ ದೀನೋದ್ಧಾರ ॥ ಪ ॥

ತನು ಮನ ಧನಗಳ ತನಗೊಪ್ಪಿಸದೆ
ನೆನೆವ ಮನುಜರಿಗೆ ದೂರಾದೂರಾ ॥1॥

ಸೇರಿದ ಸುಜನರ ದೂರುವ ದುರುಳರ
ಬೇರಿಗೆರೆವ ಬಿಸಿ ನೀರಾ ನೀರಾ ॥2॥

ಶ್ರೀದವಿಠಲ ನಿಜಪಾದಾಶ್ರಿತರಪರಾಧ
ವ ಮನಸಿಗೆ ತಾರಾ ತಾರಾ ॥3॥

- ೯ -

ರಾಮಾ ಸದ್ಗುಣಗಣಧಾಮಾ ನಿರ್ಜರ ಸಾರ್ವ-
ಭೌಮಾ ದನುಜಕುಲಭೀಮಾ ಭೀಮಾ ರಘು ಸದ್ವಂಶದೊಳು
ದ್ದಾಮಾ ಕಾದುಕೋ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತ-
ಸ್ತೋಮ ಮಂಗಳನಾಮ ಹನುಮ-
ತ್ಪ್ರೇಮಾತಮ ಸೀತಾ ಮನೋಭಿರಾಮ ॥ ಪ ॥

ಸರಸಿಜೋದ್ಭವನ ಮಂದಿರದೊಳರ್ಚನೆಗೊಂಡು
ನಿರುತಾ ಪಾವನತರ ಚರಿತಾ
ಸರ್ವದೇವರ ದೇವ ಇಕ್ಷ್ವಾಕರ ರಸನ್ವಯ ನೃ-
ಪರಕರವಾರಿರುಹ ಪೂಜಿತನಾಗಿ ದಶರಥಾ
ನರಸಿ ಜಠರದಿ ಜನಿಸಿ ಮೆರೆದಿಹ ರಾಮಾ ॥ 1 ॥

ಗಾಧಿನಂದನನ ಸುಮೇಧಾ ರಕ್ಷಿಸಿದಾ-
ಗಾಧನಂದ ಬಲಬೋಧಾ

ಮೇದಿನಿ ಜಾತಳನೊಲಿಸಲು
ಮಾಧವನ ಧನು ಮುರಿದ ನೀಲ ಪ-
ಯೋಧರ ಶಾಮಲ ಸುಮನಸ ವಿ-
ರೋಧಿ ಲೋಕಮಯ ಸದೆದ ರಘುರಾಮಾ ॥ 2 ॥

ಚತುರವಿಂಶತಿ ದಶಶತ ಸಹಸ್ರ-
ಜಿತಾದ್ಯಮಿತಾ ಆದ್ಯಮಿತ ರೂಪ ಜಗನ್ನಮಿತಾ
ಅತುಳ ಭುಜಬಲ ರಾವಣನ ಸಂ-
ತತಿ ಸವರಿ ಲಂಕಾಧಿಪತ್ಯ
ನತ ವಿಭೀಷಣಗಿತ್ತಾ ವರದೇಂದ್ರ-
ಯತಿವರದ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠ್ಠಲ ರಾಮಾ ॥ 3 ॥

ರಾಮಾರ್ಪಣ

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ
ಬುದ್ಧ್ಯಾತ್ಮನಾ ವಾ ಅನುಸೃತಸ್ವಭಾವಃ ।
ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ
ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ 1 ॥

ಸ್ವಸ್ತಿ ಪ್ರಜಾಭ್ಯಃ ಪರಿಪಾಲಯಂತಾಂ
ನ್ಯಾಯೇನ ಮಾರ್ಗೇಣ ಮಹೀಂ ಮಹೀಶಾಃ ।
ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಶುಭಮಸ್ತು ನಿತ್ಯಂ
ಲೋಕಾಃ ಸಮಸ್ತಾಃ ಸುಖಿನೋ ಭವಂತು ॥ 2 ॥

ಕಾಲೇ ವರ್ಷತು ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಪೃಥಿವೀ ಸಸ್ಯಶಾಲಿನೀ ।
ದೇಶೋಽಯಂ ಕ್ಷೋಭರಹಿತಃ ಸಜ್ಜನಾಃ ಸಂತು ನಿರ್ಭಯಾಃ ॥ 3 ॥

ಅಪುತ್ರಾಃ ಪುತ್ರಿಣಃ ಸಂತು ಪುತ್ರಿಣಃ ಸಂತು ಪೌತ್ರಿಣಃ ।
ಅಧನಾಃ ಸಧನಾಃ ಸಂತು ಜೀವಂತು ಶರದಾಂ ಶತಮ್ ॥ 4 ॥

ಉಪನಯತು ಮಂಗಳಂ ನಃ ಸಕಲಜಗನ್ಮಂಗಳಾಲಯಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ।
ದಿನಕರಕಿರಣನಿಬೋಧಿತನವನಳಿನದಳ ನಿಭೇಕ್ಷಣೋ ರಾಮಃ ॥ 5 ॥

ಜಯತಿ ರಘುವಂಶತಿಲಕಃ ಕೌಸಲ್ಯಾಹೃದಯನಂದನೋ ರಾಮಃ ।
ದಶವದನನಿಧನಕಾರೀ ದಾಶರಥಿಃ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ॥ 6 ॥

ಯದಕ್ಷರಪದಭ್ರಷ್ಟಂ ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ ತು ಯದ್ಭವೇತ್ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ನಾರಾಯಣ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥ 7 ॥

ಮಂಗಳಂ ಕೋಸಲೇಂದ್ರಾಯ ಮಹನೀಯ ಗುಣಾತ್ಮನೇ ।
ಚಕ್ರವರ್ತಿತನೂಜಾಯ ಸಾರ್ವಭೌಮಾಯ ಮಂಗಳಮ್ ॥ 1 ॥

॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ರಾಮನವಮಿ ಹಬ್ಬದ ಅಡುಗೆಗಳು

ಬೇಲದ ಹಣ್ಣಿನ ಪಾನಕ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು :

ಉಂಡೆಬೆಲ್ಲ - 750 ಗ್ರಾಂ. ಬೇಲದ ಹಣ್ಣು - 6 ಯಾಲಕ್ಕಿ - 5

ಮಾಡುವ ರೀತಿ :

ಬೇಲದ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿರುಳನ್ನು ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಗೆ 3 ಲೀಟರ್ ನೀರಾಕಿ ಬೇಲದ ತಿರುಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಸಣ್ಣ ಉರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಸಿ. ನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲ್ಲ, ಯಾಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ, 2 ಚಮಚ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ. ನಂತರ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪಾನಕವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ಆರಿದ ಮೇಲೆ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ.

ಮಜ್ಜಿಗೆ

ಕಡೆದ ಮಜ್ಜಿಗೆಯನ್ನು ತೆಳ್ಳಗಿರುವ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಶೋಧಿಸಿ ಇದಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪಿನ ಪುಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಮಾವಿನ ಹೀಚುಗಳನ್ನು ತಂದು ತೊಳೆದು ಹೋಳು ಮಾಡಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಕರಿಬೇವು ಏಲಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ ಹೊಂದಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಹಸಿರು ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಕೊತ್ತುಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು ಶುಂಠಿ ಹಾಕಿ ಒಗ್ಗರಣೆ ಮಾಡಿ ನಿಂಬೇಹಣ್ಣಿನ ರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಇದನ್ನು ಶುಭ್ರವಾದ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಶೋಧಿಸಿ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿರಿ.

ಕಡೆದ ಮೊಸರನ್ನು ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಶೋಧಿಸಿ ಅದರ ನೀರನ್ನು ಚೆಲ್ಲಬೇಕು. ಈ ಗಟ್ಟಿಯನ್ನು ಒಂದು ಮಡಕೆಗೆ ಹಾಕಿ ಕಡೆಗೋಲಿನಿಂದ ಕಡೆದು ಮಾವಿನ ಚಿಗುರು ಶುಂಠಿ ಉಪ್ಪಿನ ಪುಡಿ ಇವನ್ನು ಹಾಕಿ ತುಪ್ಪದಿಂದ ಒಗ್ಗರಿಸಿ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು.

ಹೆಸರುಬೇಳೆ/ಕಡಲೆಬೇಳೆ ಕೋಸಂಬರಿ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು :

ಒಂದು ಪಾವು ಹೆಸರುಬೇಳೆ / ಕಡಲೆಬೇಳೆ, ಒಂದು ಹೋಳು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು ಒಂದು ಕಟ್ಟು, ಆರೇಳು ಹಸಿ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಚೂರು ಇಂಗು, ಸಾಸಿವೆ, ಕಡಲೇಕಾಯಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಗೂ ಉಪ್ಪಿನ ಪುಡಿ.

ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ :

ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಹೆಸರುಬೇಳೆ/ಕಡಲೆಬೇಳೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ನೆನೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಒಂದೆರಡು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನೆದ ಬಳಿಕ ಬಸಿ ಹಾಕಬೇಕು. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ತುರಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಬಸಿ ಹಾಕಿರುವ ಬೇಳೆಯನ್ನು ಸ್ಟೀಲ್ ಬೇಸನ್‌ಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಸಿ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಬಾಣಲೆಯನ್ನು ಒಲೆಯ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಮೂರು ಚಮಚ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಎಣ್ಣೆ ಕಾದ ನಂತರ ಸಾಸಿವೆ ಹಾಕಿ, ಸಾಸಿವಿ ಸಿಡಿದ ನಂತರ ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು, ಇಂಗು ಹಾಕಿ ಒಗ್ಗರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪಾತ್ರೆ ಅಥವಾ ಬೇಸನ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಹೆಸರುಬೇಳೆಗೆ ಒಗ್ಗರಣೆ ಕಾಯಿತುರಿ ಹಾಗೂ ರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಉಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೈಯಾಡಿಸಬೇಕು.

ನಿಂಬೆಹಣ್ಣಿನ ಪಾನಕ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು :

ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ದಪ್ಪನೆಯ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣುಗಳು, ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು, ಸಕ್ಕರೆ, ಕೇಸರಿಬಣ್ಣದ ಚಿಟಿಕೆ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ ಮತ್ತು ಏಲಕ್ಕಿ.

ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ :

ನಿಂಬೆಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಎರಡಾಗಿ ಸೀಳಿ ರಸವನ್ನು ನೀರಿರುವ ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಿಂಡಿ, ಸಕ್ಕರೆ ಬೆರೆಸಿ ಒಂದು ಚಿಟಿಕೆ ಕೇಸರಿ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಒಂದು ಚೂರು ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ ಹಾಗೂ ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಪಾನಕವನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಚಿತ್ರಾನ್ನ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು :

ಅರ್ಧ ಕೆ.ಜಿ. ಅಕ್ಕಿ, ಎರಡು ದಪ್ಪನೆಯ ಮಾವಿನ ಕಾಯಿ, ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಒಂದು ಹೋಳು, ಐದಾರು ಹಸಿ ಅಥವಾ ಒಣಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಕಡಲೆಬೇಳೆ,

ಉದ್ದಿನಬೇಳೆ, ಒಂದು ಚಮಚ ಸಾಸಿವೆ, ಅರಿಶಿನ, ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಬೀಜ, ಕರಿಬೇವು ಮತ್ತು ಇಂಗು, ಉಪ್ಪು, ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಎಣ್ಣೆ.

ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ : ಮಾವಿನ ಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ ಹೆರೆದು, ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಹೋಳುಗಳಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒರಳಿನಲಿ ಹೋಳುಗಳು, ಒಂದು ಚಿಟಿಕೆ ಅರಿಶಿನ, ಉಪ್ಪನ್ನು ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ರುಬ್ಬಿ, ಬಾಣಲೆಯನ್ನು ಒಲೆಯ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಅರ್ಧ ಬಟ್ಟಲು ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಸಾಸಿವೆ, ಕಡಲೆಬೇಳೆ, ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಬೀಜ, ಉದ್ದಿನಬೇಳೆ, ಕರಿಬೇವು ಹಾಕಿ ಒಗ್ಗರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರುಬ್ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಚಟ್ನಿಯನ್ನು ಬಾಣಲೆಗೆ ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆದಕಿ ಅನಂತರ ಅದನ್ನು ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಸುತ್ತಾ ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಚಿತ್ರಾನ್ನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಂಡಲದ ಮೇಲಿಡಬೇಕು.

ಮೊಸರನ್ನ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು :

ಅಕ್ಕಿ - 500 ಗ್ರಾಂ.
ಸೀಡ್‌ಲೆಸ್ ದ್ರಾಕ್ಷಿ - 50 ಗ್ರಾಂ.
ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ - 5
ಸಾಸಿವೆ - 1 ಚಮಚ
ಒಗ್ಗರಣೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ
ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ - 1/2 ಭಾಗ
ಮೊಸರು - 1/2 ಲೀ.
ಹಸಿಶುಂಠಿ - 1 ಚೂರು
ಸೌತೇಕಾಯಿ - 1 ತುಂಡು

ಮಾಡುವ ರೀತಿ :

ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತೊಳೆದು ಅನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ (ಅನ್ನ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನ). ಈ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಸೌತೇಕಾಯಿ, ಹಸಿಶುಂಠಿಯನ್ನು ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಕಿ. ನಂತರ ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಉಪ್ಪು, ಬಾಣಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಸಿದ ಒಗ್ಗರಣೆ, ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ತುರಿದ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಮೊಸರು ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿಸಿ. ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಎರಡು ಚಮಚ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಬಹುದು.

ಹೆಸರುಕಾಳು ಕೋಸಂಬರಿ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು : ಕಾಲು ಕೆ.ಜಿ. ಹೆಸರುಕಾಳು, ಒಂದು ಹೋಳು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು ಒಂದು ಕಟ್ಟು, ಇಂಗು, ಸಾಸಿವೆ, ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಎಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಪುಡಿ ಉಪ್ಪು.

ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ : ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಹೆಸರುಕಾಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಒ,ದು ದಿನ ಪೂರಾ ನೆನೆ ಹಾಕಿಡಬೇಕು. ಮರುದಿನ ನೀರನ್ನು ಬಸಿದು ನೆನೆದ ಕಾಳನ್ನು ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಮುಚ್ಚಿ ಒಂದು ದಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಇಡಬೇಕು. ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೊಳಕೆ ಬಂದ ಕಾಳುಗಳಿಗೆ ಕಾಯಿತುರಿ ಮತ್ತು ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕಿ ಮೊಳಕೆಗಳು ಒಡೆಯದಂತೆ ಕಲಸಿ (ಚಮಚ ಬಳಸಬಹುದು) ರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಉಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಂಡಲದ ಮೇಲಿಡಬೇಕು.

ಪಂಚಭಕ್ಷ್ಯಗಳು

ಕಡಲೆಬೇಳೆ ಹೋಳಿಗೆ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು : ಕಡಲೆಬೇಳೆ 1/4 ಕೆ.ಜಿ., ಮೈದಾಹಿಟ್ಟು 1/4 ಕೆ.ಜಿ., ಬೆಲ್ಲ 1/4 ಕೆ.ಜಿ., ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ, ಎಣ್ಣೆ-250 ಗ್ರಾಂ.

ಮಾಡುವ ರೀತಿ: ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಡಿ. ಕುದಿಯಲು ತೊಡಗಿದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿದ ಕಡಲೆಬೇಳೆಯನ್ನು ತೊಳೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ. (ಅದು ಬೇಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಮೈದಾಹಿಟ್ಟನ್ನು ಜರಡಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಿ). ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಂದ ಮೇಲೆ ಒಲೆಯ ಉರಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿ ಕಡಲೆಬೇಳೆ ಕಟ್ಟನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ ಬೇಳೆಯನ್ನು ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ, ಬೆಲ್ಲದ ಪುಡಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದ ಅರೆಯುವ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ನಯವಾಗಿ ಅರೆಯಿರಿ. ಮೈದಾ ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ,

ನೀರು ಅರಿಶಿನಪುಡಿ, ಸೇರಿಸಿ ಕಲಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ನಂತರ ಇನ್ನಷ್ಟು ಎಣ್ಣೆನ್ನು ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಾದಿ ಲಿಂಬೆಹಣ್ಣಿನ ಗಾತ್ರದ ಉಂಡೆ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಅದನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಟ್ಟಲಿನಂತೆ ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೂರಣದ ಉಂಡೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ. ನಂತರ ಒಂದು ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ತುಂಡನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳೆದು ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಒರೆಸೆ ಒಲೆಯ ಮುಂದೆ ಹಿಡಿಯಿರಿ. ಬಿಸಿಗೆ ಎಲೆ ಮೃದುವಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ ಸವರಿ ಹೂರಣ ತುಂಬಿತದ ಕಣತದ ಉಂಡೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಲಟ್ಟಣಿಗೆಯಿಂದ ದುಂಡಾಗಿ ಲಟ್ಟಿಸಿ. ಆಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಕಾದ ಕಾವಲಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಬೇಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. (ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಹೋಳಿಗೆ ಬೇಯಿಸುವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಬಹುದು) ಎರಡೂ ಬದಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಂದಮೇಲೆ ಹೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಮೊಗಚೆಕ್ಕೆಯಿಂದ ತೆಗೆದು, ಅನಂತರ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಂಡಲದ ಮೇಲಿಡಬೇಕು.

ಮೈಸೂರು ಪಾಕ್

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು :

ಸಕ್ಕರೆ - 750 ಗ್ರಾಂ
ಬೆಣ್ಣೆ ಕಾಯಿಸಿದ ತುಪ್ಪ - 750 ಗ್ರಾಂ
ಕಡಲೆಹಿಟ್ಟು - 750 ಗ್ರಾಂ

ಮಾಡುವ ರೀತಿ :

ಒಳ್ಳೆಯ ಕಡಲೆಹಿಟ್ಟನ್ನು ಜರಡಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಿ. ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೂವರೆ ಪಾವು ನೀರು ಹಾಗೂ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಡಿ. ಉರಿ ಸಣ್ಣದಾಗಿರಲಿ. ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಪಾಕ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಕಡಲೆ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಪಾಕದಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾ ಮೊಗಚು ಕೈನಿಂದ ಗೊಟಾಯಿಸುತ್ತೀರಿ. ಕಡಲೆಹಿಟ್ಟು ಬೆಂದಮೇಲೆ ತುಪ್ಪ ಸೇರಿಸಿ ಕೆದಕಿರಿ. ನಂತರ ತುಪ್ಪ ಸವರಿದ ಸ್ಟೀಲ್ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರುಪಾಕನ್ನು ಸುರಿದು ಹರಡಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಆರಿದ ಮೇಲೆ ಚಾಕುವಿನಿಂದ ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ತುಂಡು ಮಾಡಿರಿ.

ಬೂದುಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಹಲ್ವ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು :

ಬೂದುಕುಂಬಳಕಾಯಿ - 1 ಕೆ.ಜಿ. ಹಾಲು - 1/2 ಲೀ.

ಸಕ್ಕರೆ - 500 ಗ್ರಾಂ. ಗೋಡಂಬಿ ದ್ರಾಕ್ಷಿ - 50 ಗ್ರಾಂ.

ತುಪ್ಪ - 150 ಗ್ರಾಂ. ಯಾಲಕ್ಕಿ - 10

ಮಾಡುವ ರೀತಿ :

ಮೊದಲು ಬೂದುಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಸಿಪ್ಪೆ ತೆಗೆದು ತಿರುಳನ್ನು ಕೊಬ್ಬರಿ ತುರಿಯಂತೆ ತುರಿದುಕೊಳ್ಳಿ. ಒಂದು ಅಗಲವಾದ ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಲಾಕಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಡಿ. ಹಾಲು ಕಾದ ಬಳಿಕ ತುರಿದ ಬೂದುಕುಂಬಳಕಾಯನ್ನು ಹಾಲಿಗೆ ಹಾಕಿ ಕೆದಕಿರಿ. ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಬೆಂದ ಮೇಲೆ ಯಾಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ, ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕುವುದು. ಮಿಶ್ರಣ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆರೆತ ನಂತರ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕರಿದ ಗೋಡಂಬಿ-ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆರೆಸಿ. ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಚಿಟಿಕೆ ಕೇಸರಿ ಬಣ್ಣ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಬಹುದು.

ಬಾದಾಮಿ ಹಲ್ವ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು :

ಹಾಲು - 300 ಗ್ರಾಂ. ಬಾದಾಮಿ ಬೀಜ - 250 ಗ್ರಾಂ.

ಸಕ್ಕರೆ - 250 ಗ್ರಾಂ. ಯಾಲಕ್ಕಿ - 5 ಗ್ರಾಂ.

ತುಪ್ಪ - 250 ಗ್ರಾಂ. ಕೇಸರಿ - 1 ಚಿಟಿಕೆ

ಮಾಡುವ ರೀತಿ :

ಬಾದಾಮಿಯನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕುದಿಸಿ. ಕುದಿದ ಮೇಲೆ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದು ಬಾದಾಮಿಯನ್ನು ಒರಳಿನಲ್ಲಿ ರುಬ್ಬುವುದು. ರುಬ್ಬಿದ ಬಾದಾಮಿಯನ್ನು ಬಾಣಲಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸೇರಿಸಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಡಿ. ನಂತರ ನೀರಲ್ಲಿ ನೆನೆಹಾಕಿದ ಕೇಸರಿಯನ್ನು ಅರೆದು ಬಾದಾಮಿಗೆ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ. ಆಮೇಲೆ ಬಾಣಲೆಯನ್ನು ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ತಿರುವುತ್ತಿರಿ. ಮಿಶ್ರಣ ದೋಸೆ ಹಿಟ್ಟಿನಂತಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಬಿಸಿ

ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊಟಾಯಿಸಿರಿ. ಆಮೇಲೆ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕರಿದ ಗೋಡಂಬಿ-ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಯಾಲಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ನಂತರ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ.

ಕಡುಬು

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು :

ಚಿರೋಟಿ ರವೆ - 500 ಗ್ರಾಂ.
ಮೈದಾ ಹಿಟ್ಟು - 500 ಗ್ರಾಂ.
ಸಕ್ಕರೆ - 400 ಗ್ರಾಂ.
ಕೊಬ್ಬರಿ - 300 ಗ್ರಾಂ.
ಗಸಗಸೆ - 50 ಗ್ರಾಂ.
ಕರಿಯಲು ಎಣ್ಣೆ - ಅಗತ್ಯದಷ್ಟು

ಮಾಡುವ ರೀತಿ :

ಕೊಬ್ಬರಿಯನ್ನು ತುರಿದುಕೊಂಡು ಸಕ್ಕರೆಗೆ ಬೆರೆಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಹಾಕಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಡಿ. ಅದು ತಳ ಹಿಡಿಯದಂತೆ ಕೆದಕುತ್ತಿರಿ. ಅದು ಪೂರ್ಣ ಆದಮೇಲೆ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ. ಚಿರೋಟಿ ರವೆ; ಮೈದಾಹಿಟ್ಟನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ, ಒಂದು ಚಮಚ ಉಪ್ಪಿನ ಪುಡಿ ಹಾಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ತುಪ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಚಪಾತಿ ಹಿಟ್ಟಿನಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ . ಅನಂತರ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಉಂಡೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದೊಂದೇ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಲಟ್ಟಿಸಿ, ಅದರೊಳಗೆ ಹೂರಣ ಇಟ್ಟು (ಹೂರಣಕ್ಕೆ ಗಸಗಸೆ ಬೆರೆಸಿರಬೇಕು) ಮುಚ್ಚಿ. ಕಡುಬಿನ ಅಚ್ಚಿಗೆ ಹಾಕಿ ತೆಗೆಯಿರಿ. ಎಲ್ಲ ಹಿಟ್ಟನು ಇದೇ ರೀತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಬಾಣಲಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಹಾಕಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಡಿ. ಎಣ್ಣೆ ಕಾದ ನಂತರ ಕಡುಬನ್ನು ಹದವಾಗಿ ಕರಿಯಿರಿ.

ಲಾಡು

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು :

ಕಡಲೆಹಿಟ್ಟು - 500 ಗ್ರಾಂ.
ಸಕ್ಕರೆ - 400 ಗ್ರಾಂ
ಹಾಲು - 150 ಗ್ರಾಂ.
ಗೋಡಂಬಿ ದ್ರಾಕ್ಷಿ- 50 ಗ್ರಾಂ.
ಯಾಲಕ್ಕಿ - 10
ಕೇಸರಿ ಬಣ್ಣ - 1 ಚಮಚ
ಕರಿಯಲು ತುಪ್ಪ - ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು

ಮಾಡುವ ರೀತಿ :

ಕಡಲೆಹಿಟ್ಟನ್ನು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಹುರಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ . ನಂತರ ಸಕ್ಕರೆ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ಜೊತೆ ಸೇರಿಸಿ. ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಹುರಿದ ಗೋಡಂಬಿ- ದ್ರಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದ

ಬಳಿಕ ಯಾಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ, ಕೇಸರಿ ಬಣ್ಣ ಹಾಕಿ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ. ಹಾಲನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ. ಎಲ್ಲಾ ಮಿಶ್ರಣ ಆದ ಬಳಿಕ ಉಂಡೆ ಕಟ್ಟಿ. ಇದೇ ರೀತಿ ರವೆ ಲಾಡು ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಕೇಸರಿ ಬಣ್ಣ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಸಜ್ಜಪ್ಪ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು :

ಬೆಲ್ಲ - 1 ಕೆ.ಜಿ.	ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ - 2
ಮೈದಾಹಿಟ್ಟು - 500 ಗ್ರಾಂ.	ಚಿರೋಟಿ ರವೆ - 500 ಗ್ರಾಂ.
ತುಪ್ಪ - 500 ಗ್ರಾಂ.	ಎಣ್ಣೆ - 200 ಗ್ರಾಂ.

ಮಾಡುವ ರೀತಿ :

ಒಂದು ಪಾವು ರವೆ ತೆಗೆದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದ ರವೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹುರಿಯಿರಿ. ಆಮೇಲೆ ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಸೇರು ನೀರಿಟ್ಟು ಬೆಲ್ಲ ಹಾಕಿರಿ. ಬೆಲ್ಲ ಕರಗಿದ ನಂತರ ತೆಂಗಿನತುರಿ, ಒಂದು ಚಮಚ ಯಾಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ, ಹುರಿದ ರವೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಮೊಗಚು ಕೈನಿಂದ ಗೊಟಾಯಿಸಿ. ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಗೋಡಂಬಿಯನ್ನು ಹುರಿದು ಈ ಮಿಶ್ರಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬಹುದು. ಹೂರಣ ಆದ ಬಳಿಕ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ. ಉಳಿದ ರವೆಗೆ ಮೈದಾಹಿಟ್ಟು ಒಂದು ಚಿಟಿಕೆ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಸೇರಿಸಿ ಪೂರಿ ಹಿಟ್ಟಿನಂತೆ ಕಲಿಸಿರಿ. ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಾದಿದ ನಂತರ ಸಣ್ಣ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣಿನ ಗಾತ್ರದ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರೊಳಗೆ ಹೂರಣ ತುಂಬಿಸಿ ಮುಚ್ಚಿದ ಬಳಿಕ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಮೇಲಾಗಲಿ, ಕೈಯಿಂದಾಗಲಿ ತಟ್ಟಿ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಹದವಾಗಿ ಕರಿದು ತೆಗೆಯಿರಿ.

ಬಟವೀಪಾಯಸ

ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಹಸನಾದ ದಪ್ಪ ರವೆಯನ್ನು ಅಗಲವಾದ ತಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ನೀರು ಚುಮಿಕಿಸಿ ತಡ ಪುಡಿಯಾಗಿ ಕಲಸಿ ಹರವಬೇಕು. ಆ ಬಳಿಕ ಅದಕ್ಕೆ

ಸ್ವಲ್ಪ ಗೋಧಿ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಉದುರಿಸಿ, ಅಂಗೈಯ್ಯಿಗೆ ತುಪ್ಪ ಸವರಿಕೊಂಡು ಉಜ್ಜಿದರೆ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ತೊಗರಿಕಾಳಿನಂತೆ ಆಗುವುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಸಲಲ್ಲಿ ಒಣಗಿಸಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ಶ್ಯಾವಿಗೆ ಪಾಯಸದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಬೇಯುವುದು.

ಶಾವಿಗೆ ಪಾಯಸ (ಪರಮಾನ್ನ)

ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ : ಶಾವಿಗೆಯನ್ನು ಬಾಣಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಹುರಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಿಡಿ. ನೀರು ಕುದಿದ ಮೇಲೆ ಅಳತೆಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಸಕ್ಕರೆ ಕರಗಿದ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಹುರಿದ ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಗೋಡಂಬಿಯನ್ನು ಶಾವಿಗೆಗೆ ಹಾಕಿ ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ ಮತ್ತು ಕೇಸರಿದಳವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕಾದು ಆರಿದ ಹಾಲನ್ನು ಹಾಕಿ ಸೌಟಿನಿಂದ ಆಡಿಸಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು. ಅನಂತರ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಂಡಲದ ಮೇಲಿಡಬೇಕು.

ಆಂಬೋಡೆ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು : ಅರ್ಧ ಕೆ.ಜಿ. ಕಡಲೆ ಬೇಳೆ, ಒಣಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಏಳೆಂಟು, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಒಂದು ಹೋಳು, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು ಒಂದು ಕಂತೆ, ಕರಿಬೇವು ಸೊಪ್ಪು, ಎಣ್ಣೆ, ಉಪ್ಪು ಮತ್ತು ಹಸಿಶುಂಠಿ.

ಮಾಡುವ ರೀತಿ: ಬೇಳೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನೆಹಾಕಿ, ನೆಂದ ಬಳಿಕ ಕಡಲೆ ಬೇಳೆ ಒಣಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ತೆಂಗಿನತುರಿ, ಉಪ್ಪು ಇವುಗಳನ್ನು ಒರಳಿನಲ್ಲಿ ತರಿತರಿಯಾಗುವಂತೆ ರುಬ್ಬಿ, ಕರಿಬೇವು, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು, ಹಸಿಶುಂಠಿ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ರುಬ್ಬಿದ ಮಸಾಲೆಗೆ ಬೆರೆಸಿ.

ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬಾಣಲೆಗೆ ಹಾಕಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಡಿ. ಕಡಲೆಬೇಳೆ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಸಣ್ಣ ಉಂಡೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಂಗೈ ಮೇಲಿಟ್ಟು ತಟ್ಟಿ, ಕಾದ ಎಣ್ಣೆಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಕೆಂಪಾಗುವವರೆಗೂ ಕರಿದು ಜಾಲರಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಎಣ್ಣೆ ಬಸಿದು ಆಂಬೋಡೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಅನಂತರ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಂಡಲದ ಮೇಲಿಡಬೇಕು.

* * * *

ರಾಮನವಮಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ರಾಮನಾಮಲೇಖನದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಇಂದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ನಿತ್ಯವೂ ರಾಮನಾಮ-ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದು, ಎಲ್ಲ ಆಪತ್ತುಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಬೇಕು.

ಯಸ್ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥
ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ-
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ, ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

* * * *

ರಾಮನವಮಿ ಎಂಬ ಈ ಕೃತಿಯು ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತರಾದ
ಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸರೂಪಿಯಾದ
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವರ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

* * * *

ಮಮ ಸ್ವಾಮೀ ಹರಿರ್ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪತಿರೇವ ಚ

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 085

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶನೀ

ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಹಬ್ಬ

ಶ್ರಾವಣ || ಶುದ್ಧ || ಎರಡನೆಯ ಶುಕ್ರವಾರ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜೆ

ಶ್ರಾವಣ ॥ ಎರಡನೆಯ ಶುಕ್ರವಾರ ॥

ವಿದ್ವಾನ್॥ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ,

ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆ ೧೯೪೨ ಶಾರ್ವರಿ ॥ ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಪೂರ್ಣಿಮೆ (ದಿನಾಂಕ: ೩-೮-೨೦೨೦) ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತಿಯ ಶುಭಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಲಿಮಾರುಮಠಾಧೀಶರಾದ ಪರಮಪೂಜ್ಯ॥ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥ-ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಕರಕಮಲಗಳಿಂದ ಭಾರತೀರಮಣಹೃದಯಗುಹಾ-ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : ೨೦೨೦

ಪುಟಗಳು : ೧೦೭

4171, 2ನೇ ಮೇನ್, ಗಿರಿನಗರ,
ಸೀತಾಸರ್ಕಲ್ ಹತ್ತಿರ, ಬೆಂಗಳೂರು-85
ದೂರವಾಣಿ : 9141495120

ಸಂಪಾದನೆ : ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ : ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಕೆಂಪದಾಳಿಹಳ್ಳಿ,
ದೂರವಾಣಿ : 9141311280

ಮುದ್ರಣ : ಮುಕ್ತಿಪಥ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ದಿ|| ಶ್ರೀ ಬಾಗಲೆಟ್ಟಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ದಿ || ಸುಂದರಮ್ಮ

ಹರಿಭಕ್ತರಾದ ಶ್ರೀ ಸಿ.ಕೆ. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮತಿ ಸರೋಜಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯವರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಈ ಕೃತಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸೂಚನೆ

ಪತಿಯು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ಪತ್ನಿಯು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರು ಪೂಜಿಸುವುದು ಅರ್ಚಿಸುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ. ಪತಿಯು ಬೇರೆಡೆ ತೆರಳಿದ್ದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಮುತ್ತೈದೆಯರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಬಹುದು. ಯಾವುದೂ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಈ ಕೃತಿಯ ಮೂರನೆಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಹಾಡುಗಳಿಂದಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬಹುದು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಎರಡನೆಯ ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ವರಮಹಾ-ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಬ್ಬವನ್ನು ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಸಂಪತ್ತಿನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಂಪತ್ತು ಸಿಗುತ್ತದೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಮಗೆ ಸಂಪತ್ತು ದೊರೆಯುವುದು ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ ದೊರೆತ ಸಂಪತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧಾರದ ಕಡೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಅಧಃಪತನದ ಕಡೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಾರದೆಂಬುದೂ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ. ಬಡತನದಲ್ಲಿ ದಾರಿ ತಪ್ಪುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಿರಿವಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದಾರಿತಪ್ಪುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಬಳಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಸಾಲದು, ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವಂತೆ ಕೇಳಬೇಕು. ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಸಂಪತ್ತುಗಳು ನಮಗೆ ಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಸಾತ್ವಿಕರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಯಾರು ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಂಪತ್ತುಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಕ್ಷೇಮವು ಸಹ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ವೀರಮಿತ್ರೋದಯ, ವ್ರತವಿವೇಕ, ವ್ರತರತ್ನಮಾಲಾ ಮೊದಲಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ

ಕಥಾಭಾಗದ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಉಡುಪಿಯ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪುರಾಣಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಉಪಾಸಕರು ಅತ್ಯಂತ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕಳಕಳಿಯಾಗಿ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಹರಿಭಕ್ತರಾದ ಶ್ರೀ ಸಿ.ಕೆ. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮತಿ ಸರೋಜಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯ ಆರೋಗ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ- ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದರ ಜೊತೆ ಇವರ ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಈ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞದ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯು ತಲುಪಲಿ ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

- ಸಂಪಾದಕ.

ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ

ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಹಬ್ಬದ ಬಗ್ಗೆ
ಅತ್ಯಪೂರ್ವವಿಚಾರಗಳು

॥ಶ್ರೀಮದ್ಧನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ॥

ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು

* ಅರಿಶಿನ, ಕುಂಕುಮ.
* ತಳಿರು ತೋರಣ.
* ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ.
* ಬೆಳ್ಳಿ ಕಲಶ.
* ಅಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ೩.೨ ವಿಳ್ಯದೆಲೆ.
* ಕಮಲ, ಕೇದಿಗೆ, ಸಂಪಿಗೆ ಪುಷ್ಪಗಳು.
* ದವನ, ಮರುಗ, ಮೊದಲಾದ ಪತ್ರೆಗಳು.
* ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಕಲಶ, (ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಎರಡು ಕಲಶ)
* ಕಲಶಕ್ಕೆ ವಸ್ತ್ರ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮುಖವಾಡ.
* ಕಿವಿಯೋಲೆ, ಮೂಗುತಿ.
* ಕಾಲುಂಗುರ, ಬಳೆ.
* ಉಪಾಯನ ದಾನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆ.
* ಪಂಚಾಮೃತಸಾಮಗ್ರಿಗಳು.
* ಹಸಿಯ ದಾರದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹನ್ನೆರಡು ಎಳೆಯ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟಿನ ಕೆಂಪುದಾರ.
* ಆರತಿ ತಟ್ಟೆ.

* ಉಳಿದ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳು.
* ೪ ಗೆಜ್ಜೆ ವಸ್ತ್ರ.
* ಎರಡು ಮೊರದ ಬಾಗಿನ
* ಕಾಡಿಗೆ
* ಸಿಂಧೂರ.
* ದೀಪಗಳು.
* ೪ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ.
* ೫ ಬಗೆಯ ಚಿಗುರುಗಳು.
* ಚಿಲ್ಲರೆ.
* ೫ ಬಗೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳು.

* * * *

ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ನೂರೆಂಟುಬಾರಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳು ನೆರವೇರುವುದನ್ನು ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಹಯವದನ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಲಕುಮಿಗೆ
ಜಯವಿತ್ತು ಕ್ಷೀರಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ।
ಜಯವಿತ್ತಕ್ಷೀರಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ದಯದಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಲಹಲಿ ॥

ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಹಬ್ಬದ ಬಗ್ಗೆ

ಅಪೂರ್ವವಿಚಾರಗಳು

ಶುಕ್ಲೇ ಶ್ರಾವಣಿಕೇ ಮಾಸಿ ಪೂರ್ಣಿಮೋಪಾಂತ್ಯಭಾರ್ಗವೇ ।
ವರಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ವ್ರತಂ ಕಾರ್ಯಂ ....

ಎಂಬುದಾಗಿ ವ್ರತವಿವೇಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಮೊದಲು ಬರುವ ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡ-ಬೇಕು.

* ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಎರಡನೆಯ ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಒಟ್ಟು ಅಭಿಪ್ರಾಯ.
* ಆದರೆ ಎರಡನೆಯ ಶುಕ್ರವಾರ ಏಕಾದಶೀ ಬಂದಲ್ಲಿ ಅಂದು ಸರ್ವಥಾ ನೈವೇದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬಾರದು. 'ಭಗವಂತಂ ಹರಿಂ ವಿನಾ' ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಂತೆ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೂ ಕೂಡ ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಿಸಬಾರದು. ಹಾಗಾಗಿ ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಶುಕ್ರವಾರವೇ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.
* ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು ಅಥವಾ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕಲಶವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು.
* ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತವನ್ನು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಚರಿಸಬೇಕು.
* ಕೇವಲ ಪೂಜೆಯು ವ್ರತ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆ, ಹೋಮ, ಜ್ಞಾನಸತ್ರ, ಉಪವಾಸ ಮೊದಲಾದ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳಿವೆ. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪುರೋಹಿತರ ಬಳಿಯೇ ನೀವು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ವ್ರತದ ಸಂಕಲ್ಪವಿಲ್ಲದವರೂ ಕೂಡ ಜೀವನಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ವರ-ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕು.

* ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟುಗಳ ದೋರವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಗಂಡನು ಹೆಂಡತಿಯ ಕೈಗೆ ಕಟ್ಟಬೇಕು.

* ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಎರಡನೆಯ ಶುಕ್ರವಾರವು ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ದಿವಸವೇ ಬಂದರೆ ಬಹಳ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು.

* 'ಕ್ಲೇಶೋಽಧಿಕತರಸ್ತೇಷಾಂ ಅವ್ಯಕ್ತಾಸಕ್ತಚೇತಸಾಂ' – ಎಂಬ ಕೃಷ್ಣನು ಮಾಡಿದ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ನಿಯಮದಂತೆ ಕೇವಲ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವನ್ನೇ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

* ಪ್ರಾಣದೇವನ ಹೃದಯಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡ ನಾರಾಯಣನನ್ನೇ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪೂಜಿಸಿದಾಗ ಸಂಪೂರ್ಣಫಲವು ದೊರಕುತ್ತದೆ.

* ಕಲಶಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸುವಾಗ ಭಗವಂತನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

* ಕೆಲವರು ಒಂದೇ ಕಲಶವನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಎರಡು ಕಲಶವನ್ನಿಟ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಎರಡು ಕಲಶಗಳನ್ನು ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದಿಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಎಡ ಬಲಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಕಲಶವನ್ನು ಎಡ ಬಲಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಡುವುದೇ ಸೂಕ್ತ. ಮತ್ತು ಭಗವಂತನ ಪ್ರತೀಕದ ಜೊತೆ ಪೂಜಿಸುವುದರಿಂದ ಒಂದು ಕಲಶವನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿದರೂ ಸಾಕು.

* ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಎಂಟು ರೂಪಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ

ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟಲಕ್ಷ್ಮೀಚಿಂತನಾಕ್ರಮವನ್ನು ಮುಂದೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

* ಯಂತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಯಂತ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲಶವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು.

* ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಲಕ್ಷ್ಮೀರೂಪಗಳ ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಹಿತನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಬೀಜಮಂತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಆ ಯಂತ್ರದ ಮೇಲೆ ಕಲಶವನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಪೂಜೆಯು ಬೇಗ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.

* ಕೆಲವರು ಕಲಶವನ್ನಿಡದೇ ಕೇವಲ ಯಂತ್ರದ ಮೇಲೆ ಗೋಮಯ ಹಾಗೂ ದೀಪಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಆದರೆ ಕಲಶವನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವುದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಗತವಾಗಿದೆ.

* ಬ್ರಾಹ್ಮೀಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು, ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಭೀಷ್ಟದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಅನುಕೂಲವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗಿದೆ.

* ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಸೂರ್ಯೋದಯ ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ ಎರಡೂ ಹೊತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಮನೋಭೀಷ್ಟಗಳು ಈಡೇರುತ್ತವೆ.

* ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ೧೦.೩೦ ರಿಂದ ೧೨.೦೦ ಗಂಟೆಯ ತನಕ ರಾಹುಕಾಲವಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ.

* ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಹಬ್ಬವು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ದಶಮೀ ತಿಥಿಯ ಒಳಗೆ ಬಂದರೆ ಶಾಕವ್ರತವಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಶಾಕಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು

ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬಾರದು. ದ್ವಾದಶಿಯ ಅನಂತರ ಬಂದರಷ್ಟೇ ಮೊಸರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬಹುದು.

* * * *

ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪೂಜೆಯ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು

* ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೇ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿರಿ. ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವಾಗ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿರಿ. ಈ ವಿಚಾರ ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯ. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಇದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

* ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅಷ್ಟದಳಪದ್ಮವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಎಂಟು ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಅದು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೆಂಪುವರ್ಣದಿಂದ ಆ ಪದ್ಮವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು.

* ಆದರ ಮೇಲೆ ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಯನ್ನು ಹಾಸಬೇಕು. ದೇವರ ಬಲಗಡೆ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಕುಡಿ ಬರಬೇಕು.

* ಬಾಳೆಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹರಿವಾಣವಿಟ್ಟು, ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೇರು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಾಕು ಅಡಿಕೆಗಳು, ಎರಡು ಅರಿಶನ ಬೇರು, ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಕಲಶಕ್ಕೆ ಅಲಂಕರಿಸುವ ಮುಖ ಬೆಳ್ಳಿಯದ್ದಾಗಿರಬೇಕು. ಕಂಚಿನ ಮುಖವೂ ಗ್ರಾಹ್ಯ. ಆದರೆ ಹಿತ್ತಾಳೆಮುಖ ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲ. ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಹಿತ್ತಾಳೆಯದ್ದಾಗಿರಬಾರದೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿಷೇಧವಿದೆ.

ಸೌವರ್ಣಾನೀಹ ರೂಪ್ಯಾಣಿ ಕಂಸ್ಯಾನಿ ತದಸಂಭವೇ ।
ಅನ್ಯಾನ್ಯಪಿ ಹಿ ಕಾರ್ಯಾಣಿ ದಾರುಜಾನ್ಯಪಿ ಜಾನತಾ ॥
ನಾಯಸಾನ್ಯಪಿ ಕಾರ್ಯಾಣಿ ಪೈಪ್ಪಲಾನಿ ನತು ಕ್ವಚಿತ್ ।
ನಚ ಸೀಸಮಯಾನೀಹ ಶಸ್ಸಂತೇ ತ್ರಪುಜಾನ್ಯಪಿ ॥

ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಸಿಂಧುವಿನಲ್ಲಿ ಆಧರಿಸಿದ ಪ್ರಮಾಣದಂತೆ ಸುವರ್ಣ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಕಂಚು ಹಾಗೂ ಮರದ ಪಾತ್ರೆಗಳಷ್ಟೇ ಗ್ರಾಹ್ಯ. ಕಬ್ಬಿಣ ಹಾಗೂ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಸರ್ವಥಾ ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. 'ತೀರ್ಥಂ ಪಿತ್ತಲಯೋಗಾಚ್ಚ ಸುರಾ ಭವತಿ ತತ್‌ಕ್ಷಣಾತ್' ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಂತೆಯೂ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಪೂಜೆಗೆ ಅವಿಹಿತವಾದಾಗ ಅವುಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಕೂಡ ನಿಷಿದ್ಧವೇ ಆಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ದೊರೆಯುವ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ದೇವಿಮುಖಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಬೇಡ.

* ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಕಲಶಕ್ಕೆ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಕಟ್ಟ- ಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಚಿನ್ನದ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರ-ಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕವಲು ಒಡೆದ ಅರಿಶಿನಬೇರನ್ನು ಮಾಂಗಲ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು.

* ಮೂರು ಕಣ್ಣು ಕಾಣಿಸದ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಕಲಶದ ಮೇಲೆ ಇಡ- ಬೇಕು.

* ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಗೆ ಎರಡು ಚಮಚ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹಚ್ಚಿ, ಅರಿಶಿನದ ಪುಡಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಉದುರಿಸಬೇಕು. ಆಗ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅರಿಶಿನವೂ ಕೂಡ ಉದುರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಕಲಶದ ಮೇಲೆ ಇಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

* ಹಸಿದಾರವನ್ನು ಕಲಶಕ್ಕೆ ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಸುತ್ತುವುದು ಕೂಡ ಶ್ರೇಷ್ಠ- ವಾಗಿದೆ.

* ಕಲಶಕ್ಕೆ ಐದು ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಐದು ಚಿಗುರುಗಳೂ ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಐದು ಎಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು. ಐದು ವೀಳ್ಯೆದೆಲೆಯನ್ನು ಇಡುವುದು ಮರೆಯಬಾರದು.

* ಪುಣ್ಯಾಹಕಲಶದ ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಕಲಶಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯನ್ನು ಪತಿಯು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತವ್ರತದ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಈ ಮಂತ್ರಗಳಿವೆ. ಮತ್ತು ನ್ಯಾಸಗಳ

ಮೂಲಕ ಆವಾಹನೆಯನ್ನು ಪತಿಯು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದಿವ್ಯಸನ್ನಿಧಾನ ಬರುತ್ತದೆ.

* ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ವೇದಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಸಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವು ಕೂಡ ಸರ್ವಥಾ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

* ಮನೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಮುತ್ತೈದೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಿ ಸತ್ಕರಿಸುವಂತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಹಾಡಿನ ಮೂಲಕ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

* ಕಲಶಕ್ಕೆ ದೇವರಿಗೋಸ್ಕರವೇ ತಂದ ಒಡವೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತಾವು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅರಿಶಿನದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಿಟ್ಟು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು, ಅಗ್ನಿಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಯಾವುದೇ ಪೂಜೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡ-ಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕೆಳಗೆ ವೀಳ್ಯದೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಡಿಕೆ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಅಥವಾ ಅರಿಶಿನದ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ಗಣಪತಿಯ ವಿಗ್ರಹವನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

* ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಹಬ್ಬದಂದು ಬೇಳೆಯ ಒಬ್ಬಟ್ಟು, ಸಜ್ಜಿಗೆ, ಕೋಸಂಬರಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.

* ನೈವೇದ್ಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಭಕ್ಷ್ಯ- ಪರಮಾನ್ನ-ಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚ ಫಲಗಳನ್ನು, ಮತ್ತೊಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮರದ ಬಾಗಿಣವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಬಳೆ ಹೂಗಳನ್ನೂ ಪಂಚಾಮೃತ- ವನ್ನೂ ಮತ್ತೊಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ೩೨ ರೂಪಾಯಿಗೂ ಕಮ್ಮಿಯಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಚಿಲ್ಲರೆಯನ್ನು ನೈವೇದ್ಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಹಣವನ್ನು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ.

* ತುಪ್ಪದ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ದೀಪಕ್ಕೆ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಸೇರಿಸಬಾರದು. ಮಂಗಳಾರತಿ ಬತ್ತಿಗಳು ಕೂಡ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ನೆಂದಿರಬೇಕು.

* ಪೂಜೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟದೇವರಿಗೆ ಕುಲದೇವರಿಗೆ ನಮಿಸುವುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

* ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು. ಬೆಳಗಿನ ಪೂಜಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

* ತರ್ಜನೀಬೆಟ್ಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದಷ್ಟೇ ಕುಂಕುಮಾ- ರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಅರಿಶಿನಕ್ಕೆ ಸುಣ್ಣವನ್ನು ಬೆರಸಿ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣ ಮಾಡಿ ಕೆಂಪಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು.

* ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಶುಕ್ರವಾರದ ದಿವಸವೇ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡ. ಮರುದಿವಸ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ವಿಸರ್ಜನಾಪೂಜೆಯನ್ನು ಅವಶ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಮರುದಿವಸವೇ (ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದ ದಿವಸ) ಅರಿಶಿನ ಹಚ್ಚಿದ ಕಾಯಿಯನ್ನು, ಬಿಸಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳೆದು, ಭಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸೇವಿಸಬೇಕು.

* ಕಲಶದ ನೀರನ್ನು ಎಲ್ಲಡೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ, ತಾನೂ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ- ಕೊಂಡು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಇಟ್ಟ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಅನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥರೂ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

* ಪತ್ನೀಸಹಿತನಾಗಿಯೇ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

* ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

* ಉಪಾಯನದಾನವನ್ನು ಕೊಡಲೇಬೇಕು. ಒಂದು ಕಲಶವನ್ನು, ಒಂದು ಸೇರು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು, ೫ ಹಣ್ಣುಗಳು, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಉಪಾಯನದಾನದಲ್ಲಿ ನೀಡಬೇಕು.

* ತಾವರೆ ಹೂವು, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವು, ಪನ್ನೀರು ಗುಲಾಬಿ ಇಂಥ ಸುವಾಸನೆ ಇರುವ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಷ್ಟೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಪರಿಮಳವಿಲ್ಲದ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

* ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುವುದು. ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮಪಕ್ಷವಲ್ಲ.

'ಇಂತಹವರ ಮನೆಗೆ ನಾನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ'
ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಮಾತು

* ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಗುರುಗಳನ್ನು, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನನ್ನು, ತಾಯಿಯನ್ನು, ತಂದೆಯನ್ನು, ಬಾಂಧವರನ್ನು ಗೌರವಭಾವದಿಂದ ಪೂಜಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗುರುದೇವತಾದಿಗಳು ಅತೃಪ್ತ-ರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ ಮತ್ತು ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರನ್ನು ಆದರ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹವರ ಮನೆಗೆ ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ – ''ಯಂ ಯಂ ರುಷ್ಟೋ ಗುರುರ್ದೇವೋ ಮಾತಾ ತಾತಶ್ಚ ಬಾಂಧವಃ । ಅತಿಥಿಃ ಪಿತೃಲೋಕಾಶ್ಚ ನ ಯಾಮಿ ತಸ್ಯ ಮಂದಿರಮ್''.

* ಯಾರು ಸುಳ್ಳನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೋ, ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾರು ಏನು ಕೇಳಿದರೂ 'ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೋ, ಸತ್ವವಿಲ್ಲದವನಾಗಿರುತ್ತಾನೋ,

ಕೆಟ್ಟ ನಡತೆಯನ್ನೇ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೋ ಅಂತಹವರ ಮನೆಗೆ ನಾನು ತೆರಳಲಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಜಗದರಸಿ. ''ಮಿಥ್ಯಾವಾದೀ ಚ ಯಃ ಶಶ್ವನ್ನಾಸ್ತೀತಿ ವಾಚಕಃ ಸದಾ । ಸತ್ತ್ವಹೀನಶ್ಚ ದುಃಶೀಲೋ ನ ಗೇಹಂ ತಸ್ಯ ಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

* ಯಾರು ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅಡ ಇಟ್ಟ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅಪಹಾರಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಸುಳ್ಳುಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ವಂಚಿಸುತ್ತಾನೋ, ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಘಾತಕನಾಗಿರುತ್ತಾನೋ, ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಕೃತಘ್ನನಾಗಿರುತ್ತಾನೋ ಅಂತಹವನ ಮನೆಗೆ ನಾನು ನುಸುಳುವುದೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಜಗದಂಬೆ – ''ಸತ್ಯಹೀನಃ ಸ್ಥಾಪ್ಯ-ಹಾರೀ ಮಿಥ್ಯಾಸಾಕ್ಷ್ಯ-ಪ್ರದಾಯಕಃ। ವಿಶ್ವಾಸಘ್ನಃ ಕೃತಘ್ನೋ ಯೋ ನ ಯಾಮಿ ತಸ್ಯ ಮಂದಿರಮ್॥''.

* ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ವಿನಾಕಾರಣ ಭಯಪಡುತ್ತಾನೋ, ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ಶತ್ರುಗಳ ಬಾಧೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತಾನೋ, ಅನೇಕ ಅತಿಪಾತಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ದುಷ್ಟನಾಗಿರುತ್ತಾನೋ ಯಾರು ಸಾಲವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೋ, ಅತ್ಯಂತ ಕೃಪಣನಾಗಿರುತ್ತಾನೋ ಅಂತಹವನ ಮನೆಗೆ ನಾನೇಕೆ ತೆರಳಲಿ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಸಂಪದಭಿಮಾನಿನಿ – ''ಚಿಂತಾಗ್ರಸ್ತೋ ಭಯಗ್ರಸ್ತಃ ಶತ್ರುಗ್ರಸ್ತೋಽತಿ- ಪಾತಕೀ। ಋಣಗ್ರಸ್ತೋಽತಿಕೃಪಣೋ ನ ಗೇಹಂ ಯಾಮಿ ಪಾಪಿನಾಮ್''.

* ಯಾರಿಗೆ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವಾಗಲೂ ದುಃಖಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೋ, ಅಲ್ಪಮತಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೋ, ಸ್ತ್ರೀಜಿತನಾಗಿರುತ್ತಾನೋ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪುರುಷರ ಒಡನಾಟವುಳ್ಳ ಹೆಣ್ಣಿನ ಗಂಡನಾಗಿರುತ್ತಾನೋ, ಅಥವಾ ಪುಂಶ್ಚಲಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪುತ್ರನಾಗಿರುತ್ತಾನೋ ಅಂಥವನ ಮನೆಗೂ ನಾನು ಕಾಲಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಲೋಕಮಾತೆಯಾದ ಇಂದಿರಾದೇವಿ. – ''ದೀಕ್ಷಾಹೀನಶ್ಚ ಶೋಕಾರ್ತೋ ಮಂದಧೀಃ ಸ್ತ್ರೀಜಿತಃ ಸದಾ । ಪುಂಶ್ಚಲೀಪತಿಪುತ್ರೌ ಯೌ ತದ್ಗೇಹಂ ನೈವ ಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥''

* ಪುಂಶ್ಚಲಿಯಾದ (ಪರಪುರುಷನ ಜೊತೆ ಬಹಳವ್ಯವಹರಿಸುವ) ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅನ್ನವನ್ನು ಯಾರು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಯಾವಾಗಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಭೋಗಾಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುತ್ತಾನೋ, ಶೂದ್ರರ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾನೋ, ಮತ್ತು ಶೂದ್ರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೋ ಅಂತಹವರ ಮನೆಗೆ ನಾನು ಎಂದೆಂದೂ ಹೋಗಲಾರೆ - ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಮಹಾಲಕುಮಿ – ''ಪುಂಶ್ಚಲ್ಯನ್ನಂ ಚಾ-ವೀರಾನ್ನಂ ಯೋ ಭುಂಕ್ತೇ ಕಾಮತಃ ಸದಾ । ಶೂದ್ರಾನ್ನಭೋಜೀ ತದ್ಯಾಜೀ ತದ್ಗೇಹಂ ನೈವ ಯಾಮ್ಯಹಮ್॥''

* ಕೆಟ್ಟ ಮಾತನಾಡುವವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಯಾವಾಗಲೂ ಜಗಳವಾಡುತ್ತಿರು-ವವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯು ನಿರಂತರ ಇದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಪಾಪದ ಮನೆಯೆಂದೇ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪುರುಷರು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅವರ ಕೈಕೆಳಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೋ ಇಂಥವರ ಮನೆಗೆ ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ - ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಇಂದಿರಾದೇವಿ – ಯೋ ದುರ್ವಾಕ್ ಕಲಹಾವಿಷ್ಟಃ ಕಲಿಃ ಶಶ್ವದಘಾಲಯೇ । ಸ್ತ್ರೀಪ್ರಧಾನಾ ಗೃಹೇ ಯಸ್ಯ ನ ಯಾಮಿ ತಸ್ಯ ಮಂದಿರಮ್ ॥''

* ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆ, ಅವನ ಆರಾಧನೆ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಗುಣಕೀರ್ತನೆಗಳು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಮತ್ತು ಭಗವಂತನ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಉತ್ಸಾಹವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹವನ ಮನೆಯನ್ನು ನಾನು ತಿರುಗಿಯೂ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ - ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾಳೆ ನಾರಾಯಣನ ರಾಣಿ – ''ಯತ್ರ ನಾಸ್ತಿ ಹರೇಃ ಪೂಜಾ ತದೀಯಗುಣಕೀರ್ತನಮ್ । ನೋತ್ಸುಕಶ್ಚ ಪ್ರಶಂಸಾಯಾಂ ನ ಯಾಮಿ ತಸ್ಯ ಮಂದಿರಮ್ ॥''.

* ಕನ್ಯೆಯನ್ನೂ, ಅನ್ನವನ್ನೂ, ವೇದವನ್ನೂ ಮಾರಾಟಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೋ ಅಥವಾ

ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹಿಂಸೆ ನೀಡುತ್ತಾನೋ ಅಂತಹವರ ಮನೆ, ಮನೆಯೇ ಅಲ್ಲ. ಅದು ನರಕ. ಅಂಥ ನರಕಕ್ಕೆ ನಾನೇಕೆ ಹೋಗಬೇಕು - ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ ದುರ್ಗಾಮಾತೆ – ''ಕನ್ಯಾನ್ನವೇದವಿಕ್ರೇತಾ ನರಘಾತೀ ಚ ಹಿಂಸಕಃ । ನರಕಾಗಾರಸದೃಶಂ ನ ಯಾಮಿ ತಸ್ಯ ಮಂದಿರಮ್ ॥''.

* ದಾನಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಯಾರು ಪುನಃ ಅಪಹಾರಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಅಥವಾ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಕೊಟ್ಟ ಪದಾರ್ಥವನ್ನೇ ಅಪಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಭಗವಂತನ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿರಂತರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವೃತ್ತಿಗೆ ವಿಘ್ನವನ್ನು ಉಂಟು-ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಅಥವಾ ದೇವಸ್ವವನ್ನು ಅಪಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಯಾವುದೇ ದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥವನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೋಗಲಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಶ್ರೀದೇವಿ. – ''ಸ್ವದತ್ತಾಂ ಪರದತ್ತಾಂ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮವೃತ್ತಿಂ ಸುರಸ್ಯ ಚ । ಯೋ ಹರೇದ್ ದಾನಹೀನಶ್ಚ ನ ಯಾಮಿ ತಸ್ಯ ಮಂದಿರಮ್

* ಸತ್ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಜಿಪುಣತನದಿಂದ ಮೂರ್ಖತನದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣೆ- ಯನ್ನೇ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅಂಥವನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಪಾಪಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಪುಣ್ಯವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಪುಣ್ಯಹೀನನ ಮನೆಗೂ ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾಳೆ ದಕ್ಷಿಣಾದೇವಿ. – ''ಯತ್ಕರ್ಮ ದಕ್ಷಿಣಾಹೀನಂ ಮೂಢಧೀಃ ಕುರುತೇ ಶಠಃ । ಸ ಪಾಪೀ ಪುಣ್ಯಹೀನಶ್ಚ ನ ಯಾಮಿ ತಸ್ಯ ಮಂದಿರಮ್ ॥''

* ತಾಯಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ತಂದೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೆಂಡತಿ- ಯನ್ನು ಗುರುಪತ್ನಿಯನ್ನು ಗುರುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಾಥೆಯಾದ ಸಹೋದರಿಯನ್ನು, ಕನ್ಯೆಯನ್ನು, ಯಾರ ಆಶ್ರಯವೂ ಇಲ್ಲದ ಬಂಧುಜನರನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಯಾರು ಕಾರ್ಪಣ್ಯದೋಷಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿ ಹೀಗೆ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ದುಡಿದದ್ದನ್ನು ಕೇವಲ ಕೂಡಿಡುವುದೇ ಸ್ವಭಾವವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೋ ಅಂಥವನ ಮನೆಯೂ ಕೂಡ

ನರಕಪ್ರಾಯವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾನಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮುನಿಗಳ ಬಳಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ ಲೋಕಮಾತೆ – ''ಮಾತರಂ ಪಿತರಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಗುರುಪತ್ನೀಂ ಗುರುಂಚ ತಮ್ । ಅನಾಥಾಂ ಭಗಿನೀಂ ಕನ್ಯಾಮನನ್ಯಾಶ್ರಯಬಾಂಧವಾನ್। ಕಾರ್ಪಣ್ಯಾದ್ ಯೋ ನ ಪುಷ್ಣಾತಿ ಸಂಚಯಂ ಕುರುತೇ ಸದಾ । ತದ್ಗೃಹಾನ್ನರಕಾಕಾರಾನ್ನ ಯಾಮಿ ತಾನ್ ಮುನೀಶ್ವರಾಃ ॥''.

* ಮೂತ್ರವನ್ನು, ಮಲವನ್ನೂ ಉತ್ಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಮೂರ್ಖನು ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೋ, ಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು, ವರೆಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಹಾಗೆಯೇ ಯಾರು ಮಲಗುತ್ತಾನೋ ಅಂಥವನ ಮನೆಗೆ ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಮಂಗಳಾದೇವಿ – ಮೂತ್ರಂ ಪುರೀಷಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಯಸ್ತತ್ ಪಶ್ಯತಿ ಮಂದಧೀಃ । ಯಃ ಶೇತೇ ಸ್ನಿಗ್ಧಪಾದೇನ ನ ಯಾಮಿ ತಸ್ಯ ಮಂದಿರಮ್ ॥''.

* ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ವರೆಸಿಕೊಂಡು ಶುಭ್ರವಾಗಿಸಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡದವನ ಮನೆಗೆ ಮತ್ತು ನಗ್ನನಾಗಿ ಯಾರು ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೋ, ಬಹಳನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುತ್ತಾನೋ, ಹಗಲೂ ಸಹ ಮಲಗುತ್ತಾನೋ ಅಂಥವನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಭಾರ್ಗವಿ- ದೇವಿ – ''ಅಧೌತಪಾದಶಾಯೀ ಯೋ ನಗ್ನಃ ಶೇತೇಽತಿನಿದ್ರಿತಃ। ಸಂಧ್ಯಾಶಾಯೀ ದಿವಾಶಾಯೀ ನ ಯಾಮಿ ತಸ್ಯ ಮಂದಿರಮ್ ॥''.

* ಮೊದಲು ತೈಲವನ್ನು ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಾನೋ ಅಥವಾ ಅನಂತರ ದೇಹಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೋ ಅಂಥವನ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ''ಮೂರ್ಧ್ನಿ ತೈಲಂ ಪುರೋ ದತ್ತ್ವಾ ಯೋಽನ್ಯದಂಗ-ಮುಪಸ್ಪೃಶೇತ್ । ದದಾತಿ ಪಶ್ಚಾದ್ ಗಾತ್ರೇ ವಾ ನ ಯಾಮಿ ತಸ್ಯ ಮಂದಿರಮ್ ॥''

* ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೈಲವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅಥವಾ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಯಾರು ಮೂತ್ರಪುರೀಷಗಳ ಉತ್ಸರ್ಜನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅಥವಾ

ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ತರುತ್ತಾರೋ ಅಂಥವರ ಮನೆಗೆ ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಕ್ಷೀರಸಾಗರಕನ್ನಿಕೆ – ''ದತ್ತ್ವಾ ತೈಲಂ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಗಾತ್ರೇ ವಿಣ್ಮೂತ್ರಂ ಯಃ ಸಮುತ್ಸೃಜೇತ್ । ಪ್ರಣಮೇದಾಹರೇತ್ ಪುಷ್ಪಂ ನ ಯಾಮಿ ತಸ್ಯ ಮಂದಿರಮ್ ॥''

* ಯಾರು ಹುಲ್ಲನ್ನು ಉಗುರಿನಿಂದ ಕೀಳುತ್ತಾರೋ, ಉಗುರಿನಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾರು ಬರೆಯುತ್ತಾರೋ, ಯಾರ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯಿರುತ್ತದೋ ಅಂಥವರ ಮನೆಗೆ ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ರಮಾದೇವಿ – ''ತೃಣಂ ಛಿನತ್ತಿ ನಖರೈರ್ನಖರೈರ್ವಿಲಿಖೇನ್ಮಹೀಮ್ । ಗಾತ್ರೇ ಪಾದೇ ಮಲಂ ಯಸ್ಯ ನ ಯಾಮಿ ತಸ್ಯ ಮಂದಿರಮ್ ॥''

* ಯಾವ ವಕ್ತಿಯ ಹಲ್ಲು ಬಟ್ಟೆಗಳು ಕೊಳೆಯಾಗಿರುತ್ತವೋ, ತಲೆಯು ಒಣಗಿ ಹೋಗಿರುತ್ತದೋ, ವಿಕೃತವಾಗಿ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ವಿಕೃತವಾಗಿ ನಗುತ್ತಾನೋ ಅಂಥವನ ಮನೆಗೆ ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಕಮಲಾದೇವಿ – ''ದಶನಂ ವಸನಂ ಯಸ್ಯ ಸಮಲಂ ರೂಕ್ಷಮಸ್ತಕಮ್ । ವಿಕೃತೌ ಗ್ರಾಸಹಾಸೌ ಚ ನ ಯಾಮಿ ತಸ್ಯ ಮಂದಿರಮ್ ॥

* ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ದುಡ್ಡು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವವನ, ತಾನು ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವನ, ಸಮಗ್ರಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವವನ, ವೈದ್ಯನಾದವನ, ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವವನ, ಹರಿಪೂಜೆಯನ್ನೇ ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನ ಮನೆಗೆ ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾಳೆ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ (ನಾವು ಕಲಿತ ಮಂತ್ರಗಳು ವಿದ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಆಚರಿಸುವ ದೇವಪೂಜಾದಿಸತ್ಕರ್ಮಗಳು ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ವಿನಿಯೋಗವಾಗಬೇಕು. ಭಗವಂತನನ್ನು ಮರೆತು ಹಣಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ಅದು ವಿನಿಯೋಗವಾದರೆ ಪುಣ್ಯವು ಬಾರದೇ ಪಾಪವೇ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಭಾವ. ಮತ್ತು ವೈದ್ಯನು ಅಡಿಗೆಭಟ್ಟನು ಪಂಕ್ತಿಬಾಹಿರನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು

ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಡೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪಾಠ,ಪ್ರವಚನ, ಯಜ್ಞ,ಯಾಗಾದಿ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಷ್ಟೇ ವಿಹಿತವಾಗಿವೆ.) – ''ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೋಪಜೀವೀ ಚ ಗ್ರಾಮಯಾಜೀ ಚಿಕಿತ್ಸಕಃ। ಸೂಪಕೃದ್ದೇವಲಶ್ಚೈವ ನ ಯಾಮಿ ತಸ್ಯ ಮಂದಿರಮ್ ॥''

* ವಿವಾಹವನ್ನು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಯಾರು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾನೋ, ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಮೈಥುನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅಂಥವನ ಮನೆಗೆ ನಾನು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ – 'ವಿವಾಹಂ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಂ ವಾ ಯೋ ನಿಹಂತಿ ಚ ಕೋಪತಃ। ದಿವಾಮೈಥುನಕಾರೀ ಯೋ ನ ಯಾಮಿ ತಸ್ಯ ಮಂದಿರಮ್ ॥'.

ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತಪುರಾಣದ ಗಣೇಶಖಂಡದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಚರಿತ್ರೆಯೆಂಬ ೨೩ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ.

* * * * *

ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅನುಗ್ರಹ ಬೇಕೇ?

* ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತಪುರಾಣದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಓದಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡುವಳಿಕೆ ಇಟ್ಟು-ಕೊಂಡು ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಬ್ಬದ ದಿವಸ ವೈಭವೋಪೇತವಾಗಿ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸನ್ನಡತೆಗಳಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ.

* ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಹಬ್ಬದ ದಿವಸ ತಾವು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು, ದುಶ್ಚಟಗಳನ್ನು, ಅಧರ್ಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದೇ ನಿಜವಾದ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆ.

* ಎಲ್ಲ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷವು ಒಂದೊಂದು ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತೇನೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಪರಿತ್ಯಾಗ

ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಜೀವನವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

* * * * *

ಅಷ್ಟಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ವಿಚಾರ

ಯಾವುದೇ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವು ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ದಾಸರಾಯರ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅಷ್ಟಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವು ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ''ಪಡಿಪೂಜೆ, ಕಥೆಹಾಡು'' ಎಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಒಂದು ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆದಿಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಮತ್ತು ಈ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ನಿಂದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ಕೇವಲ ಧಾನ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿದ್ದರೆ ಸಾಲದು, ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸ-ಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಭಕ್ತಿ, ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಔದಾರ್ಯ ಮೊದಲಾದ-ವುಗಳಿರುತ್ತವೋ ಅಂಥವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ನೆಲೆಸುತ್ತೇನೆಂದು ಆದಿಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಈ ಹಾಡನ್ನು ಯಾರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿಲ್ಲ.

ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅಷ್ಟಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಚಿಂತನೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು? ಏಕಿಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿದೆ? ಎಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಅತ್ಯಂತಕಠಿಣವಾಗಿದೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯವು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಂದಿರುವು-ದರಿಂದ ಅಷ್ಟಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಚಿಂತನೆ ಹಾಗೂ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಬಿಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಭಗವಂತನು ಹೇಗೆ ಅನಂತಾವತಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೋ ಅದರಂತೆ ಜಗದರಸಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ ಕೂಡ ಅನಂತಾವತಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದಿಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಧಾನ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳೂ ಕೂಡ ಇರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವುದು ಪ್ರಮೇಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ

ತಪ್ಪಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ರೂಪದ ಚಿಂತನೆಗೆ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಆಧಾರವನ್ನು ನೀಡಬಹುದು. ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹದ ೪ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರದಶ್ಚೈವ ಎಂದು ಹಂಸಮಂತ್ರವು ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಂಟು ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೇ ಅಭಿಮಾನಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರಾತಃಸಂಕಲ್ಪಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥಗುರುಸಾರ್ವಭೌಮರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ – ''ಶ್ರೀದೇವ್ಯಾದಿ-ರಮಾರೂಪಾಷ್ಟಕಾಭಿಮನ್ಯಮಾನ - ಶಂಖಚಕ್ರವರಾಭಯಯುಕ್ತಹಸ್ತಚತುಷ್ಟಯೋ-ಪೇತಾ'' ಈ ವಿಶೇಷಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವಿ ಮೊದಲಾದ ಎಂಟು ರೂಪಗಳಿಂದ ಅಭಿಮನ್ಯಮಾನವಾದ ಚಕ್ರಶಂಖ ಮೊದಲಾದ ಎಂಟು ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಎಂಟುರೂಪಗಳನ್ನೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅತ್ಯಂತಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಮಾಣವು ಪಂಚರಾತ್ರಾಗಮದ ಶ್ರೀಪ್ರಶ್ನಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ –

ಧಾನ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಪಲಾಶಾಭಾಂ ಧ್ಯಾನಗುಚ್ಛಭುಜಾನ್ವಿತಾಮ್ ।
ಮುಖ್ಯಹಸ್ತಾಂಜಲಿಪುಟಾಃ ಪಶ್ಚಾದ್ಧಸ್ತಾಯುಧೈರ್ಯುತಾಃ ॥

ಪಲಾಶದಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಎರಡು ಹಸ್ತಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವ, ಉಳಿದ ಎರಡು ಹಸ್ತಗಳಿಂದ ಧಾನ್ಯದ ತೆನೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಧಾನ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು.

ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಹಾಗೂ ಆವಶ್ಯಕವಾದ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಈ ಎಂಟು ರೂಪಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೇ ಅಭಿಮಾನಿಯಾಗಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಈ ಎಂಟು ರೂಪಗಳನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಗಳು ನಮಗೆ ಬಂದೊದ-ಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಮಾತ್ರ ಕಠಿಣವಾದ ಎಚ್ಚರಿಕೆ – ಕೇವಲ ಅಷ್ಟಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ರೂಪಗಳನ್ನು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕ್ಷಣಿಕವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳು ಲಭಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಆತ್ಯಂತಿಕವಾಗಿ ದುಃಖವನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ಎಂಟುರೂಪಗಳ ಜೊತೆ ಎಂಟು ಲಕ್ಷ್ಮೀರೂಪಗಳನ್ನೂ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಎಂಟು ಬಗೆಯ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಬೇಕು.

ನಾರಾಯಣ ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳ ಜೊತೆ ಧನಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮೊದಲಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಎಂಟುರೂಪಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಕಲ್ಪಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಅಷ್ಟಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಆರಾಧನೆ

ಆದಿಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ; ನಾರಾಯಣನ ಜೊತೆ ಕುಳಿತ ಆದಿ-ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಗಳ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಆ ಕಾರ್ಯಗಳು ಪರಿಸಮಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಧನಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತಶ್ರೀಕರನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ - ಧಾನ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಯು ಆಗುತ್ತದೆ.

ಧೈರ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತನಾರಸಿಂಹಾಯನಮಃ – ಧೈರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಜಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತಗಜೇಂದ್ರವರದಾಯ ನಮಃ – ಗೋ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಪತ್ತು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.

ಸಂತಾನಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ – ಪುತ್ರಸಂತಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತಶ್ರೀರಾಮಾಯ ನಮಃ – ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜಯವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿದ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತಹಯಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ – ವಿದ್ಯೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಧನಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯ ನಮಃ – ಐಶ್ವರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಗವಂತನ ನಾರಾಯಣಾದಿ ಎಂಟುರೂಪಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಎಂಟು ರೂಪಗಳೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಎರಡನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವುದು ಸಂಪೂರ್ಣಫಲದಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಆಧಾರವಿರುವುದಿಲ್ಲ. 'ವಿಷ್ಣುನಾ ಸಹಿತಾ ಧ್ಯಾತಾ ಸಾಪಿ ತುಷ್ಟಾಂ ಪರಾಂಗತಿಮ್' ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದ ಆಧಾರದಿಂದ ಹೀಗೆ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

* * * * *

ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಪೂಜಾ ವಿಧಾನ

॥ಶ್ರೀಮದ್ಧನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ॥

ಶ್ರೀವರ-ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜೆ

(ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಯ ತನಕ ಪತಿಯು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಪತಿಯು ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿದಾಗ ಪತ್ನಿಯು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.)

ಕೈಮುಗಿದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರಿ

ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಶ್ರೀ ಪರಮ ಗುರುಭ್ಯೋನಮಃ॥
ನಾರಾಯಣಾಯ ಪರಿಪೂರ್ಣಗುಣಾರ್ಣವಾಯ
ವಿಶ್ವೋದಯಸ್ಥಿತಿಲಯೋನ್ನಿಯತಿಪ್ರದಾಯ।
ಜ್ಞಾನಪ್ರದಾಯ ವಿಬುಧಾಸುರಸೌಖ್ಯದುಃಖ
ಸತ್ಕಾರಣಾಯ ವಿತತಾಯ ನಮೋ ನಮಸ್ತೇ॥
ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ನಾಸ್ತಿ ತೇಷಾಮಮಂಗಲಮ್।
ಯೇಷಾಂ ಹೃದಿಸ್ಥೋ ಭಗವಾನ್ ಮಂಗಲಾಯತನೋ ಹರಿಃ॥
ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಶಶಿವರ್ಣಂ ಚತುರ್ಭುಜಮ್।
ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸರ್ವವಿಘ್ನೋಪಶಾಂತಯೇ॥
ಮಂಗಲಂ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುರ್ಮಂಗಲಂ ಮಧುಸೂದನಃ।
ಮಂಗಲಂ ದೇವಕೀಪುತ್ರೋ ಮಂಗಲಂ ಗರುಡಧ್ವಜಃ॥
ಸರ್ವಮಂಗಲಮಾಂಗಲ್ಯೇ ಶಿವೇ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಾಧಿಕೇ।
ಶರಣ್ಯೇ ತ್ರ್ಯಂಬಕೇ ದೇವಿ ನಾರಾಯಣಿ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ॥
ನಮಸ್ತೇ ಪ್ರಾಣೇಶ ಪ್ರಣತವಿಭವಾಯಾವನಿಮಗಾಃ
ನಮಃ ಸ್ವಾಮಿನ್ ರಾಮಪ್ರಿಯತಮ ಹನೂಮನ್ ಗುರುಗುಣ।
ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಭೀಮ ಪ್ರಬಲತಮ ಕೃಷ್ಣೇಷ್ಟಭಗವನ್

ನಮಃ ಶ್ರೀಮನ್‌ಮಧ್ವ ಪ್ರದಿಶ ಸುದೃಶಂ ನೋ ಜಯ ಜಯ ॥
ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮೃತ್ಯುಂ ಹರ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ।
ಸರ್ವಮೃತ್ಯುವಿನಾಶಾಯ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥
ದುಷ್ಟಾನಾಂ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾ ಸುಚರಿತ ಸುಜನಸ್ತೋಮವಿಘ್ನಾಪಹರ್ತಾ
ತಸ್ಮಾದ್ ವಿಘ್ನಾಧಿಪೋಽಹಂ ಮತ ಇತಿ ಸುಧಿಯಾಂ ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಜ್ಞಾಪನಾಯ ।
ಪೌಲಸ್ತ್ಯೇಚ್ಛಾಂತರಾಯಃ ಸುರಮುನಿನಿಕರಾಭೀಷ್ಟಸಂಪ್ರಾಪ್ತ್ಯುಪಾಯಃ
ಶ್ರೇಯೋ ವಿಘ್ನಾಧಿರಾಜಃ ಪ್ರದಿಶತು ಸತತಂ ಭೂರಿಗೌರೀತನೂಜಃ ॥
ತದೇವ ಲಗ್ನಂ ಸುದಿನಂ ತದೇವ ತಾರಾಬಲಂ ಚಂದ್ರಬಲಂ ತದೇವ ।
ವಿದ್ಯಾಬಲಂ ದೈವಬಲಂ ತದೇವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ತೇಽಂಘ್ರಿಯುಗಂ ಸ್ಮರಾಮಿ॥

ಆಚಮನ

ಎರಡು ಬಾರಿ ಆಚಮನ ಮಾಡಿರಿ

ಕೇಶವಾಯ ನಮಃ । ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಮಾಧವಾಯ ನಮಃ । ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ । ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ । ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ । ವಾಮನಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ । ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ । ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ । ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ । ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ । ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ನಮಃ । ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ । ನಾರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ । ಉಪೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಹರಯೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ।

ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿರಿ

ಶುಭೇ ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ವಿಷ್ಣೋರಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಆದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ದ್ವಿತೀಯಪರಾರ್ಧೇ ಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪೇ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರೇ ಅಷ್ಟಾ-

ವಿಂಶತಿತಮೇ ಕಲಿಯುಗೇ ಪ್ರಥಮಪಾದೇ ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ ಭರತವರ್ಷೇ ಭರತ-ಖಂಡೇ ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇತೀರೇ (೧) ಶಾಲೀವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ವರ್ತಮಾನೇ ಚಾಂದ್ರಮಾನೇನ ಪ್ರಭವಾದಿ ಷಷ್ಟಿಸಂವತ್ಸರಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ .... ನಾಮ ಸಂವತ್ಸರೇ– ದಕ್ಷಿಣಾಯನೇ ವರ್ಷ-ಋತೌ ಶ್ರಾವಣಮಾಸೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ .... ಶುಭತಿಥೌ .....ವಾಸರಯುಕ್ತಾಯಾಂ– ....ಶುಭನಕ್ಷತ್ರ .... ಶುಭಯೋಗ– .... ಶುಭಕರಣ– ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣ-ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಮ್ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಹ ಕುಟುಂಬಾನಾಂ ಕ್ಷೇಮಸ್ಥೈರ್ಯವಿಜಯವೀರ್ಯ-ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯ-ಚತುರ್ವಿಧ-ಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಪುತ್ರ-ಪೌತ್ರಾದ್ಯಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಸಮಸ್ತದುರಿತೋಪಕ್ಷಯಾರ್ಥಂ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಸಕಲ ವಿಘ್ನ-ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಭಗವದನುಗ್ರಹಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ವಿಶೇಷತಃ ಅಖಂಡಸೌಭಾಗ್ಯ-ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಅಸ್ಮತ್‌ಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ-ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾ-ಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಶ್ರೀವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಹೂ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನೀರು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕು.

ಪತ್ನಿಯು ದೀಪ ಹಚ್ಚಬೇಕು

ದೀಪಃ ಪಾಪಹರೋ ನೃಣಾಂ ದೀಪ ಆಪನ್ನಿವಾರಕಃ ।
ದೀಪೋ ವಿಧತ್ತೇ ಸುಕೃತಂ ದೀಪಃ ಸಂಪತ್ಪ್ರದಾಯಕಃ ॥
ದೀಪಜ್ಯೋತಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ದೀಪಜ್ಯೋತಿಃ ಜನಾರ್ದನಃ ।

---

(೧) ಶಾರ್ವರೀ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ 'ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶದಧಿಕೇ ಏಕೋನವಿಂಶತಿತಮೇ' (೧೯೪೩) ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಕಾಲಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹೇಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಶಾಲಿವಾಹನಶಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕಬಾರಿ ಪ್ರಭವಾದಿ ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಆವೃತ್ತಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ಕಾಲಗಣನೆ ನಿಖರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ದೀಪೋ ಹರತು ಮೇ ಪಾಪಂ ಸಂಧ್ಯಾದೀಪ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥
ಶುಭಂ ಕುರುಷ್ವ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಆರೋಗ್ಯಂ ಸುಖಸಂಪದಮ್ ।
ಮಮ ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಕಾಶಂ ಚ ದೀಪಜ್ಯೋತಿರ್ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥
ಭೋ ದೀಪ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಸ್ತ್ವಂ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಇಹಾರ್ಹಸಿ ।
ಯಾವತ್ ಕರ್ಮಸಮಾಪ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ತಾವತ್ ತ್ವಂ ಸುಸ್ಥಿರೋ ಭವ ॥

ಪತಿಯು ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡಬೇಕು

ಆಗಮಾರ್ಥಂ ತು ದೇವಾನಾಂ ಗಮನಾರ್ಥಂ ತು ರಕ್ಷಸಾಮ್ ।
ಕುರ್ವೇ ಘಂಟಾರವಂ ತತ್ರ ದೇವತಾಹ್ವಾನಲಾಂಛನಮ್ ॥

ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಅಪಸರ್ಪಂತು ತೇ ಭೂತಾಃ ಯೇ ಭೂತಾಃ ಭುವಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।
ಯೇ ಭೂತಾಃ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಃ ತೇ ನಶ್ಯಂತು ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ ॥

ಅಪಕ್ರಾಮಂತು ಯೇ ಭೂತಾಃ ಕ್ರೂರಾಶ್ಚೈವ ತು ರಾಕ್ಷಸಾಃ ।
ತೇಷಾಮಪ್ಯವಿರೋಧೇನ ಪೂಜಾಕರ್ಮ ಸಮಾರಭೇ ॥

ಪತಿಯು ಗುರುಗಣಪತಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪೂಜೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಗಣಪತಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಆದಿಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಮೂಲಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ । ಆಶ್ವಲಾಯನಾ-ಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ।

ದೇವರ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಶ್ರೀಕಾರದಲ್ಲಿ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಗುರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಅಸ್ಮದ್ ಗುರುಸಮಾರಂಭಾಂ ಟೀಕಾಕೃತ್ಪಾದಮಧ್ಯಗಾಮ್ ।
ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯಪರ್ಯಂತಾಂ ವಂದೇ ಗುರುಪರಂಪರಾಮ್ ॥

ಆಪಾದಮೌಳಿಪರ್ಯಂತಂ ಗುರೂಣಾಮಾಕೃತಿಂ ಸ್ಮರೇತ್ ।
ತೇನ ವಿಘ್ನಾಃ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತಿ ಸಿದ್ಧ್ಯಂತಿ ಚ ಮನೋರಥಾಃ ॥

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ಅನುಜ್ಞಾಂ ದೇಹಿ ।

ಶ್ರೀಕಾರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಷಟ್ಕೋಣಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗಣಪತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಬೆಳ್ಳಿಗಣಪತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆಬೆಟ್ಟು, ಅರಿಶಿನಕೊಂಬುಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಸುಮುಖಶ್ಚೈಕದಂತಶ್ಚ ಕಪಿಲೋ ಗಜಕರ್ಣಕಃ ।
ಲಂಬೋದರಶ್ಚ ವಿಕಟೋ ವಿಘ್ನರಾಜೋ ಗಣಾಧಿಪಃ ॥1॥

ಧೂಮಕೇತುರ್ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷೋ ಫಾಲಚಂದ್ರೋ ಗಜಾನನಃ ।
ದ್ವಾದಶೈತಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಯಃ ಪಠೇಚ್ಛೃಣುಯಾದಪಿ ॥2॥

ವಿದ್ಯಾರಂಭೇ ವಿವಾಹೇ ಚ ಪ್ರವೇಶೇ ನಿರ್ಗಮೇ ತಥಾ ।
ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ವಿಘ್ನಸ್ತಸ್ಯ ನ ಜಾಯತೇ ॥3॥

ಅಭೀಪ್ಸಿತಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪೂಜಿತೋ ಯಃ ಸುರೈರಪಿ ।
ಸರ್ವವಿಘ್ನಚ್ಛಿದೇ ತಸ್ಮೈ ಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ॥4॥

ಗಣಪತಿಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆವಾಹಯಾಮಿ ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ವಾಗತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪಾದಯೋಃ ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಉಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಭರಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪ-

ಯಾಮಿ । ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ।

ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ಗುಡೋಪಹಾರಮಹಾ-ನೈವೇದ್ಯಂ ನಿವೇದಯಾಮಿ । ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಹಾಮಂಗಳ-ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ದುಷ್ಟಾನಾಂ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾ ಸುಚರಿತಸುಜನಸ್ತೋಮವಿಘ್ನಾಪಹರ್ತಾ
ತಸ್ಮಾದ್ವಿಘ್ನಾಧಿಪೋಽಹಂ ಮತ ಇತಿ ಸುಧಿಯಾಂ ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಜ್ಞಾಪನಾಯ ।
ಪೌಲಸ್ತ್ಯೇಚ್ಛಾಂತರಾಯಃ ಸುರಮುನಿನಿಕರಾಭೀಷ್ಟಸಂಪ್ರಾಪ್ತ್ಯುಪಾಯಃ
ಶ್ರೇಯೋ ವಿಘ್ನಾಧಿರಾಜಃ ಪ್ರದಿಶತು ಸತತಂ ಭೂರಿ ಗೌರೀತನೂಜಃ ॥

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜಾಃ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ವಕ್ರತುಂಡ ಮಹಾಕಾಯ ಬಾಲಸೂರ್ಯಸಮಪ್ರಭ ।
ಅವಿಘ್ನಂ ಕುರು ಮೇ ದೇವ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವದಾ ॥
ರಕ್ತಾಂಬರೋ ರಕ್ತತನೂ ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಃ ।
ಮಹೋದರೋ ಗಜಮುಖಃ ಪಾಶದಂತಾಂಕುಶಾಭಯೇ ।
ಬಿಭ್ರದ್ ಧ್ಯೇಯೋ ವಿಘ್ನಹರಃ ಕಾಮದಸ್ತ್ವರಯಾ ಹ್ಯಯಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಹೇ ದೇವ! ನಿರ್ವಿಘ್ನಂ ಕುರು ॥

ಎಂದು ಇಬ್ಬರೂ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿ ಕೈಮುಗಿದು ನಾವು ಮುಂದೆ ಆಚರಿಸುವ ಪೂಜೆ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆದು ಫಲಪ್ರದವಾಗಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಪತಿಯು ಕಲಶಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಯಾವುದೇ ದೇವತಾರಾಧನೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಕಲಶಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಕೆಲವರು ದೇವರ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಕಲಶವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಲಶಸ್ಯ ಮುಖೇ ವಿಷ್ಣುಃ ಕಂಠೇ ರುದ್ರಃ ಸಮಾಶ್ರಿತಃ ।
ಮೂಲೇ ತತ್ರ ಸ್ಥಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಧ್ಯೇ ಮಾತೃಗಣಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ॥1॥

ಕುಕ್ಷೌ ತು ಸಾಗರಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಾ ವಸುಂಧರಾ ।
ಋಗ್ವೇದೋऽಥ ಯಜುರ್ವೇದಃ ಸಾಮವೇದೋ ಹ್ಯಥರ್ವಣಃ ॥2॥

ಅಂಗೈಶ್ಚ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಕಲಶಾಂಬುಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ ।
ಶಾಂತಿಃ ಪುಷ್ಟಿಶ್ಚ ಗಾಯತ್ರೀ ಸಾವಿತ್ರೀ ಚ ಸರಸ್ವತೀ ॥3॥

ಆಯಾಂತು ದೇವಪೂಜಾರ್ಥಂ ದುರಿತಕ್ಷಯಕಾರಕಾಃ ।
ಸರ್ವೇ ಸಮುದ್ರಾಃ ಸರಿತಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಜಲದಾ ನದಾಃ ॥4॥

ಗಂಗೇ ಚ ಯಮುನೇ ಚೈವ ಗೋದಾವರಿ ಸರಸ್ವತಿ ।
ನರ್ಮದೇ ಸಿಂಧು ಕಾವೇರಿ ಜಲೇಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ॥5॥

ಆವಾಹಿತದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಆವಾಹಯಾಮಿ ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ವಾಗತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಉಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಭರಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ನಾನಾ- ವಿಧಪರಿಮಳಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ । ಕಲಶದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ಗುಡೋಪಹಾರ (ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಕದಲೀಫಲಂ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.)

ಮಹಾನ್ಯೆವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಕಲಶದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । (ಈ ಕಲಶೋದಕವನ್ನು ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜೆಗೆ ಬಳಸಬೇಕು).

ಪತಿಯು ಪೀಠಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪೀಠಮಧ್ಯೇ(೧) ಪರದೇವತಾಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಸರ್ವದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಸರ್ವಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಗರುಡಾಯ ನಮಃ । ವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ । ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ । ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ । ಧರ್ಮಾಯ ನಮಃ । ಜ್ಞಾನಾಯ ನಮಃ । ವೈರಾಗ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಐಶ್ವರ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಅಧರ್ಮಾಯ ನಮಃ । ಅಜ್ಞಾನಾಯ ನಮಃ । ಅವೈರಾಗ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಅನೈಶ್ವರ್ಯಾಯ ನಮಃ ।

ಪರಮಪುರುಷಾಯ ನಮಃ । ಆಧಾರರೂಪಿಣ್ಯೈ ಶಕ್ತ್ಯೈ ನಮಃ । ವಿಷ್ಣು-ಕೂರ್ಮಾಯ ನಮಃ । ವಾಯುಕೂರ್ಮಾಯ ನಮಃ । ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ಪೃಥಿವ್ಯೈ ನಮಃ । ಕ್ಷೀರಸಾಗರಾಯ ನಮಃ । ಶ್ವೇತದ್ವೀಪಾಯ ನಮಃ । ಮಹತೇ ದಿವ್ಯರತ್ನಮಂಟಪಾಯ ನಮಃ । ಪಂ ಪದ್ಮಾಯ ನಮಃ । ಅಂ ಅರ್ಕಮಂಡಲಾಯ ನಮಃ । ಉಂ ಸೋಮಮಂಡಲಾಯ ನಮಃ । ಮಂ ವಹ್ನಿಮಂಡಲಾಯ ನಮಃ । ಸತ್ವಾಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ । ರಜೋಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ಭೂಮ್ಯೈ ನಮಃ । ತಮೋऽಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ । ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ವಿಮಲಾಯೈ ನಮಃ । ಉತ್ಕರ್ಷಿಣ್ಯೈ ನಮಃ । ಜ್ಞಾನಾಯೈ ನಮಃ । ಕ್ರಿಯಾಯೈ ನಮಃ । ಯೋಗಾಯೈ ನಮಃ । ಪ್ರಹ್ವ್ಯೈ ನಮಃ । ಸತ್ಯಾಯೈ ನಮಃ । ಈಶಾನಾಯೈ ನಮಃ । ಅನುಗ್ರಹಾಯೈ

---

(೧) ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪೀಠ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ಪೀಠದಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಂತನ ಜೊತೆಗೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಂತ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಪೀಠಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ನಮಃ । ಭಗವತಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಸ್ಯ ಯೋಗಪೀಠಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಮದನಂತಾಯ ನಮಃ । ಸರ್ವಾಭ್ಯಃ ಪೀಠದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ।

ನವದೋರಸ್ಥಾಪನಮ್

(ಒಂಭತ್ತು ಅಥವಾ ಹನ್ನೆರಡು ಗ್ರಂಥಿಗಳುಳ್ಳ ದೋರವನ್ನು ಕಲಶದ ಮುಂದೆ ಇಡುವುದು. ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಮಾಡುವ ಆವಾಹನೆ ಹಾಗೂ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ-ಗಳನ್ನು ದೋರಕ್ಕೂ ಮಾಡಬೇಕು.)

ದೇವ್ಯಾಸ್ತು ಪುರತಃ ಸಮ್ಯಕ್ ನವಸೂತ್ರಂ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
ನವಗ್ರಂಥಿಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಕುಂಕುಮೇನ ವಿರಾಜಿತಮ್ ॥
ದ್ವಾದಶಗ್ರಂಥಿಯುಕ್ತಂ ವಾ ಉಪಕಲ್ಪ್ಯ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್ ।

ಪತಿಯು ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು

(೧) ಅಸ್ಮಿನ್ ಕಲಶೇ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತನಾರಾಯಣಸ್ಯ ವಿಶೇಷಸಾನ್ನಿಧ್ಯತಾ-ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಕಂ ಮೂಲಮಂತ್ರೇಣ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ-ಲಯನ್ಯಾಸಾದಿಕಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಯಾವ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೋ ಆ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ನಾರಾಯಣರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಏಹ್ಯೇಹಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾದ್ಯನಂತಾವತಾರರೂಪಾವಯವಗುಣ-ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕಂ ಭಗವಂತಂ ಶ್ರೀವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಂ ಪೀಠಸ್ಥಿತ ಏತದ್ಧಾತು-ಮಯಕಲಶಾಂತಃಸ್ಥಿತತೇಜಸ್ಸಾರಮಯಭೂತಪ್ರತಿಮಾಂತಃಸ್ಥಿತ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ-ಪ್ರತಿಮಾಮಧ್ಯೇ ರಮಯಾ ಸಹ ಕ್ಷೀರನೀರವದಾಸೀನಸ್ವಪ್ರತಿಮಾಯಾಂ ಆವಾಹಯಾಮಿ ॥

---

(೧) ಪತಿಯು ಕಲಶಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಲಶಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತವ್ರತದ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅನಂತರ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನ್ಯಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಮಾಡುವುದು.

ಭೋ ಸ್ವಾಮಿನ್ ಜಗತಾಂ ನಾಥ ಯಾವತ್ಪೂಜಾವಸಾನಕಮ್ ।
ತಾವತ್ ಸಂಪ್ರೀತಿಭಾವೇನ ಕಲಶೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ॥
ಯಾಗಾವಸಾನಪರ್ಯಂತಮತ್ರ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಜನಾರ್ದನ ।
ಭಕ್ತಸ್ಯ ಮಮ ಪೂಜಾಂ ಚ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಪ್ರಭೋ ॥
ಕೌಶೇಯಪೀತವಸನಾಮ್ ಅರವಿಂದನೇತ್ರಾಮ್
ಪದ್ಮದ್ವಯಾಭಯವರೋದ್ಯತಪದ್ಮಹಸ್ತಾಮ್ ।
ಉದ್ಯಚ್ಛತಾರ್ಕಸದೃಶಾಂ ಪರಮಾಂಕಸಂಸ್ಥಾಂ
ಧ್ಯಾಯೇದ್ ವಿಧೀಶನತಪಾದಯುಗಾಂ ಜನಿತ್ರೀಮ್ ॥
ಶ್ರೀಂ ಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರಿಯಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।
ಕೌಶೇಯನೀಲವಸನಾಮ್ ಅರವಿಂದನೇತ್ರಾಂ
ತಾಂಬೂಲನೀಲಕುಸುಮಾಭಯ ಸದ್ವರೇತಾಮ್ ।
ಶ್ಯಾಮಾಂಗಕಾಂತಿಸಹಿತಾಂ ಪರಮಾಂಕಸಂಸ್ಥಾಂ
ಧ್ಯಾಯೇದ್ ವಿಧೀಶನತಪಾದಯುಗಾಂ ಜನಿತ್ರೀಮ್ ॥
ಭೂಂ ಭುವೇ ನಮಃ । ಭೂಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।
ಕೌಶೇಯರಕ್ತವಸನಾಂ ಕಮಲತ್ರಿನೇತ್ರಾಂ
ಚಕ್ರಾಬ್ಜತರ್ಜನಸುಶೂಲಯುತಾಬ್ಜಹಸ್ತಾಮ್ ।
ಉದ್ಯಚ್ಛತಾರ್ಕಸದೃಶಾಂ ಪರಮಾಂಕಸಂಸ್ಥಾಂ
ಧ್ಯಾಯೇದ್ ವಿಧೀಶನತಪಾದಯುಗಾಂ ಜನಿತ್ರೀಮ್ ॥
ದುಂ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ । ದುರ್ಗಾಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।

ಶ್ರೀ-ಭೂ-ದುರ್ಗಾ-ಅಂಭ್ರಣೀ- ಹ್ರೀ- ಮಾಯಾ-ಜಯಾ- ಕೃತಿ-ಶಾಂತಿ-ಲಕ್ಷ್ಮೀ- ಜಯಂತೀ-ಜಾನಕೀ-ಸತ್ಯಾ-ರುಗ್ಮಿಣೀ- ಸ್ವಯಂಪ್ರೀತಾಖ್ಯ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ-ರೂಪಾನ್ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣರೂಪೈಃ ಸಾಕಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

ಆವಾಹಿತಾ ಭವ । ಸ್ಥಾಪಿತಾ ಭವ । ಸನ್ನಿಹಿತಾ ಭವ । ಸನ್ನಿರುದ್ಧೋ ಭವ । ಅವಕುಂಠಿತಾ ಭವ । ಸುಪ್ರಸನ್ನಾ ಭವ । ವರದಾ ಭವ । ಪ್ರಸೀದ । ಪ್ರಸೀದ । (ಆವಾಹನಾದಿ ಸಪ್ತಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು)

* * * *

(೧) ಧ್ಯಾನ

ಕೈಮುಗಿಯಿರಿ

ಪದ್ಮಾಸನೇ ಪದ್ಮಕರೇ ಸರ್ವಲೋಕೈಕಪೂಜಿತೇ ।
ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯೇ ದೇವಿ ಸುಪ್ರೀತಾ ಭವ ಸರ್ವದಾ ॥

ವರದಾಂ ಚ ಶುಭಾಂ ಪದ್ಮದ್ವಯಾಸಕ್ತಚತುರ್ಭುಜಾಮ್ ।
ನಾನಾಭರಣದೀಪ್ತಾಂಗೀಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಪದ್ಮೋಪರಿಸ್ಥಿತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಧ್ಯಾಯಾಮಿ, ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

* * * *

ಆವಾಹನೆ

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿರಿ

ನಾರಾಯಣಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ದುಗ್ಧಸಾಗರವಾಸಿನಿ ।
ಗುಣತ್ರಯಧರೇ ದೇವೀ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಕ್ಷೀರೋದಾರ್ಣವಸಂಭೂತೇ ಕಮಲೇ ಕಮಲಾಲಯೇ ।
ಸುಸ್ಥಿರಾ ಭವ ಮೇ ಗೇಹೇ ಸುರಾಸುರನಮಸ್ಕೃತೇ ॥

ಸರ್ವಮಂಗಲಮಾಂಗಲ್ಯೇ ವಿಷ್ಣುವಕ್ಷಸ್ಥಲಾಲಯೇ ।
ಆವಾಹಯಾಮಿ ದೇವಿ ತ್ವಾಂ ಸುಪ್ರೀತಾ ಭವ ಸರ್ವದಾ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಆವಾಹಯಾಮಿ – ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

---

(೧) ಮುಂದೆ ಪತಿಯು ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿದಾಗ ಪತ್ನಿಯು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆಸನ

ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿರಿ.

ವಜ್ರವೈಢೂರ್ಯರತ್ನಾದಿನವರತ್ನವಿರಾಜಿತಮ್ ।
ಸಿಂಹಾಸನಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಗೃಹ್ಯತಾಮಿದಮುತ್ತಮಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಅರ್ಘ್ಯ

ದೇವಿಯ ಕೈಗಳಿಗೆ ನೀರು ತೋರಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕುವುದು

ಶುದ್ಧೋದಕಂ ಚ ಪಾತ್ರಸ್ಥಂ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಮಿಶ್ರಿತಮ್ ।
ಅರ್ಘ್ಯಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ತೇ ದೇವಿ ಗೃಹಾಣ ಸುರಪೂಜಿತೇ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಹಸ್ತಯೋಃ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಪಾದ್ಯ

ಒಂದು ಉದ್ಧರಣೆ ನೀರನ್ನು ದೇವಿಯ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕುವುದು

ಸುವಾಸಿತಜಲಂ ರಮ್ಯಂ ಸರ್ವತೀರ್ಥಸಮುದ್ಭವಮ್ ।
ಪಾದ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವಿ ತ್ವಂ ಸರ್ವದೇವನಮಸ್ಕೃತೇ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಪಾದಯೋಃ ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಆಚಮನ

ಮೂರು ಉದ್ಧರಣೆ ನೀರನ್ನು ದೇವಿಯ ಕೈಯ ಹತ್ತಿರ ತೋರಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಗೆ ಬಿಡುವುದು

ಸುವರ್ಣಕಲಶಾನೀತಂ ಚಂದನಾಗರುಸಂಯುತಮ್ ।

ಗೃಹಾಣಾಚಮನಂ ದೇವಿ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಶುಭಪ್ರದೇ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಮುಖೇ ಆಚಮನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಮಧುಪರ್ಕ

ಜೇನುತುಪ್ಪ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು

ವಿಶುದ್ಧೇ ರಾಜಿತೇ ಪಾತ್ರೇ ದಧಿಮಧ್ವಾಜ್ಯಸಂಯುತಮ್ ।

ಮಧುಪರ್ಕಂ ಗೃಹಾಣೇದಂ ಮಯಾ ತವ ಸಮರ್ಪಿತಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನ

ಪಂಚಾಮೃತದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದು

ಸ್ನಾನಂ ಪಂಚಾಮೃತಕೃತಂ ದೇವದೇವಸುರಾರ್ಚಿತೇ ।

ಗೃಹಾಣ ದಧಿಮಧ್ವಾಜ್ಯಶರ್ಕರಾಕ್ಷೀರಸಂಯುತಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಹಾಲು –

ಸುರಭೇಸ್ತು ಸಮುದ್ಭೂತಂ ದೇವಾನಾಮಪಿ ದುರ್ಲಭಮ್ ।

ಪಯೋ ದದಾಮಿ ದೇವೇಶಿ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಕ್ಷೀರೇಣ ಸ್ನಪಯಾಮಿ ।

ಮೊಸರು –

ಚಂದ್ರಮಂಡಲಸಂಕಾಶಂ ಸರ್ವದೇವಪ್ರಿಯಂ ಹಿ ತತ್ ।

ದದಾಮಿ ದಧಿ ದೇವೇಶಿ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ದಧ್ನಾ ಸ್ನಪಯಾಮಿ ।

ತುಪ್ಪ–

ಸುರಾಣಾಮಾಜ್ಯಮಾಹಾರಂ ಆಜ್ಯಂ ಯಜ್ಞೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ ।

ತೇಜಃ ಪವಿತ್ರಂ ಪರಮಂ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಘೃತಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಜೇನುತುಪ್ಪ–

ಇದಂ ಮಧು ಮಯಾ ದೇವಿ ದತ್ತಂ ತುಷ್ಟ್ಯರ್ಥಮೇವ ಚ ।

ಗೃಹಾಣ ದೇವ ದೇವೇಶಿ ಮಮ ಶಾಂತಿಪ್ರದಾ ಭವ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಮಧುಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಬೆಲ್ಲ –

ಇಕ್ಷುದಂಡಾತ್ ಸಮುದ್ಭೂತಂ ಶರ್ಕರಾಂ ಮಧುರಾಂ ಶುಭಾಮ್ ।

ಸ್ನಾನಾಯತೇ ಮಯಾ ದತ್ತಾಂ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಶರ್ಕರಾಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಫಲೋದಕ–

ಫಲತೋಯ್ಯೈಃ ಗಂಧತೋಯ್ಯೈಃ ನಾರಿಕೇಲಕುಶೋದಕೈಃ ।

ಸ್ನಾನಂ ಪುಣ್ಯಜಲೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಗೃಹಾಣ ಸುರನಾಯಕಿ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಫಲೋದಕೇನ ಸ್ನಪಯಾಮಿ ।

ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನ

ವಿಭಾಗಿಸಿದ ದೇವತೀರ್ಥದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುವುದು

ಗಂಗಾಗೋದಾವರೀ ಕೃಷ್ಣಾ ಗೌತಮೀ ನರ್ಮದಾ ಜಲೈಃ ।

ಸ್ನಾನಾರ್ಥಮ್ ಆಹೃತಂ ಮಾತಾ ಸ್ವೀಕುರುಷ್ವ ಹರಿಪ್ರಿಯೇ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಶುದ್ಧೋದಕ-ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ನಾನಾಂಗಮಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ವಸ್ತ್ರ

ಎರಡು ಗೆಜ್ಜೆ ವಸ್ತ್ರ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು

ವಂದಿತಾಂಘ್ರಿಯುಗೇ ದೇವಿ ದುಕೂಲಂ ಚ ಹರಿಪ್ರಿಯೇ ।

ಸುವರ್ಣಮಿಶ್ರಿತಂ ದೇವಿ ಗೃಹಾಣ ಹರಿವಲ್ಲಭೇ ॥

ಜಾಂಬೂನದಕೃತಂ ರಮ್ಯಂ ಮುಕ್ತಾಮಣಿವಿರಾಜಿತಮ್ ।

ಪದ್ಮಹಸ್ತೇ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ಉತ್ತರೀಯಕಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ವಿಭೂಷಣ

ಅನೇಕ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು

ಕೇಯೂರಕಂಕಣೇ ದಿವ್ಯೇ ಹಾರನೂಪುರಮೇಖಲಾಃ ।

ವಿಭೂಷಣಾನ್ಯಮೂಲ್ಯಾನಿ ಗೃಹಾಣ ಋಷಿಪೂಜಿತೇ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಉಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಕಂಠಸೂತ್ರ

ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು

ಮಾಂಗಲ್ಯಮಣಿಸಂಯುಕ್ತಂ ಮುಕ್ತಾಫಲಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ದತ್ತಂ ಮಂಗಲಸೂತ್ರಂ ತೇ ಗೃಹಾಣ ಹರಿವಲ್ಲಭೇ ॥

ಪಟ್ಟಸೂತ್ರಭವಂ ದಿವ್ಯಂ ಸ್ವರ್ಣಪೂರ್ಣಾಕೃತೀಯುತಮ್ ।
ಸೌಮಂಗಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕಂಠಸೂತ್ರಂ ದದಾಮಿ ತೇ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ನಾರಾಯಣಹಸ್ತೇನ ಮಂಗಳಸೂತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಕರಿಮಣಿ

ಕರಿಮಣಿ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು

ಕಾಂಚೀವಲಯಯುಗ್ಮಂ ಚ ಹಾರನೂಪುರಯುಗ್ಮಕಮ್ ।
ಮಾಲಾಂ ಕೃಷ್ಣಮಣಿನಾ ಚ ಸ್ವರ್ಣಭೂಷಣಮರ್ಪಯೇತ್ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಮಾಲಿಕಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಅರಿಶಿನ

ಅರಿಶಿನ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು

ಸೌಭಾಗ್ಯವರ್ಧಿನೀ ದೇವಿ ಸರ್ವಮಂಗಳಕಾರಿಣೀ ।
ಹರಿದ್ರಾ ತೇ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಗೃಹಾಣ ಹರಿವಲ್ಲಭೇ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಹರಿದ್ರಾಚೂರ್ಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಕುಂಕುಮ

ಕುಂಕುಮದಿಂದ ಪೂಜೆ

ಕುಂಕುಮಂ ಕಾಂತಿದಂ ದಿವ್ಯಂ ಸರ್ವಕಾಮಫಲಪ್ರದಮ್ ।
ಸರ್ವದೇವೈಶ್ಚ ಸಂಪೂಜ್ಯೇ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಕುಂಕುಮಚೂರ್ಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಸಿಂಧೂರ

ಸಿಂಧೂರದಿಂದ ಪೂಜೆ

ಮಹಾದೇವಿ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸಂಧ್ಯಾವದರುಣಪ್ರಭಮ್ ।
ವೀರಾಲಂಕರಣಂ ದಿವ್ಯಂ ಸಿಂಧೂರಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಸಿಂಧೂರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಕಾಡಿಗೆ

ಕಾಡಿಗೆ ಹಚ್ಚುವುದು

ಕಾಮೇಶದಯಿತೇ ದೇವಿ ಕಾಮಿನೀ ವಿಷ್ಣುವಲ್ಲಭೇ ।
ಕಜ್ಜಲಂ ಕಾಮದೇ ದೇವಿ ಕೃಪಯಾ ಸ್ವೀಕುರುಷ್ವ ಮೇ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಕಜ್ಜಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಗಂಧ

ಗಂಧ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು

ಚಂದನಾಗರುಸಂಭೂತಂ ಘನಸಾರೇಣ ಸಂಯುತಮ್ ।
ಗಂಧಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವಿ ತ್ವಂ ವರದೇ ವಿಷ್ಣುವಲ್ಲಭೇ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಅಕ್ಷತೆ

ಅಕ್ಷತೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು

ಅಕ್ಷತಾನ್ ಕುಂಕುಮಯುತಾನ್ ಶಾಲೀಯಾನ್ ಕಣವರ್ಜಿತಾನ್ ।
ದೇವಾದ್ಯೈರರ್ಚಿತಪದೇ ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ಸುಮಧ್ಯಮೇ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಅಲಂಕಾರ

ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುವುದು

ಹಾರಗ್ರೈವೇಯತಾಟಂಕಕಂಕಣಾಂಗುಳಿಭೂಷಣಮ್ ।
ಕಾಂಚೀನೂಪುರಮುಖ್ಯಾನಿ ಭೂಷಣಾನಿ ದದಾಮಿ ತೇ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ನಾನಾವಿಧಾನಿ ಸಕಲಾಭರಣಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಪುಷ್ಪ

ಹೂಮಾಲಿಕೆಯನ್ನರ್ಪಿಸುವುದು

ಮಂದಾರೈಃ ಪಾರಿಜಾತಾದ್ಯೈಃ ಮಲ್ಲಿಕೈಃ ಜಾತಿಕೇಸರೈಃ ।
ಚಂಪಕೈರ್ಯೂಥಿಕಾಪುಷ್ಪೈಃ ಗ್ರಥಿತಾಂ ಸ್ವೀಕುರುಷ್ವ ಮೇ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

* * * *

ಅಥಾಂಗಪೂಜಾ

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಅರ್ಚಿಸುವುದು

ಶ್ರೀರಮಾಯೈ ನಮಃ	ಪಾದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ	ಪಾದಗಳು
ಶ್ರೀಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿತನಯಾಯೈ	ಗುಲ್ಫೌ ಪೂಜಯಾಮಿ	ಹಿಮ್ಮಡಿ
ಶ್ರೀಪದ್ಮಾಯೈ ನಮಃ	ಜಾನುನೀ ಪೂಜಯಾಮಿ	ಮೊಣಕಾಲು
ಶ್ರೀಕಮಲಾಯೈ ನಮಃ	ಜಂಘೇ ಪೂಜಯಾಮಿ	ಮಂಡಿ
ಶ್ರೀಸರ್ವಸಂಪತ್ಪ್ರದಾಯಿನ್ಯೈ	ಊರೂ ಪೂಜಯಾಮಿ	ತೊಡೆ
ಶ್ರೀಇಂದಿರಾಯೈ ನಮಃ	ಕಟಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ	ಸೊಂಟ
ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಲ್ಲಭಾಯೈ ನಮಃ	ನಾಭಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ	ಹೊಕ್ಕಳು
ಶ್ರೀಕಮಲವಾಸಿನ್ಯೈ ನಮಃ	ಕುಕ್ಷಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ	ಕಿಬ್ಬೊಟ್ಟೆ
ಶ್ರೀಸರ್ವದಾಯಿನ್ಯೈ ನಮಃ	ಉದರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ	ಹೊಟ್ಟೆ
ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರಿಯಾಯೈ ನಮಃ	ಹೃದಯಂ ಪೂಜಯಾಮಿ	ಹೃದಯ
ಶ್ರೀಮಂಗಳದೇವತಾಯೈ	ವಕ್ಷಃಸ್ಥಲಂ ಪೂಜಯಾಮಿ	ಎದೆ
ಶ್ರೀಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ	ಸ್ತನೌ ಪೂಜಯಾಮಿ	ಸ್ತನಗಳು
ಶ್ರೀಲೋಕಮಾತ್ರೇ ನಮಃ	ಬಾಹೂ ಪೂಜಯಾಮಿ	ಬಾಹುಗಳು
ಶ್ರೀಕಮಲಹಸ್ತಾಯೈ ನಮಃ	ಹಸ್ತಾನ್ ಪೂಜಯಾಮಿ	ಕೈಗಳು
ಶ್ರೀವರಪ್ರದಾಯೈ ನಮಃ	ಭುಜೌ ಪೂಜಾಯಾಮಿ	ಭುಜಗಳು
ಶ್ರೀಕಂಬುಕಂಠ್ಯೈ ನಮಃ	ಕಂಠಂ ಪೂಜಯಾಮಿ	ಕುತ್ತಿಗೆ
ಶ್ರೀಶ್ರುತಿಸ್ತುತಾಯೈ ನಮಃ	ಶ್ರೋತ್ರೇ ಪೂಜಯಾಮಿ	ಕಿವಿಗಳು
ಶ್ರೀಲೋಕಜನನ್ಯೈ ನಮಃ	ನೇತ್ರಾಣಿ ಪೂಜಯಾಮಿ	ಕಣ್ಣುಗಳು
ಶ್ರೀಪ್ರಸನ್ನವದನಾಯೈ ನಮಃ	ಮುಖಂ ಪೂಜಯಾಮಿ	ಮುಖ
ಶ್ರೀಇಂದಿರಾಯೈ ನಮಃ	ಲಲಾಟಂ ಪೂಜಯಾಮಿ	ಹಣೆ
ಶ್ರೀಕ್ಷೀರಸಾಗರಕನ್ಯಕಾಯೈ	ಶಿರಃ ಪೂಜಯಾಮಿ	ತಲೆ

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಸರ್ವಾಂಗಾನಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ದೋರಗ್ರಂಥಿಪೂಜಾ

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯಿಂದ ದೋರವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು

ಶ್ರೀರಮಾಯೈ ನಮಃ	ಪ್ರಥಮಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಶ್ರೀಸರ್ವಮಂಗಳಾಯೈ ನಮಃ	ದ್ವಿತೀಯಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಶ್ರೀಕಮಲವಾಸಿನ್ಯೈ ನಮಃ	ತೃತೀಯಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಶ್ರೀಮನ್ಮಥಜನನ್ಯೈ ನಮಃ	ತುರೀಯಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಲ್ಲಭಾಯೈ ನಮಃ	ಪಂಚಮಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಶ್ರೀಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಕನ್ಯಕಾಯೈ ನಮಃ	ಷಷ್ಠಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಶ್ರೀಲೋಕಮಾತ್ರೇ ನಮಃ	ಸಪ್ತಮಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಶ್ರೀಜಗಜ್ಜನನ್ಯೈ ನಮಃ	ಅಷ್ಟಮಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಶ್ರೀಪದ್ಮಹಸ್ತಾಯೈ ನಮಃ	ನವಮಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಶ್ರೀಭಾರ್ಗವ್ಯೈ ನಮಃ	ದಶಮಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಶ್ರೀಪುಷ್ಟ್ಯೈ ನಮಃ	ಏಕಾದಶಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಶ್ರೀತುಷ್ಟ್ಯೈ ನಮಃ	ದ್ವಾದಶಗ್ರಂಥಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ

ಅಥ ಪುಷ್ಪಪೂಜಾ

ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವುದು

ಶ್ರೀರಮಾಯೈ ನಮಃ	ಜಾಜೀಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ಜಾಜೀ)
ಶ್ರೀಇಂದಿರಾಯೈ ನಮಃ	ಕೇತಕೀಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ಕೇತಕೀ)
ಶ್ರೀಪದ್ಮಪ್ರಿಯಾಯೈ ನಮಃ	ಪುನ್ನಾಗಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ಸುರಹೊನ್ನೆ)
ಶ್ರೀಕಮಲವಾಸಿನ್ಯೈ ನಮಃ	ಕಮಲಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ತಾವರೆ)
ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರಿಯಾಯೈ ನಮಃ	ಮಲ್ಲಿಕಾಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ಮಲ್ಲಿಗೆ)
ಶ್ರೀಲೋಕಮಾತ್ರೇ ನಮಃ	ಪಾರಿಜಾತಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ಪಾರಿಜಾತ)
ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಲ್ಲಭಾಯೈ ನಮಃ	ಉತ್ಪಲಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ನೈದಿಲೆ)
ಶ್ರೀಭಾರ್ಗವ್ಯೈ ನಮಃ	ಸೇವಂತಿಕಾಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ	(ಸೇವಂತಿಗೆ)

ಶ್ರೀಲೋಕೈಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ ಸುಗಂಧರಾಜಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀತುಷ್ಟ್ಯೈ ನಮಃ ಸ್ಥಲಪದ್ಮಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಗುಲಾಬಿ)

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ನಾನಾವಿಧ-ಪರಿಮಳಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಅಥ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮ ಪೂಜಾ

ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮದಿಂದ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಿರಿ

೧) ಶ್ರೀಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ
೨) ಶ್ರೀಪದ್ಮಾಯೈ ನಮಃ
೩) ಶ್ರೀಮುಕುಂದಮಹಿಷ್ಯೈ ನಮಃ
೪) ಶ್ರೀಕಮಲಾಯೈ ನಮಃ
೫) ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ
೬) ಶ್ರೀಲೋಕೇಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ
೭) ಶ್ರೀಮಾಯಾಯೈ ನಮಃ
೮) ಶ್ರೀಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಸುತಾಯೈ ನಮಃ
೯) ಶ್ರೀವಿರಿಂಚಿಜನನ್ಯೈ ನಮಃ
೧೦) ಶ್ರೀಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾಯೈ ನಮಃ (೧೦)
ಶ್ರೀಕಮಲಪ್ರಿಯಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಕಮಲಹಸ್ತಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀತ್ರೈಲೋಕ್ಯಜನನ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಅರವಿಂದಮಂದಿರಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಕ್ಷಃಸ್ಥಲಸ್ಥಿತಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀತ್ರಿಪುರಸುಂದರ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಕಮಲಪ್ರಿಯಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸುವದನಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸುಕುಚಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸುಭುಜಾಯೈ ನಮಃ (೨೦)
ಶ್ರೀಸುನೇತ್ರಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸುಕಪೋಲಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸುಕುಂತಲಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಹೇಮಗಾತ್ರ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸುವಾಸಿನ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಅಣುಮಧ್ಯಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀವಿಪುಲನಿತಂಬಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀರಂಭೋರವೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀರಮಣೀಯಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀವೇದಾಂತವೇದ್ಯಾಯೈ ನಮಃ (೩೦)
ಶ್ರೀಕಮಲಾಂಘ್ರ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಕಮಲವಾಸನಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಚಂದ್ರಾನನಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸುಂದರವದನಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಬಿಂಬಾಧರಾಯೈ ನಮಃ
ಓಂಕಂಬುಕಂಠ್ಯೈ ನಮಃ

ಶ್ರೀಹರಿವಲ್ಲಭಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಇಂದಿರಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀರಮಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸುರಾರ್ಚಿತಾಯೈ ನಮಃ (೪೦)
ಶ್ರೀಭಕ್ತವತ್ಸಲಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಹಂಸಗಾಮಿನ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಹಂಸಾರೂಢಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀತ್ರಿದಶವಂದಿತಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಕಮಲಾಕ್ಷ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಕನಕಾಭಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸುನಾಸಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀವಿಶ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸಂವರ್ತಕಾಯೈ ನಮಃ (೫೦)
ಶ್ರೀವಿಶ್ವವಿನುತಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಅನಂತಮೂರ್ತ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಆದಿಮೂರ್ತ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸಕಲಾಧಾರಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಅವ್ಯಕ್ತಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಜಗದ್ರೂಪಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಚಿತ್ತಜಮಾತ್ರೇ ನಮಃ
ಶ್ರೀಚಿತ್ಸ್ವರೂಪಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಚಿದಾನಂದಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಅಸುರಮರ್ದಿನ್ಯೈ ನಮಃ (೬೦)
ಶ್ರೀಕಲುಷಮರ್ದಿನ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಗರುಡವಾಹನಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಚಕ್ರಹಸ್ತಾಯೈನಮಃ
ಶ್ರೀಶಂಖಹಸ್ತಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀವೀರಾಸನಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀವಿದ್ಯುತ್‌ಪ್ರಭಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಪ್ರದಾಯಿನ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸದಾನಂದಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸರ್ವಲೋಕಪ್ರಿಯಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸರ್ವದೇವಪ್ರಿಯಾಯೈ (೭೦)
ಶ್ರೀಸರ್ವರಾಜಾರ್ಥದಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಕರ್ತ್ರ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಶುಚಿಸ್ಮಿತಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಶುದ್ಧವರ್ಣಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸಿದ್ಧವೃಂದಾರಕವಂದಿತಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಈಶಪೂಜಿತಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಧಾನ್ಯಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಭೂಮ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸಿದ್ಧಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ (೮೦)
ಶ್ರೀಶ್ರೀವರಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪದ್ಮಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಚಿತಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಖಡ್ಗಧರಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಗದಾಧರಾಯೈ ನಮಃ

ಶ್ರೀಧನುರ್ಧರಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸಂತಾನಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸಕಲಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಅಷ್ಟಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಪದ್ಮಾಲಯಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರಿಯಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀ ಧಾತ್ರ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀ ಭಾರ್ಗವ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಲೋಕಮಾತ್ರೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀವರಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೌಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ (೯೦)
ಶ್ರೀಧಾನ್ಯಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ
ಓಂಶಾಂತಿಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಗಜಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಧನಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀಕಮಲಾಲಯಾಯೈ ನಮಃ (೧೦೦)
ಶ್ರೀಇಂದಿರಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀ ಸುಖಾಲಯಾಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀ ರೇವತ್ಯೈ ನಮಃ
ಶ್ರೀರಮಾಯೈ ನಮಃ (೧೦೮)

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತ-ನಾಮಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಧೂಪ

ಧೂಪಾರತಿ ಮಾಡಿರಿ

ಚಂದನಾಗರುಕರ್ಪೂರಶ್ವೇತಗುಗ್ಗುಳಸಂಯುತಮ್ ।
ಕಪಿಲಾಘೃತಸಂಯುಕ್ತಂ ಧೂಪೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ – ಧೂಪಮಾಘ್ರಾ-ಪಯಾಮಿ ।

ಏಕಾರ್ತಿದೀಪ

ಏಕಾರತಿ ದೀಪ ಬೆಳಗಿರಿ

ಘೃತಾಕ್ತವರ್ತಿಸುಸಂಯುಕ್ತಮಂಧಕಾರವಿನಾಶಕಮ್ ।
ದೀಪಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ತೇ ದೇವಿ ಗೃಹಾಣ ಮುದಿತಾಭವ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ – ಏಕಾರ್ತಿದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ।

ಪತ್ರಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । (ಹಲಗಾರತಿಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಟ್ಟ ಹೂವು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು)

ನೈವೇದ್ಯ

ಧೂಪದೀಪಾನಂತರ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಅಡುಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ದೇವರೆದುರು ಮಂಡಲ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ನೀರು ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳು, ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು.

ಗುಡಮುದ್ಗಾದಿಸಂಯುಕ್ತಂ ಪೂರ್ಣಗರ್ಭಂ ಮನೋಹರಮ್ ।
ಮೋದಕಾಪೂಪಸಂಯುಕ್ತಂ ದಧ್ಯನ್ನಂ ಮಧುಪಾಯಸಮ್ ॥

ನಾನಾಪಾಕಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಸೂಪಂ ಶಾಲ್ಯನ್ನಸಂಯುತಮ್ ।
ರಸಾಯನೋಪದಂಶಾದಿ ನೈವೇದ್ಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ನೈವೇದ್ಯಂ ಷಡ್ರಸೋಪೇತಂ ದಧಿಮಧ್ವಾಜ್ಯಸಂಯುತಮ್ ।
ನಾನಾಭಕ್ಷ್ಯಫಲೋಪೇತಂ ಗೃಹಾಣ ಹರಿವಲ್ಲಭೇ ॥

ಘನಸಾರಸುಗಂಧೇನ ಮಿಶ್ರಿತಂ ಪುಷ್ಪವಾಸಿತಮ್ ।
ಪಾನೀಯಂ ಗೃಹ್ಯತಾಂ ದೇವಿ ಶೀತಲಂ ಸುಮನೋಹರಮ್ ॥

ಸತ್ಯಂತ್ವರ್ತೇನ ಪರಿಷಿಂಚಾಮಿ ।

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ನಾನಾವಿಧ-ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ನಾರಿಕೇಳಫಲಕದಲೀಫಲಾದಿ ನಾನಾವಿಧಫಲಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । (ನಿವೇದಯಾಮಿ)

ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಜಪಿಸಬೇಕು.

ಗಂಡೂಷಂ, ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ,
ಹಸ್ತಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ,
ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ,
ಹಸ್ತಯೋಃ ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತಾಂಬೂಲ

ವಿಳ್ಯದೆಲೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ

ಪೂಗೀಫಲಸಮಾಯುಕ್ತಂ ನಾಗವಲ್ಲೀದಳೈರ್ಯುತಮ್ ।

ಕರ್ಪೂರಚೂರ್ಣಸಂಯುಕ್ತಂ ತಾಂಬೂಲಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ – ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ತಾಂಬೂಲಾನಂತರೇ ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ದಕ್ಷಿಣೆ

ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಹಣವನ್ನು ಒಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿರಿ.

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋಃ ।

ಅನಂತಪುಣ್ಯಫಲದಂ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ – ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪ -ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿ

ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಹಾಡುಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಆರತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ೫ ನಿಮಿಷವಾದರೂ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿರಿ.

ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯಸ್ವರೂಪಾಯೈ ಸರ್ವಲೋಕತಮೋಪಹೇ ।

ನೀರಾಜನಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಗೃಹ್ಯತಾಂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲೇ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ ಮಹಾಮಂಗಳ-ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪ

ಬೊಗಸೆಯಿಂದ ಹೂವು ತುಳಸಿಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛ ಸಮರ್ಪಿಸಿರಿ.

ಪದ್ಮಾಸನೇ ಪದ್ಮಕರೇ ಸರ್ವಲೋಕೈಕಪೂಜಿತೇ ।

ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯೇ ದೇವಿ ಸುಪ್ರೀತಾ ಭವ ಸರ್ವದಾ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ - ವೇದೋಕ್ತಮಂತ್ರ - ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ - ಛತ್ರ - ಚಾಮರ - ವ್ಯಜನ - ದರ್ಪಣ - ನೃತ್ಯ - ಗೀತಾ - ವಾದ್ಯಾಂದೋಲಿಕಾದಿ ಸಮಸ್ತರಾಜೋಪಚಾರಪೂಜಾಃ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರ

ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ನಾಕು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿರಿ

''ಪದ್ಮಾಸನೇ ಪದ್ಮಕರೇ ಸರ್ವಲೋಕೈಕಪೂಜಿತೇ ॥

ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯೇ ದೇವಿ ಸುಪ್ರೀತಾ ಭವ ಸರ್ವದಾ'' ।

ಯಾನಿ ಕಾನಿ ಚ ಪಾಪಾನಿ ಜನ್ಮಾಂತರಕೃತಾನಿ ಚ ।

ತಾನಿ ತಾನಿ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಪದೇ ಪದೇ ॥

ನಮಸ್ತೇ ಲೋಕಜನನೀ ನಮಸ್ತೇ ವಿಷ್ಣುವಲ್ಲಭೇ ।

ಹರಿಕಾಂತೇ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ದುಃಖಸಾಗರಾತ್ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ – ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ ಸೌಮಾಂಗಲ್ಯಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಹರಿಭಕ್ತಿ, ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ವಿರಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿರಿ.

ದೀರ್ಘಮಾಯುರ್ಧನಂ ಧಾನ್ಯಂ ಸೌಮಾಂಗಲ್ಯಂ ಚ ಪುತ್ರತಾಮ್ ।
ದೇಹಿ ಮೇ ದೇವಿ ಸುಪ್ರೀತೇ ಪಶುರತ್ನಾದಿಸಂಪದಃ ॥

ಶ್ರೀದೇವೀ ಪ್ರಥಮಂ ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯಂ ಅಮೃತೋದ್ಭವಾ ।
ತೃತೀಯಂ ಕಮಲಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಚತುರ್ಥಂ ಚಂದ್ರಲೋಚನಾ ।
ಪಂಚಮಂ ವಿಷ್ಣುಪತ್ನೀ ಚ ಷಷ್ಠಂ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವೀ ತಥಾ ।
ಸಪ್ತಮಂ ತು ವರಾರೋಹಾ ಹ್ಯಷ್ಟಮಂ ಹರಿವಲ್ಲಭಾ ।
ನವಮಂ ಶಾರ್ಙ್ಗಿಣೀ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ದಶಮಂ ದೇವದೇವಿಕಾ ।
ಏಕಾದಶಂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ದ್ವಾದಶಂ ಲೋಕಸುಂದರೀ ॥

ನಮಃ ಶ್ರಿಯೈ ಲೋಕಮಾತ್ರೇ ಬ್ರಹ್ಮಮಾತ್ರೇ ನಮೋ ನಮಃ ।
ನಮಸ್ತೇ ಪದ್ಮನೇತ್ರಾಯೈ ಪದ್ಮಮುಖ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಪ್ರಸನ್ನಮುಖಪದ್ಮಾಯೈ ಪದ್ಮಕಾಂತ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ।
ನಮೋ ಬಿಲ್ವವನಸ್ಥಾಯೈ ವಿಷ್ಣುಪತ್ನ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ । (ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ)

ಕೌಶೇಯಪೀತವಸನಾಮ್ ಅರವಿಂದನೇತ್ರಾಂ
ಪದ್ಮದ್ವಯಾಭಯವರೋದ್ಯತಪದ್ಮಹಸ್ತಾಮ್ ।
ಉದ್ಯಚ್ಛತಾರ್ಕಸದೃಶೀಂ ಪರಮಾಂಕಸಂಸ್ಥಾಂ
ಧ್ಯಾಯೇದ್ವಿಧೀಶನತಪಾತಯುಗಾಂ ಜನಿತ್ರೀಮ್ ॥

ಪದ್ಮಪ್ರಿಯೇ ಪದ್ಮಿನಿ ಪದ್ಮಹಸ್ತೇ ಪದ್ಮಾಲಯೇಪದ್ಮದಳಾಯತಾಕ್ಷಿ ।
ವಿಶ್ವಪ್ರಿಯೇ ವಿಷ್ಣುಮನೋನುಕೂಲೇ ತ್ವತ್ಪಾದಪದ್ಮಂ ಮಯಿ ಸನ್ನಿಧತ್ಸ್ವ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಅರ್ಘ್ಯ

ಪತಿಪತ್ನಿಯರು ಶಂಖದಿಂದ ದೇವಿಯ ಮುಂದಿರುವ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಕ್ಷೀರೋದಾರ್ಣವಸಂಭೂತೇ ವಿಷ್ಣುಪತ್ನೀ ಸುಶೋಭನೇ ।

ಅರ್ಘ್ಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ತ್ವಂ ದೇವಿ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಂ ಚ ದೇಹಿ ಮೇ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಮ್ ॥

ದೋರಗ್ರಹಣ

ದೇವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟಿರುವ ದೋರವನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ದಾರಿದ್ರ್ಯಸಾಗರೇ ಮಗ್ನಾ ಭೀತ್ಯಾಽಹಂ ಭವಭೀತಿಭಿಃ ।

ದೋರಂ ಗೃಹ್ಣಾಮಿ ಕಮಲೇ ಮಮಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾ ಭವ ॥

ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ದೋರವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಕಮಲೇ ದೋರರೂಪೇಣ ಸ್ಥಿತೇ ಸರ್ವಾಘಹಾರಿಣೀ ।

ನಮಃ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಜನನೀ ದಾರಿದ್ರ್ಯಂ ಮೇ ನಿವಾರಯ ॥

ದೋರವನ್ನು ಪತಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಹೇಳುವ ಶ್ಲೋಕ.

ದ್ವಾದಶಗ್ರಂಥಿಸಂಯುಕ್ತಂ ಕೃತ್ವಾ ದ್ವಾದಶತಂತುಭಿಃ ।

ಧಾರಯಾಮಿ ಮಹಾದೇವಿ ಸೂತ್ರಂ ತೇ ಸರ್ವಮಂಗಲೇ ॥

ಹಳೆಯ ದಾರವನ್ನು ಬಿಚ್ಚುವಾಗ ಹೇಳುವ ಶ್ಲೋಕ.

ದಾಮೋದರಿ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ನಮಸ್ತೇ ಲೋಕನಾಯಕೀ ।

ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ॥

ಹೂವು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು.

ದೇವಿ ಸರ್ವಜಗದ್ರೂಪೇ ದೇವತಾನಾಮಭೀಷ್ಟದೇ ।

ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಿನೀ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ – ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ । ಹೂವು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು.

ವಾಯನದಾನ

ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ, ಎರಡು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳು, ಬೆಲ್ಲದ ಅಚ್ಚು, ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಎಲೆ ಅಡಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ಇಟ್ಟು, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚುವುದು. ಪುರೋಹಿತರ ಎದುರಿಗೆ ಮಂಡಲ ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಉಪಾಯನದಾನದ ತಟ್ಟೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. (ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು)

ಅದ್ಯ ಪೂರ್ವೋಚ್ಚರಿತ ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಮಮ ಶ್ರೀವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತ ಸಾದ್ಗುಣ್ಯಾರ್ಥಂ ಉಪಾಯನದಾನಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ –

ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ) ಗಂಧ, ಹೂವು ಕೊಡುವುದು.

ಇಮೇ ಗಂಧಾಃ ಇಮಾನಿ ಪುಷ್ಪಾಣಿ, ಗಂಧಪುಷ್ಪಧೂಪದೀಪಸಕಲಾರಾಧನೈಃ ಸ್ವರ್ಚಿತಮ್ । ಎಂದು ಹೇಳಿ ನೀರುಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಬಿಡುವುದು. ಆಮೇಲೆ ನೀರನ್ನು ಸಣ್ಣ ತಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುವುದು.

ವಿಷ್ಣೋ ಉಪಾಯನದಾನಂ ರಕ್ಷಸ್ವ - ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅತ್ತ ಇಟ್ಟು ಎರಡು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ನೀರು ಹಾಕಿಸಿ, ''ಇದಂ ಉಪಾಯನ-ದಾನಮ್'' -

ಅರ್ಘ್ಯ

ಪತಿಪತ್ನಿಯರು ಶಂಖದಿಂದ ದೇವಿಯ ಮುಂದಿರುವ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಕ್ಷೀರೋದಾರ್ಣವಸಂಭೂತೇ ವಿಷ್ಣುಪತ್ನೀ ಸುಶೋಭನೇ ।

ಅರ್ಘ್ಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ತ್ವಂ ದೇವಿ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಂ ಚ ದೇಹಿ ಮೇ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಮ್ ॥

ದೋರಗ್ರಹಣ

ದೇವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟಿರುವ ದೋರವನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ದಾರಿದ್ರ್ಯಸಾಗರೇ ಮಗ್ನಾ ಭೀತ್ಯಾಽಹಂ ಭವಭೀತಿಭಿಃ ।

ದೋರಂ ಗೃಹ್ಣಾಮಿ ಕಮಲೇ ಮಮಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾ ಭವ ॥

ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ದೋರವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಕಮಲೇ ದೋರರೂಪೇಣ ಸ್ಥಿತೇ ಸರ್ವಾಘಹಾರಿಣೀ ।

ನಮಃ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಜನನೀ ದಾರಿದ್ರ್ಯಂ ಮೇ ನಿವಾರಯ ॥

ದೋರವನ್ನು ಪತಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಹೇಳುವ ಶ್ಲೋಕ.

ದ್ವಾದಶಗ್ರಂಥಿಸಂಯುಕ್ತಂ ಕೃತ್ವಾ ದ್ವಾದಶತಂತುಭಿಃ ।

ಧಾರಯಾಮಿ ಮಹಾದೇವಿ ಸೂತ್ರಂ ತೇ ಸರ್ವಮಂಗಲೇ ॥

ಹಳೆಯ ದಾರವನ್ನು ಬಿಚ್ಚುವಾಗ ಹೇಳುವ ಶ್ಲೋಕ.

ದಾಮೋದರಿ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ನಮಸ್ತೇ ಲೋಕನಾಯಕೀ ।

ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ॥

ಹೂವು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು.

ದೇವಿ ಸರ್ವಜಗದ್ರೂಪೇ ದೇವತಾನಾಮಭೀಷ್ಟದೇ ।

ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಿನೀ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ – ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಂ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ । ಹೂವು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು.

ವಾಯನದಾನ

ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ , ಎರಡು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳು, ಬೆಲ್ಲದ ಅಚ್ಚು, ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಎಲೆ ಅಡಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ಇಟ್ಟು, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚುವುದು. ಪುರೋಹಿತರ ಎದುರಿಗೆ ಮಂಡಲ ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಉಪಾಯನದಾನದ ತಟ್ಟೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. (ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು)

ಅದ್ಯ ಪೂರ್ವೋಚ್ಚರಿತ ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಮಮ ಶ್ರೀವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತ ಸಾದ್ಗುಣ್ಯಾರ್ಥಂ ಉಪಾಯನದಾನಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ –

ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ) ಗಂಧ, ಹೂವು ಕೊಡುವುದು.

ಇಮೇ ಗಂಧಾಃ ಇಮಾನಿ ಪುಷ್ಪಾಣಿ, ಗಂಧಪುಷ್ಪಧೂಪದೀಪಸಕಲಾರಾಧನೈಃ ಸ್ವರ್ಚಿತಮ್ । ಎಂದು ಹೇಳಿ ನೀರುಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಬಿಡುವುದು. ಆಮೇಲೆ ನೀರನ್ನು ಸಣ್ಣ ತಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುವುದು.

ವಿಷ್ಣೋ ಉಪಾಯನದಾನಂ ರಕ್ಷಸ್ವ - ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅತ್ತ ಇಟ್ಟು ಎರಡು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ನೀರು ಹಾಕಿಸಿ, ''ಇದಂ ಉಪಾಯನ-ದಾನಮ್'' -

ಉಪಾಯನದಾನ ಕೊಡುವಾಗ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರ –

ವಾಯನಂ ತೇ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ವ್ರತಸಂಪೂರ್ತಿಹೇತವೇ ।
ಪ್ರೀತಯೇ ದ್ವಿಜವರ್ಯಾಯ ಸಹಿರಣ್ಯಂ ದದಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಇಂದಿರಾ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ ಇಂದಿರಾ ವೈ ದದಾತಿ ಚ ।
ಇಂದಿರಾ ತಾರಕಾ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಇಂದಿರಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಪುನಃ ಪೂಜಾ
ಮತ್ತೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿರಿ

ಛತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಚಾಮರೇ ವೀಜಯಾಮಿ । ನೃತ್ಯಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ। ಗೀತಂ ಶ್ರಾವಯಾಮಿ । ದರ್ಪಣಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ । ಅಶ್ವಾರೋಹಣಂ ಗಜಾರೋಹಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸಮಸ್ತರಾಜೋಪಚಾರ ದೇವೋಪಚಾರ ಋಷ್ಯೋಪಚಾರ ಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಫಲಸಮರ್ಪಣೆ

ಒಂದು ಕಾಯನ್ನು ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಜೊತೆಗೆ ಇರಿಸಿ, ಅದನ್ನು ದೇವಿಯ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿಡುವುದು.

ಇದಂ ಫಲಂ ಮಯಾ ದೇವಿ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ಪುರತಸ್ತವ ।
ತೇನ ಮೇ ಸಫಲಾವಾಪ್ತಿಃ ಭವೇಜ್ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮನಿ ॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಎನ್ನಿರಿ

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃ ಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾಂತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥

ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।
ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

'ಅನೇನ ಶ್ರೀವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜಾಕರಣೇನ ಅಸ್ಮತ್ತ್ವಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀ-ರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತನಾರಾಯಣಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ವರದೋ ಭವತು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ನೀರನ್ನು ಬಿಡುವುದು.

ಪ್ರಸಾದಸ್ವೀಕಾರ

ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ

ಸರ್ವಮಂಗಲಮಾಂಗಲ್ಯೇ ಶಿವೇ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಾಧಿಕೇ ।
ಶರಣ್ಯೇ ತ್ರ್ಯಂಬಕೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣಿ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜಾವಿಧಾನವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

— * * * —

ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ವಿಸರ್ಜನೆ ಪೂಜೆ

ಶನಿವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಚಮನ ಮಾಡಿ, ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ದೇವರ ವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ೧೬ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀರಮಾಯೈ ನಮಃ । – ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಶ್ರೀಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿತನಯಾಯೈ ನಮಃ । – ಆವಾಹಯಾಮಿ, ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಪದ್ಮಾಯೈ ನಮಃ । – ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಕಮಲಾಯೈ ನಮಃ । – ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಸರ್ವಸಂಪತ್ಪ್ರದಾಯಿನ್ಯೈ ನಮಃ । – ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಉಪಾಯನದಾನ ಕೊಡುವಾಗ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರ –

ಉಪಾಯನಂ ತೇ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ವ್ರತಸಂಪೂರ್ತಿಹೇತವೇ ।
ಪ್ರೀತಯೇ ದ್ವಿಜವರ್ಯಾಯ ಸಹಿರಣ್ಯಂ ದದಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಇಂದಿರಾ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿ ಇಂದಿರಾ ವೈ ದದಾತಿ ಚ ।
ಇಂದಿರಾ ತಾರಕಾ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಇಂದಿರಾಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಪುನಃ ಪೂಜಾ
ಮತ್ತೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿರಿ

ಛತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಚಾಮರೇ ವೀಜಯಾಮಿ। ನೃತ್ಯಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ। ಗೀತಂ ಶ್ರಾವಯಾಮಿ । ದರ್ಪಣಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ । ಅಶ್ವಾರೋಹಣಂ ಗಜಾರೋಹಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸಮಸ್ತರಾಜೋಪಚಾರ ದೇವೋಪಚಾರ ಋಷ್ಯೋಪಚಾರ ಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಫಲಸಮರ್ಪಣೆ

ಒಂದು ಕಾಯನ್ನು ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಜೊತೆಗೆ ಇರಿಸಿ, ಅದನ್ನು ದೇವಿಯ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿಡುವುದು.

ಇದಂ ಫಲಂ ಮಯಾ ದೇವಿ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ಪುರತಸ್ತವ ।
ತೇನ ಮೇ ಸಫಲಾವಾಪ್ತಿಃ ಭವೇಜ್ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮನಿ ॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಎನ್ನಿರಿ

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃ ಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾಂತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥

ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।
ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

'ಅನೇನ ಶ್ರೀವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜಾಕರಣೇನ ಅಸ್ಮತ್ಸ್ವಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀ-ರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತನಾರಾಯಣಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ವರದೋ ಭವತು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ನೀರನ್ನು ಬಿಡುವುದು.

ಪ್ರಸಾದಸ್ವೀಕಾರ

ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ

ಸರ್ವಮಂಗಲಮಾಂಗಲ್ಯೇ ಶಿವೇ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಾಧಿಕೇ ।
ಶರಣ್ಯೇ ತ್ರ್ಯಂಬಕೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣಿ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜಾವಿಧಾನವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

— * * * —

ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ವಿಸರ್ಜನೆ ಪೂಜೆ

ಶನಿವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಚಮನ ಮಾಡಿ, ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ದೇವರ ವಾಮಾಂಕಸ್ಥಿತಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ೧೬ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀರಮಾಯೈ ನಮಃ । – ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಶ್ರೀಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿತನಯಾಯೈ ನಮಃ । – ಆವಾಹಯಾಮಿ, ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಪದ್ಮಾಯೈ ನಮಃ । – ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಕಮಲಾಯೈ ನಮಃ । – ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಸರ್ವಸಂಪತ್ಪ್ರದಾಯಿನ್ಯೈ ನಮಃ । – ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಇಂದಿರಾಯ್ಯೆ ನಮಃ । – ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಸರ್ವದಾಯಿನ್ಯೈ ನಮಃ । - ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಕಮಲವಾಸಿನ್ಯೈ ನಮಃ । – ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರಿಯಾಯ್ಯೆ ನಮಃ । – ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಮಂಗಳದೇವತಾಯ್ಯೆ ನಮಃ । – ಮಾಂಗಲ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಶ್ರಿಯ್ಯೆ ನಮಃ । – ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಲೋಕಮಾತ್ರೇ ನಮಃ । – ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಕಮಲಹಸ್ತಾಯ್ಯೆ ನಮಃ । – ಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀವರಪ್ರದಾಯ್ಯೆ ನಮಃ । – ಧೂಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಲೋಕಜನನ್ಯೈ ನಮಃ । – ದೀಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಪ್ರಸನ್ನವದನಾಯ್ಯೆ ನಮಃ । – ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಇಂದಿರಾಯ್ಯೆ ನಮಃ । – ಮಹಾಮಂಗಳನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಕ್ಷೀರಸಾಗರಕನ್ಯಕಾಯ್ಯೆ ನಮಃ । – ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶ್ರೀವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ। – ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಉದ್ವಾಸನೆ

ಯಾಂತು ದೇವಗಣಾಃ ಸರ್ವೇ ಪೂಜಾಮಾದಾಯ ಮತ್ಕೃತಾಮ್ ।

ಇಷ್ಟಕಾಮ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪುನರಾಗಮನಾಯ ಚ ॥

ಅನೇನ ಶ್ರೀವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಸರ್ಜನಪೂಜನೇನ ಅಸ್ಮತ್ಸ್ವತ್ಯಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀ- ರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತನಾರಾಯಣಃ ಸುಪ್ರೀತೋ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ವರದೋ ಭವತು' ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.

* * * * *

ಸ್ವತಃ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಪೂಜಿಸುವ ವಿಧಾನ

ಸ್ವತಃ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಪೂಜಿಸುವ ವಿಧಾನ

-೧-

ಕಲಶದಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಇಟ್ಟು ಅಲಂಕರಿಸಿ (ಪೂರ್ಣಕುಂಭದಂತೆ), ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕರೆಯಬೇಕು

ರಾಗ : ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ತಾಳ : ಆದಿ

ಭಾಗ್ಯದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಬಾರಮ್ಮಾ - ನಮ್ಮಮ್ಮಾ ನೀ ಸೌ-
ಭಾಗ್ಯದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಬಾರಮ್ಮಾ ||ಪ||

ಹೆಜ್ಜೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನಿಕ್ಕುತ ।
ಗೆಜ್ಜೆಯ ಕಾಲಿನ ಧ್ವನಿಯ ಮಾಡುತ ॥
ಸಜ್ಜನ ಸಾಧು ಪೂಜೆಯ ವೇಳೆಗೆ ।
ಮಜ್ಜಿಗೆಯೊಳಗಿನ ಬೆಣ್ಣೆಯಂತೆ ||1||

ಕನಕವೃಷ್ಟಿಯ ಕರೆಯುತ ಬಾರೆ ।
ಮನಕೆ ಮತಿಯ ಸಿದ್ಧಿಯ ತೋರೆ ॥
ದಿನಕರ ಕೋಟಿ ತೇಜದಿ ಹೊಳೆಯುತ ।
ಜನಕರಾಜನ ಕುಮಾರಿ ಸೀತೆ ||2||

ಸಂಖ್ಯೆಯಿಲ್ಲದಾ ಭಾಗ್ಯವ ಕೊಟ್ಟು ।
ಕಂಕಣ ಕೈಯಾ ತಿರುವುತ ಬಾರೆ ॥
ಕುಂಕುಮಾಂಕಿತೇ ಪಂಕಜಲೋಚನೆ ।
ವೆಂಕಟರಾಯನ ಮೋಹದ ರಾಣಿ ||3||

ಅತ್ತಿತ್ತಗಲದೆ ಭಕ್ತರ ಮನೆಯಲಿ ।
ನಿತ್ಯಮಂಗಲವು ನಿತ್ಯ ಮಹೋತ್ಸವ ॥

ಸತ್ಯವ ತೋರುವ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ನೀ ।
ಚಿತ್ತದಿ ಹೊಳೆಯುವ ಪುತ್ಥಳಿಗೊಂಬೆ ||4||

ಸಕ್ಕರೆ ತುಪ್ಪದ ಕಾಲುವೆ ಹರಿಸಿ ।
ಶುಕ್ರವಾರದ ಪೂಜೆಯ ಕೊಂಬೆ ||
ಆಕ್ಕರವುಳ್ಳ ಅಳಗಿರಿ ರಂಗನ
ಶಕ್ತ ಪುರಂದರ ವಿಠಲನ ರಾಣಿ ||5||

-೨-

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿ ಕೈಮುಗಿದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕರೆಯಬೇಕು

ಬಾರೇ ಭಾಗ್ಯದ ನಿಧಿಯೇ । ಬಾರೇ ಶ್ರೀಜಾನಕಿಯೇ ||ಪ||

ಬಾರೆ ಬಾರೆ ಚಕೋರ ಸುಖಾಗ್ರಪ್ರಜೆ ।
ಸೇರಿದೆ ತವ ಪದ ವಾರಿಜನಿಲಯೇ ||ಅಪ||

ಕೃತಿ ಶಾಂತ ಜಯ ಮಾಯೆ । ಕ್ಷಿತಿಜೆ ಕೋಮಲಕಾಯೇ ।
ಶಿತ ಕಳೇವರ ವಿದಿಶತ ಕೃತಸುಮ ಸಸ ।
ತತಿ ಸುತೆ ಪಾವನ ರತಿಪತಿ ತಾಯೇ ||1||

ಮಂಗಳ ಮಂದಭರಿತ ತಿಂಗಳಮುಖಿ ಸೀತೆ ।
ಇಂಗಡಲಜೆ ಕೃಪಾಂಗಿಯೆ ಎನ್ನುತ ।
ರಂಗದಿ ಮಾನವಸಿಂಗನ ತೋರೆ ||2||

ಶಾಮಸುಂದರರಾಣಿ ವಾಮಾಕ್ಷಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ।
ಕಾಮಿನಿ ಮಣಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆ ರುಕ್ಮಿಣಿ ।
ಗೋಮಿನ ರಮೆ ಶುಭನಾಮೆ ಲಲಾಮೆ ||3||

-೩-

ಹೊಸ್ತಿಲಿನಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬಂದಳೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು.

ಬಾರೆ ನಮ್ಮನಿತನಕ ಭಾಗ್ಯದ ದೇವಿ । ಬಾರೆ ನಮ್ಮನಿತನಕ ||ಪ||

ಬಾರೆ ನಮ್ಮನಿತನಕ ಬಹಳ ಕರುಣದಿಂದ ಜೋಡಿಸಿ ಕರಗಳ ಎರಗುವೆ ಚರಣಕೆ ||

ಹರಡಿ ಕಂಕಣ ದುಂಡು ಕರದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ ।
ಸರಗಿ ಸರವು ಚಂದ್ರಹಾರಗಳೆಲೆಯುತ ||1||

ಜರದ ಪೀತಾಂಬರ ನಿರಿಗೆಗಳೆಲೆಯುತ ।
ತರುಳನ ಮ್ಯಾಲೆ ತಾಯಿ ಕರುಣವಿಟ್ಟು ಬೇಗನೆ ||2||

ಮಂದಗಮನೆ ನಿನಗೆ ವಂದಿಸಿ ಬೇಡುವೆ ।
ಇಂದಿರೇಶನ ಕೂಡ ಇಂದು ನಮ್ಮನಿತನಕ ||3||

-೪-

ಆಗಮಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಭಾಗ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಬಾರೇ ವೇಂಕಟರಮಣಿ । ಶ್ರೀ ಶ್ರೀದೇವಿ (ಭಾಗ್ಯದ ದೇವಿ) ||ಪ||

ಬಾರೇ ವೇಂಕಟರಮಣಿ ಪಾರಾಯಣ ಕೇಳೆ ।
ಚಾರುವದನೆ ಉಪಹಾರಕಾಲಕೆ ನಿತ್ಯ ||ಅ.ಪ.||

ಏನು ಪುಣ್ಯವೆ ನಂದು ಪಾರಾಯಣಿ?। ನೀನೆ ಕೇಳುತ ಬಂದು ।
ಹೀನಮಾನವನಿಗೆ ನೀನು ಬರುವಿಯೆಂಬೊ ।
ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಉಚ್ಚ ಸ್ಥಾನದೊಳಗೆ ಕೂಡೆ ||1||

ಸ್ವಪ್ನದೊಳಗೆ ಬರುವಿ । ಶ್ರೀದೇವಿ ಕ್ಷಿಪ್ರ-ತನದಿ ಪೋಗುವಿ ।

ಸರ್ಪಶಯನ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಗೋಕುಲಬಾಲನಪ್ಪಿ ಕೊಂಬುವ ಸುಖ ಒಪ್ಪಿಸಿ
ಬೇಗನೆ ॥2॥

ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೆ ನಿನ್ನ ಕಾಣದೆ ಬಲು ಭಂಗಪಡುವೆನಮ್ಮ।
ಗಂಗಜನಕ ಸಿರಿರಂಗನಂಕದಿ ಕೂತು ಭೃಂಗಕುಂತಳೆ
ಹೃದಯಾಂಗಳದೊಳಗಾಡೆ ॥3॥

ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ತಡೆದಿಹೆ ಫುಲ್ಲವಾರಿಜನಯನೆ। ಗೊಲ್ಲ ಬಾಲನ ಪದ
ಪಲ್ಲವ ನೋಡದೆ ನಿಲ್ಲವಲ್ಲದು ಮನ ಸೊಲ್ಲು ಲಾಲಿಸು ಬೇಗ ॥4॥

ಇಂದಿರೇಶನ ರಾಣಿ ಎನ್ನಯ ಮನ ಮಂದಿರದೊಳು ಬಾ ನೀ।
ನಂದಗೋಕುಲಬಾಲ ಕಂದರನೆತ್ತಿ ಕರ ತಿಂದು ತೋರಿಸೆ
ಅರವಿಂದನಯನೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ

—ಶ್ರೀ—

ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಕಾಲು ತೊಳೆಯಬೇಕು, ಆಚಮನ ನೀಡಬೇಕು

ಸಾರ ಸಾಕ್ಷೇರು ವರ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೇವೇರಿಗೆ
ಪಾದ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ ಧನ್ಯರಾಗಿ ಪ

ಧನ್ಯರಾಗಿ ಮಾನ್ಯರಾಗಿ ಭಾಗ್ಯವಂತರಾಗಿ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಅ.ಪ.

ಹಾರ ಕೇಯೂರ ಕಂಕಣ ಗೊಂಡ್ಯಾ
ತೋರ ಒಡ್ಯಾಣ ನಾಗ-ಭೂಷ
ವಾಲೆ ನಾಗರ ಬೇಸರಿ ಬಾಳ್ಯ
ಪೂರ್ವದ ಬುಗುಡಿ ಬುಲಾಕು ಮಕುರು ॥1॥

ಕುಂದಮಂದಾರ ಸುಗಂಧಿ ಪುಷ್ಪ
ಚೆಂದದ ಪರಿಮಳ ಆರ್ಯ
ಅಂದದಿ ಪೂಜೆ ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾದ್ಯ
ಕುಂದಣ ಪೀಠವು ದೀಪಧೂಪ ॥2॥

ನಾರಿಕೇಳ ಅಂಜುರ ಕದಳಿ ಹಲಸು
ಸಾರ ದಾಳಿಂಬ ಉತ್ತತ್ತಿ ದ್ರಾಕ್ಷಿ
ಬೋರೆ ಗೋಡಂಬಿ ಸೇಬು ಮಾವು ಕಿತ್ತಳೆ
ನೀರೆ ತಾಂಬೂಲ ನೀಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ||3||

ಮಂಡಿಗೆ ಫೇಣಿ ಚಿರೋಟಿ ಲಾಡು
ಸಂಡಿಗೆ ಹಪ್ಪಳಾಂಬೋಡೆ ಬೂಂದ್ಯಾ
ತಂಡ ತಂಡದ ಪಾಯಸ ಕ್ಷೀರ ತುಪ್ಪ
ಮಂಡಲವ ಮಾಡಿ ನೈವೇದ್ಯಕಿಟ್ಟು ||4||

ಮಂಗಳಾರ್ತಿ ಮಾಡಿರೆ ಮನ್ಮಥ ಪಿತನಿಗೆ
ಮಂಗಳೆಂದು ಪಾಡಿರೆ ಗಂಗಾಜನಕನಿಗೆ
ಆರುತಿ ಮಾಡಿರೆ ಜಾನಕಿಗೆ
ಶುಭ ಮಂಗಳ ಶ್ರೀರಘುರಾಮ ವಿಟ್ಠಲಗೆ ||5||

-೬-

ಕುಡಿಯಲು ಮಧುಪರ್ಕ ನೀಡಿ, ಆಚಮನ ನೀಡಬೇಕು

ರಾಗ : ತೋಡಿ ತಾಳ : ಆದಿ

ವೇಣೀ ಮಾಧವನ ತೋರಿಸೆ ಜಾಣೆ
ತ್ರಿವೇಣಿ ಕಾಣದೆ ನಿಲ್ಲಲಾರೆನೆ ||ಪ||

ಕಾಣುತ ಭಕ್ತರ ಕರುಣದಿ ಸಲಹುವ
ಜಾಣೆ ತ್ರಿವೇಣಿ ಸಾರೆ ಸುಖವಾಣಿ ||ಅ.ಪ||

ಬಂದೆನೆ ಬಹಳ ದೂರದಿ ಭವಸಾಗರತರಣಿ ।
ನಿಂದೆನೆ ನಿನ್ನ ತೀರದಿ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಹರಿಯಗಲಿ ನಾನಿರಲಾರೆ
ಮಂದಗಮನೆ ಎನ್ನ ಮುಂದಕೆ ಕರೆಯೆ ||1||

ಶರಣಾಗತರ ಪಾಲಿಪುದು ತರಳೆ ನಿನ್ನ ಬಿರುದು । ಕರುಣದಿಂದೆನ್ನ ಪೊರೆಯೆ
ಸ್ಮರಣೆ ಮಾತ್ರದಿ ಭವತಾಪವ ಹರಿಸುವ
ಸ್ಮರನ ಪಿತ ಮುರಹರನ ಕರುಣದಿ ||2||

ಸುಜನರಿಗೆಲ್ಲಾಧಾರಳೆ ಸುಖಶೀಲೆ ಕೇಳೆ । ಕುಜನ ಸಂಗವನು ಕೀಳೆ
ನಿಜಪದವಿಯನೀವ ಹಯವದನನ ಪಾದ ವಾರಿಜ
ತೋರಿಸೆ ಮದಗಜಗಮನೆ ||3||

-೭-

ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನ ಹಾಗೂ ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

ಕ್ಷೀರವಾರಿಧಿ ಕನ್ನಿಕೆ ಮಾರ ಜನಕೆ
ಈರೇಳು ಲೋಕನಾಯಿಕೆ ||ಪ||

ವಾರವಾರಕೆ ನಿನ್ನನಾರಾಧಿಪುದಕ್ಕೆ
ಚಾರುಮನಸು ಕೊಡು ದೂರ ನೋಡುತಲೆ ||ಅ.ಪ.||

ಶ್ರೀಧರಾದುರ್ಗಾ ಅಂಭ್ರಣಿ ನಿತ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣಿ ವೇದವತಿಯೆ ರುಕ್ಮಿಣಿ
ವೇದ ವೇದಾಂತದಭಿಮಾನಿ ವಾರಿಜಪಾಣಿ ಆದಿ ಮಧ್ಯಾಂತ ಗುಣಶ್ರೇಣಿ
ಸಾಧುಜನರ ಹೃದಯಾಬ್ಜ ವಿರಾಜಿತೆ
ಖೇದಗೊಳಿಪ ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳೋಡಿಸಿ
ನೀ ದಯೆದಿಂದ ಮೇಲಾದ ಗತಿಗೆ ಪಂಚ-
ಭೇದ ಮತಿ ಕೊಡು ಮಾಧವಪ್ರೀಯಳೆ ||1||

ಶ್ರೀ ಮಾಯಾ ಜಯಾ ಕೃತಿ ಶಾಂತಿ ದೇವಿ ಜಯಂತಿ ನಾಮದಲಿಪ್ಪ ಜಯವಂತಿ
ಕೋಮಲವಾದ ವೈಜಯಂತಿ ಧರಿಸಿದ ಶಾಂತಿ
ಸೋಮಾರ್ಕಕೋಟಿ ಮಿಗೆ ಕಾಂತಿ

ತಾಮರಸಾಂಬಿಕೆ ರಮೆ ಲಕುಮಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಭವಾರಣ್ಯ ಧೂಮಕೇತಳೆ
ಯಾಮ ಯಾಮಕೆ ಹರಿ ನಾಮವ ನುಡಿಸು
ಉತ್ತಮರೊಡನೆ ಪರಿಣಾಮವೀವುದು ||2||

ನಾನಾ ಆಭರಣ ಭೂಷಿತೆ ಧಾರುಣಿ ಜಾತೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮನಃಪ್ರೀತೆ
ಅನಾದಿಯಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತೆ ಆದಿದೇವತೆ ಗಾನವಿಲೋಲೆ ಸುರಗೀತೆ
ನೀನೆ ಗತಿ ಎನಗಾದರೊಬ್ಬರ ಕಾಣೆ
ದಾನಿ ಇಂದಿರೆದೇವಿ ನಾನಾಪರಿಯಲಿ
ಶ್ರೀನಿಧಿ ವಿಜಯವಿಟ್ಠಲನ ಮೂರುತಿಯನ್ನು
ಧ್ಯಾನದೊಳಿಡುವಂತೆ ಜ್ಞಾನ ಭಕುತಿ ಕೊಡೆ ||3||

- ೮-

ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಎರಡು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಡಿಸಬೇಕು

ರಾಗ : ಶಂಕರಾಭರಣ ತಾಳ : ಆದಿ

ಒಲಿದೆ ಏತಕಮ್ಮ ಲಕುಮಿ ವಾಸುದೇವಗೆ ||ಪ||

ಹಲವಂಗದವನ ಹವಣೆ ತಿಳಿದು ತಿಳಿದು ತಿಳಿಯದ್ಹಾಗೆ ||ಅ||

ಕಮಲಗಂಧಿ ಕೋಮಲಾಂಗಿ ಸುಂದರಾಬ್ಜವದನೆ ನೀನು
ರಮಣ ಮತ್ಸ್ಯ ಕಠಿಣಕಾಯ ಸೂಕರಾಸ್ಯನು
ರಮಣೀಯ ಸ್ವರೂಪಿ ನೀನು ಅಮಿತ ಘೋರರೂಪನವನು
ನಮಿಪರಿಷ್ಟದಾನಿ ನೀನು ದಾನವ ಬೇಡುವನಿಗೆ ||1||

ಜಾಣೆ ರತ್ನಾಕರನ ಮಗಳು ನೀನು ಶುದ್ಧ ಭೃಗುಜನವನು
ಆನಂದಾಬ್ಜಸದನೆ ನೀನು, ವನವಾಸಿ ಅವನು
ಮಾನೆ ಪತಿವ್ರತೆಯು ನೀನು ನಾನಾ ಯೋಷಿತ್ಕಾಮಿ ಅವನು
ಜ್ಞಾನೆ ಚಿತ್ರವಸನೆ ನೀನು ಹೀನ ಚೈಲದವನಿಗೆ ||2||

ಲಲಿತೆ ಚಾರುಶೀಲೆ ನೀನು ಕಲಿಕಿ ಕಲಹಪ್ರಿಯನವನು
ಕುಲದ ಕುರುಹು ಇಲ್ಲ ಗುಣದ ನೆಲೆಯ ಕಂಡಿಲ್ಲ
ಹಲವು ಕಾಲದವನು ಅವನ ಬಳಗ ಬಂಧು ನಿಷ್ಕಿಂಚನರು
ಜಲದಿ ಆಲದೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ಬೆರಳ ಸವಿವವನಿಗೆ ||3||

ಅವನ ವಾರ್ತೆ ಕೇಳಿದವರು ಒಲ್ಲರು ಸಂಸಾರವನ್ನು
ಅವನ ಮೂರ್ತಿ ನೋಡಿದವರು ಮನೆಯ ಧನವ ಬಿಡುವರು
ಅವನ ಪುರಕೆ ಪೋದ ಜನರು ಒಮ್ಮೆಗನ್ನ ಹಿಂದಿರುಗರು
ಅವನು ತಾನೆ ತನಯರ ತನ್ನವಯದಿಂದ ಪಡೆದವಗೆ ||4||

ಸ್ವರತಾಽನಪೇಕ್ಷಾಽಕಾಮಿ ನಿದ್ರಾಹೀನ ಅನಶನಿಯು
ಸ್ವರುಶರೂಪ ವಾಚ್ಯಶಬ್ದ ಅಮಿತಭೋಕ್ತನು
ಗುರು ಗೋಪಾಲವಿಟ್ಠಲನು ನಿರುತ ತನ್ನ ವಕ್ಷದೊಳು
ಅರಮನೆಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಮರುಳುಮಾಡಿದ ಮಾಯಾವಿಗೆ ||5||

—೯—

ಶಿರದಿಂದ ಕಾಲಿನ ತನಕ ಎಲ್ಲ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

ಶ್ರೀಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಕರೆದರು ||ಪ.||

ಕೇಶವ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂತ್ರ ತಾಳಿ
ನಾರಾಯಣ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ತಾಳಿ ಪದಕವು ।
ಮಾಧವ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಸುರಗಿ ಸಂಪಿಗೆ ಮೊಗ್ಗು
ಗೋವಿಂದ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಗೋಧಿಯ ಸರವು ||1||

ವಿಷ್ಣುವೆ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ರತ್ನ ಕುಂಡಲಗಳು
ಮಧುಸೂದನ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಹರಳು ।
ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ವಂಕಿ ನಾಗಮುರುಗಿಯು
ವಾಮನ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಓಲೆ ಏಕಾವಳಿಯು ||2||

ಶ್ರೀಧರ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಒಳ್ಳೆ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರ
ಹೃಷೀಕೇಶ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಕಡಗ ಗೆಜ್ಜೆಯು ।
ಪದ್ಮನಾಭ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಮುತ್ತಿನಡ್ಡಿಕೆಯು
ದಾಮೋದರ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ರತ್ನದ ಪದಕವು ॥3॥

ಸಂಕರ್ಷಣ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ವಂಕಿ ತೋಳಾಯಿತು
ವಾಸುದೇವ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಒಲಿದ ತೋಡೆ ।
ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಹಸ್ತ ಕಂಕಣ ಬಳೆ
ಅನಿರುದ್ಧ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಮುಕುರ ಬುಲಾಕು ॥4॥

ಪುರುಷೋತ್ತಮ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಹೊಸ ಮುತ್ತಿನ ಮೂಗುತಿ
ಅಧೋಕ್ಷಜ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯ ।
ನಾರಸಿಂಹ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಚೌರಿ ರಾಗಟಿ ಗೊಂಡ್ಯ
ಅಚ್ಯುತ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಮುತ್ತಿನ ಬೊಟ್ಟು ॥5॥

ಜನಾರ್ದನ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಜರಿಯ ಪೀತಾಂಬರ
ಉಪೇಂದ್ರ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಕಡಗ ಗೆಜ್ಜೆಯು ।
ಶ್ರೀಹರಿ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಕಂಚು ಅಂಕಿಯ ತುಳಸಿ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ನಡುವಿನೊಡ್ಯಾಣವು ॥6॥

ಸರಸಿಜಾಕ್ಷ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಅರಿಶಿಣ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ
ಪಂಕಜಾಕ್ಷ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಕುಂಕುಮ ಕಾಡಿಗೆಯು ।
ಪುರಂದರವಿಟ್ಠಲ ನಿಮ್ಮ ನಾಮ ಸರ್ವಾಭರಣವು
ನಿಲುವುಗನ್ನಡಿಯಲಿ ಲಲನೆಯ ತೋರಿಸುತ ॥7॥

-೧೦-

ಅರಿಶಿನ, ಕುಂಕುಮ, ಕಾಡಿಗೆ, ಬಳೆ, ಕಾಲುಂಗುರ, ಕಿವಿಯ ಓಲೆ, ಮೂಗುಬಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

ರಾಗ: ತೋಡಿ ತಾಳ: ಆದಿ

ಶ್ರೀಮಹಾಲಕುಮಿದೇವಿಯೆ ಕೋಮಲಾಂಗಿಯೆ -ಸಾಮಗಾಯನಪ್ರಿಯೆ ||ಪ||

ಹೇಮಗರ್ಭಕಾಮಾರಿಶಕ್ರಸುರಸ್ತೋಮವಂದಿತಳೆ -ಸೋಮಸೋದರಿಯೆ ||ಅ||

ಬಟ್ಟ ಕುಂಕುಮ ನೊಸಲೋಳೆ -ಮುತ್ತಿನ ಹೊಸ ಕಠಾಣಿ ತ್ರಿವಳಿ ಕೊರಳೋಳೆ
ಇಟ್ಟ ಪೊನ್ನೋಲೆ ಕಿವಿಯೋಳೆ- ಪವಳದ ಕೈಯಕಟ್ಟು ಕಂಕಣ ಕೈಬಳೆ
ತೊಟ್ಟ ಕುಪ್ಪಸ ಬಿಗಿದುಟ್ಟ ಪೀತಾಂಬರ- ಘಟ್ಟಿವಡ್ಯಾಣ ಕಾಲಂದಿಗೆ ರುಳಿಗೆಜ್ಜೆ
ಬೆಟ್ಟಿಲಿ ಪೊಳೆವುದು ವೆಂಟಿಕೆ ಕಿರುಪಿಲ್ಲಿ -ಇಟ್ಟು ಶೋಭಿಸುವ ಅಷ್ಟಸಂಪನ್ನೆ ||೧||

ಸಕಲಶುಭಗುಣಭರಿತಳೆ- ಏಕೋದೇವಿಯೆ ವಾಕು ಲಾಲಿಸಿ ನೀ ಕೇಳೆ
ನೋಕನೀಯನ್ನ ಮಹಲೀಲೆ -ಕೊಂಡಾಡುವಂಥ ಏಕಮನವ ಕೊಡು ಶೀಲೆ
ಬೇಕು ಬೇಕು ನಿನ್ನ ಪತಿಪಾದಾಬ್ಜವ- ಏಕಾಂತದಿ ಪೂಜಿಪರ ಸಂಗವ ಕೊಡು
ಲೋಕದ ಜನರಿಗೆ ನಾ ಕರವೊಡ್ಡದಂತೆ -ನೀ ಕರುಣಿಸಿ ಕಾಯೆ ರಾಕೇಂದುವದನೆ ||೨||

ಮಂದರೋದ್ಧರನರಸಿಯೆ ಇಂದಿರೆ -ಎನ್ನ ಕುಂದುದೋಷಗಳಳಿಯೆ
ಅಂದ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಸಿರಿಯೆ ತಾಯೆ -ನಾ ನಿನ್ನ ಕಂದನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕರೆಯೆ
ಸಿಂಧುಶಯನ ಸಿರಿ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯ ಎಂದೆಂದಿಗೆ ಮನದಿಂದಗಲದೆ ಆ-
ನಂದದಿಂದಲಿ ಬಂದು ಮುಂದೆ ಕುಣಿಯುವಂತೆ -
ವಂದಿಸಿ ಪೇಳಮ್ಮ ಸಿಂಧುಸುತೆಯಳೆ ||೩||

-೧೧-

ಪತ್ರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು

ಇಂಥವನಿಗ್ಯಾಂಗೆ ಮನಸೋತೆ । ಬಲು ಪಂಥವಾಡಿದ ಜಗನ್ಮಾತೆ ॥ಪ॥

ಆವಾಗ ನಾರುವ ಮೈಯ್ಯ । ಮಾರಿ ತೋರಿ ಆಡುವ ಕಾಲಕೈಯ್ಯ ।
ಕೋರಿಯಿಂದ ಕೊಸರಿ ಕೊಂಡಾಸುರನ ।
ಪೋರನಿಗಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಧೀರನ ಶೀಳಿದ ॥1॥

ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ತಿಳಿದ । ತನ್ನ ಹಡೆದ ತಾಯಿಯ ಶಿರಕಡಿದ ।
ಮಡದಿ ತಮ್ಮರ ಕೂಡಿ ಅಡವಿಯ ಸೇರಿದ ।
ಕಡು ಕೋಪಿ ಬಲ್ಲವ ಬಾಧೆಯನುಳಿಸಿದ ॥2॥

ಬತ್ತಲೆ ನಿಂತಿದ್ದನಾಗ । ತೇಜ ಹತ್ತಿ ಮೆರೆವನೀವ ಹಿಂಗ ।
ಸಂತತ ಭಕುತರ ಸಲಹುವ ಹೆಳವನಕಟ್ಟಿ ।
ಇಂಥ ರಂಗಯ್ಯನಿಗೇನೆಂದು ಮನಕೊಟ್ಟೆ ॥3॥

-೧೨-

ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು

ಜಯ ಕೋಲ್ಹಾಪುರನಿಲಯೇ ಭಜದಿಷ್ಟೇತರವಿಲಯೇ ।
ತವ ಪಾದೌ ಹೃದಿ ಕಲಯೇ ರತ್ನರಚಿತವಲಯೇ ॥1॥

ಜಯ ಜಯ ಸಾಗರಜಾತೇ ಕುರು ಕರುಣಾಂ ಮಯಿ ಭೀತೇ ।
ಜಗದಂಬಾಭಿಧಯಾ ತೇ ಜೀವತಿ ತವ ಪೋತೇ ॥2॥

ಜಯ ಜಯ ಸಾಗರಸದನೇ ಜಯ ಕಾಂತ್ಯಾ ಜಿತಮದನೇ ।
ಜಯ ದುಷ್ಟಾಂತಕಕದನೇ ಕುಂದಮುಕುಲರದನೇ ॥3 ॥

ಸುರರಮಣೀನುತಚರಣೇ ಸುಮನಃಸಂಕಟಹರಣೇ ।
ಸುಸ್ವರರಂಜಿತವೀಣೇ ಸುಂದರನಿಜಕಿರಣೇ ॥4॥

ಕುಂಕುಮರಂಜಿತಫಾಲೇ ಕುಂಜರಬಾಂಧವಲೋಲೇ ।
ಕಲಧೌತಾಮಲಚೇಲೇ ಕೃಂತಕುಜನಜಾಲೇ ॥5॥

ಭಜದಿಂದೀವರಸೋಮೇ ಭವಮುಖ್ಯಾಮರಕಾಮೇ ।
ಭಯಮೂಲಾಳಿವಿರಾಮೇ ಭಂಜಿತಮುನಿಭೀಮೇ ॥6॥

ಧೃತಕರುಣಾರಸಪೂರೇ ಧನದಾನೋತ್ಸವಧೀರೇ ।
ಧ್ವನಿಲವನಿಂದಿತಕೀರೇ ಧೀರದನುಜದಾರೇ ॥7॥

ಸುರಹೃತ್ಪಂಜರಕೀರೇ ಸುಮಗೇಹಾರ್ಪಿತಹಾರೇ ।
ಸುಂದರಕುಂಜವಿಹಾರೇ ಸುರವರಪರಿವಾರೇ ॥8॥

ವರಕಬರೀಧೃತಕುಸುಮೇ ವರಕನಕಾಧಿಕಸುಷಮೇ ।
ವನನಿಲಯಾದಯಭೀಮೇ ವದನವಿಜಿತಸೋಮೇ ॥9॥

ಮದಕಲಭಾಲಸಗಮನೇ ಮಧುಮಥನಾಲಸನಯನೇ ।
ಮೃದುಲೋಲಾಲಕರಚನೇ ಮಧುರಸರಸಗಾನೇ ॥10॥

ವ್ಯಾಘ್ರಪುರೀವರನಿಲಯೇ ವ್ಯಾಸಪದಾರ್ಪಿತಹೃದಯೇ ।
ಕುರು ಕರುಣಾಂ ಮಯಿ ಸದಯೇ ವಿವಿಧನಿಗಮಗೇಯೇ ॥11॥

-೧೩-

ಧೂಪ-ದೀಪಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

ವೆಂಕಟಾದ್ರಿ ನಿಲಯನ ಪಂಕಜನಾಭನ ತೋರವ್ವ ಲಕುಮಿ ॥ಪ॥

ವಸುದೇವ ದೇವಕಿ ಕಂದಾ - ನಮ್ಮಶಶಿಮುಖಿಯರೊಡನೆ
ಆನಂದಾಪಶುಗಳ ಕಾಯ್ದ ಗೋವಿಂದ - ನಮ್ಮಬಿಸಜನಾಭ ಮುಕುಂದಾ ॥1॥

ಸಾಮಜರಾಜ ವರದಾ - ಬಲುಪ್ರೇಮದಿ ಭಕುತರ ಪೊರೆದಾಳ ಮಹಾ
ದಿತಿಜರ ತರಿದಾ - ನಿಸ್ಸೀಮ ಮಹಾಮಹಿಮನಾಗಿ ಮೆರೆದ - ನಮ್ಮ ॥2॥

ಉರಗಗಿರಿಯಲಿಪ್ಪ - ಅಂದು ಮರುತನ ಹೆಗಲೇರಿ ಬಪ್ಪ-
ಶರಣರಿಗೊರವಿತ್ತ ತಪ್ಪ ಸಿರಿ ಮೋಹನವಿಠ್ಠಲ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ - ನಮ್ಮಪ್ಪನ ॥3॥

-೧೪-

ನೈವೇದ್ಯಮಾಡಬೇಕು

ರಾಗ : ಆರಭಿ ತಾಳ : ಆದಿ

ಕಾಪಾಡೆಲೆ ಸಕಲಾಪದ್ಧಾರಿಣಿ ಕೊಲ್ಲಾಪುರಗತ ಕಮಲೆ ॥ಪ॥

ಈ ಪರಿ ಹರಿಯ ದಯಾಪಾತ್ರಳೆ ಶುಭ-
ನೂಪುರಾದಿ ಸುಕಲಾಪೆ ಶೋಭಿತೆ ಭ್ರೂ-
ಚಾಪ ಚಲನದಿಂದ ಪವಮಾನನಿ-
ಗೆ ಪದದೇ ಭವತಾಪಗಳಳಿದು ॥ಅ.ಪ॥

ಇಂದೀವರವರಮಂದಿರನಂದಿನಿ ಚಂದ್ರಜಯಿಪ ವದನೆ
ಬೃಂದಾರಕ ಮುನಿವಂದಿತ ಪದಯುಗೆ ಕುಂದಕುಟ್ಮಲರದನೆ
ಮದನೆ ಮುಕುಂದ ಹೃದಯಸದನೆ
ಇಂದ್ರನೀಲನಭ ಸುಂದರತನು ಗುಣ-
ಸಾಂದ್ರ ಇಂದುಮುಖಿ ಮಂದರಧರಗೋ-
ವಿಂದ ಬಂಧುನುತೆ ಬೃಂದಾವನಪತಿ
ನಂದನಂದನನಾನಂದಿನಿ ವಂದಿತೆ ॥1॥

ಕನ್ಯಾಮಣಿ ಜಗನ್ಮಾನ್ಯಾಮೃತ ಪಾವನ್ನಾಧರ ಬಿಂಬೆ
ಘನ ಕಲಶ ಕುಚವನ್ನು ಧರಿಪ ಕಟಿಸಣ್ಣ
ಘನನಿತಂಬೆ ಅಂಬೆ ಚಿನ್ನಪುತ್ಥಳಿ ಬೊಂಬೆ
ಅನ್ನವಸನ ಧನಧಾನ್ಯಕಾಗಿ ಪರರ
ನ್ನ ಯಾಚಿಸಿ ಬಲು ಖಿನ್ನನಾಗುತಲಿ

ನಿನ್ನನು ಮರೆದೆನು ಎನ್ನವಗುಣಗ-
ಳನ್ನು ಎಣಿಸದಿರು ಮನ್ನಿಸು ಬಿನ್ನಪ ॥2॥

ಲೋಲಕುಂಡಲ ಕಪೋಲ ಶೋಭಿತ ಕೀಲಾಲಜಾತಪಾಣಿ
ಕೇಳಿಲಿ ಯಮುನಾಕೂಲದಿ ಹರಿ ದು-
ಕೂಲಚೋರನ ರಾಣಿ ಜಾಣೆ ಶುಶ್ರೋಣೆ ಜಗತ್ರಾಣೆ
ಕಾಳಕೂಟಸಮ ಕೀಳು ವಿಷಯದಲಿ
ಬೀಳುವುದೆನ್ನ ಮನ ಕೀಳಿಸಿ ಶ್ರೀಗೋ-
ಪಾಲವಿಠಲನನುಗಾಲ ಸೇವಿಪಂತೆ
ಶೀಲವೀಯೆಯೆಂದು ಕೇಳುವೆ ಲಾಲಿಸೆ ॥3॥

-೧೫-

ಕದಲಾರತಿ ಮಾಡಬೇಕು

ತಾಯೇ ನಿನ್ನ ಪದತೋಯಜಕೆರಗುವೆ ।
ಮಾಯಾದೇವಿ ಹರಿಕಾಯನಿವಾಸಿನಿ ॥ಪ॥

ಬುದ್ಧಿಯ ಪ್ರೇರಿಸೆ - ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಸತಿ ಕರ್ದಮಜಾಲಯೆ ಭದ್ರಶರೀರೆ ॥1॥

ಇಂಗಡಲಾತ್ಮಜೆ -ಅಂಗನಾ ಕುಲಮಣಿ ರಂಗಪದಕಂಜಭೃಂಗ ಸರೋಮಣಿ ॥2॥

ಪ್ರಾಣೇಶವಿಟ್ಠಲಮಾನಿನಿ ಯನ್ನಯ ಹೀನಯೆಣಿಸದೆ ಪೋಷಿಸುವುದು ಮತಿ ॥3॥

-೧೬-

ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಬೇಕು

ರಾಗ - ಕಲ್ಯಾಣಿ ತಾಳ - ಆದಿ

ಎತ್ತಿರೆ ನವರತ್ನದಾರತಿ ಕರ್ತೃರಂಗನ ರಾಣಿಗೆ ॥ಪ॥

ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಲೋಲನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಲ್ಯಾಣಿಗೆ ॥ಅ.ಪ.॥

ಶುದ್ಧಸ್ನಾನವ ಮಾಡಿ ನದಿಯೊಳು ವಜ್ರಪೀಠಕೆ ಕುಳಿಸಿರೆ
ತಿದ್ದಿ ತಿಲಕವನಿಟ್ಟು ಹರುಷದಿ ಮುದ್ದು ಮಂಗಳಗೌರಿಗೆ ||1||

ಎರೆದು ಪೀತಾಂಬರವನುಡಿಸಿ ಸರ್ವಾಭರಣ ರಚಿಸಿರೆ
ಹರಳಿನ್ಮ್ಯೋಲೆ ಮೂಗುತಿನಿಟ್ಟು ಮುದ್ದು ಮಹಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೇವಿಗೆ ||2||

ಅಚ್ಚಮಲ್ಲಿಗೆ ಲಕ್ಷಸಂಪಿಗೆ ಎತ್ತಿರೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಕೆ
ಉತ್ತಮೋತ್ತಮಲೋಲನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಲ್ಯಾಣಿಗೆ ||3||

ಹುಟ್ಟು ಬಡವಿಯ ಕಷ್ಟ ಕಳೆದು ಕೊಟ್ಟಳರಸನ ಸಿರಿಯನು
ಹೆತ್ತಕುವರನ ತೋರಿದಂಥ ಶುಕ್ರವಾರದ ಗೌರಿಗೆ ||4||

ಹರಿಯ ವಂಚಿಸಿ ಕರವೀರದೊಳು ಭರದಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವಳೆ
ಪರಮಭಕ್ತರಿಗ್ವರವ ಕೊಡುವ್ಹೋ ನಿಗರ್ವಿನಿಂದಲಿ ಒಲವ್ಹೊ ದೇವಿಗೆ||5||

ನಿಗಮವೇದ್ಯಳೆ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳ ಬಗೆ ಬಗೆಯಲಿ ಪೊಗಳುವೆ
ತೆಗೆದು ಭಾಗ್ಯವ ನೀಡುವಂಥ ಭೀಮೇಶಕೃಷ್ಣನ ಮಡದಿಗೆ ||6||

-೧೭-

ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

ರಾಗ : ತೋಡಿ ತಾಳ : ತ್ರಿವಿಡಿ

ಇಂದಿರೆ ಇಂದುವದನೇ ಸರಸಿಜಸದನೇ
ನಿಂದಿತ ಜನಸೂದನೆ ||ಪ||

ವಂದಿಸುವೆನೆ ಅರವಿಂದಗಂಧಿನಿ
ಮಂದಿರದಲಿ ಗೋವಿಂದನ ತೋರಿಸೆ ||ಅ.ಪ||

ಮೂಲೋಕಮಾತೆ ವಿಖ್ಯಾತೆ ಕೈವಲ್ಯದಾತೆ
ಪಾಲಗಡಲ ಸಂಭೂತೆ ಕಾಲ ದೇಶದಿ ವ್ಯಾಪಿತೆ ಭಜಕರಪ್ರೀತೆ
ಶೀಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುಣವ್ರಾತೇ

ಫಾಲನಯನ ತ್ರಿದಶಾಲಯ ಪ್ರಮುಖರ
ಪಾಲಿಸುತಿಹೆ ಮಂದಜಾಲಜನಕೆ ರಮೇ
ಶ್ರೀಲತಾಂಗಿ ನಿನ್ನಾಳುಗಳೊಳು ಹರಿ
ಲೀಲೆಯ ಮನದಲಿ ಆಲೋಚನೆ ಕೊಡೆ ||1||

ಲೋಕನಾಯಕಿ ಲಕುಮಿ ಶ್ರೀ ಸಾರ್ವ ಭೌಮೆ
ಶೋಕರಹಿತ ಸುನಾಮೆ ನಾಕಜವನಧಿ ಸೋಮೆ ದೇವಲಲಾಮೆ
ಸಾಕಾರವಂತೆ ಗುಣ ಸ್ತೋಮೆ
ನೀ ಕರುಣಿಸಿ ಅವಲೋಕಿಸಿ ಎನ್ನಯ
ಕಾಕುಮತಿಯ ಕಳೆದೇಕಾಂತದಿ ನಿತ್ಯ
ಏಕ ಮನದಿ ಹರಿ ಶ್ರೀ ಕರಪದಧ್ಯಾನ
ನೀ ಕರುಣಿಸು ನಿರಾಕರಿಸದಲೆ ||2||

ಜಾತರಹಿತ ಜಯವಂತೆ ದೈತ್ಯಕೃತಾಂತೆ
ಸೀತಾಂಶುಕೋಟಿ ಮಿಗೆಕಾಂತೆ
ಘಾತಕದೂರೆ ನಿಜಪಂಥೆ ನಿತ್ಯಾ ನಿಶ್ಚಿಂತೆ
ನೀತದೂರಾದಿ ಮಧ್ಯಾಂತೆ
ಭೂತನಾಥ ಪುರುಹೂತ ಮುಖಾವರ-
ವ್ರಾತ ವಿನುತೆ ಅತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲಿ ನಮ್ಮ
ವಾತಜನಕ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಠಲನ
ಮಾತು ಮಾತಿಗೆ ನೆನೆವಾತುರ ಮನ ಕೊಡೇ ||3||

-೧೮-

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಧನಧಾನ್ಯವಿತ್ತು ಮರ್ತ್ಯರ ಪೊರೆವೆ ಎಂದೆಂದು
ಮನೆಗಿಂಬುಕೊಂಡು ರಕ್ಷಿಸಿದೆ

ದಿನದಿನದಿ ಚರಣವಿಟ್ಟರೆ ನೊಂದುಕೊಳೆ ನಿನ್ನ
ಗುಣಕೆ ಭೂದೇವಿ ಸರಿಗಾಣೆ ಸಕಲಮುನಿ-
ಜನರ ಪೊರೆವುದು ನಿಮ್ಮಾಣೆ ನಾರಾಯಣ ಬಂದು
ನಿನ್ನ ಸಲಹುವ ಪ್ರವೀಣೆ ||1||

ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳ ಪೊತ್ತಿಪ್ಪೆ ನಿತ್ಯ ಸಮಸ್ತ
ಪರ್ವತಭಾರವ ನೀ ತಾಳ್ವೆ
ಉತ್ತಮ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ರಥೋತ್ಸವವೆ ಮೊದಲಾದ
ಪವಿತ್ರಾಂಕುರಾರ್ಪಣಕೆ ನೀ ಬಂದು ವರಿಯ
ಸುತ್ತಿನ ಪವಳಿಯೊಳಗೆ ನಿಂದು ನಮಗೆ
ಮುಕ್ತಿ ಪದವೀವುದಕೆ ಬಾ ಕೃಪಾಸಿಂಧು ||2||

ನಿನಗೆ ದ್ರೋಹವ ಮಾಡಿದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನೆಂಬ ದುರ್ಜನ
ದನುಜನ ವರಾಹನಾಗಿ ಮೊನೆಯ ದಾಡೆಯ
ಕೊನೆಯಲಿಂದು ಕೊಂದು ನಿನ್ನ ಮನೋಹರ
ತೊಡೆಯಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಸಿರಿ ಹಯವದನ
ಹರಿಯಕರ ಕರಿಭೇರುಂಡ ಸಿರಿಗೆ ಸರಿಯೆನಿಸಿ
ನಿನ್ನನು ಪೊರೆಯುತಲಿಹನು ಕಂಡಾ ||3||

-೧೯-

ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು

ನಮಸ್ತೆ ವಿಮಲೆ ಕೋಮಲೆ ರಮಾದೇವಿ ।
ನಮಸ್ತೇ ನಮಸ್ತೇ ||ಪ||

ತರುಣಿ ಶಿರೋಮಣಿ ನಿನ್ನ ಶೀಲಸೌಂದರ್ಯವನು
ಧರೆಯೊಳು ವರ್ಣಿಸುವ ಕವಿಯು ದಾವ

ಸ್ವರಮಣನೆನಿಪ ರಮಣನುರದೊಳೆಂದೆಂದು ನೀ-
ನರಮನೆಯ ಮಾಡಿ ಭಾಪುರೆ ಮೆರೆದೆಲೆಲೆ ||1||

ತನ್ನ ಮೈಯಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಸೃಜಿಸಿ ಯುಗಯುಗದಿ
ನಿನ್ನ ತಾರುಣ್ಯ ಲಾವಣ್ಯಗಳನು
ಮನ್ನಿಸಿ ಪೊರೆವ ಹರಿಯ ಪಟ್ಟದ ರಮಣಿ ಜಗ-
ನ್ಮಾನ್ಯೆ ಚೈತನ್ಯೆ ಲಾವಣ್ಯೆ ಗುಣಗಣಸದನೆ ||2||

ನಿನಂಗವಪ್ಪಲು ನೋಡಲು ಮುಖವ ಚುಂಬಿಸಲು
ಅನಂತಕರವಕ್ತ್ರನೇತ್ರಗಳು
ಪೂರ್ಣ ಹಯವದನ ಕೈಕೊಂಡ ನಿನ್ನ ಗಂಡ
ಸ್ವರ್ಣಸಮವರ್ಣೆ ಕರ್ಣಾಯತಾಕ್ಷಿ ||3||

-೨೦-

ಬಾಗಿನ ನೀಡಬೇಕು

ರಾಗ: ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ತಾಳ:ಅಟ

ಪಾಲಿಸೆ ಪದುಮಾಲಯೆ ನೀನೆ ಗತಿ ||ಪ ||

ಬಾಲಕನು ತಾನಾಗಿ ಗೋಪಿಗೆ -ಲೀಲೆಯಿಂದಲಿ ನಂದಗೋಕುಲ-
ಬಾಲೆಯರ ಮೋಹಿಸುತ ಅಸುರರ -ಕಾಲನೆನಿಸಿದ ಬಾಲಕನ ಪ್ರಿಯೆ ||ಅ.ಪ||

ಅನ್ಯರ ನೆನೆಯಲೊಲ್ಲೆ ನಿನ್ನಯ ಪಾದ-ವನ್ನು ನಂಬಿದೆ ನೀ ಬಲ್ಲೆ ತಡಮಾಡದೆ
ಚೆಣ್ಣ ಕರೆಯಲು ಘನ್ನಮಹಿಮನು- ಉನ್ನತದ ರೂಪಿನಲಿ ಗುಣಸಂ-
ಪನ್ನ ರಕ್ಕಸರನ್ನು ಸೀಳಿದ -ಪನ್ನಗಾದ್ರಿನಿವಾಸೆ ಹರಿಪ್ರಿಯೆ ||1||

ಅರಿಯದ ತರಳನೆಂದು ಶ್ರೀಪತಿ ಸತಿ -ಕರುಣದಿ ಸಲಹೆ ಬಂದು ಕರುಣಾಸಿಂಧು
ಸರಸಿಜಾಸನ ರುದ್ರಶರ್ವರ -ವರದಿ ಮೂರ್ಖನಸುರ ಬಾಧಿಸೆ
ಹರಿವರರ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಹುಮುಖ -ದುರುಳನ ಶಿರ ತರಿದವನ ಪ್ರಿಯೆ ||2||

ಅಜಮನಸಿಜಜನನಿ ಅಂಬುಜಪಾಣಿ -ಭುಜಗಸನ್ನಿಭವೇಣಿ ನಿತ್ಯಕಲ್ಯಾಣಿ
ಕುಜನಮರ್ದನ ವಿಜಯವಿಠಲನ -ಭಜಿಸಿಪಾಡುವ ಭಕ್ತಕೂಟವ
ನಿಜದಿ ಸಲಹುವೆನೆಂಬ ಬಿರುದುಳ್ಳ- ವಿಜಯಸಾರಥಿ ವಿಶ್ವಂಭರಪ್ರಿಯೆ ||3||

-೨೧-

ಛತ್ರಚಾಮರಾದಿ ಉಪಚಾರ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

ರಾಗ - ತೋಡಿ ತಾಳ - ಆಟತಾಳ

ಏನು ಧನ್ಯಳೋ ಲಕುಮಿ -ಎಂಥ ಮಾನ್ಯಳೋ ||ಪ ||
ಸಾನುರಾಗದಿಂದ ಹರಿಯ -ತಾನೆ ಸೇವೆ ಮಾಡುತಿಹಳು ||ಅ. ಪ||

ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಭೃತ್ಯರಿರಲು - ಹಾಟಕಾಂಬರನ ಸೇವೆ
ಸಾಟಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿ ಪೂರ್ಣ-ನೋಟದಿಂದ ಸುಖಿಸುತಿಹಳು ||1||

ಛತ್ರ ಚಾಮರ ವ್ಯಜನ ಪರಿ-ಯಂಕ ಪಾತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತು
ಚಿತ್ರಚರಿತನಾದ ಹರಿಯ -ನಿತ್ಯ ಸೇವೆ ಮಾಡುತಿಹಳು ||2||

ಸರ್ವಸ್ಥಳದಿ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ -ಸರ್ವದೋಷರಹಿತನಾದ
ಸರ್ವವಂದ್ಯನಾದ ಪುರಂ-ದರವಿಠಲನ್ನ ಸೇವಿಸುವಳು ||3||

-೨೨-

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿ ಉದ್ವಾಸನೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಭಾಗ್ಯವೆ ಪಾಲಿಸೆನ್ನಗೆ । ಶ್ರೀಭಾರ್ಗವಿ ಜನನಿ ||ಪ||

ಭಾಗ್ಯವೇ ಪಾಲಿಸು ಭಾರ್ಗವಿ ಕಮಲಜ ।
ಭಾಗ್ಯದ-ನಿಮಿಷವರ್ಗ-ಸೇವಿತೆ ||ಅ.ಪ.||

ಹರಿಸರ್ವೋತ್ತಮ ಗುರುಸುಖತೀರ್ಥರು । ಹರ-ಫಣಿವಿಪಶಕ್ರಾದಿಗಳು ।
ತರತಮಭೇದ ಮೂರೆರಡು ಸತ್ಯವೆಂದರಿತು ಮನದಿ ಬಲು ಹರುಷ ಬಡುತಲಿಹ
||1||

ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳ ಗೆಲಿದು ಸತತನಿ-ಷ್ಕಾಮಭಕ್ತಿಯಲಿ ಮನವುಬ್ಬಿ।
ರಾಮ ರಾಮ ಎಂದು ಪ್ರೇಮದಿ ಪಾಡುತ।
ರೋಮಾಂಚಿತತನುವಲಿ ನರ್ತಿಪ ಸೌಭಾಗ್ಯ ॥2॥

ದುರ್ಜನಸಂಗ ವಿವರ್ಜಿಸಿ ನಿರುತದಿ ಸಜ್ಜನಸಂಗಸುಖವ ಬಯಸಿ।
ಅರ್ಜುನಸಖನ ಪದಾಬ್ಜಧ್ಯಾನದೊಳು। ಗರ್ಜಿಸುತಲಿ ನಿರ್ಲಜ್ಜನೆನಿಪಸೌಭಾಗ್ಯ॥

ನಾನು ನನ್ನದೆಂಬ ಹೀನಮತಿಯ ಕಳೆದೇನು ಮಾಡುತಿಹ ಕರ್ಮಗಳ।
ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪ್ರೇರಣೆ ಎಂದು ಸದಾನುರಾಗದಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ॥4॥

ಸೂಸುವ ಭಕ್ತಿ ವಿರಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಧನರಾಶಿಯ ಕೊಟ್ಟೀ ಭವ ಸುಖದಾ।
ಆಸೆಯ ಬಿಡಿಸಿ ವರದೇಶವಿಟ್ಠಲನ ದಾಸರ ದಾಸರ ದಾಸನೆನಿಪ ಸೌಭಾಗ್ಯ ॥5॥

–೨೩ –

ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ನಿರಂತರ ರಕ್ಷಿಸೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಎನ್ನಬೇಕು.

ರಾಗ ಶ್ರೀ ತಾಳ - ಅಟ

ಶ್ರೀ ವರಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿ ಶ್ರೀ ವರಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿ ॥ಪ॥

ಸೌಭಾಗ್ಯವೀಯೆ ಸದಯೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೀಯೆ ಜನನೀ
ಸಕಲಲೋಕಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವ ತಾಯೆ ॥1॥

ಶ್ರಾವಣ ಶುಕ್ರವಾರ ದಿನದಲಿ ಸಕಲಾಭೀಷ್ಟವೀಯೆ
ಶರಣಾಗತರನು ಕರುಣದಿ ಕಾಯಲು ಬಾ ಬಾ ॥2॥

ಕೊಲ್ಹಾಪುರದಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಸಲ್ಲೀಲೆಯಿಂದಲೀ ಇರುವಾ
ಪರಮಪುರುಷ ಶ್ರೀಪುರಂದರವಿಟ್ಠಲನ ರಾಣಿ ॥3॥

॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

* * * * *

ಶ್ರೀವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ವ್ರತಕಥೆ

ಶ್ರೀವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ವ್ರತಕಥೆ

ಶೌನಕಾದ್ಯಾ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಸೂತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾಮುನಿಮ್ ।
ಲೋಕಾನಾಂ ಚ ಹಿತಾರ್ಥಾಯ ಪಪ್ರಚ್ಛುರ್ವ್ರತಮುತ್ತಮಮ್ ॥೧॥

ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳು ಮಹಾಮುನಿಗಳಾದ ಸೂತಪುರಾಣಿಕ-ರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ಸಮಸ್ತಸಜ್ಜನರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವ್ರತದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

ಋಷಯಃ ಊಚುಃ –

ವದ ಸೂತ ಮಹಾಭಾಗ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಕೋವಿದ ।
ಯೇನ ಚೀರ್ಣೇನ ಮರ್ತ್ಯಾನಾಂ ಸರ್ವಸೌಭಾಗ್ಯಸಂಪದಃ ॥೨॥
ತದ್ವ್ರತಂ ಬ್ರೂಹಿ ನೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ ।

ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ, ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ಅರಿತು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಸೂತಪುರಾಣಿಕರೇ ಸಜ್ಜನರಾದ ಮನುಷ್ಯರು ಯಾವ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ. ಆ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಅಭೀಷ್ಟಗಳೂ ನೆರವೇರಬೇಕು.

ಶ್ರೀಸೂತ ಉವಾಚ –

ಕೈಲಾಸಶಿಖರೇ ರಮ್ಯೇ ನಾನಾಗಣಸಮಾವೃತೇ ॥೩॥
ನದೀನಿರ್ಝರಕಾಸಾರತೀರ್ಥಬೃಂದಸಮಾಕುಲೇ ।
ಪಾಟಲಾಶೋಕಪುನ್ನಾಗಚೂತಜಂಬೂಕಪಿತ್ಥಕೈಃ ॥೪॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಶ್ರೇಷ್ಠವ್ರತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು – ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳೇ! ಕೈಲಾಸಶಿಖರವು ಅತ್ಯಂತ

ರಮ್ಯವಾಗಿದೆ. ರುದ್ರದೇವರ ಪ್ರಮಥಗಣಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ನದಿಗಳು ಹರಿಯುತ್ತಿವೆ. ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಅಲ್ಲಿದೆ. ಪಾಟಲ, ಅಶೋಕ, ಪುನ್ನಾಗ, ಮಾವು, ನೇರಳೆ, ಬೆಳಲೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಮರಗಳು ಹೂವು ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಶ್ರೀಫಲೈಃ ಪನಸೈರ್ವೃಕ್ಷೈರ್ನಾರಂಗೈಃ ಪಿಪ್ಪಲೈರ್ವೃತೈಃ ।
ಕಲ್ಪದ್ರುಮಸಮೈಃ ಕೀರ್ಣೇ ಕಾಮಧೇನುಸಮಾವೃತೇ ॥೫॥

ಬಿಲ್ವವೃಕ್ಷ, ಹಲಸಿನ ಮರ, ನಾರಂಗವೃಕ್ಷ, ಪಿಪ್ಪಲಿ ಮರ ಈ ಎಲ್ಲ ಮರಗಳೂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿವೆ. ಕಾಮಧೇನುಗಳೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿವೆ.

ಚಿಂತಾಮಣಿಪುರೋಗೈಶ್ಚ ರತ್ನೈರನ್ಯೈಃ ಸುಸಂವೃತೇ ।
ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದಿಸುರಾಕೀರ್ಣೇ ಋಷಿಸಂಘನಿಷೇವಿತೇ ॥೬॥

ಚಿಂತಾಮಣಿ ಮೊದಲಾದ ಅಪೂರ್ವರತ್ನಗಳು ಅಲ್ಲಿವೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಇಂದ್ರದೇವರು, ಮೊದಲಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠದೇವತೆಗಳು ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಋಷಿಮುನಿಗಳಿಂದಲೂ ಅದು ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ರುದ್ರೈರ್ವಸುಭಿರಾದಿತ್ಯೈರ್ವಿಶ್ವೇದೇವೈರ್ಮರುದ್ಗಣೈಃ ।
ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಗಂಧರ್ವಸಿದ್ಧವಿದ್ಯಾಧರಾನ್ವಿತೇ ॥೭॥

ಏಕಾದಶರುದ್ರರು, ಅಷ್ಟವಸುಗಳು, ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರು, ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು, ೪೯ ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳು, ಯಕ್ಷರು, ರಾಕ್ಷಸರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಸಿದ್ಧರು, ವಿದ್ಯಾಧರರೂ ಕೂಡ ಆ ಕೈಲಾಸಶಿಖರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಂದಾರವಿಟಪಕ್ರಾಂತೇ ಸರ್ವರತ್ನೋಜ್ಜ್ವಲೇ ಶುಭೇ ।
ಸ್ವರ್ಣಸಿಂಹಾಸನಾಸೀನಂ ಶಂಕರಂ ಲೋಕಶಂಕರಮ್ ॥೮॥

ಮಂದಾರವೃಕ್ಷದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ನವರತ್ನಗಳ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನವಾದ, ಅತ್ಯಂತ ಮಂಗಳಪ್ರದವಾದ, ಸ್ವರ್ಣಮಯವಾದ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಹಾರುದ್ರ-ದೇವರು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ಮಹಾದೇವೀ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ ।
ಪಪ್ರಚ್ಛ ಗೌರೀ ಸಂತುಷ್ಟಾ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಕಾಂಕ್ಷಯಾ ॥೯॥

ಇಂಥ ಮಹಾರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮಹಾದೇವಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯು ಕೈಮುಗಿದು ಅವರ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಸಮಸ್ತಸಜ್ಜನಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ಗೌರಿಯು ಸಂತೋಷಮನದಿಂದ ಮಹಾದೇವರ ಬಳಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಪಾರ್ವತ್ಯುವಾಚ

ಭಗವನ್ ಸರ್ವಲೋಕೇಶ ಸರ್ವಭೂತದಯಾನಿಧೇ ।
ಯದ್ರಹಸ್ಯಮಿದಂ ನೃಣಾಂ ಸರ್ವಸೌಭಾಗ್ಯದಾಯಕಮ್ ॥೧೦॥
ವ್ರತಂ ಬ್ರೂಹಿ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃಪಯಾ ಮಮ ಶಂಕರ ।

ಪಾರ್ವತಿಯು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ – ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯರಾದ, ಸಕಲಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರುಣ್ಯವುಳ್ಳ, ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ, ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ಸಮಸ್ತಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುವ, ರಹಸ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ. ಅಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವ್ರತವನ್ನು ಕೃಪೆ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿರಿ.

ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ

ಶೃಣು ಭದ್ರೇ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸಾವಧಾನಮನಾ ಭವ ॥೧೧॥
ವ್ರತಾನಾಮುತ್ತಮಂ ಕಾಮ್ಯಂ ಸರ್ವಸೌಭಾಗ್ಯಕಾರಣಮ್ ।
ಸರ್ವಸಂಪತ್ಪ್ರದಂ ಕೀರ್ತಿಪುತ್ರಪೌತ್ರಪ್ರವರ್ಧನಮ್ ॥೧೨॥

ಮಹಾದೇವರು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ – ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪಳೇ! ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಕೇಳು. ಎಲ್ಲ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವ್ರತದ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ಈಗ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ವ್ರತವು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ತಸೌಭಾಗ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಇದೊಂದೇ ವ್ರತವು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೀಡುವ ವ್ರತವಾಗಿದೆ.

ಶುಕ್ಲೇ ಶ್ರಾವಣಿಕೇ ಮಾಸಿ ಪೂರ್ಣಿಮೋಪಾಂತ್ಯಭಾರ್ಗವೇ ।
ವ್ರತಂ ಸಮಾಚರೇತ್ಸಮ್ಯಗಭೀಷ್ಟಂ ಚ ಭವೇದ್ ಧ್ರುವಮ್ ॥೧೩॥

ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಹಿಂದಿನ ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅತ್ಯಂತಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ವೈಭವೋಪೇತವಾಗಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದಾಗ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಅಭೀಷ್ಟಗಳು ನೆರವೇರುತ್ತವೆ.

ಪಾರ್ವತ್ಯುವಾಚ

ವಿಧಿನಾ ಕೇನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತತ್ರ ಕಾ ನಾಮ ದೇವತಾ ।
ಕೇನ ಚಾಽಽರಾಧಿತಾ ಪೂರ್ವಂ ಬ್ರೂಹಿ ಶಂಭೋ ಸವಿಸ್ತರಮ್ ॥೧೪॥

ಪಾರ್ವತಿಯು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ – ಸ್ವಾಮಿ! ಯಾವ ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಯಾವ ದೇವತೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು? ಮತ್ತು ಹಿಂದೆ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಯಾರು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದ್ದರು? ಓ ಶಂಭುವೇ! ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನನಗೆ ವಿವರಿಸಿರಿ.

ವರಲಕ್ಷ್ಮೀರಿತಿ ಖ್ಯಾತಾ ದೇವತಾ ಶೃಣು ಪಾರ್ವತಿ ।
ಯೇ ಚೇಷ್ಟಾರ್ಥಕಾಮಿನೋ ಲೋಕೇ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ವಾ ಪುರುಷಾಶ್ಚ ವಾ ॥೧೫॥

ಪಾರ್ವತಿಯೇ! ಕೇಳುವವಳಾಗು. ಈ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ವರಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವಳೇ ದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಪುರುಷರಾಗಲೀ ಸ್ತ್ರೀಯರಾಗಲೀ ಅವರ ಏನೇ ಅಭೀಷ್ಟಗಳಿದ್ದರೂ ಈ ವ್ರತವನ್ನೇ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಶುಕ್ಲೇ ಶ್ರಾವಣಿಕೇ ಮಾಸಿ ಪೂರ್ಣಿಮೋಪಾಂತ್ಯಭಾರ್ಗವೇ ।
ವ್ರತಂ ಕುರ್ವಂತಿ ದೇವೇಶ್ಯೇ ತೇಷಾಮಿಷ್ಟಂ ಭವೇದ್ ಧ್ರುವಮ್ ॥೧೬॥

ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಹಿಂದಿನ ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ಯಾರು ಈ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಮನೋಭೀಷ್ಟಗಳೂ ನೆರವೇರುತ್ತವೆ.

ಅತ್ರೇತಿಹಾಸಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪುಣ್ಯಂ ತು ಶೃಣು ಪಾರ್ವತಿ ।
ಕುಂಡಿನಂ ನಾಮ ನಗರಂ ಸರ್ವಮಂಗಲಮಂಡಿತಮ್ ॥೧೭॥

ಪಾರ್ವತಿಯೇ! ಈ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತದ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೊಂದು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. ಕೇಳು. ಎಲ್ಲ ಮಂಗಳಮಯವಾದ ಅಲಂಕಾರವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕುಂಡಿನಪುರ ಎಂಬ ಒಂದು ನಗರವಿತ್ತು.

ಹೇಮಪ್ರಾಕಾರಸಹಿತಂ ಚಾಮೀಕರಗೃಹೋಜ್ಜ್ವಲಮ್ ।
ತತ್ರಾಭೂದ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಕಾಚಿತ್ ನಾಮ್ನಾ ಚಾರುಮತೀ ಶುಭಾ ॥೧೮॥

ಆ ಕುಂಡಿನ ಎಂಬ ನಗರದಲ್ಲಿ ಭಂಗಾರದ ಗೋಡೆಗಳಿದ್ದವು. (ಚಾಮೀಕರ = ಸುವರ್ಣ) ಸುವರ್ಣದ ಮನೆಗಳಿಂದ ಉಜ್ಜ್ವಲವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಚಾರುಮತಿಯೆಂಬ ಉತ್ತಮಳಾದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತ್ರೀಯು ಇದ್ದಳು.

ಪತಿಭಕ್ತಿಮತೀ ಸಾಧ್ವೀ ಪತಿಶುಶ್ರೂಷಣೇ ರತಾ ।
ದಾರಿದ್ರ್ಯಾತ್ ಖಿದ್ಯಮಾನಾಽಪಿ ಸತತಂ ಮೃದುಭಾಷಿಣೀ ॥೧೯॥

ಗಂಡನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದಳು. ನಿರಂತರ ಪತಿಶುಶ್ರೂಷೆ-ಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತಳಾಗಿದ್ದಳು. ಸಾಧ್ವಿಯೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಳು. ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಮೃದುವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಪತಿಶುಶ್ರೂಷಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಾ ಕದಾಚಿತ್ ಪತಿವ್ರತಾ ।
ಸಮಾಪ್ಯ ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣಿ ರಾತ್ರೌ ಶಯನಮಾಗತಾ ॥೨೦॥

ಒಂದು ದಿನ ಆ ಸಾಧ್ವಿಯು ಪತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡಿ, ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದಳು.

ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವೇನ ಸ್ವಪತ್ಯಾಃ ಸಾ ಸುಲೋಚನೇ ।
ವರಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ತದಾ ಸ್ವಪ್ನೇ ತಾಮುವಾಚೇತಿ ಪಾರ್ವತಿ ॥೨೧॥

ಪಾರ್ವತಿ! ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯ-ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ವರಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಕಾಣಿಸಿದಳು. ಮತ್ತು ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿದಳು.

ಉತ್ತಿಷ್ಠೋತ್ತಿಷ್ಠ ಶೀಘ್ರಂ ತ್ವಂ ವರಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾಗತಾಽಸ್ಮ್ಯಹಮ್ ।
ಹಿತಂ ಬ್ರವೀಮಿ ತೇ ವತ್ಸೇ ಶೃಣು ಸರ್ವಾರ್ಥಸಾಧನಮ್ ॥೨೨॥

'ಓ ಸಾಧ್ವಿಯೇ! ಬೇಗ ಮೇಲೆ ಎದ್ದೇಳು. ನಾನು ವರಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಮಗು! ನಿನಗೆ ಹಿತವಾದದ್ದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಇದು ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಂ ಶ್ರಾವಣ್ಯಾಂ ತು ಭೃಗೋರ್ದಿನೇ ।
ಮತ್ಪೂಜನಂ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ವರಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಕಾಂಕ್ಷಿತಮ್ ॥೨೩॥

ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಹಿಂದಿರುವ ಶುಕ್ರವಾರದಂದು ನನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡು. ಆಗ ನಿನಗೆ ಅಭೀಷ್ಟವಾದದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವರವನ್ನಾಗಿ ನಾನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ.

ವರಲಕ್ಷ್ಮೀತಿ ಮನ್ನಾಮ ವರದಾ ಹರಿವಲ್ಲಭಾ ।
ಮತ್ಪೂಜಾಂ ಯೇ ಪ್ರಕುರ್ವಂತಿ ಸುಭಕ್ತ್ಯಾ ಭೃಗುವಾಸರೇ ॥೨೪॥
ತೇಷಾಮಿಷ್ಟಾಂಶ್ಚ ಕಾಮಾಂಶ್ಚ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ನ ಸಂಶಯಃ ।

ನನ್ನನ್ನು ವರಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ವರವನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದಲೇ ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ಭಗವಂತನ ಪ್ರಿಯಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಯಾವ ಭಕ್ತರು ಶುಕ್ರವಾರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಜೊತೆಗಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಮತಿರ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಜಾಯೇತ ಮತ್ಪೂಜಾರ್ಥಂ ಮಮ ಪ್ರಿಯೇ ||೨೫||
ತಸ್ಯೇಷ್ಟಾರ್ಥವರಂ ಶೀಘ್ರಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಕಮಲೇಕ್ಷಣೇ |
ಜನ್ಮಾಂತರಸಹಸ್ರೇಷು ಸುಕೃತಸ್ಯ ಪ್ರಭಾವತಃ ||೨೬||
ಮದ್‌ವ್ರತಾಚರಣೇ ಬುದ್ಧಿಃ ಸಂಪ್ರಜಾಯೇತ ಶೋಭನೇ |

ಅಂದು ಅತ್ಯಂತಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಯಾರಿಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೋ ಅವರನ್ನು ನಾನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ತಾವರೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಭಕ್ತಳೇ! ಯಾರಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇರುತ್ತದೋ ಅವರಿಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ.

ಸಾವಿರಾರು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪುಣ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಷ್ಟೇ ನನ್ನ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

ಯೋ ವಾ ಕರೋತಿ ಮತ್ಪೂಜಾಂ ಸ ಶೂರಃ ಸ ಚ ಪಂಡಿತಃ ||೨೭||
ಸ ಶ್ಲಾಘ್ಯಃ ಸ ಕುಲೀನಶ್ಚ ಸ ವಿದ್ವಾನ್ ಸ ವಶೀ ಶುಭೇ |
ಸರ್ವಂ ಮಮ ಪ್ರಭಾವೇನ ಲಭತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ||೨೮||

ನನಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಈ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತವನ್ನು (ಪೂಜೆಯನ್ನು) ಯಾವನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನೇ ನಿಜವಾದ ಪರಾಕ್ರಮಿಯು; ಪಂಡಿತನು. ಅವನು ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದವನು. ಉತ್ತಮವಂಶದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ವಿದ್ವಾಂಸನು. ಸ್ವತಂತ್ರನು. ಭದ್ರಸ್ವರೂಪಳೇ! ಅವನು ಎಲ್ಲ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಕಮಲಾ ಸ್ವಪ್ನೇ ತತ್ರೈವಾಂತರಧೀಯತ ।
ತತಶ್ಚಾರುಮತೀ ತಸ್ಮಾತ್ ಸ್ವಪ್ನಾದುತ್ಥಾಯ ಸಂಭ್ರಮಾತ್ ॥೨೯॥

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ಕಮಲೆಯು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಳಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದೃಶ್ಯಳಾದಳು. ಅನಂತರ ಸ್ವಪ್ನದಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡ ಆ ಪತಿವ್ರತೆಯ ಸಂಭ್ರಮಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲ.

ತತ್ಸರ್ವಂ ಕಥಯಾಮಾಸ ಬಂಧೂನಾಂ ಪುರತಸ್ತದಾ ।
ಶ್ರುತ್ವಾ ತದ್ಬಾಂಧವಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿತಿ ಚಾಬ್ರುವನ್ ॥೩೦॥

ತನಗೆ ಇಷ್ಟರಾದ ಎಲ್ಲ ಬಂಧುಗಳ ಜೊತೆ ತನಗೆ ನಡೆದ ಸ್ವಪ್ನಘಟನೆಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಳು. ಆ ಸ್ವಪ್ನವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸಮಸ್ತಬಾಂಧವರು 'ಬಹಳ ಸಂತೋಷ, ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ವಪ್ನ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದರು.

ತತಶ್ಚಾರುಮತೀಮುಖ್ಯಾಃ ಕಾಂಕ್ಷಮಾಣಾ ಭೃಗೋರ್ದಿನಮ್ ।
ಭಾಗ್ಯೋದಯೇನ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ವರಲಕ್ಷ್ಮೀದಿನೇ ತದಾ ॥೩೧॥

ಅನಂತರ ಆ ಪತಿವ್ರತೆಯು ಹಾಗೂ ಅವಳ ಎಲ್ಲ ಬಾಂಧವರೂ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಹಿಂದಿನ ಶುಕ್ರವಾರವು ಯಾವಾಗ ಬರುತ್ತದೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವರ ಭಾಗ್ಯೋದಯದಂತೆ ಶುಕ್ರವಾರವು ಬಂದಿತು.

ಪೂರ್ವೋಕ್ತೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ತೇಽಕುರ್ವನ್ ವ್ರತಮುತ್ತಮಮ್ ।
ತತೋ ದೇವೀಪ್ರಭಾವೇಣ ಬಹುಭಾಗ್ಯಮುಪಾಯಯೌ ॥೩೨॥

ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮದಂತೆ ಆ ಎಲ್ಲ ಬಂಧುಬಾಂಧವರು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದರು. ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬಹುಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು.

ವರಲಕ್ಷ್ಮೀಪ್ರಸಾದೇನ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ ।
ಪುತ್ರಪೌತ್ರೈಃ ಪರಿವೃತಾ ಧನಧಾನ್ಯಸಮನ್ವಿತಾಃ ॥೩೩॥

ಅನ್ನದಾನರತಾ ನಿತ್ಯಂ ಬಂಧುಪೋಷಣತತ್ಪರಾಃ ।
ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯಭೋಗಾಂತೇ ಪ್ರಾಪುರ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಾಂ ಗತಿಮ್ ॥೩೪॥

ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಸರ್ವಾಭರಣ ಭೂಷಿತರಾದರು. ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಪಡೆದರು. ಧನಧಾನ್ಯಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧರಾದರು.

ತಾವಷ್ಟೇ ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ನದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಪಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂಧುಬಾಂಧವರ ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಭೋಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಾನವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಪಡೆದರು.

ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಬಾಂಧವಾಃ ಸರ್ವೇ ಶ್ರುತ್ವಾ ಚಾರುಮತೀಮುಖಾತ್ ।
ವರಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತಂ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಾಪುರ್ಭಾಗ್ಯಂ ಚ ಪಾರ್ವತಿ ॥೩೫॥

ಪಾರ್ವತಿ! ಎಲ್ಲ ಬಾಂಧವರೂ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಚಾರುಮತಿಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಂತೆ ಈ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಭಾಗ್ಯಸಂಪನ್ನರಾದರು.

ಪಾರ್ವತ್ಯುವಾಚ

ವರಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತಸ್ಯಾಸ್ಯ ವಿಧಿಂ ಬ್ರೂಹಿ ಸುರಾರ್ಚಿತ ।
ವ್ರತಮೇತತ್ ಕಥಂ ಕಾರ್ಯಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಶಂಕರ ॥೩೬॥

ಪಾರ್ವತಿಯು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ – ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೇವನೇ! ಈ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತದ ವಿಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಸು. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಾನು ಕೇಳಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ

ಶ್ರಾವಣೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ತು ಪೂರ್ಣಿಮೋಪಾಂತ್ಯಭಾರ್ಗವೇ ।
ಸ್ನಾತ್ವಾ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವೇಲಾಯಾಂ ಧೃತ್ವಾ ವಸ್ತ್ರಂ ಸುಶೋಭನಮ್ ॥೩೭॥

ರುದ್ರದೇವರು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ – ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಹಿಂದೆ ಆಗಮಿಸುವ ಶುಕ್ರವಾರದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಶುಭ್ರವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು.

ತತಃ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ ಶುದ್ಧದೇಶೇ ಮಂಟಪಮುತ್ತಮಮ್ ।
ತನ್ಮಧ್ಯೇಽಷ್ಟದಲಂ ಪದ್ಮಂ ಪಂಚವರ್ಣಸಮನ್ವಿತಮ್ ॥೩೮॥

ಅನಂತರ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಂಟಪವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಎಂಟು ದಳಗಳ ಕಮಲವನ್ನು ಐದು ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ರಚಿಸಬೇಕು.

ನೂತನೈಸ್ತಂಡುಲೈಃ ಪೂರ್ಣಕುಂಭೇ ಸವಟಪಲ್ಲವೇ ।
ಫಲಾನ್ವಿತೇಽರ್ಚಿತೇ ರಮ್ಯೇ ದೇವೀಮಾವಾಹಯೇತ್ ಶುಭಾಮ್ ॥೩೯॥

ಆ ಪದ್ಮದ ಮೇಲೆ ಹೊಸದಾದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಆ ಅಕ್ಕಿಯ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ಣಕುಂಭವನ್ನಿಡಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಐದು ಬಗೆಯ ಚಿಗುರೆಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನಿಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ರಮ್ಯವಾದ ಆ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರಳಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಡದಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಕಲ್ಪೋಕ್ತೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಭಕ್ತ್ಯಾ ತಾಮರ್ಚಯೇದ್ ವ್ರತೀ ।

ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುವವನು ವ್ರತಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರದಂತೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು –

''ಪದ್ಮಾಸನೇ ಪದ್ಮಕರೇ ಸರ್ವಲೋಕೈಕಪೂಜಿತೇ ॥೪೦॥
ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯೇ ದೇವಿ ಸುಪ್ರೀತಾ ಭವ ಸರ್ವದಾ'' ।

''ಪದ್ಮಾಸನೇ ಪದ್ಮಕರೇ ಸರ್ವಲೋಕೈಕಪೂಜಿತೇ। ನಾರಾಯಣಪ್ರಿಯೇ ದೇವಿ ಸುಪ್ರೀತಾ ಭವ ಸರ್ವದಾ'' – ''ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪದ್ಮವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಕಲಲೋಕ-ಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತಳಾಗಿ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಪ್ರಿಯಳಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವ ದೇವಿಯೇ! ನೀನು ಸುಪ್ರೀತಳಾಗು''

ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ಸಕಲಾನುಪಚಾರಾಯನ್ ಯಥಾಕ್ರಮಮ್ ॥೪೧॥
ದೇವ್ಯಾ ಗೋಧೂಮಚೂರ್ಣೇನ ಪೂರ್ಣಗರ್ಭಾಂಶ್ಚ ಕಾರಯೇತ್।
ಅಥವಾ ಶಾಲಿಪಿಷ್ಟೇನ ಯಥಾಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರತಃ ॥೪೨॥

ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಗೋಧಿಹಿಟ್ಟಿನ ಹೂರಣದ ಹೋಳಿಗೆಯನ್ನು (ಹೂರಣ ತುಂಬಿದ ಕಡುಬುಗಳನ್ನು) ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಅಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಹೂರಣದ ಭಕ್ಷವನ್ನು ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಫಲಾದಿಭಿಃ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ನೈವೇದ್ಯಂ ಪರಿಕಲ್ಪಯೇತ್।
ಮುಖವಾಸನತಾಂಬೂಲಂ ನೀರಾಜನಮತಃ ಪರಮ್ ॥೪೩॥

ಭಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಫಲಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಫಲಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕು. ಫಲಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಮೇಲೆ ಮುಖವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಚ ಕೃತ್ವಾಽಥ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕ್ರಿಯಾಃ।
ಪುನರರ್ಘ್ಯಂ ಮಂತ್ರತಶ್ಚ ದೋರಂ ಬದ್ಧ್ವಾ ತತಃ ಪರಮ್ ॥೪೪॥

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ವರಮಹಾ-ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ದೋರವನ್ನು ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪ್ರದದ್ಯಾದ್ ದ್ವಾದಶಾಪೂಪಾನ್ ಪೂಗಪರ್ಣಸಮನ್ವಿತಾನ್ ।
ಉಪಾಯನಂ ದ್ವಿಜಾಗ್ರ್ಯಾಯ ದದ್ಯಾತ್ ಸಫಲದಕ್ಷಿಣಾಮ್ ॥೪೩॥

ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಕಡುಬುಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಕಡುಬುಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠನಿಗೆ ಉಪಾಯನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಆ ಉಪಾಯನದಲ್ಲಿ ಫಲತಾಂಬೂಲ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು.

ಭಕ್ತ್ಯಾ ದೇವೀಸಮೀಪೇ ತು ಗೃಹೀತ್ವಾ ಕುಸುಮಾಕ್ಷತಾನ್ ।
ಶ್ರುತ್ವೇಮಾಂ ಚ ಕಥಾಂ ಪುಣ್ಯಾಂ ಬಂಧುಭಿಃ ಸಹ ಪಾರ್ವತಿ ॥೪೬॥

ಪಾರ್ವತಿಯೇ! ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಹೂವು ಅಕ್ಷತೆ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅವಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಬಂಧುಜನರ ಜೊತೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕೇಳಬೇಕು.

ಸುವಾಸಿನೀಭಿಃ ಸಹಿತಾ ಹವಿಷ್ಯಂ ಚ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಏತದ್ ವ್ರತೋತ್ತಮಂ ಯೇ ತು ಕುರ್ವಂತಿ ಮನುಜಾ ಭುವಿ ॥೪೭॥

ತೇಷಾಂ ಪುತ್ರಾಂಶ್ಚ ಪೌತ್ರಾಶ್ಚ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ನ ಸಂಶಯಃ ।
ಇದಂ ಸತ್ಯಮಿದಂ ಸತ್ಯಂ ನಾರೀ ಭದ್ರಾಣಿ ಪಶ್ಯತಿ ॥೪೮॥

ಸುವಾಸಿನಿಯರ ಸಹಿತಳಾಗಿ ಹವಿಷ್ಯಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಯಾರು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಪುತ್ರರನ್ನು ಪೌತ್ರರನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಓ ನಾರಿಯೇ ಇದು ಸತ್ಯ ! ಇದು ಸತ್ಯ ! ಅವರು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಮಂಗಳಮಯಜೀವನವನ್ನೇ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

ಇತಿ ಚಾರುಮತೀಮುಖ್ಯಾ ಉಪಲಬ್ಧಮನೋರಥಾಃ ।
ಪುಣ್ಯಾ ಚಾರುಮತೀ ಚೈವ ಭೂಯೋ ಭಾಗ್ಯವತೀ ಚಿರಮ್ ॥೪೯॥

ಹೀಗೆ ಚಾರುಮತಿ ಮೊದಲಾದವರ ಅಭೀಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲವೂ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತದ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿದವು. ಪುಣ್ಯತಮಳಾದ ಆ ಚಾರುಮತಿಯು ಚಿರಕಾಲ ಅತ್ಯಂತಭಾಗ್ಯವತಿಯಾದಳು.

ಯ ಇದಂ ಶೃಣುಯಾನ್ನಿತ್ಯಂ ಶ್ರಾವಯೇದ್ ವಾ ಸಮಾಹಿತಃ ।
ತಸ್ಯ ಶ್ರೇಯಾಂಸಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ನ ಸಂಶಯಃ ॥೫೦॥

ಯಾರು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಅತ್ಯಂತಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಾನೋ ಅಥವಾ ಹೇಳು-ತ್ತಾನೋ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಇತೀದಂ ಕಥಿತಂ ದೇವ್ಯೈಃ ಪಾರ್ವತ್ಯೈ ಶಂಭುನಾ ಪುರಾ ।
ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಶಮನಂ ಸರ್ವಸಂಪತ್ಕರಂ ನೃಣಾಮ್ ॥೫೦॥

ಹಿಂದೆ ಮಹಾದೇವರು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಈ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಇದು ಸಕಲವಿಧವಾದ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರಕವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಂಪತ್ತುಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಉಪಾಯವೂ ಆಗಿದೆ.

ಯೇ ಕುರ್ವಂತಿ ವ್ರತಮಿದಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಶೃಣ್ವಂತಿ ವಾ ನರಾಃ ।
ಶ್ರಾವಯಿಷ್ಯಂತಿ ಯೇ ತೇ ವೈ ಕೃತಾರ್ಥಾಃ ಸ್ಯುರ್ನ ಸಂಶಯಃ ॥೫೨॥

॥ ಇತಿ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣೇ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಸಂವಾದೇ
ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತಕಥಾ ಸಂಪೂರ್ಣಾ ॥

ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಈ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತದ ಕಥೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಾನೋ, ಅಥವಾ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೋ. ಅವರೇ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಕೃತಾರ್ಥರಾದವರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣದಲ್ಲಿಬರುವ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಸಂವಾದದಲ್ಲಿ
ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತದ ಕಥೆಯು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

* * * * *

ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಬ್ಬದ ಅಡುಗೆಗಳು

ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಹಬ್ಬದ ಅಡುಗೆಗಳು

(1) ಗುಡಾನ್ನ/ ಬೆಲ್ಲದನ್ನ

(2) ಹಾಲುಪಾಯಸ

(3) ಎಲ್ಲಾ ಬೆಲ್ಲ ಹಾಗೂ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿದ ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿಗಳು

ಹೆಸರುಬೇಳೆ ಕೋಸಂಬರಿ

ಒಂದು ಪಾವು ಹೆಸರುಬೇಳೆ, ಒಂದು ಹೋಳು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು ಒಂದು ಕಟ್ಟು, ಆರೇಳು ಹಸಿ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಚೂರು ಇಂಗು, ಸಾಸಿವೆ, ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಗೂ ಉಪ್ಪಿನ ಪುಡಿ.

ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ

ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಹೆಸರುಬೇಳೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಹಾಕಬೇಕು. ಒಂದೆರಡು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನೆದ ಬಳಿಕ ಬಸಿ ಹಾಕಬೇಕು. ತೆಂಗಿನ ಕಾಯನ್ನು ತುರಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬಸಿ ಹಾಕಿರುವ ಬೇಳೆಯನ್ನು ಬೇಸಿನ್‌ಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಬಾಣಲೆಯನ್ನು ಒಲೆಯ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಮೂರು ಚಮಚ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಎಣ್ಣೆ ಕಾದ ನಂತರ ಸಾಸಿವೆ ಹಾಕಿ, ಸಾಸಿವೆ ಸಿಡಿದ ನಂತರ ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು , ಇಂಗು ಹಾಕಿ ಒಗ್ಗರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಹೆಸರುಬೇಳೆಗೆ ಒಗ್ಗರಣೆ, ಕಾಯಿ ತುರಿ ಹಾಗೂ ರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಉಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ ಕೈಯಾಡಿಸಬೇಕು. (ಸಣ್ಣಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡ ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು ಸೇರಿಸಬೇಕು). ಒಂದು ನಿಂಬೆಹಣ್ಣಿನ ರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಸೌಟಿನಿಂದ ಕೈಯಾಡಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹೋನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ.

ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಬ್ಬದ ಅಡುಗೆಗಳು

ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಹಬ್ಬದ ಅಡುಗೆಗಳು

(1) ಗುಡಾನ್ನ/ ಬೆಲ್ಲದನ್ನ

(2) ಹಾಲುಪಾಯಸ

(3) ಎಲ್ಲಾ ಬೆಲ್ಲ ಹಾಗೂ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿದ ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿಗಳು

ಹೆಸರುಬೇಳೆ ಕೋಸಂಬರಿ

ಒಂದು ಪಾವು ಹೆಸರುಬೇಳೆ, ಒಂದು ಹೋಳು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು ಒಂದು ಕಟ್ಟು, ಆರೇಳು ಹಸಿ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಚೂರು ಇಂಗು, ಸಾಸಿವೆ, ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಗೂ ಉಪ್ಪಿನ ಪುಡಿ.

ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ

ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಹೆಸರುಬೇಳೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಹಾಕಬೇಕು. ಒಂದೆರಡು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನೆದ ಬಳಿಕ ಬಸಿ ಹಾಕಬೇಕು. ತೆಂಗಿನ ಕಾಯನ್ನು ತುರಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬಸಿ ಹಾಕಿರುವ ಬೇಳೆಯನ್ನು ಬೇಸಿನ್‌ಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಬಾಣಲೆಯನ್ನು ಒಲೆಯ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಮೂರು ಚಮಚ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಎಣ್ಣೆ ಕಾದ ನಂತರ ಸಾಸಿವೆ ಹಾಕಿ, ಸಾಸಿವೆ ಸಿಡಿದ ನಂತರ ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು , ಇಂಗು ಹಾಕಿ ಒಗ್ಗರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಹೆಸರುಬೇಳೆಗೆ ಒಗ್ಗರಣೆ, ಕಾಯಿ ತುರಿ ಹಾಗೂ ರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಉಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ ಕೈಯಾಡಿಸಬೇಕು. (ಸಣ್ಣಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡ ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು ಸೇರಿಸಬೇಕು). ಒಂದು ನಿಂಬೆಹಣ್ಣಿನ ರಸವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಸೌಟಿನಿಂದ ಕೈಯಾಡಿಸಬೇಕು. ಆನಂತರ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹೋನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ.

ಕಡಲೆಬೇಳೆ ಕೋಸಂಬರಿ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು – ಒಂದು ಪಾವು ಕಡಲೆಬೇಳೆ ಹಾಗೂ ಹೆಸರುಬೇಳೆ ಕೋಸಂಬರಿಗೆ ಹಾಕುವ ಇನ್ನಿತರ ಸಾಮಾನುಗಳು.

ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ – ಹೆಸರು ಬೇಳೆ ಕೋಸಂಬರಿ ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಹೆಸರುಬೇಳೆ ಬದಲಿಗೆ ಕಡಲೆಬೇಳೆಯನ್ನು ಬಳಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸೌತೆಕಾಯಿ ಕೋಸಂಬರಿ

ಹೆಸರುಬೇಳೆ ಅಥವಾ ಕಡಲೆಬೇಳೆ ಕೋಸಂಬರಿಗೆ ಸಿಪ್ಪೆ ತೆಗೆದ ಸೌತೆಕಾಯಿಯ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೈಯಾಡಿಸಿದರೆ ಸೌತೆಕಾಯಿ ಕೋಸಂಬರಿ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಬೇಳೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬರಿಯ ಸೌತೆಕಾಯಿಯ ಚೂರುಗಳಿಗೆ ತೆಂಗಿನ ತುರಿ ಮತ್ತು ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕಿ ಕೋಸಂಬರಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಸ್ವಾದಿಷ್ಟವಾದ ಕೋಸಂಬರಿಯನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹೋನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ.

ದೊಣ್ಣೆಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಪಲ್ಯ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು – ದೊಣ್ಣೆ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ 750 ಗ್ರಾಂ; ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ 1/4 ಭಾಗ, ಕಡಲೆಹಿಟ್ಟು - 150 ಗ್ರಾಂ, ಬೆಲ್ಲ - 1 ಚಿಕ್ಕತುಂಡು. ಪಲ್ಯದ ಪುಡಿ 2 ಚಮಚ, ಉಪ್ಪು, ಸಾಸಿವೆ ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆ.

ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ – ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ತೊಳೆದು ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಬೀಜ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ. ಬಾಣಲಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಡಿ. ಎಣ್ಣೆ ಕಾದ ಬಳಿಕ ಸಾಸಿವೆ ಹಾಕಿ ಒಗ್ಗರಣೆ ಮಾಡಿ. ನಂತರ ಹೆಚ್ಚಿದ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹುರಿಯಿರಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಡಲೆ ಹಿಟ್ಟು , ಪಲ್ಯದ ಪುಡಿ, ಬೆಲ್ಲದ ಪುಡಿ,

ತೆಂಗಿನ ತುರಿ, ಉಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆದಕಿ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ. (ಕಡಲೆ ಹಿಟ್ಟು ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ ಹೋಳುಗಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೇರುವಂತಿರಬೇಕು). ಅನಂತರ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹೋನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ.

ತರಕಾರಿಗಳ ಪಲ್ಯ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು – ಹುರುಳಿಕಾಯಿ 1/4 ಕೆ.ಜಿ., ಹಸಿಬಟಾಣಿಕಾಯಿ 1/2 ಕೆ.ಜಿ. ಉಪ್ಪು, ಸಾಸಿವೆ, ಎಣ್ಣೆ, ಪಲ್ಯದ ಪುಡಿ 1 ಚಮಚ.

ಮಾಡುವ ರೀತಿ – ಬಟಾಣಿಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬೇಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ, ಹುರುಳಿ-ಕಾಯಿಯನ್ನು ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಬೇಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ತರಕಾರಿಗಳು ಬೆಂದ ನಂತರ ದೊಡ್ಡ ಬಾಣಲಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಸಾಸಿವೆ ಒಗ್ಗರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಬಾಣಲಿಗೆ ಬೆಂದ ಬಟಾಣಿ, ಹುರುಳಿಕಾಯಿ, ತುರಿದ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಸೇರಿಸಿ ಹುರಿಯಿರಿ. ಆಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಉಪ್ಪು, ಪಲ್ಯದ ಪುಡಿ ಹಾಕಿ ಕೆದಕಿ. ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ. ಅನಂತರ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹೋನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ-ದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ.

ಬೆಂಡೆಕಾಯಿ ಗೊಜ್ಜು

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು – ಕಾಲು ಕೆ.ಜಿ. ಬೆಂಡೆಕಾಯಿ, ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಒಂದು ಹೋಳು, ಸಾಸಿವೆ, ಎಣ್ಣೆ, ಉಪ್ಪು ಮತ್ತು ಹುಣಿಸೆಹಣ್ಣು.

ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ – ತೆಂಗಿನತುರಿ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು, ಸಾಸಿವೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಒರಳಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ರುಬ್ಬಿ, ಬೆಂಡೆಕಾಯಿ ಹೋಳುಗಳನ್ನು ಬಾಣಲೆಯಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟು ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹುರಿಯಿರಿ. ರುಬ್ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಬಾಣಲೆಗೆ ಹಾಕಿ ಹುಣಿಸೆ ಹಣ್ಣು ಹಿಂಡಿ ಉಪ್ಪು ಬೆರೆಸಿ. ಸಾಸಿವೆ ಒಗ್ಗರಣೆ

ಹಾಕಿ. (ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಹದವಾದ ಶಾಖದಲ್ಲಿ ಚಮಚದಿಂದ ಕಲೆಸಿರಿ). ಈ ರೀತಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಗೊಜ್ಜು ನೈವೇದ್ಯದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹೋನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ.

ಪಂಚಭಕ್ಷ್ಯಗಳು

ಕಡುಬು

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು – ಚಿರೋಟಿ ರವೆ 500 ಗ್ರಾಂ, ಮೈದಾಹಿಟ್ಟು - 500 ಗ್ರಾಂ, ಸಕ್ಕರೆ - 400 ಗ್ರಾಂ, ಕೊಬ್ಬರಿ - 300 ಗ್ರಾಂ, ಕರಿಯಲು ಎಣ್ಣೆ- ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು.

ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ – ಕೊಬ್ಬರಿಯನ್ನು ತುರಿದುಕೊಂಡು ಸಕ್ಕರೆ ಬೆರೆಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಹಾಕಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಡಿ, ಅದು ತಳ ಹಿಡಿಯದಂತೆ ಕೆದಕುತ್ತಿರಿ. ಅದು ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ಗಸಗಸೆ ಬೆರೆಸಿರಿ. ಚಿರೋಟಿ ರವೆ ಹಾಗೂ ಮೈದಾಹಿಟ್ಟನ್ನು ಒಂದು ಗೂಡಿಸಿ ಚಪಾತಿ ಹಿಟ್ಟಿನಂತೆ ಕಲೆಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಾದಿರಿ. ಅನಂತರ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಉಂಡೆ ಮಾಡಿ, ಹೂರಣವನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು, ಕಡುಬಿನ ಅಚ್ಚಿಗೆ ಹಾಕಿ ತೆಗೆಯಿರಿ. ಎಲ್ಲ ಉಂಡೆಗಳನ್ನೂ ಈ ರೀತಿ ಕಡುಬಿನಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಿಗೆ ಹಾಕಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟ ನಂತರ ಬಾಣಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಡಿ. ಎಣ್ಣೆ ಕಾದನಂತರ ಕಡುಬನ್ನು ಹದವಾಗಿ ಕರೆಯಿರಿ. ಕರಿದ ಕಡುಬುಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹೋನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ.

ಅನ್ನದ ಕೇಸರಿಬಾತ್

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು –

ಅಕ್ಕಿ - 1 ಕೆ.ಜಿ. ಸಕ್ಕರೆ - 500 ಗ್ರಾಂ, ತುಪ್ಪ - 150 ಗ್ರಾಂ, ಗೋಡಂಬಿ ದ್ರಾಕ್ಷಿ - 50 ಗ್ರಾಂ, ಏಲಕ್ಕಿ- 10, ಕೇಸರಿ ಬಣ್ಣ - 1 ಚಿಟಿಕೆ.

ಮಾಡುವ ರೀತಿ – ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಿ. ಅಕ್ಕಿ ಬೇಯುವಷ್ಟು ನೀರು ಹಾಕಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಡಿ. ಅಕ್ಕಿ ಮುಕ್ಕಾಲು ಬೆಂದ ಮೇಲೆ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿರಿ. ನಂತರ ಕೇಸರಿ ಬಣ್ಣ, ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ ಹಾಕಿ ಕೆದಕಿರಿ. ಅಕ್ಕಿ ಪೂರ್ತಿ ಬೆಂದ ಮೇಲೆ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕರಿದ ಗೋಡಂಬಿ - ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಹಾಕಿ ಗೊಟಾಯಿಸಿರಿ. ಕೇಸರಿಬಾತ್ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರಬಾರದು. (ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಗೊಟಾಯಿಸಿರಿ). ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರಾಗಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತೆ. ಅನಂತರ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹೋನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ.

ಸಜ್ಜಪ್ಪ

ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು –

1. ಮೈದಾ ಹಿಟ್ಟು - 1/2 ಕಪ್
2. ಚಿರೋಟಿ ರವೆ - 1 ಕಪ್
3. ತುಪ್ಪ - 1 ಚಮಚ
4. ಉಪ್ಪು - 1/2 ಚಮಚ

ಹೂರಣಕ್ಕೆ

1. ಕಾಯಿತುರಿ - 1 ಕಪ್
2. ಒಣ ಕೊಬ್ಬರಿಯ ಸಣ್ಣ ತುರಿ - 1 ಕಪ್
3. ಬೆಲ್ಲ 1 1/2 ಕಪ್
4. ಗಸಗಸೆ - 2 ಚಮಚ
5. ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ - 1 ಚಮಚ
6. ಕರಿಯಲು ಎಣ್ಣೆ

ಕಣಕ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ – ಮೊದಲಿಗೆ ಮೈದಾ, ಚಿರೋಟಿರವೆ, ತುಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಉಪ್ಪನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಕಲೆಸಿರಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಚಪಾತಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ಹದಕ್ಕೆ ಕಲೆಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ 1-2 ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಮುಚ್ಚಿಡಿ.

ಹೂರಣ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ - ಗಸಗಸೆಯನ್ನು 1-2 ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ಹುರಿಯಿರಿ. ಚಿರೋಟಿ ರವೆಯನ್ನು ಹುರಿಯಿರಿ. ದಪ್ಪತಳದ ಬಾಣಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲ ಹಾಕಿ ಕರಗಿಸಿರಿ. ಕರಗಿದ ಬೆಲ್ಲಕ್ಕೆ 2 ತರಹದ ಕೊಬ್ಬರಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಟ್ಟಿ ಆಗುವ ತನಕ ಕೈ ಆಡಿಸಿರಿ. ಗಸಗಸೆ, ಚಿರೋಟಿ ರವೆ, ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ ಹಾಕಿರಿ.

1. ಕಲಸಿದ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಾದಿ, ಸಣ್ಣ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಿ.
2. ಬಾಣಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ/ ತುಪ್ಪ ಕಾಯಲು ಇಡಿ.
3. ಉಂಡೆಯನ್ನು ಬಟ್ಟಲಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ, ಹೂರಣವನ್ನು ತುಂಬಿರಿ. ತುದಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ.
4. ನಾಜೂಕಾಗಿ ಪೂರಿಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಲಟ್ಟಿಸಿ, ಮಧ್ಯಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಕಾದ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ/ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣ ಬರುವವರೆಗೆ ಕರಿದರೆ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಪ್ಪ ಸಿದ್ಧ. ಅನಂತರ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹೋನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ.

ಪದರು ಫೇಣಿ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು – ಮೈದಾ ಹಿಟ್ಟು 500 ಗ್ರಾಂ, ಸಕ್ಕರೆ - 400 ಗ್ರಾಂ, ತುಪ್ಪ - 200 ಗ್ರಾಂ, ಅಡಿಗೆ ಸೋಡಾ - 1 ಚಿಟಿಕೆ, ಕೇಸರಿ ಬಣ್ಣ - 1 ಚಿಟಿಕೆ.

ಮಾಡುವ ರೀತಿ – ಮುಕ್ಕಾಲುಭಾಗ ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಅಡಿಗೆ ಸೋಡಾ, ಕಾಲು ಭಾಗ ತುಪ್ಪ , ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಚಪಾತಿ ಹಿಟ್ಟಿನಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಲಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ನಂತರ ಸಕ್ಕರೆ ಪಾಕ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಈ ಪಾಕಕ್ಕೆ ಕೇಸರಿ ಬಣ್ಣ ಸೇರಿಸಿ. ಕಲಸಿದ

ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಉಳಿದ ಹಿಟ್ಟಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಚಪಾತಿಗೆ ಲಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಲಟ್ಟಿಸಿ ಒಂದರ ಮೇಲೆ ಒಂದರಂತೆ ಹಾಕಿ ಸುರಳಿ ಸುತ್ತಿರಿ. ಅದನ್ನು ಒಂದೊಂದು ತುಂಡು ಕತ್ತರಿಸಿ (ಕಬ್ಬಿನ ತುಂಡಿನಂತೆ) ತುಂಡುಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಲಟ್ಟಿಸಿ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕರಿದು ಪಾಕದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಬಿಟ್ಟು ತೆಗೆಯಿರಿ. ಅನಂತರ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹೋನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ-ದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ.

ಮೋಹನ್ ಲಾಡು

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು – ಗೋಧಿ ಹಿಟ್ಟು 2 ಬಟ್ಟಲು, ಸಕ್ಕರೆ - 4 ಬಟ್ಟಲು, ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ, ತುಪ್ಪ - 1 ಬಟ್ಟಲು, ಕೊಬ್ಬರಿ ತುರಿ - 1 ಹಿಡಿ, ಗೋಡಂಬಿ ದ್ರಾಕ್ಷಿ - 50 ಗ್ರಾಂ, ಕೇಸರಿ ಕಲರ್ - ಸ್ವಲ್ಪ. ಕರಿಯಲು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ತುಪ್ಪ.

ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ - ಗೋಧಿ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಜರಡಿ ಆಡಿ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೇಸರಿ ಬಣ್ಣ ಮತ್ತು ನೀರನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಕಲಸಿ ನಾದಿಕೊಳ್ಳಿ. ಒಂದು ಬಾಣಲಿಯಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಡಿ. ಬಳಿಕ ಕಲಸಿದ ಗೋಧಿ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಚಪಾತಿ ಲಟ್ಟಿಸುವ ಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪೂರಿ ಲಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಲಟ್ಟಿಸಿ ಕಾದ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕರಿಯಿರಿ. ಆಮೇಲೆ ಆ ಪೂರಿಯನ್ನು ಪುಡಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಪುಡಿಸಕ್ಕರೆ, ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ, ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿದ ಕೇಸರಿ, ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಹುರಿದ ದ್ರಾಕ್ಷಿಗೋಡಂಬಿ ಮತ್ತು ಕಾಯಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಬಿಸಿ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕಲಸಿ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ. ಹೀಗೆ ತಯಾರಿಸಿದ ಮೋಹನ್ ಲಾಡುಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹೋನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ.

ಸಕ್ಕರೆ ಪೊಂಗಲ್

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು – ಒಂದು ಕೆ.ಜಿ. ಅಕ್ಕಿ, ಸಕ್ಕರೆ, ಕೊಬ್ಬರಿ ಗಿಟಕು, ಗೋಡಂಬಿ ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಐವತ್ತು ಗ್ರಾಂ, ಏಲಕ್ಕಿ ಕಾಯಿ ಐದಾರು, ಕಾಲು ಕೆ.ಜಿ. ತುಪ್ಪ.

ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ – ಅನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ, ಅನ್ನ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿರುವಾಗಲೇ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿ ಜೊತೆಗೆ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಾಕಿ ಅನ್ನ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುವವರೆಗೂ ಗೊಟಾಯಿಸಿ. ಅನಂತರ ದ್ರಾಕ್ಷಿಗೋಡಂಬಿಯನ್ನು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಹುರಿದು ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಜೊತೆಗೆ ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ ಸೇರಿಸಿ, ಪಾತ್ರೆ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಕೊಬ್ಬರಿ ತುರಿ ಹಾಕಿ. ಅನಂತರ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹೋನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ.

ನಿಂಬೆಕಾಯಿ ಗೊಜ್ಜಿನ ಅನ್ನ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು – ಅರ್ಧ ಕೆ.ಜಿ. ಅಕ್ಕಿ. ನಾಲ್ಕು ನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣು, ನಾಲ್ಕೈದು ಒಣಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಒಂದು ಚಮಚ ಸಾಸಿವೆ, ಕಡಲೆಬೇಳೆ, ಉದ್ದಿನ ಬೇಳೆ, ಒಂದು ಚಿಟಿಕೆ ಅರಿಶಿನ, ಉಪ್ಪು, ಗೋಡಂಬಿ 25 ಗ್ರಾಂ, ಕರಿಬೇವು, ಎಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ಹಸಿ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಬೀಜ. ಕಾಯಿತುರಿ

ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ – ಕಾಯಿತುರಿ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಸಾಸಿವೆ, ಅರಿಶಿನ ಮತ್ತು ಉಪ್ಪು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒರಳಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ರುಬ್ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಅನ್ನ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟ ಬಾಣಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಸಾಸಿವೆ ಸಿಡಿಸಿ, ರುಬ್ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಬಾಣಲೆಗೆ ಹಾಕಿ, ನಿಂಬೆಕಾಯಿ ರಸವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಬೆರೆಸಿ ಗೊಟಾಯಿಸಿ ಬಾಣಲೆ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ. ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗರಣೆ (ಒಗ್ಗರಣೆಗೆ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಬೀಜ, ಗೋಡಂಬಿ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ) ತಯಾರಿಸಿ ಹಾಕಿ. ನಿಂಬೆಹಣ್ಣಿನ ಗೊಜ್ಜನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಕಲೆಸಿ. ಅನಂತರ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹೋನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ.

ಆಂಬೊಡೆ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು – ಅರ್ಧ ಕೆ.ಜಿ. ಕಡಲೆಬೇಳೆ, ಒಣಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಏಳೆಂಟು, ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಒಂದು ಹೋಳು, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು ಒಂದು ಕಂತೆ, ಕರಿಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪು, ಎಣ್ಣೆ, ಉಪ್ಪು ಮತ್ತು ಹಸಿಶುಂಠಿ.

ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ – ಕಡಲೆಬೇಳೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿ. ನೆಂದ ಬಳಿಕ ಕಡಲೆಬೇಳೆ, ಒಣಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ತೆಂಗಿನ ತುರಿ, ಉಪ್ಪು ಇವುಗಳನ್ನು ಒರಳಿನಲ್ಲಿ ತರಿ ತರಿಯಾಗುವಂತೆ ರುಬ್ಬಿ, ಕರಿಬೇವು, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು, ಹಸಿ ಶುಂಠಿಗಳನ್ನು ರುಬ್ಬಿದ ಮಿಶ್ರಣಕ್ಕೆ ಬೆರೆಸಿ. ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಬಾಣಲೆಗೆ ಹಾಕಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಡಿ. ಕಡಲೆಬೇಳೆ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಉಂಡೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಂಗೈ ಮೇಲಿಟ್ಟು ತಟ್ಟಿ ಕಾದ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕೆಂಪಾಗುವವರೆಗೂ ಕರಿದು ಜಾಲರಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಎಣ್ಣೆ ಬಸಿದು ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಡಿ. ಅನಂತರ ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧವಾದ ಆಂಬೊಡೆಯನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹೋನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ.

ಮೊಸರು ವಡೆ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು – ಅರ್ಧ ಕೆ.ಜಿ. ಉದ್ದಿನಬೇಳೆ. ಕಾಳು ಮೆಣಸು 10-12, ಎಣ್ಣೆ, ಮೊಸರು, ಒಗ್ಗರಣೆಗೆ ಸಾಸಿವೆ, ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಒಂದು ಹೋಳು ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ. ಹಸಿ ಶುಂಠಿ.

ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ – ಉದ್ದಿನಬೇಳೆಯನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಎರಡರಿಂದ ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ನೆನೆ ಹಾಕಿ. ಆ ಬಳಿಕ ನೀರು ಬಸಿದು ಉದ್ದಿನಬೇಳೆಗೆ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿ ರುಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳಿ. ರುಬ್ಬಿದ ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಮೆಣಸನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಿ. ಒಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಾಣಲೆ ಇಟ್ಟು ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ. ಎಣ್ಣೆ ಕಾದ ಬಳಿಕ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಟ್ಟಿ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕರಿಯಿರಿ.

ನಸುಗೆಂಪಾಗುವ ತನಕ ಕರಿದು ಎಣ್ಣೆ ಬಸಿದು ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತ ಬನ್ನಿ. ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿನೀರು ಕಾಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಆ ಬಿಸಿನೀರಿಗೆ ಕರಿದ ವಡೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ. ನಂತರ ವಡೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕಿದ ಮೊಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಡಿ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೊಸರಿನಲ್ಲಿ ನೆಂದ ಮೇಲೆ ಒಂದೊಂದೇ ವಡೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಅನಂತರ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹೋನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ.

ಮೊಸರನ್ನ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು – ಅರ್ಧ ಕೆ.ಜಿ. ಅಕ್ಕಿ, ಒಂದು ಸೇರು ಗಟ್ಟಿ ಮೊಸರು, ಒಂದು ಹೋಳು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಅರ್ಧ ಚಮಚೆ ಮೆಂತ್ಯ, ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಏಳೆಂಟು, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು ಎರಡು ಕಟ್ಟು, ಹಸಿ ಶುಂಠಿ ಒಂದೆರಡು ಚೂರು ಮತ್ತು ಒಗ್ಗರಣೆಗೆ ತುಪ್ಪ. ರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಉಪ್ಪು.

ಮಾಡುವ ವಿಧಾನ – ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು ಉದುರುದುರಾಗಿ ಅನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆರಲು ಬಿಡಿ. ಬಾಣಲೆಯನ್ನು ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಬಾಣಲೆಗೆ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಸಾಸಿವೆ ಸಿಡಿಸಿ, ಮೆಂತ್ಯ, ಹೆಚ್ಚಿಟ್ಟ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕದಡಿ ಒಗ್ಗರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಅನ್ನವನ್ನು ಒಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಾಯಿತುರಿ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿ, ಮೊಸರು ಹಾಕಿ ಕಲಸಿ. ಹಸಿ ಶುಂಠಿಯನ್ನು ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಅಥವಾ ಜಜ್ಜಿ ಹಾಕಿ. ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಒಗ್ಗರಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಸಿ. ದಾಳಿಂಬೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿದ ಸೀಡ್‌ಲೆಸ್ ದ್ರಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಸೇರಿಸಬಹುದು. ಅನಂತರ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಎಡತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹೋನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧನ್ಯ ಎನ್ನಿರಿ.

ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಯ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಯಿತು.

* * * * *

ಯತ್ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥
ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ-
ನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

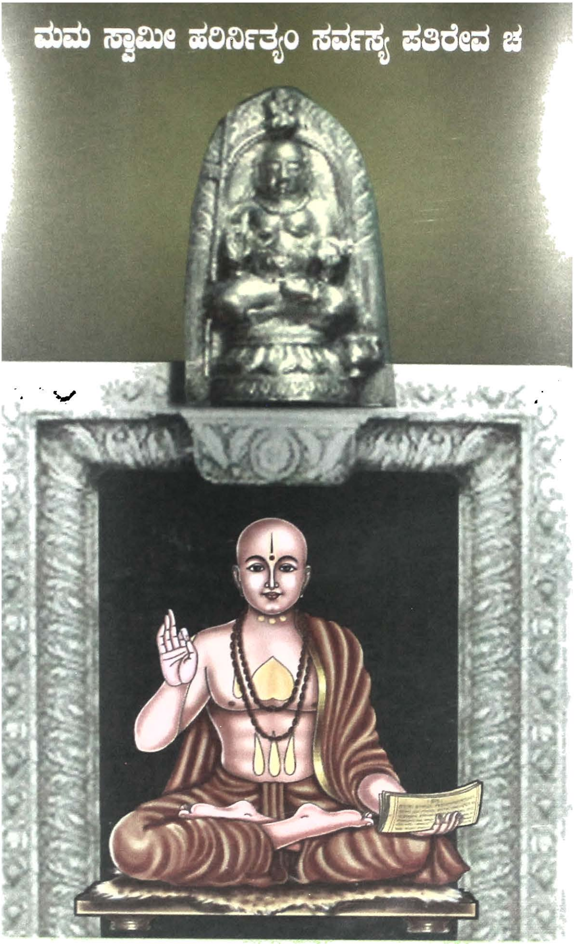
॥ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ವರಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀವ್ರತ ಎಂಬ ಈ ಕೃತಿಯು ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತರಾದ ಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

* * * *

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು – 560 085

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ನವರಾತ್ರಿ

ಆಶ್ವೀನ || ಶುದ್ಧ || ಪ್ರತಿಪತ್

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ನವರಾತ್ರಿ ಪಾಡ್ಯ ಮಹಾನವಮೀ ವಿಜಯದಶಮೀ

ವಿದ್ವಾನ್ ॥ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ,

ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

'ನವರಾತ್ರಿ, ಮಹಾನವಮಿ, ವಿಜಯದಶಮೀ' ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆ ೧೯೪೩ ಶಾರ್ವರಿ ॥ ಶ್ರಾವಣ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಪೂರ್ಣಿಮೆ (ದಿನಾಂಕ: ೩-೮-೨೦೨೦) ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತಿಯ ಶುಭಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಲಿಮಾರುಮಠಾಧೀಶರಾದ ಪರಮಪೂಜ್ಯ॥ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಕರಕಮಲಗಳಿಂದ ಭಾರತೀ-ರಮಣಹೃದಯಗುಹಾನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

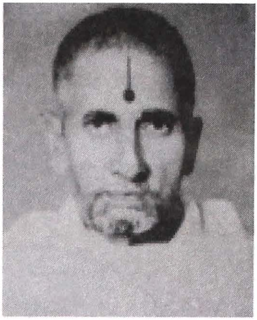
ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : ೨೦೨೦

ಪುಟಗಳು : ೧೨೮

ಸಂಪಾದನೆ : ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ : ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗಲತಾ

ಮುದ್ರಣ : ಮುಕ್ತಿಪಥ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ವಿದ್ವಾನ್ ಓಂಕಾರ ಚಿಂಚೋಳಿ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು

ಚತುಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಂಗತರಾದ ಚಿಂಚೋಳಿ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀಸತ್ಯಧ್ಯಾನತೀರ್ಥರ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಆಪ್ತಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಸತ್ಯಧ್ಯಾನತೀರ್ಥರ ಹೃದಯವಾಣಿಯಂತೆ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಉತ್ತಮ ವಾಗ್ಮಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ತೀರ್ಥರೂಪರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಕೃತಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯರಾದ ತೀರ್ಥರೂಪರಿಗೆ ಸಲ್ಲಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಶ್ರೀಪಾಂಡುರಂಗಾಚಾರ್ಯ ಓಂಕಾರ

ನವರಾತ್ರಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವೇಂಕಟೇಶದೇವರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಮಾಯಾವೀ ಪರಮಾನಂದಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ವೈಕುಂಠಮುತ್ತಮಮ್ ।
ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಿಣೀತೀರೇ ರಮಯಾ ಸಹ ಮೋದತೇ ॥

ಕಲ್ಯಾಣಾದ್ಭುತಗಾತ್ರಾಯ ಕಾಮಿತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯಿನೇ ।
ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟನಾಥಾಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯ ತೇ ನಮಃ ॥

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ನವರಾತ್ರಿ-ಪಾಡ್ಯ

ಮಹಾನವಮೀ-ಆಯುಧಪೂಜೆ-ವಾಹನಪೂಜೆ

ಮುನ್ನುಡಿ

ವರ್ಷದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬವೆಂದರೆ ಅದು ನವರಾತ್ರಿ . ಒಂಬತ್ತು ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ದುರ್ಗೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ನವರಾತ್ರಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಧಕರು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂಬ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೀವು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಮತ್ತು ನವರಾತ್ರಿಯ ಪಾಡ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಾನವಮಿಯ ಶುಭಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ವಾಹನಪೂಜೆ ಹಾಗೂ ಆಯುಧಪೂಜೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅತ್ಯಪೂರ್ವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಸಾಧಕರು ಯಾವುದೇ ವಾಹನವನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ವಿಧಿವಿಧಾನವನ್ನೂ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೇವಲ ನವರಾತ್ರಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಉಪಯೋಗಿಸದೇ ಉಳಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಿಜಯದಶಮಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪೂರ್ವ-ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಶಮೀಪೂಜೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಇದಂ ಪ್ರಥಮತಯಾ ಅತ್ಯಂತ ನಿಖರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಧಕರು ಈ ಕೃತಿಯ ಸದುಪಯೋಗವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂಬ ಭರವಸೆಯೂ ಕೂಡ ಇದೆ. ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಷ್ಟೇ ಈ ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದನೆಯು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಹರಿವಾಯುಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಷ್ಟೇ ಈ ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದನೆಯು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಹರಿಭಕ್ತರಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಶ್ರೀಪಾಂಡುರಂಗಾಚಾರ್ಯ ಓಂಕಾರ ಇವರಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯ ಆರೋಗ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ-ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದರ ಜೊತೆ ಇವರ ತೀರ್ಥರೂಪರಿಗೆ ಈ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞದ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯು ತಲುಪಲಿ ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

- ಸಂಪಾದಕ.

ನವರಾತ್ರಿ-ಪಾಡ್ಯ

ನವರಾತ್ರಿ ಪೂಜೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು

* ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮ, ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ.
* ಮಾವಿನ ಸೊಪ್ಪು.
* ಚಿಗುರೆಲೆಗಳು.
* ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಪುಷ್ಪಗಳು.
* ಪತ್ರಗಳು.
* ತುಳಸೀ.
* ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ.
* ಕುಲಸ್ವಾಮಿಯ ಚಿತ್ರ.
* ದುರ್ಗೆಯ ಫೋಟೋ.
* ೫ ಗೆಜ್ಜೆವಸ್ತ್ರ.
* ಕಲಶ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು.
* ಕುಮಾರಿಪೂಜೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು.
* ಅಖಂಡದೀಪಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು.
* ಸಕಲ ಪೂಜಾ ಪರಿಕರಗಳು, ದಾನ ಮಾಡಲು ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣೆ.
* ಹಬ್ಬದ ಅಡುಗೆಗಳು.

ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ?

ಒಂದುವಾರ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಶೋಕಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಎಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಆ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಸೇವನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಂತಾನವಾಗದವರಿಗೆ ಸಂತಾನವು ಆಗುತ್ತದೆಂದು ಆಯುರ್ವೇದವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅಶೋಕವೃಕ್ಷದ ಈ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತು ನವರಾತ್ರಿಯ ಮೊದಲ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

೨. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅರುಣೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.ನವರಾತ್ರಿಯ ಪರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ವಿಶೇಷ ಅನುಗ್ರಹವಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಿಸಬೇಕು. ಶೌಚಾಚಾರಗಳನೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಸಿ ಅಭ್ಯಂಗ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೩. ಪುರುಷರು ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಮೊದಲೇ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ಜಪ, ತಪಾದಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ, ಗಂಡಹೆಂಡತಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಭಗವಂತನ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಸಂಕಲ್ಪಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನವರಾತ್ರಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಬೇಕು.

೪. ಪೂಜಾ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರವೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೫. ಒಂದು ಮಣ್ಣಿನ ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವಾದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹಾಕಿ ಭತ್ತದ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ನವಗ್ರಹಗಳ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಬೇಕು. ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೀಜಬಿತ್ತುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಘಟದಲ್ಲಿ ನವಗ್ರಹದ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. ಮೊಳಕೆ ಬರಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು.

೬. ಆ ಗಡಿಗೆಗೆ ಅರಿಶಿನ ಕುಂಕುಮಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು, ಹಸಿದಾರವನ್ನು ಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

೭. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಲದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕುಲದೇವರ ವಿಗ್ರಹಗಳಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶೇಷ ಸನ್ನಿಧಾನವು ಮೂಡುವಂತೆ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಈ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಲದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬಹುದು.

೮. ಕೆಲವರು ಬೊಂಬೆಯನ್ನು ಒಂಬತ್ತು ದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟದ ಬೊಂಬೆಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಇಂದು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪದ್ಮಾವತಿದೇವಿಯರ ಸನ್ನಿಧಾನವನ್ನು ಪಟ್ಟದ ಬೊಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂದಿನಿಂದ ಒಂಬತ್ತು ದಿವಸಗಳಕಾಲ ಆರತಿ ನೈವೇದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಬೊಂಬೆಗಳಿಂದ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಳು ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದ್ದವರು ಅಂಕುರ ಗಡಿಗೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪಟ್ಟದ ಬೊಂಬೆಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು.

೯. ನವರಾತ್ರಿ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಅನೇಕರ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತವರು ತಮ್ಮ ಕುಲದೇವರಿಗೆ ಎರಡು ದೀಪಗಳನ್ನು ಇಂದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ದಿವಸ ಹಚ್ಚಿ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಬೇಕು. ಅಖಂಡ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದ್ದರೆ ಒಂಭತ್ತು ದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ಒಂದು ಕ್ಷಣಕಾಲವೂ ಸಹ ದೀಪವು ಶಾಂತವಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರವಹಿಸಬೇಕು.

೧೦. ಅಖಂಡ ದೀಪದ ಸಂಕಲ್ಪವಿದ್ದಾಗ ದೀಪದ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಸರಿಮಾಡುವಾಗ ಅಥವಾ ಬದಲಾಯಿಸುವಾಗ ಅದೇ ದೀಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬತ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು

ಆದಕ್ಕೆ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಈ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಸರಿಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಬತ್ತಿಯನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕು. ಯಾವ ಬತ್ತಿಗೆ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಡುತ್ತೇವೋ ಅದೇ ದೀಪದಿಂದ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು.

೧೧. ಅಖಂಡ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತೇನೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ದೀಪವನ್ನು ಎಂದಾದರೂ ಒಮ್ಮೆ ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿದರೆ ಅನಿಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಧೃಢಮನಸ್ಸಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಎಂದೂ ಎಲ್ಲೂ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅಖಂಡ ದೀಪದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೧೨. ಕೆಲವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಖಂಡ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಲೇಬೇಕೆಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತವರು ಸಂಕಲ್ಪಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒಂಭತ್ತು ದಿವಸಗಳಕಾಲ ಅಖಂಡ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಲೇಬೇಕು. ಸಂಪ್ರದಾಯ-ವಿಲ್ಲದಿದ್ದವರು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಖಂಡ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು.

೧೩. ಒಂದು ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದಕ್ಕಿಂತ ಎರಡು ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ.

೧೪. ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚುವಾಗ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. (ಮುಂದೆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ) ಹಚ್ಚಿದಮೇಲೆ ದೀಪಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗೆ ಅರಿಶಿನ, ಕುಂಕುವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೧೫. ತುಪ್ಪದ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದು ಬಹಳ ಶ್ರೇಷ್ಟ. ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯು ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಗಾಣದ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ತಂದು ಹಚ್ಚುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತವಾದುದು.

೧೬. ಅಂಕುರ ಘಟಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟದ ಬೊಂಬೆಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ನಂತರವೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಕುಲದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಹ ಅಂಕುರ ಘಟದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

೧೭. ನವರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ, ಭಗವದ್ಗೀತೆ, ಶ್ರೀನಿವಾಸಕಲ್ಯಾಣ, ಸಪ್ತಶತಿ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯಸ್ತೋತ್ರ , ಮಧ್ವವಿಜಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಂಪೂರ್ಣಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಭೀಷ್ಟಫಲಗಳು ಈಡೇರುತ್ತವೆ.

ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮ

೧. ನವರಾತ್ರಿಯ ಪರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣಸ ಹಕಾರದಿಂದ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದೇ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಫಲದಾಯಕವಾಗಿದೆ.

೨. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಮಾವಿನ ತೋರಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಸಿಂಗರಿಸಬೇಕು.

೩. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡದೇ ಅಥವಾ ಪತಿಯು ಮಾಡುವ ಹರಿವಾಯುಗುರುಗಳ ಆರಾಧನೆಗೆ ಸಹಕಾರವನ್ನು ನೀಡದೇ ಮಠ, ಮಂದಿರಗಳಿಗೆ, ಭಜನಾಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಸರ್ವಥಾ ತಪ್ಪು, ಹೀಗಿರುವಾಗ ಉಳಿದ ಲೌಕಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ತೆರಳುವುದಂತೂ ಮಹಾನಿಷಿದ್ಧವೆಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮಹಾ ಅನರ್ಥಕಾರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

೪. ನವರಾತ್ರಿಗಿಂತ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಮೊದಲು ದೇವರ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆಯಬೇಕು. ದೇವರ ಮನೆಗೆ ಸುಣ್ಣವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜೇಡರಬಲೆ ಮೊದಲಾದ ಧೂಳುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಮನೆಯನ್ನು ಗೋಮಯ ಗೋಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ ಮನೆಯನ್ನು ಒರಿಸಬೇಕು. ಗೋಮಯ ಗೋಮೂತ್ರಗಳಿಂದ ಮನೆಯನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿದಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

೫. ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬೊಂಬೆ ಇಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದ್ದರೆ ಅದರ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಮೊದಲೇ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

೬. ನವರಾತ್ರಿಯ ಹಿಂದಿನ ದಿವಸ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಾದ ಕಾರಣ ಹಿಂದಿನ ದಿವಸ ತೋರಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು, ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದು, ದೇವರಿಗೂ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದು, ಅಂಕುರ ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ತಯಾರುಮಾಡುವುದು ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನವರಾತ್ರಿಯ ಮೊದಲನೆಯ ದಿವಸವೇ ಬೆಳಗ್ಗೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೭. ನವರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೊಂದು ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಮತ್ತು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಗೆಜ್ಜೆವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ವಿಶೇಷ ಮಂಗಳಾರತಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಎದ್ದಕೂಡಲೇ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಮಡಿಸಬೇಕು. ಕೊಳಕು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಮನೆಯ ಯಾವ ಮೂಲೆಯಲ್ಲೂ ಇಟ್ಟಿರಬಾರದು. ಒಗೆಯದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಇಡಲೇ ಬಾರದು. ಮನೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೋಣೆಗಳನ್ನೂ ಗುಡಿಸಿ ಒರಿಸಬೇಕು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಮೇಧ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳು, ಅಶುಚಿಯಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಇಲ್ಲದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಬೇಕು. ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ಆಗಮನಕ್ಕಾಗಿ ಮನೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶುಚಿರ್ಭೂತವಾಗಿಯೇ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು. ನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಯಾವುದೇ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು, ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಸೇವನೆ ಮಾಡಬಾರದು.

೮. ನವರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶೋಭಾನಪದ , ಶ್ರೀನಿವಾಸಕಲ್ಯಾಣ, ದುರ್ಗಾಸುಳಾದಿ, ಮಧ್ವನಾಮ ಇವುಗಳನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವುದಾದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾರಾಯಣಕ್ರಮವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೯. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೆ ಅವರ ಮೂಲಕ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಸಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಮಯ ವ್ಯರ್ಥಮಾಡಿಸಬಾರದು. ಗುರುಗಳು ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ತಾಯಿಯಾದವಳು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೧೦. ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು. ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಮಾರಿಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬಹಳ ಬಹಳ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ. ದಿನಕ್ಕೊಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ದುರ್ಗಾಷ್ಟಮಿಯ ದಿವಸ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂಭತ್ತು ಮಂದಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಕುಮಾರಿಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೧೧. ಕುಮಾರಿಪೂಜೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಎರಡು ವರ್ಷದಿಂದ ಹತ್ತು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಪೆನ್ನು, ಪುಸ್ತಕ, ದಾಸರಾಯರಪದ್ಯದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ನೀಡಬೇಕು.

೧೨. ಹತ್ತುದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಮೊದಲೇ ಯೋಚನೆಮಾಡಿ ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಭಕ್ಷವನ್ನು ಹಾಗೂ ಪುಳಿಯೋಗರೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಕೆಲವರು ಒಂಭತ್ತು ದಿವಸಗಳಕಾಲ ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲೇ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ- ೧) ಕಾರದ ಪೊಂಗಲ್, ೨) ಪುಳಿಯೋಗರೆ, ೩) ಶರ್ಕರಾನ್ನ, ೪) ಗುಡಾನ್ನ, ೫) ದಧ್ಯನ್ನ, ೬)ಕೇಸರಿಬಾತ್, ೭) ಬಿಸಿಬೇಳೆಬಾತ್, ೮) ಪೊಂಗಲ್, ೯) ಪಾಯಸಾನ್ನ. ಹೀಗೆ ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಬಗೆಯ ಅನ್ನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವುದು ಕೆಲವರ ಮನೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ.

೧೩. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಕಮಲದಹೂವನ್ನು, ಪನ್ನೀರುಗುಲಾಬಿಯನ್ನು ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಹಾಗೂ ದುರ್ಗಾದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಭೀಷ್ಟಗಳು ನೆರವೇರುತ್ತವೆ.

ನವರಾತ್ರಿಯಂದು ಮಾಡಬಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳು

೧. ಕ್ಷೀರವ್ರತವಾದ್ದರಿಂದ ಹಾಲಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು. ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು, ಹಾಲು, ಟೀ, ಕಾಫೀ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

೨. ಮುಖಕ್ಷೌರ, ಉಗುರು ಕತ್ತರಿಸುವುದು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

೩. ಷೋಡಶಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬಾರದು.

೪. ಮೃತಾಶೌಚವಿದ್ದವರು ನವರಾತ್ರಿಯ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಹಾಗೂ ತಂದೆತಾಯಿ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಪರ್ಯಂತ ಯಾವುದೇ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

೫. ನವರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಕಡೆ ವಾಸಮಾಡಬಾರದು, ಒಂಭತ್ತು ದಿವಸಗಳಕಾಲ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೂಜೆ, ನೈವೇದ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ನಡೆಯಲೇ ಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕುವುದು ಸರ್ವಥಾ ತಪ್ಪು.

೬. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಅರುಣೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದೇಳಬೇಕು. ರಾತ್ರಿ ಬೇಗ ಮಲಗಬೇಕು, ಆದರೆ, ಹಗಲು ಸರ್ವಥಾ ಮಲಗಬಾರದು.

೭. ನವರಾತ್ರಿದೀಪವನ್ನು ಇಡುವುದಾದರೆ ಎಂದೂ ಯಾವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೂ ದೀಪವು ಆರದಂತೆ ಎಚ್ಚರವಹಿಸಬೇಕು.

೮. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ನವರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಕೊನೆಯ ಮೂರು ದಿವಸವಾದರೂ ನವರಾತ್ರಿಯ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ, ಔದಾಸೀನ್ಯದಿಂದ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡಿದರೆ ಅನರ್ಥವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಿಂಬರೂಪದ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೇ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ವ್ಯರ್ಥ

ನಿತ್ಯವೂ ನಾವು ದೇವ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ವರ್ಷದ ಪರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ. ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯ ತನಕ ನಮಗೆ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಬಿಂಬನ ಆರಾಧನೆ ಎಂಬ ಎಚ್ಚರ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅಲ್ಲಿಯತನಕ ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥ. ನಾವು ನಿತ್ಯವು ಮಾಡುವ ದೇವರ ಪೂಜೆಯು ಬಿಂಬನ ಪೂಜೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಿಂಬನನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ, ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ಮನಸ್ಸಿನ ಏಕಾಗ್ರತೆಯೇ ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಬಿಂಬನನ್ನು ಪ್ರತಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಸುಷುಮ್ನನಾಡಿಯ ಮೂಲಕ ಹೊರಗೆ ತಂದು ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ, ಪುನಃ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗಾಗಿ ನಾವು ಸಕಲ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತರಾಗಬೇಕು. ನಾವು ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕರ್ಮಗಳೂ ಕೂಡ ಅವನ ಆರಾಧನಾ ರೂಪವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು.

ಕೇವಲ ಪೂಜೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋದರೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡುವಾಗ ಬಿಂಬರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಂದ ಐಕ್ಯಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಹಾಗು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಸತ್-ಚಿತ್-ಆನಂದ-ಆತ್ಮ ಎಂಬ ನಾಕು ಗುಣಗಳಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಬೇಕು. 'ಸಚ್ಚಿನಾಂದ ಆತ್ಮೇತಿ ಮಾನುಷೇಸ್ತು ಸರೇಶ್ವರೈಃ' (ಅಣುಭಾಷ್ಯ)

ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದೇ ಮುಖ್ಯಕರ್ತವ್ಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಬಿಂಬಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಪಡಬೇಕು.

ಸಾಧಕರಿಗೆ ಕಿವಿಮಾತು

ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಜಯದಶಮಿಯಂದು ಸತ್ಯಲೋಕಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿರುವರು. ನವರಾತ್ರಿಯ ಪರ್ವಕಾಲವು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಕರವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರಿಗೆ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವು ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿರುತ್ತದೋ ಅಂಥ ಸಾಧಕನು ತೃತೀಯಾ ದಿವಸ ವಾಯುಸ್ತುತಿ ಪುರಶ್ಚರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪುರಶ್ಚರಣಪದ್ಧತಿ

ನಖಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯತನಕ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಪಠನೆಮಾಡಿ ಕೊನೆಯಿಂದ ಮೊದಲತನಕ ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಪಠನಮಾಡಬೇಕು. ಪುನಃ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯತನಕ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಭೀಷ್ಟಶ್ಲೋಕವನ್ನು ನೂರೆಂಟು ಬಾರಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ನಖಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಇದು ಒಂದು ದಿವಸದ ಪುರಶ್ಚರಣೆ, ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಏಳುದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ಪುರಶ್ಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ವಿಜಯದಶಮಿಯಂದು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ತೃತೀಯಾದಿಂದ ನವಮಿಯ ತನಕ ಏಳುದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ಪುರಶ್ಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ವಿಜಯದಶಮಿಯಂದು ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸದಾಚಾರ ಸದ್ವಿಚಾರ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ದುಡ್ಡಿನ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದ ಉತ್ತಮ ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆಯಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

೧. ಯಾವ ಸಾಧಕನು ಹೀಗೆ ಪ್ರತೀವರ್ಷದ ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಯುಸ್ತುತಿ ಪುರಶ್ಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಅಂಥವನಿಗೆ ಉತ್ತಮ ವಾಕ್‌ಶಕ್ತಿಯನ್ನು, ವಿದ್ಯಾಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹರಿವಾಯುಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಅವನು ನುಡಿದದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಸತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಅಂದುಕೊಂಡ ಅಭೀಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೆರವೇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯಗಳು ಹರಿಪರವಾಗಿ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಏಳುದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಕೂಡ ತಪೋರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ಪುರಶ್ಚರಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅತ್ಯಂತಿಕವಾದ ಫಲಭಾಗಿಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿದಾಗ ಶ್ರೀ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಶುದ್ಧವಾದ ಜೇನುತುಪ್ಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಡಬೇಕು. ಅದು ಸಿಗದಿದ್ದಾಗ ಶುದ್ಧವಾದ ತುಪ್ಪ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದಲೂ ತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

೨. ಮಧ್ವವಿಜಯ ಪಾರಾಯಣವನ್ನು ವಿಜಯದಶಮಿಯ ದಿವಸ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಪತ್ ದಿವಸದಿಂದ ವಿಜಯದಶಮಿಯ ತನಕ ನಿತ್ಯವೂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿ, ವಿಜಯದಶಮಿಯಂದು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹವಾದರೆ, ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಇರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇರುವ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥ. ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೂ ನೆಮ್ಮದಿಯು ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಪರಮಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದದ್ದು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ನವರಾತ್ರಿಯ ಈ ಪರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಯಸಬೇಕು. ಉಳಿದ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗೌಣವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೩. ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ದುರ್ಗಾಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಪಾಜಕದಲ್ಲಿಯೇ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ದುರ್ಗೆಯು ಅವತಾರವೆತ್ತಿದ ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತಾವೂ ಸಹ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ದುರ್ಗೆಯ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವದ

ಮರುದಿವಸ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ತಾವು ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ಮಗು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಕೂಡ ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ಆರಾಧನೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಆರಾಧನೆಯ ಭರದಲ್ಲಿ ದುರ್ಗೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ದುರ್ಗಾಪತಿಯಾದ ನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಮರೆಯಬಾರದು. ನಿರಂತರ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಹಾಗೂ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಬೇಕು.

೪. ವಿಜಯದಶಮಿಯ ದಿವಸ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, ಅನ್ನದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಾನವನ್ನು ನೀಡಿ ಊಟೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಅನ್ನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಹಬ್ಬವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಮಾಯುಕ್ತವಾದ ಪಾಡ್ಯದಂದು ನವರಾತ್ರಿ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬಾರದು

ಅಮಾಯುಕ್ತಾ ನ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಪ್ರತಿಪತ್‌ಪೂಜನೀಯಽಮಾ
ಮೂಹೂರ್ತಮಾತ್ರಕರ್ತವ್ಯಾ ದ್ವಿತೀಯಾದಿಗುಣಾನ್ವಿತಾ
ಆದ್ಯಃ ಷೋಡಶನಾರೀಸ್ತು ಲಬ್ಧಾಯ ಕುರುತೇ ನರಃ
ಕಲಶಸ್ಥಾಪನೇ ತತ್ರ ಹ್ಯನಿಷ್ಟೇ ಜಾಯತೇ ಧ್ರುವಂ ॥ - (ದೇವೀ ಪುರಾಣ)

ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಾಡ್ಯದಂದು ನನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ದ್ವಿತೀಯಾ ತಿಥಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಾಡ್ಯದಂದೇ, ಅಥವಾ ಶುದ್ಧ ಪಾಡ್ಯದಂದು ನನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಅನಿಷ್ಟವನ್ನೇ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ತಿಥಿಯೇ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುವ ವಚನ ಹೀಗಿದೆ -

ತಿಥಿಃಶರೀರಂ ತಿಥಿರೇವ ಕಾರಣಂ ತಿಥಿಃಪ್ರಮಾಣಂ ತಿಥಿರೇವ ಸಾಧನಮ್

ಆದ್ದರಿಂದ ತಿಥಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯನ್ನು ದೀಪಾವಳಿ ಆಚರಣೆಗೆ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

ನವರಾತ್ರಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು

॥ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ ॥

ಆಶ್ವಯುಚ್ಛುಕ್ಲಪಕ್ಷಸ್ಯ ಪ್ರಥಮೇಽಹ್ನಿ ದಿನೋದಯೇ ।
ಅಶೋಕಂ ಪೂಜಯೇದ್-ವೃಕ್ಷಂ ಪ್ರರೂಢಶುಭಪಲ್ಲವಂ ॥೧॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಎಲೈ ಧರ್ಮರಾಜನೇ ! ಆಶ್ವಯುಜ ಶುಕ್ಲ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದ ಮೇಲೆ ಸೊಗಸಾದ ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ವಿರೂಢೈಃ ಸಪ್ತಧಾನ್ಯೈಶ್ಚ ಗುಣಕೈರ್ಮೋದಕೈಃ ಶುಭೈಃ ।
ಫಲೈಃ ಕಾಲೋದ್ಭವೈರ್ದಿವ್ಯೈರ್ನಾಲಿಕೇರೈಃ ಸದಾಡಿಮೈಃ ॥೨॥
ಪುಷ್ಪಧೂಪಾದಿನಾ ತದ್ವತ್ಪೂಜಯೇತ್ತದ್ದಿನೇಽನಘ ।
ಅಶೋಕಂ ಪಾಂಡವಶ್ರೇಷ್ಠ ಶೋಕಂ ನಾಪ್ನೋತಿ ಕುತ್ರಚಿತ್ ॥೩॥

ಸಪ್ತಧಾನ್ಯಗಳು, ಮೋದಕ, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಫಲಗಳು, ದಿವ್ಯವಾದ ನಾರಿಕೇಳ, ದಾಳಿಂಬೆ, ಈ ಫಲಗಳು ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪ, ಧೂಪ, ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವುದರಿಂದ ಪುರುಷನಿಗೆ ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಶೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಶೋಕವ್ರತ ವಿಧಾನ

ಪಿತೃಭ್ರಾತೃಪತಿಶ್ವಶ್ರೂಶ್ವಶುರಾಣಾಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಅಶೋಕ ಶೋಕಶಮನೋ ಭವ ಸರ್ವತ್ರ ನಃ ಕುಲೇ ॥೪॥
ಇತ್ಯುಚ್ಚಾರ್ಯ ತತೋ ದದ್ಯಾದರ್ಘ್ಯಂ ಶ್ರದ್ಧಾಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ಪತಾಕಾಭಿರಲಂಕೃತ್ಯ ಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯ ಶುಭವಾಸಸಾ ॥೫॥

ಎಲೈ ಅಶೋಕನೇ ! ತಂದೆ, ಅಣ್ಣ, ಮಾವ, ಅತ್ತೆ ಇವರುಗಳಿಗೂ, ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಕುಲದವರಿಗೂ ದುಃಖದಮನ ಮಾಡು ಎಂಬ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ''ಪಿತೃಭ್ರಾತೃಪತಿ ಶ್ವಶ್ರೂಶ್ವಶುರಾಣಾಂ ತಥೈವ ಚ। ಅಶೋಕಶೋಕಶಮನೋ ಭವ ಸರ್ವತ್ರನಃ ಕುಲೇ॥'' ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿ ಪತಾಕೆಗಳಿಂದಲೂ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಆ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು.

ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರ ಅನುಬಂಧ

ದಮಯಂತೀ ಯಥಾ ಸ್ವಾಹಾ ಯಥಾ ವೇದವತೀ ಸತೀ ।
ತಥಾಶೋಕವ್ರತಾದಸ್ಮಾಜ್ಜಾಯತೇ ಪತಿವಲ್ಲಭಾ ॥೬॥

ಈ ಅಶೋಕ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದ ಸ್ತ್ರೀಯು ದಮಯಂತೀ, ಸ್ವಾಹಾ ಮತ್ತು ವೇದವತೀ, ಇವರುಗಳಂತೆ ಪತಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದಳಾಗುವಳು.

ಅಶೋಕವ್ರತ ಸೀತೆಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟ

ವನೇ ವ್ರಜಂತ್ಯಾ ಸದ್ಧರ್ಮಃ ಸೀತಯಾ ಸಂಪ್ರದರ್ಶಿತಃ ।
ದೃಷ್ಟ್ವಾऽಶೋಕಂ ವನೇ ಪಾರ್ಥ ಪಲ್ಲವಾಲಂಕೃತಾಂಬರಮ್ ॥೭॥

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಪಲ್ಲವಾಲಂಕೃತವಾದ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಈ ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಿ ಈ ಸದ್ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ತಂದಳು.

ಕೃತ್ವಾ ಸಮೀಪೇ ಭರ್ತಾರಂ ದೇವರಂ ಚ ತಿಲಾಕ್ಷತೈಃ ।
ದೀಪಾಲಂಕೃತ ನೈವೇದ್ಯಧೂಪಸೂತ್ರಫಲಾರ್ಚನೈಃ ॥೮॥

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ ! ಮೈದುನನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಜೊತೆ ಇರುವ ಪತಿಯನ್ನೂ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ತಿಲಾಕ್ಷತ ಧೂಪದೀಪ ನೈವೇದ್ಯ ಶುಭಫಲಾದಿಗಳಿಂದ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷವನ್ನು ಸೀತೆಯು ಅರ್ಚಿಸಿದಳು.

ಅರ್ಚಯಿತ್ವಾ ಹ್ಯರ್ಥಿತೋಽಸೌ ರಕ್ತಾಶೋಕೋ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ।
ಮೈಥಿಲ್ಯಾ ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ಭೂತ್ವಾ ಶೃಣ್ವತೋ ರಾಘವಸ್ಯ ಚ ॥೯॥
ಚಿರಂ ಜೀವತು ಮೇ ವೃದ್ಧಃ ಶ್ವಶುರಃ ಕೋಸಲೇಶ್ವರಃ ।
ಭರ್ತಾ ಮೇ ದೇವರಾಶ್ಚೈವ ಜೀವಂತು ಭರತಾದಯಃ ।
ಕೌಸಲ್ಯಾಮಪಿ ಜೀವಂತೀಂ ಪಶ್ಯೇಯಮಿತಿ ಮೈಥಿಲೀ ॥೧೦॥

ಮತ್ತು ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು - ಶ್ರೀರಾಮನು ಕೇಳುವ ಹಾಗೆ ''ವೃದ್ಧನೂ ಕೋಸಲೇಶ್ವರನೂ ಆದ ನನ್ನ ಮಾವನು ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗಲಿ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಜೀವಿತೇಶ್ವರನಾದ ಪತಿಯು, ಭರತಾದಿ ಮೈದುನರೆಲ್ಲರೂ ಚಿರಂಜೀವಿಗಳಾಗಲಿ ಜೀವಸಹಿತಳಾದ ಕೌಸಲ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ಭಾಗ್ಯವು ನನ್ನದಾಗಲಿ''.

ಯಯಾಚೇ ತಂ ಮಹಾಭಾಗಾ ದ್ರುಮಂ ಸತ್ಯೋಪಯಾಚನಮ್ ।
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮುಪಾವೃತ್ಯ ತತಸ್ತೇ ಪ್ರಯಯುಃ ಪುನಃ ॥೧೧॥

ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ಆ ರಕ್ತಾಶೋಕವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಬಂದು, ಪತಿ ಮೈದುನ ಇವರ ಸಮೇತಳಾಗಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದಳು.

ಎಲ್ಲಾ ನಾರಿಯರು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಏವಮನ್ಯಾಪಿ ಯಾ ನಾರೀ ಪೂಜಯೇದ್ಭುವಿ ತಂ ನಗಮ್ ।
ತಿಲತಂಡುಲಸಂಮಿಶ್ರೈರ್ಯವಗೋಧೂಮಸರ್ಷಪೈಃ ॥೧೨॥

ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಸೀತಾಮಾತೆಯು ಈ ರೀತಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈ ರಕ್ತಾಶೋಕವೃಕ್ಷವನ್ನು ತಿಲಮಿಶ್ರ ತಂಡುಲಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಯವ ಗೋಧುವೆ ಸಾಸುವೆ ಇವುಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಿದಳು. ಆದರಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಕ್ಷಮಾಪ್ಯ ವಂದಯೇನ್ಮೂಲಂ ಪಾದಪಂ ರಕ್ತಪಲ್ಲವಂ ।
ಮಂತ್ರೇಣಾನೇನ ಕೌಂತೇಯ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಸ್ತ್ರೀ ಪತಿವ್ರತಾ ॥೧೩॥
ಮಹಾವೃಕ್ಷ ಮಹಾಶಾಖ ಮಕರಧ್ವಜಮಂದಿರ ।
ಪ್ರಾರ್ಥಯೇ ತ್ವಾಂ ಮಹಾಭಾಗ ವನೋಪವನಭೂಷಣ ॥೧೪॥

ಕ್ಷಮಾಪ್ರಾರ್ಥನಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವೃಕ್ಷಮೂಲವನ್ನು ವಂದಿಸಿ " ದೊಡ್ಡ ಕೊಂಬೆಗಳುಳ್ಳ ಮಹಾವೃಕ್ಷವೇ ! ಮನ್ಮಥನ ಆವಾಸವೇ ! ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಆಭರಣಪ್ರಾಯವಾಗಿದ್ದೀಯೆ; ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ'' ಎಂಬ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ

ಮಹಾವೃಕ್ಷ ಮಹಾಶಾಖ ಮಕರಧ್ವಜಮಂದಿರ ।
ಪ್ರಾರ್ಥಯೇ ತ್ವಾಂ ಮಹಾಭಾಗ ವನೋಪವನಭೂಷಣ

ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶೋಕರಹಿತರಾಗಿರಿ

ಏವಮಾಭಾಷ್ಯ ತಂ ವೃಕ್ಷಂ ದತ್ವಾ ವಿಪ್ರಾಯ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ।
ಸಖೀಭಿಃ ಸಹಿತಾ ಸಾಧ್ವೀ ತತಃ ಸ್ವಭವನಂ ವ್ರಜೇತ್ ॥೧೫॥

ಬಳಿಕ ಆ ಸಾಧ್ವಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಖೀ ಸಮೇತಳಾಗಿ ಸ್ವಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

ಯಾಃ ಶೋಕನಾಶನಮಶೋಕತರುಂ ತರುಣ್ಯಃ ।
ಸಂಪೂಜಯಂತಿ ಕುಸುಮಾಕ್ಷತಧೂಪದೀಪೈಃ ।
ತಾಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸೌಖ್ಯಮತುಲಂ ಭುವಿ ಭರ್ತೃಜಾತಂ ।
ಗೌರೀಪದಂ ಪ್ರಮುದಿತಾಃ ಪುನರಾಪ್ನುವಂತಿ ॥೧೬॥

(ಭ.ಮ.ಪು.ಉ.ಪ. ೯ ಅಧ್ಯಾಯ)

ತರುಣಿಯರಾದ ಯಾವ ನಾರಿಯರು ಶೋಕನಾಶಕವಾದ ಈ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷವನ್ನು ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೆ ಧೂಪದೀಪಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವರೋ ಅವರು ಇಹದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತಸುಖಗಳ ಜೊತೆ ಪತಿಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪರದಲ್ಲಿ ಗೌರೀಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು.

ಅಶೋಕವೃಕ್ಷದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಿರಿ

ಟಿಪ್ಪಣಿ - ವರ್ಷದ ಕೆಲವು ಪ್ರಧಾನ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಧಾನ ವೃಕ್ಷಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆಶ್ವೀನ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪ್ರತಿಪತ್ ದಿವಸ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ದುಃಖಪಡುವ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಈ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಪರಿಹಾರ ಮಾರ್ಗಗಳು ಕಂಡು ಆ ದುಃಖಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಶೋಕವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ (ಆಪಾತತಃ) ವಿಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷದಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಅಶೋಕವನ ಎಂಬುದೇ ಆ ಉದ್ಯಾನವನದ ಹೆಸರಾಗಿತ್ತು. ಅಶೋಕವೃಕ್ಷದ ಸೇವೆಯಿಂದಲೇ ತನ್ನ ದುಃಖಗಳನ್ನೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಹಸನ್ಮುಖಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಲೋಕಮಾತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಲವಲೇಶವೂ ದುಃಖವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಳು. ಮತ್ತು ವನವಾಸ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಅಶೋಕವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಳೆಂದು ಇದೇ ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣವು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮುಂದೆ ರಾವಣನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಾಗಲೂ ಅಶೋಕವ್ರತವನ್ನೇ ಒಂದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಚರಿಸಿದಳು.

ಈ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷವು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಮರ. ಗೊಂಚಲು ಗೊಂಚಲು ಹೂವುಗಳ ನೋಡುವಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮುದವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತವೆ. ಸಂಜೆಯ ವೇಳೆ ಈ ಮರದ ಹೂವುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಮಳಭರಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಮನ್ಮಥನು ಧರಿಸಿದ ಐದು ಕುಸುಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಶೋಕಪುಷ್ಪವು ಪ್ರಧಾನವಾದದ್ದು. ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ ಮೂಡಿಸುವ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವಿಯೋಗವಾದಾಗ ಈ ಅಶೋಕಪುಷ್ಪದಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಶೋಕಪುಷ್ಪದಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಿದೆ. ಇಂಥ ಕುಸುಮದಿಂದ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಎಂದೂ ಕೂಡ ವಿಯೋಗವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಚರಕಸಂಹಿತೆಯು ಅಶೋಕವೃಕ್ಷದ ಔಷಧಿಯ ಅದ್ಭುತಗುಣಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ. ಈ ಮರದ ತೊಗಟೆ, ಹೂವು, ಬೀಜ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಕೂಡ ಔಷಧ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ತಯಾರು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅಶೋಕಾರಿಷ್ಟ, ಅಶೋಕಘೃತಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

* * * * *

* ನವರಾತ್ರಿಯ ಶುಭಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾದ ದೇವರಪೂಜೆಯ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ದಿನನಿತ್ಯ ಮಾಡುವ ಪೂಜೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯವನ್ನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು.
* ನವರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ದುರ್ಗಾಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ, ದುರ್ಗಾಷ್ಟಮಿ ದಿವಸವಾದರೂ ಕೂಡ ದುರ್ಗೆಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದುರ್ಗಾಷ್ಟಮಿ ಪುಸ್ತಕದ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
* ನವರಾತ್ರಿಯ ಮೊದಲ ದಿವಸ ಕುಮಾರಿಪೂಜೆ ಹಾಗೂ ಅಂಕುರಘಟದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೋ, ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು.
* ಕುಲದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯು ಇದೆ. ಅವರವರ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಮೊದಲ ದಿವಸವೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು.
* ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವೇಂಕಟೇಶಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಿರುಪತಿ ವೇಂಕಟಶದೇವರು ಯಾರಿಗೆ ಕುಲಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವನೋ, ಅವರು ನಿತ್ಯವೂ ಕೂಡ ಪೂಜೆಯನ್ನು ತಿರುಪತಿ ವೇಂಕಟೇಶದೇವರಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು.
* ಈ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಮಗಳು ಸ್ವತಃ ಪೂಜಿಸುವವರೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನೀಡಿರುವುದಿಲ್ಲ.

* * * *

ಕುಮಾರಿ ಪೂಜೆ

॥ ಶ್ರೀಮದ್ಧನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ॥

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ನಾರಾಯಣಾಯ ಪರಿಪೂರ್ಣಗುಣಾರ್ಣವಾಯ
ವಿಶ್ವೋದಯಸ್ಥಿತಿಲಯೋನ್ನಿಯತಿಪ್ರದಾಯ ।
ಜ್ಞಾನಪ್ರದಾಯ ವಿಬುಧಾಸುರಸೌಖ್ಯದುಃಖ
ಸತ್ಕಾರಣಾಯ ವಿತತಾಯ ನಮೋ ನಮಸ್ತೇ ॥

ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ನಾಸ್ತಿ ತೇಷಾಮಮಂಗಲಮ್ ।
ಯೇಷಾಂ ಹೃದಿಸ್ಥೋ ಭಗವಾನ್ ಮಂಗಲಾಯತನೋ ಹರಿಃ ॥

ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಶಶಿವರ್ಣಂ ಚತುರ್ಭುಜಮ್ ।
ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸರ್ವವಿಘ್ನೋಪಶಾಂತಯೇ ॥

ಮಂಗಲಂ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುರ್ಮಂಗಲಂ ಮಧುಸೂದನಃ ।
ಮಂಗಲಂ ದೇವಕೀಪುತ್ರೋ ಮಂಗಲಂ ಗರುಡಧ್ವಜಃ ॥

ಸರ್ವಮಂಗಲಮಾಂಗಲ್ಯೇ ಶಿವೇ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಾಧಿಕೇ ।
ಶರಣ್ಯೇ ತ್ರ್ಯಂಬಕೇ ದೇವಿ ನಾರಾಯಣಿ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ನಮಸ್ತೇ ಪ್ರಾಣೇಶ ಪ್ರಣತವಿಭವಾಯಾವನಿಮಗಾಃ
ನಮಃ ಸ್ವಾಮಿನ್ ರಾಮಪ್ರಿಯತಮ ಹನೂಮನ್ ಗುರುಗುಣ ।
ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಭೀಮ ಪ್ರಬಲತಮ ಕೃಷ್ಣೇಷ್ಟಭಗವನ್
ನಮಃ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವ ಪ್ರದಿಶ ಸುದೃಶಂ ನೋ ಜಯ ಜಯ ॥

ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮೃತ್ಯುಂ ಹರ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ।
ಸರ್ವಮೃತ್ಯುವಿನಾಶಾಯ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ದುಷ್ಟಾನಾಂ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾ ಸುಚರಿತ ಸುಜನಸ್ತೋಮವಿಘ್ನಾಪಹರ್ತಾ
ತಸ್ಮಾದ್ ವಿಘ್ನಾಧಿಪೋಽಹಂ ಮತ ಇತಿ ಸುಧಿಯಾಂ ಸ್ವಪ್ನಮಾಜ್ಞಾಪನಾಯ ।

ಪೌಲಸ್ತ್ಯೇಚ್ಛಾಂತರಾಯಃ ಸುರಮುನಿನಿಕರಾಭೀಷ್ಟಸಂಪ್ರಾಪ್ತ್ಯುಪಾಯಃ
ಶ್ರೇಯೋ ವಿಘ್ನಾಧಿರಾಜಃ ಪ್ರದಿಶತು ಸತತಂ ಭೂರಿಗೌರೀತನೂಜಃ ॥
ತದೇವ ಲಗ್ನಂ ಸುದಿನಂ ತದೇವ ತಾರಾಬಲಂ ಚಂದ್ರಬಲಂ ತದೇವ ।
ವಿದ್ಯಾಬಲಂ ದೈವಬಲಂ ತದೇವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ತೇಽಂಘ್ರಿಯುಗಂ ಸ್ಮರಾಮಿ ॥

ಆಚಮನಮ್

ಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಮಾಧವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ । ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ । ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ । ವಾಮನಾಯ ನಮಃ । ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ । ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ । ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ । ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ । ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ । ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ । ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ನಮಃ । ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ । ನಾರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ । ಉಪೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಹರಯೇ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ।

(ಆಚಮನವನ್ನು ಎರಡು ಬಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು)

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ

ಓಂ ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಋಷಿಃ ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಭೂಃ । ಓಂ ಭುವಃ । ಓಂ ಸ್ವಃ । ಓಂ ಮಹಃ । ಓಂ ಜನಃ । ಓಂ ತಪಃ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ । ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ । ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ । ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋಽತಿ ರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸ್ವರೋಮ್ ।

ಸಂಕಲ್ಪ

ಶುಭೇ ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ವಿಷ್ಣೋರಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಆದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ದ್ವಿತೀಯಪರಾರ್ಧೇ ಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪೇ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರೇ

ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತಮೇ ಕಲಿಯುಗೇ ಪ್ರಥಮಪಾದೇ ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ ಭರತವರ್ಷೇ ಭರತಖಂಡೇ ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇತೀರೇ ಶಾಲೀವಾಹನ-ಶಕೇ ಶಾಲೀವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ವರ್ತಮಾನೇ ದಕ್ಷಿಣಾಯನೇ ವರ್ಷಋತೌ ಭಾದ್ರಪಮಾಸೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ಚತುರ್ದಶ್ಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ .... ವಾಸರಯುಕ್ತಾಯಾಂ ಶುಭನಕ್ಷತ್ರ ಶುಭಯೋಗ ಶುಭಕರಣ ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಹಕುಟುಂಬಾನಾ ಕ್ಷೇಮಸ್ಥೈರ್ಯವಿಜಯವೀರ್ಯಅಭಯ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಐಶ್ವರ್ಯಾಭಿ-ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಸಮಸ್ತದುರಿತೋಪಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ, ಸಮಸ್ತಸನ್ಮಂಗಳಾರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತ ಅಭ್ಯುದಯಾರ್ಥಂ ಚ, ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಮೋಕ್ಷಚತುರ್ವಿಧಫಲಪುರುಷಾರ್ಥ-ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಯಥಾ ಮಮ ಇಹಜನ್ಮನೀ ದುರ್ಗಾಪ್ರೀತಿದ್ವಾರಾ ಸರ್ವಾಪಚ್ಛಾಂತಿಪೂರ್ವಕ-ದೀರ್ಘಾವಿಪುಲಧನಲಕ್ಷ್ಮೀಪುತ್ರಾದ್ಯವಿಚ್ಛಿಪ್ರಸಂತತಿ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಕೀರ್ತಿ ವೃದ್ಧಿಸ್ಥಿರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕೀರ್ತಿಲಾಭ ಶತ್ರುಪರಾಜಯಸದಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಶಾರದವನಾತ್ರೇ ಪ್ರತಿಪದಿ ವಿಹಿತಂ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಂ, ದುರ್ಗಾಪೂಜಾಂ, ಕುಮಾರಿಪೂಜಾ, ದೀಪಸ್ಥಾಪನಾದಿ ಅಂಕುರಘಟಂ ಸ್ಥಾಪನಂ ಪೂಜಾದಿ ಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯೇ.

ಅಥ ವ್ರತ ವಿಧಾನಮ್

ದೀಪ ಹಚ್ಚಬೇಕು

ದೀಪಃ ಪಾಪಹರೋ ನೃಣಾಂ ದೀಪ ಆಪನ್ನಿವಾರಕಃ ।

ದೀಪೋ ವಿಧತ್ತೇ ಸುಕೃತಂ ದೀಪಃ ಸಂಪತ್ಪ್ರದಾಯಕಃ ॥

ದೀಪಜ್ಯೋತಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ದೀಪಜ್ಯೋತಿಃ ಜನಾರ್ದನಃ ।

ದೀಪೋ ಹರತು ಮೇ ಪಾಪಂ ಸಂಧ್ಯಾದೀಪ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಶುಭಂ ಕುರುಷ್ವ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಆರೋಗ್ಯಂ ಸುಖಸಂಪದಮ್ ।

ಮಮ ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಕಾಶಂ ಚ ದೀಪಜ್ಯೋತಿರ್ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಭೋ ದೀಪ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಸ್ತ್ವಂ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಇಹಾರ್ಹಸಿ ।
ಯಾವತ್ ಕರ್ಮಸಮಾಪ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ತಾವತ್ ತ್ವಂ ಸುಸ್ಥಿರೋ ಭವ ॥
ಅಗ್ನಿನಾಗ್ನಿಃ ಸಮಿಧ್ಯತೇ ಕವಿರ್ಗೃಹಪತಿರ್ಯುವಾ । ಹವ್ಯವಾಡ್ ಜುಹ್ವಾಸ್ಯಃ ॥

ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡಬೇಕು

ಆಗಮಾರ್ಥಂ ತು ದೇವಾನಾಂ ಗಮನಾರ್ಥಂ ತು ರಕ್ಷಸಾಮ್ ।
ಕುರ್ವೇ ಘಂಟಾರವಂ ತತ್ರ ದೇವತಾಹ್ವಾನಲಾಂಛನಮ್ ॥

ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಅಪಸರ್ಪಂತು ಯೇ ಭೂತಾಃ ಯೇ ಭೂತಾಃ ಭುವಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।
ಯೇ ಭೂತಾಃ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಃ ತೇ ನಶ್ಯಂತು ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ ॥
ಅಪಕ್ರಾಮಂತು ಯೇ ಭೂತಾಃ ಕ್ರೂರಾಶ್ಚೈವ ತು ರಾಕ್ಷಸಾಃ ।
ತೇಷಾಮಪ್ಯವಿರೋಧೇನ ಪೂಜಾಕರ್ಮ ಸಮಾರಭೇ ॥

ಗುರುಗಣಪತಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪೂಜೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಗಣಪತಿಗೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಆದಿಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಮೂಲಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ। ಆಶ್ವಲಾಯನಾ-ಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ।

ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಶ್ರೀಕಾರದಲ್ಲಿ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಗುರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಅಸ್ಮದ್ ಗುರುಸಮಾರಂಭಾಂ ಟೀಕಾಕೃತ್ಪಾದಮಧ್ಯಗಾಮ್ ।
ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯಪರ್ಯಂತಾಂ ವಂದೇ ಗುರುಪರಂಪರಾಮ್ ॥
ಆಪಾದಮೌಳಿಪರ್ಯಂತಂ ಗುರೂಣಾಮಾಕೃತಿಂ ಸ್ಮರೇತ್ ।
ತೇನ ವಿಘ್ನಾಃ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತಿ ಸಿಧ್ಯಂತಿ ಚ ಮನೋರಥಾಃ ॥
ಓಂ ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ಅನುಜ್ಞಾಂ ದೇಹಿ ।

ಶ್ರೀಕಾರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಷಟ್ಕೋಣಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗಣಪತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಬೆಳ್ಳಿಗಣಪತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆಬೆಟ್ಟು, ಅರಿಶಿನಕೊಂಬುಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಸುಮುಖಶ್ಚೈಕದಂತಶ್ಚ ಕಪಿಲೋ ಗಜಕರ್ಣಕಃ ।
ಲಂಬೋದರಶ್ಚ ವಿಕಟೋ ವಿಘ್ನರಾಜೋ ಗಣಾಧಿಪಃ ॥೧॥
ಧೂಮಕೇತುರ್ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷೋ ಫಾಲಚಂದ್ರೋ ಗಜಾನನಃ ।
ದ್ವಾದಶೈತಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಯಃ ಪಠೇಚ್ಛೃಣುಯಾದಪಿ ॥೨॥
ವಿದ್ಯಾರಂಭೇ ವಿವಾಹೇ ಚ ಪ್ರವೇಶೇ ನಿರ್ಗಮೇ ತಥಾ ।
ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ವಿಘ್ನಸ್ತಸ್ಯ ನ ಜಾಯತೇ ॥೩॥
ಅಭೀಪ್ಸಿತಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪೂಜಿತೋ ಯಃ ಸುರೈರಪಿ ।
ಸರ್ವವಿಘ್ನಚ್ಛಿದೇ ತಸ್ಮೈ ಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ॥೪॥

ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ ಗೃತ್ಸಮದ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ ಗಣಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಗಣಪತ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ ಗಣಪತಿಂ ಹವಾಮಹೇ ಕವಿಂ ಕವೀನಾಮುಪಮಶ್ರವ-ಸ್ತಮಮ್ । ಜ್ಯೇಷ್ಠರಾಜಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತ ಆ ನಃ ಶೃಣ್ವನ್ನೂತಿಭಿಃ ಸೀದ ಸಾದನಮ್ ॥

ಗಣಪತಿಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭೂಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ। ಓಂ ಭುವಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆವಾಹಯಾಮಿ ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ವಾಗತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪಾದಯೋಃ ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಅರ್ಘ್ಯಂ

ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಉಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಭರಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ । ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ।

ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ಗುಡೋಪಹಾರ-ಮಹಾನ್ನೈವೇದ್ಯಂ ನಿವೇದಯಾಮಿ । ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ನಿಷುಸೀದೇತಿ ವೈರೂಪೋ ನಭಃಪ್ರಭೇದನ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಗಣಪತಿರ್ದೇವತಾ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ನಿಷುಸೀದ ಗಣಪತೇ ಗಣೇಷು ತ್ವಾಮಾಹುರ್ವಿಪ್ರತಮಂ ಕವೀನಾಮ್ । ನ ಋತೇ ತ್ವತ್ ಕ್ರಿಯತೇ ಕಿಂ ಚನಾರೇ ಮಹಾಮರ್ಕಂ ಮಘವನ್ ಚಿತ್ರಮರ್ಚ ॥

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜಾಃ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ವಕ್ರತುಂಡ ಮಹಾಕಾಯ ಬಾಲಸೂರ್ಯಸಮಪ್ರಭ ।
ಅವಿಘ್ನಂ ಕುರು ಮೇ ದೇವ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವದಾ ॥
ರಕ್ತಾಂಬರೋ ರಕ್ತತನೂ ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಃ ।
ಮಹೋದರೋ ಗಜಮುಖಃ ಪಾಶದಂತಾಂಕುಶಾಭಯೇ ।
ಬಿಭ್ರದ್ ಧ್ಯೇಯೋ ವಿಘ್ನಹರಃ ಕಾಮದಸ್ತ್ವರಯಾ ಹ್ಯಯಮ್ ॥
ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮಃ ।
ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಹೇ ದೇವ! ನಿರ್ವಿಘ್ನಂ ಕುರು ॥

ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕೈಮುಗಿದು ನಾನು ಮುಂದೆ ಆಚರಿಸುವ ಪೂಜೆ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆದು ಫಲಪ್ರದವಾಗಲಿಯೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ದೀಪಸ್ಥಾಪನೆ

ಸ್ನೇಹೋ ದೀಪಂ ಯಥಾ ಧೃತ್ವಾ ಸರ್ವಲೋಕೋಪಕಾರಕಃ ।
ತಥಾ ಭವಾನ್ ಮಮ ಜ್ಞಾನಂ ಹೃದಿ ಧಾರಯ ಸಂತತಮ್ ॥
ತದ್ಧೂಮಗಂಧಮಾಘ್ರಾಯ ಯಥಾ ಪೂತಾಶ್ಚ ಖೇಚರಾಃ ।
ತಥಾ ಪ್ರಜ್ವಲ ದೀಪ । ತ್ವಂ ಸಪ್ತಲೋಕಸಮಾಶ್ರಯಾಃ ॥
ದೀಪಃ ಪಾಪಹರೋ ನೃಣಾಂ ದೀಪ ಆಪನ್ನಿವಾರಕಃ ।
ದೀಪೋ ವಿಧತ್ತೇ ಸುಕೃತಂ ದೀಪಃ ಸಂಪತ್ಪ್ರದಾಯಕಃ ॥
ದೀಪಜ್ಯೋತಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ದೀಪಜ್ಯೋತಿಃ ಜನಾರ್ದನಃ ।
ದೀಪೋ ಹರತು ಮೇ ಪಾಪಂ ಸಂಧ್ಯಾದೀಪ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥
ಶುಭಂ ಕುರುಷ್ವ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಆರೋಗ್ಯಂ ಸುಖಸಂಪದಮ್ ।
ಮಮ ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಕಾಶಂ ಚ ದೀಪಜ್ಯೋತಿರ್ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥
ಭೋ ದೀಪ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಸ್ತ್ವಂ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಇಹಾರ್ಹಸಿ ।
ಯಾವತ್ಕರ್ಮಸಮಾಪ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ತಾವತ್ತ್ವಂ ಸುಸ್ಥಿರೋ ಭವ ॥

ಅನೇನ ದೀಪಸ್ಥಾಪನೇನ ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯ-ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಕುಲಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಅಂಕುರಘಟಸ್ಥಾಪನಾವಿಧಿ

ಭೂಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿರಿ

ಅಥ ಕಲಶಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಮಹೀ ದ್ಯೌರಿತಿ ಮೇಧಾತಿಥಿಃ ಕಾಣ್ವಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥಿವ್ಯೌದೇವತೇ । ಭೂಸ್ಪರ್ಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಹೀ ದ್ಯೌಃ ಪೃಥಿವೀ ಚ ನ ಇಮಂ ಯಜ್ಞಂ ಮಿಮಿಕ್ಷತಾಮ್ । ಪಿಪೃತಾಂ ನೋ ಭರೀಮಭಿಃ ॥

ನವಗ್ರಹ ಧಾನ್ಯ ಮುಟ್ಟಿರಿ

ಯೇನ ತೋಕಾಯಾತ್ರೇಯಃ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವಃ ಋಷಿಃ । ಸತೋಬೃಹತೀಛಂದಃ । ಮರುತೋ ದೇವತಾಃ । ಧಾನ್ಯಸ್ಪರ್ಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಯೇನ ತೋಕಾಯ ತನಯಾಯ ಧಾನ್ಯಂಗ್ ಬೀಜಂ ವಹಧ್ವೇ ಅಕ್ಷಿತಮ್। ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ತದ್ಧತ್ತನ ಯದ್ವ ಈಮಹೇ ರಾಧೋ ವಿಶ್ವಾಯು ಸೌಭಗಮ್ ॥

ಓಷಧಯಃ ಅಥರ್ವಣೋ ಭಿಷಗ್‌ಋಷಿಃ। ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ। ಓಷಧಯೋ ದೇವತಾಃ । ಧಾನ್ಯಸ್ಪರ್ಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಓಷಧಯಃ ಸಂ ವದಂತೇ ಸೋಮೇನ ಸಹ ರಾಜ್ಞಾ । ಯಸ್ಮೈ ಕೃಣೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತಂ ರಾಜನ್ ಪಾರಯಾಮಸಿ ॥

ಘಟ ಮುಟ್ಟಿರಿ

ಆ ಕಲಶೇಷು ಗಾಧಿನೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ ಪವಮಾನಃ ಸೋಮೋ ದೇವತಾ । ಕಲಶಾಭಿಮಂತ್ರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆ ಕಲಶೇಷು ಧಾವತಿ ಶ್ಯೇನೋ ವರ್ಮ ವಿ ಗಾಹತೇ। ಅಭಿ ದ್ರೋಣಾ ಕನಿಕ್ರದತ್॥

ಹಸಿದಾರ ಸುತ್ತಿರಿ

ತಂತು ತನ್ವನ್ ದೇವಾ ಋಷಯಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಸೂತ್ರವೇಷ್ಟನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತಂತುಂ ತನ್ವನ್ರಜಸೋ ಭಾನುಮನ್ವಿಹಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತಃ ಪಥೋ ರಕ್ಷ ಧಿಯಾ ಕೃತಾನ್ । ಅನುಲ್ಬಣಂ ವಯತ ಜೋಗುವಾಮಪೋ ಮನುರ್ಭವ ಜನಯಾ ದೈವ್ಯಂ ಜನಮ್ ॥

ಮಣ್ಣು ಹಾಗೂ ನೀರನ್ನು ಘಟಕ್ಕೆ ತುಂಬಿರಿ

ಇಮಂ ಮೇ ಸಿಂಧುಕ್ಷಿತ್ ಪ್ರೈಯಮೇಧ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀ ಛಂದಃ । ನದ್ಯೋ ದೇವತಾಃ । ಜಲಪೂರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಇಮಂ ಮೇ ಗಂಗೇ ಯಮುನೇ ಸರಸ್ವತಿ ಶುತುದ್ರಿ ಸ್ತೋಮಂ ಸಚತಾ ಪರುಷ್ಣ್ಯಾ । ಅಸಿಕ್ನ್ಯಾ ಮರುದ್ವೃಧೇ ವಿತಸ್ತಯಾಽಽರ್ಜೀಕೀಯೇ ಶೃಣುಹ್ಯಾ ಸುಷೋಮಯಾ ॥

ಓಂ ತಪೋಷ್ಪವಿತ್ರಂ ವಿತತಂ ದಿವಸ್ಪದೇ ಶೋಚಂತೋ ಅಸ್ಯ ತಂತವೋ ವ್ಯಸ್ಥಿರನ್ । ಅವಂತ್ಯಸ್ಯ ಪವೀತಾರಮಾಶವೋ ದಿವಸ್ಪೃಷ್ಠಮಧಿ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಚೇತಸಾ ॥

ಗಂಧ ಹಚ್ಚಿರಿ

ಓಂ ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ದುರಾಧರ್ಷಾಂ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಟಾಂ ಕರೀಷಿಣೀಮ್ । ಈಶ್ವರೀಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಾಮಿಹೋಪ ಹ್ವಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್॥

ಅಕ್ಷತೆ ಏರಿಸಿರಿ

ಅರ್ಚತ ಪ್ರಾರ್ಚತ ಪ್ರಿಯಮೇಧ ಆಂಗೀರಸ ಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಇಂದ್ರೋ ದೇವತಾ । ಅಕ್ಷತನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಅರ್ಚತ ಪ್ರಾರ್ಚತ ಪ್ರಿಯಮೇಧಾಸೋ ಅರ್ಚತ। ಅರ್ಚಂತು ಪುತ್ರಕಾ ಉತ ಪುರಂ ನ ದೃಷ್ಣ್ವರ್ಚತ ॥

ಹೂ ಏರಿಸಿರಿ

ಆಯನೇ ತೇ ಸ್ತಂಬಮಿತ್ರಋಷಿಃ । ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ಪುಷ್ಪ ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಮ್ ಆಯನೇ ತೇ ಪರಾಯಣೇ ದೂರ್ವಾ ರೋಹಂತು ಪುಷ್ಪಿಣೀಃ । ಹ್ರದಾಶ್ಚ ಪುಂಡರೀಕಾಣಿ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಗೃಹಾ ಇಮೇ ।

ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿರಿ

ಪೂರ್ಣಾ ದರ್ವಿ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಋಷಯಃ। ಅನುಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ। ಶತಕ್ರತು-ರ್ದೇವತಾ ।

ಓಂ ಪೂರ್ಣಾ ದರ್ವಿ ಪರಾ ಪತ ಸುಪೂರ್ಣಾ ಪುನರಾಪತ । ವಸ್ನೇವ ವಿ ಕ್ರೀಣಾವಹಾ ಇಷಮೂರ್ಜಂ ಶತಕ್ರತೋ ॥

ಓಂ ಯಾಃ ಫಲಿನೀರ್ಯಾ ಅಫಲಾ ಅಪುಷ್ಪಾ ಯಾಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿಣೀಃ। ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರಸೂತಾಸ್ತಾನೋ ಮುಂಚಂತ್ವಂಹಸಃ ॥

ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪಾದ್ಯಂ.......। ಆಚಮನಂ.... । ಮಧುಪರ್ಕಂ... । ಪುನರಾಚಮನಂ..... । ಸ್ನಾನಂ... । ವಸ್ತ್ರಂ ...। ವಿಭೂಷಣಂ...। ಉಪವೀತಂ...। ಆಸನಂ...। ಗಂಧಂ...। ಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಶಿಂಶುಮಾರಾದಿಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಕ್ರುದ್ಧೋಲ್ಕಾದ್ಯಾವರಣದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಅಥ ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ । ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ । ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ಅಮೃತೋಪಹಾರಮಹಾನ್ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಪುನರ್ಧೂಪದೀಪೌ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಛತ್ರಚಾಮರಾದ್ಯುಪಚಾರನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ (ದ್ವಾದಶವಾರಮ್ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಂ ಜಪೇತ್)

ಯಃ ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ?।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥
ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ-
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ, ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

* * * *

ಅಂಕುರಘಟಸ್ಥಾಪನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳು

ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ದೀಕ್ಷಾಸ್ವೀಕಾರ, ವಿವಾಹ, ಉಪನಯನ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲೂ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರ ಮತ-

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯಾಂ ಚ ದೀಕ್ಷಾಯಾಂ ಸ್ನಾಪನೇ ಚೋತ್ಸವೇ ತಥಾ ।
ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ಚ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ವಿವಾಹೇ ಮೌಂಜಿಬಂಧನೇ ।
ಸರ್ವಮಂಗಲಕಾರ್ಯೇಷು ಕಾರಯೇದಂಕುರಾರ್ಪಣಮ್ ॥
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿವಸಾತ್ ಪೂರ್ವಂ ನವಮೇ ಸಪ್ತಮೇ ದಿನೇ ।
ಪಂಚಮೇ ವಾ ತೃತೀಯೇ ವಾ ಸದ್ಯೋ ವಾ ಚಾಂಕುರಾರ್ಪಣಮ್ ॥
ಪುಣ್ಯಾಹಘೋಷಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಸಹ ದೇಶಿಕಃ ।
ಮಂಗಲಾಂಕುರಯಜ್ಞಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ ತತ್ರೈವ ಚಾಹನಿ ।
ಸಪ್ತಮಾನ್ನವಮಾದ್ವಾಽಪಿ ಪ್ರಾಗೇವ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಣಃ ॥
ಉತ್ಸವೇಷು ವಿವಿಧೇಷ್ವಪಿ ದೀಕ್ಷಾಷ್ಠಾಪನಾದಿಷು ಪವಿತ್ರವಿಧೌ ಚ ।
ಮಂಗಲಾಂಕುರವಿರೋಪಣಪೂರ್ವಂ ಮಂಗಲಂ ಭವತಿ ಕರ್ಮಕೃತಸ್ತು ॥
ಶಸ್ತಯೋಗದಿವಸಾತ್ತು ಪುರಸ್ತಾತ್ ಸಪ್ತಮೇಽಹನಿ ಶುಭೇ ನವಮೇ ವಾ ।
ಪಂಚಮೇಽಥ ಸುದಿನೇ ಸುಮುಹೂರ್ತೇ ಮಂಗಲಾಂಕುರವಿಧಿಂ ವಿದಧೀತ ॥

ಅಂಕುರಾರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೊದಲ ದಿನ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ನಾಂದೀಮುಖ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು -

ಗುರುರ್ವಿಶುದ್ಧಃ ಪ್ರಾಗೇವ ಶುದ್ಧಾಹಾತ್ ಸಪ್ತಮೇಽಹನಿ ।
ಸಂಕಲ್ಪ್ಯೋಪೋಷ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಮಂಕುರಾರೋಪಣಂ ಶುಭಮ್ ॥
ಕುರ್ಯಾನ್ನಾಂದೀಮುಖಶ್ರಾದ್ಧಂ ಪೂರ್ವೇದ್ಯುಃ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಮ್ ।
ಸ್ವಗೃಹ್ಯೋಕ್ತಪ್ರಕಾರೇಣ ತದೇತದ್ವಿಧೀತ ವೈ ॥
ಸರ್ವತ್ರಾಭ್ಯುದಯಶ್ರಾದ್ಧಮಂಕುರೋತ್ಪಾದನಂ ತಥಾ ।
ಆದಾವೇದ ಪ್ರಕುರ್ವೀತ ಕರ್ಮಣೋಽಭ್ಯುದಯಾತ್ಮನಃ ॥

ವಿಧಾನದಂತೆ ರಚಿತವಾದ ಶರಾವಾದಿಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಿಯಂತೆ ಆನೀತವಾದ ಮಣ್ಣನ್ನೂ ಒಣಗಿದ ಗೋಮಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ತುಂಬಿ ಆ ಮೇಲೆ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ತುಂಬಬೇಕಾದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಪವಿತ್ರವಾದ ನದೀತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಂತ್ರಪೂತವಾದ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಅಗೆದು ಹಗಲಿನ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಯಿದೆ -

ಗಂಧಾದಿಭಿಶ್ಚ ಕುದ್ದಾಲಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ದಿನಾಂತರೇ ।
ಗೀತನೃತ್ಯಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಗಜವಾಜಿಸಮನ್ವಿತಮ್ ॥
ಗುರ್ವಾದಯೋ ರಥಾರೂಢಾ ಗಜಾರೂಢಾಸ್ತಥಾ ಪರೇ ।
ಗತ್ವಾ ತೀರಂ ತಡಾಗಸ್ಯ ನದ್ಯಾಃ ಪುಷ್ಪವನಸ್ಯ ಚ ॥
ತತ್ರ ಶುದ್ಧಂ ಭುವೋ ಭಾಗಂ ದರ್ಭೈಃ ಸಂಮೃಜ್ಯ ಚಾಸ್ತ್ರತಃ ।
ಅಭ್ಯುಕ್ಷ್ಯ ಚಾರ್ಘ್ಯತೋಯೇನ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರ ಮನುಸ್ಮರನ್ ॥
ಹೃದಾ ಭೂಮಿಂ ಸಮಾವಾಹ್ಯ ಗಂಧಪುಷ್ಪೈಃ ಸಮರ್ಚಯೇತ್ ।
ಕುದ್ದಾಲೀಮಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೇಣ ಖಾತ್ವಾ ಭೂಮಿಮಥೋ ಮೃದಮ್ ॥
ಗೃಹೀತ್ವಾ ವಾಮದೇವೇನ ಪೂರಯೇತ್ ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರಕೇ ।
ಹೃದಾ ಮೃದಂ ಚ ಸಂಮೃಜ್ಯ ವಸ್ತ್ರೇಣಾऽಚ್ಛಾದ್ಯ ಧಾರಯೇತ್ ॥
ಪುರಂ ವಾ ನಿಲಯಂ ವಾऽಪಿ ಸರ್ವಮಂಗಲನಿಃಸ್ವನೈಃ ।
ಗುರುಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಂಡಪಂ ತ್ವಾನಯೇತ್ ತತಃ ।
ಏತತ್ ಕರ್ಮ ದಿವಾಕಾಲೇ ಕುರ್ಯಾದ್ ರಾತ್ರೌ ನ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ॥

ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ತುಂಬಿದ ಮೇಲೆ - ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಕುಳಿತು ಆ ಎಲ್ಲ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಬಿತ್ತಬೇಕು. ಬೀಜಗಳಿಗೆ ಚಂದ್ರನು ಅಭಿಮಾನಿಯಾದುದರಿಂದ ಅವನ್ನು ರಾತ್ರಿಯೇ ಬಿತ್ತುವುದು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿದೆ -

ಬೀಜಮುಖ್ಯೇನ ಮೂಲೇನ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋ ವಾऽಪ್ಯುದಙ್ಮುಖಃ ।
ವಾಪಯೇತ್ ಸರ್ವಬೀಜಾನಿ ಪಾಲಿಕಾದಿಷ್ವನುಕ್ರಮಾತ್ ।
ಬೀಜಾನಾಮಧಿಪಃ ಸೋಮಸ್ತಸ್ಮಾದ್ರಾತ್ರೌ ತು ನಿರ್ವಪೇತ್ ॥
ಬೀಜೇಭ್ಯೋ ದೈವತೇಭ್ಯಶ್ಚ ಸ ರಾತ್ರೌ ಕಾಂತಿಮಾನ್ ಯತಃ ।
ತಸ್ಮಾದ್ ಗುರುಸ್ತು ಬೀಜಾನಿ ನಿಶಾಯಾಮೇವ ನಿರ್ವಪೇತ್ ॥

ಅಂಕುರಪಾತ್ರೆಗಳ ಪರಿಮಾಣಾದಿಗಳ ವಿವರ ಯೋಗದೀಪಿಕಾದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ-

ಕುರ್ಯಾದಂಕುರಪಾತ್ರಾಣೀ ದ್ವಾದಶ ದ್ವಿಷ್ಟಿರೇವ ವಾ ।
ಪಾಲಿಕಾ ಘಟಿಕಾಶ್ಚಾಥ ಶರಾವಾ ಇತಿ ತೇ ತ್ರಿಧಾ ॥

ಅಂಕುರ ಪಾತ್ರೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೨, ವಿಶೇಷತಃ ೨೪ ಅಥವಾ ೩೬ ಇದ್ದರೂ ಸರಿಯೆ. ಆ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಮೂರು ತೆರ : ಪಾಲಿಕೆಗಳು (ಪೇಲೆ), ಘಟಿಕೆಗಳು (ಪಂಚಮುಖಿ, ಗಡಿಗೆ) ಮತ್ತು ಶರಾವಗಳು (ಶ್ರಾವೆ, ಸರಾವ, ಬಟ್ಟಲು)

ಈ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಗುರಿದ ಮೊಳಕೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ನೋಡದಂತೆ ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ -

ಪ್ರರೂಢಾನ್ಯಂಕುರಾಣ್ಯನ್ಯೋ ನ ವೀಕ್ಷೇತ ಕದಾಚನ ।
ಆಚಾರ್ಯ ಏವ ಪ್ರವಿಶೇತ್ ತಚ್ಛಿಷ್ಯೋ ವಾ ತದಾಜ್ಞಯಾ ॥

ಬೇರೆಡೆ ಕೂಡ ಈ ಮಾತು ಬಂದಿದೆ -

ವಸ್ತ್ರೈರಾಚ್ಛಾದ್ಯ ಯತ್ನೇನ ಸುಗುಪ್ತಾನಿ ಚ ಕಾರಯೇತ್ ।

ಈ ಮೊಳಕೆ ಭವಿಷ್ಯದ ಫಲಸೂಚಕ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ -

ಯಜಮಾನಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಮಂಕುರಾನಿ ಪರೀಕ್ಷಯೇತ್ ।
ಸಮ್ಯಗೂರ್ಧ್ವಂ ಪ್ರರೂಢಾನಿ ಕೋಮಲಾನಿ ಸಿತಾನಿ ಚ ॥
ಧೂಮ್ರವರ್ಣಾನ್ಯಪೂರ್ಣಾನಿ ತಥಾ ತಿರ್ಯಗ್ಗತಾನಿ ಚ ।
ಶ್ಯಾಮಲಾನಿ ಚ ಕುಬ್ಜಾನಿ ವರ್ಜಯೇದಶುಭಾನಿ ತು ॥
ಅವೃಷ್ಟಿಂ ಕುರುತೇ ಕೃಷ್ಣಂ ಧೂಮ್ರಾಭಂ ಕಲಹಂ ತಥಾ ।
ಅಪೂರ್ಣಂ ಜನನಾಶಂ ಚ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ ಶ್ಯಾಮಲಾಂಕುರಮ್ ॥
ತಿರ್ಯಗ್ಗತೇ ಭವೇದ್ ವ್ಯಾಧಿಃ ಕುಬ್ಜೇ ಶತ್ರುಭಯಂ ತಥಾ ।
ಅಶುಭೇ ಚಾಂಕುರೇ ಜಾತೇ ಶಾಂತಿಹೋಮಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥

ಬೆಳ್ಳಗೆ, ನಸೆಯಾಗಿ ನೇರ ಬೆಳೆದ ಮೊಳಕೆ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಕ್ಷೇಮಕರ. ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ಮೊಳಕೆ ಮುಂದಾಗುವ ಜಗಳದ ಸೂಚಕ. ಅರ್ಧಬೆಳೆದು ಮುರುಟಿದ ಮೊಳಕೆ ಸಾವಿನ ಸೂಚಕೆ. ಅಡ್ಡಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ ಮೊಳಕೆ ರೋಗಗಳ ಸೂಚಕ. ಕಪ್ಪು

ಬಣ್ಣದ ಮೊಳಕೆ ಮುಂದಾಗುವ ಬರಗಾಲದ ಸೂಚಕ. ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಮೊಳಕೆ ದುರ್ಭಿಕ್ಷೆಯ ಸೂಚಕ. ಗಿಡ್ಡವಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುಂಠಿತವಾದ ಮೊಳಕೆ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಅಪಾಯದ ಸೂಚಕ. ಇಂಥ ದೋಷಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಾಗ ಶಾಂತಿಹೋಮದಿಂದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನಾಚರಿಸಬೇಕು.

(ಆಧಾರ - ಪೂಜ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್ ಬನ್ನಂಜೆ ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತ ವಾದ ತಂತ್ರಸಾರಸಂಗ್ರಹ ಪುಸ್ತಕದ ಸಂಗ್ರಹವಿದು.)

* * * *

ಕುಮಾರಿಪೂಜಾ ವಿಧಾನ

ಜಗತ್ ಪೂಜ್ಯೇ ಜಗದ್ವಂದ್ಯೇ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪಿಣಿ ।
ಪೂಜಾಂ ಗೃಹಾಣ ಕೌಮಾರಿ ಜಗನ್ಮಾರ್ತರ್ನಮೋಸ್ತು ತೇ ॥1॥
ತ್ರಿಪುರಾಂ ತ್ರಿಗುಣಾಧಾರಂ ತ್ರಿಮಾರ್ಗಜ್ಞಾನರೂಪಿಣೀಮ್ ।
ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಂದಿತಾಂ ದೇವೀಂ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಂ ಪೂಜಯೇತ್ತತಃ ॥2॥
ಕಾಲಾತ್ಮಿಕಾಂ ಕಾಲಭೀತಾಂ ಕಾರುಣ್ಯಹೃದಯಾಂ ಶಿವಾಮ್ ।
ಕಾರುಣ್ಯಜನನೀಂ ನಿತ್ಯಾಂ ಕಲ್ಯಾಣೀಂ ಪೂಜಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥3॥
ಅಣಿಮಾದಿಗುಣಾಧಾರಾಮಕಾರಾದ್ಯಕ್ಷರಾತ್ಮಿಕಾಮ್ ।
ಅನಂತಶಕ್ತಿಭೇದಾಂ ತಾಂ ರೋಹಿಣೀಂ ಪೂಜಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥4॥
ಕಾಮಚಾರೀಂ ಕಾಮರಾತ್ರೌ ಕಾಲಚಕ್ರಸ್ವರೂಪಿಣೀಮ್ ।
ಕಾಮದಾಂ ಕರುಣಾಧಾರಾಂ ಕಾಲಿಕಾಂ ಪೂಜಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥5॥
ಉಗ್ರಧ್ಯಾನಾಂ ಚೋಗ್ರರೂಪಾಂ ದುಷ್ಟಾಸುರನಿಬರ್ಹಿಣೀಮ್ ॥
ಚಾರ್ವಂಗೀಂ ಚಂಡಿಕಾಂ ಲೋಕೇ ಪೂಜಿತಾಂ ಪೂಜಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥6॥
ಸದಾನಂದಕರೀಂ ಶಾಂತಾಂ ಸರ್ವದೇವನಮಸ್ಕೃತಾಮ್ ।
ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮಿಕಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಶಾಂಭವೀಂ ಪೂಜಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥7॥
ದುರ್ಗಮೇ ದುಸ್ತರೇ ಯುದ್ಧೇ ಭಯದುಃಖವಿನಾಶಿನೀಮ್ ।
ಪೂಜಯಾಮಿ ಸದಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ದುರ್ಗಾಂ ದುರ್ಗತಿನಾಶಿನೀಮ್ ॥8॥

ಸುಂದರೀಂ ಸ್ವರ್ಣವರ್ಣಾಭಾಂ ಸರ್ವಸೌಭಾಗ್ಯದಾಯಿನೀಮ್ ।
ಸುಭದ್ರಜನನೀಂ ದೇವೀಂ ಸುಭದ್ರಾಂ ಪೂಜಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥9॥

ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥
ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।
ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ತೇ (ಮೇ) ॥
ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ
ಬುದ್ಧ್ಯಾऽऽತ್ಮನಾ ವಾऽನುಸೃತಸ್ವಭಾವಃ ।
ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ
ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

॥ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕುಮಾರೀಪೂಜೆಯು ಮುಗಿಯಿತು ॥

* * * *

ನವರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಪಠಿಸಬೇಕಾದ ರಾತ್ರೀಸೂಕ್ತಮ್

ಋಗ್ವೇದ ಸಂಹಿತಾ : ಮಂಡಲ-೧೦, ಅಷ್ಟಕ-೮, ಸೂಕ್ತ-೧೨೭

ಓಂ ರಾತ್ರೀ ವ್ಯಖ್ಯದಾಯತೀ ಪುರುತ್ರಾ ದೇವ್ಯ (ಅ) ೧ ಕ್ಷಭಿಃ । ವಿಶ್ವಾ ಅಧಿ ಶ್ರಿಯೋಧಿತ ॥೧॥ ಓರ್ವಪ್ರಾ ಅಮರ್ತ್ಯಾ ನಿವತೋ ದೇವ್ಯು (ಉ) ೧ ದ್ವತಃ । ಜ್ಯೋತಿಷಾ ಬಾಧತೇ ತಮಃ ॥೨॥ ನಿರುಸ್ವಸಾರಮಸ್ಕೃತೋಷಸಂ ದೇವ್ಯಾಯತೀ । ಅಪೇದು ಹಾಸತೇ ತಮಃ ॥೩॥ ಸಾನೋ ಅದ್ಯಯಸ್ಯಾ ವಯಂ ನಿ ತೇ ಯಾಮನ್ನವಿಕ್ಷ್ಮಹಿ । ವೃಕ್ಷೇ ನ ವಸತಿಂ ವಯಃ ॥೪॥ ನಿ ಗ್ರಾಮಾಸೋ ಅವಿಕ್ಷತ ನಿ ಪದ್ವಂತೋ ನಿ ಪಕ್ಷಿಣಃ । ನಿ ಶ್ಯೇನಾಸಶ್ಚಿದರ್ಥಿನಃ ॥೫॥ ಯಾವಯಾ

ವೃಕ್ಯ (ಅಂ) ೧ ವೃಕಂ ಯವಯಸ್ತೇನಮೂರ್ಮ್ಯೇ । ಅಥಾ ನಃ ಸುತರಾ ಭವ ॥೬॥
ಉಪ ಮಾ ಪೇಪಿಶತ್ತಮಃ ಕೃಷ್ಣಂ ವ್ಯಕ್ತಮಸ್ಥಿತ । ಉಷ ಋಣೇವ ಯಾತಯ ॥೭॥
ಉಪ ತೇ ಗಾ ಇವಾಕರಂ ವೃಣೀಷ್ವ ದುಹಿತರ್ದಿವಃ । ರಾತ್ರಿಸ್ತೋಮಂ ನ ಜಿಗ್ಯುಷೇ ॥೮॥

* * * * *

ಶ್ರೀವೇಂಕಟೇಶಮಂಗಲಾಷ್ಟಕಮ್

ಶ್ರೀಕ್ಷೋಣ್ಯೌ ರಮಣೀಯುಗಂ ಸುರಮಣೀಪುತ್ರೋಽಪಿ ವಾಣೀಪತಿಃ
ಪೌತ್ರಶ್ಚಂದ್ರಶಿರೋಮಣೀ ಫಣಿಪತಿಃ ಶಯ್ಯಾ ಸುರಾಃ ಸೇವಕಾಃ ।
ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯೋ ಯಸ್ಯ ರಥೋ ಮಹಚ್ಚ ಭವನಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮಾದ್ಯಃ ಪುಮಾನ್
ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟಭೂದರೇಂದ್ರರಮಣಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಧರಿರ್ಮಂಗಲಮ್ ॥1॥

ಯತ್ತೇಜೋ ರವಿಕೋಟಿಕೋಟಿಕಿರಣಾನ್ ಧಿಕ್ಕೃತ್ಯ ಜೇಜೀಯತೇ
ಯಸ್ಯ ಶ್ರೀವದನಾಂಬುಜಸ್ಯ ಸುಷಮಾ ರಾಕೇಂದುಕೋಟೀರಪಿ ।
ಸೌಂದರ್ಯಂ ಚ ಮನೋಭವಾನಪಿ ಬಹೂನ್ ಕಾಂತಿಶ್ಚ ಕಾದಂಬಿನೀಂ
ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟಭೂದರೇಂದ್ರರಮಣಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಧರಿರ್ಮಂಗಲಮ್ ॥2॥

ನಾನಾರತ್ನಕಿರೀಟಕುಂಡಲಮುಖೈರ್ಭೂಷಾಗಣೈರ್ಭೂಷಿತಃ
ಶ್ರೀಮತ್ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನಭವ್ಯಹೃದಯಃ ಶ್ರೀವತ್ಸಲಾಂಛನಃ ।
ವಿದ್ಯುದ್ವರ್ಣಸುವರ್ಣವಸ್ತ್ರರುಚಿರೋ ಯಃ ಶಂಖಚಕ್ರಾದಿಭಿಃ
ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟಭೂದರೇಂದ್ರರಮಣಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಧರಿರ್ಮಂಗಲಮ್ ॥3॥

ಯತ್ಫಾಲೇ ಮೃಗನಾಭಿಚಾರುತಿಲಕೋ ನೇತ್ರೇಽಬ್ಜಪತ್ರಾಯಿತೇ
ಕಸ್ತೂರೀಘನಸಾರಕೇಸರಮಿಲಚ್ಛ್ರೀಗಂಧಸಾರೋ ದ್ರವೈಃ ।
ಗಂಧೈರ್ಲಿಪ್ತತನುಃ ಸುಗಂಧಸುಮನೋಮಾಲಾಧರೋ ಯಃ ಪ್ರಭುಃ
ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟಭೂದರೇಂದ್ರರಮಣಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಧರಿರ್ಮಂಗಲಮ್ ॥4॥

ಏತದ್ದಿವ್ಯಪದಂ ಮಮಾಸ್ತಿಭುವಿ ತತ್ಸಂಪಶ್ಯತೇತ್ಯಾದರಾ-
ದ್ಭಕ್ತೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಕರೇಣ ದರ್ಶಯತಿ ಯದ್ದೃಷ್ಟ್ವಾತಿಸೌಖ್ಯಂ ಗತಃ ।
ಏತದ್ಭಕ್ತಿಮತೋ ಮಹಾನಪಿ ಭವಾಂಭೋಧಿರ್ನದೀತಿ ಸ್ಮರನ್
ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟಭೂದರೇಂದ್ರರಮಣಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಧರಿರ್ಮಂಗಲಮ್ ॥5॥

ಯಃ ಸ್ವಾಮೀ ಸರಸಸ್ತಟೇ ವಿಹರತೇ ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿನಾಮ್ನಃ ಸದಾ
ಸೌವರ್ಣಾಲಯಮಂದಿರೋ ವಿಧಿಮುಖೈರ್ಬರ್ಹಿರ್ಮುಖೈಃ ಸೇವಿತಃ ।
ಯಃ ಶತ್ರೂನ್ ಹನಯನ್ ನಿಜಾನವತಿ ಚ ಶ್ರೀಭೂವರಾಹಾತ್ಮಕಃ
ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟಭೂದರೇಂದ್ರರಮಣಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಧರಿರ್ಮಂಗಲಮ್ ॥6॥

ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸುರಾನ್ಮುನೀಶ್ಚ ಮನುಜಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ಸವಾಯಾಗತಾನ್
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹೃಷ್ಟಮನಾ ಬಭೂವ ಬಹುಶಸ್ತೈರರ್ಚಿತಃ ಸಂಸ್ತುತಃ ।
ತೇಭ್ಯೋ ಯಃ ಪ್ರದದಾದ್ವರಾನ್ ಬಹುವಿಧಾನ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಿವಾಸೋ ವಿಭುಃ
ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟಭೂದರೇಂದ್ರರಮಣಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಧರಿರ್ಮಂಗಲಮ್ ॥7॥

ಯೋ ದೇವೋ ಭುವಿ ವರ್ತತೇ ಕಲಿಯುಗೇ ವೈಕುಂಠಲೋಕಸ್ಥಿತೋ
ಭಕ್ತಾನಾಂ ಪರಿಪಾಲನಾಯ ಸತತಂ ಕಾರುಣ್ಯವಾರಾಂನಿಧಿಃ ।
ಶ್ರೀಶೇಷಾಖ್ಯಮಹೀಂದ್ರಮಸ್ತಕಮಣಿರ್ಭಕ್ತೈಕಚಿಂತಾಮಣಿಃ
ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟಭೂದರೇಂದ್ರರಮಣಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಧರಿರ್ಮಂಗಲಮ್ ॥8॥

ಶೇಷಾದ್ರಿ ಪ್ರಭುಮಂಗಲಾಷ್ಟಮಿದಂ ತುಷ್ಟೇನ ಯಸ್ಯೇಶಿತುಃ
ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ರಚಿತಂ ರಮೇಶಚರಣದ್ವಂದ್ವೈಕನಿಷ್ಠಾವತಾ ।
ವೈವಾಹ್ಯಾದಿಶುಭಕ್ರಿಯಾಸು ಪಠಿತಂ ಯೈಃ ಸಾಧು ತೇಷಾಮಪಿ
ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಕಟಭೂದರೇಂದ್ರರಮಣಃ ಕುರ್ಯಾದ್ಧರಿರ್ಮಂಗಲಮ್ ॥9॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥಕೃತಂ ಶ್ರೀವೆಂಕಟೇಶಮಂಗಲಾಷ್ಟಕಮ್ ॥

* * * *

ಶ್ರೀದುರ್ಗಾಸ್ತುತಿ

ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರು ತೀರ್ಥಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ದುರ್ಗಾಸ್ತುತಿ ಇದು. ಪರಶು, ಧನು, ಬಾಣ, ಗದೆ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ತೀರ್ಥಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ವಿಮಾನಗಿರಿ ಎಂಬ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮದೇವರು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ದುರ್ಗೆಯ ಸ್ತುತಿ ಇದು. ದುರ್ಗೆಯು ನಂದಗೋಪನ ಪುತ್ರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಳಾದುದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ತಂಗಿ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಗನಾದ ವಾಯುದೇವರ ಮೇಲಣ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯ ಮಧ್ವರ ಅವತಾರ ಸ್ಥಳವಾದ ಪಾಜಕದಲ್ಲಿರುವ ಈ ದುರ್ಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಿದೆ.

ತ್ರಿಶೂಲಧಾರಿಣೀ, ಮಹಿಷಾಸುರ ಮರ್ದಿನೀ ಆದ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯು ವಿಮಾನಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ, ತನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುವವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಾಪವರ್ಗಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಲದುರ್ಗೆಯಾಗಿರುವಳು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ವೇದದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರ ಹೊಂದಿದವಳು. ಈಗ ಸ್ಥಳದುರ್ಗೆಯಾಗಿರುವಳು ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವಳಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಾಪದಮಾತೃತ್ವವು ಯುಕ್ತವಾದದ್ದು ಎಂದು ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯಲು ಸುಲಭಳಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದಲೂ, ದುಷ್ಟರಿಂದ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪಡೆಯಲು ಅಸಾಧ್ಯಳಾದುದರಿಂದಲೂ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಅಭಯಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ನಿಯಾಮಕಳಾಗಿ ಸಕಲ ಹೃದಯಗುಹಾವಾಸಿ-ಯಾದುದರಿಂದಲೂ ದುರ್ಗೆ ಎನಿಸಿರುವಳೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪರಶ್ವಧಧನುರ್ಬಾಣಗದಾತೀರ್ಥೋಪಶೋಭಿತೇ ।
ಗಿರೌ ಯತ್ರ ಸುತಪ್ರೇಮ್ಣೇವಾಸ್ತೇ ನಿತ್ಯಂ ಹರಿಸ್ವಸಾ ॥1॥

ತ್ರಿಶೂಲಧಾರಿಣೀ ದೈತ್ಯಗಜಕುಂಭವಿದಾರಿಣೀ ।
ಗಿರೀಂದ್ರಶಿಖರಾವಾಸಾ ದುರ್ಗಾ ಸ್ವರ್ಗಾಪವರ್ಗದಾ ॥2॥

ಪ್ರಲಯೇ ಜಲದುರ್ಗಾಽಸಿ ಸರ್ಗಾದೌ ಗಿರಿವಿಸ್ಮೃತಿಃ ।
ಇದಾನೀಂ ಸ್ಥಲದುರ್ಗಾಽಸಿ ದುರ್ಗೇ ತ್ವಂ ಸದ್ಗುಣಾರ್ಣವೇ ॥3॥

ದುರ್ಜ್ಞೇಯತ್ವಾದ್ದುಃಖದತ್ವಾದ್ದುಷ್ಟಾಪ್ಯತ್ವಾಚ್ಚ ದುರ್ಜನೈಃ ।
ಸತಾಮಭಯಭೂತ್ವಾಚ್ಚ ದುರ್ಗಾ ತ್ವಂ ಹೃದ್ಗುಹಾಶ್ರಯಾತ್ ॥4॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥವಿರಚಿತಃ ತೀರ್ಥಪ್ರಬಂಧ (ವಿಮಾನಗಿರಿಸ್ಥ) ಶ್ರೀದುರ್ಗಾಸ್ತುತಿಃ ॥

* * * *

ದುರ್ಗಾಸ್ತವಃ

ಸನ್ನದ್ಧಸಿಂಹಸ್ಕಂಧಸ್ಥಾಂ ಸ್ವರ್ಣವರ್ಣಾಂ ಮನೋರಮಾಮ್ ।
ಪೂರ್ಣೇಂದುವದನಾಂ ದುರ್ಗಾಂ ವರ್ಣಯಾಮಿ ಗುಣಾರ್ಣವಾಮ್ ॥1॥

ಕಿರೀಟ-ಹಾರ-ಗ್ರೈವೇಯ-ನೂಪುರಾಂಗದ-ಕಂಕಣೈಃ ।
ರತ್ನಕಾಂಚ್ಯಾ ರತ್ನಚಿತ್ರ-ಕುಚ-ಕಂಚುಕ-ತೇಜಸಾ ॥2॥

ವಿರಾಜಮಾನಾ ರುಚಿರಾಂಬರಾ ಕಿಂಕಿಣಿಮಂಡಿತಾ ।
ರತ್ನಮೇಖಲಯಾ ರತ್ನವಾಸೋಪರಿ ವಿಭೂಷಿತಾ ॥3॥

ವೀರಶೃಂಖಲಯಾ ಶೋಭಿ-ಚಾರುಪದ-ಸರೋರುಹಾ ।
ರತ್ನಚಿತ್ರಾಂಗುಲೀ-ಮುದ್ರಾ-ರತ್ನಕುಂಡಲಮಂಡಿತಾ ॥4॥

ವಿಚಿತ್ರಚೂಡಾಮಣಿನಾ ರತ್ನೋದ್ಯತ್ತಿಲಕೇನ ಚ ।
ಅನರ್ಘ್ಯನಾಸಾಮಣಿನಾ ಶೋಭಿತಾಸ್ಯ-ಸರೋರುಹಾ ॥5॥

ಭುಜಕೀರ್ತ್ಯಾ ರತ್ನಚಿತ್ರ-ಕಂಠಸೂತ್ರೇಣ ಚಾಂಕಿತಾ ।
ಪದ್ಮಾಕ್ಷಿಣೀ ಸುಬಿಂಬೋಷ್ಠೀ ಪದ್ಮಗರ್ಭಾದಿಭಿಃ ಸ್ತುತಾ ॥6॥

ಕಬರೀಭಾರವಿನ್ಯಸ್ತ-ಪುಷ್ಪ-ಸ್ತಬಕ-ವಿಸ್ತರಾ ।
ಕರ್ಣನೀಲೋತ್ಪಲ-ರುಚಾ ಲಸದ್ಭ್ರೂಮಂಡಲ-ತ್ವಿಷಾ ॥7॥

ಕುಂತಲಾನಾಂ ಚ ಸಂತತ್ಯಾ ಶೋಭಮಾನಾ ಶುಭಪ್ರದಾ ।

ತನುಮಧ್ಯಾ ವಿಶಾಲೋರಃಸ್ಥಲಾ ಪೃಥುನಿತಂಬಿನೀ ॥8॥
ಚಾರುದೀರ್ಘಭುಜಾ ಕಂಬುಗ್ರೀವಾ ಜಂಘಾಯುಗಪ್ರಭಾ ।
ಅಸಿಚರ್ಮ-ಗದಾಶೂಲ-ಧನುರ್ಬಾಣಾಂಕುಶಾದಿನಾ ॥9॥
ವರಾಭಯಾಭ್ಯಾಂ ಚಕ್ರೇಣ ಶಂಖೇನ ಚ ಲಸತ್ಕರಾ ।
ದಂಷ್ಟ್ರಾಗ್ರಭೀಷಣಾಸ್ಯೋತ್ಥ-ಹುಂಕಾರಾರ್ದಿತ-ದಾನವಾ ॥10॥
ಭಯಂಗರೀ ಸುರಾರೀಣಾಂ ಸುರಾಣಾಮಭಯಂಕರೀ ।
ಮುಕುಂದಕಿಂಕರೀ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಾನಾಂ ಮೌಕ್ತಶಂಕರೀ ॥11॥
ಸುರಸ್ತ್ರೀಕಿಂಕರೀಭಿಶ್ಚ ವೃತಾ ಕ್ಷೇಮಂಕರೀ ಚ ನಃ ।
ಆದೌ ಮುಖೋದ್ಗೀರ್ಣನಾನಾಽಮ್ನಾಯಾ ಸರ್ಗಕರೀ ಪುನಃ ॥12॥
ನಿಸರ್ಗಮುಕ್ತಾ ಭಕ್ತಾನಾಂ ತ್ರಿವರ್ಗಫಲದಾಯಿನೀ ।
ನಿಶುಂಭಕುಂಭಸಂಹತ್ರೀ ಮಹಿಷಾಸುರಮರ್ದಿನೀ ॥13॥
ತಾಮಸಾನಾಂ ತಮಃಪ್ರಾಪ್ತ್ಯೈ ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನಪ್ರವರ್ತಿಕಾ ।
ತಮೋಽಭಿಮಾನಿನೀ ಪಾಯಾದ್ದುರ್ಗಾ ಸ್ವರ್ಗಾಪವರ್ಗದಾ ॥14॥
ಇಮಂ ದುರ್ಗಾಸ್ತವಂ ಪುಣ್ಯಂ ವಾದಿರಾಜಯತೀರಿತಮ್ ।
ಪಠನ್ ವಿಜಯತೇ ಶತ್ರೂನ್ ಮೃತ್ಯುಂ ದುರ್ಗಾಣಿ ಚೋತ್ತರೇತ್ ॥15॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜಭಗವತ್ಪಾದವಿರಚಿತಾ ದುರ್ಗಾಸ್ತವಃ ಸಮಾಪ್ತಃ ॥

* * * *

ಮಹಾನವಮೀ
ಆಯುಧಪೂಜೆ
ವಾಹನಪೂಜೆ

ಆಯುಧಪೂಜೆಯ ಮೊದಲು ತಿಳಿಯಲೇ ಬೇಕಾದ ವಿಚಾರ

* 'ಆಯುಧಾನಾಮಹಂ ವಜ್ರಂ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಆಯುಧಗಳಲ್ಲಿ ವಜ್ರಾಯುಧವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಆದರಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ವಜ್ರ ಎಂಬ ರೂಪದಿಂದ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಆಯುಧಪೂಜೆಯ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ವಜ್ರಾಯುಧದಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಂತನ ವಜ್ರ ಎಂಬ ರೂಪಕ್ಕೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.
* ಆಯುಧಪೂಜೆಯ ದಿವಸ ಮಾತ್ರ ಆಯುಧಗಳಿಗೆ ಪೂಜಿಸುವುದಲ್ಲ. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಕೂಡ ಪೂಜಾಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಆಯುಧಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ''ಚಕ್ರಾಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ದುರ್ಗಾಯೈ ನಮಃ ಶಂಖಾಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ಶ್ರಿಯೇ ನಮಃ ಗದಾಭಿಮಾನಿನ್ಯೈ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಯ ನಮಃ ಪದ್ಮಾಭಿಮಾನಿನ್ಯೈಭೂಮ್ಯೈ ನಮಃ'' ಈ ನಾಕು ಆಯುಧಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು. ಉಳಿದ ಆಯುಧಗಳಿಗೂ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರೆ ವಿಶೇಷ ಫಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.
* ಆಯುಧಪೂಜೆಯ ದಿವಸ ಭಗವಂತನು ಧರಿಸಿದ ಆಯುಧಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ತದಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಭಗವಂತನ ವಾಹನರಾದ ಗರುಡದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲೇ ಬೇಕು.
* ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ಆಯುಧಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ದಿವಸವಿದು ಎಂಬುದಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ಪತ್ನಿಯಾದ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯು ಧರಿಸಿದ ಹದಿನಾರು ಆಯುಧಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.
* ಸಕಲದೇವತೆಗಳು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ, ಮನಸಾ ನಮಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಆಯುಧಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು.
* ಆಯುಧಪೂಜೆಯ ಮೊದಲು ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಆಯುಧಪೂಜೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
* ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕತ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಎಲ್ಲ ಆಯುಧಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣವು ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.
* ಕೆಲವರು ಆಯುಧಪೂಜೆಯ ದಿವಸ ಆಯುಧಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪೂಜೆಯೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಆಸನ. ನಾವು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕತ್ತಿ, ಚಾಕು, ಮೊದಲಾದವು, ವಾಹನ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.
* ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಕೂಡ ಈ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ತದಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನೆನೆಯುವುದರಿಂದ ಮನೆಯಿಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟೋ ಅನಿಷ್ಟಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಮಂಗಳವಾಗುತ್ತದೆ.
* ಮತ್ತು ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಬೂದುಗುಂಬಳಕಾಯಿಯಿಂದ ದೃಷ್ಟಿ ತೆಗೆಯುವ ವಾಡಿಕೆಯು ಇರುತ್ತದೆ.
* ಮನೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೋಣೆಗಳಿಗೆ ಬೂದುಗುಂಬಳಕಾಯಿಯಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಈಶಾನ್ಯದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ಕಂಬಳಿಯ ದಾರದಿಂದ ಅದನ್ನು ಜೋತುಹಾಕುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮನೆಗೆ ತಗುಲಿದ ದೃಷ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಹೆಚ್ಚು ದೃಷ್ಟಿ ಆದಾಗ ಆ ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯು ಕೊಳೆತು ನಾರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಬೇರೆ ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು.
* ಎಲ್ಲ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕುಂಬಳಕಾಯಿಯಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು, ನಿಂಬೆಹಣ್ಣಿನಿಂದಲೂ ಕೂಡ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* * * *

ಆಯುಧಪೂಜೆಯಂದು ಈ ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೂ ಅದೆಷ್ಟೋ ಉಪದ್ರವಗಳು ಶತ್ರುಗಳು ನಷ್ಟರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಹಲಮುಖ ಆಯುಧ ಪ್ರಭೇದಗಳು

೧. ಶಕ್ತಿ, ೨. ಪ್ರಾಸ, ೩. ಕುಂತ, ೪. ಹಾತಕ, ೫. ಬಿಂಡಿವಾಲ, ೬. ಶೂಲ, ೭. ತೋಮರ, ೮. ವರಾಹಕರ್ಣ, ೯. ಕಣಪ, ೧೦. ತ್ರಾಸಿಕಾ.

ಧನುಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭೇದಗಳು

೧. ಕಾರ್ಮುಕ, ೨. ಕೋದಂಡ, ೩. ದ್ರೋಣ, ೪. ಶಾರ್ಙ್ಗ.

ಬಾಣದ ಪ್ರಭೇದಗಳು

೧. ಕರ್ಣೀ, ೨. ನಾಲೀಕ, ೩. ವಸ್ತಿ, ೪. ಸೂಚಿ, ೫. ಕಪಿಶಾ, ೬. ಲಿಪ್ತ, ೭. ಗವಾಸ್ತಿ, ೮. ಶ್ಲಿಷ್ಟ, ೯. ಕ್ಷುರಪ್ರ, ೧೦. ಪೂತಿ, ೧೧. ಜಿಹ್ಮಗ, ೧೨. ವೈಸ್ತಿ, ೧೩. ನಾರಾಚ, ೧೪. ಅರ್ಧ ನಾರಾಚ, ೧೫. ಬಲ್ಲ, ೧೬. ವಿಪಾಟ, ೧೭. ಅಂಜಲಿ, ೧೮. ಅರ್ಧಚಂದ್ರ.

ಖಡ್ಗಗಳ ಪ್ರಭೇದಗಳು

೧. ನಿಸ್ತ್ರಿಂಶ, ೨. ಮಂಡಲಾಗ್ರ, ೩. ಅಸಿಯಷ್ಟಿ, ೪. ಕಠಾರಿ, ೫. ಭರ್ಜಿ.

ಕ್ಷುರಕಲ್ಪ

೧. ಪರಶು, ೨. ಕುಠಾರ, ೩. ಪಟ್ಟಸ, ೪. ಖನಿತ್ರ, ೫. ಕುದ್ದಾಲ, ೬. ಕ್ರಕಚ, ೭. ಕಾಂಡಚ್ಛೇದನ.

ಗದೆ

೧. ಕೌಮೋದಕೀ ಮೊದಲಾದ ಮೂರು ಬಗೆ ಇವೆ.

ಕವಚ ಆವರಣ

೧. ಲೋಪಜಾಲಿಕಾ, ೨. ಲೋಹಪಟ್ಟ, ೩. ಲೋಹಕವಚ, ೪. ಸೂತ್ರ ಕಂಟಕ, ೫. ಶಿಂಶುಮಾರ ಚರ್ಮ, ೬. ಖಾಡ್ಗಿ ಚರ್ಮ, ೭. ಹಸ್ತಿಚರ್ಮ.

ವಾಹನದಿಂದ ಯಾವುದೇ ತೊಂದರೆಯಾಗದಿರಲು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಮಂತ್ರ

ಅರಿಷ್ಟನಿವೃತ್ತಿ ಮಂತ್ರ

ಅಪೈತು ಮೃತ್ಯುರಮೃತಂ ನ ಆಗನ್ವೈವಸ್ವತೋ ನೋ ಅಭಯಂ ಕೃಣೋತು । ಪರ್ಣಂ ವನಸ್ಪತೇರಿವಾಭಿನಶ್ಶೀಯತ್ಯಾಗ್ಂ ರಯಿಸ್ಸಚತಾನ್ನಶ್ಶಚೀಪತಿಃ ॥ ಪರಂ ಮೃತ್ಯೋ ಅನುಪರೇಹಿ ಪಂಥಾಂ ಯಸ್ತೇ ಸ್ವಇತರೋ ದೇವಯಾನಾತ್ । ಚಕ್ಷುಷ್ಮತೇ ಶೃಣ್ವತೇ ತೇ ಬ್ರವೀಮಿ ಮಾ ನಃ ಪ್ರಜಾಗ್ಂ ರೀರಿಷೋ ಮೋತ ವೀರಾನ್॥ ವಾತಂ ಪ್ರಾಣಂ ಮನಸಾಽನ್ವಾರಭಾಮಹೇ ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಯೋ ಭುವನಸ್ಯ ಗೋಪಾಃ। ಸ ನೋ ಮೃತ್ಯೋಸ್ತ್ರಾಯತಾಂ ಪಾತ್ವಗ್ಂಹಸೋ ಜ್ಯೋಗ್ಜೀವಾ ಜರಾಮಶೀಮಹಿ॥ ಅಮುತ್ರಭೂಯಾದಧ ಯದ್ಯಮಸ್ಯ ಬೃಹಸ್ಪತೇ ಅಭಿಶಸ್ತೇರಮುಂಚಃ । ಪ್ರತ್ಯೌಹತಾಮಶ್ವಿನಾ ಮೃತ್ಯುಮಸ್ಮಾದ್ದೇವಾನಾಮಗ್ನೇ ಭಿಷಜಾ ಶಚೀಭಿಃ ॥ ಹರಿಗ್ಂ ಹರಂತಮನುಯಂತಿ ದೇವಾ ವಿಶ್ವಸ್ಯೇಶಾನಂ ವೃಷಭಂ ಮತೀನಾಮ್ । ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪ ಮನುಮೇದಮಾಗಾದಯನಂ ಮಾ ವಿವಧೀರ್ವಿಕ್ರಮಸ್ವ ॥ ಶಲ್ಕೈರಗ್ನಿಮಿಂಧಾನ ಉಭೌ ಲೋಕೌ ಸನೇಮಹಮ್ । ಉಭಯೋರ್ಲೋಕಯೋರ್ ಋಧ್ವಾಽತಿ ಮೃತ್ಯುಂ ತರಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ಮಾ ಛಿದೋ ಮೃತ್ಯೋ ಮಾ ವಧೀರ್ಮಾ ಮೇ ಬಲಂ ವಿವೃಹೋ ಮಾ ಪ್ರಮೋಷೀಃ। ಪ್ರಜಾಂ ಮಾ ಮೇ ರೀರಿಷ ಆಯುರುಗ್ರ ನೃಚಕ್ಷಸಂ ತ್ವಾ ಹವಿಷಾ ವಿಧೇಮ ॥ ಮಾ ನೋ ಮಹಾಂತಮುತ ಮಾ ನೋ ಅರ್ಭಕಂ ಮಾ ನ ಉಕ್ಷಂತಮುತ ಮಾ ನ ಉಕ್ಷಿತಮ್ । ಮಾ ನೋ ವಧೀಃ ಪಿತರಂ ಮೋತ ಮಾತರಂ ಪ್ರಿಯಾ ಮಾ ನಸ್ತನುವೋ ರುದ್ರರೀರಿಷಃ ॥ ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇ ತನಯೇ ಮಾ ನ ಆಯುಷಿ ಮಾ ನೋ ಗೋಷು ಮಾ ನೋ ಅಶ್ವೇಷು ರೀರಿಷಃ । ವೀರಾನ್ಮಾ ನೋ ರುದ್ರ ಭಾಮಿತೋ ವಧೀರ್ಹವಿಷ್ಮಂತೋ ನಮಸಾ ವಿಧೇಮ ತೇ ॥

ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಮಂತ್ರ

ತ್ರ್ಯಂಬಕಂ ಯಜಾಮಹೇ ಸುಗಂಧಿಂ ಪುಷ್ಟಿವರ್ಧನವ್ । ಉರ್ವಾರುಕಮಿವ ಬಂಧನಾನ್ಮೃತ್ಯೋರ್ಮುಕ್ಷೀಯ ಮಾಽಮೃತಾತ್ ॥ ಯೇ ತೇ ಸಹಸ್ರಮಯುತಂ ಪಾಶಾ ಮೃತ್ಯೋ ಮರ್ತ್ಯಾಯ ಹಂತವೇ । ತಾನ್, ಯಜ್ಞಸ್ಯ ಮಾಯಯಾ ಸರ್ವಾನವಯಜಾಮಹೇ ॥ ಮೃತ್ಯವೇ ಸ್ವಾಹಾ ಮೃತ್ಯವೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥

* * * * *

ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮಹಾನವಮಿ ಆಚರಣೆ

॥ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ ॥

ಪುಣ್ಯಾ ಮಹಾನವಮ್ಯಸ್ತಿ ತಿಥೀನಾಂ ಪ್ರವರಾ ತಿಥಿಃ ।
ಸಾನುಷ್ಠೇಯಾ ಸುರೈಸ್ಸರ್ವೈಃ ಪ್ರಜಾಪಾಲೈರ್ವಿಶೇಷತಃ ॥೧॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾನವಮಿಯೆಂಬುದು ಶ್ರೇಷ್ಠವೂ ಪುಣ್ಯಕರವೂ ಆಗಿದೆ. ಆ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವ ವ್ರತಾದಿಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳೂ ಸಹ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ. ಸುಕೃತವಿಶೇಷದಿಂದ ರಾಜರಾದವರು ಅದನ್ನು ವಿಶೇಷರೀತಿಯಿಂದ ವೈಭವವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಭವಾನುತ್ಥಾಪಯೇತ್ಪಾರ್ಥ ಸಂವತ್ಸರಸುಖಾಯ ವೈ ।
ಭೂತಪ್ರೇತಪಿಶಾಚಾನಾಂ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಚೋತ್ಸವಾಯ ವಾ ॥೨॥

ಅಯ್ಯಾ ಕುಂತೀಪುತ್ರನೇ ! ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸುಖವಾಗಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಭೂತಪ್ರೇತ ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿಯೂ ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ಉತ್ಸವಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ನೀನೂ ಇದನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು ಎಂದನು.

ಮಹಾನವಮಿ ಹೆಸರು ಬರಲು ಏನು ಕಾರಣ?

॥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ ॥

ಕಸ್ಮಾತ್ಕಾಲಾತ್ಪ್ರವೃತ್ತೇಯಂ ನವಮೀ ಮಹಶಬ್ದಯುಕ್ ।
ಕಿಮಾದಾವುಪಪನ್ನೋಽಸ್ತಿ ಭಗವನ್ನವಮೀವಿಧಿಃ ॥೩॥

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ ದೇವನೇ ! ಈ ನವಮಿಯು ಮಹತ್‌ಶಬ್ದದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿ ಯಾವ ಕಾಲದಿಂದ ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿತು? ನವಮಿ ವಿಧಿಯು ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಬಂದಿದೆಯೆ?

ಯಶೋದಾಗರ್ಭಸಂಭೂತೇರುತ ಯಾತ್ರಾ ಪ್ರವರ್ತತೇ ।
ಉತಾಹೋ ಪೂರ್ವಮೇವಾಸೀತ್ಕೃತತ್ರೇತಾಯುಗಾದಿಷು ॥

ಯಶೋದಾ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಾಗಿನಿಂದ ಬಂತೇ ? ಅಥವಾ ಚೈತ್ರಯಾತ್ರೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಬಂದಿತೇ ? ಅಥವಾ ಕೃತ, ತ್ರೇತಾ ಮುಂತಾದ ಹಿಂದಿನ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಿತೇ?

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನೀಡಿದ ಉತ್ತರ

॥ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ ॥

ಪಾರ್ಥ ಯಾ ಪರಮಾ ಶಕ್ತಿರನಂತಾ ಲೋಕವಿಶ್ರುತಾ ।
ಅದ್ಯಾ ಸರ್ವಗತಾ ಶುದ್ಧಾ ಭಾವಗಮ್ಯಾ ಮನೋಹರಾ ॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಅಯ್ಯಾ ಕುಂತೀಪುತ್ರನೇ ! ಲೋಕ ವಿಖ್ಯಾತವೂ ಅನಂತವೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವೂ ಆದ ಆದಿಯೆಂಬ ಮೊದಲನೆಯದು ಸರ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಕೊಂಡುದೂ ಶುದ್ಧವೂ ಭಾವನೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಳಪಡತಕ್ಕದ್ದೂ ಮನೋಹರವೂ ಆಗಿದೆ.

ನವರಾತ್ರಿ ನವದುರ್ಗೆ ಆರಾಧನೆ

ಆದ್ಯಾಷ್ಟಮೀ ಕಲಾಕಾಲೀ ದ್ವಿತೀಯಾ ಸರ್ವಮಂಗಳಾ ।
ಮಾಯಾ ಕಾತ್ಯಾಯನೀ ದುರ್ಗಾ ಚಾಮುಂಡಾ ಶಂಕರಪ್ರಿಯಾ ॥

ಧ್ಯಾಯಂತಿ ಯಾಂ ಯೋಗರತಾಂ ಸಾ ದೇವೀ ಪರಮೇಶ್ವರೀ ।
ರೂಪಭೇದೈರ್ನಾಮಭೇದೈರ್ಭವಾನೀ ಪೂಜ್ಯತೇ ಶಿವಾ ॥

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಅಷ್ಟಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಆ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಾಲೀ ಎಂದೂ, ಎರಡನೆಯದನ್ನು ಸರ್ವಮಂಗಳೇ ಎಂದೂ, ಹೀಗೆಯೇ ಮಾಯಾ ಕಾತ್ಯಾಯನೀ, ದುರ್ಗಾ, ಚಾಮುಂಡಾ, ಶಂಕರಪ್ರಿಯಾ, ಭವಾನೀ, ಪರಮೇಶ್ವರೀ ಮುಂತಾದ ನಾನಾ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೂ ನಾನಾ ರೂಪಗಳಿಂದಲೂ ಯೋಗಸ್ಥೆಯಾದ ಆ ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪಳು ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾಳೆ ಮತ್ತು ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾಳೆ.

ಅಷ್ಟಮ್ಯಾಂ ತು ನವಮ್ಯಾಂ ತು ದೇವದಾನವರಾಕ್ಷಸೈಃ ।
ಗಂಧರ್ವೈರುರಗೈರ್ಯಕ್ಷೈಃ ಪೂಜ್ಯತೇ ಕಿನ್ನರೈರ್ನರೈಃ ॥

ಈ ಅಷ್ಟಮಿ ನವಮಿಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು, ದಾನವರು, ರಾಕ್ಷಸರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಉರುಗರು, ಯಕ್ಷರು, ಕಿನ್ನರರು, ಮಾನವರು, ಇವರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ದೇವಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅನ್ಯೇಷ್ವಪಿ ಯುಗೇಷ್ವಾದೌ ಸೃಷ್ಟೇಃ ಪೂರ್ವಂ ಪ್ರದರ್ಶಿತಾ ।
ಪೂಜ್ಯತೇಯಂ ಪುರಾ ದೇವೀ ತೇಭ್ಯಃ ಪೂರ್ವತರೈಃ ಶುಭೈಃ ॥

ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಇತರ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೃಷ್ಟಿಗಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಶುಭಲಕ್ಷಣರಾದ ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಈ ದೇವಿಯನ್ನು ಈ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಾನವಮಿಯ ಆಚರಣೆ ಯಾವಾಗ ?

ಆಶ್ವಯುಜ್ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ಚ ಯಾಽಷ್ಟಮೀ ಮೂಲಸಂಯುತಾ ।
ಸಾ ಮಹಾನವಮೀ ನಾಮ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯೇಽಪಿ ಸುದುರ್ಲಭಾ ॥

ಆಶ್ವಯುಜಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಅಷ್ಟಮಿಯ ಮಾರನೆಯದಿನದ ನವಮಿಯು ಮಹಾನವಮಿಯೆಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ.

ಕನ್ಯಾಗತೇ ಸವಿತರಿ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇಽಷ್ಟಮೀ ತು ಯಾ ।
ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರಸಂಯುಕ್ತಾ ಸಾ ಮಾಹಾನವಮೀ ಸ್ಮೃತಾ ॥

ಸೂರ್ಯನು ಕನ್ಯಾರಾಶಿಗೆ ಬಂದಿರುವಾಗ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಷ್ಟಮಿಯು ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಮುಂದಿನ ನವಮಿಯು ಮಹಾನವಮಿಯೆನಿಸುವುದು ಎಂಬುದು ಒಂದುಮತ.

ಅಷ್ಟಮ್ಯಾಂ ಚ ನವಮ್ಯಾಂ ಚ ಜಗನ್ಮಾತರಮಂಬಿಕಾಂ ।
ಪೂಜಯಿತ್ವಾಽಶ್ವಿನೇ ಮಾಸಿ ವಿಶೋಕೋ ಜಯತಿ ದ್ವಿಷಃ ॥

ಆಶ್ವಯುಜಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಅಷ್ಟಮಿ ನವಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕಮಾತೆಯಾದ ಅಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ ಮಾನವನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗೆದ್ದು ದುಃಖರಹಿತನಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮಹಾನವಮಿಯಂದು ಮಹಾದೇವಿಯ ಪೂಜೆ

ಸಂತರ್ಜಯಂತೀ ಹುಂಕಾರಃ ಖಡ್ಗಾದಿಭಿರಹರ್ನಿಶಂ ।
ನವಮ್ಯಾಂ ಪೂಜಿತಾ ದೇವೀ ದದಾತಿ ನವಮಂ ಫಲಂ ॥

ಖಡ್ಗ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹುಂಕಾರ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಭಯಂಕರೆಯಾದ ದೇವಿಯನ್ನು ನವಮಿಯ ದಿವಸ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿಯೂ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಆ ದೇವಿಯು ನವಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವಳು.

ಸಾ ಪುಣ್ಯಾ ಸಾ ಪವಿತ್ರಾ ಸಾ ಧರ್ಮಸುಖದಾಯಿನೀ ।
ತಸ್ಮಾತ್ಸದಾ ಪೂಜನೀಯಾ ಚಾಮುಂಡಾಮುಂಡಮಾಲಿನೀ ॥

ಆ ದೇವಿಯು ಪುಣ್ಯಸ್ವರೂಪಿಣಿಯೂ ಪರಿಶುದ್ಧೆಯೂ ಎನಿಸಿ ಧರ್ಮವಿರುದ್ಧವಲ್ಲದ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವಳು. ಆದುದರಿಂದ ರುಂಡಮಾಲಾ ಧಾರಿಣಿಯಾದ ಆ ಚಾಮುಂಡಾಂಬೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. (ಬೇರೆ ವಿಷಯವಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಮುಂದಿನ ೪ ಶ್ಲೋಕ ಬಿಟ್ಟಿದೆ).

ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮಹಾನವಮೀ

ಮನ್ವಂತರೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಕಲ್ಪೇಷು ಕುರುನಂದನ ।
ತೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಚೈವಾಸೀನ್ನವಮೀಯಂ ಪುರಾರ್ಚಿತಾ ॥

ಅಯ್ಯಾ ಕುರುವಂಶೋದ್ಭವನೇ ! ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಮಸ್ತ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ನವಮಿಯು ಪೂಜ್ಯವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಪ್ರಸಿದ್ಧಾನಾದಿನಿಧನಾ ವರ್ಷೇವರ್ಷೇ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ।
ಭೂಯೋಭೂಯೋಽವತಾರೈಶ್ಚ ಭವಾನೀ ಪೂಜ್ಯತೇ ಸುರೈಃ ॥

ಆದ್ಯಂತರಹಿತಳೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧಳೂ, ಆದ ಭವಾನಿಯು ಪ್ರತೀವರ್ಷವೂ ಅವತಾರವನ್ನೆತ್ತುತ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತೆ ಪೂಜಿತೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ.

ಅವತೀರ್ಣಾ ಭುವಿ ಸದಾ ನಿತ್ಯಂ ದೈತ್ಯನಿಬರ್ಹಿಣೀ ।
ಸ್ವರ್ಗಪಾತಾಲಮಧ್ಯೇಷು ಕರೋತಿ ಸ್ಥಿತಿಪಾಲನಂ ॥

ಆ ದೇವಿಯು ಹೀಗೆ ಅವತರಿಸಿ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುತ್ತಾ ಸ್ವರ್ಗ ಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಳ ಎಂಬ ಲೋಕತ್ರಯಗಳನ್ನೂ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.

ಯಶೋದೆಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ದುರ್ಗೆ

ಪುನಶ್ಚೈಷಾ ಮಹಾದೇವೀ ಯಶೋದಾಗರ್ಭಸಂಭವಾ ।
ಕಂಸಾಸುರಸ್ಯೋತ್ತಮಾಂಗೇ ಪಾದಂ ದತ್ವಾ ಗತಾಯುಷಃ ॥

ಈ ದೇವಿಯು ಯಶೋದೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದಾಗ ಕಂಸಾಸುರನ ತಲೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿಸಿದಳು.

ತತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ಲೋಕೇಷು ಯಶೋದಾನಂದದಾಯಿನೀಂ ।
ವಿಂಧ್ಯಾಚಲೇ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ಪುನಃ ಪೂಜಾ ಪ್ರವರ್ತಿತಾ ॥

ಅದು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಯಶಃಪ್ರದೆಯೂ ಆನಂದದಾಯಿನಿಯೂ ಆದ ಈ ದೇವಿಯನ್ನು ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಪೂರ್ವಪ್ರವೃದ್ಧೋಽಪಿ ಪುನರ್ಭಗಿನ್ಯಾ ಮಹಿಮಾ ಕೃತಃ ।
ಭುವಿ ಸರ್ವೋಪಕಾರಾಯ ಸರ್ವೋಪದ್ರವಶಾಂತಯೇ ॥

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ ದೇವಿಯು ಈಗ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಉಪದ್ರವಗಳೂ ಶಾಂತವಾಗಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಉಪಕಾರವಾಗುವಂತೆ ತನ್ನ ಸಹೋದರಿಯ ಮಹಿಮೆ ತೋರುವಂತೆ ಮಾಡಿದಳು.

ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ

ಏವಂ ವಿಂಧ್ಯೋಪವಾಸಿನ್ಯಾ ನವರಾತ್ರೋಪವಾಸಿನಃ ।
ಏಕ ರಾತ್ರೇಣ ನಕ್ತೇನ ಸ್ವಶಕ್ತ್ಯಾಯಾಚಿತೇನ ವಾ ॥

ಈ ಪ್ರಕಾರ ವಿಂಧ್ಯವಾಸಿನಿಯ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಒಂಬತ್ತು ರಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲೂ ಉಪವಾಸ, ಇಲ್ಲವೇ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಉಪವಾಸ ಅಥವಾ ನಕ್ತ ಭೋಜನ, ಅಯಾಚಿತವಾಗಿ ದೊರೆತ ಆಹಾರಸೇವನೆ ಈ ರೀತಿ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆರಾಧಿಸುವುದು.

ಯಜನ್ಸೈರ್ಯಾಜನ್ಸೈರ್ದೇವಾಃ ಸ್ಥಾನೇ ಸ್ಥಾನೇ ಪುರೇಪುರೇ ।
ಗೃಹೇ ಗೃಹೇ ಭಕ್ತಿಪರ್ರೈಗ್ರಾಮೇಗ್ರಾಮೇ ವನೇವನೇ ॥

ತಾವೇ ಪೂಜಿಸುವುದು ಇತರರಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸುವುದು, ಈ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಸ್ನಾತೈಃ ಪ್ರಮುದಿತೈರ್ಹೃಷ್ಟೈರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯೈರ್ನೃಪೈಃ ।
ವೈಶ್ಯೈಃ ಶೂದ್ರೈರ್ಭಕ್ತಿ ಚಿತ್ತೈ ರ್ಮ್ಲೇಚ್ಛೈರನ್ಯೈಶ್ಚ ಮಾನವೈಃ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು, ವೈಶ್ಯರು, ಶೂದ್ರರು, ಮ್ಲೇಚ್ಛರು ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಮಾನವರೂ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹರ್ಷಯುಕ್ತರಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಸ್ತ್ರೀಭಿಶ್ಚ ಕುರುಶಾರ್ದೂಲ ತದ್ವಿಧಾನಮಿದಂ ಶೃಣು ।
ಜಯಾಭಿಲಾಷೀ ನೃಪತಿಃ ಪ್ರತಿಪತ್ಪ್ರಭೃತಿಕ್ರಮಾತ್ ॥

ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ರಾಜನು ಅಶ್ವಯುಜ ಶುಕ್ಲಪ್ರತಿಪತ್ತು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಅಷ್ಟಮೀ ಪರ್ಯಂತ ಲೋಹಾಭಿಹಾರಿಕವೆಂಬ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. (ಈ ಲೋಹಾಭಿಹಾರಿಕ ಕರ್ಮದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಈ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದೆ.)

ಲೋಹಾಭಿಹಾರಿಕಂ ಕರ್ಮ ಕಾರಯೇದ್ಯಾವದಷ್ಟಮಿ ।
ಪ್ರಾಗುದಕ್ಪ್ರವಣೇ ದೇಶೇ ಪತಾಕಾಭಿರಲಂಕೃತಂ ॥

ಪೂರ್ವಕ್ಕೂ ಉತ್ತರಕ್ಕೂ ಇಳಿಜಾರಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಹಸ್ತ ಏಳುಹಸ್ತ ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳ ಸೊಗಸಾದ ಮಂಟಪವನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಪತಾಕೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಅದರ ಆಗ್ನೇಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಸ್ತ ಪ್ರಮಾಣದ ಚತುರಸ್ರಕುಂಡವನ್ನು ಶುಭಲಕ್ಷಣಯುತವಾಗಿ ರಚಿಸಬೇಕು.

ಮಂಟಪ ರಚನೆ

ಮಂಡಪಂ ಕಾರಯೇದ್ದಿವ್ಯಂ ನವಸಪ್ತಕರಂ ವರಂ ।
ಆಗ್ನೇಯ್ಯಾಂ ಕಾರಯೇತ್ಕುಂಡಂ ಹಸ್ತಮಾತ್ರಂ ಸುಶೋಭನಂ ॥

ಅದಕ್ಕೆ ಮೂರು ಮೇಖಲೆಯನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು. ಅಭಯಪ್ರದವಾದ ಕುಂಡಯೋನಿಯನ್ನು ಅಶ್ವತ್ಥಪತ್ರಾಕೃತಿಯಾಗಿ ರಚಿಸಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಆ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ನವಮಿಯಂದು ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಮೇಖಲಾತ್ರಯಸಂಯುಕ್ತಂ ಯೋನ್ಯಶ್ವತ್ಥದಲಾಭಯಾ ।
ರಾಜಚಿಹ್ನಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಶಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಿ ಯಾನಿ ಚ ॥

ಅಸ್ತ್ರಗಳು ಶಸ್ತ್ರಗಳು ಇತರ ರಾಜಮರ್ಯಾದೆಯ ವಸ್ತುಗಳು ಇವನ್ನು ತರಿಸಿ ಆ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಅಧಿವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆಯುಧಹೋಮ

ಆನೀಯ ಮಂಡಪೇ ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣ್ಯೇವಾಧಿವಾಸಯೇತ್ ।
ತತಸ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಸ್ನಾತಃ ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಃ ಶುಚಿಃ ॥

ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶುಭ್ರವಾದ ಮಡಿವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಓಂಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಯಾ ಆಯುಧಗಳಿಗೆ ಉಕ್ತವಾದ ಮಂತ್ರವನ್ನುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಅದರ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗೆ ಆಜ್ಯಾಹುತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಲೋಹಾಸುರನೇ ಲೋಹನಾದನು

ಓಂಕಾರಪೂರ್ವಕೈರ್ಮಂತ್ರೈಸ್ತಲ್ಲಿಂಗೈರ್ಜುಹುಯಾದ್ ಘೃತಂ ।
ಲೋಹನಾಮಾಭವತ್ಪೂರ್ವಂ ದಾನವಸ್ತು ಮಹಾಬಲಃ ॥
ಸ ದೈವೈಃ ಸಮರೇ ಕ್ರುದ್ಧೈರ್ಬಹುಧಾ ಶಕಲೀಕೃತಃ ।
ತದಂಗಸಂಭವಂ ಲೋಹಂ ಯತ್ಸರ್ವಂ ದೃಶ್ಯತೇ ಕ್ಷಿತೌ ॥

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಲೋಹಾಸುರನೆಂಬ ದಾನವನಿದ್ದನು. ಅವನು ಮಾಡುವ ಘಾತುಕಕೃತ್ಯಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಅವರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನ ದೇಹವನ್ನು ಭಿನ್ನಭಿನ್ನವಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಅವನ ದೇಹದ ಚೂರುಗಳೇ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಲೋಹಗಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ.

ಆಯುಧಹೋಮ ಎಂದರೆ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರ ಹೋಮ

ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರೈರ್ಹೋತವ್ಯಂ ಪಾಯಸಂ ಘೃತಸಂಯುತಂ ।
ಹುತಶೇಷಂ ತುರಂಗಾಣಾಂ ಗಜಾನಾಮುಪಹಾರಯೇತ್ ॥

ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಘೃತ ಮಿಶ್ರವಾದ ಪಾಯಸದ ಆಹುತಿಯಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೋಮ ಮಾಡಿ ಉಳಿದುದನ್ನು ಸೇನೆಯ ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಉಪಹಾರವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ಲೋಹಾಭಿಹಾರಿಕಕರ್ಮ

ಲೋಹಾಭಿಹಾರಿಕಂ ಕರ್ಮ ತೇನೈತದೃಷಿಭಿಃ ಸ್ಮೃತಂ ।
ಬದ್ಧಪ್ರತಿಶರವ್ಯಂ ಚ ಗಜಾಶ್ವಸಮಲಂಕೃತಂ ॥

ಈ ಕರ್ಮವನ್ನೇ ಋಷಿವರ್ಯರು ಲೋಹಾಭಿಹಾರಿಕ ಕರ್ಮವೆನ್ನುವರು. ಧನುಸ್ಸು, ಶರ, ಖಡ್ಗ ಈ ಶಸ್ತ್ರಸಜ್ಜಿತರಾದ ಯೋಧರು ಹತ್ತಿದ ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ನಂದಿವಾದ್ಯಘೋಷಸಮೇತ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ನಗರದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

ಗ್ರಾಮಯೇನ್ನಗರೇ ನಿತ್ಯಂ ನಂದಿಘೋಷಪುರಸ್ಸರಂ ।
ಪ್ರತ್ಯಹಂ ನೃಪತಿಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಪಿತೃದೇವತಾಃ ॥

ರಾಜನೂ ಸಹ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪಿತೃದೇವತಾಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ವಟುವಿಗೆ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನ ನೀಡಬೇಕು

ಪೂಜಯೇದ್ರಾಜಚಿಹ್ನಾನಿ ಫಲಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನೈಃ ।
ಹುತಶೇಷಂ ಪ್ರದಾತವ್ಯಮೌಪನಾಯನಿಕೇ ದ್ವಿಜೇ ॥

ಬಳಿಕ ರಾಜಚಿಹ್ನೆಗಳಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಫಲನಿವೇದನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹೋಮಮಾಡಿ ಉಳಿದ ಹವಿಶ್ಶೇಷವನ್ನು ಉಪನಯವಾದ ವಟುವಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು.

ತಸ್ಯಾಭಿಹರಣಾದ್ರಾಜ್ಞೋ ವಿಜಯಃ ಸಮುದಾಹೃತಃ ।
ಪೂಜಾಮಂತ್ರಾನ್ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪುರಾಣೋಕ್ತಾನಹಂ ತವ ॥

ಈ ರೀತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದರೆ ರಾಜನಿಗೆ ಜಯವು ಲಭಿಸುವುದು ಸಿದ್ಧ. ಆಯುಧಗಳನ್ನೂ ರಾಜಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಾಗ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಪುರಾಣೋಕ್ತವಾದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಈಗ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಮಂತ್ರವಿದೆ

ಯೈಃ ಪೂಜಿತಾಃ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ಕೀರ್ತಿಮಾಯುರ್ಯಶೋಬಲಂ ।

ಇನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ ಮಂತ್ರಹೇಳಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಯಥೋಕ್ತವಾದ ಈ ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಕೀರ್ತಿ, ಆಯುರ್ವೃದ್ಧಿ, ಯಶಸ್ಸು, ಬಲ ಇವು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ.

ಛತ್ರದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಯಥಾಂಬುದಶ್ಛಾದಯತಿ ಶಿವಾಯೇಮಾಂ ವಸುಂಧರಾಂ ।
ತಥಾಚ್ಛಾದಯ ರಾಜಾನಂ ವಿಜಯಾರೋಗ್ಯವೃದ್ಧಯೇ ॥

ಛತ್ರಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಾಗ ''ಎಲೈ ಶ್ವೇತಚ್ಛತ್ರಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಯೇ ! ಭೂಲೋಕದ ಶುಭೋದಯಕ್ಕಾಗಿ ಮೇಘವು ವಸುಂಧರೆಯನ್ನು ಆವರಿಸಿರುವಂತೆ ನೀನು ರಾಜನಿಗೆ ಜಯಲಾಭ ಆರೋಗ್ಯಲಾಭಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಆಚ್ಛಾದನವಾಗು'' ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಇದು ಛತ್ರಪ್ರಾರ್ಥನಾಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥ.

ಕುದುರೆಯ ದೀರ್ಘ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಗಂಧರ್ವಕುಲಜಾತಸ್ತ್ವಂ ಮಾಭೂಯಾಃ ಕುಲದೂಷಕಃ ॥
ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯೇನ ಸೋಮಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯ ಚ ।
ಪ್ರಭಾವಾಚ್ಚ ಹುತಾಶಸ್ಯ ವರ್ದ್ಧಸ್ವ ತ್ವಂ ತುರಂಗಮ ॥

ಎಲೈ ತುರಗವೆ ! ಗಂಧರ್ವಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಕುಲಕ್ಕೆ ಕಳಂಕವನ್ನು ತರುವಂತೆ ಆಗಬೇಡ. (ಮಹಾವೇಗಶಾಲಿಯಾಗು) ಬ್ರಹ್ಮನ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯದಿಂದಲೂ, ಸೋಮ, ಅಗ್ನಿ, ವರುಣ ಇವರ ಅಂಶಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೂ ನೀನು ವರ್ಧಿಸು.

ತೇಜಸಾ ಚೈವ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಮುನೀನಾಂ ತಪಸಾ ಯಥಾ ।
ರುದ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೇಣ ಪವನಸ್ಯ ಬಲೇನ ಚ ॥

ಸೂರ್ಯನು ತೇಜೋವಿಶೇಷದಿಂದಲೂ ಮುನಿಗಳು ತಪಶ್ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ರುದ್ರನು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದಲೂ, ವಾಯುವು ಶಕ್ತಿ(ರಭಸ)ದಿಂದಲೂ, ಕೂಡಿರುವಂತೆ ನೀನು ವೇಗಯುಕ್ತನಾಗು.

ಸ್ಮರ ತ್ವಂ ರಾಜಪುತ್ರೋಽಸಿ ಕೌಸ್ತುಭಂ ಚ ಮಣಿಂ ಸ್ಮರ ।
ಯಾಂ ಗತಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಹಾ ಗಚ್ಛೇತ್ಪಿತೃಹಾ ಮಾತೃಹಾ ತಥಾ ॥
ಭೂಮ್ಯರ್ಥೇಽನೃತವಾದೀ ಚ ಕ್ಷತ್ರಿಯಶ್ಚ ಪರಾಙ್ಮುಖಃ ।
ಸೂರ್ಯಾಚಂದ್ರಮಸೌ ವಾಯುಃ ಪಾವಕಶ್ಚ ನ ಯತ್ರ ವೈ ॥

ರಾಜನಿಗೆ ಪುತ್ರಪ್ರಾಯನೆಂಬುದನ್ನೂ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವೆನೆಂಬುದನ್ನೂ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡು. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಮಾಡಿದವನು, ಪಿತೃಘಾತಿ, ಮಾತೃಹತ್ಯಮಾಡಿದವನು, ಭೂಮಿಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಸುಳ್ಳಾಡಿದವನು, ರಣದಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಇವರೆಲ್ಲ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಇವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಮಹಾಂಧಕಾರಮಯವಾದ ನರಕಲೋಕಕ್ಕೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕ್ಲೇಶವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊ. ನೀನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಮಾರ್ಗದ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಇಂತಹ ಮನೋವಿಕಾರ ಹೊಂದಿದೆಯಾದರೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದವರು ಹೊಂದುವ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾದೀತು.

ವ್ರಜೇಚ್ಚ ತಾಂ ಗತಿಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ತಚ್ಚ ಪಾಪಂ ಭವತೇತ್ಕಿಲ ।
ವಿಕೃತಿಂ ಯದಿ ಗಚ್ಛೇಸ್ತ್ವಂ ಯುದ್ಧೇಽಧ್ವನಿ ತುರಂಗಮ ॥
ರಿಪೂನ್ವಿಜಿತ್ಯ ಸಮರೇ ಸಹ ಭರ್ತ್ರಾ ಸುಖೀ ಭವ ॥

ಆದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಅಶ್ವವೇ ! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಯಜಮಾನನೊಡನೆ ಸಹಕರಿಸಿ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಸುಖವಾಗಿರು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸ ಬೇಕು. ಇದು ಅಶ್ವ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥ.

ಧ್ವಜ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಶಕ್ರಕೇತೋ ಮಹಾವೀರ್ಯ ಸುಪರ್ಣಸ್ತ್ವಯ್ಯುಪಸ್ಥಿತಃ ।
ಪತತ್ರಿರಾಡ್-ವೈನತೇಯಸ್ತಥಾ ನಾರಾಯಣಧ್ವಜಃ ॥

ಎಲೈ ಇಂದ್ರಧ್ವಜವೇ ! ವಿನತಾಪುತ್ರನೂ, ಪಕ್ಷಿರಾಜನೂ, ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಧ್ವಜದಲ್ಲಿರುವವನೂ, ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯೂ ಎನಿಸಿದ, ಗರುಡನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ.

ಕಾಶ್ಯಪೇಯೋಽಮೃತೋ ಜ್ಞೇಯೋ ನಾಗಾರಿರ್ವಿಷ್ಣುವಾಹನಃ ।
ಅಪ್ರಮೇಯೋ ದುರಾಧರ್ಷೋ ದೇವಶತ್ರುನಿಷೂದನಃ ॥
ಗುರುತ್ಮಾನ್ ಮಾರುತಗತಿಸ್ತ್ವಯಿ ಸನ್ನಿಹಿತಃ ಸ್ಥಿತಃ ।
ಶಸ್ತ್ರವರ್ಮಾಯುಧಾನ್ಯೋಧಾನ್ರಕ್ಷಾಸ್ಮಾಂಶ್ಚ ರಿಪೂನ್ ದಹ ॥

ಕಶ್ಯಪಪುತ್ರನೂ, ಅಮೃತಸ್ವರೂಪನೂ, ಸರ್ಪವೈರಿಯೂ, ವಿಷ್ಣುವಾಹನನೂ, ಅಪರಿಮಿತಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಧನುರ್ಧರನೂ, ದೇವವೈರಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸಧ್ವಂಸಕನೂ ಆದ ಗರುಡನೇ ! ವಾಯುವೇಗವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ನೆಲಸಿದೆ. ಆಯುಧ, ಕವಚ, ಶಸ್ತ್ರ, ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಯೋಧರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಡು ಎಂಬುದಾಗಿ ಧ್ವಜವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಬೇಕು.

ಗಜಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಕುಮುದ್ವೈರಾವಣೌ ಪದ್ಮಃ ಪುಷ್ಪದಂತೋಽಥ ವಾಮನಃ ।
ಸುಪ್ರತೀಕೋಂಜನೋ ನೀಲಃ ಏತೇಽಷ್ಟೌ ದೇವಯೋನಯಃ ॥

ಕುಮುದ, ಐರಾವತ, ಪದ್ಮ, ಪುಷ್ಪದಂತ, ವಾಮನ, ಸುಪ್ರತೀಕ, ಅಂಜನ, ನೀಲ ಎಂಬ ಈ ಎಂಟೂ ದೇವಯೋನಿಗಳಾದ ಗಜಗಳು.

ಏತೇಷಾಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಶ್ಚ ಬಲಾನ್ಯಷ್ಟೌ ಸಮ್ರಾಶ್ರಿತಾಃ ।
ಭದ್ರೋ ಮಂದ್ರೋ ಮೃಗಶ್ಚೈವ ಗಜಃ ಸಂಕೀರ್ಣ ಏವಚ ॥
ವನೇವನೇ ಪ್ರಸೂತಾಸ್ತೇ ಕರಿಯೋನಿಂ ಮಹಾಗಜಾಃ ॥

ಪಾಂತು ತ್ವಾಂ ವಸವೋ ರುದ್ರಾ ಆದಿತ್ಯಾಃ ಸಮರುದ್ಗಣಾಃ ।
ಭರ್ತಾರಂ ರಕ್ಷ ನಾಗೇಂದ್ರ ಸಮಯಂ ಪ್ರತಿಪಾಲಯನ್ ॥

ಅಯ್ಯಾ ಗಜೇಂದ್ರನೇ ! ಅಷ್ಟವಸುಗಳು, ಏಕಾದಶರುದ್ರರು, ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರು, ಸಪ್ತಮರುತ್ತುಗಳು, ಇವರುಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಸಮಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾ ಯಜಮಾನನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆತನು ಜಯಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡು. ಇತರ ಪ್ರಯಾಣಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಶುಭಕರವಾಗುವಂತೆ ನಡೆದುಕೋ. ಸೋಮನಿಂದ ಸಂಪತ್ತು, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಶಕ್ತಿ, ಸೂರ್ಯನಿಂದ ತೇಜಸ್ಸು, ವಾಯುವಿನಿಂದ ವೇಗ, ಮೇರುಪರ್ವತದಿಂದ ಸ್ಥೈರ್ಯ, ರುದ್ರನಿಂದ ಜಯ. ಇಂದ್ರನಿಂದ ಯಶಸ್ಸು ಇವೆಲ್ಲಾ ಲಭಿಸಲಿ.

ಅವಾಪುರ್ಹಿ ಜಯಂ ಯುದ್ಧೇ ಗಮನೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ವ್ರಜ ।
ಶ್ರೀಸ್ತೇ ಸೋಮಾದ್ಬಲಂ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತೇಜಃ ಸೂರ್ಯಾಜ್ಜವೋನಿಲಾತ್ ।
ಸ್ಥೈರ್ಯಂ ಮೇರೋರ್ಜಯಂ ರುದ್ರಾದ್ಯಶೋ ದೇವಾತ್ಪುರಂದರಾತ್
ಯುದ್ಧೇ ರಕ್ಷಂತು ನಾಗಾಸ್ತ್ವಾಂ ದಿಶಶ್ಚ ಸಹ ದೈವತ್ತೈಃ ।
ಅಶ್ವಿನೌ ಸಹ ಗಂಧರ್ವೈಃ ಪಾಂತು ತ್ವಾಂ ಸರ್ವತಃ ಸದಾ ॥

ದಿಙ್ನಾಗಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ದೇವತೆಗಳೊಡಗೂಡಿದ ದಿಕ್ಪಾಲಕರೂ ಗಂಧರ್ವಸಮೇತರಾದ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಸರ್ವದಾ ಕಾಪಾಡಲಿ.

ಪತಾಕಾ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಹುತುಭುಗ್ವಸವೋ ರುದ್ರಾ ವಾಯುಃ ಸೋಮೋ ಮಹರ್ಷಯಃ ।
ನಾಗಕಿನ್ನರಗಂಧರ್ವಯಕ್ಷಭೂತಗಣಾಗ್ರಹಾಃ ॥
ಪ್ರಮಥಾಶ್ಚ ಸಹಾದಿತ್ಯೈರ್ಭೂತೇಶೋ ಮಾತೃಭಿಃ ಸಹ ।
ಶಕ್ರಸೇನಾಪತಿಃ ಸ್ಕಂದೋ ವರುಣಶ್ಚಾಶ್ರಿತಾಸ್ತ್ವಯಿ ॥

ಎಲೈ ಪತಾಕೆಯೇ ! ಅಗ್ನಿ, ಅಷ್ಟವಸುಗಳು, ರುದ್ರರು, ವಾಯು, ಸೋಮ, ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ನಾಗರು, ಕಿನ್ನರರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಯಕ್ಷರು, ಭೂತಗಣಗಳು, ಪ್ರಮಥಗಣಗಳು, ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹಗಳು, ಭೂತೇಶ, ದೇವಸೇನಾನಿಯೆನಿಸಿ ಸಪ್ತಮಾತೃಸಮೇತನಾದ ಷಣ್ಮುಖ, ವರುಣ; ಇವರೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ನಮ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ದಹಿಸಲಿ. ರಾಜನು ವಿಜಯಿಯಾಗಲಿ.

ಪ್ರದಹಂತು ರಿಪೂನ್ ಸರ್ವಾನ್ ರಾಜಾ ವಿಜಯಮೃಚ್ಛತು ।
ಯಾನಿ ಪ್ರಯುಕ್ತಾನ್ಯರಿಭಿರ್ದೂಷಣಾನಿ ಸಮಂತತಃ ॥

ಒಂದು ವೇಳೆ ಶತ್ರುಗಳು ಸರ್ವತ್ರ ದೂಷಣಕರವಾದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ನಿನ್ನ ತೇಜೋಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅವು ಶತ್ರುಪಕ್ಷದವರಿಗೆ ಬಾಧಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ ಅವರೇ ನಿಹತರಾಗಲಿ.

ಏತಾನಿ ಪರಶತ್ರೂಣಾಂ ಹತಾನಿ ತವ ತೇಜಸಾ ।
ಕಾಲನೇಮಿವಧೇ ಯುದ್ಧೇ ಯುದ್ಧೇ ತ್ರಿಪುರಘಾತನೇ ॥

ಕಾಲನೇಮಿಯನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಲು ನಡೆಸಿದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯೂ ತ್ರಿಪುರಾಸುರರೊಡನೆ ಮಾಡಿದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾದ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯು ಶೋಭಿಸಿದೆ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪೋರ್ಯುದ್ಧೇ ಯುದ್ಧೇ ದೇವಾಸುರೇ ತಥಾ ।
ಶೋಭಿತಾಸಿ ತಥೈವಾದ್ಯ ಶೋಭಮಾನಾಸ್ತು ಭೂಪತೇ ॥

ಹಿರಣ್ಯ ಕಶಿಪುವಿನೊಡನೆ ಮಾಡಿದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯೂ, ದೇವದಾನವರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿಯೂ, ನೀನು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಬಹುವಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿದೆಯೋ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಭೂಪತಿಗೂ ನಿನ್ನಿಂದ ಶೋಭೆ ಉಂಟಾಗಲಿ.

ನೀಲಾಂ ಶ್ವೇತಾಮಿಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಶ್ಯಂತ್ವದ್ಯ ನೃಪಾರಯಃ ।
ವ್ಯಾಧಿಭಿರ್ವಿವಿಧೈರ್ಘೋರೈಃ ಶಸ್ತ್ರೈಶ್ಚ ಯುಧಿ ನಿರ್ಜಿತಾಃ ॥

ನೀಲವರ್ಣವೂ ಬಿಳಿಯಬಣ್ಣವೂ ಆಗಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜನ ಶತ್ರುಗಳು ನಾನಾವಿಧವಾದ ವ್ಯಾಧಿಗಳಿಂದಲೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಈ ದಿನವೇ ನಾಶವಾಗಲಿ.

ಸದ್ಯಃ ಸ್ವಸ್ಥಾ ಭವಂತಿ ಸ್ಮ ತ್ವದ್ವಾತೇನಾಪಮಾರ್ಜಿತಾಃ ।

ನಿನ್ನ ಚಲನದ ರಭಸದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಜಂಝಾವಾತದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳು ದೂಡಲ್ಪಟ್ಟು ಪರಾಜಿತರಾಗಿ ಕೂಡಲೆ ಸ್ವಸ್ಥಾನವನ್ನೈದುವರು.

ಪೂತನಾ ರೇವತೀ ನಾಮ್ನಾ ಕಾಲರಾತ್ರೀತಿ ಯಾ ಸ್ಮೃತಾ ।

ದಹಂತ್ವಾಶು ರಿಪೂನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಪತಾಕೇ ತ್ವಾಮುಪಾಗತಾಃ ॥

ಎಲೈ ಪತಾಕೆಯೇ ! ಪೂತನಾ, ರೇವತೀ, ಕಾಲರಾತ್ರೀ ಎಂಬ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಹೊಂದಿ ಜಾಗ್ರತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಸುಟ್ಟುಬಿಡಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಖಡ್ಗಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಅಸಿಶ್ಚ ರಿಪುಹಾ ಖಡ್ಗಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣ ಕರ್ಮಾ ದುರಾಸದಃ ।

ಶ್ರೀಗರ್ಭೋ ವಿಜಯಶ್ಚೈವ ಧರ್ಮಧಾರಸ್ತಥೈವ ಚ ॥

ಇತ್ಯಷ್ಟೌ ತವ ನಾಮಾನಿ ಸ್ವಯಮುಕ್ತಾನಿ ವೇಧಸಾ ।

ಖಡ್ಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇ ಖಡ್ಗಾಯುಧ ! ಅಸಿ, ರಿಪುಹಾ, ಖಡ್ಗ, ತೀಕ್ಷ್ಣಕರ್ಮ, ದುರಾಸದ, ಶ್ರೀಗರ್ಭ, ವಿಜಯ, ಧರ್ಮಧಾರ ಎಂಬ ಈ ಎಂಟೂ ನಿನ್ನ ನಾಮಗಳೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ನಕ್ಷತ್ರಂ ಕೃತ್ತಿಕಾ ತುಭ್ಯಂ ಗುರುರ್ದೇವೋ ಮಹೇಶ್ವರಃ ॥

ಹಿರಣ್ಯಂ ಚ ಶರೀರಂ ತೇ ಧಾತಾ ದೇವೋ ಜನಾರ್ದನಃ ।

ಪಿತಾ ಪಿತಾಮಹೋ ದೇವಸ್ತ್ವಂ ಮಾಂ ಪಾಲಯ ಸರ್ವದಾ ॥

''ನಿನ್ನದು ಕೃತ್ತಿಕಾನಕ್ಷತ್ರವು ಎತ್ತಿದುದು. ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ ಮಹೇಶ್ವರನೇ ನಿನ್ನ ಗುರು. ನಿನ್ನ ಅಂಗಾಂಗವು ಸ್ವರ್ಣಮಯವಾದುದು. ಸ್ವಾಮಿಯಾದ

ಜನಾರ್ದನನೇ ನಿನಗೆ ವಿಧಾಯಕನಾಗಿರುವನು. ಬ್ರಹ್ಮನೇ ನಿನ್ನ ಪಿತೃವೆನಿಸಿರುವನು. ಇಂಥ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಸರ್ವದಾ ಕಾಪಾಡು'' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಕವಚಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಶರ್ಮಪ್ರದಸ್ತ್ವಂ ಸಮರೇ ವರ್ಮ ಸರ್ವಾಯಸೋ ಹ್ಯಸಿ ।
ರಕ್ಷ ಮಾಂ ರಕ್ಷಣೀಯೋಽಹಂ ತವ ವರ್ಮನ್ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥

ಅನಂತರ ಲೋಹಕವಚವನ್ನು ಕುರಿತು ''ಎಲೈ ಕವಚವೇ ! ಯಾವದ್ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ನಿನ್ನ ರಚನೆಯೂ ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದಲೇ ಆಗಿದೆ. ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಹೊಂದಲು ಅರ್ಹನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ'' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಭೇರಿಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ದುಂದುಭೇ ತ್ವಂ ಸಪತ್ನಾನಾಂ ಘೋಷಾದ್ಧೃದಯಕಂಪನ ।
ಭವ ಭೂಮಿಪ ಸೈನ್ಯಾನಾಂ ತಥಾ ವಿಜಯವರ್ಧನಃ ॥

''ಎಲೈ ದುಂದುಭಿಯೇ ! ಅಸೂಯಾವಿಶಿಷ್ಟರಾದ ಪರರಾಜರ ಸೈನ್ಯಗಳ ಹೃದಯವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಹಾಶಬವು ಕಂಪನಗೊಳಿಸಿತು. ಮತ್ತು ಈ ರಾಜನ ಜಯವನ್ನು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸು.

ಯಥಾ ಜೀಮೂತಘೋಷೇಣ ಹೃಷ್ಯಂತಿ ವರವಾರಣಾಃ ।
ತಥಾಸ್ತು ತವ ಶಬ್ದೇನ ಹರ್ಷೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಮುದಾವಹಃ ॥

ಮೇಘ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗಜಗಳು ಸಂತೋಷಪಡುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಮಹಾಧ್ವನಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಸಂತೋಷಭರಿತವಾಗಿದೆ.

ಯಥಾ ಜೀಮೂತಶಬ್ದೇನ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ತ್ರಾಸೋಽಭಿಜಾಯತೇ ।
ತಥಾ ಚ ತವ ಶಬ್ದೇನ ತ್ರಸ್ಯಂತ್ವಸ್ಮದ್ದ್ವಿಷೋ ರಣೇ ॥

ಮೇಘಧ್ವನಿಯಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೇಗೆ ದಿಗಿಲುಪಡುವರೋ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ತ್ರಾಸಪಡಿಸು''.

ಧನುಸ್ಸಿನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಸರ್ವಾಯುಧ ಮಹಾಮಾತ್ರ ಸರ್ವದೇವಾರಿಸೂದನ ।

ಚಾಪ ಮಾಂ ಸರ್ವದಾ ರಕ್ಷ ಸಾಕಂ ಸಾಯಕಸತ್ತಮೈಃ ॥

''ಸಮಸ್ತ ಆಯುಧಗಳಿಗೆ ಮಹಾಮಾತ್ರಸ್ವರೂಪಿಣಿಯೂ ಸಮಸ್ತರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೂ ಆದ ಎಲೈ ಧನುಸ್ಸೇ ! ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಸಮೇತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಸರ್ವದಾ ರಕ್ಷಿಸು'' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಇದು ಧನುಃ ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥ.

ಶಂಖಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ವಂ ಶಂಖ ಪುಷ್ಪಾಣಾಂ ಮಂಗಲಾನಾಂ ಚ ಮಂಗಲಂ ।

ವಿಷ್ಣುನಾ ವಿಧೃತೋ ನಿತ್ಯಂ ಮನಃಶಾನ್ತಿಪ್ರದೋ ಭವ ॥

''ಎಲೈ ಶಂಖವೇ ! ನೀನು ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಪುಣ್ಯಕರವೂ ಶುಭವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಕರವೂ ಆಗಿರುವೆ. ವಿಷ್ಣುವು ನಿನ್ನನ್ನು ಸರ್ವದಾ ತನ್ನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ನೀನು ನನಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸು''.

ಚಾಮರಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಶತಾಂಕಕರಸಂಕಾಶ ಹಿಮಡಿಂಡೀರ ಪಾಂಡುರ ।

ಪ್ರೋತ್ಸಾರಯಾಶು ದುರಿತಂ ಚಾಮರಾಮರವಲ್ಲಭ ॥

''ಬೆಳದಿಂಗಳಂತೆ ಪ್ರಕಾರ ಮಾನವೂ, ಮಂಜುಗೆಡ್ಡೆ, ಸಮುದ್ರದ ನೊರೆ, ಇವುಗಳಂತೆ ಶುಭ್ರವರ್ಣವೂ ಆದ ಚಾಮರವೇ ! ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅತಿ ಪ್ರಿಯನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮ ಪಾಪವನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆ ಪರಿಹರಿಸು'' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಇದು ಚಾಮರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥ.

ಕತ್ತಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಸರ್ವಾಯುಧಾನಾಂ ಪ್ರಥಮಾ ನಿರ್ಮಿತಾಸಿ ಪಿನಾಕಿನಾ ।
ಶೂಲಾಯುಧಾದ್ವಿನಿಷ್ಕೃಷ್ಯ ಕೃತ್ವಾ ಮುಷ್ಟಿ ಪರಿಗ್ರಹಂ ॥

ಬಳಿಕ ಛುರಿಕಾಯುಧವನ್ನು ಕುರಿತು - ''ಎಲೈ ಸುರಗಿಯೇ ! ಸಮಸ್ತ ಆಯುಧಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಈಶ್ವರನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವೆ. ಶೂಲಾಯುಧವನ್ನೇ ಪರಿಮಿತ ಮಾಡಿ ಕೈಯ ಹಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಅಡಕ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವಂತಿರುವೆ.

ಚಂಡಿಕಾಯಾಃ ಪ್ರದತ್ತಾಸಿ ಸರ್ವದುಷ್ಟನಿಬರ್ಹಿಣೀ ।
ತಥಾ ವಿಸ್ತಾರಿತಾ ಚಾಸಿ ದೇವಾನಾಂ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಾ ॥

ಸಮಸ್ತ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೂ, ಚಾಮುಂಡಾಂಬೆಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟುದೂ ಆಗಿ, ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿ, ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದಾಗಿರುವಿ.

ಸರ್ವಸತ್ವಾಂಗಭೂತಾಸಿ ಸರ್ವಾಶುಭನಿವಾರಿಣೀ ।
ಛಾರಿಕೇ ರಕ್ಷ ಮಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಶಾಂತಿಂ ಯಚ್ಛ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥

ಮತ್ತು ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಅಂಗವೆನಿಸಿದ್ದೀಯೆ, ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಅಶುಭಗಳನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಬಲ್ಲೆ. ಇಂತಹ ನೀನು ನಿತ್ಯವೂ ನನ್ನನ್ನು ಅಪಾಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕೊಡು. ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ''.

ಕನಕದಂಡ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಪ್ರೋತ್ಸಾರಣಾಯ ದುಷ್ಟಾನಾಂ ಸಾಧುಸಂಗ್ರಹಣಾಯ ಚ ।
ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ನಿರ್ಮಿತಶ್ಚಾಸಿ ವ್ಯವಹಾರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಯೇ ॥

ಬಳಿಕ ಕನಕದಂಡವನ್ನು ಕುರಿತು - ''ದುಷ್ಟನಿರ್ಮೂಲನೆ, ಸಜ್ಜನರಕ್ಷಣೆ, ಈ ವ್ಯವಹಾರಸಾಧನವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಓ, ಹೇಮದಂಡವೇ !

ಯಶೋ ದೇಹಿ ಸುಖಂ ದೇಹಿ ಜಯದೋ ಭವ ಭೂಪತೇಃ ।
ತಾಡಯಾಶು ರಿಪೂನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಹೇಮದಂಡ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ನೀನು ಈ ರಾಜನಿಗೆ ಜಯಲಾಭವುಂಟುಮಾಡು. ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಸುಖವನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸು. ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧ್ವಂಸಮಾಡು. ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ''.

ಸಿಂಹಾಸನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ವಿಜಯೋ ಜಯದೋ ಜೇತಾ ರಿಪುಘಾತೀ ಪ್ರಿಯಂಕರಃ ।
ದುಃಖಹಾ ಧರ್ಮದಃ ಶಾಂತಃ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟವಿನಾಶನಃ ॥

''ಎಲೈ ಸಿಂಹಪೀಠವೇ ! ವಿಜಯ, ಜಯದ, ಜೇತಾ, ರಿಪುಘಾತಿ, ಪ್ರಿಯಂಕರ, ದುಃಖಹಾ, ಧರ್ಮದ, ಶಾಂತ, ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಗಳ, ವಿನಾಶನ

ಏತೇಷ್ಟೌ ಸನ್ನಿಧೌ ಯಸ್ಮಾತ್ತವ ಸಿಂಹಾ ಮಹಾಬಲಾ ।
ತೇನ ಸಿಂಹಾಸನೇತಿ ತ್ವಂ ವಿಪ್ರೈರ್ವೇದೇಷು ಗೀಯಸೇ ॥

ಈ ಎಂಟೂ ಸಂಪತ್ತುಗಳುಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಸಿಂಹದ ಸಾನಿಧ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುವು. ಆದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಸಿಂಹಾಸನವೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು ಎಂಬ ವೇದೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪಠಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತ್ವಯಿ ಸ್ಥಿತಃ ಶಿವಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತ್ವಯಿ ಶಕ್ರಃ ಸುರೇಶ್ವರಃ ।
ತ್ವಯಿ ಸ್ಥಿತೋ ಹರಿರ್ದೇವಸ್ತ್ವದರ್ಥಂ ತಪ್ಯತೇ ತಪಃ ॥

ಪರಮೇಶ್ವರನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವನು. ದೇವಾಧಿಪನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನೂ, ದೇವದೇವನಾದ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣು ಪರಮಾತ್ಮನೂ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವರು. ವೀರಾಗ್ರಣಿಗಳು ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಮಹಾತಪಸ್ಸುಗಳನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ನಮಸ್ತೇ ಸರ್ವತೋಭದ್ರ ಭದ್ರದೋ ಭವ ಭೂಪತೇಃ ।
ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಜಯಸರ್ವಸ್ವ ಸಿಂಹಾಸನ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಸರ್ವತೋಭದ್ರಸ್ವರೂಪವಾದ ಸಿಂಹಾಸನವೇ ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ರಾಜನಿಗೆ ಶುಭಪರಂಪರೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡು, ತ್ರಿಲೋಕಗಳನ್ನು ಜಯಿಸು ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲಾಧಾರಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ'' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಈಗ ಧೂಪದೀಪನೈವೇದ್ಯ

ಲೋಹಾಭಿಹಾರಿಕಂ ಕರ್ಮ ಕೃತ್ವೇದಂ ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕಂ ।

ಫಲನೈವೇದ್ಯಕುಸುಮೈರ್ಧೂಪದೀಪವಿಲೇಪನೈಃ ॥

ಅಷ್ಟಮ್ಯಾಂ ಧಾವನಂ ಕೃತ್ವಾ ಪೂರ್ವಾಹ್ಣೇ ಸ್ನಾನಮಾಚರೇತ್ ॥

ಈ ರೀತಿ ಮಂತ್ರಪುರಸ್ಸರವಾಗಿ ಲೋಹಾಭಿಹಾರಿಕಕರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ, ಗಂಧಪುಷ್ಪ ಧೂಪಾದಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ, ಫಲಗಳು ತಾಂಬೂಲ ಇವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನವಮಿಯ ಹಿಂದಿನದಿನ ಎಂದರೆ ಅಷ್ಟಮಿಯ ಪೂರ್ವಾಹ್ನದಲ್ಲೇ ಈ ವ್ರತಾಂಗವಾಗಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತರೀತಿ ದಂತಧಾವನಾದಿಗಳನ್ನಾಚರಿಸಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

* * * * *

ವಾಹನ ಪೂಜೆ

ಯಾವುದೇ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಖರೀದಿಸಿದಾಗ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರಗಳಂತೆ ವಾಹನಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ನವರಾತ್ರಿಯ ಮಹಾನವಮಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಹನದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಸಂಕಲ್ಪ

(ಆಚಮನ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿ ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನುಚ್ಚರಿಸಿ ಹೀಗೆ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು)

ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಹಕುಟುಂಬಾನಾಂ ಕ್ಷೇಮ ಸ್ಥೈರ್ಯ ವಿಜಯ ವೀರ್ಯ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಧರ್ಮಕಾಮ-ಮೋಕ್ಷಖ್ಯಚತುರ್ವಿದ ಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತಸನ್ಮಂಗಳಾರ್ಥಂ ಪ್ರಯಾಣಕಾಲೇ ಅಪಘಾತದ್ಯನಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತವಿಘ್ನಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಉದ್ದೇಶಿತಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ವಾಹನಾಭಿಮಾನಿ ಗರುಡಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಶುದ್ಧೀಕರಣ

ಓಂ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ ಮಯೋಭುವಃ । ತಾ ನ ಊರ್ಜೇ ದಧಾತನ ।

ಮಹೇ ರಣಾಯ ಚಕ್ಷಸೇ ॥ ಯೋ ವಃ ಶಿವತಮೋ ರಸಃ । ತಸ್ಯ

ಭಾಜಯತೇಹ ನಃ । ಉಶತೀರಿವ ಮಾತರಃ ॥ ತಸ್ಮಾ ಅರಂ ಗಮಾಮ ವಃ ।

ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಯಾಯ ಜಿನ್ವಥ । ಅಪೋ ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥

ಶಂಖೋದಕದಿಂದ ವಾಹನದ ಒಳಗೆ ಹಾಗೂ ಹೊರಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆವಾಹನೆ

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಂ ಎಂದು ೧೨ ಬಾರಿ ವಾಹನ ಮುಟ್ಟಿ ಜಪಿಸಬೇಕು. ನರಸಿಂಹ ಮಂತ್ರ, ಕೃಷ್ಣಮಂತ್ರ, ರಾಮಮಂತ್ರ, ವೇದವ್ಯಾಸಮಂತ್ರ, ಶ್ರೀಕರಮಂತ್ರ, ಪರಶುರಾಮಮಂತ್ರ, ಕ್ಷಾರಾಮಂತ್ರ, ಗರುಡಮಂತ್ರ, ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರಮಂತ್ರ, ಗಣಪತಿಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಸನ್ನಿಧಾನ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು.

ವಾಹನಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಯಾದ ಗರುಡದೇವರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ 'ಸರ್ವೇಭ್ಯಃ ತತ್ವದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ, ಸರ್ವೇಭ್ಯ ಮಾತೃಕಾದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ' ಎನ್ನುತ್ತಾ ತತ್ವಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮಾತೃಕಾರೂಪಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು.

ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ

ಸುಪರ್ಣಾಯ ನಮಃ । ಸುಪರ್ಣಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಕೈ ಮುಗಿಯಬೇಕು)

ವೈನತೇಯಾಯ ನಮಃ । ವೈನತೇಯಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಆವಾಹನಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ತುಳಸಿ ಏರಿಸಬೇಕು)

ನಾಗಾಯೇ ನಮಃ । ನಾಗಾಯರ್ಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ನೀರು ಬಿಡಬೇಕು)

ನಾಗಭೂಷಣಾಯ ನಮಃ । ನಾಗಭೂಷಣಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಪಾದ್ಯ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ನೀರು ಬಿಡಬೇಕು)

ವಿಷಾಂತಕಾಯ ನಮಃ । ವಿಷಾಂತಕಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಮೂರು ಬಾರಿ ನೀರು ಬಿಡಬೇಕು)

ಶಶಾಂಕಾಯ ನಮಃ । ಶಶಾಂಕಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ನೀರು ಬಿಡಬೇಕು)

ಆದಿತ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಆದಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಪುನರಾಚನಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಮೂರು ಉದ್ದರಣೆ ನೀರು ಬಿಡಬೇಕು)

ವಿಶ್ವತೋಮುಖಾಯ ನಮಃ । ವಿಶ್ವತೋಮುಖಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಶಂಖೋದಕದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು)

ಗರುತ್ಮತೇ ನಮಃ । ಗರುತ್ಮಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಗೆಜ್ಜೆವಸ್ತ್ರ ಏರಿಸಬೇಕು)

ಖಗಪತಯೇ ನಮಃ । ಖಗಪತ್ಯಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಉಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು)

ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಾಯ ನಮಃ । ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಗೋಪೀಚಂದನದಿಂದ ದ್ವಾದಶ ನಾಮಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಪಂಚಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಅನಂತರ ಗಂಧವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು)

ಕಶ್ಯಪನಂದನಾಯ ನಮಃ । ಕಶ್ಯಪನಂದನಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಅಕ್ಷತೆ, ಅರಿಶಿನ, ಕುಂಕುಮ, ಸಿಂಧೂರ ಇವುಗಳನ್ನು ವಾಹನದ ಹೊರಗೆ ಮತ್ತು ಒಳಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ಹಚ್ಚಬೇಕು)

ಪಕ್ಷಿರಾಜಾಯ ನಮಃ । ಪಕ್ಷಿರಾಜಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಆಭರಣಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಏರಿಸಬೇಕು)

ಖಗೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ । ಖಗೇಶ್ವರಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ತುಳಸೀ ಪತ್ರಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ಹರಿನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ತುಳಸೀ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು)

ನಾಗಾಂತರಾಯ ನಮಃ । ನಾಗಾಂತರಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ನಾನಾವಿಧ ಪರಿಮಳ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ (ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಹೂಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು)

ವಿಷ್ಣುರಥಾಯ ನಮಃ । ವಿಷ್ಣುರಥಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ (ಧೂಪಾರತಿ ಮಾಡಬೇಕು)

ಸುಪರ್ಣನಾಥಾಯ ನಮಃ । ಸುಪರ್ಣನಾಥಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ

ಪನ್ನಗಾಶನಾಯ ನಮಃ । ಪನ್ನಗಾಶನಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಮಹಾನೈವೇದ್ಯಂ ನಿವೇದಯಾಮಿ.

ಹಣ್ಣುಕಾಯಿ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲು ನರಸಿಂಹದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಗರುಡದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಅನಂತರ ಆದನ್ನು ಯೋಗ್ಯರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಬೇಕು.

ವಿಷ್ಣುರಥಾಯ ನಮಃ । ವಿಷ್ಣುರಥಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಮಂಗಳನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ನರಸಿಂಹಸ್ತೋತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೊದಲು ಕರ್ಪೂರದ ಆರತಿ ಅನಂತರ ಏಕಾರ್ತಿ ಮಾಡಿ ಪಂಚಾರತಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಮೃತಕಲಶಧಾರಿಣೇ ನಮಃ। ಅಮೃತಕಲಶಧಾರಿಣ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಗರುಡಾಯ ನಮಃ । ಗರುಡಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ವಾಹನಕ್ಕೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ದೇಹ ಮನಸ್ಸು ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನೀನೇ ರಕ್ಷಿಸೆಂದು ಶರಣಾಗತರಾಗಬೇಕು.

ಬಲಿದಾನ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಸದಾ ದೇಯಂ ಕೂಷ್ಮಾಂಡಂ ಬಲಿಕರ್ಮಣಿ ।
ಶ್ರೀಫಲಂ ವಾ ಸುರಾಧೀಶ ಛೇದಂ ನೈವ ತು ಕಾರಯೇತ್ ॥
ಮಾಷಾನ್ನೇನ ಬಲಿರ್ದೇಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ವಿಜಾನತಾ ।
(ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪುನರುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ವಾಹನದ ಸುತ್ತ ಭತ್ತದ ಅರಳು ಚೆಲ್ಲಬೇಕು)

ಆಯುಧಪೂಜೆಯ ದಿವಸ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಬೂದುಗುಂಬಳಕಾಯಿಗೆ ಕುಂಕುಮದ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿ ೮ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಬಲಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು

ಬಲಿ ಗೃಹ್ಣಂತ್ವಿಮಂ ದೇವಾ ಆದಿತ್ಯಾ ವಸವಸ್ತಥಾ ।
ಮರುತಶ್ಚಾಶ್ವಿನೌ ರುದ್ರಾಃ ಸುಪರ್ಣಾಃ ಪನ್ನಗಾ ಗ್ರಹಾಃ ॥
ಅಸುರಾ ಯಾತುಧಾನಾಶ್ಚ ಪಿಶಾಚೋರಗರಾಕ್ಷಸಾಃ ।
ಡಾಕಿನ್ಯೋ ಯಕ್ಷಬೇತಾಲಾ ಯೋಗಿನ್ಯಃ ಪೂತನಾಃ ಶಿವಾಃ ॥
ಜಂಭಕಾಃ ಸಿದ್ಧಗಂಧರ್ವಾ ಮಾಲಾ ವಿದ್ಯಾಧರಾ ನಗಾಃ ॥
ದಿಕ್ಪಾಲಾ ಲೋಕಪಾಲಾಶ್ಚ ಯೇ ವಿಘ್ನವಿನಾಯಕಾಃ ।
ಜಗತಾಂ ಶಾಂತಿಕರ್ತಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಮಹರ್ಷಯಃ ।
ಮಾ ವಿಘ್ನ ಮಾ ಚ ಮೇ ಪಾಪಂ ಮಾ ಸಂತು ಪರಿಪಂಥಿನಃ ।
ಸೌಮ್ಯಾ ಭವಂತು ತೃಪ್ತಾಶ್ಚ ಭೂತಪ್ರೇತಾಃ ಸುಖಾವಹಾಃ ॥

ನರಸಿಂಹ ಸ್ತುತಿ

ಉದಯರವಿಸಹಸ್ರದ್ಯೋತಿತಂ ರೂಕ್ಷವೀಕ್ಷಂ ಪ್ರಲಯಜಲಧಿನಾದಂ ಕಲ್ಪಕೃದ್ವಹ್ನಿವಕ್ತ್ರಮ್
ಸುರಪತಿರಿಪುವಕ್ಷಶ್ಛೇದರಕ್ತೋಕ್ಷಿತಾಂಗಂ ಪ್ರಣತಭಯಹರಂ ತಂ ನಾರಸಿಂಹಂಽನತೋಽಸ್ಮಿ ॥

ಪ್ರಲಯರವಿಕರಾಲಾಕಾರರುಕ್ಚಕ್ರವಾಲಂ ವಿರಲಯದುರುರೋಚೀರೋಚಿತಾಶಾಂತರಾಲ ।
ಪ್ರತಿಭಯತಮಕೋಪಾತ್ಯುತ್ಕಟೋಚ್ಚಾಟಹಾಸಿನ್ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧॥

ಸರಸರಭಸಪಾದಾಪಾತಭಾರಾಭಿರಾವಪ್ರಕಿತಚಲಸಪ್ತದ್ವಂದ್ವಲೋಕಸ್ತುತಸ್ತ್ವಮ್ ।
ರಿಪುರುಧಿರನಿಷೇಕೇಣೈವ ಶೋಣಾಂಘ್ರಿಶಾಲಿನ್ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೨॥

ತವ ಘನಘನಘೋಷೋ ಘೋರಮಾಘ್ರಾಯ ಜಂಘಾಪರಿಘಮಲಘು-ಮೂರುವ್ಯಾಜತೇಜೋಗಿರಿಂ ಚ । ಘನವಿಘಟಿತಮಾಗಾದ್ದೈತ್ಯಜಂಘಾಲಸಂಘೋ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೩॥

ಕಟಕಿಕಟಕರಾಜದ್ಧಾಟಕಾಗ್ರ್ಯಸ್ಥಲಾಭಾ ಪ್ರಕಟಪಟತಟಿತ್ತೇ ಸತ್ಕಟಿಸ್ಥಾಽತಿಪಟ್ವೀ ।
ಕಟುಕಕಟುಕದುಷ್ಟಾಟೋಪದೃಷ್ಟಿಪ್ರಮುಷ್ಟೌ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ॥೪॥

ಪ್ರಖರನಖರವಜ್ರೋತ್ಖಾತರೂಕ್ಷಾರಿವಕ್ಷಃ ಶಿಖರಿಶಿಖರರಕ್ತೈ ರಾಕ್ತಸಂದೋಹದೇಹ ।
ಸುವಲಿಭಶುಭಕುಕ್ಷೇ ಭದ್ರಗಂಭೀರನಾಭೇ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ॥೫॥

ಸ್ಫುರಯತಿ ತವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸೈವ ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಾ ಕ್ಷಪಿತದಿತಿಜವಕ್ಷೋವ್ಯಾಪ್ತನಕ್ಷತ್ರಮಾರ್ಗಮ್।
ಅರಿದರಧರ ಜಾನ್ವಾಸಕ್ತಹಸ್ತದ್ವಯಾಹೋ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೬॥

ಕಟುವಿಕಟಸಟೌಘೋದ್ಘಟ್ಟನಾದ್ಭ್ರಷ್ಟಭೂಯೋ ಘನಪಟಲವಿಶಾಲಾಕಾಶಲಬ್ಧಾವಕಾಶಮ್।
ಕರಪರಿಘವಿಮರ್ದಪ್ರೋದ್ಯಮಂ ಧ್ಯಾಯತಸ್ತೇ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೭॥

ದಲಘಿಷ್ಠೋತ್ಕಂಠದಷ್ಟೋಷ್ಠವಿದ್ಯುತ್ ಸಟಶಠಕಠಿನೋರಃಪೀತಭಿತ್ತುಸ್ಸುಷ್ಠು ನಿಷ್ಠಾಮ್ ।
ಪಠತಿ ನು ತವ ಕಂಠಾಧಿಷ್ಠಘೋರಾಂತ್ರಮಾಲಾ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೮॥

ಹತಬಹುಮಿಹಿರಾಭಾಸಹ್ಯಸಂಹಾರರಂಹೋ ಹುತವಹ ಬೆಹುಹೇತಿಹ್ರೇಷಿಕಾನಂತಹೇತಿ।
ಅಹಿತವಿಹಿತಮೋಹಂ ಸಂವಹನ್ಸೈಂಹಮಾಸ್ಯಂ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೯॥

ಗುರುಗುರುಗಿರಿರಾಜತ್ಕಂದರಾಂತರ್ಗತೇ ವಾ ದಿನಮಣಿಮಣಿಶೃಂಗೇ ವಾಂತವಹ್ನಿಪ್ರದೀಪ್ತೇ। ದಧದತಿಕಟುದಂಷ್ಟ್ರೇ ಭೀಷಣೋಜ್ಜಿಹ್ವವಕ್ತ್ರೇ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೦॥

ಅಧರಿತವಿಬುಧಾಬ್ಧಿಧ್ಯಾನಧೈರ್ಯಂ ವಿದೀಧ್ಯದ್ವಿಧವಿಬುಧಧೀಶ್ರದ್ಧಾಪಿತೇಂದ್ರಾರಿ-ನಾಶಮ್ । ವಿದಧದತಿಕಟಾಹೋದ್ಘಟ್ಟನೇಽದ್ಧಾಟಹಾಸಂ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯ-ವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೧॥

ತ್ರಿಭುವನತೃಣಮಾತ್ರಾತ್ರಾಣತೃಷ್ಣಂ ತು ನೇತ್ರ-ತ್ರಯಮತಿಲಘಿತಾರ್ಚಿರ್ವಿಷ್ಟಪಾವಿಷ್ಟ-ಪಾದಮ್। ನವತರರವಿತಾಮ್ರಂ ಧಾರಯನ್ ರೂಕ್ಷವೀಕ್ಷಂ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯ-ವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೨॥

ಭ್ರಮದಭಿಭವಭೂಭೃದ್ಭೂರಿ ಭೂಭಾರಸದ್ಭಿದಭವನವವಿ ಭ್ರೂವಿಭ್ರಮಾದಭ್ರಶುಭ್ರ । ಋಭುಭವಭಯಭೇತ್ತರ್ಭಾಸಿ ಭೋ ಭೋ ವಿಭಾಭಿಃ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೩॥

ಶ್ರವಣಖಚಿತಚಂಚತ್ಕುಂಡಲೋಚ್ಚಂಡ(ಲ್ಲಾಸಿ, ಲ್ಲೋಲ) ಗಂಡ ಭ್ರುಕುಟಿಕಟುಲಲಾಟ-ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಸಾರುಣೋಷ್ಠ । ವರದ ಸುರದ ರಾಜತ್ಕೇಸರೋತ್ಸಾರಿತಾರೇ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೪॥

ಕಟಿ(ಪ್ರವಿ)ಕಚಕಚರಾಜದ್ರತ್ನ ಕೋಟೀರಶಾಲಿನ್ ಗಲಗತಗಲ ದುಸ್ರೋದಾರರತ್ನಾಂಗದಾಢ್ಯ। ಕನಕಕಟಕಕಾಂಚೀಶಿಂಜಿನೀ ಮುದ್ರಿಕಾವನ್ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೫॥

ಅರಿದರಮಸಿಖೇಟೌ ಬಾಣಚಾಪೇ ಗದಾಂ ಸನ್ಮುಸಲಮಪಿ ಕರಾಭ್ಯಾಮಂಕುಶಂ ಪಾಶವರ್ಯಮ್। ಕರಯುಗಳಧೃತಾಂತ್ರಸ್ರಗ್ವಿಭಿನ್ನಾರಿವಕ್ಷೋ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೬॥

ಚಟ ಚಟ ಚಟ ದೂರಂ ಮೋಹಯ ಭ್ರಾಮಯಾರೀನ್ ಕಡಿ ಕಡಿ ಕಡಿ ಕಾಯಂ ಜ್ವಾರಯ ಸ್ಫೋಟಯಸ್ವ। ಜಹಿ ಜಹಿ ಜಹಿ ವೇಗಂ ಶಾತ್ರವಂ ಸಾನುಬಂಧಂ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯ-ವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೭॥

ವಿಧಿಭವವಿಬುಧೇಶಭ್ರಾಮಕಾಗ್ನಿ ಸ್ಫುಲಿಂಗಪ್ರಸವಿವಿಕಟದಂಷ್ಟ್ರೋಜ್ಜಿಹ್ವವಕ್ತ್ರ ತ್ರಿನೇತ್ರ । ಕಲ ಕಲ ಕಲ ಕಾಮಂ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ತೇ ಸುಭಕ್ತಂ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೮॥

ಕುರು ಕುರು ಕರುಣಾಂ ಸಾಂಕುರಾಂ ದೈತ್ಯಪೋತೇ ದಿಶ ದಿಶ ವಿಶದಾಂ ಮೇ ಶಾಶ್ವತೀಂ ದೇವದೃಷ್ಟಿಮ್ । ಜಯ ಜಯ ಜಯಮೂರ್ತೇऽನಾರ್ತಜೇತವ್ಯಪಕ್ಷಂ ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೯॥

ಸ್ತುರಿತಿಯಮಹಿತಘ್ನೀ ಸೇವಿತಾ ನಾರಸಿಂಹೀ ತನುರಿವ ಪರಿಶಾಂತಾ ಮಾಲಿನೀ ಸಾಭಿತೋऽಲಮ್ ತದಖಿಲಗುರುಮಾಗ್ರ್ಯ ಶ್ರೀದರೂಪಾಲಸದ್ಭಿಃ ಸುನಿಯಮನಯಕೃತ್ಯೈಃ ಸದ್ಗುಣೈರ್ನಿತ್ಯಯುಕ್ತಾ ॥೨೦॥

ಲಿಕುಚತಿಲಕಸೂನುಃ ಸದ್ಧಿತಾರ್ಥಾನುಸಾರೀ ನರಹರಿನುತಿಮೇತಾಂ ಶತ್ರುಸಂಹಾರಹೇತುಮ್। ಅಕೃತ ಸಕಲಪಾಪಧ್ವಂಸಿನೀಂ ಯಃ ಪಠೇತ್ತಾಂ ವ್ರಜತಿ ನೃಹರಿಲೋಕಂ ಕಾಮಲೋಭಾದ್ಯಸಕ್ತಃ ॥೨೧॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಪಂಡಿತಾರ್ಯಸುತ
ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತಃ ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಸ್ತುತಿಃ ॥

(ಉಚ್ಚಕಂಠದಿಂದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಅವಶ್ಯ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಚಕ್ರಗಳ ಕೆಳಗೆ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು ಇಟ್ಟು ವಾಹನವನ್ನು ಚಾಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು.)

॥ ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಾಹನಪೂಜೆಯ ವಿಧಿಯು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು ॥

ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃ ಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮುಚ್ಯತಮ್ ॥
ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।
ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

ಅನೇನ ವಾಹನಪೂಜಾಕರಣೇನ ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಗರುಡಾಂತರ್ಗತ
ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀಯತಾಮ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.

ವಿಜಯದಶಮೀ

ಶಮೀಪೂಜೆ

ಶಮೀಪೂಜೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು

* ಶಮೀಗಿಡದ ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿ ಸೆಗಣಿಯಿಂದ ಸಾರಿಸಿ ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕಿರಬೇಕು.
* ಅರಿಶಿನ, ಕುಂಕುಮ, ರಂಗೋಲಿ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಬಾಳೇಹಣ್ಣು, ಪಂಚಕಜ್ಜಾಯ.
* ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ ಹೂವು, ತುಳಸಿ, ಗಂಧ, ಅಕ್ಷತೆ, ತೀರ್ಥ.
* ಘಂಟಾಮಣಿ, ಕಲಶಗಳು, ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆ, ಆಸನ.
* ಎರಡು ದೀಪಸ್ತಂಭ, ಶಂಖ, ಸುದರ್ಶನ, ಮಂಗಳಾರತಿಗಳು.
* ಕಡ್ಲೆಹುರಿಹಿಟ್ಟನ್ನು ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ವಿಜಯದಶಮಿಯಂದು ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು

* ಬನ್ನಿಪೂಜೆಯನ್ನು ವಿಜಯದಶಮಿಯ ಸಾಯಂಕಾಲ ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ತೋಟದಲ್ಲಿರುವ ಬನ್ನಿಮರಕ್ಕೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
* ಬನ್ನಿಮರವು ಇಲ್ಲದ್ದಿದರೆ, ಮೊದಲೇ ಒಂದು ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಶಮೀವೃಕ್ಷದ ಸಸಿಯನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
* ಶಮೀವೃಕ್ಷವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಾಗ ಸುದರ್ಶನ, ಚಕ್ರಾಂಕಿತ, ವಿಷ್ಣುಪಾದಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.
* ನವರಾತ್ರಿಯ ಪ್ರತಿಪತ್ ದಿವಸ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ ಅಂಕುರ ಗಡಿಗೆಯ ವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನು ಅಖಂಡದೀಪೋತ್ಸವದ ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಇಂದು ಬನ್ನಿಪೂಜೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಮಾಡಬೇಕು.
* ವಿಜಯದಶಮಿ ವಾಯುದೇವರಿಗೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟವಾದ ದಿವಸ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಧ್ವರೂಪದಿಂದ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅದೂ ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ

ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದು ಮಧ್ವರಾಯರ ಅವತಾರದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ಹೇಳಬೇಕು. ಅವರ ಕುರಿತಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು, ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು.

* ಮಧ್ವವಿಜಯವನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಿದ್ದವರು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಪಾರಾಯಣವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಅಭೀಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈಡೇರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೇ ಸರ್ಗದ ಪಾರಾಯಣವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು.

* ನವರಾತ್ರಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಾಯುಸ್ತುತಿಯ ಪುರಶ್ಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಂಕಲ್ಪವಿದ್ದರೆ, ಪುರಶ್ಚರಣೆಯನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ. ಇಂದಿನ ದಿವಸ ಅದರ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಒಂಬತ್ತು ದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ದುರ್ಗಾರಾಧನೆಯ ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಇಂದು ಮಾಡಿ, ದುರ್ಗೆಯ ಬಳಿ ವಿಜಯಭಾಗ್ಯದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಇಂದೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸಕಲ್ಯಾಣವಾದ ಪರ್ವಕಾಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸಕಲ್ಯಾಣದ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರ ಕುರಿತಾದ ಪದ್ಯ ಹಾಗೂ ಸ್ತೋತ್ರಗಳ ಪಠಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದು ವಿಜಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಪರ್ವಕಾಲವೂ ಕೂಡ ಇಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ರಾಮಾಯಣಪಾರಾಯಣದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಇಂದು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಂದು ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು.

* ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ವಿಜಯವೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂದೆಂದೂ ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಸೋಲು ಎಂಬುವುದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

* ಪಾಂಡವರು ಹದಿನಾಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವನವಾಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಕೌರವರ ಬಳಿ ಗೆದ್ದ ಸುಮೂಹೂರ್ತ ಪರ್ವಕಾಲವೆಂದರೆ ಅದು ವಿಜಯದಶಮಿ. ಇಂದಿನ ದಿವಸವೇ ಶಮೀವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅರ್ಜುನನು, ಉತ್ತರಗೋಗ್ರಹಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ ಗೆದ್ದನು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಾಭಾರತದ ವಿರಾಟಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗೋಗ್ರಹಣಪರ್ವದಲ್ಲಿ ವಿವರವಾದ ವಿಚಾರವು ಪ್ರಸಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದು ಪಾಂಡವರ ವಿಜಯದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ವಿಜಯದಶಮಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳು

* ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಶೌಚಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹಾಗೂ ತುಳಸಿಗೆ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ನಮಿಸಬೇಕು. ತಳಿರುತೋರಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು.

* ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಂಚಾಮೃತ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಮಾಡುವ ಪೂಜೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡಿ, ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಮಾಡುವ ಅಡುಗೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಡುಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಗುರುಗಳ ಬಳಿ ತೆರಳಿ ಶಾಂತಿಪಾಠವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಹೊಸ ವಿದ್ಯೆಯ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಪೂಜೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೀತಾರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಗೆ, ಪದ್ಮಾವತಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಅವತಾರರೂಪರಾದ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ, ಅವರ ಬಾಲ್ಯರೂಪದ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ವಾಸುದೇವರಿಗೆ ಹುರುಳಿಯು ಇಷ್ಟವಾದ್ದರಿಂದ ಹುರುಳಿಯ ಉಸುಳಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇಂದು ಮಧ್ವಜಯಂತಿ ಆದ್ದರಿಂದ ಮಧ್ವವಿಜಯ ಪಾರಾಯಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾಗದ್ದಿದರೆ ಎರಡನೆಯ ಸರ್ಗದ ಪಾರಾಯಣವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಧ್ವನಾಮದ ಪಾರಾಯಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
* ತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸೀತಾರಾಮಕಲ್ಯಾಣದ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸಕಲ್ಯಾಣದ ಕೆಲವು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನಾದರೂ ಪಠಿಸಬೇಕು.
* ಸಾಯಂಕಾಲದ ಗೋಧೂಳಿ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಶಮೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
* ಶಮೀಪೂಜೆಯ ಅನಂತರ ಭಗವಂತನಿಗೆ, ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ಸಕಲ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಶಮೀಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಶಮೀಯನ್ನು ನೀಡಿ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಶಮಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
* ವಿಜಯದಶಮಿಯ ಪರ್ವಕಾಲ ದೊರೆಯುವುದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವನವನ್ನು ಧನ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಶಮೀಪೂಜೆಯಿಂದ ದೊರಕುವ ಫಲ

* ಶಮೀವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಕಲದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ದಿವ್ಯಸನ್ನಿಧಾನವು ಇಂದಿನ ದಿವಸ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಶಮಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಶಮಿಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು.
* ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ಶಮೀಪೂಜೆಯಿಂದ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಟ್ಟಸ್ವಪ್ನಗಳು ಯಾವ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳಿಗೆ

ಸೂಚಕವಾಗಿರುತ್ತವೋ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಮುಂದೆ ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳು ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ.

* ಶಮೀವೃಕ್ಷದ ಒಂದೊಂದು ಎಲೆಯು ಬಂಗಾರಕ್ಕೆ ಸಮಾನವೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಮೀವೃಕ್ಷದ ಎಲೆಯನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
* ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಾಲವು ತೀರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಬಂದ ರೋಗವು ಉಪಶಮನವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರು ಈ ವಿಜಯದಶಮಿಯ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾಮ್ರದ ಪಾತ್ರೆಯೊಳಗೆ ಉಪ್ಪು ಹಾಗೂ ಎಳ್ಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ, ಶಮೀವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಸಾಲವು ಹಾಗೂ ರೋಗವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.
* ವಿಜಯದಶಮಿಯ ಈ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರು ತೊಗರಿಕಾಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ನೆನಸಿ ಹಸುವಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸುತ್ತಾರೋ, ಅಂಥವರಿಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತದೆ. (ತೊಗರಿಬೇಳೆಗಿಂತ ತೊಗರಿಕಾಳು ಶ್ರೇಷ್ಠ).
* ಪೂಜಿಸಿದ ಶಮೀವೃಕ್ಷದ ಎಲೆಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನೀಡಿ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಆ ಶಮೀಪತ್ರವನ್ನು ಆಶೀರ್ವಾದಪುರಸ್ಸರವಾಗಿ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಗುರುಹಿರಿಯರ ಅನುಗ್ರಹವು ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವನವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ.
* ಶಮೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಗೋಧೂಳೀ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶಮೀಪೂಜಾಕ್ರಮ

* ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಶಮೀವೃಕ್ಷದ ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿರಬೇಕು. ಗೋಮಯದಿಂದ ಸಾರಿಸಿ ರಂಗವಲ್ಲ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ಥಳಾವಕಾಶವನ್ನು ಮಾಡಿರಬೇಕು.

* ಶಮೀವೃಕ್ಷದ ಮುಳ್ಳುಗಳು ತುಂಬಾ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆ ಮುಳ್ಳುಗಳು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಎಲ್ಲೂ ಇರದಂತೆ ಜಾಗ್ರತೆ ವಹಿಸಬೇಕು.

* ವಿಜಯದಶಮಿಯ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಗೋಧೂಳೀ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಶಮೀಪೂಜೆಯನ್ನು ವೈಭವದಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

* ಸಾಯಂಕಾಲದ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಅನಂತರ ಶಮೀಪೂಜೆಗೆ ಆವಶ್ಯಕವಾದ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಮಂದಿಯೆಲ್ಲರೂ ಶಮೀವೃಕ್ಷದ ಬಳಿ ತೆರಳಬೇಕು.

* ಜಾಗಂಟೆ, ಶಂಖ, ಗಂಟೆ ಇವುಗಳ ನಾದಘೋಷದೊಂದಿಗೆ ಶಮೀವೃಕ್ಷದ ಕಡೆಗೆ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ತೆರಳಬೇಕು.

* ಯಾರು ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರೋ, ಅವರು ಶಮೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಸಂಕಲ್ಪಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಶಮೀವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತತ್ವನ್ಯಾಸ, ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಆವಾಹನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮುಂದೆ ನೀಡಿದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶಮೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

* ಶಮೀಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಬಾಳೇಹಣ್ಣು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ, ಉಳಿದ ಫಲಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಹಾಗೂ ತಿಂಡಿತಿನಿಸುಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಶಮೀವೃಕ್ಷವು ಭಗವಂತನ ಕುಲದೇವತೆ ಎಂದು ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸಪದ್ಮಾವತಿಯ ಆವಾಹನೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಆವಾಹನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಶಮೀಪೂಜೆಯು ಆದ ಬಳಿಕ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಕನಿಷ್ಟಪಕ್ಷ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು.

* ಪೂಜೆ ಆದ ಬಳಿಕ ಶಮೀವೃಕ್ಷದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಶಮೀದೇವಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಬರುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.
* ಶಮೀವೃಕ್ಷದ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ತರಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಆ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಹೇಳಬೇಕು. ತಂದ ಶಮಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಏರಿಸಿ, ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಬೇಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರಿಗೆ, ತುಳಸಿಗೆ, ಸಕಲ ತತ್ತ್ವಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ಸಮಸ್ತ ಗುರುಗಳಿಗೆ ತಾರತಮ್ಯಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಶಮೀಪತ್ರವನ್ನು ನೀಡಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
* ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಶಮೀಪತ್ರವನ್ನು ನೀಡಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಶಮೀಪತ್ರದ ವಿನಿಮಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂತೋಷ ಉತ್ಸಾಹ, ಉಲ್ಲಾಸಗಳಿಂದ ವಿಜಯದಶಮಿಯ ಹಬ್ಬದ ಸಡಗರವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು.
* ಸಂತೋಷ ಉತ್ಸಾಹಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಂತನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ಗಂಟುಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ದುರಹಂಕಾರವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು, ಅಥವಾ ಔದಾಸೀನ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು. ಕಾರ್ಯಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗುವುದು ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯು ಆವರಿಸುತ್ತಾನೆ.

  ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಧೇಯರಾಗಿದ್ದು, ಎಲ್ಲರ ಜೊತೆ ಬೆರೆತು ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶುದ್ಧವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಜಯದಶಮಿಯ ಹಬ್ಬವನ್ನು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ವಿಜಯದಶಮಿಯ ಮಹತ್ತ್ವ

* ವರ್ಷದ ಮೂರುವರೆ ದಿವಸದ ಪರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜಯದಶಮಿಯೂ ಕೂಡ ಒಂದು. ಇಂದಿನ ದಿವಸ ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಅಕ್ಷಯಫಲವು ಇರುತ್ತದೆ.

* ಯುಗಾದಿ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯ ಹಾಗೂ ಬಲಿಪಾಡ್ಯಮಿಗಿಂತಲೂ ವಿಜಯದಶಮಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಾಯುದೇವರು ವಿಜಯದಶಮಿಯನ್ನೇ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಧ್ವರೂಪದಿಂದ ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರುವರು.
* ವಿಜಯದಶಮಿಯ ದಿವಸ ಆರಂಭ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಜಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇಂದಿನ ದಿವಸ ಯಾವುದೇ ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಮುಹೂರ್ತಗಳನ್ನು ನೋಡದೇ, ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುತ್ತದೆ.
* ನವರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ದುರ್ಗೆಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಕೂಡ ದುರ್ಗೆಯ ಆರಾಧನೆಯು ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ದಿವಸ ಆಚರಿಸಿದ ದುರ್ಗೆಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ, ಅವಳ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದಾಗ ಅವಳು ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ವಿಜಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸಕ್ಕೆ ವಿಜಯದಶಮಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.
* ಶ್ರೀನಿವಾಸಕಲ್ಯಾಣವಾದ ದಿವಸವೂ ಕೂಡ ಇಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.
* ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ, ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದಿವಸವೂ ಕೂಡ ಇಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ವಿಜಯದಶಮಿಯ ದಿವಸ ಗುರುಗಳ ಬಳಿ ಶಾಂತಿಪಾಠವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಹಾಕಲೇಬೇಕು.
* ಹೊಸ ವಿಷಯದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಇಂದಿನ ದಿವಸ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಯಾವ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತೇವೋ, ಅದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಅದರ

ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಭಗವಂತನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯರು ಗುರುಗಳ ಬಳಿ ಶಾಂತಿಪಾಠವನ್ನು ಹಾಕಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

* ಇಂದು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಮರುದಿವಸ (ಏಕಾದಶಿ ದಿವಸ) ತಪ್ಪದೇ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದ್ವಿತೀಯವಿಘ್ನ ಎಂಬ ದೋಷವು ಬಂದು, ಅಧ್ಯಯನವು ನಿಂತುಹೋಗುತ್ತದೆ.
* ವಿಜಯದಶಮಿಯ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ವಿಶೇಷ ಅನುಗ್ರಹವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.
* ತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸೀತಾರಾಮಕಲ್ಯಾಣದ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸಕಲ್ಯಾಣದ ಕೆಲವು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನಾದರೂ ಪಠಿಸಬೇಕು.
* ಸಾಯಂಕಾಲದ ಗೋಧೂಳಿಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಶಮೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
* ಶಮೀಪೂಜೆಯ ಅನಂತರ ಭಗವಂತನಿಗೆ, ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ಸಕಲ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಶಮೀಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಶಮೀಯನ್ನು ನೀಡಿ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಶಮಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
* ವಿಜಯದಶಮಿಯ ಪರ್ವಕಾಲ ದೊರೆಯುವುದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವನವನ್ನು ಧನ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯಸ್ಮೃತಿಮುಕ್ತಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯದಶಮಿ

ನವಮ್ಯೈವ ಯುತಾ ಕಾರ್ಯಾ ಶುದ್ಧಾ ವಾ ಸರ್ವದಾ ಶುಭಾ ।
ದಾನೇ ಕೋಟಿಗುಣಂ ಪುಣ್ಯಂ ತಥೈವ ದಶಮೀದಿನೇ ॥
ವಿಜಯಾದಶಮೀ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಸಾ ಪುಣ್ಯಾ ಜಯದಾ ನೃಣಾಮ್ ।
ರಾಜ್ಞಾಂ ವೈರಿಜಯಸ್ತಸ್ಯಾಂ ಶತ್ರೂಣಾಂ ಪಾತಕಸ್ಯ ಚ ॥
ವಿಜಯಃ ಸ್ಯಾಚ್ಚ ತಸ್ಮಾತ್ತು ಮಹಾಪುಣ್ಯಫಲಪ್ರದಾ ।
ಕುರ್ವೀತ ಮಂಗಲಾನ್ಯಸ್ಯಾಂ ಸರ್ವದಾ ಮಂಗಲೇಪ್ಸುನಾ ॥
ದ್ರವ್ಯೈಃ ಸುಗಂಧಿಭಿಸ್ತೈಸ್ತೈರ್ಮನ್ಮೂರ್ತೀರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಪಿ ॥
ಸ್ನಾಪಯೇತ್ ತೇನ ಮಹತೀ ಪ್ರೀತಿರ್ಮೇ ಜಾಯತೇ ಧ್ರುವಮ್ ॥

ನವಮಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ದಶಮಿಯಂದೇ ವಿಜಯದಶಮಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಏಕಾದಶಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ದಶಮಿಯಂದು ವಿಜಯದಶಮಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬಾರದು. ನವಮಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ದಶಮಿಯ ದಿನ ದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಕೋಟಿಪಾಲು ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆ. ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ದಶಮಿಯು ಮಾನವರಿಗೆ ವಿಜಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ವಿಜಯದಶಮಿ ಎಂದು ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿದೆ. ರಾಜರಿಗೆ ಶತ್ರುಜಯವನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ವಿಜಯದಶಮಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅವರವರ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹ ಮಾಡಿ, ವಿಜಯವನ್ನು ಈ ವಿಜಯದಶಮಿಯು ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ. ಪಾಪಗಳಿಂದ ಜಯವು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಜಯದಶಮಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾದ ದಿವಸವಾಗಿದೆ. ಯಾರು ಶುಭವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಇಂದು ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೋ, ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಅಭೀಷ್ಟಗಳು ನೆರವೇರುತ್ತವೆ. ವಿಜಯದಶಮಿಯ ದಿವಸ ಪರಿಮಳಭರಿತವಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆಂದು ವರಾಹದೇವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ವರಾಹಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ಮೃತಿಮುಕ್ತಾವಳಿ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶಮೀವೃಕ್ಷದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ

೧. ಶಮೀವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿಗರ್ಭ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದರಿಂದಲೇ ಅರಣೀಮಥನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ವೃಕ್ಷದ ಕಾಷ್ಠದಿಂದ ಬೆಂಕಿಯು ಬಹುಬೇಗ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

೨. ಶಮೀವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಹೆಸರುಗಳು ಕೋಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ - ೧. ಶಕ್ತುಫಲಾ, ೨. ಶಿವಾ, ೩. ಕ್ಷತ್ತುಫಲೀ, ೪. ಶಾಂತಾ, ೫. ತುಂಗಾ, ೬. ಕಚರೀಪುಫಲ, ೭. ಕೇಶಮಥನೀ, ೮. ಈಶಾನೀ, ೯. ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ೧೦. ತಪನತನಯಾ, ೧೧. ಇಷ್ಟಾ, ೧೨. ಶುಭಕರೀ, ೧೩. ಹವಿರ್ಗಂಧಾ, ೧೪. ಮೇಧ್ಯಾ, ೧೫. ದುರಿತದಮನೀ, ೧೬. ಶಕ್ತುಫಲಿಕಾ, ೧೭. ಸಮುದ್ರಾ, ೧೮. ಮಂಗಲ್ಯಾ, ೧೯. ಸುರಭಿ, ೨೦. ಪಾಪಶಮನೀ, ೨೧. ಭದ್ರಾ, ೨೨. ಶಂಕರೀ, ೨೩. ಕೇಶಹಂತ್ರೀ, ೨೪. ಶಿವಫಲಾ, ೨೫. ಸುಪುತ್ರಾ, ೨೬. ಸುಖದಾ ಎಂದು ೨೬ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ.

೩. ರಕ್ತಪಿತ್ತ, ಅತಿಸಾರ ಮೊದಲಾದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಇದು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಕಂಪನ, ಕಾಸಾ, ಶ್ರಮ, ಶ್ವಾಸ, ಕುಷ್ಠ, ಅರ್ಷ, ಕ್ರಿಮಿ ಮೊದಲಾದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಈ ವೃಕ್ಷವು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉಷ್ಣಕಾರಕವೂ ಕೇಶನಾಶಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಭಾವಪ್ರಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ -

ಶಮೀ ತಿಕ್ತಾ ಕಟುಃ ಶೀತಾ ಕಷಾಯಾ ರೇಚನೀ ಲಘುಃ ।
ಕಂಪಕಾಸಶ್ರಮಶ್ವಾಸಕುಷ್ಠಾರ್ಶಃ ಕೃಮಿಜಿತ್ ಸ್ಮೃತಾ ॥ (ಭಾವಪ್ರಕಾಶ)

ಈ ವೃಕ್ಷವು ಆಧಿಭೌತಿಕವಾಗಿ ರೋಗನಾಶಕವಾಗಿದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ತೇಜೋವರ್ಧಕವಾಗಿದೆ. ಆಧಿದೈವಿಕವಾಗಿ ದೇವತಾಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಯೋಗವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ದಾಟಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನೆಡೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ದಿವ್ಯವೃಕ್ಷವಾಗಿದೆ.

* ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಯೋಗನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಆಲದೆಲೆಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಭೂದೇವಿಯು ಜಲರೂಪ-ದಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ. ದುರ್ಗೆಯು ತಮೋರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ. ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ದುರ್ಗೆಯು ಎದ್ದು ತನ್ನ ತಮೋರೂಪವನ್ನು ಅವ್ಯಕ್ತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅನಂತರ ಜಲರೂಪದ ಭೂದೇವಿಯು ಆಲದೆಲೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಎದ್ದು ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಯೋಗನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಮೇಲೆಬ್ಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಶ್ರೀ, ಭೂ, ದುರ್ಗಾರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಾರೂಪವು ಸಂಹಾರಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷಣ ಸಂಹಾರದೆಡೆ ಧಾವಿಸುತ್ತಿರುವ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ದುರ್ಗೆಯನ್ನೇ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಶರಣಾಗತರಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸೆಂದು ವರ ಬೇಡಬೇಕು.

* ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ದುರ್ಗೆಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಾಗ ನವರಾತ್ರಿಯ ಪರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನವೂ ಬಿಡದೇ ದುರ್ಗೆಯನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನರಸಿಂಹದೇವರ ಜೊತೆ ಕುಳಿತ, ದುರ್ಗೆಯ ಪೂಜೆ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವಳ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ವಿಜಯದಶಮಿಯ ದಿವಸ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು

ಧರ್ಮೋ ವಿವರ್ಧತಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಕೀರ್ತನೇನ
ಪಾಪಂ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ ವೃಕೋದರ ಕೀರ್ತನೇನ ।
ಶತ್ರುರ್ವಿನಶ್ಯತಿ ಧನಂಜಯಕೀರ್ತನೇನ
ಮಾದ್ರೀಸುತಾ ಕಥಯತಾಂ ನ ಭವಂತಿ ರೋಗಾಃ ॥
ತಂಪೂರ್ವಪಕ್ಷಸಿತಬಿಂಬಮಿವ ಪ್ರವೃದ್ಧಂ
ಯಾವದ್ ದ್ವಿಜೇಂದ್ರವನಿತಾ ಸುಷುವೇನ ತಾವತ್ ।
ಅಂಶೇನ ವಾಯುರವತೀರ್ಯ ಸರೂಪ್ಯಪೀಠೇ
ವಿಷ್ಣುಂ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಭವನಂ ಪ್ರಯಯೌ ತದೀಯಮ್ ॥

* * * *

ಶಮೀಪೂಜಾವಿಧಾನ

(ಶಮೀವೃಕ್ಷವು ದೊರೆಯದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಶಮೀಗಿಡವನ್ನು ಹಾಕಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು, ಅದೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಶಮೀಪತ್ರಗಳನ್ನೇ ದೇವರ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಶಮೀಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇರಬಾರದು)

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಶ್ರೀ ಪರಮಗುರುಭ್ಯೋನಮಃ ॥

ನಾರಾಯಣಾಯ ಪರಿಪೂರ್ಣಗುಣಾರ್ಣವಾಯ ।
ವಿಶ್ವೋದಯಸ್ಥಿತಿಲಯೋನ್ನಿಯತಿಪ್ರದಾಯ ।
ಜ್ಞಾನಪ್ರದಾಯ ವಿಬುಧಾಸುರಸೌಖ್ಯದುಃಖ
ಸತ್ಕಾರಣಾಯ ವಿತತಾಯ ನಮೋ ನಮಸ್ತೇ ॥

ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ನಾಸ್ತಿ ತೇಷಾಮಮಂಗಲಮ್ ।
ಯೇಷಾಂ ಹೃದಿಸ್ಥೋ ಭಗವಾನ್ ಮಂಗಲಾಯತನೋ ಹರಿಃ ॥

ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಶಶಿವರ್ಣಂ ಚತುರ್ಭುಜಮ್ ।
ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸರ್ವವಿಘ್ನೋಪಶಾಂತಯೇ ॥

ಮಂಗಲಂ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುರ್ಮಂಗಲಂ ಮಧುಸೂದನಃ ।
ಮಂಗಲಂ ದೇವಕೀಪುತ್ರೋ ಮಂಗಲಂ ಗರುಡಧ್ವಜಃ ॥

ಸರ್ವಮಂಗಲಮಾಂಗಲ್ಯೇ ಶಿವೇ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಾಧಿಕೇ ।
ಶರಣ್ಯೇ ತ್ರ್ಯಂಬಕೇ ದೇವಿ ನಾರಾಯಣಿ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ನಮಸ್ತೇ ಪ್ರಾಣೇಶ ಪ್ರಣತವಿಭವಾಯಾವನಿಮಗಾಃ
ನಮಃ ಸ್ವಾಮಿನ್ ರಾಮಪ್ರಿಯತಮ ಹನೂಮನ್ ಗುರುಗುಣ ।
ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಭೀಮ ಪ್ರಬಲತಮ ಕೃಷ್ಣೇಷ್ಟಭಗವನ್
ನಮಃ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವ ಪ್ರದಿಶ ಸುದೃಶಂ ನೋ ಜಯ ಜಯ ॥

ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮೃತ್ಯುಂ ಹರ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ।
ಸರ್ವಮೃತ್ಯುವಿನಾಶಾಯ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ನಮೋನಮಃ ॥

ದುಷ್ಟಾನಾಂ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾ ಸುಚರಿತ ಸುಜನಸ್ತೋಮ ವಿಘ್ನಾಪಹರ್ತಾ
ತಸ್ಮಾದ್ ವಿಘ್ನಾಧಿಪೋಽಹಂ ಮತ ಇತಿ ಸುಧಿಯಾಂ ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಜ್ಞಾಪನಾಯ ।
ಪೌಲಸ್ತ್ಯೇಚ್ಛಾಂತರಾಯಃ ಸುರಮುನಿಕಾಭೀಷ್ಟಸಂಪ್ರಾಪ್ತ್ಯುಪಾಯಃ
ಶ್ರೇಯೋ ವಿಘ್ನಾಧಿರಾಜಃ ಪ್ರದಿಶತು ಸತತಂ ಭೂರಿಗೌರೀತನೂಜಃ ॥
ತದೇವ ಲಗ್ನಂ ಸುದಿನಂ ತದೇವ ತಾರಾಬಲಂ ಚಂದ್ರಬಲಂ ತದೇವ ।
ವಿದ್ಯಾಬಲಂ ದೈವಬಲಂ ತದೇವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ತೇಽಂಘ್ರಿಯುಗಂ ಸ್ಮರಾಮಿ ॥

ಆಚಮನ

ಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಮಾಧವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ । ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ । ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ। ವಾಮನಾಯ ನಮಃ। ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ। ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ । ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ । ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ । ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ। ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ। ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ। ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ನಮಃ। ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ। ಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ। ನಾರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ। ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ। ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ। ಉಪೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ। ಹರಯೇ ನಮಃ। ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ।

(ಆಚಮನವನ್ನು ಎರಡುಬಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು)

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ

ಓಂ ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಋಷಿಃ ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಃ । ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಭೂಃ । ಓಂ ಭುವಃ । ಓಂ ಸ್ವಃ । ಓಂ ಮಹಃ । ಓಂ ಜನಃ । ಓಂ ತಪಃ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ । ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ । ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್॥ ಓಮಾಪೋಜ್ಯೋಽತಿರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಸ್ವರೋಮ್ ॥

ಸಂಕಲ್ಪ

ಶುಭೇ ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ವಿಷ್ಣೋರಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಆದ್ಯಬ್ರಹ್ಮಣಃ ದ್ವಿತೀಯ ಪರಾರ್ಧೇ ಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪೇ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತಮೇ ಕಲಿಯುಗೇ ಪ್ರಥಮಪಾದೇ ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ ಭರತವರ್ಷೇ ಭರತಖಂಡೇ ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇತೀರೇ ಶಾಲಿವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರೇ ಅಸ್ಮಿನ್ ವರ್ತಮಾನೇ ಚಾಂದ್ರಮಾನೇನ ಪ್ರಭವಾದಿ ಷಷ್ಠಿಸಂವತ್ಸರಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ .... ನಾಮಸಂವತ್ಸರೇ ದಕ್ಷಿಣಾಯನೇ ಶರದ್ ಋತೌ, ಆಶ್ವೀನಮಾಸೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ದಶಮ್ಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ .... ವಾಸರಯುಕ್ತಾಯಾಂ .... ನಕ್ಷತ್ರೇ ...... ಯೋಗೇ..... ಕರಣೇ ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷೇಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ, ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಹ ಕುಟುಂಬಾನಾಂ ಕ್ಷೇಮಸ್ಥೈರ್ಯವಿಜಯವೀರ್ಯ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮ ಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯಚತುರ್ವಿಧ- ಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಪುತ್ರ-ಪೌತ್ರಾದ್ಯಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ವಿಜಯದಶಮೀ ಪರ್ವಕಾಲೇ ಶಮೀಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ||

ದೀಪ ಹಚ್ಚಬೇಕು

ದೀಪಃ ಪಾಪಹರೋ ನೃಣಾಂ ದೀಪ ಆಪನ್ನಿವಾರಕಃ |
ದೀಪೋ ವಿಧತ್ತೇ ಸುಕೃತಂ ದೀಪಃ ಸಂಪತ್ಪ್ರದಾಯಕಃ ||

ದೀಪಜ್ಯೋತಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ದೀಪಜ್ಯೋತಿಃ ಜನಾರ್ದನಃ |
ದೀಪೋಃ ಹರತು ಮೇ ಪಾಪಂ ಸಂಧ್ಯಾದೀಪ ನಮೋऽಸ್ತು ತೇ ||

ಶುಭಂ ಕುರುಷ್ವ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಆರೋಗ್ಯಂ ಸುಖಸಂಪದಮ್ |
ಮಮ ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಕಾಶಂ ಚ ದೀಪಜ್ಯೋತಿರ್ನಮೋऽಸ್ತು ತೇ ||

ಭೋ ದೀಪ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಸ್ತ್ವಂ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಇಹಾರ್ಹಸಿ |
ಯಾವತ್ ಕರ್ಮಸಮಾಪ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ತಾವತ್ ತ್ವಂ ಸುಸ್ಥಿರೋ ಭವ ||

ಘಂಟಾನಾದ ಮಾಡಬೇಕು

ಆಗಮಾರ್ಥಂ ತು ದೇವಾನಾಂ ಗಮನಾರ್ಥಂ ತು ರಕ್ಷಸಾಮ್ ।
ಕುರ್ವೇ ಘಂಟಾರವಂ ತತ್ರ ದೇವತಾಹ್ವಾನಲಾಂಛನಮ್ ॥

ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಅಪಸರ್ಪಂತು ತೇ ಭೂತಾಃ ಯೇ ಭೂತಾಃ ಭುವಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।
ಯೇ ಭೂತಾಃ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಃ ತೇ ನಶ್ಯಂತು ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ ॥

ಗುರುಗಣಪತಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪೂಜೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಗಣಪತಿಗೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಆದಿಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಮೂಲಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಪರಮಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ। ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ। ಆಶ್ವಲಾಯನಾ-ಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ।

ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಶ್ರೀಕಾರದಲ್ಲಿ ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಗುರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಅಸ್ಮದ್ ಗುರುಸಮಾರಂಭಾಂ ಟೀಕಾಕೃತ್ಪಾದಮಧ್ಯಗಾಮ್ ।
ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯಪರ್ಯಂತಾಂ ವಂದೇ ಗುರುಪರಂಪರಾಮ್ ॥

ಆಪಾದಮೌಳಿಪರ್ಯಂತಂ ಗುರೂಣಾಮಾಕೃತಿಂ ಸ್ಮರೇತ್ ।
ತೇನ ವಿಘ್ನಾಃ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತಿ ಸಿದ್ಧ್ಯಂತಿ ಚ ಮನೋರಥಾಃ ॥

ಓಂ ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ಅನುಜ್ಞಾಂ ದೇಹಿ ।

ಶ್ರೀಕಾರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಷಟ್ಕೋಣಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗಣಪತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಬೆಳ್ಳಿಗಣಪತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆಬೆಟ್ಟ, ಅರಿಶಿನಕೊಂಬುಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಸುಮುಖಶ್ಚೈಕದಂತಶ್ಚ ಕಪಿಲೋ ಗಜಕರ್ಣಕಃ ।
ಲಂಬೋದರಶ್ಚ ವಿಕಟೋ ವಿಘ್ನರಾಜೋ ಗಣಾಧಿಪಃ ॥೧॥

ಧೂಮಕೇತುರ್ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷೋ ಫಾಲಚಂದ್ರೋ ಗಜಾನನಃ ।
ದ್ವಾದಶೈತಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಯಃ ಪಠೇಚ್ಛೃಣುಯಾದಪಿ ॥೨॥

ವಿದ್ಯಾರಂಭೇ ವಿವಾಹೇ ಚ ಪ್ರವೇಶೇ ನಿರ್ಗಮೇ ತಥಾ ।
ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ವಿಘ್ನಸ್ತಸ್ಯ ನ ಜಾಯತೇ ॥೩॥

ಅಭೀಪ್ಸಿತಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪೂಜಿತೋ ಯಃ ಸುರೈರಪಿ ।
ಸರ್ವವಿಘ್ನಚ್ಛಿದೇ ತಸ್ಮೈ ಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ॥೪॥

ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ ಗೃತ್ಸಮದ ಋಷಿಃ । ಜಗತೀಛಂದಃ ಗಣಪತಿರ್ದೇವತಾ । ಗಣಪತ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಗಣಾನಾಂ ತ್ವಾ ಗಣಪತಿಂ ಹವಾಮಹೇ ಕವಿಂ ಕವೀನಾಮುಪಮಶ್ರವ-ಸ್ತಮಮ್ । ಜ್ಯೇಷ್ಠರಾಜಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತ ಆ ನಃ ಶೃಣ್ವನ್ನೂತಿಭಿಃ ಸೀದ ಸಾದನಮ್ ॥

ಗಣಪತಿಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭೂಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ। ಓಂ ಭುವಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ ಗಣಪತಿಮ್ ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆವಾಹಯಾಮಿ ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ವಾಗತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪಾದಯೋಃ ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ನಾನಂ

ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಉಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಭರಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ । ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ।

ಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ಗುಡೋಪಹಾರ-ಮಹಾನ್ನೈವೇದ್ಯಂ ನಿವೇದಯಾಮಿ । ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ನಿಷುಸೀದೇತಿ ವೈರೂಪೋ ನಭಃಪ್ರಭೇದನ ಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ಗಣಪತಿರ್ದೇವತಾ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ನಿಷುಸೀದ ಗಣಪತೇ ಗಣೇಷು ತ್ವಾಮಾಹುರ್ವಿಪ್ರತಮಂ ಕವೀನಾಮ್ । ನ ಋತೇ ತ್ವತ್ ಕ್ರಿಯತೇ ಕಿಂ ಚನಾರೇ ಮಹಾಮರ್ಕಂ ಮಘವನ್ ಚಿತ್ರಮರ್ಚ ॥

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಧ್ಯಾನಾವಾಹನಾದಿಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜಾಃ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ವಕ್ರತುಂಡ ಮಹಾಕಾಯ ಬಾಲಸೂರ್ಯಸಮಪ್ರಭ ।
ಅವಿಘ್ನಂ ಕುರು ಮೇ ದೇವ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವದಾ ॥

ರಕ್ತಾಂಬರೋ ರಕ್ತತನೂ ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಃ ।
ಮಹೋದರೋ ಗಜಮುಖಃ ಪಾಶದಂತಾಂಕುಶಾಭಯೇ ।

ಬಿಭ್ರದ್ ಧ್ಯೇಯೋ ವಿಘ್ನಹರಃ ಕಾಮದಸ್ತ್ವರಯಾ ಹ್ಯಯಮ್ ॥
ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಪತಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಾಯ ನಮಃ ।

ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಹೇ ದೇವ! ನಿರ್ವಿಘ್ನಂ ಕುರು ॥

ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕೈಮುಗಿದು ನಾನು ಮುಂದೆ ಆಚರಿಸುವ ಪೂಜೆ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆದು ಫಲಪ್ರದವಾಗಲಿಯೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ದೀಪಸ್ಥಾಪನೆ

ಸ್ನೇಹೋ ದೀಪಂ ಯಥಾ ಧೃತ್ವಾ ಸರ್ವಲೋಕೋಪಕಾರಕಃ ।
ತಥಾ ಭವಾನ್ ಮಮ ಜ್ಞಾನಂ ಹೃದಿ ಧಾರಯ ಸಂತತಮ್ ॥

ತದ್ಧೂಮಗಂಧಮಾಘ್ರಾಯ ಯಥಾ ಪೂತಾಶ್ಚ ಖೇಚರಾಃ ।
ತಥಾ ಪ್ರಜ್ವಲ ದೀಪ । ತ್ವಂ ಸಪ್ತಲೋಕಸಮಾಶ್ರಯಾಃ ॥

ದೀಪಃ ಪಾಪಹರೋ ನೃಣಾಂ ದೀಪ ಆಪನ್ನಿವಾರಕಃ ।
ದೀಪೋ ವಿಧತ್ತೇ ಸುಕೃತಂ ದೀಪಃ ಸಂಪತ್ಪ್ರದಾಯಕಃ ॥

ದೀಪಜ್ಯೋತಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ದೀಪಜ್ಯೋತಿಃ ಜನಾರ್ದನಃ ।
ದೀಪೋ ಹರತು ಮೇ ಪಾಪಂ ಸಂಧ್ಯಾದೀಪ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಶುಭಂ ಕುರುಷ್ವ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಆರೋಗ್ಯಂ ಸುಖಸಂಪದಮ್ ।
ಮಮ ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಕಾಶಂ ಚ ದೀಪಜ್ಯೋತಿರ್ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥

ಭೋ ದೀಪ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಸ್ತ್ವಂ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಇಹಾರ್ಹಸಿ ।
ಯಾವತ್ಕರ್ಮಸಮಾಪ್ತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ ತಾವತ್‌ತ್ವಂ ಸುಸ್ಥಿರೋ ಭವ ॥

ಅನೇನ ದೀಪಸ್ಥಾಪನೇನ ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯ-ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಕುಲಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಕಲಶಪೂಜೆ

ಯಾವುದೇ ದೇವತಾರಾಧನೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಕಲಶಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಕೆಲವರು ದೇವರ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಕಲಶವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತತ್ತ್ವಾಯಾಮೀತಿ ಶುನಃಶೇಪಋಷಿಃ । ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ವರುಣೋ ದೇವತಾ । ಕಲಶಮಧ್ಯೇ ವರುಣಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ತತ್ವಾಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಂದಮಾನಸ್ತದಾ ಶಾಸ್ತೇ ಯಜಮಾನೋ ಹವಿರ್ಭಿಃ ಅಹೇಳಮಾನೋ ವರುಣೇಹ ಬೋಧ್ಯುರುಶಂಸ ಮಾ ನ ಆಯುಃ ಪ್ರ ಮೋಷೀಃ ॥

ಓಂ ಭೂಃ ವರುಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭುವಃ ವರುಣಮಾ-ವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಸ್ವಃ ವರುಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ವರುಣಮಾವಾಹಯಾಮಿ ।

ಕಲಶಸ್ಯ ಮುಖೇ ವಿಷ್ಣುಃ ಕಂಠೇ ರುದ್ರಃ ಸಮಾಶ್ರಿತಃ ।
ಮೂಲೇ ತತ್ರ ಸ್ಥಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಧ್ಯೇ ಮಾತೃಗಣಾಃ ಸ್ಮೃತಾಃ ॥೧॥

ಕುಕ್ಷೌ ತು ಸಾಗರಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಾ ವಸುಂಧರಾ ।
ಋಗ್ವೇದೋಽಥ ಯಜುರ್ವೇದಃ ಸಾಮವೇದೋ ಹ್ಯಥರ್ವಣಃ ॥೨॥

ಅಂಗೈಶ್ಚ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಕಲಶಾಂಬುಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ ।
ಶಾಂತಿಃ ಪುಷ್ಟಿಶ್ಚ ಗಾಯತ್ರೀ ಸಾವಿತ್ರೀ ಚ ಸರಸ್ವತೀ ॥೩॥

ಆಯಾಂತು ಮಮ(ಯಜಮಾನಸ್ಯ)ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ದುರಿತಕ್ಷಯಕಾರಕಾಃ ।
ಸರ್ವೇ ಸಮುದ್ರಾಃ ಸರಿತಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಜಲದಾ ನದಾಃ ॥೪॥

ಗಂಗೇ ಚ ಯಮುನೇ ಚೈವ ಗೋದಾವರಿ ಸರಸ್ವತಿ ।
ನರ್ಮದೇ ಸಿಂಧು ಕಾವೇರಿ ಜಲೇಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ॥೫॥

ಆವಾಹಿತದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ಆವಾಹಯಾಮಿ ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ವಾಗತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುನರಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ। ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಉಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಆಭರಣಂ

ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ನಾನಾವಿಧಪರಿಮಳಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ । ಕಲಶದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಥೇ ಗುಡೋಪಹಾರ (ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಕದಳೀಫಲ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.) ಮಹಾನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಕಲಶದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಸರ್ವೋಪಚಾರಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥ (ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿರಿ) । ಏತೇಷಾಂ ತತ್ವಮಂತ್ರಾಣಾಮ್ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ) ದೈವೀಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ (ಮುಖೇ) । ಶಕ್ತ್ಯಾದಿತತ್ತ್ವರೂಪೀ ಪುರುಷಾದಿತತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮೀ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ (ಹೃದಯೇ) ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಭೂಃ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭುವಃ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಪ್ರಧಾನೋಪಮವರ್ಣಾನಿ ದ್ವಿಭುಜಾನ್ಯಪ್ಯಶೇಷತಃ ।
ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟಾನ್ಯೇವ ಪ್ರಧಾನಂ ತಂ ಹರಿಂ ಪ್ರತಿ ॥

ಶಕ್ತ್ಯಾದಿತತ್ತ್ವರೂಪಿಪುರುಷಾದಿತತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಶ್ರೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಂ ಪರಾಯ ಶಕ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ। ಓಂ ಪರಾಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಸಂವಿದಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಸ್ಫೂರ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ-ನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಪ್ರವೃತ್ತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಕಲಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ವಿದ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಮತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ನಿಯತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಪರಾಯ ಮಾಯಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ। ಓಂ ಪರಾಯ ಕಾಲಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾ-ಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ। ಓಂ ಪರಾಯ ಪುರುಷಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ॥೧೨॥ (ಈ ಹನ್ನೆರಡನ್ನು ಮಾಲಾಕಾರವಾಗಿ ಹೃದಯಮುಟ್ಟಿ ಜಪಿಸಬೇಕು.)

ತತ್ತದವಯವೇಷು ದೇವತಾನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಪರಾಯ ಅವ್ಯಕ್ತಾತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮಣೀಭಾರತೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ಬಲಗೈ) ಓಂ ಪರಾಯ ಮಹದಾತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾಯುಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ಎಡಗೈ) ಓಂ ಪರಾಯ ಅಹಂಕಾರಾತ್ಮನೇ ಗರುಡಶೇಷರುದ್ರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ (ಬಲತೊಡೆ) ಓಂ ಪರಾಯ ಮನ ಆತ್ಮನೇ ಸ್ಕಂದೇಂದ್ರಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ (ಎಡತೊಡೆ)

(ಬಲಗೈ ಐದು ಬೆರಳು) ಓಂ ಪರಾಯ ತ್ವಗಾತ್ಮನೇ ಪ್ರಾಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಶ್ರೋತ್ರಾತ್ಮನೇ ದಿಗ್ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಚಕ್ಷುರಾತ್ಮನೇ ಸೂರ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಜಿಹ್ವಾತ್ಮನೇ ವರುಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಘ್ರಾಣಾತ್ಮನೇ ಅಶ್ವಿಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥

(ಎಡಗೈ ಐದು ಬೆರಳು) ಓಂ ಪರಾಯ ವಾಗಾತ್ಮನೇ ವಹ್ನಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾಣ್ಯಾತ್ಮನೇ ದಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾದಾತ್ಮನೇ

ಜಯಂತಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಪಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಮಿತ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಉಪಸ್ಥಾತ್ಮನೇ ಮನವೇ ನಮಃ ॥

(ಬಲಪಾದದ ಐದು ಬೆರಳು) ಓಂ ಪರಾಯ ಶಬ್ದಾತ್ಮನೇ ಬೃಹಸ್ಪತಿಪ್ರಾಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಸ್ಪರ್ಶಾತ್ಮನೇ ಅಪಾನಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ರೂಪಾತ್ಮನೇ ವ್ಯಾನಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ರಸಾತ್ಮನೇ ಉದಾನಾಯ ನಮಃ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಗಂಧಾತ್ಮನೇ ಸಮಾನಾಯ ನಮಃ ॥

(ಎಡಪಾದದ ಐದು ಬೆರಳು) ಓಂ ಪರಾಯ ಆಕಾಶಾತ್ಮನೇ ಮಹಾಗಣ-ಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ವಾಯವೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ತೇಜ ಆತ್ಮನೇ ವಹ್ನಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಅಬಾತ್ಮನೇ ವರುಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಪರಾಯ ಪೃಥಿವ್ಯಾತ್ಮನೇ ಧರಾಯೈ ನಮಃ ॥

ಅನೇನ ತತ್ತ್ವನ್ಯಾಸೇನ ಭಗವಾಂಸ್ತತ್ತ್ವಾಂತರ್ಯಾಮೀ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತಃ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥

ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಃ

ಓಮ್ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಓಮ್ ॥ (ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ)

ಋಷ್ಯಾದಿನ್ಯಾಸಃ

ಏತೇಷಾಂ ಮಾತೃಕಾಮಂತ್ರಾಣಾಮ್ ಅಂತರ್ಯಾಮೀ ಋಷಿಃ (ಶಿರಸಿ) । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ (ಮುಖೇ) । ಅಜಾದಿರೂಪೀ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣೋ ದೇವತಾ (ಹೃದಯೇ) ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ

ಪಂಚಾಂಗನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಭೂಃ ಅಗ್ನ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭುವಃ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಸ್ವಃ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾತ್ಮನೇ

ವಾಸುದೇವಾಯ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಓಂ ಸತ್ಯಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನಮ್

ತಾದೃಗ್ರೂಪಾಶ್ಚ ಪಂಚಾಶಜ್ಜ್ಞಾನಮುದ್ರಾಭಯೋದ್ಯತಾಃ ।
ಟಂಕೀ ಧನ್ವೀ ಚ ದಂಡೀ ಚ ತತ್ತದ್ಯುಕ್ತಾಸ್ತು ವಾಮತಃ ॥

ಅಜಾದಿರೂಪಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಣಯಾ ಅಜಾದಿರೂಪಿಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ-ನಾರಾಯಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅಸ್ಯಾಂ ಮೂರ್ತೌ ಭಗವತಃ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

(ಮುಖದಲ್ಲಿ) ಓಂ ಅಂ ಅಜಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಆಂ ಆನಂದಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಇಂ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಈಂ ಈಶಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಉಂ ಉಗ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಊಂ ಊರ್ಜಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಋಂ ಋತಂಭರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ೠಂ ೠಘಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಌಂ ಌಶಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ೡಂ ೡಜಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಏಂ ಏಕಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಐಂ ಐರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಓಂ ಓಜೋಭೃತೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಔಂ ಔರಸಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಅಂ ಅಂತಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಅಃ ಅರ್ಧಗರ್ಭಾಯ ನಮಃ ॥

(ಬಲಗೈ) ಓಂ ಕಂ ಕಪಿಲಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಖಂ ಖಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಗಂ ಗರುಡಾಸನಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಘಂ ಘರ್ಮಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಙಂ ಙಸಾರಾಯ ನಮಃ ॥

(ಎಡಗೈ) ಓಂ ಚಂ ಚಾರ್ವಂಗಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಛಂ ಛಂದೋಗಮ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಜಂ ಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಝಂ ಝೂಟಿತಾರಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಞಂ ಞಮಾಯ ನಮಃ ॥

(ಬಲಗಾಲು) ಓಂ ಟಂ ಟಂಕಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಠಂ ಠಲಕಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಡಂ ಡರಕಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಢಂ ಢರಿಣೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಣಂ ಣಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥

(ಎಡಗಾಲು) ಓಂ ತಂ ತಾರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಥಂ ಥಭಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ದಂ ದಂಡಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಧಂ ಧನ್ವಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ನಂ ನಮ್ಯಾಯ ನಮಃ ॥

(ಹೊಟ್ಟೆಯಭಾಗ; ಗುಹ್ಯ) ಓಂ ಪಂ ಪರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಫಂ ಫಲಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಬಂ ಬಲಿನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಭಂ ಭಗಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಮಂ ಮನವೇ ನಮಃ ॥

(ತ್ವಕ್, ಚರ್ಮ, ರಕ್ತ, ಮಾಂಸ, ಮಜ್ಜಾ, ಮೇದಸ್ಸು, ಅಸ್ಥಿ) ಓಂ ಯಂ ಯಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ರಂ ರಾಮಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಲಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ವಂ ವರಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಶಂ ಶಾಂತಸಂವಿದೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಷಂ ಷಡ್ಗುಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಸಂ ಸಾರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ॥ ಓಂ ಹಂ ಹಂಸಾಯ ನಮಃ ॥ (ಪ್ರಾಣ) ಓಂ ಳಂ ಳಾಳುಕಾಯ ನಮಃ ॥ (ಜೀವ) ಓಂ ಕ್ಷಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ॥

ಅನೇನ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸೇನ ಭಗವಾನ್ ಅಜಾದಿರೂಪೀಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತ-ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಸಶಕ್ತಿಸಾಂಗಸಾಯುಧ ಸವಾಹನ-ಸಶ್ರೀಕಸಪರಿವಾರಾಯ । ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಭೂಷಿತಶ್ರೀಮದನಂತಪದ್ಮನಾಭ ಏಹ್ಯೇಹಿ ಭಗವನ್ ಅತ್ರೈವಾಽಗಚ್ಛಾಽಗಚ್ಛ । ತ್ವಾಮ್ ಆವಾಹಯಿಷ್ಯೇ ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

ಆವಾಹಿತೋ ಭವ । ಸಂಸ್ಥಾಪಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಭವ । ಸನ್ನಿರುದ್ಧೋ ಭವ । ಅವಗುಂಠಿತೋ ಭವ । ವ್ಯಾಪ್ತೋ ಭವ । ವರದೋಭವ । ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ಕುರು । ಕ್ಷಮಸ್ವ । ಪ್ರಸೀದ ಪ್ರಸೀದ । (ಆವಾಹನಾದಿಮುದ್ರಾಃ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ)

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ ಪ್ರಾರಂಭ

ಧ್ಯಾನ

ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್ ।

ಸ ಭೂಮಿಂ ವಿಶ್ವತೋ ವೃತ್ವಾತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲಮ್ ॥

ಓಂ ಶತ್ರುಫಲಾಯ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಧ್ಯಾಯಾಮಿ ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಆವಾಹನೆ

ಪುರುಷ ಏವೇದಂ ಸರ್ವಂ ಯದ್ಭೂತಂ ಯಚ್ಚ ಭವ್ಯಮ್ ।

ಉತಾಮೃತತ್ವಸ್ಯೇಶಾನೋ ಯದನ್ನೇನಾತಿರೋಹತಿ ॥

ಓಂ ಶಿವಾಯ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಆವಾಹಯಾಮಿ ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಆಸನ

ಏತಾವಾನಸ್ಯ ಮಹಿಮಾಽತೋ ಜ್ಯಾಯಾಂಶ್ಚ ಪೂರುಷಃ ।

ಪಾದೋಽಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ ತ್ರಿಪಾದಸ್ಯಾಮೃತಂ ದಿವಿ ॥

ಓಂ ಕ್ಷತ್ರುಫಲಿನೇ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಆಸನಮ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಅರ್ಘ್ಯ

ತ್ರಿಪಾದೂರ್ಧ್ವ ಉದೈತ್ ಪುರುಷಃ ಪಾದೋಽಸ್ಯೇಹಾ ಭವತ್ ಪುನಃ ।

ತತೋ ವಿಷ್ವಙ್ ವ್ಯಕ್ರಾಮತ್ ಸಾಶನಾನಶನೇ ಅಭಿ ॥

ಓಂ ತುಂಗಾಯ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಪಾದ್ಯ

ತಸ್ಮಾದ್ ವಿರಾಳಜಾಯತ ವಿರಾಜೋ ಅಧಿ ಪೂರುಷಃ ।

ಸ ಜಾತೋ ಅತ್ಯರಿಚ್ಯತ ಪಶ್ಚಾದ್ ಭೂಮಿಮಥೋ ಪುರಃ ॥

ಓಂ ಶಾಂತಾಯ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಪಾದಯೋಃ ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ.

ಆಚಮನ

ಯತ್ ಪುರುಷೇಣ ಹವಿಷಾ ದೇವಾ ಯಜ್ಞಮತನ್ವತ ।

ವಸಂತೋ ಅಸ್ಯಾಸೀದಾಜ್ಯಂ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಇಧ್ಮಃ ಶರದ್ಧವಿಃ ॥

ಓಂ ಕಚರೀಫಲಾಯ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಆಚಮನೀಯಾರ್ಥೇ ಜಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ

ಶುದ್ಧೋದಕ ಸ್ನಾನ

ತಂ ಯಜ್ಞಂ ಬರ್ಹಿಷಿ ಪ್ರೌಕ್ಷನ್ ಪುರುಷಂ ಜಾತಮಗ್ರತಃ ।

ತೇನ ದೇವಾ ಅಯಜಂತ ಸಾಧ್ಯಾ ಋಷಯಶ್ಚ ಯೇ ॥

ಓಂ ಮೇಧ್ಯಾಯೈ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ॥ ಆಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತದಸ್ತುಮಿತ್ರಾವರುಣಾ ತದಗ್ನೇ ಶಂ ಯೋರಸ್ಮಭ್ಯಮಿದಮಸ್ತು ಶಸ್ತಂ । ಅಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ನಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾದನಾಯ ॥

ಓಂ ಈಶಾನ್ಯೈ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ। ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನಮ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ವಸ್ತ್ರ

ತಸ್ಮಾದ್ ಯಜ್ಞಾತ್ ಸರ್ವಹುತಃ ಸಂಭೃತಂ ಪೃಷದಾಜ್ಯಮ್ ।
ಪಶೂನ್ ತಾಂಶ್ಚಕ್ರೇ ವಾಯವ್ಯಾನಾರಣ್ಯಾನ್ ಗ್ರಾಮ್ಯಾಶ್ಚ ಯೇ ॥

ಓಂ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯೈ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಉಪವೀತ

ತಸ್ಮಾದ್ಯಜ್ಞಾತ್ ಸರ್ವಹುತ ಋಚಃ ಸಾಮಾನಿ ಜಜ್ಞಿರೇ ।
ಛಂದಾಂಸಿ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾದ್ ಯಜುಸ್ತಸ್ಮಾದಜಾಯತ ॥

ಓಂ ತಪನತನಯಾಯೈ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಉಪವೀತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಗಂಧ

ತಸ್ಮಾದಶ್ವಾ ಅಜಾಯಂತ ಯೇ ಕೇ ಚೋಭಯಾದತಃ ।

ಗಾವೋ ಹ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾತ್ ತಸ್ಮಾಜ್ಜಾತಾ ಅಜಾವಯಃ ॥

ಓಂ ಇಷ್ಟಾಯೈ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಗಂಧಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಆಭರಣ

ಅನೇಕರತ್ನಖಚಿತಂ ಸೂರ್ಯಕೋಟಿಸಮಪ್ರಭಮ್ ।

ಕಿರೀಟಕುಂಡಲೋಪೇತಂ ಗೃಹಾಣ ಕಮಲೇಕ್ಷಣ ॥

ಓಂ ಹವಿರ್ಗಂಧಾಯ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಆಭರಣಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಅಕ್ಷತೆ

ಅಕ್ಷತಾಂಶ್ಚ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಕುಂಕುಮೋಕ್ತಾಃ ಸುಶೋಭಿತಾಃ ।

ಮಯಾ ನಿವೇದಿತಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರ ॥

ಓಂ ಶುಭಕರಿಯೈ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಧೂಪ

ಯತ್ ಪುರುಷಂ ವ್ಯದಧುಃ ಕತಿಧಾ ವ್ಯಕಲ್ಪಯನ್ ।

ಮುಖಂ ಕಿಮಸ್ಯ ಕೌ ಬಾಹೂ ಕಾ ಊರೂ ಪಾದಾ ಉಚ್ಯೇತೇ ॥

ಓಂ ದುರಿತಗಮನಾನ್ಯೈ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ ।

ಏಕಾರ್ತಿದೀಪ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಸ್ಯ ಮುಖಮಾಸೀದ್ ಬಾಹೂ ರಾಜನ್ಯಃ ಕೃತಃ ।
ಊರೂ ತದಸ್ಯ ಯದ್ವೈಶ್ಯಃ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಶೂದ್ರೋ ಅಜಾಯತ ॥

ಓಂ ಶಕ್ತುಫಲಿಕೈ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ।

ಮಹಾನೈವೇದ್ಯ

ನೈವೇದ್ಯಂ ಗೃಹ್ಯತಾಂ ದೇವ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ದದಾಮಿ ತೇ ರಮಾಕಾಂತ ಸರ್ವಪಾಪ ಕ್ಷಯಂ ಕುರು ॥

ಚಂದ್ರಮಾ ಮನಸೋ ಜಾತಶ್ಚಕ್ಷೋಃ ಸೂರ್ಯೋ ಅಜಾಯತ ।
ಮುಖಾದಿಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಾದ್ ವಾಯುರಜಾಯತ ॥

ಓಂ ಸಮುದ್ರಾಯೈ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಮಹಾನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಃ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಧಿಮಹಿ ।
ಧಿಯೋ ಯೋನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಸತ್ಯಂತ್ವರ್ತೇನ ಪರಿಷಿಂಚಾಮಿ ಕಾಮಧೇನುಂ ಸ್ಮರಾಮಿ ಅಮೃತಮಸ್ತು ಅಮೃತೋಪಸ್ತರಣಮಸಿ ಸ್ವಾಹಾ (ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೂ ಅಥವಾ ತುಳಸಿ

ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೈವೇದ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ನೈವೇದ್ಯ ಸುತ್ತಲೂ ನೀರನ್ನು ಸುತ್ತುಕಟ್ಟಿ ನಂತರ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾ ನೈವೇದ್ಯ ಮತ್ತು ಫಲಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ತೋರಿಸುವುದು.)

ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಯಾ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಅಪಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ವ್ಯಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ। ಓಂ ಉದಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಸಮಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಕದಳೀಫಲನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಗೋಧೂಮಪಿಷ್ಟನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಮುದ್ಗದಳ, ಚಣಕದಳ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಸಮಸ್ತವಿಧ-ಫಲಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯ ಮಹಾನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಧ್ಯೇಮಧ್ಯೇ ಪಾನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಉತ್ತರಾಪೋಶನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಹಸ್ತ-ಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮುಖ ಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಕರೋದ್ವರ್ತನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುನರಾಚಮನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ತಾಂಬೂಲ

ಪೂಗೀಫಲಸಮಾಯುಕ್ತಂ ನಾಗವಲ್ಲೀದಲೈರ್ಯುತಂ ।
ಕರ್ಪೂರಚೂರ್ಣಸಂಯುಕ್ತಂ ತಾಂಬೂಲಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ನಾಭ್ಯಾ ಆಸೀದಂತರಿಕ್ಷಂ ಶೀರ್ಷ್ಣೋ ದ್ಯೌಃ ಸಮವರ್ತತ ।
ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಭೂಮಿರ್ದಿಶಃ ಶ್ರೋತ್ರಾತ್ ತಥಾ ಲೋಕಾಂ ಅಕಲ್ಪಯನ್ ॥

ಓಂ ಮೇಧ್ಯಾಯೈ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ತಾಂಬೂಲಮ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣೆ

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋಃ ।
ಅನಂತಪುಣ್ಯಫಲದಂ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಓಂ ಮಂಗಲ್ಯೈನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ। ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಉತ್ತರನೀರಾಜನ

ಕರ್ಪೂರದೀಪಂ ಸುಮನೋಹರಂ ಪ್ರಭೋ ।
ದದಾಮಿ ತೇ ದೇವ ವರ ಪ್ರಸೀದ ।
ಪಾಪಾಂಧಕಾರಂ ತ್ವರಿತಂ ನಿವಾರಯ ।
ಪ್ರಜ್ಞಾನದೀಪಂ ಮನಸೇ ಪ್ರದೀಪಯ ॥

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಓಂ ಸುರಭಿನ್ಯೈ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ। ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿ ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪ

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೂ ಅಕ್ಷತೆ ಹಿಡಿಯುವುದು.

ಆ ನೋ ಭದ್ರಾಃ ಕ್ರತವೋ ಯಂತು ವಿಶ್ವತೋಽದಬ್ಧಾಸೋ ಅಪರೀತಾಸ ಉದ್ಭಿದಃ ದೇವಾ ನೋ ಯಥಾ ಸದಮಿದ್ವೃಧೇ ಅಸನ್ನಪ್ರಾಯುವೋ ರಕ್ಷಿತಾರೋ ದಿವೇದಿವೇ ॥ ದೇವಾನಾಂ ಭದ್ರಾ ಸುಮತಿರ್ಋಜೂಯತಾಂ ದೇವಾನಾಂ ರಾತಿರಭಿ ನೋ ನಿವರ್ತತಾಮ್ । ದೇವಾನಾಂ ಸಖ್ಯಮುಪ ಸೇದಿಮಾ ವಯಂ ದೇವಾ ನ ಆಯುಃ ಪ್ರ ತಿರಂತು ಜೀವಸೇ ॥ ತಾನ್ಪೂರ್ವಯಾ ನಿವಿದಾ ಹೂಮಹೇ ವಯಂ ಭಗಂ ಮಿತ್ರಮದಿತಿಂ ದಕ್ಷಮಸ್ರಿಧಮ್ । ಅರ್ಯಮಣಂ ವರುಣಂ ಸೋಮಮಶ್ವಿನಾ ಸರಸ್ವತೀನಸ್ಸುಭಗಾ ಮಯಸ್ಕರತ್ ॥ ತನ್ನೋ ವಾತೋ ಮಯೋಭು ವಾತು ಭೇಷಜಂ ತನ್ಮಾತಾ ಪೃಥಿವೀ ತತ್ಪಿತಾ ದ್ಯೌಃ । ತದ್ಗ್ರಾವಾಣಸ್ಸೋಮಸುತೋ ಮಯೋಭುವಸ್ತದಶ್ವಿನಾ ಶೃಣುತಂ ಧಿಷ್ಣ್ಯಾಯುವಮ್ ॥ ತಮೀಶಾನಂ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಸ್ಪತಿಂ ಧಿಯಂ ಜಿನ್ವಮವಸೇ ಹೂಮಹೇ ವಯಮ್ । ಪೂಷಾ ನೋ ಯಥಾ ವೇದಸಾಮಸದ್ವೃಧೇ ರಕ್ಷಿತಾ ಪಾಯುರದಬ್ಧಸ್ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥ ಸ್ವಸ್ತಿ ನ ಇಂದ್ರೋ ವೃದ್ಧಶ್ರವಾಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ನಃ ಪೂಷಾ ವಿಶ್ವವೇದಾಃ । ಸ್ವಸ್ತಿ ನಸ್ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯೋ ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದಧಾತು ॥ ಪೃಷದಶ್ವಾ ಮರುತಃ ಪೃಶ್ನಿಮಾತರಶ್ಶುಭಂಯಾವಾನೋ ವಿದಥೇಷು ಜಗ್ಮಯಃ । ಅಗ್ನಿಜಿಹ್ವಾ ಮನವಸ್ಸೂರಚಕ್ಷಸೋ ವಿಶ್ವೇ ನೋ ದೇವಾ ಅವಸಾ ಗಮನ್ನಿಹ ॥ ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ ಶೃಣುಯಾಮ ದೇವಾ ಭದ್ರಂ ಪಶ್ಯೇಮಾಕ್ಷಭಿರ್ಯಜತ್ರಾಃ । ಸ್ಥಿರೈಂಗೈಸ್ತುಷ್ಟುವಾಂಸಸ್ತನೂಭಿರ್ವ್ಯಶೇಮ ದೇವಹಿತಂ ಯದಾಯುಃ ॥ ಶತಮಿನ್ನು

ಶರದೋ ಅಂತಿ ದೇವಾ ಯತ್ರಾ ನಶ್ಚಕ್ರಾ ಜರಸಂ ತನೂನಾಮ್ । ಪುತ್ರಾಸೋ ಯತ್ರ ಪಿತರೋ ಭವಂತಿ ಮಾ ನೋ ಮಧ್ಯಾ ರೀರಿಷತಾಯುರ್ಗಂತೋಃ ॥ ಅದಿತಿರ್ದ್ಯೌರದಿತಿರಂತರಿಕ್ಷಮದಿತಿರ್ಮಾತಾ ಸ ಪಿತಾ ಸ ಪುತ್ರಃ । ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ಅದಿತಿಃ ಪಂಚ ಜನಾ ಅದಿತಿರ್ಜಾತಮದಿತಿರ್ಜನಿತ್ವಮ್ ॥

ಓಂ ಪಾಪಶಮನ್ಯೈ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ। ವೇದೋಕ್ತಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಹೂ ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದು.

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರ

ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಾಕು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ನಮಸ್ತೇ ದೇವದೇವೇಶ ನಮಸ್ತೇ ಮಧುಸೂದನ ।
ನಮಸ್ತೇ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ನಮಸ್ತೇ ದುರಿತಕ್ಷಯ ॥
ನಮಸ್ತೇ ಕರುಣಾಸಿಂಧೋ ನಮಸ್ತೇ ಸಮಿತಿಜಯ ।
ನಮಸ್ತೇ ನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಸ್ತೇ ಗರುಡಧ್ವಜ ॥

ಸಪ್ತಾಸ್ಯಾ ಸನ್ ಪರಿಧಯಸ್ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತ ಸಮಿಧಃ ಕೃತಾಃ ।
ದೇವಾ ಯದ್ಯಜ್ಞಂ ತನ್ವಾನಾ ಅಬಧ್ನನ್ ಪುರುಷಂ ಪಶುಮ್ ॥
ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜಂತ ದೇವಾಸ್ತಾನಿ ಧರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸನ್ ।
ತೇ ಹ ನಾಕಂ ಮಹಿಮಾನಃ ಸಚಂತ ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಂತಿ ದೇವಾಃ॥

ಓಂ ಭದ್ರಾಯೈ ನಮಃ । ಶಮೀದೇವಾತಾಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮಂತ್ರ

ಓಂ ಶಮೀ ಶಮಯತೇ ಪಾಪಂ ಶಮೀ ಲೋಹಿತಕಂಟಕಾ ।
ಧಾರಿಣ್ಯರ್ಜುನಬಾಣಾನಾಂ ರಾಮಸ್ಯ ಪ್ರಿಯವಾದಿನೀ ॥
ಕರಿಷ್ಯಮಾಣಾ ಯಾತ್ರಾ ಯಾ ಯಥಾಕಾಲಂ ಸುಖಂ ಮಯಾ ।
ತತ್ರ ನಿರ್ವಿಘ್ನ ಕರ್ತ್ರೀ ತ್ವಂ ಭವ ಶ್ರೀರಾಮಪೂಜಿತೇ ॥
ಶಮೀ ಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷೀ ಶಮೀ ಕಂಟಕಧಾರಿಣೀ ।
ಆರೋಹತು ಶಮೀಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ನೃಣಾಮಾಯುಷ್ಯವರ್ಧಿನೀ ॥
ನಮೋ ವಿಶ್ವಾಸವೃಕ್ಷಾಯ ಪಾರ್ಥಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಧಾರಿಣೇ ।
ತ್ವತ್ತಃ ಪತ್ರಂ ಪ್ರತೀಚ್ಛಾಮಿ ಸದಾ ವಿಜಯದೋ ಭವ ॥
ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸತ್ಯಸಂಧಶ್ಚ ರಾಮೋ ದಾಶರಥಿರ್ಯದಿ ।
ಪೌರುಷೇ ಚಾಪ್ರತಿದ್ವಂದ್ವೋ ಮಚ್ಛತ್ರೂಞ್ಜಹಿ ಸಾಯಕ ॥
ಅಮಂಗಳಾನಾಂ ಶಮನೀಂ ಶಮನೀಂ ದುಷ್ಕೃತಸ್ಯ ಚ ।
ದುಸ್ವಪ್ನನಾಶನೀಂ ಧನ್ಯಾಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇಽಹಂ ಶಮೀಂ ಶುಭಾಮ್ ॥
ಯಾನಿ ಕಾನಿ ಚ ಪಾಪಾನಿ ಜನ್ಮಾಂತರಕೃತಾನಿ ಚ ।
ತಾನಿ ತಾನಿ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಪದೇ ಪದೇ ॥

ಎಂಬುದಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಸಮಾಪನೆ

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃ ಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।

ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥

ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।

ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾತ್ಮನಾ ವಾ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಸ್ವಭಾವಾತ್।

ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅನೇನ ವಿಜಯದಶಮ್ಯಾಂ ಶಮೀಪೂಜಾಕರಣೇನ ಆಸುದುರ್ಗ್ವಾಂತರ್ಗತ

ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶಮೀದೇವತಾಂತರ್ಯಾಮಿ

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಯ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ

ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

* * * *

ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಅಡುಗೆಗಳು

ನವರಾತ್ರಿ-ಮಹಾನವಮೀ-ವಿಜಯದಶಮೀ ಹಬ್ಬದ ಅಡುಗೆಗಳು

ಖರ್ಜೂರದ ಪಾಯಸ

ಖರ್ಜೂರಗಳನ್ನು ತಂದು ಬೀಜಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಒರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಸಣ್ಣನಾಗಿ ಕುಟ್ಟಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಲಾಯದ ಪಾತ್ರೆಗೆ ನೀರು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಹಾಲು ಸಹ ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಯಿಸಿ ಈ ಖರ್ಜೂರದ ಪುಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಕ್ವ ಮಾಡಬೇಕು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಕ್ವವಾದ ಮೇಲೆ ಪುಡಿ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿದರೆ ಖರ್ಜೂರದ ಪಾಯಸ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು.

ಸಜ್ಜಿಗೆಯ ಹೋಳಿಗೆ

1 ಪಾವು ಹದನಾದ ರವೆಯನ್ನು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಹುರಿದು, ಅದಕ್ಕೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಹಾಲನ್ನು ಚುಮುಕಿಸಿ, ಪಕ್ವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಬಿಳೀ ಬೆಲ್ಲದ ಪುಡಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಹಾಕಿ, ಹೊಂದಿಸಿ, ಹದವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕೆಳಗೆ ಬಾಣಲೆಯನ್ನು ಇಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಗೋಧಿಯ ಹಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಾಗಲಿ ರವೆಯ ಕಣಕವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತೆಳ್ಳಗೆ ಹೋಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ತಟ್ಟಬಹುದು.

ಎರೆಯಪ್ಪ

ಗೊಧಿ ಬಿಳೀಬೆಲ್ಲವನ್ನಾಗಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಲ್ಲವನ್ನಾಗಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಸಣ್ಣಾಗಿ ತಿರುವಿ ಹಾಕಿ ಬಾಣಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗಯ್ಯಿನ ಅಗಲವಾಗುವಂತೆ ಕರಿಯುವುದು.

ಫೇಣಿ

ಅರ್ಧ ಸೇರು ಹಸನಾದ ರವೆಯನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಲೆಸಿ, ಮುದ್ದೆ ಮಾಡಿ ಇಡಬೇಕು. ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಶೋಧಿಸಿದ ಅಕ್ಕಿ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಇದನ್ನು ಆ

ಮುದ್ದೆಗೆ ಸವರಿ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಟ್ಟಬೇಕು. ಪುನಃ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಸವರಿ ಇನ್ನೊಂದು ವೇಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಟ್ಟಿ ಮರ್ದಿಸಿ ನಾದಬೇಕು. ಒಂದು ಅಗಲವಾದ ಬಾಳೆ ಎಲೆಗೆ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ತುಪ್ಪವನ್ನಾಗಲಿ ಸವರಿ, ಈ ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ರೂಲುದೊಣ್ಣೆಯಂತೆ ಮಾಡಿಡುವುದು. ಪುನಃ ಇದಕ್ಕೆ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಹಚ್ಚಿ ಬೆತ್ತದ ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾಡಿ, ಗೇಣಿಗೆ ಒಂದು ತುಂಡು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಈ ತುಂಡುಗಳಿಗೆ ಪುನಃ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಸವರಿ ಬಿಚ್ಚೋಲೆಯಂತೆ ಹೊಸೆದು ಅಗಲಿಸಿ ಆ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕಡೆ ಅಗಲವಾಗಿ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಾಕದಂತೆ ಗುಂಡಗೆ ಹರವಬೇಕು. ಪುನಃ ಇವಕ್ಕೆ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಸವರಿ ಪದರುಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಾಕದಂತೆ ಬಿಡಿಸಿ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸುತ್ತಿ ಹಾಕುವುದು, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ, ಇದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಾಳೆಲೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡುವುದು. ಬಾಂಡ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕಾಯಿಸಿ, ಹದನಾದ ಬಳಿಕ ಕೈಗಳಿಗೆ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಸವರಿಕೊಂಡು ಈ ಸುರಳಿಯನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಊಬು ತೆಗೆದು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ, ಹಂಚಿಕಡ್ಡಿಯ ಎರಡು ಕಂತೆಗಳನ್ನು, 2 ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಆ ಪೇಣಿಯು ಬೇಯುವಾಗ ಆಗಲಿಸಿ ಗುಂಡಗೆ ಮಾಡುವುದು. ಬೆಂದೊಡನೆ ಸುವಾಸನೆ ಹೊರಡುವುದು. ಆಗ ಜಾರಿಯ ಸೌಟಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಹೊಸ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಡೆಯದಂತೆ ಇಡುವುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಬೆಣ್ಣೆ ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಇದು ಚೀರು ಫೇಣಿ 1 ಸೇರು ರವೆಯಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಪೇಣಿಯು 25-30 ಚಿಕ್ಕದಾದರೆ 40-50 ಮಾಡಬಹುದು.

ಮೋದಕ

ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ನೆನೆಹಾಕಿ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಹರವಿ ಇದನ್ನು ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಬೀಸಿ, ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಶೋಧಿಸಿದ ಹಿಟ್ಟು 1 ಪಾವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು 1 ಅಥವಾ 2 ಪಾವು ನೀರನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಿ ಕುದಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿದ ಬಳಿಕ ಈ ಹಿಟ್ಟನ್ನು

ಸುರಿದು ಸೌಟಿನ ಕಾವಿನಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆದಕಿ ಕುದಿಹತ್ತಿದ ನಂತರ ಕೆಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಈ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡು ತುಪ್ಪ ಹಚ್ಚಿ ನಾದಿ ಹದಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬೆಂದ ತೊಗರಿಬೇಳೆಯಿಂದಲಾಗಲೀ, ಕಡಲೇಬೇಳೆಯಿಂದಾಗಲೀ, ಹೆಸರುಬೇಳೆ-ಯಿಂದಲಾಗಲೀ, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಹೂರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಬೆಂದ ಅಕ್ಕೀ ಹಿಟ್ಟಿನ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಕಡುಬು ಮಾಡಿ ಕರಿಯುವುದು ಅಥವಾ ನೀರಾವಿಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ವ ಮಾಡುವುದು. ಅನಂತರ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು.

ಬಾದಾಮಿ ಹೋಳಿಗೆ

1 ಪಾವು ಬಿಡಿಸಿದ ಬಾದಾಮಿಯನ್ನು ನೆನೆಸಿ ಸಿಪ್ಪೆ ತೆಗೆದು, ನೆನೆದ ರವೆ ಅಥವಾ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಹಾಲು ಚುಮುಕಿಸಿ ನುಣ್ಣಗೆ ತಿರುವಿ ಪಚ್ಚ ಕರ್ಪೂರ ಏಲಕ್ಕಿ, ಜಾಕಾಯಿ, ಪತ್ರೆ, ಲವಂಗದ ಪುಡಿಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದ ಸಕ್ಕರೆ, 1 ಪಾವು ಹಾಕಿ, ಹೊಂದಿಸಿ, ಹುರಿದು ಪಕ್ವ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಲಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಅಕ್ಕಿಯ ಹಿಟ್ಟು ಹಾಕದೆ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ತಟ್ಟಿ ಪಕ್ವ ಮಾಡುವುದು.

ಕಾಯಿ ಹೋಳಿಗೆ

ಬಲಿತ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿನ ತುರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಬೆರಸಿ, ಸಣ್ಣದಾಗಿ ತಿರುವಿ, ಬೆಲ್ಲವನ್ನಾಗಲಿ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಹಾಕಿ, ಹೊಂದಿಸಿ ತಿರುವಿ, ಹದವಾದ ಮೇಲೆ ವಾಸನಾದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಕಲಸಿ, ಬಾಣಲೆಯಲ್ಲಿ ಹದವಾಗಿ ಹುರಿದು ಹೊತ್ತದಂತೆ ಈಚೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಳಿಗೆಯನ್ನು ತೆಳ್ಳಗೆ ಮಾಡಿ ಪಕ್ವ ಮಾಡುವುದು.

ಕೊಬ್ಬರಿ ಹೋಳಿಗೆ

1 ಪಾವಿನಷ್ಟು ಒಣಕೊಬ್ಬರಿ ತುರಿಯನ್ನು ಅರ್ಧಪಾವು ನೆನೆದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನಾಗಲೀ, ರವೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಹೊಂದಿಸಿ, ಒರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಹದವಾಗಿ ತಿರುವಿ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಬಿಳೀ ಬೆಲ್ಲವನ್ನಾಗಲಿ ಬೆರಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಜಾಕಾಯಿ, ಲವಂಗ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರದ ಪುಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಬೆರಸಿ, ಬಾಣಲೆಗೆ ತುಪ್ಪಹಾಕಿ ಸಣ್ಣ ಉರಿಯಲ್ಲಿ

ಇದನ್ನು ಹುರಿದು, ಹೂರಣವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಬಾಣಲೆಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ನಿಂಬೇಹಣ್ಣಿನ ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಉಂಡೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊದ್ದಿಸಿಡಬೇಕು. ಒಂದು ಪಾವು ಹಸನಾದ ರವೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ಗೋಧಿಯ ಹಿಟ್ಟನ್ನಾಗಲಿ ನೀರು ಹಾಕಿ ಕಲೆಸಿ ನಾದಿ ಕುಟ್ಟಿಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಸವರಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಂಬೆಹಣ್ಣಿನ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಟ್ಟಲು ಮಾಡಿ, ಅದರೊಳಗೆ ಆ ಹೂರಣವನ್ನಿಟ್ಟು, ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚಿ ಚಂಡಿನಂತೆ ಮಾಡಿಡಬೇಕು - ಬಳಿಕ ಪೋಳುಪಾಟಿನಲ್ಲಿ, ಶೋಧಿಸಿದ ಅಕ್ಕಿಯ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಉದುರಿಸಿ, ಲಟ್ಟಣಿಗೆಯಿಂದ ತೆಳ್ಳಗೆ ದಪ್ಪ ಬಾಳೆಲೆಯ ಮಂದಕ್ಕೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹರಿಯದಂತೆ ಲಟ್ಟಿಸಿ, ಕಾವಲಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸವರಿ, ಪಕ್ವ ಮಾಡಿ ಮೊಗಚಿ ಹಾಕಿ, ಹದವಾಗಿ ಬೇಯಿಸಿ, ಮೊಗಚುವ ಕೈಯಿಂದ ತೆಗೆದು, ಪರಾತದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿಡುವುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದು. ಬಾಳೆ ಎಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಸವರಿ, ತೆಳ್ಳಗೆ ತಟ್ಟಿ, ಹದವಾಗಿ, ಮೃದುವಾಗಿ, ಪಕ್ವ ಮಾಡುವುದು ಇದನ್ನು ಒಬ್ಬಟ್ಟು ಎನ್ನುವರು.

ಖರ್ಜೂರದ ಹೋಳಿಗೆ

ಬಿಡಿಸಿದ ಖರ್ಜೂರವನ್ನು ಇವನ್ನು ಬಾಂಡ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುರಿದು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ನೆನೆದ ರವೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ನುಣ್ಣಗೆ ತಿರುವಿ, ಹೋಳಿಗೆ ಮಾಡುವುದು. ಇದರಂತೆ ನೆಲಗಡಲೆಯ ಕಾಳಿನಿಂದಲೂ, ಹೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

ಸಕ್ಕರೆ ಅಚ್ಚು

ಸಕ್ಕರೆ ಪಾಕವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಹುಳಿ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಅಥವಾ ನಿಂಬೇ ಹುಳಿಯನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಅಚ್ಚುಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಸಮನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಆರಿದ ಮೇಲೆ ತೆಗೆದಿಡುವುದು; ಪಾಕ ಹಾಕುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಿಗೆ ತುಪ್ಪ ಸವರಿದ್ದರೆ ಅಚ್ಚುಗಳು ಮುರಿಯದೆ ಬರುವುವು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಬೊಂಬೆ, ವೃಂದಾವನ, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಮೀನು, ಮೊಸಳೆ, ಆಕಳು, ನಾಯಿ, ಎಮ್ಮೆ, ಹುಲಿ, ಸಿಂಹಗಳ ಆಕಾಶವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

ಸಕ್ಕರೆ ಮಿಠಾಯಿ

ಸಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಪಾಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಏಲಕ್ಕಿ ವಾಸನಾದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಬ್ಬರಿ ತುರಿ ಗಸಗಸೆ ಇವನ್ನು ಹಾಕಿ ಹೊಂದಿಸಿದ ಬಳಿಕ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಮಿಠಾಯಿ ಮಣೆಯ ಮೇಲಾಗಲೀ ತುಪ್ಪ ಹಚ್ಚಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಪಾಕವನ್ನು ಸುರಿದು ಸಮನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಚೂರಿಯಿಂದ ಬಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು. ಪಾಕವು ಹಸಿಯಾಗಿ ಇರುವಾಗಲೇ ಚಾಕುವಿನಿಂದ ಕೊಯ್ದು ಆರಿದ ನಂತರ ತೆಗೆದಿಡಬೇಕು.

ಸಜ್ಜಪ್ಪ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು : ಬೆಲ್ಲ - 1 ಕೆ.ಜಿ., ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ - 2, ಗೋಧಿಹಿಟ್ಟು - 500 ಗ್ರಾಂ. ಚಿರೋಟಿ ರವೆ - 500 ಗ್ರಾಂ., ತುಪ್ಪ - 500 ಗ್ರಾಂ., ಎಣ್ಣೆ - 200 ಗ್ರಾಂ.

ಮಾಡುವ ರೀತಿ : ಒಂದು ಪಾವು ರವೆ ತೆಗೆದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದ ರವೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹುರಿಯಿರಿ. ಆಮೇಲೆ ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಸೇರು ನೀರಿಟ್ಟು ಬೆಲ್ಲ ಹಾಕಿರಿ. ಬೆಲ್ಲ ಕರಗಿದ ನಂತರ ತೆಂಗಿನತುರಿ, ಒಂದು ಚಮಚ ಯಾಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ, ಹುರಿದ ರವೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಮೊಗಚು ಕೈನಿಂದ ಆಡಿಸಿ. ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಗೋಡಂಬಿಯನ್ನು ಹುರಿದು ಈ ಮಿಶ್ರಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬಹುದು. ಹೂರಣ ಆದ ಬಳಿಕ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ. ಉಳಿದ ರವೆಗೆ ಗೋಧಿಹಿಟ್ಟು ಒಂದು ಚಿಟಿಕೆ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಸೇರಿಸಿ ಪೂರಿ ಹಿಟ್ಟಿನಂತೆ ಕಲಿಸಿರಿ. ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಾದಿದ ನಂತರ ಸಣ್ಣ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣಿನ ಗಾತ್ರದ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರೊಳಗೆ ಹೂರಣ ತುಂಬಿಸಿ ಮುಚ್ಚಿದ ಬಳಿಕ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಮೇಲಾಗಲಿ, ಕೈಯಿಂದಾಗಲಿ ತಟ್ಟಿ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಹದವಾಗಿ ಕರಿದು ತೆಗೆದರೆ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು.

ಶ್ರೀಖಂಡ

4 ಸೇರು ಹಾಲನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಕಾಸಿ ಆರಿಸಿ ಹೆಪ್ಪುಕೊಟ್ಟು ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಮರುದಿನದ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು, ಶುಭ್ರವಾದ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಈ ಮೊಸರನ್ನು ಸುರಿದು

ಚೌಕದ 4 ಕೊನೆಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಗಂಟುಹಾಕಿ ಗೂಟಕ್ಕೆ ತಗುಲಿಹಾಕಿದರೆ 1-2 ಘಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೀರೆಲ್ಲವೂ ಸುರಿದುಹೋಗಿ ಮೊಸರಿನ ಸಾರ ಮಾತ್ರ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಇದನ್ನು ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, 1 ಸೇರು ಸಕ್ಕರೆ ಏಲಕ್ಕಿಪುಡಿ, ಕೇಸರ, ಲವಂಗ, ಪತ್ರೆ, ಜಾಕಾಯಿ, ಹುರಿದ ಪುಡಿಬಾದಾಮಿ, ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ ಹಾಕಿ ಸೌಟಿನಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿಸುವುದು.

ಮಂಡಿಗೆ

ಒಂದು ಸೇರು ಹಸನಾದ ರವೆಯನ್ನು ಕಲೆಸಿಡಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಕ್ಕಿಯ ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ತುಪ್ಪ ಅಥವಾ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕಲೆಸಿ ಇದನ್ನು ಆ ಕಣಕಕ್ಕೆ ಸವರಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಟ್ಟಿ ಹೀಗೆ 2-3 ವೇಳೆ ಕುಟ್ಟಿ ಹದವಾಗಿ ಕಣಕವು ನಾರಾಗಿ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೇಲದ ಹಣ್ಣಿನ ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತುಪ್ಪ ಸವರಿ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು. ಶೋಧಿಸಿದ ಪುಡಿಸಕ್ಕರೆ, ಸುಮಾರು 3 ಸೇರನ್ನು ಹಾಕಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿ ತುಪ್ಪ ಅಥವಾ ಹಸನಾದ ಬೆಣ್ಣೆ ಇವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಮರ್ದಿಸಿ ಹೂರಣವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು 1 ಬೇಲದ ಕಾಯಿಯ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು. ದೊಡ್ಡ ಗುಡಾಣವನ್ನು ತಂದು ಅದರ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಒಡೆದು ಒಲೆದು ಮೇಲಿಟ್ಟು ಸುತ್ತಲೂ ಮಣ್ಣನ್ನು ಮೆತ್ತಿ ಅದರೊಳಗೆ ಉರಿಮಾಡಿ ಈ ಗುಡಾಣದ ಮೇಲೆ ನುಣುಪಾದ ಕೆಂಮಣ್ಣು ಕಲಸಿ ತೆಳ್ಳಗೆ ಮೆತ್ತಿ ಕೆಳಗೆ ಉರಿಮಾಡಿ, ಈ ಗುಡಾಣವನ್ನು ಕಾಯಿಸುವುದು ಬಳಿಕ 1 ಪಾವು ಶೋಧಿಸಿದ ಅಕ್ಕಿಯ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ಪೋಳಪಾಟಿನ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಚೌಕವಾಗಿರುವ ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕಣಕದ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಬಟ್ಟಲು ಮಾಡಿ ಆ ಹೂರಣವನ್ನಿಟ್ಟು ಸುತ್ತಲೂ ಮುಚ್ಚಿ ಈ ಉಂಡೆಯನ್ನು ಅಕ್ಕಿಯ ಹಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿಸಿ ತೆಳ್ಳಗೆ ಹೋಳಿಗೆಯಂತೆ ಲಟ್ಟಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಎರಡು ಬಿದಿರು ದಬ್ಬೆಗಳ ಮೂಲಕ ಎರಡು ಕೈಗಳ ಮೇಲೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಮೆಲ್ಲಗೆ ಸುತ್ತಲೂ ಅಗಲವಾಗುವಂತೆ ಅಗಲಿಸಿ ಓಡಿಗೆ ಪೊರಕೆಯಿಂದ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸವರಿ ಇದನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹರಿಯದಂತೆ

ಹಾಕಿ ಪಕ್ವ ಮಾಡಿ ಪುನಃ ಮೊಗಚಿ ಪಕ್ವ ಮಾಡಿ ಮುರಿಯದಂತೆ ತೆಗೆದಿಟ್ಟರೆ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಚಿರೋಟಿ

1 ಸೇರು ಹಸನಾದ ರವೆಯನ್ನು ನೀರಿನಿಂದಾಗಲೀ ಕಲೆಸಿ, ಇದಕ್ಕೆ ತುಪ್ಪವನ್ನಾಗಲೀ ಶೋಧಿಸಿದ ಅಕ್ಕೀ ಹಿಟ್ಟು ಬೆಣ್ಣೆ ಬೆರಸಿದುದನ್ನಾಗಲೀ ಹಚ್ಚಿ ಮುದ್ದೆ ಮಾಡಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಉಪ್ಪಿನ ಪುಡಿ, ಅಥವಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೋಡಾ ಪುಡಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಿ 2-3 ಘಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ನೆನೆದ ಬಳಿಕ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸವರಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಟ್ಟಿ ನಾದಬೇಕು. ಹೀಗೆ 2-3 ವೇಳೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಬೆಣ್ಣೆ ಅಥವಾ ತುಪ್ಪ ಸವರಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ದೊಡ್ಡ ದೊಣ್ಣೆಯ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಬಾಳೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ, ಸಣ್ಣ ಬೇಲದ ಕಾಯಿನ ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಗುಂಡಗೆ ಮಾಡಿ, ತುಪ್ಪ ಹಚ್ಚಿ ಪೋಳಪಾಟಿನ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಶೋಧಿಸಿದ ಅಕ್ಕಿಯ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಉದುರಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಲಟ್ಟಿಸಿ, ಅಗಲವಾದ ತಟ್ಟೆಗೆ ತುಪ್ಪ ಹಚ್ಚಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುದು. ಬಳಿಕ ಅದರ ಪ್ರಮಾಣದಂತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಗುಂಡಗೆ ಮೊದಲು ಲಟ್ಟಿಸಿದ ಅಗಲಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿ ಲಟ್ಟಿಸಿ ಆ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವ ದಪ್ಪನಾದ ಹಪ್ಪಳದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ತುಪ್ಪವನ್ನು ದಪ್ಪನಾಗಿ ಬಳಿವುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಮತ್ತೊಂದು ಹಿಟ್ಟಿನ ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಎರಡು ಹಪ್ಪಳದ ಅಗಲಕ್ಕೆ ಲಟ್ಟಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ತುಪ್ಪ ಬಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಮೂರು ಪದರವನ್ನು ಸಮನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅಂಚಿನಿಂದ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಮಡಿಸಿ ಬಾಳೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಆಗಲಿ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ, ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಮಡಿಸಿ ಇಡುವುದು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಒಂದಕ್ಕೆ ಒಂದು ತಾಕದಂತೆ ಸ್ಥಳ ಬಿಡಿಸಿ ಇಡುವುದು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಒಂದು ಉದ್ದನಾಗಿರುವ ಮೂರು ಮಡಿಕೆಯುಳ್ಳ ಸುರಳಿಯನ್ನು 2 ಭಾಗ ಅಥವಾ 3 ಭಾಗವಾಗಿ ಹಲ್ಲೆಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಒಂದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ತುಪ್ಪ ಸವರಿ ಗುಂಡಗೆ ಮಾಡಿ ಹೋಳಿಗೆ ಮಣೆಗೆ ತುಪ್ಪ ಹಚ್ಚಿ ಎಷ್ಟು ಅಗಲ ಗುಂಡಾಗಿ ಇರಬೇಕೋ ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಲಟ್ಟಿಸಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆರಳಿಂದ 1 ರಂಧ್ರ ಮಾಡಿ, ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ದೂರ

ದೂರ 3-4 ರಂಧ್ರ ಮಾಡಿ ಹರಿಯದಂತೆ ತೆಗೆದು ಬಾಂಡ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹದವಾಗಿ ಕಾಯಿಸಿದ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಸೌಟಿನಿಂದ ಕಾದ ತುಪ್ಪವನ್ನು ತುಂಬಿ ತುಂಬಿ ಸುರಿವುದು. ಒಲೆಯ ಉರಿಯನ್ನು ಸಮನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು 5 ನಿಮಿಷವಾದ ಮೇಲೆ ಸುವಾಸನೆ ಹುಟ್ಟುವುದು ಆಗ ಚೌರೀಸೌಟಿನಿಂದ ಮೊಗಚಿ ಹಾಕಿ ಪಕ್ವವಾದ ಹದವನ್ನು ನೋಡಿ ಜಾರೀ ಸೌಟಿನಿಂದ ಚಿರೋಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಒಂದು ಹೊಸ ಗೂಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಅದರ ಕೆಳಗೆ ತುಪ್ಪ ಸೋರಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಒಂದು ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಮೆಲ್ಲನೆ ತೆಗೆದು ಗೂಡೆಯೊಳಗೆ ಇಡುವುದು. ಚಿರೋಟಿ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಪದರಪದರವಾಗಿ ಲಘುವಾಗಿಯೂ ಆಗಬೇಕು. 6-7 ಚಿರೋಟಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಅರ್ಧ ರೂಪಾಯಿ ಅಥವಾ ಒಂದು ಪಾವಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಅದು ಒಡನೆಯೇ ತಟ್ಟೆಯ ಕೆಳಭಾಗವನ್ನು ಸೇರುವಷ್ಟು ಲಘುವಾಗಿಯೂ ಅಂದವಾಗಿಯೂ ಶುಭ್ರವಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು. ಕೆಂಪಾಗಿ ಕರಿಯಬೇಕು. 1 ಸೇರು ಹಸನಾದ ರವೆಗೆ ಸಾಟಿ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ 1 ಸೇರು ಬೆಣ್ಣೆ ಅಥವಾ ತುಪ್ಪವು ಬೇಕಾಗುವುದು. 1 ಸೇರು ಬೆಣ್ಣೆಯ ಜತೆಗೆ 5-6 ಗ್ರಾಂ. ಶೋಧಿಸಿದ ಅಕ್ಕಿ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಸಾಟಿಗೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಕರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಾಂಡ್ಲೆಗೆ 5 ಸೇರು ತುಪ್ಪಹಾಕಬೇಕು. ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ 4 ಸೇರು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು. 1 ಸೇರು ರವೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಚಿರೋಟಿ 25, ಚಿಕ್ಕದು 40 ಆಗುವುದು

ಹಾಲುಬಾಯಿ

ಅರ್ಧಸೇರು ಹಸನಾದ ಗೋಧಿಯನ್ನು ರಾತ್ರಿ ನೆನೆಹಾಕಿ, ಮಾರನೆ ದಿವಸ ನೀರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಸಿದು 1-2 ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ತುರಿ 2 ಅಚ್ಚುಬಿಳೀ ಬೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ ನುಣ್ಣಗೆ ತಿರುವಬೇಕು. ತಿರುವಿದ ರಸವನ್ನು ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಿಂಡಬೇಕು. ಈ ಚೆರಟಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಸಿಹಿನೀರು ಚಿಮುಕಿಸಿಕೊಂಡು ತಿರುವಿ ಇದರ ಸಾರವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಿಂಡುವುದು. ಅರ್ಧ ತೊಲ ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರ ಪನ್ನೀರು ಸಹ ಹಾಕಿ ಹೊಂದಿಸಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಕಾಯಿಸಬೇಕು. ಪಾಕವು ಜೇನುತುಪ್ಪದಂತೆ ಜಿನಿಯಾಗುವುದು. ಆ ಬಳಿಕ ಮಿಠಾಯಿ ಮಣೆಗೆ, ತುಪ್ಪ ಸವರಿ ಇದನ್ನು ಸುರಿದು, ಸಮನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಪರಾತುಗಳಿಗೆ ಹಾಕಬೇಕು.

1-2 ಘಂಟೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಚಾಕುವಿನಿಂದ ಬಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು. ಬೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಬಹುದು.

ಸಿಹಿ ಪೊಂಗಲು

ಒಂದು ಪಾವು ಬಿಳಿಯ ಹೆಸರು ಬೇಳೆಯನ್ನು ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ, ಕೆಂಪಗೆ ಹುರಿಯಬೇಕು 1 ಪಾವು ಸಣ್ಣಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹುರಿದ ಬೇಳೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಹಾಕಿ ಮೂರೂವರೆ ಪಾವು ಸಿಹಿನೀರನ್ನು 2 ಸೇರು ನೀರು ಹಿಡಿಯುವ ತಪ್ಪಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮರಳಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ಕುದಿ ಹತ್ತಿದ ಬಳಿಕ ತುಪ್ಪ ಹಾಕಬೇಕು. ಆ ಬಳಿಕ ಅಕ್ಕಿ ಹೆಸರುಬೇಳೆಗಳನ್ನು ಸುರಿದು ಆಡಿಸಬೇಕು. 1-2 ಕುದಿ ಹತ್ತಿದ ಬಳಿಕ ಪುನಃ 3-4 ಗ್ರಾಂ. ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿ ಕೆದಕಬೇಕು. ಅನ್ನವು ಪಕ್ವವಾದ ಬಳಿಕ 1 ಸೇರು ಪುಡಿ ಸಕ್ಕರೆ 6 ಗ್ರಾಂ. ಕೊಬ್ಬರಿ ತುರಿ, ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ, ಹಾಕಿ ಹೊಂದಿಸಬೇಕು, ತುಪ್ಪದಿಂದ ಕರಿದ ಲವಂಗ ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಬಾದಾಮಿ ಚೂರು ಗೋಡಂಬಿ ಚೂರು ಕಲ್ಲು ಸಕ್ಕರೆ ಹರಳು ಹಾಕಿ ಹೊಂದಿಸಬೇಕು. ಸ್ವಲ್ಪ ಪಚ್ಚ ಕರ್ಪೂರ ಕೇಸರದ ನೀರು ಪರಿಮಳದ ಹೂಗಳ ನೀರು ಹಾಕಿ, ಕೆದಕಿ ಕೆಂಡಮೇಲೆ ಮಚ್ಚಿಡಬೇಕು.

ಪರಡೀಪಾಯಸ

ಗೌಲೀಪಾಯಸಕ್ಕೆ, ಕಲೆಸಿರುವ, ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಿಟ್ಟು ಹರವಿದ ತಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ, ಸಣ್ಣ ಬತ್ತದಂತೆ ಅಥವಾ ಗೋಧಿಯ ಕಾಳಿನಂತೆ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣನಾಗಿ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಹೊಸೆದು, ಆ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಎಲ್ಲವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ, ಹಿಟ್ಟನ್ನು ವಂದರಿಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಾಡಿ ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ ಇದರಿಂದ ಪಾಯಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಹಸುವಿನ ಹಾಲು ಹಾಕದೇ ತೆಂಗಿನಹಾಲು ಹಾಕಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪುಳಿಯೋಗರೆ

ಬೇಕಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು : ಅಕ್ಕಿ - 1 ಕೆ.ಜಿ., ಒಣಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ - 50 ಗ್ರಾಂ., ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಬೀಜ - 200 ಗ್ರಾಂ., ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಬೀಜ - 15ಗ್ರಾಂ. ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಎಣ್ಣೆ - 150 ಗ್ರಾಂ., ಕೊಬ್ಬರಿ - 2 ಗಿಟುಕು, ಹುಣಸೆಹಣ್ಣು -

100 ಗ್ರಾಂ., ಸಾಸಿವೆ - 2 ಚಮಚ ಬೆಲ್ಲ - 100 ಗ್ರಾಂ., ಇಂಗು - 2 ಚಿಟಿಕೆ, ಕರೀ ಎಳ್ಳು - 75 ಗ್ರಾಂ., ಕರಿಬೇವು.

ಮಾಡುವ ರೀತಿ : ಶುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಿ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ (ಪುಳಿಯೋಗರೆ ಮಾಡುವ ಅಕ್ಕಿ ಇರಬೇಕು). ಪಾತ್ರೆಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಡಿ. ನೀರು ಮರಳಿದ ಬಳಿಕ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಉದುರು ಉದುರಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹರಡಿ.

ಹುಣಸೆಹಣ್ಣನ್ನು ಬಿಸಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಹಾಕಿ, ಅದರ ರಸ ತೆಗೆದು ಈ ರಸಕ್ಕೆ ಕುಟ್ಟಿಪುಡಿಮಾಡಿದ ಬೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ. ಆಮೇಲೆ ಒಣಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಜೀರಿಗೆ, ಮೆಣಸು, ಮೆಂತ್ಯ, ಇಂಗು, ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಬೀಜ ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿಸಿ ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಉಪ್ಪು ಸೇರಿಸಲೂಬಹುದು. ನಂತರ ಕೊಬ್ಬರಿಯನ್ನು ತುರಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ.

ಬಾಣಲಿಗೆ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಬೀಜ ಹುರಿದು ಹೊಟ್ಟು ತೆಗೆದಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಆಮೇಲೆ ಬಾಣಲಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಒಲೆಯ ಮೇಲಿಡಿ. ಎಣ್ಣೆ ಕಾದ ಬಳಿಕ ಸಾಸಿವೆ ಹಾಕಿ ಸಿಡಿಸಿ. ಕರಿಬೇವಿನ ಸೊಪ್ಪು, 4 ಒಣಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಹುರಿದ ಬಳಿಕ ಹುಣಸೆಹಣ್ಣಿನ ರಸ ಹಾಕಿ ಕುದಿಸಿ. ಈ ರಸಕ್ಕೆ ಕುಟ್ಟಿಪುಡಿ ಮಾಡಿದ ಮಿಶ್ರಣ ಹಾಕಿ ಬೇಯಿಸಿ. ಬೆಂದಮೇಲೆ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಬೆರೆಸಿ. ನಂತರ ಹುರಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಬೀಜ ಹಾಕಿ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲವೂ ಕೂಡುವಂತೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ. ಕೊಬ್ಬರಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ.

* * * *

ಯಸ್ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥

ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ-
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ, ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

* * * *

ನವರಾತ್ರಿ, ಮಹಾನವಮೀ-ಆಯುಧ ಪೂಜೆ ಹಾಗೂ ವಾಹನಪೂಜೆ ಮತ್ತು
ವಿಜಯದಶಮೀ ಎಂಬ ಈ ಕೃತಿಯು ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತರಾದ
ಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸರೂಪಿಯಾದ
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

* * * *

ಮಮ ಸ್ವಾಮೀ ಹರಿರ್ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಸ್ಯ ಪತಿರೇವ ಚ

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು – 560 085

हरिदास संस्कृत ग्रन्थमाला २४०

श्राद्धप्रयोगदीपिका

संग्रहकर्त्ता
श्री पं. जनार्दनशर्मा जोशी

चौखम्बा संस्कृत सीरीज आफिस, वाराणसी

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶನೀ

ನರಸಿಂಹ ಜಯಂತೀ

ವೈಶಾಖ || ಶುದ್ಧ || ಚತುರ್ದಶೀ

ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಪರಿಪೂರ್ಣಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾರ್ಗದರ್ಶಿನೀ

ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿ

ವೈಶಾಖ ॥ ಶುದ್ಧ ॥ ಚತುರ್ದಶೀ

ವಿದ್ವಾನ್ ॥ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ,

ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೮೫

'ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿ' ಶಾಲಿವಾಹನಶಕೆ ೧೯೪೩ ಶಾರ್ವರಿ॥ ಶ್ರಾವಣ॥ ಶುದ್ಧ॥ ಪೂರ್ಣಿಮೆ (ದಿನಾಂಕ:೩-೮-೨೦೨೦) ಹಯಗ್ರೀವಜಯಂತಿಯ ಶುಭಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪರಮಪೂಜ್ಯ॥ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಧೀಶತೀರ್ಥ-ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರ ಕರಕಮಲಗಳಿಂದ ಭಾರತೀರಮಣಹೃದಯ-ಗುಹಾನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : ೨೦೨೦

ಪುಟಗಳು : ೧೨೪

4271, 2ನೇ ಮೇನ್, ಗಿರಿನಗರ,
ಸೀತಾಸರ್ಕಲ್ ಹತ್ತಿರ, ಬೆಂಗಳೂರು-85
ದೂರವಾಣಿ : 9141495120

ಸಂಪಾದನೆ : ವಿದ್ವಾನ್ ಬೆಮ್ಮತ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶಾಚಾರ್ಯ

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ : ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಕೆಂಪದಾಳಿಹಳ್ಳಿ,
ದೂರವಾಣಿ : 9141311280

ಮುದ್ರಣ : ಮುಕ್ತಿಪಥ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು.

ದಿ॥ ಶ್ರೀಮತಿ ಬಾಯಿ, ದಿ॥ ರಂಗನಾಥರಾವ್, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಹರಿದಾಸರತ್ನಂ ॥ ಗೋಪಾಲದಾಸರ ಪ್ರಿಯಶಿಷ್ಯರಾದ ಪಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮತಿ ಗೀತಾಬಾಯಿ ಇವರು ತಮ್ಮ 70ನೆಯ ವರ್ಷದ ಶಾಂತಿಯ ಶುಭಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹ ಜಯಂತಿಯ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ದಿ॥ ಶ್ರೀಮತಿ ಬಾಯಿ, ದಿ॥ ರಂಗನಾಥರಾವ್, ಬೆಂಗಳೂರು. ಇವರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸೇವಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾದ ಶ್ರೀ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಜಯಶ್ರೀ ಇವರೂ ಕೂಡ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿಯಂದು ದಿನಪೂರ್ತಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜಪಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ೧೦,೦೦೦ ಬಾರಿ ಈ ನಾಮಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಸಾಯಂಕಾಲ ೬-೦೦ ಗಂಟೆಗೆ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಮನೆಮಂದಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.

ಕಾವೇರೀವಿರಜಾತೋಯಂ ಕಪಿಲಾವಾರಿಮಿಶ್ರಿತಮ್ ।
ಮಯಾ ನಿವೇದಿತೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಹ್ಯರ್ಘ್ಯೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥
ಪರಿತ್ರಾಣಾಯ ಸಾಧೂನಾಂ ವಿನಾಶಾಯ ಚ ದುಷ್ಕೃತಾಮ್ ।
ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಸಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಹರೇ ಸ್ವಯಮ್ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ॥

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಯಾರಿಂದಲೂ ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿದ್ದಾಗ, ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಬಂದೊದಗಿದಾಗ, ವಿನಾಕಾರಣ ಶತ್ರುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ, ಅತ್ಯಂತ ಹತ್ತಿರದ ಬಂಧುಬಾಂಧವರು ಹಾಗೂ ಗುರುಹಿರಿಯರು ನಮಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಾಗ, ರೋಗರುಜಿನಗಳ ಉಪದ್ರವವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಯಾರಿಂದಲೂ ಅದರ ಪರಿಹಾರವು ಅಸಾಧ್ಯವಾದಾಗ, ತಪ್ಪು ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡುವ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಎದುರಾದಾಗ, ಮಾಡಿದ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಜೀವನವೇ ಬೇಡವೆಂಬ ದುಃಖದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಗ್ರಹಗಳ ಪೀಡೆ ಅಧಿಕವಾದಾಗ ನರಸಿಂಹದೇವರೊಬ್ಬರೇ ನಮಗೆ ಗತಿ. ಹಾಗೂ ಇತರ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿದ್ದಾಗ ನಿಮಗೆ ಇರುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪರಿಹಾರವೆಂದರೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮರಾದ ನರಸಿಂಹದೇವರು.

ನರಸಿಂಹದೇವರಿಂದ ದೊರೆಯದ ಪರಿಹಾರವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಘೋರ ರೂಪವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ನರಸಿಂಹದೇವರು ಭಕ್ತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಶಾಂತಮೂರ್ತಿಗಳು. ಯಾರು ನರಸಿಂಹದೇವರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ನರಸಿಂಹದೇವರ ಭಕ್ತರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ, ಅವರು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹೆದರುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಜಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ನರಸಿಂಹದೇವರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಅವರಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಪರಿಹಾರಗಳು ಕಂಡರೂ ಕೂಡ

ಆತ್ಯಂತಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಕಷ್ಟ-ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಭಕ್ತರಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕು. ನಿತ್ಯವೂ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಬರುವ ನರಸಿಂಹ ಜಯಂತಿಯನ್ನು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿಯ ಈ ಆರಾಧನೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ದಿನನಿತ್ಯವೂ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅವರು ಇಹದಲ್ಲಿಯೂ, ಪರದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಹರಿಭಕ್ತರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮತಿ ಗೀತಾಬಾಯಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ, ಹಾಗೂ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾದ ಶ್ರೀ ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಜಯಶ್ರೀ ಇವರಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯ ಆರೋಗ್ಯಗಳ ಜೊತೆ ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ-ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದರ ಜೊತೆ ದಿ|| ಶ್ರೀಮತಿ ಬಾಯಿ ಹಾಗೂ ದಿ|| ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ್ ರವರಿಗೆ ಈ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞದ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯು ತಲುಪಲಿ ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

- ಸಂಪಾದಕ

ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ

ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿಯ ಆಚರಣೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು

* ಅರಿಶಿನ, ಕುಂಕುಮ, ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ.
* ಸಪ್ತಮಸ್ಕಂಧದ ಭಾಗವತ ಪುಸ್ತಕ.
* ಮಾವಿನ ಸೊಪ್ಪು, ಚಿಗುರೆಗಳು, ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಪುಷ್ಪಗಳು, ತುಳಸಿ, ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳು.
* ನರಸಿಂಹದೇವರು ಕುಲಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಆಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಫೋಟೋಗಳು.
* ಎರಡು ಗೆಜೆವಸ್ತ್ರ, ಹೊಸ್ತಿಲಿನ ಶುದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ರಂಗವಲ್ಲಿ.
* ಪಾನಕ, ಕೋಸಂಬರಿ ಹಾಗೂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಭಕ್ಷ್ಯ-ಭೋಜ್ಯಗಳು.
* ದಾನ ಮಾಡಲು ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣೆ.
* ಮಂಗಳಾರತಿ ಬತ್ತಿಗಳು.
* ದೀಪಸ್ತಂಭಗಳು.
* ಸಕಲ ಪೂಜಾ ಪರಿಕರಗಳು.

ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿಯ ಆಚರಣೆ

* ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿ, ರಾಮನವಮಿಗಳ ಆಚರಣೆಯಂತೆ ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿಯ ಆಚರಣೆಯೂ ಕೂಡ ಕಡ್ಡಾಯ.

* ಯಾರು ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೋ, ಅವರಿಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಂತರಂಗಿಕವಾದ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯವಾದ ಉಪದ್ರವಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರು ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿಯನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡದೇ ಉದಾಸೀನ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಅವರಿಗೆ ಕಷ್ಟ-ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಆರಾಧಕರಾಗಬೇಕು.

* ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಪ್ರಕಾರ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಅವರವರ ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಒಟ್ಟು ನರಸಿಂಹದೇವರ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಎಂಬುದಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯ.

* ಯಾವುದೇ ಹಬ್ಬ, ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪಾತ್ರವೇ ಅಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿಯ ದಿವಸವೂ ಕೂಡ ಗೃಹಿಣಿಯಾದವಳು ಮನೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿ, ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಅಡುಗೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ನರಸಿಂಹದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡಬೇಕು.

* ಅನುಕೂಲವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿ, ಅವರಿಂದ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಮಹಿಮೆ, ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ಭಾಗವತ ಸಪ್ತಮಸ್ಕಂದದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಟುಗಳನ್ನು ಕರೆದು, ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಜರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ, ಊಟವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ನರಸಿಂಹದೇವರಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ.

* ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಅಹೋಬಲ, ದೇವರಾಯನದುರ್ಗ, ಘಟಿಕಾಚಲ ಮೊದಲಾದ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿಯ ದಿವಸ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೇ ನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು ಆಪಾದಿಮೌಳಿಪರ್ಯಂತ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವರ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು, ನಮಿಸಿ ಎದ್ದೇಳಬೇಕು. ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವ ತನಕ ಪ್ರತೀಕ್ಷಣವೂ 'ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ನಾಮಸ್ಮರಣೆಗೆ ಮಡಿ, ಮೈಲಿಗೆಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ನೋಡಬಾರದು.

* ಆಯಾ ದೇಶಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಯಾರು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಅವರು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಮನೋಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯಿರಿ

* ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಉಳಿದ ವ್ರತಗಳಂತೆ ಕಲಶ-ಸ್ಥಾಪನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನರಸಿಂಹ ಶಾಲಗ್ರಾಮ, ನರಸಿಂಹದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ದೇವರ ಶಾಲಗ್ರಾಮಗಳಿದ್ದರೂ, ಪ್ರತಿಮೆಗಳಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಅಥವಾ ಚಿಂತಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಸಾಯಂಕಾಲದ ತನಕ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು, ಸಾಯಂಕಾಲ ೫-೦೦ ಗಂಟೆಗೆ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ನರಸಿಂಹದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮಪಕ್ಷ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಹೊಸ್ತಿಲಿನಲ್ಲಿ ಪುನಃ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಒಂದುವೇಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಊಟವನ್ನು ಮಾಡುವುದಾದಲ್ಲಿ ಸಾಯಂಕಾಲ ಪುನಃ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಹೊಸ್ತಿಲಿನಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಸಾಯಂಕಾಲದಂದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಾಗ ಧ್ಯಾನಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ೫-೩೦ಕ್ಕೆ ಹೊಸ್ತಿಲಿನಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ, ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

* ಯಾರು ಹೊಸ್ತಿಲಿನಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು ಕ್ರಮಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತವೆ. ವಾಸ್ತುದೋಷವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ನರಸಿಂಹದೇವರ ದಿವ್ಯಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕಳ್ಳಕಾಕರ ಭಯದಿಂದ ನಿರ್ಮುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿ

* ಇಂದು ಅನೇಕರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ್ತಿಲನ್ನು ತೊಳೆದು ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಹಾಕುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

* ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಹೊಸ್ತಿಲಿನಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಾಗ ಗೃಹಿಣಿಯಾದವಳೇ ಹೂವು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿಕೊಂಡು, ಹೊಸ್ತಿಲಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಏನೂ ಮಾಡದೇ ಸಾಯಂಕಾಲದಂದು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾಲ ಕಳೆಯಬಾರದು.

* ನರಸಿಂಹದೇವರು ಸಾಯಂಕಾಲದಂದು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಕೊಂದು, ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಜರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ ಪರ್ವಕಾಲವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೂರದರ್ಶನಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ಅಥವಾ ಪೇಟೆಯನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಹರಟೆಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾ ಸಾಯಂಕಾಲವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಮಾಡಬಾರದು. ಹಾಗೇ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವು ತಪ್ಪಿ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಮೊದಲಾದ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

* ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿಯಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪಂಚಾಮೃತ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನರಸಿಂಹ ಶಾಲಗ್ರಾಮ ಹಾಗೂ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಅಂಥ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಪ್ರತೀಕಗಳಿಗೆ ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕದ ಜೊತೆ ವೈಭವದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ವೈಶಾಖಮಾಸವಾದ್ದರಿಂದ ನರಸಿಂಹದೇವರಿಗೆ ಪಾನಕ, ಕೋಸಂಬರಿಗಳ ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ, ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿ

* ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿಯಂದು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಪೂಜಾ ವಿಧಾನದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾದ ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

* ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತದ ಪುರಶ್ಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತದ ಪುರಶ್ಚರಣೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

* ಯಾವುದೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿದ್ದಾಗ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತ ಪುರಶ್ಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಆ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

* ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತದಂತೆ ಋಷಭಸೂಕ್ತದಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಪುರಶ್ಚರಣೆ, ಅಭಿಷೇಕ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

* ಶ್ರೀತ್ರಿವಿಕ್ರಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು ರಚನೆ ಮಾಡಿದ ನರಸಿಂಹಸ್ತುತಿ, ನಖಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಮರೆಯಬಾರದು.

* ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿಯಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲೆದ್ದು, ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದಿಂದ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಸ್ತಿಲಿನಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ, ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರ ಜೊತೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿ, ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಮಹಿಮೆ ಹಾಗೂ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರ ಬಳಿ ಕೇಳಬೇಕು. ಅಥವಾ ಕೇಳುವವರಿದ್ದರೆ ಹೇಳಬೇಕು. ಇಷ್ಟು ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು.

* ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಪೂಜಾವಿಭಾಗವನ್ನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಪೂಜಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗು ಸಾಯಂಕಾಲದ ಹೊಸ್ತಿಲ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

* ಕಲಶದಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಬಲಬದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲಶವನ್ನಿಟ್ಟು, ಅದರಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ, ನ್ಯಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತವ್ರತಾದಿ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆವಾಹನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದರಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಸಾಯಂಕಾಲ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಾಗ ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕಲಶವನ್ನಿಟ್ಟು. ಅದರಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸುವುದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪಕ್ಷವಾಗಿದೆ. ಹಾಗು ಕಲಶದ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಕೇವಲ ಹೊಸ್ತಿಲಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲೆ ಕಲಶವನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿದೆ.

* * * *

ಪೂಜಾವಿಧಾನ

ಶ್ರೀನರಸಿಂಹದೇವರ ಪೂಜಾವಿಧಾನ

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಆಚಮನ, ಸಂಕಲ್ಪ, ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೆ, ಕಲಶಪೂಜೆ, ಪೀಠಪೂಜೆ ಹಾಗು ನ್ಯಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಅನಂತವ್ರತದ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದಂತೆ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನಷ್ಟೇ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪೂಜಾವಿಧಾನವನ್ನು ಸಾಯಂಕಾಲ ಹೊಸ್ತಿಲ ಪೂಜಾ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

(ಪುರುಷಸೂಕ್ತ ವಿಧಾನೇನ ಪೌರಾಣಿಕ ಮಂತ್ರೇಣ ಚ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥)

ಧ್ಯಾನ
ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿರಿ

ಮಾಣಿಕ್ಯಾದ್ರಿಸಮಪ್ರಭಂ ನಿಜರುಚಸಂತ್ರಸ್ತ ರಕ್ಷೋಗಣಂ ।
ಜಾನುನ್ಯಸ್ತ ಕರಾಂಬುಜಂ ತ್ರಿನಯನಂ ರತ್ನೋಲಸದ್ಭೂಷಣಮ್ ॥
ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಧೃತಶಂಖ-ಚಕ್ರಮನಿಷಂ ದಂಷ್ಟ್ರಾಗ್ರವಕ್ತ್ರೋಲಸತ್
ಜ್ವಾಲಾಜಿಹ್ವಾಮುದಗ್ರಕೇಶನಿಚಯಂ ವಂದೇ ನೃಸಿಂಹಂ ವಿಭುಮ್ ॥

ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷೇತಿ ಷೋಡಶರ್ಚಸ್ಯಸೂಕ್ತಸ್ಯ ನಾರಾಯಣಃ ಪುರುಷೋಽನುಷ್ಟುಪ್। ಅಂತ್ಯಾ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಷೋಡಶೋಪಚಾರಪೂಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ ಸಹಸ್ರಪಾತ್ ।
ಸಭೂಮಿಂ ವಿಶ್ವತೋ ವೃತ್ವಾತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲಮ್ ॥೧॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಧ್ಯಾಯಾಮಿ, ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆವಾಹನೆ
ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಹಾಕಿರಿ

ಆವಾಹಯಾಮಿ ದೇವೇಶ ಸಿದ್ಧಗಂಧರ್ವಸೇವಿತ

ಯಾದ್ರಹಸ್ಯಮಿದಂ ಪುಣ್ಯಂ ಸರ್ವಪಾಪಹರೋ ಹರಿಃ ॥

ಪುರುಷ ಏವೇದಂ ಸರ್ವಂ ಯದ್ಭೂತಂ ಯಚ್ಚ ಭವ್ಯಮ್ ।

ಉತಾಮೃತತ್ವಸ್ಯೇಶಾನೋ ಯದನ್ನೇನಾತಿರೋಹತಿ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಆವಾಹಯಾಮಿ ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಸ್ವಾಗತ
ತುಳಸೀದಳವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಯಸ್ಯ ದರ್ಶನಮಿಚ್ಛಂತಿ ದೇವಾಃ ಸ್ವಾಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಯೇ ।

ತಸ್ಯ ತೇ ಚರಣಾಬ್ಜಾಯ ಸ್ವಾಗತಂ ಕಲ್ಪಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಸ್ವಾಗತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆಸನ
ತುಳಸೀದಳವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ದೇವದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ಪ್ರಣತಕ್ಲೇಶನಾಶನ ।

ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನಂ ದಿವ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ಮಧುಸೂದನ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಆಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪಾದ್ಯಂ

ಒಂದು ಉದ್ಧರಣೆ ನೀರನ್ನು ದೇವರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕು

ಯದ್ಭಕ್ತಿಲೇಶಸಂಪರ್ಕಾತ್ ಪರಮಾನಂದಸಂಪ್ಲವಮ್ ।
ತಸ್ಯ ತೇ ಚರಣಾಬ್ಜಾಯ ಪಾದ್ಯಂ ತೇ ಕಲ್ಪಯಾಹ್ಯಮ್ ॥

ಏತಾವಾನಸ್ಯ ಮಹಿಮಾಽತೋ ಜ್ಯಾಯಾಂಶ್ಚ ಪೂರುಷಃ ।
ಪಾದೋಽಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ ತ್ರಿಪಾದಸ್ಯಾಮೃತಂ ದಿವಿ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅರ್ಘ್ಯ

ಒಂದು ಉದ್ಧರಣೆ ನೀರನ್ನು ದೇವರ ಕೈಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕು.

ತಾಪತ್ರಯಹರಂ ದಿವ್ಯಂ ಪರಮಾನಂದಲಕ್ಷಣಮ್ ।
ತಾಪತ್ರಯ ವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಂ ತವಾರ್ಘ್ಯಂ ಕಲ್ಪಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ತ್ರಿಪಾದೂರ್ಧ್ವ ಉದೈತ್ ಪುರುಷಃ ಪಾದೋಽಸ್ಯೇಹಾ ಭವತ್ ಪುನಃ ।
ತತೋ ವಿಷ್ವಙ್ವ್ಯಕ್ರಾಮತ್ಸಾಶನಾನಶನೇ ಅಭಿ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಹಸ್ತಯೋಃ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆಚಮನ

ಒಂದು ಉದ್ಧರಣೆ ನೀರನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಬೇಕು

ನಮಃ ಸ್ತುತ್ಯಾಯ ಶುದ್ಧಾಯ ನಿತ್ಯಾಯ ಜ್ಞಾನರೂಪಿಣೇ ।
ಗೃಹಾಣಾಚಮನಂ ದೇವ ಸರ್ವಲೋಕೈಕ ನಾಯಕ ॥

ತಸ್ಮಾದ್ ವಿರಾಳಜಾಯತ ವಿರಾಜೋ ಅಧಿ ಪೂರುಷಃ ।
ಸ ಜಾತೋ ಅತ್ಯರಿಚ್ಯತ ಪಶ್ಚಾದ್ ಭೂಮಿಮಥೋ ಪುರಃ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಆಚಮನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಧುಪರ್ಕ

ಒಂದು ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಸುಲಿದು ಪಂಚಾಮೃತದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ತಾಂಬೂಲದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು

ಪಯೋದಧಿಘೃತಂ ಚೈವ ಶರ್ಕರಾಮಧುಸಂಯುತಮ್ ।
ಮಧುಪರ್ಕಂ ಗೃಹಾಣೇದಂ ಸಿಂಹವಕ್ತ್ರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಯತ್ಪುರುಷೇಣ ಹವಿಷಾ ದೇವಾ ಯಜ್ಞಮತನ್ವತ ।
ವಸಂತೋ ಅಸ್ಯಾಸೀದಾಜ್ಯಂ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಇಧ್ಮಃ ಶರದ್ಧವಿಃ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಮಧುಪರ್ಕಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನ

ಹಾಲು

ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹೂ ಅದ್ದಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು

ಓಂ ಆ ಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಸಮೇತು ತೇ ವಿಶ್ವತಃ ಸೋಮ ವೃಷ್ಣ್ಯಮ್ । ಭವಾವಾಜಸ್ಯ ಸಂಗಥೇ ॥

ಕಾಮಧೇನು ಸಮುದ್ಭೂತಂ ಪರಮಂ ಪಾವನಂ ಪಯಃ ।
ತೇನ ಸ್ನಾನಂ ಕುರುಷ್ವ ತ್ವಂ ದೇವೇಶ ದೇವನಾಯಕ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಕ್ಷೀರಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮೊಸರು

ಮೊಸರಿನಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು

ಚಂದ್ರಮಂಡಲಸಂಕಾಶಂ ಸರ್ವದೇವಪ್ರಿಯಂ ದಧಿ ।

ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ತೇ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ಗೃಹಾಣ ಸುರನಾಯಕ ॥

ಓಮ್॥ ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ ಅಕಾರಿಷಂ ಜಿಷ್ಣೋರಶ್ವಸ್ಯ ವಾಜಿನಃ ।

ಸುರಭಿ ನೋ ಮುಖಾ ಕರತ್ಪ್ರಣ ಆಯೂಂಷಿ ತಾರಿಷತ್ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ದಧಿ ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತುಪ್ಪ

ತುಪ್ಪದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು

ಆಜ್ಯಂ ಸುರಾಣಾಮಾಹಾರ ಆಜ್ಯಂ ಯಜ್ಞೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ ।

ಆಜ್ಯಂ ಪವಿತ್ರಂ ಪರಮಂ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ।

ಓಂ ಶುಕ್ರಮಸಿ ಜ್ಯೋತಿರಸಿ ತೇಜೋಽಸಿ ದೇವೋ ವಸ್ಸವಿತೋತ್ಪುನಾತ್ವಚ್ಛಿದ್ರೇಣ ಪವಿತ್ರೇಣ ವಸೋಸ್ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ರಶ್ಮಿಭಿಃ ।

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಘೃತಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಜೇನುತುಪ್ಪ

ಜೇನುತುಪ್ಪದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು

ಸರ್ವೌಷಧಿಸಮಾಯುಕ್ತಂ ಪೀಯೂಷಸದೃಶಂ ಮಧು ।

ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ತೇ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ಗೃಹಾಣ ಕಮಲಾಪತೇ ॥

ಓಮ್ ॥ ಮಧು ವಾತಾ ಋತಾಯತೇ ಮಧುಕ್ಷರಂತಿ ಸಿಂಧವಃ । ಮಾಧ್ವೀರ್ನಃ ಸಂತ್ವೋಷಧೀಃ ॥ ಮಧುನಕ್ತಮುತೋಷಸೋ ಮಧು ಮತ್ಪಾರ್ಥಿವಂ ರಜಃ ।

ಮಧು ದ್ಯೌರಸ್ತು ನಃ ಪಿತಾಃ ॥ ಮಧುಮಾನ್ನೋ ವನಸ್ಪತಿರ್ಮಧುಮಾಂ ಅಸ್ತು ಸೂರ್ಯಃ॥
ಮಾಧ್ವೀರ್ಗಾವೋ ಭವಂತು ನಃ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಮಧುಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಸಕ್ಕರೆ

ಸಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಇಕ್ಷುದಂಡಾತ್ ಸಮುದ್ಭೂತದಿವ್ಯಶರ್ಕರಯಾ ಹ್ಯಯಮ್ ।
ಸ್ನಾಪಯಾಮಿ ಮಹಾಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರೀತೋ ಭವ ಶ್ರಿಯಾತ್ಮಜ ॥

ಸ್ವಾದುಃ ಪವಸ್ವ ದಿವ್ಯಾಯ ಜನ್ಮನೇ ಸ್ವಾದುರಿಂದ್ರಾಯ ಸುಹವೀತು ನಾಮ್ನೇ। ಸ್ವಾದುರ್ಮಿತ್ರಾಯ ವರುಣಾಯ ವಾಯವೇ ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ ಮಧುಮಾಂ ಅದಾಭ್ಯಃ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಶರ್ಕರಾಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಎಳನೀರು

ಎಳನೀರಿನಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಓಂ ॥ ಯಾಃ ಫಲಿನೀರ್ಯಾ ಅಫಲಾ ಅಪುಷ್ಪಾ ಯಾಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿಣೀಃ ।
ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಪ್ರಸೂತಾಸ್ತಾ ನೋ ಮುಂಚಂತ್ವಂ ಹಸಃ ॥ಓಂ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಫಲೋದಕೇನ ಸ್ನಪಯಾಮಿ ॥

ಸುಫಲೈಶ್ಚ ಫಲೋದ್ಯೈರ್ವಾ ಫಲಾನಾಂ ಚ ರಸೈರ್ಯುತಮ್ ।
ಫಲೋದಕಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಗೃಹಾಣ ಧರಣಿಪ್ರಿಯ ॥

ಹೂವಿನಿಂದ, ನೀರು, ಗಂಧದ ನೀರು, ಎಳನೀರು, ದರ್ಭೆಯ ನೀರು ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಯೇತಿ ದಶರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಮಧುಚ್ಛಂದಾಃ ಪವಮಾನಃ ಸೋಮೋ ಗಾಯತ್ರೀ । ಮಹಾಭಿಷೇಕೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಸ್ವಾದಿಷ್ಠಯಾ ಮದಿಷ್ಠಯಾ ಪವಸ್ವ ಸೋಮ ಧಾರಯಾ। ಇಂದ್ರಾಯ ಪಾತವೇ ಸುತಃ । ರಕ್ಷೋಹಾ ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಿರಭಿಯೋನಿಮಯೋಹತಂ । ದ್ರುಣಾ ಸಧಸ್ಥಮಾಸದತ್ ॥ ವರಿವೋ ಧಾತಮೋ ಭವ ಮಂಹಿಷ್ಠೋ ವೃತ್ರಹಂತಮಃ । ಪರ್ಷಿರಾಧೋ ಮಘೋನಾಂ॥ ಅಭ್ಯರ್ಷ ಮಹಾನಾಂ ದೇವಾನಾಂ ವೀತಿಮಂಧಸಾ। ಅಭಿವಾಜಮುತ ಶ್ರವಃ॥ ತ್ವಾಮಚ್ಛಾಚರಾಮಸಿ ತದಿದರ್ಥಂ ದಿವೇದಿವೇ। ಇಂದ್ರೋ ತ್ವೇನ ಆಶಸಃ ॥ ಪುನಾತಿ ತೇ ಪರಿಸ್ರುತಂ ಸೋಮಂ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ದುಹಿತಾ । ವಾರೇಣ ಶಶ್ವತಾ ತನಾ ॥ ತಮೀಮಣ್ವೀಸ್ಸಮರ್ಯ ಆ ಗೃಭ್ಣಂತಿ ಯೋಷಣೋದಶ। ಸ್ವಸಾರಃ ಪಾರ್ಯೇ ದಿವಿ ॥ ತಮೀಂ ಹಿನ್ವನ್ತ್ಯಗ್ರುವೋ ಧಮಂತಿ ಬಾಕುರಂ ದೃತಿಮ್ । ತ್ರಿಧಾತು ವಾರಣಂ ಮಧು ॥ ಅಭೀ ೩ ಈ । ಮಮಘ್ನ್ಯಾ ಉತ ಶ್ರೀಣಂತಿ ಧೇನವಶ್ಶಿಶುಮ್ । ಸೋಮಮಿಂದ್ರಾಯ ಪಾತವೇ ॥ ಅಸ್ಯೇದಿಂದ್ರೋ ಮದೇಷ್ವಾ ವಿಶ್ವಾ ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಿಘ್ನತೇ। ಶೂರೋ ಮಘಾ ಚ ಮಹಂತೇ ॥

ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನ

ಶುದ್ಧೋದಕದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿರಿ

ಗಂಗಾದಿ ಸಲಿಲಂ ಶುದ್ಧಂ ಸುವರ್ಣಕಲಶೇ ಸ್ಥಿತಮ್ ।
ಸುವಾಸಿತಂ ಪರಿಮಳೈಃ ಸ್ನಾಪಯಾಮಿ ಸುರೇಶ್ವರ ॥

ತಂ ಯಜ್ಞಂ ಬರ್ಹಿಷಿ ಪ್ರೌಕ್ಷನ್ ಪುರುಷಂ ಜಾತಮಗ್ರತಃ।
ತೇನ ದೇವಾ ಅಯಜಂತ ಸಾಧ್ಯಾ ಋಷಯಶ್ಚ ಯೇ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಶುದ್ಧೋದಕಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಸ್ನಾನಾಂಗಮಾಚಮನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ (ಒಂದು ಉದ್ದರಣೆ ನೀರು ಬಿಡಬೇಕು)

ವಸ್ತ್ರ

ಗೆಜ್ಜೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

ತಪ್ತಕಾಂಚನಸಂಕಾಂಶಂ ಪೀತಾಂಬರಮಿದಂ ಹರೇ ।

ಸುಗೃಹಾಣ ಜಗನ್ನಾಥ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥

ತಸ್ಮಾದ್ ಯಜ್ಞಾತ್ ಸರ್ವಹುತಃ ಸಂಭೃತಂ ಪೃಷದಾಜ್ಯಮ್ ।

ಪಶೂನ್ ತಾಂಶ್ಚಕ್ರೇ ವಾಯವ್ಯಾನಾರಣ್ಯಾನ್ ಗ್ರಾಮ್ಯಾಶ್ಚ ಯೇ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಯಜ್ಞೋಪವೀತ

ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಪರಮಂ ಪವಿತ್ರಂ ಪ್ರಜಾಪತೇರ್ಯತ್ ಸಹಜಂ ಪುರಸ್ತಾತ್ । ಆಯುಷ್ಯಮಗ್ರ್ಯಂ ಪ್ರತಿಮುಂಚ ಶುಭ್ರಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಬಲಮಸ್ತು ತೇಜಃ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆಭರಣ

ವಿವಿಧ ಆಭರಣ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

ಸ್ವಭಾವಶೋಭನಾಂಗಾಯ ನಾನಾ ಭಕ್ತ್ಯಾಶ್ರಯಾಯ ತೇ ।

ಭೂಷಣಾನಿ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಕಲ್ಪಯಾಮಿ ಜಗತ್ಪತೇ ॥

ತಸ್ಮಾದ್ಯಜ್ಞಾತ್ ಸರ್ವಹುತ ಋಚಃ ಸಾಮಾನಿ ಜಜ್ಞಿರೇ ।

ಛಂದಾಂಸಿ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾದ್ ಯಜುಸ್ತಸ್ಮಾದಜಾಯತ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಆಭರಣಾನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಗಂಧ

ಚಂದನಂ ಶೀತಲಂ ದಿವ್ಯಂ ಕಸ್ತೂರೀ ಕುಂಕುಮಂ ತಥಾ ।
ದದಾಮಿ ತವ ತುಷ್ಟ್ಯರ್ಥಂ ನೃಸಿಂಹ ಪರಮೇಶ್ವರ ॥

ತಸ್ಮಾದಶ್ವಾ ಅಜಾಯಂತ ಯೇ ಕೇ ಚೋಭಯಾದತಃ ।
ಗಾವೋ ಹ ಜಜ್ಞಿರೇ ತಸ್ಮಾತ್ ತಸ್ಮಾಜ್ಜಾತಾ ಅಜಾವಯಃ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ। ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು

ಗೋವಿಂದ ಪರಮಾನಂದ ಹರಿದ್ರಾಸಹಿತಾಕ್ಷತಾನ್ ।
ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ ಗೃಹಾಣ ಪರಮೇಶ್ವರ ॥

ಆಯನೇ ತೇ ಪರಾಯಣೇ ದೂರ್ವಾ ರೋಹಂತು ಪುಷ್ಪಿಣೀಃ। ಹ್ರದಾಶ್ಚ
ಪುಂಡರೀಕಾಣಿ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಗೃಹಾ ಇಮೇ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯ

ಹರಿದ್ರ, ಕುಂಕುಮ, ಸಿಂಧೂರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದು

ಸ ಚಿತ್ರ ಚಿತ್ರಂ ಚಿತಯಂತಮಸ್ಮೇ ಚಿತ್ರಕ್ಷತ್ರ ಚಿತ್ರತಮಂ ವಯೋಧಾಂ ॥
ಚಂದ್ರಂ ರಯಿಂ ಪುರುವೀರಂ ಬೃಹಂತಂ ಚಂದ್ರ ಚಂದ್ರಾಭಿರ್ಗೃಣತೇ ಯುವಸ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಹರಿದ್ರಾ, ಕುಂಕುಮ, ಸಿಂಧೂರಾದಿ ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ

ಕಾಲೋದ್ಭವಾನಿ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ತುಲಸ್ಯಾದೀನಿ ವೈಪ್ರಭೋ ।
ಸಮ್ಯಗ್ಗೃಹಾಣ ದೇವೇಶ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾಸಹ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಂಗಪೂಜೆ

(ತುಳಸೀದಳಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು)

ಓಂ ಕೇಶವಾಯ ನಮಃ	ಪಾದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ	ಜಂಘೇ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಮಾಧವಾಯ ನಮಃ	ಜಾನುನೀ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ	ಊರೂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ	ಕಟಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ	ನಾಭಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ	ಕುಕ್ಷಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ವಾಮನಾಯ ನಮಃ	ಉದರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ	ಗಲಂಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ	ಮುಖಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ	ಲಲಾಟಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ದಾಮೋದರಾಯ ನಮ ಃ	ಶಿರಃ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ಸರ್ವಾಣ್ಯಂಗಾನಿ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಪತ್ರ ಪೂಜೆ

(ಪತ್ರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು)

ಓಂ ನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ	ಪಲಾಶಪತ್ರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಪುಷ್ಕರಾಯ ನಮಃ	ಔದುಂಬರಪತ್ರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಕರಾಳಾಯ ನಮಃ	ಅಶ್ವತ್ಥಪತ್ರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ವಿಕೃತಾಯ ನಮಃ	ಭೃಂಗರಾಜಪತ್ರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ನಖಾಂಕುರಾಯ ನಮಃ	ಶತಾವರೀಪತ್ರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಪ್ರಹ್ಲಾದವರದಾಯ ನಮಃ	ಅಶೋಕಪತ್ರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಅಪ್ರಮೇಯಪರಾಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ	ಕಪಿತ್ಥಪತ್ರಂಪತ್ರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಾಯ ನಮಃ	ವಟಪತ್ರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಸೋಮಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿಲೋಚನಾಯ ನಮಃ	ಆಮ್ರಪತ್ರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಸ್ಥೂಲಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ	ಕದಳೀಪತ್ರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮನೇ ನಮಃ	ಅಪಾಮಾರ್ಗಪತ್ರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ॥
ಓಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಕೇಶವಾಯ ನಮಃ	ಕರವೀರಪತ್ರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಸಾಧವೇ ನಮಃ	ಪುನ್ನಾಗಪತ್ರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ವೃಕ್ಷಾಧಾರಾಯ ನಮಃ	ನಾಗವಲ್ಲಿಪತ್ರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ಪತ್ರಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ತುಲಸೀಪೂಜೆ
(ತುಲಸಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು)

ಓಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಮಹಾಘೋರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭೀಮಾಯನಮಃ । ಓಂ ಭೀಷಣಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಉಜ್ಜ್ವಲಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಕರಾಳಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ವಿಕರಾಳಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ದೈತ್ಯಾಂತಕಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ರಕ್ತಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಪಿಂಗಳಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಪಿಂಗಳಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಅಂಜನಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ದೀಪ್ತತೇಜಸೇ ನಮಃ । ಓಂ ಸುಘೋಷಣಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಸುಹನವೇ ನಮಃ । ಓಂ ವಿಶ್ವಕ್ಷಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ರಾಕ್ಷಸಾಂತಕಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ವಿಶಾಲಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಧೂಮ್ರಕೇಶಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹಯಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಘನಸ್ವನಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಮೇಘನಾಥಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಮೇಘವರ್ಣಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಕುಂಭಕರ್ಣಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಕೃತಾಂತಕಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ತೀವ್ರತೇಜಸೇ ನಮಃ । ಓಂ ಅಗ್ನಿವರ್ಣಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಮಹೋಗ್ರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ವಿಶ್ವಭೂಷಣಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ವಿಘ್ನಸಂಹಾರಕಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಮಹಾಸೇನಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ।

॥ ಓಂ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ತುಲಸೀ ಪತ್ರಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪುಷ್ಪಪೂಜೆ
(ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು)

ಓಂ ನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ಜಾಜೀಪುಷ್ಪಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಮಹಾಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ಪದ್ಮಪುಷ್ಪಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ದಿವ್ಯಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ಚಂಪಕಪುಷ್ಪಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಮಹಾಬಲಾಯ ನಮಃ ಕಲ್ಹಾರಪುಷ್ಪಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಉಗ್ರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ಕೇತಕೀಪುಷ್ಪಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಸ್ತಂಭಜಾಯ ನಮಃ ಬಕುಳಪುಷ್ಪಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ ಶತಪತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಸದಾಶಿವಾಯ ನಮಃ ಪುನ್ನಾಗಪುಷ್ಪಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ ಕರವೀರಪುಷ್ಪಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಸರ್ವಾದ್ಭುತಾಯ ನಮಃ ದತ್ತೂರಪುಷ್ಪಂಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ ಕುಂದಪುಷ್ಪಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ವಜ್ರನಾಭಾಯ ನಮಃ ಮಲ್ಲಿಕಾಪುಷ್ಪಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ಅಮೃತಾಯ ನಮಃ ಮಾಲತೀಪುಷ್ಪಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಓಂ ರಮ್ಯವಿಗ್ರಹಾಯ ನಮಃ ಗಿರಿಕರ್ಣಿಕಾಪುಷ್ಪಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

॥ ಓಂ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ಪುಷ್ಪಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಆವರಣಪೂಜೆ

ಓಂ ಶ್ರೀ ನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಮರ್ದನಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಪ್ರಹ್ಲಾದವರದಾಯ ನಮಃ ।

ಓಂ ಅಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಂ ಮೇ ದೇಹಿ ಶರಣಾಗತ ವತ್ಸಲ ।
ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಮರ್ಪಯೇ ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಥಮಾವರಣಾರ್ಚನಮ್ ॥
ಪ್ರಥಮಾವರಣ ಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಬ್ರಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ ।
ಓಂ ವಿಂ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ ।
ಓಂ ಮಂ ಮಹೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ ॥

ಓಂ ಅಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಂ ಮೇ ದೇಹಿ ಶರಣಾಗತ ವತ್ಸಲ ।
ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಮರ್ಪಯೇ ತುಭ್ಯಂ ದ್ವಿತೀಯಾವರಣಾರ್ಚನಮ್ ॥
ದ್ವಿತೀಯಾವರಣಾರ್ಚನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಹೃದಯಾಂಗ ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಓಂ ಶಿರೋಂಗ ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ।
ಓಂ ಶಿಖಾಂಗ ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಓಂ ಕವಚಾಂಗ ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ।
ಓಂ ನೇತ್ರಾಂಗ ದೇವಾಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಓಂ ಅಸ್ತ್ರಾಂಗ ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ॥
ಓಂ ಅಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಂ ಮೇ ದೇಹಿ ಶರಣಾಗತ ವತ್ಸಲ ।
ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಮರ್ಪಯೇ ತುಭ್ಯಂ ತೃತೀಯಾವರಣಾರ್ಚನಮ್ ॥
ತೃತೀಯಾವರಣಾರ್ಚನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಗರುಡಪಕ್ಷಿರಾಜಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಶಂಕರಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಶೇಷಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ ।
ಓಂ ಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಹ್ರಿಯೈ ನಮಃ ।
ಓಂ ಧೃತ್ಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಪುಷ್ಟ್ಯೈ ನಮಃ ॥
ಅಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಂ ಮೇ ದೇಹಿ ಶರಣಾಗತ ವತ್ಸಲ ।
ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಮರ್ಪಯೇ ತುಭ್ಯಂ ಚತುರ್ಥಾವರಣಾರ್ಚನಮ್ ॥
ಚತುರ್ಥಾವರಣಾರ್ಚನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಕೇಶವಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಮಾಧವಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ । ಓಂ ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ವಾಮನಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ ।
ಅಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಂ ಮೇ ದೇಹಿ ಶರಣಾಗತ ವತ್ಸಲ ।
ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಮರ್ಪಯೇ ತುಭ್ಯಂ ಪಂಚಮಾವರಣಾರ್ಚನಮ್ ॥
ಪಂಚಮಾವರಣಾರ್ಚನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಅಮೃತಾಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಮಾನದಾಯೈ ನಮಃ ।
ಓಂ ಪೂಷಾಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ತುಷ್ಟ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಓಂ ಪುಷ್ಟ್ಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ರತ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಧೃತ್ಯೈ ನಮಃ । ಶಶಿನ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಚಂದ್ರಿಕಾಯೈಃ ನಮಃ । ಕಾಂತ್ಯೈ ನಮಃ ।
ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಯೈ ನಮಃ । ಶ್ರಿಯೈ ನಮಃ ।
ಪ್ರೀತ್ಯೈ ನಮಃ । ಅಂಗದಾಯೈ ನಮಃ ।
ಪೂರ್ಣಾಯೈ ನಮಃ । ಪೂರ್ಣಾಮೃತಾಯೈ ನಮಃ ॥

ಅಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಂ ಮೇ ದೇಹಿ ಶರಣಾಗತ ವತ್ಸಲ ।
ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಮರ್ಪಯೇ ತುಭ್ಯಂ ಷಷ್ಠಾವರಣಾರ್ಚನಮ್ ॥
ಷಷ್ಠಾವರಣ ಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಶಿರಸ್ಯಾದಿ ಕಕುದ್ಧ್ಯಂತಂ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶತ್ಯಂಗ ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ಅಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಂ ಮೇ ದೇಹಿ ಶರಣಾಗತ ವತ್ಸಲ ।
ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಮರ್ಪಯೇ ತುಭ್ಯಂ ಸಪ್ತಮಾವರಣಾರ್ಚನಮ್ ॥
ಸಪ್ತಮಾವರಣಾರ್ಚನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ ।
ಓಂ ಯಮಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ನಿರ್ಋತಯೇ ನಮಃ ।
ಓಂ ವರುಣಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ವಾಯವೇ ನಮಃ ।
ಓಂ ಕುಬೇರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಈಶಾನಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ । ಓಂ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ॥

ಅಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಂ ಮೇ ದೇಹಿ ಶರಣಾಗತ ವತ್ಸಲ ।
ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಮರ್ಪಯೇ ತುಭ್ಯಂ ಅಷ್ಟಮಾವರಣಾರ್ಚನಮ್ ॥
ಅಷ್ಟಮಾವರಣಾರ್ಚನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ವಜ್ರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಶಕ್ತಯೇ ನಮಃ ।
ಓಂ ದಂಡಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಖಡ್ಗಾಯ ನಮಃ ।

ಓಂ ಪಾಶಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಅಂಕುಶಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಗದಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ತ್ರಿಶೂಲಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಪದ್ಮಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಚಕ್ರಾಯ ನಮಃ ।

ಅಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಂ ಮೇ ದೇಹಿ ಶರಣಾಗತ ವತ್ಸಲ ।
ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಮರ್ಪಯೇ ತುಭ್ಯಂ ನವಮಾವರಣಾರ್ಚನಮ್ ॥
ನವಮಾವರಣಾರ್ಚನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ನೃಸಿಂಹಾಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತನಾಮಪೂಜಾ

ಓಂ ನಾರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಮಹಾಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ದಿವ್ಯಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಮಹಾಬಲಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಉಗ್ರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಮಹಾದೇವಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸ್ತಂಭಜಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕೋಲಾಹಲಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಚಕ್ರಿಣೇ ನಮಃ
ಓಂ ವಿಜಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಜಯವರ್ಧನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪಂಚಾನನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ
ಓಂ ಅಘೋರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಘೋರವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಜ್ವಲನ್ಮುಖಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಜ್ವಾಲಾಮಾಲಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಮಹಾಜ್ವಾಲಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಮಹಾಪ್ರಭವೇ ನಮಃ
ಓಂ ಉಗ್ರಲೋಚನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ರೌದ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ವಾದ್ಭುತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಮತೇ ನಮಃ
ಓಂ ಯೋಗಾನಂದಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಹರಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ಮಹಾದಂಷ್ಟ್ರಾಯುಧಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಚಂಡಕೋಪಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಸದಾಶಿವಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಧ್ವಂಸಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ದೈತ್ಯದಾನವಭಂಜನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಗುಣಭದ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಮಹಾಭದ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಬಲಭದ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸುಭದ್ರಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕರಾಳಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವಿಕರಾಳಾಯ ನಮಃ

ಓಂ ನಿಟಿಲಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ದುರ್ನಿರೀಕ್ಷಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪ್ರತಾಪನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಈಶಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ವೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವಿಭವೇ ನಮಃ
ಓಂ ಭೈರವಾಂಡಂಬರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ದಿವ್ಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಕವಿಮಾಧವಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅಕ್ಷರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶರ್ವಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವನಮಾಲಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ವರಪ್ರದಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವಿಶ್ವಂಭರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅದ್ಭುತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಭವ್ಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ
ಓಂ ಸುವ್ಯಕ್ತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವೈಶಾಖಶುಕ್ಲಭೂತೋತ್ಥಾಯನಮಃ
ಓಂ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಉದಾರಕೀರ್ತಯೇ ನಮಃ
ಓಂ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಮಹಾತ್ಮನೇ ನಮಃ

ಓಂ ವಿಕರ್ತ್ರೇ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ವಕರ್ತೃಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶಿಂಶುಮಾರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ತ್ರಿಲೋಕಾತ್ಮನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅನಘಾಸ್ತ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ನಖಾಸ್ತ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸೂರ್ಯಜ್ಯೋತಿಷೇ ನಮಃ
ಓಂ ಸುರೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸಹಸ್ರಬಾಹವೇ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವ್ರಜನಖಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಮಹಾನಂದಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪರಂತಪಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ವಮಂತ್ರೈಕರೂಪಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ವಯಂತ್ರವಿಧಾರಣಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ವತಂತ್ರಾತ್ಮಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಅವ್ಯಕ್ತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಜಗನ್ನಾಥಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಮಹಾಕಾಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ದ್ವಿರೂಪಭೃತೇ ನಮಃ
ಓಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಷೇ ನಮಃ
ಓಂ ನಿರ್ಗುಣಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ನೃಕೇಸರಿಣೇ ನಮಃ

ಓಂ ಚಂಡವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ವೇದತ್ರಯಪ್ರಪೂಜ್ಯಾಯನಮಃ
ಓಂ ಭಗವತೇ ನಮಃ
ಓಂ ಪರಮೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಿನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಜಗನ್ಮಯಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಜಗತ್ಪಾಲಾಯ ನಮಃ

ಓಂ ಪರಂತತ್ತ್ವಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪರಂಧಾಮ್ನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದವಿಗ್ರಹಾಯನಮಃ
ಓಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಸರ್ವಾತ್ಮನೇ ನಮಃ
ಓಂ ಧೀರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಪ್ರಹ್ಲಾದಪಾಲಕಾಯ ನಮಃ

॥ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತನಾಮಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಧೂಪ

ಕೃಷ್ಣಾಗರೂದ್ಭವಂ ಧೂಪಂ ಶ್ರೀ ನೃಸಿಂಹ ಜಗತ್ಪತೇ ।
ತುವ ತುಷ್ಟ್ಯೈ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವದೇವ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಯತ್ ಪುರುಷಂ ವ್ಯದಧುಃ ಕತಿಧಾ ವ್ಯಕಲ್ಪಯನ್ ।
ಮುಖಂ ಕಿಮಸ್ಯ ಕೌ ಬಾಹೂ ಕಾ ಊರೂ ಪಾದಾ ಉಚ್ಯೇತೇ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ ॥

ಏಕಾರ್ತಿದೀಪ

ಸವರಪ್ರದೀಪಕಂ ತೇಜಃ ತಸ್ಮಾದ್ದೀಪಂ ದದಾಮಿ ತೇ ।
ಶ್ರೀ ನೃಸಿಂಹ ಮಹಾಬಾಹೋ ತಿಮಿರಂ ಮೇ ವಿನಾಶಯ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಸ್ಯ ಮುಖಮಾಸೀದ್ ಬಾಹೂ ರಾಜನ್ಯಃ ಕೃತಃ ।
ಊರೂ ತದಸ್ಯ ಯದ್ವೈಶ್ಯಃ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಶೂದ್ರೋ ಅಜಾಯತ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ। ದೀಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ನೈವೇದ್ಯ

ನೈವೇದ್ಯಂ ಗೃಹ್ಯತಾಂ ದೇವ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ದದಾಮಿ ತೇ ರಮಾಕಾಂತ ಸರ್ವಪಾಪ ಕ್ಷಯಂ ಕುರು ॥

ಚಂದ್ರಮಾ ಮನಸೋ ಜಾತಶ್ಚಕ್ಷೋಃ ಸೂರ್ಯೋ ಅಜಾಯತ ।
ಮುಖಾದಿಂದ್ರಶ್ಚಾಗ್ನಿಶ್ಚ ಪ್ರಾಣಾದ್ ವಾಯುರಜಾಯತ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಃ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಧಿಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಸತ್ಯಂತ್ವರ್ತೇನ ಪರಿಷಿಂಚಾಮಿ ಕಾಮಧೇನುಂ ಸ್ಮರಾಮಿ ಅಮೃತಮಸ್ತು ಅಮೃತೋಪಸ್ತರಣಮಸಿ ಸ್ವಾಹಾ (ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೂ ಅಥವಾ ತುಳಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೈವೇದ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ನೈವೇದ್ಯ ಸುತ್ತಲೂ ನೀರನ್ನು ಸುತ್ತುಕಟ್ಟಿ ನಂತರ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾ ನೈವೇದ್ಯ ಮತ್ತು ಫಲಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ತೋರಿಸುವುದು.)

ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಯಾ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಅಪಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ವ್ಯಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ। ಓಂ ಉದಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಸಮಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಕದಳೀಫಲನ್ಯೆವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಗೋಧೂಮಪಿಷ್ಟನ್ಯೆವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಮುದ್ಗದಳ, ಚಣಕದಳ ನ್ಯೆವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಸಮಸ್ತವಿಧ-ಫಲಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯ ಮಹಾನ್ಯೆವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಧ್ಯೇಮಧ್ಯೇ ಪಾನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಉತ್ತರಾಪೋಶನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಹಸ್ತ-ಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮುಖ ಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಕರೋದ್ವರ್ತನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಪುನರಾಚಮನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ತಾಂಬೂಲಮ್

ಪೂಗೀಫಲಸಮಾಯುಕ್ತಂ ನಾಗವಲ್ಲೀದಲೈರ್ಯುತಂ ।
ಕರ್ಪೂರಚೂರ್ಣಸಂಯುಕ್ತಂ ತಾಂಬೂಲಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ನಾಭ್ಯಾ ಆಸೀದಂತರಿಕ್ಷಂ ಶೀರ್ಷ್ಣೋ ದ್ಯೌಃ ಸಮವರ್ತತ ।
ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಭೂಮಿರ್ದಿಶಃ ಶ್ರೋತ್ರಾತ್ ತಥಾ ಲೋಕಾಂ ಅಕಲ್ಪಯನ್ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ।
ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣೆ

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋಃ ।
ಅನಂತಪುಣ್ಯಫಲದಂ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ।
ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಉತ್ತರನೀರಾಜನ

ಕರ್ಪೂರದೀಪಂ ಸುಮನೋಹರಂ ಪ್ರಭೋ ।
ದದಾಮಿ ತೇ ದೇವ ವರ ಪ್ರಸೀದ ।
ಪಾಪಾಂಧಕಾರಂ ತ್ವರಿತಂ ನಿವಾರಯ ।
ಪ್ರಜ್ಞಾನದೀಪಂ ಮನಸೇ ಪ್ರದೀಪಯ ॥

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ।
ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿ ನೀರಾಜನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪ

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೂ ಅಕ್ಷತೆ ಹಿಡಿಯುವುದು.

ಆ ನೋ ಭದ್ರಾಃ ಕ್ರತವೋ ಯಂತು ವಿಶ್ವತೋಽದಬ್ಧಾಸೋ ಅಪರೀತಾಸ ಉದ್ಭಿದಃ ದೇವಾ ನೋ ಯಥಾ ಸದಮಿದ್ವೃಧೇ ಅಸನ್ನಪ್ರಾಯುವೋ ರಕ್ಷಿತಾರೋ ದಿವೇದಿವೇ ॥ ದೇವಾನಾಂ ಭದ್ರಾ ಸುಮತಿರ್ಋಜೂಯತಾಂ ದೇವನಾಂ ರಾತಿರಭಿ ನೋ ನಿವರ್ತತಾಮ್ । ದೇವಾನಾಂ ಸಖ್ಯಮುಪ ಸೇದಿಮಾ ವಯಂ ದೇವಾ ನ ಆಯುಃ ಪ್ರ ತಿರಂತು ಜೀವಸೇ ॥ ತಾನ್ಪೂರ್ವಯಾ ನಿವಿದಾ ಹೂಮಹೇ ವಯಂ ಭಗಂ ಮಿತ್ರಮದಿತಿಂ ದಕ್ಷಮಸ್ರಿಧಮ್ । ಅರ್ಯಮಣಂ ವರುಣಂ ಸೋಮಮಶ್ವಿನಾ ಸರಸ್ವತೀನಸ್ಸುಭಗಾ ಮಯಸ್ಕರತ್ ॥ ತನ್ನೋ ವಾತೋ ಮಯೋಭು ವಾತು ಭೇಷಜಂ ತನ್ಮಾತಾ ಪೃಥಿವೀ ತತ್ಪಿತಾ ದ್ಯೌಃ । ತದ್ಗ್ರಾವಾಣಸ್ಸೋಮಸುತೋ ಮಯೋಭುವಸ್ತದಶ್ವಿನಾ ಶೃಣುತಂ ಧಿಷ್ಣ್ಯಾ ಯುವಮ್ ॥ ತಮೀಶಾನಂ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಸ್ಪತಿಂ ಧಿಯಂ ಜಿನ್ವಮವಸೇ ಹೂಮಹೇ ವಯಮ್ । ಪೂಷಾ ನೋ ಯಥಾ ವೇದಸಾಮಸದ್ವೃಧೇ ರಕ್ಷಿತಾ ಪಾಯುರದಬ್ಧಸ್ಸ್ವಸ್ತಯೇ ॥ ಸ್ವಸ್ತಿ ನ ಇಂದ್ರೋ ವೃದ್ಧಶ್ರವಾಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ನಃ ಪೂಷಾ ವಿಶ್ವವೇದಾಃ । ಸ್ವಸ್ತಿ ನಸ್ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯೋ ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ನೋ ಬೃಹಸ್ಪತಿರ್ದಧಾತು ॥ ಪೃಷದಶ್ವಾ ಮರುತಃ ಪೃಶ್ನಿಮಾತರಶ್ಶುಭಂಯಾವಾನೋ ವಿದಥೇಷು ಜಗ್ಮಯಃ । ಅಗ್ನಿಜಿಹ್ವಾ ಮನವಸ್ಸೂರಚಕ್ಷಸೋ ವಿಶ್ವೇ ನೋ ದೇವಾ ಅವಸಾ ಗಮನ್ನಿಹ ॥ ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ ಶೃಣುಯಾಮ ದೇವಾ ಭದ್ರಂ ಪಶ್ಯೇಮಾಕ್ಷಭಿರ್ಯಜತ್ರಾಃ । ಸ್ಥಿರೈರಂಗೈಸ್ತುಷ್ಟುವಾಂಸಸ್ತನೂಭಿರ್ವ್ಯಶೇಮ ದೇವಹಿತಂ ಯದಾಯುಃ ॥ ಶತಮಿನ್ನು ಶರದೋ ಅಂತಿ ದೇವಾ ಯತ್ರಾ ನಶ್ಚಕ್ರಾ ಜರಸಂ ತನೂನಾಮ್ । ಪುತ್ರಾಸೋ

ಯತ್ರ ಪಿತರೋ ಭವಂತಿ ಮಾ ನೋ ಮಧ್ಯಾ ರೀರಿಷತಾಯುರ್ಗಂತೋಃ ॥ ಅದಿತಿರ್ದ್ಯೌರದಿತಿರಂತರಿಕ್ಷಮದಿತಿರ್ಮಾತಾ ಸ ಪಿತಾ ಸ ಪುತ್ರಃ । ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ಅದಿತಿಃ ಪಂಚ ಜನಾ ಅದಿತಿರ್ಜಾತಮದಿತಿರ್ಜನಿತ್ವಮ್ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ವೇದೋಕ್ತಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಹೂ ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದು.

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರ

ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಾಕು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

ನಮಸ್ತೇ ದೇವದೇವೇಶ ನಮಸ್ತೇ ಮಧುಸೂದನ ।
ನಮಸ್ತೇ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ನಮಸ್ತೇ ದುರಿತಕ್ಷಯ ॥
ನಮಸ್ತೇ ಕರುಣಾಸಿಂಧೋ ನಮಸ್ತೇ ಸಮಿತಿಂಜಯ ।
ನಮಸ್ತೇ ನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಸ್ತೇ ಗರುಡಧ್ವಜ ॥

ಸಪ್ತಸ್ಯಾ ಸನ್ ಪರಿಧಯಸ್ತ್ರಿಃ ಸಪ್ತ ಸಮಿಧಃ ಕೃತಾಃ ।
ದೇವಾ ಯದ್ಯಜ್ಞಂ ತನ್ವಾನಾ ಅಬಧ್ನನ್ ಪುರುಷಂ ಪಶುಮ್ ॥

ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜಂತ ದೇವಾಸ್ತಾನಿ ಧರ್ಮಾಣಿ ಪ್ರಥಮಾನ್ಯಾಸನ್ ।
ತೇ ಹ ನಾಕಂ ಮಹಿಮಾನಃ ಸಚಂತ ಯತ್ರ ಪೂರ್ವೇ ಸಾಧ್ಯಾಃ ಸಂತಿ ದೇವಾಃ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಘ್ಯಮ್

ಹೂ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಬೊಗಸೆ ನೀರನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುವುದು.

ಕಾವೇರೀವಿರಜಾತೋಯಂ ಕಪಿಲಾವಾರಿಮಿಶ್ರಿತಮ್ ।
ಮಯಾ ನಿವೇದಿತೋ ಭಕ್ತ್ಯಾಹ್ಯರ್ಘ್ಯೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥
ಪರಿತ್ರಾಣಾಯ ಸಾಧೂನಾಂ ವಿನಾಶಾಯ ಚ ದುಷ್ಕೃತಾಮ್ ।
ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಸಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಹರೇ ಸ್ವಯಮ್ ॥
ವಜ್ರನಖಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ತೀಕ್ಷ್ಣದಗ್ಂಷ್ಟ್ರಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನೋ ನಾರಸಿಗ್ಂಹಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ । ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ॥

* * * *

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃ ಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥
ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।
ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥
ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾತ್ಮನಾ ವಾ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಸ್ವಭಾವಾತ್।
ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅನೇನ ನರಸಿಂಹ ಜಯಂತೀ ಪರ್ವಕಾಲೇ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತಪುರಶ್ಚರಣ ವಿಧಾನ

ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತಪುರಶ್ಚರಣವಿಧಿಃ

ಆದೌ ನೃಸಿಂಹಮಂತ್ರೇಣ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ ।

ಉಗ್ರಂ ವೀರಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ಜ್ವಲಂತಂ ಸರ್ವತೋಮುಖಮ್ ।
ನೃಸಿಂಹಂ ಭೀಷಣಂ ಭದ್ರಂ ಮೃತ್ಯುಮೃತ್ಯುಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಋಷಿಚ್ಛಂದೋದೇವತಾಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಮನ್ಯುಸೂಕ್ತಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಭೀಮಸೇನೋ ವಾ ಋಷಿಃ । ಆದ್ಯಾಯಾಃ ಜಗತೀಚ್ಛಂದಃ । ತತೋ ನವಾನಾಂ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್‌ಛಂದಃ । ತತಶ್ಚತುರ್ಣಾಂ ಜಗತೀಚ್ಛಂದಃ । ಮನ್ಯುನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹೋ ದೇವತಾ ॥ ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತಮಂತ್ರ ಪುರಶ್ಚರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಪಂಚಾಂಗನ್ಯಾಸಃ ಉಗ್ರಂ ವೀರಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ।
ಜ್ವಲಂತಂ ಸರ್ವತೋಮುಖಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ ।
ನೃಸಿಂಹಂ ಭೀಷಣಂ ಭದ್ರಂ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ ।
ಮೃತ್ಯುಮೃತ್ಯುಂ ನಮಾಮ್ಯಹಂ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ ।
ಉಗ್ರಂ ವೀರಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ಜ್ವಲಂತಂ ಸರ್ವತೋಮುಖಮ್ ।
ನೃಸಿಂಹಂ ಭೀಷಣಂ ಭದ್ರಂ ಮೃತ್ಯುಮೃತ್ಯುಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥
ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಧ್ಯಾನಮ್ ವಜ್ರಕಲ್ಪಂ ತ್ರಿನಯನಂ ಸರ್ವಶತ್ರುನಿಷೂದನಮ್ ।
ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದಾಯುಧೋಪೇತಂ ಧ್ಯಾಯೇ ತ್ವಾಂ ಮನ್ಯುರೂಪಿಣಮ್ ॥

ಧ್ಯಾಯೇನ್ನೃಸಿಂಹಮುರುವೃತ್ತರವಿತ್ರಿನೇತ್ರಂ
ಜಾನುಪ್ರಸಕ್ತಕರಯುಗ್ಮಮಥಾಪರಾಭ್ಯಾಮ್ ।
ಚಕ್ರಂ ದರಂ ಚ ದಧತಂ ಪ್ರಿಯಯಾ ಸಮೇತಂ
ತಿಗ್ಮಾಂಶುಕೋಟ್ಯಧಿಕತೇಜಸಮಗ್ರ್ಯಶಕ್ತಿಮ್ ॥

ಸಂಕಲ್ಪಃ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಹೃತ್ಕಮಲಮಧ್ಯನಿವಾಸಿ-ವಾಸುದೇವ-ಸಂಕರ್ಷಣ-ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾನಿರುದ್ಧಚತುಮೂರ್ತ್ಯಾದಿ ಅನಂತಾವತಾರಾತ್ಮಕ-ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಸ್ಥ-ಮನ್ಯುನಾಮಕ-ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೇರಣಯಾ, ಮನ್ಯುನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ- ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತಮಂತ್ರಪುರಶ್ಚರಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತಮಂತ್ರಃ

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಹರಿಃ ಓಮ್ ॥

ಯಸ್ತೇ ಮನ್ಯೋಽವಿಧದ್ವಜ್ರಸಾಯಕ ಸಹ ಓಜಃ ಪುಷ್ಯತಿ ವಿಶ್ವಮಾನುಷಕ್ ।
ಸಾಹ್ಯಾಮ ದಾಸಮಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ ಸಹಸ್ಕೃತೇನ ಸಹಸಾ ಸಹಸ್ವತಾ ॥೧॥

ಮನ್ಯುರಿಂದ್ರೋ ಮನ್ಯುರೇವಾಸ ದೇವೋ ಮನ್ಯುರ್ಹೋತಾ ವರುಣೋ ಜಾತವೇದಾಃ।
ಮನ್ಯುಂವಿಶ ಈಳತೇ ಮಾನುಷೀರ್ಯಾಃ ಪಾಹಿನೋ ಮನ್ಯೋ ತಪಸಾ ಸಜೋಷಾಃ
॥೨॥

ಅಭೀಹಿ ಮನ್ಯೋ ತವಸಸ್ತವೀಯಾನ್ ತಪಸಾ ಯುಜಾ ವಿ ಜಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಅಮಿತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಹಾ ದಸ್ಯುಹಾ ಚ ವಿಶ್ವಾವಸೂನ್ಯಾ ಭರಾ ತ್ವಂ ನಃ ॥೩॥

ತ್ವಂ ಹಿ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಭೂತ್ಯೋಜಾಃ ಸ್ವಯಂಭೂರ್ಭಾಮೋ ಅಭಿಮಾತಿಷಾಹಃ ।
ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಿಃ ಸಹುರಿಃ ಸಹಾವಾನಸ್ಮಾಸ್ವೋಜಃ ಪೃತನಾಸು ಧೇಹಿ ॥೪॥

ಅಭಾಗಃ ಸನ್ನಪ ಪರೇತೋ ಅಸ್ಮಿ ತವ ಕ್ರತ್ವಾ ತವಿಷಸ್ಯ ಪ್ರಚೇತಃ ।
ತ್ವಂ ತ್ವಾ ಮನ್ಯೋ ಅಕ್ರತುರ್ಜಿಹೀಳಾಹಂ ಸ್ವಾತನೂರ್ಬಲದೇಯಾಯ ಮೇಹಿ ॥೫॥

ಅಯಂ ತೇ ಅಸ್ಮ್ಯುಪಮೇಹ್ಯರ್ವಾಙ್ ಪ್ರತೀಚೀನಃ ಸಹುರೇ ವಿಶ್ವಧಾಯಃ ।
ಮನ್ಯೋ ವಜ್ರಿನ್ನಭಿ ಮಾಮಾ ವವೃತ್ಸ್ವ ಹನಾವ ದಸ್ಯೂಁರುತ ಬೋಧ್ಯಾಪೇಃ॥೬॥

ಅಭಿ ಪ್ರೇಹಿ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಭವಾ ಮೇಽಧಾ ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಂಘನಾವ ಭೂರಿ ।
ಜುಹೋಮಿ ತೇ ಧರುಣಂ ಮಧ್ವೋ ಅಗ್ರಮುಭಾ ಉಪಾಂಶು ಪ್ರಥಮಾ ಪಿಬಾವ
॥೭॥

ತ್ವಯಾ ಮನ್ಯೋ ಸರಥಮಾರುಜಂತೋ ಹರ್ಷಮಾಣಾಸೋ ಧೃಷಿತಾ ಮರುತ್ವಃ।
ತಿಗ್ಮೇಷವ ಆಯುಧಾ ಸಂಶಿಶಾನಾ ಅಭಿ ಪ್ರ ಯಂತು ನರೋ ಅಗ್ನಿರೂಪಾಃ ॥೮॥

ಅಗ್ನಿರಿವ ಮನ್ಯೋ ತ್ವಿಷಿತಃ ಸಹಸ್ವ ಸೇನಾನೀರ್ನಃ ಸಹುರೇ ಹೂತ ಏಧಿ।
ಹತ್ವಾಯ ಶತ್ರೂನ್, ವಿಭಜಸ್ವ ವೇದ ಓಜೋ ಮಿಮಾನೋ ವಿ ಮೃಧೋ ನುದಸ್ವ ॥೯॥

ಸಹಸ್ವ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಮಾತಿಮಸ್ಮೇ ರುಜನ್ ಮೃಣನ್ ಪ್ರಮೃಣನ್ ಪ್ರೇಹಿ ಶತ್ರೂನ್।
ಉಗ್ರಂ ತೇ ಪಾಜೋ ನನ್ವಾ ರುರುಧ್ರೇ ವಶೀ ವಶಂ ನಯಸ ಏಕಜ ತ್ವಮ್ ॥೧೦॥

ಏಕೋ ಬಹೂನಾಮಸಿ ಮನ್ಯವೀಳಿತೋ ವಿಶಂವಿಶಂ ಯುಧಯೇ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ।
ಅಕೃತ್ತರುಕ್ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ ವಯಂ ದ್ಯುಮಂತಂ ಘೋಷಂ ವಿಜಯಾಯ ಕೃಣ್ಮಹೇ ॥೧೧॥

ವಿಜೇಷಕೃದಿಂದ್ರ ಇವಾನವಬ್ರವೋ ಽಸ್ಮಾಕಂ ಮನ್ಯೋ ಅಧಿಪಾ ಭವೇಹ।
ಪ್ರಿಯಂ ತೇ ನಾಮ ಸಹುರೇ ಗೃಣೀಮಸಿ ವಿದ್ಮಾ ತಮುತ್ಸಂ ಯತ ಆ ಬಭೂಥ॥೧೨॥

ಆಭೂತ್ಯಾ ಸಹಜಾ ವಜ್ರ ಸಾಯಕ ಸಹೋ ಬಿಭರ್ಷ್ಯಭಿಭೂತ ಉತ್ತರಮ್।
ಕ್ರತ್ವಾ ನೋ ಮನ್ಯೋ ಸಹ ಮೇದ್ಯೇಧಿ ಮಹಾಧನಸ್ಯ ಪುರುಹೂತ ಸಂಸೃಜಿ ॥೧೩॥

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೪॥

* * * *

ಪಾದಶಃ ಸಂಪುಟೀಕರಣಮ್

ಓಮ್ ॥

ಯಸ್ತೇ ಮನ್ಯೋಽವಿಧದ್ವಜ್ರಸಾಯಕ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಸಹ ಓಜಃ ಪುಷ್ಯತಿ ವಿಶ್ವಮಾನುಷಕ್ ।

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಸಾಹ್ಯಾಮ ದಾಸಮಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಸಹಸ್ಕೃತೇನ ಸಹಸಾ ಸಹಸ್ವತಾ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೧॥

ಮನ್ಯುರಿಂದ್ರೋ ಮನ್ಯುರೇವಾಸ ದೇವಃ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಮನ್ಯುರ್ಹೋತಾ ವರುಣೋ ಜಾತವೇದಾಃ ।

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಮನ್ಯುಂ ವಿಶ ಈಳತೇ ಮಾನುಷೀರ್ಯಾಃ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಪಾಹಿ ನೋ ಮನ್ಯೋ ತಪಸಾ ಸಜೋಷಾಃ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೨॥

ಅಭೀಹಿ ಮನ್ಯೋ ತವಸಸ್ತವೀಯಾನ್

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ತಪಸಾ ಯುಜಾ ವಿ ಜಹಿ ಶತ್ರೂನ್

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಅಮಿತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಹಾ ದಸ್ಯುಹಾ ಚ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ವಿಶ್ವಾವಸೂನ್ಯಾ ಭರಾ ತ್ವಂ ನಃ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೩॥

ತ್ವಂ ಹಿ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಭೂತ್ಯೋಜಾಃ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಸ್ವಯಂಭೂರ್ಭಾಮೋ ಅಭಿಮಾತಿಷಾಹಃ ।

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಿಃ ಸಹುರಿಃ ಸಹಾವಾನ್

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಅಸ್ಮಾಸ್ವೋಜಃ ಪೃತನಾಸು ಧೇಹಿ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೪॥

ಅಭಾಗಃ ಸನ್ನಪ ಪರೇತೋ ಅಸ್ಮಿ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ತವ ಕ್ರತ್ವಾ ತವಿಷಸ್ಯ ಪ್ರಚೇತಃ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ತ್ವಂ ತ್ವಾ ಮನ್ಯೋ ಅಕ್ರತುರ್ಜಿಹೀಳ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಅಹಂ ಸ್ವಾತನೂರ್ಬಲದೇಯಾಯ ಮೇಹಿ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೫॥

ಅಯಂ ತೇ ಅಸ್ಮ್ಯುಪಮೇಹ್ಯರ್ವಾಙ್

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಪ್ರತೀಚೀನಃ ಸಹುರೇ ವಿಶ್ವಧಾಯಃ ।

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಮನ್ಯೋ ವಜ್ರಿನ್ನಭಿಮಾಮಾ ವವೃತ್ಸ್ವ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಹನಾವ ದಸ್ಯೂನ್ಮರುತ ಬೋಧ್ಯಾಪೇಃ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೬॥

ಅಭಿ ಪ್ರೇಹಿ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಭವ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಮೇಽಧಾ ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಂಘನಾವ ಭೂರಿ ।

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಜುಹೋಮಿ ತೇ ಧರುಣಂ ಮಧ್ವೋ ಅಗ್ರಮುಭಾ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಉಪಾಂಶು ಪ್ರಥಮಾ ಪಿಬಾವ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೭॥

ತ್ವಯಾ ಮನ್ಯೋ ಸರಥಮಾರುಜಂತಃ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಹರ್ಷಮಾಣಾಸೋ ಧೃಷಿತಾ ಮರುತ್ವಃ ।

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ತಿಗ್ಮೇಷವ ಆಯುಧಾ ಸಂಶಿಶಾನಾ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಅಭಿ ಪ್ರ ಯಂತು ನರೋ ಅಗ್ನಿರೂಪಾಃ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೮॥

ಅಗ್ನಿರಿವ ಮನ್ಯೋ ತ್ವಿಷಿತಃ ಸಹಸ್ವ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಸೇನಾನೀರ್ನಃ ಸಹುರೇ ಹೂತ ಏಧಿ ।

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಹತ್ವಾಯ ಶತ್ರೂನ್, ವಿಭಜಸ್ವ ವೇದ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಓಜೋ ಮಿಮಾನೋ ವಿ ಮೃಧೋ ನುದಸ್ವ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೯॥

ಸಹಸ್ವ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಮಾತಿಮಸ್ಮೇ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ರುಜನ್ ಮೃಣನ್ ಪ್ರಮೃಣನ್ ಪ್ರೇಹಿ ಶತ್ರೂನ್

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಉಗ್ರಂ ತೇ ಪಾಜೋ ನನ್ವಾ ರುರುಧ್ರೇ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ವಶೀ ವಶಂ ನಯಸ ಏಕಜ ತ್ವಮ್

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೦॥

ಏಕೋ ಬಹೂನಾಮಸಿ ಮನ್ಯವೀಳಿತೋ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ವಿಶಂವಿಶಂ ಯುಧಯೇ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಅಕೃತ್ತರುಕ್ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ ವಯಂ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ದ್ಯುಮಂತಂ ಘೋಷಂ ವಿಜಯಾಯ ಕೃಣ್ಮಹೇ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೧॥

ವಿಜೇಷಕೃದಿಂದ್ರ ಇವಾನವಬ್ರವಃ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಅಸ್ಮಾಕಂ ಮನ್ಯೋ ಅಧಿಪಾ ಭವೇಹ ।

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಪ್ರಿಯಂ ತೇ ನಾಮ ಸಹುರೇ ಗೃಣೀಮಸಿ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ವಿದ್ಮಾ ತಮುತ್ಸಂ ಯತ ಆ ಬಭೂಥ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೨॥

ಆಭೂತ್ಯಾ ಸಹಜಾ ವಜ್ರ ಸಾಯಕ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಸಹೋ ಬಿಭರ್ಷ್ಯಭಿಭೂತ ಉತ್ತರಮ್ ।

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಕ್ರತ್ವಾನೋ ಮನ್ಯೋ ಸಹ ಮೇದ್ಯೇಧಿ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಮಹಾಧನಸ್ಯ ಪುರುಹೂತ ಸಂಸೃಜಿ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೩॥

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಂ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್

- ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೪॥

* * * *

ಅರ್ಧರ್ಚಶಃ ಸಂಪುಟೀಕರಣಮ್

ಓಮ್ ॥

ಯಸ್ತೇ ಮನ್ಯೋಽವಿಧದ್ವಜ್ರಸಾಯಕ ಸಹ ಓಜಃ ಪುಷ್ಯತಿ ವಿಶ್ವಮಾನುಷಕ್ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
ಸಾಹ್ಯಾಮ ದಾಸಮಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ ಸಹಸ್ಕೃತೇನ ಸಹಸಾ ಸಹಸ್ವತಾ ॥
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೧॥

ಮನ್ಯುರಿಂದ್ರೋ ಮನ್ಯುರೇವಾಸ ದೇವೋ ಮನ್ಯುರ್ಹೋತಾ ವರುಣೋ ಜಾತವೇದಾಃ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
ಮನ್ಯುಂ ವಿಶ ಈಳತೇ ಮಾನುಷೀರ್ಯಾಃ ಪಾಹಿ ನೋ ಮನ್ಯೋ ತಪಸಾ ಸಜೋಷಾಃ
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೨॥

ಅಭೀಹಿ ಮನ್ಯೋ ತವಸಸ್ತವೀಯಾನ್ ತಪಸಾ ಯುಜಾ ವಿ ಜಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
ಅಮಿತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಹಾ ದಸ್ಯುಹಾ ಚ ವಿಶ್ವಾವಸೂನ್ಯಾ ಭರಾ ತ್ವಂ ನಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೩॥

ತ್ವಂ ಹಿ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಭೂತ್ಯೋಜಾಃ ಸ್ವಯಂಭೂರ್ಭಾಮೋ ಅಭಿಮಾತಿಷಾಹಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಿಃ ಸಹುರಿಃ ಸಹಾವಾನಸ್ಮಾಸ್ವೋಜಃ ಪೃತನಾಸು ಧೇಹಿ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೪॥

ಅಭಾಗಃ ಸನ್ನಪ ಪರೇತೋ ಅಸ್ಮಿ ತವ ಕ್ರತ್ವಾ ತವಿಷಸ್ಯ ಪ್ರಚೇತಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
ತ್ವಂ ತ್ವಾ ಮನ್ಯೋ ಅಕ್ರತುರ್ಜಿಹೀಳಾಹಂ ಸ್ವಾತನೂರ್ಬಲದೇಯಾಯ ಮೇಹಿ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥೫॥

ಅಯಂ ತೇ ಅಸ್ಮ್ಯುಪಮೇಹ್ಯರ್ವಾಙ್ ಪ್ರತೀಚೀನಃ ಸಹುರೇ ವಿಶ್ವಧಾಯಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
ಮನ್ಯೋ ವಜ್ರಿನ್ನಭಿ ಮಾಮಾ ವವೃತ್ಸ್ವ ಹನಾವ ದಸ್ಯೂನ್ರುತ ಬೋಧ್ಯಾಪೇಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
॥೬॥

ಅಭಿ ಪ್ರೇಹಿ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಭವಾ ಮೇಽಧಾ ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಂಘನಾವ ಭೂರಿ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
ಜುಹೋಮಿ ತೇ ಧರುಣಂ ಮಧ್ವೋ ಅಗ್ರಮುಭಾ ಉಪಾಂಶು ಪ್ರಥಮಾ ಪಿಬಾವ ॥
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
॥೭॥

ತ್ವಯಾ ಮನ್ಯೋ ಸರಥಮಾರುಜಂತೋ ಹರ್ಷಮಾಣಾಸೋ ಧೃಷಿತಾ ಮರುತ್ವಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
ತಿಗ್ಮೇಷವ ಆಯುಧಾ ಸಂಶಿಶಾನಾ ಅಭಿ ಪ್ರ ಯಂತು ನರೋ ಅಗ್ನಿರೂಪಾಃ ॥
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
॥೮॥

ಅಗ್ನಿರಿವ ಮನ್ಯೋ ತ್ವಿಷಿತಃ ಸಹಸ್ವ ಸೇನಾನೀರ್ನಃ ಸಹುರೇ ಹೂತ ಏಧಿ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
ಹತ್ವಾಯ ಶತ್ರೂನ್, ವಿಭಜಸ್ವ ವೇದ ಓಜೋ ಮಿಮಾನೋ ವಿ ಮೃಧೋ ನುದಸ್ವ॥
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
॥೯॥

ಸಹಸ್ವ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಮಾತಿಮಸ್ಮೇ ರುಜನ್ ಮೃಣನ್ ಪ್ರಮೃಣನ್ ಪ್ರೇಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
ಉಗ್ರಂ ತೇ ಪಾಜೋ ನನ್ವಾ ರುರುಧ್ರೇ ವಶೀ ವಶಂ ನಯಸ ಏಕಜ ತ್ವಮ್ ॥
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
॥೧೦॥

ಏಕೋ ಬಹೂನಾಮಸಿ ಮನ್ಯವೀಳಿತೋ ವಿಶಂವಿಶಂ ಯುಧಯೇ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
ಅಕೃತ್ತರುಕ್ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ ವಯಂ ದ್ಯುಮಂತಂ ಘೋಷಂ ವಿಜಯಾಯ ಕೃಣ್ಮಹೇ ॥
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
॥೧೧॥

ವಿಜೇಷಕೃದಿಂದ್ರ ಇವಾನವಬ್ರವೋ ಽಸ್ಮಾಕಂ ಮನ್ಯೋ ಅಧಿಪಾ ಭವೇಹ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
ಪ್ರಿಯಂ ತೇ ನಾಮ ಸಹುರೇ ಗೃಣೀಮಸಿ ವಿದ್ಮಾ ತಮುತ್ಸಂ ಯತ ಆ ಬಭೂಥ ॥
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
॥೧೨॥

ಆಭೂತ್ಯಾ ಸಹಜಾ ವಜ್ರ ಸಾಯಕ ಸಹೋ ಬಿಭರ್ಷ್ಯಭಿಭೂತ ಉತ್ತರಮ್ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
ಕ್ರತ್ವಾ ನೋ ಮನ್ಯೋ ಸಹ ಮೇದ್ಯೇಧಿ ಮಹಾಧನಸ್ಯ ಪುರುಹೂತ ಸಂಸೃಜಿ ॥
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
॥೧೩॥

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
॥೧೪॥

* * * *

ಋಕ್ಸಂಪುಟೀಕರಣಮ್

ಓಮ್ ॥

ಯಸ್ತೇ ಮನ್ಯೋಽವಿಧದ್ವಜ್ರಸಾಯಕ ಸಹ ಓಜಃ ಪುಷ್ಯತಿ ವಿಶ್ವಮಾನುಷಕ್ ।
ಸಾಹ್ಯಾಮ ದಾಸಮಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ ಸಹಸ್ಕೃತೇನ ಸಹಸಾ ಸಹಸ್ವತಾ ॥
ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
॥೧॥

ಮನ್ಯುರಿಂದ್ರೋ ಮನ್ಯುರೇವಾಸ ದೇವೋ ಮನ್ಯುರ್ಹೋತಾ ವರುಣೋ ಜಾತವೇದಾಃ।
ಮನ್ಯುಂ ವಿಶ ಈಳತೇ ಮಾನುಷೀರ್ಯಾಃ ಪಾಹಿ ನೋ ಮನ್ಯೋ ತಪಸಾ ಸಜೋಷಾಃ
ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
॥೨॥

ಅಭೀಹಿ ಮನ್ಯೋ ತವಸಸ್ತವೀಯಾನ್ ತಪಸಾ ಯುಜಾ ವಿ ಜಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಅಮಿತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಹಾ ದಸ್ಯುಹಾ ಚ ವಿಶ್ವಾವಸೂನ್ಯಾ ಭರಾ ತ್ವಂ ನಃ
ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
॥೩॥

ತ್ವಂ ಹಿ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಭೂತ್ಯೋಜಾಃ ಸ್ವಯಂಭೂರ್ಭಾಮೋ ಅಭಿಮಾತಿಷಾಹಃ ।
ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಿಃ ಸಹುರಿಃ ಸಹಾವಾನಸ್ಮಾಸ್ವೋಜಃ ಪೃತನಾಸು ಧೇಹಿ ॥
ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
॥೪॥

ಅಭಾಗಃ ಸನ್ನಪ ಪರೇತೋ ಅಸ್ಮಿ ತವ ಕ್ರತ್ವಾ ತವಿಷಸ್ಯ ಪ್ರಚೇತಃ ।
ತ್ವಂ ತ್ವಾಮನ್ಯೋ ಅಕ್ರತುರ್ಜಿಹೀಳಾಹಂ ಸ್ವಾತನೂರ್ಬಲದೇಯಾಯ ಮೇಹಿ ॥
ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

॥೫॥

ಅಯಂ ತೇ ಅಸ್ಮ್ಯುಪಮೇಹ್ಯರ್ವಾಙ್ ಪ್ರತೀಚೀನಃ ಸಹುರೇ ವಿಶ್ವಧಾಯಃ ।
ಮನ್ಯೋ ವಜ್ರಿನ್ನಭಿ ಮಾಮಾ ವವೃತ್ಸ್ವ ಹನಾವ ದಸ್ಯೂಁರುತ ಬೋಧ್ಯಾಪೇಃ ॥
ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್॥

॥6॥

ಅಭಿ ಪ್ರೇಹಿ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಭವಾ ಮೇಽಧಾ ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಂಘನಾವ ಭೂರಿ ।
ಜುಹೋಮಿ ತೇ ಧರುಣಂ ಮಧ್ವೋ ಅಗ್ರಮುಭಾ ಉಪಾಂಶು ಪ್ರಥಮಾ ಪಿಬಾವ
ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

॥೭॥

ತ್ವಯಾ ಮನ್ಯೋ ಸರಥಮಾರುಜಂತೋ ಹರ್ಷಮಾಣಾಸೋ ಧೃಷಿತಾ ಮರುತ್ವಃ ।
ತಿಗ್ಮೇಷವ ಆಯುಧಾ ಸಂಶಿಶಾನಾ ಅಭಿ ಪ್ರ ಯಂತು ನರೋ ಅಗ್ನಿರೂಪಾಃ ॥
ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

॥೮॥

ಅಗ್ನಿರಿವ ಮನ್ಯೋ ತ್ವಿಷಿತಃ ಸಹಸ್ವ ಸೇನಾನೀರ್ನಃ ಸಹುರೇ ಹೂತ ಏಧಿ ।
ಹತ್ವಾಯ ಶತ್ರೂನ್, ವಿಭಜಸ್ವ ವೇದ ಓಜೋ ಮಿಮಾನೋ ವಿ ಮೃಧೋ ನುದಸ್ವ॥
ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥

॥೯॥

ಸಹಸ್ವ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಮಾತಿಮಸ್ಮೇ ರುಜನ್ ಮೃಣನ್ ಪ್ರಮೃಣನ್ ಪ್ರೇಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಉಗ್ರಂ ತೇ ಪಾಜೋ ನನ್ವಾ ರುರುಧ್ರೇ ವಶೀ ವಶಂ ನಯಸ ಏಕಜ ತ್ವಮ್ ॥
ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
॥೧೦॥

ಏಕೋ ಬಹೂನಾಮಸಿ ಮನ್ಯವೀಳಿತೋ ವಿಶಂವಿಶಂ ಯುಧಯೇ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ ।
ಅಕೃತ್ತರುಕ್ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ ವಯಂ ದ್ಯುಮಂತಂ ಘೋಷಂ ವಿಜಯಾಯ ಕೃಣ್ಮಹೇ ॥
ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
॥೧೧॥

ವಿಜೇಷಕೃದಿಂದ್ರ ಇವಾನವಬ್ರವೋ ಽಸ್ಮಾಕಂ ಮನ್ಯೋ ಅಧಿಪಾ ಭವೇಹ ।
ಪ್ರಿಯಂ ತೇ ನಾಮ ಸಹುರೇ ಗೃಣೀಮಸಿ ವಿದ್ಮಾ ತಮುತ್ಸಂ ಯತ ಆ ಬಭೂಥ ॥
ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
॥೧೨॥

ಆಭೂತ್ಯಾ ಸಹಜಾ ವಜ್ರ ಸಾಯಕ ಸಹೋ ಬಿಭರ್ಷ್ಯಭಿಭೂತ ಉತ್ತರಮ್ ।
ಕ್ರತ್ವಾ ನೋ ಮನ್ಯೋ ಸಹ ಮೇದ್ಯೇಧಿ ಮಹಾಧನಸ್ಯ ಪುರುಹೂತ ಸಂಸೃಜಿ ॥
ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
॥೧೩॥

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿ ಲಯಂತಾಮ್ ॥
॥೧೪॥

* * * *

ಸ್ತೋತ್ರಮಂತ್ರಗಳು

ಮಂತ್ರೋದ್ಧಾರ ನೃಸಿಂಹಸ್ತೋತ್ರಮ್

ಓಂ ಮಂತ್ರರೂಪಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶೃಣುಷ್ವಾಯತಲೋಚನೇ ।
ಭವನಂ ಸರ್ವಶಕ್ತೀನಾಂ ಸರ್ವದೇವವಿನಿರ್ಮಿತಮ್ ॥೧॥

ನೃಸಿಂಹಸ್ಯ ಮಹಾಮಂತ್ರಂ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದ್ವರ್ಣಸಂಯುತಮ್ ।
ಏಕಾದಶಪದಾರೂಢಂ ನೃಸಿಂಹಾನುಷ್ಟುಭಂ ಪರಮ್ ॥೨॥

ಮಂತ್ರಾರ್ಥಂ ಶೃಣು ಮೇ ದೇವಿ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕಮ್ ।
ಸರ್ವರಕ್ಷಾಕರಂ ನೃಣಾಂ ದೈವತೈರಪಿ ದುರ್ಲಭಮ್ ॥೩॥

ರಕ್ಷೋತ್ಫುಲ್ಲವಿರೂಪಾಕ್ಷಂ ವಿಪಕ್ಷಕ್ಷಯದೀಕ್ಷಿತಮ್ ।
ನಿನಾದತ್ರಸ್ತವಿಶ್ವಾಂಡಂ ವಿಷ್ಣುಮುಗ್ರಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೪॥

ಸರ್ವೈರವಧ್ಯತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಸಬಲಂ ದಿತಿನಂದನಮ್ ।
ನಖಾಗ್ರೈಃ ಶಕಲೀಚಕ್ರೇ ಯಸ್ತಂ ವೀರಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೫॥

ಪದಾವಷ್ಟಬ್ಧಪಾತಾಲಂ ಮೂರ್ಧಾವಿಷ್ಟತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಮ್ ।
ಭುಜಪ್ರವಿಷ್ಟಾಷ್ಟದಿಶಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೬॥

ಜ್ಯೋತೀಂಷ್ಯರ್ಕೇಂದುನಕ್ಷತ್ರಜ್ವಲನಾದೀನ್ಯನೇಕಶಃ।
ಜ್ವಲಂತಿ ತೇಜಸಾ ಯಸ್ಯ ತಂ ಜ್ವಲಂತಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೭॥

ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಿಹೀನೋಽಪಿ ಸರ್ವಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸರ್ವದಾ ।
ಜಾನಾತಿ ಯೋ ನಮಾಮೀಶಂ ತಮಹಂ ಸರ್ವತೋಮುಖಮ್ ॥೮॥

ನರವತ್ಸಿಂಹವಚ್ಚಾಸ್ತಿ ವಪುರ್ಯಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ।
ಮಹಾಸಟಂ ಮಹಾದಂಷ್ಟ್ರಂ ತಂ ನೃಸಿಂಹಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೯॥

ಯನ್ನಾಮಸ್ಮರಣಾದ್ಭೀತಾಃ ಭೂತವೇತಾಳರಾಕ್ಷಸಾಃ ।
ರೋಗಾದ್ಯಾನಿ ಪ್ರಣಶ್ಯಂತಿ ಭೀಷಣಂ ತಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೧೦॥

ಸರ್ವೋಽಪಿ ಯಂ ಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಸಕಲಂ ಭದ್ರಮಶ್ನುತೇ ।
ಶ್ರಿಯಾ ಚ ಭದ್ರಯಾ ಯುಕ್ತೋ ಯಸ್ತಂ ಭದ್ರಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೧೧॥

ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಸ್ವಕಾಲಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ಮೃತ್ಯುಂ ಶತ್ರುಶತಾನ್ಯಪಿ ।
ಭಕ್ತಾನಾಂ ನಾಶಯೇದ್ಯಸ್ಮಾನ್ಮೃತ್ಯುಮೃತ್ಯುಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೧೨॥

ನಮಸ್ಕಾರಾತ್ಮಕಂ ಯಸ್ಮೈ ವಿಧಾಯಾತ್ಮನಿವೇದನಮ್ ।
ಮುಕ್ತದುಃಖೋಽಖಿಲಾನ್ ಕಾಮಾನ್ ಅಶ್ನುತೇ ತಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೧೩॥

ದಾಸಾಭೂತಾಸ್ತತಃ ಸರ್ವೇಽಹ್ಯಾತ್ಮನಃ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ।
ಅತೋಽಹಮಪಿ ತೇ ದಾಸ ಇತಿ ಮತ್ವಾ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥೧೪॥

ಶಂಕರೇಣಾದರಾತ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪದಾನಾಂ ತತ್ವಮುತ್ತಮಮ್ ।
ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಯಾಂ ಜಪೇನ್ನಿತ್ಯಂ ಶ್ರೀರ್ವಿದ್ಯಾಽಽಯುಶ್ಚ ವರ್ಧತೇ ॥೧೫॥

ಇಮಂ ಸ್ತವಂ ಜಪೇದ್ಯಸ್ತು ನರಸಿಂಹಸ್ಯ ಸನ್ನಿಧೌ ।
ಸರ್ವಪಾಪವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಃ ಸ ಯಾತಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಮ್ ॥೧೬॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತೇ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಸಂವಾದೇ ಅನುಷ್ಟುಬ್ ನರಸಿಂಹಸ್ತೋತ್ರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥

* * * * *

ಭಾಗವತೇ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಭಿಃಕೃತಾ

ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಸ್ತುತಿಃ

ನಿಶಮ್ಯ ಲೋಕತ್ರಯಮಸ್ತಕಜ್ವರಂ
ತಮಾದಿದೈತ್ಯಂ ಹರಿಣಾ ಹತಂ ಮೃಧೇ ।
ಪ್ರಹರ್ಷವೇಗೋತ್ಕಲಿತಾನನಾ ಮುಹುಃ
ಪ್ರಸೂನವರ್ಷೈರ್ವವೃಷುಃ ಸುರಸ್ತ್ರಿಯಃ ॥೧॥

ತದಾ ವಿಮಾನಾವಲಿಭಿರ್ನಭಃಸ್ಥಲಂ
ದಿದೃಕ್ಷತಾಂ ಸಂಕುಲಮಾಸ ನಾಕಿನಾಮ್ ।
ಸುರಾನಕಾ ದುಂದುಭಯೋ ವಿನೇದಿರೇ
ಗಂಧರ್ವಮುಖ್ಯಾ ನನೃತುರ್ಜಗುಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ॥೨॥

ತದುಪವ್ರಜ್ಯ ವಿಬುಧಾ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರ ಗಿರಿಶಾದಯಃ ।
ಋಷಯಃ ಪಿತರಃ ಸಿದ್ಧಾ ವಿದ್ಯಾಧರಮಹೋರಗಾಃ ॥೩॥

ಮನವಃ ಪ್ರಜಾನಾಂ ಪತಯೋ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಚಾರಣಾಃ ।
ಯಕ್ಷಾಃ ಕಿಂಪುರುಷಾಸ್ತಾತ ವೈತಾಲಾಃ ಸಹಕಿನ್ನರಾಃ ॥೪॥

ತೇ ವಿಷ್ಣುಪಾರ್ಷದಾಃ ಸರ್ವೇ ಸುನಂದಕುಮುದಾದಯಃ ।
ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಪುಟಾ ಆಸೀನಂ ತ್ರೀವ್ರತೇಜಸಮ್
ಈಡಿರೇ ನರಶಾರ್ದೂಲಂ ನಾತಿದೂರಚರಾಃ ಪೃಥಕ್ ॥೫॥

ಬ್ರಹ್ಮೋವಾಚ

ನತೋಽಸ್ಮ್ಯನಂತಾಯ ದುರಂತಶಕ್ತಯೇ
ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯಾಯ ಪವಿತ್ರ ಕರ್ಮಣೇ ।
ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಸರ್ಗಸ್ಥಿತಿಸಂಯಮಾನ್
ಗುಣೈಃ ಸ್ವಲೀಲಯಾ ಸಂದಧತೇಽವ್ಯಯಾತ್ಮನೇ ॥೬॥

ರುದ್ರ ಉವಾಚ

ಕೋಪಕಾಲೋ ಯುಗಾಂತಸ್ತೇ ಹತೋಽಯಮಸುರೋಽಲ್ಪಕಃ ।
ತತ್ಸುತಂ ಪಾಹ್ಯನುಸೃತಂ ಭಕ್ತಂ ತೇ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ॥೭॥

ಇಂದ್ರ ಉವಾಚ

ಪ್ರತ್ಯಾನೀತಾಃ ಪರಮ ಭವತಾ ತ್ರಾಯತಾ ನಃ ಸ್ವಭಾಗಾ
ದೈತ್ಯಾಕ್ರಾಂತಂ ಹೃದಯಕಮಲಂ ತ್ವದ್ಗೃಹಂ ಪ್ರತ್ಯಬೋಧಿ ।
ಕಾಲಗ್ರಸ್ತಂ ಕಿಯದಿದಮಹೋ ನಾಥ ಶುಶ್ರೂಷತಾಂ ತೇ
ಮುಕ್ತಸ್ತೇಷಾಂ ನ ಹಿ ಬಹುಮತಾ ನಾರಸಿಂಹಾಪರೈಃ ಕಿಮ್ ॥೮॥

ಋಷಯ ಊಚುಃ

ತ್ವಂ ನಸ್ತಪಃ ಪರಮಮಾತ್ಥ ಯದಾತ್ಮತೇಜೋ
ಯೇನೇದಮದಿಪುರುಷಾತ್ಮಗತಂ ಸಮಸ್ತಮ್ ।

ತದ್ವಿಪ್ರಲುಪ್ತಮಮುನಾಽದ್ಯ ಶರಣ್ಯಪಾಲ
ರಕ್ಷಾಗೃಹೀತವಪುಷಾ ಪುನರನ್ವಮಂಸ್ಮಾಃ ॥೯॥

ಪಿತರ ಊಚುಃ

ಶ್ರಾದ್ಧಾನಿನೋಽಧಿಬುಭುಜೇ ಪ್ರಸಭಂ ತನೂಜೈ-
ರ್ದತ್ತಾನಿ ತೀರ್ಥಸಮಯೇಽಪಿ ತಿಲಾನ್ ಸಹಾದ್ಭಿಃ ।
ತಸ್ಯೋದರಾನ್ನಖವಿದೀರ್ಣವಪಾದ್ ಯ ಆರ್ಚ್ಛತ್
ತಸ್ಮೈ ನಮೋ ನೃಹರಯೇಽಖಿಲಧರ್ಮಗೋಪ್ತ್ರೇ ॥೧೦॥

ಸಿದ್ಧಾ ಊಚುಃ

ಯೋ ನೋ ಗತಿಂ ಯೋಗಸಿದ್ಧಾಮಸಾಧು-
ರಹಾರ್ಷೀದ್ ಯೋಗತಪೋಬಲೇನ ।
ನಾನಾದರ್ಪಂ ತಂ ನಖೈರ್ನಿರ್ದದಾರ
ತಸ್ಮೈ ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಣತಾಃ ಸ್ಮೋ ನೃಸಿಂಹ ॥೧೧॥

ವಿದ್ಯಾಂ ಪೃಥಗ್ ಧಾರಣಯಾಽನುರುದ್ಧಾಂ
ನ್ಯಷೇಧದಜ್ಞೋ ಬಲವೀರ್ಯದೃಪ್ತಃ ।
ಸ ಯೇನ ಸಂಖ್ಯೇ ಪಶುವದ್ಧತಸ್ತಂ
ಮಹಾನೃಸಿಂಹಂ ಪ್ರಣತಾಃ ಸ್ಮನಿತ್ಯಮ್ ॥೧೨॥

ನಾಗಾ ಊಚುಃ

ಯೇನ ಪಾಪೇನ ರತ್ನಾನಿ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಾನಿ ಹೃತಾನಿ ನಃ ।
ತದ್ವಕ್ಷಃಪಾಟನೇನಾಸಾಂ ದತ್ತಾನಂದ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥೧೩॥

ಮನವ ಊಚುಃ

ಮನವೋ ವಯಂ ತವ ನಿದೇಶಕಾರಿಣೋ
ದಿತಿಜೇನ ದೇವ ಪರಿಭೂತಸೇತವಃ ।
ಭವತಾ ಖಲಃ ಸಮುಪಸಂಹೃತಃ ಪ್ರಭೋ
ಕರವಾಮ ತೇ ಕಿಮನುಶಾಧಿ ಕಿಂಕರಾನ್ ॥೧೪॥

ಪ್ರಜಾಪತಯ ಊಚುಃ

ಪ್ರಜೇಶಾ ವಯಂ ತೇ ಪರೇಶಾಭಿಸೃಷ್ಟಾ
ನ ಯೇನ ಪ್ರಜಾ ವೈ ಸೃಜಾಮೋ ನಿಷಿದ್ಧಾಃ।
ಸ ಏಷ ತ್ವಯಾ ಭಿನ್ನವಕ್ಷಾ ನು ಶೇತೇ
ಜಗನ್ಮಂಗಲಂ ಸತ್ಯಮೂರ್ತೇಽವತಾರಃ ॥೧೫॥

ಗಂಧರ್ವಾ ಊಚುಃ

ವಯಂ ವಿಭೋ ತೇ ನಟನಾಟ್ಯಗಾಯಕಾ
ಯೇನಾತ್ಮಸಾದ್ ವೀರ್ಯಬಲೌಜಸಾ ಕೃತಾಃ।
ಸ ಏಷ ನೀತೋ ಭವತಾ ದಶಾಮಿಮಾಂ
ಕಿಮುತ್ಪಥಸ್ಥಃ ಕುಶಲಾಯ ಕಲ್ಪತೇ ॥೧೬॥

ಚಾರಣಾ ಊಚುಃ

ಹರೇ ತವಾಂಘ್ರಿಪಂಕಜಂ ಭವಾಪವರ್ಗಮಾಶ್ರಿತಾಃ।
ಯ ಏಷ ಸಾಧುಹೃಚ್ಛಯಸ್ತ್ವಯಾಽಸುರಃ ಸಮಾಪಿತಃ ॥೧೭॥

ಯಕ್ಷಾ ಊಚುಃ

ವಯಮನುಚರಮುಖ್ಯಾ ಕರ್ಮಭಿಸ್ತೇ ಮನೋಜ್ಞೈ-
ರಿಹ ಚ ದಿತಿಸುತೇನ ಪ್ರಾಪಿತಾ ವಾಹಕತ್ವಮ್।
ಸ ತು ಜನಪರಿತಾಪಂ ತತ್ಕೃತಃ ಜಾನತಾ ತೇ
ನರಹರ ಉಪನೀತಃ ಪಂಚತಾಂ ಪಂಚವಿಂಶ ॥೧೮॥

ಕಿಂಪುರುಷಾ ಊಚುಃ

ವಯಂ ಕಿಂಪುರುಷಾಸ್ತ್ವಂ ಮಹಾಪುರುಷ ಈಶ್ವರಃ।
ಅಯಂ ಕಾಪುರುಷೋ ನಷ್ಟೋ ಧಿಕ್ಕೃತಃ ಸಾಧುಭಿರ್ಯತಃ ॥೧೯॥

ವೈತಾಲಿಕಾ ಊಚುಃ

ಸಭಾಸು ಸತ್ರೇಷು ತವಾಮಲಂ ಯಶೋ
ಗೀತ್ವಾ ಸಪರ್ಯಾಂ ಮಹತೀಂ ಲಭಾಮಹೇ।

ಯಸ್ಮಾತ್ ವ್ಯನೈಷೀದ್ ಭೃಶಮೇಷ ದುರ್ಜನೋ
ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಹತಸ್ತೇ ಭಗವನ್ ಯಥಾಽಽಮಯಃ ॥೨೦॥

ಕಿನ್ನರಾ ಊಚುಃ

ವಯಮೀಶ ಕಿನ್ನರಗಣಾಸ್ತವಾನುಗಾ
ದಿತಿಜೇನ ವಿಷ್ಟಿಮಮುನಾಽದ್ಯ ಕಾರಿತಾಃ ।
ಭವತಾ ಹರೇ ಸ ವೃಜಿನೋಽಪಸಾದಿತೋ
ನರಸಿಂಹ ನಾಥ ವಿಭವಾಯ ನೋ ಭವ ॥೨೦॥

ವಿಷ್ಣುಪಾರ್ಷದಾ ಊಚುಃ

ಅದ್ಯೈತದ್ಧರಿರೂಪಮದ್ಭುತಂ ತೇ
ದೃಷ್ಟಂ ನಃ ಶರಣದ ಸರ್ವಲೋಕಶರ್ಮ ।
ಸೋಽಯಂ ತೇ ವಿಧಿಕರ ಈಶ ವಿಪ್ರಶಾಪಾತ್
ತಸ್ಯೇದಂ ನಿಧನಮನುಗ್ರಹಾಯ ವಿದ್ಮಃ ॥೨೨॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ (೭-೮) ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತಾಕೃತ ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಸ್ತುತಿಃ ॥

* * * *

ಹರಿವರ್ಷೇ ಪ್ರಹ್ಲಾದಕೃತಾ ಭಾಗವತಾಂತರ್ಗತಾ ನರಸಿಂಹಸ್ತುತಿಃ

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ನರಸಿಂಹಾಯ ತೇಜ-
ಸ್ತೇಜಸೇ ಆವಿರಾವಿರ್ಭವ ವಜ್ರನಖ ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರ ।
ಕರ್ಮಾಶಯಾನ್ ರಂಧಯ ರಂಧಯ ತಮೋಗ್ರಸ
ಸ್ವಾಹಾ ಅಭಯಮಾತ್ಮನೇ ಭೂಯಿಷ್ಠಾತ್ ಓಂ ಕ್ಷ್ರೌಮ್ ।

ಸ್ವಸ್ತ್ಯಸ್ತು ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಖಲು ಪ್ರಸೀದತಾಂ
ಧ್ಯಾಯಂತು ಭದ್ರಾಣಿ ಶಿವಂ ಮನೋ ಧಿಯಾ ।

ಮನಶ್ಚ ಭದ್ರಂ ಭಜತಾದಧೋಕ್ಷಜೇ
ಆವೇಶ್ಯತಾಂ ನೋ ಮತಿರಪ್ಯಹೈತುಕೀ

ಮಾಗಾರದಾರಾತ್ಮಜದೇಹಬಂಧುಷು
ಸಂಗೋ ಯದಿ ಸ್ಯಾತ್ ಭಗವತ್ಪ್ರಿಯೇಷು ನಃ ।

ಯಃ ಪ್ರಾಣವೃತ್ತ್ಯಾ ಪರಿತುಷ್ಟ ಆತ್ಮವಾನ್
ಸಿದ್ಧ್ಯತ್ಯದೂರಾನ್ನತಥೇಂದ್ರಿಯಪ್ರಿಯಃ

ಯತ್ಸಂಗಲಬ್ಧಂ ನಿಜವೀರ್ಯವೈಭವಂ
ತೀರ್ಥಂ ಮುಹುಃ ಸಂಸ್ಪೃಶತಾಂ ಹಿ ಮಾನಸಮ್ ।

ಹರತ್ಯಜೋಽಂತಃ ಶ್ರುತಿಭಿಗರಭತೋಽಂಹಃ
ಕೋ ವೈ ನ ಸೇವೇತ ಮುಕುಂದವಿಕ್ರಮಮ್

ಯಸ್ಯಾಸ್ತಿಭಕ್ತಿರ್ಭಗವತ್ಯಕಿಂಚನಾ
ಸರ್ವೈರ್ಗುಣೈಸ್ತತ್ರ ಸಮಾಸತೇ ಸುರಾಃ ।

ಹರಾವಭಕ್ತಸ್ಯ ಕುತೋ ಮಹದ್ಗುಣಾ
ಮನೋರಥೇನಾಸತಿ ಧಾವತೋ ಬಹಿಃ

ಹರಿರ್ಹಿ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭಗವಾನ್ ಶರೀರಿಣಾ-
ಮಾತ್ಮಾ ಝಷಾಣಾಮಿವ ತೋಯಮೀಪ್ಸಿತಃ ।

ಹಿತ್ವಾ ಮಹಾಂತಂ ಯದಿ ಸಜ್ಜತೇ ಗೃಹೇ
ತದಾ ಮಹತ್ತ್ವಂ ವಯಸಾ ದಂಪತೀನಾಮ್

ತಸ್ಮಾದ್ರಜೋರಾಗವಿಷಾದಮನ್ಯು
ಮಾನಸ್ಪೃಹಾಭಯದೈನ್ಯಾಧಿಮೂಲಮ್ ।

ಹಿತ್ವಾ ಗೃಹಂ ಸಂಸೃತಿಚಕ್ರವಾಲಂ
ನೃಸಿಂಹಪಾದಂ ಭಜತಾಕುತೋಭಯಮ್ ಇತಿ

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪ್ರಹ್ಲಾದಕೃತಾ
ಶ್ರೀನರಸಿಂಹಸ್ತುತಿಃ ॥(೫-೧೮)

* * * *

ಭಾಗವತೇ ಪ್ರಹ್ಲಾದಕೃತಾ
ಶ್ರೀನರಸಿಂಹಸ್ತುತಿಃ

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಏವಂ ಸುರಾದಯಃ ಸರ್ವೇ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಪುರಃಸರಾಃ ।
ನೋಪೇತುಮಶಕನ್ ಮನ್ಯುಸಂಗ್ರಹಂ ಸುದುರಾಸದಮ್ ॥೧॥

ಸಾಕ್ಷಾಚ್ಛ್ರೀಃ ಪ್ರೇಷಿತಾ ದೇವೈರ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತನ್ಮಹದದ್ಭುತಮ್ ।
ಅದೃಷ್ಟಾಶ್ರುತಪೂರ್ವತ್ವಾತ್ ಸಾ ನೋಪೇಯಾಯ ಶಂಕಿತಾ ॥೨॥

ಪ್ರಹ್ಲಾದಂ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಬ್ರಹ್ಮಾऽವಸ್ಥಿತಮಂತಿಕೇ ।
ತಾತ ಪ್ರಶಮಯೋಪೇಹಿ ಸ್ವಪಿತ್ರೇ ಕುಪಿತಂ ಪ್ರಭುಮ್ ॥೩॥

ತಥೇತಿ ಶನಕೈ ರಾಜನ್ ಮಹಾಭಾಗವತೋऽರ್ಭಕಃ ।
ಉಪೇತ್ಯ ಭುವಿ ಕಾಯೇನ ನನಾಮ ವಿಧೃತಾಂಜಲಿಃ ॥೪॥

ಸ್ವಪಾದಮೂಲೇ ಪತಿತಂ ತಮರ್ಭಕಂ
ವಿಲೋಕ್ಯ ದೇವಃ ಕೃಪಯಾ ಪರಿಪ್ಲುತಃ ।
ಉತ್ಥಾಪ್ಯ ತಚ್ಛೀರ್ಷ್ಣ್ಯದಧಾತ್ ಕರಾಂಬುಜಂ
ಕಾಲಾಹಿನಿರ್ವಿಷ್ಟಧಿಯಾಂ ಕೃತಾಭಯಮ್ ॥೫॥

ಸ ತತ್ಕರಸ್ಪರ್ಶಧುತಾಖಿಲಾಶುಭಃ ಸಪದ್ಯಭಿವ್ಯಕ್ತಪರಾತ್ಮದರ್ಶನಃ ।
ತತ್ಪಾದಪದ್ಮಂ ಹೃದಿ ನಿರ್ವೃತೋ ದಧೌ ಹೃಷ್ಯತ್ತನುಃ ಕ್ಲಿನ್ನಹೃದಶ್ರುಲೋಚನಃ ॥೬॥

ಅಸ್ತೌಷೀದ್ಧರಿಮೇಕಾಗ್ರಮನಸಾ ಸುಸಮಾಹಿತಃ ।
ಪ್ರೇಮಗದ್ಗದಯಾ ವಾಚಾ ತನ್ನ್ಯಸ್ತಹೃದಯೇಕ್ಷಣಃ ॥೭॥

ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಉವಾಚ

ಬ್ರಹ್ಮಾದಯಃ ಸುರಗಣಾ ಮುನಯೋऽಥ ಸಿದ್ಧಾಃ
ಸತ್ತ್ವೈಕತಾನಾಮತಯೋ ವಚಸಾಂ ಪ್ರವಾಹೈಃ ।

ನಾಂತಂ ಪರಸ್ಯ ಪರತೋಽಪ್ಯಧುನಾಽಪಿ ಯಾಂತಿ
ಕಿಂ ತೋಷ್ಟುಮರ್ಹತಿ ಸ ಮೇ ಹರಿರುಗ್ರಜಾತೇಃ ॥೮॥

ಮನ್ಯೇ ಧನಾಭಿಜನರೂಪತಪಃಶ್ರುತೌಜ-
ಸ್ತೇಜಃಪ್ರಭಾವಬಲಪೌರುಷಬುದ್ಧಿಯೋಗಾಃ ।
ನಾರಾಧನಯಾ ಹಿ ಭವಂತಿ ಪರಸ್ಯ ಪುಂಸೋ
ಭಕ್ತ್ಯಾ ತುತೋಷ ಭಗವಾನ್ ನನು ಯೂಥಪಾಯ ॥೯॥

ವಿಪ್ರಾದ್ದ್ವಿಷಡ್ಗುಣಯುತಾದರವಿಂದನಾಭ-
ಪಾದಾರವಿಂದವಿಮುಖಾಚ್ಛ್ವಪಚಂ ವರಿಷ್ಠಮ್ ।
ಮನ್ಯೇ ತದರ್ಪಿತಮನೋವಚನಾತ್ಮಗೇಹ-
ಪ್ರಾಣಃ ಪುನಾತಿ ಸಕಲಂ ನ ತು ಭೂರಿಮಾನಃ ॥೧೦॥

ನೈವಾತ್ಮನಃ ಪ್ರಭುರಯಂ ನಿಜಲಾಭಪೂರ್ಣೋ
ಮಾನಂ ಜನಾದವಿದುಷಃ ಕರುಣೋ ವೃಣೀತೇ ।
ಯದ್ಯಜ್ಜನೋ ಭಗವತೇ ವಿದಧೀತ ಮಾನಂ
ತಚ್ಚಾತ್ಮನೇ ಪ್ರತಿಮುಖಸ್ಯ ಯಥಾ ಮುಖಶ್ರೀಃ ॥೧೧॥

ತಸ್ಮಾದಹಂ ವಿಗತವಿಪ್ಲವ ಈಶ್ವರಸ್ಯ
ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ನಹಿ ಗೃಣಾಮಿ ಯಥಾಮನೀಷಮ್ ।
ನೀಚೋಽಜಯ ಗುಣವಿಸರ್ಗಮನುಪ್ರವಿಷ್ಟಃ
ಪೂಯೇತ ತೇನ ಹಿ ಪುಮಾನನುವರ್ಣಿತೇನ ॥೧೨॥

ಸರ್ವೇ ಹ್ಯಮೀ ವಿಧಿಕರಾಸ್ತವ ಸತ್ತ್ವಧಾಮ್ನೋ
ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ವಯಮಿವೇಶ ನ ಚೋದ್ವಿಜಂತಃ ।
ಕ್ಷೇಮಾಯ ಭೂತಯ ಉತಾತ್ಮಸುಖಾಯ ಚಾಸ್ಯ
ವಿಕ್ರೀಡಿತಂ ಭಗವತೋ ರುಚಿರಾವತಾರೈಃ ॥೧೩॥

ತದ್ಯಚ್ಛ ಮನ್ಯುಮಸುರಶ್ಚ ಹತಸ್ತ್ವಯಾಽದ್ಯ
ಮೋದೇತ ಸಾಧುರಪಿ ವೃಶ್ಚಿಕಸರ್ಪಹತ್ಯಾ ।

ಲೋಕಾಶ್ಚ ನಿರ್ವೃತಿಮಿತಾಃ ಪ್ರತಿಯಾಂತು ಸರ್ವೇ
ರೂಪಂ ನೃಸಿಂಹ ವಿಭವಾಯ ಜನಾಃ ಸ್ಮರಂತೀ ॥೧೪॥

ನಾಹಂ ಬಿಭೇಮ್ಯಜಿತ ತೇऽತಿಭಯಾನಕಸ್ಯ-
ಜಿಹ್ವಾಗ್ನಿನೇತ್ರಭ್ರುಕುಟೀರಭಸೋಗ್ರದಂಷ್ಟ್ರಾತ್ ।
ಆಂತ್ರಸ್ರಜಃ ಕ್ಷತಜಕೇಸರಶಂಕುಕರ್ಣಾ-
ನ್ನಿರ್ಹ್ರಾದಭೀತದಿಗಿಭಾದರಿಭಿನ್ನಖಾಗ್ರಾತ್ ॥೧೫॥

ತ್ರಸ್ತೋऽಸ್ಮ್ಯಹಂ ಕೃಪಣವತ್ಸಲ ದುಃಸಹೋಗ್ರ-
ಸಂಸಾರಚಕ್ರಕದನಾತ್ ಕೃಶತಾಂ ಪ್ರಣೀತಃ ।
ಬದ್ಧಃ ಸ್ವಕರ್ಮಭಿರುಶತ್ತಮ ತೇಂऽಘ್ರಿಮೂಲಂ
ಭೀತಾಪವರ್ಗಮರಣಂ ಸಮಿಯಾಂ ಕದಾನು ॥೧೬॥

ಯಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯವಿಯೋಗಸಯೋಗಜನ್ಮ-
ಶೋಕಾಗ್ನಿನಾ ಸಕಲಯೋನಿಷು ದಹ್ಯಮಾನಃ ।
ದುಃಖೌಷಧಂ ತದಪಿ ದುಃಖಮತದ್ಧಿಯಾऽಹಂ
ಭೂಮನ್ ಭ್ರಮಾಮಿ ವದ ಮೇ ತವ ದಾಸ್ಯಯೋಗಮ್ ॥೧೭॥

ಸೋऽಹಂ ಪ್ರಿಯಸ್ಯ ಸುಹೃದಃ ಪರದೇವತಾಯಾ
ಲೀಲಾಕಥಸ್ತವ ನೃಸಿಂಹ ವಿರಿಂಚಗೀತಾಃ ।
ಅಂಜಸ್ತರಾಮನ್ಯುಗೃಣನ್ ಗುಣವಿಪ್ರಮುಕ್ತೋ
ದುರ್ಗಾಣಿ ತೇ ಪದಯುಗಾಲಯಹಂಸಸಂಗಃ ॥೧೮॥

ಬಾಲಸ್ಯ ಚೇಹ ಶರಣಂ ಪಿತರೌ ನೃಸಿಂಹ
ಆರ್ತಸ್ಯ ಚಾಗದಮುದನ್ವತಿ ಮಜ್ಜತೋ ನೌಃ ।
ತಪ್ತಸ್ಯ ತರ್ಪಣವಿಧಿರ್ಯದಿಹಾಂಜಸೇಷ್ಟ-
ಸ್ತಾವತ್ ಪ್ರಭೋ ತನುಭೃತಾಂ ತ್ವದುಪಾಸಕಾನಾಮ್ ॥೧೯॥

ಯಸ್ಮಿನ್ ಯತೋ ಯರ್ಹಿ ಚ ಯೇನ ಯಸ್ಯ
ಯಸ್ಮೈ ಯಥಾ ಯಮುತ ಯಸ್ತ್ವಪರಃ ಪರೋ ವಾ ।

ಭಾವಂ ಕರೋತಿ ವಿಕರೋತಿ ಪೃಥಕ್‌ಸ್ವಭಾವಃ
ಸಂಚೋದಿತಸ್ತದಖಿಲಂ ಭವತಃ ಸ್ವರೂಪಮ್ ॥೨೦॥

ಮಾಯಾ ಮನಃ ಸೃಜತಿ ಕರ್ಮಮಯಂ ಬಲೀಯಃ
ಕಾಲೇನ ಚೋದಿತಗುಣಾನುಮತೇನ ಪುಂಸಃ।
ಛಂದೋಮಯಂ ಯದಜಯಾऽರ್ಪಿತಷೋಡಶಾರಂ
ಸಂಸಾರಚಕ್ರಮಜ ಕೋऽತಿತರೇತ್ ವದನ್ಯಃ ॥೨೧॥

ಸ ತ್ವಂ ಹಿ ನಿತ್ಯವಿಜಿತಾತ್ಮಗುಣಃ ಸ್ವಧಾಮ್ನಾ
ಕಾಲೋ ವಶೀಕೃತವಿಸೃಜ್ಯವಿಸರ್ಗಶಕ್ತಿಃ।
ಚಕ್ರೇ ವಿಸೃಷ್ಟಮಜಯೇಶ್ವರ ಷೋಡಶಾರೇ
ನಿಷ್ಪೀಡ್ಯಮಾನಮಪಕರ್ಷ ವಿಭೋ ಪ್ರಪನ್ನಮ್ ॥೨೨॥

ದೃಷ್ಟಾ ಮಯಾ ದಿವಿ ವಿಭೋऽಖಿಲಧಿಷ್ಣ್ಯಪಾನಾ-
ಮಾಯುಃ ಶ್ರಿಯೋ ವಿಭವ ಇಚ್ಛತಿ ಯಾನ್ ಜಯೋऽಯಮ್।
ಯೇऽಸ್ಮತ್ಪಿತುಃ ಕುಪಿತಹಾಸವಿಜೃಂಭಿತಭ್ರೂ-
ವಿಸ್ಫೂರ್ಜಿತೇನ ಲುಲಿತಾಃ ಸ ತು ತೇ ನಿರಸ್ತಃ ॥೨೩॥

ತಸ್ಮಾದಮೂಸ್ತನುಭೃತಾಮಹಮಾಶಿಷೋ ಜ್ಞ
ಆಯುಃ ಶ್ರಿಯಂ ವಿಭವಮೈಂದ್ರಿಯಮಾವಿರಿಂಚಾತ್।
ನೇಚ್ಛಾಮಿ ತೇ ವಿಲುಲಿತಾನುರುವಿಕ್ರಮೇಣ
ಕಾಲಾತ್ಮನೋಪನಯ ಮಾಂ ನಿಜಭೃತ್ಯಪಾರ್ಶ್ವಮ್ ॥೨೪॥

ಕುತ್ರಾಶಿಷಃ ಶ್ರುತಿಸುಖಾ ಮೃಗತೃಷ್ಣರೂಪಾಃ
ಕ್ವೇದಂ ಕಲೇವರಮಶೇಷರುಜಾಂ ವಿರೋಹಮ್।
ನಿರ್ವಿದ್ಯತೇ ನ ತು ಜನೋ ಯದಪೀಹ ವಿದ್ವಾನ್
ಕಾಮಾನಲಂ ಮಧುಲವೈಃ ಶಮಯನ್ ದುರಾಪೈಃ ॥೨೫॥

ಕ್ವಾಹಂ ರಜಃಪ್ರಭವ ಈಶ ತಮೋಽಧಿಕೇಽಸ್ಮಿನ್
ಜಾತಃ ಸುರೇತರಕುಲೇ ಕ್ವ ತವಾನುಕಂಪಾ ।
ನ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ನ ತು ಭವಸ್ಯ ನ ವೈ ರಮಾಯಾ
ಯನ್ಮೇಽರ್ಪಿತಃ ಶಿರಸಿ ಪದ್ಮಕರಪ್ರಸಾದಃ ॥೨೬॥

ನೈಷಾ ಪರಾವರಮತಿರ್ಭವತೋ ನನು ಸ್ಯಾತ್
ಜಂತೋರ್ಯಥಾತ್ಮಸುಹೃದೋ ಜಗತಸ್ತಥಾಽಪಿ ।
ಸಂಸೇವಯಾ ಸುರತರೋರಿವ ತೇ ಪ್ರಸಾದಃ
ಸೇವಾನುರೂಪ ಉದಯೋ ನ ಪರಾವರತ್ವಾತ್ ॥೨೭॥

ಏವಂ ಜನಂ ನಿಪತಿತಂ ಪ್ರಭವಾಹಿಕೂಪೇ
ಕಾಮಾಭಿಕಾಮಮನು ಯಃ ಪ್ರಪತನ್ ಪ್ರಸಂಗಾತ್ ।
ಕೃತ್ವಾಽಽತ್ಮಸಾತ್ ಸುರರ್ಷಿಣಾ ಭಗವನ್ ಗೃಹೀತಃ
ಸೋಽಹಂ ಕಥಂ ನು ವಿಸೃಜೇ ತವ ಭೃತ್ಯಸೇವಾಮ್ ॥೨೮॥

ಮತ್ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣಮನಂತ ಪಿತುರ್ವಧಂ ಚ
ಮನ್ಯೇ ಸ್ವಭೃತ್ಯಋಷಿವಾಕ್ಯಮೃತಂ ವಿಧಾತುಮ್ ।
ಖಡ್ಗಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಯದವೋಚದಸದ್ವಿಧಿತ್ಸು-
ಸ್ತ್ವಾಮೀಶ್ವರೋ ಮದಪರೋಽವತು ಕಂ ಹರಾಮಿ ॥೨೯॥

ಏಕಸ್ತ್ವಮೇವ ಜಗದೇತದಮುಷ್ಯ ಯತ್ತ್ವ-
ಮಾದ್ಯಂತಯೋಃ ಪೃಥಗವಸ್ಯಸಿ ಮಧ್ಯತಶ್ಚ ।
ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಗುಣವ್ಯತಿಕರಂ ನಿಜಮಾಯಯೇದಂ
ನಾನೇವ ತೈರವಸಿತಸ್ತದನುಪ್ರವಿಷ್ಟಃ ॥೩೦॥

ತ್ವಂ ವಾ ಇದಂ ಸದಸದೀಶ ಭವಾಂಸ್ತತೋಽನ್ಯೋ
ಮಾಯಾ ಯದಾತ್ಮಪರಬುದ್ಧಿರಿಯಂ ಹ್ಯಪಾರ್ಥಾ ।

ಯದ್ಯಸ್ಯ ಜನ್ಮನಿಧನಂ ಸ್ಥಿತಿರೀಕ್ಷಣಂ ಚ
ತದ್ವೈತದೇವ ಖಲು ಕಾಲವದುಷ್ಟಿತರ್ವೋಃ ||೩೦||

ನ್ಯಸ್ಯೇದಮಾತ್ಮನಿ ಜಗದ್ವಿಲಯಾಂಬುಮಧ್ಯೇ
ಶೇಷಾಸನೋ ನಿಜಸುಖಾನುಭವೋ ನಿರೀಹಃ।
ಯೋಗೇನ ಮೀಲಿತದೃಗಾತ್ಮನಿ ವೀತನಿದ್ರ-
ಸ್ತುರ್ಯಃಸ್ಥಿತೋ ನನು ತಮೋ ನು ಗುಣಾಂಶ್ಚ ಯುಂಕ್ಷೇ ||೩೧||

ತಸ್ಯೈವ ತೇ ವಪುರಿದಂ ನಿಜಕಾಲಶಕ್ತ್ಯಾ
ಸಂಚೋದಿತಂ ಪ್ರಕೃತಿಧರ್ಮಿಣ ಆತ್ಮಗೂಢಮ್।
ಅಂಭಸ್ಯನಂತಶಯನಾದ್ವಿರಮತ್ಸಮಾಧೇ-
ರ್ನಾಭೇರಭೂತ್ ಸ್ವಕಣಿಕಾದ್ವಟವನ್ಮಹಾಬ್ಜಮ್ ||೩೨||

ತತ್ಸಂಭವಃ ಕವಿರತೋಽನ್ಯದಪಶ್ಯಮಾನ-
ಸ್ತ್ವಾಂ ಬೀಜಮಾತ್ಮನಿ ತತಂ ಸ ಬಹಿರ್ವಿಚಿನ್ತ್ಯ।
ನಾವಿಂದಬ್ದಶತಮಪ್ಸು ನಿಮಜ್ಜಮಾನೋ
ಜಾತೇಽಂಕುರೇ ಕಥಮಿಹೋಪಲಭೇತ ಬೀಜಮ್ ||೩೩||

ಸ ತ್ವಾತ್ಮಯೋನಿರತಿವಿಸ್ಮಿತ ಆಶ್ರಿತೋಽಬ್ಜಂ
ಕಾಲೇನ ತೀವ್ರತಪಸಾ ಪರಿಶುದ್ಧಭಾವಃ।
ತ್ವಾಮಾತ್ಮನೀಶ ಭುವಿ ಗಂಧಮಿವಾತಿಸೂಕ್ಷ್ಮಂ
ಭೂತೇಂದ್ರಿಯಾಶಯಮಯೇ ವಿತತಂ ದದರ್ಶ ||೩೪||

ಏಂ ಸಹಸ್ರವದನಾಂಘ್ರಿಶಿರಃ ಕರೋರು-
ನಾಸಾಸ್ಯಕರ್ಣನಯನಾಭರಣಾಯುಧಾಢ್ಯಮ್।
ಮಾಯಾಮಯಂ ಸದುಪಲಕ್ಷಣಸನ್ನಿವೇಶಂ
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾಪುರುಷಮಾಪ ಮುದಂ ವಿರಿಂಚಃ ||೩೫||

ತಸ್ಮೈ ಭವಾನ್ ಹಯಶಿರಸ್ತನುವಂ ಚ ಬಿಭ್ರ-
ದ್ವೇದದ್ರುಹಾವತಿಬಲೌ ಮಧುಕೈಟಭಾಖ್ಯೌ।

ಹತ್ವಾಽನಯಚ್ಚುತ್ರಿಗಣಾಂಶ್ಚ ರಜಸ್ತಮಶ್ಚ
ಸತ್ವಂ ತವಪ್ರಿಯತಮಾಂ ತನುಮಾಮನಂತಿ ॥೩೭॥

ಇತ್ಥಂ ನೃತಿರ್ಯಗೃಷಿದೇವಝುಷಾವತಾರೈ-
ರ್ಲೋಕಾನ್ ವಿಭಾವಯಸಿ ಹಂಸಿ ಜಗತ್ಪ್ರತೀಪಾನ್ ।
ಧರ್ಮಂ ಮಹಾಪುರುಷ ಪಾಸಿ ಯುಗಾನುವೃತ್ತಂ
ಛನ್ನಃ ಕಲೌ ಯದಭವಸ್ತ್ರಿಯುಗೋಽಥ ಸ ತ್ವಮ್ ॥೩೮॥

ನೈತನ್ಮನಸ್ತವ ಕಥಾಸು ವಿಕುಂಠನಾಥ
ಸಂಪ್ರೀಯತೇ ದುರಿತದುಷ್ಟಮಸಾಧು ತೀವ್ರಮ್ ।
ಕಾಮಾತುರಂ ಹರ್ಷಶೋಕಭಯೈಷಣಾರ್ತಂ
ತಸ್ಮಿನ್ ಕಥಂ ತವ ಗತಿಂ ವಿಮೃಶಾಮಿ ದೀನಃ ॥೩೯॥

ಜಿಹ್ವೈಕತೋಽಚ್ಯುತ ವಿಕರ್ಷತಿ ಮಾಽವಿತೃಪ್ತಾ
ಶಿಶ್ನೋಽನ್ಯತಸ್ತ್ವಗುದರಂ ಶ್ರವಣಂ ಕುತಶ್ಚಿತ್ ।
ಘ್ರಾಣೋಽನ್ಯತಶ್ಚಪಲದೃಕ್ ಕ್ವಚ ಕರ್ಮಶಕ್ತಿ-
ರ್ಬಹ್ವ್ಯಃಸಪತ್ನ್ಯ ಇವ ಗೇಹಪತಿಂ ಲುನಂತಿ ॥೪೦॥

ಏವಂ ಸ್ವಕರ್ಮಪತಿತಂ ಭವವೈತರಣ್ಯಾ-
ಮನ್ಯೋನ್ಯಜನ್ಮಮರಣಾಶನಿಭೀತಭೀತಮ್ ।
ಪಶ್ಯನ್ ಜನಂ ಸ್ವಪರವಿಗ್ರಹವೈರಮೈತ್ರಂ
ಹಂತೇತಿ ಪಾರಮತಿಪೀಪೃಹಿ ಮೂಢಸತ್ತ್ವಮ್ ॥೪೧॥

ಕೋ ನ್ವತ್ರ ತೇಽಖಿಲಗುರೋ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರಯಾಸಃ
ಉತ್ತಾರಣೇಽಸ್ಯ ಭವಸಂಭವಲೋಪಹೇತೋಃ ।
ಮೂಢೇಷು ವೈ ಮಹದನುಗ್ರಹ ಆರ್ತಬಂಧೋ
ಕಿ ತೇನ ತೇ ಪ್ರಿಯಜನಾನನುಸೇವಮಾನಃ ॥೪೨॥

ನೈವೋದ್ವಿಜೇ ಭವದುರತ್ಯಯವೈತರಣ್ಯಾ-
ಸ್ತ್ವದ್ವೀರ್ಯಗಾಯನಮಹಾಮೃತಮತ್ತಚಿತ್ತಃ ।

ಶೋಚೇ ನು ವಿಮುಖಚೇತಸ ಇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥ-
ಮಾಯಾಸುಖಾಯ ಭರಮುದ್ವಹತೋ ವಿಮೂಢಾನ್ ॥೪೩॥

ಪ್ರಾಯೇಣ ದೇವಮುನಯಃ ಸ್ವವಿಮುಕ್ತಿಕಾಮಾ
ಮೌನಂ ಚರಂತಿ ವಿಜನೇನ ಪರಾರ್ಥನಿಷ್ಠಾಃ ।
ನೈತಾನ್ ವಿಹಾಯ ಕೃಪಣಾನ್ ವಿಮುಮುಕ್ಷ ಏಕೋ
ನಾನ್ಯಂ ತ್ವದಸ್ಯ ಶರಣಂ ಭ್ರಮತೋಽನುಪಶ್ಯೇ ॥೪೪॥

ಯನ್ಮೈಥುನಾದಿಗೃಹಮೇಧಿಸುಖಂ ಹಿ ತುಚ್ಛಂ
ಕಂಡೂಯನೇನ ಕರಯೋರಿವ ದುಃಖದುಃಖಮ್ ।
ತೃಪ್ಯಂತಿ ದೇಹಕೃಪಣಾ ಬಹುದುಃಖಭಾಜಃ
ಕಂಡೂತಿವನ್ಮನಸಿಜಂ ವಿಷಹೇತ ಧೀರಃ ॥೪೫॥

ಮೌನವ್ರತಶ್ರುತತಪೋಽಧ್ಯಯನಸ್ವಧರ್ಮ-
ವ್ಯಾಖ್ಯಾರಹೋಜಪಸಮಾಧಯ ಆಪವರ್ಗ್ಯಾಃ ।
ಪ್ರಾಯಃ ಪರಂ ಪುರುಷ ತೇ ತ್ವಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ
ವಾರ್ತಾ ಭವಂತ್ಯುತ ನ ವಾಽತ್ರ ತು ಡಾಂಭಿಕಾನಾಮ್ ॥೪೬॥

ರೂಪೇ ಇಮೇ ಸದಸತೀ ತವ ವೇದದೃಷ್ಟೇ
ಬೀಜಾಂಕುರಾವಿವ ನ ಚಾನ್ಯದರೂಪಕಸ್ಯ ।
ಯುಕ್ತಾಃ ಸಮಕ್ಷಮುಭಯತ್ರ ವಿಚಿನ್ವತೇ ತ್ವಾಂ
ಯೋಗೇನ ವಹ್ನಿಮಿವ ದಾರುಷು ನಾನ್ಯತಃ ಸ್ಯಾತ್ ॥೪೭॥

ತ್ವಂ ವಾಯುರಗ್ನಿರವನಿರ್ವಿಯದಂಬುಮಾತ್ರಾಃ
ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಹೃದಯಂ ಚಿದನುಗ್ರಹಶ್ಚ ।
ಸರ್ವಂ ತ್ವಮೇವ ಸಗುಣೋ ವಿಗುಣಶ್ಚ ಭೂಮನ್
ನಾನ್ಯತ್ ತ್ವದಸ್ತ್ಯಪಿ ಮನೋವಚಸಾ ನಿರುಕ್ತಮ್ ॥೪೮॥

ನೈತೇ ಗುಣಾ ನ ಗುಣಿನೋ ಮಹದಾದಯೋ ಯೇ
ಸರ್ವೇ ಮನಃಪ್ರಭೃತಯಃ ಸಹದೇವಮರ್ತ್ಯಾಃ ।

ಆದ್ಯಂತವಂತ ಉರುಗಾಯ ವಿದಂತಿ ಹಿ ತ್ವಾ-
ಮೇವಂ ವಿಮೃಶ್ಯ ಸುಧಿಯೋ ವಿರಮಂತಿ ಶಬ್ದಾತ್ ॥೪೯॥

ತತ್ತ್ವೇ ಮನೋ ದರ್ಶನೇ ದೃಗಪಿ ಸ್ತುತೌ ಚ
ವಾಕ್ ಕರ್ಮಣಿ ಹ್ಯಪಿ ಕರೌ ಶ್ರಶಣಂ ಕಥಾಯಾಮ್ ।
ಸಂಸೇವಯಾ ತ್ವಯಿ ವಿನೇತಿ ಷಡಂಗಯಾ ಕಿಂ
ಭಕ್ತಿಂ ಜನಃ ಪರಮಹಂಸಗತೌ ಲಭೇತ ॥೫೦॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಸಪ್ತಮಸ್ಕಂಧೇ ಪ್ರಹ್ಲಾದಕೃತಂ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹಸ್ತೋತ್ರಮ್ ॥

* * * *

ಶ್ರೀನರಸಿಂಹ ಪುರಾಣಾಂತರ್ಗತಂ

ಋಣವಿಮೋಚನ ಸ್ತೋತ್ರಮ್

ದೇವತಾಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸಭಾಸ್ತಂಭಸಮುದ್ಭವಮ್ ।
ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಂ ಮಹಾವೀರಂ ನಮಾಮಿ ಋಣಮುಕ್ತಯೇ ॥೧॥

ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾಽಽಲಿಂಗಿತವಾಮಾಂಗಂ ಭಕ್ತಾನಾಂ ವರದಾಯಕಮ್ ।
ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಂ ಮಹಾವೀರಂ ನಮಾಮಿ ಋಣಮುಕ್ತಯೇ ॥೨॥

ಆಂತ್ರಮಾಲಾಧಾರಂ ಶಂಖಚಕ್ರಾಬ್ಜಾಯುಧಧಾರಿಣಮ್ ।
ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಂ ಮಹಾವೀರಂ ನಮಾಮಿ ಋಣಮುಕ್ತಯೇ ॥೩॥

ಸ್ಮರಣಾತ್ ಸರ್ವಪಾಪಘ್ನಂ ಕದ್ರೂಜವಿಷನಾಶನಮ್ ।
ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಂ ಮಹಾವೀರಂ ನಮಾಮಿ ಋಣಮುಕ್ತಯೇ ॥೪॥

ಸಿಂಹನಾದೇನ ಮಹತಾ ದಿಗ್ದಂತಿಭಯನಾಶನಮ್ ।
ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಂ ಮಹಾವೀರಂ ನಮಾಮಿ ಋಣಮುಕ್ತಯೇ ॥೫॥

ಪ್ರಹ್ಲಾದವರದಂ ಶ್ರೀಶಂ ದೈತ್ಯೇಶ್ವರವಿದಾರಣಮ್ ।
ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಂ ಮಹಾವೀರಂ ನಮಾಮಿ ಋಣಮುಕ್ತಯೇ ॥೬॥

ಕೋಟಿಸೂರ್ಯಪ್ರತೀಕಾಶಮಾಭಿಚಾರಿಕನಾಶನಮ್ ।
ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಂ ಮಹಾವೀರಂ ನಮಾಮಿ ಋಣಮುಕ್ತಯೇ ॥೭॥

ಕ್ರೂರಗ್ರಹೈಃ ಪೀಡಿತಾನಾಂ ಭಕ್ತಾನಾಮಭಯಪ್ರದಮ್ ।
ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಂ ಮಹಾವೀರಂ ನಮಾಮಿ ಋಣಮುಕ್ತಯೇ ॥೮॥

ವೇದವೇದಾಂತವೇದ್ಯಂ ಯಜ್ಞೇಶಂ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿವಂದಿತಮ್ ।
ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಂ ಮಹಾವೀರಂ ನಮಾಮಿ ಋಣಮುಕ್ತಯೇ ॥೯॥

ಯ ಇದಂ ಪಠತೇ ನಿತ್ಯಂ ಋಣಮೋಚನಸಂಜ್ಞಿತಮ್ ।
ಆನೃಣೀ ಜಾಯತೇ ಸದ್ಯೋ ಧನಂ ಶೀಘ್ರಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥೧೦॥

* * * *

ವಿಜಯೀಂದ್ರಯತಿ ವಿರಚಿತ

ಷೋಡಶಬಾಹುನೃಸಿಂಹಾಷ್ಟಕಮ್

ಭೂಖಂಡಂ ವಾರಣಾಂಡಂ ಪರವರವಿರಟಂ ಡಂಪಡಂಪೋರುಡಂಪಂ
ಡಿಂಡಿಂಡಿಂಡಿಂ ಡಿಡಿಂಬಂ ದಹಮಪಿದಹಮ್ಯೈರ್ಝಂಪಝಂಪ್ಯೈಶ್ಚ ಝಂಪ್ಯೈಃ ।
ತುಲ್ಯಾಸ್ತುಲ್ಯಾಸ್ತುತುಲ್ಯಾಃ ಧುಮಧುಮಧುಮಕೈಃ ಕುಂಕುಮಾಂಕೈಃ ಕುಮಾಂಕೈಃ
ಏತತ್ತೇ ಪೂರ್ಣಯುಕ್ತಂ ಅಹರಹಕರಹಃ ಪಾತು ಮಾಂ ನಾರಸಿಂಹಃ ॥೧॥

ಭೂಭೃದ್‌ಭೂಭೃದ್‌ಭುಜಂಗಂ ಪ್ರಲಯರವವರಂ ಪ್ರಜ್ವಲಜ್ಜ್ವಾಲಮಾಲಂ
ಖರ್ಜರ್ಜಂ ಖರ್ಜದುರ್ಜಂ ಖಿಖಚಖಚಖಚಿತ್ ಖರ್ಜದುರ್ಜರ್ಜಯಂತಮ್ ।
ಭೂಭಾಗಂ ಭೋಗಭಾಗಂ ಗಗಗಗ ಗಗನಂ ಗರ್ದಮತ್ಯುಗ್ರಗಂಡಂ
ಸ್ವಚ್ಛಂ ಪುಚ್ಛಂ ಸ್ವಗಚ್ಛಂ ಸ್ವಜನಜನನುತಃ ಪಾತು ಮಾಂ ನಾರಸಿಂಹಃ ॥೨॥

ಏನಾಭ್ರಂ ಗರ್ಜಮಾನಂ ಲಘುಲಘುಮಕರೋ ಬಾಲಚಂದ್ರಾರ್ಕದಂಷ್ಟ್ರೋ
ಹೇಮಾಂಭೋಜಂ ಸರೋಜಂ ಜಟಜಟಜಟಿಲೋ ಜಾಡ್ಯಮಾನಸ್ತು ಭೀತಿಃ ।
ದಂತಾನಾಂ ಬಾಧಮಾನಾಂ ಖಗಟಖಗಟವೋ ಭೋಜಜಾನುಸ್ಸುರೇಂದ್ರೋ
ನಿಷ್ಪ್ರತ್ಯೂಹಂ ಸ ರಾಜಾ ಗಹಗಹಗಹತಃ ಪಾತು ಮಾಂ ನಾರಸಿಂಹಃ ॥೩॥

ಶಂಖಂ ಚಕ್ರಂ ಚ ಚಾಪಂ ಪರಶುಮಿಷುಮಸಿಂ ಶೂಲಪಾಶಾಂಕುಶಾಸ್ತ್ರಂ
ಬಿಭ್ರಂತಂ ವಜ್ರಖೇಟಂ ಹಲಮುಸಲಗದಾಕುಂತ್ಯಮತ್ಯುಗ್ರದಂಷ್ಟ್ರಮ್ ।
ಜ್ವಾಲಾಕೇಶಂ ತ್ರಿನೇತ್ರಂ ಜ್ವಲದನಲನಿಭಂ ಹಾರಕೇಯೂರ ಭೂಷಂ
ವಂದೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕರೂಪಂ ಪರಪದನಿವಸಃ ಪಾತು ಮಾಂ ನಾರಸಿಂಹಃ ॥೪॥

ಪಾದದ್ವಂದ್ವಂ ಧರಿತ್ರೀಕಟಿವಿಪುಲತರೋ ಮೇರುಮಧ್ಯೂಢ್ವಮೂರುಂ
ನಾಭಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಸಿಂಧುಃ ಹೃದಯಮಪಿ ಭವೋ ಭೂತವಿದ್ವತ್ಸಮೇತಃ ।
ದುಶ್ಚಕ್ರಾಂಕಂ ಸ್ವಬಾಹುಂ ಕುಲಿಶನಖಮುಖಂ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿನೇತ್ರಂ
ವಕ್ತ್ರಂ ವಹ್ನಿಸ್ಸುವಿದ್ಯುತ್ಸುರಗಣವಿಜಯಃ ಪಾತು ಮಾಂ ನಾರಸಿಂಹಃ ॥೫॥

ನಾಸಾಗ್ರಂ ಪೀನಗಂಡಂ ಪರಬಲಮಥನಂ ಬದ್ಧಕೇಯೂರಹಾರಂ
ರೌದ್ರಂ ದಂಷ್ಟ್ರಾಕರಾಲಂ ಅಮಿತಗುಣಗಣಂ ಕೋಟಿಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿ ನೇತ್ರಮ್ ।
ಗಾಂಭೀರ್ಯಂ ಪಿಂಗಲಾಕ್ಷಂ ಭ್ರುಕುಟಿತವಿಮುಖಂ ಷೋಡಶಾರ್ಧಾರ್ಧಬಾಹುಂ
ವಂದೇ ಭೀಮಾಟ್ಟಹಾಸಂ ತ್ರಿಭುವನವಿಜಯಃ ಪಾತು ಮಾಂ ನಾರಸಿಂಹಃ ॥೬॥

ಕೇ ಕೇ ನೃಸಿಂಹಾಷ್ಟಕೇ ನರವರಸದೃಶಂ ದೇವಭೀತ್ವಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ
ದೇವಂದ್ಯೋ ವಿಪ್ರದಂದಂ ಪ್ರತಿವಚನಪಯಾಯಾಮ್ಯನಪ್ರತ್ಯನೈಷೀಃ ।
ಶಾಪಂ ಚಾಪಂ ಚ ಖಡ್ಗಂ ಪ್ರಹಸಿತವದನಂ ಚಕ್ರ ಚಕ್ರೀಚಕೇನ
ಓಮಿತ್ಯೇ ದೈತ್ಯನಾದಂ ಪ್ರಕಚವಿವಿದುಷಾ ಪಾತು ಮಾಂ ನಾರಸಿಂಹಃ ॥೭॥

ಝುಂ ಝುಂ ಝುಂ ಝುಂ ಝುಕಾರಂ ಝುಷಝುಷ ಝುಷಿತಂ ಜಾನುದೇಶಂ ಝುಕಾರಂ
ಹುಂ ಹುಂ ಹುಂ ಹುಂ ಹಕಾರಂ ಹರಿತಕಹಹಸಾ ಯಂ ದಿಶೇ ವಂ ವಕಾರಮ್ ।
ವಂ ವಂ ವಂ ವಂ ವಕಾರಂ ವದನದಲಿತತಂ ವಾಮಪಕ್ಷಂ ಸುಪಕ್ಷಂ ।
ಲಂ ಲಂ ಲಂ ಲಂ ಲಕಾರಂ ಲಘುವಣವಿಜಯಃ ಪಾತು ಮಾಂ ನಾರಸಿಂಹ ॥೮॥

ಭೂತಪ್ರೇತಪಿಶಾಚಯಕ್ಷಗಣಶಃ ದೇಶಾಂತದುಚ್ಚಾಟನಾ-
ಚ್ಚೋರವ್ಯಾಧಿಮಹಜ್ಜ್ವರಂ ಭಯಹರಂ ಶತ್ರುಕ್ಷಯಂ ನಿಶ್ಚಯಮ್ ।
ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಜಪಂ ತಮಷ್ಟಕಮಿದಂ ಸದ್ಭಕ್ತಿಭೂರ್ವಾದಿಭಿಃ
ಪ್ರಹ್ಲಾದೇವ ವರೋ ವರಸ್ತು ಜಯಿತಾ ಸತ್ಪೂಜಿತಾಂ ಭೂತಯೇ ॥೯॥

* * * *

ಶ್ರೀ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯ ವಿರಚಿತಾ

ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಸ್ತುತಿಃ

(ಉದಯರವಿಸಹಸ್ರದ್ಯೋತಿತಂ ರೂಕ್ಷವೀಕ್ಷಂ
ಪ್ರಲಯಜಲಧಿನಾದಂ ಕಲ್ಪಕೃದ್ವಹ್ನಿವಕ್ತ್ರಮ್ ।
ಸುರಪತಿರಿಪುವಕ್ಷಶ್ಛೇದರಕ್ತೋಕ್ಷಿತಾಂಗಂ
ಪ್ರಣತಭಯಹರಂ ತಂ ನಾರಸಿಂಹಂ ನತೋಽಸ್ಮಿ ॥)

ಪ್ರಲಯರವಿಕರಾಲಾಕಾರರುಕ್ಚಕ್ರವಾಲಂ
ವಿರಲಯದುರುರೋಚೀರೋಚಿತಾಶಾಂತರಾಲ ।
ಪ್ರತಿಭಯತಮಕೋಪಾತ್ಯುತ್ಕಟೋಚ್ಚಾಟ್ಟಹಾಸಿನ್
ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧॥

ಸರಸರಭಸಪಾದಾಪಾತಭಾರಾಭಿರಾವ-
ಪ್ರಚಕಿತಚಲಸಪ್ತದ್ವಂದ್ವಲೋಕಸ್ತುತಸ್ತ್ವಮ್ ।
ರಿಪುರುಧಿರನಿಷೇಕೇಣೇವ ಶೋಣಾಂಘ್ರಿಶಾಲಿನ್
ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೨॥

ತವ ಘನಘನಘೋಷೋ ಘೋರಮಾಘ್ರಾಯ ಜಂಘಾ-
ಪರಿಘಮಲಘುಮೂರುವ್ಯಾಜತೇಜೋಗಿರಿಂ ಚ ।
ಘನವಿಘಟಿತಮಾಗಾದ್ದೈತ್ಯಜಂಘಾಲಸಂಘೋ
ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೩॥

ಕಟಕಿಕಟಕರಾಜದ್ಧಾಟಕಾಗ್ರ್ಯಸ್ಥಲಾಭಾ
ಪ್ರಕಟಪಟತಟಿತ್ತೇ ಸತ್ಕಟಿಸ್ಥಾಽತಿಪಟ್ವೀ ।
ಕಟುಕಕಟುಕದುಷ್ಟಾಟೋಪದೃಷ್ಟಿಪ್ರಮುಷ್ಟೌ
ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೪॥

ಪ್ರಖರನಖರವಜ್ರೋತ್ಖಾತರೂಕ್ಷಾರಿವಕ್ಷಃ-
ಶಿಖರಿಶಿಖರರಕ್ತೈರಾಕ್ತಸಂದೋಹದೇಹ ।

ಸುವಲಿಭ ಶುಭಕುಕ್ಷೇ ಭದ್ರಗಂಭೀರನಾಭೇ
ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೫॥

ಸ್ಫುರಯತಿ ತವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸೈವ ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಾ
ಕ್ಷಪಿತದಿತಿಜವಕ್ಷೋವ್ಯಾಪ್ತನಕ್ಷತ್ರಮಾರ್ಗಾಮ್ ।
ಅರಿದರಧರ ಜಾನ್ವಾಸಕ್ತಹಸ್ತದ್ವಯಾಹೋ
ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೬॥

ಕಟುವಿಕಟಸಟೌಘೋದ್ಘಟ್ಟನಾದ್ಭ್ರಷ್ಟಭೂಯೋ
ಘನಪಟಲವಿಶಾಲಾಕಾಶಲಬ್ಧಾವಕಾಶಮ್ ।
ಕರಪರಿಘವಿಮರ್ದಪ್ರೋದ್ಯಮಂ ಧ್ಯಾಯತಸ್ತೇ
ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೭॥

ಹಠಲುಠದಲಘಿಷ್ಠೋತ್ಕಂಠ ದಷ್ಟೋಷ್ಠ ವಿದ್ಯು-
ತ್ಸಟ ಶಠಕಠಿನೋರಃಪೀಠಭಿತ್ಸುಷ್ಠು ನಿಷ್ಠಾಮ್ ।
ಪಠತಿ ನು ತವ ಕಂಠಾಧಿಷ್ಠಘೋರಾಂತ್ರಮಾಲಾ
ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೮॥

ಹೃತಬಹುಮಿಹಿರಾಭಾಸಸಂಹಾರರಂಹೋ-
ಹುತವಹಬಹುಹೇತಿಹ್ರೇಷಿಕಾನಂತಹೇತಿ ।
ಅಹಿತವಿಹಿತಮೋಹಂ ಸಂವಹನ್ ಸೈಂಹಮಾಸ್ಯಂ
ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೯॥

ಗುರುಗುರುಗಿರಿರಾಜತ್ಕಂದರಾಂತರ್ಗತೇ ವಾ
ದಿನಮಣೀಮಣಿಶೃಂಗೇ ವಾಂತವಹ್ನಿಪ್ರದೀಪ್ತೇ ।
ದಧದತಿಕಟುದಂಷ್ಟ್ರೇ ಭೀಷಣೋಜ್ಜಿಹ್ವವಕ್ತ್ರೇ
ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೦॥

ಅಧರಿತವಿಬುಧಾಬ್ಧಿಧ್ಯಾನಧೈರ್ಯಂ ವಿದೀಧ್ಯ-
ದ್ವಿವಿಧವಿಬುಧಧೀಶ್ರದ್ಧಾಪಿತೇಂದ್ರಾರಿನಾಶಮ್ ।

ವಿದಧದತಿಕಟಾಹೋದ್ಘಟ್ಟನೇದ್ಧಾಟ್ಟಹಾಸಮ್
ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೧॥

ತ್ರಿಭುವನತೃಣಮಾತ್ರತ್ರಾಣತೃಷ್ಣಂ ತು ನೇತ್ರ-
ತ್ರಯಮತಿಲಘಿತಾರ್ಚಿರ್ವಿಷ್ಟಪಾವಿಷ್ಟಪಾದಮ್ ।
ನವತರರವಿತಾಮ್ರಂ ಧಾರಯನ್ ರೂಕ್ಷವೀಕ್ಷಂ
ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೨॥

ಭ್ರಮದಭಿಭವಭೂಭೃದ್ಭೂರಿ ಭೂಭಾರಸದ್ಭಿ-
ದ್ಭಿದಭಿನವವಿದಭ್ರೂವಿಭ್ರಮಾದಭ್ರಶುಭ್ರ ।
ಋಭುಭವಭಯಭೇತ್ತರ್ಭಾಸಿ ಭೋ ಭೋ ವಿಭೋಽಭೀ-
ರ್ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೩॥

ಶ್ರವಣಖಚಿತಚಂಚತ್ಕುಂಡಲೋಚ್ಚಂಡಗಂಡ-
ಭ್ರುಕುಟಿಕಟುಲಲಾಟ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಸಾರುಣೋಷ್ಠ ।
ವರದ ಸುರದ ರಾಜತ್ಕೇಸರೋತ್ಸಾರಿತಾರೇ
ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೪॥

ಪ್ರವಿಕಚಕಚರಾಜದ್ರತ್ನಕೋಟೀರಶಾಲಿನ್
ಗಲಗತಗಲದುಸ್ರೋದಾರರತ್ನಾಂಗದಾಢ್ಯ ।
ಕನಕಕಟಕಕಾಂಚೀಶಿಂಜಿನೀಮುದ್ರಿಕಾವನ್
ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೫॥

ಅರಿದರದಮಸಿಖೇಟೌ ಬಾಣಚಾಪೇ ಗದಾಂ ಸ-
ನ್ಮುಸಲಮಪಿ ಕರಭ್ಯಾಮಂಕುಶಂ ಪಾಶವರ್ಯಮ್ ।
ಕರಯುಗಳಧೃತಾಂತ್ರಸ್ರಗ್ವಿಭಿನ್ನಾರಿವಕ್ಷೋ
ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೬॥

ಚಟ ಚಟ ಚಟ ದೂರಂ ಮೋಹಯ ಭ್ರಾಮಯಾರೀನ್
ಕಡಿ ಕಡಿ ಕಡಿ ಕಾಯಂ ಜ್ವಾರಯ ಸ್ಫೋಟಯಸ್ವ ।
ಜಹಿ ಜಹಿ ಜಹಿ ವೇಗಂ ಶಾತ್ರವಂ ಸಾನುಬಂಧಂ
ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೭॥

ವಿಧಿಭವವಿಬುಧೇಶಭ್ರಾಮಕಾಗ್ನಿಸ್ಫುಲಿಂಗ-
ಪ್ರಸವಿವಿಕಟದಂಷ್ಟ್ರೋಜ್ಜಿಹ್ವವಕ್ತ್ರತ್ರಿನೇತ್ರ ।
ಕಲ ಕಲ ಕಲ ಕಾಮಂ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ತೇ ಸುಭಕ್ತಂ
ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೮॥

ಕುರು ಕುರು ಕರುಣಾಂ ತಾಂ ಸಾಂಕುರಾಂ ದೈತ್ಯಪೋತೇ
ದಿಶ ದಿಶ ವಿಶದಾಂ ಮೇ ಶಾಶ್ವತೀಂ ದೇವ ದೃಷ್ಟಿಮ್ ।
ಜಯ ಜಯ ಜಯಮೂರ್ತೇಽನಾರ್ತ ಜೇತವ್ಯಪಕ್ಷಂ
ದಹ ದಹ ನರಸಿಂಹಾಸಹ್ಯವೀರ್ಯಾಹಿತಂ ಮೇ ॥೧೯॥

ಸ್ತುತಿರಿಯಮಹಿತಘ್ನೀ ಸೇವಿತಾ ನಾರಸಿಂಹೀ
ತನುರಿವ ಪರಿಶಾಂತಾ ಮಾಲಿನೀ ಸಾಽಭಿತೋಽಲಮ್ ।
ತದಖಿಲಗುರುಮಾಗ್ರ್ಯಶ್ರೀದರೂಪಾ ಲಸದ್ಭಿಃ
ಸುನಿಲಮನಯಕೃತ್ಯೈಃ ಸದ್ಗುಣೈರ್ನಿತ್ಯಯುಕ್ತಾ ॥೨೦॥

ಲಿಕುಚತಿಲಕಸೂನುಃ ಸದ್ಧಿತಾರ್ಥಾನುಸಾರೀ
ನರಹರಿನುತಿಮೇತಾಂ ಶತ್ರುಸಂಹಾರಹೇತುಮ್ ।
ಅಕೃತ ಸಕಲಪಾಪಧ್ವಂಸಿನೀಂ ಯಃ ಪಠೇತ್ತಾಂ
ವ್ರಜತಿ ನೃಹರಿಲೋಕಂ ಕಾಮಲೋಭಾದ್ಯಸಕ್ತಃ ॥೨೧॥

॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕವಿಕುಲತಿಲಕ ಶ್ರೀಮತ್ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯ
(ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯ) ವಿರಚಿತಾ ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಸ್ತುತಿಃ ॥

ವಾದಿರಾಜಯತಿ ವಿರಚಿತಂ

ಶ್ರೀನೃಹರ್ಯಷ್ಟಕಮ್

ಯದ್ಧಿತಂ ತವ ಭಕ್ತಾನಾಮಸ್ಮಾಕಂ ನೃಹರೇ ಹರೇ ।
ತದಾಶು ಕಾರ್ಯಂ ಕಾರ್ಯಜ್ಞ ಪ್ರಲಯಾರ್ಕಾಯುತಪ್ರಭ ॥೧॥

ರಟತ್ಸಟೋಗ್ರಭ್ರುಕುಟೀಕಠೋರಕುಟಿಲೇಕ್ಷಣ ।
ನೃಪಂಚಾಸ್ಯ ಜ್ವಲಜ್ಜ್ವಾಲೋಜ್ಜ್ವಲಾಸ್ಯಾರೀನ್ ಹರೇ ಹರ ॥೨॥

ಉನ್ನದ್ಧಕರ್ಣವಿನ್ಯಾಸ ವಿವೃತಾನನಭೀಷಣ ।

ಗತದೂಷಣ ಮೇ ಶತ್ರೂನ್ ಹರೇ ನರಹರೇ ಹರ ||೩||

ಹರೇ ಶಿಖಿಶಿಖೋದ್ಭಾಸ್ವದುರಃಕ್ರೂರನಖೋತ್ಕರ।

ಅರೀನ್ ಸಂಹರ ದಂಷ್ಟ್ರೋಗ್ರಸ್ಫುರಜ್ಜಿಹ್ವ ನೃಸಿಂಹ ಮೇ ||೪||

ಜಠರಸ್ಥಜಗಜ್ಜಾಲ ಕರಕೋಟ್ಯುದ್ಯುತಾಯುಧ।

ಕಟಿಕಲ್ಪತಟಿತ್ಕಲ್ಪವಸನಾರೀನ್ ಹರೇ ಹರ ||೫||

ರಕ್ಷೋಧ್ಯಕ್ಷಬೃಹದ್ವಕ್ಷೋರೂಕ್ಷಕುಕ್ಷಿವಿದಾರಣ।

ನರಹರ್ಯಕ್ಷ ಮೇ ಶತ್ರುಪಕ್ಷಕಕ್ಷಂ ಹರೇ ದಹ ||೬||

ವಿಧಿಮಾರುತಶರ್ವೇಂದ್ರ ಪೂರ್ವಗೀರ್ವಾಣಪುಂಗವೈಃ।

ಸದಾಽಽನತಾಂಘ್ರಿದ್ವಂದ್ವಾರೀನ್ ನರಸಿಂಹ ಹರೇ ಹರ ||೭||

ಭಯಂಕರೋರ್ವಲಂಕಾರ ವರಹುಂಕಾರಗರ್ಜಿತ।

ಹರೆ ನರಹರೇ ಶತ್ರೂನ್ ಮಮ ಸಂಹರ ಸಂಹರ ||೮||

ವಾದಿರಾಜಯತಿಪ್ರೋಕ್ತಮೇವಂ ಹರ್ಯಷ್ಟಕಂ ನವಮ್।

ಪಠೇನ್ನೃಸಿಂಹಃ ಕೃಪಯಾ ರಿಪೂನ್ ಸಂಹರತಿ ಕ್ಷಣಾತ್ ||೯||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥಶ್ರೀಚರಣಕೃತಂ ಶ್ರೀನೃಹರ್ಯಷ್ಟಕಮ್ ||

* * * *

ಹಾಡುಗಳು

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ರಚಿಸಿದ

ತೊರವೆಯ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹಸ್ತೋತ್ರ

ರಾಗ - ಕಾಪಿ

ದಾನವನ ಕೊಂದದ್ದಲ್ಲಾ ಕಾಣಿರೋ
ಗಾನ ವಿನೋದಿ ನಮ್ಮ ತೊರವೆಯ ನರಸಿಂಹ
ದಾನವನ ಕೊಂದದ್ದಲ್ಲ ಕಾಣಿರೋ ||ಪ||

ಅಚ್ಚ ಪುರುಷನೆಂಬೋ ಸ್ವಚ್ಛರತ್ನದೊಡಲೊಳು
ಬಿಚ್ಚಿ ನೋಡಿದರಿನ್ನೆಷ್ಟು ಇದ್ದಾವೆಂದು ||೧||

ನೆಂಟತನವು ಬೆಳೆಯಬೇಕೆಂದು ಕೊರಳೊಳು
ಕರುಳವನಮಾಲೆ ಗಂಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡನಲ್ಲದೆ
ದೇಹಸಂಬಂಧದಿಂದ ||೨||

ತೊರವೆಯ ನೃಸಿಂಹ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಪಾಲಕ
ಉರಿಮೊರೆ ದೇವ ನಮ್ಮ ಪುರಂದರವಿಠಲಾ ||೩||

* * * *

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರು ರಚಿಸಿದ

ಮದನ ಜನಕ ತೊರವೆಯ ನರಸಿಂಗಾ

ರಾಗ - ಭೈರವಿ : ತಾಳ - ತ್ರಿತಾಲ

ಇದು ಏನಂಗ ಮೋಹನಾಂಗಾ
ಮದನ ಜನಕ ತೊರವೆಯ ನರಸಿಂಗಾ ||ಪ||

ಸುರರು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕರೆಯೇ। ತುಟಿಯ ಮಿಸುಕದವ
ಬರಿದೆ ಯಾತಕೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆದೆಯೋ ಹರಿಯೇ ||೧||

ಉರರತ್ನ ನೀಲ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಗಳಿರಲಿಕ್ಕೆ
ಕೊರಳೊಳು ಕರುಳ ಮಾಲೆಯ ಹಾಕಿ ಮೆರೆಯುದೆ ॥೨॥

ಸಿರಿ ಅಜ ಪೂಜ್ಯಪಾದ ಪುರಂದರ ವಿಠ್ಠಲನೆ
ಆರಿತಂದು ತೊಡೆಯ ಮೇಲ್ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಬುದೆ ॥೩॥

* * * * *

ವಿಜಯದಾಸರು ಕೃತಿ

ನಡುಕಂಬವ ಒಡೆದು ಬಂದವನೆ

ರಾಗ - ಭೈರವಿ : ಅಟತಾಳ

ರಂಗ ಮಾನವಸಿಂಗನಾದನು ॥ಪ॥
ರಂಗ ಮಾನವ ಸಿಂಗನಾಗಲು ಭಂಗಾರದಗಿರಿ ಶೃಂಗಗಳಲ್ಲಾಡೆ।
ಹಿಂಗೆ ಯೆಂಟು ಮಾತಂಗ ಸಪ್ತದ್ವೀಪ ಗುಂಪಿಸಿ ವಿಂಗಡವಾದವು ॥ಅ.ಪ.॥

ವನಜಭವ ನಂದನರು ನಂದದಿ ವನಧಿಯೋಳಿದ್ದ ವಸಜನಾಭನ್ನ।
ವನಜಾಂಘ್ರಿ ದರುಶನದ ಗೋಸ್ಕರ ಘನವೈಕುಂಠ ಪಟ್ಟಣಸಾರೆ ॥
ವಿನಯನ್ನು ಜಯನ್ನು ವಿಜಯನು ವಾರ ತಡಿಯಲು ಘನಕೋಪದಿಂದ।
ದನುಜಂಗದಿಂದ ಜನಿಸಿರೋ ಯೆಂದು ಮುನಿಗಳು ಶಾಪವನ್ನು ಈಯೆ ॥೧॥

ದಿಕ್ಕು ಯೆಂಟರೊಳು ರಕ್ಕಸನೆನಿಸಿ ದಿಕ್ಕುಪಾಲಕರ ಲೆಕ್ಕಿಸದಲಿರೆ।
ಸೊಕ್ಕಿ ತಿರುಗವ ರಕ್ಕಸಗಾಗಲು ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ಬಲದಿದಕ್ಕೋಜದಿ।
ನಕ್ಕು ಪರಿಹಾಸ್ಯಕಿಕ್ಕಿ। ಸರ್ವರನ್ನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿವಕ್ಕರ ಶೌರ್ಯದಿ।
ಮುಕ್ಕು ಮುಣಗಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಸಿ ಸಿಕ್ಕಿದವರನ್ನು ಕಕ್ಕುತಿರೆ ॥೨॥

ಇತ್ತ ಶಾಪದಿಂದಲಿತ್ತಲೀರ್ವರಿಗೆ ಪೆತ್ತರ ಸುರಂಗವಿತ್ತಲೋರ್ವನೆ।
ವೆತ್ತಿ ವೈಯ್ಯಲು ಬೆಂಬತ್ತಿ ಹರಿಯು ಕೋಲಿಯುತ್ತ ಹಿರಣ್ಯಾವು ॥
ನ್ಯತ್ತದಿಂದ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ ಪುತ್ರನು ಭಾವತೋತ್ತಮನಾಗಿ।
ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಬೊಮ್ಮನೆ।
ಪೆತ್ತ ಹರಿಯೆಂದು ಯೆತ್ತಿ ಕರವ ಲೋಕತ್ರಯ ಅರಿವಂತೆ ಬಿತ್ತಿದನು ॥೩॥

ಯೆಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದೈವೈಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಆ ವಲ್ಯಾನೊಯನ್ನೆತನಿಲ್ಲದರ್ಭಕನ ।
ಕಲ್ಲು ಕೊಳ್ಳಿ ಮುಳ್ಳು ಭಲ್ಮಕರ ಬೊಲುವೊಳ್ಳೆ ನಾನಾ ವಿಧ ಬಾಧೆಯನು ॥
ನಿಲ್ಲದೆ ಬಡಿಸೆಯಳ್ಳನಿತು ಜಾಡೆಯಲ್ಲಿಯಿಪ್ಪನೆಂದು ।
ಫುಲ್ಲಲೋಚನ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಯೆನ್ನಯ ಸೊಲ್ಲನೆಯಿತ್ತು ಸಲ್ಲಿಸನೆ ॥೪॥

ಕಟಿಯು ನಡುಗೆ ಕಟಕಟ ಪಲ್ಲು ಕಟನೆ ಕಡಿದು ನಟನೆ ಚಾಚುತ್ತ ।
ಪುಟಪುಟನಾಶ ಪುಟದರ ಭಾಸ ಕಠಿಣ ಹುಂಕಾರ ಪಟುತರ ॥
ನಿಟಲನಯನ ಸ್ಫಟಿತ ಕಗ್ಗಿಡಿ ಜ್ಯೂಟ ಜ್ಯೂಟ ಜೆಂಚೊಟನೆರಬಾಗಿ ।
ನಿಟಲರೋಷದಿ ಭಟನೆ ವಿಕ್ರಮ ಪೊರಟ ದೇವ ॥೫॥

ನಡುಖಂಬದಿಂದ ವಡದು ಮುರಿತು ಕಡುದೈವವು ಸಂಗಡಲೀಚ್ಚೀರಲು ।
ಜಡಜೀವಿಗಳು ನಡುಗಿ ಭಯದ ಬಡುತಲಿ ಬಾಯ ಬಿಡುತ್ತಿರೆ ॥
ಕಡಗೆಲೊ ಪೆಸರಿಡ ಬಲ್ಲರ್ಯಾರು ಕೂಡಿಸಿ ದುಷ್ಟನ್ನ ।
ಪಡದ ವರವ ಕೆಡಿಸಿ ಹೊಸ್ತಲು ಆವ ನೆಡಹಿ ಕವಾಡದಲ್ಲಿ ॥೬॥

ನೃಕೇಸರಿಯಾಗಿ ಭಕುತಗೆ ಬಂದ ದುಃಖವ ಕಳೆದು ಸುಖವನೀವುತ್ತ ।
ಅಕಳಂಕದೇವ ಲಕುಮಿ ಪತಿಯು ಅಖಿಳ ಲೋಕ ಪಾಲಕ ಪ್ರಹ್ಲಾದಗೆ ।
ಸುಖಿನಾಗಿಯಿಪ್ಪ ಸಕಲ ಕಾಲದಿ ಶಕಟಭಂಜನ ವಿಜಯವಿಠಲ ।
ಮುಕುತಿಪ್ಪ ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನ ॥೭॥

* * * *

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸ ವಿರಚಿತ

ಕನಕಗಿರಿ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಹಾಡು

ರಾಗ - ಭೈರವಿ : ಅಟತಾಳ

ರಂಗನ ನೋಡಿರೋ ಸಿರಿ ನರಸಿಂಗನ ಪಾಡಿರೊ ॥
ಮಂಗಳಮೂರುತಿ ಡಿಂಗರಿಗರ ಹೃತ್ಸಂಗ ಕರುಣಾಂತರಂಗ ॥ಪ॥

ತನುಜನ ಜನುಕನು ಕೊಲ್ಲಲು ಮೊರೆಯಿಡೆ ಬಂದ ।
ಕಂಬದೊಳಿಂದ । ಮನುಜ ಕೇಸರಿ ಧರಿಸಿದ ನಿಜ ಲೋಕ ಸ್ವಾಮಿ ।

ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿ

ಅಂತರ್ಯಾಮಿ । ಧನುಜನ ಉದರ ಬಗೆದು
ಕರುಳ ಮಾಲೆಯಿಟ್ಟು ಕೊರಳೊಳು ಧಿಟ್ಟ ।
ವನುಜ ಭವಾದ್ಯರು ಜಯ ಜಯವೆನುತಿರೆ । ಮೆರೆದಾ ಪ್ರಹ್ಲಾದವರದಾ ॥೧॥

ಮನದಲಿ ಬೇಡಿದ ಭಾಗ್ಯವನು ಕೊಡುವನು ಚೆಲುವಾ ।
ಭಕುತರಿಗೊಲಿವಾ । ಅನುದಿನದಲ್ಲಿ ಅನುಕಂಪನು ಹರಿ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಾ ॥
ಘನಮಹಿಮನು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಗುಣಾಂಬುಧಿತೇಜಾ ।
ರಾಜಾದಿರಾಜಾ । ಜನುಮ ಜನುಮದಲ್ಲಿ ।
ಜನನಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ಮುಖ್ಯಾ ಕರ್ತನು ಸಖ್ಯಾ ॥೨॥

ಕನಕ ಮುನೇಶ್ವರ ತಪವನು ಮಾಡಲು ಮೆಚ್ಚಿ ಬಂದನು ಮೆಚ್ಚಿ ।
ಕನಕವರುಷವನು ಗರೆವದು ಅಂದಿನ ದಿನದಿ ಆನಂದ ವನಧಿ ।
ಕನಕ ನೃಕೇಸರಿವೆನಿಸಿದ ಅಂದಿನಾರಭ್ಯ ಈತನೇ ಸಭ್ಯ ।
ಅನಳನಯನ ರೂಪ ಲಿಂಗಾಕೃತಿಯ ಪೊಳೆವ ನುತಿಸಲು ಸುಳಿವಾ ॥೩॥

ಗುಣದಲಿ ತಿಳಿವುದು ರುದ್ರಗೆ ಹರಿ ರೂಪವಿಲ್ಲ ।
ಇದು ಪುಸಿಯಲ್ಲಾ । ವನಜನಾಭಗೆ ನಾನಾ ರೂಪಗಳುಂಟೆಂದು ವೇದಾ ।
ಪೇಳ್ವದು ಮೋದ । ಪ್ರಣುತನಾಗದ ಇನಿತಾಗದ ಪಾಪಿಷ್ಟ ಮನುಜಾ ।
ಅವನೆ ಧನುಜಾ । ಗಣನೆ ಮಾಡದಿರಿ ಇವರನು ।
ಸುಜನರು ಯಿಂದೆ ನಮಗೀ ತಂದೆ ॥೪॥

ಇನನಂತೆ ಒಪ್ಪುವಾ ಪೊಂಪಾ ನಿಧಿಯೊಳು ಧನಧಾ ।
ದಿಕ್ಕಿಲಿ ಗಾಧಾ । ಮುನಿಜನ ಸಮ್ಮತ ಶ್ರುತಿ ಉಕ್ತಿಗಳಲಿ ಅಕ್ಕು ।
ಕೇಳಿ ವಾಕ್ಕು । ಮಣಿದು ನಮಿಸಿವೊಮ್ಮೆ ಧ್ಯಾನವ ಮಾಡಲು ಭಕುತೀ ।
ಎಂಟು ವಿರಕುತೀ । ಹನುಮಧೀಶ್ವರ ನಮ್ಮ ।
ವಿಜಯವಿಠ್ಠಲ ನರಸಿಂಗಾ । ರಿಪು ಗಜಸಿಂಗ ॥೫॥

* * * *

ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ

ನಾರಸಿಂಹ ಚಿತ್ಸುಖವಿಮಲಕಾಯ

ರಾಗ - ಕಾಂಬೋಧಿ : ಝಂಪೆತಾಳ

ಶ್ರೀನಾರಸಿಂಹ ಚಿತ್ಸುಖವಿಮಲಕಾಯ।
ದಾನವಾರಣ್ಯಪಾವಕವೀತ ಶೋಕ ॥ಪ॥

ಅನತೇಷ್ಟ ಪ್ರದಾಯಕ ನಮಿಸುವೆನು ಸದಾ।
ಮೈನಾಕಿಧರ ಬಿಂಬ ಸುರಮುನಿ ಕದಂಬಾ॥
ಧ್ಯಾನಗಮ್ಯನೆ ಭಕ್ತರಾಪತ್ತು ಕಳೆ ಶಕ್ತ ನೀನೆ ಗತಿಯೆಂಬೆ।
ಮುನಿಮನವನಜ ತುಂಬೆ ॥೧॥

ಶ್ರವಣ ಮಂಗಳ ನಾಮ ಧೇಯ ನಿರ್ಜಿತ ಕಾಮ।
ಸವನ ದ್ವಿತೀಯ ರೂಪ ವಿಗತಕೋಪಾ॥
ಸ್ವವಶ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಖಿಸನ ಪೂಜ್ಯ ವಜ್ರನಖ।
ಪರಿದಂಷ್ಟ್ರ ದಶನ ಭಾರ್ಗವಿ ರಮಣ ಗಶನಾ ॥೨॥

ಆದಿ ದೇವಾನಂತ ಮಹಿಮನೆ ನಿಕಿತಂತ।
ಕಾದುಕೊ ನಿನ್ನವರ ವಿಬುಧಪ್ರವರಾ॥
ಮೋದಮಂದು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠ್ಠಲರೇಯ।
ವೈದಿಕವ ನಡಿಸೊ ಲೌಕೀಕ ಮಾರ್ಗ ಬಿಡಿಸೊ ॥೩॥

* * * *

ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರ

ಪಾಹಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ

ರಾಗ - ಶಂಕರಾಭರಣ : ಅಷ್ಟತಾಳ

ನರಸಿಂಹ ಪಾಹಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ॥ಪ॥
ನರಸಿಂಹ ನಮಿಪೆ ನಾ ನಿನ್ನ ಚಾರು।

ಚರಣಕಮಲಕೆ ನೀನನ್ನ - ಆಹ।
ಕರವ ಪಿಡಿದು ನಿಜ ಶರಣನೆಂದೆನಿಸು ಭಾ- ।
ಸುರಕರುಣಾಂಬುಧಿ ಗುಡವಾಹನ। ಲಕ್ಷ್ಮೀ ॥ಅ.ಪ.॥

ತರಳ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ನುಡಿಯ ಕೇಳಿ।
ತ್ವರತದಿ ಬಂದ್ಯೊ। ಎನ್ನೊಡೆಯ ಏನು।
ಕರುಣಾಳೋ ಭಕ್ತರ ಭಿಡೆಯ ಮೀರ- ।
ಲರಿಯೆನೆಂದೆಂದು ಕೆಂಗಡಿಯ ಅಹ।
ಭರದಿಂದುಗುಳುತ ಬೊಬ್ಬಿರಿದು ಬೆಂಬತ್ತಿ ಕ-।
ರ್ಬುರಕಶಿಪುವಿನ ಮುಂಗುರುಳ ಪಿಡಿದೆ। ಲಕ್ಷ್ಮೀ ॥೧॥

ಪ್ರಳಯಾಂಬು ನಿಧಿಘನಘೋಷದಂತೆ।
ಘುಳಿಘುಳಿಸುತಲಿ ದೋಷ ಕಾಲ।
ತಿಳಿದು ದೈತ್ಯನ ಅತಿರೋಷದಿಂದಪ್ಪಳಿಸಿ।
ಮೇದಿನಿಗೆ ನಿರ್ದೋಷ ಆಹ।
ಸೆಳೆಸೆಳೆಯ ಚರ್ಮ ಸುಳಿದು ಕೆನ್ನೆತ್ತರೋ- ।
ಕುಳಿಯನಾಡಿದೆ ಧೀನ ಇಳೆಯೊಳಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ॥೨॥

ಕ್ರೂರದೈತ್ಯನದೋದ ಕರುಳ ತಗೆ।
ದ್ಹಾರ ಮಾಡಿದೆ ನಿಜಕೊರಳ ಕಂಡು।
ವಾರಿಜಾಸನ ಮುಖ್ಯರರಳ।
ಪುಷ್ಪಸೂರಿ (ಭೂರಿ-ದಾರ)ಗರೆದರ್ವೇಗ ತರಳ ಆಹ।
ಧೀರ ಪ್ರಹ್ಲಾದಗೆ ತೋರಿ ತ್ವದಂಘ್ರಿ ಸ- ।
ರೋರುಹವನು ಕಾಯ್ದೆ ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ। ಲಕ್ಷ್ಮೀ ॥೩॥

ಜಯ ಜಯ ದೇವವರೇಣ್ಯ ಮಹ - ।
ದ್ಭಯ ನಿವಾರಣ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ।
ಗುಣತ್ರಯದೂರ ದುರಿತಾರಣ್ಯದನಂ।
ಜಯ ಜಗದೇಶಕ ಶರಣ್ಯ ಅಹ।

ಲಯವಿವರ್ಜಿತ ಲೋಕತ್ರಯ ವ್ಯಾಪ್ತ ನಿಜಭಕ್ತ।
ಪ್ರಿಯ ಘೋರಾಮಯಹರ ದಯಮಾಡೆನ್ನೊಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ||೪||

ಕುಟಿಲ ದ್ವೇಷದವ ನೀನಲ್ಲ।
ನಿನ್ನರ್ಭಟಕಂಜಿದರು ಸುರರೆಲ್ಲ।
ನರನಟನೆ ಮಾಡಿದ್ಯೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಲ್ಲನಾಪಾ-।
ಸಟಿಗಾಣೆ ನಪ್ರತಿಮಲ್ಲ ವಟಪತ್ರಶಯನ।
ಧೂರ್ಜಟಿವಂದ್ಯ ಜಗನ್ನಾಥವಿಠಲ।
ಕೃತಾಂಜಲಿ ಪುಟದಿ ಬೇಡುವೆಲಕ್ಷ್ಮೀ ||೫||

* * * *

ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದಾಸ ವಿರಚಿತ
ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದಲ್ಲಿ
ಜ್ವರಹರಾಹ್ವಯ ನಾರಸಿಂಹ

ಶ್ರೀರಮಣ ಕರಕಮಲ ಪೂಜಿತ। ಚಾರುಚರಣ ಸರೋಜಬ್ರಹ್ಮಸ।
ಮೀರವಾಣಿ ಫಣೀಂದ್ರವೀಂದ್ರಭವೇಂದ್ರ ಮುಖವಿನುತ।

ನೀರಜಭವಾಂಡೋದಯ ಸ್ಥಿತಿ। ಕಾರಣನೇ ಕೈವಲ್ಯದಾಯಕ
ನಾರಸಿಂಹನೇ ನಮಿಪೆ ಕರುಣಿಪದೆಮಗೆ ಮಂಗಳವ ||

ಮತ್ತೆ ಚಿದ್ದೇಹದವೊಳಗೆ ಎಂ। ಬತ್ತು ಸಾವಿರದೇಳುನೂರಿ
ಪ್ಪತ್ತೈದು ನೃಸಿಂಹರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಜೀವರಿಗೆ ||

ನಿತ್ಯದಲಿ ಹಗಲಿರುಳುಚಪ್ಪಪ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆತಾಮೃತ್ಯುವೆನಿಸುವ
ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಭಯವಿನಾಶನ ಭಾಗ್ಯಸಂಪನ್ನ ||

ಜ್ವರನೊಳಪ್ಪತ್ತೇಳು ಹರನೊಳ। ಗಿರುವನಿಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ರೂಪದಿ
ಯೆರಡಸಾವಿರದೆಂಟುನೂರಿಪ್ಪತ್ತರೆಂಟೆನಿಪ ||

ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿ

ಜ್ವರಹರಾಹ್ವಯ ನಾರಸಿಂಹನ । ಸ್ಮರಣೆ ಮಾತ್ರದಿ ದುರಿತರಾ
ಸಿಗಳಿರದ ಪೋಪವು ತರಣಿಬಿಂಬವ ಕಂಡು ಹಿಮದಂತೆ ॥

ಮಾಸಪರಿಯಂತರವು ಬಿಡದೆ ನೃ । ಕೇಸರಿಯ ಶುಭನಾಮ ಮಂತ್ರ ಜ ।
ತಾಸನದಲೇಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತದಿ ನಿಷ್ಕಪಟದಿಂದ

ಬೇಸರದೆ ಜಪಸಲ್ಪವ್ರಜನಗಳ । ನಾಶಗೈಸಿ ಮನೋರಥಗಳ ಪ ।
ರೇಶ ಪೂರ್ತಿಯು ಮಾಡಿಕೊಡುವನು ಕಡೆಗೆ ಪರಗತಿಯು ॥

* * * *

ಶ್ರೀ ಪ್ರಸನ್ನವೆಂಕಟದಾಸರ

ಶ್ರೀನರಸಿಂಹಸ್ತೋತ್ರ

ರಾಗ - ಕಲ್ಯಾಣಿ : ತಾಳ - ಆದಿ

ವೃಂದಾರಕ ವಂದ್ಯಾ ಯದುಕುಲಾಂಬುಧಿ ಚಂದ್ರಾ ॥ಪ॥

ಮೃಗಮದ ತಿಲಕ ವಿರಾಜಿತ ಖಳಶೂಲ ॥
ಮೃಗ ನರರೂಪ ವಿಧೃತ ಸುಗುಣ ವಿಶಾಲಾ ॥೧॥

ಖಗಾಸನ ಕಮಲಾ ರಮಣ ಕಲಿನಾಶ ॥
ಖಗ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕ ಕನಕ ನಗೇಶಾ ॥೨॥

ಮಣಿಮಣ ಭೂಷಣಾಮಿತ ಶ್ರುತ್ಯಂಚಿತಾ ।
ಮಣಿ ಕಲ್ಪ-ಕುಜಧೇನು ಮಹಿಮಾನಂತಾ ॥೩॥

ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರ ವರ ಸನ್ನಿಧಿ ಸದನ ।
ಸ್ವಾಮಿ ವರಾಹ ಹಿರಣ್ಯಾಂಬಕ ಮಥನ ॥೪॥

ರಾಕೇಂದು ಕೋಟಿ ಪ್ರಕಾಶ ಕಲುಷ ನಿ ।
ರಾಕೃತ ನಮೋ ಶ್ರೀಪ್ರಸನ್ವೆಂಕಟೇಶಾ ॥೫॥

* * * *

ಸುಳಾದಿಗಳು

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸ ವಿರಚಿತ

ಅಹೋಬಲ ಶ್ರೀನಾರಸಿಂಹ ಸುಳಾದಿ

ರಾಗ - ಕೇದಾರ : ಧ್ರುವತಾಳ

ಅನಂತನಾಂತಶಯನಾ ಅಂಬುಜದಳ ನಯನ।
ಎನ್ನಂತು ಗುಣ ನಿಲಯಾ ಪನ್ನಗಗೇಯ।
ಘನ್ನ ಕಾರುಣ್ಯಮೂರ್ತಿ ಸತತ ಮಂಗಳ ಕೀರ್ತಿ।
ಚನ್ನ ಪಸನ್ನ ರನ್ನ ಶಿರಿ ಸಂಪನ್ನ।
ಚಿನ್ನಾಂಬರ ಚಿನ್ನರೂಪ ಚಿನ್ಮಯಕಾಯ।
ಭಿನ್ನ ಜೀವರ ಪಂಭಿನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಾ।
ಪನ್ನಗನಾಗಾತಲ್ಪಾ ನಾಗಭಯ ವಿನಾಶಾ।
ಜುನ್ನಾ ಚೋರಾ ಚತುರಾ ಚತುರ್ಮೊಗನ್ನೈಯ್ಯಾ।
ಅಣೋರಣಿ ಅಜರಾ ಅನಾದಿದೇವ ಪಾ।
ವನ್ನಾ ಜೀವನ್ನಾ ದುಷ್ಟ ಜನ ಮರ್ದನಾ।
ಬಣ್ಣಾ ಬಣ್ಣಾದ ಫಣ್ಣಾವರ್ನಾ ಸುಪರ್ನ ವಾ।
ಹನ್ನಾ ಭವಾರಣ್ಯಾ ದಾಹನ್ನ ನಿತ್ಯಾ।
ಜೊನ್ನ ಪ್ರಕಾಶ ಧಿಕ್ಕರಿಸುವ ತೇಜಾ ಪ್ರ।
ಸನ್ನಾ ಕೇಶವ ಬಂಜನ್ನಾ ಸುನಿರಂಜನ್ನಾ।
ಎನ್ನಂತರಂಗದೊಳಗಿಪ್ಪ ವಿಜಯವಿಠಲಾ।
ಅನಂತ ಗಿರಿವಾಸಾ ನರಕೇಸರಿವೇಷಾ ॥೧॥

ಮಟ್ಟತಾಳ

ಕಲ್ಪಾಯು ಪಡೆದ ಮುನಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾ।
ಸರ್ಪಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ನೋಡಿ।
ತಪ್ಪದೇ ದೇವನ್ನ ವರವ ಸಂಪಾದಿಸೆ।

ವಪ್ಪದಿಂದಲಿ ಈ ಗಿರಿಯಾಕಡೆ ಭಾಗಾ।
ತಪ್ಪಾಲಲ್ಲೀ ಪೋಗಿ ತಪವನು ಮಾಡೆಂದು।
ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಲಾಗಿ ಶುದ್ಧನವೊಡಗೂಡಿ।
ಸುಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಭುವನವ ಸಂಚರಿಸೀ।
ಅಪ್ರತಿಯಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನೆ ನೀಕ್ಷಿಸುವ।
ಮುಪ್ಪರದೊಳಗಿದಕೆ ಎದುರುಗಾಣೆನೆಂದು।
ಅಲ್ಪು ಮನಸು ಮಾಡದೇ ವಾಸವಾದನು ಇಲ್ಲಿ।
ಮಪ್ಪುಯಿಲ್ಲದ ದೇವ ವಿಜಯವಿಠಲನ್ನಾ।
ವರ್ಷಗಳು ಗುಣಿಸಿ ಧ್ಯಾನವ ಐದಿದನೊ ||೨||

ತ್ರಿವಿಡಿ ತಾಳ

ಪದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ವರುಷ ಭಕುತಿಯಿಂದ
ಒದಗಿ ತಪವ ಮಾಡಿ ಆಹಾರ ತೊರೆದೂ।
ಮುದದಿಂದ ಬಂದು ನೇಮವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಪ್ಪ।
ಸದಮಲವಾದ ಅಹೋಬಲರಾಯನ।
ಪದದರುಶನ ಮತ್ತೆ ಭುವನಾಶಿ ಮಜ್ಜನ।
ಬುಧನಂ ಬಿಡದೆ ಬಂದು ಗುಹಾದಿಂದ।
ಉದಯ ಕಾಲಕೆ ಪೋಗಿ ಬಲಗೊಂಡು ಬರುವಾ ಪ್ರಾಂ।
ತ್ಯದಲಿ ಬಂದಾಯಿತು ಕೇಳಿ ಜನರೂ।
ಅದು ಭೂತಾದ ವಸ್ತ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು।
ಮೊದಲು ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಏಕಾದಸೀ।
ಅದರ ತರುವಾಯ ಕಳಮಾತ್ರ ಸಾಧನ।
ಪದವಿಗೆ ಕೇವಲಾ ಶುಚಿ ಮಾರ್ಗವೋ।
ಇದು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದರೆ ಪಾಪ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಾದೋ।
ಇದ್ದಾರೆ ಎನ್ನಾ ನೇಮ ಭಂಗ।
ಹದುಳ ತೋರದೇ ಮೌನಿ ಉಭಯ ಸಂಕಟದಿಂದ।
ಪದುಮನಾಭನ ಚರಣನೆನಿಸಿ ಗುಣಿಸೆ।

ಅದೆ ಅದೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವ ನುಡಿದ ತಾನೆ।
ಉದಯವಾಗದ ಮುನ್ನ ಅರುಣನ ಗತಿಗೆ।
ನದಿ ಭವರಾಶಿಯಾ ಕರಕೊಂಡು ಪಾರಿಜಾ।
ತದ ವೃಕ್ಷ ಸಮೇತಾ ಬರುವೆನೆಂದೂ।
ಹೃದಯದೊಳಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಪೇಳಿದಂತೆ ಬಂದು।
ಉದುಭವನಾದನು ಅಹೋಬಲರಾಯಾ।
ಗದಗದನೆ ನಡುಗುತ್ತಾ ತಿಜಳಿ ಪುಟದಿಂದ।
ತೊದಲು ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಹರಿಯ ಸ್ತುತಿಸಿ।
ತ್ರಿದಶಾದಿ ವಂದ್ಯ ನಾರಸಿಂಹನೆ ಪರಮಾಣ।
ಹೃದಯನೆ ಅನಂತನಾಮಕ ದೇವನೆ।
ಮದಡ ಮತಿಗೆ ವೊಲಿದು ಉದ್ಧರಿಸಿದೆ ಎಂದು।
ಹದವನರಿತು ಪುಣ್ಯ ಘಳಿಸಿಕೊಂಡ।
ಮಧುವೈರಿ ವಿಜಯವಿಠಲ ಇಲ್ಲಿ ವೊಳೆಯಲು।
ವಿಧಿ ಶಿವಾದ್ಯರು ಬಂದು ವಾಲಗ ಮಾಡಿದರು ||೩||

ಅಟ್ಟ ತಾಳ

ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದೆ ಅನಿಮಿತ್ತ ಬಂಧುವೆ।
ಎನಗೊಂದು ವರವ ಪಾಲಿಸುದು ನೀನಿಲ್ಲ।
ಅನುಗಾಲಾ ವಾಸವಾಗಿರಬೇಕು ತೊಲಗಾದೆ।
ವನದಿ ಸಂಭವೆ ಬೊಮ್ಮ ಶಿಂಭುಸುರರು ಮಿಕ್ಕ।
ಮುನಿಮನಂಗಳು ತೀರ್ಥಾಭಿಮಾನಿಗಳಾ।
ಜನರೆಲ್ಲಾ ಸನ್ನಿಧಿಯಾಗಿ ಇರಬೇಕು।
ಮನುಜನಾವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರವನಿಗೆ।
ಘನಪಾಪಾ ಓಡಿಸಿ ಪುಣ್ಯವ ತಂದಿತ್ತು।
ಜನುಮಾ ಜನುಮಾದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವೆ ಕೊಟ್ಟು ನೀ।
ನಿನ್ನನೆ ಧೇನಿಸುವಂತೆ ಕೃಪೆ ಮಾಡು ಎನಲಾಗಿ।
ಮುನಿಗೆ ಒಲಿದು ವರವನು ಇತ್ತನು ಇತ್ತಾ।

ಕನಕಮಯವಾದಾ ಗಿರಿ ಇದ ಇದೆ ಇದೆ ।
ವನಧಿ ಬಂಧನ ಕುರು ಜಾಂಗುಲಿ ವಿಶಾಲಾ ।
ಮಣಿ ಕರ್ಣಿಕೆ ಕಾಸಿ ಶ್ರೀ ರಂಗಕ್ಷೇತ್ರ ।
ಮಣಿಯಾಗಿಪ್ಪಾದೆಂದು ಅತಿಶಯವಾದಾ ಮಾ ।
ತನು ಕೊಟ್ಟಾ ಪರಮಾತ್ಮಾ ।
ದಿನ ಒಂದು ನೂರೈದಾ ಏಳೆಂಟು ಒಂಬತ್ತು ।
ಇನಿತರ ಮೇಲೆ ವೆಗ್ಗಳವಾಗಿ ಇದ್ದರು ।
ಅಮಿಷ ಗಂಗಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಶತವಸ್ತ ।
ರನುಸರಿಸಿ ಇದ್ದ ಫಲಕೆ ಮಿಗಲಯ್ಯಾ ।
ಎಣಿಕೆ ಮಾಡುವರ್‍ಯಾರು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಯಾತ್ರಿ ।
ಜನುಮದೊಳಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಸಾರಿದಾನಂತೆ ।
ಜನನಕೆ ಯಾತ್ರಿ ಮಾಡಿದಂಥ ಫಲವಕ್ಕು ।
ಕನಸಿಲೀ ಮನಸಿಲೀ ಚಿಂತಿಸೆ ।
ಧನವಂತನಾಗುವಾ ಇಹ ಪರದಲ್ಲಿ ಸೌಖ್ಯ ।
ಹನುಮಾ ವಂದಿತ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯಾ ।
ಸನತ್ಕುಮಾರ ನಾರದರಿಗೆ ವೊಲಿದ ಕಾಣೋ ।

ಆದಿತಾಳ

ಎಸೆವಾ ತೀರ್ಥಂಗಳುಂಟು ಶೇಷ ಮಾರ್ಕಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಾ ।
ಬಿಸರುಹನಾಭಾ ಲಕುಮಿ ಹನುಮಾ ರುದ್ರಾ ರುದ್ರಾಣಿ ।
ಋಷಿ ಗೌತಮಾ ವಿಭಾಂಡಾ ಸ್ಕಾಂದ ಅಂತರಗಂಗೆ ॥೪॥
ಬೆಸಸುವೆ ಭೈರವ ಪಾಪ ವಿನಾಶನ ।
ವಸುಧಿಯೊಳಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ತೀರ್ಥಗಳಕ್ಕು ।
(ಬೆಸನೆ) (ಬೆಸಸೆ) ಲೋಕದ ಜನರು ಬಂದು ವಿಧಾನ ತಿಳಿದು ।
ಕುಶಲ ಮಿತಿಯಿಂದಾ ಸತ್ಕರ್ಮಾಚರಿಸಲು ।
ವಶವಾಗಿಪ್ಪಾರು ಸರ್ವದೇವತೆಗಳು ।
ವಿಷಯಗಳಲಿ ಬಿದ್ದು ಕೆಟ್ಟು ಪೋಗದೆ ರ ।

ಕ್ಕಸ ಯೋಗ ಮಾಡದಿರಿ ಗತಿಗೆ ಮಾರ್ಗವಾಗದು ।
ಅಸುರ ವಿರೋಧಿ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯಾ ॥೫॥

ಜತೆ

ಪರಮಾಯು ಸಿದ್ಧಪದು ಮಾರ್ಕಂಡ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಾ ।
ನರಸಿಂಹಾನಂತಾ ವಿಜಯವಿಠಲ ವಾಸಾ ॥೬॥

ರಾಗ - ನಾಟಿ - ಝುಂಪೆತಾಳ

ನರಸಿಂಹ ವಜ್ರಸಿಂಹ ಸರಸಿಜನಾಭಾ ದಕ್ಷಣ । ಶರಧಿನಿ ವಾಸಾ ॥ಪ॥

ಹಿರಣ್ಯಕಶ್ಯಪು ತಾ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಬಾಧಿಸಲು
ಪಿರಿಯ ದೈವವೆ ಮೊರೆಯೋಗಲೂ ।
ಹಿರಿದಾಗಿ ಕೇಳಿ ಹಿತದಲಿ ಬಂದು ಬೊಬ್ಬಿಡಲು ।
ಹಿರಣ್ಯ ಗರ್ಭಾದಿಗಳು ಹಿರಿದು ಚಿಂತಿಸಲೂ ॥೧॥

ಭುಗಿತಿಸಿ ದಿಕ್ಕಿನಲಿ ಪ್ರತಿ ಶಬ್ದ ಪುಟ್ಟುತಿರೆ ।
ಪಗಳಿರುಳು ಬಂದೆಂದರು ಸಕಲರೂ ।
ಝುಗಝುಗಿಪ ಬೆಳಗು ಕವಿದುದು ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೆ ।
ಎಗುರು ಕೊನೆ ಪೊಗಳಿ ವೇದಗಳು ಬೆರಗಾಗೆ ॥೨॥

ರಕ್ಕಸ ನೋಡಲು ಬಗೆದು ಕರುಳು ಕೊರಳಿಗಿ ಮಾಲೆ
ಇಕ್ಕ ಭಕ್ತರ ಮೆಚ್ಚಿ ವರವನಿತ್ತಾ ।
ಕಕ್ಕಸದ ದೈವ ಅನಂತಪದುಮನಾಭ
ಮುಕ್ತಿದಾಯಕ ವಿಜಯವಿಠಲ ಮಹದಾ ॥೩॥

* * * *

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸ ವಿರಚಿತ

ಕನಕಗಿರಿ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹ ಸುಳಾದಿ

ರುದ್ರಾಂತಯಾರಮಿ ನಾರಸಿಂಹ ಮಹಾಸಿಂಹ।
ರೌದ್ರಾವತಾತ ತರುಣ ಕೋಟಿ ಭಾಸ।
ಭದ್ರನಾಯಕ ಭಕ್ತರಾಧೀನ ಅನುದಿನ।
ಉದ್ರೇಕಮತಿ ಕೊಡುವ ಉಧದಿಶಯನ।
ಕ್ಷುದ್ರ ದಾನವ ತತಿಯ ಧರಣಿಗೆ ಕೆಡಹಿಸು।
ನಿದ್ರರ ಮಾಡುವ ಧೀರಶಾಲಿ।
ಹೃದರೋಗ ಮೂಲಶಕ್ತಿತ್ತಿ ಕೀರ್ತಿಯ ಪೊತ್ತ ಗುಣಿಸ।
ಮುದ್ರ ವಜ್ರನಖ ನಿಟಿಲ ನೇತ್ರ।
ಸದೃಶರಹಿತ ರೂಪ ಬಲು ಬಹು ಪ್ರತಾಪ।
ವಿದ್ರುಮ ನಯನ ವಿಚಿತ್ರ ರದನ।
ರುದ್ರಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಸ್ವಾಮಿ ಭಳಿರೆ।
ವಿದ್ರಾನೇಕೆ ಇಷ್ಟದೇಹ ಬರುವ ಉ।
ಪದ್ರವ ಪರಿಹರಿಸೊ ಎನಗೆ ಒಲಿದು।
ಮುದ್ರಾಧರರ ಬಡನೆ ಭಕ್ತಿಯ ಕೊಟ್ಟು ಜ।
ಗದ್ರಮಣ ಕಾಯಬೇಕು ನಾರಸಿಂಹ।
ನಿದ್ರಾರಹಿತ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲ ಕನ।
ಕಾದ್ರೀಶ ಕರುಣಾಳೆ ನಮೋ ನಮೋ ನಿನಗೆ ॥೧॥

ಪ್ರಹ್ಲಾದ ದೇವನ್ನ ಅಹಲ್ದಾ ನೋಡಯ್ಯಾ।
ಮಹದಾದಿ ಜನಕೆ ಅಹೋ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ।
ಸೋಹಂ ಎಂದ ಮನುಜನನ್ನು ಇಹಪರ ಲೋಕದಲ್ಲಿ।
ಗಹಬಾಧೆಯಲ್ಲಿ ದಹಿಸುತಿಪ್ಪನು ಗಡ।
ಪ್ರಹ್ಲಾದ ದೇವನ್ನ ಅಹಲ್ಲಾದ ನೋಡಯ್ಯಾ।
ಮೋಹನ ಕನಕಾದ್ರಿ ವಿಜಯವಿಠಲ ನಿನ್ನ।
ದ್ರೋಹಿಗೆ ತಮಸು ಸಂದೇಹ ಎಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಾ ॥೨॥

ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿ

ಧರೆಯೊಳು ಮೂರು ಲಿಂಗಾಕಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀ ।
ಹರಿಯೆ ಮೆರೆವುತಿಪ್ಪ ತಿಳಿಯಬೇಕು ।
ಪರುಷ ರೂಪಾತ್ಮಕ ರೂಪಗಳೀಪರಿ ।
ಕರಿಸಿಕೊಂಡವು ಕೇಳಿ ನಾಮನಿತ್ಯ ।
ಪರಮ ಶೋಭಿತನಾದ ವಾರಣಾವತಿ ಎಂಬ ।
ಪುರದಲ್ಲಿ ಜಯಂತ ನಾರಸಿಂಹ ।
ಮರಳಿ ಲಾಲಿಸಿ ಇದನೆ ಕನಕನಾಮಕನೆನ್ನಿ ।
ನರಸಿಂಹನೆಂಬೋದೆ ನಿಜ ಕಾಣಿರೋ ।
ಶರಧಿ ತೀರದಲ್ಲೊಂದು ಕಡೆ ಸಿಂಹಾಲಯವೆಂಬ
ಪುರದಲ್ಲಿ ನಿಂದಿಹ ನಾರಸಿಂಹನೊ ।
ಎರಡೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಗೊಳುತ ಇನಿತು ।
ಮರೆವುತಿಪ್ಪನು ನೋಡು ನಾರಾಯಣಾ ।
ಹರರೂಪ ತಾಳೀದ ಮೋಹಕ ಜನರಿಗೆ ।
ನಿರಯವಾಗಲಿ ಎಂಬ ಕಪಟದಲ್ಲೀ ।
ಪರಮ ಪಾವನನಾದ ಪೊಂಪಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸುತ್ತ ।
ಹರಹಿಕೊಂಡಿದೆ ಪಂಚ ಕ್ರೋಶ ಧರಣೀ ।
ಮಿರುಗುತಿದೆ ಇದೆ ಅದರೊಳಗೆಣಿಸಿ ।
ಕರಣಶುದ್ಧದಿ ಪುಣ್ಯ ಪಡಕೊಳ್ಳಿರೋ ।
ಸುರನುತ ವಿಜಯವಿಠಲ ಕಾಂಚನರಾಯಾ ।
ವರವ ಕೊಡುತಲಿಪ್ಪ ಬೇಡಿದ ದಾಸರಿಗೆ ॥೩॥
ಕನಕರಾಯನ ದರುಶನ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ।
ಮನದೊಳಗಿದ್ದ ಮಹಾಭೀಷ್ಟೆ ಸಲ್ಲುವದು ।
ಅನುಮಾನವಿದಕ್ಕಿಲ್ಲ ಪೂರ್ವದ ಕಥೆ ಕೇಳಿ ।
ಕನಕಮುನೇಶ್ವರ ತಪವ ಮಾಡಿದನೆಂದು ।
ಕನಕಾವರುಷ ಬಂದು ಕ್ಷಣ ಕರವನು ನಿತ್ಯ ।
ಇನಿತು ಮಹಿಮೆ ಉಂಟ ಅದರಿಂದ ಲಕುಮೇಶ ।
ಕನಕರಾಯನೆಂದು ಕರಿಸಿಕೊಂಡಾನು ಇಲ್ಲೆ ।

ವನಜಸಂಭವ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು।
ಘನವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಕೊಂಡಾಡಿದರು ಕೇಳಿ।
ಮನುಜ ಕೇಸರಿ ರೂಪ ಲಿಂಗಾಕಾರದಲ್ಲಿ।
ಜನರಿಗೆ ತೋರುವ ನಾನಾ ರೂಪಾತ್ಮಕ।
ಕನಕ ಕೊಡುವ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯಾ।
ಅನುತಾಪ ಬಿಡಿಸಿ ಆನಂದ ಸುಖವ ಕೊಡುವ ||೪||
ನರಸಿಂಹ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಶುಚಿಯಾಗಿ।
ಹರಿವಾಯುಗಳ ಭಕ್ತಿ ಸಂಪಾದಿಸೀ।
ನಿರುತ ಸೇವೆಯ ಮಾಡಿ ಕನಕ ನರಸಿಂಹನ।
ಚರಣಾಂಬುಜಯುಗಳ ಬಿಡದೆ ನೀವು।
ನರ ಓರ್ವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದರೆ।
ಸುರರು ಮೆಚ್ಚುವರು ಅನಂತಕಲ್ಪಾ।
ಅರೆಮರೆ ಇಲ್ಲವಿದಕೆ ತುಂಗಾ ಮಹಾತ್ಮೆಯೊಳಗೆ।
ವಿರಚಿಸಿದೆ ನೋಡಿ ಶತ ಅಧ್ಯಾಯ।
ಹರನ ಸುತನ ಪುರಾಣದಲಿ ಸಿದ್ಧ।
ವರದೊರೆದು ಪೇಳುತಿಪ್ಪರು ಜ್ಞಾನಿಗಳು।
ನಿರಯದೂರ ನಮ್ಮ ವಿಜಯವಿಠಲರೇಯನ।
ಶರಣ ಶುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ನಲಿದಾಡಿ ||೫||
ಜಯಂತಿ ನದಿಸ್ನಾನಾತನಕ ನರಸಿಂಹನ।
ಪ್ರೀಯರಾಗಿ ನೋಡುವದು ವಿಜಯವಿಠಲ ಒಲಿದಾ ||೬||

* * * *

ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲದಾಸ ವಿರಚಿತ

ಅಹೋಬಲ ಶ್ರೀನಾರಸಿಂಹ ಸುಳಾದಿ

ಅಹೋಬಲ ನರಸಿಂಹಸ್ಯ ಮಹೋಬಲ ಮುಪ್ರಾಶ್ರಿತಾ।
ಅಸತ್ತಮಿತ್ರ ಸಂಮಿಶ್ರಾಂ ಗಣಯಾಮೋ ಗ ಸಂಸ್ಥಿತಿಮ್ ॥

ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿ

ಅನಂತನ್ನ ನೋಡಿ ಅಗಣಿತಗುಣಗಣನ ।
ಅನಂತನ್ನ ಪಾಡಿ ಆಗಮಾದಿನುತನ ।
ಅನಂತನ್ನ ಬೇಡಿ ಅನಿಮಿತ್ಯ ಬಾಂಧವನ ।
ಅನಂತನ್ನ ತಿಳಿ ಅಧಿಕಾರಾನುಸಾರ ।
ಅನಂತ ಜನರ ಪೊರೆವ ಅನಂತ ರೂಪನಾಗಿ
ಅನಂತ ಸೇವೆ ಅಹೋಬಲ ನರಸಿಂಹನಾಗಿ ।
ಅನಂತ ಪರಿಯಾ ತುತಿಪೂ ಅಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾಗೊಲಿದು ।
ಅನಂತ ಮೂರ್ತಿ ತೋರಿ ಆತನ ವ್ರತವಗಲಿಸಿ ।
ಅನಂತ ಸಿರಿ ಅಜಭವಾದರಿಂದ ಲಿನ್ನು ।
ಅನಂತ ಪರಿಯಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತಿಪ್ಪ ।
ಅನಂತ ಗಿರಿವಾಸ ಗೋಪಾಲ ವಿಠಲ ।
ಅನಂತನಿಂದಲಿ ಅನಂತ ತೀರ್ಥವುಂಟು ॥೧॥

ಭವನಾಶನ ಮಾಳ್ಪ ಭಾಗೀರಥಿಯ ಜನಕ ।
ಭವನಾಶಿನಿ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ತಾನೆ ನಿಂದು ।
ಅವನಿಯಾಳಿಗೆ ಒಬ್ಬಾ ಚಂಡಶಾಸನನುಯಂ ।
ಬವನು ತಾನು ಬಲು ಕವಿಗಳ ದೂಷಿಸುತ ।
ಭವದಿ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ಬಹುವಿಪ್ರರ ದ್ರೇ ।
ಹವನ ತಾಕಿ ಶಿವನು ಆಗಿ ಬೀಳಿ ।
ಜವನ ದೂತರು ಬಂದು ಜಬರಿಸಿ ಒಯ್ಯುವ ಸಮಯ ।
ಕ್ಕವನ ಅಂಗುಟ ಬೆರಳು ಭವನಾಶಿಲಿ ಬೀಳೆ ।
ಭವತರಿದು ಅನುಭವಕೆ ತಂದುಯಿತ್ತು ।
ಭುವನದೊಳಗೆ ದಶರಥರಾಯನೆ ಆದ ।
ಭವರೋಗದ ವೈದ್ಯ ಗೋಪಾಲವಿಠಲನು ।
ಪವನಂತರ ನಿಂತು ಪಂಡಿತರನು ಪೊರೆವ ॥೨॥

ಸಿರಿದೇವಿ ಪೆಸರಿನ ತೀರ್ಥ ಇಲ್ಲುಂಟು ।
ಗರುಡ ತೀರ್ಥವುಂಟು ಉರಗ ತೀರ್ಥವುಂಟು ।
ನರರವ್ರದ್ಧರಿಸಲಿ ವಾಯು ತೀರ್ಥವುಂಟು ।

ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿ

ಪರಿಪರಿ ಪೆಸರಿನ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲುಂಟು ।
ನರಹರಿ ತಾನೆ ಒಂದೊಂದು ತೀರ್ಥಯಿದ್ದು ।
ಧರೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಜನರ ಪೊರೆವ ತಿಳಿದವರಿಗೆ ।
ಕರುಣಾಕರ ದೇವ ಗೋಪಾಲ ವಿಠಲ ತನ್ನ ।
ಶರಣರ ಪೊರೆಯಲಿ ಇರುತಿಪ್ಪನಿಲ್ಲಿ ॥೩॥

ಸರಿವತ್ಸಕೌಸ್ತುಭ ಸಿರಿಗಂಧ ಕೊರಳ ।
ಅರಳಿದ ಪೂಮಾಲೆ ಆವುದರ ಮ್ಯಾಲೊಲಿಯ ।
ಕರಣ ಕುಂಡಲ ಕಸ್ತುರಿಗೂಸಲ ಥಳಥಳಿಸೆ ।
ಕಿರಿವಂಧ ಕಪ್ಪುರದ ಕರಡಿಗೊದಸಿ ।
ಸಿರಿ ಕಿರೀಟವು ಸಿರಿನಾಮ ಕಸ್ತುರಿ ತಿಲಕ ।
ಕರ ಚತುರ್ಭುಜಾ ಶಂಖ ಚಕ್ರಾಯುಧಾ ।
ವರನಾಭಿಯಿಂದೊಪ್ಪವೆರಡ್ಬಾಗ ಕಟಿ ।
ತರಮ್ಯಾಲೆ ಉಡಿಗೆ ಕಿಂಕಿಣಿಯಾ ಘಂಟೆ ।
ಊರು ಜಾನು ಜಂಘ ಜಘನ ।
ಶರಣರ ಮೋಹಿಪ ರೂಪ ಸಿರಿನಾರಾಯಣ ಶೃಂ ।
ಗಾರ ಮೂರ್ತಿ ಗರುಡವಾಹನ ಗೋಪಾಲವಿಠಲ ।
ಪರಿವಾರದೊಡಿಯ ಪರಬೊಮ್ಮ ಕಾಣೋ ॥೪॥

ಇಲ್ಲಿವುಂಟು ಅಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲೆವುಂಟು ಇಲ್ಲೇಯಿಲ್ಲ ।
ಸೊಲ್ಲನಾಡಸಲ್ಲದಿನ್ನು ಬಲ್ಲವಂಗಲ್ಲೆ ಕೈವಲ್ಯ ।
ಬೆಲ್ಲದಚ್ಚು ಆವ ಕಡಿಯಿಂದಾದರು ತಿನ್ನಲು ।
ಬೆಲ್ಲವೊಂದೆ ಕಡೆಯಾಗಿ ಕಲ್ಲುವಂದು ಕಡಾಗೋದೆ ।
ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಾ ಹರಿ ಇರಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದದ್ಯಾಕೆನಲು ।
ಸುಲಭದಿ ತಿಳಿವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ಮಿಯವುಂಟು ।
ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದುದಯೇನಾ ।
ಇಲ್ಲಿಂದ ಕೊಂಡೊಯ್ದದಾದೇನು ।
ಬಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮನದಲ್ಲಿ ದುಗುಣಿಸಿ ನೋಡಿ ।
ಮಲ್ಲರ ಮರ್ದನ ರಂಗ ಗೊಪಾಲವಿಠಲ ।

ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿ ತಾ ಪೊಳೆವ ||೫||

ನೋಡುವ ತನ್ನ ತಾ ಒಬ್ಬರಲಿ ನಿಂತು ।
ಬೇಡುವ ತನ್ನ ತಾ ಒಬ್ಬರಲಿ ನಿಂತು ।
ಮಾಡುವ ತನ್ನ ತಾ ಒಬ್ಬರಲಿ ನಿಂತು ।
ನೀಡುವ ತನಗೆ ತಾ ಒಬ್ಬರಲಿ ನಿಂತು ।
ಕೇಡು ಲಾಭಂಗಳ ಕೂಡಿ ಉಣಿಸುವನು ||೬||

ಇಲ್ಲೆ ಅನಂತಾನಂತವಾಗಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ತಾ ತೋರುತಿಪ್ಪ ।
ಇಲ್ಲೆ ಅನಂತಾಯುಧಗಳ ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ತೋರುತಿಪ್ಪ ।
ಇಲ್ಲೆ ಅನಂತರೂಪಗಳು ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ತೋರುತಿಪ್ಪ ।
ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕರ್ಮವು ಮಾಡೆ ಅನಂತ ಮಡಿ ಅವಂಗೀವ ।
ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಾ ತೀರ್ಥಂಗಳು ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಾ ದೇವತೆಗಳು ।
ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಾ ಮುನಿಗಳು ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಾ ತಾಪಸಿಗಳು ।
ನಿಲ್ಲಿಸಿಪ್ಪರೊಂದು ವೊಂದು ಬಳ್ಳಿ ವೃಕ್ಷಾರೂಪದಿಂದ ।
ಪಲ್ಲವಿಸು ತಾ ನಾನಾ ಪಕ್ಷಿ ಜಾತಿ ರೂಪದಿಂದ ।
ಹುಲ್ಲು ಕಾಷ್ಟಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಭೇದಿಸುವದಕೆ ।
ಮೆಲ್ಲನೆ ತಿಳಿದು ಹರಿಗಲ್ಲಿ ಇನ್ನರ್ಪಿಸಬೇಕು ।
ಎಲ್ಲ ಪುಷ್ಪ ಫಲವು ಶ್ರೀ ವಲ್ಲಭನ್ನ ಸೇವಿಸುತ್ತ ।
ಇಲ್ಲಿ ಇರುತಿಪ್ಪುವಾವು ಬಲ್ಲವನು ತಿಳಿದು ನೋಡ ।
ಎಲ್ಲರಂತರಯಾಮಿಯಾದ ಬಲ್ಲಿದ ಗೋಪಾಲ ವಿಠಲ ।
ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದಗೊಲಿದು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ ದೈವ ನೋಡಿ ||೭||

ಅನಂತನ ನೋಡಿ ಅನಂತನ ಬೇಡಿ
ಅನಂತ ವಂದೆ ದೈವ ಗೋಪಾಲವಿಠಲನೆನ್ನಿ ||೮||

* * * *

ನರಸಿಂಹದೇವರ ಚರಿತ್ರೆ
ಹಾಗೂ
ನರಸಿಂಹದೇವರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು

ನರಸಿಂಹದೇವರ ಚರಿತ್ರೆ

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಉಪದ್ರವವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು.

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ಮಹಾಪುರುಷಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ ।
ವಿಶುದ್ಧಾನುಭವಾನಂದಸಂದೋಹಾಯಯತೋಽಭಯಮ್॥ ೭.೪.೨೪

ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಭಗವಂತನೇ! ನಾವೆಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ಶರಣಾಗತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನೀನು ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿರುವಿ. ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯ- ಸಂಪನ್ನನಾಗಿರುವಿ. ವಿಶುದ್ಧವಾದ ಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವಿ. ನಮಗೆ ಬಂದಿರುವ ಭಯವು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಈಗ ಪರಿಹಾರವಾಗಬೇಕು.

ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಭಗವಂತನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮೇಘದಂತೆ ಗಂಭೀರಧ್ವನಿಯಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದನು - ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳೇ! ಭಯಪಡಬೇಡಿ. ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ಶುಭವಾಗಲಿ. ಕ್ಷುದ್ರದೈತ್ಯನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಎಲ್ಲ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕೂಡ ನಾನೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಆ ಸಮಯಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿರಿ.

ಯದಾ ದೇವೇಷು ವೇದೇಷು ಗೋಷು ವಿಪ್ರೇಷು ಸಾಧುಷು ।
ಧರ್ಮೇ ಮಯಿ ಚ ವಿದ್ವೇಷಃ ಸ ವಾ ಆಶು ವಿನಶ್ಯತಿ ॥

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಯಾವಾಗ ಬಹಳವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ, ವೇದಗಳಲ್ಲಿ, ಹಸುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಸಾಧುಸಂತರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅವನ ದ್ವೇಷವು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೋ ಆಗ ಅವನು ನನ್ನಿಂದ ವಿನಾಶವನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

ನಿರ್ವೈರಾಯ ಪ್ರಶಾಂತಾಯ ಸ್ವಸುತಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ ।
ಪ್ರಹ್ಲಾದಾಯ ಯದಾ ದ್ರುಹ್ಯೇದ್ ಹನಿಷ್ಯೇಽಪಿ ವರೋರ್ಜಿತಮ್ ॥

ಭಾಗ. ೭.೪.೨೮-೨೯

ಪ್ರಶಾಂತಚಿತ್ತನಾದ, ಬಹಳ ಸಾತ್ವಿಕನಾದ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ, ಯಾರಲ್ಲೂ ವೈರವಿಲ್ಲದ ಅವನ ಮಗನನ್ನೇ ಯಾವಾಗ ದ್ವೇಷ ಮಾಡುವನೋ ಅವನಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ನೀಡುವನೋ ಆಗ ಅವನು ಎಷ್ಟೇ ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನನ್ನು ನಾನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿಯೇ ತೀರುತ್ತೇನೆ. ಭಯಪಡದೇ ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಿ.

ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳು ಭಗವಂತನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸಜ್ಜನರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗಿರುವ ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಭಾವುಕರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು.

ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಜನನ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಹಿಮೆ

ಪತಿಯ ಘೋರತಪಸ್ಸು ಮುಗಿಯಬೇಕು. ಮನೆಗೆ ಪತಿಯು ಬರಬೇಕು. ಆವಾಗಲೇ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ್ದ ಕಯಾದುವಿಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಮಗನಾಗಿ ಈಗ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಶುಭಶಕುನಗಳು ಉಂಟಾಗಿವೆ. ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಅತ್ಯಂತ ಗುಣಭರಿತನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಆಟದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ . ಬೇಡದ ಹರಟೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ . ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ನಿರಂತರ ಭಗವಂತನ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಆತ್ಮವತ್ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮೇಕಃ ಪ್ರಿಯಸುಹೃತ್ತಮಃ ।
ದಾಸವತ್ ಸನ್ನತಾರ್ಯಾಂಘ್ರಿಃ ಪಿತೃವದ್ದೀನವತ್ಸಲಃ ॥ ಭಾಗ.೭.೪.೩೨

ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಸಕಲ ಭೂತಗಳೂ ತನ್ನಂತೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಪರಮಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪೂಜ್ಯರಲ್ಲಿ ದಾಸನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ದುಃಖಿತರಲ್ಲಿ ತಂದೆಯಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಅವನಲ್ಲಿ ಗುಣಗಳು ಹೆಮ್ಮರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ದುಃಖದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಎದುರಾದಾಗ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಕ್ಷೋಭೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಹಜವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡುವ ಆಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ತಿನಿಸುಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಅನಿತ್ಯವೆಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಅಸುರಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಆಸುರೀಸ್ವಭಾವವು ಲವಲೇಶವೂ ಅವನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಪುಟ್ಟ ಬಾಲಕನಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾಗುಣಗಳನ್ನು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಕೂಡ ನೋಡಿ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ನಾರದರು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಗುಣಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ, ಬಲು ಭಾವುಕರಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ -

ಗುಣೈರಲಮಸಂಖ್ಯೇಯೈರ್ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ತಸ್ಯ ಸೂಚ್ಯತೇ ।
ವಾಸುದೇವೇ ಭಗವತಿ ಯಸ್ಯ ನೈಸರ್ಗಿಕೀ ರತಿಃ ॥ ಭಾಗ.೭.೪.೩೭

ಪ್ರಹ್ಲಾದನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸದಷ್ಟು ಗುಣಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಯಾವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಗುಣವನ್ನು ಹೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಗುಣವನ್ನು ಹೇಳಿದಂತಾಗುತ್ತದೋ ಅಂತಹ ಬಹುದೊಡ್ಡಗುಣವೊಂದನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಕೇಳು. ಭಗವಂತನಾದ ವಾಸುದೇವನಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪುಟಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಾರಾಯಣಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುತ್ತಿದ್ದ. ಕುಳಿತಾಗ, ನಿಂತಾಗ, ತಿರುಗಿದಾಗ, ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ ನಾರಾಯಣನ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಗೋವಿಂದನ ಪ್ರೇಮವೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನೇ ಸದಾ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಗೋವಿಂದನ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಗುತ್ತಾನೆ. ಜೋರಾಗಿ ಅಳುತ್ತಾನೆ. ಕುಣಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ''ಹರೇ ಹರೇ'' ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಾನೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸ್ತಬ್ಧಚಿತ್ರದಂತೆ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ರೋಮಾಂಚನದಿಂದ ಪುಳಕಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೆ ಉಸಿರನ್ನು ಕೂಡ ಆಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆನಂದಬಾಷ್ಪಸುರಿಸುತ್ತಾ ಅರ್ಧಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ! ಇವನ ಹರಿಧ್ಯಾನದ ತತ್ಪರತೆಯನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ ನನಗೇ ರೋಮಾಂಚನವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಅವನ ತಂದೆಯಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಮಹಾದ್ರೋಹವನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ.

ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಗುರುಕುಲವಾಸ

ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ದೈತ್ಯಗುರುಗಳಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಶಂಡ, ಮರ್ಕ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಬಳಿಗೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಪಾಠಕೇಳಲು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗುವಂತೆ ಶಂಡ ಮರ್ಕರು ಪಾಠವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಪಾಠ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನೇ ಹೊರತು ಅದನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ . ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ . ಅದೊಂದು ದಿವಸ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಳಿದನು - ಮಗುವೇ! ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿಯಾ? ಏನು ಕಲಿತಿರುವೆ ಹೇಳು.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ನಗುತ್ತಾ ಉತ್ತರಿಸಿದನು -

ತತ್ಸಾಧು ಮನ್ಯೇಽಸುರವರ್ಯ ದೇಹಿನಾಂ
ಸದಾ ಸಮುದ್ವಿಗ್ನಧಿಯಾಮಸದ್ಗ್ರಹಾತ್।
ಹಿತ್ವಾಽಽತ್ಮಪಾತಂ ಗೃಹಮಂಧಕೂಪಂ
ವನಂ ಗತೋ ಯದ್ಧರಿಮಾಶ್ರಯೇತ ॥ – ಭಾಗ.೭.೫.೫

ಅಸುರಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ನಾನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಯಾವುದು ಸತ್ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೋ ಅಂತಹ ದುರ್ಮತವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕಡು-ಕತ್ತಲಿನ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಅಧಃಪತನವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕಾಡಿಗೆ ತೆರಳಿ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ನಾನು ಅರಿತಿದ್ದೇನೆ.

ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಜೋರಾಗಿ ನಕ್ಕನು. ತನ್ನ ಶತ್ರುವಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಯಾರೋ ಬಂದು ಇವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಶಂಡ-ಮರ್ಕರನ್ನು ಕರೆದು ವೈಷ್ಣವರಿಂದ ಇವನ ಮನಸ್ಸು ಹಾಳಾಗದಂತೆ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿರೆಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಶಂಡ-ಮರ್ಕರು ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದರು.

ಶಂಡ-ಮರ್ಕರು – ವತ್ಸ! ಪ್ರಹ್ಲಾದ! ನಿನಗೆ ಯಾರೂ ಕೆಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುವವರಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಏಕೆ ಕೆಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವಿ? ಗುರುಗಳ ಮುಂದೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳು.

ಪ್ರಹ್ಲಾದ - ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛೆಯ ಅಧೀನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಸ್ವತಂತ್ರ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅಸ್ವತಂತ್ರರು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಅವನ ಅಧೀನರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಯಸ್ಕಾಂತದ ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟಿರುವ ಕಬ್ಬಿಣವು ಹೇಗೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಚಲಿಸುತ್ತದೋ ಅದರಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛೆಯೆಂಬ ಅಯಸ್ಕಾಂತದಿಂದ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಕೂಡ ಅವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗಿಂತ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಯಾರೂ ಕೂಡ ನನಗೆ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಶಂಡ-ಮರ್ಕರು - ಈ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವನಿಗೆ ದಂಡಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿಯೇ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಅಪ್ಪನ ಕುಲವನ್ನೇ ಸುಡಲು ಬೆಂಕಿಯಂತಿರುವ ಇವನನ್ನು ಈಗಲೇ ಹೊಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಬೆತ್ತದ ಕೋಲು ತನ್ನಿರಿ. ದೈತ್ಯರೆಂಬ ಗಂಧದ ಮರಗಳ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳಿನ ಮರದಂತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಹೆದರಿಸಿ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು.

ಈ ಬಾರಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಳಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಆ ಶಂಡ-ಮರ್ಕರು ಅವನ ತಾಯಿಯ ಮೂಲಕ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಸಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಆಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಂದೆಯ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಬಿದ್ದು ನಮಿಸಿದನು. ಮಗುವಿನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಭಾವುಕನಾಗಿ ತನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಹೊತ್ತು ಪರಮಾನಂದವನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಆನಂದಬಾಷ್ಪದಿಂದ ಅವನನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು - ಪ್ರಹ್ಲಾದ! ಮಗು! ಇಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಗುರುಗಳ ಬಳಿ ಏನು ಕಲಿತಿರುವೆ. ಹೇಳುವಿಯಾ?

ಪ್ರಹ್ಲಾದ - ಶ್ರವಣಂ ಕೀರ್ತನಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸ್ಮರಣಂ ಪಾದಸೇವನಮ್ ।
ಅರ್ಚನಂ ವಂದನಂ ದಾಸ್ಯಂ ಸಖ್ಯಮಾತ್ಮನಿವೇದನಮ್॥ ಭಾಗ.೭.೫.೨೩

ತಂದೆಯೇ! ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು, ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಅವನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಲ್ಲೀನನಾಗಿರಬೇಕು. ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವಾಗಲೂ ನಮಿಸಬೇಕು. ದಾಸ್ಯಭಾವವನ್ನು ತಾಳಬೇಕು. ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಸ್ನೇಹವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನೇ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಯಾರು ನವವಿಧವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾನೋ ಆಗಷ್ಟೇ ಅವನು ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು - ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಶಂಡ-ಮರ್ಕರೇ! ಇದೇನು ನೀವು ಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದು. ನನ್ನ ಶತ್ರುಪಕ್ಷವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಅಸಾರವಾದ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಏಕೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿರುವಿರಿ?

ಗುರುಪುತ್ರರು - ಸ್ವಾಮೀ! ಪ್ರಭು! ರಕ್ಷಿಸು. ನಾವು ಅಂತಹ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಸಹಜವಾಗಿ ಇವನಲ್ಲಿ ಈ ಗುಣವು ಬಂದಿದೆ. ನಮ್ಮ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕೂಡ ಬಂದು ಇವನಿಗೆ ಕೆಟ್ಟಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು - ಎ ದುಷ್ಟ! ಪ್ರಹ್ಲಾದ! ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಕೆಟ್ಟ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವಿ. ಯಾರು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸತ್ಯ ಹೇಳು.

ಮತಿರ್ನ ಕೃಷ್ಣೇ ಪರತಃ ಸ್ವತೋಽಪಿ ವಾ
ಮಿಥೋಽಭಿಪದ್ಯೇತ ಗೃಹವ್ರತಾನಾಮ್ ।
ಅದಾಂತಗೋಭಿರ್ವಿಶತಾಂ ತಮಿಸ್ರಂ
ಪುನಃಪುನಶ್ಚರ್ವಿತಚರ್ವಣಾನಾಮ್ ॥ ಭಾಗ.೭.೫.೩೦

ಪ್ರಹ್ಲಾದ - ಅಪ್ಪ ! ಭಗವಂತನ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯು ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಎಷ್ಟೇ ಬೋಧಿಸಿದರೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬರಬೇಕು. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸುಖಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಲುಪರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೇ ನರಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಇಲ್ಲೂ ಸುಖವಿಲ್ಲ; ಮುಂದೆಯೂ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಇಂತಹವರಿಗೆ ಹರಿಭಕ್ತಿ ಬರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು -ವಧ್ಯತಾಮಾಶ್ವಯಂ ವಧ್ಯೋ ನಿಃಸಾರಯತ ನೈಋತಾಃ ॥
ಅಯಂ ಮೇ ಭ್ರಾತೃಹಾ ಶೋಚ್ಯೋ
ಹಿತ್ವಾ ಸ್ವಾನ್ ಸುಹೃದೋಽಧಮಃ।
ಪಿತೃವ್ಯಹಂತುಃ ಪಾದೌ ಯೋ
ವಿಷ್ಣೋರ್ದಾಸವದರ್ಚತಿ ॥ ಭಾಗ. ೭.೫.೩೪-೩೫

ಓ ರಾಕ್ಷಸರೇ! ಇವನನ್ನು ಈಗಲೇ ಕೊಂದುಹಾಕಿ. ತಡಮಾಡಬೇಡಿ. ಕೂಡಲೇ ಕೊಲ್ಲಿ . ದೂರ ಎಸೆದು ಬಿಡಿ. ಇವನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಗೊತ್ತೋ, ನನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಂದ ನನ್ನ ಶತ್ರುವಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದಾಸನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕೇವಲ ಐದನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇವನು ಹೀಗಿದ್ದಾನೆ. ದುಷ್ಟನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಇವನು ಆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಏನು ಉಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ರೋಗಗ್ರಸ್ತವಾದ ಅಂಗವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಿತ್ತುಹಾಕುತ್ತೇವೋ ಆದರಂತೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಇವನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಬೇಕು. ಆಗಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವು ಈಡೇರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇವನು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಸಾಧುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾದುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನನಗೆ ಶತ್ರು ಆಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಓ ಭಟರೇ! ಕೇಳಿರಿ. ಇವನಿಗೆ ವಿಷ ಹಾಕಿ ಕೊಲ್ಲಿರಿ. ಕೆಂಪಾಗಿ ಕಾದ ಹೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಬಿಡಿ. ಶೂಲದಿಂದ ಚುಚ್ಚಿರಿ. ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ . ಈಗಲೇ ಇವನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿರಿ.

ರಾಜಭಟರು - ದುಷ್ಟನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನೇ! ಬಾ. ನಮಗೆ ಪ್ರಭುವಿನ ಆದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈಗಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕುತ್ತೇವೆ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ದರದರನೆ ಮಗುವನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮರ್ಮಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಶೂಲಗಳಿಂದ ತಿವಿದರು. 'ಕೊಲ್ಲು', 'ಕತ್ತರಿಸು', 'ತುಂಡರಿಸು' ಎಂದು ಪರಸ್ಪರ ಕೂಗಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಲು ಮಹಾಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರು.

ನಾರದರು - ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಆ ರಾಕ್ಷಸರು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ಭಕ್ತವರೇಣ್ಯನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಸಾಯಲಿಲ್ಲ . ಬಂದು ರಾಜನ ಬಳಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಭಟರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು - (ದೇಹ ಕಂಪಿಸುತ್ತಾ, ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ) ರಾಕ್ಷಸರೇ! ಪುಟ್ಟಮಗುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನಿಮಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೇ? ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಕೊಂದು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಅನೇಕ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು ಬರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ದಿಗ್ಗಜಗಳಿಂದ ನಿರಂತರ ಆ ಮಗುವನ್ನು ತುಳಿಸಿರಿ; ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿ ಮಹಾಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿ; ಇದಕ್ಕೂ ಬಗ್ಗದಿದ್ದರೆ ಮಾಟ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂದುಹಾಕಿರಿ. ಮಹಾಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ತಳ್ಳಿಬಿಡಿರಿ; ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿರಿ; ವಿಷ ಉಣಿಸಿರಿ; ಉಪವಾಸ ಹಾಕಿರಿ. ಒಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕು.

ನಾರದರು - ಅರಸನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಆ ರಾಜಭಟರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು. ರಾಜನು ಹೇಳದೇ ಇರುವ ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಮಾಡಿದರು. ಹಿಮದ ಮಧ್ಯ ಕೂಡಿಸಿದರು. ಅವನು ಸಾಯುವಂತೆ ರಭಸವಾಗಿ ಧಾಳಿಮಾಡಿದರು. ವಿಷಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಪಾತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆದರ ತುಂಬ ಧಗಧಗನೆ ಉರಿಯುವ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಅದರೊಳಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ತಳ್ಳಿದರು. ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಗಲ್ಲನ್ನು ಅವನ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಸೆದರು. ದೊಡ್ಡ ಪರ್ವತವನ್ನೇ ಎತ್ತಿ ಅದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದರು. ಹೀಗೆ ದೈತ್ಯರು ಸಕಲಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟರೂ ಕೂಡ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಆ ಮರಣದಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಬಂದೆವು ಇನ್ನು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅರಮನೆಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಬಂದು ನಿಂತಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಕುಳಿತು ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸಿದನು. ಆ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಇವನ ಶರೀರದ ಕಾಂತಿಯೇ ಬಾಡಿತು.

ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು - ಪ್ರಭು! ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಇನ್ನೂ ಎಳೆಯ ಮಗು. ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗುಣವಾಗಲೀ ದೋಷವಾಗಲೀ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡವನಾದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾನೆ. ತುಂಬಾ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು - ತಾವು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ. ನನ್ನ ಬಯಕೆಯೂ ಅದೇ ಆಗಿದೆ. ಶಂಡ-ಮರ್ಕರೇ! ಇವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ. ಅವನಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಎಂಬ ದೇವರಿಲ್ಲ. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವೇ ದೇವರೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿರಿ. ನನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿ ಹೇಳಿರಿ.

ಶಂಡ-ಮರ್ಕರು - ತಾವು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಶಂಡ-ಮರ್ಕರು ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದರು. ''ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮ. ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಧರ್ಮ. ಹಣವನ್ನೇ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಭೋಗ ಮಾಡಬೇಕು'' ಹೀಗೆಲ್ಲ ಪಾಠ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಇವರ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

ನಾರದರು - ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಯಾವಾಗ ಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದರೋ ಆಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಎಲ್ಲ ಬಾಲಕರ ಜೊತೆ ಸೇರಿದನು. ಎಲ್ಲ ಬಾಲಕರು ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಪ್ರಚಂಡಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದು ಕುಳಿತು ಅವನ ಬಳಿ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಸ್ನೇಹಿತರೆಲ್ಲರೂ ಸಾತ್ವಿಕರೂ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರೂ ಆಗಿದ್ದರು.

ಅಸುರಬಾಲಕರೂ ಕೂಡ ಹರಿಭಕ್ತರಾದರು

ನಾರದರು - ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅಸುರಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಪುಟ್ಟ ಬಾಲಕರಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತರೆಲ್ಲರೂ ಹರಿಭಕ್ತರಾದರು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಂಡರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲೂ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದರು. ಈಗ ಅಸುರ ಬಾಲಕರು ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಜೊತೆ ಗುರುಗಳಿಲ್ಲದೇ ಇದ್ದಾಗ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಉಪದೇಶವನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉಚ್ಚ ಕಂಠದಿಂದಲೂ ಧ್ವನಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹರಿಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಾಳ ತಟ್ಟಿ ಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರಿಂದ ಅನುಪಮವಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನೂ ಕೂಡ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ! ಕೆಲವೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟರಾದ ಶಂಡ ಮರ್ಕರಿಗೆ ಈ ವಿಚಾರವು ತಿಳಿದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಮಾತ್ರ ಹರಿಭಕ್ತನಾಗಿರುವುದಲ್ಲ ; ಅವನ ಎಲ್ಲ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನೂ ಕೂಡ ಹರಿಭಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಶಂಡ-ಮರ್ಕರು ಭಯಭೀತರಾದರು. ಕೂಡಲೇ ಅರಮನೆಗೆ ತೆರಳಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಕೋಪ ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಮಾಡಿದರು.

ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ .... ಬಹು ಭಯಾನಕ. ಈಗ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿಯ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆ ವರ್ಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ತುಳಿದ ಹಾವಿನಂತೆ ಭುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕೋಪವನ್ನು ದೇಹದಲ್ಲಿ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲೇ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ . ಇಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಕೊಲ್ಲಲು ತನ್ನ ಭಟರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಈಗ ತಾನೇ ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

ಕೂಡಲೇ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಗುರುಕುಲದಿಂದ ಕರೆಯಿಸಿದನು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಅಂಜಲಿಬದ್ಧನಾಗಿ ವಿನಯದಿಂದ ತಂದೆಯ ಎದುರು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಅಂಥ ಪುಟ್ಟ ಕಂದನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಕಠೋರವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ನಿಂದನೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದುರು ದುರು ನೋಡುತ್ತಾ ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಸಾಯಿಸುವಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು – ಅವಿನೀತನೇ! ಮೂರ್ಖನೇ! ಕುಲಗೇಡಿಯೇ! ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನೇ! ಅಧಮಾಧಮನೇ! ದ್ರೋಹಿಯೇ! ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಅಹಂಕಾರಿಯೇ ....! ಈ ಕ್ಷಣ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಮಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಕ್ಷಮೆಯಿಲ್ಲ .

ನಾನು ಕುಪಿತನಾದರೆ ಮೂರು ಲೋಕಗಳೇ ನಡುಗಿಹೋಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ನಿನ್ನಂಥ ಬಾಲಿಶನನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ನನಗಿರುವ ಬಲವನ್ನು ಈ ಮೂರುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗೂ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಹ್ಲಾದ – ನ ಕೇವಲಂ ಮೇ ಭವತಶ್ಚ ರಾಜನ್
ಸ ವೈ ಬಲಂ ಬಲಿನಾಂ ಚಾಪರೇಷಾಮ್।
ಪರಾವರೇಽಮೀ ಸ್ಥಿರಜಂಗಮಾ ಯೇ
ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ಯೇನ ವಶಂ ಪ್ರಣೀತಾಃ ॥ ಭಾಗ.೭.೮.೮

ಪೂಜ್ಯ ತಾತಪಾದನೇ! ನಿನಗಿರುವ ಬಲವೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನ ಅಧೀನ. ಸಕಲ ಬಲಿಷ್ಠರಿಗೂ ಬಲವನ್ನು ನೀಡುವವನು ಆ ಭಗವಂತನು ಮಾತ್ರ. ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಶಕ್ತಿ ನೀಡುವವನು ಆ ಭಗವಂತನು ಮಾತ್ರ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮುಗಳು ಅವನ ಅಧೀನವಾಗಿವೆ.

ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. 'ನಾನೇ ದೇವರು' ಎಂಬ ಆಸುರೀಭಾವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. 'ಪರಮಾತ್ಮನು ಈಶ, ನಾನು ದಾಸ' ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು

ಹೊಂದು. ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡುವ ಬದಲು ಶರೀರದ ಒಳಗೆ ಕುಳಿತ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮಾತ್ಸರ್ಯ ಎಂಬ ಆರುಮಂದಿ ದರೋಡೆಕೋರರನ್ನು ಮೊದಲು ಸಂಹರಿಸು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಜಗತ್ತನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ .

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು - ಮುಚ್ಚು ಬಾಯಿ! ಮಾತನಾಡಬೇಡ. ನಾನೇ ದೇವರು; ನನಗಿಂತ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದೇವರಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಇದೇ ಕೈಗಳಿಂದ ನೀನು ಈಗ ಸಾಯುವಿ. ನನ್ನ ಶತ್ರುವಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಡಿಯಾಳಾಗಿರುವಿಯಾ ಮೂರ್ಖನೇ! ಸಾಯುವ ಮೊದಲು ಎಲ್ಲರೂ ಹೀಗೆ ತಲೆಕೆಟ್ಟು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಹ್ಲಾದ - ತಂದೆ! ಆ ವಿಷ್ಣು ನಿನಗೆ ಶತ್ರುವಲ್ಲ . ಅವನಿಗೆ ಯಾರು ಶತ್ರುಗಳೂ ಇಲ್ಲ ; ಮಿತ್ರರೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಯಾವುದೇ ವಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು - ನನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಅವನು ಕೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಹಂದಿಯ ವೇಷದಿಂದ ಬಂದು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೊಂದಿರುವ ಆ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ದೇವರೆಂದು ಹೇಗೆ ಒಪ್ಪುವಿ? ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಇದ್ದರೆ ಇಲ್ಲೇಕೆ ಆ ನಿಮ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ?

ಪ್ರಹ್ಲಾದ - ಅಪ್ಪ! ಭಗವಂತನು ಅಣುರೇಣುತೃಣಕಾಷ್ಠ- ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಊರು, ಕಾಡು, ಆಕಾಶ, ಭೂಮಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಹೃದಯದಲ್ಲೂ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಲ್ಲದೇ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ . ನಿನ್ನಲ್ಲಿ , ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ನಿಂತು ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು - ಹಾಗಾದರೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಯೇ ಬಿಡೋಣ. ಇದೇ ಗದೆಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಈಗ ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ.

ಯಸ್ತ್ವಯಾ ಮಂದಭಾಗ್ಯೋಕ್ತೋ ಮದನ್ಯೋ ಜಗದೀಶ್ವರಃ।
ಕ್ವಾಸೌ ಯದಿ ಸ ಸರ್ವತ್ರ ಕಸ್ಮಾತ್ ಸ್ತಂಭೇ ನ ದೃಶ್ಯತೇ ॥ ಭಾಗ.೭.೮.೧೩

ಮಂದಭಾಗ್ಯನೇ! 'ನಾನೇ ದೇವರು ನನಗಿಂತ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದೇವರಿಲ್ಲ. ' ಇದನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಆ ಜಗದೀಶ್ವರ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ತಿಳಿಸು. ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಅವನು ಬರುತ್ತಾನೆಯೇ? ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ತಿಳಿಸು. ಈ ಕಂಬದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆಯೇ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಏಕೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ? ನಿನ್ನ ಹರಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಈಗಲೇ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕುತ್ತೇನೆ.

ನಾರದರು - ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಅಸುರವರೇಣ್ಯನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಹೀಗೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ ಮಗನನ್ನು ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಬೈಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಬಲಗಡೆ ಇದ್ದ ಉಕ್ಕಿನ ಕಂಬವನ್ನು ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. 'ಈ ಕಂಬದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದೇವರು ಇದ್ದರೆ ಈಗ ಬರಲಿ' ಎಂದು ಕಿರುಚುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ನರಸಿಂಹದೇವರ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ

ಸತ್ಯಂ ವಿಧಾತುಂ ನಿಜಭೃತ್ಯಭಾಷಿತಂ
ವ್ಯಾಪ್ತಿಂ ಚ ಭೂತೇಷ್ವಖಿಲೇಷು ಚಾತ್ಮನಃ ।
ಅದೃಶ್ಯತಾತ್ಯದ್ಭುತರೂಪಮುದ್ವಹನ್
ಸ್ತಂಭೇ ಸಭಾಯಾಂ ನ ಮೃಗಂ ನ ಮಾನುಷಮ್॥ ೭.೮.೧೮

ತನ್ನ ಭೃತ್ಯನು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಸತ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು, ತಾನು ಸಕಲ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸತ್ಯವನ್ನಾಗಿಸಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಅದ್ಭುತವಾದ ಮೃಗವೂ ಅಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯನೂ ಅಲ್ಲದ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಆ ಸಭಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಂಬದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಈಗ ಆ ಜ್ವಾಲೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಕೃತಿಯು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಣ್ಣುಗಳು ಕರಗಿ ಸುಡುತ್ತಿರುವ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಬೆಂಕಿಯು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದೆ. ಹೊಳೆಯುವ ಬಂಗಾರದ ಕೇಸರಗಳು ಕೊರಳ ಮೇಲೆ ತೂಗಾಡುತ್ತಿವೆ. ಭಯಂಕರವಾದ ಕೋರೆದಾಡೆಗಳು ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ಮುಚ್ಚುತ್ತಿರುವಾಗ ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹಲ್ಲುಗಳು ಕಚ್ಚಿದಾಗ ಕಟ ಕಟ ಶಬ್ದವು ಬರುತ್ತಿದ್ದು ಭಯಂಕರವಾಗಿವೆ. ಚೂರಿಯ ಅಲುಗಿನಂತೆ ನಾಲಿಗೆಯು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿದೆ. ಹುಬ್ಬು ಗಂಟಿಕ್ಕಿದೆ. ಕಿವಿಗಳು ನಿಮಿರಿ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿವೆ. ಪರ್ವತದ

ಗುಹೆಯಂತೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆದಿದೆ. ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಗಳು ಗುಹೆಯಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ಗಗನವನ್ನೇ ಮುಟ್ಟುವಷ್ಟು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಆ ನರಸಿಂಹನ ದೇಹವು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಬಿಳಿಯಾದ ಕೂದಲುಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹರಡಿವೆ. ನೂರಾರು ತೋಳುಗಳು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿವೆ. ನಖವೆಂಬ ಆಯುಧಗಳು ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನವಾಗಿವೆ.

ಇಂಥ ಭಯಂಕರ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅವಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಹೀಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ- ಇವನು ಬಹುಷಃ ನನ್ನ ಶತ್ರುವಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಹೊರಟ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಇವನಿಗೆ ಹೆದರಿ ನಾನು ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಬಾರದು. ಹೀಗೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಆ ನರಸಿಂಹನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು - ಯಾರು ನೀನು? ಇದು ಯಾವ ಮಾಯೆ? ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ಎಲ್ಲಿ ಇದ್ದೆ? ನನಗೆ ಹೆದರಿದ ನೀನು ಇಂದೇಕೆ ಬಂದೆ? ಬದುಕಲು ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೋ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ತನ್ನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗದೆಯನ್ನು ನರಹರಿಯ ಮೇಲೆ ಎಸೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ನರಸಿಂಹನು ಆ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುರಿದು ಚೂರು ಮಾಡಿ ದೂರ ಎಸೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕ್ರೂರವಾದ ನೋಟ, ತೆರೆದುಕೊಂಡ ಗುಹೆಯಂಥ ಬಾಯಿ, ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಗುಳುವ ಕಣ್ಣುಗಳು ಇಂಥ ನರಸಿಂಹನನ್ನು ಕಂಡು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಭಟರು 'ರಕ್ಷಿಸು ರಕ್ಷಿಸು' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಗ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಕೊಲ್ಲದೇ ಬೆಕ್ಕು ಇಲಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಆಟವಾಡುವಂತೆ ನರಸಿಂಹನು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಆಟವಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಅಬ್ಬರವು ಮೊದಲು ಸೊಕ್ಕಿನ ಧ್ವನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅನಂತರ ವಿಕಾರದ ಭಯದ ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಯ ಧ್ವನಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿತು. ಈಗ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಶೂಲವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ನರಸಿಂಹನ ಮೇಲೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆಗ ನರಸಿಂಹದೇವರು ಉಕ್ಕಿನ ಆ ಶೂಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮುರಿದು ದೂರ ಎಸೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿದಂತೆ ನರಸಿಂಹನು ಅವನ ಬಳಿ ಒಂದೊಂದೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತಾ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ನರಸಿಂಹನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಆಯುಧಗಳಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಅವನೆದುರು ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಲು ಕೂಡ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಎಲ್ಲ

ಆಯುಧಗಳನ್ನೂ ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ದೇವರ ಮೇಲೆ ಎಸೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಭಗವಂತನ ಜ್ವಾಲೆಯ ಮುಂದೆ ಆ ಆಯುಧಗಳು ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಗಿವೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಉರಿದು ಬೂದಿಯಾಗಿವೆ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಸಂಹಾರ

ಇದು ವೈಶಾಖಮಾಸದ ತ್ರಯೋದಶಿಯ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಪರ್ವ- ಕಾಲ. ಈ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನರಸಿಂಹನು ನಿರೀಕ್ಷೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾವ ಸ್ಥಳವೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಿಲ್ಲದೇ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದೇ ಅಂಜುತ್ತಾ ಕುಳಿತ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ನರಸಿಂಹನು ಹಿಡಿಯಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಭಯಂಕರವಾದ ಕೋಪದಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಘರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನರಸಿಂಹನು ಅಡಿಅಡಿಗೂ ಅಬ್ಬರದ ಘರ್ಜನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಕಾಲುಗಳು ಕುಸಿಯುತ್ತಿವೆ. ಏನಾದರೂ ರಕ್ಷಣೆ ಸಿಗಬಹುದೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನ ವರ ವ್ಯರ್ಥವೆಂದು ಬಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ತಾನು ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಎಲ್ಲ ವರಗಳನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ವರವನ್ನೊಂದನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಮರುಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳ ಬಲವಿರುವುದನ್ನು ಕೂಡ ನೆನೆಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇ ನೆನೆಪಿನಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹಾಕೃತಿಯ ಕೈಗೆ ಸಿಲುಕದೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸರಿದಾಡುತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇಲಿಯಂತೆ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ . ನರಸಿಂಹ ದೇವರ ಕೈಗಳು ತನ್ನ ಕಂಠದ ಹತ್ತಿರವೇ ಬಂದಿವೆ. ಹತ್ತಿರ ಬಂದ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಉಗುರುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ''ಮೋಸಹೋದೆ'' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಚೀರುತ್ತಾನೆ. ಒಂದೊಂದು ಉಗುರುಗಳೂ ಕೂಡ ಸಾವಿರಾರು ಆಯುಧಗಳಿಗಿಂತ ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈಗ ನರಸಿಂಹ-ಮೂರ್ತಿಯು ಗತ್ತಿನಿಂದ ಬಂದು ಒಂದೇ ಉಸಿರಿಗೆ ಹಾರಿ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಹಾವನ್ನು ಹಿಡಿದ ಗರುಡವು ಆಟಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬಿಡುವಂತೆ ನರಸಿಂಹನೂ ಕೂಡ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಅವನ ಕೈಯ್ಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಳಗೆ ಜಾರಿದ್ದಾನೆ. ಆಗ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ 'ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ; ಸಾಯುತ್ತಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕತ್ತಿ ಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ವೇಗದಿಂದ ನರಸಿಂಹನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಆಕ್ರಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕತ್ತಿಗುರಾಣಿಗಳ ಜೊತೆ ಗಿಡುಗಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ವೇಗದಿಂದ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆಗ ಮಹಾಧ್ವನಿಯಿಂದ ಭೀಕರವಾದ ಅಟ್ಟಹಾಸವನ್ನು

ಮಾಡುತ್ತ ನರಸಿಂಹನು ಹಾವು ಇಲಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೋ ಹಾಗೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಪುನಃ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಆ ನರಸಿಂಹನ ಕೈಯ ಹಿಡಿತದ ನೋವಿನಿಂದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ನಿರಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಅಂಜಿಸಿ, ಅಂಜಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಸಾಯಿಸಿ, ಸಕಲರಿಗೂ ಭಯಂಕರನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ನರಸಿಂಹನು ಅಂಜಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಸಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಹಗಲೂ ಅಲ್ಲದ ರಾತ್ರಿಯೂ ಅಲ್ಲದ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಒಳಗೂ ಅಲ್ಲದ ಹೊರಗೂ ಅಲ್ಲದ ಹೊಸ್ತಿಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಮನುಷ್ಯನೂ ಅಲ್ಲದ ಮೃಗವೂ ಅಲ್ಲದ ನರಸಿಂಹನ ಆಕೃತಿಯಿಂದ, ಆಯುಧವೂ ಅಲ್ಲದ ಕೈಯ್ಯೂ ಅಲ್ಲದ ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಭಗವಂತನು ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮೇಲೂ ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಳಗೂ ಅಲ್ಲದೇ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ವರವನ್ನು ಮೀರದಂತೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಾಕ್ಷಣ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಪಶುವಿನಂತೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ನರಸಿಂಹನ ಕೋಪ ಸಪ್ತಲೋಕಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಟ್ಟಹಾಸದ ಘರ್ಜನೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಧ್ವನಿಯು ಅಲೆ ಅಲೆಯಂತೆ ಉಕ್ಕೇರುತ್ತಿದೆ. ಅರಮನೆಯ ಛಾವಣಿಯೇ ಹಾರಿ ಚದುರಿ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಋಷಿಗಳು, ಮುನಿಗಳು, ಗಂಧರ್ವಚಾರಣರು, ವಿದ್ಯಾಧರರು, ಅಪ್ಸರೆಯರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನರಸಿಂಹನ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಭಯಭೀತರಾಗಿ ಲೋಕವೇ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನರಸಿಂಹದೇವರ ಘರ್ಜನೆಯಿಂದ ಅಪ್ಸರೆಯರು ಚದುರಿ- ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಧರ್ವರು ವಿದ್ಯಾಧರರೆಲ್ಲರೂ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ನರಸಿಂಹದೇವರು ಹಿಂದೆ ಘರ್ಜನೆ ಮಾಡಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಾ ಘರ್ಜಿಸಿ ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ತುಟಿಗಳನ್ನು ನೆಕ್ಕುತ್ತಾ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಉಗುರಿನಿಂದ ಸೀಳಿದ್ದಾರೆ. ಬಗೆದಿದ್ದಾರೆ. ಒಳಗಿರುವ ಕರುಳನ್ನು ಹೊರಗಡೆ ತೆಗೆದಿದ್ದಾರೆ. ತಾನೇ ಅದನ್ನು ಮಾಲೆಯನ್ನಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಗೆದಾಗ ರಕ್ತವು ಚಿಮ್ಮಿದೆ. ಬಾಯಿ, ಮೂಗು, ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿಗಳಿಂದಲೂ ರಕ್ತಚಿಮ್ಮಿದೆ. ನರಸಿಂಹದೇವರಿಗೆ ಆ ರಕ್ತದಿಂದಲೇ ಅಭಿಷೇಕವಾಗಿದೆ. ನರಸಿಂಹದೇವರ ಕೂದಲು ಕೇಸರಗಳೆಲ್ಲವೂ ರಕ್ತದಿಂದ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವಾಗಿವೆ.

ಆನೆಯನ್ನು ಕೊಂದ ಸಿಂಹದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಕರುಳನ್ನು ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ವಿಕಟವಾಗಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಟಕಟನೆ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ತಲೆಯನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನರಸಿಂಹನೆಂಬ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಸಿಡಿದ ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಡಿಗಳು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಇರುವ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿವೆ. ಆ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಮುಖವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಸತ್ತರೂ ಕೂಡ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಕೋಪವು ಶಾಂತವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪುನಃ ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುನಃ ಪುನಃ ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಅನೇಕ ಪಿಶಾಚಿಗಳು, ಶಾಕಿನಿ, ಡಾಕಿನಿ ಮೊದಲಾದವು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿವೆ.

ನರಸಿಂಹದೇವರು ಇಷ್ಟು ಭಯಾನಕ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಭಟರು ನರಸಿಂಹನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನರಸಿಂಹದೇವರು ತಮ್ಮ ನಖಗಳಿಂದಲೇ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪಾಂತ್ವಸ್ಮಾನ್ ಪುರುಹೂತವೈರಿಬಲವನ್ ಮಾತಂಗಮಾದ್ಯದ್ ಘಟಾ-
ಕುಂಭೋಚ್ಚಾದ್ರಿವಿಪಾಟನಾಧಿಕಪಟುಪ್ರತ್ಯೇಕವಜ್ರಾಯಿತಾಃ।
ಶ್ರೀಮತ್ ಕಂಠೀರವಾಸ್ಯಪ್ರತತಸುನಖರಾ ದಾರಿತಾರಾತಿದೂರ
ಪ್ರಧ್ವಸ್ತಧ್ವಾಂತಶಾಂತಪ್ರವಿತತಮನಸಾ ಭಾವಿತಾ ಭೂರಿಭಾಗೈಃ॥

ದೈತ್ಯರೆಂಬ ಮದಗಜಗಳ ಕುಂಭಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೀಳುವುದರಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಉಗುರುಗಳೂ ಕೂಡ ವಜ್ರಾಯುಧದಂತಿವೆ. ನರಸಿಂಹದೇವರ ಉಗುರುಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಿದ ಇಂಥ ಉಗುರುಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಸಲಹಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು.

ಈಗ ಅರಮನೆಯ ಸಭಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಶವಗಳೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅರಮನೆಯ ಹೊರಗೂ ಕೂಡ ಶವಗಳೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರಲಯವೇ ಬಂದಂತಾಗಿದೆ. ನರಸಿಂಹದೇವರ ವೇಗಕ್ಕೆ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಹಾರಿವೆ. ಆಕಾಶ ಹಾಗೂ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಮಂಕಾಗಿವೆ. ದಿಗ್ಗಜಗಳು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡುತ್ತಿವೆ. ಸಮುದ್ರಗಳು ಅಲ್ಲೋಲ- ಕಲ್ಲೋಲವಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿ ಅವನ ಎಲ್ಲ ಅನುಚರರನ್ನೂ ಕೂಡ ನಾಶ ಮಾಡಿ ಭೀಕರವಾದ ಮುಖದಿಂದ

ನರಸಿಂಹದೇವರು ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಉತ್ತಮವಾದ ರಾಜಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ನರಸಿಂಹದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳು ಗಗನಮಾರ್ಗದಿಂದ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಗಾರಿಗಳ ದುಂದುಭಿಗಳ ಶಬ್ದವು ಮೊಳಗಿದೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠಗಂಧರ್ವರು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ನರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಕಲ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ನರಸಿಂಹದೇವರು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಕೊಂದಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಶಾಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರು. ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ರುದ್ರದೇವರು, ಇಂದ್ರದೇವರು, ಋಷಿಗಳು, ಸಕಲ ಪಿತೃಗಳು, ಸಿದ್ಧರು, ವಿದ್ಯಾಧರರು, ನಾಗಗಳು, ಮನುಗಳು, ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು, ಗಂಧರ್ವರು, ಚಾರಣರು, ಯಕ್ಷರು, ಕಿಂಪುರುಷರು, ವೇತಾಲರು, ಕಿನ್ನರರು, ವಿಷ್ಣುಪಾರ್ಷದರು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬಂದು ನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದರು. ಜಯಕಾರ ಹಾಕಿದರು. ಬಗೆ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೂ ಕೂಡ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಸಿಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಶಾಂತವಾಗಲಿಲ್ಲ . ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಅವಳು ಬಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಸಿಟ್ಟು ಶಾಂತವಾಗಲಿಲ್ಲ. (ಭಗವಂತನು ನಾಟಕವಾಡುವಂತೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ ಕೂಡ ನಾಟಕ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರೂ ಭಗವಂತನು ಶಾಂತನಾಗಲಿಲ್ಲ).

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಬಳಿ ತೆರಳಿ ನೀನು ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಕೋಪವನ್ನು ಶಾಂತಮಾಡು. ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ನೇರವಾಗಿ ತೆರಳಿ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಪಾದ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸ್ವಪಾದಮೂಲೇ ಪತಿತಂ ತಮರ್ಭಕಂ
ವಿಲೋಕ್ಯ ದೇವಃ ಕೃಪಯಾ ಪರಿಪ್ಲುತಃ ।
ಉತ್ಥಾಪ್ಯ ತಚ್ಛೀರ್ಷ್ಣ್ಯದಧಾತ್ ಕರಾಂಬುಜಂ
ಕಾಲಾಹಿನಿರ್ದಷ್ಟಧಿಯಾಂ ಕೃತಾಭಯಮ್॥ ಭಾಗ.೭.೯.೫

ತನ್ನ ಪಾದಮೂಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಮಗುವನ್ನು ನರಸಿಂಹದೇವರು ಕೃಪಾಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮೇಲೆಬ್ಬಿಸಿದರು. ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಉಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಲೇ ತನ್ನ ಅಭಯಹಸ್ತವನ್ನು ಇಟ್ಟರು. ನರಸಿಂಹದೇವರ ಕೈಗಳ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಎಲ್ಲ ಪಾಪವೂ ಪರಿಹಾರವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಬಿಂಬದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಸ್ವರೂಪಾನಂದವು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ರೋಮಾಂಚನವಾಯಿತು. ಭಕ್ತಿರಸವು ಉಕ್ಕಿತು. ಅಂತಃಕರಣ ಒದ್ದೆಯಾಯಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪ ಸುರಿಯಿತು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಬಿಂಬಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಗದ್ಗದಕಂಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. (ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಮಾಡುವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಇದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಸ್ತೋತ್ರ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.)

ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ನರಸಿಂಹದೇವರು ಸುಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಹಾಗೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಗ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದೃಶ್ಯರಾದರು.

ಅನಂತರ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ದೈತ್ಯಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಜಯವಿಜಯರು ಸನಕಾದಿಮುನಿಗಳ ಶಾಪದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದಿತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಭಗವಂತನಿಂದಲೇ ಮೃತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ರಾವಣ-ಕುಂಭಕರ್ಣರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಶ್ರೀಹರಿಯಿಂದಲೇ ಮೃತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಶಿಶುಪಾಲ-ದಂತವಕ್ರರಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಹತರಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಶಾಪದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ದ್ವಾರಪಾಲಕರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪುನಃ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಯಾರು ನರಸಿಂಹದೇವರ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಜರ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಓದುತ್ತಾರೋ, ಅವರಿಗೆ ಸಕಲ ಶತ್ರುಗಳ ಉಪದ್ರವವು ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಸಿದ್ಧಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವು ದೊರಕುತ್ತವೆ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು

|| ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ||

* * * *

ಶ್ರೀಮದ್ಧನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ

ನರಸಿಂಹದೇವರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು

ದೇವರಾಯನ ದುರ್ಗ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

(೧) ಭೋಗಾ ನರಸಿಂಹದೇವರು - ದುರ್ವಾಸಮುನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ (ಕೆಳಗಿನ ಬೆಟ್ಟ)

(೨) ಯೋಗಾ ನರಸಿಂಹದೇವರು – ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ (ಮೇಲಿನ ಬೆಟ್ಟ)

ಸೀಬಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

ರಾಷ್ಟ್ರಿಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ೪ರಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರಿನಿಂದ ಸುಮಾರು ೨೬ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಶ್ರೀನರಸಿಂಹದೇವರು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂವ್ಯಕ್ತ. ಶಾಲಿಹೋತ್ರಮುನಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ.

ಮಾರೇನ ಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹ, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

ಇಲ್ಲಿನ ದೇವಾಲಯವು ಸುಮಾರು ೧೨೦೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದು.

ಸುವರ್ಣಮುಖಿ ನರಸಿಂಹದೇವರು, ಜಂಪೇನಹಳ್ಳಿ, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಮುಖಿ ನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

ಗುಂಜಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ, ಟಿ.ನರಸೀಪುರ, ಮೈಸೂರುಜಿಲ್ಲೆ

ಕಾವೇರಿ-ಕಪಿಲಾ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿದೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗುಲಗಂಜಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹನು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಸಿಗುವ ಪುಣ್ಯವು ಕಾಶಿಗಿಂತ ಒಂದು ಗುಲಗಂಜಿ ತೂಕ ಹೆಚ್ಚು ಇದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಐತಿಹ್ಯವು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕಿದೆ. ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಮೈಸೂರಿನ ಅರಸರ ದಳವಾಯಿಯಿಂದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಂಡಿತು.

ಯೋಗಾನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ, ಮೇಲುಕೋಟೆ

ಇಲ್ಲಿನ ನರಸಿಂಹದೇವರು ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾಜ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ್ದು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ದೇಗುಲಗಳ ನಾಡು ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ.

ದಿಗ್ವಿಜಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರಾದಿಮಠ.

ಆಧುನಾ ಉತ್ತರಾದಿಮಠಪೀಠಸ್ಥರಾದ ಶ್ರೀಸತ್ಯಾತ್ಮತೀರ್ಥಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಭವ್ಯಮೂರ್ತಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ನೂರಾರು ಭಕ್ತರುಗಳಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಶ್ರೀಗುರುನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ, ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆ

ಶ್ರೀಗುರುನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ನಾರದರಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಉಗ್ರಮೂರ್ತಿಯಾದ ಈ ನರಸಿಂಹನನ್ನು ಕಟಾಕ್ಷೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎದುರುಗಡೆ ಶ್ರೀ ಆಂಜನೇಯನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕದಂಬರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ನವೀಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾವನದುರ್ಗ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಮಾಗಡಿ ತಾ|| ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಗುಡಿಯಿದೆ. ಬಿಳಿಬೆಟ್ಟ, ಕರೀಬೆಟ್ಟ ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿರುವ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಗಿರಿಕ್ಷೇತ್ರ ನೋಡಲು ತುಂಬ ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ.

ಕುಬೇರ ನರಸಿಂಹದೇವಸ್ಥಾನ, ಸೋಮನಾಥಪುರ, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

ಇಲ್ಲಿನ ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯ ವಿಶೇಷತೆ ಏನೆಂದರೆ ತನ್ನ ಹೆಬ್ಬೆರಳ ಮೇಲೆ ಇಡೀ ವಿಗ್ರಹ ನಿಂತಿರುವುದು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಗುಡಿ ಇದೆ. ಕುಬೇರನ ವಿಗ್ರಹವೂ

ಇದೆ. ಹಿಂಬದಿಯ ಕಾವೇರಿ ದಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ವಿಶ್ರಮಿಸಿದ್ದೆಂದು ಹೇಳಲಾದ ಬಂಡೆಯೊಂದಿದೆ.

ಅಭಯನರಸಿಂಹದೇವಸ್ಥಾನ, ಹಾದಿಗಲ್ಲು, ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹದೇವರು, ವಾದಿರಾಜರ ವೃಂದಾವನ, ಭೂತರಾಜರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯುಳ್ಳ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹದೇವಸ್ಥಾನ, ಭದ್ರಾಜಲಾಶಯ, ಶಿವಮೊಗ್ಗಜಿಲ್ಲೆ

ಇಲ್ಲಿನ ವಿಗ್ರಹ ಭದ್ರಾಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಶನಿವಾರ ವಿಶೇಷಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬಾಣ,ಬಿರುಸು, ಪಟಾಕಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಜೃಂಭಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಲಂಕಾರಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹದೇವಸ್ಥಾನ, ಜಾವಗಲ್, ಹಾಸನಜಿಲ್ಲೆ

ಹೊಯ್ಸಳರಾಜ ವೀರ ಸೋಮೇಶ್ವರನಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಈ ದೇವಸ್ಥಾನ ಈಗಲೂ ತನ್ನ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಶ್ರೀನದೀ ನರಸಿಂಹದೇವಸ್ಥಾನ, ಚಿಕ್ಕಮಳೂರು, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ

ಕಣ್ವಾನದಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಣ್ವಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನ ಪೂರ್ಣಫಲವನ್ನು ಹರಸಿಕೊಂಡು ದೇಗುಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ನೆರವೇರುವುದೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ.

ಹತ್ಯಾಳು ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ, ತಿಪಟೂರು.

ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹದೇವರು ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಹಿಂದೆ ರಜತಾದ್ರಿಪುರ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಇತ್ತು.

ಹಲಸಿ ನರಸಿಂಹದೇವಸ್ಥಾನ, ಹಲಸಿ, ಬೆಳಗಾವಿ.

ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಈ ಮೂರ್ತಿ ಇರುವುದು ಕದಂಬರ ಎರಡನೆಯ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಹಲಸಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೯೮೦ರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ದೇವಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಅಂಗಾರಕನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ, ಮುಳಬಾಗಿಲು.

ಶ್ರೀಅಕ್ಷೋಭ್ಯತೀರ್ಥರ ಕರಕಮಲದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಈ ಮೂರ್ತಿ ಮುಳಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿದೆ. ಜಾಗ್ರತಸ್ಥಳವಾದ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜರ ಮೂಲವೃಂದಾವನ, ನರಸಿಂಹತೀರ್ಥ, ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರಾಜರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತ ಶ್ರೀಹನುಮಂತ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರತೀಕಗಳುಳ್ಳ ಮಹಾಸನ್ನಿಧಾನವುಳ್ಳ ಕ್ಷೇತ್ರ.

ಶ್ರೀಅಭಯಹಸ್ತನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ, ಹೊಸೂರು

ಈ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಿವೇಶನ ಮಾಡಲು ನೆಲವನ್ನು ಅಗೆದಾಗ ಪುಷ್ಕರಿಣೀ ಸಮೇತ ಸ್ವಯಂಭೂ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯ ಬಂಡೆಯು ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಅದನ್ನು ಎತ್ತಲಾಗದೆ ಸಾಗಿಸಲೂ ಆಗದೇ ಇದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗೊಂಡು ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸುದರ್ಶನಮೂರ್ತಿಯೂ ಇದೆ.

ಶ್ರೀಯೋಗಾನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ, ಗೊರೂರು, ಹಾಸನಜಿಲ್ಲೆ.

ಹೇಮಾವತಿ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಕರ್ಣ ಋಷಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಯೋಗಾನರಸಿಂಹದೇವರು ಉದ್ಭವಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇದು ಪಶ್ಚಿಮಮುಖಿ. ಹೊಯ್ಸಳ ಶೈಲಿಯದು. ದಶಾವತಾರದ ಸುಂದರಮೂರ್ತಿಗಳು ದೇಗುಲಶಿಖರದಲ್ಲಿವೆ.

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ, ಶೂರ್ಪಾಲಿ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ

ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮದೇವರು ಬಂದು ವಿಶ್ರಮಿಸಿದ್ದರೆಂದೂ, ಆಗಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಶೂರ್ಪಾಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದಿರುವ ಅಶ್ವತ್ಥಮರವು ಇದೆಯೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಕೃಷ್ಣಾನದಿಯ ದಂಡದ ಮೇಲಿರುವ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ.

ಶ್ರೀಭೋಗಾನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ, ಶಾಂತಿಗ್ರಾಮ, ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆ

ಹೆಚ್ಚು ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯಿಲ್ಲದ ಸರಳ ಹಾಗೂ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಗರ್ಭಗುಡಿ ಹೊರಗಡೆ ಅಪರೂಪದ ನವನಾರಸಿಂಹನ ಚಕ್ರಾಕಾರಕೆತ್ತನೆಯನ್ನು ತಾರಸಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಸೌಮ್ಯಕೇಶವನ ಸಾವಿರವರ್ಷ ಐತಿಹ್ಯದ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ.

ಶ್ರೀಯೋಗಾನರಸಿಂಹ, ಬಗ್ಗವಳ್ಳಿ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

ಹೊಯ್ಸಳದ ಕಾಲದ ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಪೂರ್ವ ತ್ರಿಕೂಟಾಚಲ. ಈ ದೇಗುಲದ ಮುಖ್ಯಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಚನ್ನಕೇಶವ, ನಾಲ್ಕಡಿಯ ಯೋಗಾನರಸಿಂಹ ಹಾಗೂ ತ್ರಿಪುರಸುಂದರಿಯ ಸುಂದರವಾದ ಕೆತ್ತನೆಯ ವಿಗ್ರಹಗಳುಳ್ಳ ದೇವಸ್ಥಾನ-ವಿದು.

ಶ್ರೀ ಝುರಣಿ ನರಸಿಂಹ, ಬೀದರ್

ಎದೆ ಮಟ್ಟದ ನೀರಿನಲ್ಲೇ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ಕಿ.ಮೀ. ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋದರೆ ನರಸಿಂಹದೇವರ ದರ್ಶನವಾಗುವುದು. ಝುರಾ ಎಂಬ ದಾನವನ ಕೋರಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ನೆಲೆಸಿರುವುದು ಅಪರೂಪ.

ತೊರವಿ ನರಸಿಂಹ, ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಇದೂ ಕೂಡ ಗುಹಾಲಯ, ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಲು ಇಳಿದು ಸುರಂಗದಂತಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಹೋದರೆ ಮೂರು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಅಷ್ಟಭುಜ ನರಸಿಂಹದೇವರ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಈ ಸ್ಥಳ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಹಾಗೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದರ ವಿಗ್ರಹಗಳಿವೆ. ನರಸಿಂಹತೀರ್ಥವೆಂಬ ಪುಷ್ಕರಿಣಿಯು ಕೂಡ ಇದೆ.

ಶ್ರೀಘಾಟಿಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ನರಸಿಂಹ

ಸುಮಾರು ೬೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಳೆಯ ಇತಿಹಾಸವಿರುವ ಈ ದೇಗುಲದ ಮೂರ್ತಿಯು ಅಪರೂಪವಾದ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಹಾಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೊಂಡೂರು ರಾಜನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಈ ದೇಗುಲವು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ.

ಕನಕಗಿರಿ ನರಸಿಂಹ, ಗಂಗಾವತಿ

ಹಂಪೆಯ ಸನಿಹದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವರು ಲಿಂಗರೂಪದ ಉದ್ಭವಮೂರ್ತಿ. ಕನಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮುನಿಯು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಇತಿಹಾಸ. ಇದು ಅನೇಕ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿದೆ.

(೧) ಯೋಗಾನರಸಿಂಹ, ಅಹೋಬಿಲ

ನವ ನಾರಸಿಂಹ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ನರಸಿಂಹದೇವರು ಕೆಳಗಿನ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ.

(೨) ಛತ್ರವಟ ನರಸಿಂಹ, ಅಹೋಬಿಲ

ಇಲ್ಲಿನ ಒಂಭತ್ತು ನರಸಿಂಹದೇವರ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಛತ್ರವಟ ನರಸಿಂಹ-ಮೂರ್ತಿಯೇ ದೊಡ್ಡದು. ತಾಳ ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ನರಸಿಂಹನು ಸಂಗೀತಪ್ರೇಮಿಯೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ.

(೩) ಶ್ರೀವರಾಹ ಅಥವಾ ಕ್ರೋಡನರಸಿಂಹ, ಅಹೋಬಿಲ

ವೇದಾದ್ರಿ ಹಾಗೂ ಗರುಡಾದ್ರಿ ಪರ್ವತಗಳ ನಡುವೆ ಈ ವರಾಹ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ಕೊಂದ ಈ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಗೆ ಸಿಂಹದ ಬಾಲವಿದೆ.

(೪) ಶ್ರೀಮಾಲೋಲ ನರಸಿಂಹ, ಅಹೋಬಿಲ

ಮಾಲೋಲ ನರಸಿಂಹ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಶಾಂತಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಭಯಹಸ್ತವುಳ್ಳ ಈ ನರಸಿಂಹದೇವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಲದ ಸಣ್ಣದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಗುರುಕುಲವಿದೆ.

ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲೂ ಯೋಗ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ನರಸಿಂಹದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯಿದೆ.

(೫) ಶ್ರೀಜ್ವಾಲಾನರಸಿಂಹ, ಅಹೋಬಿಲ

ಜ್ವಾಲಾನರಸಿಂಹ ಈ ನವನಾರಸಿಂಹಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅತಿ ಎತ್ತರದ ದೇವಾಲಯ. ಅಷ್ಟಭುಜಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಸೀಳುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರ್ತಿಯಿದೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ರಕ್ತಗುಂಡಂ ಎಂಬ ನೀರಿನ ಕುಂಡವಿದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಮೇಲೆ ಹೋದರೆ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹದೇವರು ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಸ್ತಂಭವಿದೆ. ಆದಕ್ಕೆ ಉಗ್ರಸ್ತಂಭವೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

(೬) ಶ್ರೀಅಹೋಬಿಲ ನರಸಿಂಹ, ಅಹೋಬಿಲ

ಮಾಲೋಲ ನರಸಿಂಹದೇವರಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದರೆ ಬೆಟ್ಟದ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಈ ನರಸಿಂಹ. ಬಿಲದಲ್ಲಿರುವ ಈ ನರಸಿಂಹ ಮೂರ್ತಿಯು ಸಾಲಿಗ್ರಾಮಶಿಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.

(೭) ಭಾರ್ಗವ ನರಸಿಂಹ, ಅಹೋಬಿಲ

ಸುಮಾರು ೧೨೫-೧೩೦ ಮೆಟ್ಟಲುಗಳ ಕ್ರಮಿಸಿದರೆ ಭಾರ್ಗವ ನರಸಿಂಹನ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವಸ್ಥಾನ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಜನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಕರಿಣಿ ಇರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಶಂಖಚಕ್ರ ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಸೀಳುತ್ತಿರುವ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರ್ತಿ ಇದೆ.

(೮) ಪಾವನ ನರಸಿಂಹ, ಅಹೋಬಿಲ

ಬಲು ದುರ್ಗಮವಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನೊಳಗೆ ಸುಮಾರು ೮ ಕಿಮೀ ದೂರವನ್ನು ಜೀಪಿನ ಮುಖಾಂತರ ಹೋದರೆ ಈ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಲುಪಬಹುದು. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಸುತ್ತಲೂ ಅತಿ ಎತ್ತರದ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಭಾರದ್ವಾಜ ಮುನಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೀಕರಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ನರಸಿಂಹ ಶಾಂತಮೂರ್ತಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಭಯಪ್ರದನಾದ ಈ ದೇವರ ದರ್ಶನವು ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ಕೊಡುವುದಂತೂ ಸತ್ಯ .

(೯) ಶ್ರೀಪ್ರಹ್ಲಾದವರದ ನಾರಸಿಂಹ

ಅಹೋಬಿಲಂ ಮುಖ್ಯಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಈ ದೇವಾಲಯ ಈ ನವ ನಾರಸಿಂಹಕ್ಷೇತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಅಹೋಬಿಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡದಾದ ದೇವಸ್ಥಾನ. ಈ ನಾರಸಿಂಹನನ್ನು ಸ್ವತಃ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರು ಕಲ್ಯಾಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮುಂಚೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಗೋಡೆ ಕಂಬಗಳ ಮೇಲಿನ ಕೆತ್ತನೆ ಅಪರೂಪದ ಚಿತ್ತಾರ ಮನಮೋಹಕವಾಗಿದೆ.

ಬಾಳೆ ಎಲೆ ನರಸಿಂಹಕ್ಷೇತ್ರ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಬಾಳೆ ಎಲೆ ಎಂಬ ಊರಿನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಧು ಅಭಿಷೇಕ ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷ.

ಅರಕಲಗೂಡು ನರಸಿಂಹದೇವಸ್ಥಾನ

ಗೌತಮ ಋಷಿಗಳು ಸೂರ್ಯೋಪಾಸನೆ ಮಾಡಿ ನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರಾದ ಒಂದನೇ ನರಸಿಂಹ ಒಡೆಯರು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಶಿಲಾಶಾಸನವೊಂದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹದೇವಸ್ಥಾನ, ನರಸಿಂಗಪುರ

ಚೆನ್ನೈನಿಂದ ಸುಮಾರು ೫೫ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಈ ನರಸಿಂಗಪುರ-ನರಸಿಂಹದೇವಸ್ಥಾನ ಚೋಳರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಇಲ್ಲಿನ ೧೪ ಶಿಲಾ-ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ೨ರಲ್ಲಿ ಚೋಳರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಉಳಿದ ೧೨ರಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ಶಾಸಕರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಗರುಡನ ವಿಶೇಷವಾದ ಮೂರ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಸರ್ಪಗಳಿವೆ.

ಕೋನಕೊಂಡ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹದೇವಸ್ಥಾನ, ರಾಜಮಂಡ್ರಿ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ.

ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನೆಲೆಸಿರುವ ಈ ದೇವಸ್ಥಾನ ಸುಮಾರು ೧೩ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕೆತ್ತನೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಪರಾಶರ ಋಷಿಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಒಲಿದು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಟನಾದ ಈ ನರಸಿಂಹ. ಈ ಸ್ಥಳ ಬಹಳ ಜಾಗ್ರತ.

ಅಂತರ್ವೇದಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ, ಈಸ್ಟ್ ಗೋದಾವರಿ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ

ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವ ನರಸಿಂಹ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಒಲಿಯುವ ಪರಮ ಭಕ್ತವಾತ್ಸಲ್ಯಮೂರ್ತಿ. ಒಂದು ಕಡೆ ನದಿ ಹಾಗೂ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಸಮುದ್ರದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ನೋಡಲು ನಯನ ಮನೋಹರ.

ಮಲೆಯಾದ್ರಿ ನರಸಿಂಹ, ಮಲಕೊಂಡ, ಪ್ರಕಾಶಂ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ

ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಅಗಸ್ತ್ಯರೂ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯರೂ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ತಪೋಭೂಮಿ. ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕೋರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನಾಗಲು ಗರುಡನಿಗೆ ಜಾಗವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಹೇಳಿದಾಗ ಗರುಡನು ದೇವನು ತನಗೆ ಇತ್ತ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಬಂದ ಸ್ಥಳ ಇದು. ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷವೇನೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಶನಿವಾರ ಮಾತ್ರವೇ ಪೂಜೆಗೆ ಅವಕಾಶ. ಉಳಿದ ಆರುದಿನಗಳು ದೇವತೆಗಳು ಭಗವಂತನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುವರು. ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯೆಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದೆ.

ಮಲ್ಲೂರು ಹೇಮಾಚಲ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ

ಇಲ್ಲಿನ ನರಸಿಂಹ ವಿಗ್ರಹವು ಮನುಷ್ಯದೇಹದಂತೆ ಮೆತ್ತಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ರೋಮಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ನರಸಿಂಹದೇವರ ವಿಗ್ರಹದ ನಾಭಿಯಿಂದ ಜಲವು ಉಕ್ಕಿ ಆ ಜಲದ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಸಂತಾನವಾಗುವುದೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಗಾಢವಾದ ನಂಬಿಕೆ. ಈ ವಿಗ್ರಹದ ಪಾದದ ಕೆಳಗೆ ಚಿಂತಾಮಣಿ ನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಕೃತಿಸೌಂದರ್ಯ ಅನೇಕ ಅಪರೂಪದ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳುಳ್ಳ ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.

ಶ್ರೀಮಟ್ಟಪಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ, ಮಟ್ಟಪಲ್ಲಿ, ನಲ್ಗೊಂಡ, ತೆಲಂಗಾಣ

ಕೃಷ್ಣಾನದೀತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದ-ಸಮೇತನಾದ ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಯೋಗಾನರಸಿಂಹದೇವರು ಸ್ವಯಂವ್ಯಕ್ತ. ಗುಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಈ ನರಸಿಂಹ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದವನು. ಮುಖ್ಯಗುಹೆ-ಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಹೆಯಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪ-

ದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸ್ವಾಮಿಯ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಗೋದಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸ್ವಾಮಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಆಂಜನೇಯ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪಾಲಕ.

ಪಾನಕನರಸಿಂಹ, ಮಂಗಳಗಿರಿ, ಗುಂಟೂರ್, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ತೋತಾದ್ರಿ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಸ್ತುತ್ಯಾದ್ರಿ, ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಾದ್ರಿ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಾದ್ರಿ ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹದೇವರು ಪಾನಕಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಶಾಂತನಾಗುತ್ತಾನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು. ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನೆಲೆಸಿರುವ ಈ ವಿಶೇಷನರಸಿಂಹದೇವರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು ನೀಡುವ ಬೆಲ್ಲದ ಪಾನಕವನ್ನು ಅರ್ಧ ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಉಳಿದರ್ಧವನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.

॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿ ಹಬ್ಬದ ಅಡುಗೆಗಳು

ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿ ಹಬ್ಬದ ಅಡುಗೆಗಳು

1. ಹೆಸರುಬೇಳೆ/ಕಡಲೆಬೇಳೆ ಕೋಸಂಬರಿ.
2. ಸೌತೆಕಾಯಿ ಪಲ್ಯ.
3. ನಿಂಬೆಕಾಯಿ ಗೊಜ್ಜು.
4. ಮಾವಿನಕಾಯಿ ಚಿತ್ರಾನ್ನ.
5. ಮಾವಿನಹಣ್ಣಿನ ಸೀಕರಣೆ.
6. ನಿಂಬೆಹಣ್ಣಿನ ಪಾನಕ
7. ಬೇಲದ ಹಣ್ಣಿನ ಪಾನಕ
8. ಶ್ಯಾವಿಗೆ ಪಾಯಸ
9. ಪಂಚಭಕ್ಷ್ಯಗಳು
10. ಕಡ್ಲೆಬೇಳೆ ಹೋಳಿಗೆ
11. ಪಂಚಾನ್ನಗಳು
12. ಮಜ್ಜಿಗೆ
13. ಬುತ್ತಿ ಅನ್ನ
14. 5 ಬಗೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳು
15. 5 ಬಗೆಯ ಖಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಡುಗೆಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಯುಗಾದಿ, ರಾಮನವಮಿ, ಹನುಮಜ್ಜಯಂತಿ, ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಯಸ್ಸರ್ವಗುಣಸಂಪೂರ್ಣಃ ಸರ್ವದೋಷವಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತ ಏವಾಲಂ ವಿಷ್ಣುರ್ಮೇ ಪರಮಃ ಸುಹೃತ್ ॥

ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸಾತ್ಮಕ-
ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ, ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

* * * *

ನರಸಿಂಹಜಯಂತಿ ಎಂಬ ಈ ಕೃತಿಯು ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತರಾದ ಹನುಮದ್ಭೀಮಮಧ್ವಾಂತರ್ಗತರಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣವೇದವ್ಯಾಸರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದೇವರ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

* * * *

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ),

ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 085